Anul LXXXII — Sibiu, 1 Ianuar 1934 — Nr. 1

Telegraful Roman

Orga național-bisericesc. — Intemeiat în 1853 de Mitropolitul Andreiu Șaguna

APARE SĂPTĂMÂNAL

În preajma anului nou

Nu e om care să nu simtă în preajma anului nouăpădind în viața sa periferică, de toate zilele, apele întunecate cari clatină eșnic, dar pentru cei mai mulți și aproape totdeauna imperceptibil, tema șubredei noastre vieți omenești. Fiecare om e stăpânit stăruitor de senzația că se trezește dintr'un somn orb și constată cu un sentiment de care nu lipsește nici spaima, dar și oarecare satisfacție, ce slabă și utredă e coaja în care încap toate uziile sale și ce grozav, în nemărginirea lui întunecoasă și spumegâră, e oceanul care va sfârși totuși odată și odată să ne încalece vasul nostru cu unul din valurile sale. Iar simțirea nemărginitului și a misterului te face filosof. De aceea nu e om care să nu simtă în aceste zile, nu din snobism și nu la suprafață, ci ca o necesitate irezistibilă, gustul filosofării.

Simțirea aceasta nu ți-o dă atât începutul de an nu, cât sfârșitul de an vechi. Și aceasta pentrucă niciodată nu ai mai pregnanț sentimentul lipsei de importață și de durată a lucrurilor și străduințelor exterioare. S'au dus toate! Nici măcar cenușa n'a rămas din atâtea acte cari au fost pentru mine prilejle chinuitoare griji și de pasionate lupte!

Și tragi repede concluzia justă: așa va trece întreaga viață. Ce va rămânea din ea în momentul final?

Implică, aceasă judecată, resemnare? Este ea un îndemn să lăsăm mâinile în jos și să destindem arcul întins al minții și al voinții noastre?

Nu, în nici un caz nu. Consecința aceasta o trage numai cel care rămâne la constatarea pur exterioară că străduințele anului trecut sunt perdute fără urmă. Cel care străbate mai adânc și constată la bază, și în opoziție cu caracterul trecător al atâtor lucruri omenești o realitate neschimbabilă, cu o valoare nemărginită, acela va ști și se va simți în acțiunea lui viitoare să se abțină și să disprețuiască ceea ce-i fără durabilitate și fără valoare, dar se va îndemna să se prindă cât mai cu nădejde de baza netrecătoare a vieții.

Cu toate acțiunile și preocupările sale va ținti aproape de planul etern, de reversul neschimbabil al vieții. Știe că, încorporându-se în acel mediu, rămâne și el numai cu o viață care nu se pierde, ci doar crește în același senz și în toată mulță fericire.

Nu cred că-și dă, poate omul ura ceva mai nobil în momentul în care îngropând un an mai intens efemerul celor pericitoare, decât aceasta: să se împărtășească tot mai mult din eternitate și nehotărâbabilitate.

Dr. D. Stăniloae.

La început de an

Anul 1933 de care ne despărțim, a însemnat pentru viața noastră bisericească, o epocă înzestrată cu multe învățăminte, menite să ne servească drept călăuze și în anul 1934, în care intrăm.

Ne oprim la câteva momente de seamă, petrecute în anul expirat, cu raport la clerul și poporul sfintei noastre biserici ortodoxe. Un așezământ de înoire sufletească, creiat în sânul acestei biserici, a fost *Frăția Ortodoxă Română*, care a trezit întreaga conștiință a credincioșilor ortodocși, intelectuali și popor, nu numai în părțile ardelene ale țării, ci și mai departe, în întinsul pământului românesc.

In congresul general festiv din Noemvrie, ținut la Cluj, președintele FOR-ului, dl prof. Sextil Pușcariu, precizând din nou scopul tinerei asociații a mirenilor din mitropolia Ardealului, a subliniat vicisitudinile prin care trecem în epoca actuală, stăruind asupra necesității de eliberare a sufletului de materia ce l-a subjugat. In moțiunea votată, congresul dela Cluj amintește cu recunoștință serviciile pe care biserica ortodoxă le-a adus în toate timpurile vieții noastre creștine și naționale, și declară că vede în această biserică suprema instituție sufletească a statului și a neamului românesc. „*Drept aceea* — spune congresul despre biserica ortodoxă, — *vrem să o știm așezată, pentru tatdeauna, în centrul preocupărilor personale și obștești, apropiindu-ne cu iubire de altarele ei, servind cu bucurie idealurile ei, și apărând cu bărbăție existența ei*".

*

Sub impresia memoriei marelui Arhipăstor *Șaguna*, dela a cărui moarte s'au împlinit 60 de ani și al cărui duh viază nesdruncinat în alcătuirile sale, s'a desfășurat sesiunea din acest an a *congresului național-bisericesc din Sibiu*. Congresul a făcut declarație sărbătorească și unanimă că susține și păstrează *bazele constituționale* ale bisericii ortodoxe, — baze derivate din opera lui Andrei Șaguna, — și că nu va ezita a duce orce luptă ce i s'ar părea de nevoie întru apărarea și păstrarea lor.

Alte concluze și constatări importante, ale congresului național-bisericesc, se rapoartă la:

1. *Monumentul lui Șaguna*, care se va ridica la Sibiu. Biserica învită să participe, prin contribuiri, toți râvnitorii de bine ai bisericii și ai neamului, în scop ca monumentul de bronz să fie vrednic de proporțiile excepționale ale neuitatului lerarh;

2. *Episcopia ortodoxă română în Maramureș*, pentru motive de însemnătate bisericească, națională și culturală, și pentru condițiile ușoare economice financiare împreunate cu reînființarea acestei episcopii. «Numai așezând din nou un scaun episcopesc în vechiul Maramureș, îl putem aduce în circulația largă a țării românești... Ne trebue acolo o episcopie ortodoxă, pentru a-i reda viața românească pe care o avusese», — sânt declarațiile congresului.

3. *Convenția* între Iugoslavia și România, aprobată de congres, urmează a fi ratificată și de Sf. Sinod, și de parlament.

Conform acestei convenții, se va înființa o episcopie ortodoxă română în Banatul iugoslav cu sediul în Vârșeț, la care se va instituì un episcop vicar, și o episcopie sârbească cu sediul în Timișoara cu un episcop vicar, — ambii dependenți, în chestii spirituale și dogmatice, și de o comisiune mixtă compusă din delegații Sf. Sinod din București și Belgrad.

4. *Afacerea fundațiunii Gojdu* nu s'a limpezit. Averea Gojdu stă la Budapesta fără controlul cuvenit și fără ca venitele ei să poată fi întrebuințate în scopurile fixate de fondator.

E timpul suprem ca guvernul românâ să intervie, și să nu se mai amâne deslegarea acestei afaceri, pentru amânarea căreia *nu* biserica e vinovată.

5. Congresul național-bisericesc s'a mai ocupat și de *concordatul* încheiat în 10 Mai 1927 între Vatican și statul român; congresul roagă guvernul actual cât și guvernele viitoare, să aibă deplină atenție pentru acele urmări ale concordatului, pe care autoritățile bisericești ortodoxe le vor semnala ca nedrepte și nedemne pentru biserica dominantă.

*

Adunarile *eparhiale* ale mitropoliei Ardealului, întrunite în sesiuni anuale, au cercetat și de astădată cu luare aminte rapoartele înaintate, privitoare la un întreg complex de probleme religioase, culturale și economice.

S'au exprimat în special mulțumiri și recunoștință pentru considerabilele *donațiuni* aduse bisericilor noastre.

*

Asociația „Andrei Șaguna" a clerului ortodox din Ardeal, ținută în Noemvrie la Cluj, deodată cu târnosirea monumentalei *catedrale* din localitate, în prezența unui distins auditoriu de arhierei și alți fruntași ai vieții politice, a cerut prin temeinic raport: reînființarea episcopiei ortodoxe a Maramureșului, ajutorarea bisericii ortodoxe române după dreaptă proporție, în raport cu numărul sufletelor; desființarea curbelor de sacrificiu ș. a.

Festivitățile mărețe din metropola Ardealului, onorate cu ființa de față a Suveranului, venit la sfințirea catedralei (pentru care actualul Episcop și-a dobândit merite nepieritoare), — și congresele religioase din aceleași zile, au scos în evidență *rolul bisericii în viața poporului și a statului românesc, dovedindu-se că ortodoxia este condiția lor de existență.*

*

Congresul misionar dela *Chișinău*, al patrulea, prin referatele unor profesori universitari s'a ridicat la o treaptă respectabilă din toate punctele de vedere.

Deziderateleși îndatoririle actuale, aparținând bisericii ortodoxe române, sânt cuprinse într'o serie de 48 puncte, — care s'au desbătut în congres și care pot alcătuì material de aprofundare și pentru alte adunări, ca și pentru revistele noastre bisericești.

*

La al doilea congres, al societății religioase „*Oastea Domnului*", întrunit la praznicul Cincizecimii în orașul de reședință a mitropoliei Ardealului, au răspuns ostașii veniți în mare număr din apropiere și din depărtări. *Oastea Domnului* nu poate decât să arate, la fiecare ocazie, celor ce vreau să audă și să vadă, că este cu adevărat o oaste a bisericii ortodoxe.

*

Preoțimea acestei biserici își face datoria și cu privire la *mișcarea antirevizionistă*, inițiată de ziarul *Universul* și susținută de toată suflarea românească. Poporul satelor, în frunte cu preotul lor, participă însuflețit la toate adunările, în care e vorbă despre dreptatea popoarelor eliberate și despre pacea lor și a lumii.

*

Legea noastră, de bisericească organizare, se constată a fi *bună*, cum s'a putut vedea cu prilejul când colegiul electoral, al congresului național-bisericesc, a procedat, în toamna anului 1933, la alegerea de episcopi în eparhiile vacante.

Alegerea de episcop al eparhiei Caransebeșului a fost semnificativă și a documentat, că biserica iese biruitoare, când legea amintită este păzită exact și când autoritățile chemate procedează hotărâte și conștiente de cuprinsul dispozițiilor legii de organizare, a bisericii ortodoxe române, dela 1925.

*

Purtătorilor de condei, în slujba culturii teologice și a învățăturilor bisericii ortodoxe, li s'a deschis, în anul 1933, un loc primitor, prin întemeerea *Seriei de scrieri teologice*, inițiate de I. P. S. Sa Mitropolitul Nicolae al Ardealutui și tipărite cu deosebită îngrijire în Tipografia Arhidiecezană din Sibiu. Inceputul seriei s'a făcut cu *Ortodoxia* de prof. Bulgacov, în românește de N. Grosu, carte ce se bucură de trecere meritată. In aceeaș serie a apărut mai de curând «Epicleza euharistică» a tinărului și talentatului profesor Nicolae I. Popoviciu dela Academia teologică «Andreiană». Tipografia lui Șaguna ni-a mai dat, în acelaș an, admirabilul *caet-album* întru pomenirea Mitropolitului Andrei, instructivele *cateheze* ale fostului profesor Dionisie Făgărășanu, și alte publicații de cuprins creștinesc edificator.

*

Nu putem termina aceste fugărețe încrestări, fără să aducem cuvinte bune și încurajatoare pentru *activitatea pastorală*, din ce în ce mai intensivă, a iubitului nostru cler.

Cu satisfacție am constatat, la diferite prilejuri, că numărul preoților, a căror lucrare bisericească se măr-

gineşte mai mult la săvârşirea sfintelor slujbe, pe zi ce merge este tot mai scăzut. Preocupaţi de probleme actuale, slujitorii altarului, în mare majoritate, propoveduesc cuvântul nu numai la zile mari, ci şi în momente de mai puţină însemnătate, dar, de multe ori, hotărâtoare pentru viaţa creştinului.

Iscusinţa, îndemânarea pe terenul pastoral îş are, firește, multe grade: predicatorii noştri vor căuta să atingă unul cât mai înalt.

*

Intrând în noul an, organul nostru de publicitate reaminteşte că, în conformitate cu programul său, *nu face politică de partid*, face însă politică naţională, căutând să înlăture cât mai mult orce făptuiri sau idei capabile să producă vrajbă, ură şi răutate între fraţii români, ca şi între fiii aceleiaşi patrii.

Fie ca anul 1934 să ne aducă tuturora, pe lângă sănătate, şi mult spor la muncă, slujind cu credinţă tare ţara, neamul şi biserica.

Porunca vremii: oameni noui!

In unduirea caldă şi cuceritoare a gândurilor odihnite o clipă la intrarea peşterii din Betleemul isbăvirii neamurilor, Crăciunul anului 1933, a trecut liniştit, lăsând în urmă-i acorduri din slăvita cântare îndemnătoare la pace a îngerilor coborâţi pe pământ cu Pruncul-Dumnezeu.

Puţinele zile ce mai sânt între ivirea Lui printre noi, şi sfârşitul anului, refuză tumultul celor ce-au precedat Mărita Naştere în ciuda patimilor urâte ce se încrucişau până ieri la fiecare răscruce, sufletul doborât al omului intră în zodia prefacerilor ce le aşteaptă omenirea ostenită de zădărnicia înotului disperat în apele învechite ale unei vieţi neprimenite de prea multă vreme.

Un sfârşit de an, pune totdeauna problema încheerii unor socoteli şi începutul altora. Cu toate acestea, nicicând nu mi s'a părut mai potrivit să se vorbească despre o înoire totală în toate laturile vieţii publice şi private ca acum, când gata să păşim pragul anului nou, încredinţăm cu un sentiment de uşurare anul trecut, istoriei, dupăce el ni-a prevestit ceva din ceeace doream să ne aducă şi nu ni-a adus.

Nădejdi noui, nădejdi sănătoase desprinse din frământările anului sfârşit, proectează pe pânza — până acum, albă! — a anului ce vine, gânduri de mai bine şi făgăduinţa împlinirii unor aşteptări cât mai apropiate de gândurile noastre.

Năzuinţa, spre o viaţă mai bună, există pretutindenea. Nimeni nu poate pretinde că se simte fericit, deşi uneori, clipe de satisfaţii trecătoare îmbie multora iluzia că se află în posesia fericirii. In schimb, hotărârea eroică de a o rupe cu un trecut de care eşti sătul, nu se prea vede. Sau şi dacă ea apare undeva, moare curând, mai ales din pricină că omul nu-şi ştie alege aliaţii cari să-i uşureze victoria şi să facă din ogoare părăginite ţarini roditoare. Aceşti aliaţi neputincioşi în cari omul pune nădejdea dobândirii biruinţelor visate de sufletul lui, şi produsele înţelepciunii lumii acesteia, pe cari morala creştină le înşirue la capitolul despre păcate, iar generaţia nouă, generaţia isbăvirii de mâine le înlătură ca pe nişte unelte învechite şi mâncate de rugină. In locul lor, pe scaunul uzurpat de doftoriile lumeşti, se situiază pe zi ce merge, în milenara-i slavă, cu tot mai multă trăinicie, singurul medicament trainic şi eficace ce a fost dat omenirii vreodată: *cuvântul lui Dumnezeu*. In el, în nesecatele-i comori pe care le ascunde, e depusă şi *reţeta înoirii omenirii* pe care vizionarii vieţii publice a ţării noastre au prevestit-o demult. La început confuză, pe zi ce merge tot mai lămurită, ea promite să fie cu timpul clară de tot şi instaurată la locul ce i se cuvine.

Hotărât lucru!... petrecem chinurile naşterii celei noui care ne aduce aminte de prăbuşirea ce s'a produs prin preajma anilor 400 într'un suflet omenesc înăbuşit de buruiana păcatelor, sufletul faimosului retor din Tagaste care a fost Fericitul Augustin de mai târziu. Ca şi el, înglodaţi în noroiul păcatelor, oamenii în cari mai licăreşte o fărâmă de suflet, frântură din Dumnezeire, aud, în toiul chinurilor ce precedează prefacerea lor, glas îngeresc de copil ce le spune *să ia şi să cetească*.

Generaţia tânără, generaţia iubitoare de Dumnezeu şi încrezătoare în El, cred eu, repetă azi, faţă de omenire în genere, rolul copilului de care Dumnezeu s'a folosit pentru îndreptarea retorului numidian pomenit. Rezultatul la care trebue să ajungem, e uşor de prevăzut. Deschide-vom şi noi Sfânta Carte şi cuvintele apostolului ce scria Romanilor (13, 12): Noaptea e pe sfârşite, ziua este aproape; să lepădăm dar lucrurile întunerecului şi să ne îmbrăcăm cu armele luminii... vor opera în sufletele noastre prefacerea de care s'a învrednicit Fericitul Augustin, când călăuzit de Duhul lui Dumnezeu ce lucra minunat cu el, a deschis Sfânta Scriptură tocmai la locul unde ele erau scrise.

Ce-a petrecut după aceea acest mare convertit până s'a înoit cu totul, mi se pare că petrece în zilele noastre lumea întreagă. Ce-a fost viaţa lui după «Drumul Damascului», să năzuim să fie şi viaţa noastră deacum înainte. Desbrăcaţi de mirajul seducător al deşertăciunii, mai puţin cu lumea şi mai mult cu Dumnezeu, să sfârşim odihnindu-ne în El: «Căci aşa ne-ai făcut, după Tine, Doamne, şi neliniştit este sufletul nostru până ce se va odihni întru Tine».

An nou!... Prilej nimerit ca să aruncăm o privire în trecut şi, înspăimântaţi de cele ce vedem, să despicăm pânza viitorului ce vrem să ne surâdă plin de făgăduinţe, gândindu-ne bine, cum am putea face şi ce trebue să facem ca el să ne dee odihna după care suspinăm cu toţii, fără a o fi avut vreodată.

An nou!... Prilej minunat pentru a o rupe definitiv cu cele ce Domnului nu plac şi nouă nici un câştig sufletesc nu ne aduc, — astfel încât din omul cel vechiu să se nască omul cel nou pe care-l vrea Dumnezeu. Nu căldicei, nici reci, ci fierbinţi să vrem a fi cu toţii şi să ne frângem pentru Hristos aşa cum El s'a dat pentru noi. Căci «nimeni nu pune la haină veche petec dintr'o bucată nouă...» ci «vinul nou îl pun în burdufuri nouă şi amândouă se păstrează împreună» (Matei 9, 16—17).

Şi dacă vrei să clădeşti un om nou pe mormântul omului cel vechi îngropat cu anul ce se duce, un lucru să iei aminte: Fiecare să ia seama cum clădeşte. Nimeni nu poate pune altă temelie decât cea odată pusă, care e *ISUS HRISTOS*. (I Cor. 3, 10—11).

E singura cale pentru a împlini porunca vremii care vrea oameni noui, suflet nou, viaţă nouă.

Sabin Sibianu.

Să se bucure şi să se veselească de tine, toţi ceice te caută pe tine, Dumnezeule, şi să zică pururea: Slăvească-se Domnul, ceice iubesc mântuirea ta.

Ps. 69, 5.

Strajă la căpătâiul uni an ce moare

Printre meţii mari, în amintire cu greoaiele iturnalii recente, bătrânul an ce moe ajunge în fine să se închidă întregitr'o tăetură de răboj pe linia nesfârşita vremii. Incă unul! Cu bucuriile, necazurile şi sbuciumările lui, cuprinzând cli de ridicare şi clipe de coborâre, ce-aisat în trecerea lui mălul amintirilor vele sau triste, care însă s'au făcut pie în clădirea continuă a fiinţei tale sufleşti. Un zâmbet fericit, scăldat în bucie ca o culme însorită, sau o încreţitu de frunte, urâtă ca o prevestire rea- amândouă şi-au săpat loc în lotul suetului tău. Şi tu, iubite creştine, ai adugat încă ceva la creşterea trupulu sau ai mai înălbit la tâmple.

Dar întreă-te, în tainiţa ascunsă a sufletului tă dacă te-ai depăşit şi sufleteşte pe te cel de-acum un an sau de mai nate. Dacă ai crescut şi duhovniceşte, u dacă nu cumva ai făcut ceeace s numeşte un marş pe loc, sau un mei al racului? De câteori şi'n anul acesta'a trecut pe deasupra ta suflarea Duului sfânt, fără ca tu să-ţi întinzi pânle sufletului, spre a te urni astfel din snicul tău port de staţionare? De câ ori n'a bătut Domnul la poarta sufletui tău, să te trezească să-ţi faci rândulă înăuntru şi să-ţi lămureşti gândur! L-ai auzit pe El, sau ai auzit glasul surzitor de sirenă al patimilor ce-şi rigau realizarea? Ştii atunci când în ata unor răbufniri de pofte, cărora acedat, ţi-aduci aminte ce depresiune sletească ţi-a cloroformizat voinţa şi-i-a întunecat rostul? Mai ţii minte, ce a fost răspunsul tău la această îngenchere a patimei? — Nu, mă voi scu şi mă voi îndrepta. Voi umplea d sens toate acţiunile. îmi voi creşte sletul cu aluat de credinţă şi voi ajue la rumeniri de fapte bune. Vreau din nou să se oglindească în viaţa mea chi celui ce m'a făcut!

Pentrucă ni făcut-o atunci — sau n'ai făcut-o deajus, — încearcă-o acum la prohodirea ui an, ca în cel nou să fii şi tu om nou Dumnezeu să-ţi ajute.

T. B.

A apărt:

Albumul comemorativ Andriu Şaguna

Preţul Lei 50

Se poate pcura dela Librăria Arhidiecezană din ibiu, strada Mitropoliei Nr. 45, trimiţându-se preţul plus spese postale Lei 15 prin mandat postal.

* FOIŞOARA *

Mici studii istorice

Altă arhivă a confesiunei „erudite“ [1]

Astăzi nu mai există om cu carte să nu aprecieze trebuinţa ca şcoala să aibă bibliotecă. In secolul XVIII, în Transilvania, bibliotecile şcoalelor *străine* erau bogate. Şi au rămas până astăzi, în ziduri vechi, cu puţină lumină, massive.

Blajul nu puteà să nu imiteze şi această latură. De aceea din capul locului P. P. Aron a numit un *bibliotecar* şi un *arhivar*.

Din tradiţie S. Clain ştià că basilitanii nu trebuiau să fie numai uniţi, ci şi „grijitori de instrumentele literale, adecă scrisorile clerului şi ale neamului românesc“ [2], pe-atunci (1738) ale neamului *unit* (pentrucă de celălalt nu erà vorba).

Se pare că în acel timp Ion. I. Clain a fost un iubitor de cărţi. Sigur este că pe Dimitrie Cantemir *èl* l-a adus la Blaj (1732), după ce îl cumpărase la Viena, într'o copie sosită acolo dela Petersburg.

Al doilea episcop într'adevăr deştept, uneori poetic în expresii, alteori (la mânie) dur, Grigorie Maior, venind dela Viena, „frumoase cărţi au adus, care mai pe urmă le-au cinstit *bibliotecii diecesane*» [3] La 1754—5 acelaş Gr. Maior erà bibliotecar, alături de Gherontie Cotora, care avea grija arhivului. [4]

Se ştie şi ce păziau ei. La anul 1747 biblioteca avea 350 de volume, *mai toate latineşti*. [5]

Puţine, ca de început.

Istoria bibliotecilor şi arhivelor româneşti-ardeleneşti, fie cât de puţină, ne-ar interesà însă, din următorul punct de vedere: *Ele sunt o componentă din totalul vieţii sufleteşti;* şi, pentru a înţelege deplin totalul, firește este nevoie de cunoştinţa precisă a componentelor.

Privitor la Blaj, este sigur că şi arhivul, şi biblioteca nu au fost îngrijite precum s'ar fi cuvenit. Chiar mài mult: Cu acele 'ntemeeri de carte, de erudiţie, blăjenii s'au purtat mai apoi în mod barbar, astfel că ele au fost de folos numai *unor* personalităţi ivite acolo, nu *tuturor;* utilitatea *socială* a lor a fost foarte redusă.

Impresia mea este exactă. Ea se întemeiază pe mărturisirile lui Timoteiu Cipariu, a cărui iubire de adevăr şi astăzi îl ridică enorm deasupra şcoalei ultime, a infalibiliştilor *Unirei* (Grama, Bunea şi a.[6]

Despre arhivă şi bibliotecă T. Cipariu a vorbit în mai multe locuri.

In *Acte* (1855): [7] Documentele se vor fi reslăţit în drumul dela Alba-Iulia, la Făgăraş, la Blaj, — credeà Cipariu. Dar apoi: «*In Blaj încă nu s'au păzit, cum se cuveneà, cele remase*, măcar că încă de supt P. Aron erà anumit cartofilace spre conservarea ăstor ocumente. *Se pare că într'un timp pe ucate scoteau, duceau şi nu mai înturna documentele istorice din arhivul episcopesc.* De aci se văd atâtea documente citate la Şincai, Clain, P. Maior, care în arhivul episcopesc nici pe la 1849 nu se aflau. C s'a tâmplat în timpurile mai noue, s'a ins în note, ici-colea, mai în jos, şi *este îndoit că sunt din ceice trăesc acum* 855] *carii şi-au adunat arhiv înse din arhivul din Blaj; ci aceştia spe că iarăşi le vor întoarce înapoi, ac e unde ţin*». — Delicatul Moldo-Ard invită astfel pe „arhivarii“ particulari ntoarcă proprietarilor ce *abusiv* lu

Tabl a 1855 Cipariu l-a adaos cu alte ar te, peste câţivà ani. In *Archiv* (18 nvăţatul filolog se plângeà şi de biblio şi de arhivă.

Despre *bliotecile Blajului* cetim aici: „Prela *ii 1826—7*, având liberă intrare la v a şi scumpa *bibliotecă* a monasteriul n loc, carea încă tot mai aveà mult r, nu numai *teologic*, ci şi *filologic*, a *t de bătrânii monahi* cari studiase li ta, iar *acum* [8] *nu mai are decât fr e.* — între altele dedu de

[1] Foiletonul acesta făceà parte din altă scriere, cu alte scopuri. Dar poate luà loc şi aici. *G. B. D.*

[2] T. Cipariu, *Acte*, p. 95.

[3] *L. c.*, p. 107.

[4] *L. c.*, p. 223.

[5] *L. c.*, p. 224.

[6] Profit de prilej să aduc aminte că Cipariu *nu* erà Ardelean curat şi să-mi spun credinţa că ceva din *delicateţa moldovenească* se va fi strecurat şi în el, şi în *scrisul* său. Despre moldovenismul său T. Cipariu însuşi spune [în *Archiv*, p. 553] că „după tradiţiunea *familiei* strămoşu-său *Popa Mitrea* nu erà decât după mamă iobagiu, iar nu şi după *tată, care erà de origine din opidul Piatra în Moldova*». Iubitor de carte şi de independenţă, Moldoveanul îşi cumpără libertatea în anul 1721, plătind 100 florini şi asigurându-şi dreptul de a-şi procura diploma nobilitară [*Archivu*, p. 553].

[7] Pagina VII—VIII.

[8] 25 7. *G. B. D.*

Cuvinte arhiereşti

— La Naşterea Domnului —

III

Către credincioşii creştini ai eparhiei Caransebeşului, I. P. S. Sa Mitropolitul NICOLAE, — înlocuind în cele duhovniceşti pe episcopul care va fi sfinţit zilele aceste pentru scaunul vlădicesc dela Caransebeş, — a trimis carte pastorală de Crăciun, primită cu evlavioasă bucurie de mulţimea poporului, care a ascultat-o în sfintele biserici ale eparhiei.

Cartea pastorală a Inaltului Arhipăstor se încheie cu următoarele:

Cu aceste cuvinte mă îndrept şi către Voi, iubiţii mei fii duhovniceşti, din de Dumnezeu păzita eparhie a Caransebeşului. Să Vă aduceţi aminte în rugăciunile Voastre de fostul Vostru părinte sufletesc, Prea Sfinţitul Episcop Iosif, care v'a luminat până la trecerea Sa la cele veşnice cu învăţăturile lui şi v'a păstorit cu iubirea lui. Până ce voi sfinţi pe nou alesul Episcop al eparhiei Voastre peste puţine zile, şi până ce va fi aşezat în scaunul vlădicesc dela Caransebeş, în calitatea mea de Mitropolit substituind în cele duhovniceşti pe episcopul Vostru, nevrând a Vă lăsa orfani, v'am trimis acest cuvânt de învăţătură, la care adaog urarea şi arhiereasca Noastră binecuvântare, ca aceste sărbători să le petreceţi cu sănătate, cu pace şi bunăvoire şi să le ajungeţi întru mulţi ani.

IV

...Fii neamului nostru din oraşe şi sate, în virtutea unei legi veşnice, aşezată de Dumnezeu, nu pot clădi ceva temeinic, ceva ce să rămână, dacă nu vor avea iubire frăţească şi pace în inimile lor. De aceea, iubiţii mei, la praznicul iubirii, când Dumnezeu din iubire s'a pogorât pe pământ, — vă îndemn pe toţi, ca orice vorbiţi, orice gândiţi, orice făptuiţi, — să fie în semnul iubirii, fiindcă numai iubirea clădeşte, numai iubirea întăreşte. Fără iubire nu împărtăşim altora bucuriile şi durerile noastre, fără iubire nu ajutăm aproapelui, fără iubire devenim încrezuţi, pe alţii îi dispreţuim, căutăm să le luăm drepturile, să-i nesocotim, să-i apăsăm.

In lumina iubirii vedem, că noi oamenii avem o ţântă mai superioară decât viaţa pământească, de a ne uni cu Dumnezeu, şi în drumul spre această ţântă numai prin iubire putem merge. Numai prin iubire se desăvârşeşte chipul lui Dumnezeu în noi, numai prin iubire va fi mai mare îndestulare şi bunăstare pe pământ...

Zadarnic cunoaştem noi împrejurările în care s'a născut Hristos, dacă nu cunoaştem învăţăturile ce ni le dă ieslea din Vitleem. Acolo s'a arătat dragostea lui Dumnezeu prin umilinţă, căci Mântuitorul se putea naşte în palatul cel mai strălucit, dar s'a născut în ieslea săracă, smerindu-se pe sine din dragoste către noi. Prin smerenie vom ajunge să ascultăm de Dumnezeu şi să ne iubim unii pe alţii, precum şi Hristos mai înainte ne-a iubit pe noi, venind în lume ca să ne mântuiască.

(Din pastorala Prea Sf. Sale Episcopului GRIGORIE al Aradului).

Sfinţire de Episcop în catedrala din Sibiu

Astăzi, Duminecă, la 31 Dec., va avea loc sfinţirea întru episcop a Inalt Prea Cuviosului arhimandrit, **Dr. Vasile Lăzărescu,** *ales să păstorească eparhia ortodoxă bănăţeană a Caransebeşului.*

Sfinţirea o va face Inalt Prea Sfinţitul nostru **Mitropolit Nicolae,** *împreună cu Prea Sfinţia Sa nou alesul* **Episcop Nifon al Huşilor,** *Prea Sfinţiile Lor Arhiereii* **Andrei Crişanul** *dela Oradea şi* **Vasile de Răşinari.**

Astfel Sibiul va avea parte de vizita acestor înalţi păstori ai bisericii noastre.

La această măreaţă sărbătoare participă credincioşi din Sibiu şi din împrejurimile lui, dornici să fie de faţă la o lucrare sfântă pe care rareori au ocaziunea să o vadă.

Naşterea Domnului în Sibiu. Sărbătorile sfinte ale Naşterii Domnului au fost prăznuite şi în anul acesta cu multă solemnitate în catedrala mitropoliei noastre.

Sfânta liturgie, în ziua întâia de Crăciun, a fost celebrată de I. P. S. Sa mitropolitul nostru *Nicolae*, asistat de clerul mitropoliei. In cursul sfintei liturgii I. P. S. Sa a hirotonit întru presbiter pe diaconul V. Stancu, din Vălcelele bune, protopopiatul Haţegului, iar întru diacon pe absolventul Academiei noastre teologice, Paul Viorel.

Răspunsurile liturgice le-a dat corul mixt al catedralei, condus de profesorul T. Popovici.

La sfârşitul sfintei liturgii I. P. S. Sa a rostit o magistrală cuvântare cuprinzând ideile fundamentale din pastorala de Crăciun, publicată în numărul antecedent al ziarului nostru, ascultată fiind, din partea mulţimii de credincioşi cu deosebită atenţiune. I. P. S. Sa a împărtăşit apoi credincioşilor anaforă.

In a doua zi a praznicului Naşterii Domnului, a celebrat sfânta liturgie în catedrală P. S. Sa Vasile. In cursul sfintei liturgii a hirotonit întru presbiter pe diaconul Paul Viorel, pentru Bulzeştii de jos, protopopiatul Zarandului, iar întru diacon pe absolventul Academiei noastre Cornel Moldovan. La finea serviciului divin P. S. Sa a rostit o frumoasă predică despre însemnătatea zilei. A fost deasemenea ascultată cu toată evlavia de numeroşii credincioşi. Răspunsurile liturgice le-a dat corul catedralei, ca în ziua primă.

Probleme, fapte, comentarii

Presa de Crăciun. — Am răsfoit chilogramele de hârtie ale gazetelor de Crăciun, purtat de dorinţa de a constata gradul de generozitate şi sinceritatea ofrandelor ce le aduce presa măritei Naşteri a Domnului.

Cred că o astfel de operaţiune nu este lipsită de interes. Credinţa aceasta m'a făcut, de câţiva ani încoace, să notez acì concluziile la care am ajuns. Generoase au fost ziarele totdeauna la sărbătorile mari. E o bucurie, desigur, când vedem că răsuflătoarea opiniei publice (cum îşi mai zice presa!) face risipă de hârtie şi de execuţie tehnică îngrijită şi altcândva decât când un ziar îşi serbează un jubileu sau când cade guvernul, şi ediţiile speciale, din oră în oră, cu unu şi doi lei, aţâţă curiozitatea cetăţeanului zăpăcit de profeţiile dubioase şi amuzante: Vin ai noştri!... vin ai noştri!...

In privinţa sincerităţii adeziunii la prăznuirea sărbătorii, nu ne prea facem iluzii. Avem mai curând impresia că se scrie mult, cu caracter religios, din obişnuinţă profesională şi pentrucă... urmează apoi zilele de sărbătoare când ziarul nu iese şi scribii odihnesc. Altfel, pela Bucureşti, noi ştim, nu se cam aud colindele de Crăciun decât la radio, iar clopotele sfintelor biserici nu sună mai tare, în sărbători, ca alteori.

Directorul ziarului „Curentul", de pildă, ca să simtă atmosfera autentică a zilelor de colind, se refugiază la Ciorogârla (ca dl doctor Lupu la Arsura), unde Moş-Crăciun i-a adus an de an de toate, încât mai poate da şi la cei ce n'au. Directorul ziarului „Cuvântul" face, ca de obicei, la asemenea ocazii, nescai „dogmatică" — de data aceasta pe chestia (istorică) a lui Herodes (Irod). De altfel, pela *Cuvântul* e „Crăciun" de mai multeori pe an: de fiecare dată când li se dă prilejul de a mai atinge câte-o faţă bisericească...

Amănunt îmbucurător (fiindcă tocmai pomeneam „Cuvântul"): un scrib impetuos de data aceasta nu mai semnează la pagina sporturilor articole ca „Performanţa Magilor" din numărul pe Crăciun 1932.

Aci, deci, sântem în progres.

Universul stă bine. Nici nu-i şade rău în haină de sărbătoare. Apare — printre alţii — P. S. Episcop Vartolomeu al Râmnicului. — Pe prima pagină, pune cu grijă, o preafrumoasă icoană în culori a Naşterii Domnului.

Calendarul, cel mai ieftin, (3 lei faţă de 5 lei celelalte), cel mai plin de duh şi, cred, cel mai sincer. Scriitori de seamă şi profesori universitari cu greutate, semnează în coloanele lui, încopciaţi atât de fericit de acel minunat articol al directorului său ce-şi răsfaţă bogăţia de idei şi limpezimea expunerii pe aproape întreagă pagina întâia: *Răsăritul Răsăriturilor*, pe care eu l-aş pune într'o antologie a scrisului laic religios dacă am avea aşa ceva. Reţinem pastorala P. S. Episcop Nicolae al Clujului şi, în legătură cu ea, regretăm o confuzie, pe care cei ce-au răsfoit Calendarul de Crăciun, au observat-o.

Numerele de Crăciun ale ziarelor, în general vorbind, sânt sub nivelul celor din anul trecut. E o constatare în locul căreia m'ar fi bucurat să fie o alta. Dealtfel, nu-i departe vremea... şi nu desnădăjduim; Zorii unei vieţi direcţionate spre Dumnezeu, mijesc nevinovaţi. La orizontul zilelor de azi, zărim aurora trandafirie a unui răsărit de soare nou.

Gr. T. M.

*

Când preotul este pătruns de misiunea lui. — *La una din bisericile în părţile periferice ale capitalei ţării noastre, — constată cu prilejul sărbătorilor un confrate de acolo, — un nou preot a apărut în urma războiului, un preot care, nu aştepta să fie căutat de credincioşi, ci care căuta pe păstoriţi ori unde îi găsea, şi, aflându-i, bătea la uşa lor şi intra cu îndrăzneala pe care o dă conştiinţa împlinirii unei înalte misiuni. De aceea, — spune mai departe, — înainte de războiu nu mai găseai prin bisericile din Bucureşti, decât babe, moşnegi şi cerşitori; — de aceea astăzi aceleaşi biserici au devenit neîncăpătoare. Minunea aceasta din urmă a săvârşit-o rumai vrednicia preotului. Datorită lui, credinţa a început să prindă puteri asupra sufletelor din capitală. Este, de sigur, numai un început, un rod al primului avânt de muncă şi ardoare; rămâne încă mult de lucru în oraşul în care abea s'au tras primele brazde... Până să se ajungă la o adevărată reîncreştinare a sufletelor mai rămâne un drum lung de străbătut. Este însă de nădăjduit că preoţii nu vor ostenì în jertfele lor, până nu vor atinge capătul acestui drum... —*

Ear capătul drumului — adăogăm noi — va fi atins cu atât mai curând, cu cât preoţii din acele părţi vor şti să folosească rolul însemnat ce-l îndeplinesc „Ostaşii Domnului" în propagarea şi întărirea credinţei ortodoxe.

*

Epicleza euharistică, de Diacon Nicolae I. Popoviciu, Edit. Libr. Arhidiecezane, Sibiu 1933, este elogios apreciată în organul eparhial *Renaşterea* dela Cluj [Nr. din 24 Dec. 1933].

Literatura teologică dogmatică, — scrie numita revistă, — s'a îmbogăţit prin o monografie foarte temeinică despre epicleza euharistică sau rugăciunea pentru sfinţirea darurilor. Tema tratează — cu o obiectivitata desăvârşită şi cu un aparat ştiinţific uimitor de bogat — un punct doctrinal deosebitor între Biserica Ortodoxă şi Biserica Catolică papistă,

In Apus problema aceasta a produs o întreagă literatură care caută să susţină inovaţia catolică. Cartea de faţă este expunerea ştiinţifică a problemei epiclezei pe baza sfintei Scripturi, a Sf. Tradiţiuni, a tuturor liturgiilor şi a ho-

---

mai multe cărţi vechi româneşti, de cari, după starea literaturei române depe atunci, mai înainte nu ştiam, nici nu auzisem nimica, precum de *Cazania* dela *Braşov* din a. 1581, *Psaltirea românăsârbească* din *Iaşi* din a. 1680 şi *Parimiariul* tot de *acolo* din a. 1683".

Despre acele vechi cărţi — adormite 'n liniştea umbrelor şi prafului — „nici *nu se auzià nimic» în Blaj! Pela 1827 nimeni nu se interesà de-aşà cevà!*

Până ce tânărul T. Cipariu, la vârsta de vreo 21/2 de ani, bătù la uşile *ne*învăţaţilor!

Depe acel *Parimiar* din *Iaşi* începù T. Cipariu a culege întâiele forme de limbă veche care-l surprinseseră.[9]

Mai târziu T. Cipariu adaose, tot în *Archiv*, nota[10]: *Bibliotecile din Blaj, a Basilianilor şi a seminarului sunt stricate cu totul, din cari abià se putù aduna o mică colecţiune de* **fragmente, toate rupte, călcate** *şi* **defectuoase".**

Acèasta erà în Blaj dragostea de carte, de erudiţie! *Toate* frazele pseudoştienţifice ale şcoalei infalibiliste: Grama, Bunea etc. etc., T. Cipariu le-a spulberat prealabil cu pagina sa *cinstită* despre ce se petrecuse cu „ştiinţa" supt episcopul Bobb, vieţuitor încă pela 1826/7, când tânărul iubitor de învăţătură deschise uşile ferecate ale bibliotecei prăfuite!

Dar *Arhivul* lui Cipariu revine şi la *documentele* arhivei episcopale[11] şi privind spre anii 1792—1868 scrie:

„In Transilvania arhivul cel mai vechiu al Românilor ar fi să fie seau să fi fost cel dela metropolia veche din cetatea A.-Juliei, *singurul loc care mai scăpase până la a. 1700* de a fi *ocupat de străini şi se mai puteà numì românesc în Transilvania.*

«*Insă şi acest arhiv, de a fost cândvà, astăzi nu mai este; şi noi numai foarte puţine urme am văzut dintr'însul,* când se mai putea vedeà cevà.

„Prin strămutările scaunului din loc în loc, până ce a ajuns la Blaj; prin *negrirea* ce a păţit arhivul Blajului *încă dedemult;* prin **subtragerile celor mai preţioase documente din timp în timp;** prin fatalităţile anului 1848—49, cari au căzut şi pre acest depositoriu sacru şi prin **nepăsarea extremă pentru rămăşiţele lui în timpurile cele mai de aproape,** *ca să nu zicem mai mult,* — arhivul Blajului nu mai are astăzi din arhivul vechiu decât *fragmente,* şi acestea *fără registru.*

„Am zis în *Acte şi fragmente* (p. VIII): *Că erà un timp când în Blaj, pre apucate luau, duceau şi nu mai întorceau documentele istorice din arhivul metropolitan.*

„G. Şincai, în *Cronica* sa, la a. 1660, însuşi scrie: „In *Diptica* care eu o am dăruit bibliotecei ţerei ungureşti". Au nu cu drept cuvânt s'ar puteà pune întrebarea: *Cu ce drept a donat, chiar şi un Şincai, un monument istoric, ce nu a fost al său,* ci al metropoliei?

„P. Maior, în prefaţă la istoria bisericească, încă recunoaşte că a luat cu sine unele acte vechi de ale arhivului metropolitan şi *nu le-a mai redat.* Şi aici s'ar puteà întrebà: Unde sunt ele acum?

„Auziam vorbindu-se, *curând după 1848,* că *şi mai târziu unii şi-au adunat colecţiuni mari de documente,* tot din arhivul din Blaj, fără de a le mai fi întors înapoi şi, murind unii din ei, *fără de a se şti că întru ale cui mâni au remas.*

„Insă, dacă P. Maior, prela a. 1813, se plânse atât de amar pentru negrija arhivului vechiu din Blaj, încă deprela a. 1792, *ce ar face el acum, când, ar fi văzut cu ochii cum* **bucătarii** *duceau actele acestui arhiv pentru tortate şi* **servitorii** *aţiţau focul în cuptoarele m....i?*[12]

Delicatul, discretul Moldo-Român nu spune nici un nume, dar indică ce-ar zice, dacă ar voì „să zică mai mult" şi ce — nici eu nu vreau să adaog.

Cauzele tristelor neglijenţe expuse mai sus, apăruseră supt ep. Bobb în toată urâciunea lor: Omul de carte, supt acel episcop, nu erà iubit la Blaj. Epoca lui Bobb a fost o epocă de ură contra cugetărei mai libere, contra spiritelor superioare — lui şi cetei de acoliţi. Omul de carte a fugit din Blaj; fugit-au spre Apus, Clain, Şincai şi Maior; şi cu ei fugì duhul care-ar fi putut înălţà ştiinţa românească.[13]

G. Bogdan-Duică.

---

[9] 1867, *Archiv* p. 81.

[10] Pagina 234.

[11] T. Cipariu scrià [adecă tipărià în 1 Ianuarie 1868, p. 203/4.

[12] De sigur *m*[itropolie]*i! G. B. D.*

[13] Ar fi o frază mai mult, dacă aş încercà să bănuesc ce s'ar fi putut face cu cei trei învăţaţi în Blaj. Ar fi colaborat? Intrebarea aceasta mi-a sugerat-o, un text din Cipariu *(Archiv,* p. 705], care ştià ce ştià când scrià:

„De însemnat este că nici G. Şincai de consoţul său nu aminteşte nicăirea, precum nici P. Maior de celălalt. Şi se pare că aceste doue capete mari *nu se vedeau prea bine unul cu altul;*

tărârii sinodului al VIII-lea ecumenic, — şi combaterea tezei catolice împreună cu teoriile ei inventate.

(Dupăce se resumă cuprinsul capitolelor cărţii, darea de seamă se termină astfel:)

„Concluzia generală a acestei lucrări este, că singură învăţătură adevărată şi dreaptă privitor la sfinţirea darurilor este aceea a Bisericii Ortodoxe. După această învăţătură prefacerea darurilor se săvârşeşte prin binecuvântarea preotului cea însoţită de rugăciunea invocării Duhului sfânt (pag. 335).

Datoria noastră este ca să ne luminăm asupra acestei probleme, căci şi ea ne va întări convingerea că Venerabila Biserică Ortodoxă Răsăriteană este aceea care a păstrat cu neîntrerupere şi fără inovaţiuni moştenirea apostolică!

Autorul acestui tratat, profesor de teologie, a pus piatra fundamentală pe care va putea clădi solid.

Noi îl felicităm din inimă pentru munca, priceperea şi râvna care a pus-o în elucidarea acestei probleme".

*

Manifestările culturale, organizate de „Reuniunea culturală naţională a meseriaşilor români din Sibiu", se urmează cu toată râvna celor puşi în fruntea ei.

Conducătorii şi intectualii noştri localnici au sprijinit şi sprijinesc, uneori mai mult, altă dată mai puţin, năzuinţele frumoase, naţionale şi creştine, ale meseriaşilor români sibieni; lucrul de căpetenie însă, pentru existenţa şi propăşirea reuniunii, rămâne înainte de toate în sarcina *comitetului de conducere şi a membrilor ei activi.* Grija şi prevederea acestor elemente proprii ale Reuniunii, duhul de iniţiative sănătoase, interesul şi dragostea lor de muncă pentru scopurile reuniunii, vor fi astfel încoronate de succesul dorit şi material, şi moral.

Reuniunea sibiană, cu ocazia concertului şi reprezentaţiei teatrale din seara zilei de 25 Decemvrie 1933, şi-a sărbătorit, în cadrul acestei reuşite manifestări culturale, pe unul dintre cei mai activi membri ai comitetului său, pe dl *Ştefan Duca,* din prilejul împlinirii unui lung şir de ani — trei decenii — în slujbă *onorifică* (ceeace mai lămurit înseamnă: neretribuită bănește) de secretar al reuniunii. Cuvânt de mulţumire şi prinos de recunoştinţă din partea membrilor reuniunii, a rostit P. C. Părinte, protopop, Emilian Cioran, preşedintele societăţii, arătând, în calde cuvinte, vrednicia desinteresatului muncitor, astăzi conducător al Tipografiei lui Şaguna, şi aducându-i în acelaş timp urările de bine şi arhiereasca binecuvântare a I. P. S. Salé Mitropolitului Nicolae, patronul amintitei Reuniuni.

Sărbătoritul, felicitat şi din partea altor intelectuali, — între cari şi fiica regretatului fost preşedinte al Reuniunii Tordăşanu — a mulţumit în emoţionate expresiuni tuturora pentru cinstea şi atenţiunea dovedită, făgăduind să lupte şi mai departe întru atingerea scopurilor nobile şi ideale, în cercul de activitate ce i s'a încredinţat.

Să se facă dreptate

—Memoriu înaintat guvernului—

Din partea Consiliului arhiepiscopesc şi a I. Pr. Sf. nostru Mitropolit s'a înaintat memoriu la Preşedintele consiliului de miniştri, la ministrul de finanţe şi la ministrul instrucţiunii şi cultelor, în care s'a cerut rectificarea în buget pe 1934/35 a nedreptăţilor ce i-s'au făcut Bisericii ortodoxe şi slujitorilor ei la subvenţionarea din bugetul statului în anii din urmă.

In deosebi s'a cerut:

1. Desfiinţarea tuturor „curbelor speciale" aplicate la salariile preoţilor, peste curbele aplicate la salariile funcţionarilor publici ai statului.

2. Să se înscrie în buget toate cele 27 posturi de protopopi ale Arhiepiscopiei cu retribuţia legală.

3. Să se acorde preoţilor şi funcţionarilor bisericeşti sporul de $^1/_9$ la salar pentru alimentarea fondului de pensiuni.

4. Toate parohiile vacante să fie trecute în buget, spre a putea fi completate cu titulari, respective a se plăti din sumele alocate în buget ceice suplinesc vacanţele.

5. Să se înscrie în buget un fond pentru ajutorarea preoţilor din Săcuime şi din Munţii apuseni.

6. Să se înscrie în buget un fond pentru ajutorarea preoteselor văduve şi a orfanilor de preoţi, precum şi un fond corespunzător pentru ajutoare la zidiri de biserici şi case parohiale.

7. Să se înscrie în buget salarii egale cu ale cântăreţilor bisericeşti din Vechiul Regat, pentru cântăreţii absolvenţi ai Şcoalei noastre de cântăreţi din Sibiu.

Izvorul Tămăduirii, revistă de cultură religioasă, anul V, Nr. 1. Apare în Huşi, sub conducerea P. C. Econ. Gh. V. Şuşnea, consilier referent la sfânta Episcopie a Huşilor. Cuprinde articole în grai populat scrise de preoţi, profesori şi alţi iubitori de credinţă. Abonamentul 60 lei anual. Pentru săteni 50 lei. Redacţia şi administraţia: strada I Mârza 21, Huşi.

† Ministrul preşedinte I. G. Duca

In momentul de a pune sub presă numărul de faţă, aflăm că Prim-ministrul statului român, I. G. DUCA, a căzut, în seara zilei de Vineri 29 Decemvrie c., pe peronul gării din Sinaia, jertfă unui odios atentat: studentul Nicu Constantinescu, l-a răpus prin câteva focuri de revolver.

Mâna criminală a nesocotitului tinăr a răpit ţării româneşti, în persoana înaltului funcţionar al statului, pe unul dintre cei mai vrednici şi distinşi bărbaţi ai vieţii publice românesti

Moartea acestui credincios sfetnic al Coroanei şi bărbat de stat al României a sguduit adânc sufletele tuturor oamenilor de bine din întreg cuprinsul ţării.

Popor şi cler am aşteptat, ca cel ajuns la cârma statului să fie AJUTAT fără precupeţire în îndeplinirea covârşitoarei sale sarcini.

Cu atât mai vârtos trebue să osândim cu toată hotărârea făptuirea dela Sinaia.

Regretăm profund trecerea la cele eterne a marelui defunct, care a trebuit să îndure această năpraznică moarte şi rugăm pe Cel Atotputernic să-i aşeze sufletul în ceata aleşilor Săi!

Către Cetitori,

Cu începerea anului 1934 se produce o schimbare în personalul redacţiunii ziarului nostru: redactorul responsabil, Păr. consilier arhiepiscopesc, Dr. GEORGE PROCA, la cerere proprie, este dispensat de sarcina purtată, timp de 14 ani, în care, ca redactor responsabil, a dat numeroase probe de multă râvnă şi luminată silinţă pentru a ţinea acest organ la nivelul dorit de întemeetorul său şi de toţi urmaşii lui.

Al 18-lea, în şirul de redactori responsabili ai Telegrafului Român, Păr. Proca a desfăşurat la această veche gazetă o folositoare operă morală şi culturală, ajutat de colaboratori interni şi externi, între cari şi mulţi dintre purtătorii de lumină ai satelor, preoţi în deosebi.

Prin atitudine calmă şi binevoitoare faţă de colegi şi faţă de ceice se apropiau de această redacţie, Păr. Proca s'a bucurat şi continuă a se bucura de toată cinstea şi simpatia cercurilor preoţeşti şi mireneşti ale mitropoliei Ardealului.

Nu este, firește, locul şi timpul să apreciăm, în amănunte, munca sa redacţională depusă în coloanele foilor bisericeşti dela Sibiu şi Arad; credem însă că în scrisul său, — de muncitor al unor vremuri apuse şi, din multe puncte de vedere neasemănat mai grele decât cele de acum, — se reflectează gazetarul conştiincios ardelean, care în rostirea adevărului nimereşte cuvântul cald şi lămuritor, creştinesc şi românesc, caracteristic al vechei prese din această parte de ţară.

Ţinem să mulţumim şi la acest prilej, responsabilului nostru pentru bunele sentimente ce ni le-a arătat totdeauna şi să-l asigurăm că-i purtăm şi mai departe colegiala dragoste şi stimă de până astăzi. —

Anunţăm cetitorilor noştri, că sarcina de redactor responsabil al Telegrafului Român, începând cu acest număr, este încredinţată profesorului dela Academia teologică „Andreiană", Dr. D. STĂNILOAE, cunoscut publicului nostru din articolele semnate în acest ziar, în Revista Teologică, şi în alte publicaţii dela noi.

„TELEGRAFUL ROMÂN".

INFORMAŢIUNI

Mulţumind tuturor celor ce în anul expirat ne-au sprijinit şi încurajat cu fapta şi cuvântul, şi rugându-i să ne acorde aceeaş încredere şi în anul în care intrăm, le dorim: Mulţi ani cu pace, sănătate şi creştinească bucurie!

„Lumina Satelor" a intrat în 1934 în anul al 13-lea al existenţei sale, ear **„Oastea Domnului",** altă foaie săptămânală, în anul al 5-lea. Rugăm cucernica noastră preoţime şi pe toţi prietenii publicaţiilor morale creştineşti, să ajute respândirea cât mai întinsă a numitelor foi.

Abonamentul la *Lumina Satelor* cu *Oastea Domnului* pe un an 180 lei, pe 3 luni 50 lei. Se poate abona „Oastea Domnului" singură, cu 100 Lei pe an, 50 Lei pe şase luni.

Abonamentele, şi orice corespondenţe, se trimit la adresa: **Lumina Satelor,** *Sibiu, strada Mitropoliei Nr. 30.*

Daţi tot sprijinul pentru respândirea celor mai bune foi creştineşti scrise pe seama poporului nostru!

Predică în catedrală din Sibiu. La anul nou va predica părintele M. Neagu.

Inoirea abonamentelor

Invităm onoraţii abonaţi ai ziarului **Telegraful Român,** ale căror abonamente expiră, să binevoiască a le înoi de cu vreme, stăruind în cercuri cât mai largi pentru lăţirea organului nostru.

Preţul abonamentului rămâne cel din anul trecut.

Abonamentul se face prin *mandat poştal,* trimis la adresa: ***Administraţia Telegrafului Român*** în ***Sibiu.***

Numele abonatului, locuinţa sa şi ultima poştă, să fie scrise corect şi legibil.

Administraţia
Telegrafului Român.

Postscript. O informaţie asemănătoare este următoarea: La 1800 mănăstirea erà îngrijită, curată, aveà tablouri; tigrafia lucrà, biblioteca erà întrebuinţată.

„Ce diferinţă între acea stare şi între *starea decăzută,* întru care am aflat-o de ex. *eu şi contimporanii mei pela 1824,* când m'a dus tată-meu mai întâiu la Blaj, în etate de 12 ani! Necum să-ţi vază ochii galeria de cadre, dară anume în parter, prin uşe şi ferestre, şuerà vântul; şi noi toată iarna eram fără pic de foc prin clase". (*Gazeta Transilvaniei* 1869, nr. 74).

Cine erà scriitorul care pela 1824 erà de 12 ani şi intrà 'n acel an în Blaj? George Bariţ! **G. B. D.**

şi poate că încâtva chiar se şi despreţuiau. Ceice au cunoscut mai de aproape, nu numai talentele, ci şi calităţile fiecărui din aceşti doi, *vor fi priceput şi cauza acestei înstrăinări,* de care **noi** [T. Cipariu! G. B. D.] **ne abţinem aici a mai intinde vorba".**

Caută spre aşezământul Tău, că s'au umplut cei întunecaţi ai pământului de casele fărădelegilor. *Ps. 73, 21.*

In drum spre viaţă nouă

MAMEI

De mic copil crescut-am în strană, lângă tata.
Nădejde mi-a fost Domnul, şi reazim Precurata.
Ingeri cu aripi albe şi mirosul de ceară
De smirnă şi tămâe din zori şi până'n seară
'Mi'nvăluiau fiinţa. Şi mintea-mi, chinuită
De dorul unui vis, simţeam că e sortită
Cu lacrimi să-l frământe, cu rugi să-l întărească,
Şi cu durere multă, cu dragoste cerească
Să-l împlinească'n lume şi'n necuprins avânt
Chiar Cerul să-l coboare, aicia pe pământ.

. . . . . .

De-atunci ani mulţi trecură... Şi-odată mândrul [soare
Ce-mi lumina avântul, pornise să coboare.

Cu sufletu'n furtună, cu inima sdrobită,
Cu gândul îndărătnic şi mintea rătăcită
Simţeam norii'ndoielii cum deşi şi fioroşi
Puneau haină cernită pe anii mei frumoşi,
Ce mi-au păstrat credinţa şi dragostea de-o viaţă,
Ce vream cândva să poată chiar suflete de ghiaţă
Uşor să le topească şi să le'ndrepte'n sus,
Să caute odihnă la sânul lui Isus.
Simţeam prea grea povara, pe care o purtam.
Vigoarea de-altă dată simţeam că n'o mai am.
Mi-o măcinase răul ce-am întâlnit în cale,
El! Cel ce prefăcuse din gingaşe petale
Ce'mpodobeau un suflet: uscat mărăciniş.
— Durerii mele, Doamne, arată-un luminiş!

Ruga-mi era barbară, nu blândă ca'n trecut!
Voiam să spintec noaptea în care am căzut
Cu strigătu-mi sălbatic: strigăt de om ce moare
Cerşind, din'naltul Slavei, o ultimă'ndurare.

Mi-ai spus atunci, profetic, cu grai cuceritor,
Că Domnul îmi păstrează un leac vindecător:
— „Sfârşită este noaptea şi ziua e aproape,
„Nădejdile-ţi apuse trecutul să le'ngroape.
„Şi sufletul tău fraged dă-l tot dumnezeirii!
„De astăzi chiar porni-vei pe drumul Isbăvirii!
„Deschide Sfânta Carte! Şi'n ispitirea deasă,
„A slovelor bătrâne, durerea ta o lasă
„Să-şi stâmpere văpaia. Şi-atunci o nouă viaţă
„Bogată, înflorită, slăvită şi măreaţă
„In fapte şi'n cuvinte pătrunse de putere
„In drumul tău prin lume, va duce mângâiere
„In suflete uscate şi'n inimi doborâte.
„Ce vor venì la Domnul curate, pocăite...
„Un singur rost dar are deacum tot lucrul tău:
„Să dee mai departe ce dat-a Dumnezeu!

Iubită mamă, astăzi, când îţi urmez povaţa,
Simt cum a tale'ndemnuri, îmi înoiesc viaţa.

GRIGORIE T. MARCU.

Dumnezeule, milostiveşte-te spre noi şi ne binecuvintează, luminează faţa ta spre noi şi ne mîlueşte.

Ca să cunoaştem pe pământ calea ta, în toate neamurile mântuirea ta.

Ps. 66, 1, 2.

Redactor responsabil: Pr. Dr. D. Stăniloae.

Editura şi tiparul Tipografiei arhidiecezane.

Anul LXXXII — Sibiu, 6 Ianuar 1934 — Nr. 2

BIBLIOTECA CENTRALĂ SIBIU

Telegraful Roman

Organ național-bisericesc. — Intemeiat în 1853 de Mitropolitul Andreiu Șaguna
APARE SĂPTĂMÂNAL

Hirotonirea episcopului de Caransebeș

Toată Biserica se bucură când primește un păstor nou. Nădejdile ei se îndreaptă spre noul ales al Domnului cu atât mai mari, cu cât acela promite prin pregătirea, prin puterea și prin faptele de mai înainte, să fie un cârmaci destoinic, un animator neostenit și un inspirator bun și permanent al activității bisericești dintr'o eparhie. Iar P. S. episcop Vasile Lăzărescu îndreptățește din plin aceste nădejdi. Activitatea P. S. Sale ca profesor de teologie a fost apreciată de toți câți L-au cunoscut, cu laude sincere și neprecupețite. Foștii elevi ai P. S. Sale nu mai contenesc să-i laude tactul, iubirea, temeinicia și aprofunzimea cursurilor, seriozitatea atitudinilor, distincția întregei personalități a P. S. Sale.

Dumnezeu să-i ajute să intensifice în eparhia în care este trimis ca urmaș al apostolilor, într'un adevărat avânt misionar activitatea preoției, să dea putere de ofensivă vieții religioase a poporului, ca să vedem înflorind în ea ca într'o grădină binecuvântată, la tot pasul, cele mai frumoase și mai bine mirositoare virtuți.

Cum a decurs slujba hirotoniei?

Sâmbătă după amiazi, 30 Decemvrie 1933, la ora 4½ s'a făcut slujba vecerniei împreunată cu utrenia dela Rusalii. Au participat I. P. S. Sa mitropolitul Nicolae, P. S. Lor arhiereii-vicari Vasile Stan Rășinăreanul și Andrei Mager al Orăzii, I. P. C. Sa Arhimandritul Dr. Vasile Lăzărescu, noul ales episcop al Caransebeșului, consilierii arhiepiscopești din Sibiu și Caransebeș, profesorii Academiei teologice din Sibiu, mireni fruntași și numeroși credincioși.

In cadrul vecerniei s'a săvârșit ceremonia înfrățirii vechilor ierarhi cu cel în perspectivă.

A doua zi s'a slujit sfânta Liturghie de către cei trei ierarhi amintiți înconjurați de un mare sobor de protopresbiteri. Dela Caransebeș au servit P. C. Lor protopresbiterul Vârșețului Oprea și consilierul Ancușa. Inainte de-a începe sfânta Liturghie s'a făcut mărturisirea de credință din partea celui ce avea să fie hirotonit episcop. O mulțime de credincioși urmărea înfiorată solemnele întrebări și declarații întărite cu jurământ ale celui examinat.

La „Câți în Hristos v'ați botezat", înainte de citirea apostolului, s'a săvârșit însuși actul hirotoniei.

Noul episcop a hirotonit apoi în cursul sfintei Liturghii întru presbiter pe diaconul Cornel Moldovean, iar la sfârșitul sfintei Liturghii a împărtășit binecuvântarea credincioșilor.

Au urmat apoi la sfârșitul sfintei Liturghii cuvântarea I. P. S. Sale mitropolitului Nicolae, o admirabilă și actuală interpretare a apostolatului, al cărui dar și putere vine prin apostoli dela însuși Domnul și cuvântarea noului episcop, un adevărat program al P. S. Sale.

I. P. S. Sa mânecând dela următoarele cuvinte ale apostolului Pavel: «Nimeni tinerețele tale să nu le defaime; ci te fă pildă credincioșilor cu cuvântul, cu petrecerea, cu dragostea, cu duhul, cu credința, cu curăția» (I Tim. 4, 12), a spus în esență următoarele:

Prea Sfințite și întru Domnul prea iubite frate episcop Vasile,

Cuvintele sfântului apostol Pavel, adresate ucenicului său Timotei, cuprind, într'o succintă mărturisire, potrivită și pentru zilele noastre, tot ceea ce e esențial în programul ce are să-l urmeze un păstor sufletesc.

Conțin arătarea virtuților fundamentale ale apostolatului, care stă la temelia vieții bisericești. Unde apostolatul e viu, purtat de conștiințe pline de devotament către adevărul dumnezeesc, pătrunse de sfințenie către darul cel de sus și însuflețite, de dragoste către credincioși, acolo se revarsă darurile sfântului Duh. Apostolatul în slujba Domnului, cheamă pe fiecare slujitor cu toată lumina minții lui, cu toată tăria inimii și cu toată virtutea sufletului neîmpărtindu-le pentru nimic altceva decât pentru a sluji Lui și sfintei Lui Biserici. De nimic n'are biserica mai multă nevoe, ca de acest apostolat.

Prin fiecare act de chemare la acest apostolat se încheie o nouă zală în șirul nesfârșit al slujitorilor Domnului. Și prin actul sfințirei Prea Sfinției Tale întru arhiereu, ne-am întors prin succesiunea apostolică până la Domnul, care conduce și azi biserica. Noi suntem instrumente prin care Domnul lucrează. Nu noi, ci însuși Domnul nostru Isus Hristos vorbește prin noi. Pe autoritatea divină ne sprijinim în propovăduirea noastră. Căci nu iscodirile minții noastre, ci pe Domnul avem să-l propoveduim. De aceea orice slujitor vorbește cu autoritatea dată de sus.

Noi nu sfințim prin sfintele taine, ci Domnul însuși se coboară și lucrează prin ele. Astfel Domnul însuși ne stă într'ajutor de-a fi vase alese în slujba Lui.

Cu cât ești mai convins de aceasta, se desprind în conștiință răspunderi cu atât mai mari și puteri mai multe pentru îndeplinirea slujbei.

Prea Sfințite,

Ești chemat păstor peste eparhia Banatului, unde Te așteaptă un popor luminat, bun, cu inimă caldă, dornic de-a urma înțelepciunea păstorului lor.

Bunul Dumnezeu să Te întărească întru toate, bunul Dumnezeu să-ți stea într'ajutor, în aceste vremi de dureroase frământări pentru popor și țară. Păstrându-ți sufletul curat, mărturisindu-te veșnic înaintea lui Dumnezeu, pildă să fii credincioșilor „cu cuvântul, cu petrecerea, cu dragostea, cu duhul, cu credința, cu curăția".

Domnul cu darul Său să te povățuiască.

*

I. P. S. Sa Mitropolitul Nicolae încredințează P. S. Sale cârja arhierească, semn al păstorirei duhovnicești.

*

Cuvântarea Prea Sfinției Sale Dr. Vasile Lăzărescu o publicăm în foișoara numărului de azi.

---

* FOIȘOARA *

Predica

rostită în catedrala mitropolitană din Sibiu de P. S. Sa Dr. VASILE LĂZĂRESCU, cu prilejul hirotonirii Sale întru Episcop

„Așa să lumineze lumina voastră înaintea oamenilor, ca văzând ei faptele voastre cele bune, să preamărească pe Tatăl vostru cel din ceruri". *(Matei 5, 16).*

Inalt Prea Sfințite,
Prea Sfințiți Părinți,
Iubiți creștini,

Dumnezeeasca slovă a Scripturii prezintă viața aceasta pământească cu frământările ei, ca un zbucium între doi poli opuși. Intunerec și lumină, minciună și adevăr, rău și bine, păcat și virtute sunt frazele cu care Sfânta Scriptură caracterizează extremele opuse în raza cărora se sbate gândirea, simțirea și viețuirea noastră. Structura dublă a ființei noastre ne saltă când spre unul, când spre altul din aceste extreme. Chipul lui Dumnezeu din noi: sufletul, cu puterile și năzuințele lui, tinde spre lumină, adevăr, bine, virtute, cu un cuvânt: spre asemănarea cu Dumnezeu. Iar lutul corpului ne trage, greoi, spre întunerec, minciună, rău, păcat, cu un cuvânt: în slujba stăpânului veacului acestuia.

In mijlocul acestei învălmășeli ne apare ca un liman neviforât cuvântul și pilda de viață a Răsăritului Celui de sus, care venind prin naștere în lumea aceasta i-a răsărit ei lumina cunoștinței. Dela venirea Sa Mântuitorul Isus este lumina lumii care spulberă întunerecul, cuvântul Lui este adevărul care demască minciuna, poruncile Lui sunt binele, care stăvilește răul, pilda vieții Lui virtutea, care învinge ispita și rușinează păcatul.

Lumina mântuitoare a cuvântului său, Mântuitorul Isus Hristos a așezat-o în sfeșnicul luminat al sufletului Apostolilor și li-a poruncit să meargă și să o împrăștie în toată lumea. Iar pilda vieții Lui strălucește glorios și atrăgător din fiecare pagină a evangeliei. Ea a însuflețit seria nesfârșită de mucenici, pe ale căror moaște se zidesc — ca pe niște temelii neclătite — bisericile noastre și a căror amintire ne înviorează sufletul în lupta pentru mântuire în tot cursul anului bisericesc.

Din sfeșnicul de luminos adevăr al apostolilor și din ardoarea sufletului lor pentru cauza răspândirii evangeliei spre mântuirea a celui ce crede într'însa, s'au aprins luminițele de râvnă, pentru biruința definitivă a bisericii, din sufletele primilor episcopi creștini. La început timide și modest pâlpăitoare în mijlocul vijeliei persecuțiilor. Indrăznind însă, după cuvântul Celui ce a biruit lumea, cu vremea plăpândele luminițe din catcombe au devenit faruri luminoase, care cu lumina adevărului creștin ce răspândeau au spulberat norii desorientării și ignoranței religioase, iar prin viața lor cea după porunca Mântuitorului au rușinat falsa virtute a păgânătății. Așa de covârșitoare a fost mulțumirea deplină ce a adus-o sufletelor, însetate după adevăr și bine, adevărul și morala creștină și atât de impunător exemplul de viață al apostolilor și al urmașilor lor, episcopii creștini din primele veacuri creștine, încât de pe urma lor se transformă cu adevărat tot felul de a gândi și viețui al omenirii, se schimbă fața lumii. Lumea păgână se renaște cu adevărat, devenind alta, nouă: creștină, *atingând într'un anumit timp culmea de gândire și virtute creștină, accesibile sufletului omenesc.* Așa au devenit episcopii creștini, aceste sfeșnice luminate ale luminii lui Hristos, chemată să lumineze tuturor, părinții bisericii creștine din vremea lor și de totdeauna. Pentrucă oricând biserica, ajunsă la răspântii de grele încercări, se poate reface după învățătura scrisă și pilda de viață a părinților ei. Aceasta pentrucă acești episcopi ai anticității creștine s'au dovedit, prin scrisul și viața lor, împreunălucrători cu Duhul sfânt care ocrotește și îndrumă destinele bisericii — spre scopul ei final, mântuirea membrilor ei — conform promisiunii Mântuitorului de *a fi* cu apostolii întru împlinirea misiunii lor întreite: de a învăța, a săvârși cele sfinte și a păstori pe credincioși *până la sfârșitul veacurilor.* Ca părinți ai bisericii episcopii creștinătății ecumenice au înfăptuit cu adevărat și cuvintele Mântuitorului, adresate apostolilor de a fi ei: lumina lumii. Și cu adevărat, lumina lor așa a luminat și luminează înaintea oamenilor încât văzând ei faptele lor — și, îndeosebi, și la cei mai mulți, privind sfârșitul lor, au preamărit și vor preamări pururea pe Tatăl nostru cel din ceruri.

Un cuvânt de pace

Rareori a sunat solia cerească dela Vitfleem: «Pe pământ pace şi între oameni bunăvoire», într'un mai asurzitor sgomot al patimilor deslănţuite, ca în acest an. Bucuria senină şi pacea pe care cu adevărat simţi că o aduce în suflete sărbătoarea Naşterii Domnului, au fost turburate în anul acesta de strigăte şi gesturi de răsbunare, culminate în cutremurătoarea faptă din noaptea de 29 Dec.

Tot timpul de pregătire pentru venirea Domnului — postul Crăciunului — şi înseşi zilele de sărbătoare ale acestui neasemănat de mare eveniment, au fost pătate cu ură şi cu sânge. Aceasta e dovadă dureroasă că suntem departe de acea stare în care să putem răspunde altfel decât negativ la îndemnul de pace al cerului.

Munca Bisericii trebue deci intensificată în direcţia aceasta. Să nu uităm că ea e mireasa celui numit «Impărat al păcii» şi cuvintele de pace n'au lipsit din gura Lui cât a fost pe pământ. Trebue să amintim mai des oamenilor că noi ca preoţi suntem şi advocaţii păcii. Violenţa n'o putem justifica, vie ea în numele nu ştiu cărei credinţe. Căci altfel ar trebui să practicăm noi în gradul cel mai mare violenţa, căci credinţa noastră este cea mai înaltă. Dar de acest satanic raţionament care a putut seduce vre-odată alte confesiuni, noi nu ne putem lăsa ispitiţi.

Noi ştim că o credinţă cu cât este mai înaltă, cu atât trebuie să rămână mai curată şi mai castă, căci violenţa pătează şi compromite. O credinţă cu cât este mai înaltă, are în sine forţa de-a se impune, neavând trebuinţă să apeleze la mijloacele inferioare şi la aliantele compromitătoare. E în ea o putere imanentă care cucereşte şi inundă sufletele cu un har de sus îndată ce-şi are propovăduitori. O credinţă cu cât e mai înaltă, cu atât n'are lipsă de alte mijloace de-a se impune, decât de cuvânt, de mărturisire.

Dimpotrivă, acolo unde se recurge la violenţă şi la silă, e semn de slăbiciune interioară şi de micime morală. E semn că nu e o credinţă înaltă.

Desigur că chiar şi între adepţii celor mai nobile şi mai tari credinţe sunt inşi cari nu se pot ridica până la înălţimea ei, şi aşa se întâmplă, din neînţelegere, câte un act de violenţă. Accidental violenţa nu lipseşte aproape din nici o credinţă. Dar în tot cazul ea este semn de slăbiciune şi de inferioritate pentru toată credinţa. Teroarea şi violenţa trebue condamnată cu toată vigoarea în orice formă s'ar prezenta.

Violenţa nu e un semn numai de micime morală, ci şi de neputinţă de-a-ţi stăpâni nervii. Poate exista un om destul de moral şi de bine intenţionat, dar adus în împrejurări enervante îşi perde stăpânirea de sine şi comite lucruri cu urmări grele. In evenimentele triste din ultimul timp, au intrat desigur şi mulţi nervi nestăpâniţi.

Datoria noastră a tuturor preoţilor este să propovăduim calmul şi stăpânirea de sine. Să îndemnăm pe oameni să nu acţioneze sub impulsul ambiţiei şi să-şi răspundă unul altuia prin gesturi tot mai violente şi mai încărcate de mânie. Căci aşa unde ne vom opri?

Trebue să intervenim pentru o destindere a încordării ce stăpâneşte actual viaţa noastră politică. Să punem în lucrare funcţia noastră de împăciuitori.

La moartea lui I. G. Duca

Omagii numeroase, din ţară şi străinătate, s'au adus memoriei marelui defunct, căzut la postul de onoare al datoriei.

Jalea ţării s'a desfăşurat ca o manifestare puternică de reprobare a crimei odioase dela Sinaia.

Zeci de mii de oameni din provincie au împânzit, cu drapele îndoliate, calea Victoriei din capitală şi străzile din jurul Ateneului Român, şi au defilat smeriţi timp de două zile pe sub cupolă în faţa sicriului, în care odihnea corpul fostului prim-ministru al României.

Serviciul divin la Ateneu s'a început Marţi la ora 1 d. a., în prezenţa membrilor guvernului, a delegaţilor corpului diplomatic, a reprezentanţilor autorităţilor şi a unei uriaşe mulţimi ai delegaţilor judeţelor, precum şi a cetăţenilor capitalei.

Suveranul, fiind uşor suferind, n'a participat la solemnitate şi a fost reprezentat de mareşalul Palatului.

Serviciul divin a fost oficiat de I. P. S. Patriarh Miron, II PP. SS. Mitropoliţi Pimen al Moldovei, Nicolae al Ardealului şi Nectarie al Bucovinei, împreună cu alţi ierarhi din ţară. Seria cuvântărilor a deschis-o, în numele sfintei noastre biserici, I. P. S. Patriarh Miron, care arată, în frumoase cuvinte, marile calităţi ale defunctului şi sentimentele de bun ortodox purtate bisericii noastre. Inaltul prelat a zis:

In deosebi îl deplânge biserica noastră ortodoxă, nu numai că pierde un distins bărbat de stat, nu numai ca un om cu atât de tragic sfârşit, ci şi ca pe un ales credincios al acestei biserici, ai cărei fii — de sigur — vor adânci în sufletul lor ca o întărire cuvintele ce mi le-a declarat abia cu câteva zile înainte de neaşteptata sa moarte: „M'am convins — spunea el — mai ales în ultimul deceniu despre nedreptăţile şi tratamentul maşter, nelegal şi nejustificat, de care a fost împărtăşită biserica aproape a unanimităţii poporului român de pretutindeni, în raport cu toate celelalte culte din ţară. Sânt hotărât — precum am mai anunţat în repetate rânduri — a îndrepta această situaţie nepatriotică şi a contribui din toată inima — în măsura posibilităţilor acestor vremuri grele — ca această biserică să se ridice la înălţimea, ce se cuvine acelei instituţii divine, care — alături de românismul poporului nostru — a ţesut pânza etnică a vieţii sale sufleteşti, contopindu-i sentimentele naţionale cu ortodoxia credinţei sale într'o unitate de forţă sufletească indisolubilă, care să rămâie şi pe viitor pavăza probată şi cea mai sigură pentru viitorul statului."

Au urmat apoi celelalte cuvântări rostite de fruntaşi ai neamului şi ai minorităţilor din patrie.

Formându-se cortejul, lumea imensă s'a îndreptat spre cimitirul Bellu, unde sicriul a fost coborât în criptă, urmând ca mai târziu să fie transportat la Mălăreşti, potrivit dorinţei testamentare a defunctului.

*

Parastas în Sibiu pentru fostul prim-ministru I. G. Duca. *Marţi, în 2 Ianuar, la ora 12 s'a slujit în Catedrala din Sibiu un parastas pentru fostul prim-ministru I. G. Duca, de către P. S. arhiereul-vicar Vasile, înconjurat de un sobor de preoţi.*

Au participat autorităţile civile şi militare şi o mare mulţime de credincioşi. La sfârşitul slujbei P. C. Sa protopopul Em. Cioran a rostit o înduioşătoare cuvântare, evocând distinsele calităţi ale celui dispărut în condiţiuni atât de tragice şi veştejind gestul ucigaş al tânărului orbit de patimă.

Au mai vorbit dl prefect al judeţului Sibiu, Dr. N. Regman, şi dl profesor I. Dima, membru al partidului liberal.

Nou preşedinte de consiliu şi nou guvern. Indată după moartea mult regretatului I. G. Duca, M. Sa Regele a numit pe cel mai în vârstă dintre miniştri, pe dl Dr. C. Angelescu, preşedinte al consiliului însărcinat cu formarea guvernului. Suveranul a acceptat lista ministerială prezentată, care era cea de până acum.

In ziua de Miercuri, 3 Ianuar, M. Sa Regele a primit în audienţă la Sinaia atât pe membrii guvernului, cât şi pe alţi fruntaşi ai partidului dela cârma ţării. In aceeaş zi, d. a. ministrul preşedinte, dl Dr. C. Angelescu, a înmânat Suveranului demisiunea cabinetului. Primită această demisiune, M. Sa, într'o nouă audienţă, a numit pe dl *Gheorghe Tătărescu* ministru preşedinte şi l-a încredinţat să formeze noul guvern. Dl Gh. Tătărescu, fost în cabinetul Duca, ministru de comerţ, este unul dintre cei mai tineri şefi de guvern român.

FĂRĂ SOLEMNITĂŢI. — In urma morţii regretatului fost preşedinte al consiliului de miniştri, ION G. DUCA, au fost contramandate toate solemnităţile ce urmau să fie ţinute la anul nou 1934, atât în capitală la Patriarhie, cât şi în provincie.

Aşa se va urma şi la sărbătoarea Bobotezii.

In faţa mişcării revizioniste, sprijinite de cercurile oficiale dela Budapesta, a pornit mişcarea antirevizionistă, în deosebi la îndemnul marelui cotidian, *Universul.* Mişcarea aceasta a primit un caracter statornic prin înfiinţarea la Bucureşti a *Ligii antirevizioniste române,* care şi-a ales în conducerea ei persoane fruntaşe din toate părţile ţării.

Liga nouă, în afirmarea drepturilor noastre şi în apărarea intereselor obşteşti ale ţării, va avea între altele, să informeze exact acele cercuri internaţionale, care, prin acţiunea revizionistă dela Budapesta, sânt induse în eroare prin o propagandă inspirată de latifundiari ambiţioşi şi lacomi.

In virtutea succesiunii celei neîntrerupte dela apostoli, care se validitează în biserica noastră ortodoxă de Răsărit, prin hirotonia legală, fiecare episcop creştin ortodox se înşirue *de drept* în rândul episcopilor de odinioară, ajunşi părinţi ai bisericii şi cu posibilitatea obiectivă de a deveni *şi de fapt* ceeace au fost şi sunt ei.

Ce ideal mai măret şi-ar putea fixa un episcop ortodox nou hirotonit şi la începutul activităţii sale, decât acela *de a imita în gândirea, activitatea şi viaţa sa exemplul luminos al părinţilor bisericii.* Cel puţin pentru eparhia sa eu cred că noul episcop trebue să aibă ambiţia de a deveni adevăratul ei părinte, în sensul de a-şi pune toate puterile sufletului *pentru renaşterea ei la o nouă viaţă mai intens creştinească.* Pentru ridicarea gândirii şi vieţii creştine dintr'însa la un grad cât mai apropiat de acela al creştinismului bisericii ecumenice, creat de activitatea părinţilor bisericii, şi faţă de care creştinismul nostru de azi este într'un aşa de pronunţat şi dureros regres.

Considerând specificul vieţii religioase dela noi, fiecare episcop ortodox român va trebui să-şi pună toată trudă şi râvna şi să uzeze de toate mijloacele harice şi lumeşti ce-i stau la dispoziţie pentru încetăţenirea în conştiinţa păstoriţilor săi a convingerii că, mai presus de orice adevăr profan, oricât de ştiinţific, singur adevărul religios creştin, propoveduit de biserica noastră ortodoxă de răsărit, este în stare să mulţumească, durabil şi deplin, dorul sufletului omenesc după adevăr, pentrucă provine dela Dumnezeu, Adevărul suprem. Asemenea că activitatea omenească urmărind fericirea cât mai desăvârşită şi mai durabilă, nu-şi poate afla un cadou mai prielnic, mai fără riscuri şi cu mai deplină validitare a liberei determinări de sine a omului, decât morala creştină: expresia voiei lui Dumnezeu.

In măsura în care biserica ortodoxă română va înţelege şi va reuşi ca prin ierarhii ei să încetăţenească şi întărească în conştiinţa românească această convingere, îşi va putea ea asigura un rol în opera de *consolidare naţională* ce preocupă pe toţi oamenii de bine ai neamului nostru, rol vrednic de acela ce l-a avut în trecut în jurul *conservării noastre naţionale.* Numai stăpânit de această preocupare va putea deveni ierarhul român cu adevărat părintele, autorul renaşterii duhovniceşti a obştei ce păstoreşte, lumina neamului din care face parte. Numai aşa se va putea el dovedi organ şi împreună-lucrător al Duhului sfânt ce activează ocrotitor şi îndrumător în biserică şi care l-a ales pentru treapta arhieriei. Numai aşa va împlini el porunca Mântuitorului ca lumina lui aşa să lumineze înaintea oamenilor, încât văzând aceştia roadele activităţii lui, faptele lui, să preamărească pe Tatăl din ceruri.

Doamne, trimite mâna Ta din lăcaşul Tău preaînalt şi mă întăreşte în slujba Ta, în care m'ai aşezat azi prin Duhul Tău cel Sfânt. Răsăritule de sus, care prin naşterea Ta cea după trup ai răsărit lumii lumina cunoştinţei, fă să se sălăşluiască această lumină în sfeşnicul de lut al fiinţei mele; ajută-mi să o ridic de sub obrocul insuficienţei mele şi să o aşez pe masa mântuirii robilor Tăi, ca toţi să se lumineze şi mântuiască şi văzând silinţele mele în jurul mântuirii lor să te preamărească pe Tine împreună cu Tatul şi cu Duhul, în veci, Amin!

Răul şi mântuirea*]

I

Problema răului are locul în centrul, nu numai al conştiinţei creştine, ci în al întregii conştiinţi religioase. Dorinţa ferbinte, de-a fi descătuşat de răul existenţii universale, de suferinţa fiinţei, crează religiunile. In definitiv toate religiunile, nu numai singură cea a mântuirii, în sensul cel mai strict al cuvântului, promit desrobirea de rău şi de suferinţa, pe care el o naşte. In religiune omul caută să iese din starea de izolare şi singurătate, în care se află în sânul acestei lumi duşmane şi străine; el aspiră la întoarcerea în patria spiritului. Chiar adorarea totemului desemna căutarea unui protector şi a unui liberator din puterea lumei rele ce-l înconjura pe om.

Conştiinţa raţionalistă a omului contimporan consideră existenţa răului şi a suferinţii ca un obstacol principal al credinţei în Dumnezeu, ca argumentul cel mai important în favoarea ateismului. S'ar părea greu de-a admite existenţa lui Dumnezeu, Atotbunul, Atotputernicul, Iertătorul, cu existenţa răului aşa de redutabil şi puternic în lumea noastră. Acest argument, singurul serios, a devenit clasic. Oamenii perd credinţa în Dumnezeu şi credinţa în sensul divin al lumii, pentrucă ei întâlnesc răul triumfând, pentrucă ei îndură suferinţe, lipsite de sens, născute de acest rău.

Insă credinţa în Dumnezeu şi credinţa în zei s'au născut în istoria conştiinţei omeneşti, pentrucă omenirea a experiat mari suferinţe şi simţea lipsa de-a se elibera de sub puterea răului. Dacă acest rău care împânzeşte lumea noastră n'ar exista, omenirea s'ar simţi mulţumită de lumea de aici, şi aceasta, liberă de orice rău şi de toată suferinţa, ar fi singura ei divinitate. Suferinţele vieţii, mărturisitoare ale existenţii răului, alcătuesc o mare şcoală religioasă prin care omenirea trebue să treacă. Viaţa, ignorând orice rău, ar

*] „Esprit et liberté", de N. Berdiaev.

Probleme, fapte, comentarii

Statusul romano-catolic ardelean. — Profesorul universitar din Cluj şi membru corespondent al Academiei române, dl O. Ghibu a publicat de curând în Bucureşti, la tipografia ziarului „Universul", broşura cu titlul: **„O grea moştenire hărăzită de ultimele guvernări."** Autorul broşurii expune documentat şi amănunţit peripeţiile prin care a trecut, în ultimul timp, aşa zisul „Stat romano-catolic ardelean", — o chestiune în care nici până azi nu s'a luat încă o hotărâre definitivă, deşi întreaga problemă — cum a dovedit-o autorul acestei publicaţii — este pe cât de complexă în aparenţă, pe atât de simplă în realitate.

Pentru toţi cei ce vor să cunoască în mod documentat politica României faţă de catolicismul unguresc şi faţă de Vatican, dl prof. O. Ghibu anunţă apariţia căţii sale, intitulate: «*Acţiunea catolicismului unguresc ardelean şi a Sf. scaun în România întregită*», un volum de peste 1000 pagini, lămurind, cu acte şi documente, chestiunile privitoare la status şi la acordul dela Roma.

*

I. P. S. Sa mitropolitul nostru Nicolae adresează, prin „Lumina Satelor", poporului nostru frumoase cuvinte de îndemn şi de încurajare cu prilejul anului nou. „Să îndrăznim, spune înaltul ierarh, în numele lui Hristos nu numai ca oameni, ci şi *ca popor*. Avem chezăşia împlinirii nădejdilor noastre bune, pentrucă nici un neam nu a fost mai ocrotit de Domnul în decursul celor mai vitrege şi mai apăsătoare vremuri din trecut, ca neamul uostru".

In mijlocul deprimării de azi asemenea cuvinte înalţă inimile întru nădejde.

*

„British Muzeum" a cumpărat un manuscris celebru al bibliei, unul dintre cele mai celebre manuscrise ale bibliei.

Manuscrisul acesta este „Codex Sinaiticus", pe care administraţia muzeului îl cumpără dela guvernul sovietic cu suma de 100.000 lire sterline. Fondurile necesare pentru cumpărarea acestui text rar vor fi procurate jumătate de guvern şi jumătate prin subscripţie publică. Manuscrisul a fost elaborat în secolul al IV-lea şi a fost regăsit la 1844 la mănăstirea Sfânta Ecaterina dela muntale Sinai, de savantul von Tischendorf.

Codexul a fost oferit ţarului Alexandru al II-lea al Rusiei, fiind conservat, până la întronarea regimului sovietic, în biblioteca imperială din Petersburg.

*

Propunere. — Infiinţarea fondului de ajutoare preoţesc, al Arhiepiscopiei noastre, a fost o bună şi laudabilă faptă.

Ajutorul, prevăzut în statutul fondului, priveşte în deosebi pe *urmaşii* preoţilor.

Preoţii însă ar avea trebuinţă de ajutorare şi până sânt în viaţă. Băncile de azi, în urma politicei financiare de până acum, au încetat de-a mai acorda credite; ear depunerile, ce le-ar putea face multe biserici, nu au deocamdată unde să fie plasate cu folos sigur.

De aceea cred, că se impune şi la noi înfiinţarea *Casei de economii şi credit a clerului*, după modelul altor instituţii la fel.

Infiinţarea unei astfel de case n'ar întâmpina, cred, mare greutate.

In Arhiepiscopia de Alba-Iulia şi Sibiu sânt de prezent 600 preoţi. Dacă b. o. li s'ar reţinea cotizaţii de 50 lei lunar, ar rezulta un capital anual de 360.000 lei, iar după 10 ani 3.600.000 lei, fără interese.

Acest capital, proprietate a preoţilor, va sluji pentru acordarea de credite ieftine membrilor fondului, după un regulament întocmit de întemeetorii lui.

Noi înşine să ne ajutăm, şi ne va ajuta şi Dumnezeu. Pr. *Iuliu Crişan*.

*

Predici mai nouă. — **Primim volumul: *Merinde pentru suflete credincioase*, predici la toate Duminecile anului bisericesc, de *Dr. Andrei Buzdug*, prof. la Academia teologică ort.-rom. Cluj, 1933. Pag. 244. Preţul 100 Lei.**

Profesorul de omiletică dela Academia teologică ortodoxă din Cluj, Dr. A. Buzdug, vine, prin cartea aceasta, în ajutorul celor ce se luptă, mai ales la sate, cu greutăţile vieţii pastorale dăruindu-le o colecţie aleasă de predici, potrivite a fi întrebuinţate la ocazii de ori care vestitor al cuvântului dumnezeesc,

*

„Calendarul" din 18 Decemvrie despre o carte a dlui prof. I. Lupaş: Dl prof. univ. Ioan Lupaş, membru al Academiei Române, a făcut să apară în editura Tipografiei Cărţilor bisericeşti din Bucureşti, o frumoasă carte de Istorie bisericească ilustrată. Un volum, format mic, legat în pânză şi carton, tipărit pe hârtie bună şi presărat cu o sumedenie de planşe în culori, reproduceri şi fotografii, bine executate şi iscusit aranjate de îngrijitorul tehnic al lucrării, dl Miron Suru. Cartea aceasta, atât prin erudiţia autorului, cât şi prin frumuseţea limbii întrebuinţate şi ingeniozitatea ilustraţiei, este o aleasă contribuţie la vulgarizarea ştiinţei istoriei bisericeşti, precum şi un succes al tipografiei editoare. Remarcăm, între altele, originalitatea ideii pe care a avut-o autorul de a adăuga la sfârşitul volumului câteva din cele mai frumoase poezii religioase ale literaturii româneşti. Cartea are 268 pagini, 19 planşe şi 91 ilustraţii. Costă 70 Lei.

*

„Renaşterea", foaia oficioasă a eparhiei Clujului, este redactată dela 1 Ianuar 1934 de dl Dr. I. Matei, cunoscutul scriitor şi publicist bisericesc.

Ziaristica ardeleană bisericească dobândeşte în persoana Domniei Sale un iscusit şi harnic lucrător.

Felicităm pe confratele clujan şi urăm noului ei redactor multă putere de muncă.

Insemnări pe marginea lecturii

«*Rolul femeii în biserica ortodoxă*» este tilul unei lucrări care aruncă oarecare lumină asupra rolului ce-l poate avea femeia în biserică. In anii din urmă s'a observat o afluenţă chiar şi la şcolile teologice. Aşa la facultatea teologică din Bucureşti s'au înscris, în 1930, 89 de studente. Faţă de acest curent nou, întrebarea asupra rolului în acest domeniu al femeii s'a ivit în mod natural. Autorul lasă femeii un larg câmp de activitate mai cu seamă în serviciul maternităţii şi a operilor caritative. Chestiunea se discută mai ales în lumina Noului Testament şi a tradiţiei bisericeşti. Se apreciază femeia fecioară, femeia mamă şi soţie, dar şi femeia văduvă. (Cartea stă din 32 pag., costă 30 Lei).

«*Educaţia căsătoriei*» este titlul unui studiu datorit lui C. I. Hristea. A apărut în Bârlad 1932. Studiul este, în partea cea mare a lui, o adaptare după autorul Debay. Scrisul tinde la moralizarea căsătoriei pe baze religioase. Subiectele abordate sunt: iubirea, plăcerile căsătoriei, gelozia, adulterul, divorţul etc.

«*Apostolul*», curierul arhiepiscopiei reproduce uneori, pe lângă informaţiile strict oficiale, capitole importante din lucrări mai de seamă. Arată alteori pericolul provocat de menţinerea în armată a ofiţerilor adventişti, cari prin pseudo-dogma lor se opun organizării apărării în armată, sau refuză să îndeplinească servicii importante în anumite zile.

Revista «*Studii Teologice*» (Nr. 2 anul III) apare ca număr festiv scos cu prilejul iubileului de 50 ani al facultăţii teologice din Bucureşti. Din istoricul facultăţii, care se află în locul de frunte al revistei, reţinem următoarele: Facultatea a dat în decursul celor 50 ani (1881—1931) 1040 de titraţi dintre cari 1009 licenţiaţi şi doctori. Numărul fetelor cari studiază teologia sporeşte. In 1928 erau 2 studente, în 1929 23, ear în 1930 s'au înscris 89. In articolul al doilea profesorul Grigore Cristescu face biografia sfântului Grigore Teologul, patronul facultăţii din capitală. Intre pag. 35—112 aflăm un studiu biblic datorit profesorului Popescu-Mălăeşti în care discută valoarea pentru creştini a Vechiului Testament. Studiul cuprinde următoarele capitole: „Atacurile împotriva V. T. şi izvorul lor"; „Sunt adevărete susţinerile criticilor?" „Ὁ παιδαγωγὸς εἰς χριστὸν"; „valoarea pedagogică a V. T." şi „De ce nu iubim V. T.?". Este semnificativă constatarea pe care-o face privitor la evrei: „V. T. cuprinde scrieri cu carecter religios. Şi în afară de aceasta în el se cuprinde viaţa istorică şi religioasă a poporului ebreu. Şi Iudeii de astăzi pe nedrept se numesc pe sine ebrei sau israiliţi. Ei nu pot fi socotiţi decât nişte urmaşi foarte depărtaţi şi în mare parte — în cursul vremii aşa de lungi, cam 2500 ani — degeneraţi ai tribului Iuda şi Beniamin, din cari s'au întors, în veacul al 5-lea a. Hr., cei mai mulţi din robia babilonică. Nici chiar din aceste triburi nu s'au întors toţi şi cum zice Köhler numai aceia la cari conştiinţa naţională şi religioasă era mai puternică şi al cărot gând Dumnezeu l-a desteptat şi îndreptat spre patria mamă. Dar ceeace a răsărit din aceştia, chiar dupăce au fost răsădiţi pe vechiul pământ, *nu mai este pomul cel vechi*. Iudeii de azi de altfel nu mai ţin decât puţine din învăţăturile Vechiului Testament. Parte din legiuirile mosaice din „Tora" mai au valoare pentru ei. Cartea lor sfântă după care se conduc este „Talmudul", fapt pentru care şi Mântuitorul îi mustră. Cea mai mare parte nici nu ştiu ce-i aceea „Vechiul Testament", şi cei cari ştiu nu vor să se intereseze de ce cuprinde, pentrucă acolo dau de proorociile privitoare la Mesia, pe cari nu voesc să le recunoască, aşteptând încă pe Mesia. Atacând dar Vechiul Testament nu sunt loviţi iudeii de azi, ci se lovesc creştinii şi învăţătura creştină. Iudeii pot fi judecaţi numai după cele ce se găsesc în Talmud".

«*Dumineca Poporului*», al cărei suflet este S. Mehedinţi, stă de vorbă în diferite feluri cu sătenii: explică evanghelia duminecală, pe seama acelora cari din motive grave n'au putut merge la sfânta slujbă. Indeamnă prin povestiri instructive spre îmbrăţişarea meseriilor, critică cu asprime moravurile nesocotite ale acelora cari numai prin buletinul de botez vor să dovedească că sunt creştini. Preoţii ar face folositor serviciu introducându-o în cercul cât mai larg al sătenilor. Numai astfel s'ar putea înlătura publicaţiile anticreştineşti şi antiromâneşti, cari se îmbulzesc. Dumineca Poporului costă abia 60 lei anual şi se poate cere dlui S. Mehedinţi în Bucureşti, strada D. Racoviţă Nr. 12.

«*Criza religioasă a tinerimii*»... Sunt unii dintre elevi cari sufăr de-o criză religioasă. Mai ales sufăr de această criză aceia dintre tânări, pe cari mai mult întâmplarea i-a nimerit în cercul unor oameni cu concepţii şi moravuri otrăvitoare. Ne putem închipui ce lumină poate să îm-

---

ajunge în această lume la mulţumirea de sine. Existenţa răului nu este numai o piedecă a credinţei noastre în Dumnezeu, ci tot aşa e şi o dovadă a existenţii lui Dumnezeu, dovadă că această lume nu este singura şi ultima. Experienţa răului îndreaptă omul către o altă lume, născându-i o nemulţumire de această lume. La baza conştiinţii şi experienţii religioase rezidă pesimismul şi nu optimismul.

Toata religiile liberării omului sunt pesimiste cu privire la viaţa universală şi la lumea naturală, orfismul şi budismul în aceeaş măsură cu creştinismul. Sensul pozitiv al fiinţei rezidă într'o altă ordine, în lumea spirituală. Lumea noastră naturală după cât se pare se află sub puterea deşertăciunii triumfătoare; în ea stăpâneşte coruptibilitatea şi moartea, duşmănia şi ura, egoismul şi discordia. Omul este copleşit de nonsenz şi de răul vieţii universale. In religie, în credinţă el îşi ia sborul către lumea sensului şi primeşte forţa emanând din această lume, unde iubirea învinge ura, unirea divizibilitatea, şi viaţa veşnică moartea.

Existenţa răului pune problema teodicei justificării lui Dumnezeu. Pentruce Dumnezeu îngădue acest rău înspăimântător, pentruce sufere triumful răului? Universul plin de sânge e sfâşiat de rău. Satana, şi nu Dumnezeu, pare a fi stăpânul lumii. Unde e acţiunea providenţei divine? Se cunoaşte geniala dialectică a lui Ivan Karamazov privitor la lacrimile unui copil, cari se termină prin refuzarea de-a fi primit în armonla universală*. Spiritul euclidic, refuzând să înţeleagă taina aceasta iraţională a vieţii universale, pretinde că poate clădi o lume mai bună, ca aceea care a făcut-o Dumnezeu, în care să nu fie nici un rău, nici o suferinţă, o lume pur raţională.

Omul care are spiritul euclidic nu poate înţelege, pentruce Dumnezeu n'a creat o lume fericită, fără de păcat, incapabilă de-a greşi.

Insă lumea omenească „bună" după concepţia spiritului euclidic, e deosebită de cea „rea" a lui Dumnezeu prin absenţa în ea a oricărei libertăţi; aceasta n'ar face parte din planul iniţial, omul ar fi de bunăseamă un automat. Absenţa libertăţii ar face imposibil răul şi suferinţa, şi omul ar fi gata de-a renunţa la libertate numai ca să fie descătuşat pe deplin de chinurile sale. In lumea concepută după spiritul raţionalist, n'ar putea fi vorba de dovezi voluntare, de cercetare liberă. Lumea pe care a creat-o Dumnezeu este saturată de rău, însă la baza ei stă cel mai mare bine, libertatea spiritului, care arată că omul poartă în el chipul dumnezeesc. Libertatea este singura soluţie a acestei teodicei. Problema răului constituie deci şi problema libertăţii. Dacă nu se înţelege libertatea, nu se poate cunoaşte nici faptul iraţional al existenţei răului în lumea divină. La originea lumii se găseşte o libertate iraţională, înrădăcinată în profunzimea neantului, o prăpastie de unde ţâşnesc sumbrele torente ale vieţii şi unde toate posibilităţile sunt conţinute. Aceste adâncimi insondabile, care preced oricărui bine şi oricărui rău, nu pot fi raţionalizate până la capăt; în ele rămân totdeauna închise posibilităţile unei grămădiri noi de energii obscure. Lumina Cuvântului înghite întunecimile, armonia cosmică risipeşte haosul, însă fără adâncul întunerecului şi al haosului n'ar fi, în evoluţia care se desfăşoară, nici viaţă, nici libertate, nici semnificaţie. Libertatea rămâne în umbrele adâncimii, în neant, însă fără de ea totul ar fi lipsit de senz. Ea naşte răul ca şi binele. Nici răul nu contrazice existenţa senzului, ci îl confirmă. Libertatea este necreată, pentrucă ea nu este natură, ea este anterioară lumii, ea este înrădăcinată în neantul iniţial. Dumnezeu este atotputernic în raport cu fiinţa, însă el nu este în raport cu neantul, cu libertatea; şi pentru aceasta răul există.

Toată concepţiunea adâncă a vieţii implică viziunea răului şi admiterea existenţei lui. Faptul de-a nu-l vedea şi de a-l ignora îl face pe om iresponsabil şi superficial, îi închide în unele privinţe profunzimea vieţii. A nega răul înseamnă a pierde libertatea spiritului, a arunca departe sarcina libertăţii. Epoca noastră se găseşte sub semnul unei îngrozitoare creşteri însoţită de-o negare a existenţei lui. Omul rămâne desarmat înaintea răului când îl vede. Omul se oţeleşte dacă face distincţia între bine şi rău şi-l ştie imita pe cel dintâi. Când se desfac limitele răului, când omul se găseşte într'o stare de confuzie şi indiferenţă, personalitatea sa începe să se corupă şi să se destrame, pentrucă puterea conştiinţei lui este legată de mărturisirea răului; în confuzie şi indiferenţă, în pierderea viziunii răului, omul se găseşte desfăcut de libertatea spiritului, el începe să caute necesitatea, care să asigure binele, el mută centrul gravităţii vieţii dela profunzime către exterior; el înceată de a se determina dinlăuntru. Raţionalismul neagă taina iraţională a răului, pentrucă el o neagă şi pe cea a libertăţii. Pentru o conştiinţă raţionalistă e mult mai greu de-a crede diavolului decât de-a crede în Dumnezeu; şi oamenii, care au această mentalitate, elaborează diferite doctrine, unde pun existenţa răului sau transformă răul într'o lipsă a binelui sau în stadiu al desvoltării sale. Răul este negat pe de-o parte de către evoluţionişti, aparţinătorii doctrinelor umanitare; anarhiştii şi teosofii îl neagă deasemenea.

* Dostoievski: „Fraţii Karamazov" vol. I, cap. III.

parță un astfel de suflet perdut, care azi mâne se reîntoarce ca intelectual iarăşi în mijlocul poporului din care a eşit.

De aceea se cere din partea educatorilor să pună la îndemâna elevilor anumite mijloace pentru formarea, educarea şi fortificarea caracterului lor religios. Este ştiut că elevul cetește cu plăcere, nu este însă totdeauna norocos în alegerea lecturii sale. Aici trebue să intervină superiorul, mama, tata, fratele, pedagogul sau profesorul, prietenul sau duhovnicul. Oamenilor de inimă cari voesc să lucreze ceva în direcţia aceasta, li-aş pune la îndemână b. o. scrierea: «*Criza religioasă a tinerimii şcolare*, cauze şi remedii", de profesorul de filozofie dela şcoala Massillon—Paris, în româneşte de Pr. T. Gherasimescu Roman, 40 pagini, preţul 3 lei. Aici vor afla în linii generale indicate câteva din cauzele crizei religioase a tinărilor şi câteva din remediile ce pot fi înfrebuinţate.

Asemenea sunt unii elevi cari se apropie de sfânta Taină — care desleagă păcatele, — cu o oarecare nebăgare de seamă. Fără o bună pregătire omul nu poate face spovedanie adevărată în puterea căreia „să-şi curăţească negreala păcatelor depe haina sufletului". Datorinţa noastră este să întărim credinţa şi să luminăm mintea acestui grup de tineri. Le vom pune spre scopul acesta, pentru educarea prin sine însuşi, cărţi la dispoziţie, astfel de cărţi însă, care să orienteze pe elev deplin asupra problemei religioase. Din cadrul acestor scrieri îndrumăm la: «*Nu lăsaţi pocăinţa pe mâne*» şi la «*Grozăvia spovedaniei fără pregătire*» (de N. Mândiţă—T. Gherasimescu). Broşura primă arată datoriile creştinului faţă de sfânta taină a împărtăşirii. Istorioarele, pline de înţeles, ce întreţes textul, fac lectura uşoară şi plăcută. Iată b. o. una din pilduirile cărţii: Mă gândesc la povestirea „Bogatul cu 4 palate", 'n care mi se povesteşte cum „un bogat lacom în toată viaţa lui grijise şi lucrase numai pentrucă să-şi înmulţească averea, iar de suflet nu se îngrijea, aşa încât adesea uita cu desăvârşire că mai are suflet în trupul său". Câtă înţelepciune nu conţin cuvintele celui mai mic copil adresate tatălui său, care se afla în agonie: „Dragă tăticule, vedem că fiecăruia din noi ni-ai lăsat câte-un palat cu mult loc împrejurul lui; dar spune-ne: acolo unde mergi mata, ai vre-un palat ori măcar numai vre-o colibă micuţă, aşa cum are moş Nae porcarul, care păzeşte porcii noştri?". Aceleaşi roade bune le dă cititorului broşura: «*Grozăvia...*». Aici se arată urmările păcatului, se îndrumă la examinarea conştiinţei, la hotărârea de-a nu mai păcătui şi se arată în sfârşit efectele minunate ale sfintei mărturisiri. Şi aici istorioarele sânt astfel aranjate, încât cititorului numai folos îi pot aduce. De reţinut sânt: Eghipteanca, Negustorul cel viclean, Pedeapsa pentru minciună, Moartea lui Simpson (inventatorul cloroformului), Leul recunoscător, Cânele minunat, etc.

Neaga.

Imperativul renaşterii religioase

Trăim vremurile grele ale unor lichidări de procese spirituale începute cu veacuri înainte. Viziunea idolului de fier, operă a raţiunii omeneşti „descătuşate" de sub tutela Bisericii, întoarce cu desgust privirea omenirii de azi dela perspectiva auto-afirmării umaniste, îndreptând-o spre adâncimea vieţii spirituale. Mitul atotputerniciei raţiunii s'a dovedit a fi un nou păcat original în procesul de desvoltare spirituală a omenirii. Sborul icaric al acestei îngâmfate raţiuni a dus la defetismul civilizaţiei de azi. Neputinţa civilizaţiei de a fericì pe om, marchează tocmai revenirea omului la conştiinţa de sine, de făptură a lui Dumnezeu, fericită numai atunci când în conştiinţa dependenţei de Dumnezeu se interpretează tot rostul ei de existenţă pe pământ.

Neputincioşia raţiunii în a mulţumì pe om cu toată gama contingenţelor ei, vesteşte zorile unei noi „împliniri a vremii", când o nouă mântuire trebue să vină pentru mentalitatea omenirii. Cel mai des cuvânt al zilelor noastre este „înnoire", „Erneuerung", desbrăcarea de cugetul omului ce a crezut că poate stăpânì lumea şi revenirea la conştiinţa de copii dragi Părintelui veacurilor. Optimismul raţiunii noastre de a putea rezolva dela sine problemele existenţii, ne-a făcut să pierdem o dimensiune esenţială a sufletului nostru: profunzimea, făcându-ne nişte excelente platitudini, latifundiari ai lumii acesteia, în stare să ne sufocăm aproape de prea mult belşug, comodităţi şi putere. Odată cu prosperitatea cuceririlor periferice ale planetei, ne-am dus undeva, departe de noi, — am „plecat fără adresă", cum observă scriitorul Cezar Petrescu, — sub semnul nesaţiului poftelor noastre.

In limbaj religios aceasta se traduce prin îndepărtare de Dumnezeu, prin păcătoşirea fiinţii noastre. Duhul rău par'că a început să ne posedeze şi să samene în noi putreziciune. Chipul lui Dumnezeu s'a întunecat în noi în aşa măsură, încât numai o vindecare de sus ne mai poate mântuì. Altfel sântem şi rămânem nişte „destine sterile", nişte fantome inconsistente.

Deaceea azi, când în repegiunile Iordanului se pogoară Cel ce a zidit făptura ca să sfinţească firea apelor spre învierea noastră, a celor ce ne curăţim în ele — să ne gândim mai mult la luminarea chipului lui Dumnezeu în noi, să actualizăm acest chip în devenirea noastră tot mai asemenea cu Tatăl nostru. Să prohodim azi cugetul nostru cel trupesc, să înmormântăm în adâncurile apei curăţitoare mentalitatea noastră de fii răsvrătiţi, porniţi cu lumea'n cap pe acest pământ. A fost deajuns. Sprijiniţi pe toiagul fiului risipitor cu care ne asemănăm atunci când, slujind patimilor noastre, am ajuns să ne hrănim sufletul cu roşcovele veacului acestuia decăzut, — să ne gândim că putem avea altă soartă în casa Tatălui nostru. O soartă mai dulce pornind şi ducând spre veşnicie. Innoeşte-te, suflete al meu, căci deaceea a pogorât cerurile Fiul Tatălui şi s'a pogorât în valurile Iordanului, pentruca să te spele de murdăria păcatului şi să-ţi inoculeze sămânţa nemuririi. Dumnezeu să-ţi ajute!

Teodor Bodogae.

Meditaţie

...De te sminteşte ochiul tău, scoate-l.

Cine nu cunoaşte ispitirile care vin din privire? Tulburătoare mai întâi, ele devin îndată apăsătoare; apoi urmează căderea.

Ce e de făcut atunci?

Mântuitorul ne arată o metodă virilă, puternică; aici măsurile pe jumătate nu reuşesc, Trebuie tăiat, smuls. Cu alte cuvinte, dacă ochiul tău constituie pentru tine mereu o ocaziune de păcat, nu-ţi mai purta privirea spre obiectul care-ţi excită poftele. Priveşte aiurea; treci peste. Nu te juca cu răul; o singură privire îţi poate pricinui căderea.

Mai mult încă, dacă te temi de-a nu-ţi putea stăpâni întotdeauna ochiul, ocoleşte locurile unde privirea ta ar putea întâlni ispita. Operează, odată pentru totdeauna o lovitură de stat. De sunt străzile oraşului mari care te neliniştesc ocoleşte-le, pentru a-ţi păstra curată privirea, nu sta la îndoială, aleargă şi dă odihnă ochilor tăi în florile câmpului, în arborii pădurii, în paserile ceriului, în stelele nopţii.

Lasă oraşele, retrage-te în mijlocul naturii, unde netulburat te vei putea reculege.

Indreaptă-ţi mai ales privirea spre Dumnezeu. Ochiul tău întinat de lume şi neliniştit odihneşte-ţi-l aci; în Hristos, vei afla, cu o inimă renăscută, o viziune de curăţenie liniştită, nici decum tulburătoare şi deloc tulburată.

Fericit acela care poate purta o asemenea privire, dulce, binevoitoare, curăţită peste toate lucrurile şi toate fiinţele.

*

Vă voi învăţa cărarea cea dreaptă.
[1 Samuil 12, 23].

Cunoşti calea cea dreaptă: duce în plină lumină; evită smârcurile cu apă, prăpăstiile, duce repede şi sigur la ţintă, în Cetatea Vieţii, în casa Tatălui.

Cunoşti această cale, conştiinţa ţi-o indică, dar mai ales Evanghelia. Hristos e calea şi totuşi, după cum observ, te îndoieşti s'o urmezi.

Ai prefera poate altă cale, — dar nu există o alta care să ducă la Viaţă. Inainte deci pe cărarea cea dreaptă. căci cine voieşte să atingă scopul acceptă şi mijloacele.

Reproşezi acestui drum de-a fi monoton, drumurile drepte în genere obosesc. Da, drumul ce duce la sat, se poate, dar pe cărarea sufletului se întâmplă dimpotrivă. Te saturi de toate în afară doar de-a face bine.

Inainte deci pe calea cea dreaptă. Inainte, căci cu cât eşti mai înaintat pe această cărare, cu atât mai puţin eşti ispitat de-a te întoarce înapoi, eşti în primul rând pornit şi prin aceasta ritmul perseverantei te mână, şi apoi te mai reţine şi farmecul drumului însuşi ca o dulce înlănţuire.

Inainte, căci ceice se perd pe cărările cu multe ocolişuri, perd adesea din vedere calea cea dreaptă, sau nu mai ştiu să afle nici direcţiunea cel puţin.

Inainte, căci aici şi numai aici vei întâlni de ceeace sufletul tău are mare trebuinţă, bunele şi solidele afecţiuni ale sufletelor drepte, urmând drumul cel drept. O!... în societatea lor cât este de plăcută călătoria, este şi uşoară, chiar şi când drumul prezintă dificultăţi, înaintezi mereu şi puterile nu te părăsesc.

Inainte căci, nevăzut, dar pururea prezent, Cel ce în Hristos se năzueşte în calea cea dreaptă, călătoreşte cu tine, ca odinioară cu călătorii dela Emaus.

[După text francez].

Pr. G. Secaş.

INFORMAŢIUNI

In capitală şi în alte câteva centre din ţară s'a instituit starea de asediu şi cenzura presei, punându-se în vederea directorilor de ziare dispoziţiile cărora au să se conformeze. — Să sperăm că starea de asediu nu va trebuì să dureze prea mult.

† **Dr. Ioan Coltor,** canonic grecocatolic în Blaj, a răposat la 29 Decemvrie 1933, în vârstă de 46 ani, în urma unui atac de congestie cerebrală. Decedatul fost subsecretar de stat la sănătatea publică şi parlamentar în mai toate legislaturile, a avut roluri însemnate în viaţa bisericească şi politică, făcând mari servicii clerului bisericii sale, care îi va păstra o bună amintire. In 31 Decemvrie a fost înmormântat la Blaj cu toată pompa. Fie-i ţărina uşoară!

† **Calliope Z. Boiu,** — văduva regretatului protoiereu, asesor consistorial şi redactor, în 1863—1865, al ziarului nostru, Zaharia Boiu, — a răposat la adânci bătrâneţe, în 29 Decemvrie 1933. Rămăşiţele pământeşti ale defunctei s'au aşezat spre veşnică odihnă în cavoul familiei din cimitirul central din Sibiu, la 31 Decemvrie 1933. Odihnească în pace!

† **Pr. Ioan Fugătă,** paroh în Luncoiul de jos, protopopiatul Zarandului, a încetat din viaţă, Miercuri 27 Decemvrie 1933, în anul al 67 al vieţii, deplâns de o numeroasă familie şi de enoriaşii săi. Aşezarea spre veşnică odihnă a rămăşiţelor sale pământeşti s'a făcut Vineri, 29 Decemvrie, ora 2 p. m., în cimitirul bisericii ortodoxe române din Luncoiul de jos. Odihnească în pace!

Recunoscători Ardealului. In foaia Poporul Românesc, dela 1 Ianuar 1934, neobositul luptător creştin, I. Gr. Oprişanu, mărturiseşte: „Mişcarea aceasta de primenire a sufletelor — e vorba de societatea religioasă a Oştii Domnului — a stârnit împotrivire din partea celor ce vreau să fie în „tihnă"... In loc să se bucure de tot binele *ce se vede*, se tem de răul pe care îl bănuesc în viitor... Noi vedem o mişcare de mai multă preţuire a vieţii cu Hristos, de mai multă înţelegere a bisericii Domnului, de cât până acum. Dăm slavă Domnului, în pragul acestui an, pentru că Ardealul ni-a dat această mişcare"...

Biblia este cartea cea mai răspândită tocmai în — China, în urma activităţii desfăşurate, în această ţară, din partea Societăţii biblice americane. In primele 11 luni din 1933 s'au desfăcut în China 61.190 biblii. Prima biblie s'a tradus în chinezeşte la anul 1807. Numărul bibliilor, în depărtata ţară, este evaluat la 25 milioane exemplare.

Pe când la noi? Un proect de lege, prezentat în camera cehoslovacă de partidul guvernului, prevede reducerea diurnelor parlamentarilor cu 14 la sută, ear cele ale preşedinţilor senatului şi camerei cu 19 la sută.

ŞTIRI LOCALE

Predică în catedrală. Duminecă în 7 Ianuar va predica în catedrală părintele *Gh. Secaş*.

Poşta redacţiunii

Prot. *G. C.* în *A.* Foişoarele de care întrebaţi, nu se reproduc în broşură.

Nr. 330/933 prot. (1) 1—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei a doua din **Sadu,** parohie de clasa I-a, din protopopiatul Sibiului, prin aceasta se publică nou concurs cu termen de 30 zile dela întâia apariţie în Telegratul Român.

Beneficiile împreunate cu acest post sânt:

a) Salar dela stat conform coalei B.
b) Sesiune parohială 12 jug.
c) Stola uzitată.

Cererile de concurs se vor înainta subsemnatului oficiu protopopesc ort. român Sibiu în termen, şi candidaţii îşi vor exopera permisiunea de a concura dela P. V. Consiliu Arhiepiscopesc, fără de care nu se pot prezenta în parohie.

Sibiu, la 16 Dec. 1933.

Emilian Cioran
protopop.

Nr. 338—1933 [65] 1—3

Concurs

Pentru întregirea postului de cantor în parohia **Idiciu,** se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima apariţie a concursului în Tel. Român.

Venitele împreunate cu acest post sânt:

1. Venitele stolare uzitate.
2. 2 jug. pământ arător

Concurenţii vor înainta cererile în termenul deschis oficiului protopopesc din Elisavetopole, însoţite de următoarele acte:

1. Extras din matricola botezaţilor.
2. Certificatul ultimului an şcolar.
3. Diploma de cantor dela şcoala de cântăreţi din Sibiu
4. Certificat de moralitate dela oficiul său parohial.
5. Certificat de serviciu.

Concurenţii sânt obligaţi să se prezinte la biserică în vre-o Duminecă sau sărbătoare spre a conduce singuri strana şi a face cunoştinţă cu credincioşii.

Idiciu, la 25 Noemvrie 1933.

Iosif Gh. Roman
paroh.
Preşedinte al cons. parohial.

Alex. Dragomir
notar.

Văzut:
Ioan Dragolea
protopop.

Nr. 321—933. (62) 2—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei vacante de clasa III-a **Aţel,** din protopopiatul Mediaşului, prin aceasta se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima apariţie în Telegraful Român.

Venitele împreunate cu acest post sânt:

1. Salar dela stat.
2. Sesiune parohială 14 jugăre arător şi fânaţ.
3. 1/4 jugăr grădină.
4. Două sorţi lemne de foc (circa 6 stânjini) din pădurea comunală. Tăiatul şi adusul lemnelor îl priveşte pe preot.
5. De locuinţă se va îngriji parohia.
6. O zi de clacă dela fiecare familie.
7. Stola obişnuită în tract.

Candidaţii îndreptăţiţi îşi vor trimite subsemnatului cererea de concurs provăzută cu toate documentele necesare, anexând şi autorizaţia de candidare dela Preaven. Cons. arhiepiscopesc, şi cu avizul ofiiciului protopopesc se vor prezenta în parohie şi în biserică la serviciul liturgic.

Mediaş, 19 Noemvrie 1933.

Oficiul protopopesc ortodox român Mediaş în înţelegere cu consiliul parohial.

Ioan Crăciun
protopop.

Inoirea abonamentelor

Invităm onoraţii abonaţi ai ziarului **Telegraful Român,** ale căror abonamente expiră, să binevoiască a le înoì de cu vreme, stăruind în cercuri cât mai largi pentru lăţirea organului nostru.

Preţul abonamentului rămâne cel din anul trecut.

Abonamentul se face prin *mandat poştal*, trimis la adresa: ***Administraţia Telegrafului Român în Sibiu.***

Numele bonatului, locuinţa sa şi ultima poştă, să fie scrise corect şi legibil.

Administraţia
Telegrafului Român.

Redactor responsabil: Pr. Dr. D. Stăniloae. Editura şi tiparul Tipografiei arhidiecezane.

Anul LXXXII Sibiu, 13 Ianuar 1934 Nr. 3

Telegraful Roman

Organ național-bisericesc. — Intemeiat în 1853 de Mitropolitul Andreiu Șaguna
APARE SĂPTĂMÂNAL

BIBLIOTECA CENTR. „ASOCIAȚ." SIBIU

Problema păstoririi sufletești

Păstorirea sufletelor n'a prea fost la noi până acum o problemă. Simplitatea vieții sociale, lipsa de complicații în viața sufletească, comunitatea între preot și popor în cadrul unei vieți patriarhale și închisă influențelor străine, n'au ridicat în fața păstorului de suflete pretenții deosebite. Dorințele sufletului, chinurile lui, puține și primitive câte erau, se disolvau toate fără greutate în aghiasma mângâietoare a cântării liturghice și sub patrafirul cu foșnet de sfântă alinare al părintelui care suferea în rând cu toți, încurajându-i și sfătuindu-i cu experiența sa mai largă și mai îndelungată.

Așa se explică faptul, că timpul de după războiu cu noua și complicata lui configurație sufletească, cu pretențiile multilaterale ale sufletelor, cu neliniștile, nemulțumirile, nevrozele lor, ne-au găsit pe noi, cei puși de Dumnezeu să le păstorim, inapți, poate nu atât în a le înțelege, cât în a le îndruma pas de pas pe căile unei bune desvoltări.

Aceasta nu e literatură bună de utilizat cu grandilocvență la diverse ocazii festive și goale, ci o dureroasă stare de fapt ale cărei urmări grave nu s'au manifestat încă decât într'o destul de mică măsură, dar dacă nu ne vom sesiza de ea, aproape sigur că se vor manifesta în proporții cu mult mai mari.

Fără îndoială că oarecare mișcare spre suflete înregistrăm în preoțimea noastră. Mai bine zis, în preoțimea de azi se pot distinge în mare două grupe: una cufundată încă în economism, în preocupări politice, administrative, îndeplinind din misiunea ei doar partea sacramentală, iar încolo fiind cu totul laicizată, și o alta care predică odată, de două ori, de trei ori pe săptămână, la sfintele slujbe și la ședințele asociațiilor religioase. Trebue să recunoaștem și aceea că pe zi ce trece grupa a doua crește; curentul e de-o putere atât de mare încât puțini îi mai pot rezista și nu știu dacă peste un an doi se va mai găsi preot care să nu propovăduiască odată sau de două ori pe săptămână.

Dar nu aceasta este etapa ultimă și cea cu adevărat normală în activitatea unei preoțimi. Și în această etapă preotul este dominat încă de un spirit laic, toată vremea în care nu predică. Preotul care predică la două, trei ocazii pe săptămână, concepe aceste ocazii exact la fel în care concepe preotul pur liturghisitor, timpurile de slujbă: timpuri în cari spre deosebire de ceealaltă vreme îți aduci aminte că ești preot, părăsești preocupările laice, de om ca toți ceilalți, și-ți împlinești îndatoririle misiunii. La activitatea sacramentală și-a mai adaus pe cea învățătorească, adeseori cu o umbră de ușoară desconsiderare pentru cea sacramentală.

Lipsește încă activitatea pastorală care încoronează pe celelalte două, care face puntea de legătură între momentele sacramentale, sau între cele de propovăduire.

Nu e suficient să predici de două-trei ori pe săptămână unei colectivități și după aceea să-i lași pe toți în plata Domnului și să te ocupi de distracțiile sau de necazurile tale. Un astfel de preot, chiar când predicile lui s'ar urma sistematic învățându-i pe rând tot ce trebue să știe un creștin, e asemănător unuia care tot samănă dar nu are grijă să vadă cum crește sămănătura, s'o plivească, s'o sape, s'o îndrume continuu.

Cine n'a observat că predicile noastre în etapa actuală sânt mai cu seamă viforelnice, tind să zgudue pe ascultători, să-i convertească într'un moment. Ceeace nu e rău. Dar ceea ce-i curios e că după cea mai viforelnică predică devenim aceiași comozi burghezi, foarte puțin transfigurați de legămintele din predica de mai înainte. Aceasta cât privește pe predicator.

Cât privește pe ascultători predicile acestea vor reuși într'adevăr să zgudue pe unii durabil. Dar numai firele cu o constituție mai senzibilă. Pe celelalte chiar dacă le mișcă pentru moment, după aceea revin la starea de mai înainte. Lipsind acțiunea ceealaltă a preotului, de zidire cărămidă cu cărămidă, firele zguduite durabil, convertite la o altă viață, vor ajunge la multe devieri, căci aici dictează afectul și mai ales vor crede că unica dovadă despre existența unei alte vieți în ele este acelaș fel de-a se manifesta cu patos, cu condamnări neîndurate la adresa celor cari li se par păcătoși, cu aceeaș ardere în priviri. Și se vor obișnui să fie așa în toate momentele.

Când însă preotul ar fi cu sfatul și cu îndrumarea în tot timpul pe lângă suflete, atunci firile mai sensibile și-ar putea găsi o alvie mai firească în religiozitatea lor, iar cele mai greu de mișcat și mai surde, nu s'ar înstreina tot mai mult de biserică, ci ar fi câștigate treptat. Intre credincioși nu s'ar face prăpăstii de neînțelegere și de disprețuire reciprocă, pentrucă acelaș duh și aceeaș mentalitate a preotului coborând în toți i-ar apropia pe cât se poate.

Sigur că laturea păstoririi este cea mai grea dintre toate trei.

Mai întâi ea cere o permanentizare a conștiinții de preot. Pentrucă această chemare se exercită în fiecare moment. Oricând ești cu un om, și ca preot nu poți să fugi de ei, trebue să folosești momentul pentru a-l îndrepta de este într'o stare rea, sau a-l întări și avansa într'o stare duhovnicească bună. Datoria aceasta trebue să te domineze pururea. Nici o convorbire, nici o întâlnire a preotului cu oamenii nu trebue să fie pur laică.

Apoi laturea sacramentală se execută citind rugăciuni din cărți, iar cea învățătorească spunând ceea ce-ți place ție. Ascultătorii au totdeauna atâta interes, ca să dea la o parte chinurile și întrebările lor și să te asculte pe tine. In activitatea pastorală însă trebue să cauți de ce are trebuință fiecare suflet. E necesară o apropiere de fiecare ins. Pastorația e în partea cea mai mare individuală. Bogat, sărac, tânăr, bătrân, om onorat de societate, sau proscris de toată lumea, de toți trebue să te apropii. Și să știi și să poți să te apropii așa ca să le câștigi încrederea și să-ți spună ce-i frământă acum și ce i-a frământat altedăți. Iar la urmă să cunoști medicamentele și tonicele pentru fiecare boală, pentru fiecare șovăire, pentru toate stările de suflet. Să cunoști și drumul pe care poți duce un suflet tot mai sus, căci nu numai de bolnavi te interesezi, ci și de cei sănătoși, cari doresc să înainteze tot mai mult în viața cea după Dumnezeu. Să poți face diagnoza fără să greșești și să dai receta cea potrivită. Ce să recomanzi unuia care nu poate crede dar se frământă să ajungă la credință și să nu devină cu totul indiferent; dar unuia care nu poate da viață credinței sale mai mult teoretice. Cum să îndrumezi pe unul care a căpătat darul lacrimilor pentru păcatele sale, pentru a trece la o treaptă mai înaltă? Și așa mai departe. Un preot trebue să cunoască bine itinerarul vieții duhovnicești.

Dar pentru aceesta se cere atentă privire în tine, căci sufletele se aseamănă. Din felul cum ai ieșit tu dintr'o criză sufletească, sau din soluția greșită pe care ai adoptat-o tu odată, vei putea da un sfat celorlalți. Atentă privire asupra ta și atentă și iubitoare privire și ascultare a fiecăruia din credincioșii tăi. Un preot mai bătrân care a avut să vindece și sieși și altora atâtea dureri sufletești care a înregistrat atâtea succese sau a învățat din atâtea insuccese, trebue să fie și pentru cei tineri plin de mierea atâtor sfaturi înțelepte.

Experiența proprie trebue luminată, îmbogățită, îndrumată și de multă lectură. Mai mult ca activitatea propovăduitoare, pastorația cere lectură continuă. Iar lectura cea mai potrivită aci sunt studiile de analiză a sufletului, fie în formă științifică, fie în formă literară. Studii de pastorală, și memorii de-ale preoților cu experiență.

Cât de absentă a fost problema pastorală la noi se vede din aceea

---

* FOIȘOARA *

Mici studii istorice

Diverse mărunțișuri

1.

Despre Paton

Scriind notița despre Paton și Șaguna n'am notat anume ce scrià A. A. Paton.

Regăsesc acum altă notiță, despre un articol din revista *Das Ausland* 1855 (Stuttgart și Augsburg).

Articolul are titlul *Die Völcker des osmanischen Reiches und ihre Nachbarn. I. Die sittlichen, gesellschaftlichen und politischen Zustände der Morlacken.*

Articolul este extras din scrierea (engleză) A. A. Paton, *Highlands and Islands of the Adriatic.*

Și articolul acesta se ocupă cu fenomenele religioase și bisericești (din Dalmația); și cu proselitismul catolic.

2.

Tradiție strigoniană

Memoria basilicae strigoniensis anno 1856., die 31. Augusti consecratae.

In cartea scrisă de capellanii capitulului strigonian se zice la p. 97 (despre L. Kollonics):

Sub idem tempus, ut Valachorum populus, abdicato Schismate, Romanae Ecclesiae se adiungeret, felici sane opera perfecit. Theophilus Episcopus Valachorum, eiusque Succesor Athanasius, cum omni Clero **Photium** *eiuravit;*[1] *cum his centum et ultra mortalium millia errorem deposuerunt. Ea occasione Domus S. Adalberti Tirnaviae, pauperum Studiosorum usibus destinata,* **opibus est aucta,** *ad alendos nempe Clericos, qui excolendis Valachis operam navarent.*[2]

[1] Câți îl vor fi cunoscut pe Fotie?! *G. B. D.*

[2] Se citează aici *Codicilus Diplom. Fehér*, pag. 285.

Tot acolo, despre Nicolaus VII Csáky; pag. 99.

Valachos Schismaticos in oris Varadinensibus ad Sacram Unionem revocavit, suffraganeum dans ilis popularem, cuius commoditatibus **liberaliter** *providit.*

Nu mai știu (ori voiu fi uitat?) cu ce l-a 'nzestrat Csáky pe ep. gr.-cat. dela Oradea.

3.

Merse-i vestea...

Lui *Iohannes Németh Freiherr von Pataky, walachischer Abstammung*, pe care iezuitul (cardinal) Andreas Steinhuber îl înscrisese în *Geschichte des Collegium germanicum hungaricum in Rom*, vol. II (1895), p. 328.

Studiase — spune Steinhuber — cu distincție în Pazmaneum (Viena); la 1705 iezuitul *Hevenisi*-l recomandă să fie primit în acel Collegium. Terminând studiile, protectorii lui îl puseră la dispoziția Propagandei, „deoarece nu aparținea niciunei dieceze". Propaganda îl destină pentru „misiunile apostolice între Românii din Ardeal". Zece ani a desvoltat, în Făgăraș, o activitate 'mbelșugată *(segensreich)* pentru fericirea de veci a iubiților săi covalahi" *(Mitwalachen)*, cum ziceà el în scrisorile sale. De aceea clerul latin îl iubeà. El ardeà de dor să-și ridice nația din „adânca sa decădere religioasă" prin reunirea cu Roma. Murì în vârstă de 45 de ani.

Așa-l descrise Steinhuber, care citează ca izvor pe Nilles, *Symbolae*, pag. XCV.

Capitolul în care Steinhuber l-a 'nglobat pe Pataki este al *Ungariei*, care 'n acel Collegium dase, dela 1700 până la 1782, vreo 296 de clienți; până ce împăratul Iosif II interzise 'n 1782 cercetarea acelei școale de catolicism fanatic. Din Ardeal, printre acei aproape trei sute, fuseseră numai 6 elevi. Sutele acelea se duseră la Roma din Pazmaneu (ca și Pataky), din seminarul croat din Viena, din Tyrnau, unde 'nvățau filosofie, pentruca 'n Roma să continue cu teologia.

Când Iosif II ajunse 'mpărat, Ungaria

că în presa noastră bisericească nu s'a întâlnit şi nu se întâlnesc desbateri asupra problemelor pastorale.

Trebue să începem a ne preocupa de aceste probleme.

Cât bine n'ar face preoţilor mai tineri şi celor din viitor ca să găsească răsfoind numerele mai vechi ale ziarelor bisericeşti comunicări dela preoţi despre diferite situaţii şi întâmplări pastorale grele pe cari le-au rezolvat aşa sau altfel, cu succes sau insucces. Ce bine nu ne-ar cădea o arhivă cu astfel de chestiuni!

Dacă nu o avem, trebue să o facem de-acum înainte. Eu rog stăruitor pe cucernicii preoţi să se dedea şi la această lucrare a ne trimite spre publicare observaţii, întâmplări, sugestii, întrebări de ordin pastoral pentru a putea fi cunoscute şi când mai e de lipsă desbătute. Nu se cere literatură, ci expunere simplă şi clară a faptelor, a părerilor şi a nedumeririlor.

E necesar apoi ca să se pună şi la ordinea de zi a conferenţelor protopopeşti astfel de probleme, chiar în forma aceasta: fiecare preot va avea să comunice asupra unei probleme actuale de pastorală din parohia sa, pentru a fi desbătută. Sigur ridicată întâmplarea din individualitatea ei concretă în sfera unei probleme generale, abstracte. Oricine are lipsă să-şi îmbogăţească experienţa sa, cu a altora.

A sosit timpul să păşim în faza etapei pastorale a activităţii preoţeşti. Chiar dacă nu sântem atât de bine echipaţi, trebue să trecem pe acest tărâm. Perfecţionarea se face, fatal, prin experienţă.

Dr. D. Stăniloae.

Noul preşedinte al partidului liberal este ales dl *Const. I. C. Brătianu*, colaboratorul fraţilor săi decedaţi, Ion şi Vintilă Brătianu şi al lui I. G. Duca. Noul preşedinte, om de înaltă valoare morală, este cunoscut prin lunga sa experienţă politică şi prin o muncă ordonată şi constructivă, dobândită în şcoala celor mai distinse personalităţi din viaţa publică a ţării.

Acest fel de muncă va avea întreg sprijinul opiniei publice în asigurarea consolidării statului român.

Noul guvern

Prin decret regal au fost numiţi:

Gh. Tătărescu **preşedinte al consiliului de miniştri şi ministru la departamentul industriei şi comerţului.**

Dr. C. Angelescu **la instrucţie, culte şi arte;**

N. Titulescu, **la externe;**

V. Antonescu **la justiţie;**

I. Inculeţ **la interne;**

Al. Lapedatu **şi** *I. Nistor*, **miniştri fără portofoliu;**

C. Dimitriu, **la departamentul muncii, sănătăţii şi ocrotirilor sociale;**

General de corp *P. Angelescu*, **ministru de stat:**

R. Franasovici **la lucrări publice şi comunicaţii:**

Gh. Cipăianu **la agricultură şi domenii;**

General de divizie *N. Uică* **la apărarea naţională;**

V. Slavescu **la finanţe.**

Subsecretari de stat:

Ing. Radu Irimescu, la apărarea naţională; Savel Rădulescu la externe; I. Manolescu-Strungă şi M. Negură, la agricultură şi domenii; N. Budurescu şi Mavrodi, pe lângă preşedinţia consiliului; N. I. Iuca şi V. Iamandi la interne; N. Maxim la muncă, sănătate şi ocrotiri sociale; Al. Popescu-Necşeşti, la instrucţie, culte şi arte; Gh. Asan, la industrie şi comerţ; M. Constantinescu la finanţe.

Dl prim-ministru Gh. Tătărescu, după depunărea jurământului, a declarat Suveranului, că actualul guvern este continuarea guvernului prezidat de omul căzut în slujba Regelui şi a ţării, şi că programul său este acelaş pogram care a avut înalta aprobare a M. Sale, — program ce reclamă linişte şi pace în opera de refacere şi de construcţie, cerută de asprele nevoi ale vremii.

Suveranul, în raspunsul Său, apreciind calităţile fostului prim-ministru, care şi-a închinat viaţa întreagă patriei şi aspiraţiei neamului românesc, spune şi la acest prilej, că nu mai este timpul de vorbe deşarte şi teorii, ci este momentul de a imprima vieţii politice un nou ritm de administraţiune şi realizări rapide: In opera, care să dea încredere ţării, aveţi întreg concursul Meu.

Organizaţi Oastea Domnului

Ştiri din bisericile ortodoxe

Biserica sârbească. Sfântul sinod arhieresc a întocmit o lege pentru căsătoria bisericească prin care se normează detailat tot ce se rapoartă la condiţiunile pentru încheierea căsătoriei, la impedimentele şi motivele de divorţ, la căsătoriile mixte şi civile etc. Aceasta a pricinuit o mare polemică. Profesorul de drept canonic dela facultatea de teologia din Belgrad, Dr. Cedomir Mitrovici, canonistul Dr. Radovan Cazimirovici şi doi protopresbiteri au atacat dreptul bisericii de-a norma chestiunile matrimoniale, afirmând că din căsătorie biserica n'are decât partea ritualistică, restul întrând în competinta statului,

Numărul de pe Decemvrie al revistei patriarhiei, „Glasnik", e plin de răspunsurile foarte temeinice ale teologilor cari susţin legea Sf. Sinod. Intre aceste răspunsuri se găsesc şi două ale teologului rus Sergie Troiţki, care a scris de curând şi o mare operă asupra căsătoriei creştine întitulată: *Filosofia creştină a căsătoriei* (Paris, Ymca 1933).

Apărătorilor acestei legi nu le e greu să arate că biserica în baza autonomiei de care se bucură îşi poate norma independent ca şi celelalte confesiuni chestiunile privitoare la căsătoria bisericească, care e cu totul altceva decât căsătoria civilă. Căsătoria bisericească e o taină care aparţine în întregime bisericii, nu numai în partea ei ritualistă. Biserica poate socoti validă o căsătorie care după legile statului e nevalidă şi se întâmplă că ţine de existentă o căsătorie care după legile statului a fost desfăcută prin divorţ.

Statul nu poate da norme în căsătoria bisericească, ci numai în cea civilă. Statul poate cel mult recunoaşte ca având sau nu efecte civile căsătoria bisericească şi sunt semne că în curând va adopta prima alternativă, dar în nici un caz nu se poate substitui bisericii legiferând în chestiunea căsătoriei bisericeşti.

Deocamdată Sf. Sinod a amânat punerea în vigoare a acestei legi.

Biserica bulgară. 1. *Congresul frăţiilor ortodoxe.* Există şi în Bulgaria o confederaţie de societăţi cari se numesc Frăţii ortodoxe. Până acum numărul lor e de 167. De curând şi-au ţinut congresul la Gabrova participând vreo 3000 de oameni. Confederaţia intenţionează să organizeze o societate studenţească creştină şi colonii de vară pentru copii, tineri, fetiţe şi muncitori.

2. *Pregătirea viitorilor preoţi.* In Bulgaria viitorii preoţi se pregătesc în seminariile spirituale şi în facultatea teologică. Acum se intenţionează să se trimită din fiecare eparhie câte un preot în străinătate, să înveţe câte o limbă străină şi să vadă la faţa locului cum se lucrează şi de cari mijloace se folosesc alte biserici pentru a ajunge la rezultate bune pe terenul instrucţiei, pastoraţiei şi operei culturale în societate.

Biserica grecească. 1. Mitropolitul din Mitilene, Iacob, şi-a câştigat numele unui mare binefăcător. A întemeiat în mitropolia sa un spital, un sanatoriu, un orfelinat, un azil de copii şi alte instituţii caritative.

2. *Sinodul arhieresc a hotărât să deschidă o Academie teologică în care se vor pregăti candidaţii pentru clerul înalt.* Se vede că Sf. Sinod grec nu prea e satisfăcut cu Facultatea care întreţine aşa de laxe legături cu autoritatea bisericească.

Ortodoxia în Mandjuko. In Charbin s'a întemeiat universitatea sfântul Vladimir sub patronajul arhiepiscopului Meletie, având trei facultăţi: teologică, orientalistică şi politehnică. Ultima cu secţiunile: minieră, arhitectură şi electromecanică. Şcoala va fi condusă de biserica ortodoxă şi va fi primul centru de învăţătură în care raţiunea va fi luminată de dreapta credinţă, iar credinţa slăvită de înţelepciunea adevăratei ştiinţe. Universitatea Sfântului Vladimir e prima şcoală superioară ridicată de emigraţia rusească pe cheltuiala ei şi susţinută cu puterile ei didactice.

Catolicismul. „Daily Telegraph" a anunţat nu de mult că Vaticanul poartă negocieri *secrete* cu guvernul sovietic prin ministrul poştelor din Statele Unite, dl Serley, care s'a aflat până de curând în Roma. Se cere guvernului sovietic să recunoască pe seama catolicilor din Rusia aceleaşi drepturi cari au fost recunoscute cetăţenilor americani. In legătură cu această misiune a dlui Serley stă şi audienţa lui la cardinalul Pacelli şi la papa însuşi. Dl Serley a plecat din America la Roma deodată cu Litvinov. Dacă guvernul rus va satisface cererea aceasta, papa va recunoaşte Sovietele.

„Osservatore Romano", natural, a desmintit acest lucru. Dar de unde nu e foc, nu iese fum.

„Glasnik", revista din Carlovitz, care nu e străină de cercurile ruseşti, afirmă că Roma urmăreşte să-şi deschidă un câmp larg peutru propaganda ei religioasă. Şi adaogă: „Credem că apetitul e mare. Intrebarea e numai dacă partea principală a trupului slav poate trece aşa de uşor în lotul curiei romane, chiar dacă bolşevicii ar face concesii... După bolşevici totul ar fi posibil. Numai daţi-le bani şi pentru o bună afacere sânt gata să dea tot (aluzie la vinderea codicelui sinaitic).

Un astfel de partener să-şi fi tot dorit Vaticanul!"

D. S.

Zile memorabile, *Sfinţirea catedralei ortodoxe române din Cluj, 1933.* **— O broşură de 103 pagini, cu mai multe ilustraţii, retipărire din foaia eparhială „Renaşterea" şi înfăţişând, în cuvinte însufleţite, tot ce s'a petrecut de fapt în memorabilele trei zile din Noemvrie 1933 la Cluj. — Preţul broşurii festive 20 Lei.**

---

aveà 19 scaune episcopale; 11 episcopi erau ieşiţi din Collegium germanicum!

Aceasta a fost atmosfera lui Pataki!

4.
Batthyáni

Batthyáni (Ignatz), episcop catolic de Alba-Iulia, om cu mult amestec în treburile grecocatolicilor români, are o cuvântare zisă 'n 1792, în Béba; în cuvântarea aceasta îndeamnă pe credincioşii săi:

«— *meg-ne szünnyetek kérni az Úr JESUST hogy a* **görög szakadást** *szüntesse meg és egyeztessemeg az igaz anya szentegyházzal*».

Adecă: Să se roage — Bebanii săi — ca ortodocşii să se unească cu biserica mamă-catolică! Cum el ne cunoşteà, îndemnul lui ne privià şi pe noi.

Acest Battyáni (nu Bottyani) nu trebue confundat cu Iózsef, „arhiepiscopul" dela Calocea, căruia ep. gr.-cat. P. P. Aron îi scrià (în 7 Aprilie 1763), că luând *dela schismatici* (!) mănăstirea din Alba-Iulia, o face mănăstire gr.-catolică. După acte din arhivul Blajului, comunicat de A. Bunea (*Episcopii P. P. Aron şi D. Novacovici*, 1902, p. 315, nota 2): *signanter A. Carolinae ubi* **a schismaticis restitutum** *Deo auxiliante restauratur Templum et pro Hyeremonachis erigitur Residentia*». Deci Dumnezeu însuşi l-ajutase să jefuească *dela ortodocşi* o biserică şi s'o repare?! *Deo auxiliante*... „Astăzi mănăstirea *(a schismaticis restitutum)* serveşte de casă parohială pentru parohul unit din Maerii Albei-Iuliei" —, adauge Bunea, p. 319.

Eu întreb: Pe când, *înapoi*, la matcă, la fostul proprietar jefuit de ep. P. P. Aron?![3]

5.
Ţările româneşti

Ce cunoştinţe popularizau iezuiţii Tyrnaviei despre ţările româneşti se poate şti şi din *Corographia Hungariae... A quodam sacerdote Societatis Iesu* (1734), p. 65—75, § IV. *Signa gentilitia Provinciarum Transylvaniae, Valachiae, et Moldaviae. Earundem descriptio.*

6.
Meheş

Relativ la spiritul naţional-maghiar dintre anii 1784—1791, în Ardeal, câteva pagine (din Hunedoara) se găsesc în *Gróf Gyulay Lajos naplótöredékeiből*, publicate de gr. Kunn Geza (1874); paginile 113—115. Este vorba şi de Horia...

Interesantă este o ştire despre Méhesi, care-i de sigur Meheş-ul *Suplex libellus*-ului românesc, despre care pomeneşte un protocol marcal (din 1791) extras de Gyulay: «*Udvari secretarius Méhesi és cancellista Pop Áron gyanussoká tevén magokat, a cancellariától küldessenek el*». Gyanussoká însemnează că Meheş şi Pop se făcuseră *suspecţi;* de sigur prin colaborare la *Supplex*. Dar cererea Hunedorenilor ne descopere şi pe-al doilea suspect: Aron Pop!

[3] Batthyány [Iózsef gróf] fost primate al Ungariei. A trăit dela 1727—1799. *In a. 1759 fusese episcop al Ardealului*, în 1760 ep. de *Calocea*, de unde 'n 1776 trecù la Strigoniu, ca arhiepiscop. Deci la a. 1763, când P. P. Aron, care l-a cunoscut din Ardeal, îi scrià, el erà *püspök* la Calocea, nu *érsek*, cum greşit crezù A. Bunea.

7.
Spionaj? sau...

In manuscriptul academic (bariţian) 975, fila 141 se află o notiţă despre Şaguna.

Este una dintre acele ruşinoase notiţe, scrise de spioni sociali-politici, cari informau pe Bariţ despre Şaguna.

Pe rând — le voiu publica pe toate. De astă dată, una şi bună.

„La Abdulu[5] au fostu vorba si de uniune eu amu disu ca odata cu capulu nu vomu sci de ea, elu ma reflectatu ca uniunea nu e tréba nóstra ci a dinastiei, asia a sustinutu in anni trecuti si Baritiu,[6] a mai disu ca elu trebue sa remana pe cale legale ca elu la mandatulu imperatului trebue sa mérga etc.

„Din totu discursulu cu elu sa vediutu cumca elu e angajatu cu Majlatisti.[7]

[5] Abdul=Şaguna!

[6] Exact! Bariţ susţinuse energic ideea aceea.

[7] Cu aderenţii ministrului Majlath.

„La banchetu enca sau intemplatu o scena frumósa cam catra finitul prandiului sau ridicatu Papp Gusti cu unu toastu, in momentulu candu siau deschisu gura ca se vorbescu (Sic!) Siaguna se scóla ca o furia dela Masa, şi dandu semnu generalului cetatei, care sedea vis-a-vis de elu sa departa pana la códa mesei, séu cum ai dice pana la usia 'si cauta palaria si ne dice noue care eramu in apropierea lui si 'lu privému cu indignatiune am trebuintia sa me ducu, si fininduse toastulu care sa desiertatu in onórea lui si acelui laltu Arhiereu sa dusu cu Generalulu cu totulu. Noi ceilalti amu remasu acolo si amu continuatu prandiulu, Hodosiu dupa aceia a inchinatu pentru Papp care stie a fi credintiosu imperatului si totu odată si romanu adeveratu.

„Dupa banchetu mia disu Siaguna cum se póte ca sa se ridice pentru elu toastu dupa ce e bajocoritu prin gazete".

Fără a trăda numele, G. Bariţ adaoge nota: „1865 Nov. Estrasu dein una epistola dela Clusiu dein tempulu dietei aristocratice".

Remarcabilă este indignarea lui Şaguna că cinevà-l lăudà în faţă, pe când alţii-l criticau prin *Gazetă*. Aceasta-l privià pe Bariţ, care, prin nota anonimului, primià o lecţie... dela Şaguna.

In atitudinea lui Şaguna erà, fără 'ndoială, şi dispreţ.

Probleme, fapte, comentarii

„Revista Fundaţiilor Regale“ *apare în Bucureşti cu începutul lui Ianuar 1934. Primul număr al revistei publică articolul M. Sale Regelui Carol II, închinat memoriei iubitului Său Tată, Regelui întregitor de neam, Ferdinand I, „prea puţin cunoscut sub forma Lui de om de adâncă cultură, om de o superioară formaţie intelectuală clasică“... „Atât era de mare setea de cultură a acestui suflet ales, — spune mai departe articolul, — încât trimis la Tuebingen să înveţe dreptul, principele Ferdinand a urmat în acelaş timp cursurile de limba ebraică dela facultatea de teologie“. Suveranul scoate apoi la iveală dragostea pentru pământul românesc şi pentru viaţa aproape de natură a marelui Său predecesor, „care a visat şi a dorit cu atâta drag revista Fundaţiilor Regale“, înfăţişată astăzi publicului românesc.*

*

Trecem, generaţia de azi, prin o critică pagină a istoriei. Aşa se spune aproape zilnic. Şi totuşi, soarele nădejdii creştine n'a apus şi nu apune.

Din cele de jos pături ale poporului nostru, până la cele superioare, se desprinde năzuinţa spre un ideal, spre o viaţă nouă conformă postulatelor *Testamentului Nou.*

Un învăţat de renume al neamului nostru, dl prof. S. Mehedinţi, la un curs recent de etnografie, în faţa a sute de studenţi în parte raţionalişti şi atei, a vorbit despre N. T. şi despre concepţia creştină ca singură care ţine seamă despre ceeace avem şi ceeace nu avem ca oameni în calea către perfecţiune, arătând că întemeetorii de religii se manifestă semeţ, vorbesc cu glas de fulger şi se impun prin trăsnete, ca Iahve; şi că singur profetul din Nazaret, cu figura-I senină de Dumnezeu-Om, nu se sfieşte a spune că: „toate, până şi paserile cerului, îşi au cuibul lor, numai Fiul Omului n'are unde să-şi plece capul“,

Profesorul S. Mehedinţi se adresează *bisericii,* **ultimei nădejdi ce poate azi restaura pacea lumii, după cuvântul preşedintelui conferenţei pentru dezarmare, Henderson, la Geneva.**

Deci leacul se caută în primul rând crizei morale. Acì este locul bisericii să-şi desfăşoare puterea, vindecând sufleteşte lumea, cu cele ce se desprind die fiecare vers al N. T. Se impune, în acest moment de reculegere, ca fraţii preoţi şi toţi care sânt în măsură să o facă, să ridice în faţa credincioşilor icoana celei mai sfinte vieţi ce-a trecut cândva prin lume, a Mântuitorului Isus Hristos.

Fii treaz, iubite frate, sârgueşte ca prin tine, cu harul Domnului să se regăsească lumea însăşi, spre o viaţă nouă în duhul Sfintei Scripturi, iar lumina Lui să lumineze tuturor. *I. D. Popiţă.*

*

Directivă pentru viitor. Avem, în capitală, confraţi cari stărue, în deosebi astăzi, sfătuind guvernul şi spunându-i că: *„Mai înainte de ori ce, liberalismul trebue să devină o doctrină de stânga“*... şi că: *„Ori ce ezitare, ori ce înclinare spre dreapta nu va duce, decât la slăbirea partidului, prin sporirea influenţei nefaste a terorismului şovin“*.

Teoria confratelui este total greşită. In politica ţării noastre, n'avem să ne referim nici la liberalism, nici la altă parte, ci la ceea ce se cheamă *creştin* şi *român,* — la mai puţine grupări politice şi la ambiţii mai moderat desfăşurate.

Drumul spre stânga n'ar fi decât o experimentare care duce ţara în haosul analog cu cel de peste Nistru, — (şi chiar acolo, după cumplită experienţă, încep să se ivească semnele unei reveniri din stările ce ameninţă cu totală prăbuşire pe moştenitorii ţarismului).

Portul salvării ţării româneşti nu se deschide „la stânga“ sau „la dreapta“, ci cu mult mai aproape de noi: în naţionalismul nostru creştin. Numai acesta poate să formeze directivă de folos obştesc pentru viitorul statului român.

*

Contra masoneriei. Arhiereii greci s'au adunat, încă în toamna anului 1933, la Atena într'o conferinţă extraordinară spre a discuta dacă preoţii ortodocşi greci pot fi şi francmasoni. Din expunerile făcute s'a constatat, că francmasoneria constitue o religie specială incompatibilă cu religia ortodoxă. De aceea s'a interzis tuturor clericilor şi ierarhilor din biserica greacă să facă parte din pomenita asociaţie; — în caz contrar ei vor fi demişi din serviciul bisericii. O măsură logică şi sănătoasă.

*

Ruşii pribegi în străinătate lucrează neîntrerupt pentru întinderea şi întărirea ortodoxiei în apusul, care zilnic se interesează tot mai mult de biserica ortodoxă. Parisul are o facultate de teologie ortodoxă, cu celebrii profesori Bulgacov, Berdiaev, Floroski ş. a. Cursurile se vor ţinea şi în frunţuzeşte. Franţa are şi o comunitate ortodoxă, compusă din francezi veniţi din Rusia şi din protestanţi francezi trecuţi la ortodoxism. De curând s'a sfinţit la Paris o nouă biserică ortodoxă rusă, de către Mitropolitul rus din Franţa, Evghenie. Oraşele Strasburg şi Nantes au de asemeni biserici ortodoxe. Pentru curentul de ortodoxism în Franţa lucrează cu osârdie preotul Gillet, care aparţinuse bisericii unite. Se prezice astfel ortodoxismului în occident un frumos viitor.

*

Semnele vremii. — Afacerile suspecte şi matrapazlâcul în stil superior subminează temeliile statelor de astăzi şi ameninţă existenţa lor, în deosebi când aceste state sânt abea la începutul consolidării lor.

Dar şi statele mari şi puternice sânt îngrijorate de panamalele ce bântue din timp în timp, căutând cu mai multă atenţiune ca justiţia *să nu fie împedecată* în mersul ei de a face deplină lumină în astfel de cazuri.

Cea mai nouă panamauă o vestesc ziarele din Franţa, unde un oarecare Staviski, aventurier pripăşit din Rusia, şi primit cu cinste în marile saloane parisiene de după răsboi, izbuteşte să facă, ani de-a rândul, operaţii frauduloase de milioane de franci şi totdeauna să scape de anchetă, graţie intervenţiilor oculte de sus. Acum este vorba să se descopere cine sânt acele înalte protecţii şi, probabil, complici în afacerea Staviski, — (excrocul care în ultimul moment, pentru a nu fi deţinut, s'a sinucis,) — luându-şi cu toţii răsplata după drept şi lege.

Ziare franceze mai constată, că Staviski a plătit pe optanţii unguri cu bani francezi escrocaţi, şi că a făcut, în favoarea revizuirii tratatelor, o propagandă impresionantă, plasând — nu pe nimic — în presă articole favorabile revizioniştilor.

Cereţi dela Librăria Arhidiecezană, Sibiu: **ORTODOXIA** de S. Bulgakoff, trad. de N. Grosu; **Schitul cu plopi,** de Alex. Lascarov-Moldovanu; **Tinărule, ţie-ţi zic, scoală-te,** de D. Făgărăşanu; **Ortodoxia văzută de un protestant,** de W. A. Hooft, trad. de T. Bodogae; **Epicleza euharistică,** de Diaconul Nic. I. Popoviciu.

„F. O. R.“

Propagandă religioasă

Secţiile eparhiale şi comitetele protopopeşti au primit la mână exemplarele cu programul de muncă al asociaţiei mireneşti din mitropolia noastră, F. O. R.

O lucrare bine socotită va contribui tot mai mult la închegarea rândurilor tinerei asociaţii.

Propaganda religioasă urmează să se desfăşoare pentru toată pătura socială.

Se vor continua în oraşe conferenţele pentru intelectuali, şi se vor ţinea la sate, în tot cursul iernii, întruniri religioase, cu învăţături ce inspiră dragoste pentru ortodoxie, cu cântece bisericeşti executate de corurile locale ş. a.

Ostenelile vor şi da roadele aşteptate cu drept cuvânt.

Liturghie şi predică

In „Păstorul Ortodox“ Nr. 12, 1933, pag. 402, se reproduce din „Glasul Monahilor“ ştirea, că subsemnatul aş fi afirmat la congresul misionarilor din Chişinău, că predica este mai grea decât sf. Liturghie şi că sf. Liturghie este un plug de lemn, bun de pus în muzeu etc.

Afirmaţiunea aceasta n'am făcut-o; departe de mine, preot ortodox, ca să mă 'ndoesc o clipă cel puţin asupra importanţei covârşitoare a sf. Liturghii. Sf. Liturghie a dat în trecut şi dă şi astăzi viaţă Bisericii. Tot accentuând rolul însemnat al predicii, importanţa Liturghiei rămâne definitiv stabilită. Predica nu este decât o părticică din acţiunea covârşitoare şi plină de sfinţenie a Liturghiei.

Ţin cu acest prilej să atrag atenţiunea celor dela conducerea organelor de publicitate, ca informaţiunile lor să şi le culeagă din *locuri mai serioase.* Cei dela „Glasul Monahilor“ nu mai prezintă nici-o garanţie.

Lucrarea mea a rămas spre publicare la Chişinău; când va apărea în «*Misionarul*», îmi va putea controla oricine afirmaţiunile. Preotul *Gh. Secaş.*

Nr. 11.763—933.

Comunicare

Se aduce la cunoştinţă, că erezii după părintele Simion Alămorean din Alămor, decedat la 2 Decemvrie 1933, în baza § 5 din regulamentul fondului de ajutorare preoţesc, au ridicat dela Cassa arhidiecezană în numărar, fără nici o reţinere, ajutorul preoţesc de 30.000 lei.

Sibiu, din şedinţa secţiei economice a Consiliului arhiepiscopesc dela 30 Decemvrie 1933.

Consiliul arhiepiscopesc.

Despre acel (Gusti) Papp se pot găsì câteva 'nsemnări în Bariţ, *Părţi alese din istoria Transilvaniei.*

Eu am voit să arăt numai cum o lume de pigmei (analfabeţi, ca corespondentul dela Clusiu) îşi dădeau toate silinţele să amărască (1865) un suflet distins ca al lui Şaguna. **G. B. D.**

Postscript. Privitor la numele *Abdul,* atrag atenţia asupra unei pagine dintr'o carte a „istoric“-ului grecocatolic Ioan Georgescu, cu titlul *Dr. I. Raţiu.* Este pagina 52, din care putem aflà ce titluri îi dădeau lui Şaguna amicii lui I. Raţiu şi G. Bariţ. Titlurile dl Ioan Georgescu le-a extras din corespondenţa şi hârtiile lui Ioan Raţiu. Demascarea necuviinţei vine cam târziu, şi-ar putea fi mai voluminoasă, dacă o parte mare din corespondenţa lui Bariţ n'ar fi fost trimeasă la Moscova, în cursul răsboiului. Nota lui I. Georgescu sună (la p. 52): „Prin purtarea sa de atunci (1866) Şaguna rănì până la rărunchi pe toţi (?? G. B. D.) fruntaşii români din Ardeal, cari îl numiau *Balaur, Abdul, Satrap, Tiran* etc.“. Aşa-l numià bădărănia grecocatolică! Dar acel an 1866 îl voiu discutà şì *eu,* foarte amănunţit, în seria *acèstor* articole, arătând atunci, cu adevăr şi răceală, ce-a fost Şaguna 'n acel an şi de unde-i ieşise ocara de — *Abdul!*

G. Bogdan-Duică.

Răul şi mântuirea

II

Dialectica interioară a libertăţii naşte răul în propriul său eu. In prima libertate, în puterea infinită se află isvorul răului, ca şi isvorul întregii vieţi. Libertatea iniţială născu răul în stadiile cele mai înalte ale fiinţei. Spiritul, care se afla la cele mai mari înălţimi ierarhice ale fiinţei, a fost primul care s'a depărtat dela Dumnezeu printr'un act de libertate, el se afirmà prin orgoliul spiritual şi provocă o alterare, o schimbare, o corupere în ierarhia fiinţei. In înălţimile spiritului şi nu în adâncimile materiei s'a manifestat răul pentru prima dată. Răul primordial are o natură spirituală şi el s'a îndeplinit în lumea spirituală. Răul de aici de jos, care ne robeşte lumii materiale, nu e decât rezultatul. Spiritul, care a ridicat glasul împotriva lui Dumnezeu şi s'a ridicat orgolios pe înălţimi, a căzut în cele mai de joase regiunii ale existenţii. Lumea este un organism ierarhic ale cărui părţi sânt legate între ele, unde tot ce se făptueşte în înălţimi se repercutează şi în adâncurile ei. Nu se putea desface de Dumnezeu decât întreg sufletul lumii, îmbrăţişând în el întreagă umanitatea, toată creaţiunea. Mitul satanei reflectează simbolic faptul care s'a desfăşurat pe înălţimile înseşi ale lumii spirituale, în cele mai înalte trepte ale ierarhiei spiritului. Pentru aceasta întunerecul era restrâns la început, pentrucă atunci s'a dat pentru prima dată libertatea, un răspuns negativ chemării divine, când Dumnezeu a voit să cerce iubirea celui creat asemenea Lui. De atunci creaţiunea începu să se afirme ea însaşi şi să înceapă drumul singurătăţii, al diviziunii şi al urei. Omul se despărţi de Dumnezeu cu întreagă creaţiunea, cu toată ierarhia universală; el a fost sedus de către puterile spirituale. Orgoliul este încercarea unui spirit superior care voia să se substitue lui Dumnezeu De aceea, în experienţa vieţii noastre, răul e născut original în noi de către puterile spirituale superioare şi numai mai târziu, când el se arată în supunerea noastră faţă de elementele inferioare, faţă de pasiunile trupeşti. Chemarea dumnezeească se adresează înainte de toate spiritului superior, libertăţii lui, şi de aci urmează şi răspunsul primordial. Materializarea fiinţei omeneşti şi aservirea ei elementelor naturale inferioare nu este decât rezultatul procesului care s'a produs în lumea spirituală. Ingâmfarea spiritului nu ridică pe om către înălţimile divinităţii, ci ea îl coboară în prăpastia materialităţii.

Mitul căderii este o expunere simbolică a faptelor din lumea spirituală care, prin analogie cu lumea noastră naturală, ne înfăţişează pe satana şi pe om ca fiind realităţi „extrapuse“. Insă, în lumea spirituală, nu există asemenea exteriorizări, ierarhia fiinţei are cu totul o altă structură, ca aceea a lumii naturale, în ea totul este interior, totul este în tot.

Pentru aceasta în lumea spirituală, satana, fiind în ordinea superioară a ierarhiei spiritelor, şi omul regele creaţiunii sânt în relaţii interioare unul cu altul şi încorporaţi unul cu altul. Satana e deasemenea o realitate interioară a lumii spirituale a omului, el nu pare „extrapus“, decât prin analogie cu lumea naturală. El e o realitate de ordin spiritual şi nu-l poţi înţelege în senzul unui realism naiv. El nu e izvorul autonom al răului luat ca fiinţă originală; el nu-i decât manifestarea libertăţii iraţionale pe culmile spiritului.

Greutatea pe care o întâlneşte mintea de-a explica originea răului, constă în faptul că nici monismul, nici dualismul către cari raţiunea înclină în mod natural, nu pot scruta fenomenul. Izvorul răului nu poate fi în Dumnezeu şi totodată el n'are în afară de Dumnezeu alt izvor al fiinţii şi vieţii. Răul nu provine dela Dumnezeu, însă nu e o altă fiinţă, care existând paralel cu Dumnezeu să înlesnească înţelegerea şi explicarea originii răului. Fiind absolut iraţional, e prin urmare inaccesibil şi inexplicabil în mod raţional. El nu poate avea raţiune sau bază, nu are nici un izvor pozitiv. El are originea în adâncul fără fund, în neantul care nu se poate

† Preotul I. Fugătă

In dimineaţa zilei a treia de Crăciun s'a stins din viaţă Preotul Ioan Fugătă din Luncoiul de jos, prot. Zarand, în vârsta de 67 ani. A avut un sfârşit lin, fără să zacă, fără să sufere, aşa cum şi l-a cerut dela Domnul în rugăciunile sale de toate zilele. Cu o zi înainte, a doua zi de Crăciun, slujise la Altarul Domnului sf. Liturgie fără să simtă vre-o indispoziţie. In decursul slujbei Dumnezeieşti o luminare de ceară, ce ardea pe masa Altarului, s'a răsturnat fără să fie atinsă. Părintele Fugătă atunci a zis crâznicului bisericii: „Să fie acesta semn, că moare în curând un slujitor al altarului?" Şi s'a gândit, poate, tocmai la sine...

Preotul Ioan Fugătă s'a născut la anul 1866 în satul Bucureşti. Studiile secundare le-a făcut în Brad, Blaj, şi Beiuş; iar teologia a terminat-o la Sibiu în 1891. In anul următor a servit ca învăţător confesional în Şugag de lângă Sebeş; iar dela 7 Iunie 1893, când a fost instalat, a slujit ca paroh în Luncoiul de jos, nentrerupt, deci vreme de 41 ani. In timpul păstoririi sale a asigurat parohiei frumoase fonduri şi pământ prin reforma agrară. A fost membru în toate corporaţiunile bisericeşti şi culturale din Zarand. A participat la mişcările de pe vremuri, unde avea să se afirme elementul românesc. Rămânând văduv din 1920, mângăierea sa erau cei 2 fii ai ai săi, Valer şi Emil, amândoi profesori la liceul nostru ortodox din Brad. Ultima sa înfăptuire a fost în 12 Noiemvrie 1933, când după strădănii îndelungate, a ajuns să sfinţească în cadru sărbătoresc noul local de şcoală primară zidită după cerinţe moderne. Adunase, cu acea ocazie, în parohia sa şi cercul preoţesc, şi pe cel învăţătoresc, — iar el — Păr. I. Fugătă — în cuvinte simţite îşi arată bucuria sufletească, că a ajuns să vadă terminat, şi acest local închinat culturii, şi încheie emoţionat: acum slobozeşte, Doamne, pe robul Tău...

Stima şi iubirea sinceră, de care s'a bucurat în viaţă în mijlocul poporului zărăndean, s'a dovedit şi cu ocazia înmormântării sale. Pe lângă toţi enoriaşii săi, deşi în plină earnă, au luat parte intelectualii din Brad şi mult popor din satele vecine. Prohodul s'a celebrat de câte 14 preoţi în frunte cu Protopopul Zarandului, I. Indrei; iar răspunsurile au fost date de către asociaţia corală din Brad de sub conducerea prof. Gh. Pârvu. Panegiricul a fost ţinut de către Păr. Protopop; iar în faţa mormântului deschis au cuvântat: Păr. Aron Roman, Pr. Candin Ciocan, director, Pr. Iosif Comşa, deputatul Dr. C. Tisu, Pr. Candin Stanciu, înv. Luciu şi notarul Morariu. O profundă impresie a produs la sfârşit un bocet, frumos cântat, de stud. în teologie Trifa Benea, bocet, pe care-l obişnuia răposatul Părinte să-l cânte— după obiceiul locului — la îmormântări din parohie.

Dumnezeu să-l odihnească în pace!

Pr. V. Perian.

INFORMAŢIUNI

Inalt Prea Sfinţia Sa Mitropolitul nostru Nicolae a vizitat în 8 l. c. pe bolnavii din sanatorul dela Geoagiu şi pe părintele Iosif Trifa. Sosind acolo în după amiaza acelei zile, s'au adunat îndată în jurul Său cei vre-o sută de locatari ai sanatorului, în sala cea mare. Inaltul ierarh săvârşind acolo sfinţirea apei, a adresat celor prezenţi cuvântul mângăitor al Sf. Evanghelii. Cuvântul I. P. S. Sale a fost urmărit de atenţiunea încordată a celor prezenţi, de pe feţele cărora radia mulţumirea de a asculta cuvinte de îmbărbătare şi mântuitoare de suflet.

Biserică ortodoxă în Baia de Criş, în reşedinţa de judeţ a fostului Zarand, s'a sfinţit de curând în mod provizor, — clădirea nefiind încă deplin terminată. Sfinţirea a săvârşit-o un sobor de preoţi, în frunte cu protopopul din partea locului. S'au împlinit o sută de ani, de când orăşelul, cu poporul său ortodox, în vremuri de prigonire pentru credinţă, fusese văduvit de sfântul locaş divin; acum, în sfârşit, cu ajutorul lui Dumnezeu şi al oamenilor de bine, îşi are din nou o frumoasă clădire de închinare.

Liturghie ortodoxă. Din Bătanii mari, protop. Sf. Gheorghe, ni se scrie, cu Duminecă, 7 Ianuar 1934, s'a ţinut sf. liturghie în Capela filialei Baraolt, unde până acum nu s'a mai ţinut liturghie ortodoxă. Răspunsurile la sf. liturghie au fost date de corul tinerimii intelectuale din com. Agoştin, condus cu mult gust artistic de înv. Săvuţ. Au participat mulţi minoritari, şi români cari acum îş învaţă limba.

In predică, despre Sf. Ioan Botezătorul, s'a arătat însemnătatea bisericii ortodoxe române pentru întregirea şi întărirea ţării noastre. Predica a fost rostită ungureşte de parohul local Pr. Ioan Garcea.

Facultatea de teologie din Chişinău, în urma cererii profesorilor de acolo, va fi mutată la Iaşi, unde studenţii dornici de carte vor putea avea contact cu activitatea ştiinţifică ale celorlalte facultăţi universitare, ce lipsesc astăzi la Chişinău. Mutarea se va putea realiza îndată ce clădirea noului palat al universităţii dela Iaşi va fi deplin terminată.

Treceri dela o religie la alta. In Satul Mare au trecut, în anul precedent 1933, dela o religie la alta următorii:

Dela religia greco-catolică la religia *romano-catolică au trecut 18 persoane;* dela greco-catolici la ortodoxi au trecut 6; dela reformaţi la greco-catolici 5; dela romano-catolici la ortodocşi 3; dela reformaţi la romano-catolici 13; dela baptişti la reformaţi 2; dela reformaţi la baptişti 3; dela evrei la reformaţi 2; dela evrei la romano-catolici 1; dela romano-catolici la evrei 1; iar un ortodox a rămas fără religie. — Din numărul mare al greco catolicilor, trecuţi la religia romano-catolică, se poate constata, că sentimentul străin mai domineză o parte a greco-catolicilor din aceste ţinuturi, — constată un ziar, din care luăm această notiţă.

† **Ana I. Iosof,** soţia preotului Ioan Iosof din Tilişca, după lungi şi grele suferinţe, împărtăşită cu sfintele Taine, a încetat din viaţă la 9 Ianuar 1934 în etate de 56 ani. Rămăşiţele pământeşti ale răposatei s'au depus la 12 Ianuar în cimitirul bisericii ortodoxe române din Tilişca. Odihnească în pace!

† **Cornelia Radu** n. **Imbăruş,** funcţionară la oficiul poştal Sibiu, după lungi şi grele suferinţe, a răposat în Domnul în 3 Ianuarie c., fiind în vârstă de 27 ani. Inmormântarea a avut loc în 5 Ianuar c. Odihnească în pace!

Preschimbarea biletelor de 1000 lei se mai poate face până la 28 Februar 1934.

Mulţumită

Tuturor acelora, cari au luat parte la durerea ce am încercat prin pierderea iubitei noastre mame

Caliope Z. Boiu

şi au depus flori pe sicriul neuitatei defuncte, le aducem pe această cale adânc simţita noastră mulţumită.

Sibiu, 10 Ianuar 1934.

Jalnica familie.

ŞTIRI LOCALE

Predică în Catedrala din Sibiu. Duminecă în 14 Ianuar va predica prof.-protopop Gb. Maior.

Cursurile universitare populare. Despărţământul judeţului Sibiu al „Astrei" inaugurează în ziua de Luni, 15 Ianuar 1934, ora 8 seara, cursurile universitare populare în aula Academiei teologice „Andreiane". Cursurile se încep cu prelegeri de cuprins religios-moral.

Pădure de stejar de vânzare

In pădurea „Tufari", din hotarul comunei Cisnădie, judeţul Sibiu, sunt de vânzare 1368 arbori de stejar, reprezentând un volum de circa 940 metri cubi lemn de construcţie şi 764 m. st. lemn de foc.

Reflectanţii vor înainta oferte până la 31 Ianuar 1934 Consiliului arhiepiscopesc ort. român din Sibiu, unde se pot vedea condiţiunile. (2) 1—2

(3) 1—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei de clasa III-a **Abuş,** protopopiatul Târnava, se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima apariţie în Telegraful Român.

Emolumentelele sânt:

1. Salar dela stat conform coalei B.
2. Sesie parohială 17 jugăre arător, 1 jugăr cimitir, primite toate prin reforma agrară.
3. Câte o ferdără porumb şi o zi de lucru dela 28 familii.
4. Stola uzitată în tract.

Reflectanţii la acest post au să-şi înainteze cererea, instruată cu documentele necesare în terminul deschis, la oficiul protopopesc Târnava; având a se prezenta în vreo Duminecă sau sărbătoare la biserică, spre a face cunoştinţă cu poporul, după-ce va fi primit autorizaţia dela I. P. S. Sa Arhiepiscopul şi Mitropolitul Nicolae.

Diciosânmărtin, la 30 Decemvrie 1933.

Oficiul protopopesc al Târnavei în înţelegere cu consiliul parohial respectiv.

Gheorghe Oprean
protopop.

Nr. 330/933 prot. (1) 2—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei a doua din **Sadu,** parohie de clasa I-a, din protopopiatul Sibiului, prin aceasta se publică nou concurs cu termen de 30 zile dela întâia apariţie în Telegratul Român.

Beneficiile împreunate cu acest post sânt:

a) Salar dela stat conform coalei B.
b) Sesiune parohială 12 jug.
c) Stola uzitată.

Cererile de concurs se vor înainta subsemnatului oficiu protopopesc ort. român Sibiu în termen, şi candidaţii îşi vor exopera permisiunea de a concura dela P. V. Consiliu Arhiepiscopesc, fără de care nu se pot prezenta în parohie.

Sibiu, la 16 Dec. 1933.

Emilian Cioran
protopop.

Nr. 338—1933 (65) 3—3

Concurs

Pentru întregirea postului de cantor în parohia **Idiciu,** se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima apariţie a concursului în Tel. Român.

Venitele împreunate cu acest post sânt:

1. Venitele stolare uzitate.
2. 2 jug. pământ arător

Concurenţii vor înainta cererile în termenul deschis oficiului protopopesc din Elisavetopole, însoţite de următoarele acte:

1. Extras din matricola botezaţilor.
2. Certificatul ultimului an şcolar.
3. Diploma de cantor dela şcoala de cântăreţi din Sibiu.
4. Certificat de moralitate dela oficiul său parohial.
5. Certificat de serviciu.

Concurenţii sânt obligaţi să se prezinte la biserică în vre-o Duminecă sau sărbătoare spre a conduce singuri strana şi a face cunoştinţă cu credincioşii.

Idiciu, la 25 Noemvrie 1933.

Iosif Gh. Roman
paroh.
Preşedinte al cons. parohial.

Alex. Dragomir
notar.

Văzut:
Ioan Dragolea
protopop.

MAGAZINUL DE GHETE

„FILT"

Strada Regina Maria 13

Prezintă de astădată ceva extraordinar în **Pantofi de seară:** Vitrinele noastre Vă spun totul. Şi în **Şoşoni** Vă oferim cele mai frumoase modele, de o calitate de primul rang. [34] 1—1

Nr. 11629 Bis. [53] 2-3

Concurs repetit

Pentru întregirea parohiei vacante de cl. III **Ţichindeal,** protopopiatul Agnita, se publică concurs cu termin de 30 zile dela întâia publicare în Telegraful Român, pe lângă următoarele retribuţiuni:

1. Intregirea dotaţiei dela stat, conform celor fasionate în coala B.
2. Sesiune parohială arător şi fânaţ în mărime de 18 jug. 781 st.□
3. O soarte de lemne în plus peste soartea locuitorilor şi care nu se plăteşte. Făcutul lemnelor îl priveşte pe preot.
4. Venitele stolare, stabilite pentru întreg tractul.
5. De locuinţă convenabilă se îngrijeşte parohia.

Concurenţii îşi vor înainta cererile de concurs însoţite de actele necesare, în termenul de mai sus, oficiului protopopesc din Agnita, şi, pe lângă încunoştiinţarea acestuia, se vor prezenta în vre-o Duminecă sau sărbătoare în parohie, pentru a face cunoştinţă cu poporul.

Consiliul arhiepiscopesc.

A apărut:

EPICLEZA EUHARISTICĂ

de

Diaconul N. I. POPOVICIU

Preţul Lei 150—

Se poate procura dela Librăria Arhidiecezană din Sibiu, trimiţându-se preţul, plus spese postale Lei 15·— prin mandat postal.

---

chema existenţă. Răul, pentru mintea care se străduieşte să descopere „sensul" lucrurilor, este limita absolut iraţională.[1] Răul e nefiinţa, el îşi are izvorul în ea. — Insă inexistenţa e inaccesibilă sensului care e totdeauna ontologic. Răul căruia i se poate da un sens se transformă în bine.

Monismul pur este silit să considere răul ca un moment al binelui, ca un bine necunoscut, sau insuficient desvoltat şi descoperit. Fiinţa divină este singura fiinţă, totul este în ea şi emană dela ea. După concepţia monistă răul îşi are isvorul în Dumnezeu, însă el nu ne apare ca rău, pentrucă noi nu-l vedem şi nu-l înţelegem decât parţial şi nu integral. In viziunea şi înţelegerea totului răul dispare, el se transformă în bine. Deasemenea monismul (sau panteismul) trebue să ajungă la negarea existenţii răului, fiind incapabil de-ai afla originea lui. El cearcă să-l explice invocând recunoaşterea din partea noastră a plenitudinii şi a integralităţii Fiinţei universale. Monismului pur i se opune dualismul pur. — Dualismul recunoaşte că isvorul răului rezidă într'o altă fiinţă paralelă cu fiinţa divină. Un dualism consecvent trebue să admită existenţa unui Dumnezeu rău, corespunzător Dumnezeului celui bun. Aşa sânt: dualismul persan; maniheismul şi vechiul gnosticism. După ei răul are un isvor ontologic independent şi pozitiv. Paralel cu fiinţa bună a lumii spirituale există şi fiinţa rea a lumii materiale inferioare, având o realitate independentă. Admiţând existenţa unei fiinţe oarecare inferioare în afară de Dumnezeu şi opusă lui determinând astfel originea răului, dualismul limitează fiinţa divină. Satana devine un Dumnezeu rău, independent. Dar ideea despre satana provine în creştinism din conştiinţa religioasă persană. Materia ar fi creată de un Dumnezeu rău, ea ar poseda o realitate independentă şi ar aservi spiritul. Monismul pur ca şi dualismul pur nu înţeleg şi prin urmare înlătură misterul libertăţii; ele consideră răul în exterior, fără a întrevedea isvorul lui intern. Sau dispare răul cu totul, sau el apare ca o putere absolut exterioară a spiritului omenesc. Insă dacă răul nu poate avea isvorul în Dumnezeu şi dacă în afară de Dumnezeu nu există alt isvor al fiinţii, cum se explică fenomenul răului? Care e ieşirea din această dilemă?

[1] Scheling ni-a dat cea mai profundă filosofie a răului: Cercetare filosofică asupra fiinţii libertăţii omeneşti.

Izvoare de apă au izvorât ochii mei, pentru că n'am păzit legea ta.
Ps. 118, 136.

Cei ce seamănă cu lacrimi, cu bucurie vor secera. *Ps. 125, 6.*

Redactor responsabil: Pr. Dr. D. Stăniloae. **Cenzurat: V. Muţiu** Editura şi tiparul Tipografiei arhidiecezane.

Anul LXXXII — Sibiu, 27 Ianuar 1934 — Nr. 5

BIBLIOTECA CENTRALĂ ASOCIAȚIUNII SIBIIU

Telegraful Roman

Organ național-bisericesc. — Intemeiat în 1853 de Mitropolitul Andreiu Șaguna
APARE SĂPTĂMÂNAL

Iarăși problema tineretului

— Idealul lor —

I

Când am început, în arhiepiscopia noastră să organizăm tinerimea adultă în societatea «Sf. Gheorghe», ne-am dat seamă că această acțiune nu va rămânea izolată, ci se va întinde în întreagă biserica românească.

Problema tineretului nu este de actualitate numai la noi. Nu este o problemă națională, ci internațională, care trebue rezolvită prin eforturile colective ale tuturora.

La institutul social creștin din Geneva, al societății internaționale pentru creștinismul practic, e o comisiune de specialiști, care se ocupă de problema tineretului de azi.

Rezultatele, la care au ajuns cercetările Institutului social creștin din Elveția, sunt următoarele:

1. Problema tineretului contemporan se deosebește în mod esențial de problema tineretului de altădată, din cauză că împrejurările de trai de acum sunt specifice.

In războiul mondial au murit opt milioane de oameni în floarea vârstei. Printre aceștia sânt părinții și frații mai mari ai tineretului de azi. Acesta a fost lipsit în anii cei mai maleabili de îndrumare bărbătească, de tovărășie, de control și de orice îndemn serios. Mamele și surorile, cu care au trăit la vatră tinerii de azi, le-au oferit zilnic sbuciumări cumplite, desperare și chinuri istovitoare pe urma celorce au pierit în război. Sufletul plăpând al tineretului n'a putut primi nimic de seamă din ceeace familia e chemată să dea vlăstarelor tinere.

2. Războiul și revoluțiile cari l-au succedat, au sguduit din temelii state puternice, multe din ele prăbușindu-se și pe ruinele lor formându-se alte state, iar până la consolidarea lor interna, tineretul a crescut în condiții haotice și printre continue rebeliuni și în absența oricărei autorități eficiente.

3. Confuzia generală de după războiu a fost augmentată de năvala născocirilor civilizației noastre de azi ca: aeroplane, automobile, cinematografe, radio, presa senzațională etc., ceeace înseamnă că știința cu tot felul de forțe impersonale s'a substituit pe nesimțite în locul ideii de Dumnezeu în mintea celor lipsiți de autocritică.

4. Atmosfera generală a democrației a încurajat lumea să creadă și mai ales să facă ceeace-i place, să nesocotească normele tradiționale ale oricărei autorități religioase și morale, necruțând nici cele mai elementare postulate ale bunului simț.

Pentru tineret această maximă a societății este o continuă ațâțare de răsvrătire în contra oricărei autorități externe.

Toate aceste circumstanțe specifice epocii noastre au avut ca efect catastrofal asupra sufletului tineretului contemporan.

II

Membrul Basil Mathews dela Institutul social creștin din Berna face constatarea că religia, care e factorul de căpetenie la formarea sufletului omenesc, nu este, în majoritatea cazurilor, nici punctul de plecare, nici ținta supremă a vieții tineretului de azi.

In locul valorilor morale consacrate, tineretul aleargă după alte bunuri, cari substitue religia și cărora le consacră entuziasmul vârstei lor.

Printre acestea înșiră:

1. *Sportul.* Plăcerea ce o simte tineretul pentru jocul în aier liber, nu este a se confunda cu cultul naturii.

2. Atletismul.
3. Sensualismul.
4. Ateismul.
5. Șovinismul național.

Insă cea mai detestabilă plagă de azi, care a aruncat în crâncenă agonie morala un imperiu imens este, fără îndoeală propaganda antidivină a tineretului comunist din Rusia.

Peste două milioane de tineri și fete, până la vârsta de 20 ani, fac parte din organizația sacrilegă Komsomol.

Placarde ațițătoare, afișate pe zidurile Moscovei și ale cluburilor societății, conțin enunciațiuni ca acestea:

«Nimenea nu știe de când s'a făcut lumea, dar fiecare știe, că o lume nouă s'a născut în Octomvrie 1918!

«Coborâți din cer pe Dumnezeu. Măturați capitalismul de pe pământ. Deschideți căi nouă tineretului comunist!

«La lazaret cu piloții cerului, ai superstiției și mizeriei din lume. Intrați în cluburile vesele ale junilor comuniști»!

III

Printre emblemele sugestive ale cercetașilor creștini este una foarte caracteristică și instructivă. Pe un pisc de munte stă un tinăr, privind de vale, peste coline, un șes imens, care se întinde la poalele muntelui. La spatele tinărului e Hristos în aureolă. Cu brațul întins arată tinărului în zarea imensă isvoarele care isvoresc din coapsele munților și aleargă la șes. Colo, departe în zare, șerpuesc căi de comunicație, împreunând sate și orașe. La șes zorește munca și vuetul vieții.

Mântuitorul Hristos arată tinărului căile împletecite ale vieții și-i dă îndrumări cum să-și construească viața.

Muntele, pe care stau, reprezintă principiile fundamentale, pe care se razimă viața creștinească. Isvoarele care aleargă murmurând de vale, sunt ocupațiile zilnice ale vieții.

Intre principiile mari și motivele mărunte ale acțiunilor zilnice trebue să fie o strânsă legătură.

Solemnele consacrări ale vieții trebue să stăpânească toate dorințele, toate nădejdile, toate impulsurile tinereții. Frumusețea și gloria vieții tinerești, a celei mai frumoase și a celei mai sănătoase construcții a vieții tinere, constă în cunoașterea și în adăparea din isvorul nesecat și etern al valorilor morale. Tinerețea are darul de a combina în modul cel mai desăvârșit puterea realismului și a idealismului.

Acest simbol avem să-l prefacem în realitate.

T. S.

„F. O. R."

Ardealul pentru fundațiunea Gojdu

In urma hotărârii luate de comitetul central al «Frăției Ortodoxe Române», ziua de 4 Februar 1934, când se va face în toate bisericile pomenirea neuitatului binefăcător Emanuil Gojdu, va fi una din cele mai impunătoare manifestații populare ardelene.

Pe lângă oficierea parastasului, se vor ține la sate cuvântări, iar în orașe conferențe, zugrăvindu-se viața unuia dintre cei mai mari patrioți pe cari i-a dat neamului biserica ardeleană. Se va arăta, importanța fundațiunii sale pentru cultura românească de dincoace de Carpați.

Moțiunile ce se vor vota în ziua de 4 Februar 1934, întărite cu miile de semnături ale românilor din toate unghiurile Ardealului, vor servì guvernului nostru un argument decisiv pentru redobândirea acestui patrimoniu național.

---

* FOIȘOARA *

Mici studii istorice

O zi din viața lui Șaguna

[1866. Septemvrie 3.]

[Sfârșit]

8. Al doilea martor (mai guraliv) despre acea conferință, a fost *Aron Densușian*, avocat, scriitor-poet și critic remarcat, mai apoi profesor universitar în Iași. Tot în *Concordia* (An. VI, Duminecă 25 Dec. 1865—6 Ian. 1867) Ar. Densușianu a scris, la p. 438, mărturia care urmează:

Conferința din Alba-Iulia.

La adunarea generală a Asociațiunei române transilvane în A.-Iulia, după terminarea ședințelor, în 3 Sept. 1866, s'a ținut și o conferință sau un meeting, cum zic unii, pentru a se consultà ce au a face Românii ardeleni și ce atitudine să iee față cu noile politice ale regimului relativ la Ungaria și la provinciile ținătoare de ea, cum se zice, între cari este și Ardealul.

Despre această conferință s'a vorbit destul prin ziare, și chiar mai mult decât trebuia. Așà dar toți știu despre existența ei. Nu știu încă ceeace este esențial: cum s'a înțeles și ce a decis această conferință. Ba nici atâta nu știu, dacă s'a înțeles și decis ceva în adevăr!

Dela acea conferință vedem că se datează neînțelegeri în o parte dintre bărbații cari țin în mâni compasul politicei noastre naționale. Aceste neînțelegeri, văd toți, au luat niște proporțiuni neașteptate și au venit a aluneca chiar și pe precipiciul animozităților odioase *și nedemne* de grava chestiune ce pretind a o trata.

In favoarea acestor diatribe, unii afirmă că, în conferința dela A.-Iulia, a fost o conțelegere frumoasă și adevărat frățeasca; din contră alții, că n'a fost nici o conțelegere.

Publicul cel mare, națiunea, ce să creadă din acestea? Să nu creadă la nici unul? Da, aceasta s'ar părea mai rațional.

Să vaccileze înclinându-se acum la unul, acum la altul? Ea nu poate, nu trebue să fie lăsată între acest *ibis-redibis*, pentrucă la cele din urmă tot numai ea va pătimi, și ceia se vor fi certat numai pe contul și riscul ei.

Un procent din câte s'au scris de atunci până acum relativ la această conferință ori la pretinsul ei conclus, era de-ajuns pentru a putea spune publicului adevărul pur nerumenit, ce s'a făcut în acea conferință. Aceasta se putea și trebuia să se facă, cu atât mai vârtos, căci la câteva zile după aceea s'a și trimbițat prin ziare, cumcă inteligența română a ținut o conferință în A.-Iulia.

Aceasta n'a făcut-o nime până acum,[1] din ce cauză, știe Dumnezeu.

Eu *ca un martor ocular* al acelei conferințe, vin a pune sub ochii publicului român *tot decursul ei, așa după cum el s'a succes în adevăr.*

***Lucrul este cu mult mai recent, de 4 luni încoace, decât să-l fi putut uita sau confunda.* Afară de aceasta, întâmplarea a voit ca, *îndată după terminarea conferenței*, reîntorcându-mă la quartir, *să-mi fac niște notițe despre ceeace a vorbit fiecare* și ce a fost rezultatul. Aceasta am făcut-o numai pentru aceea, căci eram angajat a împărtăși lucrul și cu alții, reîntorcându-mă acasă, și apoi voiam să fiu sigur și fidel în împărtășirile mele.**

Iată dar decursul acestei conferințe:

Convenind Excel. Sale, părinții metropoliți Șuluțiu și Șaguna, Excel. Vasile Pop, președintele curții de casațiune, dnii Dr. Ioan Maior, consilier școlastic, Dr. Ioan Rațiu, advocat, Dr. Iosif Hodosiu, v.-comite, Popovici-Berceanu, secretar guvernial, Dr. Ioan Bob și subscrisul.

***Excel. Șaguna* expune mai întâiu că *situațiunea Românilor Ardeleni este f. gravă și precară*, și dacă va cere interesul statului *noi vom fi de astădată sacrificați.* Dar să nu desperăm, că *lucrurile nu vor fi definitive*, fără iac'așa de Joi până mai apoi. *Deputațiune la Maiestate nu se poate trimite, căci nu va fi admisă.* Cabinetul este înconjurat de indivizi, cari o vor ști și o vor putea delătură. Noi să fim prudenți și să procedăm cu multă circumspecțiune. Dar și altfel să nu mai stricăm banii pe deputațiuni, că și așa avem puțini, iar câți avem să-i ținem pe lângă noi.**

***Dr. Bobu* cugetă că, totuș, să trimitem o deputațiune!**

***Ex. Șaguna* continuând: dela dta eu nu primesc nici o învățătură. *Das sage ich Ihnen keck in's Gesicht!* Zice să mai trimitem un agent la Viena, care să observe pașii politici și să relateze neîntrerupt la anumite persoane ce-ar fi să se destine. Pentru susținerea agentului să contribue toți.**

***Excel. Sa Vasile Pop:* nu știe ce sferă de activitate ar putea să aibă acel agent. De unde să afle el politica? căci în această calitate nici nu are intrare la miniștri, nici poate fi admis în cercurile diplomatice. Ba, el ar apare numai un simplu spion. Astfel nu se învoiește cu această propunere și propune ca să se ducă deputațiune la Maiestate și adecă în persoanele Excel. Sale ambilor metropoliți și totodată președinți ai Comi-**

[1] A făcut-o în nr. trecut dl Dr. H.: și asta o publicăm pentrucă pe lângă cele din nr. trecut se mai amintesc și altele. *Concordia.*

Pomenind pe Sfinţii Trei Ierarhi

Sfinţiţi viaţa...

Viaţa creştină are o linie de desăvârşire bine definită, pe care a trasat-o însuşi Mântuitorul Hristos, prin întruparea şi coborârea Lui în mijlocul omenirii înglodate în păcate, ca s'o spele şi să-i deschidă iarăşi Cerul. Exprimând grafic aceasta, am putea spune că omul păcătos pe care l-a găsit Mântuitorul când a venit pe pământ, reprezintă ultima spiţă a unei scări al cărei capăt de sus, *desăvârşirea*, e însuşi Fiul lui Dumnezeu.

Intre aceste două extremităţi — şi anume, în linia ascendentă — se mişcă toate acţiunile noastre mânate de năzuinţa de a trăi o viaţă cât mai curată, cât mai aleasă, cât mai plină de sfinţenie. Năzuinţa aceasta, lucrează în suflete cu o putere irezistibilă, făcându-le să dorească mereu să mai sue o treaptă în drumul care duce la perfecţiune şi — uneori — să-şi acţioneze în acest sens, slujindu-se de mijloacele pe cari Dumnezeu le-a pus la îndemână în acest scop. Foarte rar se întâmplă ca această energie sufletească să acţioneze invers. Nu e de crezut ca cineva care simte că a isbutit să-şi îmbunătăţească viaţa în ordinea spirituală, ar mai putea dorì să se întoarcă sau să cadă în ticăloşenie, dupăcum nimeni din cei cari au trăit în mizerie şi sărăcie — dupăce au câştigat ceva avere — nu mai vreau să guste calicia şi amărăciunile lipsei.

Pe această scară, care se reazimă cu un capăt pe pământ şi cu celălalt în Cer, viaţa fiecărui om îşi are locul meritat, după credinţă şi faptele ce le-a făcut: mai departe sau mai aproape de Perfecţiunea absolută care este Hristos. Condiţia necesară pentru a dobândi cetăţenia Cerului, în imediata apropiere a tronului lui Dumnezeu, o pune Sfânta Scriptură, când ne îndeamnă să umblăm în *sfinţenie:* Căci voinţa lui Dumnezeu aceasta este: sfinţirea voastră... (1 Tes. 4, 3). Şi «cine zice că petrece întru El, dator este precum Acela a umblat şi el aşa să umble» (1 Ioan 2, 6).

Cei cari au împlinit în viaţa pământească mai desăvârşit porunca aceasta şi prin virtuţile lor s'au urcat pe scara perfecţiunii mai sus, formează ceata sfinţilor, pe cari Biserica noastră îi cinsteşte după cuviinţă şi-i dă drept pildă de felul cum trebue să vieţuiască creştinul în lumea aceasta ca să poată dobândi «cetate stătătoare în cer». In rândurile sfinţilor pe cari i-au dat cele două milenii de viaţă ale creştinismului, Sfinţii Trei Ierarhi, *Vasile cel Mare, Grigorie de Dumnezeu Cuvântătorul* şi *Ioan Gură de aur*, au loc de frunte.

Trebue să fie cineva cu deficit la simţire şi cu înţelegere limitată sau complect străin de viaţa religioasă şi lipsit de cel mai elementar interes pentru personalităţile puternice cari au lăsat o dâră de lumină în istoria omenirii, — ca să nu fi auzit pomenindu-li-se numele şi faptele lor minunate cari au trecut până şi'n cărţile de şcoală. Ca şi brazii uriaşi cari cu vârfurile lor se pierd în negura înălţimilor, iar cu rădăcinile sfredelesc isvoarele, sfinţii pomeniţi proectează pe pânza istoriei creştinismului *o epocă de isbândă totală a mo-*
ştenirii lui Hristos în lume. Pentru vremea lor (şi pentru orientarea vieţii creştine de totdeauna), ei sânt cârmacii cari pălmuesc valurile spiritului victorios al veacului şi prin hăţişul vieţii comune se ridică deasupra timpului, despicând perspectiva istoriei. Ei sunt, mai ales pentru infructuoasele noastre svârcoliri lumeşti, demonstraţia a ceeace poate deveni omul când se dă întreg lui Dumnezeu şi lucrează cele bine plăcute Lui. *Sfinţenia* nimbează viaţa lor, şi-au dobândit putere multă pe pământ, — şi dincolo: viaţă vecinică, — prin *sfinţenie.*

Până sânt în lume, ei protejează pe cei mici şi neputincioşi; întăresc pe cei şovăelnici; pe cei bolnavi îi caută; pe cei îngâmfaţi îi mustră şi [illegible] împăraţilor, demonstrând prin pilda lor, cu curajul pe care l-au arătat la orice ocazie, că *se cuvine să ascultăm mai mult pe Dumnezeu decât pe oameni* (com. F. Ap. 4, 19). Iar dupăce Dumnezeu i-a chemat întru ale Sale, ei sânt mijlocitori rugăciunilor noastre către Părintele Luminilor şi cu traiul vieţii lor, nouă — călăuzitori.

Tineretului, mai ales, sfinţii îi pun înainte cuvântul şi pilda vieţii lor, de felul cum trebue să-şi rânduească lucrul, aşa fel încât fiecare clipă să-şi dee roada ei. Ne spun cărţile bătrâne că Sfinţii *Vasile* şi *Grigorie*, cari au călcat în tinereţe, ca studenţi, pământul pe care celce scrie aceste rânduri are norocul să-şi poarte cu pietate fiinţa şi gândurile, *nu cunoşteau*, în timpul şederii la Atena, *decât drumul bisericii şi al şcolii.*

Aceluiaşi tineret, care derutat dela înţelegerea cea dreaptă a raportului ce trebue să existe între valoarea personală a individului şi pretenţiile ce el le formulează de năvala atâtor nechemaţi şi nepregătiţi la locuri de înaltă răspundere (cum s'a întâmplat în anii de după războiu) — sfinţii îi pun înainte pilda vieţilor lor, cari aveau conştiinţa răspunderii şi devotamentului pe care le presupune o situaţie în slujba binelui public şi a propăşirii societăţii. Ne aducem aminte că Sf. Grigorie Teologul a fugit de scaunul episcopal şi Sf. Ioan Gură de aur de preoţie, pentru motive pe care le-au lămurit cu multă gingăşie de suflet în scrierile Lor rămase (ca o mustrare a lăcomiei veacului ce răsuflă din fiecare om) până în zilele noastre.

Câţi au curajul astăzi de a calcula (înţeleg: corect, căci viaţa multora astăzi e o ţesătura de calcule meschine) înainte de a formula o pretenţie, de pot străbate până la capăt linia de desăvârşire a lucrului început? Din gura câtora se aude astăzi graiul frumuseţii lăuntrice care făcea pe sfinţii pomeniţi să mărturisească deschis că slujba la care erau chemaţi de-o întreagă lume, e mult prea sfântă, prea plină de înfricoşată răspundere ca ei să fie vrednici a o purta? Dacă am lua aminte la viaţa lor şi le-am urma povaţa, traiul nostru aici pe pământ — astăzi scos din ţâţâni — şi-ar dobândi rostul său vrednic şi am conta mai puţin pe elementele vremelnice. Dacă graiul sfinţilor ar umplea inimile noastre, nu ne-am mai sfăşia între olaltă, n'am mai da prilej la scene [illegible] în treburile celor mari şi ne-am da seama că privind mai mult peste gard la vecin şi râzând de neputinţele lui pierzi timpul, îţi stă lucrul pe loc şi se dărâmă gospodăria ta proprie. Dacă ne-am privi ca într'o oglindă în concepţia de viaţă a sfinţilor — care se cufundă cu viaţa trăită de ei — ne-am ruşina de goliciunea noastră şi îndreptându-ne am lepăda lăcomia şi trufia şi am îmbrăca vestmântul ascultării şi al îndestulării creştine mulţumindu-ne cu ce avem, ca să nu cădem sub osânda cuvintelor Sf. Grigorie Teologul, care zice: Ce te faci cap, picior fiind; ce te faci păstor, oae fiind; ce te faci comandant, când tu eşti în rândurile oştenilor?

E vremea să sdrobim lăcatele ce ne ţin încuiate cămările inimilor şi să căutăm înţelepciunea sfinţilor zăvorâtă de uitarea oamenilor în scoarţele cărţilor. E vremea să lăsăm soarele care a călăuzit vieţile Lor minunate, să pătrundă în sufletele neprimenite de prea multă vreme şi să aducă într'însele lumină, sănătate şi rânduială. Căci oameni erau şi sfinţii: oameni cari căutând pe Dumnezeu, l-au aflat şi l-au primit înlăuntrul lor, dându-se Lui cu totul — pentru totdeauna! E vremea ca îndreptând mânile cele ostenite şi picioarele cele slăbănogite să căutăm făgaşuri drepte pentru picioarele noastre... (comp. Ebrei 12, 12—13). Căci lumea se trece şi pofta ei, dar celce face voia lui Dumnezeu, rămâne în veac (I Ioan 2, 17).

Atena, Ianuar 1934.

Grigorie T. Marcu.

Sărbătoarea unirii

Aniversarea unirilor, sărbătoarea noastră naţională cea mai mare, s'a desfăşurat anul acesta în cadre mai largi ca de obicei.

S'a deschis un ciclu de conferinţe, ale «săptămânii unirii», cu program excepţional al staţiunilor româneşti de radio, pomenindu-se cu deosebit fast, în ţara întreagă, unirea cea mică îndeplinită în 1859, sub domnia lui Cuza Vodă, şi unirea cea mare îndeplinită în 1918 sub domnia Regelui Ferdinand I, întregitorul de ţară.

In solemna zi, de 24 Ianuar 1934, a vorbit la radio M. Sa Regele CAROL II.

In aceeaş zi, şi în cele următoare ale săptămânii, au continuat cuvântările, rostite de principalii fruntaşi ai vieţii noastre publice.

M. Sa Regele Carol II a zis:

In această zi de praznic naţional trebue să ne reculegem şi să ne întrebăm ce este datoria noastră, a acelora de azi faţă de acest neam care prin virtuţile lui şi puterea lui sa de rezistenţă etnică a permis ca România să fie cea întregită în care trăim azi.

Din istoria înfăptuirii unirilor se pot desprinde multe învăţăminte. Istoria este mai presus de toate un ceaslov al înţelepciunii, din care trebue cules cât mai mult folos pentru ziua de azi şi pentru ziua de mâne.

Prea des nu se văd decât grijile prin care trecem; prea rar ne uităm

---

tetului naţional permanent, şi să aştearnă la tron, în un memorial, gravaminele şi îngrijirile Românilor ardeleni.

***Excel. S. Şuluţiu:* nu mai poate lua asupră-şi această sarcină. Slăbiciunile adâncilor bătrâneţe şi continua morbositate nu-i mai permit a se supune nici de cum la călătoria orişicum lungă şi la celelelte ostenele cu cari este împreunată misiunea unei deputaţiuni. Când i-a fost posibil, nu s'a retras niciodată, chiar şi cu periclitarea sănătăţii. Aceasta a dovedit-o în mai multe rânduri. Să se se trimită alţii şi dânsul va ajuta bucuros cu mijloace materiale.**

***Dr. Hodoşiu* insistă să meargă amândoi metropoliţii, şi roagă în particular pe Excel. Sa Şuluţiu, să binevoiască a primi şi de astă dată această sarcină.**

***Excel. Sa Şaguna* este învoit cu aşternerea memorialului, dar zice: „Eu vă spun sincer că sau numai eu, sau numai Excelenţa Sa să se ducă cu el la tron, *amândoi nu. Eu am motivele mele*».**

După aceasta urmă o pauză scurtă, în care Excelenţa Sa Şaguna, gătându-se să plece, mai zice: „Eu vă spun iarăşi sincer, cu *eu sunt aplecat a mă duce singur la tron cu memorialul*, dar *numai atunci când memorialul va fi aşa făcut ca să-l încuviinţez eu*, căci nu voiu să păţesc ca Conrad Schmidt". Zicând acestea a şi plecat şi am ieşit cu toţii, dar mâhniţi.

Din acestea se vede: 1. că nu s'au ales şi nu s'au denumit membri cari să constitue deputaţiunea;

2. că nu s'au statorit principiile conducătoare la compunerea memorialului, şi

3. că nu s'a încredinţat nimănui compunerea lui. (S'au mai pe scurt: nu s'a hotărât nimica. **R.**).

Ca să nu zică cinevà că eu, sub masca anonimităţii, după cum e moda azi la noi, aşi voì să arunc în public minciuni şi să propag, ori să ajut nu ştiu ce tendinţe, mă subscriu.

Făgăraş 28 Dec. 1866.

Ar. Densusianu m. p.

După Ar. Densuşianu, Şaguna; a spus:

1. Că sacrificarea Românilor *nu va fi definitivă;*

2. Că nu crede că Maiestatea Sa va primì o deputaţiune;

3. Că el, cu Şuluţ împreună, nu va merge la Viena, din «*motive*», *pe care nu le-a spus.*[1]

4. Va merge singur.

5. Memorialul să fie scris astfel, ca el să-l poată încuviinţà.

După care vorbe Şaguna a şi părăsit şedinţa.

Memorialul şi principiile lui, după Ar. D., nu s'au stabilit; dar nici nu erà de nevoie, deoarece principiile, adecă părerile lui Şaguna, erau — *cunoscute.*

Şaguna remase 'n aşteptarea memorialului.

9. Dovada că *Şaguna remase 'n aşteptare* este un articol al lui N(icolae) P(opea), care nu fusese de faţă, dar care, informat de martori, va fi scris cu obişnuita-i bună credinţă, în *Românul* din Bucureşti, ce *Concordia* extrage 'n an. VII (Duminecă, 1/13 Ianuar 1867), p. 3:

„De o credinţă cu dv. în privinţa conferenţei dela A.-Iulia, pe lângă care se învârti toată disputa câtă s'a făcut, este şi dl *N. P.*, oficiant metropolitan din Sibiu, carele în «*Românul*» dela 24 Dec. zice despre conferinţa din Belgrad următoarele: „Aici (în Belgrad) în cea mai bună armonie, s'au adus conclusu: că: *să se facă un memorand* către împăratul, pe care *să-l ducă unul dintre metropoliţi* la Viena. Excel. Sa Bar. Şaguna a propus ca Excel. Sa metropolitul Şuluţiu să ia sarcina misiunei la Viena. Insă Excel. Sa metr. Şuluţiu, scuzându-se pentru sănătatea sa zdruncinată, a provocat pe Excel. Sa metropolitul Şaguna, ca să meargă dânsul cu memorialul la Viena. Metropolitul Şaguna a primit această sarcină după *învoirea tuturor* celor de faţă, *s'a rugat ca să se compună memorialul şi să i se predea, ca să plece el cât mai curând la Viena.* Drept este că au fost şi astfel de păreri, ca amândoi arhiereii să meargă la Viena cu memorialul, însă acelea s'au lămurit prin unele deslușiri şi *unanim s'a hotărât ca metropolitul Şaguna să aştearnă la tron acea hârtie.* Conferinţa se acomodă acestei forme de misiune, şi metropoliţii se despărţiră unul către Blaj, *ca să compună memorialul*, celalalt la Sibiu, spre a se găti de drum, pentru ducerea aceluia".

Inţelegerea (de sigur cu Şuluţ), ca memorandul să se compună la Blaj, erà firească, întrucât de-acolo se susţineà agitaţia, ca acţiune menită să facă loc şi merit unei grupări de bărbaţi grecocatolici, cari, înlăturând pe episcopi, voiau: 1. să

[1] Pentru ce Şaguna nu voià să meargă cu Şuluţ a explicat (insuficient), pentru anul 1861, Puşcariu: „In fapt însă lui Şaguna nu-i convenià ca unde intervine Şuluţ ca mitropolit, în capul vreunei misiuni naţionale, să mai umble şì el ca mânzul după iapă; iar unde intervenià el, nu-i plăceà nici ca iapa să umble după mânz". I. cav. de Puşcariu, *Notiţe despre întâmplările contemporane*, 1913, p. 60. Explicarea este şì necuviincioasă, însă.

O explicare mai serioasă dase Bariţ [1865, Septemvrie] scrind: „— bine a zis unul din dnii metropoliţi în Septemvrie a. 1865, la Viena, către doi consilieri: „*Eu nu am trebuinţă de sfatul nimenui;* iar *unde merg şi vorbesc, o fac numai în numele meu*". Aşà se şì cuvine, că de aceea este Pr. Sa totodată şì *consiliarius actualis intimus;* iar naţiunea românească este acum emancipată [mai mult decât cea *montenegrină)* şi ştie să-şi arate voia şi nevoia prin reprezentanţii săi în dietă" — etc. *Gazeta*, 1866, p. 222. Mândriei lui Şaguna i se răspunde cu ironia latinisată: consiliarius etc. — Vorba *montenegrină* o înţelege numai celce ştie că în corespondenţa lui B. cu amici, de ex. cu Măcelariu, lui Şaguna i se mai ziceà şì: *Dănilă* al nostru; celălalt erà — *Dănilă Montenegreanul!* Din memorie; din corespondenţa acum la Moscova. Danilo I fusese principele muntenegrean dela 1851 până la 1860.

greutăţile, prin care am trecut şi pe care le-am biruit.

Primul învăţământ ce-l putem trage din acţiunea acelora care prin faptele lor au desăvârşit marile acte din 1859 şi 1918, este credinţa.

Fără o credinţă desăvârşită în dreptatea cauzei, fără credinţa că ei săvârşiau un act de înaltă echitate istorică, ei n'ar fi găsit puterea de a birui piedecile şi de a trasa pe harta lumei România de astăzi.

Al doilea învăţământ este că în politică, ca şi în natură, faptele importante se îndeplinesc fiecare la timpul său şi că răbdarea este una din virtăţile care ajută omul şi naţiunile să înfăptuiască lucruri mari.

Răbdarea unită cu persistenţa în muncă au permis să se scurgă acei aproape 60 ani cari despart Unirea Principatelor de Unirea tuturor românilor, au permis ca, Coroana Moldovei şi a Munteniei trecând prin Coroana de oţel a independenţei, să devie Coroana României etnice de azi.

Dar, mai presus de acestea, este o noţiune care trebue să domine minţile şi sufletele noastre ale tuturora, aceasta este chiar denumirea înfăptuirei ce o sărbătorim astăzi: Unirea.

Azi, în România, care ar trebui să fie ţara cea mai fericită din lume, nu mai trebue să fie nici o desbinare, nu mai trebue să fie decât o singură năzuinţă salvatoare, acea a Unirii tuturor într'o singură conlucrare desinteresată, într'un sprijin mutual neprecupeţit pentru binele şi folosul singurului factor permanent: Poporul românesc. Popor care în decursul veacurilor a ştiut să-şi arate virtuţile sale şi care prin puterea sa de rezistenţă şi prin credinţa sa către el însuşi a înfăptuit marele fapt ce-l sărbătorim astăzi.

Unirea principatelor s'a desăvârşit prin alegerea lui Ion Alexandru Cuza ca domnitor al Principatelor unite, România Mare s'a desăvârşit prin încoronarea regelui Ferdinand I la Alba-Iulia.

Eu, care sânt astăzi purtătorul acestei Coroane, am datoria de a înfăptui consolidarea acestor uniri, şi sânt hotărât a-Mi îndeplini neşovăitor această datorie faţă de neamul Meu cu sfinţenie şi cu credinţă. —

Cuvântul cald de îmbărbătare al Suveranului nostru iubit, a fost ascultat cu toată mulţumirea sufletească, pretutindeni în plaiurile pământului românesc.

Dl prof. N. Iorga *a cuvântat despre Istoria Românilor; dl* O. Goga *despre unitatea sufletească; dnii mareşali* Averescu *şi* Prezan *despre luptele pentru unitatea naţională; dl I. Maniu despre Unirea Ardealului; dl Ion Inculeţ despre Unirea Basarabiei; dl I. Nistor despre Unirea Bucovinei.*

Cu această ocazie au fost evocate cele mai de seamă figuri ale luptelor pentru unitatea naţională.

La palatul regal din calea Victoriei s'a ţinut recepţia ordinului Ferdinand I, ordin înfiinţat pentru recompensarea tuturor acelora cari au adus o contribuţie în marea operă a acestei unităţi.

*

Cu prilejul aniversării celor 75 de ani ai unirii principatelor s'a oficiat un Tedeum la biserica noastră catedrală din Sibiu, unde a slujit un sobor de preoţi în frunte cu P. S. Sa Arhiereul vicar Vasile. Au asistat reprezentanţii autorităţilor locale civile şi militare şi numeros public din oraş.

Predica, ţinută de părintele G. Secaş, a tălmăcit cu mult efect sărbătoarea zilei.

† Vasile Gan

Protoiereu-Stavrofor

Consiliul protopopiatului ortodox român Lupşa, eparhia Clujului, ne aduce la cunoştinţă ştirea tristă şi dureroasă, că protopopul din Baia de Arieş, *Vasile Gan*, după îndelungată suferinţă, şi-a dat sufletul în mânile Creatorului, în ziua de 22 Ianuar 1934, în etate de 75 ani, după o rodnică şi multilaterală activitate de 48 de ani în via Domnului.

Defunctul protoiereu-stavrofor, care timp de aproape o jumătate de veac şi-a împletit idealele cu înălţarea sufletească a poporenilor săi, lasă în urma sa adânci regrete în inimile tuturor celorce l-au cunoscut.

Inzestrat cu o pătrundere clară a stărilor în care se găseau, la diferite epoce, neamul şi biserica, a căutat cu fapta şi cuvântul ca în deosebi după marele răsboi al întregirii neamului, să-şi aducă partea sa de contribuţie la vindecarea unor răni sufleteşti, lăsate de viforul sângeroaselor lupte abea trecute.

Dovadă despre aceasta formează şi desele sale articole îndrumătoare, publicate în coloanele organului nostru de publicitate, al cărui zelos şi credincios colaborator a rămas până în ultimele zile ale vieţii sale.

A publicat şi un studiu mai lung pastoral, apărut în 1928 în editura preoţimii din protopopiatul Lupşei, sub titlul *Memoriile unui duhovnic* (tip. eparhiei ortodoxe române Cluj). Primele capitole ale studiului au văzut lumina zilei în *Revista Teologică* din Sibiu, redactată pe atunci de profesorul Dr. Nicolae Bălan, actualul Mitropolit al Ardealului, căruia autorul acestor interesante memorii i-a mulţumit, într'un exemplar omagial al cărţii, pentru inspiraţiile şi încurajările de care l-a făcut părtaş cu prilejul publicării acestor capitole în coloanele amintitei reviste.

Părintele Vasile Gan, om corect şi demn, rămas din vechea generaţie a slujitorilor altarului, era unul dintre păstorii cei mai înţelegători ai misiunii preoţeşti; n'a râvnit la demnităţi trecătoare, — caracteristica timpurilor moderne, — ci şi-a păstrat sufletul curat, călăuzit mereu de învăţăturile Domnului şi Mântuitorului nostru.

Inmormântarea mult regretatului protopop s'a făcut, dela reşedinţa protopresbiterală, în 25 Ianuar, în cimitirul ortodox din Baia de Arieş, unde i s'au aşezat rămăşiţele pământeşti în cavoul familiar.

Păstorul bun şi drept, care sufletul şi-a pus pentru păstoriţii săi, odihnească în pace!

Probleme, fapte, comentarii

Conferinţă. — «*In căutarea sufletului*» *a fost titlul unei frumoase conferinţe a dlui general Virgil Economu, ţinută Duminecă în sala prefecturii judeţului Sibiu. Plecând dela constatarea, că multiplele crize de care vorbim, nu sânt atât de rezortul economicului şi al materiei, ci mai ales al sufletului :*

Conferenţiarul vede în civilizaţia de azi o lipsă dureroasă a acestui element, a ceeace are omul mai bun în el, a sufletului, care cristalizează legătura dintre Dumnezeu şi om. Tehnica şi maşinismul au deposedat pe omul zilelor noastre de suflet, l-au făcut aproape identic cu lucrurile.

Ca exemple, din istoria luptelor dintre popoare, arată tăria virtuţii, tăria credinţii, a spiritului, fără de care nu există personalitate. Materialismul a sfârticat lumea în bucăţi, a făcut-o egoistă, lupta după debuşee a întărit lăcomia, iar legăturile dintre popoare sânt aşa de şubrede, tocmai pentrucă se bazează pe interese externe materiale. Omul a uitat, că la toată această civilizaţie a trebuit spirit, pe care acum îl neglijează. Dela această bază fundamental greşită pe care o are omul zilelor noastre, urmează dispreţul pentru instituţiile sfinte, familie, biserica.

Ascultat cu toată atenţia, conferenţiarul închee cu remarcarea valorii puterilor sufleteşti şi morale, pe care tineretul este chemat să le cultive, cu toată vigoarea tinereţii. (V. C.)

*

Versuri mai nouă. — **Sub titlul de** *Talaz* **a apărut de curând, în Braşov, un volumaş, 67 pagini, de poezii, datorite scriitorului ardelean, dlui** *Ioan Al. Bran-Lemeny*. **Sânt versuri simple şi avântate, din care desprindem miresmele câmpului în primăvară şi toamnă, peisajuri de earnă iscusit schiţate, versuri ocazionale adânc simţite, şi câteva pagini de religioasă inspiraţie. Intre cele din urmă punem poeziile:** *Isus plânge*, **cu versuri care deschid publicaţia,** *Clopotele cerului*, **şi** *De Paşti*, **în care poetul întreabă zicând:**

Sună, dela cinci biserici, vesel clopotul de Paşti,
Firea 'ntreagă reînvie, — omule, tu când renaşti?
Zeci de secole te 'ndeamnă din noroi să te ridici,
Tu asculţi mereu de glasul celor răi şi celor mici...
In zadar lucreşte astrul forţei ce te-a zămislit,
Patima ţi-e călăuză, diavolului eşti robit,
Eat' un stol de păsărele prin văzduh, uşor cântând,
Şi nedumerit te 'ntreabă: Până când? Până când?
Sună dela cinci biserici vesel clopotul de Paşti,
Firea 'ntreagă reînvie, — omule, tu când renaşti?

Lucrarea mai nouă a poetului braşovean conţine, ca şi cele precedente ale sale, multă credinţă şi rară iubire de adevăr: merită să fie cunoscută în cercuri mai largi. Preţul unui ex. 30 Lei.

*

Universitatea populară din Sibiu a început şi anul acesta conferenţele şi mai mult cercetate de public. Primul ciclu l-au format conferenţele cu caracter religios moral. Cuvântul de deschidere l-a ţinut dl *Dr. Gh. Preda*, arătând rostul acestor cursuri de luminare a minţii, încălzire a inimii şi de întărire a voinţii. Au urmat apoi în patru zile conferenţele religioase. Prima a ţinut-o dl *N. Colan*, rectorul Academiei teologice, despre: „Revizionism şi

---

laiciseze conducerea politicei naţionale; 2. dar să o şi grecocatoliciseze, ceeace, spre paguba cauzei naţionale, s'a şi întâmplat în curând (1866).

Dar pe mine, aici, nu aceasta mă interesează, ci ziua de 3 Septemvrie 1866. Şi anume, repetez, *documentele* acelei zile.

10. In *Părţi alese* din istoria Transilvaniei, G. Bariţ (un istoric pe care numai submediocrităţile confesionale l-au putut numi istoric serios sau naţional, în loc de istoric — confesional), deşi a cunoscut pe Hodoş, Densuşianu şi Popea, a reprodus, totuşi, amintirile lui Dr. I. Bobu, un intim al lui Şuluţ, deci un descoperitor al sentimentelor şi ideilor blăjeneşti. Scrisul lui Bob, din *Părţi alese*, este o reproducere din *Gazeta Transilvaniei*, (1867, p. 19).[2]

11. De 'nceput G. Bariţ spune că 'n preziua adunării Dr. I. Raţiu şi Dr. I. Hodoş au cercetat pe Şaguna şi pe Şuluţ, să-i roage a convocà o conferinţă politică.

„Pe mitropolitul *Andrei* îl aflaseră *foarte năcăjit* pe inteligenţa română, asupra căreia se plânse *că-l vorbesc de rău* în public şi în dos, *îl mai defaimă* şi prin ziare[3]; apoi *aceea ce voiesc dânşii nu se mai poate;* şi *persoana sa nu se va mai expune la monarh şi la regim*, pentruca să fie înfruntat. Acesta erà un limbaj limpede, ca să-l înţeleagă oricine.[4] In fine, însă, după câtevà observări, ca: *clevetitorii să fie descoperiţi*, cu numele lor, şi *cei cari ar minţi în ziare, să fie daţi în judecata de presă*, preas. sa se îndupleacase ca să se ţie o conferintă, *după* adunarea generală.[5]

Dacă ce-a scris Bariţ, este complet adevărat, atunci rămâne constatat că situaţia generală **(„Aceea ce voesc dânşii, nu se mai poate")** şi cea personală *(Preas. Sa nu se va mai expune la monarh».)* îl apăsau pe Şaguna *dinainte de-a sosì la Alba-Iulia*, la adunare. Iritaţiunea lui erà mai veche şi firească.

12. După G. Bariţ, la Alba-Iulia mai vorbiserà 'n adunare: *Dr. I. Raţiu* (pentru deputaţie şi memorial la împărat şi pentru autonomia periclitată a Ardealului). Ca şi Hodoş, deputaţie cereà şi Dr. Maior.

Primind părerea lui L. B. Pop, secretarul Dr. I. Bobu susţinù că la tron trebue să meargă cei doi mitropoliţi în calitate de „consilieri intimi", cu un memorand.

Iritat de stăruinţele lui Bob, un nesimpatic, Şaguna pierdu răbdarea rostì cuvântul grav (şi motivat) că «*a 'nţeles chiar din cuvintele Maiestăţii Sale, că, dacă ungurii vor face concesiuni, atunci şi dânşilor li se vor face, adecă: noi vom fi sacrificaţi fără milă*».

Dr. Bobu, un popă blăjan şi (mi se pare) un ofticos (probabil) iritabil[6], şi el, întrerupea mereu. Şaguna, supărat pe astfel de pigmei, ar fi apăsat chiar o vorbă: „Mai mult nu voiu fi *nebunul* vostru —"; deci nu voiu merge —

A fost atunci o culme a iritaţiei.

Dar, luând Hodoş cuvântul şi vorbind moderat, Şaguna se mai linişti; şi-l sărută chiar pe Hodoş.

In liniştea aceea Şaguna declară că, totuşi, va merge la Viena cu memorandul scris precum s'a arătat mai sus.

„Cu acestea mitropolitul Andrei ieşì; şi după dânsul alţii; au remas, însă, cei mai tineri foarte supăraţi văzând că din tot *planul* lor nu s'a ales nimic —".

Adecă: Dr. I. Bobu şi —?

13. Cum aprecià Bariţ (şeful grecocatolic) întâmplările dela Alba-Iulia?

Acest adversar neobosit al lui Şaguna, ştiind că asupra condiţiilor puse de Şaguna, adunarea nu a votat, adaoge: „Chiar de-ar fi fost votate de cătră toţi cei prezenţi, *acelea voturi nu ar fi obligat pe nimeni, decât numai pe dânşii.*[7]

Adecă pe el, pe absentul Barit, *nu!*

Să presupunem, însă, că memorandul s'ar fi scris (la Blaj), că Şaguna-l admitea şi pleca cu el la Viena —, ei, atunci, ce-ar mai fi avut de zis G. Bariţ?

Şi ce-ar fi zis naţia despre *negativismul* acestuia?

Căci erà un negativism; şi anterior, şi posterior. Il descopere însuşi Bariţ în nota dela p. 416, scriind: „*Eu* absentasem dela adunarea generală din Alba-Iulia, *din ordinul medicului*; însă, chiar să fiu fost sănătos, precum nu eram, *desgustul* care mă pătrunsese, tot *m'ar fi reţinut dela conferenţa* din şcoală". Adecă: In acea şcoală gr.-orientală Şaguna, Şuluţ, Hodoş, Raţiu, etc. ar fi putut discuta; Bariţ, prezent în Alba-Iulia, ar fi lipsit! Mare pagubă n'ar fi fost. Prezent, şi-ar fi exprimat *(poate, poate?)* neîncrederea de care vorbeşte la p. 418, în primele rânduri; mare pagubă: nici cu aceasta n'ar fi fost. Dar s'ar fi dovedit încă odată negativismul caracteristic al acestui spirit.[8]

---

[2] Pentru a-l cunoaşte pe Dr. I. Bobu, recomand celor curioşi de amănunte a cetì câtevà articole de el; în *Gazetă*. 1866, p, 99, 261, 305 şi 346. Erà un poligraf lipsit de cugetare concentrată.

[3] *Gazeta!*

[4] Adecă limbaj de om cinstit. G. B. D.

[5] *Părţi alese*, vol. III, p. 413. Aceasta erà o parte din campania lui Şaguna contra minciunei din presa românească! G. B. D.

[6] Impresia aceasta o am din necrologul lui Bob, publicat în *Gazetă*».

[7] *Părţi*, p. 416.

[8] „Andreiu nu era om bogat" — spune Bariţ — „*dânsul însă ţineà pe românii uniţi atât de proşti*, încât să nu poată distinge între Credeul religios şi Credeul naţional-politic; *de aci* apoi şi *uniţii îi plăteau neîncrederea cu neîncredere*". [Pagina 417—418]. Neîncrederea *unită* producèà deci, şi negativismul bariţian?

viaţa viitoare". Dl *I. Dăncilă*, protoiereu militar a vorbit despre: „Revizionism şi ordinea morală", Părintele protopop *Em. Cioran* a desvoltat subiectul: „Credinţa poporului român" şi dl *Gh. Maior*, prof. la şcoala normală, a vorbit despre: „Credinţă şi fapte".

Toate au fost ascultate cu un viu interes de către un numeros public. Au fost însoţite fiecare cu bucăţi muzicale executate de corul studenţilor teologi şi corul şcoalei normale „A. Şaguna". Deasemenea s'au recitat poezii religioase şi patriotice, toate conlucrând la ajungerea scopului înalt, pe care îl urmăresc aceste conferenţe. S'a urmat la fiecare din ele frumosul obicei de-a se împărţi cărţi gratuit.

Vizita recentă, a Suveranilor Bulgariei la Bucureşti, reaminteşte mai ales bunele raporturi, sufleteşti şi culturale, care au existat între cele două popoare *ortodoxe*, aşezate pe maluri dunărene.

Dorinţa noastră este, ca prin vizita aceasta să reînvie şi să se întărească raporturile amicale, din care cele două ţări nu pot decât să câştige împrumutat.

Bibliografie

Cu toată seceta de cetire a cărţii teologice, semnele unei îmbogăţiri şi aprofundări în această materie nu lipsesc în biserica noastră. Prin iniţierea „seriei teologice" s'a deschis posibilitatea de muncă şi aprofundare a învăţăturilor ortodoxe, celor cu duhul înţelegerii. Cele patru cărţi apărute până acum în această serie, în mai puţin de un an, marchează o nouă linie în literatura teologică. Indeosebi prin monografiile: „Epicleza euharistică" a păr. prof. N Popoviciu — a cărui valoare nu se lasă prinsă în aceste rânduri — şi mai nou prin „Cultul inimii lui Isus la catolici" a P. Sale Dr. Vasile Lăzărescu, episcop al Caransebeşului, s'a trecut dela linia orizontală la o aprofundare şi înfăţişare a adevărului ortodox în toată splendoarea lui.

In rândurile ce urmează mă voi opri în câteva cuvinte asupra cuprinsului monografiei P. S. Dr. Lăzărescu.

In şapte capitole se arată originea cultului şi a serbării lui; obiectul; scopul şi efectele acestui cult, cu o combatere concomitentă a afirmaţiilor catolice.

Fără temei nici în sfânta scriptură, nici în tradiţia bisericească, ci mai degrabă condamnată în erezia nestoriană, această învăţătură e o urmare a orgoliului ordinului iezuit, a halcucinaţiilor călugăriţei M. Alacoque şi a unei mistici bolnave din veacul al XVII-lea.

Istoricul acestei învăţături, dela ivirea ei în vizuinile M. Alacoque 1675 păuă la aprobarea ei din partea lui Clement al XIII şi până la 1856 când devine „festum duplex maius" înfăţişează tot orgoliul iezuiţilor de a-l impune.

Obiectul acestui cult este inima cea de carne a lui Isus „în senz propriu, natural, şi nicidecum figurat", cum spun ei. In această formă ea e o reînviere a nestorianismului, care învaţa că se cuvine o închinare deosbită naturii umane a lui Isus. Această „coreolatrie" e mai mult decât neo-nestorianism, e cultul membrelor corpului lui Isus, pentrucă tot aşa de bine s'ar putea adora ochii lui Isus sau altceva. De aceea anatema pe care sinodul al III-lea ecumenic, înoită cu cea a celui al V-lea, a pronunţat-o contra nestorianismului se întinde şi asupra acestei învăţături. Biserica ortodoxă învaţă că se cuvine o singură adorare Persoanei celei nedespărţite a Cuvântului.

Scopul învăţăturii e tot aşa de greşit ca şi ea, care se ridică contra învăţăturii exprese a sfintei Scripturi ce mărturiseşte universalitatea mântuirii aduse de Hristos: pentru toate păcatele, toţi oamenii şi toate timpurile.

Tot aşa de neîntemeiate sânt efectele ce se atribue acestui cult, că toţi cei ce-l ţin „nu vor pierì", vor avea „sprijin la întreprinderi" etc.

Un capitol e consacrat cultului inimii lui Isus la „catolicii români", cari s'au arătat mai catolici decât înaintaşii lor dela 1700. Aceia au primit „condiţionat" cele patru puncte, în schimbul „privilighiomurilor". Aceştia au primit tot mai multe din inovaţiile apusene.

Un ultim capitol îl formează apelul autorului de-a ne păstra ortodoxia curată în faţa oricărui prozelitism eterodox, oricât de ademenitor ar fi el, dar fără temei în sfânta Scriptură şi tradiţie.

Cetitorul acestei cărţi va desprinde convingerea, că biserica ortodoxă a păstrat, atât în cultul ei, cât şi în doctrină, curăţenia care a avut-o la început.

V. Coman.

Cei trei luceferi ai bisericii creştine :

Sfântul Vasile cel Mare, Grigorie Teologul şi Ioan Gură de Aur

Din pământul cel binecuvântat al sfintelor Evanghelii au răsărit bărbaţi, a căror viaţă ni se prezintă ca cel mai perfect model de curăţie morală şi de convingere religioasă.

Aceştia sunt martirii şi sfinţii, din faptele cărora putem scoate cele mai sublime şi mai luminate învăţături. Pe aceştia biserica noastră ortodoxă îi prăznueşte, rezervând aproape fiecăruia o zi de cinste pentru a medita la frumuseţea vieţii lor şi a mări după cuviinţă pe Dumnezeu, care lucrat în viaţa şi faptele lor.

Printre mulţii sfinţi biserica noastră prăznueşte la 30 Ianuar şi pe luminaţii ierarhi: Vasile cel Mare, Grigorie Teologul şi Ioan Gură de Aur, pentrucă aceştia în vremuri de grea cumpănă au fost stâlpii dreptei credinţe şi ai ei.

Vasile cel Mare s'a născut la 330 în Cezareea Capadociei unde şi moare în calitate de arhiepiscop la anul 370. Activitatea sa a fost foarte fecundă. Pe lângă cărţile „Filocalia", adecă iubirea de ceeace e frumos, „Despre Sf. Duh" şi „Liturgia", cari dovedesc o vastă şi profundă erudiţie teologică, a mai fost şi un bun organizator al vieţii creştineşti. El a organizat mănăstirile cari au adus un folos mare şi real lumii creştine. In ele s'au format adevărate modèle ale vieţii religioase şi morale.

Sfântul Grigorie Teologul născut la 329 în Nazians. Pentru frumosul său caracter creştinesc prietenul său Vasile cel Mare l-a hirotonit contra voiei lui episcop al Sasimei, în Capadocia. Din modestie, considerându-se nevrednic de-o atât de mare sarcină, a refuzat să se ducă la Sasima, rămânând să dea ajutor tatălui său, bătrânului episcop de Nazianz.

In 379 fu chemat la Constantinopol pentru a ridica ortodoxia şi moralul credincioşilor de-acolo.

La 381 prezidă sinodul al II-lea ecumenic, în care s'a condamnat erezia lui Macedonie, referitoare la Duhul Sfânt. Nefiindu-i primită propunerea de a rezolva cu iubire schisma antiohiană, demisionă din înalta demnitate, şi se întoarse în Capadocia, unde trăi până la moarte (390), în iubita lui singurătate.

Prin cele 45 omilii ale sale şi îndeosebi prin cele 5, în cari se apără contra Arienilor dumnezeirea Fiului sau Cuvântului, dobândi numele de „Teologul", pentrucă pe atunci dogma despre Dumnezeu-Cuvântul se mai numea şi teologie.

Ioan Gură de Aur, s'a născut pe la 344 în Antiohia. In scrierea sa „Despre preoţie" a schiţat marile îndatoriri ale vieţii preoţeşti. Deşi se pregătise pentru avocatură, Dumnezeu l-a adus la locul de care era atunci mai multă nevoie, la scaunul episcopal din Antiohia, apoi la cel din Constantinopol, de unde trebue să înfrunte moravurile urâte dela curtea imperială a Eudoxiei. A fost cel mai desăvârşit predicator pe care l-a avut biserica. Predicile corespundeau cu faptele sale, şi în aceasta consta eficacitatea lor.

Toţi trei aceşti ierarhi au fost mari personalităţi religioase. Ei au avut în inima lor pe Mântuitorul. Sufletele lor au fost pline de dreptate şi de iubire, şi încoronate cu superbă virtute creştinească: smerenia. Iar activitatea lor a fost plină de binefacere.

Pilda lor străluceşte de-alungul veacurilor, îndemnând multe suflete creştine să se străduiască a-i imita.

Iacob Bozocea.

INFORMAŢIUNI

Nu pot fi parlamentari. Ministerul instrucţiunii a luat hotărârea, ca directorii de şcoale, aleşi în parlament, să opteze fie pentru mandatul de senator sau deputat, fie pentru funcţiunea de director şcolar.

Placă comemorativă a fost desvelită, în 24 l. c., pe casa din strada Castelului în Braşov, unde a trăit Andrei Mureşanu, cântăreţul redeşteptării naţionale române. Placa este pusă de societatea corală „Cântul Nostru" din Bucureşti şi Asociaţiunea „Astra", despărţământul Braşov.

Preot şi familia sa păgubiţi prin incendiu. Din fruntaşa comună Jina, protopopiatul Miercurii, judeţul Sibiu, ni se scrie: Duminecă în 21 Ianuar 1934 pe la ora $4^1/_2$ d. a. a isbucnit, din cauză necunoscută, un foc la locuinţa preotului Pompiliu Acelenescu din Jina, nimicindu-i în întregime clădirile economice: şură, grajd împreună cu tot nutreţul, uneltele economice şi altele aflătoare în ele. Mobile, haine, cărţi, arhivă şi actele de cancelarie au fost cu mare greutate îngrămădite în mijlocul străzii. In vălmăşală, multe mobile s'au distrus, vesela s'a spart, iar unele lucruri de valoare care le-a avut dela părinţi, au dispărut. Familia stătătoare din zece membri (opt copii, trei la studiu şi cinci mai mici acasă) au rămas cu toţii aproape goli. Agoniseala făcută în timp de peste 20 de ani, s'a distrus în decurs de o oră. Paguba se urcă la suma de peste 100.000 lei. —

Glasul, pentru mângăere şi ajutor pe seama celor loviţi de nenorocire, va fi întâmpinat cu creştinească ascultare din partea tuturor inimilor nobile şi generoase.

Pentru cantina fetelor de pe lângă liceul „Domniţa Ileana" au binevoit a dărui: I. P. S. Sa Mitropolitul Nicolae 500 lei; dna şi dl I. Hoadrea 430 lei; dna P. Floaşiu 300 lei; dnele L. Bologa, V. Doboi, V. Regman, V. Morar, V. Moşoi, C. Popa, S. Pătruţiu, C. Petra-Oaşia, dşoarele M. Ştefănescu, V. Ştefănescu, şi dnul V. Nistor câte 100 lei. — Li se exprimă mulţumită şi pe această cale. *Comitetul.*

Dela prefectura judeţului Sibiu: *Azi, când fiecare funcţionar trebue să aducă un spor de muncă şi un spor de jertfă, azi când orce clipă este nepreţuit de scumpă şi fiecare ban trebue economisit cu sfântă sgârcenie, socotesc de a mea datorie, ca prim funcţionar al judeţului, să arăt cu pildă vie împlinirea acestei înalte îndatoriri patriotice. De aceea m'am hotărât ca în zilele de Luni, Miercuri, Joi şi Sâmbătă să ies în comunele judeţului, ca la faţa locului, împreună cu şefii autorităţilor în subordine, să cercetăm şi să lecuim toate nevoile comunale şi particulare. Drept aceea primirile la prefectură se vor face numai în zilele de Marţi şi Vineri între orele 10—13. In temeiul acestei hotărâri rog pe toţi cetăţenii judeţului Sibiu să evite deplasări inutile şi să se prezinte numai în zilele hotărâte pentru audienţă. — N. REGMAN, prefect.*

Stipendii. Comitetul central al Asociaţiunii „Astra" publică concurs, cu termen până la 25 Februar 1934, pentru mai multe *burse à 500—1000 lei anual*, din diferite fundaţii, pentru studenţi români, elevi de liceu, de şcoale comerciale sau industriale, ucenici la meserii ş. a. Informaţiuni se dau la comitet: Sibiu, strada Şaguna Nr. 6.

Din Mediaş. Duminecă, 28 Ian. c., ora 8 seara Soc. Femeilor ortodoxe şi Frăţia ort. română aranjeaaă în sala „Strugure" un festival la care va concerta corul studenţilor Acad. teologice din Sibiu şi va conferenţia dl profesor Dr. D. Stăniloae despre: „Maşinism şi viaţa spirituală". După festival va urma dans. Venitul este destinat fondului pentru terminarea grabnică a bisericii.

ŞTIRI LOCALE

Predică în catedrala din Sibiu. Duminecă, în 28 Ianuar 1934, va predica părintele protopop *Em. Cioran*: iar Marţi, în 30 Ianuar, la sărbătoarea sfinţilor Trei ierarhi, va predica părintele consilier *Dr. G. Proca.*

Mulţumită. Cu ocazia concertului „Reuniunii meseriaşilor români din Sibiu" din 25 Decemvrie 1933, au binevoit a suprasolvì următorii domni: Prof. T. Popovici, Dr. O. Ivan, primarul oraşului, Preot St. Morariu, Const. Popp, dir. „Albinei", Dr. L. Borcia, adv., Prot. E. Cioran şi Ilie Steflea, blănar, câte 100 lei; D. Axente, cond. de tip. 50 lei; Prof. în. r. Ieronim Mardan 29 lei; T. Moldovan şi Ad. Popp, câte 11 lei. — Li se exprimă mulţumită şi pe această cale. *Comitetul.*

Nr. 1981 port. 1933. (2) 1—1

Publicaţiune de licitaţie

Subsemnatul portărel pe lângă tribunalul Sibiu prin aceasta publică, că în baza deciziunii Nr. 14.626—1932 şi Nr. G. II 7539—1933 a judecătoriei mixte Sibiu în favorul reclamantului Ioan Avrigean, Mohu, reprezentat prin advocatul Dr. Gh. Măcelariu, contra ... dom. Mohu, pentru incassarea creanţei de 1340 lei şi accesorii se fixează termen de licitaţie pe *3 Februar 1933 ora 10 a. m.* la faţa locului în Mohu Nr. 54, unde se vor vinde prin licitaţiune publică judiciară 1 iapă, 2 scrofiţe şi 1 căruţă în valoare de 4500 lei. In caz de nevoie şi sub preţul de estimare.

Pretenziunea, care e de incassat face 1340 lei capital, dobânzile cu $8^0/_0$ socotind din 1 Aprile 1932, iar spesele până acum stabilite de 756.

Intrucât mobilele cari ajung la licitaţie ar fi fost sechestrate şi de alţii şi aceştia şi-ar fi câştigat dreptul de acoperire, licitatia prezentă este ordonată şi în favorul acestora în senzul art. XLI: 1908, §-ul 20.

Sibiu, la 12 Ianuar 1934.

Dr. Baku, portărel.

A apărut:

Cântările liturgice

pentru cor mixt, publicate de

Timotei Popovici

profesor de muzică la şcoala normală „A. Şaguna" şi dirigintele corului mitropoliei

Ediţie nouă primenită. Se poate comanda dela Librăria Arhidiecezană din Sibiu. — Preţul Lei 160.

---

14. Pentru ce a *trebuit* să reproduc actele de mai sus? Pentrucă acea conferenţă dela Alba-Iulia, din 3 Septemvrie 1866, isprăvită într'un mare *zero*, a avut urmări foarte rele, pe care Nicolae Popea le-a descris exact în biografia lui Şaguna.

„Aceasta *dădu ansă la o totală rupere a firului ulterioarei acţiuni solidare în cauza naţională*». Anume, aşă: «*In locul acelui memorial*, ce erà să se înaînteze prin mitropolitul Şaguna în persoană, *începù* cevà mai târziu, *a circulà prin ţeară spre subscriere o petiţiune* către împăratul, care era să se aştearnă la locul preaînalt prin dnii G. Bariţ şi Dr. Raţiu, advocat în Turda. Subscrierile se făcură în număr de peste o mie..., dară petiţiunea, încât se ştie, *nu se aşternù prin cei doi domni, ci prin poştă. Acèst lucru, săvârşit aşà zicând pela spatele lui Şaguna, sparse de tot solidaritatea de până acum a Românilor*, producând din nou *ură şi împărecheri* între Români şi desbinare între cei doi metropoliţi preşedinţi".

Şuluţ scrise contra lui Şaguna; Şaguna se apără prin opera „Scrisori apologetice"; erà cazul de-a strigà şi acum: Pieirea ta din tine, Israile!

«*In urma tuturor acestora metropolitul Şaguna, scârbit până la suflet, spre dauna cauzei române şi amărăciunea tuturor Românilor binesimţitori, se retrase de tot depe terenul politic-naţional*".

Deodată cu retragerea lui Şaguna, se ivì 'n viaţa naţiunei acea lâncezime, care luă numele de *pasivitate*, tâmpind spiritul Românilor şi periclitând existenţa lor.[4]

De-alt fel nici pe Bariţ nu ne putem supără profund. El erà atunci *bolnav*. In 6/18 Dec. 1865 st. n. se bolnăvise; şi-a bolit trei luni. Atunci i s'a interzis să lucreze spiritual — doi ani de zile; i s'a recomandat, „*să se apere de orice agitaţiune spirituală* cel puţin doi ani de zile" —, zice el însuşi. In acei doi ani „*a perdut firul la mai multe evenimente*", adaoge tot el, în *Observatorul*, anul VII (1884), p. 49. O dovadă că „pierduse firul" evenimentelor este aceasta: Din ce-i recomandase lui Şaguna împăratul, în audienţa tristă dela 1865, Bariţ n'a auzit dela Şaguna — *nimic*. (*Părţi*, III, p. 314). Despre acea audienţă importantă pe el l-au informat numai „unele corespondenţe" din Sibiu! [P. 315]. Nesigur, el spune că metropolitul „*ar fi* respuns"... Siguranţa-i sosì, deci, abià 'n Septemvrie 1866 când Saguna, sincer, a spus, la Alba-Iulia, că din vorbele împăratului a 'nţeles că Românii vor fi sacrificaţi! Deci un an de zile Bariţ făcuse — mai departe — politică fără să aibă vreo informaţie *sigură*, care, *dacă ar fi voit, ar fi putut* s'o aibă. (*Părţi*, III, p. 413]. Pe *el* Şaguna, de sigur, l-ar fi informat, *dacă Bariţ ar fi voit.*

[4] *L. c.*, p. 304—305. — Fără a cunoşte articolele lui Hodoş şi Densuşianu, I. Lupaş caracterizează exact adunarea dela Alba-Iulia, în *Mitropolitul Şaguna* (Ediţia II, 1911] p. 237.

G. Bogdan-Duică.

Redactor responsabil: Pr. Dr. D. Stăniloae.

Editura şi tiparul Tipografiei arhidiecezane.

BIBLIOTECA CENTRALĂ „ASOCIAȚIUNII" SIBIIU

Anul LXXXII — Sibiu, 4 Februar 1934 — Nr. 6

Telegraful Român

Organ național-bisericesc. — Intemeiat în 1853 de Mitropolitul Andreiu Șaguna
APARE SĂPTĂMÂNAL

Un mare ctitor român: Emanoil Gojdu

Astăzi, în 3 Februar, se împlinesc 64 de ani dela moartea lui Emanoil Gojdu, ctitorul celei mai mari Fundațiuni a românilor din fosta Ungarie: „Fundațiunea Gojdu".

Biserica noastră ortodoxă, strâns atașată destinelor neamului, pomenește mâne împreună cu toată „Frăția Ortodoxă Română", adecă cu asociația care cuprinde pe atâția din intelectualii cari s'au bucurat în timpurile studiilor de bursele dela această Fundațiune, pe acela care și-a câștigat prin fapta sa măreață un titlu neperitor la recunoștința românilor ortodocși din Ardeal.

Emanuil Gojdu, născut la 1802 în Oradea, dintr'o familie macedo-română de negustori, ajuns după terminarea studiilor unul din cei mai distinși advocați în Pesta, iar într'o vreme prefect al Lugojului, unde a intreprins o mare acțiune de românizare a funcțiunilor publice, a fost tot timpul vieții un zelos ortodox și un mare român. Casa lui din Pesta era căminul ospitalier al tinerimii românești universitare, în care se cânta românește și se plănuiau acțiunile de mântuire a neamului. A fost una din caracteristicele românilor macedoneni să-și manifeste aprig și pe față credința ortodoxă alăturea de conștiința națională. Emanuil Gojdu urmând acestui mod de a fi „la mese, unde erau și străini, înainte și după mâncare își făcea ostentativ cruce, iar în sărbătorile Paștilor totdeauna când se punea la masă, cânta un *Hristos a înviat*" (Partenie Cosma, Enciclopedia Română, vol. II, pag. 588—591). Tot un român macedonean cu astfel de mentalitate necontrafăcută de influențele abil exercitate ale unui mediu cu tendințe precise, a organizat românimea ortodoxă din Ardeal în cadrele Bisericii ortodoxe, despre care întreaga istorie agitată a strămoșilor îi garanta că e, mai mult ca statul și în ciuda tuturor rămășițelor cari răvășesc totul, cetatea inexpugnabilă și isvorul nesecat de energii intelectuale și morale.

EMANOIL GOJDU
1802—1870

Românii ortodocși din Ardeal au avut, la cotitura cea mai hotărâtoare a destinului lor, norocul providențial ca pasul lor slăbit de mizeria unui îndelungat regim de tortură și mintea lor nepregătită pentru pararea savantelor lovituri ce li se anunțau, să-și regăsească vigoarea și sprinteneala sub conducerea și influența tonifientă a românilor macedoneni.

In chipurile de seniori al lui Gojdu și al lui Șaguna — amândoi buni prieteni — scăpăra îngemânate sclipirile iataganelor cu cari strămoșii își apărau pe crestele Pindului turma și familia, și lucirile inteligenții care s'a rafinat în școala Apusului în slujba apărării neamului.

Amândouă chipurile îți desvăluesc aceeaș vigoare bărbătească străluminată de aceeaș ascuțită inteligență, dând ca efect general acelaș aer de suveranitate încrezătoare în sine, acelaș masiv luminat de zâmbetul ușor al satisfacției că toate merg după planul lor, dinainte stabilit.

Andrei Șaguna ne-a ridicat la o viață în pas cu vremea, unindu-ne puterile prin corporațiile bisericești-naționale, luminându-le prin școalele poporale și secundare; Emanuil Gojdu ne-a ridicat la viața mai înaltă dându-ne mijloacele materiale să ne formăm o pătură intelectuală la înălțimea celorlalte popoare. Amândoi au contribuit cel mai mult ca să ne trezească din somnul cel de moarte și să pregătească unirea dela 1918.

Averea „Fundațiunii Gojdu" se ridică actual la vreo 50 milioane lei sub forma mai ales a 3 corpuri de case în Budapesta. Din nefericire însă pentru tinerimea noastră săracă și studioasă, guvernul unguresc o ține dela 1918 secvestrată, iar „Reprezentanța Fundațiunii Gojdu"

---

* FOIȘOARA *

Originea lui Emanuil Gojdu

de prof. **I. Lupaș**

Intre binefăcătorii studențimii universitare a românilor ardeleni și bănățeni un loc de frunte și-a asigurat pentru toate timpurile, prin generositatea sa excepțională, Emanuil Gojdu, fostul prefect al Lugojului și mai târziu consilier la înalta curte de casație a Ungariei. Dacă în ultima jumătate de secol numărul intelectualilor români, cu studii universitare și cu diplome de doctor dela diferite facultăți, a sporit așa de considerabil în viața publică a Transilvaniei și a Banatului, fenomenul acesta se poate explica în bună parte prin dispozițiile testamentare ale mecenatelui Emanuil Gojdu care, lăsând întreagă agonisita vieții sale în grija unei reprezentanțe, alcătuite din membrii episcopatului ortodox român ardelean și din două ori atâția fruntași mireni, a dat îndrumări categorice pentru buna chivernisire a fundațiunii sale, astfel ca din veniturile ei să poată împărtăși din an în an tot mai mulți studenți români ortodocși, doritori de progres cultural-științific și capabili a contribui la înfăptuirea lui.

*

Se admite în deobște că Emanuil Gojdu era de origine macedo-română. Totuș un bun cunoscător al lui, răposatul Partenie Cosma, publicând în *Enciclopedia Română* (vol. II, pag. 588—590) o schiță biografică a lui Gojdu, enumără câteva argumente din care crede a putea „deduce cu positivitate" că el nu era macedo-român de origine, ci „român ungurean" din județul Bihor, „precum și însuși susținea".

Iată aceste argumente:

1. Fostul advocat Ioan Popovici din Arad, fiul unui comerciant din Beiuș, descendent al unui preot Popovici din comuna Didișeni (jud. Bihor), afirma că este înrudit cu Gojdu, care-l cerceta de câte ori venea la Arad și îl agrăia cu „nepoate";

2. Comercianții macedo-români erau toți bogați, ear tatăl lui Gojdu a fost negustor sărac, dela care n'a rămas nici o avere;

3. Macedo-românii se căsătoreau numai cu fete de origine macedo-română sau grecească, iar mama lui Gojdu a fost din familia Poynăreștilor (care nu era macedo-română) și „își calificau băieții numai pentru comerciu, până când acela dela care derivă numele de familie Popovici, de sigur a fost preot, iar Manuil, fiul lui Atanasie Popovici sau Gojdu, era deja jurist, când a murit tatăl său".

Argumentele acestea nu au însă suficientă putere de dovedire, ca să excludă cu desăvârșire părerea în deobște admisă despre originea lui macedo-română. Mai întâi, raportul de înrudire dintre Gojdu și advocatul arădan Popovici ar trebui demonstrat cu acte; singur faptul că lui Gojdu îl plăcea să-l numească pe acesta „nepoate", nu e o dovadă. Apoi, tatăl lui Gojdu, neguțătorul Atanasie Popovici, nu era tocmai așa de sărac, încât la moartea lui să nu fi lăsat nici o avere. Dimpotrivă, testamentul lui (din 25 Iulie 1821) păstrat în arhiva Orăzii ni-l înfățișeaxă ca pe un om cu bune rosturi materiale, care lasă urmașilor săi moștenire considerabilă. El primise încă din tinereță oarecare avere dela unchiul său după mamă Emanuil Popovici, care *prin testamentul său scris în limba vulgară neogreacească la 1 Iulie 1789*, păstrat de asemenea în arhiva Orăzii, lasă 500 fl. *nepotului său după soră Tănase* (Tanase Nasta Gojdu) pe care-l avea în prăvălia sa". In timp de 32 ani acest nepot

nu mai poate intra în exercitarea funcţiunilor sale şi împărţi burse tinerilor elevi şi studenţi. In Mai 1932 s'a ajuns la unele negociaţiuni între guvernul nostru şi guvernul ungar pentru extradarea averii Fundaţiunii, dar ungurii au întrerupt curând acele negociaţiuni din diferite pretexte şi le tot amână până azi. Guvernul român e dator să ia măsuri mai hotărâte ca poporul ortodox din Ardeal să ajungă să se bucure de această Fundaţiune. E şi chestiune de prestigiu pentru statul român. De 16 ani ungurii ţin fără nici un motiv legal o Fundaţiune românească întemeiată de generozitatea unui particular, iar statul român a cedat atât de repede averile sale unui Status catolic cu activitate şovinistă înăuntru statului român.

Actul cel dintâi de pietate, care ni se cere azi faţă de memoria marelui ctitor, este să-i repunem cât mai urgent Fundaţiunea în situaţia de-a împlini destinaţia care i-a dat-o.

Dar, cum am spus, moştenirea lui Emanuil Gojdu nu e numai una materială, ci şi una morală: e lecţia care ne-a dat-o să îmbinăm naţionalismul cu ortodoxia, ca singura cale de salvare şi de prosperare naţională şi socială. Să le îmbinăm cu fapta, nu numai cu vorba.

Fie-i pilda urmată, iar memoria în veci proslăvită de Dumnezeu şi de oameni!

Dr. D. STĂNILOAE.

Sesiunea ordinară a Sfântului Sinod se deschide Marţi în 6 Februar a. c.

Ceremoniile de învestitură şi instalare ale PP. SS. LL. Episcopilor, *Dr. Vasile Lăzărescu*, al Caransebeşului, şi *Nifon Criveanu* al Huşilor, se vor face în cursul lunei Februar 1934.

Aproape este Domnul de toţi ceice-l cheamă pe el, de toţi ceice-l cheamă pe el întru adevăr. *Ps. 144, 19.*

Probleme, fapte, comentarii

Filozofia mărturiseşte... — *Dl profesor de istoria filozofiei dela universitatea din Bucureşti, P. P. Negulescu, sărbătorit zilele acestea din prilejul împlinirii a 60 de ani, a spus între altele mulţumind admiratorilor Domniei Sale: «Am refuzat totdeauna să mă închid în formule definitive; iar tinerilor cu cari am lucrat, li-am arătat că o prudenţă elementară ne opreşte să ne închipuim că vom putea rezolva azi definitiv marile probleme universale.* **Aci ne aflăm încă la alfabet.** *Nu putem prevedea progresele ce se vor face în viitor".*

Aceasta este mărturisirea sinceră a unei minţi după ce-a studiat o viaţă întreagă istoria gândirii omeneşti. Cel mai competent cunoscător al istoriei filozofiei ne spune la vârsta de 60 de ani, că filozofia este, azi după 2500 de ani de străduinţă, abia la alfabet.

Fără îndoială, în aceeaş cuvântare a dlui P. P. Pegulescu iradiază o mare credinţă în legea progresului şi pe tărâmul filozofiic. Dar credinţa aceasta e pusă la grea încercare de trista constatare că după 2500 de ani filozofia e abia la alfabet. Se va putea trece oare vre-odată dincolo de-o anumită limită, pe care am putea-o numi, faţă de adevărul plin, oricând alfabet? Atâta timp cât simţurile spirituale ale omului sânt amorţite, slăbite, anemiate şi tulburate de toate împrejurările interne şi externe din lumea aceasta, nu credem că vom vedea limpede şi întreg, adevărul. Progresul e foarte relativ, aproape iluzoric. In momentul în care ţi s'a luminat un colţişor din mister, te inundă bucuria şi crezi că ai realizat un progres radical. Peste puţin însă, constaţi că eşti în acelaş loc, ba par'că şi mai înapoi. In fiecare zi experienţa ne sileşte să subliniem cu resemnare, dar şi cu credinţă, cuvântul: **„Acum vedem ca prin oglindă, în ghicitură... iar atunci faţă către faţă".**

Dar credinţa în progres e prea concrescută cu fiinţa noastră ca să nu admitem că va fi în ceva vre-un progres..

Mai presus de toate ne bucură însă mărturisirile de această natură ale filozofilor. Nu sânt ei atât de departe de învăţăturile şi experienţele religioase. Altfel n'ar mai fi filozofi, cum n'au fost reprezentanţii materialismului (cosmologic sau istoric) din veacul trecut, cari afirmau că au rezolvat totul.

*

Ortodoxia şi cultura românească a fost subiectul conferenţei, din Joia trecută, — ţinută în ciclul organizat de consiliul central bisericesc, la fundaţia Dalles din capitală, — de profesorul universitar, dl *Sextil Pucariu*, preşedintele Frăţiei Ortodoxe Române.

Conferenţiarul stabileşte caracterele esenţiale ale poporului nostru în întreaga evoluţie a românismului şi arată cât de neîntemeiate sânt teoriile străinilor interesaţi cari, în ciuda evidenţelor istorice, etnice şi linguistice, au încercat să tăgăduească persistenţa elementului autohton român în teritorul carpato-dunărean.

Dl S. Puşcariu expune apoi, într'o largă documentare, fundamentul ortodox al culturii acestei ţări, învederând aportul adus de ortodoxie. Se constată cât de superficială şi eronată e afirmarea unora, că o trecere la catolicism ni-ar fi fost mai prielnică. Părerea că unirea unei părţi a românilor ardeleni cu biserica apuseană a promovat cultura noastră şi orientarea spre romanizare, este greşită, căci această unire nu s'a făcut cu Roma, ci cu Viena, iar Blajul, orăşel provincial, cu orizonturi limitate, n'a putut deveni un răspânditor de lumină.

Distinsul profesor închee conferenţa făcând apel conştiinţelor româneşti să se afirme energic în cadrul bisericii noastre ortodoxe naţionale.

*

Bucuria sufletului. — (...şi iarăşi zic: bucuraţi-vă, Filip 4, 4). Creţele frunţii au pus stăpânire pe înfăţişarea omului de azi. Când vede, acest copil al vremii, cum i se scutură din florile idealului rând pe rând câte-o floare a nădejdii şi a încrederii, cade în amorţire sufletească. Răul îi lasă în suflet tot mai multă acreală...

Dar, mai ales când acest copil al veacului îşi limitează undele gândului între pereţii lumii acesteia, — atunci cum să nu cadă, frânte, aspiraţiile cele mai frumoase ale lui?

„Ci întristarea lumii lucrează moarte" (2 Cor. 7, 10). Creţele frunţii şi acreala sufletului rod lungimea zilelor.

Deaceea, suflete al meu, înseninează-ţi faţa ca un cer senin de vară, Luminează-ţi gândurile şi stropeşte-le cu prospeţimea aghiasmei luate din portul mării de dincolo. Aruncă ancora năzuinţelor tale în veşnicia bucuriei cereşti. Citeşte statornicie şi hărnicie, cu rost de viaţă, în alergarea furnicii, şi îmbracă ceva din măreaţa haină a naturii de toamnă, ce se smereşte lăpădându-şi pompa trecătoare a frumuseţii de peste vară. Dar, în smerenia aceasta, râzi, suflete al meu, cum râde copilul nevinovat, în care se scaldă toată curăţia cerului. Bucură-te, că dedesuptul întregii naturi curge acelaş fluid dătător de viaţă şi care adapă toată făptura: al Dumnezeirii. Prinde şi tu, cu antena sufletului tău, acest necontenit puls al lui Dumnezeu, această veşnică răsuflare de bunătate şi frumuseţe, ce isvoreşte din stânca, pe care o crezi uscată, a naturii. Şterge creaţa îngrijorătoare, disolvă-o în apele nădejdii şi ale energiei sufleteşti, şi fii sigur că mai mare putere de muncă, mai mult avânt şi mai aprinsă vioiciune de spirit te va însufleţi. Vei vedea cum vor rodi atunci năzuinţele tale curate: pentrucă rădăcina lor e în veşnicie. Unda mulţumirii dumnezeeşti va fâlfâi asupra capului tău. Aceasta e cu adevărat o bucurie întru Domnul şi în ea nădejdile ne cresc, se accelerează ritmul vieţii zilnice a sufletului, vâsluim tot mai aproape de portul veşniciei. Trebue doar să înţelegem suflarea Duhului: Gustaţi şi vedeţi că e bun Domnul!

Teodor Bodogae.

O scrisoare a lui Emanuil Gojdu din 1851

Intre scrisorile, rămase în colecţia lui Dr. Ios. Hodoş, se găsesc unele cu informaţii preţioase, necunoscute încă, privitoare la bărbaţii fruntaşi ai românilor ardeleni de pe la mijlocul veacului trecut, în deosebi la Şaguna, Bărnuţ, Axente, Balint, Iancu şi contimporanii lor.

Una din aceste vechi scrisori este a lui „Manuil Gozsdu" către Vincenţiu Popu, pe atunci student în Teresianul din Viena. Din scrisoare (în parte defectuoasă) se constată, că Gojdu a făcut abonamente în Pesta pentru lucrarea tinerului universitar, Alexandru Papiu Ilarianu, Istoria românilor.

Cu modificare ortografică publicăm, mai jos, scrisoarea aceasta. *E. H.*

In Pesta 11. 6. 1851.

Frate Vincentie!

(Ca) urmare a epistolei frăţiei voastre, îţi răspund că în Pesta două clase de români se află: una (în) care au bani, da' nu ştiu ceţi româneşte; alta (în) care ştiu, dar nu au bani — tinerimea şcolastică. Aşa dară, fără mine, numai familia Mocsonyi au prenumerat, mai vârtos şi de acea cauză cumcă nu am ştiut a zice (spune) *numele autorului...*

Dl Ioan Mocsonyi de Foen au dat 10 fl. cm. dna Iuliana Mocsonyi 10 fl., dl Petru Mocsonyi 10 fl., dna Catarina Mocsonyi 5 fl., dl George Mocsonyi 5 fl., Manuil Gozsdu 2 fl....

Bani nu am vrut să trimit cu poşta; pentru aceea alăturez o asignaţie către dl General Magheru cu o epistolă separat; te rog du-te la Dnia Sa şi primeşte acolo banii, la carele am nişte bani; dacă s'ar întâmpla, ce nu cred, să nu plătească de loc, te rog să-mi trimiţi asignaţia de loc îndărăt şi io ţi-o voi trimite suma fără întârziere, rămânând cu frăţească iubire (al) frăţiei voastre umilit serb: (ss) Manuil Gozsdu. —

(Pe altă faţă): Te rog, ca în toată întâmplarea să mă înştiinţezi, despre primirea banilor, să mă pot legitima înaintea Domnilor Mocsoni.

Adresa: Herrn Vincenz von Popu, Rechtshörer in Theresianum, zu Wien.

---

a chivernisit bine moştenirea, sporind-o ca o slugă străduinică şi credincioasă, care n'a îngropat talanţii.

In sfârşit faptul că dela un înaintaş al lui Gojdu s'a păstrat până în zilele noastre menţionatul testament scris în limba neogreacească, pare să aibă mai multă greutate şi putere de dovedire pentru originea macedo-română decât afirmaţiunile de sub punct 3.

Fără a mai stărui asupra chestiunii, dacă obiceiul macedo-românilor de a se însura numai cu femei de orgine macedo-română sau grecească şi de a-şi pregăti băeţii numai pentru cariere comerciale, nu admitea şi numeroase excepţiuni, — ne vom mulţumi a sublinia râvna decedatului Partenie Cosma, care sub îndemnul unui explicabil patriotism local stăruia să revendice pentru provincia sa natală — Bihorul lui Menumorut — gloria de a fi dat neamului românesc pe unul dintre cei mai înţelepţi binefăcători.

Descedenţa lui din tată şi bunică macedo-română apare destul de clar din dovezile istorice, păstrate până în zilele noastre, înfăţişându-l ca pe un vlăstar viguros răsărit din binecuvântata rădăcină care a odrăslit şi rodul vieţii eroice a Mitropolitului Andrei Şaguna.

Răul şi mântuirea

II

Când această natură inferioară ocupă un loc în ierarhia universală, nu e un rău în sine; ea aparţine lumii divine. Numai când ea strică lumii şi naturii superioare, e un rău şi minciună.

Natura animală ocupă un loc în scara valorilor şi ea e destinată vieţii veşnice; însă când ea stăpâneşte omul, când această ultimă înălţime cu spiritul e supus elementului inferior, ea devine un rău. Răul e determinat prin directia pe care o caută spiritul şi nu prin natura însaşi. Ispitele răului se termină totdeauna prin încetare, moarte, prin desgustul nefiinţii.

Răul satură totdeauna fără ca totuşi să cunoască potolire, pentrucă pe el nu are ce să-l potolească. In aceasta constă tot misterul lui. Omul foarte greu îl poate pricepe când se află în stare de minciună, Nu se poate explica pentruce el e sub jugul răului neterminabil al vieţii, pentruce el nu poate obţinea viaţa însaşi.

Pasiunile rele îl aservesc, el e posedat. Până când ele îl supun, omul nu poate să se determine prin libertate, şi dacă s'ar crede liber în pasiunile sale el s'ar afla sub imperiul unei groaznice iluzii, atunci e în imperiul minciunii, imperiul tuturor aparenţelor. Atunci socoteştea libertate cel mai îngrozitor sclavaj, pentrucă o viaţă murdară este o viaţă a minciunii, a aparenţei, o viaţă fără realitate, o viaţă care-l supune. Răul rezidă în profunzimile naturii omeneşti, în profunzimea spiritului. Dar când spiritul omenesc a găsit răul, atunci nu mai merge singur, nu mai umblă din libertatea care determină viaţa sa, ci el e sclav, el e la discreţia forţelor pe care nu le vede şi-i în serviciul unui stăpân pe care nu-l cunoaşte. Omul nu se poate elibera de sub stăpânia acestui stăpân prin puterile sale naturale. Aceasta nu însemnează că în el încă nu mai sânt puteri spirituale, creatoare şi pozitive, puteri deale binelui. Natura omenească spirituală e diformată, e contaminată, sdruncinată, însă ea e încă păstrată, ea nu e difinitiv nimicită. In natura omenească chemarea divină, ideea, chipul şi asemănarea divină sânt confundate cu neantul original, cu nefiinţa iniţială, de unde actul creator al lui Dumnezeu a chemat omul la viaţă. Insă natura omenească rămâne primitoare luminii; mai există încă în ea o arzătoare dorinţă către divin, făcând posibilă revelaţia şi mântuirea. Răul n'a pus stăpânire definitivă pe el, pentrucă el e dublu, el aparţine la două lumi, şi chiar după cădere omul n'a rupt legătura definitiv cu Dumnezeu, care continuă să lucreze asupra lui şi a-i comunica energia Lui regeneratoare. Omul nu aparţine exclusiv împărăţiei nefiinţei, el păstrează o legătură cu fiinţa care exercită acţiunea ei asupra lui. Dumnezeu şi diavolul luptă în inima omenească şi, omul decăzut cu toate acestea păstrează chipul divin, el a trecut prin experienţa răului ca o fiinţă de ordin superior.

Consecinţele negative ale răului în om indică tocmai predestinaţia omului spre o lume superioară. Chiar înainte de venirea lui Hristos, era posibilă în lumea păgână o viaţă spirituală ridicată, o intensitate a forţelor creatoare. Cultura elenistă e în această privinţă dovadă indiscutabilă şi empirică. O natură spirituală superioară a omului lucra şi în Plato. In el era vădită setea de Dumnezeu şi de viaţă divină comună oamenilor. Natura omenească păstrează independenţa ei, aceasta e necesară operei divine în lume. Dar victoria definitivă asupra răului nu poate fi repurtată de forţele naturale ale omului care rămâne despărţit de Dumnezeu.

III

Creştinismul este religia Mântuirii şi prin urmare el presupune existenţa răului, existenţa suferinţelor. Prin admiterea şi invocarea lor nu se poate combate credinţa creştină. Hristos a venit de bunăseamă în lume, pentrucă ea gemea în păcat, şi creştinismul ne învaţă că omul şi lumea

Mănăstirea Putna și — censura

Dl Pamfil Șeicaru, directorul ziarului «Curentul», se emoționează pe trei coloane de soartea sfântului lăcaș al mănăstirii în care-și doarme somnul de veci cucernicul voevod Ștefan cel Mare. Chipurile: în biserica mănăstirii Putna plouă. Și asta din pricina negrijei Inalt Prea Sfințitului mitropolit Nectarie al Bucovinei, care a lăsat în aceeaș părăginire și biserica din Viena (nu ni se spune dacă plouă și în această biserică), cu toate imensele bogății ale fondului religionar din «țara fagilor». Asta i-o spune dlui Șeicaru, în epistolie, un corespondent «anonim». Și de vreme ce i-o spune un corespondent anonim — așa trebue să fie.

Acum, noi lăsăm pe I. P. S. Mitropolit Nectarie să se spele de vinovăția cu care-l încarcă anonimul său credincios...

Și fiindcă dl Șeicaru nu-și uită că ridicase cândva o similară acuză și împotriva Inalt Prea Sfințitului Mitropolit Nicolae (știți: acum câțiva ani ploua în catedrala din Sibiu!), îi răspundem în *această* chestiune. Simplu, fără volubilitatea stilistică a directorului «celui mai curagios ziar» din capitală.

In catedrala din Sibiu n'a plouat niciodată. Fiindcă tocmai I. P. S. Mitropolit Nicolae a fost acela care a luat, la timpul său, măsurile necesare pentru înoirea învelișului cupolei celei mari a catedralei — cu aramă, căci primul înveliș îl luaseră Ungurii în timpul războiului, înlocuindu-l cu tinichea. Și, evident, înaltul ierarh luase această măsură pentru a prevenì... ploaia din articolul (era să zic: capul) dlui Șeicaru.

Dar, ca să nu se supere nimeni, dl Șeicaru acuză și pe I. P. S. Patriarh, că a lăsat ruinei biserica Domnească dela Târgoviște. Il acuză însă și pentru alte pricini — ca să poată trage concluzia, că vlădici-s așa și pe dincolea (cunoaște-ți vocabularul dlui Șeicaru) și, deci, Biserica ortodoxă se duce pe râpă...

Acum, noi nu ne speriem de loc de alarma «ferită de orice intenție lăturalnică» pe care o dă directorul «Curentului». Biserica ortodoxă n'o să se prăpădească, fiindcă o păzește Hristos și slujitorii Lui, cari o cârmuiesc în chip văzut nu numai din răspunderea ce-o au față de oameni (și 'ndeosebi față de gazetari...), ci mai ales din răspunderea față de Dumnezeu.

Despre autonomia bisericească, despre «unele ciudate legături ale unor prea sfinte fețe cu elemente vrășmașe ordinei în stat» și despre «partidul clerical» — altădată.

De data asta ne mai îngăduim o singură constatare: In țara românească orice se poate censura. Numai necuviințele la adresa ierarhilor Bisericii nu se censurează.

Inmormântarea preotului Ioan Popa

Pr. Ioan Popa, din Vidacut, prot. Sighișoara, jud. Odorhei, singurul preot ort. român din Ardeal deputat în sesiunea parlamentară actuală, a răposat, împărtășit cu Sf. Taine, în ziua de 27 spre 28 Ian. a. c, în al 33-lea an al preoției și fericitei sale căsătorii, repus de boală îndelungată, în vârstă de 59 ani, în spitalul din Odorhei.

Acest slujitor al altarului și al neamului românesc s'a bucurat de multă considerație, pentru multe și folositoare înfăptuiri, ce le-a săvârșit în județul Odorhei. Trupul lui neînsuflețit a fost depus în capela ort. din Odorhei, unde Luni 29 Ian. la ora 11 i s'a făcut slujba; apoi a fost transportat la Vidacutul lui, însoțit de prefectul județului Odorhei, dl Gh. Andreiaș, de păr. Seb. Rusan și alți stimători. Marți, în 30 Ian. i s'a făcut înmormântarea, servind un sobor de 9 preoți, conduși de păr. protopop E. Stoica, din Sighișoara, care în predica sa a schițat în impresionante cuvinte meritele defunctului pe teren bisericesc și național.

Au participat la înmormântare numeroși fruntași din partea locului și din Sighișoara

Din cuvântările, ce s'au mai rostit la acest trist prilej, s'a constatat din nou vrednicia părintelui Ioan Popa din Vidacut, ca: preot, dascăl, subrevizor, comisar guvernial, etc., care a muncit pentru înființarea parohiei ort. rom. din Odorhei, pentru întiințarea liceului „St. O. Iosif" al cărui ctitor este, pentru naționalizarea oficiilor publice în Odorhei și județ etc.

In preocupările lui s'a dovedit totdeauna ca altruist, chiar și minoritarii de aici l-au apreciat pentru calitățile lui distinse și munca lui desinteresată. Lasă în urma lui o văduvă, înconjurată de 8 copii. Veșnică să-i fie amintirea!

Asistent.

Misionarism

Știința medicinii a stat multă vreme neputincioasă în fața unor cumplite boale care secerau cu sutele de mii viețile omenești.

De vre-o câteva decenii încoaci starea lucrurilor s'a schimbat și, medicina a făcut pași uriași în vindecarea și prevenirea boalelor.

Admirăm idealismul acelor distinși reprezentanți ai științei cari și-au expus sănătate, și-au jertfit viață pentru descoperirea unui ser. Admirăm munca eroică de zi și noapte care n'a cunoscut odihnă până n'a scos la iveală secretul unei boli.

Am amintit aceste fapte, fiindcă dela sine se impune asămănarea între doftorii trupului și ai sufletului ca metodă și muncă.

Preotul misionar nu poate fi om de duzină, nici ca suflet, nici ca muncă; dimpotrivă, trebuie să fie deoparte dotat dela fire cu anume calități, de altă parte să fie pregătit prin o largă și temeinică cultură.

Rare ori, în cursul timpurilor, a fost lumea așa de greu tratabilă din punct de vedere sufletesc, cum este lumea actuală, despre care eminentul sociolog francez Gustave Le Bon, în cartea sa *Psihologia timpurilor nuoi*, spune: că marele războiu al popoarelor nu ne-a izbit numai materialicește, ci *mai ales sufletește*.

Lloyd George, premierul Europei, cum i se zicea în războiu, după războiu și-a temut grozav țara britanică de cea mai mare pacoste, pe care o fixează în cuvintele: *dizolvarea puterilor morale și spirituale*.

De această meteahnă n'a fost cruțat nici poporul nostru, — așa că munca noastră misionară trebue cu atât mai ales întețită.

Misionarii noștri vor trebui să urmeze experiențele medicinei, care spune că primul doctor al casei are să fie mama; ea, **mama**, va aplica în primul rând perceptele igienei față de copilașul ei, și pe măsură ce el crește să-i facă dragi aceste percepte, așa că niciodată să nu se mai abată dela ele.

Aici, în familie, trebue trezite și alimentate și pornirile nobile,

Aici trebue dat îndemnul la fapte bune, și desmântarea dela fapte greșite.

Indrumarea din când în când a sëntimentelor bune, mulțumirea cu câte o faptă creștină, singuratică, de sigur nu duc la țintă.

Misionarismul temeinic din famifie trebue susținut de străduințele misionare în cercurile largi ale societății.

Fără îndoială însă n'am făcut mult dacă am fixat punctul de unde să începem misionarismul: — avem să alegem și *oamenii* chemați să-l facă.

Principala armă a misionarului, pe lângă personalitatea lui religioasă, — este cartea, în paginile căreia se cuprind gândirile și simțirile scriitorilor cu experiențele lor instructive din punct de vedere misionar.

Pe calea cărții, misionarul nostru poate să afle ce fac colegii lui din alte țări. Astfel, despre îngrijirea sufletească a familiei, există bogată literatură.

Misionarul nostru este dator să cunoască cel puțin operile ei de seamă, ca să poată lucra cu plăcere și cu efect.

De atâteaori văd țăranul și intelectualul nostru dând din umeri când le vorbești de „Vie Impărăția Ta", fiindcă ambilor li se par aceste cuvinte ceva extrem de subtilizat, — dar pe amândoi i-am văzut încălziți la inimă, când li s'a aplicat iubirea și ajutorul frățesc care izvorea din aceste cuvinte, cum izvorește raza din soare!

Aceasta este baza misionarismului: lămurind învățăturile Domnului nostru Isus Hristos, să înveți ca ele să se *aplice* în viața de toate zilele.

Prot. **Dr. Ștefan Cioroianu.**

Organizați Oastea Domnului

Știri bisericești creștine externe

Ortodoxia în Japonia. Ministrul armatei *Araki*, a trecut la ortodoxie. Botezul a fost săvârșit de arhiepiscopul Nicolae, apostolul Japoniei, care i-a dat numele de *Sava* — Sava Araki. —

Biserica din Cipru. Alegerea arhiepiscopului Bisericii din Cipru, întâmpină mari greutăți, mai ales în urma refuzului guvernului englez, sub care stă insula, de-a permite la doi mitropoliți exilați înainte cu un an întoarcerea în Cipru. —

Biserica din Grecia. Mitropolitul Atenei, Hrisostom Papadopulos, a convocat după sărbătorile Crăciunului la o conferință pe toți predicatorii din țară (în Grecia există pe lângă preoți o tagmă de predicatori anume), pentruca împreună cu profesorii Facultății de teologie să întocmească un nou program de lucru, corespunzător cu trebuințele societății de azi, —

---

trebue să-și poarte crucea lor. Dacă suferința e urmarea răului, ea e și calea care trebue să ne scoată din el.

Pentru conștiința creștină suferința nu e un rău, există o suferință divină, aceea a lui Dumnezeu însuși, aceea a Fiului. Toată creațiunea suspină și plânge, ea dorește libertate.

Dușmanii creștinismului se angajază de obicei în faptul că venirea lui Hristos Mântuitorul n'a eliberat lumea de suferințe și de rău. Aproape două mii de ani s'au scurs dela venirea Mântuitorului, și lumea continuă a vărsa sânge, umanitatea se încovoaie de durere; încă răul și suferința le-au mai mărit. Acest argument iudaic pare a triumfa. Mesia cel autentic va fi acela care va desrobì definitiv umanitatea de rău și suferințele de aici.

Insă se uită că creștinismul recunoaște valoarea pozitivă a suferințelor pe cari umanitatea le sufere în drumul ei pământesc, că el n'a promis desăvârșirea și fericirea pe pământ. — Profețiile creștine privitoare la soarta omenirii sânt dealtfel așa de pesimiste. Creștinismul nu afirmă, că o forță constrângătoare va veni să realizeze armonia universală și Impărăția lui Dumnezeu pe pământ. El recunoaște în cel mai mare grad libertatea spiritului omenesc și el socotește că fără participarea sa, Impărăția lui Dumnezeu nu se poate realiza. Dacă dreptatea lui Dumnezeu nu se realizează în lume, aceasta nu înseamnă că ea ar fi greșită, ci ea nu se aplică din cauza nedreptății omenești. Religiunea iubirii nu e responzabilă de faptul că ura domnește în lumea noastră naturală. E imposibil de-a invoca, pentru a respinge creștinismul, suferințele incalculabile și relele vieții. Creștinismul este religia libertății, și pentru aceea el nu poate admite ca să se extirpeze răul și suferința prin violență și constrângere. El dă un senz suferinței, el o desface de rău. Insă desrobirea implică participarea libertății omenești.

E imposibil de-a înțelege rațional misterul Mântuirii, ca și pe ori care mister al vieții divine. Doctrina juridică despre mântuire, care, începând cu Anselm de Canterbury, joacă un așa de mare rol în teologia catolică și de care teologia ortodoxă nu e încă pe deplin scutită, e o realizare a acestui mister, interpretat după rapoartele existente în lumea naturală. Această concepție juridică n'a fost decât o adaptare a adevărului ceresc la nivelul omului natural. Aceasta nu mai e o concepție spirituală; e nedemn de-a considera tragedia universală ca un proces juridic intentat de un Dumnezeu foarte mâniat contra omului ca transgresor al legii sale. A gândi astfel, înseamnă a adapta viața divină, totdeauna tainică și insondabilă, concepțiilor păgâne, un spirit de răsbunare comun. Dumnezeu, în conștiinta păgânoiudaică, era înțeles ca un tiran înspăimântător, care pedepsește și se supără de orce neascultare, care cere o ispășire, o victimă ispășitoare și o vărsare de sânge. După ea Dumnezeu e reprezentat după chipul naturei vechi omenești, căreia îi era inerentă ideea de ură, de răsbunare, răscumpărare, de pedepsire crudă. Pe teoria juridică a mântuirii a fost pus sigilul indelebil al concepțiilor romane și feudale, cuprinzând reabilitarea omului.*

Călcarea voiei divine aduce cu sine un proces juridic, și Dumnezeu cere o înapoiere, trebue să-i dai o compensație, care să fie în stare să-i domolească mânia. Nici un sacrificiu omenesc n'ar fi suficient pentru a satisface și pentru a-l îmblânzi. Singură jertfa, prinosul Fiului e proporțional cu călcarea comisă și ofensa pe care a provocat-o omul.

Toate aceste concepțiuni nu sânt decât transpunerea în creștinism a imaginilor păgâne. O asemenea înțelegere a tainei Mântuirii îmbracă un caracter exoteric. Lumea păgână s'a îndreptat spre Mântuirea arătată în creștinism. Ea avea o mare nădejde în ea, dar noțiunea ei despre mântuire era naturalistă și nu spiritualistă, presentimentul lumii păgâne era tulburat de mărpinirea lumii naturale.

Păgânismul cunoștea caracterul expiator al sacrificiului sângeros, care îmblânzea și hrănea zeii lui. Intr'o privință divinitatea reclama sânge omenesc și suferințe omenești. In această concepție se mărginesc toate religiile naturaliste. Divinitatea era pusă alături de natură și era impregnată cu raporturi și proprietăți de-ale lumii naturale. Pirn Fiul, Tatăl nu se revelează ca un judecător sau ca un stăpân tiran, ci ca iubire infinită: „Dumnezeu n'a trimis pe Fiul său în lume, ca să judece lumea, ci ca lumea să se mântuiască prin El". Și „Eu am venit nu ca să judec lumea, ci ca s'o mântuiesc".

Mântuirea îndeplinită de Fiul lui Dumnezeu nu-i o sentință, ci îi o iertare, o fericire; ea nu e o judecare a lumii, ci o transfigurare și o iluminare a lumii, e însași sfințirea ei. Isbăvirea nu e un act de justificare, ci e achiziția perfecțiunii. A închipuì pe Dumnezeu, ca pe un judecător, e judecata unui om psihic și nu a unui om spiritual. Intelegerea juridică a Mântuirii n'are senz decât pentru omul natural. Pentru omul spiritual divinitatea se

---

Mitropolitul Antonie, cel mai neîngăduitor dușman al teoriei juridice, insistă în mod particular asupra acestui punct. A se vedea cartea sa: Dogma Mântuirii. E un oarecare adevăr în critica sa, însă el n'are în negarea sa rațională senzul mistic al sacrificiului.

Un comitet sub preşedinţia mitropolitului Atenei a întreprins paşii necesari pentru ridicarea unui magnific monument preoţilor greci morţi în războaie pentru credinţă şi patrie. Spre acest scop s'au strâns sume considerabile. *D. S.*

Bibliografie

Carte de Istorie Bisericească ilustrată, de *Prof. Ioan Lupaş,* membru al Academiei române. Tipografia cărţilor Bisericeşti, Bucureşti, 1933.

Dacă cineva ar încerca să studieze viaţa popoarelor din Europa şi marile transformări sociale din zece secole din urmă, făcând abstracţie de principiile creştinismului şi în general de Istoria Bis. creştine, acela ar face o încercare zadarnică. Principiile creştine nu formează numai nişte broderii, nişte floricele de ornamentaţie pe pânza vieţii sociale a acestor popoare, ci ele constituesc fibrele cele mai intime din viaţa lor. Toate transformările sociale mai importante şi operele de umanitarism, sunt nişte fructe naturale ale acestor principii.

Iar la noi s'a întâmplat aceasta într'un mod special. Creştinismul a pătruns la noi de-odată cu plămădirea noastră ca neam.

Deaceea celce voeşte să înţeleagă istoria neamului nostru, trebue să cunoască şi istoria bisericii noastre, căci, fără cunoaşterea celei din urmă, nu e posibilă înţelegerea celei dintâi. Pentru aceea, trebue salutate cu o vădită bucurie încercările acelora, cari caută să familiarizeze publicul nostru cel puţin cu evenimentele principale din Istoria Bis. noastre. O astfel de încercare este şi cea a dlui prof. I. Lupaş — *care, faţă de publicul cititor, îndeplineşte de mult timp rolul de albină harnică şi neobosită pe terenul istoriei noastre bisericeşti* — şi care cel mai recent a dat publicului cartea cu titlul de mai sus.

O carte pentru a fi citită de publicul mare, trebue să îndeplinească anumite condiţii. Ea trebue să fie interesantă pentru a fi citită cu plăcere şi a fi reţinută în memorie cu uşurinţă. Ori, cartea dlui prof. Lupaş prezintă tocmai aceste calităţi. Titlul ei modest este: Carte de Istorie Bisericească ilustrată. După conţinut i s'ar potrivi mai bine titlul: *Istoria Bisericii în tablouri şi icoane,* căci această carte este într'adevăr o galerie de tablouri şi icoane. Domnul prof. Lupaş este înzestrat cu o putere deosebită de a învia trecutul, aşa că diferitele evenimente din viaţa bisericii creştine ce se perindează în faţa cetitorului, apar ca nişte tablouri vii, între cari sunt încadrate icoanele tot atât de vii şi plastice ale marilor personalităţi din viaţa Bis. creştine în general şi a Bis. ortodoxe române în special. Iată pentruce ea este o istorie în tablouri şi icoane.

Pe lângă aceasta autorul lăsând laoparte toate notele şi trimiterile la autori, cari ar forma numai un balast şi care ar îngreuna lectura, menţine numai esenţialul şi acela îl expune într'un stil simplu şi curgător. O notă nouă în expunerea materialului aduce autorul, prin presărarea textului cu o mulţime de ilustraţii.

Pe lângă cele treizeci şi trei de ilustraţii cari se află în text, cartea mai are şi nouăsprezece planşe colorate. Ca exterior cartea se prezintă într'o formă ireproşabilă. Rezumând am putea zice: că autorul şi-a ajuns scopul, reuşind să exprime *idei sublime într'o formă simplă* şi deci pe înţelesul tuturor, *un conţinut interesant într'o formă plăcută.*

Cartea se împarte în trei părţi:

I. Istoria Bisericii creştine. pg. 1—82. Autorul expune evenimentele mai importante şi figurile mai alese din viaţa Bisericii creştine.

II. Istoria Bis. ortodoxe române (pg. 83—232). In această parte sunt expuse evenimentele mai importante şi descrise figurile mai proeminente ale vieţii noastre bisericeşti.

III. Cântece religioase. Cuprinde un mănunchiu de poezii cu conţinut religios, culese din literatura noastră.

Ne facem o plăcută datorie atrăgând atenţia fraţilor preoţi asupra unei cărţi bune, pe care trebue să o răspândească, căci — după cum spune şi autorul citând cuvintele lui M. Cogălniceanu în prefaţă — „Istoria, după Biblie, trebue să fie şi a fost cartea de căpetenie a popoarelor".

Preot **S. Vlad,**
prof. în Sem. Pedagogic Cluj.

Pacea eternă

Ninge! Fulgi deşi se coboară din văzduh. Pare că ar fi tot atâţia fluturaşi de bucurie pentru sufletul copiilor curaţi cu inima. Pare că ar fi tot atâţia porumbei cari bat din aripioarele lor albe la ferestrile noastre, aducându-ne veşti din altă lume mai senină, mai curată.

Se aşează lin şi fără sgomot, ca să acopere urâciunea pământului înegrit de răutatea păcatului. Vine lin şi nebăgată în seamă. Totuş nu ca furul care vrea să ne despoaie şi de ultima comoară care o mai avem, ci ca solia sfântă a lui Dumnezeu.

Vine lin, să bată la uşa sufletului nostru, nu să ne fure somnul ca boala fără milă, ci să trezească sufletul nostru la o viaţă nouă, mai înaltă.

Ea nu răsare din pământ ca să o dispreţuiască sufletul nepăsător. Ea vine de sus ...ca şi cei morţi cu sufletul să se treazească la viaţă!

Ea nu face sgomot. Este ca îngerul cel blând, care mereu ne şopteşte: „Nu uita pe Dumnezeu!"

Ea nu îneacă lumea, nu rupe, nu nimiceşte, ci ca vălul păcii tot ce este netrebnic acopere cu stratul bucuriei, înfrăţindu-le toate în veşmântul păcii, toate sunt una. Pace, linişte, dela un capăt la celalalt al lumii.

Invelişul ei alb acopere natura încremenită, silind-o să cugete; silind-o să-şi reconforteze puterile, pentru învierea primăverii! Mai mult decât atât, ea adună familia bunilor creştini în jurul vetrii calde, ca la lumina care mai licăreşte din visteria goală, — ochii tuturor să se aşeze pe buchile sfintei Scripturi, din care le ceteşte rar şi cu tâlc un moşneag albit ca straşina iernii.

Afară-i văzduh înălbit de pace şi linişte. In casa creştinilor stăpâneşte duhul lui Hristos.

E pacea eternă.

Pr. **Neagu.**

Isus şi femeea păcătoasă

(Ioan 8, 1—12).

Era pe la sfârşitul sărbătorii Corturilor din anul 29 al erei creştine. Mântuitorul, ca de obicei la toate sărbătorile mari jidoveşti, se afla în Ierusalim. In cea din urmă seară a sărbătorii, în timp ce toţi se duceau la locuinţele lor, El luă drumul spre muntele Maslinilor. Avea deosebită plăcere pentru acel loc liniştit.

A doua zi, desdedimineaţă, Isus veni în Cetate. Tocmai învăţa poporul, în galeria vistieriei, la templu, când Cărturarii şi Fariseii aduseră înaintea lui o femee adulteră.

Dupăce ei o aşezară în mijlocul cercului, ce se formase în jurul lui Isus, grăiră: Invăţătorule, această femee a fost prinsă asupra faptului de preacurvie. Moisi ne-a poruncit, în Lege, pe unele ca acestea să le omorâm cu pietre. Dară tu ce zici?

Cursa pe care aceşti făţarnici voiau s'o întindă Domnului, era pusă cu multă abilitate. Dacă Isus răspundea: ucideţi-o cu pietre, aşa după cum învăţa Moisi să se procedeze în asemenea cazuri, putea să fie pârât Stăpânirii Romane, (lui Pilat) care, în provinciile cucerite, singură avea dreptul pe viaţă şi pe moarte asupra cuiva. Dacă spunea: n'o omorâţi, atunci ar fi venit în vădită contrazicere cu porunca mosaică şi, în felul acesta, ar fi fost discreditat în faţa poporului, ca unul ce nu respectă dispoziţiile marelui prooroc şi legislator.

Pe Mântuitorul, însă, nu l-au pus în încurcătură atari întrebări. El se arată nepăsător. Se plecă şi, fără să răspundă nimic, începu să scrie cu degetul pe nisipul de jos.

Când Fariseii îl întrebară din nou, se ridică şi, cu maiestatea unui judecător imparţial, zice: Cine dintre voi este fără de păcat, să arunce cel dintâi piatra asupra ei. Apoi iarăşi se plecă şi începu a scrie.

Isus nimici viclenia contrarilor săi, din domeniul legalităţii, unde le plăcea lor să se aşeze, El trecea în domeniul înalt al moralităţii: îi scoate imediat din rolul de acuzatori, pe care pe nedrept şi-l luaseră, şi-i aduce la situaţia lor reală de acuzaţi. Nimeni nu este vrednic să condamne şi cu atât mai puţin să ucidă pe altul, atâta vreme cât el însuşi este un vinovat.

Păcătosul n'are nici odată dreptul să se grăbească în a judeca pe altul. Şi dacă totuşi o face, atunci să ştie că lucrează în chip samovolnic. Cuvintele „cel ce e fără de păcat să arunce cel dintâi piatra asupra ei", au rămas ca un verdict afirmativ, care condamnă pe toţi râvnitorii ipocriţi ai dreptăţii, severi şi neînduplecaţi cu păcătoşii şi totdeauna pregătiţi a lovi în alţii, atunci când, mai întâi, trebuiau a se osândi ei înşişi.

Cărturarii şi Fariseii, la auzul acestor cuvinte, mustraţi de cugetele pe cari şi le cercetaseră, au scăpat pietrele şi au plecat ruşinaţi, unul câte unul, începând cu cei mai bătrâni. A rămas numai Isus cu femeia, care sta înaintea lui.

Păcătoşenia şi Bunătatea se aflau acum faţă în faţă. Ridicându-se şi nevăzând pe nimeni, a întrebat-o: „Femee, unde sânt pârâşii tăi, nu te-a osândit nici unul?" „Nici unul, Doamne", răspunse femeia. „Atunci, nici eu nu te judec, du-te; de acum să nu mai păcătueşti".

El, care în calitatea lui de singurul om, pe care nimeni nu l-a dovedit de vre-un păcat, (Ioan 8, 46) ar fi avut dreptul să ridice piatra asupra celei vinovate. Cu toate astea n'o face; iartă pe păcătoasă, lăsându-i timpul necesar pentru îndreptare. — Impărăţia cea nouă, pe care Domnul a venit s'o întemeeze, aici pe pământ, este călăuzită de principiul blândeţei. Deptatea, de aici încolo, este învinsă de milostivire.

Datorită sublimei Lui învăţături, noi trebue să ne debarasăm de urâta înclinaţie sufletească de a acuza pe deaproapele nostru; mai înainte de ce am face acest lucru, să ne gândim la propriile noastre greşeli şi, atunci, în loc să acuzăm, ne vom pleca frunţile în semn de smerenie. Pentrucă spune sf. Apostol Pavel: „Orcine ai fi tu, o, omule, care judeci, eşti fără cuvânt de apărare, căci în ceeace pe altul judeci, pe tine însuţi te osândeşti, de vreme ce, tu, judecătorule, făptueşti aceleaşi lucruri. Ci noi ştim că judecata lui Dumnezeu este, după adevăr, asupra celor ce fac unele ca acestea" (Romani, 2, 1—3).

Diacon *Ioan Ilie.*

descopere cu totul altfel. E imposibil de-a atribui lui Dumnezeu sentimente, pe care însişi oamenii le consideră demne de reprimat: orgoliul, egoismul, mânia, răsbunarea şi cruzimea. Omul natural redă în chip monstruos chipul lui Dumnezeu. După concepţia juridică a Mântuirii, religia lui Hristos rămâne însă o religie a legii vechi şi ea nu înţelege ontologic graţia.

In creştinism Isbăvirea este opera iubirii şi nu opera dreptăţii, sacrificiul iubirii divine infinite, şi nu un sacrificiu ispăşitor sau o dare de seamă despre cele greşite. Căci atât de mult a iubit Dumnezeu lumea, încât pe Unul născut Fiul său l-a trimis în lume, ca tot celce crede în el să nu piară, ci să aibă viaţă veşnică. Bukharev susţine că mielul a fost sacrificat dela începutul lumii, şi el emite ideea însemnată, că această jertfă de bunăvoie a Fiului lui Dumnezeu face parte din planul iniţial al creaţiunii.* Dumnezeu însuşi vrea să sufere cu lumea. Interpretarea juridică a evoluţiei universale transformă Mântuirea în ceva judecătoresc.

Dumnezeu cere să i se facă dreptate. El cere o despăgubire pentru pierderea care i-a făcut-o. Intr'o asemenea concepţie mai subsistă încă ideea păgână a sacrificiului. Conştiinţa omenească înţelege greu jertfa lui Hristos, taina Mântuirii. Crucea, care e poticneală pentru evrei şi nebunie pentru păgâni, continuă să frământe lumea creştină, interpretare despre care mărturiseşte tocmai această refractare a conştiinţei iudeo-păgâne în lumea creştină. Teologia catolică a păstrat, măcar în particular, pecetea păgânismului roman cu formalismul lui juridic.*

* Cf. A. Bukharev: Lipsurile spirituale ale gândirii şi vieţii contemporane.

* Teologia dogmatică a mitropolitului Macarie e pătrunsă de acest spirit.

Organizaţi Reuniuni de femei

INFORMAŢIUNI

Mila creştină pentru săraci. Patriarhia Românieî a luat iniţiativa înfiinţării unei ospătării creştineşti numite: „Mila creştină a sfintei Patriarhii", unde să primească hrană zilnică, cu totul gratuit, cei lipsiţi de mijloace. Ospătăria a fost inaugurată Duminecă la ora 1 d. a. în prezenţa I. P. S. Sale Patriarhului Miron, şi funcţionează zilnic, în str. Sfinţii Apostoli 40, hrănind peste o sută de săraci la fiecare masă.

Rezultatul comunismului. Un refugiat din Ucraina, cu numele Neluş Nistate, trecând zilele acestea Nistrul, spune că a fugit din Rusia din pricina foametei ce bântue acolo. Alimentele colectivizate, — în scopul participării «*egal*» la bunurile produse, — s'au stricat şi mii de oameni cari s'au împărtăşit din magazinele bolşevice, s'au intoxicat. Sistemul comunismului!

Familia Ioan Popa, preot ortodox din Vidacut şi deputat de Odorhei, adânc îndurerată şi veşnic nemângâiată, aduce pe această cale vii mulţumiri tuturor prietenilor şi cunoscuţilor săi, cari au participat la ceremonia funebră a scumpului nostru defunct. Doarmă în pace!

ŞTIRI LOCALE

Predică în catedrala din Sibiu. Duminecă, în 4 Februar 1934, va predica părintele *M. Neagu.*

Gaz metan la Sibiu. Societatea naţională de gaz metan „Sonametan" din Mediaş organizează zilele acestea, până în 3 Februar 1934, cu autorizaţie ministerială, o demonstaţie asupra folosirii gazului metan în menaj şi pentru încălzitul locuinţelor, în comparaţie cu lemnele de foc. Demonstraţiile se fac, sub controlul autorităţilor, în casa din Sibiu, str. Dealului Nr. 14, etajul I, între orele 8 dimineaţa şi 20 seara, şi pot fi cercetate gratuit.

Poşta Administraţiunei

Acad. Rom. în *Buc.* Nr. 51—52 din 1933 epuisat.

ANUNŢ

Se publică concurs cu termen de 15 zile începând din 1 Februar 1934 pentru ocuparea postului de *contabil* al comitetului şcolar al liceului „Gh. Lazăr" din Sibiu.

Doritorii sânt invitaţi a-şi înainta cererea însoţită de acte direcţiunii liceului, de unde vor primi şi alte informaţiuni mai detailate.

Comitetul şcolar al liceului
(3) 1—1 **„Gh. Lazăr" din Sibiu.**

Redactor responsabil: Pr. Dr. D. Stăniloae. Editura şi tiparul Tipografiei arhidiecezane.

Anul LXXXII — Sibiu, 11 Februar 1934 — Nr. 7

BIBLIOTECA CENTRALĂ ASOCIAȚIUNII SIBIIU

Telegraful Roman

Organ național-bisericesc. — Intemeiat în 1853 de Mitropolitul Andreiu Șaguna
APARE SĂPTĂMÂNAL

Religia și filozofia în școala secundară

Zilele trecute s'a ținut la București congresul profesorilor de filozofie, în care s'au formulat mai multe revindecări pe seama filozofiei în școala secundară. S'a cerut cu deosebire să se înmulțească orele de filozofie până la a forma o catedră deținută de un profesor specialist, iar orele de educație morală să fie încredințate profesorului de filozofie.

Ca reprezentanți ai religiei nu putem înregistra impasibil, sau chiar ignora momentul acesta. Religia și filozofia sunt prea apropiate și prea se întâlnesc în unele din problemele lor, ca să nu țină seamă una de alta, nu numai în ordinea ideală a lucrurilor, ci și când e vorba despre preocupări mai concrete.

Pentru ce e bună filozofia?

Față de revindecarea unei catedre de filozofie nu putem avea nimic contra. Dimpotrivă, o accentuare a preocupărilor filozofice în lumea tinerilor, iar mâne a bătrânilor, numai bucura ne poate. Cum n'am vrea și noi, propovăduitori ai unor valori cari nu se pipăie, să întâlnim în pătura noastră cultă mai puțină opacitate, să vedem mai des nătânga și oarba afirmare a celor ce se văd frântă sau iluminată de întrebări chinuitoare și de convingeri vizionare? Intelectualii țărilor apusene — afară poate de Franța și Spania — înconjoară religia cu toată veneratia, tocmai fiindcă spiritul lor e mai dominat de problematica unei gândiri orientate metafizic. Azi sântem siliți să rămânem în cadrul predicei simpliste chiar când ne adresăm intelectualilor, pentrucă știm că, afară de minime excepții, nu au baza prealabilă, și deci nici gust, pentru a desbate cu ei pe plan de gândire abstractă pozițiile religiei și consecințele lor pentru întreaga viață concretă.

Filozofia este veșnică nedumerire, veșnică gândire ce pune la îndoială evidențele firești sau stabilite deja, pentru a ridica altele cari la rândul lor să fie surpate de critica unei gândiri ulterioare. E în firea ei să pună sub semnul întrebării datele imediate ale simțurilor materiale, ca și oricare altele. Astfel se apropie în două chipuri de religie: întâi că dă o notă de relativitate lucrurilor vizibile și le sfășie nimbul de valori absolute și exclusive și al doilea că obișnuește pe om să gândească abstract, la realități de altă natură decât cele materiale. Religia încă vrea să deprindă pe om cu aceste înclinații și se înțelege că filozofia o ajută mult în direcția aceasta. Deaceea aproape totdeauna religia și filozofia s'au căutat una pe alta și s'au înțeles destul de bine. Mai mult, religia, în teologia ei, lucrează cu aparat filozofic și cere dela cei ce-o studiază o temeinică familiarizare cu filozofia. Deși poți fi om cu profundă viață religioasă fără a fi studiat filozofia, totuși pentru a fi și teolog, adecă a-ți comunica și altor intelectuali credința ta, ai lipsă de filozofie.

Dar religia nu rămâne numai la o considerație relativistă a universului văzut și la o gândire în veșnică nedumerire, ci mai cuprinde ceva care o deosebește esențial de filozofie. Ea stă neclintită pe anumite certitudini, pe anumite evidențe de ordin spiritual pe cari nu le pune în nici un chip la îndoială. Ea e sigură — prin revelații, prin vederi misterioase certe — că există un susținător și un cârmuitor personal al lumii. Existența Lui nu o pune, nu o poate pune la îndoială. Incolo, e un câmp nesfârșit de nedumeriri și de gândire și pentru omul religios: cum e acest Susținător, cum putem întra în legătură cu El, cum poate fi descifrat din universul văzut, ce-mi spun toate manifestările sufletești și exterioare etc. etc.

Ce rezultă din această determinare paralelă a filozofiei și a religiei?

Rezultă că filozofia e bine să se predea în școala secundară, chiar într'un număr de ore echivalent unei catedre. E bine chiar pentru religie, căci ea interiorizează viața, desvoaltă și disciplinează gândirea și atenuiază superficialitatea, scopuri pe cari le are în vedere și religia Noi nu suntem atât de exclusiviști încât să nu recunoaștem evidenta utilitate a filozofiei, cum au ținut să se arate — atât de puțin filozofic — dnii profesori de filozofie nefăcând nici o pomenire de religie și de rolul ei educator, la congres; și aceasta azi când filozofia de pretutindeni acordă o atențiune atât de mare religiei.

Filozofia nu poate da o concepție armonică despre viață

Dar tot din această determinare rezultă că filozofia nu trebue să-și atribuie în liceu roluri pe cari nu le poate îndeplini, căutând să strâmtoreze religia. In congresul dela București s'a cerut catedră completă pentru filozofie pe motiv că ea *formează o concepție unitară și armonică despre lume și viață*. Filozofia nu poate forma o astfel de concepție întâi pentrucă fiecare filozof se deosebește de altul și apoi nici un filozof nu-și poate întemeia statornic și durabil un sistem, nici în fața conștiinței sale, nici în a altora. In gândirea filozofului nu se fundează nimic durabil, ci pozițiile lui sunt fugare ca norii cerului: licăresc o clipă cu evidentă suficientă ca în momentul următor să le vadă labilitatea. Filozofia nu poate da o concepție unitară nici în senzul de uniformă pentru tot tineretul României, nici în cel de statornică și de solid întemeiată la fiecare tânăr în parte. Cum să dea filozofii o concepție unitară, integrală și armonică, dacă ei înșiși nu o au decât prin afirmare ambițioasă în ciuda lipsei de certitudine internă. Insuși dl P. P. Negulescu mărturisea mai alaltăeri că în domeniul acesta suntem încă numai la alfabet și că i se pare lucru neserios să construiască și el un sistem arbitrar și fantazist alăturea de cele multe. Este alfabetul o concepție unitară și armonică? Desigur însă că aceasta a fost o isbucnire sinceră a conștiinții, provocată de emoția momentului. In orele obișnuite dl P. P. Negulescu își va clădi în fața auditorului, în absența aproape totală a scrupulelor, sistemul. Auditorul însă va simți că nu e convingere, că nu e temelie suficientă la bază. Il va înregistra ca o nouă piesă în muzeul cunoștințelor și-l va uita sau uneori îl va etala. Dar concepție de viață nu-i va fi.

Sau să punem cazul că fiecare profesor de filozofie, în pofida înclinației filozofice care scotocește la capătul fiecărei afirmații semnul imanent de întrebare, se va înțepeni cu supremă cerbicie nefilozofică într'o poziție, nemai voind s'o părăsească oricât ar fi. Se va împăca statul ca în fiecare școală secundară să li se administreze băieților altă «concepție»? Un profesor va propovădui concepția materialismului istoric, altul va propovădui o concepție spirituală. Va putea admite statul, nepăsător, perspectiva viitoarelor desbinări și lupte intestine între cetățenii săi? Și în general va putea admite să fie crescut tineretul într'o concepție din care se deduc cele mai grave negațiuni ale virtuților pe cari se întemeiază un stat și prosperează un popor? Datoria cea mai înaltă a statului este să ducă la desvoltare maximă puterile spirituale ale unei națiuni. El nu e pentru sine, ci pentru un popor. El nu poate privi impasibil cum se strecoară în corpul națiunii otrava unor concepții disolvante, cari au ca efect dezastrul lui și al națiunii pe care o îngrijește. La toate materiile de studiu statul examinează și aprobă conținutul programelor. Aceasta e cu atât mai necesar la filozofie, care urmărește direct formarea unei concepții despre viață. Statul va avea să examineze și să aprobe o anumită concepție filozofică și anume pe una care poate sta la baza coheziunii sociale și a activității creatoare a națiunii; o concepție, desigur, spirituală. Nu poate lăsa ca să domnească în această privință bunul plac subiectivist și haosul general.

Mai mult, concepția de viață propoveduită de filozofie nu trebue să fie unitară numai între intelectuali, ci trebue să asigure unitatea și între popor și intelectuali. Poporul român are dreptul să pretindă ca în școalele pe cari le susține și cari îi formează tineretul să se amplifice și lumineze concepția sa de viață și nu unele de împrumut, cari au ca efect că pătura cultă devine înstrăinată de popor, cum e cazul astăzi. Fiecare popor are un ideal de viață care constă în desvoltarea și sublimarea maximă a specificului său. Pătura intelectuală trebue să fie oglinda în care se resfrânge purificat și înobilat acest specific etnic, nu o pastișă a unor pături intelectuale străine. Ce îndrumare va da poporului românesc o pătură intelectuală care nu are nici o înțelegere pentru specificul spiritualității românești? Va fi totdeauna o luptă între două mentalități, cu efecte dezastruoase, fără nici un progres sănătos. Guvernul țării are datoria să institue la fiecare facultate de filozofie din țară cel puțin câte un profesor care să reprezinte concepția de viață a poporului român, pe cea creștin-ortodoxă. Lucrul acesta s'a făcut și la universitățile din Bavaria, în urma concordatului între curia romană și guvernul bavarez. Biserica ortodoxă, reprezentanta spiritualității românești, are datoria să conlucreze ca acest deziderat just să devină realitate.

O filozofie cu orientarea bine fixată spre spiritualismul românesc e singura care poate ajuta — nu forma singură — la închegarea și limpezirea unei concepții unitare de viață la intelectualii noștri, în toate senzurile. Dar se înțelege că o astfel de filozofie nu va fi ostilă religiei, ci va merge mână în mână cu această aliată.

Educația morală nu poate fi făcută de profesori de filozofie

Ceea ce cer însă acum în congres profesorii de filozofie: *lăsarea pe seama lor a educației morale*, este o manifestare de neînțelegere și de ostilitate contra religiei, precum și o exagerare a rolului pe care îl poate avea filozofia. Morala pe care o va susține profesorul de filozofie poate de multe feluri, dela cea mai nobilă până la cea mai egoistă; poate fi o morală foarte imorală. Ajuta poate și aci filozofia numai când va fi silită să reprezinte o concepție de viață foarte apropiată de cea religioasă. Altfel mai mult surpă puterile morale decât le clădește, relativizând prin spiritul ei de îndoială și prin mulțimea punctelor de vedere cari există în ea, principiile morale.

Chiar dacă filozofia va fi obligată de stat să reprezinte în școală o concepție apropiată de cea religioasă, ea tot nu poate pretinde să fundamenteze singură caracterul moral. Argumentația ei rămâne cu debilități, punctul ei de vedere e supus îndoielii; mintea nu poate justifica cu puteri proprii, peremptoriu, o ordine morală. Misiunea educației morale rămâne principal religiei. Filozofia poate aduce o contribuție secundară, scrutând puterile omenești și justificând și pentru rațiune temeiurile unei vieți morale pe cari însă nu ea le poate zidi.

Lucrurile pe cari le spunem aci au fost susținute în congres chiar de unul din profesorii universitari de filozofie, de dl C. Narly, dela Cernăuți care a spus că: «profesorul de filozofie nu impune elevului o anumită concepție filozofică, ci îl orientează numai în problematica filozofiei».

Lipsa de permeabilitate ce-au dovedit-o şi pasiunea cu care s'au năpustit însă ceilalţi filozof asupra dlui Şerban Ionescu, profesor de teologie, când acesta a susţinut că filozofia nu poate face educaţia morală, aruncă o lumină puţin frumoasă asupra Domniilor lor. Dl Rădulescu Motru a ripostat că nu se poate moraliza prin predică, iar dl Al. Bogdan că morala nu se mai poate face după criterii medievale, morala nu trebue predicată, ci întemeiată. Cât de puţină înţelegere pentru profundul şi ireductibilul fenomen religios! Domniile lor confundă pe cateheţii slabi cu însaşi cauza religiei. N'au auzit, n'au simţit, n'au gustat ce-i aceea convingere şi trăire religioasă, singura care creează — în sbuciumul după expresie — forme noi, filozofice, poetice, organizatorice. N'au trăit nici un moment de pasionată trebuinţă de a-şi mărturisi experienţa religioasă. Origen, Augustin, Dionisie Areopagitul, Francisc d'Assisi, au «predicat» în senzul simplist ce-l dă predicii dl Rădulescu-Motru? Că nu se pot ridica toţi profesorii de religie la acele înălţimi, e drept; dar cei de filozofie se pot?

Iar butada dlui Rădulescu-Motru că precum nu profesorul sănătos predă igiena, ci medicul, la fel nu cel credincios şi moral trebue să predea morala, ci «specialistul», adecă filozoful, putea rămâne numai gândită. In medicină e vorba de trup şi trupul se vindecă mecanic, prin băuturi de medicină şi prin amputări de părţi bolnave. Sufletul însă nu se poate urni la faptă decât prin contagiune dela alt suflet. Un filozof care predă morala dar nu crede în ea şi n'o practică, nu va moraliza cât pilda frumoasă izvorâtă din adânca convingere a unui om mai puţin abil în speculaţii. Chiar în medicină dacă îţi recomandă un medic un regim, în care observi că el nu crede, căci altfel nu s'ar lăsa bolnav chiar de boala ta, cu greu îl vei aplica. Dacă însă un medic sănătos îţi recomandă regimul cu care ştii că el s'a însănătoşit, îl vei aplica cu deplină încredere.

In chestiunea formării omului, dătătoare de ton sunt convingerile pe cari şti să i le sădeşti. Iar convingerile se transmit, nu se creează artificial.

Cu rectificările acestea, aprobăm tot ce s'a desbătut şi votat la congresul profesorilor de filozofie.

Dr. D. STĂNILOAE.

Intru pomenirea lui Emanuil Gojdu

— Parastase. — Moţiuni. —

Frăţia Ortodoxă Română, *din iniţiativa comitetului său central, în înţelegere cu forurile chemate bisericeşti, a organizat ţinerea de parastase în toate sfintele noastre biserici din mitropolia ardeleană, în ziua de Duminecă, 4 l. c., întru slăvirea memoriei neuitatului mare binefăcător* **Emanuil Gojdu,** *dela a cărui moarte s'au împlinit ziua aceea 64 de ani.*

Popor şi intelectuali, în număr impunător, adunaţi în sfintele locaşuri, au votat şi primit moţiunile, prin care guvernul ţării noastre este învitat să intervie energic la guvernul ungar pentru extradarea fundaţiunii lui Emanuil Gojdu, destinată de fundatorul ei să fie ajutor şi sprijin pe seama tinerimii studioase ortodoxe române din Ardeal şi Banat.

Moţiunile sânt acoperite de sute şi mii de subscrieri între care şi ale numeroşilor foşti bursieri ai fundaţiunii.

In Sibiu

Cu pioasă recunoştinţă s'a oficiat Duminecă în catedrala mitropoliei noastre pomenirea devotatului ei fiu şi ctitor Gojdu, dela a cărui moarte s'au împlinit 64 ani. Parastasul s'a săvârşit de către I. P. S. Sa mitropolitul *Nicolae*, asistat de preoţii catedralei. Răspunsurile au fost date de corul studenţilor Academiei teologice, condus de dl profesor Candid Popa.

Părintele protopop E. Cioran a evocat memoria marelui mecenat, descriindu-i în linii generale viaţa. In mijlocul unei lumi duşmane bisericii şi poporului nostru, Emanuil Gojdu a împărţit cu dărnicie tot ceea ce sufletul său avea mai nobil. Cu discreţia reclamată de împrejurările vitrege, ca şi de natura sufletului nobil care nu se lăuda cu faptele sale, el a lăsat bisericii noastre o moştenire morală şi materială însemnată. Durere, moştenirea lui rămâne ţinută în mod fraudulos de străini. — Relevăm şi cele două concluzii ale cuvântătorului: Rămăşiţele pământeşti ale lui Gojdu trebue aduse în mijlocul acelora pentru cari el a luptat cu atâta jertfelnicie. Iar oamenii noştri de stat au datoria imperioasă. ca să asigure liniştea sufletească a lui Emanuil Gojdu, prin câştigarea moştenirii lui şi întrebuinţarea ei spre scopul măreţ pe care el i l-a destinat. —

„Frăţia ortodoxă", care numără între membrii ei o seamă de oameni distinşi ai poporului românesc, şi-a făcut un punct de cinste prin înscrierea în programul ei şi a urgentării acestei probleme.

In Cluj

Parastasul pentru celce, în viaţă fiind, şi-a înălţat un monument, mai trainic decât arama, în inimile româneşti, s'a celebrat în mândra catedrală din Piaţa Cuza Vodă a Clujului, în prezenţa reprezentanţilor tuturor autorităţilor, a numeroşilor credincioşi clujeni şi a unui număr mare de studenţi cari şi-au arătat şi de astădată prinosul recunoştinţei faţă de ilustrul lor binefăcător. La sfârşitul parastasului părintele consilier episcopesc V. Sava a făcut o scurtă biografie a lui Emanuil Gojdu, accentuând importanţa operei acestui mare mecenat şi credincios colaborator al lui Şaguna.

In Braşov

Cu prilejul parastaselor oficiate Dumineca trecută în toate bisericile ortodoxe din Braşov, slujitorii altarului au arătat în cuvântările rostite viaţa şi activitatea marelui binefăcător, rugându-se pentru odihna de veci a fericitului binefăcător şi cerând, în numele parohienilor întruniţi, guvernului ţării, ca să intervină cât mai grabnic pe lângă guvernul ungar ca averea sechestrată la Budapesta să revină în proprietatea bisericii ortodoxe române.

In Sighişoara

Duminecă 4 Februar s'a comemorat în ambele biserici ortodoxe din Sighişoara pomenirea marelui mecenate Emanuil Gojdu, contemporan şi prieten al lui Şaguna.

S'a slujit câte un parastas, la sfârşitul căruia protopopul Emilian Stoica şi părintele Aurel Stoicovici au făcut în faţa numeroasei asistenţe de intelectuali şi ţărani istoricul vieţii şi al fundaţiunii lui Emanuil Gojdu.

In urmă s'a primit următoarea moţiune semnată de o parte din asistenţă:

Românii ortodocşi din parohia **Sighişoara,** *intelectuali şi popor, adunaţi în biserica lor în ziua de 4 Februar 1934 pentru a pomeni pe marele binefăcător,* **Emanuil Gojdu,** *şi luând cunoştinţă, că fundaţiunea lui destinată ajutorării tinerimii române studioase din Ardeal şi Banat n'a fost nici acum, după 15 ani, pusă de statul ungar la dispoziţia bisericii noastre, roagă On. guvern cu toată stăruinţa să intervină energic la guvernul ungar pentru extradarea acestei fundaţiuni.*

In Sălişte

La Biserica Mare s'a oficiat parastasul în memoria lui Emanuil Gojdu, de faţă fiind o asistenţă numeroasă. Preotul Ion Isacu a elogiat prin bine simţite cuvinte viaţa şi opera celui dispărut, ear dl Dr. I. Cupu a evidenţiat flagranta nedreptate a guvernului maghiar, care deţine samovolnic averea filantropului român Gojdu.

Peste două sute de semnături, ale bravului popor sălişţean, sânt puse pe următoarea moţiune, primită în unanimitate:

Credincioşii Sfintei biserici ortodoxe române din Sălişte, judeţul Sibiu, adunaţi în sfânta lor biserică pentru fericita pomenire a marelui binefăcător Emanuil Gojdu, şi luând cunoştinţă de faptul că fundaţia lui, destinată ajutorării tinerimii univesitare române din Ardeal şi Bănat, nici după 15 ani n'a fost pusă de statul ungar la dispoziţia bisericii noastre, roagă insistent onoratul guvern român să intervie pe lângă guvernul ungar, pentru rezolvirea definitivă a litigiului, prin extradarea tuturor bunurilor ce formează această fundaţiune.

*

Am mai primit moţiuni din parohia *Retiş, Daia,* protopopiatul Sighişoarei, şi din alte parohii ale Arhidiecezei.

Sf. Sinod, desch zându-şi sesiunea ordinară în 6 l. c., prin cuvintele I. P. S. Sale patriarhului Miron, a făcut elogiul regretatului om de stat, I. G. Duca, arătând activitatea şi serviciile ce le-a adus ţării şi bisericii.

Dl profesor Dr. C. Angelescu, ministrul instrucţiunii şi cultelor, s'a asociat acestor cuvinte, adăogând că guvernul ţării şi dsa vor acorda tot sprijinul bisericii strămoşeşti, al cărei trecut se confundă cu istoria neamului românesc.

Sf. Sinod a hotărât apoi să se redacteze, pentru toţi credincioşii, o carte pastorală, în care să se apeleze la pacea sufletească a tuturor şi la calmarea spiritelor tulburate.

„Scrisori către învăţători" de P. Sf. Sa Dr. Grigorie Gh. Comşa, Episcopul Aradului. Arad, 1934, pagini 48. Preţul 10 Lei. Plus porto.

Viaţa de viitor a neamului nostru este strâns legată de munca spirituală a bisericii în colaborare cu şcoala şi armata. Actuala stare de spirit impunând colaborarea între aceşti factori, P. Sf. Sa Episcopul Grigorie adresează învăţătorilor şapte scrisori, apelând la concursul învăţătorilor, pentru remedierea relelor ce primejduiesc sufletul românesc. Scrisorile relevă concepţia creştină a vieţii, necesitatea educaţiei morale, formarea de coruri bisericeşti şi colaborarea pe teren cultural. Preoţii noştri au tot interesul a face ca această broşură ieftină să ajungă în mâna învăţătorilor, cei mai apropiaţi colaboratori ai lor.

---

* FOIŞOARA *

Psalm

De câte ori în viaţă gustat-am suferinţa,
Tu mi-ai venit aproape şi mi-ai sporit credinţa
Că nimeni, niciodată, din tot ce viaţă are,
Nu poate să întreacă iubirea Ta cea mare
Ce ai pentru făptură. Tu singur ai viaţă,
Tu singur eşti Lumină, Tu Cale şi povaţă,
Tu singur mângăiere; Tu reazim şi-ajutor;
Tu singur ai în grijă pe bietul muritor
Ce caută la Tine şi'n Tine, numai, crede.
Tu ştii tot ce-i în lume şi tot ce nu se vede.
Tu eşti al tuturora şi, totuşi, nu în toţi!
Ce nimenea nu poate, Tu, Doamne, singur poţi.
Tu nu sileşti pe nimeni să-ţi caute povaţa.
Dar, câţi ştiu, oare, Doamne, că singur Tu eşti [Viaţa?
Câţi au curajul astăzi, să moară pentru Tine?
O! Doamne, iartă-mi grabnic, un gând ce'n [minte-mi vine,
Dar dacă Tu, Preabune, n'ai vrea să dai iertare
Păcatelor ce zilnic le facem, fiecare,
Şi-ai răsplăti îndată nemernicele fapte
Ce lumea rătăcită le crede că's iertate
Aşa precum merită, am dispărea din lume...
Şi nimeni, Doamne, nimeni, nu ni-ar mai şti de [nume.

Sântem robiţi de patimi .. Lipsiţi de vrednicie
Ca să trăim cu Tine o viaţă'n veşnicie,
Cu frângere de inimi, noi, Doamne, Te rugăm
Ne scapă din prinsoarea cumplitului blăstăm
Sub care stăm cu toţii — şi-alungă neputinţa
Din sufletele noastre. Primeşte-ne căinţa
Şi adună-ne la Tine, căci noi ai Tăi sântem.
Sfinţeşte viaţa noastră, căci noi, Doamne, o vrem
Să fie-un imn de slavă adus milostivirii
Stăpânului a toate: un imn al nemuririi.

Căci ce nimeni nu poate, Tu, Doamne, singur poţi,
Tu eşti atotputernic. Fii, Doamne, Tu, — în toţi.

Atena, Ianuar 1934.

GRIGORIE T. MARCU.

LEGEA

asupra raporturilor dintre şcoalele secundare confesionale române din Braşov, Blaj, Beiuş, Brad şi ministerul instrucţiunii

Promulgată cu data de 5 August 1929, Nr. 2799 (Monitorul Oficial Nr. 189 din 27 August)

Dispoziţii generale

Art. 1. Prin şcoalele secundare confesionale române din Braşov, Blaj, Beiuş şi Brad se înţeleg şcoalele secundare din aceste localităţi, care stau sub conducerea şi aparţin arhiepiscopiei şi mitropoliei ortodoxe din Sibiu, respectiv a arhiepiscopiei şi mitropoliei române-unite din Blaj şi a episcopiei române unite din Oradea.

Art. 2. Dispoziţiile legii pentru învăţământul normal-primar, promulgată cu înaltul decret regal Nr. 2571 din 24 Iulie 1924 şi publicată în „Monitorul Oficial" Nr. 101 din 26 Iulie 1924, dispoziţiile legii pentru învăţământul secundar, promulgată cu înaltul decret regal Nr. 1308 din 8 Mai 1928 şi publicată în „Monitorul Oficial" Nr. 105 din 15 Mai 1928, precum şi legea învăţământului profesional şi comercial şi regulamentele lor, se aplică prin organele administrative şcolare ale autorităţilor confesionale şi acestor şcoale, precum şi personalului lor didactic, administrativ şi de serviciu, cu modificările şi precizările prevăzute în legea prezentă.

Art. 3. Şcoalele secundare confesionale române, prevăzute la art. 1, se bucură de toate drepturile conferite prin legi şcoalelor similare ale statului.

Art. 4. Toate şcoalele secundare confesionale române care cad în prevederile prezentei legi, sânt supuse supravegherii şi controlului ministerului instrucţiunii.

Art. 5. Autoritatea confesională îşi exercită drepturile în aceste şcoale în conformitate cu dispoziţiunile legii prezente.

Art. 6. Autoritatea confesională poate să-şi întocmească regulament propriu de ordine şi funcţionare interioară a şcoalelor, precum şi eventuale programe suplimentare, cu aprobarea ministerului.

Dispoziţii speciale

Anul şcolar, înscrieri, examene

Art. 7. Durata anului şcolar, durata cursurilor şi vacanţelor vor fi cele prevăzute în legile şi regulamentele şcoalelor similare ale statului.

Suspendarea cursurilor la anumite sărbători şi pentru anumite deprinderi religioase, cerute de situaţia specială a şcoalelor confesionale, în afară de prevederile cuprinse în dispoziţiile aliniatului I, se va putea face numai în baza regulamentului de funcţionare interioară a şcoalei, aprobat de minister.

Ar. 8. La înscrieri vor avea preferinţă copiii aparţinători confesiunii respective.

Art. 9. La examenele de admitere în cursul superior şi la cele de clasă va asista, în mod oficial, şi un delegat al confesiunii respective.

Condiţiunile de numire a corpului didactic

Art. 10. Pentruca cineva să fie numit profesor sau maestru cu titlul provizor la vre-una din şcoalele secundare confesionale române, pe lângă condiţiunile prevăzute la art. 36 din legea pentru învăţământul secundar, trebue să mai îndeplinească şi următoarele condiţiuni:

a) La Braşov şi Brad să fie de religie ortodoxă, cu preferinţă absolvenţi ai unei şcoale superioare de teologie;

b) La Blaj şi Beiuş să fie de religia unită (greco-catolică); profesorii bărbaţi, cu excepţia maeştrilor, să fie şi absolvenţi ai unei şcoale superioare de teologie, sau cel puţin studenţi în teologie.

Alcătuirea cadrelor

Art. 11. Cadrele se alcătuesc în conformitate cu dispoziţiunile art. 51—53 din legea învăţământului secundar.

Autoritatea confesională va putea, cu aprobarea ministerului, să modifice compunerea unei catedre conform situaţiei speciale a şcoalei.

Probleme, fapte, comentarii

Instrucţia preregimentară în şcoale. — La ministerul instrucţiunii se ţin şedinţele comisiei pentru alcătuirea anteproectului de lege privitor la introducerea instrucţiei preregimentare în şcoale.

Din comisiune vedem că fac parte persoane militare, profesori, directori generali de învăţământ, directori de licee, funcţionari din ministerul instrucţiunii, — *şi, deocamdată, nici un preot.*

S'au făcut, până acum, diferite propuneri, pentru reorganizarea actualelor nuclee: cercetăşia, crucea roşie a tineretului, — cu disciplina lor oarecum militară, — în vederea aplicării în şcoală a sistemului preregimentar.

Socotim că invitarea unuia sau a mai multor delegaţi *ai bisericii noastre,* ca să participe la şedinţele comisiunii amintite, n'ar fi tocmai de prisos, în scopul de a creia, ascultând şi părerile lor, viitoarele elemente disciplinate, din care să răsară apoi nu numai buni ostaşi, ci în acelaş tiuup şi *oameni cu frica lui Dumnezeu şi cu dragoste pentru semenii lor.*

*

Prof. universitar, dl I. Petrovici, a ţinut în 5 l. c. o conferinţă, organizată de subinspecţia din Călăraşi a Fundaţiilor culturale regale.

Dl profesor Petrovici a vorbit despre: Amintiri din vremea studiilor, şi anume; amintiri în legătură cu credinţa religioasă, ce se pot găsi în fiecare din noi. Trei faze deosebeşte conferenţiarul în decursul vieţii tinereşti: convingerea absolută despre problema religioasă, în vremea copilăriei când nu s'au depăşit 6 ani. Păşind pe drumul şcoalei, încep a se ivi îndoieli, care se măresc în şcoala secundară, în senzul că la baza existenţei este materia. A treia fază începe când păşeşti în universitate. Convingerile se transformă, se produce o nouă prefacere în viaţa sufletească sub influenţa ştiinţelor filozofice. Esenţa realităţii este spiritul care poate să primească inspiraţii dela o făptură superioară, dela Dumnezeu. Aşadar, depărtat de religie prin ştiinţele pozitive, ştiinţele filozofice te apropie de credinţă.

Dl prof. Petrovici îşi încheie conferinţa prin cuvântul filozofului şi profesorului francez, Emil Boutroux († 1921), care a zis: Puţină ştiinţă te depărtează de religie, ştiinţă mai multă te apropie de credinţă.

*

Un cerc pastoral activ. — *Este cercul pastoral format din parohiile Budila, Băcel, Dobârlău, Teliu, Mărcuş, având în frunte pe cucernicul paroh Iordan Curcubătă din Budila*

Dintr'un raport care ni-a sosit constatăm că tot la două săptămâni, Duminica, cei 5 preoţi se adună la rând într'una din parohiile cucerniciilor lor, slujesc la sfânta liturghie împreună, răspunsurile dându-le corurile soc. Sf. Gheorghe, iar unul din preoţi predicând. După masă ţin şedinţă religioasă publică, apoi intimă. La şedinţa publică preoţii ţin conferenţe religioase şi culturale, se execută cântări religioase, declamări. Învăţătorii îşi aduc şi ei contribuţia lor. Adeseori iau parte şi delegaţii «Astrei» dela Braşov cu conferenţe şi filme. Intre 19 Noemvrie 1933—28 Ianuar 1934 a fost străbătut astfel întreg cercul celor 5 parohii.

Intre conferinţele rostite remarcăm: «Sfintele taine», «Păcatul şi felurile lui», «Virtuţile creştine», «Dreptul de proprietate şi bolşevismul», «Sectele religioase».

Delegatul „Astrei" din Braşov, Dr. P. Nistor, medic, a vorbit în 28 Ianuar la Budila despre: «Naşterea şi mortalitatea la români în raport cu naţiunile conlocuitoare, în Budila, în judeţ şi în România», apoi despre „Pelagră", despre «Tuberculoză şi vaccinarea copiilar contra ei». S'a rulat filmul «Ingrijirea copiilor».

Deşi în al 30-lea de activitate pastorală, cucernicul preot Iordan Curcubătă manifestă acelaş avânt tineresc al faptei, care l-a caracterizat toată viaţa.

*

Reuniune a femeilor ortodoxe s'a înfiinţat, la 7 Ianuar 1934, în parohia din Băţanii mari, protopopiatul Sf. Gheorghe. Are, până acum 80 membre.

In fiecare Sâmbătă seara se ţine adunare în sala culturală, unde preotul local desvoaltă conferinţe din istoria bisericească a românilor şi despre obiceiurile lor ş. a., apoi urmează coruri religioase şi naţionale.

In seara zilei de 3 Februar s'a dat o reprezentaţie teatrală cu femeile ortodoxe şi copiii lor, îmbrăcaţi în costume naţionale. Au luat parte şi mulţi minoritari. Cum lumea abea acum învaţă româneşte, s'a tălmăcit conferenţa în limba lor, despre evenimentele dela începutul creştinismului. Conferenţele vor urma în fiecare Sâmbătă seara.

Tinera reuniune a adunat un fond de 4000 lei.

*

Liga *optimiştilor au constituit-o câţiva oameni de afaceri, englezi, îngrijaţi de valul pesimismului deslănţuit mai pretutindeni.*

Pe la începutul veacului trecut, ca şi pe la 1849, lumea se jăluea, că «totul nu-i în jurul nostru, decât ruină şi desperare», şi că «nimic nu ne mai poate scăpa de dezastru»... Totuşi lumea nu s'a prăpădit nici atunci, ci cu încetul şi-a revenit în fire.

Profeţiile pesimiste, spun ligiştii optimişti, nu trebue să ne terorizeze, până la sfârşit, nici de astă dată.

*

Rostul banului este, se ştie, să ajute om pe om. De când însă cu „conversiunea", zadarnic mai grăeşte câte un preot către credincioşi, lămurindu-i că banul nu trebue închis pe fundul lăzilor. Ţăranii, unii din ei, răspund pe loc: „Să ierţi, părinte, eu nu-i mai duc la nici o bancă! Nu vreau să-mi ajungă banul meu în mâni de golani şi nesăturaţi; pe urmă eu, când am cea mai mare lipsă, de nu ştiu unde îmi stă capul, să umblu cu căciula în mână, să mă rog, să mi se dea banul *meu,* — şi totuşi să nu-l primesc, fiindcă aşa-i „legea".

Judecata aceasta nu va fi ea tocmai bună şi dreaptă. Dar, ca situaţia creditului să se îndrepte, se cere ca legea „iertării datoriilor" să fie întocmită fără ruinarea creditorilor.

Aviz preoţilor

Dela cassa arhidiecezană se pot ridica bonurile de impozit pe anul 1931 şi salarul pe Ianuar 1934. Preoţii cari nu se pot prezenta în persoană, vor da autorizaţie protopopilor pentru ridicarea bonurilor şi salarului.

Consiliul arhiepiscopesc.

Meditaţie

... şi voi lua inima cea de peatră din trupul vostru şi voi da vouă inimă de carne.

Inimă de peatră! In jurul ei alte inimi plâng, se tânguesc, cheamă, ea nu aude, sau foarte puţin! In tot cazul nu se înduioşează. Trăieşte, fără îndoială, dar o dublă şi triplă carapace, mult mai tare decât a broaştei ţestoase, o împedecă să audă şi să simţească necazurile altuia. Surdă la necazuri, ea înţelege cu atât mai puţin bucuriile care răsar în jurul ei; asemenea simpatia ei nu este reală, efectivă, puternică nici faţă de ceice sânt în bucurii, nici faţă de ceice sufăr.

Mai puternică, mai răsunătoare şi mai convingătoare răsună în Hristos vocea cerească... dar mereu înzadar. Surdă la glasurile omeneşti, „inima de peatră" ascultă cu atât mai puţin Glasul de Sus, şi rămâne astfel izolată din toate părţile.

Dar, din pricina acestei învârtoşiri şi izolări, ea sufere. Cine zice inimă, zice lucrul opus pietrii. Pentru ce deci o „inimă de peatră"? Este fără îndoială o diformitate...

O diformitate din cea mai îngrozitoare; căci ar fi mai bine să fii ciung gâb, olog, surd, decât să ai o „inimă de peatră"; din fericire infirmitatea aceasta nu este incurabilă. Precum astăzi anumiţi chirurgi îndemânatici îndepărtează anumite organe bolnave şi le înlocuiesc prin organe sănătoase... Dumnezeu în Hristos, şi aici zace toată opera de răscumpărare, ca chirurg duhovnicesc ridică în mod real această „inimă de peatră" şi ne dă în mod real o inimă nouă, o „inimă de carne"...

Şi acum glasurile toate, cele de jos ca şi cele de sus, răsună în această inimă nouă, provocând în ea compătimirea, simpatia, credinţa.

Doamne, dă-ne astăzi tuturor, în Hristos, această inimă vibrătoare, iubitoare şi plină de speranţă!

[După text francez].

Pr. G. Secaş.

INFORMAŢIUNI

Prin bugetul viitor se vor reînfiinţa, conform hotărârii guvernului, toate şcoalele normale desfiinţate, care au local propriu. Aceste şcoale vor începe să funcţioneze în mod regulat odată cu începerea viitorului an şcolar.

† Maria Zacharia născ. **Maier.** Dl Dr. Emil Zacharia, consilier la curtea de apel din Cluj, anunţă în numele său, precum şi al tuturor rudelor, trecerea la cele eterne a iubitei sale mame, Maria Zacharia născ. Maier. Inmormântarea decedatei se face la Sibiu, Sâmbătă, în 10 Februar c., ora 3 p. m., din capela cimitirului central. Odihnească în pace!

Ceartă pentru o carte. Nu e mult de când a ieşit din tiparniţa tipografiei „România-Mare" din Bucureşti lucrarea „Proorocul Nahum", traducere şi comentar, prezentată ca teză de doctorat la facultatea de teologie din capitală, de A. Negoiţă. Preotul-profesor la facultatea de teologie din Chişinău, V. Radu, îi face o recenzie, pe care o publică în mai multe numere din anul trecut ale revistei „Biserica Ortodoxă Română". Recenzia părintelui Radu discalifică atât pe autor, cât şi pe profesorul Popescu-Mălăeşti, care a dirijat lucrarea candidatului Negoiţă. La scrisul părintelui Radu răspunde părintele profesor Popescu-Mălăeşti — în „Raze de lumină" Nr. 5 pe 1933, pag. 361—375, răspuns pe care şi-l extrage apoi şi într'o broşură de 16 pagini format mare — pentru a şterge discalificarea.

Număr enorm de emigranţi, din toate părţile lumii, îş găsesc adăpost în cetatea luminilor, la Paris. După ştiri pariziene, cei mai numeroşi sânt emigranţii ruşi, cu 15 mii de suflete, între carè sânt şi distinşi preoţi. In aceeaş cetate s'a refugiat un mare număr de contrarevoluţionari spanioli,

---

Completarea cadrelor vacante

Art. 12. Catedrele vacante se vor publica între 1—15 Iunie, cu menţiunea condiţiilor speciale care se cer pentru ocuparea unei catedre la şcoalele secundare confesionale.

Completarea catedrelor vacante se face prin numiri sau alegeri.

Numirea cu titlu provizoriu se face între 1—31 Iulie pe ziua de 1 Septemvrie de către autoritatea confesională respectivă, ţinând seamă de condiţiunile art. 10 din prezenta lege şi de normele regulamentelor confesionale.

Pot fi numiţi şi profesori titulari, provizori sau definitivi dela şcoalele secundare ale statului; aceştia îşi menţin toate drepturile câştigate la şcoalele statului.

Numirea făcută de autoritatea confesională va fi confirmată de minister, prin decizie.

Profesorul sau maestrul, a cărui numire nu va fi confirmată de minister, nu va putea beneficia de salar din bugetul statului.

Confirmarea numirii se va putea refuza numai pentru neobservarea dispoziţiilor legii.

In cazul când nu se găsesc profesori sau maeştri, cari să îndeplinească toate condiţiunile art. 10 din prezenta lege, catedrele rămân necompletate.

Art. 13. Numirile de suplinitori şi repartizarea orelor suplimentare pe durata unui an şcolar se fac de către autoritatea confesională şi se aprobă de către minister.

Suplinitorul poate fi revocat şi în cursul anului şcolar atât de către autoritatea confesională, cât şi în baza unui ordin motivat al ministerului.

Numirea, făcută fără să se ţină seamă de condiţiunile art. 10 şi 12 din legea prezentă, este nulă de drept.

Definitivarea

Art. 14. Definitivarea profesorilor şi maeştrilor la catedrele ce le ocupă cu titlul provizoriu, se va face în condiţiunile art. 63 din legea învăţământului secundar, în baza avizului favorabil al autorităţii confesionale respective, ţinându-se seamă şi de normele regulamentelor confesionale, iar la Blaj şi Beiuş profesorul bărbat, care cere definitivarea, va trebui să fie şi preot hirotonit.

Fără avizul favorabil al autorităţii confesionale nu se va putea face definitivarea.

Indepărtarea din învăţământ

Art. 15. Indepărtarea din învăţământ, pentru motivele arătate la art 64 al legii învăţământului secundar, se face de către autoritatea şcoalei în urma unui ordin al ministerului dat în conformitate cu avizul consiliului permanent, în baza referatului motivat al consiliului inspectorilor generali ai învăţământului secundar.

Trecerea la pensie a personalului didactic

Art. 16. Membrii corpului didactic dela şcoalele confesionale române îşi regulează drepturile la pensie conform legii generale de pensiuni.

Ei pot fi puşi în retragere din oficiu de către autoritatea şcoalei pe urma unui aviz al ministerului instrucţiunii dat în conformitate cu art. 65—66 al legii învăţământului secundar, pentru a-şi regula drepturile la pensie în următoarele cazuri:

1. Când împlinesc vârsta de 65.
2. Pentru incapacitate profesională.
3. In caz de boală care le face imposibilă îndeplinirea funcţiunilor, sau îi face periculoşi pentru sănătarea copiilor.

Drepturile şi datoriile corpului didactic secundar, concedii, detaşări

Art. 17. Membrii corpului didactic ai şcoalelor secundare confesionale au aceleaşi drepturi şi datorii pe care le au membrii corpului didactic secundar din şcoalele similare ale statului, în conformitate cu art. 68—78 din legea învăţământului secundar, cu deosebirea că drepturile pe care le acordă art. 72 din legea pentru învăţământul secundar se pot exercita numai cu învoirea prealabilă a autorităţii confesionale şi că repartiţia orelor suplimentare şi distribuţia lucrărilor prevăzute la art. 77—78 ai legii învăţământului secundar nu le face ministerul, ci autoritatea confesională, care le comunică ministerului prin inspectoratul respectiv.

Concediile, prevăzute la art. 79—81 din legea învăţământului secundar, se dau de către autoritatea confesională după normele prevăzute la acele articole.

Concediile de o lună vor fi aduse la cunoştinţa inspectoratului, cele care trec peste o lună ministerului pentru a lua cunoştinţă de ele.

Art. 18. Detaşările dela şi la şcoalele secundare confesionale române se pot face numai cu învoirea şi la cererea autorităţii confesionale respective.

Disciplinarea corpului didactic

Art. 19. Disciplinarea corpului didactic aparţine autorităţii confesionale respective; ea se face în conformitate cu articolii 85—87 din legea învăţământului secundar, cu menţiunea că dispoziţiunile art. 87 se vor aplica tuturor profesorilor sau maeştrilor cari sânt absolvenţi de teologie sau preoţi hirotoniţi.

Pedepsele dela art. 85, litera *a, b, c* şi *d* le aplică direct autoritatea confesională din iniţiativă proprie, sau sesizată de ministerul instrucţiunii; celelalte pedepse se aplică tot de autoritatea confesională, sesizată de ministru, în baza hotărârii comisiunii disciplinare din care va face parte ca membru, când va fi cazul, şi un delegat al autorităţii respective.

Pedepsele se vor putea prescrie şi radia în conformitate cu dispoziţiunile art. 88—90 din legea învăţământului secundar. Ministerul va sesiza, când va fi cazul, au-

antifasciști italieni, radicali portughezi, brazilieni, argentinieni, revoluționari din Cuba etc.

ȘTIRI LOCALE

Predică în catedrala din Sibiu. Duminecă, în 11 Februar 1934, va predica dl rector al Academiei, *N. Colan*.

Conferențe. In șirul conferențelor publice, din sala prefecturii noastre județene, a vorbit Duminecă seara dl prof. universitar dela Cluj, C. Daicovici, despre săpăturile arheologice din Ardeal. Cu ajutor de proecții luminoase, conferențiarul a înfățișat, într'o expunere clară și scurtă, resultatele mai nouă dobândite pe urma săpăturilor arheologice, făcute în scop de a desgropa cetăți și întărituri, din epoca dacică și romană, în jurul Orăștiei și la Grădiște. Conferența a dat dovadă grăitoare despre râvna și succesele dobândite de actualii profesori arheologi dela tinera universitate ardeleană. Munca lor, frumoasă și desinteresată, aducând o nouă mărturie a continuității românilor pe aceste plaiuri, va trebui sprijinită tot mai înadins de toți ceice apreciază importanța arheologiei în istoria neamului. —

In Dumineca precedentă a vorbit profesorul universitar, dl V. Stanciu, despre „Religia popoarelor primitive", scoțând în evidență sentimentul religios care a existat la aceste popoare, într'un mod denaturat. Combate evoluționismul celor ce se pretind urmași ai lui Darwin, arătând care-i adevăratul senz al evoluționismului. Conferența a fost însoțită de proecțiuni, imprimând mai bine în mintea ascultătorilor viața acestor popoare.

Premieră românească. Reuniunea română de muzică „Gh. Dima" din Sibiu va reprezenta în sala teatrului din loc, Duminecă, în 11 Februar 1934, ora 9 seara (precis), piesa *Salba de aur*, operetă românească, în 3 acte cu motive din viața poporului. Muzica e compusă de talentatul compozitor George Fotino. Sibienii vor avea favoarea de-a asculta o premieră a unui mult promițător reprezentant al generației de artiști români. Bilete se găsesc la Librăria Foaia Poporului și seara la cassa teatrului.

Poșta redacțiunii

Dlui *C. Ș.* în *Sibiu*. Regretăm, dar nu putem publica lucruri cari sânt atât de străine de preocupările noastre.

Pr. *I. L.* în *L. m.* „Apelul" nu se poate publica. Ideea e salutară. Totuși, fiindcă privește soartea multor năpăstuiți, e consult a se pune în discuție la conferența preoțească: pe această cale mai ușor se poate realiza.

Nr. 45/1934 (4) 1—3

Concurs

Se publică concurs pentru întregirea parohiei vacante de clasa a III-a **Hăpria-română,** din protopopiatul Sebeșului, cu termen de 30 zile dela prima publicare în Telegraful Român.

Beneficiile împreunate cu acest post:

a) Casă parohială.

b) Sesiune parohială: 11½ jugăre arător.

c) Una zi de lucru de fiecare fum.

d) Lemne de foc din pădurea bisericii.

e) Stola obișnuită în parohie.

f) Salarul dela stat.

Cererile de concurs se vor înainta oficiului protopopesc ortodox român al Sebeșului, în termenul indicat.

Candidații vor anexa la cererile de concurs și concesiune dela Preaven. Cons. Arhiepiscopesc, că pot candida la această parohie

Candidații se vor prezenta, cu încuviințarea prealabilă a oficiului protopopesc, în vre-o Duminecă sau sărbătoare la biserică, spre a fi cunoscuți de către parohieni.

Sebeș-Alba, 12 Ianuar 1934.

Oficiul protopopesc ortodox român al Sebeșului în înțelegere cu consiliul parohial.

Dr. Vasile Oană
protopop.

Nr. 39/1934 (5) 1—3

Concurs

Se publică concurs pentru întregirea parohiei vacante de cl. II-a **Dupăpiatră-Valea-Porcurii,** cu filia **Șerboaia** din protopopiatul Zarand, cu termin de 30 zile dela prima publicare în Telegraful Român.

Venitele împreunate cu acest post:

1. Salarul dela stat.
2. Stola obicinuită în parohie.
3. Jumătate zi de prestație de fiecare fum.

Cererile de concurs se vor înainta oficiului protopopesc al Zarandului în Brad în termenul indicat.

La cererea de concurs se va anexa și încuviințarea Prea Ven. Consiliu arhiepiscopesc, că pot candida la această parohie.

Candidații se vor prezenta în vre-o Duminecă sau sărbătoare la biserică, — cu observarea dispozițiunilor reglementare, — spre a fi cunoscuți de parohieni.

Brad, la 20 Ianuar 1934.

Oficiul protopopesc ortodox român al Zarandului în înțelegere cu cons. parohial.

Ioan Indreiu
proptoop.

Numai scurt timp! [5] 1—

Ocaziune favorabilă pentru cumpărare ieftină de **Ghete (pantofi).** Vă oferim ocaziunea, care nu revine, în prețuri și calitate. Vitrinele noastre Vă vor convinge despre felul nostru de superioară execuție.

Fabrică și depozit de ghete [pantofi]
„FILT"
Str. Regina Maria Nr. 13

Nr. 148/1934 (6) 1—3

Concurs repetit

Pentru întregirea parohiei vacante **Feldioara** de cl. III, protopopiatul ortodox român Avrig, în baza ordinului Prea Ven. Cons. arhiepiscopesc din 16 Iannar 1934 Nr. 337 Bis. se publică un concurs nou cu termenul de 30 zile dela prima publicare în Telegraful Român.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroh sânt:

1. Cele fasionate în coala B pentru întregirea venitelor preoțești dela stat.
2. Venitele stolare uzitate în parohie.
3. Sesiune parohială în mărime de 5 jugăre
4. Un dublu decalitru de bucate de fiecare parohian.
5. Patru stângini de lemne aduse acasă.
6. In păsunatul comunal drept ca oricare parohian.
7. Pentru chirie, 3000 lei (trei mii) anual.

Doritorii de a ocupa acest post de paroh să-și înainteze cererile concursuale instruite conform normelor în vigoare împreună cu concesiunea dela Prea Ven. Cons. arhepiscopesc, că pot candida la această parohie, la oficiul protopopesc în Avrig (poșta Avrig, județul Sibiu) până la terminul susindicat, având a se prezenta cu prealabila încuviințare a oficiului protopopesc în vreo Duminecă sau sărbătoare la biserică, spre a cânta, cuvânta eventual celebra și a face cunoștință cu poporul și poziția locului.

Avrig, 28 Ianuar 1934.

Oficiul protopopesc ortodox român Avrig în înțelegere cu consiliul parohial.

Ioan Cândea
protopop.

Publicațiune

Comuna Sebeșul de jos, arendează prin licitație publică în ziua de 18 Februarie 1934, păsunatul de oi din muntele Fătu și Isvorelele, pentru anul curent, cu prețul de concurență 8000 pentru Fătu și 9000 pentru isvorelele.

Domnii preoți sunt rugați a publica aceasta în biserică.

Sebeșul de jos, la 14 Ian. 1934.

[4] 1—1 **Primăria comunală.**

---

(8) 1—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei vacante de clasa III-a **Vârghiș,** cu filiile **Brăduț, Doboșeni, Tălișoara** și **Filia,** protopopiatul Cohalm-Rupea, se publică concurs cu termen de 30 zile, dela prima apariție în Telegraful Român.

Beneficiile împreunate cu acest post:

1. Intregirea dela stat.
2. 17 jugăre sesiune parohială (calitate slabă).
3. Stola obișnuită în tract.
4. Locuință parohială constătătoare din 2 camere (veche și din lemn).

Candidații, cari trebue să fie cunoscători și-ai limbei maghiare, își vor înainta cererile de concurs în termenul arătat, împreună cu autorizația centrului de-a candida, — urmând a se prezenta în vreo Duminecă sau sărbătoare, pentru a face cunoștință cu poporul.

Din ord. Nr. 252—934 al Prea Ven. Consiliu arhiepiscopesc.

Alexandru Brotea,
protopop.

---

(3) 3—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei de clasa III-a **Abuș,** protopopiatul Târnava, se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima apariție în Telegraful Român.

Emolumentelele sânt:

1. Salar dela stat conform coalei B.
2. Sesie parohială 17 jugăre arător, 1 jugăr cimitir, primite toate prin reforma agrară.
3. Câte o ferdără porumb și o zi de lucru dela 28 familii.
4. Stola uzitată în tract.

Reflectanții la acest post au să-și înainteze cererea, înstruată cu documentele necesare în terminul deschis, la oficiul protopopesc Târnava; având a se prezenta în vreo Duminecă sau sărbătoare la biserică, spre a face cunoștință cu poporul, după ce va fi primit autorizația dela I. P. S. Sa Arhiepiscopul și Mitropolitul Nicolae.

Diciosânmărtin, la 30 Decemvrie 1933.

Oficiul protopopesc al Târnavei în înțelegere cu consiliul parohial respectiv.

Gheorghe Oprean
protopop.

Citiți, sprijiniți și răspândiți ziarul Telegraful Român

---

toritatea școalei respective, care va proceda la suspendarea, aplicarea sau radierea pedepselor.

Suspendarea prevăzută la art. 92—93 din legea învățământului secundar se pronunță de minister și se aplică efectiv de către autoritatea școalei respective.

Retribuțiile corpului didactic

Art. 20. Retribuțiile corpului didactic al școalelor secundare confesionale române vor fi identice cu retribuțiile corpului didactic din școalele similare ale statului; ele se vor lua integral în bugetul ministerului instrucțiunii și se vor da membrilor corpului didactic în conformitate cu dispozițiile art. 95—101 din legea învățământului secundar.

Art. 21. Școalele confesionale secundare române, care au fonduri speciale pentru retribuțiile corpului didactic, însă insuficiente pentru suportarea integrală a retribuțiilor, vor vărsa anual la stat, după fiecare catedră, cota-parte stabilită odată pentru totdeauna în comun acord de către autoritatea școalei și ministerul instrucțiunii.

Retribuțiile corpului didactic, plătite de ministerul instrucțiunii la școala care va face vărsămintele anuale, vor avea caracterul întregirii de salarii.

Administrarea interioară a școalelor

Art. 22. Directorii sânt numiți ori aleși (la Brașov și Brad) de autoritatea confesională în baza regulamentului ei în vigoare și a tradiției școalei, aprobați cu titlul provizoriu și confirmați ca stabili de ministru, în condițiunile art. 102 din legea învățământului secundar, luând și avizul autorității confesionale.

Inlocuirea directorilor se va face de autoritatea confesională și se va notifica ministerului.

In lipsa unui director care să îndeplinească condițiile legii, autoritatea confesională poate încredința direcția prin delegație unuia dintre profesori.

Directorul ajutor se numește de autoritalea confesională cu aprobarea ministerului.

Dirigenții claselor se propun de director și se aprobă de autoritatea confesională.

Insărcinarea cu dirigenție se va aduce la cunoștința inspectoratului.

Art. 23. Personalul menționat la art. 109 al legii învățământului secundar va fi numit de autoritatea confesională și aprobat de minister. Va fi luat în bugetul ministerului.

Intreținerea școalelor

Art. 24. Intreținerea școalelor secundare confesionale române, în ce privește personalul didactic, de serviciu, administrativ și medical, este în sarcina autorității școalei în limitele dispozițiilor art. 21 din prezenta lege.

Art. 25. Atribuțiile comitetelor școlare, prevăzute în legea învățământului secundar, le vor exercita autoritățile confesionale ale școlelor respective, prin organele lor, care vor lucra independent de dispozițiile legii comitetelor școlare și independent de Casa școalelor, după un regulament propriu.

Internatele

Art. 26. Pe lângă școalele secundare confesionale române se pot înființa internate și cantine pentru elevii școalei. Ele sânt considerate ca instituții anexe ale acestor școale și funcționează sub conducerea numită de autoritatea confesională.

Serviciul medical școlar

Art. 27. Numirea medicului școlar se face de către autoritatea școlară și va fi confirmată de minister.

Supravegherea și controlul ministerului instrucțiunii

Art. 28. Supravegherea și controlul școalelor secundare confesionale române se face de minister prin inspectorii școlari și prin delegații săi speciali, cari au dreptul și datoria să viziteze localul, să examineze și să cerceteze arhiva școalei, să asiste la lecții și la examene, încheind procese-verbale de constatările făcute.

Art. 29. Directorul școalei este dator ca în curs de 3 zile să înainteze două còpii de pe procesul-verbal inspectoratului egional și una autorității confesionale a școalei.

Art. 30. Ministerul, pe urma constatărilor făcute în procesul-verbal va lua, prin autoritatea confesională, dispozițiile ce se impun față de școală.

Dispoziții finale și transitorii

Art. 31. Școalele secundare confesionale, în chestiunile care privesc administrația internă a școalei, corespund direct cu autoritățile publice.

Toate celelalte dispoziții care privesc corpul didactic, administrativ și de serviciu și altele de acest fel, se comunică de minister și de organele sale autorităților confesionale, care vor lua măsurile cuvenite.

Art. 32. Membrii corpului didactic al acestor școale își păstrează drepturile câștigate pe baza hotărârilor autorităților confesionale înainte de promulgarea prezentei legi; după promulgarea prezentei legi drepturile se vor obținea numai în conformitate cu dispozițiile legii.

Art. 33. Actualii directori, cari sânt profesori definitivi, și cari funcționează de cel puțin trei ani, la cererea autorității confesionale vor fi confirmați de minister ca stabili.

Art. 34. Intrucât vreo autoritate confesională ar renunța la salarizarea membrilor corpului său didactic de către ministerul instrucțiunii, școalele ei respective nu mai cad sub prevederile legii de față.

Art. 35. Pentru aplicarea legii de față ministerul instrucțiunii va întocmi un regulament, luând asupra lui în prealabil și avizul autorității confesionale.

Art. 36. Legea de față intră în vigoare îndată după promulgarea și publicarea ei în „Monitorul Oficial".

Redactor responsabil: Pr. Dr. D. Stăniloae.

Editura și tiparul Tipografiei arhidiecezane.

Anul LXXXII — Sibiu, 18 Februar 1934 — Nr. 8

BIBLIOTECA

Telegraful Român

Organ național-bisericesc. — Intemeiat în 1853 de Mitropolitul Andreiu Șaguna
APARE SĂPTĂMÂNAL

VASILE GOLDIȘ

(1862—1934)

Cu Vasile Goldiș a trecut la cele eterne o figură uimitor de complexă și de bogat înzestrată, o personalitate de primul rang în istoria mai nouă a Ardealului, un focar din care s'au răspândit raze de lumină și de îndemn la faptă nobilă în toate ramurile vieții românești.

In trecutul oprimat, animator neîntrecut al conștiinței naționale, îndrumător și organizator al instituțiilor de rezistență și de înviorare a puterilor românești, la 1 Decemvrie 1918 a fost inspiratul purtător de cuvânt al românimii care sfărâma lanțurile robiei milenare și alerga în brațele mamei mult iubite. A fost, cum spune dl Octavian Goga «codificatorul voinței populare» în momentul cel mai mare din istoria neamului nostru. Discursul lui de atunci, cu larga-i respirare, cu clasica-i armonie, cu festiva-i desfășurare de adevăruri, formulate sintetic, ca pentru eternitate, e făcut să rămână în antologia marilor discursuri la rând cu ale celebrilor oratori ai anticității.

După săvârșirea unirii Vasile Goldiș și-a ales iarăși postul cel mai important în opera de înălțare a neamului spre culmile desăvârșirii spirituale. Ca președinte al «Astrei» a mobilizat toate energiile intelectualității ardelene în slujba ridicării culturale și economice a satelor.

Dar noi vrem să spunem cu deosebire un cuvânt despre Vasile Goldiș ca fiu devotat al bisericii ortodoxe. In acest raport marele dispărut a fost modelul perfect al mireanului ardelean înduhovnicit în alipirea lui la biserica pe care n'o aprecia numai la adunările festive, ci o cerceta continuu pentru a-și afla în sfintele ei taine și în puterea ei dumnezeească mângâiere și întărire sufletului. A fost unul din rarii mireni cari înțeleg biserica nu numai ca factor de conservare a naționalității, ci și sub raportul ei esențial: ca tezaur al darurilor dumnezeești pentru fericirea sufletului. Iată ce spunea în primul congres al preoțimii ardelene, în 1919: «Biserica ortodoxă română ...ușurată de sarcina apăsării naționale, să revină integral la chemarea ei impusă prin Mântuitorul, de-a sădi și înrădăcina în suflete lumina cunoștinței de Dumnezeu, *singurul izvor de adevărată fericire omenească.* Preotul român din luptător naționalist va trebui să devină apostol al credinței, pildă strălucitoare a jertfei de sine pentru fericirea altora, cu sufletul veșnic animat de chipul blând fără de seamăn și înseninat de durerea iubitoare a Mântuitorului Isus. *Impărăția adevărată a bisericii este sufletul cu adâncimile lui fără sfârșit...* In chipul acesta biserica noastră strămoșească, din apărătoarea existenței naționale a poporului românesc, se va face ziditoarea măririi acestui popor, *care numai întemeindu-se pe principiile* creștine va putea să aducă tributul civilizațiunii umane în plină măsură a nobilelor sale aptitudini... *Biserica ortodoxă română primește azi asupra sa sarcina grea, dar înălțătoare, de a regenera și desăvârși națiunea română prin credință*".

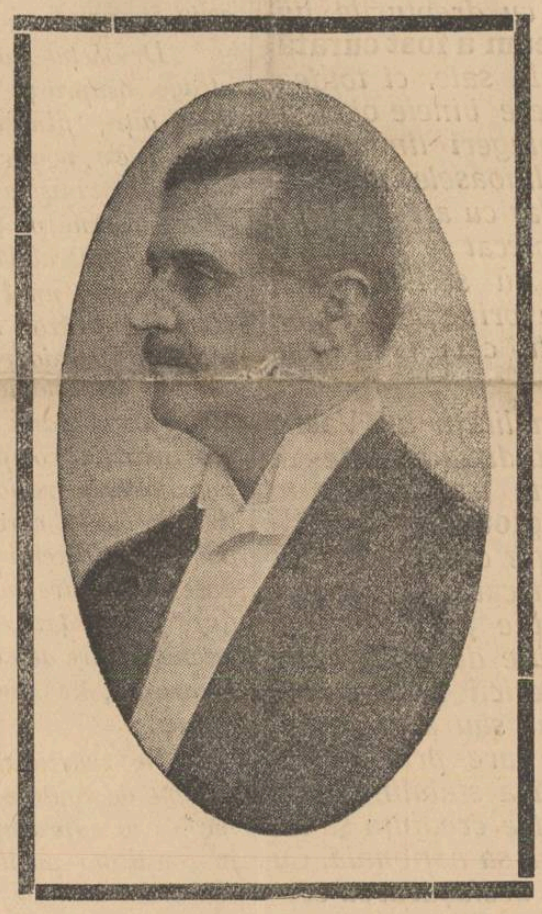

Vasile Goldiș vorbea ca un preot deplin conștient de esențialul misiunii lui. Și aceasta în 1919, când încă pentru mulți preoți nu se putuse limpezi destul de clar noul accent din acțiunea lor în mijlocul societății românești. Vorbea ca un om familiarizat, desigur prin meditație, lectură și justă informație, cu realitățile vieții spirituale.

Iar menirea aceasta, spunea în aceeaș cuvântare Vasile Goldiș, și-o va putea împlini biserica «numai păstrându-și autonomia ei desăvârșită... Prin jertfa ei proprie biserica trebue să devină absolut liberă de orice putere lumească». Și încheia adresându-se preoților: «Păziți libertatea autonomă a bisericii noastre strămoșești și slujiți lui Hristos!».

Din convingerea lui că numai prin biserică se pot întări puterile neamului, a izvorât și dârza apărare a școlilor confesionale. Unuia care îi riposta în parlament că școala confesională e moartă, Vasile Goldiș i-a răspuns: «Atunci eu plâng după acest mare mort». Iar fraților din vechiul regat cari nu înțelegeau importanța școalei confesionale, li-a strigat: «Intoarceți-vă la Hristos».

Vasile Goldiș vedea cu durere destrămarea morală ce-o aduce asupra neamului o școală și în general o viață publică fără Hristos.

Vasile Goldiș, personalitate impunătoare în cercurile conducătoare ale vieții românești, răsfrângea asupra ortodoxismului ardelean și asupra bisericii ortodoxe un neasămănat de mare prestigiu. Era o mândrie a noastră.

Dumnezeu să-l odihnească în corturile drepților, iar pilda lui să orienteze și să fecundeze strădaniile altora mai tineri, spre binele bisericii și al neamului românesc! —

Note biografice. — *Vasile Goldiș* e născut la 25 Noemvrie 1862 în Seleuș, lângă Crișul Alb, județul Arad. Tatăl său, preot acolo, moare în vârstă de 93 de ani, în 1917. Școala primară a urmat-o în Ineu, Pănad și în Arad. In 1873 a intrat în liceul de stat din Arad care avea și o catedră de limba română, ocupată mai întâi de Iosif Goldiș, ales mai târziu episcop al Aradului. A terminat liceul în 1881. Primul an a continuat la Budapesta, apoi al 2-3-lea la Viena, și al patrulea iarăși la Budapesta, facultatea de litere, alegându-și ca studii: istoria universală și limba latină. In urma stăruințelor episcopului Popazu, a ocupat o catedră la Institutul pedagogic (școala normală) din Caransebeș. După moartea lui Popazu, Eforia școalelor din Brașov rugându-l printr'o adresă să plece la Brașov, a părăsit Caransebeșul și s'a angajat la catedra de istorie și limba latină dela liceul „Andrei Șaguna" din Brașov, catedră devenită vacantă după moartea fostului prorector al liceului, Nicolae Pop. In Brașov a stat 12 ani. Unchiul său, Iosif Goldiș, fiind ales în 1900 episcop al diecezei Aradului, amicii politici ai lui Goldiș au insistat să vină la Arad și să primească postul de secretar consistorial, ceeace a și făcut. Goldiș împreună cu Rusu Șirianu a dat o nouă desvoltare Tribunei Poporului ce apăruse la început în Orăștie și apoi i-au schimbat titlul în Tribuna (dupăce în 1897 dispăruse Tribuna dela Sibiu). Tribuna avea colaboratori dintre scriitorii cei mai de seamă, între cari R. Ciorogariu, Oct. Goga, I. Lupaș ș. a. Comitetul național a înființat în 1910 Românul, iar Tribuna a fuzionat cu el, în 12 Martie 1912. A fost deputat și în parlamentul ungar, până la prăbușirea monarhiei. La 10 Martie 1916 Românul a fost suspendat de contele Tisa și n'a mai reapărut decât după revoluția din 1918. Ca director al Românului a desfășurat o activitate prodigioasă.

Gazeta, binevăzută de Vasile Goldiș, — spune unul dintre biografii săi, — „trebuia să fie plină de viață, necontenit primenită cu articole și foiletoane din afară, înviorată de prospețimea colaborărilor, bogate în idei și stil curgător. Deaceea era mare numărul colaboratorilor externi plătiți cu leafă lunară sau cu articolul.

„Ii făcea mare plăcere, când un maestru al scrisului sublinia vre-un articol isbutit de al dsale. In culmea fericirii a fost când odată Carageale l-a felicitat pentru un articol de polemică atât de desăvârșit în cât l-ar fi iscălit însuș maestrul.

„O atențiune deosebită dedea tinerilor cari se remarcau pe tărâmul gândirii filosofice. Incuraja pe Lucian Blaga. Aducea în redacție pe bucovineanul Ioan Grămadă.

„O perlă a eseurilor sale scânteetoare este coloniță din fruntea „Românului" prilejuită de tragica moarte a zburătorului Aurel Vlaicu. Se termina astfel: „Vlaicule dragă, învie!". —

In vremea care a precedat unirea națională dela Alba-Iulia, Vasile Goldiș a fost unul dintre fruntașii cei mai de seamă ai mișcării. El a redactat resoluția votată în celebra adunare, și a făcut apoi parte din delegația trimisă dela Alba-Iulia la București, să prezinte Regelui Ferdinand I rezoluția unirii Ardealului cu vechea Românie.

In Consiliul dirigent, V. Goldiș a fost ales în 2 Decemvrie 1918 vicepreședinte, (alături de Dr. A. Vlad, Al. Vaida și Șt. Ciceo Pop). In acelaș consiliu a primit resortul de șef al cultelor și instrucției publice.

La 1919 e numit ministru de stat în guvernul Brătianu.

In guvernul Averescu, la 1926, a luat departamentul cultelor.

După unirea națională a fost ales președinte al Asociațiunii culturale „Astra", pe care a condus-o până acum sânt doi ani, când din motive de sănătate s'a retras din fruntea ei.

In ultimul timp făcea parte din partidul național-agrar al dlui O. Goga.

Guvernul actual, făcându-se interpretul sentimentului țării, a hotărât să facă lui Vasile Goldiș, marelui luptător național, funerarii naționale.

Senatul și camera deputaților, în ședințele din 10 Februar d. a., au adus călduroase omagii, celuice și-a închinat viața întreagă culturii naționale, școalei și bisericii, în luptă necurmată întru realizarea idealului românimii de pretutindeni: unirea și întregirea neamului.

In ziua înmormântării marelui defunct, la toate școalele din țară, în ultima oră din clasă, în dimineața acestei zile, profesorii au făcut elogiul celui dispărut, relevând că Vasile Goldiș a fost autorul *declarației*, cetite în parlamentul din Budapesta de Al. Vaida-Voevod prin care românii se deslipeau de monarhia austro-ungară, și al *textului actului unirii* dela Alba-Iulia din 1 Decemvrie 1918.

Inmormântarea lui V. Goldiș la Arad

Din toate părțile țării s'au adunat cu miile oamenii, intelectuali și țărani, sosiți cu trenuri speciale, spre a fi de față la înmormântarea lui Vasile Goldiș în ziua de 12 Februar 1934.

Piețele și bulevardele Aradului, pe unde a trecut cortejul funebral, au fost tixite de numărul uriaș al mulțimii.

Slujba religioasă s'a săvârșit, la ora 10 dimineața, în palatul cultural, unde era depus corpul defunctului.

A slujit I. P. S. Sa Mitropolitul *Nicolae* al Ardealului, înconjurat de P. S. Sa Episcopul Grigorie al Aradului, de Arhiereul Andrei Crișanul, Arhimandriții Suciu, Policarp și de un sobor de preoți din partea locului.

Corurile „Armonia" și „Doina Crișanei" au dat răspunsurile.

După slujba religioasă, a luat primul cuvânt I. P. S. Sa Mitropolitul *Nicolae*, spunând, lângă sicriul lui Vasile Goldiș, următoarele:

Un pelerin, obosit de împlinirea datoriei sale pe acest pământ, pleacă astăzi din mijlocul nostru spre locașul odihnei de veci. Noi ne-am adunat aci în jurul sicriului său, pentruca copleșiți de durerea despărțirii, să ne arătăm simțemintele de profundă recunoștință și de înaltă admirațiune, a noastră și a întregului nostru popor, pentru tot binele ce ni l-a făcut în viața sa.

Căci o viață, cum a fost a lui Vasile Goldiș, care s'a revărsat în fapte de lumină și în faceri de bine pentru un popor întreg, ni se dă să o prețuim ca un dar dela Dumnezeu și ca pe o pildă vrednică de urmat din generație în generație.

Deodată cu Vasile Goldiș pleacă dintre noi **un mare martor al unor vremuri mari,** — *al unor vremuri mari prin suferințele și luptele lor, în vârtejul cărora el a stat ca un conducător fără șovăire, — al unor vremuri mari prin biruința definitivă în care a crezut și pe care atunci când s'a înfățișat în toată măreția ei, cu glas de arhanghel a vestit-o lumii, în memorabila adunare dela 1 Decemvrie 1918 din Alba-Iulia.*

Prin toate fibrele ființei sale Vasile Goldiș a fost legat de aspirațiile neamului românesc, cărora le-a închinat cele mai avântate gânduri, cele mai curate simțeminte și toată truda vieții sale. Cu deosebire însă trei au fost tărâmurile în care și-a pus în lucrare talantul primit dela Dumnezeu: acela **al culturii naționale,** *acela* **al luptei politice pentru libertate** *și, după dobândirea acesteia, pentru consolidarea statului românesc, în sfârșit acela* **al sfintei noastre biserici strămoșești.**

Vasile Goldiș a fost un intelectual de marcă; nu un savant care s'ar fi oprit la migăloase cercetări de amănunte, ci un bărbat stăpân pe o largă și temeinică cultură, câștigată printr'o cugetare clară și ordonată, printr'o simțire nobilă, prin lecturi și studii urmate cu sârguința omului veșnic preocupat de probleme... Toate acestea l-au ajutat să dobândească acea orientare sigură de care are neapărată nevoie un conducător, în mijlocul curentelor vremii sale. Ca profesor la școala normală a eparhiei Caransebeșului și la liceul bisericii noastre din Brașov și-a arătat însușirile sale de iscusit părinte educator al tineretului, pe care l-a îndrumat pe drumul pe atunci atât de spinos al iubirii de limba și de cultura națională. Prin cultură la libertate și biruință — acesta era crezul său, pe care l-a mărturisit cu vorba și cu fapta în toată viața. Astfel la câțiva ani după unire primește misiunea de a prezida vechea noastră societate culturală „Astra", și dela acest loc onorific care a fost ilustrat prin personalități proeminente începând cu nemuritorul mitropolit Andrei Șaguna, pornește în apostolat și cutreeră pământul Ardealului, Bănatului, Crișanei și Maramureșului pentru a organiza opera culturală în cadrele „Astrei". Nu vom uita acel impunător **congres cultural** *din Sibiu chemat să precizeze țintele culturii naționale între noile împrejurări de viață și să găsească mijloacele pentru difuzarea ei în păturile largi ale poporului. Președintele și animatorul lui credea în valoarea culturii naționale care înfrățește și înalță, împacă și încheagă într'o organică unitate a sufletelor pe fiii aceluiaș popor.*

In pieptul lui bărbătesc bătea o caldă inimă românească care l-a împins de timpuriu în apriga luptă de desrobire națională. Las în seama altora să evidențieze rolul important al lui Vasile Goldiș în domeniul politicei naționale înainte de unire, apoi pentru pregătirea și realizarea ei, precum și de atunci încoace în cadrele statului român întregit. Eu mă mărginesc să remarc desăvârșita lui identificare, între orice împrejurări, cu interesele mari ale neamului și cu drepturile lui. **Iubirea lui de neam a fost curată,** *căci nu căuta ale sale, ci totdeauna avea în vedere binele obștesc. Călăuzit de convingeri limpezi, el disprețuia tumultuoasele maniere ale demagogiei, dar cu atât mai impetuos și neînduplecat se știa întrepune cu vorba, cu scrisul și cu jertfa lui, pentru principiile naționale și creștinești, cari l'au însuflețit.*

Taina personalității lui Vasile Goldiș și a atitudinelor sale în viața publică este a se căuta în **credința sa religioasă** *pe care cu o gingașă discreție o manifesta ca nota dominantă a caracterului său. Născut din familie preoțească și crescut în tradițiile de evlavie ale poporului și bisericii sale, el coborâse în sufletul său acea sintetică armonie pe care printr'o seculară experiență a stabilit-o neamul românesc între credința sa religioasă și cultura sa națională. Cu încredere privea desfășurarea evenimentelor istoriei, fiindcă credea într'o ordine morală a lucrurilor și din această credință și-a scos robustul său optimism care nici în mijlocul celor mai mari piedeci și greutăți nu se îndoia de triumful final al binelui și al dreptății.*

Ca orice caracter dintr'o bucată, râvnitor de a-și aduce viața în consonanță cu credința, Vasile Goldiș era un **credincios practicant.** *Nu voi uita fața senină și luminată de-o profundă bucurie duhovnicească, cu care m'a întimpinat într'o zi în capitala țării, venind la braț cu scumpa lui soție și zicându-mi: „Venim de la biserică, unde am primit sfânta împărtășanie". Pe lângă îngrijirea plină de gingășie a devotatei sale soții, credința și nădejdea creștinească i-au fost razimul neînșelător și mângâierea în mijlocul suferințelor trupești pe cari le-a îndurat în anii din urmă. Ca dovadă citesc din ultima scrisoare ce mi-a trimis-o, aceste creștinești cuvinte: „Știrea despre reconfortarea mea, în ce privește sănătatea, este departe de realitate și s'a putut răspândi prin faptul, că pe ceice mă onorează cu vizitele lor, îmi dau silința să-i primesc cu seninătate și fără tânguiri personale, cari ar putea să-i mâhnească și astfel binevoitorii mei pleacă dela mine crezându-mă pe calea însănătoșirii. Adevărul este însă, că boala mea nu se poate vindeca. O știu prea bine, dar mângâierea mea este Domnul și aștept cu creștinească resemnare sfârșitul care nu mai poate întârzia mult".*

Sfârșitul a sosit. Dar el este începutul vieții netrecătoare de dincolo de mormânt.

Trupul lui îl vom acoperi cu țărâna țării sale pe care atât de mult a iubit-o, dar amintirea lui va rămânea neuitată și sufletul lui mare se va înfățișa înaintea dreptului Judecător ca o slugă bună și credincioasă, care intră întru bucuria Domnului său. Amin.

Urmează cuvântarea episcopului *Grigorie* al Aradului, care constată că galeria oamenilor mari se despopulează repede, Vasile Goldiș fiind al treilea mare român, plecat dintre noi în iarna aceasta.

Dl profesor *I. Lupaș* vorbește în numele Academiei Române și face o comparație între cuvântarea lui Bărnuț la 1848 și a lui Goldiș la 1918. Felul cum Vasile Goldiș a știut să se sacrifice pentru țară — spune dsa — trebue să fie un îndemn pentru generațiile viitoare.

Cuvântarea dlui *Octavian Goga* este următoarea:

Cad pe rând brazii din pădurea Ardealului. Cei cari au străjuit pe culmi, se pleacă spre pământ unul câte unul, despicați de fulger, frânți de vijelie.

Vasile Goldiș a căzut și el, lăsând golul în urmă.

Drumețul care ne părăsește astăzi, atrage asupră-și o durere mai adâncă decât alții, fiindcă adânc era rostul lui în sufletele noastre. Goldiș n'a fost în istoria românismului din vechia Ungarie ceeace o bunăvoință eufemistă chema, de obicei, o venerabilă figură reprezentativă. Nu pierdem unul din acei fruntași provinciali, al căror nume se rostea la praznicele de-odinioară, și al căror cuvânt ascultat cu evlavie pe vremuri și-a prelungit ecoul până în zilele noastre. Goldiș e o apariție complexă, dincolo de raza unor interese regionale, unul din cei puțini în mâna cărora s'a concentrat pentru câteva decenii soartea unui neam. Se duce azi dintre noi un ursitor de gânduri pentru țară, un chinuit al problemelor noastre de existență, un luptător de fiecare zi, se duce unul din părinții patriei.

In zvârcalizea veacului trecut instinctul de conservare al românismului a împins la suprafață principiul național în conștiința publică. Desfăcut din zgura veacurilor sângele românesc a început să palpite fierbinte și străvechea noastră diferențiere de rasă s'a transformat într'o religie care cerea o credință activă și un devotament de fiecare clipă. Ca un fluid miraculos a trecut din om în om acest impuls al desrobirii cucerind toate inimile. Și nervii, și întreg aparatul de simțire al unui colț de umanitate a fost prins într'un vârtej amețitor de strălucita viziune a măririlor viitoare. Ca venind de departe din ascunzișurile vremii s'au deslănțuit puteri nebănuite care au cerut cuvânt. Vasile Goldiș a fost una din aceste forțe elementare prin care poporul nostru își afirma dreptatea lui. Dela început, de-acolo din satul Cermei, unde tatăl lui îl învățase sfintele cetanii cu resonanța lor seculară, el și-a simțit predestinarea vieții. De atunci și până alaltăieri când ochii negri muiați în melancolie și-au frânt lumina. Vasile Goldiș a fost un sbuciumat: devotatul ideii. Un suflet care a urmat aceeaș flacără, acelaș cântec pe mii de game, aceeaș lozincă în nenumărate formule: libertatea națională.

Cine-ar putea deslușì acum la poalele sicriului deschis taine și popasuri de ale unui călător care aproape trei sferturi de veac a năzuit necontenit spre aceeaș țintă? Istoriograful de mâne, cercetând fața vremilor, cântărind lucruri și oameni cu o cumpănă dreaptă, va fixa această personalitate care pe de-asupra micilor retori presumțioși își ducea lupta conștientă, având legitimarea unui crez și consfințirea unei doctrine. Goldiș era un intelectual de esență pură cu vaste orizonturi, resimțind otrava frumosului și urmărind-o pretutindeni. Descifrat an cu an în strădaniile lui, el salvează pe seama posterității profilul luminos al unei cerebralități pline de întrebări, într'o vreme și într'o societate în care micile revendicări materialiste au fost la ordinea zilei... Dar cine-ar îndrăzni să atingă astăzi în treacăt măcar frământarea multiplă a unei vieți care s'a risipit pe atâtea căi căutând norocul de-aproapelui. Pe noi ne supune acum fâlfâirea morții, și mintea, ca o pasăre răzleață, zboară răscolind amintirile, din depărtări ne răsar vorbe și fapte, planuri și evenimente, visuri și biruințì... frânturi dintr'un caleidoscop viu și colorat în care acest Vasile Goldiș a pus la contribuție suflet și talent, voință, curaj și credință... multă credință...

Mă văd acum treizeci și trei de ani în colțul meu de bancă la liceul din Brașov. Era atmosfera de tinerețe înfrigurată, era tensiune de nervi și revolta care svâcnea la tâmple. Adunați din toate părțile, acest mănunchi de băeți eram un tablou sufletesc real al românismului oropsit. Un singur profesor punea armonie în cugetele noastre chinuite și ne strângea laolaltă pe aceeaș platformă de abstracțiune fecundă: era Goldiș. La ora de istorie, trecutul se închega limpede din verbul lui într'aripat, se făurea o conștiință, se prepara o solidaritate de luptă. Bărbat de patruzeci de ani, voinic și frumos, cu o liniște mândră în atitudini, cu resfrângeri de patimă în ochii catifelați, el ne învia lumea greco-romană, desgropa figuri din mitologie, ne scanda versuri latinești. Interpretările din Horațiu, cine-ar putea să le uite? In lumina de vară care cădea pe albul pereților, stăruia o lene blândă, cuvintele curgeau potalite, chipuri fugare din panteismul elin treceau peste creștetele noastre, în vreme ce dascălul, ca un vrăjitor plin de farmece ne ducea de mână sub cerul molatic al golfului dela Sorrento... Se desfăceau atâtea imagini, plutea atât mister împrejur, era o resemnare blândă în pupilele aținte departe... Filozofia lui Epicur își picura în sufletele noastre pacea senină, când buzele magistrului rosteau încet și ritmic versul înșelător: Dulce ridentem Lalagen amabo, dulce loquentem...

Vasile Goldiș, mare meșter al cuvântului, îmbibat de cultură clasică, scriitor plin de neastâmpăr și de nuanțe, îndrăzneț răscolitor de mase, temperament viforos și pasionat, bun să conducă o țară, să stârnească o revoluție sau să croiască legi pentru a viață nouă, a trebuit să se retragă frumușel într'o chilie de secretar la Consistoriul din Arad, ca să-și poată depăna de-acolo lipsurile unui trai dela o zi la alta. Cine a adâncit cât de cât rolul tiranic pe care-l are societatea în mânuirea energiilor, determinismul fatal al împrejurărilor în plămădirea destinului nostru, își va da seama, de sigur, cum au trebuit să-l doară obezile pe acest Prometeu înlănțuit...

Și cu toate acestea, de-acolo din umbra modestei așezări bisericești, el trei zeci de ani și-a cheltuit puterile de diriguitor spiritual într'o revărsare amplă și metodică. Toate ramificările noastre de viață l-au interesat și-au fost învestite cu pecetea lui. De-acolo plecau la „Tribuna" articolele zguduitoare, cu tonul lor biblic, cu limbajul cronicăresc, alintate de duioșie câteodată, semănând neagră răzvrătire totdeauna. La universitatea din Budapesta în camerele sărăcăcioase ale lui «Petru Maior» ne-adunam și le ceteam ca pe un îndreptar al gândului românesc de baștină. Cine-ar putea să-mi smulgă din memorie pagina de lumină cu care fostul meu profesor mi-a primit cea dintâi carte de versuri rebele menite să strige strangularea unui neam? Neuitate zile de visare romantică, ele luminează de departe ca niște izbucniri de lavă aprinsă din clocotul redeșteptării

noastre... Așa s'a sbătut înainte Goldiș, la gazetă și la adunări de popor, la cărțile lui de istorie sau în parlamentul unguresc, slujind necontenit aceeaș religie. Comitetul național de pe vremuri aștepta totdeauna ca ultim cuvânt judecata lui chibzuită care venea ca o sentință unanim acceptată, n'a fost deci decât consecința logică a unei îndelungi orânduiri din trecut faptul că la adunarea dela Alba-Iulia, când cătușele s'au frânt, codificatorul voinței populare a fost profesorul de istorie care la Brașov aprindea flacăra în candela noastră de adolescenți...

Ce fior trebuie să-i fi străbătut sufletul venind de departe din întunecimea vremilor în ceasul când trecea munții, ducând cu el Regelui Ferdinand hotărârea poporului de a se unì cu Țara. Numai aleșii lui Dumnezeu pot trăì asemenea clipe, cari se întâmplă odată în viața unui neam. Goldiș a înțeles pe deplin înfricoșata măreție a actului. In conștiința lui de cărturar ca la lumina unui fulger trecându-i pe dinainte toată truda bimilenară pentru înfăptuirea ideii, s'a cutremurat și tot restul zilelor lui a rămas covârșit de mistica Unirii. Acest sentiment l-a ridicat sus de-asupra contingențelor politice trecătoare, la un nivel de apreciere de unde nu mai vorbeau patimele mărunte, ci răspunderea mare pentru existența țării. Subt acest unghi de judecată trebuie să privim toată activitatea lui postbelică. Fie că se lăsa chemat de noi perspective de configurație politică, fie că se rostea ca președinte al «Astrei», ca ministru ori ca gazetar, el vedea focul de pe culme și se orienta după chemarea lui. Această elevație de concepție care, firește, punea o distanță între el și zgomotul cotidian al nevoilor curente, nu l-a împărtășit de satisfacțiile demagogiei, dar în schimb elita simțirii românești a subliniat totdeauna cu mult interes cuvântul acestei maturități de gândire adaptată neîntrerupt la formulele civilizației moderne. Crezând în altarul la care se închina el, s'a cheltuit fără răgaz înainte, plimbând subt privirile noastre pline de admirație aceeaș demnitate calmă a bărbăției împlinite înviorată adesea de vii avânturi tinerești. Cu deosebire de adunările de țărani, în fața rezervoriului de sevă populară, în care găsea el toată justificarea rațiunii noastre de-a fi, Goldiș se lăsa răpit de-o oratorie pasionată și vehementă menită să-i dea atașamentul frenetic al masselor.

Până într'o zi, când totul s'a sfârșit. L-a țintuit pe loc boala neiertătoare. O stingere înceată și sigură a început să-l răpuie. Trei ani i s'au măcinat zi cu zi puterile subt îngrijirile de-un devotament supraomenesc ale unei soții care a înțeles totdeauna că îndeplinește o misiune. A fost un chin îndelung și greu, o prăbușire lentă, urmărită necontenit de el cu lampa rațiunii. L-am văzut de multeori în acest răstimp, păstrase încă urmele sănătății lui falnice de odinioară și firea delicată de artist îl îngrozea la gândul morții. O umbră de protestare i se ivea pe frunte, durerile fizice îl copleșeau și noaptea o aștepta cu prevestiri negre... «Cantu galli incipit morbus», îmi spunea cu zâmbetul obosit... Dar și în această cumplită destrămare fizică, Goldiș urmărea zi cu zi procesul marelui tot, se însenina de bucuriile obștești, stigmatiza păcate, ocrotea începători și proteguia plângeri. Mai apăreau încă articole de ale lui, convorbiri la gazetă, străbătute toate de același duh inițial al naționalismului constructiv. La ultimele alegeri a primit să fie candidat pe lista partidului național-agrar. Era o înfrățire de credință între profesor și elev, care nefiind nici odată știrbită ne strânsese tot mai aproape în zilele grele ale anilor din urmă... «Merg cu tine și cu ideea națională», așa-mi scria acum câteva luni...

Astăzi se duce dintre noi înfășurat în cinste și sărăcie pe drumul de veci...

Vasile Goldiș, du cu tine mângâierea că Țara va urma îndemnurile Tale, căci Țara vrea să trăiască, iar ziua de mâne, prietenă tuturor profeților, va vedea în Tine un braț întins spre culme și spre eternitate...

In numele guvernului a vorbit dl ministru *Alex. Lapedatu.* Au cuvântat după acestea dnii: *Dr. Gh. Preda*, ca reprezentant al Asociațiunii „Astra", profesorul universitar din Cluj *V. Stanciu* în numele universității și al *FOR.*-ului, *Ascaniu Crișan* în numele profesorilor, ș. a.

După terminarea cuvântărilor, sicriul cu rămășițele pământești ale lui Vasile Goldiș a fost scos din Palatul cultural și așezat pe un afet de tun.

Cortegiul era format din: un detașament de gardieni publici, purtătorul crucii, carele cu coroane, corurile, ofițerii cu decorații, afetul de tun cu sicriul, familia, reprezentantul Suveranului, al guvernului, parlamentarii, autoritățile civile și mililare. Școalele au fost înșirate dealungul bulev. Regina Maria, iar corurile și fanfarele au cântat la colțurile de stradă, pe unde a trecut cortegiul.

Inmormântarea s'a făcut la cimitirul Eternitatea.

O scrisoare a lui Vasile Goldiș din timpul din urmă

Inalt Prea Sfințitul nostru Mitropolit *Nicolae* a binevoit, la rugarea noastră, să ne dea să publicăm o scrisoare pe care i-a adresat-o în timpul din urmă regretatul Vasile Goldiș, ca mulțumită pentru o serie de cărți pe care I. P. S. Sa i le trimisese.

Deși își aștepta sfârșitul dispoziția lui Vasile Goldiș, așa cum transpiră din scrisoare, e de-o seninătate creștinească obținută prin încrederea puternică în Domnul. Un pasagiu se referă la ajutorul pe care ca ministru al cultelor îl dăduse pentru tipărirea scrierii: „Tinărule, Ție-ți zic, scoală-te" și pentru care I. P. S. Sa îi mulțumește. Un altul se referă la vizita pe care I. P. S. Sa anunțase că i-o va face cu ocazia instalării episcopului de Caransebeș. Regretatul n'a mai apucat însă acest moment, de care se bucura cu anticipare.

Arad, 1 Noemvrie 1933

Inalt Preasfințite Părinte,

Mulțumesc din tot sufletul pentru cinstea și bucuria ce mi-ați făcut trimițându-mi frumoasele și interesantele broșuri: «Ortodoxia în mijlocul frământărilor de azi», «Tânărule, Ție-ți zic, scoală-te!», «Schitul cu plopi« de Al. Lascarov-Moldovanu, și «Ortodoxia» de Sergiu Bulgakoff în traducerea lui Nicolae Grosu. Voiu ceti cu multă plăcere aceste cărți verificându-se valoarea lor chiar prin interesarea I. P. S. Voastre pentru ele și mai vârtos broșurica cu orientările programatice pentru «Frăția Ortodoxă Română», ieșită din condeiul meșter al I. P. S. Voastre. Imi prilejește multă satisfacție faptul, că am putut contribuì și eu prin acordarea bucuroasă a unui modest ajutor la editarea gândurilor frumoase ale mult iubitului și mult regretatului meu amic și fost coleg la liceul român din Brașov, care a fost Dionisie Făgărășanu, pilda cinstei, a credinței și a celor mai nobile îndemnuri spre bine și corectitudine în viață.

Mulțumesc în deosebi pentru părinteasca interesare ce mi-o arătați și pentru mângâierea sufletească ce mi-o pregătiți înălțând spre cel Atotțiitorul rugăciunile I. P. S. Voastre spre alinarea suferințelor mele trupești, cât și pentru măgulitoarele cuvinte de aprețiare a personalității mele, cari — fără îndoială — sunt isvorâte mai mult din sentimentele prietinești ale I. P. S. Voastre pentru mine, decât din realitate, fiindcă în viața mea suficient de lungă am făptuit prea puțin pentru binele obștesc, în orice caz mult mai puțin de cât ar fi fost dorința mea. Sunt convins că alături și sub lumina pilduitoare a I. P. S. Voastre generația de azi și cea viitoare va ști să dea mult mai roditoare îndrumare energiilor de viață ale neamului nostru, de cum am putut-o efeptuì noi, cari în curând vom trece din lumea aceasta.

Știrea despre reconfortarea mea în ce privește sănătatea este departe de realitate și s'a putut răspândi prin faptul, că pe cei ce mă onorează cu vizitele lor, îmi dau silință să-i primesc cu seninătate și fără tânguiri personale, cari ar putea să-i mâhnească și astfel binevoitorii mei pleacă dela mine crezându-mă pe calea însănătoșirii. Adevărul este însă, că boala mea nu se poate vindeca. O știu prea bine, dar mângâierea mea este Domnul și aștept cu creștinească resemnare sfârșitul care nu mai poate întârzia mult.

Este pentru mine o mare mângâiere gândul că poate voiu fi fericit să Vă pot săruta sfânta dreaptă aci la mine acasă la Arad, de unde nici nu mă prea pot mișca.

Deodată cu mulțumita mea Vă rog să primiți, Inalt Prea Sfințite, asigurarea celor mai sincere și călduroase sentimente de iubire și venerațiune, ce Vă păstrează cu sărutări de mâni al I. P. S. Voastre sincer devotat

(ss) V. GOLDIȘ.

† Ștefan Ciceo Pop

La încheerea foii aflăm prea dureroasa știre despre moartea venerabilului bărbat al neamului *Ștefan Ciceo Pop*, care s'a stâns la Arad în ziua de Vineri 16 Februar c., în vârstă de 69 ani.

Abea au trecut câteva clipe dela înmormântarea regretatului Vasile Goldiș, și viața noastră publică pierde din nou, prin moartea lui Ștefan C. Pop, un element de mare valoare morală și un nobil patriot.

Numele acestui distins reprezentant al vieții politice se împletește în cununa acelor personalități de elită ale Ardealului, cari au realizat unitatea națională a neamului nostru. Inmormântarea marelui defunct se va face cu funeralii naționale Luni în 19 l. c.

Dumnezeu să-l odihnească întru cei aleși ai Săi!

Probleme, fapte, comentarii

Revista Teologică. *Au apărut Nr. 1—2 din 1934 cu articole de studii, mișcare literară, cronică bogată, note și informații.*

Intr'o îngrijită înfățișare tehnică, având colaborarea unor valoroși profesori ai Academiei noastre teologice, și a altor iscusite tinere condee, organul sibian pentru știința și viața bisericească, dirijat de Prof. N. Colan, continuă să facă parte din șirul serioaselor reviste care aduc reale servicii culturii religioase ale cititorilor săi preoți și mireni.—

Abonamentul revistei, care apare lunar, este pe an: 260 lei. Redacția și Administrația: Sibiu, strada Mitropoliei 24—28.

*

Conferența profesorului I. Lupaș, *președinte al comitetului regional Cluj al Ligii antirevizioniste române, s'a ținut Duminecă în sala prefecturii Sibiu. Inainte de a desvolta prelegerea consacrată unității etnice a României față de revizionism, învățatul istoric ardelean face în emoționante cuvinte, pomenirea acum decedatului mare luptător național, Vasile Goldiș. Auditoriul se ridică în semn de pietate și recunoștință adâncă, aduse memoriei celuice a muncit și luptat atât de mult pentru înfăptuirea României întregite.*

Intr'o luminoasă expunere, despre unitatea noastră națională în fața revizionismului, profesorul I. Lupaș arată că unitatea aceasta națională este rezultatul forței etnice a neamului nostru și a voinței celei drepte a lui Dumnezeu. Toți ceilalți factori externi, ca simpatia lumii civilizate și greșelile enorme ale prigonitorilor noștri, sânt numai accesorii. Ei au trebuit să înregistreze, de ori unde ar fi fost această realitate, care era unitatea națională, și să restitue dreptatea noastră milenară. Această unitate nu se bazează numai pe tratate de pace dela mesele verzi, ci ea e un rezultat al tuturor frământărilor de veacuri. In fața acestei realități de două ori milenare, manifestată prin aceeaș limbă, același port, artă, literatură, și încălzită de aceleași aspirații și ideal, n'au lipsit nici de aceia cari n'au voit să țină seama de ea. Aceștia sânt mai ales ungurii din statul ungar. După încheerea tratatelor de pace s'a născut acest curent revizionist, cu izbucniri când în Germania, când în Italia, mai recent în Anglia. In fața acestui curent noi trebue să răspundem cu demnitatea și cu toată puterea sufletească ce ni-o dictează această unitate ca indestructibilă. Conferențiarul face apel către toți românii să se înroleze la această mișcare pentru a da răspunsul cuvenit celor ce nu-și găsesc astâmpăr în fața dreptății divine.

*

Românii din *Odorhei*, protopopiatul Sighișoarei, s'au adunat — neavând încă biserică, — la 4 Februar a. c., la capela ortodoxă, unde s'a slujit parastas pentru marele român Emanuil Gojdu, care întreaga sa avere a lăsat-o prin testament neamului și bisericii românești din Ardeal. De vreme ce de 15 ani, guvernul ungar prin abuz și ilegalitate deține această avere, Părintele Sebastian Rusan, schițând meritele marelui român și bunului ortodox Emanuil Gojdu, cere să se voteze o moțiune de protest. Moțiunea, iscălită de 344 români însuflețiți, roagă intervenția urgentă a guvernului țării noastre pentru recâștigarea „Fundațiunii Gojdu", pe seama Mitropoliei ortodoxe a Ardealului, care a folosit averea lui Gojdu timp de peste 4 decenii adecă, dela 1870, anul morții lui Gojdu, până în preziua unirii Ardealului cu Patria-mumă.

— In adunarea poporală din parohia *Mihai Viteazul*, în același protopopiat, a vorbit credincioșilor Pr. Eugen Bologa. S'a votat, în unanimitate, aceeaș moțiune de protestare.

Nr. 1583.

Dumineca Bolnavilor

Prăsnuirea Dumineii Bolnavilor în anul acesta se va face în 25 Februar a. c., în conformitate cu circulara noastră cu Nr. 964 din 16 Ianuar 1926 și circulara cu Nr. 655 din 6 Februar 1933. Ca și în trecut se va proceda cu pregătirea bolnavilor din spitale pentru împărtășirea cu sfânta cuminecătură în Dumineca bolnavilor și cu slujirea sfântului maslu.

La sfânta liturghie se vor intercala ecteniile pentru bolnavi, iar predica ținută se va trimite aici în decurs de opt zile dimpreună cu tabloul bolnavilor și al ajutoarelor distribuite.

Sibiu, 16 Februar 1934.

Consiliul arhiepiscopesc.

„F. O. R."

Pentru despărţămintele protopopeşti ale F. O. R.-ului

Având în vedere importanţa simbolică ce o are pentru biserica noastră Dumineca Ortodoxiei şi ţinând seamă de faptul că 'n această zi s'a alcătuit şi Asociaţia „Frăţiei Ortodoxe Române", conducătorii despărţămintelor F. O. R.-ului, de acord cu întâistătătorii bisericii locale, sânt rugaţi să organizeze festivaluri religioase pentru prăznuirea după cuviinţă a acestei memorabile zile.

La aceste festivaluri se va vorbi despre semnificaţia religioasă a sărbătorii şi despre puterea mântuitoare a credinţei ortodoxe, întru care a trăit şi va trăi neamul nostru. Bun lucru se va face, dacă se va vorbi în acelaş timp şi despre Asociaţia „FOR"-ului, care s'a alcătuit în vederea frumosului scop de a sprijini biserica în strădaniile ei. Un cor de copii sau altfel de cor va putea completa programul festivalului.

COMITETUL EPARHIAL AL „F. O. R."-ului.

Alte ştiri dela F. O. R.

„Viaţa Ilustrată"

Zilele aceste apare revista pentru familie, *Viaţa Ilustrată*, sub auspiciile *Frăţiei Ortodoxe Române*, secţia *Sibiu*, şi sub îngrijirea dlui prof. Nicolae Colan.

Publicaţia, cu numeroase ilustraţii, va avea un cuprins ales şi variat, din toate domeniile care pot să intereseze o creştinească familie ortodoxă română.

Avem, după semnele de până acum, toată siguranţa că preoţii şi alţi intelectuali, zeloşi şi iubitori de lucruri frumoase şi bune, vor sprijini şi recomanda în cercul lor de cunoştinţe revista pomenită. Primul ei număr se trimite *gratuit* ori cui o cere.

Comemorări

Toate secţiile asociaţiei F. O. R. au făcut în întinsul ţării comemorarea marelui român şi bun ortodox* Emanuil Gojdu *la împlinirea celor 64 de ani dela moartea sa. In cuvântări, potrivite sărbătoririi, s'au reamintit momentele însemnate din viaţa neuitatului binefăcător al tinerimii şcoalelor.

La aceste prilejuri s'au votat moţiuni cu numeroase subscrieri, care cer insistent rezolvirea chestiunii fundaţiunii Gojdu, reţinută pe nedrept la Budapesta din partea guvernului ungar.

Credincioşii bisericii ort. aşteaptă, ca guvernul român să nu întârzie a intervenì pentru redobândirea bunurilor fundaţiunii Gojdu pe seama adevăratului ei proprietar care este biserica ortodoxă română din Ardeal şi Banat.

Dela secţii

F. O. R. dela *Deva*, sub conducerea dlui I. Sporea, directorul şcoalei normale, desfăşoară o lucrare înviorătoare în oraşul Deva şi în satele din împrejurimi.

S'au organizat conferenţe publice pentru intelectualii deveni. Cu aceste prilejuri a vorbit recent dl I. Ştefănescu despre pictura bisericilor ortodoxe din judeţul Hunedoarei. Publicul l-a ascultat cu multă plăcere şi atenţiune.

Din Mediaş

Din iniţiativa şi sub purtarea de grije a Reuniunii femeilor române şi a Frăţiei Ortodoxe s'a aranjat un concert in oraşul Mediaş. Corul studenţilor dela Academia teologică „Andreiană" a executat sub conducerea dlui N. Topolog un program variat şi frumos. Dl profesor Dr. D. Stăniloae a desvoltat conferenţa: „Maşinismul şi viaţa spirituală", reliefând rolul pe care trebue să-l aibă în viaţa omului factorul sufletesc, fără de care nu există personalitate. Conferinţa a fost ascultată cu un viu interes de către mulţimea românilor cari au luat parte. O astfel de manifestare cu caracter cultural religios, pe care şi-a înscris-o în programul său FOR, cât şi reuniunea femeilor face parte din marele câmp al apostolatului. Laudă se cuvine atât prezidentei femeilor române, dna protopopeasă Cornelia I. Crăciun, cât şi dlui ing. M. Ciortea, preşedintele „Frăţiei" din Mediaş. —

Comitetul reuniunii femeilor prin prezidenta Cornelia I. Crăciun aduce calde mulţumiri următorilor dăruitori cu suprasolviri: V. Nistor cons. arhiepiscopesc, N. Colan rectorul Academiei teologice, protopopul I. Crăciun, Dr. I. Moldovan advocat Mediaş, Oct. Oraştean procurist Mediaş, M. Ambrozi primarul oraşului, preot George Iacob, câte Lei 100; Dr. V. Ştirbeţiu prefectul Sighişoarei 200 Lei; Fabrica de sticlă 700 Lei. Total 1600 Lei.

Revistă nouă. — Comisia relaţiilor externe anglicane anunţă scoaterea revistei: Oecumenica: Revue de Synthèse Théoligique, care va apare la Paris în limba franceză. O publică societatea pentru promovarea cunoştiinţii creştine, S. P. C. K. Northumberland Avenue, London W. C. 2. England, cu preţ de 4 shilingi. Editor Dr. H. E. Moreton, preot anglican.

In fruntea comitetului de redacţie e arhiepiscopul de York, Dr. W. Temple, cu alţi cinci episcopi şi o seamă de profesori de teologie [Dr. Kidd, Prof. Raven, Prof. Quick etc.].

Scopul revistei e să facă cunoscute principiile anglicane în cercurile teologice europene. Revista va avea o parte destinată sintezei teologice, având colaborarea teologilor ortodocşi în frunte cu profesorii Academiei teologice ortodoxe ruseşti din Paris. Chiar în numărul prim care apare în decursul lunii Martie, va publica teologul rus Bulgacov un articol important. Revista va face bune servicii celorce vreau să cunoască locul anglicanismului în lumea religioasă de azi.

INFORMAŢIUNI

Parastas. In catedrala mitropolitană din Sibiu s'a slujit, în 10 l. c., un parastas cu ocazia împlinirii a 40 zile dela năprasnica moarte a fostului prim-ministru I. G. Duca. Serviciul religios a fost săvârşit de P. S. Sa Arhiereul Vicar Vasile, înconjurat de un sobor de preoţi. Au asistat reprezentanţii autorităţilor civile şi militare, numeroşi ofiţeri din garnizoană, funcţionari şi alţi credincioşi.

Consiliul de miniştri a luat de curând unele măsuri potrivite, pentru controlul spectacolelor cinematografice, în interes moral şi cultural. Guvernul, urmând aceeaş direcţie sănătoasă, va trebuì să ia măsuri şi în chestiunea publicaţiilor imorale, oprind respândirea lor în public.

ŞTIRI LOCALE

Reuniunea română de muzică „Gh. Dima", Sibiu, a oferit Dumineca trecută, publicului iubitor de artă muzicală, reprezentarea unei premiere româneşti, Salba de aur, operetă romantică, cu subiect din popor şi muzică de G. Fotino. Acţiunea piesei se învârte în jurul unei comori îngropate şi găsite cu ajutorul vrăjilor şi a flacărilor ieşite dintr'însa. Comoara, în loc să ajungă în mâna unor şireţi uneltitori, trece în mâna unui cinstit gospodar, în a cărui ogradă fusese îngropată.

Interpretările rolurilor, cu mici defecte (explicabile de alt fel), s'au desfăşurat corect. In deosebi glasul sopran (al dşoarei C. Pinciu) şi glasul alt (al dnei L. Popovici), nu mai puţin vocile dlor Iosof, Luca, Neagu şi Viţelariu, au stârnit aprobările salei arhipline a teatrului. Dansurile şcoalei dnei Hamrodi au fost lung ovaţionate. Corul, care a cântat rugăciunea dimineţii şi apoi cântecul muncii, în actul al doilea, s'a achitat onorabil de această sarcină, — dupăce, în primul act, corul nuntaşilor de ţărani şi ţărance, ca număr şi ca exterior foarte impunător, a rămas dator să repare, la o nouă reprezentare, unele greşeli, urmărind mai atent bagheta dirijorului. Auditorul a făcut o însufleţită primire compozitorului G. Fotino, directorului reuniunii I. Delu, directorului de scenă V. I. Popa şi orchestrei sibiene.

Numai scurt timp! [5] 2—

Ocaziune favorabilă pentru cumpărare ieftină de **Ghete (pantofi).** Vă oferim ocaziunea, care nu revine, în preţuri şi calitate. Vitrinele noastre Vă vor convinge despre felul nostru de superioară execuţie.

Fabrică şi depozit de ghete [pantofi]
„FILT"
Str. Regina Maria Nr. 13

CĂRŢI ŞI REVISTE

In Biblioteca Ziaristică, publicată de sindicatul presei române din Ardeal şi Banat, au apărut până acum două numere, conţinând descrierea vieţii şi activităţii unor figuri reprezentative ale gazetăriei româneşti dela noi în decursul deceniilor trecute. Primul număr este închinat lui *V. Goldiş*, a cărui figură este prezentată de dl Ion Clopoţel, preşedintele sindicatului; al doilea este scris de dl Ion Mateiu, de spre *Ion Al. Lapedatu*, fostul profesor la liceul nostru din Braşov şi colaborator la Orientul Latin, apoi redactor la Albina Carpaţilor, unul din merituoşii publicişti şi profesori ardeleni. — Broşurile se vând cu 25 Lei de exemplar.

(7) 1—3

Concurs

Se publică concurs pentru întregirea parohiei vacante de clasa III-a **Roadăş,** protopopiatul Cohalm-Rupea, cu termen de 30 zile dela întâia apariţie în Tel. Român.

Venitele sânt:

1. Salarul dela stat.
2. Stola obişnuită în protopopiat.
3. Opt jugăre fânaţ, dat prin reforma agrară.
4. 20 l. cereale de familie (circa 50 familii).
5. Lemne de foc.
6. Locuinţă parohială, cu dependinţe şi grădină.

Cererile de concurs se vor înainta în termen oficiului protopopesc al Cohalmului împreună cu actele necesare şi cu concesiunea de candidare din partea Prea Ven. Consiliu Arhiepiscopesc.

Candidaţii se vor prezenta — cu încuviinţarea oficiului protopopesc — în parohie, în vreo Duminecă sau sărbătoare, spre a fi cunoscuţi de către parohieni.

Rupea, 19 Ianuar 1934.

Alex. Brotea
protopop.

(8) 2—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei vacante de clasa III-a **Vârghiş,** cu filiile **Brăduţ, Doboşeni, Tălişoara** şi **Filia,** protopopiatul Cohalm-Rupea, se publică concurs cu termen de 30 zile, dela prima apariţie în Telegraful Român.

Beneficiile împreunate cu acest post:

1. Intregirea dela stat.
2. 17 jugăre sesiune parohială (calitate slabă).
3. Stola obişnuită în tract.
4. Locuinţă parohială constătătoare din 2 camere (veche şi din lemn).

Candidaţii, cari trebue să fie cunoscători şi-ai limbei maghiare, îşi vor înainta cererile de concurs în termenul arătat, împreună cu autorizaţia centrului de-a candida, — urmând a se prezenta în vreo Duminecă sau sărbătoare, pentru a face cunoştinţă cu poporul.

Din ord. Nr. 252—934 al Prea Ven. Consiliu arhiepiscopesc.

Alexandru Brotea,
protopop.

Nr. 148/1934 (6) 2—3

Concurs repetit

Pentru întregirea parohiei vacante **Feldioara** de cl. III, protopopiatul ortodox român Avrig, în baza ordinului Prea Ven. Cons. arhiepiscopesc din 16 Iannar 1934 Nr. 337 Bis. se publică un concurs nou cu termenul de 30 zile dela prima publicare în Telegraful Român.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroh sânt:

1. Cele fasionate în coala B pentru întregirea venitelor preoţeşti dela stat.
2. Venitele stolare uzitate în parohie.
3. Sesiune parohială în mărime de 5 jugăre.
4. Un dublu decalitru de bucate de fiecare parohian.
5. Patru stângini de lemne aduse acasă.
6. In păşunatul comunal drept ca oricare parohian.
7. Pentru chirie, 3000 lei (trei mii) anual.

Doritorii de a ocupa acest post de paroh să-şi înainteze cererile concursuale instruite conform normelor în vigoare împreună cu concesiunea dela Prea Ven. Cons. arhepiscopesc, că pot candida la această parohie, la oficiul protopopesc în Avrig (poşta Avrig, judeţul Sibiu) până la terminul susindicat, având a se prezenta cu prealabila încuviinţare a oficiului protopopesc în vreo Duminecă sau sărbătoare la biserică, spre a cânta, cuvânta eventual celebra şi a face cunoştinţă cu poporul şi poziţia locului.

Avrig, 28 Ianuar 1934.

Oficiul protopopesc ortodox român Avrig în înţelegere cu consiliul parohial.

Ioan Cândea
protopop.

Nr. 45/1934 (4) 2—3

Concurs

Se publică concurs pentru întregirea parohiei vacante de clasa a III-a **Hăpria-română,** din protopopiatul Sebeşului, cu termen de 30 zile dela prima publicare în Telegraful Român.

Beneficiile împreunate cu acest post:

a) Casă parohială.

b) Sesiune parohială: 11½ jugăre arător.

c) Una zi de lucru de fiecare fum.

d) Lemne de foc din pădurea bisericii.

e) Stola obişnuită în parohie.

f) Salarul dela stat.

Cererile de concurs se vor înainta oficiului protopopesc ortodox român al Sebeşului, în termenul indicat.

Candidaţii vor anexa la cererile de concurs şi concesiune dela Preaven. Cons. Arhiepiscopesc, că pot candida la această parohie.

Candidaţii se vor prezenta, cu încuviinţarea prealabilă a oficiului protopopesc, în vre-o Duminecă sau sărbătoare la biserică, spre a fi cunoscuţi de către parohieni.

Sebeş-Alba, 12 Ianuar 1934.

Oficiul protopopesc ortodox român al Sebeşului în înţelegere cu consiliul parohial.

Dr. Vasile Oană
protopop.

Nr. 39/1934 (5) 2—3

Concurs

Se publică concurs pentru întregirea parohiei vacante de cl. II-a **Dupăpiatră-Valea-Porcurii,** cu filia **Şerboaia,** din protopopiatul Zarand, cu termin de 30 zile dela prima publicare în Telegratul Român.

Venitele împreunate cu acest post:

1. Salarul dela stat.
2. Stola obicinuită în parohie.
3. Jumătate zi de prestaţie de fiecare fum.

Cererile de concurs se vor înainta oficiului protopopesc al Zarandului în Brad în termenul indicat.

La cererea de concurs se va anexa şi încuviinţarea Prea Ven. Consiliu arhiepiscopesc, că pot candida la această parohie.

Candidaţii se vor prezenta în vre-o Duminecă sau sărbătoare la biserică, — cu observarea dispoziţiunilor reglementare, — spre a fi cunoscuţi de parohieni.

Brad, la 20 Ianuar 1934.

Oficiul protopopesc ortodox român al Zarandului în înţelegere cu cons. parohial.

Ioan Indreiu
proptoop.

Au apărut:

Cântările liturgice
pentru cor mixt, publicate de
Timotei Popovici
profesor de muzică la şcoala normală „A. Şaguna" şi dirigintele corului mitropoliei

Ediţie nouă primenită. Se poate comanda dela Librăria Arhidiecezană din Sibiu. — Preţul Lei 160.

Redactor responsabil: Pr. Dr. D. Stăniloae. Editura şi tiparul Tipografiei arhidiecezane.

Anul LXXXII — Sibiu, 25 Februarie 1934 — Nr. 9

Telegraful Roman

Organ național-bisericesc. — Intemeiat în 1853 de Mitropolitul Andreiu Șaguna

APARE SĂPTĂMÂNAL

Din suferințe la biruință

La *Dumineca Ortodoxiei* biserica noastră comemorează suferințele, luptele și biruințele învățăturii ortodoxe asupra erorilor și ereziilor.

Mântuitorul a zis:

«Eu pentru aceasta m'am născut și pentru aceasta am venit în lume, ca să mărturisesc adevărul», (Ioan 18, 37).

Biserica ortodoxă, crede și mărturisește acest adevăr: Adevărul Mântuitorului Hristos. Acesta este primul motiv care ne determină să iubim ortodoxia.

Noi iubim ortodoxia, fiindcă este religia adevărului. Ea vestește în lume Evanghelia Mântuitorului nostru, așa după cum a fost trăită de creștinii cei dintâi și cei mai buni, curată și ferită de amestecuri omenești.

Alte religii și alte credințe s'au răspândit în lume prin puterea armelor, prin războaie de zeci și sute de ani, prin sabie și vărsări de sânge. Biserica noastră n'a cunoscut altă armă de luptă și apărare, decât «sabia Duhului», care este cuvântul lui Dumnezeu» (Efes. 6, 17). Acesta este alt motiv pentru care noi iubim ortodoxia.

Biserica ortodoxă n'a atacat și n'a asuprit. A fost toleranță, îngăduitoare și iertătoare față de ceice au lovit-o. Ea s'a apărat și s'a jertfit eroic pentru mântuirea fiilor ei dreptcredincioși, resemnându-se la toate atacurile în rugăciunea de iertare a Mântuitorului de pe cruce: «Părinte, iartă-le lor, că nu știu ce fac», Luca 23, 34).

Noi iubim ortodoxia, fiindcă este religia românilor. Aceasta religie a concrescut și s'a identificat cu viața neamului nostru. Pe umerii ei a purtat crucea suferințelor unui neam întreg, iar pe fruntea ei a purtat coroana de glorie a poporului nostru: Cununa de spini.

Dar, din scrumul și cenușa celor peste o sută de mănăstiri, pustiite sau înstrăinate numai în Ardeal, și din oasele martirilor țărani, preoți, călugări, femei și copii a înviat, și prăsnuim astăzi biruința ei.

A fost umilită, dar s'a înălțat; batjocorită, dar cinstea și curățenia ei a rămas neprihănită. Scriptura trecutului ei a fost scrisă cu lacrimi de sânge... Dar, cu toate acestea, *poporul* nostru nu a cunoscut și nu cunoaște nici astăzi altă religie, afară de cea ortodoxă. Aceasta e «*legea românească*», cum îi ziceau strămunii, «curata și cinstita noastră lege». In ea s'a născut, s'a botezat, a crescut și a trăit poporul român. Ei îi datorăm prima tipografie românească, prima carte românească, prima școală românească, primul spital la noi în țară. Limba noastră s'a scris românește mai întâi în cuvintele Sfintei Scripturi.

In trecut biserica ni-a dat credința, și credința ni-a întărit curajul, ca să ne ridicăm din suferințe la biruință. Părinții noștri prin credință au făcut minuni, ca odinioară prorocii. «Prin credință au biruit împărății, au făcut dreptate, au dobândit făgăduințele, au astupat gurile leilor, au stins puterea focului, au scăpat de ascuțișul sabiei, s'au întărit din slăbiciune, s'au făcut tari în războaie, au întors taberile vrăjmașilor în fugă... Alții au suferit batjocura și biciul, lanțuri și temniță. Au fost uciși cu pietri, au fost puși la cazne, au fost fierăstruiți, au murit uciși cu sabia, au pribegit,... lipsiți, strâmtorați, rău primiți,... au rătăcit în pustii și în munți și în peșteri și în crepăturile pământului», (Evrei 11, 33—38).

Prin credința lor s'au făcut de pomenire, răbdând până la mucenicie asuprirea. «Neamul românesc a plâns și s'a bucurat pe sfintele praguri ale bisericii sale. Eată taina vieții lui».

Noi prin credința ortodoxă am trăit. Ortodoxia a intrat în sângele nostru. Ceice s'au lepădat de ea, au perit, cufundându-se în valurile străinilor. Nobilimea română din Ardeal s'a perdut, când și-a lăsat religia ortodoxă. *Ceice au rămas statornici în cinstea legii, au rămas statornici și în focul iubirii de țară și neam.* Au îndurat toate prigoanele și greutățile, «bine știind că suferința lucrează răbdare, răbdarea curățire, curățirea nădejde, ear nădejdea nu rușinează», (Romani 5, 3—5). Și nădejdea nu ne-a dat de rușine. Iată de ce iubim noi ortodoxia!

In vremea noastră, de îndoială, dibuiri și nestatornicie, pilda strămoșilor ne stă înainte ca o lumină vie, arătându-ne poruncitor calea mântuirii: lupta și evlavia. Părinții și bătrânii noștri se luptau cu credință și se rugau cu adâncă evlavie. Pentrucă își iubeau fierbinte legea creștină.

Mântuitorul nostru Isus Hristos a întrebat pe Petru: «Simone! Iubești-mă?» Petru a răspuns: «Doamne! Tu toate le știi, tu știi cât te iubesc!»... (Ioan 21, 17). Aceasta întrebare de conștiință se pune *astăzi* fiilor bisericii ortodoxe. «Iubiți voi pe Hristos și Biserica lui cea ortodoxă?».

Să o iubim, din tot sufletul și cu toată căldura inimii noastre, căci ea a fost religia moș-strămoșilor noștri, ea este religia adevărului, pe care nici puterile iadului nu o vor birui.

Pr. Ilarion V. Felea.

Regele Albert al Belgiei, Suveranul erou, una din legendarele figuri ale marelui război, a căzut, în 17 l. c., jertfa unui accident dintr'o excursie, prăbușindu-se în adâncul unei prăpastii.

România, alături de țara îndoliată a Eroului Rege dispărut, a adus ultimul ei omagiu viteazului cârmuitor și aliatului prețios din vremea cataclismului european.

Apărător al libertății și drepturilor popoarelor, Regele Albert a dat strălucite pilde, atât în timpul războiului, cât și al păcii, de înaltă morală și înțelepciune, conducând un popor muncitor și onest pe căile binelui și ale luminii.

Curagiul, devotamentul, optimismul, evlavia și cumpătarea acestui mare prieten și aliat al României, rămân nesterse în amintirea generațiilor cari l-au înțeles. —

Vineri, în 23 Februarie, a fost proclamat noul rege al Belgiei, *Leopold al III-lea*, fiul mai mare al regelui defunct.

Asociația clerului „Andrei Șaguna"

Comunicat

Potrivit §-lui 6 din Regulamentul pentru organizarea despărțămintelor Asociației clerului „A. Șaguna", în postul sfintelor Paști (luna Martie) va avea loc adunarea de primăvară a acestor despărțăminte, cu următorul

PROGRAM:

Ziua I.

Inainte de masă: Invocarea Duhului sfânt. Darea de seamă a președintelui despre activitatea cercurilor religioase și despre activitatea culturală a membrilor despărțământului. Discuții. Chestiunea cotizațiilor. Inscrieri de membri noi. Alegerea delegaților pentru congresul viitor. Propuneri cu privire la activitatea viitoare a despărțământului.

După masă: Vecernie. Mărturisirea preoților și a credincioșilor, cu meditație. (Text pentru meditație: I Ioan 1, 8).

Ziua II.

Sf. Liturghie înainte sfințită. Predică la împărtășirea preoților și a credincioșilor. (Text pentru predică: I. Cor. 11, 28). Impărtășirea preoților și a credincioșilor.

Sibiu, la 21 Februarie 1934.

Biroul Asociației clerului „A. Șaguna".

NB. Foile eparhiale din Mitropolia Ardealului sunt rugate să reproducă acest comunicat.

---

* FOIȘOARA *

Mici studii istorice

Minciună, calomnie sau ce — despre Șaguna?

[Papfalvi. Zejk. Nopcea.]

Minciună? De sigur.

Și să priviți, cum se 'ncurcă 'n ea istoricii grecocatolicii și cum trebue să o descurc — eu!

Este vorba de luna Mai 1848; deci lămuririle sunt necesare.

*

I. Cine-a fost, însă, maghiaronul C. Papfalvi, profesor în Blaj, popă 'n Hațeg, popă 'n Blaj, kossuthist, la 'nceput liberal anticonfesional(?) etc., se poate află dintr'un discurs al lui Augustin Bunea, care caută să-l acopere, ...precât mai merge...[1]

II. In a. 1848 acel Papfalvi a stat de vorbă cu deputatul ungur I. Zejk (din Aiud).

După *Observatoriul* lui Bariț, Zejk ar fi zis către numitul popă unit:[2] „Noi, după adunarea dela Blaj, aici în Cluj, am ținut consfătuire cu Șaguna și el a zis că Românilor nici o *concesiune* de **drept** să nu le facem, numai să ștergem și toate *drepturile* cele prejudițioase ale Sașilor".[3]

III. In amintitul necrolog al lui Augustin Bunea textul citat de B. revine, dar sună — altfel; la pagina 118.

Izvorul este, însă, trebue să fie acelaș!

După A. Bunea, care extrage din *manuscriptul* lui Papfalvi (p. 109), L. V. Nopcea ar fi zis odată că „Șaguna e un adevărat *comediant*».[4] Dar cu cine era să vorbească serios Șaguna?! Cu Vasilică Nopcea?!

Despre acest individ, fraudulos în politica națională, să se cetească, aici, anexa mea cu titlul *V. Nopcea.*

Apoi, mulțumit, de Nopcea, iezuiticul A. Bunea, continuă cași B.:

„Mai târziu, întrebând Papfalvi pe deputatul dietei din Cluj Iosif Zejk, că pentru ce nu împlinesc cererile Românilor formulate în adunarea din Blaj,[5] acel deputat, care avea multă trecere în dieta din Cluj, a respuns următoarele:

„Știi ce? Noi am conferit cu Șaguna, și el a zis că Românilor să nu le facem **niciun favor,** ci din contră să cassăm toate *drepturile* și privilegiile Sașilor".

A nu cere *favoruri* nu însemnează a nu cere *drepturi!*

Cerând, însă, cassarea tuturor drepturilor și *privilegiilor* săsești, *în favorul cui o cereà Șaguna?* Dar ce cereà Șaguna (dacă a cerut acea cassare), însemnà treptata desființare a Sașilor![6]

IV. In realitate ce scrisese Papfalvi? *Originalul* (sau *un* original al amintirilor lui C. P(apfalvi) se găsește printre manuscriptele lui B., la Academie, nr-ul 977 al volumului, fila 34 *v.*, rândul 15—17, de sus în jos. Papfalvi, scrisese că Șaguna ar fi zis cătră Zejk:

> «*ca romaniloru nece o* **concesiune** *se fácemu, dára din contra sé casamu si toate* **drepturile** *sasiloru*». —

Scrisul lui C. Papfalvi este datat din: „Blasiu 8/4. 1881". Din Aprilie 1881.

In Aprilie 1881 Papfalvi erà om de 77 ani! Ce-a scris el despre spusa lui Zejk erà, deci, lucru vechiu, de vreo 33 ani; și-l mai aduceà bine aminte C. P., cel cu creer de 77 ani?

Totuși, textul lui C. P. este cel mai cuviincios; după el, Șaguna cereà o *egalitate* de drept, întru cât *concesiune* însemnà și atunci o abatere dela un drept (istoric) nefavorabil cuivà sau un favor, cum a 'nțeles A. Bunea. Denaturarea cea mai supărătoare a textului C. P. a comis-o Bariț! —

V. Să punem, însă, această afacere și în cadrul istoric care-o cuprindeà.

V. Privitor la *drepturile* Românilor din „fundul regiu-săsesc" aduc, așadar, aminte că Universitatea Sașilor se'ntrunise din 10 Februarie 1848, că deputații sași veniseră cu instrucții să voteze egalaîndreptățire a Românilor și că 'n *3 Aprilie* Universitatea a și votat-o.[7] Erà vorba ca în teritoriul săsesc Românii să fie admiși în posturi, în bresle, și *ca și bisericile* **ne-**

---

[1] Vezi-i pp. 109—140 din *Discursuri* etc.

[2] *Observatoriul;* anul VII, p. 374, p. 2, coloana 1, rândul 26 de jos în sus.

[3] Vorba ar fi fost, deci, numai despre Românii din pământurile săsești?! *G. B. D.*

[4] Șaguna *co-me-di-ant?* Se vede ori nu, prin acest cuvânt, intenția de *calomniare* a marelui mitropolit ortodox? *G. B. D.*

[5] Tocmai C. Papfalvi ar fi cerut așà cevà?! Cui i se spun astfel de basme?! *G. B. D.*

[6] T. V. Păcățianu, cel prea mult insultat de Bunea, a făcut bine, că 'n *Cartea de aur*, vol. 9, p. 757, a spus că ridicarea privilegiilor, erà o idee fundamentală la Șaguna.

[7] Vezi Fr. Teutsch, *Geschichte der Siebenbürger Sachsen*, vol. III (1910), p. 211 și 215.

Probleme, fapte, comentarii

Ieşiri nepotrivite. *Intr'un număr trecut al ziarului nostru am comentat cu calm şi obiectivitate revendicările congresului de filozofie cu privire la predarea acestei discipline în şcolile secundare. Toate cercurile bisericeşti s'au sesizat de această problemă. Preoţimea bucureşteană a purces chiar la organizarea unei acţiuni mai sistematice pentru apărarea învăţământului religios.*

Iată însă că o seamă de profesori de filozofie — cei cari au organizat congresul — ţin să răspundă acestor ecouri printr'un comunicat (vezi «Curentul» din 18 Februarie), în care constatăm cu dureroasă uimire pe lângă aceaş neînţelegere pentru realitatea religioasă, un arţag de foarte inferioară calitate, intreţesut cu o nu mai puţin ieftină zeflemea.

In ton de ultimat, sub care se străvăd nu ştiu ce grave ameninţări, comunicatul întreabă: «Aceasta trebue s'o ştim precis. Discută profesorii de religie ca oameni de şcoală sau ca preoţi cari mobilizează, în afară de şcoală, adunări publice de protestare în care ştiinţa educaţiei este supusă la votul enoriaşilor din parohie?».

Să întrebăm şi noi: Permite ştiinţa educaţiei, celor ce o au cu adevărat, un astfel de ton? Şi apoi, enoriaşii aceia dispreţuiţi, aşa fără ştiinţă de educaţie cum sunt, au şi ei dreptul să întrebe pe dnii profesori de filozofie: ce ideal moral urmăriţi în educaţia pe care vreţi s'o faceţi fiilor noştri? Noi am vrea să fie educaţi după idealul moral creştin.

Cât despre expresii ca „predica moralei absolute", «predica morală», în cari cuvântul „predică" revine mereu ca un suprem calificativ dispreţuitor, ele ar putea fi interpretate şi ca indicii ale unei foarte depărtate cunoaşteri a unui sanctuar în care cine n'a pătruns măcar câteodată, nu ştiu dacă e filozof cu adevărat.

Noi am dorì ca adevăraţii reprezentanţi ai **gândirii** *filozofice din România să dezavueze tonul astorfel de comunicate. Desigur că ele nu-i ating nici pe ei, nici filozofia, dar pot produce, măcar temporal, confuzii regretabile.*

Religia si filozofia sunt făcute să se înţeleagă şi în România. Chiar în şcoala secundară. Ce nu poate face o strânsă colaborare între profesorul de religie şi cel de filozofie?

Chiar comunicatul acesta lasă, pe de altă parte, o punte de înţelegere când declară că «filozofia e străină de orice rudenie cu ateismul» şi că nu cere orele de morală propriu zisă, ci cele de dirigenţie după o transformare a lor în ore de cercetare a individualităţii elevilor. S'ar putea găsi o modalitate ca în cadrul acestor ore de dirigenţie să se destăşure şi mai strâns colaborarea între cei doi profesori.

Nu e timpul în care să ne putem permite luxul reciprocelor ignorări şi jigniri.

Şi mai ales nu se mai poate face aceasta la adresa religiei, azi când toţi bărbaţii luminaţi formulează ca centrul misiunii noastre: refacerea morală.

*

Icoanele... — **Din negura vremii ce-mi împânzeşte copilăria, răsar în mintea mea unele momente, care, prin farmecul lor, licăresc şi acum. Le retrăesc mereu, pentrucă parfumul copilăriei are ceva alinător şi necesar omului copleşit de grijile zilei.**

Peregrinând cărările trecutului ajung pe aripile gândului la casa cu streşina aproape de pământ. In acest palat al basmelor de demult, regăsesc icoana Sf. Fecioare, ce era aşezată pe peretele din dreapta patului, pe când la capul patului străjuia icoana Răstignirii Domnului nostru Isus Hristos.

Pictate primitiv, au avut darul să se îmbogăţească cu nenumărate amintiri: Prima îngenunchere, cea dintâi cruce, făcută cu atâta greutate... Cu ochii aţintiţi spre ele şi cu urechile la spusele mamei, am învăţat cele dintâi rugăciuni: Tatăl nostru, îngerelul... In casă ca aceasta cu înfăţişare de smerit altar al legii noastre am crescut cu toţii, oglindindu-ne seara în icoane, pentru a ne vedea chipul desfigurat pe urma păcatelor şi pentru a face legământul îndreptării...

Anii s'au scurs. In drumul lor au adus schimbări, — dar icoanele din casa aceea au rămas tot la locul lor ca semn al unei puternice tradiţii... Icoanele concretizau ideea de Dumnezeu şi de lucruri dumnezeeşti.

Ele erau mijlocul pentru a pune în frâu simţemintele noastre.

Casa, înzestrată cu astfel de podoabe, este casa creştină, unde cu ajutorul „Icoanelor" se înlătură cugetul rău.

La lumina sfintelor icoane se ţes caracterele aşa cum ni le-a prezentat Mântuitorul Isus Hristos.

Dacă astfel stau lucrurile, pentruce unii creştini îş văduvesc casele de asemenea mărgăritare ale vieţii creştine?

Ce motiv i-a determinat să-şi împodobească pereţii exclusiv cu picturi profane care adeseori trezesc sentimente josnice cultivate de oameni cu moravuri uşoare?

Să iubim negreşit arta! Inţeleg, dar să nu iubim o artă, care, la adecă, nu e artă.

Adevărata artă e mijloc de *promovare* **a societăţii omeneşti; cea imorală** **rală poate să promoveze numai interesele** *materiale* **ale singuraticilor dar prin distrugerea sentimentelor nobile ale multora, în deosebi ale tinerimii fără experienţa vieţii.**

Să nu desconsiderăm slova bine grăitoare a trecutului nostru creştinesc!

Gh. Şerbu.

*

Elevii şcoalelor secundare din Craiova, *au răspuns în număr de vreo 500, apelului adresat lor de vrednicii catiheţi craioveni de-a se constituì într'o societate religioasă cu numele «Frăţia ortodoxă română». Societatea n'are deocamdată nici o legătură cu FOR.-ul ardelean, dar e inspirată de aceleaşi idealuri şi s'a născut urmând pilda celei ardelene. Societatea ţine des şedinţe cu conferinţe, declamări şi coruri religioase, va organiza exerciţii spirituale şi scoate o frumoasă revistă întitulată «F. O. R.» condusă de preotul catihet V. Marghescu. Tineretul întreg are în camarazii dela Craiova o pildă demnă de urmat.*

*

Biserica ortodoxă şi un eventual sinod ecumenic. „Messager d'Athènes", foaia bisericii ortodoxe din Grecia, aduce vestea că patriarhul din Constantinopol, Fotie II, a declarat într'un interview că ortodocşii ar răspunde afirmativ unei invitaţii la un sinod comun cu catolicii, cu condiţia însă ca arhiepiscopul de Roma să supună desbaterilor acestui sinod toate înoirile întroduse în biserica dela 1054 încoace, ca dogme.

*

Din Cristur. — Din iniţiativa profesorilor şcoalei normale s'a organizat în iarna aceasta un ciclu de conferenţe publice pentru intelectuali şi elevi.

Sâmbăta trecută, 17 l. c., — în faţa unui public select: profesori, intelectuali din parohie, elevi şi alţii — a vorbit părintele-profesor, Simion Radu, despre „Religie şi ştiinţă". Plecând dela constatarea că realitatea este de caracter dublu: materială şi spirituală, a arătat că numai omul are prilej de a o privì prin cei doi ochi ai spiritului său. Aceştia sunt: credinţa şi revelaţia deoparte, ca organ de cunoaştere în religie, cu care priveşte în veşnicie, şi raţiunea de altă parte pe care se întemeiază ştiinţa şi priveşte în vremelnicie. Ambele sunt părţi întregitoare ale unuia şi aceluiaş întreg, sufletul omenesc.

Raportul acestor două îndeletniciri s'ar putea reda simbolic prin două cercuri concentrice: cel mai mic reprezentând ştiinţa, cel mare religia. «*Centrul comun este Adevărul — Dumnezeu pe care ştiinţa tinde să-l descopere, iar religia îl posedă întreg*». Stabileşte că nu poate fi un război între ele, cum greşit se afirmă. Din contră, ele trăesc în raport de armonie desăvârşită, în oamenii de fapt culţi, cari îşi ierarhizează după adevărata valoare, cunoştinţele din ambele domenii. Căci şi una şi alta fac uz de credinţă şi raţiune, facultăţi ce nu se exclud, ci se sprijinesc şi întregesc reciproc.

In concluzie Sf. Sa a spus: „Religia rămâne o primă şi ultimă putere de prefacere în bine a societăţii, un factor absolut necesar în desvoltarea normală a tuturor energiilor spirituale din om. Şi întru cât se recunoaşte, că cultura constă în desvoltarea normală, sănătoasă a omului întreg, evident, că religia este pentru toate vremile un factor, prin excelenţă, cultural".

Un asistent.

Omagiile unui episcop romano-catolic din România pentru politica lui Hitler. In şedinţa senatului dela 16 Februar 1934, dl profesor *N. Iorga* a întrebat guvernul, dacă actul episcopului romano-catolic *Pacha* dela Timişoara, — care, în tovărăşia deputatului Kräuter, a prezentat de curând cancelarului german omagiile şvabilor bănăţeni, — nu trebue să aibă urmare?

Dl profesor *Dr. Angelescu*, ministrul instrucţiunii şi al cultelor, a răspuns în aceeaş şedinţă: Am văzut şi eu, din gazete, că episcopul Pacha, împreună cu un alt domn parlamentar, a fost să vadă pe cancelarul Hitler; în ce priveşte pe episcopul Pacha, regretăm gestul lui şi aşteptăm să vină în ţară, pentruca să-i cerem socoteală, întrucât dsa care este funcţionar al statului român, s'a dus să ceară indicaţiuni în străinătate.

Dl senator prof. N. Iorga se declară mulţumit cu răspunsul ministrului.

Ştiri bisericeşti externe

Biserica sârbească. In 30 Ianuar a. c. s'a ţinut în Belgrad adunarea de constituire a asociaţiei preoţimii din arhiepiscopia Belgrad-Carloviţ. Cu această ocazie s'a discutat şi votat un proect de statut şi s'a ales primul comitet. Preoţimea celorlalte eparhii încă se va constituì în asociaţii eparhiale, iar toate la un loc vor forma „Asociaţia generală a clerului iugoslav". Fiecare asociaţie eparhială se compune din Frăţiile preoţeşti cari constau din preoţii unui protopopiat.

In statut se prevede că fiecare asociaţie eparhială stă sub supravegherea nemijlocită a episcopului, care e şi preşedintele onorific, iar asociaţia generală sub a sfântului Sinod sârbesc.

Scopurile sunt pastorale, sociale şi materiale, sau de ajutorare reciprocă.

Intre mijloace se prevăd: *intemeerea de biblioteci preoţeşti şi poporale şi de săli de lectură în protopopiate;* **supravegherea strictă a conduitei membrilor, care trebue să fie corespunzătoare cu chemarea preoţească; publicarea şi răspândirea de foi de cuprins teologic-religios; ţinerea de conferinţe şi cursuri moral religioase pentru educaţia tineretului şi încreştinarea societăţii pe teren social; întemeerea de fonduri eparhiale, case preoţeşti de economii şi a altor instituţii pentru ajutorarea materială şi morală a preoţimii.**

Interesant e că comitetul ales la Belgrad are şi o secţie pentru bibliografie, în frunte cu un preşedinte şi 5 membri.

Biserica alexandrină. 1. Biserici ruseşti în Maroc. Sub jurisdicţia patriarhiei din Alexandria se află două biserici în Maroc, cu un număr de vreo 8000 ruşi. Afară de ruşi mai sunt în Maroc şi greci, sârbi şi altfel de ortodocşi. Una din aceste biserici e în Rabatu, unde s'a ridicat de curând prin stăruinţele ieremonahului rus Varsanufie, iar alta în Kurigu.

---

unite să capete porţiunea canonică, pe care cele unite o aveau!

In Cluj Şaguna ajunse 'n 7/19 Mai, numai la o lună după acel vot săsesc. După 7/19 Mai Şaguna a putut, deci, vorbì şi cu Zejk...

Programa din Blaj vorbise despre Saşi şi fundul regiu, despre *abusurile* săseşti (punctul 11). Şi-acum vine un popă unit şi maghiaron, lipsit de orice reputaţie naţională, un om urmărit, după propria mărturisire, de ocara de-a fi un „renegat" —, să acuze, èl, pe Şaguna, pe conducătorul deputaţiei naţionale, trimise la Cluj, cu acea programă, vine unitul să-i atribue lui Şaguna o monstruositate!

Şi B. a crezut?!

Ii *convenià* să creadă?!

Să-şi mai vorbească de rău, *încă odată*, adversarul? [8]

Anexe despre martorii lui Bariţ şi Bunea.

Anex I: **C. Papfalvi.**

„Schiţa biografică" a lui Bunea, despre Pàpuciu-Papfalvi este plină de amănunte *indiferente;* şi lipsită de reliefarea faptelor într'adevăr caracteristice.

Câtevà note despre Papfalvi nu sunt, însă, de prisos; mai ales aici, unde-i vorba ca acest personaj să fie înfăţişat în adevărata sa văpseà.

1. A. Bunea povesteşte că C. Papfalvi „erà considerat ca *renegat* încă depe timpul procesului [9] dela 1843—1846, urzit în contra episcopului Ioan Lemeni, pe care Papfalvi pururea l-a apărat". (P. 117.) Mergerea lui la Pesta şi Dobriţin (ca deputat) «*a dispus-o Dumnezeu, să nu i se întâmple cevà rău din partea acelora, cari nu-l puteau suferì pentru ţinuta lui, în procesul episcopului Lemeni.* (P. 139.)

Primul text ni-l arată pe C. P. (regretabil) ca anti-bărnuţian; iar al doilea ca un imbecil, care credeà că — însuşi Dumnezeu l-a făcut... kossuthist şi astfel l-a dus, El, Dumnezeu, la dieta de detronare din Dobriţin, pentruca nu cumvà (altfel) să-l nenorocească vreun bărnuţian!

Bunea erà capabil să 'nregistreze astfel de extraordinare ciudăţenii?!

2. A. Bunea mai discută o chestie gravă, vrednică a fi lămurită cu temeiu.

Despre acest Papfalvi *Kolozsvári Hiradó* ar fi scris un articol (?) „ca şi când Papfalvi ar fi recunoscut că la Blaj Românii au folosit într'adevăr steaguri muscăleşti", — scrie A. Bunea, p. 120. Vorbirea *denaturată* ar fi reprodus-o A. Papiu Ilarian în *Istoria Românilor*, t. II, p. 223. *Hiradó* a rectificat-o însă [10]; Papiu n'a mai avut prilej să rectifice; deci Papiu l-a „nedreptăţit" pe Papfalvi, termină A. Bunea.

Papiu îl execută, însă, pe Papfalvi şi în altă parte a istoriei sale (1852).

Să-l auzim întâiu pe Papiu: In vol. II, p. 223 Papiu reproduce necompletă cuvântarea deputatului Papfalvi, care zisese: „Eu *nu ştiu* de ce coloare au fost flamurele din Blaj; *nouă ni s'a spus că sunt de coloare naţională-românească. Cu aceasta* **ne înşelară** *dară. («— nekünk ugy adták elő, hogy oláh nemzeti szinüek; ezzel tehát meg csaltak bennünket»*. Deci: „să binevoiască staturile a porni şi pentru aceasta cercetare" — evident, ca să afle pe **înşelătorii** dela Blaj! Dieta n'a voit cercetarea *(nyomozás)* cerută de Papfalvi şi de-aceea Papiu adaoge, despre C. P.: „Doamne fereşte pe Români de deputaţi de aceştia, când vor aveà deputaţi naţionali —, în contra cărora Ungurii vor debè să-i apere pe Români!"

Mergerea (Cu Dumnezeu?!) la Cluj A. Papiu a explicat-o (la p. 263 aşà): „— alţii au avut (la Blaj) merit *negativ*, că, văzând unii că pe câmpul Libertăţii *uniunea* (cu Ungaria) n'are părtinitori, s'au dus la Cluj, **ca vicariul Papfalvi;** alţii au tăcut". Ceeace înseamnează că acel vicar li-a 'ntors Românilor spatele şi (Cu Dumnezeu?, reposatule Bunea!) **s'a dus** la iubiţii săi Unguri din Cluj, Pesta şi Dobriţin

Dar ce isprăvì C. P. în Cluj? Dr. A. Bunea — tace? ori nu cercetează?

Să-l descoper, deci, eu!

La Cluj C. P. a mai susţinut, în şedinţa dela 10 Iunie 1848, că adunarea dela Blaj a fost **ilegală** şi-a cerut iarăşi — cercetări.

Proba: *Kolozsvári Hiradó* din 15 Iunie 1848 (p. 34), coloana 3, raportează cuvântarea lui Papfalvi, din dietă: «*Mondatott hogy a balázsfalvi gyülés folyama* **törvénytelen** *volt.* **Ugy van, én is elismerem** [11]; *ámde ki* **kellene nyomozni,** *ki volt ennek oka. Mi vettük püspökünk rendeletét, hogy, felsőbb rendelet tartalmához képest, csak értelmesebb egyének, mint egyházi esperesek, papok jelenjenek meg a gyülésre. Nem igy a* **másik ré-**

[8] Iosif Zejk, comisar gubernial, erà bine cunoscut ca mare şi sângeros duşman al Românilor. Vezi de ex. *Gazeta* din 1848, p. 41. Cu astfel de „amici" kossuthişti discutà Papfalvi pe marele nostru Şaguna! Vezi şi p. 299; şi anul 1847, p. 321. Etc. Nu mai citez şi gazetele ungureşti!

[9] S. Bărnuţ, etc.

[10] Eu n'am găsit rectificarea. *G. B. D.*

[11] Tradus: „Aşa-i; şi eu recunosc că [adunarea din Blaj] a fost ilegală".

2. Vizită canonică. Patriarhul Alexandriei a făcut în dulcele Crăciunului o vizitaţie canonică în Sudan, justificând titlul pe care şi l-a luat înainte cu trei ani: „patriarh al întregei Africi".

Biserica grecească. 1. De curând s'a înfiinţat o societate misionară internă cu numele: „Serviciul apostolic". Ea depinde nemijlocit de Sf. Sinod. Primul pas e editarea unei reviste lunare: „Amvonul" în care se publică între altele predici model pentru toate Duminecile din acea lună.

2. Dreptul matrimonial. S'a publicat proectul nouei legi matrimoniale, prin care se introduce căsătoria civilă pentru neortodocşi. Pentru ortodocşi rămâne obligatoare căsătoria bisericească. Paralel cu ea se poate încheia şi cea civilă.

Biserica rusă. Bolşevicii au hotărât să întocmească renumita biserică Alexandru Newschi pentru a servi de crematoriu. In acest scop se vor cheltui două milioane de ruble. N'au bani să ajute pe ceice mor de foame, şi au pentru a-i înmormânta păgâneşte.

Ortodoxia în Estonia. In oraşul Pecera s'a deschis o academie teologică ortodoxă. Rector este stareţul mănăstirii din acel oraş, episcopul Nicolae.

Creştinii asirieni. Patriarhul asirienilor Mar-Şamun s'a dus la Geneva să roage Societatea Naţiunilor să apere pe creştinii asirieni de cruzimile musulmanilor. Inainte de războiu ei erau sub protectoratul Angliei, dar azi sunt lăsaţi la discreţia mohamedanilor. Societatea Naţiunilor a hotărât să colonizeze 20.000 dintre ei într'un ţinut al Braziliei. Astfel se va întemeia în America o „Nouă Asirie.

Ortodoxia în Australia. In Sidney s'a întemeiat o parohie rusă, cu o frumoasă biserică.

Ortodoxia în Polonia. 1. Guvernul împotriva ortodocşilor. Catolicii au intentat ortodocşilor vreo 650 de procese la judecătorii, cerând să li se „înapoieze bisericile şi mănăstirile pe care le deţin ortodocşii „nelegal". Chestiunea a ajuns la forul judecătoresc suprem care şi-a declinat competinţa. Astfel, datorită simţului de dreptate al justiţiei polone, biserica ortodoxă a respins năvala duşmanilor ei. Guvernul, drept răspuns, a expulzat pe C. N. Nicolaev, jurisconsultul Sf. Sinod, care a apărat la forurile judecătoreşti interesele ortodoxe. L-a expulzat ca „străin periculos statului". Nicolaev a trecut în Sârbia. Guvernul intenţionează să împartă biserica ortodoxă în trei biserici: rusească, ucraineană şi a ruşilor albi, sperând ca astfel s'o slăbească şi s'o împrăştie. In laturea ortodoxă acest proect a provocat cea mai mare indignare.

2. Şcoală monahală. In mănăstirea Pociaevschi s'a deschis o şcoală monahală cu un curs de 6 ani. Predau ieromonahi, absolvenţi ai facultăţii de teologie.

Uniţii în America de Nord. In Statele Unite există 139 de parohii ruso-carpatine, conduse de episcopul Vasile Tcaci. Deoarece acesta a început latinizarea cultului şi cere celibatul clerului, în 117 parohii s'a constituit câte un „Comitet pentru apărarea ritului răsăritean", care a convocat în Pitsburg o adunare a tuturor reprezentanţilor săi. Această adunare a hotărât să ceară să se păstreze uniaţia în limitele contractului de trecere dela 1646, să se menţină ritul răsăritan în toată cărăţenia lui, să se hirotonească numai candidaţi căsătoriţi ş. a. In caz că Roma le va respinge aceste dorinţe, adunarea a hotărât să părăsească unirea. **D. S.**

Seminţe evanghelice pentru ogorul Domnului

(Cuvântări liturgice)

Sub acest titlu general a apărut, între anii 1932—33, în editura tipografiei mănăstirii Neamţu, o scriere de volume, în cea mai mare parte traduceri de predici, toate rezultatul îndelungatei osteneli a P.C.S.Pr. episcop Dr. Nicodim Munteanu. P. S. episcop Nicodim, actualul stareţ al sf. mănăstiri Neamţu, face parte din acei câţiva tineri distinşi, trimişi — pe vremuri — să studieze la renumitele academii spirituale din pravoslavnica Rusie.

Intors în ţară, a căutat să se folosească de vasta-i cultură teologică, însuşită în timpul studiului, în bogata P. S. Sale activitate cărturărească de traduceri şi opere originale.

Din şirul de lucrări, cu titlul general de «*Seminţe evanghelice*», au apărut până acum opt volume. Şi se crede că, cu aceasta, seria lor nu este încheiată: ea se va completa până la numărul de 16 volume.

Preţul fiecărui exemplar variază între 110—120 Lei, cuprinzând dela 400 până la 500 de pagini.

Iată şi numele special al fiecăruia dintre volumele apărute: I-ul vol. *75 predici catihetice pentru popor la Simbolul credinţei, Tatăl nostru, cele nouă fericiri şi cele zece porunci, după preotul C. Stratilatov;* **II-lea vol.** *Cuvântări apologetice asupra adevărurilor fundamentale ale religiunii creştine ortodoxe, după arhiepiscopul de Vladimir Dr. Sergiu;* **III-lea vol.** *Menirea ştiinţei şi a artei, sau: religia este ştiinţa ştiinţelor, după contele L. N. Tolstoi;* **IV-lea vol.** *Viaţa şi operele sf. părinţi şi învăţători ai Bisericii, până la moartea lui Atanasie cel Mare † 373 d. Hr. după F. Farrar, arhidiacon de Westmintser;* **V-lea vol.** *58 cuvântări la Postul Mare;* **VI-lea vol.** *Predici la sărbătorile împărăteşti;* **VII-lea vol.** *Cuvântări la sărbătorile Maicii Domnului, Duminici etc.* **Aceste trei volume după marele predicator Inocenţiu, arhiepiscop al Odesei.**

Şi, în fine, al VIII-lea volum, asupra căruia vreau să stărui puţin, în rândurile următoare, cuprinde, după cum indică şi coperta, parte *Cuvântări originale şi* **parte** *prelucrate* **ale P. S. Sale.**

Volumul acesta, de peste 400 pagini, are următoarele capitole: Cuvântări liturgice, Dumnezeu şi dreptatea lui, [explicarea fericirilor evanghelice] Mâna lui Dumnezeu în lumea văzută, [şase cuvântări despre timpurile anului], explicarea celor mai însemnate momente din decursul sf. Liturghii, rugăciunile, în cari preoţii, pe temeiul sf. Scripturi a Vechiului şi Noului Testament, pomenesc pe cei vii şi pe cei morţi.

Toate cuvântările sunt semănate cu o mulţime de citate biblice, iar unele dintre ele conţin povestiri, istorisiri şi întâmplări interesante şi mişcătoare.

Nu mă pot reţine de a reda, măcar în câteva cuvinte, frumoasa povestire cu Artaban, un al patrulea mag, despre care se vorbeşte în cuvântarea „Christos Mântuitorul". Acest înţelept, de care Biblia nu aminteşte, în dorinţa lui fierbinte de a se închina Pruncului nou născut, vându toate bogăţiile sale. Cu banii obţinuţi cumpără trei pietri de mare valoare, pe cari voi să le ducă, ca dar, Domnului. Insă diferite întâmplări neprevăzute îl împiedecară de a vedea pe Mântuitorul, iar cu darurile hărăzite Lui, ajută trei nenorociţi. Totuşi Domnul, cunoscând inima bună a lui Artaban, i se arătă în cele din urmă clipe ale vieţii, adresându-i cunoscutele cuvinte dela evanghelistul Matei: „Tot ceace tu ai făcut unuia dintre aceşti fraţi mai mici ai mei, mie mi-ai făcut" [25, 40].

Şi a murit Artaban vesel că a văzut pe Domnul şi că darurile lui au fost primite.

Din această povestire, care are oarecare asemănare cu istorioara din vol. III: „Doi moşnegi la Ierusalim", desprindem adevărul, potrivit cuvintelor sf. apostol Ioan, că iubirea noastră faţă de Isus Hristos rămâne o vorbă deşartă, dacă nu manifestăm aceeaşi dragoste şi faţă de aproapele suferind.

In o altă cuvântare, găsim o minunată comparaţie între diferitele faze ale primăverii din natură şi între acelea ale primăverii duhovniceşti [pocăinţa]. Aşa de ex. puhoaiele repezi de apă, ce rezultă din topirea zăpezii, sunt lacrimile ce izvoresc din inima plină de căinţă dela începutul renaşterii sufleteşti a omului. Şi aşa precum pământul, spălat şi umezit de ape, începe a se acoperi cu iarbă şi flori, tot astfel şi sufletul, curăţit de lacrimile căinţei, se îmbracă cu diferite cugete şi simţăminte curate [pag. 233].

In felul acesta s'ar mai putea arăta şi alte locuri frumoase din cuprinsul acestor pagini.

Cartea se citeşte cu multă plăcere, fiind scrisă într'un stil uşor şi îngrijit; ea se recomandă cu toată căldura prea Cucernicilor slujitori ai altarului, cari, având-o la îndemână, o pot întrebuinţa cu real folos în predicile lor.

Diacon I. Ilie.

Pagina pastorală

Intărirea vieţii parohiale

Parohia îşi are o viaţă a sa proprie, cu interesante aspecte pentru studiul fenomenului de sociologie religioasă. Din primele timpuri ale răspândirii sale, creştinismul a avut ca model de organizare a comunităţilor sale, familia. După modelul vieţii familiare, s'a format parohia cu o viaţă comună în Isus Hristos. Viaţa familiară a parohiei se realizează în mijlocul vieţii de toată ziua, dar mai ales în momentele strict bisericeşti. Atunci, sub emoţiunea misterului ce îşi poartă aripa, deasupra mormântului deschis, ce fâlfăe în albăstrimea flacării de ceară, şi undueşte în melodia imnului liturgic, inimile se înfrăţesc, dispar distanţele dintreolaltă.

In biserică nimeni nu şovăeşte, nimeni nu turbură, nimeni nu cârteşte. Preotul îndeamnă în cuvinte părinteşti atitudinele potrivite fiecărui moment liturgic — la care asistenţa răspunde cu mare evlavie, datorită disciplinei sufleteşti în aceleaşi idei şi credinţe.

In această frescă de viaţă familiară din timpul liturgic, găsim concentrate toate stările sufleteşti din mediul înalt al spiritualităţii creştine. Iubirea, mila, pacea şi jertfa personală, sunt poruncile vieţii liturgice, cari se realizează integral în momentele de mare sfinţenie din biserică şi întreţin moralul vieţii din afară, adică din parohie.

Promiscuitatea vieţii păgâne, egoismul, cu toată suita lui e înlocuit cu *viaţa frăţească luminoasă şi iubitoare a parohiei!* **Oamenii între** *ei se numesc fraţi, şi comuniunea de ideal îi apropie sufleteşte, le uniformizează judecata pentru o unică voinţă şi simţire în Isus Hristos.* **In numele acestui ideal se vor iubi unii pe alţii, se vor ierta şi ajuta în neputinţă întocmai după cum, în numele dragostei frăţeşti din familie, fiecare membru îşi calcă pe inimă, rabdă povăţuieşte, promovând idealul bunei înţelegeri din sânul ei!**

Marea valoare a acestei discipline liturgice, în mediul vieţii parohiale, nu poate scăpa nici unui păstor sufletesc în actualele împrejurări de viaţă indiferentă.

O mare acţiune religioasă-intelectuală s'a pornit din îndemnul şi cu sprijinul arhipăstoresc al I. P. S. S. Mitropolitului Nicolae, **care luptă pe multe fronturi şi cu organizate mijloace tehnice, pentru** *restaurarea moralului şi a ordinei religioase în matca vieţii parohiale.*

Ofensiva aceasta spirituală a pătruns în mediurile sociale, stârnind interesul religios, dorinţa de a primi răspunsuri şi deslegări mulţumitoare pentru toate problemele capitale ce chinuesc cugetarea omenească. Important este, ca'n această desinvoltură a vieţii sociale să intuim modul de a organiza mişcările spiritului într'o formă de viaţă compatibilă cu disciplina noastră bisericească — *restabilind, în mediul parohial,* vechea legătură de frăţie şi dragoste, ce au menţinut aşa de fidel şi minunat, secole dearândul, specificul neamului nostru. *Să întărim* **— cu un cuvânt — *cadrul vieţii parohiale din toate punctele de vedere.* Pozitiv, această întărire o înţeleg ca o disciplinare vie, afectivă şi pregnantă a forţelor sufleteşti din parohie, ca o polarizare de cugete omogene în jurul unui ideal parohial, care să se integreze în idealul comun al bisericii creştine. Negativ, refacerea vieţii parohiale se poate realiza apărându-i cu orice preţ armonia şi coeziunea, organizând conştiinţa individuală de pază permanentă pentru temeiurile adânci ale credinţei ortodoxe.**

Ţinta noastră să fie a da vieţii parohiale timbrul şi respiraţia vieţii familiare. Să ne constituim o adevărată familie în Isus Hristos — în sânul căreia să ne căutăm şi creem posibilităţile noastre pentru linişte şi fericire! In amănunt, despre mijloacele concrete pentru înfăptuirea acestui desiderat pastoral, vom încerca să scriem cu altă ocazie.

Pr. Augustin A. Băilă.

Prima liturghie

Pentru orice preot e un mare moment prima liturghie pe care o săvârşeşte. Cu mult înainte te imaginezi cu emoţii înfiorate, atingând, tu om slab şi neînsemnat, preasfintele obiecte ale altarului şi însuşi trupul Dumnezeului celui atotputernic şi preamărit.

Pentru mine acest moment a trecut astfel:

După ce mi s'a împărtăşit sfânta taină a preoţiei, m'am prezentat îndată în parohie. In Dumineca ce-a urmat, aşteptată cu mare nerăbdare şi concentrare a gândului, aveam să servesc primadată singur Sf. Liturghie. Când a venit momentul, am început cu mare avânt sufletesc, dar şi cu multă emoţie sfânta slujbă.

Când ajunsesem pela jumătatea utreniei, biserica se umpluse de credincioşi. Unii erau cu feţele senine, veniţi bucuroşi să vadă pe părintele lor cel nou şi tinăr, să-l vadă cum slujeşte singur; alţii însă arătau feţe mai neîn-

---

szen, *hol a* **papokon kivül más egyénekis** *meg voltak hiva.* **Ez tehát fenyitést érdemlő kihágás".**

Papfalvi declară adunarea dela Blaj drept *ilegală: Ugy van, én is elismerem,* fiindcă nu fusese compusă *numai* din protopopi şi popi (pe care ep. Leményi i-ar fi putut răfui pe loc), ci şi din *más egyének,* alte personalităţi: *Ez tehát fenyitést érdemlő kihágás;* adecă: *Aceasta este, aşadar, o contravenţie vrednică de pedeapsă,* conchideà C. P.

Vorbind apoi şi despre steagul „românesc" dela Blaj, C. Papfalvi adaose:

«*Alázatosan esedezem, méltóztassanak a t. 22 (rendek) ez iránt is nyomozást inditni,* **ki volt azon zászló szerzője,** *'s mint* **hütelen notán** *megpereltetni,*[12] *miért hozott egy becsületes nemzetet compromissioba.* **Ez inditványom".**

Istoria acelui steag este astăzi bine cunoscută; a povestit-o I. cav. de Puşcariu, în amintirile sale. Papfalvi (care, de sigur, ştiă din Blaj, cum şi unde se făcuse acel steag) cereà descoperirea autorului sau autorilor şi (marea) pedeapsă pentru *nota infidelitatis,* pentru — trădare!

[12] A improcesuà!

C. P. erà, deci, în aceeaşi cuvântare un denunciant antinaţional.

Notă. Despre C. Papfalvi, a căruia biografie buneană va trebuì revizuită [de cei pe care-i interesează], mai găsesc printe fişele mele câteva note neînsemnate.

In 1838, ca paroh al Hunedorii, C. P. întrebà pe B. despre „spirtu Romaniloru din aceia cetate" [Braşov]; P. auzise dela Budai [secretarul] cumcă „este spre bine aţiţat"; altcevà, fostul profesor al lui B. nu ştià despre Braşov. [Corespondenţa lui B. vol. IX, p. 181; la Academie].

Tot acolo [p. 180] se spune că foştii-i profesori, ca de ex. C. P., începură a-l tratà pe B. ca prietin [1838]. —

In 1854, venind dela Viena, Şuluţ şi C. P. se opresc la duşmanul unguresc şi antiortodox Schytovszky, primate 'n Strigon. Le erà cald pe acolo! *Foaia bis. şi şcol.* din Blaj, vol. IV, p. 20. —

1859: O notă despre el în *Foaia p. minte,* p. 357. —

1867: Iar când după moartea lui Şuluţ, aspirà [îndrăznet] la mitropolie, *Gazeta* [1867, p. 318] i-a adus aminte că 'n 1848. la Dobriţin, fusese republican; şi că la Cluj [1848] propusese cercetarea chestiei steagurilor din Blaj. [Se citează Papiu, vol. II, p. 322/3]. Din Blaj scrià un *C.* Vezi şi pp. 330–331 ale aceleiaşi gazete. —

Studiile [fil. şi teol.] şi-le făcuse 'n Blaj înainte de 1825, când le termină. Erà, aşadar, un produs al atmosferei bobbiane!

De îndreptat. In Nr. 5, pagina 3, coloana ultimă, în Foişoară, a se ceti: „Andreiu nu era om **bigot"** [în loc de: bogat].

crezătoare şi aşteptau, cu oarecare dorinţă de-a critica vre-o mişcare greşită. Ştiam dela *crâsnic* că sânt şi de aceştia. Crâsnicul îmi spusese şi aceea că au mai avut preoţi bătrâni şi tineri cari n'au slujit singuri de întâia dată la biserica lor, ci întovărăşiţi de preotul fost administrator, şi dacă greşiau unii oameni, le şi făceau observări în decursul slujbii, prin strigăte ca acestea „*nu-i bun, nu-i de noi!*".

Gândindu-mă la acestea, ezitai un moment când văzui astfel de feţe, dar repede m'am recules continuând slujba cu o calmitate rară şi în mod cuviincios, încât nu mi s'a putut obiecta nimic.

In aceeaş zi am avut două boteze, nişte ieşiri din casă şi înmormântarea unui copil, la care iarăşi au azistat foarte mulţi oameni, din parohia mea, cu mult mai mulţi ca de obicei.

Care a fost procedeul meu de începător? De cucernicie întru toate. Prin vorbe, prin atitudini, şi prin toate şi cu toate am căutat să evit prilejurile de-a mi se reproşa ceva, de-a nemulţumì pe cineva. *Slujbele* am căutat să le fac cât se poate mai bine şi pe înţelesul tuturor, deşì cantorii îndemnaţi de anumiţi rău voitori căutau să mă inducă în eroare, şi dacă au văzut că nu-i iau în seamă şi că pot merge pe picioare proprii, nu s'au mai pretat la asemenea lucruri. Ce e mai mult, le dam eu îndrumări unde era de lipsă, întroducând şi vecernia la sărbători, la care nu se pricepeau.

Pentru cele de mai sus sânt grăitoare şi cuvintele rostite de «*moaşa comunală*», care după administrarea primului botez la un nou născut a zis oamenilor: am botezat, până în anul acesta, cu mulţi preoţi, dar nici unul n'a făcut slujba aşa pe înţeles ca preotul cel tinăr.

Ce am întimpinat la cădit [tămâiere]? Crâsnicul când punea tămâia în tămâier, era cam zgârcit, încât când ajungeam către femei, nu mai ieşea fum din cădelniţă şi tămâeam cu ea şi aşa. Aceasta s'a repetat de câteva ori. Văzând că oamenii când eram în dreptul lor cu cădelniţa, se apleacă şi inspiră adânc fumul binemirositor de smirnă şi tămâe, am atras atenţiunea crâsnicului să pună destulă tămâie. Când nu-l controlam, punea iar mai puţină, şi acelaş lucru se repeta. Odată unele din femeile mai bătrâne care căutau să inspire din fumul de tămâe, m'au întimpinat cu vorba că: dece la ele nu iese fum de tămâe? Li-am spus că biserica e lungă şi se gată. Dar le-am asigurat, că pe viitor voi suplinì toate lipsurile. Când au văzut lucrul înfăptuit, m'au întimpinat cu cuvinte de bucurie.

Pe contrarii de obicei, sau răutăcioşi, i-am îmblânzit întru câtva cu câte-o vorbă bună la întâlnire, iar în sfânta biserică li cădeam pe fiecare, şi ei m'au înţeles că-i tratez cu bunăvoinţă şi că nu le doresc decât binele, neluându-le în seamă duşmănia lor.

De vorbă cu un parohian despre începutul activităţii mele. «*Tot începutul este greu*», îmi zise un bătrân de 84 ani. Nu simt greutatea, moşule, i-am răspuns eu. El mi-a dat exemplul: Părinte, nu te-ai uitat la cioară, cum îşi învaţă puiul să zboare. „M'am uitat" zic eu. „Aşa şi cu dta, trebuia să slujeşti cu cineva de câteva ori, căci şi noi nu trimitem copiii dintr'odată la câmp, ci ne ducem şi noi cu ei în rând". Eu i-am răspuns: „Moşule, sânt unii pui, cari zboară singuri şi dintr'odată, dacă sânt mărişori şi bine hrăniţi". — Va fi greu începutul, dar cu inima întărită de credinţă şi cu optimismul sufletului tânăr şi ancorat puternic în Dumnezeu, nu simţi greutatea prea mult, chiar dacă e mare. Precum viceversa, un suflet deprimat de necredinţă şi îmbătrânit de necazuri vede greutatea cu mult mai mare decât e de fapt. E şi chestie de culoare subiectivă.

Preotul **A. S.**

INFORMAŢIUNI

Hirotoniri. In catedrala mitropoliei noastre au fost hirotoniţi zilele trecute următorii candidaţi pentru parohii din eparhia Caransebeşului: Nicolae Bojin, George Ienciu, Petru Turcan şi Ioan Vladu.

† Maria Gh. Dima. In 22 Februar c. a murit la Cluj dna *Maria Gh. Dima*, n. *Bologa*, soţia fostului profesor la liceul nostru din Braşov şi apoi directorul conservatorului din Cluj, valorosul compozitor, Gheorghe Dima. Moartea distinsei matroane române, care a fost şi una din puterile de frunte ale solistelor Reuniunii române de muzică din Sibiu, a produs adânci regrete în cercurile societăţii româneşti ardelene. Odihnească în pace!

Ştire ziaristică. Cu ziua de 18 Februar 1934 apare în Sibiu foaia *Economia* cu informaţiuni economice, politice şi culturale, dând o deosebită atenţiune problemelor economice. Ca redactor al *Economiei* semnează dl Ion Tatu. Abonamentul foii, care apare tot la două săptămâni, este pe un an 60 Lei. Redacţia şi administraţia: Sibiu, strada Regina Maria 16.

Conferenţă. Cercul învăţătoresc din plasa Ocna-Sibiului s'a întrunit în 5 Februar a. c. la Ocna. După deschiderea şedinţei, cu rugăciunea „Impărate ceresc", au urmat câteva clipe, de adâncă evlavie, închinate amintirii primului ministru al ţării, căzut ca erou la postul său de datorie. Intreaga asistenţă a intonat: In veci pomenirea lui! Din mersul conferinţei remarc cuvintele dlui revizor I. Dragomir, când a spus: «*Invăţătorule! Tu ai nume sfânt pe care l-a avut Mântuitorul; urmează deci paşii Lui, ca să fii vrednic de acest nume*».

«*Cinstea, ca şi floarea reginei, este o plantă rară pe care o găseşti numai pe înălţimi... Din ea vă împletiţi cununa*», — adaugă dl inspector.

A vorbit apoi fostul elev al pedagogului vestit Rein, dl N. Regman, prefectul judeţului, şi într'o însufleţită cuvântare a îndemnat învăţătorimea la muncă educativă neîntreruptă, asigurând pe ceice sânt „lumina lumii" de întregul său sprijin şi bunăvoinţă. *Cor.*

ŞTIRI LOCALE

Predică în catedrala din Sibiu. Duminecă, în 25 Februar 1934, va predica dl *Dr. Dumitru Stăniloae.*

Festival religios. *In sala prefecturii judeţene se va da Duminecă, 25 Februar, 1934 ora 11 1/2 a. m., un festival religios organizat de «Societatea naţională a femeilor ortodoxe române» şi de secţia sibiană a FOR-ului, pentru comemorarea «Duminecii Ortodoxiei». — Program: 1. Corul şcoalei normale de fete «A. Şaguna» (dirigentă profesoara Lia Popovici); 2. Ion Pilat: Ruga, poezie recitată de eleva Margareta Băldescu dela liceul de fete «Domniţa Ileana»; 3. Dumineca Ortodoxiei» şi sensul ei, conferenţă ţinută de dşoara profesoară Vera Ştefănescu; 4. O. Goga: Rugăciune, poezie recitată de eleva Eugenia Balomiri dela şcoala normală de fete «A. Şaguna»; 5. Corul şcoalei normale de fete «A. Şaguna». — Intrarea liberă.*

Conferenţe. Preşedintele Caselor naţionale, dl general *Manolescu*, a vorbit Duminecă, în sala prefecturii, despre: *Evoluţie şi tineret*, constatând lupta ce se iveşte şi în ţara noastră, între bătrâni şi tinerii, în parte nedreptăţiţi la ocuparea posturilor de oameni cu mai puţină pregătire. Nedreptăţirea va trebuì să înceteze — dar, în deosebi va trebuì ca tineretul să fie ferit de înrâurirea curentelor extremiste. Prin colaborarea şcoalei, armatei, bisericii, şi a diferitelor aşezăminte culturale şi educative, s'ar putea dobândì resultate îmbucurătoare din toate punctele de vedere. Dl general Manolescu a fost ascultat cu mult interes şi des aprobat de auditor.

— In conferenţa următoare, Duminecă în 25 l. c., va vorbì dl profesor *C. Nedelcu.* Subiectul conferenţei este: Aurel Vlaicu, 20 de ani dela sfârşitul său eroic.

Convocare. Direcţiunea liceului „Gh. Lazăr" din Sibiu roagă pe toţi membrii adunării generale a liceului, să binevoiască a lua parte la adunarea generală extraordinară ce se ţine Duminecă, în 4 Martie a. c. ora 11 a. m. în sala de şedinţe a liceului, pentru a vota proectul de buget pe anul financiar 1934—35. Dacă la această dată nu se vor întrunì membri în numărul cerut de regulament, şedinţa se va amâna pentru Dumineca următoare, adecă în 11 Martie a. c. ora 11 a. m. când se va ţinea cu orce număr de membri prezenţi. *Direcţiunea liceului «Gh. Lazăr» Sibiu.*

Poşta redacţiunii

Pr. *S. R.* în *Cr.* S'a publicat odată, [în Nr. 6]. Nu e motiv să revenim.

Vindem cu preţuri de criză

Stop!

[6] 1—1

Zilnic sosesc transporturi proaspete de **portocale**, garantat dulci, **portocale** speciale pentru dulceaţă, **smochine, lămâi, halva** dublu vanilată cu ciocolată, **nuci, mac, prune** prima de Basarabia, **mere, pere, alune americane** şi altele. Toate mărfurile se vând mai ieftin ca oriunde. Incercaţi şi vă convingeţi.

Cine cumpără 10 bucăţi primeşte 1 buc. gratis

Cine cumpără 10 kgr. primeşte 1 kgr. gratis

DEPOZITUL
VALERIU GAVRILA
Sibiu, Treptele Fingerling 2

Numai scurt timp! [5] 2—

Ocaziune favorabilă pentru cumpărare ieftină de **Ghete (pantofi).** Vă oferim ocaziunea, care nu revine, în preţuri şi calitate. Vitrinele noastre Vă vor convinge despre felul nostru de superioară execuţie.

Fabrică şi depozit de ghete (pantofi)
„FILT"
Str. Regina Maria Nr. 13

Nr. 26—934. (9) 1—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei de clasa a II-a **Vălişoara,** protopopiatul Băiţa, se publică concurs cu termen de 30 zile, dela prima publicare în Telegraful Român.

Emolumentele sânt:

1. Intregirea dela stet conform coalei B.
2. Sesiune parohială: 4 jugăre 800 stânjini păt. arător şi fânaţ, 2 jugăre 800 st. p. cimitir, precum şi „adăul" obişnuit în parohie.
3. Stola obişnuită în parohie şi tract.

De locuinţă se va îngriji viitorul preot.

Cererile de concurs se vor înainta subsemnatului oficiu protopopesc Băiţa, în termin, împreună cu autorizaţia de a concura eliberată de Prea Ven. Consiliu arhiepiscopesc, iar candidaţii se vor prezenta în vreo Duminecă sau sărbătoare în parohie, spre a face cunoştinţă cu poporul.

Băiţa, la 26 Ianuar 1934.

Oficiul protopopesc Băiţa în înţelegere cu consiliul parohial respectiv.

Dumitru Secărea
protopop.

Nr. 407—1933 (10) 1—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei vacante **Mermezeu-Văleni** cu filia **Mermezeu-Deal,** protopopiatul Geoagiului, se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în Telegraful Român.

Venitele împreunate cu acest post:

1. Locuinţă în natură.
2. 3 jugăre sesiune parohială.
3. Câte 2 dkl. cucuruz sfărmat dela cca 140 familii.
4. Intregirea salarului dela stat.
5. Stola obişnuită.

Reflectanţii la acest post sânt rugaţi să-şi înainteze cererile concursuale, instruite conform normelor în vigoare, subsemnatului oficiu protopopesc în termenul deschis.

Candidaţii vor avea în prealabil să-şi exopereze autorizaţia cuvenită dela Prea Ven. Consiliu arhiepiscopesc şi a se prezenta în parohie pentru a celebra, a predica şi a face cunoştinţă cu credincioşii.

Nu se vor putea prezenta în parohie fără prealabila încuviinţare din partea subsemnatului oficiu protopopesc.

Geoagiu, la 9 Februarie 1934.

Oficiul protopopesc Geoagiu în înţelegere cu consiliul parohial.

V. Goron
protopop.

Nr. 60—1934 (12) 1—3

Concurs din oficiu

Pentru întregirea parohiilor mai jos însemnate, din protopopiatul Dobra, toate de clasa a III-a, se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima apariţie în Tel. Român:

1. **Baştia** cu filia **Holdea.** Venite: întregirea dotaţiei dela stat, sesie 9 jugăre arător şi fânaţ, birul obişnuit în porumb, taxe stolare.
2. **Bătrâna.** Venite: întregirea dela stat, sesia 3 jugăre fânaţ, birul în bucate, grâu sau porumb, casă parohială şi venite stolare.
3. **Panc** cu filia **Seliştе.** Venite: întregirea dela stat, sesie 20 jugăre arător şi fânaţ, birul obişnuit în bucate şi venite stolare.

Cererile de concurs, instruite conform normelor în vigoare, şi cu prealabila încuviinţare a Consiliului arhiepiscopesc, se vor înainta oficiului protopopesc al Dobrei în termin.

Concurenţii se vor prezenta în vreo Duminecă sau sărbătoare în parohie, cu prealabila încunoştiinţare a protopopului, spre a face cunoştinţă cu parohienii.

Dobra, la 12 Februarie 1934.

Oficiul protopopesc:
Iosif Morariu
ptotopop.

Nr. 75—1934. (11) 1—3

Concurs din oficiu

Pentru întregirea parohiilor mai jos însemnate din protopopiatul Deva, toate de clasa a III-a, se publică concurs cu termen de 30 zile, socotit dela prima apariţie în Telegraful Român:

1. **Almaşul sec** cu filia **Cozia.** Venite: întregirea dotaţiei dela stat, sesie 4 jugăre 604 st. □, casă parohială, birul obişnuit în bucate, venite stolare.
2. **Bejan** cu filia **Mintia.** Venite: întregirea dotaţiei dela stat, sesia 2 jugăre 400 st. □, birul în bucate şi venitele stolare.
3. **Boholt.** Venite: întregirea dela stat, sesia 5 jugăre, birul obişnuit în bucate şi venite stolare.
4. **Cainelul de jos.** Venite: întregirea dotaţiei dela stat, birul în bucate şi venite stolare.
5. **Cherghеş** cu filia **Popeşti.** Venite: întregirea dotaţiei dela stat, sesie 8 1/2 jugăre, birul în bucate, casă parohială şi venite stolare.
6. **Fornădia.** Venite: întregirea dela stat, sesie de 4 1/2 jugăre, birul obişnuit şi venite stolare.
7. **Sulighete.** Venite: întregirea dotaţiei dela stat, sesie 2 jugăre 800 st. □, birul în bucate şi venite stolare stabilite şi aprobate uniform pentru toate parohiile din protopopiat.

Cererile de concurs se vor înainta oficiului protopopesc al Devei în termin şi pe lângă prealabila încuviinţare a Consiliului arhiepiscopesc. Concurenţii se vor prezenta în vreo Duminecă sau sărbătoare în parohie spre a fi cunoscuţi de parohieni.

Deva, 12 Februarie 1934.

Oficiul protopopesc:
Iosif Morariu
adm. protopopesc.

(7) 2—3

Concurs

Se publică concurs pentru întregirea parohiei vacante de clasa III-a **Roadăş,** protopopiatul Cohalm-Rupea, cu termen de 30 zile dela întâia apariţie în Tel. Român.

Venitele sânt:

1. Salarul dela stat.
2. Stola obişnuită în protopopiat.
3. Opt jugăre fânaţ, dat prin reforma agrară.
4. 20 l. cereale de familie (circa 50 familii).
5. Lemne de foc.
6. Locuinţă parohială, cu dependinţe şi grădină.

Cererile de concurs se vor înainta în termen oficiului protopopesc al Cohalmului împreună cu actele necesare şi cu concesiunea de candidare din partea Prea Ven. Consiliu Arhiepiscopesc.

Candidaţii se vor prezenta — cu încuviinţarea oficiului protopopesc — în parohie, în vreo Duminecă sau sărbătoare, spre a fi cunoscuţi de către parohieni.

Rupea, 19 Ianuar 1934.

Alex. Brotea
protopop.

Nr. 1258—1934.

Comunicare

Se aduce la cunoştinţă, că erezii după părintele Ioan Popa din Vidacut, decedat la 28 Ianuarie 1934, — în baza § 5 din regulamentul fondului de ajutorare preoţesc au ridicat dela Cassa arhidiecezană în numărar, fără nici o reţinere, ajutorul preoţesc de Lei 50.000.

Sibiu, din şedinţa secţiei economice a Consiliului arhiepiscopesc dela 10 Februar 1934.

Consiliul arhiepiscopesc.

Redactor responsabil: Pr. Dr. D. Stăniloae. Editura şi tiparul Tipografiei arhidiecezane

Anul LXXXII Sibiu, 4 Martie 1934 Nr. 10

BIBLIOTECA CENTRALĂ „ASOCIAȚIUNII" SIBIU

Telegraful Român

Organ național-bisericesc. — Intemeiat în 1853 de Mitropolitul Andreiu Șaguna
APARE SĂPTĂMÂNAL

Pactul balcanic și perspectiva ortodoxă

Baza spirituală a pactului balcanic

Pactul balcanic, încheiat de curând, a strâns statele din sud-ostul Europei într'o unitate care se va desăvârși continuu, întinzându-se asupra a tot mai multe din ramurile de viață ale celor patru popoare. Nu e necesar să inzistăm asupra adevărului că baza spirituală care a făcut posibilă încheierea acestui pact și care va permite legături tot mai strânse între statele semnatare este o remarcabilă comunitate în idei, simțiri și tradiții, comunitate formată în ce privește pe trei din cele patru popoare în primul rând de aceeaș credință, de acelaș cult, iar cât privește pe toate la un loc de istoria comună, de familiarizarea îndelungată între ele care a creat, dincolo de formulele precise ale credinței, mari apropieri în spirit, în gusturi, în atitudini. Sasul stă lângă român de veacuri, dar apropiere nu se face, cu atât mai puțin asimilare. Deosebirile sunt prea mari; ele sapă între ei adevărate prăpăstii. Deși în mai mică măsură, dar acelaș lucru se poate spune despre ungur. Sigur că tot așa ar fi cazul cu englezul, cu francezul sau cu alte popoare de lege diferită. Intre români, greci și slavi apropierea se face însă uimitor de repede și asimilarea la fel. Câți slavi și câți greci n'am înghițit noi și câți români n'au înghițit slavii și grecii în Balcan? Nu știu cum, dar ca român te simți între greci și slavi cu mult mai acasă — într'o anumită privință chiar ca acasă — decât între unguri, germani, englezi sau alte națiuni. Când constați că se roagă ca tine, că vorbesc despre Dumnezeu cu aceleași cuvinte, doar traduse, cântă ca tine, îndată te simți mai la largul tău.

Pentru consolidarea pactului se impune cultivarea factorului religios-comun

Pactul balcanic are ca temelii trainice acest fond comun de spiritualitate. Tocmai de aceea numai ținând seama de el, făcându-l să se desvoalte și scoțându-l pe primul plan, se vor umbri, își vor perde din importanță și din relief deosebirile dintre aceste popoare. O neglijare a lui însă, eventual chiar o reprimare a lui, echivalează cu o adevărată subminare a pactului balcanic.

Pactul acesta nu voește să rămână numai la relațiile cele mai externe ale vieții, la schimbul economic și la o garantare în caz de nevoie a frontierelor. Ci voește să fie punctul de plecare al unei apropieri spirituale tot mai accentuate, pentru ca din toate punctele de vedere aceste țări să se prezinte în fața Europei ca un tot unitar și indisolubil. Se urmărește o foarte activă circulație de idei și formularea unor idealuri spirituale comune, specifice răsăritului european. Avem în apropierea acestor state, fie deocamdată mai puțin conștient, o afirmare a solidarității popoarelor ortodoxe în fața apusului care a știut până acuma să le dividă și să le domineze spiritual și material. Când Rusia își va reveni din starea de azi, o raliere a ei la blocul acesta, ar încheia în mod firesc grupul neamurilor ortodoxe, ajunse în sfârșit la conștiința specificului lor spiritual.

Inevitabil deci aceste state voind să consolideze unirea lor trebue să folosească factorul religios. Pe lângă celelalte consilii sau birouri comune va fi necesar să se institue și un consiliu sau birou comun pentru cunoașterea și apropierea tot mai mare pe teren spiritual-religios. Iar când își vor ținea conferențele anuale sau bianuale miniștrii acestor state, va fi ocazia să se adune, pe lângă reprezentanții presei bună oară, și reprezentanții bisericii în conferență. Eventual se va forma un institut comun pentru apropierea cultural-spirituală. Acest institut ar fi întreg și ar răspunde deplin misiunii sale numai având ca o secțiune proprie pe cea bisericească, în care să între câte un reprezentant al bisericii din fiecare stat. Acestea sunt îndatoririle statelor cari constituiesc pactul balcanic.

Dar indiferent că vor înțelege sau nu guvernele importanța cultivării fondului comun religios, pactul balcanic tot trebue să fie un cadru și un stimulent pentru apropierea bisericească, chiar din inițiativa bisericilor din aceste state. Dacă statele acestea simt trebuința aproprierii între ele, cu atât mai mult trebue să o simtă bisericile cari au ca învățătură și misiune dela Dumnezeu să fie *una*. Și dacă statele reușesc să învingă toate asperitățile cari le stau în cale și să se apropie, cu atât mai mult trebue să reușească aceasta bisericilor cari nu urmăresc heghemonii în lumea aceasta. Tot ce lipsește este urnirea la faptă și puțină finețe în tratative. Sf. Sinod al nostru are chemarea să purceadă la realizarea acestui urgent deziderat, dând chestiunea în mâna unui reprezentant capabil să ducă la bun succes aceste tratative.

Metoda pentru realizarea frontului comun ortodox

Astă vară se pornise dl I. G. Savin să militeze pentru această idee în «Calendarul». Domnia Sa însă n'a reușit decât să ne depărteze și mai mult simpatiile reprezentanților bisericii grecești, cari astăzi nu mai contenesc să ne acuze de tendințe de heghemonie în biserica ortodoxă. Grație articolelor dlui I. G. Savin grecii privesc azi cu bănuială orice idee de apropiere ortodoxă. Cu metoda dlui Savin de-a împroșca în toți și de-a te bate cu pumnul în piept ca român, nu ajungem la nici un rezultat. Această metodă trebue părăsită, cu atât mai mult cu cât de fapt nu poate fi vorba de scopuri de heghemonie ale bisericii românești asupra celorlalte. Ceeace vrem cu toții este binele ortodoxiei, puterea și solidaritatea ei. Dacă există vre-o ambiție în această privință, apoi este aceea de-a ne întrece fiecare biserică națională întru a ajuta ortodoxia întreagă: prin muncă spirituală și prin ajutor material. Dacă ajutorul nostru va covârși pe al celorlalte națiuni, o va judeca istoria.

Să nu cerem modificări prea radicale în statul de funcțiuni și de onoruri al bisericii ortodoxe. Să cerem acum numai atât cât e de lipsă pentru începutul unei activități de strânsă apropiere a bisericilor ortodoxe. Patriarhul din Constantinopol trebue să rămână grec; o cere și tradiția și locul și populația ortodoxă din acele ținuturi, care e greacă. Nici centrul geografic al ortodoxiei nu trebue mutat. Constantinopolul, cetatea vechei glorii a creștinismului, are atâtea urme din timpurile mari, cari pot inspira continuu drumul ce trebue urmat în viitor. El este așezat la mijlocul peninsulei balcanice, pe când Bucureștii, Atena, sau Belgradul sunt la margini. Poziția geografică în care e situat îi asigură și pe viitor o mare însemnătate comercială și spirituală. Prin el popoarele balcanice mențin legături mai strânse și cu poporul turc care, cine știe, poate să nu fie prea depărtat timpul când, părăsind islamul, se va încorpora și mai bine în organismul popoarelor înfrățite prin aceeaș istorie și prin fondul comun al vechei culturii bizantine. Până la acel fericit eveniment legăturile tot mai pretinoase între aceste popoare în cadrul pactului balcanic pot avea ca rezultat retrocedarea bisericii Sf. Sofii ortodocșilor, chiar dacă ar fi să dea aceștia altceva în schimb: eventual o mare sumă de bani plătită de toți. Pentru turci Sf. Sofie nu reprezintă mare lucru, pentru ortodocși, însă, da. In Constantinopol fiecare ortodox s'ar simți mai acasă decât s'ar simți în altă capitală balcanică.

Ceeace e necesar deocamdată e foarte puțin: un birou în Constantinopol compus din câte un cleric cult al fiecărei biserici ortodoxe. La acest birou s'ar trimite toate informațiile din biserca ortodoxă, ca el să le răspândească la foile religioase din fiecare stat ortodox. Tot acest birou ar avea să adune material și să studieze anumite planuri de lucru comun pentru toată biserica ortodoxă, lui i s'ar trimite sugestiile pe cari unul sau altul din ortodocși le-ar putea da pentru o chestiune sau alta interesând toată ortodoxia. O conferință bisericească care s'ar aduna din an în an ar lua apoi hotărâri pe baza referatelor lucrate de acest birou.

Probabil că mai târziu s'ar putea constitui și un sinod permanent compus din câte un ierarh fără eparhie din fiecare biserică, în frunte cu patriarhul din Constantinopol, având ca atribuție chestiunile interortodoxe (nu și cele din interiorul fiecărei biserici), dar atât de necesar nu e.

Mai necesară este, afară de acel birou, o școală teologică tot în Constantinopol în care materiile teologice să se predea în limba greacă, română și una slavă. Fiecare neam ortodox și-ar trimite un număr de 10—15 studenți anual. Toți studenții, viitori clerici fruntași, ar ajunge să cunoască toate trei limbile ortodoxe putând să stea în legătură toată viața cu ce se petrece pretutindeni în biserica ortodoxă, și s'ar forma într'o ambianță de solidaritate practică ortodoxă, simțindu-se mai apropiați de ortodocșii de alte neamuri. Câte idei de acțiune sobornicească, câte planuri de activitate unitară, câte ținte comune nu s'ar formula între profesorii și studenții unei astfel de școli, în care trebue să domnească un duh de absolută frăție ortodoxă! Școala ar scoate desigur și o revistă în cele 3 limbi, răspândită în toate țările ortodoxe, la fiecare preot și la mulți credincioși, o revistă, iarăși, în cel mai ecumenic duh. Operile teologice pe cari le-ar produce școala ar purta și ele aceeași pecete de preocupare solidaristă. Intreținerea unei astfel de școale ar fi și în interesul guvernelor s'o suporte.

Să ne gândim că suntem în veacul în care popoarele au ieșit din izolare. Astăzi toate caută să se cunoască, să formeze legături de acțiune solidară. Cu atât mai mult trebue să evite biserica de aceeaș credință izolarea.

Până târziu în veacul al 19-lea această reciprocă cunoaștere ortodoxă a existat.

Legăturile trebuesc făcute și acum mai strânse de cum sunt astăzi, căci cu toții facem parte din marea biserică ortodoxă a Domnului. Ar dispare astfel micile deosebiri de măsuri și de atitudini în chestiuni bisericești.

Nu preconizăm o știrbire a principiului autocefaliei, ceeace ar desconsidera caracterul național așa de scump bisericii ortodoxe. Nici nu ne închipuim că nu se poate trăi în ecumenicitate decât în continue legături externe cu tot ce se întâmplă peste tot în biserica ortodoxă. Ecumenicitatea constă în identitatea de duh și de viață spirituală în toate părțile bisericii și nu în organizarea externă. Ceeace cerem este o reciprocă cunoaștere, nu a ființii celei una a ortodoxiei pe care o cunoaștem deplin dela noi, ci a rezonanții ei în specificul etnic al celorlalte popoare; precum și o colaborare practică acolo unde se simte trebuință.

Rugăm Sfântul Sinod să nu mai amâne realizarea acestei idei. Să prindă momentul pactului balcanic. Nu trebue să ne închipuim că ortodocșii se pot întâlni numai în sinodul ecumenic. Să realizăm în alte forme mai modeste colaborarea. Sinodul ecumenic e un moment mare, rar, festiv, un moment de hotărâri dogmatice. Cooperarea de fiecare zi se face pe căi ca cele enumerate mai sus.

Dr. D. STĂNILOAE.

Religia în spitale

Instituirea **Duminecii bolnavilor** *în Dumineca a doua din Păresimi în arhiepiscopia noastră, — care s'a generealizat şi în alte părţi ale bisericii naţionale, — face parte din programul misionar al Clerului de azi.*

Spitalele creştine sunt un factor important în opera misionară de azi. Camerele bolnavilor se preschimbă în foişoarele dela Vitezda, pomenite în Sfânta Evangelie unde Mântuitorul însoţeşte pe slujitorii Săi.

Ştiinţa medicală e pe cale de a revizui definitv concepţiile sale antropologice. Organismul fizic, supus limitaţiilor timpului şi ale spaţiului, este un instrument de manifestare a spiritului. Omul e singura fiinţă în care naturalul se îmbină cu supra naturalul.

Desechilibrele mentale ale pacienţilor din spitale provin din cauze, pe care numai religia le poate remedia efectiv. Şi medicii veritabili recunoasc cu sinceritate, că anumite maladii aparţin religiei, iar nu medicinei.

Intre medicină şi religie nu mai este raport de antagonisim.

Desigur un os fracturat nu se vindecă prin rugăciunea preotului. Dar un medic adevărat poate spune oricând bolnavului:

— Eu te pansez, şi Dumnezeu te vindecă!

Puterea rugăciunii în Camera bolnavului are o influinţă binefăcătoare. Iar mărturisirea şi împărtăşirea cu sfânta cuminecătură redă bolnavului liniştea sufletească, pe care medicul o consideră printre condiţiile necesare ale însănătoşirii.

Intr'un congres din Paris, ţinut mai anii trecuţi, s'a făcut încercarea de a pune stavilă influinţei religiei în spitale... motivând că înainte vreme lumea se temea de Dumnezeu, dar că bolnavii de azi duc groază de microbi. Astfel de tendinţe sunt însă neserioase.

Religia nu poate fi suprimată, şi este în realitate irepresibilă. Ea nu poate fi înlocuită prin nimic ori unde este o suferinţă grea.

E clar deci că religia şi în spitale este în funcţiune.

De unde rezultă că şi emblemele externe ale religiei sunt justificate: capela, slujba şi confesorul. —

Din rapoartele primite anii trecuţi despre prăsnuirea Duminecii bolnavilor, constatăm că sfintele liturghii, ţinute în spitale sunt primite cu multă bucurie de către bolnavi.

E şi o noutate binefăcătoare pentru ei.

Participă la slujbă toţi aceia pe cari suferinţa îi uneşte. Ascultă sfânta slujbă şi cei de alte confesiuni şi mulţi cari s'au înstrăinat de orice religie.

Bolnavii din spitale se deosebesc de ascultătorii obişnuiţi ai sfintei liturghii. Iar predicile, rostite la astfel de ocaziuni şi discuţiunile, pe cari le prilejuesc, au darul de a converti la Hristos pe mulţi pacienţi ai spitalelor.

Religia în spitale are influinţa binefăcătoare şi asupra medicilor şi a îngrijitorilor de bolnavi, potenţându-le devotamentul, răbdarea şi iubirea deaproapelui.

Religia în spitale va fi şi mai efectivă, când vom avea surori de caritate cu pregătire religioasă corespunzătoare, capele şi confesori permanenţi.

Astfel vor deveni spitalele lăcaşuri sacramentale, prin suferinţele care se adăpostesc în ele şi prin devotamentul celorce s'au dedicat alinării suferinţelor omeneşti.

T. Scorobeţ.

De n'ar păzi Domnul cetatea, în deşert ar privegheà celce o păzeşte.
Ps. 126, 2.

Domnul va da cuvânt celorce binevestesc cu putere multă. *Ps. 67, 12.*

„F. O. R."

Aniversarea F. C. R.-ului în Valea Jiului

Dumineca Ortodoxiei, pe lângă splendoarea unei primăvăratice zile însorite, a mai fost plină, în Valea de sus a Jiului, şi de freamătul sufletesc al unei prăznuiri neobişnuite: bucuria împlinirii a unui an de existenţă şi de activitate a «Frăţiei Ortodoxe Române» a îmbrăcat haina cântării şi a într'aripatei cuvântări, după căldura smerită a rugăciunii. Ecteniile de mulţămită şi de cerere, completate de răspunsurile corurilor, au fost urmate de inimoase întruniri ale membrilor şi binevoitorilor Forului.

In Petroşani *P. C. protopop* I. Duma *a dat cuvântul dlui ing.* Al. Panaitescu, *secretarul despărţământului protopopesc Jiu al Frăţiei. Intr'o cuvântare clară, precisă, d-sa a arătat istoricul şi necesitatea înfiinţării F. O. R.-ului, apoi organizarea despărţământului Jiu, activitatea lui de pân'acum şi planurile de viitor. Biserica — plină până la tixire de credincioşi, a răsunat de aprobări la finea cuvântării, — iar păr. protopop, mulţumind mirenilor pentru spornica muncă la care s'au angajat, dă binecuvântarea Bisericii şi urarea să propăşească într'un an ca'n doi..., după cunoscuta reţetă a basmului popular.*

In Petrila Reg. Ferdinand I, *după Sfta Liturghie lumea s'a adunat în sala Casinoului, având în frunte pe C. S. pr.* S. Ciocan, *şi ing.-şef.* Ant. Moţet-Grigoraş. *Corul „Dragostea de Neam" al parohiei noastre, patronat de vrednicul şi foarte activul domn Moţet, a cântat două cântări religioase, — urmând apoi cuvântarea comemorativă a membrului comitetului despărţământului protopopesc, — mai sus numitul domn inginer, care a găsit cuvinte potrivite pentru a sensibilisa utilitatea şi necesitatea „Frăţiei Ortodoxe". Au încheiat serbarea alte două cântări ale corului de subt conducerea dlui* Păcuraru.

In alte parohii din Jiu s'au petrecut lucrurile cam la fel, împânzindu se în această Duminecă o solidaritate şi o conştiinţă ortodoxă peste întreg basinul carbonifer, vrednică de a fi remarcată ca un început de reacţiune împotriva tendinţelor antibisericeşti şi antiromâneşti în această regiune. Inginerii, directorii de servicii, profesori şi învăţători, muncitori minieri şi săteni, toate profesiunile cari compun massa credincioşilor sfintei noastre Biserici, s'au ridicat cu sufletul în văzduhul ozonat de puterea viufăcătoare a credinţii ortodoxe.

Creată această atmosferă morală, acest climat prielnic unei închegări sufleteşti de mult aşteptate, — nu ne îndoim că se va începe o activitate sistematică, cu roade care să rămână şi care să continue sau să lărgească opera unui Gavrilescu, unui Moţet, unui Dumitriu şi a altor câtorva, al căror ctitoricesc pomelnic va fi cândva o glorie mai mult decât locală a zilelor de azi în Valea Jiului.

Cititorii acestui ziar o să afle urmarea...

Trecătorul

Dumineca Ortodoxiei la Sibiu

Zi de mare praznic pentru biserica noastră. Ca o întruchipare a triumfului bisericii în lupta pentru icoane şi a biruinţei adevăratului cult, pe care-l datorăm sf. icoane, ea rămâne mărturia peste veacuri a eroismului fizic şi moral, pe care l-a arătat femeia creştină în slujla bisericii. Irina şi Teodora, cele două binecredincioase împărătese, strălucesc, sprin jertfelnicia şi devotamentul lor pentru cele sfinte, ca icoane vii ale apostolatului femeii creştine. — Pentru noi românii „Dumineca Ortodoxiei" înseamnă şi mai mult. Ea e concretizarea izbăvirii noastre prin mărturisirea ortodoxă nestrămutată a mucenicilor legii şi credinţii străbune.

Din aceste motive ea a fost serbată după cuviinţă în Sibiu, ca şi în alt loc.

Festival religios

După sfânta liturghie, la care s'a făcut pomenire pentru eroii dreptei credinţe şi a predicat păr. prof. Dr. D. Stăniloae arătând temeiurile venerării sfintelor icoane, „Societatea naţională a femeilor ortodoxe" a organizat un festival religios în sala prefecturii judeţene, In cadrul unui program variat şi frumos, dşoara profesoară Vera Stefănescu a desvoltat conferinţa: „Dumineca Ortodoxiei" şi senzul ei pentru societatea femeilor ortodoxe române. Luând drept pildă pe cele două împărătese, care au luptat pentru aşezarea în biserici a sfintelor icoane, societatea femeilor române ortodoxe, serbându-şi pe cele două patroane, înţelege să-şi interpreteze rostul ei în lumina învăţăturilor ortodoxismului. Femeia şi mama română, cu toată gama simţemintelor ei nobile, se face misionara spiritualizării societăţii şi a ridicării ei din praful preocupărilor josnice. Opera caritativă, pe care a desvoltat-o societatea, ca şi lupta împotriva curentelor cari subminează la temelia familiei, nucleul societăţii, sunt dovada că femeia română înţelege chemarea vremii.

După cuvintele înălţătoare ale dşoarei profesoare, în numele Ministerului instrucţiunii şi al cultelor, dl prof. C. Nedelcu exprimă mulţumirea pentru astfel de manifestări edificatoare. Dsa reliefează datoria fiecăruia de-a fi un creştin activ. Fiecare e dator să ducă flacăra credinţii dela altar în familii şi în casele lor, căci numai astfel se va face revirimentul societăţii către cele sfinte... Sunt cuvinte care ne îndreptăţesc să întrezărim puncte de orientare în haos şi să vedem societatea pornind pe drumul spiritualismului creştin.

Probleme, fapte, comentarii

VIAŢA ILUSTRATĂ. Primul număr al mult aşteptatei reviste sibiene a apărut la 1 Martie 1934, cu un prea bogat şi variat material datorit unor condee, care ştiu ce anume îi trebue publicului nostru doritor să aibă o bună şi cinstită revistă.

Vom avea prilej să revenim asupra numerelor tinerei reviste. De astă dată vestim, că numărul prim din VIAŢA ILUSTRATĂ se trimite gratuit celorce îl cer.

Recomandând publicaţia în cercuri cât mai largi, se va da putinţă întemeetorilor ei să o scoată cât mai bogată şi cât mai ieftină. Abonamentul: pe un an 200 Lei, pe jumătate de an 100 Lei. Adresa: Revista VIAŢA ILUSTRATĂ, Sibiu, Academia teologică „Andreiană".

*

Viaţa Monahală, *— revista religioasă ilustrată dela Sf. Mănăsire Cetăţuia Iaşi, — a apărut în Februar 1934 ca număr omagial cu ocazia jubileului de 25 de ani de arhipăstorire a I. P. S. Sale Mitropolitului* Pimen *al Moldovei şi Sucevei.*

S'au împlinit în Februar a. c. 25 de ani de când I. P. S. Sa Pimen Georgescu a fost ales mitropolit al eparhiei moldovene, unde păstoreşte şi astăzi, când a împlinit 80 de ani ai unei vieţi de rodnică şi pricepută activitate, din care face parte şi desmorţirea vieţii călugăreşti din această eparhie.

Numărul omagial publicat de Viaţa Monahală *scoate în evidenţă, alături de numeroase clişee, înfăptuirile de seamă din lucrarea de până acum a venerabilului jubilant.*

Alte articole ale revistei conţin: Activitatea călugărilor din eparhie în timpul războiului, Rostul monahismului în stat, Din cuvântările şi corespondenţa mitropolitului, ş. a. Este un număr bogat şi interesant, care se citeşte cu plăcere.

Cu acest prilej rugăm şi noi pe Cel Atotputernic, să aibă în sfânta Sa pază pe I. P. S. Mitropolit Pimen şi să-i dăruiască multă sănătate şi putere de muncă spre bucuria şi folosul bisericii şi al neamului nostru.

Intru mulţi ani, Stăpâne!

*

In protopopiatul Sf. Gheorghe a luat fiinţă încă o reuniune de femei ortodoxe. Comuna maghiarizată Belini, a avut prilejul să vadă în scurt timp organizarea alor două societăţi oriodoxe: Cercul tinerimii adulte, — despre care am scris în Nr. 4 al foaiei noastre din acest an, — şi acum mai nou Reuniunea femeilor ort. române.

Acest lucru era un imperativ al zilei aici în săcuime, pentrucă poporul românesc din aceste plaiuri, numai în felul acesta poate învăţa limba românească. De pildă femeile romînce din Belini — cari dau cel mai mare procent de necunoscători ai limbei noastre, — au ajuns ca după puţină vreme să poată învăţa cântări şi poezii româneşti. Şi cum? La şezătorile biblice, din fiecare săptămână, s'a încercat să se discute în limba românească pericopa explicată de preot. Recitări, poezii uşoare etc. Numărul membrelor este astăzi de 70 femei. Intre cele mai zeloase, se pot număra acele cari s'au întors numai de curând la dreapta credinţă.

Rodul muncii lor l-au arătat în seara zilei de 17 Februarie a. c. când au dat un ceai împreunat cu program religios şi cultural, sub conducerea înţeleaptă a prezidentei lor, Minodora Belea. S'au putut vedea aici costume româneşti alese cari au luat locul hainelor nemeşeşti.

Este neobişnuit acest fapt, pentrucă românii de aici nu cunoşteau încă ce este aceea a te cultiva în sinul unei societăţi, în limba ta, îmbrăcând portul tău şi păstrând obiceiurile strămoşilor noştri.

Noi ştim câtă încordare i se cere preotului nostru de acolo, pentru realizarea acestor lucruri în mijlocul fiilor săi sufleteşti cari nu ştiu decât foarte puţin românește. Zi şi noapte!

Lucrul acesta să fie pildă acelora cari se bucură de favorul că enoriaşii cunosc limba, şi încă n'au organizat, nici tinerimea, nici femeile, nici Oastea Domnului. — Toate se pot face întru Domnul!

Un om al bisericii.

*

Religie şi filosofie.— După congresul de filosofie, ţinut zilele trecute în capitală, când s'a discutat educatia morală în şcoale, încep a se rosti, în apărarea învăţământului religios, atât preoţi profesori, — absenţi dela numitul congres, — cât şi intelectuali neteologi.

Unul dintre aceşti din urmă scrie („Viitorul" din 25 Februar c.): „Pe două căi deosebite se întâlnesc filosofia şi religia.

„Nietzsche, teribilul biciuitor al religiei, el care cerea supra-oameni, ce sfârşit a avut? Cine nu este mişcat de suferinţele lui şi plânsul lui în care spunea: Mamă, mamă, sânt un prost!

„Şi filosofia, şi religia, ambele sânt necesare tineretului. Două forţe ce s'ar contrabalansa, două pârghii pentru înălţarea sufletească în vârtejul de patimi al vieţii atât de grea în epoca de transiţie în care trebue să se desvolte tinerele generaţii".

De altă parte un număr de preoţi şi profesori secundari şi universitari s'a întrunit, săptămâna trecută, în palatul „Universului" din Bucureşti, sub preşedinţia decanului facultăţii teologice, păr. Mihălcescu, luând hotărârea:

Intreaga profesorime de religie va porni o acţiune pe lângă forurile superioare ale ministerului instrucţiunii pentru respectarea integrală a învăţământului religios. S'a mai decis:

Organizarea preoţilor profesori într'o asociaţie generală şi convocarea unui congres la Bucureşti; şi

Lărgirea cadrului acţiunii cu sprijinul mirenilor creştini, în senz moral, constructiv şi românesc.

Organizaţi Oastea Domnului

Dela Asociaţia Clerului „A. Şaguna" Sibiu

1. Asociaţia clerului „Andrei Şaguna" *a trimis dlui ministru al instrucţiunii şi cultelor un memoriu în care se cer următoarele:*

1. Să se desfiinţeze cele două curbe speciale aplicate salariilor preoţeşti peste curbele aplicate salariilor celorlalţi funcţionari publici.

2. Preoţii noştri să fie salarizaţi conform gradului lor de pregătire, deci după criteriul care se aplică şi la ceilalţi funcţionari.

3. Să se reînfiinţeze toate posturile eclesiastice care au fost înscrise în bugetul anului 1930, cu toate drepturile lor bugetare.

4. Gradaţiile consilierilor eparhiali să se înscrie în bugetul nominal al fiecăruia şi nu în bugetul global.

5. Să se acorde diurna cuvenită tuturor protopopilor noştri, aşa cum li se acordă protopopilor greco-catolici. Căci astăzi statul plăteşte 75 de protopopi uniţi pentru biserica greco-catolică din Ardeal, câtă vreme pentru biserica ortodoxă din Ardeal, cu credincioşi mai mulţi, statul nu plăteşte decât 28 de protopopi în loc de 83 câţi sunt. Astfel un protopop primeşte o diurnă lunară de 2250 lei, iar un protopop ortodox o diurnă de 750 lei.

6. Să se acorde cota de ½ din salariile preoţeşti pentru alimentarea fondului de pensii al preoţilor din Ardeal.

7. Să se bugeteze şi parohiile vacante, pentru a se putea întregi la timp şi pentruca să poată fi remuneraţi administratorii lor.

8. Să se bugeteze cântăreţii bisericeşti din Ardeal cari au diplomă dela vreo şcoală de cântăreţi.

9. Să se ia în buget o sumă potrivită pentru ajutorarea preoteselor văduve şi a orfanilor de preoţi, cu pensiuni derizorii.

10. Să se bugeteze o sumă corespunzătoare pentru zidiri de biserici şi case parohiale măcar pe seama preoţilor din ţinuturile foarte sărace.

11. Să se reînfiinţeze posturile de spirituali la Academiile teologice şi cele de secretari la aceleaşi academii, ca la Academiile greco-catolice.

12. Să se recunoască Academiilor teologice dreptul de a libera diplomă de licenţă, întrucât aceste academii fac parte din învăţământul superior, atât prin pregătirea şi activitatea profesorilor, cât şi prin pregătirea ce li se dă studenţilor (studenţii intră în Academie cu bacalaureat de liceu şi fac 4 ani de studiu). Cerem acest lucru şi pentru motivul că Academiei teologice din Blaj i s'a acordat acest drept.

13. Să se acorde carnete cu reducere pe C. F. R. şi pe seama preoţilor pensionaţi, a preoteselor văduve şi a orfanilor lor, cum se acordă celor din vechiul regat.

14. Să se aplice principiul proporţionalităţii la acordarea ajutoarelor diferitelor culte, avându-se în vedere numărul sufletelor, averea ce posed şi nevoile lor reale, conform art. 31 din legea pentru regimul cultelor...

2. *Tot* **Asociaţia clerului „Andrei Şaguna"** *a rugat printr'o adresă Sf. Sinod să dea o pastorală prin care să îndemne diferitele societăţi şi pe credincioşi să nu mai aranjeze petreceri necreştineşti în postul Paştilor.*

Biserica şi Mesajul regal. In programul, prezentat în mesajul Tronului, se pune în vedere că «administraţia, şcoala, *biserica* vor primi organizarea şi îndrumările impuse de rolul lor».

Camera deputaţilor, în şedinţa sa dela 24 Februar 1934, a discutat proiectul de răspuns la mesaj.

Reprezentanţii tuturor partidelor noastre — de care, slavă Domnului sântem în belşug înzestraţi — s'au rostit asupra proectului adresei de răspuns, citind declaraţii, mai lungi sau mai scurte, în numele acestor partide.

In declaraţiile dela cameră n'am găsit, — o constatăm cu părere de rău, — nici o vorbă cu raport la biserică şi la slujitorii ei. Numai în *declaraţiunea dlui Gheorghe I. Brătianu*, în numele partidului său, s'a făcut amintire şi de biserică. Dl Gh. I. Brătianu, cerând să se asigure întâietatea elementului românesc, a zis: «*In ajutoarele pentru şcoale şi biserici să păstrăm proporţiunea dreaptă a numărului credincioşilor*».

Dacă mesajul însemnează o examinare a situaţiei generale a ţării şi lămurirea atitudinei partidelor faţă de guvern şi programul său, chestiunea privitoare la biserică şi la preoţimea ei n'ar trebui să lipsească din răspunsurile şi declaraţiile nici unuia dintre reprezentanţii partidelor politice din parlament.

De astă dată numai dl Gheorghe I. Brătianu ne-a învrednicit de asemenea atenţiune, — pentru care îi sântem mulţumitori.

Remanierea guvernului. Nouii miniştri sânt dnii: *C. Xeni* ministru fără portofoliu; *Dr. C. Costinescu* ministrul muncii, sănătăţii şi ocrotirilor sociale; *N. C. Teodorescu* ministrul agriculturii şi domeniilor. Au ieşit din guvern dnii Gh. Cipăianu şi C. Dimitriu.

Ştiri bisericeşti externe

Biserica Invierii din Ierusalim, grav avariată de cutremurul care a bântuit Palestina în 1929, e din nou în primejdie. Vestea aceasta, acum ca şi în 1929 — spune cotidianul „Le Messager d'Athènes" (30 Ianuar 1934) din care spicuesc cele ce urmează — a produs mare emoţie în lumea orientaliştilor, istoricilor şi arheologilor din occident. Conducătorii politici ai Ţării sfinte, imediat după cutremurul amintit (în cursul căruia cupola cea mare a istoricei biserici s'a prăbuşit) au chemat pe arhitectul englez Harwey care a examinat biserica şi a redactat un raport asupra măsurilor ce trebuiau luate pentru consolidarea monumentului acestuia. Ziarul amintit nu spune dacă a fost consolidată biserica de fapt sau „consolidarea" a rămas în raportul lui Mr Harwey. Constatându-se mai proaspăt că pereţii şi coloanele bisericii s'au crăpat, de data aceasta *Patriarhul Ierusalimului* a făcut ceeace trebuia să se facă demult: a invitat specialişti greci în restaurarea monumentelor istorice ameninţate cu ruinarea, ca să salveze biserica amintită. In acest scop au plecat în Palestina, dela Atena, Joi 2 Februarie a. c. dnii A. Orlandos, şeful secţiunii restaurării monumentelor antice şi Paraschevopulos, seismolog şi profesor la şcoala politehnică din capitala Greciei.

Amintim că această biserică a învierii — sau *Biserica Sfântului Mormânt*, nume sub care e cunoscută mai bine, — a fost construită, cum se spune, de împăratul Constantin cel Mare, pe locul unde mama sa, sfânta împărăteasă Elena, a găsit Mormântul Domnului. De-atunci, biserica a suferit dese şi serioase transformări. Incendiată de perşii lui Cosroes Nurşivan, pe timpul împăratului Eraclie, când au răpit şi sfânta Cruce pe care a fost răstignit Mântuitorul Hristos (614), ea a fost restaurată, mai târziu prin purtarea de grijă a Patriarhului Modistos, pentruca apoi să fie din nou distrusă de califul arab Hakem. Împăratul Constantin IX Monomahul (sec. XI), a reconstruit-o din nou. Cruciaţii, când au cucerit Locurile sfinte, au transformat-o radical. Şi, în sfârşit, un constructor grec din Mitilene, chemat de Patriarhul Ierusalimului în 1805, a făcut noui transformări cari, după părerea arheologilor, au alterat şi au distrus cu totul frumuseţea iniţială a măreţului monument.

*

— Am răsuflat uşuraţi când ziarele au adus de curând vestea că celebrul «*Codex Sinaiticus*» care se afla în arhivele nefericitei familii imperiale ruse a Romanovilor, în urma unui „târg" pe care l-au făcut conducătorii roşii cu englezii, a trecut în posesiunea lui British Muzeum. Barem de acum înainte — credem — va putea fi consultat cu mai multă uşurinţă de cei ce se îndeletnicesc cu studiul biblic.

Iată însă că după ce a fost vândut englezilor, arhiepiscopul de Sinai, Porfirie, printr'o adresă trimisă direcţiunii lui British Muzeum, vine şi cere restituirea codicelui sinaitic, pentru a fi depus în arhivele mănăstirii Sinai, unde a fost păstrat veacuri dearândul. Pe de altă parte, într'un recent interviev, arhiepiscopul Porfirie a declarat: „Eu am probe incontestabile că Codex Sinaiticus a dispărut (a fost furat!) din această mănăstire în 1844. Eu nu pot presupune că Anglia, în cunoştinţă de cauză, va refuza să restitue acest manuscris, dat fiind că mănăstirea şi-a rezervat toate drepturile de a revendica acest document după izbucnirea revoluţiei ruseşti".

Direcţiunea lui British Muzeum a publicat o notă în care spune că o carte a unui anumit Tusseydorf, publicată în 1871, probează că arhiepiscopul Calistratos şi sfatul călugărilor mănăstirii Sfânta Caterina, au semnat un act de donaţiune prin care ei cedau preţiosul manuscris, ţarului Rusiei.

Cum se vor sfârşi lucrurile, vom vedea şi ne vom grăbi să informăm pe cititori.

Grigorie T. Marcu
Atena-Grecia.

Pagina pastorală

Adunările religioase-culturale

— Cum să se pregătească preotul? O schiţă de program —

Neajunsurile lumei la sate sânt multe. A le înşira, ar fi de prisos. Le cunoaştem din plin şi ştim cum sporesc spre mâhnirea noastră şi a credincioşilor noştri. Ele se cer a fi biruite, ori, pentru a le birui, ne trebue omul care e preotul. Deschis la vorbă şi stăruitor la faptă, care să bată la poarta sufletului credincioşilor, lepădat de orice gând poftitor de situaţii, cu dorinţa numai de a-l mântui de răii cari l-au înşelat şi sărăcit cu o uşurinţă criminală, sub masca neruşinată a politicei.

Căci satele sunt răvăşite mai ales acum, numai de politică, de politica adusă de toţi nechemaţii în această horă ucigătoare de suflete şi de avânturi între sătenii noştri — după cum se exprimă prof. Tomescu dela Craiova.

Cu toate aceste neajunsuri sânt şi oameni dornici de o treaptă de cultură mai înaltă. Astfel dl Batzaria are părerea că la o adevărată ridicare şi îmbunătăţire a soartei ţăranului se poate ajunge prin întemeierea unei asociaţii sau ligi, care să cuprindă pe toţi cetăţenii, adevăraţii prietini ai sătenilor. Pe chestia aceasta se poartă polemică. Astfel dl gen. Leonte zice: Ideia d-lui Batzaria n'o găsim fericită. Pe sătean trebuie să-l luminăm numai, căci restul vine dela sine. Şi apoi el ştie multe lucruri bune, numai să-i dăm bună pace — mai ales în politică.

De părerea aceasta am fost şi eu şi iată cum am procedat totdeauna în adunările religioase-culturale în parohia mea pentru ridicarea enoriaşilor.

In prima Duminecă după Bobotează încep aceste adunări în fiecare Duminecă şi serbătoare, seara dela ora 7—10, până pe la jumătatea lunei Aprilie — cam 20 de adunări.

Pentru propunerea materialului necesar şi ajutorul bănesc, am pus la contribuţie: Biserica, Comuna politică, Banca populară, şi astfel din vară procur cărţile şi revistele necesare. Tot ce aflu potrivit însemnez, şi pun la o parte. Pentru a fi activi şi sătenii, dau la 4—5 credincioşi, buni cetitori şi iubitori de carte, câte o broşură şi-i rog să însemneze tot ce află potrivit pentru adunările dela şcoală. Aceasta o fac săptămânal. Astfel adunat materialul — programul se desfăşoară cu uşurinţă.

In ziua premergătoare adunării, revizuesc întregul material. Mai observ, că tot ce pot prinde Dumineca dela Radio, la „ora pentru săteni" (dnii Lascarov-Moldovanu, Mugur ş. a.) precum şi ştirile ce se comunică îmi servesc de material pentru adunări.

Ilustrez un caz: Anul trecut Păr. prof. Nae Popescu a ţinut la Radio o conferinţă despre lăsatul secului la muntele Athos, am notat tot ce am putut prinde, nu am putut nota troparele şi stihirile cari se cântă înainte, în decursul şi la sfârşitul mesei. Am luat în ajutor Triodul, am ales tot ce am aflat mai frumos, şi în adunare, ascultau cu deosebită evlavie credincioşii.

Adunarea în şcoală: Intreaga asistenţă cântă troparul „Bine eşti cuvântat"... Urmează predica zilei după Tarnavschi, Vască, Soroceanu ş. a. apoi o cântare de „Oastea Domnului". Se cetesc părţi din „Lumina Satelor şi Oastea Domnului" — apoi din revista „Dumineca Ortodoxă" şi din alte scrieri religioase; o altă cântare, şi cu aceasta se termină partea religioasă, care durează 1 oră şi jumătate.

O scurtă pauză. Incepe partea a doua, a programului economic cu toate ramificaţiile, mai ales pomicultura, apoi higienă, gospodărie, combaterea viţiilor ş. a. — de către învăţători. Intre aceste se citeşte câte o schiţă hazlie, uşoară, care însă nu e permis să atingă programul premergător. Pentru recreaţie se face o pauză de un sfert de oră — când sătenii pot vorbi şi povesti între ei.

Urmează ştirile zilei şi întâmplările mai însemnate, un fel de „cronică săptămânală", după ziare, cari sânt ascultate cu mult interes.

Incheerea se face cu o cântare religioasă.

Acesta e programul ce-l desfăşor în fiecare Duminecă şi serbătoare. Urmând astfel, am ajuns să am totdeauna 150—200 de ascultători, bărbaţi, femei, tineri, bătrâni — sala şcoalei e totdeauna arhiplină.

Pentru partea religioasă din program folosesc predicele diferiţilor autori, precum şi revista „Dumineca Ortodoxă" — apoi „Biblioteca creştinului ortodox"; „Ia şi citeşte"; Bibl. „Povestirilor morale"; „Cărţile bunului creştin"; „Tâlmăcirea Sf. Liturghii", de Dr. N. Tărchilă, cărţile dlui Lascarov-Moldovanu; „Convorbiri cu Dumnezeu şi cu oamenii" — de Dr. I. Felea; „Chemări de departe", de preoţii: T. Chiricuţă, Comana, Marin Ionescu şi Manea Popovici — cu un cuvânt tot ce a apărut cu conţinut religios şi pe înţelesul poporului.

Pentru partea a doua a programului folosesc: „Lumina Satelor", „Foaia Noastră", „Drumul nou", „Poporul român", „Neamul rom. pentru popor", „Albina", ş. a. şi din literatura poporală aproape tot ce a apărut şi am aflat potrivit pentru popor.

Lucrul acesta îl fac în timpul iernii de ani de zile, şi conştiinţa îmi este împăcată că mi-am făcut datoria. Când toţi preoţii vor face astfel sau şi mai mult după puterile fiecăruia, am fi la înălţimea misiunii noastre şi multe din relele sociale ar putea fi cel puţin micşorate.

In vremurile acestea tulburi, în timpurile actuale de clocot infernal, de prăbuşirea conştiinţelor în noianul minciunii, a făţărniciei, luxului, pervertirilor sufleteşti — poporul aşteaptă îndrumări în care să pulzeze dragoste pentru ridicarea religioasă-culturală a neamului.[1]

Preot *I. Roman*, Tălmăcel.

[1] Spicuiri din conf. cetită la conf. pastorală a tract. Sibiu, întitulată: „Programul adunărilor religioase-culturale pentru iarnă".

INFORMAŢIUNI

S'a prelungit până la 31 Martie 1934 termenul preschimbării biletelor de 1000 lei tip vechi. Preschimbarea se face la Banca naţională a României şi la sucursalele şi agenţiile sale din provincie.

Caz de moarte. In 25 Februar a. c. a trecut în etate de 69 ani la cele eterne *Dr. Béla Keczely*, fost medic legist la tribunalul din Sibiu. Ca medic legist fusese o autoritate între colegii săi şi înaintea judecătorilor. Bărbat cu o vastă cultură generală, — călătorise mai toate ţările din apusul Europei, — avea mulţi prieteni şi în societatea românească ardeleană. Condamna politica şovinistă, şi încă pe la începutul anului 1917 spunea: Ungaria a pierdut războiul. Odihneasca în pace!

Jubileul unui preot. In parohia Miheş-Cluj s'a ţinut de curând jubileul de 50 ani de serviciu al preotului local Petru Şeulean, un harnic lucrător în via Domnului. Jubilantul a fost viu felicitat de colegi şi cunoscuţi.

Exces de... istorie. O foaie de-ale provinciei raportează, între altele, cum luptătorul de curând decedat, Ştefan Ciceo Pop dela Arad, a luat parte la luptele ardelenilor *din 1848!* — va să zică la nişte lupte petrecute cu 17 ani *înainte* de naşterea sa...

Primejdia roşie ameninţătoare a vieţii Austriei de astăzi, a fost înlăturată după o tulburare sângeroasă care a costat cam o mie de victime; între acestea sânt aproape trei sute de morţi, şi peste şapte sute de răniţi. Cancelarul Dollfuss precisează poziţia sa şi a regimului său în cuvintele: Nu voim fascismul, nu voim comunismul; în realitate luptăm pentru un singur ideal: independenţa Austriei. Declaraţiile acestea sânt făcute din partea cancelarului austriac către un trimis special al unui cotidian din Paris.

ŞTIRI LOCALE

Predică în catedrala din Sibiu. Duminecă, în 4 Martie 1934, va predica protopopul *E. Cioran*.

Convocare. Adunarea generală a Comitetului şcolar al şcoalei normale „A. Şaguna“ din Sibiu se convoacă pe ziua de 4 Martie 1934, ora 11 a. m. în localul şcoalei. In cazul că nu se va întruni majoritatea membrilor, adunarea se va ţinea în ziua de 11 Martie 1934, aceeaş oră. La ordinea zilei: contul de gestiune pe 1933 şi bugetul pe 1934. Sibiu, 26 Februar 1934. Preşedinte *Tr. Scorobeţ;* secretar *I. Sandu.*

Conferinţă. Duminecă 25 l. c. dl profesor C. Nedelcu a ţinut în sala prefecturii judeţene o conferinţă cu subiectul „Aurel Vlaicu“. Dsa martor până şi în ultima clipă a vieţii lui şi însoţitorul a multor sboruri pe cari le-a făcut Vlaicu, în ţară ca şi în străinătate, evocă cu multă căldură cele mai însemnate clipe din viaţa fiului de ţăran de pe valea Murăşului din comuna Bînţinţ. Invenţia lui Vlaicu, cu care a avut strălucite succese la concursul din Viena din anul 1912, a fost o dovadă în faţa lumii despre puterile latente care zac în sufletul poporului nostru. Sburând deasupra multor oraşe din Ardeal, destinul a voit ca în un ultim drum, încercând să treacă în sbor Carpaţii, să cadă aproape de Prahova. La 20 de ani dela moartea lui Vlaicu o bucurie ne mângâe totuşi: Sângele său cald de erou a adus roade bogate; drumul pe care el l-a încercat în sbor, a fost trecut de armatele române, înfăptuindu-se astfel unirea.

Recrutarea tinerilor din clasa anului 1935, cei născuţi în anul 1913 în oraşul Sibiu, se face în zilele de 9, 10, 11, 12, 13 şi 14 Martie 1934, la primăria municipiului Sibiu, strada Mitropoliei Nr. 2, în sala cea mare; începerea în fiecare zi la ora 8 dimineaţa.

Perceptoratul municipiului Sibiu învită pe toţi proprietarii de case din Sibiu, să facă, în cursul lunei *Martie a. c.,* declaraţii de impunere la impozitele şi taxele comunale pentru anul financiar 1934—1935 şi să le depună la susnumitul oficiu, de unde se pot primi formularele necesare. Neînaintarea declaraţiilor în termen atrage după sine amendarea celor vinovaţi.

Moarte şi viaţă

Iarna grea dela un capăt la celalalt al lumii. Pustiul morţii îngrozeşte sufletul. Ceaţa groasă s'a lăsat peste toate, — soră mângâitoare, — ca pustiul să 'nceteze.

Pământul scârţâie de durere; iar sufletul omului îşi zideşte mângâiere şi din suferinţă.

Totul este mort. Linişte ca 'n mormânt. Glasul falnicilor arbori a încetat. Au încremenit de ger. *Ei sunt vii însă şi atunci când sunt morţi! Ei vorbesc şi atunci când sunt muţi.* Când glasul uriaşilor încetează, vorbeşte floarea ceţii, care-i împodobeşte de sus până jos. Nu-i floarea morţii, ci floarea păcii! Ea ne mângâie atunci când natura ne împinge la desnădejde. *Ea ne spune!* că celce a trimis-o în mijlocul iernii, nu ne părăseşte! *Ea ne spune, că sufletul omului este floare eternităţii şi nu încetează a 'nflori nici atunci, când toate mor!*

Floarea ceţii albe, din toiul iernii, este de câteva clipe. *Floarea sufletului este fără de sfârşit.* Mângâierea florii ceţii este de scurtă durată. N'o vezi cum dispare la prima licărire de soare? N'o vezi cum se scutură mai rău de cât frunza de toamnă? Ea este mângâiere vremelnică. *Viaţa este soarele care o alungă!*

Ea este icoana morţii şi moartea nu-i veşnică! Este doară retragerea vieţii pe un timp determinat! Că moartea nu-i veşnică, că nu poate fi soră bună cu viaţa, ne-o spune floarea ceţii de iarnă.

Omul este creiat de Dumnezeu pentru viaţă. Lui îi surâde prima licărire de soare. Lui i se aduce dela Răsărit solia nădejdiii unei vieţi mai noi. Lui îi şopteşte raza caldă, cu vibraţia-i dulce: *nu te teme!* Numai pentru om se face ziuă, promiţătoare de o viaţă mai bună! *Numai omul este fiul lui Dumnezeu!*

Pr. **Mih. Neagu.**

Nr. 1321—1934.

Comunicare

Se aduce la cunoştinţă, că erezii după părintele Nicolae Pandrea din Ghijasa, decedat la 30 Ianuarie 1934, — în baza § 5 din regulamentul fondului de ajutorare preoţesc au ridicat dela Cassa arhidiecezană în numărar, fără nici o reţinere, ajutorul preoţesc de Lei 30.000.

Sibiu, din şedinţa secţiei economice a Consiliului arhiepiscopesc dela 10 Februar 1934.

Consiliul arhiepiscopesc.

Nr. 148/1934 (6) 3—3

Concurs repetit

Pentru întregirea parohiei vacante **Feldioara** de cl. III, protopopiatul ortodox român Avrig, în baza ordinului Prea Ven. Cons. arhiepiscopesc din 16 Iannar 1934 Nr. 337 Bis. se publică un concurs nou. cu termenul de 30 zile dela prima publicare în Telegraful Român.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroh sânt:

1. Cele fasionate în coala B pentru întregirea venitelor preoţeşti dela stat.
2. Venitele stolare uzitate în parohie.
3. Sesiune parohială în mărime de 5 jugăre.
4. Un dublu decalitru de bucate de fiecare parohian.
5. Patru stângini de lemne aduse acasă.
6. In păşunatul comunal drept ca oricare parohian.
7. Pentru chirie, 3000 lei (trei mii) anual.

Doritorii de a ocupa acest post de paroh să-şi înainteze cererile concursuale instruite conform normelor în vigoare împreună cu concesiunea dela Prea Ven. Cons. arhepiscopesc, că pot candida la această parohie, la oficiul protopopesc în Avrig (poşta Avrig, judeţul Sibiu) până la terminul susindicat, având a se prezenta cu prealabila încuviinţare a oficiului protopopesc în vreo Duminecă sau sărbătoare la biserică, spre a cânta, cuvânta eventual celebra şi a face cunoştinţă cu poporul şi poziţia locului.

Avrig, 28 Ianuar 1934.

Oficiul protopopesc ortodox român Avrig în înţelegere cu consiliul parohial.

Ioan Cândea
protopop.

Nr. 45/1934 (4) 3—3

Concurs

Se publică concurs pentru întregirea parohiei vacante de clasa a III-a **Hăpria-română,** din protopopiatul Sebeşului, cu termen de 30 zile dela prima publicare în Telegraful Român.

Beneficiile împreunate cu acest post:

a) Casă parohială.

b) Sesiune parohială: 11½ jugăre arător.

c) Una zi de lucru de fiecare fum.

d) Lemne de foc din pădurea bisericii.

e) Stola obişnuită în parohie.

f) Salarul dela stat.

Cererile de concurs se vor înainta oficiului protopopesc ortodox român al Sebeşului, în termenul indicat.

Candidaţii vor anexa la cererile de concurs şi concesiune dela Preaven. Cons. Arhiepiscopesc, că pot candida la această parohie.

Candidaţii se vor prezenta, cu încuviinţarea prealabilă a oficiului protopopesc, în vre-o Duminecă sau sărbătoare la biserică, spre a fi cunoscuţi de către parohieni.

Sebeş-Alba, 12 Ianuar 1934.

Oficiul protopopesc ortodox român al Sebeşului în înţelegere cu consiliul parohial.

Dr. Vasile Oană
protopop.

Nr. 26—934. (9) 2—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei de clasa a II-a **Vălişoara,** protopopiatul Băiţa, se publică concurs cu termen de 30 zile, dela prima publicare în Telegraful Român.

Emolumentele sânt:

1. Intregirea dela stet conform coalei B.
2. Sesiune parohială: 4 jugăre 800 stânjini păt. arător şi fânaţ, 2 jugăre 800 st. p. cimitir, precum şi „adăul“ obişnuit în parohie.
3. Stola obişnuită în parohie şi tract.

De locuinţă se va îngriji viitorul preot.

Cererile de concurs se vor înainta subsemnatului oficiu protopopesc Băiţa, în termin, împreună cu autorizaţia de a concura eliberată de Prea Ven. Consiliu arhiepiscopesc, iar candidaţii se vor prezenta în vreo Duminecă sau sărbătoare în parohie, spre a face cunoştinţă cu poporul.

Băiţa, la 26 Ianuar 1934.

Oficiul protopopesc Băiţa în înţelegere cu consiliul parohial respectiv.

Dumitru Secărea
protopop.

Numai scurt timp! [5] 4—

Ocaziune favorabilă pentru cumpărare ieftină de **Ghete (pantofi).** Vă oferim ocaziunea, care nu revine, în preţuri şi calitate. Vitrinele noastre Vă vor convinge despre felul nostru de superioară execuţie.

Fabrică şi depozit de ghete (pantofi)
„FILT“
Str. Regina Maria Nr. 13

Nr. 1974/1934 Ep. (7) 3—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de *paznic* la Mănăstirea Brâncoveanu dela Sâmbăta de sus (18 km. dela halta Sâmbăta de jos, jud. Făgăraş) se publică concurs pe lângă următoarele condiţii:

1. Plată lunară 1500 Lei.
2. Locuinţă şi lemne necesare la încălzit.

Postul va avea să fie ocupat la 28 Martie a. c.

Se admit la concurs români ortodocşi cu serviciul militar terminat, cu ceva avere mobiliară şi purtare morală bună. Vor fi preferiţi cei ce ştiu cântările bisericeşti, spre a putea face şi pe cantorul.

Cererile vor fi înaintate *Consiliului arhiepiscopesc* ort. român din Sibiu până la 12 Martie a. c. însoţite de următoarele acte: certificat de botez, de moralitate dela oficiul parohial, de avere şi despre eventuale servicii.

Consiliul arhiepiscopesc.

Nr. 39/1934 (5) 3—3

Concurs

Se publică concurs pentru întregirea parohiei vacante de cl. II-a **Dupăpiatră-Valea-Porcurii,** cu filia **Şerboaia,** din protopopiatul Zarand, cu termin de 30 zile dela prima publicare în Telegraful Român.

Venitele împreunate cu acest post:

1. Salarul dela stat.
2. Stola obicinuită în parohie.
3. Jumătate zi de prestaţie de fiecare fum.

Cererile de concurs se vor înainta oficiului protopopesc al Zarandului în Brad în termenul indicat.

La cererea de concurs se va anexa şi încuviinţarea Prea Ven. Consiliu arhiepiscopesc, că pot candida la această parohie.

Candidaţii se vor prezenta în vre-o Duminecă sau sărbătoare la biserică, — cu observarea dispoziţiunilor reglementare, — spre a fi cunoscuţi de parohieni.

Brad, la 20 Ianuar 1934.

Oficiul protopopesc ortodox român al Zarandului în înţelegere cu cons. parohial.

Ioan Indreiu
proptoop.

Nr. 75—1934. (11) 2—3

Concurs din oficiu

Pentru întregirea parohiilor mai jos însemnate din protopopiatul Deva, toate de clasa a III-a, se publică concurs cu termen de 30 zile, socotit dela prima apariţie în Telegraful Român:

1. **Almaşul sec** cu filia **Cozia.** Venite: întregirea dotaţiei dela stat, sesie 4 jugăre 604 st. □, casă parohială, birul obişnuit în bucate, venite stolare.
2. **Bejan** cu filia **Mintia.** Venite: întregirea dotaţiei dela stat, sesia 2 jugăre 400 st. □, birul în bucate şi venitele stolare.
3. **Boholt.** Venite: întregirea dela stat, sesia 5 jugăre, birul obişnuit în bucate şi venite stolare.
4. **Cainelul de jos.** Venite: întregirea dotaţiei dela stat, birul în bucate şi venite stolare.
5. **Cherghеş** cu filia **Popeşti.** Venite: întregirea dotaţiei dela stat, sesie 8½ jugăre, birul în bucate, casă parohială şi venite stolare.
6. **Fornădia.** Venite: întregirea dela stat, sesie de 4½ jugăre, birul obişnuit şi venite stolare.
7. **Sulighete.** Venite: întregirea dotaţiei dela stat, sesie 2 jugăre 800 st. □, birul în bucate şi venite stolare stabilite şi aprobate uniform pentru toate parohiile din protopopiat.

Cererile de concurs se vor înainta oficiului protopopesc al Devei în termin şi pe lângă prealabila încuviinţare a Consiliului arhiepiscopesc. Concurenţii se vor prezenta în vreo Duminecă sau sărbătoare în parohie spre a fi cunoscuţi de parohieni.

Deva, 12 Februarie 1934.

Oficiul protopopesc:
Iosif Morariu
adm. protopopesc.

(7) 3—3

Concurs

Se publică concurs pentru întregirea parohiei vacante de clasa III-a **Roadăş,** protopopiatul Cohalm-Rupea, cu termen de 30 zile dela întâia apariţie în Tel. Român.

Venitele sânt:

1. Salarul dela stat.
2. Stola obişnuită în protopopiat.
3. Opt jugăre fânaţ, dat prin reforma agrară.
4. 20 l. cereale de familie (circa 50 familii).
5. Lemne de foc.
6. Locuinţă parohială, cu dependinţe şi grădină.

Cererile de concurs se vor înainta în termen oficiului protopopesc al Cohalmului împreună cu actele necesare şi cu concesiunea de candidare din partea Prea Ven. Consiliu Arhiepiscopesc.

Candidaţii se vor prezenta — cu încuviinţarea oficiului protopopesc — în parohie, în vreo Duminecă sau sărbătoare, spre a fi cunoscuţi de către parohieni.

Rupea, 19 Ianuar 1934.

Alex. Brotea
protopop.

Nr. 407—1933 (10) 2—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei vacante **Mermezeu-Văleni** cu filia **Mermezeu-Deal,** protopopiatul Geoagiului, se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în Telegraful Român.

Venitele împreunate cu acest post:

1. Locuinţă în natură.
2. 3 jugăre sesiune parohială.
3. Câte 2 dkl. cucuruz sfărmat dela cca 140 familii.
4. Intregirea salarului dela stat.
5. Stola obişnuită.

Reflectanţii la acest post sânt rugaţi să-şi înainteze cererile concursuale, instruite conform normelor în vigoare, subsemnatului oficiu protopopesc în termenul deschis.

Candidaţii vor avea în prealabil să-şi exopereze autorizaţia cuvenită dela Prea Ven. Consiliu arhiepiscopesc şi a se prezenta în parohie pentru a celebra, a predica şi a face cunoştinţă cu credincioşii.

Nu se vor putea prezenta în parohie fără prealabila încuviinţare din partea subsemnatului oficiu protopopesc.

Geoagiu, la 9 Februarie 1934.

Oficiul protopopesc Geoagiu în înţelegere cu consiliul parohial.

V. Goron
protopop.

Nr. 60—1934 (12) 2—3

Concurs din oficiu

Pentru întregirea parohiilor mai jos însemnate, din protopopiatul Dobra, toate de clasa a III-a, se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima apariţie în Tel. Român:

1. **Baştia** cu filia **Holdea.** Venite: întregirea dotaţiei dela stat, sesie 9 jugăre arător şi fânaţ, birul obişnuit în porumb, taxe stolare.
2. **Bătrâna.** Venite: întregirea dela stat, sesia 3 jugăre fânat, birul în bucate, grâu sau porumb, casă parohială şi venite stolare.
3. **Panc** cu filia **Selişte.** Venite: întregirea dela stat, sesie 20 jugăre arător şi fânaţ, birul obişnuit în bucate şi venite stolare.

Cererile de concurs, instruite conform normelor în vigoare, şi cu prealabila încuviinţare a Consiliului arhiepiscopesc, se vor înainta oficiului protopopesc al Dobrei în termin.

Concurenţii se vor prezenta în vreo Duminecă sau sărbătoare în parohie, cu prealabila încunoştiinţare a protopopului, spre a face cunoştinţă cu parohienii.

Dobra, la 12 Februarie 1934.

Oficiul protopopesc:
Iosif Morariu
ptotopop.

Citiţi, sprijiniţi şi respândiţi ziarul
Telegraful Român

Redactor responsabil: Pr. Dr. D. Stăniloae. Editura şi tiparul Tipografiei arhidiecezane.

Anul LXXXII Sibiu, 11 Martie 1934 Nr. 11

BIBLIOTECA CENTRALĂ „ASOCIAȚIUNII" SIBIU

Telegraful Roman

Organ național-bisericesc. — Intemeiat în 1853 de Mitropolitul Andreiu Șaguna
APARE SĂPTĂMÂNAL

Activitatea în parohie

(=) Legea dela 1925, pentru organizarea bisericii ortodoxe autocefale române, împreună cu Statutul ei, cuprind, în liniamente generale, un întreg program de muncă bisericească, culturală și socială în legătură cu viața duhovnicească din parohii.

Dacă ar fi poate prea mult să pretindem ca fiecare parohie, fără excepție, să treacă la înfăptuirea *tuturor* dispozițiilor din aceste legiuiri, în schimb socotim că ori cât de vitrege sânt împrejurările multor parohii sărace și înapoiate, totuș cu un grăunte de râvnă și bunăvoință obștească, s'ar putea realiza o parte, deocamdată modestă, din programul de muncă prevăzut în legiuirile amintite bisericești.

Ce se prevede în punctele acestui program? Intre altele, iată ce:

Adunarea parohială, prin organul său consiliul parohial, apără vaza și onoarea bisericii și a personalului bisericesc; supraveghiază religiositatea și moralitatea parohienilor, lucrează pentru desrădăcinarea obiceiurilor rele și a imoralității; înzestrează biserica cu odăjdii, icoane, vase sfinte, cărți, ear instituțiile ei culturale le provede cu cele necesare; face, prin oficiul protopopesc, consiliului eparhial orce propunere și reclamațiune privitoare la afacerile bisericești, culturale și epitropești (Art. 47 din Statut).

Atribuțiunile *comitetelor* parohiale speciale, constituite pe lângă consiliul parohial, sânt după acelaș Statut (Art. 52):

a înzestra și înfrumseța bisericile, curțile bisericești și cimitirele;

a forma și a susținea coruri bisericești;

a îngriji, a îmbrăca și a înzestra cu cărți și alte mijloace de învățătură pe școlarii săraci;

a ajuta săracii și a ocroti orfanii și văduvele;

a cerceta și ajuta bolnavii din comună și din spitale;

a înființa și a susținea biblioteci parohiale poporale;

a organiza grădini de copii și cursuri de analfabeți și adulți, în colaborare cu ministerul instrucțiunii;

a înființa cercuri misionare de combatere a diferitelor secte și credințe potrivnice bisericii ortodoxe;

a înființa și a susținea internate, cămine, azile, și spitale și orce alte opere de milă creștinească, de caritate publică și activitate samariteană.

Acestea sânt o parte din cerințe, spuse în generalități. In *amănuntele* lor, s'au dat îndrumări și lămuriri din partea organelor noastre superioare bisericești, în *circularele* adresate oficiilor protopopești și parohiale, — circulare privitoare la: viața religioasă morală din parohii, așezămintele bisericești și culturale (Casa culturală Reuniunile ortodoxe ale femeilor, Societatea «Sf. Gheorghe», Bibliotecile parohiale), vizitarea bolnavilor din parohii, catehizația și învățământul primar, *ziarul pastoral*, (indicându-se pentru orientare ce are să cuprindă acest ziar pastoral despre activitatea zilnică a preotului), ș. a.

In fața acestor dispoziții și hotărâri, aduse în lege, în statut și în măsurile celorlalte foruri chemate, — se impune, pentru fiecare dintre iubiții noștri preoți, să mediteze asupra lor, și să răspundă întrebărilor:

Ce am făcut eu, în parohia mea, în scopul înfăptuirii lor? Și, dacă anul trecut am făcut prea puțin, *ce voi întreprinde în anul curent* spre a împăca dispozițiile și hotărârile legii și ale superiorilor mei? *Și ce activări nouă* ar mai fi trebuitoare în scop ca ogorul sufletesc al păstoriților mei să aducă mai bune roduri?

Prin lucrarea sa și îndeletnicirile sale *de fiecare zi*, preoțimea ortodoxă are să facă cu atât mai viu și mai simțit duhul bisericii în popor și în viața publică a țării noastre creștine și naționale.

Practica vieții ne învață că strângând legăturile bisericii cu necesitățile sufletești ale credincioșilor, asigurăm, pe temeliile cele mai solide, existența neamului, ferindu-l de cumplitele nenorociri care au năpădit anii din urmă asupra țărilor, unde raporturile între stat și biserică au fost slăbite sau chiar desființate.

Eată dar, că program de muncă, bogată și frumoasă, avem. Executarea lui, cât mai exactă, cade în răspunderea celor ce au luat asupra lor îndatorirea de a sluji cu iubire și credință lui Isus Hristos.

Pace și dragoste creștină

Sf. Sinod adresează credincioșilor bisericii o carte pastorală, semnată de toți mitropoliții și episcopii ortodocși ai țării, în frunte cu I. P. S. Sa Patriarhul Miron.

Cartea pastorală, vestejind orce act de violențe, recomandă drept credincioșilor de pretutindeni să-și întindă mânile creștinește și să dea toată luarea aminte educației tinerimii de astăzi, care va fi conducătoarea de mâne a neamului.

Preoțimea este îndemnată, în această pastorală, să se ferească de frământări și agitații politice, propoveduind pace și dragoste creștină între enoriași.

Unde este intoleranța?

Concetățenii noștri sași sunt mari naționaliști. Și naționalismul lor se manifestă față de popoarele conlocuitoare ca un neîndurat exclusivism. Așa au fost în trecut, când nu permiteau elementului românesc să între în orașe decât în ipostasa de cumpărător ce pleacă repede. Așa sunt astăzi, când n'admit amestec cu românii în întreprinderile industriale care se întrețin în cea mai mare măsură cu bani românești, sau chiar în instituții publice, cum e primăria orașului Sibiu bunăoară.

Sentimentul acesta de exclusivism naționalist — sau rasist mai bine zis — s'a urcat astăzi la majoritatea concetățenilor noștri sași la o temperatură maximă prin importul ideilor hitleriste. Nefiind în situația de-a putea adopta literal acel punct din programul lui Hitler după care orice ins care n'are sânge pur german în vine nu e considerat cetățean al Reichului, ci doar oaspe, sașii dela noi îl aplică în alt senz: nici un român să nu fie primit în intreprinderi și instituții cari sunt în mânile lor.

Când însă — ne mai putând suporta ca Poșta, C. F. R., industriile cari exploatează bogățiile românești, funcțiunile publice chiar, să fie acaparate de elementul neromânesc într'o proporție zdrobitoare, iar tinerii români să se ofilească în mizerie, — cerem și noi destul de blând nu eliminarea străinilor din viața publică, ci o proporție mai justă, concetățenii noștri sași ne acuză îndată de *intoleranță*. Când afirmarea masivă a ideii naționale în apus trezește și în sufletele noastre tăria — cu mult mai justificată decât în apus — de-a ne cere drepturile noastre la noi acasă, concetățenii sași cari sunt astăzi înflăcărați de patosul rasismului hitlerist, ne acuză de: *intoleranță*. Cum adecă? Sentimentul național — cu tot apanajul lui de noblețe și de lărgime îngăduitoare cum s'a manifestat și se manifestă la români — e la noi intoleranță, pe când acelaș sentiment la sași e salutat ca: *Erneuerungsbewegung?*

Noi nu vrem să impunem exclusivistul program hitlerist („orice neromân e numai oaspe în statul român"), de care se arată atât de entuziasmați concetățenii noștri sași când e proclamat în favorul lor, ci vrem numai și pentru noi acea *Gleichberechtigung* de care vorbește *Tageblatt* din 2 Martie c. Vrem să ne bucurăm în țara noastră de drepturi egale — adecă proporționale — cu străinii.

Unde este intoleranță? Nu la ceice nu vreau să audă de realizarea acestei egalități?

FOIȘOARA

Comemorarea unui filosof-poet

(Dr. V. Gherasim, 1892—1933)

In seara zilei de 15 Februarie a. c. s'a comemorat în sala Teatrului Național din Cernăuți un an dela moartea prematură a celui care a fost profesorul de istoria filosofiei la universitatea din Cernăuți și subtilul poet Vasile Gherasim. N'am încresta acest fapt în coloanele unui ziar religios, dacă ceeace a scris și propoveduit V. Gherasim n'ar avea o strânsă legătură cu ideologia și străduințele creștine ale bisericii, (spre deosebire de unii urmași ai lui, cari în plin congres „filosofic" se îndărjesc încă a forma caracterul tinerimii tot numai cu teoriile sterpe ale rațiunii).

Dr. V. Gherasim, născut în satul Marginea din Bucovina (jud. Rădăuț) în 1892, ca fiu de cântăreț bisericesc, și-a făcut școala la Suceava, Cernăuți și Viena, ajungând bibliotecar al universității din Cernăuți (1919—1921), profesor la liceul de stat Nr. 4 din acelaș oraș și profesor suplinitor de istoria filosofiei la universitatea cernăuțeană. Din 1924 a fost președinte al Ligii culturale-Cernăuți până în 10 Februar 1933, când o moarte nemiloasă l-a secerat după grele încercări, în vârstă de abia 41 ani. A scris studii de filosofie între cari se remarcă: „Sistemul energiilor conștiente" (1928) care e o schițare a sistemului său propriu de cugetare; „Activismul lui Spinozza" (1928) în care descopere o latură nouă în filosofia marelui panteist modern; „Filosofia istoriei la A. D. Xenopol" (1927), „Concepția istorică a lui N. Iorga" și „Filosofia dinamismului vital al lui V. Pârvan" (1929) în care analizează sistemul de filosofia istoriei la acești trei mari istorici români: „Bazele filosofiei românești" în l. germană, în care a mai publicat câteva studii apreciate. Ca studii istorice-literare a scris o mulțime de articole asupra lui Eminescu, Vlahuță, Caragiale, Dostoievski, Ibsen, Cehov, Strindberg, etc. risipite prin revistele și ziarele bucovinene. Sufletul lui însă era la largul exprimării abia în scrierile sale literare: nuvele și poezii. Dintre nuvele de toată frumnseța sunt „Emaus", „Orfanul", „Noaptea învierii" etc., iar dintre poezii vom cita în cele ce urmează câteva, din volumul publicat cu ocazia comemorării (15 Februar a. c) de Liga culturală ca binemeritat omagiu pentru munca de culturalizare depusă în cadrele Ligii prin satele bucovinene.

Deși mort la o vârstă când alții sunt în formație, V. Gherasim ni-a lăsat o schiță de sistem filosofic destul de original. In prima lui retușare, acesta era un fel de „filosofia primă" a lui Aristotel, după care filosofia are rolul să armonizeze și să explice datele pozitive ale științelor, deci o știință și ea cu mijloace și cu obiectiv în imanență. In marile sbuciumări sufletești însă cari l-au încercat, el a văzut că sufletului i se pun probleme mai adânci: ce e viața? este sufletul nemuritor? care-i rostul omului pe pământ? Și în studiul său „Sistemul energiilor conștiente" el ajunge la concluzia, că viața e un fluid subteran ce curge prin lumea aceasta, ajungând în sufletul omenesc la conștiința că energia spirituală se îndreaptă liber spre creatorul ei. Ce este această energie, nu ne lămurește el îndeajuns, pentrucă sistemul lui a fost schițat numai, dar în concluzie ea e socotită ca o putere sufletească în continuă creștere spre progres de cultură, în felul cum o crede dl Rădulescu-Motru. O reușită aplicare a acestui sistem, cu multe posibilități de fecundare, a făcut-o V. Gherasim în studiile amintite despre filosofia istoriei.

Acolo însă unde a fost la largul său în afirmarea clară a concepției sale filosofice, sunt poeziile și nuvelele sale. Și e interesant cum acest filosof, dotat cu un mare talent poetic, deși crescut în mediu german, care de regulă îngreuiază exprimarea poetică, totuși reușește să ne dea cele mai frumoase întrupări filosofice, ca să zicem așa, într'o limbă uimitor de curgătoare și de simplă. In această privință, filosofia găsește în Gherasim un meșter neîntrecut în a îmbrăca adevărurile filosofice în haina minunată a versului. Aici nici Conta care la fel a fost și poet, dar căruia nu i s'a publicat decât o singură poezie, nici P. Cerna și nici chiar M. Eminescu nu reușesc să-l egaleze. Cerna și Eminescu au fost poeți cari au făcut și filosofie. Gherasim a fost filosof, care a făcut și poezie. Și a făcut-o pentrucă viața și frumosul, nemărginitul și divinul nu pot fi prinse în înlănțuiri de silogisme, ci în intuiții în imagini, în asemănări poetice, cum spunea cu

Investirea *noilor episcopi ai eparhiilor Caransebeş şi Huşi se face astăzi, Vineri, în Bucureşti cu ceremonialul obişnuit.*

In apărarea ideii şi muncii naţionale

Ocrotirea elementului de *baştină* al ţării, în faţa elementelor străine — sau să zicem neromâneşti — care deţin în disporporţie funcţiuni de răspundere în stat, formează un punct *comun* în programul politic al guvernelor noastre.

In consecinţă, urmând pe linia ideii naţionale, n'ar mai trebui să ne împărţim în diferite categorii de cetăţeni conform politicei de partid, ci pentru *ideea* de românism să luptăm *alături,* prin fapte şi cuvânt.

Când elementele de altă limbă şi credinţă se strecoară nestânjenite, zi de zi, în conducerea instituţiilor de stat din Ardeal şi din alte provincii, ca şi în fruntea comunelor şi judeţelor, o interpelare în parlament pentru apărarea muncii româneşti trebuea să aibe — cum a şi avut — un puternic ecou în cercurile publicului interesat.

Interpelarea, temeinic desvoltată, în şedinţa camerei dela 3 Martie 1934, prin cuvântul dlui *Octavian Goga,* examinează în mod obiectiv chestiunea pătrunderii tot mai îngrijorătoare a elementelor neromâneşti în aşezămintele de stat şi în întreprinderile particulare.

Desprindem din mult grăitoarele declaraţii, care atât în capitală, cât şi în provincie stârnesc, cum am spus, o impresie extraordinară, următoarele constatări:

Consiliile comunale din teritoriile alipite sânt acaparate de minoritari.

Pentru a vă înfăţişa rezultatul, vă voi arăta situaţiunea consiliilor comunale din municipiile din Ardeal şi Basarabia:

Astfel, la Sighetul Marmaţiei, în consiliul comunal trecut, din 32 membri numai *şase* erau români, iar în comisia interimară ce i-a urmat, sânt trei români faţă de şase minoritari.

La *Satu-Mare,* în consiliul comunal sânt numai 7 români, faţă de *25 evrei şi maghiari.*

In oraşul *Hotin,* din 32 de membri, în consiliul comunal, unul singur este român; acelaş lucru la *Şimleu,* acelaş cu oraşul *Salonta,* unde sânt 4 români şi 14 minoritari. In oraşul *Beiuş,* în consiliul comunal de azi sânt 6 români, 4 unguri şi 8 evrei. Aceeaşi situaţiune nenorocită o avem şi la Orhei. La *Cluj* s'a ajuns în situaţiunea de a avea numai 15 români, iar restul unguri. *Oradea Mare,* nu este oraş cu trecut unguresc, totuşi în consiliul comunal sânt numai 8 români, faţă de 24 minoritari. —

Vom continua.

Probleme, fapte, comentarii

Pentru cei cu răspundere. — Asociaţia institutelor româneşti de credit din *Ardeal, Banat, Crişana şi Maramureş,* **„Solidaritatea", s'a îngrijit să publice o carte adresată „tuturor celor cari poartă o** *răspundere* **în această ţară şi o** *conştiinţă românească* **în suflet."**

Cartea, de curând apărută, poartă titlul:

Capitalul naţional din Ardeal şi Problema conversiunii, **din încredinţarea „Solidarităţii" de** *I. Olteanu,* **secretar, Sibiu, 1934. Tip. „Dacia Traiană". — Un volum de 95+XXXI pagini. Preţul?**

In scurte şi lămurite expuneri, cartea „Solidarităţii" arată ce a însemnat în Ardeal creditul românesc, cum picătură de picătură, pe lângă toată sărăcia noastră, am ştiut să şi economisim, — ear din economiile acestea s'au înălţat *biserici,* **s'au ridicat** *şcoale,* **s'au plătit** *dascăli,* **s'au înfiinţat** *instituţii culturale, naţionale, de binefaceri,* **s'au susţinut** *ziare, publicaţii,* **şi multe, multe suferinţe s'au alinat, — fără a mai pomeni că în curs de şase decenii de muncă şi aspre economii, sute şi mii de hectare din pământul ardelenesc au ajuns în stăpânirea elementului băştinaş al ţării.**

Spiritul de economie în Ardeal a fost un adevărat cult: *acest spirit trebue apărat şi susţinut.* **Popoarele sânt mari şi puternice şi rezistă prin spiritul de economie al obştei. A slăbi sau a distruge la noi acest spirit de economie, ar putea s'o facă numai** *duşmanii* **ţării noastre şi ai neamului românesc.**

După acestea, cartea vorbeşte despre conversiunea datoriilor.

Ca să avem, în sfârşit, o lege definitivă, se cere o *conversiune* **finanţată, aşa că nu numai statul să plătească, ci să plătească toţi, împreună cu băncile.**

Legea să fie scurtă, clară şi precisă, fără a mai fi nevoie de intervenţie judecătorească pentru punerea ei în aplicare.

Conversiune *fără finanţare* **înseamnă desfiinţarea tuturor instituţiilor de credit româneşti din întreg Ardealul.**

Patriotismul şi înţelepciunea conducătorilor din fruntea statului sânt chemate a salva o provincie mare a ţării întregite şi a o scuti dela ruina economică.

Despăgubirea băncilor româneşti din Ardeal, pe urma conversiunii, se poate face — cum se dovedeşte în publicaţia de faţă, — fără o îngreunare excesivă a bugetului statului.

Citiţi paginile cărţii scrise cu înţeleaptă socoteală şi veţi constata adevărul, că instituţiile noastre de credit nu pot fi sugrumate, fără ca poporul românesc din aceste plaiuri să fie aruncat în sclăvia economică de pe vremuri.

*

Agenţi ai sectanţilor. — Am observat că unii din cei mai devotaţi agenţi ai sectanţilor nazareni sânt *servitorii şi servitoarele* din oraşe, în special din capitala ţării. Se vede că fiinţează la Bucureşti un birou, care se ocupă de prinderea în mrejele sale a servitorimii sosite din satele ţării, — şi acolo, la cuibul lor, prin oameni bine remuneraţi, nenorociţii aceia părăsind haina românească devin agenţii sectarismului sub scutul blândeţii lui Hristos. Ear dacă nu se aleg cu altceva din Bucureşti, se întorc acasă ca oameni fără de lege, unii cu parale drept schimb al sufletului lor vândut amăgitorilor.

Ce ar trebui încercat, ca nenorociţii inculţi să nu mai cadă în mânile duşmanilor bisericii? Eu cred necesar ca autorităţile bisericeşti, prin organele lor, prin preoţii capitalei, să poarte evidenţă despre toţi servitorii ortodocşi, aflători pe teritorul parohiei lor: De unde au venit, şi care e viaţa lor particulară? Aceste date după ce vor fi aflate, să se comunice îndată parohiei de origine, unde-şi avea locuinţa servitorul respectiv, înainte de plecarea sa, iar preotul-paroh al respectivului servitor va trimite o *foae personală* a servitorului arătând cine e respectivul, ce element e, ce purtare a avut în parohia sa de naştere, sau acolo unde şi-a avut locuinţa.

In forma aceasta, cu puţină muncă, s'ar putea ţinea un registru clar al servitorimii scăpându-o din mânile samsarilor.

Biserica şi-ar afirma din nou îngrijirea şi rolul ei de mamă ocrotitoare a tuturor năpăstuiţilor sorţii. Dumnezeescul Mântuitor ne strigă veşnic: „Mare bucurie este în cer pentru un păcătos ce se căeşte de păcatele sale".

Pr. *Dionisie Bucur.*

*

Petreceri în post. — *Cu toate avertismentele ce ni le dă viaţa de azi, criteriul moral e tot mai absent din faptele şi judecăţile societăţii contimporane. Cele două posturi mari, respectate înainte ca timpuri de reculegere şi de fortificare morală, sunt pe an ce trece tot mai mult nesocotite de libidinoasa pornire după petrecere cu orice preţ şi în ciuda tragicelor semne ale vremii. Afişe mari şi multicolore se răsfaţă în dragă voie la răspântiile oraşelor noastre, ispitind lumea să uite de ultimele resturi de gând curat şi grije nobilă în sunetele «ameţitoare» ale jazzului lugubru.*

Dar dacă societatea, desrădăcinată de scrupulele cari s'o ţină pe culme, se dovedeşte tot mai uşoară de deplasat pe povârnişul lunecos al descompunerii, e datoria tuturor celor ce deţin un oficiu de îndrumători s'o reţină cu toată autoritatea lor dela această jalnică rostogolire. Foarte mult ar putea face în direcţia aceasta presa cotidiană. Din păcate însă aceasta lipseşte dela comandamentele cele mai serioase ale orei actuale. Excepţia ziarului «România Nouă», care în editorialul din 3 Martie 1934 se ridică cu frumoasă indignare împotriva păgânescului alai de baluri şi ceaiuri dansante în postul mare sub privirile tolerante ale partidelor şi autorităţilor care-şi afişează pompos creştinismul, se cuvine de aceea cu atât mai mult onorată de menţiunea noastră mulţumitoare.

Nu mai puţin demnă de toate mulţumirile este măsura autorităţilor poliţieneşti şi militare din oraşul Sibiu, cari, sesizate de Prea Veneratul Consiliu arhiepiscopesc, au interzis pe tot timpul postului orice petreceri împreunate cu dans.

Măsurile acestea şi altele asemănătoare trebuesc însă generalizate.

*

Dumineca ortodoxiei şi a bolnavilor la Sălişte. — Praznicul mare al ortodoxiei — în cetatea de eroică rezistenţă în lupta pentru dreapta credinţă ortodoxă — s'a sărbătorit şi anul acesta cu toată evlavia. La sfânta liturghie, răspunsurile liturghice le-a dat corul meseriaşilor sub conducerea prof. P. Bota. La pricesnă a predicat părintele I. Isacu despre: Ortodoxia mântuitoare şi triumful ei în luptele cu duşmanii de ieri şi de astăzi.

După vecernie, în sala festivă a şcoalei primare, părintele protopop Ioan Dăncilă, confesorul militar al garnizoanei Sibiu, într'un cadru festiv şi-a desvoltat conferinţa: „Credinţa în Dumnezeu a poporului român şi revizionismul". P. C. Sa arată cu dovezi istorice cum mâna ocrotitoare a lui Dumnezeu a îndrumat desfăşurarea vieţii politice a poporului român din cele mai îndepărtate vremi până în ziua înfăptuirii ma-

---

tot dreptul dl Traian Brăileanu în conferinţa dsale la comemorarea filosofului-poet.

Iată, de pildă, ce frumos reuşeşte poetul să evadeze din cadrele strâmte ale timpului şi să cuprindă în suflet toată nemărginita măreţie a naşterii Domnului:

«Albastru-i cerul şi-a 'nghеţat,
Şi stele strălucesc pe el, ca nişte ochi de lup
E-atâta linişte în noapte, [în noapte.
Că-mi vine-a crede că acum se naşte Dumnezeu.
Şi-i ger
Şi stelele lucesc...
O clipă sboară după alta:
Tic, tac, tic, tac...
Din veşnicie se desfac,
Şi iarăşi se scufundă 'n veşnicie.
De unde niciodată n'or să vie.
Şi stele se desprind din goluri nesfârşite
Şi cad în adâncimi nebănuite.
Tic, tac, tic, tac.
Mi-aduc aminte:
Sufletu-mi trăia când s'a născut Hristos;
Era şi-atuncia noapte; eu stătem
Ca şi acuma şi priveam
La cerul nesfârşit şi rece ca de ghiaţă.
Simţeam că 'n adâncimea sufletului meu
Străbate Dumnezeu.
Şi s'a născut atunci Hristos.
In lume-atâta linişte era
Că s'auzea cum vremea-şi număra
Clipitele: tic, tac,
Tic, tac...
. . . . . .

Sau iată, de pildă, neîntrecuta interiorizare a „Vecerniei" pe care ne permitem s'o citäm întreagă, pentru versurile, grele pe sens, pe care le cuprinde.

Preludiu:

Se pun troiene mari pe înserate,
Iar cerul cu pământul una sânt —
Aùie clopote îndepărtate:
E timpul de vecernie curând.

Şi vântul a 'ncetat să mai gonească
In drumu-i fără ţintă, fără rost:
Vrea parc'o rugăciune să şoptească
L'al zidului himeric adăpost...

Eu către suflet:

Şi tu, trudite suflet, cauţi pace,
Zadarnic pribegind prin spaţii goale;
In tine însuţi cearc'a te întoarce —
Şi vei afla tămăduiri de boale.

E ceas de rugăciune — ia aminte!
Iar Dumnezeu e atât de blând şi mare..
Simţind adânc, nu-ţi trebue cuvinte
Spre a găsi la Dânsul ascultare.

In veşnicia care te străbate,
Chiar suferinţa Golgothe-i nimic,
Şi toate fericirile visate —
Ce sânt în sufletul unui pitic?

Sufletul către mine:

Dar clipa cea cu-adevărat trăită
Nu-i mai presus de seaca veşnicie?
Vecernia, azi oricât e de cernită,
Vesteşte doară sfânta Liturghie.

Iubeşte adânc viaţa nesfârşită,
Psalmodiază-i imn de bucurie!
Iară iubirea, din etern simţită,
O rugăciune de 'nălţare fie!

Filosoful iubeşte natura cu o putere rară, dar nu numai pentru frumuseţa ei de faţadă, ci pentrucă în ea vede puterea şi degetul lui Dumnezeu.

Când reînvie primăvara, el spune:

Prin lume trece Dumnezeu —
Şi toate se cutremură când cuvântează glasul Său:
«E primăvară!
Să 'nvie morţii, căci e primăvară!
. . . . . .
Invie suflete ai meu, că doar e primăvară.
(Poezia Invie, suflete").

Stropul de rouă oglindeşte toată măreţia universului şi e pentru filosoful nostru o icoană pentru cugetarea omenească:

Un strop e şi gândirea noastră
Un strop
In care toate s'oglindesc
Şi veşnicia, şi nesfârşitul şi nepătrunsul.
Ea e în noi
Şi noi vedem atunci prin ea;
Ne credem zei, având pe Dumnezeu în noi.
(„Stropul").

Şi filosoful adaogă transfigurat, în ritm de copil sincer şi curat:

In mine-i lumină
Scântee divină...
Şi viaţa îmi pare
Mai sfântă, mai mare...
(Simfonie rimată).

Dragostea la el e transfigurată şi purificată la maximum. Iată ce zice:

Şi iubirea am s'o cânt
Cât trăi voi pe pământ.
Şi m'oi stinge tot cântând,
Lumea 'n suflet cuprinzând.
Zările şi mările
Vor sorbi cântările...
Şi-aşa veşnic voi trăi
Şi de tine voi doini. **(„Către Poesis").**

Şi e natural să fie aşa, căci, urmează poetul, „sânt clipe pline de dumnezeire, în care viaţa creşte 'n infinit". **(„Fiorul veşniciei").**

In poezia lui, Gherasim trăeşte toată drama neputinciosiei omeneşti atunci când şarpele mândriei l-a muşcat şi-l face să se creadă Dumnezeu. Iată, de pildă, ce semnificative sânt în această privinţă următoarele frânturi:

Credeam că sunt menit a deslega
Al veşniciei glas; credeam c'ascult
Cum florile-mi şoptesc, — şi tot mai mult
Par' că-mi vorbia zefiru 'n limba sa.

Şi picuri de-adevăr căzeau din stele,
Şi soare, lună se topeau în minte-mi,
Un zeu eram, că fotul eram eu.
. . . . . .
Sânt astăzi om şi-aşa voi fi mereu:
Deschisă-i cartea vieţii dinainte-mi
Şi 'n ea citesc istoria vieţii mele...
(„Sânt om").

sau veşnicul motiv luciferic, în care aparem fiecare atunci când ne credem prea 'nsemnaţi în lume, în stare să purtăm în capul nostru toată înţelepciunea lumii, furată ca altădată de un Prometeu:

...Şi Lucifer cu mintea sa a vrut
Lumina s'o răpească — şi să fie
El singur diavol, înger, Dumnezeu.
Acelaş demon e şi 'n pieptul meu...
Şi-adeseori îmi picură şi mie
In suflet al său dor nepriceput... **(„Iadul").**

pentrucă e natural

C'atuncea când ne credem Dumnezei,
Ne 'ncredinţăm că sântem umbre numai
Şi caşi-acestea

relui ideal. Revizionismul îl arată ca o năzuinţă bolnăvicioasă în faţa unui proces definitiv închis.

In Dumineca bolnavilor, la biserica cea mare în faţa sfântului altar, s'a săvârşit sfânta taină a maslului, cu rugăciuni pătrunzătoare înălţate către Tatăl ceresc, pentru tămăduirea boalelor trupeşti şi sufleteşti ale credincioşilor parohiei. La sfârşitul sfântului maslu părintele protopop Dr. D. Borcia, mânecând dela cuvintele evangheliei zilei: „Fiule, iartă-se ţie păcatele", a rostit o impresionantă cuvântare, după care credincioşiii sânt stropiţi cu apă sfinţită şi unşi cu untdelemn tămăduitor de boale.

Sumele contribuite la cele trei biserici, plus suma de Lei 500 donată de societatea de milostenie creştinească: „Ocrotirea" pe lângă cuvântul de mângâiere şi îmbărbătare în Domnul, au fost împărţite în aceea aceeaş zi bolnavilor din comună.

— **Caz de moarte.** Paraschiva D. Răchiţan n. Iosof, — matroana, care şi-a plecat genunchii în biserica Sfântului Mormânt şi a sărutat sfintele urme ale Mântuitorului în cel dintâi pelerinaj la locurile sfinte din anul Domnului 1925, — mama preotului Nic. Răchiţan din Galeş, a trecut la cele eterne în ziua de 25 Februar a. c., împărtăşită cu sfintele taine, în vârstă de 69 ani.

Inainte cu câţiva ani, prea cucernica femee donase una mie lei pentru Biserica Invierii din Ierusalim.

A fost prohodită de un sobor de 10 preoţi în frunte cu protopopul locului şi aşezată spre veşnică odihnă în cripta familiară din cimitirul bisericii din Galeş. — *i.*

*

Ziarul „Secuimea" *(de ce nu alt nume?) care apare în Odorhei, aduce în numărul din 4 Martie c. ştirea că dnii deputaţi Aug. Pordea şi M. Constantinescu au înaintat guvernului un memoriu amănunţit şi temeinic prin care se cere să se redeschidă bisericile ortodoxe în comunele unde au fost până acum 20—30 ani, să se clădească unde e trebuinţă altele, şi să se prevadă salarii pentru mai mulţi preoţi cari trebue împărţiţi prin comunele cu populaţie maghiarizată.*

Nimic nu poate ajuta atât de bine opera de readucere a celor perduţi la sânul neamului, decât activitatea de fiecare zi a preotului.

Credem că Onor. guvern va lua în serioasă considerare problema aceasta de importanţă atât de mare pentru neamul nostru.

*

Dela oamenii ştiinţii. — Cele două conferinţe cari au avut loc Duminecă în sala prefecturii judeţene, prin duhul nou pe care l-au adus, prin aderările exprimate în ambele şi prin autoritatea celor doi conferenţiari, oameni ai ştiinţii experimentale, merită o deosebită atenţie, ele constituind un eveniment semnificativ, o mărturisire cât se poate de creştinească a celor doi vorbitori.

Pentru importanţa concluziilor lor şi mai ales pentru nota profund creştină pe care au adus-o ele, încrestăm la acest răboj câteva din ideile lor principale.

Prima conferinţă a ţinut-o dl Dr. Gh. Preda vorbind despre viaţa religioasă a filosofului Blaise Pascal, urmărind, cum dela început a spus, ca prin acest exemplu al unei vieţi de savant profund religioase să se evidenţieze „sterilitatea ştienţifismului de azi, care se mişcă în platitudini amorfe". Viaţa religioasă a lui B. Pascal se datoreşte convingerii sale intime despre certitudinea pe care o avem despre Dumnezeu, mai presus de raţiune, mai presus de simţuri, prin acel „crezământ lăuntric". Prin această formă extraordinară de cunoaştere, dar sigură, sufletul judecă lucrurile externe şi legăturile lui cu el sub o formă nouă. Această privire interioară i-a trezit dorul după un punct care să-i stabilească echilibru durabil, veşnic. Acest sprijin nu l-a găsit decât în Dumnezeu. „Să ne îndreptăm către Dumnezeu, pentru a avea un sprijin în viaţa de toate zilele", spunea Pascal. Viaţa lui religioasă şi morală nu se datoreşte deci — cum vor unii să spună — unor evenimente accidentale, ci acestei convingeri a lui, alimentată firește de mediul familiar şi social religios al timpului său. Ca om al ştiinţii afirma că există puteri supraomeneşti şi că e dificilă o explicare a fenomenelor numai cu datele simţurilor şi raţiunii. Mărturisirea făcută de Pascal atât prin cărţile sale, cât şi prin viaţa sa, expusă cu simţire de către conferenţiar e un exemplu că marile personalităţi au fost oameni profund religioşi.

Subiectul conferinţei a doua ţinută de dl C. Mihăilescu colonel, prof. univ. la ora 6 p. m., ar părea în aparenţă că nu are nici o atingere cu problema sufletească, tratând despre: „Igiena socială în ţara noastră". Şi totuşi concluziile cu cari a încheiat-o ca şi presărările asprelor dojane făcute la adresa profesorilor miopi, cari mai stau încă ca sobolii în întunerecul veacului trecut materialist, i-a dat tonul major al concepţiei creştine spirituale. Bolile sociale, spune conferenţiarul, oricât s'ar perfecţiona mijloacele de remediere ale lor, rămân sinonime cu imoralitatea. A neglija această cauză a lor, a nu cerca fiecare să ridice moralul societăţii în armonie cu o viaţă curat creştină, înseamnă a nu fi om de ştiinţă, a nu şti că numai înlăturând cauza se poate stăvili efectul. Morala creştină, cu viaţa curată a familiei, cu responsabilitatea în faţa lui Dumnezeu de orice faptă săvârşită, iată mijlocul cel mai eficace de însănătoşire a societăţii. Acestea sunt mărturiile oamenilor de ştiinţă, ai unei ştiinţe care apropie pe om de Dumnezeu.

(V. C.)

Nou ziar. La 14 Martie 1934 apare în capitală un nou mare cotidian intitulat *Gazeta* sub conducerea dlui Alexandru Kiriţescu, talentatul ziarist şi autor dramatic. *Gazeta* va avea cel puţin opt pagini mari şi se va vinde cu 2 lei exemplarul. Urăm succes noului confrate.

† Axente Moşoiu

In ziua de 24 Februar 1934 s'a stins din viaţă unul dintre cei mai distinşi fii ai Branului judeţul Braşov, fostul notar cercual *Axente Moşoiu.*

Descendent dintr'o familie fruntaşă de preot, al cărui trecut se împleteşte cu istoria acestui ţinut, moştenitor al unei bogate tradiţii naţionale şi creştine, a fost cu adevărat conducătorul şi îndrumătorul celor şapte comune din Branul de sus, timp de peste patru decenii. Slujbaş al unui regim străin, a ştiut să armonizeze poruncile aspre ale stăpânirii străine, cu interesele româneşti ale locuitorilor. Şi-a iubit neamul prin faptă, nu prin declamaţii. In vremea războiului, când se năpustise cu toată furia duşmănia stăpânitorilor asupra acestor locuitori de margine, cari refuzau să lupte sub steag străin, el a fost acela, care prin încrederea ce o inspira organelor superioare, prin împlinirea conştiincioasă a datoriei, a apărat şi scăpat dela temniţă pe mulţi. Aşa se explică legătura strânsă de dragoste dintre el şi popor.

El făcea parte din acea generaţie de oameni, care nu-şi trăia zilele în neştire, ci avea o linie de înaltă moralitate şi de convingere cetăţenească, dela care nu se abătea sub nici un chip. Din munca chibzuită, din împlinirea regulată a datoriei pentru binele obştesc, îşi făcuse o Evanghelie.

După războiu, a rămas modest la postul său de datorie, deşi i s'au oferit slujbe mai înalte, contribuind cu larga-i şi bogata-i experienţă la organizarea şi naţionalizarea administraţiei. Intr'o vreme dominată de tendinţe de grabnică parvenire, de pretenţii îndrăzneţe la situaţii şi beneficii, se cuvine să fie pus în evidenţă şi scos la lumină un astfel de caracter integru, care va rămânea un izvor nesecat de pilde bune pentru cei cari l-au cunoscut apreciat şi iubit.

Inmormântarea s'a făcut în ziua de 26 Februar în cavoul familiar din comuna Şimon-Bran. Alături de rude, poporul de pe plaiurile brănene a venit în număr mare să-i aducă ultimul omagiu de recunoştinţă. Au ţinut cuvântări simţite: Păr. I. Lascu din partea bisericii, relevându-i sufletul creştin, iar păr. Isaia Enescu în numele brănenilor, caracterizându-l foarte nimerit.

INFORMAŢIUNI

Ştire personală. I. P. S. Sa Mitropolitul *Nicolae* al Ardealului a plecat Joi, săptămâna aceasta, la Bucureşti pentru investitura regală a P. S. Sale Episcopului Vasilie al Caransebeşului, — care a avut loc Vineri, în 9 Martie, — şi pentru alte chestiuni interesând Biserica.

Mişcarea populaţiei României. Din publicaţia oficială, *Buletinul demografic,* Nr. 2 din 1934, reţinem: Atât în comparaţie cu lunile din urmă cât şi în comparaţie cu luna Octomvrie a anului precedent, mişcarea populaţiei se prezintă mult mai favorabil în *Octomvrie 1933.* Faptul se datoreşte în primul rând creşterii natalităţii. Această creştere se atribue exclusiv mediului rural, unde *natalitatea* s'a ridicat la 41·9‰ de locuitori faţă de proporţia de 34—35‰ cât era în lunile precedente. In oraşe, natalitatea este de abia jumătate din proporţia satelor. Tot aşa de importantă este şi proporţia în care scade *mortalitatea* dela 24‰ din Octomvrie 1932, la 16·3‰ în Octomvrie 1933. Este remarcabilă scăderea *mortalităţii infantile,* atât la sate, cât şi la oraşe. Natalitatea este mare cu deosebire în judeţele cu populaţie fără *minorităţi etnice.* Din această cauză elementul românesc este în progres simţitor faţă de celelalte *neamuri* din România. Un alt fenomen regional remarcabil este reducerea mortalităţii infantile în Oltenia, Moldova şi Basarabia, şi mortalitatea infantilă urcată în Dobrogea, Banat şi Crişana. Este îmbucurator, că din 171 oraşe, numai în 19 au murit mai mult de 10 copii în vârstă de sub un an. Dintre *cauzele decèselor* trebue menţionată scăderea considerabilă a morţilor prin febră tifoidă, scarlatină, pneumonii, enterită şi nefrită.

In Aita-mare, din protopopiatul Sf. Gheorghe, de câţiva ani există o societate corală din a tinerilor credincioşi ortodocşi români, sub conducerea preotului Ioan Bunuş. Societatea, organizând mai multe serbări culturale, şi-a agonisit un fond. La ultima serată culturaiă din 25 Februarie 1934 a conferenţiat preotul Nicodim Belea, din comuna Belini, tratând subiectul: „Să ne rugăm", în limba română. Dna preoteasă din Aita-mare, Maria Buhuş, în limba maghiară a vorbit despre suferinţele primilor creştini. Corul societăţii a fost dirijat de preotul Ioan Bunuş. Serata a reuşit spre mulţumire generală.

In şedinţa din 26 Februar, societatea a votat un ajutor de 4000 lei, pentru renovarea turnului bisericii noastre. Aceşti bani au fost vărsaţi epitropiei de delegatul lor, Păcurar Iosif. Epitropia bisericii aduce călduroase mulţămiri tuturor tinerilor, pentru laudabila lor jertfă. *Pozna Mihai,* epitrop.

Sărbătorire. Fruntaşul bănăţean, dl Dr. Cornel Corneanu dela Caransebeş, va fi sărbătorit de colegii, colaboratorii şi foştii săi elevi, în ziua de Duminecă, 18 Martie 1934, cu prilejul când numitul fruntaş împlineşte vârsta de 50 de ani şi 25 ani de rodnică activitate obştească. Va fi un praznic al Banatului, la care comitetul organizator, în frunte cu venerabilul protoiereu şi preşedinte al Consiliului eparhial, Andrei Ghidiu, invită la Caransebeş pe toţi stimătorii şi prietenii de pretutindeni ai jubilarului. Ii dorim şi din partea noastră încă mulţi ani de mănoasă lucrare pe terenul cultural bisericesc.

ŞTIRI LOCALE

Predică în catedrala din Sibiu. Duminecă, în 11 Martie 1934, va predica părintele *Gh. Secaş.*

Dela F. O. R. secţia Sibiu. Duminecă, 11 Martie 1934, ora 6 seara, se va ţinea în sala prefecturii judeţene conferenţa dlui profesor Ioan Moga, Cluj, despre: Călugărul Visarion. — Intrarea liberă.

Convocare. Adunarea generală a comitetului şcolar al şcoalei normale A. Şaguna" din Sibiu se convoacă pentru ziua de 11 Martie 1934, ora 11 a. în localul şcoalei. In cazul că nu se va întruni majoritatea membrilor, adunarea se va ţinea în ziua de 18 Martie 1934, aceeaş oră. La ordinea zilei: Contul de gestiune pe 1933 şi bugetul pe 1934. — Preşedinte: *Trandafir Scorobeţ;* secretar: *Ioan Sandu.*

Poşta redacţiunii

Pr. *A. M.* în *M.* Luăm notă cu bucurie despre râvna arătată a celor ce aşteaptă cu nerăbdare sosirea săptămânală a poştei, ca să poată avea organul nostru, pe care îl cetesc număr de număr *«începând dela Anul LXXXII, întâia pagină, şi până la Editura şi tiparul Tipografiei arhidiecezane, a patra pagină».* — S'au luat măsuri în consecvenţă. In orce caz, căutaţi şi la poştă.

Ne strecurăm pe lângă zidul nepătruns al vieţii,
Spre marele necunoscut... („Eu").

Dar poetul nu ajunge la concluzii pesimiste în privinţa vieţii, deoarece intuiţia veşniciei cu puterea ei renăscătoare, nu poate duce la astfel de păreri, care însemnează moartea sufletului. Poate că raţiunea singură, cu resorturile ei neputincioase, mai ales când socotim şi cât a avut de suferit în viaţă omul acesta — acolo l-ar fi dus: la scepticism, la izolare egoistă. Poezia lui însă, care e contemplare meditativă, vecină cu rugăciunea, pare că indică un drum şi dă un răspuns pentru tulbureala vremilor de azi.

Când vede poetul valurile mării, zice:

...Să cânt cu tine cântecul puterii,
Să simt în mine
Crescând
Şi clocotind,
Spumând
In inimă, în creer şi în vine,
Puterea uriaş'a re'nvierii. („Mare").

Vitalismul acesta l-a însufletit şi în viaţă; el înseamnă afirmare creştină, cum se vede din versurile acestea:

Vreau lumea iar să fie fericită
Cum a mai fost în timpuri legendare,
Când încă nu era din cer răpită
Scânteia gândurilor seci, bizare;
Vreau să trăiască 'n suflet negândită
Ideea pururea nemuritoare. („Vreau").

sau din versurile primăverii:

«Răsună 'n cer şi pe pământ chemarea
Spre-o nouă viaţă. Inimă, tresari
Svâcnind de-un val de sânge 'nfierbântat.
In lume Dumnezeu a înviat
Să se arate sufletelor mari. —
Fii tare şi aşteaptă-l înălţarea.
(„Primăvara").

Iată şi pastelul muncii româneşti, a muncii curate dela ţară:

Un mare furnicar e câmpul vara
Şi-al rodului belşug toţi îl slăvesc:
Adâncul rost al vieţii îl găsesc,
Trudind cu toţi din zori şi până seara.

Şi cu sudoarea feţii ei stropesc
Ai grâului mănunchi în snopi, secara.
Un furnicar îţi pare toată ţara:
Muncind voioşi cu toţii se 'nfrăţesc.

Fii salutat, ţărane ars de soare,
Te simţi unit cu glia şi ţi-i frate
Chiar bulgărele ud de-a ta sudoare.

Pământurile-acestea apărate
Au fost şi-or fi de tine; şi răzoare
Numai de plugul tău vor fi arate.
(„Pastelul muncii").

Câtă sănătate sufletească şi cât optimism creştin nu-ţi inspiră parfumul acestei poezii pe lângă aerul greu al cucutelor de azi! Un memento şi pentru literatură, dar mai ales pentru cugetare.

*

Şi-aşa s'ar putea cita aproape tot volumul * de poezii ajungând la concluzia că acolo unde raţiunea e slăbănoagă să dea expresie sentimentelor şi concepţiei de viaţă, poezia sintetizând toate svâcnirile fiinţii dă mai multă viaţă. Pildă avem pe dl V. Gherasim. „Filosof, cu puteri de expresivitate poetică, ştiind să reflecte toată seninătatea şi cadenţa poeziei populare chiar când exprimă adevăruri înalte filosofice, reuşind să aibă ceva din Coşbuc, Cerna, Eminescu", cum îl caracterizează C. Loghin — V. Cherasim stă ca o pildă pentru încercarea de renaştere literară la noi din marasmul de azi şi ca un continuu excelsior pentru cugetătorul român.

T. Bodogae.

* Cu bibliografia scrierilor 60 pag. 30 Lei.

(8) 3—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei vacante de clasa III-a Vârghiş, cu filiile Brăduţ, Doboşeni, Tălişoara şi Filia, protopopiatul Cohalm-Rupea, se publică concurs cu termen de 30 zile, dela prima apariţie în Telegraful Român.

Beneficiile împreunate cu acest post:

1. Intregirea dela stat.
2. 17 jugăre sesiune parohială (calitate slabă).
3. Stola obişnuită în tract.
4. Locuinţă parohială constătătoare din 2 camere (veche şi din lemn).

Candidaţii, cari trebue să fie cunoscători şi-ai limbei maghiare, îşi vor înainta cererile de concurs în termenul arătat, împreună cu autorizaţia centrului de-a candida, — urmând a se prezenta în vreo Duminecă sau sărbătoare, pentru a face cunoştinţă cu poporul.

Din ord. Nr. 252—934 al Prea Ven. Consiliu arhiepiscopesc.

Alexandru Brotea,
protopop.

A apărut:

Albumul comemorativ Andreiu Şaguna

Preţul Lei 50

Se poate procura dela Librăria Arhidiecezană din Sibiu, strada Mitropoliei Nr. 45, trimiţându-se preţul plus spese postale Lei 15 prin mandat postal.

„ALBINA“, institut de credit şi de economii în Sibiu

Nr. 5744/934

CONVOCARE

Domnii acţionari ai institutului de credit şi de economii „ALBINA“ sunt învitaţi în virtutea §-ului 19 din statutele societăţii la

a LXI-a adunare generală ordinară,

care se va ţinea în Sibiu, **Sâmbătă, în 31 Martie 1934, la orele 10 a. m.,** în Sala de şedinţe a institutului cu următoarea

ORDINE DE ZI:

1. *Deschiderea şi constituirea adunării generale;*
2. *Raportul general al Consiliului de administraţie, Bilanţul şi Contul Profit şi Pierdere pe anul 1933 şi raportul Comitetului de cenzori;*
3. *Descărcarea Consiliului de administraţie şi a Comitetului de cenzori;*
4. *Distribuirea beneficiului net;*
5. *Modificarea art. 36 şi 45 din statutele institutului;*
6. *Fixarea preţului marcelor de prezenţă pentru anul curent;*
7. *Alegerea a doi membri în Consiliul de adm. cu mandat pe 6 ani.*

Domnii acţionari, cari voiesc să participe la adunarea generală în persoană sau prin prenipotenţiaţi, în conformitate cu §-ii 22, 23 şi 28 din statutele societăţii, trebue să depună acţiunile şi plenipotenţele cel mult până Miercuri, în 28 Martie a. c., la 12 ore, la cassa Centralei noastre în Sibiu.

Depunerea acţiunilor resp. a plenipotenţelor în scopul indicat se poate face şi la filialele institutului din Braşov, Bucureşti, Cluj, Dicio-Sânmărtin, Lugoj, Mediaş, Târgu-Mureş şi Timişoara, precum şi la băncile „Ardeleana“ din Orăştie, „Furnica“ din Făgăraş şi Banca Românească din Bucureşti, tot până la termenul de 28 Martie a. c.

Sibiu, 24 Februarie 1934.

CONSILIUL DE ADMINISTRAŢIE.

Bilanţ încheiat la 31 Decemvrie 1933

ACTIV			PASIV		
Cassa în numerar	14.581.099·—		Capital societar		100.000.000·—
Disponibil la bănci	2.870.637·—		Fondul general de rezervă	54.571.053·—	
Monete	364.468·—	17.816.204·—	Rezerve pentru creanţe dubioase	28.000.000·—	82.571.053·—
Cambii	288.385.457·—		Fondul „Partenie Cosma“	1.462.500·—	
Credite cambiale cu acoperire hipotecară	489.498.379·—		Fondul cultural	1.900.000·—	3.362.500·—
Realităţi vândute	1.815.555·—		Scrisuri fonciare eşite la sorţi în circulaţie		17.250·—
Credite de Cont-Curent	411.273.245·—	1.190.972.636·—	Depozite spre fructificare	702.520.921·—	
Imobilele institutului şi alte realităţi		38.317.229·—	Depozite în Cont-Curent	34.355.080·—	
Efecte publice	29.392.651·—		Depunerea fondului de pensiuni al funcţ. institutului	9.500.000·—	746.378.001·—
Acţiuni diverse	41.821.606·—	71.214.257·—	Reescont şi giruri la Banca Naţională a României		371.703.745·—
Efectele fondului „Partenie Cosma“		293.000·—	Ordine de plată		1.210.143·—
Mobilier amortizat		—·—	Dividendă neridicată		409.976·—
Diverse conturi debitoare		2.040.062·—	Diverse conturi creditoare		5.801.301·—
		1.320.653.388·—	Dobânzi transitoare anticipate pe anul 1934		4.024·374·—
Conturi de ordine:			**Profit:**		
Efecte, Cauţiuni şi garanţii		906.742.448·—	reportat din anul 1932	2.975.000·—	
		906.742·448·—	anul curent	5.923.575·—	
			Total Lei	8.898.575·—	
			minus dotaţiunea rezervelor pnntru creanţe dubioase	3.721.530·—	5.177.045·—
					1.320.653.388·—
			Conturi de ordine:		
			Diverse efecte, Cauţiuni şi garanţii		906.742.448·—
					906.742.448·—

Fondul de pensiuni al funcţionarilor institutului

Pensii plătite în cursul anului 1933		2.093·480·—	Starea la finea anului 1932 a fost	23.372.847·—
Starea fondului la finea anului 1933:			Dotaţiuni dela „Albina“, contribuţiunile funcţionarilor institutului,	
în Efecte publice şi acţiuni	14.354.853·—		dividende şi dobânzi	2.575.486·—
în Depunere la „Albina“	9.500.000·—	23.854·853·—		
		25.948.333·—		25.948.333·—

Contul Profit şi Perdere la 31 Decemvrie 1933

DEBIT				CREDIT	
Dobânzi după depuneri		23.498.829·—	Profit reportat din anul 1932		2.975.000·—
Dobânzi de Reescont la Banca Naţională a României		20.350.315.—	43.849.144·—	Dobânzi şi comisioane	66.472.136·—	
Cheltueli:				Dobânzi dela efecte publice şi acţiuni diverse	3.909.926·—	70.382.062·—
Salare şi dotarea fondului de pensiuni pentru complectarea de pensii		18.621.533·—		Chirii		3.288.504·—
Imprimate, registre, porto, diverse		2.558.966·—				
Jetoane		196.200·—				
Chirii		967.854·—				
Impozite		1.555.294·—	23.897.847·—			
Rezerve pentru creanţe dubioase		3.721.530·—				
Profit curat:						
reportat din anul 1932	2.975 000·—					
anul curent	2.202.045·—	5.177.045·—	8.898.575·—			
			76.645.566·—			76.645.566·—

Sibiu, la 31 Decemvrie 1933.

Dr. I. Beu m. p., prezidentul Consiliului de administraţie.
I. Vătăşianu m. p., director general.
C. Popp m. p., director executiv.
Ioan Rebega m. p., directorul contabilităţii, expert-contabil.

Subsemnatul comitet am exeminat conturile prezente şi le-am aflat în deplină regulă şi în consonanţă cu registrele institutului.

Sibiu, la 26 Februar 1934.

COMITETUL DE CENSORI;

Dr. Ioan Bunea m. p., preşedinte. **Emilian Cioran** m. p. **Matei Jiga** m. p. **Dr. G. Proca** m. p. **Dr. N. Schiau** m. p.

Raportul comitetului de censori

Onorată Adunare Generală!

Subsemnatul Comitet de censori, am examinat conturile „Bilanţ“ şi „Profit şi Pierdere“ pe anul 1933 ale institutului de credit şi de economii „ALBINA“ Sibiu şi le-am aflat în consonanţă cu registrele.

Referitor la împărţirea profitului net de Lei 5.177.045·—, ne alăturăm propunerii Consiliului de administraţie, pe care o recomandăm spre primire. (7)

Vă rugăm deci, ca aprobând Bilanţul pe 1933 să daţi atât Consiliului de administraţie, cât şi Comitetului de censori descărcare pentru gestiunea lor pe anul 1933.

Sibiu, 26 Februar 1934.

COMITETUL DE CENSORI:

Dr. Ioan Bunea m. p., preşedinte. **Emilian Cioran** m. p. **Matei Jiga** m. p. **Dr. G. Proca** m. p. **Dr. N. Schiau** m. p.

Reproducerea nu se onorează.

Redactor responsabil: Pr. Dr. D. Stăniloae. Editura şi tiparul Tipografiei arhidiecezane.

Anul LXXXII | Sibiu, 18 Martie 1934 | Nr. 12

BIBLIOTECA CENTRALA ASOCIATIUNII

Telegraful Roman

Organ național-bisericesc. — Intemeiat în 1853 de Mitropolitul Andreiu Șaguna
APARE SĂPTĂMÂNAL

M. Sa Regele despre misiunea bisericii

Cuvântarea rostită de M. Sa Regele cu ocazia investirii celor doi episcopi n'a fost o fugară împletire de cuvinte pentru o cinstire expeditivă a momentului, ci fructul unei adânci și temeinice meditații asupra misiunii bisericii în vremea și în statul nostru, dovada unei griji de căpătâi la Suveranul nostru în ce privește această instituție în viața neamului românesc.

E prima dată când Majestatea Sa are ocazia să dedice o cuvântare întreagă exclusiv însemnătății bisericii în statul nostru, dar putem spune cu mângâierea celor cari și-au văzut toate nădejdile întrate în stadiul realizării, că această cuvântare e perfect ceeace se cuvenea: *un program regal pentru biserică.*

Să subliniem întâi postulatul râvnit totdeauna de spiritele cele mai profunde, de bogată viață interioară, postulat exprimat de M. S. Regele în limpedele și sfințitul grai evanghelic și strămoșesc deopotrivă: „*Credința strămoșească, ca să devie din nou adevărat mântuitoare, ca să devie sprijinul de toate zilele al poporului nostru, trebue să depășească zidurile bisericilor clădite de om, să pătrundă în cele mai trufașe palate ca și în cele mai umile colibe și acolo să se cuibărească puternic, în acea biserică clădită de Dumnezeu: inima oamenilor*".

Este tema care revine continuu, inzistent, aproape ca un leit-motiv, în toată cuvântarea M. S. Regelui. Se vede din aceasta că Suveranul se impresionează de o viață religioasă personală și-i cunoaște bucuriile și neprețuita valoare.

Numai întrând religia adânc în suflete, biserica devine factorul viu, transformator în bine al întregei vieți sociale. «*Vreau să simt că biserica, prin slujitorii ei, vibrează, că este vie. Să fie pătrunzătoare de suflete, îndrumătoare pe calea sfântă a ordinei, a credinței, a românismului. Ea nu trebue să rămâie închisă în ea însăși, ea trebue să pătrundă în viață, unde are de jucat marele rol de frâu moral, de îndrumător al credinței*».

Spre deosebire de atâtea minți confuze cari dețin pretențios locuri importante în îndrumarea politică sau chiar culturală (vezi congresul filosofilor) a statului, M. S. Regele nu declamă cuvinte vagi despre rolul bisericii în trecutul neamului, ci stabilește în linii precise actualitatea și permanentitatea valorii religioase, necesitatea ei pentru orice progres, chiar științific: «*Credința și biserica nu sunt noțiuni din trecut, nu sunt incompatibile cu progresul și știința, ele sunt necesități ale vieții în orice timpuri și în orice oră, sunt sprijinitori ai progresului sănătos, sunt auxiliari ai științei. Nu există nici o deosebire între cele ce citim în Biblie și cele ce ne învață știința. Totul este să pricepi ce citești în acea neîntrecută carte a vieții*».

Bucuria ne inundă sufletele cu totul, și dragostea față de Suveranul nostru nu mai cunoaște margini când îl auzim într'un suprem îndemn rostind noilor episcopi și implicit tuturor slujitorilor bisericii: «*Plecați cu convingerea că aici pe Tronul țării și deci în capul Bisericii, aveți un credincios al Bisericii, un convins al învățăturii Mântuitorului*».

Expresia «*în capul Bisericii*», care ar putea provoca unora nedumeriri, de sigur că a înțeles-o Majestatea Sa nu în vre-un senz cezaro-papist, ci în senzul că se consideră ca și vechii împărați bizantini un protector și un ajutător din afară al bisericii, un „preot al celor din afară" spre deosebire de preoții și episcopii celor dinăuntru, ai tainelor, ai învățăturii dumnezeești, ai păstoririi sufletelor (N. Milaș, Dreptul bisericesc, trad. rom. din 1915, pg. 581).

Cuvântarea M. Sale Regelui, un monument de claritate teologică și de pătrundere în problema bisericească, suntem siguri că va fi inaugurarea acțiunii regale de sprijinire, de îndemn, de înălțare a bisericii strămoșești la cuvenitul rol preponderant în viața statului nostru.

D. S.

Apologia cărții

Unul dintre cetitorii noștri preoți ne scria dăunăzi așa: «In nici o adunare n'am oferit auditorilor mei cărți contra valoare, ci numai gratuit. Deci dacă doriți să desfacem cărți credincioșilor noștri, în aceste zile grele, — atunci vă rugăm de cele gratuite».

Față de acest fel de a vedea al unora dintre preoții noștri, în privința răspândirii cărților în popor, eu opun o constatare scoasă din experiență: credincioșii noștri de regulă *nu citesc cărțile cari li s'au oferit gratuit.* Probabil fiindcă românul n'a fost obișnuit să primească nimic fără munca și jertfa lui, cartea pe care i-ai dat-o de pomană nu o prețuiește și nu o citește. Dar cartea pentru care a jertfit ceva din agoniseala lui, nu o lasă cu filele netăiate, ci ține să-i iee folosul, cetindu-o. E și aceasta o notă de distincție sufletească a țăranului nostru. Prin urmare, împărțind cărți gratuite în popor, nu ți-ai ajuns scopul, ci ai aruncat sămânța lângă cale.

Necesitatea continuă a cărții pentru preot

Cartea bună nu e lux, ci un mijloc de răspândire a luminii și a binelui; prin urmare *este o necesitate.* In primul rând e o necesitate — pentru preot. Alături de rugăciune și meditație, cartea teologică este un mijloc indispensabil pentru continua adâncire a adevărurilor religioase, pentru cultivarea și neîntrerupta desvoltare a personalității preotului. Celce nu-și fructifică experiențele sale religioase și pastorale prin luminile teologiei, acela se mișcă în cadre înguste și nu progresează, mulțumindu-se ca ursul iarna să-și sugă hrana numai din unghiile sale. E ușor de văzut cât de slabă este armatura sufletească a unui preot care se lipsește de contactul bucuros și permanent cu cartea teologică.

Inființarea bibliotecilor parohiale și mai ales alimentarea lor cu cărți teologice de valoare, cum sunt cele publicate în centrul arhiepiscopiei noastre, are un rost cu totul superior, pe care preoții noștri sunt datori să-l înțeleagă după cuviință. Dacă ele ar fi luat ființă înainte de aceasta cu 20—30 de ani și ar fi fost îmbogățite sistematic, astăzi ar constitui în fiecare parohie o comoară neprețuită, care ar obliga pe preot să facă uz de ea. Dar ceeace nu s'a făcut în trecut, avem datoria să facem astăzi, oricât de grele ar fi împrejurările materiale. O carte teologică bună nici când nu trebue considerată prea scumpă și pentru a o cumpăra trebue să se găsească mijloace în fiecare parohie. Pe lângă aceasta trebue să se găsească *dragostea* de a o ceti și studia cu sârguință. Toți preoții, oricât ar fi de înaintați în ani, au acest obligament, căci nici când nu e prea târziu a acoperi măcar în parte deficitele spirituale din trecut.

Prin slujba preoției se împlinește *o funcțiune de viață* a bisericii lui Hristos. Nu ceeace întâmplător ar trece prin capul cuiva, nici ceeace numai bunul simț individual poate culege cu mai multă ori mai puțină orientare din experiențele vieții, are să înfățișeze și să propoveduiască preotul turmei încredințate lui spre păstorire, ci pe Hristos Mântuitorul și adevărul cel veșnic al lui Dumnezeu. Dar dacă cuvântul Domnului nu-l citește și nu-l adâncește cu ajutorul tâlcuirilor pe cari știința teologică i le pune la îndemână; dacă doctrina bisericii, care cuprinde adevărul divin, nu se străduiește să o coboare limpede în sufletul său, să o aprofundeze în substanța ei, iar prin iubire și devotament către Domnul, căruia îi slujește, să o întrupeze în viața sa, atunci ce va vesti oamenilor, ce-i va *învăța*, la ce și prin ce îi va conduce? *Preoțimea trebue să se pătrundă de convingerea, că dogma bisericii nu este un lucru abstract și fără legături cu viața, ci este izvorul nesecat pentru acea evlavie care trebue să cucerească și să domine toată ființa creștinilor, pentru acea religiozitate personală, vie și*

---

* FOIȘOARA *

Mici studii istorice

Minciună, calomnie sau ce — despre Șaguna?

[Papfalvi. Zejk. Nopcea.]

[Urmare din Nr. 9]

Anexa II: **Vasilică Nopcea**

Celalalt martor antișagunist, al lui C. P. și Bunea!

1. V. N. ca *guvernamental* prin fire (și speranțe de profit?). Dovada:

Ministrul austriac Alexandru Bach îl socotiă vrednic de-a-i fi *instrument* politic. In 18 Aprilie 1850 el scriă fratelui său, Eduard, care se află în Ardeal:

Nopcsa, der ein sehr tüchtiger Obergespan war und einer von den wenigen der Regierung freundlich gesinnten **Altkonservativen** *ist, empfehle ich dir recht sehr; wir müssen gerade im Gegensatze gegen die Renitenten (losika u.) derlei Leute an uns zu ziehen suchen».*[1]

Firește, dacă eră unul dintre puținii *conservatori austrofili,* trebuiă câștigat; ba fusese și *Obergespan* harnic. Textul lui Bach pare colorat de interesul Bach!

2. V. N. ca *jefuitor:*

După Czetz, șef de stat major al generalului Bem (1848/9), Nopcea fusese:

«der Obergespan des Hunyader Comitats, früher durch seine **Erpressungen und unrechtmässige, betrügerische Aquisition von Güttern** *unbemittelter Edelleute und seiner eigenen Unterthanen bekannt.*[2]

După Czetz, fusese, adecă, un despoiator al boerilor săraci și-al propriilor săi țărani. Aceasta-i eră reputația 'n țară, de unde ea țâșnì în scrierea lui Czetz.[3]

3. V. N. ca *om închis:* Pe Nopcea l-au cunoscut și B., și Ioan Maiorescu. Acesta l-a caracterizat (1848 Martie 8) astfel (scriind lui B.): „Nu știu cum ai cunoscut tu pe Nopcea; dar *mie mi se pare cam închis* și *nu destul de înfocat pentru neamul său.* Eu îl întâlnisem în anul în care mersesem la Viena, în cea după urmă; și *am vorbit cu el destule.* Apoi nici nu mi-l descrii tu destul, ca să pociu și ce să judec cu temeiu despre cele ce-mi scrii".[4]

4. V. Nopcea ca *Român* bun?!?!

Dr. Augustin Bunea în *Discursuri,* p. 116: „Vicarul (Papfalvi) merse (1848) la Blaj, împreună cu fostul prefect al comitatului Hunedoarei Ladislau (Vasile) Nopcea, care a participat la această adunare în calitate de *român,* a făcut parte din comisiunea de 12, ce invită pe comisarii guvernului la adunare[5] și a depus jurământul național pe câmpul libertății, pentru cari fapte românești mult a suferit mai târziu dela insurgenți.[6]

Bunea a scris un text de controlat încă. Iată controlul!

5. V. N. ca *Maghiar comme il faut.*

Ioan Maiorescu nu-l găsì „destul de înfocat pentru neamul său". De unde să și fie?!

Istoricul Horváth (Mihály) îl criticase în istoria sa. Critica-l compromiteà, în fața ungurilor, desăvârșit. Deci V. N. alergă după niște iscălituri de salvare, care i se și dară. Astfel în aceeaș istorie, vol. I, p. 46—48, din ediția a doua, dela 1871, apărù o notă pe care o traduc.

Horváth scrisese:

In fruntea poporului, pe lângă agitatorii amintiți (Șaguna și Bărnuț), atenția generală o atrase Ladislau (Vasile) *Nopcea,* fostul prefect al Hunedoarei, frate cu Alecu, cancelarul curial-ardelean, pensionar.

„Acest bărbat (V. N.) întrunià în sine un amestec variat de caracter, în care cultura străină și aptitudini excepționale se

---

[1] Friedjung, *Oesterreich von 1848—1860,* vol. I, p. 416.

[2] *Bems Feldzug in Siebenbürgen,* 1850. p. 27.

[3] Cu acest prilej însemnez, că Fărcădinul de jos [cu bogățiile arheologice adunate până 'n 1832] l-a descris M. I. Ackner în revista săsească *Transilvania,* 1837, p. 272 și 278.

[4] N. Bănescu, în biografia lui Ioan Maiorescu, p. 443.

[5] Mare lucru!

[6] Cam ce?, nu se spune.

trăită profund, care are ca centru şi ţintă a vieţii pe Dumnezeu. Prin ea se coboară seva divină şi lumina cea de sus în conştiinţa religioasă a turmei credincioase şi o preface în biserica cea vie a Domnului. Dar dacă pe tine, preotule, care ai uitat şi cele învăţate în şcoală, te încurcă astăzi chiar şi întrebările elementare ale catehismului, cum vei fi sămănător în ogorul lui Hristos? Să recunoaştem, că ne trebuieşte o mai temeinică pregătire teologică, în deosebi dogmatică, a clerului nostru. Nu o pregătire dogmatică ce s'ar pierde în silogisme şi într'un intelectualism sec, ci una care să-i descopere puterea, adâncul şi sfinţenia *adevărului religios.* Această pregătire nu se poate da numai prin şcoală, ci trebue să şi-o desăvârşească fără încetare preotul însuşi prin rugăciune, prin meditaţie, prin studiu stăruitor în care să-şi încordeze toate puterile spirituale pentru a ajunge în posesiunea adevărului.

Numai de aici poate să rezulte, cu ajutorul graţiei de sus, o prefacere temeinică şi o înoire a *păstoririi* de suflete în biserica noastră. Căci misiunea bisericii şi slujba preoţiei nu are să se mărginească numai la laturea liturgică-pastorală, ci trebue să îmbrăţişeze cu căldură şi cu râvnă şi chemarea profetică-apostolească. In această calitate preotul vorbeşte cu autoritate de sus, fiindcă prin el vorbeşte biserica lui Dumnezeu şi dă mărturie despre adevărul, despre dreptatea şi iubirea lui Dumnezeu. Cu această vestire are să păşească preotul în mijlocul vieţii de astăzi, luptând cu curentele protivnice şi întorcând la Hristos tot ce este căzut dela El. Biserica luptătoare şi slujitorii ei, înfruntând toate adversităţile lumii, au să lucreze fără şovăire şi fără teamă, la întronarea împărăţiei şi la recunoaşterea suveranităţii lui Dumnezeu.

Răspândirea cărţii religioase între credincioşi

De sigur e grea această luptă, de aceea trebue să fim bine înarmaţi sufleteşte, ca să o putem purta şi ca lucrul lui Dumnezeu în mijlocul poporului nostru să nu sufere din cauza negligenţii şi a nepăsării noastre. Toate mijloacele *unei luminate propagande* suntem datori să le folosim în slujba noastră. Intre aceste mijloace *cartea bună, revistele şi gazetele creştineşti* trebue să ocupe astăzi un loc important. Suntem datori să le punem în mâna intelectualilor noştri, ca şi a poporului. E o datorie a chemării noastre pastorale. Când apare o carte de valoarea celei a lui S. Bulgakoff: *Ortodoxia,* tradusă de N. Grosu şi publicată cu scopul precis de-a fi răspândită printre intelectualii noştri pentru a le arăta ce este ortodoxia şi a le forma mentalitatea în sensul ei, atunci Cucernicia Ta, care ai cetit-o, trebue să arzi de dorul de a o răspândì. In conversaţiile particulare, la întrunirile corporaţiilor noastre bisericeşti, la şedinţele FOR-ului vei vorbi despre ea cu tot interesul, vei sfătuì medicul din localitate, pe advocaţi, judecători, profesori, învăţători, funcţionari de tot felul, să o cumpere, iar exemplarul ce-l ai în biblioteca parohială îl vei face să circule la ceice n'ar avea putinţa să plătească unul propriu. Iată în zilele acestea a apărut excelenta revistă a dlui rector N. Colan «*Viaţa Ilustrată*», anume pentru familiile intelectualilor noştri. E ca pânea cea bună pentru ei şi e unică în felul ei la noi. Ce vei face? Vei trata-o cu nepăsarea ucigătoare a tuturor gândurilor şi iniţiativelor salvatoare? Vei lăsa ca în familiile intelectualilor noştri să pătrundă şi să fie cetite tot felul de publicaţii nu numai nefolositoare, dar deadreptul otrăvitoare de suflete, în loc ca să înţelegi limpede că datoria Cucerniciei Tale este să o recomanzi cu căldură şi să nu-ţi dai odihnă până ce vei vedea o întrând în casele celor încredinţaţi purtării tale de grijă? Unde tu nu vei putea pătrunde cu propovăduirea, va vorbi cartea şi revista creştinească despre cele sfinte şi va răspândì atmosfera cea curată pentru înviorarea sufletelor. Când te vei întâlnì din nou cu bunii creştini cari ţi-au primit sfatul, nu vei vorbì cu ei numai despre criza financiară, despre partide şi politica lor, despre mersul vremii, ori despre alte lucruri ale lumii, ci vei aduce vorba despre cartea recomandată, despre cutare articol din revistă, care tratează o problemă de mare importanţă pentru viaţa sufletească şi pentru cultura creştină de care avem atâta nevoie.

Câte ar trebuì să spunem despre propaganda religioasă *în popor* prin mijlocul tiparului! Inaintaşii noştri preoţi, cari au trăit înainte de aceasta cu o sută de ani, nu o aveau în programul lor de activitate, ori o aveau în măsură foarte redusă. Atunci aveam un popor de analfabeţi, căci numărul ştiutorilor de carte era de tot mic. Astăzi însă, slavă Domnului, împrejurările s'au schimbat, graţie în deosebi înţelegătoarei activităţi a bisericii noastre, care i-a dat poporului învăţătură de carte în şcolile ei confesionale. Poporul citeşte, dar dacă nu-i dai cărţi şi gazete de edificare creştinească în spiritul bisericei noastre, atunci va ceti gazetele de partid sămănătoare de vrajbă ori broşurile pe cari le răspândesc cu nemiluita sectarii cari îl înstrăinează de altarul strămoşesc. In câte exemplare îţi vine în parohie «*Lumina Satelor*» şi «*Oastea Domnului*»? Câte cărţi de rugăciune şi alte cărţi folositoare de suflet ai răspândit printre credincioşii tăi? Cu ce fel de cărţi pentru popor îmbogăţeşti biblioteca parohială şi cum dai îndemn tineretului şi celorlalţi creştini să le citească? Toate acestea sunt întrebări pe cari trebue să şi le pună adeseori preoţii noştri înţelegători pentru propaganda cărţii bune.

Pentru hrana trupului oamenii să îngrijesc să şi-o câştige, — dar oare câştigarea hranei pentru suflet nu merită şi ea cel puţin tot atâta trudă? Să nu ne acoperim nepăsarea noastră şi în această privinţă cu pretextul crizei de bani. Preoţii noştri ştiu bine, cât de *neînsemnată* este astăzi contribuţia intelectualilor şi a poporului la susţinerea bisericii noastre. Alte popoare, chiar acelea cari locuesc printre noi, jertfesc neasemănat mai mult pentru biserica lor şi pentru scopurile ei. Imi vine sub condei gândul că noi facem un rău desvăţând poporul nostru dela jertfe pe seama bisericii sale. Stăruiţi puţin asupra acestui gând şi vedeţi dacă n'am dreptate. Iar dacă am, atunci învăţaţi şi poporul şi pe intelectualii noştri *să jertfească* cât de puţin şi pentru hrana sufletului lor.

N.

Investirea noilor episcopi

— Cuvântarea M. Sale Regelui —

Solemnitatea învestiturii PP. SS. LL. Episcopilor *Nifon Criveanu* al Huşilor şi *Dr. Vasile Lăzărescu* al Caransebeşului, s'a făcut, în 9 Martie 1934, în sala de ceremonii a palatului regal din Bucureşti. De faţă erau II. PP. SS. LL. Patriarhul Miron, Mitropoliţii Pimen al Moldovei, Nicolae al Ardealului, Gurie al Basarabiei, toţi dnii miniştri, senatori, deputaţi etc.

După cuvântările noilor aleşi, Suveranul, adresându-se episcopilor, a spus următoarele:

Prea Sfinţi Părinţi,

După zile de doliu pentru biserica noastră românească, pricinuite de pierderea a doi vrednici ierarhi, acum a sosit cea de veselie, căci turmele văduvite de păstori au primit prin investitura de astăzi conducătorii îndreptăţiţi.

Grea şi frumoasă sarcină vi s'a încredinţat Prea Sfinţiilor Voastre, şi încredinţându-vă cârjile păstoreşti inima Mea s'a bucurat şi sufletul Meu s'a înălţat, ştiind că veţi pleca în două colţuri opuse ale ţării, să chivernisiţi cu vrednicie frumoasele voastre eparhii.

M'am bucurat, Suveran care am grija de bunul mers al ţării Mele, dar M'am bucurat şi ca fiu credincios al bisericii strămoşeşti.

De când Hristos a clădit, cu sângele său răscumpărător al păcatelor, biserica sa, faptul de a fi păstorul unei turme de credincioşi, a fost o sarcină plină de griji şi de bucurii. In zilele de azi, când credinţa este bătută de atâtea valuri ale nebuniei, păstorul trebue să aibă mult mai multă grijă şi mult mai puţine bucurii.

Viaţa de acum, mai puţin contemplativă, mai intensă, mai plină de grijile lumeşti ce le întâlnim în fiecare clipă, face ca rolul episcopilor să fie covârşitor de preţuit.

Parabola semănătorului azi mai mult ca oricând stă vie — voi, nu sânteţi acuma numai semănătorii, dar sânteţi şi grădinarii, cari pe lângă sămânţă trebue să pregătiţi şi pământul cel bun. Astăzi, înainte de eşì la semănat, trebue să pregătiţi ogorul. Deci, munca de arhipăstor este mult îngreunată faţă de aceea a începuturilor bisericii.

Dar tocmai, fiindcă ogorul e mai sterp decât altădată şi sămânţa găseşte mai puţin pământ roditor, neîmbinau cu *bănueala celor mai josnice şi chiar oribile crime tăinuite.* In palatul său[7] discuţiunile înalte se desfăşurau într'o veselă şi largă ospitalitate, în cadrul unei bogătii luxoase şi pline de gust. Cine-l cunoşteà numai dintr'o vizită ori două, plecà încântat de ordinea tihnită, de discuţiile plăcute şi de strălucirea plină de gust din casa sa. Insă, *în cercurile ardelene mai bine informate circulau despre el svonuri diferite. De numele lui erà legată bănueala celei mai scelerate ticăloşii şi a celor mai josnice crime înspăimântătoare.* Averea lui, mijlocie, nici pe jumătate nu puteà acoperì luxul în care trăià; totuşi, pe cât se ştie, nu erà prea încărcată de datorii. *Jocurile de noroc,* în care riscà cu cavalerism sume impresionante, le terminà mai des cu pierderi, decât cu câştig".

„Transportul de sare, pentru care aveà monopolul de desfacere în judeţ şi pentru care *îngreunà toată populaţia cu munci ilegale,* deşi-i aduceà un câştig bun, tot nu puteà deslegà *taina enormului lux* dela curtea sa.

„Cheea acestei taine, mai multe persoane bine informate şi iubitoare de adevăr, demne de încredere, au aflat-o în faptul că *sta în legătură cu tovărăşii* (bande) *de hoţi, cărora le erà şef şi gazdă tăinuitoare.*

„Intre altele se povesteşte, ca *fapt dovedit,* că nişte bijuterii de-aşa provenienţă au fost recunoscute, la un prilej, printre bijuteriile soţiei sale!

„Un om ca acesta, asupra căruia apăsà o bănueală atât de grea, numai supt regimul birocraţiei vechi căzute a putut îndeplinì (timp de-aproape 15 ani) o funcţie înaltă, ca prefectura.

„Svonurile privitoare la *crimele* sale deveniră atât de alarmante şi bănuielile atât de grave, încât (cu toată protecţia ce-a avea prin fratele său, cancelarul) *s'au ordonat contra lui mai multe anchete.* Dar fiind om isteţ, deşi acuzaţiile erau întemeiate, îşi ştià potrivì bine lucrurile. Corpul funcţionarilor judeţeni, care şi l-a recrutat în timpul îndelungatei sale funcţionări, l-a recrutat, *contrar legii* de înaintare a funcţionarilor publici, prin înlocuire arbitrară; — şi se compuneà, o parte, din slugile lui, iar alta — după cum se svonià — din *complici.* Astfel niciodată anchetele nu dădeau niciun resultat. Au fost cazuri, când comisarul trimis pentru anchetă, în urma vreunui accident, — a murit; alţii, ajunşi în contact cu el, — dispărură. Cu prilejul zidirii unei clădiri se respândì svonul că în peretele clădirii s'a găsit un cadavru; dar şì atunci acest om a reuşit să 'ndepărteze dela sine învinuirea de-a fi fost ucigaş. Deşi toată lumea-l bănuià, neputându-se dovedì faptul, toţi s'au ferit de-a-l reclamă.

„Acest bărbat, după originea familiei, a fost Valah; *dar, renegându-şi originea, ca nobil, s'a declarat ungur.* Acum, însă, la adunarea din Blaj, pentru a puteà agità cât mai bine, s'a numit Vasilică Nopcea, susţinând energic că e Valah. Cu toate acestea poporul român se dovedì plin de neîncredere faţă de renegatul aristocrat, de ale cărui *jafuri,* nu de mult, cu drept cuvânt se puteà plânge".

Aşadar Horváth, un episcop, celebru istoric, ministru kossuthist în 1848, om în stare să ştie multe, îl descrise pe V. N. ca tovarăş cu *bandiţi misterioşi.* Dintre informatorii săi Horváth citează pe 'ntradevăr nobilul conte *Ladislau Teleki* (1811—1861), a cărui activitate în străinătate a fost importantă şi-a cărui (nobilă) sinucidere a umplut de jale toată Ungaria (1861). Despre *acest* Telekì nu se poate spune că credeà în basme! Mărturia lui, pentru mine, respinge salvarea ce alţi nobili unguri i-o acordară lui V. N.

Anume: In ediţia II a operei sale *(Magyarország függetlenségi harcznak története,* Pest, 1871, vol. I, p. 46—48) Horváth adaose nota care urmează:

„După reîntoarcerea mea din exil am fost căutat de baronul Francisc Nopcea, fiul celui atât de grav învinuit; el m'a *rugat* ca în noua ediţie să public scrisoarea de mai la vale. Satisfac această cerere cu atât mai bucuros, că aş dorì sincer ca bărbatul atât de grav bănuit să poată fi desvinovăţit cu desăvârşire. Publicând, însă, declaraţia de mai jos mă simt totodată dator a declarà, *pentru a mă justificâ şi pe mine,* că *cele ce le-am scris despre Nopcea, deşi le-am presentat ca simple bănueli şi ca svonuri care circulau,* **nu le-am cules din vânt, nici nu le-am scris cu uşuratică lipsă de discernământ. Isvoarele mele principale mi-au fcst persoane serioase,** *care au fost (împreună cu mine) în exil, printre care, în primul rând, a fost contele Ladislau Teleki.* Apoi, înainte de-a tipărì *aceste informaţiuni, le-am comunicat şì altora; şi toţi, chiar şi subscriitorul declaraţiei de mai jos, George Komáromi, au aprobat cele scrise. Ba mai mult: însuşi eminentul fiu al bărbatului inculpat a fost nevoit să declare că şi el a auzit de-aceste lucruri!* Iar eu le publicasem numai ca svonuri!

Declaraţia prezentată lui Horváth în copie legalizată, de Francisc Nopcea, este:

„In volumul întâi, p. 53 a cărţii *Istoria luptei pentru independenţă a Ungariei,* scrisă de d. episcop Mihail Horváth şi publicată în Geneva (1865), s'a tipărit o declaraţie întemeiată pe svonuri răsleţe şi nefundate, prin care cinstea dlui baron Ladislau Nopcea, prefect al nobilului judeţ al Hunedoarei, erà pre cât de adânc, pre atât de nedem insultată. Subsemnaţii, cunoscători ai împrejurărilor dinainte de 1848 — trecând peste apariţia lui L. N. în adunarea Valahilor dela 15 Mai 1848 din Blaj şi peste cauzele cunoscute, anterioare acestei date, care l-au îndemnat şi poate l-au constrâns (???G. B. D.) să apară în acea adunare — cele afirmate 'n numitul articol le considerăm svonuri neîntemeiate, prinse din vânt; L. N., după ştirea noastră, nu a comis, nici în calitate oficială, nici în viaţa

[7] Amintitul Fărcădin.

sitatea cuvântului Mântuitorului, deci misiunea voastră de conducători ai turmei creştine, se face mai tare simţită.

Voi sânteţi pionii vieţii româneşti, acolo unde Domnul a hărăzit să puteţi desfăşura activitatea Prea Sfinţiilor Voastre.

Trecutul vostru, de oameni pricepuţi în ale culturei, este cea mai sigură chezăşie că veţi fi la înălţimea misiunei cu care aţi fost binecuvântaţi de Cel de Sus.

Cum ştiţi, biserica are de luptat cu nesfârşiţi duşmani. Ca ostaşi ai credinţei aveţi să duceţi o luptă de zi la zi, oră la oră, pentru biruinţa binelui.

Azi, când învăţătura a pătruns mai adânc în massele poporului, — învăţătură priceputǎ adesea pe dos, de mulţi, — voi aveţi adevăratul şi frumosul rol de luminători şi de îndrumători ai poporului.

Biserica lui Hristos şi în deosebi a noastră ca ortodoxă este o biserică îngăduitoare, o biserică a bunătăţii, a milei şi a păcei.

Păstorii acestei biserici trebue să facă dintr'însa un lucru viu. Credinţa nu stă oblojită, numai în cele patru ziduri ale bisericii, ci în deosebi şi în sufletul fiecăruia. Aveţi grija acestor suflete, doritoare de pace, doritoare de bine.

Trebue să arătaţi, cât de vie trebue să răsune în inima fiecăruia puterea mântuitoare a credinţei. Poporul nostru, care atâtea veacuri a confundat noţiunea de patrie cu acea a credinţei, va pricepe uşor cât reazăm poate găsi în religiozitatea cu adânci pătrunderi în fiinţa fiecăruia. Voi, sânteţi îndrumătorii de fiece clipă şi, prin exemplul vostru prin felul cum veţi conduce parohiile eparhiilor voastre, veţi măsura rezultatul care, mânat de o adâncă credinţă şi de o adevărată iubire creştinească, nu poate fi decât bun.

In noua voastră demnitate, să aveţi înaintea minţii înţeleptele cuvinte ale apostolului Pavel către Corintieni: «Toate limbile omeneşti şi îngereşti de le-aş vorbi, dacă nu am dragoste, m'am făcut aramă sunătoare sau chimbal gălăgios. Şi dar prorocesc, dacă aş avea şi tainele toate le-aş cunoaşte, şi orşice ştiinţă, şi de aş avea credinţă atât de multă să mut munţii din loc, dacă nu am dragoste, nimic nu sunt».

Această dragoste este temelia pe care stă clădită biserica lui Hristos. Aceasta este deci şi temelia pe care trebue să se reazime şi misiunea voastră.

Credinţa strămoşească, ca să devie din nou adevărat mântuitoare, ca să devie sprijinul de toate zilele al poporului nostru, trebue să depăşească zidurile bisericilor clădite de om, să pătrunză în cele mai trufaşe palate ca şi în cele mai umile colibe şi acolo să se cuibărească puternic, în acea biserică clădită de Dumnezeu: inima oamenilor.

Motorul ce trebue pus în mişcare de slujbaşii Domnului este tocmai acea dragoste de care vorbeşte marele Apostol.

Pe lângă formele de exteriorizare, atât de frumoase şi de adânci ale sfintei noastre biserici ortodoxe, trebuie printr'un apostolat de fiece clipă, să cucerim cetatea interioară a fiecărui individ. Când voi şi toţi slujitorii altarului, pe care îi veţi îndruma, vor reuşi pe deplin în această operă, atunci vom putea fi mândri că am reuşit să dobândim pentru Stăpânul nostru de sus o victorie definitivă asupra păcatelor vremurilor.

Cu cât preoţii vor cucerì astfel sufletul fiecărei parohii, cu atât vom vedea răspândindu-se pe întinderea României lumina strălucitoare a bucuriei, lumina orbitoare a binelui.

Prea Sfinţite Nifon Episcop al Huşilor,

Frumoasă şi plină de glorie este eparhia în care Te-am întărit azi ca Episcop. Frumoase şi luminate feţe ale bisericii noastre au cinstit acest Scaun. Deci, pentru Prea Sfinţia Ta, este o pildă pe care trebue s'o urmezi cu sfinţenie şi cu râvnă. Marii înaintaşi pot fi, poate, pentru unii o povară, dar pentru Sfinţia Ta toţi sunt un nespus îndemn spre muncă şi spre desăvârşită îndeplinire a datoriei:

Feţe luminate, ca marele Dosoftei vestit prin psaltirea sa, ca Veniamin Costache, acel luptător pentru ridicarea culturei neamului şi, în sfârşit, a răposatului întru Domnul Iacob, al cărui urmaş eşti Prea Sfinţia Ta.

Frumoasă figură a bisericii noastre a fost acest plâns şi încărcat de ani Vlădică.

Lucrările lui, cari au făcut ca să fie ales membru de onoare al Academiei, înfăţişează aşa de frumos trecutul ţinuturilor bârlădene, cât şi lucrarea lui de licenţă, «Sclavia şi creştinismul» sunt opere care fac cinste oricărui om. Episcopul Iacob Antonovici a fost una din acele figuri cu care biserica românească se poate făli; el aparţine frumoasei tradiţii a arhiereilor de altă dată, cari au întărit biserica, au îndrumat cultura şi au făcut falǎ patriei.

Astăzi Prea Sfinţia Ta eşti chemat să ocupi acest strălucit scaun episcopal.

Cu o îndelungată experienţă, fiind preot de mir, având o parohie chiar în capitala ţării, ai putut să cunoşti de aproape sbuciumul de fiecare zi al vieţii de astăzi.

Ai putut astfel să cunoşti urâţeniile şi frumuseţile ei, durerile şi bucuriile ei, ai făcut astfel şcoala de care are nevoie un Arhipăstor ca să pătrundă în suflete, să priceapă «omul», să aplice în toate «dragostea» pe care Părintele bisericii Pavel o învăţa Corintienilor.

Ai cunoscut şi lumea largă prin studiile ce le-ai făcut la Montpellier şi la Paris, ai trăit pe alte ţărmuri, ai putut să culegi cunoştinţe pe cari singură călătoria le poate învăţa.

Prin lucrările ce ai publicat «Despre fericire», «Calea vieţii» şi «Puterea unui copil» ţi-ai dat prinosul culturii, prinos atât de necesar azi, când eşti chemat să păstoreşti suflete.

Toate acestea fac ca acei ce te-au ales să aibă ochii aţintiţi asupra activităţii ce o vei desfăşura.

Sânt fericit ca, la episcopia pe la care a trecut şi un Melchisedec, să am un om de culturâ, care va putea astfel să ajute la răspândirea şi întărirea culturii româneşti în ţinutul Huşilor.

Prea Sfinte Vasile Episcop al Caransebeşului,

Devii astăzi Arhipăstorul Banatului, ţinut frumos de români, zdraveni muncitori cari râvnesc la o viaţă mai bună.

Te urci pe scaunul unei Episcopii care în 1864 a fost înfiinţată pentru apărarea Bisericei naţionale româneşti.

Până în ziua fericită a Unirei, la voi, cei de dincolo de Munţi, Biserica era Naţiunea. Imprejurul ei se agita orce manifestare naţională, precum şi orce mişcare de cultură românească. Deci o frumoasă şi sănătoasă tradiţie, care îţi va uşura munca ce ai de îndeplinit.

Biserica a fost centrul cultural al vieţii româneşti şi e bine ca ea să rămâie tot astfel.

Ai avut înaintaşi de seamă: Ioan Popasu, primul episcop, originar din Vălenii de Munte, dintr'un element premergător al Unirii, care timp de 24 ani a păstorit şi întărit episcopia.

Nicolae Popea, ucenicul marelui Şaguna, care, pentru lucrările sale asupra istoriei bisericii din Transilvania, a fost ales membru al Academiei române.

I-a urmat Miron Cristea, actualul şi primul Patriarh al bisericii noastre naţionale.

Şi în sfârşit, acela care fu chemat a-l urma, Iosif Bădescu, care avu fericirea de a fi primul Arhipăstor al Caransebeşului în România întregită.

Astăzi am plăcerea de a Te întări în acest scaun episcopal, creat, cum am văzut, pentru păstrarea puterii noastre naţionale.

Prea Sfinţia Ta, prin studiile ce le-ai făcut la Timişoara, cât şi în străinătate, prin timpul ce l-ai petrecut profesând la academiile dela Sibiu şi Oradea Mare, prin publicaţiile ce le-ai făcut, eşti în deosebi pregătit pentru nobila misiune ce ţi s'a încredinţat.

Cunoşti viaţa noastră bisericească, cunoşti tineretul pe care ani de zile l-ai pregătit pentru chemarea bisericească. Şi noi ştim, că, fecior de ţăran, ai fost crescut acasă în frica lui Dumnezeu şi în iubirea de neam. Urmaş sufletesc al lui Şaguna, nu pot decât să-ţi doresc să calci în toate pe urma acestui mare român şi mare îndrumător.

Prin cultura ce ai dobândit-o, eşti chemat să desvolţi puterea intelectuală a românismului, operă la care biserica naţională trebue să-şi dea cu prisosinţă obolul său.

Prea Sfinţiţi Părinţi,

Credinţa Voastră, înţelepciunea şi cultura ce aţi dobândit-o în decursul vremurilor, să vă fie călăuza cea mai sigură întru îndeplinirea apostolatului ce vi s'a încredinţat. In lupta ce trebue dusă, şi pe care vreau s'o duc pentru întărirea bisericii ortodoxe naţionale româneşti, Voi sânteţi doi pioni pe cari vreau să Mă reazăm cu toată puterea.

Vreau să simt că Biserica, prin slujitorii ei, vibrează, că este vie. Să fie pătrunzătoare de suflete, îndru-

---

particulară, nimic ce ar fi protivnic legilor cinstei şi ale cavalerismului; pentru aceea, făcând această declaraţie, bazată pe conştiinţa şi convingerea noastră, ne supunem iubirii de adevăr şi echităţii".

Dat în Cluj, 9 Dec. 1865.

Baron Ioan *Bornemisza*, consilier gubernial c. r., m. p.

Conte Emeric *Mikó*, m. p.
Conte Nicolae *Bánffy*, m. p.
Conte *Kun Kocsárd*, m. p.
Conte Francisc *Kemény*, m. p.
Conte Ludovic *Gyulay*, m. p.
Conte Carol *Apor*, m. p.
Ladislau *Barcsay*, m. p.
Gheorghe *Komáromy*, m. p.

Dintre aceştia G. Komáromy *se desminţià pe sine însuşi*, deoarece el confirmase lui Horváth „svonurile"; iar toţi împreună consimţiră să facă declaraţii după ce nobilul Ladislau Teleki — murise; din *tonul* aprecierii lui Horváth se mai simte că el cu greu a publicat declaraţia, căreia-i opuneà «*persoanele serioase*» ce-l informaseră şi «*discernământul*» său de istoric şi bărbat serios, episcop şi fost ministru.

Acesta-i al doilea martor al lui Papfalvi+Bunea contra marelui Şaguna!

A-l fi citat a fost o ruşine istoriografică-grecocatolică![8]

Şi-acum o observare finală.

Unui diletant-autodidact ca Bariţ nu-i poţi luà 'n nume de rău că nu cunoşteà metodica lucrării istoriografice serioase; în cazul de faţă: cercetarea încrederii în izvorul istoric.

Dar Dr. Augustin Bunea?

DSa n'a cunoscut pe Czetz? Şi, dacă l-a cunoscut, n'a gândit nimic? Şi într'un caz, şi 'n altul, greşit a fost *èl*, Bunea, că n'a gândit să mai cerceteze.

Nu l-a cunoscut nici pe Horváth Mihály? Iar dacă *da*, iarăşi n'a gândit nimic? Cu atât mai trist; cu mult mai trist decât în cazul lui Czetz!

Eu *bănuesc*, însă, că Bunea a cunoscut măcar cevà din literatura aceasta şi că *voinţa de-a vorbì de rău* pe Şaguna l-a 'ndemnat să 'nlăture (iezuiticeşte) tot ce slăbià autoritatea martorilor săi, pe care mi-am făcut plăcerea ortodoxă să-i *demasc* aici.

Cluj, 24 Ianuar 1934.

G. Bogdan-Duică.

[8] Eu alte izvoare despre Nopcea *nu* cunosc. Cele citate-mi sunt prea destule ca să pot spune că un om astfel bănuit şi acuzat, care, trăind [şi pre cât ştiu] nu a cerut nicio satisfacţie, nu mai poate fi invocat de istorici români.

*

Societatea ştiinţifică literară, *Tinerimea Română*, din Bucureşti, îş va ţinea concursurile anuale inter-şcolare în 11—15 April 1934, cu un program excepţional. După împărţirea premiilor la 22 Mai va urma excursia în Oltenia, cu vizitarea centrelor Craiova, Tg. Jiu, Petroşani, şi apoi Valea Oltului cu oprire la Mănăstirile cu importanţă culturală şi naţională. Concursurile societăţii merită întreg sprijinul domnilor conducători de şcoale.

Mici studii istorice

Monumentul lui C. Papfalvi

De **G. B. D.**

Despre prepozitul gr.-cat. blăjan am scris, într'un foileton, ce i se cuvenià.

Dar, ulterior, mi s'a părut că discursul lui din dieta dela Cluj (1848), *corpus delicti*, merită să fie reprodus, aşà cum l-a publicat *Erdélyi Hiradó*.

Iatăl (în facsimilă):

Papfalvi (Hátszeg követ.) Az inditványt általában en is pártolom, azonban két ténvt hallottam emlittetni, mit észrevétel nélkül nem hagyhatok. Mondatott, hogy a' balázsfalvi gyülés folyama törvénytelen volt. Ugy van, én is elismerem: amde ki kellene nyomozni, ki volt ennek oka. Mi vettük püspökünk rendeletét, hogy, felsöbb rendelet tartalmához képest, csak értelmesb egyenek, mint egyház kerületi esperesek, papok jelenjenek meg a' gyülésre. Nem igy a' másik részen, hol a' papokon kivül más egyének is meg voltak hiva. Ez tehát fenyitést érdemlö kihágás. Pirulva hallottam továbbá azt is emlittetni, hogy Balázsfalván minszko zászlö volt kitüzve. Ez faj nekem, mint az oláh nemzet tagjának, mert nincs nemzet a' földön, mely iránt véreim nagyobb ellenszenvet éreznének, mint épen a' minszka, melyhez szitással vádoltatnak. Én minden nemzet szineit nem ismerem. Én nem tudom, miféle szinüek voltak a' balázsfalvi lobogók: nekünk ugy adták elö, hogy oláh nemzeti szinüek. Ezzel tehát megcsaltak bennünket. Alázatosan esedezem, méltóztassanak a' t. rr. ez iránt is nyomozást inditni, ki volt azon zászlö szerzöje, 's miat bütelen notán megpereltetni, miért hozott egy becsületes nemzetet compromissioba. Ez inditványom. De még tovább megyek, 's szükségesnek tartanám, hogy innen az országgyülésröl proclamatiók bocsáttassanak szét a' honban létezö minden nemzetek nyelvein, mely proclamatiokban a' különbözö népfajok, kellö felvilágositás után egymás iránti türelemre, ellenszenvet tanusitó tényekkeli felhagyásra lennének felhivandók. Tapasztalásból mondhatom, hogy sok helyütt a' hazában az eleinte mutatkozni kezdett kibékülést, most ujra ellenszenv váltotta fel. Mikor Tordán jöttem keresztül, e' városon innen valami nemesek, igaz hogy szerencsémre nem bántottak, sőt megéljeneztek, mert nemzeti lobogóval jöttem: de hatalmason kiáltották: veszszenek az oláhok, veszszenek a' szászok. Tudjuk tovább, mily kiméletlenül bánnak a' Tordán állomásozó székely katonák a' szegény oláhokkal. Ismétlem tehát kérésemet, méltóztassanak a' t. rr. az országban létezö népfajokat egymás iránti szeretetre fölhivni.

Kormanyzó kimondván a' végzést már emlitettük értelemben, kérdést intéz a' rr-hez, kivánnak-é a' balázsfalvi zászlók iránt is kinyomozást?

Sokan: Hagyjuk annyiban!

Viaţa Ilustrată, revista de familie ce apare lunar în Sibiu, sub auspiciile FOR-ului, este favorabil întâmpinată atât din partea publicului cetitor, cât şi a presei noastre.

Vom da, pe rând, câteva glasuri d'ale confraţilor:

«*Atât ca material literar, cât şi partea tehnică a nouei reviste fac dovada unui frumos şi promiţător început. Variaţia conţinutului select, ca şi numeroasele ilustraţii, promit că* **Viaţa Ilustrată** *ţine să-şi atingă scopul propus*». *(Gazeta Transilvaniei din 11 l. c.)*

mătoare pe calea sfântă a ordinei, a credinţei, a românismului.

Aşa cum în trecut împrejurul bisericii roia toată viaţa naţională, astăzi biserica trebue să sprijine tot ce este progres, tot ce ajută la întărirea şi propăşirea patriei. Ea nu trebue să rămâie închisă în ea însăşi, ea trebue să pătrundă în viaţă, unde are de jucat marele rol de frâu moral, de îndrumător al credinţei.

Credinţa şi Biserica nu sânt noţiuni din trecut, nu sânt incompatibile cu progresul şi ştiinţa, ele sânt necesităţi ale vieţii în orce timpuri şi în orce oră, sânt sprijinitori ai progresului sănătos, sânt auxiliari ai ştiinţei. Nu există nici o deosebire între cele ce citim în Biblie şi cele ce ne învaţă ştiinţa. Totul este să pricepi ce citeşti în acea neîntrecută carte a vieţii.

Pornind mâne în eparhiile Voastre, plecaţi cu convingerea că, aci pe Tronul ţării, şi deci în capul Bisericii, aveţi un credincios al bisericii, un convins al învăţăturii Mântuitorului, care în calea Voastră vă va urmări cu drag şi care doreşte din tot sufletul să aibă alăturea de El pe toţi acei cari vor să muncească pentru întărirea şi strălucirea bisericii noastre naţionale.

Precum Magii, cari au pornit să se închine la ieslea lui Hristos, au fost călăuziţi de o stea strălucitoare, aşa şi Prea Sfinţiile Voastre să fiţi călăuziţi în greaua Voastră misiune, de o stea în care strălucesc cuvintele: Credinţă — dragoste.

Inscăunarea P. S. Episcop Nifon în vechea ctitorie a lui Ştefan cel Mare, în episcopia Huşilor, s'a făcut în ziua de 11 Martie 1934. Solemnitatea instalării s'a desfăşurat în prezenţa dlor miniştri Dr. C. Angelescu, Al. Popescu-Necşeşti şi M. Negură şi a unui mare număr de credincioşi.

Urcând scaunul episcopal şi dând arhierească binecuvântare, P. S. Sa Nifon Criveanu adresează fiilor săi duhovniceşti cuvântul iubirii: «Vreau să fac din această eparhie un colţ al împărăţiei lui Dumnezeu, unde virtutea şi dragostea să fie preţuite".

Au mai cuvântat: dl ministru Angelescu, I. P. S. Sa Mitropolitul Gurie sosit din eparhia vecină ş. a.

„F. O. R."

Conferinţă în Sibiu

Răspunzând la invitarea preşedintelui secţiei eparhiale Sibiu a FOR-ului, dl profesor universitar I. Moga a ţinut Duminecă în sala prefecturii judeţene o conferinţă cu subiectul: „Călugărul Visarion". Pe baza mărturiilor cronicarilor contemporani români şi străini, conferenţiarul reliefează în trăsături luminoase personalitatea marelui mucenic al ortodoxiei. De origine sârb, Visarion Sarai s'a născut în Costainiţa, având abia 30 de ani când a făcut călătoria sa minunată în Transilvania. Drumul călugărului Visarion dela începutul primăverii anului 1744 începând din Lipova, Dobra, Orăştie, Sălişte şi Sibiu a fost un drum de triumf. Poporul a arătat dela început un adânc ataşament faţă de acest deşteptător, care le arăta cursele pe care le întindeau catolicii, şi îi îndemna să-şi păstreze religia strămoşilor lor. La Lipova crucea pe care a lăsat-o Visarion a devenit loc de pelerinaj pentru popor, pe care nu l-au putut opri toate opreliştile stăpânirii. La Sălişte poporul la glasul lui să strângă şi ca o urmare a propoveduirii lui pornesc şi-şi reiau biserica din mâinile catolicilor. La Sibiu e prins de administratorul judeţului la porunca contelui Czernin. Din interogatorul care i s'a luat aci în 8 April acelaş an, la care călugărul a răspuns scurt dar pătrunzător, se vede întreagă personalitatea lui. De aci a fost dus la Viena de unde i se pierd urmele, probabil cu el s'a început şirul mare al mucenicilor ortodocşi din Ardeal după 1700. Prin viaţa lui austeră, sobră, curată, călugărul Visarion s'a făcut deschizător al unei epoce de luptă pentru apărarea ortodoxiei în faţa ameninţări or curţii din Viena. Conferenţiarul a fost viu aplaudat.

Tânguiri şi încriminări cu tâlc

Deodată cu topirea zăpezilor s'au pornit să curgă pe Târnavă lacrimi mari şi preţioase, lacrimi de serenissimi, de ilustrissimi şi de reverendissimi. Să le fi muiat solemnitatea, primăvara care vine cu alai de doruri şi chemări nedefinite, cu tristeţi molatice şi cu expanziuni romantice? Compasiunea noastră stă neputincioasă, căci prea e grea de amar şi de ciudă şi prea e dela băierile inimii jalnica tânguire a bieţilor oameni cari au uitat până şi de atributul de rigoare al serenităţii (la superlativ).

Cum înţelegem printre sughiţuri, cică FOR-ul ar fi de vină. Prea spune că e ortodox şi prea s'a apucat serios să demonstreze că substanţa, unitatea şi suveranitatea naţională nu sunt garantate decât de credinţa ortodoxă, că trecutul şi prezentul stă dovadă irefutabilă că cei ce-au părăsit ortodoxia au cam scăldat-o cu devotamentul faţă de neamul românesc, făcându-se cuie de-ale lui Pepelea (era să zic de-ale papei) în cari să-şi atârne tot felul de treburi cari încurcă locul în casa statului românesc.

Aşteptau ex-serenissimii să se ducă şi preşedintele F. O. R.-ului pe la taica dela Vatican cu vre-un plocon tot atât de respectabil ca cel pe care l-a adus preşedintele Agru-lui, plocon pe care taica vitreg să-l ofere iarăşi prea graţios preoţimii catolice pentru o şi mai febrilă agitaţie revizionistă.

Când au văzut însă că preşedintele FOR-ului nu urmează exemplul preşedintelui Agru-lui (ce acru e pentru neamul nostru!), ex-serenissimii s'au desgustat. („Ne-am bucurat sincer de naşterea FOR-ului... Aveam nevoie de el. Fiindcă vrem, din toată inima, să ajungem, odată şi odată să ne îmbrăţişăm cu toţii în aceeaş casă a credinţii şi a dragostii comune... Aşa ne-am gândit noi; aşa s'a gândit Agru. Şi, în toată activitatea lui, n'a făcut nimic, nici cel mai mic pas, care să fi ieşit din această cărare a frăţiei... Se pare însă că ne-am înşelat... Se pare că F. O. R. îşi înţelege altfel rosturile şi menirea").

Cum se vede jalea Blajului nu provine din conştiinţa propriilor păcate, aşa cum e obiceiul în postul Paştilor, ci e amestecată cu încriminări la adresa altora. Insinuarea perfidă din monitorul târnăvean aruncată asupra FOR-ului încă în titlul articolului „Pe drum greşit", e un început de atac şi de amestec acolo unde n'are ce căuta. Noi nu ne-am legat niciodată de Agrul lor, deşi am fi avut adevărate motive, nu numai pretexte ca „Unirea".

Dl profesor Sextil Puşcariu n'a atacat şi n'a adus nici un prejudiţiu „sfintei uniri", cum a făcut dl Valer Pop faţă de ortodoxie şi de neamul românesc. Dl profesor Sextil Puşcariu se ocupă de ortodoxia poporului românesc, de valoarea ei naţională, fiind condus de acelaş spirit de adevăr, de care a fost condus în toate studiile temeinice ale Domniei Sale. Oare nu mai avem voie să vorbim de ortodoxia neamului românesc? De unde îndrăsneala de-a ni se interzice aceasta?

Şi apoi să nu-l dea „Unirea" pe dl Valer Pop model de purtare dlui profesor Sextil Puşcariu. Preşedintele FOR-ului este un ascet al ştiinţii, un generos al ideii, un idealist al muncii pentru adevăr, un savant a cărui solididate ştiinţifică e comic să mai fie pusă la îndoeală de nişte omuleţi la cari numai prezumţia e mare. Pe când dl Valer Pop, e penibil s'o mai spunem, dar suntem siliţi: e un om care şi-a făcut celebritatea prin cerşit din poartă în poartă... pe la cluburile politice, un om care în calitate de preşedinte al „Agru"-lui face naveta prin toate partidele politice. Mai dăunăzi se lansa prin gazete candidat la un portofoliu ministerial.

Cei doi preşedinţi se ridică la înţelesul a două simboale pentru asociaţiile religioase şi bisericile în chestiune. Una serveşte adevărului prin muncă la lumina zilei, e însufleţită de preocupări spirituale; cealaltă e încărcată de tot oportunismul materialist, dând toată atenţiunea mijlocului celui mai rapid şi mai necinstit de pricopseală: politicei de cea mai inferioară calitate, fără credinţe şi fără consecvenţă.

O societate religioasă care îşi alege de preşedinte un „profesor" stăpânit doar de mistica adevărului şi a idealismului, de sigur că e purtată de alt spirit decât una care şi-alege un avocat, meşter în lovituri de culise.

Cât despre afirmaţia că FOR-ul e imitaţia Agru-lui, răspundem doar atât: Agrul e imitaţia şi unealta *Acţiunii catolice* cu centrul şi cu mâna diriguitoare în Vatican. Iar *Acţiunea catolică* este o imitaţie stâlcită a colaborării clerului şi mirenilor din biserica ortodoxă.

FOR-ul e crescut din spiritul ortodoxiei, unde colaborarea mirenilor cu clerul a existat totdeauna într'o formă sau alta. FOR-ul în ortodoxie e firesc; Acţiunea catolică în catolicism e o apariţie hibridă şi unealtă a clericalismului.

INFORMAŢIUNI

Din Bucureşti ne vine ştirea, că dl profesor Nae Ionescu, fiind scos de sub urmărire, şi-a redobândit libertatea. Odată cu dsa, a mai fost eliberat dl profesor Dragoş Protopopescu, precum şi alţi arestaţi. Dl profesor Nichifor Crainic, scos de sub învinovăţirea de complot, va fi judecat în procesul fixat pe ziua de Luni, 19 Martie c. Avem toată încrederea că se va constata complecta nevinovăţie a valorosului profesor şi scriitor.

Act de mulţămire. Din partea credincioşilor ortodocşi români din parohia Vărd, protopopiatul Agnita, se aduc mulţămiri sufletelor generoase din parohia Satulung (Sft. Adormire) care au binevoit a ne ajuta la procurarea unui rând de vestminte preoţeşti. Mulţămim totodată şi dlui Ioan Moşoiu, directorul liceului „A. Şaguna" din Braşov, pentru concursul ce ni l-a dat. — Pr. *Valeriu Bânda.*

† **Elie Măgeanu,** directorul ziarului din Sibiu „Cuvântul Poporului" şi al revistei „Calicul", după lungă şi necruţătoare suferinţă şi-a dat sufletul în mânile Creatorului, în 9 Martie 1934, în etate de 44 ani, fiind împărtăşit cu sfintele Taine. Rămăşiţele pământeşti ale defunctului, deplâns de o îndurerată familie, mamă, soţie, trei fii şi numeroase rudenii, s'au aşezat spre veşnică odihnă Duminecă, 11 Martie 1934, din Capela ortodoxă a cimitirului Central din Sibiu. Răposatul, stâns în floarea bărbăţiei, şi-a slujit instituţiile în fruntea cărora s'a ridicat din modeste începuturi, cu zel şi dragoste de muncă, apreciat de toţi ceice l-au cunoscut. Fie-i ţărâna uşoară şi memoria binecuvântată!

† **Eugenia Simedrea,** fosta funcţionară la poştă şi Banca Deva, fiica preotului Gavril Simedrea, după lungi şi grele suferinţe, şi-a dat sufletul în mânile Creatorului, împărtăşită cu Sft. Taine, în 11 Martie 1934. A fost înmormântată în 13 Martie în cimitirul ortodox român din Deva. Odihnească în pace!

ŞTIRI LOCALE

Predică în catedrala din Sibiu. Duminecă, în 18 Martie 1934, va predica părintele prot. *I. Dăncilă.*

Poşta redacţiunii

Dlui *N. N. D.* în *Sl.* Versurile trimise s'au predat revistei sibiene Viaţa Ilustrată.

Hotelul Bulevard din Sibiu

cu 58 camere pentru pasageri, renovat, mobilat şi înzestrat cu inventarul complet — împreunat cu restaurant şi cafenea, — intreprindere de primul rang, băi, calorifer, apă caldă, ascensor — se închiriază pe termin de patru ani începând din 1 Iulie 1934, eventual şi pe termin mai scurt.

Reflectanţii vor înainta oferta până la 25 April 1934 la *Consiliul arhiepiscopesc ortodox român în Sibiu,* unde se pot vedea zilnic condiţiunile de închiriere şi se dau informaţiuni.

Ofertele se pot face pentru întreprinderea întreagă, sau separat numai pentru restaurant împreună cu cafenea.

Consiliul arhiepiscopesc ortodox român Sibiu.

Nr. 26—934. (9) 3—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei de clasa a II-a **Vălişoara,** protopopiatul Băiţa, se publică concurs cu termen de 30 zile, dela prima publicare în Telegraful Român.

Emolumentele sânt:

1. Intregirea dela stet conform coalei B.
2. Sesiune parohială: 4 jugăre 800 stânjini păt. arător şi fânaţ, 2 jugăre 800 st. p. cimitir, precum şi „adăul" obişnuit în parohie.
3. Stola obişnuită în parohie şi tract.

De locuinţă se va îngriji viitorul preot.

Cererile de concurs se vor înainta subsemnatului oficiu protopopesc Băiţa, în termin, împreună cu autorizaţia de a concura eliberată de Prea Ven. Consiliu arhiepiscopesc, iar candidaţii se vor prezenta în vreo Duminecă sau sărbătoare în parohie, spre a face cunoştinţă cu poporul.

Băiţa, la 26 Ianuar 1934.

Oficiul protopopesc Băiţa în înţelegere cu consiliul parohial respectiv.

Dumitru Secărea
protopop.

Citiţi, sprijiniţi şi respândiţi ziarul
Telegraful Român

Nr. 407—1933 (10) 3—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei vacante **Mermezeu-Văleni** cu filia **Mermezeu-Deal,** protopopiatul Geoagiului, se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în Telegraful Român.

Venitele împreunate cu acest post:

1. Locuinţă în natură.
2. 3 jugăre sesiune parohială.
3. Câte 2 dkl. cucuruz sfărmat dela cca 140 familii.
4. Intregirea salarului dela stat.
5. Stola obişnuită.

Reflectanţii la acest post sânt rugaţi să-şi înainteze cererile concursuale, instruite conform normelor în vigoare, subsemnatului oficiu protopopesc în termenul deschis.

Candidaţii vor avea în prealabil să-şi exopereze autorizaţia cuvenită dela Prea Ven. Consiliu arhiepiscopesc şi a se prezenta în parohie pentru a celebra, a predica şi a face cunoştinţă cu credincioşii.

Nu se vor putea prezenta în parohie fără prealabila încuviinţare din partea subsemnatului oficiu protopopesc.

Geoagiu, la 9 Februarie 1934.

Oficiul protopopesc Geoagiu în înţelegere cu consiliul parohial.

V. Goron
protopop.

Nr. 60—1934 (12) 3—3

Concurs din oficiu

Pentru întregirea parohiilor mai jos însemnate, din protopopiatul Dobra, toate de clasa a III-a, se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima apariţie în Tel. Român:

1. **Baştia** cu filia **Holdea.** Venite: întregirea dotaţiei dela stat, sesie 9 jugăre arător şi fânaţ, birul obişnuit în porumb, taxe stolare.

2. **Bătrâna.** Venite: întregirea dela stat, sesia 3 jugăre fânat, birul în bucate, grâu sau porumb, casă parohială şi venite stolare.

3. **Panc** cu filia **Selişte.** Venite: întregirea dela stat, sesie 20 jugăre arător şi fânaţ, birul obişnuit în bucate şi venite stolare.

Cererile de concurs, instruite conform normelor în vigoare, şi cu prealabila încuviinţare a Consiliului arhiepiscopesc, se vor înainta oficiului protopopesc al Dobrei în termin.

Concurenţii se vor prezenta în vreo Duminecă sau sărbătoare în parohie, cu prealabila încunoştiinţare a protopopului, spre a face cunoştinţă cu parohienii.

Dobra, la 12 Februarie 1934.

Oficiul protopopesc:
Iosif Morariu
ptotopop.

Nr. 75—1934. (11) 2—3

Concurs din oficiu

Pentru întregirea parohiilor mai jos însemnate din protopopiatul Deva, toate de clasa a III-a, se publică concurs cu termen de 30 zile, socotit dela prima apariţie în Telegraful Român:

1. **Almaşul sec** cu filia **Cozia.** Venite: întregirea dotaţiei dela stat, sesie 4 jugăre 604 st. □, casă parohială, birul obişnuit în bucate, venite stolare.

2. **Bejan** cu filia **Mintia.** Venite: întregirea dotaţiei dela stat, sesia 2 jugăre 400 st. □, birul în bucate şi venitele stolare.

3. **Boholt.** Venite: întregirea dela stat, sesia 5 jugăre, birul obişnuit în bucate şi venite stolare.

4. **Cainelul de jos.** Venite: întregirea dotaţiei dela stat, birul în bucate şi venite stolare.

5. **Cherghes** cu filia **Popeşti.** Venite: întregirea dotaţiei dela stat, sesie $8^1/_2$ jugăre, birul în bucate, casă parohială şi venite stolare.

6. **Fornădia.** Venite: întregirea dela stat, sesie de $4^1/_2$ jugăre, birul obişnuit şi venite stolare.

7. **Sulighete.** Venite: întregirea dotaţiei dela stat, sesie 2 jugăre 800 st. □, birul în bucate şi venite stolare stabilite şi aprobate uniform pentru toate parohiile din protopopiat.

Cererile de concurs se vor înainta oficiului protopopesc al Devei în termin şi pe lângă prealabila încuviinţare a Consiliului arhiepiscopesc. Concurenţii se vor prezenta în vreo Duminecă sau sărbătoare în parohie spre a fi cunoscuţi de parohieni.

Deva, 12 Februarie 1934.

Oficiul protopopesc:
Iosif Morariu
adm. protopopesc.

Redactor responsabil: Pr. Dr. D. Stăniloae. Editura şi tiparul Tipografiei arhidiocezane

Anul LXXXII — Sibiu, 25 Martie 1934 — Nr. 13

BIBLIOTECA CENTRALA ASSOCIATIUNII SIBIIU

Telegraful Roman

Organ național-bisericesc. — Intemeiat în 1853 de Mitropolitul Andreiu Șaguna
APARE SĂPTĂMÂNAL

Bunavestire

Martie e luna sfintei Fecioare Maria. In fiecare anotimp a închinat creștinătatea istorică anumite zile de prăznuire pentru binecuvântata Marie «cea plină de dar». Praznicele Ei principale sânt: Nașterea, Intrarea în biserică, Bunavestirea, Adormirea.

Bunavestirea care se prăznuește în fiecare an la 25 Martie, reamintește credincioșilor cultul istoric al creștinătății închinat Născătoarei de Dumnezeu. Ea ocupă locul cel mai înalt, de-asupra tuturor creaturilor, în planul dumnezeesc pentru răscumpărarea neamului omenesc. Sfânta fecioară Maria a fost vasul cel ales al harului dumnezeesc. Chiar și fără alte merite, pe care Ea le are pentru noi, singur acela de a fi cooperat la realizarea tainei Intrupării, ar fi de-ajuns pentru justificarea cultului Ei la toată creștinătatea.

Insă cultul acesta mânecă din două premise unanim recunoscute.

Inainte de toate, e harul lui Dumnezeu ce I-s'a descoperit prin salutul îngerului Gavriil. In toți sfinții lui Dumnezeu lucrează harul Duhului Sfânt în chip deosebit, însă prin toți se manifestă cu adevărat iubirea dumnezeiască.

Precum spune sfântul Ciril de Ierusalim despre ploaie: «Una și aceeași ploaie se pogoară pe pământ și totuși ea e albă pentru crin, e roșie pentru floarea de trandafir, purpurie pentru viorele și pansele și în toate culorile pentru fiecare plantă, ce crește din pământ; astfel că într'o formă este pentru palmier, și în altă formă pentru vița de vie. Dar ea în sinea sa este uniformă, identică cu sine, dar se adaptează după natura fiecăruia, care o primește și și-o însușește. Tot astfel și Duhul Sfânt, unul și uniform și nedespărțit în sine; împarte harul Său fiecărei ființe, potrivit voiei Sale.

Pentru unii se arată ca dar de înțelepciune; iar sufletul altuia îl luminează spre prorocire; altuia îi dă putere de isgonirea dracilor; pe altul îl face destoinic de a lămuri senzul Scripturilor; pe altul îl umple de tăria caracterului; pe altul îl îndrumează spre milostenie; pe altul îl întărește spre înfrânare îngerească; pe altul îl crește spre jertfelnicie; variat felurilor de ființe ci totuși identic cu sine însuși», (Cateheza XVI).

Sfânta Fecioară e mai presus de toți sfinții lui Dumnezeu ca fiind: *cea plină de dar*, pentrucă lucrarea Ei a fost cea mai însemnată și vocațiunea Ei divină a fost cea mai mare și mai deplină. Sfânta Marie a fost aleasă să poarte în pântece trupul Mântuitorului lumii. Ea a fost aleasă să-L nască, să-L crească și să-L povățuiască din leagăn și de-alungul anilor copilăriei și ai adolescenței până în pragul începerii activității sale mesianice. Ea a primit asupra Sa maximul de responsabilitate în raport cu grația divină.

Mandatul pe care l-a primit Ea a fost mandatul lui Dumnezeu și puterea Celui-Prea Inalt, Carele a umbrit pe sfânta Fecioară din Nazaret. Ea a devenit cea dintâi în neamul omenesc, pentrucă Și-a aparținut Sie-și mai puțin între toate ființele omenești, spre a se consacra misiunii Sale. Ea stă în locul de glorie cerească pentrucă aici pe pământ n'a arătat nici o opunere ori stânjenire Luminei dumnezeești în arătarea ei pe pământ.

Pentru aceasta o binecuvintează toate generațiile pământului, după anticipata profeție îngerească: *Binecuvântată ești Marie, cea plină de dar, Domnul este cu tine, binecuvântată ești tu între femei și binecuvântat este rodul pântecelui Tău, Isus!*

Preasfânta Marie este iubită de creștini, pentrucă pe Ea a iubit-o Fiul Său. Dacă biserica este, precum însași susține, o familie, nu numai aici pe pământ ci și în cer, nimic nu poate împiedeca pe membrii ei să-I aducă închinăciune și dragoste plină de bucurie, de oarece aici pe pământ și în cer a fost cea mai apropiată și mai iubită a lui Isus. El i-a arătat iubirea sa din leagăn și până în clipa cea mai de pe urmă a vieții sale pământești.

Familia creștină se bucură de harul Maicii Domnului și mărește pe Dumnezeu nu numai pentrucă Ea L-a născut și L-a crescut, ci și pentru suprema distincție și pentru răsplata mai presus de mintea și de înțelegerea noastră, pe care I-a dăruit-o Dumnezeu.

E o gravă eroare și mai ales o nespusă perdere spirituală în tendința acelor direcții teologice, cari au socotit să distrugă substratul istoric al conceperii Cuvântului lui Dumnezeu. Majestatea Lui divină nu este scăzută prin nimic desfăcând-o de legătura Lui cu sfânta Sa Maică și cu ceata sfinților Săi apostoli. Preabinecuvântata Sa Maică ni L-a adus în lume și când Ea ar fi despărțită de El și Cultul Ei ar înceta, s'ar conturba însăși legăturile adevărate și reale dintre Mântuitorul Hristos și lumea, în care Ea L-a adus.

In eroarea aceasta gravă a căzut protestantismul, care în loc să o iubească, a tratat-o cu bănueală și cu impietate. Protestantismul a subminat prin aceasta însași iubirea Mântuitorului Hristos, răpind religiei bucuria adorațiunei, caracterul sacramental, bogăția și noblețea simțirii cucernice. Protestantismul a secătuit sfintele Evanghelii de bucuriile învățăturilor lor și în locul iubirii dumnezeești, în care e înfățișată Intruparea Domnului, a preferit concepția tiranică și arbitrară a dumnezeerii din fazele primitive ale concepțiilor biblice. Reformații au fost individualiști excesivi, cari au uitat adevărul că biserica este o familie, după modelul sfintei Familii din Nazaret. E o dovadă că protestanții au preferit să se adape din sângele de pe Muntele Carmilului, vărsat de falșii profeți decât să participe la nunta din Cana, unde Hristos a binecuvântat veselia nuntașilor, la care a venit cu sfânta Maică și cu ceata apostolilor.

Greșelile părinților le ispășesc urmașii lor.

In ziarul: «Die Post» din Berlin, scriitorul Max Iungnickel a scris un articol la 19 Noemvrie 1919: *Ce-i lipsește bisericii evanghelice?* (Fr. Heiler: *Gottesmutter*, pg. 171).

Articolul începe așa: «Exodul din biserica evanghelică a pornit. Cetele din jurul lui Luther scad din zi în zi, în biserica noastră nu ne mai putem încălzi. Ce trebue să facem spre a reține lumea ca să nu se îndepărteze dela noi? Trebue să-i dăm căldura. Să readucem pe sfânta Maică Marie...

Trebue să o readucem. Să înflorească din pietrile reci ale bisericii noastre. Da, pe sfânta Maică a neamului nostru să o readucem. Și dumnezeescul Sebastian Bach să-i cânte cântările până ce se vor stinge razele soarelui și va răsări luna în acordurile lui.

Eu sârguesc întru întâmpinarea Ta, Maică curată și binecuvântată!...

Cultul Maicii Domnului a pornit din răsărit și s'a extins în toată creștinătatea. Sfânta noastră biserică ortodoxă l-a păstrat întreg și neprihănit, ferindu-l de exagerările catolicismului apusean și de impietatea protestantă. O reunire a creștinismului nu se poate concepe fără cultul Maicii Domnului.

Cultul sfintei Fecioare și Maice Preacurate ne reamintește pururea caracterul sacramental al religiei creștine și că adevărul nu este un produs al rațiunii și al imaginației. Ea are la temelie o seamă de acte petrecute în spațiu și în timp.

Iar printre aceste acte istorice este și acela al Intrupării Domnului nostru Isus Hristos din sfânta Maica Sa, Maria. Regină a cerului este, pentru că pe pământ Ea a fost desăvârșita Roaba Domnului, instrument fără de prihană al operei, care a întrecut puterile omenești, mai minunate decât puterea de înțelegere a noastră.

T. Scorobeț.

---

* FOIȘOARA *

Viața religioasă a celebrului matematician francez Blaise Pascal

(1) de **Dr. G. PREDA**
vicepreședinte al „Astrei".

In „Larousse Classique illustré", din 1922, se scrie că conversiunea religioasă a marelui filosof și matematician B. Pascal, este datorită unui accident și că acest accident i-ar fi provocat chiar anumite tulburări psihice (halucinațiuni).

Pentru a dovedi că viața religioasă a savantului francez, se datorește vocațiunei sale spirituale, la care se adaugă influențe persuasive și sugestive din mediul ambiant, este necesar să încep prin expunerea *unor considerațiuni sau principii psihologice* — acceptate de Pascal — și care vor face mai înțelese actele vieții sale religioase.

Câteva din principiile pascaliene care privesc diferitele credințe

Noi știm că orice judecată sau raționament omenesc, exprimă traducerea în langaj și în acte, a unei senzații, a unei imagini simple sau compuse, cu un cuvânt a unei idei. Imaginea simplă fiind considerată ca suvenirul unei senzații, cea compusă ca o combinație de imagini simple, iar ideia ca rezultatul abstracției exercitată asupra imaginilor.

Cu cât o judecată se îndepărtează de o constatare venită prin simțuri (sensorială) cu atâta pierde (pentru cei mai mulți oameni) caracterul evidenței, — și când vrem să ne convingem de realitate, ne imaginăm una din particularitățile cuprinsului ei, deci revenim la o senzație originală. Inteligența noastră — susține Pascal, — ține în ordinea lucrurilor inteligibile acelaș rang pe care corpul nostru îl are în cuprinsul naturei. Nu trebue — zice el, — să facem o aserțiune universală de cât numai prin enumerarea părților și cazurilor diferite.

Simțurile și rațiunea se susțin și colaborează. Prin rațiune se corijează iluzia, se discerne halucinația și este de ajuns o singură senzație pentru a confirma sau infirma o judecată.

Credința în concluziile unui raționament se apropie, deci, de credința constatărilor senzoriale.

Gradul superior al evidenței adevărurilor venite prin simțuri (senzorio-raționale) rămâne indicat prin cuvântul cunoștință, iar credința este rezervată pentru date, care ne vin pe alte căi.

Pascal a afirmat pentru cunoștințele noastre 3 principii: simțul, rațiunea și crezământul sufletesc (harism). Aceasta din urmă este o credință lăuntrică venită prin iubire. Ea este egală sau mai puternică ca cea venită prin simțuri. Pentru a nu o face să oscileze, Pascal susține că trebue pusă în sentiment. El afirmă chiar, că principiile rațiunei sânt furnizate prin această simțire lăuntrică.

Noi știm că omul datorește sentimentului cele mai multe din credințele sale. Tot aceea ce ne vine dela oameni — zice Pascal, — credem de multeori nu prin o probă oarecare, dar prin simpatie sau agrement. Credem deci ușor ceea ce ne place ca și aceea ce este conform cu inclinațiile, aspirațiile, dorințele sau preferințele noastre.

Incontestabil că există sentimente care înlesnesc pătrunderea ideilor religioase. Ele se prezintă cu două game principale: Una de venerație sau respect venit prin: frică, teamă, teroare etc., alta de admirare, confiență, extas etc. venit prin emoția tandră, iubire. Aceste două game se succed în umanitate.

Prin lipsa de verificare, prin lene sau slăbiciunea de a raționa, omul crede însă nu numai ce un altul îi argumentează, dar și ceeace altul îi declară sau afirmă de adevărat (persuasie). Aceasta prin inducția că din moment ce un om a spus adevărul înainte, îl spune și acum. Sau dacă s'a prezentat ca un om savant și sincer, urmează ca și acum să fie savant și sincer.

Această credulitate poate fi justă, când se întrebuințează prudența.

Pascal susține că poporul raționează cam în felul următor: Un lucru este posibil, el nu poate fi deci negat în întregime (în general), și cu atât mai mult poate fi

Conversiunea şi băncile ardelene

Aşezăminte întemeiate şi crescute într'o epocă de asuprire naţională, aşezăminte izvorâte din «picătura de sudoare a ţăranului, din banul văduvei, din îmbucătura trasă dela gură a măruntului intelectual», au săvârşit, pe pământul din Ardeal, Banat, Crişana şi Maramureş, o mare operă filantropică, naţională şi culturală, de care mulţi fraţi de-ai noştri de peste munţi nu au, nici astăzi, decât nedesluşite şi chiar greşite cunoştinţe.

Prea puţini dintre aceşti fraţi iubiţi ştiu că din economiile depuse la băncile acestea româneşti s'au înfiinţat şi susţinut şcoale şi biserici, institute culturale şi filantropice, ziare şi alte publicaţii, şi că timp de şasezeci de ani mii de hectare din pământurile din partea locului au trecut în mâinile ţăranului băştinaş numai şi numai prin mijlocirea băncilor noastre.

Datele statistice apărute (mai nou în broşura **„Capitalul naţional din Ardeal"** *de I. Olteanu, Sibiu, Tip. Dacia Traiană), arată clar şi precis însemnătatea nediscutabilă a băncilor româneşti în viaţa poporului din toate aceste provincii.*

Dar să vorbească, la rândul lor, cotele *filantropice naţionale dăruite de băncile româneşti ardelene dela fondarea lor şi până azi. Înşirăm câteva:*

Albina, *Sibiu, cu un capital social de 100 milioane, a donat în scopuri filantropice, culturale şi naţionale, rotund 91 milioane Lei;*

Andreiana, *Răşinari, cu un capital de 3 milioane, a donat în aceleaşi scopuri,* peste trei milioane treisute de mii *Lei;*

Auraria, *din Abrud, cu un capital de un milion, a donat mai mult de* două milioane patrusute de mii *Lei;*

Corvineana, *Hunedoara, cu 6 milioane capital, a dăruit peste* zece *milioane Lei;*

Crişana, *Brad, cu un capital de 10 milioane, a donat mai mult de 8 milioane Lei;*

Decebal, *Deva, cu un capital de 5 milioane, a dăruit rotund 2 milioane 6 sute de mii Lei;*

Doina, *Câmpeni, cu un capital de un milion, a dăruit 983 mii Lei;*

Economul, *Cluj, cu un capital de 10 milioane, a donat 5 milioane 369 mii;*

Furnica, *Făgăraş, cu un capital de 10 milioane, a donat 2 milioane 446 mii;*

Olteana, *Viştea de jos, cu un capital de un milion, a donat rotund* un milion şi jumătate *Lei;*

Patria, *Blaj, cu un capital de 10 milioane, a donat peste 5 milioane Lei;*

Silvania, *Şimleu, cu un capital de 3 milioane, a donat* 3 milioane 637 mii;

Bănci mici, (ca Zărăndeana *din Băiţa,* Strugurul *din Pianul de sus) au făcut de asemeni donaţiuni mai mari decât modestul lor capital social.*

Cele 57 bănci româneşti din Ardeal au donat, în scopurile amintite, 208.266.703 Lei, — pe lângă alte ajutoare băneşti, jertfite pentru susţinerea şcoalelor noastre prigonite de stăpânirea străină apusă.

Proectul de lege, pentru conversiunea datoriilor, ar trebui, prin urmare, **să răsplătească** *vechile aşezăminte şi să le facă posibilă continuarea lucrării în interes superior obştesc, — dar nu să le facă să dispară, poate sub cuvânt că «maurul şi-a împlinit datoria, maurul poate pleca!»...*

In faţa proectului de lege a conversiunii, Asociaţia institutelor româneşti de credit din Ardeal, Banat, Crişana şi Maramureş, «Solidaritatea», şi-a făcut datoria arătând în ce fel şi chip **se pot învinge greutăţile prezentului.**

Se va vedea în curând dacă generaţia de după războiu din România Mare a înţeles sau ba cuvântul ei lămuritor şi românesc.

In cazul negativ: fapta sugrumării institutelor noastre de credit nu s'ar mai putea numi **greşală,** *— scrie un prea distins gazetar al capitalei, — ci ea se numeşte* **crimă de les-naţionalitate.**

Din desbaterile parlamentare

— Cuvântul Părintelui protopop Gh. Oprean —

In şedinţa de Miercuri, 7 Martie 1934, a senatului, a luat la sumar cuvântul P. C. Sa protopopul nostru paroh, din D. Sânmărtin, *Gheorghe Oprean,* cu privire la unele afirmaţiuni făcute de dl senator *Iosif Sándor,* din partidul maghiar, care în ziua precedentă — spune oratorul — şi-a permis, în calitatea sa de senator, să califice pe români drept şovinişti şi să-i ameninţe cu iredentismul unguresc.

Dl Iosif Sándor, voind să rectifice, întrerupe zicând senatorilor:

„Dlor, eu am spus că românii sânt buni, *dar preoţii români sânt răi".*

Continuând, părintele Oprean arată cine era dl grăitor de rău al preoţimii noastre, domnul *Sándor,* ca preşedinte al *celei mai şoviniste societăţi* **EMKE** *din Ardeal.* Astăzi dl preşedinte dela EMKE, îşi permite să ne facă şovinişti pe noi românii, în special preoţimea lor, atunci când numeroase slujbe, în ţara noastră, sânt deţinute de elementul maghiar chiar în dauna celui românesc, — atât de tolerant faţă de minorităţile acelea, care se bucură în ţara aceasta de toate libertăţile bisericeşti, şcolare, ziaristice...

Vorbitorul aminteşte dureroasele constatări pentru români, făcute de curând şi în cameră, şi cere urgentă îndreptare, legalitate şi echitate pentru toţi. Termină, în calde cuvinte, cu un avertisment îndreptăţit, în deosebi către stâlpii pe care se reazimă ţara şi neamul. Oratorul a fost viu aplaudat.

Probleme, fapte, comentarii

Dela Asociaţia clerului „Andrei Şaguna" secţia protopopiatului Sibiu. In zilele de 15 şi 16 Martie a avut loc întrunirea preoţilor din protopopiatul Sibiu. In cursul acestor două zile s'a desfăşurat într'o caldă atmosferă un select şi bogat program teologic-practic. Preoţimea strânsă în număr complet, a discutat metodele de păstorire în legătură cu nevoile actuale: repausul duminecal, postul şi dansurile, organizarea tineretului prin biserică, grija de servitori, problema sectelor, divorţurile, schimbul de preoţi, şcoala duminecală, şedinţe religioase şi alte chestiuni au format centrul acestor preocupări. Preşedintele despărţământului protopresbiteral *E. Cioran,* a avut marea bucurie de-a constata că preoţii şi-au comunicat cu toată sinceritatea roadele culese ca fruct al diferitelor asociaţii religioase.

In cadrul aceleaşi conveniri frăţeşti şi-a expus prof. *Dr. I. Hradil* instructiva prelegere: „Procedura în procesele matrimoniale". Fiecare afirmaţie a fost potrivit exemplificată, iar discuţiile libere pe cari le-a îmbiat în legătură cu diferitele necesităţi de ordin pastoral, au însufleţit în mod deosebit cercul preoţesc.

Un alt punct al programului a fost meditaţia prof. *Dr. N. Neaga,* bazată pe avertismentul dumnezeescului evanghelist Ioan: „De zicem că păcat nu avem, ne înşelăm singuri, şi adevărul nu este întru noi". Problema păcatului a format centrul expunerii, cuvântătorul a început prin a descrie firea intimă a omului, arată în ce constă chipul şi asemănarea omului cu Dumnezeu, cum ia naştere păcatul care nu-i o patimă primitivă, insistă asupra mărimei şi asupra efectelor ucigătoare ale păcatelor...

Elementele divine pe care le poartă în sine creştinul şi care dau individului curajul de a activa independent de pornirile impetuoase ale materiei, au format partea a doua a meditaţiei.

A urmat apoi mărturisirea, mijlocită de veteranul părinte *Isaia Popa,* şi de cucernicii preoţi *Boiu* şi *Roşca.*

A doua zi, adunarea ia parte în corpore la slujba divină, după care află loc împărtăşirea cu nemuritoarele taine. Meditaţie ocazională a rostit preotul G. Secaş. Prezenţa în mijlocul preoţilor a I. P. Sf. Mitropolit Nicolae a dat un nebănuit avânt de pietate atmosferei. In urma acestei reconfortări sufleteşti, a luat sfârşit convenirea celor hotărâţi a servi cu deplină credinţă pe Mântuitorul lumii.

*

„Viaţa Ilustrată", revistă de familie, apare lunar sub auspiciile „Fraţiei Ortodoxe Române", secţia Sibiu. Abonamentul anual 200 lei, pe o jumătate de an 100 lei, cu numărul 20 lei. Redacţia şi administraţia: Sibiu, Academia teologică Andreiană. Director profesorul *Nicolae Colan,* rectorul Academiei teologice.

Am aşteptat cu inima îndoielnică apariţia întâiului număr, pentru îndrăzneala de a porni un lucru cu totului nou, într'o vreme, când atâtea întreprinderi cu trecut se topesc de arşiţa nepăsării, ce a pus stăpânire pe suflete.

Din darul lui Dumnezeu şi din devotamentul oamenilor, ce-şi risipesc cu dărnicie energia vieţii prin scris, am avut şi avem reviste de cultură creştină, reviste de înaltă valoare literară, şi reviste pentru familie, cu adânci reperucusiuni. Dar realizarea de acum nu e numai o revistă literară, ci vrea să fie un nou factor de educaţie publică, în duh ortodox şi românesc, în armonie cu vechile tradiţii frumoase de credinţă religioasă luminată şi de sănătoasă rezistenţă morală.

Am desfăcut învelişul de hârtie cu emoţie şi cu gândul înălţat spre Domnul în rugăciune: să se bucure sufletul meu de noul oaspe! Şi mi-a tresărit inima cu voioşie. Coperta grăeşte simbolic de religie şi artă, de sufletul creştinesc şi românesc al neamului. Infăţişează vestita mănăstire Curtea de Argeş, cu tradiţia ei duioasă şi cu comorile ei de amintiri vechi şi mai proaspăte.

Cu mângăierea şi cu pietatea cu care te opreşti în faţa unui măreţ lăcaş dumnezeesc, am deschis întâia pagină, ca să întâlnesc, în chip firesc, arhiereasca binecuvântare a Inalt Prea Sfinţitului nostru Mitropolit *Nicolae,* Pornea doar la drum un crainic nou, să aducă răspuns la întrebările mari ale existenţei, o normă sigură de orientare asupra valorilor vieţii şi a ierarhizării lor, între împrejurările sbuciumatei vieţi de astăzi; să răspândească lumina concepţiei creştine asupra diferitelor probleme, pe cari le agită timpul nostru... In câteva cuvinte ale Inaltului păstor se conturează programul revistei.

Directorul ei scrie o „Predoslovie", mărturisindu-şi gândul ce-l ispitea de multă vreme: de a scoate o revistă pentru familia ortodoxă. Era una din arzătoarele necesităţi în îndrumarea vieţii sociale spre luminişul senin, pe care l-au acoperit norii plumburii ai unei greşite concepţii de viaţă, lipsită de înţelegerea rostului ei adevărat.

Să nu se întrebe nimeni: cum vine un celibatar să scoată o revistă pentru familie şi un călugăr să recomande răspândirea? Suntem şi noi fiii unor familii, am trăit şi noi bucuriile vieţii familiare cu părinţi şi fraţi. Şi avem o experienţă. Cu slujba noastră suntem aproape de înţelegerea rostului vieţii familiare, dela care aşteptăm să dea cetăţeni vrednici patriei de pe pământ şi cetăţeni ai împărăţiei din cer. Şi mai presus de smerita noastră înţelegere stă experienţa de 20 de veacuri a bisericii, pe care o slujim, mai bogată şi mai neînşelătoare experienţă, şi decât a celor mai vârstnici şi mai distinşi soţi de căsnicie. Viaţa familiară are atâtea laturi delicate, atâtea interese individuale, pe cari uneori le observă mai bine, le vede mai clar şi le apreciază mai drept unul, care nu e prins în horă, şi nu judecă preocupat.

Revista, ce a intrat în Martie în casele intelectualilor noştri, se bizue cu încredere pe distinşii „voluntari ai misionarismului creştinesc", înrolaţi în slujba operei de renaştere religioasă şi de reculegere naţională, la care s'a angajat „Frăţia Ortodoxă Română". „Viaţa Ilustrată" va fi organul de publicitate închinat aceloraşi ţinte ale asociaţiei, „va căuta să pogoare duhul credinţei strămoşeşti în viaţa particulară şi obştească a neamului, să zidească, prin pilduiri şi îndrumări, caractere creştineşti şi româneşti din fiii neamului nostru. Ea vrea să fie o revistă creştină în care să se găsească hrană pentru

---

luat în considerare, cu cât poate avea anumite efecte veritabile.

Negreşit că noi credem, fiind că vroim să credem, dorinţa şi voinţa nu sânt decât o etapă a dragostei pusă în acţiune sau în mişcare.

S'au adus poate acuzări injuste lui Pascal, atunci când susţinea că opiniile sânt primite în suflet prin înţelegere şi voinţă şi că voinţa este principalul organ al credinţei.

Lucrurile sau faptele se pot prezenta — zice Pascal — adevărate sau falşe, după faţeta prin care priveşte cineva. Depinde deci de acel cineva să-şi aleagă faţeta. In „gândirile" sale Pascal apelând la înţelegere şi logică, arată — după el, — faţeta bună care poate îndrepta pe cineva spre credinţa în Dumnezeu.

Se mai admite o formă de credinţă venită prin sugestibilitate şi care, prin opoziţie cu cea venită prin persuasiune, caută să se impună minţei în un mod mai forţat. Sugestia ideilor, sentimentelor este astăzi de altfel aşa de curentă, încât trece neobservată în cele mai multe cazuri.

Obişnuinţa încă — zice Pascal, — poate aduce probele sale. Ea antrenează spiritul fără multă gândire. Pentru a parveni să crezi prin obişnuinţă, trebue să faci ca şi cum ai crede, trebue să te oferi credinţei şi să execuţi practicele religioase, care prin repetire şi cu timpul pot să te conducă la un rezultat satisfăcător. Prin aceasta se aplică fenomenul cunoscut sub numele de autosugestie.

Din cele expuse mai sus, reese că ideile religioase se instalează în spirit prin: obişnuinţă, sugestiuni, afirmări (persuasiuni), sentimente, dar şi prin o vocaţiune sentimentală, o intuiţie particulară acordată de Dumnezeu (harism). Acest darism constitue adevărata credinţă ce se diferenţiază de toate celelalte credinţe sentimentale.

In această vocaţie religioasă joacă rol principal, pe lângă intuiţie prin simţuri, şi un aprior divin.

Sentimentul de iubire sau de teamă, persuasia şi sugestia etc., nu fac decât să întărească această vocaţiune, adaptând-o cât mai bine spiritului religios.

Se înţelege dela sine că în cele ce urmează, cu privire la viaţa religioasă a lui Pascal, nu voi aduce în discuţie existenţa dumnezeiască. Această problemă o cred nediscutabilă câtă vreme omul de ştiinţă este convins, că celula creerului nostru nu pare construită să conceapă şi să rezolve: infinitul, eternitate, materia eternă, mişcarea perpetuă, etc. cu atât mai mult deci Divinitatea.

Pot spune însă că ştiinţa, care caută să desoculteze atâtea probleme metafizice, ajunge să recunoască existenţa forţelor supraomeneşti, şi cu cât se pătrunde mai mult în aceste probleme pe cale raţională, cu atât se evidenţiază multiplicitatea cauzelor extrasenzoriale şi se face mai dificilă demonstraţia numai pe căile senzorioraţionale.

Toate credinţele, şi deci şi cea religioasă pot trece (în condiţiile expuse mai sus) dela un om la celalalt. Se înţelege că această contaminare de idei şi sentimente este cu atât mai uşoară, cu cât pe de o parte terenurile individuale sânt mai pregătite pentru a primi credinţa, iar pe de alta cu cât mediurile în care trăesc indivizii, sânt mai virulente sub raportul religios.

Odată aceste generalităţi expuse, îmi propun ca din întreagă viaţa a lui Pascal, din numeroasele studii întreprinse asupra activităţii sale să descriu numai câteva însemnări din viaţa religioasă, în care se va vedea aportul individual religios înăscut al personalităţii sale cu influenţele din mediul social şi familiar care au putut întări acest aport.

suflet şi desfătare pentru ochi — şi tata şi mama şi copii".

Iată ce vrea să fie „Viaţa Ilustrată". Articolele din paginile primului număr stau mărturie bună şi dau chezăşie. Se cade să amintesc în această rubrică a „Telegrafului Român", zestrea frumoasă a celei mai tinere, ce apare sub aceeaş îngrijire părintească, măcar cu titlul şi autorul lor: Pe linia tradiţiei — *Biserica şi Naţiunea*, semnat *N.*; Sub semnul lui Şaguna — *Scrisoare* a P. S. Sale Episcopul *Roman* al Orăzii; Cuvinte părinteşti — *Familia în slujba tradiţiilor neamului*, de P. S. Sa Episcopul *Grigorie* al Aradului; Dela prieteni — *Urare* în versurile lui *Grigorie T. Marcu*; Teatru — *Cerurile spun*, mister creştin ortodox de profesorul *Victor Papilian*; Vine — *Primăvara* furişindu-se tiptil, în poezia lui *Ioan Al. Bran-Lemeny*; Galeria marilor români — *La moartea lui Vasile Goldiş*, strălucitul prinos de închinare pioasă a lui *Octavian Goga*; Să nu uităm de... *Sănătatea sufletească*, scris de protopopul *Dr. Ştefan Cioroianu*; Un mare mecenate — *Emanuil Gojdu*, de *Dr. Dumitru Stăniloae*; Precursorii — *Din trecutul revistelor de familie*, de *Horia P. Petrescu*; Medici celebri — † *Profesorul Dr. I. Cantacuzino*, de *Dr. Gheorghe Preda*: Vlăstare ale bisericii — «*Frăţia Ortodoxă Română*», de *Tr. Scorobeţ*; Viaţa studenţească — *Tineretul şi Frăţia Ortodoxă*, de *V. Coman*; Innoiri — *In Germania şi la noi*, de *Grigorie T. Marcu*; Vitrina cărţii — *Cronica literară*, semnată de *Petre Drăghici* şi *L. Bologa*, despre Doctorul Taifun de Gala Galaction, Cataclismul anului 2000 roman de D. V. Ienciu, Jean Bart [Eugen Botez]: Europolis, roman; Ce s'a întâmplat în Februarie, la noi şi la alţii şi în sfârşit: Dela lume adunate — Viaţa veselă. —

Cu acest bogat material, însoţit de potrivite clişee în text, revista se impune să fie îmbrăţişată cu dragoste nu numai în familia preotului, ci maica preoteasă să-şi facă o datorie de onoare de a o duce în casa intelectualilor din sat, şi chiar a ţăranilor fruntaşi cu oarecare cultură şi dragoste de carte.

Hristos Domnul va răsplăti cu harurile sale osteneala celor ce vor împărţi această pâne de viaţă la cât mai multe suflete, înfometate de o sănătoasă hrană spirituală. Arhim. *Policarp.*

*

Glasuri de presă despre noua revistă de familie, apărută sub auspiciile comitetului F. O. R. secţia Sibiu:

...Ardealul e chemat să aducă în colectivitatea românească un puternic suflu de regenerare religioasă. **Oastea Domnului,** *care a răscolit păturile ţărăneşti, aprinzând o vâlvătae duhovnicească, ce merge crescând şi învolburând tot cuprinsul ţării;* **F. O. R.,** *care a sunat trâmbiţa de deşteptare, şi a mobilizat, cu un răsunet neaşteptat, cohortele intelectuale. Toate aceste fenomene, pun Ardealul în linia neclintitei sale tradiţii, care a identificat întotdeauna naţiunea cu biserica — după cum a spus chiar M. Sa Regele, în cuvântul adresat Episcopului de Caransebeş, la ceremonia investiturii. Noua revistă va fi o armă mai mult în slujba cuvântului Evangheliei, care ne cheamă la o viaţă creştină, conştientă şi luminată.*

Primul număr, pe Martie, ne făgăduieşte o revistă serioasă de familie. Insuşi I. P. S. Sa Nicolae, Mitropolitul Ardealului, are câteva cuvinte de încurajare şi-i dă Inaltul Său sprijin, atât moral cât şi material, tipărindu-se revista în tipografia Arhidiecezană, în condiţiuni tehnice admirabile şi de sigur extrem de avantajoase, deoarece directorul ei a putut fixa abonamentul anual la modesta sumă de 200 Lei, ceeace ar trebui s'o facă accesibilă tuturor familiilor din pătura intelectuală.

(Renaşterea, Cluj, 18 Martie 1934).

*

Cu toate că revista se recomandă de sine, totuşi insistăm pe lângă preoţimea noastră să nu se lipsească de aceasta publicaţiune literară mult folositoare pentru toate trebuinţele lor sufleteşti; deasemenea intelectualii români ortodocşi sunt rugaţi a sprijini acest rod cultural ce a răsărit din înfrăţirea intelectualilor ortodocşi români din Mitropolia Ardealului.

(Legea Românească, Oradea 18 Martie 1934).

*

«Viaţa Ilustrată» împlineşte o mare lipsă în galeria revistelor lunare, cari apar le noi şi anume: revista de familie. Până acum familia română şi creştină a fost lipsită de o publicaţie, care să-i aducă lumină, pace şi bucurie. Astăzi avem şi aceasta dragoste, în casă, — o revistă bună, elegantă şi excepţional de frumos redactată şi înfrumseţată, pentru familie şi prosperarea ei. Credem că nu va lipsì casă de preot şi învăţător român, care să nu se aboneze la «Viaţa Ilustrată». După ei toţi intelectualii, şi mai ales membrii FOR-ului, au o datorie de conştiinţă, ca să sprijinească strădania exemplară a sibienilor, care şi-a găsit expresie în iniţiativa fericită şi în direcţia competentă a rectorului Nicolae Colan.

(Biserica şi Şcoala, Arad, 18 Martie 1934).

*

Numai atâţia? — La discuţiile parlamentare de până acum, nu greşim cu mult dacă spunem că n'am semnalat decât doar două glasuri cari şi-au adus aminte de biserică şi de religie. Unul este cuvântarea la mesaj a dlui profesor Dr. V. Loichiţă, senatorul universităţii din Cernăuţi, care a cerut mai multă grije pe seama bisericii, cel mai important factor de echilibrare socială, iar al doilea al dlui deputat cuzist G. Cârlan care a cerut să se introducă în şcoalele de arte şi meserii religia ca materie de învăţământ.

Intrebăm: Numai atâţia fii devotaţi are biserica? Numai atâţia oameni politici înţeleg să se preocupe şi de consolidarea morală a statului? Ce fac, mai ales, parlamentarii preoţi cari stau în strânse legături cu biserica? Toate categoriile profesionale din parlament se strâng în grupuri pentru apărarea intereselor profesiunii lor. Ce fac oamenii bisericii din parlament? N'au decât interese personale? Şi... ne-am permite să punem o sfioasă întrebare şi membrilor FOR-ului: In parlament îşi uită de această calitate?

*

Un mirean intelectual despre biserică şi adunările eparhiale. — *Ecourile de justă apreciere a operei pe care o realizează biserica ortodoxă în statul român, găseşte dl I. Gigurtu în articolul «Educaţia sufletească şi statul», publicat într'un număr al revistei «Libertatea» al cărei director este.*

Mirenii noştri fruntaşi încep să-şi deschidă ochii sufletului şi să vadă însemnătatea bisericii pentru cultivarea sufletelor şi înfrumseţarea lor cu podoabele virtuţilor, cari rămân valorile de temelie în orice timp, cu toată oarba sau superficiala negare a lor în timpuri de zăpăceală cum e al nostru.

Dl ing. Gigurtu, directorul societăţii Mica, un spirit de distinsă calitate, cizelat de-o aleasă şi bogată cultură, este unul din falanga de avantgardă a acestei mişcări de reapropiere de biserică. Articolul este un strigăt către conducătorii statului, un strigăt către opinia cultă a ţării: «Biserica este azi singurul loc de refugiu unde n'a pătruns nebunia vremii». «Statul dacă e conştient de menirea lui şi nu se lasă târât de ideologia oamenilor bolnavi sau interesaţi, trebue să înţeleagă că biserica este stâlpul lui de reazăm cel mai solid, care, aducând aportul cel mai de temei pentru menţinerea lui, este în acelaş timp organizaţiunea cu pretenţiunile cele mai mici».

Preţioasă este mărturisirea dlui Gigurtu despre împrejurările cari i-au scormonit straturile adânci ale sufletului şi i-au luminat privirea spre orizonturi până atunci obscure: «M'am pomenit adus de împrejurări să ajut întărirea bisericii ortodoxe într'o regiune din Ardeal şi ca un act de recunoştinţă (există totuşi!), am fost ales membru în adunările eparhiale ale arhiepiscopiei Sibiului. Am luat parte, pentru prima oară în acest an (1933), la una din asemenea adunări, care a început cu o slujbă bisericească făcută de I. P. S. Arhiepiscop şi Mitropolit, Dr. Nicolae Bălan, în mitropolia Sibiului; slujba, urmată de o predică pătrunsă de credinţă, deschiderea adunării în chiar localul mitropoliei, apoi adunările propriu zise, m'au impresionat adânc. Scos, din făgaşul ocupaţiunilor mele, atâtea impresiuni noui au dat curs liber imaginaţiei şi, în cursul desbaterilor, la care n'am participat direct, gândul meu a fost asaltat de marea problemă religioasă. Un scurt rezumat, al sbuciumului de-atunci, l-am fixat în rândurile de mai sus, consideraţiuni generale, necesare unei orientări. La aceste desbateri asupra nevoilor bisericii noastre ortodoxe, la cari I. P. S. Mitropolit Nicolae Bălan a luat parte activă, I. P. S. a pus problema credinţei şi a ortodoxiei în întregul ei, ridicând nivelul acestor desbateri, deşi mai mult cu caracter administrativ, la înălţimi neaşteptate. Am avut satisfacţiuni de înalt ordin sufletesc şi intelectual».

Să mai spună cineva că întâlnirea mirenilor cu a preoţilor în corporaţiunile bisericeşti nu e una din cele mai admirabile ocazii de misionarism!

*

Strângerea legăturilor de prietenie între România şi Bulgaria, inaugurate de curând, au fost continuate prin recenta vizită la Sofia a doamnelor române, în frunte cu dna Alexandrina Cantacuzino, preşedinta societăţii ortodoxe a femeilor române. Capitala Bulgariei a făcut o entuziastă manifestaţie în cinstea vizitatoarelor române, a căror delegaţie a fost primită în audienţă de Suveranii Bulgariei. Primăria din Sofia, în şedinţă solemnă, a salutat, cu multă îndatorire, doamnele române. A răspuns dna Cantacuzino.

Cu ocazia acestei vizite s'a creiat la Sofia societatea ortodoxă a femeilor bulgare. La şedinţa, ţinută în palatul mitropolitan, a asistat întreg clerul capitalei bulgare, în frunte cu mitropolitul Ştefan şi un distins public. —

Dorim şi aşteptăm, ca vecinii noştri bulgari, pentru a întări mişcarea de apropiere între cele două popoare ortodoxe, să respecteze de aici înainte cu mai multă înţelegere drepturile elementare ale minorităţilor din ţara lor, — unde fraţii noştri români sânt adeseori jigniţi din partea unor organe administrative.

*

In şcoalele secundare de fete trebue neapărat să se dea atenţiune deosebită gospodăriei şi menajului casnic, pe lângă educaţia morală şi religioasă.

Se spune însă că ministerul, ajutat de unele doamne directoare ale şcoalelor secundare, ar fi suprimat orele de gospodărie dela aceste şcoale, înmulţind în schimb orele de sport şi de limbi străine.

Părinţii, cu fiice în şcoalele secundare, fiind cu drept cuvânt îngrijoraţi de viitoarea pregătire dată, în asemenea condiţii, fetelor noastre, au toată dreptatea să ceară ca programa analitică a liceelor de fete să corespundă cerinţelor vieţii practice ca şi cerinţelor morale religioase.

Orele de gospodărie şi cunoştinţele despre rolul femeii în familie nu se pot suprima nepăgubitor din programul şcoalelor.

*

Un catolic despre biserica ortodoxă română. — Revista benedictinilor din Amay-sur-Meuse [Belgia], *Irénikon*, publică în Nr. din Noemvrie—Decemvrie 1933 o «*Cronique religieuse roumaine*» de pe anul 1933, semnată de Dom M. Schwarz.

Semnalăm ca pe un lucru nou — aproape de necrezut — relativa obiectivitate cu care cronicarul înregistrează fenomenele şi mişcările unui an de viaţă bisericească română. Până acum toate studiile şi informaţiile catolice despre biserica ortodoxă strâmbau atât de mult faptele, încât ţi-era lehamite să mai ceteşti ticluielile alchimiste şi ultramincinoase ale „ştiinţificilor" pateri, atât de meşteri în afectarea celei mai cerbicoase bune credinţe.

De sigur am fi neînţelegători dacă am pretinde să dispară dintr'odată total un spirit devenit o a doua natură la meşterii reticenţelor şi ai subtilelor interpretări ai faptului net, spiritul avocăţesc pentru care cauza noastră reprezenta totdeauna, aprioric, o cauză adversă. Deşi, adecă, referatul reverendului Dom Schwartz nu se coboară aproape niciodată la treapta relativă şi eventual noroioasă a aprecierilor subiective ale autorului rămânând permanent la înălţimea unei înşirări a ceea ce spun ziarele bisericeşti, totuşi el nu se prezintă emancipat cu totul de meteahna altei metode catolice. Anume de aceea a retăcerii. De ex.: Presa bisericească din Ardeal nu vine niciodată la cuvânt. Şi, slavă Domnului, în această presă se exprimă idei şi tendinţe cari nu pot fi trecute cu vederea de un cronicar conştincios. „Unirea" în schimb este citată pe fiecare pagină, chiar în plin miez al problemelor ortodoxe. Exprimă „Unirea" mai bine viaţa din biserica ortodoxă?

In capitolul despre studenţime, ca să dăm alt caz, toată atitudinea religioasă a acestei elite româneşti este rezumată în două întâmplări: protestul contra acordului încheiat la Roma de dl Valer Pop prin care se cedează ungurilor statusul catolic şi incidentul cu crucea dela mormântul Eroului necunoscut. Ceeace e foarte puţin şi superficial.

Şi apoi ni se pare că e o obiectivitate falsă, cu intenţii de umbrire a adevărului, aceea de a nu epuiza în adâncime un aspect al vieţii bisericeşti folosind toate mijloacele de investigaţie pentru a scoate concluzia adevărată. Dom Schwartz în chestiunea statusului catolic b. o. arată ce afirmă [nu cum dovedeşte] dl Onisifor Ghibu şi ce afirmă ungurii.

O cronică ce se limitează la atâta e, desigur, preferabilă uneia care, nesocotind o parte principală din isvoare, se grăbeşte să rostească osânde sau absolviri preconcepute, dar în privinţa adevărului te lasă în nedumerire. E o cronică superficială, neanalitică, nepătrunzătoare. Ideea ce ţi-o dă despre lucruri e foarte vagă. Iar gând adevărul e evident, o astfel de cronică pare că e mai mult o manevră abilă de a-l învăluì, de a-l relativiza.

Aşteptăm dela revista Irénikon, care şi-a propus frăţească sinceritate în prezentarea lucrurilor ortodoxe, să ne dea cronici şi mai curagioase şi mai largi în îmbrăţişarea sinceră a adevărului. Căci numai dragostea de adevăr poate să atenueze încordarea şi înstrăinarea ce se adânceşte între catolici şi noi. Numai ea poate să ducă, dacă nu la refacerea unităţii, macar la o colaborare frăţească. Ceeace ar fi destul la urma urmelor.

*

Sprijin şi încurajare pentru munca naţională! — In sesiunea actuală a parlamentului român s'au rostit elocvente cuvântări despre inferioritatea, ca număr, a elementului dominant al ţării faţă de cel minoritar în munca diferitelor instituţii şi intreprinderi. S'a arătat, cu date şi cifre, majoritatea covârşitoare, în toate funcţiile de direcţie ale multor intreprinderi, a elementului străin atât ca origine, cât şi ca cetăţenie. S'a arătat, tot cu date şi cifre, că şi în funcţii însemnate ale administraţiei de stat au reuşit să se strecoare străinii în număr cu totul neproporţional faţă de români.

Stând astfel lucrurile, este firesc să se caute soluţiuni cât mai potrivite în scop ca situaţia aceasta imposibilă să nu mai dăinuească, ear elementul românesc să fie sprijinit şi încurajat tocmai în interesul siguranţei naţionale a statului.

In aceste clipe, de restaurare a muncii româneşti, ne punem întrebarea: Ce se petrece la primăria unor municipii din binecuvântata noastră ţară?

La Sibiu, în oraşul unei mitropolii române, se dă luptă când mai aprigă, când mai domoală, pentru înscăunarea în fruntea municipiului a unui primar român. — Pe când definitivul succes?

In capitală, pilduitoare pentru centrele din provincie, era să se facă experimente spre a instala un medic *străin* — în demnitatea de primar general al municipiului Bucureşti, — în ultimul moment s'a revenit, şi candidatura străină *de astă dată* n'a izbutit.

Prin şovăeli de acest fel, e dela sine înţeles că problema muncii naţionale îş păstrează şi pe mai departe dificultatea deslegării, — din slăbiciunea noastră.

*

Protestantismul *german e zguduit de mari framântări. Vre-o 12.000 pastori, aprobă legile date (ultima în 2 Martie c.) de episcopatul Reichului în senzul unei organizări cât mai autoritare a vieţii bisericeşti, cu reducerea corporaţiilor reprezentative la rolul simplu de sfătuitoare şi cu concentrarea întregei puteri în mâna episcopului, iar vreo 8000 de pastori constituiţi în „Pfarrernotbund" în frunte cu pastorul berlinez Niemöller luptă pentru libertatea individuală în materie religioasă, respingând legile de unificare ale bisericilor protestante şi de accentuare a autorităţii episcopeşti. Părţile cele două sunt la fel de fanatice, gradându-se în privinţa concepţiei dela nuanţele cele mai moderate până la cele mai extreme.*

Din aderenţii sistemului episcopal sunt unii, aşa zişi «Deutsche Christen» (creştini germani) cari ar vrea să aibă un creştinism cât mai acomodat cu fiinţa etnică a neamului, cu tradiţiile lui seculare, cu concepţia rasistă dominantă azi în Germania şi cu principiul de conducere autoritară.

Noi nu putem aproba nici extrema aceasta care duce până dincolo de marginile creştinismului, dar nici pe cealaltă care declară statul de creaţia satanii şi preconizează un individualism ce duce până la anarhie.

Problema ce se pune azi atât de acut conştiinţei germane, nu-şi poate găsi soluţia decât în acceptarea autorităţii episcopeşti îndulcită şi făcută suportabilă pentru conştiinţa individuală de un nimb sacramental şi de ideea că e doar un exponent al soborniceştei fraţii a celor ce sunt una în Dumnezeu.

*

S'a descoperit oraşul Saba? — Scriitorul André Malraux şi aviatorul Corniglion-Molini, cari au făcut un raid deasupra teritoriului Arabiei, au trimis o cablogramă unui ziar din Paris comunicând următoarele:

„Am descoperit oraşul legendar Saba. Douăzeci de turnuri sau temple sunt încă în picioare. Oraşul se află la limita dinspre nord a regiunei Rubat et Kalhli".

Sfânta Scriptură ne povesteşte de împărăteasa Saba (II Cronici 9, 1—12) că a venit cu mare strălucire să admire înţelepciunea şi fastul dela curtea regelui Solomon. Mântuitorul spune de ea (Mt. 12, 42) că se va scula la judecata din urmă să osândească pe iudeii cari L-au văzut pe El şi nu L-au crezut.

„F. O. R."

Activitatea FOR-ului în protopopiatul Hunedoara

Constituit FOR-ul şi în protopopiatul Hunedoara, membrii intelectuali, meseriaşi etc., au înţeles frumoasa misiune la care sânt chemaţi ca, alături de slujitorii altarului, să lucreze pentru regenerarea morală a vieţii sociale, şi întoarcerea din nou a vieţii în Hristos şi prin Hristos.

Comitetul FOR-ului, sub preşedinţia dlui Dr. Gheorghe Dubleş, s'a întrunit în şedinţă la 23 Februarie c. După ce comitetul a hotărât să serbeze Dumineca ortodoxiei, în cadrele unui program demn de însemnătatea zilei, s'a discutat modul de activitate a FOR-ului în oraşul Hunedoara şi comunele din protopopiat, şi s'a decis, ca din partea membrilor din comitet să se ţină conferenţe cu subiecte religioase la „Deniile" din fiecare Miercuri şi Vineri seara din postul mare.

In Dumineca ortodoxiei, după terminarea sfintei liturghii, dl preşedinte al FOR-ului, Dr. Gheorghe Dubleş, a desvoltat subiectul conferenţei, explicând rostul şi însemnătatea societăţii Forului.

Vorbeşte apoi dl profesor Nerva Florea, despre Ortodoxia la români, — conferenţa e urmărită cu mare atenţiune. Păr. Nicolae Suciu mulţumeşte conferenţiarilor pentru expunerile luminoase făcute la această ocazie. *Cor.*

Suferinţa unui scriitor. Dl Nichifor Crainic, poetul de autentice şi nobile resurse, scriitorul dotat cu atâta putere de sesizare a valorilor autohtone, zace de 3 luni în temniţa Jilavei. La început a fost acuzat de participare la complotul pentru asasinarea lui I. G. Duca. In urmă s'a dovedit că această acuză n'are temelie, rămânând acuzat doar pentru turburarea liniştei publice prin scris. Am fi fericiţi să aflăm cât mai curând că organele judiciare şi-au câştigat convingerea că dl Nichifor Crainic n'are nici o vină. Până atunci ne doare şi pe noi suferinţa pe care trebue s'o supoarte şi rugăm pe bunul Dumnezeu ca ea să nu lase urmări prea triste nici asupra sănătăţii, nici asupra rezorturilor morale ale Domniei Sale.

Dl Iorga a avut în discursul la Mesagiu nefericita profund condamnabilă inspiraţie să-l numească pe talentatul scriitor om „aproape iresponsabil".

Aceasta e pentru senzibilitatea nobilului suflet al poetului o jignire mai gravă decât chiar acuza pentru care sufere.

Dl N. Iorga ar fi bine să cugete mai atent la ce spune.

In apărarea ideii şi muncii naţionale

Despre situaţia la diferite industrii şi despre felul cum este luată în seamă *întâietatea* elementului românesc în ţara noastră, mai reţinem din memorabilul discurs al dlui O. Goga la cameră, — amintit într'un număr precedent, — următoarele date:

Băncile în Ardeal şi industriile: **Minoritarii dispun în Ardeal de 290 bănci cu un capital social de *trei* miliarde 395 milioane lei faţă de 156 bănci româneşti cu un capital de *un* miliard 153 milioane lei. Prin urmare, băncile româneşti, la o populaţie de trei ori mai mare faţă de cea minoritară, au un capital cu *două* miliarde în minus faţă de băncile minoritare; — ear industriile sânt, în cea mai mare parte, în mânile străinilor.**

Presa: **In teritorul ardelean şi bănăţean există astăzi 321 publicaţii periodice ungureşti. In Timişoara apar 49, dintre care numai una exista înainte de războiu. Cotidiane ungureşti apar 54, dintre care numai 15 apăreau înainte. Ziare româneşti cotidiane apar abea patru.**

Un autor ungur, spune oratorul, afirmă că în 15 ani de dominaţie românească s'au tipărit în Ardeal mai multe cărţi ungureşti, ca în epoca dela 1867—1918. Din 361 librării, sânt româneşti 80, 58 germane, 225 ungureşti. Tipografiile sânt: 66 româneşti, 147 ungureşti. —

In învăţământul superior din Iaşi, în ultimii zece ani, au fost 1306 români faţă de 1794 evrei.

In profesiunile libere: **Profesiunea farmaciştilor este, aşa zicând, complet acaparată de străini. [Un deputat adaogă la aceasta şi circulara prin care se atrăgea atenţia proprietarilor de farmacii să nu primească pentru practică studenţi *români).***

Personalul societăţilor — ca Româno-Americana, Astra Română, Standard-Oil — prezintă un ridicat procent de străini.

La *poştă şi telefoane* aceeaş gravă situaţie: In Gherla sânt 60 la sută străini; în Cluj 66 la sută; în Şimleu 72%; în Gheorgheni 75%; în Reghin 75%; în Orşova 77%; în Cernăuţi 76%; în Rădăuţi 70%; în Tatar Bunar nici un român.

La *Căile ferate române* personalul de conducere este în majoritate străini.

Oratorul cere în sfârşit să se introducă principiul proporţionalităţii, atât la baza învăţământului în această ţară, cât şi la baza profesiunilor libere şi a funcţionarilor, — principiu care să se aplice la toate aşezămintele şi întreprinderile particulare,

Interesele superioare ale neamului românesc ne impun să nu se mai comită de aici înainte greşeli deplorabile ca cele constatate până acum; ear cele comise să se îndrepte după lege şi echitate.

Transilvania, revista Asociaţiunii culturale „Astra", se transformă, începând cu numărul acum apărut, (Nr. 1 pentru Ianuar-Februar 1934) în *„Buletin de tehnică culturală"*, cu îndrumări atât pentru organizaţiile Asociaţiunii, cât şi pentru alte instituţii culturale. Apare bilunar sub conducerea unui comitet de redacţie, compus din: prof. Dr. I. Moldovan, Dr. Gh. Preda, Dr. H. Petra-Petrescu şi prof. Al. Dima. Red. şi Administraţia: Sibiu, str. Şaguna 6. Abonamentul: 100 Lei pe an.

Cronicari şi istorici români din Transilvania

— Lucrarea dlui profesor Ion Lupaş, membru al Academiei Române —

In editura Scrisul Românesc din Craiova, colecţia Clasicii români comentaţi, care se publică sub îngrijirea dlui profesor universitar N. Cartojan, au apărut două volume întitulate Cronicari şi istorici români din Transilvania, cu un studiu introductiv, în care dl profesor Lupaş, dela universitatea din Cluj, a reuşit să aducă o serie întreagă de dovezi despre vechimea istoriografiei române ardelene, care nu începe numai la sfârşitul secolului XVIII, cum s'a afirmat până acum în mod tendenţios, ci chiar din jumătatea a doua a secolului al XV-lea.

Adevărat, că operile cronicarilor români, din acest secol, au fost scrise în limba latină. Dar împrejurarea aceasta nu poate fi un motiv pentru a le ignora. Dimpotrivă, trebue să se ţină seamă de ele, precum se dă d. e. atenţiune şi letopiseţelor scrise de cronicarii moldoveni ai secolelor XV şi XVI în limba slavonă. Mai ales că sub învelişul graiului latin iasă la iveală cugetarea şi simţirea românească, după cum a reuşit dl profesor Lupaş să demonstreze în mod convingător chiar cu scrisul cronicarului anonim dela 1473—1479, care laudă cu însufleţire pe Ştefan cel Mare, domnul Moldovei şi critică fără cruţare pe Matia Corvinul, regele Ungariei.

După studiul introductiv, însoţit şi de o bibliografie considerabilă, urmează spicuiri din 58 de cronicari şi istorici români transilvăneni şi bănăţeni până în pragul zilelor noastre. Este o lectură din cele mai folositoare, căci textele apar selecţionate cu îngrijire, cuprinzând momente de netăgăduită valoare educativă. Astfel, volumele recente ale profesorului dela universitatea din Cluj vor aduce nepreţuite servicii nu numai pentru promovarea învăţământului literar şi istoric din toate categoriile de şcoli, ci şi pentru lărgirea sferei de cunoştinţe pe seama tuturor celor doritori să fie informaţi mai temeinic şi mai amănunţit cu privire la manifestările de viaţă şi cugetare românească în trecutul depărtat al Transilvaniei.

INFORMAŢIUNI

Joi, în 15 Martie, dl Corneliu Zelea Codreanu s'a predat Consiliului corpului II de armată pentru a fi judecat împreună cu ceilalţi membri ai „Gărzii de fier". Dsa a apărut însoţit de colonelul în rezervă Zăvoianu la care a şi petrecut tot timpul, şi de preotul I. Dumitrescu. Prin aceasta a făcut un gest bărbătesc arătând că primeşte răspunderea în faţa forului judecătoresc.

Tot aci amintim că Luni în 19 Martie c. a început la Consiliul corpului II de armată procesul asasinării lui I. G. Duca. Până acum au fost interogaţi cei trei atentatori, după ei Corneliu Codreanu şi general G. Cantacuzino-Grănicerul. Cei trei atentatori au declarat că asasinatul a fost pus la cale *numai de ei personal* fără să ştie nimeni altul dintre membrii Gărzii de Fier. Corneliu Codreanu a declarat că n'a ştiut nimic de hotărârea celor trei. Intrebat dacă s'ar fi însoţit cu cei trei atentatori în caz când l-ar fi rugat, a răspuns că n'ar fi putut face aşa ceva.

Generalul G. Cantacuzino a declarat la fel că n'a ştiut nimic de pregătirea celor trei şi dacă ar fi ştiut ceva i-ar fi oprit chiar cu arma în mână. Regretă moartea lui I. G. Duca de care îl lega o caldă pretinie.

† **Emilian Şinca,** preot ortodox român, paroh în Aninoasa, distins cu brâu roşu, unul dintre cei mai vrednici slujitori ai altarului din Arhiepiscopia noastră, s'a stâns din viaţă în 14 Martie, în al 45-lea an al vieţii, şi 23-lea al căsătoriei şi preoţiei, deplâns de o nemângâiată soţie, trei copii, şi numeroase rudenii. Inmormântarea i s'a făcut Vineri, 16 Martie 1934 la biserica din Aninoasa, protopopiatul Jiului. Odihnească în pace!

Şcoalele primare şi secundare din toată ţara vor lua vacanţă, de Sf. Paşti, Sâmbătă în 31 Martie. Vacanţa durează până Luni în 16 April.

Mustrare de conştiinţă. La judecătorul de instrucţie din Pilsen, în Cehoslovacia, a venit zilele trecute un preot, care a depus suma de 33 mii coroane din partea unei persoane, pe care n'o poate numi, legat fiind prin taina mărturisirii. Suma provine dintr'un furt săvârşit la o casierie din Pilsen. Persoana care a furat banii, îi restitue sub povara mustrării de conştiinţă de a vedea cum este bănuit şi arestat un om nevinovat.

ŞTIRI LOCALE

Predică în catedrala din Sibiu. Duminecă, în 25 Martie 1934, va predica părintele *Gh. Secaş.*

Convocare. Membrii societăţii române de înmormântare din Sibiu sânt rugaţi a se întruni în adunarea generală ordinară Sâmbătă 31 Martie 1934 ora 7 seara în sala festivă a Reuniunii meseriaşilor români str. Brukenthal 17. Ordinea de zi este: Raportul general, aprobarea bilanţului şi a inventarului pe anul 1933, stabilirea bugetului pentru anul 1934, alegerea comisiei censorilor. Sibiu, la 22 Martie 1934. *Tim. Popovici*, preşedinte.

Poşta redacţiunii

Pr. *A. A. B.* în *B.* A sosit. Indată ce-i va veni rândul.

Hotelul Bulevard din Sibiu

cu 58 camere pentru pasageri, renovat, mobilat şi înzestrat cu inventarul complet — împreunat cu restaurant şi cafenea, — intreprindere de prinul rang, băi, calorifer, apă caldă, ascensor — se închiriază pe termin de patru ani începând din 1 Iulie 1934, eventual şi pe termin mai scurt.

Reflectanţii vor înainta oferta până la 25 April 1934 la *Consiliul arhiepiscopesc ortodox român în Sibiu,* unde se pot vedea zilnic condiţiunile de închiriere şi se dau informaţiuni.

Ofertele se pot face pentru întreprinderea întreagă, sau separat numai pentru hotel, şi separat numai pentru restaurant împreună cu cafenea.

Consiliul arhiepiscopesc ortodox român Sibiu.

Nr. 81—934. (13) 1—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei vacante de clasa III-a **Aţel,** protopopiatul Mediaşului, prin aceasta se publică concurs nou cu termin de 30 zile dela prima apariţie în Telegraful Român.

Venitele împreunate cu acest post:

1. Salar dela stat.
2. Sesiune parohială 14 jugăre arător şi fânaţ.
3. 1/4 jugăr grădină.
4. Două sorţi lemne de foc (circa 6 stânjini) din pădurea comunală. Tăiatul şi adusul lemnelor îl priveşte pe preot.
5. De locuinţă se va îngriji parohia.
6. O zi de clacă dela fiecare familie.
7. Venitele stolare, stabilite pentru întreg tractul.

Candidaţii îndreptăţiţi îşi vor trimite subsemnatului cererea de concurs provăzută cu toate documentele necesare, anexând şi autorizaţia de candidare dela Prea Ven. Consiliu Arhiepiscopesc, şi cu avizul oficiului protopopesc se vor prezenta în parohie şi în biserică la serviciul liturgic.

Mediaş, 27 Februarie 1934.

Ioan Crăciun
protopop.

Nr. 109—1934. (14) 1—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei de clasa a III-a **Mada,** protopopiatul Geoagiu, se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima apariţie în Telegraful Român, cu următoarele venituri:

1. Intregirea salarului dela stat conform coalei B.
2. Sesiune parohială 10 jugăre.
3. Doi dubli decalitru cucuruz cu tulei dela circa 120 familii.
4. Folosirea cimitirului.
5. Locuinţă în natură.
6. Lemne pentru foc.
7. Drept de păşunat.
8. Stola obişnuită.

Reflectanţii la acest post îşi vor înainta cererea de concurs conform regulamentului, în termenul de 30 zile, având a se prezenta în vreo Duminecă sau sărbătoare la biserică, spre a face cunoştinţă cu poporul. Candidaţii vor prezenta autorizaţia de concurs dela I. P. S. Sa Arhiepiscopul şi Mitropolitul Nicolae, şi după prealabila încuviinţare din partea subsemnatului oficiu protopopesc se vor prezenta şi în parohie.

Geoagiu, la 15 Februarie 1934.

Oficiul protopopesc în înţelegere cu consiliul parohial.

V. Goron
protopop.

Redactor responsabil: Pr. Dr. D. Stăniloae. Editura şi tiparul Tipografiei arhidiecezane

Anul LXXXII — Sibiu, 1 Aprilie 1934 — Nr. 14

Telegraful Roman

Organ național-bisericesc. — Intemeiat în 1853 de Mitropolitul Andreiu Șaguna
APARE SĂPTĂMÂNAL

BIBLIOTECA

Un atlet al naționalismului creștin

In epoca noastră atât de lipsită de oameni cu convingeri tari, cu atitudini consecvente, capabili să îmbrățișeze în preocuparea lor grija pentru obștea în fața căreia declamă mincinos, Nichifor Crainic e un exemplar de rară și ideală umanitate. Toată acțiunea lui postbelică e de-o impresionantă unitate de ton. In poezia lui, care ne-aduce ecouri din țara de peste veacul agitației periferice, din substraturile de limită ale ființei noastre, de unde se privește dincolo, în desmărginire, răsună sublimat, în muzicalitatea cristalină și eternă, același cântec românesc care înfiorează de taină duhovnicească esseurile sale și înflorește cu imagini de câmp scrisul său. «Gândirea», cuvioasă, feciorelnică, gingașe, plină de taină și de frumusețe spirituală, este ființa românească îndumnezeită, așa cum s'a arătat în viziunea poetului și în același timp cea mai statornică și mai închegată atitudine și concepție literară la noi, după războiu.

Curentul animat de Nichifor Crainic nu e o speță de sămănătorism. Acela era un romantism facil, adeseori afectat, foarte puțin realist și exagerând nota optimistă și de mândrie națională. «Gândirismul» se distinge prin nota de intimitate și adâncime spirituală, prin preocuparea, nu de anectodicul vieții țărănești, ci de coloritul fin, abia sesizabil al problematicei sufletești, de elementele religioase și metafizice ale etnicului românesc. El nu e, direct, nici optimist, nici pesimist, ci realist. Nu e nici exaltat în ton, nici protestatar, ci problematic și investigator. Meritul lui Nichifor Crainic e cu atât mai mare, cu cât a știut să atragă interesul literar și filozofic asupra unui câmp de observație care părea compromis prin semănătorism.

Dar Nichifor Crainic n'a rămas numai la exprimarea literară a crezului său organic. Ci a purces să-și cristalizeze și în formă de doctrină politică fireștile consecințe ale concepției sale cu care îl simți concrescut într'o bucată. «Calendarul» este a doua mare etapă în acțiunea lui; e reversul politic al «Gândirii».

Doctrina politică a lui Nichifor Crainic, în slujba căreia a pus tot talentul său de scriitor, e în ritmul concepției care își întinde uimitor de repede stăpânirea asupra întregei Europe în urma falimentului democrației cu derivatul ei, marxismul și cu sprijinitorul ei ocult: francmasoneria. Caracteristic democrației și suitei ei este individualismul, internaționalismul și ateismul, sau materialismul teoretic și practic. Individualismul, care a deslănțuit lăcomia și rapacitatea insului, a dus la situația de azi când câteva sute sau mii de guralivi și șmecheri încasează milioane dela consiliile de administrație ale băncilor și intreprinderilor industriale, din funcții acumulate, din bugetul public, pe căi mai mult sau mai puțin cinstite, iar restul de oameni tânjesc în mizerie cruntă, ducând-o de pe o zi pe alta. Individualismul nu știe de nici o legătură a insului cu obștea, de nici o datorie sau jertfă a lui față de-o comunitate. Individualismul democrației este egoism feroce care destramă națiunea, destramă familia, destrama breasla.

Internaționalismul e un pretext cu ajutorul căruia insul scapă de datoriile către comunitatea imediată, ca să servească, zice-se, comunității mai largi. E ca și cu aceia cari nu se căsătoresc pe motiv că familia îi împedecă de-a-și întinde dragostea și ajutorul la un cerc mai larg de oameni. E o mască la adăpostul căreia neamurile mai abile, în urma unei mai fericite desvoltări istorice, exploatează până la exterminare pe altele, cum e cazul nostru. E o nesocotire a voii dumnezeești care vrea ca creațiunea lui să fie variată și prin aceasta cu atât mai minunată; dar e și o utopie care nesocotește realitatea atât de palpabilă a națiunilor. Ateismul rupe pe om de izvoarele metafizice, îndreptându-i tot apetitul de fericire spre cele externe, spre cele materiale, spre plăceri, căci viața e scurtă.

In fața acestor fermenți cu adevărat disolvanți, Nichifor Crainic opune un *solidarism național cu temeliile morale în credința religioasă.* E cel mai realist și cel mai generos sistem politic, generos ca sufletul poetului țării de peste veac și a lui Isus în țara mea.

Statul, prin organizarea lui, și credința religioasă prin forța ei lăuntrică vor tempera egoismul individului «democrat», făcându-l să suporte solidar cu neamul lui bucuriile și greutățile lui. Disproporțiile actuale, strigătoare la cer, nu sunt conforme cu spiritul de dreptate și de iubire între frați, cum îl cere chiar bunul simț. Inșii trebue să capete o educație în senzul unei morale eroice, jertfelnice, nu egoiste. Naționalismul cel nou nu e declamație de fraze nesincere, la adăpostul cărora să exploateze bancherii naționali pe conaționalii săraci.

Până la internaționalism e naționalismul. Iubește întâi pe cei din jurul tău și atunci vei fi în stare să iubești sincer și alte popoare cu specificul lor etnic, tot atât de mult voite de Dumnezeu. Naționalistul adevărat nu predică ura față de alte națiuni, dar își îndeplinește o datorie față de Dumnezeu cultivându-și firea ce i-a dat-o, desvoltând-o prin puterile proprii și cu ajutorul lui Dumnezeu în toată amploarea și frumusețea cuprinsă în germene.

Solidarismul național creștin, încoronat de monarhie, nu este o încercare de-a nesocotì nevoile sociale ale timpului nostru, ci el este o doctrină *socială*, cea mai echitabilă doctrină socială. Nu numai că oferă soluțiile cele mai bune pentru toate problemele sociale, ci ceeace este și mai caracteristic, e că insuflă un entuziasm, un patos pe care nu-l pot inspira nici una din celelalte doctrine politice. Cum foarte corect spunea Nichifor Crainic în «Veacul naționalismului» (Calendarul 1 Ianuar 1934), internaționalismul și comunismul n'a putut înflăcăra tineretul care e din fire generos.

Doctrina neo-naționalismului, sintetizată de Nichifor Crainic în articole magistrale, cum e mai ales cel citat, din ultimul număr al «Calendarului», îl așează pe autor în rândul puținilor cugetători politici de marcă pe cari i-am avut. Chiar dacă doctrina aceasta ar rămânea numai ca o piesă în arhivă, ar adauga la cununa poetului o frunză nevestejită. Dar doctrina aceasta nu e făcută să rămână în arhivă. E prea vie, prea ispititoare, și prea a cucerit entuziasmul tinerei generații ca să poată fi multă vreme oprimată. Cu atât mai mult cu cât nu se poate constata nimic subversiv, nimic disolvant în ea și de aceea oprimarea ar părea cu atât mai monstruoasă, dacă s'ar încerca.

Peste doctrina aceasta, ilustrată și sintetizată la noi lucid de Nichifor Crainic, nu se mai poate trece ca peste ceva pur și simplu neexistent.

Și nici n'ar fi bine să se poată.

Dr. D. STĂNILOAE.

Dumineca Floriilor

Sub razele strălucitoare și încălzitoare ale primăverii Regele iubirii și al păcii a intrat în Ierusalim în aclamațiunile însuflețite de: *Osana*, ale unui popor care avea să devină peste câteva zile trădător.

Astăzi vine și la noi același Rege ca să depună în sufletele și inimile noastre bazele Impărăției Sale de iubire și de pace.

Ii urăm bun sosit întru noi, căci sufletul nostru este dornic de pace și de iubire.

Cine n'ar vrea să trăiască în pace în aceasta scurtă viață pământeană?

Și totuși care dintre noi ar putea să spună, că nu-i ca și locuitorii Ierusalimului, cari peste câteva zile își întorc spatele mișelește Regelui lor, deși Dânsul venea cu dorul să întemeieze în inimile lor pacea duhovnicească a iubirii.

Și între noi există o pace, o mulțumire, dar aceesta este numai aparentă și de scurtă durată, deoarece înăuntru suntem ispitiți de neliniștea și nemulțumirea sufletului nostru, cultivând și nutrind o ură neîmpăcată față de aproapele nostru.

Zilnic constatăm pe o scară întinsă o decădere a virtuților de căpetenie, cari trebue să ducă la înțelegerea și la pacea între oameni.

Din zi în zi numărul apostolilor perseverenți ai cauzei lui Hristos se împuținează, iar numărul celor trădători crește. Zi de zi vedem răstignită con-

---

* FOIȘOARA *

Viața religioasă a celebrului matematician francez Blaise Pascal

de **Dr. G. PREDA**
vicepreședinte al „Astrei".

(2)

Influențele religioase venite din mediul social al epocei pascaliene

Pe vremea vieții lui Pascal (1623—1662) biserica catolică era foarte puternică. Regele Franței, Ludovic XIII, bolnăvicios, astenic, era atins de tristeță cronică. Crescut de preoți, el devenise foarte evlavios. Când trecea Sf. Sacrament, el scobora din trăsură și îngenunchia. Dădea ordin oamenilor dela curte să se ducă regulat la biserică și să se cuminece. Fondase numeroase biserici. Sfințit de un arhiepiscop el era condus (precum știm) de cardinalul Richelieu. Centralizarea puterilor se terminase și Richelieu ținea în mânile sale întreaga Franță. Toate funcțiile și însărcinările alese erau încredințate bunilor catolici sau membrilor clerului. Printre demnitari se socoteau în primul loc familiile: Rochefoucauld și Noailles. Unul din membrii familiei Rechefoucauld fusese episcop de Clermont. Fiicele și cadeții, diverselor familii nobile, umpleau mănăstirile.

Asociațiile religioase se iveau pretutindeni. Berulle adusese Carmelitele din Spania și înființase o congregație oratorică, menită să formeze doctori în teologie și predicatori. Acarie introdusese Ursulinele, care erau destinate educației fetelor. Existau în Franța 300 școale de călugărițe, ce aparțineau acestei din urmă congregații.

François de Sales și M-me de Chantal fondase ordinul Visitandinelor.

Vincent de Paul, cu oameni de condiție joasă, instituise congregația Lazariștilor, destinată să propage instrucția religioasă și morală la țară.

Erau pe acel timp în Franța aproape 100.000 de preoți, 97.000 călugări și 80.000 de călugărițe. Aproape toți lucrau și publicau lucrări religioase.

Biserica, — prin facultatea de teologie, — cenzura toate cărțile și avea conducerea învățământului. Cele 24 de universități ale Franței erau guvernate fie de episcopi, fie de parlament, dar ca pedagogi aveau în majoritate eclesiaști numiți sau aprobați de biserică. Fiecare episcop avea pe lângă el un Capitol însărcinat cu administrația școalelor.

Auvernazii (printre care se numără și familia Pascal) erau oameni credincioși, îndărătnici și înclinați la superstițiuni.

Auvernia era provincia cea mai religioasă din Franța.

Imediat după întrarea creștinilor în Clermont Ferrand (capitala regiunei), s'au clădit numeroase biserici. In 950 erau 54 biserici, și cu toată invazia și distrugerile Visigoților remăsese în timpul lui Pascal 36.

Ca să dovedim și mai mult cât de mare și puternic era mediul religios în care s'a născut și a trăit B. Pascal, este de ajuns să spun că orașul său natal Clermont Ferrand, care număra atunci vre-o 38.000 locuitori și era condus de un episcop (șef politic și judiciar) cuprindea: colegiul Jezuiților; Preoții Oratorului (din 1618); Ursulinele (din 1620); Minimele (din 1630); Carmelitele desculțe (din 1635); Surorile ospitaliere (din 1642); Micii bernardini (din 1647); Visitandinele (din 1649); Benedictele (din 1650) și Augustinii desculți (din 1651).

Dacă cercetăm mediul familiar al lui B. Pascal, găsim că părinții săi care se trăgeau din o familie de funcționari, erau tot așa de credincioși lui Dumnezeu ca și Regelui.

Stefan Pascal, tatăl lui B. Pascal, făcuse dreptul la Paris, avea mare respect față de biserică, dar credea și în farmece. In anul 1624 atunci când fiul său Blaise devine prin o împrejurare bolnav, nu ezită să aducă la capul său o vrăjitoare. Soția

ştiinţa creştină şi naţională, lăsând cu nepăsare ca adevărul să fie crucificat de ocările şi defăimările cari clintesc bazele păcii şi iubirii, precum şi ale vieţuirii paşnice a societăţii omeneşti.

Isus Hristos a eşit triumfător dintre duşmanii săi. El are azi lipsă nu de cei laşi, cari îl primesc cu strigătele de: *Osana*, şi mâne vor striga *răstigneşte-l;* ci are lipsă de ostaşi, cari într'adevăr vor înlătura din calea Lui pe toţi duşmanii adevărului veşnic.

Armata lui Hristos, reînoită în rândurile ei, stă azi gata de neobosită activitate.

Va fi aceasta o Duminecă a Floriilor fără finalul: *răstigneşte-l?*

ivo.

Probleme, fapte, comentarii

Domnul profesor Sextil Puşcariu, *preşedintele FOR-ului, a prezentat dlui ministru Titulescu o moţiune cu douăzeci şi trei de mii de iscălituri, votată la 4 Februarie c. cu prilejul parastasului lui Em. Gojdu, prin care se cere ca averea marelui mecenate român să fie cât mai grabnic obţinută dela guvernul ungar, pentru a se putea acorda burse studenţilor români. Dl ministru Titulescu a promis că va duce în cel mai scurt timp la bun sfârşit tratativele cu guvernul ungar.*

*

Conferinţa preoţească a tractului protopopesc Sighişoara. — Prilej de sărbătoare religioasă, pentru poporul nostru din parohia Apold [jud. T.-Mare] au fost zilele de 12 şi 13 Martie a. c.

Aici şi-a ţinut adunarea Asociaţia clerului din acest tract, sub conducerea părintelui protopop Em. Stoica. După Te-Deum, cu invocarea sfântului Duh săvârşit de P. C. Sa şi de Pr. S. Rusan, au urmat două lecţii practice la şcoala primară, bine reuşite, predate de Pr. S. Dobre şi Pr. I. Boca.

In localul casei culturale s'a ţinut şedinţă intimă. In cuvântarea de deschidere P. C. protopop elogiază pe regretaţii dispăruţii ai bisericii şi neamului, Pr. I. Popa [Vidacui] şi V. Goldiş, fost ministru. Indeamnă la o şi mai intensă activitate în a strânge date şi informaţii vechi din parohii şi filii, necesare la alcătuirea „Monografiilor parohiale".

Apoi părintele Simion Radu, paroh şi profesor în Cristur, dă citire lucrării: «*Anul bisericesc izvor de activitate pastorală şi omiletică*», relevând necesitatea de a concretiza cât mai mult adevărurile de ordin spiritual-religios prin comparaţii şi analogii scoase din natură şi fenomenele ei. Spre acest scop recomandă a se desprinde din fiecare anotimp nota caracteristică, pe care, să o accentuieze, în predică şi în toată opera duhovnicească, pentru învăţătură. Aşa: toamna, — timpul semănatului — e momentul să se samene şi în domeniul spiritual bogăţie de fapte bune, izvorâte din credinţă şi iubire creştină, în nădejdea rodirii cu belşug într'altă lume; iarna, îngheţul păcatului, moartea spirituală şi necesitatea apropierii cu iubire de Dumnezeu, soarele spiritual care învie, desgheaţă, încălzeşte şi luminează; primăvara, — învierea naturii — învierea omului celui nou în Hristos Mântuitorul; vara momentul pătrunderii existenţei lui Dumnezeu în imensele splendori ale naturii; iar toamna cu care anul bisericesc începe şi sfârşeşte, — timpul strângerii rodurilor, aduce aminte de judecata de apoi. Asemenea pentru predică etc. pot servi şi alte evenimente din parohie.

După masă la vecernie s'au mărturisit, pe lângă C. preoţi, elevii şcoalei şi mult popor, cari a doua zi s'au cuminecat. Predicile ocazionale — la Vecernie şi sfânta Liturghie — au fost rostite de Pr. *Sebastian Rusan*, paroh şi profesor în Odorhei. Ambele au produs bună impresie în sufletul ascultătorilor.

Seara s'a ţinut o serbare religioasă cu poporul. Intr'un cadru, de atmosferă religioasă, cum numai într'o adunare a „Oastei Domnului" găseşti, au dat preţiosul concurs elevii şcoalei primare din loc cu cântări, declamări şi piese, ca „Fiul pierdut", sub conducerea dlor învăţători în frunte cu dir. I. Lupu, căruia — la acest loc — îi aducem sincere mulţumiri.

Aici au vorbit: 1. Pr. Ioan Munteanu, administrator în Ţeline, despre: «*Adevăr şi minciună*» sau «*Fariseism şi sinceritatea vieţii creştine*».

2. Pr. S. Radu paroh, Cristur, despre «*Sectele religioase şi primejdia lor*». Sf. Sa defineşte sectele, le arată originea şi cauzele răspândirii lor. Mântuirea sigură a arătat că se găseşte în Sf. Taine şi învăţăturile bisericii noastre, cari sânt ale Domnului. Analizează şi combate câteva învăţături greşite ale baptiştilor şi adventiştilor — cari se găsesc în această parohie — şi îndeamnă la păstrarea curată a legii sfinte strămoşeşti. Ambele conferinţe au fost ascultate cu multă atenţie.

A doua zi s'au făcut mai multe comunicări de P. C. Păr. preşedinte, s'au organizat noui cercuri pastorale şi programul lor, şi adunarea se închide la ora 1 p. m. după'ce, în cuvinte mişcătoare, P. C. Păr. protopop mulţumeşte călduros pentru dragostea cu care C. Preoţime participă şi discută problemele spirituale-religioase. O îndeamnă la şi mai asiduă muncă în ogorul Sf. Evanghelii care trebue cu tot adinsul desţelenit.

Pr. *S. R.*

*

Aminteam în numărul trecut de înălţătoarea cuvântare la mesaj a dlui profesor Dr. V. Loichiţă, senatorul universităţii din Cernăuţi, singura cuvântare care s'a ocupat exclusiv de şcoală şi de biserică.

Iată câteva pasagii din ea:

«*In zilele noastre de după unire, auzi adesea zicându-se: că biserica şi-a încheiat misiunea de conservare naţională sau cel puţin a căzut pe planul al doilea această misiune, şi că rolul ei de căpetenie este, deacum înainte, cel al apostolatului evanghelic. Eu zic: şi una, şi alta. Este adevărat că părinţii noştri, şi numai cu un veac în urmă, n'au ştiut că ce este aceea: francmasonerie, nici otravă ascunsă în mişunarea tuturor „isme"-lor sectare încuibate în viaţa religioasă a satelor şi oraşelor noastre, ci ei au ştiut să se închine cu evlavia lor seculară Dumnezeului isbăvirii cu observarea pravilelor şi practicarea tuturor tradiţiilor noastre naţional-religioase.*

La niciun neam minoritar dela noi nu vei găsi atâta încălcare şi atât indeferentism faţă de aceste obligaţii de ordin religios, ca la noi».

«*Ne gândim în primul rând la educaţia morală izvorâtă din frica de Dumnezeu, începutul a toată înţelepciunea, ce trebue s'o dăm copiilor noştri încă de acasă, din familie, apoi în şcolile primare, secundare şi universitare, mergând biserica mână în mână cu părinţii de acasă, până la părinţii şi profesorii catedrelor secundare şi universitare. Pe creştinii noştri intelectuali, burghezi ca şi săteni, cum ni-i creştem, precum am spus-o aceasta la educaţia din universităţi, aşa-i vom avea. Dar în acest vast laborator al neamului, avem arzătoare trebuinţă de forţe bisericeşti cu o pregătire ştiinţifică şi educaţie preoţească într'adevăr superioară, corolarul căreia trebue să fie, iarăşi sinceritatea devotamentului şi omenia apostolatului evanghelic*».

*

Activitatea pastorală în parohia Brănişca, protopopiatul Ilia, — se desfăşoară, cum ni se comunică de acolo, în mod vrednic de amintit. Tineretul adult se întruneşte în societatea „Sf. Gheorghe", şi un suflu nou de viaţă creştină respiră din manifestarile sale. La fel se lucrează în Reuniunea femeilor din loc. Şcoala biblică interpretează, de două ori săptămânal, învăţăturile Sfintei Scripturi, în întruniri bine cercetate de credincioşi. Prin contribuiri de bunăvoie, Reuniunea înfiinţată de câteva luni, dispune astăzi de un fond de trei mii de lei. Sfânta biserică din localitate a putut fi înzestrată astfel cu mai multe podoabe care-i lipseau. In pomenita comună păstoreşte cu râvnă tinărul preot Simeon Păcuraru, instalat ca paroh înainte cu un an.

*

A murit Lord Halifax, conducătorul anglo-catolicilor, în vârstă de 94 ani. A militat în viaţa sa pentru o unire a anglicanilor cu catolicii. A participat la conferinţele cu cardinalul Mercier. Nu şi-a văzut visul realizat. —

Anglo-catolicismul e un curent în sânul bisericii anglicane care simpatizează cu catolicismul. Inceput pe la 1830, ca aşa zisa *mişcare de Oxford*, a fost condusă întâi de Pusey şi Newman. Halifax e succesorul fidel al lui Pusey. Dela 1867 el prezidează societatea „English Church Union" întemeiată la 1859 spre a lupta pentru unirea cu catolicismul. Se întâlni în Octomvrie 1921 la Malines (Belgia) primadată cu cardinalul Mercier, a două oară în 14—15 Martie 1923, a treia oară în 7—8 Octomvrie 1923, de astădată într'o formă mai oficioasă, luând parte şi alţi delegaţi (dela catolici Batiffol şi Duchesne; dela anglicani Gore şi Dr. Kidd). A patra întâlnire fu în 19—20 Mai 1925. In 20 Ianuar 1926 murind Mercier, o a cincia întâlnire avu loc între Halifax şi succesorul lui Mercier, primatul Belgiei Van Roey în 11—12 Octomvrie 1926.

Unirea dorită nu s'a putut realiza.

*

Se desfiinţează societăţile secrete? — Textul proectului de lege pentru apărarea ordinei în stat, în cap. II art. 12, interzice formarea şi funcţionarea asociaţiunilor şi societăţilor secrete, sub orce formă sau denumire. Ca secrete sânt considerate asociaţiunile sau societăţile mai multor persoane care de fapt există şi îşi vor ţinea ascunse existenţa sau statutele reale. In art. 13 se expun condiţiunile în care cineva este considerat membru al acestor societăţi şi pedepsele ce vor urma.

Noi credem că în primul rând va fi desfiinţată *francmasoneria*, cea mai periculoasă societate secretă pentru biserica noastră şi neamul românesc. Această societate anticreştină, antimonarhică, şi antinaţională nu trebue să mai dăinuiască. Nu este prea târziu nici în ceasul al unsprezecelea, pentru

---

sa Antoineta (născută Begon) era de asemenea foarte pioasă.

Aceasta din urmă murind de timpuriu, lasă bărbatului său grija creşterei lui B. Pascal, pe atunci în vârstă de 3 ani şi a celor 2 fiice Gilberte (de 6 ani) şi Jacqueline (1 an).

Din respect pentru biserică, Pascal tatăl, impune copiilor săi pe lângă toate practicele religioase şi principiul că ceea ce constitue obiect de credinţă, nu este şi nu poate fie eşit prin raţionament şi deci nu poate fi supus raţiunei. Aceasta a contribuit în parte ca Blaise Pascal, spirit mare, vast, plin de curiozitate, care a cercetat cauza şi raţiunea pretutindeni, să remână toată viaţa ca un copil supus religiei şi nu raţiunei.

Catechismul conciliului celor 30, sancţionat de Piu V, a fost cartea de preferinţă în educaţia copiilor lui Stefan Pascal, şi pentru a înţelege influenţa acestui catechism, menţionez din el pasajul: „cel ce posedă cunoştinţa cerească dată prin credinţă, se simte liberat de plăcerea investigaţiilor curioase, căci când Dumnezeu ni-a ordonat să credem, el nu ni-a pretins să scrutăm secretele divine, nici să examinăm raţiunile şi motivele lor, el ni-a comandat această credinţă neclintită în virtutea căreia spiritul se repauzează mulţumit în conştiinţa adevărului etern. Credinţa noastră nu numai că goneşte incertitudinea, dar chiar dorinţa sau plăcerea demonstraţiei".

In 1646 Pascal, tatăl, suferi un accident. In urma unei alunecări pe ghiaţă îşi fractură coapsa.

Trebuind să stea mai mult timp în pat, nu putea avea altă distracţie de cât lectura şi conversaţia cu cei doi medici ai săi. Ei se numiau: La Bouteillerie şi Des Champs des Landes. Ambii erau foarte evlavioşi şi exercitau medicina în mod gratuit. Aceşti medici au fost acei ce au recomandat cărţile care urmau să fie citite în familia Pascal. Prin ei s'au putut lua deci la cunoştinţă lucrările lui Jansenius, Saint Cyran, Arnauld (un fost conşcolar a lui S. Pascal) şi alţii.

Jansen era pătruns de ideile Sf. Augustin şi timp de 20 ani a încercat să-i interpreteze doctrina. Cele 2 cărţi ale sale: „Discursul reformării omului interior" şi „Augustinus" sunt celebre. Teza lor este următoarea: „Dela păcatul original liberul arbitru nu mai exista pentru om care nu poate produce de cât rău. Omul rămâne deci dependent de graţia divină care singura îl poate incita la opere bune, graţie care remâne invincibilă. Dar această graţie nu este acordată tuturor. Dumnezeu destină pe aleşii Săi şi mântuirea nu indică de cât pe cei aleşi". Lucrarea „Augustinus" a fost însă condamnată de papa Urban VIII.

St. Cyran, sau pe numele adevărat Du Vergier, era un om voluntar, obstinat, sugestionar şi propagandist. El a compus vreo 32 de opere. Menţionăm dintre cele mai importante şi care au putut influenţa membrii familiei lui Pascal: „Teologia familiară" (în care apără teoriile lui Jansen); „Scrisori creştine şi spirituale" (în care exaltează funcţia preotului, arătând importanţa predicaţiunei): „Apologia pentru Henri Louis Châteigenier dela Roche Pozai" (în care susţine că religiosul poate să se servească de arme pentru triumful credinţei); „Petrus Aurelius" (în care declară că Dumnezeu nu vrea să salveze toţi oamenii, şi că lucrările bune însă executate în afară de biserică, sunt asemănătoare binefacerilor pe care la fac demonii), etc.

In cât priveşte pe Antoine Arnauld, el datora credinţa sa religioasă în mare parte lui Du Vergier. Ajunse doctor în teologie şi intrase la Sorbona fără veto lui Richelieu, numai prin lucrarea sa „Comunicarea frequentă". Prin această lucrare arată cum graţia divină este inseparabilă de exerciţiul datoriilor religioase şi că trebue să se refuze comunicarea la acei ce n'au o iubire divină puternică.

Atacat de Jesuiţi, el le răspunde prin „Teologia morală a Jesuiţilor", care contribuie să-i mărească renumele. A mai scris „Tradiţia Bisericei asupra pedepsei"; „Analiza Sf. Augustin" etc.

Semânţa aruncată de aceşti teologi în organismele membrilor familiei lui Pascal, (deci pe nişte terenuri favorabile), nu putea să nu prindă, dând superbe produse religioase.

In adevăr Gilberte Pascal, sora mai mare a lui B. Pascal, devenită mai târziu dna Périer, este aceea care arată în „Pensées" viaţa fratelui său B. Pascal. Ca femee credincioasă, evlavioasă şi plină de admiraţie pentru fratele său, îşi dete prin 1653 copiii săi la şcoala mănăstirei dela Port Royal, unde li se inspira teama de Dumnezeu şi li se întărea în suflet desgustul de lume. Ea renunţase la frequentările mondene şi la găteală, iar soţul său se dăduse la mortificarea cărnei, punându-şi o scândură în patul de dormit şi o centură de fer în jurul corpului.

Educaţia religioasă severă pe care o infiltra Gilberte copiilor săi, este descrisă de una din ficele sale Margareta, care, trimisă să-şi facă educaţia tot în mănăstirea dela Port Royal, spune tantei sale Jaqueline, că dela vârsta de 2 ani mama sa — din consideraţii religioase — a oprit-o să poarte: aur, argint, panglici colorate, dantele, etc.

Această fetiţă este subiectul unui miracol numit miracolul Spinului.

Iată împrejurările în care s'a petrecut acest miracol:

Margareta Périer suferea de o inflamaţie a canalelor lacrimale (dacryocistită

a putea să scăpăm de pericolul masonic ce înaintează cu paşi repezi spre noi. Regretăm că legea aceasta n'a fost făcută mai demult, ca să nu mai stăm sub ameninţarea lojelor. Dacă nu va fi aplicată legea cu toată severitatea, pentru noi va fi o desamăgire în plus. *I. F.*

*

„Tot mai aproape de Roma"... şi tot mai departe de adevăr. — Sub titlul „Tot mai aproape de Roma", ziarul catolic din Iaşi „Dacia creştină" (Nr. 17—18, 1933), ale cărui coloane le umple în cea mai mare parte „dacul" iezuit Felix Wiercinski şi în mai mică parte „dacii" Iosif Frollo şi Dr. Anton Gabor, comentează un referat al fantezistului „istoric", părintelui Dr. Ioan Georgescu, care susţine că românii se apropie tot mai mult de Roma şi azi-mâne s'or trezi plocon în braţele părinteşti ale scaunului din Vatican.

E drept că din prea mare zel „istoricul" Dr. Georgescu nu ştie când să-i vadă pe români mai aproape de Roma, azi ori în trecut. Căci după ilustritatea sa şi în trecut am fost cam tot catolici. In orice caz ar trebui să se decidă pentru una din două, căci dacă ţine să ne arate şi în trecut la fel de aproape de papa ca şi azi, s'ar putea ca şi semnele apropierii actuale de Roma să nu aibă mai multă eficacitate decât cele din trecut.

Sau să spună că în trecut am fost foarte departe de Roma şi azi ne-am apropiat, sau că în trecut am fost foarte aproape şi azi ne-am depărtat. In cazul din urmă istoria s'ar putea invoca măcar ca o mustrare pentru rătăcirea noastră de azi. Din dilema asta trebue să iasă Dr... Hamlet Georgescu.

Pe dl Onisifor Ghibu, pe părintele Gala Galaction, şi pe dna Alexandrina Cantacuzino numai naivitatea unui Dr. care s'a apropiat prea mult de Roma îi poate cita ca militanţi pentru sărutarea papucului papal. Iar despre „cazul Cecan" să consulte Drul care nu vede decât catolici în toţi românii şi consideraţiile sceptice ale lui Dom Schwartz care a scris în Irénikon o cronică a bisericii române pe anul 1933.

Despre martirajul românilor ortodocşi din veacul 18, iată cum o aduce Dr. Istoric Georgescu din condeiu: „In Transilvania, la un moment dat, toţi românii au devenit uniţi. *Cu toate prigonirile, jumătate din aceşti români au rămas uniţi de neclintit*».

Să-ţi fie de bine, părinte. Cazul Ilustrităţii tale e o confirmare în plus că depărtarea de adevăr ca şi cea de neam sunt în raport direct proporţional cu apropierea de Vatican. Iar noi vrem să rămânem aproape de adevăr şi în comunitatea naţională.

*

Sărmanii belferi provinciali din bucolicul Blaj! Să-i condamni că rămân inadaptabili la exigenţele civilizaţiei? Imprejurările şi împrejurimile sunt mai puternice decât întărâtatele lor sforţări. Au şi dânşii acolo un telefon din vremi vetuste. Ce să-i faci, dacă neştiindu-i rosturile urbane, îl folosesc cu adorabilă şi mândră inconştienţă pentru tot felul de „spirite" de maidan, epuizându-şi în supreme opintiri toată „inteligenţa" de care sunt capabili.

Ultima dată ne strigă printre amărâte grimase că puţinele cuvinte, cari le-am spus într'un număr trecut despre dl Valer Pop, „arată gradul de bun simţ la care se găseşte duhul bizantin dela Sibiu". Inţelepţii dela... telefon n'au fost în stare să judece că dacă se scandalizează de moderatele cuvinte ce le-am spus despre activitatea dlui Valer Pop, cu atât mai mult ar trebui să se scandalizeze de activitatea însăşi a Dsale. Dacă a demasca anumite fapte puţin frumoase ţine de duhul bizantin, de ce duh ţine a face acele fapte? Sigur, dacă am vrea să răspundem cu aceeaş monedă, am zice: *de duhul catolic.* Dar care e preferabil atunci?

Propagandă religioasă în tractul Jiu

Opera misionară, care se săvârşeşte în parohiile tractului protopopesc Jiu, are de încrestat două momente, mai marcante, în timpul din urmă. Sânt serbările religioase — culturale date, în ziua de 11 l. c. în Petrila Poeni, iar în ziua 18 l. c. în Petrila Regele Ferdinand I, de corul bisericesc al muncitorilor ortodocşi din Petroşani cu concursul câtorva elemente din „Oastea Domnului".

P. C. protopop *I. Duma,* conducătorul acestor aşezăminte bisericeşti, a întocmit programul astfel, încât propaganda religioasă să fie cât mai eficace.

Serbările au început — în prezenţa unor ascultători minieri, ţărani şi intelectuali peste măsură de numeroşi — cu un *imn de laudă* Domnului, cântat de corul mixt. Au urmat apoi *rugăciuni,* în poesii şi cântări [duete], executate foarte frumos de: dna Diva Muntean, dşoarele Olivia Muntean şi surorile Bolosân. Corul a mai dat apoi cântări de-ale Oastei şi Hora Unirii, — condus de dl. T. Bolosân, autor şi declamator şi al unei instructive anecdote, cu tendinţă naţională.

Conferinţele păr. protopop, pe înţelesul tuturor, — au înfăţişat caracterul nedespărţit al fiinţei noastre creştine şi româneşti, — coincidenţa naşterii poporului român şi a botezului său ca creştin. A insistat asupra faptului că orice atac împotriva credinţii şi a Bisericii strămoşeşti implică note de ostilitate şi la adresa naţionalităţi noastre, — şi invers. Constată lipsa de sinceritate a propagandei sectare, arătând procesele de fraude şi sustrageri de bani ale şefilor pocăiţi. Indeamnă lumea să-şi păstreze curată viaţa sufletească, sfinţită la botezul bisericii, — şi să o trăiască intens ,— mai ales în „Oastea Domnului".

A urmat apoi reprezintarea, în costumele vremii, a minunatei piese: *Hazail,* de monahia *Irina Lecca* [acum la Văratic], în care se arată convertirea unui fariseu, prin copilul să minor, la credinţa în Hristos, — având rol şi sfta Veronica. Cele două acte sânt cât se poate de reuşite. Toţi au jucat bine, — peste toate aşteptările.

In Petrila Poeni a vorbit, de încheere, păr. *C. Zoican,* — iar în Petrila Reg. Ferdinand, după terminarea serbării, s'a vizitat biserica, foarte curată şi c'un bogat început de înzestrare, datorit parohului *Seb. Ciocan* şi dlui ing. *Ant. Moţet-Grigoraş.*

Un prim resultat al strădaniilor misionare s'a văzut: în Petroşani s'au întors la religia străbună, în cursul unei singure săptămâni, opt baptişti.

Dumnezeu va lumina şi pe alţii.

Străjerul.

Notificare oficială

Discul dela Florii pentru fondul de pensie, şi discul dela sărbătorile Invierii Domnului, pentru Internatul arhidiecezan, se vor purta şi în anul acesta în conformitate cu ordinile noastre Nrii 2962 şi 2963 din anul 1931.

Sumele incassate se vor trimite oficiului nostru de Cassă, prin oficiile protopopeşti până la 1 Mai 1934.

Sibiu, la 27 Martie 1934.

Consiliul arhiepiscopesc.

Pagina pastorală

Pentru o mai desăvârşită sfinţenie a liturgisitorului

Când sfântul Ioan Gură de aur, în minunatul său tratat, a vorbit *despre preoţie,* a privit pe preot cu deosebire în ipostaza sa de *liturgisitor.*

Şi îngerii lui Dumnezeu ar dori să poată săvârşi sfânta liturghie, ei însă sunt privaţi de acest lucru, rezervat exclusiv preoţiei.

Preotul înaintea altarului liturgisind este o treaptă mai înaltă decât Serafimul ceresc.

Prin cuvintele de rugăciune, rostite de preot, se coboară focul ceresc al Duhului sfânt, care preface pânea şi vinul, în trupul curat şi sângele sfânt al Mântuitorului nostru. Intr'adevăr înfricoşată slujire şi plină de taină.

Iar săvârşitorii ei suntem chemaţi a fi noi, preoţii. Orcât ne-am curăţi, orcâtă cuviinţă am căuta să coborâm în viaţa noastră, tot nevrednici rămânem, în faţa acestei slujiri. Dacă sfinţeniile toate ale liturghiei se plinesc, nu este pentru a noastră vrednicie, *ci pentru harul cel bun al lui Dumnezeu.*

Prin aceasta nu vreau să spun însă, că preotul să lase totul în seama graţiei divine, iar el să-şi ducă existenţa ca orce muritor.

Ceeace intenţionez a sublinia în aceste rânduri, este tocmai pregătirea plină de sfinţenie a preotului pentru liturghie *şi cu deosebire sfinţirea preotului prin şi în liturghie.*

Hristos cel euharistic, coborât pe sfântul altar trebuie să lucreze cu putere în inima preotului. Nu e aici locul să arăt momentele de înaltă sfinţenie ale Liturghiei noastre, dar, anumite întrebări în legătură cu liturghisitorul se impun.

In drumurile mele misionare lungi, am avut prilejul să liturgisesc alături de atâţia preoţi bătrâni şi tineri în ţinuturi diferite; am cules multe lucruri pe care vom avea prilejul să le discutăm, fiind bucuros de răspunsuri, pe care orice frate în preoţie e liber să mi le dea.

Pentru data aceasta remarcăm momentul culminant al Liturghiei; Pre Tine te lăudăm, epicleza, Hristos s'a coborât pe altar; *Ce face preotul?*

In atâtea părţi, preotul bătrân, obosit de ani, până la terminarea cântării, se aşează pe scaun, tot de pe scaun rosteşte „Mai ales pentru Preasfânta etc." având prilej până se cântă şi axionul de un popas mai lung. Tinerii folosesc acest popas pentru a-şi revedea predica sau pentru treburi de alt ordin. Preoţii respectivi fiind aşa, nu ştie nici poporul să păzească sfinţenia, acest unic moment din Liturghie.

Ce trebue să facă preotul?

Rugăciunile liturgice le va citi cu toată cucernicia, apoi epicleza o va săvârşi cu ţinută de înger, fără strigăte la crâznic, ci pe deplin concentrat în adâncă strigare către Domnul. Formele de binecuvântare săvârşite cu cutremur: *Hristos e prezent.* Impăratul măririi şi-a făcut intrarea. *Cum îl primeştt, slujitorule?* Te vei pleca înaintea Mântuitorului tău, îi vei aduce închinare, vei adora sfintele taine. Acum e momentul cel sfinţitor pentru tine, *Hristos Stăpânul tău te cercetează.*

In genunchi înaintea altarului, preotul se va folosi de acest moment mistic şi va face un raport duhovnicesc lui Hristos. In caldă rugăciune se va adresa cam astfel Izbăvitorului său:

„Mântuitorule prea bune, îţi mulţumesc din toată inima mea de cercetarea aceasta cerească cu care m'ai învrednicit. Iată eu sunt nevrednic în a te primi după cuviinţă, dar mă rog Ţie nu te îndepărta dela mine. M'ai chemat pentru a fi preot al Tău Isuse, iată Ţie mă dăruesc şi mă rog întăreşte-mă Stăpâne, pentru a-Ţi sluji cu vrednicie până la sfârşitul vieţii mele. Sfinţeşte-mă Mântuitorule ca Ţie să viezuiesc spre slava sfânt numelui Tu.

Păstorule cel Mare al sufletelor noastre, în această clipă cerească ce mi-ai hărăzit-o, mă rog şi pentru oile cele încredinţate mie întru cuvântătoare păstorire şi sfinţitoare viefuire; ajută-mi Stăpâne, ca pe nici una să n'o perd, nici să fiu vre uneia pricină de zminteală.

Mă mai rog, Isuse, pentru familia mea, pentru prietenii şi pentru vrăjmaşii mei. Binecuvintează-ne pe toţi, Mântuitorule. Mă închin trupului tău sfânt Isuse şi sângelui tău scump. Acum şi pururea, Amin".

După o astfel de adâncă reculegere, preotul se ridică şi plin de sfinţenia momentului acestuia, continuă Liturgia pregătindu-se de sfânta împărtăşanie, care va pecetlui concentrarea sufletească de mai nainte. Socotesc o purcedere în acest fel ca un puternic mijloc de interiorizare şi sfinţenie a preotului. Pilda de rugciune făcută de mine, nu vrea să fie o rugăciune tipic, eu vreau ca doar în acel moment o rugăciune de închinare lui Hristos să se facă; cum se va înfiripa în sufletul preotului în acea clipă, importă mai puţin.

Fiecare păstor îşi are crucea sa, greutăţile şi bucuriile sale, din acestea va isvorâ rugăciune plină de căldură şi strigătul stăruitor după ajutor dela Domnul.

Dar ceice sunt în secetă duhovnicească, aceia sunt liberi a se folosi de rugăciuni ca cea de mai sus.

Ceea-ce am spus aici, este o dorinţă a inimii mele şi un lucru pe care eu îl practic şi din care am cules adâncă mângăere; cu smerenie primesc orce îndrumare dela cei cu mai multă experienţă.

Preotul **Gh. Secaş.**

ANUNŢ

Un grup de preoţi având colaborarea scriitorilor pentru copii au pornit în Bucureşti revista: Dumineca Copiilor, cu ilustraţii. Ea formează o lectură educativă şi se adresează sufletelor tinere.

O recomandăm părinţilor cu copii şi tineretului nostru. Apare din 2—2 Duminici.

Costul abonamentului e 80 lei. Administraţia: Ziarul „Universul" strada Brezoianu Nr. 23—25 Bucureşti I.

Sibiu, la 28 Martie 1934.

Consiliul arhiepiscopesc.

---

cronică) şi medicul mănăstirei, un anume Châtillon, o îngrija cu oarecare ape. După 2 ani sacul lacrimal era plin de puroi care se scurgea neregulat prin canalul nasului. Ochiul, pleoapele şi falca erau umflate, iar caria osoasă aducea un miros desgustător. Pierduse cu timpul mirosul; vocea îi devenise slabă şi chirurgul d'Alancay era decis să-i aplice o cauterizare.

Intervine însă miracolul. După un puseu acut, tumoarea care se prezentase tare şi rezistentă, îşi videază complect conţinutul, durerile dispar şi odată cu ele totul intră în normal.

Circumstanţele care au coincidat cu această vindecare, (care au adus miracolul) merită să fie menţionate:

In ziua în care s'a vindecat Margareta, fusese adus la Port-Royal un spin, care se spunea că aparţinuse coroanei lui Isus. Călugăriţele l-au pus pe altar. Copiii şi surorile îngenunchiate l-au sărutat. Una din surori luând spinul a atins cu el inflamaţia dela nas a Magaretei Périer. După puţin timp a urmat scurgerea puroiului şi vindecarea.

La 7 zile după acest fapt medicul chirurg d'Alancay, care prognosticase în rău boala Margaretei, vine să confirme vindecarea şi miracolul.

Cu toate că Gui Patin, decanul facultăţii de medicină, demonstrează că astfel de dacriocistite purulente se pot vindeca cu timpul prin perforaţia osului, deci prin mărirea fistulei canalului nasal, (care astfel permite evacuarea complectă a puroiului), totuşi cei 2 vicari generali aprobă concluziile medicului mănăstirei, iar la 24 Octomvrie 1654 se decretă oficial miracolul.

B. Pascal a considerat acest miracol tot ca o graţie divină adusă nepoatei sale.

Publicul a rămas adânc mişcat. Prin influenţe sugestive, numărul vindecărilor aduse de acest spin se ridică la 90. Negreşit că eroina Margareta Périer a fost sărbătorită cu entuziasm pentru graţia arătată de Dumnezeu.

Sora mai mică a lui B. Pascal, Jacqueline, atât sub infuenţa mediului religios social şi familiar, cât mai ales la inzistenţele lui B. Pascal, intră în 4 Ianuarie 1652 în mânăstirea dela Port-Royal. Mères Angelica şi Agnès hotărâră să o primească fără zestre, adecă numai din dragoste sufletească. Jacquelina mişcată de această hotărâre se roagă să fie primită în calitate de soră conversă adecă de servitoare. Aceasta i s'a refuzat pe motivul că era prea slabă de constituţie.

După pronunţarea vocaţiei sale, Jacquelina a fost primită cu ceremonialul obişnuit şi întrodusă la locul ce-i era distinat în cor.

In mânăstire, Jacquelina găseşte tovărăşii agreabile şi stabileşte prietenii cu: Catherine Gaulas, Marie Dorothée le Comte, Marie Suireau, Agnès Racine, Madeleine Briquet, Madeleine de Ligny, Suzanne Robert, etc. care îşi aveau trecutul lor religios familiar şi social. Toate aceste credincioase duceau o viaţă plină de: scrupule, anxietate, umilinţă şi desgust pentru plăcerile omeneşti.

Din mânăstire, Jacquelina exercita influenţă asupra familiei sale, în special asupra Gilbertei şi a lui Blaise Pascal.

Cu ocazia boalei surorei sale, care era şi însărcinată, îi scrie printre altele: „Tot ceea ce cer dela Dumnezeu (şi din toată inima mea) este să acorde graţia sa copilului ce se va naşte, iar boala mamei să-i servească la o cât mai bună întrebuinţare a vieţii".

Vorbind apoi de boala (neurastenia) lui B. Pascal ea urează: „Ca Dumnezeu să-i permită a se servi de această boală pentru a intra în el însuşi, deschizându-i-se ochii asupra vanităţii lucrurilor din această lume".

In 1657 Jacquelina, destinată pentru instrucţia novicelor, compune un regulament, care constitue un model de felul cum pot fi sugestionaţi copiii în casele religioase. Ocupaţia din fiecare oră, cărţile ce merita a fi cetite, mijloacele de persuasiune şi sugestiune ale pedagoagelor, totul pleda pentru pătrunderea cam forţată a credinţei religioase. De altfel Jacquelina credea că Dumnezeu a inspirat-o la întocmirea acestui regulament.

Meditaţie despre mărturisire[1]

Cucernici fraţi întru Hristos,

Cu genunchiul prosternat spre scaunul duhovnicesc am purces, ascultând de un imperativ intim de conştiinţă, la primirea „deslegării" gândurilor şi faptelor pe cari omenescul le-a adus fiinţii noastre, chemată să urmeze calea „vieţii şi a adevărului". Momentul solemn al mărturisirii noastre trebue să facă să vibreze ultimele fibre ale fiinţei noastre de păstori ai sufletelor. Sub tainicile şoapte ale întrebărilor conştiinţii, putea-vom oare spune cu Pavel „lupta cea bună am luptat, credinţa am păzit", ca astfel să nu mai „viem noi, ci Hristos în noi!?" Dacă n'am fi din lumea aceasta, păcate n'am avea, însă supuşi — şi noi — atâtor lepădări, n'ar fi oare acum momentul cel mai binevenit să plângem cu Petru la cântecul cocoşului, care ne aminteşte necredinţa noastră.

Fost-am cu Mântuitorul pe Golgota, ca astfel cu inima curată să fi deslegat pe cei cari şi-au încredinţat sufletul duhovniciei noastre? Fost-am cu Ioan cel iubit, la picioarele Crucii, ca astfel cu deplină credinţă să povăţuim pe credincioşi de a nu huli suferinţele Calvarului, ori ne-am ascuns şi noi de frica şi laşitatea unei prelungiri a vieţii, spre alte «*semne*» decât „acel" spre care — prin darul sfinţitor — eram chemaţi să mergem?

Mers-am de dimineaţă să ungem cu rugăciunile noastre Prestolul, pe care invocăm jertfa reală, dar mistică, a perpetuării actului instituit la Cina cea de taină, ca astfel să putem — prin împărtăşirea noastră — să fim părtaşi vieţii celei de veci? N'am fost oare cu Toma în căutarea ranelor, ori cu Apostolii — cari dormiau — în Ghetsimani? Câte oi ne aşteaptă în staul? Nu este vre-una rătăcită? Adus-o-am înainte de a veni să ne prezentăm în faţa celui care ne-a chemat la apostolie — ori ne-am făcut vinovaţi somnului slugilor din parabola neghinei? Iată întrebări la care trebue să răspundem prin smerenie, ca astfel să plecăm înălţaţi spre turmele a căror păstorire o avem.

Mântuitorul ni le pune nu cu gândul pierzării, ci cu gândul îndreptării. El nu se sfieşte de a sta de vorbă cu păcătoşii. El s'ar supăra atunci, când ar şti c'am făcut, din „Casa Tatălui Său, peşteră de tâlhari".

Problemele conştiinţii sunt deci în faza lor cea mai zguduitoare. Justiţia divină tronează peste imanenţa noastră. Calea ei este dreaptă. Să părăsim — în aceste momente — cărările şerpuitoare ale vicisitudinilor vieţii, şi să ne întoarcem spre casa Tatălui zicând: „Greşit-am Tată înaintea Ta şi a Cerului, nu sânt vrednic să mă numesc fiul Tău, primeşte-mă printre servitorii tăi". Pr. **T. Ciocănelea.**

[1] Ţinută la Cercul pastoral-Făgăraş în ziua de 6 Martie 1934.

INFORMAŢIUNI

Parastas. In ziua de 1 April c., — împlinindu-se 25 ani dela moartea fruntaşului bărbat politic al neamului, *Alexandru Mocsonyi*, care a avut rol important şi în viaţa noastră bisericească ortodoxă, — se va face, din iniţiativa Asociaţiunii culturale „Astra", un parastas la mormântul Foeni, plasa Giulvăz, unde se va ţinea şi o conferenţă comemorativă despre merituosul dispărut.

In parohia Bătanii mari, din protopopiatul Sf. Gheorghe, s'a făcut Duminecă, în 18 Martie, o frumoasă manifestare culturală naţională, cu ocazia trecerii la ortodoxie a 12 suflete venite dela alte confesiuni. Sfânta liturghie a fost săvârşită de Păr. protopop A. Nistor şi parohul local Ioan Garcea, cari au rostit predice potrivite momentului. A cântat corul, bine pregătit al tinerilor din Agoştin, condus de învăţătorul Nicolae Săvuţ. Au luat parte, pe lângă localnici, mulţi intelectuali din Braşov şi Treiscaune, între alţii dnii: Prof. Dr. Ştefan Bogdan, prefectului judeţului Dr V. Bidu, senatorul Dr. Creţu, medicul braşovean Dr. Suciu-Sibianu, al cărui tată a zidit biserica din Bătani înainte cu 34 ani. După amiazi s'a dat o producţiune a cororilor: din Agoştin, cel reformat din loc şi al tinerilor ortodocşi din loc, cu teatru şi cântări. Incheerea a făcut-o păr. I. Garcea, mulţumind tuturor cari au participat la această reuşită serbare. *Coresp.*

Parastas. Membrii corului bisericesc al „Reuniunii meseriaşilor români din Sibiu" va pune în biserica catedrală parastas în Dumineca Floriilor din 1 Aprilie c., după terminarea sfintei liturghii, pentru pomenirea vrednicilor preşedinţi ai Reuniunii şi a membrilor corului, decedaţi. — Onor. familii ale răposaţilor sunt rugate a participa la acest act de pietate. *Membrii corului.*

Se prelungeşte termenul pentru preschimbarea biletelor de 1000 lei, tip vechi, până la 1 Mai 1934. Biletele se prezintă, spre a fi schimbate, la Banca Naţională a României şi la sucursalele şi agenţiile sale din provincie.

ŞTIRI LOCALE

Predică în catedrala din Sibiu. Dumineca Floriilor 1 April 1934, va predica părintele protopop *I. Dăncilă.*

Programul serviciului divin din săptămâna Sfintelor Patimi în catedrala mitropolitană:

Duminecă înainte de amiazi ora 8½ Utrenie şi Liturgie; după amiazi ora 4 Vecernia şi Pavecerniţa; ora 6½ Denie.

Luni înainte de amiazi ora 8 Ceasurile şi Liturghia înainte sfinţită; după amiazi ora 4 Pavecerniţa; ora 6½ Denie.

Marţi înainte de amiazi ora 8 Ceasurile şi Liturghia înainte sfinţită; după amiazi ora 4 Pavecerniţa; ora 6½ Denie.

Miercuri înainte de amiazi ora 8 Ceasurile şi Liturghia înainte sfinţită; după amiazi ora 4 Pavecerniţa; ora 6½ Denie.

Joi înainte de amiazi ora 8 sf. Maslu, Vecernia cu liturghia sf. Vasile şi sfinţirea Paştilor; după amiazi ora 6½ Denie.

Vineri înainte de amiazi ora 8 Ceasurile domneşti; după amiazi ora 4 Vecernia, Luarea Mânţuitorului de pe cruce; ora 6½ Denie.

Sâmbătă înainte de amiazi ora 8 Vecernia şi Liturghia sf. Vasile cel Mare.

Dumineca Invierii: ora 4 dimineaţa Invierea; înainte de amiazi ora 9½ Sf. Liturghie.

Sâmbătă 24 Martie a. c. gruparea intelectuală „*Thesis*" din localitate a organizat o frumoasă şezătoare literară în sala Prefecturei.

Dl Dr. I. Popescu-Sibiu a conferenţiat despre: „*Fenomenul patologic şi pornografic din literatura modernă*" (cu proecţiuni). Dupăce schiţează structura actuală a vieţii spirituale, evidenţiază contradicţiile multiple care au dus la haosul, la dezorientarea de azi, la goana spirirului ce-şi caută odihna necontenit, de unde labilitatea sufletească şi superficialitatea în cunoaşterea realităţii. D-sa trece la problema literaturii moderne. Expune sursele acestei literaturi (romantismul, expresionismul, viitorismul, simbolismul, etc.), menţionează precursorii literari (Gide, Proust, Dostoevski, Strindberg, Wedekind, Stirner) şi filosofici (Nietzsche, Bergson, Freud, etc.). Războiul, bolşevismul şi alte dectrine au favorizat cultul patologicului, al pornografiei şi al individualismului rău înţeles, cari au modificat tehnica şi conţinutul creaţiunilor estetice.

Conferenţiarul exemplifică prin o serie de proecţiuni diversele forme moderniste desaxate ale poeziei de azi, cari dovedesc anarhia şi desechilibrul afectiv al spiritului. Citează apoi câteva fragmente de „perle literare" din care reese cultul vulgarului şi al scabrosului abject, din partea chiar a celor mai reprezentative figuri ale literaturii noastre.

Dl Dr. Popescu-Sibiu accentuiază inexistenţa unui real proces creator la majoritatea scriitorilor, precum şi sărăcia literaturii noastre în ceeace priveşte existenţa adevăratelor opere de creaţie. Efectul operilor moderne oscilează pe planul inferior al plăcerii de duzină. Norma estetică şi scopul e înlocuit prin criteriul banului şi al interesului personal. Autorii în complicitate cu unii editori comit o violentare a sufletului generaţiei tinere, realizând adevărate fraude morale, de valoarea exploatării traficanţilor de trupuri. Editorii au ajuns să dea directivele literaturii după criterii comerciale, încât aproape oricare creaţie modernă ascunde o afacere, o excrocherie literară.

Conferenţiarul susţine apoi funcţia socială a operei de artă, ori cât s'ar considera aceasta mai presus de celelalte valori sociale. Opera de artă impresionează, modifică în bine sau în rău sufletul individual şi colectiv, crează mentalităţi şi curente sociale.

Cu o literatură imorală nu poate exista decât o similară viaţă socială (politică, familiară, şcolară), iar pentru asanarea ei cenzura se impune dinafară — cu toate defectele ei — atunci când individul sau societatea şi-a pierdut-o pe cea internă, a conştiinţei.

In sensul celor spuse dl Dr. Popescu Sibiu face un apel pentru începerea unei reacţiuni a societăţilor culturale serioase şi a factorilor însărcinaţi cu viitorul tineretului.

Şezătoarea se închee cu recitări din lucrări proprii: dl Dem. Pand. Popescu ceteşte „*Cântecul vinului*" satiră, — dl Pimen Constantinescu: Tradruceri proprii din Arturo Graf, şi dl Mircea Alexiu o frumoasă schiţă de războiu.

Poşta redacţiunii

Dlui Dr. *I. M.* în *Br.* A apărut în altă foaie.

Hotelul Bulevard din Sibiu

cu 58 camere pentru pasageri, renovat, mobilat şi înzestrat cu inventarul complet — împreunat cu restaurant şi cafenea, — intreprindere de primul rang, băi, calorifer, apă caldă, ascensor — se închiriază pe termin de patru ani începând din 1 Iulie 1934, eventual şi pe termin mai scurt.

Reflectanţii vor înainta oferta până la 25 April 1934 la *Consiliul arhiepiscopesc ortodox român în Sibiu*, unde se pot vedea zilnic condiţiunile de închiriere şi se dau informaţiuni.

Ofertele se pot face pentru întreprinderea întreagă, sau separat numai pentru hotel, şi separat numai pentru restaurant împreună cu cafenea.

Consiliul arhiepiscopesc ortodox român Sibiu.

Casă nouă

cu 6 încăperi pentru 2 familii, curte, grădină, apă, canal, e **de vânzare cu 320.000** lei. Din acest preţ ⅓ primesc libel [Albina]. Sibiu în apropierea gării, str. Moara de scoarţă 7 a.

[8] 1—1

Nr. 162—1934. (16) 1—3

Concurs

Pentru întregirea parohiilor: 1. **Blejeni—Criş** 2. **Blajeni—Grosuri** 3. **Grohot.** 4. **Ribicioara de Sus.** 5. **Tomnatecul de Jos.** 6. **Tomnatecul de Sus,** toate de clasa III-a, se publică concurs cu termin de 30 zile, dela prima apariţie în Telegraful Român.

Venitele împreunate cu acestea posturi sânt cele fasionate în coala B. pentru întregirea lor dela stat şi stola obişnuită.

Cererile de concurs, însoţite de documentele necesare, se vor înainta oficiului protopopesc ortodox-român al Zarandului în Brad, — în termenul fixat de concurs.

Concurenţii sânt poftiţi, pe lângă prealabila încuviinţare dela Preaveneratul Consiliu arhiepiscopesc, a se prezenta în parohie spre a fi cunoscuţi de credincioşi.

Brad la 5 Martie 1934.

Oficiul protopopesc ortodox-român al Zarandului.

Ioan Indreiu
protopop.

Nr. 78—1934. Nr. (17) 1—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei **Zdrapţi,** — parohie de clasa III-a din protopresbiteratul Zarandului, prin aceasta se publică concurs cu termen de 30 zile dela întâia apariţie în Telegraful Român.

Venitele împreunate cu acest post:

1. Salar dela stat conform coalei B.
2. Stola uzitată.
3. Până la edificarea casei parohiale, parohia sa va îngriji de locuinţă.
4. Câte o ferdelă porumb dela fiecare familie.

Cererile de concurs se vor înainta subscrisului oficiu protopresbiteral ort. român al Zarandului, — Brad, în termen, şi candidaţii îşi vor exopera permisiunea de a concura dela P. V. Consiliul arhiepiscopesc, fără de care nu se pot prezenta în parohie.

Brad la 5 Martie 1934.

Ioan Indreiu
protopop.

Nr. 81—934. (13) 2—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei vacante de clasa III-a **Aţel,** protopopiatul Mediaşului, prin aceasta se publică concurs nou cu termin de 30 zile dela prima apariţie în Telegraful Român.

Venitele împreunate cu acest post:

1. Salar dela stat.
2. Sesiune parohială 14 jugăre arător şi fânaţ.
3. ¼ jugăr grădină.
4. Două sorţi lemne de foc (circa 6 stânjini) din pădurea comunală. Tăiatul şi adusul lemnelor îl priveşte pe preot.
5. De locuinţă se va îngriji parohia.
6. O zi de clacă dela fiecare familie.
7. Venitele stolare, stabilite pentru întreg tractul.

Candidaţii îndreptăţiţi îşi vor trimite subsemnatului cererea de concurs provăzută cu toate documentele necesare, anexând şi autorizaţia de candidare dela Prea Ven. Consiliu Arhiepiscopesc, şi cu avizul oficiului protopopesc se vor prezenta în parohie şi în biserică la serviciul liturgic.

Mediaş, 27 Februarie 1934.

Ioan Crăciun
protopop.

Nr. 117—1934. (15) 1—3

Concurs din oficiu

Pentru întregirea parohiilor arătate mai jos, din protopopiatul Geoagiu, toate de clasa III-a, se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima apariţie în Tel. Român.

Venitele sânt cele obişnuite cu întregire dela stat, şi anume:

1. **Almaşul-Mare Brădet,** 2 dkl. cucuruz sfărmat dela fiecare casă şi stola obişnuită.
2. **Bulbuc** cu filia **Curpeni,** locuinţă în natură, una ferdelă de cucuruz sfărmat de fiecare casă şi stola obişnuită.
3. **Ceru-Băcăinţi,** locuinţă în natură, 2 dkl. cucuruz sfărmat de fiecare casă şi stola obişnuită.
4. **Cheile Cibului,** locuinţă în natură, 27 jugăre sesiune parohială, stola obişnuită.
5. **Renghet,** 10 jugăre sesiune parohială, 2 dkl. cucuruz sfărmat de fiecare casă, stola obişnuită.
6. **Valea-Iepii,** una ferdelă de cucuruz sfărmat de casă, stola obişnuită.

Concurenţii, având binecuvântarea arhierească, îşi vor înainta cererile concursuale instruite conform normelor în vigoare subsemnatului oficiu protopopesc în terminul deschis, şi pe lângă prealabila încuviinţare din partea acestuia se vor prezenta în parohie spre a face cunoştinţă cu credincioşii şi referinţele locale.

Geoagiu, la 25 Februar 1934.

Oficiul potopopesc:
V. Goron
protopop.

Nr. 83—934. Nr. (18) 1—3

Concurs din oficiu

Pentru parohiile mai jos înşirate, din protopopiatul Ilia, toate din clasa a III-a, se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român".

1. **Gialacuta** cu filiile **Căbeşti** şi **Târnava.** Venite: Salar dela stat, casă parohială, stola obişnuită în tract, 20 litre cereale dela circa 200 familii, eclejie 2 jugăre fânaţ şi 4 jugăre arător.

2. **Furcşoara.** Venite: Salar dela stat, locuinţă, stola obişnuită în tract, 20 litre cereale dela circa 120 familii, eclejie 2 jugăre fânaţ.

3. **Bărăşti** cu filia **Luncşoara.** Venite: Salar dela stat, locuinţă, stola obişnuită în tract, 20 litre cereale dela circa 120 familii, eclejie 2 jugăre fânaţ.

4. **Cărmăzineşti** cu filiile **Dănuleşti** şi **Boiul de jos.** Venite: Salar dela stat, casă parohială, stola obişnuită în tract, 20 litre cereale dela circa 200 familii, eclejie 3 jugăre fânaţ.

5. **Godineşti** cu filia **Petreşti.** Venite: Salar dela stat, locuinţă, stola obişnuită în tract, 20 litre cereale dela circa 120 familii, eclejie 2 jugăre fânaţ. —

Cererile de concurs se vor înainta acestui Of. protopopesc, împreună cu autorizaţia P. V. Consiliu Arhiepiscopesc de a putea candida, în termin, iar concurenţii cu prealabila încunoştinţare a of. protopopesc, se pot prezenta în parohie pentru a face cunoştinţă cu parohienii.

Ilia, la 5 Martie 1934.

Oficiul protopopesc ortodox român.
Iuliu Josan
protopop.

Nr. 126—1934. Nr. (20) 1—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei de clasa III-a **Mărgineni,** protopopiatul Oltul, se publică concurs cu termin de 30 zile dela întâia publicare în Telegraful Român.

Beneficiile împreunate cu acest post:

1. Salarul dela stat.
2. Casa parohială.
3. Venitele stolare obicinuite în parohie.

Cererile de concurs instruite în conformitate cu normele în vigoare, şi cu autorizaţia de candidare dela Prea Veneratul Consiliu arhiepiscopesc, se vor înainta subsemnatului Oficiu protopopesc Oltul, în Şercaia, jud. Făgăraş, până la terminul fixat, iar candidaţii se vor prezenta în vr'o Duminecă sau sărbătoare în parohie, spre a face cunoştinţă cu poporul.

Şercaia, la 5 Martie 1934,

Oficiul protopopesc Oltul-Şercaia în înţelegere cu Consiliul parohial.

Valeriu Judele
protopop.

Redactor responsabil: Pr. Dr. D. Stăniloae. Editura şi tiparul Tipografiei arhidiecezane.

Anul LXXXII — Sibiu, 8 Aprilie 1934 — Nr. 15

BIBLIOTECA CENTRALĂ SIBIU

Telegraful Roman

Organ național-bisericesc. — Intemeiat în 1853 de Mitropolitul Andreiu Șaguna
APARE SĂPTĂMÂNAL

Nr. **2614**/1934 Prez.

Nicolae,

din îndurarea lui Dumnezeu Arhiepiscop al Arhiepiscopiei ortodoxe române de Alba-Iulia și Sibiu, și Mitropolit al Românilor ortodocși din Ardeal, Bănat, Crișana și Maramureș.

Iubitului cler și popor: Har și milă dela Dumnezeu-Tatăl și dela Domnul nostru Isus Hristos.

„Aceasta este ziua care a făcut-o Domnul, să ne bucurăm și să ne veselim într'ânsa".

Astăzi e ziua bucuriei celei mari. Se bucură firea întreagă, desmorțită din înghețul iernii și scăldată în lumina soarelui de primăvară. Se bucură câmpul și pădurea, pasările și toate vietățile pământului trezite la viață nouă.

Dar mai presus de acestea stă bucuria sufletului. Căci astăzi e sărbătoarea cea mare a lui, a sufletului. De aceea, iubite creștine, lasă-ți lucrul tău, lasă truda și sarcina ta, lasă la o parte lumea și toate grijile ei, întoarce-ți gândul dela ele și intră cu tot sufletul tău în sărbătoarea zilei de astăzi. Fa este ziua pe care a făcut-o Domnul să ne bucurăm și să ne veselim într'ânsa. Și eu, părintele și păstorul Vostru, viu și de data aceasta cu cuvântul meu la Voi, ca să-mi împreun gândul meu cu gândul Vostru, bucuria mea cu bucuria Voastră și ca să Vă spun cum trebuie să ne luminăm cu prăznuirea acestei zile.

Oare pentruce ziua de astăzi întrece întru bucuria ei pe toate celelalte zile și praznice ale anului? De aceea, iubiții mei, pentrucă ziua de astăzi e *ziua biruinții*, a celei mai mari biruințe ce s'a vestit vreodată în lume. *Hristos a înviat!* Da! *Adevărat c'a înviat!* — Iată solia acelei biruințe pe care au propoveduit-o apostolii întorcându-se în dimineața învierii dela groapa goală și pe care o vestim și noi azi întâmpinându-ne cu dânsa unii pe alții în binețele noastre. Adecă *Acela* care s'a născut la plinirea vremii din Preacurata Fecioară în peștera din Vifleemul Iudeei, *Acela* care ne-a adus învățătura mântuirii și povățuirea cea către dânsa, *Acela* care a suferit batjocuri și bătăi și patimi și moartea pe cruce pentru a noastră izbăvire, *Acela* care a fost așezat în groapa întărită cu peceți și cu străji, *Acela* rupând pecețile și biruind moartea, în haină de lumină ca un mire *a înviat* a treia zi din groapă! Cel drept a biruit pe cei nedrepți, Cel fără de păcat a biruit păcatul și pe cei păcătoși, Cel nestricăcios a biruit stricăciunea și s'a arătat mai puternic decât moartea și mormântul. Cum să nu ne bucurăm noi de această biruință, decât care alta mai strălucită nu s'a pomenit pe lume, și să zicem cu sf. apostol Pavel: *„Inghițitu-s'a moartea întru biruință. Unde-ți este moarte boldul tău? Unde-ți este iadule biruința ta?"* [I Cor. 15, 54—55].

Când comandantul pe care l-a trimis țara în fruntea oștirii ca să o apere de vrăjmași se întoarce biruitor de pe câmpul de luptă, atunci e primit cu laude și cu flori și cu strigăte de bucurie. Așa se cuvine, ba încă neasemănat mai mult, să ne bucurăm și noi de biruința pe care a câștigat-o Domnul nostru Isus Hristos prin strălucita Sa înviere din morți. Printr'ânsa și-a arătat El dumnezeirea Sa și prin urmare și-a dovedit dreptul Său de a fi Domnul și Stăpânul sufletelor noastre. Lui se cuvine să ne închinăm, și ca Toma, după ce a pus mâna în coastă și în locul cuielor, să strigăm: *„Domnul meu și Dumnezeul meu!"* [Ioan 20, 28].

In lumina învierii înțelegem noi mai limpede și prețul morții celei de pe cruce. Căci dacă Cel răstignit n'a fost numai om, ci a fost și Dumnezeu adevărat din Dumnezeu adevărat, precum a dovedit prin învierea Sa, atunci și jertfa Sa de pe cruce a avut nemărginitul preț ca să ne spele vina, să ne răscumpere și să ne izbăvească din păcat. Precum zice sfântul apostol Petru: *„Că nu cu argint sau cu aur, care se strică, v'ați izbăvit de viața voastră cea deșartă, care era dela părinți dată, ci cu scumpul sânge alui Hristos, ca al unui miel nevinovat și nespurcat; carele era cunoscut mai înainte de întemeierea lumii, dar s'a arătat în anii cei mai de apoi pentru voi ceice printr'ânsul ați crezut întru Dumnezeu, carele l-a înviat pe El din morți și i-a dat lui mărire, ca credința voastră și nădejdea să fie întru Dumnezeu"* [I Petru, 1, 18—21].

Prin jertfa de pe Golgota suntem noi împăcați cu Dumnezeu, iar chezășia acestei împăcări este învierea lui Hristos din morți. Prin cruce ne-a venit izbăvirea, iar prin învierea cea de-a treia zi s'a înlăturat vălul întunecos care ascundea viitorul nostru, ni s'a deschis privirea către veșnicie și drumul către rai. Moartea și învierea Domnului nostru Isus Hristos stau în legătură și nu se pot despărți. De aceea cel ce vrea să aibă roadele învierii, acela trebue să se plece înaintea crucii și să moară păcatului împreună cu Hristos, după cuvântul Scripturii: *„Că de vreme ce ne-am făcut împreună altoiți după asemănarea morții lui, deci și învierii lui vom fi părtași"* [Romani 6, 5].

Așa ne bucurăm noi cu bucurie mare de ziua Invierii Domnului, pentrucă printr'ânsa arătate ni s'au făcut bunătățile vieții celei după Dumnezeu și comorile cele cerești, după cari sufletul nostru însetează. Invierea o vedem noi stând la temelia evangheliei și a bisericii, iar credința noastră în învierea lui Hristos ne leagă sufletul de Cel înviat a treia zi și de împărăția cea vecinică a Tatălui ceresc. Vai de aceia cari nu cred în înviere! Ei se găsesc cu sufletul lor în întunerec și în umbra morții. Ei sunt fără de nădejde, nu știu ce este dincolo de groapă și nu li se deschide zarea către veșnicie. Și sfântul apostol Pavel a făcut atârnătoare dela învierea Domnului toată credința creștinească, în cuvintele acestea pe cari le-a trimis Corintenilor: *„Iar dacă n'a înviat Hristos, zadarnică este propovedui-rea noastră, zadarnică este și credința voastră; ne aflăm încă și mărturii mincinoase a lui Dumnezeu, că am mărturisit împotriva lui Dumnezeu că a înviat pe Hristos, pe care nu l-a înviat, dacă nu învie morții. Că de nu învie morții nici Hristos n'a înviat. Iar dacă n'a înviat Hristos, zadarnică este credința voastră și încă sunteți în păcatele voastre"* [I Cor. 15, 14—17]. Tot apostolul Pavel ne mai spune, ce a însemnat pentru el învierea Domnului, zicând că tot ceeace vrea să aibă în viață e ca să cunoască pe Domnul Hristos și puterea învierii Lui [Filipeni 3, 7—12].

Insuflețiți de credința în învierea Domnului au prins curaj și ceialalți apostoli, pornind la propoveduire și dând mărturie despre ea în Ierusalim și până la marginile pământului. Nici o putere pe lume n'a mai fost în stare să-i împiedece în drumul lor. Ei știau ai cui sunt și porunca cărui Stăpân aveau să o împlinească. Căci nu morții, ci *vieții* și Domnului și Impăratului *ei* aveau să-i slujească. Așa au dus ei biserica lui Hristos cel înviat, cu toate darurile ei, la toate popoarele lumii. Pe credința în învierea Domnului se întemeiază deci biserica. De aceea a zis Domnul, că nici porțile iadului nu vor birui biserica Sa.

Această credință în înviere și nespusa ei bucurie ni-o vestește marele praznic de astăzi. Cu cântări de biruință, cu sufletele înseninate, cu simțirile curățite, să întimpinăm în casele noastre, în viața noastră, în biserica noastră această zi pe care a făcut-o Domnul să ne bucurăm și să ne veselim într'ânsa.

Căci numai cela ce și-a pregătit sufletul pentru sfânta Inviere, numai acela simțește cu adevărat bucuria ei. Numai cel ce s'a curățit de păcate prin taina pocăinții și prin sfânta cuminecătură s'a împreunat cu Hristos, numai acela poate primi pe Cel înviat înlăuntrul său. Dar aceluia, care-L primește cu vrednicie, îi revarsă Domnul în suflet puteri înviorătoare, î-l face făptură nouă *„care să umble întru înoirea vieții"*. Darul acesta rog eu pe Hristos cel înviat, să-l trimită peste Voi, iubiții mei fii sufletești, cu prilejul sărbătorii din acest an a sfintei Sale învieri. Gândul Vostru întors să fie dela păcate și îndreptat să se facă către virtuți și fapte bune. Inimile Voastre pline să fie de iubire către Dumnezeu, către aproapele și fratele Vostru, și depărtate să fie dintr'ânsele ura și pizma și răutatea. Mâinele Voastre întinse să fie spre ajutorarea celor săraci, a orfanilor și a văduvelor. Picioarele Voastre sprintene să se facă spre a sări în ajutorul celor năpăstuiți și pururea în calea dreptății să umble. Gurile Voastre iertare să grăiască, nu răsbunare, cinste să mărturisească, adevărul să vorbească, mărire și laudă lui Dumnezeu să aducă. Toată ființa Voastră să asculte de această cântare sfântă: *„Veniți să bem beutură nouă, nu din piatră stearpă făcătoare de minuni, ci din isvorul nestricăciunii, din Hristos, cel ce a izvorât din mormânt, întru carele ne întărim"*.

In aceste vremuri pline de greutăți și de încercări pentru poporul nostru, să ne curățim simțirile și din credința în înviere să prindem puteri proaspete și curaj de viață bună, care prin fiecare din credincioșii sfintei noastre biserici să răsbească pe pământul țării și în cuprinsul neamului nostru românesc. *De nimic nu are mai mare nevoie astăzi poporul nostru românesc și patria noastră ca de creștini tari în credință, neșovăelnici întru împlinirea datoriilor, cu nădejdea inimii legată de cer și cu fapta rodnică sămănată în ogorul neamului; de dreptatea care întărește temeliile statului și de frăția românească care încheagă pe toți, de sus până jos, într'un gând mântuitor și-i face gata să aducă orice jertfă pentru binele de obște.* Strânși în jurul altarelor sfintei noastre biserici strămoșești, care scăpare s'a făcut nouă din neam în neam, să cântăm: *„Ziua Invierii, și să ne luminăm cu prăznuirea și unul pe altul să îmbrățișăm. Să zicem: fraților! și celor ce ne urăsc pe noi, să iertăm toate pentru Inviere și așa să strigăm: Hristos a înviat din morți, cu moartea pe moarte călcând și celor din mormânturi viață dăruindu-le"*.

Cu toată părinteasca mea iubire Vă urez să petreceți acest praznic luminat al Invierii Domnului cu bucurie și mulțumire creștinească și să Vă învredniciți a-l ajunge întru mulți ani.

Impărtășindu-Vă arhierească Noastră binecuvântare, am rămas

Sibiu, la sărbătorile Invierii Domnului din anul 1934,

Al Vostru al tuturor de tot binele voitor:

(ss) **NICOLAE**
Arhiepiscop și Mitropolit.

Scurtă interpretare teologică a naţiunii

1. Toate câte sunt pe lume sunt opera lui Dumnezeu. Creştinul cu dreaptă înţelegere nu disprețuieşte nici una din componentele cosmosului, ci din toate vede strălucind slava şi înţelepciunea dumnezeească. Izolarea de lume şi disprețul ei, retragerea în eu şi închiderea ferestrelor dinspre lume, nu ţine de experienţa autentic religioasă. Retragerea asceţilor ortodocşi are numai o însemnătate metodică: ea urmăreşte doar refacerea personalităţii, regăsirea punctului central spiritual din care apoi să privească lumea şi să-şi îndrepte acţiunile pline de dragoste asupra ei. Ascetica ortodoxă derivă din ideea că omul e centrul şi stăpânul lumii create, dar că prin păcat a căzut în robia lumii, lunecând din punctul arhimedic din care e capabil să supraprivească lumea şi s'o stăpânească, în angrenajul fără orizont şi fără libertate al marei maşini care e necesitatea naturală. Readucerea comandantului în postul de comandă, dar nu izolarea lui de lume, este scopul asceticei creştine. Toţi sfinţii, adică aceia cari au depăşit stadiul retragerii metodice, au activat în lume cu dragoste nemărginită şi s'au bucurat de toate câte vedeau, cu nevinovăţie de copil. E deajuns să ne gândim la unii din psalmi (ps. 103 d. ex.), sau la anumite cuvinte ale Domnului Isus Hristos ca să ne dăm seama cu ce ochi plini de dragoste şi cu câtă admiraţie priveau lumea.

2. Cu adevărat minunată şi sublimă este lumea cu toate câte o constituesc. E drept, Dumnezeu n'a creat-o pentru a se împlini pe Sine, pentru a-şi desăvârşi viaţa Sa internă care n'ar fi fost deplină fără lume, creaţiunea n'a fost o necesitate naturală pentru fiinţa dumnezeească, dar libertatea aceasta a lui Dumnezeu de necesitatea naturală, nu însemnează că lumea a fost creată întâmplător sau arbitrar, ca o jucărie inventată adhoc de Dumnezeu care se plictisea, dintr'un capriciu momentan al atotputerniciei. Lumea nu e un accident netrebnic, produs al unei fantazii sau al unui capriciu de-un moment, ci are o temelie adâncă în Dumnezeu şi realizează o idee eternă a Lui.

Lumea aceasta întreagă e după conţinutul ei eternă. Toate lucrurile din ea sunt cugetate etern de Dumnezeu, ideile lucrurilor din lume constitue materialul cugetării fiinţiale a lui Dumnezeu, sunt nedespărţite de fiinţa Lui. Teologul rus S. Bulgakov numeşte organismul ideilor dumnezeeşti, viaţa aceasta intern-dumnezeească, autodescoperirea fiinţii dumnezeeşti în Sine însaşi, Sofia necreată. Iar de lume spune că este exact aceeaş Sofie, dar în formă creată.

Cosmosul este tot lumea dumnezeească, dar pusă în stare de devenire în afară de Dumnezeu. «Crearea lumii constă metafizic în aceea că Dumnezeu a pus lumea Sa dumnezeească proprie în forma de devenire» (Mielul lui Dumnezeu, ed. rusă, 149).

3. Intre lumea creată şi cea necreată nu e numai apropierea dintre cópie şi model, ci una şi mai strânsă. Lumea dumnezeească nu e un model static, ci e un complex de forţe dinamice. Ele activează dela graniţa metafizică a lucrurilor, mânând desvoltarea acestora din urmă spre forma care se află în ele din eternitate realizată. Dacă o persoană, sau o plantă se desvoaltă într'un anume fel şi până la un anume grad, aceasta nu se datoreşte numai întâmplării oarbe şi influenţelor externe, ci modelului forţă care de dincolo de graniţa metafizică a acelei persoane sau plante a străbătut în ea şi-i orientează organizarea şi asimilarea influienţelor externe într'un senz mai dinainte determinat. Mai mult chiar: orice persoană sau lucru cuprinde forma sa întreagă în fiecare moment al desvoltării, numai cât în diverse stadii ale desfăşurării. Copilul implică în sine forma sa deplină dela adânci bătrâneţe, iar în pântecele maicii sale deasemenea. Se poate merge aşa până la punctul iniţial, de limită: în embrionul minuscul se include forma desăvârşită a exemplarului. Iar dincolo de embrionul din stadiul iniţial, dincolo nu în senz spaţial, ci metafizic, e alt model, modelul spiritual, modelul-forţă din care îşi ia puterea embrionul creat.

Aşadar modelul spiritual, modelul-forţă, oricât de treptat conduce desvoltarea unui exemplar de vietate, totuşi în momentul iniţial, în momentul creaţiunii a făcut un pas uriaş, a făcut în fond totul: a scos la evidenţă creată şi ipostatică un lucru, care e chipul său.

Misterul acesta apare în toată adâncimea lui când medităm la creaţiunea propriu zisă a lumii. Prin acţiunea modèlelor-forţă apar deodată germenii creaţi ai còpiilor lor; apar deodată chipurile lor, dar nedesvoltate. Chipurile acestea nu sunt o radiere a modelelor, dar nici radierea nu lipseşte din chipuri, căci o comunicare de forţă dela modèle la chipuri trebue să aibă loc. S'a făcut aci un *trancensus* misterios, o trecere dela un plan la alt plan cu totul heterogen.

Dar în embrionul unui exemplar nu se cuprinde numai forma deplină a acelui exemplar, ci, ca potenţe, şi ale exemplarelor ce vor descinde din el.

Astfel creaţiunea propriu zisă n'a constat într'o arătare a lumei în forma ei deplin desvoltată, cu toate speciile şi varietăţile lucrurilor din ea. Dumnezeu a creat numai seminţele lucrurilor, dar în aceste seminţe se cuprind potenţial toate formele ulterioare ale lor. Desvoltarea aceasta se face printr'o colaborare a lui Dumnezeu ca proniator, cu lumea. Ceeace este dela început în Dumnezeu deplin descoperit şi desvoltat, în lume se arată pe rând, în timp. Desvoltarea lumii e o descoperire în timp a formelor cari există etern.

4. In ce priveşte pe om, Dumnezeu a creat la început pe Adam şi Eva. Dar în ei se cuprindeau potenţial toate naţiunile. *Acestea sunt descoperiri în timp ale chipurilor cari există etern în Dumnezeu.* La baza fiecărui tip naţional acţionează un model dumnezeesc etern pe care acea naţiune are să-l realizeze şi în sine cât mai deplin. Nu ştiu cât de departe au ajuns cercetările de laborator referitoare la deosebirea sângelui la diferite rase sau chiar popoare. Dar chiar dacă deosebirile ar fi materialmente prea infime pentru a putea fi sesizate cu instrumentele de până acum, e dela sine înţeles că precum există alte deosebiri anatomice destul de remarcabile între diferitele rase, vor fi existând şi deosebiri de sânge (fără ca să se întindă până la spargerea unităţii neamului omenesc) care stă la baza organizării sistemului osos, precum dela sine înţeles că deosebirile fizice corăspund unor deosebiri în puterile psihice şi spirituale cari sunt ultimele forţe imanente cari conduc organizarea corpului.

5. Intr'un singur caz n'ar fi naţiunile dela Dumnezeu şi ar trebui să luptăm împotriva lor: când diversificarea omenirii în naţiuni ar fi o urmare a căderii în păcat, ar fi o deviere dela calea pe care vrea Dumnezeu să se desvoalte omenirea.

In cazul acesta datoria tuturor creştinilor ar fi să scoată omenirea din această stare păcătoasă, să contopească naţiunile într'una singură.

Este difersificarea omenirii în naţiuni un păcat, sau o urmare a păcatului? Ar fi deajuns să respingem această presupunere cu simpla provocare la legea universală a treptatei difersificări a faunei şi a florii. Legea aceasta nu e plauzibil să fie contrară voii lui Dumnezeu, mai ales că difersificările acestea manifestă de cele mai adeseori o înobilare a trunchiului de bază, nu o decădere a lui.

Dar răspunsul se poate da şi altfel: Păcatul sau răul e de altă ordine decât unitatea sau diversitatea. El înseamnă stâlcire, desfigurare a lucrului dat, a existenţii produse de alte puteri. Este specificul naţional o stâlcire a umanului, o decădere din fiinţa omenească? Ar fi, când acest specific naţional s'ar prezenta ca ceva vicios, meschin, fără înălţimi şi purităţi de simţire şi de gând. Cine nu ştie însă că nimic josnic nu se află în felul specific cum percepe şi reacţionează în lume membrul unei anumite naţiuni? In simţirea doinei româneşti şi în hora noastră nu cred că e ceva păcătos. Dacă ar fi ceva păcătos însuşi specificul naţional, atunci nu s'ar mai putea face deosebire între buni şi răi în cadrul unei naţiuni, căci toţi ar fi răi.

Chestiunea îmi pare atât de evidentă, încât socotesc de prisos să mai inzist.

6. Se pune problema greu de descurcat a raportului între naţional şi uman. Naţionalul nu întunecă umanul, nu-l extermineză? Iar dacă umanul rămâne, nu cumva e naţionalul o simplă iluzie, ceva de suprafaţă, pe care să-l poţi lăpăda în oricare moment voeşti?

E de remarcat întâi că nu există om anaţional. Nici Adam măcar n'a fost anaţional, ci a vorbit o limbă, a avut o anumită mentalitate, o anumită construcţie psihică şi trupească. Un om pur, necolorat din punct de vedere naţional, fără determinante naţionale este o abstracţiune. Aşa cum nu poate exista un măr fără determinamentele unui anumit soiu, aşa cum nu poate exista un om fără determinante individuale.

Umanul există numai în formă naţională, colorat naţional, determinat naţional, aşa cum există numai

---

* FOIŞOARA *

Paştile, Sărbătoarea bucuriei*

„Ceriurile, cum se cade veselească-se şi pământul bucure-se şi să serbeze lumea cea văzută toată şi cea nevăzută, că a înviat Hristos veselia cea veşnică“ (Octoihul mic pg. 204). In asemenea cuvinte caută Biserica noastră să exprime bucuria nemărginită care stăpâneşte la Sf. Paşti sufletele credincioşilor săi. Aceştia se bucură pentru învierea Domnului, sufletele lor pline de dor şi fericire, cuprinse de un fior tainic se îndreaptă spre mărirea cea viitoare. Se trăieşte aici în mod mistic-contemplativ gloria vieţii veşnice.

Am putea face în acest loc o comparaţie între evlavia catolică şi cea ortodoxă. In centrul trăirii religioase catolice stă *Hristos pătimitorul;* al celei ortodoxe, *Hristos cel înviat.* Ce e drept, şi în Biserica Romei Mântuitorul este cel Inviat; şi în Biserica ortodoxă se închină lumea cu lacrimi fierbinţi patimilor Dumnezeu-omului, precum dovedesc slujbele pătrunzătoare din săptămâna patimilor. Dar într'o măsură totuş există o deosebire oareşcare. Biserica ortodoxă se concentrează cu toată căldura vieţii sale spre mărirea Celui Inviat. Razele vieţii Lui preamărite transfigurează chiar acum lumea şi viaţa. Realismul mistic, fericit şi totodată eshatologic al primilor creştini apare aici în toată puterea însămtăţii sale. Moartea *este* chiar acum biruită, nemiloasele legi cosmice sunt învinse, zdrobită este puterea păcatului şi a stricăciunii, lumea toată, şi şi trupul nostru „in spe“ „in potenţia“ sunt chiar acum părtaşe vieţii celei de veci. De acest duh al bucuriei pentru biruinţă sunt pătrunse cântările întregului an liturgic în Biserica ortodoxă.

Atât creştinismul ortodox, cât şi cel catolic învaţă că în viaţa pământească toate sunt trecătoare, toate sunt umbră şi vis; că este dureroasă moartea, despărţirea sufletului de trup, de tot ce a iubit omul pe pământ; că este înfricoşătoare moartea şi putrezirea. Amintesc aici numai câteva din pătrunzătoarele cântări ale prohodului cum sunt: *„Vai! câtă nevoie are sufletul despărţindu-se de trup.* Vai: cât lăcrimează atuncea. Şi nu este cine să-l miluiască pe dânsul“.

„Plâng şi mă tânguiesc când gândesc la moarte şi văd în mormânt zăcând frumseţa noastră cea zidită după chipul lui Dumnezeu, grozavă, nemărită, neavând chip. O minune! Ce taină este aceasta care s'a făcut pentru noi. Cum ne-am dat străcăciunii, cum ne-am înjugat cu moartea“. (In următoarele cântări fiorul ce ne cuprinde în faţa morţii şi teama de îngrozitoarea luptă cu moartea se împreună cu convingerea că toate cele pământeşti sunt umbră şi vis, sunt deşertăciune):

„Cu adevărat deşertăciune sunt toate şi viaţa aceasta este umbră şi vis. Că îndeşert se tulbură tot pământeanul, când dobândim lumea, atuncea în groapă ne sălăşluim.

„Toate sunt deşertăciune cele omeneşti; câte nu rămân după moarte, nu rămâne bogăţia, nici călătoreşte împreună mărirea, că venind moartea toate acestea pier. Pentru aceasta lui Hristos celui fără de moarte să-i strigăm: Pe acesta ce s'a mutat dela noi, odihneşte-l unde este lăcaşul tuturor celor ce se veselesc“ („Molitvelnic“) pg. 214—16). Dar deasupra tuturor acestor jalnice tânguiri se înalţă puternice şi izbăvitoare glasurile de bucurie cari preamăresc triumful vieţii, cari iubilează pentru învierea cea din morţi.

„Hristos a înviat din morţi“ acest strigăt de bucurie răsună într'o neîntrecută bogăţie de forme, şi cu veşnic nouă putere din toate cântările noastre bisericeşti. Dar această veste de bucurie pentru înviere este legată în mod nedespărţit cu ştirea despre suferinţele pe cruce şi moartea de martir a Mântuitorului: „cu moartea pe moarte a călcat“. Câteva exemple din „Octoih“ dovedesc îndeajuns această afirmare: „Pe cruce Te-ai pironit îndurate, în mormânt Te-ai pus ca un mort, dătătoriule de viaţă, sfăpânirea morţii ai zdrobit cu moartea Ta puternice, că de Tine s'a cutremurat portarii iadului, Tu împreună ai sculat pe morţii cei din veac, ca un iubitor de oameni“. (Octoihul mic, pg. 71).

„Să se bucure făptura, ceriurile să se veselească, cu mânile să bată neamurile cu veselie: că Hristos Mântuitorul nostru pe cruce a pironit păcatele noastre şi moartea omorând, viaţă nouă ne-a dăruit, pe Adam cel căzut cu tot neamul înviind, ca un iubitor de oameni“ (Octoihul mic pg. 69).

Precum vedem, învierea Lui din morţi asigură, garantează şi învierea noastră, ba mai mult, învierea *este chiar acum* învierea noastră, biruinţa noastră asupra morţii.

„Inviind Isus din mormânt, precum a zis mai înainte, a dăruit nouă viaţă veşnică şi mare milă“ (Octoih p. 208).

„Prăznuim a morţii amărâre, a iadului sfărâmare, a altei vieţi veşnice începătură, şi săltând cântăm pe Pricinuitorul, pe cel unul binecuvântat, Dumnezeul părinţilor şi preamărit“. (Octoih pg. 208).

Această abundentă bucurie află o mulţime nesfârşită de expresii în imnologia noastră bisericească. Credinciosul adevărat

* Vezi „Ostkirche u. Mystik“ de N. Arseniev.

determinat individual. Nu se pot extrage la un individ sau la o naţiune determinantele individuale sau naţionale pentru a lăsa umanul pur. Ar însemna să distrugi însuşi umanul. Naţionalul sau individualul e însuşi umanul care are, în mod necesar, o anumită calitate. Un uman fără calitate nu există. Individul sau membrul unei naţiuni e uman, e înţelegător al celorlalţi oameni, ai altor naţiuni, nu printr'o depăşire a calităţii sale individuale sau naţionale, printr'o coborâre undeva în substratul pur uman al personalităţii sale, ci în starea în care este. Un român când simte milă faţă de un ungur, în mila lui e tot român; sentimentul de frăţie care simte că-l leagă de un ungur, e un sentiment colorat românește, nu e anaţional.

Ceeace înţelegerii noastre pare antinomic, în luptă una cu alta, umanul şi naţionalul, sau, cu alte cuvinte, identitatea deosebirea dintre naţiuni, în realitate sunt unite inseparabil, în chipul cel mai intim şi mai misterios, cu menţinerea deplină a amânduora; numai o minte simplistă nesocoteşte unul sau altul din terminii antinomiei.

De aci urmează că armonia între naţiuni nu e exclusă, ci foarte posibilă: ele sunt aceeaşi umanitate stând în diferite forme, determinantă, în mod necesar, aci într'un fel, dincolo în altul.

Naţiunile sunt, după cuprinsul lor, eterne în Dumnezeu. Dumnezeu pe toate le vrea. In fiecare arată o nuanţă din spiritualitatea Sa nesfârşită. Le vom suprima noi, vrând să rectificăm opera şi cugetarea eternă a lui Dumnezeu? Să nu fie! Mai degrabă vom ţinea la existenţa fiecărei naţiuni, protestând când una vrea să oprime sau să suprime pe alta şi propovăduind armonia lor, căci armonie deplină este şi în lumea ideilor dumnezeeşti. Acesta e «naţionalismul creştinesc» ca să folosesc fericitul termen al autorului «Biserica şi Naţiunea» din «Viaţa Ilustrată» Nr. 1.

Dr. D. STĂNILOAE.

Revista Teologică. A apărut Nr. 3—4, din 1934, cu bogat şi îngrijit cuprins în articole semnate de: Pr. Felea, Beleuţă, Dr. Terchilă, Dr. Stăniloae, Neagu, Arhim. Policarp, Prot. Cioran ş. a. — Redacţia şi administraţia: Sibiu, strada Mitropoliei 24—28.

Organizaţi Oastea Domnului

Iată omul!

IOAN 19, 5.

A trăi — spunea undeva o mare forţă a amvonului, — nu este decât primul act al vieţii. Al doilea act, este să supravieţuieşti. Căci orice viaţă are un scop şi împlinirea acelui scop judecă viaţa. Făcând abstracţie dela Dumnezeirea Lui şi considerându-l ca om, muritor, Iisus Hristos a cucerit o adoraţie universală, care durează şi ca şi care nu există un alt exemplu aici pe pământ. Care împărat şi-a păstrat templele şi statuile sale? Ce s'a făcut toată acea populaţie de zei — creaţii ale amăgirii? Nici praf nu mai există din ei şi amintirea lor nu este decât un prilej pentru gândire de a admira extravaganţa oamenilor şi judecata lui Dumnezeu. Iisus Hristos, singur, a rămas neclintit pe altarele Sale, nu numai într'un ungher al lumii, ci peste tot pământul începând dela sălbaticii din junglă şi pădurile africane, până la popoarele cele mai avansate în cultură. Cele mai celebre monumente de artă adăpostesc sfintele Sale icoane. Slujbele cele mai măreţe întrunesc popoarele la umbra numelui Său; poesia, muzica, pictura, arhitectura, se întrec să vorbească de El şi să-I aducă închinare de adoraţia ce I s'a arătat dealungul veacurilor. Este adevărat că mâini duşmane au încercat adeseori să-L doboare de pe altarele Sale, însă neputinţa lor n'a avut alt rezultat decât să confirme gloria Sa, mărirea Sa „mărire ca a unuia născut din Tatăl". Fiecare ocară părea că-L măreşte. Geniul l-a protejat împotriva geniului, ştiinţa contra ştiinţei, o împărăţie contra alteia. El şi-a făcut arme din toate armele ce-au fost ridicate împotriva Lui şi când Il credeau la pământ, lumea l-a văzut sus, liniştit, senin stăpân adorat! „Iată omul"... pe care-l adorăm.

Moştenirea lui Isus: adevărul!

O atât de puternică personalitate omenească, un «proroc puternic în faptă şi'n cuvânt înaintea lui Dumnezeu, şi a tot norodul» (Lc. 24. 19), un om care posedă puterea de a săvârşi minuni, un învăţător pe care mulţimi fără număr (Lc. 11, 29, 12, 1 etc.) Il urmează pretutindeni cerşindu-i cuvântul dătător de viaţă nouă, trebue să fie mai mult decât om: Dumnezeu. Şi dumnezeirea Lui, e mărturisită omeneşte demult. Au mărturisit-o orbii care numai cu cuvântul Său şi-au căpătat vederea, ologii cari la porunca Lui au putut să umble, surzii cari au auzit, leproşii cari s'au curăţat, bolnavii de tot felul cari s'au vindecat, morţii pe cari i-a înviat. A mărturisit-o sutaşul (Longin) la picioarele Crucii de pe Golgota (Mat. 27. 54).

Dar totuşi, acum când Hristos învinge moartea „fiind cel dintâi în învierea morţilor" (F. A. 26, 23) simţi o curată desfătare sufletească, întorcându-te cu vremile' napoi şi numărând steagurile neputinţei şi răsvrătirii omeneşti, ce-au capitulat, cucerite, în faţa «Sfântului lui Dumnezeu». Dela fariseii martori ai «plinirii vremii» cari au aplicat minunilor lui Iisus proba de foc a urii, denaturându-le fără a le nega vreodată, dela raţionaliştii păgâni până la filosofii materialişti moderni şi contemporani cari i-au crucificat memoria, secolul 18 socotesc că a dat cel mai puternic asalt moştenirii lui Iisus în lume, cu gândul să o dărâme. Printre cei mai înverşunaţi duşmani ai vremii, contra lui Iisus, era unul care se bucura de privilegiul de a avea momente cu totul sincere: I. I. Rousseau. Acest om, în culmea gloriei sale, iniţiat prin studiu în tainele trecutului şi prin viaţa sa în progresele secolului în care el era «o podoabă», avea să vorbească odată, într'o profesiune de credinţă, despre tot ce meditaţiile sale asupra problemelor religioase au lăsat îndoieli sau certitudini în mintea sa. Dupăce tratădespre Dumnezeu într'un mod cam şovăelnic, ajunse la sf. Evanghelii şi la Iisus Hristos. Aici, acest suflet de filosof flotant între eroare şi adevăr, a pierdut deodată ezitarea şi cu o mână hotărâtă, ca cea a unui martir, uitând timpul său şi pe sine însuşi, scrise o pagină demnă de un teolog, care se termină cu aceste elocvente cuvinte: «Dacă viaţa şi moartea lui Socrate sunt ale unui înţelept, viaţa şi moartea lui Iisus sunt ale unui Dumnezeu» Un alt om, o altă elocvenţă, o altă glorie, o altă necredinţă, un alt secol, un cuceritor, un legislator, un întemeitor de imperiu, unul din acei cari au stăpânit trecător lumea, se plimba într'una din zilele lungului său exil ce expia greşelile trecutului şi limpezea cărările viitorului, în insula sf. Elena, în Oceanul Atlantic, unde gloria sa apuse ca un meteor în flăcări ce apare, luminează şi se stinge. «Ce-mi poţi spune despre Iisus Hristos?» întrebă el pe unul din credincioşii săi tovarăşi de exil. Mareşalul se scuză, spunând că n'a avut timp să se gândească la această chestiune. Atunci vulturul captiv, Impăratul Napoleon, cu o inimă care se umpluse demult, se puse să compare pe Iisus cu sine însuşi şi cu cei mai mari oameni ai istoriei. Relevă diferenţele caracteristice cari pun pe Iisus aparte de omenire şi după un torent de elocvenţă, sfârşi cu aceste cuvinte: „In sfârşit, eu mă recunosc a fi om şi îţi spun că Iisus Hristos n'a fost om".

Se poate grăi altfel despre cineva care mărturisea călăilor săi chemarea Sa: «Eu spre aceasta m'am născut şi pentru aceasta am venit în lume ca că mărturisesc adevărul (Ioan 18. 37)? Adevărul... Da! El însuşi e Adevărul! Cine a mai păşit înaintea oamenilor cu astfel de cuvinte? Cine ar fi primit răsplată pentru hotărârea cu care au fost spuse palme şi scuipiri şi bătăi şi ocări şi moartea pe cruce, cu răbdarea unui miel dus la înjunghiere? Prea mare preţ plătit lumii, ca să-şi aşeze aci împărăţia adevărului, moştenirea Lui, opera Lui, care a rămas şi creşte mereu, încremenea opera multor oameni iluştri, moare odată cu ei sau dacă rămâne se decolorează, ca orice creaţie ce contează pe elemente vremelnice. Impărăţia Lui, e triumful adevărului. Şi «oricine care purcede din adevăr ascultă glasul Său» (Comp. Ioan 18, 37) şi ancorează în împărăţia Lui. Oricine care umblă după cuvântul Său, umblă în adevăr. Viaţa trăită în El, după cuvântul Său, e adevăr aici pe pământ; Dincolo — triumf! Alt fel, minciună, amăgire, deşertăciune! Şi noi ştim că cerul şi pământul vor trece, dar cuvintele Lui, împărăţia Lui, moştenirea Lui, — niciodată!

Moştenitorii Lui: luminători în lume, cruciaţi ai adevărului

Te bucuri când bunul simţ şi curăţenia inimii tale te apropie de suflete alese şi pline de duh, de minţi isteţe, de voinţi luminate ce-ţi uşurează cu înţelegerea generală a sufletelor deschise drumul prin lumea propriilor tale nevoi şi-ţi arată cărările dreptei izbânzi. Cât trăeşti, porţi în tine ceva din fiinţa lor. Şi sunt doar oameni cei ce-ţi sunt pildă şi îndemn la lucruri folositoare ţie şi lui Dumnezeu, bineplăcute. Dar, când ca creştin, porţi în tine simţirea Fiului lui Dumnezeu şi urmele cuelor Lui, când te frângi pentru izbânda adevărului şi te stingi ca să luminezi pe alţii, cu cât mai mare trebue să fie bucuria ta? Orice suflet e moştean al lui Hristos şi capabil să obţină cetăţenie în împărăţia Sa, dar, cu această condiţie: să-ţi iai crucea şi să-l urmezi! Indemn ce pentru noi, cei ce slujim Lui şi-i strângem cu slabele noastre puteri lumea ostenită la picioarele Sale, **devine poruncă.** *Poruncă de care vrem să ne aducem aminte, s'o înţelegem, s'o urmăm. E tot ce urmăresc aceste cuvinte (culese din multe părţi şi date mai departe) ce vreau să vâre la inima multora din cei ce n'au pus zăvoare pe ea, gânduri de slavă, acum când Hristos învie. «Căci aşa ne-a poruncit nouă Domnul (să facem): Te-am pus drept lumină neamurilor ca să fii spre mântuire până la marginile pământului (cf. F. A. 13, 47). Pentru a parte acum* la învierea Domnului, acum trăieşte în mod mistic şi este răpit de mărirea cea viitoare: „Eri cu Tine m'am îngropat Hristoase, astăzi mă scol împreună cu Tine, înviind Tu, m'am răstignit cu Tine eri, însuţi împreună mă preamăreşte Mântuitorule întru Impărăţia Ta". (Octoihul mic pg. 205).

Dar precum am văzut, mântuirea şi bucuria izbândei nu se refereşte numai la om. Cu bucuria învierii noastre se împreună şi *bucuria pentru transfigurările cosmosului,* pentru încetarea împărăţiei stricăciunii, pentru *mântuirea făpturii întregi,* pentru începutul vieţii celei veşnice. Ochiul spiritual priveşte cu dor sfânt spre mărirea viitoare — spre acea blagoslovită libertate a fiilor lui Dumnezeu, la care va lua parte toată făptura.

Astfel învierea este un eveniment de mare importanţă cosmică. Prin aceasta, cosmosul, ca şi omul, chiar acum este străbătut de razele gloriei cereşti într'o formă tainică şi a primit o nouă şi înaltă vrednicie. Ea a primit acum germenele mântuirii. Biserica noastră vesteşte neîncetat în cântările sale: „că a înviat viaţa tuturor *şi a dăruit lumii* curăţire şi mare milă". (Octoihul mic, pg. 124). „Ingroparea Ta Doamne, legăturile iadului zdrobindu-le, le-a rupt, învierea cea din morţi *lumea a luminat,* Doamne mărire Ţie" (Oct. pg. 128).

„Scularea Ta cea de viaţă dătătoare Doamne, toată lumea o a luminat, *şi făptura cea stricată o a chemat,* pentru aceasta din blestemul lui Adam mântuindu-ne strigăm: Atot puternice, Doamne, mărire Ţie". (Octoih pg. 92).

„O minune, cum a gustat moarte viaţa tuturor, ci precum a voit, lumea a luminat, care strigă şi grăieşte: Cela ce Te-ai sculat din morţi, mărire Ţie". (Oct. pg. 70).

De aceea este chem atătoată suflarea şi toată făptura să laude şi să preamărească pe Domnul: „Să se veselească celea cereşti şi să se bucure cele pământeşti; că a făcut biruinţă cu braţul său Domnul, călcat-a cu moartea pe moarte, începător învierii morţilor s'a făcut, din pântecele iadului ne-a mântuit pe noi, şi a dat lumii mare milă" (Oct. pg. 93).

„Toată suflarea şi toată făptura pe Tine Te măreşte Doamne, că prin cruce moartea ai stricat, ca să arăţi popoarelor învierea Ta cea din morţi, ca un iubitor de oameni". (Oct. pg. 86).

Punctul culminant îl ajunge aceasta dispoziţie în noaptea învierii şi în pregătirile pentru sărbătoarea învierii, în slujbele din săptămâna patimilor. In cursul săptămânii patimilor se prezintă în mod cuceritor, zilele ultime din viaţa pământească a Mântuitorului; drumul suferinţei Lui, cina cea de taină, patimile, moartea şi îngroparea Lui. In aceste zile stăpâneşte o gravă atmosferă, care stăbate mult dincolo de zidurile bisericii; care nu este legată numai de sfânta slujbă, ci stăpâneşte şi în viaţa familiară acasă. In această linişte sărbătorească din din săptămâna patimilor fiecare credincios parcă aude paşii Domnului, care păşeşte spre locul jertfei, spre Golgota. O dispoziţie sărbătorească de pocăinţă, de profundă mişcare internă. Joi noaptea se cetesc cele douăsprezece Evanghelii — prezentarea şi trăirea patimilor Mântuitorului. Intre Evanghelii credincioşii cu profundă evlavie cântă: „Pe lemn ai fost spânzurat, Celace a spânzurat pământul pe ape; cu cunună de spini a fost încoronat Impăratul îngerilor; cu purpură de batjocură s'a îmbrăcat, celace îmbracă ceriul cu norii; cu cuie a fost pironit mirele bisericii, cu suliţa a fost străpuns Fiul Fecioarei. Inchinămu-ne patimilor Tale Hristoase (3 ori). Arată-ne nouă şi mărită învierea Ta.

In minunat de frumoasa slujbă de Vineri noaptea mult mai puternic răsună glasul de încredere şi de nădejde din cântările prohodului cântate lângă Epitaf: „Iosif cel cu bun chip de pe lemn luând prea curat trupul Tău, cu giolgiu curat înfăşurându-l şi cu mirezme împodobindu-l în mormând nou l'a pus". „Muierilor purtătoare de mir arătându-se îngerul, a strigat: Miresme se cuvine morţilor, iar Hristos stricăciunii s'a arătat strein". După aceea urmează alternativ câte-un vers din psalmul cel mare al morţilor (119) şi câte-un vers referitor la punerea în mormânt a lui Hristos şi la biruinţa Lui: „Fericit cel fără păcat în cele, care umblă în legea Domnului".

„Viaţă în mormânt ai fost pus Hristoase, şi cetele îngereşti s'au spăimântat, mărind coborârea Ta".

Intr'o minunată armonie şi reciprocă întregire alternează într'una cuvântul psalmistului din V. T. care este însoţitorul mortului şi glasul bisericii pline de evlavie covârşitoare în faţa mormântului Mântuitorului:

„Fericiţi ceice cearcă mărturiile Lui, cu toată inima lor caută pe Dânsul".

„Mărimu-te pe Tine, o Isuse, Impărate, preamărim îngroparea Ta şi patima Ta cea mântuitoare".

Glasuri de tânguire şi de nădejde răsună alternativ în aceste cântări. Această dispoziţie creşte şi se intensifică în măsură ce ne apropiem de sărbătoarea învierii. La un punct culminant ajunge această dispoziţie în slujba din Sâmbăta patimilor. Biserica este încă îmbrăcată în doliu, celebranţii sunt îmbrăcaţi în odăjdii negre, rugăciuni de pocăinţă se rostesc, dar asupra acestora pluteşte o presimţire ca o adiere a învierii.

tru izbândă, Isus ne promite o cunună îmbiindu-ne o cruce. «Să nu rămână stearpă»! (I Cor. 1. 17.).

Căci durerile ceasului de față, de-ar fi, când ar fi, unde ar fi, nu pot să stee în cumpănă cu mărirea care va să se arate pentru noi (cf. Rom. 8, 18) Oricând «gata fiind a merge cu Domnul și la temniță și la moarte (cf. Luca 22. 23) să pornim cruciada adevărului, nizuind să ajungem acolo încât «întru numele lui Iisus, tot genunchiul să se plece»! (Fil. 2 10). Doar „noi propovăduim pe Hristos cel răstignit" (I. Cor. 1 23). Și el ne furnizează arme, ne dă putere, ne dă «ce să vorbim și cum să vorbim»! Noi mai trebue să punem râvnă, devotament, sacrificiu: crucea. Numai cu ele e sigură și deplină isbânda. Altfel, nu! Numai atât așteaptă „cel ce-a biruit lumea" dela moștenitorii săi: luminătorii lumii, preoții așezământului celui nou, cuceriții apostolatului.

Să 1 le dăm, de Inviere!

Hristos a înviat!

Atena, Aprilie, 1934.

Grigorie T. Marcu.

Paștile

Invierea Domnului este ziua bucuriei generale. „Să ne luminăm cu sărbarea — glăsuește cântarea bisericească — și «*unii pe alții să îmbrățișăm, și să zicem fraților și celor ce ne urăsc pe noi; să iertăm toate pentru înviere*»...

Invierea confirmă Scriptura și profețiile, divinitatea Mântuitorului și nemurirea sufletului nostru. Fără înviere este zadarnică munca și viața noastră, — filosofia, știința, religia și biserica, și totul este zadarnic fără înviere. „Dacă n'a înviat Hristos, zadarnică este credința noastră.. acum însă *Hristos a înviat*, făcându-se începătura învierii celor adormiți", mărturisește sfântul apostol Pavel.

Invierea este o *lege a firii*, nu numai o credință religioasă. Natura renaște în fiecare an. In fiecare an îmbracă haină de sărbătoare, și această înnoire, care coincide cu sărbătoarea Invierii, face ca toată suflarea să se umplă de nespusă bucurie și să înalțe slavoslovii Providenței divine, pentru atâta prisos de viață și veselie, care se revarsă peste toată fața pământului.

Toate frnsețile s'au înseninat, toate inimile s'au deschis și toate gurile cântă cu voie bună slăvita Inviere: *Paștile frumoase, Paștile Domnului, Paștile preacinstite nouă ni-au strălucit, Paștile cu bucurie unii pe alții să îmbrățișăm, o Paștile mântuirea de întristare... Paștile nouă și sfinte, Paștile de taină, Paștile întru tot cinstite, Paștile Hristos Mântuitorul, Paștile fără prihană, Paștile cele mari, Paștile credincioșilor, Paștile cari ne-au deschis ușile raiului, Paștile cele ce sfințesc pe toți credincioșii».*

Așa cântă și tălmăcesc creștinii bine credincioși taina, bucuria și minunea Invierii Mântuitorului Hristos.

De o sută și de o mie de ori sânt fericiți, acei ce cred și mărturisesc credința în înviere, — căci fără înviere, viața nu are nici senz, nici preț, nici scop. Numai prin realitatea și prin sfinția învierii putem pricepe lumina și farmecul zilei de Paști, care numai odată se poate simți și trăi în cursul unui an. Numai odată, într'o zi: la Paști.

Paștile comemorează triumful vieții asupra morții și biruința spiritului nemuritor, asupra materiei neputincioase. De aceea să ne bucurăm de ele, căci la Paști însuș Dumnezeu coboară pe pământ și trăiește cu oamenii.

Sânt Paștile... Hristos a înviat!...

Pr. Il. V. Felea.

Izbândind asupra noastră

(=) In umbra nopții de primăvară, în armonia firii renăscute, bate earăș toaca din deal, și, cu lovituri, mai dulci și mai voioase, urmate de cântecul clopotelor chemătoare la închinare de Sfânta Inviere, ne avântă gândurile spre înălțime, pace și iubire în suflete coborând.

Cu o săptămână înainte, zidurile sfintei cetăți erau ecoul osanalelor poporului, în mâni cu stâlpări de finic, la întâmpinarea Celuice venea în numele Domnului, — pentruca, după puține zile, acelaș popor, în aceeaș cetate, să strige asurzitor:

Să se răstignească!

„Ci Fiul omului va merge precum este scris pentru Dânsul".

Și Domnul, răbdând și iertând, s'a jertfit prin moarte pe cruce, ca prin moartea Lui să ne aducă pe noi, oamenii, la mântuire.

A murit, pentruca omenirea să înceapă noul fel de viață, în care să se înstăpânească credința și iubirea cu toată frumusețea și puterea lor dumnezeească.

Ne copleșesc amintiri din viața curată și cuminte a satelor din întinsul țării, când priveam, în aceste sfinte zile, cetele de credincioși ale poporului nostru apropiindu-se, în belșug de bucurie, de casele Domnului.

Bătrâni cu earna în plete și cu gândul la vremuri trudnice, copii cu neastâmpărul vârstei fără griji de viitor, femei, bărbați, pătrunși de fiorul și rostul zilelor mari, prăznueau strălucitul praznic al bucuriei și al iertării, — și se deșteptau astfel cu toții la o nouă viață creștinească.

Dar taina nepătrunsă a învierii — lăsând la o parte filosoficeștile preocupări ale deslegării ei, — rămâne mereu prilej pentru mintea noastră d'a ne cerceta mai din adins și a ne cunoaște pe noi înșine, luând lumină din învățăturile neasămănate ale Mântuitorului care a înviat, moartea biruind.

Ear în fruntea învățăturilor Răscumpărătorului neamului omenesc aflăm: *legea îndurării și a iubirii de oameni*. De aici, din valul de dragoste și milă, vor izvorâ, cum dovedește trecutul neamului, încrederea necesară, speranța și optimismul moderat și regenerator: numai așa nu ne vor înfrânge patimile și greutățile în viața învălmășită de astăzi și de totdeauna.

Inălțați la sfințenia vieții creștine, izbândind întâi asupra noastră — să pășim în ziua slăvită a Invierii, care să ne îndemne și să ne ajute să fim mai iertători, mai buni și mai aproape de Acela pe care-L proslăvim, și care a grăit celor unsprezece ucenici, arătându-li-se după Inviere, și zicând:

«Datu-mi-s'a toată puterea în cer și pe pământ; drept aceea mergând învățați toate neamurile... să păzească toate câte am poruncit vouă; și eată, eu cu voi sânt, în toate zilele, până la sfârșitul veacului; amin».

In amintirea lui Alexandru de Mocsonyi

— Un sfert de veac dela moartea lui —

Duminecă, la 1 April, s'au împlinit 25 de ani dela moartea luminatului bărbat al vieții publice, naționale și bisericești, din Ardeal și Bănat, *Alexandru de Mocsonyi*.

Coborâtor, ca și Andrei Șaguna, dintr'o familie de origine macedoromână, a moștenit, — sub înrâurirea educației primite dela o excelentă mamă, — toate bunele însușiri ale înaintașilor săi, desăvârșindu-le.

Prin aceste însușiri, morale și intelectuale, ajutat și de situația sa materială, Alexandru de Mocsonyi a desfășurat timp de patru decenii o activitate îndrumătoare în viața publică a românilor din fosta monarhie austro-ungară.

Dupăce s'a retras (în 1874, tocmai înainte cu 60 de ani) din arena luptelor politice dela Budapesta, unde s'a distins prin cuvântările sale în apărarea neamului, Mocsonyi, credincios fiu al bisericii, și-a închinat activitatea problemelor culturale, bisericești și economice, ca membru fruntaș al congreselor naționale din Sibiu și al sinoadelor eparhiei dela Caransebeș, — aici cuvântul lui, totdeauna înțelept, generos și cumpănit, a fost ascultat și urmat cum trebue. „Statutul organic", în forma ce i s'a dat, este resultatul și al năzuințelor sale de progres în viața bisericii noastre ort.

In fruntea mirenilor, cari au înțeles glasul acestei biserici pentru zidirea catedralei mitropolitane din Sibiu, s'a înscris (în 1902) familia Mocsonyi, prin seniorul ei Alexandru Mocsonyi, cu suma de 60 mii coroane (aur), pe seama fondului catedralei, ca semn de pietate a sentimentelor sale către răposații membri ai familiei.

Titlu de recunoștință obștească și-a dobândit nobila familie și prin alte numeroase fapte izvorâte din dragostea de neam și lege.

*

Din prilejul împlinirii unui sfert de veac dela moartea neuitatului Alexandru de Mocsonyi, s'au ținut, în ziua pomenită, parastase atât la Foeni, în mausoleul familiei, cât și în alte centre ale țării. La comemorarea dela Foeni, unde parastasul a fost oficiat de P. S. Sa Episcopul *Grigorie* al Aradului, a luat parte și dl prof. *D. Gusti*, fost ministru, care a rostit frumos și cuprinzător cuvânt în numele Suveranului și al Fundațiilor regale culturale.

S'a sărbătorit astfel, după 25 ani, amintirea unei mari personalități, care a fost o rară podoabă nu numai a Banatului, ci și a întregii țări românești.

Biserica noastră va purta totdeauna merituosului dispărut o bună și pioasă aducere aminte.

După lungi și numeroase capitole din V. T. cari se referă la N. T. și la nădejdea izbăvirii de moarte prin brațul cel tare al Domnului, răsună în mijlocul bisericii: „Pe tinerii cei binecredincioși în cuptor" — o închipuire a învierii Domnului — iar corul de sus intervine după fiecare verset cu cuvintele: „Lăudați și preamăriți pe Domnul în veci". Dispoziția se intensifică, crește ca valul mării. După cetirea „apostolului" urmează un moment de supremă încordare sufletească. Un trio de voci tinere rostește cuvintele Psalmistului: „Scoală-Te Doamne, Dumnezeule, judecă lumea, pentrucă Tu stăpânești in veci". Corul credincioșilor răspunde cu o puternică înălțare sufletească: „Scoală-Te Doamne, Dumnezeule, judecă lumea, pentrucă moștenirea Ta este în neam și în neam". Și iarăși cântă vocile tinerești, dar acum un verset din Noul Testament: „Hristos paștile noastre, Mielul lui Dumnezeu, cel junghiat de viu, care ridică păcatele lumii". Iar corul credincioșilor răspunde: „Scoală-Te Doamne". Toată nădejdea cea nouă, tot conținutul credinței se concentrează în această strigare. Este un strigăt pătimaș al sufletului, o cerere fierbinte a întregii Biserici, este o luptă cu Dumnezeu. *El trebuie să învieze!* Pentrucă fără învierea Lui zadarnică este credința noastră, zadarnică este mântuirea noastră. Este o caldă și vie actualizare a covârșitoarei și cutremurătoarei Evanghelii. Neîncetat crește și se intensifică încordarea sufletească a credincioșilor, ca un crescendo sufletesc, ca o puternică simfonie sufletească. Glasurile argintii ale tinerilor cu cuvintele promițătoare de bucurie și credincioșii cari cu insistență cer și se roagă și se prostern la groapa Stăpânului lor.

Pe urmă iar cântă tinerii: „Ingerul a strigat cei pline de dar: Bucură-te Fecioară, bucură-te și iarăși zic bucură-te, că Fiul tău a înviat a treia zi din groapă. Și pe morți i-a ridicat, veseliți-vă popoare". (Oct. pg. 209). Corul credincioșilor răspunde acum: „Scoală-Te, Doamne, Dumnezeule, judecă pământul, pentrucă moștenirea Ta este în neam și neam". Și în sfârșit strigătul de bucurie al tinerilor: „Scoală-Te, Doamne, judecă pământul, pentrucă Tu *stăpânești în veci*". Acum iasă diaconul din altar, îmbrăcat în odăjdii albe de argint, semnul bucuriei și cetește evanghelia despre înviere: Mironosițele vin la mormânt, piatra este răsturnată și îngerul le zice: „Ce căutați pe cel viu cu cei morți? El a înviat. Mergeți și spune-ți ucenicilor".

Urmează noaptea învierii plină de bucurie și de iubilare. La ora douăsprezece sună din gura preotului și a diaconului, — în mijlocul mării de luminări aprinse — cuvintele așteptate cu atâta dor: „Ziua învierii, popoarelor, să ne luminăm, Paștile Domnului, Paștile, că din moarte la viață și de pe pământ la cer Hristos Dumnezeu ne-a trecut pe noi, ceice cântăm de biruință". (Oct. pg. 204). După aceasta izbucnește ca un val cotropitor din pieptul credincioșilor cântarea de biruință din noaptea învierii: „Hristos a înviat din morți, cu moartea pe moarte călcând, și celor din morminte viață dăruindu-le". Acest imn frumos se repetă de nenumărate-ori. El este covârșitor prin conținutul său dumnezeesc. Iar prin întrebuințarea sa veacuri dealungul a devenit exprimarea bucuriei învierii în forma cea mai cunoscută, cea mai populară și cea mai iubită de toată lumea ortodoxă. Intre acestea se înșiră unul după altul frumoasele catavasii la sfânta și luminata zi a Paștilor.

„Să ne curățim simțirile și să vedem pe Hristos strălucind, cu neapropiata lumină a învierii, și bucurați-vă zicând: Luminat să auzim, cântându-i cântare de biruință".

„Acum toate de lumină s'a umplut, și ceriul și pământul și cele dedesubt, deci să sărbeze toată făptura învierea lui Hristos, întru care s'a întărit".

Venit-au mai nainte des de dimineață cele ce au fost cu Maria, și aflând piatra răsturnată de pe mormânt, auzit-au dela îngeri: Pe Celace este în lumina cea pururea fiitoare, pentru ce-l căutați între cei morți ca pe un om? Vedeți înfășurăturile cele de îngropare, alergați și lumii propoveduiți, că s'a sculat Domnul omorând moartea, că este Fiul lui Dumnezeu, celce mântuiește neamul omenesc".

„Celace a mântuit pe pruncii din cuptor, pătimește ca un muritor *și prin patimă cel muritor îl îmbracă în frumseța nestricării*, cel unul binecuvântat, Dumnezeul părinților și preamărit". (Octoihul mic, pg. 204 secv.).

Acesta este sâmburele, focarul, nervul de viață al întregei evlavii ortodoxe — bucuria pentru Domnul care a înviat, care trăiește, bucuria pentru cel viu și preamărit, pentrucă viața Lui este și viața noastră veșnică și preaslăvită.

Aceeaș bucurie a învierii vibrează și în cele mai valoroase creații ale vieții spirituale rusești, așa de pildă în suprema creație religioasă [1] a lui Dostoievski capitolul la mormântul starețului Sosima, suprascris „Nunta din Cana" întâlnim acelaș talaz al bucuriei învierii, al bucuriei pentru biruința vieții veșnice.

Acelaș lucru se poate spune despre poezia lui Alexei Chomiakov: „Noaptea învierii în Kremlinul din Moscova". Moscova așteaptă, în liniștea nopții, ora sfântă se apropie și deodată tot văzduhul vibrează de sunete argintii...

[1] Dostoievski: „Frații Karamasov".

Probleme, fapte, comentarii

Care e mai orb? *Intr'una din zilele postului mare am avut ocaziunea să stau de vorbă cu o delegaţie dintr'un sat din apropierea Mediaşului. Venise la Sibiu, în frunte cu preotul, ca să solicite un ajutor pentru terminarea bisericii. Din delegaţie făcea parte şi un ofiţer invalid, care şi-a pierdut vederea ochilor. Era purtat de mână, căci nu vedea de loc. Din câteva vorbe ce le-am schimbat cu el, am simţit însă imediat, că avea cu atât mai limpezi ochii sufletului. Vederea lui era întoarsă spre cele dinlăuntru şi cu ochii inimei sale luase contact cu Mântuitorul (Efezeni 1, 18). Mi-a vorbit cu căldură despre minunata scriere alui S. Bulgakoff* „Ortodoxia“, *pe care i-au cetit-o alţii. După ce ne-am despărţit, rămânând cu bucuria de a fi cunoscut pe acest om, mi-am zis în gândul meu: Oare câţi dintre preoţii noştri, cari văd; oare câţi dintre intelectualii noştri, cari au vederea ochilor, au cetit şi au luat cunoştinţă, ca acel orb, despre cuprinsul cărţii* Ortodoxia? *Şi dacă se găsesc şi de aceia cari nu-şi încordează ochii pentru astfel de lecturi, mă întreb: Nu sunt ei mai lipsiţi de vedere decât acel orb de ochii trupului? Nu li se potriveşte acelora cuvântul Domnului:* «Ochi având, nu vedeţi, şi urechi având, n'auziţi» *(Marcu 8. 18).*

*

„Viaţa Ilustrată“. — A apărut Nrul al 2-lea, pentru April 1934, al revistei, ce se publică, în cele mai bune condiţii, sub auspiciile secţiei Sibiu a FOR-ului. Este un număr, care intră de Sfintele sărbători ale Paştilor în familiile noastre şi le aduce o aleasă lectură, instructivă şi distractivă sănătoasă, în articole, cronice, informaţiuni, semnate de fruntaşi, mai vechi şi mai tineri, ai scrisului românesc. Numeroase ilustraţii împodobesc paginile revistei, — precum şi un supliment artistic, reprezentând pe Isus Hristos în mozaic bizantin din veacul al 12-lea.

Dintre articolele publicate, remarcăm de astădată o temeinică tălmăcire despre «*Ortodoxie şi Românism*», ca răspuns la o alternativă expusă de curând în coloanele unei gazete de-a confraţilor noştri dela Blaj. Alternativa este construită în forma următoare:

Ori ortodoxie creştină, una şi universală, — ori ortodoxie naţională, care variază dela popor la popor şi ne duce la zeii naţionali, păgâni.

In mod mai firesc însă, alternativa ar primì următoarea formă:

„Ori biserică romano-catolică, — ori biserică naţională. Cu amândouă *deodată* nu poţi fi. Deci: ori-ori!“

Pentru mai buna înţelegere a problemei, autorul articolului arată punctul de vedere *catolic* în chestia naţionalităţii. „Biserica romano-catolică, prin însaşi constituţia ei şi prin întreg spiritul ei, exclude bisericile naţionale“.

Ce fel de situaţie are astfel biserica unită *română* în raport cu biserica romano-catolică şi cu doctrina cuprinsă în „Syllabus“-ul ei, — şi de ce biserica aceasta păstrează legăturile cu cele greco-catolice, — sânt întrebări de interes naţional şi de mare actualitate, la care competenţa autorului răspunde documentat, obiectiv şi cu spirituale observaţii.

Viaţa Ilustrată va fi citită de multă lume, fără să mai insistăm.

*

„Dumineca Copiilor“ este numele revistei acum apărute în Bucureşti, ca publicaţie ortodoxă de educaţie religioasă morală. Noua revistă (un număr costă 4 lei) promite să fie o bună prietenă a copiilor şi, tot la două Dumineci, să le aducă în paginile ei, — cu multe şi frumoase ilustraţii în text, — comori de mare preţ, din cărţile sfinte şi din viaţa creştină a copiilor, în legătură cu lumea înconjurătoare.

Intre colaboratorii Duminecii Copiilor se găsesc scriitori de seamă, ca V. Militaru, Lascarov-Moldovanu, Batzaria, M. Lungianu, A. Culea şi mulţi alţii; ear din Ardeal păr. Tr. Scorobeţ (Sibiu), Sebastian Stanca (Cluj), Evuţian (Oradea).

Astfel revista va fi una dintre cele mai bune şi cea mai potrivită pentru copiii noştri, cari o vor iubì de sigur şi o vor respândì cum merită.

*

La Băile Herculane, în fermecătoare staţiune climaterică balneară a ţării, s'a ţinut, săptămâna trecută, congresul general al studenţimii române creştine. S'au întrunit, la acest congres, peste patru mii de studenţi şi studente dela toate universităţile româneşti şi au discutat chestiuni privitoare la situaţia actuală a tineretului din ţara noastră în scop ca celor ieşiţi din laboratoarele facultăţilor să li se deschidă posibilităţile cuvenite spre a-şi valorifica puterile de muncă şi destoiniciile.

Desbaterile congresului s'au desfăşurat pe linia celor două idei călăuzitoare de mai bine de un deceniu ale studenţimii: ideea naţională, dela care cu preţul vieţii lui nu înţelege să renunţe şi dela ideea creştină, pe care o consideră ca un „pilon“ al existenţii lui, idei în lumina cărora trebue interpretat tot crezul tineretului.

Vom da aici o sinteză a problemelor desbătute în congres cu spiritul lor adevărat.

In direcţia naţionalismului realist şi constructiv studenţii au luat atitudine demnă şi hotărâtă împotriva revizionismului maghiar, înţelegând să ducă o luptă intelectuală prin redactarea unui memoriu în toate limbile, ca să fie trimis tuturor uniunilor naţionale studenţeşti din lume, în care să fie înfăţişată obiectiv şi cu tot aparatul critic „dreptatea cauzei româneşti din provinciile locuite de români şi certificată de jertfa celor 800 mii eroi“. (Acesta e cuvântul şi atitudinea studenţimii, care trebue dus la Budapesta, iar nu palavragiile inventate de ziarele maghiare, cărora numai pe plac nu le e acest cuvânt).

Pentru isbândirea acestei acţiuni studenţimea „este gata să colaboreze cu Liga antirevizionistă“. — La dorinţa studenţimii, dl profesor universitar Onisifor Ghibu a expus situaţia de fapt a „statusului catolic“ în urma căreia prin o moţiune cere: „intervenţia forurilor legale de a da curs sentinţelor justiţiei române“ în această chestiune — ca şi în cea a Fundaţiunii Gojdu. S'au mai discutat problema românilor de peste hotare, pentru studenţii cărora cere să se formeze un cămin.

Referitor la problema mult oropsiţilor moţi, amăgiţi de toate partidele politice şi exploataţi în mod barbar de câţiva evrei cari le-au acaparat munţii isvor de avuţie pentru ei şi stat, a ţinut un raport documentat delegatul centrului clujan. Ziua a treia a fost într'adevăr cea mai entuziastă manifestare a naţionalismului intransigent, care nu vrea să pacteze şi să cocheteze cu partidele politice, declarându-se ferm pentru cele două organizaţii: „Garda de fier“ şi Liga apărării naţionale creştine.

Cu toată ezitarea, care există la celelalte categorii, de-a-ş spune răspicat gândul şi crezul, studenţimea şi-a spus şi de data aceasta, mai semnificativ decât altă dată, hotărârea dârză de-a rămânea în cadrele naţionalismului intransigent, militând în organizaţiile de dreapta mai sus amintite.

O zi de mărturisire a crezului naţionalist al tinerei generaţii peste care nu se poate călca cu una cu două, de s'ar ridica toate stihiile prezentului, pentrucă ea are rădăcini în trecutul pământului românesc şi înfloreşte în viitorul apropiat. Sinceritatea, spontaneitatea acestor mărturisiri (despre care cu regret constatăm că o mare parte din presă nu le-a înţeles tonul) a alcătuit frumuseţea tinereţii încă necompromise.

O a doua ideie călăuzitoare, cu tot atâtea rezonanţe în sufletul clocotitor şi setos de viaţă curată al tineretului, a fost cea creştină. Două rapoarte au umplut cadrul acestei idei: Pericolul naţional al francmasoneriei şi comunismului susţinut de centrul Chişinău şi pericolul naţionel al sectelor religioase susţinut de centrul Sibiu.

In faţa acestor curente disolvante spiritualismul creştin în armonie cu ideea naţională, este izvorul cu nesecate puteri din care se va plămădì sufletul tineretului. Studenţimea: „înfierează cu categorică intransigenţă francmasoneria şi comunismul, *ducând lupta făţişă şi dârză pentru triumful definitiv al spiritualităţii creştine şi a naţionalismului realist şi constructiv*», spune moţiunea între primele ei deziderate. Tot aici se trimite o telegramă vajnicului apărător şi crainicului acestei spiritualităţi, profesorului universitar Nichifor Crainic.

Aceste două idei nedespărţite sunt aluatul din care se plămădeşte structura sufletească a tineretului de azi, şi fiinţa neamului de mâne.

V. Coman.

Dar în fine cine cunoaşte Rusia şi în deosebi Moscova ştie cum se trăieşte acolo bucuria învierii: acea tăcere pătrunsă de o tainică aşteptare, până-ce în sfârşit primul dangăt de clopot din Kremlin deslănţue o mare tălăzuitoare a sunetelor de clopote din nenumăratele biserici ale capitalei, valul luminat al procesiunllor bisericeşti, cântecele de iubilare, sărutul frăţesc în biserici şi — ce este mai minunat — înălţarea sufletească, această senzaţie de o nemărginită fericire.

Şi în sfârşit: cugetarea religioasă rusească, filozofia religiei vibrează în întregime de bucuria invierii Domnului. Cea mai frumoasă „Scrisoare de Paşti“ a filozofului Vladimir Soloviev poartă titlul: „Hristos a Inviat“. Există o neîncetată evoluare în istoria întregului cosmic, este lupta vieţii care vrea să se afirme. *Invierea lui Hristos este desăvârşita biruinţă a vieţii.*

Dacă Hristos n'a înviat, dacă s'ar fi dovedit că a avut dreptate Kaiafa şi Irod şi Pilat au fost înţelepţi, lumea aceasta ar fi un nonsens, o împărăţie a răului, a înşelăciunii, a morţii. Nu este vorba aici de o încetare a unei vieţi oareşcare, ci e vorba că ar putea înceta *adevărata* viaţă, viaţa dreptului desăvârşit. Dacă *această* viaţă n'ar putea învinge pe duşman, ce nădejde ni-ar mai rămânea pentru viitor? Dacă Hristos n'à înviat, cine ar puteà învia?

Hristos a înviat! [1]

Dr. Nicolae Tărchilă.

[1] Vladimir Soloviev: „Sontags u. Osterbriefe“.

Ce limbi a vorbit Isus? — A şti care este idiomul în care s'a exprimat Mântuitorul, în care a vestit evanghelia, în care s'a înţeles în conversaţiile Sale cu apostolii şi cu prietenii, e important din punct de vedere istoric şi teologic, dar mai ales ermineutica biblică trage un co vârşitor folos din această cunoaştere. Pentru a prinde înţelesul adevărat al atâtor expresii şi fraze biblice, cari până astăzi au rămas un mister, cunoaşterea dialectului întrebuinţat de Isus formează un izvor principal pentru filologia biblică, deaceea problema aceasta a preocupat pe mulţi scriitori. Astfel încă în 1772 italianul *G. Rossi* scrie: Dissertazione della lingua propria di Christo...; acelaş subiect îl preocupă pe *Delitzsch:* Über die palästinische Volkssprache, welche Iesus u. seine Jünger geredet haben; *A. Meyer* scrie: Jesu Muttersprache; *M. Schultze;* Gramm. d. aram. Muttersprache Jesu (1899); *G. Dalman:* Die Worte Jesu (1930), Die drei Sprachen Jesu etc. Cea mai nouă lucrare este în această privinţă studiul Arhim. *Evghenie Antoniade* publicat în 1933 la Atena sub titlul: Το πόβλημα τῆς γλώσσης τοῦ Ιησοῦ. Iată câteva frânturi cari pot interesa şi pe cetitorii noştri: Vechea filologie bisericească nu s'a întrebat privitor la limba maternă a lui Isus, deoarece cei vechi erau de credinţa, că atât Mântuitorul ca Dumnezeu, cât şi apostolii, mai ales în urma pogorârii Duhului sfânt asupra lor, au cunoscut toate limbile. Astfel zice *Ciril* al Ierusalimului: Ioan şi ceilalţi apostoli vorbiau toate limbile popoarelor, iar *Theodoret* scria: „Dumnezeeştilor apostoli, graţia Duhului sfânt li-a dăruit cunoaşterea limbilor, deoarece trebuiau să fie învăţătorii tuturor neamurilor“...

Faptul, că în cărţile Noului Testament s'au păstrat câteva expresii de origine semită, a generalizat părerea că un dialect semitic — ebraica, siriaca, sirochaldaica sau aramaica — a fost limba vorbită de Mântuitorul. Problema dialectului, în care a grăit Isus poporului iar ca învăţător ucenicilor Săi, este strâns legată de problema limbii materne a iudeilor palestinieni contimporani, între care s'a născut şi în mijlocul cărora a activat. Limba în care a predicat nu este deci diferită de cea a iudeilor, iar limba vorbită de aceştia n'a fost cea ebraică ci aramaica, (Nume care derivă dela Aram unul dintre fiii lui Sim, fiu al lui Noe). Această limbă a înlocuit încetul cu încetul pe cea ebraică până ce i-a luat locul. De aici nu rezultă că ebraica ar fi fost cu totul necunoscută poporului. Iudeii timpului lui Hristos aveau pe locuinţele lor o filosofie întreagă scrisă în limba ebraică. Un popor atât de evlavios cum au fost ei, nu putea să desconsidere filologia sfântă; în afară de aceea ei veneau în contact cu limba ebraică la cultul divin, unde se rostiau psalmi de rost şi unde se făcea lectură după textul ebraic. Dacă limba ebraică n'a dispărut din conştiinţa poporului, totuşi limba principală, cea vorbită, era limba aramaică. In cazul acesta nu încape nici o îndoială că limba maternă a lui Isus şi a apostolilor Săi a fost cea aramaică, cea a societăţii în care s'au născut şi au crescut. Noul Testament conţine multe mărturii, cari nu numai că pledează în genere în favorul limbii aramaice, dar dovedesc că în aceasta a predicat Mântuitorul evanghelia Sa, şi că în această limbă a pronunţat către bolnavi fraze şi cuvinte ale căror efect a fost vindecarea minunată. In sfintele evanghelii, şi mai ales în cele ale lui Marcu şi Ioan, s'au păstrat cuvinte şi expresii aşa cum au fost folosite de Mântuitorul, în forma lor primă deci. Astfel sunt: *corban* (Mc 7 11); *voanergheş* (Mc 3 17); *chifa* (Ioan 1 43); *raca* (Mt 5 22); *mamona* (Mt 6 24); *satana* (Mc 1 13); *gheena* (Mt 5 23); *veelzevul* (Luca 11 18); *effatta* (Mc 7 34); *talita cumi* (Mc 5 41); *avva* (Mc 14 36). In afară de acestea mai sunt de origine aramaică toate numirile compuse cu bar (var) ex.: *Varava, Varsava, Varnava, Vartimei, Vartolomei* (chalphai), *Zevedei* (Zavadai), *Tolmei* (Tholmai), *Thoma, Sila, Martha, Saphira, Vitezda, Gavatha, Golgotha, Vitphage, Gethsimane, Siloam,* apoi cuvintele: «*ravuni*», şi fraza „maran atha“. La dovezile oferite de textul biblic se adaugă mărturiile primei comunităţi crehtine din Ierusalim, la care aflăm încă acelaş graiu în care s'a rugat şi Isus lui Dumnezeu; astfel au numit ei câmpul unde şi-a aflat moartea Iuda spânzurându-se, *Acheldama* (câmpul sângelui). Din cele înşirate rezultă fără nici un pic de îndoială, că **limba în care a vorbit Domnul a fost cea aramaică.** O altă întrebare care se pune însă în această legătură de idei este: **vorbia Isus în afară de limba aramaică încă şi alte limbi, latina, greaca sau ebraica?** Având în vedere raportul iudeilor faţă de l. ebraică — în care se petrecea serviciul la templu etc. — trebue să admitem că atât Mântuitorul cât şi apostolii vor fi cunoscut într'o măsură oarecare şi l. ebraică. Din felul lor de vorbire rezultă doar că au citit Vechiul Testament.

Că Iisus ştia ebreeşte, avem o dovadă în Luca 4, 17. Aici se spune că au venit la Nazaret şi a intrat după obiceiul Său în ziua sâmbetei în sinagogă şi s'a sculat să citească. I s'a dat cartea proorocului Isaia şi deschizând a citit unde era scris „Duhul Domnului peste mine, pentru care m'au uns bine a vesti săracilor...“ Cartea din care a citit Iisus, a fost scrisă în limba ebraică, căci profeţiile se citeau întotdeauna după original în sinagoge. Rezultă că *Iisus poseda cuonştinţe de l. ebraică.* In ce priveşte cunoştinţele de limbă latină, se poate că dintre toate teoriile, cea care atribue Domnului astfel de conştiinţi, e cea mai puţin verosimilă. Nu merită atenţie spusele, că Iisus trebue să fie vorbit limba din cer a celor fericiţi, care este cea latină; că apostolii au compus evanghelia în limba latină, că Petru tocmai din această pricină a fost ales, fiindcă cunoştea limba latină şi era prin urmare demn a sta în fruntea bisericii latine, sau că înscripţia latină de pe crucea lui Iisus a fost cea mai aproape de capul Lui tocmai fiindcă latina i-a fost mai familiară. La acestea mai adaogă ei faptul că Palestina era provincie romană pe timpul Domnului. Dar nici acest argument nu are prea multă tărie pentru sine. Romanii

au respectat din cale afară obiceiul locului şi în chestii strict interne nu se prea amestecau. Astfel au recunoscut ei drepturile arhiereului, iar tribunalul superior, adică sinedriul din Ierusalim, îşi menţine aceeaş autoritate. Ba ce e mai mult, sub dinastia Irozilor, Iudeia se constitue în stat autonom, sub suveranitate romană, iar Irod cel Mare, întemeetorul dinastiei, aparţinuse acelor domnitori cari erau „rex socius et amicus populi Romani". Iudeii se conduc după aceleaşi legi, puse doar sub protectia statului care intervine abia în cazuri de tot grave. Iisus este învinuit pentru călcarea legii mozaice şi Pavel la fel. Nu s'ar putea spune că pe timpul Mântuitorului, nu s'ar fi vorbit latina în Palestina, căci s'au întrodus aici soldaţi romani, funcţionari, comercianţi, şi poate cele câteva cuvinte romane — cvadrant, as, legiune — sunt o dovadă tocmai în această privinţă. Latina nu a fost însă limba vorbită de toţi, dar nici de o majoritate măcar, fiindcă nu s'a impus. Rezultă că nici Maria mama lui Iisus şi nici protectorul ei Iosif nu aveau de unde să ştie limba latină. In masele poporului nici limba greacă nu era cunoscută. Iudeii încă nu preţuiau învăţarea de limbi străine. Desăvârşita cunoaştere a legii era pe timpul Mântuitorului principala îndeletnicire intelectuală a lor. Excepţiile adevărat că nu lipsesc, şi ele sunt cunoscute în istoria primului secol al bisericii. Familia lui Iisus ne aparţinând unei clase sociale mai bogate n'a avut nici măcar prilejul acesta pentru a învăţa limbile străine. Alipirea lui Iisus de Iosif şi Maria, în mijlocul cărora a crescut, precum evlavia şi respectul faţă de comorile spirituale ale Iudeilor, admit cu greu presupunerea că în Iisus s'ar fi ivit gustul şi necesitatea de-a se dedica filologiei greceşti. Mântuitorul a avut ocazia de-a sta de vorbă cu oameni cari vorbiau greceşte. Astfel evanghelia (Ioan 12 20) ne comunică că erau oarecari elini din ceice se suiseră să se închine la praznic. Aceştia (probabil prozeliţi greci) s'au apropiat de Filip, care era în Vitsaida Galileei şi l-au rugat zicând: „voim să vedem pe Isus". Nu ştim dacă a intrat Isus în vorbă cu acei elini, iar dacă a stat de vorbă, dacă le-a vorbit greceşte sau în altă limbă. Asemenea necunoscut ne este, dacă Isus a vorbit în limba greacă cu Pilat. In privinţa aceasta izvoarele păstrează tăcere. — Iată în ce rezum cercetările Arhim. Antoniade: Isus a posedat bine limba aramaică, nu-i lipseau însă nici cunoştinţele de ebraică. Alte limbi n'a cunoscut, sau cel puţin n'a făcut întrebuinţare de ele.

Prof. **Dr. N. Neaga.**

In noaptea Invierii

«Lumină din lumin' a răsărit».
In odăjdii preoţii se 'nchină.
De creştini biserica e plină,
Căci ceasul Invierii a sosit.

Cu luminiţe trec oamenii prin sat,
Purtând în suflet viaţa primăverii;
Sub bolţi răsună cântecu 'nvierii:
«Din mormânt Hristos a înviat»!

V. Gr. Fl.

Literatură religioasă pentru popor

Mijloacele prin care preotul poate realiza o rodnică activitate pastorală în parohie, sânt multiple şi variate. La loc de frunte fixăm literatura religioasă, anume: ce fel de cărţi de conţinut religios-moral să punem în mâna poporului, mai ales tineretului adult şi, cu ce fel de lectură să se prezinte preotul şi învăţătorul la o conferinţă sau la o şezătoare religioasă-culturală în faţa credincioşilor.

Fapt este, că la sate mai mult citeşte tineretul adult, le plac în special poveştile (Halima, Alexandru Macedon ş. a.). Conducătorii fireşti sânt datori să le desvoalte plăcerea şi pentru lectura religioasă-morală, premergând cu exemplu, prezentându-se la adunările lor cu astfel de cărţi.

In cele ce urmează voi arăta ce fel de lectură religioasă am utilizat cu succes la conferinţele ţinute, la care a participat mai ales tineretul adult şi femeile din Reuniunea ortodoxă.

Mai bun succes au avut cărţile din „Biblioteca povestirilor morale", redactată de păr. prof. A. Nanu.

Nr. 1. *Pilat din Pont*, în care se arată cum a fost pedepsit Pilat de împăratul Tiberiu. Lectură potrivită pentru săptămâna patimilor.

Nr. 2. *In slujba Domnului*, schiţe din viaţa pastorală. D. e. „Recrutul", schiţă potrivită cu prilejul concentrării tinerilor recruţi.

Nr. 3. *Mântuitorul*, în care se arată cum un preot care merge să împărtăşească pe un pădurar, converteşte pe un bandit, care-l atacă în codru.

Nr. 4—5. *Sângele creştinilor*, potrivită pentru zilele mucenicilor ce-i serbează biserica noastră.

Nr. 6. *Apostolii:* Sânt legende religioase.

Nr. 7. *Darul crucii*, schiţe din istoria Românilor. D. e. schiţa, Martirele ne prezintă credinţa Doamnei Neaga soţia lui Mihnea turcitul, care mai bine îşi îneacă 2 copile decât să-şi lapede legea.

Nr. 8. *Jertfa iubirii:* Ni se zugrăveşte iubirea de frate.

Nr. 9. *Graiul credinţii*, aflăm sinceritatea credinţei unei copilite.

Nr. 10—11. *Cruce de ţintirim:* ni se arată uciderea unor preoţi, învăţători şi alţi fruntaşi în anul 1919.

Nr. 12—13. *Mila cerului*, schiţă cu antecedenţele alegerii de episcop a lui Şaguna.

Nr. 14. *Mângăerea pocăinţii*, în care se arată pocăinţa tâlharului de pe cruce, lectură potrivită pentru săptămâna patimilor.

Nr. 15—16. *Binecuvântarea Domnului*, ni se zugrăveşte suferinţele unui preot bun, mizeriile pricinuite de răutatea omenească, credinţa lui înfruntă toate ispitele şi Dumnezeu îl răsplăteşte cu daruri nevisate. Potrivită a se ceti mai ales în familii unde sânt fetiţe mai mari şi când sântem încercaţi de soarte. —

E bună şi instructivă: „Biblioteca creştinului ortodox".

D. e. Nr. 7. Sf. *Cuminecătură*; Nr. 9. Sf. *Spovedanie*; Nr. 12. *Posturile*; Nr. 17. *Căsătoria* şi, altele. —

Cărţile părintelui I. Trifa: *Intâia, a doua, a treiasută de pilde, istorioare şi asemănări religioase*, apoi: *Zacheu Fiul cel risipitor, Corabia lui Noe, Sodoma şi Gomora, Căutaţi la paserile cerului* — cunoscute de cei din „Oastea Domnului".

Bibl.: *Ia şi ceteşte:* broşuri cari conţin povestiri instructive. — Biblioteca: *Presa bună*, fel de fel de istorioare morale foarte atrăgătoare şi cu învăţătura ce se desprinde uşor, neforţat în formă plăcută şi interesantă.

„Vieţile Sfinţilor" — de Sadoveanu-Pătrăşcanu, produc adâncă impresie asupra ascultătorilor.

Broşurile de mai sus, şi altele, sânt menite a da poporului nostru o sănătoasă hrană spirituală, să-i învioreze sufletul şi să-i stimuleze credinţa. Avem datoria să-i îndrumăm spre această lectură religioasă, fie că le dăm lor să citească, fie că citim noi la adunările religioase-culturale.

Mai sânt şi alte, nenumărete broşuri în direcţia de mai sus. Le recomand acelora cari poate nu le au şi nu le cunosc.*

Pr. **N. Topolog**
Turnişor.

* Spicuiri din lucrarea „Lectură religioasă pentru popor", citită la conferenţa pastorală a tractului Sibiu.

Libertate religioasă în Rusia sovietică

Guvernul comunist din Rusia, ameninţat în extremul orient de puterea Japoniei, s'a hotărât să închee cunoscutele acorduri politice cu diferite state din Europa şi din America.

Toate aceste state, conduse mai ales de interese economice, s'au grăbit să primească oferta Rusiei sovietice şi au intrat — sau sânt pe cale de-a intra — în raporturi diplomatice cu uriaşa ţară dela răsărit.

Presa din străinătate ne spune însă şi un lucru nu mai puţin surprinzător pentru ceice ştiu şi cunosc pornirile comuniste de-a desfiinţa religia şi întreaga cultură creştină.

Aflăm adecă, din această presă, că Statele unite din America de nord, în frunte cu preşedintele lor Roosevelt, încheind învoeala politică amintită, au reuşit să obţie chiar dela comunişti o izbândă de natură *religioasă:* Acordul Statelor Unite cu Litvinov asigură tuturor americanilor cari trăesc în Rusia *„cea mai largă libertate religioasă, precum şi toate practicele exterioare ale cultului"*.

Astfel cetăţenii *americani* cari trăesc în Rusia vor fi scutiţi de năpăstuirile şi prigonirile sovietelor.

Eată un început de toleranţă care am dorì să fie un semn de cuminţire a bolşevicilor.

Casă nouă cu etaj

cu 6 încăperi pentru 2 familii, curte, grădină, apă, canal, **de vânzare cu 320.000** lei. Din acest preţ 1/3 primesc libel [Albina]. Sibiu în apropierea gării, strada Decebal Nr. 7 a Moara de scoarţă C.] (9) 1—1

SENTINŢA. Consiliul de răsboi al corpului II armată a rostit ieri, Joi, după ameazi, sentinţa în procesul asasinării lui I. G. Duca.

Pe baza acestui verdict asasinul Nicolae G. Constantinescu şi complicii săi Doru Belimace şi Ion Caranica au fost osândiţi la muncă silnică pe viaţă.

Dl Nichifor Crainic, şi toţi ceilalţi acuzaţi au fost achitaţi.

Felicităm şi la acest prilej pe neînfricatul luptător Nichifor Crainic, care şi-a pus întreaga sa putere de muncă şi marele său talent în serviciul solidarismului naţional creştinesc.

INFORMAŢIUNI

La marele praznic al Invierii Mântuitorului nostru şi dătătorului de viaţă, Isus Hristos, adresăm tuturor cetitorilor acestui ziar cuvintele creştineşti:

Hristos a'nviat!

Caz de moarte. Joi noaptea, în 29 Martie a. c., a răposat repentin advocatul *Dr. Ilarion Filipescu* din Sighişoara. Moartea lui a stârnit unanime regrete, fiind apreciat ca advocat harnic şi sprijinitor de seamă al tuturor acţiunilor româneşti. Lasă în urma sa o soţie neconsolată şi trei fii. Inmormântarea distinsului fruntaş s'a făcut Sâmbătă în 31 Martie a. c. participând la înmormântare public numeros din localitate şi judeţ. La slujba funebrală în biserica din Sighişoara, P. C. Emil Stoica, protopopul locului, a rostit un impesionant panegiric asupra vieţii răposatului, care studiase teologia în Sibiu, academia comercială în Viena şi ştiinţele juridice la Cluj. Au mai rostit discursuri dl preşedinte al Tribunalului, Secretarul baroului, dl prefect al judeţului şi un reprezentant al organizaţiei partidului liberal. Defunctul era căsătorit cu o soră a I. P. S. mitropolit Nicolae, care a însoţit până la groapă pe defunct, împreună cu membrii familiei. Răposatul, stâns în vârsta bărbăţiei: Odihnească cu drepţii!

Adunarea generală a *«Societăţii pentru fond de teatru român» se va ţinea în Sibiu, Sâmbătă, 14 April 1934, ora 3 1/2 d. p. în sala de şedinţe a «Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român». După rapoartele obişnuite se va face o propunere a comitetului pentru fuzionarea «Societăţii pentru fond de teatru român» cu Asociaţiunea „Astra". Domnii membrii ai societăţii sânt invitaţi să participe la adunare.*

† Ioan Pinciu, culegător tipograf în pens., a răposat în Domnul Marţi în 3 Aprilie c. ora 7 seara, fiind în etate de 68 ani. Inmormântarea a avut loc în 5 Aprilie a. c în cimitirul central din Sibiu.

Odihnească în pace!

Intre 6 şi 15 April a. c. se poate călători cu reducerea de 50 la sută pe întreaga reţea de C. F. R. Cassele de bilete vor elibera **jumătăţi** de bilete, la toate clasele tren de persoane şi accelerat, celor cari merg dela orice staţie la o alta, atât la ducere, cât şi la înapoere.

Autorităţile comunale din Moscova au oprit tragerea clopotelor în zilele Invierii Domnului, — fiindcă aşa cere „libertatea" comunistă.

ŞTIRI LOCALE

Perceptoratul orăşenesc [str. Mitropoliei 2] învită propietarii de case, cari în Martie 1934 n'au înaintat declaraţiile pentru impunerea taxelor comunale pe anul financiar 1934—35, să înainteze neapărat declaraţiile până la data de 14 April 1934, In caz contrar se vă urcà debitul cu un sfert.

Nr. 78—1934. Nr. (17) 2—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei **Zdrapţi**, — parohie de clasa III-a din protopresbiteratul Zarandului, prin aceasta se publică concurs cu termen de 30 zile dela întâia apariţie în Telegraful Român.

Venitele împreunate cu acest post:

1. Salar dela stat contorm coalei B.
2. Stola uzitată.
3. Până la edificarea casei parohiale, parohia sa va îngriji de locuinţă.
4 Câte o ferdelă porumb dela fiecare familie.

Cererile de concurs se vor înainta subscrisului oficiu protopresbiteral ort. român al Zarandului, — Brad, în termen, şi candidaţii îşi vor exopera permisiunea de a concura dela P. V. Consiliul arhiepiscopesc, fără de care nu se pot prezenta în parohie.

Brad la 5 Martie 1934.

Ioan Indreiu
protopop.

Nr. 114—1934. Nr. (22) 1—3

Concurs

Se publică concurs cu termin de 30 zile dela întâia apariţie în „Telegraful Român" pentru întregirea parohiei vacante **Haşdău,** cu filiile Dobâca şi Goleş din protopopiatul Hunedoara.

Veniturile parohiale:

a) Locuinţă parohială corespunzătoare.

b) Câte 2 măsuri porumb nesmicurat (măsura á 30 litri), sau preţul de piaţă al unei măsuri de porumb smicurat dela fiecare familie din materă şi filii.

c) Stola obişnuită.

d) Salarul dela stat.

Cererile de concurs se vor înainta oficiului protopopesc ortodox român al Hunedoarei, în termenul indicat.

Candidaţii vor anexa la cererile de concurs şi concesiunea dela Preavener. Consiliu Arh. că pot candida la această parohie.

Candidaţii se vor prezenta, cu încuviinţarea prealabilă a oficiului protopopesc, în vre-o Duminecă sau sărbătoare la biserică, spre a fi cunoscuţi de către parohieni.

Hunedoara, 12 Martie 1934.

Oficiul protopopesc ortodox român al Hunedoarei în înţelegere cu Consiliul parohial.

Pr. **Nicolae Suciu**
adm. protopopesc

Nr. 83—934. Nr. (18) 2—3

Concurs din oficiu

Pentru parohiile mai jos înşirate, din protopopiatul Ilia, toate din clasa a III-a, se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român".

1. **Gialacuta** cu filiile **Căbeşti** şi **Târnava.** Venite: Salar dela stat, casă parohială, stola obişnuită în tract, 20 litre cereale dela circa 200 familii, eclejie 2 jugăre fânaţ şi 4 jugăre arător.

2. **Furcşoara.** Venite: Salar dela stat, locuinţă, stola obişnuită în tract, 20 litre cereale dela circa 120 familii, eclejie 2 jugăre fânaţ.

3. **Bărăşti** cu filia **Luncşoara.** Venite: Salar dela stat, locuinţă, stola obişnuită în tract, 20 litre cereale dela circa 120 familii, eclejie 2 jugăre fânaţ.

4 **Cărmăzineşti** cu filiile **Dănuleşti** şi **Boiul de jos.** Venite: Salar dela stat, casă parohială, stola obişnuită în tract, 20 litre cereale dela circa 200 familii, eclejie 3 jugăre fânaţ.

5. **Godineşti** cu filia **Petreşti.** Venite: Salar dela stat, locuinţă, stola obişnuită în tract, 20 litre cereale dela circa 120 familii, eclejie 2 jugăre fânaţ. —

Cererile de concurs se vor înainta acestui Of. protopopesc, împreună cu autorizaţia P. V. Consiliu Arhiepiscopesc de a putea candida, în termin, iar concurenţii cu prealabila încunoştinţare a of. protopopesc, se pot prezenta în parohie pentru a face cunoştinţă cu parohienii.

Ilia, la 5 Martie 1934.

Oficiul protopopesc ortodox român.

Iuliu Josan
protopop.

Nr. 126—1934. Nr. (20) 2—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei de clasa III-a **Mărgineni,** protopopiatul Oltul, se publică concurs cu termin de 30 zile dela întâia publicare în Telegraful Român.

Beneficiile împreunate cu acest post:

1. Salarul dela stat.
2. Casa parohială.
3. Venitele stolare obicinuite în parohie.

Cererile de concurs instruite în conformitate cu normele în vigoare, şi cu autorizaţia de candidare dela Prea Veneratul Consiliu arhiepiscopesc, se vor înainta subsemnatului Oficiu protopopesc Oltul, în Şercaia, jud. Făgăraş, până la terminul fixat, iar candidaţii se vor prezenta în vr'o Duminecă sau sărbătoare în parohie, spre a face cunoştinţă cu poporul.

Şercaia, la 5 Martie 1934.

Oficiul protopopesc Oltul-Şercaia în înţelegere cu Consiliul parohial.

Valeriu Judele
protopop.

Redactor responsabil: Pr. Dr. D. Stăniloae. Editura şi tiparul Tipografiei arhidiecezane.

Anul LXXXII Sibiu, 15 Aprilie 1934 Nr. 16

Telegraful Roman

Organ național-bisericesc. — Intemeiat în 1853 de Mitropolitul Andreiu Șaguna

APARE SĂPTĂMÂNAL

Creștinism și națiune

— Raportul lor în catolicism —

In numărul de Paști al ziarului nostru am schițat o interpretare teologică a națiunii. Concluzia la care ne-am oprit și în sprijinul căreia s'ar mai putea aduce multe argumente este că națiunile sunt realități voite etern de Dumnezeu. De aceea nu se cuvine să le respingem dreptul la existență, ci trebue să le considerăm ca fapte date, de neînlăturat, chiar în planul de viață mai înaltă a religiei, în speță a creștinismului.

Intrebarea este cum se poate realiza acea sinteză care să nu fie păgubitoare nici națiunii, nici creștinismului, care păstrând specificul diferitelor națiuni, să salveze în acelaș timp unitatea creștinismului, ecumenicitatea lui, care lăsând popoarele distincte între ele, să le unească totuși în acelaș duh.

Să vedem ce răspunsuri ne dau în această chestiune cele 3 ramuri mari de creștinism: catolicismul, protestantismul și ortodoxia.

Dăm prioritate catolicismului și protestantismului pentrucă, putem spune cu anticipație, reprezintă cele două extreme la fel de nesatifăcătoare, singură ortodoxia oferind sinteza și în această privință ca în toate marile probleme ale vieții.

Concepția catolică despre raportul între creștinism și națiune a fost formulată deschis, până la ultimele ei consecințe, într'un esseu publicat de curând în revista Hochland (caetul III 1932/33) de Wilhelm Moock «Christentum und Nation» (Creștinism și națiune). Esseul a fost folosit și de autorul magistralelor articole despre „Ortodoxie și românism" din „Viața Ilustrată" Nr. 1 și 2. Dar face să-i acordăm o atențiune mai largă pentrucă el tălmăcește de fapt senzul întregei acțiuni a catolicismului din trecut și de azi, chiar dacă de altfel catolicismul evită să mărturisească și în cuvinte tendințele sale antinaționale.

Pornind dela cuvintele prin cari Dumnezeu îndeamnă pe Avraam să părăsească ținutul și casa părintească pentru a se așeza în Canaan, precum și dela expresiile Mântuitorului dela Mt. 19, 29. 1, 21—22. Mt. 10, 35—37, W. Moock deduce: «Conform acestora, natural, nu se poate spune că ține de misiunea creștinismului să apere naționalitățile; aceasta nu poate fi nici măcar o misiune secundară, sau indirectă sau oricum s'ar mai numi diversele încercări de compromis». Națiunile sunt pomii pădureți; viața creștină e altoiul nobil. In fructele pomului altoit nu se manifestă trunchiul pădureț, ci altoiul nobil. «Deoarece creștinismul se interesează de acest fruct al veșniciei, nu poate fi misiunea lui ca să mai întrețină pe lângă aceasta o cultură pitorească de pomi. Ba chiar din contră: misiunea creștinismului e să acționeze în direcție opusă, să oprească orice pădureț de-a-și mai produce fructele lui originare, silindu-l să producă fructe superioare».

Obiecția că harul nu suprimă natura, autorul o numește una din acele false invocări ale Scripturii «cu cari a voit și diavolul să înșele pe Domnul — căci creștinul presupune natura, precum grădinarul, mărul pădureț sau trandafirul sălbatic, dar fructele sunt determinate de altoiu, nu de rădăcină».

«Misiunea creștinismului e să transpoarte omenirea din starea de sălbătăcie a naționalității naturale în starea nobilă a seminției celei una întemeiată de Dumnezeu; aceasta nu are să se ia numai în senz simbolic, alegoric sau metaforic». «Sub scutul creștinismului trebue să se formeze o națiune unitară care în urma concepției comune despre viață să devină în cursul veacurilor și *o unitate biologică*». «Comunitatea creștină, dacă s'ar fi realizat în formă pură, cum a încredințat-o Intemeietorul învățăceilor săi, ar fi fost în stare să formeze în cursul veacurilor o nouă națiune în care să circule un alt sânge, mai nobil decât cel pe care ni l-au lăsat grecii și romanii, sau chiar germanii și rasele nordice». Hristos a voit să facă din ceata Sa mică «o națiune creștină unitară care să cuprindă toată omenirea și în care să înceteze legăturile provenite din trup cari sunt pentru unitatea omenirii deosebiri».

Pentru a dovedi posibilitatea contopirii acesteia *biologice*, nu numai morale, a tuturor naționalităților într'una singură sub influința creștinismului, W. Moock împrumută dela alt teolog catolic, Iosef Leo Seifert («Von Bogumil über Hus zu Lenin», Wien 1931), teoria că legile biologice se modelează întru totul după spirit, că «din puterea mai înaltă a spiritului și a sufletului emană puteri cari stăbat până în ultimele celule», transformându-le în bine sau rău, într'o direcție sau alta. Decăderea spirituală aduce cu sine o degenerare trupească și viceversa. E drept că «sângele e purtătorul nemijlocit al rasei, dar el nu e un factor autonom ci e dependent de indicațiile din sfera spiritual-sufletească». Dacă se ivesc deosebiri biologice între indivizi și rase, aceasta se datorește în ultima analiză spiritului. O cultură spirituală comună poate, de aceea, suprima deosebirile biologice între națiuni, contopindu-le într'una singură. O astfel de cultură este catolicismul care reține tot ce e bun dela fiecare naționalitate, formând un tot pe care apoi îl impune întregei omeniri.

*

Argumentarea lui W. Moock este interesantă și ispititoare, pentrucă are o parte de adevăr în ea. Ce e drept, nu vom contesta că spiritul exercită o foarte mare influință asupra structurii biologice. In articolul din nrul trecut vorbeam chiar de-o preexistență a chipului întregului om într'un germene din care nu lipsește spiritul ca forță ultimă. Pe lângă toată prezența legilor naturale în desvoltarea trupului, nu se poate contesta totuși că forma lui o determină într'o măsură covârșitoare forța interioară nematerială care folosește legile naturale în serviciul ei. Numai materialiștii ar putea spune că sângele e ultima realitate determinantă. Noi recunoaștem că sângele e numai ultima realitate materială, vizibilă, a trupului și de aceea întâi asupra lui se exercită influința spiritului. Deosebirile de sânge sunt întâi deosebiri de spirit.

Concluziile eronate ale lui W. Moock vin însă dintr'o confuzie de noțiuni. El ia drept spirit, sistemul de idei, doctrina, concepția despre lume. Răspândești același sistem de idei, gata, ai sădit același spirit în toți oamenii. Urmarea va fi că și trupul lor se va schimba, ca și când oamenii sunt niște vase goale de spirit, în care torni sistemul, sau spiritul tău, sau ca și când spiritul pe care-l au de mai înainte poate fi fugărit de-acolo, — fie și numai treptat, — de cel pe care-l aduci dela un moment dat.

Numai într'un senz derivat se numește un anumit sistem de idei, o anumită învățătură, spirit. In senz propriu spiritul e o realitate cu mult mai conzistentă, e partea care poartă toată viața psihică și trupească a omului, e acea bază de limită a ființii noastre pe care nici n'o mai poți determina ce este, pentrucă tot ce se poate determina e numai emanație a ei, numai manifestare a ei. Spiritul e ipostasul, ceeace stă dedesupt, este eul incolor și nedeterminabil, din care isvorăsc la nesfârșit cugetările, hotărârile, sentimentele, mișcările, fără ca el să se confunde, să se epuizeze în acestea. In propoziția «eu am cutare cugetare, cutare sentiment, acest trup

---

* FOIȘOARA *

Viața religioasă a celebrului matematician francez Blaise Pascal

de **Dr. G. PREDA**
vicepreședinte al „Astrei".

(3)

Viața pastorală a lui Blaise Pascal

Blaise Pascal, născut la Clermond Ferrand în 1623, a trăit în mediul familiar și social expus mai sus. El a fost ca adolescent supus influenței lui Jean Guillebert, doctor în teologie (fost elev a lui Du Vergier și Arnauld), un înfocat apărător al doctrinei Janseniste.

Acest preot dela Rouville (de lângă Rouen) își câștigase un renume cu lucrarea sa „Necrologul dela Port-Royal" și se prezenta ca om cucernic, blând, mângăios, zelos. El a știut să-și atragă credincioșii, și-și întocmi o sectă specială, care prin rigorismul pus în guvernarea sufletului, era considerată până la oarecare punct de anormală.

B. Pascal se arătase prea precoce în cunoștințele sale. Și deși tatăl său care cunoștea matematica a ținut mult timp să-i ascundă atât cuprinsul ei cât și acel al geometriei, totuși, la vârsta de aproape 12 ani, el cercetează ceea de-a 32 propoziție din cartea lui Euclide. La 16 ani scoase tratatul „Secțiunilor conice", care a minunat pe Descartes. La 19 ani inventă „Mașina aritmetică", care mai târziu servi celebrului mecanician englez Babbage să inventeze Mașina matematică, prin care se rezolvă astăzi problemele cele mai complicate ca: mișcarea astrelor, revenirea eclipselor, etc.

B. Pascal inventă apoi multe alte lucruri de utilitate generală, printre care o roabă purtată cu brațele omului și o căruță cu brancarde pentru ridicarea greutăților și care este o combinație între pârghie și planul înclinat.

La vrâsta de 23 ani văzând experiențele lui Toricelli, făcu alte experiențe prin care dovedește greutatea aerului. Lucrările sale asupra greutății masei aerului, calculul probabilităților, presei hidraulice și equilibrul lichidelor au fost terminate în 1653.

Cetind în acest timp și cărți religioase ajunse la convingerea că religia creștină obligă pe individ a trăi mai mult pentru Dumnezeu. Acest fapt îl face să neglijeze cunoștințele științifice, aplicându-se mai mult la cele religioase.

Studiile religioase fac cu timpul din el un sectarist, un adevărat fanatic, așa precum se arată în afacerea Forton.

Forton, zis și fratele Ange, era un capucin care pretindea că poate demonstra trinitatea și poate raționa asupra celorlalte mistere ale religiei. El scosese o carte „Alianța între credință și raționament" în care susținea că Isus Hristos nu era un om din aceeași plămădeală ca ceilalți oameni, dar din o materie nouă. Corpul lui nu era coruptibil. Sfânta Maria era deasemenea din o specie de oameni aparte, din o materie nou creiată, și că Adam murise cu corpul conrupt fără însă să fi păcătuit. In sfârșit el afirma, că posedă știința decretelor lui Dumnezeu și susținea că există 2 grații (haruri) divine: una pentru salvarea individuală și alta pentru salvarea altora. Decă cea dintâi era egală pentru toți oamenii, cea de a doua se acorda mai mult episcopilor.

B. Pascal asistând la o sedință a acestui capucin și căpătând convingerea că cele spuse de el constitue un pericol public (deoarece el era obligat să instruiască tinerimea), îl reclamă arhiepiscopului. Și cum Forton neagă cele ce propoveduise, Pascal și amicii săi insistă să se revizuiască afacerea credinței sale, obligându-l să dea o declarație scrisă că renunță a mai gândi și propaga astfel de idei.

Focul iubirei pentru perfecția creștină a lui B. Pascal încălzia aproape întreaga familie. Tatăl său urmărea cu sfințenie învățăturile fiului său îmbrățișând un mod deosebit de trai și practicând numai virtuți. Sora sa Jacquelina (cu care semăna la față și la spirit) rămâne așa de entuziasmată de discursurile fratelui său, încât se se hotărî să renunțe la toate plăcerile lumești și să se consacre numai lui Dumnezeu. In 7/9 Martie 1652 ea scria fratelui său „Dumnezeu s'a servit de tine pentru a-mi procura progresul primelor mișcări ale grației sale. Prin ajutorul lui Guillebert reuși să fie introdusă (precum am arătat) în mânăstirea Port-Royal. B. Pascal venea des la Port-Royal să vadă pe sora sa. — Jacquelina profita de orce intrevedere, pentru a-l angaja să părăsească lumea din afară.

Către sfârșitul lunei Septemvrie a anului 1654, Pascal mărturisi că este desgustat de lucrările științifice, dar mai ales de faptele omenești și că ar fi dispus să se consacre numai religiei. Este drept că în aceea vreme neurastenia sa devenise mai pronunțată.

etc.», *eul* este *ipostasul, spiritul, principiul personal*, iar tot ce am e *fiinţa*. Ideile fac parte din fiinţă, sunt lucru, obiect, nu sunt subiectul, eul ca mişcare şi conştiinţă din sine; aceasta cu atât mai mult cu cât sunt din afară.

Eul acesta dela baza fiinţii omeneşti e aprioric ori căror idei primite, ori cărei vieţi intelectuale şi trupeşti. Teologia rusească de azi ţine această parte a omului de necreată, de eternă, de emanată chiar din Dumnezeu, pe când partea sufletească-trupească în care e cufundat eul, este creată. Aşa învaţă Berdiaev, Bulgakov, Vâseslavţev etc. (Bulgakov: «Omul constă din spiritul dumnezeesc necreat, adecă din eul care se ipostaziază în creatură, şi din sufletul şi trupul creat — natura sufletească-trupească» Mielul lui Dumnezeu, ed. rusă pg. 209; «în om se deosebesc două părţi: natura sufletească-trupească şi spiritul ipostatic de provenienţă dumnezeească, care e făcut de Dumnezeu nu din nimic, ci şi-a primit viaţa din viaţa proprie a lui Dumnezeu» pg. 211; după Bulgakov, ipostasul dumnezeesc al lui Isus Hristos n'a însemnat o catastrofă pentru natura lui omenească tocmai pentru faptul că natura omenească la toţi oamenii e purtată de un fel de ipostas dumnezeesc, ibidem).

In orice caz spiritul unui om e preexistent nu numai întregei vieţi a omului respectiv, ci din veci, măcar întrucât modelul şi forţa care-l aduce la existenţă şi-l întreţine din adâncul lui ultim, e etern. In acest senz e şi necreat. De aceea el nu se formează în cursul vieţii omului, prin însumarea tuturor ideilor, sentimentelor, experienţelor acelui om. Acestea au oarecare influinţă asupra spiritului, dar mai mult ele depind de el. In orice caz nu-l pot schimba radical. Aşa se explică faptul că fraţi născuţi din aceiaşi părinţi, primind aceeaş educaţie, trăind — b. o. la sat — aceeaş viaţă, se deosebesc totuşi enorm întreolaltă, pe lângă toată apropierea dintre ei. Se invoacă pentru faptul acesta misterioasele capricii ale legii heredităţii, care face ca un copil să samene cu cine ştie ce strămoş, iar pe altul cu cine ştie ce colateral. Dar tocmai capriciul acesta misterios al legii e o dovadă că ea stă sub imperiul unor forţe mai presus de ea, căci legea naturală se caracterizează doar prin constanţă neclintită, prin repeţire monotonă. Şi apoi oricât ar sămăna un copil cu cutare strămoş, deosebirea e totuşi enormă. In general nu s'au ivit pe lume doi oameni identici; cu toate apropierile, la o mai atentă privire, ţi se descoper deosebiri prăpăstioase. Aci se vede că spiritele omeneşti vin dela Dumnezeu, nu din natura uniformă, iar Dumnezeu l-a conceput pe fiecare altfel, ca pe o minune, ca pe o nouă surpriză.

Ideile dobândite din mediu, evenimentele trăite, pot fi exact aceleaşi. Dar ele sunt recepţionate, frământate, asimilate şi proectate din nou afară, în alt chip. Eu chiar dacă aşi fi trăit în alt loc, în alt timp, aşi fi primit alte idei şi aş vorbi altă limbă, m'aşi manifesta în fond tot aşa cum mă manifest acum; tonalitatea, căptuşala, rezonanţa mentalităţii şi a acţiunii mele ar fi aceeaş. Fiecare spirit vine dela Dumnezeu cu un anumit desemn; omul îl poate umplea — însă şi aci colaborează Dumnezeu — cu un material sau altul, schema e mai dinainte dată. Omul nu-şi formează totul dela început, nu se crează din rădăcini, ci e pus în faţa unei scheme date, în cadrul căreia are să-şi manifeste libertatea creatoare, umplându-se într'un fel sau altul. Creştinismul n'a făcut doi oameni identici, ca două piese de fabrică. Chiar sfinţii cari au realizat până la ultimele limite, posibile omului, creştinismul, nu sunt identici. Altfel a fost apostolul Ioan, altfel Petru, altfel Pavel, altfel sfântul Antonie, altfel sf. Nicolae etc.

Dacă-i aşa cu indivizii, nu înţeleg dece n'ar fi aşa şi cu naţiunile. Cercetarea e îngreunată aci de multe elemente, dar totuşi se observă, dacă nu închizi ochii voluntar, deosebiri foarte mari între un popor şi altul. Există un eu naţional, chiar dacă n'ar fi altceva decât totalitatea eurilor individuale cari compun acel popor; euri de o anumită natură. Va fi contribuind la formarea unui popor clima, evenimentele istorice, un anumit amestec de alte popoare, ideile de cari s'a împărtăşit. Dar în toate acestea trebue să fie mâna dumnezeească. Realizarea noului tip naţional e urmărită pe dedesuptul evenimentelor de un model-forţă, care tinde să se realizeze, chiar de-ar fi vorba numai de-o sumă de oameni, cari însă îşi au în Dumnezeu, etern, icoanele precise.

«Spiritul» lui W. Moock, adecă ideile comune, chiar harul comun al creştinismului, pot înălţa şi purifica *spiritul* popoarelor, eul lor specific şi le poate şi înfrăţi întrucât ajung de se preocupă de aceleaşi probleme, tind spre acelaş Dumnezeu. Dar nu le poate suprima, nu le poate lua locul. Influinţa ideilor şi a harului asupra spiritului etnic — ca şi individual — îşi are anumite limite, cari la rândul lor sunt valabile şi în influinţa asupra sângelui. Să mai adaugăm că trecutul nu poate fi omorât nici din viaţa individului, nici a naţiilor; el continuă să direcţioneze şi să trăiască în viaţa insului şi a naţiunii.

Nu mai vorbim de amănuntele practice ale realizării acelei naţiuni unice. Ce limbă va avea? Una formată cu elemente din toate, ar răspunde W. Moock. Deci un fel de esperanto. Cultura aceea comună ar fi iarăşi ceva foarte superficial. O autoritate centrală ar controla pretutindeni să nu se ivească vre-un obiceiu, vre-o mentalitate locală, ceva din solul local: oamenii de pretutindeni ar trebui să trăiască numai din marfa adunată din toate părţile, cercetată multă vreme, bine selecţionată şi apoi importată în fiecare ţinut. E o viaţă hibridă, falsă, convenţională, de marionete.

W. Moock spune că creştinismul nu poate admite să mai existe alăturea de idealurile sale, altele pământeşti. Creştinismul vrea să absoarbă toate străduinţele omului, ne mai lăsându-i altele pentru naţiune.

Are dreptate să spună că totul trebue să se subordoneze unui singur ideal suprem, dar de-aci nu urmează că trebue să lupţi contra naţiunii. Idealul naţiunii se poate integra deplin în idealul creştin şi aceasta e cea mai frumoasă ţintă pentru o naţiune: desvoltarea spirituală, creştină, a puterilor, sale. Chiar numai acest ideal îi poate da puterea de a-şi desfăşura deplin darurile naţionale, de-aşi realiza idealul naţional. Dar aceasta nu duce câtuşi de puţin la o uniformizare a naţiunilor.

Spiritul catolic, care vrea să realizeze o unitate monotonă, abstractă, a naţiunilor şi indivizilor, nu găseşte sinteza între creştinism şi naţiune. I se pare că una nu se poate manifesta nestingherit şi deplin, până ce există a doua. De aceea una trebue suprimată.

Bunii catolici se silesc să suprime ceeace le stă mai puţin la inimă: naţiunea.

Dr. D. STĂNILOAE.

Congres pedagogic religios, organizat de profesorii de religie din capitală, se va ţinea, în 23 şi 24 Mai 1934, în localul liceului militar „N. Filipescu" dela mănăstirea Dealu. Se vor desbate: Raportul religiei cu celelalte obiecte de învăţământ; psihologia în slujba învăţământului religios; mijloace pedagogice utilizate pe viitor de cateheţi; programul învăţământului religios. — Profesorii de religie, din întreaga ţară, sânt invitaţi să comunice neîntârziat preotului *Marin Ionescu* (Bucureşti, Biserica „Cuibul cu barză") dorinţa participării la congres.

Slujbele sfinte *din catedrala mitropolitană, atât în săptămâna Patimilor, cât şi la praznicul Invierii Domnului, au avut darul să atragă un număr poate mai mare de credincioşi sibieni, decât în anii precedenţi. La Inviere şi la Liturghia din ziua primă, precum şi la toate serviciile divine începând de Joi seara, a slujit I. P. S. Sa Mitropolitul* **Nicolae**, *asistat de preoţimea din centru. I. P. S. Mitropolit a rostit şi de astă dată atât la slujba sfintei Invieri, cât şi la finea Sftei Liturghii, câte o cuvântare bogată în învăţături mântuitoare şi ascultată cu multă evlavie de numeroasa asistenţă. Răspunsurile liturgice le-a dat corul mixt al catedralei dirijat de profesorul T. Popovici.*

A doua zi de Paşti a slujit Sf. Liturghie P. S. Sa Arhiereul Vicar Vasile, înconjurat de un sobor de preoţi. P. S. Sa a stăruit, în predica ţinută, asupra însemnătăţii covârşitoare a Invierii Domnului.

Sărbătoarea Eparhiei Caransebeşului. — *Oraşul de veche reşedinţă episcopală, Caransebeşul, este în ajunul unei mari sărbători de biruinţă creştină ortodoxă românească.*

In ziua de Duminecă 15 Aprilie (Dumineca Tomii) 1934 va fi aşezat în scaunul episcopesc, al eparhiei Caransebeşului, P. S. Sa Episcopul Dr. Vasile Lăzărescu, păstorul ales, sfinţit, şi înzestrat cu învoirea şi investitura regală.

Sfânta Liturghie, împreunată cu actul înscăunării, se va săvârşi la ora 9 şi jumătate în biserica catedrală dela Caransebeş.

Cler şi popor, din apropiere şi depărtare, vor sărbători cu îndreptăţită însufleţire actul acesta.

Instalarea P. Sf. Episcop o va face P. S. Sa Episcopul Grigorie al Aradului, ca delegat al I. P. S. Sale Mitropolitului Nicolae, împedecat de-a îndeplini acest act.

Zi de sărbătoare naţională, *zi istorică, în apărarea drepturilor noastre sfinte asupra pământului românesc, a fost ziua de Miercuri, 4 April 1934, când în şedinţa camerei deputaţilor dl ministru de externe, N. Titulescu, vorbind de revizuirea tratatelor de pace, a spus energic şi hotărât: «Nu! Nici odată! Nu se va mişca nici un metru pătrat din patrimoniul nostru naţional!» Ear camera întreagă şi tribunele au aclamat viforos pe ministrul nostru de externe, afirmându-se astfel încă odată solidaritatea naţională în faţa celorce ar încerca să tulbure pacea.*

Cuvântarea, rostită în preajma sărbătoririi Celuice a zis: «Pace vouă!» va fi respândită în ţara toată, după ce undele aerului au dus-o, în aceeaş zi, în toată lumea.

In vederea acestui din urmă scop, B. Pascal (dupăcum descrie sora sa Gilberta), rupe cu obiceiurile sale din trecut, schimbă cartierul şi şi stabileşte un regulament al vieţii bazat pe două maxime principale: renunţarea la plăceri şi la orce lucru de prisos. Acest regulament l-a respectat până la moarte.

Pentru reuşita acestui trai el începe prin a sa priva (pe cât putea), de serviciile servitorilor. Işi făcea patul singur, îşi aducea singur mâncarea dela bucătărie etc. Nu se servea de oameni decât numai pentru cumpărarea din oraş, prepararea mâncării şi câteva alte lucruri pe cari nu le-ar fi putut face singur.

Timpul şi-l petrecea în mare parte în rugăciuni şi cetirea Sf. Scripturi. Recitise de atâtea ori Sf. Scriptură, încât o cunoştea pe de rost, iar când cineva citea din ea vre-un cuvânt falş, protesta cu toată energia. Respectul pentru religie se transformă cu timpul în o iubire arzătoare făcându-l foarte sensibil la tot ceeace poate atinge credinţa şi virtuţile (fie de supunere, fie de practică în lume). Şi această iubire îl îndeamnă să lucreze fără încetare la dărâmarea a tot ceeace putea să se opună acestor adevăruri.

Ridicase tapiseriile camerei, îşi fixase o raţie alimentară zilnică, pe care o mânca oricâtă poftă sau desgust ar fi avut în acea zi. Nu lăsa să i se prepare mâncăruri plăcute. — Purta în jurul corpului o centură de fier cu cuie, asupra căreia apăsa ori de câte ori încerca vre-o plăcere.

Cu toate că se ţinea izolat de lume, totuşi intra în contact cu personalităţi care nutreau gânduri de a se retrage din societate, sau cu alţii care erau cuprinşi de îndoială asupra credinţei divine şi care ştiindu-l luminat veneau să-l consulte.

Printre oamenii de condiţie mai însemnată, citâm pe: ducele ae Luynes şi de Roannez.

In 1655 dupăce a petrecut câtva timp la Vaumurier, (proprietatea ducelui de Luynes) solicită şi obţine o celulă printre călugării solitari dela Port-Royal des Champs.

In acest loc de retragere B. Pascal ducea viaţa celorlalţi singuratici, sculându-se la 3 ore dimineaţa, azistând la toate oficiile religioase, citind Sf. Scriptură, cu un cuvânt o viaţă sihăstrească.

Fiind chemat de afăceri la Paris, părăsi pentru câtva timp locul său din mânăstire. Dar şi în această a sa primă internare, ca şi în cea de mai târziu, atât tovărăşiile cât şi mediul dela Port-Royal des Champs l-a ajutat în consolidarea ideilor sale religioase.

Menţionăm printre personalităţile cu care a intrat în contact la mânăstire, pe aceţii: Antoine le Maîstre, Charles Henri, etc.

Aceştia ca şi alţii mulţi (cu al căror nume s'ar putea umplea pagini întregi), erau veniţi prin îndemnuri sufleteşti (harism), prin sugestiuni din cărţi sau dela membrii familiilor evlavioase, şi mai ales dela locatarii mânăstirei care simţeau o datorie să facă câţi mai mulţi proseliţi.

B. Pascal încă a căutat să-şi aibă pe ai săi. Astfel el îndeamnă pe amicul său ducele Artur de Roannez să renunţe la căsătorie, şi-i indică să primească direcţia sufletească a lui Singlin (care dirijase odinioară sufleteşte şi pe Pascal). — Acest fapt a produs o enervare atât de mare în casa ducelui, încât consierjul casei, înarmat cu un pumnal, a urcat treptele spre camera lui Pascal, cu intenţia să-l omoare. Din fericire Pascal se sculase mai de dimineaţă şi eşise din cameră.

Plecat dela palatul ducelui, nu încetă însă propaganda sa, sugestionând prin scris pe una din surorile ducelui.

In 1656 cetim în una din aceste scrisori cuvintele: „Noi ştim că toate virtuţile, martirismul, austerităţile ca şi lucrările bune devin inutile, dacă sunt făcute în afară de biserică şi de consfinţirea şefului ei suprem". Şi mai departe: „văd bine că te interesezi de biserică şi eşti obligată aceasta. Sunt în adevăr 1600 ani de când ea geme pentru dta şi pentru noi. Este timpul să gemem şi noi pentru ea şi să-i dăm ceeace ne rămâne din viaţă".

In „memoriile" sale, Fontaine afirmă că lectura lui Montaigne a sfărâmat în sufletul lui Pascal adevărurile senzorio-raţionale, iar aceea a lui Epictet l-a făcut să privească credinţa ca singurul isvor al adevărului.

In 1653 bula lui Inocentiu X, (prin care se condamna propunerile lui Jansen asupra graţiilor divine), este primită şi de regele Franţei, iar ducelui de Liancourt i se refuză absoluţia pe motivul că era amicul Port-Royalului. In două scrisori publice Arnauld ia apărarea secţiei janseniste. Pentru acest fapt este condamnat în 1656 de facultatea de teologie.

La 23 Ianuarie acelaş an B. Pascal intră în arena discuţiei. El scrie prima „Scrisoare a unui provincial" în care apărând jansenismul, atacă pe jesuiţi în credinţele şi morala lor.

„Scrisorile unui provincial" sunt un cap de operă de stil şi spirit.

Nu putem analiza aceste scrisori, vom cita însă două fraze, una care exprimă un act de credinţă, şi alta care indică o regulă morală. Ambele evidenţiază convingerile şi aspiraţiile lui Pascal.

„Nu am legături pe pământ — zice Pascal, — decât cu biserica în care voiesc să trăiesc şi să mor".

Probleme, fapte, comentarii

Din presa de sărbători. — *Sărbătorile Invierii din acest an ne-au găsit cu presa creştină şi naţională simţitor împuţinată, iar cu cea străină sau, pur şi simplu, negustorească hipertrofiată. Accentul creştin din puţina presă naţională a fost însă cu această ocazie atât de sincer şi de apăsat, de par'că a voit să ne recompenseze de ultragiul zilnic pe care disproporţia mai sus semnalată îl aduce sufletului nostru.*

*Remarcăm articolul «*Cu prilejul sărbătorilor creştine*» semnat de dl* I. Petrovici, *profesorul de filozofie dela universitatea din Iaşi, în ziarul „Ţara Noastră". Dl I. Petrovici s'a mărturisit în ultimul timp tot mai inzistent ca un filozof creştin. In articolul acesta descrie cele 3 faze prin care a trecut din punct de vedere religios: faza copilăriei de religiositate naivă, faza adolescenţei şi-a liceului dominată de îndoială şi necredinţă, şi baza matură, care a început cu primii ani ai universităţii şi în care şi-a regăsit credinţa, consolidată, adâncită, spiritualizată. Hotărâtoare pentru această regăsire i-a fost dlui I. Petrovici* filozofia. *Faţă de opinia destul de curentă că între filozofie şi credinţa religioasă e o vrăjmăşie ireductibilă, Dsa afirmă: „Eu personal nu cred în legitimitatea acestei adversităţi... Personal nu cred într'un raport de excluziune şi nici chiar într'o nevoie de opţiune — când e vorba de religie şi filozofie — pentru că acest lucru mi-ar fi desmiţit de istoria vieţii mele. Eu nu pot să uit că am revenit la credinţă — după o etapă de feroce ateism nu graţie bisericii, ci* filozofiei».

Nimenea n'ar putea grăi mai competent de raportul între religie şi filosofie ca dl I. Petrovici, unul din cei mai străluciţi reprezentanţi ai filozofiei româneşti.

Tot în «Ţara Noastră» semnează G. M. Ivanov, unul din cei mai talentaţi şi mai profunzi publicişti români, foiletonul „Hristos şi Naţiunea», stabilind remarcabile similitudini între destinul lui Hristos care a pătimit şi a înviat şi între istoria neamului românesc care, la fel, a fost moarte şi înviere.

Orizonturi sumbre schiţează romancierul Cezar Petrescu omenirii necredincioase în articolul «In mormânt viaţă» din «Curentul». Sufletul pustiu de azi, raţiunea rece angrenată într'un maşinism catastrofal, omul contimporan care nu va mai cunoaşte fericirea, aude rostindu-se deasupra sa sentinţa de radicală pierzare: „Şi eu am întrebat: până când Doamne?

El a răspuns:

Până când vor rămânea cetăţile pustii şi lipsite de oameni; până când nu va mai fi nimeni în case şi ţara va fi pustiită toată ş. m. d.»

E aci ceva din viziunea turbătoare, ridicată la rang de concepţie de filozoful sas Erwin Reissner în „Die Geschichte als Sündenfall und Weg zum Gericht".

Biciuitoare constatări semnează părintele Gala Galaction în articolul «Hristos de Paşte» tot în „Curentul". Hristos nu trebue să ne fie în gând numai la Paşti, şi şi atunci numai ca pretext de petreceri nerusinate, ci să devină factorul cotidian al înălţării noastre «Idealul creştin şi legea Domnului nu se realizează cu ouă roşii şi cu cozonaci». Iată o maximă care ar putea da un gust amar şi cleios multor cozonaci.

*

Adunarea ordinară a despărţământului Jiu al Asociaţiei Clerului s'a ţinut în 14 şi 15 Martie în Lupeni şi în continuarea la 22 Martie, în Petroşani, cu program bogat şi — prin moartea pr. Em. Şinca — dureros variat. (Pentru aceea s'a făcut şi întreruperea)

In seara zilei de 14 s'a făcut vecernia, cu predica păr. Gh. Zemora, în legătură cu textul comunicat de comitetul central, şi s'au mărturisit credincioşi mulţi şi elevii dela gimnaziu şi şcoalele primare. Câţiva preoţi făceau cu rândul rugăciuni şi slujbe la căpătâiul colegului muribund Şinca, în Aninoasa.

A doua zi s'a servit, în Lupeni, sf. Liturghie, de P. C. prot. I. Duma asistat de patru preoţi. Predica o a rostit C. S. Eus. Opreanu, — iar răspunsurile le-au dat: corul „Oastei Domnului" şi — dela Heruvic înainte — corul bisericesc. Cu prilejul acesta s'au spovedit şi cuminecat şi preoţii tractului.

După slujbă s'a inspectat „Oastea Domnului", în şcoala primară unde aşteptau mulţi membri, — iar „Oastea copiilor" a cântat cântece creştine sub conducerea ostaşei atât de cunoscute *Ileana Toll.* Păr. protopop a vorbit dând poveţe şi îndemnuri, — lămurind rostul „Oastei". Apoi s'a vizitat localul Soc. „Sf. Gheorghe" unde s'a ţinut o scurtă şedinţă. Şi aici a încheiat P. C. protopop Duma, care a arătat tinerilor de faţă scopul înalt al unei vieţi creştine. In fine s'a luat masa cu membrii F. O. R.-ului, preoţii întreţinându-se cu elementele fruntaşe din parohia noastră Lupeni, — al cărei paroh s'a prezintat atât de bine.

După masă — la Aninoasa, slujbă pentru răposatul şi mult regretatul coleg merituos Şinca.

Continuarea conferinţei a fost la Petroşani, în 22 Martie, — după „Chemarea Sf. Duh". Preşedintele prot. *I. Duma* a parentat pe membrul decedat Şinca, apoi a înfăţişat situaţia politică, socială a preoţimii în regiunea Jiului, arătând poruncile noii vremi de muncă şi solidaritate. Apoi a espus, în mod critic, activitatea cercurilor religioasă şi cea extraoficială a membrilor despărţământului, cu interpretarea raporturilor cu diferitele societăţi.

C. Sa păr. *Seb. Ciocan* a prezintat raportul despre cassa despărţământului — apoi s'au delegat membri pentru adunarea generală şi în fine s'au făcut comunicările actelor ce priveau adunarea.

Foarte interesante au fost lucrările de după amiază. C. S. păr. *T. Ioanoviciu* a făcut o dare de seamă despre „Epicleză" de prof. Popovici, luând parte la discuţie C. C. L. L. pr. C. Zoican, P. Fan şi I. Duma. Apoi a citit traducerea unui capitol din Berdiaeff C. S. pr. *Const. Fan,* despre: „Biserica şi lumea". De-abea spre seară s'au despărţit membrii clerului jian, — bucuroşi de multele cunoştinţe câştigate, de frăţia ce-i uneşte în munca pentru Domnul şi — cu ochii pierduţi în imensitatea spre care, iată, şi-a luat sborul încă un coleg tinăr...

Pr. *C. D.*

*

Francmasoneria în discuţia camerei. — Joi, în săptămâna mare, cu prilejul discuţiei în jurul Legii de apărare a statului, a venit vorba în cameră şi de francmasonerie. Dnii G. A. Cuza şi Pamfil Şeicaru au protestat contra faptului că art. 12 (devenit art. 13) din prima redactare a legii, care permitea să se înţeleagă prin societăţile secrete ce trebuesc disolvate şi francmasoneria, a fost modificat în senzul ca francmasoneria să rămână neatinsă. Cei doi oratori au arătat pericolele acestei organizaţii a cărei ierarhie vine în contradicţie cu ierarhia şi disciplina statului. Generalii armatei, magistraţii sunt supuşi în francmasoneria unor superiori ale căror ordine trebue să le împlinească în viaţa statului, contravenind disciplinei publice a ierarhiei statului.

Un moment penibil a fost acela când dl Pamfil Şeicariu a adresat dlui ministru de justiţie, V. Antonescu, următoarea întrebare:

„Te întreb pe dta şi te somez chiar să răspunzi: admiţi dta, ca ministru al justiţiei, ca un magistrat să facă parte dintr'o lojă francmasonică?"

Dl ministru Antonescu n'a răspuns nimic. Congestionat, frământându-se turburat sub privirea unei camere care, afară de doi-trei deputaţi, tăcea şi ea tăcere de moarte spre uimirea publicului din loji, îşi ştergea nervos sudoarea care-i curgea abundentă pe faţă. Intrebarea se repetă şi mai rar, şi mai neîndurat:

„Te somez să răspunzi: admiţi dta ca un magistrat să facă parte dintr'o scară ierarhică care să nu fie a dtale, cea dela ministerul de justiţie? Da sau ba? Aştept un răspuns!"...

Dl ministru Antonescu a băiguit câteva cuvinte neauzite decât la un metru de Dsa: „Voi răspunde la sfârşit". La sfârşit n'a mai răspuns nimic.

Cei doi oratori au arătat simpatiile francmasoneriei pentru extrema-stângă şi au cerut ca legea de apărare a statului să nu fie îndreptată numai contra mişcărilor de dreapta, ocrotind pe cele de stânga. A fost însă în zadar.

„F. O. R."

„Pe calea cea dreaptă"

Sub acest titlu găsim în revista bisericească şi didactică, *Viitorul,* din Bucureşti, următoarele aprecieri, semnate de dl Ioan Gh. Savin, despre *Viaţa Ilustrată* ce apare sub ocrotirea F. O. R.-ului:

...Dela Sibiu, ne vine, cu începutul primăverii — revista creştină pentru familie, de atâta vreme aşteptată, „Viaţa Ilustrată". E darul pe care „Frăţia ortodoxă română" intrată pe calea realizărilor, îl face prin secţia sa din Sibiu, societăţii şi familiei române. E dar de preţ şi la vreme venit. Să sperăm că va şi dăinui, devenind în adevăr hrana căutată şi cerută de familiile creştine, eliberate de nefasta influenţă a imundelor foi care-i calcă astăzi pragul.

E una din căile, şi cea mai eficace, de a încreştina societatea română: Reîncreştinându-i familia. Lucrul pe care-l poate face cu mai multă eficacitate tocmai o revistă ilustrată, de bună şi curentă literatură de familie. Noi, salutându-i apariţia, însemnăm cu bucurie faptul: păşim pe calea cea dreaptă.

INFORMAŢIUNI

M. Sa Regele şi Marele Voivod Mihai, întrând Joi, săptămâna mare, în paraclisul din capitală al patriarhiei, au asistat la slujba religioasă şi s'au spovedit. Sfânta cuminecătură li-a fost dată de I. P. S. Sa Patriarhul Miron.

Dl profesor N. Iorga a avut marea durere să peardă, în 5 l. c., pe venerabila sa mamă, *Zulnia Iorga,* decedată în etate de 93 ani. Inmormântarea mult credincioasei matroane s'a făcut la Mănăstirea Zamfira în 7 April c. Stimătorii şi admiratorii profesorului N. Iorga iau parte la durerea profundă a ilustrului savant.

† **Pr. Ilie Popp,** în comuna Ludoş, protopopiatul Mercurii, după lungi suferinţe şi după o viaţă petrecută în cinste şi muncă neîntreruptă, împărtăşit cu sfintele Taine, a adormit în Domnul, Marţi în 3 Aprilie 1934, în vârstă de 59 ani. Rămăşiţele pământeşti ale defunctului s'au depus spre veşnică odihnă în 5 April 1934 în cimitirul din Ludoş. Odihneasca în pace!

Cealaltă frază sună: „Caritatea poartă în suflet dorinţa salvărei tocmai a acelor contra cărora se vorbeşte".

Entuziasmat de miracolul Spinului (de care am vorbit), Blaise Pascal încă din 1658 concepe ideia unei mari apologii a cristianismului. — Materialul îl întocmeşte în „Gândirile sale" (Pensées).

In aceste gândiri Pascal expune religia, morală şi politica sa, care se ţin strâns legate. Morala şi politica derivau din ideile sale religioase.

Voiu expune aici unele părţi, care au fost considerate de detractorii săi ca idei bizare şi ca contraziceri bolnave. Dacă se meditează asupra lor, se vede că nu sunt tocmai bizare.

In domeniul religiei găsim următoarele gândiri:

„Religia nu este sigură şi probele religiei noastre nu sunt aşa ca să o credem absolută. Religia păgână este însă fără bază. Fondamentul bisericei îl constitue miracolele".

„Miracolele, nici ele nu sunt de aşa natură încât să fie absolut convingătoare. Numai miracolele lui Moise, Isus şi Apostolilor, sunt indubitabile".

„Sf. Scriptură nu este o ştiinţă a raţiunii, dar a inimei. Ea poate fi interpretată în multe feluri".

Vorbind de Dumnezeu, dânsul spune: „Suntem incapabili de a cunoaşte cine este şi nici dacă este".

„Nu mă simt tare să găsesc în natură dovezi spre a convinge ateii încăpăţinaţi. Inima este aceea care simte pe Dumnezeu şi nu raţiunea. Inima deci te face creştin.

„Probele despre Isus Hristos încă nu sunt demonstrative. Atât Sf. Scriptură, cât şi Apostolii susţin faptul să s'a prezis venirea unui profet, dar nu se aduc probe că el este celce a fost anunţat".

„Proba cea mai mare că el este adevăratul Isus Hristos, sunt profeţiile şi miracolele sale".

„Dar e profetiza este a vorbi de Dumnezeu, nu prin probe dinafară, ci prin un stimulent intern şi imediat".

In domeniul moral găsim următoarele:

„Se corije cineva bine şi prin vederea răului, nu numai prin exemplul binelui, şi este bine să se obişnuiască cineva să profite de rău, pentrucă este mai comun, pe când binele este mai rar".

„Virtutea unui om nu trebue să se măsoare numai prin sforţările ce le face la un moment dat, ci prin ceeace face în fiecare moment".

„Toate ideile şi maximele bune sunt în lume. Nu ne trebue decât să le aplicăm. De exemplu, există ideea de a-şi expune viaţa pentru binele public, mulţi o fac, puţini însă o fac pentru religie".

„Inegalitatea este necesară printre oameni, dar acordând-o se deschide poarta nu numai celei mai înalte dominaţii dar chiar tirănii. Este necesar să lărgim spiritul, dar prin aceasta se deschide poarta unei revărsări ce poate merge la dezordine. Ar fi să mărginim lucrul, dar nu exista o limită la aceste lucruri, căci dacă legile vor să o pună, spiritul nu o sufere".

„Fiecare lucru este adevărat în o parte şi falş în alta. Adevărul esenţial nu este aşa, căci el este pur adevărat. Amestecul îl dezonorează şi nimiceşte. Nimic omenesc nu este adevărat în înţelesul pur al adevăr. Se zice de exemplu: Omicidul este rău? Da. Fiindcă noi cunoaştem şi practicăm foarte bine ceeace este rău şi falş. Dar ce poate fi bun? Castitatea? Nu, căci lumea s'ar sfârşi. Mariajul? Nu, căci abţinerea (venită prin graţia divină) valorează mai mult. A nu ucide? Nu. Căci dezordinile ar fi oribile şi cei răi ar ucide bunii. A ucide? Nu. Căci se distruge natura. Nu avem deci nici adevăr nici bine decât în parte şi amestecat cu răul şi falşul".

„Lucrurile au diverse calităţi şi sufletul diverse înclinaţiuni. Nimic nu e simplu din ceea ce se ofere sufletului, dar sufletul nu se ofere nici odată simpu individului, de aici vin faptele că râdem şi plângem câte odată pentru aceleaşi lucruri.

In domeniul politicei avem:

„Ce poate fi mai neraţional de cât a alege pentru guvernarea unui stat, numai pe primul fiu al unei regine?

Cel mai mare rău pentru un stat este războiul civil. El este ceva sigur, atunci când se doreşte recompensarea meritului. Cum însă toţi susţin că sunt merituoşi, atunci pare să fie mai puţin de temut şi mai puţin sigur, răul care vine dela un prost care succede prin drept de naştere".

„Poporul onorează persoanele nobile prin naştere. Semidocţii îi disprefuiesc zicând că naşterea este un avantaj venit prin întâmplare. Acei înţelepţi îi onorează nu prin judecata poporului, dar din considerente mai superioare. Creştinii perfecţi încă îi onorează prin o altă lumină, superioară. Aşa că opiniile pro şi contra se succed după lumina minţei cuiva".

Dacă este crâmpeie de gândiri ar părea puţin concludente, nu trebue să uităm că au fost alese tocmai de cei interesaţi să-l defaime.

Ca să putem cu adevărat înţelege pe B. Pascal, e nevoie să-l citim complet şi chiar să-l recitim de mai multe ori.

Organizaţi
Oastea Domnului

Mulţumită. Dl Dr. E. Piso, deputat şi preşedinte al comisiei interimare a municipiului Sibiu a dăruit bisericii catedrale ortodoxe din Sibiu o sf. Cruce, mulţumindu-i-se şi pe această cale pentru acest dar.

Excursie. Societatea de hidrologie medicală (Bucureşti, Izvor 16), roagă pe medicii şi pe membrii ei, cari doresc să ia parte la excursia din luna Mai ce urmează a se face în Cehoslovacia şi Polonia, să binevoiască a-şi trimite adresele la societate, pentru a li se comunica condiţiile foarte avantajoase şi interesul excursiei. Din Ardeal şi Banat se primesc de asemenea să facă parte din excursie românii cari au avut legături cu cehii şi slovacii pentru liberarea ţării.

ŞTIRI LOCALE

Predică în catedrala din Sibiu. Duminecă în 15 Aprilie 1934, va predica părintele protopop *Em. Cioran.*

CĂRŢI ŞI REVISTE

Anuarul XIV al liceului de stat „Gh. Lazăr" din Sibiu, 1932—33, publicat de Dr. Ioan Bunea, director, cuprinde, pe lângă datele şcolare, cuvântări ţinute în acest institut de directorul său, Dr. I. Bunea şi de profesorul Ilie Licu Popescu. In cuvinte simţite adânc, se comemorează regretaţii de curând dispăruţi, Ion G. Duca, Vasile Goldiş şi Veturia I. Lapedatu.

Unele date, din istoricul anului şcolar trecut, *nu sânt de natură îmbucurătoare,* nici pentru părinţii şcolarilor, nici pentru conducătorii învăţământului nostru public. Fie ca neajunsurile, scoase la iveală nu întâia oară, să formeze obiect de gândit şi pentru unii, şi pentru alţii, dupăce le vor cetì.

Poşta redacţiunii

Pr. *D. B.* în *Cr.* Atât corespondenţa, cât şi articolul, trimis mai de mult, se vor publica pe rând.

Publicaţiune de licitaţie

Parohia ortodoxă Sighişoara dă în intreprindere lucrările de clădire a nouei sale biserici, prin licitaţie, cu oferte închise, care se va ţinea *Vineri 4 Mai 1934* ora 10 dimineaţa în sala cea mare a prefecturii din Sighişoara. Oferte ulterioare nu se primesc. Planurile, devizul, condiţiile de licitaţie şi caetul de sarcini se pot vedea în orele de birou la oficiul parohial ortodox Sighişoara, precum şi la dl arhitect Petrescu Gopeş, Bucureşti, strada General Tell Nr. 19, între orele 9 şi 11 dimineaţa.

Sighişoara, 10 April 1934.

[10] 1—1 **Consiliul parohial.**

Nr. 125—1934 [23] 1—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei de clasa III-a (treia) **Ţeline,** protopopiatul Sighişoara, se publică prin aceasta concurs cu termin de 30 zile, dela cea dintâi apariţie în Telegraful Român, pe lângă următoarele condiţii:

1. Retribuţia dela stat.
2. Casă parohială cu 4 camere, grădină, fără dependinţe economice.
3. 24 jug. fânaţ, din reforma agrară.
4. Stola obişnuită.
5. Drept de o parcelă de lemne din parchetul anual, pe plată. Tăiatul şi transportul îl privesc pe preot.
6. Drept de păşunat pentru 4 vite, pe plată.
7. Una ferdelă cereale de familie.

Cererile vor fi înaintate oficiului protopopesc Sighişoara şi vor cuprinde pe lângă certificatele de botez, de liceu, absolutor, de calificaţie, şi permisiune de a concura la această parohie dela Prea Ven. Arhiepiscopie ortodoxă de Alba Iulia şi Sibiu.

Concurenţii se pot prezenta în parohie numai cu prealabila încuviinţare a subsemnatului.

Oficiul protopopesc Sighişoara, în înţelegere cu consiliul parohial Ţeline.

Sighişoara 15 Martie 1934.

Emilian Stoica
protopop.

A apărut:

Albumul comemorativ Andreiu Şaguna

Preţul Lei 50

Se poate procura dela Librăria Arhidiecezană din Sibiu, strada Mitropoliei Nr. 45, trimiţându-se preţul plus spese postale Lei 15 prin mandat postal.

Nr. 127—1934. (21) 1—3

Concurs din oficiu

Pentru întregirea parohiei de clasa III-a Hălmeag, protopopiatul Oltul, se publică concurs cu termin de 30 zile dela întâia apariţie în Telegraful Român.

Venitele împreunate cu acest post:

1. Salarul dela stat.

2. Sesiunea parohială: 7 1/2 jugăre pământ arabil şi fânaţ.

3. Câte o ferdelă bucate dela fiecare familie românească, şi câte o zi de lucru cu mânile de fiecare familie de neorustici.

4. Venitele stolare stabilite de adunarea protopopească pentru întregul tract.

Cererile de concurs însoţite de actele necesare, între cari este a se socoti şi autorizaţia de candidare din partea Prea Veneratului Consiliu Arhiepiscopesc, — se vor înainta oficiului protopopesc ortodox român Oltul în Şercaia, jud. Făgăraş, până la terminul fixat.

Concurenţii se vor prezenta — cu încuviinţarea Oficiului protopopesc — în o Duminecă sau sărbătoare, în parohie, spre a face cunoştinţă cu parohienii.

Şercaia, la 6 Martie 1934.

Oficiul protopopesc.

Valeriu Judele
protopop.

Nr. 103—1934 prot. [19] 1—3

Concurs

Pentru întregirea paróhiei vacante de cl. III-a Ţapu, protopopiatul Mediaş, se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima bublicare în Telegraful Român.

Venitele înpreunate cu acest post:

1 Salar dela stat.

2. Casă parohială corespunzătoare cu dependinţe.

3. Sesie parohială de 13 jug. arător.

4. Câte 1 ferd. cucuruz sfârmit şi o zi de lucru de fiecare familie.

5. Stola obişnuită în tract.

6. 2 stânjini lemne de foc aduse în curtea parohială.

Candidaţii îndreptaţi îşi vor trimite subsemnatului cererea de concurs provăzută cu toate documentele neesare, anexând şi autorizaţia de candidare dela Preavener. Consiliu arhiepiscopesc, şi cu avizul oficiului protopopesc se vor prezenta în parohie şi în biserică la serviciul liturgic.

Mediaş, 12 Martie 1934.

Ioan Crăciun
protopop.

Nr. 78—1934. Nr. (17) 3—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei **Zdrapţi,** — parohie de clasa III-a din protopresbiteratul Zarandului, prin aceasta se publică concurs cu termen de 30 zile dela întâia apariţie în Telegraful Român.

Venitele împreunate cu acest post:

1. Salar dela stat conform coalei B.
2. Stola uzitată.
3. Până la edificarea casei parohiale, parohia sa va îngriji de locuinţă.
4. Câte o ferdelă porumb dela fiecare familie.

Cererile de concurs se vor înainta subscrisului oficiu protopresbiteral ort. român al Zarandului, — Brad, în termen, şi candidaţii îşi vor exopera permisiunea de a concura dela P. V. Consiliul arhiepiscopesc, fără de care nu se pot prezenta în parohie.

Brad la 5 Martie 1934.

Ioan Indreiu
protopop.

Nr. 162—1934. (16) 2—3

Concurs

Pentru întregirea parohiilor: 1. **Blejeni—Criş** 2. **Blajeni—Grosuri** 3. **Grohot** 4. **Ribicioara de Sus.** 5. **Tomnatecul de Jos** 6. **Tomnatecul de Sus,** toate de clasa III-a, se publică concurs cu termin de 30 zile, dela prima apariţie în Telegraful Român.

Venitele împreunate cu acestea posturi sânt cele fasionate în coala B. pentru întregirea lor dela stat şi stola obişnuită.

Cererile de concurs, însoţite de documentele necesare, se vor înainta oficiului protopopesc ortodox-român al Zarandului în Brad, — în termenul fixat de concurs.

Concurenţii sânt poftiţi, pe lângă prealabila încuviinţare dela Preaveneratul Consiliu arhiepiscopesc, a se prezenta în parohie spre a fi cunoscuţi de credincioşi.

Brad la 5 Martie 1934.

Oficiul protopopesc ortodox-român al Zarandului.

Ioan Indreiu
protopop.

Nr. 114—1934. Nr. (22) 2—3

Concurs

Se publică concurs cu termin de 30 zile dela întâia apariţie în „Telegraful Român" pentru întregirea parohiei vacante **Haşdău,** cu filiile Dobâca şi Goleş din protopopiatul Hunedoara.

Veniturile parohiale:

a) Locuinţă parohială corespunzătoare.

b) Câte 2 măsuri porumb nesmicurat (măsura á 30 litri), sau preţul de piaţă al unei măsuri de porumb smicurat dela fiecare familie din materă şi filii.

c) Stola obişnuită.

d) Salarul dela stat.

Cererile de concurs se vor înainta oficiului protopopesc ortodox român al Hunedoarei, în termenul indicat.

Candidaţii vor anexa la cererile de concurs şi concesiunea dela Preavener. Consiliu Arh. că pot candida la această parohie.

Candidaţii se vor prezenta, cu încuviinţarea prealabilă a oficiului protopopesc, în vre-o Duminecă sau sărbătoare la biserică, spre a fi cunoscuţi de către parohieni.

Hunedoara, 12 Martie 1934.

Oficiul protopopesc ortodox român al Hunedoarei în înţelegere cu Consiliul parohial.

Pr. **Nicolae Suciu**
adm. protopopesc

Nr. 83—934. (18) 3—3

Concurs din oficiu

Pentru parohiile mai jos înşirate, din protopopiatul Ilia, toate din clasa a III-a, se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român".

1. **Gialacuta** cu filiile **Căbeşti** şi **Târnava.** Venite: Salar dela stat, casă parohială, stola obişnuită în tract, 20 litre cereale dela circa 200 familii, eclejie 2 jugăre fânaţ şi 4 jugăre arător.

2. **Furcşoara.** Venite: Salar dela stat, locuinţă, stola obişnuită în tract, 20 litre cereale dela circa 120 familii, eclejie 2 jugăre fânaţ.

3. **Bărăşti** cu filia **Luncşoara.** Venite: Salar dela stat, locuinţă, stola obişnuită în tract, 20 litre cereale dela circa 120 familii, eclejie 2 jugăre fânaţ.

4. **Cărmăzineşti** cu filiile **Dănuleşti** şi **Boiul de jos.** Venite: Salar dela stat, casă parohială, stola obişnuită în tract, 20 litre cereale dela circa 200 familii, eclejie 3 jugăre fânaţ.

5. **Godineşti** cu filia **Petreşti.** Venite: Salar dela stat, locuinţă, stola obişnuită în tract, 20 litre cereale dela circa 120 familii, eclejie 2 jugăre fânaţ. —

Cererile de concurs se vor înainta acestui Of. protopopesc, împreună cu autorizaţia P. V. Consiliu Arhiepiscopesc de a putea candida, în termin, iar concurenţii cu prealabila încunoştinţare a of. protopopesc, se pot prezenta în parohie pentru a face cunoştinţă cu parohienii

Ilia, la 5 Martie 1934.

Oficiul protopopesc ortodox român.

Iuliu Josan
protopop.

Nr. 126—1934. Nr. (20) 3—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei de clasa III-a **Mărgineni,** protopopiatul Oltul, se publică concurs cu termin de 30 zile dela întâia publicare în Telegraful Român.

Beneficiile împreunate cu acest post:

1. Salarul dela stat.
2. Casa parohială.
3. Venitele stolare obicinuite în parohie.

Cererile de concurs instruite în conformitate cu normele în vigoare, şi cu autorizaţia de candidare dela Prea Veneratul Consiliu arhiepiscopesc, se vor înainta subsemnatului Oficiu protopopesc Oltul, în Şercaia, jud. Făgăraş, până la terminul fixat, iar candidaţii se vor prezenta în vr'o Duminecă sau sărbătoare în parohie, spre a face cunoştinţă cu poporul.

Şercaia, la 5 Martie 1934,

Oficiul protopopesc Oltul-Şercaia în înţelegere cu Consiliul parohial.

Valeriu Judele
protopop.

Nr. 117—1934. (15) 2—3

Concurs din oficiu

Pentru întregirea parohiilor arătate mai jos, din protopopiatul Geoagiu, toate de clasa III-a, se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima apariţie în Tel. Român.

Venitele sânt cele obişnuite cu întregire dela stat, şi anume:

1. **Almaşul-Mare Brădet,** 2 dkl. cucuruz sfărmat dela fiecare casă şi stola obişnuită.
2. **Bulbuc** cu filia **Curpeni,** locuinţă în natură, una ferdelă de cucuruz sfărmat de fiecare casă şi stola obişnuită.
3. **Ceru-Băcăinţi,** locuinţă în natură, 2 dkl. cucuruz sfărmat de fiecare casă şi stola obişnuită.
4. **Cheile Cibului,** locuinţă în natură, 27 jugăre sesiune parohială, stola obişnuită.
5. **Renghet,** 10 jugăre sesiune parohială, 2 dkl. cucuruz sfărmat de fiecare casă, stola obişnuită.
6. **Valea-Iepii,** una ferdelă de cucuruz sfărmat de casă, stola obişnuită.

Concurenţii, având binecuvântarea arhierească, îşi vor înainta cererile concursuale instruite conform normelor în vigoare subsemnatului oficiu protopopesc în terminul deschis, şi pe lângă prealabila încuviinţare din partea acestuia se vor prezenta în parohie spre a face cunoştinţă cu credincioşii şi referinţele locale.

Geoagiu, la 25 Februar 1934.

Oficiul potopopesc:

V. Goron
protopop.

Nr. 81—934. (13) 3—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei vacante de clasa III-a **Aţel,** protopopiatul Mediaşului, prin aceasta se publică concurs nou cu termin de 30 zile dela prima apariţie în Telegraful Român.

Venitele împreunate cu acest post:

1. Salar dela stat.
2. Sesiune parohială 14 jugăre arător şi fânaţ.
3. 1/4 jugăr grădină.
4. Două sorţi lemne de foc (circa 6 stânjini) din pădurea comunală. Tăiatul şi adusul lemnelor îl priveşte pe preot.
5. De locuinţă se va îngriji parohia.
6. O zi de clacă dela fiecare familie.
7. Venitele stolare, stabilite pentru întreg tractul.

Candidaţii îndreptăţiţi îşi vor trimite subsemnatului cererea de concurs provăzută cu toate documentele necesare, anexând şi autorizaţia de candidare dela Prea Ven. Consiliu Arhiepiscopesc, şi cu avizul oficiului protopopesc se vor prezenta în parohie şi în biserică la serviciul liturgic.

Mediaş, 27 Februarie 1934.

Ioan Crăciun
protopop.

Nr. 109—1934. (14) 2—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei de clasa a III-a **Mada,** protopopiatul Geoagiu, se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima apariţie în Telegraful Român, cu următoarele venituri:

1. Intregirea salarului dela stat conform coalei B.
2. Sesiune parohială 10 jugăre.
3. Doi dubli decalitru cucuruz cu tulei dela circa 120 familii.
4. Folosirea cimitirului.
5. Locuinţă în natură.
6. Lemne pentru foc.
7. Drept de păşunat.
8. Stola obişnuită.

Reflectanţii la acest post îşi vor înainta cererea de concurs conform regulamentului, în termenul de 30 zile, având a se prezenta în vreo Duminecă sau sărbătoare la biserică, spre a face cunoştinţă cu poporul. Candidaţii vor prezenta autorizaţia de concurs dela I. P. S. Sa Arhiepiscopul şi Mitropolitul Nicolae, şi după prealabila încuviinţare din partea subsemnatului oficiu protopopesc se vor prezenta şi în parohie.

Geoagiu, la 15 Februarie 1934.

Oficiul protopopesc în înţelegere cu consiliul parohial.

V. Goron
protopop.

Au apărut:

Cântările liturgice
pentru cor mixt, publicate de
Timotei Popovici
profesor de muzică la şcoala normală „A. Şaguna" şi dirigintele corului mitropoliei

Ediţie nouă primenită. Se poate comanda dela Librăria Arhidiecezană din Sibiu. — Preţul Lei 160.

Redactor responsabil: Pr. Dr. D. Stăniloae. Editura şi tiparul Tipografiei arhidiecezane.

Anul LXXXII — Sibiu, 22 Aprilie 1934 — Nr. 17

Telegraful Roman

Organ național-bisericesc. — Intemeiat în 1853 de Mitropolitul Andreiu Șaguna

APARE SĂPTĂMÂNAL

Nr. **3611**/1934 Prez.

Nicolae,

din îndurarea lui Dumnezeu Arhiepiscop al Arhiepiscopiei ortodoxe române de Alba-Iulia și Sibiu, și Mitropolit al Românilor ortodocși din Ardeal, Bănat, Crișana și Maramureș.

Iubitului cler și popor: Har și milă dela Dumnezeu-Tatăl și dela Domnul nostru Isus Hristos.

Pe temeiul articolelor 132 și 134 din Statutul pentru organizarea bisericei ortodoxe române, prin aceasta convocăm și declarăm convocată *Adunarea eparhială* a Arhiepiscopiei noastre, în sesiune ordinară, pe ziua din *Dumineca Samarinencei, 6 Mai a. c. ora 9 dimineața,* în biserica catedrală din Sibiu, când se va oficia Sf. Liturgie și invocarea Duhului Sfânt, după care va avea loc deschiderea Adunării în localul designat spre acest scop.

Dat în Sibiu la 20 Aprilie 1934.

(ss) **NICOLAE**
Arhiepiscop și Mitropolit.

Români, Sași și Nemți

I. La sfârșitul lui Decemvrie 1930 eram, în România, 18.052.896 locuitori. Dintre ei Muntenia avea 22,3%; *Transilvania* 17,8%; Basarabia 15,9%; Moldova 13,5%; Oltenia 8,4%; *Crișana-Maramureș* 7,7%; *Banatul* 5,2%; *Bucovina* 4,7% și Dobrogea 4,5%. Teritoriul care acum ne interesează mai de-aproape, cel de dincolo de Carpații sudici, alimentează 30,7% din toată populația țării, cu Bucovina 35,4%.

Cum n'ar râvni după ele — revizioniștii?!

II. Dar după ele nu râvnesc numai Ungurii, ci — *în alt sens* — și Nemții.

Sensul nemțesc l-a descris de curând ziarul (oficial) *Reichspost*, din Viena, *din «izvor ce nu admite nici o îndoială»*. Ziarul *Prager Presse* din 30 Martie, p. 3, l-a reprodus; și noi îl dăm mai departe:

Pentru național-socialiști (hitleriști), Austria cu ale ei 6 jum. milioane nu-i de-atât interes, cât se crede. De mai mult interes este *ieșirea spre Est.* Național-socialismul trebue să și-o asigure cu *orice preț;* la nevoie și cu brutalitate. Căci *scopurile germane se află în Orient: Germania trebue să pună mâna pe tot teritoriul străbătut de Dunăre;* dacă altfel nu se poate, și cu războiu. Momentul atacului îl va fixa conducătorul, *der Führer*, adecă Hitler.

Sporirea poporului german cere teritorii și învingeri; în Orient, pe lucrătorii nemți, îi așteaptă țări.

Intâi *Austria!*

Apoi *Cehoslovacia!*

Ungaria își va recâștiga granițele vechi și astfel va devenì amica Germaniei.

România nu va putea să opună o rezistență serioasă. Teritoriile românești și înainte de toate *Basarabia* sunt menite să devie *colonii germane.* Pentru a asigura teritoriul român-germanizat, va fi, poate, de nevoie ca Nemții să se întindă până la Constantinopol.

Bulgaria se va unì cu Macedonia și va căpăta o ieșire la Marea Egee, devenind aliata Germaniei.

Numai concepția aceasta explică total politica hitleristă.

După ce Orientul european va fi regulat în acest chip, va venì rândul *Franței* și înaintarea germană spre Oceanul atlantic.

Cu alte vorbe, Hitler a moștenit toate tendințele pangermaniste ale lui... Wilhelm II!

III. Idei ca cele citate s'au cuibărit de mult și la Sași. Cine dorește să le cunoască, să citească, de pildă, cartea lui Dr. Carl Wolff (fost șef politic săsesc), *Das deutsche Volk in Europa, 1924*, tipărită la Ios. Drotleff, (Sibiu).

S'a vorbit mai sus despre Dunăre; și C. Wolff o împreună în planurile sale cu navigația pe — Olt, care a fost bine studiată; C. Wolff zugrăvia și legăturile cu Orientul mai depărtat. De pildă el zicea: «De cea mai mare însemnătate pentru România ar fi legătura *Nistrului* cu *Vistula*, care ar da drumul cel mai scurt între marea *Neagră* și marea *Baltică*, un drum cu 1740 de kilometre mai scurt decât drumul Rotterdam—*Sulina*». «Cu importanța Dunării crește și importanța *Oltului*». (Cartea citată, p. 79—85).

Mai departe: Cum să se aducă mult capital nemțesc în Ardeal, C. Wolff nu a discutat numai cu capitaliștii, ci și cu prințul Ludovic de Bavaria* în anul 1899; prințul îi cetise memoriul despre întreprinderile industriale și comerciale în Ardeal. Prințul acela regretă că Românii pătrund în satele săsești și că Sașii păstrează sistemul de 2 copii. C. Wolff a vorbit prințului și despre navigația pe Olt, explicând-o amănunțit.

* Mai apoi regele L. al III-lea.

Opresc aici exemplele; și întreb: Câți Români dintre Sași, câți Sibieni, au cetit scrierile lui C. Wolff, care *prin ele* s'a lăsat moștenire poporului său?

IV. Așadar pela a. 1900 Sașii conducători se imbibaseră de tot pangermanismul fantastic și primejdios, pe care *Reichspost* l-a destăinuit ca existent și tot atât de primejdios în concepțiunea hitleristă.

V. Pentru a dovedì și mai lămurat legăturile cu pangermanismul din «patria mumă» eu aș recomanda o carte mică (de 71 pagini), dar suficientă. Este cartea din 1908 a lui Ernst Hasse, *Weltpolitik, Imperialismus und Kolonialpolitik* (München, Lehmann). După o descriere a tuturor imperialismelor Hasse descrie și pe cel german, și stabilește și legăturile lui cu România, ca d. ex. la p. 49, unde se discută un *Zollverein* (o uniune vamală), către Dunăre, Elba, Odera și Rin; la p. 65, unde se arată cum Nemții vor stăpânì Dunărea de jos; la p. 66, cu afirmarea că dela Hamburg până la Constantinopol ei singuri și *exclusiv* vor trebui să stăpânească, și în sfârșit la p. 67, cu resumatul: «Noi avem nevoie de *teritorii* și anume, nu numai de colonii, ci și de *teritorii locuite de străini, al căror viitor să-l formăm după trebuințele noastre (nemțești)*».

VI. *Reichspost* ni-a făcut un bun serviciu aducându-ne încă odată o veste despre primejdia ce-o vrea și o prepară imperiul lui Hitler.

Concluziile *românești* le-a tras statul român; le-a spus de curând ministrul Titulescu în a sa mare cuvântare; ele sunt însă, trebue să fie, și *practice;* la acestea orice Român este dator a gândì și a le realiza.

A le înșira aici mi se pare de prisos; ele toate privesc *creșterea tuturor energiilor naționale,* de tot soiul, economice, politice, culturale, etc., ele însemnează *consolidări* și iarăși *consolidări*, pentru a înfige adânc, în pământul de azi, rădăcinile care hrănesc viața poporului nostru. **D.**

* FOIȘOARA *

Viața religioasă a celebrului matematician francez Blaise Pascal

de **Dr. G. PREDA**
vicepreședinte al „Astrei".

(4)

[Sfârșit]

Ultimii ani de existență a lui Pascal

Din 1658 Pascal angajat prin „Provincialele sale" în lupta dintre Janseniști și Jesuiți, compune al II și V factum, contra acestor din urmă. De și nu este eclesiastic și nici teolog, lecturile sale religioase prezintă deosebită importanță. El citează în aceste lecturi 106 autori de diferite religiuni și peste 26 opere religioase cu autori necunoscuți.

Cităm printre lucrurile sale religioase: „Scrisori ce arată posibilitatea de a îndeplini ordinile divine" „Disertație asupra adevăratelor cuvinte ale conciliului celor 30", „Asupra distincțiunei între a fi posibil și a putea"; „Asupra conversiunei păcătosului"; „Comparația dintre vechii creștini și cei de astăzi"; „Prescurtări ale vieții lui Iisus Hristos" etc.

In ultimii 4 ani ai vieții sale neurastenia progresase mult. Luând la cunoștință moartea surorei sale Jacquelina, el zice simplu: „Dumnezeu să-mi facă grația să mor și eu".

El nu mumai că nu mai avea afecțiune pentru alții, dar nu vroia să fie iubit de alții, căci — zicea el — „nu trebue să iubim decât pe Dumnezeu". Din dragostea deosebită pentru serviciul divin, vizita bisericile unde expusese relicve sau alte lucruri pentru devotament.

Trecerea în stări de extaz la citirea psalmilor.

Meditațiunile asupra religiei îl făcură sensibil la tot ceea ce ar fi putut onora pe Dumnezeu. Avea așa de mare zel pentru gloria divină, în cât nu putea să sufere să o vadă violată.

In cursul boalei sale (care-l duse în mormânt), el pronunță faimoasele cuvinte: „Boale este o stare naturală a creștinilor, pentrucă prin ea se obține privația tuturor binelor și plăcerilor". In 19 August 1662 la ora 1 de dimineță murì în vârstă de 39 ani și 2 luni.

In ziua de 18 se mărturisì, iar când preotul îi întinse cuminecătura, el spuse ultimele cuvinte: „Dumnezeu să nu mă părăsească nici odată". Din acel moment îș pierde cunoștința și intră în criza care i-a fost fatală.

Din datele expuse până în prezent, (luate din diferiți autori ce s'au ocupat cu descrierea vieții lui Pascal), nu se vede vre un indiciu sigur de tulburarea mintală.

Sunt unii scriitori cari afirmă că dragostea de a se izola și de a îndeplini nu numai practicele religioase dar și cele de penitență, este venită prin un accident petrecut în următoarele împrejurări: Se preumblă în o trăsură cu 4 cai prin apropierea puntei Neuilly din Paris. La un moment dat cei doi cai iau avânt și cad în Sena. Hățurile rupându-se, trăsura rămâne pe mal. Se spune că emoția pentru Pascal a fost așa de mare, încât de atunci el avea halucinații văzând veșnic o prăpastie deschisă alăturea de el.

Noi știm că halucinațiile nu se creiază și nu se permanentizează numai în urma unei emoții. Dacă în unele conversații cu prietenii săi a putut vorbi de un precipis cred sau că era o fobie a sa (cremnofobie) sau Pascal viza prin acest cuvânt îndoiala asupra cunoștințelor metafizice (care ocupa spiritele oamenilor superiori), poate chiar îndoiala de a nu fi atras în prăpastia cunoștințelor științifice care nu-i putea oferi un punct solid de sprijin în viață.

Tot așa de șubred pare și cel de al 2-lea argument în susținerea boalei sale mintale, acela că purta sub haine un simbol format din cuvinte mistice.

Dacă ne amintim că epoca sa era epoca superstițiunilor, atunci nu am vedea în acest act al lui Pascal, de cât un pas înapoi spre aceste superstițiuni cu scop de a alunga cât mai departe îndoiala.

Dar oare astăzi suntem mai liberați de sub regimul misticismului? Câte amulete, relicve, simboluri etc. nu stau în afară și sub hainele multor intelectuali?

Este posibil negreșit ca neurastenia să-i fi slăbit puțin simțurile întreținându-i mai viu fobia sau imaginea abisului îndoielii, însă căutând un repaos prin concentrația gândirii, prin agitație, el căuta să tonifice concepția pesimistă (pe care nu o reneagă) prin flacăra vie a creștinismului.

Inscăunarea Prea Sfinţitului Episcop al Caransebeşului

Intrat, în ziua de 14 April a. c., pe teritoriul eparhiei ortodoxe române a Caransebeşului, P. S. Sa Episcopul *Dr. Vasile Lăzărescu* a fost întâmpinat de însufleţirea şi dragostea miilor de credincioşi, în frunte cu capii autorităţilor şi cu preoţimea ieşită cu litia în toate gările de pe parcursul Lugoj —Caransebeş.

Primarul *român* al Caransebeşului, Dr. Novăcescu, salută călduros, în numele cetăţenilor, pe noul conducător eparhial, care mulţumeşte exprimându-şi bucuria că Dumnezeu l-a învrednicit să păstorească istorica episcopie a Banatului.

Dupăce a asistat la slujba vecerniei în catedrală, P. S. Sa a intrat în reşedinţa episcopală, unde seara la ora 9 a urmat marea serenadă a corurilor, la sfârşitul căreia dl Dr. Cornel Corneanu, vicepreşedintele camerei deputaţilor, a rostit o frumoasă cuvântare, accentuând că trecutul de opt veacuri al episcopiei Caransebeşului, binecuvântată cu mari vlădici, cere ca în această luminată săptămână, a întăririi credinţei şi a înoirii vieţii duhovniceşti a Banatului, toţi fiii credincioşi să se apropie cu frica lui Dumnezeu, cu credinţă şi dragoste, de celce astăzi, în numele Domnului, se sălăşlueşte în fruntea eparhiei de Dumnezeu păzite a Caransebeşului.

P. S. Sa, mulţumind manifestanţilor, este din nou viu aclamat.

In ziua următoare, Duminecă, s'a oficiat Sf. Liturghie de către: P. S. Sa Episcopul Grigore al Aradului, — delegatul I. P. S. Sale Mitropolitului Nicolae, — P. S. Sa Episcopul Vasile al Caransebeşului, P. S. Sa Arhiereul Andrei Crişanul, I. P. C. Lor Arhimandriţii Policarp Moruşca şi Popescu, protopopii A. Ghidiu, Şt. Cioroianu, Ancuşa ş. a.

După serviciul religios s'a citit decretul regal de confirmare ca episcop a P. S. Sale Dr. Vasile Lăzărescu, precum şi gramata episcopească semnată de I. P. S. Sa Mitropolitul Nicolae al Ardealului.

Cuvântarea P. S. Sale Episcopului Grigorie al Aradului, o chemare la muncă pentru lege şi neam, desluşeşte sentimentele cu care clerul şi poporul eparhial aşteaptă pe cel venit în numele Domnului, şi-i doreşte lungă viaţă cu îmbelşugată păstorire.

Răspunde noul episcop, într'o strălucită cuvântare, făgăduind a-şi pune toate puterile şi toată râvna în opera de reconfortare şi ridicare a gândirii şi vieţii creştineşti ortodoxe din eparhie.

Solemnitatea în catedrală a luat sfârşit la ora 1 d. a. Au urmat apoi, la reşedinţa episcopală, recepţiile, aducându-se omagii pentru noul episcop din partea reprezentanţilor: bisericii, armatei, şcoalei, magistraturii, ai diferitelor societăţi şi reuniuni, şi ai altor autorităţi. Dela Sibiu au vorbit: Păr. consilier Virgil Nistor şi rectorul Academiei teologice Nicolae Colan.

P. S. Sa a adresat tuturor cuvinte de mulţumire, făcând apel la strânsă colaborare a bisericii cu toate ramurile vieţii sociale.

Probleme, fapte, comentarii

La Mănăstirea Brâncoveanu. — Pelerinajul, obişnuit în Vinerea din Săptămâna luminată, a avut în anul acesta succes deosebit.

Peste 2000 de închinători, din 44 de sate, au înconjurat biserica brâncovenească restaurată.

Sfintele slujbe au fost săvârşite de un mare sobor de preoţi în frunte cu P. S. Sa Vasile, arhiereul vicar al Mitropoliei Ardealului.

La sfârşitul liturghiei P. S. Sa Vasile a rostit o minunată cuvântare, înfăţişând biserica noastră ca pe o mamă ocrotitoare a fiilor săi duhovniceşti, din comoara nesecată a tainelor căreia credincioşii se împărtăşesc ne'ncetat cu binecuvântări cereşti.

S'a săvârşit apoi potrivit obiceiului taina sfântului maslu, întrucât, în ziua respectivă, la izvorul tămăduirii, aleargă mulţi bolnavi cu nădejdea uşurării suferinţelor lor.

P. S. Sa Vasile, în desursul slujbei a trecut dela bolnav la bolnav şi-l binecuvânta.

In faţa mulţimii a vorbit părintele Gh. Secaş, despre Isus, marele doftor al sufletelor şi al trupurilor noastre.

Ostaşii Domnului, au fost asemenea la datorie. Adunaţi în umbra bisericii brâncoveneşti au avut prilejul de-a se bucura împreună şi de-a-şi mărturisi din nou şi hotărât dragostea lor pentru Hristos şi râvna sfântă pentru biserica Sa.

*

Fuzionarea „Societăţii pentru fond de teatru rom." cu Asociaţiunea „Astra" a fost hotărâtă în adunarea generală ţinută în 14 April 1934, în sala de şedinţă a Asociaţiunii.

Astfel averea Societăţii, de aproape o jumătate de milion lei, trece în proprietatea Asociaţiunii.

Adunarea generală, cea din urmă, a fost condusă de membrul din comitet, dl Dr. N. Vecerdea, încredinţat de presedintele societăţii, dl Dr. Al. Vaida Voevod, reţinut de-a prezida. Dl Dr. N. Vecerdea, în cuvântul său de deschidere, a făcut o scurtă şi interesantă expunere asupra timpului premergător, de peste 40 ani din existenţa Societăţii (adecă din 1870 şi până la adunarea generală din 1913 la Caransebeş), relevând locul ocupat de această Societate, alături de alte instituţii mai însemnate, din epoca renaşterii naţionale. S'au pomenit, cu multă pietate şi recunoştinţă, la acest prilej, numele vrednicilor bărbaţi cari au muncit şi au jertfit în interesul Societăţii pentru fond de teatru român: Primul ei preşedinte Dr. Iosif Hodoş, Dr. Al. Mocsonyi, Iosif Vulcan, Vincenţiu Babeş, Dr. Ios. Gall, Al. Roman, V. Oniţiu, Dr. V. Branisce, Dr. Ioan Mihu, Vasile Goldiş ş. a. trecuţi la cele veşnice.

La sfârşitul cuvântării sale, dl preşedinte al adunării dă lămuririle, pentru care comitetul Societăţii, în situaţia actuală cu totul schimbată a ţării noastre, s'a văzut îndemnat să propună fuziunea sau contopirea Societăţii cu Asociaţiunea.

P. C. Păr. protopop dela Braşov, Dr. Iosif Blaga, aduce salutul şi binecuvântarea asupra lucrărilor adunării din partea I. P. S. Sale Mitropolitului Nicolae, care n'a putut fi de faţă.

Cetindu-se rapoartele comitetului, se ia act şi se dă descărcare pentru gestiunea sa.

Formalitatea de predare a averii Societăţii rămâne a se îndeplini după ratificarea fuziunii de către cea mai apropiată adunare generală a Asociaţiunii culturale „Astra".

*

Mişcarea religioasă la Braşov — *Duminecă, 25 Martie (Buna Vestire) s'a sfinţit noua Capelă ortodoxă «Sf. Gherghe» pentru trebuinţele sufleteşti ale credincioşilordin cartierul Blumăna. In prezenţa unei asistenţe numeroase, cât şi a autorităţilor locale, s'a săvârşit slujba sfinţirii după care a urmat prima Liturghie oficiată de protopopul Iosif Blaga şi preoţii: Petru Debu şi Ioan Popa, răspunsurile fiind date de corul mixt al bisericii Sf. Nicolae, sub conducerea diaconului prof. Ioan Brânzea. La priceasnă au luat cuvântul: protopopul Blaga, exprimându-şi bucuria de a vedea în oraşul Braşov un nou locaş de închinare pe seama celor 600 de familii; părintele Debu vorbeşte ca fost păstor sufletesc al celor ce de aci încolo nu mai fac parte din parohia Braşovul-Vechi; dl Muşătescu inspector şcolar primar, vorbind în numele credincioşilor, elogiază activitatea şi osteneala depusă de membrii Consiliului parohial, iar părintele administrator Popa dă citire listei binefăcătorilor cari au înţeles să-şi dea contribuţia, fie în bani, fie în obiecte, pentruca noul locaş de închinare să fie împodobit spre admiraţia celor prezenţi.*

Se aduc mulţumiri I. P. S. Mitropolit Nicolae pentru arhiereasca Sa binecuvântare şi înţeleapta Sa înţelegere de a împlini o dorinţă ce s'a făcut faptă la la praznicul Bunei Vestiri.

*

In timpul postului celui mare dl prof. I. Moşoiu, dir. lic. «Andreiu Şaguna» a ţinut în biserica din Cetate un ciclu de patru predici, vorbind despre: Credinţă şi Necredinţă. Au fost ascultate cu mult interes.

*

Ca în anul şcolar trecut, şi în acest an, societatea religioasă «Sf. Gheorghe» a elevilor dela liceul «Andrei Şaguna» şi-a început seria de conferinţe religioase publice.

După vacanţa Paştelor vor continua în fiecare Duminecă seara. Conferinţele se ţin şi în cadrul «F. O. R.» secţia Braşov.

*

Cercul religios, al preoţilor din protopopiatul Braşov, şi-a desfăşurat activitatea şi întrunirile după un program bine fixat ţinându-se predici la slujbele în sobor, de: Prot. I. Blaga, diacon I. Brânzea şi preoţii: P. Debu, I. Prişcu, N. Stinghe, N. Furnică, şi C. Muşlea din Braşov şi G. Constantin din Stupini.

*

Asociaţia clerului „A. Şaguna". — 1. Desp. *Oituz*, s'a întrunit în zilele de 27 şi 28 Martie 1934, la Tg. Săcuesc, în adunarea de primăvară.

După invocarea Duhului sfânt şi predica părintelui protopop I. Rafiroiu, păr. I. Aldeş, în lucrarea sa: Dare de seamă asupra cărţii: «*Tânărule, Ţie-ţi zic, scoală-te*» de *D. Făgărăşanu* şi educaţia tinerimii adulte din societatea „Sf. Gheorghe", a remarcat părţile în deosebi frumoase ale acestei cărţi ca mijloc de pastoraţie, a arătat necesitatea închegării tineretului în jurul preotului mai ales când scăderea morală pare că se întinde din ce în ce mai mult. Catehizaţia are să fie mijlocul eficace pentru a da o desvoltare cât mai sănătoasă tinerimii noastre.

Părintele O. Russu a citit referatul despre Reuniunea de femei şi casa culturală. Au luat cuvântul şi alţi preoţi, indicând înlesnirile şi greutăţile întâmpinate în organizarea şi propăşirea acestui fel de aşezăminte.

Părintele duhovnic E. Ticuşan ne-a mărturisit, după ce am fost pregătiţi şi prin meditaţia sf. sale, (mânecând dela I. Ep. Ioan 1, 8: „De vom zice că păcat nu avem, pe noi înşine ne înşelăm şi adevărul nu este în noi").

In ziua a doua s'a slujit liturghia înainte sfinţită. A predicat părintele V. Hamsea, urmând apoi împărtăşirea preoţilor. In urmă a citit conferenţa sa păr. I. Greceanu: Despre secte, cu urmările lor. *Coresp.*

2. Desp. *Hunedoara*, s'a întrunit în 23 Martie în Hunedoara. La ora 7 dimineaţa Pr. N. Suciu, administrator protopopesc, înconjurat de un sobor de preoţi, săvârşeşte liturghia înainte sfinţită, după care preoţii se mărturisesc. Terminat serviciul divin, preoţii trec la „Casina Română" din localitate. Aici Pr. N. Suciu, deschide şedinţa desfăşurând pe scurt: care sânt îndatoririle preoţimei în timpurile de azi. S'au discutat temele: Sfânta Taină a Mărturisirei, Sfânta Taină a Impărtăşirei, Concubinajul, Foloasele aduse de societăţile parohiale: Reuniunea femeilor, Cercul Sf. Gheorghe, şi Casa culturală. S'a stabilit în sfârşit programul de activitate pentru cercurile relgioase ale preoţimei şi s'au fixat zilele de misiuni religioase pentru popor.

— *Adunarea protopopească* a tractului Hunedoara s'a ţinut în 29 Martie 1934. După invocarea Duhului sfânt, membrii adunării protopopeşti, se întrunesc tot în sala Casinei române sub preşedinţia Pr. N. Suciu, adm. protopopesc, care deschide şedinţa printr'o cuvântare potrivită împrejurărilor, adresând chemare către elementul mirean pentru colaborare cu preoţimea, ca

---

El a lucrat până la moarte în conformitate cu aceste principii, dar actele sale, ori cât de bizare ar părea unora, nu ne permit să afirmăm că ar fi provocate prin vre-o boală mintală. Acei ce vizitează Palestina, Mormântul Sfânt, Lourdes şi atâtea locuri însemnate din punct de vedere religios, ar trebui să vadă că şi astăzi, ca şi în 1662, mii şi sute de mii de devoţi aşteaptă în extaz graţia divină. Nimenui nu-i trece prin gând să socotească actele lor întrate în domeniul tulburărilor mintale.

Personal nu pot privi pe B. Pascal de cât ca un filosof creştin, care anticipează leacul necesar pentru a îndepărta anumite divagaţii raţionalisto-democratice şi demagogice, şi care făcând tabula rasa peste contractualismul lui Rousseau, subliniază prin meditaţiile sale perimarea influenţelor nefaste, patronate de un alt părinte al filosofiei moderne, Renatus Cartezius.

In un articol întitulat „Pascal învingătorul lui Descartes", un medic român (Dr. Roşu) servindu-se de fericita inspiraţie a lui Sorel, vine să arate atacul pe care Pascal l-a îndreptat contra lui Descartes.

Expun după acest articol câteva din ideile ambilor filosofi cu scop de a evidenţia importanţa filosofiei pascaliene:

Filosofia carteziană arată că Dumnezeu nu este în afară de noi, ci în noi înşine. Descartes este deci un teist care admite numai un Dumnezeu personal şi abdică dela etica fundamentală a creştinismului (rezumată în ideea că existenţa lui Dumnezeu transcende facultăţile de cunoaştere personală ale raţiunei noastre).

Ori Descartes crede că a găsit în raţiunea omenească măsura realităţii şi în această realitate antropocentrică existenţa lui Dumnezeu, care derivă din eul personal singura evidenţă neîndoielnică.

Pascal, din contră, pleacă dela convingerea că raţiunea omenească este fragilă şi incurabilă în fragilitatea ei, atât timp cât se utilizează remedii extrase din această impotenţă organică. Aceasta constitue motivul [illegible] sale sufleteşti, şi-l determină să [illegible] orientare, un punct de stabilitate [illegible] salvare acolo unde scepticismul iniţial se risipeşte în dorinţa de a găsi înţelegerea.

Dacă Descartes pleacă dela certitudini universale pentru a naufragia în un scepticism steril, — Pascal pleacă dela concepţia pesimistă reabilitând nevoia de iluminare a sufletului omenesc prin promovarea necondiţionată a creştinismului.

Apologetica pascaliană evidenţiază o permanentă exaltare a conflictelor sufletului omenesc şi se împotriveşte emolienţei intelectualismului pacifist. Haosul acestui din urmă sec intelectualism este înlocuit cu echilibrul care se naşte din coexistenţa antinomiilor.

O revenire la principiile pascaliene ar lăsa impresia unui salt retrograd, în realitate nu este decât reluarea integrală a unui ritm vital întrerupt prin eroarea utopiei revoluţionare.

A venit momentul — zice Dr. Roşu — ca intelectualii regimului sau domocratic demagogic parlamentar, să vadă necesităţile unui fondament etico-religios al acţiunei sociale şi să privească cu îngrijorare prăpastia care se sapă adânc între dogmele oficiale suspendate în vid, lipsite de orice contact cu realitatea.

Actualizarea politicei religioase a lui Pascal poate aduce explicarea neliniştei noastre sufleteşti de astăzi şi odată cu răsturnarea anumitor erezii materialiste, aşezarea unei temelii etico-religioase, care să coordoneze echitabil diversele manifestări de viaţă socială şi politică.

Pascal explica risipirea sufletului nostru prin cuvintele: „Oamenii neputând remedia mizeria, ignoranţa, moartea, se cred fericiţi atunci, când nu mai gândesc la ele".

André Delacour, — un gânditor al timpurilor de astăzi, — spune că: „dela sfârşitul războiului nu am făcut de cât acest lucru. Astăzi noi plătim poliţa îngâmfării şi credinţei că am ridicat demnitatea omenirii, mărind puterea materială, proclamându-ne prea tari, suprimând probleme morale şi metafizice pe care nu le putem rezolva, exagerând libertatea individuală care ne-a condus la anarhie".

„Eşiţi din un războiu care a distrus atâtea şi care ni-a lăsat să construim atâtea, noi avem veleităţi mai mult de cât voinţe, ne agităm mai mult de cât activăm, avem idei mai multe de cât o filosofie şi credulităţi care sânt copilării".

„Simţind că multe valori vechi sânt desfiinţate căutăm mereu pe cele ce ar putea să le înlocuească. Felul nostru de a simţi şi trăi s'a schimbat aşa de repede şi de radical, încât noi sântem în fiecare moment o surpriză pentru noi înşine şi, pentru a ne exprima cu adevărat, trebue să reînoim continuu felul nostru de expresiuni.

Iată pentruce în operele lui Pascal, — zice Delacour, — găsim un reconfortant sufletesc.

De altfel Maurice Barrès în „Caetele" sale din 1908/909 vorbind de ceea ce ar trebui să citească cineva în momentele grele, scrie: „Am admis totdeauna că aş putea fi implicat în un complot politic adevărat sau fals, şi că ar trebui să petrec multe luni în închisoare sau exil cu o bibliotecă restrânsă. Nu m'aş ocupa, să credeţi, de cât de Pascal şi Goethe. Ambii sânt adversari, dar ei sânt singurii cari ne dau cea mai puternică viziune a lumii pe care adevăraţii occidentali sânt capabili să o prindă".

astfel să se examineze situaţia morală şi culturală a credincioşilor din tractul Hunedoara la finea anului 1933, şi să caute soluţiile care să aducă înviorare în organismul sufletesc al acestui tract.

La raportul general al oficiului protopopesc membrii adunării iau cuvântul în legătură cu chestiunile multiple arătate cu această ocazie. O comisie stătătoare din membrii: Pr. Gh. Rain, Dr. Gh. Dănilă şi Dr. G. Popovici, prezintă referatul asupra problemei Concubinajului şi metodele de combatere; raportul urmează a se înainta Prea Ven. Consiliu arhiepiscopesc.

Preşedintele aduce la cunoştinţa adunării că o misiune religioasă pentru popor se ţine la 29 April 1934 în comuna Peştişul Mare-Buitur, şi roagă membrii să participe în calitate şi de reprezentanţi ai FOR-ului la această misiune.

— *Donaţiuni* pentru biserica din Hunedoara: Dumineca Floriilor ofere credincioşilor hunedoreni, pe lângă bucuria evenimentului Intrării lui Isus în Ierusalim, şi bucuria de a-şi vedea biserica înzestrată cu obiecte nouă şi de valoare: un epitaf în preţ de 6500 lei donat de familia Dr. Laurenţiu Leşnican medic, 2 prapori în valoare de 5000 lei donaţi unul de Reuniunea femeilor din Hunedoare, al doilea de următorii credincioşi: dna Maria Greavu 1000 lei, familia Aurel Tatu 500 lei, dşoara Malvina Muntean 500 lei şi dl Ioan Ţipea 500 lei; dna Viorica Timişan donează un covor persian, şi dşoara Valeria Scurtu o frumoasă acoperitoare pentru tetrapod.

Pe lângă donaţiunile în obiecte s'au mai făcut daruri în bani: din partea soc. RIMMA, Buc. 10.000 lei şi din partea soc. Titan-Nadrag-Călan, Bucureşti 15.000 lei.

Enoriaşii parohiei, an de an, contribue pentru a împodobi locaşul Domnului din oraşul Hunedoara. *N. Fl.*

3. In *Rupea-Cohalm* s'a ţinut la 29 Martie 1934 conferinţa pe primăvară a preoţilor tractului Cohalm. Conferinţa începe cu serviciul invocării Duhului sfânt la biserica ortodoxă din Rupea. După serviciul bisericesc, preoţimea trece în sala de şedinţe a cancelariei protopopeşti, unde păr. protopop Al. Brotea ţine o cuvântare, făcând apel la preoţi să lucreze cu îndoite forţe spirituale spre a putea contrabalansa tendinţele vrăjmaşe bisericii. Atrage atenţia preoţilor să participe în număr *complet* la conferinţe, ca păstori sufleteşti conştii că aceste adunări sânt momente de reconfortare spirituală în situaţia în care ne sbuciumăm. Se trece la discutarea punctelor din program: 1. *Care ar fi mijloacele pentru intensificarea propagandei creştine în tract.* Se hotăreşte să se ţină mai dese conferinţe preoţeşti în toate satele. Cea mai apropiată se va ţinea în *Roadeş* cu programul: pentru conferenţa preoţilor (intimă) *Despre creşterea copiilor*, de Păr. Muntean-Grânari, iar în conferenţa publică (pentru popor) *Din luptele părinţilor noştri în apărarea legii străbune în Ardeal* (după Dr. S. Dragomir), conferenţiar Pr. Dionisie Bucur-Crihalma. Păr. protopop va prezenta preoţimii un plan analitic pastoral pentru anul 1934—35. 2. Se propune: *Crearea unui fond pentru ajutorarea preoţilor în caz de moarte a soţiilor lor.* Se constată că ideea este nimerită, şi se hotărăsc să se facă paşii necesari pentru înfiinţarea lui. — 3. Urmează conferenţa preotului Dionisie Bucur-Crihalma: *O problemă nouă* (versificarea serviciilor bisericeşti publice ca mijloc de înrâurire şi de intensificare a evlaviei creştine). Conferenţiarul, arată însemnătatea versificării serviciilor bisericeşti publice, ea nu constitue o inovaţie şi alterare, — arătând că textele originale erau versuri religioase, dar care s'au tradus în proză stricându-li-se uneori forma şi efectul. Cere autorităţilor chemate să deschidă concurs pentru transcrierea în versuri a textelor serviciilor bisericeşti. Ca pilde ceteşte câteva versificări, alcătuite de Sfinţia Sa. — 4. După masă, ora 2, preşedintele protopop redeschide şedinţa. La desbatere asupra: *Activităţii cercurilor religioase* se stărueşte ca fiecare cerc religios să ţină în parohiile din raza cercului cel puţin o şedinţă pe an, raportând protopopului ordinea de zi şi felul cum a decurs. — 5. La propuneri: Pr. Dion. Bucur propune ca preoţimea sau parohiile să procure pentru tract un cinematograf portativ, şi cu el să se facă proecţiuni cu filme religioase şi conferinţe în întreg protopopiatul. Păr. protopop se autorizează a lua informaţiile necesare în această plănuire. — Terminată ordinea de zi, preoţimea trece în sfânta biserică, păr. protopop rosteşte o predică-meditaţie pentru spovedire. Urmează mărturisirea preoţilor şi a altor credincioşi prezenţi pentru mărturisire. După aceasta preşedintele mulţumind preoţilor pentru zelul arătat problemelor de obştesc interes, doreşte grabnică revedere în parohia Roadeş. Pr. *D. Bucur.*

*

Măsuri necesare. — *Ca urmare a descoperirii criminalilor, — elevii unui liceu din capitală — asasini ai advocatului Eusebiu Popovici, ministerul instrucţiunii a dat şcoalelor din ţara întreagă o circulară, prin care tinerimea şcolară este oprită să frecventeze spectacole şi cinematografe. Vor putea fi vizitate numai reprezentaţiile autorizate special de minister.*

Pentru vindecarea relelor, ce se ivesc în mijlocul tinerimii în mod tot mai îngrijorător, vor trebui luate şi alte măsuri, atât din partea autorităţilor şcolare, cât şi a părinţilor cu copii de şcoală, şi nu mai puţin din partea forurilor chemate bisericeşti.

*

„Cămila prin urechea acului". — In legătură cu discuţia veche a filologilor asupra cuvântului **„cămilă"** din învăţătura evanghelică — („mai lesne este a trece cămila* prin urechile acului, decât bogatul a intra întru împărăţia lui Dumnezeu", Matei 19, 24), — un savant german, Dr. Neudörfer, scrie:

Traducătorii bibliei s'au folosit mai totdeauna de textul grecesc. Cuvântul ὁ κάμιλος (kamilos) înseamnă odgon, funie de corabie, ear ὁ κάμηλος (kamelos) înseamnă cămilă. Traducătorii au confundat aceste două vorbe, şi astfel zicerea din ar suna: „mai lesne este a trece odgonul prin urechea acului..." ceea ce pare poate mai limpede decât „cămila prin urechea acului". Alţi învăţaţi stăruesc, la rândul lor, asupra traducerii „cămilă", căci în evanghelia dela Matei cap. 23, vers 24. se spune: „Povăţuitori orbi, cari strecuraţi ţânţarul şi înghiţiţi cămila". Ear la arabi se obişnuia zicătoarea: „A trece un elefant prin urechea acului". Tot asemenea se rosteşte pentru versiunea „cămilă" şi poetul Cristian Morgenstern, care într'o satiră a sa prezintă „dromedarul" trecând, nu fără oarecare greutate, prin urechea acului.

* Ediţia Sfântului Sinod [1914] zice **„cămila".**

*

O teză şi-un doctorat în teologie la Atena. — *Cei şase studenţi români la facultatea de teologie din Atena, am avut, acum de curând, o mare bucurie. Unul dintre noi, dl Petre Andonescu, bursierul P. S. Episcop Cosma Petrovici al Dunării de jos (Galaţi), după aproape doi ani de neîntreruptă şedere şi studii în Grecia, Joi 1 Martie a. c. şi-a susţinut teza de doctorat în teologie la universitatea din Atena. Împrejurările cu totul excepţionale în care s'a produs promovarea în doctor al acestui preţuit camarad, pun într'o lumină cât se poate de frumoasă pe studenţii veniţi din ţară, care se resfrânge apoi, firesc, asupra ţării însăşi şi asupra numelui de român. Am zis «excepţionale», pentrucă dl Dr. P. Andonescu nu numai că a egalat succesele înaintaşilor români trecuţi pe la Atena, dar i-a şi depăşit, obţinând cea mai mare menţiune: arista (eminent), pe care comisia de examinare, compusă din întreg corpul profesoral al facultăţii, i-a acordat-o cu unanimitate şi cu un entusiasm în expresia căruia cuvintele de laudă, la adresa românilor în general şi a proaspătului doctor în deosebi, n'au fost puţine şi nici sgârcite. Ceeace i-a adus această frumoasă distincţie, pe lângă însufleţire şi sârguinţă — a căror dovadă o făcea cu orice ocazie — a fost, mai ales, teza de doctorat pe care a tipărit-o dl Dr. P. Andonescu, întitulată:* **Creştinismul şi sistemele socialiste.** *La prima vedere s'ar părea că ar aparţine Moralei. Ar fi fi fost mai puţin interesantă, cred eu, de nu era tratată la Apologetică, unde a categorisit-o autorul şi în cadrul şi cu metodele căreia a lucrat-o. Îndrăsneaţă prin problema pe care o pune, reuşită în desbaterea şi rezolvirea ei, viguroasă şi plină de-o pasiune vie dar dreaptă în cercetarea temeinică a sistemelor socialiste a căror imperfecţiune o dovedeşte făcând uz de toată armătura studiilor sale, admirabil închegată într'o limbă energică şi clară, cartea dlui Dr. P. Andonescu, e o carte de isbândă a concepţiei sociale creştine. Ea se cere examinată mai pe larg, lucru pe care-l vom face în curând, la Revista Teologică, aşa precum merită. Aici subliniem numai evenimentul; căci a fost un adevărat eveniment din care numele de student teolog şi român a ieşit cât se poate de bine preţuit în cercurile universitare şi bisericeşti din capitala Greciei.*

Cu o bucurie puţin melancolică, acum când un scump şi valoros camarad senior pleacă spre ţară să-şi slujească biserica ce l-a crescut, eu însemn aici aceste cuvinte de biruinţă românească şi dreaptă preţuire pentru dl Dr. P. A., ca să se ştie că peste hotare numele bun al ţării e purtat cu vrednicie — dacă nu de toţi — apoi desigur cel puţin de tinerii pentru cari biserica noastră cheltueşte generos şi bucuros din puţinul ce are, ca să sporească numărul şi puterile intelectuale şi duhovniceşti ele semănătorilor şi ziditorilor de mâne.

GRIGORIE T. MARCU
Atena.

*

Monumente biblice. *Săpăturile universităţii Harvard au dus la descoperirea unor bucăţi din casa de fildeş a regelui Ahab şi a reginei Iesabel cari au domnit acum 2900 de ani. Palatul era situat în Samaria, capitala de atunci a regatului Israil. Bucăţile descoperite sunt 12 imagini din fildeş cari împodobeau pereţii. Arheologii opinează că palatul, tronul, toate mesele, scaunele şi tablele de pe pereţi erau din fildeş. Foarte multe din aceste piese de fildeş sunt acoperite cu aur. Fildeşul provine probabil din Egipt, fiind prelucrat de meşteri şi giuvaergii Samarineni. E vorba de palatul blestemat de profetul Amos: „casa din fildeş trebue să aibă un sfârşit. Vai celor ce nu cred în Sion şi se încred în Samaria şi dorm pe paturi de aur".*

Dl I. G. Savin şi... Occidentul

In Nr. 7 al revistei bisericeşti „Viitorul" dl Ioan G. Savin răspunde cam nervos articolului meu „Pactul balcanic şi perspectiva ortodoxă", publicat mai înainte, în Nrul 10 al „Telegrafului Român". Articolul Dsale e intitulat: „Dl Dr. Stăniloae, Telegraful şi Orientul". Vina mea e că socotiam ineficace metoda practicată de Domnia Sa în vederea consolidării frontului ortodox, metodă de afişare inzistentă a scăderilor celorlalte biserici ortodoxe pentru a le arăta starea de înapoiere faţă de biserica română.

Cine nu ştie că nici între oameni nici între state n'ar mai fi posibilă nici o pace şi nici o pretinie, când fiecare sub pretextul că ţine să stabilească adevărul, ar scormoni toate defectele celui căruia îi solicită pretinia şi şi-ar etala meritele şi virtuţile proprii. Ce tratat de amiciţie sau de alianţă s'ar mai putea încheia între două popoare dupăce ambasadorii lor s'ar gratifica în prealabil cu o enumerare minuţioasă a tot ce se poate spune defavorabil despre partea opusă? Ţine nu numai de diplomaţie, ci şi de o creştinească indulgenţă să nu te împiedeci cu orice preţ de partea întunecoasă a oamenilor cu cari vreai să închei legături mai trainice, atunci când calităţile lor bune sunt totuşi atât de apreciabile că te-au hotărât să le oferi pretinia.

Dl Ioan G. Savin răspunde: „După cât ştiu, aprecierile ce le-am făcut, au fost bazate pe cifre şi date statistice luate din isvoare oficiale ortodoxe". Să-mi dea voie Dl I. G. Savin, să-i spun că întâmpinarea aceasta nu atinge observaţia ce o făcusem eu. Nu adevărul datelor l-am contestat eu, ci rostul lor în nişte articole de ziar cari urmăreau scopuri irenice; rostul lor ca argument adus tocmai celor pe cari vreai să ţi-i apropii. Ele ar putea sta foarte bine într'un studiu cu intenţii pur informative, dar nu într'o pledare pentru apropierea bisericilor ortodoxe. Mă mirecă Dl I. G. Savin n'a sesizat deosebirea aceasta de nuanţe.

Dl I. G. Savin spune că adversitatea grecilor faţă de noi nu datează de-acum. Aşa va fi. Dar iarăşi nu se poate nega că metoda Dsale e de natură să mărească această adversitate. Şi cum tindem sincer la o apropiere între bisericile ortodoxe, evident că trebue să căutăm o altă metodă, una inspirată de fineţe şi de reciprocă menajare.

Afirmaţia dlui I. G. Savin că: „Dl Dr. Stăniloae acordă ortodoxiei greceşti pe veci şi în veci conducerea în ortodoxie" o resping ca pe-o invenţiune a preopinentului meu. Ortodoxia greacă a încetat de mult de-a mai avea rolul de conducere în ortodoxie, şi eu în articolul citat n'am pledat pentru întoarcerea la trecut. Să recitească dl I. G. Savin articolul meu şi să dovedească cu citate afirmaţia Dsale. Dimpotrivă, Domnia Sa este acela care preconizează o ştirbire a principiului autocefaliei în ortodoxie, propunând un fel de organ central care, compus din [redacted]odocşi de diferite naţionalităţi, se să a[redacted] pe o scară întinsă în fiecare biseric[redacted]oxă. Eu socotesc că deodată cu auto[redacted]area politică a diferitelor naţiuni în S[redacted] actuale naţionale nu mai poate fi vorba ca biserica ortodoxă a unei naţiuni să aibă vre-o pretenţiune de-a conduce bisericile ortodoxe ale celorlalte naţiuni. Singura heghemonie care mai poate avea loc e cea spirituală, singura compatibilă cu fiinţa bisericii. Dar aceasta nu se revendică cu pledoarii de sistemul celor ale dlui Ioan G. Savin, ci cu creaţii superioare în ordinea spirituală.

In colo, ce mai spune dl I. G. Savin? că pactul balcanic „n'are nici în clin, nici în mânecă cu ortodoxia", ci e de extracţie pur masonică. Dl I. G. Savin cultivă şi aci confuzie voită. Se prea poate ca diplomaţii cari au încheiat pactul balcanic să fie masoni, dar fapt e că realizarea lui a fost enorm uşurată, iar trăinicia lui puternic asigurată de acel fond comun pe care pentru trei din patru popoare îl constitue ortodoxia şi viaţa istorică comună. Eu am spus că „baza spirituală a pactului balcanic e ortodoxia", nu că a fost încheiat de ambasadori cari urmăresc conştient gloria ortodoxiei. Dacă n'ar fi această bază spirituală, pactul balcanic nu s'ar fi încheiat atat de uşor şi nu şi-ar găsi rădăcini atât de adânci. Pactele solide sunt posibile numai unde există puternice determinante interioare pentru ele.

Mica înţelegere se bazează d. ex. pe interese vitale comune. Dacă ambasadorii, sau guvernele cari au iniţiat-o şi o menţin, sunt masoni, aceasta nu însemnează că ei au creat acea bază morală din care îşi extrage seva vitală.

E îndeobşte admis ca bărbaţii de seamă ai tratatului de pace dela Versailles şi Trianon au fost masoni. Insemnează aceasta că tratatul de pace e operă pur masonică? Desmembrarea Austro-Ungariei e un merit al masonilor, nu o necesitate impusă de forţe interioare de cari masonii au ştiut doar să ţină cont?

Dl I. G. Savin repudiază pactul balcanic pe motiv că a fost încheiat de dnul N. Titulescu care ar fi mason. Cu logica dlui I. G. Savin ar trebui să respingem toate realizările de politică externă ale dlui N. Titulescu.

Se poate ca pactul balcanic să fi fost realizat de masoni cu anumite scopuri ale lor, dar el corăspunde în primul rând unei comunităţi ortodoxe interioare şi poate fi folosit pentru întărirea ei, aşa cum tratatele de pace corespund dreptăţii istorice şi pot fi folosite pentru libera desvoltare a naţiunilor.

De altfel însuşi dl I. G. Savin doreşte o solidarizare a statelor balcanice. Numai cât o vrea în spirit ortodox. „Singura solidarizare firească şi deci posibilă e cea pe baza şi în spiritul ortodoxiei". Să dea Dumnezeu să avem cât mai curând un pact balcanic motivat numai de fondul ortodox şi ţintind întărirea lui, dar până atunci — dacă va fi vreodată, căci Statul nu se identifică niciodată cu biserica — ce e mai firesc decât să plasăm cât mai mult spirit ortodox cu cel pe care îl avem.

Cadrele lui ne permit şi ne stimulează la o acţiune mai vie pentru apropierea bisericilor ortodoxe. Liga Naţiunilor încă e acuzată de francmasonerie. Cu toate acestea catolicismul şi protestantismul îşi au la Geneva birouri cari, ajutate de centralismul Ligii, îndeplinesc o operă destul de importantă în vederea apropierii religioase dintre popoare.

In sfârşit, să dea dl I. G. Savin o altă soluţie practică, mai practică decât a mea, şi mă declar satisfăcut. Dar să fie şi urgentă. Căci e condamnabil să mai rămânem azi fără o mai intimă comunicaţie între părţile cari constituesc marea biserică ortodoxă.

Ce mai rămâne din întâmpinarea dlui I. G. Savin? O inutilă ironie care nu pledează deloc pentru genialitatea Dsale. Dsa mă ia de sus de tot, dar n'are seninătatea umorului de esenţă superioară. Expresii ca „Dl Dr. D. Stăniloae profesor pare-mi-se la Academia teologică", „Dl doctor de Sibiu şi Atena", sunt artificii de foarte democratic efect. Nu mă simt deloc ispitit să-l urmez pe această cale. **D. S.**

Organizaţi Oastea Domnului

Reuniunea culturală națională a meseriașilor români din Sibiu

CONVOCARE

Membrii „Reuniunii culturale naționale a meseriașilor români din Sibiu“ se convoacă la

Adunarea generală ordinară

ce se va ținea *Duminecă în 29 April* a. c. la ora 3 d. a., în localul Reuniunii din strada Brukenthal Nr. 17, cu următoarea

ORDINE DE ZI:

1. Deschiderea adunării.
2. Constatarea membrilor prezenți.
3. Raportul general al comitetului și raportul despre încheierea socotelilor pe anul 1933.
4. Luarea la cunoștință a raportului general, aprobarea socotelilor și darea absolutorului comitetului.
5. Eventuale propuneri.

In preziua adunării generale (Sâmbătă 28 April a. c.) la ora 8 seara va avea loc în localul Reuniunii o consfătuire pentru alegerea comisiei de verificare a Raportului general și al Raportului cassei. Este de dorit să participe la această consfătuire cât mai mulți membri.

Sibiu, 14 April 1934.

Prot. **E. Cioran** prezident. **Stefan Duca** secretar.

Intrucât nu se prezintă membri în număr suficient după statute la ora 3 d. a., adunarea generală se ține cu ori câți membri prezenți ar fi în aceeaș zi și în acelaș local la ora 3½ d. a.

Propunerile din afară trebue trimise comitetului cel puțin cu cinci zile înainte de adunarea generală.

Ioan Al. Bran-Lemeny: „Talaz“, poezii. Dl Ioan Al. Bran-Lemeny, talentatul scriitor brașovean, a scos de curând un volum de versuri întitulat „Talaz“.

Gândul poetului se îndreaptă prin zonele pure și interioare ale poeziei sale către o închinare în fața veșniciei și către viața de fiecare zi ce rănește sufletele și le mângâie totodată.

Volumul apărut într'o mulțumitoare haină estetică conține un bogat și interesant material sufletesc. Versurile întrupează o superioară și variată inspirație, într'o frumoasă construcție poetică.

Unele exprimând suferințe și încercări autentice, alcătuesc un fel de confesiune și autolinițire. Acestea leagănă un suflet amplu și mult încercat.

Ca și în bucata „Te chem credință“ din volumul „Ancore“, apărut în 1926, poetul ne dărueste și aici pagini de un rar extaz și creștinească închinare. Așa sânt versurile cari exprimă înviorarea sufletului în fața lui Hristos ca singurul senz al vieții, în „Isus plânge“. Uneori ele sânt un svon adânc din durerile sale („Descătușare“), alteori exprimă pregnant linia vieții omenești cu porunca iubirii ca în „Clopotele ceriului“:

«Potirul inimii deschide-ți-l, Iubirii...
Și atunci un dor nespus te va străbate...
Să mângâi, să alini, să faci un bine»...

Alte versuri desprind răsvrătiri împotriva impostorilor și ipocriților, împotriva cărora luptând, trece peste cele mărunte ale vieții și cântând umilința preamărește iertarea (pg. 20), ca „Descătușare“, „Valea sufletului meu“ și „Cerșitorul“ în care se desvăluie istoria tristă a „adevărului“.

Altele cântă peisagii în forme simple și fermecătoare din care se desprind miresmele câmpului în anotimpurile diferite ale anului („Elegie hibernală, Primăvara“).

Iscusit schițate și de un avântat îndemn de înălțare sufletească sunt versurile ocazionale închinate M. Sale Regelui, lui St. O. Iosif, „Sonetul“ închinat dlui Cincinat și altele, cele inspirate din serbări comemorative, ca „Astra“ în care cântă opera Asociațiunii în mijlocul poporului ardelean:

«De-ai fost uzină, falnic, sorții noastre
Mai mult ni-ai fost un templu sfânt și larg,
In viforul clipitelor sihastre
Ni-ai fost mereu puternicul catarg».

Volumul e binevenit pentru orice intelectual și pentru orice bibliotecă, fie școlară, populară, parohială, sau pentru orice cetitor dornic de edificare sufletească. Versurile acestea sânt o chemare spre înălțimi, atât de necesară pentru timpurile noastre. Pr. *Al. Florea-Vlădeni.*

Unguri budapestani urmași ai lui Ginghis-Han. Cercetări genealogice, făcute de curând în ministerul de interne ungar, constată că în Budapesta trăesc astăzi mai multe familii, care pot dovedi cu acte originea lor din *Hanul Ginghis*, faimosul cuceritor tatar și năvălitor în Ungaria veacului al 13-lea. Urmașii direcți ai șefului tatar trăesc în familiile Nagyilosvay, Bilkey-Lipcsey și Bilkey-Gorzó Documentele arată, că pe la anul 1300 trăiau în Ungaria mai multe familii, care au fost introduse, în listele nobilitare, ca direct coborâtoare ale Hanului tatarilor; trei membri ai acestor familii se află în viață la Budapesta, ca ofițeri și funcționari.

INFORMAȚIUNI

Păr. T. Popovici, profesor titular, la școala normală „Andrei Șaguna“, și vrednic slujitor, cu o vechime de aproape patru decenii, pe tărâmul școalei noastre confesionale, a fost promovat, zilele acestea, la demnitate de protoiereu, pentru serviciile sale prețioase aduse bisericii și școalelor noastre din Sibiu și Brașov.

Asociația învățătorilor din județul Sibiu învită publicul la serbările organizate în onoarea Societății muzicale a învățătorilor din București. Oaspeții sosesc în gara Sibiu Duminecă în 22 April a. c. la ora 12·07. In sala Thalia din Sibiu se va ținea, Duminecă seara, la ora 9, *concert* și *manifestație de înfrățire*. Corurile vor fi dirijate de dnii profesori N. Oancea și T. Popovici, ear dl Gh. Lungulescu, din București va conferența despre: Dăscălimea română și revizionismul. Va urma o masă comună la Bulevard, ear în ziua următoare, Luni, o excursie la Sălișle. Bilete pentru concert se vând la Librăria Foaia Poporului din strada Mitropoliei.

Unde-ar fi norocul! Se vestește că listele de alegeri pentru primării, în municipii și orașe, vor fi alcătuite, — la dorința guvernului, — *fără colorit politic*, din oamenii de valoare ai comunelor. Negreșit, ar fi vremea ca politica să fie înlăturată cu totul din administrația comunală. Nădejde însă nu prea este.

Veninul șerpilor — leac. Un doctor parisian arată, într'un articol recent, resultatele mai nouă obținute prin efectul veninului, provenit din șerpii crotal (șarpele cu clopoței) și cobra (cu ochelari), în parte alinător, în parte vindecător. Se presupune că și veninul altor șerpi, precum și al unor insecte, poate avea efect asemănător. Un medic, stabilit în regiunile tropice, a observat în 1929 cum un pacient al său leproș fusese înțepat de un paiangen veninos și cum, după aceasta, starea bolnavului s'a îmbunătățit simțitor. Interesante sânt, — însă nu terminate, — observările făcute cu veninul cobra în luptă împotriva *cancerului*. Medicii speră să obție și aici tot mai bune resultate; în numeroase cazuri, dela clinica chirurgicală a profesorului *Gosset* din Paris, tratate numai cu veninul cobra, s'a putut constata o mare ameliorare în starea bolnavilor de cancer, deși nu poate fi vorba de completa lor însănătoșire. Un bolnav de cancer la limbă, după 18 luni de tratament exclusiv cu veninul cobra, s'a ales cu rana perfect cicatrizată, fără recidivă. Ca alinător de dureri, veninul pomenit este mult superior morfinei. Cercetările urmează.

ȘTIRI LOCALE

Predică în catedrala din Sibiu. Duminecă în 22 Aprilie 1934, va predica părintele *M. Neagu*.

Răscumpărare. Părintele consilier, Dr. George Proca, și-a răscumpărat felicitările de ziua onomastică contribuind la fondul orfelinatului cu suma de 300 lei.

Oficiul poștal Sibiu I aduce la cunoștință generală, conform ordinului direcției regionale și generale, că corespondențele poștei (scrisori, ziare, colete, mandate etc.) nu sânt admise la expediere decât cu arătarea destinației (localitatea și strada) în limba *română* și cu caractere *latine*.

Poșta redacțiunii

Dr. *E. M.* în *O.* Dupăce se trimit și altor ziare, nu le mai putem publica.

Nr. 162—1934. (16) 3—3

Concurs

Pentru întregirea parohiilor: 1. **Blejeni—Criș** 2. **Blajeni—Grosuri** 3. **Grohot**. 4. **Ribicioara de Sus**. 5. **Tomnatecul de Jos**. 6. **Tomnatecul de Sus**, toate de cl. III-a, se publică concurs cu termin de 30 zile, dela prima apariție în Tel. Român.

Venitele împreunate cu acestea posturi sânt cele fasionate în coala B. pentru întregirea lor dela stat și stola obișnuită.

Cererile de concurs, însoțite de documentele necesare, se vor înainta oficiului protopopesc ortodox-român al Zarandului în Brad, — în termenul fixat de concurs.

Concurenții sânt poftiți, pe lângă prealabila încuviințare dela Preaveneratul Consiliu arhiepiscopesc, a se prezenta în parohie spre a fi cunoscuți de credincioși.

Brad la 5 Martie 1934.

Oficiul protopopesc ortodox-român al Zarandului.

Ioan Indreiu
protopop.

Nr. 100—1934 [24] 1—3

Concurs din oficiu

Pentru parohia vacantă de clasa III-a **Visca,** din protopopiatul Ilia, se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în Telegraful Român.

Venitele împreunate cu acest post: Salar dela stat, stola obișnuită în tract, 20 litri cereale dela circa 200 familii, sesiune parohială fânaț pentru circa 8—10 cară de fân.

Cererile de concurs se vor înainta acestui of. protopopesc, împreună cu autorizația P. V. Consiliu Arhiepiscopesc de a putea candida, în termin, iar concurenții cu prealabila încunoștiințare a of. protopopesc se pot prezenta în parohie pentru a face cunoștință cu parohienii.

Ilia, la 24 Martie 1934.

Of. protopopesc ortodox român Ilia.

Iuliu Josan
protopop.

Nr. 109—1934. (14) 3—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei de clasa a III-a **Mada,** protopopiatul Geoagiu, se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima apariție în Telegraful Român, cu următoarele venituri:

1. Intregirea salarului dela stat conform coalei B.
2. Sesiune parohială 10 jugăre.
3. Doi dubli decalitru cucuruz cu tulei dela circa 120 familii.
4. Folosirea cimitirului.
5. Locuință în natură.
6. Lemne pentru foc.
7. Drept de pășunat.
8. Stola obișnuită.

Reflectanții la acest post își vor înainta cererea de concurs conform regulamentului, în termenul de 30 zile, având a se prezenta în vreo Duminecă sau sărbătoare la biserică, spre a face cunoștință cu poporul. Candidații vor prezenta autorizația de concurs dela I. P. S. Sa Arhiepiscopul și Mitropolitul Nicolae, și după prealabila încuviințare din partea subsemnatului oficiu protopopesc se vor prezenta și în parohie.

Geoagiu, la 15 Februarie 1934.

Oficiul protopopesc în înțelegere cu consiliul parohial. **V. Goron**
protopop.

Nr. 127—1934. (21) 2—3

Concurs din oficiu

Pentru întregirea parohiei de clasa III-a **Hălmeag,** protopopiatul Oltul, se publică concurs cu termin de 30 zile dela întâia apariție în Telegraful Român.

Venitele împreunate cu acest post:

1. Salarul dela stat.
2. Sesiunea parohială: 7½ jugăre pământ arabil și fânaț.
3. Câte o ferdelă bucate dela fiecare familie românească, și câte o zi de lucru cu mânile de fiecare familie de neorustici.
4. Venitele stolare stabilite de adunarea protopopească pentru întregul tract.

Cererile de concurs însoțite de actele necesare, între cari este a se socoti și autorizația de candidare din partea Prea Veneratului Consiliu Arhiepiscopesc, — se vor înainta oficiului protopopesc ortodox român Oltul în Șercaia, jud. Făgăraș, până la terminul fixat.

Concurenții se vor prezenta — cu încuviințarea Oficiului protopopesc — în o Duminecă sau sărbătoare, în parohie, spre a face cunoștință cu parohienii.

Șercaia, la 6 Martie 1934.

Oficiul protopopesc.

Valeriu Judele
protopop.

Nr. 103—1934 prot. [19] 2—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei vacante de cl. III-a **Țapu,** protopopiatul Mediaș, se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima bublicare în Telegraful Român.

Venitele înpreunate cu acest post:

1 Salar dela stat.
2. Casă parohială corespunzătoare cu dependințe.
3. Sesie parohială de 13 jug. arător.
4. Câte 1 ferd. cucuruz sfârmit și o zi de lucru de fiecare familie.
5. Stola obișnuită în tract.
6. 2 stânjini lemne de foc aduse în curtea parohială.

Candidații îndreptați își vor trimite subsemnatului cererea de concurs provăzută cu toate documentele neesare, anexând și autorizația de candidare dela Preavener. Consiliu arhiepiscopesc, și cu avizul oficiului protopopesc se vor prezenta în parohie și în biserică la serviciul liturgic.

Mediaș, 12 Martie 1934.

Ioan Crăciun, protopop.

Nr. 125—1934 [23] 2—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei de clasa III-a (treia) **Țeline**, protopopiatul Sighișoara, se publică prin aceasta concurs cu termin de 30 zile, dela cea dintâi apariție în Telegraful Român, pe lângă următoarele condiții:

1. Retribuția dela stat.
2. Casă parohială cu 4 camere, grădină, fără dependințe economice.
3. 24 jug. fânaț, din reforma agrară.
4. Stola obișnuită.
5. Drept de o parcelă de lemne din parchetul anual, pe plată. Tăiatul și transportul îl privesc pe preot.
6. Drept de pășunat pentru 4 vite, pe plată.
7. Una ferdelă cereale de familie.

Cererile vor fi înaintate oficiului protopopesc Sighișoara și vor cuprinde pe lângă certificatele de botez, de liceu, absolutor, de calificație, și permisiune de a concura la această parohie dela Prea Ven. Arhiepiscopie ortodoxă de Alba Iulia și Sibiu.

Concurenții se pot prezenta în parohie numai cu prealabila încuviințare a subsemnatului.

Oficiul protopopesc Sighișoara, în înțelegere cu consiliul parohial Țeline.

Sighișoara 15 Martie 1934.

Emilian Stoica
protopop.

Nr. 117—1934. (15) 3—3

Concurs din oficiu

Pentru întregirea parohiilor arătate mai jos, din protopopiatul Geoagiu, toate de clasa III-a, se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima apariție în Tel. Român.

Venitele sânt cele obișnuite cu întregire dela stat, și anume:

1. **Almașul-Mare Brădet,** 2 dkl. cucuruz sfărmat dela fiecare casă și stola obișnuită.
2. **Bulbuc** cu filia **Curpeni,** locuință în natură, una ferdelă de cucuruz sfărmat de fiecare casă și stola obișnuită.
3. **Ceru-Băcăinți,** locuință în natură, 2 dkl. cucuruz sfărmat de fiecare casă și stola obișnuită.
4. **Cheile Cibului,** locuință în natură, 27 jugăre sesiune parohială, stola obișnuită.
5. **Renghet,** 10 jugăre sesiune parohială, 2 dkl. cucuruz sfărmat de fiecare casă, stola obișnuită.
6. **Valea-Iepii,** una ferdelă de cucuruz sfărmat de casă, stola obișnuită.

Concurenții, având binecuvântarea arhierească, își vor înainta cererile concursuale instruite conform normelor în vigoare subsemnatului oficiu protopopesc în terminul deschis, și pe lângă prealabila încuviințare din partea acestuia se vor prezenta în parohie spre a face cunoștință cu credincioșii și referințele locale.

Geoagiu, la 25 Februar 1934.

Oficiul potopopesc:
V. Goron
protopop.

Nr. 114—1934. Nr. (22) 3—3

Concurs

Se publică concurs cu termin de 30 zile dela întâia apariție în „Telegraful Român“ pentru întregirea parohiei vacante **Hașdău,** cu filiile Dobâca și Goleș din protopopiatul Hunedoara.

Veniturile parohiale:

a) Locuință parohială corespunzătoare.

b) Câte 2 măsuri porumb nesmicurat (măsura á 30 litri), sau prețul de piață al unei măsuri de porumb smicurat dela fiecare familie din materă și filii.

c) Stola obișnuită.

d) Salarul dela stat.

Cererile de concurs se vor înainta oficiului protopopesc ortodox român al Hunedoarei, în termenul indicat.

Candidații vor anexa la cererile de concurs și concesiunea dela Preavener. Consiliu Arh. că pot candida la această parohie.

Candidații se vor prezenta, cu încuviințarea prealabilă a oficiului protopopesc, în vre-o Duminecă sau sărbătoare la biserică, spre a fi cunoscuți de către parohieni.

Hunedoara, 12 Martie 1934.

Oficiul protopopesc ortodox român al Hunedoarei în înțelegere cu Consiliul parohial.

Pr. **Nicolae Suciu**
adm. protopopesc

Redactor responsabil: Pr. Dr. D. Stăniloae. Editura și tiparul Tipografiei arhidiecezane.

Anul LXXXII — Sibiu, 29 Aprilie 1934 — Nr. 18

Telegraful Roman

Organ național-bisericesc. — Intemeiat în 1853 de Mitropolitul Andreiu Șaguna

APARE SĂPTĂMÂNAL

Adunările eparhiale

(=) Ne aflăm în vremea pregătirilor pentru sesiunile ordinare ale adunărilor eparhiale din întreaga noastră biserică ortodoxă.

In Dumineca din 6 Mai 1934 se va întruni, conform legii de organizare bisericească, reprezentanța legală a clerului și poporului dreptcredincios din Arhiepiscopia de Alba-Iulia și Sibiu, și va cerceta și discuta lucrarea bisericească, administrativă și culturală a acestei Arhiepiscopii în anul precedent.

Adunările eparhiale, din trecutul apropiat al Arhiepiscopiei noastre, dovedesc, așa credem, că membrii lor n'au fost preocupați în deosebi de partea administrativă pe socoteala vieții spirituale; ci, dimpotrivă, și-au îndreptat luarea aminte cu deosebire asupra misiunii spirituale și sociale a bisericii noastre.

Au fost timpuri, nu prea depărtate de cele d'acum, când funcționarea forurilor noastre bisericești a slăbit în păstorirea sufletelor după rânduiala cuprinsă în formele de organizație șaguniană, și când activitatea acelor foruri — sinoade și consistorii — se mărginea, cu prea puține excepții, să ne prezinte an de an o biserică «administrată» cu mai mult sau mai puțin succes, — abea din când în când își făcea apariția câte-o măsură, ce năzuia să treacă dincolo de zările strâmte ale birocratismului.

Înțelegem dar prea bine și aprobăm criticile care le-am auzit și le auzim rostite de unele cercuri, în deosebi de confrații revistei bisericești și didactice din capitală, când nu se obosesc să învedereze atât manierele administrative, ce se obișnuesc încă în diferitele cancelarii bisericești, cât și activitatea pastorală a preoților redusă la forme pur ritualiste.

Ceea ce nu putem însă înțelege, nici aproba, în menționatele critice, este combaterea ciudată a *Legii de autonomie și organizație bisericească*, în liniile așternute de mitropolitul Șaguna.

Legea autonomiei bisericești este absolut nevinovată, dacă partea ei administrativă se ridică biruitoare d'asupra părții celeilalte: a sufletului.

Căutăm *principiile* legii, nu felul greșit al aplicărilor sale de ieri sau de astăzi.

Acum, când avem legea autonomiei pentru întreaga biserică, un glas înțelegător de peste munți ține să constate:

„Nici una din marile chestiuni culturale, sufletești, n'au fost în grija celor ce trebuiau să aplice legea... Partea economică (politică) a biruit peste partea sufletului... O epocă întreagă am fost amețiți (cei de peste munți) cu legea lui Șaguna, că ne vine și aduce raiul pe pământ; iar când ni-a venit, am văzut numai legea lui Șaguna, *dar fără Șaguna*», — așa scria înainte cu un an (în aceeaș revistă) un bun ortodox și cunoscut scriitor bisericesc din București.

Zadarnic ar revenì, prin urmare, o nouă lege, — când obiceiurile vechi și rele rămân în putere.

Ce ne trebue?

Răspundem cu câteva precizări, mai vechi și totuși nouă, formulate de un bărbat al bisericii noastre ortodoxe ardelene, ajuns mai târziu în fruntea ei. Eată-le:

„Ne trebue o administrație bisericească inspirată în toate acțiunile ei de concepțiile largi, puternice, sănătoase ale unui adânc spirit creștinesc, ear mai pe sus de toate ne trebue o adevărată *păstorire* bisericească, care să ne înalțe moralul, să întărească conștiința bisericii celei vii și încrederea tuturora, că într'adevăr trăim în biserica lui Dumnezeu... Ne trebue un duh nou de viață bisericească, un duh creator care să introducă suflet și putere în toate arterele organismului bisericesc. Spre acest scop ne trebue în organele dela conducerea bisericii (și negreșit, și în adunările eparhiale și în congrese) bărbați cu mult suflet creștinesc, caractere de adevărați apostoli»... (Revista Teologică, Anul IV, pag. 232).

Intreagă această activitate se desfășură numai sub scutul *autonomici* bisericești. Cu mâni legate nu se poate lucra.

*

Adunările eparhiale au să examineze dările de seamă despre activitatea Consiliilor eparhiale, împreună cu programul de activitate pe anul următor.

In Arhiepiscopia de Alba-Iulia și Sibiu se vor prezenta și de astă dată, alături de chestiuni administrative, *probleme de însemnătate deosebită*, menite să brăzdeze adânc viața noastră bisericească.

Rolul mirenilor noștri fruntași, cari au izbutit să se grupeze în jurul Frăției Ortodoxe Române, va avea un înțeles tot mai pronunțat și tot mai binefăcător. Reprezentanții poporului, în adunarea eparhială, își desfășoară activitatea, prin colaborarea cu clerul, și în senzul misionarismului, deșteptând și întărind conștiința creștină ortodoxă ca să fie cu adevărat primenitoare de suflete.

Un edificator exemplu, despre efectul colaborării mirenilor și a preoțimii în corporațiile bisericești, am avut prilej să-l înregistrăm zilele trecute, când omul de bine, dl inginer Ioan Gigurtu, directorul societății Mica și membru în adunările eparhiale ale Arhiepiscopiei, s'a rostit, în articolul său «*Educația sufletească și statul*», într'un mod atât de chibzuit și atât de nimerit asupra operei pe care o înfăptuește biserica ortodoxă în statul român.

In măsura în care centrul bisericesc al mitropoliei Ardealului va fi secondat de concursul prețios al reprezentanților clerului și poporului, în aceeaș măsură va sporì firește și binele și prosperitatea bisericii și a instituțiilor ei, chemate să ocupe un loc de frunte în viața publică a neamului.

Fie deci bineveniți ceice aduc îndrumări luminate și înțelepte sfaturi, întrunindu-se în curând la Sibiu în numele libertății religioase și a disciplinei bisericești!

Solemnitatea învestirii P. S. Sale Episcopului Cetății-Albe-Ismail, *Dionisie Erhan*, confirmat de Sf. Sinod în sesiunea sa actuală de primăvară, se face astăzi Vineri, în palatul regal din capitală.

Credincioșii bisericii noastre au luat la cunoștință, cu adâncă durere sufletească, acțiunea nesocotită și criminală întreprinsă de cei 13 complotiști, ofițeri și civili, în scopul răsturnării ordinei legale din țara noastră.

Consiliul de răsboi a osândit la câte zece ani recluziune pe cei găsiți vinovați de complot.

Desbaterile consiliului au dovedit, că acțiunea osândiților a fost cu totul izolată și că a fost pusă la cale de câțiva înstrăinați sufletește de ceea ce are mai scump neamul nostru.

---

* FOIȘOARA *

Mici studii istorice

Fragmente despre George Baritiu[1]

I

Introducere

Din multe părți — toate ortodoxe — am fost solicitat să lămuresc procesul ce mi s'a făcut de *pretinsă* „calomnie“, la adresa „memoriei“ lui B.[2]

Cum două instanțe judecătorești au refuzat îndrăznela acuzatorilor, nu mai este nicio nevoie să mă ocup cu acel proces.

Dar, ca istoriograf român, ca profesor universitar de istorie literară-românească și ca membru al Academiei române, mă simt acum *dator* a lămuri atitudinea mea față de *opera* lui Bariț în total; a lămuri însă și anumite părți (nu toate) din complexul psihic, care reese din scrierile lui.

Nu-mi pare bine; dar nici rău nu-mi pare că *încep* astfel a lămuri o chestiune *literară*, în care se reflectează o epocă depășită din viața Ardealului; o chestiune care-i și *publicistică*, deci tot literară, însă 'n legătură cu *politica tristă*, uneori imbecilă, care s'a făcut în țara aceasta și pentru care — politică — eu am — se știe — un respect foarte redus.

Dovezile ce le voiu aduce vor fi într'adevăr „mici studii istorice“, absolut obiective: *sine ira et studio.*

Când a murit B., eu am scris un necrolog, în *Gazeta Bucovinei* al cărei director eram. Nu-l am, însă, la dispoziție, ca să știu ce spuneam despre B. pela 1893/4.

Dar Dr. Augustin Bunea a rostit atunci un panegiric, sunând din *surle confesionale*, după felul său de-a scrie bine cunoscut.

Ce voiu scrie eu aici și — poate 'n curând — și aiurea, este cu desăvârșire contrar afirmațiilor lui Bunea. Nu *vreau* să fiu contrar; aderat-am toată viața mea la principiul: *sine ira et studio;* dar exagerarea, greșala (voită sau nevoită), ignoranța și tendința, care-au stăpânit și mai stăpânesc, în Ardeal și în știință, trebuesc scoase la iveală; și *post festum*, firește; dar totuși cu un folos: Cercetarea înoită trebue să descătușeze și ultimele rămășițe din tot ce a 'mpiedecat propășirea intelectuală-critică a țărei acesteia de mare importanță.

Repet, deci: *eu fac operă de istoric* și încă — dee-mi-se voie a fi și eu măcar odată 'n viața mea nemodest — *operă de istoric foarte conștient și de știința sa, și de claritatea logică a judecăților sale critice!*

II

Dr. Augustin Bunea despre George Barițiu

In *Discursuri* (1903, p. 27—41) Bunea, greco-catolicissimul Bunea, îndrugă despre greco-catolicul B. următoarele laude:

Lauda 1: „în cercul familiei sale dădea mulțumită lui Dumnezeu, pentrucă a a fost învrednicit *să-și păstreze nevătămată credința părinților săi*» — greco-catolici.

Lauda 2: Se vorbește de „cursul unei *cariere grele de 80 ani*» —; începute, deci la vârsta de 1 an!

Lauda 3: «*foarte multe* dintre școalele românești și dintre instituțiunile noastre culturale, *atât dincoace, cât și dincolo de Carpați*, numai cuvântului său... avem să le mulțămim“: Cerem lista lor, mai ales a celor de dincolo...

Lauda 4: Despre Asociațiunea transilvană: „El a lucrat statutele ei în anul 1860“.

Lauda 5: Despre Academia română: „și-a început viața la anul 1866 cu conlucrarea *neprețuită* a lui B., care până 'n ziua de astăzi (1893 Mai 6! *G. B. D.)* a ilustrat-o cu atâta *splendoare*»...

Lauda 6: „și ne oprim înaintea *monumentului*... care i-a încununat toată activitatea literară. Monumentul acesta poartă titulul modest *Părți alese din istoria Transilvaniei*... O comoară de simțiri și virtuți mari și nobile... în cartea aceasta se află tot ce a făcut să palpiteze inima lui B. în decurs de 81 ani (Bravo! *G. B. D.);* dar lucrul cel mai prețios în opul acesta sunt faptele săvârșite de B., care nu numai a scris, ci a și făcut istorie pentru Români“. Vom vedea *cum*...

Lauda 7: Gazeta: „stindardul libertății naționale... tunet puternic (trezind) din somnul cel de moarte...; a *înființat Gazeta*»,

---

[1] *Revizuirile* istorice, ce dl G. Bogdan-Duică și-a propus să le scrie relativ la istoria Transilvaniei, *Telegraful Român* le va publica cu plăcere, ori pe cine l-ar privì. *Școala adevărului*, care se face 'n aceste revizuiri, va fi un adaos la progresul științific al provinciei noastre. *Red. T. R.*

[2] B., în tot cursul fragmentelor, va însemnà: Baritiu.

Probleme, fapte, comentarii

Mare manifestaţie antirevizionistă, *demnă şi răsunătoare, s'a desfăşurat în Sibiu, în ziua de Duminecă, 22 Aprilie 1934, cu prilejul serbărilor organizate de învăţătorimea judeţului Sibiu în cinstea învăţătorimii din Bucureşti. Conferenţiar era dl* **Gh. Lungulescu,** *secretarul Ligii antirevizioniste, ca delegat al ziarului* **Universul.** *Cauza sfântă, în serviciul căreia stă astăzi toată suflarea românească din întinsul ţării noastre, a fost expusă, de neobositul secretar al Ligii, respicat, cu rară elocvenţă şi în mod documentat, — probele erau alese chiar din produsele făurite de adversarii şi duşmanii neamului românesc. Uneltirile lor neîntrerupte trebue să ne facă mai înţelegători, mai strânşi adunaţi la olaltă, prin urmare mai tari, pentru a păstra pe vecie un patrimoniu scump, dobândit pe dreptate, dar cu jertfe şi suferinţe peste fire, aduse de graţii, părinţii, moşii şi strămoşii noştri. Intr'o mult promiţătoare atmosferă, întreg auditorul din vasta sală tixită dela Thalia, a răspuns cu viforoase aplauze şi aclamări la adevărul şi îndemnul rostit din mintea clară şi inima românească a neîntrecutului conferenţiar. Dl Lungulescu mulţumeşte la sfârşit asistenţei, care în frunte cu I. P. S. Mitropolit Nicolae al Ardealului a onorat această manifestare de solidaritate naţională.*

Concertul, — dat în acelaş loc şi în aceeaş seară, de corul mixt al societăţii muzicale a învăţătorilor din Bucureşti sub conducerea profesorului N. Oancea, şi a corului învăţătoresc din judeţul Sibiu sub conducerea profesorului T. Popovici, — a făcut să strălucească din nou calităţile acestor coruri prin specificul lor creştinesc şi naţional. Compoziţiile religioase, poporale şi naţionale, corect executate şi atât de melodioase, s'au incadrat potrivit importanţei zilei de energic protest împotriva tuturor revizioniştilor de aproape şi de departe.

*

Dela camera deputaţilor. — In şedinţa din 18 April a. c. a camerei, dl *Dr. Ion Popa,* deputat de Treiscaune şi membru al adunării eparhiale din Arhiepiscopia noastră, a adresat dlui ministru al instrucţiunii o interpelare în legătură cu recentele descoperiri asupra asasinatului regretatului Eusebiu Popovici, căzut jertfa unei crime făptuite de minori.

Reţinem, după stenogramele dela cameră, din interpelarea dlui Dr. Ioan Popa, următoarele constatări, făcute în scop de-a se desfăşura o acţiune hotărâtă pentru însănătoşirea educaţiei publice:

Se impune imperios o colaborare foarte strânsă şi un contact viu între şcoală şi părinţi. Părinţii, dacă îşi iubesc copiii şi doresc ca aceştia să devină membri utili ai societăţii şi demni urmaşi ai lor, sânt obligaţi să dea şcoalei tot concursul.

Este necesar ca în ţara noastră să se înfiinţeze aşa numitele **consilii lunare,** *compuse din părinţii elevilor cu profesorii şcoalelor. Aceste consilii au dat în ţările din occident rezultate uimitoare în ce priveşte educaţia elevilor.*

In aceste consilii se impune să se discute cu toată francheţa şi cu toată sinceritatea. Atât părinţii cât şi profesorii sânt obligaţi să arate în mod deschis toate defectele şi calităţile copiilor şi de comun acord să ia măsurile de îndreptare.

Aş fi foarte satisfăcut dacă dl ministru al culturii naţionale ar binevoi să ia măsuri urgente şi în reglementarea educaţiei fizice, şi în chestiunea lecturii elevilor.

Sportul este un mijloc de educaţie. Cu durere însă constatăm că se face **abuz** *astăzi în exercitarea lui. Educaţia fizică nu trebue să primeze asupra cultivării spiritului. Ne trebue întâi tineri cu pregătiri intelectuale, mai cu seamă nouă românilor ca un popor tânăr. Dar:*

Elevii să nu-şi piarză tot timpul liber cu diferite jocuri sportive, din cauza cărora nu le rămâne timp pentru lecţii şi pentru lecturi.

Părinţii, şcoala şi întreaga societate au obligaţia să supravegheze ca minţile tinere conduse mai mult din fantezie să nu cadă jertfă lecturii infecţioase.

Dle ministru, neamul nostru a existat şi a înfruntat toate vicisitudinile vremii datorită şi **bisericii** *noastre naţionale. Colaborarea strânsă care a existat între biserică şi şcoală, sântem obligaţi chiar pentru existenţa noastră ca popor românesc să o cultivăm şi să o întărim mai departe.*

Plecând de aici credem, că ar fi necesar să binevoiţi a dispune să se dea o mai mare atenţiune învăţământului **religios-moral,** *care are însemnătate covârşitoare în educarea tinerii generaţii, obligând în acelaş timp pe elevi şi profesori să frecventeze în mod regulat biserica.*

Dacă războiul a produs o depresiune morală, o lipsă de omenie şi de respect faţă de Dumnezeu, oameni şi faţă de autoritatea publică, această prăpastie morală nu o putem lăsa moştenire urmaşilor noştri.

O obligaţie de înalt interes moral şi naţional ne impune, să întronăm virtuţile strămoşeşti ale poporului nostru, cari nu pot veni decât printr'o educaţie religioasă morală a tinerelor noastre generaţii.

Cred, dle ministru, că apelul meu va găsi răsunet în sufletul dvoastre de mare patriot şi îndrumător al culturii noastre naţionale.

*

„Mamina“ se numeşte cartea scoasă de sub tipar în vremea din urmă de dl Al. Lascarov-Moldovanu.

In paginile ei se oglindeşte minunat viaţa sănătoasă şi curată de familie. Scrisă cu o desăvârşită măiestrie de stil, cartea păstrează toată vremea un aer de înălţătoare zidire sufletească.

O recomandăm familiilor de preoţi şi învăţători, şi tinerimii de liceu.

Preţul cărţii este de Lei 50, se poate comanda la Librăria arhidiecezană şi Oastea Domnului, Sibiu.

*

Problema *răspunderii, pentru educaţia greşită a tineretului de astăzi, se discută cu o râvnă extraordinară în presă, în parlament şi în conferenţe.*

Se rostesc astfel numeroase păreri, mai mult sau mai puţin nimerite, — dar toate par a se concentra în constatarea — mereu repetată — că pricina de căpetenie a decadenţei morale este slăbirea credinţei şi depărtarea tot mai întinsă a sufletelor tinereşti de morala creştină.

Când spunem **vorba:** «*Inapoi la biserică!*» *nu ne rămâne decât s'o înfăptuim — şi mai întâi în învăţământul şcolar, în care biserica îş reclamă locul de cinste cuvenit. Fără colaborarea ei, problema rămâne deschisă şi mai departe.*

*

Despărţământul Târnava al Asociaţiei clerului s'a întrunit în 17 April a. c. în şedinţă de primăvară, în oraşul Diciosânmărtin.

Dimineaţa la ora 9 s'au mărturisit toţi preoţii. A urmat celebrarea sfintei liturghii împreunată cu chemarea sfântului Duh, în cursul căreia s'au împărtăşit cu taina sfintei Cuminecături cei mărturisiţi. La priceastnă a predicat părintele Asachie Marcovici din Lepindea.

Preşedintele, părintele protopop Gheorghe Oprean, după deschiderea solemnă a conferenţei face mai multe comunicări oficiale.

După masă părintele Iuliu Moldovanu din Laslăul-român îşi citeşte conferinţa cu titlul: „Insemnătatea frăţiei ortodoxe române pentru neam şi biserică“.

După discuţia asupra felului cum s'a servit sfânta liturghie, asupra predicei părintelui A. Marcovici şi asupra conferenţei părintelui I. Moldovanu, — se enunţă următoarele păreri şi constatări:

Pentru introducerea uniformităţii, în ce priveşte ţinuta şi mişcările preotului liturgisitor, să se observe cu stricteţă practica din catedrala mitropolitană. S'ar face un bun serviciu, din partea celor competenţi, cu publicarea unei broşuri în cauză;

Predica părintelui A. Marcovici, bine predată, a atins efectul dorit;

Conferenţa părintelui I. Moldovanu, temeinic aprofundată, se propune a fi recomandată spre publicare în organul oficial al arhiepiscopiei. —

Păr. Ion Oprea din Bahnea face o documentată expunere asupra sectei evangheliştilor, care încearcă să se infiltreze în tractul nostru. Indică mijloacele de reacţiune. *Coresp.*

*

Pe drumul vieţii cu Hristos. — Cei doi ucenici, Luca şi Cleopa, în cari ne regăsim fiecare, plecat-au din oraşul minunii celei mari, la îngânarea zilei cu noaptea, îndreptându-se spre Emaus. Se lupta lumina cu întunerecul, şi se sbătea în sufletul lor adevărul învierii cu minciuna iscodită de sufletul împietrit al evreilor.

Am spus că în ei ne regăsim fiecare, mai târziu sau mai de vreme. Căci drumul lor e drumul tuturora. Intrebările şi nedumeririle lor sânt suverane şi în veacul nostru. Călătorim însoţiţi de Domnul şi nu-L recunoaştem; de aceea rămânem izolaţi şi rătăcim, pierzându-ne în dibuiri prin întunerec. Lumina de pe peatra mormântului, de unde a înviat Domnul, n'a dus-o mai departe pe drumul vieţii, ca să ne lumineze paşii prin întunerecul veacului. Impietriţi la inimă, cu ochii sufletului împăienjeniţi, păşim pe drumul vieţii mai departe, tot mai departe de calea cea adevărată şi nu mai ajungem ceasul recunoaşterii Insoţitorului vieţii noastre.

In Ierusalim, minciuna împintenită de banii fariseilor, a fost biruită de lumina Adevărului, frica înlocuită cu curajul, necredinţei i-a luat locul credinţa, şi Mântui-

---

Lauda 8: „Credinţa bisericii sale totdeauna a păstrat-o neatinsă... cu atât mai vârtos că el fusese chirotonit lector (anagnoste) şi ipodiacon al bisericii c atedrale din Blaj“.

Etc. Etc.

Surle confesionale!

Surle!

Precum, pe rând, va reeşi din capitolele care le voiu scrie despre B.

III

O surprindere

— a román szellemi élet egyik legkiválóbb egyénisége.

Dr. Bitay Árpád.

Ca să aplici cuivà atributul de *kiváló* (excelent), ba chiar de *legkiválóbb*, acel cinevà trebue să fi fost un spirit *original* şi *productiv*, şi posesor al unei *forme* distinse, satisfăcând şi dorul de ştiinţă al mulţimii naţionale, dar şi pretenţiunile ei estetice.

Originalitatea lui B. este, însă, contestabilă, iar forma-i este prea des vulgară.

Ca 'ntâie surprindere pentru publicul străin de izvoarele ştiinţei lui B., voiu da câtevà probe.

*

In istoria literară — modernă a Transilvaniei — încă nescrisă, al cărei material începui a-l culege, ca s'o las moştenire, drept ultima-mi lucrare — circulă o mulţime de basme, care vor pieri.

Un basm este şi ideea că G. B. ar fi fost un scriitor foarte serios şi de valoare permanentă. (Vezi Bunea, lauda 6).

Să-l vedem:

I. **(Studii).** In *Părţi alese* (I, p. 293—318=25 pp.) B. „studiază“ conspiraţia lui Pero Szegedinetz (1735).

Deşi originalul, *copiat* şi extras la 1871 în *Transilvania* şi reprodus în *Părţi*, citează o bibliografie suficientă, B. afirmă că „istoricii ungureşti şi transilvani au scris... cu rezerva cea mai mare despre rebeliunea din 1735, iară unii au trecut preste ea, ca şi cum aceea nici nu s'ar fi întâmplat“. Deci îşi face *èl* datoria să scrie?

Să scrie?

Nu; să extragă şi să copieze!

Drept este, B. citează pe M. Horváth (ediţia din 1863) şi pe un Papp (din 1866), ca *titluri*, supt pagină. In text nu-i mai citează; dar pomeneşte (de câteva ori) despre nişte anonimi „cronicari“ ungureşti.

In realitate *tot* materialul său îl iea din *K. Papp Miklós, Az 1735-iki zendülés története, Kolozsvártt, 1865;* ceeace nu-l împiedecă a spune că *el* a „descris“.

Să-l vedem!

Una: Cum a „descris“ el, de ex., arestarea lui G. Brancovici?

Papp

Egy napon magához hivatá Brankovicsot, azon ürügy alatt, hogy közölje vele a komány által czélba vet kedvezményeket a szerbeket illetőleg. Brankovics semmi roszat sem sejtve, megjelent a herczegnèl, hol rögtön lefegyverezte tette, fogolynak nyilvánittatott, s kemény őrizet alatt Bécsbe küldék. [Pg. 11/12.]

Bariţiu

El adecă [Ludovic de Baden] îl chemă în una din zile la sine sub pretest caşi cum ar voi să-i comunice nu ştiu ce favoruri, scutinţe, drepturi, cu care împăratul ar avea de scop a fericì pe Sârbi. G. Br., crezând că n'are a se teme de nimic, a căzut în cursă, căci îndată ce a intrat la ducele, acesta, desarmându-l, îl declară arestat şi-l transmise la Viena... [Pg. 295].

Două: Un patriarh (la B. fără nume), câştigat catolicismului, întors cela Viena, ca să unească pe Sârbi cu „mama“ (?!) Roma, adusese de-acolo diferite paseri scumpe. La ce?

Bariţiu

Unii *cronicari** voiesc a şti, ca mitropolitul, acum patriarh, nu ar fi adus acele paseri numai aşa, d'un gust copilăresc, ci cu scop mult mai serios. Pe atunci adecă domneà la Slavii meridionali o credinţă deşartă, după care pe dânşii îi va scăpa de Turci un cral [rege, domnitor] carele va aduce în Ţara lor nişte animale nemai văzute pe la ei. Tot din causa aceea Piccolomini încă adusese în Serbia camile, moime, papagali şi alte animale straine, transportate din Sicilia. [Pg. 299].

Papp

Az okkoriban magas áru pagagáj s más szárnyasokat a pátriárcha aligha pusztán saját mulatságára szerezte. Ugyanis élt a dél szlávok között egy népmonda, mely szerint egy oly fejedelem fogja öket megszabaditani, ki házájokba soha sem látott álatokkal fog egykor megérkezni. Horváth M. szerint e népmondát 1698-ban Piccolomini már nagy ügyességgel forditotta hasznára, a nep rokonszenvét nyerte meg vele. A messinai martalékból a tábornok sok tevével rendelkezett, s azoknak hátára majmokat, papagàjokat s más külföldi állatokat tétetett. A czél sikerült. [Pg. 25].

* Care? Unde? Horváth şi Pap — cronicari?!

«mint a krónika irja» poate scrie Papp care-a utilizat o cronică, nu G. B., care copià pe Papp.

Toată deosebirea este că Papp (inteligent) face din papagali şi moime o notă (pg. 25), iar B. face text istoric!

Paralèle de-acelaş fel se mai pot cita *da capo al fine;* dar pentruca să cruţ memoria „istoricului“, mai citez numai vre-o 2—3.

Trei: Despre arestarea lui Pero:

Papp

Az oroszlán maga kereste fel a megejtésére kèszitett vermet. [Pg. 43].

Bariţiu

Cu toate acestea leul sări în groapa şi cursa preparată lui. [Pg. 308]

Când culegi o figură, care este a altuia *(oroszlán=leul)*, nu împrumuţi? nu copiezi?

[Sfârşitul urmează] **G. Bogdan-Duică.**

Răul şi mântuirea

[Urmare din Nr. 6]

III

O astfel de stare juridică a spiritului e greu să izbutească în creştinism. Omul are trebuinţă de legi; el e purtat în mod natural cu gândul de-a vedea peste tot o legislaţie. Hristos n'a înlăturat legea, însă El ne descopere o lume spirituală, unde, iubirea şi libertatea luminate de graţie, au învins legea. Libertatea nepurificată prin har, libertatea inferioară, nu poate nega legea, ea e supusă acţiunii ei. Creştinismul nu e religia legii, dar aceasta nu înseamnă că el mărturiseşte „ilegalitatea“. Legea Vechiului Testament şi Graţia Noului Testament au sfere de activitate cu totul diferite. Pentru aceea, acesta din urmă nu se poate înţelege din punct de vedere juridic. Legea şi dreptatea nu pot înţelege taina relaţiunilor existente între Dumnezeu şi om. Noul Testament ne învaţă că Dumnezeu nu aşteaptă îndeplinirea formală a legii, ci iubirea de bunăvoe a omului. Legea este acuzarea păcatului, ea e refrac-

torul e în lume de atunci „până la sfârşitul veacurilor“ pe cărările vieţii, aşteptând ceasul în care omul să-l recunoască.

De ce, la toate acestea, zăbavnici ne arătăm primirii Lui ca Indreptător al paşilor vieţii noastre? Să privim pe Toma, celce cu degetul mânii sale s'a încredinţat de înviere şi cu el închinându-ne să-i strigăm:

„Domnul meu şi Dumnezeul meu“ — „Paşii mei îndreptează-i după cuvântul Tău“.

Că nu este cale care să ducă spre Tine, decât aceea pe care Tu, celce eşti „calea, adevărul şi viaţa“, ni-ai arătat-o, cât timp printre noi ai petrecut.

Fără El cunoaşterea noastră e „frântură“, truda zadarnică, şi viaţa sbuciumată. Hristos, singur el, poate fi povăţuitorul şi îndrumătorul nostru. De ai plecat, omule, cu gând rău în drum opreştete, priveşte în jur şi vezi că toate pe Domnul îl caută, cele de sus şi cele de jos numele Lui îl măresc. Ia-l pe El însoţitor în drumul tău, încredinţează-i-te Lui şi nu vei rătăci prin întunerec.

Invie Doamne şi în sufletul nostru, însoţeşte-ne şi pe noi şi ne luminează paşii vieţii noastre, ca să Te cunoaştem pe Tine, Domnul şi Dumnezeul nostru. *V. C.*

*

Sub egida arivismului. — Puţini sânt oamenii cari concep viaţa pământească, aşa cum e ca atare: un preambul, sau mai precis, o umbră a vieţii adevărate, care începe abia în momentul când părăsim hotarul marelui necunoscut, ca să nu se mai sfârşească nici odată. Puţini sânt oamenii cari îşi năvădesc destinul în penumbra sfântă şi reconfortantă a idealului creştin de viaţă.

Idealismul, în accepţia superioară a cuvântului, este desavuat, în cazul cel mai fericit este considerat ca o formulă de viaţă învechită. Pe ruinele acestui idealism râneşte diavolul, sardonic. Alături de penuria financiară, penuria sufletelor idealiste, este o realitate, mai dureroasă, mai implacabilă.

Astăzi trăim sub egida arivismului. O constatare cu tărie de adevăr neclintit. Consemnul zilelor noastre este parvenirea, cu maximă celeritate, antrenarea din ce în ce mai trepidantă în cultul hidos al viţelului de aur. In dansul acesta întâlnim şi multă din tinerimea de astăzi. Sufletul multor tineri este profund dezacordat, este bântuit de toate vânturile, este macerat de cele mai îndrăzneţe veleităţi. Juventus, ventus. S'a afirmat odată. Şi cu drept cuvânt. De câte ori mă găsesc în situaţia de a sesiza profilul moral al acestui suflet cu tendinţe ariviste, mă cuprinde o adâncă compasiune. Câtă energie risipită în slujba unor scopuri lucrative!

Dela un timp încoace se fac eforturi perseverente pentru canalizarea avânturilor tinereşti câtră o viaţă mai demnă, mai superioară. Se încearcă reînvierea idealismului.

Şi de astădată, ca în totdeauna, în prima linie s'au postat politicianii. O melopee veche, perimată, care nu mai surprinde pe nimeni. S'au ridicat glasuri, şi mai autorizate, şi mai puţin autorizate. S'au auzit voci cu inflexiuni duioase, cu undiri de sirenă. Firește, nimeni nu contestă oamenilor politici acest drept. Nimeni nu le contestă bunele intenţii. Se spune că şi iadul ar fi pavat cu intenţii bune. Un om, anchilozat în glodul politicianismului, chiar şi în cazul când poartă girul unui nume de înaltă moralitate, riscă mai întotdeauna să fie incriminat de nesinceritate. Totuşi trebue să ascultăm şi glasul acestora. Dar numai în subsidiar. In principal trebue să ascultăm glasul bisericii. Biserica este depozitara unică a sursei transformărilor sufleteşti mântuitoare. Dreptul de a da directive infailibile de viaţă morală este şi va rămânea apanajul bisericii. Primenirea sufletească se impune cu necesitate de imperativ categoric. Vrem această primenire, aşa cum a înţeles-o Mântuitorul lumii. Vrem ca omul să ajungă în fericita ipostază de a-şi stavili instinctele imunde, pentru a fi repus în aureola lui de om purces dela Dumnezeu.

V. Sămărtineanu.

Nr. 4016 Pres.

Comunicat

Se aduce la cunoştinţa tuturor oficiilor parohiale şi protopresbiterale din arhiepiscopia de Alba-Iulia şi Sibiu spre ştire şi conformare, că în baza «Legii pentru modificarea unor dispoziţiuni din legea timbrului şi a impozitului pe acte şi fapte juridice», publicată în Monitorul Oficial, p. I, Nr. 78 din 1 April a. c. în viitor actele vor avea să fie timbrate precum urmează:

1. *Petiţiunile* adresate autorităţilor şi instituţiunilor publice cu 8 lei timbru fiscal şi 1 leu timbru aviaţiei.

2. *Certificatele* de orice fel (şi cele în chestii militare) cu 14 lei şi 2 lei timbrul aviaţiei.

3. *Extrasele* din matricule cu 7 lei şi 2 lei timbrul aviaţiei.

Sibiu, 25 April 1934.

Consiliul arhiepiscopesc.

„F. O. R.“

Din protopopiatul Ilia

Se apropie anul de când credincioşii din parohia centrală Ilia, conduşi de un gând pe cât de laudabil, pe atât de folositor, s'au constituit în societatea FOR, reorganizând totodată şi Reuniunea de femei şi Oastea Domnului.

Fără a se mărgini la câteva procese-verbale ale şedinţelor, grupările noastre religioase-morale muncesc stăruitor şi rodnic.

Duminecă de Duminecă FOR-ul, secţia Ilia, ţine şezători publice cu programe corespunzătoare cerinţelor vremii. Intelectuali chemaţi ţin conferenţe pentru credincioşii din localitate şi din parohiile învecinate, ear membrii şi corul societăţii „Sfântul Gheorghe“ a tinerimii adulte întregesc programul cu producţiile lor de recitări alese şi cântări potrivite.

Din iniţiativa părintelui protopop din Ilia, Iuliu Josan, ne-am întrunit în adunări de afirmare a sentimentului antirevizionist, a comemorării martirilor naţionali Horea, Cloşca şi Crişan, şi la alte prilejuri. Pline de învăţăminte pentru public s'au desfăşurat conferenţele ţinute de dnii Dr. D. Sulică advocat şi preşedinte al FOR-ului, care a vorbit despre: Mijloacele şi directivele de organizare a societăţilor afiliate sfintei noastre biserici ortodoxe, ear în a doua conferenţă despre Conversiune; S. Olariu, director de bancă, Iosif Costea advocat, N. Bogdan învăţător, Dr. Prunaş medic, Dr. Podea şi Pr. Romul Iacob, acest din urmă despre Andrei Şaguna şi activitatea sa.

— In cadrul societăţii clerului „Andrei Şaguna“ despărţământul Ilia, şi în mijlocul unui viu interes, s'a ţinut la timpul său adunarea de primăvară, împreunată cu adunarea protopopească.

Preoţii noştri şi mirenii corporaţiunilor bisericeşti dau astfel atenţiunea cuvenită problemelor de reîmprospătare a vieţii religioase din protopopiatul Ilia, dela periferia arhiepiscopiei noastre ardelene.

Coresp.

Bibliografie

Protoiereul Serghie Cetfericov: Paisie, starețul mănăstirii Neamţului din Moldova (viaţa, învăţătura şi influenţa lui asupra Bisericii ortodoxe). Traducere de episcopul Nicodem, starețul mănăstirii Neamţului, editura tipogr. sf. mânăstiri Neamţu 1933. 626 pag. 150 Lei.

Autorul acestui studiu este părintele Cetfericov, un distins scriitor rus, care trăeşte acum refugiat la Paris. In precuvântare ne arată îndemnul ce l-a determinat la Compunerea acestui cuprinzător volum: „In anul 1913, episcopul Silvestru vicarul eparhiei Poltava, a conceput alcătuirea şi editarea patericului Poltava—Pereiaslavsc, în care să între descrierea vieţii multor asceti, cari s'au născut ori au trăit în ţinuturile Poltavei. Fiecărui scriitor mai de seamă i s'a încredinţat descrierea vieţii câte unui astfel de ascet, iar autorului acestei cărţi i s'a încredinţat descrierea vieţii lui Paisie.

După ce a cercetat cu conştiinciozitate şi a folosit un material bogat, cuprins în diferite isvoare (manuscripte şi tipărituri) din bibliotecile ruseşti şi, mai ales, după ce a complectat şi a comparat datele culese în Rusia cu cele găsite în România, autorul a pusces la alcătuirea acestui voluminos studiu despre marele stareţ Paisie.

Paisie Velicicovski, starețul mănăstirii Neamţu, prin curăţenia şi sfinţenia neprefăcută a vieţii, prin pilda de adevărată strădanie duhovnicească, cât şi prin devotamentul pentru dreapta credinţă, ocupă un loc de frunte în istoria monahismului ortodox. Faima acestui monah, renovator şi organizator pios şi înţelept al monahismului moldovenesc din veacul al 18-lea, a depăşit mult hotarele Moldovei. Rânduelile de viaţă mănăstirească, aşezate de el la Secu şi Neamţu, provocară în tot monahismul ortodox o colosală mişcare spirituală, sub a cărei influinţă s'au format o mulţime de asceţi renumiţi.

In rândurile următoare îmi iau îngăduinţa să insist puţin asupra vieţii, învăţăturii şi activităţii acestui călugăr luminat.

Paisie s'a născut la anul 1722, în orăşelul Poltava din Ucraina, primind la botez numele de Petru.

Incă din cea mai fragedă copilărie se putea observa că Petru avea mari predispoziţiuni către viaţa monahală: era un copil evlavios, blând, liniştit şi cu deosebire tăcut. Mama sa, dorind să-şi vadă copilul preot, îl înscrise la Academia teologică din Chiev. In timpul studiilor, atracţiunea lui spre monahism crescu tot mai mult. Când era în anul al 3-lea, dorul de a se dedica cu totul lui Dumnezeu şi de a se lepăda de lume într'atâta spori, încât se hotărî să părăsească pentru totdeauna ocupaţiile şcolăreşti.

După ce pregrină pe la mai multe mănăstiri din Ucraina, în căutarea zădarnică a unui povăţuitor încercat în cele sufleteşti, în persoana vreunui monah venerabil, se decise să treacă în Moldova unde rămase patru ani. Din Moldova trecu la Atos, unde a trăit 17 ani, la început singur, iar mai apoi în fruntea unei comunităţi în continuă creştere, cu care apoi a şi venit din nou în Moldova, unde i se dădu pentru aşezare mânăstirea Dragomirna. Dar în urma alipirii Bucovinei la Austria, Paisie se mută la Secu, pentrucă nu voia să rămână sub o ocârmuire catolică. Dela Secu, din porunca domnitorului de pe atuncea al Moldovei Constantin Moruzi, trecu la Neamţu, unde a rămas până la sfârşitul vieţii. A murit în 1794 şi a fost înmormântat în biserica „Inălţării Domnului“ dela mănăstirea Neamţului.

In viaţa preacuviosului Paisie am putea distinge două faze mari: Faza uceniciei, când el însuşi lipsit de experienţă şi orientare în cele spirituale, umblă în căutarea unui călăuzitor, adunând cât mai multă bogăţie sufletească, luminându-se şi înţelepţindu-se tot mai mult, prin citirea scrierilor sf. părinţi. Şi a doua fază, când ajunse la o înaltă maturitate duhovnicească, având posibilitatea să fie el îndrumătorul altora şi să împărtăşească şi pe alţii din bogăţia sufletească achiziţionată.

In temeiurile învăţăturii sale despre viaţa monahală şi organizarea comunităţii călugăreşti, s'a bazat pe Sf. Scriptură şi pe scrierile părinţilor bisericeşti, punând greutate deosebită pe nevoinţa sufletească internă. Aceste temeiuri se reduc la sărăcia de bună voie şi suprimarea propriei voinţe, prin supunerea necondiţionată superiorului.

Incă dela Dragomirna, începând cu postul Crăciunului şi până la Duminica Floriilor, în fiecare seară, fraţii se adunau în trapeză şi venind stareţul le citia dintr'un sf. părinte şi apoi se explica cele citite.

Toată osteneala şi toate poveţele lui tindeau într'acolo, ca toţi fraţii din desăvârşită convingere să păzească poruncile dumnezeeşti şi să nu petreacă vremea, fără real folos sufletesc. „Păziţi-vă, le spunea el, să nu vă lipsiţi de a avea în voi pe Hristos şi să nu plecaţi cu mânile goale din această viaţă, că atunci veţi plânge şi vă veţi tângui“.

In viaţa intimă el cerea monahilor să citească sf. Scriptură, operile sf. părinţi, să facă rugăciunea mintală, să meargă în fiecare sară pentru a-şi mărturisi gândurile duhovnicului şi, în general, să-şi poarte cu demnitate chemarea lor.

Cititul, explicările şi poveţele zilnice avură ca rezultat o binefăcătoare înfluenţă educativă asupra întregei comunităţi, pentrucă „cuvântul lui era puternic“, după cum ne informează biograful stareţului. Şi numai aşa se poâte explica starea sufletească înaltă în comunitatea lui Paisie.

Am amintit că printre îndeletnicirile pe cari le recomanda monahilor, era şi rugăciunea mintală. Incă de când stăreţia la Dragomirna, a trebuit să vie în apărarea acestei rugăciuni printr'o scriere în 6 cap. Intr'o parte oarecare a Ucrainei, se iviseră nişte monahi, cari întocmai ca şi hulitorul Varlaam din veacul al 14-lea, respingeau rugăciunea minţii.

Stareţul Paisie arată că rugăciunea minţii a fost o ocupaţie predilectă a multor părinţi bisericeşti şi ea a strălucit în multe locuri din Orient (Atos, Ierusalim, Constantinopol). Această sf. rugăciune, chemarea dulce a Mântuitorului, „Doamne Isuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluește-mă“, se bazează pe temelia nezdruncinată a dumnezeeştei Scripturi. Rugăciunea mintală sau a lui Isus, care se săvârşeşte de minte în inimă, constă în acea, că noi petrecem cu Hristos prin rugăciunea internă, ca mijlocul cel mai necesar pentru înlăturarea gândurilor rele şi arma cea mai minunată cu care învingem vrăşmaşii cei nevăzuţi şi dobândim curăţenia inimii.

Iată bunăoară ce ne învaţă sfântul Simeon Noul Teolog, un mistic celebru care a vietuit la Constantinopol în s. 11-lea, cu privire la această rugăciune: „Şezând într'o chilie tăcută, închide uşa, trageţi mintea dela orice deşertăciune, îndreptează-ţi împreună cu mintea şi ochiul simţului, încetinează respiraţia ca să nu sufli prea slobod şi încearcă cu cugetul să găseşti în piept locul inimii, unde le place să-şi aibă sălaş de obicei toate puterile sufleteşti, şi mai întâi de toate vei găsi acolo întunerec şi grosolănie neîmputinată. Când însă tu vei continua şi vei săvârşi acest lucru noaptea şi ziua, — o, minune! — vei dobândi veselie statornică. Căci îndată ce mintea va găsi locui inimii, îndată va vedea ceaace niciodată n'a văzut: va vedea în mijlocul inimii văzduh şi pe sine toată luminată şi

---

tarea vointei divine în natura păcătoasă, dar nu e expresia originală a sentimentelor lui Dumnezeu faţă de omenire. Această taină se descopere în Mântuire.

Concepţia juridică a Mântuirii presupune că păcatul poate fi iertat omului, că mânia divină se poate domoli după jertfa Fiului. In această concepţie legătura dintre Dumnezeu şi om rămâne exterioară, nimica exenţial nu se schimbă în natura omenească. Dar păcatul nu poate şi nu trebue să fie iertat. Nu pentrucă Dumnezeu n'ar putea ierta omului, ci pentrucă omul nu-şi poate ierta lui însuşi, apostazia faţă de Dumnezeu şi chemarea divină nu şi-o poate ierta.* Bunătatea lui Dumnezeu e fără margini şi el uită orice răsbunare.

Insă omul păstrează natura sa spirituală superioară creată după chipul lui Dumnezeu şi aceasta nu poate să se împace cu degradarea şi căderea; ea e jignită prin această infidelitate comisă faţă de Dumnezeu, prin această trădare a omului vechi, prin această întâietate dată negrului neant în loc de-a fi dată lumii divine. Omul are setea de-aşi ispăşi păcatul, el simte nimicnicia sa şi apteaptă pe Mântuitorul şi Salvatorul care-l va încredinţa lui Dumnezeu. Natura spirituală o omului nu cere iertarea păcatelor, ci desfacerea definitivă de el, ruperea de el, ceeace va să zică transfigurarea naturii omeneşti.

Senzul Mântuirii rezidă în venirea Noului Adam, Noului om spiritual, în venirea iubirii ignorată de Vechiul Adam, în transfigurarea naturii inferioare în natură superioară. Mântuirea nu constă în reglementarea relaţiilor exterioare, între vechiul Adam şi Dumnezeu, nici în iertarea şi satisfacerea acordată de o parte alteia. Senzul venirii lui Hristos în lume este transfigurarea naturii omeneşti în mod real, formarea unui tip nou de om spiritual şi nu în instituirea Legii a cărei îndeplinire ar aduce viaţa spirituală. Graţie venirii lui Hristos, viaţa spirituală se poate obţinea în mod real. Aici nu poate fi vorba de relaţii exterioare, totul trebue înţeles spiritual, prin urmare din punct de vedere al imanenţei. Omul însetează după o viaţă nouă, o viaţă superioară, veşnică, în raport cu demnitatea lui. Şi aceasta e ceeace constitue revelaţia Nouii Legături. In creştinism ideea centrală e cea a transfigurării şi nu cea a justificării. Aceasta din urmă ocupă un foarte mare loc în creştinismul occidental. In creştinismul oriental, în patristica grecă, din contră, ideea fundamentală e cea a transfigurării, a „îndumnezeirii“ Θέοσις.

Aceasta e desvoltată admirabil în al II tom al cărţii lui Nesmelov: „Ştiinţa omului“.

Adunarea generală a Sindicatului presei române din Ardeal şi Banat este convocată pentru ziua de Duminecă, 6 Mai 1934, ora 10, în Saloanele casei Sindicatului din Cluj, calea Mareşal Foch 23.

Organizaţi
Oastea Domnului

plină de judecată. Şi din acel minut oriunde s'ar ridica cugetul, înainte de a trece în faptă sau a se face idol, prin chemarea lui Isus Christos ea îl va goni şi-l va nimici..

Şi alte multe vei învăţa cu ajutorul lui Dumnezeu prin privegherea minţii, ţinând pe Isus în inimă". (pag. 374).

Paise a arătat o deosebită râvnă şi pentru munca cărturărească. Activitatea literară şi-o începu încă la Atos, pentru ca s'o continue la mănăstirea Neamţu. Procurându-şi, prin multă trudă, de la sf. Munte, unele cărţi ale sf. părinţi, revizuia după ele traducerile slavone.

In Dragomirna îşi începu activitatea de traducător, care a atins apogeul la Neamţu. Un iscusit cercetător al manuscriselor şcoalei paisiene, vorbind despre traducerile stareţului, spune că „avea o mare fineţă de a înţelege, pătrundea adânc în înţelesul cărţii ce traducea şi alegea cele mai potrivite cuvinte pentru exprimarea ideilor originalului. Traducerile lui erau atât de preţioase, încât nu se pot compara nici cu traducerile anterioare, dar nici cu cele de mai tarziu făcute de persoane mai erudite". (pg. 440).

Impunătoarea activitate de traduceri şi tipărituri religioase, răspândite în Moldova, Muntenia şi Ardeal, a trezit un interes viu în cercurile bisericeşti, dând naştere curentului numit „paisian".

P. S. Sa păr. Episcop Nicodem, un vrednic urmaş al lui Paisie în scaunul stăreţesc dela Neamţu, s'a angajat de a traduce în româneşte opera păr. prot. Cetfericov. Lucru pentru care noi ne simţim recunoscători faţă de P. S. Sa, care, prin tălmăcirea valoroasei lucrări, a contribuit mult la îmbogăţirea literaturii şi culturii noastre bisericeşti. Traducerea formează al 9-lea volum din şirul de „Seminţe evanghelice" şi e făcută într'o limbă românească frumoasă şi atrăgătoare. Poate fi citită cu aceeaş uşurinţă de istoriograful cercetător, ca şi de oricare alt dreptcredincios.

Ioan Ilie.

Pagina pastorală

Mijloace de activitate pastorală

Mater alul de misiune, în sau afară de parohie, se prezintă atât de divers, încât foarte cu greu l-ar putea cineva constrânge să se organizeze într'un sistem care să poată fi aplicat de-a gata de un nou păstor de suflete.

Ne aflăm în faţa unui complex de viaţă, pe care n'o putem prinde în forme rigide, nici închide în tiparele definite ale verbului. Problemele vieţii parohiale au a se discuta una câte una cu inevitabile generalizări şi abstractizări, fără a putea reda intimitatea unică a fiecărui fapt pastoral.

1. *Chestie de organizare.* **Ca un preamblu al celor ce urmează, socotesc să precizez că organizaţiile noastre religioase nu corespund, în multe cazuri, cu structura şi fizionomia satelor de munte — în genere f. risipite, compuse din crânguri îndepărtate unele de altele, cu drumuri anevoioase şi impracticabile. Aici posibilităţile de deplasare şi convenire fiind cu totul diferite de ale satelor de şes, cer alt mod de organizare în care să fie posibilă instruirea şi educarea religioasă, fără greutăţi resimţite în viaţa lor particulară. Cea mai potrivită ni s'ar părea organizarea pe „vecinătăţi", cum o vedem la alţi creştini. Preşedintele unei „vecinătăţi" delimitate de marginile naturale ale crângului respectiv, supraveghează familiar ordinea din sânul societăţii sale, reprezentând totodată voinţa vecinătăţii în toate problemele ce privesc destinul comun al parohienilor. Preotul va putea în sânul acestora să-şi desvolte punctele programului său de activitate...**

Dar, ceea ce mi se pare că nu s'a accentuat îndeajuns în metodologia pastorală, este problema colportajului, a asistenţei şi a misiunilor religioase.

2. *Colportajul* **este un mijloc civilizat de a familiariza nemijlocit, probleme şi idei în mediul vieţii sociale. Sectanţii uzează cu mult profit foloasele tiparului îndreptându-le împotriva bisericii noastre. In cercurile noastre pastorale, preoţii au resimţit trebuinţa colportajului, a acestui ajutor, care să puie pe credincios deadreptul în faţa problemelor religioase, tratate pe înţelesul lui şi'n condiţiuni materiale accesibile pungii sale. Cuprinsul broşurelor de colportaj ar putea să fie: povestiri, întâmplări, obiceiuri etc. cu înţeles şi scop religios, înfăţişând lumea ideilor şi a judecăţilor religioase din viaţa satului, sau deadreptul probleme biblice, tratate atrăgător. Broşuri de natura aceasta găsim în editurile diferitelor eparhii, dintre cari mai însemnate amintim pe cele apărută la Bucureşti (bibl. „Ia şi citeşte") şi Arad. Ceace vreau să spun e că nu avem un oficiu organizat, pentru selecţiunea *celor mai bune* broşuri, pe care să le distribuim în toate parohiile Arhiepiscopiei. Pentru bibliotecile parohiale se cheltuesc, ani dearându-l, sume frumoase din banii parohiilor, uneori pe cărţi, care nu pot fi accesibile credincioşilor de rând. Din această pricină în multe parohii se nasc animozităţi între preot şi credincioşi [cari nu se pot împăca cu gândul să cumpere cărţi pe cari nu le pot folosi]. Acestor nemulţumiri li s'ar putea pune capăt, dacă suma destinată pentru biblioteca parohială ar fi împărţită în două: o parte folosindu-se pentru cărţile de ştiinţă teologică, iar alta parte pentru procurarea broşurilor potrivite gustului şi priceperii poporului. In fiecare Duminică sau sărbătoare s'ar putea face surprize credincioşilor noştri, punându-le în mână pe un preţ ieftin, un mijloc de curată îndeletnicire spirituată.**

3. *Tratarea a credincioşilor bolnavi.* **Problema aceasta poate părea multora curioasă şi paradoxală, dar ea este actuală şi salutară. Nu putem lăsa neamintit faptul, că în mare măsură credincioşii noştri se servesc de puterea rugăciunii, drept remediu împotriva boalei. Trebue să recunoaştem rugăciunilor o oarecare putere vindecătoare, de vreme ce efectele lor minunate le semnalăm la ocazii. Totuşi am putea întări mult încrederea credincioşilor în preot, dacă am însoţi rugăciunile noastre şi cu anumite prevederi doftoriceşti, aplicând bolnavului remediul farmaceutic potrivit boalei sale.**

Judecata poporului român că „Dumnezeu ajută omului, dacă şi el se ajută", cuprinde în sine înţelesul condensat al acestei probleme sociale.

4. O problemă de care s'a vorbit în ultimul timp, dar care n'a prea trăit în preocupările pastoraţiei noastre colective, este *problema misiunilor religioase.* **Sfinţirea personală se face în mediul bisericesc, participând activ, trupeşte şi sufleteşte, la viaţa bisericească, „Viaţa în biserică este o realitate superioară, la care participăm şi, prin aceasta, ne sfinţim", Ortodoxia, S. Bulgakov, pag. 120.**

Slujbele săvârşite în sobor, cu fastul, amploarea şi elocinţa lor, delectează mai mult viaţa sufletească o, emoţionează şi-i dă putere de hotărâri mari. Credinciosul participant se resimte întinerit, dobândind credinţa care-i dă suport vieţii. Dar cu structura actualelor cercuri religioase, compuse din doi sau trei preoţi vecini, e imposibilitate de a organiza o adevărată misiune. Se resimte deci trebuinţa de a modifica aceste cerculeţe, dându-le organizare amplă şi un program definit.

*

Această căutare de noi drumuri pentru activitatea noastră de mâne, trebue să ne preocupe în deosebi pe noi, preoţii tineri.

Pr. Augustin A. Băilă.

INFORMAŢIUNI

Meritată distincţie. Consiliul eparhial din Caransebeş, întrunit Lunea trecută în prima s'a şedinţă plenară sub preşedinţia noului vlădică, a P. S. Sale Episcopului Vasile, în semn de recunoştinţă a distins pe venerabilul părinte protopop *Andrei Ghidiu* cu crucea mare şi rangul de iconom stavrofor. Această distincţie este şi o apreţiere cuvenită activităţii părintelui protopop în timpul sedisvacanţei episcopeşti. Urăm sărbătoritului să poarte mulţi ani şi cu bine crucea mare şi rangul acordat de Prea Sfinţitul Episcop al Caransebeşului.

Caz de moarte. Seniorul preoţimei din mitropolia noastră, venerabilul protoiereu onorar *Vasile Papp*, paroh în Topa de sus (judeţul Bihor), fost membru în congresul naţional-bisericesc, asesor consistorial etc., a decedat în 31 Martie 1934 în vârstă înaintată de 91 ani, după un serviciu de aproape 70 de ani la altarul Domnului. Răposatul fusese hirotonit în anul 1865 prin episcopul de pe vremuri al Aradului, Procopie Ivaşcovici. In decursul îndelungatei sale activităţi pastorale, s'a bucurat de iubirea nefăţărită a iubiţilor fii sufleteşti, de stima şi respectul preoţimii bihorene şi a superiorităţii sale bisericeşti. Il jăleşte fiul său Ioan, protoiereu colonel î.r. şi fiii săi sufleteşti. Odihnească în pace!

† **Dr. Ambrosiu Cheţianu,** canonic în Blaj, vicar general arhiepiscopesc şi fost director al liceului blăjan, a răposat în 24 l. c. Decedatul era cunoscut ca o distinsă figură a bisericii greco-catolice şi a societăţii române ardelene. Odihnească în pace!

† **Constanţa Hodoş** distinsă scriitoare, ziaristă şi autoare dramatică, s'a stins din viaţă în 19 April 1934, după lungă suferinţă, în vârstă de 74 ani, şi a fost înmormântată, în 22 April, în cimitirul Sf. Vineri din Bucureşti. Sufletul ei de femee a avut o largă înţelegere a împrejurărilor şi a oamenilor din ţara sa natală ardelenească, pe care n'a uitat-o nici după ce se stabilise în capitală. Constanţa Hodoş — scrie unul dintre criticii literarii — moare, la o vârstă înaintată, ducând cu ea în mormânt un nume legat de revendicări naţionale şi de cuceriri literare, rămânând în urma ei o avere literară, pe care o inventariem cu pietate în arhiva scrisului românesc.

ŞTIRI LOCALE

Predică în catedrala din Sibiu. Duminecă, în 29 Aprilie 1934, va predica părintele *Gh. Secaş.*

Perceptoratul municipiului Sibiu invită contribuabilii, restanţi cu plata taxelor pentru apă şi apametru, a-şi achita, în termenul cel mai scurt, taxele restante. In caz contrar se va proceda la suspendarea furnizării debitului de apă. *Primăria.*

Vaccinările şi revaccinările copiilor, pentru anul 1934, se ţin în zilele de 2, 3, 4, 5, 7, 8, 9, 11 şi 12 Mai 1934 ora 3 d. m., în sala mare a primăriei municipiului Sibiu. Părinţii cu copiii lor născuţi între 1 April 1933 şi 31 Martie 1934, precum şi copiii născuţi în anul 1922 (cei de 12 ani) se vor prezenta la datele mai sus, sub urmările legale, pentru a fi vaccinaţi sau revaccinaţi.

Nr. 3395—1934.

Comunicări

Se aduce la cunoştinţă, că erezii după părintele Emilian Şinca din Aninoasa, decedat la 15 Martie 1934, în baza § 5 din regulamentul fondului de ajutoare preoţesc, au primit dela Cassa arhidiecezană din Sibiu, în numărar fără nici o reţinere, ajutorul preoţesc de Lei 30.000.

Sibiu, din şedinţa secţiei economice a Consiliului arhiepiscopesc dela 21 April 1934.

Consiliul arhiepiscopesc.

Nr. 3400—1934.

Se aduce la cunoştinţă că erezii după părintele Ignatie Filip din Reciu, decedat la 28 Martie 1934, în baza § 5 din regulamentul fondului de ajutoare preoţesc, au primit dela Cassa arhidiecezană din Sibiu, în numărar fără nici o reţinere, ajutorul preoţesc de Lei 50.000.

Sibiu, din şedinţa secţiei economice a Consiliului arhiepiscopesc dela 21 April 1934.

Consiliul arhiepiscopesc.

Nr. 72—1934. (11) 1—1

Concurs de licitaţie

Consiliul parohiei ortodoxe române Gheorgheni-Ciuc va ţinea la *24 Mai 1934* ora 3—5 p. m., în localul primăriei, licitaţie publică, cu oferte închise, pentru darea în antrepriză a continuării lucrărilor la construcţia bisericii.

Devizul Lei 1.329.199, garanţia de 5% după deviz, care se va întregi la 10%; supraoferte nu se primesc.

Preot **Aurel Negoescu**
preşedintele cons. parohial.

Nr. 56—934. (25) 1—1

Concurs

Pentru strămutarea la distanţă de 20 metri şi rezidirea unei case constătătoare din 3 camere la via dela Sărăcsău (p. u. şi gara Şibot) judeţul Hunedoara, se publică concurs. Lucrarea va avea să fie gata până la 1 Septemvrie a. c. Devizul cantitativ şi caetul de sarcini se pot vedea la Consiliul arhiepiscopesc ortodox român din Sibiu. Ofertele se vor înainta până la *10 Mai 1934* la adresa Consiliului arhiepiscopesc pentru Fundaţia culturală Dr. Ioan Mihu.

Sibiu, 18 April 1934.

Eforia Fundaţiunii culturale Dr. Ioan Mihu.

A apărut:

EPICLEZA EUHARISTICĂ

de

Diaconul N. I. POPOVICIU

Preţul Lei 150·—

Se poate procura dela Librăria Arhidiecezană din Sibiu, trimiţându-se preţul, plus spese postale Lei 15·— prin mandat postal.

Nr. 100—1934 [24] 2—3

Concurs din oficiu

Pentru parohia vacantă de clasa III-a Visca, din protopopiatul Ilia, se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în Telegraful Român.

Venitele împreunate cu acest post:

Salar dela stat, stola obişnuită în tract, 20 litri cereale dela circa 200 familii, sesiune parohială fânaţ pentru circa 8—10 cară de fân.

Cererile de concurs se vor înainta acestui of. protopopesc, împreună cu autorizaţia P. V. Consiliu Arhiepiscopesc de a putea candida, în termin, iar concurenţii cu prealabila încunoştiinţare a of. protopopesc se pot prezenta în parohie pentru a face cunoştinţă cu parohienii.

Ilia, la 24 Martie 1934.

Of. protopopesc ortodox român Ilia.

Iuliu Josan
protopop.

Nr. 103—1934 prot. [19] 3—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei vacante de cl. III-a Ţapu, protopopiatul Mediaş, se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima bublicare în Telegraful Român.

Venitele înpreunate cu acest post:

1 Salar dela stat.

2. Casă parohială corespunzătoare cu dependinţe.

3. Sesie parohială de 13 jug. arător.

4. Câte 1 ferd. cucuruz stârmit şi o zi de lucru de fiecare familie.

5. Stola obişnuită în tract.

6. 2 stânjini lemne de foc aduse în curtea parohială.

Candidaţii îndreptaţi îşi vor trimite subsemnatului cererea de concurs provăzută cu toate documentele neesare, anexând şi autorizaţia de candidare dela Preavener. Consiliu arhiepiscopesc, şi cu avizul oficiului protopopesc se vor prezenta în parohie şi în biserică la serviciul liturgic.

Mediaş, 12 Martie 1934.

Ioan Crăciun, protopop.

Nr. 127—1934. (21) 3—3

Concurs din oficiu

Pentru întregirea parohiei de clasa III-a Hălmeag, protopopiatul Oltul, se publică concurs cu termin de 30 zile dela întâia apariţie în Telegraful Român.

Venitele împreunate cu acest post:

1. Salarul dela stat.

2. Sesiunea parohială: $7^1/_2$ jugăre pământ arabil şi fânaţ.

3. Câte o ferdelă bucate dela fiecare familie românească, şi câte o zi de lucru cu mânile de fiecare familie de neorustici.

4. Venitele stolare stabilite de adunarea protopopească pentru întregul tract.

Cererile de concurs însoţite de actele necesare, între cari este a se socoti şi autorizaţia de candidare din partea Prea Veneratului Consiliu Arhiepiscopesc, — se vor înainta oficiului protopopesc ortodox român Oltul în Şercaia, jud. Făgăraş, până la terminul fixat.

Concurenţii se vor prezenta — cu încuviinţarea Oficiului protopopesc — în o Duminecă sau sărbătoare, în parohie, spre a face cunoştinţă cu parohienii.

Şercaia, la 6 Martie 1934.

Oficiul protopopesc.

Valeriu Judele
protopop.

BAIA POPORALA — SIBIU,

Strada Şaguna Nr. 4. Ordinea băilor:

Baie de familie: Luni: închis, Marţi (preţuri urcate), Mercuri, Joi, Vineri şi Sâmbătă: dela 8—12 ore a. m. şi dela $1^1/_2$—$7^1/_2$ ore seara. Duminecă: dela 10—12 ore a. m.

Pentru bărbaţi: Băi de abur şi de aier cald. Luni: închis, Marţi (preţuri urcate) şi Mercuri: dela $1^1/_2$—$7^1/_2$ ore seara, Joi şi Vineri: închis. Sâmbătă: dela 8—12 ore a. m., dela $1^1/_2$—5 p. m., dela 5—$7^1/_2$ ore seara (preţuri reduse), Duminecă: dela 7—12 ore a. m. (preţuri urcate).

Pentru femei: Băi de abur şi de aier cald. Luni, Marţi şi Miercuri: închis, Joi: dela $1^1/_2$—$7^1/_2$ ore seara (preţuri urcate), Vineri: dela $1^1/_2$—5 ore p. m., dela 5—$7^1/_2$ ore seara (preţuri reduse), Sâmbătă şi Duminecă: închis.

Băi de putină şi băi de cură: Luni: închis, Marţi, Mercuri şi Joi: dela 8—12 ore a. m. şi dela $1^1/_2$—$7^1/_2$ ore seara, Vineri şi Sâmbătă: dela 8—2 ore a. m. şi dela $1^1/_2$—$7^1/_2$ ore seara, Duminecă: dela 7—12 ore a. m.

In zilele de sărbătoare are valoare ordinea de Duminecă.

Redactor responsabil: Pr. Dr. D. Stăniloae. Editura şi tiparul Tipografiei arhidiecezane.

Anul LXXXII — Sibiu, 6 Mai 1934 — Nr. 19

Telegraful Roman

Organ național-bisericesc. — Intemeiat în 1853 de Mitropolitul Andreiu Șaguna

APARE SĂPTĂMÂNAL

Educația religioasă-morală

(=) Cu ocazia discuțiilor parlamentare, în legătură cu modificarea legii învățământului secundar, mai mulți domni deputați au recunoscut că s'a produs, în învățământul nostru, oarecare desorganizare, datorită, în mare parte, *schimbării* prea dese a legilor. In nici o țară din lume, — a declarat, cu prilejul discuției generale, însuși dl ministru al școalelor, Dr. C. Angelescu, — nu se schimbă legile așa cum se schimbă la noi, și nu numai în învățământ, dar în toate ramurile de activitate. In învățământ era obiceiul, — ne aduce aminte tot dl ministru, — ca o lege să dureze cel puțin douăzeci, treizeci de ani: legea dela 1864 a durat până la 1898, aceasta la rândul ei a durat 35 de ani. A existat, astfel, o *continuitate*, care n'ar trebuì să sufere astăzi de dragul — politicii.

N'are ce căuta politica, nici în biserică, dar nici în școală: o spunem și o repetăm cu toții, — și e vremea să nu ne mărginim la atât.

Alături de prea desele schimbări de legi și de programe școlare, desbaterile din parlament au scos la iveală faptul — remarcat nu întâia oară, — că școala actuală *dă, până la un oarecare punct, cultură*, **dar nu dă educație.** «Și educația ar fi cu atât mai necesară în această țară, — după constatarea celui ce stă în fruntea școalelor, — cu cât imensa majoritate a copiilor, de ce să n'o mărturisim, nu primește educația necesară în familie».

Ce fel de pași să se pornească, după toate acestea, în scopul însănătoșirii educației publice în școalele noastre?

Se impun, — în unele orașe s'au și început, — *întrunirile* părinților școlarilor cu profesorii, cum se obișnuește în multe țări civilizate, stabilindu-se conlucrarea strânsă și permanentă între părinți și școală, întru a promova educația și moralizarea tinerimii. In aceste întâlniri se face apel ca în cercul familiei copiii să fie mai bine supravegheați, să li se interzică citirea „literaturii« polițiste și frivole, să li se oprească cercetarea cinematografelor cu filme de acelaș soi, precum și a localurilor de petrecere, — lucruri care le cam știam, dar nu le-am prea îndeplinit. Părinții vor îndruma și controla întreg timpul liber și orce lectură a copiilor, cu gândul ca facultățile lor corporale și sufletești să se desvolte armonic, în duhul muncii, al jertfei și al iubirii creștinești.

Dar, rostul acestor colaborări, între profesori și părinți, se va putea statorì și întregì și mai mult, îndată ce va fi publicată noua lege cu reformele aduse de ministerul instrucțiunii.

Atențiune, mai dinadins decât în trecut în noua îndrumare a tineretului, cerem din nou pentru *învățământul religios moral*, în toate școalele.

Preotul catehet, susținut de **conlucrarea**, problematică până acum, a familiei, rămâne total isolat, când colegii săi din corpul didactic lucrează cu indiferență pentru religie, ori chiar în senz opus, — cum s'a întâmplat pe alocurea.

Cuvântul celorce luptă pentru naționalism creștin. — *Noul ziar bucureștean,* Națiunea, *sub direcția dlui A. C. Cusin, a crezut cu drept cuvânt de-o importanță deosebită pentru ceasul de acum, să asculte pe profesorul și scriitorul Nichifor Crainic în părerile și voințele lui, spre a da cititorilor săi «siguranța că există încă în această țară oameni cari știu ce vreau și știu ce ne lipsește, spre a fi cu adevărat ceea ce visăm: un mare și puternic popor».*

Dl Nichifor Crainic, care pregătește reapariția ziarului, în suspenzie, Calendarul, — *ce ne lipsește de atâta vreme, — a răspuns la întrebările puse de confratele din capitală. Din răspunsurile sale dăm, în rezumat, următoarele:*

Democrația, care cere să fie apărată în țara noastră, nu este amenințată decât de păcatele ei proprii. Salvarea n'ar putea fi, decât în remedierea acestor păcate. Românismul nu poate fi bănuit că e contra statului, pe care vrea să-l ducă până la ultima lui strălucire. Marea problemă este: românizarea spirituală și economică a României, sau — totala ei înstrăinare în mâinile celor străini de noi. Procesul românizării e un imperativ de viață pentru noi: el poate fi întârziat prin artificii, dar nu mai poate fi oprit în mers. Viitorul politic apropiat nu poate să aparțină decât organizațiilor ce se vor pune în concordanță cu imperativul național. —

Prefacerile și frământările zilei au nevoe însă de intensificarea și generalizarea muncii de preot catehet, susținut de colegi.

Mari pedagogi ai lumii ni-au spus și ne spun:

Laturea religioasă-morală este și rămâne temelia tare a întregii educații.

Cărmuitorii țării, — și toți cei cu răspundere pentru creșterea copiilor, — dorim să-și îndeplinească, repede și bine, în *acest* senz, sarcina ce și-au rezervat.

In astfel de împrejurări, nu înțelegem ce rost mai are, după terminarea procesului cunoscut, menținerea în suspenzie a unui organ de publicitate reclamat de sute și mii de cetitori din întreaga țară.

*

Manifestații impunătoare se vestesc din multe părți ale țării, — dar poate că nicăiri n'au atins gradul de însuflețire ca în județul Aradului, în deosebi dela granița Ungariei, unde s'a comemorat aniversarea celor 15 ani dela desrobirea de sub domnia asupritoarea ungurească.

Impotriva uneltirilor revizioniste budapestane s'au rostit toate comunele județului, îndeosebi de-a lungul frontierei, atât prin parastase slujite întru pomenirea martirilor naționali ai locului, cât și prin manifestări înflăcărate antirevizioniste.

La mișcarea românilor s'au alăturat *și germanii, și slovacii* din partea locului, manifestând pentru România întregită și înfierând tratamentul minoritar al Ungariei „ciuntite". Toate satele, fără excepție, având popor minoritar german, la granița arădană, s'au alăturat protestului românesc contra revizionismului, arătând că deșteptarea lor națională se datorește stăpânirii românești. Germanii din marea comună Sântana, conduși de preotul lor, au luat parte la adunarea antirevizionistă din Comlăuș, deschisă de preotul nostru I. Stana. Intre vorbitori s'a remarcat preotul germanilor din Sântana care, făcând o comparație între stăpânirea maghiară și stăpânirea românească, a spus:

Sub **regimul** unguresc germanii n'aveau școale nemțești, ear religia în școalele primare se preda copiilor germani ungurește. In schimb, sub stăpânirea de azi, românească, germanii au școale nemțești confesionale și de stat, au libertatea să lucreze în senz național prin reuniunile lor culturale, religioase, artistice sau de altă natură. Ungaria de astăzi se poartă cu minoritarii săi germani și mai sălbatic decât înainte de 1918. Amintește, între altele, cazul profesorului universitar Bleyer, insultat de unguri, pentrucă a cerut instrucție nemțească în școalele primare ale satelor nemțești din Ungaria. La sfârșit declară: In fața silniciilor maghiare, nu putem sta la îndoială un singur moment pentru a ne pronunța, *că nouă, germanilor, nu ne trebue stăpânirea maghiară și preferăm de o mie de ori pe cea românească.*

Adunările s'au încheiat cu cetirea de moțiuni, ear fanfarele și corurile bisericești au intonat cântece potrivite clipelor înălțătoare.

---

* FOIȘOARA *

Mici studii istorice

Fragmente despre G. Barițiu

[Urmare]

Patru: Altă probă: «*Hogy minö roppant izgatottak lehettek a foglyok, kitünik abból is, hogy a megszabadult nyolcznak egyenként* **eret kellett vágjanak** *a hivatalosan kirendelt borbélyok*». (Papp, p. 105).

B. a 'nțeles așà: „La cei 8 cari au tras asemenea la sorți, au trebuit să li se ia sânge, *pentruca să nu înghețe în vinele lor*». (P. 317).

Sloiuri de sânge 'n vine?!

Cinci: O probă (aceasta mică) de superficialitate 'n transcripțiile lui B. este cea dela p. 316: „Cu inima înfrântă îmbrățoșà Pero pe fiica sa Iuliana și fiul său cel mai mic, *al cărui nume nu se știe de sigur*» — Papp le știà, la p. 101, în notă: Mihai, Petru, Iuliana. Ce adaoge B., că Pero le-a dat învățătura să nu-și părăsească legea, nu este numai text, ci și un vers, citat de Papp în *aceeași* notă! De ce n'a zărit B. și numele? Se pripià?

Papp

Șase: Péro megdöbbenve értesité társait, s rohant szekeréhez, mely jó négy lóval mindig készen várta. Legelőször is a kapunak tartott azon jó remény fejében, hogy ott még sikerül keresztül mehetni, azonban csalódott, az örök értesitve voltak, s fegyveres kézzel fogadták a menekülni akarót. Péro látva, hogy nincs menekülési más mód, azon vakmerő gondolatra jött, hogy lóvaival neki vágtat a vár sánczának is. A felböszült lovak megtevék a merész ugrást, de a sáncz tulsó szélét csak a két első ló érhette, a szekér, lovak, s maga Péro visszahanyatlott a sánczba, hol üldözői rögtön elnyomták s lefegyverezve foglyul ejték.

Barițiu

„Atunci Pero cutremurat informă iute pe soții săi, apoi se aruncă iute în trăsura sa cu patru cai buni, care-l aștepta totdeauna în ham. Pleacă drept spre poarta fortăreței, pentru ca să apuce la largul; custodiele însă era informat și-l primiră cu armele întinse. Atunci Pero, văzând că nu e alt mod de scăpare, venì la ideea temeraria și feroce, ca să sară preste mur și preste șanț cu car, cu cai cu tot. Caii buni și înfuriați făcură acel salt mortale, însă numai doi din ei ajunseră pe marginea dincolo a șanțului, iară ceilalți doi căzură cu car și cu domn cu tot în șanț, unde soldații îl prinseră și îl desarmară.

Textul acesta Papp l-a scos din cronica lui Balla (Gergely) *Nagykörösi krónika;* Papp citează, B. copiează.

*

Șapte: Altă probă de copistărie istorică privește un capitol epuisat din cronicarul săsesc G. M. G. Hermann (ediția Meltzl), vol. II, p. 20 și 25. Despre Iosif II cu unica deosebire că la Mercurea împăratul ar fi încălicat pe un cal dela husari (B. p. 469), pe când contimporanul (foarte inteligent și bine informat) Hermann — îl încălecase pe un *Bauernpferd* (cal țărănesc). O intercalare (Iosif în Brașov) B. o iea dela p. 62; iar cele patru puncte dela p. 472 tot din Herman, p. 26. Surprinderea de-aici este însă mai mare, când B. spune că despre Nic. Vesselényi (èl scrie cu *V)* a scris „și" Franc. Szilágyi. Și... Iar la p. 493 se citează 'n notă: Fr. Sz., *Értekezések* etc., dar și Hermann, în notă, cu însemnarea: *Aus den Schriften des Brukenthalschen Hausarchiv:* „cu datele scoase din Archivul lui Bruckenthal" (Bariț). Cine le-a scos? Hermann? Nu, Meltzl; nota despre Wesselényi este a lui Meltzl; iar capitolul §. 86 din B. copiează, fapt de fapt, pe Meltzl (nota).

Originală este observarea barițiană: „Ce coincidență *mai mult decât curioasă!*», că, adecă, Wesselényi a fost arestat în Februarie 1785 și că 'n aceeași lună au fost condamnați Horia, Cloșca și Crișan. Ce va fi însemnat vorba „mai mult decât curioasă"?; cevà supranatural?, precum adeseori și indică (pe-aiurea) B.?; „mister" metafizic?! Bietul istoric!

*

II. (Articole). Trec acum la un exemplu de gândire politică.

Stephan Ludwig Roth, preotul evanghelic din Nimesch, publicase (1841) scrierea *Die Zünfte* (Breslele), o apologie. Orice apologie a breslei era atunci o protecție a unui vechiu interes *săsesc!* A treia operă, tot de natură economică, *Der Geldmangel und die Verarmung* (Lipsa de bani și sărăcirea), din 1843, urmărià aceeași protecție. Aici se găsesc fraze ca cele dela p. 64, care privesc desnaționalizarea pământului — *săsesc*, de sigur. Dar un

Probleme, fapte, comentarii

Viaţa Ilustrată, *revista de familie, de sub auspiciile F O R-ului, secţia Sibiu, a apărut pentru luna lui Mai, ca şi în lunile precedente, în excelente condiţii de conţinut şi de tehnică. In articolele sale continuă a se afirma naţionalismul şi ortodoxia, susţinute cu râvnă şi talent. Remarcăm, în acest al 3-lea număr, lucrările cu rost şi avânt alcătuite: Tineretul, de N. Colan, directorul revistei; Paşti în sud, scrisoare din ţara soarelui, de Gr. T. Marcu; Pe drumul Emausului, de Al. Lascarov-Moldovanu, ş. a. Ilustraţii, multe şi iscusit alese, cuprind paginile acestui număr al Vieţii Ilustrate, care, în măsura sprijinului dat de abonaţii săi, va apărea în formă tot mai bogată şi mai îngrijită. Abonamentele — pe jumătate de an 100 Lei, pe un an 200 Lei — se pot face şi la Librăria Arhidiecezană Sibiu.*

*

Gând frumos. – S'a zămislit de câtva timp, în sufletul studenţilor din ţară, gândul unei asociaţii a lor. Această asociaţie, a studenţilor teologi ortodocşi dela toate Facultăţile şi Academile, alegându-şi un comitet, deocamdată provizoriu, va trebui să-şi pună toată puterea de muncă în izbânda spiritualismului în conştiinţa tineretului.

Din gândul lor cel mai apropiat relevăm pe acela al unei întruniri în preajma altarului de mănăstire strămoşească, dela sf. Mănăstire Neamţu, la luminile căruia să-şi încălzească inimile în meditaţie şi rugăciune pentru chemarea sfântă care îi aşteaptă. Să-şi purifice, înfrăţindu-se, conştiinţa şi să-şi descifreze fiecare în liniştea sfântă rostul lor, cercat să fie coborât în praful intereselor materialiste. Punem multă nădejde în realizarea acestui înălţător gând şi credem că pentru izbânda lui se vor găsi luptători şi posibilităţi. Dumnezeu să sporească şi să înobileze pământul în care s'a aruncat sămânţa slujirii Lui! **C.**

*

In apărarea bisericii ortodoxe. — *In comunicarea sa, din şedinţa senatului dela 25 April 1934, Pr.* Vichentie Pîrtea, *din Timiş-Torontal, luând apărarea clerului ortodox, cere ca guvernul să ia cuvenitele măsuri pentru înlăturarea nedreptăţilor aduse preoţimii noastre prin multele curbe de sacrificiu şi prin alte neajunsuri ce ating biserica şi slujitorii ei.*

Subsecretarul de stat la ministerul instrucţiunii, dl Al. Popescu-Necşeşti, *răspunde comunicării, arătând vitregimea de care a fost împărtăşită biserica ortodoxă română în noul stat român: de când s'a simţit criza, — a zis oratorul — n'a fost categorie de funcţionari ai acestui stat, care să fie mai greu lovită, de cum au fost loviţi preoţii. Sânt autorizat să declar — sfârşeşte dl Al. Popescu-Necşeşti — că în colaborare cu ministerul finanţelor, vom găsi să aplicăm cu sfinţenie programul nostru de a restitui biserica ortodoxă română, — biserica majorităţii covârşitoare a neamului, — în toate drepturile ei. —*

Miile de preoţi se vor mângâia şi bucura de fapt atunci, când făgăduinţele de sus nu vor întârzia să se realizeze.

*

Floarea recunoştinţii. — In biserica ort. română din *Baciu-Braşov,* în cadrul unei deosebite solemnităţi, s'a făcut în Dumineca Tomii sfinţirea frumoaselor lucruri dăruite sfintei biserici de fraţii *Nicolae şi Dumitru Cheşcă,* mari comercianţi în Campina.

Aceste lucruri, de mare valoare artistică, sânt: Sfantul Prestol, dintr'un singur bloc de peatră, îmbrăcat întâi cu giolgiu curat în patru foi (cei patru Sf. Evanghelişti), deasupra apoi e pusă îmbrăcămintea „cea luminoasă" din mătasă grea de culoare roşie, brodată peste tot în fir de aur, lucru de mână.

Broderia s'a comandat după modelul luat de pe un procoveţ dela mănăstirea Putna. Partea de sus se acopere cu un geam de cristal, sub geam este un milieu lucru de mână (file) cu flori, iar la mijloc paharul mântuirii.

In faţa dinspre biserică pe mătase s'a fixat un tablou (gobelin) lucrat de dna Elena N. Cheşcă, tabloul reprezintă pe Maica Domnului la picioarele Sf. Cruci.

Perdeaua dela Uşile împărăteşti s'a făcut din acelaşi material, având un tablou ce reprezintă pe Mântuitorul binecuvântând, cu inscripţia „Pace vouă".

Aceste frumoase lucruri au fost executate la magazinul de vestminte preoţeşti „Sf. Maria" din Braşov şi au costat 32.000 Lei.

Mulţumirea noastră este cu atât mai mare, cu cât iubiţii noştri donatori sânt aceiaşi, cari în anul trecut au dăruit bisericii noastre doi prapori, în valoare de 20.000 Lei.

Intr'o convorbire a mea, cu stimaţii fraţi Cheşcă, mi-am exprimat odată admirarea pentru marea evlavie ce o poartă faţă de sf. biserică. Atunci dl Nicolae Cheşcă mi-a răspuns:

«*Părinte, tot ce am şi ce-am agonisit cu ajutorul lui Dumnezeu, se datoreşte numai bisericii şi şcoalei din satul meu, Baciu, de unde am plecat de mulţi ani. Biserica şi şcoala mi-au sădit în suflet puterea de muncă şi cinstea cu cari am putut străbate în lume. De aceea trebue, şi e firesc, să le fiu recunoscător*».

Am ţinut să scot la iveală fapta şi cuvântul ca o pildă frumoasă, că mai sânt oameni, în sufletul cărora trăeşte floarea recunoştinţei faţă de sfintele noastre aşezăminte.

Pr. **Victor Marin.**

*

Conferenţă publică. — Dl *Popescu Tudor,* advocat şi profesor în Bucureşti, neobositul apărător al bisericii noastre şi al moravurilor creştine, a ţinut Duminecă, în sala prefecturii jud. Sibiu, o prea interesantă conferenţă, al cărei subiect era: Căsătoria şi primejdia divorţului.

Conferenţiarul a făcut o elocventă expunere a pricinelor care provoacă cele mai multe conflicte în căsătoriile de astăzi, — conflicte izvorâte şi din imperfecţiunea legilor civile. Primejdia divorţului se va putea înlătura, când oamenii vor stărui mai mult asupra împlinirii *datoriilor* împreunate cu starea de căsătorie, — aşa cum cer legile bisericeşti, — şi vor fi conduşi mai puţin de exercitarea *drepturilor,* acordate de legile civile imperfecte. Conferenţa, urmărită de public cu viu interes, a fost onorată cu prezenţa I. P. S. Sale Mitropolitului Nicolae, a P. S. Sale vicarului arhiepiscopesc Vasile şi a altor fruntaşi sibieni.

*

Cronica Huşilor. — Noul Episcop, P. S. Sa *Nifon Criveanu* al Huşilor, a hotărât apariţia revistei culturale şi bisericeşti a clerului eparhiei, *Cronica Huşilor,* în amintirea râvnei cărturarului episcop Melchisedec, — celce a scris lucrarea „Cronica Huşilor", — şi a altor vrednici episcopi cărturari. Revista, de sub patronajul P. S. Episcop Nifon, stă la îndemâna preoţilor din eparhie, dar şi la îndemâna altor preoţi din ţară şi a bunilor creştini doritori de literatură religioasă. (Revista apare lunar. Abonamentut 100 lei pe an). Primul număr, din Martie 1934, ca număr festiv, este închinat alegerii, investiturii şi instalării P. S. Sale Nifon Criveanu Episcopul Huşilor.

*

Comentarii, asupra pregătirii studenţilor, tace dl prof. universitar *Emil G. Racoviţă* (Cluj), într'un *Raport,* apărut de curând (în Anuarul universităţii din Cluj pe anul şcolar 1932—1933, precum şi în Extras).

Dl profesor Racoviţă are în raportul său şi următoarele aliniate:

„Lipsa de cunoştinţi generale elementare a studenţilor de medicină din anul I a fost anul acesta mai pronunţată decât anul trecut, încât incultura candidaţilor devine din ce în ce mai îngrijitoare. E incontestabil că învăţământul în liceu este atât de slab, iar examenele şi atât de neselective, încât *majoritatea studenţilor nu pot urma cu folos cursurile anului întâi de medicină,* ca şi acelea ale celorlalte Facultaţi dealtmintrelea.

„Această stare fiind datorită absurdelor actuale legi şi regulamente ale învăţământului secundar şi ale bacalaureatului, n'am voit să pedepsesc pe cei nevinovaţi, adică pe studenţi.

„Dacă aş fi cotat cum se cota înainte de războiu sau cum se cotează în Franţa, aş fi respins pe toţi cei cu nota 6, adică 120 din 183 de candidaţi. Fără ezitare atribui însa nota „insuficient" autorilor alcatuirii actuale a învăţământului secundar şi a bacalaureatului.

„Asupra acestei *mari nenorociri culturale* îmi propun să revin în detaliu, cu alta ocazie, aiurea". —

Comentăriile dlui raportor, însoţite de statistice, învederează de ajuns necesitatea schimbării legilor şi regulamentelor actuale, privitoare la bacalaureat şi învăţământul secundar.

*

Pentru fraţii preoţi. — Toate categoriile de funcţionari dela noi se organisează, întemeindu-şi fonduri, cămine etc.

In tagma noastră preoţească avem fondul de ajutoare al clerului, înfiinţat de un an şi aducându-ne sprijin simţitor. De ce oare n'am continuà în aceeaş direcţie?

Cu toată sărăcia ce ne-a copleşit, socotesc totuş că am putea înjgheba în fiecare judeţ o instituţie a noastră, aşa cum o au b. o. învăţătorii. La ea s'ar putea adresa preotul lipsit de bani, ceránd împrumuturi pe care să le replătească cu cote din salarul ce-l primeşte.

Şi eată cum văd eu înfiinţarea unui asemenea aşezământ:

1. Toţi preoţii din judeţ, adunaţi în capitala judeţului, vor discuta statutele tip ale oficiului naţional al cooperaţiei, şi vor face actul constitutiv.

2. Fiecare preot se obligă *în scris* că din salarul lui să i se reţină 100 lei pe lună,

---

atac direct contra Românilor, care aduceau cu sine setea de pământ, nu se află; direct nu-i nici blândul atac contra Blajului.[1]

Insă 'n broşura dela anul 1842 *Der Sprachkampf in Siebenbürgen* (Lupta dintre limbile din Transilvania) se spune limpede că noi, Românii, suntem precumpănitori şi că silim pe toţi a vorbì cu noi româneşte, fiindcă alte limbi noi nu cunoaştem.[2]

Duşman al unei „Maghiarii", al independenţei Ungariei, Roth admitea, totuşi, limba maghiară drept „diplomatică", iar limbei româneşti îi lăsà doar, dreptul de-a fi scrisă în hârtii cătră guvern; dar acesta, nici după Roth, nu erà dator a respunde româneşte; el, după Roth, ar fi respuns numai ungureşte şi nemţeşte.[3]

Din 2 milioane de locuitori ardeleni noi eram 900.000, Ungurii şi Săcuii împreună erau 700.000, Saşii 300.000, iar celelalte neamuri 100.000 — fără ca Roth să pretindă că cifrele ar fi chiar exacte. Cele 900.000 de Români impuseseră limba lor,[4] dar nu aveau dreptul a cere şi 'n scrisul oficial limba, întrebuinţată numai în publicaţii administrative.

Cu acest Şt. L. Roth B. erà cunoscut; nu zic prieten. B. îl aminteşte destul de des; dar nicăiri nu ne spune că Roth i-ar fi dat voie să-l copieze. Să 'mprumuţi o idee, s'o variezi, s'o exprimi cel puţin original, în formă proprie ar fi însemnat şi atunci, caşi astăzi, un împrumut, un spor de circulaţie de care şi autorul prim să fie vesel; dar a traduce verbal, fără a pune între semne („ — ") ideile altuia este copistărie, de care orice spirit literar fin se fereşte. B. nu s'a ferit, precum va reeşi din paralèlele care urmează.

In a. 1844 (nr-ul 13 al *Gazetei)* apare un „Articol începătoriu": *Sărăcia.* Se citează: De Morogues, Bargemont şi Fr. Schmidt, dar se copiază (fără a cita) din — Ştefan Ludwig Roth!

Gazeta p. 53:	*Roth,* în broşura *Der Geldmangel in Siebenbürgen, p. 19:**
„Intr'aceea urmară anii cei fatali de foamete 1815, 1816 şi 1817. Acuma, pe lângă ce banii se împuţinaseră, apoi de altă parte preţul tuturor lucrurilor se urcă înfricoşat: vadra de vin vechiu se vindeà cu 22—24 fiorini v. v., o pereche de ţible costiseà 70 fior., ferdela [16 cofe] de cucuruz 12 f., de grâu 14 fior.".	„So ging es in einem fort bis zu den Hungerjahren 1815, 1816 und 1817. Hier trat ein merkwürdiger Wendepunkt ein. Der Wein aus dem Jahre 1811 war bis auf 22 - 24 fl. gestiegen; ein Paar Stiefel auf englische Wichs und ein feiner Studentenwichser kostete 70 fl., das Siebenbürger Viertel Kukurutz 12 fl., und der Weizen 14 fl.

* Broşura apăruse 'n Ianuarie. *Gazeta,* p. 24.

Gazeta, p. 57:	*Roth,* p 30:
„*Judecăţile.* Să mergem la judecată, însă larvaţi, de se poate, ca să nu fim văzuţi nici de judecători, nici de partizanii cari poartă procesuri"...	„Gehen wir nun vors Gericht — natürlich nur incognito und mit der Tarnkappe"...
Gazeta, p. 57:	*Roth,* p. 30:
„Credinţa juridică a englezului este: Din lege, nu despre lege. *(E lege, non de lege.)* Nu e treaba judelui a căuta dacă cutare lege este prea aspră, prea tirănoasă, sau prea ertătoare, căci legea o face ori o schimbă adunarea naţională, parlamentul, şi nu el".	Der englische Richter glaubt sich dafür nicht verantwortlich, wenn er ein Gesetz hart, unsinnig oder unmenschlich ist. Diese Verantwortlichkeit schiebt er der Gesetzgebung ins Gewissen. Sein Wahlspruch und sein Glaubensbekenntniss lautet: *E lege, non de lege!*
Gazeta, p. 61:	*Roth,* p. 46/47:
«*Paliative*....tribunalele cambiale, conscrierea moşiilor stătătoare, casele de împrumutare şi casele de păstrare. Trebue să recunoaştem cumcă asemenea aşezăminte folosesc mult binelui comun. După ce, însă, neîncrederea între oameni s'au lătit atât de mult, precum o vedem aceasta în ţările noastre, tot folosul ziselor aşezăminte seamănă cu folosul unor umbrèle bune, cu care te aperi de ploaie în mijlocul unei case al cărei coperiş e spart pe o sută de locuri! Oare n'ar fi mai bine a renoì coperişul şi casa toată?" Etc.	«*Palliative*... Wechselgerichte — Grundbuch — Leihhaus und die Sparkassen. Ich kann ihren ausgemachten Nutzen nicht läugnen, aber zugleich darf ichs nicht verhehlen, dass ich sie, als Palliative, nur ins zweite Glied meiner Zuversicht und Hoffnung stelle. Sie kommen mir eben vor, wie der Dienst eines Regenschirmes, den jemand in einem Zimmer, zum Schutze gegen eindringenden Regen, aufspannt, weil - das Dach voller Löcher ist. Er thuts ja, aber das Dach stopfen, wäre dach besser".
Gazeta, p. 61:	*Roth,* p. 52:
«*Biserică şi şcoală*... Şcoala este biserică pentru prunci, iar biserica este şcoală pentru cei crescuţi". Etc.	Die Schule ist die Kirche der Kleinen; die Kirche ist die Schule für die Grossen.*

* In ediţia recentă a lui St. L. Roth (1933) pasajele citate se află 'n volumul IV, p. 324, 337, 338, 358, 365. Pe St. L. Roth B îl urmăriă din anul 1842; vezi p. 117 a *Gazetei,* din acel an.

Etc. Etc.

I-am zis acestui capitol: *O surprindere;* surprinderea este că adeseori B. *nu erà capabil să dea cel puţin forme proprii* unor idei reflectate din izvoare străine. Dar cum scopul meu nu este a grămădi probe, cì a da numai mijloace de caracterizare, mă opresc la cele date.[5]

G. Bogdan-Duică
membru al Academiei române.

[1] P. 103: «*Blasendorf* unterhält, aus bischöflichen Händen — durch kaiserliche Freigebigkeit — alle Jahre eine grosse Anzahl junger *Walachen,* die klösterlich erzogen, in der kirchlichen Enthaltsamkeit die grosse Kunst der Selbstbeherrschung üben lernen. Hir richtet der Unterricht und die Erziehung ihrer Kinder die Eltern nicht zu Grunde — vielmehr fliesst aus der Erziehung für die Familie eine Quelle künftigen Wohlstandes. Die Zeit ist nicht mehr ferne, wo aus dem immer fort abfliessenden Unterrichte für dies Volk Heere von Geistern über das Land sich ausbreiten werden und ihrem Volke leuchten, wie Sonne, Mond und Sterne.

[2] P. 48.

[3] P. 47.

[4] P. 48—9.

[5] Metodul de-a nu dovedì cu bogăţie, ci numai *suficient,* îl voiu păstrà şì 'n capitolele următoare. *G. B. D.*

Igiena socială în România

(1) de prof. **Dr. C. Mihăilescu**

In studiul de faţă mi-am propus să arăt: ce se înţelege astăzi prin *igienă socială,* care este importanţa ei pentru o naţie, ce realizări s'au înfăptuit pe acest teren în alte ţări, cum se prezintă ea în ţara noastră — şi cum ar trebui să fie.

Sub denumirea de *igienă,* în general, se înţelege totalitatea cunoştinţelor relative la *păstrarea sănătăţii omului* prin *prevenirea* sau *preîntâmpinarea* cauzelor de îmbolnăvire şi chiar a unor accidente.

Aplicarea măsurilor sau perceptelor igienei la omul luat în particular constitue *igiena individuală,* pe când cele referi-

drept capital social şi depuneri la această instituţie. Astfel lunar, dela circa 100 preoţi, s'ar aduna 10.000 lei, pe an 120.000 lei.

3. S'ar fixa de adunarea generală suma ce o poate împrumuta un membru, în anul I, anul II etc. Toate împrumuturile sânt garantate prin salarul preotului, plus alte garanţii, ş. a.

Mi se va spune însă că avem „Casa de credit a clerului ortodox". Da. E bună, dar ea e departe şi nu poţi ajunge la ea, şi va mai trece vreme până va putea să-şi întindă ramurile şi peste noi.

Ear, dacă „zilele sânt rele, — deaceea sântem oameni, să le facem bune". Numai prin forţa noastră proprie ne putem ajutà.

M'aş bucurà să aud părerile fraţilor colegi în această chestiune pe care o găsesc actuală şi necesară de-a fi desbătută.

Pr. *Dionisie Bucur.*

Episcopie misionară. Un proect de lege s'a depus la senat, în scopul înfiinţării unei episcopii misionare pentru credincioşii ortodocşi români din ţările neortodoxe apusene, cu un episcop al Mitropoliei Ungro-Vlahiei şi sub jurisdicţia canonică a Sfântului Sinod al bisericii ortodoxe române.

Cetind cărţi şi reviste

— Notiţe bibliografice —

Senatorul universităţii din Cernăuţi, Prof. **Dr. V. Loichiţă,** închină, — în discursul la mesaj (broşură separată, în 23 p.), — câteva evocări scurte şi clare valorii permanente a bisericii şi şcoalei, cari constituesc sufletul neamului nostru. „Ele sânt rezervoriile neslăite şi întotdeauna vii, din care trebue să ţişnească razele de sănătoasă forţă"... Pentru binele acestei ţări trebuesc ele chemate şi îndrumate la o nouă viaţă: In *biserică:* disciplina canonică să oblige pe chiriarhi, cât şi turma încredinţată păstoriei lor, obligaţiile şi răspunderile să fie şi pentru unii, şi pentru alţii; clerul să primească o pregătire ştiinţifică şi o educaţie preoţească într'adevăr superioară, Statul să-i întărească forţele militante ale bisericii şi să nu facă amputări şi economii în dauna sufletului naţional... In *şcoală:* principiul de educaţie să fie cel religios. Copiilor să li se dea educaţie strict morală, ei să participe în mod activ la viaţa de cult a bisericii, cu organizarea de mici coruri bisericeşti. In şcoalele normale să se adăpostească numai copii talentaţi şi sănătoşi. Liceul să fie ridicat la 8 clase, cu o largă considerare a studiului limbilor clasice. Intrarea în liceul superior să fie îngăduită numai tineretului cu nota „exemplar" la purtare, iar la progresul în studii dela media 7½ în sus.

In şcoalele de meserii să se dea preferinţă copiilor de români. Tânării cari ar avea să treacă în scoalele superioare, trebuesc bine selecţionaţi, vor trebuì să fie valori intelectuale şi morale

Iată graiuri înţelepte, rostite desigur cu multă competinţă.

— **„Predica de pe munte",** a dlui Prof. *Dr. L. Munteanu,* este o carte menită să dea tâlcuirea renumitei cuvântări. Materia volumului o constitue capitolele 5, 6 şi 7 din evanghelia sfântului Matei. Fiecăreia dintre teme i se dă extensiunea potrivită. Fraza e fluentă şi limbajul plăcut. E bine să se citească asemenea cărţi.

— Citesc că preşedintele statelor americane, **Roosewelt,** a hotărât să conformeze reformele şi planul său de muncă învăţăturilor lui Hristos: „Noi sântem gata zice el, a înlătura ruşinoasa morală păgână, care apare sub diferite forme în civilizaţia noastră modernă. Vom lucra cu puteri unite pentru realizarea unei reforme sociale, care să se împace pe deplin cu doctrina mântuitoare a lui Hristos". Desigur că nu planuri de inflaţie, legi de conversiune, şi pacte comerciale vor aduce pacea atât de dorită în lume.

— **„Candela",** veterana revistă teologică bisericească, publicată de profesorii facultăţii de teologie dela universitatea Regele Carol din Cernăuţi, a apărut zilele acestea în frumoasa extenziune de 200 pagini. Adevărat că numărul de faţă cuprinde întreg anul 1933 (dela Nr. 1—12), dar ne-am bucura dacă pentru timpul de criză financiară ar eşi măcar în această condiţie. Numărul pe care-l am înaintea mea, se distinge prin actualitatea problemelor ce soluţionează. Astfel studiul *„Politică şi morală",* datorit profesorului *D. Spânu,* pune la punct până la zi, problema raportului politicei cu morala. „Orce activitate liberă omenească, prin urmare şi politica, trebue supusă sever legilor morale. Legile de stat trebue ancorate în legea morală, căci pe simpla frică a forţei ordinea de stat ar fi foarte şubred întemeiată. Votul universal trebue scutit de amăgirile demagogice, de corupţie şi de ameninţările sau chiar brutalităţile forţei. Reprezentant al naţiunii nu poate fi fiecare guraliv şi nepregătit. ...Reprezentanţa naţională trebue repartizată pe profesiuni... Numai un program de dreptate creştină poate aduce mântuirea ţării româneşti"... Studiul: *„Relaţiile dintre Biserică şi Stat în România veacurilor trecute",* eşit din pana Prof. *Dr. S. Relli,* stabileşte că Biserica ortodoxă din România de eri, a avut în vremuri străvechi o autonomie largă în cadrul statului. Pe lângă aceasta, reprezentanţii bisericii cei mai înalţi, adică ierarhii ei, au mai avut o sumă de drepturi politice şi judiciare de natură civilă sau lumească, cari fură acordate bisericii de către stat de bună voe, spre a-i întări autoritatea şi puterea moralizatoare în toate ramurile vieţii publice, şi astfel spre a întări şi cultiva viaţa cetăţenească în interesul statului. Mai cunoaştem apoi că în veacurile trecute şi elementul laic, sau credincioşii, au luat parte la administrarea sau rezolvirea afacerilor bisericeşti, care nu erau de natură curat spirituală, ba chiar la alegerea episcopilor, prin boieri, membri ai Divanului, cari reprezentau poporul. Deci *admiterea laicilor la conducerea afacerilor bisericeşti, precum a admis aceasta Statutul Organic al Bisericii ardelene române, sau ca'n „Legea de organizare a întregei Biserici ortodoxe române, din anul 1925, nu-i inovaţie arbitrară, de origine protestantă», introdusă «de Şaguna» cum s'a afirmat de unii critici, ci e întemeiată pe canoanele bisericii ortodoxe a Răsăritului şi pe o tradiţie şi practică îndelungată în viaţa noastră bisericească».*

Parohul *Vladimir Timinschi* îşi alarmează fraţii de duhovnicie asupra pericolului ce vine prin diferitele curente subversive în familie şi'n genere în viaţa bisericească şi politică; *Prof. N. Cotos* traduce după textul original: „apologia I a lui Iustin Martirul şi Filosoful"; *Prof. Dr. Gheorghiu* îşi publică cuvântarea rostită la parastasul pentru fostul Prof. Dr. T. Tarnavschi şi alte două predici ocazionale. Peste 100 pagini ocupă studiul: *„Cărţi de pictură bisericească bizantină",* de *Vasile Grecu,* studiu la care ne vom referì cu cea mai apropiată ocazie.

— **„Viaţa monahală"** (Nr. 1, din 1934) semnalează în articolul datorit P. C. S. Arhim. Scriban cazul unui preot slujitor la cenuşar. Cum se ştie preoţii n'au voe a slujì la cenuşari (cenuşari=ceice dau morţii la ars). Totuşi s'a aflat unul care să împărtăşească binecuvântările bisericii unui mort dus la crematoriu. Astfel la arderea amiralului Irimescu a slujit călugărul Nicon Ianculescu, arhimandrit.

— Revista **„Cele trei Crişuri"** intră în al 15-lea an de rodnică viaţă. Ea figurează mai departe printre puţinele reviste bune. Numărul întâi din 1934 are frumoase articole de interes naţional. Semnează articole S. Mehedinţi, I. Agârbiceanu etc. Extragem din articolul „Banatul", datorit lui Tr. Birăescu, următoarea tristă constatare: In Banat minoritarii au 14 cotidiane, 38 gazete săptămânale, mai multe reviste. Acestora noi, Românii, deabea le putem opune 3 cotidiane, 5 ziare săptămânale şi câteva reviste începătoare... Iată câtă sărăcie spirituală, tocmai în cel mai bogat colţ al ţării noastre!

— In cartea: *„Die Deutsche Nationalkirche"* autorul, Prof. Bergmann, sulevează câteva principii în legătură cu nevoile spirituale ale celui de al 3-lea Reich. „Noi nu vom deveni niciodată un popor, atâta vreme cât vom avea două religii şi două biserici în Germania. Numai o religie şi o biserică unică va putea mijlocì unificarea... eliberând sufletul german de tragedia seculară a schismei eclesiastice". Dar opiniile prof. Bergmann se încadrează, durere, în neopăgânismul german şi au părăsit bazele creştinismului pozitiv.

— Revista franceză **„Le moi",** comentând în numărul pe Aprilie starea de lucruri din România, unde după 15 ani dela unire limba românească n'a ajuns a ocupa locul ce i se cuvine în stat, conclude: „Vinovaţii acestei stări de lucruri sânt guvernanţii cari se succed, şi partidele politice cari se războesc şi pe cari îi desinteresează opera de românizare".

— **„Ecclisia"** din Atena publică în Nr. 9 a. c., o adresă venită dela patriarhul ecumenic din Constantinopol. Punctul de plecare al adresei îl formează francmasoneria. Scrisoarea ne

---

toare la *colectivităţi,* la traiul oamenilor în societate, constitue *igiena socială.*

Igiena individuală, pentru a corespunde cu folos obiectului ei, trebue să se refere la viaţa omului întreagă, care se prezintă sub 3 aspecte:

1. *Viaţa fizică* propriu zisă, asemănătoare cu a tuturor vieţuitoarelor, care cuprinde: respiraţia, circulaţia, nutriţia, etc. funcţiuni esenţiale, asupra cărora, higiena, împrumutând mult dela medicină, are de spus şi de aplicat reguli de prevedere şi apărare foarte importante.

2. *Inteligenţa,* care permite omului să se instruească, să-şi apropie cunoştinţele cele mai întinse şi mai variate, care-l scot din ignoranţă, îi deschid noui şi largi orizonturi, îi dau posibilitatea, prin cunoaşterea cauzalităţii fenomenelor, să domine evenimentele biologice şi sociale, să le prevadă şi să le înlăture, să se servească de ştiinţă ca de o armă, menită să-i uşureze şi să-i apere viaţa şi ca de un «*passepartout*» care să-i deschidă posibilităţi de îmbogăţire şi de alte satisfaceri ale spiritului.

3. *Sentimentul* sau *afectivitatea,* cuprinzând calităţile morale sau sufleteşti ale individului. Dela primele lor licăriri în fiinţa umană, aceste însuşiri au nevoe de o îngrijire igienică mai mare, mai apropiată şi mai atentă de cât a vieţii fizice şi intelectuale, deoarece lipsa acestei educaţiuni poate compromite cu desăvârşire individul întreg. Căci, ce folosesc toate sfaturile şi îngrijirile date unui copil, ca să ajungă bine desvoltat fiziceşte şi bine instruit, dacă facultăţile lui morale n'au primit nici o îndrumare, nici o educaţie şi copilul, ajungând adult, devine sclavul patimilor, neînfrânate de nici o igienă: *beţia* sau *desfrâul* cu toate gravele lor consecinţe, *hoţia, răutatea, nedreptatea* şi *tirănia,* isvoare de suferinţe şi de nenorociri pentru o massă de oameni, cu atât mai numeroasă, cu cât cel pătimaş ocupă o treaptă mai înaltă în ierarhia socială. Şi, din nenorocire, din complexul educaţiei igienice a indivizilor din vremea de astăzi, lipseşte din ce în ce mai mult tocmai *igiena morală.*

Igiena socială a izvorât din traiul oamenilor în comun. Din momentul ce un individ trăeşte la un loc cu altul, acţiunile unuia pot fi vătămătoare celuilalt. De aci, nevoia stabilirii şi reglementării unor directive, care să facă posibil acest trai în comun sau *viaţa socială,* înlăturând vătămările ce egoismul individual l-ar aduce unul altuia.

Aplicată mai întâi în cadrul familiei, ea a trecut apoi la aglomeraţiile mai mari, la oraşe şi la sate, şi astăzi se referă la întreaga populaţie a ţării, la întreaga naţiune.

In concepţiunea largă de astăzi, igiena socială cuprinde studiul tuturor condiţiunilor care asigură prosperitatea atât a *individului* cât şi a *speciei.*

Ea are în vedere nu numai viaţa propriu-zisă a omului, ci şi *viaţa ambiantă, mediul exterior,* cu factorii cosmici şi sociali, cari influenţează biologia omului.

Astfel ea cercetează atât *condiţiunile vieţii colective* ca: locuinţa, alimentaţia, munca, producţia, prevederea, etc. cât şi *ambiantele cosmice* ca: aerul, vântul, starea igrometrică, altitudinea, lumina, etc., precum şi *influenţa eredităţii* asupra conservării şi perfecţionării speciei.

Prin politica demografică pe care o urmăreşte şi prin selecţionarea calitativă a populaţiei, igiena socială este nu numai ştiinţa societăţii actuale, dar, mai mult chiar: *ştiinţa generaţiilor viitoare,* având drept scop final *pregătirea naţiunii pentru sănătatea* cât mai integrală şi tinereţea de durată cât mai lungă (Banu.)

Igiena socială are la bază principiul *altruist social* al apărării colectivităţii împotriva tendinţelor individualiste.

Măsurile dictate de ea, sânt *preventive* şi se adresează nu numai agentului direct provocător, ci tuturor condiţiunilor de viaţă care au înlesnit acţiunea lui. Aşa, de exemplu, pentru combaterea tuberculozei nu este suficientă izolarea bolnavului şi sterilizarea urmelor lăsate de el, ci trebue să intervină îmbunătăţirea *condiţiunilor de viaţă* care au înlesnit apariţia boalei, îmbunătăţirea *situaţiei financiare a familiei,* a *locuinţei,* a *alimentaţiei,* a *condiţiunilor de lucru,* a *educaţiei,* etc.

Numai din acest singur exemplu se vede că igiena socială face apel la *ştiinţe de colaborare,* ca: medicina, sociologia, instrucţiunea, morala, şi vine în atingere directă cu probleme mari de ordin *financiar, economic, administrativ, politic, religios* etc.

Toate aceste discipline, într'un stat bine organizat, trebue să colaboreze pentru stabilirea unei *politici de igienă socială,* de *sănătate publică,* bine chibzuită, concepută după un program prealabil, care astăzi, *graţie studiilor şi progresului ştiinţific, se poate alcătuì pe baze sigure.*

Realizarea acestei politici, care ar trebuì urmărită, respectată şi îndeplinită cu sfinţenie de toţi conducătorii statului, este *imperioasă,* fiind vorba de sănătatea locuitorilor ţării, deci de *capitalul cel mai preţios.*

Sub ori şi ce aspect ar fi privit, fie din punct de vedere al randamentului economic, al producţiei ştiinţifice sau artistice, al forţei numerice sau a expansiunei naţionale, conservarea şi valorificarea capitalului omenesc constitue una din principalele preocupări în toate statele conştiente de valoarea şi menirea lor.

Dacă pot să existe divergenţe în celelalte ramuri ale ştiinţei sau deosebiri de program în diferitele partide politice, pe acest teren însă, al igienei sociale, nu trebue să existe nici o divergenţă, nici o contrazicere, ci numai o solidaritate şi o conlucrare armonioasă, în acelaş scop măreţ şi sublim: *păstrarea vitalităţii neamului* şi *propăşirea patriei!*

Iată ce este, sau ce trebue să fie igiena socială.

Să vedem acum ce *importanţă* a avut ea în desvoltarea şi evoluţia diferitelor popoare.

Din timpările cele mai vechi, istoria ne arată că popoarele, ai căror conducători au introdus şi au aplicat principiile igienei, la început, bine înţeles, sub forma perceptelor religioase, s'au desvoltat şi au ajuns mari şi puternice. Aşa a fost *Zoroastru* pentru poporul iranian, *Moise* pentru poporul evreu, *Mahomet* pentru turci, *Licurg* şi *Solon* pentru poporul elen.

Dar puterea strămoşilor noştri Romani, nu se datoreşte oare educaţiei lor sobre şi aplicării principiilor igienice? Construirea de case sănătoase, buna alimentaţie, îngrijirea drumurilor şi a străzilor, băile publice, alimentaţia cu apă a satelor şi a oraşelor,

informează că francmasoneria va fi obiectul de discuţie al prosinodului panortodox, care se crede va avea loc în cel mai apropiat timp posibil. Până atunci problema francmasoneriei se va studia serios de patriarhie şi se va pregăti un studiu-referat pentru a fi prezentat prosinodului. Nr. 10 al aceleiaşi reviste publică o interesantă hotărare a sinodului din Atena. „Se interzice a se lua la botez mai mulţi naşi pe seama noului botezat, asemenea este interzis a se da fătului mai mult de un nume. Numele ce se dă celor botezaţi, să fie nume ce se întâ neşte în biserică, nume de sfânt şi nicidecum nume necreştin. Este de sine înţeles că numele dat dacă este numele unui Sânt ce se serbează 1) uşurează serbarea onomastică 2) dă ocazie creştinului să cunoască viaţa Sfântului, al cărui nume îl poartă, şi să-l imiteze în viaţă.

— Citim că I. P. S. Mitropolit Pimen al Moldovei a prezentat Sfântului Sinod propunerea că: „Preoţii, noi hirotoniţi, vor fi trimişi la parohiile vacante cu titlul de administrator de parohie, sau vicari parohiali, urmând ca titlul de paroh să li se confere după un interval de 3—4 ani, pe baza unei activităţi constatate în serviciul preoţesc şi în urma unui examen de capacitate pastorală". Eu cred neavenită această măsură, din multe puncte de vedere. Pregătirea să se facă cu temei în şcoală, iar pentru mărirea entuziasmului se poate recurge la alte mijloace şi nu derogând un titlu la care are dreptul orce absolvent calificat ca bun pentru preot.

— Sub titlul „*Spre Orient*", Oltea I. Nistor, fiica dlui ministru Nistor, ni-a dat o interesantă descriere a călătoriei sale făcute în orient la locurile sfinte. Sânt simple însemnări de drum, îmbrăcate însă într'o haină brodată în ales grai românesc. Impresiile au fost aşternute mai întâi în coloanele ziarului „Glasul Bucovinei", de unde s'au strâns într'o broşură de 130 pagini, publicată în Cernăuţi către sfârşitul anului trecut. Costă 80 Lei. — O asemenea descriere frumoasă este cea a inginerului Fotoc, publicată în „Foaia Diecezană" din anul trecut. Desigur, dl Ing. Fotoc ni-ar cauzà o plăcută surprindere, dacă ar desprinde impresiile d-sale în broşură separată. Prof. Dr. N. Neaga

INFORMAŢIUNI

Ştire din redacţie. Redactorul Telegrafului Român, Pr. Dr. *D. Stăniloae*, îmbolnăvindu-se de pneumonie, a fost, şi mai este încă, reţinut dela munca sa publicistică. Impreună cu bunii cetitori ai acestei foi, dorim redactorului nostru, intrat în convalescenţă, deplină şi grabnică însănătoşire.

Săptămâna cărţii. Reprezentanţii fundaţiilor culturale regale şi ai altor aşezăminte au hotărât ca serbarea *Săptămâna cărţii* să se ţină, pe toată ţara, între zilele de 12—19 Mai inclusiv. Toţi factorii culturali sânt datori să dea sprijin şi încurajare acestei manifestări.

Danie pentru biserică. Doamna Ana Ion Ciuta născ. Căbaş, astăzi în Bucureşti, a dăruit pe seama sfintei noastre biserici din Caţa, protopopiatul Cohalmului, un rând de odăjdii preţioase. In scrisoarea sa din April a. c., către preotul local P. Pintea, donatoarea spune următoarele:

„Făgăduisem demult un rând de haine preoţeşti bisericii unde am fost botezată, în comuna Caţa. Dumnezeu mi-a ajutat să-mi îndeplinesc această dorinţă, şi odată cu aceasta trimit pentru înzestrarea sfintei biserici hainele făgăduite. Prea plecată şi smerită roabă a sfintei biserici: *Ana Ion Ciuta*».

— Pr. P. Pintea aduce, în numele parohiei sale, cele mai călduroase mulţămiri nobilei donatoare.

† Pr. Ioan P. Răduleţ, septuagenarul preot din parohia Berivoii mari, prot. Ortul, după o păstorire de 42 ani în via Domnului, a trecut în 28 April c., la cele eterne. Inmormântarea i s'a făcut în 30 April, jălit de preoţimea tractuală, de nemângâiata familie şi de fiii săi sufleteşti. Păr. Valer Boeriu, prin cuvinte potrivite, a scos în relief bunele însuşiri ale defunctului. Fie-i ţărâna uşoară şi memoria binecuvântată!

Reducere generală de 50 la sută. Consiliul de administraţie al căilor ferate române a acordat o nouă reducere, valabilă cu începere de Vineri seara (18 Mai) şi până Marţi noaptea (29 Mai). Se vor elibera călătorilor jumătăţi de bilete, fără nici un fel de formalitate. La trenuri rapide, plata tichetului se face la valoare integrală.

ŞTIRI LOCALE

Predică în catedrala din Sibiu. Duminecă, în 6 Mai 1934, va predica I. P. S. Sa, în legătură cu deschiderea adunării eparhiale.

Festival. Secţia artistică a desp. jud. Sibiu al asociaţiunii „Astra" organizează un *festival Beethoven*, cu program ales, executat cu binevoitorul concurs al unor distinşi artişti din capitală şi localitate, şi al unui mare cor, de 300 persoane. Festivalul se ţine, în sala Thalia, Duminecă în 6 Mai 1934, ora 9 seara. Biletele se vând la drogheria Baciu, str. Regina Maria 10, şi seara la cassa.

Nr. 152/1934. [26] 1—3

Concurs

Se publică concurs pentru întregirea parohiei vacante de clasa III-a **Cerişor,** din protopopiatul Hunedoarei, cu termen de 30 zile dela prima publicare în Telegraful Român,

Beneficiile împreunate cu acest post sânt:

1. Casă parohială corăspunzătoare.
2. Sesiune parohială: 31 jug. 65 st. (jumătate productiv).
3. Câte una măsură ovăs dela fiecare familie.
4. Stola obişnuită în parohie.
5. Salarul dela stat.

Cererile de concurs se vor înainta oficiului protopopesc ortodox român al Hunedoarei, în termenul indicat.

Candidaţii vor anexa la cererile de concurs şi concesiune dela Prea Ven. Cons. Arhiep., că pot candida la această parohie.

Candidaţii se vor prezenta, cu încuviinţarea prealabilă a oficiului propopesc, în vreo Duminecă sau sărbătoare la biserică, spre a fi cunoscuţi de către parohieni.

Hunedoara, 15 April 1934.

Oficiul protopopesc ortodox român al Hunedoarei în înţelegere cu consiliul parohial.

Pr. **Nicolae Suciu**
adm. protopopesc

A apărut:

EPICLEZA EUHARISTICĂ

de

Diaconul N. I. POPOVICIU

Preţul Lei 150·—

Se poate procura dela Librăria Arhidiecezană din Sibiu, trimiţându-se preţul, plus spese postale Lei 15·— prin mandat postal.

[12] 1—1

Publicaţie de licitare

In ziua de 13 Maiu 1934 se va da prin licitaţie publică repararea bisericii ort. rom. din *Baciu—Braşov*, precum urmează:

I. Lucru de zidărie, tencuială, *Pictură din nou* după planul fixat, preţul de strigare 120,000 Lei.

II. Repararea acoperişului, tâmplărie, lucru de tinichigiu, poartă de fier, paratrăsnet etc., preţul de strigare 60,000 Lei.

Licitaţia se va ţinea separat pentru cele două puncte de mai sus, cu oferte închise şi sigilate. Garanţia 5% se va depune odată cu oferta. Licitaţia va avea loc în sala de şedinţe a Consiliului parohial din Baciu la ora 3 p. m.

Condiţiile şi caietul de sarcini se pot vedea oricând la oficiul parohial.

Baciu—Braşov, 24 April 1934.

In numele Consiliului parohial
Preot. **Victor Marin,**
paroh.

Nr. 125—1934 [23] 3—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei de clasa III-a (treia) **Ţeline**, protopopiatul Sighişoara, se publică prin aceasta concurs cu termin de 30 zile, dela cea dintâi apariţie în Telegraful Român, pe lângă următoarele condiţii:

1. Retribuţia dela stat.
2. Casă parohială cu 4 camere, grădină, fără dependinţe economice.
3. 24 jug. fânaţ, din reforma agrară.
4. Stola obişnuită.
5. Drept de o parcelă de lemne din parchetul anual, pe plată. Tăiatul şi transportul îl privesc pe preot.
6. Drept de păşunat pentru 4 vite, pe plată.
7. Una ferdelă cereale de familie.

Cererile vor fi înaintate oficiului protopopesc Sighişoara şi vor cuprinde pe lângă certificatele de botez, de liceu, absolutor, de calificaţie, şi permisiune de a concura la această parohie dela Prea Ven. Arhiepiscopie ortodoxă de Alba Iulia şi Sibiu.

Concurenţii se pot prezenta în parohie numai cu prealabila încuviinţare a subsemnatului.

Oficiul protopopesc Sighişoara, în înţelegere cu consiliul parohial Ţeline.

Sighişoara 15 Martie 1934.

Emilian Stoica
protopop.

îndrumările date mamelor pentru educaţia copiilor, regulamentele de igienă şi aplicarea lor, toate acestea au fost preocupările continue ale tuturor conducătorilor din timpurile de prosperare şi de glorie ale poporului roman.

In timpurile mai apropiate de noi, pe măsura desvoltării cunoştinţelor igienice, statele europene occidentale s'au întrecut în adoptarea şi aplicarea lor, perfecţionându-şi din ce în ce mai mult organizaţiile sanitare. Suedia, Norvegia, Danemarca, Olanda, Anglia şi Germania au fost printre cele dintâi.

Franţa, care neglijase şi rămăsese în urmă cu organizaţia sănătăţii publice, s'a văzut deodată, prin natalitatea descrescândă şi mortalitatea mare, într'o vădită stare de inferioritate.

Astfel, de unde populaţiunea ei, la începutul revoluţiei, în 1789, era de 25 milioane, în 1900, abia ajunsese la 38, pe când, în acelaş interval de timp, populaţia Angliei crescuse dela 14 la 40 milioane iar a Germaniei dela 15 la 55 de milioane.

In faţa acestui dezastru naţional, conducătorii Franţei şi-au dat seama de importanţa igienei sociale, şi toţi oamenii de bine, cu iubire de patrie, economişti, sociologi, financiari, instructori etc. şi-au dat mâna cu igieniştii şi într'o solidaritate deplină au luat măsurile dictate de împrejurări, obţinând rezultatele cele mai bune.

Astăzi Franţa se organizează necontenit şi alcătuirile ei au luat proporţii aşa de mari, încât nu există centru mai important fără organizaţii în domeniul igienei sociale.

In teză generală, organizaţiile tuturor statelor înaintate încep şi au în vedere mai înainte de toate, *lupta în contra mortalităţii infantile.*

Această luptă se duce astăzi în mod metodic, pe baza unor studii ştiinţifice de specialitate, şi anume:

1. *Eugenia* sau *igiena preconceptională* care indică mijloacele şi asigură procrearea de copii sănătoşi, cât mai aproape de idealul de perfecţiune fizică şi psihică.

Indivizii anormali, alienaţii, desechilibraţii, criminalii, procreiază copii cu aceleaşi *moşteniri*, ceeace este un pericol pentru societate.

Pentru combaterea acestui pericol s'a propus *sterilizarea* lor, măsură care a şi fost pusă în aplicare în America, încă din 1899, în închisori, case de nebuni, şcoli de corecţie, de arieraţi, colonii de vagabonzi.

Până la 1 Ianuar 1930 se sterilizează în America 10.833 persoane din aceste institute publice, dintre care 5.102 bărbaţi şi 5.731 femei.

Cu mai puţină intensitate această măsură începe să fie aplicată şi în Elveţia, Suedia, Germania şi Cehoslovacia. Se urmăreşte astfel nu numai *îmbunătăţirea rassei* prin selecţionare, eliminând anormalii şi favorizând reproducerea elementelor superioare, dar, în acelaş timp, şi *împuţinarea*, dacă nu chiar suprimarea cheltuelilor destul de mari, pe care statele sânt nevoite să le facă cu întreţinerea tuturor acestor degeneraţi, în detrimentul locuitorilor sănătoşi şi muncitori.

Organizaţi Oastea Domnului

Răul şi mântuirea

III

Venirea lui Hristos şi Mântuirea nu pot fi înţelese spiritual decât ca o continuare a creaţiunii lumii, ca a opta zi a acestei creaţiuni, ceeace înseamnă un Proces cosmogonic şi antropogonic, o manifestare a iubirii divine în creaţiune, un nou stadiu în libertatea omului. Ajungerea la noul om spiritual nu putea rezulta numai din evoluţia naturii omeneşti. Această venire înseamnă că lumea spirituală trece din eternitate în lumea noastră naturală, în timpul nostru. Evoluţia naturală a umanităţii ne menţine în limitele restrânse ale realităţii naturale. Păcatul original, răul care e rădăcina acestei lumi, continuă să izoleze şi să ne robească lumii terestre. Desrobirea nu poate veni decât din înălţime. Energia lumii spirituale şi divine trebue să intre în realitatea noastră naturală decăzute, şi să transfigureze natura noastră, să rupă barierile despărţitoare dintre două lumi. Istoria cerească pătrunde în istoria pământească.

Istoria neamului omenesc, cea a vechiului Adam, avea să se pregătească să primească pe noul Om spiritual care vine din altă lume, o desvoltare spirituală pregătitoare trebue să se îndeplinească. In omenire şi în lumea naturală avea să se nască o primire, fără ca ea să fie a elementului divin, un principiu femenin adumbrit de graţie. Fecioara Maria, Mama lui Dumnezeu, a fost de bunăseama desvelirea acestui principiu, prin intermediul căreia neamul omenesc avea să primească pe Fiul lui Dumnezeu şi Fiul Omului. In Hristos, Dumnezeu-Omul, iubirea divină infinită întâlneşte iubirea reciprocă a omului. Taina Mântuirii e cea a iubirii şi a libertăţii. Dacă Hristos nu e numai Dumnezeu, ci şi om, şi aşa ne învaţă natura teandrică, atunci în opera Mântuirii nu lucrează numai natura divină, ci şi natura omenească, natura cerească spirituală a umanităţii. Hristos, fiind Dumnezeu-Om, ne arată că noi nu aparţiem numai neamului pământesc, că omul spiritual rămâne, graţie Lui, în profunzimea realităţii divine. In Hristos, ca Om Absolut, cuprinzând în el tot neamul omenesc spiritual, omul face un efort eroic pentru a învinge păcatul şi urmarea lui, moartea, prin jertfă şi suferinţă. El îndeplineşte acest efort, pentru a răspunde iubirii divine. In Hristos natura omenească conlucră la opera de mântuire. Jertfa este legea ascenziunii spirituale, şi prin înoirea făcută de Hristos începe viaţa creaţiunii o nouă eră. Adam a trecut prin proba libertăţii şi n'a răspuns la chemarea lui Dumnezeu prin o iubire de bunăvoe şi creatoare. In el încă nu era relevat deplin omul spiritual. Hristos, Adam cel Nou, a dat ascultare iubirii divine, şi indică întreagă înoirea sa spirituală, drumul acestei ascultări. Mântuirea e un proces teandric, deci în două şi în una. Fără natura omenească, fără libertatea omului, ea nu se poate îndeplini. Aici, ca peste tot în creştinism, taina umanităţii teandrică a lui Hristos e cheea întregei cunoştinţi autentice. Acest mister nu-şi găseşte rezolvare definitivă decât în Trinitatea divină: In sf. Duh se unesc legăturile Tatălui cu ale Fiului. Nu se poate învinge răul fără participarea libertăţii omului. Ori răul subminează şi diformează această libertate care singură trebue să permită a-l învinge.

Redactor responsabil: Pr. Dr. D. Stăniloae.

Editura şi tiparul Tipografiei arhidiecezane.

Anul LXXXII Sibiu, 13 Mai 1934 Nr. 20

Telegraful Roman

Organ național-bisericesc. — Intemeiat în 1853 de Mitropolitul Andreiu Șaguna

APARE SĂPTĂMÂNAL

Adunarea eparhială

Reprezentanții aleși ai clerului și poporului credincios din Arhiepiscopia de Alba-Iulia și Sibiu, adunați Duminecă și în următoarele două zile, în centrul eparhial, au examinat cu luare aminte activitatea bisericească, culturală și administrativă din Arhiepiscopie, urmărind cu cel mai viu interes mersul discuțiilor și deslușirile necesare date de președintele ședințelor, I. P. S. Sa Mitropolitul Nicolae.

Aleșii fii ai bisericii noastre, intrând în corporațiile bisericești, au avut și vor avea cea mai potrivită ocazie de-a se adânci împrietenindu-se cu problemele care trebue să preocupe deopotrivă pe toți bunii fii ai bisericii ortodoxe, chemați să asigure acestui sfânt așezământ loc de frunte în viața publică a statului, conform misiunii și prestigiului ei.

Colaborarea mirenilor cu clerul — așa cum cere legea de organizare bisericească alcătuită pe temeiul așezat de înțelepciunea și dragostea de popor a unui providențial mitropolit, — constitue mijlocul aducător de binecuvântate roade pentru progresul și înflorirea bisericii strămoșești, și prin urmare pentru binele și mântuirea credincioșilor ei.

Astfel, în actuala sesiune a adunării noastre eparhiale, continuându-se linia tradiției, au fost desbătute problemele ivite în mijlocul frământărilor, aducând rezoluții sănătoase, votate în duhul frației și solidarității, de care au fost conduși toți vorbitorii ședințelor acestei adunări.

Un rezumat, în câteva fugare linii, ce urmează mai jos, e menit să arate cum s'au desfășurat aceste desbateri, asupra cărora vom avea prilej să revenim.

Ședințele adunării eparhiale

In ziua din Dumineca Samarinencei, 6 Mai, s'a ținut în biserica noastră catedrală Sf. Liturghie, săvârșită de I. P. S. Sa Mitropolitul *Nicolae*, asistat de un sobor de slujitori.

La sfârșitul Sfintei Liturghii, I. P. S. Sa a oficiat slujba învocării Duhului sfânt, rostind după aceasta o mișcătoare predică, în legătură cu evanghelia zilei, în care a demonstrat că setea sufletului omenesc se stâmpără prin adevărul dumnezeesc și prin împlinirea voii lui Dumnezeu. Cele materiale nu pot satisface inimile omenești ci numai cele spirituale, ale religiei și contactul viu și neîntrerupt cu Dumnezeu.

In cuvântul de deschidere a adunării din acest an, I. P. S. Sa a interpretat solia bisericii în mijlocul frământărilor sociale, naționale și politice de azi.

Viața bisericii nu se restrânge la unele domenii, ci îmbrățișează întreg câmpul de manifestare a tuturor energiilor obștești. Frontul bisericii e frontul vieții publice. Vorbirea programatică a arhipăstorului nostru o publicăm în alt număr al ziarului.

Recepția în reședința mitropolitană

După ședință, membrii Adunării s'au prezentat în corpore la reședința mitropolitană înaintea I. P. S. Sale pentru a-și manifesta dragostea și veneratiunea față de Inaltul prelat. In numele membrilor, dl *I. Gigurtu*, a adresat I. P. S. Sale următoarele cuvinte:

Inalt Prea Sfințite,

Mi-a revenit mie cinstea să aduc I. P. S. Voastre respectuoasele omagii ale alegătorilor întregei arhiepiscopii ce ne-au trimis în aceste adunări eparhiale. Dorim să Vă asigurăm că venim aici cu toată dragostea pentru a ajuta opera, de întărire a bisericii, ce desfășurați.

Suntem încă sub impresiunea cuvântului de deschidere al I. P. S. Voastre în care ni-ați expus în puține cuvinte un întreg program de activitate pentru biserica noastră. Turburarea spiritelor ce o putem constata cu îngrijorare în toate păturile masselor noastre, numai biserica o va putea liniști. Pătrunși de puterea bisericii și de nevoia ca ea să activeze azi mai mult ca oricând, pentru a aduce echilibrul sufletesc necesar oamenilor, asigurăm pe I. P. S. Voastră că suntem pătrunși de cele auzite, că puteți socoti cu noi atât în aceste adunări eparhiale, cât și că odată plecați vom căuta fiecare, în măsura puterilor sale, să ducem mai departe cuvântul auzit.

I. P. S. Sa răspunde mulțumind din adâncul sufletului pentru cuvintele calde pe care le-a rostit în numele adunării eparhiale. Spune că se simte sprijinit în misiunea sa de păstor sufletesc, când vede că are în jurul său reprezentanții clerului și ai dreptcredinciosului popor. Are convingerea fermă, că atât timp, cât vom fi conduși de adevăratul ideal al bisericii, munca în mijlocul poporului va da roadele dorite. A spus bine dl deputat că se simte o tulburare în spirite, și că, această tulburare numai biserica e în stare să o potolească, prin răspândirea cuvintelor evangheliei, de pace și dragoste. Biserica se simte fericită când se află în fața unor astfel de probleme, și în deosebi când se găsesc interpreții luminați pe cari să-i preocupe acestea.

Inchee zicându-le bine au venit și rugând pe Dumnezeu să coboare înalta Lui binecuvântare în mijlocul nostru.

Ședința II

S'a ținut Luni, 7 Maiu c. la ora 9 a. m. în sala prefecturii, sub prezidența I. P. S. Nicolae, asistat de P. S. Vasile, vicar arhiepiscopesc. După autenticarea procesului verbal, biroul anunță cererile de concediu pe întreagă sesiunea a membrilor adunării: Oct. Goga, Vasile Glăjar, Sergiu Medean.

Comisia organizatoare raportează prin dl N. Colan, care citește raportul general al Secțiilor unite. Raportul tratează următoarele chestiuni:

I. Realismul creștin.
II. Biserica și frontul păcii.
III. Congresul național bisericesc.
IV. Primul an de activitate al F. O. R-ului și excedente morale.
V. Mișcarea teologică în Arhiepiscopie.
VI. Finanțele Bisericii.
VII. Activitatea administrativă.

Propunerile comisiei organizatoare sunt discutate și acceptate. Adunarea constată că e necesară o adâncire continuă a vieții religioase. Biserica și Statul reprezintă neamul în două laturi și ambele sunt în slujba pacii. FOR.-ul mobilizează pătura intelectuală în slujba legii strămoșești. Mișcarea teologică are de scop formarea unei mentalități colective în senzul doctrinelor bisericii. Averile bisericești sunt necesare pentru realizarea scopurilor spirituale ale bisericii. Activitatea administrativă a bisericii constată că birocratismul vechiu s'a putut înlocui printr'un sistem de funcționare expeditivă și promptă.

Asupra tratativelor diplomatice pentru luarea în posesiune a fundației Gojdu au luat cuvântul deputații dl P. Groza și A. Popa, iar Prezidiul a informat adunarea despre manevrele guvernului din Budapesta. Adunarea cere să se intervină la guvernul Țării pentru soluționarea grabnică a fundației Gojdu.

In chestia finanțelor Bisericii s'a dat lămuriri că Statul român continuă să mențină situația moștenită de sub stăpânirea maghiară a bisericii noastre. Acordă privilegii cultelor minoritare, iar la salarul clerului nostru și al slujbașilor eclesiastici aplică și azi două curbe dureroase în plus față de curbele de sacrificii aplicate altor salariați publici. Nu se respectă nici prevederile din Legea de organizare a Cultelor pentru acordarea ajutoarelor în raport cu numărul sufletelor fiecărui cult. Se impune o revizuire a raporturilor statului față de toate cultele.

Adunarea cere să se reînființeze Ministerul Cultelor.

Urmează comisia bisericească, a cărui raportor, P. C. Sa Duma-Jiu, citește raportul secției bisericești:

I. Biserica vie, a creștinilor practicanți.

II. Activitatea centrului eparhial relativă la:

a) întregirea posturilor vacante de preoți,

b) problema preoților deficienți,

c) extensiunea bisericească la orașe și printre minoritari.

III. Sistemul nou al activității pastorale și rezultatul lui. Insuficiența ritualismului.

IV. Academia teologică: reforma pregătirii clerului.

V. Școala de cântăreți.

VI. Disciplina Clerului.

VII. Date statistice.

Raportul constată că deși prevalează adversități serioase de tot soiul, biserica azi e mai bine organizată decât în trecut.

Demonul defetismului, trebue isgonit din viața bisericească și în locul lui să cultivăm calitățile curajului spiritual.

Convingerea că secerișul e aproape ne determină să pornim la lucru cu bărbăție și în svon de rugăciune al inimilor de a colabora cu Stăpânul nostru, care ne-a plasat în această epocă istorică, spre a-I sluji cu tot devotamentul sufletelor noastre.

Timpul fiind înaintat, propunerile comisiei și discuția se amână pentru ședința viitoare.

Ședința III

Luni, ora 4 p. m., sub prezidența I. P. S. Nicolae.

Raportorul I. Duma, face elogiul optimismului, care se desprinde din documentul secției bisericești. Anul trecut s'a întregit cel mai mare număr de parohii vacante. Preoții deficienți retardează progresul în biserică, și fac ca duhul înoitor să se oprească la multe parohii, dornice de transformări interioare. Situația fondului de pensiuni e precară. Și aici Statul este inechitabil, denegând noimea de adaos pentru pensie, care ar putea alimenta veniturile fondului de pensii.

La extensiunea bisericească, deputatul Dr. I. Popa-Sf. Gheorghe arată nevoile elementului năpăstuit din Săcuime. I. P. S. Sa dă lămuriri cu privire la problema bisericească din județele săcuești. Adunarea aprobă planul de acțiune al Centrului eparhial privitor la extensiunea bisericească.

Asupra activității clerului pastoral, raportorul observă că acest capitol este catehismul cel nou al activității preoțești, care e cea mai bună normă de orientare pentru preot.

Din capitolul: *Academia teologică* subliniază pasagiul: Impărtășirea cunoștințelor teologice e de supremă importanță în Academie. Dar mai necesară pentru viitorul preot este acea cucernică visiune, menită a-l însoți ca o binecuvântare și ca o pavăză prin toate realitățile vieții de toate zilele. Această viziune e chemată să-i întărească inima și mintea, să-l fixeze în ogașele misiunii preoțești și să-i desvolte senzul statornic al vocațiunii sale. Incarnațiunea sacerdotală nu se poate concepe fără un altar propriu al Academiei, și astă toamnă s'a sfințit peatra fundamentală a capelei Academiei.

La discuțiunea asupra protopopiatelor vacante a raportului bisericesc, dl Dr. G. Dubleș roagă pe I. P. S. Arhiepiscop să confirme în postul de protopop pe capelanul protop. Suciu dela Hunedoara, ales cu mare mare majoritate de adunarea protopopească.

I. P. S. Sa dă lămuriri cu privire la procedura de numire a protopopilor, arătând importanța acestor slujitori bisericești.

In legătură cu aceasta arată pentru ce a instituit în postul de protopop la Orăștie pe P. C. Ioan Moța, o personalitate reprezentativă a clerului ardelean, care prin tot trecutul său de luptător idealist a consacrat toate forțele sale pentru biruința libertății naționale. Adunarea aplaudă pe Iparintele Ioan Moța. I. P. S. Sa arătându-și durerea și regretul față de măsura pripită pe urma căreia păr. I. Moța a fost încarcerat la începutul acestui an, arată că naționalismul care e coroana de glorie a Bisericii noastre ardelene nici azi și nici în viitor nu va înceta să fie columna vertebrală a inspirațiilor credincioșilor noștri și a tuturor realizărilor fecunde. Idealul religios și idealul național își găsesc cea mai fericită sinteză în Biserica noastră. Din această sinteză rezultă marea și sublima misiune a Bisericii noastre de a îndruma neamul pe calea destinelor sale, hotărâte de Pronia cerească și de a apăra Statul românesc în aceste hotare pe vecie. —

La discuțiile asupra propunerilor comisiunei au luat cuvântul deputații Dr. I. Popa pentru cântăreții din Săcuime, N. Baboie în chestia alegerii de preot în parohia de pe Tocile și A. Popa în cauza disciplinară a prof. N. Pampu. —

Urmează *comisiunea școlară*. Raportorul I. Sandu citește raportul secției culturale, care în introducere constată nevoea criticismului în problemele culturii de azi cu influențe puternice seculariste moștenite pe urma liberalismului din veacul trecut, și revenirea la spiritualitate. Raportul conține următoarele capitole:

I Raportul așezămintelor sociale creștine:

a) Soc. Sf. Gheorghe.
b) „ Sf. Maria.
c) Casele culturale.
d) Mișcarea Oastea Domnului.

II. Catehizația:

a) în școala primară
b) „ „ secundară.

III. Școli secundare confesionale: Liceul din Brașov și cel din Brad.

IV. Școala normală Andrei Șaguna.

V. Averile școalei confesionale.

VI. Internatul orfanilor de preoți.

Adunarea primește propunerile comisiunii. Obiectul central al acestui raport fiind catehizația în învățământul primar și secundar, se constată necesitatea înființării unui post de inspector al învățământului religios, organizarea de cursuri catihetice, tipărirea de manuale corespunzătoare. Privitor la școala normală Andrei Șaguna, I. P. S. Sa arată mersul tratativelor cu guvernul în chestia zidirii unui local propriu pentru această școală, care în 1936 împlinește 150

de ani de existenţă. Adunarea decide a se trimite Preşed. consiliului de miniştri şi ministrului instrucţiunii câte-o telegramă, mulţumind pentru promisiunea făcută de a da bisericei noastre tot sprijinul pentru clădirea unui nou edificiu pe seama şcoalei normale.

Şedinţa a IV-a

Se deschide Marţi, 8 Maiu c., ora 9 a. m., sub prezidenţia I. P. S. Nicolae, cu cântarea: Impărate ceresc.

Comisia financiară, prin raportorul Dr. Silviu Olariu, citeşte raportul secţiei economice despre situaţia fondurilor şi a fundaţiunilor, despre administrarea averii Arhiepiscopiei, a investirilor în realităţi, proiectul de bilanţ, socotelile comisiunii tipografice, privitoare la librărie şi tipografie. Socotelile „Fundaţiunii Mihu". Scontrarea cassei.

Adunarea admite toate propunerile comisiunii financiare, cu unanimitate.

Urmează referatele asupra rapoartelor speciale:

Dr. E. Curta, Agnita, raportează asupra actelor electorale pentru alegerea deputatului mirean: I. Sandu, la Avrig, propunând validarea alegerii. Asupra alegerii din cler la Zarand, atacată prin protest, se admite să se facă anchetă.

Comisia organizatoare, prin raportorul M. Lucescu, în chestia Concordatului şi a Statusului catolic, cere denunţarea *Concordatului* anticonstituţional, iar cu privire la Statusul catolic, aplicarea concluzelor justiţiei.

Deputatul Dr. Şuiagă propune şi adunarea acceptă să se intervie la Ministerul justiţiei pentru respectarea formelor legale a luării jurământului la judecătorii. Tot acela propune, şi adunarea acceptă, să se respecteze drepturile preoţilor din învăţământ privitoare la situaţia militară.

Raportul special în chestia modificării Statutului de pensiune, neîndeplinindu-se condiţiile prevăzute pentru modificări, se ia dela ordinea de zi.

Raportul în chestia Episcopiei misionare pentru credincioşii din America e citit de referentul comisiei bisericeşti prot. A. Nistor. Se arată că se împlinesc 30 de ani, de când arhiepiscopia noastră a intreprins o activitate misionară în America. Totuşi legea pentru înfiinţarea Episcopiei misionare, promulgată în Monitorul Oficial cu Nr. 152/1934 nu pomeneşte de meritele Arhiepiscopiei noastre, ci încadrează Episcopia misionară la Mitropolia Ungro-Vlahiei a Bucureştilor. Adunarea îşi însuşeşte rezervele făcute de Arhipăstorul nostru, care luând succesiunea fericitului Arhiepiscop şi Mitropolit I. Meţianu, iniţiatorul acţiunei misionare în America, a continuat să se îngrijească de soartea parohiilor ortodoxe române de peste Ocean.

Terminate agendele adunării eparhiale, I. P. S. Nicolae încheie cu următoarea vorbire:

La încheerea lucrărilor noastre, daţi-mi voie să constat dela acest loc atmosfera de luminoasă înţelegere care a dominat sesiunea din acest an a Adunării arhiepiscopiei noastre. Interesul D-Voastre, viu şi cald, s'a îndreptat către problemele mari cari preocupă misiunea noastră în mijlocul frământărilor vieţii de astăzi, şi rezoluţiunile luate cu unanimitate de voturi sunt o dovadă elocventă despre spiritul de solidaritate şi frăţie care ne-a animat.

Impresionat da înălţimea academică a discuţiunilor ce s'au făcut, mă simt plăcut obligat să vă mulţumesc din toată inima pentru ajutorul preţios ce mi-l-aţi dat Mie şi consiliului meu arhiepiscopesc în conducerea bisericii către realizarea sfintei sale misiuni.

Implorând binecuvântarea lui Dumnezeu asupra hotărârilor noastre şi asupra D-Voastre, ca reprezentanţi al clerului şi poporului nostru trimişi în această adunare, declar sesiunea ei din anul 1934 închisă.

In numele adunării, deputatul Lucescu mulţumeşte I. P. S. Sale spunând:

Inalt Prea Sfinţite Stăpâne,

Sunt în asentimentul Onoratei adunări eparhiale să exprim I. P. S. Voastre mulţumirile adunării pentru tactul şi înţelepciunea cu care aţi condus în decurs de trei zile şedinţele acestei adunări.

Am asistat la desbaterea rapoartelor străbătute de idei măreţe şi temeinic expuse şi mai ales la luminoasele şi interesantele deslușiri date de I. P. S. Voastră, cari sunt tot atâtea idei călăuzitoare în aşezarea instituţiunilor bisericii noastre.

Ele au trezit un viu ecou în sufletele noastre şi au reuşit a ne strânge şi mai mult la sânul bisericii strămoşeşti.

In decursul desbaterilor s'a constatat că, cu toată înfăptuirea unităţii noastre naţionale, biserica luptă cu destule greutăţi; sperăm însă că ele cu timpul vor dispare atât prin munca şi străduinţa noastră, cât şi prin sprijinul ce îl nădăjduim din partea statului nostru.

Plecăm de aici liniştiţi în sufletul nostru ştiind că avem în fruntea bisericii pe cârmaciul devotat şi înţelept, pe cârmaciul energic şi neşovăitor.

Rugăm pe bunul Dumnezeu ca pe Inaltul nostru Stăpân să-l ţină încă mulţi ani în depline puteri sufleteşti şi trupeşti în fruntea bisericii noastre.

Să trăiţi Inalt Prea Sfinţite Stăpâne!

Zece Mai în Sibiu

Marea zi, a tuturor sărbătorilor naţionale de peste an, a constituit, mai ales în anul acesta, prilej luminos de reculegere sufletească şi nădejdi în viitorul ţării, mai fericit decât prezentul împovărat de griji şi greutăţi sporite.

Oraşul nostru, al Sibiului, în avânt de refacere pe temeiuri naţionale a sărbătorit memorabila zi de zece Mai cu toată însufleţirea impusă de împrejurările actuale hotărâtoare.

La slujba dumnezeească din catedrală sânt de faţă: I. P. S, Sa Mitropolitul Nicolae, şefii autorităţilor civile, toţi ofiţerii garnizoanei în frunte cu domnii generali şi un mare număr de credincioşi.

Defilarea trupelor în piaţa Ferdinand, în faţa tribunelor şi de-alungul străzii Regina Maria, este şi de astă dată privită cu admirare şi mândrie de miile de cetăţeni, hotărâţi să nu cruţe nici o jertfă pentru asigurarea frontierelor ţării şi a tuturor drepturilor obţinute prin eroismul şi înţelepciunea unui neam martirizat de veacuri. Defilarea a primit-o dl General Virgil Economu, Comandantul Corpului VII Armată.

La recepţiunile din sala prefecturii judeţene s'au rostit grăitoare cuvinte de sincere omagii, aduse iubitului nostră Suveran, Maiestăţii Sale Regelui Carol II, şi întregii dinastii române, din partea tuturor reprezentanţilor bisericeşti, civili şi militari din localitate.

Zece Mai rămâne astfel o aniversare împreunată cu exprimarea nu numai de călduroase sentimente omagiale, ci şi de învăţăminte preţioase întru a purta lupta de idealism şi calda iubire de lege şi neam.

S'a semnat Miercuri jurnalul consiliului de miniştri pentru scindarea ministerului instrucţiunii publice şi cel al muncii şi sănătăţii.

Titular al ministerului cultelor devine dl *Al. Lapedatu,* ear la muncă dl *I. Nistor.* Dl Dr. Angelescu rămâne ministru al instrucţiunii, dl Dr. Costinescu ministru al sănătăţii.

Misiunea preotului

(=) Graniţele, între care se poate încuviinţa rolul şi amestecul preotului în politică, sânt fixate de misiunea lui: de-a împlini şi răspândi cuvântul lui Dumnezeu şi a fi astfel bun păstor al *tuturor* sufletelor, care i-au fost încredinţate să le cunoască şi să le mântuiască.

Vom înţelege dar, că ori ce organizare a preoţimii se admite numai în asemenea condiţii.

In ziua de 19 April 1934 — aflăm din ziare — «un mare număr de preoţi din capitală şi judeţ» (Ilfov) s'a adunat în sala bibliotecii clubului naţional-ţărănesc în Bucureşti.

In şedinţa deschisă acolo de unul dintre preoţi, după rostirea laudelor de rigoare la adresa fruntaşilor partidului, s'a procedat la creiarea, în cercul de studii, a unei secţii aparte preoţeşti, „a cultelor", — cu «referenţi şi conferenţi» din sinul preoţimii, însărcinaţi *să studieze şi să refereze* asupra problemelor, ca de ex: Legea de organizare bisericească din 1925; Legea pentru alegerea Episcopilor (!) şi Mitropoliţilor (!); Adunările Eparhiale, şi alte lucruri mari şi atât de «arzătoare», încât noua secţie «a cultelor» se socoteşte chemată să se pronunţe, şi întâmplător să le judece, independent şi în deplină cunoştinţă de cauză.

Dar, mai e ceva, pe deasupra: Organizarea preoţimii ilfovene — capitală şi judeţ — are drept ţântă pe lângă «realizarea *democraţiei* partidului», — şi **„plasarea popularităţii partidului în massele adânci ale poporului,** *unde preotul are cel mai puternic ascendent moral prin misiunea lui şi prin realizarea ei*"...

Când ne gândim însă că avem 16 partide, — alţii le sporesc la 25, — şi că mai fiecare, după pilda organizaţiei din Ilfov, îş va însărcina preoţii «*să pläseze popularitatea partidului în massele adânci ale poporului*», — ne putem uşor închipuì halul şi valul neînţelegerilor, şi al duşmăniilor, şi al răutăţilor, deslănţuite între noi, cu urmări atât de jalnice şi primejdioase pentru toţi.

Cine răspunde? Negreşit, răspunderea o poartă şi acei slujitori ai bisericii înscrişi la club, dar în aceeaş măsură şi domnii şefi cari pun la cale asemenea organizaţii de preoţi.

Autorităţile bisericeşti, în faţa acestui curent politic, contrar di-

FOIŞOARA

Igiena socială în România

(2) de prof. **Dr. C. Mihăilescu**

In al doilea rând se impune *îndepărtarea dela căsătorie a tuturor celor cu infecţiuni ca: tuberculoza, sifilisul şi alte boale contagioase,* care, nu numai că se transmit dela un soţ la altul, dar trec din generaţie în generaţie.

Legiferarea *certificatului prenupţial,* la căsătorie şi a *carnetului de sănătate,* ar limită, cel puţin în parte, transmisiunea boalelor în familie şi la descendenţi.

2. O a doua ştiinţă este *puericultura,* care se ocupă cu îngrijirea copilului încă din timpul când el se găseşte în pântecele mamei, *prin protecţia femeii gravide,* apoi după ce se naşte, prin *igiena primei copilării,* adecă a vârstei celei mai delicate şi periculoase pentru viaţa copilului şi după aceea, prin *igiena celei de a 2-a copilării* şi a *vârstei preşcolare.*

Cheltuind, numai pentru puericultură, peste 20 milioane de franci anual, Franţa a reuşit să scadă mortalitatea infantilă, până la 1 an, la 11%, fără a ajunge însă la cifra de 9% şi chiar 6% atinsă de Suedia, Norvegia, Danemarca, Anglia şi Olanda.

Pentru a vă face o idee de desvoltarea luată de igiena socială în ţările civilizate, citez numai titlul diferitelor domenii în care ea se aplică: *După igiena şcolară* în care predomină *profilaxia boalelor infecto-contagioase* obişnuite, urmează *igena adolescenţii,* caracterizată prin luptele grele ce trebuesc duse în contra plăgilor sociale ce încep să-şi facă apariţia: tuberculoza, sifilisul şi boalele venerice, paludismul, pelagra, alcoolismul; apoi profilaxia *crimei* şi *delictelor la minori, institutele medico-pedagogice de surdo-muţi, orbi, anormali, vagabonzi etc.*

Vine apoi *igiena mediului social la oraşe şi la sate* cu: *problema locuinţelor* a *alimentaţiei,* a *distribuirei apei,* a *salubrităţii,* a *urbanismului;* problema *organizării muncii,* a *asigurărilor,* a *prevenirii accidentelor,* etc. etc.

Statisticele arată cu preciziune că în ţările în care există o *adevărată* democraţie, care au o bună organizaţie sanitară şi în care se fac reale sacrificii băneşti pentru apărarea sănătăţii, *populaţiunea creşte şi prosperează,* iar ţările cu organizaţie sanitară înapoiată *populaţia scade.* Odată cu scăderea numerică se produce şi o scădere *calitativă,* o slăbire: fizică, intelectuală, morală, economică şi militară.

Limitarea numerică a populaţiei, limitează producţia şi izvoarele de bogăţie. Agricultura sufere şi industria pierde.

Este fapt pe deplin stabilit că bogăţiile statelor cresc în raport direct cu înmulţirea locuitorilor lor. Citez un singur exemplu, al statului New-York, care, printr'o admirabilă organizaţie de igienă socială, a reuşit în 40 de ani, dela 1890—1930 să reducă procentul mortalităţii *generale* dela 21‰ la 11/mie, adecă aproape la jumătate, ajungând la desvoltarea şi prosperitatea cunoscută de toată lumea.

*

Să venim acum la *ţara noastră* şi să vedem cum se prezintă ea din punctul de vedere al igienei sociale.

România, cu o suprafaţă de aproape 300.000 km² pătraţi, ocupând, ca întindere, locul al 10-lea între statele europene, are o populaţiune de aproape 18 milioane de locuitori, dintre cari 3 milioane, adecă 18% trăesc în 175 comuna urbane, iar restul de 82% în peste 11.000 sate.

Prin urmare, populaţia ţării noastre este în mare majoritate rurală. Această pătură rurală constitue la noi rezervorul imens de energii creatoare. *Igiena rurală domină deci toate celelalte aspecte ale igienei organismului colectiv şi se confundă în bună parte cu însaşi asanarea biologică a neamului.*

Densitatea mijlocie a populaţiei este de 59 locuitori pe km p., ceeace clasează România a 13-a din ţările europene, primul loc fiind ocupat de Belgia cu o densitate 258 locuitori pe km. p.

In privinţa *natalităţii,* România a ocupat totdeauna un loc de frunte printre statele europene, cu un procent de 40 de naşteri la mia de locuitori înainte de războiu şi de 36·6‰ după războiu.

Din nenorocire, *mortalitatea generală* este şi ea foarte mare, variind între 19 şi 23‰ de locuitori. Faţă de statul New-York cu o martalitate de 11‰, la noi mor deci de două ori mai mulţi oameni de cât ar trebui să moară, încât *ţinem recordul mortalităţii printre ţările din Europa.*[1]

Dacă cercetăm statisticele şi căutăm să vedem cine plăteşte tributul cel mai mare din acest procent ridicat al mortalităţii, aflăm cu strângere de inimă, că aceştia sânt *copiii. Exemplu:* cifra medie anuală a celor născuţi vii în perioada de timp de 6 ani (1920—1925) a fost de: 601.752, *adecă 34 la mia de locuitori.* In aceeaşi perioadă de timp, cifra totală a morţilor a fost de 380.068, adecă mai mult de jumătate, sau 54% din totalul născuţilor.

Din această cifră 122.997 sau 33% sânt copii morţi în primul an dela naştere; 47.704 sau 12% sânt copii morţi între 1—5

[1] *Dr. G. Banu.* Mortalitatea infantilă în România, p. 12.

sciplinei ce are să stăpânească actele slujitorilor altarului, nu va putea trece fără a intervenì, moderând râvnele greșite și de prisos, și îndreptându-le pe prumul adevărat al învățăturii evanghelice, care trebue nu numai s'o *cunoaștem*, ci să o și *trăim* fără întreruperi.

Preoțimea și Nichifor Crainic

Viitorul, revista bisericească din București, publică sub titlul de mai sus, în numărul său din urmă, sub semnătura dlui I. Gh. Savin, câteva observări luminoase, din care desprindem următoarele:

„In agitatul și ciudatul proces al Gărzii de Fier, s'a dat, în sfârșit, sentința, care achită pe toți cei acuzați de complicitate cu făptuitorii crimei politice dela Sinaia. Satisfacția a fost că dintre „complotiști" au fost excluși rând pe rând preoții acuzați de asasinate, comploturi și anarhie, așa că în fața judecății n'a mai fost tradus decât unul singur și acesta achitat.

Sperăm că prin aceasta s'a pus capăt colportărilor nesăbuite privitoare la anarhismul preoțimii noastre.

Satisfacția noastră e și mai vie prin faptul că prin aceeași sentință a fost scos de sub acuzarea de „instigație și anarhizare a tinerimii" colegul și prietenul nostru Nichifor Crainic, redat astfel catedrei și acțiunii sale publice de îndrumare a generației tinere după 3 luni de detențiune la Jilava. Rămâne desigur viitorului să deslege marea taină: cum de a fost posibil ca un Nichifor Crainic, laureat al premiului național pentru poezie și una dintre forțele cele mai reprezentative ale ortodoxiei, să fi fost trimis în închisoare, și tradus în fața justiției pentru vini pe care noi le-am știut dintru început inexistente. Să nădăjduim, că amara răsplată ce i s'a dat, nu-i va fi clintit cu nimic credința în biruința luptei sale pentru ortodoxie, patrie și dinastie".

Pioasă comemorare. — *In ziua Sfinților împărați Constantin și Elena, 21 Mai, din anul acesta, se va face în București reînmormântarea osemintelor și comemorarea a 220 de ani dela moartea domnitorului Constantin Brâncoveanu.*

In această zi solemnă se va scoate în deosebi la iveală tăria credinței și marele patriotism al creștinescului domnitor. Așezămintele noastre de cultură, din orașe și sate, vor da negreșit cuvenita luare aminte acestei pioase comemorări, cinstind virtuțile unui boer vechi și domn creștin, atât de darnic pentru neam și biserica ortodoxă.

Probleme, fapte, comentarii

Sfințire de cruci. — Cu sufletele senine și pline de bucurie, creștinii ortodocși din D.-Sânmărtin, prot. Târnava, au înălțat în ziua de sf. Gheorghe a. c. pe turlele noului locaș dumnezeesc cele 4 cruci, vestitoare ale biruinței lui Isus în lume și a dreptei credințe pe meleagurile Târnavelor.

Sfințirea apei a săvârșit-o părintele protopop Gheorghe Oprean, asistat de preoții Herțoaga, Popa și Marcovici în fața unei numeroase asistențe. La sfârșitul serviciului a predicat părintele protopop, ascultat cu adâncă smerenie. Veșnicele adevăruri, despre puterea mântuitoare a Crucii Domnului, au străbătut inimile celor de față cu tainic fior de creștinească mândrie și de nădejde în mântuirea sufletului. La sfârșitul predicei s'a cetit lista donatorilor pentru confecționarea crucilor. Relevăm, între donatori, preoțimea tractuală și pe dl fost revizor, Stoia, cu suma de 3000 Lei.

Solemnitatea s'a încheiat cu alocuția dlui profesor Aron Șerb, președintele FOR-lui care amintește în legătură cu solemnitatea zilei, despre vechi domnitori și boieri cari ridicau turle și cruci sfinte spre lauda lui Dumnezeu, oridecâteori „cu braț înalt și puternic îi ajuta împotriva celor răi și potrivnici." —

Fie ca acele sfinte cruci să vestească, în lungul secolilor, neîncetat biruința.

Păr. **A. Marcovici**

*

Mișcări religioase culturale în protopopiatul Hațeg. — Conform programului de activitate stabilit din partea despărțământului Hațeg al Asociației clerului, cu FOR, s'a ținut întâia ședință în comuna Sălașul de sus, în ziua de 6 Mai a. c. Inainte de masă s'a celebrat sfânta liturghie. Evanghelia zilei a fost interpretată de către părintele Ilie Ștefănie din Nucșoara.

După masă, la ora 3, plecând din sfânta biserică, în procesiune cu prapori, preoții celebranți în frunte cu P. C. părinte protopop I. Ciocan, membrii FOR-ului ai despărțământului Hațeg și Oastea Domnului din comuna vecină Nucșoara, precum și mulțime mare de credincioși din loc și jur, s'au îndreptat spre semănături, în câmp, unde s'au înălțat cucernice rugăciuni pentru ploaie. După serviciul divin, dl Leo Parasca, medic în Hațeg și președinte al FOR-ului, a vorbit asupra rostului acestei societăți care, mână în mână cu preoții și cu fiii luminați ai satelor lucrează pentru întărirea și propășirea ortodoxiei, în deosebi în timpurile de mare destrămare sufletească de azi. Vicepreședintele societății, Dr. Aurel Dumitru, advocat în Hațeg, în aceeaș ordine de idei, arată că poporul român din Ardeal, născut creștin, a trăit lung timp sub jug străin, păstrându-și limba, portul și datinile mulțumită ocrotirei ortodoxiei. Face apel la cei de față să țină la credința strămoșească, muncind fiecare pentru binele bisericii și al neamului.

Părintele Ioan Sușman, din Silvașul de jos, a cuvântat, despre „biserică și sectari", temă nimerită când de o vreme încoace s'a pornit propaganda sectară în părțile acestea. Inchee P. C. părinte protopop I. Ciocan, zicând că preoții înțeleg să-și facă datoria astăzi și mai vârtos, când sânt susținuți de mirenii luminați ai neamului. Mulțumește publicului pentru participare la ședință într'un număr atât de însemnat, dorind ca sămânța bună, împrăștiată de asociațiile religioase-culturale, să rodească îmbelșugat în sufletul lor.

Mai vorbește fruntașul comunei, Ștefan Tirea, care aduce mulțumiri preoților, membrilor FOR-ului și Oastei Domnului și-i invită să mai cerceteze satul acesta, iubitor de învățăturile bisericii noastre. *Asistent.*

*

Festival Beethoven a organizat secția artistică a despărțământului județului Sibiu al „Astrei", Dumineca trecută, în sala Thalia din Sibiu, serbătorind pe marele geniu, ale cărui compoziții sânt înscrise în istoria muzicei ca opere de profunde sentimente, tălmăcite cu o putere de expresiune incomparabilă. Personalitatea acestui mare geniu a fost schițată, cu ocazia festivalului de Duminecă seara, prin cuvântul clar și competent rostit de dl G. Georgescu Breazul, profesor la Academia regală de muzică în București și inspector general muzical al învățământului secundar. Conferențiarul a arătat ce însemnase lucrarea lui Beethoven pentru vremea când a trăit compozitorul, și ce înrâuire binefăcătoare pot avea operele lui asupra sufletelor zidite de Creatorul a toate.

In concertul beethovenian, pentru solo de violină și orchestră, prim-vioristul E. Griffel s'a dovedit și de astădată stăpân desăvârșit asupra vioarei sale, pe lângă toate greutățile extraordinare, împreunate cu executarea acestei compoziții strălucite.

Orchestra, considerabil sporită, s'a ținut viguros atât în concertul de mai sus, cât și în celabra Simfonie IX, punctul culminant al festivalului, în care partea din urmă, Oda bucuriei, a dat prilej celor patru soliști, — dnelor M. Metaxa, L. Popovici și dlor G. Borger și Gh. Folescu — să-și desfășoare frumoasele calități vocale, cu care sânt înzestrați. Corul de 300 voci, compus din membrii Reuniunii de muzică „Gh. Dima", elevi și eleve dela școalele secundare sibiene, a întregit reușita peste așteptare a festivalului, a cărui organizare îngrijită revine, în cea mai mare parte, dlui profesor și conducător muzical Ion Delu.

Au asistat, la această rară și prea frumoasă manifestație, în frunte cu I. P. S. Sa Mitropolitul Nicolae, numeroși intelectuali localnici și din împrejurime.

*

„Viața Ilustrată", *a cărei apariție intră în programul de activitate a «FOR»-lui, secția Sibiu, prin numerele tipărite până acum, a izbutit să fie înregistrată între cele mai de seamă publicații periodice românești. Revista sibiană având în vedere conținutul său creștin și național, ales cu deosebită grijă, este vrednică să fie răspândită în toate familiile noastre din întreagă țară. Costul abonamentului, 100 lei pe jumătate de an, se poate trimite la Librăria Arhidiecezană, Sibiu.*

*

Conferință în Praga, despre desvoltarea istoriografiei romane în Ardeal, a ținut Vineri, în 4 Mai, profesorul nostru universitar și academician, *Ioan Lupaș*, în fața unui public numeros și select în sala dela școala de științe politice din capitala Cehoslovaciei.

Ziarul *Prager Presse* aduce rezumatul succint al conferinței învățatului istoric ardelean, care dovedește, că începuturile istoriografiei române din Ardeal se pot urmări până în veacul al 15-lea; aduce apoi pilde din acest veac și din cele următoare în câteva interesante expuneri (pe care neobositul profesor le-a desfășurat și cu ocazia unor conferențe ținute la noi).

In legătură cu conferența dela 4 Mai a. c. ni se comunică din Praga, cu data de 6 Mai 1934, următoarele:

Ministrul Camil Krofta, profesor de istorie, s'a interesat personal de conferența părintelui I. Lupaș, însărcinând un consilier al său a lua contact cu directorul școalei de științe politice, *V. Ioachim*. Acesta a întâmpinat pe conferențiarul român cu o salutare călduroasă în limba cehă și germană, iar la sfârșitul conferenței i-a mulțămit, exprimându-și bucuria că la românii din Transilvania istoriografia a dat, cu ajutorul bisericii, rezultate identice cu ale istoriografiei cehoslovace, cultivate în mare parte tot prin oamenii bisericii. A terminat cu vorba latinească: *ex praeterito spes in futurum*. Este cel dintâi caz, când un ardelean, profesorul Lupaș, om al bisericii noastre, a reușit să trezească în împunătoarea capitală a Cehoslovaciei un remarcabil interes pentru o chestiune de colorit românesc și, în parte, antirevizionist.

*

Misiune religioasă pentru popor. — Preoțimea din protopopiatul Hunedoara, întrunită în conferență, a decis, pornirea de misiuni religioase pentru popor.

Cea dintâi s'a ținut în 29 April, în comuna Pestișul mare, — unde au început să pătrundă sectele zise religioase.

Participă mai mulți preoți din protopopiat împreună cu administratorul protopopesc, „ostașii" din comunele apropiate,

Organizați Oastea Domnului

ani și 35.733 sau 6% copii morți între 5 și 20 ani.

Prin urmare, *în primul an al vieții mor mai mulți copii de cât în tot restul timpului dintre 1 și 20 ani.* Mortalitatea aceasta grozavă, a primului an, are loc mai ales în *prima lună* și cu deosebire în *prima săptămână* după naștere. Ea e mai ridicată la țară, în mediul rural, în familiile sărace și inculte și mai ales la copii *nelegitimi*, care dau un procent de morți *dublu* și chiar *triplu*.

Statistica altor state, ca *Franța*, unde mortalitatea infantilă de 18% s'a coborât la 9%. *Anglia*, dela 16% acum 40 ani, la 6% astăzi, *Olanda* 6%, arată că în țara noastră, cu procentul mortalității infantile de 33%, adică o treime din mortalitatea generală, — *mor de 4—5 ori mai mulți copii de cât ar trebui să moară.*

Din 600.000 de copii, care se nasc anual la noi în țară, se prăpădesc 380.000, deci aproape două treimi, până la vârsta de 20 ani. Dacă măsurile de igienă și de protecție, astăzi cunoscute și experimentate, s'ar aplică și la noi așa cum trebue, cel puțin 200.000 de copii s'ar putea păstra în viață în fiecare an.

Această înspăimântătoare și îngrijitoare mortalitate, care se menține aceeași de 20 ani pentru mediul rural, ne dă *tristul privilegiu de a fi în fruntea țărilor europene și dovedește că în nici o altă țară nu s'a făcut atât de puțin ca la noi în ceeeace privește sănătatea publică.* (Slobozianu).

și acum, poate doriți să cunoașteți, cât de puțin cauzele acestor pierderi dureroase de energii intrate în viață, căci, după cum cred că ați observat, n'am mai pomenit nimic de *mortinatalitate*, adecă de copii născuți morți, cari și ei ating un procent de 2% din născuții vii, la țară, și 4—5% la orașe; nici de cei omorâți în timpul vieții lor intra-uterien prin *avorturi*, care nu se pot socoti.

O bună parte din nouii născuți vin pe lume *prematuri și debili*, adecă cântărind mai puțin de 3000 grame. Proporția lor e de 34·46% de nașteri (Slobozianu) cifră snperioară tuturor celorlalte țări europene. Fenomenul se datorește *surmenajului* mamei în timpul sarcinei, *proastei alimentații*, precum și diferitelor ei *boale și infecțiuni*. Se știe că, la țară, mai ales, săteanca gravidă muncește din greu până la naștere.

Ignoranța și lipsa de asistență mediacă fac și mai periculoase *condițiunile nașterti*. La țară se practică multe obiceiuri și superstiții dăunătoare sănătății mamei și copilului. Cele mai multe gravide nasc pe jos, pe paie sau fân și mai rar în pat, în condiții de murdărie care explică îndeajuns desele infecțiuni ce omoară atât copilul prin *tetanos* — popular *fălcariță* — cât și pe mamă prin *febră puerperală*.

Asistența medicală la țară, în asemenea împrejurări, este inexistentă. Ea se execută de *moașe*, care, și ele, nu sânt suficiente la sate, căci, pentru un număr de 2749 de moașe diplomate la orașe, la țară nu există decât 1397, ceeace dă proporția de o *moașă la 6 comune rurale*. Cu acest număr insuficient s'a calculat că mai mult de jumătate din femeile gravide dela țară rămân fără asistență sau pe seama moașelor empirice.

Chiar dacă scapă dela facere, iese din lehuzie atât de debilitată și începe munca atât de repede, încât femeia dela sate ajunge să îmbătrânească înainte de vreme și să dea un mare procent de mortalitate prin tuberculoză.

Alimentația sugarilor lasă foarte mult de dorit, mai ales la țară, unde mama, obligată de cele mai multe ori să lucreze la munca câmpului, ori lasă pe noul născut acasă, în îngrijirea altui copil mai mărișor, ori îl iea cu dânsa la câmp, unde, abandonat într'o copae, îi minte foamea cu o bucată de pâne ori de mămăligă, sau îi dă să sugă o cârpă în care e lagată o bucățică de zahăr.

Mulți dau copilului, din primele luni, să mănânce ca și adultul, ba chiar îi dau și *vin* și *țuică*, având convingerea că-l întăresc.

Cu o astfel de alimentație, nu e deci de mirare că *infecțiunile gastro-intestinale* seceră atâtea vieți în prima lună și 'n prima copilărie.

La ele se mai adaugă *boalele aparatului respirator*, în special bronchopneumonia, încât acestea două categorii de boale și cu celelalte două: *debilitatea congenitală* și *infecțiunile*, în care intră și tuberculoza, constituesc cele *4 mari cauze ale mortalității copiilor din prima vârstă*.

Cea de a doua copilărie, dela un an până la 5 ani precum și vârsta școlară, sânt sub stăpânirea *boalelor infecțioase acute:* pojarul, scarlatina, tusea convulsivă, difteria, dizenteria etc., cari, de asemenea, seceră cu nemiluita viețile copilașilor, mai ales dela țară, lipsiți cu totul de igienă și de supraveghere.

Pe lângă organizația statelor apusene care au creat, la sate și mai ales în orășelele industriale, fel de fel de opere și instituții ca: goutte de lait, creșe, puponiere etc. unde copii de orice vârstă și de orice categorie socială, sânt supraveghiați, consultați, sau chiar primiți și îngrijiți igienic în timpul cât mama lor lucrează în fabrici sau la câmp, realizările din câteva orașe din țara noastră, unde, de altfel priceperea, bunăvoința și devotamentul nu

şi membrii din partea FOR-ului despărţământul Hunedoara.

Păr. administrator, N. Suciu, înconjurat de preoţi, săvârşeşte într'o atmosferă de evlavie, serviciul divin, terminat într'o frumoasă predică.

După aceasta întreg poporul participă la procesiunea la grâne; aici se face sfinţirea apei, şi cuvintează poporului Pr. Gh. Tarcea.

La ora 3 d. a., în curtea şcoalei primare, urmează o nouă întrunire a poporului, care ascultă cu luare aminte programul, susţinut de FOR, şi de Ostaşii Domnului.

Dl Dr. Gh. Dubleş deschide şedinţa printr'o simţită cuvântare; o fetiţă ostaşă recitează versuri religioase; subsemnatul, profesor de religie, a vorbit despre: „Ortodoxie şi conştiinţă naţională". Şi alţii.

A fost o zi de rară şi instructivă sărbătoare pentru comuna întreagă.

N. Florea.

Pagina pastorală

Taina mântuirii

Bucuria de-a ierta a lui Dumnezeu

„Mai mare bucurie va fi în cer pentru un păcătos, care se pocăieşte, decât pentru 99 de drepţi cărora nu le trebuieşte pocăinţă". [Luca 15, 7].

Una din marile bucurii ale cerescului nostru Părinte, este aceea de-a primi în braţele sale pe fiii săi, ce-au rătăcit în păcat şi de-a le dărui iertare. Capitolul al 15-lea din sf. evanghelist Luca ne descopere cu prisosinţă milostivirea lui Dumnezeu şi grija cea mare pe care-o poartă celor păcătoşi. In Isus Hristos, dulcele nostru Mântuitor, Dumnezeu nu ne părăseşte nici-o clipă şi aşteaptă cu multă îndurare întoarcerea şi îndreptarea noastră: Bucuria cea mare care se revarsă din inima Tatălui de sus, atunci când unul din fiii săi, plini de pocăinţă se întoarce şi se predă lui, cine o va povesti? „Mai mare bucurie se face în cer pentru un păcătos care se pocăeşte, decât pentru 99 de drepţi, cari nu au nevoie de pocăinţă".

Fratele meu! Evanghelia Domnului şi Dumnezeului şi Mântuitorului nostru Isus Hristos, ne înfăţişează de multe ori lucruri, înaintea cărora stăm şi nu le putem pricepe. Ajunge să examinăm mai deaproape acest verset şi ne vom da seama îndată că lucru mare şi înfricoşat cuprinde; care dintre oameni ar îndrăzni să spună aşa ceva şi cine dintre muritori se simte îndemnat să creadă asemenea cuvinte?

Şi totuşi le-a spus Acela, care singur a fost în stare să pătrundă o asemenea taină, o asemenea adâncime în faţa căreia mintea omenească rămâne fără de răspuns. Iar noi o credem pentru Fiul, care a fost părtaş şi unealtă la atâta îndurare, pentru Mântuitorul care vorbind în pildele sale despre ea ni-a răpit şi ne răpeşte mereu inimile.

„Aşa a iubit Dumnezeu lumea că pe unul născut Fiul său l-a dat, ca tot cel ce crede întru el, să nu piară, ci să aibă viaţă veşnică" [Ioan 3, 16].

„Intru aceasta este dragostea lui Dumnezeu, nu că noi am iubit pe Dumnezeu, ci căci el ne-a iubit pe noi şi a trimis pe Fiul său, curăţire pentru păcatele noastre" [1 Ioan 4, 10].

Plin de dragoste, făcător de bine şi vestitor al îndurării, se putea oare ca să nu fie înconjurat de păcătoşi, ca vameşii să nu se apropie de el? — *Pe toţi îi primia cu bunătate şi-i îndemna să se întoarcă la Dumnezeu:* Pocăiţi-vă şi credeţi în evanghelie [Marcu, 1, 15], căci eu am venit să chem la pocăinţă pe cei păcătoşi [Matei 9, 13].

Dar Mântuitorul mergea şi mai departe, intra în casele vameşilor şi ale păcătoşilor, mânca cu ei, mergea până acolo, încât mulţi clătinau cu capetele şi se întrebau: ce fel de prooroc poate fi acesta? Fariseii şi cărturarii, cu deosebire, se arătau foarte miraţi şi se zminteau.

Dar Isus, se fereşte de-a intra cu ei în dispută, căci pornind dela punctul lor de înţelegere, nu ar fi avut El ultimul cuvânt; ci a gândit că este mai bine să-le îndrepteze privirile la felul de gândire al Lui, pentru a-i învăţa atât pe farisei şi cărturari, dar mai ales pe acei *păcătoşi despreţuiţi,* ce se petrece în cer printre îngeri şi până în inima Tatălui de sus, când un păcătos perdut se reîntoarce la Dumnezeu; cum este primit cu dragoste, cum este aşezat la loc de cinste şi cum Tatăl primindu-l în braţele sale, îl sărută cu dragoste şi plin de fericire îi spune: fiul meu.

Cele trei parabole cuprinse în capitolul 15 al sf. ev. Luca, vor face să înţeleagă acest lucru *până şi cele mai învârtoşate inimi.*

Dumnezeu, Creatorul tuturor lucrurilor şi Tatăl nostru, veghează de sus din ceriuri asupra lucrurilor mâinilor Sale. — Ce se va petrece oare în inima Lui, când vede că una din făpturile sale mici se îndepărtează dela El şi îndrăzneşte a-i aduce ocară. *Sufere fără îndoială, şi nu se gândeşte decât să întoarcă pe cel rătăcit.* Este ca omul care având 100 oi, din care dacă una se perde, le lasă pe cele 99 şi se duce să caute pe cea rătăcită, şi când o află, o ridică pe umerii săi, cum ridică un miel mic, căci e obosită şi el este plin de bucurie, apoi întorcându-se vrea ca şi prietinii lui să ia parte la această bucurie. Dacă aşa este la oameni, Mântuitorul zice — şi este greu de gândit cu mintea noastră, — „în ceriuri se face mai mare bucurie de un păcătos care se căieşte, decât de 99 de drepţi, cari n'au nevoie de pocăinţă".

Deşi mintea omenească nu poate pătrunde o astfel de lucrare plină de dragoste a lui Dumnezeu, lucrurile stau întocmai aşa. Pildă avem în istoria vameşului şi a fariseului Luca 18$_{9-14}$. Acolo se vede lămurit, dreptul lipsit de pocăinţă şi păcătosul, care se roagă smerit pentru păcatele sale: „Dumnezeule, milostiv, fii mie păcătosului"; ochii la cer nu'ndrăznea să şi-i ridice şi plin de părere de rău îşi bătea pieptul.

Fariseul de altă parte, striga în mijlocul bisericii, că el nu este ca ceialalţi oameni: hrăpăreţ, nedrept, desfrânat şi altele; el dă zeciuială, posteşte de 2 ori pe săptămână şi aşa mai departe. *Cu alte cuvinte, fariseul se socotea drept pe sine, iar dreptul, de pocăinţă nu are lipsă.*

Omeneşte judecând, şi pare că te'nfrăţeşti mai curând cu celce se pocăeşte, *cu atât mai vârtos ceriurile, se bucură mai mult de-un singur păcătos ce se pocăeşte decât de 99 de drepţi care n'au nevoie de pocăinţă.*

Pr. Gh. Secaş.

---

lipsesc, sânt abia slabe începuturi, datorite mai multe iniţiativei particulare, dar lipsite de susţinerea oficială.

La ţară opera este inexistentă.

In general, *la noi familia nu este protejată.* Familiile cu copii numeroşi, care în străinătate primesc dela stat *premii, pensiuni* şi alte *avantagii,* la noi nu sânt ajutate şi nici încurajate: se acordă, ce e drept aproape în deriziune, la funcţionari, un spor de salariu de câte 100 de lei de copil, dar numai pentru maximum *doi* copii.

Cu toată această mortalitate, populaţia ţării româneşti prezintă încă un *excedent natural,* cam de 14·5 la mia de locuitori, datorit mai ales populaţiunii rurale.

Acest fapt o clasează a 4-a sau a 5-a dintre ţările europene.

Se pune întrebarea firească: „Cum este posibil ca un popor, care are mortalitatea cea mai mare dintre toate ţările europene şi trăeşte în condiţiunile de igienă cele mai înapoiate, să fie totuşi capabil de o natalitate atât de puternică, încât să ofere un excedent apreciabil de populaţie.

Răspunsul la această întrebare îl dau constatările făcute asupra rassei şi constituţiei fizice a poporului român.

Sanatorul dela Schitul Păltiniş

In munţi Răşinarului, în mijlocul codrului de brad, la 1400 m. altitudine, la 30 Km. depărtare de Sibiu şi 19 Km. depărtare de cel mai apropiat sat, se află acest sanator, departe de sgomotul satelor şi oraşelor şi înconjurat de pace. In apropierea lui o bisericuţă frumoasă din lemn, unde oaspeţii se pot închina zilnic Mântuitorului. Dela sanator în toate părţile pornesc poteci îngrijite. Oaspeţilor le stau la dispoziţie diferite distracţii, ca tenis, popice, radio, pian etc. Baie de putină şi acid carbonic.

Natura prin poziţiile ei variate şi pitoreşti îţi înalţă sufletul, iar aerul curat, bogat în ozon, îţi întăreşte plămânii.

In zilele călduroase de vară e cel mai plăcut loc climateric din ţară, având întocmiri cu totul confortabile. Distanţa dela Sibiu la sanator se face cu cursa de automobil zilnic pe un drum bine îngrijit. Sezonul se începe la 1 Iunie.

Prospecte şi informaţiuni cereţi dela Consiliul arhiepiscopiei ortodoxe române din Sibiu.

INFORMAŢIUNI

Pentru Internatul arhidiecezan. Cu ocaziunea sesiunii Adunării eparhiale din anul acesta, dl deputat *Ioan Gigurtu,* directorul societăţii „Mica" din Brad, a binevoit a dona diurnele sale în sumă de 720 Lei pe seama Internatului arhidiecezan. I-se exprimă mulţumită.

Oficiul de cassă consistorial.

Sfinţire de steag. Cu prilejul deschiderii adunării eparhiale societatea studenţilor în teologie dela Academia „Andreiană" Sibiu şi-a sfinţit steagul. Slujba sfinţirii a fost oficiată de către I. P. S. Sa Mitropolit Nicolae. O frumoasă evanghelie a fost pictată pe firele de mătasă ale tricolorului românesc. El este frumoasa întruchipare a legăturii strânse care a existat totdeauna între poporul nostru şi cartea sfântă. Simbolul lui va fi, şi pentru generaţiile viitoare, îndemnul la iubirea de Dumnezeu şi iubirea de neam.

Se deschide, şi în anul acesta, *Săptămâna cărţii,* când, începând din 12 Mai şi până la 19 Mai, se vor putea procura cărţi bune cu preţuri reduse. Atragem atenţiunea cetitorilor asupra publicaţiilor oferite de *Librăria Arhidiecezană, Sibiu,* unde se pot găsi cărţi de valoare, cu preţ ieftin, vrednice de cetit.

Din Băţanii mari, protopopiatul Sf. Gheorghe, ni se scrie, că în 6 l. c. Duminecă, după sfânta liturghie cu predică ascultată de numeroşi credincioşi, s'a ţinut d. a. în sala şcoalei de copii mici o întrunire a poporului din comună, în care Pr. I. Garcea a vorbit despre cresterea tinerimii în spirit ortodox şi naţional, ear Pr. I. Bunuş despre criza morală. S'au executat apoi, din partea întregii asistenţe, cântări religioase, sub conducerea învăţătorului pensionat Ciucan. Incheerea a făcut-o Pr. N. Belea mulţumind celor de faţă pentru dragostea arătată către cele sfinte. A vorbit şi primarul comunei, rugând preoţimea să continue şi de aici încolo cu toată râvna opera de zidire sufletească în această parte a ţării noastre.

Biroul Asociaţiei pensionarilor civili din oraşul şi judeţul Sibiu s'a mutat din palatul prefecturii, in strada Regele Carol II [fosta stradă a Pintenului] Nr. 26, unde se ţin orele de birou în fiecare Luni, Joi şi Sâmbătă [afară de sărbători] dela ora 4—6 după ameazi.

Concurs. Pentru catedra de *Apologetică-Dogmatică,* la academia de teologie ortodoxă română din Oradea, devenită vacantă prin alegerea profesorului Dr. Vasile Lăzărescu de episcop la Caransebeş, s'a publicat concurs cu termen până la data de 15 Iunie 1934. Reflectanţii la acest post îşi vor înainta cererile, adresate către P. Sf. Episcop, până la 15 Iunie.

ŞTIRI LOCALE

Predică în catedrala din Sibiu. Duminecă, în 13 Mai 1934, va predica părintele *Gh. Secaş.*

Ziua Mamei. Duminecă, în 13 Mai 1934, ora 11 înainte de ameazi, se va sărbători, în sala mare judeţeană, *Ziua Mamei* printr'un festival, cu frumos program, organizat de Societatea naţională a femeilor ortodoxe române, secţia Sibiu. Intrarea liberă.

Nr. 152/1934. [26] 2—3

Concurs

Se publică concurs pentru întregirea parohiei vacante de clasa III-a **Cerişor,** din protopopiatul Hunedoarei, cu termen de 30 zile dela prima publicare în Telegraful Român,

Beneficiile împreunate cu acest post sânt:

1. Casă parohială corăspunzătoare.
2. Sesiune parohială: 31 jug. 65 st. [jumătate productiv].
3. Câte una măsură ovăs dela fiecare familie.
4. Stola obişnuită în parohie.
5. Salarul dela stat.

Cererile de concurs se vor înainta oficiului protopopesc ortodox român al Hunedoarei, în termenul indicat.

Candidaţii vor anexa la cererile de concurs şi concesiune dela Prea Ven. Cons. Arhiep., că pot candida la această parohie.

Candidaţii se vor prezenta, cu încuviinţarea prealabilă a oficiului propopesc, în vreo Duminecă sau sărbătoare la biserică, spre a fi cunoscuţi de către parohieni.

Hunedoara, 15 April 1934.

Oficiul protopopesc ortodox român al Hunedoarei în înţelegere cu consiliul parohial.

Pr. **Nicolae Suciu**
adm. protopopesc

Nr. 100—1934 [24] 3—3

Concurs din oficiu

Pentru parohia vacantă de clasa III-a **Visca,** din protopopiatul Ilia, se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în Telegraful Român.

Venitele împreunate cu acest post:

Salar dela stat, stola obişnuită în tract, 20 litri cereale dela circa 200 familii, sesiune parohială fânaţ pentru circa 8—10 cară de fân.

Cererile de concurs se vor înainta acestui of. protopopesc, împreună cu autorizaţia P. V. Consiliu Arhiepiscopesc de a putea candida, în termin, iar concurenţii cu prealabila încunoştiinţare a of. protopopesc se pot prezenta în parohie pentru a face cunoştinţă cu parohienii.

Ilia, la 24 Martie 1934.

Of. protopopesc ortodox român Ilia.

Iuliu Josan
protopop.

BAIA POPORALA — SIBIU,
Strada Şaguna Nr. 4. Ordinea băilor:

Baie de familie: Luni: închis, Marţi Mercuri, Joi, Vineri şi Sâmbătă: dela 8 până la 7$^1/_2$ ore seara. Duminecă: dela 7—12 ore a. m.

Pentru bărbaţi: Băi de abur şi de aier cald. Luni: închis, Marţi (preţuri urcate) şi Mercuri: dela 1$^1/_2$—7$^1/_2$ ore seara, Joi şi Vineri: închis. Sâmbătă: dela 8—12 ore a. m., dela 1$^1/_2$—5 p. m., dela 5—7$^1/_2$ ore seara (preţuri reduse), Dumineca: dela 7—12 ore a. m.

Pentru femei: Băi de abur şi de aier cald. Luni, Marţi şi Miercuri: închis, Joi: dela 1$^1/_2$—7$^1/_2$ ore seara (preţuri urcate), Vineri: dela 1$^1/_2$—5 ore p. m., dela 5—7$^1/_2$ ore seara (preţuri reduse), Sâmbătă şi Duminecă: închis.

Băi de putină şi băi de cură: Luni: închis, Marţi, Mercuri, Joi, Vineri şi Sâmbătă: dela 8—12 ore a. m. şi dela 1$^1/_2$—7$^1/_2$ ore seara, Duminecă: dela 7—12 ore a. m.

In zilele de sărbătoare are valoare ordinea de Duminecă.

Redactor responsabil: Pr. Dr. D. Stăniloae. Editura şi tiparul Tipografiei arhidiecezane.

Anul LXXXII Sibiu, 20 Mai 1934 Nr. 21

BIBLIOTECA a „A... SIBIIU

Telegraful Roman

Organ național-bisericesc. — Intemeiat în 1853 de Mitropolitul Andreiu Șaguna
APARE SĂPTĂMÂNAL

Criză și disciplinare

I

(=) Lumea și oamenii de pretutindeni, pătimesc, de câțiva ani, conform unanimelor constatări, în criză materială și în criză morală, — după cum au pătimit înaintașii, altor vremuri, trăite după un războiu mai lung sau mai puțin lung, care totdeauna a pricinuit lâncezirea energiilor sufletești ale unui neam smuls din întocmirile normale ale vieții.

Violența, cruzimea, setea cumplită a spectacolelor și a banului ce-l reclamă luxul și poftele neînfrânate, au luat locul însușirilor de milă, blândețe, cumpăt și bunătate, prin care eram obișnuiți să caracterizăm îndeosebi felul de a fi al sufletelor românești.

Am înregistrat, în ultimul timp, cu ornamente de amănunte, făptuiri din cale afară dureroase, când unul din sfetnicii tronului fu răpus de tineri cari se socoteau «pionieri» al unui nou crez mântuitor de țară; când alți 13, tot «pionieri», mai în vârstă și mai ambițioși, urziră planul unui mare complot, ca prin mijloace nelegiuite să ajungă la cârma țării și să «pună la cale» soartea neamului «nenorocit».

Pe urmele de ființe rătăcite, împrejmuiți de atmosfera crizei sufletești, eată că porniră și câțiva școlari, din familii bine situate, dar certați de mult cu morala, să extermine un advocat pentru a-l jăfui, — fiindcă tinerii aceia nu aveau fonduri pentru petrecerile, greu de mărturisit, la care se dedaseră. In curând mai sânt descoperiți alți tineri, aproape copii, seduși și gata de atac asupra bunului străin.

Simptomele singuratice, de moravuri otrăvite, au dat firește material de meditat organelor însărcinate cu răspundere pentru mersul societății în țara noastră.

S'au și luat, fără întârziere, unele măsuri în ceeace privește învățământul public, pentru înlăturarea părții putrede din organismul școlar, și asigurarea desvoltării normale a părților sănătoase din acest organism.

Circulare ministeriale, pentru disciplinarea elevilor cu pedeapsa de «imediată eliminare din școală», s'au trimis și se trimit *tuturor* directorilor de școale secundare, pentru «strictă îndeplinire» a măsurilor, aduse și la cunoștința părinților convocați în adunări.

Măsurile de îndreptare, și orce mijloace preventive, luate de forurile în drept, nu pot decât să fie primite cu supunere și mulțumire de toți ceice ne interesăm de disciplinarea tinerimii și de educația ei cât mai perfectă.

Nu avem de gând să discutăm, la acest loc, ordinele date până acum, — observăm totuși că se face și exagerare, când din cazuri ivite în unul sau două centre mai mari și cu moravuri necunoscute în provincie, se aduce învinovățire generală, asupra tinerimii din toate școalele țării.

Asemenea generalizare excesivă mai mult va strica, decât va ajuta educației, — aceasta e indiscutabil.

Credem prin urmare, că s'ar proceda mai nimerit și mai cu succes, când măsurile de îndreptare s'ar stabilì în armonie cu situațiile triste care sânt pur *locale*, departe de-a fi comune deosebitelor categorii de școlari din toată România Mare. Așa înțelegem disciplinarea școlară.

Quid deceat, quid non. Indreptăm ce e rău, dar păstrăm și apărăm ce e bun.

II

Problema educației tineretului este, de altă parte, cu mult mai largă și mai urgentă, decât să ne putem oprì la măsuri și dispoziții de disciplinare a vieții *dela periferie* a învățământului.

Școala românească, prin reprezentanții săi autorizați, este datoare să realiseze o pregătire sufletească, dând tinerimii îndreptarul sigur și neînșelător, după care să se conducă în clipele de cumpănă ale vieții.

Acest îndreptar lipsește în diferitele sisteme de morală filosofică, cum este pozitivismul, utilitarismul, scepticismul și celelalte abateri dela concepția de viață ce trebue sădită în mintea tineretului Indreptarul necesar îl dă spiritualismul creștin. De aceea educația trebue să se întemeeze pe *morala religioasă creștină.* Când duhul credinții în Dumnezeu, al răspunderii în fața Lui, al frățeștei iubiri de oameni, al jertfelniciei creștine au prins rădăcini în sufletele tinerești, ele vor fi înzestrate cu forțe hotărâtoare în viața și în activitatea ce le așteaptă; vor avea, în fața ispitirilor, totdeauna ceva *lăuntric*, care controlează și povățuește din convingere acțiunile lor; nu vor trăì mai mult în afară și în deosebi pentru sine, pur materialicește, — ci se vor orienta după duhul deșteptat la conștiința menirii omului în viața de acum și în cea viitoare.

Fără o îndrumare *internă*, de acest fel, tineretul nostru, văduvit de ideal și de avânt, și cu totul desorientat în fața problemelor ce întâmpină, va continua traiul materialist, nepăsător, sceptic al curentelor ce ne bântue nestingherite și uneori chiar patronate de vrăjmașii credinței.

In astfel de împrejurări, biserica, prin slujitorii săi, îș împlinește obligația misionară de a stăruì tot mai mult ca educația religioasă în învățământ *să ocupe un loc de prima importanță*, — așa cum de alt fel o cer și unii celebri profesori *mireni*, dela noi și din străinătate, cu multă experiență în materie de pedagogie.

Prin educația religioasă, o mărturisesc ei, școala creștină ne dă caractere creștine.

Solemnitatea reînmormântării osemintelor lui Constantin Brâncoveanu

In ziua sfinților împărați Constantin și Elena (21 Mai c.) odată cu solemnitatea reînmormântării osemintelor voevodului martir Constantin Basarab Brâncoveanu, la biserica Sf. Gheorghe din București, se face și comemorarea a 220 de ani dela moartea mucenicească a domnitorului răpus pentru nelepădare de credința sa creștină.

In toate bisericile din Mitropolia noastră se vor ține slujbe întru pomenirea Voevodului Constantin Brâncoveanu, însoțite de cuvântări despre tăria în dreapta credință și despre faptele creștinești ale Voevodului martir.

Pomenirea eroilor, — *în ziua Înălțării Domnului, Joi în 17 l. c., — a fost, ca în anii precedenți, una dintre cele mai pioase sărbători.*

Intru veșnică amintire, și pentruca jertfa lor să fie îndemn neîncetat celor rămași să păstreze neatins prețul jertfirii sutelor de mii de tinere vieți, comitetul societății Cultul Eroilor a organizat anuala cinstire a memoriei lor. Programul a cuprins două părți: Inainte de amează, după sfintele slujbe din biserici, au urmat impresionante procesiuni religioase, ear după amează s'au desfășurat festivități culturale cu programe special întocmite.

*

Al treilea congres, *organizat de Oastea Domnului, se va întrunì la Sibiu în ziua Pogorârii Duhului Sfânt din anul acesta, ca o nouă și preafrumoasă manifestație religioasă și ca o înoire sufletească săvârșită prin puterea spirituală a bisericii ortodoxe. Oastea Domnului cheamă la marea adunare de înfrățire, în ziua praznicului Cincizecimii, pe toți vrednicii ostași ai Domnului din întinsul țării noastre iubite.*

* FOIȘOARA *

Igiena socială în România

(3) de prof. **Dr. C. Mihăilescu**

Neamul nostru se trage din poporul trac, de origină *arică*, despre care istoricii spun că era de o vitalitate extraordinară, dând cei mai vrednici și mai rezistenți luptători. Pe această bază etnică s'au altoit elementele romane și, din încrucișarea acestor 2 neamuri, printr'un proces istoric de mai multe secole, s'a născut poporul român.

Eugen Pittard, în lucrarea sa: „*Les races et l'histoire*", afirmă originea dacogetică a poporului român, iar istoricul *Albert Wirth* afirmă că românii ar fi rassa cea mai tenace de pe fața pământului: «*Die Rumänen sind die zäheste Rasse der Erde*», zice el textual.

Cercetări făcute de antropologi, prin metode biometrice, au dovedit (Mănuilă și Popovici) că *rassa aceasta resistentă s'a conservat pură mai ales în satele de munte.* Caracteristica ei este *prolificitatea și longevitatea.*

Această *admirabilă constituție etnică*, a românilor, la care s'a adăugat și *factorul moral-religios*, explică fenomenul, altfel greu de înțeles, cum a fost posibil ca un popor să reziste, să se refacă și să se desvolte în urma atâtor invazii barbare, a atâtor dominațiuni străine și a atâtor suferințe, dând încă și astăzi un excedent de populație, cu toate condițiunile înapoiate de igienă în care trăește.

Vă închipuiți ce expansiune ar fi luat acest popor, dacă măcar dela epoca liniștirii lui, dela independență, ar fi avut organizația sanitară a țărilor apusene. Pe măsura închegării mai temeinice a satelor, târgurilor și orașelor, aglomerațiile din ce în ce mai mari necesitau aplicarea de măsuri igienice și o organizație sanitară bine întocmită, de care viața patriarhală de până acum se putuse dispensa mai cu ușurință, fără ca sănătatea populațiunii să se resimtă.

Dar, orce progres, mai ales când este imitat și nu se îndeplinește normal și uniform în toate direcțiile vieții unui stat, are ca rever al medaliei și desavantagii.

Rămăsesem prea mult în urma statelor civilizate mai ales ca instrucțiune și desvoltare tehnică, științifică. Prea multe erau de făcut, și din aceste multe, problema sănătății publice, care trebuia să fie cea dintâi în preocupările ori cărui om de stat și primul punct din programul ori cărui partid politic, din nenorocire a fost lăsată cea din urmă.

Așa se face că astăzi, realitatea cifrelor statistice ne aduce la lumină tristul adevăr, că *sântem cea din urmă țară europeană din punctul de vedere al igienei sociale.*

Lustrul subțire dela orașe, aparent prin clădirile mai somptuoase, dar insuficient ca să ascundă murdăria generală, alternanța dintre praf și noroi și endemia boalelor venero-infecto-contagioase, n'a făcut decât să reliefeze mai mult *demarcația* netă dintre orașe și sate. Pentru acestea din urmă nu s'a făcut aproape nimic, fiind lăsate în *mizerie* și în *întunerec.*

Te lângă marea mortalitate a copiilor până la vârsta de 20 ani, populația trecută de această vârstă, tocmai în epoca în care ajunge să producă, să dea cel mai mare randament economic, intelectual, politic, național etc., este bântuită de o serie de boale sociale, care rod la temelia rassei și amenință, prin transmiterea lor asupra descendenților, cu slăbirea și degenerarea ei.

Cele mai importante din aceste boale, zise și plăgi sociale, sânt: tuberculoza, sifilisul, pelagra, paludismul și alcoolismul.

Tuberculoza

După statistici autorizate și recente,[1] în țară la noi sânt anual cam 50.000 de morți de tuberculoză. Cum numărul bolnavilor este, în general, de 4—5 ori mai mare decât al morților, rezultă că avem cel puțin 200.000 de tuberculoși, cu leziuni, în cea mai mare parte deschise, care circulă pretutindeni răspândind boala și moartea în jurul lor.

Flagelul se întinde catastrofal în țara noastră și, spre deosebire de ceeace se petrece în majoritatea celorlalte țări, prezintă o tendință de creștere și de agravare în mediul rural, mai mult decât în orașele mici, și în acestea mai mult decât în orașele capitale.

Mortalitatea generală oficială la noi în țară este de 21 la 10.000 de locuitori.

[1] *Dr. Irimescu:* Tuberculoza în România. Raport prezentat primului congres de Tbc în 1931.
Dr. C. Banu: Igiena socială a Tuberculozei în România, 1933.

Probleme, fapte, comentarii

Doi eroi *ai scrisului şi gândirii româneşti, dnii Nichifor Crainic şi Dragoş Protopopescu, au fost sărbătoriţi, în 8 l. c., în capitală, de către profesorii facultăţii de teologie, scriitori, prieteni şi ziarişti. In cuvântări, cu mult miez, rostite de profesori teologi şi de dnii O. Goga, I. Petrovici, I. Moţa, T. Vlădescu ş. a., s'a vorbit de suferinţele îndurate de cei doi slujitori ai unui ideal; s'a glăsuit, aşa cum trebue, despre meritele şi calităţile lor de ziarişti distinşi, scriitori şi dascăli, şi s'a exprimat în sfârşit dorinţa ca sărbătoriţii de astăzi să poată continua a duce la izbândă idealul de a făuri România de mâne. La mişcătoarea manifestaţie, sărbătoriţii au răspuns în cuvântări emoţionante, inspirate de ideile de dreptate, de românism şi de creştinism, înscrise în programul de muncă al Calendarului, — a cărui reapariţie o cer miile de cetitori. (Despre sărbătorirea dela 8 Mai, raportăm mai pe larg la alt loc al foii).*

*

Comemorare. — *In ziua de Sf. Constantin şi Elena, Luni la 21 Mai 1934, se va face, în numeroase locatităţi din ţară, câte-o serbare comemorativă omagială pentru fostul profesor, luptător, bărbat de stat şi om al bisericii noastre,* **Vasile Goldiş.**

Memoria lui va fi preaslăvită prin parastase, conferenţe potrivite, cântări patriotice, cetirea declaraţiei de alipire la patria mamă şi compusă de regretatul dispărut ş. a.

Preoţimea noastră va da tot sprijinul pentru buna reuşită a comemorării marelui patriot.

*

Conferenţa dlui profesor I. Lupaş la Berlin. — Universitatea berlineză a organizat o serie de conferenţe, sub conducerea profesorului Gamillscheg, despre România. In această serie a vorbit, în 11 Mai a. c., dl profesor I. Lupaş despre: originea şi desvoltarea minorităţilor confesionale în România. A asistat la conferenţă public distins german şi român, profesori şi studenţi, mulţumind cu vii aplauze conferenţiarului român, care într'o expunere strălucită a schiţat năzuinţele confesiunilor din ţara noastră de a pătrunde în poporul băştinaş ortodox român. Conferenţiarul terminând şi-a exprimat speranţa, că deosebirea confesională, rezultată dintr'un proces istoric secular, va putea contribui cu mijloace religioase şi morale la înfrăţirea popoarelor şi la întărirea păcii tuturora.

*

Ziua Mamei s'a sărbătorit în Sibiu prin matineul de Duminecă, din sala judeţeană, întocmit de secţia sibiană a societăţii naţionale a femeilor ortodoxe române.

Un scurt şi cuprinzător program a marcat însemnătatea zilei, care s'a serbat, anul acesta, a şaptea oară la noi.

Dna profesoară Z. Apostolescu a făcut, în cuvântarea sa, elogiul adevăratelor mame; o disertaţie, în acelaş subiect, rostită cu talent din partea unei eleve dela liceul de fete, câteva recitări ocazionale şi coruri executate de tinerimea şcolară dela liceul Domniţa Ileana şi dela şcoala noastră normală, — coruri conduse cu pricepere de profesoara L. Popovici şi profesorul Pr. N. Topolog, — toate au produs efectul dorit, propovăduind cu drag cultul iubirii de mamă, căreia i s'a adus, şi la această ocazie, prinos de gingaşă recunoştinţă. Serbarea, onorată cu prezenţa P. S. Sale Arhiereului vicar Vasile şi a altor fruntaşi sibieni, alături de numerosul public din toate păturile sociale, a fost o probă, că ziua închinată mamelor îşi are duioşia şi farmecul în inimile celor mici, ca şi în ale celor mari.

*

Aniversarea zilei istorice din 3/15 Mai 1848, pe Câmpia plină de soare a Libertăţii, de pe maluri târnăvene, au sărbătorit-o în anul acesta şcoalele noastre de pretutindeni cu profesorii lor adunaţi la Blaj.

Manifestaţiile tinerei generaţii de şcolari au fost în anul de faţă cu atât mai nimerite şi binefăcătoare, cu cât ele s'au petrecut în vremea demonstraţiilor de „revizionism" ale foştilor noştri asupritori. Din exemplul măreţ al trecutului tinerimea română are să se întărească neîntrerupt în iubirea de naţională libertate, în iubirea de neam şi credinţă.

*

Revenire la sinul bisericii. — **Când organele locale şi iniţiativa particulară îş împlinesc, cu pricepere şi râvnă, datoria creştinească şi patriotică, se pot înfăptui opere de seamă pe orce tărâm. Un caz mai nou:**

Câţiva bărbaţi de muncă neobosită, — din regiunea unde românii, în cursul anilor de asuprire maghiară şi-au uitat limba maternă, — sânt hotărâţi să desfăşoare tot mai intens străduinţele lor pentru recucerirea completă a românilor ortodocşi, astăzi secuizaţi.

In primăvara anului 1934 s'a putut înregistra o emoţionantă revenire la ortodoxie, când 12 familii — odată româneşti ortodoxe, dar mai târziu pierdute pentru românism, — şi-au manifestat voinţa de intrare din nou în legăturile sfintei noastre biserici.

Această revenire s'a făcut în comuna *Bătanii Mari*, care îş avea o biserică ortodoxă încă din anul 1900, clădită de braşovenii T. Mocanu, N. Eremias şi N. Suciu-Sibianu, ear astăzi îş are şi preot.

Ceice au contribuit în deosebi, pentru ca să se facă trecerea la ortodoxie a celor 12 familii, sânt dnii: prefectul jud. Treiscaune, Dr. V. Bidu, prof. Dr. Şt. Bogdan, Dr. M. Creţu, Dr. M. Suciu-Sibianu, şi prim-pretorul M. Cionca din Ocland. Cinste lor!

Bucuria românilor va fi şi mai mare, când pilda de sus va găsi cât mai numeroşi imitatori.

*

Serbare religioasă s'a ţinut în comuna Bahnea, protopopiatul Târnava, în ziua de 11 Mai 1934.

Făcându-se tot mai simţită, în partea locului, seceta, care în primăvara aceasta a dogorât nemiloasă câmpul veştejit, sămănând jale în rândurile sătenilor, „Oastea Domnului", în înţelegere cu parohul local, Ion Oprea, a luat iniţiativa de a se face o slujbă de ploaie în Bahnea, cu concursul cercului religios preoţesc Bahnea şi Laslăul-Mare.

In dimineaţa zilei „Oastea Domnului" locală a întâmpinat cetele de credincioşi veniţi din opt comune, în frunte cu grupurile orânduite ale „ostaşilor" din comunele Laslăul-Mare şi Suplac, ca să asculte sfintele rugăciuni.

Anunţându-se că se face şi sf. Maslu, au sosit şi mulţi bolnavi, căutând alinare.

La ora 10 mulţimea umplea grădina bisericii. „Oastea Domnului" locală, împreună cu fraţii şi surorile din comunele amintite, a executat cu evlavie cântări religioase. In curând îşi fac apariţia preoţii, primiţi într'o atmosferă de senină reculegere.

Serviciul divin s'a început în grădina bisericii, dar pornind ploaia, ca o binecuvântare cerească, slujba s'a continuat în biserică, unde s'a servit sf. Maslu pentru bolnavi, fiind miruiţi cu toţii. După sfinţirea apei, credincioşii au fost stropiţi cu aghiasmă.

A urmat predica, bine gândită şi frumos spusă, a părintelui Iuliu Moldovan, din Laslăul-Mare, ascultată cu interes şi evlavie de toţi cei de faţă. *Coresp.*

*

Profesorii de religie din toată ţara se întrunesc la mănăstirea Dealu în congres, care se ţine în zilele de 19, 20 şi 21 Iunie 1934. Direcţiunea liceului „N. Filipescu" dela această mănăstire a luat măsuri pentru găzduirea şi completa întreţinere a preoţilor profesori de religie. Adeziunile de participare la acest congres se înaintează către Consiliul central bisericesc, secţia culturală.

Subiectele tratate în congres vor fi următoarele:

1. Raportul religiei cu celelalte obiecte de învăţământ;
2. Psihologia în slujba învăţământului religios;
3. Metoda de predare a învăţământului religios şi directive practice pentru realizarea ei;
4. Programa învăţământului religios în şcoalele secundare de toate categoriile;
5. Două lecţii practice.

„F. O. R."

Din activitatea F. O. R.-ului, despărţământul Hunedoara

Frăţia Ortodoxă Română, despărţământul Hunedoara, sub preşedinţia dlui Dr. Gheorghe Dubleş, printre primele înfiinţate, desfăşoară o activitate binefăcătoare atât în oraşul Hunedoara, cât şi în comunele din protopopiat.

Indiferentismul religios al unor intelectuali, scepticismul altora, precum şi materialismul feroce sânt relele de care sufere societatea zi de zi.

Necesitatea înfiinţării unei societăţi, spre a seconda pe preoţi în misiunea lor, se simţea de mult. Aşa a luat fiinţă asociaţia „F. O. R."

Activitatea sa, desfăşurată de conducători conştienţi, e împreunată cu un început de trezire şi de orientare spre căile bisericii.

Pentru desfăşurarea unei activităţi stăruitoare, la propunerea dlui Dr. Gh. Dubleş, s'a stabilit elaborarea unui program de lucrare pe timp de un an. Incepând cu intrarea în postul mare al Paştilor, s'au ţinut conferinţe religioase în fiecare Miercuri şi Vinei seara după Denii. FOR-ul nostru a serbat „Duminecа Ortodoxiei", cu fast deosebit, prin conferinţa ocazională a dlui preşedinte, care a vorbit despre geneza F. O. R.-ului, şi în general despre idealismul activ al ortodoxiei.

A mai vorbit, despre ortodoxie, dl N. Florea, prof. de religie, relevând principiul de regenerare morală prin religia lui Hristos.

Intre conferinţe şi la sfârşitul lor, corul meseriaşilor sub conducerea tinărului Eugen Zurălău, student, cu multă dragoste faţă de biserică, execută câteva bucăţi religioase.

In cadrele FOR-ului au mai conferenţiat, cu râvnă şi succes, următorii domni membri ai comitetului: A. Constantinescu, dir. şcoalei primare, I. Brâncoveanu, preşedintele comisiei interimare, ing. O. Balente, N. Baciu, înv.-dir., Dr. T. Rimbaş, adv. şi N. Florea, prof.

Enoriaşii parohiei Hunedoara şi din parohiile prot. Hunedoara au primit cu însufleţire acest început de înviorare a vieţii religioase, înscriindu-se ca membri ai societăţii. Cei mulţi înainte!

Pr. **Nicolae Suciu,**
adm. protopopesc.

Organizaţi Oastea Domnului

In Bucureşti se ridică la 30 şi chiar la 50, iar într'unele sate din Putna trece de 70, depăşind prin acest coeficient mortalitatea localităţilor celor mai tuberculizate din lumea întreagă.

Ţări ca Belgia, Anglia, Germania, Olanda, Danemarca, Statele-Unite, au reuşit să scoboare acest procent la 9, la 8 şi chiar la 7 la 10.000.

Mersul tuberculozei în ţara noastră, urmărit de aproape în ultimii 10 ani, este influenţat puternic de factori sociali şi economici, ca: locuinţa, alimentaţia, situaţia financiară, profesia, munca femeilor şi adolescenţilor, viaţa în cazărmi, în închisori, etc.

Locuinţa întreţine, desvoaltă şi propagă tuberculoza prin construcţia ei, prin lipsa de lumină, prin cubajul insuficient şi prin suprapopulaţie.

După o statistică din 1929 (I. Glicsman) există în ţara noastră 772.594 case de zid, 189.881 de piatră, 1.002.556 de bârne, lipite cu pământ şi acopnrite cu paie sau cu stuf, precum şi *40.485 de bordeie*, locuinţe săpate aproape în întregime în pământ, fără aer, fără lumină, plină de fum şi de umezeală.

Aceste condiţiuni mizerabile ale locuinţelor din mediul rural care, odată infectate de tuberculoză devin ceeace se cheamă «*locuinţe focar*» contaminând încetul cu încetul şi celelalte locuinţe dinprejur, explică, în bună parte, întinderea boalei la sate.

La aceste condiţiuni se adaugă alte cauze, aşa zise *ftiziogene*, care sânt: *starea economică, sărăcia* şi consecinţa ei, *subalimentaţia* cantitativă şi calitativă, reprezentată prin tradiţionala şi proverbiala *mămăligă cu ceapă*, şi mergând adeseori mână 'n mână cu *alcoolismul*.

Toate aceste cauze măresc de 8—10-ori frecvenţa tuberculozei.

Vin apoi: surmenajul fizic, diferitele infecţiuni, viaţa în cazarmă şi mai ales în închisori unde mortalitatea e de 7—8-ori mai mare, contagiunea dela animalele tuberculoase, cari, toate acestea măresc numărul cazurilor noui de contagiune tuberculoasă sau desvoltă tuberculoza latentă contractată în copilărie.

In mediul rural se mai adaugă *lipsa* detestabilă, aproape completă, de *igienă personală* a ţăranului, *lipsa de asigurări, lipsa de spitale mici, insuficienţa numerică a medicilor, lipsa or cărui organ de ocrotire.*

Mortalitatea şi morbiditatea generală aşa de întinsă, tocmai în epoca de vârstă cea mai productivă a omului, pe lângă nenorocirile familiare, aduc pagube însemnate în economia statelor. S'a calculat, de pildă că, pe fiecare an, tuberculoza provoacă în Germania pierderi de 3 miliarde 700 milioane mărci aur, în Franţa de 16 miliarde de franci, iar în România de 16 miliarde de lei.

Pe de o parte sentimentul de umanitate faţă de suferinţele îndurate de bolnavi, pe de altă parte pagubele acestea aduse statului şi *micşorarea vitalităţii poporului*, au determinat ţările civilizate să întreprindă o luptă bine organizată de profilaxie în contra tuberculozei.

In România avem câteva sanatorii cu un total de 1600 paturi cu cele ale spitalelor, care pot primi cel mult 5000—6000 de tuberculoşi pe an. Repartizate la cei 50.000 de morţi revine 1 pat la 30 morţi — pe când în alte ţări proporţia este de 1/1.

O operă bună ce s'a început la noi, din îndemnul profesorului Cantacuzino, este vaccinarea antituberculoasă a copiilor nou născuţi ca vaccin B. C. G. — care s'a practicat până în prezent în 175.000 cazuri.

Restul din programul astăzi bine cunoscut al luptei contra tuberculozei este aproape inexistent, mai ales la ţară.

Sifilisul

Este o boală teribilă, care odată intrată în sânge, atinge toate organele; şi mai ales sistemul nervos. Atingerea măduvei dă *tabesul*, iar a creerului *paralizia generală* sau *nebunia*. Se transmite prin contagiune între soţi şi prin ereditate la copii, cari, atunci când reuşesc să vie pe lume, după o serie de avorturi, naşteri premature şi născuţi morţi, poartă în ei stigmatul boalei şi formează marea falangă a debililor, arieraţilor şi degeneraţilor, marea massă a inocenţilor, care ispăşesc, fără vină, greşelile părinţilor lor, devenind prada sigură a tuturor boalelor şi încheind foarte de timpuriu o viaţă plină de suferinţe.

In afară de cazurile — mai rare — de contaminare extra-genitală, această boală este în cea mai strânsă legătură cu *imoralitatea*, cu *desfrâul*. De aceea frecvenţa ei este mai mare la oraşe, unde acest desfrâu este nu numai *tolerat*, dar chiar *organizat de stat* şi, mai ales după războiu, a luat o proporţie îngrijitoare.

Dar, ceeace trebue să dea mai mult de gândit, este faptul că flagelul s'a răspândit foarte mult şi la ţară, unde înainte era mai multă moralitate.

Cercetările foarte amănunţite, făcute timp de 2 ani (1930 şi 1931) în mediul rural[2] cu privire la starea sanitară şi în special la plăgile sociale, arată pentru sifilis, în anul 1931, o morbiditate de 2·72% de locuitori, ceeace ar reprezenta peste 200.000 de bolnavi pentru întreaga populaţie adultă a ţării. Mortalitatea generală recunoscută este de 11.000 anual. Cu si-

[2] Prof. Slătineanu, ajutat de o pleiadă de tineri medici colaboratori.

Serbătorirea dlor Nichifor Crainic și Dragoș Protopopescu

O seamă de intelectuali, preoți, profesori, scriitori, ziariști, în frunte dl O. Goga, I. Petrovici, Pr. I. Mihălcescu, cu acelaș crez al ideii naționale și creștine, au ținut să sărbătorească în 8 Mai a. c. prin un banchet pe cei doi profesori, cari au suferit temniță pentru un ideal, pe care l-au profesat cu graiul și în scris. A fost o sărbătorire într'o atmosferă impresionantă de entuziasm și înfrățire, a celor dornici de o altă viață pe seama acestui neam. Deși la această serbătorire au luat parte atâția bărbați de seamă ai vieții noastre publice, totuși ziarele din capitală, din diferite considerațiuni de oportunism, au trecut cu tăcerea acest fapt. Numai gazeta „Națiunea" în numărul său dela 14 Mai a. c. publică un lung reportaj, cu discursurile ce s'au rostit cu acel prilej. Din cuvântările rostite se desprinde același idealism, aceeași concepție sănătoasă asupra ideii naționale bazată pe creștinismul ortodox, acea forță a refacerii întregii vieți sufletești a neamului nostru. N'a fost de fapt o serbătorire a celor doi profesori, ci a unei idei, a unui crez, pentru profesarea căruia au fost închiși. Această opresiune a gândirii a avut efect tocmai contrar, căci s'a ajuns la o trezire a conștiinței opiniei publice adormite spre un reacționarism activ al ideii naționale, care trebue să fie la temelia vieții noastre de stat.

Desprindem din vorbirile ținute mai multe constatări:

„Dl Nichifor Crainic — spune unul dintre oratori — în vremurile acestea de excesiv materialism s'a apucat să facă creștinism, — ceeace l-a dus la sărăcie, — și naționalism, care l-a dus la pușcărie.

„Credința lor este, că creștinismul lor va duce la bogăția spirituală și materială a neamului românesc, iar naționalismul lor va duce la descătușarea de străini".

Dl *Petrovici*, după ce arată, că „axa reacțiunii nu poate să fie alta decât ideia națională, ajunge la spovedania, că «*cu cât te adâncești mai mult în filosofie, cu atâta te întorci mai ușor și mai bine în sânul bisericii.*

„A doua coborâre este determinată de convingerea, că nu există în învălmășagul de astăzi, mai ales în prăbușirea tuturor directivelor și în sfărâmarea tuturor idolilor, nu există altă directivă pentru salvarea țării noastre, decât a merge fanatic în directiva razei și a luminei naționaliste".

Dl *Goga* a vorbit pentru scriitorul cetățean N. Crainic, care are o personalitate multiplă. „Este întâi *poetul* căruia tainele „Darurilor pământului" i s'au deschis. Este *scriitorul*, care a crezut, că acestei societăți trebue să-i dea un conținut spiritual; care a luptat pentru spiritualizarea societății românești. Este *profesorul*, care dă bisericii noastre sprijinul întreg al unei intelectualități, care vrea să ne învețe, că această *ortodoxie* a noastră este un criteriu de naționalitate, un criteriu al existenței noastre de stat. Este apoi *gazetarul Crainic*, care și-a risipit sufletul în fiecare zi, care caută să culeagă eternul din cotidian, să descifreze din frământarea fiecărei zile rostul permanent al gândurilor noastre.

„Eu îi fericesc că au fost la închisoare. Inchisoarea înseamnă un nou botez de credință; închisoarea înseamnă întâlnirea cu tine însuți, cu ce este mai bun în tine; închisoarea înseamnă coborârea în adâncimea sufletului tău, de unde te hrănești și de unde te întorci la suprafață cu o nouă forță, ca să lupți mai departe.

„...Toate au căzut; un singur cuvânt magic a rămas: ideea națională. De aceea eu cred, că trebue din toate colțurile, cei ce cred în această idee să se ridice din nou să-și facă o nouă doctrină, o nouă ideologie, o nouă religie, care să ne prindă pe toți la olaltă și împreună"...

„De aceea văd, o predestinație a numelui Dsale, Crainic. Ești un fel de vestitor al biruinței, ești aducător de victorie. Imbinarea celor două nume ale Dsale înseamnă un program. Ei bine acest program l-am avut cu toții în sufletul nostru. Acum însă, cred eu, că se pregătește drumul, ca din acest program individual să se închege o nouă armată".

După magistralul discurs al dlui Goga, din care am spicuit câteva adevăruri, au răspuns sărbătoriții.

Răspunsul dlui N. Crainic este un adevărat program, din care spicuim următoarele:

„Ar fi să vă mulțumesc și eu alături de Dragoș Protopopescu, pentru această foarte mișcătoare manifestație. Dar drept să vă spun, nu știu pentruce să vă mulțumesc.

Că am fost la închisoare și că am ieșit dela închișoare; că am triumfat într'un proces în care eram vârât pentru învinuiri imaginare, — nu este, vă rog să mă credeți, nici un merit personal al meu. Ar fi un merit personal dacă eu aș fi voit să merg la închisoare. Dar, drept să vă spun, n'am voit. Dacă va voi Dumnezeu să fiu condamnat, voi fi; dacă Dumnezeu, pentru aceste vini imaginare, va găsi că e bine să fiu achitat, fără îndoială că voi fi achitat.

Eu nu cred că fără voia lui Dumnezeu am fost băgat la închisoare, fiindcă nimic nu se întâmplă în lume fără voia Lui.

E foarte curios. S'a întâmplat ca judecata noastră să se isprăvească în ziua în care a fost judecat și condamnat Mântăitorul Hristos: în Joia Patimilor. El a fost condamnat. Noi, — am fost achitați. Credem — eu sunt sigur în adâncul meu — că Dumnezeu ne-a găsit încă nevrednici de suferința pe care am merita-o.

Să sărbătorim o suferință ca aceasta de trei luni și jumătate de pușcărie, (eu sunt profesor de teologie) față de martiragiile adevărate care stau la temelia progresului moral și civilizator al omenirii? Nu există progres care să nu se fi aprins din rugul unui trup răsucit în flacăra martirajului.

Față de imensitatea acestor martiragii, față de imensitatea acestor morți care au transfigurat din veac în veac fața omenirii, ce însemnează trei luni și jumătate de suferință, oricât ar fi fost ea de serioasă, la Jilava? Ideia creștină pentru care luptăm noi... hei!... e o imensitate de martiragii care ne covârșesc, transfigurate astăzi în biruință paradiziacă, — acestea îi stau la temelie!

Și în ordinea națională: ce însemnează suferința noastră pentru ideia națională? Eu mă gândesc bunăoară la Bălcescu. Alungat din țara lui — nu cred să fi fost om care să fi iubit această Românie, ca acest înger în trup care a fost Nicolae Bălcescu — alungat din țara lui, neavând ce mânca, bătând străinătățile cu plămânii roși de oftică și ducând până pe țărmurile Siciliei manuscrisul „Istoriei Românilor sub Mihai Viteazul" — icoana de mâine, adică de astăzi a României noastre...

Și ce însemnează suferința mea, pe care d-voastră în atâtea mișcătoare cuvântări ați desolidarizat-o de acea suferință de zece ori înmiită a tineretului cu care am suferit și eu împreună? Cu mine au fost închiși peste zece mii de tineri ai României de astăzi. Eu am fost unul din zece mii, am fost a zecea mia parte din această suferință pe care d-voastră o sărbătoriți astăseară.

Domnule Goga, dta care ai trecut din temniță într'o mare biruință, pentrucă d-ta ți-ai văzut la un moment dat realizat tot ce ai visat în marea poezie eroică a dtale, d-ta știi mai bine decât noi că orce temniță poate să însemneze o mare transfigurare. Iar temnița aceasta pe care am trăit-o noi, pe care au trăit-o peste zece mii de tineri, aceasta sperăm, nădăjduim din adâncul sufletului nostru că va însemna marea transfigurare a României de mâine.

Am fost un răsfățat, dar un răsfățat foarte ciudat, care am fost când ridicat și legănat în răsfățuri, când asvârlit în fundul ocnei. Alternanța aceasta este un fel de soartă personală a mea. Nu mă plâng de ea: am și cântat-o în una din poeziile mele. Mie îmi place această soartă; e poate dela Dumnezeu, și mă impac cu ea.

Eu sunt un fecior de țăran, ca mulți poate dintre d-voastră, și eu știu prin atavism ce însemnează năvălirile barbare în țara românească. Mie mi-a fost dat să îndur năvălirea barbară în epoca mea. Moșilor și strămoșilor mei de pe șesul Dunării li-a fost dat să îndure năvălirile barbare rând pe rând, din veac în veac.

Așa sunt și eu. Am primit lovituri rând pe rând și am luat-o totdeauna dela capăt. In mine este ceva din această încăpățânare țărănească. Nu mă dau niciodată bătut, orcâte ar trece peste mine. Sufletul meu nu este legat de nimic din ceeace s'ar chema avuție, carieră și lucruri de asemenea natură. Sânt pregătit pentru orce.

Am toate îndrăznelile bazate pe ideia de dreptate, de românism și de creștinism. Am toate îndrăsnelile care nasc din marile comandamente și din marile idei care stau la baza vieții noastre românești și care trebue să stea la baza vieții noastre românești, idei fără de care această viață românească, astăzi sau mâne, se va prăbuși în neant.

Când aceste curajuri se vor ridica măreț din sufletul fiecăruia, când aceste curajuri se vor chema convergent unele pe altele — ale tuturor de aici, ale tuturor dinafară — ca să ritmeze în aceeași simțire cu noi, în aceeași hotărâre cu noi, să se indigneze — cum zicea părintele Toma Chiricuță, — să ritmeze în același elan mântuitor, când toate aceste curajuri se vor înmănunchia la un loc, atunci da: ceasul marei biruinți, ceasul marei transfigurări a durerii prin care am trecut noi și prin care trece această țară românească, atunci ceasul acesta mântuitor va fi sunat".

---

guranță însă că cifra este mult inferioară realității, cazurile mortale de sifilis fiind foarte variate și înregistrate sub altă etichetă.

Pe lângă numeroasele drame pe care le provoacă, în familie și în afară de familie, această boală, împreună cu tuberculoza și cu alcoolismul, constitue *principalul factor de sterilitate și de degenerare a rassei.*

Datorită progreselor realizate în medicină, *această boală se poate vindeca radical*, dacă tratamentul se face din vreme, cu persistență și complet. Planul de combatere, cu organizația medicală și propaganda necesară, sânt cunoscute și *se pot aplica cu folos dacă se dau mijloace.* Dar, chiar dacă s'ar întrebuința nu kilograme de neosalvarsan, bismut sau mercur, ci *tone* întregi de aceste medicamente, rezultatul nu va corespunde așteptărilor, atâta vreme cât nu se va combate și stăvili *desfrâul* și *ignoranța.* Căci, în afară de excepțiile arătate, deci pentru marea majoritate a cazurilor, *sifilisul rămâne sinonim cu imoralitatea.*

Conducătorii unui popor, dacă sânt într'adevăr oameni superiori și conștienți de rolul și răspunderea lor, trebue să cunoască și să prevadă urmările acestei cangrene sociale. Ele nu se observă imediat; efectul lor este îndepărtat, dar cu atât mai dezastruos.

Ne găsim în fața unei alternative serioase.

Trebue să ne decidem cât este vreme și să alegem una din două căi: Ori viața curată de familie, sobrietatea și morala, — ori sifilisul cu desfrâul și cu toate urmările lui.

Și, în privința acestor urmări, istoria este o oglindă fidelă. Puterea poporului roman n'a fost dărâmată de barbarii năvălitori. Năvălirile n'au făcut decât să desăvârșească un proces de descompunere început mai de mult, de când romanii nu se mai înclinau înaintea femeii însărcinate și de când viața austeră de familie a fost înlocuită prin orgiile și desfrâul generalizat, al cărui exemplu îl da însuși împăratul și conducătorii poporului.

Cursurile de vară, ale Universității populare „Nicolae Iorga" din Vălenii de Munte, se țin între *15 Iulie—15 August 1934.* In timpul cursurilor va funcționa o cantină și căminuri. Costul este de *Lei 1100* de persoană pe întreaga lună. Inscrierile pentru cursuri se fac pe adresa următoare: «*Universitatea populară «Nicolae Iorga», bulevardul Schitu-Măgureanu Nr. 1, București I,* — unde se găsește secretariatul cursurilor.

Așezămintele bisericești și culturale din parohii

In cuprinsul Arhiepiscopiei noastre de Alba-Iulia și Sibiu au luat ființă și s'au organizat societățile religioase și culturale: *Casa culturală, Reuniunea ortodoxă a femeilor, Oastea Domnului, Societatea tinerimii adulte «Sf. Gheorghe»*, — aceasta din urmă înființată tocmai înainte cu zece ani (prin statutele votate în ședința Sinodului arhidiecezan din 26 April 1924).

Bunul exemplu, dat dela Sibiu, a fost urmat de alte eparhii, și astfel organizațiile de felul acesta sânt pe cale să se întindă în întreaga biserică românească.

Preoțimea, dându-și seamă și pătrunzând rostul superior al acestor așezăminte de îndrumare creștinească a poporului păstorit, a procedat atât la organizarea lor, cât și la o intensificare cât mai învederată a lucrării începute prin numitele așezăminte.

Adunările eparhiale din anul curent au consacrat ședințe întregi chestiunii așezămintelor bisericești și culturale din parohii; ear constatările făcute la acest prilej sânt, în general, cât se poate de îmbucurătoare și promițătoare.

Intre altele, vedem că adunarea eparhială a *Aradului*, în ținutul dela granița țării, arată prin rapoartele ce i s'au înaintat, următoarele date:

această eparhie are până acum: 68 organizații ale Oștii Domnului; 125 Case culturale; aproape 200 coruri; 166 societăți ale tinerimii adulte „Sf. Gheorghe". Sfaturi ale păcii, înființate pentru aplanarea prin bună înțelegere a diferendelor între credincioși, sânt deocamdată puține și n'au reușit să facă decât 67 împăcări. S'a stăruit apoi, în aceeaș adunare eparhială, asupra necesității înființării de fonduri pentru stimularea și controlarea activității culturale și religioase, menite să promoveze cât mai mult doritul progres al credincioșilor.

Unde e „zelul ipocrit"? — In adunările eparhiale ortodoxe, ținute recent, s'au luat concluzii — și nu întâia oară — în cauza *concordatului* și a *statusului* catolic ardelean, având să se compună și să se înainteze celor în drept un memoriu de protestare împotriva unor legiuiri și stări jignitoare pentru biserică și neam.

Concluziile au fost primite, pretutindeni, cu ovații și în aplauzele tuturor membrilor adunărilor și ale publicului prezent la ședințe. Toate observările, făcute în jurul concordatului și statusului, au fost obiective și deplin justificate.

Plouată a rămas numai foaia mitropoliei dela Blaj, *Unirea*, în care monseniorii declară că adunările eparhiale ortodoxe au fost conduse de «*zel ipocrit*» în desbaterea celor două cauze, ear ținta adevărată — scrie Unirea — n'a fost alta decât: «*atacurile împotriva papei dela Roma și a uniaților lui din Ardeal*». Eroare.

Monitorul blăjan să fie liniștit, și dacă-i dă mâna, n'are decât să laude și să apere și *concordatul*, și *statusul*, în fața atacurilor ortodoxe, îndreptate în lumina zilei, împotriva lor, și absolut fără nici o insultă la adresa cuiva.

„Zelul ipocrit" își are domiciliul tocmai în partea locului de unde a pornit. Adunările noastre eparhiale nu-i simțesc trebuința niciodată.

Meditație

«*Și am zis, acum am început*». Ps. 76_{10}.

O, Doamne, târziu e ceasul când glasul conștiinții mele glăsuește „acum am început". Cu câtă greutate a scăpat sufletul meu din vârtejul momelilor și al ispitelor. Cât de grele i se păreau, sufletului meu, poruncile Tale, Doamne, și cu câtă ușurință se întindea mâna mea ca să prindă mărul ispititor, călcând voia Ta prea sfântă.

Vai, Doamne! când Tu ne oferi raiul dacă îți vom sluji Ție și vom purta pentru scurt timp jugul și sarcina cea ușoară, noi începem a murmura, plângându-ne împotriva Atotputerniciei Tale.

Nenorociți ce sântem, nu ne dăm seamă cui slujim și cât de bun și sfânt ești, Doamne.

In momente de grele încercări trupești și adânci frământări sufletești „cu glasul meu către Domnul am strigat și El a căutat spre mine. Dar gândindu-mă la zilele cele de demult, de anii cei veșnici mi-am adus aminte și atunci s'a întristat foarte duhul meu". (Ps. 67_{1-6}).

Singurul lucru bun, o suflete al meu, pe care îl poți face, ca să scapi de pedeapsa judecății care te așteaptă, este să te lași închis în tăcerea sfântă a pocăinței tale. Să stai să te gândești cât de mult bine a făcut Domnul pentru tine și cât de puțin ești tu în stare să faci pentru El. Gândește-te la binecuvântările pe care Domnul le revarsă asupra ta și zi odată cu Psalmistul: „Doamne, din strâmtoare la loc larg m'ai scos" (Ps. IV_2).

Numai tu ești scăparea în timp de strâmtoare, în tine se încred ceice cunosc numele tău, „căci tu nu părăsești pe ceice te caută" (Ps. 9_{11}).

Revarsă, Doamne, asupra mea binecuvântările Tale cele bogate, ca să-ți pot slujì de-acum numai Ție. Inimă curată zidește în mine, Dumnezeule, și Duhul tău cel sfânt să mă călăuzească în toate clipele vieții mele.

Dă-mi să gust din pâinea vieții și du-mă la fântâna cu apă vie din care bând să nu mai însetez niciodată. Fă și din mine, Doamne, un mădular viu care să lucreze neîncetat, cu timp și fără timp, în sânul Bisericii Tale. Amin.

Valeriu N. Voineag,
student teolog.

Din străinătate

Pentru alegerea Patriarhului din Ierusalim. Cârmuirea din Palestina a publicat la 18 Aprile 1934 raportul oficial pentru aplanarea divergenţelor dintre greci şi arabi cu privire la alegerea patriarhului de Ierusalim.

Arabii nu vor participa la alegerea patriarhului nou. Totuşi după alegere vor prezinta patriarhului canonic act de recunoaştere de supunere şi de aprobare a unor concesiunni în favoarea arabilor. S'a constatat că Sfântul Sinod dela Ierusalim cu un locţiitor de patriarh nu pot modifica legea organică de sute de aui. De aceea contrroversele dintre greci şi arabi, cari au împiedecat alegerea patriarhului, au fost suspendate, acceptând ambele părţi un armistiţiu pentru ca scaunul patriarhal să poată fi întregit. E speranţă că grecii vor fi îngăduitori şi vor respecta dreptele pretenţii ale arabilor ortodocşi.

*

Credinţă şi organizaţie. Comitetul executiv al conferenţei de Lausanne, pentru credinţă şi organizaţie, s'a întrunit de curând în Düsseldorf, sub prezidenţia Arhiepiscopului de York, Dr. W. Temple. Episcopul Müller al lutheranilor din Germania a trimis pe Dr. Krumbacher, conducătorul relaţiilor externe. Comitetul a ţinut şedinţe timp de trei zile.

INFORMAŢIUNI

Procesiunea religioasă, în Dumbrava Sibiului, la cimitirul eroilor, s'a făcut, — ca de obicei, — în ziua Inălţării Domnului. După terminarea sfintei liturghii în catedrală, publicul asistent s'a îndreptat spre cimitir, unde s'a celebrat parastasul pentru miile de eroi morţi în marele războiu al popoarelor şi s'au rostit cuvântările comemorative din partea reprezentanţilor autorităţilor locale. Au cuvântat dnii: General Gheorghiu, Pr. M. Neagu, H. Wagner şi prof. I. Popa. Eleve şi cercetaşe au presărat cu flori mormintele împodobite ale vitejilor. După aceasta şcoalele, reuniunile, societăţile, precum şi trupa militară au defilat în faţa I. P. S. Sale Mitropolitului Nicolae şi a dlor generali. Retragerea cu torţe şi muzică, seara la ora 9, a încheiat sărbătoarea zilei.

† Văd. de protopop Iustina Mircea. In zorii zilei de 2 Mai 1934 a încetat din viaţă cucernica matroană, văd. de protopop Iustina Mircea din Cohalm. Anii vieţii ei aproape umpleau hotarele unui veac, înfăţişându-o zilelor noastre ca o figură a trecutelor vremi, cărora ea le-a păstrat neatinsă moştenirea sănătăţii sufleteşti şi-a evlaviei creştine. Verişoară bună a distinsului poet Şt. Iosif, şi nepoată a fostului director de liceu din Braşov, cu acelaş nume, cu obârşie prinsă 'n neam de cărturari, a avut mediul prielnic, care să-i formeze educaţia aleasă. De-o bunătate fără margini, cu inima deschisă în faţa necazurilor şi durerilor omeneşti, de sgomotul şi intriga lumii ferindu-se, — întreaga-i viaţă s'a bucurat de stima şi iubirea tuturor celor ce-au cunoscut-o. Cunună împletită din sentimentele regretului sincer al mulţimii ce i-a cinstit înmormântarea, a fost cea mai aleasă podoabă a sicriului ei. Odihnească în pace!

O întâmplare neprevăzută şi nedorită. Din loc competent ni se comunică: Din brâul dela cupola principală a catedralei din Cluj s'a desprins la 8 Mai o piatră găunoasă şi a căzut la pământ. O greşală a pietrarilor, nu de construcţie. Piatra va fi înlocuită, cu oare care cheltueli, mai mult pentru schelă. Un neisprăvit a făcut din acest caz o catastrofă şi a alarmat lumea. Unele ziare minoritare au aflat o bucurie, să comenteze cu răutate cazul, iar la Budapesta s'a strigat, că mândria valahă a fost înfrântă, că tot ce s'a zidit s'a dărâmat. Cine să pună stavilă invidiei şi răutăţii omeneşti? Ceice au luat notiţa cu bună credinţă de caz, vor rectifica; cei răi şi mişei — pot să rămână în rătăcirea lor.

Se poate călători pe c. f. r. cu reducere de 50 la sută, la toate trenurile de călători, pentru intervalurile dela 17 Mai până *la 22 Mai* inclusiv, şi dela 26 Mai ora zero *până la 29 Mai* ora 24 inclusiv. Călătoria se face pe baza unei *jumătăţi* de bilet tren de persoane.

Turneul corului rusesc în Anglia. Corul bisericesc al Academiei teologice al pribegilor ruşi din Paris a intreprins un turneu prin Anglia pentru strângerea de ajutoare pe seama Academiei teologice ruseşti din Paris, sub conducerea profesorului Zander. „Concertele spirituale" ale minunatului cor sânt apreciate cu mare însufleţire de către publicul englezesc. Programul concertelor e alcătuit din cântări bisericeşti din Sf. Păresimi şi dela slujba de sfintele Paşti. Printre corişti se găseşte şi tenorul Denissoff şi alţi artişti dela opera din Paris. Turneul corului bisericesc se încheie la 18 Mai.

ŞTIRI LOCALE

Predică în catedrala din Sibiu. Duminecă, în 20 Mai 1934, va predica părintele protopop *E. Cioran;* Luni la sărbătoarea Constantin şi Elena părintele cons. *Dr. G. Proca.*

Mare serbare de înfrăţire. Reuniunile şi societăţile româneşti din Sibiu organisează Luni, în 21 Mai 1934, o *serbare de înfrăţire* ca serbare câmpenească în Dumbrava oraşului. Cortegiul va pleca spre Dumbravă la ora 8 şi jumătate din Piaţa Regele Ferdinand. Serbarea promite a fi o impunătoare manifestaţie a Sibiului românesc.

Poşta redacţiunii

Pr. *D. B.* în *Cr.* S'au dat, şi se dau, puncte de orientare. Planul îl face fiecare, după loc şi împrejurări, şi se poate discuta la întrunirile preoţeşti.

(2) **Pagina pastorală**

Taina mântuirii

Mântuitorul sfârşeşte aşa: mai îndreptat s'a întors la casa sa vameşul decât fariseul.

Prin aceasta însă Mântuitorul Hristos, nu vrea să afirme că cei drepţi nu se bucură de *atenţiunea cerească*, nu, aceştia sunt cei credincioşi, *cei mai iubiţi* în a căror mână Tatăl lasă totul, dar *ei n'au pricinuit în ceriuri atâta grije, căreia să-i urmeze apoi bucuria.*

Asemenea este şi cu femeia care din 10 drahme şi-a perdut una. De notat este grija cu care-o căută, aprinde lampa şi răscoleşte toate ungherele casei, e mâhnită şi de supărarea ei va fi vorbit şi vecinelor, pe care la aflarea drahmei le învită să se bucure dimpreună cu ea. „Tot aşa se bucură şi îngerii lui Dumnezeu pentru un păcătos care se întoarce pocăindu-se".

Bucurie în ceriuri printre îngeri şi bucurie la Dumnezeu, căci viaţa Părintelui nostru ceresc, ce poate fi altceva decât fericire şi bucurie şi dragoste? Deşi cu greu s'ar putea atribui *lui Dumnezeu îngrijorări omeneşti*, a se bucura, a fi mâhnit; avem însă siguranţa în lumina învăţăturii Mântuitorului, că *în plinătatea desăvârşirilor dumnezeeşti există ceva*, care înlocuieşte şi întrece cu mult, infinit de mult, grija inimii celei mai iubitoare mame de pe pământ. Acest fapt şi-această cunoştinţă face pe păcătos să îndrăznească, să se apropie de Dumnezeu şi să-L iubească ca pe părintele său plin de îndurare.

Iubite frate sau soră, cititor al acestor rânduri, opreşte-te puţin în acest loc şi te gândeşte la tine, cum stai tu cu sufletul tău? Lucrarea izbăvirii tale până unde a ajuns? Milostivul Părinte ceresc te-a luat şi pe tine în iconomia cea mare a mântuirii neamului omenesc; îţi dai seama de aceasta, suflete dragă? Poate te vezi pierdut, înstrăinat de calea dreptăţii, adâncit în noianul păcatelor, marea vieţii tale va fi tulburată şi aproape nu mai tragi nădejde de scăpare.

Orcare ai fi tu suflete, orcât ai fi căzut de adânc, de te vei vedea prins în spinii patimilor ca oaia cea rătăcită, sau de vei zăcea în praful murdăriilor ca drahma cea perdută, sau de vei fi înstrăinat poftelor animalice ca fiul risipitor, *nu-ţi perde nădejdea!*

In clipa în care te crezi mai perdut, atunci Dumnezeu, prin Isus, te caută cu mai multă sârguinţă; când nădejdea ta pare a se zdruncina din rădăcini, atunci iată că auzi glasul Mântuitorului tău, care aflându-te cu bucurie mare te ridică la pieptul său şi cu dragoste mângăindu-te, te duce la limanul lin al izbăvirii.

O, Mântuitorule, cât de mare este îndurarea Ta, o cerescule Tată, câtă dragoste ne-ai arătat: bucură-te suflete omenesc, toate pentru mântuirea ta s'au săvârşit: Gânduri negre, amărăciune, desnădejde, fugiţi dela mine, căci iată eu am aflat de dragostea lui Isus şi îndurarea sa m'a mântuit.

Acest lucru ni se înfăţişează în chip atât de minunat în parabola *Fiului risipitor.*

II

Un om avea doi fii. Şi cel mai tânăr dintre ei a spus tatălui său: Tată, dă-mi partea din avere ce mi se cuvine. Atunci el a împărţit averea între ei.

Nu după multe zile, feciorul mai mic strângându-şi toate, a plecat într'o ţară îndepărtată şi acolo şi-a risipit avutul, vieţuind în destrăbălare. [Luca 15].

Istorie veche, ştiută de toţi şi totuşi istoria propriului nostru suflet. *Să privim mai deaproape pe acest fiu care se înstrăinează de căminul tatălui său.*

Plictisit de viaţa tihnită şi liniştită de acasă, aprins de dorul după locuri necunoscute, atras de vraja îndepărtată a colinelor albastre, fiul mai tinăr se prezintă înaintea tatălui său şi fără mult ocol, îi spune: „Dă-mi partea de moştenire ce mi se cuvine"!

Tatăl a fost isbit atât de crunt de această cerere, precum şi de glasul şi atitudinea puţin fiască a copilului său, încât fără nici un cuvânt de răspuns, a împărţit averea sa între cei doi fii. *Ce era să mai zică de altfel pentru avere, nu de aceasta îi era lui;* **faptul care-i sfâşia sufletul, era perderea fiului său.** Inimă îndurerată de părinte. Câţi dintre cei ce au copii n'au trăit asemenea clipe grele? Câte mame n'au văzut cum fiica lor, pe care cu dragoste au crescut-o, într'o bună zi, aceasta dornică de-a se călăuzi după capul său le zice: eu plec, nu vreau să mai rămân acasă.

Câţi taţi n'au rămas plini de mâhnire în faţa fiilor lor, cari ne mai voind să ştie nimic de curtea părintească, pleacă în lumea largă. Sărmani părinţi, prin ce clipe grele nu v'a fost dat să treceţi!

Iar tu, *fiu perdut*, părăsit-ai casa în care-ai văzut lumina zilei, unde ai fost alintat şi adăpostit, înconjurat de negrăită dragoste, călcat-ai în picioare inima tatălui tău; pleci acum fără un cuvânt de lămurire, ducând cu tine agoniseala stropită cu sudorile de sânge ale celui ce te-a crescut. Nici nu te întrebi ce va face părintele tău după plecarea ta, cu ce va trăi, mai avea-va oare linişte? Nu, ţie îţi trebuiesc banii lui acum ca să pleci, să te înstrăinezi, *să te perzi.* La ce bun să mai ţii socoteală de tatăl tău şi de casa lui? Afară în lumea largă, în sbor după plăceri, după libertate, după desfătare...

Fiu nebun şi rătăcit... — Tată îngenunchiat, cu inima rănită de durere şi cu gândul mereu la acest fiu al tău, care înstrăinându-se, a murit pentru tine.....

In plăceri şi desfrâu, fiul înstrăinat şi-a risipit în curând avutul. Cu o nesocotinţă de copil a împrăştiat tot ce-avea negândindu-se ce va face mai târziu. Prea puţin purta el gândul viitorului, al zilei de mâine, *el voia să petreacă de-acum, să-şi trăiască tinereţa;* cupa cu dulceaţa înşelătoare a plăcerilor, *a voit s'o golească, şi-a golit-o cu toată setea, scurgându-i şi* **drojdiile.**

Urâtă este patima, fraţii mei; cât de grozav schimbă fiinţa omenească, cum strică şi înjoseşte pe om, cum îl batjocoreşte, făcându-l asemenea dobitoacelor.

Aşa s'a întâmplat şi cu acest fiu nenorocit, care-a ajuns păzitor de porci, şi-ar fi dorit să se hrănească cu hrana acestor animale, dar nici atâta nu primia. Mizeria îi era atât de mare, starea aşa de ticăloasă, încât la un moment dat, a crezut că va muri. „Vai, mă prăpădesc cu zile". In acest moment suprem însă, clipă de grea cumpănă, şi-a adus aminte de tatăl său, de belşugul din căminul părintesc, unde şi argaţii trăiesc atât de bine. S'a recules o clipă, şi-a dat seama de purtarea ingrată şi nevrednică pe care a avut-o faţă de tatăl său, a văzut cât de mult a jignit şi rănit dragostea lui de părinte.

Cu încredere a luat această hotărâre: „Scula-mă-voiu şi mă voiu duce la tatăl meu şi-i voiu spune: „Tată, greşit-am la cer şi înaintea ta şi nu mai sunt vrednic să mă numesc fiul tău. Fă-mă ca pe unul din argaţii tăi". Sf. Luca 15, 18—19.

Iată-l pe drum, *pe drumul întoarcerii*, în drum spre casă, cu gândul de-a şterge ocara şi ofensa adusă tatălui său. Cu toată frumuseţa înălţătoare a hotărârii sale de-a se întoarce acasă, de momentul întâlnirii cu tatăl său îi era totuşi teamă; îi venea greu să dea faţă cu el şi-şi zicea: „se prea poate ca tatăl meu, cum eu l-am părăsit, să nu mai voiască să ştie nici el nimic de mine".

Din această pricină, pasul său era nesigur, faţa lui căuta în jos, privirea lui se perdea în pulberea drumului.

[Sfârşitul urmează]

Nr. 4806—934 Ep. (27) 1—2

Concurs

Pentru continuarea lucrărilor de construcţie a capelei şi bibliotecii Academiei teologice ortodoxe din Sibiu se publică concurs, şi anume:

a) Lucrări de arhitectură;
b) Canalizare şi apaduct;
c) Instalaţia luminei electrice;
d) Instalarea caloriferului.

Reflectanţii vor înainta oferte până la *29 Mai a. c.* la Consiliul arhiepiscopesc ortodox român în Sibiu, unde se pot vedea zilnic planurile şi condiţiunile.

Consiliul arhiepiscopesc.

Nr. 152/1934. [26] 3—3

Concurs

Se publică concurs pentru întregirea parohiei vacante de clasa III-a Cerişor, din protopopiatul Hunedoarei, cu termen de 30 zile dela prima publicare în Telegraful Român.

Beneficiile împreunate cu acest post sânt:

1. Casă parohială corăspunzătoare.
2. Sesiune parohială: 31 jug. 65 st. (jumătate productiv).
3. Câte una măsură ovăs dela fiecare familie.
4. Stola obişnuită în parohie.
5. Salarul dela stat.

Cererile de concurs se vor înainta oficiului protopopesc ortodox român al Hunedoarei, în termenul indicat.

Candidaţii vor anexa la cererile de concurs şi concesiune dela Prea Ven. Cons. Arhiep., că pot candida la această parohie.

Candidaţii se vor prezenta, cu încuviinţarea prealabilă a oficiului propopesc, în vreo Duminecă sau sărbătoare la biserică, spre a fi cunoscuţi de către parohieni.

Hunedoara, 15 April 1934.

Oficiul protopopesc ortodox român al Hunedoarei în înţelegere cu consiliul parohial.

Pr. Nicolae Suciu
adm. protopopesc

Redactor responsabil: Pr. Dr. D. Stăniloae. Editura şi tiparul Tipografiei arhidiecezane.

Anul LXXXII Sibiu, 27 Mai 1934 Nr. 22

Telegraful Roman

Organ naţional-bisericesc — Intemeiat în 1853 de Mitropolitul Andreiu Şaguna

APARE SAPTAMANAL

La sărbătoarea Rusaliilor

(=) Praznicele mari, Naşterea, Invierea, şi Inălţarea la cer a Domnului nostru Isus Hristos, alcătuesc un întreg desăvârşit prin al patrulea praznic mare al anului, prin sărbătoarea Pogorârii Duhului Sfânt.

Când s'a împlinit ziua praznicului a cincizeci de zile, Apostolii erau adunaţi împreună la un loc. *Şi s'a făcut din cer sunet ca de suflare de vifor şi a umplut toată casa unde şedeau ei. Şi li s'au arătat lor limbi împărţite ca de foc, şi a şezut pe fiecare din ei. Şi s'au umplut toţi de Duhul Sfânt...*

Ear ei, unsprezece Ucenici, au început, cu ziua aceasta, a grăi şi a vesti învăţăturile Domnului.

Glasul Apostolului Petru spunea mulţimii: Pocăiţi-vă şi boteze-se fiecare din voi întru numele lui Isus Hristos spre iertarea păcatelor, şi veţi lua darul Sfântului Duh...

Aşa s'a pornit începutul de propoveduire a Evangheliei, cu revărsarea darurilor Duhului Sfânt asupra făpturilor acelora care erau gata să le primească.

— Ear dacă le-au primit, au avut putinţa să devie marii binefăcători ai omenirii.

Lumea vremilor însă, înfrigurată şi neliniştită, cum este şi a noastră cea de azi, s'a depărtat de legea duhului, care dă viaţă în Isus Hristos, de legea duhului sfânt, care ne izbăveşte de legea păcatului şi a morţii.

Lumea noastră stă tot mai departe de poruncile Celuice a creiat cu înţelepciune cerul şi pământul; ea se înstrăinează mereu de ceea ce însemnează creştinism şi adevăr etern, şi se frământă cu mintea să deslege rosturile vieţii prin puterile mărginite ale omului vremelnic...

Rezultatul? Nemulţumire, multă desnădejde, şi mai multă neîncredere, la singuratici, în familie şi în toată societatea contimporană.

Ne trudim izolaţi, şi toată dibăcia noastră este egală cu neizbânda. Minuni, noi nu putem înfăptui. Dumnezeu e singurul făcător de minuni. El ne poate ajuta totdeauna.

Apropierea de Isus Hristos, educaţia tineretului către Hristos, ne va mântui de prăpastiile ce ni se deschid. Duhul Sfânt, izvorul de viaţă dătător, «cu limbi ca de foc», coboară să lumineze mintea şi sufletele noastre, ca prin cinstea muncii, prin rugăciunea plină de căldură către Cer, prin mai multă bunăînvoire între fraţi, să desfăşurăm impuls şi forţe pentru o viaţă nouă în Hristos Mântuitorul.

Indrăznind, vom biruì; şovăind, vom fi biruiţi.

Să cântăm deci Domnului cântare nouă, să binecuvântăm numele Lui, să bine vestim din zi în zi mântuirea Lui, vestind întru neamuri slava Lui, în toate noroadele minunile Lui...

Ceice iubiţi pe Domnul, spune psalmistul, *urâţi cele rele...*

Lăudaţi dar numele Lui, că este bun Domnul, în veac este mila Lui, şi până în neam şi neam adevărul Lui...

Castea Domnului la praznicul Rusaliilor

(=) Ostaşii Domnului se adună la Sibiul ortodox, în cetatea primitoare şi bucuroasă de sosirea lor.

Intâiele adunări mai mari, din anii 1932 şi 1933, ale fraţilor şi surorilor din societatea religioasă **„Oastea Domnului“,** *veniţi în acest oraş au lăsat pe urmele lor clipe neuitate de sufletească înviorare pentru toţi ceice s'au întrunit, în frunte cu preoţii lor, la serbările religioase ţinute în oraşul de reşedinţă al mitropoliei Ardealului.*

A treia adunare, dela sărbătoarea Cincizecimii, se întruneşte astăzi sub aceeaş luminoasă ocrotire şi conducere, a I. P. S. Sale Mitropolitului **Nicolae** *al Ardealului, sub a cărui prevăzătoare arhipăstorire au luat fiinţă şi s'au organizat şi alte aşezăminte religioase şi atât de prielnice, ca: Societăţile Sf. Gheorghe şi Reuniunile de femei ale parohiilor noastre, ca tot atâtea ctitorii menite să premenească şi să apere întărind sentimentele religioase ale unui popor, învăţat din bătrâni să se închine Domnului cu multă smerenie şi multă credinţă.*

Societatea Oastea Domnului cucereşte neîntrerupt păturile sociale, trezind sufletele la o nouă viaţă de cucernicie, ferită de buruiana păgânătăţii sterpe a celor slăbiţi în credinţă.

Pelerinajul celor tari în credinţă, veniţi dela şes şi dela munte, până la centrul mitropoliei, în cetatea lui Andrei Şaguna, va însemna o nouă înălţare, un nou progres în năzuinţa de-a înfăptuì idealul creştin şi naţional, sub scutul bisericii ortodoxe române.

Salutăm cu drag, şì la acest prilej, pe ostaşii sosiţi în acest oraş şi le urăm ca munca lor să ne aducă tuturora tot mai bune roade.

Domnul să fie în mijlocul nostru, astăzi şi totdeauna!

*

Programul serbărilor, organizate la praznicul Rusaliilor, cu ocazia celui de al treilea congres al societăţii «Oastea Domnului», este următorul:

Ziua I, 27 Mai: *Misiune religioasă în catedrala mitropoliei din Sibiu, cu predica P. S. Sale Vasile, arhiereul vicar al mitropoliei Ardealului. După ameazi, ora 3, în Aula Academiei teologice: Adunare ostăşească cu vorbiri şi cântări.*

Ziua II, 28 Mai, *în sala Thalia, ora 11 după sfânta Liturghie, se va desfăşura un bogat program. Dintre vorbitori amintim pe: P. S. Sa Vasile, arhiereu vicar; I. P. C. Sa Arhimandritul Scriban, Bucureşti; Al. Lascarov-Moldovanu; I. Gr. Oprişa; Dr. Suciu-Sibianu, din Braşov; Prot. V. Stoicanea, din Zărneşti; Prot. A. Nistor, din Sf. Gheorghe; Prof. N. Popovici şi Pr. Gh. Secaş, Sibiu.*

Onoratul public din acest oraş este rugat a lua parte la aceste serbări.

Intrarea liberă.

Intru pomenirea Voevodului Constantin Brâncoveanu

Măreaţa şi pioasa ceremonie, *din ziua de Sf. Constantin şi Elena, a reînmormântării osemintelor Voevodului martir Constantin Brâncoveanu, s'a desfăşurat în prezenţa Suveranului, a guvernului ţării, a clerului în frunte cu I. P. S. Sa Patriarhul Miron, şi a miilor de credincioşi. Implinindu-se, în vara aceasta, şi 220 de ani dela moartea cruntă a domnitorului şi a copiilor săi la Ţarigrad, s'a făcut şi această comemorare.*

Osemintele Voevodului martir, care şi-a jertfit viaţa pentru a-şi păstra credinţa, au fost găsite, cum se ştie, anul trecut, cu prilejul lucrărilor de renovare a bisericii Sf. Gheorghe-nou din capitală, cu lespedea de peatră decorată cu stema domnească a ţării, unde au fost depuse la 1720, după ce Maria Doamna, soţia iubitoare a celui ucis de turci, le-a adus pe ascuns din insula Halki şi le-a aşezat în ctitoria marelui Voevod. Rămăşiţele lui pământeşti au fost apoi, în vremea renovării bisericii, transportate la paraclisul Patriarhiei, unde au rămas până în prezent, când lucrarea de renovare s'a terminat, ear osemintele neînfrântului şi marelui creştin, ale Voevodului muntean Constantin Brâncoveanu, au fost reaşezate, făcându-se o impresionantă procesiune, în sunet de clopote şi salve de tun, în locul de eternă odihnă. Pe sicriul său de stejar stă scris: **Aici odihnesc osemintele martirului Brâncoveanu Constantin Basarab Voevod † 1714 † 1934 †.**

*

In urma dispoziţiunilor luate de I. P. S. Sa Mitropolitul nostru Nicolae, în toate bisericile din arhiepiscopia de Alba-Iulia şi Sibiu, în ziua sărbătorii Sf. Constantin

* FOIŞOARA *

Răul şi mântuirea

[Urmare din Nr. 19]

III

Aceasta e antinomia fundamentală care-şi găseşte rezolvirea în misterul teandric al lui Hristos. Fiul lui Dumnezeu, a doua Ipostază a Trinităţii divine, desfiinţează prin suferinţele crucii, opoziţia între libertatea omenească şi necesitatea divină. Pe Golgota, în suferinţa Fiului lui Dumnezeu şi a Fiului Omului, libertatea devine forţa iubirii divine, şi această forţă, mântuind lumea, ilumină, transfigurează libertatea omenească. Adevărul apărut ca suferinţă şi iubire ne-a redat liber fără constrângere, el a creat o libertate nouă superioară. Libertatea care ni-a adus adevărul lui Hristos, nu e copilul necesităţii. Mântuirea nu poate fi înţeleasă ca o întoarcere, a naturei omeneşti, în starea primitivă, în starea lui Adam înainte de căderе. O asemenea concepţie lipseşte de orce senz procesul universal. Insă omul nou universal este superior nu numai lui Adam cel căzut, ci şi lui Adam dinainte de căderе, el designă un nou stadiu în creaţiunea lumii. Taina iubirii infinite şi a noii libertăţi n'ar putea fi cunoscută de Adam cel vechi. Ea nu se descopere decât în Hristos.

Nu se poate subordona venirea lui Hristos cauzelor exclusiv negative, existenţei răului şi a păcatului; ea e revelaţiunea pozitivă a stadiului suprem al creaţiunii. Mântuirea nu e o întoarcere la starea paradisiacă, ea este trecerea la starea superioară, la manifestarea naturei spirituale din om, la o libertate şi o iubire creatoare necunoscute până atunci. Mântuirea e deci un nou moment al creaţiunii. Creaţiunea n'a fost terminată în şapte zile; acestea nu constitue decât un eon în drumul ei. Lumea e dinamică şi nu statică. Ea poate totdeauna atinge noui înălţimi. Descrierea creaţiunii lumii, făcută de Vechiul Testament, nu arată plenitudinea actului creator al lui Dumnezeu, şi, în interpretarea creaţiunii, conştiinţa nouii Alianţe nu poate fi înăbuşită de limitele celei vechi. Creaţiunea lumii continuă, lumea străbate în eoni noui.

Apariţia lui Hristos arată un nou eon în drumul lumii, un nou moment în acelaş timp în antropogonie şi cosmogonie. Nu numai natura omenească, ci întreg universul, toată viaţa cosmică a fost transformată prin venirea lui Hristos. Când picătura de sânge, vărsată de Hristos pe Golgota, a atins pământul, acesta a devenit altul, el se reînoì, iar dacă noi nu-l vedem cu ochii noştri pământeşti, aceasta se datoreşte limitării facultăţilor noastre primitoare. Intreagă viaţa universală, întreagă viaţa omenească e diferită după venirea lui Hristos, ea reprezintă o nouă creaţie. Singură o teologie desfăcută de spiritul vechiului Legământ poate să înţeleagă acest lucru.

Mântuirea e cu siguranţă singura teodicee posibilă, cu privire la justificarea lui Dumnezeu şi a creaţiunii Lui. Fără libertate, ca adânc al neantului, ca putere infinită n'ar putea fi nici evoluţie universală, nici noutate în lume.

IV

In înţelegerea spirituală a Mântuirii sentimentul „vampiric“ faţă de Dumnezeu e înfrânt. Intreg universul păgân se îndrepta către misterul acesta, şi presimţea venirea Mântuitorului. In totemism exista o euharistie naturalistă. Insă mântuirea anticipată şi sperată, reflectată într'un fel tulbure în elementele naturale, era legată de jertfa sângeroasă. Zeul păgân era însetat după sânge şi omul îşi sfâşia şi mânca zeul său. Păgânismul cunoştea zei suferitori pentru mântuire; Dionisos a fost torturat de femeile desfrânate. In creştinism, unde mântuirea s'a îndeplinit în mod autentic, jertfa euharistică conţine un caracter esenţialmente diferit. Hristos este

şi Elena, s'au oficiat parastase pentru odihna sufletelor voevodului Constantin Brâncoveanu, a fiilor lui şi a soţiei sale Maria şi prin cuvântări rostite din partea preoţimei s'a arătat credincioşilor cine a fost Voevodul Constantin Brâncoveanu.

*

In oraşul nostru al Sibiului, la finea Sfintei Liturghii, preoţimea catedralei a celebrat un solemn parastas pentru odihna sufletelor Domnitorului Constantin Brâncoveanu Basarab, a soţiei sale şi a fiilor lor.

La evlavioasa ceremonie au participat toate autorităţile militare şi civile din localitate, precum şi elevii şi profesorii tuturor şcoalelor.

La sfârşitul serviciului divin, părintele consilier Dr. George Proca a rostit o mişcătoare cuvântare despre tăria credinţei şi căldura patriotismului acestui domnitor, cu sfârşit atât de tragic, a cărui domnie a fost împodobită cu fapte de profundă pietate şi mare dărnicie pentru neam, pentru biserica străbună şi pentru creştinătatea întreagă a vremii sale. Creştinii ortodocşi din Ardeal, cari purtau pe vremuri lupte înverşunate în apărarea ortodoxiei, au găsit la cucernicul Voevod totdeauna cuvânt şi faptă de ajutor şi sprijin înţelegător. A restaurat biserica din Ocna-Sibiului, care fusese zidită de Mihai Viteazul, şi a zidit biserica din Făgăraş, care astăzi este declarată de monument istoric.

Durere însă, că aceste două lăcaşuri dumnezeeşti, în jumătatea primă a secolului al XVIII-lea au fost luate cu forţa din partea puterii armate a hasburgilor, şi predate celor ce-şi părăsiseră legea strămoşească.

Tof acest evlavios Domn a zidit şi mănăstirea dela Sâmbăta de sus, unde avea un domeniu. Acest sfânt locaş de închinare ca şi toate mănăstirile noastre din Ardeal, presărate dealungul poalelor Carpaţilor, a fost distrus de agenţii stăpânirii habsburgice, — iar de prezent este în refacere şi restaurare din partea I. P. S. Sa Mitropolitul nostru. Aflând Constantin Brâncoveanu, că iezuiţii şi-au întins mrejele asupra mitropolitului Atanasie, ca să-l înduplece a se unì cu papistaşii, a încercat a-l împiedeca de a face acest nefericit pas, dăruind însemnate ajutoare băneşti pe seama mitropoliei ardelene, despre care cu drept cuvânt spunea că luptă «ca o corabie în mijlocul valurilor mării, fiind năpăstuită în multe chipuri de eretici».

Domnia şi viaţa acestui bun Domn a avut un sfârşit tragic. In săptămâna patimilor, din anul 1714, sultanul a dat poruncă să fie ridicat din scaunul domnesc şi dus la Constantinopol cu întreaga familie, unde a fost aruncat în temniţă, supus fiind la grele torturi timp de aproape patru luni. —

Ardealul va fi în veci recunoscător martirului Voevod Constantin Brâncoveanu.

Societatea ortodoxă naţională a femeilor române

— Adunarea generală —

Congresul general al Societăţii ortodoxe naţionale a femeilor române, ţinut anul acesta în oraşul *Brăila*, este al 23-lea, de când a luat fiinţă această societate laborioasă şi conştientă de opera creştinească şi naţională ce o urmăreşte.

După serviciul religios de Duminecă, săvârşit în catedrala „Sf. Nicolae", asistenţa s'a întrunit în sala teatrului comunal. Şedinţa e prezidată de dna Alexandrina Cantacuzino.

Protoereul judeţului, părintele *Perianu*, binecuvântă lucrările congresului şi-i urează cele mai frumoase realizări de bine.

Prefectul judeţului, dl *Eugen Stănescu*, a vorbit în numele M. Sale Regelui, al guvernului şi al locuitorilor judeţului Brăila, cinstind şi admirând rezultatele obţinute de societate pe tărâm religios, cultural şi naţional.

Au luat apoi cuvântul delegaţii: municipiului, armatei şi ai episcopiilor.

Reprezentantul Arhiepiscopiei de Alba-Iulia şi Sibiu, rectorul Academiei noastre teologice, dl *N. Colan*, a subliniat rolul bisericii în educaţia tinerimii, în spiritul naţional şi al tradiţiei creştine. Aduce salutul şi urări de bine congresului în lucrările sale.

Dna *Alexandrina Cantacuzino*, merituoasa conducătoare a societaţii, a mulţumit tuturora, zicând în cuvântarea sa, des întreruptă de aprobările publicului, următoarele:

„In frământatele vremuri prin care trecem, congresul societăţii ortodoxe naţionale a femeilor române capătă o importanţă deosebită, căci după un pătrar de veac de muncă, putem sa privim cele înfăptuite şi mai ales tot ce nu am putut realiza, cu toată dorinţa, energia, activitatea, devotamentul unor membri pătrunşi de îndatoririle lor.

„Mari au fost luptele, jertfele, stăruinţa depusă pentru ridicarea atator aşezăminte de cultură naţională şi ortodoxă, ca ele să birue şi timpul năpraznic prin care trecem. Insă noi ravnim mai sus; nu laude, nu rezultate de sigur îmbucurătoare şi de mândrie ne trebue, ci o reală transformare a substratului sufletesc, o profundă efloreşcenţă de adevărată spiritualitate. Indepărtarea atator păcate grele de arivism feroce, de violenţă, de brutalitate ce nu se potriveşte cu omenia românească; ne vrem mai români, deci mai înţelepţi, mai cu frică de Dumnezeu, mai curaţi sufleteşte, punând cele sfinte în primul plan al grijilor noastre.

„Din contră, copiii şi tineretul, sub ochii noştri se desvoaltă în scepticism, în iubirea nemărginită a talerilor de argint. Alţii văzând că ne afundăm în negură, cred că ei sânt chemaţi a fi salvatorii ţării, şi fără experienţă, fără încredere în cei mai în vârstă cred ca prin răsturnări, nu prin îngrijirea sufletelor, vor mântui neamul.

„Se impune o clarificare, mai ales că lumea întreagă este cuprinsă de întrigurarea veacurilor, în care cicle istorice se isprăvesc şi altele încep.

„Eu înţeleg ca şcolile Societăţii ortodoxe să fie focare puternice de eflorescenţă sufletească, iar nu de indiferenţă indolentă în cele creştineşti. Mărturisesc că mult am avut de luptat pentru a îndruma şcolile noastre spre acest teren, dar nimic nu mă va opri, căci astăzi ştiu, văd clar drumul ce trebue urmat. Şcoala cazarmă, şcoala temniţă, şcoala albă ca mărgăritarul, dar goală şi pustie, în care anonimii locuesc, şi se chinuesc sufleteşte în ceasul formaţiunii morale, pentru că nimeni nu are vreme niciodată a se ocupa de problemele esenţiale, de cercetarea psihologică a nevoilor sufleteşti.

„O asemenea şcoală îmi face oroare, căci este în afară de viaţa eternă, care singură ne poate preocupa.

„Copiii şi tineretul de azi sânt oglinda unei societăţi desorientate în care familia, femeile, mamele, au abdicat dela rolul lor, urmând curente şi nici decum determinând, atmosfera de disciplină, de respect, de omenie, de prestigiu moral, fără de care colectivităţile nu pot dăinui.

„Acestea sânt, dlor membri, problemele grele, de conştiinţă ce se pun astăzi în faţa noastră şi aceasta tocmai în clipa în care din punct de vedere naţional ar trebui să formăm o unitate compactă, afirmându-ne în toate direcţiile ca o forţă pilduitoare, căutând a ne impune prin valorificarea însuşirilor noastre şi nici decum printr'un haos ce nărue încrederea străinătăţii în puterile vii ale naţiei.

„Naţionalismul nostru, fără a fi intolerant cere ca loc de frunte să fie dat românilor în ţara lor; să nu mai fie copleşite de străini, marile administraţiuni, ce sânt legate de însăşi apărarea naţională, ceeace ar putea să ne creeze neajunsuri în ceasuri de grea cumpănă.

„Cerem o afirmaţiune permanentă a românismului luminat, reprezentând naţiunea majoritară şi dominantă pe aceste plaiuri.

„Respectând minorităţile, nu vrem totuşi nici o abdicare a drepturilor noastre imprescriptibile care ar slăbi viaţa noastră naţională, religioasă, etnică şi culturală.

„Cerem ca cei cu alt crez ca noi să înceteze prin intervenţiuni de ordin diplomatic, să obţie avantage şi o superioritate ce nu li se cuvine faţă de biserica noastră naţională, cetatea spirituală care astăzi mai mult ca oricând trebue să stea de veghe, să ne strângă, să ne salveze din primejdii şi păcate.

„Dea Domnul să ne reculegem, iar societatea ortodoxă naţională a femeilor române, prin vrednicia şi apostolatul membrilor săi, să contribue într'o largă măsură la renovarea morală a societăţii româneşti".

Dna prezidentă, după ceface darea de seamă asupra activităţii societăţii, încheie: „Dumnezeu să lumineze şi să ajute pe Regele nostru, pe Maria Regină Doamnă şi pe toţi membrii familiei regale.

„Mulţumim tuturor autorităţilor eclesiastice, civile şi militare pentru bunăvoinţa şi concursul ce ni-au dat. Sentimentele noastre se îndreaptă către presă, care n'a încetat a ne fi o vajnică colaboratoare." —

Punctele principale, de care s'a mai ocupat congresul actual, au fost: înfiinţarea căminelor pentru elevi şi eleve dela ţară, spre a primì o educaţie adevărată creştină; creiarea unor instituţii pentru pregătirea surorilor de caritate ortodoxă; şcoală toată ziua; descongestionarea programului de învăţământ; şcoala primară; ora de reculegere ş. a.

Probleme, fapte, comentarii

Revistă sosită la timp. — In scop de-a informa exact lumea din apus şi, în acelaş timp în scop de a răspunde revizioniştilor unguri, cari oftează rău de dorul d'a robì încă odată Ardealul românesc, se tipăreşte la Cluj, în limba franceză, publicaţia periodică **Revue de Transylvanie,** sub direcţia dlui *Silviu Dragomir*, profesor universitar şi academician, şi a dlui *D. Roşca*, prof. universitar în Cluj.

Primul număr conţine o serie de studii, articole, cronice, dări de seamă, datorite celor mai bune condee ardelene. Semnează, în acest număr, dnii: S. Dragomir, I. Lupaş, O. Ghibu, S. Manuilă, N. Drăganu, I. Crăciun, N. Bănescu ş. a.

*

După „săptămâna cărţii" am avut o săptămână a copilului", şi una, şi alta potrivită şi binevenită pentru a deştepta gândiri serioase şi roditoare. Inscripţiile pe placarde, purtate de copii, ne aduc aminte îndemnuri pe care cei mari le cam uităm să le aplicăm. Una din inscripţiile celor mici grăia în slove strigătoare: **„Daţi-ne pilde frumoase! Nu vă certaţi înaintea noastră, căci pierdem credinţa în voi!"** ş. a.

Serbările, de câte şapte zile, închinate cărţii şi copilului, s'au sfârşit. Dacă ele sânt foarte departe de-a fi rezolvit problema cărţii şi problema copilului, în schimb, socotim că şi la aceste ocazii s'au ivit puncte preţioase de orientare pentru lucrarea ce trebue s'o îndeplinim, în materie de cultură şi educaţie, şi după trecerea celor „şapte zile".

*

Preoţimea şi FOR-ul din secţiunea văii Streiului (Haţeg) s'au întrunit în 13 l. c. la Strei-Sângeorgiu, într'o adunare bine cercetată de credincioşi.

După sfânta Liturghie, săvârşită de un sobor de preoţi, şi după predica rostită de părintele Ion Olariu, care a tălmăcit evanghelia zilei, despre credinţa orbului faţă de necredinţa celor ce văd, — la ora 3 d. a. părintele protopop Ieronim Ciocan, înconjurat de preoţi, a făcut sfinţirea apei stropindu-se toţi credincioşii asistenţi. A urmat conferenţa: „Ortodoxia şi sectanţii", a părintelui V. Stancu din Vălcelele-bune, care face în scurte cuvinte istoricul sectelor şi a rătăcirilor de care sânt conduse. Dl A. Dumitru, advocat şi vicepreşedintele sociepăţii FOR., secţia Haţegului, a cuvântat despre rolul acestei societăţi în timpurile actuale de sufletească premenire.

Din partea „Oştii Domnului" a grăit Gh. Munteanu din Batiz, cerând ca „ostaşii" să fie mereu la postul lor acum când ne pândesc atâtea ispite şi greutăţi.

La urmă a vorbit părintele protopop Ieronim Ciocan, dând îndrumări şi îndemnuri pe temeiul dragostei de Hristos şi a sfintei Sale biserici.

Incheerea o fac „ostaşii", precum şi tinerimea şcoalei primare din loc, desfăşurând un program de cântece religioase şi naţionale, primite cu evlavie şi însufleţire de numeroasa asistenţă. *Chitideanul.*

*

După cincizeci de ani. — In zilele de 28 şi 29 Mai 1934 se ţin serbările semicentenare ale societaţii „Academia ortodoxă" a studenţilor în teologie din Cernăuţi. Ţinem de plăcută datorie a semnala un fapt aşa de rar în vremile noastre. Societatea „Academia ortodoxă" marchează o vârstă arareori ajunsă în vremile contimporane, vremi vrăjite de duhul nestatorniciei. In decursul celor 50 de ani s'a perindat, prin această societate, aproape tot clerul de azi şi de ieri al Bucovinei. Dar ceeace e mai important e faptul că mulţi studenţi veniţi din toate colţurile României — şi când nu era încă întregită — aici s'au simţit toţi una. Şi dacă organizaţiile studenţeşti din Bucovina au suferit mai ales din cauza caracterului lor provincial — justifiicat în vremile vitrege dinainte de 1918 „Academia ortodoxă" a fost aceea care în mare măsură a făcut excepţie, întrucât ea îmănunchease, spre aceleaşi preocupări, studenţi teologi de pretutindeni, fapt care a ajutat mult la unificarea sufletească a noastră a tuturora.

Astăzi, când „Academia ortodoxă" este societatea în care trebue să intre toată studenţimea teologică a facultăţii de teologie din Cernăuţi, noi nu-i dorim altceva mai bun, decât ca jubileul celor 50 de ani de existenţă să fie o încoronare plină de laudă, şi mai ales începutul unor vremi, când, concentrând întreaga studenţime teologică cernăuţeană, să devină focarul de împreună zidire sufletească potrivit actualelor împrejurări şi chezăşia unor izbânzi ale spiritualismului creştin pe plaiurile părăginite de străinism ale Bucovinei şi revărsarea mănoasă a unor minţi închinate lui Hristos, pe ori unde viitorul le va pune să lucreze. Vivat, crescat, floreat Academia ortodoxă! **T. B.**

*

Unui tinăr preot. — Sfinţit şi instalat de curând în parohia ta, ai venit să străjuieşti sufletele, care n'au şovăit în credinţă, când cei nechemaţi au în-

---

mielul oferit ca olocaust pentru păcatele lumii. Insă răul şi cei răi din lumea aceasta au fost aceia cari au răstignit pe Hristos şi cari au vărsat sângele Lui, pe când creştinilor ei au dat o jertfă fără de sânge, jertfa iubirii. Unirea cu trupul şi sângele lui Hristos n'are caracterul „vampiric" ca în religiunile naturaliste. La Mântuire şi Euharistie spiritul să ridică deasupra vârtejului natural. In Mântuirea lui Hristos au lucrat forţe supranaturale, forţe ale unei alte lumi care pătrunde în lumea noastră şi o transfigurează.

Dar în conştiinţa creştină, obsedată încă de necesitatea naturală, mai persistă concepţia păgână a jertfei sângeroase. J. de Maistre, de exemplu, apropie jertfa euharistică a lui Hristos de sacrificiul sângeros al păgânismului, până mai la identificare. Sângele unui nevinovat răscumpără păcatele celor păcătoşi. Omul trebue să se justifice înaintea lui Dumnezeu de tot ceeace el a făcut. Această concepţie e proprie în deosebi conştiinţei catolice. In ea există un element „hoţesc" în ceeace priveşte sângele celor nevinovaţi. Dar acest sânge e marea jertfă a iubirii la care noi sântem chemaţi să cooperăm. Jertfa îmbracă un caracter spiritual. Noi ne împreunăm cu Hristos, şi participăm la opera săvârşită de El în mod intern, mistic. Spiritul lui Hristos lucra şi în lumea antică, în înălţimile religiunilor păgâne, în victoriile spiritului asupra naturii, ca în orfism, ca şi la Plato, însă numai în creştinism el s'a desvelit în trup.

In creştinism sânt două tipuri spirituale care pun sigilul lor pe înţelegerea tainelor credinţii creştine. Primul trăieşte înainte de toate în teama să nu fie perdut, el se simte sub sabia dreptăţii şi caută mântuirea, eliberarea lui. Al doilea caută înainte de toate viaţa superioară, adevărul şi frumuseţea divină, transfigurarea întregii creaturi, apariţia unei noui creaturi, a unui nou om spiritual. Primul se raliază vechei legături, el înclină către o înţelegere juridică a mântuirii. Al doilea e inspirat de noul Legământ, şi e aplecat spre înţelegerea ontologică a mântuirii, pe care o priveşte ca un nou moment în creaţiune, ca venirea unui nou om spiritual. Aceste două orientări ale spiritului se luptă în creştinism. Aşa de exemplu Clement Alexandrinul, elin prin spiritul său, aspira mai puţin la iertarea păcatelor, decât la contemplarea lui Dumnezeu şi unirea cu el, cât timp fericitul Augustin, din contră, aspira întâi de toate iertare şi nu câştigarea şi unirea cu Dumnezeu.[2]

[2] Cf. frumoasa carte a lui E. de Faye consacrată lui Clement Alexandrinul.

cercat să le smintească din credinţa lor străbună.

Eşti slujitorul aşteptat cu nerăbdare. Eşti o mlădiţă fragedă din rădăcina lor. Din fructele tale vreau să trăiască ei, şi aşteaptă să le stâmperi setea sufletului lor cu „pânea cea cerească şi paharul vieţii". —

E momentul să-ţi întorci privirile la chipurile de sfinţi ale preoţilor din trecutul apropiat; să-i examinezi şi apoi să-ţi croeşti drumul lucrând aşa ca făptuirile tale să fie pilde pentru posteritate.

Nu uita pe înaintaşii tăi, cari nu erau numai preoţii molitvelnicului, ci şi ai sfintei Scripturi. Predicatori convinşi, ieşiţi din părinţi harnici, plugari, ori descendenţi d n familii preoţeşti.

Păstori vrednici, ale căror cuvinte pătrundeau şi în cele mai împietrite inimi..

Credincioşii şi-i ţineau în bună înţelegere, şi ei n'aveau prilej de a se desträma. Nu existau partide în parohii, — unii ai preotului, alţii contra lui. Preotul isbutea să se apropie de sufletul fiecărui credincios. Dacă îmbrăcămintea nu-l deosebea prea mult de a enoriaşilor, sufletul lui era împodobit cu florile virtuţilor creştine.

Ce să faci, frăţia ta? Impodobeşte-ţi sufletul, şi smereşte-te ca să fii înălţat.

In trecut găsim totdeauna sprijin mai ales pentru începători. Nu nesecoti pe înaintaşii tăi. Faptele bune săvârşite de un antecesor sânt de continuat, iar cele greşite te îndeamnă la îndreptare.

Oricare dintre noi va fi astfel ceea ce trebue să fie: lumina lumii din preajma sa. *Pr. A. S.*

O carte şi o problemă

O fericită întâmplare a făcut ca anul acesta ziua mamei să coincidă cu ziua cărţii, încadrându-se în săptămâna consacrată celui mai savurat mijloc de cultivare a sufletului omenesc. Şi totuşi, această coincidenţă nu ne îndreptăţeşte să tragem concluzia că de fapt există o legătură strânsă între cartea contemporană şi mama, aceste columne ale sufletului. Din maldărul de cărţi care împodobesc vitrinele, din teascurile tipografiilor, care aruncă o avalanşă de tipărituri, bucăţi din simţirea autorilor, prea puţine sânt cărţile ce amintesc numele duios al mamei, prea puţine sânt simţirile fiilor literaţi şi neliteraţi aduse omagiu mamelor lor. Din cărţile de literatură, apărute în ultimul timp, sânt prea multe degetele unei mâni, ca să poţi culege din ele un chip de mamă bună, un înger în fiinţa mamei, din cari să poţi desprinde acel cult al recunoştinţii pe care fiul îl datorează mamei, şi mai ales în cari să poţi vedea cuprinsă, în toată puterea de expresie a cuvântului dăltuit, misiunea sfântă a mamei.

Şi totuşi stăruim aici, cu o deosebită bucurie şi reconfortare sufletească, în mijlocul acestei deprimante stări de alungare a mamei adevărate din literatura noastră, — ca o prezentare de ziua mamei şi de sărbătoare a cărţii, — asupra romanului cu multe mirezme creştine: „*Mamina*", al dlui Al. Lascarov-Moldovanu. Amintit, mai înainte în coloanele acestea, cred că nu-i de prisos să alegem, cu prilejul celor două serbări, din panorama cărţii această floare închinată mamei şi misiunei ei sfinte:

— In pervazul unui conac, din dărniciile stăpânilor căruia s'au revărsat pe întreg ţinutul, stă, în floarea vieţii, tânăra Irinuca. Ţese în gând din caerul străbunilor toată linia vieţii ei viitoare Din răsucirile lui se desprinde figura înaltă dar nobilă şi miloasă a lui Ian, alesul inimii ei.

Cu el face legământul, cu nimic mai puţin sfânt ca cel încheiat de înaintaşii lor, făgăduindu-şi unul altuia iubire şi credinţă. De aici începe a se depăna viaţa familiară. Ea nu e însă numai reverie, nu e numai senină; vin greutăţi şi suferinţe care nu plecau dela ei. Le aducea vremea, războiul, seceta, sărăcia şi altele. Din căsătoria lor s'au născut copiii şi fiecare purta câte ceva din bunătatea „Maminei", căci aşa o botezase fiica cea dintâi, Irinel. Pe rând sânt evocate momente grele în care vestala singură, „Mamina", putea veni în ajutor cu sufletul ei, cu atâta jertfelnicie şi dragoste faţă de copii pe care Ian nici n'o putuse bănui. In suferinţă „Mamina" e ca o eroică. Gri, stâlpul casei, moare pe vârf de munte apărându-şi patria. Iar ea cu ceilalţi de mână apucă drumul spre văgăunile munţilor să-şi scape copiii. Trecută furtuna războiului cu zăngănit de arme, se deslănţueşte a doua şi mai groaznică. A doua copilă din familie, fiind dusă la oraş, a fost prinsă în vâltoarea ispitelor lui, cari au dus-o la ruină.

Zadarnice au fost încercările celorlalţi factori ai educaţiei, sufletul fetei se rătăcise într'atâta încât nu mai oferea nici o deschizătură de intrare în el. A trebuit să vină tot „Mamina" să o învălue cu dragostea de mamă, să îngenunche în faţa decăzutei, să-i trezească dragostea de mamă, acest pârâiaş care însoţeşte pe fiecare în viaţa sa. Irinel, care semăna cu mama sa „ca două picături de apă", murise şi ea în floarea vieţii. In toate aceste lupte Ian secunda pe „Mamica", dar rămânea năuc de puterile ce se ascundeau în sufletul ei, singurele care puteau explica isbânda ei prin toate viforniţele anilor. Copiii rămaşi în viaţă se căsătoresc pe rând şi fiecare devine isvor de viaţă.

La 60 de ani din viaţa lor, copiii le pregătesc o plăcută surpriză sărbătorindu-i după cuviinţă. O pioasă evocare a celor dispăruţi Gri şi Irinel, înaltă şi mai mult această sărbătorire ca o expresie a iubirii nemuritoare dintre părinţi şi copii. Aceasta este în mic schiţarea acţiunii pe care brodează autorul tot atâtea motive de elevaţie sufletească.

— Scrisul dlui Al. Lascarov-Moldovanu are, pe lângă farmecul şi frumseţea clasică a formei, într'un curat şi neaoş stil moldovenesc, şi darul convertirii. Acţiunea lor şi motivul sânt tot atâtea prezentări ale unei vieţi creştine. Scrierile d-sale sânt tot atâtea chemări spre altă viaţă, mai curată, mai creştină. Dela „Bisericuţa din Răzoare" şi „Schitul cu plopi", o reuşită interpretare creştină a vieţii, indicând senzul ei excelsior aşa cum îl arată brazii şi până la romanul „Mamina", s'au împreunat în cele două componente ale sufletului autorului: creştin şi literat.

„Mamina" este romanul mamei, şi e păcat să nu fie cetit de orce mamă, dintre care multe îşi caută rostul în preocupări ce n'au nimic comun cu vatra caldă a familiei.

„Mamina" e apoteozarea misiunii de mamă, cea dintâi şi cea mai responsabilă în faţa lumii şi a lui Dumnezeu de orce faptă necugetată a tineretului.

„Mamina" este îndemnul şi chemarea călduroasă a mamei catre copiii ei, în sufletul cărora s'a stins ceva din candela iubirii ei şi la temelia cărora roade viermele nerecunoştinţii.

Cartea dlui Al. Lascarov-Moldovanu răspunde şi la chinuitoarea întrebare, cum să scăpăm de aceste stări în care copiii se avântă în acte aşa de nechibzuite.

Avem trebuinţa de mame bune, care se jertfesc pentru creşterea aleasă a fiilor lor. Mama este, prin rostul şi misiunea ei, cea dintâi chemată să crească şi să cultive sufletul tineretului.

V. Coman

Asociaţia pensionarilor civili din judeţul Sibiu învită pe toţi membrii a lua parte la adunarea generală, care se va ţinea în 7 Iunie 1934 d. m. la ora 4 în sala mare dela casa din Sibiu, strada Regele Carol Nr. 26.

INFORMAŢIUNI

Protopopiat ortodox în Ungaria. In sfârşit au izbutit şi fraţii noştri ortodocşi din Ungaria să se organiseze cel puţin într'un protopopiat, cu sediul în *Giula*. Protopopiatul se compune din fostele parohii ortodoxe române din dieceza Aradului şi a Orăzii mari, aflătoare pe teritorul Ungariei. Comitetul protopopesc, cu sediul în Giula, publică acum concurs pentru ocuparea postului de protopop al acestor parohii. Dela concurenţi se cere şi act de supuşenie ungară.

† **Maria Puşcariu** născută **Mănoiu,** soţia preotului nostru Valeriu Puşcariu din Şimon-biserica-veche, protopopiatul Branului, a trecut la cele veşnice, în vârstă de abia 41 ani, împărtăşită cu Sfintele taine. A fost înmormântată în 29 April a. c. Şapte venerabili preoţi din învecinatele parohii, în frunte cu părintele protopop V. Stoicanea, au slujit prohodul. Nobila defunctă, descedenta unei familii de preoţi, aproape toţi slujitori ai vechei biserici din Şimon-Bran, s'a afirmat pentru parohie ca una din adevăratele preotese active, inteligente, îndrumătoare şi sfătuitoare de bine, şi cu dragoste jertfitoare pentru buna creştere a copiilor săi. La locul de veşnică odihnă a fost însoţită de mulţimea îndurerată a credincioşilor din comunele brănene, care au cunoscut-o şi au respectat-o cu fiască iubire şi recunoştinţă. Adânc îndureratului soţ, părintelui Valeriu Puşcariu, bunul Dumnezeu să-i dea putere şi tărie ca şi mai departe să-şi poată împlini deplin datoria de bun îngrijitor al copiilor săi minori şi de vrednic păstor al fiilor săi sufleteşti!

Desvelirea monumentului, în amintirea genialului fiu de ţăran aidelean *Aurel Vlaicu*, care a construit primul aeroplan românesc, se face Duminecă, în 27 l. c., în comuna de naştere Binţinţ a regretatului aviator. Monumentul este ridicat de Asociaţia aeronautică română „A. Vlaicu" din Bucureşti.

Burse pentru studenţi dela facultăţi. Prefectura judeţului Sibiu publică concurs pentru distribuirea burselor studenţeşti, alocată în bugetul judeţului în sumă de Lei 100.000. Pot beneficia de burse studenţi merituoşi cu domiciliul părinţilor în vreo comună rurală a judeţului Sibiu. Cererile se înaintează, până în 15 Iulie 1934, la prefectura judeţului.

ŞTIRI LOCALE

De Ziua copilului. Societatea Principele Mircea, filiala Sibiu, sub înaltul patronaj al M. Sale Regina Maria, organisează, de Ziua copilului, un *matineu*, cu concursul mai multor şcoale sibiene, în teatrul oraşului, Duminecă în 27 l. c., în prima zi de Rusalii, ora 6 d. a. Program variat şi interesant. Bilete se vând la Librăria Foaia Poporului şi la cassa teatrului.

Serbarea câmpenească, organizată la Sfinţii Constantin şi Elena, în semnul unei înfrăţiri mai grăitoare a românilor sibieni, s'a bucurat de reuşită deplină şi meritată. Participanţii, în haină de sărbătoare, cu muzică şi flamuri, adunaţi în Piaţa Regele Ferdinand, în dimineaţa zilei de 21 Mai 1934, sânt salutaţi, în cuvinte calde şi alese, din partea dlui Dr. N. Comşa, care îşi exprimă bucuria şi mulţumirea când vede pe cei ce s'au grăbit, în număr covârşitor, să răspundă chemării ce li s'a adresat. Cortegiul — de câteva mii — a pornit, pe la ora 9, de-a lungul străzilor Regina Maria şi Carmen Sylva spre Dombravă. Costumul naţional femeesc a imprimat acestei manifestări un colorit ca din mândre bazme româneşti, bogate în Ilene Cosinzene şi Feţi frumoşi. Treizecişişase de societăţi şi corporaţii româneşti sibiene, de femei şi bărbaţi, au defilat între două ziduri compacte de privitori. In Dumbravă a sporit mereu numărul participanţilor, sosiţi în decursul zilei, când voia bună, cântecele şi dansul au luat, pe câteva momente, locul clipelor de multe griji şi necazuri. Spre seară lumea s'a înapoiat, în perfectă ordine, către casă. O horă largă, încinsă în Piaţa mare, a terminat cu bine sărbătoarea înfrăţirii din luna Mai.

Nr. 4214—1934.

Comunicare

Se aduce la cunoştinţă, că erezii după păr. Nicolae Botean din Mermezeu-Văleni, decedat la 2 April 1934, în baza § 5 din regulamentul fondului de ajutoare preoţesc, au primit dela Cassa arhidiecezană din Sibiu, în numărar fără nici o reţinere, ajutorul preoţesc de Lei 50.000.

Sibiu, din şedinţa secţiei economice a Consiliului arhiepiscopesc dela 11 Mai 1934.

Consiliul arhiepiscopesc.

(3) **Pagina pastorală**

Taina mântuirii

— Apropiindu-se de casă, şi căutând spre căminul părintesc, mare i-a fost mirarea, când a văzut că tatăl său îl aştepta. Sărmanul fiu, nici n'a mai avut multă vreme de gândire, căci tatăl său a şi venit în calea lui, l-a îmbrăţişat şi l-a sărutat chemându-l cu multă duioşie în glas: „fiul meu".

Bucuria tatălui

Am văzut cele petrecute între tată şi fiu la despărţire; iată acum îşi stau din nou faţă'n faţă, să vedem, ce se petrece şi de astădată în sufletul fiecăruia.

Faptul care ne copleşeşte este, **bucuria mare a tatălui,** *bucurie neobişnuită, pricinuită de întoarcerea fiului său.* Mereu îşi aşteptase fiul, iar când de departe l-a văzut venind, s'a înduioşat, a alergat la el, a căzut pe grumazii lui şi l-a sărutat; a poruncit slujitorilor să aducă haina cea mai bună şi să-l îmbrace, să-i pună inel în deget şi încălţăminte în picioare, a ordonat apoi tăierea viţelului celui mai gras, să pregătească masă mare, pentru ca să mânânce şi să se veselească, „căci acest fiu al său mort a fost şi a înviat, era perdut şi s'a aflat".

Această copleşitoare bucurie ne miră foarte mult şi într'adevăr este uimitoare. Cel întors, s'a lepădat doar de bunăvoie mai înainte de tatăl său, a plecat de acasă, a risipit o avere pe deasupra şi-a cheltuit în mod netrebnic cinstea, tinereţa şi sănătatea. Plecase încărcat cu toate bunătăţile, voinic, sănătos, în plină curăţenie şi frumos şi acum iată-l: *despoiat, sărac, abătut, zdrenţos, desfigurat şi stricat la faţă şi cu regretul tuturor păcatelor în suflet.*

Tatăl său, văzându-l în această stare de ticăloşenie şi amintindu-şi de purtarea urâtă a lui, ar fi avut tot dreptul să-l certe, să-i facă mustrări, *lucru la care fiul se şi aştepta,* căci atunci când tatăl său îl îmbrăţişa, i-a şoptit sfios la ureche: „tată, greşit-am la cer şi înaintea ta şi nu mai sunt vrednic să mă numesc fiul tău". Văzând însă bunătatea tatălui său, s'a oprit numai la aceste cuvinte, nu a continuat după cum şi-a propus: „fă-mă ca pe unul din slujitorii tăi", în mijlocul bucuriei atât de mare a tatălui său şi-a dat el seama că astfel de cuvinte, ar fi fost deadreptul o vătămare a bunătăţii părintelui său.

Dar nici tatăl nu-l mustră, nici nu-l întreabă despre faptele urâte din trecut, *de nimic nu se mai ţine seamă decât* **de faptul întoarcerii,** *care este socotit ca o revenire din moarte la viaţă.*

Pentru aceasta să ne bucurăm şi să ne veselim.

III

Taina mântuirii

Iubite cititor şi frate al meu, *din acest moment al parabolei „Fiului celui risipitor" desprindem unul din adevărurile cele mai mângăitoare ale învăţăturii creştine despre mântuire. Urechea duhovnicească trebuie să audă aici, cel mai puternic strigăt de chemare către Domnul. Avem aci cea mai adâncă pilduire a cuvintelor Mântuitorului: „Indrăzniţi", „Veniţi la mine toţi".* Toţi fără deosebire de neam, de stare socială, drepţii şi cei păcătoşi îndrăzniţi deopotrivă, cei credincioşi şi cei perduţi veniţi la mine *şi glasul de chemare*

se face cu deosebire către cei rătăciți și către cei păcătoși, pentrucă „bucurie va fi înaintea îngerilor lui Dumnezeu pentru un păcătos care se pocăiește“.

„Fiul omului a venit să caute și să mântuiască ce era perdut“. Lc. 19_{20}.

Marea mângăiere pentru cei păcătoși, cari suntem cu toții și de unde se vede și marea bunătate a Tatălui ceresc, stă în faptul că Dumnezeu, *nu ne întreabă atunci când ne întoarcem la El*, de faptele urâte pe care le-am făcut, *ci se bucură numai, cu bucurie mare foarte*, **de întoarcerea noastră.**

Asemenea **să știe** *și ceice* **nu** *vor să se întoarcă, cei cari s'au învârtoșat în rătăcirea lor*, că în ziua cea mare și înfricoșată a judecății, oamenii fi-vor judecați, nu pentru păcate, *ci pentrucă Tatăl mereu i-a așteptat cu duioșie și cu dor;* i-a așteptat cu îmbrățișarea caldă părintească, cu sărutul mângâierii și al iertării, cu haină nouă, cu inel dar ei nu s'au dorit după asemenea daruri, *nu s'au întors și* **n'au venit pentru a face bucurie Tatălui lor.** Nu i-au dat prilejul să-și arate și față de ei *îndurarea și bucuria iertării sale.*

Și Iuda, trădătorul Mântuitorului, chiar și el ar fi aflat iertare, dacă în loc de-a se spânzura ar fi alergat cu lacrimi sub crucea de pe Golgota.

De ce zăbovești

Iubitul meu frate, să fie oare atât de greu după ce ai asigurarea iertării, de-a te duce să ceri iertare? Nu este greu de loc și cu toate acestea sunt atâtea suflete care nu o fac. Nu o fac către aproapele lor, către părinți, frați și cunoscuți, cu atât mai vârtos către Dumnezeu.

In viața zilnică, auzim doar pe-atâția părinți zicând de fiii lor: „îl iert și l-am iertat, dar să vină și să-și ceară iertare, să se întoarcă acasă“. Asemenea între cunoscuți auzim zicându-se: „nu mai am nimic cu el, dar în casa lui nu mai intru și nici de vorbă cu el nu voiesc să mai stau“.

Cât de greșit este felul acesta de-a vorbi și cât de puțin omenesc și frățesc. Această învârtoșare a inimilor cât de mult nu lucrează ea la destrămarea vieții popoarelor.

Și dacă astăzi ne sbatem în greutăți atât de mari, dacă om pe om se mănâncă și stat la stat îi sapă la temelie și peste tot lumea întreagă pare a fi perdut cumpătul, aceasta numai din pricina că fiecare se are numai pe sine în vedere, bunăstarea lui, bunul său nume, fiecare rătăcește în drumul lui zicând: „nu vreau să știu de nimeni nimic, nu am cu nimeni nimic și nici nu am de cerut nimic nimănui“.

In astfel de urechi vocea împăciuirii nu poate intra.

Glasul de chemare al dragostei jertfelnice, nu poate pătrunde în auzul egoist al vremii noastre.

Isus stă la ușa sufletului tău și bate. De ce zăbovești în a-I deschide? Nu ți-e teamă c'o pleca?

Fiii perduți ai zilelor noastre

In mare, ca societate omenirea întreagă și în mic ca indivizi, oamenii vremurilor noastre, sunt rătăciți, sunt niște *bieți fii perduți.*

Trebue să mărturisim cu durere acest lucru și chinul ni se mărește când vedem că în perzarea noastră întrecem pe fiul perdut din evanghelie, întrucât acesta s'a întors, iar noi nu vrem să știm de întoarcere. Vrem mai curând să ne lăpădăm de demnitatea omenească, de chipul cu care ne-a hărăzit Dumnezeu și să rămânem printre animale, robi multelor noastre patimi.

Oameni perduți, obște fără Dumnezeu, inimi vândute păcatului.

Iubite creștine și frate, lucrurile pe care le-ai auzit, nu sunt numai cuvinte menite să umple o cărticică, ele sunt adevăruri dureroase, realități triste, care se fac vădite astăzi între oameni și'n țara noastră mai ales. Dacă mașinăria statului nostru funcționează astăzi atât de nenorocit, dacă stările în dulcea noastră Românie sunt astăzi atât de triste, *însemnează că pela locurile mari de răspundere, au trecut tot atâția fii rătăciți, cari rând pe rând au înstrăinat și-au risipit nebunește marile bogății, cu care a hărăzit Dumnezeu din belșug această țară.*

Fii perduți ai României, ce-ați făcut din Patria voastră?

Dar iubiții mei frați, deși suntem în ceasul al 11-lea nu este totuși prea târziu, o întoarcere tot mai este posibilă. Să ne reculegem și să se reculeagă tot românul, să ne întoarcem la Dumnezeu. In trecut doar Lui i-am slujit, de ce astăzi să ne despărțim de Dumnezeul părinților noștri?

Așa cum suntem, despoiați și plini de păcate să ne întoarcem, căci altfel, *ne sufocăm țara, moștenirea noastră sfințită cu sângele strămoșilor și ne perdem și sufletele.*

Să ne întoarcem, căci Tatăl ceresc are privirea ațintită și asupra noastră, ne așteaptă și pe noi, cu vesmântul curățeniei, cu inelul onoarei, cu ospățul bucuriei. *Să ne sculăm, să ne întoarcem la Tatăl nostru pentru ca bucuria Lui,* **bucuria iertării Lui,** să fie deplină și să-o vedem lucrându-se și cu noi.

[Sfârșit]

Nr. 4806—934 Ep. (27) 2—2

Concurs

Pentru continuarea lucrărilor de construcție a capelei și bibliotecii Academiei teologice ortodoxe din Sibiu se publică concurs, și anume:

a) Lucrări de arhitectură;
b) Canalizare și apaduct;
c) Instalația luminei electrice;
d) Instalarea caloriferului.

Reflectanții vor înainta oferte până la *29 Mai a. c.* la Consiliul arhiepiscopesc ortodox român în Sibiu, unde se pot vedea zilnic planurile și condițiunile.

Consiliul arhiepiscopesc.

BAIA POPORALA — SIBIU,

Strada Șaguna Nr. 4. Ordinea băilor:

Bale de familie: **Luni: închis, Marți Mercuri, Joi, Vineri și Sâmbătă: dela 8 până la $7^1/_2$ ore seara. Duminecă: dela 7—12 ore a. m.**

Pentru bărbați: **Băi de abur și de aier cald. Luni: închis, Marți (prețuri urcate) și Mercuri: dela $1^1/_2$—$7^1/_2$ ore seara, Joi și Vineri: închis. Sâmbătă: dela 8—12 ore a. m., dela $1^1/_2$—5 p. m., dela 5—$7^1/_2$ ore seara (prețuri reduse), Duminecă: dela 7—12 ore a. m.**

Pentru femei: **Băi de abur și de aier cald. Luni, Marți și Miercuri: închis, Joi: dela $1^1/_2$—$7^1/_2$ ore seara (prețuri urcate), Vineri: dela $1^1/_2$—5 ore p. m., dela 5—$7^1/_2$ ore seara (prețuri reduse), Sâmbătă și Duminecă: închis.**

Băi de putină și băi de cură: **Luni: închis, Marți, Mercuri, Joi, Vineri și Sâmbătă: dela 8—12 ore a. m. și dela $1^1/_2$—$7^1/_2$ ore seara, Duminecă: dela 7—12 ore a. m.**

In zilele de sărbătoare are valoare ordinea de Duminecă.

Mersul trenurilor

— Gara Sibiu —

	Pleacă spre:	Sosește dela:
Alba-Iulia	5^{00}, 12^{20}, 15^{10}	8^{15}, 17^{20}, 23^{49}
Brașov Făgăraș	5^{20}, 12^{45}, 18^{20}	11^{25}, 19^{10}, 7^{43}
Cisnădie	8^{14}	12^{31}
Copșa	3^{05}, 9^{53}, 13^{45}, 16^{45}, 23^{14}	3^{50}, 7^{20}, 14^{25}, 18^{10}, 22^{12}
Ocna-Băi	8^{00}, 11^{30}, 14^{26}, 18^{40}	9^{00}, 12^{30}, 15^{25}, 19^{50}
Peatra-Olt, Buc.	8^{55}, 14^{58} [ac.] 17^{45}, 20^{00} [ac]	12^{05}, 16^{30} [ac.] 23^{00}, 9^{41}, 9^{58} [ac.], 12^{07}
Sighișoara Agnita	5^{45}, 12^{06}, 16^{48}	11^{56}, 19^{48}, 8^{02}
Vurpăr	17^{30}	8^{40}

„FRUMOASA“, Intreprindere industrială de lemne s. a. din Petrești

CONVOCARE

Domnii acționari ai s. a. „Frumoasa“, intreprindere industrială de lemne din Petrești, prin aceasta se convoacă la

a X-a adunare generală ordinară

care va avea loc la sediul societății în Petrești în ziua de 11 Iunie 1934, la ora 3 p. m. cu următoarea

ORDINE DE ZI:

1. *Deschiderea adunării generale.*
2. *Bilanțul pe anul 1933.*
3. *Raportul Consiliului de Administrație.*
4. *Raportul Comitetului de Cenzori.*
5. *Darea absolutorului.*
6. *Alegerea întregului Consiliu de Administrație.*
7. *Alegerea Comitetului de Cenzori.*
8. *Eventuale propuneri.*

Domnii acționari, cari vor să participe la adunarea gererală, sânt invitați a depune acțiile la cassieria societății din Petrești, cel puțin cu trei zile înainte de adunare

Petrești, la 30 Aprilie 1934.

CONSILIUL DE ADMINISTRAȚIE.

Activa — Contul Bilanț la 31 Decemvrie 1933 — Pasiva

Cassa în numerar			821,490·—	Capital societar	900,000·—
Fabrica de cherestea și instalațiuni			884,485·—	Fond de rezervă	119,125·—
Imobile			100,000·—	Rezerva specială pentru creanțe dubioase	306,818·—
Lemn rotund			3,013,134·—	Cont transitoriu	85,064·—
Marfă fasonată			3,916,147·—	Creditori	11,873,458·—
Lemne de foc			36,458·—		
Materiale de uzine			47,168·—		
Debitori			4,396,840·—		
Perdere:	1932	22,029·—			
„	1933	46,714·—	68,743·—		
			13,284,465·—		13,284,465·—

Cheltueli — Contul Profit și Perdere — Venite

Cheltueli generale			722,233·—	Beneficiu brut		895,361·—
Abscrieri			241,871·—	Perdere:	1932	22,029·—	
				„	1933	46,714·—	68,743·—
			964,104·—				964,104·—

Petrești, la 31 Decemvrie 1933. Pentru contabilitate: **Toma Preiss** m. p.

(13) 1—1

DIRECȚIUNEA:

August Höcker m. p. președinte — **Victor Herzfeld** m. p.

Dr. Aurel Munteanu m. p. — **Dr. George Măcelar** m. p. — **Dr. Lionel Blaga** m. p.

Dr. Emanuil Stern m. p. — **Dr. Petru Nicolaus** m. p. — **Dr. Ion Onițiu** m. p.

Verificat și găsit conform cu registrele.

COMITETUL DE SUPRAVEGHIARE:

Ioan Rebega m. p. președinte (Expert-Contabil) — **Aurel Bojiția** m. p. — **Iuliu Gazdik** m. p.

Redactor responsabil: Pr. Dr. D. Stăniloae

Editura și tiparul Tipografiei arhidiecezane

Anul LXXXII — Sibiu, 3 Iunie 1934 — Nr. 23

Telegraful Român

Organ național-bisericesc — Intemeiat în 1853 de Mitropolitul Andreiu Șaguna

APARE SAPTAMANAL

Abonamentul: Un an 500 Lei. — Șase luni 250 Lei. — Trei luni 125 Lei. — Pentru străinătate un an 900 Lei. — Pentru America 4 Dolari.

Articole și corespondențe se adresează **Redacției** Telegraful Român, Sibiu, strada Mitropoliei Nr. 45. — Scrisori nefrancate se refuză. — Articole nepublicate nu se înapoiază.

Prețul inserțiunilor un șir petit 6 Lei pentru odată, dacă se publică de mai multe ori se dă rabatul cuvenit.

Abonamentele și inserțiunile se adresează **Administrației** ziarului Telegraful Român, Sibiu, strada Mitropoliei Nr. 45

Ne întoarcem la Dumnezeu

Ni-o spune răspicat pulsul vremii. Din frământările decisive ale clipei de față, încă de pe acum ochii celor cari au ochi să vadă desprind făgăduința isbânzii finale de mâne.

Cu Dumnezeu sau împotriva Lui — spune undeva Scriptura ce mustește de înțelepciunea cea fără egal în creațiile similare omenești. A trebuit să petrecem vremurile profetice a căror asprime o simte astăzi și pruncul din leagăn, pentruca poporul lui Dumnezeu să înțeleagă că a sosit ceasul socotelilor ce trebue să și le facă fără întârziere, cu sine și cu sufletul său, și să se hotărască pentru un drum sau altul din cele ce obișnuit pecetluesc definitiv soarta unui neam sau a unui om.

Știut este că la vremuri mari *trebue* oameni mari. Dar mai știm iarăși că vremurile mari *nasc* oameni mari cari polarizează în jurul lucrului lor atențiunea și interesul masselor flotante între eroare și adevăr, între lașitate și fanatismul pe care-l rodesc credințele aprinse, credințele oarbe. Rememorați-vă atitudinea schimbăcioasă a fiilor Ierusalimului față de Fiul lui Dumnezeu, și gândul fiecăruia va depăna multe reflexii ce se asortează perfect vremii de față. Timpul nostru, timp de sdroabă și de vădită zăpăceală, își are și el profeții lui; profeții cari, ca odinioară Samuil, astăzi povățuesc politicește neamul din care-și trag obârșia. Credințele acestor titani ce parecă sânt puși anume să deslege nodul gordian al încurcatei situații mondiale de astăzi, arată cu siguranța minții ce nu ezită să spună ce gândește și nici nu se'ncurcă în păpurișul soluțiilor de birou, care-i drumul care duce «din valea relativității spre culmile absolutului». Ziarul nostru (Nr. 19) aducea de curând spovedania dictatorului mecanizatelor State Unite ale Americii. Vedeți-o ce cuprinde. Mai nou, Mussolini, alt uriaș, alt vizionar, alt om de acțiune și de convingeri oțelite, a trimis o circălară tuturor directorilor de școale din Italia, recomandându-le să citească Noul Testament pentru ei și elevilor lor, îngrijindu-se ca aceștia din urmă să învețe de rost pasagiile cele mai frumoase. Și noi știm ce se'ntâmplă când Mussolini vorbește: Italia ascultă și neamul merge înainte. Aici, în Grecia, o dăscăliță uitase probabil că teoriile lui Darwin nu mai au căutare, a avut imprudența să facă pruncilor pe cari îi avea în grijă, lecții înflăcărate de «introducere» (??) în tainele acestei „excrocherii științifice». Reacțiunea s'a produs imediat și demn. Nu de sus! Nu știu ce-or fi dispus diriguitorii învățământului. Insă, într'o bună zi, școala a fost, nici mai mult nici mai puțin, deadreptul asediată de părinții copiilor, cari cu legitimă revoltă cereau «capul» dăscăliței buclucașe. Iar ziarul care tălmăcește această elocventă întâmplare (sub sugestivul titlu- Inovatorii! (are prilejul să mai atingă pe ici pe colea erupțiunile ateiste, lucru de care — vă mărturisesc satisfăcut — se achită cu vrednicie. Mai sânt atâtea ca acestea, căci războiul dintre lumini și umbre, dintre pionierii adevărului și bietele epave ale amăgirii, e crunt. Sinteza isbânzilor parțiale, dă un procentaj impunător isbânzii speciale a Creștinismului în viața publică și particulară, unde destrăbălarea, cea mai patentă, până ieri, se răsfăța sfidătoare.

Increstăm la răboj faptele mărunte dar prea grăitoare, care vin să confirme pe zi ce merge, credințele vizionarilor tenaci ce țin sus și viguros drapelul nădejdilor noastre, anunțându-ne că în zare apar popoarele lumii purtând praporii dumnezeeștilor adieri ce-au început să sufle peste pământ. Noi, ceice ne spovedim în coloanele acestei tribune a cuvântului lui Dumnezeu, am militat totdeauna pentru singura soluție ce poate remedia nevoile în care se sbate omenirea astăzi: *moralitatea severă în toate domeniile vieții.*

Un proverb englezesc, de mult bun simț și de mult adevăr, cuvântează astfel: «ceice spun că nu este Dumnezeu, ar fi bucuroși să poată crede ei înșiși aceasta" (Those who say there is no God, would be glad to believe it). Nu este alt liman de scăpare decât la Dumnezeu. Nu sânt două adevăruri, ci un Adevăr. De mii de ani nimeni nu L-a vădit de vre-o minciună. Și omenirea pare a-L fi regăsit și a se fi hotărât să-L urmeze. Ceice-L urmați de mult, ajutați pe cei slabi. Și tuturor — să ne ajute Dumnezeu!

Atena, Mai, 1934.

Grigorie T. Marcu.

Oastea Domnului

— A treia mare adunare dela Sibiu. — Zile de îndrumări sănătoase. —

La praznicul Pogorârii Duhului Sfânt, în 27 și 28 Mai 134, s'a desfășurat în orașul Sibiului a treia mare adunare a societății religioase *Oastea Domnului.*

Frați și surori, din această mare organizație religioasă, au venit din toate părțile țării, la metropola Ostii Domnului, în număr de peste două mii, cu deosebire mulți din București, din Basarabia și Bucovina. A fost o procesiune religioasă imposantă, cum rar se vede în orașele noastre.

In ziua primă ostașii Domnului asistă la sfânta liturghie în catedrală, unde a slujit P. S. Sa Arhiereul vicar Vasile, asistat de un sobor de preoți.

După sf. liturghie a urmat întrunirea ostașilor în curtea și aula Academiei teologice Andreiane. Aici s'au executat imnuri religioase și au cuvântat mai mulți dintre membrii veniți la adunare.

A doua zi după terminarea serviciului divin, s'a deschis la ora 11 a. m. congresul al treilea în marea sală dela „Thalia", prin cuvântul rostit de P. S. Sa Arhiereul vicar *Vasile,* care tălmăcește în cuvinte luminoase întâi rostul serbării Rusaliilor, apoi rostul mișcării din Oastea Domnului, menită să învioreze și să întărească viața religioasă ortodoxă a poporului românesc.

Cuvântări, ascultate cu evlavie și cu multă atențiune, și cuprinzând sănătoase îndrumări, au mai ținut dnii: Al. Lascarov-Moldovanu și I. Gr. Oprișanu, din București, inginerul Cihodar din Iași, Dr. Suciu Sibianu din Brașov, D. Pompiliu din Oradea; Protopopii: Aurel Nistor din Sf. Gheorghe, Vasile Stoicanea din Zărnești; Preoții: Oatu din București, Șerpoianu, Cercel din Chișinău, G. Secaș și N. Popovici din Sibiu, ș. a.

Din vorbirile ținute, s'a putut vedea din nou, că Oastea Domnului, sub conducerea preoțimii este o devotată slujitoare a bisericii ortodoxe; s'a constatat că această societate poate să transforme sufletește pe toți ceice se apropie de dânsa; învățăturile lui Hristos renoesc sufletele mai mult decât ori care altele... Astfel, *Oastea Domnului* se poate numi cu adevărat *Oastea Bisericii.*

Un raport, lămurit și scurt, al părintelui G. Secaș (Sibiu) expune situația actuală a societății Oastea Domnului, scoțând la iveală că mișcarea aceasta religioasă are peste *o sută de mii* de aderenți pe întreg cuprinsul țării, — ostași ai Domnului avem chiar și în America, în Sârbia, Bulgaria și Ungaria. Vorbitorul mulțumește, la sfârșit, tuturor participanților veniți d'aproape și din mari depărtări la adunarea a treia a societății. Ostașii, în cântece religioase, pornesc spre căminurile lor.

---

* FOIȘOARA *

Igiena socială în România

(4) de prof. **Dr. C. Mihăilescu**

Paludismul

Este o boală transmisă și întreținută de țânțari, care bântue foarte mult în România. Cifrele oficiale dau un număr de 250—300.000 de cazuri numai în vechiul regat. Ea atinge toate organele, slăbește enorm rezistența și predispune la tuberculoză. Procentul mortalității nu este stabilit cu precizie, dar se poate deduce din următoarea constatare făcută de dl Irimescu: La *Anadolchioi,* unde paludismul bântuea cu furie, într'un an au fost 103 nașteri și 102 morți, fără ca să existe vreo epidemie.

Paludismul *se poate perfect de bine combate și stinge,* dacă se dau mijloace.

Pelagra

Este boala mizeriei, care bântue mai ales la țară. Atinge toată lumea, la toate vârstele și e datorită nutriției proaste și insuficiente, mai ales cu mălai din porumb stricat. Bolnavii slăbesc, pielea de pe față, mâni și picioare se roșește, apoi se usucă și se crapă, de unde și denumirea în popor de «*pârleală*». Se produc turburări digestive, apoi nervoase, care duc, de obicei, la nebunie și la moarte.

Numărul pelagroșilor din țara noastră, și mai ales din vechiul regat, unde țăranii se hrănesc foarte prost, după tabelele oficiale, ar fi pentru anul 1932 de 47.872 cazuri cunoscute. Din cercetări particulare reiese că acest număr ar fi mult mai mare și ar atinge câteva sute de mii (Slătineanu). Mortalitatea e de 2—3%. Și această plagă poate să dispară, dacă se îmbunătățește hrana.

Trec peste *Conjuctivita granuloasă,* sau trachomul, care, tot după cifrele oficialității, se ridică la 20.000 de cazuri, din care 10.000 numai în Basarabia; nu mai vorbesc de *boalele venerice* și *infecțioase,* nici de *cancer,* de *lepră* etc. pentru a ajunge la una din cele mai importante plăgi sociale:

Alcoolismul

Constitue unul din factorii cei mai puternici de degenerare fizică și psihică și consecutiv de *disoluție* și de *dezagregare socială.*

Fiind cel mai vătămător, el trebue pus în *fruntea* tuturor boalelor sociale. Este mai primejdios de cât tuberculoza și sifilisul, fiindcă se introduce în massele populare ca un agent de plăcere, dorit și căutat de ele, considerat ca o substanță utilă, reconfortantă și nici de cum vătămătoare.

De boală fug toți și deci *propaganda contra tuberculozei și sifilisului este mai ușoară,* și mai eficace, pe câtă vreme alcoolul este căutat de mulțime, apărat de sute de mii de cârciumari și de podgoreni, de autoritățile fiscale, care văd în el un izvor de venituri, și de politicieni cari găsesc în el un instrument electoral de primul ordin. Consumația de alcool a crescut foarte mult în România, după războiu, după cum arată cifrele ministerului de finanțe.

In prezent, după calculele profesorului Obreja, cantitatea de alcool pur consumată pe cap de locuitor este de 10 litri, pe când în Norvegia numai de $2^1/_2$.

Valoarea totală a băuturilor alcoolice consumate în 1924 e evaluată 11.627.000.000 lei. Dacă această sumă se adună cu costul zilelor pierdute prin beție, cheltuelile pentru procese, spitalizare, închisoare, etc. se ajunge la cifra de peste 20 de miliarde anual, în timp ce pentru pâne toată populația României cheltuește 17.500.000.000 anual, iar pentru carne 6.470.000.000.

Numărul cârciumilor a crescut enorm. Câteva exemple: satul *Moreni* are 147 de cârciumi, mai multe de cât Ploeștii, cu peste 100.000 locuitori.

In regiunea minieră, de pe valea Jiului, muncitorimea consumă săptămânal băuturi

Ziua de 8 Iunie. *Aniversarea urcării pe tron a M. Sale Regelui* **Carol II** *se va sărbători Vineri, în 8 Iunie a. c., în toată ţara.*

Corpurile legiuitoare vor ţinea şedinţă festivă în sala adunării deputaţilor.

In toate bisericile din mitropolia Ardealului se vor celebra servicii religioase, ridicându-se fierbinţi rugăciuni pentru îndelunga viaţă şi sănătate a Majestăţii Sale Regelui Carol II, a Suveranului care este nădejdea de mai bine a întregului nostru neam.

FOR-ul şi preoţimea

— Dintr'o confrenţă recentă preoţească ţinută de Pr. IULIU MOLDOVAN —

Frăţia Ortodoxă Română, înfiinţată la 5 Martie 1933 în marea adunare din Cluj, este o tineră şi promiţătoare asociaţie religioasă naţională a românilor ortodocşi de pe teritorul Ardealului. S'a creat — cum ştim cu toţii — pentru a răspunde unei trebuinţe adânc simţite: o viaţă spirituală mai pronunţată prin stârpirea indiferentismului faţă de biserică şi credinţa religioasă.

Importanta bisericii a fost recunoscută, din vremuri bătrâne, la toate popoarele creştine. In veacurile trecute morala creştina era ocrotită de însişi domnitorii ţărilor prin porunci dese împărtăşite popoarelor de sub oblăduirea lor. Mi-aduc aminte, citind într'un hrisov din vremea episcopului Ghedeon Nichitici, de un ordin al împăratului Iosif al II-lea, care cerea moartea pentru celce înjură numele lui Dumnezeu, iar cel prins că a furat, era răsplătit cu 40 beţe.

Astăzi? Astăzi — ştim cu toţii cum e. —

Bisericile, în marile centre ale ţării, stau de obicei goale, clerul declarat ca element „neesenţial" în viaţa publică, ear religia coborâtă drept o chestie „particulară".

In faţa acestor stări şi atacuri ce se dau asupra sufletului creştin, a credinţei religioase, ce am făcut noi ca să punem stavilă curentelor de descreştinare a ţării, când oamenii cu carte, *biserica vie*, sta indiferentă şi pasivă? In guvern, parlament, justiţie, nicăiri nu găseam oameni cari să-şi pună cuvântul pentru apărarea ei. Biserica scăzută dela rolul ei, salarele noastre mereu retezate; iar noi preoţii declaraţi „de prisos" în organismul statului. Presa, cu puţine excepţii, în loc să ne sprijinească, atăca reputaţia arhiereilor în faţa opiniei publice.

Iată că, în mijlocul neorientării spirituale se desvălue raza de lumină, care cearcă să pătrundă în întunerecul conştiinţii creştine. Gânditorii neamului, bunii fii ai bisericii ortodoxe, îşi ridică fruntea, hotărâţi să înfrunte valul de primejdie ce ameninţă sufletul neamului. Sub oblăduirea înaltului cler, îş ia fiinţă FOR-ul, desvălindu-se, prin aceasta, puterea credinţei ce zace în adâncimile sufletului ortodox.

Ei şi-au dat seamă că temelia statului va rămânea şi în viitor creştinismul propagat de biserică, pe când slăbirea concepţiei despre cele sfinte, va duce neapărat la desfiinţarea neamului. Şi-au dat seamă că dacă în trecut am luptat pe faţă cu mulţi vrăjmaşi, acum sântem în luptă cu un duşman viclean, la care s'au asociat şi unii dintre fiii neamului, ca împreună, sub scutul diferitelor partide, să aducă lovituri tot mai simţite bisericii şi credinţei strămoşeşti.

In vâltoarea acestei urgii s'a născut FOR-ul, reclamat de necesităţile religioase şi naţionale ale poporului ortodox.

Ortodoxia porneşte astfel la muncă şi la nouă viaţă.

Cu cât a fost mai lung procesul de descreştinare a intelectualităţii române, cu atât mai înteţită are să fie lucrarea FOR-ului, pentru a restabili temelia naţionalismului creştin. Se cere o activitate susţinută şi organizată cu duh şi însufleţire, cu avânt şi dragoste de neam şi lege. Presa, literatura, conferenţele, întrunirile publice până în parlamentul ţării sânt drumuri menite reformării noastre pe temelia românizării creştine a ţării.

Năvalei doctrinelor materialiste, îi stăm împotrivă, cu un front al sufletelor închegat într'o unitate de convingeri.

Ortodoxia trăeşte, şi din starea de umilinţă s'a înălţat, revărsând raze de lumină şi înviorând conştiinţele.

Noi preoţii să fim cei dintâi cari am pătruns cu mintea mişcarea regeneratoare. Să întrăm în rândul ei pentru deslegarea problemelor ce cad în sarcina FOR-ului. Să sprijinim tot mai puternic activitatea ei. Să respândim, în cercuri largi, *publicaţiile* ce ni le pune la dispoziţie cu dragoste, jertfă şi prevedere. Umăr la umăr vom fi mai tari şi rând pe rând vom realiza biruinţe învederate.

Lucrarea Duhului sfânt e necuprinsă de mintea noastră. Şi când FOR-ul îşi va înfăptui programul de muncă, atunci însaşi biserica va fi pusă în drepturile ei de părintească îndrumare a vieţii publice.

Conferenţa dlui Nichifor Crainic în Chişinău

Invitat de studenţimea creştină din capitala basarabeană, dl Nichifor Crainic a ţinut în 21 Mai a. c. în sala eparhială o conferenţă ascultată, pe lângă tinerime, de magistraţi, profesori, ofiţeri şi alţi intelectuali, precum şi muncitori.

Distinsul conferenţiar, vorbind de luptele ce s'au dat şi se dau între două lumi, a spus între altele (după noul ziar *Naţiunea*, care continuă opera sănătoasă începută de *Calendarul*):

„Noi luptăm pentru a crea o lume nouă în locul lumei vechi, care se prăbuşeşte. In lupta aceasta este firesc să ajungem la conflict, căci cealaltă lume ne socoteşte, pe noi luptătorii, ca pe nişte anarhişti. Eu, iubiţi studenţi şi camarazi, apar dintr'o categorie de oameni de tranziţie, şi oamenii de tranziţie îşi trăesc zbuciumat viaţa lor, căci cei de credinţa şi vârsta mea luptă cu o lume care se prăbuşeşte sub propriile ei păcate. De aceea voi, tineretul, sânteţi datori să luptaţi pentru acelaş ideal. La o parte cu laşitatea! Laşitatea nu este în spiritul popoarelor creştine. Insuşi Isus Hristos a spus: «*Îndrăzniţi că Eu am biruit lumea*». Am despreţuit şi vom despreţui laşitatea pentrucă nu este creştină. Am fost acuzaţi, în aceste lupte, că sântem corupători ai tineretului. Am urmărit de aproape evenimentele şi oamenii dela noi, şi m'am convins ca cu aceşti oameni, cari au căzut din greşală în greşală, este imposibil a merge spre o refacere morală a acestei ţări. De aceea ne-am adresat către tineret care este suportul marilor speranţe de mâne. Ar fi deci să aveţi curajul de a vă ridica peste orce piedeci, să aveţi curajul de a urâ pe cei fără de lege şi de a iubì pe fraţii voştri când vedeţi că luptă în spiritul lui Dumnezeu".

Probleme, fapte, comentarii

Biserică ortodoxă în Blaj. — *Publicând zilele trecute apelul I. P. S. Sale Mitropolitului Nicolae al Ardealului pentru zidirea bisericii ortodoxe române din Blaj, — marele cotidian* **Universul,** *sub direcţia inimosului luptător, dl Stelian Popescu, se asociază la acest apel creştinesc şi roagă pe bunii români şi creştini să-şi dea obolul pentru adunarea fondurilor necesare ridicării acestei biserici.*

Universul *deschide, în acest scop, o listă de subscripţie, în fruntea căreia se înscrie cu suma de lei cinci mii.*

*

A apărut numărul pentru Mai—Iunie a. c. al organului pentru ştiinţa şi viaţa bisericească, *Revista Teologică*, având o serie de articole, cronici şi dări de seamă, semnate de harnici mânuitori ai condeiului.

In articolul său, *Câte ceva despre Gazeta Transilvaniei*, condeiul meşter şi cunoscător al dlui Bogdan-Duică reduce mult unele valori, aproape consacrate, în publicistica ardeleană mai veche, rectificând câteva greşeli şi îndemnând pe tinerii istorici să se dedice problemei de-a cerceta ideile de care a fost condusă această publicistică.

Acest număr al revistei are ca supliment gratuit, în forma unui volumaş, un studiu cu titlul *Sufletul în cultura contimporană*, de I. N. Lungulescu, procuror la curtea de apel, Timişoara. Studiul, de 86 pagini, al dlui I. N. Lungulescu, formează Nrul 4 din publicaţia periodică, îngrijită de prof. N. Colan, *Problemele vremii*, [se vinde la Librăria Arhidiecezană, Sibiu, preţul 30 Lei]. Autorul studiului arată, într'o formă limpede şi captivantă, cum se reflectă în cultura contimporană problema sufletului nostru. In partea I se descrie noţiunea de suflet în filosofia contimporană; în a doua parte noţiunea de suflet în ştiinţa de altă dată şi în ştiinţa contimporană, cu o recapitulare la încheere, — probleme de care se vor interesa de sigur nu puţini dintre intelectualii noştri.

*

alcoolice în valoare de 1.500.000 lei sau 78 milioane anual.

In ţinutul Bălţi din Basarabia, unde sub imperiul rusesc erau numai 6 localuri oficiale al monopolului pentru desfacerea vutcei, sub regimul românesc în 1923 erau 782 cârciume, iar în 1926 peste 1000.

Astăzi numărul cârciumilor în toată ţara trece de 50.000.

Acţiunea alcoolului asupra organismului este pe deplin studiată, stabilită şi cunoscută în urma numeroaselor cercetări ale savanţilor din lumea întreagă. Ea se aseamănă cu a eterului şi a cloroformului. In doză mică alcoolul este excitant, ear în doză mare paralizant şi destructiv al sistemului nervos. Limita maximă de toleranţă a organismului omenesc este de cel mult *1 gr.* de kgr. de corp în 24 ore. Dincolo de această limită maximă, şi la unii indivizi mult mai jos chiar, se produce o stare de *intoxicare acută*, cu simptomele cunoscute, care este *beţia*. Dacă dozele de alcool sânt des repetate, chiar fără să se ajungă la beţie se produce o *intoxicare cronică sau alcoolism*.

Efectele fizice şi psihice ale alcolismului sânt cunoscute. Neputând insista asupra lor, fac numai să defileze pe dinaintea Dvoastră cortegiul lor lugubru: gastrite, ciroze, nefrite, scleroze cardio-renale, degenerescenţa grăsoasă a inimei, arterite, hemiplegii, nevrite, impotenţa, turburări vizuale şi auditive, etc., apoi *turburări psihice* ca reducerea voinţei şi a energiei, decădere morală, vagabondaj, cerşetorie, prostituţie, criminalitate, decăderea treptată a facultăţilor intelectuale mergând până la ramoliţie şi demenţă; *psihoze* ca: delirium tremens, halucinaţii, confuziuni mintale, delir de persecuţie, stări maniacale, depresiuni, epilepsii alcoolice.

Alcoolul este cauza cea mai frecventă a delictelor agresiunilor şi crimelor, pe care le provoacă în 43% din cazurile obişnuite, iar la recidivişti în 80% (A. Baer).

In mod obişnuit alcoolismul, slăbind organismul, *reduce capacitatea de muncă* şi *predispune la contractarea mult mai repede a celorlalte boale*, în special *pelagra*, *tuberculoza* şi *sifilisul*.

O statistică riguroasă făcută de dl *Schönholtzer*, medicul şef al căilor ferate cehoslovace, în 1925 evidenţiază perfect de bine acest lucru.

Statistica lui se referă la 3 grupuri de funcţionari dela căile ferate:

1. Cei scoşi la pensie pentru invaliditâţi din cauza alcoolismului;

2. Cei recunoscuţi ca alcoolici, dar încă în serviciul căilor ferate;

3. Ceilalţi funcţionari luaţi la întâmplare.

Studiind cazierul la un număr de 50 funcţionari din fiecare grupă, pe timp de 8 ani în urmă, autorul statisticei a calculat numărul zilelor în care fiecare funcţionar a lipsit dela serviciu şi motivul lipsei, stabilind astfel incapacitatea lor de muncă.

Din *acest studiu* se vede clar că numărul zilelor de lipsă dela serviciu este mai mult ca *dublu*, la băutori, ceeace probează că *capacitatea lor de muncă este scăzută cu mai mult de jumătate*, faţă de ceilalţi funcţionari, nebăutori din grupa a 3-a.

Studiind numărul cazurilor diferitelor boale ivite în timp de 8 ani la aceleaşi categorii de funcţionari, se vede că toate boalele care s'au manifestat au dat de un contigent mult mai mare la alcoolici. In special boalele nervoase şi de inimă au fost de 5-ori mai frecvente la alcoolici, iar cele de ficat şi de rinichi s'au observat aproape numai la aceştia.

Calitatea muncii la alcoolici, o evidenţiază pagubele şi nenorocirile provocate la căile ferate, ateliere şi alte instituţii de către funcţionarii cari se găsesc sub influenţa alcoolului în timpul executării serviciului.

Dar efectele alcoolismului nu se limitează numai la îmbolnăvirea şi distrugerea individului abuziv, şi la pagubele materiale, ci se resfrâng şi asupra familiei şi societăţii.

Alcoolismul este, mai întâi, agentul cel mai principal de *degenerare ereditară*. Familiile alcoolicilor se sting la a 4-a generaţie. Aşa au dispărut indienii din America de nord şi unele triburi din Africa şi din Australia, cărora europenii le-au adus alcool.

Părinţii alcoolicilor procreiază nu numai copii debili fiziceşte, dar şi reduşi din punctul de vedere *psihic*: debili mentali, psihopaţi sociali şi anormali, nervoşi, neurastenici, perverşi, degeneraţi, isterici, epileptici, idioţi, viitori criminali şi alienaţi.

In ţara noastră alcoolismul este răspândit atât la oraşe cât şi la sate. Românul bea în toate ocaziunile, şi la bucurii, şi la necazuri. In concepţia lui nu poate se existe o serbare fără băutură.

Dela uzul incidental până la uzul regulat nu este decât un pas, iar de aici până la abuz limita se trece foarte uşor. Se mai adaugă convingerea generală că alcoolul este un tonic, care dă sănătate şi putere, deci este indispensabil unui om care munceşte mai greu. Această credinţă, absolut greşită, împinge pe săteanul nostru la uzul de băuturi, regulat în timpul muncii, mai ales în regiunile producătoare de vin şi ţuică, şi acest uz devine general — şi la femei şi copii — în anii de abundenţă.

Acestei cereri generale de băuturi alcoolice îi corespunde existenţa a numeroase cârciumi, şi viceversa: înfiinţarea de cârciumi — fără nici o limită, formează o constantă şi crescândă provocare la uzul şi abuzul băuturilor spirtuoase. Cârciuma în viaţa socială a satului joacă un rol primordial: ea este singurul loc de întâlnire pus la dispoziţia săteanului pentru satisfacerea tuturor nevoilor lui sociale, politice, culturale, — ceeace pentru orăşeni este clubul, cafeneaua, bursa, sporturile, bibliotecile, etc. pentru sătean se concentrează la cârciumă.

Cârciumarul devine conducătorul vieţii culturale şi sociale şi cel mai vajnic agent al vieţii politice. Bine înţeles că această situaţie îi dă posibilitatea de a deveni şi cel mai mare propagator al alcoolismului.

Conferența dlui profesor universitar O. Ghibu. — *Răspunzând la invitarea societății de lectură a studenților dela Academia teologică Andreiană din Sibiu, dl profesor* Onisifor Ghibu *a ținut în 28 Mai c. o conferență, tratând despre:* „Contribuția românilor la cultura popoarelor vecine". *Poporul român, așezat în mijlocul unui ocean de popoare de altă origine, și-a păstrat și impus, datorită geniului lui, originea și calitățile specifice lui. Dacă vremurile n'au îngăduit, ca aceste puteri ale sufletului lui să fie puse dela început în slujba idealului național și să intre în patrimoniul nostru, totuși din mijlocul lui s'au ridicat mlădițe care au jucat rol important în istoria politică și culturală a pouoarelor vecine.*

Așa, amintește conferențiarul pe Matei Corvin, regele care a încercat să învețe pe unguri dreptatea, (o dreptate dispărută cu moartea lui); amintește apoi pe cărturarii și savanții Nicolae și Ieremia Valahul, cari deasemenea sânt persoane marcante în istoria ungurilor.

In veacul XVII Petru Movilă, în viața poporului rus, mai ales în partea ei religioasă, are rol fruntaș. Cartea sa «Mărturisirea ortodoxă» a ajuns carte simbolică a bisericii răsăritene. Cu cât ne apropiem de timpurile noastre, cu atât numărul acestor fel de bărbați sporește. Opera lor, care din nefericire a trecut în patrimoniul altor popoare, dovedește însă capacitatea de creație a poporului nostru și calitățile lui sufletești, prin care s'a impus în istorie.

Conferența a fost încadrată în cântări executate de corul studenților teologi sub conducerea părintelui N. Topolog.

La sfârșit, studentul V. Coman, în numele societății, mulțumește dlui O. Ghibu pentru osteneala și dragostea arătată tinerimii, urând distinsului conferențiar, din prilejul alor 50 ani de vârstă împliniți, încă mulți ani înainte!

*

In luna Mai, anul acesta, **când s'au împlinit 40 de ani dela pronunțarea sentinței justiției ungurești în marele proces al** *memorandului*, **România întregită a revocat în memoria tuturor românilor faptele și întâmplările acestui proces politic din 7 până în 25 Mai 1894, împreună cu numele celor condamnați la temniță de stat, între cari erau, dintre bărbații bisericii noastre: Păr.** *Nicolae Cristea* **condamnat la 8 luni,** *Dumitru Comșa* **la 3 ani,** *Dr. Daniil P. Barcianu* **la 2 ani și 6 luni.**

Prinos de adâncă recunoștință, din partea celor desrobiți, s'a adus vrednicilor fii ai neamului, cari s'au jertfit pentru a pregăti drumul desrobirii lui. Dreptatea de Sus veghează, ear noi ne apărăm „sărăcia și nevoile și neamul".

*

Cultură la sate. — **La praznicul Sf. Constantin și Elena 1934, cercul pastoral al Gârbovei și-a ținut conferența în comuna Reciu (tractul Mercurea). Strada dinaintea curții bisericii era împodobită cu verdeață. Intâi și-a făcut apariția în comună președintele cercului, parohul Ioan Muntiu din Cărpiniș, împreună cu corul tinerimii de acolo, sub conducerea harnicului învățător Bogdan Ene.**

La ora 9, sosind preoții cercului, s'a început slujirea liturghiei în sobor. Răspunsurile le-a dat corul, în 3 voci, al tineretului din Cărpiniș.

La finea sfintei liturghii a predicat parohul V. Buta din Șpring, explicând evanghelia zilei. S'a făcut apoi parastas, pentru comemorarea a 220 de ani dela moartea mucenicească a domnitorului Constantin Brâncoveanu. A predicat parohul I. Jeler din Șpring, despre primul împărat creștin Constantin cel Mare și maica sa Elena, precum și despre viața creștinească a lui Brâncoveanu Vodă.

La ora 2 p. m. s'a slujit în sobor de toți preoții vecernia, împreunată cu rugăciuni pentru ploaie. Apoi preoții, împreună cu poporul, au trecut în școala primară, unde au conferențiat părintele Constantin Hășcău din Reciu și părintele Ioan Muntiu din Cărpiniș, despre ceeace trebue să știe și să facă adevăratul creștin.

Conferențele, însoțite de cântece naționale pe 3 voci, ale corului tinerimii cărpinișene, au stârnit mulțumirea însuflețită a numeroșilor ascultători.

Raportor.

*

Din județul Treiscaune. — Factorii noștri bisericești și culturali, din această regiune a țării, sânt în plină muncă de vară. Rodul muncii lor mijește de pe acum; ear județul Treiscaune este unul dintre acelea, unde factorul bisericii ortodoxe lucrează în fruntea mișcărilor culturale.

Luminarea minții prin *cultură*, a inimii prin *Evanghelia* lui Hristos, constitue firul care duce spre ținta finală ce o urmărim.

La noi, în aceasta regiune, mai ales ne trebue luminarea minții și trezirea poporului la conștiință națională și ortodoxă.

Intrunirea din comuna Belini (în 13 Mai) a fost o izbutită manifestare culturală, sub conducerea părintelui protopop Aurel Nistor din Sf. Gheorghe. Au fost de față, pe lângă părintele protopop, dnii: senator Dr. M. Crețu, revizor Cosma, profesoarele și elevele dela școala normală de fete din Sf. Gheorghe. Sala culturală din sat era prea mică pentru a putea cuprinde pe români și pe minoritari veniți să vadă manifestația noastră. Programul serbării cuprindea: o piesă teatrală, dansuri naționale și cântări românești.

La începutul programului părintele Nicodim Belea a salutat pe oaspeți vorbind despre *Cultură și mântuire*. Sf. Sa expune, în termeni generali, cum izvorul acestor două idealuri supreme este acelaș, precum este aceeaș și ținta spre care năzuesc, de-a fericì pe om.

La urmă a vorbit părintele protopop, Aurel Nistor, despre armonia ce trebue să existe între fiii aceleiași patrii, care ne ocrotește pe toți deopotrivă.

Cuvântul de mulțumire l-a adresat oaspeților dl director al școalei primare din Belini, Vasile Leu, rugându-i să nu ne uite nici de aici înainte. Pr. *N. B.*

*

Preoțimea și FOR-ul din Valea Sângeorgiului, protopopiatul Hațeg, **s'au întrunit în conferență în 20 Mai 1934. Inainte de ameazi s'a ținut serviciul divin, săvârșit de un sobor de șase preoți. Predica a fost rostită de către părintele I. Olariu.**

La ora 3 d. m. P. C. protopop I. Ciocan și preoțimea din secțiunea Văii Streiului și membrii FOR-ului au făcut procesiune religioasă la marginea cimitirului, unde după sfințirea apei și rugăciuni pentru ploaie, s'a decfășurat programul conferenței. A vorbit pentru popor păr. I. Tirinescu despre „Mântuirea prin credință". Din partea FOR-ului a cuvântat dl Cosma, judecător în Hațeg, arătând însemnătatea constituirii acestei societăți, chemate să formeze legătura de unitate între credincioși și biserica lui Hristos. Conferențiarul încheie zicând: Rugați-vă Domnului, și izbânda noastră de mâne să fie clădită pe temeiul rugăciunilor noastre de azi.

La urmă vorbește P. C. protopop I. Ciocan, despre „Jertfa lui Isus pentru neamul omenesc". Lanțurile păcatului le-a rupt Omul fără prihană, punându-ne din nou în legătură cu Creatorul nostru. Indeamnă ascultătorii să răsplătească jertfa lui Hristos, prin calde rugăciuni către Cer și prin iubire față de aproapele. *Chitideanul.*

Ziua temperanței. **Liga de propagandă antialcoolică,** *Temperanța*, **invită filialele și pe toți membrii ligii să organiseze manifestații antialcoolice la orașe și sate. Se face apel la preoți, profesori, învățători și alți intelectuali să țină, cu acest prilej, cuvântări despre pericolul băuturilor spirtoase.**

Știri bisericești externe

Rândurile ce urmează, și cele asemenea lor care vor mai urma — au un simplu caracter de informație. De aceea, cred că nu mă va osândi nimeni pentru lipsă de onestitate literară, dacă n'am să înșir aici toate revistele și ziarele *serioase* din care le spicuesc zi de zi. Acele dintre informațiuni cari cer comentarii, se vor bucura de ele sub altă formă, aici sau în coloanele altuia din confrații de publicistică bisericească dela Sibiu.

I. In țările ortodoxe

1. Minunea de Biserică Sfânta Sofia din Constantinopol, al cărei nume orce bun ortodox îl rostește astăzi cu melancolie, se reîncreștinează. Bizantinologul american Whittemore, care lucrează cu sprijinul Institutului de bizantinologie al Americii, a scos la lumină o parte din mozaicurile ei, acoperite odinioară de Turci cu un strat de var. Deasupra intrării principale, s'a dat de-o icoană a Mântuitorului șezând pe tron; la stânga, într'un oval, Sf. Arhanghel Mihail; în altul, la dreapta, Sf. Fecioară Maria, ținând un împărat bizantin în poală, toate de mărime naturală. Dee Dumnezeu să putem redobândi Sfânta Sofia, căci — cum spunea dl Prof. Dr. Stăniloae cândva, aici — pentru Turci, ea nu reprezintă mare lucru, pentru noi însă, da!

2. Dl prof. Dr. G. Sotiriu, decanul Facultății de Teologie din Atena, membru al Academiei elene și bizantinolog renumit, în ziua de 25 Aprilie, a ținut o foarte interesantă conferință despre comorile de artă veche dela reședința Partriarhului Ecumenic din Constantinopole, care este acum Biserica Sf. Gheorghe și dependințele. Conferința a fost însoțită de proiecțiuni luminoase: Bis. Sf. Gheorghe, interior, exterior, icoane murale ale Maicii Domnului, Evanghelii vechi, mitre și cârji patriarhale. In asistență am remarcat, printre alte fețe alese, prezența a patru I. P. S. Mitropoliți din Biserica Greciei. Dl prof. Sotiriu, o figură importantă în cercurile culturale-bisericești ale Greciei, predă cursul de Arheologie creștină la Facultatea de Teologie și e autorul a numeroase și prețioase lucrări din domeniul artei creștine ortodoxe, dintre cari menționez: Sfântul munte Atos (180 pag.) și Sfânta Sofia din Constantinopol, istorie și artă pag. 150) amândouă apărute în mai multe ediții.

3. Asupra a două probleme recente din Bis. Greciei (francmasoneria și botezul copiilor cu nume creștine), vedeți cele scrise de dl Prof. Dr. N. Neaga în Nr. 19 al ziarului nostru.

4. Facultatea de Teologie din Atena în 10 Mai și-a încheiat cursurile anului academic actual, cu o slujbă de mulțumită, oficiată în Biserica Universității (Capnicarea). Au participat, decanul facultății, profesorii și studenții. A predicat, în cadrul orelor de seminar omiletic, colegul român, student în anul IV, Nicolae Tănăsescu, despre păcat. I. P. S. Sa Arhiepiscopul Atenei și Mitropolit al întregei Grecii, Hrisostom Papadoponlos, care era de față, a

---

Ridicarea evidentă a stării materiale a sătenilor în urma împroprietăririi, ca și a masselor muncitorești, a avut drept efect paradoxal dar adevărat, *întinderea alcoolismului*. De aici concluzia ce trebue să retinem că: *buna stare materială, fără ridicare concomitentă a stării culturale, duce* la exagerarea instinctelor inferioare egoiste de desfătare josnică, deci *la o decădere a stării morale a acestor masse muncitorești.*

Și mai e o cauză foarte importantă, care favorizează alcoolismul la noi: *lipsa unei politici de stat* prevăzătoare, referitoare la regimul ce trebuește aplicat alcoolului.

Predomină concepția unei *fiscalități comode dar mioape*, care vede în producțiunea și consumațiunea alcoolului un izvor bogat de venituri bugetare; izvor ce trebue menajat și cultivat pentru echilibrarea bugetului statului. Pentru un miliard și jumătare pe care statul îl încasează anual din taxe, nu numai că se pierd în schimb alte 20 de miliarde, după cum am arătat, dar, fapt mai grav, se distruge poporul și rasa.

In starea actuală deci, *statul trebue considerat, din nenorocire, ca unul din factorii principali de propagare a alcoolismului.*

Mai trebue denunțată și o *altă cauză politică*, anume: toate partidele politice recurg la ajutorul cârciumarilor pentru luptele electorale, făcând din ei un factor politic puternic pe care trebue să-l menajeze și să-l ocrotească; și odată cu el, bine înțeles că trebue să menajeze și alcoolismul, cu tot cortegiul dezastrelor sociale ce le produce (Constantinescu A., Teză).

Ce trebue să facem în fața acestei nenorocite stări de lucruri?

Dacă unul din puternicele motive pentru care americanii s'au decis să aplice prohibițiunea alcoolului, a fost faptul că bețivii le stricau locomotivele și automobilele, la noi problema e mult mai gravă. Nu numai că populațiunea sărăcește prin risipirea atâtor miliarde, pe care le-ar utiliza mai cu folos pentru *hrana* și *cultura lor*, nu numai că statul cheltuește atâtea alte miliarde cu întreținerea și îngrijirea tuberculoșilor, pelagroșilor, degeneraților, nebunilor și criminalilor pe care alcoolul îl face cadou societății, plus pagubele enorme în material, vieți omenești și despăgubiri, datorite accidentelor cauzate de bețivi la căile ferate și alte instituții, dar, — ceeace e mai grav și ireparabil — este că familii și sate întregi se distrug și pier. Populația românească scade, la sate și la orașe, mai ales în Moldova, și locul rămas gol e repede și în mai mare număr umplut cu străini cari sânt cumpătați, nu beau, sânt sănătoși și economi.

Se impune deci să luăm măsuri de îndreptare, dacă nu vrem ca pericolul să se transforme în dezastru.

Există un întreg program de organizație și de acțiune pentru profilaxia socială a alcoolismului. Oamenii de bine din țara noastră se luptă cu disperare să stăvilească răul. Societățile de temperanță, casele naționale, propaganda culturală prin broșuri, conferinte și tablouri antialcoolice sânt sforțări lăudabile, foarte utile, dar, din nenorocire *insuficiente*, atâta vreme cât *statul încurajează alcoolismul*, în loc să vie cu *legi*, dacă nu pentru prohibirea completă a alcoolului, cel puțin pentru restrângerea consumațiunii lui și a numărului cârciumilor, pentru pedepsirea beților și a delicvenților alcoolici, pentru încurajarea și susținerea tuturor operelor de profilaxie antialcoolică.

Răul și mântuirea

V

Pentru a învinge răul, trebue dat pe față. Ignorarea răului, negarea lui, slăbește rezistența. Omul trebue să știe discerne spiritele, el se găsește sub imperiul demonilor cari iau adeseori aspectul unor îngeri de-ai luminii. Dar există o altă greutate, aceea a unei prea mari concentări asupra răului, aceea de-a-l vedea peste tot, de-a exagera forțele lui și atracția lui, care duce la obsesia întreruptă. Omul se plânge în atmosfera de bănuială și de minciună. El are mai multă încredere în puterile satanei, decât în cele ale lui Dumnezeu; el crede mai mult lui Antichrist decât lui Hristos. Se formează o tendință spirituală din ce în ce mai bolnăvicioasă, care distruge viața pozitivă și creatoare. Răul lucrează asupra omului nunumai când îl neagă, ci și când îi exagerează puterile și însemnătatea. E vătămător chiar de-a-l înconjura de aureolă. In lupta contra răului omului e adesea contaminat de rău, câteodată el imită pe dușmanul lui. Neîncrederea și ura față de rău degenerează într'o nouă formă a răului. Lupta naște ușor un nou rău în vederea stării păcătoase a naturii omenești.

Istoria popoarelor este plină de răul provocat de lupta contra lui, dacă e vorba de o luptă conservatoare sau de una revoluționară. Atitudinea față de rău nu trebue dusă cu ură, ea însăși are lipsă de-a fi luminată. Satana se bucură când reușește să provoace contra lui sentimente diabolice. El triumfă când trebuințezi contra lui mijloacele proprii lui. El e acela care a provocat în oameni ideea mândră, că se poate lupta contra răului prin ajutorul răului. Omul care combate răul se vede adeseori prins în ghiarele lui, cari îl reține captiv definitiv. Mijloacele de luptă se substitue pe nesimțite scopurilor propuse de ajuns. Ceeace omul crede poate că e luptă contra răului, pentru acesta e un bine. Statul e chemat să limiteze manifestările răului în lume, însă mijloacele pe care el le întrebuințează, se transformă ușor înșile în rău. Chiar morala poate să degenereze la nivelul dușmanului ei, dacă stinge viața creatoare a spiritului. Dreptul, obiceiurile, legea bisericească pot diforma viața. Obsesia răului și lipsa de-a lupta contra lui prin constrângere și violență supune omul și-l împiedecă de-a se elibera. Adevărata igienă spirituală nu constă în a se absorbi

ţinut, la sfârşit, studenţilor, o scurtă cuvântare.

5. Cupă cum se ştie, scaunul patriarhal al Ierusalimului, dela moartea Preafericitului Patriarh Damianos, e vacant. Neînţelegerile dintre Greci şi Arabi, au fost una din pricinile care au întârziat atâta vreme ocuparea lui, dar nu cea mai de seamă. Şi iată dece. Legea pentru alegerea Patriarhului Cetăţii Sfinte, e o lege turcească dela 1875, care nu mai corespunde împrejurărilor de faţă, întrucât e susceptibilă de variate interpretări. Conducerea politică a Palestinei a întocmit, mai proaspăt, un proiect de ordonanţă relativ la alegere, care a fost comunicat locotenenţei patriarhale. Sf. Sinod al Patriarhatului, dupăce a consacrat două şedinţe pentru discutarea acestui proect, a decis să ceară, printre altele, adaugerea unei dispoziţiuni, potrivit căre.a toate chestiunile ce s'ar ridica într'un nu importă ce moment privitor la interpretarea amintitei legi fundamentale pentru alegerea Patriarhului, să fie regulate pe cale administrativă de Inaltul Comisar al Ţării Sfinte şi de ministrul Coloniilor (engleze, firește!). Cu alte cuvinte, Sf. Sinod, respinge regularea acestor chestiuni pe cale judiciară. Intr'adevăr, intervenţia tribunalului, a contribuit până aci la amânarea alegerii, prelungită peste orce limită permisă. O lună după promulgare, aceasta ordonanţă va avea putere de lege şi formalităţile pentru alegerea Patriarhului vor putea începe. Am vrea să se rezolve cât mai curând şi această vacanţă, care în nici un caz folositoare nu este Bisericii ortodoxe dela Ierusalim. Şi mai ales, am vrea ca după înscăunarea Patriarhului, această lege anacronică şi buclucaşe, să fie, odată, sau înlocuită sau corijată.

6. Cu ocazia şedinţei comitetului executiv al celor „Fără Dumnezeu“ ţinut de curând la Moscova, Iaroslavsky, şeful campaniei antireligioase din Rusia, a luat la zor pe agenţii săi pentru „lipsă de zel“ în propagandă şi prigoană. Din discursul acestui Antichrist, ţinut cu acea ocazie, desprindem următoarele constatări îmbucurătoare pentru noi: De câtva timp, acţiunea antireligioasă a scăzut simţitor. Zelul diferitelor organizaţiuni, ale celor fără Dumnezeu, s'a sleit şi mulţi sunt de părere că propaganda nu mai este necesară. Astfel, în pădurile administraţiei regiunii industriale Ivanovo-Vosnesensk, orce lucru a fost suspendat în sărbătorile Crăciunului, cari au fost sărbătorite cu mai multă pompă decât în 1932. Acelaş lucru în alte districte. La fabricile de sticlă din Gusj—Kristall, cam 500 de credincioşi au serbat împreună Crăciunul, cu slujbe şi cor, la cari au luat parte şi elevii şcoalelor fabricii. Multe biserici închise, în regiunea Cestopolk, au fost redeschise, Biserica ridică nin nou capul... zice l. îngrijorat. Iar noi: Dumnezeu nu doarme!

7. Cu începutul anului acestuia, publicaţiile bisericeşti din Atena, au mai sporit cu una: „Amvonul apostoliceştei diaconii a Bisericii Eladei“. Tânăra revistă apare lunar, în condiţiuni tehnice modeste şi sub patronajul I. P. S. Hrisostom al Atenei.

Atena, 1934.

Grigorie T. Marcu.

Rectificare

In Telegraful Român, Nr. 18 din 29 April 1934, s'a publicat greşit suma ajutoarelor licvidate celor în drept, din fondul de ajutorare preoţesc, şi anume:

1. Sub Nr. Cons. 3395—934 s'a publicat că, erezii după părintele Emilian Şinca din Aninoasa, au ridicat drept ajutor, suma de Lei 30.000, în loc de Lei 50.000 cât s'a licvidat; iar

2. Sub Nr. Cons. 3400—934 s'a publicat că, erezii după părintele Ignatie Filip din Reciu, au ridicat drept ajutor suma de Lei 50.000, în loc de Lei 30.000 cât de fapt s'a licvidat.

Se comunică cele de mai sus, spre luare la cunoştinţă a celor interesaţi.

Consiliul arhiepiscopesc.

Nr. 4054—1934.

Comunicare

Se aduce la cunoştinţă, că erezii după părintele Ilie Pop din Gusu decedat la 3 April 1934, în baza § 5 din regulamentul fondului de ajutoare preoţesc, au primit dela Cassa arhidiecezană din Sibiu, în numărar fără nici o reţinere, ajutorul preoţesc de Lei 50.000.

Sibiu, din şedinţa secţiei economice a Consiliului arhiepiscopesc dela 11 Mai 1934.

Consiliul arhiepiscopesc.

Sanatorul dela Schitul Păltiniş

In munţii Răşinarului, în mijlocul codrului de brad, la 1400 m. altitudine, la 30 Km. depărtare de Sibiu şi 19 Km. depărtare de cel mai apropiat sat, se află acest sanator, departe de sgomotul satelor şi oraşelor şi înconjurat de pace. In apropierea lui o bisericuţă frumoasă din lemn, unde oaspeţii se pot închina zilnic Mântuitorului. Dela sanator în toate părţile pornesc poteci îngrijite. Oaspeţilor le stau la dispoziţie diferite distracţii, ca tenis, popice, radio, pian etc. Baie de putină şi acid carbonic.

Natura prin poziţiile ei variate şi pitoreşti îţi înalţă sufletul, iar aerul curat, bogat în ozon, îţi întăreşte plămânii.

In zilele călduroase de vară e cel mai plăcut loc climateric din ţară, având întocmiri cu totul confortabile. Distanţa dela Sibiu la sanator se face cu cursa de automobil zilnic pe un drum bine îngrijit. Sezonul se începe la 1 Iunie.

Prospecte şi informaţiuni cereţi dela Consiliul arhiepiscopiei ortodoxe române din Sibiu.

Organizaţi Oastea Domnului

INFORMAŢIUNI

Dl Ion Petrovici, apreciatul profesor, a fost ales membru activ al Academiei Române în locul regretatului Al. Philippide la secţia literară. Alegerea aceasta este o meritată recunoaştere pentru învăţatul profesor Ion Petrovici.

Comitetul central al Asociaţiei clerului „A. Şaguna“ este convocat la Sibiu (Cancelaria Consiliului arhiepiscopesc) pe ziua de Luni 11 Iunie ora 10 a. m. pentru a discuta chestiunea noului statut al Asociaţiei generale a preoţilor precum şi alte chestiuni urgente. Membrii Comitetului central sânt rugaţi a participa la această şedinţă. *Biroul Asociaţiei clerului «A. Şaguna».*

† Pr. Ioan Crăciun, paroh ortodox român în Glâmboaca, prot. Avrig, a trecut la cele veşnice, după scurte suferinţe, împărtăşit cu sfânta Taină a cuminecăturii, în 23 Mai 1934, în al 84-lea an al vieţii după o fericită căsnicie de 57 ani şi o văduvie de 2 ani. Şi-a păstorit turma cuvântătoare cu râvnă apostolică şi dragoste nefăţărită timp de aproape 59 ani. Inmormântarea rămăşiţelor sale pământeşte s'a făcut în cavoul familiar din cimitirul bisericii ortodoxe din Glâmboaca, în 25 Mai 1934. Odihnească în pace!

Dela Direcţia Generală p. t. t. Un ordin al direcţiei poştelor noastre aduce la cunoştinţă generală, că toată corespondenţa internă va fi admisă la prezentare având adresa scrisă cu denumirea oficială în româneşte. Numele străzii, după cum figurează în nomenclatura comunelor, pot fi însoţite şi de numirea lor în l. germană sau maghiară, dacă există această numire. Localităţile de destinaţie vor fi scrise *numai în limba română*, întru cât nu mai există altă denumire oficială decât cea românească.

Guvernul Germaniei a publicat ordonanţa, prin care dispune ca în oraşele unde mai mult de jumătate din locuitori sânt protestanţi, respectarea sărbătorilor bisericii protestante este *obligatorie.* In timpul slujbei bisericeşti sânt oprite: întrunirile publice, dansul, vânătoarea, precum şi reuniunile societăţilor gimnastice.

ŞTIRI LOCALE

Predică în catedrala din Sibiu. Duminecă, în 3 Iunie 1934, va predica părintele protopop *E. Cioran.*

Mare târg de mostre organisează în Sibiu camera de comerţ între 20 Iulie şi 10 August a. c. Pot participa, cu produsele lor, industriaşii şi orce fel de producători din întreaga ţară.

CĂRŢI ŞI REVISTE

„Flori din grădina sufletelor“, un volum de 540 pagini scris de *P. Sf. Episcop Grigorie al Aradului.* Volumul relevă o parte din munca fără preget a P. Sf. Episcop Grigorie. Conţine predici şi pastorale nepublicate până acum în volum şi diferile cuvântări, articole şi studii din ultimul an de activitate episcopească, precum şi unele predici dela începutul păstoriei Sale episcopale. Cine se găseşte în păstoria sufletelor, nu se poate dispenza de această carte utilă, actuală şi deschizătoare de orizonturi creştine. Ea conţine vorbiri captivante: la Ziua Eroilor şi la alte prilejuri naţionale şi culturale, care prin aceasta sporesc considerabil valoarea acestei cărţi. Preţul unui exemplar 150 lei, plus porto poştal 15 lei. Se poate procura la Librăria Arhidiecezană, Sibiu.

Poşta redacţiunii

Mai multora. Anunţăm numai publicaţiile ce ni se trimit.

MEDIC PRIMAR

Dr. Ilie Jancu

consultă şi prescrie băi pentru boli interne şi de femei în Băile Ocna-Sibiului, «Grădina Schuller», strada Băilor Nr. 16, începând cu 1 Iunie.

(141)—2

BAIA POPORALA — SIBIU,

Strada Şaguna Nr. 4. Ordinea băilor:

Baie de familie: Luni: închis, Marţi Mercuri, Joi, Vineri şi Sâmbătă: dela 8 până la $7^1/_2$ ore seara. Duminecă: dela 7—12 ore a. m.

Pentru bărbaţi: Băi de abur şi de aier cald. Luni: închis, Marţi (preţuri urcate) şi Mercuri: dela $1^1/_2$—$7^1/_2$ ore seara, Joi şi Vineri: închis. Sâmbătă: dela 8—12 ore a. m., dela $1^1/_2$—5 p. m., dela 5—$7^1/_2$ ore seara (preţuri reduse), Duminecă: dela 7—12 ore a. m.

Pentru femei: Băi de abur şi de aier cald. Luni, Marţi şi Miercuri: închis, Joi: dela $1^1/_2$—$7^1/_2$ ore seara (preţuri urcate), Vineri: dela $1^1/_2$—5 ore p. m., dela 5—$7^1/_2$ ore seara (preţuri reduse), Sâmbătă şi Duminecă: închis.

Băi de putină şi băi de cură: Luni: închis, Marţi, Mercuri, Joi, Vineri şi Sâmbătă: dela 8—12 ore a. m. şi dela $1^1/_2$—$7^1/_2$ ore seara, Duminecă: dela 7—12 ore a. m.

In zilele de sărbătoare are valoare ordinea de Duminecă.

Mersul trenurilor

— Gara Sibiu —

	Pleacă spre:	Sosește dela:
Vinţ, Alba-Iulia	5^{00}, 12^{20}, 15^{10}	8^{15}, 17^{20}, 23^{49}
Braşov, Făgăraş	5^{20}, 12^{45}, 18^{20}	11^{25}, 19^{10}, 7^{43}
Cisnădie	8^{14}	12^{31}
Copşa	3^{05}, 9^{53}, 13^{45}, 16^{45}, 23^{14}	3^{50}, 7^{20}, 14^{25}, 18^{10}, 22^{12}
Ocna-Băi	8^{00}, 11^{30}, 14^{26}, 18^{30}	9^{00}, 12^{30}, 15^{25}, 19^{50}
Peatra-Olt, Buc.	8^{55}, 14^{58} [ac] 17^{45}, 20^{00} [ac]	12^{05}, 16^{30} [ac.] 23^{00}, 9^{45}, [ac.]
Sighişoara, Agnita	5^{45}, 12^{06}, 16^{48}	11^{56}, 19^{48}, 8^{02}
Vurpăr	17^{30}	8^{40}

în lumea răului, ci în a te concentra asupra binelui, asupra lumii divine, asupra viziunii luminii.

Când omul e chinuit de conspiraţia universală masonică sau evreiască, când vede peste tot agenţi de-ai acestui complot, el se omoară spiritualmente, înceată de-a mai vedea lumea luminii, el se umple de sentimente urâte, neîncrezătoare şi răsbunătoare. E o tendinţă sterilă a sufletului, destructivă. Nu trebue întrevăzut peste tot locul satana, şi lăsată în voia lui lumea. O acuzare continuă a răului şi a acelora cari îi sunt slujbaşi, favorizează desvoltarea lui în lume. Acest lucru e suficient arătat în Evanghelie, însă noi persistăm în a rămânea orbi. Fiecare trebue să vadă mai întâi răul în sine însuşi şi nu în alţii. Şi autentica spiritualitate constă în a crede mai mult în puterea binelui decât în cea a răului, să crezi mai mult lui Dumnezeu decât satanei. In lume sentimentele bune desvoltă forţa binelui, atâta timp cât cele rele măresc la culme răul. Acest adevăr de igienă spirituală elementară nu e cunoscut de oameni. Ura faţă de rău distruge tot aşa de mult lumea spirituală a omului, ca şi ura contra binelui. Ceeace spunem noi aici nu vizează deloc că ne contrazicem atitudinea neîngăduitoare pe care noi trebue să o avem faţă de rău, nici imposibilitatea de-a pacta cu el.

Greşala provine din elaborarea şi cristalizarea împărăţiei infernului în numele luptei pentru bine. Nu poţi lupta cu răul înlăturându-l şi exterminându-l, trebue să ajungi să te ridici deasupra şi să-l învingi.

Victoria cea mai deplină asupra răului să câştigă prin convingerea despre golul lui, despre neființa lui, de vanitatea lui. Exagerare forţelor lui de tentaţie nu poate fi un mijloc pozitiv de-a lupta contra lui. Răul seduce omul, dar el nu e seducător prin el însuşi. Atragerea răului e o minciună şi o iluzie şi toate forţele spiritului trebue să lupte să împrăştie această ficţiune. Diavolul n'are talent, el e plictisitor. Răul e neființa, ori neființa e cea mai mare plictiseală, e golul şi lipsa de putere; aceasta dealtfel o putem constata totdeauna la limitele extreme alc experienţii răului. Când luptăm contra lui şi ni-l închipuim ca seducător şi tare, însă interzis şi de învins, noi nu vom purta asupra lui victoria radicală şi definitivă. Răul considerat tare şi seducător e un rău care n'a fost învins şi rămâne invincibil. Singură conştiinţa despre absoluta lui deşertăciune şi a desgustului de el, pot să-l învingă şi să-l smulgă din rădăcini. Nici o pasiune rea dusă până la capăt nu conţine ceva fiinţial. Tot răul se consumă pe el însuşi, îşi desvălue minciuna lui în desfăşurarea imanentă. Răul e lumea iluziilor. Sfântul Atanasie cel mare desvoltă această idee într'un chip admirabil. Răul e rău, nu pentrucă e oprit, ci pentrucă el e neființialul.

Vechiul Testament considera răul înainte de toate ca o călcare a legii divine. Insă el nu explică pentruce răul e rău, pe ce se bazează opoziţia între bine şi rău. Concepţia normativă a binelui şi a răului nu e o concepţie profundă. Trebue înţeles ontologic binele şi răul. Aceasta e demonstrarea imanentă a neființialităţii lui, singura care ne poate da cunoaşterea răului şi senzul opoziţiei existente între bine şi rău. Răul nu e cunoscut decât în experienţa cunoaşterii lui, în victoria interioară dusă asupra lui; numai în această experienţă se poate vedea prăpastia sa larg căscată. Când omul a cules fructul arborelui cunoştinţei binelui şi al răului, el sui calea răului, el călcă formal voinţa divină. Insă pe acest drum el începe a învăţa şi cunoaşte vanitatea şi deşertăciunea răului, el înţelege prin experienţă pentruce acesta e interzis.

Cunoaşterea răului e ea posibilă, e admisibilă peste tot cunoaşterea lui? Vechiul Testament, unde predomină legea, răspunde negativ la această chestiune. Răul e o limită, el e o oprire şi altceva nimic. Insă omul pornit pe calea cunoaşterii nu se poate întoarce la starea de ignoranţă originală. Deasemenea goliciunea răului trebue cunoscută, trebue să fi convins de neființialitatea lui. Aici rezidă antinomia fundamentală pe care o comportă.

Răul e rău, şi trebue să ardă în focul infernului, nu se poate să faci pace cu el. Astfel se prezintă prima dintre cele două teze. A doua îi e antinomică. Răul e drumul care duce la bine, la experienţa libertăţii spiritului, la victoria imanentă asupra tentaţiunilor neființialului. Prima teză e de-o limpezime cristalină şi nu aduce nici o greutate. A doua e mai dificilă şi poate deveni sguduitoare. Cunoaşterea răului nu duce oare şi la primirea şi admiterea lui?

Dacă consideri răul ca o necesitate indisponsabilă, având un senz, îl şi justifici. Dacă, din contră el e un nonsenz absolut, care nu se poate nicicum explica, el e atunci necunoscut, şi nu i se poate da un senz. Cum să se iasă din această dificultate? Şi iată o nouă antinomie. Hristos a venit în lume pentrucă aceasta gemea în păcat. Mântuirea, prin urmare cel mai mare eveniment al vieţii universale, care avea să determine noua generaţie a oamenilor spirituali, descopere existenţa răului, căci dacă n'ar exista răul n'ar fi nici Eliberatorul de sub stăpânia lui, venirea lui Hristos n'ar fi avut loc. Iubirea cerească nu s'ar fi manifestat.

Redactor responsabil: Pr. Dr. D. Stăniloae

Editura şi tiparul Tipografiei arhidiecezane

Anul LXXXII — Sibiu, 10 Iunie 1934 — Nr. 24

Telegraful Român

Organ național-bisericesc — Intemeiat în 1853 de Mitropolitul Andreiu Șaguna

APARE SAPTAMANAL

Abonamentul: Un an 500 Lei. — Șase luni 250 Lei. — Trei luni 125 Lei. — Pentru străinătate un an 900 Lei. — Pentru America 4 Dolari.

Articole și corespondențe se adresează **Redacției** Telegraful Român, Sibiu, strada Mitropoliei Nr. 45. — Scrisori nefrancate se refuză. — Articole nepublicate nu se înapoiază.

Prețul inserțiunilor un șir petit 6 Lei pentru odată, dacă se publică de mai multe ori se dă rabatul cuvenit.

Abonamentele și inserțiunile se adresează **Administrației** ziarului Telegraful Român, Sibiu, strada Mitropoliei Nr. 45

Bugetul cultelor pe 1934/35

și

Doleanțele Bisericei ortodoxe

Considerațiuni generale

Suntem în preajma deschiderii corpurilor legiuitoare, cari vor avea să stabilească cifra bugetului țării pe anul 1934/35, așa că este de cea mai mare actualitate și chestiunea întocmirii bugetului cultelor, care ne interesează mai de aproape. Cu multă durere în suflet și mâhnire trebue să facem constatarea, că până acuma toate guvernele țării dela războiu încoace au arătat față de Biserica ortodoxă un tratament maștер nedreptățindu-o, și favorizând în acelaș timp celelalte culte, în detrimentul ei. Dovadă ne sunt bugetele cultelor pe cei 15 ani din urmă. Acest lucru a fost recunoscut în mod oficial nu de mult de pe banca ministerială de un membru al guvernului actual. S'au arătat în repetite rânduri nedreptățile jignitoare și umilitoare față de Biserica ortodoxă, prin adrese ori memorii, s'au scris broșuri, s'au făcut apoi an de an de cei în drept intervenții personale la ceice conduceau destinele țării, uneori chiar și la Rege, pentru curmarea acestor nedreptăți, dar toate au fost înzadar. Am rămas cu promisiunile guvernanților; dar în acelaș timp cu lefurile de mizerie ale preoților, amputate cu 5 curbe, (2 peste curbele celorlalți funcționari publici), cu serviciile centrelor eparhiale desorganizate prin suprimarea multor posturi de mare importanță și absolut indispensabile în organizația Bisericii noastre, cum sunt: consilierii, misionarii, secretarii, revizorii eparhiali, protopopii mai mult de jumătate și dela parohii jumătate din cântăreții bisericești. In acelaș timp cultele neortodoxe au fost menajate și favorizate, respectându-li-se cu o neînțeleasă scupulozitate toate privilegiile moștenite dela asupritorii noștri de eri și acordându-li-se pe lângă acestea și alte noi favoruri.

Nedreptățirea Bisericei ortodoxe și favorizarea celorlalte culte

Astfel Bisericei ortodoxe i s'au suprimat în 1931 peste 1200 de posturi, iar în 1933 încă 2504 de cântăreți bisericești, în timp ce celorlalte culte, în loc să li se facă suprimări în măsură egală, li s'a înmulțit numărul personalului și la centrele eparhiale și la parohii. Din bugetul pe 1932 s'au *redus* Bisericei ortodoxe 43.880.658 Lei, pe când bisericii unite i s'a acordat un *spor* de 19.750.586 Lei, iar unitarilor *maghiari* un spor de 1.325.743 Lei.

Acest tratament al Bisericei noastre provine din faptul, că toate guvernele au apreciat rolul Bisericei numai sub aspectul intereselor politice, iar nu după însemnătatea ei divină pentru îndrumarea sufletelor spre o viață religios-morală și pentru mântuirea lor. Spre a o putea folosi pentru realizarea scopurilor sale vremelnice politice, statul a ținut-o în sărăcie și dependență față de el și nici când nu a văzut cu ochi buni tendința spre independență a Bisericei în conducerea afacerilor administrative și a vieții ei spirituale, având oroare față de așa zisa «autonomie».

S'ar putea urma cu nedreptățile aplicate Bisericei ortodoxe și cu favorurile acordate celorlalte culte și în special bisericei unite, dar renunțăm la expunerea lor fiind destul de cunoscute și înșirate pe larg în diferite memorii și broșuri.*

Declarațiile favorabile ale dlui Popescu Necșești, subsecretar de stat la culte

In bugetul cultelor pe 1934/35 nădăjduim să se repare măcar unele din nedreptățile trecutului. Nădejdea noastră se bazează pe declarațiunile categorice și îmbucurătoare ale dlui Al. Popescu Necșești, subsecretar de stat la Ministerul cultelor, făcute în ședința senatului din 25 Aprilie a. c. ca răspuns la comunicarea părintelui senator Vichentie Pirtea, care a cerut încetarea nedreptăților din trecut, salarizarea mai omenească a preoțimei, ștergerea curbelor speciale etc. A cerut apoi executarea programului moștenit dela regretatul prim-ministru I. G. Duca, despre care dl prim-ministru Tătărescu spunea la conferința cu prefecții: «din băltoaca de sânge dela Sinaia am ridicat programul lui Duca și-l voi executa. In acest program se cuprind și drepturile bisericei». Regretatul I. G. Duca spunea în o adunare dela R.-Vâlcea următoarele: «Partidul național liberal nu concepe să nesocotească faptul, că Biserica ortodoxă este Biserica marei majorități a locuitorilor acestei țări. De asemenea nu poate să admită, ca sub cuvânt de a nu apăsa alte confesiuni, să se ajungă cum s'a ajuns sub guvernarea național-țărănistă la *„persecutarea Bisericei noastre strămoșești“*.

La această comunicare dl Popescu-Necșești a răspuns: «La comunicarea ce se face pentru nevoile Bisericii ortodoxe și pentru celelalte culte, sânt fericit a răspunde în numele guvernului, referindu-mă la partea ultimă din comunicare, care a scos în evidență programul, pe care acest guvern l-a avut în vedere, când a luat răspunderea guvernării și anume: *restituirea Bisericii ortodoxe române în toate drepturile, cari au fost uitate dela 1928 încoace*... Iată de ce ziceam, că trebuie să fie restituită Biserica ortodoxă română în toate drepturile sale. Toate curbele s'au aplicat preoților. N'a fost în stat o instituție mai neglijată decât Biserica și slujitorii ei. Ei bine, când guvernul actual și-a întocmit programul de realizări, s'a gândit să restabilească tot ceeace printr'o omisiune regretabilă s'a neglijat; cu timpul se va forma chiar un guvern separat al Cultelor și Artelor, pentruca tocmai să se reia tradiția, pe care așa de strălucit a reprezentat-o dl Lapedatu Alex. în trecutul guvern». După ce vorbește de programul moștenit dela dl I. Duca, de care a făcut amintire și I. P. S. Sa Patriarhul Miron în cuvântarea dela înmormântare, dl P. Necșești încheie cu cuvintele «Sunt autorizat să declar, că în colaborare cu Ministerul Finanțelor, *vom găsi... să aplicăm cu sfințenie și cu energie acest program și cu privire la Culte și Biserica ortodoxă*». (Mon. ofic. p. III Nr. 31 din 26 V. 1934 pag. 1614).

In urma acestor așa de categorice și obligatorii declarațiuni, pe cari le salutăm cu toată satisfacția și nădejdea și în urma legământului făcut cu atâta hotărâre de șeful actualului guvern, și cunoscând bunăvoința și solicitudinea dlui Ministru Dr. C. Anghelescu și a dlui subsecretar Popescu Necșești, ambii fii devotați ai Bisericei ortodoxe, credem că vor realiza cel puțin în parte ceeace au promis, pentru înfăptuirea programului moștenit dela dl I. Duca.

Deși aflăm în momentul din urmă că dl Popescu Necșești ar fi demisionat din guvern, totuși declarațiile făcute angajează guvernul.

Cred, că nu este fără interes să arăt aci, că nu toate sumele votate într'un buget, se și folosesc spre scopul pentru care s'au votat, ci de multe ori li se dă altă destinațiune. Urmărindu-se anulările și deschiderile de credite în decursul anului și cari se publică în Mon. oficial, se poate ușor vedea, cum se trec de ușor sumele dela un capitol la altul și se schimbă destinația banilor. Dau un exemplu din cele multe. In Mon. oficial Nr. 77/1934 *se anulează* mai multe sume, între cari din cheltuelile materiale ale Bisericii ortodoxe suma de 1.076 000 Lei și dela subvențiuni 2 300.000 Lei, iar dela celelalte culte 245.000 Lei, ca să se poată vota un credit suplimentar de 7 milioane Operei române și 2 milioane pentru diferite cheltuieli de transport. Va putea oricine aprecia de ce ordin sunt preferințele celor dela conducerea treburilor țării.

*

In urma acestor constatări generale, îmi iau voie a înșira, măcar unele din **doleanțele** Bisericei ortodoxe, a căror înfăptuire o așteaptă cu nerăbdare întreaga suflare ortodoxă.

1. Aplicarea principiului proporționalității

Biserica ortodoxă nu așteaptă nici un favor, ci numai *aplicarea cu dreptate a principiului proporționalității* la acordarea de către stat a ajutoarelor diferitelor culte, în conformitate cu dispozițiunile clare ale Art. 31 din Legea pentru regimul general al cultelor, ca ajutoarele pe cari statul le va acorda diferitelor culte că fie în raport cu numărul credincioșilor, cu situația materială a cultelor respective și cu nevoile reale, ținându-se cont și de averile ce le posed.

Trebue să arătăm aici cum *nu* se respectă acest principiu din partea statului nostru. Biserica *ortodoxă* cu 13 milioane suflete are bugetate 17 episcopii, cu 54 de consilieri, 73 de protopopi, 1 secretar și 7825 de preoți; cea *greco-catolică* cu 1.300.000 suflete 5 episcopii cu 31 consilieri (canonici) 75 de protopopi, 10 secretari, 1569 preoți, câte 3 spirituali și 3 secretari la Academiile teologice, cari lipsesc la ortodocși; iar la *rom. catolici maghiari* cu cca 1 milion suflete 6 episcopii, cu 17 consilieri, 28 protopopi, 8 secretari și 696 preoți.

Acum, în preajma alcătuirei bugetului, este, cred, timpul oportun, să se revizuiască chestiunea subvenționării cultelor de către stat și să se dea Bisericei ortodoxe satisfacția cuvenită pentru nedreptățile ce i s'au aplicat mai ales dela 1931 încoace.

2 Spor la salariile preoților prin ștergerea curbelor speciale

Salarizarea preoților și a celorlalți slujbași ai Bisericei să se facă conform cvalificației, ca și a celorlalți slujitori ai statului și conform dispozițiunilor statutului funcționarilor publici.

Să se *șteargă curbele speciale,* ce s'au aplicat, fără nici o bază legală numai la salariile preoților începând cu anul 1931 și să li se aplice numai curbele ce se aplică tuturor funcționarilor publici. Ștergerea curbelor speciale necesită un spor de cheltueli, care va trebui prevăzut în noul buget. Cetim însă în ziarele din 4 Iunie a. c. comunicatul dat în legătură cu alcătuirea bugetului Ministerului instrucțiunii și cultelor, în care nu se vorbește nimic de sporul ce ar trebui acordat pentru ștergerea curbelor. Comunicatul spune: «A rămas definitiv stabilit că numai bugetele a 2 departamente, — apărarea națională și instrucția, — se vor prezenta parlamentului cu un însemnat spor față de bugetul în curs. Astfel proectul de buget al Ministerului instrucțiunii prevede un spor de 56 milioane. Acest spor cuprinde salariile celor 6500 învățători nou numiți dela 1 Ianuar 1934 până în prezent, precum și gradațiile membrilor corpului didactic dela 1 Noemvrie 1934 și până la 1 April 1935». Vor trebui deci făcute din nou intervențiile necesare atât la Ministerul

* Vezi broșurile: „Bugetul cultelor pe 1931“, „Bugetul cultelor pe 1930 și Biserica ortodoxă“ și, „Să înceteze confesionalismul politic“ de păr. V. Nichifor, și alte articole din reviste și ziare.

Cultelor, cât şi al Finanţelor pentru prevederea acestui spor în noul buget, ca să nu ne pomenim că am rămas numai cu promisiuni.

Revizuirea statorirei salariilor preoţeşti

O revizuire a salariilor preoţeşti se impune cu tot mai multă necesitate, deoarece prin aplicarea atâtor curbe s'au redus salariile acestora atât de mult, încât au ajuns în urma celor mai inferiori slujbaşi ai statului. Astfel un preot cu 4 gradaţii, cu bacalaureat şi absolvenţa Academiei teologice, care în 1930 primea salar de 7130 Lei lunar a ajuns să primească în 1933 abia 3200 lei lunar, iară un preot fără gradaţii, cu aceeaş pregătire, care în 1930 primea salar de 4460 Lei lunar, primeşte în 1933 abia 2070 Lei, un salar cu totul necorăspunzător, ceeace este egal cu retribuţia unui picher ori sergent cu 4 clase primare. Servitorii dela ministere şi alte instituţii primesc salarii dela 3000 lei în sus.

Din sumele de sus, după reţinerea de 10% la fondul de pensiuni, după achitarea impozitului de 4 şi 8% şi a supracotei, ce-i mai rămâne bietului preot ortodox, familist, cu multe îndatoriri sociale, ca să facă faţă cheltueilor zilnice cu susţinerea familiei, cu creşterea copiilor la şcoală, cu cumpărarea cărţilor necesare la cultivarea sa? E de mirare cum trăesc mulţi preoţi cu un salar atât de redus şi numai ei ştiu la câte necazuri şi privaţiuni sunt expuşi. Cu bucurie şi satisfacţie se poate totuşi constata, că preoţimea noastră, cu toată sărăcia cu care are de luptat, nu a dezertat dela datoria ei, ci este la locul ei, întetindu-şi puterile spre a-şi putea şi mai bine îndeplini misiunea sfântă de a duce sufletele credtncioşilor la Mântuitorul Hristos.

Veniturile dela epitrafil şi din sesiile parohiale, de cari se vorbeşte atâta, şi cari au fost calculate odată la statorirea salariilor preoţeşti, nu pot fi o justificare pentru aplicarea curbelor speciale, deoarece aceste venite, azi când ţăranii nu-şi pot plăti nici impozitele, nici datoriile, în urma devalorizării produselor lor şi nu mai pot conta, decât cu unele mici excepţii, mai ales dela oraşe.

La statorirea salariilor va trebui să se ţină seamă şi de starea preoţilor, ca să nu se acorde acelaş salar şi preoţilor necăsătoriţi, cum sunt cei catolici, cari nu au greutăţile familiare ale preoţilor căsătoriţi. S'ar putea soluţiona chestiunea aceasta, prin acordarea ajutoarelor familiare pentru cei căsătoriţi şi după fiecare copil în parte, nu numai după 3 copii, cum este astăzi, şi anume un spor mai urcat decât cel de astăzi.

Ajutorul familiar şi gradaţiile la salar

Acest *ajutor de familie*, cuvenit după copii să se achite dela prima a lunei ce urmează dela data înştiinţării naşterii copilului, nu numai cu începutul anului bugetar viitor, cum se achită astăzi. Astfel după un copil născut în luna Aprilie a anului părinţii primesc ajutor familiar numai cu 1 Aprilie a anului următor, ceeace este o mare nedreptate.

Gradaţiile la salar să se înscrie în buget, ca făcând parte integrantă din salar, nu global, şi să se achite după toţi anii serviţi în slujba Bisericii sau a statului, cum a fost până în 1932.

Preoţii din Săcuime

Preoţilor din Săcuime, cari au o misiune specială, pe lângă cea religios morală şi una naţională, de a readuce la sânul neamului pe fiii perduţi în urma vitregităţii împrejurărilor şi cari luptă cu mari greutăţi materiale în mijlocul masselor compacte de minoritari, va trebui să li se arate o deosebită atenţiune şi să li se acorde un spor de leafă de cel puţin 50%, precum s'a acordat şi învăţătorilor din acele ţinuturi, spre a-şi putea îndeplini mai cu uşurinţă greaua misiune de apostoli, pe care o aşteaptă ţara dela ei, ca exponenţii ai culturii româneşti în ţinuturile săcuieşti. Este şi o chestiune de prestigiu şi de demnitate naţională ca acestor misionari ai credinţei şi ai românismulu să li se asigure condiţiunile unui trai mai bun şi lipsit de grija zilei de mâne. In cele patru judeţe din Săcuime, Treiscaune, Ciuc, Odorheiu şi Murăş vor trebui înfiinţate o mulţime de parohii noi, pentru realizarea operei de reromânizare a credincioşilor perduţi. Avem informaţiuni, că dl ministru Dr. C. Angelescu ar fi luat în program şi în buget înfiinţarea mai multor parohii în Săcuime.

Cu ocaziunea aplicării reformei agrare să se acorde parohiilor şi filiilor din acea regiune sesiuni parohiale, fie în pământ arabil ori păşune, fie în păduri, ca şi în forma aceasta să se vină în ajutorul preoţilor, cari au să ţină lupta cu preoţii minoritari, toţi cu parohii mari, cu case parohiale, sesii parohiale mari, venituri mari dela credincioşi şi cu acelaş salar ca şi preoţii noştri cu parohii mici şi lipsiţi de aceste venituri şi avantagii. Ministerul de Domenii va trebui să vină în ajutorul acestor parohii prin acordarea materialului lemnos *gratuit* pentru zidirea de biserici şi case parohiale, absolut indispensabile la întregirea parohiilor.

Preoţii din Munţii apuseni

Aceiaşi solicitudine va trebui să se arate şi *preoţilor din Munţii apuseni*, cari au să îndure multe lipsuri în urma situaţiei geografice speciale, unde sunt condiţii de trai de tot mai grele şi pentru preoţi şi pentru populaţie, fiind comune sărace de munte, cu foarte puţin pământ arător, parohiile fără sesiuni parohiale, iar credincioşii nu pot contribui aproape cu nimic la ajutorarea preoţimei. Şi acestor preoţi ar trebui să li se acorde un spor la salar de 50%, sesiuni parohiale în pământ arător ori păduri, ca astfel statul să le vină într'ajutor, într'o măsură oarecare. Şi aici ar trebui să dea statul material lemnos pentru zidirea bisericilor şi caselor parohiale.

Să se achite preoţilor *salariile restante* pe cvartalul I din 1932 în bani, nu în bonuri de impozite cum s'au achitat salariile restante pe cvartalul IV din 1931, deoarece cu aceste bonuri cari cotează la bursă abia 30% din valoarea nominală nu se pot achita impozitele curente, iar pe trecut nu au, deoarece nu li s'au achitat salariile până nu au prezentat adeverinţa că sunt la curent cu plata impozitelor.

4. Reînfiinţarea posturilor suprimate dela centrele eparhiale

Să se *reînfiinţeze toate posturile* avute în bugetul pe 1930, cu toate drepturile de salarizare înscrise în acel buget. Nu este admisibil, ca Bisericei ortodoxe să i-se suprime o mulţime de posturi dela centrele eparhiale, punându-le în inferioritate faţă de centrele eparhiale ale bisericilor neortodoxe, cărora statul le-a menţinut organizaţia chiar mai amplificată decât au avut-o în trecut şi care nu este în proporţie cu numărul sufletelor şi cu atât mai puţin a nevoilor reale ale lor.

Ar trebui să se înscrie în buget pe seama Bisericei ortodoxe numărul necesar de consilieri, a misionarilor, secretarilor şi revizorilor eparhiali, spre a-şi putea îndeplini misiunea ce li s'a încredinţat, potrivit cu viaţa, cu organizaţia, cu tradiţia şi cu necesităţile reale ale Bisericei. La noi în Ardeal **consilierii** şi ceilalţi slujbaşi au îndeplinit în trecut nu numai un rol bisericesc, ci şi unul cultural-naţional, iar astăzi ca sfetnici ai erarhilor îndrumă viaţa religioasă a credincioşilor, a tineretului prin organizaţia lor şi apără poporul de influenţele curentelor distructive şi păgubitoare sufletelor şi siguranţei statului. In special se simte azi mai mult ca oricând nevoia **misionarilor,** suprimaţi din bugetul anului 1931. Aceste posturi sunt absolut indispensabile astăzi, când sunt cunoscute tendinţele diferitelor secte şi ale diferitelor curente subversive, cari bântue societatea omenească, precum şi pentru îndrumarea activităţii misionare a clerului.

Favorizarea centrelor eparhiale greco şi romano-catolice

Dacă în bugetul pe 1934/5 nu s'ar putea înscrie posturi noi de consilieri, atunci va trebui redus numărul consilierilor (canonici) dela episcopiile greco şi romano catolice, prin ceea ce s'ar face economii considerabile, ca numărul lor să rămână în proporţia sufletelor şi în proporţie cu numărul celor dela episcopiile ortodoxe. Este un lux de cheltuieli ce se face cu retribuirea alor 10 consilieri la Mitropolia gr. cat. din Blaj (stat 350 pag. 210) şi la celelalte episcopii gr. cat. câte 6 consilieri, apoi la episcopiile rom. cat. maghiare din Alba-Iulia şi Timişoara câte 7 consilieri. La Arhiepiscopia rom. cat. din Bucureşti, care are abia vre-o 21 de parohii s'au înfiinţat prin bugetul de pe anul 1932, deci atunci când preoţilor noştri se aplica o nouă curbă din cauze de economii bugetare, cinci posturi noi de consilieri, cu gradaţii, cari până atunci nu existau (buget 1932 pag. 279) ceea ce reclamă un spor de cheltuieli de cca 750.000 Lei anual. In timp ce Bisericei ortodoxe i se reduc slujbaşi aşa de importanţi şi necesari ca misionarii, consilierii, secretarii etc. se dau lefuri slujbaşilor dela centrele eparhiale ale minoritarilor, egale cu cele dela eparhiile ortodoxe, cu toate că acele episcopii abia au atâtea suflete cât un protopopiat mai mare ortodox. Aşa Arhiepiscopia ort. a Bucureştilor are cu 600.000 credincioşi mai mult decât cele 5 episcopii gr. catolice. Când se făcea suprimarea bugetului Bis. ortodoxe se înfiinţa episcopia unită dela Baia Mare, iar pentru cei vre-o 2000 de armeni romano cat. maghiari o episcopie nouă, deşi are abia 6 parohii, luându-se în bugetul ţării pe 1933 suma de 314.400 Lei (pag. 222).

Acordarea gradaţiilor consilierilor eparhiali

Să se acorde consilierilor şi celorlalţi slujbaşi, cari au avut în trecut, *gradaţiile* după toţi anii serviţi în slujba Bisericei şi a statului, cari să fie trecute nominal la salarul fiecărui consilier, aşa cum s'a făcut în toate bugetele până la bugetul pe 1933/4, iar nu sub titlu de fond global cum i s'a dat forma legală de către stat prin deciziunea Ministerului Cultelor Nr. 44600 din 18 Oct. 1926 şi apoi prin Legea de armonizare a salariilor din 1927, pct. 15, 17, 19, 21 Anexa VII, tabloul B, numărul curent 24, prin care li s'a recunoscut dreptul la 4 gradaţii de 25% din salar din 5 în 5 ani, »pentru tot timpul servit în funcţiuni publice». Fiind acesta un drept legal, deciziunea Min. Cultelor Nr. 145074 din 2 Oct. 1932 prin care se statoreşte, *„că consilierii referenţi cu o gradaţie primesc salar egal cu cei fără gradaţii“* este inexplicabilă şi pare a fi o sfidare a celei mai elementare echităţi şi legalităţi.

5. Salarizarea protopopilor

Să se acorde tuturor *protopopilor* ortodocşi în funcţiune diurna cuvenită, aşa cum li se acordă protopopilor uniţi. In anul trecut s'a redus numărul protopopilor ortodocşi, lăsându-se câte unul de judeţ, dar la uniţi au fost lăsaţi toţi cei 75 de protopopi, aşa că statul român plăteşte pentru uniţi, cari sunt a zecea parte ca ortodocşii diurna lunară de 2250 Lei la 75 protopopi în sumă de 2.025.000 Lei, iar pentru ortodocşi numai pentru 73 suma de 2.001.000 Lei. In Ardeal sunt numai 28 protopopi bugetaţi, deşi funcţionează 83, aşa că diurna ce o dă statul se împarte între toţi, încât un protopop ortodox primeşte vreo 750 Lei lunar, iar unul unit 2250 Lei.

Oficiilor protopopeşti ar trebui să li se acorde cel puţin un post de secretar, care să facă serviciile de birou, copiarea actelor, expediţia etc., ca să nu fie siliţi protopopii să îndeplinească lucrări de cancelarie cari le răpesc timpul necesar pentru conducerea vieţii pastorale din parohiile protopopiatului.

6. Reducerea preoţilor din parohii mici

Ar trebui să se facă economii şi prin reducerea numărului prea mare de preoţi uniţi şi de ai celorlalte culte, cari au multe parohii cu foarte puţini credincioşi, sute de parohii cu mai puţin de 100 de suflete. Parohiile mici ale uniţilor sunt rezultatul tendinţelor de infiltraţiune al catolicismului prozelitistic şi agresiv, forţat de regimul maghiar în mijlocul masselor de ortodocşi. Este o mare greşală, că statul nostru menţine astăzi şi subvenţionează cu multă munificenţă aceste infiltraţiuni, pe de altă parte, pe motivul economiilor bugetare, suprimă Bisericei ortodoxe şi cele mai indispenzabile organe în organizaţia vieţii bisericeşti.

Trebue să atragem atenţiunea On. guvern asupra unor stări cu totul intolerabile, ce se întâmplă cu sfinţirea întru preoţi a tot felul de elemente, fără nici o pregătire, mai ales în biserica unită. *Episcopul unit al Lugojului a sfinţit anul trecut întru presbiter pentru parohia unită din Poiana (judeţul Hunedoara) care are un singur credincios, pe un fost şofer, cu o clasă de liceu, Aug. Boca din Balşa.* Cazuri de acestea sunt multe.

7. Reînfiinţarea posturilor de secretari la episcopii şi spirituali la Academiile teologice

Să se înscrie în buget posturile de *secretari* la episcopiile ortodoxe, suprimate în bugetul pe 1931, căci e o nedreptate să se suprime dela ortodocşi, şi să se menţină la cultele neortodoxe. Mitropolia unită din Blaj are 4 secretari cu leafă dela 5950—6000 Lei, iar la celelalte episcopii unite în total 6 secretari cu leafă dela 3650—6200 Lei lunar. Chiar şi la romano-catolici sunt menţinuţi câte 1—2 secretari de fiecare episcopie.

8. Să se bugeteze la toate Academiile teologice din Ardeal câte un post de *spiritual*, fără de care nu se poate concepe îndrumarea vieţii duhovniceşti a viitorilor păstori de suflete, precum şi câte un post de secretar, aşa cum îi găsim la Academiile teologice unite.

S'au făcut repetite cereri pentru bugetarea acestor posturi, precum şi a secretarilor eparhiali, dar au fost consecvent refuzate.

9. Acordarea pentru posturi egale salarii egale

Să se acorde pentru aceleaşi posturi acelaş salar, căci nu este admisibil ca aceeaş categorie de slujbaşi

striei de Jos. In Carintia, la Insbruck, Salzburg şi Hallein, se constată un puternic curent în favoarea protestantismului.

*

Mă opresc aici, făgăduind, preţuitilor noştri cititori, o întâlnire, la o altă serie de ştiri mărunte, peste două luni.

Atena, 1934,

Grigorie T. Marcu.

Nr. 4984—1934.

Comunicare

Se aduce la cunoştinţă, că văduva după părintele Ioan Răduleţ din Berivoii mari, decedat la 28 Aprilie 1934, în baza § 5 din regulamentul fondului de ajutoare preoţesc, au primit dela Cassa Arhidiecezană din Sibiu, în numărar fără nici o reţinere, ajutorul preoţesc de Lei 30.000.

Sibiu, din şedinţa secţiei economice a Consiliului arhiepiscopesc dela 25 Mai 1934.

Consiliul arhiepiscopesc.

INFORMAŢIUNI

Despre *vizitaţia canonică, în protopopiatul Mediaşului, săvârşită zilele acestea de P. S. Sa Arhiereul vicar* **VASILE,** *vom raporta — din lipsa de spaţiu — în numărul viitor.*

Preot-profesor sărbătorit. Profesorii şi studenţii facultăţii teologice din Bucureşti au hotărât, ca în 14 Iunie c. să fie sărbătorit preotul *Ion Mihălcescu*, profesor şi decan al facultăţii de teologie din capitală. După serviciul religios în biserica Anzei, oficiat de P. S. Sa Episcopul Grigorie al Aradului, se va ţinea o şedinţă festivă la Fundaţia Regele Carol I, unde vor lua cuvântul mai mulţi reprezentanţi ai autorităţilor noastre bisericeşti şi culturale. In numele Academiei teologice Andreiane din Sibiu va cuvânta rectorul ei, dl N. Colan. — Ne asociăm, şi din partea ziarului nostru, omagiului adus unui valoros profesor şi unui vajnic apărător al ortodoxiei.

La cursul teoretic şi practic de apicultură, ţinut în 29 Mai c. de Pr. *Alexandru Vlad* în comuna Mag (Sălişte), — curs iniţiat de Asociaţia culturală „Astra", — au luat parte, pe lângă învăţători, şi câţiva preoţi. Participanţii la curs s'au înapoiat în comunele lor deplin mulţumiţi cu cele învăţate, aducând cu sine mai multă râvnă pentru o ramură economică împreunată cu multe părţi bune şi folositoare, dar nu deajuns exploatată în ţara noastră.

Preoţii profesori de religie, cât şi alţi preoţi ortodocşi, cari vor să participe la congresul dela mănăstirea Dealu (Târgovişte) în 19—21 Iunie c., mai pot să comunice adeziunile lor *până la 14 Iunie*, către: Consiliul central bisericesc, Bucureşti, strada Matei Milo 9.

Taxele de examen, fixate de ministerul instrucţiunii, pentru şcoale secundare sânt: Pentru examen de admitere *în cl. I:* 80 lei; pentru examen de admitere *în cl. 5* la şcoale de stat şi la cele particulare cu drept de publicitate: 150 lei; pentru examen de *diplomă* la şcoalele normale 300 lei, la seminarii teologice 600 lei; pentru *bacalaureat:* 1200 lei.

Un congres general al baptiştilor se va întruni în Iulie la Berlin. Alianţa baptistă se spune că numără 11 milioane membri. Secta are 58 mii de predicatori şi misionari, a căror propagandă este susţinută cu mijloace băneşti în belşug.

ŞTIRI LOCALE

Predică în catedrala din Sibiu. Duminecă, în 10 Iunie 1934, va predica părintele *Gh. Secaş.*

CĂRŢI ŞI REVISTE

Taina mântuirii, bucuria de-a ierta lui Dumnezeu, de Pr. Ch. Seceş, predicator al catedralei mitropolitane din Sibiu. Tip. Arhidiecazană, 1934. Preţul: 5 Lei. — Broşura de 31 pagini, în ilustraţii religioase, năzueşte să fie o privire în adâncul marei taine a mântuirii.

BAIA POPORALA — SIBIU, Strada Şaguna Nr. 4. Ordinea băilor:

Baie de familie: Luni: închis, Marţi Mercuri, Joi, Vineri şi Sâmbătă: dela 8 până la $7^1/_2$ ore seara. Duminecă: dela 7—12 ore a. m.

Pentru bărbaţi: Băi de abur şi de aier cald. Luni: închis, Marţi (preţuri urcate) şi Mercuri: dela $1^1/_2$—$7^1/_2$ ore seara, Joi şi Vineri: închis. Sâmbătă: dela 8—12 ore a. m., dela $1^1/_2$—5 p. m., dela 5—$7^1/_2$ ore seara (preţuri reduse), Duminecă: dela 7—12 ore a. m.

Pentru femei: Băi de abur şi de aier cald. Luni, Marţi şi Miercuri: închis, Joi: dela $1^1/_2$—$7^1/_2$ ore seara (preţuri urcate), Vineri: dela $1^1/_2$—5 ore p. m., dela 5—$7^1/_2$ ore seara (preţuri reduse), Sâmbătă şi Duminecă: închis.

Băi de putină şi băi de cură: Luni: închis, Marţi, Mercuri, Joi, Vineri şi Sâmbătă: dela 8—12 ore a. m. şi dela $1^1/_2$—$7^1/_2$ ore seara, Duminecă: dela 7—12 ore a. m.

In zilele de sărbătoare are valoare ordinea de Duminecă.

Oficiul parohial ortodox rom. Mercurea Ciuc.

Nr. 19 1934 (16) 1—1

Publicaţiune

Se publică spre generală cunoştinţă că în ziua de 26 Iunie a. c. ora 11 a. m. se va vinde prin licitaţie publică, în palatul prefecturei jud. Ciuc materialul lemnos esenţă solid ce se află pe o suprafaţă de 50 jugăre pădure ce formează proprietatea parohiei ortodoxe române din Mercurea-Ciuc, şi care pădure se află situată în hotarul comunei Bilbor jud. Mureş, punctele numite: „Părâul Braiculuiă şi „Părâul Domanuluiă sub Nr. top. 3633—3638.

Licitaţia se va face prin oferte închise.

Garanţia de licitaţie se fixează la 50.000 (cincizeci mii) Lei în numerar sau în efecte reduse la cursul zilei.

Supra oferte nu se primesc.

Condiţiunile speciale de vânzare se pot vedea la sediul acestui oficiu parohial, precum şi la ocoalele silvice Joseni din Gheorgheni şi Ciucul de sus din Mercurea-Ciuc.

(15) 1—2

Publicaţie de licitare

In urma hotărâri consiliului parohial ort. rom. din comuna Bucureşti, prot. Băiţa, jud. Hunedoara, din 27 Maiu a. c. şi pe baza planului şi devizului aprobat de Prea Veneratul Consiliu arhiep. cu data de 11 Maiu 1934, Nr. 4672, se dă în lucrare prin licitaţie publică cu oferte închise, zidirea în roşu (pusă sub acoperiş) a nouii biserici ce se va edifica în comuna Bucureşti, jud. Hunedoara. Licitaţia se va ţinea în ziua de 24 Iunie a. c. ora 2 p. m. la faţa locului.

Planul şi devizul se pot vedea în ori care zi la oficiul parohial pentru cercetare şi cunoaştere.

Consiliul parohial îşi rezervă dreptul de a alege ori care dintre ofertele cele mai avantajoase şi în care are mai multă încredere.

Doritorii se vor prezenta la data de mai sus cu ofertele închise depunând totodată cu ofertele 5% vadiu în bani gata care se va întregí la facerea contractului la 10%.

Bucureşti, jud. Hunedoara, la 28 Maiu 1934.

Ioan Costea,
Iosif Lăslău,
Aron Tebieş,
epitropi.

Pentru consiliul parohial:
Pr. **Ioan Demian.**

MEDIC PRIMAR

Dr. Ilie Iancu

consultă şi prescrie băi pentru boli interne şi de femei în Băile Ocna-Sibiului, «Grădina Schuller», strada Băilor Nr. 16, începând cu 1 Iunie.

(14) 2—2

Nr. 4849/934 Şcol. 1—1

Concurs

Pentru ocuparea catedrelor vacante dela liceul ort. rom. „Andrei Şaguna" şi „Avram Iancu" din Brad se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima apariţie în „Telegraful Român".

La liceul „A. Şaguna" din Braşov sânt vacante catedrele de: Franceză şi Educaţie fizică.

La liceul „Avram Iancu" din Brad sânt vacante catedrele de: Română-Latină, Română-Filosofie, Franceză, Germană (8 ore) Geografie-Drept, Ştiinţe naturale, Desemn-Caligrafie şi Educaţie fizică.

Condiţiunile de numire sânt cele normate în Art. 10 lit. a, din Legea asupra raporturilor dintre şcoalele secundare confesionale române şi Ministerul Instrucţiunii (anul 1929).

Candidaţii îşi vor înainta cererile în termen pe adresa: P. Ven. Consiliu arhiepiscopesc din Sibiu.

Cererile vor fi însoţite de următoarele acte în original sau copie autentică:

1. Extras de botez, 2. Certificat de studii, 3. Certificat de serviciu, 4. Alte documente.

Sibiu, din şedinţa secţiei culturale dela 29 Mai 1934.

Consiliul Arhiepiscopiei ort. rom. de Alba-Iulia şi Sibiu.

Mersul trenurilor

— Gara Sibiu —

	Pleacă spre:	Sosește dela:
Vinţ, Alba-Iulia	5^{00}, 12^{20}, 15^{10}	8^{15}, 17^{20}, 23^{49}
Braşov, Făgăraş	5^{20}, 12^{45}, 18^{20}	11^{25}, 19^{10}, 7^{43}
Cisnădie	8^{14}	12^{31}
Copşa	3^{05}, 9^{53}, 13^{45}, 16^{45}, 23^{14}	3^{50}, 7^{20}, 14^{25}, 18^{10}, 22^{12}
Ocna-Băi	8^{00}, 11^{30}, 14^{26}, 18^{30}	9^{00}, 12^{30}, 15^{25}, 19^{50}
Peatra-Olt, Buc.	8^{55}, 14^{58} [ac] 17^{45}, 20^{00} [ac]	12^{05}, 16^{30} [ac.] 23^{00}, 9^{45}, [ac.]
Sighişoara, Agnita	5^{45}, 12^{06}, 16^{48}	11^{56}, 19^{48}, 8^{02}
Vurpăr	17^{30}	8^{40}

---

experimentează răul şi dobândeşte calea cunoaşterii binelui şi ridicarea adevărului.

Omul înţelege deşertăciunea şi măreţia răului, nu prin o lege formală, nici prin o interzicere, ci prin experienţa trăită în drumul vieţii. Calea experimentală spirituală este singura cale a cunoaşterii. Dar ce deducţie pot trage eu deaici pentru drumul meu spiritual? Mă voi angaja în calea răului, ca să-mi îmbogăţesc cunoaşterea mea, ca să ajung la un bine superior?

Din momentul în care eu încep să înţeleg răul ca un drum care duce la bine, ca metodă pozitivă a cunoaşterii şi a adevărului, eu sunt pierdut, eu sunt neputincios de-a-i divulga minciuna lui, întunecimile şi deşertăciunea lui. Experienţa răului nu poate duce la bine, cu condiţia ca eu să cunosc şi să desvălui minciuna lui, nimicnicia lui, nefiinţialul lui; şi nu mă pot îmbogăţi decât în măsura în care eu îl denunţ sau îl reneg într'un mod absolut, ca mijloc de a-mi îmbogăţi spiritul. Atunci, antinomia răului găseşte soluţia în experienţa spirituală. Nu e rău, care îmbogăţeşte viaţa, căci nefiinţa nu poate conferi nici o bogăţie; denunţarea lui statornică, şi suferinţa, în care el se găseşte consumat sunt acelea cari îmbogăţesc, e tragedia trăită, lumina întrevăzută în întunerec. Orice îngăduială a răului, orice contemplare a răului văzut ca o cale ducătoare la starea superioară, este o pierdere, o mişcare către nefiinţial, care lipseşte pe om de experienţa capabilă de a-l îmbogăţi. A cunoaşte răul înseamnă a cunoaşte nefiinţa lui, şi prin urmare a-l nega deadreptul. Singură denunţarea lui necruţătoare şi crudă şi distrugerea lui pot face un drum ducător spre bine. Deasemenea, fără să mă tem de-a fi paradoxal, sunt obligat de-a cunoaşte că răul posedă un senz pozitiv. Acest sens e legat de libertate, fără de care toată teodiceea e imposibilă. Noi ne-am vedea obligaţi să zicem că creaţiunea divină a eşuat. Nevinovăţia impusă paradisului n'a putut fi menţinută, ea n'are nici o valoare şi noi nu o putem readuce. Omul şi lumea trece prin o probă voluntară, prin cunoaşterea liberă şi conduce liber către Dumnezeu, către împărăţia lui Dumnezeu.

Creştinismul ne învaţă înainte de toate să fim necruţători faţă de răul care e în noi. Insă exterminându-l noi trebue să fim indulgenţi cu deaproapele nostru. Eu numai mie pot să-mi cer maximum, dela altul nu. Trebue mai întâi să realizez în deosebi puterea şi frumseţea binelui în mine şi nu să-l impun altora, ceeace eu nu pot constrânge să fac eu. Minciuna revoluţiunilor politice şi sociale consistă în aceea că ele cer să extermineze răul la exterior, lăsându-l să subziste în interior. Revoluţionarii ca şi contrarevoluţionarii, nu încep niciodată prin a înfrânge şi a desrădăcina răul în ei înşişi; ei voesc să-l extirpeze la alţii, în manifestările secundare şi exterioare. O atitudine revoluţionară faţă de viaţă e atitudine superficială, fără profunzime. Nu e în revoluţii nimic radical, ele nu sunt, într'o măsură considerabilă, decât mascarade în care se face o schimbare de obiceiuri. Revoluţiile mai mult răspândesc răul, chiar provoacă altul, decât să-l învingă.

Revoluţiile au deasemenea urmările lor pozitive, ele determină o nouă eră, însă răul se naşte aici nu prin energia revoluţionară, ci se naşte din energia post-revoluţionară. El e fructul experienţii trăite, bine înţeleasă în acelaş timp. Răul nu poate fi învins decât în interior şi spiritual, Victoria purtată asupra lui este legată de taina Mântuirii; ea nu poate avea loc decât în Hristos şi prin Hristos. Noi triumfăm asupra răului numai unindu-ne cu Hristos şi cooperând la opera lui, luând asupra noastră crucea. Pentru cel ce întrebuinţează violenţa, răul rămâne invincibil.

Dacă doctrina lui Tolstoi asupra nerezistenţii contra răului este greşită, e unică în felul ei pentrucă el a confundat două chestiuni bine distincte: aceea a victoriei interioare asupra răului şi aceea a limitelor exterioare care sunt necesare de a i-le impune. Exterior se poate şi trebue să-i limitezi manifestările, de exemplu nu se poate admite ca un om să-şi omoare vecinul sau pe altul; însă prin aceasta rădăcina interioară a răului nu e smulsă, dorinţa omorârii şi a violenţii nu e înfrântă. In istoria lumii creştine s'a abuzat destul de forţă ca să învingă răul, s'a creznt că se poate învinge cu sabia. Aceasta provenea din faptul că se confundau cele două împărăţii, a lui Dumnezeu şi a Cezarului, şi din violarea limitelor cari separau biserica de stat. Răul nu poate fi învins de stat, pentrucă el însuşi aparţine lumii naturale, care există pentrucă răul există, şi care adeseori a creat răul. Problema răului ne duce la o altă antinomie, şi ultima totodată. Răul este moartea, şi moartea e urmarea păcatului, deci a răului. A stârpi răul înseamnă a smulge boldul morţii. Hristos a învins moartea şi noi trebue să acceptăm moartea liber, ca drumul ducător la viaţă, ca un moment interior al vieţii. Trebue să mori ca să reînvii. Moarte e un rău numai privindu-o ca o violenţă exercitată asupra mea de lumea naturală inferioară şi exterioară, căreia eu m'am supus prin păcatul meu, prin despărţirea de isvorul superior al vieţii; însă acceptându-o voluntar, fără revoltă, ca o consecinţă inevitabilă a păcatului, eu ajung să o învinş spiritual. Ea devine pentru mine un mister interior al spiritului. Moartea interioară şi spirituală înseamnă cu totul altceva decât moartea externă, ca un fapt al lumii naturale. Hristos trecând peste toate păcatele noastre, de bună voe a primit Golgota şi moartea. Şi fiecare din noi trebue să urmăm acest drum; numai luând parte la moartea lui Hristos, vom deveni victorioşi asupra morţii. Interior, din punct de vedere spiritual şi mistic, moartea nu există, ea e drumul către viaţă, acela al răstignirii vieţii mele păcătoase, acela care trebue să ne ducă la viaţa veşnică unindu-ne cu izvorul original al vieţii, vom învinge urmările distrugătoare ale morţii. Pentru conştiinţa creştină moartea nu e numai un rău, ea e deasemenea şi un bine. Groaznică ar fi viaţa infinită în această lume păcătoasă şi rea, în acest trup. O asemenea existenţă ar fi o moarte spirituală.

Transfigurarea vieţii noastre şi învierea la viaţa cea veşnică, viaţa în Dumnezeu, este punctul extrem la care aspiră voinţa îndreptată către bine, adevăr şi fericire.

Sfinţirea vieţii lumii, în viaţa veşnică, e scopul ultim. Calea care duce acolo, trece prin primirea liberă a morţii, prin cruce şi prin suferinţă. Hristos a fost răstignit deasupra întunecosnlui abis, unde fiinţa şi nefiinţa sunt confundate. Şi lumina plecând dela cel răstignit este făclia strălucitoare în noapte. Aceasta e lumina, care luminează părţile întunecoase ale fiinţii; ea este biruinţa asupra întunecimilor nefiinţei.

In româneşte de: **V. Coman.**

Redactor responsabil: Pr. Dr. D. Stăniloae

Editura şi tiparul Tipografiei arhidiecezane

PATRU ANI DELA SOSIREA SUVERANULUI ÎN ŢARĂ. Astăzi, în 8 Iunie 1934, se împlinesc patru ani dela urcarea pe tron a iubitului nostru Suveran CAROL II.

Ziua aceasta se sărbătoreşte în Mitropolia Ardealului cu tradiţionala şi neclintita alipire, pe care clerul şi poporul dreptcredincios o poartă monarhiei şi Regelui nostru de astăzi.

Cu omagial respect şi cu toată încrederea ne îndreptăm şi de astădată spre M. S. Regele şi-i urăm dela Dumnezeu: strălucită, lungă şi binecuvântată domnie.

Trăiască Regele!

Din Maramureş

— Inmormântarea în cimitere. — Un caz regretabil. —

In Maramurăş avem numeroase comune care s'au hotărât, cu îndreptăţită însufleţire să revie la legea lor strămoşească. Numărul acestor comune sporeşte în mod îmbucurător. Mai puţin îmbucurător este faptul, că nici după ani de zile nu s'a rezolvat chestiunea *cimitirelor* din comunele revenite la ortodoxie; din pricina aceasta, se ivesc apoi cazuri de regretabil conflict pe tema înmormântărilor din cimitirele pomenite.

Cazul recent este următorul, — îl redăm, în resumat, după *Universul* din 4 Iunie 1934:

In comuna Sârbi a încetat din viaţă un învăţător, originar din vechiul regat. Preotul greco-catolic a comunicat familiei că nu permite ceremonia de rit ortodox în cimitir, căci are ordin în acest sens din partea vicariatului greco-catolic din Sighet.

Membrii familiei au chemat la telefon pe prefectul judeţului, Gavril Mihá yi, rugându-l să intervină spre a se putea face înmormântarea. Prefectul judeţului li-a promis intervenirea.

Preoţii au început serviciul religios. In răstimp a venit ordinul prefectului, care nu a reuşit să descurce situaţia. Preoţii ortodocşi au terminat prohodul, şi procesiunea funebră a pornit spre cimitir. Poarta cimitirului era încuiată, iar în poartă preotul greco-catolic în odăjdii, cerând să i se predea mortul, căci numai aşa îl va admite la cimitir.

Fratele celui decedat pretindea ca mortul să fie înhumat cu preoţi ortodocşi, căci era de religie ortodoxă. Preotul greco-catolic a refuzat.

In sfârşit mortul a fost luat şi dus la cimitir, unde preotul greco-catolic a ţinut un nou serviciu religios şi o predică. Intre altele preotul a zis: „Imi pare bine, că decedatul cel puţin acum, dela intrarea în cimitir, a fost bucurat cu darul lui Dumnezeu, fiind binecuvântat de preoţi catolici, pentrucă *o viaţă întreagă a trăit ca un animal*".

Până şi învăţătorii greco-catolici, colegi cu decedatul, s'au scandalizat de predica preotului, şi au reproşat cuvintele, dar preotul a înţeles să le răspundă, că nu retractează nimic, şi că dacă era adus în cimitir un *ungur* catolic dela Budapesta, l-ar fi admis împreună cu preoţii lui, dar românii ortodocşi nu pot să intre cu preoţii lor. —

Autorităţile în cădere au datoria să cerceteze cazul maramurăşean şi să tempereze excesul de râvnă al strașnicului slujitor, care în simpatiile sale pentru Budapesta a uitat că este şi slujitor de altar.

Sanatorul dela Schitul Păltiniş

In munţii Răşinarului, în mijlocul codrului de brad, la 1400 m. altitudine, la 30 Km. depărtare de Sibiu şi 19 Km. depărtare de cel mai apropiat sat, se află acest sanator, departe de sgomotul satelor şi oraşelor şi înconjurat de pace. In apropierea lui o bisericuţă frumoasă din lemn, unde oaspeţii se pot închina zilnic Mântuitorului. Dela sanator în toate părţile pornesc poteci îngrijite. Oaspeţilor le stau la dispoziţie diferite distracţii, ca tenis, popice, radio, pian etc. Baie de putină şi acid carbonic.

Natura prin poziţiile ei variate şi pitoreşti îţi înalţă sufletul, iar aerul curat, bogat în ozon, îţi întăreşte plămânii.

In zilele călduroase de vară e cel mai plăcut loc climateric din ţară, având întocmiri cu totul confortabile. Distanţa dela Sibiu la sanator se face cu cursa de automobil zilnic pe un drum bine îngrijit. Sezonul se începe la 1 Iunie.

Prospecte şi informaţiuni cereţi dela Consiliul arhiepiscopiei ortodoxe române din Sibiu.

Ştiri bisericeşti externe

I. La protestanţi.

1. Au şi protestanţii martirii lor în Rusia. In Febr. au fost arestaţi şi aruncaţi în închisoare, episcopul Birth şi 44 pastori. Vina lor, ca şi a altor 3 preoţi catolici puşi la temniţă: atitudinea demnă, creştină, faţă de persecutori.

2. Societatea biblică britanică, în obişnuitul ei raport anual, elogiază progresele din Italia musoliniană, ca şi raportul special pe care l'au făcut Italienii ca să acopere deficitul de 26.533 l. ster. cu care se încheie bugetul societăţii pe anul trecut (de 369.392 l. ster. desigur, o sumă apreciabilă pentru răspândirea cuvântului dumnezeesc). Până acuma, Biblia a fost tradusă în întregime sau părţi, în *667 limbi*. Dela înfiinţare (1804) până astăzi societatea a răspândit în lume *442 milioane* Biblii sau fragmente din Biblie.

3. Cunoscutul teolog calvin Karl Barth, profesor la Universitatea din Bonn, a ţinut, în zilele de 10, 11 şi 12 Aprilie, la Paris, sub auspiciile Facultăţii libere de Teologie protestantă, trei conferinţe cu următoarele subiecte: *Revelaţiunea, Biserica, Teologia*. Dată fiind orientarea dogmatică quasi-ortodoxă a teol. prot. de astăzi şi în special al lui K. Barth, vom reveni pe larg asupra acestor conferinţe, când vor apărea, cum se anunţă. Deocamdată notez atât că Barth când spune, în două conferinţe, al cărei rezumat îl am înainte, că „Biserica e acolo unde omul ascultă pe Dumnezeu" şi că „singur acest fapt constitue Biserica", rămâne tot protestant, deci frazele acestea, luate într'un anumit fel, par a spune altceva. Deocamdată, numai „pare"! Ii vom vedea „ortodoxia" când vom pune mâna pe cartea cu conferinţele respective.

4. Sub diriguirea pastorului Nicolae de Haller, ajutat de numeroşi amici protestanţi, catolici şi ortodocşi, s'a organizat în Elveţia, la Geneva şi Lausanne, o expoziţie asupra acţiunii celor fără Dumnezeu, în lume. După ce a fost cercetată de mii de vizitatori, expoziţia s'a închis la 20 Febr., iar materialul a fost transportat la Friburg, unde s'a deschis aceeaşi expoziţie, în 23 Febr. S'a remarcat numărul mare al vizitatorilor marxisto-comunişti, pe cari, cele văzute, nu i-a lăsat tocmai nesimţitori, spune revista în care citesc acestea.

5. Anglia pregăteşte centenarul marelui predicator baptist, Spurgeon, născut la Kelvedon (Essex), în 19 Iunie 1834 şi mort la Menton (Franţa), în 31 Ian. 1892.

II. La catolici.

1. Catolicismul cehoslovac petrece zile grele. Mişcarea „Los von Rom" (desfacerea de Roma), ia proporţii. Dezertorii îngroaşe rândurile protestanţilor, al căror comunităţi înregistrează în anii din urmă un spor numeric considerabil.

2. Aceeaşi situaţie în Spania. Intr'un articol din „Espana Evangelică", cu titlul: Atitudini intolerabile, semnat de Fernando Cabrera, Biserica oficială catolică din Spania, e aspru criticată. Guvernul spaniol designându-şi un ambasador pe lângă Vatican, lucra puţin obişnuit în relaţiile diplomatice, Vaticanul refuză să-l primească. F. Cabrera se întreabă cum de guvernul spaniol nu a trimis imediat peste graniţă pe nunţiul papal din Spania care acum se comportă ca reprezentantul unei mari puteri. Interesantă e propunerea pe care o face acest aprig luptător anti-papistaş: foarte nemulţumit de slăbiciunea de care dă dovadă în aceste împrejurări guvernul spaniol, cere separarea bis. cat. spaniole de Roma şi crearea unei biserici catolice curat *naţionale*, cum exista una pe timpul lui Isidor de Sevilla şi a lui Osiu de Cordova.

3. Evenimentele politice, petrecute de curând la Viena, au avut urmările lor (din fericire: bune) şi asupra vieţii religioase. Toţi cei ce au părăsit biserica, sub presiunea marxismului executat atât de drastic de trupele cancelarului Dolfuss, acum se întorc la ea. Biserica rom. cat. a primit aproape 20 mii cereri de admitere în sânul ei; vechii catolici, 3000, protestanţii 10 mii. Protestanţii sunt câştigaţi, căci 75% din cei ce au părăsit biserica amăgiţi de marxism, erau credincioşi ai bis. rom. cat. Intoarcerea lab isericâ se manifestă şi în afară de Viena, în centrele industriale ale Stiriei şi ale Au-

FOIŞOARA

Puterea Duhului Sfânt

Cuvântare rostită la deschiderea congresului al III-lea al Oştii Domnului, a doua zi a Rusaliilor, de P. S. Sa Vasile, arhiereul vicar al Mitropoliei Ardealului

Preacucernici Părinţi!
Iubiţi fraţi şi ostaşi!

Puterea Duhului Sfânt şi dragostea Mântuitorului nostru Isus Hristos, ne adună astăzi, la praznicul Cincizecimii, pentră a treia oară în oraşul de reşedinţă al Mitropoliei Ardealului, ca în cântări duhovniceşti şi îmbrăţişări frăţeşti, şi umilindu-ne în faţa Stăpânului nostru ceresc, să ne împărtăşim bucuriile şi încercările, ce ni le-a trimis Domnul în cursul unui an.

Dacă sântem în şcoala Duhului — cum se afirmă cu multă dreptate în foaia Oştii — ce este mai firesc, decât acest examen sărbătoresc în faţa conştiinţei noastre şi înaintea tuturor fraţilor, cari cred în puterea ziditoare şi înoitoare a acestui Sfânt Duh!

Un astfel de examen ne va arăta, cât de mult am sporit în cunoasterea lui Dumnezeu şi a lucrărilor Lui mântuitoare; ne va spune, cât de mult s'a desăvârşit viaţa noastră în împlinirea poruncilor dumnezeescului nostru Mântuitor şi câte învingeri numărăm asupra firei noastre slabe, ce adeseori ne cere ceeace este potrivnic mântuirii sufleteşti. Dar va fi în acelaş timp şi o măsurătoare dreaptă a zelului şi a însufleţirii ce am pus nu numai în asigurarea mântuirii proprii, ci şi în câştigarea altor fraţi la lumina lui Hristos şi lucrarea Duhului Său, precum şi o probă a bărbăţiei şi a răbdării ce am arătat către cei împetriţi la inimă şi refractari la orice chemare de sus, cari primesc şi privesc înflorirea vieţii noastre creştineşti cu aceeaşi ocară cum întâmpinaseră semenii lor de odinioară pe apostolii, cari plini de Duhul Sfânt vesteau mulţimilor în limba lor pe Hristos cel înviat din morţi.

Balanţa noastră de dreptcredincioşi şi sârguitori creştini şi smeriţi ostaşi ai Domnului, — după acest examen — pe lângă toate fatalităţile vremurilor de astăzi, ne mărturiseşte de realizări vrednice a fi încrestate pe răvaşul vieţii.

Suflă duh de înnoire creştinească peste neamul nostru cu minunate înrâuriri asupra sufletelor dornice cu curăţenie şi înălţare morală.

Răsună amvoanele, se umplu bisericile şi cu ele sufletele creştinilor, de cuvântul Domnului.

Bunavestire dela amvon trece în viaţa de toate zilele a creştinilor, făurind caractere religioase, ca în epoca de aur a istoriei Bisericii.

Focul Duhului Sfânt aprinde pretutindenea în suflete idealismul mântuitor, şi împotriva descurajărilor aşează în conştiinţa neamului ca idei conducătoare: Hristos, naţiunea şi regele.

Dorul de înoire, de creştere, de desăvârşire sufletească face cuceriri în toate păturile sociale. Dela ostaşii mai puţin cărturari, a trecut la cărturarii noştri, adunându-i din răzleţi cum erau în lucrul Domnului, într'o frăţie ortodoxă în jurul altarelor şi a slujitorilor acestora.

Astfel avem astăzi bucuria să putem aplauda în capul unei mişcări de renaştere creştinească cu mare răsunet în simţirea românească Oastea Domnului în popor, şi Frăţia Ortodoxă între învăţaţi.

Această adunare de concentrare a puterilor noastre în jurul vetrelor, pe care arde fără încetare focul Duhului Sfânt, această revenire la simţirea şi practica creştinească a moşilor şi strămoşilor noştri, arată deslușit semnele unor prefaceri mari, profunde, în sufletele ameninţate în veacurile din urmă să fie înstrăinate de Hristos, schimonosite şi pângărite de meşteşugurile antichristului.

Din clocotul acestor prefaceri şi înoiri duhovniceşti, nu vedeţi cum se ridică triumfătoare razele trandafirii ale unor zori nouă, ale creştinismului românesc renăscut?!

Această viziune ne arată, că Oastea e pe drumul bătătorit de sfinţii Bisericii ortodoxe şi de drepţii neamului.

In aceste mişcări duhovniceşti, ce ne vor duce cu siguranţă la biruinţă asupra tuturor încercărilor crude, cu care cercetează Dumnezeu generaţia noastră de oameni, noi simţim pulsaţiile spiritului animator şi cuvântul de îndrumare al I. P. S. nostru mitropolit Nicolae, ca o mană binecuvântată de Dumnezeu: I. P. S. Sa mâhnit că de astădată nu poate fi în mijlocul acestei Oşti pe care o preţuieşte şi iubeşte, prin mine Vă trimite salutarea Sa părintească şi binecuvântarea arhierească. Duhul Său însă, în aceste clipe de sărbătoare, precum şi a celuilalt mare absent, al părintelui Iosif, sânt sigur, că petrece în mijlocul nortru şi pluteşte peste sufletele noastre, sporind bucuria duhovnicească a acestei adunări. Să le exprimăm omagiul şi dragostea noastră, urându-le, ca cerescul nostru Domn să le dea vigoare sufletească şi trupească şi mulţi ani buni spre îndrumarea şi desăvârşirea apostolatului în sfânta noastră Biserică ortodoxă.

Cu rugăciunea ca duhul adevărului, pe care l-am chemat între noi prin cântarea noastră de începere, să ne încălzească, să ne înoiască, să ne întărească, să ne călăuzească şi inspire, în munca noastră, declar deschis congresul al III-lea al Oştii Domnului.

Răul şi mântuirea

[Sfârşit]

V

Răul e mobilul şi instigatorul vieţii universale. Fără el starea primitivă a primului Adam ar fi rămas tot aşa secole dearândul, toate posibilităţile fiinţei ar fi rămas în starea latentă, noul Adam n'ar fi apărut. Binele care învinge răul, e superior binelui care precede răul.

Dificultatea acestei probleme n'a putut fi rezolvită de conştiinţa teologică, care se teme să abordeze acest subiect. Pentru a găsi o soluţie acestei greutăţi, trebue să se înceapă prin a cunoaşte, prin urmare a admite antinomia răului pentru conştiinţa noastră religioasă. Această dificultate nu poate fi rezolvată prin judecată şi gândirea raţională, ea e legată de misterul libertăţii. Antinomia răului nu poate fi rezolvată decât în experienţa spirituală. Dostoevski o înţelegea într'un chip remarcabil. Experienţa răului, denunţarea nimicniciei lui, mă poate duce la cel mai mare bine. Trăind răul odată, eu pot cunoaşte întreagă plenitudinea adevărului şi a binelui. La dreptul vorbind, popoarele întregi şi întreagă umanitatea urmează această cale,

să fie plătiți d. e cu salar mai mic la episcopiile ortodoxe ca la cele unite, cum este astăzi. De pildă cassierul dela episcopiile ortodoxe are 5250 Lei lunar, iar cel dela episcopiile unite 5950 Lei; economul dela Academiile teologice ortodoxe are 2300 Lei lunar, iară dela cele unite 2850—2950 Lei lunar.

10. Avansarea funcționarilor centrelor eparhiale

Să se avanseze în grad și salar funcționarii dela centrele eparhiale ortodoxe cu o vechime mai mare, cari nu au drept la gradații, cum s'au avansat în 1929, toți funcționarii, fără excepție, dela Consistorul mitropolitan greco-catolic din Blaj, și încă cu sume destul de considerabile, cari dau la an un spor de circa 1 milion Lei, majorare care s'a menținut și în anii următori. (Să se compare bugetul cultelor pe 1928 pag. 81 cu cel de pe 1929 pag. 104). Tot atunci a cerut și Consiliul arhiepiscopesc din Sibiu majorarea lefurilor prin avansare în grad a funcționarilor săi, dar a fost respins pe motivul economiilor bugetare, deși era o cerere justă, căci era vorba de funcționarii, cari altfel sunt sortiți să servească toată viața cu același salar. Chiar și Statutul funcționarilor publici și Legea de armonizare a salariilor prevede această avansare, care la oficiile statului se și aplică. Deci în cazuri analoage două măsuri.

11. Bugetarea parohiilor vacante

Să se înscrie în buget salarul preoțesc pentru *toate parohiile vacante*, spre a putea fi complectate cu titulari, respective spre a se putea plăti din sumele alocate în buget cei ce suplinesc vacanțele, căci ori ce alt post poate fi suprimat pe un timp, dar păstorul de suflete nu. E o mare nedreptate să se lipsească credincioșii de dreptul de a avea în mijlocul lor pe celce are să le răspândească cuvântul evangheliei și să le împărtășească prin sfintele taine harul divin. Prin această dispoziție din trecut, multe sute de altare rămân pustii și zeci de mii de credincioși trăesc în întunerec fără preot, fără mângăerea sufletească necesară, expuși tuturor curentelor ucigătoare de suflete.

12. Salarizarea cântăreților bisericești

Să se înscrie în noul buget *salariile cântăreților* bisericești din Ardeal și ale celor din vechiul regat suprimați din bugetul pe 1933/34. Celor din Ardeal să li se acorde salarii ca și celor din vechiul regat, căci până acuma nu primesc nici un fel de salar dela stat. Din cauza aceasta preoții luptă cu multe neajunsuri la recrutarea cântăreților. Dacă acuma, din cauza economiilor bugetare nu s'ar putea lua în buget toți cântăreții, să se ia în buget cel puțin salarul pentru cântăreții din Ardeal, absolvenți ai școalelor de cântăreți, numărul cărora nu trece de 200, precum și pentru cântăreții din Săcuime, unde preoții din cauza lipsei de cântăreți în unele parohii nu pot ține sfânta liturghie.

In legătură cu aceasta am afla de potrivit, ca Ministerul instrucțiunii să introducă în mod obligator în școlile normale din Ardeal cântările bisericești și tipicul, ca învățătorii să poată la nevoie ține și strana la biserică, în lipsa cântăreților, cum o făceau până acuma și o fac și astăzi mulți din absolvenții școalelor normale confesionale.

13. Noimea la salariile preoților pentru fondul de pensiuni al Bisericei

Să se înscrie în buget *sporul de 1/9 la retribuțiuni* și pentru preoții și funcționarii bisericești din Ardeal, pentru alimentarea fondului de pensiuni al eparhiilor, care spor s'a acordat începând cu anul 1930 funcționarilor statului, precum și preoților și funcționarilor bisericești din vechiul regat, destinat să alimenteze fondul de pensiuni al statului. Acest spor spre marea noastră mâhnire și durere nu s'a acordat până acuma preoților și funcționarilor eclesiastici din Ardeal, pe motiv că nu sânt membrii ai fondului de pensiuni al statului. Această dispoziție este în contradicție cu Legea pentru Statutul funcționarilor publici cap. I, art. 1, prin care se acordă preoților și funcționarilor eclesiastici toate drepturile de cari se bucură funcționarii publici ai statului. Această dispoziție este în contradicție și cu dispozițiile art. 2 din Legea pentru organizarea Bisericii ortodoxe române, precum și ale art. 4 care spune textual: «după dreptul canonic, și *în conformitate cu Constituția țării*, Biserica ortodoxă română își reglementează, conduce și administrează prin organele sale proprii și sub controlul statului afacerile sale religioase, culturale, fundaționale și epitropești».

Dacă Cassa generală de pensiuni a statului are nevoie de acest spor, cu atât mai avizat la el este fondul de pensiuni al preoțimei din Ardeal, care nu se bucură astăzi de nici o subvenție, ci se alimentează din reținerile ce se fac din salariile de tot necorespunzătoare ale preoților și funcționarilor bisericești. Și este cu atât mai mult avizat la acest spor, cu cât fondul de pensiuni al Bisericei nu mai poate acoperi pensiunile stabilite, și așa destul de reduse *(2000—18.000 Lei anual)*. Prin neacordarea acestei noimi fondul de pensiuni bisericesc acordă preoților și în special văduvelor preotese și orfanilor de preoți pensiuni atât de reduse, încât nu li se poate asigura minimul de existență, ceea ce nu cadrează cu poziția socială a tagmei preoțești. Tot din această cauză nu se pot pensiona preoții bătrâni și neputincioși, și din cauza cărora sufer însăși parohiile, deoarece fondul de pensiuni preoțesc nu le poate acorda o pensiune mai corespunzătoare pentru a le asigura un traiu mai lipsit de grija zilei de mâne, cu toate pretensiunile modeste ale preoților noștri.

Nu este cu dreptate, ca să se aplice două măsuri pentru slujitorii aceleeași Biserici, cu călcarea dispozițiilor legilor în vigoare. Nu este nici o dispoziție legală, care ar opri Biserica noastră de a avea fondul său propriu de pensiune.

Și dacă statului, în baza Art. 21 din Legea pentru Organizarea Bis. ort. îi incumbă obligamentul de a pune la dispoziția Bisericei sumele necesare pentru a complecta în armonizare cu salariile funcționarilor publici veniturile clerului și plata funcționarilor eclesiastici, din acest obligament rezultă, că statul trebue să acorde și preoților și funcționarilor eclesiastici, indiferent dacă sunt sau nu membrii ai cassei generale de pensiuni a statului, toate sporurile la retribuțiuni ce le acordă funcționarilor publici, așa după cum s'a acordat în trecut, până la începutul anului bugetar 1930, căci **acesta este un drept** garantat de dispozițiile legilor în vigoare.

15. Ajutorarea și carnete pe C. F. R. pensionarilor Bisericii

Ar fi de dorit să se bugeteze o sumă potrivită pentru ajutorarea preoților pensionați și a preoteselor văduve și a orfanilor de preoți din Ardeal, cu pensiuni de tot necorespunzătoare, cum s'a bugetat până în 1932.

Pentru ca să se vină în alt mod în ajutorul acestor năpăstuiți ai sorții, ar trebui să li se acorde *carnete pe C. F. R.* cu reducere de 50%, cum se acordă și celor din vechiul regat. Deși s'a cerut în repetite rânduri de Consiliul mitropolitan și de consiliile eparhiale din Ardeal și s'au făcut intervenții prin parlamentari li s'a refuzat acest favor pe motivul neserios, că ei nu primesc pensiunea dela stat. Acesta nu poate fi un motiv acceptabil, întrucât preoții își primesc salariile dela stat, iar fondurile de pensiuni ale eparhiilor se alimentează din reținerile de 10% dela salarul ce-l primesc dela stat. E nejust și neuman, ca pensionarii Bisericei ardelene să nu se bucure de favorul ce se acordă din partea statului tuturor funcționarilor publici, pare că nu ar trăi în același stat.

Bugetarea diferitelor ajutoare și cheltuieli

15. Să se înscrie în buget o sumă corespunzătoare din care să se distribue ajutoare la zidiri de biserici, case parohiale și case culturale.

16. Să se ia în buget o sumă pentru acordarea de ajutoare la tipărirea operelor de propagandă religioasă în popor și pentru educația tineretului.

17. Să se ia în buget la fiecare episcopie posturile de *servitori*, cari au fost suprimate în bugetul pe anul 1933/34. In interesul serviciului este absolută nevoie de acești servitori, pe cari episcopiile nu au de unde să-i plătească.

18. Să se prevadă în buget retribuțiunile personalului dela cele două Mănăstiri: Hodoș-Bodrog și Brâncoveanu și dela cele vre-o 5 schituri din Ardeal, cari sunt la începutul organizării lor și la începutul învierii vieții mănăstirești în Ardeal, lipsit până la unire aproape cu totul de aceste instituțiuni.

19. Să se înscrie în buget cheltuielile materiale ale Eparhiilor și ale Mănăstirilor și Schiturilor, pe cari nu au de unde le acoperi.

Să se ia măsuri pentru votarea unui credit suplimentar necesar la achitarea cheltuielilor materiale pe anul 1933/4, bugetate, dar până astăzi neachitate.

Adaos

Deși nu e chestiune de buget totuși cred, că e bine să fac amintire și de 2 nedreptăți ce se fac Bisericei ortodoxe din Ardeal și cari trebuesc cât mai neîntârziat îndreptate, fiind juste și echitabile.

Diplome de licență la Academiile teologice ortodoxe

Să se acorde și Academiilor teologice ortodoxe din Ardeal dreptul de a libera diplomă de licență egale în grad și echivalente cu diplomele de licență liberate de Facultățile ortodoxe, întrucât aceste Academii se conformează legii învățământului superior atât în ceeace privește condițiile de inscriere a studenților și durata studiilor, cât și în ceeace privește recrutarea profesorilor, drept ce s'a acordat prin decizia Ministerului Instrucțiunii Nr. 106764 din 1932 cu începere din 1 Oct. 1932 Academiei unite din Blaj (Mon. of Nr. 192 din 1932). Acest drept s'a cerut în repetite rânduri și pe seama Acad. teol. ordoxe dar până acuma s'a refuzat, deși acestea împlinesc toate condițiunile cerute de lege.

Neacordarea acestui drept pricinuește mari dificultăți la recrutarea profesorilor de religie ortodocși pe seama școlilor secundare din Ardeal dintre absolvenții Academiilor noastre teologice. Astfel profesorii de religie suplinitori, absolvenți ai Academiilor teologice ortodoxe, n'au fost admiși să depună examenul de capacitate înaintea comisiunilor universitare, pe motiv, că diploma de absolvire a acestor candidați nu poate fi echivalată cu licența în teologie. Acești candidați au fost îndrumați să urmeze cursurile unei facultăți de teologie și să-și ia licența.

In contra acestei nedreptăți s'a protestat din partea forurilor bisericești, dar fără rezultat. Ceeace ne jignește este faptul, că în același timp Ministerul instrucțiunii a acordat bisericei unite, ceeace nouă ne-a refuzat. Acest refuz are urmări simțitoare pentru candidații la posturile de profesori de religie ortodocși și în ceeace privește salarizarea. Pentru candidații de profesori de religie greco-catolici, absolvenți ai Academiei teologice, s'a ținut examen de capacitate la 1 Noemvrie 1930 în Cluj, înaintea Comisiunii instituită de Ministerul instrucțiunii. Suntem deci în drept să pretindem ca Ministerul instrucțiunii să acorde și Bisericii ortodoxe dreptul pe care l-a acordat înainte cu 4 ani bisericei unite.

Invățământul nostru religios în școala secundară este în suferință din cauză, că profesorii noștri de religie nu pot obține o situație definitivă în învățământ, nefiind admiși la examenul de capacitate.

Și la acest capitol s'ar putea face economii prin suprimarea unor posturi de profesori de religie dela unele culte, pe seama cărora s'au sistemizat catedre, deși au un număr de tot neînsemnat de elevi. Dau două cazuri pe cari le știu și cred că vor mai fi și altele la fel.

La Brașov pentru cei 28 elevi de confesiune greco-catolică română de toate școlile secundare statul sistemizează catedră de profesor de religie și i se acordă întreg salarul catehetului numit pe anul școlar 1933/34 cu ordinul ministerului instrucțiunii Nr. 145.245/1933.

La Lugoj statul sistemizează 2 catedre de profesori de religie, una pentru cei 374 elevi ortodocși și alta pentru cei 44 elevi greco-catolici, câți erau în 1933. Catehizația pe seama elevilor greco-catolici în ambele cazuri ar trebuî făcută de preoții locali.

II. Situația de drept a școlii normale din Sibiu

Va trebui statorită *situația de drept a școalei normale ortodoxe „A. Șaguna" din Sibiu*, prin care să se determine drepturile Bisericei și raportul cu Ministerul instrucțiunii în ce privește conducerea școlii. Această școală, cu o vechime din anul 1786, drept recunoștință pentru imensele servicii aduse culturii naționale, dând aproape 3000 de învățători pentru luminarea poporului din Ardeal, și ținând trează în satele ardelenești dragostea de limbă și neam, organizând în suflete rezistența împotriva culturei ungurești și curentelor de maghiarizare, a fost luată cu începere dela 1 Ianuarie 1928 cu cheltuelile de întreținere în bugetul statului, dar până astăzi, deși s'au făcut repetite intervențiuni pe lângă toate guvernele dela cârma țării, nu s'a precizat situația ei, fie prin un acord, fie prin o lege specială.

Când în Iulie 1929, corpurile legiuitoare au votat legea asupra raportului dintre școalele secundare confesionale române și Ministerul instrucțiunii, s'a inzistat în mod deosebit de Arhiepiscopia din Sibiu, ca în această lege să fie incadrată și școala aceasta, dar fără rezultat. A fost incadrată însă școala normală greco-catolică din Blaj, cu o vechime mult mai mică.

In urma acestei preterări s'a solicitat din nou extinderea regimului menționatei legi și asupra acestei școale. Rezultatul nu a fost cel așteptat, ci o adresă lipsită de claritate și preciziune (Nr. 14.516 din 1931), neonorată nici măcar cu iscălitura titulatura ministerului de resort, de cu-

prinsul: «Ministerul aprobă să se aplice şcoalei normale ortodoxe «A. Şaguna» din Sibiu acelaş tratament ce se aplică în prezent şcoalei normale greco-catolice».

Această adresă stilizată cu o nuanţă de depreciere a confesiunei dominante, care aşeza situaţia de drept a şcoalei noastre în funcţiune de tratamentul nouă necunoscut aplicat unei şcoale normale greco-catolice, nu ştim care şi de unde, nu putea să fie mulţumitoare. De aceea pentru evitarea oricărui echivoc s'a cerut din nou printr'o serie de adrese către Preşidenţia Consiliului de miniştri cât şi către ministrul instrucţiunii şi prin intervenţiuni personale, rezolvirea acestei chestiuni în mod legal, echitabil şi mulţumitor.

Toate aceste adrese până astăzi au rămas fără răspuns. Intre timp însă printr'un jurnal al Consiliului de miniştri Nr. 3183 din 1933 s'a decis, ca şcoalelor normale confesionale *greco-catolice din Gherla* să li se aplice regimul legii pomenite mai sus. Şi de astădată, şcoala normală din Sibiu a fost uitată, deşi memoriile numeroase puteau să o susţină în evidenţa statornică a organelor cu cădere, spre a o soluţiona echitabil.

Trebue să amintim, că *de fapt* astăzi şcoala normală din Sibiu se bucură de un regim conform cu legea asupra raporturilor dintre şcolile secundare confesionale române şi Ministerul instrucţiunii, dar acest regim *nu are o recunoaştere scrisă* din partea guvernului şi a forului legiuitor.

Şcoala normală din Sibiu va împlini în anul 1936, unasutăcincizeci de ani de existenţă. In spatele ei stă un trecut de 148 de ani, care reprezintă un considerabil capital cultural, de muncă naţională şi de tradiţii scumpe Românilor din Ardeal.

Rolul acestei şcoale în ridicarea culturală, întărirea naţională şi educaţia religioasă a Românilor din Ardeal a fost covârşitor, pentrucă înainte de unire, timp de 132 de ani a fost aşezământul de lumină, care în momentele cele mai grele ale Românilor ardeleni, prin profesorii şi învăţătorii crescuţi de ea, a format elementele de propagandă activă pentru idealul nostru naţional, salvându-ne fiinţa etnică.

Rolul ei plin de glorie nu se poate socoti încheiat, ci socotim că trebue să i se dea o strălucire şi mai mare.

Această şcoală de mare vechime, din vitregia vremurilor fără local propriu, a fost adăpostită vremelnic în cazarma «A. Iancu» şi este ameninţată an de an cu evacuarea.

Pentru serbătorirea cu demnitate a jubileului de 150 de ani şi pentru răsplătirea imenselor servicii ce le-a adus statului acest focar de lumină, s'a cerut de nenumărateori ca Statul să-şi manifesteze consideraţia prin zidirea unui local propriu. S'a promis de atâtea ori, dar tot de atâtea ori s'a amânat sub diferite pretexte.

Actualul prim-ministru, G. Tătărescu de acord cu Ministerul instrucţiunii a făcut promisiune categorică, că încă în acest an se va aloca suma necesară pentru începerea zidirii noului local. Acest gest nobil ar răscumpăra în parte şi folosinţa sutelor de localuri de şcoli primare din Arhiepiscopia Sibiului, lăsate *gratuit* pentru învăţământul primar dela unire până astăzi.

Concluziuni

Acestea sunt pe scurt, unele din doleanţele şi dezideratele cele mai arzătoare ale Bisericei noastre ortodoxe. Numai împlinirea lor poate pune întru câtva Biserica noastră strămoşească în condiţiuni mai favorabile de afirmare în slujba sa misionară şi naţională, iar pe slujitorii altarelor în condiţiuni mai omeneşti, pentru a-şi putea îndeplini misiunea de propoveduitori ai Cuvântului dătător de viaţă al Evangheliei Mântuitorului, aşa cum se cuvine şi cum se aşteaptă dela ei în vremurile de acută criză sufletească de astăzi.

Asociaţia «A. Şaguna» a Clerului ortodox român din Ardeal, însuşindu-şi aceste desiderate, a înaintat în Martie a. c. forurilor în drept un memoriu pentru susţinerea lor. Nu ne îndoim, că şi Asociaţia generală a Clerului ortodox din România, care se întruneşte în congres general la Bucureşti în zilele de 12 şi 13 Iunie a. c. va face acelaş lucru.

Pentru realizarea acestor juste revendicări vor trebui făcute toate eforturile, atât din partea erarhilor, cât şi din partea parlamentarilor ortodocşi, fără considerare la coloarea politică, precum şi din partea membrilor «Frăţiei ortodoxe române», intervenind prin adrese, dar *mai ales personal*, cu toată stăruinţa şi energia la Ministerul Instrucţiunii şi al Cultelor, la cel al Finanţelor şi la Consiliul de Miniştri, şi în caz de lipsă chiar şi la Rege, dând lămuririle necesare şi pretinzând împlinirea legitimelor doleanţe ale Bisericii. Mai ales în comisiunile bugetare, cu ocazia întocmirei bugetului Cultelor, când se depun toate stăruinţele şi toate influinţele din partea tuturor pentru a câştiga pe seama lor cele mai mari avantagii şi drepturi la bugetul atât de secătuit al Statului, Biserica va trebui să-şi aibă oamenii săi, cari să stea de veghe şi să apere drepturile Bisericii. Tot aşa şi la cameră, trebuiesc luate toate precauţiunile ca cele statorite în comisiunea bugetară să nu se schimbe, iar cele neacceptate de această comisiune să se accepte de cameră, pentruca astfel cu un ceas mai de vreme să i se facă dreptate Bisericei ortodoxe, mereu umilită şi nedreptăţită. Credem că o intervenire în bloc a tuturor erarhilor va fi mai ducătoare la scop.

Fiind o chestiune de dreptate, nu ne îndoim, că punându-se *din vreme* şi cu toată hotărârea toate stăruinţele de cei în drept la forurile cu cădere, se vor lua în considerare aceste doleanţe ale Bisericei. Acest lucru îl putem nădăjdui întrucât cunoaştem bunăvoinţa şi solicitudinea arătată până acuma faţă de Biserica ortodoxă, atât de dl Ministru al Instrucţiunii, Dr. C. Angelescu, cât şi de dl subsecretar de stat al Cultelor Al. Popescu Necşeşti, precum şi de dl Al. Lapedatu, Ministrul Ardealului, cari cunosc atât de bine viaţa bisericească şi greutăţile cu cari luptă Biserica noastră pentru împlinirea misiunei ei sfinte, care îi este încredinţată dela întemeietorul ei Isus Hristos.

Sibiu, 4 Iunie 1934.

V. Nistor
consilier arhiepiscopesc.

Nr. 4860/934 Şcol. 1—3

Concurs

La şcoala normală «Andrei Şaguna» din Sibiu sânt *vacante* cu începerea anului şcolar 1934/35 următoarele catedre:

I. Secţia de băieţi:

1. catedra de limba franceză,
2. catedra de ştiinţe pedagogice,
3. catedra de ştiinţe agricole, şi
4. catedra de violină

II. Secţia de fete:

1. catedra de lucru de mână, ţesătorie şi sericicultură.
2. catedra de desemn (cu complectare la celelalte şcoale secundare din Sibiu).

Doritorii de a ocupa aceste catedre vor înainta cereri *Consiliului arhiepiscopesc ortodox român din Sibiu, cel mult până la 30 Iunie crt.* cu dovada de studii, de naţionalitate şi de confesiune ortodoxă.

Sibiu, din şedinţa secţiei culturale dela 29 Mai 1934.

Consiliul arhiepiscopesc.

Probleme, fapte, comentarii

Inaltă distincţie. — In şedinţa publică din 28 Mai 1934, Academia Română a proclamat, cu unanimitate de voturi, pe P. S. Sa Episcopul *Nicolae* al Clujului de membru onorar al ei, încununând astfel o stăruitoare şi binecuvântată activitate bisericească şi naţională, de aproape şase decenii, a venerabilului episcop din reînviata ctitorie istorică a lui Ştefan cel Mare. Inalta distincţie a făcut cea mai bună impresie în toate cercurile clerului şi mirenilor din Ardeal.

In acelaş timp aflăm, că înalta instituţie de cultură, Academia Română, în şedinţa dela 30 Mai 1934, apreciind o activitate neobosită şi multilaterală, a ales pe P. S. Sa Episcopul *Grigorie* al Aradului membru de onoare al Academiei.

Această distincţie se resfrânge şi asupra eparhiei Aradului, şi nu mai puţin asupra Ardealului, locul de naştere al activului Chiriarh.

*

„Viaţa Ilustrată“, *cea mai bună revistă de familie, apare sub auspiciile FOR-ului, secţia Sibiu. Nrul nou, din Iunie, conţine material variat şi interesant şi multe ilustraţii de actualitate. Direcţia revistei adresează cititorilor următoarele: „Viaţa Ilustrată“ s'a bucurat dela început de o primire dintre cele mai călduroase din partea opiniei publice. Dovadă maldărul de felicitări pe care le-a primit redacţia, ca şi chipul elogios în care presa a ţinut să taie la răboj apariţia celor dintâi trei numere ale revistei. Noi, ceice ni-am luat de bună voie sarcina de a publica revista de familie „Viaţa Ilustrată“, ne vom da toată silinţa să mulţumim şi pe viitor aşteptările cititorilor noştri, ori câte jertfe ni s'ar cere pentru aceasta, fiind conştienţi că osteneala noastră este pusă în slujba celui mai sfânt ideal: al bisericii şi al neamului. In schimb rugăm pe iubiţii noştri cititori să preţuiască jertfa noastră şi să ne dea binevoitorul lor concurs, trimiţându-ne cât mai neîntârziat modestul abonament: 200 Lei pe un an; 100 Lei pe o jumătate de an.*

*

In sesiunea extraordinară a corpurilor legiuitoare, care se deschide la 14 Iunie, se va lua în discuţie noul proect al codului penal.

Articolele 481—483, din acest proect de cod penal, reglementează una din cele mai păgubitoare infracţiuni: avortul. Modul, cum este reglementată şi sancţionată această infracţiune, oglindeşte ideile a unei lumi care toate le vede prin prisma *materialismului*. Când facem această afirmaţie ne gândim la cazurile care sânt scoase de sub rigoarea legii. Legiuitorul consfinţeşte în aceste cazuri, care *admit* avortul, concepţia materialistă despre viaţă, concepţie care va avea grave repercursiuni asupra vieţii neamului nostru. Când se admite că avortul nu constitue o infracţiune şi deci nu este pasibil de pedeapsă în anumite cazuri, se consacră concepţia în virtutea căreia viaţa nu mai este considerată ca un bun dumnezeesc, cu rosturi superioare, ci este privită ca un simplu bun material, lăsat la liberul arbitru al fiecărui individ, care se poate folosi de el aşa cum vrea, îl poate înstrăina, îl poate chiar distruge. Acest lucru este grav. Prin aceasta se consacră o crimă. Legiuitorul capitulează în faţa concepţiei materialiste, prin care deschide larg porţile desfrâului. Infrânge porunca lui Dumnezeu, care opreşte omuciderea. Aplicarea acestei legi va însemna amurgul unor frumoase tradiţii familiare.

Iată pentruce admiterea avortului a stârnit o vâltoare de discuţii şi proteste. Fără 'ndoială, intenţia comisiei care a întocmit proectul, precum şi a membrilor Consiliului legislativ, a fost bună. Ei au vrut să făurească o legiuire penală ideală, s'o modernizeze. Dar traducerea în realitate a acestor nobile gârduri s'a facut cu atingerea regulelor de morală.

Dreptul de a suprima viaţa copilului nu poate fi justificat prin consideraţii de ordin medical sau eugenic. Nici în urma constatării că deşi prohibit, avortul se practică astăzi pe o scară întinsă, deci, legiuitorul nu face altceva decât să consfinţească o stare de fapt...

Nimic nu justifică admiterea avortului: înaintea lui Dumnezeu şi oamenilor cu conştiinţa trează.

Dar, nu numai în faţa legilor morale nu poate fi ligitimat avortul, — nici din punct de vedere *juridic* nu poate fi justificat. Este destul să amintim că avortul intră în cadrul dreptului natural, drept care este comun tuturor oamenilor şi este imuabil. In Institutiones, un minunat tratat de legislaţie romană, alcătuit de împăratul Iustinian, se spune că dreptul natural este acela care e respectat de toate popoarele pământului, fiind instituit de providenţa divină, şi care rămâne deapururi în vigoare şi neschimbat, spre deosebire de legislaţia pe care şi-o făureşte fiecare stat în parte.

Procrearea copiilor aparţine dreptului natural, etern, în domeniul căruia legiuitorul n'are dreptul să inoveze sub nici un motiv.

In concluzie: din punct de vedere moral suprimarea copilului prin avort este un păcat strigător la cer, ear din punct de vedere juridic este o infracţie care nu poate fi scoasă de sub rigorile legii penale.

V. Sămărtineanu.

Din străinătate

Situaţia religioasă în Germania. Episcopul anglican, Dr. Gerge Bell de Cicester, care este prezidentul comitetului executiv al Organizaţiei creştinismului practic, a convocat pe membrii comitetului la şedinţă, care se va ţinea în Danemarca în August a. c. Se va discuta, pe baza unui referat, problema: „Biserica, statul şi lumea de azi“.

Tot în această întrunire se va lua în examinare situaţia bisericească şi hitlerismul, cu considerare la libertatea evangheliei şi postulatele autorităţii statului.

Putem informa publicul nostru cititor, că episcopul anglican a arătat dela început simpatie publică pentru principiul naţional în creştinism şi e un apărător fervent al bisericilor creştine naţionale. Dar în acelaş timp el revendică dreptul de autonomie al bisericii în stat.

*

Plebiscitul din regiunea Saar. După cum se ştie, în regiunea Saar aparţinătoare imperiului german, se va face anul viitor un plebiscit. Populaţia e germană şi e catolică. Se credea că această populaţie nu se va desface din corpul statului german. Dar de când Vaticanul e în conflict cu nazismul, populaţia este stimulată să pună condiţii categorice, că numai dându-i-se absolută libertate religioasă, va vota pentru alipirea la Germania.

Agenţi catolici şi ai semitismului lucrează pe puteri pentru a împiedeca întărirea hitlerismului.

Catolicii din Germania se văd înăbuşiţi de hitlerism. Din această cauză Concordatul Germaniei cu Vaticanul se clatină şi abrogarea lui vine din partea Romei.

Anul LXXXII — Sibiu, 17 Iunie 1934 — Nr. 25

BIBLIOTECA CENTRALĂ ASOCIAȚIUNEA SIBIU

Telegraful Roman

Organ național-bisericesc — Intemeiat în 1853 de Mitropolitul Andreiu Șaguna

APARE SAPTAMANAL

Abonamentul: Un an 500 Lei. — Șase luni 250 Lei. — Trei luni 125 Lei. — Pentru străinătate un an 900 Lei. — Pentru America 4 Dolari.

Articole și corespondențe se adresează **Redacției** Telegraful Român, Sibiu, strada Mitropoliei Nr. 45. — Scrisori nefrancate se refuză. — Articole nepublicate nu se înapoiază.

Prețul inserțiunilor un șir petit 6 Lei pentru odată, dacă se publică de mai multe ori se dă rabatul cuvenit.

Abonamentele și inserțiunile se adresează **Administrației** ziarului Telegraful Român, Sibiu, strada Mitropoliei Nr. 45

Profesorii de religie în congres

(=) Preoți profesori de religie, la școale de curs secundar din capitală, au cerut sfântului Sinod, forului suprem pentru chestiunile bisericești, să încuviințeze întrunirea în congres a preoților profesori de religie ortodoxi români dela școalele secundare din patriarhie, în zilele de 19—21 Iunie 1934, la Târgoviște — Mănăstirea Dealului.

Sfântul Sinod, în ședința dela 18 April a. c., a aprobat această cerere a profesorilor preoți.

In urmare, o comisiune, încredințată cu pregătirea lucrărilor privitoare la congres, — întrunindu-se sub prezidiul părintelui delegat I. Mihălcescu, decanul facultății teologice din București, — a fixat subiectele ce au să fie desbătute în ședințele întrunirii dela Mănăstirea Dealului, unde comandamentul școalei militare dela această mănăstire a avut bunăvoința de-a învita congresul să-și țină ședințele.

Subiectele congresului sânt:

1. Raportul religiunii cu celelalte obiecte de învățământ.

2. Psihologia în învățământul religios.

3. Programa învățământului în școalele secundare de toate categoriile. (Rostul apologeticei în învățământ).

4. Metoda de propunere a învățământului religios și directive practice pentru realizarea ei. (Lecturi religioase pentru completarea învățământului, capele, cultul divin, mărturisirea. împărtășania, cântări religioase).

5. 4 lecțiuni practice.

Comisiunea a demnat referenții și conferențiarii pentru fiecare subiect, precum și profesorii cari vor face lecțiuni practice.

Este de dorit, ca la acest congres să participe cât mai numeroși profesori de religie și din mitropolia Ardealului, ca împreună cu colegii lor din alte locuri ale țării să se sfătuească și să caute căile cele mai nimerite întru promovarea bunei creșteri a tinerimii școalelor secundare, a nădejdii noastre de mâne.

Problemele puse la ordinea zilei cuprind un material întins și atât de bogat, încât și dacă sfătuirile acestui congres nu vor izbuti, în cursul de două-trei zile, să satisfacă deplin cerințele de-a imprima pretutindeni duhul nou în educația tineretului nostru, — totuși profesorii participanți vor avea prilej să se lămurească mai bine asupra mijloacelor de-a întâmpina patimi și rele obiceiuri ivite astăzi, mai mult ca altă dată, în școalele din orașele noastre.

Dar opera de educare a tineretului aparține nu numai profesorilor de religie adunați în congres, ci în aceeaș măsură face parte din îndatoririle *familiei* și, în general, ale societății. Când în casa părintească și în viața publică s'au încuibat năravuri și pilde rele, ele vor stăpâni în mare grad și mintea tinerească excitând fantazia ei ușor de aprins.

Tatăl și mama, purtând răspunderea pentru viitorul și soarta copilului lor, au și datoria de-a se preocupa din adins de felul în care odrasla lor ține să-și cheltuiască întreg timpul extrașcolar, ei trebue plivească la timp, până ce buruiana nu înăbușe sămânța bună în sufletul minorului. Ei trebue să știe neapărat, cu cine se întovărășește, cu cine se joacă, ce locuri cercetează, ce „literatură" citește el... Fără a fi controlat cu înțelegere și seriositate, fără a ferì nevârstnicul de ispitirile ce-l înconjoară, calea făptuirilor greșite îi este mereu deschisă

Aceeaș operă de educare a tineretului școlar revine și autorităților și tuturor oamenilor de bine, asociindu-se astfel în frontul chemat să restabilească bunele moravuri ale vieții școlare, ca și ale vieții publice.

Atingerea acestui scop se întemeiază pe o lucrare solidară și puternică, binecuvântată și susținută de biserică, școală, familie și societate.

Prea Sf. Arhiereu VASILE, vicarul arhiepiscopiei noastre, în vizitație canonică

Criza morală a societății de azi a produs o desechilibrare sufletească a poporului nostru, care nu mai are încrederea necesară nici în munca lui și nici în sprijinul autorității de stat. Pentru ridicarea moralității și întărirea încrederii într'un viitor mai bun, pe care cu prisosință îl merită acest popor cu un pronunțat bun simț și o credință nezdruncinată în Dumnezeu, deși i-a fost exploatată bunacredință cu o totală lipsă de prevedere, — I. P. S. Sa Arhiepiscopul și Mitropolitul nostru Nicolae a ținut de necesar, să îndrume Consiliul arhiepiscopesc la o activitate mai vie și mai intensă de păstorire a credincioșilor din parohiile arhiepiscopiei. A îndrumat consilierii referenți a studia cu deosebită atenție stările religioase-morale, culturale și sociale din fiecare parohie, luând inițiative de îndrumare și observare a activității preoților noștri, pentru a-i face se activeze în toate domeniile chemării lor de păstori sufletești și îndemnându-i a depune un suprem efort pentru întărirea vieții religioase-morale a păstoriților.

Pentru a cunoaște mai bine stările reale din parohii și activitatea preoților, s'au luat măsuri pentru a le inspecta la fața locului și, în legătură cu cele constatate, să se poată lua măsurile cele mai potrivite pentru îndreptare.

Conform acestora, P. S. Sa Arhiereul vicar Vasile a primit delegația de-a face vizitațiuni canonice tuturor parohiilor din protopresbiteratul Mediașului.

In ziua de 30 Mai P. S. Sa arhiereul Vasile, însoțit de părintele consilier Ieronim Grovu, la ora 9 dimineața a sosit în comuna Hașag, unde a fost întâmpinat de Prea cucernicul părinte protopop *Ioan Crăciun*, care în numele preoțimii din protopresbiteratul Mediașului rostește următoarele cuvinte:

Prea Sfințite, — Vestea despre venirea Prea Sf. Voastre, în mijlocul poporului din protopopiatul Mediașului, a umplut de bucurie inimile noastre, cu deosebire că în aceste părți poporul nostru n'a avut asemenea prilejuri fericite ca un arhiereu să-i fi cercetat vre-odată într'un răstimp de 150 ani.

Când pășiți acum pe teritorul protopopiatului Mediaș, ca trimis al I. P. S. Sale Păr. Mitropolit Nicolae, Vă rugăm să aveți convingerea ca pe aceste plaiuri binecuvântate de Dumnezeu trăește un popor care cu sfințenie și tărie și-a păstrat credința strămoșească, iar preoțimea atât în trecut, cât și în prezent a căutat să-și facă datorie față de biserică, lege, neam și țară. Sântem foarte mulțumitori pentru osteneala ce V'ați luat de-a ne cerceta toate parohiile din tract, pentrucă numai prin o verificare a situației la fața locului puteți să vă faceți icoana vie despre stările din parohii și despre greutățile ce le întâmpină preoțimea întru îndeplinirea misiunii sale în mijlocul poporului. De aceea, în acestea vremuri de grele încercări, pentru toți, cler și popor, cuvântul P. Sf. Voastre va fi ascultat și va cădea ca o ploaie binecuvântată și ca un balsam alinător asupra credincioșilor, cari se doresc după cuvântul Domnului, „precum se dorește cerbul după isvoarele apelor". Prea Sfințite, Conștient de însemnătatea acestor zile câte le veți petrece între noi, cu venerațiune vin să dau expresiune bucuriei noastre pentru cinstea deosebită ce ni se face, și rugându-Vă să ne împărtășiți arhiereasca binecuvântare, în numele preoțimii și al poporului din protopopiatul Mediașului să Vă zic un călduros: *Bine ați venit!* —

Credincioșilor adunați în mare număr în biserică, după săvârșirea utreniei, P. S. Sa le vorbește despre Isus Hristos lumina lumii, pe care trebue să și-o însușească fiecare credincios, pentru a scăpa de întunerecul păcatului. Vorbirea P. S. Sale a făcut o adâncă impresie asupra credincioșilor, cari vărsau lacrimi de bucurie la auzul cuvintelor arhierești de mângâere.

La ora 14 a plecat spre Șeica mare. In marginea județului Prea Sfințitul a fost întâmpinat de dl Dr. Stirbeț, prefectul județului Târnava mare, însoțit de dl advocat și deputat eparhial Dr. Ilarie Holom, urând în numele județului și al guvernului ca activitatea pastorală pe care o desvoltă în județ să fie spre întărirea credincioșilor bisericii ortodoxe, spre desăvârșiren păcii dintre confesiuni și spre îndemnul tuturor la respectarea legilor țării. P. S. Sa mulțumește de atenția deosebită ce se dă bisericii ortodoxe și prin aceasta I. P. S. Sale Arhiepiscop și mitropolit Nicolae, din a cărui delegație se află astăzi între credincioșii din județ. Asigură pe dl prefect, că a venit în numele Mântuitorului Hristos, care a adus solia păcii pe pământ. Biserica ortodoxă în tot trecutul ei a fost cel mai puternic razim pe care s'a sprijinit și din care s'a desvoltat simțământul național al poporului românesc. In timpurile grele de azi, biserica va fi primul factor prin care simțământul de demnitate națională se va putea regenera. Asigură pe Maiestatea Sa și guvernul țării de devotamentul și loialitatea credincioșilor bisericii noastre. —

* FOIȘOARA *

Cuvântare de ziua sfintei Treimi

— Care era să fie rostită în biserica Mitropoliei din Sibiu, de Arhim. SCRIBAN [28 Mai 1934] —

De nu va zidì Domnul casa, în deșărt se ostenesc ceice zidesc.
Psalmul 126, 1.

Prea iubiți Frați și binecredincioșilor Creștini, — In clipa de față, se găsesc la lucru, fie în țara noastră, fie în tot largul lumii, fel de fel de slujitori. Unii sânt la treabă pentru a săvârșì lucrurile diavolului. Tot celce săvârșește lucruri care ispitesc pe aproapele său spre păcat este un slujitor al celui rău. Și sânt de aceștia destui. Toate adăposturile de noapte, în care oamenii sânt îmbiați spre petreceri netrebnice, ca să-și dea acolo vremea, banii și sănătatea lor, sânt adăposturile păcatului și mulți sânt ceice slujesc într'însele. Toți ceice pun la cale lucruri pentru câștigul lor, dar cu paguba aproapelui, sânt slujitori ai păcatului.

Dar nu numai ei sânt pe lume. Sânt și mulți slujitori ai gândului celui bun. Se găsesc destui prinși în lucrări prin care vor să slujească bunului spor al obștii. Fie că este vorba de petreceri sănătoase, fie că este vorba de răspândirea științei de carte, fie că este vorba de gustări sufletești alese, cum sânt cuvântările pentru luminarea minții, îngrămădirile de lucruri ca să vezi înfăptuirile omului, — toate acestea au destui slujitori, care se silesc să mai lumineze chipul lumii acesteia și s'o salte pe calea propășirii.

In cele mai multe din aceste îndeletniciri însă îl găsim pe om încordându-se la treabă numai prin puterile lui. Incearcă el să facă multe, își pune în lucru destula râvnă, vrea cu adevărat să dea poporului un zbor și o înălțare de care deseori auzi vorbindu-se ca de un mare dor.

Dar toată această muncă merge prin singurele puteri ale omului. El este crescut în vremea aceasta în gândirea că trebue să aibă încredere în el, să se oțelească pe el, să fie statornic în încercarea lui până la capăt și de aici să-și tragă toată nădejdea izbândirii lui.

In mare deosebire de acest soi de lucrători în tabăra obștii, mai este încă o ceată: a celor care și ei lucrează pentru aproapele și ei doresc propășirea fraților, și ei se ostenesc cu mari silințe întru aceasta, încât mai ar fi pe aceeași treaptă cu cei pomeniți mai sus. Și totuși nu sânt pe aceeași treaptă. Aceștia sânt lucrătorii care se istovesc cât pot în lucrul lor, întrebuințează toate mijloacele vrednice și sănătoase pentru isbândire, dar nu se bizue numai pe puterea lor de oameni.

Ei se străduesc în toată hărnicia pentru lucrurile Domnului, dar, pe lângă toată încordarea lor, își pun toată nădejdea în Domnul. Ei știu că pot ajunge până la un capăt al lucrurilor lor și numai bizuindu-se pe ei, dar mai știu că lucrul acela nu are mare dăinuire și mulți sorți de izbândă, dacă nu se bizue pe puterea lui Dumnezeu și nu-și pun nădejdea într'Insul.

Aceștia sânt ceice au în minte cuvintele Psalmului: *De nu va zidì Domnul casa, în deșărt se ostenesc ceice zidesc.* Da, temeiul lucrului nostru și cheia biruinței noastre este dacă noi am lucrat în numele Domnului și L-am chemat pe El într'ajutor.

De aceea lucrătorii de soiul acesta se deosebesc de ceice lucrează numai cu puterile lor; de aceea lucrul lor are aici altă temeinicie și poate răzbate mai adânc în inima fraților.

Sosiţi în comuna Seica mare tot poporul înşirat pe două rânduri ne-a întâmpinat în haine de sărbătoare şi aruncând flori în calea Arhiereului nostru. In biserică Prea Sfinţitul a vorbit despre puterea Duhului Sfânt, care s'a pogorât în ziua Cincizecimii asupra învăţăceilor, prefăcându-i din umili şi neînsemnaţi pescari, vânători de suflete, prin cari apoi a cucerit milioanele de suflete pentru ideile Lui mântuitoare. Lume multă, în cucernică evlavie, a ascultat cuvintele de mângâere şi îmbărbătare. De aici a cercetat casa de rugăciune din Boarta. Parohia ortodoxă este organizată în anii din urmă având 55 suflete. In cuvântarea ţinută acestor credincioşi a accentuat binefacerile bisericii ortodoxe, pe care le revarsă asupra credincioşilor ei mai ales prin sfintele taine, îndemnându-i să ţină cu tărie la biserica strămoşească şi să nu se simtă umiliţi prin faptul că sunt puţini, pentrucă darurile Duhului sfânt se revarsă deopotrivă asupra celor mulţi, ca şi asupra celor puţini.

In 31 Mai a cercetat biserica din Ştenea, dărăpânată şi neîngrijită. A vorbit despre necesitatea reparării ei urgente, luând ca motto: Doamne, iubit-am bunacuviinţă casei Tale. In Mihăileni a adus mângâere sufletească celor cinci famili de ortodocşi pe cari îi mai avem acolo şi cari cu o deosebită râvnă îngrijesc de sfânta biserică, pe care au respectat-o şi împodobit. A luat măsuri ca preotul administrator să vie mai des în filie.

In aceaşi zi la ora 15 au sosit în Veseud. Tot poporul în haine de sărbătoare şi toate străzile până la biserică împodobite cu covoare şi flori. Biserica foarte curată şi bine îngrijită. S'a săvârşit vecernia la care răspunsurile scurte le cântă toţi credincioşii cu înţelegere şi precizie care uimeşte. P. Sf. Sa a vorbit despre jertfa de răscumpărare a Domnului nostru Isus Hristos din păcatul strămoşesc. Credincioşi cucernici, evlavioşi şi foarte satisfăcuţi de înalta cinste ce li s'a făcut prin prezenţa arhiereului Vasile între ei. S'a bucurat şi a săltat Veseudul, cel ocolit de toţi. Poporul până târziu noaptea a staţionat în faţa casei parohiale, unde s'a retras pentru odihna binemeritată, Pr. Sf. Vasile.

In ziua de 1 Iunie a cercetat parohiile Agârbici, Axente Sever (Frâua), şi Vorumloc, parohii bineorganizate şi cu numeroşi credincioşi, apoi filiile Metiş şi parohia Şoala, cu bisericuţe modeste, unde păstorirea credincioşilor se face mai cu lipsuri, susţinându-se mai mult prin puterea de credinţă a enoriaşilor. Merită laudă jertfa epitropului din Metiş şi râvna cu care catehizează învăţătorul ortodox din Şoala.

Parohia Ţapu este vacantă de mulţi ani şi lipsită complet de păstorire duhovnicească. Epitropul Dordea depune o frumoasă stăruinţă pentru repararea casei parohiale în nădejdea că în curând va avea şi această parohie păstorul ei. Binecuvântarea arhierească s'a dat şi parohiei Copşa mică şi filiei Proştea mare, cari sperăm că vor fi mai bine îngrijite în viitor de către tinerul lor păstor. In Ighişul nou mulţi credincioşi au ascultat cuvântul arhieresc despre sfânta taină a împărtăşirii prin care omul se împreună cu Domnul şi Mântuitorul nostru.

In Păucea s'a săvârşit utrenia în 3 Iunie şi fiind Duminecă au fost învitaţi credincioşii, să participe la sfânta liturghie, care s'a săvârşit în parohia vecină Dârlos. Biserica din Păucea fiind foarte dărăpănată, P. S. Sa a îndemnat credincioşii să se silească a clădi o nouă biserică.

In Dârlos sfânta liturghie s'a săvârşit în grădina bisericii, fiind biserica veche neîncăpătoare pentru marea mulţime de credincioşi, iar biserica cea nouă şi frumoasă încă nu e terminată. Aci Prea Sfinţitul a vorbit despre purtarea de grijă alui Dumnezeu, tălmăcind cuvintele: „Iată Eu cu voi sânt în toate zilele". După amiazi s'a făcut vecernia în Curciu, unde a cuvântat despre puterea nemărginită a lui Dumnezeu şi despre adevărata credinţă ortodoxă, pentru a-i întări faţă de propaganda sectară.

In toate comunele Prea Sfinţitul a fost întâmpinat şi salutat de autoritatea comunală, preoţii greco-catolici, evangelici lut., de către corpul didactic şi conducătorii asociaţiilor culturale. Numai preoţii greco-catolici din Ţapu şi Şoala au ţinut să se scoată în evidenţă, prin o absenţă demonstrativă.

In deosebi notarul comunei Şeica mare s'a remarcat prin alesele cuvinte şi căldura sentimentelor prin care a întâmpinat pe arhiareul nostru, şi corpul didactic din această comună, care prin un cor bine instruit şi cu cântări cisericeşti a delectat seara pe Prea Sf. Vasile; iar Prea Cucer. părinte protopop greco-catolic din Calvasăr cu ocazia trecerii noastre prin această comună a ţinut să primească cu poartă frumos decorată şi să salute cu frumoase cuvinte pe Prea Sf. nostru arhiereu.

Prea Sfinţia Sa a mulţumit tuturora şi i-a asigurat, că vine în numele Mântuitorului, care a propovăduit pacea şi buna-înţelegere între oameni şi a relevat importanţa şcoalei în educarea tineretului.

Cu acestea prima parte a vizitaţiei canonice s'a terminat.

In jurul congresului profesorilor de religie

O deosebită importanţă prezintă pentru noi congresul profesorilor de religie, fixat pentru zilele de 19—21 Iunie c. la Târgorişte, sub preşedinţia I. P. S. Patriarh.

Socotită multă vreme ca cenuşereasa învăţământului, atacată prin presă şi pe toate căile, credem că a sosit momentul ca să se pună lucrurile la punct, atacurilor injuste să li se răspundă cu argumente, iar cele juste să se recunoască şi să se îndrepteze lucrurile. Lipsă de metodă? Prea multă doctrină şi prea puţină atenţie în spre formaţia sufletească a elevilor? Slabă pregătire a catiheţilor? Inmixtiune în domeniul altor ştiinţe, sau defecte mari în repartiţia materiei din program? Iată o mulţime de întrebări la care trebue să se răspundă temeinic. Căci o temperare a atacurilor, ce se aduc în deobşte religiei, totuşi se observă. De unde înainte, dacă nu se cerea ca acest obiect să fie exclus cu totul din învăţământul secundar, ca obscurantist şi anacronic, atunci era limitat în cadrele cursului inferior, cari elevi, ca să vorbim ca sf. apostol Pavel, trebue să se hrănească cu lapte, iar cei din cursul superior cu alimentul tare al raţiunii.

Astăzi se recunoaşte în genere valoarea educativă a religiei, dar se pretinde cu multă insistentă de a se valorifica acest obiect, de a i se da suflul de viaţă care să transforme noile generaţii, să înceteze de a mai fi numai o glorioasă şi venerabilă amintire a trecutului.

Pe de altă parte profesorii de filosofie revendică pentru dânşii predarea moralei în liceu şi excluderea totală a apologeticei, pentru motivul că religia fiind obiect de credinţă şi nu de ştiinţă, nu se poate demonstra. Crearea unei morale, aşa zisă pozitivă, cu totul independentă de orce substrat religios şi valabilă pentru toată lumea, aceasta a fost tendinţa ultimului timp. Infructuoasă încercare! Căci o morală, lipsită de bază religioasă, înseamnă casă zidită pe nisip şi sântem fericiţi să constatăm că la această concluzie au ajuns cei mai de seamă pedagogi ai vremii noastre. Intr'adevăr că în ţările apusene, în majoritatea cazurilor, învăţământul religios a fost înlocuit cu un învăţământ moral, lipsit de orce culoare confesională, dar la aceasta n'a condus pretutindeni părerea că morala nu s'ar putea întemeia pe religie, ci antagonismul ireductibil dintre confesiuni şi mai ales exclusivismul catolic. In Franţa, în locul orelor de religie s'au introdus cele de morală, în care se tratează şi se discută probleme practice de purtare, supunere, datoriile morale etc. Scopul lecţiilor de morală este de a insufla în sufletul elevilor toate datoriile omeneşti, a-i face atenţi la ceeace e bine şi ceeace e rău. In Anglia, din cauza protestelor clerului şi credincioşilor, s'a produs următoarea normă: Invăţământul religios, predat în şcoala publică, să fie redus numai la părţile comune tuturor confesiunilor. In ceeace priveşte aprofundarea misterelor religioase, aceasta va rămâne pur şi simplu pe seama bisericii. Nu tot aşa în Germania, ţara clasică a filosofiei şi a pedagogiei, a înţeles că o morală lipsită de bază religioasă nu poate fi un mijloc de educaţie solidă. Caracterul nu se poate forma decât pe baze religioase, iar ideile morale nu-şi capătă sancţiunea decât prin religie, — totuşi şi aici au fost voci contrare, însă concepţia sănătoasă a biruit. Morala nu se mărgineşte decât la sferele strâmte ale vieţii practice, ea numai dirijează voinţa spre anumite idealuri şi norme de acţiuni. Dar spiritul omenesc nu se mărgineşte numai la contemplarea vieţii pământeşti. Chiar fără voia noastră spiritul nostru se simte strâns legat de altă fiinţă superioară, de care atârnă existenţa lui. Credinţa şi tendinţa aceasta a omului către un Eu mai puternic de cât el, îi este înăscută, şi de ar pieri aceasta, ar pieri şi omul, întrucât i-ar lipsi acel ferment spiritual, care-l încurajează în actele sale şi-l face să se gândească la o sancţiune viitoare.

Fără substratul religios, morala apare ca ceva bazat pe simple ipoteze, după cum spune Foerster, unul dintre cei mai autorizaţi pedagogi de astăzi: „Şi numai pentru nişte simple ipoteze, nu e nimeni în stare a se sacrifica. Un Dumnezeu, o voinţă eternă există tot aşa ca şi îndoiala omenească. Numai pe baza acestui neclintit adevăr e cu putinţă, ca din nestatornica şi nesigura fire omenească, să se formeze caractere tari şi solide, nu pe baza principiilor morale filosofice, a asa zisei morale independente, care nu se bazează decât pe păreri individuale — pe nesiguranţa şi nestatornicia gândirei omeneşti — pe searbăda experienţă a a vieţii şi care se schimbă după toate modele şi curentele şi evoluează dela un sistem la altul. De n'ar exista acest sentiment de frică şi respect, precum şi de speranţă într'o judecată viitoare — să fim siguri că orce precepte morale — orce legi scrise pe hârtie — vor fi zadarnice — omul tot animal ar rămânea". (Foerster: Lebensführung).

Pr. V. Popa
profesor.

* **Prin decret regal,** cu data de 9 Iunie 1934, dl *Al. Lapedatu*, ministru de stat, se însărcinează cu conducerea cultelor şi artelor, purtând titlul de: *Ministru al cultelor şi artelor*. Prin acelaş decret se desfiinţează, şi se vor suprima din bugetul preşedinţiei consiliului de miniştri, ministerele: Ardealului, Basarabiei şi Bucovinei, precum şi subsecretariatul de stat al minorităţilor. —

Biserica noastră a stăruit mereu pentru reînfiinţarea ministerului cultelor, ca o reintegrare a bisericii ortodoxe în drepturile sale, la care n'a renunţat şi nu poate să renunţe.

Dl ministru Al. Lapedatu, om de înaltă valoare intelectuală, este cunoscut ca om iubitor de casa Domnului şi bun ortodox, căruia clerul şi poporul nostru îi păstrează multă stimă şi încredere.

Numirea sa, de titular al resortului cultelor, a cărui activitate fusese întreruptă în 1928, este şi o conside-

---

Despre acest soi de lucru trebue să stăm să vorbim, pentrucă el este singurul care ne poat mântui din nevoile noastre, care poate ridica ţara noastră, în clipa în care ne găsim.

I

Iubiţilor Fraţi şi Credincioşi creştini,

Ţara noastră merge de mulţi ani de zile cu sămânţa stricăciunii în ea, dar încă nu apucase să vadă în chip pipăit roadele ei. Socotea să-i croiască o lume a ei, în care omul să fie singurul ziditor al fericirii neamului. Oameni trufaşi, adăpaţi din învăţături străine, credeau să plămădească un soi de viaţă, prin care să spue: Noi am făcut! e fapta noastră! am ajuns noi să fim Dumnezeu! iată că lumea poate merge şi fără Dumnezeu!...

Deşi un ochi limpede de mult putea să vadă că o asemenea lume merge pe căile perzaniei, totuşi ceice socoteau să ducă lumea şi fără Dumnezeu se încăpăţânau a crede şi a lucra aşa ca în adevăr lumea să meargă numai pe picioarele ei.

Totuşi, în însaşi ţara noastră, au fost în vremea din urmă, fapte atât de neliniştitoare, încât mulţi sânt ceice s'au îngrozit de halul în care ajunge lumea fără Dumnezeu. Dela cei vrâstnici şi copţi, stricăciunea s'a scoborât la cei nevârstnici şi necopţi, la tineri şi copii. [urmează]

Igiena socială în România

(5) de prof. **Dr. C. Mihăilescu**

[Sfârşit]

Ţăranii noştri, ca şi muncitorii dela oraşe, fără instrucţie şi educaţie, sânt nişte copii, cari de sigur au multă nevoe de sfaturi şi de învăţătură, dar mai înainte şi mai presus de toate au nevoe de *protecţie* şi *de apărare*. Or, copiii când sânt mici, ştiţi bine că nu prea pricep de sfaturi, de aceea *părinţii lor sânt datori să-i apere şi să-i ferească de pericol*. Nu este permis părinţilor a lăsa chibritele şi cuţitul în mâna copiilor.

Tot aşa, *este o mare nenorocire că se lasă alcoolul, această teribilă şi ademenitoare otravă, la îndemâna întregii populaţii, cu mintea încă copilărească şi neştiutoare de pericol.*

Locul acestei otrave este alături de surorile ei: strihnina, morfina, eterul şi cloroformul, în dulapurile farmaciilor, iar nu în cele peste 50.000 de cârciumi, răspândite pe tot întinsul ţării.

Părinţii poporului, adecă guvernele, or care ar fi ele, au datoria sfântă, înaintea ori cărui alt interes, fiscal sau politic, să-şi apere copiii, căci altfel ei se nenorocesc singuri şi pier cum au pierit indienii din America, din cauza alcoolului.

In rezumat, din expunerea realităţilor concretizate sub formă de cifre şi statistici oficiale, rezultă că poporul român, deşi *primul ca natalitate*, prin marea lui *mortalitate* şi *întinderea boalelor se găseşte într'o înapoiată stare de igienă socială.*

Cauzele acestei stări de lucruri sânt multiple: Unele sânt *intrinsece*, adecă inerente poporului însuşi, iar altele *extrinsece*, privind organizaţia sanitară. Ambele aceste categorii de cauze ţin şi ele, la rândul lor, de o *cauză generală*, care s'ar putea numi de *autoritate* sau de *conducere*.

Cauzele intrinsece, care au rădăcinile lor în popor, se referă la câte-şi trele manifestările lui de viaţă, adecă la *viaţa fizică*, la *inteligenţă*, şi la *calităţile sufleteşti*. Câţe-şi trele aceste manifestări sânt atinse în mersul şi în desvoltarea lor normală, şi anume:

1. *Viaţa fizică* este atinsă prin *sărăcia şi mizeria socială*, atât în privinţa locuinţelor; 40.000 de bordee şi 800.000 de case de bârne lipite cu pământ şi acoperite cu stuf sau paie, — cât şi insuficienţa cantitativă şi calitativă a alimentaţiei. Fiinţele omeneşti trăind în aceste oondiţiuni n'au nici măcar confortul şi îngrijirea animalelor dintr'unele ferme.

2. *Inteligenţa* este atinsă prin *insuficienţa* şi *de multeori chiar lipsa totală de instrucţie* şi de cele mai elementare cunoştinţe de igienă individuală şi socială. *Dl Gabrea*, arată, după statistica oficială a ministerului de instrucţie, că în anul şcolar 1928—29 au fost 3.817.236 de copii în vârstă de şcoală, dela 5 la 18 ani, dintre care au rămas fără şcolaritate 1.534.025, adecă 42% şi din aceştia 877.447 n'au frecventat nici măcar şcoala primară. Iată dintr'o dată aproape un milion de viitori analfabeţi pe fiecare an, pentru a căror instrucţie statul ar mai avea nevoe de şcoli şi de încă 22.000 de învăţători, iar nu reduceri.

3. *Calităţile sufleteşti sânt atinse prin scăderea sentimentului religios*, dus uneori până la lipsa completă a or cărei educaţiuni morale. Urmarea fatală a fost desvoltarea patimilor, egoismului, răutatea, hoţia, desfrâul, alcoolismul etc., ale căror efecte le-am arătat.

Cauzele extrinsece privesc organizaţia noastră sanitară, profilaxia şi asistenţa pe care statul este obligat s'o dea poporului şi care la noi este *insuficientă* şi în multe părţi *lipseşte* cu desăvârşire.

Pentruce este insuficientă şi pentru ce lipseşte? Nu fiindcă n'am şti ce să facem contra boalelor. Am spus mereu că faţă de toate flagelele sociale, atât planul de luptă cât şi mijloacele de acţiune sânt perfect cunoscute, iar rezultatul aplicării lor este sigur.

raţie dată Ardealului, precum şi bisericii al cărei fiu este dl Al. Lapedatu.

Dorim noului ministru o activitate rodnică şi aducătoare de grabnică alinare suferinţelor şi ranelor rămase din trecut.

Actul internaţional de mare importanţă, al reluării legăturilor diplomatice dintre România şi Rusia, constitue un mare succes obţinut prin talentul şi luminatul patriotism al dlui *Nicolae Titulescu*, ministrul de externe al României.

Guvernele celor două ţări îş garantează mutual plinul şi întregul respect al suveranităţii fiecăreia din statele lor şi abţinerea dela orce amestec, direct sau indirect, în afacerile interne şi în desvoltarea fiecăruia dintre ele, şi în special a orcărei agitaţii, propagandă şi orcărui fel de intervenţii sau de sprijin al acestora. —

Care va fi valoarea reală a acestui act internaţional de reluare a raporturilor diplomatice între cele două state, deocamdată nu se poate prevedea. Oameni de greutate, diplomaţi şi şefi de partide, îl consideră ca fapt îmbucurător, care va avea darul să sădească în suflete siguranţa şi liniştea trebuitoare pentru o muncă rodnică în ţara noastră.

Acord similar a fost şi va fi semnat cu statele Micei Inţelegeri, care îş vor trimite reprezentanţi oficiali la Moscova.

Pleacă nunţii papali. In urma dispoziţiilor luate de guvernul Germaniei, au încetat să funcţioneze pe ziua de 31 Mai c. legaţiile Prusiei şi Bavariei pe lângă Vatican. Nunciaturile papale, acreditate pe lângă guvernele prusian şi bavarez, au fost suprimate de Vatican, ear nunţii papali respectivi se înapoiază la Roma.

Congresul asociaţiei clerului ortodox român

Asociaţia generală a clerului ortodox român şi-a ţinut congresul în 12 şi 13 l. c. în sala ateneului Dichiul din Bucureşti.

La şedinţa inaugurală au participat: PP. SS. LL. Episcopul Cosma al Dunării de jos ca delegat al sf. Sinod, Vartolomeu Episcopul Râmnicului Noul Severin, Grigorie Episcopul Aradului, şi numeroşi reprezentanţi preoţi şi mireni din capitală şi provincie.

Preşedintele Asociaţiei generale a clerului, Păr P. Partenie, a deschis congresul arătând că preoţimea îşi dă semă cât are de luptat acum cu modernismul, care a pătruns până şi la sate, în paguba bunelor obiceiuri; dar preoţimea solicită autorităţii de stat să se simtă solidară cu lucrarea de înoire a slujitorilor altarului, încurajându-i şi făcând să fie respectaţi. Vorbitorul roagă pe dl ministru Al. Lapedatu să întindă ocrotire pentru preotul ortodox. care, pe lângă munca lui din parohie, s'a îndatorat prin lege să catehizeze în şcoala primară cu un minimum obligator de opt ore săptămânal, ceea ce însemnează o adevărată catedră, însă *gratuit* prestată. Păr. Partenie mulţumeşte tuturor celor ce sprijinesc clerul şi biserica.

Directorul general al cultelor, dl Stancu Brădişteanu, scuzând lipsa dlui Al. Lapedatu, reţinut în altă parte, declară că cunoaşte nevoile prin care trece clerul ortodox, în ce priveşte salarizarea şi promite ocrotire din partea ministerului.

Au luat cuvântul toţi episcopii prezenţi, apoi protopopul Ioan Duma (Petroşani), directorul ziarului *Universul*, dl Ştelian Popescu, cerând preoţimii să ajute ca viaţa morală să se ridice.

Telegrame de felicitare s'au citit trimise de II. PP. SS. LL. Nicolae al Ardealului, Pimen al Moldovei ş. a.

In şedinţa de după amiazi participă şi I. P. S. Sa Mitropolitul Gurie al Basarabiei şi P. S. Sa Episcopul Dionisie al Ismailului, ovanţioaţi de congresişti.

Pr. A. Anghelescu (Brăila) a desvoltat referatul său: *Situaţia bisericii ortodoxe faţă de celelalte culte*, remarcând, cu date şi cifre, nedreptatea făcută bisericii ortodoxe la alcătuirea diferitelor bugete.

Pr. V. Iordăchescu, prof. universitar a vorbit *despre poziţia bisericii ortodoxe în statul român*, arătând în linii generale concepţia ce rezidă la temelia statului modern, precum şi concepţia bisericii în raporturile ei faţă de stat. Din acţiunea subversivă a sectelor, nu biserica are de pierdut, ci *statul* însuşi.

Au mai vorbit: I. P. S. Sa Gurie al Baserabiei, P. S. Sa Vartolomeu al Râmnicului, pr. Chiricuţă, dnii I. G. Savin, Popescu Tudor ş. a.

In ziua a doua s'a vorbit, în continuare, despre raportul bisericii faţă de stat. Statul va de atenţiunea cuvenită clerului, când acesta va ştî să se facă necesar, — a spus păr. D. Boroianu.

Chestiunea uniunii tuturor societăţilor clericale ortodoxe din ţara noastră, s'a amânat pentru un viitor congres.

O delegaţie a congresiştilor, după audienţa avută eri la ministerele de culte şi de finanţe, raportează congresului:

D. Al. Lapedatu, ministrul cultelor şi artelor, şi-a făcut un punct de onoare din promisiunea că va lupta pentru îndreptăţirea preoţimii.

La ministerul finanţelor, dl ministru Slăvescu, a spus că, totuşi, cunoscând nevoile preoţimii şi nedreptatea color două curbe aplicate salariilor, va face tot ce se va putea ca în parlament să se rectifice.

Păr. P. Partenie a mulţumit tuturor celor cari au dat sprijinul ca congresul să se ţină în atmosfera frumoasă în care s'a ţinut.

P. S. Cosma, preşedintele congresului, încheind şedinţele, şi-a arătat mulţumirea sufletească pentru lucrările pe care le-a realizat congresul.

Fundaţia Gojdu şi stăpânirea dela Budapesta

Am stăruit şi stăruim, ca ministerul de externe al României să intervină şi să nu mai tolereze atitudinea nedreaptă şi de-a dreptul revoltătoare a guvernului dela Budapesta în chestiunea averii fundaţiei Gojdu. Guvernul nostru are datoria de-a lua în sfârşit măsuri energice pentru lichidarea neîntârziată a litigiului cu privire la această avere, — cu atât mai vârtos, că eată ce aflăm despre situaţia, în care se găseşte de prezent averea fundaţională:

In plin centrul Budapestei se înalţă cele opt corpuri de case, fiecare cu câte două sau trei etaje, formând averea fundaţiunei Gojdu.

Marele român Gojdu, a lăsat această avere [valoarea imobilelor de cca 80—90 milioane Lei] pentru ajutorarea studenţilor români din Ardeal, cerând prin testament ca averea să fie administrată de Reprezentanţa Fundaţiunei, cu reşedinţa în Sibiu.

Indată după unire, guvernul din Budapesta a căutat să pună mâna pe averea lăsată de Gojdu. Lucrurile n'au mers până acì, dar ministerul cultelor din Ungaria s'a amestecat în administraţia averii fundaţionale.

Până în anul 1926, venitul fundaţiei se rambursa Reprezentanţei din Sibiu, iar de atunci — pe baza ord. ministerului cultelor ungar — se depune la banca „Pesti Hazai Elsőtakarékpénztár Egyesület". Această bancă nu avizează despre operaţiunile pe care le face cu banii fundaţiei, decât ministerul de culte ungar, şì refuză a da vre-o deslușire în această privinţă, fără permisiunea guvernului ungar. De asemeni, ministerul cultelor interzice ca depunerile să se facă la vre-o altă bancă, pentru a nu se putea ţinea socoteală precisă a banilor depuşi.

Toate sumele rămase după acoperirea cheltuielilor de administraţie şi întreţinere a imobilelor, se depun la susnumita bancă din Budapesta. Până în prezent sânt depuse pe numĕle Fundaţiunei circa 15 milioane Lei.

Starea în care se găsesc imobilele fundaţiei — după constatările făcute la faţa locului în toamna anului trecut de către delegaţii Reprezentanţei Fundaţiunei — este bună.

Avem informaţia, că în scopul de-a deschide o nouă stradă în Budapesta, se vor expropria unele imobile, printre care cade şì un corp de casă, proprietatea Fundaţiunei Gojdu.

De câtiva ani de zile se duc tratative între guvernul român şi guvernul din Budapesta, dar care întotdeauna sânt amânate — din motive lesne de înţeles — de către unguri.

Fiind vorba de o avere atât de însemnată şi de interesele studenţilor români din Ardeal — statul maghiar nu vrea să recunoască decât pe cei din Ungaria... Guvernul român are datoria de-a urgenta pe cale diplomatică clarificarea acestei chestiuni.

Preotul în şcoala primară

Corul copiilor în catedrală

Duminecă, în 10 l. c., credincioşii catedralei mitropolitane din Sibiu au avut prilejul să trăiască clipe de o mişcătoare înălţare sufletească.

Se sfârşia al doilea an de catehizare la şcoalele primare din Sibiu. Copilaşii, fetiţe şi băeţi, în haine naţionale şi cu corpul învăţătoresc în frunte, au venit la sfânta liturghie pentru a înălţa rugăciuni de mulţumită Tatălui ceresc.

Copiii înaintea altarului, cea mai vrednică jertfă pe care o putem aduce lui Dumnezeu.

Ceeace însă ne-a legat şi mai mult de acest moment, a fost corul copiilor.

Aproape 300 de copilaşi au fost strânşi, sub conducerea studenţilor în teologie, şi din glasurile lor nevinovate ca de îngeri şi clare ca sunetele de argint, înălţau cântări de preamărire.

Intr'un unison senin au cântat plini de însufleţire toată liturghia.

Asupra credincioşilor a făcut adâncă impresie acest fapt, întrucât, cei mai mulţi îşi ascultau chiar pe copiii lor.

Copiii înaintea Domnului au fost pentru noi o predică vie; în faţa nevinovăţiei lor parecă auziam cuvintele lui Isus: «De nu veţi fi ca aceştia, nu veţi putea intra întru împărăţia cerurilor».

Un cuvânt de atenţiune se cuvine studenţilor teologi din anul al IV-lea cari au fost suplinitorii harnici la catehizarea şcoalelor primare, în acest an.

Ziua de Duminecă ne va rămânea scumpă în amintirea noastră şi nădăjduim că de aici înainte să ne putem înălţa mai des rugăciunile noastre la liturghie, pe glasul nevinovat al copiilor.

Gh. S.

Taina mărturisirii, Bucuria de-a ierta a lui Dumnezeu, de preotul Gh. Secaş, predicator al catedralei mitropolitane din Sibiu. Tipografia Arhidiecezană, 1934. Preţul 5 lei. — Broşura de 31 pagini, cu ilustraţii religioase, năzueşte să fie o privire în adâncurile marei taine a mântuirii.

Şi nici corpul medical nu este de vină, căci el este la înălţime şi ca instrucţie, şi ca devotament.

Două sânt cauzele reale:

1. *Insuficienţa bugetară*, care a dus, de câtva timp, la un *desechilibru* între nevoile sanitare care s'au tot mărit şi între posibilităţile financiare acordate pentru satisfacerea lor, care s'au tot micşorat.

2. *Discontinuitatea* în legiferarea şi aplicarea măsurilor sanitare după schimbarea miniştrilor. La noi ce face unul, strică altul. *Lipseşte un program de organizaţie sanitară bine alcătuit şi stabilit pe un termen lung, de mai mulţi ani, care să fie respectat şi aplicat de toţi miniştrii sănătăţii publice.*

Această lipsă poate fi uşor *remediată*. Rămâne însă în picioare prima cauză, *lipsa de fonduri*, care, ca şi toate celelalte cauze intrinsece, ţin de o cauză mai mare, generală, ce atinge autoritatea supremă, *statul* şi al cărei nume e pe buzele tuturor: **criza financiară.**

Nu intră în cadrul acestui studiu de a discuta cauzele crizei financiare generale; dar, ea având repercursiuni aşa de mari asupra stării noastre sanitare şi a igienei sociale, nu mă pot opri de a face o constatare: Este cert că războiul a provocat mari zdruncinări de ordin teritorial, economic, financiar, politic etc., care au contribuit la producerea crizei de azi. Dar ceeace cred că a determinat mai mult deslânţuirea fenomenului acestuia social, este *schimbarea profundă a mentalităţii şi moralităţii oamenilor de după război.*

Pe lângă faptul că războiul însuşi este răsturnarea ordinei şi a tuturor principiilor normale din timp de pace, deci creiază o mentalitate specială, care a putut să persiste şi după război, dar la aceasta s'a adăugat influenţa diferitelor curente şi propagande subversive, lansate şi conduse de cele mai multeori de elemente străine şi duşmane neamului nostru. Printre ele, este şi doctrina materialistă, susţinută chiar de pe catedre de pretinşi savanţi *atei* care s'a infiltrat prin şcoli, a schimbat mentalitatea şi firea multor intelectuali români şi s'a răspândit din ce în ce mai mult şi în massele poporului urban şi chiar rural.

Acelaş lucru s'a petrecut şi la alte popoare, de pildă la poporul englez, peste care aceste idei, curente şi propagande suflă necontenit, ca vânturile, dar fără să zdruncine sau măcar să turbure cultura sufletească, temeinic aşezată, pe baza credinţei în Dumnezeu şi a moralei creştine, nici a intelectualilor, nici a poporului.

In Anglia bisericile sânt în mijlocul universităţilor, iar cursurile universitare nu se încep fără rugăciune şi închinare către Dumnezeu.

In palate, ca şi în cea mai umilă locuinţă de muncitor, locul de cinste pe masă îl are *Cartea sfântă, Biblia*. Din acest tezaur al vieţii, capul familiei, înainte de a se aşeza la masă pentru *hrana trupească*, soarbe şi împărtăşeşte tuturor, cu voce tare, în reculegere şi pietate *hrana sufletească*, fără de care viaţa omului n'are sens şi nu se poate concepe.

La noi, favorizat de frământările şi desorganizarea socială de după război, *ateismul* a zdruncinat şi a dărâmat chiar, credinţa multora, le-a slăbit principiile morale, altruiste, întreţinute de religie şi a lăsat să se desvolte în libertate instinctele animalice egoiste şi antisociale.

Desrădăcinarea din sufletul omului a credinţei în Dumnezeu, în această forţă şi autoritate supremă care ne-a creiat şi ne guvernează prin legi aşa de minunate fizice şi morale şi faţă de care trebue să dăm seama, în orce moment, de acţiunile noastre cele mai intime, a dus la *distrugerea frânei de control* a faptelor noastre, la deformarea şi chiar la *anihilarea conştiinţei.*

Nestânjeniţi de această *frână morală*, ne mai având nici un ideal spiritual superior, oamenii şi-au pus tot idealul în îndeplinirea cerinţelor materiale ale corpului. Goana după dobândirea de bunuri materiale şi după îmbogăţire cu orce preţ, pentru satisfacerea plăcerilor şi a ambiţiilor egoiste a infectat viaţa socială, începând cu *celula de bază*, cu *familia*, precum şi tot mecanismul aparatului de stat, în care au început a încolţi şi a rodi, ca buruienile într'un câmp nelucrat şi ca paraziţii într'un organism bolnav, *manifestările imoralităţii:* minciuna, nedreptatea, favoritismul, înşelăciunea, asuprirea, şi mai ales *hoţia* sub toate formele ei de *şperţ, comision, excrocherie*, sau nesfârşite *fraude.*

Imoralitatea înfiltrată în viaţa unui popor atrage după sine mari perturbări şi nemulţumiri în viaţa socială. Se produce o *denivelare*, o repartizare nedreaptă a veniturilor ţării faţă cu munca depusă de fie care. Unii se îmbogăţesc excesiv şi repede, — alţii, cei mulţi şi slabi, sărăcesc şi cad pradă desnădejdei şi boalelor.

Sănătatea publică şi igiena socială sânt compromise. Energiile productive se împuţinează pe măsură ce parazitismul creşte.

Criza devine din ce în ce mai acută şi începe să dea de gândit. In zadar se caută însă, mereu, *remedii financiare*, când adevăratele cauze, care trebue atacate, sânt pur *morale.*

Ca încheere, de sigur că doriţi să precizez: care ar fi şi remediile acestei crize generale, în care *igiena socială a ţării noastre se prezintă sub un aspect aşa de îngrijitor?*

Probleme, fapte, comentarii

Protopopul Gheorghe Haines (1769—1812). Preotul profesor dela liceul nostru braşovean „A. Şaguna", părintele *Candid C. Muşlea*, neobositul iscusit cercetător al trecutului unui centru puternic al ortodoxiei, cum a fost şi este Braşovul, — ne dă, în seria protopopilor de altă dată ai vechiului oraş de graniţă, icoana *Protopopului Gheorghe Haines* [într'un studiu de 43 pagini, extras din revista *Ţara Bârsei*]. Gheorghe Haines a venit în 1790 ca primul preot român stabilit la biserica din *Cetatea Braşovului*. Vrednicia şi viaţa sbuciumată a lui Gh. Haines, care a fost preşedinte al Consistorului din Sibiu şi protopop în acest oraş, apoi în Braşov, se expune documentat şi cu nimerite observaţii în studiul părintelui Muşlea. Dela acest merituos cărturar, cititorii doritori să cunoască munca dispăruţilor şi aproape uitaţilor neamului şi ai bisericii noastre ardelene, aşteaptă să vadă şi istoria bisericii din Cetatea Braşovului, biserică ridicată şi îmbogăţită cu banii românilor, „despre al cărei trecut — mărturiseşte autorul studiului — mai sânt atâtea de spus"

*

Un ordin al ministerului instrucţiunii opreşte şcolarii se citească o seamă de cărţi considerate ca otravă sufletească pentru tineret. Pe lista de oprire sânt înscrise peste 50 de romane de-ale scriitorilor noştri de astăzi, precum şi colecţiile: celor 15 lei, a celor 5 lei, toate romanele în fascicole ş. a. Opreliştea se rapoartă şi la bibliotecile şcolarilor. —

Când şcoala şi familia vor lucra mai intensiv în aceeaş direcţie, pentru a supraveghia şi a desvolta cunoştinţele şcolarilor prin lectură, măsurile ministeriale abea atunci vor putea da rezultatele dorite.

*

Redeschiderea bisericii ortodoxe din Bodogaia, judeţul Odorhei. — In lupta pentru afirmarea vieţii româneşti şi ortodoxe, pe plaiurile acestui colţişor de pământ, cu un trecut dureros, biserica noastră încrestează la activul său un moment demn de remarcat.

In comuna Bodogaia, odinioară în majoritate românească ortodoxă, există, în stare bună, o modestă biserică din lemn pe un deal, înconjurată de mii de morminte ale părinţilor noştri, apărători de credinţă şi neam.

Cu moartea ultimului păstor, Alex. Boiu, In 1919, biserica s'a închis, căci mica turmă, rămasă după el, s'a împrăştiat.

Cu sosirea soarelui libertăţii românilor de pretutindeni, s'a hotărât readucerea la matcă a celor depărtaţi, — şi anume prin biserică, a cărei redeschidere, de mult intenţionată, s'a făcut Duminecă în 3 Iunie 1934.

La actul solemn a venit lume multă din comunele din jur, în frunte cu P. C. protopop al tractului Sighişoara, E. Stoica, cu preoţii N. Marcu (Săcel), I. Doctor (Vânători), E. Zichil (Ţopa), N. Hantău (Feleag) şi S. Radu (I. G. Duca, Cristur), care are în administrare această parohie. Au participat apoi, profesorii şi elevii şcoalei normale I. G. Duca, profesori din Odorhei, ş. a.

După serviciul, oficiat de cei amintiţi, a vorbit P. C. părinte protopop E. Stoica, cu mult înţeles, despre importanţa bisericii în viaţa neamului şi a acestei Case ce se redeschide azi. Preotul S. Radu tâlcueşte cuvintele Scripturii vechi, pline de actualitate: „Nu te teme, turmă mică...", apoi aminteşte despre trecutul sbuciumat al bisericii de aici, trecut pe care l-au trăit miile de adormiţi ale căror pietre funerare şi cruci sânt istoria mereu grăitoare peste vremi despre ortodoxia noastră intensă de aici.

Dupăce arată greutăţile întâmpinate pentru redeschidere, aduce mulţumiri tuturor donatorilor, în special prof. V. Ghibedea, care i-a dat tot sprijinul să se întreprindă o colectă.

Notăm participarea unui frumos număr de suflete, femei şi copii, din comună, la stropirea cu aghiasmă, pe a căror fizonomie se cetea nespusă bucurie.

Oastea Domnului a desfăşurat un reuşit program de cântări.

La ora 3 d. a. a sosit dela Odorhei P. C. Sa Părintele consilier Tr. Scorobeţ, care este în judeţul nostru de 4 zile, în scopul reorganizării parohiilor ortodoxe. S'a interesat de aproape de biserică, de credincioşi, a stat de vorbă cu ultima credincioasă, Reghina Boiu, fiica răposatului preot Alex. Boiu, amintit mai sus; tuturora li-a adresat cuvinte părinteşti. Intors la I. G. Duca (Criştur) de aici a plecat în vizitaţiune la Porumbenii-mari.

INFORMAŢIUNI

Ştire personală. I. P. S. Sa Mitropolitul *Nicolae* al Ardealului s'a înapoiat în 12 l. c. dela băile din Karlsbad, unde a urmat o cură de trei săptămâni, la reşedinţa Sa.

Cancelaria mitropolitană din Iaşi este înştiinţată, că de curând s'a descoperit la muzeul din Berlin un steag al lui Mihai Viteazul şi pe care e zugrăvit chipul arhanghelului Mihail. Se vor întreprinde cercetări pentru a se stabilì cum a ajuns steagul lui Mihai Viteazul la Berlin.

† Pr. Nicolae Dorca, parohul comunei Şoala, protopopiatul Mediaşului, o venerabilă figură a clerului acestui protopopiat, a trecut la cele veşnice în ziua de 31 Mai 1934, în etate de 92 ani. Dumnezeu să-i răsplătească truda şi să-l primească printre aleşii Săi!

Din Orăştie ni se comunică faptul, că la Ziua Eroilor, când şcoalele, şi societăţile, fără deosebire de confesiune, asistă cu preoţii lor la slujba religioasă oficiată de preoţimea ortodoxă în piaţa din centrul Orăştiei, — singur protopopul greco-catolic din localitate face excepţie absentând dela această festivitate, — în schimb însă acelaş protopop nu lipseşte nici într'un an la Bobotează de-a umbla cu crucea şi la casele ortodoxilor... Cum se explică astfel de atitudine?

† Elisaveta Curta, soţia parohului Ioan Curta, protopop onorar în Buneşti, protopopiatul Cohalm, a decedat în 8 Iunie 1934, în al 78-lea an al vieţii şi al 56-lea an al fericitei sale căsătorii. Rămăşiţele pământeşti ale defunctei s'au aşezat spre veşnică odihnă, după ritul ortodox român, în 10 Iunie, în comuna Buneşti. Odihnească în pace!

La meserii. Direcţia căminului de ucenici Nr. 1 din Timişoara primeşte 30 de ucenici români, cu cel puţin 7 clase primare, sau 2—4 clase secundare, cari vor fi plasaţi la meserii. Întreţinerea în cămin e *gratuită*; părinţii se îngrijesc numai de îmbrăcăminte pe trei ani. A se adresa către: *Direcţia Căminului de ucenici Nr. 1*, în *Timişoara*, strada Ţepeş Vodă 2.

ŞTIRI LOCALE

Predică în catedrala din Sibiu. Duminecă, în 17 Iunie 1934, va predica părintele *Gh. Maior*.

Poşta redacţiunii

Pr. *A. S.* în *T.* „Partidul" de care scrieţi, nu poate să fie coborât la numirea de *partid*. E ceva cu mult mai pe sus.

Pr. *S. G.* în *C.* La altă ocazie.

Publicaţie de licitare

In urma hotărâri consiliului parohial ort. rom. din comuna Bucureşti, prot. Băiţa, jud. Hunedoara, din 27 Maiu a. c. şi pe baza planului şi devizului aprobat de Prea Veneratul Consiliu arhiep. cu data de 11 Maiu 1934, Nr. 4672, se dă în lucrare prin licitaţie publică cu oferte închise, zidirea în roşu (pusă sub acoperiş) a nouii biserici ce se va edifica în comuna Bucureşti, jud. Hunedoara. Licitaţia se va ţinea în ziua de 24 Iunie a. c. ora 2 p. m. la faţa locului.

Planul şi devizul se pot vedea în ori care zi la oficiul parohial pentru cercetare şi cunoaştere.

Consiliul parohial îşi rezervă dreptul de a alege ori care dintre ofertele cele mai avantajoase şi în care are mai multă încredere.

Doritorii se vor prezenta la data de mai sus cu ofertele închise depunând totodată cu ofertele 5% vadiu în bani gata care se va întregí la facerea contractului la 10%.

Bucureşti, jud. Hunedoara, la 28 Maiu 1934.

Ioan Costea,
Iosif Lăslău,
Aron Tebieş,
epitropi.

(15) 2—2

Pentru consiliul parohial:
Pr. **Ioan Demian.**

Nr. 4860/934 Şcol. 2—3

Concurs

La şcoala normală «Andrei Şaguna» din Sibiu sânt *vacante* cu începerea anului şcolar 1934/35 următoarele catedre:

I. Secţia de băieţi:

1. catedra de limba franceză,
2. catedra de ştiinţe pedagogice,
3. catedra de ştiinţe agricole, şi
4. catedra de violină

II. Secţia de fete:

1. catedra de lucru de mână, ţesătorie şi sericicultură.
2. catedra de desemn (cu complectare la celelalte şcoale secundare din Sibiu).

Doritorii de a ocupa aceste catedre vor înainta cereri *Consiliului arhiepiscopesc ortodox român din Sibiu, cel mult până la 30 Iunie crt.* cu dovada de studii, de naţionalitate şi de confesiune ortodoxă.

Sibiu, din şedinţa secţiei culturale dela 29 Mai 1934.

Consiliul arhiepiscopesc.

Nr. 5457—1934.

Comunicare

Se aduce la cunoştinţă, că erezii după părintele Ioan Crăciun din Glâmboaca, decedat la 23 Mai 1934, în baza §-ului 5 din regulamentul fondului de ajutoare preoţesc, au primit dela Cassa Arhidiecezană din Sibiu, în numărar fără nici o reţinere, ajutorul preoţesc de Lei 30.000.

Sibiu, din şedinţa secţiei economice a Consiliului arhiepiscopesc dela 9 Iunie 1934.

Consiliul arhiepiscopesc.

Pălării preoţeşti

Formatul Cristea, păroase şi nepăroase, cum şi pălării moi 10 cm. lăţimea şi mai înguste, tivite şi netivite, se găsesc cu preţuri reduse la firma

Fritz Connerth, Sibiu, strada Regina Maria Nr. 1—3

Firma serveşte Onor. Preoţime de peste 50 ani.
Vă rugăm a ne cerceta şi a Vă convinge.

(17) 1—3

In starea actuală a crizei, anomaliile şi suferinţele sânt atât de numeroase, în cât au ajuns să se influenţeze şi să se provoace unele pe altele, să formeze un lanţ închis, un cerc vitios, în care voind, cu tot dinadinsul să îndrepţi ceva, nu ştii de unde să începi.

Marele scriitor *Maeterlinck*, profund observator, atât al vieţii animalelor cât şi al societăţii omeneşti, în cartea sa întitulată „L'intelligence des fleurs" spune că, pentru marea majoritate a omenirii, două sânt izvoarele cele mai mari de suferinţe: *sărăcia* şi *boala*.

Ei bine, dlor, afirmaţia aceasta a lui Maeterlinck constitue pentru noi o indicaţie preţioasă, anume, că grija conducătorilor unei ţări este să vegheze mai înainte de toate la înlăturarea acestor două rele.

1. *Să urmărească* **îmbogăţirea** *sau* **înstărirea,** *pe bază real democratică a întregei masse a poporului* şi *ridicarea standardului lui de viaţă* prin creiarea de venituri, prin realizarea unei *politici constructive*, iar nu de sărăcie şi de demoralizare, prin impozite grele şi alte restricţii.

Un exemplu foarte edificator, din care putem trage concluzie, despre situaţia noastră economică, îl avem din situaţia publicată de curând de Banca Naţională a Românei. O tonă de marfă românească exportată de noi este preţuită la 1800 lei, pe când o tonă de marfă străină, importată de noi, o plătim cu 26.400 lei.

Va să zică, produsele solului nostru: grâu, porumb, lemne, piei, lână, petrol etc., greu muncite, fiind însă brute, nelucrate, le exportăm aproape pe nimic şi — plătim de 15-ori mai scump produse lucrate, ca: mătăsuri, îmbrăcăminte şi încălţăminte de lux, parfumerie, cosmetice etc., de care, în mare parte, ne-am putea lipsì.

In privinţa aceasta, vecinii noştri bulgari ne dau un bun exemplu. Ei transportă căpşunile cu avioane speciale, nu poartă decât ştofe şi încălţăminte confecţionate la ei şi economisesc milioane anual numai dela solniţa de pe masă, în care piperul scump este peste tot înlocuit cu produsul naţional: ardeiul.

Nu pot intra mai adânc în acest capitol de economie naţională; dar, este un fapt pe care nu-l poate nimeni tăgădui: că pământul fertil şi bogat al ţării noastre nu aşteaptă decât o *organizare luminată* pentru a oferì destule venituri.

Dar aceasta nu este de ajuns. Mai trebue ca acea organizaţie, pe lângă că trebue să fie *luminată*, adecă *pricepută*, dar trebue să fie şi *morală*. Organizatorii şi conducătorii trebue să aibă în sufletul lor iubire de ţară şi iubire de fiii ţării, cărora să le împartă, cu dreptate, aceste venituri, să le asigure viaţa familiară, să-i instruească, să le cultive conştiinţa de rasă, să-i ferească prin legiuiri şi organizări chibzuite de acţiunea boalelor şi de tentaţiunea patimilor, să se îngrijească de educaţiunea lor morală, sufletească, într'un cuvânt *să le ridice demnitatea omenească, făcând din fiecare individ o energie productivă, un element conştient de valoarea şi menirea lui, iubitor de Dumnezeu, de neam şi ţară.*

2. Odată cu ridicarea stării materiale, se va avea în vedere *păstrarea sănătăţii publice* prin organizarea şi aplicarea măsurilor de igienă socială, astăzi perfect cunoscute şi cu eficacitate probate, *problemă care trebue să constitue prima grijă, primul punct, de onoare, crezul de căpetenie din programul or cărui partid politic sau guvern al ţării.*

Sănătatea *integrală*, fizică, intelectuală şi morală a indivizilor, constitue *elementul de bază pe care este clădită naţiunea*; reprezintă *substratul tuturor manifestaţiunilor şi organizaţiei sociale:* agricultura, comerţul, profesiunile, arta, ştiinţa, administraţia, justiţia, apărarea naţională.

Poporul român, cu capacitatea, vigoarea şi rezistenţa lui etnică, recunoscute şi probate dealungul veacurilor, aşezat pe pământul unei ţări frumoase şi bogate, posedă calităţile esenţiale pentru a deveni unul din factorii cei mai puternici de progres şi de civilizaţie în concertul Europei.

Dar, pentru aceasta se cere imperios ca toate acţiunile şi programele de partid ale conducătorilor ţării şi ale guvernelor, ori care ar fi ele şi ori care ar fi divergenţele de vederi şi de concepţii, să se unească şi să se întâlnească într'o singură *convergenţă*, într'o singură politică, politica sănătăţii publice, care trebue să întrunească cele trei mari şi inseparabile calităţi: să fie *culturală*, să fie *naţională*, şi să fie mai ales *morală*.

Şi în privinţa aceasta, eu nu cunosc altă morală mai sublimă şi mai capabilă de a face din fiecare individ un exemplu de cinste, de ordine şi de îndeplinire a datoriei, decât *morala creştină*, izvorâtă din credinţa în Dumnezeu şi din practicarea cinstită, fără ipocrizie, a învăţăturilor Evangheliei.

Redactor responsabil: Pr. Dr. D. Stăniloae

Editura şi tiparul Tipografiei arhidiecezane

Anul LXXXII — Sibiu, 24 Iunie 1934 — Nr. 26

Telegraful Român

Organ național-bisericesc — Intemeiat în 1853 de Mitropolitul Andreiu Șaguna

APARE SAPTAMANAL

Abonamentul: Un an 500 Lei. — Șase luni 250 Lei. — Trei luni 125 Lei. — Pentru străinătate un an 900 Lei. — Pentru America 4 Dolari.

Articole și corespondențe se adresează **Redacției** Telegraful Român, Sibiu, strada Mitropoliei Nr. 45. — Scrisori nefrancate se refuză. — Articole nepublicate nu se înapoiază.

Prețul inserțiunilor un șir petit 6 Lei pentru odată, dacă se publică de mai multe ori se dă rabatul cuvenit.

Abonamentele și inserțiunile se adresează **Administrației** ziarului Telegraful Român, Sibiu, strada Mitropoliei Nr. 45

BIBLIOTECA CENTRALĂ „ASOCIAȚIUNII"

La încheerea de an școlar

Asaltul dat școalelor secundare, în anii de după războiu, începe a slăbì. La prima ochire, cauza acestei slăbiri o găsim în reducerea numărului școalelor secundare și în criza economică ce bântue de câțiva ani încoace.

Cercetând mai deaproape cauzele micșorării efectivelor școlare, vom afla că, alături de scăderile acestea, a scăzut și avântul sufletesc pentru școală al celor ce își văd copiii, după trudnică muncă și după taxe peste taxe, — cu o diplomă care, în moravurile actuale, nu mai reprezintă *cheea* ce deschide imediat ușa unei cariere pentru câștigarea pânii.

De aici, în deosebi, provine descurajarea lumii rurale și orășenești, când e vorba de școală. Preoțimea și învățătorimea, tagme puțin luate în seamă la buget, dar totuș considerate ca stâlpi ai satelor, pe care, așa se spune, se razimă «talpa țării», nu încetează să scormonească firicelele de aur dintre bolovanii de peatră, și să culeagă elementele bune, dar nu prea bănoase dela țară, încurajându-le pașii șovăelnici spre porțile școalelor.

Din clipa când numai copiii părinților bănoși și cu poziție în societate se vor învrednicì de lumina superioară a cărții, statul va fi nevoit să-și recruteze slujbașii în mare parte din elemente scoase ca prin urechile acului, cu intervenții și protecții cunoscute.

Nu este cu dreptate, nici cu înțelepciune, când elementelor rurale li se pun în cale, spre școalele secundare și superioare, tot mai sporite și variate piedeci.

Nu cred conducătorii învățământului că s'a mers prea departe atât cu asprele criterii de examinare, cât și cu *taxele școlare exagerate și cu comisiile de examinări costisitoare?*

De ce b. o. se cere examen de admitere în clasa I secundară (cu taxă de 80 Lei de fiecare elev), când elevul *a dat un examen și are certificatul său în regulă?* De ce un *nou* examen pentru admitere în clasa a 5 de liceu (cu *taxă* de 150 lei de tot elevul), când și aici școlarul *iș are certificatul clasei precedente?*

De ce nu sânt valabile certificatele elevilor și pentru clasa următoare, fără a-i mai supune la examen și la — *taxă?*

Pentru bacalaureat s'a «scăzut» taxa la suma de 1200 lei de elev, — dar și cifra aceasta rămâne sarcină grea pentru părinți, când mai ales știu că prea onoratele comisii de examinare au incasat 4—5 milioane lei la un singur bacalaureat.

In fruntea învățământului public stă bărbatul, care poartă în inimă grija școalei ce-și închide acum la fine de an porțile. Il rugăm cu tot dinadinsul, să ia sub grija părintească prezentul și viitorul școalei românești și al tinerilor noștri elevi și studenți, ca vremile ce vin să înzestreze țara cu bărbații cari ne trebue în diferitele categorii de slujbe.

Vrem ca școala, redeschisă în Septemvrie, să fie a credinței, a culturei, a cinstei și a progresului românesc.

Pr. **A. Marcovici.**

Prea Sfințitul Arhiereu VASILE vicarul Arhiepiscopiei noastre în continuarea vizitei canonice

Pentru îndeplinirea delegației primite dela I. P. S. Sa Arhiepiscopul și Mitropolitul nostru Nicolae, P. S. Arhiereu Vasile în 13 Iunie a plecat din nou în protopresbiteratul Mediașului, pentru inspectarea parohiilor rămase necercetate.

In această zi la ora 8, sosind în parohia Buzd, a fost primit de autoritatea comunală, de preotul evanghelic luteran cu întreg presbiteriul acestei biserici, cu fanfara săsească și de corpul didactic al școalei de stat cu toți elevii.

Străzile satului au fost frumos împodobite cu verdeață și covoare. Credincioșii înșirați pe două rânduri au întâmpinat pe P. Sf. Arhiereu în fața bisericii.

In biserica din Buzd P. Sf. a vorbit credincioșilor, tălmăcind cuvintele: „Mulțămim lui Dumnezeu Tatăl, care ne-a chemat să fim părtași la moștenirea sfinților în împărăția luminii și care ne-a îzbăvit din stăpânirea întunerecului și ne-a adus în împărăția iubitului Său Fiu". (Coloseni I, 12—13).

Cuvintele înțelepte, rostite cu căldură sufletească pe înțelesul tuturor, au înviorat sufletele credincioșilor și adeseori se auzeau, în șoaptă, exclamațiile lor de satisfacție.

In parohia Bratei a sosit la ora 11, fiind primit și aci cu același entuziasm de credincioși, autorități și reprezentanții confesiunilor. P. S. Sa a vorbit despre datoria credincioșilor de-a trăi în iubirea lui Dumnezeu și de-a se îndrepta către răbdarea lui Hristos (II Tes. 3, 5). Au fost cuvinte potrivite pentru starea sufletească a credincioșilor din această parohie.

In aceași zi seara a săvârșit vecernia în biserica din Ațel. Și aci cu evlavie cucernică au ascultat credincioșii cuvântul arhieresc: „Eu sânt învierea și viața, celce crede în Mine, chiar de va murì, va trăi și tot celce trăește și crede în Mine, nu va murì în veac. Crezi aceasta?" (Ioan 11, 26). Poporul din această parohie este evlavios, credincios și cu mult interes și dragoste față de biserică. —

In 14 Iunie credincioșii din parohia Richișul au primit și ei, cu bucurie, înalta vizită a Arhiereului. Femeile și copiii aruncau flori în calea P. S. Sale. Biserică nouă, lipsită însă de păstorul și de podoabele interioare.

P. Sf. le-a vorbit despre Isus Hristos, lumina lumii, pe care avându-l fiecare credincios în inima sa, va sporì în cele bune umblând numai pe calea adevărului.

Vecernia a săvârșit-o în Nemșa, unde avem o bisericuță mică cu 40 familii ortodoxe, dar deși puțini la număr, sunt cu multă dragoste față de biserica lor strămoșească. Aci ca și în Richișul și alte parohii P. Sf. a stat de vorbă cu membrii consiliului îndemnându-i să fie cu toată grija pentru sfânta biserică, chivernisind bine averea ei și înzestrându-o cu cele necesare.

Parohia Moșna a fost cea din urmă cercetată de Arhiereul Vasile, care a binecuvântat pe credincioși în numele I. P. S. Sale și vorbindu-le despre binefacerile sf. noastre biserici pe care le revarsă asupra credincloșilor ei mai ales prin sfintele taine. Aci preotul tinăr desvoaltă o frumoasă activitate pastorală mai ales în legătură cu Oastea Domnului.

In ziua de 15 Iunie a. c. toți preoții din acest protopresbiterat au fost convocați la o conferință preoțească.

După săvârșirea rugăciunii de mulțumită în biserica cea veche din Mediaș, preoții se adună în școala primară din loc. Directorul acestei școale salută prin cuvinte calde pe P. Sf. Arhiereu Vasile, fiind asistat de întreg corpul didactic și elevi în ținută de sărbătoare adunați și pentru examene.

P. S. Sa deschizând conferența mulțumește lui Dumnezeu că i-a ajutat să ducă la bun sfârșit dorința I. P. Sf. Mitropolit Nicolae de-a inspecta toate parohiile acestui protopresbiterat, apoi mulțămește preoților pentru primirea de care a avut parte în parohii. Constată cu bucurie că fondul sufletesc al credincioșilor a rămas curat și nepătat față de toate curentele subversive care au trecut peste ei. Pe acest fond sufletesc se poate clădì trainic și cu mult folos. Trebuesc însă cultivați în lumina sfântă a evengheliei Domnului nostru Isus Hristos, pentru a nu-i lăsa să-i cotropească buruiana otrăvitoare a curentelor distructive. Preotul trebue să fie mereu la postul de veghere pentru a observa toate primejdiile ce se ivesc și a le para cu vigoare și înțelepciune. Face apel la preoți ca să țină între credincioși mereu aprinsă flacăra credinței și să-i țină în strânsă legătură cu biserica lui Hristos mântuitoare de suflete.

Cu acestea trece la constatările făcute în singuraticele parohii. Cu anticipație spune că este convins că unele din neajunsurile constatate în legătură cu sfintele biserici sânt o moștenire a unui trecut mașter, care a apăsat greu asupra noastră. Astăzi însă acest trecut nu mai trebue invocat pentru justificarea acestora, ci fiește care trebue să-și dea silința a șterge cât mai în grabă urmele neplăcute lăsate de el.

Amintește apoi de cele constatate cu referire la sfintele biserici, antimise, odoare, potire, cimitire. Despre activitatea pastorală, culturală și socială a preoților. In legătură cu fiecare chestiune arată calea pe care mergând se va putea ajunge la rezultate mulțămitoare. Neajunsurile și lipsurile

FOIȘOARA

Cuvântare de ziua sfintei Treimi

[Sfârșit]

Lumii noastre i s'a dat să vadă, în anul acesta, așa izbucniri ale stricăciunii, încât începe a se îngrozì de însesi roadele ei. De aceea s'au și auzit glasuri care cer o întețire a lucrului Bisericii și o fac răspunzătoare pentru relele care se ivesc în mijlocul nostru.

Acum deci ar fi prilejul să strigăm: Aha! vă îngroziți de roadele voastre? Și sântem noi vinovați pentru otrava adusă de voi?

Mai întâi, deci, vedeți-vă păcatele voastre și mărturisiți că n'ați fost în stare să duceți lumea. Ați crezut să întemeiați voi o nouă gospodărie a lumii, în care să nu se mai audă numele lui Dumnezeu. In vara trecută, un grăitor în numele poporului, în foaia *Drumul Nou*, care merge la sate și vrea să învețe pe sătean o mai bună gospodărie, se fericea că săteanul nostru nu mai ține Duminica și că iese la țarină să vadă de semănături. El prețuia aceasta ca hărnicie a țăranului, nu ca stricare a sufletului lui, cum și este. Căci dacă săteanul nu mai are o zi a sufletului, în care să se chibzuiască peste ispitele trupului, zădarnică îi va fi toată hărnicia. Va scoate roada țarinii, pentruca s'o dea în mâna crâșmarului.

Acest singur fapt dovedește halul în care am ajuns, cum se găsesc între noi oameni care vor să zidească fără Dumnezeu, cred că lucrul omului poate merge strună, fără ca să zidească alăturea și puterea lui Dumnezeu.

După ce însă astfel de gânduri și apucături au dăinuit între noi până în vremea de față, mai măgulindu-se omul cu gândul că țara poate merge pe calea aceasta, iată că au venit fapte care să deschidă și ochii orbilor.

Țara nu merge numai cu lucru omenesc. Dacă-l facem pe om să se închine numai lui, să-și slăvească numai lucrul lui, vom ajunge acolo că altul va spune: Da de ce să mă supun altuia ca mine? In adevăr, dacă îndrumările pe care le dăm omului nu au o pecete de sus, ele nu au cinstea și tăria ca omul să le prețuiască după temeiul lor și să se închine lor.

Insuși sufletul omenesc cere ca înaintea lui să mijească puteri cu care nu ne putem juca, măreții care să ne subjuge prin minunăția lor. Cu măsuri răsărite din gândirea omului și date celorlalți ca vrednicii la care să te închini, nu se poate ajunge la un temei sănătos.

Omul nu se poate închina omului. S'a închinat el la pietre și la lemne, la năluciri și dobitoace, dar acuma a ajuns la atâta luminare că nu se mai închină la acestea, nu se poate închina nici altui om ca și dânsul. Fie acela om înțelept și învățat, dar nu poate porunci cerului și pământului, nu te poate lua de mână și a te trece peste pragul veșniciei.

De aceea, dacă între noi s'a pornit o asemenea gospodărie a vieții noastre, ca să cârmuim viața omului numai prin singurele noastre puteri, încercăm acum singuri ce mare greșală este a căuta să zidim calea sufletului numai prin puterile noastre.

Tot cartea Psalmilor este acea care ne spune că dacă omul caută să se scuture de cârmuirea lui Dumnezeu și să umble de capul lui, va lucra tot în paguba și spre ruina lui. Căci cetim acolo: *Domnul celce șade în ceruri va râde de dânșii. Ca vasele olarului îi vei zdrobi pe dânșii.* (Ps. 12, 3—7).

Dumnezeu nu socotește totdeauna de folos să toarne foc din cer ca peste Sodoma și Gomora. Oamenii însă sânt pedepsiți prin faptele lor. Asta este tot pedeapsă dela Dumnezeu, că oamenii sânt izbiți prin

constatate — spune Prea Sfinţitul — nu le-am relevat ca o mustrare pentru nimeni din cei de faţă, ci ca un îndemn pentru fiecare de a se ridica la nivelul cerinţelor din zilele de azi. Timpuri grele reclamă eforturi mai mari, şi sânt convins că fiecare din Sfinţiile voastre veţi şti să le faceţi. Binecuvintează pe preoţi în numele I. P. S. Mitropolit şi roagă pe bunul Dumnezeu să-i întărească în toate căile lor cele bune.

Părintele protopop I. Crăciun mulţămeşte P. S. Sale de sfaturile înţelepte şi bune de care s'au împărtăşit şi promite că le vor urma cu toată convingerea şi tăria de care s'au învrednicit din graţia Mântuitorului Isus Hristos. —

De încheere ţin să amintesc de deosebitul interes ce l-a manifestat faţă de P. S. Sa dl deputat eparhial Dr. Il. Holom, însoţindu-l în mai multe parohii şi găzduindu-l împreună cu însoţitorii săi în ziua 13 Iunie.

Incheere solemnă de an şcolar

Solemnitatea închiderii anului şcolar 1933/34, la Academia teologică „Andreiană" din Sibiu, s'a ţinut Duminecă, în 17 Iunie c. la ora 11 în Aula Academiei, dupăce s'a săvârşit sfânta Liturghie şi rugăciunea de mulţămire în biserica noastră catedrală.

La solemnitate asistă I. P. S. Sa Mitropolitul *Nicolae* al Ardealului, P. S. Sa Arhiereul Vicar Vasile, membrii Consiliului arhiepiscopesc şi un mare număr de intelectuali localnici.

După o mişcătoare cântare religioasă, executată de corul Academiei, condus de Pr. N. Topolog, a urmat cuvântarea caldă şi luminoasă, rostită de Rectorul Academiei teologice, N. Colan, tălmăcind încheerea unui nou an de muncă în ogorul duhovnicesc, în care lucrează corpul profesoral şi studenţimea Academiei noastre „Andreiane".

In firul cuvântării sale, vorbitorul comemorează, în câteva caracteristice trăsături, viaţa şi activitatea foştilor profesori ai instituţiei „Andreiane", Nicolae Cristea şi Zaharie Boiu, dela a căror naştere se împlinesc acum o sută de ani.

Terminând, cu sănătoase îndemnuri adresate tinerimii şcolare, gândul cuvântătorului se îndreaptă spre îndurătorul Părinte ceresc, cu mulţumiri pentru ajutorul dat şi în anul acesta celor ce au muncit în această şcoală de luminare a minţii şi de nobilitare a inimii.

Mulţumeşte apoi I. P. Sfinţitului Mitropolit şi Prea Ven. Consiliu arhiepiscopesc, pentru părintească grijă şi buna îndrumare dată cu dragă inimă aşezământului „Andreian".

Mulţumind tuturor celorce prin prezenţa lor au onorat solemnitatea acestei zile, declară închis anul academic 1933/34.

I. P. S. Sa Mitropolitul *Nicolae*, în vorbirea ţinută la această ocazie, aminteşte cât de mult se simte legat sufleteşte de institutul unde şi-a început activitatea profesorală, de institutul care are, în creşterea tineretului, a viitorilor noştri preoţi, o chemare atât de frumoasă şi de hotărâtoare. Foştilor profesori ai acestui institut, Nicolae Cristea şi Zaharie Boiu, — spune I. P. Sa, — li se va dedica, în toamna acestui an, o zi anume, în care sufletele lor alese şi pilduitoare vor fi caracterizate după cuviinţă şi merit.

Inaltul chiriarh mulţumeşte rectorului şi corpului profesoral pentru sădirea bunelor învăţături în sufletele celor veniţi la această şcoală, cărora le împărtăşeşte binecuvântarea Sa ca ţinerii, urmându-şi mai departe studiile, să ajungă la timpul său harnici şi conştiincioşi păstori ai fiilor bisericii noastre dreptmăritoare.

Cântece impresionante corale au înălţat şi mai mult atmosfera sărbătorească a zilei.

Societăţile de patronaj la penitenciare

— Insemnătatea şi scopul lor —

Din iniţiativa laudabilă a Direcţiunii generale a penitenciarilor şi institutelor de prevenţie, în colaborare cu Direcţiunea penitenciarului respectiv deoparte, iar pe de altă parte cu binevoitorul concurs al multor oameni de inimă, s'a născut *Societatea de patronaj* la penitenciar.

Ea are, evident, o importanţă covârşitoare în supravegherea şi îngrijirea deţinuţilor din penitenciar.

E semnul, la baza căruia stă trează şi neclintită conştiinţa *umană*, pe care se sprijină întreaga civilizaţiei a lumii.

Scopul acestei societăţi e îndreptarea sufletelor rătăcite şi căzute în păcatul greu, cu voie ori fără de voie.

Asupra acestor nenorociţi şi desmoşteniţi ai soartei, Societatea de patronaj îşi întinde aripile protectoare, de a opri pe individ din calea drumului rău ce-a apucat. Şi face eforturi eroice pentru aducerea sufletului lui, pe drumul drept ce duce la Dumnezeu, Creatorul nostru.

Avem cu toţii sfânta datorie de-a strânge rândurile împrejurul acestei societăţi de bine, a-i da tot concursul, ca să-şi poată exercita cât mai bine marea sa operă caritabilă.

E lesne de gândit, ce se poate întâmpla cu individul care a stat o vreme la penitenciar, unde şi-a executat o pedeapsă oarecare. Sosindu-i ziua liberării, i se dă drumul Unde se duce? Ce îmbracă? Şi mai cu seamă: *ce mănâncă?* Stomacul e cel mai haîn şi mare duşman al omului. El nu păsueşte, nu e îngăduitor, nu cunoaşte limită, cere şi trebue satisfăcut. Altfel, face din omul blând şi paşnic cea mai mare fiară de pradă, devine foarte repede cea mai grozavă bestie umană.

Şi nu e de mirare; e în joc însăşi existenţa individului prigonit, care nu cunoaşte limite când e vorba să-şi potolească stomacul.

Cei mai mulţi dintre eliberaţii din puşcărie n'au familii, alţii de şi au avut, între timp au perdut-o, pentrucă societatea neertătoare se scapă repede de aceste elemente rele.

Şi foarte puţini sânt acei ce se reîntorc în sânul familiei lor. Restul şi cei mai mulţi au în schimbul familiei — ce le lipseşte — buni prieteni şi buni camarazi de fapte rele. Cu aceştia se aliază în lipsă de alt ajutor momentan şi, firesc, de aci răul predomină, întinzându-se vertiginos asupra întregii societăţii, periclitând buna ordine ce trebue să domnească. Iar el — individul — abia eliberat din penitenciar, cade în recidivă.

Aci e marele rol al Societăţii de patronaj: să împiedece cangrena de a se întinde şi a o extermina.

Păzeşte cu sfinţenie ziua liberării, ia pe individ în primire, îngrijeşte de găzduirea lui momentană, de hrana necesară, îi procură serviciu în raport cu aptitudiniile lui, face totul pentru a-l ajuta efectiv, dându-i posibilitatea de muncă cinstită şi de îndreptare firească, readucându-l în mijlocul societăţii de unde a plecat, spălat de toate relele, desbrăcat de hainele tuturor răutăţilor şi îmbrăcat cu haina pocăinţii, a dreptăţii, a omului de bine.

Toţi sântem supuşi păcatului, toţi greşim în faţa Atotputernicului Dumnezeu. De aceea avem datoria de-a ajuta pe semenii noştri căzuţi în prăpastia pierzării. Dragostea aproapelui nostru să nu ne lipsească un moment.

Să-l prindem la timp şi să-l salvăm.

Odată cu civilizaţia s'a schimbat şi regimul aspru şi neîndurător al închisorilor. Sentimentul uman a pătruns adânc în inimile oamenilor de bine, cari au pus stavilă prigoanei sălbatice, au moderat simţitor suferinţele celor încătuşaţi, căutând răul la origine. Astăzi întemniţaţii sânt puşi în observaţii — în loc de chinuri — şi prin mijloace tehnice li se identifică starea sufletească, apoi se procedează la tratarea radicală a sufletului bolnav sau viciat.

Un infractor e depus în penitenciar cu temeinice forme legale, i se dă dreptul de apărare, iar judecarea lui e făcută în cadrul legilor umane.

Condamnat, i se pun la dispoziţie o sumedenie de favoruri — bine înţeles dacă dă probe de îndreptare, — în afară de acestea, are posibilitatea de a învăţa carte, de nu ştie. Invaţă şi-o meserie, după alegere şi aptitudini, însă obligator, cu scopul de a avea posibilitatea să trăiască cinstit când se va elibera.

In penitenciar conferinţele sânt de rigoare, ele au caracterul moralizator. In acest scop li se pune la dispoziţie o prea frumoasă revistă de moralizare, fondată şi condusă de distinsul nostru sub-director general al penitenciarilor şi institutelor de prevenţie, domnul Simion Niculescu.

Preotul confesor al penitenciarului prin slujbe religioase pune tot sufletul, chemându-i neîncetat la pocăinţă şi îndreptare, iar medicul curant cercetează de aproape stările bolnăvicioase ale fiecărui deţinut, tratându-le cu interes.

Cum vedem statul face eforturi mari, ca zilele de reştriste ale deţinuţilor din penitenciar să fiie mijlocul eficace în îndreptarea lor pentru timpul când vor fi redaţi societăţii.

Nu tot aşa se petrecea pe vremea tristelor amintiri ale închisorilor de altă dată.

Ele erau cu adevărat *casele morţii*. Odată intrat aici, nu mai ieşia întreg nenorocitul care a avut tristul destin de-a păşi pragul temniţii de groază! Foarte rar câte unul din ei era scos afară, şi atunci nu pentru supliment de interogator, anchetă ca astăzi, ci pentru supliciu, pentru chinuri îngrozitoare pe maşini de tortură năprasnică, în care adesea nenorociţii istoviţi îşi dădeau sufletul.

Temniţele nu erau ca penitenciarele de astăzi, în plină lumină, confortabile, igienice, — erau subterane, lipsite de lumină, pline de umezeală, dacă nu şi de apă, neîncălzite, neaerizate.

Dacă toate s'au schimbat spre binele omenirii, aceasta evidenţiază progresul de netăgăduit al civilizaţiei.

Aşa fiind, avem datoria de a face să înflorească Societatea de patronaj la penitenciarele unde funcţionează. Să se înfiinţeze necondiţionat la celelalte, ca din ele şi prin ele să se formeze o mare armată, care să lupte şi să răpuie răul şi mizeria ce predomină caracterele slabe şi lipsite de voinţă şi putere. Salvându-i pe ei, ne salvăm pe noi înşine.

Eduard Popovici
agronom, contabilul penitenciarului Sibiu.

Sanatorul dela Schitul Păltiniş

In munţii Răşinarului, în mijlocul codrului de brad, la 1400 m. altitudine, la 30 Km. depărtare de Sibiu şi 19 Km. depărtare de cel mai apropiat sat, se află acest sanator, departe de sgomotul satelor şi oraşelor şi înconjurat de pace. In apropierea lui o bisericuţă frumoasă din lemn, unde oaspeţii se pot închina zilnic Mântuitorului. Dela sanator în toate părţile pornesc poteci îngrijite. Oaspeţilor le stau la dispoziţie diferite distracţii, ca tenis, popice, radio, pian etc. Baie de putină şi acid carbonic.

Natura prin poziţiile ei variate şi pitoreşti îţi înalţă sufletul, iar aerul curat, bogat în ozon, îţi întăreşte plămânii.

In zilele călduroase de vară e cel mai plăcut loc climateric din ţară, având întocmiri cu totul confortabile. Distanţa dela Sibiu la sanator se face cu cursa de automobil zilnic pe un drum bine îngrijit. Sezonul se începe la 1 Iunie.

Prospecte şi informaţiuni cereţi dela Consiliul arhiepiscopiei ortodoxe române din Sibiu.

însaşi roada lor. Văd silinţele lor rămânând sterpe, ba dând şi roade otrăvite, când nu urmează căile lui Dumnezeu.

II

Dacă ei singuri ajung să vadă câtă pagubă este a zidi gospodăria ţării fără a chema şi pe Dumnezeu ca să zidească, dacă ei îşi dau seamă ce viitor negru ni se ridică înainte, când zidim sufletele numai pe temelie omenească, înseamnă că este locul acum să intre la zidire ceice din capul locului au lucrat întru numele Domnului şi au crezut că la orice lucrare a lor trebuie să cheme Duhul lui Dumnezeu.

In înstrăinarea de Dumnezeu, pe care ţara noastră şi-a croit-o acuma, ea se găseşte fosrte dezarmată de a nemeri un drum nou şi a-şi găsi calea către Dumnezeu.

Vede ruina la care a ajuns şi nu ştie cum s'o mişte din loc. In adevăr, ea nici nu este pregătită să deschidă un drum nou. Va deschide alt drum, tot fără Dumnezeu.

Din fericire, Iubiţilor Fraţi, Biserica lui Dumnezeu este de faţă, iar în sânul Bisericii felurite tabere de lucru sufletesc pentru a drege ceeace alţii au stricat.

Intre alte tabere, în sânul Bisericii se află *Oastea Domnului*, care acum se dovedeşte cât este de preţioasă! Noroc că ea este de faţă, că se găseşte în mijlocul sufletelor turburate. Ea a venit la timp, şi-a dovedit puterea ei acum cu şi mai multă putere, cu şi mai multă încordare trebuie să purceadă la treabă, pentru a drege marea prăbuşire a sufletelor.

Ea a luat mai de mult asupra sa această sarcină, a arătat „cum scoate din stricăciune viaţa" multor măcinaţi de puterile pământului. Este chemarea ei să se găsească în mijlocul vâltorii şi să îndrepte.

Temeinicia ei va sta în aceea că nu sa va bizui pe puterile omeneşti, nici nu va socoti că face ceva dela dânsa. Ea ştie că Domnul Hristos a trimes în lume pe Duhul lui Dumnezeu ca să împlinească toate. Noi, oamenii, avem chemarea de a ne sili spre acest Duh, de a cere ajutorul lui, şi atunci casa zidită, adică toată lucrarea noastră, va fi alta, fiindcă Dumnezeu va fi celce zideşte.

Inţelesul lucrării prin Duhul este acela că omul amestecă păcatul în toate lucrările lui. O porneşte la treabă cu gând bun, dar atâtea se încurcă, se opresc în drum, pentrucă omul îşi strecoară scăderile lui în atâtea lucruri de seamă pe care s'a însărcinat să le facă.

El însă nu se neliniştеşte de păcat. Aceasta nu-l turbură cu nimic, fiindcă el se închină azi la tot ce găseşte în largul firii. Botează şi păcatul cu numele de lucru firesc, că e firesc a se lăcomi, a se desfrâna, a se lenevi şi deci, dinspre partea aceasta, nu se neliniştеşte.

Păcatul însă roade în adânc şi odată se vede ruina pe care a săvârşit-o. Când omul s'a trezit, răul e făcut, şi apoi e prea nărăvit ca să mai îndrepte singur. Metoda lui este alta, nu cea a lucrului cu Dumnezeu la temelie.

Aici vine însă însemnătatea lucrului prin Duhul lui Dumnezeu. Prin el, noi vedem păcatul, îl simţim ca o otravă, ne îngrozim de el şi căpătăm îmboldul de a ne scutura de el.

Aceasta este lucrarea Duhului în sufletul nostru. Ochii ni se luminează ca să vedem prăpastia spre care ne mişcăm.

In cea din urmă cuvântare a sa către apostolii săi, Mântuitorul le-a spus că Duhul Sfânt *va vădi lumea de păcate şi de judecată* (Ioan 16, 8). Iată deci că, după cuvântul Mântuitorului, Duhul Sfânt va face pe oameni să vadă păcatul lor,

Intru aceasta se cuprinde şi ajutorul pe care-l avem dela El. Căci dacă omul vede cum păcatul turbură faptele şi lucrările lui şi cum ele sânt vătămate prin acest păcat, înseamnă că el îşi vede neputinţa şi înţelege că trebuie să caute ajutorul de sus, pentru a izbuti. Aceasta o va săvârşi prin puterile care-l scutură de păcat. Deci omul este atunci mai întreg, mai puţin risipit, fiindcă nu-şi mai perde puterile lui, şi apoi se află cu el tăria aceea care-l ridică dintru neputinţă. El caută înălţimile, şi altă îndrăvenire are de acum înainte.

III

Tocmai în aceasta se vede însemnătatea pe care Oastea Domnului o are pentru vremea de faţă. Ca aşezământ al duhului, ea are în sine făpturile omeneşti care în mijlocul lucrului lor, sânt mai întâi, încredinţate despre păcatele lor. Omul ştie şi neîncetat îşi mărturiseşte cuvintele Proorocului David: *Păcatul meu înaintea mea este pururea*. Dându-şi seamă cât de mult păcatul turbură toate lucrările omeneşti, cum el spurcă şi abate spre rău cele mai de seamă gânduri şi hotărâri ale omului, cum atâtea lucrări mari n'au putut merge înainte şi s'au ruinat din pricina păcatului, cum atâtea alte însuşiri bune ale omului rămân sterpe şi neputincioase din pricina lui, — omul aleargă la Dumnezeu şi caută ajutorul lui, în tot ce are de înfăptuit. Prin aceasta, el va rămânea cu puterile lui întregi, nu va mai simţi turburarea păcatului, sămânţa cea bună se va găsi pe pământ curat şi, aflându-se în starea aceasta, „toate oricâte va face omul vor spori" (Psalmul 1).

Intr'o asemenea obştie de închinători, lucrarea Duhului lui Dumnezeu se va simţi din plin. Luptători împotriva păcatului, ei nu se vor mai simţi stingheriţi de el şi-şi vor avea toate puterile lor nevătămate în slujba lui Dumnezeu.

Aşa este omul care se bizuie numai pe el? De unde! el se sbate în painjenişul

Visita ministrului Barthou în România

Ţara noastră a sărbătorit, în zilele acestei săptămâni, cu rară însufleţire şi legitimă mândrie pe dl Louis Barthou, ministrul de externe al Franţei şi una din cele mai ilustre personalităţi ale timpurilor din urmă.

Sosirea distinsului oaspe în mijlocul nostru însemnează întărirea şi mai profundă a raporturilor de prietenie şi înţelegere între cele două ţări, România şi sora ei mai mare, nobila şi glorioasa Franţa hotărâte şi una, şi alta să-şi apere integritatea teritorială împotriva ori cărei revizuiri a drepturilor consacrate prin tratate şi obţinute prin jertfe uriaşe.

Fie ca prietenia şi înţelegerea, care leagă Franţa de statele Micei Înţelegeri, să slujească tot mai mult cauza păcii dorite de toate popoarele !

Congresul preoţilor profesori de religie

La Sf. Mănăstire Dealu, în marea sală de festivităţi, a liceului militar «Nicolae Filipescu», s'a ţinut în 19—21 Iunie 1934, primul congres al preoţilor profesori de religie sau catiheţi.

Au participat la congres peste o sută de catiheţi, din toată ţara.

In ziua întâi, la ora 12, I. P. S. Patriarh **Miron**, *asistat de păr. Ion Mihălcescu, decanul facultăţii de teologie, a deschis congresul cu o cuvântare, unde arată în rezumat cunoştinţele pedagogice dobândite ca unul, care a slujit multă vreme în posturi de conducere când biserica noastră îş avea şcoale proprii. Dacă astăzi statul îş asumă dreptul de a se îngriji de învăţământul şi cultivarea cetăţenilor, a făcut un mare bine, când a deschis bisericilor porţile şcoalelor sale primare şi secundare pentru predarea învăţământului religios în scopul unei educaţii superioare, ideale, în sensul sublimelor învăţături şi convingeri creştineşti ale cetăţenilor săi. Mijlocul e în mâna bisericii. Rămâne numai, ca clerul ei să activeze cu pricepere, cu zel şi conştiinciozitate în îndeplinirea acestei patriotice misiuni.*

Deschizând congresul I. P. S. Sa roagă pe P. C. Sa profesorul Mihălcescu să conducă lucrările şedinţelor.

Reprezentanţii autorităţilor salută congresul, relevându-i importanta în deosebi în împrejurările morale şi spirituale ale societăţii de azi.

Din partea I. P. S. Sale Mitropolitului Nicolae al Ardealului a salutat congresul păr. Gheorghe Maior, protopresbiter, insistând asupra însemnătăţii religiei în educaţia tineretului.

In şedinţa de după amiază a fost expusă chestiunea raportului religiei cu celelalte obiecte de învăţământ, constatându-se un raport de armonie ce există între religie şi celelalte studii.

Programa învăţământului religios în şcoalele secundare a fost desbătută pe larg. —

Asupra lucrărilor acestui congres vom avea prilej să revenim.

Probleme, fapte, comentarii

O mănăstire în Zarand. — Pe cât de bogat se prezintă trecutul Ardealului în mănăstiri ortodoxe, pe atât de sărac se înfăţişează prezentul lui în astfel de sfinte aşezări ale bisericii noastre.

Având în vedere şi faptul acesta, mai mulţi credincioşi din părţile fostului Zarand au luat notă cu mare satisfacţie sufletească de propunerea recentă a unui preot ardelean, astăzi în eparhia Aradului, când într'o foaie locală cere cu insistenţă *transformarea bisericii din Ţebea zărăndeană în mănăstire.*

In cimitirul acestei biserici se ridică vestitul gorun, sub care au ţinut adunări oamenii lui Horia, Cloşca şi Crişan, şi sub care dorm somnul de vece mulţi eroi ai neamului şi ai bisericii noastre.

In toamna anului curent se vor comemora 150 de ani dela revoluţia lui Horia, a cărui istorie o pregăteşte, din acest prilej, păr. Ioan Lupaş, profesor universitar. Se vor înălţa în Zarand, tot atunci, zece troiţe artistic lucrate. Va fi, credem timpul nimerit şi pentru a schimba biserica amintită într'o sfântă mănăstire, unde credincioşii ţinutului zărăndean să-şi plece genunchii, venind sub conducerea preoţilor, an de an, în pios pelerinaj şi înălţând rugăciuni de sufletească premenire.

Setoşi de tot ce e bun şi folositor pentru ortodoxie, supunem dorinţa noastră binevoitoarei aprecieri a forurilor chemate s'o deslege. — *Mai mulţi zărăndeni membri în F. O. R.*

*

Casa studenţilor. — *Luni, în 25 Iunie, se pune peatra fundamentală a* Casei studenţilor, *înălţată în cartierul universităţii noi din Bucureşti.*

Solemnitatea va fi onorată de prezenţa Suveranului, marele ocrotitor al culturii româneşti.

Clădirea monumentală va fi construită cu fondul adunat prin lista de subscripţie a vigurosului ziar Universul, *de sub direcţia omului de inimă mare şi inteligenţă superioarră, Stelian Popescu, care îşi serveşte ţara cu dragoste şi devotament în toate împrejurările.*

*

De-ale sectelor zise religioase. «*Deaproapele meu este cel de aceeaş lege cu mine*», **aşa zic şi aşa lucrează sectanţii, alături de jidovime.**

Acest egoism şi exclusivism îl aplică sectanţii cu mult fanatism în viaţa lor practică.

Mila creştină, în sensul samarineanului, care constitue în învătătura Mântuitorului o parte însemnată, este abandonată de sectanţi.

Instrăinarea lor de sentimentul naţional se poate observa la deosebite ocazii. Aşa, bună oară, când se organizează serbări şcolare pe sate, unde părinţii tinerelor vlăstare vin să se bucure privindu-le, nu vom întâlni nici un sectar la toate aceste producţii naţionale şi religioase ale copiilor noştri.

Trecuţi prin sita cosmopolitismului, sectanţii nu cunosc sărbătorile naţionale ca 1 Decemvrie, 10 Mai, Ziua Eroilor, 8 Iunie ş. a.

In Ţara Bârsei sânt sate cu populaţia mixtă, alcătuită din români şi saşi — ei şi reprezentanţii lor prăznuesc amintirea evenimentelor istorice, — sectanţii însă stau demonstrativ la o parte — şi, prin urmare, arată că sânt cu totul străini în ogorul naţiunii noastre şi dăunători intereselor obşteşti naţionale.

Cine apără şi ocroteşte la noi sectele ? Ele sânt în deosebi şi rezultatul dărniciei masonice.

Ţinând seamă de problema culturalizării satelor, e momentul ca libertatea acordată unora dintre sectele zise religioase să se retragă. Altfel, problemele ce privesc viitorul naţiei, întâmpină greutăţi ce ni le croim noi înşine.

Pr. *Ioan Lascu*

Meditaţie

Daruri bogate

Evanghelia dela Luca ne face, în capitolul 14, versul 17, o stăruitoare chemare prin cuvintele: „Veniţi, căci totul este pregătit".

Pentru preoţi este o mare învrednicire de-a fi slujitori ai lui Dumnezeu; această sfântă chemare a lor se face şi mai mângăitoare când ne gândim la vestea cea bună pe care sânt chemaţi a o răspândi.

Ce este predica preoţilor din faţa miilor de altare decât o îndeplinire şi o lămurire mai de-aproape a cuvintelor de mai sus: „Veniţi, căci totul este gata".

Dumnezeu Tatăl, prin Isus Fiul Său, ne-a primit la masa sfântă a harului Său; iar Mântuitorui Hristos, prin limbile de foc ale Duhului celui sfânt, trimis în ziua Cincizecimii, întemeind Biserica, prin tainele ei ni-a întins pentru vecie o masă bogată, duhovnicească şi de viaţă de veci izvorâtoare.

La această masă cerească de care şi duhurile fără de materie ale îngerilor s'ar împărtăşi, ne cheamă necontenit prin glasul preoţilor, trimişii săi.

Să cercetăm puţin ce se află pe masa duhovnicească, la care sântem invitaţi ? Dacă omul de rând, atunci când îi vin oaspeţi, pune pe masă mâncări şi fructe alese, cu atât mai vârtos pe masa, întinsă cu dărnicie dumnezeească de Hristos, afla-se-vor duhovniceşti bucate în stare de-a întări sufletul flămând şi slab, de a-l hrăni şi adăpa, nu numai pentru viaţa de acum, ci pentru cea veşnică.

Dacă am lua după nume aceste bucate, ele s'ar numi aşa: *Adevărul*, **curat şi dumnezeesc;** *iertarea cerească* **şi plină de bucurie, a tuturor păcatelor noastre;** *pacea lui Isus*, **pe care lumea nu o poate da;** *liniştea sfântă a sufletului; bucurie de totdeauna* **întru Domnul;** *putere*, **care în slăbiciunile noastre ne întăreşte;** *lumină* **în umbra morţii,** *dreptatea*, **care ne face slobozi,** *slobozenia* **copiilor lui Dumnezeu,** *credinţa, nădejdea, dragostea, viaţa, fericirea* **şi în fine** *mângăerea duhului*, **care toate neajunsurile noastre le plineşte. Iată masa lui Isus, masa Cincizecimii, masa Bisericii, bunătăţile la care glasul preoţilor cu stăruinţă cheamă pe credincioşi.**

Această masă ni se îmbie acum prin credinţă, iar după pribegia acestui pământ, faţă către faţă.

Grija creştinului rămâne una singură, aceea de-a flămânzi şi-a însetoşa, de-a se dori după această hrană, de a veni cu credinţă şi cu dragoste şi a se împărtăşi din belşugul acestui dar, de

---

păcatelor lui. Atâtea mijloace, atâtea puteri ale lui el trebuie să le cheltuiască pentru mulţumirea păcatului. Căci dulce este omului lăfăirea întru păcatul lui.

Iată atunci pentru ce oamenii lumii acesteia, care nu au despre păcat gândirea pe care o are creştinul, nu pot fi îndreptătorii omenirii. Nu, pentrucă în tot lucrul lor, se amestecă păcatul, slujirea către poftele noastre, şi atunci puterile noastre sânt slabe.

Aşa este însă omul care-şi vede păcatul lui? Dimpotrivă, acesta, ştiind că mântuirea de această nefericire a omului nu se poate dobândi tot prin om, aleargă la Singurul care poate da omului scuturarea de păcat şi suirea la înălţimile de unde nu mai poate fi în stăpânirea lui.

Abea oamenii aceştia, care stau acum în preajma lui Dumnezeu, care dela El îşi caută îndreptarea lor, pot da omenirii îndrumarea aceea prin care să nu mai fie bântuiţi de relele care-i strivesc.

Deci numai oamenii duhului, numai ceice-şi caută întărirea lor şi călăuzirea lor dela Duhul lui Dumnezeu, pot da unei ţări necăjite cârma aceea prin care ea să se scuture de întunecimile la care a ajuns.

Noi sântem martori că ţara noastră a întrebuinţat fel de fel de mijloace omeneşti pentru a-şi croi un viitor ma bun. Au fost mijloacele obişnuite la care se duce mintea omului pământean.

După o sută de ani de zile, ea poate vedea că nu a putut îndrepta nimic, că azi sufletele sânt mai dărăpănate decât altădată, mai de loc setoase de învăţături luminate, de loc poftitoare de a trăi o viaţă înoită. Ştiinţa de carte nu a prins rădăcini. cu toate mijloacele cheltuite pentru ea, cu toate îndemnurile date în această privinţă. Dimpotrivă, obiceiurile rele au prins mai mult, omul este acum la sate şi oraş mai robit poftelor ca înainte. Multele uciderişi sinucideri, multele învrăjbiri, multele ciocniri sângeroase, de fiecare zi, o dovedesc. Se face deplin dovada că mijloacele la care ţara noastră s'a gândit, nu duc la capătul dorit, şi atunci ea trebuie să se gândească la alte mijloace.

IV

Aceste mijloace, Iubiţilor Fraţi întru Domnul, sânt în mânile noastre. Ele nu sânt ale noastre, ci ne sânt încredinţate de Dumnezeu. Tot celce se împărtăşeşte dela Duhul lui, tot celce e treaz asupra primejdiilor păcatului, tot celce, şi decade, dar îşi pune plăcerea lui în săvârşirea lucrului lui Dumnezeu, este mult mai în stare decât altul să lucreze la buna îndrumare şi luminarea fraţilor săi.

Din pricina aceasta, Oastea Domnului, cuprinzând o obştie creştinească luminată a sfintelor învăţături ale Bisericii înţelegătoare de primejdia păcatului, luptătoare ca acest vrăjmaş să nu prindă rădăcini în sufletul lor, — este tabăra trebuincioasă vremii de acum, de a da oamenilor împleticiţi în păcat altă zare despre viaţă, alte plăceri de gustat, alte năzuinte de împlinit.

Se află ţara în necazuri ? îşi vede dorurile ei zădărnicite ? înţelege că zidirea numai cu mijloace omeneşti nu duce la ţinta dorită ? Să fim noi cu mijloacele noastre, care sânt mijloacele Domnului. Să fim noi acei prin care ţara poate vedea că numai pe căile creştineşti ea poate ajunge la limanul pe care l-a dorit, dar nu l-a ajuns. Să vadă ea, prin viaţa noastră, prin felul lucrării noastre, că greşala ei a fost numai aceea că a crezut să poată clădi cetate a sufletelor, despărţindu-se de Dumnezeu.

Este clipa de a spune acestor oameni: *De nu va zidi Domnul casa, în deşărt se ostenesc ceice zidesc.* **După încercările prin care trecem acum, este clipa sufletească de a înţelege mai uşor o învăţătură oarecare.**

Ţara are nevoie de o întărire, de o mai vie păşire a lucrării noastre creştineşti. Pentru norocul ei, Oastea Domnului este de faţă. Intr'însa lucrează puterile Duhului lui Dumnezeu, pentrucă mai cu seamă în sânul ei omul este mai cunoscător al păcatului lui şi mai veghetor să nu cadă în lanţurile lui. Mai cu seamă în sânul ei, plăcerile cele mai mari, cele mai căutate, cele mai gustate sânt acelea ale rugăciunii, ale cântării sfinte, ale ascultării graiului creştinesc, ale cetirii cărţilor sfinte, ale gustării sfintelor slujbe, ale vecinătăţii nencetate cu Dumnezeu.

Când aceste puteri sânt de faţă, când ele scot din stricăciune până şi pe cel din urmă om, când ele îţi dau dovada cât de mult omul este altul prin puterea Duhului care suflă nevăzut, — este de înţeles ca ţara să mai caute alte mijloace ?

Nu. Dar pentru aceasta ea are şi ea nevoie să le vadă cât mai vii, cât mai înflăcărate cât mai covârşitoare. Cu aceasta, toată tabăra lucrului creştinesc, al Oştii noastre, şi al tuturor altor oşti creştineşti, este datoria către ţară. Anume trebuie să arate cât mai viu, cât mai izbitor că mijloacele creştineşti sânt singurele, cele nebiruite, pentrucă sânt acele când însuşi Dumnezeu lucrează în mijlocul neputinţei noastre şi răzbeşte uneltirile păcatului.

Să fim fericiţi că din nou ne aflăm la un lucru ca acesta, să fim fericiţi că Dumnezeu ne-a învrednicit să dăm din nou ţării priveliştea lucrului creştinesc, să ridicăm braţele noastre rugătoare, pentruca secerişul nostru să fie an cu an tot mai bogat şi ţara să aibă în el priveliştea covârşitoare că ea nu se poate mântui de durerile ei şi nu-şi poate ajunge izbăvirea ei, decât numai prin puterea lui Dumnezeu. Amin.

Arhimandritul Scriban.

a gusta si-a vedea cât este de bun Domnul, — iar gustând, părtaș al vieții de veci să se facă, — viață care ne este pregătită tuturor mai înainte de-a se întemeia lumea.

„Veniți, căci totul este gata".

Pr. Gh. Secaș.

INFORMAȚIUNI

Știre personală. I. P. S. Sa Mitropolitul *Nicolae* al Ardealului a plecat cu trenul de Miercuri la București.

Cercul româno-cehoslovac „Iarnik-Bârseanu" din Sibiu a organizat, pentru ziua de 17 l. c., un mare festival, matineu, în sala Thalia din localitate. A vorbit președintele cercului, dl N. Regman, prefectul județului, rostind un cuvânt omagial, scurt și cuprinzător, în cinstea veneratului și merituosului prezident Masaryk al republicii cehoslovace, cu prilejul când ilustrul bărbat de stat a împlinit vârsta de 84 de ani. Pr. T. Popovici, profesorul dela școala noastră normală „A. Șaguna", a vorbit despre componistul renumit Smetana, dela a cărui moarte au trecut de curând 50 de ani, ear orchestra Reg. 90 de Inf., sub conducerea probată a dlui profesor Ion Delu, a executat câteva din vestitele compoziții ale nemuritorului maestru.

† **Ana Chialda,** soția parohului Grigorie Chialda din Avrig, a decedat în 12 Iunie 1934 în al 51-lea an al vieții și al 26-lea an al fericitei căsătorii. A fost soție de model, și mamă devotată nu numai propriilor ei copii: Ionel locotenent, Mircea student în teologie, și Lydia studentă la școala normală superioară, ci și întregei comune. Rămășițele pământești ale defunctei s'au așezat spre veșnică odihnă în cimitirul ortodox din Avrig în 14 Iunie 1934. Dormi în pace suflet blând!

State mari și mai bogate decât al nostru se gândesc să reducă — din motive de economii și din alte motive — numărul parlamentarilor. Astfel, în Franța s'a hotărât reducerea numărului deputaților la 128 (azi sânt 612), ear al senatorilor la 60 (azi sânt 316).

Examenul de bacalaureat începe Luni, în 25 Iunie c., în țara întreagă. Comisiile de examinare sânt sporite dela 62 la 65.

Mulțămirile mele sincere, tuturor cari cu cuvântul ori în scris mi-au trimis mângâierea pentru perderea prin moarte a soției mele. — Bunești, Iunie 1934. IOAN CURTA.

Se aduce la cunoștința Onor. părinți ai elevelor dela liceul de fete „Domnița Ileana", dela școala comercială superioară de fete, ori dela alte școale de fete din Sibiu, că taxa de întreținere în internatul Asociațiunii „Astra", pe anul școlar 1934—1935 este de Lei 1000 lunar. Anunțările pentru rezervarea locului se fac verbal sau în scris între 15 Iunie—15 August 1934. La înscriere se va plăti *un avans de Lei 1000* **din taxa de internat, plus Lei 250 taxa anuală a medicului. — Direcțiunea internatului de fete, „Astra" Sibiu, strada Șaguna Nr. 8.**

ȘTIRI LOCALE

Predică în catedrala din Sibiu. Duminecă, în 24 Iunie 1934, va predica părintele protopop *E. Cioran.*

Expoziție menajeră. Duminecă, în 24 Iunie 1934, la ora 11 a. m. se deschide expoziția menajeră a elevelor dela Institutul de aplicație al învățământului menajer, în localul institutului din strada Mitropoliei Nr. 21. Intrarea liberă.

Tabloul mărfurilor și al obiectelor prețioase, care se vor vinde în licitație publică în ziua de 9 și 10 Iulie 1934 la Casa de amanet „Dorotheum", Sibiu, strada Avram Iancu Nr. 6, este expus spre vedere publică la autoritatea industrială de I instanță strada Mitropoliei Nr. 4, ușa 26, în zilele de lucru dela ora 9—12 a. m.

Numele străzilor Sibiului vor suferi oarecare schimbări, — îndreptățite din punct de vedere patriotic, — conform hotărârii comisiei interimare a municipiului. Numirile nouă sânt afișate la primărie.

Dela oficiul p. t. t. de reședință Sibiu I. — Fiecărui abonat la radio i se va distribuì câte o placă de control în schimbul sumei de lei 35 (treizecișicinci) prin organele p. t. t. locale. Abonații vor bate plăcile de control într'un loc vizibil, pe ușa dela intrarea principală, pentru a fi ușor observate de organele de control radio.

Concertează orchestra orașului nostru: *Luni,* în 25 c., ora 6 și jum. în Parcul sub arini; *Miercuri,* în 27 c., ora 6, pe Promenada de jos. Programe alese, cuprinzând și compoziții românești.

CĂRȚI ȘI REVISTE

Dreptul din Vechiul Testament, după descrierea cărții Psalmilor, de protopresbiterul *G. I. Șavelschi,* **prof. la facultatea de teologie din Sofia, traducere din rusește de Pr. Al. Bogdaneț, licențiat în teologie. Chișinău, Tipografia Uniunii clericilor ortodocși din Basarabia, 1934. Broșura, de 63 p., ca supliment la revista** *Misionarul,* **îș pune drept problemă a da icoana dreptului din Vechiul Testament, așa cum e zugrăvit în Psaltire.**

Să se facă dreptate! Revendicările bisericii ortodoxe române. Bugetul cultelor pe 1934/35, de Pr. *V. Nistor,* **consilier arhiepiscopesc. (Reproducere din Telegraful Român). Tip. Arhidiecezană, 1934. — Broșură de 40 pagini.**

Nr 5928/1934

Concurs

Pentru ocuparea catedrelor vacante de religie, din: Petroșani, Deva, Gheorgheni, Sf. Gheorghe, Blaj, Cristur și Odorhei se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima apariție în Telegraful Român.

Concurenții își vor înainta cererile în termin atât la Consiliul nostru arhiepiscopesc, cât și la On. Minister al Instrucțiunii.

Consiliul arhiepiscopesc.

Nr. 255—934 [28] 1—3

Concurs

Pentru întregirea parohiilor vacante de clasa a III-a Gusu și Reciu, protopopiatul Mercurii, se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima apariție în Telegraful Român.

Beneficiile împreunate cu postul:

I. **Gusu:**

1. Intregirea dela stat a salarului conform coala B.
2. Casă parohială corespunzătoare cu toate dependințele.
3. Sesie parohială 13½ jugăre.
4. Stola legală.
5. O grădină de 400 stânjini □.

II. **Reciu:**

1. Intregirea dela stat.
2. Stola uzitată în protopopiat.
3. Sesie parohială 8 jugăre 897 stânjini □ arător și 3 jugăre fânaț.
4. Câte o ferie must dela familia întreagă și 5 litre dela rest.
5. Folosința cimitirului.

De locuință se va îngriji preotul.

Cererile de concurs se vor înainta oficiului protopopesc al Merucrii, în termenul deschis, împreună cu autorizația arhiepiscopească, având reflectamții a se prezenta în vre-o Duminecă ori sărbătoare la biserică spre a face cunoștință cu poporul.

Mercurea, 31 Mai 1934.

Oficiul protopopesc cu consensul consiliilor parohiale.

Avram S. Păcurariu
protopop.

Nr. 4860/934 Școl. 3—3

Concurs

La școala normală «Andrei Șaguna» din Sibiu sânt *vacante* cu începerea anului școlar 1934/35 următoarele catedre:

I. Secția de băieți:

1. catedra de limba franceză,
2. catedra de științe pedagogice,
3. catedra de științe agricole, și
4. catedra de violină.

II. Secția de fete:

1. catedra de lucru de mână, țesătorie și sericicultură.
2. catedra de desemn (cu complectare la celelalte școale secundare din Sibiu).

Doritorii de a ocupa aceste catedre vor înainta cereri *Consiliului arhiepiscopesc ortodox român din Sibiu, cel mult până la 30 Iunie crt.* cu dovada de studii, de naționalitate și de confesiune ortodoxă.

Sibiu, din ședința secției culturale dela 29 Mai 1934.

Consiliul arhiepiscopesc.

BAIA POPORALA — SIBIU,
Strada Șaguna Nr. 4. Ordinea băilor:

Baie de familie: Luni: închis, Marți Mercuri, Joi, Vineri și Sâmbătă: dela 8 până la 7½ ore seara. Duminecă: dela 7—12 ore a. m.

Pentru bărbați: Băi de abur și de aier cald. Luni: închis, Marți (prețuri urcate) și Mercuri: dela 1½—7½ ore seara, Joi și Vineri: închis. Sâmbătă: dela 8—12 ore a. m., dela 1½—5 p. m., dela 5—7½ ore seara (prețuri reduse), Duminecă: dela 7—12 ore a. m.

Pentru femei: Băi de abur și de aier cald. Luni, Marți și Miercuri: închis, Joi: dela 1½—7½ ore seara (prețuri urcate), Vineri: dela 1½—5 ore p. m., dela 5—7½ ore seara (prețuri reduse), Sâmbătă și Duminecă: închis.

Băi de putină și băi de cură: Luni: închis, Marți, Mercuri, Joi, Vineri și Sâmbătă: dela 8—12 ore a. m. și dela 1½—7½ ore seara, Duminecă: dela 7—12 ore a. m.

In zilele de sărbătoare are valoare ordinea de Duminecă.

Organizați
Oastea Domnului

Pălării preoțești

Formatul Cristea, păroase și nepăroase, cum și pălării moi 10 cm. lățimea și mai înguste, tivite și netivite, se găsesc cu prețuri reduse la firma

Fritz Connerth, Sibiu, strada Regina Maria Nr. 1—3

Firma servește Onor. Preoțime de peste 50 ani.
Vă rugăm a ne cerceta și a Vă convinge.

[17] 2—3

O veche biserică ortodoxă

La sf. biserică din Tău, protopopiatul Mercurea, pe pereți era zugrăvită „Biblia în icoane". Aceasta se poate constata din rămășițele zugrăvite pe iconostas și din bogatele icoane din altarul bisericii. In vechime erau prea puțini știutori de carte și cu toate acestea ei cunoșteau, după icoane, actul mântuirii.

Altarul bisericii e un exagon neregulat. Pe bolta dela mijloc vedem Sfânta Treime, încadrată artistic și într'o coloare expresivă ce nu pare a fi de peste 100 ani. In partea de răsărit bolta este arcuită și așezată pe un trapez.

De o parte și cealaltă a Sf. Treimi sânt cete îngerești. In arcul amintit sânt zugrăvite earăș cete îngerești, având la mijloc și ceva mai sus pe Fecioara Maria pe un tron. Tabloul acesta ne aduce aminte de învățătura bisericii noastre privitoarea la Maica Preacurata, care prin curățenia ei e mai presus de îngeri. Pe trapez e cina cea de Taină.

Imediat sub cetele îngerești urmează un lanț de figuri mari, cu fețe expresive.

Incepând înlănțuirea icoanelor rotunde dela dreapta spre stânga descifrăm într'o cirilică veche: Timotei, Ipatie, Dorotei, Fotie, Andrei Piru, Gherman Patriarh, Anatolie Patriarh, — Isus Hristos, — apoi Metodie Patriarh, Alexandru Patriarh și Teodot, Eusebie, Patrichie, Ortemon, Antipa, Mohie și Vasile. Această coloană este cea mai interesantă prin aranjamentul ei ornamentat. Fiecare chip de patriarh e de fumuseță rară. Toată coloana e așezată pe un brâu șerpuitor pe după fiecare rotunzime a chipurilor. Iar printre ele sânt zugrăvite ramuri cu frunze și fructe mari roșii ale unor pomi specifici timpului vechi și cari îți amintesc de Canaan, țara unde curge lapte și miere.

Fruntarul bisericii, laturea din altar, în partea de sus are zugrăvit pe Patriarhul Avram cu fiul său în drum spre munte, unde-l trimisese Dumnezeu să-i jertfească pe propriul său fiu. Mai la o parte e sluga lui Avram cu asinul așteptând pe stăpânul său. Pe zăresc piscurile muntelui unde Dumnezeu a trimis îngerul în momentul când Avram pusese mâna pe cuțit să junghe pe fiul său Isac, dar aude strigătul îngerului care îi arată spre mează-noapte berbecele de jertfit. Chipul patriarhului Avram se prezintă în două aspecte, unul arată regretul după fiul său, altul însuflețirea cu care ascultă porunca dumnezeiască.

Dedesuptul coloanei este orânduită altă coloană — compusă din personagii sfinte și mari apărători ai creștinismului. Descifrăm: S. Antipa, Bizanție, Ioan Damaschin, Teodor Studitul, sf. mucenic Foca, Gherman Monahul, Cosma Monahul. Apoi diaconul Ștefan ș. a.

Incepând deasupra proscomidierului găsim pe: Petru dela Alexandria, — chipul lui Isus Hristos, — Ioan Botezătorul, Atanasie, Kiril patriarhul Alexandriei, Mitrofan patriarh, Silvestru patriarh, Osie episcopul, Ioan Zlatoust, Vasile cel Mare, Grigorie Pravoslav, Sf. Nicolae și Spiridon.

Frontarul bisericii — Iconostasul. In partea de sus sânt proroci Avacum, Isaia, Moisi (rug însuflețit și nears). La mijloc e chipul Fecioarei Maria cu prnncul Isus, spre dreapta pror. Sofonie, Aron și Ilie.

Sub aceștia sânt arhanghelii: Gavril și Rafail; urmează coloana apostolilor având la mijloc pe Mântuitorul Isus înconjurat de maica Sa și Ioan Botezătorul.

In rândul ultim sânt icoanele separate zugrăvit pe lemn. Arhanghelul Mihail și Fecioara Maria în dreapta ușilor împărătești, Isus, și Sf. Gheorghe, hramul bisericii, în stânga. Ceva mai jos la ușa din meazănoapte e zugrăvit îngerul Domnului și câțiva Cheruvimi. Execuția e pe pânză, frumos armonizată și bine retușată. Ea dovedește că e ieșită din mâna uni iscusit zugrav din timpul *«înălțatului împărat Franțisc, fiind vlădică: Vasile Moga, protopop: Gheorghe Fulea, paroh Achim Marcu, crâsnic* Ioan Deac. *Savu Zugravu.* Anul se pare a fi 1843.

Pe sfânta masă din altar este o cruce, Troiță, xilografată și zugrăvită, de½ metru pe o parte având: chipul Mântuitorului răstignit și femeile care erau la mormânt, pe cealalaltă part e Sf. Fecioară Maria cu pruncul în brațe, Botezul lui Isus și un înger, — spre picioarele crucii e chipul lui Isus ca învățător.

Mai sânt 2 cruciulițe mici așezate de o parte și alta a celei mari, toate într'un stativ.

Acestea sânt podoabe interne. Dacă s'ar fi păstrat și pictura din restul bisericii, (căci toată biserica se vede că era zugrăvită), valoarea ei ar fi și mai însemnată. Așa cum este, rămâne totuși să figureze printre monumentele biblice și istorice din țara noastră. **Capelanul dela Tău.**

Mersul trenurilor

— Gara Sibiu —

	Pleacă spre:	Sosește dela:
Vinț, Alba-Iulia	5⁰⁰, 12²⁰, 15¹⁰	8¹⁵, 17²⁰, 23⁴⁹
Brașov, Făgăraș	5²⁰, 12⁴⁵, 18²⁰	11²⁵, 19¹⁰, 7⁴³
Cisnădie	8¹⁴	12³¹
Copșa	3⁰⁵, 9⁵³, 13⁴⁵, 16⁴⁵, 23¹⁴	3⁵⁰, 7²⁰, 14²⁵, 18¹⁰, 22¹²
Ocna-Băi	8⁰⁰, 11³⁰, 14²⁶, 18³⁰	9⁰⁰, 12³⁰, 15²⁵, 19⁵⁰
Peatra-Olt, Buc.	8⁵⁵, 14⁵⁸ [ac] 17⁴⁵, 20⁰⁰ [ac]	12⁰⁵, 16³⁰ [ac.] 23⁰⁰, 9⁴⁵, [ac.]
Sighișoara, Agnita	5⁴⁵, 12⁰⁶, 16⁴⁸	11⁵⁶, 19⁴⁸, 8⁰²
Vurpăr	17³⁰	8⁴⁰

Redactor responsabil: Pr. Dr. D. Stăniloae

Editura și tiparul Tipografiei arhidiecezane

Anul LXXXII — Sibiu, 1 Iulie 1934 — Nr. 27

Telegraful Român

Organ naţional-bisericesc — Intemeiat în 1853 de Mitropolitul Andreiu Şaguna

APARE SAPTAMANAL

Abonamentul: Un an 500 Lei. — Şase luni 250 Lei. — Trei luni 125 Lei. — Pentru străinătate un an 900 Lei. — Pentru America 4 Dolari.

Articole şi corespondenţe se adresează **Redacţiei** Telegraful Român, Sibiu, strada Mitropoliei Nr. 45. — Scrisori nefrancate se refuză. — Articole nepublicate nu se înapoiază.

Preţul inserţiunilor un şir petit 6 Lei pentru odată, dacă se publică de mai multe ori se dă rabatul cuvenit.

Abonamentele şi inserţiunile se adresează **Administraţiei** ziarului Telegraful Român, Sibiu, strada Mitropoliei Nr. 45

BIBLIOTECA CENTRALĂ SIBIU

Bugetul Cultelor

Cu ocaziunea întocmirei bugetelor cultelor an de an s'au făcut din partea I. P. S. Sale Mitropolit Nicolae intervenţii personale şi prin memorii pentru repararea nedreptăţilor făcute Bisericei ortodoxe, dar revendicările noastre n'au fost luate în seamă. Şi în anul acesta s'au făcut din vreme memorii documentate pentru ştergerea nedreptăţilor şi în special pentru ştergerea celor două curbe excepţionale aplicate la lefile preoţimei.

Constatând din proectul de buget prezentat de Ministrul Instrucţiunii şi cultelor, că nici de astă dată nu s'au luat sumele necesare pentru ştergerea acestor 2 curbe nedrepte, fiindcă «economiile ce am fost obligaţi să facem pentru echilibrarea bugetului nu ne-au permis de a rezolva această chestiune în anul acesta, ea rămânând a fi rezolvată în bugetul anului viitor, deşi ar fi trebuit să se revină asupra celor două curbe speciale aplicate salariilor preoţilor, curbe cari au atins destul de simţitor întregul nostru cler», cum se spune în expunerea de motive, I. P. S. Sa Mitropolitul nostru Nicolae, a ţinut să se intereseze personal pentru repararea acestei nedreptăţi. In scopul acesta I. P. S. Sa a plecat la Bucureşti, însoţit de celce scrie acest raport, şi luând contact cu forurile în drept, a reuşit prin stăruinţele depuse să exopereze prevederea în bugetul Cultelor pe 1934/35 a sumei de 30 milioane, pentru acoperirea în parte a sporului necesar la ştergerea curbelor speciale.

Intâmpinând bunăvoinţă la membrii guvernului *I. P. S. Sa Mitropolitul* s'a dus la Comisia bugetară a Camerei şi *în şedinţa din 24 Iunie a. c. luând cuvântul* la discuţia generală a bugetului general al Statului a relevat nedreptatea ce s'a făcut prin aplicarea celor 2 curbe speciale numai preoţimei şi anume de 12% în 1931 şi de 15% în 1932, în plus faţă de leafa celorlalţi funcţionari publici.

«Este o nedreptate aceasta — a continuat I. P. S. Sa — pentrucă Statul e obligat să aplice aceeaşi măsură pentru toţi salariaţii săi. Preoţimea a suferit, nu numai material, dar mai ales moral, fiind atinsă în prestigiul ei. De aceea Biserica face apel la spiritul de înţelepciune al dlui Ministru de Finanţe şi al Comisiunei financiare să facă dreptate preoţimei suprimând aceste curbe. Maiestatea Sa Regele a enunţat cu prilejul învestiturei celor 2 episcopi un program, că «voeşte o biserică vie», deci trebue să i se asigure preoţimei şi o situaţie mai echitabilă, căci cu un salar de 1700 Lei lunar, cu o preoţime săracă şi desbrăcată nu se poate face apostolat. Vremurile sânt de sigur grele, lumea trece printr'o criză materială, dar şi printr'o criză morală, care este mult mai primejdioasă ca cea dintâi. Intr'o asemenea situaţie rolul ce revine Bisericei este cu atât mai greu şi mai important. Preoţimea trebue pusă la adăpostul nevoilor materiale».

I. P. S. Sa a încheiat cuvântarea, făcând apel călduros către dl Ministru al Finanţelor şi către membrii comisiunei bugetare, pentru a repara grava nedreptate ce s'a făcut preoţimei.

Dl Al. Lapedatu, Ministrul Cultelor şi Artelor, susţine cu căldură cererea I. P. S. Sale şi declară, că trebuie să se restabilească echitatea prin ştergerea curbelor.

«Nu numai moralmente ci şi politiceşte suntem obligaţi — spune D-sa — ca să satisfacem nevoile preoţimei. Când s'au aplicat curbele asupra salariilor preoţimei noi le-am combătut şi am promis, că vom repara nedreptatea.

«Susţin deci cu toată căldura, apelul I. P. S. Sale Mitropolitului Nicolae al Ardealului şi rugăm pe dl Ministru al Finanţelor să satisfacă această cerere», încheie dl Lapedatu.

Dl deputat Ştefan Bogdan încă susţine această chestiune.

După unele explicaţiuni ale raportorului bugetului Cultelor, care se asociază la cererea I. P. S. Sale, ia cuvântul Dl *Victor Slăvescu*, Ministrul Finanţelor, care a răspuns, că cunoaşte situaţia clerului, din expunerile ce i le-a făcut I. P. S. Sa cu o zi mai înainte, precum şi Dl Al. Popescu Necşeşti cu ocazia întocmirii bugetului Cultelor şi recunoaşte, că reducerile ce s'au aplicat salariilor preoţimei au fost într'adevăr mai mari decât la celelalte categorii de salariaţi publici.

«Expunerea I. P. S. Sale Mitropolitului Nicolae al Ardealului m'a impresionat» — declară D-sa «şi cred că trebuie făcut ceva pentru repararea nedreptăţii». Dl Ministru de Finanţe declară că va pune la dispoziţia Ministerului Cultelor *suma de 25—30 milioane Lei* pentru a putea satisface în limitele bugetului actual doleanţele preoţimei, dacă nu în total, cel puţin în parte, dovedind prin aceasta interesul ce-l poartă guvernul Bisericei.

I. P. S. Sa Mitropolitul Nicolae mulţumeşte călduros Dlor Miniştri V. Slăvescu şi Al. Lapedatu, precum şi comisiunei bugetare pentru bunăvoinţa arătată şi pentru hotărârea luată şi speră să se rezolve în totul nevoile preoţimei.

*

După această hotărâre a comisiei bugetare, I. P. S. Sa Mitropolitul spre a provoca un răspuns de pe banca ministerială privitor la revendicările Bisericei, a adresat în şedinţa din 24 Iunie a. c. a Senatului o comunicare* Ministrului Cultelor prin care arată, între altele, că Biserica ortodoxă a luat cu multă satisfacţiune la cunoştinţă *reînfiinţarea Ministerului Cultelor*.

Reânfiinţarea acestui Minister este un act de înaltă înţelepciune politică şi de o necesitate incontestabilă şi vor trebui cât mai larg şi clar precizate atribuţiunile lui.

După ce arată rolul preoţimei ca factor moralizător, în aceste vremuri de desagregare morală, pe care rol preoţimea îl îndeplineşte cu atâta râvnă, I. P. S. Sa spune: «mă simt obligat să exprim Onor. Guvern mulţumirile Bisericei pentru solicitudinea arătată faţă de preoţimea noastră prin suprimarea curbelor ce i-au fost aplicate la leafă *în plus* faţă de ceilalţi salariaţi ai Statului. Este acesta un gest de echitate, pentrucă nu este admisibil ca Satul să măsoare cu două măsuri celor ce-i servesc interesele deopotrivă».

De încheere I. P. S. Sa spune: «Făcând această comunicare, aşi fi foarte recunoscător dlui Ministru al Cultelor, dacă ar binevoi, pentru liniştirea preoţimei, să ne comunice ce îndreptări s'au luat în noul proect de buget, pentru ameliorarea stării sale materiale; asemenea îl rugăm să ne comunice principiile de cari se va lăsa condus pentru a examina situaţiunea Cultelor şi a raportului Statului faţă de ele».

Dnul Ministru *Al. Lapedatu*, răspunzând comunicării I. P. S. Sale între altele spune:

«Principiile pe care le-am înscris în Constituţie şi în legile organice privitoare la Biserica ortodoxă şi la regimul celorlalte Culte, au condus până acum şi vor conduce şi în viitor politica bisericească a Statului român.

«Principiile ce au stat la baza evoluţiei istorice a Ţărilor române sânt de largă şi generoasă ospitalitate şi toleranţă pentru toate cultele, dar în acelaş timp, de intimă şi indestructibilă legătură *cu Biserica strămoşească, care în tot trecutul nostru, s'a confundat cu viaţa însăşi a Statului român*".

Apoi Dsa resumă în câteva puncte programul ce se va pune în aplicare pentru a sprijini doleanţele clerului.

1. Arată, că în actualul buget vor fi trecute global *30 milioane Lei* pentru întregirea salariilor clerului, reduse prin aplicarea *celor 2 curbe*, dela 1 Noemvrie sau dela 1 Octomvrie pentru a se repara nedreptatea ce s'a făcut clerului cu aplicarea celor două curbe speciale.

2. Vor fi luate sumele necesare pentru acordarea termenelor de *gradaţii* cuvenite preoţilor cu începere dela 1 Octomvrie a. c.

3. Un fond global de 2 milioane şi jumătate pentru plata *cântăreţilor* bisericeşti funcţionând neîntrerupt dinainte pe 1916 şi acelor ce vor fi fost admişi la examenul special, cu începere dela 1 Octomvrie a. c.

4. Fond pentru înfiinţarea a 100 parohii noui la Biserica ortodoxă.

5. Fond pentru plata preoţilor ce se vor numi în parohiile vacante tot dela 1 Octomvrie a. c.

6. Fond pentru plata diurnei la încă 72 protopopi în Biserica ortodoxă, începând dela 1 Octomvrie a. c.

7. Fond de 1 milion pentru ajutorarea bisericilor din Săcuiime şi Munţii apuseni.

8. Fond de 1 milion pentru ajutorarea zidirilor de biserici şi case parohiale.

9. Fond pentru plata diurnelor membrilor consistoriilor mitropolitane şi eparhiale.

10. Fond pentru lucrarea de inventariere a averilor şi veniturilor bisericeşti, şi

11. Fond pentru instituirea unui episcop ortodox în America şi pentru un preot la Ierusalim.

De încheere dl Ministru a spus: «Cum vedeţi un început serios, cutez a zice foarte serios, de restaurare a bisericilor noastre naţionale şi a celorlalte culte istorice în drepturile lor şi de reparare a greşelilor şi nedreptăţilor ce li s'a făcut în trecut.

Iar aceasta într'o vreme de mare penurie a tezaurului Statului şi de mari dificultăţi bugetare. Căci guvernul s'a socotit obligat să dea aceste reparaţii, obligat moralmente pentru situaţia şi rolul important, pe care bisericile şi cultele îl îndeplinesc în viaţa Statului şi obligat politiceşte pentru angajamentele ce şi le-a luat la timpul său de a aduce îndreptare vexaţiunilor şi nedreptăţilor ce s'au făcut acestor biserici şi culte».

I. P. S. Sa Mitropolitul Nicolae se declară mulţumit cu răspunsul dlui Ministru Alex. Lapedatu. I. P. S. Sa Mitropolitul Gurie al Basarabiei încă se declară mulţumit cu acest răspuns.

*

Pe lângă aceste îmbunătăţiri faţă de anul trecut, putem anunţa şi o oarecare salarizare pusă în vedere cântăreţilor bisericeşti din Ardeal cari au diplomă dela o şcoală de cântăreţi, începând cu 1 Octomvrie a. c. precum şi altele ce se vor cunoaşte la timpul său.

Este deplin sigur, că salariile preoţilor noştri vor fi sporite începând cu *1 Octomvrie* sau *1 Noemvrie a. c.* destul de simţitor, cu circa 1000 Lei lunar. Şi această sporire s'a făcut, numai mulţumită înaltului nostru Ierarh, a Mitropolitului nostru Nicolae, care n'a pregetat să-şi întrerupă cura din străinătate spre a putea fi la Bucureşti, când se stabilea noul buget al Bisericei. I. P. S. Sa n'a pregetat a ostenì în decurs de 8 zile, — din dragostea ce o poartă slujitorilor altarului — de a pune în joc înalta sa autoritate, la toate autorităţile, cari au ascultat glasul înaltului nostu păstor în apărarea justelor revendicări ale Bisericei, căci I. P. S. Sa a spus «nu pot pleca de aici fără să primesc un răspuns satisfăcător».

Dacă nu se făcea această intervenţie la factorii cu cădere, nu se ştergeau curbele nedrepte şi nu se prevedea nici un spor la leafa preoţilor.

Biserica întreagă şi preoţimea ei trebuie să fie adânc recunoscătoare I. P. S. Sale pentru binele ce i l-a făcut, şi prin înteţirea zelului pastoral să exprime şi mai bine recunoştinţa şi mulţumirile sale către Onoratul Guvern, care s'a arătat atât de înţelegător către nevoile Bise-ricei şi ale preoţimei.

Prot. **V. Nistor**
consilier arhiepiscopesc.

* Comunicarea I. P. S. Sale o vom publica în întregime îndată ce va apare în Monitorul Oficial, după notele stenografice.

„Congresul pedagogic-religios al preoţilor profesori de religie“ dela Mănăstirea Dealul

Anul acesta, începând dela congresul profesorilor de filosofie (ţinut în Februarie), chestia învăţământului religios în şcoala secundară a fost ridicată şi ţinută pe primul plan. Atacat de unii, sprijinit de alţii, apărat cu foc uneori, — impresia multora era că învăţământul religios va ieşi, dacă nu înfrânt, la tot cazul diminuat ca importanţă şi rost în toate şcolile. Se vorbia serios că religia va fi scoasă din tot cursul superior secundar, pentruca apoi să i se mai recunoască dreptul la câte o oră în cl. V şi VI. Şi tocmai în vremea, când «filosofii» cu uşile închise aranjau în minister noua programă analitică pe bază filozofică, se descopere crima fioroasă a celor 3 liceeni din capitală şi faptele alarmante ale altor elevi de şcoală secundară din capitală şi provincie, şi a deşteptat din nepăsare pe părinţi şi educatori şi a convertit pe mulţi la sentimente mai bune faţă de religie.

Aceste frământări nu puteau lăsa indiferenţi tocmai pe profesorii de religie. Cei din capitală s'au întrunit în repeţite rânduri protestând. Au «înfiinţat» o asociaţie a profesorilor de religie din ţară, iar ei au format «Cercul profesorilor secundari de religie din capitală», emiţând ideea ţinerii unui congres general al tuturor profesorilor de religie din ţară şi fixând programul şi alegând referenţii şi coreferenţii pentru fiecare chestiune.

Iniţiativa profesorilor din capitală a fost apreciată de patriarhie, şi păstrând programul şi locul de întrunire fixat (Mănăstirea Dealul), chiar şi data de 19—21 Mai 1934, cu aprobarea Sf. Sinod a trecut toată chestiunea în competenţa Consiliului central bisericesc, iar acesta a instituit o comisiune de organizare sub presidenţia păr. I. Mihălcescu, decanul facultăţii de teologie din capitală. Comisiunea a schimbat referenţii — între cari eram şi subsemnatul — fără a-i mai vesti pe cei vechi de schimbarea venită, şi a fixat următorul program:

Marţi 19 Iunie, ora 11: Deschiderea congresului de către I. P. S. Sa Părintele Patriarh; ora $15^1/_2$ citirea tratatelor cu privire la „*Raportul religiei cu celelalte obiecte de studiu în şcoală*“, iar la ora $17^1/_2$ cele cu privire la «*Programa învăţământului religios în şcoalele secundare de toate gradele*», urmate de discuţiuni.

Miercuri în 20 Iunie, ora 9: citirea tratatelor cu privire la „*Metoda de predare a învăţământului religios*» şi discuţiune; ora 11: *lecţii practice;* ora $15^1/_2$: citirea tratatelor cu privire la chestiunea: «*Psihologia în serviciul învăţământului religios*», urmate de discuţiuni; ora $17^1/_2$: *lecţii practice.*

Joi în 21 Iunie, ora 9: „*Probleme de actualitate în legătură cu instrucţia şi educaţia religioasă din şcoala secundară* şi apoi vizitarea unor mănăstiri şi a monumentelor istorice din Târgoivşte.

Pe baza acestui program s'au întrunit cei 130 profesori de religie din toată ţara la Târgovişte în zilele de 19, 20 şi 21 Iunie cor.

Cum s'a dus la îndeplinire, — se va vedea din ceeace urmează. Voiu încerca să fac din rândurile mele oglinda cea mai fidelă a tot ce s'a lucrat. Iar la fine îmi voiu permite să înşir câteva observaţii personale, cari pot fi folositoare pentru viitor, chiar dacă unii vor crede, că era bine să nu le aştern pe hârtie. Ceice au luat parte la congres, vor constata, că sânt juste.

*

După o zi întreagă de călătorie neîntreruptă am ajuns la Târgovişte seara târziu. In gară ne aşteptau autobusele, cari ne-au dus la «Mănăstirea Dealul», unde îşi are cuibul cald liceul militar «N. Filipescu», aşa de minunat organizat şi condus, cum râvnim să ajungă fiecare şcoală românească şi în special şcolile teologice şi normale din toată ţara. Aici atmosferă caldă, prietinoasă, deşi consfătuirea referenţilor şi coreferenţilor n'ajunsese să pună la punct toate chestiunile, rămânând să mai discute şi a doua zi (Marţi) până la ora primirii oficiale.

Marţi, des de dimineaţă, am pornit în cete mici să vizităm instituţia, rămânând uimiţi de cele ce vedeam. Ne-a impresionat adânc cea mai veche biserică de peatră din ţară, zidită de Radu cel Mare, cu impresionanta ei siluetă arhitectonică şi cu admirabila dantelărie, fin dăltuită, de arabescuri în peatră. In lăuntru morminte mari şi sfinte, între cari cele mai însemnate ale lui Radu şi ale lui Mihai Viteazul. Supără doar iconostasul gotic, aşezat acum vreo 200 ani de voevodul Stirbey, iar afară clopotniţa fără gust şi potrivire. Lângă fosta reşedinţă de vară a numitului voevod, facem cunoştinţă cu dl general Marcel Olteanu, comandantul pe viaţă şi mâna dreaptă a lui Nic. Filipescu în organizarea acestei şcoale model, venit anume să ţină locul dlui comandant activ Bălăcescu, care era greu bolnav, şi să întâmpine pe I. P. S. Patriarh, autorităţile şi pe congresişti. Până la ora primirii, ne-a întreţinut cu importante informaţii privitoare la N. Filipescu şi înfiinţarea instituţiei, care ne-a găzduit cu atâta bunăvoinţă şi atenţie.

Se apropie ora primirii oficiale. Elevii şcoalei în frumoasa lor uniformă se înşiră pe ambele margini ale drumului ce duce la biserica lui Radu. Lângă clopotniţă corpul profesoral al şcolii, în frunte cu dl general Olteanu şi preoţii congresişti. Apar rând pe rând autorităţile din Târgovişte (prefect, primar, protoereu etc.). Nu după mult coboară din automobil între uralele elevilor liceului militar şi în sunetele imnului patriarhicesc, cântat de preoţi, însuş I. P. S. Sa Păr. Patriarh Miron. După prezentarea corpului ofiţeresc şi profesoral al liceului, toţi se îndreaptă spre biserica evocatoare de puternice amintiri, cari îl fac şi pe I. P. S. Sa să povestească emoţionanta readucere dela Iaşi a capului lui Mihai Viteazul şi decorarea lui cu ordinul Mihai Viteazul de către regele Ferdinand, care-şi smulge spontan ordinul din piept şi-l aşează pe capul celui mai genial militar român, aşezându-l aşa în frumosul mormânt de marmoră spre odihnă de veci. După doxologia din biserică, a urmat revista şi defilarea «Şoimilor» (elevii) mănăstirii Dealului, o demonstraţie la poligonul de tragere, şi vizitarea localului batalionului. Am trecut apoi peste frumosul «stadion» al şcoalei în sala de festivităţi, decorată de sărbătoare, unde şcoala ne-a delectat cu un frumos festival artistic — cor şi orhestră — şi unde am avut bucuria să văd pe distinsul meu elev Stoia, dirijând nuanţat şi fin ca profesor de muzică corul şoimilor, alăturea de dl Bobescu care nu se lăsa mai prejos cu orchestra. De aici am trecut pe tribuna terenului de sport («stadionul» de care aminteam) pentru a ne încânta de admirabilele exerciţii de gimnastică, jocuri şi exerciţii de atletism ale elevilor.

Numai după împlinirea unui program festiv atâta de impresionant al şoimilor dela Mănăstirea Dealul, am trecut iarăşi în sala de festivităţi pentru deschiderea congresului.

(Urmează)

Protopopul **Gh. Maior**
profesor la şcoala normală „A. Şaguna“ — Sibiu.

Probleme, fapte, comentarii

Anuarul X, pentru 1933—1934, al Academiei teologice „Andreiane“ ortodoxe române din Sibiu, publicat de *N. Colan,* rector, Tip. Arhidiecezană, Sibiu, 1934. — Cuprinde: *Biserica ortodoxă rusească,* scurtă ochire asupra originei şi a vieţii sale, o prelucrare de prof. I. Beleuţă, — cu atât mai captivantă, cu cât ştim că biserica ortodoxă rusească trece astăzi prin grele încercări. Se citesc cu interes amănuntele caracteristice despre moravurile, datinile bisericeşti, şi ceremoniile poporului la diferite prilejuri. — *Psihologia în slujba învăţământului religios,* este un studiu, semnat de profesorul Dr. Nicolae Terchilă. Lucrat cu dovezi din cei mai însemnaţi pedagogi şi scriitori, studiul profesorului Dr. N. Terchilă va face bune servicii catecheţilor noştri din şcoalele secundare. — Din datele şcolare vedem că Academia teologică „Andreiană“, în anul şcolar trecut, a avut în cei patru ani, 85 studenţi (au fost şi două studente). In afară de şcoală, atât profesorii, cât şi studenţii au continuat să aducă devotată contribuţie la ridicarea morală şi culturală a poporului: profesorii au ţinut numeroase conferinţe şi predici, ear studenţii au dat mai multe concerte în oraşe şi sate din Arhiepiscopia noastră. —

Academia teologică „Andreiană“, ca şi academiile teologice din celelalte eparhii ale mitropoliei Ardealului, au înfăptuit în cursul ultimilor ani, progrese indiscutabile, stând alături de facultăţile teologice în ce priveşte materiile şi cursurile, (ba, din punct de vedere al disciplinei şcolare, socotim că academiile noastre au o situaţie mai binefăcătoare asupra viitorilor păstori sufleteşti ai poporului).

Ar fi prin urmare cu dreptate ca statul să acorde şi academiilor teologice ortodoxe române drepturi atribuite facultăţilor teologice, — în deosebi când asemenea drepturi au fost acordate în timpul din urmă şi academiilor teologice *greco-catolice.* Nu invidiăm această favoare, ci o dorim şi pentru noi.

*

* FOIŞOARA *

Despre Moarte şi Nemurire

în lumina filosofiei religioase

Spune-mi ce crezi despre moarte, şi-ţi voi spune cine eşti. Sau nu te gândeşti nici când la moarte? De fapt în primul rând ar trebui să vorbesc despre *uşurinţa* prin care o mare parte a oamenilor îndepărtează dela ei ideea morţii. In special pentru român problema morţii nu prea stă în centrul preocupărilor sale, şi când vrea să spună cât de puţin îl preocupă o chestiune, se pronunţă în mod proverbial că „nu s'a gândit, ca la moarte“. Aici, în loc să admirăm negrija morţii, ne minunăm de acea putere de viaţă sufletească, ce se manifestă într'o asemenea credinţă, de acea trăinicie a afirmării proprii, care nu se lasă intimidată de simulacrul morţii, ci mai curând neagă pericolul ei.

Şi cu toate acestea frica, groaza morţii produce un fior natural şi comun tuturor vietăţilor. Creştinismul vorbeşte fără rezervă despre profunda frământare sufletească pe care a avut-o în faţa morţii însuş Hristos Fiul lui Dumnezeu când a zis: „Părinte, dacă este cu putinţă, treacă dela mine păharul acesta“. In grădina Getsimani Mântuitorul s'a luptat crunt cu destinul morţii acoperindu-i-se faţa sfântă cu sudori de sânge. Ideea morţii a avut totdeauna influenţă covârşitoare asupra oamenilor. Un cugetător străin ne aseamănă pe noi muritorii pe acest pământ cu nişte condamnaţi la moarte, cari înaintăm cu paşi grăbiţi spre eşafod. Sau — spune acelaş autor într'o altă asemănare, — ne aflăm cu toţii într'un tren, despre care ştim, că aleargă în mod inevitabil spre pierzare, catastrofa se apropie cu iuţeala fulgerului, doar momentul prăpădului nu-l ştim. Dar un minunat instinct de viaţă ne hărăzeşte într'un mod neînţeles, puterea de a şedea mulţumiţi la masă în vagonul restaurant şi de a gusta fără supărare plăcerile scurtei călătorii, de a mânca, bea, râde, glumi, şi a delecta ochii cu mulţimea tablourilor care se perândă la geam în goana trenului.

Problema morţii a avut şi are o importanţă foarte mare în viaţa şi desvoltarea spirituală a omenirii. Fenomenul morţii a exercitat o influenţă covârşitoare asupra omului. Ce s'a întâmplat cu semenul său mort, care zace acum fără suflare, fără grai, al cărui trup neînsufleţit este supus fără cruţare procesului grozav al descompunerii? Deodată cu ultima lui răsuflare a trebuit să-l părăsească acea putere tainică prin care a funcţionat mecanismul minunat al organismului complicat. Moartea este fără îndoială unul dintre cei mai importanţi factori, cari au determinat pe om să dea o deosebită atenţie acelor fenomene de viaţă pe cari noi le numim sufleteşti şi spirituale şi în dosul luminii văzute să presupună o taină veşnică, dumnezeească. Moartea a îndemnat, în mare măsură, pe om la o *interiorizare* a vieţii sale, la o întoarcere dela o viaţă brută-materială sau instinctivă-animalică spre una spirituală. Experienţa nediscutată a morţii îl constrânge să creadă că trupul omenesc, variază, nu prin acea *putere tainică* pe care o numim suflet, în care părăsindu-l, acesta este dat putreziciunii.

Această putere tainică, dar mai ales soartea acesteia după despărţirea sa de trup, a preocupat în tot trecutul şi preocupă mai ales în zilele noastre mintea omenească, dând naştere celor mai diferite credinţe. Amintesc aici numai câteva dintre cele mai cunoscute învăţături despre viaţa sufletului după moarte. Aşa cred inzii şi alte popoare în *metempsihoză,* sau că sufletul se mută dintr'o vietate într'alta, pânăce purificat de toate păcatele ajunge în Nirvana. Grecii şi romanii credeau că sufletul îşi continuă viaţa în lumea umbrelor, în Hades. Egiptenii credeau că sufletul trăeşte pânăce există trupul, credinţă care a dat naştere mumiilor şi piramidelor.

Dar orice s'a crezut în cursul veacurilor despre aceste probleme, pe noi ne interesează ce s'ar putea spune despre problema morţii şi a nemuririi pentru mintea scrutătoare a omului de azi, ce spune filosofia religiunii despre aceasta problemă care ne atinge pe fiecare personal, pentrucă de fapt cu o moarte toţi sântem datori.

Cicero s'a folosit de „consensus gentium“, de credinţa în Dumnezeu a tuturor popoarelor, ca de un puternic argument pentru existenţa lui Dumnezeu. Cu acelaş drept am putea vorbi despre un „consensus gentium“ cu privire la viaţa de după moarte, construind din aceasta un argument pentru nemurire. Dar mulţi sustin că universalitatea acestei credinţe nu garantează valabilitatea ei universală. Aşa şi filosoful german Ludvig Feuerbach a cunoscut universalitatea credinţei în Dumnezeu şi a tras din aceasta o concluzie tocmai contrară. Forţa cea mai puternică în domeniul vieţii — zice Feuerbach — este instinctul de conservare; prin urmare se înţelege dela sine că tot ce este viu *vrea* să trăească, şi nu să moară; această voinţă este atât de puternică încât zdrobeşte şi porţile morţii. Fantazia omului dornic de viaţă şi tericire a creat zei, cari să salveze viaţa omenească din catastrofa vremelniciei. Astfel ajunge acest filosof să înveţe că zeii sânt făpturi plăsmuite de

Cuvinte de reţinut. — *In şedinţa solemnă a Corpurilor legiuitoare, ţinută Joi în 21 Iunie 1934, ministrul de externe al Franţei,* **Louis Barthou,** *cetăţeanul de onoare al României, a rostit un magistral discurs. Intr'o sărbătorească declaraţie, marele om de stat a spus, că graniţele României Mari nu se pot atinge:* **„Aceste graniţe erau ale voastre, sânt ale voastre şi rămân ale voastre. Cine ar vrea să ia din teritoriul vostru un centimetru pătrat, s'ar izbi de rezistenţa voastră. Dar rezistenţa voastră n'ar fi singură: aveţi glasul, sprijinul, inima Franţei".**

Sânt cuvinte, care arată, că poporul francez şi poporul român stau în serviciul idealului de libertate, pace şi dreptate.

*

Despre broşura: *Să se facă dreptate,* broşura publicată de curând în Sibiu din partea păr. *V. Nistor,* foaia *Renaşterea* din Cluj spune:

„Meritosul consilier arhiepiscopesc dela Sibiu, care ne ofere de ani de zile broşuri documentate cu privire la situaţia bugetară a Cultelor, continuă această informaţie în legătură cu bugetul în curs de întocmire. Autorul strânge şi de astădată într'un mănunchi complet revendicările bisericii noastre. Citindu-le cu înţelegerea ce ele o comportă, te cuprinde un sentiment de revoltă faţă de nedreptăţile numeroase, ce se fac ortodoxiei în raport cu celelalte culte. Este o situaţie pe care o biserică, demnă şi conştientă de misiunea ei naţională în stat, n'o mai poate tolera. Se impune păşirea la acţiuni mari şi grabnice, care solidarizând pe toţi, cler şi popor, să obţină pe toată linia respectul ce se datorează bisericii noastre.

Recomandăm insistent frumoasa broşură a părintelui Nistor, îndeosebi mirenilor din F. O. R. Pentru ei, datele ce le conţine, sânt revelatorii şi un isvor de propagandă rodnică."

*

Rolul preotului în societatea românească. Sub acest titlu un ziar din capitală publică un răspuns al dlui prof. universitar Nichifor Crainic, din care extragem următoarele:... „Eu socotesc pe preot un agent al revoluţiei morale permanente. Menirea lui e să modeleze pe om după chipul şi asemănarea Domnului nostru Iisus Hristos, iar societatea s'o identifice cu Biserica. Transformarea morală a societăţii e absorbirea ei în substanţa religioasă a bisericii. De aceea, preoţia e cotidiană, iar nu numai duminecală, cum o înţeleg unii"...

Faţă de alternativa alegerii între politică şi altar, d-sa răspunde: Pentru el politica trebuie neapărat subordonată altarului. Ştiu că sânt încă mulţi cari sacrifică clubului politic altarul în schimbul unor avantagii personale. Pe toţi aceştia eu i-aş exclude din biserică. Politica în sens curent e valul de respăgânizare şi rebarbarizare a societăţii. Preotul e dator să stea împotriva invaziei păgâne şi barbare. El trebuie să fie busola parohiei..."

Cu privire la raportul dintre stat şi biserica ortodoxă română, d. Crainic, între altele mărturiseşte: Posibilitatea de a fi creştin e universală. Realizarea acestei posipilităţi e, prin natura lucrurilor, naţională. După vechea noastră doctrină orientală, fiecare naţiune îşi are îngerul său călăuzitor. Universal în posibilitate, creştinismul e particular în realizare.

„In România, creştinismul ortodox e un dat istoric şi etnografic. Românii de sânge sânt ortodoxi. Astfel idealul naţional, adică voinţa de perfecţiune românească, se confundă în idealul creştin, adică voinţa de perfecţiune ortodoxă,

„Adâncirea acestei conştiinţe în spiritul poporului nostru va însemna încorporarea naţionalismului în cadrele spirituale ale bisericii"...

Statul nostru modern e stat laic, adică indiferent din punct de vedere religios. Existenţa bisericii ca organism social îl jenează sub raportul bugetar. Constrâns la un moment dat să admită toate cultele în buget, el manifestă necontenit tendinţa separaţiei bisericii de stat. Acesta e idealul ori cărui stat laic.

Tendinţa bisericii însă, izvorâtă din caracterul ei totalitar, este şi trebuie să fie reîncreştinarea statului. „Toate stăpânirile sânt dela Dumnezeu", — cu condiţia inexorabilă ca aceste stăpâniri să se pună de acord cu voinţa lui Dumnezeu. Formula care poate exprima just raportul bisericii cu statul în spiritul realiv al creştinismului nostru oriental, e următoarea: *Patriarh naţional şi Monarh ortodox...*

Un stat naţional creştin nu se poate clădi decât după viziunea sociologiei evanghelice: naţiunea ca totalitate a funcţiilor corporative, armonizate sub imperiul spiritualismului religios.

„Dacă aş avea putere, aş striga de pe toate coperişurile acest adevăr pentru a-l înfige în conştiinţa tuturor românilor adevăraţi: singur acest tip de stat convine unei societăţi naţionale, organizată pe principii creştineşti".

Astfel de idei trebue să fie un bun comun şi un ideal de luptă pentru toţi preoţii, presupunând înainte de toate cunoaşterea şi puterea lor. Pr. *Il. V. F.*

*

Mişcare religioasă în Braşov. — Duminecă, în 10 Iunie 1934, s'au întrunit societăţile religioase ale tinerimii adulte „Sf. Gheorghe" din protopiatul Braşovului. După slujba Vecerniei, slujită în Biserica Sf. Adormire cu predica ocazională a preotului S. Garcea din Cernat-Săcele, membrilor din societate li s'a rulat un film cultural în sala Astrei. La ora 5 p. m. societăţile, grupate în jurul steagului lor şi în coloană disciplinată, s'au îndreptat spre lic. „Şaguna" unde s'a aranjat un frumos festival. Au fost de faţă cu societăţile lor următorii preoţi: Marin, Dr. Debu, Garcea, Maxim, Ienciovici, Greceanu, Ludu, Nan, Contandin, Purcăroiu şi soc. elevilor dela liceul Şaguna. In program s'au executat coruri religióase de: Corul Bisericii Sf. Nicolae şi corul sòcietăţii Sf. Gheorghe din Turcheş. Mai mulţi elevi ai liceului „A. Şaguna" au recitat poezii, iar părintele diacon I. Brânzea a vorbit despre: Calea pe care trebue să o străbată în viaţă membrii soc. Sf. Gheorghe. Adunarea din acest an a avut ca oaspe pe părintele Consilier Arhiepiscopesc, *Tr. Scorobeţ.* Sfinţia Sa a luat cuvântul dând sfaturi preţioase tineretului. Festivalul s'a încheiat cu cuvintele părintelui protopop Dr. I. Blaga, mulţumind celor ce au luat parte, şi declarându-se satisfăcut de manifestarea tineretului organizat în societatea, care îşi are ca scop transformarea membrilor ei în misionari ai idealului creştin.

— Manifestaţii, culturale şi religioase, am mai avut, anul acesta, în Braşov, în zilele de 19 Mai şi 23 April. In prima din aceste zile s'a ţinut, în sala festivă a liceului „A. Şaguna", şi în cadrul „Frăţiei Ortodoxe Române", conferinţa dlui *Octavian Goga,* despre: Renaşterea naţională a României. Conferenţiarul a desfăşurat în mod captivant mişcarea spre care tinde în mod firesc suflarea românească. In cea de a doua zi societatea religioasă „Sf. Gheorghe" a elevilor dela liceul „A. Şaguna" şi-a comemorat amintirea patronului spiritual. Şedinţa a fost cercetată de numeros public, fiind şi bun un prilej ca părinţii elevilor să poată luă contact cu şcoala. Părintele diacon Ioan Brânzea, catihetul liceului, a evocat viaţa ostaşului lui Hristos: Sfântul Gheorghe, mucenic şi purtător de biruinţă, prin sfinţenie de viaţă şi prin putere de credinţă, pe care îl dă elevilor de exemplu de îndrumare a vieţii lor. S'au recitat apoi poezii religioase, iar corul liceului a executat, sub conducerea prof. Oancea, mai multe bucăţi corale. *Coresp.*

*

Dela Cercul religios I Mediaş. — Duminecă, în 17 Iunie a. c., s'a ţinut, în parohia Bratei, conferenţă preoţească precedată de serviciu divin, săvârşit în sobor, asistând aproape toţi membrii cercului în frunte cu C. Sa părintele preş. Gheorghe Iacob. La priceasnă a cuvântat preotul Petru Pătărău din Moşna, despre iubirea faţă de deaproapele pentru dobândirea împărăţiei ceriurilor. La sfârşitul liturghiei a vorbit părintele preşedinte despre rostul întrunirii preoţeşti, învitând pe ascultători la conferenţa fixată pe ora 2 d. m.

După masă s'a servit Vecernia, sfinţirea apei, ear părintele Aurel Băcilă din Curciu a ţinut o conferenţă despre: „Credinţă, dragoste şi buna armonie, ce trebue să existe între enoriaşi".

C. Sa părintele preşedinte mulţumeşte credincioşilor pentru buna ascultare dată învăţăturilor semănate de preoţi.

Părintele local, I. Stirbeţiu, mulţumeşte, în numele credincioşilor, părintelui preşedinte şi preoţimii pentru înţelepele sfaturi şi îndemnuri date.

In conferenţa intimă, în care mai întâi preşedintele a parentat pe decedatul membru Zaharie Harhoi, s'a discutat asupra felului cum s'a ţinut slujba în sfânta biserică, asupra predicei şi a conferenţei, cuprinzându-se observările făcute în procesverbal.

Părintele preşedinte Gh. Iacob schiţează activitatea preotului I. Ştirbeţiu, în decursul celor 8 ani de preoţie, din punct de vedere pastoral, social, naţional şi economic, arătându-l drept pildă de urmat colegilor săi, şi exprimându-şi regretele că prin depărtarea Sf. Sale pierde tractul nostru pe unul dintre preoţii cei mai vrednici.

Preoţimea cercului ia act cu regret că o părăseşte şi roagă pe bunul Dumnezeu să-i ajute şi mai departe în munca viitoare ce-l aşteaptă în parohia din Şura Mare, protopopiatul Sibiului.

Răspunde părintele I. Ştirbeţiu înşirând greutăţile ce le-a întâmpinat în parohie, precum şi diferitele lucrări ce le-a săvârşit; mulţumeşte părintelui preşedinte Gh. Iacob pentru hotărârea de a convoca aceasta cenferenţă preoţească în Bratei, şi preoţilor participanţi pentru dragostea arătată.

Preşedintele închide conferenţa, rămânând în sarcina biroului fixarea proximei întruniri şi statorirea ordinei de zi. *Coresp.*

*

Conferenţa anuală a doua, a preoţimii din protopopiatul *Deva,* s'a ţinut în 9 Iunie c., sub conducerea P. C. Sale părintelui protopop Iosif Morariu, în sala festivă a primăriei locale, unde, după invocarea Stântului Duh, s'a desfăşurat programul lucrărilor:

S'a citit o dare de seamă asupra valoroasei publicaţii „Epicleza euharistică" de profesorul N. Popoviciu. Au luat cuvântul mai mulţi dintre preoţii prezenţi, apreciind importanţa deosebită a acestei cărţi în literatura teologică, şi relevând în acelaş timp că biserica greco-catolică română întrebuinţează şi astăzi epicleza întocmai ca biserica noastră ortodoxă, — deşi Blajul însuş a combătut şi combate această epicleză.

Alte dări de seamă s'au ocupat: cu publicaţiuni „Cultul inimii lui Isus la catolici", de Dr. V. Lăzărescu, operă aducătoare de bune servicii preoţimii şi credincioşilor noştri; din publicaţia „Biserica şi problemele sociale", de Pr. I. Dragoş, s'a relevat conferenţa dlui Nichifor Crainic despre actuala problemă: Tineretul şi creştinismul, atât de luminos expusă.

Conferenţa s'a ocupat apoi de: chestiunea modificării statutelor fondului de pensiuni preoţeşti; de chestiunea sectelor din parohii; de întroducerea examenelor la sfârşit de an şcolar în şcoalele primare; şi în sfârşit de necesitatea grabnică de-a se pune la dispoziţia preoţimii manualele de religie pentru începutul noului an şcolar. *Coresp.*

*

---

egoismul omenesc pentru realizarea dorinţelor lui. Omul vrea să scape din amăgirile vieţii şi ale morţii prin alte amăgiri şi crede bucuros în cele dorite.

Invăţătura lui Feuerbach e greşită din temelia ei, deşi are unele observaţii juste despre egoismul omenesc, care se resimte şi în credinţa în nemurire. Afirmaţiei că credinţa într'o viaţă nouă veşnică nu este altceva decât o tendinţă a egoismului de-a se continua în infinit, trebue să i se opună un „veto" răspicat. Dacă credinţa noastră în viaţa de veci ar izvorâ numai din exigenţele omului dornic de viaţă şi fericire, care nu vrea cu nici un preţ să piară, ca bogatul din Biblie, care având ce-i trebue şi fiind însetat după viaţă şi fericire întreabă pe Isus, ce are de făcut să dobândească viaţa fără de sfârşit; dacă credinţa noastră în nemurirea sufletului ar izvorâ numai din dorul după o răsplată bogată pentru jertfa cerută de îndeplinirea datorinţelor noastre, în acest caz ar fi ameninţată curăţenia năzuinţei morale. Nu putem nega că la păgâni, ca şi la creştini credinţa aceasta se alimentează în mare măsură din asemenea dorinţe. Dar dacă am constrânge pe oameni la îndeplinirea chemării lor numai prin aceea că le-am promite o plată bogată în ceruri, cum face de ex. Islamul, care zugrăveşte plăcerile raiului într'o formă prea omenească; dacă am opri pe oameni dela rău numai prin aceea că-i ameninţăm cu torturile îngrozitoare ale iadului, am acorda un prea mare credit egoismului, am întinde graniţele egoismului în veşnicie. Aşa ceva este în flagrantă contrazicere cu scopul religiei şi moralei adevărate. In acest loc strălucesc în splendoarea lor neîntrecută următoarele cuvinte ale Mântuitorului: „Celce vrea să-şi ţină vieţa sa, o va pierde pe ea".

Filosoful Feuerbach combate o credinţă în nemurire, care se află adânc sub nivelul religiei Mântuitorului, combate acea exigenţă pe care Schleiermacher o respinge ca nereligioasă. Acest gânditor religios în a doua sa cuvântare asupra religiei se adresează către aşa numiţii creştini prin următoarele cuvinte: „Gândiţi-vă cum tind toate în religie într'acolo, ca cercurile înguste ale egoismului nostru să se lărgească şi încetul cu încetul să dispară în mod infinit. Cei mai mulţi oameni însă au oroare în faţa infinitului, nu vreau să iasă din cercul îngust al „Eu"-lui şi sânt îngrijaţi exclusiv de soartea acestui „Ego". Ei vreau să ducă cu sine şi dincolo de mormânt numai ce este omenesc. Năzuiţi-vă să fiţi mai mult decât sânteţi, ca să pierdeţi puţin atunci când vă pierdeţi pe voi înşi-vă. Când se va deştepta în voi un dor mai sfânt, atunci vom vorbi despre acele nădejdi pe cari ni le dă moartea, şi despre infinitul spre care ne înălţăm prin moarte".

Acestea sânt *obiecţiunile morale* împotriva nemuririi în înţeles egoist. Vom mai aminti pe scurt ce spun împotriva nemuririi *ştiinţele naturale* şi *psihologia.*

Viaţa noastră — spun aceste ştiinţe — este o neîntreruptă schimbare de materii, aşa că azi nu mai purtăm în corpul nostru nici un atom, pe care l-am fi avut înainte cu zece ani. Acelaş lucru se refere şi la sufletul nostru, care nu ar fi o realitate persistentă. Cât de mult ne mirăm la maturitate când citim o scrisoare făcută de noi în anii copilăriei. Oare de fapt am fost eu acela, care a avut atunci acele sensaţii, acele idei, acele griji şi speranţe? Omul nu poate intra de douăori în aceeaş apă a unui râu, zice Heraclit. Există o legătură internă, o continuitate dar nici de cum o identitate între „eu"-l nostru de azi şi cel de altă dată; aici nu poate fi vorba despre o substanţă solidă care ar putea fi conservată pentru veşnicie.

Unii au asemănat sufletul cu un vârtej dintr'un râu, al cărui curent se izbeşte de un iaz. Vârtejul are o formă originală, proprie, am putea zice o formă şi existenţă individuală, o continuitate a formaţiunii sale, dar el nu este o realitate de sine stătătoare; el atrage la sine neîncetat apă nouă pe care o păstrează o clipă şi pe urmă îi dă calea mai departe. In vârtej conţinutul se schimbă neîncetat, doar forma persistă. Dar chiar şi aceasta dispare îndatăce scade apa râului; forma nu poate exista în sine, dacă nu primeşte un conţinut de afară.

Unii psihologi învaţă că la fel ar fi şi cu sufletul. Ce ar fi acesta — zic ei — fără afluenţa impresiilor sensoriale. O „tabula rasa". Sufletul copilului seamănă cu o pagină nescrisă. Excitările externe, prin organele simţurilor, umplu această pagină. Sufletul ar fi prin urmare un rezultat al impresiilor externe.

Psihologia de azi nu mai este învăţătura despre suflet, ci numai ştiinţa despre fenomenele vieţii sufleteşti, despre procesele şi legile psihice. Psihologia de azi nu-şi mai pune întrebarea dacă există şi *ce* este sufletul? (Sfârşitul urmează)

A apărut:

Albumul comemorativ Andreiu Şaguna

Preţul Lei 50

Se poate procura dela Librăria Arhidiecezană din Sibiu, strada Mitropoliei Nr. 45, trimiţându-se preţul plus spese postale Lei 15 prin mandat postal.

Convenire colegială de 30 ani. — *Marți, în 26 Iunie 1934, ne-am întrunit în Sibiu foștii elevi ai Institutului teologic «Andreian», cari am absolvat cursurile teologice în anul școlar 1903/4, pentruca, în mijlocul bucuriei unei revederi frățești după 30 de ani, să ne aducem aminte de momentele de seamă, trăite împreună în acest institut, și să ne exprimăm omagiul de recunoștință față de foștii profesori azi încă în viață.*

Marți dimineața la ora 8½ s'a ținut în catedrala mitropolitană serviciu divin — utrenie împreunată cu sfânta liturghie și rugăciunea de mulțumire, la sfârșitul căreia s'a slujit parastas pentru profesorii și colegii morți în acest răstimp de 30 de ani. Atât la sfânta liturghie, cât și la parastas au oficiat prot. Traian Petrișor, consilier mitropolitan, cu preoții Remus Roșca din Zălau și Gheorghe Popoviciu din Sânt-Andreș. După terminarea serviciului divin părintele consilier Traian Petrișor a ținut o alocuțiune potrivită momentului, (o vom publica în numărul viitor al ziarului. RED.).

Serviciul divin terminat, toți colegii ne-am prezentat în corpore la foștii noștri profesori azi în viață: P. S. Sale Dr. Vasile Stan arhiereu-vicar, I. P. Cuv. Sale Dr. Eusebiu R. Roșca arhimandrit, Dr. George Proca consilier arhiepiscopesc și Timotei Popovici profesor, înaintea cărora câte unul din colegi au tălmăcit sentimentele de venerațiune și recunoștință, de care sântem pătrunși față de ceice în timpul studiului ni-au fost îndrumători entuziaști în cele bune, frumoase și folositoare activității noastre pastorale.

Ca să ne rămână o amintire despre această zi plăcută, ne-am fotografiat împreună cu foștii profesori, ș'apoi am luat masa împreună în refectorul Academiei teologice, unde având în mijlocul nostru dintre foștii profesori pe PP. CC. LL. Dr. Gh. Proca și T. Popovici, am petrecut clipite de adevărată dragoste frățească, comunicându-ne reciproc învățămintele ce le-am putut culege într'un răstimp de activitate pastorală destul de îndelungată, ne lipsind nici clipitele, în care ne-am adus aminte de zilele fără de griji trăite în acest institut.

I. P. S. Mitropolit Nicolae nefiind în Sibiu, am rugat secretariatul să comunice Inaltului Ierarh omagiul nostru de supunere și venerațiune.

Pentru încunoștiințarea pe această cale a colegilor, cari au fost împedecați a lua parte la convenire, țin se amintesc, că din 43 absolvenți, azi mai sânt în viață 27, dintre cari 17 au răspuns la apel.

Această zi de amintire a fost pentru noi o adevărată zi de praznic. T. P.

Incheerea anului la Școala de cântăreți

Anul școlar la Școala de cântăreți din Sibiu s'a încheiat în 23 Iunie a. c. cu solemnitatea obișnuită.

Corul școalei condus de prof. N. Topolog a executat două cântări religioase, — au urmat două declamațiuni și două cântări la vioară.

Directorul păr. Ștefan Morariu, după cetirea clasificațiunilor a rostit o frumoasă cuvântare, făcând istoricul școalei și exprimând profunde mulțumiri I. P. S. Sale Mitropolitului *Nicolae* pentru părinteasca purtare de grije și ocrotire a acestei școale.

Luând cuvântul părintele consilier Dr. G. Proca, asigură atât corpul profesoral cât și pe elevi, și în deosebi pe absolvenții școalei de părinteasca îngrijire a I. P. S. Sale și le împărtășește arhiereasca binecuvântare a Inaltului Ierarh.

Indeamnă pe elevi să cultive muzica bisericească și poporală, pentrucă ea e însemnat factor cultural și e strâns legată de limba, obiceiurile și datinele religioase și naționale ale poporului.

Fiecare popor se nizuește a-și cultiva și desvolta muzica până la cel mai mare grad de perfecțiune.

Muzica are cea mai mare înrâurire asupra culturii omului. Ea ne nobilitează inima și ne ridică simțămintele.

Accentuează că cântarea este un puternic factor de conservare și un însemnat mijloc cultural.

Dar, ca cântarea să corespundă menirei ei, și să contribue faptice la înaintarea culturală a poporului, trebue să fie predominată de un spirit religios-moral, și să se pună pond în primul rând pe cultivarea muzicei bisericești.

Compoziția ariilor să fie făcută în spiritul bisericei orientale.

Fiecare ton să corespundă spiritului rugăciunii și cântării ce se execută, așa încât să pătrundă toate corzile inimii, și să desvoalte în ascultători adevărată pietate creștinească. —

De încheere corul a mai executat o frumoasă cântare națională.

*

In cele următoare publicăm numele absolvenților, cari anul acesta au obținut diploma de cantori: Mihai Cioancă din Cerghid, eparhia Cluj; I. Istrate din Poiana-Sibiu; Petru Muntean din Mărtănuș-Oituz; Laurențiu Nemeș din Războieni-Cluj; David Părău din Turnișor-Sibiu; Ioan Rujan din Crizbav-Brașov; Ioan Suciu din Chintelnic-Cluj și Romul Toma din Trestia-Brad.

Lângă sicriul unei vrednice preotese

In după amiaza zilei de 10 Iunie c., subt vraja unui cer senin și în bătaia caldă a razelor de soare, a fost scoborâtă la locul de veșnică odihnă, spre a străbate eternitatea, soția vrednică a octogenarului preot și protopop onorar, ortodox român, Ioan Curta, din comuna Bunești, județul Târnava mare, preoteasa *Elisaveta Curta*, decedată în al 78-lea an al trudnicei sale vieți și al 56-lea an al fericitei sale căsătorii.

Destinul ei se săvârșise. O viață întreagă de muncă cinstită, de abnegație și devotament, puse toate în slujba sporirii și ridicării prestigiului și numelui de preot ortodox român, își cere jertfa sa firească.

Defuncta făcea parte din vechea generație a femeii române. Statornică în credința strămoșească, refractară până la intransigență, față cu fizionomia modernismului femenin, strălucitor la înfățișare, dasărac în fapte și virtuți, ea înțelegea să trăr iască viața curată a satelor, plină de râvnă și strălucire neartificializată, pururea pătrunsă de grija maternă de a da celor 7 fii ai săi o educație bună și creștinească și a contribuì cu toate puterile ei, pentruca misiunea de preot a soțului său să fie îndeplinită în sensul celui mai înalt spirit de jertfă și abnegațiune, servindu-și astfel neamul și biserica strămoșească.

Aceasta străduință curată i-a fost pe deplin răsplătită încă în viață din partea Atotputernicului Dumnezeu, care i-a dăruit o căsnicie dintre cele mai alese și neprihănite, și tot ca răsplată i-a fost dat să-și vadă cu ochii împlinirea visului: fericirea copiilor săi cari ocupă funcțiuni frumoase în marea societate a neamului nostru românesc.

A fost însoțită cu pietate până la mormânt de toți fiii săi recunoscători, alături de venerabilul său soț și de întreg poporul care a venerat-o și a iubit-o ca pe o mamă.

Fie ca viața ei curată, pilduitoare, să strălucească până în adâncul vremurilor, iar neamului nostru îi dorim să aibă multe femei de măreția și curățenia sufletească a preotesei Elisaveta Curta!

Corespondent.

Nr 5928/1934

Concurs

Pentru ocuparea catedrelor vacante de religie, din: Petroșani, Deva, Gheorgheni, Sf. Gheorghe, Blaj, Cristur și Odorhei se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima apariție în Telegraful Român.

Concurenții își vor înainta cererile în termin atât la Consiliul nostru arhiepiscopesc, cât și la On. Minister al Instrucțiunii.

Consiliul arhiepiscopesc.

INFORMAȚIUNI

Știre personală. I. P. S. Sa Mitropolitul *Nicolae* al Ardealului s'a înapoiat cu trenul de Miercuri, în 27 Iunie, la reședința Sa; ear Sâmbătă în 30 Iunie a plecat în protopopiatul Orăștiei pentru a sfinți biserica din parohia Sereca, și a face vizitații canonice în câteva din parohiile acestui protopopiat.

Invitare. Foștii beneficiari, ai mesei studenților, de pe lângă Liceul de stat din Sibiu, — masă susținută de institutul de credit și de economii „Albina“, — sânt rugați a se întruni la 1 Iulie 1934, ora 11½ a. m. în sala de conferințe a liceului de stat „Gheorghe Lazăr“, la o consfătuire. La această întâlnire va fi a se lua în deliberare înființarea unei persoane juridice, sub numirea: „Fondul Veturia I. Lapedatu“, pentru susținerea mesei gratuite a elevilor dela liceul de stat „Gheorghe Lazăr“ din Sibiu. Sânt invitați a lua parte și donatorii sumelor vărsate la fond, întru eternizarea memoriei fostei conducătoare pe vremuri a mesei studenților, precum și toți aceia cari poartă interes pentru înfăptuirea gândului bun mai sus atins. Invitații cu domiciliul în alte localități, precum și cei ce vor fi reținuți de a lua parte în persoană la consfătuire, pot să-și exprime aderența în adrese trimise direcțiunii Liceului mai sus amintit. — *Comitetul de inițiativă* pentru adunarea de contribuiri în folosul fondului „Veturia I. Lapedatu“.

ȘTIRI LOCALE

Predică în catedrala din Sibiu. Duminecă, în 1 Iulie 1934, va predica părintele *M. Neagu*.

Orchestra orașului Sibiu concertează Luni, 2 Iulie, ora 8.30 seara, în parcul *sub arini*. Program variat cu piese alese, între care: La arme (de Șt. O. Iosif, muzica de Castaldi), și Suveniri de București.

Nr 5927 Școl.

Concurs

Pentru primirea elevilor în Internatul arhidiecezan din Sibiu pe anul 1934/5.

Pentru primirea elevilor în Internatul arhid. din Sibiu pe anul școlar 1934/5 se publică concurs.

Vor fi primiți în mod *gratuit* orfanii de preoți, săraci și silitori, iar ca *solvenți* copii de preoți și ai altor părinți mireni.

Orfanii de preoți, cu spor slab în studii, vor fi supuși la plătirea unei taxe după situația materială a lor.

Taxa de întreținere va pentru fii de preoți solvenți 8000, Lei și 1000 Lei pentru baie, medicamente; iară pentru copiii mirenilor 9000 Lei și 1000 Lei. Taxa se va plăti în 4 rate: la înscriere, la 1 Noemvrie, 1 Februarie și 1 Aprilie. Taxa de 1000 Lei se va achita la înscriere. In caz de repășire, nu se va restituì această taxă.

Taxele plătite pentru cvartalul început — nu se restituie în caz de repășire.

Cererile de primire scrise de părinți ori tutori vor avea să fie înaintate Consiliului Arhiepiscopesc din Sibiu până la 1 August a. c.

Orfanii de preoți vor anexa: certificat școlar, certificat de sărăcie și familiar.

Elevii primiți vor avea să aducă cu sine: cele necesare pentru pat, lingerie de corp și pat, tăcâmuri și veselă pentru masă, hainele și încălțămintea necesară. Rufăria trebuie să fie însemnată cu numele elevului.

Intrucât în decursul anului s'ar dovedì, că taxa statorită nu este suficientă, ea se va majora după împrejurări, având elevii a plăti diferența statorită.

Preacucernicii preoți vor pune în vedere orfanilor de preoți, cât și altor elevi, să înainteze la timp cererile de primire, însoțite de toate actele, căci fără de acestea nu vor fi luate în considerare.

Sibiu, 19 Iunie 1934.

Consiliul arhiepiscopesc.

Nr. 255—934 (28) 2—3

Concurs

Pentru întregirea parohiilor vacante de clasa a III-a Gusu și Reciu, protopopiatul Mercurii, se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima apariție în Telegraful Român.

Beneficiile împreunate cu postul:

I. Gusu:

1. Intregirea dela stat a salarului conform coala B.

2. Casă parohială corespunzătoare cu toate dependințele.

3. Sesie parohială 13½ jugăre.

4. Stola legală.

5. O grădină de 400 stânjini □.

II. Reciu:

1. Intregirea dela stat.

2. Stola uzitată în protopopiat.

3. Sesie parohială 8 jugăre 897 stânjini □ arător și 3 jugăre fânaț.

4. Câte o ferie must dela familia întreagă și 5 litre dela rest.

5. Folosința cimitirului.

De locuință se va îngriji preotul.

Cererile de concurs se vor înainta oficiului protopopesc al Merucrii, în termenul deschis, împreună cu autorizația arhiepiscopească, având reflectanții a se prezenta în vre-o Duminecă ori sărbătoare la biserică spre a face cunoștință cu poporul.

Mercurea, 31 Mai 1934.

Oficiul protopopesc cu consensul consiliilor parohiale.

Avram S. Păcurariu
protopop.

Nr. 293/931 (29) 1—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei a II de clasa I din Jina, protopopiatul Mercurea, se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în Tel. Român.

Retribuțiile după acest post sânt:

1. Intregirea dotațiunei dela stat, conform coalei B.

2. Stola uzitată conform normativului stabilit de adunarea protopopească pentru parohiile tractului Mercurea, aprobat de P. V. Consiliu arhiepiscopesc.

3. Lemne de foc în natură.

Cererile de concurs, însoțite de documentele necesare, se vor înainta subsemnatului Oficiu protopopesc până la terminul fixat.

Concurenții își vor procura autorizație de a concura dela Preaveneratul Consiliu arhiepiscopesc, și se vor prezenta în parohie, în o Duminică sau sărbătoare, spre a face cunoștință cu enoriașii.

Mercurea, 29 Mai 1931.

Oficiul protopopesc ortodox român în înțelegere cu Consiliul parohial.

Avram S. Păcurariu
protopop

Pălării preoțești

Formatul Cristea, păroase și nepăroase, cum și pălării moi 10 cm. lățimea și mai înguste, tivite și netivite, se găsesc cu prețuri reduse la firma

Fritz Connerth, Sibiu, strada Regina Maria Nr. 1—3

Firma servește Onor. Preoțime de peste 50 ani.
Vă rugăm a ne cerceta și a Vă convinge.

[17] 3—3

Redactor responsabil: Pr. Dr. D. Stăniloae

Editura și tiparul Tipografiei arhidiecezane

Anul LXXXII — Sibiu, 8 Iulie 1934 — Nr. 28

Telegraful Român

Organ național-bisericesc — Intemeiat în 1853 de Mitropolitul Andreiu Șaguna

APARE SAPTAMANAL

Abonamentul: Un an 500 Lei. — Șase luni 250 Lei. — Trei luni 125 Lei. — Pentru străinătate un an 900 Lei. — Pentru America 4 Dolari.

Articole și corespondențe se adresează **Redacției** Telegraful Român, Sibiu, strada Mitropoliei Nr. 45. — Scrisori nefrancate se refuză. — Articole nepublicate nu se înapoiază.

Prețul inserțiunilor un șir petit 6 Lei pentru odată, dacă se publică de mai multe ori se dă rabatul cuvenit.

Abonamentele și inserțiunile se adresează **Administrației** ziarului Telegraful Român, Sibiu, strada Mitropoliei Nr. 45

Vizitație canonică și sfințire de biserici

Vizitațiunile canonice, menite să cerceteze lucrarea păstorilor sufletești în posturile ce li s'au încredințat, fac parte esențială din programul păstoririi I. P. S. Sale Mitropolitului nostru *Nicolae*.

Misiune arhierească în zilele noastre nu s'ar putea concepe fără de a muta altarul în mijlocul vieții, spre a o îndruma spre înălțimile eterne ale idealului evanghelic.

Mântuitorul Hristos a cutreerat Țara Sfântă, învățând și tăcând minuni.

Și pe apostoli i-a îndrumat *să meargă și să propovedulască*.

Călătoriile misionare sânt mijlocul evanghelic al convertirii lumii la Hristos.

I. P. S. Sa cunoaște relațiile sacre ale călătoriilor misionare: Ele devin proprietatea spirituală a celor vizitați de Prea Sfinției Chiriarhi, ca și a celor cari citesc aceste impresii.

Atât I. P. S. Sa Mitropolitul Nicolae, cât și P. S. Sa Arhiereul Vasile fac aceste vizitațiuni cu deosebire la ocaziunea târnosirii noilor lăcașuri dumnezeești.

Zilele acestea s'au sfințit două biserici nouă, în Arhiepiscopia noastră.

Intelectuali și popor au înconjurat cu dragoste pe ceice cu dragoste s'au coborât între dânșii.

Prezența Arhiereilor în mijlocul poporului credincios, în deosebi în vremea actuală, a avut și de astă dată darul să înalțe și să întărească moralul obștesc și să răspândească mângăere și încurajare în inimile îngrijorate, și încredere și nădejde de mai bine în zilele ce vin.

Fie ca binecuvântările arhierești, și toate rugăciunile cucernice care s'au rostit și se vor rosti înaintea altarelor sfințite ale acestor frumoase biserici, să fie primite de Domnul Dumnezeul nostru, ear credincioșii lor să păzească rânduelile și poruncile Lui totdeauna, cum le-au păzit în aceste zile de mare praznic!

*

Despre sfințirile săvârșite publicăm următorul raport:

Parohiile Pricaz și Sereca, din protopopiatul Orăștie și ambele aproape de orașul Orăștie, — își zidiseră în anii buni, de naintea crizei de azi, biserici noi, ambele în stilul bisericilor atât de atrăgătoare din vechiul regat. Cea din Pricaz mare, încăpătoare, cu 2 turnuri și cupolă, cea din Sereca tot așa, dar mititică, după poporul său. Ambele fusese sfințite provizoriu și date folosinței, dar așteptându-și cu dor sfințirea cea arhierească, de neapărată trebuință unei biserici nou zidite. Sărbătoarea sfinților apostoli Petru și Pavel și Dumineca următoare ei (1 Iulie) a adus celor două parohii bucuria de mult așteptată. I. P. Sf. Arhipăstor Nicolae, a hotărât sfințirea arhierească a bisericii din Pricaz în ziua sfinților apostoli, iar celei din Sereca în Dumineca din 1 Iulie.

Cele două parohii s'au pregătit cu toată însuflețirea pentru sărbătoarea scumpă inimilor lor.

I. P. Sf. Mitropolit Nicolae, deși a dorit foarte și a și vestit că I. P. S. Sa va merge să sfințească amândouă bisericile, fiind ușor suferind după săptămâna de încordată muncă ce a avut să îndeplinească la București în interesul reparării măcar parțiale a multelor nedreptăți ce s'au făcut bisericii ortodoxe prin bugetele trecute — muncă încoronată de succes aproape deplin, — n'a putut veni pentru sfințirea dela Pricaz, ci a încredințat mărețul act Preasfințitului Arhiereu *Vasile*, vicarul arhiepiscopiei.

Preasfințitul Arhiereu Vasile, a sosit la Orăștie Joi (29 Iunie) seara, având în suita P. S. Sale pe M. O. D. consilier Dr. G. Proca, pe Cucernicii părinți diaconi Dr. Nicolae Popoviciu și Ioan Dinu și dl prof. Candid Popa.

In dimineața zilei sfinților apostoli, parohia Pricaz și câteva vecine, au trimis încă dela ora 7 dim. un banderiu de 40 călăreți, cari au condus chiar din oraș, dela locul de găzduire, pe Preasfințitul Arhiereu și pe însoțitorii Săi, spre comună. Ca alb stol săltăreț, călăreții au trecut peste piața orașului cu iubiții oaspeți până în satul ce-i aștepta în sărbătoare. La mijlocul comunei, o frumoasă poartă de triumf, arăta că zi de sărbătoare are poporul de aci. Și tot poporul era adunat în fața porții, cu deregătoriile comunale în frunte. Dl notar comunal V. Ivășcoi a salutat în numele primăriei pe Preasfințitul Arhiereu, tălmăcind bucuria întregului popor, că poate saluta pe înaltul reprezentant al conducerii bisericii, sosit pentru marele și sfântul act al sfințirii bisericii de aici. Vorbirea dlui notar a fost din cale-afară frumoasă, bine gândită și bine simțită. A urmat salutul adus de dșoara Eleonora Hanciu în numele Reuniunii femeilor ortodoxe, salut ținut în cuvinte alese și pline de dreaptă credință, după care a oferit Preasfințitului oaspe un prea frumos buchet de flori. Cu cuvioase și întru Hristos frățești cuvinte a salutat pe Preasfințitul Arhiereu biserica-soră unită prin graiul părintelui Solomon Armean. — Luminat răspuns li-a dat tuturor Preasfințitul Vasile, mulțumind de preafrumoasa întâmpinare ce I-se face, lăudând administrația comunală care așa frumos prețuește biserica și ale ei zile de sărbătoare, precum reese din vorbirea dlui notar Ivășcoi, mulțumind Reuniunii femeilor pentru alipirea ei caldă la sfânta biserică și ale ei bucurii; și mulțumind părintelui Armean pentru semnul de frățească întâmpinare a bisericii unite, care e atât de aproape de biserica noastră ortodoxă prin rit, prin grai, prin cântări, prin acelaș fel de a sluji, dorind trai tot mai armonic între aceste biserici surori.

Mergându-i înainte un gingaș stol de copilași de școală, îmbrăcați alb și cu stegulețe tricolor în mâni, Inaltul oaspe a înaintat, în sunetele clopotelor celor 2 biserici, și ortodoxă și unită, spre casa parohului locului Ioan Ardeu. Aci așteptau preoții îmbrăcați în odăjdii, în frunte cu parohul local cu sf. Evanghelie și sfânta cruce. Puternicul cor mixt dela Orăștie a întâmpinat cu: Pre Stăpânul și Arhiereul... Părintele Ardeu a salutat în cuvinte izvorâte din inima Dsale plină de fericire, că a ajuns această mare și luminată zi. I-a răspuns Preasfințitul Vasile fericindu-l pe preot și pe toți credincioșii săi, că i-a învrednicit Dumnezeu a-și vedea terminată și azi sfințită prea frumoasa biserică, semnul viu și atât de grăitor al credinței lor celei mari și al simțului lor la fel de mare de jertfă pentru casa lui Dumnezeu... — Două drăgălașe fetițe: Doina Ardeu și Eugenia Măniuț au oferit Preasfințitului 2 buchete de flori, cea dintâi spunând și o drăguță poezie de întâmpinare.

Intrând în casa preotului, Preasfințitul și însoțitorul Său consilierul Dr. Proca și diaconii, îmbrăcându-se, — Preasfințitul a fost condus la biserică de cei 18 preoți îmbrăcați în odăjdii, mergând câte doi înaintea Arhiereului, și cei 2 diacon cădelnițându-l și alți vreo 12 preoți în reverenzi, — înconjurați de o mare de popor venit din toate satele vecine și chiar de departe, ca să vadă rara și înălțătoarea slujbă de sfințire și preafrumoasa biserică ce se va sfinți. Clopotele celor 2 biserici sunau și corul dela Orăștie și corul de preoți cânta,

---

* FOIȘOARA *

Despre Moarte și Nemurire

în lumina filosofiei religioase

[Sfârșit]

Un puternic argument filosofic pentru nemurirea sufletului derivă încă dela Plato și în veacul al 18-lea a fost expus de filosoful popular Moses Mendelson într'o prelucrare a scrierii lui Plato, în Phaedon: Trăirile și experiențele noastre devin proprietatea noastră sufletească numai prin aceea, că se referă la *unitatea conștiinței*, la „eul" nostru veșnic identic cu sine. Acest „eu" este ca un arhitect înțelept care după planul său unitar din materialul divers (cărămidă, lemn, fier, var etc.) zidește un palat, o unitate organică. „Eul" nostru spiritual, adecă sufletul, transformă haosul impresiilor vizuale, auditive, tachile etc. în cosmosul experienței, el aduce *unitate* în mijlocul variației. Prin urmare sufletul, care este principiul unității, nu poate fi ceva compus, multiplu, ci necompus, simplu. Moartea este descompunere; or sufletul care este necompus, nu se poate descompune, prin urmare sufletul nu poate muri.

Dar omul legat de cele pământești cu greu poate admite cu rațiunea sa îngustă existența sufletului fără de trup. Știința vrea să ne arate că funcțiunile spirituale pot fi săvârșite numai cu ajutorul organelor trupești. Medicul francez Lamettrie a devenit materialist și a negat nemurirea în urma oobservărilor făcute cu prilejul unei boli proprii. In cursul suferinței sale observă cum fierbințeala tulbură cugetarea, simțirea și voința; oboseala trupului provoacă inconștiență în somn. Procesele spirituale sânt atât de strâns legate de funcțiunea creerului și a sistemului nervos, încât materialistul Vogt ajunge la concluzia că ideile sânt o secrețiune a creerului; cu cât mai fină este structura crerului, cu cât mai bogate și mai variate sânt încrețiturile și circumvoluțiunile acestuia, cu cât mai mult fosfor conțin celulele lui nervoase, cu atât mai mare este intensitatea vieții spirituale. Imbolnăvirea creerului produce perturbări în funcțiunile spirituale. Prin atrofierea unor părți ale creerului se stâng anumite facultăți ale sufletului. Dacă substanța creerului devine varoasă, orcare înțelept ajunge la mintea copilului. De aceea se întreabă acești învățați, cum ar mai putea trăi sufletul, după ce se descompune trupul.

Acestor obiectivări trebue să le dăm importanța cuvenită, dar să nu ne temem, nici să fugim de ele. Așa ceva nu ar fi fapt înțelept. Cine întoarce spatele în fața dușmanului și fuge, fantazia lui agitată va zugrăvi mult mai îngrozitor pe dușman decât este. De aceea noi nu vom disprețui, dar nici nu vom fugi de dușmanii credinței, ci vom sta față 'n față luându-ne la luptă dreaptă cu ei. Intr'adevăr credința într'o viață dincolo de mormânt nu este o jucărie, ci o puternică îndrăzneală, o supremă faptă.

Dar și cele mai înspăimântătoare argumente ale științelor naturale și psihologice pierd o însemnată parte din efectul lor covârșitor, dacă fără teamă le privim în față.

Este o greșală logică să afirmi identitatea sufletului cu trupul din cauza strânsei legături ce există între ele; un violonist mare nu poate cânta fără vioară, și dacă aceasta este desăcordată sau cu defect, sau îi lipsește ceva, nici cel mai bun artist nu-și va putea arăta talentul său; dar nimeni nu va zice că vioara este artistul. Presupune o lipsă de cugetare acela care îndrăznește să afirme, că intelectul, voința sau sentimentul ar fi niște procese fizice. Chiar dacă am putea observa cu exactitate schimbările în celulele scoarței cerebrale, nici în cazul acesta n'am putea explica cum se transformă o excitare fizică într'un fapt de conștiință. Cum se poate naște conștiința din niște procese fizice-chimice sau mecanice?

Materialismul inzistă foarte mult asupra asemănării ce există între funcțiunea organismului omenesc și între mecanismul unei mașini. Dar ce-mi folosește, dacă admit de pildă că ochiul funcționează ca un aparat optic? Esențial este tocmai faptul, că în ochi se naște o imagine, care devine conținut al conștiinței noastre, despre care *știm* că este; că ochiul este un aparat, care nu numai reflectează imaginea ca clișeul fotografic, ci cu ochiul *vedem* imaginea.

Pe urmă unitatea conștiinței. In argumentul lui Plato pentru nemurire se ascunde un sâmbure nedistrus pentru teza noastră. Să trecem acest argument din domeniul

conducându-şi Arhiereul la sfânta şi sfinţitoarea slujbă.

S'a început slujba sfinţirii, s'a înconjurat şi uns cu sfântul mir biserica, în sunetele voioase ale clopotelor şi cetirea sfintelor evanghelii. Apoi reîntrându-se în biserică, s'a îndeplinit slujba sfinţirii sfintei mese, cu punerea sfintelor moaşte în prestol, — apoi sfânta liturghie sărbătorească. In tot decursul sfintei slujbe corul mixt dela Orăştie, stând din 50 de persoane, condus cu remarcabilă măestrie de dl prof. Praţia, a dat răspunsurile, înălţând foarte solemnitatea sfintei slujbe. Lumea umplea biserica şi horele de sus, până la înghesuială, şi încă pe atâta rămasă pe dinafară.

La sfârşit, Preasfinţitul Arhiereu Vasile a rostit o prealuminată cuvântare, plină de înţelepciune sfântă, adânc gândită şi puternică chemătoare a sufletului creştinesc spre Casa lui Dumnezeu şi spre căile ce duc, prin asta, la însuşi Dumnezeu. La încheere a lăudat râvna şi jertfa mare şi lui Dumnezeu plăcută, pe care au adus-o credincioşii noştri din această parohie, pentru a zidi un lăcaş dumnezeesc, care e o faţă şi o laudă mare pentru ei pentru toţi. Cere binecuvântarea lui Dumnezeu şi răsplata bogată a Lui, peste toţi dăruitorii, ca şi peste conducătorii parohiali, prea zelosul lor paroh Ioan Ardeu, consiliul parohial, epitropia parohială şi toţi împreună lucrătorii lor.

Apoi a sfinţit tot poporul stropind credincioşii cu apă sfinţită şi împărţind anafora.

Toată lumea a rămas desăvârşit mulţumită de ce a văzut şi de ce a auzit în frumoasa nou sfinţită biserică.

*

Preasfinţitul Arhiereu, însoţitorii P. S. Sale, preoţii, corul şi fruntaşii veniţi la praznic, au fost apoi poftiţi la masa împreună, pe care darnicii pricăzeni o pregătiseră în curtea crâznicului Ioan Stârc. Aci au înălţat un puternic cort de verdeaţă. coperit cu pânze mari scutitoare, cu două rânduri de mese, pentru 250—300 de persoane.

Au luat parte la praznicul sărbătoresc, în frunte cu Preasfinţitul Arhiereu, dl fost ministru Dr. Aurel Vlad, dl prim-pretor Petru Dămian, care a purtat grijă cu deplină dragoste de biserică pentru ca drumurile spre cele 2 biserici ce se sfinţeau să fie regulate, reparate, administraţia comunelor să-şi facă, precum şi-a făcut, deplin datoria creştinească primind frumos Arhiereul sfinţitor şi pe însoţitorii săi, — a fost la sărbătoreasca masă tot corul dela Orăştie cu prea vrednicul şi harnicul lui dirigent dl Praţia, dl profesor-pictor Zarma, care a pictat, foarte frumos, biserica cea nouă, dl deputat Radu, notari, învăţători şi alţi fruntaşi ai satelor vecine.

A toastat Preasfinţitul Vasile pentru M. Sa Regele, dl fost ministru Dr. A. Vlad pentru Preasfinţitul Arhiereu sfinţitorul, păr. cons. Dr. Proca pentru fruntaşul Dr. A. Vlad, păr. protopop I. Moţa pentru cei cari au conlucrat şi conlucrează la îmbucurătorul progres naţional şi bisericesc, material şi moral, pe care l-am putut vedea realizat în biserica nouă azi sfinţită şi în cele manifestate în jurul ei, dl Eugen Muntean pentru personalităţile reprezentative ce iau parte la sărbarea de azi, părintele consilier Dr. Proca pentru harnicul şi vrednicul de toată lauda preot I. Ardeu, pentru dirigentul corului şi alţii. Părintele Ardeu a mulţumit atât oaspeţilor cari au ridicat strălucirea serbării, cât şi fruntaşilor mari dăruitori pentru noua biserică, cum e credinciosul Nic. Stârc l. George care a dăruit clopotul cel mare, altul candelabrul cel preţios, — şi tuturor dăruitorilor mari şi mici.

Masa s'a încheiat în mulţumirea sufletească a tuturor.

[Urmează] **I. M.**

Rostul bisericii noastre în Săcuime

Regiunea secuească a judeţelor Odorhei, Ciuc şi Treiscaune formează o zonă specifică de reminiscenţe istorice.

Steagul alb al stăpânirii româneşti veghează aici ca un simbol al viitorului şi al transformărilor care au să vină. Căci în prezent curge nestingherit trecutul, pe care stăpânirile apuse l-au croit, desconsiderând imponderabilele neprevăzutului.

Regiunea aceasta, mai ales se găseşte la o răspântie, între trecutul care n'a lichidat şi între viitorul, care nu e fixat.

Pentrucă stăpânirea românească prin administraţie, prin şcoală, prin justiţie şi prin poliţie are aspectul unui provizorat.

Şi vom vedea, la sfârşitul acestui articol că din starea de provizorat, stăpânirea românească nu poate fi fixată definitiv decât în clipa, când biserica noastră va fi prezentă aici cu întreg aparatul său misionar, cultural şi social.

Regiunea secuească şi problemele ei apar cu regularitate în toate scrierile propagandiştilor maghiari de revizuire a tratatelor de pace.

Mai mult, Liga naţiunilor a fost şi este asaltată de cererile minorităţilor, care se plâng străinătăţii că sânt persecutate de români. Scrierile de propagandă maghiară, publicate mai ales în limba engleză, ca d. e. *The Tragedy of Trianon*, de Sir Robert Donald, *Justice for Hungary*, de contele Albert Apponyi şi alţii, şi *The Minorities in Rumanian Transylvania*, de Szász Zsombor, au creat o atmosferă de suspiciune şi de neîncredere în jurul stăpânirii româneşti. Se susţine în aceste scrieri, că stăpânirea românească a confişcat averile de veacuri ale cultelor minoritare, împărţindu-le celorlalte culte, că li s'a nimicit autonomia, iar că tineretul minoritar e silit să cerceteze şcolile de stat, infectate de idei sceptice şi materialiste.

In anii din urmă au apărut şi lucrări româneşti, de dl G. Popa-Liseanu, Sabin Oprean şi Dr. Onisifor Ghibu etc., prin cari se documentează că plângerile minoritare nu sânt de loc justificate, apărându-şi privilegiile vechi în detrimentul elementului românesc năpăstuit.

Cultele minoritare, ajutate de stăpânirile apuse, şi-au creat fortăreţe puternice religioase şi umanitare, — unitarii şi calvinii, iar catolicii, în Ciuc mai ales îşi au „pământul sfânt".

Toate acele realizări considerabile de veacuri coincid cu persecuţia până la exterminare a elementului românesc, care făcea legătura între massa populaţiunei româneşti de dincoace şi de dincolo de Carpaţi.

Organizaţia noastră bisericească din Săcuime a fost distrusă în veacul al 18-lea şi în cel următor. Ea a fost transformată într'o şubredă organizaţie română greco-catolică, desnaţionalizată sistematic şi menită a fi înmormântată definitiv prin încorporarea la episcopia maghiară de Hajdudorogh.

Prin anii 1780, când s'a făcut recensământul oficial al populaţiunii în Ungaria, în cele trei judeţe săcueşti, numărul locuitorilor români de religie ortodoxă şi greco-catolică se urca la unasută de mii.

Răsboiul mondial, continuat în răsboiul nostru de desrobire a suprins stăpânirea maghiară în momentul, când ultimile rămăşiţe de români le trecea la cultele secueşti, cu forţa la calvini şi la unitari, şi fără nici o formă legală, la catolicism.

Stăpânirea românească n'a întreprins o inventariere măcar a vestigiilor româneşti în această regiune. A proclamat şi aici principiul libertăţii religioase. Dar aceia dintre locuitori, pe cari glasul sângelui şi al conştiinţii îi îndeamnă să beneficieze de libertate religioasă şi să se întoarcă la vatra sufletească a neamului, — n'au nici preoţi la îndemână, nici sfinte lăcaşuri de închinare.

Pentrucă pietrele sfintelor altare sânt risipite, şi cimitirele, cu cenuşile strămoşilor ortodocşi, — s'au nimicit.

Duşi cu sila în bisericile protestante, ei spun cu duioşie: In bisericile de aici răsună predică, dar nu găsim închinare!

Cu drept cuvânt aceşti sărmani mucenici ai legii noastre se întreabă îndureraţi: — unde-i stăpânirea românească, miruită de sus, să cârmuească în numele Dumnezeului dreptăţii?

Dacă prin alte regiuni, s'ar părea că stăpânirea românească se poate înfăţişa singură, în regiunea secuiască biserica este indispensabilă şi numai prezenţa ei vie şi activă va da stăpânirii româneşti un caracter de statornicie şi de permanenţă.

Pentrucă biserica noastră, prin voia lui Dumnezeu a fost plasată pe pământul strămoşesc şi a existat înainte de a fi avut stăpâniri naţionale.

Iar stăpânirile naţionale au crescut, s'au desvoltat şi au înflorit sub egida bisericii străbune şi a întreg aportului ei moral, cultural şi social.

Libertate şi egalitate pot inaugura şi stăpânirile politice, dar frăţietatea vine pe urmele evangheliei lui Hristos, pe care sfânta noastră biserică e chemată a o reprezenta, fiind ea însăşi cel dintâi factor de progres religios, naţional şi social.

Fără biserică, orice stăpânire e ca o casă, cu pereţi, dar fără acoperiş şi în care nu se poate omul adăposti. Organizarea bisericească în Săcuime e o problemă de stat şi urmează a deveni realitate.

„Viaţa Ilustrată" *a apărut pentru luna Iulie a. c. cu ales şi bogat conţinut.*

Revista dela Sibiu caută să devie ceea ce ne trebue: un viguros organ de primenire morală, păstrând ideea de creştinism şi naţionalitate, ca o tradiţie scumpă lăsată de mari înaintaşi.

Condusă de profesorul N. Colan, „Viaţa Ilustrată" câştigă tot mai mult simpatiile publicului şi ale scriitorilor de seamă.

*

Solidaritate între oameni de neam diferit. — **Zilele trecute un vapor *german* a salvat şi a luat pe bord echipagiul unui hidroavion *francez*, ear ministrul marinei franceze a înmânat ataşatului naval german la Paris distincţiile pentru vitejii marinari germani, cari cu primejdia vieţii lor au dat ajutoare marinarilor francezi.**

De curând acelaş vas *german* s'a scufundat pe coastele Norvegiei, ear un vas *francez* a dat ajutor frăţesc călătorilor şi echipajului de pe vasul german. —

Trebue oare să fie la mijloc totdeauna câte un caz *de nenorocire*, ca să-şi poată face drum solidaritatea între cei de neam diferit?

---

metafizic în teoria cunoaşterii. Cum am putea să explicăm formarea acelui subiect spiritual numit «*Eu*» din singuraticile excitări ale celulelor nervoase coordonate, dacă nu am admite existenţa sufletului. Acest «*eu*» este forma caracteristică şi temelia vieţii sufleteşti şi a tuturor proceselor de conştiinţă.

Ştiinţa, care-şi dă seama de graniţele terenului său de activitate, poate spune numai atâta, că creerul şi sistemul nervos este organul senso-motric al vieţii sprituale.

Dacă omul, această coroană a creaţiunii, ar fi numai o fiinţă naturală, ascultând necondiţionat de legea fiziologică şi psihologică, determinat întru toate de ambianţă şi ereditate, de legile necruţătoare ale firii, dacă omul ar fi numai o rotiţă în mecanismul imens al universului, dacă toată activitatea lui ar fi numai la aparenţă, iar în temelie ar rămânea o pasivitate, o lucrare silită; atunci totul ar fi la fel necesar şi la fel îndreptăţit, răul ca şi binele. Nu ar mai exista libertate, nu ar mai exista responsabilitate. Dar atunci cum să ne explicăm faptul, că această natură unică, pe culmile desvoltării sale poate da naştere unor fiinţe, cari nu se mulţumesc cu scurgerea unei vieţi pasive, apatice; fiinţe cari se pun ca nişte stânci puternice în mijlocul torentului vieţii, şi dau curs nou puhoiului, silind valurile furioase să asculte de legile, de poruncile lor şi spun fără şovăire ce este permis şi ce este oprit.

Nimic în cer şi pe pământ nu este atât de sigur ca porunca conştiinţei. Ori tocmai aceasta poruncă nu ar avea nici un rost, dacă adevărul ar fi supunerea oarbă în faţa legilor naturii. Omul se poate elibera din aceasta mreajă pentrucă trebue. Porunca conştiinţei îl zmulge din ghiarele naturii, îl ajută să se birue pe sine. Şi moarte o birue acela care se birue pe sine. Omul singur este capabil să realizeze, ceeace pare irealizabil pentru minte şi ştiinţă. Aceasta este libertatea voinţii. Ea este un element dumnezeesc în om, dar totodată şi un element propriu zis omenesc, pentrucă valoarea vieţii omeneşti începe să crească abia acolo, unde încetează robia legii naturale şi unde apare principiul responsabilităţii personale şi al libertăţii morale. Intreaga realitate este robită de legea firii, numai omul este fiinţă liberă. Toate celelalte vietăţi sânt silite să acţioneze în supunere oarbă faţă de legile neiertătoare ale naturii, omul singur poate să pronunţe cuvântul «*eu vreau*». Lumea libertăţii nu este accesibilă cercetării exacte. Lumea libertăţii este lumea Duhului, iar „Duhul de unde voieşte suflă, glasul lui îl auzi şi nu ştii de unde vine, nici unde se duce". Aceasta realitate superioară se poate trăi, şi în aceasta trăire „după duh" se naşte omul ca om, ca personalitate. Numai în această „viaţă după duh" se naşte în noi îndrăzneala de a înfrunta masa sufocantă a materiei şi furia înspăimântătoare a tot ce e mecanic; numai în aceasta viaţă după duh se naşte în noi îndrăzneală să credem în spiritualitatea esenţială a lumii, în norme şi valori neperitoare şi într'un rost mai înalt al lumii şi al vieţii.

Dar care este rostul mai înalt al vieţii? Răspunsul îl primim prin următoarele cuvinte ale Mântuitorului: „Celce-şi va pierde viaţa sa *pentru Mine*, acela o va afla pe ea". Aceasta este porunca Dumnezeului iubirii. Smulgându-se omul din ghiarele egoismului, trăind pentru alţii — căci a trăi pentru alţii înseamnă a pierde viaţa pentru Hristos, — se apropie omul de Dumnezeul iubirii, se apropie de nemurire. Este paradoxală învăţătură. Să-ţi pierzi viaţa, ca să o dobândeşti. Dar ea rămâne paradoxală numai pentru intelect, care vede şi înţelege rostul vieţii exclusiv într'o existenţă a „eu"-lui îngust. Fapta altruistă, izvorâtă din iubire, pare o nebunie în faţa egoistului inteligent, care zice că unde sânt doi, acolo cu unul este prea mult. De aceea a apărut *crucea suferinţei* pentru Hristos, în faţa elinului inteligent, ca o nebunie, iar pentru ceice credeau în ea, a fost izvor de viaţă.

Dumnezeu este iubire, zice Scriptura. Iar viaţa şi scopul iubirii, precum şi suprema ei plăcere este *jertfa*. Bulgakoff, un filosof religios al zilelor noastre, spune că „iubirea are un înţeles, un scop şi o răsplată numai *în sine* şi nu cunoaşte un „pentruce" raţional. Prin iubire se distruge cercul îngust al necesităţii causale reclamat de logica intelectualistă. Celce iubeşte aşa cum cere Hristos, nu se întreabă şi nu ştie pentruce iubeşte. Sufletul lui se smulge, scapă din lumea speculaţiunilor logice, scapă din lumea intelectului rece, din lumea ştiinţei care distruge viaţa ca să o cunoască; un suflet iubitor scapă din lumea trecătoare, pentru el sânt alte legi valabile, din altă lume. De aceea zice Mântuitorul: „Impărăţia mea nu este din lumea aceasta". In senzul acesta trebue să înţelegem cuvintele bibliei, cari spun că celce ascultă de Hristos şi de legea Lui, acela va trece *dela moarte la viaţă*.

Un legiuitor a întrebat pe Isus ce să facă pentruca să dobândească viaţa de veci? Iar Doctorul sufletelor şi al trupurilor i-a dat o reţetă simplă de tot când i-a zis: *Iubeşte* pe Domnul Dumnezeul tău din toată inima ta, din tot cugetul tău, *iubeşte* pe deaproapele tău ca pe tine însuşi. Fă aceasta şi vei fi viu. — Prin iubire Dumnezeu se coboară la om şi omul se ridică la Dumnezeu. Acest proces se realizează în întreaga istorie a mântuirii şi justifică ideea nemuririi. Din iubire desinteresată a creat Dumnezeu lumea, pentrucă iubirea se bucură de existenţa şi propietatea *altuia*. Iubirea reclamă *persoana a doua*, pentrucă ea nu poate exista fără obiect şi este neînţeleasă de intelect, care prin legea cauzalităţii, prin logica severă stă în slujba instinctului de conservare, în slujba egoismului ce *se teme* de persoana a doua ca duşmană existenţei sale. Prin iubirea poruncită de Hristos omul iese din mreaja necesităţii cauzale, scapă de legea oarbă a firii care justifică deviza îngrozitoare: homo homini lupus, — şi aşa legea firii, legea trupului este legea morţii, iar legea iubirii este legea vieţii veşnice. Din aceasta iubire desinteresată a mântuit Dumnezeu lumea şi i-a dat viaţă netrecătoare. Aşa a iubit Dumnezeu lumea, cât şi pe Fiul său unul născut l-a dat, ca tot celce crede întru El să nu piară, ci să aibă viaţă veşnică, (Ioan 3, 16).

A trăi înseamnă a primi pe Dumnezeu în suflet. Cine crede şi trăieşte în

„Congresul pedagogic-religios al preoţilor profesori de religie“ dela Mănăstirea Dealul

II

Şedinţa de deschidere a suferit o apreciabilă întârziere faţă de program, dar n'a regretat nimeni. Cele executate de şcoală în cinstea noastră au predispus sufletul tuturora pentru sărbătoare. Sărbătoare a fost deschiderea.

La masa presidială în faţa congresiştilor iau parte I. P. S. Pa Păr. Patriarh *Miron*, decanul facultăţii de teologie Părintele Dr. I. Mihălcescu şi dl general Marcel Olteanu. Lunga cuvântare de deschidere a Părintelui Patriarh, care începe aşa: «Stând în faţa primului congres al preoţilor-profesori de religie sau catiheţi, mi-am resumat acele cunoştinţe pedagogice, câştigate ca unul ce am fost multă vreme în postul de conducere, în slujba unei biserici cu şcoale proprii, mai ales din «Enciclopedia pedagogică» a vestitului pedagog Dr. W. Rein, spre a le aplica la preocupaţiunile ce ne-au întrunit astăzi aici», — desvoltă amplu chestiunile din program, fixând întâi scopul instrucţiunii şi educaţiunii în şcoală, care este: «a desvolta, cultiva, exercita, întări şi perfecţiona toate acele funcţiuni fizice, intelectuale, morale şi religioase, din cari constă firea şi demnitatea de om a copilului şi prin aceasta a forma pe om şi a-l îndruma ca să slujească în timpul vieţii sale pământene patriei sale, societăţii în diferitele sale funcţiuni, în care va fi chemat, cu cinste şi cu aplicarea învăţăturilor evanghelice, pline de iubire ca un smerit rob al lui Dumnezeu şi ascultător al poveţelor creştineşti şi în fine, a-l pregăti prin nobilitarea şi lămurirea vieţii pentru viaţa viitoare»; pentru ajungerea acestui scop, profesorul trebue să cunoască bine psihologia şi pedagogia, «pentruca să poată cu succes forma sufletul tineretului în sens creştinesc şi a-i determina voinţa pentru fapte de viaţă evanghelică»; «e un mare bine, că guvernele ţării noastre au deschis bisericilor larg porţile şcoalelor sale primare şi secundare pentru predarea învăţământului religios în scopul unei educaţii superioare, ideale, în sensul sublimelor învăţături şi convingeri creştineşti ale cetăţenilor săi; mijlocul e în mâna bisericii, rămâne numai ca clerul ei să activeze cu pricepere, cu zel şi conştienţiozitate în îndeplinirea acestei patriotice misiuni». Inchee dorind «întruniri noastre şi celorce vor mai urma să contribue cât mai mult la perfecţionarea clerului în mânuirea metodelor de practicat în misiunea lor de catiheţi» şi «rugând pe preacucernicul profesor Dr. Mihălcescu să conducă lucrările» congresului.

Se propune trimiterea unor telegrame omagiale M. S. Regelui (asistenţa se ridică în picioare, aclamând: «Trăiască Regele»), dlor miniştri Angelescu şi Lapedatu, dnei Maria N. Filipescu şi dlui comandant colonel Bălăcescu, care e bolnav, — ceace se primeşte şi se şi face.

Dl *Pavelescu*, simpaticul director de studii al liceului militar (care va urmări pas pe pas, şi luând notiţe, congresul) salută congresul astfel: «Mulţumesc bunului Dumnezeu, că m'a orânduit pe mine ca aici să salut cel mai înalt sobor menit să limpezească problema învăţământului religios în şcoala românească... Cuibul dela Dealu se simte azi peste măsură de onorat, căci aşezământul acesta se razimă tocmai pe slava credinţii în Dumnezeu şi în slăvitul nostru Suveran. Cei cari stăm aici, până păstrăm această credinţă, nu ne temem de dojana mormintelor, nici de a oamenilor, nici de a vremilor». In numele lor ne doreşte: bun sosit!

Dl *Dănescu*, prefectul judeţului, salută respectuos pe I. P. S. Sa Păr. Patriarh şi congresul, evocând figurile mari, cari au murit pentru credinţă şi ţară, şi cărora le datorăm fericirea de a ne vedea azi aici; sufletele lor fâlfâie fericite deasupra noastră. Biserica noastră şi-a împletit istoria şi viaţa cu a ţării şi a neamului. Când se credea că totul e pierdut, îi ajuta credinţa 'n Dumnezeu. Şi azi când sufletul nostru pare turburat, nădejdile ni se îndreaptă tot către biserică, şi cere ca munca celorce s'au adunat aici în numele ei, să dea roade însutite.

Păr. *Valeriu Iordăchescu* salută congresul în numele mitropoliei spunând: «Această consfătuirea în împrejurările de faţă trebue să atragă atenţiunea în chip deosebit. Şi când afirmăm, că toate educaţiile sânt tributare celei morale, avem datoria să spunem, că noi înţelegem să ne facem datoria în cea mai deplină armonie cu toate celelalte obiecte de învăţământ. Adunarea noastră nu înseamnă retragere din luptă, nici declarare de războiu, ci o modestă consfătuire pentru o armonică conlucrare în cultul dragostei. Dragostea constitue lichidul înbalsamat, în care sufletul se scaldă cu beatitudini».

Protopopul Gh. Maior, rosteşte următorul cuvânt:

Inalt Preasfinţite şi Preafericite Părinte Patriarh!

Onorat congres!

Acordaţi-mi, vă rog, graţia de a putea transmite Onor. congres binecuvântările arhiereşti ale I. P. S. Sale Părintelui Mitropolit Nicolae al Ardealului, salutul Ven. consiliu arhiepiscopesc şi pe al tuturor profesorilor de religie din arhiepiscopia de Alba-Iulia şi Sibiu, împreună cu urările lor şi ale noastre de spor şi succes deplin şi binefăcător pentru biserica ortodoxă, pentru şcoala şi cultura românească şi pentru scumpa noastră ţară.

Cei de dincolo de Carpaţi, unde, din multe cauze şi motive, problema religioasă preocupă pe toţi oamenii mai intens decât alte probleme, atribuim acestei întruniri importanţă deosebită.

Congresul nostru, credem, are datoria să caute căile şi mijloacele, prin cari să se asigure religiei rolul ce i se cuvine în şcoală şi între celelalte materii, pentru marea ei importanţă în viaţa familiară şi obştească. Nu mai poate fi lăsată cenuşereasă lângă sau între dexterităţi.

Ea tinde să puie la locul de comandă în sufletul viitorilor conducători ai ţării şi culturii noastre pe divinul Cârmaciu cu divina Lui poruncă. Şi în această tendinţă trebue să fie ajutată de toţi ceice dăltuiesc la sufletul copiilor noştri şi ai ţării, şi de toate materiile, şi în primul rând vom solicita ajutorul psihologiei, dar nu al celei fără suflet, ci al celei ce pleacă dela concepţia creştină de pe lume şi om. Fiind români şi ortodocşi poate e locul şi timpul să cerem chiar o psihologie religioasă şi românească.

Metodologia şi programul analitic le considerăm numai furnizoare de mijloace pentru zidirea împărăţiei lui Dumnezeu în sufletul tinerelor mlădiţe. Şi ne pare firesc să se caute cele mai bune mijloace pentru o operă atât de salutară, cum se aşteaptă dela învăţământul religios.

Dar toate aceste chestiuni răsar numai ca nişte tinere ramuri de maslin pe trunchiul unor convingeri de natură generală, pentru cari cerem toată solicitudinea pe seama învăţământului religios.

Sântem, mi se pare, în convulsiunile unei noi renaşteri. Ce poate deştepta, antrena, spori şi direcţiona puterile omului spre ideal şi spre etern? N'a stat oare totdeauna religia la începutul şi la baza oricărei culturi şi renaşteri? Să nu creadă nimeni, că azi se poate altfel. *Deapururi religia a fost şi va fi sufletul, care face vie orice cultură şi renaştere şi viu orice popor.*

Europa stă în fruntea tuturor continentelor şi a oricărei culturi şi civilizaţii. Europa şi tot ce are ea bun, e opera spiritualismului creştin. Până va rămânea în lumina binefăcătoare a acestui spiritualism, îşi va păstra întâietatea. Fără el, sau cu surogate, nu va ajunge decât la o sumă de chipuri cioplite, cu ochi cari nu văd, cu urechi cari nu aud, cu gură care nu va putea vorbi pe înţelesul inimii omenimii.

Dar fără spiritualismul creştin ortodox ce s'ar fi ales de poporul nostru? De n'ar fi fost ortodoxia noastră, care ne-a ridicat mai presus de necazuri şi suferinţi şi mai presus de vremi, mai existam noi aici la răspântia drumului stepei aducător de problematică cultură asiatică, a drumului Africei şi Asiei-Mici peste Bizanţ cu ale lor încrucişeri de interese culturale şi politice şi a drumuiui Dunării, care aducea pe mlădierile undelor şi influenţele europene? Biserica noastră ortodoxă a pregătit apoi statornic venirea zilelor mari de bucurie, cari ne-au ajuns pe noi! Şi tot ea a fixat şi direcţiile spirituale şi geografice de manifestare viitoare a neamului nostru şi-l va duce la glorie pregătind lumii o nouă renaştere.

Dumnezeul iubirii, în Hristos, acela a sfărâmat porţile morţii, porţile iadului, adecă ale egoismului. Din iubire desinteresată s'a pogorât la moarte Hristos Dumnezeul iubirii şi ne-a învăţat cum să trăim, ca de dragul vieţii să nu pierdem viaţa. Din iubire s'a pogorât Hristos în iadul egoismului şi la smuls pe om din ghiarele morţii dându-i reţeta vieţii, porunca iubirii.

Un cunoscut şi profund gânditor al zilelor noastre zice, că „tainele vieţii şi ale morţii sânt ascunse în sânul credinţei“. Deaceea cine trăieşte cu credinţă neclintită şi îndeplineşte întru toate voia Dumnezeului iubirii, pentru acela problema morţii şi a nemuririi este rezolvită, pentru acela stăpinirea morţii este biruită de Hristos, care ne spune şi azi neîncetat: «*Am venit ca viaţă să aveţi*».

Dr. N. Terchilă.

La Mănăstirea Neamţu se deschid cursurile de vară în 8 Iulie şi vor urmà până la 15 August c. Participă la cursurile acestei universităţi populare membrii cercului social creştin „Solidaritatea“, studenţii aflători în colonie la această mănăstire şi alt public. Cuvântul de deschidere îl va rostì profesorul Dr. Ştefan Bogdan, preşedintele Solidarităţii. Conferenţele vor fi desvoltate în jurul problemei: *Educaţia tineretului.* Sânt conferenţiari în anul acesta dnii prof.: Şerban Ionescu, V. Gh. Ispir, I. C. Petrescu, Moruzi, Vintilescu, arhitectul G. M. Cantacuzino ş. a., al căror nume se va anunţa ulterior.

Vorbirea

*rostită în catedrala mitropolitană de păr. consilier TRAIAN PETRIŞOR, cu ocazia convenirei colegiale de 30 ani.**

«Mergând învăţaţi», Mat. 28, 19.

Inalt Prea Cuviosia Voastră! Prea Cucernici Părinţi Profesori! Iubiţi Colegi! — După învierea din morţi a Domnului şi Mântuitorului nostru Isus Hristos, şi înainte de înălţarea Sa la ceriuri, ucenicii Domnului au mers în Galilea, după cum li s'a poruncit, — unde arătându-se înaintea lor dumnezeescul învăţător, li-a dat ultimele înviaţiuni cu privire la misiunea ce aveau de îndeplinit aici pe pământ. «Şi apropiindu-se Isus li-a grăit lor zicând: Datu-mi-s'a toată puterea în cer şi pe pământ. Drept aceea mergând învăţaţi toate neamurile, botezându-i pe ei în numele Tatălui şi al Fiului şi al Sfântului Duh. Invăţându-i să păzească toate câte am poruncit vouă“, (Mat. 28, 18—29).

Potrivit acestei porunci şi umbriţi de puterea Duhului sfânt, pogorât peste dânşii în chip de limbi de foc, sf. Apostoli au început a-şi îndeplini misiunea, pentru care au fost aleşi şi pentru care dumnezeescul lor Invăţător i-a pregătit, trimiţându-le, şi un Mângăietor, un sfătuitor, pe Duhul sfânt, care să-i lumineze, să-i îndrepteze şi să le dea puterea necesară în opera mântuitoare, ce aveau să îndeplinească.

Şi istoria ne este mărturie grăitoare despre modul cum aceşti învăţăcei au ştiut să-şi îndeplinească misiunea pentru care au fost aleşi şi pregătiţi.

Se împlinesc 30 de ani, de când terminând studiile teologice în Institutul teologic «Andreian» din loc, am pornit de aici 43 de tineri în toate părţile Mitropoliei noastre ardelene, înarmaţi cu învăţătura necesară şi cu îndrumarea isvorâtă din tot ceeace am auzit şi învăţat în timpul studiului nostru: «Mergând învăţaţi».

Acest îndemn era pentru noi, ceice ne-am pregătit a fi săvârşitorii sfintelor Taine, nu numai imperativul biblic de a propovedui Evanghelia lui Hristos, ci porunca aceasta constituia pentru generaţia noastră de atunci şi un imperativ naţional, de a fi păstrătorii credincioşi ai comorilor sufleteşti nepreţuite, ce se desprind din învăţătura dreptei credinţe şi din trecutul plin de sbucium, dar şi de momente înălţătoare, a bisericii noastre naţionale. Imprejurările de pe atunci ne impuneau acest imperativ. Preotul trebuia să fie «tuturor toate» nu numai în senz duhovnicesc, ci «preotul cu crucea în frunte», care direcţiona şi domina întreagă viaţa satelor sub toate aspectele ei de viaţă organizată.

Prea vrednici slujitori la altarul Domnului şi însufleţiţi de cele mai curate sentimente româneşti ne-au fost profesorii, îndrumătorii noştri, în tot timpul studiului nostru teologic, cari din avutul lor sufletesc ne-au făcut şi pe noi părtaşi şi ne-au învăţat a fi păstorul cel bun, care îşi pune sufletul pentru turma sa, şi a rămânea pururea preoţi în slujba ortodoxiei şi a idealului nostru naţional.

Iată aspectul dublu al îndrumărilor, ce ni s'au dat în teologie şi educaţia de care ne-am făcut părtaşi, educaţie care exclude orce compromis pe chestiuni de credinţă şi pe teren naţional.

Cu acest ideal în suflete, am pornit la lucru.

Nu este aici locul, ca fiecare dintre noi să facă o dare de seamă a rezultatelor obţinute în activitatea sa pastorală, dar nici nu putem trece peste acest prilej, fără să încercăm barem a încopcia străduinţele noastre de angrenajul vast al activităţii în genere a preoţimii noastre înainte şi după războiu.

Inainte de războiu întreagă viaţa poporului nostru s'a desfăşurat sub pavăza unei autonomii bisericeşti, bine precizate de nemuritorul ei autor, care i-a dat posibilitatea să-şi creieze condiţii de viaţă potrivit nu numai exigenţelor lui spirituale, ci şi a celor cu caracter social, naţional şi chiar economic. Nimic nu se realiza în viaţa acestui popor, fără de binecuvântarea bisericii şi fără de conlucrarea efectivă a preoţimei noastre. Preotul ortodox propoveduia cuvântul Evangheliei, el stătea în fruntea diverselor asociaţii cu caracter economic, social şi umanitar, şi tot preotul era conducător şi inspirator al tuturor acţiunilor naţionale. Imprejurările vitrege, în care se desfăşura viaţa noastră bisericească, caracterul naţional al organizaţiei noastre bisericeşti, impuneau preotului nostru acest fel de a muncì în via Domnului. Activitatea pastorală a preoţimei

* A se vedea numărul precedent. RED.

Marele voevod Constantin Brâncoveanu la sfatul vestitului mitropolit Antim face să strălucească raze de cultură din cultura bisericii şi neamului nostru pe întinderea din Caucaz la Marea Adriatică şi din coroana Carpaţilor până la la Marea Roşie. Pietatea şi grandoarea cu care s'a făcut reînhumarea osemintelor marelui voevod iau semnificaţie de simbol cultural şi arată drumul, pe care vom merge, cerul ne-a rezervat rol de conducere, semnificaţie, pe care trebue s'o reţinem azi, când în fruntea ţării noastre stă Celce a spus şi doreşte a fi Regele culturii româneşti.

Sântem convinşi, că Onor. congres va asigura pe Maiestatea Sa, că profesorii de religie l-am înţeles şi suntem gata cu toate puterile noastre şi fără nici o precupeţire să fim şi vom fi pionerii acestui măreţ ideal, încercând să dăm sufletului tineresc şi culturii româneşti suflet sorbit din isvorul spiritualismul creştin ortodox. Aceeaş asigurare o dăm şi bisericii noastre, care tinde spre reecumenicizare, şi şcoalei româneşti, pe care dorim s'o lăsăm într'o stare mai bună, de cum am găsit-o.

In acest înţeles, rugăm, să fie privită prezenţa noastră aici ca trimişi ai celorce reprezintă biserica şi şcoala în laturea ei religioasă în arhiepiscopia Sibiului şi să primiţi binecuvântările arhiereşti şi urările de spor şi succes, pe cari am avut onoarea să le aducem, — dorind din toată inima noastră, ca hotărârile ce se vor lua să însemne nu numai un moment decisiv în viaţa bisericească a neamului nostru, ci şi începutul unei vânjoase ascensiuni culturale pentru această parte de lume, iar pentru profesorii de religie din ţară începutul unei ere de rodnică şi binecuvântată activitate. [Urmează]

Protopopul **Gh. Maior**
profesor la şcoala normală „A. Şaguna" — Sibiu.

INFORMAŢIUNI

Parastas. Implinindu-se şase luni dela moartea fostului prim-ministru *I. G. Duca*, s'a ţinut la 29 l. tr., în catedrala mitropolitană din Sibiu, un parastas întru veşnica pomenire a regretatului bărbat de stat. A slujit consilierul arhiepiscopesc Dr. A. Gâlea, în faţa unui numeros public din localitate, admirator al ilustrului dispărut.

Prea Sfinţia Sa Episcopul Roman *al Oradiei a fost, zilele trecute, timp de trei zile, oaspele Preasfinţitului Episcop Nicolae al Clujului. Consilierii eparhiali, profesorii Academiei de teologie şi numeroşi mireni au profitat de ocazie spre a exprima venerabilului Chiriarh dela Oradea sentimentele lor de stimă şi dragoste.*

„Casa studenţească Universul", ale cărei temelii s'au pus, în 25 Iunie 1934, într'unul din cele mai potrivite locuri din capitală, va cuprinde, conform planului dat de dl Stelian Popescu, săli în care să locuească o mie de studenţi, şi să poată lua masa două mii de studenţi; plus alte săli pentru bibliotecă, gimnastică şi conferenţe; magazine de închiriat, producătoare de venituri pentru frumoasa instituţie, — care va mai avea, pe lângă toate acestea, şi o *capelă*, necesară trebuinţelor sufleteşti ale tinerimii. Faptă, ce vorbeşte dela sine.

Convenirea colegială de 30 ani. In legătură cu rapórtul despre convenirea colegială a absolvenţilor de-acum 30 ani ai institutului teologia „Andreian", publicat în numărul precedent al ziarului nostru, dăm aici numele celor prezenţi la această convenire. 1. Prot. Ilie Beleuţă, profesor la Academia teologică Sibiu; 2. Pr. Iosif Dumitru, paroh în Berin; 3. Pr. Dumitru Grecean, paroh în Herman; 4. Pr. Ioan Handa, paroh Oarda de jos; 5. Pr. Eugen Imbăruş, paroh Ohaba; 6. Pr. Emil Miclea, paroh Baica; 7. Ioan Mircea, paroh Agoştin; 8. Pr. Teodor Muica, paroh Sângeorgiul de pădure; 9. Ioan Neagoe, şeful serv. statistic, jud. Alba-Iulia; 10. Pr. Nicolae Perian, paroh Seliştе-Hunedoara; 11. Prot. Traian Petrişor, consilier mitropolitan, Sibiu; 12. Pr. Gh. Popovici, paroh Sânt-Andreş; 13. Pr. Iosif Popovici, paroh Sfântul-Gheorghe; 14. Prot, Remus Roşca, profesor-paroh Zălau; 15. Pr. Dr. Ioan Stanciu, prof. Sibiu; 16. Pr. Pavel Suciu, paroh în Gornești; 17. Pr. Eremie Ticuşan, paroh, Covasna. *T. P.*

Exces de râvnă. Călugări franciscani lansează, în ţara noastră, un apel **către români:** *pentru contribuirea la ridicarea măreţului templu al Unirii* **(ar fi vorba despre o biserică)** *spre înfrăţirea şi mai mare a tuturor românilor*», **adecă unirea tuturor cu Roma papilor. Apelul franciscanilor însemnează, în forma aceasta, nu îndemn spre înfrăţire, ci spre *tulburarea* păcii între fiii aceleiaşi patrii.**

Familiile *rămase după preoţii ortodocşi, răposaţi anul acesta (1934) în Arhiepiscopie, sânt invitate a trimite către Redacţia ziarului* **Telegraful Român,** *Sibiu, câte-o fotografie, (eventual şi o notiţă biografică) a decedatului lor părinte, pentru a fi reprodusă în* **Calendarul** *arhidiecezan pe 1935.*

ŞTIRI LOCALE

Predică în catedrala din Sibiu. Duminecă, în 8 Iulie 1934, va predica părintele *Ioan Bânda*, paroh în Roşia-Sibiului.

Licitaţie pentru concesionarea transportului de corespondenţă între gară şi oficiul poştal Sibiu I, precum şi pentru ridicarea corespondenţei dela cutiile de scrisori din oraş, se ţine în ziua de Joi, 12 Iulie 1934, ora 10 dimineaţa, în cancelaria oficiului poştal Sibiu, unde se poate consulta caetul de sarcini.

Poşta redacţiunii

Protopopului din S. Răspunderea pentru cele afirmate în apelul trimis protopopilor şi unor preoţi din Arhiepiscopie, în chestia fondului de pensiuni arhidiecezan, o are preotul Nicolae Cărmănş din Fundata-Bran. Fiindcă acel apel conţine neadevăruri şi calomnii, numitul preot a fost pus sub cercetare disciplinară şi va fi dat în judecata Consistorului spiritual. Toţi cari au primit apelul, să-l trimită la adresa Consiliului arhiepiscopesc.

Nr. 5929/934. [35] 1—3

Concurs

Pentru întregirea catedrei de cântare bisericească şi tipic, la Şcoala de cântăreţi a Arhiepiscopiei ortodoxe române de Alba-Iulia şi Sibiu, se publică concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare în Telegraful Român.

Dela concurenţi se cere:

1. Certificat de naştere.
2. Carte de botez.
3. Diploma de bacalaureat.
4. Absolutoriu al Acad. teologice.
5. Testimoniu de calificaţiune preoţească.
6. Certificat despre aptitudinile muzicale.
7. Alte eventuale documente.

Beneficiul împreunat cu acest post este salar de 3160 lei lunar.

Cererile sânt a se adresa Consiliului eparhial al Arhiepiscopiei ortodoxe române de Alba-Iulia şi Sibiu.

Sibiu, din şedinţa senatului bisericesc, ţinută la 4 Iulie 1934.

Consiliul eparhial al Arhiepiscopiei ortodoxe române de Alba-Iulia şi Sibiu.

Nr. 212—1934. (18) 1—1

Publicaţie de licitare

Biserica ortodoxă-română din Cioara, protopopiatul Sebeşului, judeţul Alba, dă în licitaţie publică recládirea din lemn de stejar pe soclu de peatră a schitului «*Aftia*» din Plăişorul Cioarei, ca monument istoric pe locul fostei mănăstiri a călugărului martir, Şofronie.

Licitaţia se va ţinea în *15 Iulie a. c.* ora 3 p. m. la oficiul parohial ortodox-român din Cioara cu oferte închise şi sigilate.

Planul şi devizul, precum şi condiţiile de licitare şi caetul de sarcini, se pot vedea în orice zi la oficiul parohial din Cioara.

Pentru lucrarea în lemn pusă sub coperiş, fără tencuială, preţul de strigare este de Lei 30.000 (treizeci mii).

Intreg materialul îl pune la dispoziţie la faţa locului comitetul de construcţie.

Cioara, la 28 Iunie 1934.

Constantin Oancea
preot.

Nr 158/1934 prot. [30] 1—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei de clasa III (treia) Jacul (Codreni), protopopiatul Sighişoara, se publică prin aceasta concurs cu termin de 30 zile dela întâia apariţie în Telegraful Român.

Venitele sânt:

1. Intregirea dela stat.
2. Stola obişnuită.
3. Până la zidirea casei paorhiale, o casă potrivită închiriată de parohie.
4. 6 jugăre sesiune parohială veche şi 10 jugăre sesiune acordată prin reforma agrară.
5. Câte o ferdelă pôrumb sfârmit dela fiecare familie (circa 60 familii).
6. O soarte de lemne aduse acasă.

Concurenţii vor trimite în termen petiţiile provăzute cu certificatele de botez, de studii liceale, absolutor, calificaţie, permisiune de a concura dela autoritatea supremă, şi cu încuviinţarea subsemnatului se vor prezenta şi în parohie.

Oficiul protopopesc Sighişoara, în înţelegere cu consiliul paropial Jacul.

Sighişoara la 1 Mai 1934.

Emilian Stoica
protopop.

Publicaţie de licitare

In urma hotărârii consiliului parohial ortodox român din comuna Mihai Viteazul, protopopiatul Sighişoara, din 19 Iunie 1934 şi pe baza planului şi devizului aprobat de Prea Ven. Consiliu Arh. cu data de 21 April 1934 Nr. 3591, se dă în lucrare prin licitaţie publică cu oferte închise, zidirea casei parohiale, ce se va edifica în comuna Mihai Viteazul, jud. Târnava mare. Licitaţia se va ţinea în ziua de *15 Iulie a. c.* ora 2 p. m. la faţa locului.

Planul şi devizul se pot vedea în ori care zi la oficiul parohial pentru cercetare şi cunoaştere.

Consiliul parohial îşi rezervă dreptul de a alege ori care dintre ofertele cele mai avantajoase şi în care are mai multă încredere.

Doritorii se vor prezenta la data de mai sus cu ofertele închise, depunând totodată cu ofertele 5% vadium în bani gata, care se va întregi la facerea contractului la 10%.

Din încredinţarea consiliului parohial,
Mihai Viteazul, la 29 Iunie 1934,
Oficiul parohial ortodox român.

Pr. **Eugen Bologa**
paroh ortodox român.
[19] 1—3

---

noastre privea deci nu numai viaţa religioasă-morală a credincioşilor, ci ea cuprindea întreg resortul vieţii pământene a unui popor, conştient de trecutul său şi de ceeace reprezenta el în mijlocul atâtor vrăjmăşii ce tindeau a-i zdruncina viaţa sufletească şi a-i turbura conştiinţa naţională.

Mă refer aici mai mult la viaţa noastră biserisească din ultimul deceniu, ce a precedat isbucnirea războiului mondial, în care timp cade şi o parte din truda noastră de propoveduire a Evangheliei.

Războiul a produs schimbări şi în structura vieţii poporului nostru. Viaţa religioasă-morală, influinţată de moravurile stârnite de valurile unui război destul de îndelungat, situaţia politică nouă statornicită pe urma acestui războiu, demagogia aşa numitei democraţii politice şi alte simptoame analoage de origine postbelică, au produs o nouă mentalitate în toate straturile sociale ale poporului nostru credincios. Urmările acestei mentalităţi schimbate s'au făcut simţite mai ales în viaţa satelor noastre. Oameni încărunţiţi în frica de Dumnezeu, trăiţi în cinste şi dragoste faţă de biserică sânt delăturaţi, pentru ca alţii să se cocoţeze la conducerea vieţii bisericeşti şi politice a satelor, cari nu au nici înţelepciunea vieţii creştine şi n'au arătat nici când interesul cerut faţă de exigenţele vieţii bisericeşti.

Nu este de mirat deci, că într'o astfel de atmosferă, la un moment dat se părea, că preoţimea noastră nu se mai bucură de trecerea, ce o avea în conducerea vieţii poporului nostru înainte de războiu.

Dacă în învălmăşala vieţii postbelice unii dintre noi am putut greşi în aplicarea metodelor de păstorire şi conducere, a rămas însă adevărul propoveduit de noi, că Hristos este centrul vieţii, de unde radiază darul cel desăvârşit asupra strădaniilor din toate domeniile vieţii pământeşti. Asupra acestui centru de viaţă sânt acum aţintite privirile celorce se gândesc la delăturerea urmărilor funeste, ce le-a lăsat în suflete mentalitatea postbelică. Biserica ortodoxă şi slujitorii ei nici azi nu-şi precupeţesc serviciile însemnate, ce le aduc societăţii şi statului român, şi în deplină linişte îşi continuă activitatea binefăcătoare, căutând însă să-şi îmbogăţească şi adapteze metodele de păstorire potrivit vremurilor şi împrejurărilor, în care sânt nevoiţi să acţioneze.

Cu merindea luată în timpul studiului nostru, provăzuţi cu busola îndrumărilor primite dela iubiţii noştri profesori, îmbogăţiţi cu experienţe câştigate în viaţa pastorală şi cu cunoştinţe înmulţite prin străduinţe de studii ulterioare, noi — iubiţi colegi — şi în faza cea nouă a vieţii bisericeşti şi naţionale de după războiu, ne-am dat tributul pentru însănătoşarea morală a credincioşilor noştri şi pentru consolidarea vieţii noastre bisericeşti şi de stat.

Conştiinţa fiecăruia dintre noi ne este judecătorul, care va pronunţa sentinţa ce o meritâm, după tot ceeace am făptuit până acum. Conştiinţa noastră va mărturisi de modul cum am îndeplinit porunca: «Mergând învăţaţi».

In restimpul celor 30 de ani trecuţi unii dintre colegii noştri au fost răpuşi de nemiloasa moarte, lăsând unii în urma lor familii cuprinse de grijile şi greutăţile unei vieţi trăite în necaz şi lipsuri. Pomenirea lor în veci să rămână în sufletele noastre!

După 30 de ani de activitate obştească, ne-am adunat aici să aducem rugăciune de mulţumire lui Dumnezeu, că ne-a trimis ajutorul Său preaînalt, de a putea învinge multele şi marile greutăţi ce am întâmpinat până acum în viaţă, şi ne-a învrednicit să ne revedem în acest centru bisericesc şi românesc, de unde am pornit acum 30 de ani.

Ne-am întrunit apoi pentruca să ne aducem aminte în rugăciunile noastre de toţi profesorii şi colegii noştri, cari azi nu mai sânt în viaţă, şi să exprimăm omagiul şi recunoştinţa noastră foştilor noştri profesori azi în viaţă, pentru toată dragostea părintească, ce ni-au arătat-o şi pentru îndemnurile frumoase şi folositoare, ce ni le-au dat în timpul studiului nostru.

Cerul să le răsplătească binele ce ni l-au făcut, şi recunoştinţa noastră să le fie spre mângăiere, că nu «înzadar s'au ostenit».

«Darul Domnului nostru Isus Hristos, dragostea lui Dumnezeu Tatăl şi împărtăşirea sfântului Duh să fie cu noi cu toţi» până la capătul vieţii noastre pământene. Amin.

Citiţi, sprijiniţi şi respândiţi ziarul
Telegraful Român

Redactor responsabil: Pr. Dr. D. Stăniloae
Editura şi tiparul Tipografiei arhidiecezane

Anul LXXXII — Sibiu, 15 Iulie 1934 — Nr. 29

Telegraful Român

Organ naţional-bisericesc — Intemeiat în 1853 de Mitropolitul Andreiu Şaguna

APARE SAPTAMANAL

Abonamentul: Un an 500 Lei. — Şase luni 250 Lei. — Trei luni 125 Lei. — Pentru străinătate un an 900 Lei. — Pentru America 4 Dolari.

Articole şi corespondenţe se adresează **Redacţiei** Telegraful Român, Sibiu, strada Mitropoliei Nr. 45. — Scrisori nefrancate se refuză. — Articole nepublicate nu se înapoiază.

Preţul inserţiunilor un şir petit 6 Lei pentru odată, dacă se publică de mai multe ori se dă rabatul cuvenit.

Abonamentele şi inserţiunile se adresează **Administraţiei** ziarului Telegraful Român, Sibiu, strada Mitropoliei Nr. 45

Sfinţirea bisericii din Sereca

Arătare rară văzut-a poporul acestui ţinut: doi Preasfinţiţi Arhierei, îndeplinind înălţătorul act

„*Veseleşte-te cetate mică, căci bucurie mare gătitu-ţi-a ţie astăzi Domnul!*» — şi-au zis credincioşii noştri din parohia cea cu abia 289 de suflete, *Sereca*, din tractul Orăştie, când au văzut ce nici nădăjduì nu au îndrăznit mai inainte, că, adecă, Duminecă la 1 Iulie a. c. la sfinţirea bisericuţei lor, frumoase, dar mititele, sunt aduşi cu fericit alai, *doi* sfinţiţi şi sfinţitori Arhierei: I. P. Sf. Arhiepiscop şi Mitropolit *Nicolae* şi P. Sf. Arhiereu *Vasile*.

La sfinţirea dela Pricaz I. P. Sf. Mitropolit Nicolae, neputând veni Vineri 29 Iunie (Sfinţii apostoli) pentru o indispoziţie a stării sănătăţii Sale, — Sâmbătă în 30 Iunie simţindu-se mai bine, s'a hotărât a merge acolo unde cu toată dragostea părinteştei Sale inimi ar fi mers: spre locul sfinţirilor ce fixase pe aceste 2 zile, — ca să îndeplinească chiar I. P. S. Sa măcar sfinţirea bisericii din Sereca, iar pe cea din Pricaz să o vadă.

Aşa I. P. S. Sa a sosit la Orăştie Sâmbătă seara (30 Iunie) însoţit de părintele consilier şi secretar V. Nistor, şi îndată s'a aflat cu bucurie mare de credincioşii din Sereca acest fapt, în acelaş timp şi cei din Pricaz au venit la Orăştie să se încredinţeze despre aceasta şi să lase aci rugămintea lor, ca să le facă bucurie de a-i cerceta şi pe dânşii.

*

In tot ţinutul s'a răspândit repede ştirea, şi interesul pentru sfinţirea dela Sereca a crescut foarte.

Duminecă dimineaţa I. P. Sf. Arhiepiscop şi Mitropolit, însoţit de P. Sf. Vasile şi de suita Lor, au plecat la ora 9 dimineaţa din Orăştie, — iar prăznuitorii dela Sereca au trimis nu la marginea satului sau a hotarului lor, ci la al treilea hotar, până la Căstău, un strălucit stol de 40 călăreţi, cari să întâmpine pe Preasfinţiţii oaspeţi şi să-i conducă spre sătucul lor. Cum Preasfinţiile Lor aveau să treacă prin două sate, acestea le-au ieşit întru întâmpinare cu dragoste mare: poporul din fruntaşa comună *Căstău* era întreg înşiruit în drum, cu preotul Oct. Andrei în frunte, care salutând pe Inalţii capi bisericeşti, a cerut I. P. S. Sale binecuvântarea Sa pentru poporul de aci. I. P. Sf. le-a spus cuvinte de bucurie şi de mulţumită pentru întâmpinarea ce-I fac şi le-a dat binecuvântarea Sa. Apoi a plecat mai departe, premergând şi înconjurându-l automobilul veselul stol alb şi săltăreţ de călăreţi, veniţi din Sereca, Beriu, Căstău şi alte sate. In drum spre Beriu, alţi 4 călăreţi pe cai frumoşi, venind din Dâncul mic, s'au alăturat convoiului sporindu-l.

In faţa şcolii din Beriu, credincioşii ridicaseră o prea frumoasă poartă de verdeaţă, şi tot poporul adunat în haine de sărbătoare în jurul ei. Cucernicul părinte Iosif Dumitru în ornate, cu sf. Evanghelie şi sf. Cruce, a salutat pe I. P. Sf. Păstor, şi corul a cântat: Pe Stăpânul şi Arhiereul nostru...

I. P. Sf. s'a dat jos din automobil şi plăcut atins de aşa caldă primire şi semn de alipire a bun-credinciosului popor, le-a mulţumit în cuvinte părinteşti prea luminate şi i-a binecuvântat.

Incă un salt şi iată-ne aproape de sătucul în sărbătoare Sereca. De pe văi curgea popor numeros spre satul norocos. In drum, înainte de a cotì spre Sereca, o vedere plăcută: un stindard venea în faţa I. P. S. Sale şi în umbra lui o ceată scumpă de credincioşi, bărbaţi şi femei, înaintau în pas domol, având în frunte o fanfară cânta cântări religioase: era «*Oastea Domnului*» din parohia Orăştioara de sus, condusă de harnicul şi binecredinciosul învăţător R. Baciu deacolo. Preasfinţiţii Arhierei au rămas foarte plăcut impresionaţi de această întâlnire în calea Lor.

In sat, în Sereca, o poartă de verdeaţă îi primea şi popor nenumărat dela poartă până la sf. biserică. Inalţii oaspeţi au înaintat încet prin mulţime până la poarta bisericii, unde îi aşteptau deregătoriile comunale, iar preoţii în odăjdii, cel al locului cu sf. Evanghelie şi sf. Cruce.

Preasfinţiţii Părinţi au fost salutaţi din partea primăriei de dl notar cercual, apoi de tinerul paroh local Sim. Stefănie. I. P. Sf. Nicolae li-a răspuns, fericindu-i că li-a ajutat Dumnezeu a avea acest sfânt şi luminat praznic.

Conduşi apoi de preoţii în ornate, Preasfinţiţii au întrat în noua biserică, unde Preasfinţiile Lor s'au îmbrăcat în strălucitele ornate arhiereşti, — şi s'a început slujba sfinţirii afară, în faţa bisericii. Răspunsurile le-a dat şi aci, ca şi la Pricaz, corul dela Orăştie sub măiastra conducere a dlui profesor Praţia.

Incepându-se încunjurarea bisericii I. P. S. Arhiepiscop şi Mitropolit Nicolae, după fiecare sf. Evanghelie cetită într'un loc de I. P. S. Sa, în celalalt de P. Sf. Vasile, a uns pereţii bisericii cu sfântul Mir, în toate cele 4 părţi.

Intrându-se în biserică, s'a făcut sfinţirea apei, apoi I. P. S. Sa a uns şi pereţii pe dinlăuntru cu sfântul Mir şi i-a stropit cu apă sfinţită, — după care, întrând cu împreună slujitorii în altar, a îndeplinit cele cuvenite pentru sfinţirea prestolului, aşezând într'însul sfintele moaşte şi un document iscălit despre sfinţire, învăluindu-l în gioljurile aducătoare aminte de gioljurile cari au învăluit trupul Mântuitorului pus în mormânt; ungând sfânta masă cu miresme, aducătoare aminte de miresmele cu care preacuvioasele femei au uns trupul lui Isus...

Apoi s'a început sf. Liturghie, cea dintâi asupra nou sfinţitei Mese. O sfântă liturghie sărbătorească, cum rar se vede, — ba la sate nici că s'a mai văzut undeva, — slujită de doi Preasfinţiţi Părinţi Arhierei, înconjuraţi de un strălucit cor de consilieri şi preoţi şi cu doi diaconi.

Biserica, drăguţă dar mititică, înghesuită grozav, abia a putut cuprinde doar a treia parte din lumea ce alergase la ea, ear două părţi au rămas pe din afară, aşteptând acolo binecuvântarea Arhiereilor când vor ieşì din biserică.

A fost o slujbă cu adevărat înălţătoare şi rară. Corul dlui Praţia a fost desăvârşit înălţând foarte sărbătoreasca slujbă.

La sfârşitul sfintei Liturghii, I. P. Sf. Nicolae a rostit poporului cuvântarea sărbătorească. Pentru ca să o poată asculta cât mai mulţi, I. P. S. Sa, cu rară bunătate, a poftit pe credincioşi să înainteze până lângă sf. Iconostas, pentru ca să poată prin asta întra încă o parte din cei de afară, în biserică. Şi fericiţi au fost ceice au putut întra şi toţi câţi s'au putut afla în acea oră în biserica dela Sereca. I. P. Sf. Nicolae a rostit o cuvântare arhierească din cele mai fericite şi fericitoare, plină de asămănări clasice şi cuceritoare de inimi. A arătat de ce biserica e ţinută de noi toţi ca locul cel mai plăcut inimilor noastre, şi Domnului, pentru *rugăciune*, şi de ce creştinii se silesc să zidească locaşuri de rugăciune chiar cu mari jertfe, cum au făcut-o şi micul, dar credinciosul popor de aici. Te poţi tu, creştine, ruga ori-unde, spunea I. P. S. Sa, şi în casa ta, şi în câmp, şi în pădure, şi pe mare, ori-unde. Totuşi par'că nicăiri nu e rugăciunea ta aşa de caldă şi lui Dumnezeu plăcută, ca aici în sfântă Casa Lui! Iaca, dacă tu ai un vas cu jaratec, şi risipeşti acel jaratec prin casă, prin curte, arde el fiecare fir de jaratec, încălzind ceva-ceva în jurul lui. Dar dacă tu, în loc să-i risipeşti prin casă sau curte, îi aduni la un loc şi-i laşi aşa toţi la olaltă să ardă, cu cât mai viu va fi focul lor şi căldura lor va merge mai departe şi flacăra lor se va ridica mai puternică în sus. Aşa-i şi cu rugăciunea. Adunându-vă aici, în sfânta Casă a Domnului, rugăciunea unuia se încălzeşte de rugăciunea vecinului său şi a tuturor împreună se înalţă mai fierbinte spre Cer şi spre Tatăl care deacolo ne priveşte... Iaca pentruce să iubiţi Casa Domnului şi să veniţi să vă rugaţi cu toţii şi cât mai mult într'însa...

Şi alte trei asămănări tot atât de pătrunzătoare şi convingătoare a spus I. P. S. Sa în luminata Sa predică de sfinţire de biserică, şi lumea l-a ascultat cu răsuflarea oprită şi a rămas foarte impresionată de cele ce auzea.

— A urmat masa împreună în casa parohului loculuì Sim. Stefanie. Preasfinţiţii Arhierei înconjuraţi de preoţi şi fruntaşi, printre cari dl f. ministru A. Vlad, notari şi d. Prim-pretor *Damian*, (care şi aici a ţinut a face ordine mare în drumurile pe cari vor trece capii bisericeşti, şi ca deregători să dee sărbătorii toată cuvenita luare aminte). Inalt P. Sf. Sa a rostit cuvinte de laudă la adresa credincioşilor şi conducătorilor lor de aci, cari, duşi de *credinţa* lor bună, au zidit, într'un sat aşa de mic, o biserică aşa de frumoasă, închinând pentru M. S. Regele; d. Dr. A. Vlad a închinat pentru Preasfinţiţii Arhierei cari au cinstit şi sfinţit acest praznic cu venirea Lor aci; — şi încă 2 vorbiri, după care masa s'a încheiat şi oaspeţii au plecat, lăsând neuitate aduceri aminte de petrecerea de aci.

La plecarea din parohie, Oastea Domnului din 2 parohii se adunase în faţa sf. biserici cu cele 2 steaguri ale sale, Inalt P. Sf. Nicolae s'a dus la ei cu maşina, ei l-au primit cu o cântare a Oastei, şi I. P. S. Sa le-a mulţumit, i-a îmbrăţişat cu sufletul său şi i-a binecuvântat.

La Pricaz

I. P. Sf. Mitropolit, n'a scăpat prilejul de a merge şi acolo unde inima Sa atât de mult l-a dorit, şi unde a regretat că a fost împiedecat a merge: la Pricaz, să vadă noul Sion înălţat de acest popor evlavios şi darnic.

Pricăjenii l-au primit cu bucurie mare, adunaţi în număr deplin, la poarta sfintei lor biserici. L-a salutat cu bucurie dl notar Ivăşcoi, în numele primăriei, părintele Solomon Armean în numele bisericii surori unite, iar părintele prof. Zah. Stanciu din Orăştie în numele bisericii cu sf. Evanghelie şi sf. Cruce. (Parohul loculuì, I. Ardeu, neştiind ce va urma, ca unul ce-şi plinise fericit slujba şi sarcina sa, plecase în Munţii Apuseni la nunta unui nepot, de unde nu era cu putinţă a fi chemat acasă).

I. P. S. Sa a mulţumit tuturor pentru buna primire şi a poftit pe toată lumea în biserică să se roage împreună şi să mulţumească lui Dumnezeu că i-a ajuns şi ziua de azi.

După o scurtă rugăciune de mulţumită în biserică, I. P. S. Sa a rostit şi aci o caldă cuvântare poporului, lăudându-l pentru măreţul semn al măreţei sale jertfe, care se oglindeşte în această de laudă biserică. Şi-i află vrednici de laudă mai ales pe o vreme ca cea de acum, când trecem prin zile grele, cari sunt o probă dela Dumnezeu! Dar de probele lui Dumnezeu să nu ne spăriem, căci ele îşi au tainele lor adânci. Intr'o ţară din Africa, — spune I. P. S. Sa, — din niscai munţi, curge la vale un râu cu ape repezi, prin care încercând a trece, valurile răstoarnă mulţi oameni şi-i duc în jos şi-i primejduesc sau îi omoară. Oamenii de acolo, ca să treacă de pe un ţărm pe altul, *îşi pun câte o peatră grea pe cap!* Şi aşa trec, *căci piatra îi apasă, de nu-i duc valurile!*

«Aşa-i, iubiţilor creştini, şi cu încercările ce ne trimite Dumnezeu nouă. Ele sunt pietri grele puse de Dumnezeu pe capul sau umerii noştri, ca să nu ne ducă valurile cele rele ale vieţii... Nici nu ştim de ce

primejdii şi pieiri ne-au scăpat «greutăţile» ce au venit peste noi».

Tot poporul a rămas încântat şi mai aproape legat de sfânta biserică prin cuvintele luminate arhiereşti.

*

Reîntors la Orăştie, I. P. S. Sa, cu P. Sf. Vasile şi suita sa, a făcut o vizită dlui fost ministru Dr. Vlad, — după care au plecat la Sibiu, lăsând multă mulţumire în suflete şi aduceri aminte foarte plăcute.

*

Preoţii cari au auzit cuvântările I. P. S. Sale, au spus: Noi toţi ne facem megafoane (maşinăriile răspânditoare de grai până la mari depărtări), ale cuvintelor aşa de ducătoare la inimă ale I. P. S. Sale, repetându-le noi în biserici, poporului nostru care nu le-a putut auzi.. Şi nici nu deodată, ci pe rând, ca să guste poporul în 2—3 rânduri din minunatele pilduiri ducătoare la mântuire. Şi credincioşilor li se va spune: Faceţi-vă acum şi voi mai departe purtători ai acestor învăţături, ca să fiţi şi voi cu noi, împreună lucrători şi sămănători ale seminţelor sfinte sămănate de I. P. Sf. printre noi...

I. M.

Desvoltarea pelerinajelor

Duminecă dimineaţa, în 8 Iulie a. c. au apărut pe străzile Sibiului cete numeroase de tineri şi de fete dela ţară, în cântece naţionale şi religioase, îndreptându-se spre catedrală.

In scurtă vreme spaţiosul lăcaş de închinare era tixit de mulţimea pelerinilor, cari au plecat de-acasă în zori de zi, unii cu trenul, alţii pe jos, cu căruţe şi cu autobuse.

In catedrală s'a început slujba sfintei liturghii, pontificată de I. P. S. *Nicolae*, cu mare sobor de preoţi din provincie şi din centru.

In timpul cuminecării din sf. altar, parohul nostru I. Bânda din Roşia a interpretat personalitatea Mântuitorului ca idealul de viaţă al tinerimii. Pe urmă însuşi I. P. S. Sa a împărtăşit cu sfânta cuminecătură peste două sute de tineri şi fete.

La sfârşitul slujbei în catedrală, I. P. S. Sa a dat expresie bucuriei pentru frumoasa desvoltare a pelerinajului la catedrală a societăţii Sf. Gheorghe ca prilej de a reînoi legătura cu Hristos dela sf. botez a tineretului. A urmat un festival în Aula Academiei, în care corurile săteşti din Turnişor, Răşinari, Sadu şi Roşia s'au alternat cu declamaţii, printre cari o conferenţă despre întoarcerea la Hristos a P. C. Tr. Scorobeţ, binecuvântarea I. P. S. Nicolae şi cuvânt de încheere din partea P. C. Em. Cioran, protopop, Sibiu. După masă distribuire de cărţi, participare la cinematograf şi vizitarea muzeului Asociaţiunii.

Era pelerinajul la catedrală al societăţii Sf. Gheorghe din protopopiatul Sibiului.

Pelerinajele religioase sunt o cerinţă spirituală a vremii şi un minunat mijloc de răscoliri sufleteşti.

Tot pelerinaj religios se face şi la ziua Eroilor, la cimitirele care simbolizează jertfa pentru patrie. Eroii naţionali sunt cei mai deaproape de noi din «norii de mărturii» cari întreţin focul idealului la orizontul sufletelor tinere şi spre care privim cu admiraţie şi cu dorinţa de a le urma exemplul şi jertfa şi idealul. Flacăra nemistuită încunjură şi mormântul dela Răşinari, mănăstirea dela Sâmbăta de sus, schitul dela Cioara, Gorunul dela Ţebea etc. etc. Biserica Sf. Nicolae din Braşov, Catedrala încoronării dela Alba-Iulia, ca să indicăm nume geografice înscrise în dipticul sacru al topografiei noastre sufleteşti, — încă sunt locuri istorice de pelerinaj în Arhiepiscopia noastră.

Dar în lungul şi în latul ţării sunt sute de locuri de drumeţie spirituală, cari împrospetează sfinte amintiri de bărbaţi şi de femei, în cari s'a sălăşluit Duhul lui Dumnezeu şi ale căror exemple stimulează şi generaţia de azi să consacre viaţa unui ideal superior.

Din pelerinajele la centrul protopopiatului, la centrul eparhial şi în localităţile istorice din ţară se încheagă icoana sfântă a patriei şi a vieţii tradiţionale creştineşti a poporului nostru. Pentrucă în conştiinţa colectivă a creştinilor, dreptul de ţară sfântă al Palestinei, cu locurile pe unde a umblat Mântuitorul lumii, a săvârşit minuni, a împărţit binecuvântări şi lumină — s'a extins asupra întregului pământ, unde au trăit creştini, cu ideal de sfinţenie şi unde idealul Evangheliei pătrunde sufletele credincioşilor.

E un svon de supranatural, care adie azi în lume şi o reacţiune împotriva materialismului, a egoismului şi a crizei morale, în care se sbate omul de azi.

In multe ţări, transformarea sufletească îşi găseşte expresie, ca în Franţa în cultul fecioarei Ioana d'Arc, în Italia în cultul lui Francisc de Assisi, în Anglia în cultul martirilor bisericii naţionale.

Pretutindenea renaşterea religioasă e însoţită de serioasă educaţie morală, de misiuni bisericeşti şi de apostolat laic.

Pretutindenea asociaţiile religioase, isvorâte din nevoi de certitudine şi din setea de mântuire a sufletului, caută pe Dumnezeu şi deslegarea enigmelor, care sunt în om şi în jurul lui.

Pelerinajul e în funcţie de călăuză la Dumnezeu, la regăsirea de sine a creştinului înviforat şi ancorarea lui la catargele bisericii.

Sunt câţiva ani, de când în adunarea eparhială din 1926 se făcea pelerinajelor această semnificativă interpretare: „viaţa fiecărui creştin e un pelerinaj. Şi în pelerinajul vieţii omeneşti, fie acela ori cât de neînsemnat, sunt locuri sfinte, unde sufletul omenesc se simte atins de flacăra divină şi unde cerurile se pleacă de-asupra capetelor noastre, iar îngerii Domnului pogoară să ne dea ajutor.

Acestea sunt toate locurile de jertfă, punctele de atingere dintre cer şi pământ, câmpul de luptă şi de biruinţă asupra deşărtăciunilor omeneşti. Acolo străluceşte flacăra sufletului. Acolo au ţâşnit lacrimile, ne-a ferecat agonia şi au curs sudorile de sânge din grădina Getsimani. Fericit este omul, care întorcându-şi privirile peste drumul săvârşit în viaţă, poate zice despre sine, cu conştiinţa împăcată: Aici am secerat biruinţă sufletului meu»!

TR. SCOROBEŢ.

„Invăţământul teologic"

— Note pe marginea unui articol —

Multă vreme nu mi-am putut explica, pentruce întârzie reorganizarea învăţământului teologic. Nedumerirea mi s'a risipit de curând: Părintele Ioan N. Ionescu dela biserica Amza-Bucureşti încă nu-şi spusese cuvântul. Acum şi l-a spus, în Nr. 12 (1934) al revistei „Viitorul", revistă care de-o vreme 'ncoace pare a fi devenit monitorul tuturor atacurilor împotriva Bisericii ortodoxe din Ardeal. Şi 'ntrucât Părintele I. N. Ionescu şi-a spus acum cuvântul, putem fi liniştiţi că atât de importanta problemă a reorganizării învăţământului teologic va fi soluţionată fără amânare.

E bine să cunoaştem părerile Sf. Sale în această chestiune, ca să putem bănui şi în ce sens va fi legiferat învăţământul sacru în România Mare...

Ca să facă atmosferă, Păr. I. Ionescu ţine să precizeze dela început că boanghenii ăştia de Ardeleni au fost de vină, că chestiunea reorganizării învăţământului teologic nu s'a soluţionat până acum. Ei «care vroiau să-şi impună punctul loc (sic) de vedere», ca şi la legea de organizare bisericească...

In realitate noi n'am vrut nici odată să **impunem** *vr'un punct de vedere al nostru. Nici nu puteam: Suntem doar aşa de puţini la număr în raport cu fraţii noştri din Vechiul Regat. Şi într'o epocă de exagerată democraţie ca cea de azi, în care numărul voturilor este hotărâtor în orice operă de legiferare — nu poţi* **impune** *nimic decât prin aderenţe. Ori când sunt aderenţe, nu mai e impunere.*

Vedeţi, dar, că Părintele I. N. Ionescu a luat-o razna dela început.

Să continuăm. Sf. Sa recunoaşte că punctul nostru de vedere «este foarte serios». In speţă, că tinerii, la intrarea în seminar încă nu-şi pot constata vocaţia pentru preoţie şi deci e mai potrivit să înceapă învăţământul teologic după liceu, în Academii sau (complectăm noi) în Facultăţi. Totuşi, având în vedere disciplina din seminarii armonia tuturor materiilor de învăţământ aşa cum se predau aici, precum şi împrejurarea că din liceu puţinii tineri cari vor veni la teologie vin numai «din calcule pur materiale", Sf. Sa este pentru menţinerea seminariilor, pe cari, însă, le vrea reorganizate.

Aici ar fi multe de spus. Mai întâi noi nu suntem pentru desfiinţarea seminariilor, ci pentru complectarea culturii şi educaţiei ucenicilor lor în Academii şi Facultăţi. Prin urmare Păr. I. Ionescu se luptă cu morile de vânt... Cât despre «calculele pur materiale» cu cari vin liceenii la Academiile şi Facultăţile teologice — ele-mi stârnesc un hohot de râs tragic. Fiindcă bacalaureaţii liceelor, ori cât de tineri ar fi, nu sunt aşa de naivi ca să creadă, că la parohiile pe cari le vor păstorì îi aşteaptă vr'o viaţă al cărei confort să-i ispitească... Asta, cel mult în capitală. Dar avem o singură capitală... In parohiile noastre îi aşteaptă pe preoţi cu totul altceva: munca încordată de fiecare ceas, misiunea sfântă care le porunceşte să se facă «tuturora de toate», ca cel puţin pe unii să-i mântuiască, fără să aibă uneori unde să-şi plece capul măcar; îi aşteaptă, cu un cuvânt, «nă cazul şi strâmtoarea». Părintele I. N. Ionescu n'a aflat încă despre acest adevăr? Ce om fericit!

Vedeţi, deci, cât de prăpăstioase sunt „părerile" Părintelui I. N. Ionescu. Dar, oricât a violentat Sf. Sa pân' aici logica şi realitatea faptelor, cel puţin a păstrat linia unei decenţe în discuţie. Asta însă numai până când ajunge să vorbească despre Academiile teologice. Fiindcă vorbind despre aceste Academii, Părintele N. I. Ionescu este — să ni se ierte cuvântul — insolent. Sf. Sa spune minciuni atât de formidabile, încât la prima lectură a acestor minciuni îţi vine să le contesti autenticitatea.

De-o pildă, Părintele I. N. Ionescu scrie, negru pe alb, că la Academiile noastre teologice s'au primit şi elevi cu 4, 5 clase secundare... Şi asta, când la noi şi copiii ştiu că la Academiile teologice nu se primesc decât bacalaureaţii de liceu sau diplomaţii de seminar. Şi că numai câţiva ani după războiu s'au primit, excepţional, şi o seamă de normalişti, în majoritatea lor covârşitoare cu opt ani de studiu (pe cari şi Ministerul instrucţiei i-a echivalat cu bacalaureaţii) ca studenţi **extraordinari,** *deci cu drepturi reduse faţă de ceilalţi.*

Alta: Părintele N. I. Ionescu crede că în Academiile teologice se predau «studiile religioase elementare», cari se predau în Seminariile de dincolo de Carpaţi... Şi habar n'are că în aceste Academii se predau aceleaşi studii şi cel puţin în aceeaş extensiune ca şi la Facultăţi, excepţie făcând doar limba jidovească, predată într'adevăr mai sumar, fiindcă preoţii noştri nu vor să devină ebraişti, ca licenţiaţii Facultăţilor.

In treacăt fie zis, la noi studiile religioase elementare se predau în şcoala primară, sau cel mult în liceu...

Păr. I. N. Ionescu pune însă cunună minciunilor Sf. Sale abia când spune, că «profesorii Academiilor teologice n'au în majoritatea cazurilor nici un titlu, nici chiar capacitatea pe care o au profesorii de liceu». In realitate majoritatea covârşitoare a profesorilor noştri au două titluri acedemice şi 'n plus, de-o pildă, din cei şapte profesori ai Academiei «Andreiane» şase au şi studii de specializare făcute în străinătate.

O firească modestie ne opreşte să spunem mai mult despre aceşti profesori; pentruca arătarea adevărului să nu ni se tâlcuească drept laudă de sine.

Ca să mai adaogăm măcar una din prăpăstiile colaboratorului ocazional al revistei «Viitorul», continuăm. Părintele I. N. Ionescu vede un rău în faptul că Academiile sunt «în mâna episcopatului», care «s'a dovedit de multe ori abuziv, atât în numirea cât şi în **depărtarea(??)** *profesorilor dela academii».*

După cum vedeţi, Sf. Sa crede că ar fi mai potrivit ca şcoalele teologice să stea sub cârmuirea Ministerului de industrie şi comerţ, sau, poate, sub directa supraveghere a Siguranţei generale.

Tot atât de «informat» se vădeşte părintele I. Ionescu şi când afirmă că Academiile teologice sunt depopulate. Sf. Sa nu ştie, că numărul studenţilor cari se primesc în aceste Academii **este limitat,** *pe de-o parte fiindcă autoritatea bisericească nu vrea să facă din aceste şcoli căzărmi, pe de alta fiindcă nu vrea să-şi creieze proletariat teologic şi să-şi facă bucluc de unde n'are.*

Toate aceste lucruri ar fi trebuit să le ştie cumplitul adversar al Academiilor teologice, ca un preot în capitală ce se întâmplă a fi. Dar nu le ştie. Si asta nu-i spre lauda Sfinţiei Sale. Ori, de cumva le-a ştiut şi conştient a «strâmbat adevărul» — cum credem — atunci e dezastruos de jelnic. Fireşte tot pentru Sf. Sa.

De apologia pe care Sf. Sa o face Facultăţilor de teologie, nu mă ocup. Fiindcă eu nu sunt adversar al Facultăţilor, fiindcă printre profesorii acestor Facultăţi am şi mulţi prietini. Si nu vreau să mi-i fac duşmani, citând argumentele apologiei pe care o face părintele I. Ionescu Facultăţilor. (Dar tot nu mă rabdă inima. Iată unul din aceste argumente: Păr. I. N. Ionescu crede că prestigiul Facultăţilor de teologie se datoreşte, între altele, împrejurării, că studenţii teologi pot urma «şi la celelalte cursuri şi în felul acesta să-şi complecteze vederile" (sic!).

Un cuvânt de încheere: Pe necuviinciosul **adversar** *al Academiilor teologice — Dumnezeu să-l ierte. Cât despre* **advocatul** *Facultăţilor de teologie — să se judece cu el profesorii acestor şcoale...*

Nicolae Colan

„Congresul pedagogic-religios al preoţilor profesori de religie“ dela Mănăstirea Dealul

III

Păr. *Urjacovschi* salută congresul în numele I. P. S. Sale mitropolitului Gurie, al consiliului arhiepiscopesc din Chişinău şi al Frăţiei profesorilor de religie din Basarabia, nădăjduind că întrunirea va aduce soluţiuni pentru sănătatea tinerilor noştri. Termină cu rugăciunea «Doamne, ajută»!

Păr. *Imbroane* dela Timişoara scuză absenţa P. S. Sale Păr. Grigorie al Aradului, cel nelipsit dela asemenea întruniri, dar care de data aceasta târnoseşte un nou altar, dela care se va răspândì cu putere cuvântul dumnezeesc. Arată că la Arad an de an se întrunesc preoţii şi profesorii pentru a discuta îndrumările de dat tineretului. Urează tot sporul acestei întruniri.

Păr. *Partenie*, preşedintele Asociaţiei generale a clerului, salută congresul în numele întregului cler şi-i urează isbândă deplină, evocând marile figuri ale trecutului târgoviştean.

Dl *Iancu Anastasescu*, consilier arhiepiscopesc Bucureşti, salută congresul ca ales al credincioşilor dâmboviţeni în adunarea eparhială.

Păr. *V. Popescu*, delegatul Societăţii femeilor ortodoxe, dorind spor arată că societatea care l-a delegat nu putea lipsi dela congres, dorind ea să crească adevărate mame; ia parte deci nu pentru a face o formă protocolară, ci pentru a se pune în contact cu ce s'a mai putut adăuga în materie de creştere.

Dl prof. *Nedelcu*, insp. activităţii extraşcolare, aduce salutul dlui ministru Angelescu, care nu poateparticipa, şi pe al dlui gen. Manolescu, comand. cercetaşilor, care e atâta de legat de opera creştinească. Din toate vorbirile de până acum, întocmite fără o prealabilă împreună înţelegere, răsare dorinţa unanimă: înapoi la spiritualitate. Inapoi la spiritualitate! Dar nu la ori care, ci la a Celuice a spus: «Ridică-te şi pleacă, dar de acum să nu mai greşeşti». Iar această spiritualitate se aduce prin exemplul nostru şi al sfinţiilor voastre.

Păr. *Brănişteanu* salută congresul în numele preoţilor din Dâmboviţa, arătând că congresul răspunde unei nevoi reale.

Păr. *Iordache* salută congresul în numele P. S. Sale Lucian al Romanului.

Dl *Pavel* salută congresul în numele Asociaţiei licenţiaţilor în teologie.

Şedinţa de deschidere se termină cu cuvântarea păr. *I. Mihălcescu*, care spune, că răul a preocupat toate minţile filosofilor şi oamenilor mari din toate vremurile, dar nu l-au putut remedia. Toţi au murit constatând, că veacul lor a fost cel mai rău. Remediu împotriva răului e folosirea dragostei creştine. In această privinţă preoţimea noastră şi-a făcut datoria. Sunt în asentimentul tuturor, când afirm că ne-am adunat cu cel mai bun gând şi să lucrăm cu cea mai mare căldură pentru rezolvirea problemelor ce ne-am pus, şi că ne vom face pe deplin datoria nu numai aici, ci şi mai departe, la catedră, în societate, etc. Mulţumeşte în numele congresului I. P. S. Sale Păr. Patriarh, care a organizat şi prezidat congresul şi dlui comandant al şcolii pentru ospitalitatea arătată.

După şedinţă I. P. S. Sa, împreună cu toţi preoţii profesori trece prin prânzitorul elevilor, cari aşteaptă binecuvântarea mesii prin mâna celui mai înalt reprezentant al bisericii româneşti, iar apoi ia masa împreună cu toţi congresiştii. Se toastează pentru M. Sa Regele, pentru I. P. S. Sa Patriarhul, pentru comandantul şcolii şi pentru profesorii ei. —

Şedinţa de după masă se deschide cu oarecare întârziere. Prezidează părintele I. Mihălcescu, decanul facultăţii de teologie, asistat de 2 viceprezidenţi aleşi adhoc: păr. Marin Ionescu din Bucureşti şi păr. Leşnic din Basarabia. Secretari se aleg: păr. diacon Gâldău şi dl Jingoiu (funcţionar la Patriarhie).

Se citesc tratatele cu privire la „*Raportul religiei cu celelalte obiecte de studiu în şcoală*“. Tratatul păr. *Al. Constantinescu* din Bucureşti pune religia faţă 'n faţă cu ştiinţa pentru a conchide, că între ele este raport de bună armonie. Crede că ministerul ar trebui să refuze aprobarea manualelor, cari ridiculisează adevărurile biblice. Tratatul păr. *Anton Angelescu* dela Brăila priveşte chestiunea din laturea filosofică şi fixează câteva puncte: 1. Principiul de corelaţie să fie respectat şi de celelalte obiecte de învăţământ; 2. Religia să ocupe un loc central, nu periferic; 3. Invăţământul religios să se provadă numai de preot cu altar; 4. Să luptăm împotriva materialismului; 5. Profesorul de religie să fie bine pregătit. — Tratatul păr. *Rădoescu* dela Râmnicul-Vâlcii priveşte chestiunea prin prismă pedagogică şi conchide la aplicarea principiului concentraţiunii în jurul religiei.

Preşedintele cere congresului să nu mai intrăm în discutarea acestor tratate. Totuşi, după o pauză de 10 minute, se discută. Păr. Valeriu Iordăchescu dela facultatea de teologie din Chişiuău ţine o lungă cuvântare al cărei leit motiv este: să nu provocăm asperităţi, să nu lăsăm impresia că vrem să accaparăm totul pe seama religiei. — Dl Şerban Ionescu profesor la facultatea de teologie din capitală, cere, deasemenea într'o lungă cuvântare, să se încerce tocmai un spirit de afirmare creştină; «noi nu ne războim cu filosofia şi nu-i dăm altă concepţie, decât pe cea adevărată; aceasta nu opreşte să putem lua atitudine creştină faţă de oricare curent». — Păr. Maior cere cuvântul pentru a privi chestiunea şi din partea elevului, întrucât până acum toată discuţia ia aparenţa unei lupte cu duşmani nevăzuţi; vrea s'o schimbe în discuţie pedagogică. O mare parte din congresişti, în frunte cu preşedintele, stăruie să renunţe la cuvânt, pentru a nu se mai pierde timpul. Se propune alegerea unei comisii, care să fixeze punctul de vedere al congresului. In comisie au fost aleşi păr. Valeriu Iordăchescu, dl Şerban Ionescu, pr. Maior, pr. Al. Constantinescu, Rădoescu şi Angelescu. Comisia va prezinta propuneri la congresul viitor. In congres nu s'a mai precizat ce atitudine se adoptă.

Se trece la chestiunea a doua: «*Pragrama învăţământului religios de toate gradele*».

Păr. *Marin Ionescu* din Bucureşti citeşte întâi un referat în care spune, că vine cu propuneri noi: Să numim lecţiile altfel decât până acum (b. o.: Un frate bun şi un frate rău); în programa analitică, să ţinem seamă de miracol care place copiilor, de elementul scripturistic; să nu facem din copil un simplu reflector al gândirii noastre mature; să ne ferim de istorie mozaică. Citeşte apoi programa analitică întocmită de dsa pentru primele 3 clase, care nu cuprinde mai nimic nou, decât doar că în locul titlurilor biblice, introduce în programă ceeace în pedagogie se numeşte anunţarea temei (ţântei). Fiind în sală prea slabă lumina electrică, se decide să se continue a doua zi, însă la ora 8 dim.

De fapt Miercuri, în 20 Iunie, la ora 8, se şi deschide şedinţa cu cetirea tratatului întocmit de părintele Trofimov din Chişinău, tratat care nu face suficientă distincţie între chestiunile de programă şi metodologie, şi citeşte subiectele, ce au să treacă în programa analitică pentru primele trei clase. Dupăce se vor pune acestea la punct, se vor ceti şi discuta, celece scrise de părintele Marin Ionescu şi Trofimov cu privire la clasele IV—VIII.

Incepându-se discuţia, protopopul *Gh. Maior* spune: «Ceeace facem noi acuma, e muncă zadarnică. Niciodată nu se va putea stabili o programă analitică în congres şi de către congresişti, unde n'avem timpul necesar să discutăm de ce e bine să luăm sau să lăsăm din program o lecţie sau alta. Noi aici nu putem stabili decât principiile călăuzitoare la întocmirea programei şi să alegem o comisiei, care s'o studieze pe îndelete, iar dupăce comisia va fi gata cu lucrarea, congresul cel mult o va corecta şi aproba. In consecinţă, datoria noastră cred că s'ar resuma la fixarea următoarelor principii: 1. Programul analitic va trebui să ţie seamă de *biserică* (dogma, morala, cultul, dreptul ei), de *duhul vremii*, care cere familiarizarea copilului cu Sf. Scriptură, şi de *copil*.

2. Liceul are 8 clase, împărţit în două cicluri; împărţim şi noi religia în cicluri sau o predăm desvoltător? Eu sunt pentru predarea desvoltătoare.

3. Religia, având să facă educaţia credincioşilor bisericii şi cetăţenilor statului, să se introducă în toate şcoalele secundare de orice fel şi grad şi cu 2 ore de fiecare clasă, deci cu 2 şi la cl. VII şi VIII.

4. Să se facă o programă, care să nu se schimbe cel puţin 10 ani.

5. Iar materia să se împartă în felul următor: cl. I: Vechiul Testament fără să facem istorie evreiască, ci religie; cl. II: Noul Testament, viaţa şi faptele Mântuitorului; cl. III: Invăţătura Mântuitorului (parabolele, predica de pe munte) şi Faptele apostolilor; cl. IV: Istoria bisericii creştine universale, cu un rezumat sistematic al învăţăturilor de credinţă şi liturgică câştigate la lecţii în cei 4 ani; în cl. V: Istoria bisericii româneşti, care e prea grea şi prea de vreme în cl. IV.; în cl. VI: Dogmatică; în cl. VII: Morală, şi în cl. VIII: Apologetică sau altă materie, cum va rezulta pe urma discuţiilor.

La acestea s'ar rezuma, cred eu, lucrul congresului nostru cu privire la chestiunea ce o discutăm. Şi eu vă rog să acceptaţi propunerile, ce le-am făcut».

Propunerile acestea stârnesc discuţii extrem de vii şi în aparenţă contradictorii.

Păr. *Mihălcescu:* Testament Vechiu numai la cl. I mi se pare prea mult.

Păr. *Maior:* Nu este mult, pentrucă eu nu înţeleg să fac b. o. pe David, cum se face la istorie: «A fost un rege, care a domnit şi a făcut etc.». ci scot la iveală acele părţi frumoase, în care se vede superioritatea lui David faţă de Saul; voiu scoate eternul uman; voiu face religie, cum am spus.

Păr. *Mihălcescu:* Dar se poate să se închee ciclul inferior fără Istoria Bisericii Române?

Păr. *Maior:* Istoria Bisericii Române se împleteşte cu Istoria Românilor şi atât cât poate înţelege elevul de curs inferior primeşte la Istoria Românilor, iar ciclul se poate încheia şi fără.

Păr. *Georgescu*-Duşumea (Buc.). Nu se pot cere 2 ore de fiecare clasă. Programa e fixată. Ne pare bine, că am primit cât ni s'a dat.

Păr. *Maior:* Asta n'o pot înţelege: să n'avem dreptul să cerem timp deajuns pentru a face educaţia copiilor noştri?

Păr. *Georgescu*-Duşumea concede, că se poate cere şi să se ceară două ore de clasă pentru religie. [Urmează]

Protopopul **Gh. Maior**
profesor la şcoala normală „A. Şaguna“ — Sibiu.

Probleme, fapte, comentarii

Cerc religios în plină activitate. — Despre conferinţa preoţilor, din cercul religios „Gârbova“, ţinută la 1 Iulie 1934, în parohia ortodoxă română Şpring, prot. Miercurea, primim următoarele:

Duminecă dimineaţa, glasul clopotului dela sfânta biserică ortodoxă română din Şpring, vesteà credincioşilor venirea în parohie a preoţilor din cele 6 parohii, care formează cercul, spre a oficia în sobor sfânta slujbă şi a predică poporului doritor de-a-se apropia cât mai mult cu sufletul de altarul lui Hristos.

Deşi timpul era ploios şi drumul noroios, poporul s'a grăbit să vină la biserică şi să întâmpine după cuviinţă pe păstorii din celelalte parohii şi pe copilaşii şcoalei primare din Cărpiniş, care veneau conduşi de către harnicul lor dascăl, Bogdan Ene, în 6 căruţe, pe o distanţă de peste 25 km., ca să dea răspunsurile sfintei Liturghii.

Poporul dela început a căutat să-şi manifesteze adânca mulţumire postându-se în faţa bisericii pe două rânduri şi aclamând însufleţit pe iubiţii oaspeţi.

Sfânta slujbă s'a început la ora nouă. Biserica era plină de popor, iar corul copilaşilor făcea ca toate sufletele cucernicilor creştini să se apropie de Domnul.

La Pricească a predicat în cuvinte alese părintele Gheorghe Buzea din Boz, asupra Evangheliei zilei: pe care a explicat-o cu multă înţelegere, îndemnând poporul la nouă viaţă întru Hristos şi la rodire de fapte evanghelice.

La sfârşitul sfintei Liturghii vorbeşte poporului părintele C. Hăşcău din Reci despre starea morală în care se sbate lumea, din cauza slăbirii credinţei.

Ambele predici au stârnit profundă mişcare sufletească în mulţimea credincioşilor.

După masă, la ora două, s'a săvârşit vecernia tot în sobor. Ne fiind şcoala destul de încăpătoare, s'a ţinut şi conferinţa în sfânta biserică, deschizându-se prin graiul preşedintelui şi cântarea, pe trei voci, executată de corul copiilor.

Primul conferenţiar a fost părintele dela Gârbova, Nic. Opriş, care a vorbit pe înţelesul tuturor despre însemnătatea sfintei Scripturi şi a originei sfintei noastre biserici ortodoxe.

A predicat în urmă părintele preşedinte I. Muntiu, despre: „Ce este creştinul“, explicând poporului poruncile bisericii. Conferinţa a fost cu multă atenţie ascultată, şi lumea a rămas pe deplin mulţumită de sfaturile evanghelice date de conducătorul cercului şi de caldele cuvinte cu care a fost îndemnat a le urmă.

Poporul, doritor de-a asculta cântece din partea copilaşilor, a ieşit în curtea casei parohiale. Aci s'au cântat cântece patriotice, şi a cuvântat învătătorul Bogdan Ene, arătând programul său de culturalizare a satelor alături de slujitorii altarelor sf. biserici.

La ora 6 după amiazi s'au terminat şi aceste manifestări culturale şi oaspeţii au plecat spre casă. — *C. H.*

*

Comună pilduitoare. — Harnici învăţători şi vrednic preot mi s'a dat să văd în comuna Apoldul de sus, în judeţul Sibiului. Am asistat, în 17 Iunie c., la examenul claselor şcoalei primare din această comună şi la festivalul cu bogat program de producţiuni şcolare, urmărite cu bucurie şi însufleţire de părinţii elevilor şcoalei primare şi ai şcoalei de copii mici. Corpul învăţătoresc, P. Zemora, Melania Muntiu şi M. Tipuriţa, s'a dovedit că are valoroase puteri didactice, ear Pr. Ion Albu îş păstoreşte credincioşii cu zel şi pricepere, izbutind să înfăptuiască lucruri de seamă pentru biserică, şcoală şi comună. Apoldul de sus are astăzi reu-

niune de femei, societate a tinerimii adulte „Sf. Gheorghe", precum şi o întovărăşire a foştilor ostaşi din marele război, întemeiată în scop ca, la moartea unui membru al tovărăşiei, urmaşii decedatului să primească drept ajutor o sumă de bani din cotizaţiile membrilor.

Mai adaug că Apoldul de sus, are două coruri, care cântă în Dumineci şi sărbători la sfânta biserică: un cor bărbătesc şi altul al copiilor de şcoală, conduse de învăţătorime.

Acum, când în fruntea comunei stă o comisie interimară cu preşedinte român, şi când avem şi notar român, aşteptăm cu toată încrederea să vedem înălţându-se, cât mai curând, zidirea casei naţionale în Apoldul de sus.

Coresp.

*

Universitatea Populară „N. Iorga" din Vălenii-de-Munte, care îşi serbează anul acesta împlinirea unui sfert de veac dela înfiinţarea ei, îşi deschide cursurile Duminecă în 15 Iulie, sub conducerea personală a dlui profesor N. Iorga.

Ce este această şcoală superioară?

„O tribună şi un amvon pentru cultivarea virtuţii şi energiei naţionale, pentru discutarea chibzuită a problemelor sociale şi pentru educaţia morală şi sufletească, la îndemâna tuturor celor doritori de lumină curată, de cuvânt adevărat".

Participă la cursuri intelectuali din cuprinsul ţării noastre, îndeosebi tineret, studenţi şi elevi din clasele ultime ale liceelor şi ale şcoalelor normale, găzduiţi în condiţii de trai cât mai lesnicioase pentru toţi auditorii acestor cursuri de vară, împreunate cu instructive excursiuni şi serbări culturale.

In programul cursurilor (15 Iulie—15 August 1934) se cuprind, între alte subiecte, şi următoarele de interes bisericesc şi cultural:

Concepţia creştină asupra lumii şi vieţii;
Biserica veche judecând;
Criza morală;
Epoca apostolilor;
Alcătuirea testamentului nou;
Filozofia religiei în cultura europeană actuală;
Armele sufleteşti ale ceasului de acum;
Biserica românească în noua Europă;
Biserici de lemn din Transilvania;
Mitropolitul Grigorie Dascălul;
Corpul tău, templul sufletului, ş. a.

Prelegerile acestea vor fi ţinute de dnii: Prof. Nic. Popescu, I. Agârbiceanu, Profesorii Şt. Berechet, Burdun, Gh. Ghiţă, At. Popa, Pr. Gh. Moisescu, A. Crăciunescu consilier patriarhal, Lascarov Al. Moldovanu şi M. Suciu-Sibianu.

La sfârşitul cursurilor, adecă între 15—31 August 1934, se face o excursie în Italia. Amănunte se pot cere dela *Secretariatul Universităţii*, Vălenii-de-Munte, jud. Prahova, până în 5 August.

INFORMAŢIUNI

Şedinţă plenară. *Consiliul Arhiepiscopiei ortodoxe de Alba-Iulia şi Sibiu a ţinut şedinţă plenară în 9 Iulie a. c. sub prezidenţia I. P. S. Sale Mitropolitului nostru NICOLAE, rezolvând mai multe chestiuni curente, dintre care amintim hotărârea luată de-a clădi noul edificiu al Şcoalei normale «Andrei Şaguna» din Sibiu, pe teritorul grădinei Fundaţiunii Alexandru Lebu din strada Orfanilor.*

Consiliul arhiepiscopesc a şi încredinţat elaborarea planurilor noului edificiu de cultură unui arhitect de frunte din capitală. Sperăm că, încă în vara acestui an, se va pune piatra fundamentală a noului edificiu şi se vor urma lucrările de zidire.

Episcopul romano-catolic din Timişoara *Augustin Pacha*, sosind la Sibiu ca oaspe al parohiei romano-catolice locale, a făcut Dumineca trecută o vizită I. P. S. Sale Mitropolitului Nicolae al Ardealului.

Pietate. La împlinirea unei jumătăţi de an dela moartea fostului prim-ministru *I. G. Duca*, s'a făcut desvelirea unei plăci comemorative în gara Sinaii, pe locul, indicat cu o cruce neagră, unde a fost asasinat regretatul slujitor al ţării. O asistenţă numeroasă, profund impresionată, a participat la actul sărbătoresc al desvelirii.

Manifestare impunătoare antirevizionistă s'a desfăşurat, în deplină ordine şi mare însufleţire, Duminecă, în *Sibiu*, prilejuită de sosirei echipei de propagandă a şcoalei primare de fete Nr. 24 din Bucureşti cu întregul ei corp didactic. Cântece patriotice, coruri bine instruite, o piesă antirevizionistă, şi cuvântul temeinic documentat, rostit de excelentul secretar al Ligii, dl *Lungulescu*, (despre Sibiul românesc în faţa revizionismului maghiar), au fost îndelung aplaudate de publicul imens din oraş şi din satele din jur, ferm hotărâte să lupte energic şi stăruitor până la biruinţa desăvârşită a cauzei drepte şi sfinte ce o apărăm cu toţii.

Conferenţă. Preoţimea ortodoxă română din tractul Ilia şi-a ţinut conferenţa de vară la 29 Iunie 1934 în parohia Sărbi. După ce s'a celebrat sfânta liturghie în sobor, împreunată cu predica P. C. Protopop I. Josan, la ora 11 s'a început conferenţa în sala şcoalei din loc. Lucrări bine susţinute au prezentat: Pr. S. Păcurar, Prot. Josan şi Pr. Coriolan Iacob. S'a stabilit un program de activitate unitar a FOR secţia Ilia, pentru care preoţimea noastră face toate jertfele acordându-i sprijinul întreg. O şezătoare ţinută cu Oastea Domnului a desfăşurat un program îngrijit; au vorbit poporului: P. C. Protopop, Pr. I. Budoi şi Pr. Romul E. Iacob. Odată cu apunerea soarelui preoţimea s'a îndreptat spre căminuri, pătrunsă de credinţa că sămânţa bună, împrăştiată în ogor bun, îşi va aduce roadele dorite. — *Coresp.*

La sărbătoarea Sf. Proroc Ilie, 20 Iulie a. c., se va face obişnuitul pelerinaj la sfânta mănăstire dela „Isvorul Miron" din hotarul comunei Romăneşti, protopopiatul Făgetului, dieceza Caransebeşului. Cu acest prilej se va celebra sfânta Liturghie în sobor, cu predica ocazională, iar lângă izvorul tămăduitor se va face sfântul Maslu, cu şapte preoţi, şi se vor ceti rugăciuni după trebuinţa fiecăruia. Cei pregătiţi se vor putea împărtăşi cu sfânta Cuminecătură. *Sebastian Olariu*, protopresbiter.

Distincţie. Preotul Octavian Albani, din parohia Nadăş (dieceza Arad), absolvent al Seminarului teologic din Sibiu, a fost distins de P. S. Sa episcopul Grigorie cu dreptul de a purta brâu roşu.

Ce isprăvuri se comit la călugării franciscani dela Gherla? Românii din Gherla, — scrie unul din cotidianele noastre, — au aflat, în repetite rânduri, că la „casina" romano-catolică locală, sub ocrotitoarea aripă a călugărilor franciscani, se petrec lucruri departe de a fi curate, ear unele sânt deadreptul provocătoare pentru români şi lovesc în ordinea statului. In această casină, patronată de numiţii călugări, se poate oare face şi iredentism, şi revizionism? O anchetă *serioasă* va trebui să facă lumină şi să pedepsească pe vinovaţi.

Şcoala minieră a statului în Baia mare, anunţă că primeşte ca elevi ai şcoalei miniere acei tineri, cetăţeni români, cari au împlinit vârsta *de 17 ani* şi cari au absolvit cursul inferior de liceu sau gimnaziu. Cererile, provăzute cu timbre în regulă, sânt de a se înainta Direcţiunii şcoalei cel mai târziu la 15 August 1934. Prelegerile durează 3 ani şcolari din câte 10 luni. Tinerii cari au terminat cu succes această şcoală, devin maestri minieri sau maestri metalurgi. Taxe şcolare nu sânt, sub nici un titlu. Şcoala nu are internat, elevii sânt externi.

Familiile *rămase după preoţii ortodocşi, răposaţi anul acesta (1934) în Arhiepiscopie, sânt invitate a trimite către Redacţia ziarului* Telegraful Român, *Sibiu, câte-o fotografie, (eventual şi o notiţă biografică) a decedatului lor părinte, pentru a fi reprodusă în* Calendarul *arhidiecezan pe 1935.*

ŞTIRI LOCALE

Predică în catedrala din Sibiu. Duminecă, în 15 Iulie 1934, va predica părintele protopop *Em. Cioran.*

Din public

Răspuns la un atac şi necuviincios şi nemeritat

In foaia locală „Tribuna", ziar naţional independent, mi se aduc grave învinuiri personale, pentru motivul că conducerea institutului Albina, din care şi eu fac parte, n'a putut încuviinţa să se plătească unui deponent o sumă de Lei 15000, din o depunere de Lei 102.000 (şi nu 150.000 cum spune gazeta).

Ţin să comunic Onor. public pentru orientare, că nu aflu consult să întru în discuţie ziaristică pe această temă, cu redactorul acestei gazete, ci mă voi adresa parchetului, pentru satisfacţie.

Sibiu, 9 Iulie 1934.

I. Vătăşianu
director general al institutului Albina.

Nr. 6627/934 Ep. (38) 1—2

Concurs

Se publică concurs pentru aprovizionarea internatelor Academiei teologice, Şcoala ort. de cântăreţi, şi internatul arhidiecezan ort. din Sibiu pe anul şcolar 1934/35, şi anume:

1. Pentru furnizarea a trei vagoane de grâu de prima calitate cu cel mult 5% corpuri streine, predabil în magazia Academiei teologice ort. în Sibiu.

2. A doua alternativă: Pentru furnizarea de pâine coaptă din grâu de calitatea primă măcinat ca făină integrală, avansând Consiliului Arhiepiscopesc de acum preţul întregei cantităţi de grâu respective a făinei, care se va depozita în magazia Academiei teologice.

3. Pentru coptul pâinei din făina ce se va pune la dispoziţie de către Consiliul arhiepiscopesc.

4. Pentru furnizarea de carne de vită, viţel, porc, oaie, untură topită, osânză, slănină crudă, slănină afumată, slănină papricată, mezeluri, — toate de prima calitate.

5. Pentru furnizarea de coloniale.

6 Pentru tăiatul lemnelor de foc necesare la instituţiunile mai sus amintite.

Reflectanţii vor înainta oferte în scris până la *10 August a. c.* la Consiliul arhiepiscopesc ort. român în Sibiu unde se dau zilnic cuvenitele informaţiuni.

Consiliul arhiepiscopesc îşi rezervă dreptul de a alege liber dintre ofertanţi.

Sibiu, 12 Iulie 1934.

Consiliul arhiepiscopesc.

Nr. 529—934 (33) 1—1

Concurs repetit

Pentru întregirea parohiei vacante de clasa III-a **Toarcla** cu filia **Gherdeal,** protopopiatul Agnita, se publică concurs cu termin de 30 zile dela întâia publicare în Telegraful Român, pe lângă următoarele retribuţiuni:

1. Salar dela stat conform coalei B.

2. Sesiune parohială arător şi fânaţ: *a)* în parohie 6 jug. 398 st. □ şi *b)* în filie 5 jug. 32 st. □.

3. Folosirea curţii parohiale fără edificii pe ea, în mărime de 300 st. □.

4. Folosinţa cametei ce rezultă din vânzarea materialului lemnos de pe 10 jug. pădure primită prin reforma agrară ca întregire la sesiunea parohială. Dupăce acest teren se va putea preschimba în teren cultivabil, preotul va folosi acest teren în schimbul cametei.

5. Venitele stolare prescrise pentru întreg tractul.

Concurenţii îşi vor înainta cererile de concurs însoţite de actele necesare subsemnatului oficiu protopopesc în termenul prescris şi vor dovedi totodată că au obţinut aprobarea P. V. Consiliu arhiepiscopesc de a putea candida la această parohie. Cu încunoştiinţarea prealabilă din partea oficiului nostru, se vor prezenta în parohie pentru a face cunoştinţă cu poporul.

Agnita, la 25 Iunie 1934.

Oficiul protopopesc ort. român din Agnita în înţelegere cu consiliul parohial.

Emil Păcală
protopop.

Publicaţie de licitare

In urma hotărârii consiliului parohial ortodox român din comuna Mihai Viteazul, protopopiatul Sighişoara, din 19 Iunie 1934 şi pe baza planului şi devizului aprobat de Prea Ven. Consiliu Arh. cu data de 21 April 1934 Nr. 3591, se dă în lucrare prin licitaţie publică cu oferte închise, zidirea casei parohiale, ce se va edifica în comuna Mihai Viteazul, jud. Târnava mare. Licitaţia se va ţinea în ziua de *15 Iulie a. c.* ora 2 p. m. la faţa locului.

Planul şi devizul se pot vedea în ori care zi la oficiul parohial pentru cercetare şi cunoaştere.

Consiliul parohial îşi rezervă dreptul de a alege ori care dintre ofertele cele mai avantajoase şi în care are mai multă încredere.

Doritorii se vor prezenta la data de mai sus cu ofertele închise, depunând totodată cu ofertele 5% vadium în bani gata, care se va întregi la facerea contractului la 10%.

Din încredinţarea consiliului parohial,

Mihai Viteazul, la 29 Iunie 1934,

Oficiul parohial ortodox român.

Pr. Eugen Bologa
paroh ortodox român.

[19] 2—3

Citiţi, sprijiniţi şi respândiţi ziarul
Telegraful Român

Nr 5927 Şcol.

Concurs

Pentru primirea elevilor în Internatul arhidiecezan din Sibiu pe anul 1934/5.

Pentru primirea elevilor în Internatul arhid. din Sibiu pe anul şcolar 1934/5 se publică concurs.

Vor fi primiţi în mod *gratuit* orfanii de preoţi, săraci şi silitori, iar ca *solvenţi* copii de preoţi şi ai altor părinţi mireni.

Orfanii de preoţi, cu spor slab în studii, vor fi supuşi la plătirea unei taxe după situaţia materială a lor.

Taxa de întreţinere va pentru fii de preoţi solvenţi 8000, Lei şi 1000 Lei pentru baie, medicamente; iară pentru copiii mirenilor 9000 Lei şi 1000 Lei. Taxa se va plăti în 4 rate: la înscriere, la 1 Noemvrie, 1 Februarie şi 1 Aprilie. Taxa de 1000 Lei se va achita la înscriere. In caz de repăşire, nu se va restituì această taxă.

Taxele plătite pentru cvartalul început — nu se restituie în caz de repăşire.

Cererile de primire scrise de părinţi ori tutori vor avea să fie înaintate Consiliului Arhiepiscopesc din Sibiu până la 1 August a. c.

Orfanii de preoţi vor anexa: certificat şcolar, certificat de sărăcie şi familiar.

Elevii primiţi vor avea să aducă cu sine: cele necesare pentru pat, lingerie de corp şi pat, tăcâmuri şi veselă pentru masă, hainele şi încălţămintea necesară. Rufăria trebuie să fie însemnată cu numele elevului.

Intrucât în decursul anului s'ar dovedì, că taxa statorită nu este suficientă, ea se va majora după împrejurări, având elevii a plăti diferenţa statorită.

Preacucernicii preoţi vor pune în vedere orfanilor de preoţi, cât şi altor elevi, să înainteze la timp cererile de primire, însoţite de toate actele, căci fără de acestea nu vor fi luate în considerare.

Sibiu, 19 Iunie 1934.

Consiliul arhiepiscopesc.

PAROHIA ORTODOXĂ ROM. ODORHEI

Anunţ de licitaţie

In urma hotărârii Consiliului parohial ortodox român din Odorhei, protopopiatul Sighişoara, din 22 Iunie 1934 şi în baza aprobării P. V. C. Arh. Nr. 61.966 din 4 Iulie a. c., se aduce la cunoştinţă generală că, în ziua de *19 Iulie a. c.* la ora 11 a. m. se va ţinea în capela ortodoxă română din Odorhei, licitaţie publică cu oferte închise şi supraoferte verbale, pentru darea în intreprindere a zidirii Casei parohiale din Odorhei.

Planul, devizul şi caietul de sarcini se pot vedea în orice zi la oficiul parohial ortodox român din Odorhei, strada Carmen Sylva Nr. 12.

Licitaţiunea se va ţinea în conformitate cu art. 88—110 din Legea asupra contabilităţii publice.

Toate persoanele care doresc a lua parte la această licitaţie, vor depune pe lângă oferte şi o garanţie provizorie de 5% din valoarea furniturii, care va fi complectată de către adjudecatarul licitaţiei la încheerea contractului, la 10% sub formă de garanţie definitivă.

Antreprenorul, care va lua lucrarea, este obligat a suporta cheltuelile împreunate cu planul şi devizul acestei clădiri.

Odorhei, la 24 Iunie 1934.

Preşedintele consiliului parohial:
Pr. **Sebastian Rusan**
paroh ortodox român.

Epitropia:
Js. Nica
R. Chirovici
Gh. Cristea

(20) 1—1

Mersul trenurilor
— Gara Sibiu —

	Pleacă spre:	Sosește dela:
Vinţ, Alba-Iulia	5⁰⁰, 12²⁰, 15¹⁰	8¹⁵, 17²⁰, 23⁴⁹
Braşov, Făgăraş	5²⁰, 12⁴⁵, 18²⁰	11²⁵, 19¹⁰, 7⁴³
Cisnădie	8¹⁴	12³¹
Copşa	3⁰⁵, 9⁵³, 13⁴⁵, 16⁴⁵, 23¹⁴	3⁵⁰, 7²⁰, 14²⁵, 18¹⁰, 22¹²
Ocna-Băi	8⁰⁰, 11³⁰, 14²⁶, 18³⁰	9⁰⁰, 12³⁰, 15²⁵, 19⁵⁰
Peatra-Olt, Buc.	8⁵⁵, 14⁵⁸ [ac.] 17⁴⁵, 20⁰⁰ [ac]	12⁰⁵, 16³⁰ [ac.] 23⁰⁰, 9⁴⁵, [ac.]
Sighişoara, Agnita	5⁴⁵, 12⁰⁶, 16⁴⁸	11⁵⁶, 19⁴⁸, 8⁰²
Vurpăr	17³⁰	8⁴⁰

Redactor responsabil: Pr. Dr. D. Stăniloae

Editura şi tiparul Tipografiei arhidiecezane

Anul LXXXII — Sibiu, 22 Iulie 1934 — Nr. 30

Telegraful Român

Organ național-bisericesc — Intemeiat în 1853 de Mitropolitul Andreiu Șaguna

APARE SAPTAMANAL

Abonamentul: Un an 500 Lei. — Șase luni 250 Lei. — Trei luni 125 Lei. — Pentru străinătate un an 900 Lei. — Pentru America 4 Dolari.

Articole și corespondențe se adresează **Redacției** Telegraful Român, Sibiu, strada Mitropoliei Nr. 45. — Scrisori nefrancate se refuză. — Articole nepublicate nu se înapoiază.

Prețul inserțiunilor un șir petit 6 Lei pentru odată, dacă se publică de mai multe ori se dă rabatul cuvenit.

Abonamentele și inserțiunile se adresează **Administrației** ziarului Telegraful Român, Sibiu, strada Mitropoliei Nr. 45

Sărăcia spirituală și întărirea duhovnicească

— O constatare și o soluție —

Scriu în continuare și cu referințe la rândurile mele (din numărul 23 al ziarului nostru), cari voiam să fie altceva, decât o mai mult sau mai puțin reușită expresie a bucuriei la care ne dă dreptul revirimentul spiritual ce se constată *faptic* în sânul omenirii zilelor noastre. Incheiam cele scrise acolo cu un îndemn în care făceam oarecare distincție între cei ce-L urmează demult pe Hristos, și între cei cari încă n'au pornit pe calea care duce la El (fie că n'au aflat-o încă; fie că după ce au descoperit-o, spiritul veacului i-a atras de partea crezului său amăgitor, fie din alte numeroase motive, care diferă după oameni și locuri). Și, pe drept! Cred că ne găsim toți de acord să recunoaștem și să spunem că dacă pofta unei vieți noui, unei vieți povățuite de comandamentele Evangheliei *există;* că dacă autoritatea bisericească — vorbim de stările dela noi de-acasă! — depune serioase și fructuoase sforțări pentru satisfacerea acestei vitale trebuințe a sufletului, apoi totuși, când ne dăm silința să examinăm mai deaproape mădularele marelui corp al bisericii lui Hristos, sântem deadreptul izbiți de puținătatea și inconsistența vieții spirituale pe care o întâlnim la mulți, dacă în locul acesteia nu-i cumva ceva mai grav: absență totală de viață duhovnicească. Mai bine decât cineva din afară de el, observă acest lucru fiecare creștin în parte când pătrunde adânc în sine însuși și constată că este departe de a avea viață sufletească pe care ar trebui să o aibă.

Puterea exemplului

Pe de altă parte, nu e mai puțin adevărat că există suflete strălucite care radiază bunele miresme cu care le-a înzestrat cuvântul lui Dumnezeu și umbletul în căile Lui. Aceste distinse făpturi, sânt ele înseși o predică — o predică mută, dar continuă, — pentru semenii lor. Ele lucrează cu folos în sufletele celor cu cari vin în atingere, prin acel negreșelnic mijloc de educare căruia i-am spus cândva *puterea exemplului.* De multe ori mai cu folos decât o predică adresată unei colectivități căci, ca să întrebuințez o prea frumoasă expresie întâlnită de curând în coloanele unui confrate de publicistică dela Sibiu, nu trebue să se uite un lucru: dacă vorbele elocvente și sincere *mișcă*, exemplele concrete, *cuceresc!* Obișnuit însă, oamenii virtuoși nu se arată oriunde. Ei știu bine că nu *virtutea* — în splendida ei unitate sau într'una din strălucitoarele-i fețe — se răsfață la răspântiile ulițelor. Nu! Acolo «predică» și «pilduește» obrăsnicia sau altă soră a ei din acel sumbru convoi pustiitor de suflete. Deaceea, ca unii cari — pe drept se simt îngrețoșați de cele ce se petrec în jurul lor, ei se țin departe de clocotul patimilor, în vârtejul cărora ar putea să fie misionari sau victime. De vrei să-i găsești, îi cauți Dumineca la Liturghie și peste săptămână la datorie sau prin colțuri îmburuenite de mizerie, unde mâna lor harnică direge, cu devotată iubire de Dumnezeu și de oameni, lipsuri multe.

Necesitatea ajutorului reciproc

Dată fiind realitatea sărăciei spirituale în atâtea și atâtea suflete, ca și existența acelei categorii de credincioși avansați în practica preceptelor evanghelice, se ivește întrebarea: oare aceștia din urmă n'ar putea fi întrebuințați pentru propășirea duhovnicească a celorlalți?... Și de cine?... Și cum?... Răspund afirmativ — deocamdată pentru prima secțiune a întrebării. Și iată de ce! Setea sufletească există. Ea se cere astâmpărată. Preotul, duhovnicul, nu totdeauna poate fi pretutindeni. Omul încă, sufletește, oricât ar fi de avansat, nu poate rămânea mereu în acelaș stadiu, căci un suflet staționar e un suflet care dă îndărăt. Dumnezeu însuși vrea să se slujască de acele suflete bineplăcute Lui, pentru dobândirea acelora ce zac în întuneric, departe de El, căcă și aceștia sânt fiii Săi. Cuvintele Domnului: Eu sânt vița, voi sânteți mlădițele... (Ioan 15. 5) oare nu conduc la necesitatea ajutorului reciproc pentru sporirea în viața duhovnicească? De repetate ori ne mai spune apoi Mântuitorul: Aceasta este *porunca* mea: ca să vă iubiți unul pe altul, *cum v'am iubit și eu pe voi* (Ioan 15. 12). Și noi știm cum a iubit Hristos neamul omenesc: ne gândim, dintre cele multe, la Golgota. E de tot clar că cea mai puternică dovadă a iubirii ce-o nutrește un om pentru semenii săi, se vădește în silința de a direge și a pune pe calea cea bună viața sufletească a altora. La originea vieții spirituale a sfântului Apostol Pavel e drumul Damascului (pe care-l petrece omenirea astăzi, când își frânge neputincioasă mânile căutând la cer) dar și intervenția de Dumnezeu voită a smeritului creștin Anania, care pune o bază solidă gândurilor marelui convertit (F. Ap. cap. 9). La rândul său, sf. Apostol Pavel, la Antiohia, când Sf. Petru a alunecat dela adevăr, intervine și-l îndreaptă (Galateni cap. 2). Și cu aceste considerații, am intrat într'o plină problemă de pastorație, în cuprinsul căreia tactul și experiența atâtor sfințiți preoți pătrund mai adânc decât această modestă însăilare de gânduri. Dacă acest soi de oameni sânt avansați în viața duhovnicească și dacă Dumnezeu Insuși vrea să se slujască de ei pentru dobândirea și întărirea altora, mai rămâne să vedem *cum* și *cine* are să împlinească această dumnezeiască dorință? Anticipez câteva gânduri, în această privință: în primul rând preotul, căruia acești creștini buni pot fi de mare folos în asistența sufletelor de cari este răspunzător nu atât înaintea superiorilor săi ierarhici, cât mai cu seamă în fața lui Dumnezeu. Cum? Când preotul găsește în turma sa unul sau mai mulți din acești creștini. să-i pună în contact cu cei mai puțin înaintați, cari caută și trebue să urce și ei cât mai sus.

Felul de cercetare a credincioșilor

Din diferite pricini, preoții nu pot totdeauna și suficient împlini una din cele mai de seamă îndatoriri pastorale ale lor: Cercetarea credincioșilor acasă la ei. De dorit ar fi să o facă, să-i caute cât mai des, ca duhovnic și ca prieten. Să stee de vorbă cu ei, să-i deprindă a-i spune nevoile lor, grijile lor sufletești, luptele lor, căderile lor și să le arate cu părintească iubire, ca la scaunul sfintei spovedanii, cum lupta pentru mântuirea sufletului e aspră și cum te prăbușești de-atâtea-ori până să ieși, în cele din urmă, biruitor. De dorit ar fi să le mai arate apoi că păcatul nu este numai neascultarea de poruncile dumnezeești și bisericești, ci că mai mare decât acesta este lipsa unui contact viu și statornic cu Dumnezeu. In nici un caz nu trebue neglijat ce-am spus aici: preotul să-și facă părtași de lucru duhovnicesc pe creștinii buni, îndemnându-i și înlesnindu-le un contact strâns cu ceilalți. Această metodă e cât se poate de eficace. Niciodată nu dă greș. Ea poate fi aplicată cu acelaș folos în *școală*, catehetul (îndeosebi!) căutând să spargă ghiața dintre copiii buni și copiii mai puțin buni. Dacă școlarii mediocri, cu toate îndemnurile profesorului, nu se decid să *urce*, să le dee un ajutor: coborând (o coborâre cu tendințe, cu scop bun) pe cei distinși între ei. Ea poate fi aplicată cu acelaș succes în parohiile dela orașe, unde vântul indiferenței în materie de religie bate destul de frecvent. — Pregătirea aleasă ce se dă preoțimii în școlile noastre de teologie, înzestrează pe viitorul preot cu o frumoasă cultură profană, filosofică și științifică, alături de cea religioasă. Aceasta îi dă putință să capteze bunăvoința și interesul cutăror intelectuali, pentru problemele de viață spirituală-religioasă, de care stătuseră departe până acî. Odată convinși, cuceriți câțiva, ei trebue folosiți pentru cucerirea altora.

---

* FOIȘOARA *

Figuri din vechea ziaristică ardeleană

NICOLAE CRISTEA

1834—1902

Activitatea lui Nicolae Cristea constituie unul din cele mai frumoase capitole ale pressei ardelene. Ea poate sta, fără exagerare, alături de acea a lui Barițiu, Slavici și frații Murășeni, nu numai prin valoarea ei intelectuală, ci în deosebi prin înrâurirea de lungă durată, ce a exercitat-o asupra conștiinței românești din Ardeal, în epoca celor mai mari frământări naționale.

Importanța acestei activități publiciste rezidă, pe lângă personalitatea autorului, în faptul, că ea se afirma în coloanele Telegrafului Român, ziarul, căruia patronajul mitropolitului Andrei Șaguna îi creiase un prestigiu covârșitor în direcțiunea opiniei publice de dincoace de Carpați.

Nicolae Cristea se remarcase încă din liceul dela Sibiu printre tinerii eminenți, cari aveau să formeze mai târziu garda de onoare a lui Șaguna, în luptele epice pentru emanciparea poporului românesc.

Copilăria trăită în umbrele ctitoriei lui Mihai Viteazul din Ocna-Sibiului, ca și figura cuceritoare a Vlădicului conducător de neam, l-au împins și pe Cristea ca pe atâția bărbați de seamă ai vremii sale, spre teologia ortodoxă. Trece apoi la Academia de drept din loc, de unde însă îl scoase ochiul ager al lui Șaguna, spre a-l trimite, ca bursier, la Universitatea din Lipsca. Cristea făcu aici, timp de 3 ani, studii temeinice de filosofie, atrăgând asupra sa atențiunea cercurilor universitare, prin conferințele ce le ținuse despre istoria Românilor. Dar tocmai ca și Bechnitz la Heidelberg, Cristea izbuti să-și câștige prețuirea lumei științifice din Lipsca, printr'un act de curaj și de demnitate. Anume vestitul istoric H. Treitschke, făcând un curs despre anul 1848 în Europa, prezentase într'o lumină nefavorabilă mișcările Românilor din Transilvania. Cristea neputând accepta această jignire adusă neamului său, adresă profesorului o scrisoare amănunțită, dovedindu-i inexactitatea afirmațiunilor debitate. Om loial, Treitschke i-a mulțumit în scris și într'o lecție următoare se simți obligat să rectifice de pe catedră expunerile greșite ce făcuse, dând satisfacție completă tânărului student ardelean. Vă închipuiți impresia provocată în Universitate de gestul schițat, cum și prestigiul ce i l-a adus necunoscutul valah de pe malurile Cibinului. In toamna anului 1863, Nicolae Cristea se înapoiază la Sibiu, unde Șaguna îl numește de îndată profesor la Seminarul teologic. Ori cât de mult ținea la catedra, pe care o servise cu devotament timp de un deceniu, gazetăria îl ispitește așa de intens, încât, deodată cu profesoratul, intră și în redacția Telegrafului Român.

Colaborarea lui întâlni prețuirea neașteptată a mitropolitului Șaguna, care îi și încredință conducerea ziarului său în 1865, după retragerea distinsului scriitor Zaharie Boiu. Insemnătatea acestei numiri o ilustrează și faptul, că pe când în cursul celor 13 ani de existență a Telegrafului (1853—1866) Șaguna schimbase 6 redactori, de aci înainte nu numai că n'a mai fost nevoie de asemenea mă-

Nu trebue să se aştepte niciodată «avansuri» din partea păstoriţilor. Preotul, din propriu îndemn, trebue să facă primul pas. Şi al doilea... şi al treilea... şi în cele din urmă, biruinţa va fi de partea lui. Şi cât de preţioase sânt ostenelile duhovniceşti ce se soldează cu dobândirea unui suflet pentru Hristos, pentru împăcarea cu el însuşi, pentru podoabele virtuţii!

„Indrăzniţi!“

Porunca ceasului de faţă ne interzice să mai continuăm cu sfiala şi cu menajamentele de tot felul în care se află foarte adeseori mai multă laşitate omenească şi abdicare dela datorie decât respectul divin pe care-l dorim sufletelor. Hristos ne strigă: «Indrăsniţi...»

Fenomenul îmbucurător al întoarcerii la Dumnezeu ce se observă în lume, poate fi pentru sufletele ce simt creştineşte şi lucrează apostoleşte la dobândirea altora, un nou îndemn, un nou spor de avânt misionar, o nouă şi sănătoasă iluzie de optimism şi de încredere în isbânda netrecătorului suflet creştin. Care trebue rânduiţi întâi de toate, căci sufletul stă la temelia propăşirii omenirii. Ca să ajungi la cele mari şi generale, trebue să pleci dela cele mărunte şi singulare. Deci dela un suflet la omenire «vânând» sărăcia spirituală individuală şi promovând întărirea duhovnicească. Printre alte, încercând şi «rezistenţa» contactului viu între mlădiţe. Perfecţiunea creştină, pornind dela pământ la cer, forţamente presupune o diferenţă graduală între un suflet şi altul: după grija de care s'a împărtăşit fiecare. Cum se ajută alpiniştii cari urcă în şir, legaţi unul de altul, din prăpăstii înfiorătoare pe piscuri scăldate în zăpezi şi'n soare, aşa şi numai aşa e dator să facă fiecare suflet faţă de cel care pe drumul desăvârşirii vine ceva mai îndărăpt şi mai anevoe. Căci dacă cineva e mai înaintea altora, prin darul lui Dumnezeu a dobândit aceasta. Dator este deci, lui Dumnezeu să-i aducă mulţumită aleasă: darul unui suflet renăscut prin silinţele şi purtarea sa de grijă. Intărirea duhovnicească, a noastră a fiecăruia şi a tuturor, credem că e singurul lucru ce nu trebue scăpat din vedere o clipă. Ca să ne uşurăm poverile ce ne îngreuiază picioarele şi capul ni-l îndoaie ostenit şi tulbure spre pământ... Ca să dobândim puterea de a ne odihni privirile pe culmile albe unde ne zac nădejdile... Culmile spre care ne cheamă fără răgaz, întinzându-ne o mână de ajutor pe care de-atâtea ori cu atâta omenească uşurătate o respingem, Cel ce-a arătat că drumurile din lume duc la El, sau... la osândă.

Atena, Iunie 1934.

GRIGORIE T. MARCU

Dela Conferinţa preoţească a tractului ortodox rom. Braşov

— *O moţiune* —

Conferinţa preoţească a tractului protopopesc ortodox român din Braşov, întrunită azi în 12 Iulie a. c., s'a simţit obligată a se ocupa, la începutul şedinţei, de cele publicate în Telegraful Român, ca şi în alte ziare, despre chestiunea ridicată în senatul ţării de Inalt Preasfinţitul Arhiepiscop şi Mitropolit, Dr. Nicolae Bălan, ca şi de răspunsul dat de dl ministru al cultelor, Alexandru Lapedatu, aducând unanim următoarea hotărâre:

«Părintele protopop Dr. I. Blaga, referindu-se la cele publicate în Telegraful Român, Nr. 27 din 1 Iulie a. c., sub titlul „Bugetul cultelor“, a amintit despre importanţa intervenţiei I. P. S. Sale, făcută în senatul ţării, susţinută cu toată căldura inimei sale, ca şi cu toată simţirea sa îndurerată, din cauza că în tot timpul de suferinţă a preoţimei ortodoxe române şi a Bisericii n'a putut izbuti ca să se recunoască şi înlăture nedreptatea, care lovea nu numai interesele şi prestigiul moral al preoţimei, ci şi însaşi dreptatea sfântă propoveduită de Biserică, ca şi de stat, prin aplicarea unor curbe excepţionale asupra salariilor preoţimii ortodoxe române.

In legătură cu aceasta apoi a amintit de răspunsul dat de dl ministru al cultelor, Alexandru Lapedatu, în care a declarat că, apreciază principiile desvoltate de Inaltul Prelat, cunoaşte nedreptatea ce s'a făcut preoţimei ortodoxe române, şi de aceea şi ţine ca acestei preoţimi, să se facă dreptatea deja în Bugetul anului 1934—35, indicând chiar şi modalităţile de aplicat întru executarea voinţii sale.

In urma celor desfăşurate cu ocazia amintită mai sus, părintele protopop se explică, că şi-a ţinut de a sa datorie ca să convoace în o conferenţă extraordinară preoţimea tractului nostru, pentru ca ea, în unitatea sa organizată, să-şi exprime convingerea minţii şi sentimentul inimei sale, asupra acelui moment devenit istoric pentru biserica şi preoţimea noastră.

După o discuţie, provocată de cele amintite mai sus, conferinţa preoţească enunţă cu unanimitate şi cu însufleţire primirea următoarei moţiuni prezentate:

1. Preoţimea ortodoxă română din tractul protopopesc al Braşovului constată, că ea se simte în mod firesc iarăşi ridicată sufleteşte şi întărită în puterea credinţii, de care e purtată în misiunea sa preoţească;

2. Preoţimea este mândră, că efortul stăruitor, multilateral şi îndelungat al Bunului nostru Arhiepiscop şi Mitropolit, a ajuns să fie apreciat şi încoronat;

3. Preoţimea se cugetă cu deosebită bucurie şi satisfacţie sufletească la faptul, că dl ministru al cultelor, Alexandru Lapedatu, încălzit de puterea dreptăţii şi ajuns în calitatea de conducător al ministeriului refăcut al cultelor, a luat măsuri ca nedreptatea jignitoare şi umilitoare de până acum; aplicată asupra preoţimii ortodoxe române, să fie înlăturată;

4. Drept consecinţă firească a situaţiei create, preoţimea îşi exprimă viile sale sentimente de omagiu, de devotament, de mulţămită şi de recunoştinţă, atât I. P. S. Sale Părintelui Arhiepiscop şi Mitropolit, Dr. Nicolae Bălan, cât şi dlui ministru al cultelor, Alexandru Lapedatu, pentru realizările, pe care, animaţi de importanţa bisericii şi a preoţimii ei, le-au înfăptuit.

5. Acest bun început făcut prin înţelegerea celor doi Capi iubiţi, bisericesc şi lumesc, inspiră preoţimii nădejdea, că el va mai aduce după sine şi noui sporuri de desăvârşire a situaţiei bisericii noastre ca şi a preoţimii ei».

Am bucuria şi satisfacţia sufletească de a vă comunica această Moţiune a preoţimii tractului ortodox român al Braşovului.

Braşov, în 12 Iulie 1934.

Cu deplin devotament:

Dr. I. Blaga
protopop.

„Congresul pedagogic-religios al preoţilor profesori de religie“ dela Mănăstirea Dealul

IV

Dl *Şerban Ionescu* aprobă punctul de vedere exprimat de păr. Maior, susţinând că T. V. ajută mai mult învăţământul religios pentru a preciza atitudini.

Păr. *Mihălcescu* admite, că aici au să se discute principiile, iar programa să se fixeze mai târziu.

Păr. *Iordăchescu* propune o comisie, care să studieze programa şi să lucreze dela congres la congres.

Păr. *Brezeanu* (Ploeşti) cere să se ia Apologetica în cl. VI şi în VII, şi VIII Morala.

Păr. *Petrovan* (Iaşi): Să rămânem în tradiţie. E bine cum suntem. In Ardeal n'au avut seminarii, de aceea învăţământul e laicizat şi au lipsă de învăţământul religios mai desvoltat.

Păr. *Maior:* De aceea am avut tot câte 2 ore de religie la toate clasele, iar aici numai până la cl. IV?

Păr. *Petrovan:* I se pare grozavă pretenţia păr. Maior de a cere numai T. V. în cl. I.

Păr. *Imbroane* (Timişoara): Să spunem adevărul întreg. Noi n'am avut seminarii, dar n'am stat mai pre jos. La primul congres al prof. de religie din 1924 s'a fost ales o comisiune, care să studieze programa analitică. Din ea făcea parte şi păr. Barbu dela Caransebeş şi păr. Maior. Ori nici unul din aceştia n'au fost chemaţi vreodată la vreo şedinţă. Să se aleagă o comisie, care primind punctul nostru de vedere să meargă la I. P. S. Patriarh pentru a i-l expune şi a-i cere să intervină la minister să nu se mai aducă jigniri bisericii şi învăţământului religios.

(Intră dnii S. Mehedinţi şi păr. Arhim. Scriban între aplausele congresului).

Păr. *Gh. Comana* cere o deplasare a axei învăţământului secundar dela ştiinţă spre conştiinţă. De aceea în cl. I să se ia Vieţile Sfinţilor.

Păr. *Stoica* (Bucureşti) se plânge de actuala programă că e prea încărcată la clasa III.

Păr. *Ghia* (Craiova): Trebue fixate principii, însă să nu facem salturi mortale. Programa actuală e bună; corăspunde sufletului copilului. S'a vorbit (nu în congres) despre o Istorie Bis. Rom. compusă numai din lecturi. Ar fi o nenorocire. Ce s'a cerut aici, va fi bun pentru şcoli confesionale. Noi n'avem nevoie de şcoli confesionale.

Păr. *Maior:* Cât ar fi de bine să le aveţi! Numai atunci le-aţi înţelege!

Păr. *Bulacu:* Programa aparţine statului, dar primul cuvânt are să şi-l spună Biserica. In cadrele acestui principiu se pot armoniza toate părerile emise. Să se aleagă o comisie, care să onoreze toate ţinuturile.

Păr. *Iordăcescu* vorbeşte de cercurile concentrice, cari s'ar realiza pe bază de cicluri, dacă pornim dela şcoala primară. In V. T. să se scoată eternul uman. Detailat n'o poate face decât comisia după un an de studiu. Până atunci să rămână actualul program. Se vorbeşte mult că religia e chestie emotivă, sau la alţii de voinţă. Chiar de am admite acest lucru, nu se poate face fără elementele de intelect. Şi atunci noi trebue să-i dăm elevului în continuu impresia formidabilului adevăr creştin. Să nu cerem elevului nici odată să reproducă întocmai ce le-am spus. Biblia să fie citată şi citită din loc în loc, dar nu brut, ci sub controlul profesorului de religie.

Dl *Nedelcu*, inspector şcolar: un congres atât de serios ca al Dvoastre nu trebue să se oprească la teama, că s'a legiferat, şi deci nu se mai poate schimba nimic. Ce s'a legiferat, până la toamnă se poate schimba. Un lucru se cere: să fim hotărâţi! Statul e fratele nostru, al naţiei şi al bisericii, şi statul ascultă păsul nostru

---

suri, ci nemuritorul mitropolit dispuse chiar prin testament, ca Nicolae Cristea să rămână pe toată viaţa redactor al Telegrafului Român. Iată o probă elocventă, cum puţine se vor găsi, despre capacitatea lui ziaristică. Şi vom anticipa, că acest certificat n'a fost desmînţit.

Timp de 18 ani, cât a condus Telegraful Român, Nicolae Cristea i-a asigurat o reputaţie atât de frumoasă şi de impunătoare, cum n'a avut-o nici unul din organele politice ale Ardealului românesc.

Prin ce mijloace? Inainte de toate era personalitatea gigantică a lui Şaguna, care inspira în mod permanent redacţiunea ziarului. Din condiţiunile fixăte de el încă din 1853, cu ocazia angajării celui dintâi redactor în persoana lui Aron Florian, vedem, că fiecare număr trebuia să-i fie prezintat spre aprobare înainte de tipărire, tot aşa şi articolii mai însemnaţi, decretând, că în caz de refuz numărul, chiar cules, nu va putea apărea.

Astfel din contactul zilnic cu Şaguna, redactorul Nicolae Cristea a învăţat să cunoască perfect doctrina politică şi vederile Mitropolitului, în toate problemele privitoare la neamul românesc.

In al doilea rând Cristea a ştiut asigura pentru Telegraf colaborarea celor mai distinşi bărbaţi din cuprinsul Mitropoliei, în deosebi a celor din Sibiu şi Braşov, cari fuseseră aproape toţi bursieri ai lui Şaguna.

In sfârşit, o garanţă morală era însuşi redactorul, care prin tactul, înţelepciunea şi cultura lui, dădea ziarului o înfăţişare serioasă, vioaie şi instructivă, cu bogate consecinţe în educarea opiniei publice, abia la începuturile ei. Răsfoind colecţiile celor 18 ani ai Telegrafului, condus de Nicolae Cristea, mărturisesc fără rezerve, satisfacţia ce-am avut-o faţă de tehnica şi spiritul superior, ce se degajează din paginile lui atât de surprinzătoare şi interesante.

Mişcându-se pe linii de concepţie şi orientarea largă, Telegraful epocei noastre îmbrăţişează toate problemele de actualitate, spre a le examina în expuneri clare şi judicioase ce tradau inteligenţă, pătrundere şi competinţă. Evenimentele externe erau urmărite constant şi rezumate cu pricepere, după presa apuseană, germană, franceză şi engleză, de către specialiştii redacţiei, printre cari excela Ion Bechnitz. Deşi toţi redactorii ziarului îşi făcuseră studiile în Germania, totuşi ei n'au ezitat o clipă să scrie despre războiul din 70 cu cele mai vii simpatii pentru naţiunea franceză, ştiind că în sufletul lor vibra caldă conştiinţa latinităţii. In schimb, cu o viziune profetică, ziarul din 28 August 1870, înfăţişa pe adversar în aceste cuvinte: «Ajuns odată elementul pruso-german la putere, el ar fi teribil; ar provoca revolte şi frecări continue, Europa s'ar preface într'un câmp de luptă generală, iar pe unde ar ajunge regimul său, n'ar fi decât poliţie, jandarmi şi arestanţi». Telegraful se găsea deci, şi pe această chestiune de politică europeană, în comunitate de simţire cu neamul nostru de dincolo de Carpaţi. Dar, ceeace constitue titlul de onoare al Telegrafului, este concepţia lui de românism integral. Nicolae Cristea făcea parte din pleiada cărturarilor ardeleni, cari în lupta culturală înverşunată dintre Blajul lui Cipariu şi Iaşii lui Titu Maiorescu, s'au declarat hotărât pentru curentul junimist. Astfel problema unităţii culturale prin unitatea limbei, era un crez programatic al lui Cristea, pe care înţelegea să-l servească cu însufleţire. Telegraful ca şi «Foişoara», se scria, prin urmare, în limba literară şi cu ortografia preconizată de «Direcţia nouă» a Junimii lui Maiorescu. Nu numai atât. Coloanele ziarului acordau o întinsă şi permanentă atenţiune vieţii româneşti din toate provinciile, dar mai ales celei din România liberă, înregistrând şi comentând toate manifestările ei publice. Adeseori ai impresia, că ziarul nici nu apare la Sibiu, ci direct la Bucureşti, atât de panromânească este înfăţişarea lui. Telegraful se citia astfel cu egal interes la Budapesta ca şi la Iaşi, Cernăuţi, Craiova ori Salonic. El devenise, cu drept cuvânt, o tribună luminată a neamului românesc de pretutindeni, servind conştient şi metodic ideea unităţii de rassă, cum n'o mai făcuse în Ardeal decât Tribuna, însă tot prin aceiaşi scriitori, alungaţi dela ziarul lui Şaguna în 1883.

Un singur om, chiar înzestrat cu însuşirile lui Nicolae Cristea, n'ar fi putut înălţa ziarul pe aceste culmi de mare strălucire. El însă are meritul incontestabil, de a fi ştiut strânge în jurul gazetei cele mai capabile valori culturale de pe atunci, cum erau profesorii Ioan Popescu, Zaharie Boiu, D. P. Barcianu, D. Comşa, Sim. Popescu, apoi neîntrecuţii I. Slavici, Eugen Brote şi Ion Bechnitz.

Din contribuţia lor generoasă au eşit acele splendide pagini de luptă şi îndrumare românească, cari au stârnit admiraţia lui Eminescu, îndemnându-l nu numai la reproduceri numeroase în Curierul de Iaşi şi Timpul, ci şi la aprecierea impresionantă că Telegraful Român „este foaia cea mai modernă de peste Carpaţi“.

[Urmează]

Prof. **I. Mateiu**

şi nu se va supăra de sugestiile, ce le aducem. Să dau exemplu de bunele intentii ale statului. Legea instrucţiei preregimentare şi cea a educaţiei fizice s'au făcut foarte repede, fiindcă armata s'a convins că sunt necesare, a adunat materialul necesar, l-a predat Ministerului instrucţiunii şi a stăruit. La cele două feluri de educaţie, ministrul va accepta că e nevoie şi de cea religios-morală şi va primi sugestiile Dvoastre. Biserica trebue să meargă la copii! Deci poftiţi hotărâţi!

Părintele Arhim. *Scriban* spune, că o mare scădere se observă azi: cu religia nu te întâlneşti în viaţa de fapt. Sunt oameni cari admit să se dea o bună educaţie copiilor lor, îi silesc să meargă la ora de religie, Duminecă de Duminecă la biserică, dar părinţii nu cred şi nu merg acolo unde-şi trimit copiii, iar copiii când sunt mari fac ca ei, nu cum i-am învăţat noi. Trebue deci *apologetica faptelor creştineşti*, căci creştinismul e viu şi atâtea trec nebăgate în seamă. Dogmele se înveştmântează în viaţa obştească, care curge pe lângă noi. Şi atunci un profesor atent din localitate ştie tot ce se petrece pe acest tărâm şi va utiliza. Dă exemple de vie viaţă creştină şi spune, că acestea ar trebui să treacă în cărţile noastre de şcoală.

Păr. *Hoştiuc* din Bucovina, dupăce salută congresul în numele I. P. S. Sale Mitropolitului Nectarie şi al profesorilor de religie, spune: Noi bucovinenii şi ardelenii vedem cu durere, că sub vechea stăpânire profesorii de religie şi însaş religia aveau altă consideraţie. Nimeni nu punea chestiunea atunci dacă să punem ori nu religie în şcoalele secundare şi nici de numărul orelor. Iar profesorul de religie făcea parte de drept din comisiile de bacalaureat. Azi vedem că trebue să luptăm să-i păstrăm demnitatea, cerşind câte o oră pe seama religiei şi să luptăm să nu depărteze de copiii noştri pe profesorul de religie, căci azi se fac toate sforţările ca profesorul de religie să fie îndepărtat cât mai de vreme. Sperăm că în acest congres se va face lecuirea acestui rău. In program cere să se ia liturgica la cl. VII paralel cu Apologetica.

Păr. *Mihălcescu* cere să se facă propuneri pentru alegerea comisiei.

Se propun şi se aleg: păr. I. Mihălcescu, părintele Valeriu Iordăchescu, păr. Trofimov, dl Şerban Ionescu, păr. Burjacovschi, prot. Maior, păr. Comana, păr. Imbroane şi păr. Hoştiuc.

Cu aceasta se închee discuţia lungă şi animată în jurul chestiunii programei analitice, fără a se mai continua citirea tratatelor elaborate de referenţi.

*

Urmează o recreare din cele mai agreabile.

E ora 11½ a. m. Şcoala militară N. Filipescu şi congresiştii vor să sărbătorească şi ei pe vrednicul preot, profesor şi decan al facultăţii de teologie din capitală, Dr. I. Mihălcescu, pentru cei 30 ani de rodnică activitate didactică şi preoţească acum când a împlinit şi vârsta de 60 ani.

Dl Pavelescu, directorul de studii al liceului militar, rosteşte câteva cuvinte adânc simţite urându-i sănătate. Un elev aduce un buchet frumos de flori „în semn de dragoste şi cinstea ce vă poartă Şoimii dela Mănăstirea Dealul", în vreme ce corul cântă „Mulţi ani trăiască!" Corul şi orchestra şcolii cântă fiecare câte-o bucată. Din partea congresiştilor vorbeşte păr. Imbroane. Emoţionat răspunde sărbătoritul, că nu ştie de ce mai e sărbătorit şi aici; mulţumeşte, cerând congresului „să trecem pest acest mic incident".

*

Se ţin două lecţii de religie cu elevii şcoalei. Prima: „Personalitatea omenească şi dumnezeească a Mântuitorului" cu elevii cl. VII de către păr. Niţescu, profesorul şcoalei, şi a doua: „Lăsaţi copiii să vină la Mine" cu elevii cl. II de păr. Mihail Bulacu, profesor la seminarul pedagogic universitar. Discuţii asupra lor nu se fac.

*

Şedinţa de după masă începe la ora 3 şi jumătate.

Păr. *Gh. Comana* propune să se facă Asociaţia profesorilor de religie şi să se aleagă un comitet, care să aibă o delegaţie permanentă din bucureşteni, iar pe lângă ei să se aleagă din fiecare ţinut câte unul.

Asociaţia se consideră înfiinţată. Unii propun de preşedinte pe păr. Marin Ionescu. Păr. Imbroane propune preşedinte pe păr. Mihălcescu. Refuză, deşi se depun multe insistenţe. Dsa propune pe păr. V. Iordăchescu. Alţii cer ca preşedintele să fie ales de comitet. Comitetul va fi provizor, cu mandat să elaboreze statutele şi să acţioneze în caz de nevoie. Se aleg următorii membri: păr. Gh. Comana, păr. N. Rădulescu-Dichiu, păr. Al. Constantinescu, păr. Marin Ionescu, păr. Ioan Ionescu-Amza, păr. Georgescu-Duşumea, păr. I. Ceauşeanu, păr. V. Iordăchescu, păr. Niţescu, păr. Imbroane, prot. Maior, păr. Trofimov, păr. Ghia, păr. E. Hoştiuc, păr. M. Bulacu. Păr. *Georgescu*-Duşumea, cere ca acest comitet să fie investit cu toate formele legale, spre a fi cu adevărat reprezentanţii tuturor profesorilor de religie. Propunerea se primeşte şi se redactează un proces verbal, pe care-l semnează cei de faţă. —

Trecem la chestiunea a treia din programul congresului: «*Metoda de predare a învăţământului religios*». Referentul principal păr. *Mihail Bulacu* citeşte un elaborat conştienţios, arătând importanţa părţii formative faţă de cea informativă şi dovedind, că şcoală activă adevărată a fost cea a bisericii din epoca patristică; şcoala modernă n'a inventat nimic deosebit în domeniul învăţământului religios. Susţine că „ora de religie trebue să fie un laborator de iubire creştină". Referatul a fost o „Catehetică" în rezumat. Părintele *Imbroane* îşi citeşte referatul, arătând ce a putut realiza cu societatea religioasă Sf. Ecaterina a elevilor liceului din Timişoara. E urmărit cu interes viu. Păr. *Niţescu* din Târgovişte arată ce trebue să facă profesorul în predarea unei lecţii.

Nu se mai discută.

Urmează cetirea referatelor cu privire la chestiunea: «*Psihologia în slujba învăţământului religios*». Păr. Dr. N. Terchilă dela Academia teologică Sibiu face psihologia adolescentului cu consideraţii din laturea religiei şi scoate câteva concluzii pedagogice, arătând că învăţătura Mântuitorului ştie să satisfacă cerinţele sufletului elevului de curs secundar. Coreferentul păr. Paraschiv Dumitrescu şi-a trimis referatul spre a-i fi cetit. Congresul cere să nu se mai citească. Păr. *Gh. Comana* al doilea coreferent spune, că nu şi-a scris referatul, pentruca să nu repete ce, eventual, ar fi spus ceilalţi. Arată cum a procedat dsa la ridicarea unui elev premiat în vaza colegilor săi de clasă, delăturând pe altul, care nu merita acest loc.

Păr. *Vartolomei* (Focşani): Face constatarea, că în trecut aproape nu era învăţământ religios; azi nu mai e aşa; trecutul îşi are totuşi însemnătatea sa. Işi exprimă o dorinţă: profesorul să se formeze în continuu pentru a dobândi desăvârşirea. Propune să punem mâna pe arma psihologiei pentru a putea face duhovnicie.

[Urmează]

Protopopul **Gh. Maior**
profesor la şcoala normală „A. Şaguna" — Sibiu.

Pagina bisericii. — Ziarul „Universul" începând cu Nr. 190 din 15 Iulie c. face un nou bine bisericii noastre. „In râvna sa de a slujì interesele mari ale neamului şi de a-l îndruma pe căi sănătoase, „Universul" pune la dispoziţia bisericii acestui neam, adecă a bisericii creştine ortodoxe,... săptămânal, o pagină, în care toţi ceice ar dori să dea un sfat, sau să contribue cu o lămurire la deslegarea problemelor bisericeşti, morale şi sociale, care frământă astăzi lumea, să-şi poată spune în libertate cuvântul, orientând astfel opinia publică pe căi bune şi sănătoase".

Iată, aşa declară însăşi conducerea ziarului, — şi preoţimea nu poate decât să se bucure, când are la îndemână o tribună aşa de înaltă, de pe care să asculte ţara, glasul bisericii.

Pagina este redactată de un comitet alcătuit din trei preoţi distinşi: C. Dron, H. Rovenţa şi M. Bulacu, şi apare în *numărul de Duminecă*.

Felul cum este redactată prima pagină, dedicată problemelor spirituale ale bisericii, nu lasă nimic de dorit. Preoţii află acì şi o schiţă de predică pentru evanghelia Duminecii, pe care o pot folosi cu multă uşurinţă, pe lângă celalalt material, care edifică şi luminează pe toţi cetitorii.

Exprimând dlui Stelian Popescu omagiile de mulţumire şi recunoştinţă ale clerului, vom transmite comitetului de redacţie a paginei bisericii rugămintea, ca să dea paginei *numai cuprins religios creştin*, ca şi celei dintâi, şi să nu admită la tipar articole, care susţin sau provoacă desbinare între fiii bisericii.

Il. V. F.

Probleme, fapte, comentarii

Protopop sărbătorit. — *La Petroşanii din protopopiatul Jiului s'a sărbătorit, în 8 l. c., din iniţiativa preoţilor, împlinirea a 50 de ani de viaţă şi 25 de preoţie ai părintelui protopop* **Ioan Duma.**

Un sobor de preoţi, în frunte cu sărbătoritul şi cu păr. protopop Prejbeanu al Gorjului, a săvârşit în biserică slujba divină, la sfârşitul căreia Pr. C. Drăgan, precum şi prot. Prejbeanu, aduc meritate laude activităţii părintelui protopop Ioan Duma, considerat ca «stâlp al ortodoxiei» şi „stegar al românismului" în Valea Jiului.

Părintele Duma răspunde mulţumind pentru dragostea ce i se arată, pe care o socoteşte ca un nou îndemn spre şi mai multă lucrare în via Domnului.

După masa, la care au participat toţi fruntaşii localnici, s'a celebrat, la ora 4, vecernia, urmată de un concert bisericesc şi de conferenţa rostită de rectorul Academiei teologice «Andreiane» din Sibiu, dl N. Colan, delegatul I. P. S. Sale Mitropolitului **Nicolae** *la această sărbătorire.*

La bunele urări, ale credincioşilor din Valea Jiului, unim şi pe-ale ziarului nostru, dorind merituosului protopop şi colaborator al acestui organ, multă sănătate, tărie şi succes în toate năzuinţele sale de-a fi tot mai de folos bisericii şi neamului.

*

INFORMAŢIUNI

Duminecă, 22 Iulie a. c. după terminarea sfintei Liturghii se va oficia în toate bisericile un serviciu divin — Te Deum — din prilejul zilei onomastice a Maiestăţii Sale Reginei Maria.

Cucernice pelerinage la Sf. Mănăstire H. Bodrog, eparhia Aradului, se organisează, ca şi în trecut, împreunate cu misiuni religioase pentru popor, la praznicele: Schimbarea la faţă (6 August), Adormirea Maicii Domnului (15 August), Tăerea Capului Sf. Ioan (29 August), Naşterea Născătoarei de Dumnezeu (8 Septemvrie) şi Inălţarea Sf. Cruci (14 Septemvrie). — Cucernicii părinţi ai satelor sânt rugaţi să pregătească pe pelerini, ca să aibă atitudine cuvioasă pe drum, să păstreze ordinea şi să respecte bunul sfintei mănăstiri. Se va aduce şi tabloul pelerinilor cu însemnarea numelui celor ce participă la pelerinaj: bărbaţi, femei, feciori, fete, copii. Pelerinii găsesc adăpost în casele sfintei mănăstiri din Bodrogul nou şi la particulari.

Cuvântarea

părintelui director ŞTEFAN MORARIU, rostită cu ocazia încheerii anului şcolar la Şcoala de cântăreţi, Sibiu, în ziua de 23 Iunie 1934.

«Laudă suflete al meu, pe Domnul,
Lăuda-voi pe Domnul în viaţa mea,
Cânta-voi Domnului meu până ce voi fi».
[Din psalmii lui David].

Prea Onorate dle comisar şi consilier arhiepiscopesc, iubiţilor colegi şi dragi elevi, — Cu ajutorul Celui Prea Inalt am încheiat cu ziua de azi un an de muncă la această şcoală, anul al 7-lea dela înfiinţarea ei.

Cuvintele marelui proroc David, ce le-am rostit, ni-au stat totdeauna înaintea ochilor sufleteşti, căutând să aflăm cu ele lăcaş cald în inimile tinere ale elevilor noştri şi să-i facem să fie pătrunşi de rostul lor.

Cântăreţul bisericii trece şi azi, în faţa oamenilor din satele noastre, ca unul dintre cei mai de seamă slujitori.

Cântarea melodioasă, răsărită din trebuinţele vremii şi ascultată cu evlavie de credincioşi, începe a se perfecţiona tot mai mult: cântăreţul bisericesc nu se pregăteşte în câteva seri de iarnă pentru învăţarea celor 8 glasuri, ci părăsind satul său munceşte 3 ani, până ce-şi ia locul de cinste în stranele bisericilor, investit cu „Diploma de cântăreţ bisericesc", dată de autoritatea noastră bisericească.

Cântăreţul bisericesc, coborât la sate, va zorì de cu vreme să-şi adune în jurul său tinerimea adultă, pentru a face pe toţi să laude prin cântare pe Domnul. In societatea tinerimei „Sf. Gheorghe", va găsì teren de muncă şi va căuta cu ajutorul preotului său să ajungă conducătorul ei, înjghebând corul societăţii „Sf. Gheorghe". Nu mai puţin îşi va afla teren potrivit de muncă în „Oastea Domnului", unde pe lângă cântare prin cunoştinţele câştigate va fi de mare folos preotului. Şi iată, pe fiul de ţăran, cinstit de tot satul şi iubit de conducătorii poporului în mijlocul căruia trăeşte! —

Frământările ce preocupau deopotrivă pe profesorii şi elevii acestei şcoale, în ce priveşte consolidarea ei, încep să dispară. I. P. S. Sa Mitropolitul Nicolae, în una din şedinţele adunării eparhiale, cunoscând că această şcoală este o mare necesitate pentru atragerea credincioşilor la casa Domnului, împreună cu adunarea eparhială a anului acestuia au adus hotărâri referitoare la îndreptarea situaţiei cântăreţilor bisericeşti, prin luarea în bugetul statului a salarizării lor, conform salarizării cântăreţilor din vechiul regat.

Când criza financiară va îngădui, vom putea vedea ridicat şi noul edificiu şcolar proiectat pentru 80—100 elevi...

In anul şcolar încheiat s'a făcut un bun început cu înfiinţarea unei biblioteci şcolare de 280 volume, scrieri în deosebi bisericeşti şi câteva reviste pe care le-am primit gratuit dela direcţia Educaţia poporului din Bucureşti. Vom înfiinţa, la timpul său, sub conducerea unui profesor şi societatea de lectură a şcoalei.

Şcoala noastră a dat acum a 5-a serie de elevi diplomaţi, în număr de 8 având, în total, 68 de cântăreţi diplomaţi, cari pot ocupa definitiv posturi de cântăreţi bisericeşti. —

Iubiţilor elevi, mai ales celor cari părăsiţi definitiv şcoala, — ce v'aş putea să vă spun mai bun şi mai de folos, decât ca, prin darul lui Dumnezeu pus în vocea voastră, să faceţi pe credincioşii noştri să simtă că sânt mai aproape de Dumnezeu, că sânt mai buni. Dacă, înarmaţi cu cunoştinţele câştigate aici, vă veţi şti face vrednici în toate îndeletnicirile voastre şi veţi urma stăruitor poveţele primite, se va umplea de bucurie inima noastră, a dascălilor voştri, ca şi nespus de mult inima de părinte a I. P. S. Sale Mitropolitului nostru Nicolae.

Aduceţi-vă aminte de înaintaşii voştri, cantori bătrâni şi oameni cu frica lui Dumnezeu. Cum să simţea în cântarea lor căldura inimei creştineşti! Vă doresc ca mergând acasă, să arătaţi că la această şcoală s'a făcut lucru plăcut lui Dumnezeu şi folositor oamenilor pentru mântuirea sufletelor.

Şi acum, către Tine Doamne ridicăm ochiul inimei noastre, mulţumindu-Ţi pentru toate câte ni-ai făcut nouă.

Mulţumim din toată inima I. P. S. Sale pentru părinteasca îngrijire ce o poartă acestei instituţii, rugând pe Tatăl Ceresc să-L învrednicească a vedea cât mai curând pusă temelia clădirii primei *Şcoale de cântăreţi bisericeşti în Mitropolia Ardealului.*

Profesorii şi elevii, prin rostul meu, Vă roagă Prea On. dle comisar, să transmiteţi I. P. S. Sale aceste manifestări de recunoştinţă, mulţumindu-vă tot odată pentru conducerea înţeleaptă a examenului de capacitate şi a examenelor de cursuri ale anului acestuia. Vă rugăm să arătaţi aceleaşi calde mulţumiri şi Prea Ven. Consiliu arhiepiscopesc pentru interesul părintesc dovedit.

Mulţumind onoratei asistenţe de cinstea şi bunăvoinţa ce o poartă acestei şcoale, declar anul şcolar 1933 - 34 dela Şcoala ortodoxă română de cântăreţi, de încheiat, — şi cu bine la toamnă!

In faţa bustului

ridicat unui bun român şi bun creştin

...Lăsaţi-ne o clipă să privim liniştiţi, prin lumina adevărului, şi să evocăm figura harnicului muncitor pe toate terenele de activitate binefăcătoare ale comunei *Sălişte*, a celui ce a fost *Nicolae Henţiu*, răposat înainte cu 12 ani.

Generaţia mai înaintată în vârstă din Sălişte şi jur, care a trăit alături de el şi i-a cunoscut calităţile alese, îi păstrează şi azi o pioasă amintire pentru munca neobosită desfăşurată alături de merituosul său şef de administraţie, primpretor de atunci, dl Petre Drăghiciu, al cărui colaborator preţios şi nedespărţit a fost.

† **Terezia de Mocsonyi,** îndurerata mamă a regretaţilor Petru, Alexandru junior, şi Ionel Mocsonyi, a trecut la cele eterne, în 9 Iulie 1934, în castelul din Căpălnaş, după îndelungată boală suportată cu creştinească răbdare, în etate de 75 ani. Rămasă văduvă de soţul său, Eugen Mocsonyi († 1901), fratele lui Alex. Mocsonyi senior († 1909) şi descendentă dintr'o familie militară, şi-a împlinit misiunea de mama iubitoare a fiilor săi şi ocrotitoare a poporului din Căpălnaş şi împrejurime, alinând dureri şi mângâind pe oropsiţii sorţii. Lipsită de mândrie deşartă, a ştiut să se adapteze tradiţiilor româneşti şi ortodoxe ale nobilei familii; vorbea frumos limba noastră, cultivând cu râvnă obiceiurile româneşti din bătrâni. In 10 Iulie a fost înmormântată în mausoleul familiar la Foeni, unde ceremonia religioasă a fost celebrată de părintele protopop Dr. T. Botiş, rectorul Academiei teologice din Arad, asistat de un sobor de preoţi. Odihnească în pace!

† **Ioan Oprea,** paroh în Domanul Banatului, tatăl protopopului Tr. Oprea al Vârşăţului, a răposat în Domnul la 12 Iulie 1934, în etate de 90 ani şi după o rodnică păstorire de 66 ani. Rămăşiţele pământeşti ale defunctului s'au aşezat în cripta familiară din cimiterul ortodox-român din Doman la 14 Iulie. Odihnească în pace!

Bancnote nouă de 1000 lei se pun în circulaţie dela 23 Iulie 1934. Vor circula, până la altă dispoziţie, în acelaş timp cu biletele de 1000 lei tip intermediar (pus în circulaţie în Oct. 1933). Infăţişarea noului tip e multicoloră, cu portretul Suveranului în medalion oval.

Desvelirea unui bust. Rudeniile şi prietenii au ridicat bustul fostului primnotar *Nicolae Henţiu,* în parcul din Sălişte, creaţiunea răposatului în Domnul. Desvelirea bustului se face Duminecă, în 22 Iulie 1934, la ora 4 p. m. cu vorbiri şi coruri. La această serbare On. public, prietenii şi cunoscuţii sânt poftiţi să ia parte. — Sălişte la 13 Iulie 1934. *Comitetul organizator.*

ŞTIRI LOCALE

Predică în catedrala din Sibiu. Duminecă, în 22 Iulie 1934, va predica părintele consilier *Tr. Scorobeţ.*

Nr. 5929/934. [35] 2—3

Concurs

Pentru întregirea catedrei de cântare bisericească şi tipic, la Şcoala de cântăreţi a Arhiepiscopiei ortodoxe române de Alba-Iulia şi Sibiu, se publică concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare în Telegraful Român.

Dela concurenţi se cere:

1. **Certificat de naştere.**
2. **Carte de botez.**
3. **Diploma de bacalaureat.**
4. **Absolutoriu al Acad. teologice.**
5. **Testimoniu de calificaţiune preoţească.**
6. **Certificat despre aptitudinile muzicale.**
7. **Alte eventuale documente.**

Beneficiul împreunat cu acest post este salar de 3160 lei lunar.

Cererile sânt a se adresa Consiliului eparhial al Arhiepiscopiei ortodoxe române de Alba-Iulia şi Sibiu.

Sibiu, din şedinţa senatului bisericesc, ţinută la 4 Iulie 1934.

Consiliul eparhial al Arhiepiscopiei ortodoxe române de Alba-Iulia şi Sibiu.

Nr. 6627/934 Ep. (38) 2—2

Concurs

Se publică concurs pentru aprovizionarea internatelor Academiei teologice, Şcoala ort. de cântăreţi, şi internatul arhidiecezan ort. din Sibiu pe anui şcolar 1934/35, şi anume:

1. Pentru furnizarea a trei vagoane de grâu de prima calitate cu cel mult 5% corpuri streine, predabil în magazia Academiei teologice ort. în Sibiu.

2. A doua alternativă: Pentru furnizarea de pâine coaptă din grâu de calitatea primă măcinat ca făină integrală, avansând Consiliului Arhiepiscopesc de acum preţul întregei cantităţi de grâu respective a făinei, care se va depozita în magazia Academiei teologice.

3. Pentru coptul pâinei din făina ce se va pune la dispoziţie de către Consiliul arhiepiscopesc.

4. Pentru furnizarea de carne de vită, viţel, porc, oaie, untură topită, osânză, slănină crudă, slănină afumată, slănină papricată, mezeluri, — toate de prima calitate.

5. Pentru furnizarea de coloniale.

6 Pentru tăiatul lemnelor de foc necesare la instituţiunile mai sus amintite.

Reflectanţii vor înainta oferte în scris până la *10 August a. c.* la Consiliul arhiepiscopesc ort. român în Sibiu unde se dau zilnic cuvenitele informaţiuni.

Consiliul arhiepiscopesc îşi rezervă dreptul de a alege liber dintre ofertanţi.

Sibiu, 12 Iulie 1934.

Consiliul arhiepiscopesc.

Nr. 255—934 [28] 3—3

Concurs

Pentru întregirea parohiilor vacante de clasa a III-a Gusu şi Reciu, protopopiatul Mercurii, se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima apariţie în Telegraful Român.

Beneficiile împreunate cu postul:

I. Gusu:

1. Intregirea dela stat a salarului conform coala B.

2. Casă parohială corespunzătoare cu toate dependinţele.

3. Sesie parohială 13½ jugăre.

4. Stola legală.

5. O grădină de 400 stânjini □.

II. Reciu:

1. Intregirea dela stat.

2. Stola uzitată în protopopiat.

3. Sesie parohială 8 jugăre 897 stânjini □ arător şi 3 jugăre fânaţ.

4. Câte o ferie must dela familia întreagă şi 5 litre dela rest.

5. Folosinţa cimitirului.

De locuinţă se va îngriji preotul.

Cererile de concurs se vor înainta oficiului protopopesc al Mercurii, în termenul deschis, împreună cu autorizaţia arhiepiscopească, având reflectanţii a se prezenta în vre-o Duminecă ori sărbătoare la biserică spre a face cunoştinţă cu poporul.

Mercurea, 31 Mai 1934.

Oficiul protopopesc cu consensul consiliilor parohiale.

Avram S. Păcurariu
protopop.

[39] 1—2

Două localuri de Prăvălie de închiriat

în Sibiu, strada Regina Maria Nr. 49. Ofertanţii se vor adresa Consiliului arhiepiscopesc ortodox rom. în Sibiu

Nr, 392—1934. (40) 1—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei vacante **Crişan (Vaca),** de clasa III-a, protopresbiteratul Zarand, se publică concurs cu termin de 30 zile, dela prima apariţie în Tel. Român.

Venitele împreunate cu acest post:

1. Salarul dela stat.
2. Locuinţă parohială.
3. Venitele din parohie, conf. coalei B.

Cererile de concurs se vor înainta oficiului protopresbiteral al Zarandului, în Brad, în terminul indicat.

La cererea de concurs se va anexa şi încuviinţarea P. V. Consiliu arhiepiscopesc, că pot candida la această parohie.

Candidaţii se vor prezenta, cu încuviinţarea prealabilă a oficiului protopresbiteral, în vreo Duminecă sau sărbătoare la biserică pentru a face cunoştinţă cu credincioşii.

Brad, la 14 Iulie 1934.

Oficiul protopresbiteral ortodox român al Zarandului în înţelegere cu cons. parohial.

Ioan Indreiu
protopop.

Biserica ortodoxă rom. din Găunoasa

Nr. 26—1934. (21) 1—1

Publicaţiune

Biserica ortodoxă română din Găunoasa, judeţul Hunedoara, vinde prin licitaţie publică materialul lemnos de pe 9 jug. (Lemne de stejar pentru construcţie şi de foc).

Preţul de strigare 30.000 lei, sub care preţ materialul nu se poate vinde.

Licitaţia se va ţinea la primăria locală din Găunoasa în ziua de *5 August 1934* ora 11 a. m.

Condiţiunile de licitaţie se pot vedea în fiecare zi la Oficiul parohial din Găunoasa.

Pentru biserică:
Preot **Ioan Cranga.**

Nr 5927 Şcol.

Concurs

Pentru primirea elevilor în Internatul arhidiecezan din Sibiu pe anul 1934/5.

Pentru primirea elevilor în Internatul arhid. din Sibiu pe anul şcolar 1934/5 se publică concurs.

Vor fi primiţi în mod *gratuit* orfanii de preoţi, săraci şi silitori, iar ca *solvenţi* copii de preoţi şi ai altor părinţi mireni.

Orfanii de preoţi, cu spor slab în studii, vor fi supuşi la plătirea unei taxe după situaţia materială a lor.

Taxa de întreţinere va pentru fii de preoţi solvenţi 8000, Lei şi 1000 Lei pentru baie, medicamente; iară pentru copiii mirenilor 9000 Lei şi 1000 Lei. Taxa se va plăti în 4 rate: la înscriere, la 1 Noemvrie, 1 Februarie şi 1 Aprilie. Taxa de 1000 Lei se va achita la înscriere. In caz de repăşire, nu se va restituì această taxă.

Taxele plătite pentru cvartalul început — nu se restituie în caz de repăşire.

Cererile de primire scrise de părinţi ori tutori vor avea să fie înaintate Consiliului Arhiepiscopesc din Sibiu până la 1 August a. c.

Orfanii de preoţi vor anexa: certificat şcolar, certificat de sărăcie şi familiar.

Elevii primiţi vor avea să aducă cu sine: cele necesare pentru pat, lingerie de corp şi pat, tăcâmuri şi veselă pentru masă, hainele şi încălţămintea necesară. Rufăria trebuie să fie însemnată cu numele elevului.

Intrucât în decursul anului s'ar dovedì, că taxa statorită nu este suficientă, ea se va majora după împrejurări, având elevii a plăti diferenţa statorită.

Preacucernicii preoţi vor pune în vedere orfanilor de preoţi, cât şi altor elevi, să înainteze la timp cererile de primire, însoţite de toate actele, căci fără de acestea nu vor fi luate în considerare.

Sibiu, 19 Iunie 1934.

Consiliul arhiepiscopesc.

Nr. 235—1934. (41) 1—3

Concurs

Se publică concurs pentru întregirea parohiei vacante de cl. III-a **Socet** cu filiile **Poiana-Rechiţelii** şi **Runcul-mare,** din protopopiatul Hunedoarei, cu termen de 30 zile dela prima publicare în Tel. Român.

Beneficiile împreunate cu acest post:

1. Casă parohială corăspunzătoare.
2. 4 jugăre fânaţ.
3. Câte una măsură porumb smicurat (măsura à 30 litri), sau preţul de piaţă al unei măsuri de porumb smicurat dela fiecare familie din materă şi filii.
4. Una zi de lucru de fiecare fum din materă şi filii.
5. Stola obişnuită în parohie.
6. Salarul dela stat.

Cererile de concurs se vor înainta oficiului protopopesc ortodox român al Hunedoarei, în terminul indicat.

Candidaţii vor anexa la cererile de concurs şi concesiune dela P. V. Consiliu arhiepiscopesc, că pot candida la această parohie.

Candidaţii se vor prezenta, cu încuviinţarea prealabilă a oficiului protopopesc, în vreo Duminecă sau sărbătoare la biserică, spre a fi cunoscuţi de către parohieni.

Hunedoara, 4 Iunie 1934.

Oficiul protopopesc ortodox român al Hunedoarei în înţelegere cu cons. parohial.

Pr. **Nicolae Suciu,**
adm. protopopesc.

Nr. 530—934 (36) 1—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei vacante de cl. III-a **Ghijasa de jos** cu filia **Ghijasa de sus,** protopopiatul Agnita, se publică concurs cu termin de 30 zile dela întâia publicare în Telegraful Român.

Venitele împreunate cu acest post:

1. Salar dela stat conform coalei B.
2. Sesiune parohială în mărime de 13 jugăre 190 st. □ arător şi fânaţ necomasat.
3. Drept de păşune pentru 2 vite şi pe ogoare câte doreşte.
4. Două sorţi lemne de foc, una gratis şi una pe bani, aduse în curte. Făcutul îl priveşte pe preot.
5. Pentru locuinţă corespunzătoare se îngrijeşte parohia până când se vor clădi case noui parohiale.
5. Venitele stolare prescrise pentru întreg tractul.

Concurenţii îşi vor înainta cererile de concurs însoţite de actele necesare subsemnatului oficiu protopopesc în termenul prescris şi vor dovedi totodată că au obţinut aprobarea P. V. Consiliu arhiepiscopesc de a putea candida la această parohie. Cu încunoştiinţarea prealabilă din partea oficiului nostru, se vor prezenta în parohie pentru a face cunoştinţă cu poporul.

Agnita, la 25 Iunie 1934.

Oficiul protopopesc ort. român din Agnita în înţelegere cu consiliul parohial.

Emil Păcală
protopop.

Nr 158/1934 prot. [30] 2—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei de clasa III [treia] Jacul (Codreni), protopopiatul Sighişoara, se publică prin aceasta concurs cu termin de 30 zile dela întâia apariţie în Telegraful Român.

Venitele sânt:

1. **Intregirea dela stat.**
2. **Stola obişnuită.**
3. **Până la zidirea casei paorhiale, o casă potrivită închiriată de parohie.**
4. **6 jugăre sesiune parohială veche şi 10 jugăre sesiune acordată prin reforma agrară.**
5. **Câte o ferdelă pŏrumb sfârmit dela fiecare familie [circa 60 familii].**
6. **O soarte de lemne aduse acasă.**

Concurenţii vor trimite în termen petiţiile provăzute cu certificatele de botez, de studii liceale, absolutor, calificaţie, permisiune de a concura dela autoritatea supremă, şi cu încuviinţarea subsemnatului se vor prezenta şi în parohie.

Oficiul protopopesc Sighişoara, în înţelegere cu consiliul paropial Jacul.

Sighişoara la 1 Mai 1934.

Emilian Stoica
protopop.

Epoca de activitate a acestor doi bărbaţi a fost o binecuvântare pentru Sălişte. La iniţiativa şi sub ochii lor vigilenţi s'au desţelenit terenuri, s'au canalizat ape care ameninţau să inundeze comuna, au răsărit în urma lor, ca din poveste: drumuri noi, străzi ordonate, clădiri frumoase, plantaţii ş. a. cu care se mândreşte Sălişteа de azi, vizitată mereu de oaspeţi români şi străini.

Dacă dl Petre Drăghiciu a fost sufletul asestor opere de construire, Nicolae Henţiu a fost înfăptuitorul lor.

Iubea Sălişteа lui, perla satelor noastre, şi vrea să o vadă tot mai frumoasă şi ordonată. Lumea îl cunoştea sub numirea de „Căpitanul". Noi, cei mai tineri pe atunci, îi spuneam „Nenea Henţiu".

In toate acţiunile lui a fost om drept, disciplinat, cinstit şi moral.

Sever în funcţiunea în care a fost ales, bun şi milos în viaţa particulară; bine văzut şi apreciat în cercurile sociale, om de duh şi vervă, şi român înflăcărat.

Ca fiu de preot, cu educaţie profund religioasă, cerceta regulat sfânta biserică. Contribuia cu largă mână la fondurile culturale, la colectele pentru scopuri filantropice, şcolare şi bisericeşti.

In vremuri grele, dela 1917, în timpuri de teroare maghiară, a trebuit şi el să ispăşească greu dragostea de neam. Temniţele ungureşti i-au sdruncinat mult sănătatea.

In anul 1922, când Sălişteа recunoscătoare l-a serbătorit pentru împlinirea respectabilei vârste de 80 ani, ni-a făcut preţioasă mărturisire, însoţită de lacrimile ce-i brăzdau veştejiţii obraji, şi anume că: păstrează, din frageda lui tinereţă, o fotografie a lui Avram Iancu, în care acesta e îmbrăcat cu hainele dăruite lui, de el, de feciorul preotului din Râşca Zarandului, în împrejurările tragice în care ajunsese eroul dela 1848, în vremurile de pribegie ale zilelor sale din urmă, când cutreera munţii doinind amar din fluer...

Aşa a fost Nicolae Henţiu, omul de inimă, drept şi milos, al cărui bust în bronz va împodobì, de aici înainte, parcul sălişţean, opera exclusivă a lui.

Fie, semnul acesta, îndemn de muncă şi de perseverenţă în bine, pentru fiii Săliştei!

A. Pop-Florian

Citiţi, sprijiniţi şi respândiţi ziarul

Telegraful Român

Redactor responsabil: Pr. Dr. D. Stăniloae

Editura şi tiparul Tipografiei arhidiecezane

Anul LXXXII — Sibiu, 29 Iulie 1934 — Nr. 31

Telegraful Roman

Organ național-bisericesc — Intemeiat în 1853 de Mitropolitul Andreiu Șaguna

APARE SAPTAMANAL

Abonamentul: Un an 500 Lei. — Șase luni 250 Lei. — Trei luni 125 Lei. — Pentru străinătate un an 900 Lei. — Pentru America 4 Dolari.

Articole și corespondențe se adresează **Redacției** Telegraful Român, Sibiu, strada Mitropoliei Nr. 45. — Scrisori nefrancate se refuză. — Articole nepublicate nu se înapoiază.

Prețul inserțiunilor un șir petit 6 Lei pentru odată, dacă se publică de mai multe ori se dă rabatul cuvenit.

Abonamentele și inserțiunile se adresează **Administrației** ziarului Telegraful Român, Sibiu, strada Mitropoliei Nr. 45

Nr. 6074 Bis.

Notificare oficială

despre primirea în Academia teologică „Andreiană“

In Academia teologică «Andreiană» din Sibiu se primesc absolvenți de liceu cu bacalaureat și absolvenți cu diplomă de seminar teologic.

Cererile de primire pentru anul academic 1934/1935 se vor adresa Consiliului arhiepiscopesc până la 1 Septemvrie 1934, însoțite de următoarele documente:

1. Certificatul de naștere dela oficiul stării civile;

2. Extras din matricola botezaților;

3. Diploma de bacalaureat sau de absolvire a seminarului teologic;

4. Certificatul medical despre starea sănătății dela medicul de circumscripție;

5. Alte eventuale documente recomandatoare.

Toți studenții sunt obligați a locui în internatul Academiei, unde vor avea toată întreținerea, contribuind cu suma de 8000 Lei anual.

Examenele sesiunii de toamnă (de corigență, anuale, fundamentale și de licență) încep în 18 Septemvrie 1934.

Inscrierile în Academie se vor face în zilele de 25 și 26 Septemvrie, deschiderea anului academic va avea loc Duminecă 30 Septemvrie, iar începerea cursurilor Luni, 1 Octomvrie, ora 8 dimineața.

Studenții cari nu se vor prezenta la timp la înscriere, vor fi considerați retrași din Academie.

Inainte de înscriere fiecare student va achita la oficiul de cassă al Consiliului arhiepiscopesc suma de Lei 2000 ca primă rată din taxa de întreținere în internat plus Lei 200 didactru. Rata a doua și a treia de câte 3000 Lei se plătesc în prima zi de școală după vacanța Crăciunului și a sfintelor Pasti. La rectorat studenții anului I vor achita, la înscriere, taxa de Lei 925 plus Lei 1058 pentru cărți didactice; an II Lei 790 plus 1512 pentru cărți didactice; an III Lei 790 plus Lei 513 pentru cărți didactice; an IV Lei 790 plus Lei 1251 pentru cărți didactice.

Inmatricolarea se face la Rectoratul Academiei, dupăce studenții vor dovedi cu chitanțe că au achitat rata I din taxa de întreținere. Tot la înscriere studenții anului I sunt obligați să prezinte o declarație, subscrisă și de părinți ori tutori la oficiul parohial, că după absolvirea cursurilor teologice vor intra și vor servi cel puțin 5 ani în clerul arhiepiscopiei, în caz contrar, se obligă se restituească ajutoarele de cari vor fi beneficiat în Academie.

Cei primiți în Academia teologică (an I) de către Consiliul arhiepiscopesc, vor fi supuși înainte de inmatricolare, în ziua de 24 Sept. a. c. ora 9 dimineața, unei vizite medicale și unui examen de aptitudini muzicale, cu caracter eliminatoriu. Primirea definitivă în Academie este deci în funcție de rezultatul favorabil al acestei vizite și al acestui examen.

Fiecare student va aduce cu sine îmbrăcămintea necesară (un costum de haine negre cu vestă închisă), precum și hainele de pat și anume: o saltea, două cearceafuri, și o plapomă sau țol cu două cearceafuri, o perină cu două fețe de perini și o învelitoare de pat.

Părinții protopopi, preoții și profesorii de religie sunt invitați a sfătui pe tinerii buni, ieșiți din școlile secundare, ca să îmbrățișeze chemarea preoțească.

Preoția a fost slujba cea mai de cinste și mai iubită în trecutul neamului nostru, deschizând larg teren de muncă pentru binele poporului. Ea este și astăzi chemarea care dă cele mai înalte rosturi pentru viața unui om.

Sibiu, din ședința secției bisericești dela 18 Iulie 1934.

Consiliul arhiepiscopesc.

PARASTAS. Duminecă în 29 Iulie 1934, după sfânta liturghie, se va celebra în toate bisericile parastas pentru odihna sufletului Regelui FERDINAND I, din prilejul împlinirii alor 7 ani dela moartea Lui.

Comunicarea

Inalt Prea Sfinției Sale Mitropolitului NICOLAE al Ardealului în ședința de Marți, 26 Iunie 1934, a Senatului, și răspunsul Domnului Al. Lapedatu, Ministrul Cultelor și Artelor

Publicăm în întregime, după notele stenografice, comunicarea pe care am anunțat-o în numărul nostru dela 1 Iulie c,, împreună cu răspunsul ce a urmat.

Dle președinte, dlor senatori, — Biserica ortodoxă a țării a luat cunoștință, cu satisfacțiune, de reînființarea, acum de curând dusă la îndeplinire, a Ministerului Cultelor.

Reînființarea acestui minister, cu atribuțiuni cari vor trebui cât mai larg și mai clar precizate, era nu numai o necesitate incontestabilă, dar, în acelaș timp, între împrejurările de astăzi, ea capătă semnificația unui act de o înaltă înțelepciune politică. De sigur, onoratul guvern, consimțind să dea din nou ființă unui departament care să se ocupe în mod special cu problema cultelor și a raportului statului nostru față de ele, a voit să sublinieze — în mijlocul crizei generale din zilele noastre — importanța deosebită ce o atribue bisericii și factorului religios, în marea operă de refacere morală a țării. Prin aceasta, guvernul nostru se găsește pe linia interpretării acelui minunat program de activitate bisericească, pe care l-a enunțat înțeleptul nostru Suveran, cu ocaziunea îuvestiturii alor doi ierarhi ai sfintei noastre biserici, prin următoarele cuvinte:

«Vreau să știu că biserica, prin slujitorii ei, vibrează, că este vie. Să fie pătrunzătoare de suflete, îndrumătoare pe calea sfântă a ordinei, a credinței, a românismului. Așa precum împrejurul bisericii roia toată viața națională, astăzi biserica trebue să sprijine tot ce este progres, tot ce ajută la întărirea și propășirea patriei. Ea nu trebue să rămână închisă în ea însăși, ea trebue să pătrundă în viață, unde are de jucat marele rol de frâu moral, de îndrumător al credinței. Credința și biserica nu sunt noțiuni din trecut, nu sunt incompatibile cu progresul și știința, ci sunt necesități ale vieții din orice timpuri și din orice oră... Aci, pe Tronul țării, aveți un credincios al bisericii, un convins al învățăturii Mântuitorului..., care dorește din tot sufletul să aibă alăturea de El pe toți acei care vor să muncească pentru întărirea și strălucirea bisericii noastre naționale».

Abia mă pot reține de a fi reprodus numai atât din strălucita cuvântare programatică a Maiestății Sale Regele nostru. Cuvintele regale au pătruns adânc în conștiința noastră, a slujitorilor bisericii, și suntem hotărâți să le trecem în faptă, prin devotamentul și munca noastră.

Noi suntem convinși că nici când n'a fost mai mare rolul bisericii și mai necesară opera ei, de a coborâ idealul de viață al Evangheliei, în sufletul poporului și în toate domeniile vieții publice, ca tocmai în mijlocul frământărilor și problemelor sbuciumatei vieți de astăzi. *Criza generală prin care trecem, numai prin suflet și prin virtuțile lui poate să fie dominată și biruită.* (Aplauze prelungite). Prin caracterul moral al națiunii și prin energiile lui vom fi în stare să purtăm povara vremii. Când se păstrează întreagă încrederea obștească în temeliile spirituale pe care se sprijinește existența unui popor, atunci acel popor rămâne nebiruit în calea destinului ce i l-a rezervat Providența divină.

Pentru îndeplinirea misiunii sale sfinte, în contact cu realitățile și cu nevoile timpului nostru, biserica trebue să se împărtășească de concursul tuturora, pentrucă ea nu este numai a ierarhilor și a preoțimii, ci este biserica poporului, a națiunii și a statului (Aplauze).

Iată de ce am salutat cu bucurie reînființarea Ministerului cultelor, ca un semn vădit al atențiunii și al sprijinului pe care actualul guvern este gata să le ofere bisericii.

In deosebi, mă simt obligat să exprim onoratului guvern mulțumirile bisericii pentru solicitudinea arătată față de preoțimea noastră, prin suprimarea curbelor ce i-au fost aplicate la leafă, în plus, față de ceilalți salariați ai statului. (Aplauze). Este acesta un gest de echitate, pentrucă nu e admisibil ca statul să măsoare cu două măsuri celor ce-i servesc interesele deopotrivă. Preoțimea noastră, din întreg cuprinsul țării, va lua cunoștință cu bucurie de ștergerea unei nedreptăți păgubitoare, nu numai sub raport material, dar care îi atingea și prestigiul ei. Pe cât de limpede este că nimeni nu poate slujî lui Hristos și Evangheliei Lui cu tot devotamentul, numai în vederea unui câștig material, pe atât de firesc este, de altă parte, că slujitorii altarului, pentru ca să-și poată îndeplini înalta lor misiune, trebue să fie puși la adăpostul grijilor și nevoilor zilnice.

Având la departamentul cultelor, experiența încercată și înțelegerea largă și reală a dlui ministru Alex. Lapedatu, (aplauze), în care avem deplină încredere, cu care, împreună, am dat bisericii noastre legea ei de organizare unitară, s'a votat legea pentru regimul general al cultelor și s'au înfăptuit și alte așezăminte de folos, avem toată chezășia că, printr'o colaborare binevoitoare din ambele părți, vom duce cu un pas mai departe rodnica operă începută.

Mai avem încă multe de făcut. Cu această ocaziune, mă mărginesc să amintesc numai acea lucrare de temeinică revizuire a situațiunii tuturor cultelor din țară și a raportului statului față de ele. Noi avem încă situațiuni moștenite de sub nedreptele stăpâniri străine de mai înainte, care au asuprit, prin puterea statului, biserica ortodoxă și au favorizat față de ea pe celelalte culte. Noi nu cerem astăzi nici un privilegiu, dar suntem în dreptul nostru să cerem ca, printr'un studiu serios și obiectiv, să fie examinate situațiunile moștenite și să se aplice principiul egalei protecțiuni, înscris în chiar Constituția țării, iar ajutoarele din bugetul statului să fie distribuite în proporție cu numărul credincioșilor, (aplauze), cu averile de care dispun și cu nevoile reale ale cultelor, principii care sunt înscrise în legea pentru regimul general al cultelor, dar care până azi n'au fost aplicate, ci an de an s'a continuat cu nedreptele situațiuni moștenite din trecut. (Aplauze).

Făcând această comunicare, aș fi foarte recunoscător dlui ministru al cultelor, dacă ar binevoi, pentru liniștirea preoțimii, să ne comunice ce îndreptări s'au luat în noul proect de buget, pentru ameliorarea stării sale materiale; asemenea, îl rugăm să ne comunice principiile de care se va lăsa condus pentru a examina situațiunea cultelor și raportul statului față de ele.

Răspunsul guvernului

Dl Al. Lapedatu, ministrul cultelor şi artelor: Dle preşedinte, dlor senatori, ţin din capul locului să aduc mulţumirile mele cele mai călduroase I. P. Sf. Mitropolit al Ardealului, pentru modul just cum a apreciat necesităţile cari au determinat reînfiinţarea Ministerului cultelor. Nu eu, înţelegeţi bine, sunt chemat să stăruesc mai mult asupra acestui lucru. Totuşi îmi veţi îngădui, pentru confirmarea celor spuse de I. P. S. Sa, să adaug câteva lămuriri de natură să aducă onoratului Senat şi membrilor săi explicaţiuni mai ample cu privire la sensul acestei reînfiinţări.

Dlor senatori, sunt în mijlocul dvoastre atâţia din colegi, cari au participat la legislaturile noastre parlamentare din 1922—1926 şi 1927—1928, şi ştiu că ceece mă priveşte, personal, patru ani de zile, ca conducător al Departamentului cultelor, am căutat să fac acolo o operă pozitivă şi constructivă — şi legislativă şi administrativă — în interesul bisericilor noastre naţionale şi pentru culte în genere.

Din nenorocire opera aceasta, una din cele mai importante. — cu toată modestia, trebue s'o spun — pentru organizaţia noului stat român întregit — opera aceasta, zic, la 1928, când am părăsit guvernul ţării, în loc să fie continuată, a fost sabotată. Ceeace s'a adunat a fost împrăştiat, şi ceeace s'a clădit a fost dărâmat.

Politica noastră bisericească, care era o politică naţională, determinată fiind de interesele neamului şi ale statului, — politica aceasta se pare că n'a fost suficient înţeleasă, pentru ca ea să fie continuată în acelaş spirit şi pe aceleaşi căi.

Căci, în loc să fie continuată, cum am zis, s'a căutat a fi distrusă. Iar opera aceasta de distrugere a mers până acolo, încât s'a desfiinţat însuş Ministerul cultelor, pe motiv de aşa zise economii bugetare, care totuş nu s'au realizat, dar care a adus cu sine biserica şi clerul într'o situaţiune din ce în ce mai grea, din ce în ce mai precară.

Lăsasem, când am plecat dela Ministerul cultelor, o operă legislativă şi administrativă — pozitivă şi constructivă, bine cunoscută. Erau totuş de îndeplinit în această direcţiune încă multe. Incepusem inventarierea averilor şi veniturilor bisericeşti. Pregătisem lucrările pentru o lege de salarizare a clerului, aşa cum o cere legea organică a bisericii ortodoxe române şi legea pentru regimul general al cultelor. Pusesem în studiu reforma învăţământului bisericesc.

Aceasta în domeniul legislativ. In domeniul administrativ am plănuit şi întocmit chiar un proiect de lege pentru reorganizarea Ministerului de culte, în sensul ca acest minister, care trebuia acum transformat după legile din 1925 şi 1927, într'un organ de control efectiv al vieţii bisericeşti, — control pe care statul şi l-a rezervat atât prin Constituţie cât şi prin legile organice. Căci numai în acest fel Ministerul cultelor îşi putea îndeplini misiunea sa.

Ori, din toate acestea nu s'a făcut nimic. Ba, dimpotrivă opera aceasta a fost lăsată să se distrugă şi risipească. Nu e de mirarea deci, că din punct de vedere moral ca şi din punct de vedere material, situaţiunea cultelor a ajuns ceeace este astăzi — o situaţiune de inferioritate, o situaţiune jignitoare din ambele puncte de vedere.

S'au aplicat clerului cele două curbe excepţionale, ce nu s'au aplicat celorlalţi funcţionari ai statului. Fondurile speciale din bugetul statului pentru întreţinerea instituţiilor bisericeşti şi pentru întreţinerea unei vieţi spirituale corespunzătoare, prin crearea de parohii noui, prin ajutorarea acţiunilor puse la cale de biserici le acestea vii, au fost rând pe rând anulate, la un moment dat, cultele au rămas, despre partea statului, ca şi orfane. Nimeni nu s'a mai îngrijit de ele.

Aţi auzit şi ştiţi doar că într'unul din parlamentele ce s'au perindat dela 1928 încoace, un ministru...

O voce: Dl Argetoianu!

Dl Al. Lapedatu, ministrul cultelor şi artelor: a avut cutezanţa să afirme că clerul nu merită nicio solicitudine din partea statului, că ceeace el cere este o cerşetorie, că bisericile trebue să trăiască prin propriile lor mijloace, pe care nu statul trebue să le dea.

In această situaţiune, plângerile au fost generale. Iar noi, dlor, le-am auzit şi am luat poziţie hotărâtă, am protestat împotriva curbelor nedrepte ce s'au aplicat clerului în mod excepţional, am protestat împotriva desfiinţării unui minister pe care-l socotim, în noua organizaţie de stat a României întregite, absolut necesar, pentru că statul acesta român devenise din tr'un stat uniconfesional, cu o singură Biserică, care sta la baza organizării sale politice, devenise, zic, un stat policonfesional, aceasta cu deosebire în Transilvania unde am luat în primire o situaţie confesională, pe care statul trebuia, incontestabil, să o supravegheze şi să o ţină în de aproape vedere.

Afară de aceasta, toate atingerile şi toate lesările ce s'au adus bisericii noastre, au găsit, în ceeace ne priveşte, un puternic ecou în sufletele noastre, acelor ce ne-am luat, sub raport politic, angajamentul că vom repara toate nedreptăţile ce s'au făcut şi vom căuta să le repunem totul la loc. (Aplauze prelungite).

A venit, dlor senatori, acum acest moment. Ministrul cultelor s'a reînfiinţat. Insă, din ceeace lăsasem noi, am găsit o pustietate, am găsit o ruină, iar opera aceasta de refacere este mult mai grea, căci împrejurările s'au schimbat, mijloacele sunt azi mult mai restrânse. Totuş vom lucra cu toată râvna ca prin propriile noastre puteri să refacem acest minister, ca să aibă acelaş rol pe care l-a avut în viaţa statului.

Dar pentru aceasta ne trebue şi concursul bisericilor, concursul cultelor, pentrucă trăim în adevăr timpuri grele, luptăm cu dificultăţi mari şi nu mai avem, cum am zis, mijloacele de odinioară. Opera aceasta nu se poate face deci decât în timp şi cu răbdare. Cerem cultelor să dea sprijinul ca să putem ajunge acolo unde dorim cu toţii, unde toate congresele şi adunările bisericeşti şi unde toate vocile autorizate ale clerului o cer de 4—5 ani de zile.

Şi, în această privinţă, fie-mi permis să aduc aici mulţumirile mele I. P. S. S. Mitropolit al Ardealului (Aplauze) care a înţeles obligaţiunea aceasta — zic, obligaţiune, pentrucă, în vremurile de astăzi, este o obligaţiune — de a fi alături cu noi în revendicările bisericeşti. Căci graţie sprijinului dat, şi rezemaţi pe înalta autoritate pe care I. P. S. Sa o are în viaţa noastră bisericească şi în genere în viaţa publică a României, am putut obţine repararea în parte, în mare parte, a nedreptăţilor care s'au adus clerului şi care au constituit pentru acest cler adânci şi nemeritate jigniri morale şi materiale.

Mulţumind I. P. S. Sale pentru sprijinul acesta, ţin să-l asigur că şi noi, ca toată lumea, ne dăm seama de însemnătatea şi rolul spiritual social şi cultural pe care biserica trebue să-l aibe în viaţa popoarelor de cultură creştină şi în vaţa statelor, care au la baza lor, o tradiţie de viaţă religioasă, aşa de frumoasă ca acea a fostelor principate române, a fostelor ţări româneşti.

Ne dăm seama de rolul pe care clerul conducător al bisericii trebue să-l aibă sub acest raport, şi de aceea socotim că mai ales în vremurile de astăzi, vremuri turburi, vremuri de desorientare, vremuri de mari prefaceri, între instituţiunile care sunt chemate să fie pivotul societuţii, este biserica. Biserica trebue să fie pivotul care să ne treacă peste greutăţile mari ale zilelor de faţă pentru ca să ajungem din nou să nădăjduim în curând într'o situaţiune mai bună, din punct de vedere moral, social, economic, din toate punctele de vedere. (Aplauze).

Cu aceste lămuriri, dlor senatori, trec la partea concretă, precisă, a întrebărilor pe care mi le-a făcut I. P. S. S. Mitropolit al Ardealului. Şi anume: I. P. S. Sa îmi cere să arăt ce măsuri s'au luat prin noul proiect de buget pentru ameliorarea situaţiunii materiale a clerului.

Să-mi permiteţi să vă enumăr aceste măsuri cari constituesc tot atâtea reparaţiuni aduse prin noul buget cultelor şi slujitorilor lor.

In primul loc s'a alocat un fond global de 30 milioane lei pentru întregirea salariilor clerului de pe urma scăderilor suferite prin aplicarea celor două curbe în plus, impuse în chip excepţional preoţilor, în trecut, — fond din care se vor repara nedreptăţile ce s'au făcut clerului, prin aplicarea celor două curbe. (Aplauze).

In al doilea loc s'au prevăzut sumele necesare pentru acordarea de gradaţii cuvenite preoţilor tuturor cultelor cu începere de 1 Octomvrie. (Aplauze).

In al treilea loc s'a înscris în buget un fond pentru plata cântăreţilor bisericeşti, funcţionând neîntrerupt dinainte de 1916 şi a celor ce după această dată îşi vor fi trecut examenul prescris, — cântăreţi cari fuseseră scoşi cu totul din buget.

In al patrulea loc un fond pentru înfiinţarea a o sută de parohii noi la biserica ortodoxă şi cinci parohii la biserica unită, dupăce timp de patru ani de zile nu se mai prevăzuse nici o parohie nouă în bugetul ţării.

Asemenea s'a prevăzut un fond pentru plata preoţilor ce se vor numi în parohiile vacante dela 1 Octomvrie, înainte pentru ambele biserici naţionale, şi un fond pentru plata încă a 72 protoierei pentru biserica ortodoxă, cu diurnă lunară de 2300 lei, pe lângă cei 75 existenţi. (Aplauze). S'au prevăzut apoi fonduri speciale pentru ajutorarea bisericilor din Săcuime şi munţii Apuseni, pentru ajutorarea bisericilor în construcţie, pentru plata diurnelor membrilor consistoriilor mitropolitane şi eparhiale, pentru plata lucrărilor de inventariere a averilor şi veniturilor bisericeşti.

In fine, am prevăzut sumele necesare pentru instituirea nouei biserici ortodoxe dela Ierusalim.

---

* FOIŞOARA *

Acte vechi

— In legătură cu renovarea unei sfinte biserici —

In globul de sub crucea din vârful turnului, cu ocazia reparaţiei bisericii din **Baciu-Braşov,** *s'a găsit închis într'un tub de tinichea ceruit un sul de pergament scris de scriitorul* **Ioan Bărac** *din Brasov, în anul 1811. Originalul pergamentului bine păstrat se află în arhiva parohiei din Baciu, şi cuprinde următoarele:*

In numele Prea Sfintei şi Nedespărţitei
Din anul una mie opt sute şi şapte [Troiţe.
Intemeindu-se cele bune fapte
Obştea din Bacifalău acea neunită,
După cursul vremii bine dovedită,
Din voia cea de sus împuternicindu-se
Şi familiile mai înmulţindu-se
Şi-au văzut şi casa cea dumnezească,
Că stă în cumpănă să se risipească
Sfânta biserică ce era învechită.
Strâmtă şi den toate părţile slăbită,
Carea la treizeci de ani mi se pare
Că a fost la vreme de lipsă înstare.
De când s'a început dintr'un tâi voirea
Lipsa, mângăierea şi îngăduirea
Aş face această obşte biserică
Din mila cerească şi prea puternică.
Insă fiind acum acea sfântă casă
De lemn veche, că se prea stricase,
Ce-i tot de aceasta obşte începută
De moşii părinţii şi fraţii făcută.
N'au lipsit a urma ctitorie nouă
Cu cea veche a fi una amândouă,
Aşa s'a îndemnat cu o râvnă bună
Cu voia celor mai mari împreună
Şi cu bucurie lucrând cu mâni pline
S'au sârguit aceşti făcători de bine,
Cât în următorii ani cu o unire
Au ridicat în sus această zidire,
Până la această zi învrednicită,
In carea şi crucea s'a văzut suită,
La anul Domnului care acum trece
O mie optsute şi cu unsprezece,
Optsprezece zile având cunoscută
Astăzi Septemvrie luna mai trecută;
Insă s'a întâmplat cevaşi prelungire
La această sfântă de lipsă zidire
Din pricina unui gociman fără cale
Făcându-se price pentru ale sale,
Anume Constantin zicem Moldoveanu
Care şi-a bătut capul ca să strice planu
Care pricinui o pagubă mare
Cu procesuri făcând el împiedicare
Că l-au împiedecat până la scumpete
Umblând numai după tistie cu sete;
Insă vrând Dumnezeu a călca pe toate
Insuşi au ajutat acela, că poate
In anul acesta ce mai sus arată
O mie opt sute unsprezece leatu
S'a făcut zidirea să se săvârşească,
Adecă la casa cea Dumnezeească
Şi tocma la August în douăzeci şi două
S'a sfânţit această biserică nouă
Domnul episcopul a tot prinţipatul
Vasile Moga *a cei neunite*
Legi Ardealului şi blagoslovite,
Iar în optsprezece Septemvrie leat
S'au ridicat crucea în turn înălţată
In zilele cele mai prigonitoare
De bani de hârtie prea mult schimbătoare
A înălţatului împărat puternic
Franciscus *cel dintâi înalt şi prea vrednic*
Prin cea de aproape povaţă prea bună
A doi ai locului păstori împreună
Părintele Radu Tempea *al locului*
Protopop cel dintâi părţii Braşovului,
Părintele Radu Verzea *împreună*
Mâna cea dreaptă spre lucrare bună
Cum şi Nameasnecul părţii Săcelelor
Şi parohul cel bun al Băcifăleanilor
Acum în zilele şi a parohului
Popa Eremia *parohul locului,*
Cu diaconul său cu Ioachim Coman
Ce s'a diaconit numai în acest an,
Iar Gociman a rămas Dumnealui Urs Gâla
După voia obştii fără nici o sâlă
Şi cu doisprezece juraţi împreună
S'au aşezat foarte rânduială bună
Făcându-se tâmpla încă deodată
Ce e de Petru Mit *tâmplarul lucrată;*
Aşa numindu-se mai jos cum vine
Fundatorii ca toţi făcătorii de bine
Jertfuesc ca Iacob după săvârşire
Lui Dumnezeu Jertfa cea de mulţumire.
Cari cu înfrântă inimă smerită
In această casă de Domnul zidită
Către Isus Hristos se roagă ferbinte
Vărsând din inimă aceste cuvinte:
Isuse, mirele bisericii Tale,
In care ţi-au cântat David în chinvale,
Bine eşti cuvântat în Dumnezeire
Precum ne-ai ajutat până la săvârşire
La zidirea casei tale cei prea sfinte,
Ne ai ajutat nouă Hristoase Cuvinte,
De o-am ridicat până la săvârşire
Spre a ta laudă, slavă şi mărire.
Şi ne rugăm Ţie de ne pomeneşte
Impărăţia Ta ne-o dăruieşte
Şi acolo pe noi pe toţi ne primeşte,
Primeşte-ne jertfa şi ne miluieşte. Amin.

Bacifalău, 18 Septemvrie 1811.

Numele celor ce cu zapis s'au legat la înaltul magistrat la zidirea Sfintei Bisericii: Urs Gâla, Ioan Manole, Stoica Cârstolovean, David Samor, Daru Cenuse, Ioan Tibara.

După cum vedeţi, un început serios — aşi zice chiar foarte serios — de restaurare a bisericilor noastre naţionale şi a tuturor celorlalte culte istorice în drepturile lor, şi de reparare în acelaş timp a nedreptăţilor ce li s'au făcut în trecut, iar aceasta, trebue s'o spun, într'o vreme de mari dificultăţi financiare ale statului, într'o vreme de mari greutăţi, în ceeace priveşte întocmirea unui buget echilibrat.

Totuşi, dat fiind rolul însemnat pe care cultele îl îndeplinesc în viaţa statului şi dat fiind faptul că noi am făcut o politică bisericească pe care ţinem să o continuăm cu orişice preţ, dl preşedinte al consiliului şi dl ministru de finanţe, cu întregul guvern au fost cu toţii de acord că aceste sacrificii — căci adevărate sacrificii sunt — trebuesc neapărat făcute pentru culte şi pentru clerul lor. (Aplauze).

Dlor senatori, Inalt Prea Sfinţitul Mitropolit al Ardealului mi-a mai cerut că comunic principiile de care mă voi conduce, ca ministru al cultelor, în examinarea situaţiei cultelor şi a raportului statului faţă de ele.

Principiile acestea sunt acelea pe care le am în Constituţie, în legea de organizare a bisericii ortodoxe şi în legea pentru regimul general al cultelor, principii de care am fost călăuzit, tot timpul cât am avut răspunderea conducerii statului şi pe care am căutat să le aplicăm, aşa cum am socotit şi am putut mai bine şi mai cu folos pentru bisericile noastre naţionale şi pentru culte.

In al doilea rând, sunt principiile care stau la temelia întregii desvoltări istorice a statelor române, a fostelor principate, principii de largă îngăduire şi ocrotire faţă de toate cultele, dar în acelaşi timp şi de strânsă, de intimă legătură, indisolubilă şi indestructibilă, cu Biserica strămoşească, care s'a confundat, în toate vremurile, cu viaţa însăşi a neamului românesc. (Aplauze prelungite şi îndelung repetate).

Aceasta, dlor senatori şi I. P. S., sunt principiile de care ne vom călăuzi şi în viitor în politica noastră bisericească faţă de culte. Iar, în ceea ce priveşte, în sfârşit, ultima întrebare ce mi s'a făcut, şi anume: în ce fel se va repartiza ajutorul pe care statul s'a obligat să-l dea cultelor pentru susţinerea misiunii lor, răspund: după normele înscrise în legile organice bisericeşti, şi anume: numărul credincioşilor fiecărui cult, averea lui, şi trebuinţele lui reale.

Ce priveşte numărul, îl cunoaştem. Ce priveşte situaţia materială a cultelor, din nenorocire, pentrucă nu s'a făcut, din 1928 încoace, acea operă de control care trebuia făcută, nu cunoaştem încă această situaţie materială a cultelor şi veniturile pe care ele le au din averile bisericeşti proprii.

De aceea, am şi întocmit un proiect de lege, care va fi depus chiar în sesiunea aceasta, pentru inventarierea averilor şi veniturilor bisericeşti, proiect de lege prin aplicarea căruia se va putea face această inventariere într'un timp relativ scurt, numai de şase luni.

După ce vom avea şi acest al doilea element de apreciere, în ceea ce priveşte repartizarea ajutorului dat de stat, atunci, dlor senatori, şi Inalt Prea Sfinţite, atunci zic vom avea mijlocul să facem această repartizare potrivit normelor pe care le-am înscris în legea de organizare a bisericii ort.

Căci în ce priveşte al treilea element, trebuinţele reale ale cultelor, acesta îl cunoaştem cu toţii, pentrucă este la vederea şi la cunoştinţa tuturor. Nu este om politic în ţara noastră, om care să se ocupe de afacerile publice, şi care să nu cunoască situaţia materială şi trebuinţele reale pe care cultele le au.

Acestea sunt cuvintele pe care ţineam să le spun ca răspuns la comunicarea făcută de I. P. Sf. Mitropolit al Ardealului. Incheindu-mi, ţin de datorie să-i mulţumesc şi pentru aprecierile aşa de binevoitoare şi măgălitoare pe care le-a avut şi la adresa mea personală. (Aplauze prelungite).

I. P. I. Sa Nicolae, Arhiepiscop de Alba-Iulia şi Sibiu, Mitropolit al Ardealului, Banatului, Crişanei şi Maramureşului: Dle preşedinte, dlor senatori, iau la cunoştinţă răspunsul dlui ministru al cultelor şi mă declar mulţumit cu el. In numele preoţimii şi bisericii noastre, mulţumesc onoratului guvern pentru măsurile ce le-a luat, ca să îndrepteze, prin noul buget, situaţia actuală a clerului.

Pentru renovarea unei sfinte biserici

— Chemare. — Donatorii ei de până acum —

Bunii creştini din parohia noastră dela *Baciu-Săcele*, epitropii, membrii consiliului parohial, în frunte cu preotul lor, părintele *Victor Marin*, ca vrednici urmaşi ai „Mocanilor" de odinioară, au trimis o chemare tuturor fraţilor săceleni din cuprinsul ţării, fraţi dintre cari mulţi au plecat de pe plaiurile frumoase ale locului de naştere, ca să trăiască cu dorul în suflet şi cu amintirea locurilor pline de farmec ale copilăriei lor..

Tuturor acestor fraţi, cunoscuţi pentru marea lor cucernicie şi alipire de biserică, li s'a adresat un apel, învitându-i să dea dovadă nouă de dragostea faţă de aşezămintele sfinte ale strămoşilor noştri.

Din apelul dela Baciu-Săcele reţinem următoarele şiruri:

„Biserica din Baciu a fost ridicată între anii 1808—1817. In cartea de aur a bisericii găsim pe toţi ctitorii, 144 la număr, cari au adus jertfe însemnate pentru ridicarea ei. Amintim pe cel dintâi ctitor cu numele Urs Gâlă, care a donat în diferite rânduri suma colosală pe atunci de 8465 florini (valută austriacă). Acest ctitor a trecut în legenda poporului, se spune despre el că într'o singură zi a vândut 800 de mioare şi toţi banii i-a dăruit pentru zidirea bisericii când era mai mare lipsa. Alţi ctitori de seamă amintim pe Stoica Cârstoloveanu, Gheorghe Radu Munteanu, Gheorghe Irimie, Ioan Manole, etc. cari de asemenea şi-au dat tot avutul pământesc ca să-şi cumpere comoară neperitoare în ceruri. Cei săraci au lucrat cu mânile lor, toţi au pus umăr la umăr pentru zidirea Sf. lăcaş al Domnului.

Numai prin astfel de jertfe însemnate, îzvorâte din inimi mari şi evlavioase, a putut fi ridicată frumoasa biserică din Baciu-Săcele, care prin arhitectura sa şi mai ales prin măreţia Tâmplei, pune în uimire pe credincioşii creştini şi înalţă sufletul oricărui ar întra într'însa să se închine lui Dumnezeu.

Au trecut de atunci 120 de ani. Biserica din Baciu-Săcele a rămas un monument grăitor despre sentimentul religios şi spiritul de jertfă al generaţiei aceleia de strămoşi.

De 120 de ani Sfântului lăcaş nu i s'a mai făcut o reparaţie serioasă şi generală. Tot ce este din lemn a ros dintele nemilos al vremii. Uşi, acoperiş, schela clopotelor, zugrăveala etc. totul trebue renovat.

Un trăznet căzut în ziua de 20 April a. c. ni-a făcut multă pagubă la acoperiş, întâmplarea o vedem ca un semn trimis de Dumnezeu, ca imediat să ne îngrijim de casa sufletului nostru.

Noi, preotul bisericii, cu întreg consiliul parohial şi toţi credincioşii sfintei biserici din Baciu-Săcele, vă adresăm cu toată căldura sufletului nostru acest Apel, să daţi cu toţii ce este cu putinţă şi ce vă lasă inima pentru reînoirea sfântului lăcaş.

Am dori ca din jertfa tuturor să se facă repararea bisericii.

Toate daniile se vor publica pe rând în organul de publicitate al Mitropoliei Telegraful Român şi în ziarele locale.

Mai presus de toate însă, am dori ca la ocazia sfinţirii bisericii, după terminarea lucrărilor, să se facă o grandioasă manifestare creştinească şi săcelenească. Săcelenii noştri n'au mai avut bucuria să primească în mijlocul lor un arhiereu de multe zeci de ani. După terminarea lucrărilor, cu ocazia sfinţirii avem nădejdea, că I. P. S. Sa Arhiepiscopul şi Mitropolitul nostru Nicolae însuşi va răsplăti străduinţele noastre coborând în mijlocul nostru pentru ca bucuria să ne fie deplină. Această ocazie am dori să o folosească toţi fraţii săceleni, să revină pe o zi dela ocupaţiile lor din toate unghiurile ţării.

Toate darurile rugăm să se trimită pe adresa: Oficiul parohial ortodox român Baciu-Braşov, care va confirma îndată primirea.

*

Binevoitorii donatori, cari au contribuit la renovarea sfintei biserici din Baciu-Braşov, sânt (până în 8 Iulie 1934) următorii: Onor. Primăria comunei Baciu 10.000 lei; dnii: Nicolae Bunescu comerciant Buzău 6200 lei; Nicolae şi Dumitru Cheşcă 6000 lei; Mihail Pascu Bucureşti, Nicolae Jianu şi soţia Ana, Preot Victor Marin, I. Pascu Bucureşti, Bucur Bunescu Bucureşti, Ion Zârnescu câte 5000 Lei; Gheorghe Manole 3000 Lei; Thoma Pascu Bucureşti, Ştefan Munteanu prim epitrop Turcheş, N. Jianu junior, Toma Neacşu, Gheorghe Pascu Galaţi, Inv. dir. Valer Muntean câte 2000 Lei; Gheorghe Gh. Popa Sf. Gheorghe 1500 Lei; Vasile Ivan inspector şcolar Satulung, Ioan Clinciu Satulung, Vasile Costea, Petre Jianu, Gheorghe Stoia Mangalia, Stefan Gh. Popa, Ionel I. Şeitan Oradea, Gheorghe şi Maria Schiau câte 1000 Lei; Gheorghe Burlacu 700 Lei; Ioan Neacşu Medjidia, Gheorghe Băncilă, Gheorghe Gheorghiu, dna Reveica Cazan, Nicolae Bloju, Nicolae Gârbacea, Voicu Bulgărea Câmpina, Radu I. Ardelea, văd. Ana Bântoiu, Gheorghe Ghemelea, Ion Dogariu, Pavel Bărdaş, Nicolae Gârbacea, Ion Cazan, Leon Calotescu, Alexe Zârnescu Medgidia, Ionel I. Popeea Medgidia, I. Gh. Munteanu Galaţi, N. N. Ploieşti câte 500 Lei; Oastea Domnului din Braşov prin Radu Hagiu 420 Lei; Dumitru Bucurenciu, Dumitru Creangă câte 400 Lei; Oastea Domnului comuna Runcu-Dâmbov. 327 Lei; Gheorghe I. Cârstocea Hârsova, Victor V. Popa Negru-Vodă, Ion Oprişan, Ioan Barboiu, Vasile Moicean, Ion B. Munteanu, Popeea şi Roşculeţ Brăila câte 300 Lei; Ioan Drăgoiu Galaţi, I. N. Sassu Constanţa, Ioan Babei, Teodor Muntean, Oastea Domnului Cernăuţi, Vasile Ghelase Galaţi, Paraschiva Crisbăşan câte 240 Lei; O văduvă credincioasă, văd. Ana Mateiu, Prof. Anton V. Andrei Galaţi, Gh. Roşculeţ Casimcea câte 200 Lei; Andrei Stroie, văd. Ana Fugaciu, văd. Elena Dan, O văduvă credincioasă, văd. Soră Coman, Gheorghe Voina, Spiridon Munteanu, văd. Maria P. Manole, văd. Ana Neacşu, Ioan B. Muntean câte 100 Lei. (Total: **Lei nouăzecişinouă mii şaptesutedouăzecişişapte).**

Numele fundatorilor şi al ctitorilor împreună cu câţi bani au dat în bani gata fieştecare:

Urs Gâla au dat ungureşti florini	*7000*
Ioan Manole	*2000*
Radu Cenuse	*1500*
Stoica Cârstoloveanu	*2000*
Vasii Tibara	*702*
Ioan Treistaru	*600*
Constantin Partache	*3000*
Ioan Săcăreanu	*1280*
Ioan al lui Urs Gâla	*1000*
Ioan Manole	*800*

Urmează alţi optzeci de donatori cari împreună au donat suma de 29.722 florini ungureşti, cu care sumă s'a clădit biserica din Baciu.

Aceste stihuri s'au alcătuit şi s'au scris de advocatul numitilor binefăcători anume: Ioan Barac, translatorul cinstitului magistrat al Braşovului.

In anul acesta o mie optsute unsprezece au umblat grâul găleata cu florinţi Nemţeşti 100 şi cucuruzul cu şaptezeci. Plata la un zidar pe zi sau alt meşter şase nemţeşti şi un argat trei.

Şi s'a ivit o stea cu raze ce mergea dela apus spre răsărit pe partea de Miază noapte.

Şi erau două feluri de bani de hârtie, unii de cinci ori mai scumpi decât alţii.

Maestrul tinichigiu, cel care a lucrat la biserică, a scris în limba germană pe un alt pergament ce s'a aflat tot în globul de sub crucea din vârful bisericii din Baciu-Braşov. In traducere e următorul:

In numele lui Dumnezeu. Eu Andreas Markelius, născut în Braşov, am început să acoper acest turn în Bacifalău în anul o mie optsute unsprezece Septemvrie şapte, în ziua în care am împlinit 61 ani, şi este al 26-lea turn pe care l-am acoperit (slavă lui Dumnezeu nici odată nu mi s'a întâmplat nici o nenorocire)..

In tinereţea mea, pe timpul domniei Impărătesei Maria Therezia, toţi am trăit în ţară binecuvântată, cu fericire, când s'a adus armata grănicerească, căci o găleată de grâu era cu un taler împărătesc, orzul şi săcara şi cucuruzul era o găleată cu 30 de creţari. O găleată de ovăs 21 creţari. O măsură de untură 21 de creţari, un curcan 20 creţari, o pereche de puĭ 8 creţari, 24 ouă o groşiţă. Atunci erau toţi banii de argint şi aramă, dar pe timpul lui Francisc II-lea în anul 1800, bani de hârtie, cari s'au preschimbat cu bancnote în diferite valori şi anume: Un taler împărătesc, 2, 5, 10, 25, 50, 100, 500 şi 1000. Aceşti bani de hârtie au circulat în bună valoare şi toţi meseriaşii au avut de lucru şi negustoria mergea bine şi de aceea se putea trăi bine. Dar un trăznet neaşteptat a urmat: Impăratul numit mai sus, în anul 1811 în 15 Martie, în toată ţara lui a scăzut cu 4|5 valoarea bancnotelor, aşa că o bancnotă de 1 taler mai valora 12 creţari. 5 taleri=un florin, şi celelalte au scăzut cu 4|5. Unii bani de aramă au fost cu totul scoşi din circulaţie, aşa că meşterii de căldări i au putut folosi. Aceste bacnote le-au preschimbat cu hârtii de preschimbare. Deci atunci fiecare a primit pentru 1 taler împărătesc 12 creţari, iar 4|5 le-a perdut.

Ca urmare la această preschimbare tristă a urmat o scumpete grozavă, aşa că o găleată de grâu a ajuns cu 100 de fiorini, o găleată de cucuruz 80 fiorini, o oca de untură 8—10 fiorini, o gâscă 8 fiorini, o pereche de pui 6 fiorini, un ou 7 creţari.

Cine ştie ce va mai fi! Dragă cetitorule, care vei avea odată aceasta în mână, gândeşte-te că ce eşti tu acum, eu am fost, iar ce sunt eu acum, tu vei fi.

De aceea te rog ca această scrisoare să o dai familiei mele, dacă mai trăeşte cineva din familia mea, sau breslei tinichigiilor.

Nr. 5926.

Şcoala de cântăreţi

absolvenţii ei şi condiţiile de primire pentru anul şcolar 1934/35

Adunarea eparhială din anul acesta ascultând rapoartele Preaveneratului Consiliu arhiepiscopesc în chestia şcoalei de cântăreţi din Sibiu, care fiinţează de şapte ani, a hotărât ca această instituţie să fie continuată şi desvoltată spre a pregăti corpul ales de cântăreţi bisericeşti, de care are trebuinţă biserica noastră.

Când există şcoala noastră confesională, ea avea învăţători cari nu se îngrijeau numai să dea copiilor cunoştinţele necesare din sfânta Scriptură, să-i înveţe rugăciuni şi să le dea cunoştinţele religioase ale legii noastre strămoşeşti, ci conduceau şi strana în biserică la slujbele dumnezeeşti. De când nu mai fiinţează şcolile confesionale, în multe parohii nu mai avem nici cantori, cari să atragă la biserică mulţimea închinătorilor prin frumseţea cântărilor sfinte. A fost deci necesar să înfiinţăm şcoala de cântăreţi, ca tinerii evlavioşi şi cu voce bună să înalţe rânduelile sfintelor slujbe şi prin pregătire corespunzătoare să poată sămăna, în sufletul închinătorilor, comorile simţirilor şi cugetelor cucernice din cărţile bisericeşti.

Şcoala de cântăreţi din Sibiu, cu un curs de doi ani, pregăteşte şi conducători de cor, şi-i înzestrează şi cu alte multe cunoştinţe religioase şi naţionale, ca să poată deveni fruntaşii comunelor noastre. Se vor introduce şi cursuri de învăţătură pentru albinărit, pomărit şi o ramură de meserie, care poate deveni o ocupaţie laterală profitabilă.

Şcoala de cântăreţi se recomandă atenţiei fiilor de credincioşi, cari doresc să-şi creeze o carieră de viaţă nu numai frumoasă, ci şi rentabilă.

Absolvenţii şcoalei de cântăreţi beneficiază la armată de termen redus, iar conform promisiunii On. Minister al

Instrucţiunii şi al Cultelor **încă din bugetul anului acestuia vor primi o leafă.**

Pe lângă aceasta mai dispunem: *a)* ca parohiile care angajează absolvenţi ai şcoalei de cântăreţi din Sibiu, să le asigure din cassieria parohială şi un *salar lunar pe lângă uzufructul sesiunei cantorale, obţinut din reforma agrară.*

b) ca cântăreţii cu diplomă, din parohiile cu cântăreţi bătrâni, să fie angajaţi ca auxiliari pe lângă vechii cântăreţi, având consiliul parohial obligaţia a le asigura remuneraţie corespunzătoare şi parte la uzufructul sesiei cantorale.

c) ca la bisericile unde postul de cântăreţi devine vacant, dacă între concurenţii la acel post vacant, se va găsi un absolvent al şcoalei de cântăreţi, *acesta să fie angajat, cu preferinţă.*

In ce priveşte condiţiile de primire în această şcoală pentru anul şcolar 1934/35, se face cunoscut că:

Ceice doresc să fie primiţi la această şcoală, vor avea să-şi înainteze până la 1 Septemvrie cererile lor Direcţiunii şcoalei de cântăreţi din Sibiu, însoţite de următoarele documente:

1. Carte de botez şi certificat de naştere.

2. Certificat şcolar (cel puţin 4 clase primare).

3. Certificat de moralitate şi recomandare dela parohul local.

4. Certificat medical, dovedind că nu sufere solicitatorul de boli contagioase şi că nu are nici alte defecte corporale.

Examenele de primire se ţin în 29 şi 30 Septemvrie. Pot fi primiţi români ortodocşi, de 15 ani împliniţi, dar nu trecuţi de 30 ani, cari au prestat examenul de primire.

Elevii primiţi vor fi obligaţi să aducă cu sine: două rânduri de schimburi, şi haine de pat: saltea sau străjac, ţol, perină şi cuvertură de pat, 2 ştergare, cuţit, furculiţă, lingură şi ceaşcă pentru ceai.

Toţi elevii vor plăti următoarele taxe:

La primire din taxa de înscriere de Lei 8000 anual, rata primă cu Lei 3000, rata II Lei 2500 la Crăciun, ear rata din urmă de Lei 2500 la Paşti.

Cursurile vor începe la 1 Octomvrie a. c.

Cursul durează doi ani de teorie şi unul de practică.

După absolvirea cursului se eliberează diploma de cantor.

Onorata preoţime e poftită a ceti acest aviz credincioşilor noştri în sfânta biserică în trei Dumineci consecutive şi a îndemna părinţii cu fii buni a îmbrăţişa frumoasa carieră de cântăreţi bisericeşti, care va fi retribuită de aici încolo cu leafă.

Unde parohiile noastre dispun de numerar şi se vor afla tineri săraci dar doritori de-a ajunge cântăreţi bisericeşti, preoţimea noastră în înţelegere cu consiliul parohial să voteze taxa de întreţinere din lada bisericii.

Sibiu, din şedinţa bisericească ţinută la 19 Iunie 1934.

Consiliul arhiepiscopesc.

Sărbătoarea muncii

Inaugurarea târgului de mostre dela Sibiu

Duminecă s'a făcut deschiderea sărbătorească a târgului naţional de mostre, din cetatea de pe malurile Ţibinului. In fiinţa de faţă a I. P. S. Sale Mitropolitului Nicolae al Ardealului, a dlor miniştri: N. Teodorescu dela industrie şi Al. Lapedatu dela culte şi arte, a P. S. Sale vicarului arhiepiscopesc Vasile şi a altor distinşi reprezentanţi ai vieţii publice din ţară.

După serviciul religios, săvârşit de Părintele protopop al Sibiului, Em. Cioran, înconjurat de un sobor de preoţi, dl ministru Teodorescu, în calitate de preşedinte de onoare, declară târgul de mostre deschis.

Au vorbit: protopopul Em. Cioran, Dr. Al. Barbat preşedintele camerei de comerţ, care arată că la acest târg naţional participă reprezentanţii tuturor industriilor din ţară, în număr de peste 200; camera de comerţ speră că târgul de mostre din anul viitor are să fie internaţional.

Inalţii oaspeţi au trecut apoi în revistă toate pavilioanele, oprindu-se la fiecare şi felicitând pe expozanţi.

După amiazi la ora 2·30 s'a dat în pavilionul expoziţiei o masă în cinstea oaspeţilor.

Au luat cuvântul la acest prilej: I. P. S. Sa Mitropolitul Nicolae, aducând urări omagiale, de zile îndelungate, iubitului nostru Suveran. Apreciază apoi meritele şi sentimentele ortodoxe ale celor doi valoroşi membri ai guvernului, ale dlor miniştri Teodorescu şi Lapedatu.

Ambii miniştri răspund mulţumind. Au mai vorbit dnii: Barbat, N. Regman ş. a.

Desfăşurarea unui impunător cortegiu alegoric industrial a terminat serbătoarea.

„Congresul pedagogic-religios al preoţilor profesori de religie" dela Mănăstirea Dealul

V

[Sfârşit]

Chestiunea aceasta nu se mai discută, ci se trece la: «*Probleme de actualitate în legătură cu instrucţia şi educaţia religioasă din şcoala secundară*», punct rezervat zilei a treia.

Se discută mai aprins situaţia profesorului de religie care totodată trebue să fie şi slujitor la altar, fiindcă legea cere să fie hirotonit, iar canoanele spun că hirotonia nu se dă decât pentru anume parohie şi nu e bine să se predea de unul, care n'are şi biserică. (O voce: Dar în Ardeal nu e aşa!). Se trece în sarcina comitetului.

Păr. *Ghia* exprimă unele desiderate: Referenţii în viitor să aibă în vedere experienţele personale în legătură cu chestiunile din program; referatele să fie scurte, ca să se lase timp de discuţie; cu ocazia congreselor să se ţină câte 4 lecţii model.

Dl *Pavel*, preşedintele Asociaţiei licenţiaţilor în teologie, în numele iubirii creştine cere profesorilor de religie preoţi să renunţe la catedră, ca să se dea pâne celorce au terminat şcoala şi nu găsesc angajament.

Păr. *Aurel Popescu* îi răspunde, că dsa fiind membru în comisiile, numirii se vede deseori pus în situaţia de a nu avea pe cine numi în unele parohii bune dela ţară, fiindcă licenţiaţii râvnesc numai oraşe. „Şi noi am fost la ţară; poftiţi şi dv. şi eu vă asigur, că veţi fi numiţi în timpul cel mai scurt".

Păr. *Zaharescu* vorbeşte de unele neajunsuri, pe cari le-a întâmpinat din partea organelor de control streine de concepţia creştină. Şi întreabă: cine ne inspectează pe noi?

Păr. *Mihălcescu:* Să intervenim la Sf. Sinod pentru a-i cere să-şi exercite dreptul, acordat de lege.

Păr. *Gh. Comana* citeşte propuneri de ale diferiţilor membri: Să nu se mai facă excursii Dumineca; în comisiile de censurarea filmelor să între şi câte un preot; preotul să facă parte onorific din comisiile de bacalaureat pentru a-şi asista proprii elevi; să se menţină în program cele 2 ore de educaţie religioasă; să i se dea profesorului de religie o oră de dirigenţie la clasele unde are numai 1 oră de religie; Sf. Sinod să publice o carte de rugăciuni pentru elevi, icoane ortodoxe după cele artistice, o carte de cântări liturgice în trei voci.

Păr. *Şora* (Timişoara) cere 2 ore de fiecare clasă şi în şcolile normale, paraclise în toate şcolile şi aprobarea fiinţării asociaţiilor religioase, la cari se opun unii directori şcolari.

Păr. *Ion Ionescu* (Bucureşti): Să cerem Sf. Sinod să tipărească Sf. Scriptură *cu trimiteri* cât mai repede, o antologie de cântări religioase, o carte de cântări liturghice pe baze tradiţionale; să se înfiinţeze o ligă împotriva imoralităţii.

Un preot din Prahova, cere profesorilor secundari să facă manuale pentru cele 7 clase ale şcoalei primare şi să se tipărească Vieţile Sfinţilor.

Chestia „Asociaţiei tinerimii creştine", ale cărei statute aprobate de patriarhie, provoacă vii discuţiuni între preoţii capitalei, cari sânt protivnici. Se cere acceptarea statutelor. Se procedează la vot prin ridicare de mâni. Intruneşte majoritatea.

Păr. *Gh. Comana* propune să lăsăm şcoalei, care ne-a primit cu atâta drag în cuprinsul ei, o adresă de mulţumire.

Păr. *Mihălcescu* anunţă pe astă seară un sfânt paraclis pentru însănătoşirea comandantului şcoalei dl col. Bălăcescu, care zace bolnav. (S'a ţinut şi au participat toţi congresiştii împreună cu corpul profesoral şi o delegaţie de elevi), iar pe mâne, o excursie la mănăstirea de maice Viforâta şi la ora 11 un parastas pentru marele patriot N. Filipescu, întemeetorul şcoalei.

Se citeşte apoi moţiunea, din care păr. Maior cere să se scoată desideratul, ca profesorul de religie să facă parte onorific din comisiile de bacalaureat, spunând că nu voieşte să cadă profesorul de religie în prepus de trafic de influenţă. Se scoate. Moţiunea votată e următoarea:

MOŢIUNE

Invăţământul religios să fie introdus în toate şcolile secundare, profesionale şi comerciale de orice grad şi de orice categorie, din întreaga ţară, prevăzându-se câte două ore săptămânal pentru fiecare clasă.

Având în vedere dispoziţiunile luate de autorităţile în drept cu privire la educaţie preregimentară şi naţională a tineretului, clerul şi biserica îşi oferă serviciile lor reale şi devotate, pentruca educaţia fizică şi naţională să fie întregită de cea spirituală-morală.

In şcolile normale, aşa numitele ore de educaţie, care se predau după programa analitică actuală, în toate clasele superioare, să fie trecute în noua programă analitică ca ore regulate, pentruca şi aceste şcoale să aibă două ore efective, obligatorii, săptămânal.

Ministerul instrucţiunii este rugat să sprijinească efectiv revistele de educaţie religios-morală pentru tineret, existente: «Tinerimea creştină» şi «Duminica ortodoxă», spre a apare săptămânal şi pe preţ de popularizare printre elevi.

Statutele asociaţiei Tinerimea creştină ortodoxă, alcătuită de profesorii de religie din capitală şi aprobate de I. P. S. Patriarh şi de congres, să servească drept normă de conducere pentru toate asociaţiile pentru tineretul creştin ortodox.

Sf. Sinod este rugat să grăbească tipărirea Sf. Scripturi, cu trimiteri, fiind imperios necesară.

Institutul biblic este rugat să publice imediat o «Mică biblie», frumos executată şi cu preţ redus, spre a fi pusă în special la îndămâna elevilor.

Să se tipărească sf. liturghie pe o singură melodie, tradiţională, uşoară, spre a fi învăţată de toţi elevii şcoalelor secundare.

Să se tipărească o antologie de cântări religioase, şi de colinde naţionale, care să fie obligatorie în toate şcolile secundare.

Să se înfiinţeze o «Ligă împotriva imoralităţii», în care să intre toţi oamenii cu greutate, din toate straturile sociale şi care să lupte împotriva scrierilor, filmelor şi pieselor de teatru cu subiecte imorale.

Să se ceară autorităţilor în drept să interzică orice serbări şcolare excursii sau orice alte producţii, care ar putea să împiedice pe elevi de a veni la sf. liturghie Duminica şi sărbătorile.

Să se ceară abrogarea art. 44 şi 45 din legea regimului cultelor, care legiferează ateismul. —

După acestea, părintele Mihălcescu mulţumeşte dlui general Olteanu şi întreg corpului profesoral dela Mănăstirea Dealul pentru primirea călduroasă şi ospitalitatea cu care a îndatorat pe congresişti; mulţumeşte autorităţii bisericeşti, celor locale şi congresiştilor, cari au făcut să se ţină congresul într'o atmosferă atât de înălţătoare; declară congresul închis. —

A treia zi s'a făcut excursia la mănăstirea Viforâta; la ora 11 parastasul pentru regretatul patriot, întemeetorul şcoalei dela „Dealu", N. Filipescu, iar după masă până la plecarea trenului s'au vizitat mulţimea de monumente istorice din Târgovişte.

Aşa a decurs — fără reticenţe şi fără adausuri — congresul pedagogic-religios al profesorilor de religie dela Mănăstirea Dealul.

*

Câteva observări cred, că nu strică.

Faţă de congresul pedagogic dela 1924 atmosfera şi disciplina au fost mult mai înălţate. Congresiştii şi-au dat rând la vorbă şi au vorbit cu grije. Am admirat în deosebi îndelunga răbdare a părintelui preşedinte I. Mihălcescu.

Nu e mai puţin adevărat, că sistemul cu trei referenţi la fiecare chestiune e prea greoiu şi pune la grea încercare răbdarea şi interesul congresiştilor. Corect ar fi ca nici un referent să nu treacă de cel mult 25 minute. Tratatele să nu fie resumate de metodologie, capitole de apologetică sau psihologie, ci orientări de ansamblu în domeniul chestiunii ce tratează, pentrucă nu se adresează unor oameni, cari n'au mai auzit de asemenea chestiuni. Să facă apoi deosebire severă între ce se ţine de o chestiune, ca să nu facă incursiune în domeniul altei chestiuni. S'a făcut prea multă confuzie de domenii.

S'a ţinut apoi prea mult la oratorie şi prea puţin la pedagogie. Propuneri, cari puteau fi spuse în câteva vorbe, au fost îmbrăcate în conferinţe chilometrice şi prin aceasta s'a răpit timpul atât de necesar discuţiunii.

La nici o chestiune nu s'au pus concluzii şi din cauza aceasta nici congresul n'a luat atitudine. Alegerea unor comisii cari să vie cu propuneri la un viitor congres nu e soluţie, nici atitudine. Moţiunea s'a închegat mai mult din propuneri izolate, tocmai din cauză că la diferitele chestiuni din program nu s'au putut preciza clar, hotărât, *care e punctul de vedere al congresului* şi nu al membrilor singuratici, aşa că totul pare schimb de păreri şi nu hotărâri.

Un congres pedagogic de proporţiile celui dela Mănăstirea Dealului putea să privească problema pedagogică a învăţământului religios în toată întinderea ei, începând dela şcoala de copii mici până la universitate. Altcum nu se poate închega ceva durabil şi organic.

Nu s'a discutat, — şi trebuia, — cum să procedăm la spovedirea şi împărtăşirea elevilor, la educaţia religioasă în afară de orele de religie, cum să vindecăm defectele morale, de cari sufer elevii şi elevele de curs secundar; nu s'a spus nici un cuvânt despre materialul didactic necesar învăţământului şi pe care nu-l avem, nimic despre manuale, despre cerinţele unui manual pedagogic întocmit. Ne-am oprit numai la generalităţi dulci. Este adevărat, că aşa nu supărăm pe nimeni (şi poate că e bine, din altă lature).

La tot cazul, chiar cu aceste scăpări din vedere, suntem pe drumul cel bun şi aceasta ne poate mulţumi.

Protopopul **Gh. Maior**
profesor la şcoala normală „A. Şaguna" — Sibiu.

Predică în catedrala din Sibiu. Duminecă, în 29 Iulie 1934, va predica părintele *Gh. Secaş.*

Punerea pietrei fundamentale, a casei parohiale ortodoxe române din Odorhei, s'a făcut în 22 l. c. în mijlocul unor clipe de sufletească înălţare pentru mulţimea credincioşilor veniţi la serbare. Parohul local, Păr. S. Ruşan, a adus, la această ocazie, vii mulţămiri tuturor acelora, cari din prisosul lor au dăruit pentru ridicarea celei dintâi case parohiale ortodoxe rom. în Odorhei. S'a citit apoi actul comemorativ şi s'a procedat la aşezarea lui în temelia clădirii.

Nou local de lumină se realisează în comuna Slimnic, judeţul Sibiu, prin punerea pietrei fundamentale, la şcoala primară a satului, în ziua praznicului Prorocului Ilie a. c. A fost o frumoasă festivitate, la care au participat reprezentanţii autorităţilor şcolare, bisericeşti şi comunale şi întreg poporul credincios ortodox al acestei comune. Cuvântări ocazionale au tălmăcit însemnătatea zilei.

[39] 2—2

Două localuri de

Prăvălie de închiriat

în Sibiu, strada Regina Maria Nr. 49. Ofertanţii se vor adresa Consiliului arhiepiscopesc ortodox rom. în Sibiu

Redactor responsabil: Pr. Dr. D. Stăniloae

Editura şi tiparul Tipografiei arhidiecezane

Anul LXXXII | Sibiu, 5 August 1934 | Nr. 32

Telegraful Român

Organ național-bisericesc — Intemeiat în 1853 de Mitropolitul Andreiu Șaguna

APARE SAPTAMANAL

Abonamentul: Un an 500 Lei. — Șase luni 250 Lei. — Trei luni 125 Lei. — Pentru străinătate un an 900 Lei. — Pentru America 4 Dolari.

Articole și corespondențe se adresează **Redacției** Telegraful Român, Sibiu, strada Mitropoliei Nr. 45. — Scrisori nefrancate se refuză. — Articole nepublicate nu se înapoiază.

Prețul inserțiunilor un șir petit 6 Lei pentru odată, dacă se publică de mai multe ori se dă rabatul cuvenit.

Abonamentele și inserțiunile se adresează **Administrației** ziarului Telegraful Român, Sibiu, strada Mitropoliei Nr. 45

In continuarea tradițiilor

= Școala română confesională, care a trăit dincoace de munți, condusă, cum se știe, în neprielnice împrejurări, de autoritățile bisericii ortodoxe ardelene, a fost cetatea puternică a vieții culturale, a limbii și legii românești.

Școala aceasta ni-a dăruit, dincoace de Carpați, în ținuturile subjugate, pe toți fruntașii conducători ai neamului robit; ear peste munți aceeaș școală a trimis înflăcărați apostoli, întemeetori de așezăminte naționale la frații noștri din principate și din Bucovina.

Nimeni nu mai tăgăduește marea vrednicie a școalei române confesionale atât în păstrarea curată a sufletului românesc pentru zilele mari ce trebueau să vie, cât și în propovăduirea adevărului moral-religios, care are să ne ocrotească tineretul școlar, cât mai mult, ferindu-l de stricăciune sufletească.

Recunoscând duhul în care s'a mișcat totdeauna școala confesională românească, statul român garantează astăzi, — prin legea dela 1929, — școalelor noastre *secundare* confesionale *toate drepturile școalelor de stat*, lăsându-le sub nemijlocita conducere de care s'au împărtășit totdeauna, pe lângă controlul, programa de studii, precum și ajutoarele, subvențiile, date de stat.

Preluarea tuturor școalelor românești din partea statului, n'ar fi nici decât, — o arată experiența noastră și a altoră – ideea cea mai norocoasă.

Glasuri cumpănitoare se pronunță tot mai hotărât împotriva etatizării școalelor.

In timpul recent, la deschiderea congresului general al «Ligii Culturale», dl profesor *N. Iorga* în cuvântarea sa a declarat:

„Școalele înseși ar trebuì lăsate comunelor“ (negreșit, civile și bisericești), *«sau, pentru cele mai înalte, inițiativelor private*, care sprijină o așa de largă parte din învățământul Statelor-Unite. Ministerului i-ar rămânea doar punerea în legătură și supravegherea, poate și pregătirea pedagogică a învățătorilor și profesorilor, pe lângă încurajarea cercetărilor științifice în universități perfect autonome sau pe lângă dânsele».

Și mai precis s'a exprimat dl prof. N. Iorga în cuvântul ținut la deschiderea cursurilor din vara aceasta dela universitatea liberă din Văleni, când a zis:

„Nu cred în eficacitatea ordinelor dela minister care se coboară de-a dreptul în sălțarele organelor subordonate, cum nu cred — și am spus-o în cuvântarea dela Congresul Ligii — în datoria statului de a înlocuì comuna și județul în întreținerea școlilor primare și, chiar a celor secundare și speciale. Biurocrația nu poate da astfel de creațiuni... Nu cred nici în putința ca școala de stat să atingă scopurile noastre... Cartea nu poate înlocuì acțiunea cuvântului viu»..

Așa a vorbit marea personalitate a profesorului Iorga, care, deși n'a pomenit anume de școalele bisericii noastre, totuși în acelaș timp a binevoit să remită părintelui protopop ortodox Aurel Nistor, venit din județul Treiscaune la Văleni, o diplomă de merit pentru activitatea sa pe terenul *cultural* și național înainte de războiu în Ardeal.

Astfel se întărește din ce în ce stăruința acelora, cari zoresc ca legea dela anul 1929, asupra raporturilor dintre ministerul instrucțiunii și școalele secundare confesionale, *să îmbrățișeze toate școalele care odată au fost ale bisericii noastre.*

Aceasta o cer, mai pe sus de orce îndoeală, interesele superioare ale neamului, strâns la olaltă între granițele firești ale statului român și creștin, care nu poate decât să câștige din conlucrarea frățească intimă cu organele bisericii.

Școala confesională a avut, între altele, marele merit de a fi făcut educația poporului în spiritul concepției creștine despre lume și viață, și astfel a făcut operă de zidire sufletească inspirată de un ideal precis și care constituia tradiția cea mai puternică a națiunii. Școala de astăzi ni se pare că se zbate în dibuiri și e neliniștită de reformatori improvizați...

Ispitind Scripturile

Propovăduirea

In frământata viață a vremii de față sânt o seamă de îndatoriri care cer cu o imperioasă necesitate să ne aducem aminte de ele cât se poate de des. Orce problemă, agitată cât mai mult cu putință, lucrează îndemnuri și îndemnurile acțiune, faptă, neastâmpăr ce împinge la treabă. Stărui:-vom de data aceasta, în măsura posibilităților, asupra uneia dintr'acestea. Zic astfel, pentrucă într'un articol nu poate încăpea tot ce-ai putea sau tot ce-ar trebui să spui într'o problemă ca cele pe care le discutăm obicinuit. Pe marginea celor ce scriem aici, gândul cetitorului sârguincios poate depăna mai departe multe reflexii — demulteori mai reușite decât ale noastre, dece n'aș spune-o? — care numai spre folos pot fi.

Porunca propovăduirii

E de tot clară. In Evanghelii și în celelalte sfinte cărți ale Legii celei nouă. Din numeroasele locuri care ar putea fi aduse cu folos în rândurile ce le scriem, ne oprim doar la câteva. Insoțim pe Mântuitorul, în cele din urmă zile în care sfintele Sale picioare au mai călcat pământul ce l-a primit așa cum l-a primit. Mișcătoarea despărțire dintre smeriții pescari galileeni și Invățătorul lor, se distinge printr'o seamă de făgăduințe făcute lor de Mântuitorul, pe cari le încheie o poruncă lapidară: Deci, mergeți și învățați toate neamurile... învățându-i să păzească toate câte v'am poruncit! (Mat. 28, 19—20). Din această ocazională și precisă *instituire* a propoveduirii câteva lucruri trebue reținute. *E dumnezeească:* o face Mântuitvrul. *Obligă pe toți slujitorii Săi din orce vreme și din orce loc:* e adresată apostolilor și, prin ei, succesorilor lor. Are să îmbrățișeze *toate* neamurile. *Obiectul propovăduirii:* toate cele ce le-a poruncit Isus învățăceilor Săi. Mai importantă decât chestiunea purtătorilor cuvântului dumnezeesc, decât obiectul propovăduirii și limitele până la care are să se întindă extensiv propovăduirea (adică «toate neamurile»), este o alta. Cum trebue să se facă această propovăduire, intensiv? Ce rezultat trebue să urmărească? O aruncătură de ochi în comentarul la Sf. Evanghelie după Matei (vol. III pag. 835) al învățatului Profesor Dr. Vasile Gheorghiu dela Cernăuți, ne lămurește simplu și deplin. »Verbal a învăța« din citatul evanghelic pomenit, în grecește este *μαθητεύειν*. «Dar, trebue să știm, că *μαθητεύειν* înseamnă mai mult decât *διδάσκειν*». Acesta din urmă «înseamnă a da cuiva instrucțiune, a-l învăța, fără privire, dacă elevul și-a împropriat, și de fapt, învățătura, care i s'a împărtășit. *Μαθητεύειν* înseamnă, însă, a învăța pe cineva până atunci, până

---

* FOIȘOARA *

Mici studii istorice

Spionarea lui Șaguna[1]

Despre această scârbă adun aici câteva texte, dintre care cel mai însemnat este cel dintâi. Acesta este chiar foarte interesant, pentrucă arată — și el — ce planuri precise clocotiau în capul lui Șaguna și ce lapidar le exprimà către ceice ar fi trebuit — socotià el — să-i fie colaboratori.

I

1850 Mai 22.

Scopurile lui Șaguna

Intr'o scrisoare prof. Velia Tincu (din Bănat) denunță grecocatolicului B. pe Șaguna. Șaguna-i scrisese intim, Tincu scrià mai departe, lui B.:[2] *Uite ce scrie* Șaguna, într'o scrisoare lungă, sub 22 Mai a. c. (1850) spre știrea luată despre mișcările reacționare ale Bănățenilor apăsați: «*Acum a sosit timpul, ca biserica noastră cea clasică*, care prin valurile timpurilor trecute s'a știut susținea, *să triumfe asupra intrigilor creaturilor proselitice;* și Dvoastră, să veniți acum în cumpănă?!! De va fi asta adevăr, apoi în privința voastră mi-am perdut speranța, *nu însă și în privința causei noastre.* Aș vrea să știu, unde căutați Dvoastră *siguranța națională* și unde aflați *minus malum?* Noi nu voim, nici cerem *independința* bisericească-națională, precum fac aceasta *uniții*, pe socoteala noastră. Noi zicem: «*Dă-ne nouă casi lor*»; ei zic: «*Dă-ne nouă, iar lor nu le da*».— Pelângă toate acestea, însă, eu sânt tare încredințat: 1. despre efectul cel bun al causei noastre, fără a mai privì în laturi; 2. că, *dându-li-se lor, și nouă trebue să ni se dea;* și în amândouă întâmplările; și adecă, în cea dintâi, *noi vom fi adevărat emancipați; dar ei tot aceea vor remâneà ce au fost din început, dela Strigon atârnători;* iară *noi* și în a doua întâmplare *vom fi mai independenți*, într'alta că trebue să avem *episcopi naționali*, iar nu unguri renegați“.

Comentariul către B. al denunțătorului (prostesc) nu mă interesează. Vorba este că dela el B., deci grecocatolicismul, află intimități șaguniste, care, desigur, nu-i cădeau cu dulce 'n chibzuirile sale blăjenești.

II

? 1951 Februarie 25.

Dela originea confesionalismului

Trei, Doamne, și toți trei! *Coșbuc.*

In *manuscriptul academic* cu nr-ul 1059 — aparținând odinioară lui Iosif Hodoș — se găsește o scrisoare adresată de Pavel Dunca (din Viena) amicilor săi (din Brașov) Iacob Mureșanu și George Bariț. Scrisoarea acopere filele 204—206. In ea se vorbește și despre ep. Șuluț, și propaganda sa de catolicizare.

„Ep. Șuluț au adus multe argumente înainte, cu care au demonstrat cumcă *Românii nu vor fi fericiți până nu se vor uni toți într'un trup și într'o biserică;* apoi a arătat și aceea că, *stând Austria*, numai uniți cu *Roma* pot să ajungă culmea fericirei“.

Roma și Austria ne vor fericì, așadar, — credeà Șuluț.

„Au fost față la acel discurs *confident* și un neunit (Ald[uleanu?]), care fu pătruns de adevărul argumentelor și zise că ar fi de dorit că toți Românii așà să cugete.

„Eșind dela Șuluț ne întâlnirăm cu alt neunit (Bran[3]) și *tot confidenter* împărtășì și lui discursu; însă ce face acesta?, declarând ideea d. Șuluț de cea mai grandioasă, odată aleargă la d. ep. *Șaguna* și, negrind pe Șuluț de *proselitar*, pe Ald.

[1] Din studiile despre G. Bariț.

[2] Transilvania v. XI, p. 81.

[3] Ioan Bran de Lemény, din Brașov: G. B. D.

când acesta a devenit un învăţăcel (*μαθητής*), vra să zică, pânăce şi-a împropriat, şi de fapt, învăţătura, care i s'a predat». Acesta e *idealul* propovăduirii: Evanghelia lui Hristos să pătrundă în toate unghiurile pământului şi să facă din fiecare om un învăţăcel al lui Isus şi astfel să transforme omenirea, în spiritul acestei Evanghelii. Un astfel de ideal indică şi proporţiile râvnei ce se cere misionarilor Crucii lui Hristos. Insuşi sfârşitul cel mare şi înfricoşat contează întrucâtva pe rezultatele propovăduirii: «Şi se va propovădui această evanghelie a împărăţiei în toată lumea, spre mărturie la toate neamurile; şi atunci va veni sfârşitul» (Mat. 24, 14).

Porunca propoveduirii, poruncă dumnezeiască, e tot atât şi poruncă apostolică. Un ecou puternic al ei, care se acopere întocmai cu dispoziţia dată de Mântuitorul, sânt cuvintele pe care Apostolul Pavel le scrie ucenicului său Timotei şi nouă: In faţa lui Dumnezeu şi a lui Hristos Isus, care va să judece viii şi morţii, juru-te pe tine pe arătarea lui şi pe împărăţia lui: propovăduieşte cuvântul, stăruieşte cu timp şi fără de timp, mustră, ceartă, îndeamnă, cu toată îndelunga răbdare şi dând necontenit învăţătură etc.». (Ep. II 4. 1—2 urm.). Din laturea vorbelor, putem trece cu uşurinţă şi cu succes în domeniul faptelor, care continuă vorbele. Lucru pe care-l facem chiar acum.

Inaintemergătorii

Intr'una din Dumineci, la o biserică din Atena. Sârguiam la Liturghie, spre acest sfânt locaş, pentru întâia oară. La sfârşit, cu firescul interes pe care-l dovedeşti când cercetezi ceva pentru întâia dată, am căutat să examinez, pentru orientarea mea personală, configuraţia bisericii respective. Pe pereţii de miazănoapte şi miazăzi, patru picturi murale mi-au fost obiectul unor lungi reflexii. Sf. Ioan Botezătorul *predicând* botezul pocăinţei şi pregătind calea Domnului, în laturile Iordanului (Marcu, cap. 1), într'una. Alăturea, Mântuitorul, în templu, la doisprezece ani, *predicând* şi întrebând din Scripturi pe cărturari (Luca, 2, 45 şi urm.). In alta, Mântuitorul, *predicând* noroadelor adunate la Muntele Fericirilor (Matei, cap. 5, 6 şi 7). Şi în sfârşit, Apostolul Neamurilor, *predicând* în Areopagul din Atena (F. Ap. 17, 15 şi urm.). Toate icoanele erau de mărime naturală. Imbrăcau amândoi pereţii. O adevărată «galerie» a propovăduirii. Mai înainte de a porunci altora să prodovăduiască, şi Mântuitorul şi Sf. Apostol Pavel, au propovăduit Ei înşişi. Ei înşişi au gustat măreţia şi amărăciunile propovăduirii. Ei înşişi au purtat greul pe care, *mult uşurat*, îl trecuseră urmaşilor. Căci, de fapt, astăzi propovăduirea, trebue să recunoaştem, nu mai e împreunată cu primejdiile primelor începuturi. Cea mai mare primejdie, astăzi, e lipsa de duh în predică, unde este şi când este. Pe care ceice ni-au poruncit să propovăduim n'au cunoscut-o. Pe care tot Ei, gata sânt să ne ajute să n'o mai simţim nicicând îngreuindu-ne lucrul. Dar pentru aceasta, un lucru trebueşte...

Osteneli şi roade

Primele premerg; celelalte urmează. Roade, fără osteneli, nu se pot culege. Dar earăş, nu există osteneală fără roadă. In lucrurile mici ca şi în lucrurile mari; maicuseamă în cele mari.

Ne întoarcem la ultima icoană din biserica pomenită: Sf. Apostol Pavel la Atena. Venise aici, în acest centru al progresului uman de pe acea vreme, în această «capitală a republicii spiritelor», cu desăvârşire singur. Atena era, pentru neodihnitul misionar, un teatru cu totul nou şi extrem de deficil. Vestitele-i şcoli atrăgeau lume dornică de instruire, din toate laturile Mediteranei. Templele de pe Acropolis erau întregi. Spiritul păgân în floare. Olimpul, încă populat de Iupiteri, Minerve şi Venere, iar familia imperială a zeilor era departe de-a se gândi la abdicare. Era aici o sinagogă, însă acea strălucită Agora unde se risipea atâta spirit şi atâta dialectică şi acel portic Poecile unde se desbăteau toate problemele ce frământau lumea vremilor acelora şi unde toate nimicurile circulau nesupărate, îl ispiteau pe Sfântul Apostol. Faptele Apostolilor, cartea primelor isbânzi ale predicii învăţăceilor lui Isus, ne istoriseşte finalul sfintei cutezanţe a Apostolului (cap. 17, 15 şi urm.).

Ernest Renan, cărturarul cu cea mai ispititoare şi mai plină de primejdii frază, îndrăgostit de «sfinţenia acestor temple, ale Acropolei, imaculate de frumuseţe» (expresia-i a lui!) referindu-se la F. Ap. 17, 16: »Duhul lui (Pavel) era îndârjit când privea acest oraş plin de idoli» — plânge cam aşa: «Cuvântul fatal este pronunţat: voi sânteţi idoli; eroarea (??) acestui mărunţel Iudeu va fi sentinţa voastră de moarte» (Saint Paul, Paris, 1869, pag. 172). Zadarnică şi neputincioasă tânguire! «Iudeul mărunţel» a biruit, în numele lui Hristos. Şi Hristos a biruit vremea, lumea, omenirea. Cu toată dreptatea spune undeva un predicator renumit că «Hristos este în culmea gloriei şi puterii Sale. Trei lucruri constitue puterea, — şi progresul acestor trei lucruri constitue progresul puterii: starea teritorială, starea numerică şi starea morală. Or, eu afirm că sub acest întreit raport, Isus Hristos n'a atins niciodată un punct mai înalt ca acela unde-L contemplăm noi astăzi».

Ca să încheiem cu pilde mai în văzul nostru, de ceeace pot face ostenelele pentru răspândirea cuvântului, cred că nu e necesar acum. O lăsăm pentru altă dată. Până atunci, totuşi, priviţi în jur! Vedeţi cum cad brazdele în ogoare nelucrate de multă vreme. Număroasele vătămări ce se aduc credinţei celei drepte, numai dând propoveduirii atenţiunea ce i se cuvine, se pot înfrunta, se pot drege, se pot evita. Şi tot numai prin ea se ţin aproape de Biserică credincioşii. Ni-o cere Dumnezeu şi pulsul vremii. Şi la nişte solicitări de-o atât de covârşitoare importanţă un singur răspuns se potriveşte: să răspunzi propovăduind!

Atena, Iulie, 1934.

GRIGORIE T. MARCU

Probleme, fapte, comentarii

Datoria guvernelor, faţă de clerul ortodox, este comentată într'un articol al organului eparhial dela Oradea, *Legea Românească* **(din 15 Iulie a. c).**

Cu raport la întocmirea bugetului cultelor, confratele constată, că revendicările preoţimii noastre „erau să fie neluate în seamă şi în anul acesta, dacă *Inalt Prea*sfinţitul *Mitropolit al Ardealului, Dr. Nicolae Bălan,* **n'ar fi depus stăruinţe uriaşe, de a exopera prevederea în bugetul cultelor pe anul 1934/35 a sumei de 30 milioane, — sumă cu care clerul ortodox este scurtat an de an faţă de clerul minoritar şi faţă de ceilalţi slujbaşi ai statului, — pentru acoperirea** *în parte* **a sporului necesar la ştergerea curbelor speciale".**

Biserica noastră şi preoţimea ei, — scrie foaia dela Oradea — este adânc recunoscătoare I. P. Sfinţitului nostru Arhiepiscop şi Mitropolit Nicolae, care ca şi marele Său antecesor în scaunul mitropoliei, Andrei Şaguna, ştie rezolvì interesele mari ale bisericii şi clerului,

*

Seminarul monahal dela mănăstirea Cernica a dat în anul acesta prima serie de absolvenţi. Infiinţat în 1925 şi inaugurat oficial la 20 Octomvrie 1929, începe să-şi dea roadele.

In fruntea lucrării de renaştere, a monahismului dela noi, stă astăzi seminarul dela Cernica. Aci, pe lângă cultura teologică absolut necesară monahilor ca şi preoţilor de mir, se cultivă şi îndeletniciri practice: pictură, sculptură, tâmplărie, desen, împletituri, ş. a. care pot evolua până la lucrări de artă, ca în vremurile de demult, când au ieşit dintre monahi, pe lângă oameni de carte, şi artişti adevăraţi.

I. P. S. Patriarh Miron, în cuvântarea adresată absolvenţilor seminarului, a spus: „Nădejdi mari pun în absolvenţii de acum şi în cei cari vor urma; ei vor pleca să ducă mai departe smerenia călugărească şi cultura înaltă teologică. Doresc să nu mor până nu va fi în fiecare din mănăstirile patriarhiei române câte un absolvent al acestui seminar".

Acestea sânt aşteptările tuturor fiilor bisericii noastre, cari iubesc călugăria şi mănăstirile, — şi cari le doresc o stare înfloritoare. De aceea evenimentul legat de absolvirea primei promoţii din şcoala de călugări, de sub conducerea I. P. C. Sale părintelui arhimandrit Mitrofor Chesarie Păunescu, să fie într'adevăr începutul unei epoci nouă de lumină — paisiană — în viaţa monahismului ortodox! Pr. *Il. V. F.*

*

Conferinţa preoţească a tractului Băiţa s'a ţinut în 10 Iulie 1934 în parohia *Băiţa.*

După serviciul sfintei utrenii, împreunat cu invocarea Duhului sfânt, la biserica ortodoxă română din Băiţa, preoţimea a trecut în sala de şedinţe a of. prot., unde P. C. Sa părintele protopop I. Secărea deschide şedinţa adunării, aducând preoţimii un simţit cuvânt de iubire în Domnul şi îndemnând pe cucernicii fraţi la muncă cu îndoite forţe duhovniceşti, spre a putea opri şi îndrepta curentele protivnice bisericii noastre.

Părintele V. Todoran, din parohia Crăciuneşti, dă citire lucrării referitoare la: „Combaterea concubinajelor". Arătând motivele care determină pe credincioşi să lacă acest pas de veţuire nelegiuită, stăruieşte asupra mijloacelor prin care preotul poate reduce şi stârpì astfel de păcate. Lucrarea a dat naştere la vii discuţiuni de practică pastorală.

---

de proselit, *puse temeiu la o ură între eppi*, care nu ştiu când se va mai desrădăcină. A 2-a, a 3-a zi erà plină Viena de episoda aceasta".

Deci Şuluţ plănuià convertiri pe tainà: iezuiteşte; Bran, destăinuindu-l lui Şaguna, erà pentru grecocatolicul Dunca un „fanatic"; acesta se grăbià să-şi avertiseze amicii din Braşov despre ce, ca propagandişti de-acelaş duh, trebuiau să fie informaţi. De-atunci se puse temeiu urei dintre arhierei, observă Dunca; din Februarie 1851.[4]

III

1853 Aprilie 21

????

Bunyevatz (=Şaguna) a sau ar fi zis cătră nişte tineri, în Viena, că Avr(am) e nebun, Ax(ente) măgar, numai el ar puteà fericì naţ(iunea). — *(Manuscriptul academic* cu nr. 4585, fila 11 *v.)*

Nu ştim întrucât Ax(ente) ar fi fost „măgar"; nici dacă el ar fi fost capabil să fericească naţia; dar Iancu dase — împăratului — la 1852 proba că nu mai erà chiar sănătos; cum şi pe cine a fericit Şaguna, se ştie; însă nu aceasta ne interesează. Ci întreb: Ce fel de *spionaj* erà acesta 'n Viena?!

IV

1865 Noemvrie.

Alţi spioni?

Intr'un manuscript academic se află un extras dintr'o scrisoare dela Cluj, din timpul dietei aristocratice, notează B. Dela cine?, încă nu ştiu. Il resumez (mai departe):

La *Abdul* a fost vorba şi de uniune: e treaba împăratului; aşà a zis şi Bariţiu; la mandatul împăratului trebue să meargă.[5] „Din tot discursul cu el s'a văzut cumcă e angajat cu Majlatiştii". — Banchet; Papp Gusti se ridică să ţie un toast; Şaguna, iritat, pleacă. Hodoş toastează p. Papp, care ştie a fi credincios împăratului şi totodată şi Român. „După banchet mi-a zis Şaguna: Cum se poate ca să se ridice pentru el (pentru Saguna) toast, după ce e batjocorit prin gazete".

Şaguna refuza ipocriziile; aceasta-i important în gestul de a nu-şi ascultà lauda.

Dar pentru ce scop sau scopuri i se puneau lui B. la dispoziţie astfel de prompte informaţiuni?!

G. Bogdan-Duică

[4] In aceeaşi scrisoare Dunca aminteşte şi despre antileményiani [liberali] şi leményiani [conservatori]; aceia izbiau şi acum cu „vorbe defaimătoare" în Leményi. — Despre mediocrul Dunca se poate cetì discursul mortuar al lui A. Bunea în *Discursuri.*

[5] Abdul? Şaguna!

Figuri din vechea ziaristică ardeleană

NICOLAE CRISTEA

(2) 1834—1902

Dar centrul preocupărilor de ziarist ale lui Cristea îl constituia, în chip firesc, situaţia poporului românesc din Ardeal. Stăpânit de un sever simţ al datoriei profesionale, el căuta să cunoască de aproape toate chestiunile care priveau viaţa naţională, spre a le putea susţine şi lămuri, în coloanele ziarului, cu seriozitatea bărbatului perfect conştient de răspunderea «Telegrafului» faţă de îndrumarea sănătoasă a neamului nostru. Cu o clară privire de ansamblu, el aborda astfel, rând pe rând, cele mai esenţiale probleme de interes public, înfăţişându-le totdeauna într'un spirit obiectiv, gândit şi convingătar. Căci în maniera lui de a scrie nu găsiai nimic din trepidanţa gazetarului superficial, ci liniştea olimpică a îndrumătorului social, format în adevărurile teologiei şi filosofiei. De aceea, proza lui sobră avea rezistenţă şi rezonanţă adâncă într'o societate, deprinsă să vadă în gazetă un amvon al credinţelor mari, iar nu o trambulină a exhibiţiilor de periferie.

Alături însă de chestiunile bisericeşti, culturale şi economice, pe cari le trata în numeroase articole cu destoinicia unui specialist, Nicolae Cristea se devotase mai ales problemelor politice. Ele se prefăcură într'o pasiune a lui, de care nu mai scăpă toată viaţa, fie în urma unor înclinări organice probabile, fie în deosebi — şi aceasta e o certitudine — în temeiul profesiunei sale de gazetar, care l obliga la o prezenţă permanentă pe câmpul vieţii politice a Transilvaniei. Nu risc prea mult afirmând, că din activitatea desfăşurată la Telegraful Român, se conturează în figura lui Nicolae Cristea unul din cei mai de seamă oameni politici ai Ardealului, cum de altfel ne-o confirmă şi evenimentele mari despre cari vom vorbi îndată.

Constatarea aceasta nici n'ar trebui să surprindă, dacă ne gândim, că Nicolae Cristea îşi forma concepţia şi educaţia politică în cea mai bună şcoală a vremii sale, aceea a Mitropolitului Şaguna, despre care tot Eminescu spusese, cu intuiţia lui genială, că este „un om politic din creştet până la tălpi".

Privilegiul unic de a fi în contact zilnic cu neuitatul Arhiereu, diplomatul iscusit şi autoritor, interesul de a înfăţişa în paginile ziarului gravele chestiuni dela ordinea zilei potrivit cu doctrina bărbatului, care timp de 20 ani fusese şi conducătorul politic al Românilor ar-

Nr. 6074 Bis.

Notificare oficială

despre primirea în Academia teologică „Andreiană“

In Academia teologică «Andreiană» din Sibiu se primesc absolvenţi de liceu cu bacalaureat şi absolvenţi cu diplomă de seminar teologic.

Cererile de primire pentru anul academic 1934/1935 se vor adresa Consiliului arhiepiscopesc până la 1 Septemvrie 1934, însoţite de următoarele documente:

1. Certificatul de naştere dela oficiul stării civile;

2. Extras din matricola botezaţilor;

3. Diploma de bacalaureat sau de absolvire a seminarului teologic;

4. Certificatul medical despre starea sănătăţii dela medicul de circumscripţie;

5. Alte eventuale documente recomandatoare.

Toţi studenţii sunt obligaţi a locuì în internatul Academiei, unde vor avea toată întreţinerea, contribuind cu suma de 8000 Lei anual.

Examenele sesiunii de toamnă (de corigenţă, anuale, fundamentale şi de licenţă) încep în 18 Septemvrie 1934.

Inscrierile în Academie se vor face în zilele de 25 şi 26 Septemvrie, deschiderea anului academic va avea loc Duminecă 30 Septemvrie, iar începerea cursurilor Luni, 1 Octomvrie, ora 8 dimineaţa.

Studenţii cari nu se vor prezenta la timp la înscriere, vor fi consideraţi retraşi din Academie.

Inainte de înscriere fiecare student va achita la oficiul de cassă al Consiliului arhiepiscopesc suma de Lei 2000 ca primă rată din taxa de întreţinere în internat plus Lei 200 didactru. Rata a doua şi a treia de câte 3000 Lei se plătesc în prima zi de şcoală după vacanţa Crăciunului şi a sfintelor Paşti. La rectorat studenţii anului I vor achita, la înscriere, taxa de Lei 925 plus Lei 1058 pentru cărţi didactice; an II Lei 790 plus 1512 pentru cărţi didactice; an III Lei 790 plus Lei 513 pentru cărţi didactice; an IV Lei 790 plus Lei 1251 pentru cărţi didactice.

Inmatricolarea se face la Rectoratul Academiei, dupăce studenţii vor dovedi cu chitanţe că au achitat rata I din taxa de întreţinere. Tot la înscriere studenţii anului I sunt obligaţi să prezinte o declaraţie, subscrisă şi de părinţi ori tutori la oficiul parohial, că după absolvirea cursurilor teologice vor intra şi vor servi cel puţin 5 ani în clerul arhiepiscopiei, în caz contrar, se obligă se restituească ajutoarele de cari vor fi beneficiat în Academie.

Cei primiţi în Academia teologică (an I) de către Consiliul arhiepiscopesc, vor fi supuşi înainte de inmatricolare, în ziua de 24 Sept. a. c. ora 9 dimineaţa, unei vizite medicale şi unui examen de aptitudini muzicale, cu caracter eliminatoriu. Primirea definitivă în Academie este deci în funcţie de rezultatul favorabil al acestei vizite şi al acestui examen.

Fiecare student va aduce cu sine îmbrăcămintea necesară (un costum de haine negre cu vestă închisă), precum şi hainele de pat şi anume: o saltea, două cearceafuri, şi o plapomă sau ţol cu două cearceafuri, o perină cu două feţe de perini şi o învelitoare de pat.

Părinţii protopopi, preoţii şi profesorii de religie sunt invitaţi a sfătui pe tinerii buni, ieşiţi din şcolile secundare, ca să îmbrăţişeze chemarea preoţească.

Preoţia a fost slujba cea mai de cinste şi mai iubită în trecutul neamului nostru, deschizând larg teren de muncă pentru binele poporului. Ea este şi astăzi chemarea care dă cele mai înalte rosturi pentru viaţa unui om.

Sibiu, din şedinţa secţiei bisericeşti dela 18 Iulie 1934.

Consiliul arhiepiscopesc.

Nr. 5926.

Şcoala de cântăreţi

absolvenţii ei şi condiţiile de primire pentru anul şcolar 1934/35

Adunarea eparhială din anul acesta ascultând rapoartele Preaveneratului Consiliu arhiepiscopesc în chestia şcoalei de cântăreţi din Sibiu, care fiinţează de şapte ani, a hotărât ca această instituţie să fie continuată şi desvoltată spre a pregătì corpul ales de cântăreţi bisericeşti, de care are trebuinţă biserica noastră.

Când există şcoala noastră confesională, ea avea învăţători cari nu se îngrijeau numai să dea copiilor cunoştinţele necesare din sfânta Scriptură, să-i înveţe rugăciuni şi să le dea cunoştinţele religioase ale legii noastre strămoşeşti, ci conduceau şì strana în biserică la slujbele dumnezeeşti. De când nu mai fiinţează şcolile confesionale, în multe parohìi nu mai avem nici cantori, cari să atragă la biserică mulţimea închinătorilor prin frumseţea cântărilor sfinte. A fost deci necesar să înfiinţăm şcoala de cântăreţi, ca tinerii evlavioşi şi cu voce bună să înalţe rânduelile sfintelor slujbe şi prin pregătire corespunzătoare să poată sămăna, în sufletul închinătorilor, comorile simţirilor şi cugetelor cucernice din cărţile bisericeşti.

Şcoala de cântăreţi din Sibiu, cu un curs de doi ani, pregăteşte şì conducători de cor, şi-i înzestrează şi cu alte multe cunoştinţe religioase şi naţionale, ca să poată devenì fruntaşii comunelor noastre. Se vor întroduce şì cursuri de învăţătură pentru albinărit, pomărit şi o ramură de meserie, care poate devenì o ocupaţie laterală profitabilă.

Şcoala de cântăreţi se recomandă atenţiei fiilor de credincioşi, cari doresc să-şi creeze o carieră de viaţă nu numai frumoasă, ci şi rentabilă.

Absolvenţii şcoalei de cântăreţi beneficiază la armată de termen redus, iar conform promisiunii On. Minister al Instrucţiunii şi al Cultelor **încă din bugetul anului acestuia vor primi o leafă.**

Pe lângă aceasta mai dispunem:

a) ca parohiile care angajează absolvenţi ai şcoalei de cântăreţi din Sibiu, să le asigure din cassieria parohială şi un *salar lunar pe lângă uzufructul sesiunei cantorale, obţinut din reforma agrară.*

b) ca cântăreţii cu diplomă, din parohiile cu cântăreţi bătrâni, să fie angajaţi ca auxiliari pe lângă vechii cântăreţi, având consiliul parohial obligaţia a le asigura remuneraţie corespunzătoare şi parte la uzufructul sesiei cantorale.

c) ca la bisericile unde postul de cântăreţi devine vacant, dacă între concurenţii la acel post vacant, se va găsì un absolvent al şcoalei de cântăreţi, *acesta să fie angajat, cu preferinţă.*

In ce priveşte condiţiile de primire în această şcoală pentru anul şcolar 1934/35, se face cunoscut că:

Ceice doresc să fie primiţi la această şcoală, vor avea să-şi înainteze până la 1 Septemvrie cererile lor Direcţiunii şcoalei de cântăreţi din Sibiu, însoţite de următoarele documente:

1. Carte de botez şi certificat de naştere.

2. Certificat şcolar (cel puţin 4 clase primare).

3. Certificat de moralitate şi recomandare dela parohul local.

4. Certificat medical, dovedind că nu sufere solicitatorul de boli contagioase şi că nu are nici alte defecte corporale.

Examenele de primire se ţin în 29 şi 30 Septemvrie. Pot fi primiţi români ortodocşi, de 15 ani împliniţi, dar nu trecuţi de 30 ani, cari au prestat examenul de primire.

Elevii primiţi vor fi obligaţi să aducă cu sine: două rânduri de schimburi, şi haine de pat: saltea sau străjac, ţol, perină şi cuvertură de pat, 2 ştergare, cuţit, furculiţă, lingură şi ceaşcă pentru ceai.

Toţi elevii vor plătì următoarele taxe:

La primire din taxa de înscriere de Lei 8000 anual, rata primă cu Lei 3000, rata II Lei 2500 la Crăciun, ear rata din urmă de Lei 2500 la Paşti.

Cursurile vor începe la 1 Octomvrie a. c.

Cursul durează doi ani de teorie şi unul de practică.

După absolvirea cursului se eliberează diploma de cantor.

Onorata preoţime e poftită a cetì acest aviz credincioşilor noştri în sfânta biserică în trei Dumineci consecutive şi a îndemna părinţii cu fii buni a îmbrăţişa frumoasa carieră de cântăreţi bisericeşti, care va fi retribuită de aici încolo cu leafă.

Unde parohiile noastre dispun de numerar şi se vor afla tineri săraci dar doritori de-a ajunge cântăreţi bisericeşti, preoţimea noastră în înţelegere cu consiliul parohial să voteze taxa de întreţinere din lada bisericii.

Sibiu, din şedinţa bisericească ţinută la 19 Iunie 1934.

Consiliul arhiepiscopesc.

Nr 5927 Şcol.

Concurs

Pentru primirea elevilor în Internatul arhidiecezan din Sibiu pe anul 1934/5.

Pentru primirea elevilor în Internatul arhid. din Sibiu pe anul şcolar 1934/5 se publică concurs.

Vor fì primiţi în mod *gratuit* orfanii de preoţi, săraci şi silitori, iar ca *solvenţi* copii de preoţi şi ai altor părinţi mireni.

Orfanii de preoţi, cu spor slab în studii, vor fi supuşi la plătirea unei taxe după situaţia materială a lor.

Taxa de întreţinere va pentru fii de preoţi solvenţi 8000, Lei şi 1000 Lei pentru baie, medicamente; iară pentru copiii mirenilor 9000 Lei şi 1000 Lei. Taxa se va plătì în 4 rate: la înscriere, la 1 Noemvrie, 1 Februarie şi 1 Aprilie. Taxa de 1000 Lei se va achita la înscriere. In caz de repăşire, nu se va restituì această taxă.

Taxele plătite pentru cvartalul început — nu se restituie în caz de repăşire.

Cererile de primire scrise de părinţi ori tutori vor avea să fie înaintate Consiliului Arhiepiscopesc din Sibiu până la 1 August a. c.

Orfanii de preoţi vor anexa: certificat şcolar, certificat de sărăcie şi familiar.

Elevii primiţi vor avea să aducă cu sine: cele necesare pentru pat, lingerie de corp şi pat, tăcâmuri şi veselă pentru masă, hainele şi încălţămintea necesară. Rufăria trebuie să fie însemnată cu numele elevului.

Intrucât în decursul anului s'ar dovedì, că taxa statorită nu este suficientă, ea se va majora după împrejurări, având elevii a plăti diferenţa statorită.

Preacucernicii preoţi vor pune în vedere orfanilor de preoţi, cât şi altor elevi, să înainteze la timp cererile de primire, însoţite de toate actele, căci fără de acestea nu vor fi luate în considerare.

Sibiu, 19 Iunie 1934.

Consiliul arhiepiscopesc.

Nr. 5929/934. (35) 3—3

Concurs

Pentru întregirea catedrei de cântare bisericească şi tipic, la Şcoala de cântăreţi a Arhiepiscopiei ortodoxe române de Alba-Iulia şi Sibiu, se publică concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare în Telegraful Român.

Dela concurenţi se cere:

1. Certificat de naştere.
2. Carte de botez.
3. Diploma de bacalaureat.
4. Absolutoriu al Acad. teologice.
5. Testimoniu de calificaţiune preoţească.
6. Certificat despre aptitudinile muzicale.
7. Alte eventuale documente.

Beneficiul împreunat cu acest post este salar de 3160 lei lunar.

Cererile sânt a se adresa Consiliului eparhial al Arhiepiscopiei ortodoxe române de Alba-Iulia şi Sibiu.

Sibiu, din şedinţa senatului bisericesc, ţinută la 4 Iulie 1934.

Consiliul eparhial al Arhiepiscopiei ortodoxe române de Alba-Iulia şi Sibiu.

Nr, 392—1934. (40) 2—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei vacante **Crişan (Vaca),** de clasa III-a, protopresbiteratul Zarand, se publică concurs cu termin de 30 zile, dela prima apariţie în Tel. Român.

Venitele împreunate cu acest post:

1. Salarul dela stat.
2. Locuinţă parohială.
3. Venitele din parohie, conf. coalei B.

Cererile de concurs se vor înainta oficiului protopresbiteral al Zarandului, în Brad, în terminul indicat.

La cererea de concurs se va anexa şi încuviinţarea P. V. Consiliu arhiepiscopesc, că pot candida la această parohie.

Candidaţii se vor prezenta, cu încuviinţarea prealabilă a oficiului protopresbiteral, în vreo Duminecă sau sărbătoare la biserică pentru a face cunoştinţă cu credincioşii.

Brad, la 14 Iulie 1934.

Oficiul protopresbiteral ortodox român al Zarandului în înţelegere cu cons. parohial.

Ioan Indreiu
protopop.

Nr. 530—934 (32) 2—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei vacante de cl. III-a **Ghijasa de jos** cu filia **Ghijasa de sus,** protopopiatul Agnita, se publică concurs cu termin de 30 zile dela întâia publicare în Telegraful Român.

Venitele împreunate cu acest post:

1. Salar dela stat conform coalei B.
2. Sesiune parohială în mărime de 13 jugăre 190 st. □ arător şi fânaţ necomasat.
3. Drept de păşune pentru 2 vite şi pe ogoare câte doreşte.
4. Două sorţi lemne de foc, una gratis şi una pe bani, aduse în curte. Făcutul îl priveşte pe preot.
5. Pentru locuinţă corespunzătoare se îngrijeşte parohia până când se vor clădì case noui parohiale.
5. Venitele stolare prescrise pentru întreg tractul.

Concurenţii îşi vor înainta cererile de concurs însoţite de actele necesare subsemnatului oficiu protopopesc în termenul prescris şi vor dovedi totodată că au obţinut aprobarea P. V. Consiliu arhiepiscopesc de a putea candida la această parohie. Cu încunoştiinţarea prealabilă din partea oficiului nostru, se vor prezenta în parohie pentru a face cunoştinţă cu poporul.

Agnita, la 25 Iunie 1934.

Oficiul protopopesc ort. român din Agnita în înţelegere cu consiliul parohial.

Emil Păcală
protopop.

Mersul trenurilor

— Gara Sibiu —

	Pleacă spre:	Sosește dela:
Vinţ, Alba-Iulia	5^{00}, 12^{20}, 15^{10}	8^{15}, 17^{20}, 23^{49}
Braşov, Făgăraş	5^{20}, 12^{45}, 18^{20}	11^{25}, 19^{10}, 7^{43}
Cisnădie	8^{14}	12^{31}
Copşa	3^{05}, 9^{53}, 13^{45}, 16^{45}, 23^{14}	3^{50}, 7^{20}, 14^{25}, 18^{10}, 22^{12}
Ocna-Băi	8^{00}, 11^{30}, 14^{26}, 18^{30}	9^{00}, 12^{30}, 15^{25}, 19^{50}
Peatra-Olt, Buc.	8^{55}, 14^{58} [ac] 17^{45}, 20^{00} [ac]	12^{05}, 16^{30} [ac.] 23^{00}, 9^{45}, [ac.]
Sighişoara, Agnita	5^{45}, 12^{06}, 16^{48}	11^{56}, 19^{48}, 8^{02}
Vurpăr	17^{30}	8^{40}

Nr. 61—1934 1—3

Concurs

Pentru întregirea postului de contabil al întreprinderilor subsemnatei Comisiuni Administrative din Sibiu, post devenit *vacant pe ziua de 1 Decemvrie 1934*, se publică concurs cu termen de 30 de zile dela data apariţiei acestui anunţ pe lângă următoarele condiţii:

Dela concurenţi se cere:

a) Să fie români şi creştini ortodocşi,

b) Absolvenţi ai unei şcoli superioare de comerţ,

c) Stăpâni pe purtarea registrelor contabilităţii duble,

d) Să îndeplinească *orce serviciu* legat de întreprinderile noastre (contabilitatea tipografiei, librăriei, a publicaţiilor comisiei, reprezentarea întreprinderilor la oficiile publice cu ştirea şi la mandatul delegaţilor comisiei, şi vânzarea în librărie, când cer împrejurările); orele de oficiu sunt identice cu timpul de deschidere şi închidere a librăriei.

Salarul împreunat cu acest serviciu este de 3500 lei lunar, brutto.

Angajatul va răspunde şi materialiceşte de pagubele, pe care le va cauza întreprinderilor din nepricepere sau rea voinţă.

Petiţiile însoţite de Extrasul din matricola botezaţilor, de Certificatul şcolar şi eventuale certificate de serviciu, se vor înainta în termin secretariatului Comisiunii (Str. Mitropoliei 45).

Comisiunea administrativă a Tipografiei Arhidiecezane din Sibiu

---

Nr. 242—934. (43) 1—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei vacante de clasa III-a **Mihăileni,** protopopiatul Mediaş, se publică concurs ce termen de 30 zile dela prima publicare în Tel. Român.

Venitele împreunate cu acest post:

1. Salarul dela stat.
2. Sesiune parohială 8 şi jum. jugăre cad. din care 8 jug. fânaţ.
3. O grădină şi o delniţă de un jum. jug. cad.
4. Câte 1 ferdelă grâu dela fiecare familie.
5. Lemne de foc dela comuna politică.
6. Stola obişnuită în tract.
7. De locuinţă se va îngriji preotul.

Candidaţii îndreptăţiţi îşi vor trimite subsemnatului cererea de concurs provăzută cu toate documentele necesare, anexând şi autorizaţia de candidare dela Ven. Consiliu arhiepiscopesc, şi cu avizul subsemnatului oficiu se vor prezenta în parohie şi în biserică la serviciul liturgic.

Mediaş, 22 Iulie 1934.

Ioan Crăciun
protopop.

Nr. 240 - 1934 prot. (36) 1—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei de clasa III (treia) Ţeline, din protopopiatul Sighişoara, se publică din nou concurs cu termen de 30 zile dela întâia apariţie în „Telegraful Român", în baza ordinului Nr. 5467—1934 al Prea Veneratului Consiliu Arhiepiscopesc, pe lângă următoarele condiţiuni:

1. Retribuţia dela stat.

2. Casă parohială cu 4 camere, grădină, fără dependenţe economice.

3. 24 jug. fânaţ, din reforma agrară.

4. Stola obişnuită.

5. Drept de o parcelă de lemne din parchetul anual, pe plată. Tăiatul şi transportul îl privesc pe preot.

6. Drept pentru păşunatul a patru vite, pe plată.

7. Una ferdelă cereale de familie.

Cererile de concurs vor fi înaintate oficiului protopopesc ortodox Sighişoara şi vor cuprinde pe lângă certificatele de botez, liceu, absolutor, calificaţie teologică şi permisiunea de a concura la această parohie dela Prea Venerata Arhiepiscopie ortodoxă de Alba-Iulia şi Sibiu, după obţinerea căreia, con curenţii se vor prezenta în parohie cu încuviinţarea prealabilă a subsemnatului.

Oficiul protopopesc ortodox Sighişoara în înţelegere cu consiliul parohial Ţeline.

Sighişoara, 5 Iulie 1934.

Emilian Stoica
protopop.

Ad. Nr. 277—1934 (37) 1—3

Concurs

Se publică concurs pentru întregirea parohiei vacante de cl. III-a Vâlcelele-Rele, din protopopiatul Haţegului, cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Telegratul Român".

Beneficiile împreunate cu acest post sunt:

1. Casă parohială nu este;

2. Sesiune parohială e de 1 jug. 1133 st.; prin reforma agrară în arândă forţată 7 jug. 800 st.

3. Câte 2 măsuri (à 30 l.) porumb nesfărâmat (circa 78 case).

4. Câte o zi de lucru de fiecare casă.

5. Stola obişnuită în tract.

6. Salariul dela Stat.

Cererile de concurs se vor înainta oficiului protopopesc din Haţeg în termenul indicat.

Candidaţii vor înainta anexă la cerere, pe lângă actele necesare, şi concesiunea dela P. V. Consiliu arhiepiscopesc că pot candida la această parohie.

Candidaţii cu încuviinţarea oficiului protopopesc se vor prezenta în vre-o Duminecă ori sărbătoare la Biserică, ca să fie cunoscuţi de credincioşi.

Oficiul protopopesc ortodox român din Haţeg în înţelegere cu comitetul parohial.

Haţeg, 6 Iunie 1934.

Ieronim Ciocan
protopop

Nr. 531—1934 (34) 1—1

Concurs din oficiu

Pentru întregirea parohiei vacante de cl. III Ţichindeal, protopopiatul Agnita, se publică concurs din oficiu cu termen de 30 zile dela întâia publicare în Telegraful Român, pe lângă următoarele retribuţiuni:

1. Intregirea dotaţiei dela stat, conform celor fasionate în coala B.

2. Sesiune parohială arător şi fânaţ în mărime de 18 jug. 781 st.²

3. O soarte de lemne în plus peste soartea locuitorilor şi care nu se plăteşte. Făcutul lemnelor îl priveşte pe preot.

4. Venitele stolare stabilite pentru întreg tractul.

5. De locuinţă convenabilă se îngrijeşte parohia, respectiv comuna politică.

Concurenţii îşi vor înainta cererile de concurs însoţite de actele necesare subsemnatului oficiu protopopesc, dovedind totodată, că au obţinut şi aprobarea P. V. Consiliu arhiepiscopesc ca să poată candida la această parohie. După încunoştiinţarea şi aprobarea oficiului nostru se vor putea prezenta în vre-o Duminecă sau sărbătoare în parohie, pentru a face cunoştinţă cu poporul.

Oficiul protopopesc ortodox român din Agnita.

Agnita, la 25 Iunie 1934.

Emil Păcală
protopop

Nr. 233—1934. (43) 1—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei vacante de cl. II Brateiu, protopopiatul Mediaş, se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în Telegraful Român.

Venitele împreunate cu acest post sânt:

1. Salar dela stat.

2. Sesiune parohială de 18 jug. 655 st.² arător şi fânaţ.

3. Casă parohială cu dependinţe.

4. Stola obişnuită în tract, conform hotărârii adunării protopopeşti din 14 Aprilie 1932.

5. 2 sorţii lemne de foc din pădurea comunală. Tăiatul şi adusul lemnelor priveşte pe preot.

Candidaţii îndreptăţiţi îşi vor trimite subsemnatului cererea de concurs, provăzută cu toate documentele necesare, anexând şi autorizaţia de candidare dela Preaven. Consiliu arhiep., şi cu avizul oficiului protopopesc se vor prezenta în parohie şi în biserică la serviciul liturgic.

Mediaş, 15 Iulie 1924.

Ioan Crăciun
protopop.

Citiţi, sprijiniţi şi respândiţi ziarul

Telegraful Român

Nr. 293/931 [29] 2—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei a II de clasa I din Jina, protopopiatul Mercurea, se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în Tel. Român.

Retribuţiile după acest post sânt:

1. Intregirea dotaţiunei dela stat, conform coalei B.

2. Stola uzitată conform normativului stabilit de adunarea protopopească pentru parohiile tractului Mercurea, aprobat de P. V. Consiliu arhiepiscopesc.

3. Lemne de foc în natură.

Cererile de concurs, însoţite de documentele necesare, se vor înainta subsemnatului Oficiu protopopesc până la terminul fixat.

Concurenţii îşi vor procura autorizaţie de a concura dela Preaveneratul Consiliu arhiepiscopesc, şi se vor prezenta în parohie, în o Duminică sau sărbătoare, spre a face cunoştinţă cu enoriaşii.

Mercurea, 29 Mai 1934.

Oficiul protopopesc ortodox român în înţelegere cu Consiliul parohial.

Avram S. Păcurariu
protopop

Nr 158/1934 prot. [30] 3—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei de clasa III (treia) Jacul (Codreni), protopopiatul Sighişoara, se publică prin aceasta concurs cu termin de 30 zile dela întâia apariţie în Telegraful Român.

Venitele sânt:

1. Intregirea dela stat.

2. Stola obişnuită.

3. Până la zidirea casei paorhiale, o casă potrivită închiriată de parohie.

4. 6 jugăre sesiune parohială veche şi 10 jugăre sesiune acordată prin reforma agrară.

5. Câte o ferdelă pörumb sfârmit dela fiecare familie (circa 60 familii).

6. O soarte de lemne aduse acasă.

Concurenţii vor trimite în termen petiţiile provăzute cu certificatele de botez, de studii liceale, absolutor, calificaţie, permisiune de a concura dela autoritatea supremă, şi cu încuviinţarea subsemnatului se vor prezenta şi în parohie.

Oficiul protopopesc Sighişoara, în înţelegere cu consiliul paropial Jacul.

Sighişoara la 1 Mai 1934.

Emilian Stoica
protopop.

Au apărut:

Cântările liturgice
pentru cor mixt, publicate de
Timotei Popovici
profesor de muzică la şcoala normală „A. Şaguna" şi dirigintele corului mitropolitei

Ediţie nouă primenită. Se poate comanda dela Librăria Arhidiecezană din Sibiu. — Preţul Lei 160.

Nr. 235—1934. (41) 2—3

Concurs

Se publică concurs pentru întregirea parohiei vacante de cl. III-a **Socet** cu filiile **Poiana-Rechiţelii** şi **Runcul-mare,** din protopopiatul Hunedoarei, cu termen de 30 zile dela prima publicare în Tel. Român.

Beneficiile împreunate cu acest post:

1. Casă parohială corăspunzătoare.
2. 4 jugăre fânaţ.
3. Câte una măsură porumb smicurat (măsura à 30 litri), sau preţul de piaţă al unei măsuri de porumb smicurat dela fiecare familie din materă şi filii.
4. Una zi de lucru de fiecare fum din materă şi filii.
5. Stola obişnuită în parohie.
6. Salarul dela stat.

Cererile de concurs se vor înainta oficiului protopopesc ortodox român al Hunedoarei, în terminul indicat.

Candidaţii vor anexa la cererile de concurs şi concesiune dela P. V. Consiliu arhiepiscopesc, că pot candida la această parohie.

Candidaţii se vor prezenta, cu încuviinţarea prealabilă a oficiului protopopesc, în vreo Duminecă sau sărbătoare la biserică, spre a fi cunoscuţi de către parohieni.

Hunedoara, 4 Iunie 1934.

Oficiul protopopesc ortodox român al Hunedoarei în înţelegere cu cons. parohial.

Pr. **Nicolae Suciu,**
adm. protopopesc.

Nr. 6420—1934.

Comunicări

Se aduce la cunoştinţă, că erezii după părintele Ioachim Josan din Măgura, decedat la 8 Mai 1934, în baza §-ului 5 din regulamentul fondului de ajutoare preoţesc, au primit dela Cassa Arhidiecezană din Sibiu, în numărar fără nici o reţinere, ajutorul preoţesc de Lei 30.000.

Sibiu, din şedinţa secţiei economice a Consiliului arhiepiscopesc dela 21 Iulie 1934.

Consiliul arhiepiscopesc

Nr. 5693—1934.

Se aduce la cunoştinţă, că erezii după părintele Nicolae Dorca din Şoala, decedat la 1 Iunie 1934, în baza §-ului 5 din regulamentul fondului de ajutorare preoţesc, au primit dela Cassa Arhidiecezană din Sibiu, în numerar fără nici o reţinere, ajutorul preoţesc de Lei 30.000.

Sibiu, din şedinţa secţiei economice a Consiliului arhiepiscopesc dela 21 Iulie 1934.

Consiliul arhiepiscopesc

A apărut:

Albumul comemorativ Andreiu Şaguna

Preţul Lei 50

Se poate procura dela Librăria Arhidiecezană din Sibiu, strada Mitropoliei Nr. 45, trimiţându-se preţul plus spese postale Lei 15 prin mandat postal.

ANUNŢ

Tuturor oficiilor protopopeşti şi parohiale din arhiepiscopie

Având în vedere dispoziţiile testamentare ale fericitului mitropolit Şaguna precum şi regulamentele pentru administrarea Librăriei şi Tipografiei arhidiecezane, atragem atenţiunea oficiilor parohiale şi protopopeşti ca toate rechizitele, utensiliile de cancelarie, imprimate şi tipărituri oficiale precum şi obiecte rituale şi cărţi bisericeşti să se procure dela Tipografia şi Librăria arhidiecezană.

Aceste aşezăminte au fost îndrumate să execute prompt orice comande făcute de către oficiile parohiale şi protopopeşti.

Consiliul arhiepiscopesc

BAIA POPORALA — SIBIU,

Strada Şaguna Nr. 4. Ordinea băilor:

***Baie de familie:* Luni: închis, Marţi Mercuri, Joi, Vineri şi Sâmbătă: dela 8 până la $7^1/_2$ ore seara. Duminecă: dela 7—12 ore a. m.**

***Pentru bărbaţi:* Băi de abur şi de aier cald. Luni: închis, Marţi (preţuri urcate) şi Mercuri: dela $1^1/_2$—$7^1/_2$ ore seara, Joi şi Vineri: închis. Sâmbătă: dela 8—12 ore a. m., dela $1^1/_2$—5 p. m., dela 5—$7^1/_2$ ore seara (preţuri reduse), Duminecă: dela 7—12 ore a. m.**

***Pentru femei:* Băi de abur şi de aier cald. Luni, Marţi şi Miercuri: închis, Joi: dela $1^1/_2$—$7^1/_2$ ore seara (preţuri urcate), Vineri: dela $1^1/_2$—5 ore p. m., dela 5—$7^1/_2$ ore seara (preţuri reduse), Sâmbătă şi Duminecă: închis.**

***Băi de putină şi băi de cură:* Luni: închis, Marţi, Mercuri, Joi, Vineri şi Sâmbătă: dela 8—12 ore a. m. şi dela $1^1/_2$—$7^1/_2$ ore seara, Duminecă: dela 7—12 ore a. m.**

In zilele de sărbătoare are valoare ordinea de Duminecă.

A doua temă din program a fost lucrarea părintelui P. Diniș, din parohia Nevoeș, cu titlul: „Aplicarea canoanelor". S. Sa înșiră metodele pe care le crede mai potrivite pentru aplicarea canoanelor în scaunul mărturisirii, ca această sfântă Taină, să învioreze, sufletește și trupește, pe ceice o primesc. Fiind o problemă din cele mai însemnate, se hotărește să fie adusă încăodată în discuțiune, la viitoarea conferință; ear însărcinat cu elaborarea ei este părintele N. Perian, din parohia Sălișteа.

A urmat raportul oficiului protopopesc referitor la situația generală a catehizației, pe anul 1933/34, din tractul Băița.

P. C. Sa părintele protopop D. Secărea dă preoților diferite sfaturi pastorale, mulțămindu-le pentru dragostea și râvna, cu care participă la conferențe.

Pr. *A. Popa.*

*

Ca întregire la cele publicate în numărul 30, despre sărbătorirea părintelui protopop *Ion Duma* **al Jiului, reținem, dintr'o corespondență a Pr.** *C. Zoican,* **următoarele:**

„Prilej de înseninate bucurii spirituale au pregătit preoții tractului Jiu, cu ocazia aniversării a 50 ani de viață a protopopului lor, Ion Duma, în Duminecа zilei de 8 Iulie. Preoții din toate parohiile, în fruntea credincioșilor lor, muncitori și intelectuali, au venit în Petroșani, spre a sărbători pe acel fiu al bisericii care a fost și este apostol entuziast al ortodoxismului și naționalismului în Valea-Jiului.

Cadrul sărbătoririi a fost, sigur, religios-cultural. De dimineață s'a slujit în sobor sfânta liturghie, cu participarea frățească a P. Cucernicilor protoierei ai Gorjului, I. Mălăescu și Gr. Prejbeanu, a diaconului C. Dănău prof., iar dela Sibiu a venit cu încredințarea I. P. S. Mitropolit, dl prof. N. Colan, rectorul Academiei teologice.

La ora 4 a urmat în biserică un concert religios, al corurilor bisericești din Petrila și Lupeni, precedat de slujba vecerniei slujită de părintele C. Zoican și întregit prin conferența dlui profesor N. Colan, vorbind despre «*Valoarea muncii***».**

In atmosfera înmiresmată de fumul tămâii duhovnicești, conferința desvoltată într'un grai neaoș românesc, din cronică și scriptură, a luminat ascultătorilor, — căptușite cu tencuiala diferitelor teorii asupra muncii, — cu lumina *adevăratei* **concepții despre muncă, concepție ce se încheagă din însăși personalitatea divină a fiului teslarului din Nazaret. S'a reliefat în special ideile: munca, sentință dumnezeească; munca, realizare a spiritului; Hristos ridică la o valoare etică munca; distribuția bunurilor în antichitate și după venirea creștinismului; munca intelectuală și munca fizică; solidaritatea morală dintre ele.**

Cu aceasta a luat sfârșit sărbătoarea noastră din Valea Jiului. Credincioșii intelectuali și muncitori, au pornit spre cămin, ducând în suflet un simțământ și un gând proaspăt, un fior de viață renăscută.

Acolo unde este durere, poate că s'a sălășluit o rază de mângâere; unde e mizerie, o nădejde în viață; unde este trudă, o bucurie într'o răsplată dreaptă; unde este huzur și desfrânare, a dus mustrare și hotărâre la înfrânare; unde este bogăție, sentimentul milei creștine; unde este credința slabă, temeiuri luminate de întărire; și unde este credință, a adus noi potențe de muncă și jertfă pe altarul patriei și bisericii. Căci „patria este biserica pământească a neamului, iar biserica este patria lui cea cerească"...

*

Ce este, și ce nu este lucru supărător pentru unii confrați. — Într'una din zilele acestei veri, la 10 Iulie, s'a luat jurământul batalionului I grăniceresc de gardă la Năsăud, — e vorba de reînvierea fostelor batalioane grănițărești din Bănat și Năsăud, în conformitate cu voința exprimată de Suveranul nostru.

Sfințirea apei și luarea jurământului soldaților, în pomenita zi de 10 Iulie, s'a făcut prin P. S. Sa Episcopul *militar* Ioan, înconjurat de un sobor de preoți.

Această ceremonie, simplă, înălțătoare și creștinească, a avut darul de-a stârni ...o furtună de supărare în păharul organului mitropoliei blăjene, *Unirea* (dela 28 Iulie a. c.)...

Cum a și îndrăznit Episcopul *militar*, cu preoții săi ortodocși, să se prezinte — după Unirea — la ceremonia sfințirii apei și a luării jurământului *ostașilor*, când acești ostași nu sânt cu toții ortodocși!!... Pentru viitor, în organul mitropoliei Blajului se cere «*în special, un șef de mare rang*» (probabil un arhiepiscop!) pe seama militarilor de confesiune greco-catolică, «*tot așa și în fiecare regiment*», (chiar dacă n'are soldați de confesiunea greco-catolică?), — regimentul să fie înzestrat cu câte un preot greco-catolic...

Mari ravagii produc căldurile din Iulie în coloanele monitorului de pe Târnave, — unde totuși nu se prea indignează monseniorii, când preoții *romano-catolici*, îmbrăcați în ornate, iau parte activă la procesiunile greco-catolice, ca de pildă cu prilejul ultimului congres al „Agrului" la Dej... Asta va fi poate altă căciulă, pentru clarisimii Unirii. — Ce au de spus însă autoritățile bisericești superioare greco-catolice?

Biserica românilor din Ungaria

Legea și naționalitatea românilor din Ungaria sânt mereu primejduite. Cârmuirea acestei țări, care n'a profitat nimic din învățămintele istoriei, lucrează cu tot felul de mijloace, ca, prin o maghiarizare forțată, să-i despoaie de limbă și datini.

Un fond de 800.000 (optsute mii) pengő este creat de guvernul oligarhilor dela Budapesta, «*pentru respândirea religiei ortodoxe maghiare*». Nu este vorba de respândirea ortodoxiei printre unguri, ci de maghiarizarea *românilor prin maghiarizarea bisericii ortodoxe din Ungaria.* Cu alte cuvinte, se pune la cale crearea unui Hajdudorog ortodox.

S'a și găsit omul care să facă propagandă ortodoxă, în persoana fostului preot romano-catolic din Darvaș, Németh István, care a renunțat la celibat, s'a căsătorit și a trecut în Sârbia, unde a reușit să primească hirotonia dela episcopul ortodox al Nișului. Tot aici a obținut titlul de protopop, dar pe lângă obligația de a merge în *America*, spre a face acolo misionarism printre slavi.

In loc de America, Németh István s'a întors în Ungaria, unde și-a început lucrarea misionară printre *sârbi și români.* Episcopul sârbesc, înșelat, l-a caterisit, dar „protopopul" și-a continuat activitatea sub titlul de *protopop greco-oriental maghiar («görög-keleti magyar esperes»).* Cercetează bisericile române, orfane de preoți, — căci guvernul maghiar nu tolerează în Ungaria decât preoți cetățeni maghiari — și îndeamnă populația ortodoxă să ceară limba maghiară în biserică. In comunele Jaca și Darvaș a făcut niște moțiuni mincinoase, prin care arăta că românii trec „legal și oficial" la religia ortodoxă maghiară. Dovedindu-se falșitatea hârtiilor, i s'a luat „oficial" dreptul de propagandă în județul Bichiș, „pentru a nu provoca tulburări neplăcute cu eventuale urmări peste granițe". Totuși el beneficiază de fondul celor 800.000 pengő și continuă neoficial propaganda de maghiarizare printre români și sârbi.

Atât nu era destul. Astă-iarnă, cum relatează ziarul budapestan „Magyarság" din 13 Iunie c., Németh István si-a constituit la Senteș, — parohie care acum 30 ani aparținea protopopiatului Arad, un sinod de 10—11 preoți maghiari, prieteni de-ai lui, de prin parohiile care până înainte cu câteva zeci de ani au fost românești și sârbești, — și acest simulacru de sinod l-a ales de *epsicop* peste biserica ortodoxă maghiară. Pentru hirotonire, Németh István a făcut o călătorie la Constantinopol, apoi la patriarhul din Antiohia, dela care a obținut titlul de mitropolit, cap al tuturor creștinilor ortodocși maghiari din Ungaria și de peste granițele ei. Urmează ca guvernul maghiar — care nu a recunoscut sinodul dela Senteș — să ratifice prin parlament situația «*mitropoliei ortodoxe maghiare*», recunoscută de patriarhul din Antiohia, — ceeace guvernul și parlamentul nu va întârzia să facă, — afirmă „Magyarság"-ul.

In această situație, biserica ortodoxă a românilor din Ungaria, este greu amenințată. Școale nu are, parohiile vacante nu se întregesc, tinerii cari vreau să studieze la noi, sânt urmăriți, bisericile stau închise și credincioșii fără stăpânire se împrăștie. Epitropul Alex. Vereș din Micărechi, pentrucă a cutezat să vină la Episcopia noastră dela Oradea, unde a cerut preot pentru biserica lui, întors acasă în Ungaria a fost aruncat în temniță, cu învinuirea că face spionaj. Prin astfel de procedeuri, ceeace face episcopul unit dela Hajdudorog, Miklósi, care pentru parohiile române unite din Ungaria are numai preoți unguri, — va reuși să facă și cel dela Senteș, dacă guvernul român nu va lua măsuri, care să prevină atentatul la legea și naționalitatea fraților noștri de peste hotare.

Liga antirevizionistă, secția Arad, în manifestația din 1 Iulie 1934, s'a ridicat unanim impotriva sugrumării fraților din Ungaria. In punctul 5 din moțiune, adunarea „luând act de încercarea, ce o face acum Ungaria, de a răpi biserica fraților noștri de sub ocrotirea bisericii strămoșești prin înființarea Episcopiei ortodoxe pseudo-maghiare dela Senteș, — protestează cu energie contra acestui atentat și cere guvernului să intervină de urgență.

Aceeaș adunare, în telegrama către M. Sa Regele, îl roagă „să ia sub înalta Sa protecție pe acești frați ai noștri, la nevoie aplicând acelaș tratament bisericilor ungurești din România, dovedite în atâtea rânduri a fi cuiburi de spionaj și iredentism unguresc", — iar în telegramele către dl Gh. Tătărescu prim-ministru și către dl N. Titulescu ministru de externe, românii de pe granița arădană solicită cârmuitorilor noștri a se ocupa de chestiune și „a protesta în contra înființării Episcopiei ortodoxe pseudo-maghiare ce se pune acum la cale, în Senteș, pentru desnaționalizarea românilor din Ungaria".

Patriarhiile, României și a Jugoslaviei, e neapărat să-și spună energic cuvântul în cauza bisericii ortodoxe din Ungaria, alăturea de guvernele acestor țări aliate și vecine, ca opinia publică de pretutindenea să cunoască moralitatea politicei minoritare a ungurilor revizioniști.

Pr. **Il. V. Felea**

„Darurile Duhului sfânt", — predici de P. S. Episcop Grigorie al Aradului. Prețul Lei 15 + porto. Cuprinde opt predici ținute de P. S. Episcop Grigorie, în cele două zile ale sfintelor Rusalii din anul 1934.

Scrisori creștinești, de P. S. Episcop Grigorie al Aradului. Prețul 35 Lei. Cuprinde 22 scrisori adresate către 22 personalități ale vieții publice și culturale. Autorul arată necesitatea idealului creștin în viață.

„Părinții mei", de Dr. Grigorie Comșa, Episcopul Aradului. Prețul 401 ei. Lucrarea este o contribuție reală la opera de educație a generației tinere de azi.

Toate aceste lucrări, acum apărute, se pot cumpăra la librăriile principale din țară.

---

deleni, erau tot atâtea elemente favorabile, sortite să facă din Nicolae Cristea nu numai un doctrinar politic, ci și un militant, cu reale însușiri de conducător.

*

In adevăr, nimic nu era mai greu în epoca lui Cristea, decât să te orientezi în labirintul, plin de surprize vertiginoase, ale politicii habsburgice. Popoarele împărăției plutiau într'o mare nebuloasă sub presiunea cascadei de evenimente neprevăzute, cari măturau unul după altul sisteme și concepții de cârmuire aruncând provinciile »ereditare« într'o cumplită fierbere vulcanică. Insuși Șaguna fu nevoit să mărturisească la 1865 că „nu vede altceva, decât un haos acoperit cu un văl întunecat și fatal". In asemenea împrejurări, politica românească fundamentată pe doctrina autonomiei Ardealului, reclamă nu numai o conducere de excepțională prevedere, ci și un spirit de complectă solidaritate națională. Până aci, ele au fost prezente, asigurând victorii incontestabile pe seama românilor. Nenorocirea voi ca vraja lor să se risipească tocmai în vremea, când se croia noua hartă austro-ungară, cu sacrificarea aspirațiunilor noastre. Care au fost cauzele acestui dezastru? O audiență specială la care fusese chemat Mitropolitul Șaguna în 1865 de către împărat, și în care acesta îi împărtășa proiectul împăcării sale cu Ungurii, asigurându-l de grația sa față de națiunea română, chiar și sub noul regim. Șaguna, ca om cu simțul realităților înțelese, că de acum tactica de luptă trebuie adaptată la reformele ce i se anunțară, dar fără a renunța la programul vechei politici naționale. Mitropolitul Blajului simțindu-se atins prin preferința imperială acordată conducătorului dela Sibiu, îi făcu opoziție preconizând lozinca rezistenței pasive, față de dualismul ce avea să fie proclamat în dieta din 1867. Se începu astfel o luptă dezolantă între activiști *și* pasiviști, *care sfărâmă solidaritatea națiunii, zădărnicind pe multă vreme speranța marilor triumfuri învorâte dintr'o unitate de mișcare.* Scrisorile apologetice *ale Mitropolitului Șaguna sunt o mărturie dureroasă a desbinării regretabile, ce se încinse în viața neamului, slăbindu-i enorm puterea de luptă, în profitul unui adversar ajuns la egemonie politică amenințătoare.*

Cum acest război nefericit era alimentat de presă, cu o pasiune ce friza adesori violența, a fost fatal să intre în hora lui și Nicolae Cristea. Deplin atașat concepției lui Șaguna, el susținea cu adâncă convingere, în coloanele ziarului, politica sigură a activismului *demonstrând în expuneri logice, că numai prin luptă în parlamentul din Pesta, se pot apăra cu succes interesele Românilor. Conștient de adevărul, că »les absents ont toujours tort«, el combătea cu energie* pasivismul *romantic din cealaltă tabără, numindu-i cu fină ironie »*politica eclaturilor*« care împiedecă pe Români de a fi prezenți în forul constituțional spre a striga măcar »nedreptate«, când văd că nedreptate se face cauzelor noastre".*

Cu câtă justă amărăciune spunea Cristea cititorilor săi, ca să înțeleagă antagoniștii: »am lăsat ca politica cea adevărată s'o facă ungurii și sașii și pentru noi, au concurs indirect oamenii noștri la mânarea de reprezentanți străini *de națiunea noastră acolo, unde se lucrează de soarta noastră".*

In folos obștesc

Avem libertatea de a trăi și munci după cerințele sufletului, — dar nu știm să prețuim, cum trebue, această libertate.

Ceice au abuzat prea mult de dânsa, stau azi înapoia unor ziduri groase și înalte, care îngrădesc o casă cu gratii până sus la mici ferești, păzite de slujitori în uniformă și înarmați.

Aceasta este locuința sufletelor rătăcite.

Zăngănitul lanțurilor, armele gata să descarce focul la semne învederate de nesupunere, întregesc mediul înconjurător al acestor suflete dornice de a mai gusta libertatea pierdută.

In palatul ispășirei, mintea lor căută posibilități de evadare, planuri de lovituri măestre, — dar sânt și de aceia în mintea cărora se naște gândul pocăinței.

Societatea, care i-a predat justiției, e liniștită că a scăpat de turburătorii siguranței publice.

Dar până când? Societatea trebue să se întrebe: Ce vor deveni criminalii întorși după ispășirea pedepsei?

Condamnatul și-a croit pentru liberare un plan determinat. Scăpat din închisoare reușește totdeauna să-și asigure sprijinul unor tovarăși de suferințe și de fapte rele.

Cu dânșii pornește la muncă nouă și păcătoasă.

Ei și? poate obiecta cineva, dacă pedeapsa ce au luat-o, nu li-a fost deajuns, făuritorii de rele sânt urmăriți, prinși, judecați, și din nou osândiți. Așa e.

Dar, datoria oamenilor conștienți de menirea lor, este a *preîntâmpina* răul. Cum? Cum să îndrepți pe cei păcătoși?

Invăluindu-i cu privirea blândă, cu bunătatea și ajutorul nostru, nu este exclus ca ființele slabe, recidive în materie penală, să se întoarcă la calea cea bună.

Ce este Biserica?

Biserica în înţeles larg

[1] Motto: *Isus Hristos eri şi astăzi, acelaş în veci.* Evrei 13, 8.

Biserica este lucrarea lui Dumnezeu în lume, sau, cu un cuvânt din evanghelii, împărăţia lui Dumnezeu în lume.

Biserica are înţeles cu mult mai înalt şi mai duhovnicesc decât îşi poate închipui cineva la prima vedere. Cei mai mulţi înţeleg sub numirea de biserică, clădirea de zid, unde creştinii se adună pentru închinare şi rugăciune, unde preoţii săvârşesc sfânta Liturghie şi alte slujbe.

Ţinta celor ce se scriu aici este tocmai aceea de-a înălţa pe cetitor *la dreapta înţelegere a ceea ce este Biserica atât în înţelesul duhovnicesc, cât şi ca locaş de închinare.*

După aceste cuvinte de început ne vom întreba aşa: De când începe biserica şi cari sunt marginile ei cele dintâi?

Fiind lucrare a lui Dumnezeu, Biserica în largul înţeles al cuvântului începe din veci, dela început când Dumnezeu a făcut ceriul şi pământul, luna şi soarele, stelele şi văzduhul, cu un cuvânt lumea şi tot ce se vede în ea. [Facere 1_{1} şi urm.].

„Ceriurile spun mărirea lui Dumnezeu, şi facerea mânilor lui o vesteşte tăria" [Ps. 18_{1}]. Psalmistul înaripat de Sf. Duh a prins în aceste versete măestrite cântarea pe care *biserica* ne'nsufleţită a *firii* o înalţă lui Dumnezeu. Iar poetul zice şi el plin de avânt:

Cer şi mare şi pământ
Laudă pe Domnul Sfânt,
Soarele strălucitor
Dând lumină tuturor,
Lună stele ce lucesc
Despre el mărturisesc,
Şi pământul rotunjit
Care-a fost împodobit
Cu munţi, râuri şi câmpii,
Despre El sunt mărturii.
Vedeţi paserile'n sbor
Cum se'nalţă de uşor;
Tunet, trăznet, ploaie, vânt
Toate-a Domnului robi sânt.

(Din cartea de cântări a Oastei).

Şi gândul ni s'ar putea înălţa poate şi mai departe, înainte de-a fi lumea văzută, la lumea nevăzută a îngerilor, cari purtându-se în sbor deasupra tronului celui înalt al lui Dumnezeu, cântă, cântare întreit sfântă: Sfânt, sfânt, sfânt Domnul Savaot, plin este ceriul şi pământul de mărirea lui. [Isaia 6, $_{2}$ şi $_{3}$].

Iată aici o *Biserică a îngerilor* cari aduc necontenit slavă, Făcătorului a toate.

Cu cel dintâi Adam, făcut după chipul şi asemănarea lui Dumnezeu, se pune temelie *Bisericii din paradis,* unde omul pe deplin mulţumit şi fericit, trăia în deplină ascultare faţă de Dumnezeu.

A venit însă ispita şi căderea în păcat; omul fiind osândit, scos afară din rai şi pradă urmărilor triste ale păcatului, a rătăcit mult până când Dumnezeu prin Avraam, pune temelie Bisericii Vechiului Testament: „Eu sunt Dumnezeul cel atotputernic, umblă înaintea mea şi fii fără prihană. Voi face un legământ între mine şi tine şi te voi înmulţi nespus de mult: Să păzeşti legământul meu, tu şi sămânţa ta după tine, din neam în neam". [Facere 17 $_{1}$, $_{2}$ şi $_{9}$].

Dela Avraam până la Moise, dela Moise până la David, dela David la proroci şi până în vremea venirii Mântuitorului, se întind graniţele Bisericii Vechiului aşezământ.

Precum legătura duhovnicească dintre ceata îngerilor a format biserica îngerilor, legătura de ascultare a firii faţă de Dumnezeu, *Biserica naturii,* a omului înainte de păcat, *Biserica din paradis,* aşa în Vechiul Testament, legătura de sfinţenie a poporului ales cu Dumnezeu, a format *Biserica Vechiului Testament.*—

Biserica *în înţeles restrâns:*

In înţelesul restrâns al cuvântului, înţeles pe care vom încerca să-l desprindem cât mai deslusit, Biserica începe dela întruparea Fiului lui Dumnezeu, a Mântuitorului nostru Isus Hristos.

Cuvântul Biserică despărţit de Hristos rămâne gol. Biserica fără Hristos e stearpă. Unde este Hristos acolo e şi Biserica, iar Biserica fără Hristos e o minciună.

Vorbind deci de Biserică, vom vorbi mereu despre Hristos, mirele ei.

In Vechiul Testament prorocii, asemănau Biserica de atunci a poporului ales cu femeia, al cărei bărbat este Dumnezeu. [Osea 2_{18}]. Şi iată în Noul Testament, punându-se şi mai mult apăs pe curăţenie, Biserica creştinilor e numită mireasă, iar Hristos mirele ei. [Apocalips 19_{7}].

Biserică, după înţelesul grecesc al cuvântului, înseamnă *adunare;* dar nu orce fel de adunare, ci o societate de oameni, cari au o ţintă religioasă, de-a cinsti şi preamări pe Dumnezeu.

Biserica este prin urmare, adunarea duhovnicească a acelor oameni cari cred că Isus Hristos întrupat este Fiul lui Dumnezeu, cari au fost botezaţi în numele Sfintei Treimi, cari sunt plini de râvnă pentru a se hrăni din cuvântul lui Dumnezeu, cari duc o viaţă de rugăciune şi caută cât mai multă sfinţenie în felul lor de vieţuire.

Viaţa bisericii

[Vezi: Ioan 15, 1—15].

O icoană mai lămurită despre viaţa bisericii cine ar putea da? Ce fericiţi suntem noi că Mântuitorul însuşi ni-a descoperit în chip atât de luminos legăturile sale tainice faţă de Biserica sa. Luminaţi de acest loc din sf. Ioan vom zice: Biserica este o viaţă nouă în Hristos şi cu Hristos, iar cârmaciul vieţii acesteia curate şi sfinte este Duhul lui Dumnezeu.

Viaţa bisericii este lumina lui Hristos, care luminează tuturor. Lumina învierii Mântuitorului străluceşte în Biserică dăruindu-i bucurie, bucuria cea mare a înfrângerii morţii şi a lui Satan. Hristos cel înviat trăeşte în biserică şi viaţa noastră în Biserică este o viaţă tainică în Hristos.

Asemănarea cu viţa ne va lămuri: Hristos este viţa, noi mlădiţele; viţa îşi arată viaţa în mlădiţe, iar mlădiţele se hrănesc tainic din viţă. Creştinii poartă acest nume, pentru-că sunt ai lui Hristos, *adunarea lor alcătuieşte Biserica Mântuitorului;* fiecare creştin ar trebui să trăiască în Hristos, iar Hristos să se vădească în viaţa fiecăruia dintre noi: „Căci în el avem viaţă, în el ne mişcăm şi suntem. [Fapte 17, $_{28}$],

Biserica cea mai desăvârşită s'a înfăptuit în întruparea Mântuitorului Hristos. Dumnezeu adevărat şi om adevărat. Isus Hristos, a stabilit cea mai sfântă şi mai duhovnicească legătură între Biserica trupului său şi Dumnezeu Tatăl, din care mai nainte de toţi vecii s'a născut. [Ioan 1_{1} şi $_{2}$].

Scopul Bisericii este sfinţirea omului, înălţarea lui din nou la chipul şi asemănarea lui Dumnezeu, cu alte cuvinte îndumnezeirea omului. Hristos prin desăvârşita curăţenie a vieţii Sale; „Cine mă va putea vădi de păcat?", a sfinţit trupul său, iar jertfa crucii l-a îndumnezeit; în felul acesta prin Invierea Mântuitorului cu trupul s'a atins scopul Bisericii.

Trufia lui Adam curăţită prin zmerenia lui Hristos; jicnirea adusă lui Dumnezeu prin neascultare, ştearsă prin ascultarea lui Isus până la moarte, iar moarte de cruce. [Filipeni 2, 8].

Prin Hristos s'a lucrat împăcarea omului cu Dumnezeu, şi a ceriului cu pământul. Precum dela început toate s'au făcut prin Cuvântul lui Dumnezeu [Ioan 1, 3], tot astfel, *la plinirea vremii,* săvârşitu-s'a prin acelaş Cuvânt, Hristos, şi Mântuirea omului. *Hristos în lume, întemeind, Biserica nu lucrează decât prin ea,* precum nici Tatăl n'a lucrat decât prin Fiul [Ioan 1, 3]. De aici se poate vedea limpede că *în afară de Biserică, nu se poate mântui nici un suflet.*

Biserica, a pornit de-alungul istoriei, după ce şi-a trăit cea mai înaltă desăvârşire a ei, în Hristos. *Impreunarea tainică între dumnezeesc şi omenesc, spre sfinţirea omenescului şi spre slăvirea dumnezeescului, este Biserica.* Intruparea lui Isus în trup s'a petrecut o singură dată, dar roadele întrupării lui sunt veşnice; viaţa cu adevărat sfinţitoare a Bisericii stă tocmai în împărtăşirea cât mai întinsă cu roadele binecuvântate ale crucii şi învierii Mântuitorului.

Cuvântul făcându-se trup, a iubit acest trup, l-a curăţit de păcatul lui Adam şi l-a îndumnezeit. Cu trupul Isus a înviat, necunoscând stricăciune: Astăzi, Biserica este trupul lui Hristos; pe această Biserică El o iubeşte şi o vrea curată; fără pată şi fără sbârcitură, cum a fost trupul său, care a sângerat pe Golgota. Trupul lui Hristos este sfânt, cu el ne împărtăşim; plini de sfinţenie trebue să fim şi noi cari suntem Biserica lui Hristos: «*Nu ştiţi oare că voi sunteţi Biserica lui Dumnezeu şi că Duhul lui Dumnezeu sălăşlueşte întru voi.* Dacă strică cineva Biserica lui Dumnezeu, îl va strica pe acela Dnmnezeu, *pentrucă Biserica lui Dumnezeu este sfântă şi aceea sunteţi voi* [1 Cor. 3, $_{16}$ şi $_{17}$].

Ca trup al său, Isus este gata a lua asupra Sa ca într'un fel de întrupare veşnică Biserica *spre a sfinţi astfel pe oamenii tuturor veacurilor.* Iată aici putem spune, *această taină este mare, taina legăturilor sfinte dintre Hristos şi Biserică,* mireasa Lui. [Efeseni 5 $_{32}$].

Dacă Biserica este trupul lui Hristos, la rândul său *Hristos este sufletul şi viaţa Bisericii:* „nu mai trăesc eu, ci Hristos trăeşte întru mine", [Galateni 2, $_{20}$] da, împreună cu apostolul Pavel Biserica poate rosti astfel. Isus Hristos, Fiul lui Dumnezeu este Unul din Treime, *viaţa Bisericii va fi deci Treimea întreagă şi cu deosebire Sf. Duh;* vom putea deci zice că, *Biserica este o viaţă binecuvântată în Duhul Sfânt, sau prin Biserică Duhul lui Dumnezeu sfinţeşte omenirea.*

Pr. **GH. SECAŞ**

INFORMAŢIUNI

In 14 şi 15 August 1934 se organizează o manifestaţie religioasă în comuna Geoagiu-Băi (Feredeu), judeţul Hunedoara, la care invităm cu toată dragostea creştinească pe bunii credincioşi din localitate şi din împrejurimi. In 14 August se ţine conferinţa pastorală a preoţilor din tractul Geoagiu. După amiazi se face mărturisirea preoţilor şi a credincioşilor veniţi pentru acest scop. Seara, serviciul priveghérei, împreunat cu paraclisul Maicei Domnului. — In 15 August [Adormirea Maicei Domnului] vor sosi credincioşi din jur. La sfânta liturghie se vor împărtăşi cu sfintele Taine cei pregătiţi prin sfânta Mărturisire. Vor predica: un delegat al I. P. S. Sale Mitropolitului Nicolae, şi preotul Teodor Glodeanu dela parohia Geoagiu-Joseni. După amiaza acestei zile este rezervată programului Oastei Domnului, condusă de un delegat din centru. Seara va fi menită pentru o conferinţă religioasă, dată de FOR, cu întrări benevole în favorul bisericii din loc. *Comitetul de organizare.*

Semn de meditat. Aflu din ziare că asupra comunei Râpaş, judeţul Hunedoarei, a bântuit de curând o furtună puternică, cu descărcări electrice, şi că biserica a fost dărâmată; dar că două icoane de pe iconostas, a Mântuitorului şi a Născătoarei de Dumnezeu, au fost ocolite de fulger, rămânând neatinse. Să fie acesta un semn de meditat pentru cei cari s'au depărtat de sânul bisericei şi cari neagă harul mântuitor ce-l păstrează sfânta biserică prin tainele ei!

Pr. *A. I.*

ŞTIRI LOCALE

Predică în catedrala din Sibiu. Duminecă, în 5 August 1934, va predica părintele *M. Neagu.*

Poşta redacţiunii

Răspuns mai multor preoţi. Conform instrucţiunilor primite dela minister, statele de plată ale preoţilor pe lunile Iulie şi August 1934, s'au făcut cu sumele din trecut. Pentru scopurile de gradaţii noui şi ajutoare familiare noui se vor întocmi state suplimentare, după ce vom primi alte dispoziţiuni.

Să ne îndreptăm de timpuriu privirile spre cei întemniţaţi. Să-i vizităm, să le vorbim şi, câştigându-i, să ni-i apropiem. Nu e ruşine, — e uman, — iar, la eşirea lor din penitenciar, să-i ajutăm.

Penitenciarele, conform ordinelor, invită intelectualii locali, să ţină deţinuţilor conferinţe, colaborând astfel pentru moralizarea deţinuţilor, — din a căror viaţă voi da un caz, unul din multele cazuri ce se produc în lumea celor lipsiţi de ajutorul moral şi material, la ieşirea din închisoare, din partea societăţii.

In ziua de 21 Noemvrie 1933 a intrat la penitenciar pentru prima oară B. I., arestat pentrucă aruncase cu vitriol în obrazul unei femei, sluţindu-o.

La 25 Decemvrie, acelaş an, e pus în libertate. Neintervenind nimeni în ziua liberării să-l călăuzească la o muncă cinstită, nu trece o lună de zile şi-l văd din nou în pragul penitenciarului.

Povestea lui B. I. nu se termină acì. După un timp îşi recapătă libertatea, poate de data aceasta cu dorinţa de a se îndrepta. Societatea nici acum nu-l ajută în căutarea existenţei, — ear el cade din nou în păcat. De foame, se întroduce noaptea într'un restaurant, unde fură ce găseşte şi fuge. Poliţia îl identifică, îl arestează şi-l conduce iar' în casa de unde plecase.

Izbindu-mă această întâlnire grabnică i-am spus:

— Eşti şi hoţ, Barbule?

— Mi-era foame, dle, — mi-a răspuns plângând. N'am familie, nimeni nu-mi dă de lucru, şi eu nu pot să cerşesc...

N'am avut curajul să-l mustrez.

Dacă oamenii de bine ar intervenì şi ar îndruma în calea bună pe cei ieşiţi din penitenciare, de bună samă cazurile de recidivă ar devenì cu mult mai rare.

Eduard C. Popovici

Organizaţi Oastea Domnului

Redactor responsabil: Pr. Dr. D. Stăniloae

Editura şi tiparul Tipografiei arhidiecezane

Anul LXXXII — Sibiu, 12 August 1934 — Nr. 33

Telegraful Roman

Organ național-bisericesc — Intemeiat în 1853 de Mitropolitul Andreiu Șaguna

APARE SAPTAMANAL

Abonamentul: Un an 500 Lei. — Șase luni 250 Lei. — Trei luni 125 Lei. — Pentru străinătate un an 900 Lei. — Pentru America 4 Dolari.

Articole și corespondențe se adresează **Redacției** Telegraful Român, Sibiu, strada Mitropoliei Nr. 45. — Scrisori nefrancate se refuză. — Articole nepublicate nu se înapoiază.

Prețul inserțiunilor un șir petit 6 Lei pentru odată, dacă se publică de mai multe ori se dă rabatul cuvenit.

Abonamentele și inserțiunile se adresează **Administrației** ziarului Telegraful Român, Sibiu, strada Mitropoliei Nr. 45

Răspândirea Bibliei

Nu poate să fie cineva om desăvârșit, dacă nu este și creștin bun. Și nu este cineva creștin bun, — presupunând că știe scris-cetitul — dacă înainte de oricare alte cărți vrednice de cetit, pe lângă un calendar creștin și o carte de rugăciuni, — nu are în casa lui și Biblia. Mai întâi și mai pe sus de toate Sfânta Scriptură, cartea cărților, cartea care ne arată calea mântuirii.

In privința aceasta nu se poate face nici o rezervă și nici o concesie.

S'a spus, cu drept cuvânt, că Biblia este ca o *farmacie*, în care afli tot felul de leacuri pentru orce fel de boale. Precum în farmacie, ca să poți lua un leac bun și nu otravă, trebue să fie un farmacist, la fel și cu Biblia: ca să o poți înțelege corect, este necesară o autoritate, care să o lămurească. Aceasta putere este biserica învățătoare, reprezentată prin ierarhia ei conducătoare. Incât, fiecare creștin este dator să citească cuvântul lui Dumnezeu, — și unde nu înțelege, să întrebe. Altfel, cade în rătăciri amare, așa cum au căzut toate sectele, care s'au înmulțit din pricina că fiecare om a cetit Biblia, fără să întrebe unde nu înțelege, sau fără să primească înțelesul cel bun după ce a căzut în greșală.

Scriptura este averea bisericii. Biserica o explică și o tălmăcește, și nimeni nu își poate atribuì dreptul și puterea de a o lămurì, afară de biserica cea una, sfântă, apostolică și ecumenică. Cine nu ține cont de acest principiu, este amenințat să ia din Biblie, în loc de leacuri mântuitoare, otrăvuri, — așa după cum au luat toate sectele.

Biblia și Biserica, Cuvântul și Casa lui Dumnezeu, sânt două lucruri care nu pot trăì despărțite, ci numai ocrotindu-se și apărându-se una pe alta.

Dar, existența răului nu poate nimicì evidența binelui. Dumnezeiasca Scriptură trebue răspândită. Acesta este unul dintre cele mai arzătoare deziderate ale vremii și ale bisericii.

Bibl a, la noi, o răspândește cu laudabil succes și Oastea Domnului.

Din acțiunea de răspândire a sfintei cărți s'a putut constata, că *cetirea Bibliei are deosebit rol și efect în renașterea religioasă a oamenilor.* Cine reușește să pună în mâna creștinului Sfânta Scriptură, acela îl cucerește. Experiența aceasta au făcut-o și preoții noștrii cari lucrează în Oastea Domnului, confirmând prin acest metod cuvântul sfântului apostol Pavel, că: «*Toată Scriptura este însuflată de Dumnezeu și de folos spre învățătură, spre mustrare, spre îndreptare, spre înțelepțirea care duce la dreptate, astfel ca omul lui Dumnezeu să fie desăvârșit, pregătit pentru orce lucru bun*» (2 Timotei 3, 16--17).

Sfânta Scriptură este temeiul învățământului catihetic în școală, și a celui predicatorial în biserică. Ea este pânea sufletească, manualul didactic necondiționat necesar creștinului. *Nu poți face școală fără carte, nici evanghelizare fără Biblie.*

Din nefericire, la noi Biblia a fost și este mai mult obiect de studiu, — ceeace nu-i destul. Ea este tot atât de mult și obiect de propagandă și de circulație, — o carte vie, care să treacă din mână în mână, ca să fructifice viața sufletească a poporului. Numai *Oastea Domnului* a înțeles această înaltă menire a Sfintei Scripturi, și rezultatele se cunosc, căci poporul român *prin Oaste* s'a familiarizat mai de aproape cu cititul cărților în general și al Bibliei în special.

Altă nenorocire, — căci nu o putem numi altfel, — este lipsa unei ediții populare a Bibliei pentru a o răspândì prin parohii. De când se așteaptă traducerea nouă a Bibliei, puteau trece 2—3 ediții din traducerile vechi, — dar așa tot așteptăm și, bun este Dumnezeu, vor mai trece ani și Biblia pentru popor, ieftină și cu lămuriri subliniare, nu o vom avea.

Poporul dorește Biblia. Cere lectură sănătoasă și hrană multă duhovnicească. Adevărul lui Dumnezeu, descoperit în Biblie, se cere cunoscut și gustat din izvorul lui viu și veșnic curat. Așa încât este vremea, ca Sf. Scriptură să intre în casele oamenilor și să întoarcă inimile casnicilor spre Dumnezeu.

Un astronom neamț din veacul trecut (I. H. v. Mädler), când și-a făcut o casă nouă, primul obiect pe care l-a dus în casă, a fost *Biblia.* «Inaintea tuturor celorlalte cărți, cartea *aceasta* trebue să intre în casa mea», a zis învățatul.

Inaintea tuturor cărților, Sfânta Scriptură trebue să între în casele oamenilor și să le binecuvinteze cu darurile lui Dumnezeu, ca să facă din ele case de creștini.

Altfel... rătăcim neștiind Scripturile și puterea lui Dumnezeu (Mc. 12, 24).

Pr. Il. V. Felea

Parastas pentru marinari

In ziua de 15 August (sfânta Maria) 1934 se prăznuește Patronul Marinei și al Ligii Navale Române.

Cu acest prilej se va face parastas pentru marinarii cari au căzut pentru patrie în războaiele din 1877, 1913 și cel al întregirii neamului.

Consiliul arhiepiscopesc

Nr. 6074 Bis.

Notificare oficială

despre primirea în Academia teologică „Andreiană"

In Academia teologică «Andreiană» din Sibiu se primesc absolvenți de liceu cu bacalaureat și absolvenți cu diplomă de seminar teologic.

Cererile de primire pentru anul academic 1934/1935 se vor adresa Consiliului arhiepiscopesc până la 1 Septemvrie 1934, însoțite de următoarele documente:

1. Certificatul de naștere dela oficiul stării civile;
2. Extras din matricola botezaților;
3. Diploma de bacalaureat sau de absolvire a seminarului teologic;
4. Certificatul medical despre starea sănătății dela medicul de circumscripție;
5. Alte eventuale documente recomandatoare.

Toți studenții sunt obligați a locuì în internatul Academiei, unde vor avea toată întreținerea, contribuind cu suma de 8000 Lei anual.

Examenele sesiunii de toamnă (de corigență, anuale, fundamentale și de licență) încep în 18 Septemvrie 1934.

Inscrierile în Academie se vor face în zilele de 25 și 26 Septemvrie, deschiderea anului academic va avea loc Duminecă 30 Septemvrie, iar începerea cursurilor Luni, 1 Octomvrie, ora 8 dimineața.

Studenții cari nu se vor prezenta la timp la înscriere, vor fi considerați retrași din Academie.

Inainte de înscriere fiecare student va achita la oficiul de cassă al Consiliului arhiepiscopesc suma de Lei 2000 ca primă rată din taxa

---

FOIȘOARA

Figuri din vechea ziaristică ardeleană

NICOLAE CRISTEA

(3) *1834—1902*

De aceea, redactorul Telegrafului nu obosea să repete sub toate înfățișările avantagiile indiscutabile, ce le oferă, chiar în condițiunile neprielnice ale dualismului, lupta pozitivă și bărbătească pentru interesele românești. In curând întâmplările îi dădură dreptate. Când în 1860 conducătorul pasiviștilor, Gheorghe Barițiu, *se duse, peste capul lui Saguna, la Viena, cu un memorand de protestare, suferind o mare înfrângere, Telegraful Român părăsì defensiva inițială ce și-o impusese, spre a ataca din plin nenorocirea teoriei* pasiviste. *Se angajase atunci un duel ziaristic agitat între Barițiu și Cristea, pe care cel din urmă, deși gazetar nou, îl susținu cu demnitate și curaj. Invectivele de „argat", «poltron», »sclav«, aruncate de B. unui »nenorocit redactor, care nu știe ce se întâmplă cu el«, n'au intimidat deloc pe Cristea, care ținu să mulțumească pentru lexiconul bogat în cuvinte dar sărac în idei, adăugând, că aștepta altceva dela pretinsul Nestor național, care prin donchișotiadele sale compromite națiunea în momentele cele mai critice«. Iară câțiva ani mai târziu, rezumând dezastrele* pasivității, *Cristea o califică drept o* Sadovă *națională, la care — spune textual — »ne-a dus Barițiul nostru național cu statul său major».*

Aceste excese publiciste nu erau de natură să potolească patimile și să aducă împăcarea beligeranților. Din contră, se convocă, iarăș fără asentimentul lui Șaguna, o conferință la Miercurea în 1869, unde se proclamă oficial pasivitatea politică. *Nicolae Cristea luă și el parte la desbateri ca reprezentant al lui Șaguna, ținând o caldă pledoarie în favoarea activismului, evident fără rezultat. Dar felul cum a pus problema, impresionase. El spunea, că pasivitatea este un fel de ultimat adresat ungurilor, căruia, în cazul respingerii revendicărilor românești, ar trebui să-i urmeze în mod logic, înarmarea brațelor și ieșirea pe teren. »Dacă aș ști — încheie Cristea — că sunteți pregătiți pentru o astfel de pasivitate, aș intra și eu în rândurile Dvoastră, chiar având siguranța, că cel dintâi glonț dușman m'ar culca pe mine la pământ«. Iată omul marilor credințe!*

Consecvent cu sine însuși, el urma cu devotament politica lui Șaguna, care neputându-o impune națiunii întregi, se folosì de ea în domeniul mai limitat al Bisericii sale, *izbutind să culeagă cele mai strălucite succese prin votarea* independenței *Mitropoliei ortodoxe de către Parlamentul unguresc și aprobarea faimoasei organizații autonome cuprinsă în* Statutul organic.

Și totuși, pasiviștii nu voiau să învețe nimic din aceste izbânzi elocvente. După o ultimă încercare zadarnică de a-i converti în 1872, uriașul cârmuitor de neam se coborâ curând în mormânt, doborât de sigur și de neîmblânzitele adversități politice ale contemporanilor săi.

Dar crezul lui nu pierì. Erau atâția ucenici luminați, cari să-l apere și să-l propage cu entuziasmul inspirat de conștiința marilor moșteniri religioase. Printre ei Nicolae Cristea, cu privilegiul lui de confident al nemuritorului Arhiereu, se socotea cel dintâi obligat să-și pună talentul de ziarist în slujba activismului politic, *ca supremă formulă salvatoare a intereselor neamului românesc. Lupta de restabilire a solidarității naționale, sub flamura doctrinei șaguniene, era cu atât mai justificată acum, cu cât în 1875 se inaugurase regimul odios al lui* Coloman Tisza, *care timp de un deceniu și jumătate deslănțuise cea mai sălbatecă acțiune de oprimare a naționalităților. Loviturile dureroase aplicate metodic și brutal de guvernul maghiarizării silnice, nu puteau fi parate nici prin meetinguri locale și cu atât mai puțin prin perimata teorie a pasivității. Se cerea revenirea la mijloacele legale părăsite cu cea din urmă dietă ardeleană dela 1865. Se ajunse astfel la impozanta conferință națională din 1881, ținută în Sibiu unde era reprezentată întreagă națiunea prin delegații tuturor circumscripțiilor electorale. In comieiunaa de 30 se găsia și* Nicolae Cristea. *El ținu un discurs luminos, în care desvoltă din nou*

de întreținere în internat plus Lei 200 didactru. Rata a doua și a treia de câte 3000 Lei se plătesc în prima zi de școală după vacanța Crăciunului și a sfintelor Paști. La rectorat studenții anului I vor achita, la înscriere, taxa de Lei 925 plus Lei 1058 pentru cărți didactice; an II Lei 790 plus 1512 pentru cărți didactice; an III Lei 790 plus Lei 513 pentru cărți didactice; an IV Lei 790 plus Lei 1251 pentru cărți didactice.

Inmatricolarea se face la Rectoratul Academiei, după-ce studenții vor dovedi cu chitanțe că au achitat rata I din taxa de întreținere. Tot la înscriere studenții anului I sunt obligați să prezinte o declarație, subscrisă și de părinți ori tutori la oficiul parohial, că după absolvirea cursurilor teologice vor intra și vor servi cel puțin 5 ani în clerul arhiepiscopiei, în caz contrar, se obligă se restituească ajutoarele de cari vor fi beneficiat în Academie.

Cei primiți în Academia teologică (an I) de către Consiliul arhiepiscopesc, vor fi supuși înainte de inmatricolare, în ziua de 24 Sept. a. c. ora 9 dimineața, unei vizite medicale și unui examen de aptitudini muzicale, cu caracter eliminatoriu. Primirea definitivă în Academie este deci în funcție de rezultatul favorabil al acestei vizite și al acestui examen.

Fiecare student va aduce cu sine îmbrăcămintea necesară (un costum de haine negre cu vestă închisă), precum și hainele de pat și anume: o saltea, două cearceafuri, și o plapomă sau țol cu două cearceafuri, o perină cu două fețe de perini și o învelitoare de pat.

Părinții protopopi, preoții și profesorii de religie sunt invitați a sfătui pe tinerii buni, ieșiți din școlile secundare, ca să îmbrățișeze chemarea preoțească.

Preoția a fost slujba cea mai de cinste și mai iubită în trecutul neamului nostru, deschizând larg teren de muncă pentru binele poporului. Ea este și astăzi chemarea care dă cele mai înalte rosturi pentru viața unui om.

Sibiu, din ședința secției bisericești dela 18 Iulie 1934.

Consiliul arhiepiscopesc.

Ce este Biserica?

(2)

Cincizecimea

La Rusalii, cincizeci de zile după Inviere și 10 zile după Înălțarea la cer, Isus Hristos, s'a ținut de făgăduință trimițând pe Sfântul Duh apostolilor adunați într'un foișor unde, după tradiția veche, se afla și preacurata Fecioara Maria, mama lui Isus.

„Ci voi, când va veni Duhul sfânt asupra voastră, veți primi putere de sus, și-mi veți fi mărturii în Ierusalim și 'n toată Iudeea și Samaria și până la marginile pământului". [Fapte 1, 8].

„Când a sosit ziua Cincizecimii, ei erau toți adunați la olaltă; și din cer, fără de veste a venit un vuet, ca de vijelie care trece și a umplut casa unde ședeau ei. Și li s'au arătat, împărțite niște limbi ca de foc și deasupra fiecăruia din ei s'a oprit câte una. Și s'au umplut toți de Duhul sfânt și au început să vorbească în alte limbi precum le dădea Duhul a grăi" [Fapte 2, 1—3]. In fața mulțimii plină de mirare apostolul Petru a ținut o cuvântare, pe care e sfârșește așa: „Cu neclintire, deci să știe toată casa lui Israil că Dumnezeu, pe acest Isus, pe care voi l-ați răstignit, l-a făcut Domn și Hristos. Auzind ei acestea, fură pătrunși la inimă și ziseră lui Petru și celorlalți apostoli: Bărbaților și fraților, ce să facem? Pocăiți-vă și să se boteze fiecare din voi în numele lui Isus Hristos, spre iertarea păcatelor voastre și veți primi darul Duhului sfânt. Deci ceice au primit cuvântul lui, s'au botezat și în ziua aceea s'au adaos ca la 3 mii de suflete". [Fapte 2, 36—38 și 41].

Duhul sfânt, sub forma limbilor de foc, s'a coborât în lume și-a întărit pe apostoli. Cei doisprezece prin puterea de sus cu care s'au îmbrăcat, alături de Fecioara Maria, s'au făcut cu toții o inimă și un cuget; unirea lor întru Duhul înseamnă chemarea la unire a neamului omenesc întreg: în sfânta Liturghie cerem și astăzi «*unitatea credinței și împărtășirea Sf. Duh*».

Limbile de foc au rămas în lume și ele alcătuesc minunata comoară a darurilor Sf. Duh, pe care Biserica are înalta menire de-a le chivernisì după dreptate și bunăcuviință.

Pogorârea Sf. Duh, și cele întâmplate atunci, au dat naștere Bisericii, adecă împărăției lui Dumnezeu în lume, prin Duhul Sfânt.

Veacul Noului Așezământ începe dela această dată rămânând astfel până la sfârșit, când Mântuitorul iarăș va venì, atunci însă spre a judeca pe cei vii și pe cei morți.

Trei mii de suflete, având în fruntea lor pe apostolii Domnului, iată Biserica dela început; turma mică dar plină de credință, răsadul de mușțar, care va cuprinde în decursul vremilor lumea întreagă. Iată trupul lui Hristos. —

Ajungând aici cu lămuririle noastre, ne vom putea întreba din nou: *Ce este Biserica?*

Răspunsul ne va fi acum cu mult mai ușor, întrucât în fața noastră avem ceata celor trei mii de suflete pline de credință și de curând botezate, având, drept *înainte stătători, pe apostolii îmbrăcați cu puterea limbilor de foc.*

Biserica este deci adunarea celor ce cred în Isus Hristos, sunt botezați în numele Lui și aduc prin cuvânt și faptă laudă lui Dumnezeu.

In faptele apostolilor avem dovezi minunate despre viața plină de sfințenie a Bisericii dela început: „Și stăruiau în învățătura apostolilor și în viața frățească, în frângerea pânilor și în rugăciuni. Iar toți ceice credeau erau laolaltă și aveau toate de obște. Și în fiecare zi, cu stăruință și într'un cuget, erau în templu și frângeau pânea prin case, luându-și hrana cu bucurie și cu inimă curată, lăudând pe Dumnezeu. [2, 42, 44 și 46].

Păstorii Bisericii

Chiar dela început se poate vedea ce mare însemnătate au apostolii în fruntea Bisericii. Privirile tuturor credincioșilor sunt îndreptate asupra lor. Apostolii învață și predică; ei se roagă pentru cei bolnavi și-i binecuvintează; de ei se ating bolnavii și se vindecă. [Fapte 5, 15 și 16]. Apostolii sunt purtătorii de cuvânt ai Bisericii, pe ei mai marii poporului îi trag la răspundere, poruncindu-le ca în numele lui Isus, să nu mai învețe pe nimeni. [Fapte, 4, 18 și 19].

Apostolii pe lângă predică, rugăciune, frângerea pânii, cercetarea bolnavilor, purtau grija *fraților*, căci așa se numiau creștinii dela început întreolaltă; mai lămurit spus, *ucenicii Domnului erau niște păstori duhovnicești și sufletești ai Bisericii.* Faptele apostolilor sunt pline de dovezi în această privință. Supraveghetor în limba grecească însemnează, episcopos, adecă *episcop,* cuvânt pe care noi îl folosim și astăzi pentru numirea păstorilor întâistătători din Biserica noastră. *Apostolii au fost episcopii Bisericii lui Hristos dela început.*

Insuși Mântuitorul a purtat mare grije pentru apostoli; i-a învățat necontenit, zi și noapte vreme de 3 ani; i-a pregătit bine ca pe unii ce aveau să fie călăuzitorii altora, i-a prețuit, i-a iubit și le-a dat mari răspunderi: „Nu voi m'ați ales pe mine, ci eu v'am ales pe voi și v'am rânduit să mergeți și roadă să aduceți; iar roada voastră să rămână, ca Tatăl să vă dea orce veți cere dela el întru numele meu. [Ioan 15, 16]. Dacă m'au prigonit pe mine, și pe voi vă vor prigonì; dacă au păzit cuvântul meu, și pe al vostru îl vor păzì. Acestea vi le-am grăit ca să nu vă poticniți în credința voastră". [15, 20 și 16, 1]. Isus, înainte de patima sa, a făcut rugăciune ferbinte pentru apostoli către Tatăl său: „Precum m'ai trimis pe mine în lume, și eu i-am trimis pe ei în lume și pentru ei eu mă sfințesc pe mine însu-mi, ca și ei să fie sfinți într'adevăr". [Ioan 17, 18 și 19].

Tot în acest înțeles la ev. Luca se spune: „Cine ascultă de voi, de mine ascultă și cine vă nesocotește pe voi, pe mine mă nesocotește". [Luca 10, 16]. In ce privește răspunderea păstorilor, avem un loc minunat la apostolul Pavel Evrei 13, 17: „Ascultați de mai marii voștri și vă supuneți lor, fiindcă ei priveghează pentru sufletele voastre, având să dea seama de ele".

Asemenea să se știe, că vrednicia de apostol și de păstor nu și-o poate lua nimenea dela sine și fără de nici-o rânduială: „Și nimeni nu-și ia sieși cinstea aceasta, *ci dacă este chemat de Dumnezeu,* după cum și Aron". [Evrei 5, 4].

Am reprodus toate aceste locuri, din Sf. Scriptură în legătură cu conducătorii Bisericii, episcopi, preoți și diaconi, pentru ca aceia cari duc luptă cu sectarii pe această temă, să le aibă la îndemână.

---

argumentele sale împotriva pasivității, insistând asupra școalei politice pe care românii trebue să o facă printr'o conștientă acțiune electorală și parlamentară. Conferința nu se lăsă convinsă decât în parte: ea hotărâ pasivitatea pentru Ardeal, dar încuviință activitatea pentru românii din Ungaria. Tot atunci se decretase constituirea partidului național *și întocmirea* Memorandului *de către Gheorghe Barițiu, care tipărit mai târziu în câteva limbi europene, contribuise în largă măsură la cunoașterea problemei ardelenești în străinătate.*

Nicolae Cristea n'a desarmat. Adoptând programul politic stabilit tot în conferința sibiană, având ca punct central autonomia *Ardealului, el își duce mai departe campania ziaristică împotriva actelor de sugrumare ale guvernului Tisza. Legea învățământului secundar din 1883 fu îndeosebi obiectul unei îndârjite și lungi ofensive în coloanele* Telegrafului Român, *susținută cu avânt, alături de Cristea, din partea celor mai distinși colaboratori ai gazetei.*

Tisza, zdrobitorul, enervat de acțiunea primejdioasă a ziarului, care de ani de zile se prefăcuse într'o tribună redutabilă a intransigenței naționale, răscolind valurile indignării populare, se grăbì să înăbușe glasul acestei cetăți de insurecți inspirați. El trimite, în serie, avertismente insolite Mitropolitului Miron, care însă rămân fără efect, deoparte pentrucă șeful bisericii era un bun român, de alta fiind că redacția Telegrafului nu stătea sub autoritatea lui, ci a unei comisiuni speciale, instituită de Șaguna.

*

Dar Tisza nu era omul renunțărilor ușoare. El prepara lovitura, ce avea să se producă violentă și fără putință de replică. Pretextul se ivì chiar în toamna lui 1883, cu ocazia serbărilor din orașul Seghedin, *refăcut pe urma unoi inundații catastrofale. Impăratul era de față. Intre delegațiunile cari i-au prezintat omagiile, era și aceea a bisericii ortodoxe, compusă din 16 demnitari în frunte cu Mitropolitul Miron, care avu frumosul curaj să-și țină discursul în* românește, *de sigur în revolta contelui Tisza. Dar acesta își luă promt revanșa, gândită din vreme, căci puse în gura împăratului un răspuns unguresc, care administra neamului nostru o neavenită lecție de patriotism și de respect față de legi.*

Această manoperă jignitoare stârnì un val de revoltă în opinia publică românească. A doua zi chiar, Telegraful Român tipări un editorial întitulat „Răsplata?" în care analizând ofensa dela Seghedin, se ridica în accente de legitimă tulburare contra premierului, «care se vede n'a reflectat la nimic decât la folosirea ocaziunei de a-și răzbuna asupra românilor, cari nu-l salută cu Ave Tisza, *morituri Te salutant și nu se maghiarizează". Și citând răspunsurile aceluiaș împărat, pline de elogii pentru* patriotismul *românilor, date delegațiunilor conduse de Șaguna în epoca absolutismului, articolul constată, că prin contrast, guvernanții de astăzi nu fac decât să lovească «în românii austro-ungari ca să simtă și românii din regatul vecin, să se înstrăineze de monarhia noastră și să se paralizeze* alianța *eventuală dintre regat și imperiu». Apoi închee astfel: „maghiarii își închipuesc că sunt niște atlanți, în stare să poarte globul pământului în spatele lor. Să nu cumva să facă dl Tisza și ceilalți șoviniști experiența proverbului german: sumeția se arată înainte de cădere».*

Acest articol plin de energie și demnitate, care exprima sentimentele unui popor întreg, fiind nesemnat, a fost atribuit redactorului Nicolae Cristea. *In realitate el era scris de* Ioan Slavici, *cum o mărturisește însuși după 50 de ani, în „Lumea prin care am trăit" din* Convorbiri Literare. *Insă atunci ispășirea i-a fost rezervată lui Cristea.*

Contele Tisza fulgeră un ultimat Mitropolitului Miron, care fu nevoit — sub gravitatea momentului — să decapiteze pe Nicolae Cristea, înlăturându-l dela conducerea Telegrafului, unde fusese așezat pe viață *de Șaguna chiar prin testamentul său. Este adevărat, că în acelaș număr Cristea comentează în senz identic, sub rubrica «revistei politice», evenimentul dela Seghedin, așa încât n'am putea pune ipoteza desolidarizării lui de articolul incriminat.*

A doua zi deci, Telegraful din 8 Octomvrie publică pe pagina întreagă scrisorile de rigoare, probabil cum fuseseră comandate sub sancțiuni grele, — și anume una a Mitropolitului, alta de adio a lui Nicolae Cristea, și a treia a noului redactor Matei Voileanu.

Acest caz, de brutalitate tiszaistă, zgudui opinia publică din Ardeal care ținu să-l înfiereze cu legitimă revoltă în presă ca și în adunări. Ajunge să citez „Observatorul" lui Barițiu, în care bătrânul gazetar — împăcat cu tânărul adversar de altă dată — se ocupă pe larg, de eveniment, în trei numere consecutive, vorbind cu simpatie de „laboriosul și meritatul redactor Nicolae Cristea". Apoi reproduce în întregime articolul «Răsplata», în semn de identificare cu conținutul lui, dând amănunte despre demisiunea forțată în urma unui «firman» venit dela Tisza.

Cristea deveni eroul zilei. Numeroase telegrame și scrisori de aderență îl inundară din toate părțile Ardealului, iar Sibiul îi făcu supriza unei puternice manifestații de simpatie, cu cântece și torțe, la care asistă însuși Mitropolitul Miron din fereastra reședinței sale. Ni-

Din grăunte copac mare

Sute peste sute de ani au trecut, cuvântul Domnului prin păstorii Bisericii s'a răspândit în toate părţile lumii, potrivit celor de mai nainte prorocite: „In tot pământul a ieşit vestirea lor". [Ps. 18, 4 şi Rom. 10, 18].

Din grăuntele de muştar, cuvântul lui Isus, a răsărit răsadul Cincizecimii curat şi plin de sfinţenie, iar din răsadul limbilor de foc a crescut copacul mare al Bisericii de astăzi, în ogorul căreia potrivit pildelor Mântuitorului se află alături de grâu şi neghina, [Matei 13, 24—30], alături de ramurile verzi, sănătoase şi aducătoare de rod, se găsesc şi uscături şi tufiş lipsit de orce rodire. Câtă vreme suntem pe pământ, marginile împărăţiei lui Dumnezeu cuprind alături de fecioarele înţelepte şi pe cele nebune [Matei 25, 1—2]. Această orânduire pe care Mântuitorul a întemeiat-o, ne miră întrucâtva, căci ne vine greu să spunem că şi cei răi, cei nevrednici, fac parte din Biserică.

Isus a voit să ne dea însă o lecţie despre milostivirea Părintelui nostru ceresc, care „nu voieşte moartea păcătosului, ci să se întoarcă, să fie viu".

Privind la arborele mare al Bisericii de astăzi vom recunoaşte, în multe din lucrările ei sfinte, icoane mai desvoltate din zestrea Bisericii celor dintâi creştini.

Luând locul din Faptele apostolilor 2, 42, unde se vorbeşte de, *învăţătura apostolilor, frângerea pânilor, de rugăciune* şi *viaţa frăţească*, fapte în cari trăiau creştinii Scripturii, vedem că: 1. *învăţătura apostolilor*, trăieşte şi astăzi prin *puterea învăţătorească a Bisericii.*

Biserica dela început a fost împărţită: în apostolii cari dădeau învăţătură şi credincioşii cari ascultau. Aşa şi astăzi, Biserica se împarte în învăţătoare sau conducătoare, şi ascultătoare. Biserica învăţătoare o alcătueşte cu un cuvânt: *preoţia*, în care se cuprind trei trepte: episcopia, preoţia şi diaconia.

Puterea pe care au avut-o la început apostolii, o are astăzi preoţia, întrucât acest dar al Duhului sfânt, darul Cincizecimii limbilor de foc, s'a trecut din veac în veac prin punerea mânilor: Hirotonie.

2. Din frângerea pânilor dela început, s'a desvoltat sf. Liturghie şi celelalte sfinte slujbe şi taine ale Bisericii noastre.

3. Din rugăciunile creştinilor dela început, avem astăzi numărul mare al rugăciunilor şi cântărilor cuprinse în acaftist, Ceaslov şi cărţile de cântări ale Bisericii.

4. Din viaţa frăţească, avem astăzi vieţuirea de creştini, mergerea la biserică, cinstirea sărbătorilor, fapte de milostenie, adunări duhovniceşti şi altele.

Aici va trebui să mărturisim fără înconjur, că în acest punct suntem foarte îndepărtaţi de creştinii dela început. Atâtea lucruri le-a păstrat Biserica cu toată sfinţenia, *viaţa frăţească însă se află adânc zguduită, încât creştinismul nostru* a ajuns în multe părţi să fie numai de formă. Neghina urei şi a zavistiei stăpâneşte cele mai multe suflete.

In copacul mare al Bisericii se află multe crengi uscate şi nenumărate frunze îngălbenite; în holda întinsă a ei, iarba rea s'a întins ucigătoare.

Constatăm însă şi fapte care ne umplu de bucurie. Peste tostăpâneşte o mare sete de cuvânt tul lui Dumnezeu; sute şi mii de suflete vor să slujească în sfinţenie pe Domnul. Amvoanele bisericilor răsună astăzi cu multă putere, iar atâţia păstori plini de zelul sfânt al mântuirii sufletelor, au pornit la lucru în toate părţile. Lucrarea „Oastei Domnului" şi alte lucrări asemenea ei din sânul Bisericii, sunt o vie dovadă că Hristos e viu în Biserica sa şi astăzi încă El este cu noi.

Pr. **GH. SECAŞ**

colae Cristea mulţumi printr'un discurs înălţător, făcându-şi din nou confesiunea de credinţă, care i-a îngăduit «să poarte nepătat stindardul primit din mânile celui mai mare român al secolului nostru», Mitropolitul Andrei Şaguna.

Este semnificativ, că şi Telegraful Român publică în numărul său din 11 Octomvrie un reportaj favorabil despre «Conductul cu facle», spunând textual: „Motivul fu luat din retragerea lui Cristea dela redacţiune, ceea ce mult a supărat pe toţi, cari erau şi sunt prea mulţumiţi cu activitatea dânsului de 18 ani pe carieră spinoasă de redactor». Era aici o satisfacţie morală ce-o datora biserica, lui Cristea, afirmându-şi solidaritatea cu el în faţa actului de călău al lui Coloman Tisza. Şi ca o probă ad hominem, că spiritul lui Cristea a rămas în redacţie, Telegraful abia la câteva zile după drama petrecută, publica o serie de articole datorite lui Partenie Cosma, *pe cari le încheia cu aceste declaraţii îndrăzneţe: «Cât timp şoviniştii maghiari vor urma direcţiunea de până acuma,* nu pot pretind ca românul să sărute mâna, care neîntrerupt înfige cuţitul în inima lui».

Organizaţi Oastea Domnului

Probleme, fapte, comentarii

Din protopopiatul Haţegului. — Preoţimea, FOR-ul şi Oastea Domnului s'au întrunit, Duminecă la 22 Iulie c., în conferenţă religioasă la Bretea-română, parohie unde au trecut mai multe familii catolice la biserica noastră ortodoxă.

Sfânta Liturghie a fost săvârşită de un sobor de preoţi, ear predică au rostit Pr. I. Olariu şi Pr. Gh. Secaş, trimisul centrului dela Sibiu.

După sfânta Liturghie a urmat parastas pentru răposata Aurelia Stela, fiica Pr. Romulus Ciocan. A cuvântat, la acest prilej, Pr. Gh. Secaş, de faţă fiind mult popor.

După masă au sosit: preoţimea tractului, Oastea Domnului din peste 40 de comune, şi FOR-ul în frunte cu preşedintele său, dl Dr. Parasca, medic în Haţeg. — S'a făcut invocarea Duhului sfânt, de mai mulţi preoţi în frunte cu P. C. protopop I. Ciocan. A vorbit Pr. P. Medrea, pentru popor. Dl Dr. Parasca, în vorbirea sa, îndeamnă ascultătorii să se înscrie în rândurile FOR-ului; „noi mirenii — zice dl preşedinte — să ne solidarizăm cu clerul ca să dăm bisericii rolul ce i se cuvine în statul român".

Urmează câteva bucăţi religioase, cântate de corul Oştii din Lupeni trimis de părintele V. Şandru, cor bine organizat şi ascultat cu plăcere de toţi cei de faţă.

Părintele Gh. Secaş cuvintează pe înţelesul Ostaşilor despre „Biserica mântuitoare", despre credinţa şi dragostea Mântuitorului... Din frontul ostaşilor a răspuns Gh. Muntean din Batiz, zicând că noi ostaşii să ne hărnicim a prinde sămânţa aruncată de preoţime, spre folosul sufletului nostru dornic de mântuire.

Dl Vancea, fost conducător de sectanţi, trecând la biserica ortodoxă, face mărturisire de credinţă.

Urmează cuvântarea P. C. protopop despre Mărturisirea lui Petru, (Matei 16, 13—20). P. C. protopop dă sfaturi şi îndrumări Ostaşilor şi poporului, să trăiască viu în dragostea şi faptele Mântuitorului.

Incheerea o face Păr. R. Ciocan aducând mulţămiri preoţimii, FOR-ului, Oştii Domnului, şi poporului credincios venit la această adunare în număr atât de mare.

Chitideanul.

*

„Viaţa Ilustrată", *excelenta revistă de familie, a apărut pe luna August cu articole, poezii, material informativ bogat şi numeroase ilustraţii.*

Abonamentul, 100 lei pe jumătate de an, 200 lei pe anul întreg, se poate trimite şi la: Librăria Arhidiecezană, Sibiu. — Să nu lipsească această preţioasă revistă de pe masa nici unui intelectual român.

*

Conferenţă preoţească. — Prilej de bucurie duhovnicească au avut credincioşii din comuna *Cărpiniş*, protopopiatul Mercurii, în Dumineca de 22 Iulie 1934.

Mai multe porţi de verdeaţă au primit pe sufleteştii păstori cari aveau să slujească în sfânta biserică de aci împreună cu preşedintele cercului pastoral al Gârbovei.

Pe o colină din mijlocul comunei se ridică şcoala zidită la anul 1913, ca o citadelă, cu o curte superbă aşezată pe stânci.

Preoţii, cu soţiile lor, ajunşi aici, privesc ca dintr'o tribună în valea, unde se aşterne satul cu stradele ce se pierd printre dealuri şi păduri.

Prin o poartă de fer trecem deadreptul în cimitir, în care o cărărue ne duce deasupra colinei la biserica veche, zidită la 1771, — e bine conservată, cupolele şi pereţii dinăuntru, de sus până jos, înfăţişează picturi remarcabile.

La ora 9 clopotele şi toaca sună, iar preoţii încep liturghia în sobor. Răspunsurile le dă corul pe 3 voci al tineretului de ambele sexe, condus de învăţătorul Bogdan Ene, un neobosit colaborator al cercului nostru pastoral.

La priceasnă, parohul N. Opriş din Gârbova tălmăceşte evanghelia zilei. La finea liturghiei parohul I. Jeler, din Şpring, rosteşte o cuprinzătoare predică despre: virtutea creştină, — apoi poporul numeros este miruit şi stropit cu apă sfinţită.

La ora 2 d. a. s'a slujit vecernia în sobor, după care poporul cu preoţii săi au trecut în şcoala bine îngrijită şi excelent înzestrată cu mijloacele necesare învăţământului.

Corul tineretului întonează imnul religios: „Impărate ceresc„; iar preşedintele cercului, în cuvinte alese, deschide şedinţa.

Conferenţiază parohul Const. Hăşcău din Reciu, desvoltând pe scurt tema: „Aşa să lumineze lumina voastră înaintea oamenilor ca, văzând faptele voastre cele bune, să mărească pe Tatăl vostru cel din ceruri". Invăţătorul B. Ene desfăşoară, cu coriştii săi, un program ales de recitări şi cântări bisericeşti şi naţionale.

Pr. N. Opriş urmând la cuvânt vorbeşte, pe înţelesul obştei, despre: „Idealul creştin".

Săteanul D. Crăciun, în cuvinte mişcătoare, mulţumeşte preoţilor cercului pentru frumoasele învăţături sămănate în sufletele poporului.

Preşedintele cercului, Pr. I. Muntiu, răspunde fruntaşului sătean şi îndeamnă ascultătorii să urmeze îndrumările auzite, spre a deveni adevăraţi creştini; ear de încheere, adresând preoţilor cuvinte de mulţumire şi îmbărbătare, declară închisă conferenţa de azi.

Coresp.

*

Biserica şi intelectualii. — Organul naţional dela Cernăuţi, Glasul Bucovinei, constată într'un număr recent următoarele:

Dela un timp putem constata o îmbucurătoare noutate în ziarele noastre: atenţia mereu mai accentuată pentru problemele bisericeşti. Aceasta dovedeşte că intelectualii, mulţi din ei crescuţi în şcoli fără aderenţe religioase, au început să se intereseze de marile cauze ale bisericii, participând uneori efectiv la desbaterile de ordin confesional. Biserica, având rădăcini atât de puternice în pământul românesc, pe care s'au ridicat cele mai frumoase jertfe în piatră ale Domnilor moldoveni şi munteni, trebue să strângă rândurile tuturor intelectualilor, să-i reeduce, îndrumându-i spre filosofia creştină, magistral formulată de **Berdiaev** *şi* **Bulgakov,** *aceşti titani ai dreptei-credinţe, cari au reuşit să sdruncine indiferentismul religios al snobilor intelectuali.*

Timpul nou al ortodoxiei e aproape. Glasul lui începe să străbată tot mai puternic prin întunerecul isvorât din tainiţele unei filosofii perimate, care a deviat generaţii întregi dela drumul drept al luminii din Răsărit.

Nr. 7273—934 Ep.

Notificare oficială

Institutul de credit şi economii „Albina" din Sibiu cerând deponenţilor săi declaraţii prin care consimt la reducerea benevolă a depunerilor cu 22%, dispunem, ca oficiile protopresbiterale şi parohiale din Arhiepiscopia noastră să nu elibereze nici o declaraţie şi să aştepte instrucţiunile ce vor primi în această chestiune dela Consiliul nostru arhiepiscopesc.

Sibiu, 8 August 1934.

Consiliul arhiepiscopesc

INFORMAŢIUNI

Instrucţia preregimentară. Ministerul de răsboi, în vederea instrucţiei preregimentare, a luat măsuri pentru formarea mai multor regiuni cu centrul lor. Tinerii de 18, 19, 20 de ani, vor fi chemaţi la această instrucţie, şi vor primi uniformă şi o insignă. Ceice fac instrucţia preregimentară, vor avea o reducere de 3—6 luni a stagiului militar. (Cerem însă, ca şi în această instrucţie să se ţie seamă de rânduielile bisericii, — şi pregătirea tineretului să nu fie pusă tocmai Duminecă dimineaţă în timpul slujbei bisericeşti).

Ceremonii de doliu s'au desfăşurat în Germania, în ziua de 7 August 1934, când preşedintele Reichului şi eroul dela Tannenberg, *Hindenburg*, a fost înmormântat în faţa monumentului naţional din Tannenberg, în Prusia orientală, monument stătător din o cruce uriaşă, în mijlocul unei curţi patrate, încunjurate cu zid înalt de peatră şi cu opt mari turnuri. — Dispariţia lui Hindenburg, care ca preşedinte al imperiului a susţinut ordinea în ţară, îndreptăţeşte, prin urmările ei, nu puţină îngrijorare pentru viitorul apropiat al Europei. Este aproape sigur, că plebiscitul dela 19 August 1934 va învesti pe cancelarul şi Führer-ul *Hitler*, — care azi are putere absolută în Germania, — cu demnitatea de conducător al statului.

† Pr. Laurenţiu Boca. A adormit în Domnul, după grele suferinţe, în ziua de 30 Iulie 1934 în spitalul din Sighişoara, răpus de febră tifoidă, tinărul preot din Hendorf, Laurenţiu Boca, în vârstă de 28 ani, după un serviciu preoţesc de numai o jumătate de an. Sbucium i-a fost scurta viaţă petrecută în studiu şi privaţiuni, sbucium i-a fost şi moartea în floarea tinereţii. A fost prohodit în biserica ortodoxă din Sighişoara de protopopul Emilian Stoica, asistat de 6 preoţi, şi petrecut la groapă de o mare asistenţă. Il plânge: o soţie nemângăiată; familia, al cărei reazăm şi mândrie era; parohia, care, după o văduvie de 2 ani a postului de preot, îşi pusese mari nădejdi în alesul său şi aştepta o lungă eră de prosperitate; preoţimea tractuală; un ales mănunchi de prieteni, şi toţi ceice l-au cunoscut. Odihnească în pace!

La gimnaziul de stat cu internat „Petru Şpan" din Baia de Arieş, judeţul Turda, sânt locuri libere atât în cele 4 clase, cât şi în internat. Se primesc înscrieri, pentru toate clasele, începând cu 20 August a. c. şi până la deschiderea cursurilor. — Printr'o carte postală se pot cere dela Direcţiunea gimnaziului lămuririle necesare.

Meeting de aviaţie s'a ţinut în Sibiu, în ziua de 5 August a. c., organizat de Asociaţia română pentru propaganda aviaţiei, filiala Sibiu, în colaborare cu Aeroclubul albastru, cu concursul târgului de mostre din Sibiu, şi sub patronatul dlui general Economu, comandantul corpului VII armată. A luat parte public numeros pe aerodromul sibian, unde au sosit avioanele din Bucureşti. Luptele aeriane şi acrobaţiile au fost mult admirate de spectatori.

Căminul de vară pentru studenţi, la Grădişte (Sarmiseghetuza), judeţul Hunedoara, stă deschis în August şi Septemvrie. Rectoratul universităţii din Cluj aduce la cunoştinţa studenţilor dela această universitate că se primesc 100 de studenţi în August, şi altă sută de studenţi în Septemvrie a. c., în acest cămin, cu locuinţă în corturi şi întreţinere gratuită. Tinerimea va avea prilej să vadă lucrările arheologice dela vechea Sarmiseghetuza, şi să viziteze monumentele însemnate ale împrejurimii.

ŞTIRI LOCALE

Predică în catedrala din Sibiu. Duminecă, în 12, şi Miercuri în 15 August 1934 (la Adormirea Maicii Domnului), va predica părintele *M. Neagu.*

Nr. 5926.

Şcoala de cântăreţi

absolvenţii ei şi condiţiile de primire pentru anul şcolar 1934/35

Adunarea eparhială din anul acesta ascultând rapoartele Preaveneratului Consiliu arhiepiscopesc în chestia şcoalei de cântăreţi din Sibiu, care fiinţează de şapte ani, a hotărât ca această instituţie să fie continuată şi desvoltată spre a pregăti corpul ales de cântăreţi bisericeşti, de care are trebuinţă biserica noastră.

Când există şcoala noastră confesională, ea avea învăţători cari nu se îngrijeau numai să dea copiilor cunoştinţele necesare din sfânta Scriptură, să-i înveţe rugăciuni şi să le dea cunoştinţele religioase ale legii noastre strămoşeşti, ci conduceau şi strana în biserică la slujbele dumnezeeşti. De când nu mai fiinţează şcolile confesionale, în multe parohii nu mai avem nici cantori, cari să atragă la biserică mulţimea închinătorilor prin frumseţea cântărilor sfinte. A fost deci necesar să înfiinţăm şcoala de cântăreţi, ca tinerii evlavioşi şi cu voce bună să înalţe rânduelile sfintelor slujbe şi prin pregătire corespunzătoare să poată sămăna, în sufletul închinătorilor, comorile simţirilor şi cugetelor cucernice din cărţile bisericeşti.

Şcoala de cântăreţi din Sibiu, cu un curs de doi ani, pregăteşte şi conducători de cor, şi-i înzestrează şi cu alte multe cunoştinţe religioase şi naţionale, ca să poată deveni fruntaşii comunelor noastre. Se vor introduce şi cursuri de învăţătură pentru albinărit, pomărit şi o ramură de meserie, care poate deveni o ocupaţie laterală profitabilă.

Şcoala de cântăreţi se recomandă atenţiei fiilor de credincioşi, cari doresc să-şi creeze o carieră de viaţă nu numai frumoasă, ci şi rentabilă.

Absolvenţii şcoalei de cântăreţi beneficiază la armată de termen redus, iar conform promisiunii On. Minister al Instrucţiunii şi al Cultelor **încă din bugetul anului acestuia vor primi o leafă.**

Pe lângă aceasta mai dispunem:

a) ca parohiile care angajează absolvenţi ai şcoalei de cântăreţi din Sibiu, să le asigure din cassieria parohială şi un *salar lunar pe lângă uzufructul sesiunei cantorale, obţinut din reforma agrară.*

b) ca cântăreţii cu diplomă, din parohiile cu cântăreţi bătrâni, să fie angajaţi ca auxiliari pe lângă vechii cântăreţi, având consiliul parohial obligaţia a le asigura remuneraţie corespunzătoare şi parte la uzufructul sesiei cantorale.

c) ca la bisericile unde postul de cântăreţi devine vacant, dacă între concurenţii la acel post vacant, se va găsi un absolvent al şcoalei de cântăreţi, *acesta să fie angajat, cu preferinţă.*

In ce priveşte condiţiile de primire în această şcoală pentru anul şcolar 1934/35, se face cunoscut că:

Ceice doresc să fie primiţi la această şcoală, vor avea să-şi înainteze până la 1 Septemvrie cererile lor Direcţiunii şcoalei de cântăreţi din Sibiu, însoţite de următoarele documente:

1. Carte de botez şi certificat de naştere.
2. Certificat şcolar (cel puţin 4 clase primare).
3. Certificat de moralitate şi recomandare dela parohul local.
4. Certificat medical, dovedind că nu sufere solicitatorul de boli contagioase şi că nu are nici alte defecte corporale.

Examenele de primire se ţin în 29 şi 30 Septemvrie. Pot fi primiţi români ortodocşi, de 15 ani împliniţi, dar nu trecuţi de 30 ani, cari au prestat examenul de primire.

Elevii primiţi vor fi obligaţi să aducă cu sine: două rânduri de schimburi, şi haine de pat: saltea sau străjac, ţol, perină şi cuvertură de pat, 2 şter-gare, cuţit, furculiţă, lingură şi ceaşcă pentru ceai.

Toţi elevii vor plăti următoarele taxe:

La primire din taxa de înscriere de Lei 8000 anual, rata primă cu Lei 3000, rata II Lei 2500 la Crăciun, ear rata din urmă de Lei 2500 la Paşti.

Cursurile vor începe la 1 Octomvrie a. c.

Cursul durează doi ani de teorie şi unul de practică.

După absolvirea cursului se eliberează diploma de cantor.

Onorata preoţime e poftită a ceti acest aviz credincioşilor noştri în sfânta biserică în trei Dumineci consecutive şi a îndemna părinţii cu fii buni a îmbrăţişa frumoasa carieră de cântăreţi bisericeşti, care va fi retribuită de aici încolo cu leafă.

Unde parohiile noastre dispun de numerar şi se vor afla tineri săraci dar doritori de-a ajunge cântăreţi bisericeşti, preoţimea noastră în înţelegere cu consiliul parohial să voteze taxa de întreţinere din lada bisericii.

Sibiu, din şedinţa bisericească ţinută la 19 Iunie 1934.

Consiliul arhiepiscopesc.

Nr. 61—1934 2—3

Concurs

Pentru întregirea postului de contabil al întreprinderilor subsemnatei Comisiuni Administrative din Sibiu, post devenit *vacant pe ziua de 1 Decemvrie 1934,* se publică concurs cu termen de 30 de zile dela data apariţiei acestui anunţ pe lângă următoarele condiţii:

Dela concurenţi se cere:

a) Să fie români şi creştini ortodocşi,

b) Absolvenţi ai unei şcoli superioare de comerţ,

c) Stăpâni pe purtarea registrelor contabilităţii duble,

d) Să îndeplinească *orce serviciu* legat de întreprinderile noastre (contabilitatea tipografiei, librăriei, a publicaţiilor comisiei, reprezentarea întreprinderilor la oficiile publice cu ştirea şi la mandatul delegaţilor comisiei, şi vânzarea în librărie, când cer împrejurările); orele de oficiu sunt identice cu timpul de deschidere şi închidere a librăriei.

Salarul împreunat cu acest serviciu este de 3500 lei lunar, brutto.

Angajatul va răspunde şi materialiceşte de pagubele, pe care le va cauza întreprinderilor din nepricepere sau rea voinţă.

Petiţiile însoţite de Extrasul din matricola botezaţilor, de Certificatul şcolar şi eventuale certificate de serviciu, se vor înainta în termin secretariatului Comisiunii (Str. Mitropoliei 45).

Comisiunea administrativă a Tipografiei Arhidiecezane din Sibiu

---

Nr. 235—1934. (41) 3—3

Concurs

Se publică concurs pentru întregirea parohiei vacante de cl. III-a **Socet** cu filiile **Poiana-Rechiţelii** şi **Runcul-mare,** din protopopiatul Hunedoarei, cu termen de 30 zile dela prima publicare în Tel. Român.

Beneficiile împreunate cu acest post:

1. Casă parohială corăspunzătoare.
2. 4 jugăre fânaţ.
3. Câte una măsură porumb smicurat (măsura à 30 litri), sau preţul de piaţă al unei măsuri de porumb smicurat dela fiecare familie din materă şi filii.
4. Una zi de lucru de fiecare fum din materă şi filii.
5. Stola obişnuită în parohie.
6. Salarul dela stat.

Cererile de concurs se vor înainta oficiului protopopesc ortodox român al Hunedoarei, în terminul indicat.

Candidaţii vor anexa la cererile de concurs şi concesiune dela P. V. Consiliu arhiepiscopesc, că pot candida la această parohie.

Candidaţii se vor prezenta, cu încuviinţarea prealabilă a oficiului protopopesc, în vreo Duminecă sau sărbătoare la biserică, spre a fi cunoscuţi de către parohieni.

Hunedoara, 4 Iunie 1934.

Oficiul protopopesc ortodox român al Hunedoarei în înţelegere cu cons. parohial.

Pr. **Nicolae Suciu,**
adm. protopopesc.

A APĂRUT:

Hristos în şcoală

de

Dumitru Călugăr

I

Manualul catehetului ortodox pentru şcoala primară — cu lecţii model pentru 4 clase primare

Cu o prefaţă de

Nicolae Colan

Rectorul Academiei teologice din Sibiu

Preţul: 220 Lei (legată)
(540 pagini)

Se poate comanda dela Librăria arhidiecezană din Sibiu, trimiţându-se 20 Lei pentru porto postal

---

Nr. 242—934. (43) 2—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei vacante de clasa III-a **Mihăileni,** protopopiatul Mediaş, se publică concurs ce termen de 30 zile dela prima publicare în Tel. Român.

Venitele împreunate cu acest post:

1. Salarul dela stat.
2. Sesiune parohială 8 şi jum. jugăre cad. din care 6 jug. fânaţ.
3. O grădină şi o delniţă de un jum. jug. cad.
4. Câte 1 ferdelă grâu dela fiecare familie.
5. Lemne de foc dela comuna politică.
6. Stola obişnuită în tract.
7. De locuinţă se va îngriji preotul.

Candidaţii îndreptăţiţi îşi vor trimite subsemnatului cererea de concurs provăzută cu toate documentele necesare, anexând şi autorizaţia de candidare dela Ven. Consiliu arhiepiscopesc, şi cu avizul subsemnatului oficiu se vor prezenta în parohie şi în biserică la serviciul liturgic.

Mediaş, 22 Iulie 1934.

Ioan Crăciun
protopop.

Nr. 233—1934 (42) 2—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei vacante de cl. II **Brateiu,** protopopiatul Mediaş, se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în Telegraful Român.

Venitele împreunate cu acest post sânt:

1. Salar dela stat.
2. Sesiune parohială de 18 jug. 655 st.² arător şi fânaţ.
3. Casă parohială cu dependinţe.
4. Stola obişnuită în tract, conform hotărârii adunării protopopeşti din 14 Aprilie 1932.
5. 2 sorţii lemne de foc din pădurea comunală. Tăiatul şi adusul lemnelor priveşte pe preot.

Candidaţii îndreptăţiţi îşi vor trimite subsemnatului cererea de concurs, provăzută cu toate documentele necesare, anexând şi autorizaţia de candidare dela Preaven. Consiliu arhiep., şi cu avizul oficiului protopopesc se vor prezenta în parohie şi în biserică la serviciul liturgic.

Mediaş, 15 Iulie 1924.

Ioan Crăciun
protopop.

Nr, 392—1934. (40) 3—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei vacante **Crişan (Vaca),** de clasa III-a, protopresbiteratul Zarand, se publică concurs cu termin de 30 zile, dela prima apariţie în Tel. Român.

Venitele împreunate cu acest post:

1. Salarul dela stat.
2. Locuinţă parohială.
3. Venitele din parohie, conf. coalei B.

Cererile de concurs se vor înainta oficiului protopresbiteral al Zarandului, în Brad, în terminul indicat.

La cererea de concurs se va anexa şi încuviinţarea P. V. Consiliu arhiepiscopesc, că pot candida la această parohie.

Candidaţii se vor prezenta, cu încuviinţarea prealabilă a oficiului protopresbiteral, în vreo Duminecă sau sărbătoare la biserică pentru a face cunoştinţă cu credincioşii.

Brad, la 14 Iulie 1934.

Oficiul protopresbiteral ortodox român al Zarandului în înţelegere cu cons. parohial.

Ioan Indreiu
protopop.

Ad. Nr. 277—1934 (37) 2—3

Concurs

Se publică concurs pentru întregirea parohiei vacante de cl. III-a **Vâlcelele-Rele,** din protopopiatul Haţegului, cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Telegratul Român".

Beneficiile împreunate cu acest post sunt:

1. Casă parohială nu este;
2. Sesiune parohială e de 1 jug. 1133 st.; prin reforma agrară în arândă forţată 7 jug. 800 st.
3. Câte 2 măsuri (à 30 l.) porumb nesfărâmat (circa 78 case).
4. Câte o zi de lucru de fiecare casă.
5. Stola obişnuită în tract.
6. Salariul dela Stat.

Cererile de concurs se vor înainta oficiului protopopesc din Haţeg în termenul indicat.

Candidaţii vor înainta anexă la cerere, pe lângă actele necesare, şi concesiunea dela P. V. Consiliu arhiepiscopesc că pot candida la această parohie.

Candidaţii cu încuviinţarea oficiului protopopesc se vor prezenta în vre-o Duminecă ori sărbătoare la Biserică, ca să fie cunoscuţi de credincioşi.

Oficiul protopopesc ortodox român din Haţeg în înţelegere cu comitetul parohial.

Haţeg, 6 Iunie 1934.

Ieronim Ciocan
protopop

Nr. 240 1934 prot. (36) 2—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei de clasa III (treia) **Ţeline,** din protopopiatul Sighişoara, se publică din nou concurs cu termen de 30 zile dela întâia apariţie în „Telegraful Român", în baza ordinului Nr. 5467—1934 al Prea Veneratului Consiliu Arhiepiscopesc, pe lângă următoarele condiţiuni:

1. Retribuţia dela stat.
2. Casă parohială cu 4 camere, grădină, fără dependenţe economice.
3. 24 jug. fânaţ, din reforma agrară.
4. Stola obişnuită.
5. Drept de o parcelă de lemne din parchetul anual, pe plată. Tăiatul şi transportul îl privesc pe preot.
6. Drept pentru păşunatul a patru vite, pe plată.
7. Una ferdelă cereale de familie.

Cererile de concurs vor fi înaintate oficiului protopopesc ortodox Sighişoara şi vor cuprinde pe lângă certificatele de botez, liceu, absolutor, calificaţie teologică şi permisiunea de a concura la această parohie dela Prea Venerata Arhiepiscopie ortodoxă de Alba-Iulia şi Sibiu, după obţinerea căreia, con curenţii se vor prezenta în parohie cu încuviinţarea prealabilă a subsemnatului.

Oficiul protopopesc ortodox Sighişoara în înţelegere cu consiliul parohial Ţeline.

Sighişoara, 5 Iulie 1934.

Emilian Stoica
protopop.

Nr, 293/931 [29] 3—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei a II de clasa I din Jina, protopopiatul Mercurea, se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în Tel. Român.

Retribuţiile după acest post sânt:

1. Intregirea dotaţiunei dela stat, conform coalei B.

2. Stola uzitată conform normativului stabilit de adunarea protopopească pentru parohiile tractului Mercurea, aprobat de P. V. Consiliu arhiepiscopesc.

3. Lemne de foc în natură.

Cererile de concurs, însoţite de documentele necesare, se vor înainta subsemnatului Oficiu protopopesc până la terminul fixat.

Concurenţii îşi vor procura autorizaţie de a concura dela Preaveneratul Consiliu arhiepiscopesc, şi se vor prezenta în parohie, în o Duminică sau sărbătoare, spre a face cunoştinţă cu enoriaşii.

Mercurea, 29 Mai 1934.

Oficiul protopopesc ortodox român în înţelegere cu Consiliul parohial.

Avram S. Păcurariu
protopop

Redactor responsabil: Pr. Dr. D. Stăniloae

Editura şi tiparul Tipografiei arhidiecezane

Anul LXXXII — Sibiu, 19 August 1934 — Nr. 34

Telegraful Roman

Organ național-bisericesc — Intemeiat în 1853 de Mitropolitul Andreiu Șaguna

APARE SAPTAMANAL

Abonamentul: Un an 500 Lei. — Șase luni 250 Lei. — Trei luni 125 Lei. — Pentru străinătate un an 900 Lei. — Pentru America 4 Dolari.

Articole și corespondențe se adresează **Redacției** Telegraful Român, Sibiu, strada Mitropoliei Nr. 45. — Scrisori nefrancate se refuză. — Articole nepublicate nu se înapoiază.

Prețul inserțiunilor un șir petit 6 Lei pentru odată, dacă se publică de mai multe ori se dă rabatul cuvenit.

Abonamentele și inserțiunile se adresează **Administrației** ziarului Telegraful Român, Sibiu, strada Mitropoliei Nr. 45

Indrumarea tineretului

(=) *„Dați tineretului o mai temeinică educație!“*

Așa îș rostesc gândirea, la început de nou an școlar, în deosebi părinții de familie, cari în vremea din urmă s'au luat de-un gând din pricina întristătoarelor cazuri, de năravuri degenerate, ivite în sânul odraslelor atât de scumpe inimii lor.

Și cine are să ia asupra sa însărcinarea unei mai temeinice educații a tinerimii, care astăzi se închină mai mult sportului, decât culturii?

Neapărat, școala și biserica, — în *mai strânsă* colaborare cu familia.

Dacă statele, în șirul transformărilor suferite, s'au depărtat, mai mult sau mai puțin, de biserică și de rânduelile ei, de aici nu urmează că biserica să slăbească în afirmarea rolului său de îndrumătoare și în educația tineretului școlar, chemat să alcătuiască societatea română de mâne.

Lucrarea de înrâurire a bisericii noastre asupra școlarilor se mijlocește în școală prin activitatea catehe-ților ortodocși.

Profesorii de religie în școalele secundare, ca și preoții cari predau religia în școalele primare, — însufleți-ți cu toții de idealul preoției, sânt astăzi priviți cu multă încredere și multă speranță de întreaga opinie publică românească; se așteaptă, cu altă vorbă, dela fiecare dintr'înșii să trezească conștiințele și să le formeze în duhul învățăturilor evanghelice.

Congresul pedagogic religios, care s'a ținut în vară la Mănăstirea Dealul de lângă Târgoviște, este o manifestație a preoțimii tocmai în fața pericolului ce s'a vădit în creșterea tinerimii.

Glasul catehe-ților, din recentul congres, a confirmat din nou că educația adevărată a școlarilor se înfăptuește pe temelia credinței religioase creștine. Numai această credință, care are să întâmpine pe elev în școală, în familie, în biserică, îl va mântui, ferindu-l d'a se sălbătăci mai departe într'o societate unde azi, din nenorocire, se judecă aproape zilnic părinți și copii, unde, mai mult ca altădată, oamenii se înșală unii pe alții, mintesc, fură, pândesc câștigul urât, se bat și se ucid...

Serviciile oferite de biserică, în scopul unei mai bune îndrumări a tineretului școlar, vor fi încununate de resultate dorite, când factorii chemați nu vor sta la îndoeală a sprijini *deziderate exprimate în amintitul congres* pentru activarea învățământului religios. Reamintim, în special, următoarele puncte:

1. predarea religiei, în toate școalele supra-primare, să se facă în câte 2 ore pe săptămână;

2. sprijinirea, din partea guvernului, a revistelor de educație religios-morală pentru tineret, spre a putea fi respândite cu prețuri moderate printre școlari, — ceeace ar stavili răspândirea cărților pustiitoare de suflet;

Se mai cere:

3. tipărirea, neîntârziată, a Sfintei Scripturi, cu trimiteri, și

4. o «Mică biblie», în execuție potrivită, cu preț cât mai redus, pentru școlari, — acestea ar cădea în sarcina Sfântului Sinod;

5. de netăgăduit folos va fi tipărirea Sfintei Liturghii, pe o singură melodie, pentru elevii școalei secundare, precum și a unei antologii de cântece religioase și colinde, — și altele la fel, menite a potoli setea de a cunoaște a tinerimei noastre — cu *apa vie* a învățăturilor creștine, de eternă valoare.

S'a proectat și înființarea unei asociații a profesorilor de religie, în care să intre și ceice predau religia în școalele primare, precum și profesorii dela academiile și facultățile noastre teologice.

Negreșit, vor fi încă multe și interesante probleme de meditat, când e vorba de a clădi împărăția lui Dumnezeu în sufletele tinerești, — probleme ce vor veni la rând în desbaterile viitoarelor congrese ale profesorilor, porniți pe calea cea mai bună de-a aduce îndreptare și mântuire, pentru toți ceice le caută, prin marea lucrare de catehizație, desfășurată stăruitor și sistematic.

In ziua istorică, *din 14|27 August 1916, Consiliul de Coroană dela Cotroceni, prezidat de Regele întregitor de țară Ferdinand I, având alături pe principele moștenitor Carol, a hotărât intrarea României în marele războiu, pentru a ne da, după jertfe fără număr, o țară întinsă și așezată pe vecie în granițele sale firești.*

Aniversarea intrării armatelor române, în luptele sângeroase ale înfăptuirii unității noastre naționale, să fie o reculegere pentru toți ceice o sărbătoresc și un îndemn neclintit pentru toate generațiile ce vin de-a fi gata să apere, cu orce sacrificiu, libertatea desrobitului Ardeal, al nostru, astăzi și totdeauna!

*

Capelă în fiecare școală normală și alte cerințe. — In vederea deschiderii anului școlar 1934—35, s'a ținut de curând în capitală o consfătuire a directorilor și a directoarelor de școale normale.

Dl ministru, Dr. C. Angelescu, care a prezidat consfătuirea, apelează la cei prezenți să dea deosebită atenție tinerimii în ce privește educația religioasă, morală și națională.

In ce privește educația religioasă — spuune dl ministru — sânt de părere, ca în fiecare școală să se înființeze câte o capelă, unde preotul să predice, în fiecare Duminecă și sărbătorile, morala creștină. —

A mai declarat dl ministru, că anul acesta va da școalelor normale, de băeți și fete, 2000 burse și 4000 semiburse.

In altă ordine de idei, dl ministru al instrucțiunii a cerut directorilor și directoarelor de școale normale să întreprindă o campanie de culturalizare a satelor. Directorii vor face cursuri pentru adulții din împrejurimile școalei lor; directoarele vor face cursuri de menaj și gospodărie.

In interesul bunei funcționări a învățământului normal, fiecare director va avea să facă propunerile ce le crede necesare.

*

Un ungur despre războiu. — Prim-ministrul, dl Gömbös, al Ungariei, a declarat corespondentului unui ziar parisian, între altele, următoarele: «*Eu care am făcut războiul ca soldat, socotesc că acela care ar voi să deslănțuească un nou războiu, ori nu știe ce este războiul, ori este atât de lipsit de mustrarea cugetului, încât ar merita să fie spânzurat*».

Dl prim-ministru al Ungariei n'are decât să spună, cât mai des, cuvintele acestea înțelepte patrioților săi revizioniști. Ii privește foarte de aproape: ca turburători de pace și pregătitori de războiu.

---

* FOIȘOARA *

Figuri din vechea ziaristică ardeleană

NICOLAE CRISTEA

(4) (Sfârșit)

Spuneam într'alt loc, că deodată cu Nicolae Cristea, părăsiră Telegraful Român toți colaboratorii de seamă, crescuți în ideologia lui Șaguna Pasionați ai luptei naționale, ei nu puteau accepta încordări multiple, au dat viață unui nou organ de acțiune, prin înființarea Tribunei *dela Sibiu. Sub conducerea spirituală a lui Ion Bechnitz, omul de mare talent și de excepțională cultură, Tribuna deveni un formidabil instrument de îndrumare și închegare a conștiinței naționale, căreia îi deschisese perspectivele mari ale politicii românești unitare.*

Nicolae Cristea era unul din pionerii acestei mișcări, aducându-i cu bucurie ofranda și experiența bogatei sale activități ziaristice. In acelaș timp însă, participa activ și în domeniul politicii militante, rostindu-se cu bărbăție în adunările politice și în ședințele comitetului național, *al cărui membru respectat era. Cum sistemul de persecuție violentă, inaugurat de Tisza contra naționalităților, lua forme tot mai grave, sub guvernul camuflat al lui Banffy, românii, însufleți-ți de apostolatul Tribunei, se îndârjiră din ce în ce mai mult, afirmându-și în mijlocul unui clocot amenințător, forța de rezistență și apărându-și cu orce risc existența națională. Din această atmosferă de fermentație furtunoasă, alimentată acuma și de procesele de presă și condamnările numeroase, răsări ideea unui* Memorand *energic la împărat, care să-i fie prezintat de către o delegațiune monstră a națiunei. Era concepția „tribuniștilor“ intrați în comitetul național, și după împotriviri de 5 ani de zile ei avură bucuria să triumfe în 1892, când conferința națională dela Sibiu luă marea hotărâre cu vot unanim. In Mai acelaș an, o delegațiune de 300 de membri se prezintă la Viena cu actul istoric, care înfățișa, clar și documentat, toate gravaminele neamului românesc din Ardeal și Ungaria. Se știe rezultatul. Sub amenințarea guvernului unguresc, că dacă delegațiunea va fi primită, Ungaria își va proclama independența, porțile Burgului au rămas închise. Cu o lună mai târziu, prefectul județului Sibiu restituia lui* I. Rațiu *memorandul respins, însoțit de pretextul, că semnatarilor le lipsește calitatea legală de a reprezinta pe locuitorii români din Ungaria.*

Dar Banffy nu se opri aici. Spre a da lovitura de grație impetuoasei acțiuni românești, ce prevestia zile rele pentru Ungaria, el inscenă, după pregătiri de doi ani, monstruosul proces al Memorandului, *târând înaintea curței cu jurați din Cluj, pe toți membrii comitetului național. Luna Mai 1894 avea să înregistreze, acum sub privirile opiniei publice europene, procesul istoric dintre două rasse, care dădea o complectă justificare aspirațiunilor românești.*

Nicolae Cristea *a fost unul din eroii acestei drame naționale. Drumul lui și al celorlalți acuzați, dela Sibiu la Cluj, se prefăcuse într'o cale triumfală, cu risipă de flori și cântece din partea poporului, ce i întâmpinase în toate gările împânate de jandarmi. Capitala Ardealului, inundată atunci de nesfârșite cete românești, trăise clipe de spaimă. Venise națiunea însăș la judecata cea mare, spre a o demonstra unui adversar îngrozit, că în lupta pentru libertatea națională, solidaritatea ei cu fruntașii este deplină și nezguduită.*

«Reduta» șovinismului maghiar din Cluj tresare sub freamătul energiei latine. Acuzați și apărători afirmă drepturi încălcate, făcând să vibreze sala de accentele limbii românești. La un moment dat, procurorul articulează nervos: Cristea Miklós. Venerabilul preot cu barbă albă și frunte lată se ridică liniștit și solemn, ripostând cu mândrie în românește: eu sunt Nicolae Cristea, prin urmare, cer să fiu numit astfel. Președintele cedează și tentativa de maghiarizare se spulberă. Interogatorul acuzuțiilor curge în zig-zaguri diabolice și obositoare, cu întinderi de curse infame, la capătul cărora să se stoarcă declarația colectivă de renegare *a Memorandului. Ar fi fost actul de înaltă* trădare, *prin care se înmormânta demnitatea unui popor și legitimitatea drepturilor sale naționale.*

Procesele verbale originale, salvate de un distins magistrat, care pregătește traducerea lor, mi au arătat, pas cu pas, aceasta tendință josnică și odioasă, menită să suprime cea mai frumoasă pagină din istoria luptelor noastre politice.

Dar spre norocul nostru era prezent acolo și Nicolae Cristea, *omul dintr'o*

Ce este Biserica?

(3) **Cum se înfăţişează Biserica lui Hristos?**

Pentru a înţelege şi mai bine ce este Biserica, să vedem care sunt înfăţişările ei? Precum viaţa nu poate fi lămurită cu un cuvânt, cel mult se poate face o descriere a ei, tot aşa este şi cu Biserica. E uşor să faci istoria Bisericii, arătând cum s'a răspândit în toată lumea şi la toate popoarele.

Poţi arăta virtuţile Bisericii, creşterea ei în decursul veacurilor, izbânzile şi greutăţile pe care le-a întâmpinat. Deci tocmai pentru a înţelege cât mai mult ce este Biserica, vom scoate în lumină câteva din icoanele sau înfăţişările ei.

Mânecând dela aceasta, vom mai amintì odată cetitorului, că *Biserica este lucrarea lui Dumnezeu în lume, adecă viaţa de sus, cerească altoită pe pământ şi crescând într'un răsad sufletesc binecuvântat.* Pe de altă parte Biserica mai este viaţa omului în Dumnezeu: „Mie a trăi este Hristos", adecă *îndumnezeirea fiinţei noastre prin darurile întrupării Mântuitorului Hristos:* Jertfa de cruce, Invierea şi Pogorârea Duhului Sfânt.

Schimbul acesta minunat de viaţă, de iubire, de bunătate, de milostivire, de pace şi sfinţenie, dintre Dumnezeu şi fiinţa omenească prin Hristos, este Biserica.

In Biserică Dumnezeu se dăruieşte omului, iar în afară de Biserică omul nu-L poate primì; în Biserică făptura noastră e sfinţită şi îndumnezeită, iar în afară de Biserică, nu se poate sfinţi. Lucrarea de răscumpărare a neamului omenesc s'a făcut prin Hristos, iar darurile răscumpărării sunt comoara Bisericii: Hristos nu poate împărăţi decât în Biserica Sa; oamenii nu pot lupta spre mântuire, decât în împărăţia lui Hristos, care este Biserica.

Viaţa Bisericii prezintă mai multe icoane, din care noi desprindem trei; mai întâi:

Infăţişarea duhovnicească

Aici intră viaţa lăuntrică a Bisericii, schimbul tainic şi nevăzut care se petrece între Dumnezeu şi sufletul nostru. A cuprinde această icoană nu poate, decât ochiul duhovnicesc şi sufletul adâncit în rugăciune.

Pentru a bănuì totuşi de ce este vorba, vom lua într'ajutor trei parabole din evanghelistul Matei: *Parabola comoarei ascunse în pământ,* 13, 14; a mărgăritarului de mare preţ 13, 45—46; şi a aluatului care dospeşte toată frământătura 13, 33.

Biserica, viaţa cu Dumnezeu prin Biserică, este o taină, pe care omul multă vreme n'o cunoaşte, dar deodată o află, precum a aflat lucrătorul comoara şi neguţătorul mărgăritarul. Numai după ce vii la credinţă, după ce te naşti din nou prin pocăinţă, numai atunci începi a pricepe nemărginita dragoste a lui Dumnezeu faţă de tine, *numai atunci înveţi a preţuì jertfa crucii lui Isus, prin care tu eşti chemat la această viaţă duhovnicească în Biserica lui Dumnezeu.* Aflând astfel comoara credinţei şi a vieţii în Hristos, oare nu laşi totul, toate cele pământeşti şi grija lor?

Le laşi îndată pe toate fără a sta de loc pe gânduri, căci având-le pe acestea ai câştigat fericirea, pacea şi mântuirea sufletului, nu numai în această viaţă, dar pentru vecie.

Cum ajungem la agonisirea acestor bunuri sufleteşti, nu ştim; cum de sufletul nostru se schimbă şi învie la viaţă nouă, nu ne putem da seama. Ştim doar atât că cuvântul lui Dumnezeu este ca un aluat lăuntric care lucrează necontenit, căci este viu şi astfel, în mod tainic, nepriceput de noi, ne ridică la o altă viaţă, ne face o frământătură schimbată, *o făptură nouă,* după cum zice sfântul Pavel: 2 Cor. 5, 7.

In faţa acestei minunate lucrări, care se face mai presus de puterea şi înţelegerea noastră, mai putem zice cu Pavel, că mântuirea vine în dar: „Iar Dumnezeu bogat fiind întru milă, pentru cea multă a sa dragoste cu care ne-a iubit pe noi şi fiind noi morţi cu păcatele împreună, ne-a înviat cu Hristos, „în dar sunteţi mântuiţi"; şi împreună cu dânsul ne-a sculat şi ne-a pus a şedea întru cele cereşti întru Hristos Isus".

Infăţişarea pământească a Bisericii

Adineaori s'a vorbit de-o înfăţişare lăuntrică şi tainică a Bisericii, — acum va fi vorba de icoana din afară a ei. In Biserică se îmbină în mod fericit întreolaltă cele ce se văd cu cele nevăzute. Vom arăta aici semnele văzute ale Bisericii.

In locul unde am vorbit despre păstorii Bisericii, s'a putut vedea că Isus, a voit ca lucrul Său pe pământ să fie orânduit după o anumită regulă. Infăţişarea pământească a împărăţiei lui Hristos, nu putea să rămâie neîntocmită.

Trupul lui Hristos fiind, Biserica este una, are însă mai multe mădulări: are cap, are ochi, are gură, are mâni, are picioare; are conducători şi fii care ascultă; are învăţători şi profeţi şi are suflete care primesc învăţătura. [1 Cor. 12, 4—19]. In afară de locul acesta din ap. Pavel, mai multe din parabolele Mântuitorului ne sunt pilduitoare, astfel: Parabola semănătorului, a grăuntelui de muştar, a neghinei, a năvodului şi altele.

Potrivit acestor parabole, Biserica este: ca grăuntele de muştar, care dă naştere unui copac mare, mai înalt decât orce plantă din grădină; se asamănă cu ogorul tatălui de familie, unde sămânţa bună creşte împreună cu zizania; mai este cortegiul de nuntă în care merg umăr la umăr fecioarele înţelepte cu cele nebune.

In parabola semănătorului [Matei 13], ni se arată vestirea cuvântului lui Dumnezeu, felul cum e primit de oameni şi rodul ce-l aduce.

In zilele noastre încă, lucrurile din această parabolă se adeveresc; în semănător trebue să vedem pe arhiereii şi preoţii lui Hristos, sămânţa este vestea bună, pe care a predicat-o şi Isus; felurimea pământului în care a căzut sămânţa, sunt deosebitele feluri de oameni.

Iată prin urmare că în sânul Bisericii nu sunt numai un fel de oameni: nemernicul stă alături de cel vrednic şi păcătosul alături de cel drept.

Pr. **GH. SECAŞ**

Păltinişul

Despre staţiunea climaterică dela *Păltiniş,* — unde Arhiepiscopia ortodoxă română de Alba-Iulia şi Sibiu dispune de un sanator cu cele mai confortabile întocmiri, în apropiere cu o bisericuţă frumoasă, clădită din lemn, — unul dintre vizitatorii, actualului sezon, scrie într'un cotidian din capitală, între altele, următoarele:

Sibiul este, fără îndoială, unul din oraşele româneşti care are cele mai frumoase şi mai pitoreşti împrejurimi.

Aşezat la poalele impunătorului masiv carpatin al Făgăraşului, care străjueşte cel mai înalt vârf, Negoiul, şi în vecinătatea celeilalte ramificaţii a munţilor Lotrului în care se deschide trecătoarea Turnul-Roşu, Sibiul are în imediata apropiere locuri vestite pentru frumuseţea aşezării şi pitorescului lor.

Mâna omului a mărit farmecul acestor localităţi făcându-le accesibile excursioniştilor, legându-le de oraş prin şosele bune, îndrăzneţ tăiate pe margini de prăpăstii, suind până pe crestele de munţi şi făcând posibile, acolo sus, aşezări de stabilimente climaterice care nu sânt de loc mai prejos de cele similare din ţările cu înaintată civilizaţie.

Una din cele mai renumite localităţi climaterice din imediata apropiere a Sibiului este Păltinişul, care se bucură din an în an de mai multă meritată faimă.

Plecând din oraş, şoseaua ce străbate Dumbrava — pădurea minunată unde se recreează sibienii — duce spre Răşinari, una din cele mai mari şi mai vechi comune româneşti; de acì, vreo douăzeci de chilometri, drumul urcă în serpentine îndrăzneţe până la o înălţime de peste 1400 metri, unde dai cu uimire şi satisfacţie de o adevărată staţiune climaterică model...

---

bucată, format în şcoala lui Şaguna. Când îndoelile începeau să şi întindă în suflete arcanele perfide şi clipe peuibile îşi conturau umbrele pe frunţile îngândurate, Cristea ca un inspirat, înalţă deodată crucea demnităţii.

Astfel la întrebarea terorizantă a procurorului, dacă şi ia răspunderea textelor încriminate din memorand, el făcu într'o ţinută de vrednicie antică acest răspuns memorabil: «da, mi-o iau din toată inima». O furtună de aplauze româneşti, cu strigăte de „trăiască", ce zguduiau sala, acoperì cuvintele pilduitoare, rupte din conştiinţa unui popor de luptă.

Iar la a doua întrebare principală, dacă a făcut parte din delegaţiunea dela Viena, el răspunse, apăsând cuvintele: «declar cu regret, că n'am ştiut atunci de aceasta, căci m'aş fi dus şi eu*».*

Presa de atunci, română şi străină, dând amănunte complecte despre fazele procesului, n'a ezitat s'o spună categoric, că Nicolae Cristea prin atitudinea lui bărbătească a salvat onoarea partidului naţional român.

In schimb s'au revanşat şi ungurii faţă de acest autentic popă valah, condamnându-l la opt luni temniţă şi expunându-i pe străzile Clujului insultelor unei plebe înfuriate.

*

Sibiul primì cu osanale pe martirul *cauzei naţionale, alături de ceilalţi condamnaţi. Dar suferinţele, pe cari le-a suportat cu un stoicism vrednic de admiraţie, abia de acum începeau. Guvernul îi suprimă leafa, lăsându-i familia numeroasă în mizerie şi desnădejde, iar el fu înfundat în puşcăria din Vaţ, unde-l chinuia nu odată sentimentul izolării şi al ingratitudinei. Cu câteva zile înainte de ispăşirea pedepsei fu învoit să alerge la Sibiu, spre a-şi plânge moartea fiului său Nicolae, student la politehnica din Zürich. Profund îndurerat, totuş reveni la Vaţ fără zăbavă, ştiind că mai are de împlinit un supliment de robie: exact 5 zile cerute jalea lui familiară. Directorul temniţei fu dezarmat în faţa acestui rar exemplu de conştiinţă şi de onoare românească.*

După eliberare, Nicolae Cristea se înapoiază la Sibiu, unde îşi reia funcţiunea de asesor consistorial. *Dar guvernul răsbunărilor îl urmăreşte şi de astădată, cerând mitropolitului, printr'o adresă specială, să-l pedepsească şi pe cale* disciplinară. *Consistorul terorizat se execută, aplicându-i sancţiunea* reprobării *cu interdicţia de a mai face politică activă. Măsura aceasta represivă stârnì proteste în adunarea eparhială, iar* Tribuna *publică o serie de articole sub titlul* Canoanele şi politica», *eşite pe urmă şi în broşură, datorite dlui Gh. Bogdan Duică, în cari academicianul de astăzi, apărând pe condamnat, combate cu bune argumente, teoria falşă că rânduelile canonice ar interzice preotului practica politicii active. Sentinţa însă a rămas în picioare, iar Nicolae Cristea puş sub paza poliţiei şi lăsat fără leafă timp mai bine de doi ani de zile.*

Caracterul de bronz al acestui luptător îl exprimă o scenă impresionantă, pe care o culeg din bogatele Memorii *inedite, ce mi-au fost puse la dispoziţie de către fiica lui, dna Agnes Măcelar.*

In vara anului 1896 călătorind în interese familiare la Budapesta, avu o lungă conversaţie cu Dr. Iosif Gall, membru în Casa magnaţilor. Acesta îi împărtăşì, că guvernul este dispus să-i ordonanţeze leafa din nou, dacă renunţă la politica naţională şi trece în tabăra moderaţilor guvernamentali. Nicolae Cristea îi răspunse neted: «Spune-le, te rog, că pentru un om sărac ca mine leafa mi-ar prinde bine; însă dacă ar fi s'o capăt numai cu sacrificarea principiilor mele, să-şi ţină banii şi mie să-mi dea pace». *Ce splendidă atitudine de puritate romană!*

Şi el rămase credincios până la moarte acestei înalte concepţii etice. Departe de a renunţa la politica neamului său, el îi consacră toată grija sa, evident fără a mai ieşì în largul arenei, fiind obosit de lupte. Astfel îndată după ieşirea din temniţă el publică o lucrare întitulată «La ţintă», în care prezintă, chestiunea română *cu deosebită claritate, analizându o, nu izolat ca alţii, ci prinsă în cadrul politicii europene. Critica străină, în deosebi, o primì cu meritate elogii pentru autor. In acelaş timp însă el nota zilnic, însoţind de comentarii judicioase, în* Memoriile *sale toate evenimentele politice naţionale, scoase din presa pe care o citia cu vechea-i pasiune de gazetar. O monografie pe care o prepar, va utiliza acest preţios material documentar, din care mai citez acum o pagină spre a încheia articolul de faţă:*

In 1898 Nicolae Cristea, îşi împlinì o adâncă dorinţă a sufletului său, făcând o călătorie în ţară. A vizitat rând pe rând Constanţa, Brăila, Galaţii şi Bucureştii, culegând impresii neuitate de locuri şi oameni. In capitală luase contact cu toţi bărbaţii de stat, cari îl învitară în casele lor, spre a le expune, cu competinţă şi autoritate, politica naţională din Ardeal în toată evoluţia ei. Lămuririle lui Cristea, cu ineditul lor veridic, avură darul să risipească multe din îndoelile ce plutiau în sufletul marilor patrioţi români, cu privire la stările româneşti de dincoace de Carpaţi. Iar la Brăila, cu prilejul unui banchet oficial, trăì o singură clipă de emoţie.

Ministrul Stolojanu, făcându-i cunoştinţa, îi adresă îi faţa tuturora întrebarea: Părinte, dumneata ai fost la închisoare pentru Memorand? Şi la răspunsul său afirmativ, Stolojanu, în aplauzele însufleţite ale asistenţei, se înclină în faţa lui Cristea şi-i sărută mâna. Era omagiul curat, pe care ţara ocrotitoare îl aducea Ardealului înlănţuit, dar eroic. Nicolae Cristea părăsì fericit pământul nădejdilor de mâne.

Cu imaginea lui scumpă închise ochii la Sibiu, în seara zilei de 7 Februarie 1902, martirul dela Vaţ, *lăsând în viaţa Ardealului amintirea unuia din cei mai desăvârşiţi reprezentanţi ai luptelor şi aspiraţiunilor sale.*

Prof. **Ion Mateiu**

Examenele de bacalaureat încep la 20 Septemvrie. Inscrieri se fac până la 31 August. Candidaţii au să adreseze cererile de înscriere către inspectoratele de învăţământ din regiunea căreia aparţin.

Numărul creştinilor din lumea întreagă este 650 milioane, — ceea ce înseamnă 35 la sută faţă de locuitorii de pe tot rotogolul pământului.

Măreţia peisajului, de o sălbătăcie impunătoare, pădurile de brad, şuvoaele de apă cristalină, pitorescul neîntrecut al Jibinului, care mărgineşte staţiunea şi neuitata panoramă a Oltului până la depărtări ireale, totul contribue ca Păltinişul să fie astăzi o staţiune unică în felul său în ţara noastră.

Vizitatorul găseşte în creştetul muntelui, unde ajunge după un drum ce nu se poate uita, tot confortul unei staţiuni de primul rang.

Vile admirabil situate, restaurante, parc de sporturi, locuri de odihnă, recreaţie, toate contribuesc ca să facă din acest loc un refugiu de linişte şi reconfortare cu atât mai mult cu cât, din fericire, Păltinişul nu este vizitat de snobi şi nu are încă jocuri de noroc.

Acì vin să găsească reconfortare, pentru nervii obosiţi de muncă şi stimulare pentru organism, oamenii cari apreciază frumuseţile naturii, cari caută un confort discret şi cari disprefuesc vanităţile marilor staţiuni climaterice de aiurea.

Până aici jurnalul din capitală. Noi trebue să adăogăm că ar trebui pusă mai multă grijă, din partea organelor administrative, pentru *întreţinerea drumului care duce la Păltiniş.* —

Sanatorul dela Schitul Păltiniş a fost vizitat şi în anul acesta de oaspeţi foarte distinşi, cari au apreciat confortul, liniştea şi buna conducere a acestei case de elită.

Hristos în şcoală

In tipografia noastră arhidiecezană s'a tipărit în vara aceasta un manual de religie, care umple un mare gol în predarea învăţământului religios ortodox din şcoalele primare.

El poartă titlul «*Hristos în şcoală*» şi este scris de un iscusit catehet, de D. Călugăr, care a predat învăţământul religios — mai mulţi ani — la şcoalele secundare şi primare din Sebeş-Alba.

Acest manual, fiind la îndemâna catehetilor, face ca învăţământul religios să poată fi predat cu succes în şcoala primară.

Pe o extensiune de 532+8 de pagini, autorul ne dă tot materialul de religie din cele 4 clase primare, prelucrat în lecţii.

Costul lui este 220 Lei, legat frumos în pânză.

Il recomandăm preoţilor şi învăţătorilor, precum şi tuturor acelora, cari se interesează de învăţământul religios în şcoala primară.

INFORMAŢIUNI

Noul an şcolar începe la 1 Septemvrie. Intre 1—15 Sept. se ţin examene de admitere, corigenţă, diferenţă şi concursuri pentru burse; în 16 Septemvrie se deschid cursurile şcoalelor secundare.

Lucrările pregătitoare, pentru întocmirea *Catalogului presă din România pe 1935*, au început. Ziarele şi revistele, care nu figurează în partea redacţională a catalogului pe 1934 şi care doresc să fie trecute în catalogul de presă pe 1935, vor binevoi să trimită neîntârziat, datele exacte despre tariful lor, şi câte un exemplar de probă, editorului catalogului: Agenţiei de publicitate Rudolf Mosse s. a., Bulevardul Brătianu Nr. 22, Bucureşti I. Trecerea în partea redacţională a catalogului se face în mod gratuit.

Pentru a spori numărul căsătoriilor, guvernul german a instituit *împrumuturi de căsătorie:* fiecărei perechi de căsătoriţi i se dă suma de 1000 mărci (40 mii lei) pentru a-şi mobilă casa. Imprumutul e fără dobândă şi de plătit în opt ani şi jumătate, în rate lunare. Dacă noii căsătoriţi au copii, li se iartă din plata datoriei câte 250 mărci (10 mii lei) de fiecare copil; dacă au patru copii, nu mai plătesc nimic. Suma trebuitoare pentru plătirea căsătoriilor se obţine din impozitul pe bărbaţii necăsătoriţi. In oraşele Germaniei numărul căsătoriilor a crescut astfel cu 30 la sută.

Când micii iezuiţi sânt furioşi. — Monseniorii dela *Unirea* mitropoliei Blajului îş aleargă earăş condeiul pe tema serbărilor naţionale.

Pentru judecata „clarissimă" serbarea dela Năsăud, — când episcopul militar ortodox a săvârşit o ceremonie religioasă soldaţilor graniţeri [între ei şi ortodocşi] — constitue un **„scandal"**; în schimb, participarea activă a preoţilor romano-catolici **unguri** la procesiuni greco-catolice **româneşti** este admisă cu dragoste de monseniori...

Ceice îş permit să critice astfel de atitudini, sânt gratificaţi, în bisericeasca foaie a mitropoliei de Blaj şi Făgăraş, cu titlul de oameni **„idioţi"** şi **„proşti"** [vezi Unirea, din 11 August 1934].

Vorba ăluia: *Qui se fâche...*

ŞTIRI LOCALE

Predică în catedrala din Sibiu. Duminecă, în 19 August 1934, va predica părintele *Gh. Secaş.*

Tinerii născuţi în anul 1916 în oraşul Sibiu, se vor prezenta la primăria municipiului Sibiu uşa Nr. 21, în zilele de 20, 21, 22, 23, 24 şi 25 August 1934, ora 8—13 pentru a fi înscrişi pe tabelele de recensământ ale clasei 1939. Dacă tinerii sânt absenţi din Sibiu, se pot prezenta părinţii lor pentru a da informaţiuni. — Alte informaţiuni dă primăria.

Nr. 217—934 prot. (45) 1—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei de clasa a III-a **Cisnădie,** protopopiatul Sibiu, se publică prin aceasta concurs cu termen de 30 de zile dela întâia apariţie în Telegraful Român.

Venitele sânt:

1. Intregire dela stat.
2. Stola obişnuită.
3. 15 jugăre sesiune parohială acordată prin reforma agrară.

Concurenţii vor înainta cererile de concurs însoţite de actele necesare subsemnatului oficiu protopopesc în termen şi vor prezenta totodată permisiunea de a concura dela autoritatea supremă, şi cu încuviinţarea subsemnatului se vor prezenta şi în parohie.

Sibiu, 1 August 1934.

Emilian Cioran
protopop.

Nr. 569—1934. (44) 1—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei de clasa I-a, **Teliu,** protopopiatul Oituz, se publică concurs cu termen de 30 zile dela întâia publicare în Telegraful Român.

Venitele împreunate cu acest post:

1. Intregirea salarului dela stat conform coalei B şi a studiilor de bază a noului ales.
2. In lipsă de casă parohială, parohia se obligă a achita chirie pentru locuinţa parohului, până la cumpărarea, sau construirea casei parohiale.
3. Sesiune parohială veche 3 jugăre 1478 st. □ arătar, cal. I şi 7 jug. fânaţ de pădure primit prin reforma agrară, precum şi folosinţa grădinei parohiale, de lângă cimitir.
4. Una ferdelă de porumb strujit dela fiecare familie, ear dela văduvi şi văduve jumătate.
5. Patru stânjini lemne, din pădurea bisericii, tăiate, făcute metri şi aduse în magazia parohiei.
6. Stola fixată în adunarea parohială din 26 Mai 1929 şi în şedinţa consiliului parohial din 25 Iulie 1934.

Cererile de concurs, însoţite de documentele necesare, se vor înainta oficiului protopopesc în termin. Concurenţii se vor prezenta în parohie în o Duminecă sau sărbătoare spre a face cunoştinţă cu enoriaşii, având prealabila încuviinţare a oficiului protopopesc. La cererile de concurs se va anexa autorizaţia de candidare a I. P. S. Sale.

Poiana-Sărată, jud. Treiscaune, la 25 Iulie 1934.

Oficiul protopopesc ortodox-român în înţelegere cu consiliul parohial.

Ioan Rafiroiu
protopop.

Nr. 400—1934 prot. (46) 1—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de paroh, în parohia vacantă de clasa I-a, **Aninoasa,** protopopiatul Jiu, se publică concurs cu termen de 30 de zile dela prima publicare în Telegraful Român.

Venitele acestui post sânt:

1. Salarul dela stat conform coalei B.
2. Locuinţă completă, cu avantagii la luminat şi încălzit.
3. Stola pentru serviciile de: Cuminecare a bolnavilor, botez, cununie şi înmormântare este răscumpărată cu o sumă fixă lunară, conform hotărârii consiliului parohial din 31 Iulie 1934, pentru angajaţii societăţii miniere „Petroşani"; iar pentru ceilalţi credincioşi, stola este cea obişnuită în parohiile tractului protopopesc Jiu.

Concurenţii îşi vor înainta cererile, însoţite de actele prevăzute de legea, regulamentul şi ordinaţiunile în vigoare, în termenul indicat, oficiului protopopesc ortodox român Jiu, Petroşani, judeţul Hunedoarei şi, cu prealabila aprobare a protopopului, se vor prezenta în vreo Duminecă sau sărbătoare în parohie, pentru a sluji, cânta, predică şi a face cunoştinţă cu enoriaşii.

Oficiul protopopesc Jiu, în înţelegere cu consiliul parohial.

Petroşani, 31 Iulie 1934.

Ion Duma
protopop.

Nr. 233—1934. (42) 3—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei vacante de cl. II **Brateiu,** protopopiatul Mediaş, se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în Telegraful Român.

Venitele împreunate cu acest post sânt:

1. Salar dela stat.
2. Sesiune parohială de 18 jug. 655 st.² arător şi fânaţ.
3. Casă parohială cu dependinţe.
4. Stola obişnuită în tract, conform hotărârii adunării protopopeşti din 14 Aprilie 1932.
5. 2 sorţii lemne de foc din pădurea comunală. Tăiatul şi adusul lemnelor priveşte pe preot.

Candidaţii îndreptăţiţi îşi vor trimite subsemnatului cererea de concurs, provăzută cu toate documentele necesare, anexând şi autorizaţia de candidare dela Preaven. Consiliu arhiep., şi cu avizul oficiului protopopesc se vor prezenta în parohie şi în biserică la serviciul liturgic.

Mediaş, 15 Iulie 1924.

Ioan Crăciun
protopop.

Adevărul şi minciuna comunismului[1]

[1]

Comunismul a fost privit până în prezent mai mult din punct de vedere sentimental, decât intelectual: atmosferă psihologică eminamente defavorabilă înţelegerii ideologiei lui.

Printre ruşii emigraţi, comunismul atrage contra lui reacţia afectivă şi pasionată, de-a fi ucigaşul lor şi, cari la întrebarea: ce este comunismul? vor trebui fatal să răspundă: comunismul este viaţa mea împrăştiată, destinul meu dureros.

In Europa occidentală trebue distinse două atitudini: deoparte, răceala burghezimei, apărată de întreagă lumea capitalistă. Şi, de alta, adesiunea, foarte superficială, fără îndoială, şi fără raţiune, a intelectualilor, până la un anumit punct, a snobilor. Insă, în nici un câmp n'a pătruns întregul ideologiei comuniste, credinţa comunistă însaşi. Unul dintre cei mai remarcabili filosofi ruşi ai veacului al XIX-lea, Vladimir Soloviev, zicea: „Pentru a învinge minciuna socialismului, trebue să fi pătruns adevărul socialismului".

Vom putea repeta aceste cuvinte faţă de comunism, care este o formă extremă a socialismului. Fără îndoială în comunism e o minciună, şi încă o minciună anticreştină, însă el conţine şi un adevăr — adevăruri, — cari trebue degajate şi formulate. Totuşi minciuna este aşa de mare în acest punct, încât ajunge pentru a anula totul în jurul ei.

Pentru creştini, comunismul trebue să aibă o semnificaţie cu totul particulară: el este mărturia datoriei neîndeplinite, a ţintei nerealizate de creştinism. Adevărul creştin a suferit nedreptatea de-a nu se fi manifestat deloc în plenitudinea vieţii, şi căile necunoscute ale Providenţei au voit, ca încercările forţelor brutale de-a isbucni adevărul social să nu isbândească. Iată unde rezidă senzul spiritual al oricărei revoluţii şi dialectica sa întunecoasă. „Binele" creştin a rămas adeseori convenţional şi declamatoriu, astfel pierdut în abstracţiune, inadaptabil practicei, încât realizarea efectivă a unuia din elementele sale a dus în general la o reacţie groaznică contra creştinismului. Viţiul şi josnicia creştinilor, sau, mult mai exact, păcatele creştinilor au întunecat lumina lucitoare a revelaţiei creştine. Căci lumea creştină a fost totdeauna supusă dualismului, ea a trăit în două ritmuri bine distincte: ritmul religios, ritmul bisericii, care nu ţine decât un număr restrâns de ore din viaţă, — şi ritmul laic, extrareligios, care absoarbe întreg restul. Cea mai mare parte a vieţii nu e nici luminată, nici sfinţită de lumina lui Hristos. In particular, viaţa economică, viaţa socială, se pare că nu relevează decât propria ei lege. Marx avea dreptate când zicea, că societatea capitalistă este o societate anarhică, unde viaţa se defineşte exclusiv ca un joc de interese particulare. Nimic nu e mai contrar spiritului creştin: deaceea epoca capitalistă coincide cu declinul creştinismului şi slăbirea spiritualităţii lui.

Din contră, ideea comunismului, care în zilele noastre proscrie şi persecută religiile şi bisericile, este de origine religioasă şi chiar creştină. Comunismul n'a fost totdeauna ateu şi materialist, el are un trecut religios şi scăldat de spiritualitate. Să ne amintim numai, că primul care a tras liniamentele a fost Plato, că în creştinismul primar a existat comunismul, bazat pe Evanghelie, că îl găsim în formă religioasă în Evul-Mediu şi în timpul Reformei, că Thomas Moore, autorul Utopiei, este cinstit de biserica catolică ca un fericit; în fine, că tendinţele comuniste şi socialiste din Franţa, dela prima jumătate a veacului al XIX-lea, au îmbrăcat, într'o formă vagă şi diluată, un caracter spiritual şi chiar religios.

Cuvântul comunism derivă dela cuvântul comuniune; colectivitate, comuniune reciprocă. O comunitate de fiinţe, unite prin o legătură spirituală, presupune că se comunică cu o fiinţă unică, cu un izvor unic, superior de viaţă, cu Dumnezeu şi cu Hristos. Comuniunea autentică e legată de Dumnezeu. Comuniştii vreau să ajungă la această comunitate printr'o organizaţie mecanică şi obligatoare a societăţii.[2] Nu rămâne cât de puţină îndoială, că ideea comuniunii, prin urmare comunismul, în senzul cel mai profund al cuvântului, este un vis nobil şi etern al omenirii.

Acest vis — e ceva tragic în a o recunoaşte — comunismul materialist era mai apt de-a-l realiza, decât ar fi comunismul creştin. Pentrucă comunismul materialist se poate folosi de mijloacele forţei şi constrângerii, neţinând seama de libertatea spirituală a omului şi de natura lui decăzută. Creştinismul din contră recunoaşte această libertate spirituală; şi, de câte ori a neglijat-o, de câte ori a încercat să se organizeze sub semnul constrângerii, ca în timpul teocraţiei medievale, s'a desmembrat însuşi şi ideea lui s'a prăbuşit în ineficacitate. Creştinismul trebue să creadă în valoarea personalităţii omeneşti, şi nu poate alcătui o societate care micşorează sau neagă această personalitate. Din contră, comunismul materialist refuză personalităţii orce valoare şi orce semnificaţie. Cu atât mai mult lucrul îi e uşurat.

In timp ce comuniştii acuză creştinismul, că nu a reuşit să elibereze omul de rău şi suferinţă, ei nu cunosc elementul esenţial al problemei, libertatea sufletului omenesc, prin urmare imposibilitatea de-a-i impune din afară o organizaţie mecanică, imposibilitatea de-a crea, prin constrângere, o societate perfectă, nimicind păcatul. E drept, că păcatului, recunoscut ca fapt social, i se pot pune limite şi că voinţa creştinului trebue să se îndrepte spre transformarea societăţii, în spiritul lui Hristos. Argumentul creştinismului conservator şi burghez, după care ar fi imposibil de-a îmbunătăţi societatea omenească, din starea de păcat, este greşit şi ipocrit. Intr'adevăr îmbunătăţirea societăţii omeneşti nu apare prin urmare necesară dintr'un punct de vedere optimist al naturii umane, de felul vederilor lui Rousseau. Numai dacă se aruncă asupra omenirii o concepţie pesimistă, din care se simte că e indispenzabil de-a pune o nouă ordine, care să fixeze limitele manifestării sociale a păcatului. Ideologia burgheză, care a născut capitalismul, a comis nedreptatea de-a se arăta prea optimistă, de-a crede într'o formă de armonie naturală, bazată pe jocul intereselor private. Comunismul nu e po-

[1] N. Berdiaev: „Problème du communisme". Cap. I.

[2] Sociologul german Tennies a stabilit această distincţie fecundă între Gesellschaft et Gemeinschaft; însă el rămâne pe terenul sociologiei naturaliste.

Concurs

Pentru ocuparea postului de eclisier, la biserica Sf. Treimi din **Braşov-Tocile,** se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în Telegraful Român.

Dela candidaţi se pretinde:

1. Să fie de religiunea ortodoxă-română, căsătorit, de etatea, între 35—50 ani.
2. Să aibă purtarea morală bună, religios, cu frică de Dumnezeu şi lipsit de orce viţiu.
3. Faţă de organele superioare bisericeşti-administrative să fie cu supunere şi ascultare.
4. Să îndeplinească conştienţios toate serviciile împreunate cu postul de *eclisier-clopotar şi gropar,* ţinând curăţenie exemplară în biserică, cimitir şi curtea bisericii.
5. Să dispună de avere imobilă şi să dea dreptul bisericii a se intabula pe averea lui ori a rudeniilor ca garanţie pentru inventarul, ce i se predă.

Remuneraţiunea va fi:

1. Salar lunar lei 2000.
2. Toate venitele împreunate cu postul de eclisier şi gropar.
3. Locuinţă în natură: 2 camere şi dependinţe.
4. După un an de probă, satisfăcând întru toate condiţiunilor de mai sus, urmează definitivarea.

Braşov, în 28 Iunie 1934, din şedinţa consiliului parohial al bisericii Sf. Treimi Braşov-Tocile.

(47) 1—3

Dr. Nic. Stinghe
preş. paroh administrator.

Nr. 530—934 (32) 3—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei vacante de cl. III-a **Ghijasa de jos** cu filia **Ghijasa de sus,** protopopiatul Agnita, se publică concurs cu termin de 30 zile dela întâia publicare în Telegraful Român.

Venitele împreunate cu acest post:

1. Salar dela stat conform coalei B.
2. Sesiune parohială în mărime de 13 jugăre 190 st. □ arător şi fânaţ necomasat.
3. Drept de păşune pentru 2 vite şi pe ogoare câte doreşte.
4. Două sorţi lemne de foc, una gratis şi una pe bani, aduse în curte. Făcutul îl priveşte pe preot.
5. Pentru locuinţă corespunzătoare se îngrijeşte parohia până când se vor clădi case noui parohiale.
5. Venitele stolare prescrise pentru întreg tractul.

Concurenţii îşi vor înainta cererile de concurs însoţite de actele necesare subsemnatului oficiu protopopesc în termenul prescris şi vor dovedi totodată că au obţinut aprobarea P. V. Consiliu arhiepiscopesc de a putea candida la această parohie. Cu încunoştiinţarea prealabilă din partea oficiului nostru, se vor prezenta în parohie pentru a face cunoştinţă cu poporul.

Agnita, la 25 Iunie 1934.

Oficiul protopopesc ort. român din Agnita în înţelegere cu consiliul parohial.

Emil Păcală
protopop.

Nr. 150—1934 par. (48) 1—3

Concurs de cantor

Pentru înrregirea postului II de cantor al bisericii noastre din **Vulcan,** se publică concurs cu termen de 30 de zile dela prima apariţie în Telegraful Român.

Venitele împreunate cu acest post cantoral sânt:

Jumătate din toate venitele parohiale cantorale.

Concurenţii vor înainta în termenul deschis oficiului parohial subsemnat următoarele documente:

1. Extras de botez.
2. Diploma de cantor dela şcoala de cântăreţi din Sibiu.
3. Certificat de moralitate.
4. Certificat de serviciu.

Concurenţii se vor prezenta în vreo Duminecă sau sărbătoare la biserică spre a cânta şi a face cunoştinţă cu poporul dreptcredincios.

Vulcan, la 16 Iulie 1934.

Oficiul parohial ortodox român Vulcan

Ioan Ţintea
paroh.

Nr. 61—1934 3—3

Concurs

Pentru întregirea postului de contabil al întreprinderilor subsemnatei Comisiuni Administrative din Sibiu, post devenit *vacant pe ziua de 1 Decemvrie 1934,* se publică concurs cu termen de 30 de zile dela data apariţiei acestui anunţ pe lângă următoarele condiţii:

Dela concurenţi se cere:

a) Să fie români şi creştini ortodocşi,

b) Absolvenţi ai unei şcoli superioare de comerţ,

c) Stăpâni pe purtarea registrelor contabilităţii duble,

d) Să îndeplinească *orce serviciu* legat de întreprinderile noastre (contabilitatea tipografiei, librăriei, a publicaţiilor comisiei, reprezentarea întreprinderilor la oficiile publice cu ştirea şi la mandatul delegaţilor comisiei, şi vânzarea în librărie, când cer împrejurările); orele de oficiu sunt identice cu timpul de deschidere şi închidere a librăriei.

Salarul împreunat cu acest serviciu este de 3500 lei lunar, brutto.

Angajatul va răspunde şi materialiceşte de pagubele, pe care le va cauza întreprinderilor din nepricepere sau rea voinţă.

Petiţiile însoţite de Extrasul din matricola botezaţilor, de Certificatul şcolar şi eventuale certificate de serviciu, se vor înainta în termin secretariatului Comisiunii (Str. Mitropoliei 45).

Comisiunea administrativă a Tipografiei Arhidiecezane din Sibiu

---

Nr. 412—1934. (49) 1—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei de cl III-a, **Cigmău,** din protopopiatul Geoagiului, se publică concurs cu termen de 30 zile socotite dela prima lui apariţie în Telegraful Român.

Venitele împreunate cu acest post sânt cele fasionate la coala B pentru întregirea dotaţiei dela stat şi anume:

1. Casă parohială.
2. 2 jum, jugăre sesiune parohială.
3. Venite stolare după uzul local.

Cererile concursuale, instruite conform normelor în vigoare, se vor adresa subsemnatului oficiu protopopesc în termen, ear candidaţii autorizaţi de P. V. consiliu arhiepiscopesc, pe lângă prealabila încuviinţare a oficiului protopopesc, se vor prezenta în parohie, în vreo Duminecă sau sărbătoare anume designată, pentru a face cunoştinţă cu credincioşii şi referinţele locale.

Geoagiu, la 9 August 1934.

Oficiul protopopesc în înţelegere cu consiliul parohial.

V. Goron
protopop.

Ad. Nr. 277—1934 (37) 3—3

Concurs

Se publică concurs pentru întregirea parohiei vacante de cl. III-a **Vâlcelele-Rele,** din protopopiatul Haţegului, cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Telegratul Român".

Beneficiile împreunate cu acest post sunt:

1. Casă parohială nu este;
2. Sesiune parohială e de 1 jug. 1133 st.; prin reforma agrară în arândă forţată 7 jug. 800 st.
3. Câte 2 măsuri (à 30 l.) porumb nesfărâmat (circa 78 case).
4. Câte o zi de lucru de fiecare casă.
5. Stola obişnuită în tract.
6. Salariul dela Stat.

Cererile de concurs se vor înainta oficiului protopopesc din Haţeg în termenul indicat.

Candidaţii vor înainta anexă la cerere, pe lângă actele necesare, şi concesiunea dela P. V. Consiliu arhiepiscopesc că pot candida la această parohie.

Candidaţii cu încuviinţarea oficiului protopopesc se vor prezenta în vre-o Duminecă ori sărbătoare la Biserică, ca să fie cunoscuţi de credincioşi.

Oficiul protopopesc ortodox român din Haţeg în înţelegere cu comitetul parohial.

Haţeg, 6 Iunie 1934.

Ieronim Ciocan
protopop

Citiţi, sprijiniţi şi respândiţi ziarul

Telegraful Român

Nr. 242—934. (43) 3—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei vacante de clasa III-a **Mihăileni,** protopopiatul Mediaş, se publică concurs ce termen de 30 zile dela prima publicare în Tel. Român.

Venitele împreunate cu acest post:

1. Salarul dela stat.
2. Sesiune parohială 8 şi jum. jugăre cad. din care 6 jug. fânaţ.
3. O grădină şi o delniţă de un jum. jug. cad.
4. Câte 1 ferdelă grâu dela fiecare familie.
5. Lemne de foc dela comuna politică.
6. Stola obişnuită în tract.
7. De locuinţă se va îngriji preotul.

Candidaţii îndreptăţiţi îşi vor trimite subsemnatului cererea de concurs provăzută cu toate documentele necesare, anexând şi autorizaţia de candidare dela Ven. Consiliu arhiepiscopesc, şi cu avizul subsemnatului oficiu se vor prezenta în parohie şi în biserică la serviciul liturgic.

Mediaş, 22 Iulie 1934.

Ioan Crăciun
protopop.

Nr. 240 1934 prot. (36) 3—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei de clasa III (treia) **Ţeline,** din protopopiatul Sighişoara, se publică din nou concurs cu termen de 30 zile dela întâia apariţie în „Telegraful Român", în baza ordinului Nr. 5467—1934 al Prea Veneratului Consiliu Arhiepiscopesc, pe lângă următoarele condiţiuni:

1. Retribuţia dela stat.
2. Casă parohială cu 4 camere, grădină, fără dependenţe economice.
3. 24 jug. fânaţ, din reforma agrară.
4. Stola obişnuită.
5. Drept de o parcelă de lemne din parchetul anual, pe plată. Tăiatul şi transportul îl privesc pe preot.
6. Drept pentru păşunatul a patru vite, pe plată.
7. Una ferdelă cereale de familie.

Cererile de concurs vor fi înaintate oficiului protopopesc ortodox Sighişoara şi vor cuprinde pe lângă certificatele de botez, liceu, absolutor, calificaţie teologică şi permisiunea de a concura la această parohie dela Prea Venerata Arhiepiscopie ortodoxă de Alba-Iulia şi Sibiu, după obţinerea căreia, con curenţii se vor prezenta în parohie cu încuviinţarea prealabilă a subsemnatului.

Oficiul protopopesc ortodox Sighişoara în înţelegere cu consiliul parohial Ţeline.

Sighişoara, 5 Iulie 1934.

Emilian Stoica
protopop.

---

sibil, — poate ca un comunism mondial, — decât pentrucă se întemeiază pe existenţa păcatului şi nu pe infalibilitatea naturii omeneşti. Păcatul însuşi va organiza societatea, dacă nu se va organiza prin dreptate şi adevăr.

Este, deci, aşa de greu să realizezi o utopie: pentrucă utopiile sânt mai realizabile decât se crede în general. Greşala şi responsabilitatea răului, care trebue să decurgă, va cădea exclusiv asupra „binelui", care, — l-am văzut — nu ştie decât să ducă la retorică; şi asupra „celor buni", cari ştiu să judece pe alţii, dar şi-au pierdut facultatea de-a se judeca pe ei înşişi. Comunismul, în forma lui cea mai rea şi mai necinstită, apare ca sfârşitul fatal al societăţilor aşa zise „creştine"; el încorporează această severă judecată, pe care ele nu voiesc să o ia asupra lor, însă care apasă inevitabil peste ele. Iată pentruce este aşa de anevoios a distinge, ceeace el aduce adevărat sau greşit.

Cinstea de-a fi inventat comunismul nu-i revine poporului rus; acesta l-a primit din Occident. Insă el i-a dat incontestabil prima întrupare trăitoare. Am ajuns acum la dorinţa de-a şti de unde a ieşit comunismul, pentruce este el în aşa măsură contagios, prin ce virtuţi a învins ideologic în cursul revoluţiei ruseşti şi, pentruce simbolul comunismului mişcă massele şi trezeşte entuziasm.[3] Toate acestea sânt imposibil de-a le înţelege, dacă privim comunismul ca o manifestaţie exclusiv politică şi economică, dacă îl supunem la o critică raţională numai din aceste două puncte de vedere. Comunismul, atât în teorie cât şi în practică, este şi o manifestaţie de ordin spiritual şi religios.

Ca religie este el de temut, ca acela care se opune creştinismului şi încearcă să-l înlocuiască. El întruchipează încercarea de a transforma pietrile în pâne şi de-a realiza împărăţia definitivă a acestei lumi.

Un sistem strict social ar putea rămânea neutru pe terenreligios; comunismul, din contră, deopotrivă cu alte religii, duce cu el o etică integrală aparte; el vrea să deslege problemele fundamentale pe care le pune viaţa; el are dogmele lui, răspândeşte catehismul său, posede chiar embrioanele culturii; în sfârşit, el se adresează sufletelor, pentru a le stârni entuziasmul şi aplecarea spre sacrificiu. Contrar celor mai multe partide politice, el pretinde membrilor săi o adeziune care angajează ansamblul concepţiilor lor despre lume. In energia extraordinară pe care o desfăşoară, noi găsim ceva din această energie religioasă primitivă, ancorată de sufletul omului pe care veacurile au desvăluit-o. Acestea sânt energiile religioase ale sufletului, puse în slujba unei ideologii atee. Şi dacă, prin mijloacele lor de propagandă, antireligioasă, comuniştii ar reuşi, până în cele din urmă, să extirpeze sentimentul religios, toată credinţa şi tot spiritul de sacrificiu şi-ar aduce în imposibilitate credinţa lor proprie, în numele căreia au lucrat. Işi vor suprima existenţa lor proprie şi nimeni nu va mai suporta martiriul în numele ideii comuniste. Ideea anticreştină nu poate triumfa, decât graţie unei formaţiuni creştine a sufletului, unei capacităţi creştine a credinţei şi sacrificiului. Cu durere, mai trebue adăugat ceva pe deasupra. Perioada burgheză a istoriei creştine a trezit mai puţină energie şi spirit de sacrificiu, pe cari nu le face astăzi comunismul. A fost o perioadă lungă lipsită de eroism, prin care a trecut societatea creştină, o perioadă de decadenţă, care a pregătit drumul spre succesul comunismului. Entuziasmul sincer şi fără restricţiune pe care îl mărturiseşte tineretul sovietic, este un fapt incontestabil, pe care nu-l putem ascunde. Am văzut dovada în energia cu care s'a înrolat tineretul „Komsomol" la realizarea Planului quinquenal.

Teoretic, comunismul este marxismul. Marxismul este armatura doctrinală a partidei comuniste. Marxismul este bine cunoscut în Occident. Social-democraţia germană, care are merite pozitive, se întemeiază azi pe marxism, dar noi vedem în sânul ei mai puţin entuziasm: Ea e o partidă practică, moderată, care n'are nici o asemănare cu o mişcare religioasă, care e desfăcută absolut de fanatism. Atingem aici complexitatea extremă a problemei.

Comunismul rus nu este aşa greu de înţeles decât, pentrucă e în acelaş timp o manifestaţie mondială internaţională şi o manifestaţie naţională rusă. Doctrina raţionalistă a lui Marx s'a refractat trecând prin ascunzişurile iraţionale ale gândirii ruse şi el s'a deformat aci. Fenomen care se repetă, până la un anumit punct, în toate revoluţiile mari. O revoluţie comportă, într'adevăr, forţe elementare iraţionale, izvorâte din părţile cele mai întunecoase şi mai inconştiente ale vieţii popoarelor. Şi, în acelaş timp, ea îşi fixează scopuri raţionale de viaţă, stând sub semnul unei doctrine raţionaliste, împrumutând caracterul ocazional al unei teorii de luptă. Revoluţia franceză, inspirată de filosofia luminată şi raţionalistă a veacului al XVIII-lea, conţinea şi ea forţe întunecoase şi demoniace. Revoluţia rusă s'a preocupat de problema raţionalisării vieţii, până la eliminarea din viaţă a orcărui iraţional şi a orcărui mister. Şi totuşi acestea sunt curente iraţionale, cari continuă să lucreze în fondul lor. Elementele ştiinţifice şi obiective ale marxismului îl duc mai puţin decât aceste elemente mitice şi religioase. Această combinare a raţionalului cu iraţionalul a dat crezare legendei, după care trebue făcută deosebirea în Rusia între bolşevism şi comunism: primul fiind o manifestaţie naţională pur rusească, o isbucnire autohtonă a revoluţiei, tumultoasă şi anarhistă, — pe când al doilea apărea ca ceva adus din străini, apăsând pe această revoluţie populară lanţurile unei organizaţii raţionale. E o opoziţie convenţională, definită numai prin terminologie şi care descopere dublicitatea profund inerentă tututor mişcărilor revoluţionare. Aici elementul raţional a fost împrumutat marxismului. Aceasta ne-a adus să punem întrebarea: care e elementul în marxism susceptibil de-a ridica massele într'o mişcare întinsă şi puternică?

[3] Numai în prima fază a revoluţiei se poate explica popularitatea comunismului din faptul că el a înşelat instinctele massei.

Redactor responsabil: Pr. Dr. D. Stăniloae

Editura şi tiparul Tipografiei arhidiecezane

Anul LXXXII | Sibiu, 26 August 1934 | Nr. 35

Telegraful Roman

Organ național-bisericesc — Intemeiat în 1853 de Mitropolitul Andreiu Șaguna

APARE SAPTAMANAL

Abonamentul: Un an 500 Lei. — Șase luni 250 Lei. — Trei luni 125 Lei. — Pentru străinătate un an 900 Lei. — Pentru America 4 Dolari.

Articole și corespondențe se adresează **Redacției** Telegraful Român, Sibiu, strada Mitropoliei Nr. 45. — Scrisori nefrancate se refuză. — Articole nepublicate nu se înapoiază.

Prețul inserțiunilor un șir petit 6 Lei pentru odată, dacă se publică de mai multe ori se dă rabatul cuvenit.

Abonamentele și inserțiunile se adresează **Administrației** ziarului Telegraful Român, Sibiu, strada Mitropoliei Nr. 45

Actualități

Pus deoparte...

[Romani 1, 1].

Melancolia toamnei... N'a sosit încă, dar o simțim apropiindu-se cu pas ușor. Și cu ea, grijile pe care numai o casă cu copii de școală le simte și le știe. Iar dacă mama-i învăluită cu rânduirea «averii» ce-o ia cu sine băiatul și tata caută pe fundul lăzii să vadă ce brumă a putut strânge pe vremurile astea care cer atâtea și nu aduc mai nimic, ei nu sânt câtuși de puțin singuri în împărăția gândurilor adânci și grele ca pământul. Mai cu seamă că odraslei lor, care 'n primăvară a isprăvit liceul, îi rămâne povara semnelor de întrebare ce-i fac horă în cap de mână cu chinuitorul *încotro?* Andrei Pascu din «Legea minții» lui Agârbiceanu, trăește în fiecare tinăr ce simte cufundându-se 'n trecut, pentru totdeauna, o lume ce i-a fost dragă — cum dragă-i școala oricărui copil cuminte — și 'n față îmbiindu-l să-i treacă pragul o alta, desigur cu ostenelile ei, cu bucuriile ei, dar mai ales cu tainele ei. M'am gândit la Andrei Pascu, m'am gândit la cei ce-am cunoscut dibuelile lui, îndoelile lui din toamna aceea tristă și m'am gândit mai mult la ceice doar acum încearcă necunoscutul plin de roze făgăduinți, când, deunăzi, am citit în *T. R.* sosit cu bucurii din țară, o notificare oficială și un îndemn plin de simțire și de adevăr:

«Părinții protopopi, preoți și profesori de religie, sânt invitați a sfătui pe tinerii buni ieșiți din școlile secundare, ca să îmbrățișeze chemarea preoțească. Preoția a fost slujba cea mai de cinste și mai iubită în trecutul neamului nostru. Ea este și astăzi chemarea care dă cele mai înalte rosturi pentru viața unui om».

Mi-am tors gândul mai departe pe linia de gândire a acestui simțit apel. Și anume, la primii ani de după războiu, când având de toate, mulți dintre noi am cam văzut «mai mult de treburile noastre, nu de-ale lui Hristos» (Cf. Filipeni 2, 21). Tineretul dădea năvală, de preferință, spre cariere laice. Incât, la un moment dat, destui inși cu cultură dobândită peapucate, erau de părere, că la teologie se duc tineri mai de-a doua mână. Și au mai venit apoi, după anii cei grași, vremea celor șapte vaci slabe din Scriptură, de cari n'am scăpat încă. Și au venit cu ei logofeți și vistiernici de tot felul... cari n'aveau comun cu Dumnezeu și cu biserica decât vre-un mandat de deputat în cutare adunare eparhială. Și au isbit în preoțime cu ură... Era vremea când mai auzeai pe-aici, pe colo, cam așa: preoția nu mai rentează! — Și apoi, am început să ne «redresăm» și să vedem că tot ce se spunea pe stradă și la cafenea, a fost minciună: școlile preoțești au avut totdeauna elemente bune și mai cu seamă au făcut acolo, unde biserica supraveghia și era direct răspunzătoare, din tinerii și mai puțin favorizați de lumeasca înțelepciune, oameni întregi și apostoli devotați. Fiindcă acolo ea lucra în numele lui Dumnezeu, lucra cu Dumnezeu, lucra chiar Dumnezeu prin ea și prin înaintestătătorii ei.

Dar cu prejudecata amintită, n'am isprăvit încă. Slujba preoției nu suportă elemente «de mâna a doua», cum nu suportă gramatica un acord dintr'o foaie scrisă 'n românește de-o peană ungurească dela granița de vest, să zicem. Că nu toți slujitorii bisericii sânt pe-o formă, e adevărat: fiindcă nu pot fi. Darurile sânt împărțite. Misiunea, duhul ei, e același. Și ea, postulatele ei, condițiile ce ea le pune, nu se'ndoaie și nu cedează în fața slăbiciunilor și insuficiențelor omenești, când sânt și unde sânt. Și pe care le corijază, le împlinește harul. Harul, care-i o realitate. Și cu acestea, am intrat în miezul gândurilor ce le scriem aici, acum când, în preajma noului an de școală, biserica *cheamă* și *alege*, cum *a făcut* totdeauna, cum *trebue* să facă totdeauna.

Biserica *cheamă* la slujba preoției, nu seduce. Biserica *îmbie*, nu momește. Și imbiatul acesta implică o tainică datorie pe partea celui chemat: *cercetează-te*, tinere, înainte de-a-i răspunde și a-i urma chemarea! Chemarea bisericii, caută *calitate*, *conștiință*, *caracter*. Fiindcă activitatea bisericii nu-i manifestație sgomotoasă de stradă, nici vorbărie multă. Ceice vin să o slujească, vor fi rând pe rând — și toată viața — puși în fața unor probe eliminatorii: numai cei ce-și dau seamă că misiunea le cere să fie gata la orce și orcând, rămân în statul ei major. Selecționarea, aici se face dela sine. Căci dacă pentru carierele laice se cere oarecare înclinare firească, apoi nu e mai puțin adevărat că nici unde, ca în slujba preoției, tânărul nu-i mai expus conflictelor cu sine însuși și poate cu oamenii, când a pășit cu stângul. Fiindcă preoția, când o râvnești, când îi calci pragul, se reazimă numai și numai pe acel neadormit foc sacru care a fost cheia marelui succes pastoral al slujitorilor devotați, din toate vremurile. Fără acest foc sacru, preoția-i formă, e carieră; misiune, nicidecum. Substanțial, rămâne ceva sterp, ceva ce caută un mijloc de trai, o profesiune, ca ori care alta și mai puțin prilejuri de demonstrare a puterii tale de sacrificiu. Și un suflet sterp nu va putea proiecta în lume niciodată sfânta și tămăduitoarea dogoare a cuvântului vrăjit de cucernicie, nici măreția faptelor pe cari le comandă Evanghelia. Ceva mai mult! In contactul cu frații săi de slujbă, preotul, certat cu el însuși, se va simți totdeauna un înstrăinat, un desrădăcinat, un pom păduret căruia nu-i prieste pământul bun din grădină cum îi prieste țelina din pădure. Iar gândul că «și-a greșit cariera», va deschide 'n față-i abisul remușcărilor dezolante și pricinuitoare de nelucrare. Sub teroarea lui, când bate ceasul despărțirii de lume, el închide ochii certat cu sine însuși și certat de sigur de Dumnezeu, când se va înfățișa la scaunul unde se sfârșește mila și balansează cumpăna dreptății.

Deaici, grija cea mare, atât pentru tinăr, cât și pentru povățuitorii lui. Deaici marele examen al aptitudinilor lui, făcut de el însuși; de alții numai ajutat. Și de pe urma căruia, își va da seama singur de corespunde sau nu. Rezultatul acestei examinări, când e pozitiv, scrie pe fișa personală, doar atât: da, am vocație! De-i negativ, scrie tot acolo un onorabil și curajos: nu's pentru preoție! Și se îndreaptă într'altă parte. Situații medii nu există; numai se pare că există. Și se pare aceasta, obișnuit oamenilor nehotărâți, firilor slabe și posedate de lăcusta gândurilor ce visează numai foloase sau mai știu eu de ce alte considerații periferice. Sau *fierbinte* — și atunci intră în slujba bisericii; sau *rece* și atunci își vede de treabă; *căldicel*, la nici un caz, căci e pierdut atunci și pentru sine și pentru semeni, și pentru viața de-acum și pentru cea de-apoi. Cuvinte grele dar adevărate. Orce minte echilibrată numai așa judecă; și orce suflet întreg numai apocalipticul fierbinte, sau rece, îl poate accepta; pe «căldicel» nicidecât! (Apocalipsa, 3, 15—16). In condițiile acestea, e de tot clar că cei cari vin, vin cu *vocație*.

Dar ce-i vocația? Să mă oblige cineva să o definesc, mi-ar fi de-o mie de ori mai greu decât operând asupra mea autocercetarea necesară în preajma marilor și definitivelor deciziuni, să spun de o am sau n'o am! Ea, se poate simți! Definì? Greu! Sau dacă încerci, capeți ceva hibrid, ca toate definițiile în materie de suflet; ceva despuiat de puterea mistică din care-i clădită. Vocația, când există, se manifestă în interiorul omului, cam așa cum bate inima coșul pieptului. Puterea ei, atunci, e irezistibilă. De-i urmezi porunca, ți-ai pecetluit «cu laudă» rostul întregii vieți; de nu, ori încotro te vei îndrepta, nu te vei găsì de acord nici cu tine, nici cu cei ce te 'nconjoară. Vocația, în limbajul sfântului apostol Pavel, e *punerea deoparte* (Rom. 1, 1), e acel «chemat de Dumnezeu apostol», sau «prin voia lui Dumnezeu apostol», formule pline de adevăr și de înțelepciune ce nu lipsesc din fruntea niciunei epistole (1, 1).

Pus deoparte... pe cât de simplu, pe-atât de frumos și de adevărat. *Pus deoparte spre vestirea Evangheliei lui Dumnezeu* (Rom. 1, 1). Pus deoparte de *Dumnezeu*, de *familie* și de *biserică*. Treptele unei scări minunate, cari duc din lume la sfântul Altar și deacolo, înapoi în lume la treabă. Toate laolaltă, grăiesc despre vocație. Dumnezeu, *începe;* familia, *continuă* și *întreține;* biserica, *desăvârșește* și *confirmă*. Propoziție care-i adevărată când lucrurile se petrec normal. Răscrucea, punctul arhimedic, e familia. Ce începe Dumnezeu, familia poate strica; și atunci biserica n'are ce mai confirma. Afară de cazul convertiților. Cari, prin frământări voite de Dumnezeu și de ei, învinge cu luptă mare, lipsurile lor duhovnicești. Luând aminte la primele două elemente, socot că trebue să purceadă Cinstiții preoți, la povățuirea tinerilor ca să apuce calea preoției. Ii au aproape. Au putut pipăi dacă Dumnezeu sălășluește 'n ei, sau au fost alungat. Și apoi mai cunosc familia și știu ce prețuește, fiindcă nu pot concepe un preot (de sat sau de oraș, nu importă!), care să nu-și cunoască enoriașii. După aceea, să strecoare povața. Și apoi, odată dobândit, biserica împlinește restul. Căci fără ea, se poate năruì tot ce se făcuse de Dumnezeu și de familie până aici. Mă gândesc la teologii din centrele universitare, unde rătăcesc risipiți, chinuiți și expuși la tot felul de primejdii atâția tineri cari n'au mai încăput în internate. E cazul în care biserica nu poate lucra direct și cu cuvenitul folos asupra lor, căci supravegherea nu-i posibilă.

Dar Onoratii preoți, să nu uite un lucru: această operație de asistență duhovnicească, ar fi laudabil să o înceapă cu proprii lor copii, cari sânt în pragul studiilor superioare. Fiindcă-i lucru de tot onorabil: fiul să păsească pe urmele tatălui preot.

Iar tu, tinere bacalaureat, care ți-ai încheiat plimbările vacanței, ți-ai concediat prietenii și în locul bucuriilor la care tinerețea îți dă dreptul, ai lăsat să se sălășluiască grijile, caută în tine de vezi nu poți spune și tu cu apostolul care s'a frământat ca nimeni din noi: *nu eu mai trăesc, ci Hristos trăiește în mine* (Galateni 2, 20). Și apoi, în genunchi!.. înaintea icoanei ce ți-a desmierdat odinioară mânuțele de copil împreunate pentru rugăciune sub ochii umezi și fermecați de drag ai măicuței care te-a învățat Ingerelul. Rugăciunea va limpezì frământările tale și-ți va pecetluì hotărârea:

— Mă vrei Tu, Doamne? Al tău sânt!

Dar atunci, trebue să fii... *fierbinte!*

A t e n a, August, 1934.

GRIGORIE T. MARCU

Ce este Biserica?

Infăţişarea dela sfârşit a Bisericii

(4)

Impărăţia lui Dumnezeu pe pământ va avea un sfârşit. Fiul omului va veni iarăş, ca să judece viii şi morţii. Atunci înfăţişarea pământească a Bisericii va lua sfârşit, *vremea harului se va încheia*, păcătosul va lua osândă, iar dreptul răsplată şi binecuvântare [Mat. 13, 40—43]. Cei morţi nu sunt perduţi pentru Biserică: Ceata sfinţilor şi a drepţilor formează dincolo de marginile lumii acesteia, Biserica triumfătoare.

Mântuitorul Hristos a intrat în acest loc prin mărita Sa înviere, apostolii au ajuns acolo prin urmarea lui Isus, mucenicii şi martirii prin sângele vărsat pentru credinţa în Isus, sfinţii, pastorii şi învăţătorii, din tradiţia Bisericii, au întrat în locurile de biruinţă prin blândeţea, înţelepciunea, smerenia şi sfinţenia vieţii lor. Comoara cea mai de preţ a ceriului este: *Biserica triumfătoare.*

Noi cei de pe pământ dăruim cuvenita cinstire celor cari nevoindu-se ca buni ostaşi ai lui Hristos, la sfârşitul vieţii lor au primit cununa biruinţei dela Impăratul Hristos. Aceşti învingători cari se bucură în ceriuri alături de îngerii lui Dumnezeu, sunt pentru noi nişte buni ajutători în lupta vieţii.

In frunte cu Preacurata Fecioară Maria, ei stăruiesc înaintea lui Dumnezeu pentru noi, iar la rândul nostru, noi le cerem sprijinul prin rugăciune. In felul acesta se face o legătură tainică între Biserica luptătoare şi cea triumfătoare. Mântuitorul chiar ni-a descoperit grija ceriului faţă de pământeni: „Mare bucurie se face acolo pentru un păcătos care se pocăeşte“ [Luca 15, 7]. Cu atât mai vârtos se va purta grije pentru viaţa întreagă a Bisericii. Iar pământenii, în drum spre patria de sus, vor trăi şi ei cu inima acolo în locaşurile de lumină.

Văzând aceste lucruri, va trebui să zicem cu psalmistul: „Mari şi minunate sunt lucrurile Tale Doamne, toate întru înţelepciune le-ai făcut“. Dumnezeu adecă a făcut pe om, l-a aşezat pe pământ, *dar în inima omului a sădit dorul după Dumnezeu*, încât sufletul lui să nu poată avea linişte până când nu se va putea odihni întru cele de sus.

Adevăratul fiu al Bisericii

Fericiţi ceice poartă grija ceriului în inima lor! Tu, iubite frate, cititor al acestor rânduri: care sunt cugetele tale? Eşti o ramură verde în arborele Bisericii lui Hristos, sau eşti o biată uscătură vrednică de foc? La vremea potrivită dai şi tu cuvenita roadă, sau eşti ca smochinul în faţa căruia Mântuitorul a stat flămând căutând fructe şi nu a aflat?

Biserica, am spus-o lămurit, este o viaţă de schimb între Dumnezeu şi om, între Isus şi inima noastră.

Te întreb acuma, suflete, cu ce împrumuţi tu pe Isus? *El s'a dat morţii de cruce pentru tine; tu ce faci pentru Hristos? El ceriul l-a lăsat, şi pentru tine s'a smerit, tu ce-ai lăsat pentru Isus şi ce-ai suferit pentru El?* Pe cruce s'a răstignit pentru tine, tu ce-ai pătimit pentru El? Toată vremea te-a căutat, te-a iubit şi astăzi încă îţi caută sufletul să ţi-l izbăvească din păcat şi tu, frate, ocoleşti mereu pe Isus, fugi de frăţia cu El, te înstrăinezi de Biserica Lui.

Dreptmăritoarea Biserică

Biserică, legăn sfânt, alcătuire binecuvântată spre curăţirea şi întoarcerea sufletelor la Dumnezeu. Precum corabia lui Noe în vremea potopului a scăpat de moarte pe ceice erau în cuprinsul ei, tot aşa şi Biserica în potopul urâciunilor vieţii noastre, scapă sufletele dela peire. Icoane pe pereţi, din biserici bătrâne, arată carabia ca pe-o imagine a Bisericii. Peste marea vieţii, de multeori atât de învolburată, corabia duhovnicească a Bisericii poartă sufletele spre patria cerească, spre ţărmurii mântuirii.

Tu şi toată casa ta, iubite cititor, intră în această corabie, adăpost sfânt de mântuire sufletească, la cârma căreia stă Hristos.

Biserica se mai aseamănă cu casa de oaspeţi, unde samarineanul milostiv a călăuzit pe omul căzut între tâlhari [Luca 10, 25—37]. Omul, scăpat din ghiara lui Satan şi din rănirile păcatului, nu poate rămânea fără ajutor, are nevoie de un adăpost pentru suflet; acest adăpost de mântuire este Biserica, *societatea lui Hristos, a sfinţilor săi, a aleşilor săi, a arhiereilor şi preoţilor săi, a tuturor dreptcredincioşilor;* iconomia cea tainică a Părintelui nostru ceresc: *Una, sfântă, sobornicească şi apostolească Biserică.*

Comorile Bisericii

Comoara dela început a Bisericii a fost credinţa în Hristos, puternică şi vie, credinţă care a biruit lumea.

La credinţă s'au adaogat faptele minunate ale celor dintâi creştini, apostoli şi mucenici; a venit apoi **tradiţia** învăţăturii lui Isus şi a apostolilor; a urmat cuprinderea în scris a unei părţi din tradiţie şi astfel s'a născut sfânta Scriptură.

Toate aceste comori ni-au rămas până astăzi şi formează încă lucruri de mare preţ pentru sufletele noastre.

Credinţa în Hristos, faptele bune, tradiţia şi sfânta Scriptură, sunt armele cele mai de preţ ale luptei duhovniceşti în vederea mântuirii sufletului.

Biserica dreptmăritoare, ca o mamă bună ne pune la îndemână aceste arme, iar sufletul care se va folosì de ele, se va mântuì.

Adevăratul loc de închinare: Biserica

Am arătat până aici, ce este Biserica în înţelesul cel duhovnicesc; precum am făgăduit la început, voi spune acum cuvinte de lămurire asupra bisericii de zid, ca locaş de închinare. Când creştinul spune că locul cel mai sfânt de rugăciune este biserica, află de multeori împotriviri, mai ales din partea sectarilor, cari se grăbesc a spune, ceeace Isus a spus Samarinencii: „Duh este Dumnezeu, şi celce se închină lui, să se închine cu duhul şi cu adevărul“ [Ioan 4, 21—24]. Psalmistul zice deasemenea: „Ceriul îmi este mie scaun şi pământul aşternut picioarelor mele, ce casă-mi veţi zidì mie?“.

In faţa acestor locuri ţi se pare, că e tot una unde te rogi, iar biserica nu poate fi numită casă a lui Dumnezeu.

Şi totuşi templul era pentru iudei locul de închinare. Mântuitorul însuşi se ducea adeseori în templu, şi la etatea de 12 ani l-a numit „casa Tatălui său“. Pentru ce era templul casa Tatălui său? Pentrucă în el, în Sfânta Sfintelor se afla chivotul legii dată de Dumnezeu, în templu se aduceau jertfe, iar Dumnezeu, ca semn vădit al prezenţei sale, s'a coborât asupra templului lui Solomon într'o coloană de fum.

Astăzi însă din templu nu a mai rămas peatră pe peatră... Iar noi socotim bisericile noastre drept case ale Domnului şi prin aceasta locuri prin excelenţă de rugăciune. In Dumineci şi sărbători tot creştinul merge la biserică pentru a se ruga. Pentru ce? Pentrucă biserica este zidită în acest scop; este apoi sfinţită de arhiereu şi se aşează în altarul ei moaştele unui sfânt martir; este împodobită cu icoane şi imagini religioase pentru a predispune pe credincios la gânduri pioase şi rugăciune, în biserică se săvârşesc rugăciuni publice din partea preoţilor, persoane puse cu adevărat în slujba lui Dumnezeu.

Dar biserica este mai ales loc de închinare şi casă a lui Dumnezeu pentru marele fapt ce se petrece pe masa ei de jertfă, unde preotul, după cuvântul Sf. Ioan Gură de aur, coboară foc sfânt din cer, prefăcând speciile de pâne şi vin în cinstitul trup şi scumpul sânge al Mântuitorului Hristos. Altarul de jertfă din biserică devine astfel muntele tainic de răscumpărare a neamului omenesc, iar Hristos prin mânile preotului se ofere tuturor spre întărire, zidire şi mântuire.

In *Pateric*, ni se arată despre un pustnic, care era mare cu faptele, din pricina puţinei lui înţelepciuni însă, greşia cu credinţa şi zicea că în sfânta cuminecătură care se aduce pe altarul bisericii, nu este cu adevărat trupul şi sângele lui Hristos.

Alţi doi pustnici bătrâni s'au dus la el şi-l rugau: nu ţinea aşa părinte, ci precum învaţă Biserica cea sobornicească, căci noi credem că, pânea aceasta este trupul lui Hristos cu adevărat, iar vinul sângele lui sfânt şi nu e închipuire.

Apoi s'au rugat toţi trei o săptămână ca Dumnezeu să le descopere taina aceasta, Iar în ziua Duminecii au mâncat la sf. Liturghie şi întrând în biserică, cel îndoelnic se ruga aşa: Doamne, tu ştii că nu din răutate sunt necredincios, ci ca să nu mă înşel întru neştiinţă, descopere-mi mie Isuse Hristoase taina Ta. Ceilalţi doi se rugau şi ei; atunci Dumnezeu ascultându-le rugăciunea, cum stăteau ei în biserică, le-a deschis ochii ca să vadă cele de taină.

Şi iată când s'a pus pânea pe sf. masă a altarului, se arată lor ca un prunc şi când întindea mâna preotul să frângă pânea, iată îngerul Domnului se pogora din cer,

---

* FOIŞOARA *

Adevărul şi minciuna comunismului

[2]

II

Marxismul are de temelie teoria materialismului economic sau istoric, după care un proces istoric şi social se defineşte prin economie, prin desvoltarea forţelor productive materiale, prin formele producţiei şi schimbului.

Economia este baza întregei vieţi, realitatea sa primă şi esenţială; întreg restul, întreagă „ideologia“, viaţa spirituală, credinţele religioase, filosofia, morala, arta, cultura, în care omul vede floarea existenţii, nu sânt decât părţi „adăugate edificiului“, epifenomene, reflecţii înşelătoare şi iluzorice de-ale realităţii.

Marx nu este primul, care a dat această preponderanţă economicului, care a crezut în victoria omenirii organizate din punct de vedere social, prin forţele elementare ale naturii: istoricii şi utopiştii socialişti le-au proclamat înaintea lui; în particular Saint Simon, în multe puncte îi e precursor. Insă Marx a fost acela care a împrumutat acestei teorii caracterul de metafizică esonomică. El a împreunat această metafizică — sau mai bine această ontologie — cu lupta de clase, care îi părea ca o „descoperire“, ca o „revelaţie“, pentrucă voia să cunoască realităţile, esenţa însaşi a lucrului. Fără îndoială noţiunea a fost atinsă în treacăt numai de o ştiinţă istorică timidă; însă la Marx a căpătat semnificaţia unui mesianism al proletariatului. Redusă la ea însaşi, teoria materialismului economic n'avea nimic care putea înflăcăra minţile: în sine e o concepţie tristă, ca cea a vieţii omeneşti determinată exclusiv de factorii economici — şi mai ales făcută pentru a-ţi lua tot avântul. Marx însă nu s'a mulţumit să anunţe acest adevăr fără bucurie. El e pesimist în ceeace priveşte trecutul, pe care-l descrie în culori sumbre, însă e optimist faţă de viitor, care îi apare ca o zi surâzătoare. Marx şi Engels au crezut că se poate trece dintr'o săritură din împărăţia necesităţii în cea a libertăţii. In trecut totul e necesitate, determinism economic. In viitor, din contră, libertate, biruinţa raţiunii asupra iraţionalului, asupra forţelor elementare ale naturii şi ale societăţii. Omul social va rămânea stăpânul absolut al universului. Marx credea în dialectica pe care a moştenit-o dela Hegel. El credea că procesul dialectic conduce la bine prin rău, la senz prin non senz, prin iraţional la isbânda raţiunii. Dialectica hegeliană este legată de panlogism: în ea Logosul, Ideea sânt cei cari triumfă.

Procesul lumii este dialectic la Hegel, pentrucă e un proces logic, o autorevelaţie a ideii. Dialectica părţilor nu e posibilă decât dacă e cuprinsă în logica întregului.

Dar cum se crează o dialectică a materiei, pentrucă materia nu cunoaşte Logosul şi victoria spiritului? Marx a voit-o totuşi; el a afirmat fără sfială dialectica materialistă, prin care procesul economic trebue să conducă, în luptă cu forţele adverse, la împărăţia raţiunii şi la biruinţă asupra necesităţii. O astfel de certitudine are ceva surprinzător; contrarul ar părea mult mai evident, căci procesul material elementar fiind prin el însuşi ceva iraţional, nu pare de loc a garanta triumful raţiunii.

In acest timp Marx nu cunoaşte societatea comunistă decât ca o incarnare a raţiunii şi a dreptăţii, de unde orce jefuire va fi înlăturată, unde viaţa va fi definitiv raţionalizată, şi unde prin urmare panlogismul va fi răpit. Această credinţă în biruinţa ordinei şi a organizaţiei coexistă la Marx cu un senz profund al luptei care lasă în voia lor impulsiunile *demoniace*, forţele antinomice ale istoriei, asemenea forţelor antinomice, pe cari marele mistic teosof Boehmise le-a desvelit în viaţa cosmică. Spiritul său concilie existenţa demoniacului şi a iraţionalului cu triumful viitor al logicului, o privire sumbră a trecutului cu una ameţitoare a viitorului. Acest viitor este de neînlăturat; împărăţia libertăţii e însaşi determinată: dialectica procesului material trebue să conducă la împărăţia lui Dumnezeu pe pământ, — deşi fără Dumnezeu, — a dreptăţii, a libertăţii şi a puterii. Teoria materialismului istoric ar rămânea prin ea însaşi în starea de ipoteză ştiinţifică, fără luare din partea masselor. Totuşi entuziasmul pe care l-a stârnit pretutindeni, este credinţa mesianică a lui Marx, adevăratul motiv al entuziasmului. Credinţa mesianică, care îşi găseşte expresia supremă în ideea chemării mesianice a proletariatului: aici marxismul n'are nimic comun cu ştiinţa; el e cucernic, are credinţa „în lucrurile nevăzute“. „Proletariatul“ lui Marx, şi societatea socialistă perfectă, descopere domeniul credinţii, nu sânt decât obiect al credinţii. Ne izbim de o idee de ordin religios.

având cuţit, jertfia pe prunc şi turna sângele lui în păhar. Iar când frângea preotul pânea în bucăţi mici spre împărtăşanie, îngerul tăia din prunc bucăţele mici. Şi când s'a apropiat îndoelnicul de cele sfinte a văzut carne şi sânge. Şi văzând s'a înfricoşat şi a strigat: Cred Doamne că pânea este trupul tău şi păharul este sângele tău. Şi îndată s'a făcut carnea din mâna lui pâne, după taină şi s'a împărtăşit crezând şi mulţumind lui Dumnezeu.

[Patericul, ed. Cozia 1930 p. 52.]

Iată pentru ce ne rugăm deci cu deosebire la biserică, şi iată pentru ce numim biserica lăcaş sfânt şi casă a lui Dumnezeu. Iar când credinciosul trece prin faţa bisericii, ştiind că pe altarul ei se află trupul lui Hristos în cuminecătură, îşi face cruce şi îşi ridică pălăria cu evlavie, iar din inimă rosteşte rugăciunea scurtă: «*Doamne Isus Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, fii mie milostiv păcătosului*».

Pr. **GH. SECAŞ**

Probleme, fapte, comentarii

Ceice pătrund rostul vieţii. — Suveranul nostru, vizitând zilele trecute Universitatea liberă din Vălenii de Munte, a ţinut ca, „la această şcoală de iubire, de adâncă gândire şi cultură românească", să spună aceleaş cuvinte, pe care le-a spus şi episcopilor noştri cu prilejul investirii lor: «*Unde nu este iubire, nimic temeinic nu este*». —

Aceeaş adâncă înţelegere, pentru rostul vieţii, se desprinde din ordinul recent dat din partea conducătorilor statului italian către profesori şi dascăli, cari sânt obligaţi să citească şi să explice copiilor Noul Testament. Ordinul italian spune:

Să nu lipsească din nici o bibliotecă şcolară această carte, căci de-alungul veacurilor ea rămâne totdeauna nouă şi plină de viaţă: e cea mai mare din toate cărţile şi cea mai trebuitoare. Guvernul Italiei vrea să câştige copiii, şi prin ei sufletul poporului, prin această carte care descopere drumul cel mai sigur ce duce la mărirea cea adevărată.

Ceice stau în fruntea popoarelor găsesc timpul cel mai potrivit să ne aducă aminte, că taina vieţii stă întru a păzi şi a urma poruncile lui Hristos.

*

Pe malul mării. — *Intre monumentele închinate amintirii lui Mihai Eminescu, cel mai nou, dar şi cel mai nimerit, este bustul în bronz, ridicat vara aceasta, la Constanţa, de harnici intelectuali localnici.*

Bustul, înălţat pe „marginea mării", sfinţit de P. S. Sa Episcopul Gherontie al Tomisului, în prezenţa Suveranului, este semnul evlavios şi recunoscător al neamului românesc pentru celce a creat o artă naţională şi a făurit o limbă bogată şi frumoasă, necunoscută până la dânsul.

Genialul poet a avut, într'o vreme, şi criticii săi, cari n'au voit, sau n'au putut, să-l înţeleagă. Intre aceşti critici, „cu flori deşerte, care roade n'au adus", s'a înşiruit, după moartea poetului, — cine-şi mai aduce aminte! — şi un venerabil canonic dela Blaj, autorul unui volum sgomotos împotriva celui ce a fost Mihai Eminescu, volum tipărit în oră şelul cu pretenţia de a fi locaşul luminii şi duşmanul întunerecului, — dar care a respins pe Eminescu.

*

Familie darnică. — An de an trece prin parohia noastră, *Vulcan-Braşov*, familia *Ioan şi Reveica Iosif*, din Bucureşti, ear în popasul scurt ce-l fac la noi, prima grijă ce o au este a face un dar bisericii. Duhul profund religios, de care este condusă această evlavioasă familie, nu trebue tăinuit, în acest timp de accentuată criză morală, ci noi îl scoatem de sub obroc pentru a aduce lumină tuturor. Iată câteva din darurile aduse nouă de această familie: un potir, un disc, o copie, o steluţă, o cruce, un vas pentru sfintele daruri, un rând complet de vestminte de cea mai bună calitate, un epitrafir, ear la sărbătoarea „Adormirii Maicii Domnului" din anul acesta ni-a dus o icoană mare a Cinei celei de taină.

Grija de biserica noastră, a familiei Ioan şi Reveica Iosif, nu s'a terminat cu acestea: ni-a pus în vedere că va dărui cărţi pentru biblioteca parohială, iar pentru Casa culturală ne va abona la reviste şi ziare pentru popor.

Dl Ioan Iosif a luat parte şi la o şedinţă a consiliului parohial, unde i s'au adus vii mulţumiri pentru multele daruri făcute bisericii, recompensându-i-se grija şi atenţia pentru biserică prin trecerea numelui său şi al soţiei sale în cartea ctitorilor noştri.

Să dea bunul Dumnezeu, ca de unde a luat, să i se întoarcă însutit.

Pr. *Ioan Ţintea*

Combaterea propagandei revizioniste. — *Comitetul central al* „Ligii antirevizioniste române", *organizează o* expoziţie documentară şi statistică, *cu ajutorul căreia să demonstreze şi să lămurească prin înseşi datele oficiale şi documentele ungureşti, dinainte de războiul, dreptatea cauzei noastre.*

Cum realizarea acestei expoziţii necesită toată literatura antirevizionistă apărută în diferite limbi şi de cât mai mult material statistic din diferitele domenii ale vieţii publice din Ardeal dinaintea şi după războiul întregirii naţionale, «Liga antirevizionistă română» roagă călduros toate instituţiile de stat şi pe cele particulare, precum şi pe toţi bunii români, să binevoiască a trimite orce publicaţii, acte, statistici, fotografii, documente, publicaţii, caricaturi tendenţioase, hărţi şi orce material privitor la problema revizionismului pe adresa Ligii: Bucureşti, strada Brezoianu Nr. 23 *S. I Secţia expoziţiei.*

*

F. O. R. despărţământul Dumbrăveni. — Dl Dr. Ilarie Holom, preşedintele FOR-ului, însoţit de dl C. Schiau, au ţinut o serie de conferenţe în comunele Şmig, Floreşti, Laslea, Beşa, Criş, iar la 15 August în Alma, unde şcoala a fost arhiplină de bărbaţi şi femei în frunte cu intelectualii din comună.

Dl Dr. Il. Holom a arătat că scopul FOR-ului este: renaşterea puterilor morale şi spirituale ale individului şi ale neamului ramânesc prin biserica ortodoxă, ca singura ancoră cu putere de a mângâia în necazuri şi a asigura, prin viaţă curată şi fapte bune, fericirea veşnică.

Dupăce printr'un exemplu mult grăitor arată puterea credinţei şi a rugăciunii curate, îndeamnă poporul să-şi lase sufletul încălzit şi călăuzit de învăţăturile Mântuitorului, cu care să stea de vorbă prin rugăciuni adânc simţite, cercetând biserica şi păzindu-i poruncile, iar în viaţa familiară să ardă întotdeauna candela preceptelor lui Hristos, pentru viitorul copiilor şi fericirea părinţilor.

Dl Cornel Schiau citeşte poezia „Amin zic stâncile", pe care cu ajutorul unui exemplu o interpretează în spiritul vremii tinzând la cultivarea sentimentului de dragoste creştină faţă de aproapele şi a spiritului de jertfă faţă de biserică.

Dupăce în numele poporului mulţumeşte preotul local, cei doi conferenţiari au plecat în comuna Ernea spre a duce şi acolo duhul slovei creştineşti spulberând concepţia că: „domnii ştiu arunca numai seminţe de ură şi vrajbă prin politică".

Binecuvântat le fie drumul!

Asistent

Vicar episcopesc se adresează străinătăţii

Din ziarul *Berliner Tageblatt* dela 8 August 1934 aflăm, că vicarul episcopesc al saşilor din Ardeal, *F. Müller*, dela Sibiu, a ţinut studenţimii din Tübingen un discurs în care a expus starea de „mare mizerie" a saşilor ardeleni...

Vicarul sibian pomenit a afirmat, cum constată foaia berlineză, că, în legătură cu politica franceză [!] în teritorul Dunării inferioare, s'a început o prigonire mai înteţită împotriva minorităţilor din România. Astfel, în timpul din urmă, saşii au fost lipsiţi de toate posturile de primari ai oraşelor „germane" din Ardeal; învăţătorii saşi sânt grozav de persecutaţi, prin examenul de limbă română la care sânt supuşi; în aceeaş vreme statul român încearcă să exploateze, în paguba saşilor, neînţelegerile ivite între ei.. [Ce-o mai fi şi asta ?]

La aceste învinuiri, foarte gratuite, vicarul episcopesc dela Sibiu nu uită să reediteze fraţilor din Germania chestiunea prea cunoscută a *privilegiilor* săseşti de pe vremuri, tânguindu-se universitarilor dela Tübingen de cumplita reformă agrară, săvârşită în România şi de starea „mizeră" a bisericii săseşti, care s'a nenorocit pe urma acestei reforme, — [dar nu tocmai aşa, ca să nu poată trăi şi prospera alături de alte biserici mai puţin bine situate!].

Considerăm toate menţionatele ieşiri ale nemulţumitului vicar episcopesc ca nedrepte şi nepotrivite unei persoane bisericeşti, în deosebi când ne aducem aminte, că n'a trecut prea mult timp, decând un fruntaş bisericesc al aceloraşi saşi declarase la Sibiu, cu prilejul instalării episcopului Glondys, că «*Ardealul este ţara eminamente a toleranţei*». Dacă aşa se vorbeşte *acasă*, la Sibiu, ce însemnează glasul bocitor şi suplicant, ce răsună *peste hotare*, la Tübingen şi la Berlin?

INFORMAŢIUNI

Adunare generală. *Asociaţiunea culturală «Astra» se întruneşte în adunare generală, în zilele de 8 şi 9 Septemvrie 1934, în oraşul Târgu-Mureş, cu programul obişnuit al adunărilor sale generale.*

Concursuri pentru premiile Academiei române publicate în 1934. Intre premiile ce le va acorda Academia Română, sânt şi următoarele:

Premiul „Eufimia şi Ioan Andrei Profesori", de 3500 Lei (divizibil), se va da în sesiunea generală din 1935 celei mai bune scrieri conţinând *Predici bisericeşti duminecale şi ale sărbătorilor sfinţilor prăsnuiţi de sfânta biserică creştină ortodoxă*, printre cele publicate dela 1 Ianuarie 1931 până la 31 Decemvrie 1934. Termenul depunerii la cancelaria Academiei, în 5 exemplare, a cărţilor propuse pentru concurs, este până la 31 Decemvrie 1934. —

Premiul Dimitrie (Mitiţă) Bârzeanu, de 1500 Lei, se va da în sesiunea generală din 1939, unei *publicaţiuni didactice de curs primar*, care se va judeca mai meritorie printre cele publicate în anii 1933—1938. Termenul depunerii la cancelaria Academiei, în 5 exemplare, a cărţilor propuse pentru concurs, este până la 31 Decemvrie 1938. —

Premiul Dr. Cornel Nicoară, de Lei 12.000 (divizibil), se va da în sesiunea generală din 1937 pentru cea mai bună lucrare în manuscris despre: *Influenţele culturale străine şi româneşti asupra culturii din Ardeal în 1800—1850.* — (Deciz. 26 Mai 1934). Termenul prezentării manuscriselor la concurs este până la 31 Decemvrie 1936. —

Premiul Episcopiei Argeşului de 10.000 Lei, se va da în sesiunea generală din 1935, pentru cea mai bună lucrare asupra subiectului: *Monografia mănăstirii şi episcopiei din Curtea de Argeş.* — (Deciz. 6 Iunie 1923). Termenul prezentării manuscriselor la concurs este până la 31 Decemvrie 1934. —

Premiul ministerului cultelor şi artelor, de 50.000 Lei, se va da în sesiunea generală din 1935, pentru cea mai bună lucrare cu subiectul: *Chipuri de vlădici*

După Marx la temelia istoriei nu e numai economia, desfăşurarea forţelor producţiunii materiale, — ci e şi lupta de clase. Toată violenţa marxismului e ţintită spre această idee: e partea subiectivă a doctrinei sale, de care sânt legate judecăţile lui valoroase. Fără îndoială, chiar noţiunea de clase e la Marx o judecată de valoare. Deosebirea între „proletariat" şi „burghezie" coincide cu deosebirea dintre „bine" şi „rău". In mod conştient Marx rămâne un imoralist, însă concepţia sa despre lupta dintre clase este în întregime pătrunsă de morală. Morală integral negativă. Binele şi dreptatea nu există, ci numai răul şi nedreptatea. Iar răul şi nedreptatea dau naştere la revoltă şi ură. După Marx, păcatul original, care stă la baza societăţii omeneşti, este exploatarea omului de către o altă clasă. Marx înţelege să dea un senz pur economic noţiunii de „exploatare" şi împreună cu ea teoriei plusvalorii, care despoaie muncitorii de profitul clasei exploatatoare. Aici exploatarea nu va fi numai de ordin strict economic, ci ea e un fapt etic. A denunţa un caz de exploatare înseamnă a amaneta o valoare morală. Fără îndoială binele şi răul fiind neînţelese pentru imoralist, exploatarea omului de către om dă naştere indignării şi reprobării ca nedreptate.

Marxismul este forma extremă a unei concepţii deterministe despre lume, înăbuşind toate valorile morale. Libertatea morală nu există pentru el. Totuşi el conţine în fondul lui ideea păcatului original. Un păcat original care ţâşneşte asupra istoriei universale, asupra tuturor claselor societăţii, care contaminează toate credinţele şi toate ideologiile omeneşti. Păcatul exploatării semenului tău, care întunecă toate posibilităţile cunoaşterii adevărului, şi creeat de doctrine iluzorice, proprii pentru a-şi susţinea şi justifica acest păcat. Realitatea economică nu se reflectează în conştiinţa omului decât într'un fel înşelător: aceasta e ideea fundamentală a lui Marx, după care el e obligat să considere ca amăgifor toate ideile şi credinţele, cari au existat până la acea dată. Idee care stabileşte oarecare apropiere între Marx şi Freud. Şi unul şi altul îşi dau osteneala de-a descoperi iluzia, tragerea pe sfoară, şi minciuna conştiinţii. Inşelarea şi minciuna cari ascund curentele profund inconştiente, — cari sânt pentru Marx interesele de clase, pentru Freud tentinţele sexuale, plăcerea sexuală. Marx nu cunoaşte inconştientul, psihologia lui rămâne raţionalistă. Insă a denunţa la fiecare pas greşelile conştientului, această presupune că există un alt adevăr, aceasta înseamnă dinainte biruinţa acestui adevăr asupra greşelii, a realităţii asupra ficţiunii. Marx credea că a sunat ceasul istoric când adevărul trebue pus în lumină. Şi, lui îi aparţine descoperirea acestui adevăr, găsirea cheii cunoaşterii universale, pătrunderea secretului vieţii societăţilor omeneşti: în sfârşit lumina va risipi întunecimile, când tot trecutul va fi înghiţit. Acest adevăr care izvoreşte din sufletul lui, este adevărul clasei, care trebue să fie liberatoarea omenirii. Relativismul este învins, acest adevăr proletarian nu e numai un reflex al economiei, ci e un adevăr absolut. Toate clasele s'au pătat cu păcatul exploatării sub diferite forme, de aceea lor le era ascuns adevărul.

Insaşi construcţia societăţii în clase arată singură slăbiciunea individului, dependenţa unde el se află faţă în faţă cu forţele elementare ale naturii, forţele elementare ale societăţii însaşi. Căci societatea, clădită pe lupta de clase, este o societate supusă forţelor iraţionale, care n'are propria ei stăpânire. Credinţele religioase nu fac decât să reflecteze slăbiciunea şi neputinciosia omului înaintea forţelor naturii, desvoltarea anemică a producţiunii materiale, dependenţa omului faţă de om, sclăvia omenească.

şi scriitori bisericeşti români din veacul al XVII-lea. — (Deciz. 30 Mai 1929). Termenul depunerii manuscriselor la concurs este până la 31 Decemvrie 1934. —

Premiul At. Toncoviceanu, de 1000 Lei, se va da în sesiunea generală din 1935 celei mai bune lucrări tratând subiectul: *Istoria unei mănăstiri din România.* — (Deciz. 16 Mai 1933). Termenul prezentării manuscriselor la concurs este până la 31 Decemvrie 1934. —

Premiul Toma şi Ioan N. Socolescu, de 10.000 Lei, se va da în sesiunea generală din 1937, celei mai bune lucrări despre: *Origina pridvorului deschis al bisericilor muntene.* — (Deciz. 21 Mai 1934). Termenul prezentării manuscriselor la concurs este până la 31 Decemvrie 1936.

Şcoală de comerţ. In staţiunea climaterică Haţeg s'a reînfiinţat şcoala superioară de comerţ „Ioan I. C. Brătianu". Inscrierile se primesc zilnic, anul acesta numai pentru primele trei clase. Cei din provincie pot trimite cererea prin poştă. Taxa de frecvenţă anuală e de 1500 lei. Şcoala va avea internat. Taxa anuală e de 6500 lei, plătibilă în rate. — *Direcţiunea.*

La Şcoala comercială superioară de fete în Sibiu înscrierile încep la 25 August. Sânt locuri vacante în toate clasele. Taxa şcolară foarte redusă. Elevele pot fi găzduite în internatul „Astrei", cu Lei 1000 lunar. Informaţiuni la direcţiunea şcoalei.

ŞTIRI LOCALE

Predică în catedrala din Sibiu. Duminecă, în 26 August 1934, va predica părintele *Gh. Secaş.*

Dela primăria municipiului Sibiu. Prin recentele inundaţii populaţia oraşului nostru a suferit daune, prin faptul că au fost inundate mai multe case, pivniţe şi curţi. Se aduce la cunoştinţă că oraşul va face tot posibilul pentru a uşura situaţia celor sinistraţi, prin ajutorul pompierilor voluntari, cari vor pompa apa din locuinţe; pomparea pivniţelor rămâne însă în sarcina fiecărui proprietar.

Citiţi, sprijiniţi şi respândiţi ziarul
Telegraful Român

Publicaţie de licitare

In urma hotărârii consiliului parohial ortodox român din Cristian, jud. Braşov, din 28 Iulie 1934 şi a adunării parohiale din 29 Iulie şi pe baza planului şi devizului aprobat de Prea V. Consiliu arhiepiscopesc, se dă în lucrare prin licitaţie publică cu oferte închise în ziua de *26 August 1934.* la ora 2 p. m. în localul şcoalei primare din loc, zidirea casei parohiale din parohia Cristian.

Planul, devizul şi condiţiunile de licitaţie se pot vedea în orce zi de lucru la oficiul parohial până în ziua licitaţiei.

Consiliul parohial îşi rezervă dreptul de-a alege oricare dintre oferte cele mai avantajoase şi în care au mai multă încredere.

Doritorii se vor prezenta la data de sus dimpreună cu ofertele depunând deodată cu ele şi o garanţie provizorie de 5%, din valoarea lucrării, în bani gata, cari se va întregi la facerea contractului la 10%.

Antreprenorul care va lua lucrarea este obligat a suporta cheltuelile împreunate cu tacerea planului şi devizului acestei clădiri.

Cristian, la 18 August 1934.

Din încredinţarea consiliului parohial:

Ioan Micu
paroh-preş.

(22) 1—1

Nr. 391—1934 (51) 1—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei **Zdrapţi,** parohie de clasa III-a din protopresbiteratul Zarandului, prin aceasta se publică concurs cu termin de 30 zile, dela întâia apariţie în Telegraful Român.

Venitele împreunate cu acest post:

1. Salar dela stat conform coalei B.
2. Stola uzitată.
3. Până la edificarea casei parohiale, parohia se va îngriji de locuinţă.
4. Câte o ferdelă porumb dela fiecare familie.

Cererile de concurs se vor înainta subscrisului oficiu protopresbiteral ortodox român al Zarandului, Brad, în termin şi candidaţii îşi vor exopera permisiunea de a concura dela P. V. Consiliu arhiepiscopesc. fără de care nu se pot prezenta în parohie.

Brad, 20 Iulie 1934.

Ioan Indreiu
protopop.

Deja la **9 Septemvrie** va avea loc tragerea
Loteriei a doua a asociaţiei „SALVAREA" Timişoara
Câştigul principal **Lei 250.000,** şi multe alte câştiguri.
Numai lozuri întregi cu Lei 50.
Colectura oficială a Loteriei de stat **A. TÓTH** **Sibiu, Str. Regina Maria 14. Tel. 468**
La comenzi externe se adaugă contravalorii lozului Lei 7 (sau Lei 17) pentru spese de porto. [22] 1—2

Nr. 260—934 [50] 1—3

Concurs

Pnntru întregirea parohiei vacante de clasa III-a Şoala, protopopiatul Mediaş, se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în Telegraful Român.

Venitele împreunate cu acest post:

1. Salar dela stat.
2. Folosirea a două loturi de curţi primite prin reforma agrară şi a cimitirului.
3. Câte 1 ferdelă grâu dela fiecare familie, iar dela ceice n'au car şi vite câte 1 ferdelă porumb sfărmit de fiecare familie.
4. Una soarte de lemne de circa 3—4 stânjini dela comuna politică, tăiate şi aduse în curtea preotului de enoriaşi, iar după îndeplinirea reformei agrare va primi şi din pădurea bisericii circa 2 stânjini lemne.
5. Stola obişnuită în tract.
6. De locuinţă se va îngriji preotul.

Candidaţii îndreptăţiţi îşi vor trimite subsemnatului cererea de concurs provăzută cu toate documentele necesare, anexând şi autorizaţia de candidare dela Ven. Consiliu arhiepiscopesc, şi cu avizul subsemnatului se vor prezenta în parohie şi în biserică la serviciul liturgic.

Mediaş, 14 August 1934.

Ioan Crăciun
protopop.

Nr. 150—1934 par. (48) 2—3

Concurs de cantor

Pentru înrregirea postului II de cantor al bisericii noastre din **Vulcan,** se publică concurs cu termen de 30 de zile dela prima apariţie în Telegraful Român.

Venitele împreunate cu acest post cantoral sânt:

Jumătate din toate venitele parohiale cantorale.

Concurenţii vor înainta în termenul deschis oficiului parohial subsemnat următoarele documente:

1. Extras de botez.
2. Diploma de cantor dela şcoala de cântăreţi din Sibiu.
3. Certificat de moralitate.
4. Certificat de serviciu.

Concurenţii se vor prezenta în vreo Duminecă sau sărbătoare la biserică spre a cânta şi a face cunoştinţă cu poporul dreptcredincios.

Vulcan, la 16 Iulie 1934.

Oficiul parohial ortodox român Vulcan

Ioan Ţintea
paroh.

Nr. 569—1934. (44) 2—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei de clasa I-a, **Teliu,** protopopiatul Oituz, se publică concurs cu termen de 30 zile dela întâia publicare în Telegraful Român.

Venitele împreunate cu acest post:

1. Intregirea salarului dela stat conform coalei B şi a studiilor de bază a noului ales.
2. In lipsă de casă parohială, parohia se obligă a achita chirie pentru locuinţa parohului, până la cumpărarea, sau construirea casei parohiale.
3. Sesiune parohială veche 3 jugăre 1478 st. □ arătar, cal. I şi 7 jug. fânaţ de pădure primit prin reforma agrară, precum şi folosinţa grădinei parohiale, de lângă cimitir.
4. Una ferdelă de porumb strujit dela fiecare familie, ear dela văduvi şi văduve jumătate.
5. Patru stânjini lemne, din pădurea bisericii, tăiate, făcute metri şi aduse în magazia parohiei.
6. Stola fixată în adunarea parohială din 26 Mai 1929 şi în şedinţa consiliului parohial din 25 Iulie 1934.

Cererile de concurs, însoţite de documentele necesare, se vor înainta oficiului protopopesc în termin. Concurenţii se vor prezenta în parohie în o Duminecă sau sărbătoare spre a face cunoştinţă cu enoriaşii, având prealabila încuviinţare a oficiului protopopesc. La cererile de concurs se va anexa autorizaţia de candidare a I. P. S. Sale.

Poiana-Sărată, jud. Treiscaune, la 25 Iulie 1934.

Oficiul protopopesc ortodox-român în înţelegere cu consiliul parohial.

Ioan Rafiroiu
protopop.

Nr. 217—934 prot. (45) 2—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei de clasa a III-a **Cisnădie,** protopopiatul Sibiu, se publică prin aceasta concurs cu termen de 30 de zile dela întâia apariţie în Telegraful Român.

Venitele sânt:

1. Intregire dela stat.
2. Stola obişnuită.
3. 15 jugăre sesiune parohială acordată prin reforma agrară.

Concurenţii vor înainta cererile de concurs însoţite de actele necesare subsemnatului oficiu protopopesc în termen şi vor prezenta totodată permisiunea de a concura dela autoritatea supremă, şi cu încuviinţarea subsemnatului se vor prezenta şi în parohie.

Sibiu, 1 August 1934.

Emilian Cioran
protopop.

INDRUMĂRI

pentru înscrierea elevilor la şcoala normală din Sibiu.

Inscrierile se fac între 12—15 Septemvrie. In 13 Sept. se ţin examenele de corigenţă şi de admitere după ordinea afişată la şcoală. Deschiderea festivă a anului şcolar se face la 16 Septemvrie, iar cursurile încep regulat la 17 Septemvrie.

Sunt libere următoarele locuri:

Cl.	I	20 burse şi	10 solve
„	II	2 burse şi	4 solve
„	III	3 burse şi	14 solve
„	IV	3 burse şi	15 solve
„	V	5 burse şi	8 solve
„	VI	3 burse şi	10 solve
„	VII	1 bursă şi	8 solve

Se primesc elevi dela liceu în clasele II—V cu examen de admitere din materiile principale.

Elevii cl. I vor trece un examen de admitere care se ţine la 13 Sept., ora 8 dimineaţa. Examenul în scris e la limba română şi aritmetică, oral la limba română, aritmetică, geografie, istorie şi religie (materia cl. IV primară). Elevii cari vor obţine medii mai mari vor primi bursă. Pentru a putea lua parte la concurs, se cer următoarele acte: Certificat de naştere şi botez, certificat de patru clase primare, certificat de vaccină, certificat de paupertate (cari voiesc să obţină bursă).

Elevii solvenţi plătesc anual 6000 Lei (şasemii), taxă de întreţinere în internat şi 1500 Lei taxă de înscriere. Bursierii plătesc anual 3500 (treimiicincisute) Lei, taxă de internat şi înscriere. Elevii nou înscrişi plătesc odată pentru totdeauna o taxă de 500 Lei pentru instalare.

La înscriere elevii solvenţi sunt obligaţi să achite Lei 2500, în care sumă intră şi taxa de înscriere, iar bursierii 2000 Lei. Toţi elevii sunt obligaţi să depună la direcţiune o cauţiune de 100 Lei pentru stricăciuni.

Restul taxei se poate achita lunar, aşa fel ca până după vacanţa de Paşti toată taxa să fie plătită.

Elevii primesc în internat hrană substanţială şi de bună calitate.

Procurarea cărţilor, rechizitelor şi a materialului pentru lucrul manual priveşte pe elevi.

Fiecare elev va avea la internat următorul inventar: 4 cămăşi, 4 pantaloni, 4 cearceafuri, 2 feţe de pernă, o pătură groasă, o saltea, o coverturâ de pat, 4 prosoape, o manta de iarnă, *uniformă şi chipiul reglementar,* un rând de haine de purtare în internat, 4 p. ciorapi, 6 batiste, 2 şervete, perie de haine, de ghete, pieptene, perie de dinţi, pahar etc.

Uniforma şi chipiul sunt obligatorii, elevii nu vor putea fi înscrişi până nu vor proba că le au.

Elevii cari nu se vor înscrie până la 16 Sept. când se face deschiderea festivă a anului şcolar, se consideră ca repăşiţi din şcoală.

DIRECŢIUNEA.

DIRECŢIUNEA ŞCOALEI NORMALE ORTODOXE „A. ŞAGUNA" SECŢIA FETE, SIBIU.

ÎNŞTIINŢARE

pentru anul şcolar 1934|1935.

Pentru anul şcolar 1934|35 sunt libere 30 locuri (13 burse şi 15 solve) în cl. IV., şi 8 locuri (3 burse şi 5 solve) în cl. V. In clasa IV-a se primesc eleve cari au terminat cel puţin trei clase secundare. Primirea se face atât pentru clasa IV-a cât şi pentru cl. V-a în baza unui examen de admitere, care se ţine în 13 Septemvrie 1934 din: Religie, L. română, Matematică, Istorie, Geografie, Şt. fizico-chimice, Muzica vocală şi instrumentală. Candidatele cl. IV-a vor fi examinate din studiile cl. III sec., iar cele pentru cl. V-a din studiile cl. IV-a secundară. Examenul de admitere va fi precedat de un examen medical. Cererile de înscriere timbrate legal, se vor înainta direcţiunii şcoalei până la 10 Septemvrie 1934, însoţite de următoarele acte: Extract de naştere, botez, certificat de studii, act de vaccină, certificat de naţionalitate şi paupertate.

In 13 Septemvrie a. c. se ţin examenele de corigenţă. Inscrierile se fac în 13 şi 14 Septemvrie. Inaugurarea anului şcolar se face în 16 Sept., iar cursurile încep în 17 Sept.

Taxa de înscriere pentru elevele vechi este Lei 1850·— iar pentru elevele nou înscrise Lei 2350·— în plus Lei 500·— drept taxă de instalare. Taxa de internat e Lei 6500·— pentru elevele solvente, iar pentru bursiere Lei 3380·— anual. Elevele solvente vechi vor plăti la înscriere Lei 2500·— (1850+1500) cele noi Lei 3000·— (cu cinci sute Lei mai mult). Bursierele plătesc Lei 2850·— (1850+1000). Restul de taxe se plătesc în rate: La 15 Noemvrie Lei 2000·— solventele, Lei 1000·— bursierele, la 8 Ianuarie Lei 2000·— solv., Lei 800·— burs., la 1 Aprilie Lei 1000·— solv. şi Lei 580·— burs.

Fiecare elevă va aduce cu sine: 4 cămăşi de zi, 3 cămăşi de noapte, 4 perechi pantaloni albi, 4 părechi ciorapi, 6 batiste, 2 cearceafuri de plapomă, 2 cearceafuri pe saltea, 2 feţe de pernă, 1 plapomă, 1 pernă, 1 saltea de lână sau de iarbă de mare, 1 coverturâ albă, 2 şorţe uniforme, 1 palton, 1 pardisiu, 1 beretă, 1 violină cu tocul ei. Pentru veselă se va plăti la şcoală Lei 300·—.

DIRECŢIUNEA.

Redactor responsabil: Pr. Dr. D. Stăniloae
Editura şi tiparul Tipografiei arhidiecezane

Anul LXXXII — Sibiu, 2 Septemvrie 1934 — Nr. 36

Telegraful Român

Organ național-bisericesc — Intemeiat în 1853 de Mitropolitul Andreiu Șaguna

APARE SAPTAMANAL

Abonamentul: Un an 500 Lei. — Șase luni 250 Lei. — Trei luni 125 Lei. — Pentru străinătate un an 900 Lei. — Pentru America 4 Dolari.

Articole și corespondențe se adresează **Redacției** Telegraful Român, Sibiu, strada Mitropoliei Nr. 45. — Scrisori nefrancate se refuză. — Articole nepublicate nu se înapoiază.

Prețul inserțiunilor un șir petit 6 Lei pentru odată, dacă se publică de mai multe ori se dă rabatul cuvenit.

Abonamentele și inserțiunile se adresează **Administrației** ziarului Telegraful Român, Sibiu, strada Mitropoliei Nr. 45

Gospodăria preotului

Pastorația este ajutată sau îngreunată în parte și de totalitatea de motive, de preocupări, de relații cari umplu viața preotului în afară de momentele în cari își exercită chemarea preoțească. Dacă complexul preocupărilor și actelor nepastorale e prea străin sau chiar incompatibil cu funcțiunile preoțești, trecerea dela un plan sufletesc la altul se va face anevoios și nedeplin, sau cu totul exterior. Iar paguba o vor suferi funcțiunile preoțești cari cer imperios, infinit mai mult decât orice altfel de acte, să fie realizate *cu sufletul întreg;* ele cer de fiecare dată preotului să se aducă jertfă a arderii de tot, holocaust nedivizat în gânduri și dorințe, neumbrit de aripa altui stăpân.

E de datoria fiecărui preot să-și selecționeze și limiteze preocupările nepastorale în așa chip, încât să poată stabili raporturi armonioase, treceri ușoare între funcțiunile lui preoțești și cele de altă natură. Chemarea preoțească trebue să pună o pecete unitară pe toată viața preotului.

Sunt preoți la cari lipsește această armonie între misiunea lor și celelalt fel de preocupări. Demulteori pentrucă grijile gospodărești covârșesc activitatea pastorală, încât aceasta e redusă la rolul unei anexe împlinită exterior și grăbit, în pauzele muncii celeilalte. La acești preoți întâlnești o curte și o casă plină de toate dovezile vredniciei lor economice, dar cărți nu se află, doar molitvelnicul aruncat undeva în tindă sau coridor, amestecat în vre-un colț cu toate obiectele pe cale de-a fi scoase din uz, în societatea paianjenilor și a necurăteniei. Un astfel de preot e laicizat cu desăvârșire. Nu mai e în el nimic din puterea transformatoare de suflete, cuvântul lui e rudimentar, fără nuanțe cari să fie scoase din suflet și să meargă la suflet, reminiscențele din cărți și din Scriptură s'au evaporat. Lângă el stai ca lângă o apă stătută, ca lângă un pom fără fructe. Stângaci în a amesteca în vorbirea lui cuvinte duhovnicești, el vorbește uneori cu multă pricepere despre vite și holde, despre stupi și vii, dar se oprește încurcat de vine vorba despre cele dumnezeești și sufletești. Dacă gospodăria lui mai e și dezordonată și lipsită de curățenie și de frumusețe, atunci el nu se mai distinge prin nimic de plugarii de rând. Îți lasă impresia unei sări care a putrezit între alimentele pe cari trebuia să le conserve.

De sigur vremurile sunt grele și preotul se vede silit să valorifice pământul pe care-l are, al lui sau ca eclejie. Dar se cere dela el să aducă, și în activitatea gospodărească o notă care să-l distingă ca preot. I se cere să aibă totdeauna sentimentul oarecărei detașări de bunurile materiale, oarecărei independențe, sentimentul că ar putea în tot momentul să se dispenzeze de ele fără a se altera în fondul personalității sale. Iar acest sentiment să se manifeste sincer — nu fățarnic — atât în cuvinte, cât și în acte. Adecă să fie străină de el lăcomia, nedreptatea, panica în caz de pierdere, bucuria nestăpânită în caz de câștig, concurența brutală cu credincioșii lui. Pe el îl prinde bine seninătatea, calmul în tot ce privește chestiunile materiale.

Nu e de preferat preotul care, trăind în mijlocul satului, nu întreține nici un pic de gospodărie. Aceasta e o altă extremă pe care o întâlnești cu deosebire la unii preoți tineri. Curtea lor e pustie de orice vestigiu economic. Nu țin nici un fel de animal domestic și nu întâlnești la ei nici o unealtă pentru lucrul câmpului. Străini de tot ce umple viața plugarului, ei nu găsesc mijloace de apropiere cu sufletul lui și sunt în imposibilitate de-a utiliza în activitatea lor învățătorească comparații și evenimente din viața câmpului, din viața intimă a țăranului. Ei rămân neîncadrați în atmosfera vieții dela țară, ca niște piese stridente, inestetice; plugarii îi simt ca atare și se apropie mai greu de ei. Ei nu văd nimic comun între viața lor și a preotului, nimic de care să se prindă pentru a începe o conversație cu el, pentru a ajunge la confesiuni extrapenitențiale. Cuvintele unui astfel de preot ca și viața lui rămân pentru țărani elemente abstracte, depărtate, străine, neputincioase să pătrundă până la el.

Mai potrivit e ca preotul să întrețină o gospodărie a câmpului, dar nu atât de mare încât să-l copleșească, ci atâta cât îi poate servi ca punte de pătrundere în intimitatea sufletelor păstorite și ca mijloc de educație. O gospodărie mai mică, însă perfect de ordonată și de curată, să se simtă că stăpânul e un om superior. O grădină cu flori și legume cum nu se găsește

„Hristos în școală"

— Manualul catehetului ortodox pentru școalele primare —

Am anunțat apariția recentă a unui manual, care umple un gol considerabil în predarea învățământului religios în școala primară.

Cartea poartă titlul „HRISTOS ÎN ȘCOALA" și este întocmită de un priceput catehet, dl D. Călugăr, dela școalele secundare și primare din Sebeș-Alba.

Ori care învățător și, mai ales, ori care catehet trebue să-și însușească darul de a ști da viață lecțiilor sale. Catehetul în deosebi trebue să-și încălzească elevii cu sufleteasca lui căldură. Nici plictisit, nici plicticos, catehetul nostru are să trezească conștiințele formându-le în duhul învățăturilor evanghelice: EL VA INTRA ÎN CLASA TOTDEAUNA CU LECȚIA DEPLIN PREGATITA. Aceasta e taina, simplă și întreagă, pentru a face în școală creșterea religioasă a școlarilor, dând lecțiilor o notă de vioiciune și de izbândire în Domnul.

Cartea „Hristos în școală", care vine în ajutorul preoțimii, conține toate lecțiile de religie pentru primele patru clase primare. Insușirile de mare valoare ale manualului merită o cercetare aparte, care nu s'a putut face în timpul scurt ce s'a scurs dela apariția ei.

Putem spune însă de pe acum că el reprezintă punctul cel mai înalt realizat până azi în catihetica noastră de școală primară. Lecțiile sânt desvoltate după cele mai verificate mostre pedagogice și psihologice, narațiunea vie, plastică, e utilizată ca mijloc principal pentru concretizarea materialului predat.

Preoții noștri vor găsi în acest manual un mare ajutor și îndrumător la lecțiile lor.

Cartea are 532 pagini și costă legată 220 lei. Se poate procura dela Librăria Arhidiecezană, Sibiu.

FOIȘOARA

Adevărul și minciuna comunismului

[3]

II

Ori, iată că se formează societăți capitaliste, pe cari Marx le socotește ca cele mai rele și cele mai nedrepte. Exploatarea de către o clasă a restului omenirii, aici atinge gradul cel mai mare. Însă, în acest timp, această societate desfășoară forțe productive omenirii, ea creiază puterea și aduce în viață o clasă nouă, necunoscută până acum în istorie — clasa proletariatului.

Proletariatul este singura clasă care să fie eliberată de păcatul original al exploatării. El e clasa care creiază toate valorile și bunurile materiale din care trăește societatea omenească. Ea e exploatată, oprimată, complet desmoștenită, privată de foloasele producției, supusă în robia capitalului; însă în ea există o forță crescândă, o putere colectivă, care trebue să izbucnească după prăbușirea societății capitaliste. Proletariatul este clasa mesianică, chemată să fie liberatoarea omenirii, identificată cu întreg adevărul omenesc; ea nu e numai o clasă în sine, ci e chemată să regenereze societatea. Ideea mesianică a proletariatului este împreunată de aceea a eliberării celor oprimați, a realizării visului de dreptate socială, triumfului unei omeniri organizate din punct de vedere social. In definitiv, victoria proletariatului este aceea a raționalismului social, înfrângerea forțelor iraționale ale lumii. Ceeace e irațional, obscur, misterios este izgonit din viață. Această victorie pune capăt anarhiei pe care Marx o denunța că există în inima societății capitaliste. Proletariatul este dotat cu toate virtuțile. Se știe că acest proletariat al lui Marx nu este clasa muncitorească așa cum ne arată experiența; el reprezintă o idee, un mit, asemenea cu ceeace a fost pentru Rousseau mitul democratic, deși se deosebesc cu totul în conținutul lor. Proletariatul comunist este în principiu opus democrației formale. Acest mit al proletariatului posedă o forță energică, dinamică în senzul cel mai înalt, explosivă. „Proletariatul", ideea mit, e cea mai înaltă dintre valori — binele, dreptatea și puterea mântuitoare.

Deosebirea dintre „proletariat" și „burghezie" nu constă, cu atât mai mult, în constatarea empirică a faptului; ea e înainte de toate o apreciere, o judecată. Lupta de clase angajează exclusiv o judecată de valoare, mai mult decât oricare element al teoriei marxiste. Marx n'ar fi ajuns la această conștiință a clasei, dacă n'ar fi purtat în el prețuirea a ceeace e nobil și a ceeace e josnic, a „binelui", și a „răului". In temelia doctrinei sale, ca de altfel în toate doctrinele revoluționare externe, respiră o supravețuire a dualismului manichean, a contrastului violent dintre imperiul zeului bun și aceea a zeului rău. Dualism care trebue învins prin victoria proletariatului, pe care Marx, (e foarte important de-a o constata) în acelaș timp îi atribue chemarea mesianică, îl investește efectiv cu toate caracterele poporului ales al lui Dumnezeu. Karl Marx era evreu, ieșit complet din credința părinților săi, însă impregnat, cu atât mai mult, în inconștientul său de speranța mesianică a

în tot satul ca să vină gospodinele să învețe dela maica preoteasă; câteva vite bine întreținute; câteva bucăți de pământ lucrate model și servind ca loturi de experiență pentru tot ceeace ar vrea preotul să întroducă în preocuparea sătenilor. Să pună artă în toată gospodăria lui și să-i fie lucrul în ea mai mult un prilej de destindere după munca intelectuală, un prilej de odihnă a sufletului și de înobilare a lui, punând în lucrare fantazia creatoare de frumos.

E păcat că în școalele teologice actuale nu se află și o oră de economie. In mare parte aceasta e cauza că unii preoți tineri disprețuesc ocupațiile agricole, izolându-se de miezul vieții sătești, sau le practică fără artă și fără silința de-a le pune în slujba pastorației.

Dr. D. STĂNILOAE

Probleme, fapte, comentarii

Legea, pentru inventarierea averilor și veniturilor, aparținând bisericilor naționale și celorlalte culte, s'a votat cu unanimitate și s'a promulgat prin Monitorul Oficial din 17 Iulie 1934.

Această lege, al cărei proiect a fost întocmit de dl Al. Lapedatu, ministrul cultelor, va avea să pună temeiuri nouă și echitabile în raportul material dintre culte și stat, înlăturându-se nedreptățile săvârșite până acum față de biserica ortodoxă.

Zilele acestea s'au trimis tuturor autorităților bisericești instrucțiile și formularele necesare executării acestei legi, — lucrare ce are să fie terminată până la sfârșitul anului curent. —

Privitor la ajutoarele acordate bisericilor din partea statului, autoritățile noastre bisericești au stăruit neîncetat asupra aplicării principiului de *proporționalitate* în distribuirea lor, așa cum cere art. 31 (până acum rămas pe hârtie) din legea pentru regimul general al cultelor.

Articolul 31 al legii cultelor spune: „Ajutoarele pe care statul le va acorda diferitelor culte, vor fi în raport cu *numărul* credincioșilor cetățeni români ai lor față de populația totală a țării, cu *situația materială* a cultelor respective și cu *nevoile* lor reale".

Cunoscându-se exact stările materiale ale cultelor, principiul proporționalității se va putea aplica pe bună dreptate în distribuirea ajutoarelor de stat.

*

Descoperire importantă. Arheologul englez Harvey, având de cercetat tăria zidurilor bisericii celei mari a mănăstirii din Vifleem, a descoperit în Iunie cor. la o adâncime de 0·73 m. vechea pardoseală de mozaic a bisericii, datând foarte probabil din timpul împăratului Constantin cel mare și fiind deci cel mai vechi mozaic creștin cunoscut până azi.

Se știa că în prima formă biserica aceasta fusese ridicată de sfânta Elena, mama lui Constantin cel mare, dar renovările ulterioare — mai ales sub Iustinian și Manuel Comnen la 1162 — ascunseseră cu totul urmele primei forme, încât nu se cunoștea nimic din ea.

Descoperirea, cu totul întâmplătoare, a inginerului englez este de aceea cu atât mai importantă.

Bucata cea mai mare de mozaic, așezată în mijlocul bisericii, se întinde dela răsărit la apus, și e lungă de 16·36 m și lată de 6·80 m. Frumusețea, figurile și culorile lui storc admirația tuturor. Culorile sunt de vreo 13 feluri, nuanțate cu o artă neîntrecută. Artistul orientat după modèle clasice, precreștine. Linii drepte și curbe se întretaie în felurite forme dând cele mai variate figuri de frunze, de flori, sau pur și simplu de geometrie. Un motiv dominant este svastica.

La capătul bucății acesteia, spre apus, este un patret, celebru de pe acum. Mărimea e de 4·88+4·88 m. E așa numitul mozaic al fructelor, pentrucă îl închid de jur-împrejur două cadre de 0·55 m. lățime în care sunt zugrăvite diferite fructe și frunze în mărime și culori naturale. Sunt zugrăvite rodii, pepeni, pere, struguri, mere etc. Intr'altă bucată sunt zugrăviți maci și spice, primii ca simbol al morții, ultimele ca simbol al vieții. Numai într'o bucată mică patrată (0·72 m.+0·72 m.), întocmită din petricele roșii și negre, se cuprinde în mijloc inscripția: ΙΧΘΥΣ adecă Ἰησοῦς Χριστὸς Θεοῦ Υἱὸς Σωτήρ (Isus Hristos Fiul lui Dumnezeu Mântuitorul). E singurul semn creștin. N'apucase să se formeze o artă a mozaicului cu motive creștine. Meșterii se inspirau din motive arhaice.

Descoperirea aceasta va duce la interesante concluzii în știința arheologiei.

D. S.

*

Ultimele cuvinte ale lui Isus. — Învățatul asirian Dr. G. M. Lamsa susține — după o informație a ziarelor engleze — că în versiunea acreditată a Testamentului Nou se cuprind vreo 1400 de greșeli care strică senzul. Greșelile acestea ar fi provenit prin multele traduceri din original în limba greacă și mai târziu în cea latină. Astfel cuvintele ultime ale lui Isus: „Eli, Eli, lama sabachtani" n'ar avea să însemne: „Dumnezeul meu, Dumnezeul meu, de ce m'ai lăsat", ci: „Dumnezeul meu, Dumnezeul meu, destinul meu s'a împlinit".

Nr. 7567—934 Școl.

Concurs

La *Școala de aplicație a școalei normale ortodoxe «Andrei Șaguna» din Sibiu* cu începerea anului școlar 1934—35 sânt vacante: 1 post de învățător și 1 post de învățătoare.

Pentru ocuparea acestor posturi, se va ține la această școală concurs, în conformitate cu deciziunea On. minister al instrucțiunii Nr. 128.506/934, la data de *10 Septemvrie c. ora 8 dimineața.*

Concursul va consta din: o probă scrisă cu subiect fixat de minister, o probă orală, — colocvium din pedagogie în special și din celelalte materii de învățământ din programul școalei normale și din o probă practică.

Invățătorii resp. învățătoarele, cari doresc a participa la acest concurs, vor înainta cel mult până la 9 Sept. cerere către direcțiunea școalei normale „Andrei Șaguna" din Sibiu, cu dovada:

1. că la examenul de capacitate și definitivat au obținut cel puțin media 8 (opt);
2. că la toate inspecțiile au fost notați cel puțin cu cvalificativul bine;
3. că n'au suferit nici o pedeapsă;
4. că sunt creștini de legea ortodoxă.

Sibiu, la 24 August 1934.

Consiliul arhiepiscopesc.

Bibliografie

Anuarul liceului „Principele Nicolae" din Sighișoara, pe anii 1929/30—1932/33, de H. Teculescu, director. Sighișoara 1933, pagini 431, prețul: Lei 100.

Mărturisesc că n'am mai văzut un Anuar de liceu atât de impunător ca cel de care scriem. Dacă uiți să citești titlul în întregime și consulți deadreptul materialul din el, rămâi cu convingerea că ai în față rezultatul muncii științifice dintr'o instituție universitară în cursul unuia sau mai mulți ani. Se cuprind în el următoarele studii:

H. Teculescu: Educația estetică;
Al. Botta: Probleme economice;
P. P. Amărăștеanu: Aurel Vlaicu;
Gh. Babeș: Din istoricul educației fizice;
H. Teculescu: Sicriul lui Despot Vodă;
E. Adorján: Românii în opera lui M. Jókai;
Fl. Prodan: Procesul Memorandului;
Z. Török: Coralii. Cercetări geologice în județul Târnava-mare;
H. Teculescu: Oameni și locuri din Târnava-mare.

Dacă se mai adaugă la acestea câte-o scrisoare în fac-simil, dela dnii N. Iorga, Oct. Goga, M. Sadoveanu, I. Bianu, I. A. Basarabescu, Cincinat Pavelescu, contribuția unui elev și cronica școlară, se poate avea o icoană despre bogăția materialului din acest Anuar.

Aproape fiecare profesor și-a adus o contribuție din specialitatea lui. Toate studiile, întemeiate pe o bogată informație bibliografică, se înfățișează ca cercetări serioase în diferitele domenii științifice.

Trebue remarcate studiile dlui director, H. Teculescu: „Educația estetică" și „Oameni și locuri din Târnava-mare". Mai ales ultimul, de proporții impresionante (pag. 225—380), se impune prin soliditatea, erudiția și frumusețea lui literară. Aproape fiecare comună e prezentată cu antecedențele ei istorice, înfipte până în epoca dacică, și cu vrednicia ei de astăzi. Fotografii cu ruine de cetăți vechi, cu uși de biserici, cu școale și bărbați iluștri din Târnava-mare, ilustrează durata din vechime și vitalitatea neamului nostru pe aceste plaiuri. Dl director H. Teculescu anunță o monografie completă a jud. Târnava-mare. Credem că studiul de față formează baza solidă a monografiei anunțate.

Studiul dlui Z. Török despre Corali ne închipuim — ca nespecialiști —

---

lui Israil. Inconștientul este totdeauna mai tare decât conștientul. Pentru el, proletariatul e un Israil nou, liberatorul și constructorul viitoarei cetăți pământești. Comunismul proletarian este o disidență a vechiului hilism evreu. Poporul ales s'a schimbat în clasă aleasă: am văzut că o asemenea idee e esențialmente de ordin religios, știința nu aduce aici, prin nici unul din drumurile ei. Ea e într'adevăr piedeca religiunii comuniste. Noțiunea mesianică e totdeauna de origine iudaică, străină gândirii grecești. Astfel este și gândirea mesianică rusă. Ea a furnizat mișcării revoluționare elementul ei cel mai dinamic. Slăbită în fracțiunile social-democratice, cari s'au îmburghezit, ea părea extraordinar de vie în sânul comunismului: comuniștii au sentimentul că timpurile istorice s'au împlinit, că o catastrofă mondială este gata, după care trebue să se deschidă o nouă eră pentru omenire. De aici energia lor supraomenească. Teoria marxistă a Zusammenbruch-ului societății capitaliste este într'adevăr credința în Judecata din urmă. Căci este un element eshatologic în tot comunismul revoluționar: ideea că la o oră prezisă se va deschide o prăpastie, care va despărți timpul în două. Aceasta este ceeace germanul Tillisch, teoreticianul socialismului religios, definea prin numele de Καιρος, erupțiunea eternității de timp. Terminologia superficială a filosofiei materialiste este nepotrivită pentru a exprima aceste dedesupturi profunde ale marxismului; totuși ele rămân în inconștientul său și constitue veritabila lui forță.

In ele se sfarmă robia determinismului, apărând în evoluție o deslegare a continuității: piedecile sânt învinse, împărăția necesității de cea a libertății, istoria propriu zisă s'a închis — și începe supraistoria.

In revoluția rusă s'au întâlnit și împreunat două curente mesianice: mesianismul proletariatului și mesianismul poporului rus. Poporul rus s'a identificat cu proletariatul, cu care, din punct de vedere practic, nu poate coincide. In sufletul poporului rus, însă din îndepărtatul său trecut era în stare latentă un sentiment profund al chemării sale religioase. — In veacul al XV-lea, călugărul Filoteiu a elaborat teoria unei a treia Rome, Moscova: după căderea imperiului bizantin, Rusia a rămas în lume singurul refugiu al credinței ortodoxe, al credinței curat creștine, pe care toate celelalte popoare au falsificat-o. Moscova e a treia Romă, Roma nouă și ultima. Concepția mesianică a poporului rus a rămas în decursul timpului, prin mijlocul metamorfozelor și în special în timpul cumplitei crize, care a fost schizma veacului al XVII-lea. Ocrotită și transformată de aripa stângă a schizmei, ea a fost transmisă în secolul al XIX-lea în sferele înalte intelectuale, la scriitori și gânditori. Sub o oarecare formă o găsim printre revoluționari, în special la anarhistul Bakunin. Sentimentul mesianic al lui Dostoievski se exprimă în definițiunea poporului rus ca poporul purtător de Dumnezeu. Cât despre scriitorul Leontiev, pierzând credința în chemarea religioasă a compatrioților săi, el credea că poporul rus poartă în sânul său pe Anticrist, ceeace înseamnă că l-a investit cu un fel de mesianism întunecos. Bolșevismul e ultima întruchipare a mesianismului rus, o întruchipare atee: el crede că lumina vine dela răsărit, că flacările revoluției ruseți vor lumina întunecimile burghezimei din occident. Poporul rus n'a realizat ideea sa veche despre o a treia Romă, și Rusia imperială a rămas foarte departe de ea. Insă în locul celei de a treia Romă, ea a realizat a treia internațională. Si în această a treia internațională, trebue să se pecetluească unirea funestă a ideii mesianice, propriu rusească, cu ideea mesianică internațională și proletariană. Cu toate că a fost o revoluție națională, totuși revoluția rusă a răsvrătit ideile proletariatului internațional. Această religie comunistă, care nu e de origine rusă, s'a resfrânt în formele gândirii religioase ruseți. Gândire, care consistă înainte de toate în așteptarea îndeplinirii împărăției lui Dumnezeu pe pământ.

III

Comunismul este o manifestație complexă la care nu s'ar putea răspunde cu „da" sau cu „nu". Am văzut că adevărul și minciuna sânt strâns amestecate în el. Dacă am pune adevărul și minciuna lui pe tablele balanței, am vedea, că în comunism adevărurile sânt numeroase și că minciuna este una. *Insă această singură minciună este așa de grosolană, încât bruește adevărurile.*

Unde rezidă adevărul comunismului? El are, după cum am văzut, diferite aspecte. Inainte de toate, un adevăr negativ, e critica civilizației burgheze și capitaliste, cu contradicțiile și slăbiciunile ei. Denunțarea unei societăți creștine, stricată, decadentă, adaptată intereselor perioadei capitaliste. In sfârșit, un adevăr pozitiv, care se manifestă în organizarea și orânduirea economiei, de care atârnă viața indivizilor, și care nu mai poate fi considerată ca un joc al intereselor și al arbitrarului. Ideea unei economii organizate după un plan și o idee fericită; și păzirea unei libertăți cu totul fictive în viața economică, nu poate decât să dea naștere la grave nedreptăți, și să privezi în vele din urmă o întreagă parte a omenirii de libertatea reală. Adevărul comunismului este, că societatea trebue să fie o societate de muncitori (cu toate că se refuză stabilirea unei ierarhii calitative în lucru). Insă comunismul rus, —

că este iarăşi o contribuţie însemnată la explicarea formării configuraţiei actuale a solului târnăvean.

Remarcăm la liceul din Sighişoara o preocupare perzistentă pentru ţinutul în mijlocul căruia se află şi din care creşte populaţia lui de elevi. E în aceasta nu numai o imitare a instituţiilor universitare care se creează în anumite locuri pentru a le studia, ci şi tendinţa de-a creşte pe viitorul intelectual mai cu dragoste de locurile lui, de-a evita frecventa desrădăcinare şi pustiire individualistă a atâtora din intelectualii noştri, cari învaţă perfect istoria Franţei, sau luptele papilor cu împăraţii apuseni, dar nu cunosc şi nu apreciază viaţa trecută şi actuală de pe locurile în cari trăeşte. Corpul profesoral al liceului din Sighişoara înţelege să realizeze acea mult dorită reformă a învăţământului românesc care constă în întoarcerea lui la realităţile noastre locale, împrumutând din alte părţi doar tehnica mai perfecţionată a cercetării.

Nivelul intelectual al întregului liceu din Sighişoara trebue să fie foarte ridicat, căci eruditelor studii şi preocupări ale corpului profesoral trebue să le corăspundă capacitatea elevilor de a-şi putea urmări profesorii. Munca ce se desfăşoară acolo ar fi ideal să o vedem molipsind toate şcoliile noastre. Harnicului director dela liceul din Sighişoara i se cuvin toate felicitările pentru opera pe care o realizează într'un ritm tineresc şi în duhul celor mai optimiste nădejdi în viitorul neamului românesc.

Preoţii noştri, în deosebi cei de pe Târnave, dar şi cei din alte părţi, cari doresc să aibă un model de cercetare a trecutului comunelor lor, se vor sili să ajungă în posesiunea unei atât de preţioase cărţi. **Dr. D. Stăniloae**

Nr. 7728—934.

AVIZ

Onor. preoţime e invitată a aduce la cunoştinţă tinerilor doritori de a intra în Şcoala de cântăreţi din Sibiu, că terminul de înscriere la această şcoală s'a amânat până în ziua de 25 Septemvrie a. c.

Condiţiunile de primire s'au publicat în numărul 31 şi următorii ai Telegrafului Român.

Sibiu, la 28 August 1934.

Consiliul arhiepiscopesc.

Citiţi, sprijiniţi şi respândiţi ziarul

Telegraful Român

INFORMAŢIUNI

Aceleaşi scutiri de taxe. Membrii corpului didactic au favoarea de a fi scutiţi de taxe şcolare pentru copiii lor în şcoale. Preoţii se ştie că predau religia în şcoalele primare. Ar fi cu dreptate, prin urmare, ca şi lor să li se acorde scutiri de taxe la fel cu ale învăţătorilor. Ministrul instrucţiunii va încuviinţa, aşa credem, cererea deplin îndreptăţită a preoţimii noastre ortodoxe.

Direcţiunea generală a c. f. r. a aprobat Asociaţiunii „Astra" *o reducere de 50% pentru participanţii* la adunarea generală din 8 şi 9 Septemvrie 1934 la *Tg.-Mureş*, fără obligativitatea de a prezenta vre-un certificat. Biletul întreg, luat la staţia de plecare, este valabil şi la reîntoarcere dela Tg.-Mureş. Participanţii se vor adresa, cel mai târziu până la 6 Septemvrie, Biroului despărţământului Tg.-Mureş *(dlui Ştefan Ieremia, şeful serviciului cultelor al primăriei Tg.-Mureş)*, atât pentru incartiruire, cât şi pentru rezervarea biletelor la manifestările artistice şi banchet.

In urma intervenirii făcute, direcţia generală a c. f. r. a aprobat ca preoţii români ortodocşi, precum şi membrii lor de familie, să poată călători cu 50 la sută reducere pe toate liniile căilor ferate române.

La şcoala comercială elementară şi superioară de băeţi din Sibiu înscrierile se fac în fiecare zi. Taxele şcolare sunt reduse. In clasa I elementară se primesc absolvenţi a 4 clase primare, iar în clasa I superioară absolvenţi a 4 clase de liceu, 4 clase normale, şi absolvenţi ai şcoalei comerciale elementare. Şcoala are şi internat, amenajat modern, unde elevii primesc o bună întreţinere şi o serioasă supraveghere, pe lângă o taxă redusă. Informaţiuni la direcţiunea şcoalei.

Aviz şcolar. Din partea direcţiunii şcoalei primare de stat Nr. 1 băeţi din Sibiu se aduce la cunoştinţă, că înscrierile pentru anul şcolar 1934—35 se fac zilnic, în zilele de lucru, din 1—10 Septemvrie 1934, între ora 8—11 a. m. şi 3—5 p. m. în cancelaria şcoalei.

ŞTIRI LOCALE

Predică în catedrala din Sibiu. Duminecă, în 2 Septemvrie 1934, va predica părintele *Gh. Maior*.

Locuitorii Sibiului, din părţile inundate, se fac atenţi că în urma inundaţiilor au fost impurificate fânetele lor. Li se atrage atenţiunea să nu folosească apa din fântâni, iar zarzavaturile să le consume numai după ce au fost spălate cu apă din conductă, fiartă în prealabil. *Serviciul sanitar al municipiului Sibiu.*

Elevi în cvartir. O dnă văduvă de funcţionar, fără membri de familie şi mai înaintată în etate, — primeşte pentru anul şcolar 1934—35 cu începere dela 1 Septemvrie a. c. eleve dela şcoalele de fete din Sibiu, în completă întreţinere pe lângă taxe foarte moderate, dând copilelor îngrijire de adevărată mamă. Conversaţie în casă în limba germană, dna posedă însă perfect şi limba română şi maghiară. Adresa Emilia Körösi, Sibiu, strada Brukenthal 22.

CĂRŢI ŞI REVISTE

Merinde pentru sufletele credincioase, predici la toate praznicele şi sărbătorile anului bisericesc, de *Dr. Andrei Buzdug*, prof. la Academia teologică ortodoxă română din Cluj, tip. Astra, 1934. — Un volum de 133 pagini. Preţul 40 lei.

Nr. 562—1934.

Concurs

In ziua de 5 Septemvrie se va ţinea concurs la şcoala noastră normală din Sibiu pentru ocuparea posturilor libere de secretar I şi secretar II, dela această şcoală.

Sibiu, 30 August 1934.

Director: **I. Sandu**

Nr. 91—1934 (25) 1—1

Publicaţie de licitare

Se aduce la cunoştinţa generală că se dă în antrepriză, prin licitaţie publică, lucrările de zidărie şi dulgherie cari sânt de executat la renovarea bisericei ortodoxe-române din comuna Sita Buzăului.

Licitaţia se va ţinea la primăria comunei Sita Buzăului, în ziua de **17 Septemvrie 1934** ora 4 p. m.

Ofertele trebuesc să fie închise şi sigilate, fiind însoţite de garanţia provizorie de 5% (cinci la sută) din suma devizului în numerar sau efecte de stat.

Concurenţii trebue să dovedească, că au cel puţin examen de maestru zidar respective dulgher.

Domnii concurenţi pot lua informaţiuni pentru condiţii la Oficiul parohial din comuna Sita Buzăului.

Sita-Buzăului, la 28 August 1934.

Preşedinte: Secretar:
Preot **Olimpiu Russu** **Gh. I. Russu**

Nr. 217 - 934 prot. (45) 3—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei de clasa a III-a **Cisnădie,** protopopiatul Sibiu, se publică prin aceasta concurs cu termen de 30 de zile dela întâia apariţie în Telegraful Român.

Venitele sânt:

1. Intregire dela stat.
2. Stola obişnuită.
3. 15 jugăre sesiune parohială acordată prin reforma agrară.

Concurenţii vor înainta cererile de concurs însoţite de actele necesare subsemnatului oficiu protopopesc în termen şi vor prezenta totodată permisiunea de a concura dela autoritatea supremă, şi cu încuviinţarea subsemnatului se vor prezenta şi în parohie.

Sibiu, 1 August 1934.

Emilian Cioran
protopop.

Nr. 92—1934. (24) 1—1

Publicare de licitare

Se publică spre cunoştinţă generală, că în ziua de **17 Septemvrie 1934** ora 10 a. m. se va vinde în localul primăriei Sita Buzăului prin licitaţie publică pe unitate de produse fasionate următoarele materiale lemnoase, proprietatea bisericii Sita Buzăului:

1. Cantitatea de circa 1312 m. c. lemn de brad;
2. Cantitatea de circa 2255 m. c. lemn de fag;
3. Cantitatea de circa 16.538 m. str. lemn de fag, cu preţul de strigare de Lei 352.875.

Vânzarea se va face pe lângă respectarea condiţiunilor specificate în articolul 88—110 din Legea contabilităţii publice, cu aplicarea condiţiunilor generale de exploatare a pădurilor statului publicată în Monitorul Oficial Nr. 106 din 12 August 1912 precum şi a caetului de sarcini, de conţinutul cărora amatorii pot lua cunoştinţă la primăria comunei Sita Buzăului şi la ocolul silvic din Intorsura Buzăului.

Garanţia provizorie va fi de 10% din suma oferită.

Sita-Buzăului, la 28 August 1934.

Preşedinte: Secretar:
Preot **Olimpiu Russu** **Gh. I. Russu**

Nr. 569—1934. (44) 3—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei de clasa I-a, **Teliu,** protopopiatul Oituz, se publică concurs cu termen de 30 zile dela întâia publicare în Telegraful Român.

Venitele împreunate cu acest post:

1. Intregirea salarului dela stat conform coalei B şi a studiilor de bază a noului ales.
2. In lipsă de casă parohială, parohia se obligă a achita chirie pentru locuinţa parohului, până la cumpărarea, sau construirea casei parohiale.
3. Sesiune parohială veche 3 jugăre 1478 st. □ arătar, cal. I şi 7 jug. fânaţ de pădure primit prin reforma agrară, precum şi folosinţa grădinei parohiale, de lângă cimitir.
4. Una ferdelă de porumb strujit dela fiecare familie, ear dela văduvi şi văduve jumătate.
5. Patru stânjini lemne, din pădurea bisericii, tăiate, făcute metri şi aduse în magazia parohiei.
6. Stola fixată în adunarea parohială din 26 Mai 1929 şi în şedinţa consiliului parohial din 25 Iulie 1934.

Cererile de concurs, însoţite de documentele necesare, se vor înainta oficiului protopopesc în termin. Concurenţii se vor prezenta în parohie în o Duminecă sau sărbătoare spre a face cunoştinţă cu enoriaşii, având prealabila încuviinţare a oficiului protopopesc. La cererile de concurs se va anexa autorizaţia de candidare a I. P. S. Sale.

Poiana-Sărată, jud. Treiscaune, la 25 Iulie 1934.

Oficiul protopopesc ortodox-român în înţelegere cu consiliul parohial.

Ioan Rafiroiu
protopop.

---

care au pus placate în toate stabilimentele sovietice cu această inscripţie: Dacă cineva nu vrea să lucreze, el nu trebue să mănânce, — n'a bănuit că aceste cuvinte aparţin apostolului Pavel. Comunismul spune adevărat, când zice că nu se cuvine să existe exploatarea omului de către om, a clasei de către clasă. Supremaţia omului asupra forţelor elementare ale naturii nu-i dă dreptul unei supremaţii a omului asupra altui om.

Este iarăşi adevărat că împărţirea societăţii în clase, care nu duce decât la luptă, trebue să moară, şi clasele să fie înlocuite cu profesiuni. E adevărat că structura politică trebue să reprezinte nevoile şi interesele economice reale. Intreagă critica democraţiei formale în aceasta constă. Politica trebue să servească economicul. Insă, ea trebue să fie împreunată cu o concepţie generală despre lume, fără de care rămâne fără acţiune. Teoria şi practica trebue să se unească într'o formă superioară de cultură şi viaţă; şi în nici un caz elita nu trebue să piardă baza, să se abstragă dela viaţa socială.

In sfârşit, egoismul naţional şi izolarea cari provoacă duşmăniile şi războaiele trebue să fie în definitiv învinse, prin o organizaţie supranaţională a omenirii. Comunismul a pus lumea întreagă în faţa problemei imense a unei transformări complete de ordin social. Lumea întreagă s'a înflăcărat, e setoasă de reforme, caută o viaţă nouă şi mai bună. Aici e tăria comunismului, de-a pune problema în întreagă amploarea ei, de-a fi unit în aceeaşi noţiune teorie şi practică, gândire şi voinţă. Intâlneşte prin aceasta teocraţia evului mediu: supune viaţa individului scopului universal, a ajuns la noţiunea de-a servi ceeace era complet dispărut în epoca libero-burgheză, descreştinată. Orce adolescent se sinte însuşi constructor al lumii nouă. Ce importă că edificiul nu e decât turnul lui Babel, el va umplea mai puţin viaţa ultimă a oamenilor de un conţinut exaltant. Economia nu mai e afacere particulară, ci mondială. Omul s'a despărţit de viaţa particulară, el reorganizează lumea. Şi ce poate fi mai întărâtor pentru tinera generaţie, decât să vadă până la ce punct lumea e plastică, şi că se poate aşa de comod modela? Comunismul neagă individul izolat, însă îl face atotputernic fiind ca o colectivitate. Orce fiinţă e chemată la reorganizarea colectivă a lumii. Iar ceeace trecutul a adus în urma lui, care are atâta putere în occident, istorie, tradiţie, sânt aruncate. Crearea lumii începe din prima zi.

Creaţie nouă căreia, după popoarele occidentale, libertatea însaşi e obstacol: libertatea crede să se salveze menţinând statul quo contra schimbărilor cari reprezintă o constrângere. Insă comunismul nu înţelege libertatea ca o posibilitate constantă de *alegere*, facultate de-a se hotărâ către o direcţiune oarecare. Ea e din contră realizarea deplină a unei energii dirijată într'un senz dat. Iar libertatea alegerii apare ca o slăbitoare şi debilitantă pentru voinţă. Dacă se compară Rusia sovietică cu Franţa, de exemplu, se va zice că prima e ţara constrângerii, a doua e patria libertăţii. Şi totuşi, în ţările libere e un adevăr, că e foarte greu de a reforma societatea într'un senz social, pentrucă principiul libertăţii formale e un principiu conservator. E şi acesta unul dintre paradoxele libertăţii.

In comunismul rus se manifestă o mare putere vitală, putere, care nu trebue pusă toată în sarcina comunismului, care nu face decât să-i furnizeze temele şi simboalele lui. Ea este înainte de toate forţa vitală a poporului rus — mult timp oprimat, care-şi dă curs liber acum.

Dar minciuna comunismului e mult mai mare decât adevărul lui, ea vine si-l desfigurează. Ea e din capul locului o minciună spirituală şi nu socială. Spiritul comunismului este negaţia spiritului, principiul spiritual în om; minciuna lui e o minciună atee. Ori, ateismul duce la negarea omenirii; la negarea lui Dumnezeu, la negarea omului. Comunismul a trecut zona mijlocie unde umanismul se menţine. El alungă pe Dumnezeu, nu numai în numele omului, cum se întâmplă adeseori, ci în numele unui al treilea principiu, în numele colectivităţii sociale, al divinităţii celei nouă. Şi, prin urmare el respinge deasemenea tot ceeace se cheamă „mitul" creştin. Punctul extrem la care umanismul n'a ajuns niciodată. Căci mitul creştin, nu cuprinde numai mitul lui Dumnezeu, ci şi mitul omului, mitul Dumnezeu-omului. Mit îndoit, din care au voit mai întâi să alunge numai o jumătate, mitul divin — menţinând partea omenească. Omul este gândirea şi creaţiunea lui Dumnezeu, chipul şi asemănarea lui; în aceasta constă demnitatea şi valoarea lui absolută. Dialectica umanistă, alungând pe Dumnezeu, păstra în om această asemănare divină pe care el întemeia valoarea lui. Acest fapt îl exprimă cu destulă putere şi tărie în filosofia antropologică a lui Feuerbach. El neagă pe Dumnezeu, schimbă teologia în antropologie, însă omul mai posedă încă toate caracterele lui divine. Omul a creat pe Dumnezeu după chipul său. Aceasta e adevărul creştin răsturnat.

Poporul celce şedeà întru întunerec a văzut lumină mare, şi celorce şedeau în laturea şi în umbra morţii, lumină a răsărit lor. De atunci a început Isus a propoveduì şi a zice: Pocăiţi-vă, că s'a apropiat împărăţia cêriurilor.

(Matei 4, 16—17).

Nr. 412—1934. (49) 2—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei de cl III-a, **Cigmău,** din protopopiatul Geoagiului, se publică concurs cu termen de 30 zile socotite dela prima lui apariţie în Telegraful Român.

Venitele împreunate cu acest post sânt cele fasionate la coala B pentru întregirea dotaţiei dela stat şi anume:

1. Casă parohială.
2. 2 jum, jugăre sesiune parohială.
3. Venite stolare după uzul local.

Cererile concursuale, instruite conform normelor în vigoare, se vor adresa subsemnatului oficiu protopopesc în termen, ear candidaţii autorizaţi de P. V. consiliu arhiepiscopesc, pe lângă prealabila încuviinţare a oficiului protopopesc, se vor prezenta în parohie, în vreo Duminecă sau sărbătoare anume designată, pentru a face cunoştinţă cu credincioşii şi referinţele locale.

Geoagiu, la 9 August 1934.

Oficiul protopopesc în înţelegere cu consiliul parohial.

V. Goron
protopop.

Nr. 150—1934 par. (48) 3—3

Concurs de cantor

Pentru înrregirea postului II de cantor al bisericii noastre din **Vulcan**, se publică concurs cu termen de 30 de zile dela prima apariţie în Telegraful Român.

Venitele împreunate cu acest post cantoral sânt:

Jumătate din toate venitele parohiale cantorale.

Concurenţii vor înainta în termenul deschis oficiului parohial subsemnat următoarele documente:

1. Extras de botez.
2. Diploma de cantor dela şcoala de cântăreţi din Sibiu.
3. Certificat de moralitate.
4. Certificat de serviciu.

Concurenţii se vor prezenta în vreo Duminecă sau sărbătoare la biserică spre a cânta şi a face cunoştinţă cu poporul dreptcredincios.

Vulcan, la 16 Iulie 1934.

Oficiul parohial ortodox român Vulcan

Ioan Ţintea
paroh.

Nr. 400—1934 prot. (46) 2—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de paroh, în parohia vacantă de clasa I-a, **Aninoasa,** protopopiatul Jiu, se publică concurs cu termen de 30 de zile dela prima publicare în Telegraful Român.

Venitele acestui post sânt:

1. Salarul dela stat conform coalei B.
2. Locuinţă completă, cu avantagii la luminat şi încălzit.
3. Stola pentru serviciile de: Cuminecare a bolnavilor, botez, cununie şi înmormântare este răscumpărată cu o sumă fixă lunară, conform hotărârii consiliului parohial din 31 Iulie 1934, pentru angajaţii societăţii miniere „Petroşani"; iar pentru ceilalţi credincioşi, stola este cea obişnuită în parohiile tractului protopopesc Jiu.

Concurenţii îşi vor înainta cererile, însoţite de actele prevăzute de legea, regulamentul şi ordinaţiunile în vigoare, în termenul indicat, oficiului protopopesc ortodox român Jiu, Petroşani, judeţul Hunedoarei şi, cu prealabila aprobare a protopopului, se vor prezenta în vreo Duminecă sau sărbătoare în parohie, pentru a sluji, cânta, predică şi a face cunoştinţă cu enoriaşii.

Oficiul protopopesc Jiu, în înţelegere cu consiliul parohial.

Petroşani, 31 Iulie 1934.

Ion Duma
protopop.

Nr. 391—1934 (51) 2—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei Zdrapţi, parohie de clasa III-a din protopresbiteratul Zarandului, prin aceasta se publică concurs cu termin de 30 zile, dela întâia apariţie în Telegraful Român.

Venitele împreunate cu acest post:

1. Salar dela stat conform coalei B.
2. Stola uzitată.
3. Până la edificarea casei parohiale, parohia se va îngriji de locuinţă.
4. Câte o ferdelă porumb dela fiecare familie.

Cererile de concurs se vor înainta subscrisului oficiu protopresbiteral ortodox român al Zarandului, Brad, în termin şi candidaţii îşi vor exopera permisiunea de a concura dela P. V. Consiliu arhiepiscopesc. fără de care nu se pot prezenta în parohie.

Brad, 20 Iulie 1934.

Ioan Indreiu
protopop.

Deja la **9 Septemvrie** va avea loc tragerea

Loteriei a doua a asociaţiei „SALVAREA" Timişoara

Câştigul principal **Lei 250.000,** şi multe alte câştiguri.

Numai lozuri întregi cu Lei 50.

Colectura oficială a Loteriei de stat **A. TÓTH** **Sibiu, Str. Regina Maria 14. Tel. 468**

La comenzi externe se adaugă contravalorii lozului Lei 7 (sau Lei 17) pentru spese de porto. [23] 2—2

---

(47) 2—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de eclisier, la biserica Sf. Treimi din **Braşov-Tocile,** se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în Telegraful Român.

Dela candidaţi se pretinde:

1. Să fie de religiunea ortodoxă-română, căsătorit, de etatea, între 35—50 ani.
2. Să aibă purtarea morală bună, religios, cu frică de Dumnezeu şi lipsit de orce viţiu.
3. Faţă de organele superioare bisericeşti-administrative să fie cu supunere şi ascultare.
4. Să îndeplinească conştienţios toate serviciile împreunate cu postul de *eclisier-clopotar şi gropar*, ţinând curăţenie exemplară în biserică, cimitir şi curtea bisericii.
5. Să dispună de avere imobilă şi să dea dreptul bisericii a se intabula pe averea lui ori a rudeniilor ca garanţie pentru inventarul, ce i se predă.

Remuneraţiunea va fi:

1. Salar lunar lei 2000.
2. Toate venitele împreunate cu postul de eclisier şi gropar.
3. Locuintă în natură: 2 camere şi dependinţe.
4. După un an de probă, satisfăcând întru toate condiţiunilor de mai sus, urmează definitivarea.

Braşov, în 28 Iunie 1934, din şedinţa consiliului parohial al bisericii Sf. Treimi Braşov-Tocile.

Dr. Nic. Stinghe
preş. paroh administrator.

Nr. 260—934 [50] 2-3

Concurs

Pentru întregirea parohiei vacante de clasa III-a Şoala, protopopiatul Mediaş, se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în Telegraful Român.

Venitele împreunate cu acest post:

1. Salar dela stat.

2. Folosirea a două loturi de curţi primite prin reforma agrară şi a cimitirului.

3. Câte 1 ferdelă grâu dela fiecare familie, iar dela ceice n'au car şi vite câte 1 ferdelă porumb sfărmit de fiecare familie.

4. Una soarte de lemne de circa 3—4 stânjini dela comuna politică, tăiate şi aduse în curtea preotului de enoriaşi, iar după îndeplinirea reformei agrare va primi şi din pădurea bisericii circa 2 stânjini lemne.

5. Stola obişnuită în tract.

6. De locuinţă se va îngriji preotul.

Candidaţii îndreptăţiţi îşi vor trimite subsemnatului cererea de concurs provăzută cu toate documentele necesare, anexând şi autorizaţia de candidare dela Ven. Consiliu arhiepiscopesc, şi cu avizul subsemnatului se vor prezenta în parohie şi în biserică la serviciul liturgic.

Mediaş, 14 August 1934.

Ioan Crăciun
protopop.

BILANŢUL

Recapitulativ al Cassei de economie, ajutor şi credit a clerului ortodox român, pe anii 1930, 1931, 1932, şi 1933

ACTIV **(Bucureşti I — strada Matei Millo Nr. 10)** **PASIV**

CONTURILE	BILANŢURILE 1930	1931	1932	1933	ACTIV TOTAL 31 XII 1933
Cassa	69.715	363.737	123.283	608.168	608.168
Banca Românească	1.556.000	54.800	400	400	400
Cassa de depuneri	—	—	40.988	599.654	599.654
B. N. R. Cont. viriment	61.287	50.675	44.6034	910.241	910.241
Imprumuturi	12.424.90	18.330.714	18.682.555	20.801.365	20.801.365
Mobilier	7.000	8.000	8.000	8.000	8.000
Ef. publice în dep. B. N. R.	—	—	—	991.884	991.884
Diverse conturi debitoare	—	—	—	—	—
Diverşi de lichidat	—	62.121	—	1.456.768	1.456.768
Sume ordonanţate în minus	1.246	5.346	7.052	5.581	5.581
Soc. de asig. „Naţionala"	—	—	—	7.256	7.256
Soc. de asig. „Dacia-România"	—	—	—	4.034	4.034
Efecfe comerciale în garanţie	808.0.0	1.282.400	1.008.443	5.798.0 9	5.798.069
Cheltueli reportate	138.000	—	—	—	—
Dob. de încas. as. restanţe	—	—	791.607	—	—
	15.066.151	20.1 9.793	21.108.367	31.191.420	31.191.420

CONTURILE	BILANŢURILE 1930	1931	1932	1933	PASIV TOTAL 31 XII 1933
Cotizaţii	5.381,356	9.497.819	1 .957.998	18.102.446	18.102 446
Depuneri spre fructificare	6.423,173	7.340.611	4.089.908	3.699 789	3.699 789
Fondul de rezervă	—	14.250	1.626.316	1.662.928	1.662 928
„ amort. imobil şi mobilier	—	7.125	7.125	7.125	7.125
„ de ajutor	—	14.250	14.250	14.250	14.250
„ general bisericesc	—	21.375	21.375	21.375	21.375
„ de prevedere	—	—	—	17.301	17.301
Dobânzi reportate	453.539	285.692	256.846	451.357	451.357
Dobânzi de incas. as. restanţe	—	—	791 607	933.971	933.971
Diverse conturi creditoare de lichidat	432.793	167.010	289.835	—	—
Prime de asigurare	—	—	—	6.162	6 162
Impozit 4—8% as. salarii	—	6,352	4.616	5.491	5.491
Sume ordonanţate în plus	4.586	4.198	9.207	11 486	11.486
Societatea de asigurare „Vulturul"	—	—	—	1.0 0	1.010
Dep. Ef. com. în garanţie	808.900	1.282.400	1.008.443	5.798,069	5,798,069
Taxe de înscriere	1.404,706	1.324.406	—	—	—
Impozite eventuale	86.739	—	17.301	—	—
Profit şi perdere	71.250	194.304	13.540	458.660	458.660
	15.066.151	20.159.793	21.108.67	31.191.420	31.191.420

CONTUL PROFIT ŞI PERDERE

DEBIT **Recapitulativ al Cassei de economie, ajutor şi credit a clerului ortodox român, pe anii 1930, 1931, 1932 şi 1933** **CREDIT**

CONTURILE	BILANŢURILE 1930	1931	1932	1933	CHELTUELI TOTAL 31 XII 1933
Dobânda 6—3% la cotizaţii	80,115	—	—	436,610	436,610
Dobânda 4—5% la dep. spre fructif.	163,108	212,408	160,359	120,224	120,224
Cheltueli generale	—	—	—	—	—
Materiale şi imprimate	—	52,163	32, 73	70,128	70,120
Spes. incaso şi plăţi	9,744	15,644	29,262	40,614	40,614
Salarii	2 9.900	686,852	612,600	594,000	594,000
Porto	—	—	—	24,238	24,238
Jetoane şi deplasări	62,237	89,832	95,751	89,103	89,103
Diverse	19,978	38,122	24,292	6,201	6,201
Impozite eventuale	54,296	—	—	—	—
Beneficiul net	71,250	194,305	—	458,660	458,660
	700,629	1,261,3 6	954,637	1,839,778	1,839,778

CONTURILE	BILANŢURILE 1930	1931	1932	1933	BENEFICII TOTAL 31 XII 1933
Dobânzi încasate	542,968	983,027	736,146	1,578,819	1,578,819
1% Fond cheltueli	154,657	152,876	99,827	158,216	158,216
Comisioane din asigurări	—	—	—	18,398	18,389
Vânzarea libret. şi reg.	3,004	6 9	40	390	390
Cupoane încasate	—	—	—	70,415	70,415
Profit şi perdere, Beneficiu reportat	—	—	11 ,644	13,540	13,540
Impozite 1930	—	99,421	—	—	—
Impozite 1931	—	26,398	—	—	—
	700,629	1,262,336	954,637	1,839,778	1,839,778

Preşedinte (ss) **Pr. P. Partenie** Director (ss) **I. C. Costescu** Şef contabil (ss) **Al. Pegulescu**

MEMBRII CONSILIULUI DE ADMINISTRAŢIE:

Pr. Ec. N. Rădulescu **Pr. Al. Nicoreanu** **Pr. G. Cotenescu** **Pr. C. Moldovan** **Pr. C. Diaconescu** **Pavel Suru** **Z. Datculescu** **I. C. Costescu**

Văzut şi verificat de noi, în concordanţă cu registrele.

CENZORI: **Pr. V. Niculescu** **Pr. G. Guciujna** **Pr. V. Mihăilescu**

Redactor responsabil: Pr. Dr. D. Stăniloae **Editura şi tiparul Tipografiei arhidiecezane**

Anul LXXXII | Sibiu, 9 Septemvrie 1934 | Nr. 37

Telegraful Roman

Organ național-bisericesc — Intemeiat în 1853 de Mitropolitul Andreiu Șaguna

APARE SAPTAMANAL

Abonamentul: Un an 500 Lei. — Șase luni 250 Lei. — Trei luni 125 Lei. — Pentru străinătate un an 900 Lei. — Pentru America 4 Dolari.

Articole și corespondențe se adresează **Redacției** Telegraful Român, Sibiu, strada Mitropoliei Nr. 45. — Scrisori nefrancate se refuză. — Articole nepublicate nu se înapoiază.

Prețul inserțiunilor un șir petit 6 Lei pentru odată, dacă se publică de mai multe ori se dă rabatul cuvenit.

Abonamentele și inserțiunile se adresează **Administrației** ziarului Telegraful Român, Sibiu, strada Mitropoliei Nr. 45

Organizarea caritații publice

Trecutul

Biserica ortodoxă, nu numai cea din România, ci întreagă se află în fața unui imperativ pe care vremea noastră i-l impune cu multă forță și urgență.

Trebue să recunoaștem că îndelungata asuprire a ortodoxismului din partea statelor ostile lui, sub cari a fost silit să trăiască, l-a silit la o viață mai puțin plină, i-a comprimat puterile de ofensivă străbătătoare în largul și afundul societății. Reprezentanții bisericii s'au văzut necesitați să reducă străduințele lor la un minimum: la conservarea nealterată a adevărului dogmatic. Și au făcut-o aceasta cu o cerbicie, cu o tenacitate pentru cari merită toată recunoștința noastră. Așa se explică de ce unii — nu numai străini, ci și ortodocși — au ajuns să creadă că e în firea ortodoxiei să se intereseze cu exclusivitate de doctrină, de gnoză, ca singura mântuitoare, disprețuind acțiunea practică, organizarea creștină a vieții sociale. V. Soloviev, în pornirea lui de-a găsi cu orice preț argumente pentru supunerea sub papa, a crezut că găsește această notă încă la bizantini, formulând: «Bizantinii au crezut că ajunge, pentru a fi creștin, să păzești dogmele și riturile sfinte ale ortodoxiei fără a te îngriji de viața socială și politică, ei au crezut că e permis și lăudabil să închizi creștinismul în templu și să abandonezi piața publică principiilor păgâne». Soloviev crede că între Biserică și statul bizantin a intervenit o convenție tacită, în baza căreia împărații îmbrățișează ortodoxia ca dogmă abstractă, iar biserica a binecuvântat păgânismul în viața publică. «Cele două puteri s'au înțeles reciproc: ele erau legate printr'o idee comună: negarea creștinismului ca forță socială, ca principiu motor al progresului istoric. Impărații îmbrățișează pentru totdeauna (se înțelege după 842) *ortodoxia* ca dogmă abstractă, iar ierarhii ortodocși binecuvântară in secula seculorum păgânismul vieții publice».

Părerea că ar fi în natura ortodoxiei nepăsarea față de viața practică e lipsită de fundament, iar Soloviev exagerează când afirmă că statul bizantin a fost păgân, pe când imperiul romano german a fost creștin. In toate timpurile în cari Biserica ortodoxă n'a fost sub robia unor state străine, ea a înfăptuit mari opere de caritate socială. Tradiția lui Vasile cel Mare, întemeetorul de spitale, n'a murit în răsărit. Ea s'a continuat în țările românești, unde cele mai de seamă instituții spitalicești sunt de origine bisericească. Iar statul bizantin, deși n'a realizat tipul statului creștin ideal, a fost în orice caz cu mult mai străbătut în viața și legile lui de principiile creștine, decât statul apusean medieval unde barbaria s'a menținut sălbatecă multă vreme, alături cu actele de mare evlavie. Sfințenia, cea mai înaltă valoare creștină, a fost determinată în răsărit prin fapte, nu prin doctrină. Contemplația pustnicului a fost numai un stadiu de pregătire pentru realizarea ulterioară de fapte caritative memorabile. Coroana sfântului Nicolae, unul din cei mai populari sfinți ai răsăritului, e împletită numai din fapte de ajutor și nu din formulări dogmatice. Creștinismul răsăritean nu e numai un creștinism al *credinței drepte* și al contemplației; el este, în natura și în istoria lui din timpurile de libertate, în egală măsură un creștinism al faptei. Taina faptei e egal de prețuită cu taina credinței.

E o profanare a creștinismului să-l socotești și să-l limitezi numai la mărturisirea dogmelor și la executarea ritului. Dacă e puterea lui Dumnezeu, prin care El vrea să schimbe destinul lumii, atunci trebue să pătrundă în toate ramurile vieții publice, înobilându-le. E e blasfemie să consideri biserica un simplu compartiment social, alăturea de altele, o ogradă peste ale cărei ziduri nu au ce căuta lucrătorii ei. Biserica e centru de radiațiuni morale în toate direcțiile, e focarul din care au să pornească puterile transformatoare ale întregei vieți omenești, publice și private. Un centru izolat de mediul asupra căruia lucrează, nu mai e centru; e un punct mort, sau cel mult o secție paralelă cu altele.

Nu s'a actualizat, de sigur, nici în epoca bizantină, nici mai târziu, toată forța transformatoare de lume a creștinismului. Puterile lui sunt infinite, pentrucă curg din însuși Dumnezeu și fiecare timp suportă din ele atâta, cât îi permit împrejurările, mentalitatea, înțelegerea. Creștinismul nu e un fapt împlinit odată pentru totdeauna, ci o putere care se actualizează pe măsura timpurilor. La o parte cu cei cari cred că n'avem să realizăm nici noi mai mult din ortodoxie, decât au realizat veacurile anterioare!

Prezentul

Creștinismul ortodox, eliberat azi de forțele apăsătoare, are conștiința că trebue să păsească la organizarea instituțiilor de ajutor social, la pătrunderea prin caritatea organizată, în păturile largi ale societății. Stimularea milosteniei individuale nu poate satisface un suflet cu adevărat creștin. Aceasta rămâne cu totul accidentală. *Se prea poate* ca cutare orfan să găsească un suflet milos care să-l ocrotească. Dar un adevărat creștin vrea să aibă *siguranța* că oricare copil s'ar întâmpla să ajungă, orfan își va găsi un adăpost și o grije de educația lui. Nu mă liniștește *probabilitatea* că bolnavul cutare — care nu are pe nimeni, — va găsi o inimă miloasă gata să-l ajute. Vreau să am *siguranța* că orice bolnav, singur pe lume, găsește un spital gratuit.

Chiar în doctrina socială se observă azi o depărtare generală dela individualismul liberalist care formula păgânește că singură concurența dictează raporturile între indivizi și situația fiecăruia; doctrina aceasta nu-și dădea seama că indivizii sânt neegali, că e monstruos să pui în luptă de concurență pe un orfan cu un moștenitor bogat, pe un bătrân bolnav cu un tânăr sănătos. Azi e admis, teoretic, pretutindeni, iar în unele state — cum e Italia — și practic, că statul trebue să intervină în concurența dintre indivizi corectând disproporțiile de forță și azistând pe nenorociți. Cu atât mai mult trebue să se ferească biserica de-a lăsa ființele mai slab dotate de natură sau împrejurări, victime ale concurenței păgâne. Ea, pentru care fiecare om își are o valoare netrecătoare. Să nu ne adormim cu speranța că statele, inspirate de doctrina aceasta nouă, se vor îngriji de toți cei ce au lipsă de ajutor. Statele totdeauna vor avea lacunele și imperfecțiunile lor.

Să purcedem la organizarea instituțiilor de asistență publică. Biserica să nu mai fie numai răspânditoare a cuvântului, ci și ajutătoare cu fapta. Fiecare centru eparhial ar putea înființa și conduce măcar un așezământ caritativ pentru toată țara.

FOIȘOARA

Necesitatea colaborării bisericilor[1]

de prof. **Dumitru S. Balanos**

Crezând fără șovăire că, din cauza crizei universale în fața căreia se găsește lumea, o instituție ca Academia are tot dreptul, dacă nu chiar obligațiunea, să se intereseze, să asculte păreri, să delibereze și să dea deslegări pentru ușurarea poarelor în această epocă critică, viu și fac comunicarea de azi despre necesitatea colaborării bisericilor și arăt că aceasta ar fi un mijloc pentru îmbunătățirea stării sociale de acum. Socotesc că este o datorie a științelor etice și politice să se ocupe cu asemenea probleme și prin urmare nu contrazic cu subiectul meu regulamentul Academiei.

Motiv la această comunicare mi-a dat recentul apel al conducătorilor partidului laburist englez în frunte cu George Lansbury.[2] Prin acest apel se cere ca biserica să păsească pe teren și să lupte contra răului „arătând adevărul divin în lumina căruia se pot vedea apoi cauzele nenorocirii omenirii". Eu adaug la aceasta că biserica trebue să contribue chiar prin armele ei spirituale la micșorarea și la treptata dispariție a răului din lume.

Domnilor, după cum bine se știe, criza de astăzi nu este numai o criză economică, ci și o criză morală și, mai general zis, este o criză a întregii civilizații actuale. Și este lucru foarte cunoscut că între criza economică și criza morală există o strânsă legătură și o reciprocă influență, și de aceea lupta dusă numai pentru combaterea crizei economice va fi un lucru zadarnic și simptomatic atâta timp cât nu începe lupta și contra crizei morale și sociale. In răsboiul acesta contra răului moral, biserica, acest organism divin și etern, atât prin natura și menirea ei cât și prin influența pe care o exercită asupra atâtor credincioși, poate desigur să aducă cele mai însemnate aporturi.

Dar pentrucă răul de astăzi nu este numai un rău al unei clase sociale, sau al unui singur popor, ci este o criză universală, și precum pentru combaterea răului economic s'a găsit că e absolut indispensabilă reunirea tuturor forțelor, colaborarea tuturor statelor, tot astfel și pentru curmarea răului moral e necesar să se facă toate străduaniile din partea întregului creștinism. Din fericire, acest lucru a fost înțeles, și mai ales acum în ultimii ani s'au manifestat tendințe frumoase pentru colaborarea bisericilor atât prin înființarea unor societăți, cât și prin convocarea congreselor la cari am luat parte și noi cei din Elada.

Congresele acestea, însă, cu toată importanța lor, n'au adus încă, nici pe departe, roadele așteptate. Cauza principală a acestei întârzieri socotesc că este concepția greșită care stăpânește spiritele. Se pretinde ca o condiție a colaborării bisericilor unirea dogmatică a acestora. Dar dacă unirea dogmatică este socotită drept o condiție prealabil necesară pentru colaborare, atunci dela început trebue să pierdem orice nădejde de reușită. Sunt cunoscute doar nenumăratele străduințe, începute imediat după desbinare, pentru unirea dogmatică a bisericilor, și astăzi după zece zeacuri de repetate încercări n'avem încă nici un rezultat. Eu mă tem că și în viitor unirea dogmatică nu se va realiza din cauza multor și variatelor condiții pe cari le-am arătat pe larg în diferite publicații,[3] precum și în comunicările mele fă-

[1] Traducerea de față este o comunicare făcută la Academia elină, de prof. facultății teologice Dumitru S. Balanos. Am spus și cu altă ocaziune și repet astăzi: Academia grecească, spre deosebire de Academia română, are și secția teologică. In felul acesta cei mai reprezentativi oameni ai științei teologice devin membri activi ai Academiei. Așa sunt astăzi I. P. S. Sa arhiepiscopul și mitropolitul Atenei Papadopulos, precum și profesorii facultății teologice Gh. Sotiriu, K. Diovuniotis și D. S. Balanos. Am făcut această traducere spre a vedea lumea românească și a-și face o idee despre anumite probleme cari se discută în cercul oamenilor de știință, chiar sub auspiciile Academiei.

[2] Apelul s'a publicat în Ἐλεύθερον Βῆμα din 30 Octomvrie 1932 [vezi și Anaplasis 15, 11, 32].

[3] Ἑστία 11, 12, 1910 [S'a tradus și publicat în Allgemeine evang. luth. Kirchenzeitung 17, 3, 1911 de prof. univ. Caspar Renè Gregory. Vezi și Chronik d. Chr. Welt 11, 5, 1911]. Ἀνάπλασις 1, 2, 1922 [Tradus englezește de Brown în The Christian Union Quarterly, Oct. 1922 St. Louis, America. In limba germană de Lic. E. Stuiber în Internat. Kirchl. Zeitschrift, April—Iunie 1923. Ελ. Βῆμα 25, 5, 31 — Ἐκκλήσια 20, 6, 31 — 11, 7, 31, — 22, 8, 31.

Intr'un centru eparhial poate fiinţa un spital, în altul un orfelinat, în altul un azil de bătrâni ş. a. m. d. Conduse de clerici, sau de călugăriţe, buni misionari, aceste aşezăminte pot deveni centre de puternică răspândire a credinţei şi moralei. I. P. S. nostru mitropolit ştim că se străduieşte pentru înfiinţarea unui astfel de aşezământ în Sibiu. Şi nu e de lipsă să se aştepte totdeauna iniţiativa şi fapta centrului. Un păcat al timpului nostru e că aşteptăm totul dela centru. Marile aşezăminte au fost creiate totdeauna de câte un preot sau de câte un credincios; uneori foarte săraci, dar şi foarte râvnitori. Să înflorească iarăş sfinţenia faptei. Să nu îndemnăm pe credincioşi numai la evlavie şi corectitudine personală, nici numai la milostenie individuală şi accidentală, ci la unirea puterilor pentru ridicarea sau ajutorarea unor instituţii de mare utilitate socială.

Cât n'ar putea face în direcţia aceasta sufletele aprinse de credinţă ale membrilor «Oastei Domnului»?

E de ajuns numai să se formuleze idealul şi să se susţină continuu în văzul privirilor sufleteşti.

Ajută Doamne Bisericii Tale să toarne în suflete neastâmpărul neistovit al realizărilor continui, al mereu altor şi altor înfăptuiri.

Dr. D. STĂNILOAE

Nr. 7812—934.

Notificare oficială

Prea Cucernicii protopopi şi preoţi cari ocupă mai multe funcţiuni şi primesc mai multe salarii, sunt poftiţi, ca în conformitate cu dispoziţiunile din decretul-lege privitor la cumulul de funcţiuni salarii, publicat în Monitorul Oficial Nr. 189 din 18 August 1934, să trimită Consiliului nostru arhiepiscopesc o Declaraţiune semnată, arătând în ea funcţiunile ce le are şi salariile ce le primeşte.

Ceice nu vor trimite imediat declaraţiunea, vor suferi consecinţele de rigoare ale legii.

Sibiu, din şedinţa bisericească a Consiliului arhiepiscopesc dela 4 Septemvrie 1934.

Consiliul arhiepiscopesc

Probleme, fapte, comentarii

Despre cartea acum apărută, Hristos în şcoală, de D. Călugăr, *Foaia Diecezană* **din Caransebeş, are următoarea recenzie:**

De-un an de zile biserica şi-a redobândit dreptul său firesc de a intra în şcoala primară, pentru a preda învăţământul religios şi educaţia morală prin propriile sale organe — preoţii — şi a creşte tinerele vlăstare ale neamului în duhul evangheliei şi al înţeleptelor noastre tradiţii ortodoxe.

Dar ea s'a îngrijit să pună la îndemâna noilor dascăli de învăţătură creştinească şi necesarele mijloace didactice, pentru cât mai rodnica împlinire a datoriei lor.

Mijloacele acestea le găseşte orice preot-catehet în manualul de faţă, intitulat aşa de frumos: **Hristos în şcoală.**

Desigur, preoţimea noastră este pregătită pentru noua sarcină ce şi-a luat-o asupra sa. Căci în şcoalele noastre teologice (din Ardeal) studiul Cateheticei a fost cinstit totdeauna cu atenţia cuvenită. Totuşi, această preoţime va găsi un nepreţuit ajutor şi îndreptar în Manualul care cuprinde întreg materialul didactic al religiei din cei patru ani de şcoală primară, prelucrat în lecţiuni-model de unul din cei mai iscusiţi cateheţi ai noştri: dl D. Călugăr. Manualul dlui D. Călugăr, prefaţa de dl Nicolae Colan, rectorul Academiei teologice din Sibiu, este o carte unică atât prin cuprinsul ei, cât şi prin execuţia tehnică de o remarcabilă distincţie. — Comande: la Librăria Arhidiecezană din Sibiu.

*

Calendarul Bunului Creştin [calendarul arhidiecezan] pe anul 1935, al 84-lea dela aparitie, se pune în vânzare zilele acestea.

Cuprinde material îngrijit ales, interesant şi de folos, cu multe ilustraţii, în ediţie *cu* şi *fără* tabloul statistic al bisericii noastre ortodoxe.

Calendarul arhidiecezan, primit cu mare dragoste în anii trecuţi, va face şi de astă dată nu puţină bucurie cititorilor săi atât prin articolele şi notiţele sale, cât şi prin numeroasele chipuri ce conţine. Se va vinde, din partea Librăriei Arhidiecezane, Sibiu, cu obişnuitul preţ cumpătat.

*

„Viaţa Ilustrată", *revista sibiană de familie, îşi continuă în numărul mai nou, pentru Septemvrie, munca de îndemnuri sănătoase pentru primenirea morală şi culturală a societăţii noastre.*

Luminând minţile şi încălzind inimile cititorilor săi, articolele, notiţele, numeroasele clişee şi informaţiile revistei **Viaţa Ilustrată,** *fac parte din cele mai alese lucrări ce se publică în presa noastră periodică.*

Cetiţi şi respândiţi revista aceasta de serioasă muncă!

*

Biserică ortodoxă în Mediaş. — Era de mult o necesitate imperativă, — din punct de vedere nu numai al prestigiului bisericii ortodoxe, ci şi din punct de vedere patriotic şi cultural, ca în acest oraş, în locul vechei bisericuţe deteriorate, ridicate pe vremuri la periferia oraşului, — să se zidească o nouă biserică ortodoxă românească.

Răposatul protopop *Mircea,* care a păstorit timp îndelungat acest tract al Mediaşului, a stăruit, ajutat de capelanul, mai apoi parohul al 2-lea, *Simplăceanu,* pentru ridicarea unui sfânt locaş, aşezat spre partea de sud-est pe un platou cu întrarea spre strada, care duce afară din oraş spre Moşna.

Zidirea s'a început în anul 1929 şi s'a ridicat din contribuţii, fond şi donaţia guvernului de atunci, în suma de lei 200.000. Sumă infimă, având în vedere că spesele de până acuma s'au ridicat la 5 milioane 800.000 lei.

Sub actualul protopop Ion Crăciun s'a pictat interiorul cu o pictură bizantină de rară frumuseţe, prin pictorul Gh. Belizare (Piteşti), pentru suma de 250 mii.

Cei datori a veghia asupra tuturora, sânt chemaţi a ajuta ridicarea românismului şi a ortodoxismului şi în această parte a ţării, acordând sumele necesare pentru terminarea lucrărilor cerute de instalaţiile interioare al bisericii. Dr. *E. M.*

*

Creştinismul şi pacea. Sub acest titlu dl G. M. Ivanov publică în „Ţara Noastră" din 7 Septemvrie cor. un articol comentând, plin de speranţe „iniţiativa bisericilor creştine de a se aduna într'un sobor ecumenic pentru a discuta şi a formula modalităţile prin care se poate înfăptui pacea universală".

Arată că Societatea naţiunilor n'a putut soluţiona această problemă care o depăşeşte, căci ea a lucrat cu conceputul juridic după care pacea este „un sistem de raporturi contractuale între state de-a nu se putea ataca", un concept pur negativ.

Pacea nu se întemeiază pe „un sistem de prohibiţiuni", ci ea emană dintr'o stare de frăţietate între popoare, dintr'un spirit de reciprocă îngăduinţă şi înţelegere. Condiţia prealabilă a păcii este încreştinarea. Iată motivul pentru care problema păcii este o problemă proprie a creştinismului.

Pentru tinţa, deocamdată atât de depărtată a păcii, bisericile vor lucra intenz înfrăţind popoarele. Nu numai sfătuind, ca până acum, ci purcezând la muncă organizată.

Amnezie

Monitorul de pe Târnave proslăveşte într'un număr recent memoria lui Pius X, mort la 20 August 1914.

Înşirându-i faptele, în mod fatal ajunge să amintească şi de „bula odioasă" [cuvântul e al „Unirii"] „Christi fideles graeci" prin care acest papă, făcând pe placul guvernului unguresc, a înfiinţat în 1912 episcopia grecocatolică maghiară de Hajdudorog. Episcopia aceasta, căreia i-au fost supuse vreo 100 de comune româneşti din eparhia Orăzii, aşezate pe graniţa de vest a românismului, trebuia să desnaţionalizeze în ritm accelerat o mare parte de populaţie românească.

Guvernul unguresc intenţionase să întemeieze şi o episcopie ortodoxă maghiară, dar s'a izbit de rezistenţa dârză a mitropolitului Ioan Meţianu. Mitropolitul dela Blaj Victor Mihaly încă s'a opus, dar în biserica catolică ultimul cuvânt îl are papa. Iar papa Pius X a aprobat tentativa criminală a ministrului Wlassits. Episcopatul greco-catolic român a înaintat papei un memoriu, contra aprobării planului unguresc. Argumentul cel mai puternic era că românii uniţi de sub episcopia de Hajdudorog se vor face ortodocşi, pentru a evita maghiarizarea. Argumentul cu perderea naţionalităţii n'ar fi trezit ecou la papa, sau poate n'avea prea mare forţă nici în ochii episcopilor grecocatolici.

Intr'o mare adunare de protest greco-catolică, dl Iuliu Maniu ameninţa cu „ruperea peceţilor" de se va aproba planul unguresc.

Papa nu s'a intimidat. Şi faptele ulterioare i-au dat dreptate că nici n'avea de ce. Peceţile au rămas tot atât de neatinse, ca şi mai înainte.

„Unirea" absolvă acum, cu inimă largă, pe Pius X care s'ar fi scuzat în faţa episcopului Vasile Hossu cu o adorabilă naivitate: „Fiii mei, m'au tras pe

---

cute la congresul şi în biserica mitropolitană din Losana.[4]

Concepţiile religioase întreţesute cu tradiţii vechi s'au format de cele mai multe ori în armonie cu viaţa naţională şi socială a mediului încunjurător. Au contribuit adesea, la formarea acestei concepţii, tradiţii naţionale, şi ştim cât de mare este ardoarea şi gelozia cu cari popoarele îşi păzesc tradiţiile lor religioase şi naţionale, evitând orice abatere dela acestea. Unde duhul acestor tradiţii îşi pune sigilul, orce discuţie devine inutilă.[5] Şi chiar presupunând că prin discuţii superioare s'ar putea ajunge la unele rezultate bune, schimbările cari ar trebui să se facă, ar tulbura massa credincioşilor, s'ar face opoziţie şi ar putea ca răul provocat atunci să fie mai mare decât cel de astăzi.

Dar, domnilor, să ne întrebăm: Este oare, într'adevăr, unirea dogmatică o condiţie indispensabilă pentru colaborarea bisericilor pe teren moral şi social? Eu cred că nu este. Şi pentruca să se pretindă astăzi ca bisericile să înlăture mai întâi deosebirile dogmatice, pentruca să poată să colaboreze, însemnează că tocmai aceste deosebiri dogmatice au provocat desbinarea. Ori dacă se admite această afirmaţie, se face un neadevăr istoric. Nu deosebirile dogmatice au separat bisericile, ci deosebirile de spirit şi tendinţe au adus desbinarea. Şi numai dupăce aceste deosebiri, la cari s'a adăogat dragostea de primat, precum şi uitarea unor porunci creştineşti, au adus desbinarea, zic numai după aceea, s'au luat în discuţie deosebirile dogmatice existente de mai înainte şi cari până atunci nu stricaseră nimic unităţii şi înţelegerii între creştini. Dar răul există şi noi trebue să învăţăm că precum la colaborarea statelor nu se pretinde contopirea acestora într'un singur stat, tot astfel şi la colaborarea bisericilor pe teren moral şi social, nu trebue să se pretindă drept condiţie necesară unirea lor dogmatică. Ajunge înţelegerea în aceea că Isus Hristos este vestitorul adevărului şi răscumpărătorul nostru, şi concepţia comună că suntem creştini şi avem idealuri şi datorii comune.

Fiecare din noi poate să înţeleagă, că dacă în trecut au eşuat toate încercările de unire dogmatică, astăzi realizarea acestei uniri ar fi un lucru şi mai greu dacă nu chiar imposibil. Subiectivismul în gândire stăpâneşte astăzi atât de mult lumea, încât chiar membrii aceleaşi biserici înţeleg în mod diferit principiile creştine. Interesul pentru formulele dogmatice este acum aproape inexistent, şi dacă prin mijloace artificiale s'ar ajunge la o înţelegere, aceasta ar fi o dovadă că lucrurile au ajuns într'un punct mort, au ajuns la marasm.

Dar dacă această unire dogmatică este greu de realizat, sau chiar imposibilă în vremile acestea, însemnează oare că trebue să se abandoneze orice încercare de colaborare a bisericilor? Este oare drept şi corect ca astăzi, când puhoiul răului sgudue din temelii toată societatea, când într'un chip atât de dureros răul ne pune în faţă însaşi problema ordinei morale a lumii întregi, să nu se poată ajunge la colaborarea bisericilor fiindcă diferă concepţia acestora în câteva puncte dogmatice? Nu ar fi oare ceva deplorabil şi primejdios a nesocoti realitatea şi a uita că înaintea tuturor problemelor stă problema mântuirii omenirii şi că pentru această mântuire trebuesc făcute toate jertfele posibile? Să fim atenţi ca nu «*pretinzând totul să pierdem totul*».[6] Şi oare nu trebue să înţelegem odată toţi, că pentru a obţine pacea de sus, pacea pentru care se roagă biserica, trebue să se facă şi jos cele mai mari şi mai sincere străduinţe? Foarte bine a spus în privinţa aceasta George Lansbury în amintita sa învitare, că dacă nu voim să dispară însaşi religiozitatea şi să se stingă însaşi civilizaţia noastră, atunci trebue să se ia măsuri, şi acestea acum imediat, pentrucă nu mai este timp de pierdut.

Bisericile, aşa cum sunt astăzi, izolate, luptând una contra celeilalte, dau naştere la suspiciuni şi necredinţă, şi cheltuesc în acest războiu detestabil multă energie preţioasă. Din cauza acestei lupte dintre creştini nu se poate lucra cu succes pentru ajungerea scopului suprem. Şi, din potrivă, bisericile unite prin o credinţă comună în persoana şi activitatea Mântuitorului, ar putea să lucreze cu tot succesul pentru idealurile lumii.[7] Scutite de disputele interne şi desbrăcate de dorinţa de a fi una în fruntea celeilalte, bisericile ar constitui un front creştin comun care ar putea să aducă cele mai strălucite rezultate contribuind la alinarea miseriei sociale şi la renaşterea întregii omeniri. Toate marile probleme actuale, etice şi sociale, ca de ex. neînţelegerile dintre popoare, dintre majorităţi şi minorităţi, problema refugiaţilor, a muncitorilor, a şomajului, a desarmării, a filantropiei, a azilelor, a închisorilor, a instrucţiei şi ridicării morale, a realei libertăţi individuale şi de conştiinţă, toate aceste probleme ar putea fi rezolvate într'un chip mult mai fericit prin aportul ce l-ar aduce în lume colaborarea sinceră a tuturor creştinilor. Bisericile îşi pot păstra, în această colaborare, atât independenţa, cât şi actualele lor principii dogmatice.

Contra colaborării bisericilor pe teren moral şi social ar putea să facă obiecţiuni următorii:

a) Aceia cari au o concepţie atât de îngustă încât neagă senzul de biserică creştină la cei ce sunt în afară de ortodoxie;

b) Aceia cari se tem că această în-

---

[4] Comunicare şi vorbire la congresul relig. din Losana. Dare de seamă despre aceasta a scris renumitul arhiepiscop de Upsala, N. Soederblom, şi traducere în l. germană în Sonderdruck aus der Zeitschrift für system. Theologie 1928 pag. 538. Vezi şi Ἑστία 24. 7. 27. Ἑλλην. Γραμματα 15. 1. 28.

[5] „Οὐ με πείσεις κἂν με πείσῃς".

[6] Petru al Antiohiei către Mihail Kirularie [Migne P. Gr. 120, 812–13].

[7] „Τὸ μὲν γὰρ κοινὸν συνδεῖ, τὸ δὲ ἴδιον διασπᾷ". Legile lui Plato IX, pag 875 A.

sfoară". Ba, ar fi avut de gând să retracteze „odioasa" bulă, dar l-a împedecat moartea.

Acuma noi, de sigur, nu-l vom găsì mai vinovat pe papa ca pe ceice au avut conducerea poporului unit. Interesele superioare ale papalităţii şi ale bisericii catolice îi dictau papei şi în cazul acesta, ca şi în atâtea altele, să treacă peste scrupulele naţionale ale câtorva zeci sau sute de mii dintr'o populaţie minoritară, pentru a-şi menţine ataşamentul unui stat energic şi capabil să-i fie de mult folos.

Dar nici nu-i putem aduce ofenza să luăm în serios nonşalantele cuvinte: „m'au tras pe sfoară". Doar nu se vor fi rezolvând în Vatican chestiuni atât de grave fără o temeinică informare dela toate izvoarele, fără o solidă studiere a tuturor aspectelor chestiunii; — ar însemna, altfel, să ne facem o foarte proastă idee despre birourile Vaticanului şi pe, de altfel, infalibilul părinte să-l socotim victima tuturor inscenărilor regizate de tendenţioşii şi abilii sacerdoţi raportori. Victimă împinsă la acte „odioase", pe cari trebue să le retracteze a doua zi.

De altfel „Românul", organul partidului naţional şi deci în măsură să fie informat despre evenimentele importante cari priveau soartea neamului românesc, scria la moartea lui Pius X: „Noi nu putem sta decât reci. Căci recunoştinţa, oricât de frumoasă virtute ar fi, trebue să aibă anumite motive, trebue să fi fost anumite binefaceri cari s'o trezească. Iar în sufletul nostru aceste motive, oricât le-am căuta, nu le putem descoperì. Dimpotrivă...

Moartea lui Pius X pentru noi nu poate fi mai mult decât a oricărui alt muritor...".

Sigur, recunoaştem şi noi, dacă Pius X ar fi trăit până la sfârşitul războiului, când graniţele statului român s'au întins până spre Tisa, ar fi retractat „odioasa" bulă el însuşi. Dar meritul n'ar fi fost nici al lui nici al conducătorilor uniţi, ci al celor 800.000 de eroi.

Iar dacă azi „Unirea" îşi poate permite trecerea cu vederea a actului periculos al papei Pius X şi-l poate chiar proslăvì pe autor, aceasta tot celor 800,000 de eroi trebue s'o mulţumească.

Şi lui Dumnezeu, se înţelege, care împotriva loviturilor duşmane, a dus la izbândă aspiraţiile spre libertate ale neamului nostru.

Bibliografie

I. Lupaş: *A existat în Transilvania episcopie ortodoxă înainte de întemeierea regatului ungar?* Biserica Ortodoxă Română, 1934, Nr. 3—4, pg. 149—153.

Studiul e o comunicare făcută de dl profesor Ion Lupaş Academiei Române la 30 Martie 1934. Se ştie că părerea tradiţională că în Ardeal a existat o organizaţie bisericească încă din vechime, dinainte de penetraţiunea maghiară, a căutat, fără succes, s'o răstoarne canonicul Augustin Bunea.

Dl profesor Ion Lupaş referează acum despre studiul recent al dlui profesor dela Debreţin, *Richard Huss*, publicat în *Siebenbürgische Vierteljahrsschrift* [Ianuar—Martie 1934], în care pe baza unei noui examinări a textelor greceşti şi slavone autorul ajunge la concluzia că în Alba-Iulia a fost o episcopie ortodoxă încă de pe la 950, de pe timpul prinţului Gyla, botezat la Constantinopol.

*

Tit Simedrea: *Tetraevanghelul vistiernicului Matiaş.* Manuscript din anul 1535. Extras din revista Biserica Ortodoxă Română 1934, Nr. 3—4. Bucureşti, Tipografia cărţilor bisericeşti. Pagini 28.

P. S. arhiereu-vicar al arhiepiscopiei Bucureştilor descrie amănunţit un tetraevanghelu slavonesc dăruit de marele vistiernic al lui Petru Rareş, Matiaş, mănăstirii Dobrobăţ la 1535. Ca întroducere P. S. Sa lichidează confuzia ce se face la noi între *Tetraevangeliu, Evanghelie* şi *Evanghelistar*, arătând că primul este o înşirare a celor 4 evanghelii în ordinea canonică [Matei, Marcu, Luca, Ioan], în text continuu, fără împărţire în capitole şi fără consideraţie la succesiunea pericopelor liturghice, deşi textul e împărţit în pericope sau zaceale marcate pe margine. Tetraevanghelul „a fost în biserica noastră românească în uz fără rival până la 1682, data apariţiei primei Evanghelii tipărită în limba română", iar în bisericile slave până azi.

Evanghelia este un tip mai nou de carte liturgică, conţinând pericopele evanghelice în ordinea în care trebue citite în biserică. Ea s'a întocmit pentru uşurarea preoţilor, întâi la greci, de unde dela 1682 s'a introdus şi în biserica românească.

Evanghelistarul este tipiconul sistematic al Evangheliei, care cuprinde în 35 de tabele aşezate la urmă succesiunea evangheliilor la liturghia din toate zilele, cu voscresnele şi glasurile din fiecare Duminecă. El a fost compus la 1588 de Emanoil Glizonie în Veneţia.

Cartea se închee cu o scurtă privire asupra personalităţii şi vieţii vistiernicului Mateiaş.

Câteva fac-simile din text şi variate reproduceri de notiţe în text slavon, ne materializează şi mai mult icoana acestui Tetraevanghelu. *D. S.*

INFORMAŢIUNI

† **Ion Russu Abrudeanu,** cunoscutul luptător naţional, apărător al intereselor Moţilor, senator de Alba şi publicist, a încetat din viaţă, în 30 August 1934, în Bucureşti, în vârstă de 64 ani. Sprijinitor al campaniei acţiunii naţionale în timpul neutralităţii României, după războiu a publicat câteva volume de istorie contimporană, precum şi o voluminoasă biografie a I. P. S. Sale Patriarhului Miron. Originar din Abrud, a trecut ca tinăr Carpaţii şi a intrat în ziaristică, unde a desfăşurat timp de câteva decenii o însufleţită activitate. Prohodul regretatului dispărut s'a făcut în 1 Septemvrie 1934 în capela cimitirului Bellu din capitală. Odihnească în pace!

Clasă paralelă română la liceul de stat în *Vârşeţ* se deschide cu începutul anului şcolar curent, în conformitate cu convenţia culturală încheiată, încă din 1933, între Iugoslavia şi România. La această clasă, cu limba de propunere română, s'a anunţat un mare număr de şcolari. In anii ce vin urmează să se deschidă şi celelalte clase paralèle române.

† **Pr. Ion Şuiaga,** parohul comunei Teiu, prot. Dobra, a răposat în etate de 70 ani, şi 40 ani de preoţie, după scurte şi grele suferinţe, în 31 August 1934. A fost înmormântat Duminecă, în 2 Septemvrie, în cimitirul ortodox român din Teiu. Odihnească în pace!

Manuale de religie. Se aduce la cunoştinţa preoţimii, că la tipografiia eparhială din Cluj sânt sub tipar manualele de religie pentru clasele I—IV primare conform programei Sfântului Sinod. Intrucât programa Sf. Sinod s'a modificat în timpul din urmă, apariţia acestor manuale va întârzia câteva zile. Manualele sânt cu ilustraţiuni şi se vor găsì de vânzare la toate librăriile noastre eparhiale. — Aurorul manualelor este Dr. Andrei Buzdug, profesor la Academia teologică ortodoxă română din Cluj.

Primim din partea dlui Dr. Eug. Munteán, ziarist, următorul aviz: Deponenţii băncii „Ardeleana" din Orăştie, întruniţi la 2 Septemvrie în Orăştie, luând în desbatere oferta susnumitei bănci şi constatând că acea ofertă e departe de a le satisface chiar interesele minimale, au hotărât unanim să refuze semnarea Declaraţiilor date de bancă, aşteptând instituirea Comisiei de arbitraj conform legii. In consecinţă deponenţii sânt rugaţi — în interesul lor propriu — a se conforma acestei hotărâri. Intelectualii satelor sânt rugaţi să comunice aceasta hotărâre şi populaţiei dela ţară. Orăştie, la 2 Septemvrie 1934.

Delegaţia deponenţilor.

ŞTIRI LOCALE

Predică în catedrala din Sibiu. Sâmbătă, în 8 Septemvrie 1934, la Naşterea Maicii Domnului, va predica protopopul *E. Cioran;* ear Duminecă, 9 Septemvrie va predica părintele *Gh. Secaş.*

Numele străzilor. S'a expus vederii publice, la primăria municipiului Sibiu, raportul comisiunii instituite de comisia interimară, pentru nomenclatura străzilor din Sibiu; se pot înainta la primărie, în termen de 15 zile, eventuale dorinţe sau observaţiuni privitoare la aceste numiri.

CĂRŢI ŞI REVISTE

Diploma Andreiană din 1224 şi alte documente falşe sau falş interpretate, cu 5 facsimile şi 1 hartă în colori, de *Iosif Schiopul*, Cluj, „Cartea Românească", 1934. — Un volum de 122 pagini, cu o amănunţită cercetare a documentelor de interes pentru istoria Transilvaniei. Preţul 50 Lei.

Ţara Bârsei, revista braşoveană sub conducerea profesorului *Ax. Banciu*, a apărut pentru Septemvrie—Oct. 1934, cu material ca de obicei, serios şi îngrijit, având în fruntea acestui număr conferenţa dlui *S. Puşcariu* despre: „Numele satelor noastre"; — valorosul profesor universitar şi academician constată nefericitul obicei d'a se da satelor numele unor bărbaţi mari, întocmai cum se dau străzilor; de numele de localităţi se leagă însă uneori reminiscenţe scumpe, — ar trebuì, prin urmare, păstrate numele vechi ale unor astfel de localităţi. Cât e de absurdă schimbarea numelor, făcută cu uşurinţă, autorul o arată în câteva exemple grăitoare, — care se pot sporì prin altele la fel. [B. o.: *Vidra*, sat cu nume *istoric*, se cheamă azi „Avram Iancu"; vidrenilor le vom zice oare de aici încolo Avram-Ianculeni?]

ţelegere a creştinilor ar putea să se transforme în luptă contra necreştinilor;

c) Aceia cari nu doresc, sau chiar se tem de rezultatele pe cari le-ar avea amestecul bisericii în chestiuni cari, după concepţia de azi, sunt socotite de natură pur politică.

In ceeace priveşte prima categorie, spunem: Nu va putea nimeni astăzi ca în mod serios şi în deplină cunoştinţă de cauză şi urmări să nege calitatea de biserici creştine bisericilor eterodoxe şi calitatea de creştini a celor ce cred în Isus Hristos dar sunt în afară de ortodoxie. Nime dintre noi nu va putea să respingă colaborarea în duh creştinesc cu aceşti eterodocşi. Dacă şi în timpul luptelor crâncene dintre păgânism şi creştinism apologetul Iustin[8] a admis iluminarea prin germenul Cuvântului (διὰ σπερμάτων τοῦ Λόγου) chiar şi a păgânilor, dintre cari unii au trăit şi trăesc împreunaţi cu Logosul şi pe aceştia Iustin îi socoteşte creştini chiar dacă au trăit înainte de întruparea lui Isus Hristos, ne întrebăm, poate cineva să nege astăzi atributul de creştin bisericilor eterodoxe şi credincioşilor acestora? De sigur că nu. Bine a zis în privinţa aceasta renumitul şi paşnicul patriarh al Antiohiei Petru[9] în veacul XI în legătură cu certele dintre papi cari erau atunci în creştere: ... „fraţi ai noştri sunt şi aceştia... lucru mare este că şi ei mărturisesc şi vestesc taina Sfintei Treimi şi iconomia întrupării".

[8] I Apologie 46 [Migne P. Gr. 6, 397].

[9] Cuvântare [Migne P. Gr. 120, 805—8].

In ceeace priveşte obiecţiunile ce s'ar putea face din partea celor ce se tem de realizarea unui front creştin, spunem că nici pe departe nu există astăzi un asemenea pericol pentru lumea necreştină. Ba, dimpotrivă, idealurile umanitare şi de civilizaţie ale întregului creştinism ar putea influenţa asupra necreştinilor în aşa fel încât în scurgerea vremii să se facă chiar o înţelegere între toate religiile, exercitându-se astfel o mai binefăcătoare influenţă asupra ordinei morale a lumii întregi.

Şi, în sfârşit, spunem că ajutorul pe care l-ar aduce ideea creştină şi în general ideea religioasă pentru rezolvarea anumitor probleme, n'ar putea să fie, în nici un fel, un pericol pentru autoritatea statului. Nu este vorba aici de o influenţă opusă vederilor statelor, nici de impunerea unor principii prin constrângeri de legi, ci de încercarea ca prin mijloace etice şi prin îndrumări de natură curat morală să se influinţeze asupra vieţii sociale. Se înţelege că nu vorbesc aici de anumite excese de zel, precum nici de spiritele dornice totdeauna de ceartă şi contraziceri, căci este ştiut, că nici cele mai nobile iniţiative nu sunt scutite de anumite scăderi, greutăţi şi discuţii contradictorii, dar ar fi dureros ca acestea să zădărnicească inspiraţiile bune.

Astăzi societăţi universale creştine, ca de ex. societatea pentru înfrăţirea popoarelor prin biserică, societatea vieţii şi a muncii, ambele au sediul la Geneva,[10] au ca scop principal cercetarea şi rezolvarea marilor probleme ale omenirii. Dar spunem că acum nu mai este timp pentru teorii, pentru studiul pe care îl fac numai anumite persoane şi societăţi, ci vremea de azi pretinde ca toate bisericile să lucreze cât mai neîntârziat pentru rezolvarea fericită a acestor probleme. Orice clipă trecută fără această muncă e clipă perdută.

Dacă din ţara în care s'a născut, s'a cultivat şi aplicat în mod real ideia unirii internaţionale şi a colaborării naţiunilor, idee bazată pe autoritatea dreptului şi a libertăţii,[11] s'ar porni şi accentuà cu mai multă putere şi ideea colaborării bisericilor pe teren moral şi social, ar fi un lucru fericit. Astăzi e mai necesar ca ori când să se ia măsuri radicale pentru îndreptarea răului, şi de aceea colaborarea bisericilor trebue făcută fără amânare. De sigur, nu spunem că prin această colaborare răul va înceta ca printr'o minune, dar spunem că ea va fi un bine de o nespusă importanţă pentru omenirea care sufere. Cea mai mare grijă şi străduinţă a tuturor trebue să fie astăzi îndreptată spre restabilirea şi progresul *moral şi material* al omenirii.

Traducere din limba elină

de Pr. **S. Cândea**

[10] Vezi A. S. Alivizatos: Tendinţele de împăcare din zilele noastre şi congresele din Stokholm 1926, [Atena 1927]. In această conferenţă, dl profesor Alivizatos, membru activ la aceste încercări de împăcare şi secretar general al societăţii înfrătirii popoarelor prin biserică, expune organizarea acestor societăţi.

[11] Vezi S. A. Kugea: Ideea societăţii naţiunilor la greci, Atena 1928.

Adevărul şi minciuna comunismului

[4]

„Mitul" creştin rămâne la Feuerbach sub forma mitului antropologic. Marx, elevul lui Feuerbach, şi-a însuşit toate argumentele ateismului acestuia. Insă Marx a mers mai departe decât dascălul său în negarea mitului teandric (Dumnezeu-om). El nu mai are credinţa lui Feuerbach în om, ca divinitate. Antropocentrismul este înlocuit cu socialo-centrism sau proletaro-centrism. Omul nu mai e chipul şi asemănarea lui Dumnezeu: el e chipul societăţii. El e produsul total al mediului social, al economiei timpului şi al clasei căreia îi aparţine. El e funcţiunea societăţii, sau mult mai exact, funcţiunea clasei. Omul nu există, ci clasa. Până când vor dispărea clasele, până atunci nu va fi personalitate omenească. Nu va mai fi decât o colectivitate socială, societatea comunistă. Comunismul e o idololatrie socială. Căci negarea lui Dumnezeu duce inevitabil la crearea de zei falşi. Această colectivitate, căreia i se dă o cinste divină, ia locul cuvenit lui Dumnezeu şi omului. Centrul conştiinţei e deplasat. Nu mai există conştiinţă personală, raţiune personală, libertate personală, — ci o conştiinţă, o raţiune şi o libertate colectivă.

Foarte instructivă e din acest punct de vedere autobiografia lui Leon Trotzki, carte egocentristă fără îndoială, însă care ne arată cu un rar talent destinul dramatic al unei personalităţi revoluţionare în

Nr. 7728—934.

AVIZ

Onor. preoţime e invitată a aduce la cunoştinţă tinerilor doritori de a intra în Şcoala de cântăreţi din Sibiu, că terminul de înscriere la această şcoală s'a amânat până în ziua de 25 Septemvrie a. c.

Condiţiunile de primire s'au publicat în numărul 31 şi următorii ai Telegrafului Român.

Sibiu, la 28 August 1934.

Consiliul arhiepiscopesc.

Nr. 412—1934. (49) 3—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei de cl III-a, **Cigmău,** din protopopiatul Geoagiului, se publică concurs cu termen de 30 zile socotite dela prima lui apariţie în Telegraful Român.

Venitele împreunate cu acest post sânt cele fasionate la coala B pentru întregirea dotaţiei dela stat şi anume:

1. Casă parohială.
2. 2 jum. jugăre sesiune parohială.
3. Venite stolare după uzul local.

Cererile concursuale, instruite conform normelor în vigoare, se vor adresa subsemnatului oficiu protopopesc în termen, ear candidaţii autorizaţi de P. V. consiliu arhiepiscopesc, pe lângă prealabila încuviinţare a oficiului protopopesc, se vor prezenta în parohie, în vreo Duminecă sau sărbătoare anume designată, pentru a face cunoştinţă cu credincioşii şi referinţele locale.

Geoagiu, la 9 August 1934.

Oficiul protopopesc în înţelegere cu consiliul parohial.

V. Goron
protopop.

Nr. 391—1934 (51) 3—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei Zdrapţi, parohie de clasa III-a din protopresbiteratul Zarandului, prin aceasta se publică concurs cu termin de 30 zile, dela întâia apariţie în Telegraful Român.

Venitele împreunate cu acest post:

1. Salar dela stat conform coalei B.
2. Stola uzitată.
3. Până la edificarea casei parohiale, parohia se va îngriji de locuinţă.
4. Câte o ferdelă porumb dela fiecare familie.

Cererile de concurs se vor înainta subscrisului oficiu protopresbiteral ortodox român al Zarandului, Brad, în termin şi candidaţii îşi vor exopera permisiunea de a concura dela P. V. Consiliu arhiepiscopesc. fără de care nu se pot prezenta în parohie.

Brad, 20 Iulie 1934.

Ioan Indreiu
protopop.

Ad. Nr. 372—1934. [52] 1—3

Concurs

Se publică concurs pentru întregirea parohiei vacante de clasa a III-a Sântămăria de peatră, din protopopiatul Haţegului, cu termen de 30 zile dela prima publicare în Tel. Român.

Beneficiile împreunate cu acest post sânt:

1. Salarul dela stat conform coalei B.
2. Sesiune parohială de 10 jugăre pământ arător şi fânaţ.
3. Stola obişnuită în tract.
4. Case parohiale nu sânt.

Cererile de concurs se vor înainta oficiului protopopesc din Haţeg în termenul indicat.

Candidaţii vor înainta anexă la cerere, pe lângă actele necesare, şi concesiunea dela P. V. Consiliu arhiepiscopesc, că pot candida la această parohie.

Candidaţii cu încuviinţarea oficiului protopopesc se vor prezenta în vreo Duminecă sau sărbătoare la biserică, ca să fie cunoscuţi de credincioşi.

Oficiul protopopesc ortodox român din Haţeg în înţelegere cu cons. parohial.

Haţeg, 21 August 1934.

Ieronim Ciocan
protopop

Nr. 400—1934 prot. (46) 3—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de paroh, în parohia vacantă de clasa I-a, **Aninoasa,** protopopiatul Jiu, se publică concurs cu termen de 30 de zile dela prima publicare în Telegraful Român.

Venitele acestui post sânt:

1. Salarul dela stat conform coalei B.

2. Locuinţă completă, cu avantagii la luminat şi încălzit.

3. Stola pentru serviciile de: Cuminecare a bolnavilor, botez, cununie şi înmormântare este răscumpărată cu o sumă fixă lunară, conform hotărârii consiliului parohial din 31 Iulie 1934, pentru angajaţii societăţii miniere „Petroşani"; iar pentru ceilalţi credincioşi, stola este cea obişnuită în parohiile tractului protopopesc Jiu.

Concurenţii îşi vor înainta cererile, însoţite de actele prevăzute de legea, regulamentul şi ordinaţiunile în vigoare, în termenul indicat, oficiului protopopesc ortodox român Jiu, Petroşani, judeţul Hunedoarei şi, cu prealabila aprobare a protopopului, se vor prezenta în vreo Duminecă sau sărbătoare în parohie, pentru a sluji, cânta, predică şi a face cunoştinţă cu enoriaşii.

Oficiul protopopesc Jiu, în înţelegere cu consiliul parohial.

Petroşani, 31 Iulie 1934.

Ion Duma
protopop.

Nr. 229—1934 par. (26) 1—1

Publicaţie de licitare

In conformitate cu hotărârea Consiliului parohial al bisericii ortodoxe române din **Codlea,** judeţul Braşov, din 1 Martie a. c., şi a adunării parohiale din 4 Martie a. c., precum şi în baza planului şi devizului provăzut cu clauzula de aprobare a Prea Ven. Consiliu arhiepiscopesc Nr. 7532 din 25 August 1934, prin aceasta se publică licitare pe ziua de **Duminecă 23 Septemvrie 1934,** pentru darea în antrepriză a lucrările de reparare a bisericii.

Licitarea ce va avea loc în localul Casei de lectură a Astrei „Codlea", la ora 3 p. m., se va face cu oferte închise şi sigilate şi anume pentru întreaga lucrare, atât a reparării turnului, cât şi a lărgirii bisericii.

Consiliul parohial îşi rezervă dreptul de a limita această lucrare deocamdată şi numai la repararea turnului, în caz că nu ar avea la îndemână numerarul de lipsă, sau n'ar mai permite timpul, pentru terminarea lucrării întregi, deci se va face ofertă şi numai pentru repararea turnului.

Planul şi devizul, precum şi condiţiile de licitare, se pot vedea în ori ce zi de lucru, la oficiul parohial.

Consiliul parohial va avea dreptul să-şi aleagă oferta celui ce prezintă mai multă garanţie morală şi în care are mai multă încredere, abstragând dela suma oferită.

Ofertanţii vor avea să depună în ziua numită, odată cu ofertele şi o garanţie provizorie de 5% din valoarea lucrării, în bani gata, care la încheerea contractului se va întregi la 10%.

Cheltuelile împreunate cu executarea planului şi pregătirea devizului, le va suporta ofertantul, căruia i s'a dat lucrarea.

Codlea, la 3 Septemvrie 1934.

Din încredinţarea consiliului parohial:

Gheorghe Fl. Preşmereanu
paroh-preşedinte.

Nr. 260—934 [50] 3—3

Concurs

Pnntru întregirea parohiei vacante de clasa III-a Şoala, protopopiatul Mediaş, se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în Telegraful Român.

Venitele împreunate cu acest post:

1. Salar dela stat.

2. Folosirea a două loturi de curţi primite prin reforma agrară şi a cimitirului.

3. Câte 1 ferdelă grâu dela fiecare familie, iar dela ceice n'au car şi vite câte 1 ferdelă porumb sfărmit de fiecare familie.

4. Una soarte de lemne de circa 3—4 stânjini dela comuna politică, tăiate şi aduse în curtea preotului de enoriaşi, iar după îndeplinirea reformei agrare va primi şi din pădurea bisericii circa 2 stânjini lemne.

5. Stola obişnuită în tract.

6. De locuinţă se va îngriji preotul.

Candidaţii îndreptăţiţi îşi vor trimite subsemnatului cererea de concurs provăzută cu toate documentele necesare, anexând şi autorizaţia de candidare dela Ven. Consiliu arhiepiscopesc, şi cu avizul subsemnatului se vor prezenta în parohie şi în biserică la serviciul liturgic.

Mediaş, 14 August 1934.

Ioan Crăciun
protopop.

Nr. 7567—934 Şcol.

Concurs

La *Şcoala de aplicaţie a şcoalei normale ortodoxe «Andrei Şaguna» din Sibiu* **cu începerea anului şcolar 1934—35 sânt vacante: 1 post de învăţător şi 1 post de învăţătoare.**

Pentru ocuparea acestor posturi, se va ţinea la această şcoală concurs, în conformitate cu deciziunea On. minister al instrucţiunii Nr. 128.506/934, la data de *10 Septemvrie c. ora 8 dimineaţa.*

Concursul va consta din: o probă scrisă cu subiect fixat de minister, o probă orală, — colocvium din pedagogie în special şi din celelalte materii de învăţământ din programul şcoalei normale şi din o probă practică.

Invăţătorii resp. învăţătoarele, cari doresc a participa la acest concurs, vor înainta cel mult până la 9 Sept. cerere către direcţiunea şcoalei normale „Andrei Şaguna" din Sibiu, cu dovada:

1. că la examenul de capacitate şi definitivat au obţinut cel puţin media 8 (opt);
2. că la toate inspecţiile au fost notaţi cel puţin cu cvalificativul bine;
3. că n'au suferit nici o pedeapsă;
4. că sunt creştini de legea ortodoxă.

Sibiu, la 24 August 1934.

Consiliul arhiepiscopesc.

A APĂRUT:

Hristos în şcoală

de

Dumitru Călugăr

I

Manualul catehetului ortodox pentru şcoala primară — cu lecţii model pentru 4 clase primare

Cu o prefaţă de

Nicolae Colan
Rectorul Academiei teologice din Sibiu

Preţul: 220 Lei (legată)
(540 pagini)

Se poate comanda dela Librăria arhidiecezană din Sibiu, trimiţându-se 20 Lei pentru porto postal

---

(47) 3—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de eclisier, la biserica Sf. Treimi din **Braşov-Tocile,** se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în Telegraful Român.

Dela candidaţi se pretinde:

1. Să fie de religiunea ortodoxă-română, căsătorit, de etatea, între 35—50 ani.

2. Să aibă purtarea morală bună, religios, cu frică de Dumnezeu şi lipsit de orce viţiu.

3. Faţă de organele superioare bisericeşti-administrative să fie cu supunere şi ascultare.

4. Să îndeplinească conştienţios toate serviciile împreunate cu postul de *eclisier-clopotar şi gropar,* ţinând curăţenie exemplară în biserică, cimitir şi curtea bisericii.

5. Să dispună de avere imobilă şi să dea dreptul bisericii a se intabula pe averea lui ori a rudeniilor ca garanţie pentru inventarul, ce i se predă.

Remuneraţiunea va fi:

1. Salar lunar lei 2000.

2. Toate venitele împreunate cu postul de eclisier şi gropar.

3. Locuintă în natură: 2 camere şi dependinţe.

4. După un an de probă, satisfăcând întru toate condiţiunilor de mai sus, urmează definitivarea.

Braşov, în 28 Iunie 1934, din şedinţa consiliului parohial al bisericii Sf. Treimi Braşov-Tocile.

Dr. Nic. Stinghe
preş. paroh administrator.

---

colectivitatea revoluţiunii. Trotzki a fost principalul autor al revoluţiei bolşevice, după Lenin. El e revoluţionarul-tip. Insă el n'a rămas până la sfârşit un comunist, căci el credea în posibilitatea judecării individuale, a criticii şi a iniţiativei individuale. Peste tot el crede în rolul marilor indivizi, eroilor revoluţiei — natural şi el se socoteşte printre ei.

El nu cunoştea ceeace se poate numi mistica colectivităţii, — şi care constitue partea de nerespirat a comunismului.

Toate relele comunismului provin din negaţia lui Dumnezeu şi a omului. Greşala constrângerii sângerânde prin care nădăjdueşte să stabilească adevărul social, greşala tiraniei insuportabile a demnităţii omeneşti, adoptarea a oricăror mijloace pentru a realiza scopul, pe care-l consideră ca unic şi superior; răul, ura, răsbunarea sunt folosite pentru a croi drumurile desăvârşirii fraternităţii dintre oameni. In doctrina lui Marx este un element demoniac, care face o doctrină dinamică de neînvins: el crede că binele trebue să fie realizat prin rău, după cum lumina trebue produsă din întunecimi, după cum libertatea trebue să iase din necesitate. Şi răul merge crescând, întunecimile se îngroaşe. Astfel urmează dialectica evoluţiei societăţii: Situaţia muncitorilor trebue înrăutăţită în societatea capitalistă (Verendungstheorie); aceştia vor deveni din ce în ce mai duşmani, animaţi de sentimente de răsbunare şi brutalitate. Speranţa mesianică revoluţionară se bazează pe acest proces. Clasa muncitorilor, realitate rezultată din experienţă — trebue pătrunsă, puţin cu puţin, de conştiinţa acestei entităţi proletariane, care-i procură apoi sentimentul ofenzei primite şi al răsbunării, urei şi invidiei. Trebue neapărat a deosebì între „muncitor" şi „proletar". Muncitorul e un lucrător, munca lui e sfântă, situaţia lui penibilă trebue îmbunătăţită. Trebue cu orce preţ scăpat din sclavie. Insă proletarul nu e un simplu muncitor, ci un muncitor pătruns de ideea proletariatului mesianic, e o forţă în mişcare. Mai ales aceasta e o idee. Din această privinţă marxismul, cu toate că profesează materialismul său naiv, presupune un idealism neînfrânt. El vrea să supună realitatea ideii, unei „idei" care violentează şi schimonoseşte această realitate. Se are de grijă în scrieri simbolica materialistă a comunismului, fabricată pentru lupta contra religiei şi a creştinismului. Dacă comunismul distruge spiritualismul şi idealismul, o face pentru a-l înlocuì cu un idealism de alt ordin: însuşi materialismul îi devine spiritualitate. Această spiritualitate fără Dumnezeu e fără îndoială o spiritualitate întunecoasă. Insă, sunt criticaţi comuniştii ca oameni ai ideilor şi nu ca oameni lipsiţi de idei. Ei au ca proprie o concepţie externă — obsedantă până la îngrozire, aceea a economiei — a unei economii, care jigneşte toate celelalte forme ale vieţii, care înăbuşe viaţa însaşi. Presa sovietică e consacrată aproape în întregime ei. Această economie este acolo cu totul particulară, de ordin metafizic; ea înlocueşte pe Dumnezeu şi viaţa spirituală, pretinde să aducă la lumină adevărată fiinţa, esenţa absolută a lucrurilor. Marx n'a inventat această concepţie, după cum n'a inventat materialismul. Materialismul l-a împrumutat din filosofia burgheză, care era în floare în veacul al XVIII-lea. Economismul l-a luat din societatea capitalistă a veacului XIX-lea. El însă li-a atribuit o culoare metafizică, şi s'ar putea zice, religioasă. A legat de ea speranţe mesianice. De aceea vedem noi planul quinquinal din zilele noastre, căruia i se dă scopul prozaic de-a industrializa Rusia, şi care, vorbind obiectiv, nu e socialismul, ci un capitalism de stat, că se îndeplineşte într'o atmosferă de efuziune religioasă. Sigur, capitalismul burghez începuse o răsturnare completă a valorilor, el a înjosit sistematic nivelul culturii şi slujea lui Mamona. Noţiunea atotputerniciei tehnicei este o copie a Americii. Dar, în comunism, această exaltare a tehnicei îmbracă caracterul unei îngrijitoare finalităţi, prin care se ajunge la contradicţia fundamentală a doctrinei.

Nu vă adunaţi voua comori pe pământ, unde rugina şi moliile le strică, şi unde furii le sapă şi le fură. Ci vă adunaţi voua comori în cer, unde nici rugina, nici moliile nu o strică, şi unde furii nu le sapă, nici nu le fură. Că unde este comoara voastră, acolo va fi şi inima voastră. (Matei 6, 19—21).

Redactor responsabil: Pr. Dr. D. Stăniloae

Editura şi tiparul Tipografiei arhidiecezane

Anul LXXXII — Sibiu, 16 Septemvrie 1934 — Nr. 38

Telegraful Român

Organ național-bisericesc — Intemeiat în 1853 de Mitropolitul Andreiu Șaguna

APARE SAPTAMANAL

Abonamentul: Un an 500 Lei. — Șase luni 250 Lei. — Trei luni 125 Lei. — Pentru străinătate un an 900 Lei. — Pentru America 4 Dolari.

Articole și corespondențe se adresează **Redacției** Telegraful Român, Sibiu, strada Mitropoliei Nr. 45. — Scrisori nefrancate se refuză. — Articole nepublicate nu se înapoiază.

Prețul inserțiunilor un șir petit 6 Lei pentru odată, dacă se publică de mai multe ori se dă rabatul cuvenit.

Abonamentele și inserțiunile se adresează **Administrației** ziarului Telegraful Român, Sibiu, strada Mitropoliei Nr. 45

Fondul de pensii

P. V. Consiliu arhiepiscopesc cu ordinul Circular Nr. 3330—934, a adus la cunoștința preoțimii principiile cari stau la baza noului proect modificat al Fondului de pensiuni. Modificarea e reclamată de împrejurările excepționale binecunoscute tuturora, ca: reducerea dobânzilor după depozite, a dividendelor după acțiuni, a cotizațiilor cu cari contribue membrii de azi ai fondului. In aceste împrejurări, nu se mai pot face capitalizări după cum prevăd statutele, stăruind aceleași împrejurări, nu mai e posibil să se facă noui pensionări deși e necesar și se cer stăruitor, dar nu se vor putea asigura multă vreme, nici chiar pensiunile acordate până acum în sume și așa destul de neînsemnate și încă de 3 ori majorate față de statut.

In circulara amintită se propune majorarea cotizațiilor cu toate avantagiile ce rezultă pentru fiecare membru în viitor.

Ca unul care am făcut parte din comisiunea care a studiat și întocmit noul proect de statute pe baze mai solide — atât pentru membrii mai vechi ai fondului cât mai ales pentru cei mai noui, cari nu cunosc cum s'a inițiat în vechime Fondul de pensii, în baza actelor, a contabilității — voesc să lămuresc pe frații mei preoți și să-i îndemn cu toată stăruința *la o jertfă necesară* care se cere în interesul nostru a celor de azi, a celor de mâne și a acelora cari rămân după noi din familie.

Circulara e dată să se pronunțe preoțimea pentru întocmirea definitivă a statutului, care urmează să fie ratificat de adunarea eparhială din anul viitor.

Mulți nu cunosc istoricul acestui fond și au convingerea că plătesc enorm de mult în curs de ani de zile și în schimb vor primi puțin. Voi arăta cu cifre pe scurt evoluția și starea fondului în cursul anilor, incasările ce se fac, cheltuielile actuale și concluziile ce se impun tuturor membrilor cari doresc să facă un pas mai departe, lăsând urmașilor o stare mai bună decât cea actuală, natural, beneficiind și ei de o pensiune mai mare în raport cu cotizațiile solvite.

Fondul de pensii s'a inițiat și aprobat de adunarea eparhială în anul 1891, având în vedere numai «*pensionarea văduvelor și ajutorarea orfanilor lor*", pe lângă funcționarii administrativi dela centru. In acele vremuri, preoțimea nu avea congruă, deci nici o leafă fixă. In anul 1898 s'a acordat de guvernul ungar congrua. Pensiunea era fixată între 200—400 fl. anual; văduvele și orfanii lor primiau jumătate. Inscrierea membrilor la început n'a fost obligatorie. Au urmat în cursul anilor diferite modificări ale statutului, amintesc modificarea din 1923 și cea din 1928, aceasta din urmă și acum în vigoare. Dela răsboi, schimbarea coroanelor și valuta în general și-au avut repercusiuni, ca în toate domeniile financiare, și asupra fondului.

Lăsând la o parte cotizația membrilor din trecut, cu 8, 64 și 144 Cor. anual [contribuții derizorii] nu s'a putut augmenta un fond mai de seamă, avizat fiind numai la cotizația membrilor și neavând alte realități, ca pământ sau case, cari se reprezinte o valoare și un venit ceva mai sigur ca banii.

Ne oprim la anii de după răsboi, când s'a stabilit cotizația la 10% — *numai după salarul de bază și gradații*, cotizație care și astăzi este în vigoare. Având preoțimea salar de bază 500 Lei, iar cu 4 gradații 1000 Lei lunar, cotizația e minimală ca și baza după care se calculează.

Schimbându-se coroanele 2 la 1 Leu — *la 31 Dec. 1920, starea fondului de pensii* ne arată în depuneri și numerar *suma de Lei: 921,583.*

In cele ce urmează voi arăta cu cifre situația fondului între anii 1921—1933, deci pe 12 ani, în sume globale.

Preoțimea, a primit congruă dela stat în cei 12 ani Lei: 280 milioane, brutto. S'a reținut la fondul de pensii 10%, nu după brutto, ceiace ar fi dat 28 milioane, ci numai după salarul de bază și gradații — *deci s'a reținut și vărsat fondului în cursul acestor ani numai Lei: 9.000.000 (nouă mil.).*[1]

Dau în cele ce urmează toate încasările și cheltuelile între anii 1921—1933.

Incasări:

Taxe dela membri	Lei	9.869 748
Dobânzi după depuneri	„	5 179.180
„ „ Efecte	„	848.671
Cotizații dela biserici	„	947.553
Colecte cu discul	„	328 015
Subvenție dela stat	„	120.000
½ venitul din adm. parohiilor	„	969.932
Diverse	„	38 935
Chirii și taxe	„	376.195
Total Lei:		18.698 232

Cheltueli:

Pensiuni și ajutoare	Lei	7.650.234
Consist. din Cluj, partea cuvenită	„	400.000
Taxă de adm.	„	310.151
Salarii	„	88 491
Efectele impr. de răsboiu	„	75.000
Spese diverse, dif. de curs la efecte	„	91 957
Intreținerea edificiilor	„	52.963
Impozite și echivalări	„	115 561
Total Lei:		8.784.361

[1] Un preot iresponzabil calomniază autoritatea bisericească afirmând într'o conferință preoțească și întrebând: „Unde sânt cele 859 milioane Lei ale fondului de pensii"? Probabil idee n'are cât este un milion.

Recapitulare:

Intrate	Lei	18.698.232
Cheltuieli	„	8.784.361
Rest Lei:		9.913.870
Suma dela 31 Decemvrie 1920	Lei	921.583
Starea la 31 Decemvrie 1933	„	10.835.454

Averea fondului de pensii constă din:

Numerar	Lei	801.855[1]
Imprumut bis.	„	150.000
Efecte	„	944.450[2]
Imobile [2 case]	„	8.939.149
Averea totală Lei:		10 835.454

La 31 Decemvrie 1933.

Spre mai bună orientare, dau și câteva cifre, repartizate pe an, ca venite și cheltueli.

Venite:

10% dela preoțime	Lei	600.000
Chirii	„	550.000
Contribuția parohiilor	„	180.000
Taxe dela alți membri, discuri etc.	„	170.000
Total Lei:		1.500.000

Cheltueli:

153 pensionari, anual	Lei	1.213.000
Restul: impozite, echivalent	„	
Spese adm. etc.	„	287.000
Total Lei:		1.500.000

In starea actuală, nu se poate augmenta și capitaliza fondul; cifrele de mai sus sunt icoană reală a situației în care ne aflăm. Se puteau face augmentări, dar la 1 I. 1927 s'au majorat pensiile cu 50%. Iar la 1 I. 1928 cu 100%, deci de 3 ori mai mari după cum sunt prevăzute în statut însă pe lângă toată această majorare pensiile sunt foarte mici, dar dacă nu s'ar aplica acest corectiv, ar fi și mai minimale. Imprejurările excepționale au impus luarea unor măsuri excepționale până la alte vremuri mai normale. Pensiile actuale deși majorate de 3 ori variază între 2—18.000 Lei anual.

Averea fondului a fost salvată în întregime, din catastrofa ce amenință băncile, prin deosebita grije ce a purtat-o I. P. S. Sa Mitropolitul Nicolae și P. V. Consiliu arhiepiscopesc, cumpărând două imobile în str. Regina Maria în anul 1932 și 1933, cu suma de Lei 8.939.149 în care sumă se cuprind natural și spesele de transcriere. Astăzi aceste case formează proprietatea fondului de pensii, după cum se poate vedea din situația arătată mai sus la averea care compune fondul. Când în anul 1931 s'a declarat criza bancară, fondul de pensii avea la bănci depunere Lei 4.842.000 sumă ce s'a ridicat la timp și din care s'a cumpărat casele împreună cu numărarul de care dispunea fondul.

Până aci am arătat starea din trecut și cea actuală. In cele ce urmează voi arăta concluziile ce se desprind și datoria tuturor membrilor față de avutul lor și față de asigurarea unui viitor mai bun.

Inainte de a arăta unica soluție dreaptă și corespunzătoare scopului ce urmărim, ne vom servi iarăși de câte-va cifre ca orientare.

[1] Suma de Lei 801.855 e numerar depus la Banca Națională.

[2] Cari astăzi nu aduc venit.

Până acum s'a reținut din salar 10% după salarul de bază și gradații. Salarul de bază e Lei 500, deci preotul începător a solvit în 5 ani câte 50 Lei anual ca cotizație la fondul de pensii. Având preotul 4 gradații, după 20 de ani de serviciu, solvește lunar 100 Lei cotizație. Mulți presupun că în cursul anilor au solvit sume enorme. Dar presupunerea aceasta e nebazată, precum vor dovedi cifrele următoare. Dau 2 exemple spre a-i clarificare și arăta cât plăteau. Un preot [D. B. din S.] cu 30 de ani de serviciu a solvit la fondul de pensii Lei 16769. Un alt [I. P. din O.] preot cu 49 ani de slujbă și cotizații, a solvit în total: Lei 19460. Știm, că până la România-Mare, cotizația era de 8,64 și 144 Cor. anual, deci cele 10% reținere după salarul de bază și gradații, sunt abia de 12 ani. In baza statutului cu pensiunea prevăzută la 40 de ani, suma solvită în acești ani preotul se pensionează *o ridică în întregime într'un an și jumătate.* Iată cât a fost de minimă suma solvită! De aci se pot deduce și operațiunile fondului de pensii.

Starea aceasta nu mai poate dăinui. Ceia ce n'am făcut în anii trecuți când alta era leafa preoților, se impune ca datorie să facem în viitor, aducând jertfă, mai mare, căci altcum și peste 10, 20 de ani starea fondului va fi aceiași ca astăzi.

Soluția logică, care corespunde cu realitatea arătată în chip amănunțit mai sus, este una singură. Vom lua ca bază și directivă felul cum procedează statul cu funcționarii săi. La stat se reține *10% după salarul brutto*, primind fiecare pensionar drept pensie după anii prevăzuți ai statutului lor, leafa integrală pe care o primea în momentul pensionării. Nu avem decât să primim și noi această cheie și atunci vom avea un fond cu venite sigure pentru totdeauna, cu asigurarea că la 40 de ani vom primi drept pensie integrală leafa din momentul pensionării, putând cere fiecare preot mai curând sau mai târziu, liber ori forțat de împrejurări, pensionarea. S'ar putea pensiona atâția preoți în neputință, s'ar lăsa loc liber generațiunii tinere și s'ar asigura altă pensie pe seama văduvelor și orfanilor, nu ca până acum.

Dau și aci un exemplu: Congrua lunară a preoțimii e de Lei 1.600.000 brutto. Noi solvim azi lunar cu 10% circa 55.000 Lei, după salar și gradații. Adoptând cheia statului, deci 10% după brutto, am solvi lunar 160,000 Lei, deci de trei orî ca până acum, aproape 2.000.000 anual în loc de 600.000 ca până acum. Am putea sporî pensiile minimale ale văduvelor și s'ar putea face noui pensionări, în plus s'ar

putea augmenta fondul an de an şi aceasta e necesar şi o pretinde chiar statutul ca garanţie pentru viitor. In caz contrar şi pensiile minimale de astăzi, majorate de 3 ori vor trebui reduse, căci fondul nu le suportă pe mai departe, din lipsa incasărilor.

Anii solviţi după vechile statute pentru cei actuali ar rămâne tot aşa cu întregirea anilor solviţi după noul statut, dar acest trecut se lichidează cu încetul şi cine doreşte poate rescumpăra câţi ani voeşte din trecut. Peste maximum 20 de ani vor putea fi toţi preoţii pensionaţi după un singur statut cu aceiaşi pensiune. Pentru trecut şi în viitor se va calcula pensiunea după formula matematică din circulara amintită, nu cu 70% ci cu sută la sută, deci la 40 de ani salarul şi accesorii integral.

In felul acesta vom avea un fond de pensiuni mai sigur şi în aceleaşi condiţii cu al statului; tot ce s'ar mai cere ca uşurare, ar fi să determinăm organele de conducere ale statului ca să ne întregească şi nouă la cotizaţiile fondului, noimea care o dă funcţionarilor săi. Dar aceasta se va putea numai după ce noi vom decide şi ne vom angaja la solvirea cotizaţiei de 10% după salarul brutto, nici de cum după starea actuală.

Soluţia preconizată mai sus e dreaptă şi ducătoare la scop pentru viitor, deci se cere o jertfă în plus faţă de trecut şi pentru ceiace nu am făcut în trecut, şi această jertfă am aduce-o pentru noi şi în interesul nostru. Instituţiile bune şi mari nu s'au creat deodată ci în curs de ani de zile, alţii după noi şi cei tineri vor beneficia cu siguranţă de binefacerile acestui fond.

Dacă nu aducem această jertfă, mai mare, fondul va rămânea şi peste 10—20 de ani tot în starea actuală. Am solvit puţin, e foarte natural să primim puţin. La acest fond nu putem cere ajutor dela nimenea.

P. C. Părinţi protopopi sunt rugaţi a lua în desbatere această soluţie unică şi sigură pentru azi şi pentru viitor, ca în unanimitate începând cu 1 Ianuar 1935 să-i putem da viaţă fondului — în interesul numai şi numai al preoţimii noastre.

Prot. **EM. CIORAN**

O propunere pentru F. O. R.

Cei cari credeau că ziua de 5 Martie 1933, în care s'a întemeiat Frăţia Ortodoxă Română, va rămânea o dată fără consecinţe istorice, un moment sterp în protocolul trecutului, s'au înşelat. Continuu cetim în cotidianele noastre, la pagina Ardealului, despre acţiunea FOR-ului, când într'un colţ de ţară, când într'altul. Membrii devotaţi ai lui străbat satele, îndemnând pe credincioşi la o viaţă mai morală, la un ataşament mai strâns faţă de biserica strămoşească. Despărţăminte ca al Hunedoarei, Reghinului, Dumbrăvenilor, Ludoşului şi altele, se întrec în activitatea lor nobilă de regenerare morală şi religioasă a satelor. Cine a citit darea de seamă despre activitatea FOR-ului, publicată în «Viaţa Ilustrată» (An. I, Nr. 7), de harnicul preşedinte al acelui despărţământ, Dr. Eugen Nicoară, îşi poate vedea confirmate şi asigurate cele mai optimiste nădejdi referitor la această asociaţie religioasă. Să pomenim la locul acesta şi de vioaia revistă de familie pe care abia după un an a reuşit să şi-o dee una din secţiile eparhiale ale FOR-ului. E vorba de «Viaţa Ilustrată», care înaintează tot mai ferm în existenţa ei, câştigând tot mai multe inimi şi tot mai durabil.

Voim, totuşi, să atragem atenţiunea onoraţilor membri ai FOR-ului şi a Cucernicilor părinţi, membrii sfătuitori în comitetele despărţămintelor, asupra unei direcţii de activitate care îmi pare cea mai necesară, dacă nu pentru totdeauna, cel puţin acum la început.

Mă gândesc la o acţiune care să se resfrângă asupra membrilor FOR-ului, personal. E drept că intelectualii noştri ardeleni au cea mai respectuoasă atitudine faţă de biserică şi-i apreciază just importanţa unică şi indispensabilă în viaţa poporului. Chiar entuziasmul cu care au răspuns chemării de-a intra în FOR, o dovedeşte. Dar nu e mai puţin drept că respectul lor faţă de biserică e prea mult un act de judecată şi prea puţin unul de simţire. Constată ei — atât prin observaţie, cât şi în urma unor raţionamente logice — că biserica e pârghia morală necesară în viaţa poporului, dar nu simt deajuns şi pentru sufletul lor trebuinţa de-a comunica cu toate darurile dumnezeeşti din ea.

Cei mai mulţi sunt gata să ţină poporului conferenţe pline de îndemnuri de-a cinsti biserica şi de-a trăi la sânul ei, dar nu simt pornirea irezistibilă de-a se spovedi şi cumineca, bucuria spontană la contactul cu biserica rugătoare, poruncile subterane de-a se apropia de Dumnezeu în biserică. Vorbesc de necesitatea sentimentului religios, dar ei nu-l încearcă. Peste acest organ al sufletului s'a aşternut stratul gros al unei culturi îndreptată aproape numai asupra naturii în sine, văzută prin prisma utilului. Intelectualul timpului nou a suferit o deplasare spre suprafaţă; i s'au astupat izvoarele unor realităţi sufleteşti mai adânci, s'a pus ceaţa peste regiunile cele mai reale, cele mai nobile, cele mai bogate ale vieţii.

De aci lipsa de credinţă adâncă, perzistentă şi eroică în tot ce facem. De aci neputinţa de depăşire a interesului propriu, lipsa de orizont larg al faptei şi restrângerea la bucuriile trupeşti şi de-o clipă. M. S. Regele a spus în August la Vălenii de Munte un adevăr profund, când a inzistat asupra credinţii şi iubirii, ca singurele puteri creatoare. Un gazetar, comentând cuvintele regale, le socotea ca o indirectă mustrare la adresa superficialităţii, care ne caracterizează în tot ce facem. Cred că au avut dreptate. Nu punem pasiune titanică şi nobilă în actele noastre, pentrucă ne lipseşte contactul cu interiorul, n'avem viziunea marilor realităţi dinăuntru, cari să ne obsedeze, cari să ne dicteze, fără putere de-a ne opune, formele şi actele vieţii exterioare, cari să ne răpească în slujba lor, ca idealuri netrecătoare şi neegoiste.

Iar lipsa aceasta de interioritate, de seriozitate, de pasiune metafizică, se observă, oricât am căuta să o mascăm. Şi atunci deageaba ţinem poporului conferenţe cu îndemnuri nobile. Nu dau rod pentrucă nu gâlgâie în ele sinceritatea profetică, duhul de viaţă făcător. In zadar cerem intelectualilor noştrii să vină la biserică, să se cuminece, să ajute bisericii în sfatul ţării şi în funcţiunile administrative ce le ocupă. Sau vor face toate acestea forţat, fără convingere, sau nu le vor face de loc, pentru că nu le alimentează voinţa de-a face, focul interior.

Nu dela suprafaţă se prefac oamenii, ci dinăuntru în afară. E greşit să cerem *manifestaţii* (exteriorizări) religioase dela intelectuali, până nu desfundăm izvorul interior al acestor manifestări. Ne trebue un program religios pentru membrii FOR-ului.

In senzul acesta avem următoarea propunere: Intelectualii noştri şi aşa ies aproape în fiecare seară la cafenea, la casină sau la club ca să mai afle ce-i în lume, ce-i în oraş. Cred că nu le-ar fi de loc greu să dedice o seară pe săptămână un ceas ideilor şi discuţiilor religioase. Se fixează un loc potrivit pentru astfel de întâlniri (eventual chiar o cameră mai retrasă la casină). Cine simte trebuinţa, vine. Nu trebue să ne descurajăm, chiar dacă nu vin mai mult de 3—4 inşi. Important e să se formeze în fiecare oraş un nucleu cât de restrâns, mai insistent preocupat de idei religioase. Condiţia principală, care trebue accentuată cu toată puterea, este ca să nu se vorbească în cursul acestui ceas decât de chestiuni intim religioase. Pe urmă, sau şi înainte, se poate discuta şi despre alte lucruri. In cursul acelui ceas va fi o convorbire cât se poate de naturală. de liberă şi de intimă, dar mişcându-se în jurul unei probleme religioase. Fiecare îşi va mărturisi gânduri şi experienţe, îndoeli şi certitudini de natură religios-sufletească. Discursurile n'au ce căuta. Ele ar însemna o decădere din atmosfera de intimitate şi de concentrată scrutare a sufletului. Nici aşa numitele exerciţii spirituale nu sunt potrivite, cu forma lor rigidă, de cele mai multeori teatrală, când ceteşte unul cu gravitate circumstanţială, iar ceilalţi trebue să-şi încreţească fruntea în pumni, nu mai puţin circumstanţial.

Când convorbirea nu se antrenează dela sine, pe nesimţite, în jurul unei probleme, se va lua ca punct de plecare un capitol de Scriptură, sau un aliniat dintr'o carte de cugetare religioasă (b. o. «Ortodoxia» lui Bulgakov) şi în jurul ideii din acel capitol se va desvolta o convorbire, care poate lărgi acea idee, o poate aduce în legătură cu altele, o poate pune în lumini diferite. Uneori se va găsi un participant care din gândurile şi lectura lui de peste săptămână va aduce, oral sau în scris, un excerpt care ar putea stimula interesante mărturisiri de ale altora. Protopopul sau preotul din comitetul local al FOR-ului, va avea, în cele mai multe cazuri, sarcina iniţiativei la alegerea problemei de discutat şi la îndrumarea nesilită a convorbirii pe o linie cât de cât dreaptă.

Să fie acestea, nişte şedinţe descoperitoare de suflet pentru fiecare participant. Le consider ca un program minimal pentru membrii FOR-ului, cel puţin pentru un an.

Dr. D. STĂNILOAE

* FOIŞOARA *

Dela adunarea „Astrei": T.-Murăş

Discursul de salutare al dlui G. Bogdan-Duică, ca delegat al Academiei române, a avut textul care urmează:

Domnule Preşedinte,
Onorat auditoriu!

1. Academia română, trimiţând delegaţii săi la serbări culturale, nu are obiceiul să le dea ea însaşi poveţe; ea *respectă libertatea de cugetare şi de expresie* a delegaţilor săi în mod desăvârşit. Fireşte ei vorbesc astfel, încât să fie siguri că glasul lor va fi consonant cu spiritul instituţiei colegiale, care-i trimite.

2. Doamnelor şi domnilor!

Astăzi mă întreb — şi răspund cu intenţie în forme simple — care poate fi raportul cultural al „Astrei" cu Academia română? Accentul cade pe vorba *română*...

3. Intr'o vreme, la 'nceput, pela anii 1866—69 membrii ardeleni ai Academiei i-au putut impune părerile lor despre limbă şi dicţionar. Pe-atunci, la noi, se căută oarecum oficial o limbă literară comună. Mulţi nu observaseră încă faptul că ea se ivise în câţivă Munteni şi Moldoveni, scriitori de orientare pentru toţi ceice i-au urmat. Acei Ardeleni, ieşiţi din şcoale străine, în care numai limba latină le-aducea aminte de romanism şi românism, credeau că 'n această aducere aminte zace singura garanţie a viitorului literar latinizat, antislav, antigrec. A fost o iluzie. Iluzia s'a şters repede, din fericire. Intâiul dicţionar academic a rămas o amintire palidă; iar în locul gramaticei — descriptive, încrustate ici şi colo cu vorbe 'n forme vechi, avem astăzi studii fine de evoluţie linguistică şi de bogată limbă populară, studii la nivel cu ale celor mai ştiinţifice popoare.

4. Astăzi suntem în plin marş răsunător, spre o unitate de limbă încântătoare, scrisă de autori buni, studiată de filologi, pentru care psihologia limbilor nu mai are secrete.

Astăzi avem o limbă *expansivă*, ai cărei făuritori moderni au trecut — mulţi şi prin Academie. Este drept, din aceasta au lipsit: Ispirescu, Creangă, Eminescu, dar acolo au fost: Alecsandri şi Gane; acolo a fost Odobescul, care 'nainte de-a fi Academie şi Junime, pela anul 1862, fulgerà contra tendinţelor latiniste, mărturisite de „Astra" la adunarea ei din Braşov; acolo au fost D. Zamfirescu, cel elegant şi Delavrancea cel plastic. Şi, pentru totalitate, să nu uităm pe marele şi severul regulator de cugetări drepte şi fapte decisive, pe Titu Maiorescu, Astfel, prin ei — dar şi prin alţii, în procesul de alcătuire a limbii scrise astăzi de Românii instruiţi, Academia a avut partea sa de impunere, de *expansiune*; şi-o are încă.

„Astra" găseşte 'n acest complex de îndelungate lucrări neastâmpărate *un izvor de inspiraţie necesară încă Ardealului, care nici până acum nu s'a emancipat deplin de neghina unor triste fenomene etnice conlocuitoare.*[1]

5. Academia a mai desvoltat şi-o limbă ştiinţifică, şi aceasta bine închegată, care este şi mai puţin cunoscută. Până pela noi ea străbate mai mult prin cărţile de şcoală, decât prin volumele ştiinţifice, ce le-a publicat Academia — şi ea, nu numai universităţile, cărora cea din Clujul nostru li s'a asociat cu puteri distinse. In această privinţă „Astra" are încă o pildă de imitat, de-aici înainte.[2]

6. Unde s'a aprins focul, însă, focul cel mai mare, cel mai adiator de căldură, este 'n dragostea ce Academia a dovedit-o trecutului românesc.

Ea a 'nţeles de vreme că *fără entusiasm nu se pot alcătui vieţi naţionale resistente. Entuziasmul ei a izvorât din descoperirea treptat tot mai bogată a trecutului naţional de pretutindeni.* Din descoperiri n'a lipsit nici *adevărul*; iubirea de adevăr, de restabilirile lui, a făcut ca gloria trecută a Românilor să se 'nalţe din negura vremilor, deslusită, entusiasmatoare.

In privinţa aceasta „Astra" încă nu şi-a găsit drumul *larg*, la care poate râvni, la care-i frumos a râvni, al *panromanizării* predilecţiilor sale istorice. Cred că „Astra", manifestând tendinţe, ar găsi astăzi şi puteri tinere capabile să intervie.

[1] Notă ulterioară: Ca să măsor această trebuinţă, am cetit cu atenţie cuvânturile politice rostite de curând şi stenografiate la Sovata. Până când tot aşa? Am măsurat şi la adunarea „Astrei", mai ales în şedinţa de Duminecă dimineaţa, cuvântări mai simple: Am bâlbăit şi aici. A fost un dezastru stilistic. Până când tot aşa?! Suntem încă nişte elevi foarte leneşi ai Academiei...

G. B. D.

[2] Notă ulterioară: Publicaţiunile „Astrei" se află încă într'o epocă precumpănitor beletristică. Ştiinţifice ar putea să fie câteva *Crestomaţii*, culese de specialişti pricepuţi dintre paginele cele mai bine scrise, cu apropieri de vorbe populare, cu încrustări de multe texte relative la studiile ce s'au scris despre Ardeal de învăţaţi români, la nevoe cu dicţionare *ad hoc* ori cu note bune supt pagine. Dau o idee pe care comitetul actual sau altul, propus, ar face bine s'o prindă şi s'o realizeze, ca parte din unificarea limbii literare-ştiinţifice *moderne*.

G. B. D.

Din Scripturi şi din viaţă

Pe cine propovăduim?

Toate capetele care au făcut şcoală în istoria lumii, au lăsat în urma lor pleiade întregi de ucenici, cari li-au îmbrăţişat învăţătura şi au transmis-o mai departe cu tenacitate şi cu fanatism ce impune. Maestrul devenea astfel, înaintea lor, capul cel mai bine orânduit, iar concepţiile lui, cheia misterioasă cu care socoteau să deslege tainele lumii şi marile întrebări ale existenţei. Neliniştea spiritului acestor mari neastâmpăraţi îşi găsea în idolul lor un liman. Credeau în el, îl propoveduiau şi mai cu seamă erau convinşi că în concepţiile lui sălăşlueşte tot adevărul şi toată înţelepciunea. Iar dacă unii şi-au depăşit maestrul şi i-au dus mai departe sistemul de gândire, aceasta au făcut-o posedaţi de vraja personalităţii sale care le-a intrat în sânge şi a depus acolo germenele neodihnei creatoare. Subliniem deci că era *convingere,* care lucra acel fanatic ataşament faţă de persoana şi gândirea maestrului, ataşament ce cinsteşte pe o făptură omenească. Gândiţi-vă la Platon, la Kant sau, în timpurile noastre, la H. Bergson. Gândiţi-vă la teologii întemeietori de şcoale ca un F. Chr. Baur şi la toată puzderia de apostoli ai concepţiilor lui (discutabile, bine'nţeles!). Au fost propovăduiţi şi îmbrăţişaţi magistral, cu devotament, de-atâtea capete solide. Biblioteci întregi de studii migăloase i-au făcut nemuritori.

Să trecem la Celălalt Mare Intemeietor de şcoală, ai cărui adepţi astăzi umplu toată scoarţa pământului. Şi să ne'ntrebăm: avem şi noi orgoliul acela care să ne târască pe urmele Sale cu puterea unui torent şi să ne facă să proclamăm sus şi tare, pretutindeni, că noi ai Lui sântem, că Lui slujim, că împărtăşim concepţiile Lui despre lume şi viaţă, că numai în ele e adevărul! Intrebarea rămâne suspendată. Aproape că, într'un anumit fel, nici n'ar avea rost s'o mai punem. Toate cele înşirate acì, şi altele pe care neputinţa minţii noastre le scapă, se presupune că le avem, trebue să le avem. Şi, în consecinţă, trebue să-L propoveduim **pe El.** Nu în virtutea comparaţiei cu şcoalele filosofice. Dar cu luare aminte şi la ele. Căci e de tot natural ca atunci când eşti convins de infalibilitatea maestrului, să-l propovăduieşti.

Şi, de fapt: *noi nu ne propoveduim pe noi înşine, ci pe Hristos Isus, Domnul* (2 Cor. 4, 5). *Noi propoveduim pe Hristos cele răstignit* (1 Cor. 1, 23). Niciunde, în întreg Noul Testament, n'am găsit cuvinte care să statornicească mai lapidar miezul propoveduirii noastre, cum o fac aceste două citate pauline. La ele m'am gândit demulteori când ascultam predici, şì aici, şì in ţară, care, ca intelectual m'ar fi mulţumit întrucâtva; ca creştin, deloc! Fiindcă din acest neam de predici care, să nu fie cu supărare, au cucerit prea mult loc în mesajele ce vin dinaintea altarului, lipseşte Hristos, lipseşte cuvântul Lui. Vezi omul conştiincios care se sbate să închege ceva. Nu izbuteşte, fiindcă elementul «viaţă» care face puterea predicii, e aproape disparent. E vorba de cuvântul lui Hristos Celui pe care-L propoveduim. Pe sâmburele căruia, ca pe nimic altceva, iscusinţa predicatorială a preotului clădeşte, prepară cu podoabele cuvântului convingător, pornit din suflet şi răzimat pe dumnezeiasca înţelepciune, merindea ce mă solicită, mă hrăneşte, mă cutremură şi ţinteşte să mă prefacă pe mine ascultător. Şi această lipsă, o atribuim cu toată siguranţa cunoaşterii insuficiente a Sfintei Scripturi. Lucru care bate la ochi imediat, chiar atunci când asculţi o predică alcătuită pentru o sărbătoare naţională. Căci şì atunci cuvântarea preotului e *predică,* nu-i discurs. Dacă o frumoasă cultură teologică şi profană furnizează apreciabile posibilităţi discursive şi acea mânuire cu uşurinţă a cuvântului, apoi, nu e mai puţin adevărat că Scriptura începe, Scriptura trebue să fie la bază. Cărţile de predici şi auxiliarele, după aceea. Sf. Scriptură, când te consulţi din destul cu ea, îţi furnizează neschimbabilul care face din toate predicile o mare unitate. Şi tot atunci, meditaţiile personale, pe care le faci aproape spontan, îţi creiază originalitatea în predică. Şi aşa fiind, te simţi mai stăpân pe ceeace ai să spui, te simţi «mai acasă». Studiul predicii altora, din cărţi, aduce în cazul acesta sugestii la care nu te-ai gândit şi pilde ce n'au avut de unde-ţi parvenì decât de-acolo. Cert este că te simţi tu însuţi, grăind despre Dumnezeu, din cuvintele lui Dumnezeu, cu cuvintele tale, încălzite de simţirea ta, aprofundate de sârguinţa ta, încinse de convingerea ta. Şi atunci, eu ascultătorul, dacă am ascultat Sf. Evanghelie şi predica ce mi-a luminat-o, plec acasă aşa cum se pleacă dela biserică. Şi-ţi mai dă acest constant apel la Scriptură, acest reazim pe Cuvântul lui Dumnezeu, puterea de a te controla pe tine însuţi ca suflet. Putere din care decurge o alta: aceea de a biciuì răul fără cruţare şi a aprecia binele cu căldură. Mai cu seamă când citeşti cuvinte ca acestea, spuse de Mântuitorul ucenicilor Săi: Pe voi lumea nu poate să vă urască, dar pe mine mă urăşte, pentrucă eu îi spun în faţă că lucrurile ei sânt rele (Ioan 7, 7). Deci dar, întâi de toate, lucru bun cum altul nu-i, e *să dai mai departe cuvântul lui Dumnezeu.* Pe acesta trebue să-l ştie şi să-l păzească credinciosul. Căci în el e mântuirea: Dacă păzeşte cineva cuvântul meu, nu va vedea moartea în veac (Ioan 8, 51). Nu mai vorbim de folosul ce-l are cunoaşterea cu deamănuntul a Sf. Scripturi în combaterea plăgii sectelor care au năpădit satele noastre.

Citeam undeva, câteva nume din marii predicatori şi reformatori şi raportul lor cu Scriptura. Lucru din care am conchis că secretul uriaşei puteri ce se desprinde din predicile lor, chiar astăzi, când ei sânt morţi şi noi nu mai putem gusta faţă către faţă maniera lor fizică de a predica, a fost *lectura sârguincioasă a Sfintei Scripturi.* Amintesc câţiva, din diferite „străni". Sfântul Părinte Ioan Gură de aur, citea de două ori pe săptămână epistola către Romani, în întregime. Filip Melanchton, doctrinarul Reformaţiunii, aceeaşi epistolă, a copiat-o cu mâna proprie, de două ori, ca s'o stăpânească mai bine (cf. F. Godet—Com. ep. Romains, ed. II, Tom. I, 1883, pag. 1—2). Şi apoi, am ascultat aici la Atena, de nenumărateori, un predicator de-o putere chrisostomică. «Cinci cuvinte cu 'nţeles» (cf. 1 Cor. 14, 19), de fiecare dată; dar cu 'nţeles şi cu tunet — şi mai ales cu ecou. Despre Teologul Dr. Panait Trempella, însă, altădată şi sub altă formă. Cele de până aci, socotesc că ajung.

Atena, August 1934.

GRIGORIE T. MARCU

Dela Sarmisegetuza. M. Sa Regele **Carol II** a prezidat Duminecă solemnitatea inaugurării săpăturilor arheologice dela castrul roman Ulpia Traiana Augusta (Grădişte).

La festivităţile, din romantica vale a Haţegului, Suveranul nostru şi Marele Voevod Mihai au fost întâmpinaţi de preşedintele consiliului de miniştri, dl Gh. Tătărescu şi ceilalţi membrii ai guvernului, precum şi de I. P. S. Sa Mitropolitul *Nicolae* al Ardealului, de dnii generali Economu şi Sârbu, de numeroşi parlamentari, şi de autorităţile civile şi militare judeţene. Miile de ţărani au salutat cu urale nesfârşite pe iubiţii oaspeţi regali şi suita Lor.

M. Sa Regele **Carol II,** răspunzând cuvântării dlui prim-ministru Gh. Tătărescu, a spus:

Aici în această vale frumoasă a Haţegului ne-am întrunit azi, ca să afirmăm încă odată mai puternic că nu sântem cotropitori ai acestor locuri, şi că sântem demni urmaşi ai acelora cari au trăit aici din vecie. Redarea la lumină a cetăţii strămoşilor noştri de către aceia cari formează garanţia de mâne, este una dintre acele sublime împrejurări, care va face veşnicia acestei opere şi a tăriei acestui neam.

M. Sa coborând apoi în mijlocul stadionului a dat prima lovitură de târnăcop, în locul unde va fi îngropat pergamentul, în amfiteatrul ce se reconstitue la Sarmisegetuza.

S'au vizitat, după aceasta, toate descoperirile făcute şi muzeul cu o bogată colecţie de pietre, sarcofage, unelte, monede ş. a. de interes arheologic. Săpăturile se fac sub direcţia dlui profesor universitar dela Cluj, C. Daicovici, cu fondurile date de comisiunea monumentelor istorice şi cu munca de desgropare a unei echipe formate de studenţi dela toate universităţile din ţară.

Adunarea generală a Asociaţiunii „Astra" la Târgu-Mureş

Intrunirea anuală a Asociaţiunii culturale „Astra", ţinută Sâmbătă şi Duminecă, în 8 şi 9 l. c., la Târgu-Mureş, a fost, ca şì în alţi ani, cercetată de multă lume românească sosită din toate părţile patriei noastre. Numeroşi ţărani, în portul lor românesc, au dat oraşului pavoazat o înfăţişare simpatică naţională în acest ţinut situat la marginea aşa numitei secuimi.

In sfânta biserică ortodoxă s'a celebrat, la ora 9 a. m., serviciul religios de un sobor de preoţi, în frunte cu P. S. Arhiereu vicar arhiepiscopesc *Vasile* de Răşinari şi în prezenţa unui mare număr de credincioşi.

După serviciul divin, s'a deschis la ora 11 a. m. adunarea, în sala festivă a palatului cultural, prin cuvântul dlui preşedinte al Asociaţiunii, prof. *Iuliu Moldovanu.* Majoritatea populaţiunii din secuime, spune dl preşedinte, este de origine etnică *românească,* indiferent dacă mai vorbeşte sau nu limba noastră, şi dacă mai aparţine sau nu credinţei noastre. După această constatare, vorbitorul accentuează valoarea covârşitoare pentru îndrumarea noastră etnică a patrimoniului ereditar, a credinţei şi tradiţiei specifice nouă, fără a micşora valoarea ştiinţei şi a culturii generale, dar pretinde ca între acele două categorii de forţe să se stabilească un echilibru dinamic, care să asigure şi conservare, şì propăşire. Asociaţiunea noastră nu se poate mărginì la acţiunea de „culturalizare a maselor"; ci va trebuì să-şi cheltuească forţele pentru a ajuta întărirea credinţei în Dumnezeu, regenerarea veşnică a produselor disciplinătoare, încurajatoare spre jertfe, a înţelepciunii şi artei naţionale, şi pentru a păstra vie sensibilitatea de fiecare clipă, în sufletele tuturor, la chemarea spre conştiinţă şi răspundere etnică a firii noastre româneşti. Biserică, stat şi naţiune au să colaboreze la o cât mai prudentă şi roditoare chivernisire a comorii fireşti, păstrând şi regenerând produsele înţelepciunii, credinţei şi artei populare. Această formulă au aplicat-o şì acei mari români cari au creiat Asociaţiunea noastră şi au condus-o dealungul vremurilor, „în deosebi şì acela a cărui moarte recentă o deplângem, cu atâta durere, fostul nostru preşedinte iubit, Vasile Goldiş". Cu gândul plin de încredere şi de respectuos omagiu la Augustul Suveran, călăuzitor al vieţii noastre culturale, dl preşedinte declară deschisă adunarea generală.

A vorbit apoi P. S. Arhiereu vicar Vasile, aducând binecuvântarea I. P. S. Sale Mitropolitului *Nicolae,* şi arătând că sfânta noastră biserică ortodoxă a îmbrăţişat totdeauna cu căldură progresul Asociaţiunii.

S'au rostit, după aceasta, alte multe cuvântări, în care s'a adus adunării salutul călduros al celorlalte autorităţi bisericeşti, civile şi militare.

După ameazi, la ora 3, un mare conduct etnografic, cum rar s'a mai văzut la asemenea sărbători, alcătuit din peste cincimii de ţărani din vreo 50 de sate de pe Mureş, au parcurs, în ordine şi în aplauzele miilor de privitori, strada principală a oraşului.

In sala primăriei s'a ţinut apoi, la ora 6, conferenţa dlui *S. Puşcariu* despre: Perspectivele culturale ale Asociaţiunii. A fost una dintre cele mai strălucite conferenţe din câte s'au ţinut la adunările generale ale Astrei. Distinsul academician a desvoltat cu măestrie perspectivele viitoare ale Asociaţiunii. Citând vorbele poetului «*Credinţa zugrăveşte icoanele în biserici*», conferenţiarul arată că această credinţă trebue să stea la bazele culturii noastre naţionale. Faţă de opera negativă a pesimiştilor, să scoatem mereu la iveală marile calităţi ale ţărănimii româneşti, viguroase şi sănătoase.

La discuţia rapoartelor, în şedinţa din ziua a doua, dl prof. universitar *G. Bogdan-Duică* a cerut conducerii

---

7. Din colţul ei de linişte Academia priveşte, examinează şi compară tot ce se scrie 'n înţelesul *ei.* Ea doreşte ca 'ntr'o regiune ca Ardealul — provincie cu *culturi străine* încă bine înţepenite 'n ea, îndărătnice — cucerirea prin limbă şi cultură românească să se facă cu acelaş entuziasm cu care a lucrat, a conlucrat vioi la formarea armelor de cuceriri sufleteşti. „Astra" poate deveni un instrument colegial de împlinire a dorinţei acesteia.

8. Ştim că „Astrei" nu-i lipseşte bunăvoinţa; dar şì că succesul de până acum este încă supt nivelul ce i-l dorim. Privind-o amical, frăţeşte, îi aşteptăm înaintările viitoare, pentruca din inimi curate să-i putem spune, an de an: Bune fapte făcuşi; să trăeşti mulţi ani fericiţi că le-ai *putut* face. [3]

Gh. Bogdan-Duică

[3] Eu cer, aşadar, un fel de *academizare* a „Astrei". Popularismul în care se complace ar câştiga, şi el, storcând puteri din înălţarea ştiinţifică, pe care eu am cerut-o la adunarea dela Braşov, unde am vorbit despre purificarea secţiilor de elemente incapabile ori leneşe.

G. B. D.

Organizaţi Oastea Domnului

Asociaţiunii să facă toate demersurile pentruca poporul românesc să reintre în posesiunea complexului de avere, care alcătueşte fundaţia Gojdu, şi care se găseşte încă în mânile ungurilor dela Peşta.

Propunerea s'a primit cu vii aprobări.

O expoziţie etnografică, muzeul istoric-etnografic, precum şi festivalul artistic, corurile, dansurile naţionale ş. a. au întregit programul frumoaselor serbări dela Tg.-Mureş.

Probleme, fapte, comentarii

Fundaţiunea Gojdu. — *Cu prilejul deschiderii congresului advocaţilor la Oradea, în 6 l. c., P. S. Sa arhiereul Andrei Crişanul a adus, în numele P. S. Sale episcopului Roman, salutul bisericii noastre, arătând că din rândul advocaţilor a răsărit nemuritorul Emanuil GOJDU, marele mecenate al tinerimii române; de nu era fundaţia lui Gojdu, n'am avea azi atâtea sute de intelectuali români în Ardeal. Acestă fundaţiune este reţinută ilegal, şi contra tratatului dela Trianon, de guvernul maghiar. P. S. Episcop Roman* — spune vorbitorul — *profită de această ocazie şi vă roagă să vă identificaţi cu episcopatul nostru, şi de aici, din acest mărit congres, să cereţi guvernului să constrângă pe maghiari să elibereze fundaţiunea Gojdu, ca să poată împlini marea misiune culturală ce-o are; iar osemintele marelui mecenate să fie aduse, din pământ străin, în pământul României şi depuse în cripta bisericii noastre din Oradea.*

Congresul, în şedinţa sa din ziua următoare, a votat o moţiune Gojdu şi a trimis o telegramă către ministrul nostru de externe, dl N. Titulescu, referitoare la fundaţia Gojdu.

*

Din protopopiatul Hunedoarei. — Cu toată greutatea conducerii şi administrării unui protopopiat cu sate şi cătune de munte, împrăştiate prin „pădurile Hunedoarei", progresul nostru este normal, ordinea şi punctualitatea sânt exemplare.

La 1 Septemvrie s'a întrunit preoţimea tractuală în conferenţă la Hunedoara. S'au prezentat toţi preoţii, afară de trei, reţinuţi de boală. Serviciul divin a fost săvârşit de către părintele adm. prot. Nicolae Suciu, asistat de preoţii Gh. Rain, A. Botiş şi Ier. Rudeanu. A predicat Pr. Gh. Rain despre punctul culminant al Sf. liturghii: „prefacerea pânii şi a vinului în trupul şi sângele Mântuitorului". Cuvântul de deschidere indică greutăţile timpului, şi deci trebuinţa unei activităţi pastorale cu atât mai înteţite. La discuţia asupra predicii rostite, aceasta se declară deplin succesă.

Urmează „dările de seamă" despre cărţile: 1. „Cultul inimii lui Isus la catolici, de Dr. V. Lăzărescu", din partea preotului N. Renţea din Lelese; 2. „Tinărule, ţie-ţi zic, scoală-te, de D. Făgărăşanu", prin preotul Ier. Rudean din V. Nandrului; 3. „Făclii cereşti, de L. Moldovan", prin G. Tarcea din Josan. — Toate dările de seamă sânt oglinda fidelă a conţinutului opurilor prezentate. Punctul de căpetenie din program s'a dovedit punctul 8: „Iniţiative de organizare, privind viaţa religioasă-morală şi culturală din protopopiat".

Se constată necesitatea, şi se decide ţinerea de misiuni religioase, în cadre largi şi program bogat, cu participarea obligatorie a tuturor preoţilor, şi cu concursul binevoitor al FOR-ului, — în comunele: Teliuc şi Buitur, unde se desfăşoară îndrăznelile baptiştilor.

S'a mai decis, ca prin propagandă să se îndemne poporul protopopiatului a lua parte la serbările religioase, ce se vor ţinea în Hunedoara, la 23 Sept. 1934 de către „Oastea Domnului".

Cu acestea conferenţa a luat sfârşit.

R.

*

Biserica şi clasa de mijloc românească. — *Organul clujan al reuniunilor de meseriaşi şi comercianţi*, **Tribuna Noastră**, *îşi împlineşte, în numărul său mai nou, o plăcută datorie, când scoate la iveală faptul, că Sfânta noastră biserică a fost ocrotitoarea cea mai conştientă a reuniunilor de meseriaşi şi comercianţi români, ca tot atâtea organizaţii profesionale; ea a fost mereu îndrumătoarea cea mai neobosită către comerţ şi meseriі a românilor plugari, în scopul ca să avem şi noi măestrii şi negustorii noştri. Primii şi cei mai însufleţiţi conducători ai acestor reuniuni, în Sibiu, Braşov şi alte oraşe, erau tot oameni aflători în serviciul bisericii.*

Biserica neamului — constată foaia meseriaşilor — ne-a ajutat în trecut, şi tot biserica ne va ajuta şi în viitor la sporirea şi consolidarea clasei de mijloc româneşti, — care trebue susţinută şi sprijinită — adăogăm noi — de toţi românii, şi cu vorba, şi cu fapta. Banul românesc se cade să treacă în mâni româneşti, unii pe alţii ajutându-ne!

*

„Revue de Transylvanie". — A apărut numărul 2 al excelentei reviste *Revue de Transylvanie* **sub direcţiunea dlor profesori** *Silviu Dragomir*, **membru al Academiei Române, şi** *D. D. Roşca*, **conferenţiar la Universitaeta din Cluj.**

Şi acest număr cuprinde bogat material potrivit a răspunde acţiunii de ponegrire a revizionismului unguresc. Citäm din sumar studiile: *France et Transylvanie;* **Sextil Puşcariu:** *Le parler de Transylvanie*, **precum şi temeinice note informative şi dări de seamă.**

Destinată a informa lumea din apus şi a combate teza revizionistă, Revue de Transylvanie îşi îndeplineşte admirabil această misiune. Redacţia şi administraţia revistei se află la Cluj, str. Mico 40.

*

Congresul *anual, al* **Oştii Domnului** *din eparhia ortodoxă română a Oradiei, se ţine Sâmbătă şi Duminecă în 6 şi 7 Octomvrie 1934 la Oradea.*

Ortodoxia română, la graniţa de vest, va avea nou prilej să dea strălucită dovadă de afirmare a vitalităţii sale.

Fraţii preoţi şi credincioşii ortodocşi vor participa în număr cât mai impunător la acest congres al viguroasei mişcări religioase, care este Oastea Domnului.

Lucrările congresului vor fi patronate şi conduse şi de astădată de P. S. Episcop Roman şi de P. S. Arhiereu Andrei Crişanul.

Manifestaţia creştinească şi naţională, dela 6 şi 7 Octomvrie, va întruni mulţime de popor, venit în numele Domnului, nu numai din cuprinsul eparhiei Oradiei, ci şi din celelalte eparhii ortodoxe ale ţării.

*

Problema tineretului în biserica săsească. — Ca urmare la epistola circulară a episcopului sas Dr. Glondys privitoare la organizarea educaţiei religioase a tineretului, s'a ţinut la 4 Septemvrie c. o întrunire a pastorilor din despărţământul Sibiu, dedicată acestei probleme.

Baza discuţiei a format-o referatul pastorului Emil Eitel din Şelimbăr. In consideraţiile generale Dsa a arătat că cele două mari ţinte pentru cari trebue câştigat tineretul sunt Dumnezeu şi naţiunea. Sigur, Dumnezeu e supremul Bine, dar pe Dumnezeu trebue să-L servim ca fii ai unui popor în care ne-a destinat.

In amănunte a stabilit următoarele cerinţe:

1. Trebue câştigate pretutindeni personalităţi puternice pentru educaţia tineretului, cari să se dedice cu toată inima acestei opere. Personalităţi cari ştiu ţinea un contact just cu tineretul, cari se ştiu în transpune felul de simţire şi de gândire al tinerilor, fără a-i învrăjbi cu părinţii şi cu cei mai bătrâni.

2. Izolarea într'un sat trebue să înceteze. Orizontul tineretului trebue lărgit prin călătorii, excursii etc. Trebue să se stabilească legături cu tineretul dela oraş. Tineretul unui sat trebue să între în contact strâns cu tineretul satului vecin şi să participe cu tot interesul la viaţa şi activitatee aceluia. Tineretul mai multor parohii trebue să formeze *cercuri*, conduse de vre-un preot sau învăţător destoinic. In cadrul lor să se organizeze întâlniri dese, la cari, după serviciul divin, să se cultive într'o măsură justă *sportul* şi *cântecul*.

3. Cu privire la programul întrunirilor, el să înceapă totdeauna, în mod sărbătoresc, cu un cântec sau cu o alocuţie potrivită. Tineretul se poate întruni adesea şi cu acestea ocazii li se poate oferi material preţios din scrierile germane (poveşti, legende, istorii despre locuri şi popor). Ca o parte a acestor întâlniri trebue considerată şi distracţia nobilă prin jocuri comune, întreceri, dansuri populare etc.

4. Tineretul trebue câştigat mai ales pentru *munca comună în folosul obştesc*. Să participe zelos la îngrijirea cimitirului, la înfrumseţarea bisericii şi şcoalei ş. a,

5. Obiectul principal a învăţăturii să fie Hristos. Pe lângă aceasta mai pot fi tratate bucăţi biblice, cântări bisericeşti, istoria misiunilor.

6. La orele de învăţătură, la cari se va folosi mai ales manualul de cetire al lui Hienz Zigler, se va da atenţiune şi domeniilor practice. Ziarul „Foaia economică —Landw. Blätter" şi calendarul de buzunar „Plugul—Der Pflug" trebue neapărat citite şi desvoltate. Să se atragă tineretul spre biblioteca şcolii, ale cărei cărţi trebue citite.

Nr. 7587/1934.

Notificare oficială

Adunarea generală a Casei de Economie, Ajutor şi Credit a Clerului ortodox din România este convocată în Bucureşti pentru ziua de 18 Septemvrie 1934, orele 9 a. m.

Membrii se vor prezenta la sediul Casei în Str. Matei Millo Nr. 10.

Sibiu, la 7 Septemvrie 1934.

Consiliul arhiepiscopesc

Congresul romilor la Sibiu

In grădina cinematografului Thalia din Sibiu s'a ţinut Dumineca trecută, ca semn al unei redeşteptări, *congresul romilor*, cu mulţi delegaţi veniţi din toată ţara.

Au participat câteva mii de oameni, într'un lung şi frumos cortegiu, în frunte cu preşedintele Uniunii romilor, dl Gh. Niculescu.

Congresul l-a deschis preşedintele filialei Sibiu, dl Braşoveanu.

Din partea bisericii noastre au asistat părintele protopop Em. Cioran şi consilierul Tr. Scorobeţ, ca trimis al I. P. S. Sale Mitropolitului Nicolae. Răspunsurile, la serviciul religios ţinut pentru sfinţirea steagurilor, le-a dat corul condus de prof. de muzică T. Popovici. —

Din cuprinsul cuvântărilor, rostite la congres, s'a constatat năzuinţa tot mai hotărâtă a conducătorilor fruntaşi de a scoate poporul ţiganilor din mizeriile şi din incultura sa de azi.

Romii, spun că îş vor creşte copiii în credinţa bisericii creştine; nu urmăresc să facă politică, nici să creeze un partid minoritar; vor emancipare, o viaţă mai omenească, şi cer ca plângerile lor să fie ascultate şi rezolvate cu bunăvoinţă şi cu toată dreptatea.

Manifestaţia puţin obişnuită, a romilor din ţara noastră, a făcut asupra publicului sibian mare şi bună impresie.

Aviz. *Primim zilnic comande, dela domnii preoţi din arhidieceză, pentru manualul* **„Hristos în şcoală"**, *de D. Călugăr. Aducem la cunoştinţă, că acest manual s'a trimis, pentru fiecare preot, la oficiile protopresbiterale, de unde se poate ridica oricând. — Librăria Arhidiecezană, Sibiu.*

INFORMAŢIUNI

Ştire personală. I. P. S. Sa Mitropolitul *Nicolae* a participat Duminecă, în 9 Septemvrie, la marile festivităţi dela Sarmisegetuza desfăşurate în prezenţa M. Sale Regelui.

Lucrările dela Mănăstirea Brâncoveanu. I. P. S. Sa mitropolitul nostru a vizitat Sâmbătă, în 1 Septemvrie, Mănăstirea Brâncoveanu dela Sâmbăta de Sus interesându-Se de mersul lucrărilor de refacere. Pictorul Mihail, specialistul Comisiunii Monumentelor Istorice, în refacerea picturii vechi, lucrează de zor cu ajutoarele sale la restabilirea picturii originale.

In timp apropiat vechea mănăstire va putea fi repusă în slujba ei sacră.

† Patriciu Pintea, veteranul dascăl pensionar şi mult cucernic credincios al bisericii ortodoxe, stins din viaţă la vârstă înaintată de 91 ani, a fost înmormântat în 29 August 1934, în satul Ruja din protopopiatul Agnita. Răposatul fusese dascăl pilduitor prin neobosită muncă, hărnicie şi cumpătare. Învăţase carte în şcoala marelui Mitropolit Andrei. De mic copil s'a deprins cu cântările noastre bisericeşti, învăţate dela un cantor Florea din Daneş, jud. Târnava Mare. Patriciu Pintea ajunsese o podoabă a strănii, iar melodiile cântate de el au fost puse pe note şi tipărite de răposatul profesor de cântări Dumitru Cunţan, dela seminarul Andreian din Sibiu. Câteva generaţii de parohieni au să mulţumească dascălului Pintea toată lumina cărturărească de care i-a împărtăşit cu râvnă, bunătate şi pricepere. Vrednicul nonagenar a fost petrecut la locaşul de veci de fiul său, cu acelaş nume, paroh şi protopop onorar în Caţa, prot. Cohalm, cu ficele sale şi de numeroşi nepoţi şi strănepoţi precum şi de mulţimea poporului său recunoscător. Fie-i sufletul nelipsit de plata cerească! *I. O.*

La Academia de Muzică şi Artă dramatică din Cluj examenele de admitere se ţin în cursul lunii Septemvrie. Informaţiuni a se cere la Academie.

Dela „Reuniunea meseriaşilor români din Sibiu". Se aduce la cunoştinţa membrilor Reuniunii şi coriştilor, domni şi domnişoare, că probele de cântări se încep Marţi în 18 c. ora 7 seara. Probele de cântări se ţin în sala Reuniunii din strada Brukental Nr. 17. Onor. membrii ai corului sunt rugaţi a participa în număr cât mai mare şi punctual.

Comitetul.

ŞTIRI LOCALE

Predică în catedrala din Sibiu. Vineri, în 14 Septemvrie 1934, la Înălţarea sf. Cruci, va predica *Pr. Gh. Secaş;* ear Duminecă, 16 Septemvrie va predica protopopul *Emilian Cioran.*

Ad. Nr. 372—1934. [52] 2—3

Concurs

Se publică concurs pentru întregirea parohiei vacante de clasa a III-a **Sântămăria de peatră,** din protopopiatul Haţegului, cu termen de 30 zile dela prima publicare în Tel. Român.

Beneficiile împreunate cu acest post sânt:

1. Salarul dela stat conform coalei B.
2. Sesiune parohială de 10 jugăre pământ arător şi fânaţ.
3. Stola obişnuită în tract.
4. Case parohiale nu sânt.

Cererile de concurs se vor înainta oficiului protopopesc din Haţeg în termenul indicat.

Candidaţii vor înainta anexă la cerere, pe lângă actele necesare, şi concesiunea dela P. V. Consiliu arhiepiscopesc, că pot candida la această parohie.

Candidaţii cu încuviinţarea oficiului protopopesc se vor prezenta în vreo Duminecă sau sărbătoare la biserică, ca să fie cunoscuţi de credincioşi.

Oficiul protopopesc ortodox român din Haţeg în înţelegere cu cons. parohial.

Haţeg, 21 August 1934.

Ieronim Ciocan
protopop

Redactor responsabil: Pr. Dr. D. Stăniloae

Editura şi tiparul Tipografiei arhidiecezane

Anul LXXXII — Sibiu, 23 Septemvrie 1934 — Nr. 39

Telegraful Roman

Organ național-bisericesc — Intemeiat în 1853 de Mitropolitul Andreiu Șaguna

APARE SAPTAMANAL

Abonamentul: Un an 500 Lei. — Șase luni 250 Lei. — Trei luni 125 Lei. — Pentru străinătate un an 900 Lei. — Pentru America 4 Dolari.

Articole și corespondențe se adresează **Redacției** Telegraful Român, Sibiu, strada Mitropoliei Nr. 45. — Scrisori nefrancate se refuză. — Articole nepublicate nu se înapoiază.

Prețul inserțiunilor un șir petit 6 Lei pentru odată, dacă se publică de mai multe ori se dă rabatul cuvenit.

Abonamentele și inserțiunile se adresează **Administrației** ziarului Telegraful Român, Sibiu, strada Mitropoliei Nr. 45

Școala sătească

In adunarea «Astrei», la Tg.-Mureș, s'a discutat o chestie care, după această discuție, pare deplin câștigată conștiinței acestei societăți: a *școalei sătești.*

Raportul asupra desvoltării de până acum, a ideii și a întrupării, l-a făcut dl Dr. Ilea, din Sighet; ni s'a arătat în el o aurore din care trebue desvoltat un soare.

Fiind vorba de cultură la sat, este evident că forțele ce-o vor duce, prin această școală, vor fi mai ales ale intelectualilor și ale intelelectualelor dela sate.

Câtă cultură și în ce formă se va da? este o chestie încă neprecizată final. Vorbind cu dl Dr. Ilea, un zelos protagonist al școalei sătești, i-am spus ceva despre ce eu n'am auzit nimic în toată discuția: *Școala aceasta va trebuì să-și aibă manualul său,* să-i zicem: *Cartea școalei sătești.* Iar cartea ar trebuì să cuprindă toate chestiunile fundamentale și de *imediată utilitate* pentru țăranii noștri. Cine-o va scrie?, un autor, o asociație de autori?, nu se știe; în orice caz, cartea dorită o va scrie sau o va povățuì un om în care ideea va fi prins flacără; pentrucă, deși pare o carte numai practică, fără flacără de entuziasm nu se va scrie nici ea.

S'au susținut, la «Astra», două idei: 1. Școala sătească să se intemeeze la oraș în *centre de județ,* unde forțele de dăscălire se pot găsì mai ușor; 2. școala sătească să se desvoalte în *centre sătești,* în mediul asemănător ori identic cu materiile despre care se va vorbì în ea.

Din capul locului trebue spus că ar fi absurd ca o școală sătească să nu fie cu putință și la sat. Adecă: Pentru ce ea ar fi, de exemplu, la Sibiu, și nu la Săliște? Nu, nu, satul *potrivit* nu poate fi dat la o parte!

Chestiunea aceasta mai este de așezat și supt un punct de vedere mare: *Școala sătească trebue să consolideze satul,* să-l înfigă și mai bine în pământul din care a răsărit; școala sătească trebue să aibă un scop suprem: *de-a contribuì ca viața la sat să-i devie săteanului plăcută,* cât se poate mai plăcută, să reție pe sătean la sat, pe pământul care să-i fie tot mai drag.

In toată Europa există după războiu tendința de-a fugì dela sat la oraș; despre această plagă primejdioasă s'au scris cărți nenumărate; eu pot recomanda (celorce se interesează de-astfel de grele meditații) cartea unui erudit austriac a lui Hainisch[1], din care reese toată vastitatea problemei. O carte admirabilă ca aceasta orientează perfect asupra spiritului în care *orice instituție* menită țărănimii ar trebuì să lucreze.

Spiritul acesta trebue să planeze și asupra *școalei sătești* românești.

Firește, problema țărănească este mare, enormă; nici părticica ei, școala despre care vorbim, nu poate fi prea mărunțită. —

Problema este *economică* și *culturală;* vecini de-ai noștri, vecini buni și mult mai harnici decât noi, au tratat-o; de exemplu, Cehoslovacii, a căror conducere de stat zace 'n mânile celor doi filosofi sociali de 'ntâia mână: Masaryk și Beneș. Acolo domnește spiritul energic, *concretizat în ideale care se întrupează, care nu sânt simple discuții* sau lucrări încă mărunte. Cei de acolo ne pot fi dascăli și în această privință. —

Dela perspectiva aceasta europenească să ne 'ntoarcem, însă, la chestia mai puțină, dela care am pornit, la chestia școalei sătești. Ea va fi, la 'nceput, tot ce poate fi o creațiune nouă; va crește îndată ce roadele ei îi vor sporì aderenții; și va duce până unde spirite într'adevăr pricepute și devotate o vor ridicà la rangul de-a concurà cu ce vecinii noștri au făcut sau fac sau plănuesc să facă.

La 'nceputul lucrării (deocamdată, cerem, deci, specialiștilor, entusiasmaților *manualul școalei sătești cu minimul de cunoștințe* care să călăuzească activitatea practică din școala sătească românească.

Gh. Bogdan-Duică

[1] Michael Hainisch, *Die Landflucht, ihr Wesen und ihre Bekämpfung im Rahmen einer Agrarreform. Iena. Verlag von Gustav Fischer. 1924,* în care sânt lămurite chestiunile: fuga dela țară, colonizarea țăranilor, societățile de producție țărănească, colonizarea muncitorilor agricoli, chestia agrară, combaterea fugei dela țară în limitele unei reforme agrare isbutite. — Hainisch este un agronom mare și important om politic. *G. B, D.*

† Gheorghe Bogdan-Duică

(1866—1934)

Incă unul din marii bătrâni ai Ardealului a fost oprit din drumul pe care-l parcurgea tinerește cu noi, învățându-ne și încurajându-ne.

Gheorghe Bogdan-Duică, profesorul universitar și academicianul de uimitoare și de enciclopedică erudiție, căreia o rară agerime de spirit îi da scânteierile ce luminau departe, a căzut la locul datoriei, care printr'o coincidență miraculoasă s'a întâmplat să fie, la sfârșitul vieții sale, tocmai în Brașovul părinților săi. După ce-a servit toată viața neamul românesc de pe amvoanele unde se simțea mai multă trebuință și de unde lumina spiritului său putea să lumineze mai departe, mâna lui Dumnezeu l-a readus tainic la locul de unde a plecat, ca de-acolo să-l cheme la sine, cu amintirile copilăriei în suflet.

Va fi o grea dar necesară muncă aceea de-a face inventarul uriașei sale producțiuni spirituale. Aproape că n'a existat, de vre-o 40 de ani încoace, revistă literară sau ziar mai de seamă care să nu se fi bucurat de temeinicile și totdeauna interesantele sale studii cari îmbrățișau mai ales istoria literaturii și culturii românești din ultimele două veacuri, dar și probleme literare, culturale și sociale contimporane. După o colaborare asiduă la «Tribuna» din Sibiu, trece în vechiul regat, înregimentându-se cu desăvârșire, ca și iluștrii lui frați, în falanga cărturarilor de-acolo, rămânând totdeauna un apostol al crezului că cultura românească este una, că ea pleacă dela sud spre nord și că în acest domeniu — ca de altfel în toate celelalte — n'au ce căuta veleitățile de schismă regională.

După războiu a primit cu entuziasm sarcina de profesor al tinerei Universități românești din capitala Ardealului, la al cărei prestigiu a adus una dintre cele mai de seamă contribuții. Membru activ, în senzul deplin, al «Astrei» și președinte al secțiunei ei literare, participa de-aproape la toată acțiunea ei, animând congresele ei generale cu idei și cu propuneri cari se impuneau spiritului său judicios și atent la viață. In numărul trecut al foii noastre am publicat discursul său ținut la congresul din luna aceasta, care, împreună cu articolul de fond din numărul acesta, predat redacției acum câteva zile, trebuesc considerate ca un testament moral al regretatului dispărut.

* FOIȘOARA *

Cuvântul

P. S. Arhiereu Dr. VASILE STAN, vicarul Mitropoliei Ardealului, la Adunarea generală a „Astrei", 8 Septemvrie 1934

Domnule Președinte,
Onorată Adunare generală!

Adunările generale ale Asociațiunii pentru literatura și cultura noastră, dela înființarea acestei societăți și până astăzi, au rămas prilejuri de sărbătoare națională. Odinioară, nu prea de mult, erau aproape singurele noastre conveniri cu caracter mai general, când sufletul românilor de pe plaiurile Ardealului se putea manifesta în plenitudinea frumuseții sale.

Fiecare, dintre noi cei mai vârstnici, păstrează cu duioșie în cămara amintirilor prețioase, impresiile dela adunările generale ale Asociației, și chiar dela ale despărțămintelor ei, ca puteri tainice adânc răscolitoare, ce ni-au fructificat, ne împodobeau, ne îmbărbătau viața sufletească, prea umbrită și mult încătușată de o cultură străină de firea și aspirațiile noastre.

Erau odinioară aceste adunări un riguros examen de conștiință, o numărătoare a valorilor spirituale, o statistică a progresului cultural, o răsadniță a entusiasmului tineresc, și isbucniri spontane ale frumosului din sufletul unui neam oprimat. Astfel aveau o valoare covârșitoare, erau o împintenire fără preget, în drumul neamului nostru spre lumină.

Nu văd, astăzi, în era fericită a libertății și independenței noastre, schimbată natura acestor adunări, ca manifestări ale sufletului românesc, decât doar într'atâta, că au crescut în lărgime și splendoare, cuprinzând în sfera strălucirii lor tot ce are neamul nostru mai distins, mai de preț, ca valoare intelectuală și morală, începând dela înălțimea Tronului regal și până în adâncimile misterioase al masselor poporului, unde se lămurește forța vitalității noastre.

Deci „Astra" nu a îmbătrânit, cum se spune uneori, ci întinerește an de an, înnoindu-și puterile și împrospătându-le din adâncurile ființei noastre etnice, cum se primenește și natura din puterea lui Dumnezeu.

Misterul acestei tinereți fără bătrânețe, eu unul nu mi l-aș putea tălmăcì, decât admirând înțelepciunea și prevederea urzitorilor cari n'au așezat „Astra" numai pe temelie omenească, trecătoare și schimbătoare, ci au pus-o și în paza lui Dumnezeu, veșnica tinereță, unica statornicie în crugul vremurilor.

Și până când Hristos cu sfânta Lui lege rămâne inspiratorul și protectorul activității culturale ce se săvârșește aici, Asociația nici nu poate îmbătrânì, pentrucă împreunează într'o fericită sinteză realitatea sufletească a neamului nostru: cerul cu sfinții și pământul cu florile. Și până când, alături de personalitățile reprezentative ale bisericii și culturii naționale de sus, acolo jos, în atingere nemijlocită cu pulsațiile sufletului poporului iubitor de Hristos și de frumos, vor robotì crainicii ei cei mai vioi, preoții și învățătorii, «Astra» va întinerì mereu, spre binele tuturor.

Această stare prielnică face, ca biserica neamului să îmbrățișeze cu simpatie programul cultural al Asociațiunii și să colaboreze la înfăptuirea lui. Iar mie mi-a prilejuit deosebita bucurie, de a Vă aduce la această Adunare generală salutările călduroase și binecuvântarea I. P. S. Mitropolit Nicolae și a celorlalți P. S. ierarhi din Mitropolia Ardealului — în special a P. S. episcop Nicolae al Clujului, în eparhia căruia ne-am adunat astăzi — cu urări de prosperitate și înflorire la prețioasa muncă culturală ce desvoltați, și cu asigurări, că în preocupările noastre această muncă are asigurat totdeauna locul de cinste.

Dumnezeu să binecuvinteze „Astra", pe conducătorii și muncitorii ei!

Gheorghe Bogdan-Duică a fost şi un fiu devotat şi râvnitor al bisericii noastre. Era convins că servindu-şi biserica serveşte neamul nostru. Mai ales în ultimii ani manifestările lui în favorul bisericii au fost foarte frecvente. A fost unul dintre întemeietorii Frăţiei Ortodoxe Române şi preşedintele secţiei eparhiale din Sibiu. Colabora neobosit la Telegraful Român şi lua parte activă la toate adunările corporaţiilor bisericeşti şi la toate manifestările deosebite ale bisericii. Să amintim emoţionantul cuvânt pe care l-a rostit în toamna trecută la mormântul mitropolitului Andrei Şaguna. A vorbit bătrânul cu vocea încleiată de emoţie, până ce l-a năpădit plânsul de n'a mai putut continua. Şi plângeau toţi, răscoliţi până în adâncul sufletului, de cuvintele lui cari erau cea mai sinceră mărturisire de ataşament la biserica strămoşească.

Dumnezeu să-l odihnească cu drepţii, iar pe noi să ne mângâie de greaua lovitură primită!

*

Note biografice. — G. Bogdan-Duică, născut în Braşov la anul 1866, îşi face studiile în Braşov, Pesta, Iena şi Viena, ear licenţa în ştiinţele istorice o dobândeşte la universitatea din Bucureşti.

A muncit, cu o neobosită râvnă, ca istoric şi critic, ca profesor iubit de elevi, întâi la Braşov, apoi în capitală şi, mai pe urmă în România întregită, la Cluj, ca una din puterile cele mai valoroase ale tinerei universităţi române.

Are în urma sa şi o lungă activitate de publicist, colaborând la vechea *Tribună*, la *Convorbiri Literare*, la *Românische Revue*. la *Telegraful Român* şi la alte ziare. Timp de doi ani a redactat, la Cernăuţi, *Gazeta Bucovinei*.

Afară de numeroasele şi temeinicile sale lucrări, publicate ca membru al Academiei Române, G. Bogdan-Duică a scris mai de mult: studiul biografic *Petru Maior* (1893), *Bucovina*, studiu istoric şi politic (1895) *Călugărul Visarion Sarai* (1896) Procesul episcopului I. Inoc. *Klein* (1896), statistica românilor din Transilvania în 1733 (în Convorbiri Literare, 1896) ş. a.

Opera lui, istorică şi critică, rămâne îndrumătoare în deosebi pentru generaţia care l-a cunoscut şi apreciat.

Pungaşii ţării

Intr'un număr recent *Ţara Noastră*, din Bucureşti, a publicat un articol cu titlul: *4.000.0000.000 lei furate 'n 4 ani.*

Articolul trebue cunoscut de toţi cei ce luptă pentru moralizarea ţării.

Iată-l:

Nu ştiam, până acum, că există o aşa numită „Direcţiune a statisticei judiciare". Conducătorul instituţiei este dl E. C. Decusară. Dsa ni-a dovedit, prin câteva date, oferite recent, cât de mare poate deveni rolul acestei statistici judiciare în viaţa publică.

Seria de informaţii, care ni se dau, în legătură cu mersul administraţiei ţării, e nespus de preţioasă.

Rezultatul este unul, dar categoric: *întreaga administraţie a ţării este roasă, tocită, ruinată de germenul imoralităţii. Se fură, pretutindeni.*

Şi jaful este practicat nu de hoţii puri şi simpli, ci de hoţii cu acte şi cu o situaţie de încredere în această administraţie, de hoţii biurocraţi. In orice altă ţară, datele culese de direcţiunea statisticii judiciare (şi pe care le vom reda şi noi mai la vale) ar produce o generală revoltă a cetăţenilor jecmăniţi.

La noi, suntem siguri că statistica tâlharilor din administraţia ţării nu va produce mai multă tulburare, decât aceea a găinilor de rassă.

Aşa dar, ne informează conducătorul statisticii judiciare, din cei 420.337 funcţionari, dela stat, judeţe şi comune, câţi s'au numărat în 1933, *60.000 sunt oameni cu caziere judiciare, cu condamnări infamante, în orice caz incorecţi şi, deci, incompatibili de a ocupa o funcţiune publică.*

Armata celor 60.000 de slujbaşi cu musca pe căciulă a furat, în decursul a patru ani, *4 miliarde* lei!

Statistica judiciară aduce cazuri plastice şi de o rară savoare:

1. Un funcţionar a „luat" din bugetul statului, pentru sufletul său, 4 milioane de lei. L-au prins. Credeţi, poate că a fost adus în faţa justiţiei? Nicidecum. Omul a fost lăsat la locul lui, ca să administreze mai departe averea ţării, cu condiţia să plătească, în rate lunare, ceace tâlhărise. Directorul statisticei judiciare ajunge, după un serios calcul, la concluzia că înghiţătorul celor 4.000.000 lei va da înapoi statului această mică sumă într'un interval foarte scurt: 150 (unasutăşicincizeci!) ani...

2. Un alt funcţionar public (ne spune dl E. C. Decusară) a stat la ocnă trei ani de zile, ca să ajungă, pe urmă, grangur la unul din ministere.

3. Altul, fost funcţionar la poliţie, şi condamnat de opt ori, pentru diverse nereguli şi excrocherii, a fost pedepsit — acordându-i-se locul de şef de birou la ministerul de justiţie!

Statistica judiciară a făcut şi calculul infractorilor şi proporţia, în care sunt reprezentaţi la diferite servicii publice. Ministerul de *finanţe* aduce o proporţie de 32 la sută funcţionari necinstiţi. Cel de *comunicaţii* 20 la sută. Urmează ministerul de *interne* cu 18 la sută, ministerul *apărării naţionale* cu 12 la sută, şi celelalte instituţii publice cu 18 la sută! *Lucrurile acestea sunt dovedite cu statistici.* Nimeni nu le poate pune la îndoială.

Dar întrebările se ridică: dacă e aşa, dacă sunt în administraţia statului 60.000 de slujbaşi murdari, dacă aceştia au jefuit ţara de 4 miliarde, dacă e stabilit procentul tâlharilor, pe departamente, — *ce mai aşteaptă justiţia?*

Cum se poate tolera mai departe şi acoperi o asemenea plagă? De ce nu se dă pe faţă numele zecilor de mii de funcţionari necinstiţi, de vreme ce au fost identificaţi? Şi cine are interes să-i lase mai departe la posturile lor?

Ştim că nu ni se va răspunde la nici una din întrebări. Ei bine, atunci propunem să se deschidă porţile puşcăriilor ca să ne administreze ocnaşii cu tichie. Aceştia, cel puţin, nu-şi vor zice: funcţionari!

Ion Jelea

*

Suntem de părere că toţi cetăţenii care fac politică serioasă, trebue să-şi procure statistica dlui E. C. Decusară, pentruca să cunoască profund rana care ne roade ca o coleră administrativă, ca o ciumă; pentruca din ea să-şi întărească curajul de-a combate furtul funcţionarilor.

„De ce nu se dă pe faţă numele zecilor de mii de funcţionari necinstiţi?" întreabă autorul Ion Jelea.

De ce nu?... întrebăm şi noi...

Chiar dl Decusară, nu ni-ar putea da acest album de „buni români"?!?!

G .B. D.

Un mare ctitor al zilei: Dr. EUGEN NICOARĂ

Abia în numărul trecut al foii noastre aminteam de activitatea remarcabilă pe care o desfăşoară, în fruntea FOR-ului din protopopiatul Reghinului, vrednicul preşedinte al lui, Dr. Eugen Nicoară, care a ridicat şi despărţământul de-acolo al «Astrei» în fruntea tuturor celorlalte despărţăminte.

Acum aflăm despre o mare faptă ctitorească a Dsale, cea mai mare în Ardealul ultimilor ani şi aproape incredibilă în epoca noastră de feroce egoism: Domnia Sa a donat episcopiei ortodoxe din Cluj spitalul Domniei Sale din Reghin, clădit şi utilat de Domnia Sa cu toate cele necesare, — o avere în valoare de mai multe milioane, tot fructul muncii şi economiei de-o viaţă.

N'au dispărut cu totul oamenii cari se ridică, prin noblеţea lor sufletească, prin credinţa şi dragostea de-aproapelui, la înălţimile uluitoare care nu mai sânt în sfera pur-omenescului, ci cu adevărat în regiunile divine.

Nădejde creşti în voie, suflete lasă-te inundat de valul de optimism ce creşte din adâncuri! Increderea în om, chiar în cel al zilei de azi, e justificată într'o măsură cât de îndrăzneaţă. Harul dumnezeesc lucrează şi astăzi asupra omului.

Dumnezeu va răsplăti cu bunurile Sale imponderabile pe marinimosul ctitor. —

In actul său de donaţie se spun următoarele:

„Eu Dr. Eugen Nicoară, după ce — cu ajutorul Atotputernicului Dumnezeu, am izbutit prin numeroase greutăţi şi prin enorme sacrificii, să zidesc, prin munca mea şi prin cheltueala mea, un spital în Reghin, realizând astfel o operă de patriotism pentru populaţiunea covârşitoare românească din acest ţinut de care sânt legat prin origine de sânge, dar o operă şi de umanitarism pentru alinarea suferinţelor celor loviţi de soartă, — îmi îndrept primul meu gând de adâncă recunoştinţă spre sfânta noastră biserică strămoşească, care a fost scut şi apărare nu numai părinţilor şi bunicilor mei, preoţi, dar a fost şi sprijnitoarea mea, ajutându-mă la terminarea studiilor mele universitare prin acordarea burselor din fundaţiunile Gojdu şi Trandafil, şi, drept prinos de recunoştinţă memoriei acelora cari m'au ajutat în marea mea nevoie să fac medicina, am hotărât definitiv şi prin aceste litere declar că:

Spitalul ridicat de mine în oraşul Reghin, judeţul Mureş, cuprins în cartea funduară a comunei Reghin cf. Nr. 2877, cu Nr. ord. A-l. cu Nr. topogr. 347, cu 1 jug. 1570 stj. pătr. cu semnarea nouă topogr. 347/2, cu toate clădirile, supraedificatele (edificiul principal, pavilionul de izolare, edificiul administraţiunii dela intrare, grajdurile şi celelalte supraedificate de gospodărie), cu instalaţiunile de încălzire centrală, de apaduct şi electricitate, îl donez Episcopiei ortodoxe a Clujului Vadului-Feleacului, constituind o fundaţiune de binefacere, sub denumirea regretatului meu părinte «*Fundaţiunea Preot Grigoriu Nicoară*»...

Prin dania sa, distinsul medic Dr. Eugen Nicoară îşi înscrie numele alături de neuitaţii întemeetori de fundaţii culturale: Gojdu, Andronic, Lebu, Dr. Mihu şi Dr. Dumitreanu.

Nr. 6191—194.

Comunicare

Se aduce la cunoştinţă, că erezii după părintele Danil Cojocariu din Teliu, decedat la 12 Iunie 1934, în baza §-ului 5 din regulamentul fondului de ajutoare preoţesc, au primit dela Cassa Arhidiecezană din Sibiu, în numărar fără nici o reţinere, ajutorul preoţesc de Lei 30.000.

Sibiu, din şedinţa secţiei economice a Consiliului arhiepiscopesc dela 12 Septemvrie 1934.

Consiliul arhiepiscopesc

Organizaţi Oastea Domnului

Orizonturi spirituale

La mănăstirea dela Sâmbăta de sus

O întrebare se ridică insinuant pe ecranul preocupărilor mele spirituale: de unde venim şi unde mergem? O întrebare la care mintea mea, nevolnică şi pauperă, nu poate să răspundă decât evasiv. In jurul acestei întrebări oamenii de ştiinţă pozitivă au ridicat o impunătoare schelă de răsunătoare ipoteze. In tinereţea mea, închinată descoperirii adevărului, m'au tentat aceste elucubraţii cu eflorescenţă de o clipă. Mai târziu, când am ajuns la convingerea reală că nu sânt altceva decât puerile încercări de a da o explicaţie vieţii, le-am aruncat pe toate peste bord. Aceste firave construcţii ale spiritului uman se apropie de noi, pe căi subterane, persuasiv, cu şerpuiri de incântătoare odaliscă. Incearcă să ne polarizeze atenţia cu arabescul lor ispititor. Se întâmplă uneori, în momente de fericită receptivitate sufletească, să ne excite curiozitatea şi să le acceptăm. Dar, totdeauna, cu reticenţe, sub beneficiu de inventar. Ele nu pot să potolească setea sufletului. Mintea noastră nu se lasă încorsetată de himere şi iluzii. Realitatea nu poate fi desfigurată. Adevărul nu poate fi escamotat. Şi iarăş gândurile noastre se avântă impetuos în inima infinitului: de unde venim şi unde mergem? Punctul nevralgic al existenţei noastre. Problema centrală, armătura vietii noastre sufleteşti. O întrebare susceptibilă de mii de răspunsuri. Şi mii de răspunsuri s'au dat la această chinuitoare întrebare. Dar nici unul: clar, univoc şi inapelabil. S'au făcut sondagii adânci. Dar nici un muritor n'a putat să descifreze adâncul acestei întrebări. In vreme ce progresul ştiinţelor pozitive, în alte domenii, atinge uluitoare recrudescenţe, în domeniul vieţii sufleteşti este insignifiant sau aproape inexistent. De unde venim şi unde mergem? Neliniştea metafizică pusese stăpânire definitiv pe întreaga mea fiinţă. Atras de mirajul unei aproximative deslegări, pornit-am în etern colind prin labirintul sistemelor filosofice. Dar nici aici n'am găsit ceeace căutam. Durerea mea ajunsese la paroxism. Atunci, mi-am îndreptat privirea chinuită şi elegiacă spre regiunile insondabile ale cerului şi am întrezărit acolo ostrovul verde al deplinei înseninări, al fericirii şi al împăcărilor. M'am prosternat umil în pulbere, mi-am recunoscut nevrednicia şi am spus: Doamne, în lumea aceasta a tuturor vremelniciilor toate sânt în deşert şi nimic nu-i vrednic de crezare. Tu, singur, ai jalonat drumul ce duce la deslegarea întrebărilor pe cari ni le pune în faţă destinul nostru de aici de pe pământ şi de dincolo de moarte. Evanghelia Ta este izvorul supremei înţelepciuni şi al virtuţilor primordiale. In această magnifică carte a cărţilor stă scris: „Eu sunt Calea, Adevărul şi Viaţa".

Astfel am învăţat să trăiesc în penumbra sfântă şi reconfortantă a bisericii. Aflarea adevărului, mi-a infuzat în suflet o bucurie imensă, o bucurie care nu se poate traduce în cuvinte. O reverie fermecător de suavă cântată pe coardele unui stradivarius, te înviorează, te face să simţi în suflet o revărsare de farmec şi de infinită bunătate. O reverie cântată într'o primăvară, când toate dorurile şi nostalgiile ţi se infiripă în inimă. Dar clipa în care omul şi-a descoperit rostul său transcendental, a sesizat semnificaţia trăirii sale pe acest pământ, rămâne unică în viaţa lui. Toate zările ţi se deschid atunci. Gândurile ţi se ridică pe culmile siderale ale absolutului. O seninătate olimpiană îşi aşterne vălul ei răcoritor pe conştiinţa ta pustiită. O putere năvalnică, o forţă telurică te robeşte învăţăturii Mântuitorului: „Eu sânt Calea, Adevărul şi Viaţa". Marea vieţii noastre, învolburată şi agitată, devine deodată liniştită. O minte rătăcitoare se întoarce pe drumul trasat de biserică. Hotărârile tale cari până acum prezintau o elasticitate deconcertantă, devin inflexibile. Nimic nu ne mai poate abate din căile Domnului. Farandola tatonărilor sterile încetează. Păşim pe calea certitudinii şi rectitudinilor morale. Toate concepţiile noastre de viaţă capitulează în faţa concepţiei coroborată pe evanghelia Domnului nostru Isus Hristos. Binecuvântate sânt căile Tale Doamne!

Un eveniment din viaţa familiei noastre a avut profunde repercusiuni asupra sufletului meu şi a venit să-mi întărească credinţa în învăţătura pe care a propoveduit-o Mântuitorul. Imi stăruie şi azi în minte scena din casa părinţilor mei când una din surorile mele s'a despărţit de noi, în primăvara vieţii sale, şi s'a dus să-şi năvădească destinul între rigide şi mucede ziduri de mănăstire. Nici un regret după lumea pe care o părăsea. Lume atrofiată de ură şi de răutate. Lume cu atmosferă fetidă şi vulgară. Cu oameni meschini şi egoişti. Intr'o toamnă cu cer de plumb, în care se scuturau nostalgic şi prelung ultimele frunze în bătaia unui vânt nemilos, s'a dus copila cu suflet curat să îmbrace haina de mireasă a lui Hristos. Verdictele sorţii noastre sunt inapelabile.

De-atunci, de câteori am vrut să-mi răcoresc arşiţa sufletului şi să-mi procur o supremă destindere spirituală, de câte ori am vrut să-mi adun gândurile răvăşite şi să le prefac în rugăciune, m'am dus la o mănăstire. Zilele petrecute în aceste vaduri ale mântuirii noastre, îţi lasă în suflet neperitoare rotocoale de lumină, stăruitoare dâre de luceafăr.

In vara aceasta, obţinând învoirea dela Inalt Prea Sfinţitul nostru Stăpân Nicolae, arhiepiscop de Alba-Iulia şi Sibiu, şi mitropolit al Ardealului, de a locui o cameră în pavilionul destinat călugărilor, m'am dus la mănăstirea dela Sâmbăta de sus.

Mănăstirea dela Sâmbăta de sus!

Peregrinez cu gândul pe drumul evocărilor. Din negura trecutului se desprinde silueta voevodului nimbat cu aureola martirajului pentru credinţa străbună: Constantin Brâncoveanu Basarab. Prima grije pe care a avut-o acest domnitor evlavios când a descins pe plaiurile ardelene, a fost

Probleme, fapte, comentarii

Pildă grăitoare. — Rar e dat ochilor prilejul să vadă asemenea manifestări a credincioşilor, în cadrele bisericii, cum a fost cea din comuna, *Petreşti*, protopopiatul Sebeşului, cu ocazia sfinţirii Casei culturale (din 8 l. c.).

Poate înainte de marele răsboi asemenea impunătoare adunări erau mai dese, când în toate împrejurările vieţii asuprite singurul liman era altarul cu slujitorul lui devotat. După răsboi însă, alvia vieţii multora nu arareori s'a rătăcit prin pustiul unui raţionalism, dând naştere la o mulţime de secte. Lucrul bisericii a început tainic, dar cu roade. Să nu amintim decât ataşamentul de biserică, pe care îl face «*Oastea Domnului*» în rândurile laicilor. Ear, în cazul de faţă, de pilda ce o dă o nouă sămănătură a bisericii, societatea „Sf. Gheorghe". Faptul e cu atât mai îmbucurător, cu cât roadele lucrării, în numele Domnului, se văd în tineretul dela sate.

Din mai bine de zece comune, din protopopiatul Sebeş, tineretul grupat în această societate a venit să ia îndemn dela cei din Petreşti, cari s'au făcut pildă grăitoare tuturor celorlalţi. Un sobor de preoţi, alături de părintele protopop Dr. V. Oana, a săvârşit sfânta liturghie şi sfinţirea noului lăcaş de cultură.

Dacă ar fi să cuprind în cuvinte programul serbării, el ar fi o frumoasă îmbinare a celor două elemente componente ale sufletului românesc: ortodoxia şi neamul. Coruri bisericeşti şi profane, compuse din tineri, sub conducerea unor învăţători harnici, au dat dovadă că satele noastre sânt pe linia unei tradiţii creştine. Arta dela sate, în port şi celelalte forme, a păstrat comoara specificului naţional şi a rămas străină extravagantelor forme mondene dela oraş. Dansuri naţionale, executate de fiecare comună, au dat serbării evocarea stămoşeştilor noastre jocuri. Eată, o singură formă numai, de-a chema tineretul către adevărurile veşnice şi de-a îndruma puterile lui spre un scop nobil.

Fie ca pilda credincioşilor din Petreşti, a tineretului şi a conducătorilor lor, să fie urmată de celelalte sate românești, tinzând cu toţii la forma superioară a statului creştin cultural! *V. C.*

*

„Hristos în Şcoală". — Despre manualul catehetului ortodox pentru şcoala primară, volum alcătuit de catehetul D. Călugăr, foaia *Renaşterea* dela Cluj spune următoarele:

Cartea cuprinde 162 lecţii model desvoltate pentru primele 4 clase primare şi alcătuite după toată arta ştiinţei pedagogice moderne — în cari toarnă toată dragostea sa de a-L aduce pe Hristos Domnul, de faţă în Şcoală, înlesnind plinirea acestui ideal tuturor acelora, ce vor fi însufleţiţi de asemenea râvnă.

Lecţiile sânt deosebite după clase — cu un plan analitic la fine şi întocmite conform programei analitice, dar într'o formă şi o îngrijire captivantă, deşi sunt destinate nu ca lecţii pentru elevi, ci pentru catihet, le citeşti cu o deosebită plăcere şi cu interes, atât de minunat a realizat şi mai minunata inspiraţie de a ne pune în mână şi nouă cateheţilor un preţios îndreptar, al instrucţiei catehetice.

O neîntrecută valoare ce o întâlneşti dela Sfatul bun al primei lecţii până la cea din urmă este evidenta verificare experimentală — lecţiile nu sunt plăsmuiri în faţa fictivului. In deosebi în lecţiile pentru clasa întâia — elementele principale ale adevărurilor şi poruncilor evanghelice sunt îmbrăcate în haina unor istorioare cari fac accesibile, pentru micii elevi, lucrurile uneori chiar greu de prins.

Nu pot lăsa fără un cuvânt şi partea tehnică ireproşabil executată — totul concurând în a face din manualul catehetului ortodox o minunată carte, ce se recomandă prin ea însaş tuturor preoţilor şi profesorilor de religie.

*

Un spital creştin. In ziarul „Apărarea Naţională" din 9 Septemvrie c. se descrie un spital al „Aşezămintelor Brâncoveneşti", din comuna Cervenia, din care conducătorul lui, doctorul C. Daniţă, a făcut o adevărată biserică a lui Hristos, aşa cum a fost intenţia întemeietorului.

„Spitalul din Cervenia este o adevărată biserică a lui Hristos. Conducătorul lui, doctorul C. Daniţă, cel mai vrednic om pentru opera marelui domnitor creştin Brâncoveanu, nu este numai un medic al trupului, dar mai mult este un medic al sufletului. Iubirea şi mila creştinească pe care o întâlneşti în acest spital îţi înalţă sufletul, îţi aduce aminte de faptele Mântuitorului, îţi smulge din inimă orice răutate care s'a zămislit în timpul când, luptând pentru existenţă, vii în contact cu lumea care a părăsit calea lui Hristos".

Ce bine ar fi să avem mulţi doctori creştini, adevăraţi misionari. Bine ar fi ca biserica să pregătească tineri cu teologia şi cu spirit misionar, pentru a fi medici gratuiţi pentru săracii oraşelor.

Să avem măcar câte un medic de acesta în fiecare centru eparhial, plătit de biserică.

Din protopopiatul Zarandului

Duminecă, în 26 August, s'a făcut punerea şi sfinţirea petrii fundamentale la noul lăcaş de închinare ce se zideşte în parohia Ruda, protopopiatul Zarandului.

Din aurul munţilor noştri, scos în cursul veacurilor, credincioşii din Ruda — au avut puţină parte. Dar a dat bunul Dumnezeu ca societatea mineră din aceste locuri să ajungă pe mâni româneşti şi creştineşti, şi să fie condusă de bunul român ortodox, dl director general *Ioan Gigurtu*, care înţelegând graiul vremii, a luat măsuri să se înalţe pe aceste plaiuri un frumos lăcaş de închinare.

Dl Ioan Gigurtu nu e la prima sa faptă creştinească. Dsa are şi alte ctitorii la noi: biserica din Brad, casa culturală şi şcoala primară din Ţărăţel, care, cu ajutorul lui Dumnezeu, se vor da destinaţiei lor încă în toamna anului curent. Toate acestea, cum şi bibliotecile înfiinţate pentru muncitorii mireni în parohiile Ţebea, Criştior şi Gura-Barza, fac dovada generosităţii şi dragostei sale creştineşti.

La serviciul religios, săvârşit în 26 August de un sobor de preoţi, în frunte cu părintele protopop I. Indreiu, au participat, pe lângă funcţionarii societăţii, numeroşi credincioşi din loc şi împrejurime.

După terminarea serviciului, părintele protopop, în cuvinte bine simţite mulţumeşte în numele bisericii, pentru gândul creştinesc de a zidi noul lăcaş întru slava lui Dumnezeu. Se dă apoi cetire „actului comemorativ", care după ce se iscăleşte de cei prezenţi, dimpreună cu planul de zidire executat de ing. arhitect Sachelarie, — sub a cărui supraveghere se execută lucrarea, — se aşează la temelia bisericii.

La această ocazie, dl *I. Gigurtu*, a rostit următoarele cuvinte:

Prea Cucernice Părinte Protoiereu, Cuvioşi părinţi, Iubiţi enoriaşi, — Mulţumesc părintetui protoiereu, pentru frumoasele cuvinte adresate mie şi colaboratorilor mei. Vom căuta ca totdeauna să corespundem aşteptărilor şi bunelor cuvinte spuse.

După cuvintele, pline de înţelepciune, ale Prea Cucernicului părinte, îmi rămâne puţin de spus. Aş vrea să fac o destăinuire sufletească: Secretul reuşitei intreprinderii la care lucrăm cu toţii, este credinţa în Dumnezeu. Toţi ni-am făcut datoria, nu am amăgit pe nimeni, am dat fiecăruia după datorinţa lui, — trebuia dar să reuşim. «Ajută-te, şi Dumnezeu te va ajuta», spune o vorbă veche, şi Dumnezeu ne-a ajutat. Era prin urmare o datorie, după o datină din trecut a vechilor voevozi şi marilor boeri, ca atunci când au reuşit în răsboae sau în treburi mai mari, să aducă prinos lui Dumnezeu înfiinţând ctitorie de biserică sau mănăstire.

Aşa ne-am gândit şi noi, şi mulţumim lui Dumnezeu că ni-a dat sănătate şi putere să punem azi această peatră de temelie. Acest prinos, adus lui Dumnezeu, se resfrânge asupra voastră, enoriaşii acestei biserici, voi cari aţi lucrat alături de noi, de am scos din fundul pământului bogăţia ascunsă. Toţi muncim. Omul care nu munceşte, nu are drept la viaţă. Viaţa nu e numai plăcere, e o luptă, şi fericit nu poate fi decât acela, care munceşte pentru mai bine. Ceice nu vor să muncească, ceice vor să trăiască din munca altora, sânt fiinţe rele care caută să strice sufletele celor muncitori, să le toarne invidie şi răutate în inimă. Pe pământ nu există dreptate întreagă şi nici egalitate întreagă; unde vă uitaţi împrejurul vostru, găsiţi luptă şi inegalitate: tot ce este viu, luptă în viaţă şi pentru viaţă. Egali nu sântem decât înaintea lui Dumnezeu. Fiecare acolo unde l-a hărăzit soartea, trebue să-şi facă datoria întreagă, să ajute pe cel slab şi să iubească pe aproapele lui, cum a spus Domnul Isus Hristos. Noi să mulţumim lui Dumnezeu, că ni-a dat o soartă mai bună. Dar să nu uităm, că nu poate fi mulţumire pe pământ fără credinţă în Dumnezeu; de aceea, primul nostru gând a mers la Casa Domnului. Pentru preamărirea Lui, facem această biserică, şi pentru ca voi cu toţii intrând în ea să găsiţi alinarea şi bucuria sufletului de care avem cu toţii nevoe. Ea să rămâe chezăşie de dragoste pentru credinţa strămoşească, să rămâe pildă urmaşilor voştri, ca atât timp cât suflare va fi pe aceste meleaguri, ea să fie românească, cu dragoste de neam şi credinţă neclintită. Aşa să ne ajute Dumnezeu!

Terminând, ţin să amintesc şi deosebita râvnă, desfăşurată întru realizarea ridicării sfântului lăcaş, din partea dlui di-

---

aceea de a ridica un locaş de închinare lui Dumnezeu. Şi a zidit această mănăstire în pitoreasca vale a Sâmbetei, cu susur misterios, la poalele munţilor gigantici ai Făgăraşului. Voevodala ctitorie a domnului muntean era pe vremuri o vatră duhovnicească care lumina întreaga zare sufletească a credincioşilor de prin părţile acelea. Odinioară răsunau cântări de slavă în această mănăstire. Şi dangătul clopotelor sale trezea ecouri dulci departe în vale. Da, odinioară era viaţă în această mănăstire. Astăzi mănăstirea este pustie. In secolul al XVIII-lea duşmanii credinţei noastre au distrus acest tezaur al spiritualităţii noastre. Iar vremea, cu dintele ei nemilos a desăvârşit opera lor. Am căutat înzadar măcar o piatră funerară care să-mi vorbească de viaţa austeră şi evlavioasă pe care au dus-o monahii cari au populat această mănăstire. Nu se poate preciza nici locul pe care se găsiau chiliile lor. Din această măreaţă comoară a trecutului nostru n'a mai rămas decât nişte ziduri triste, nişte ruini jalnice. Dar aceste ruine au rămas ca o eternă mustrare pentru cei cari au dărâmat această sfântă mănăstire şi ca un loc de pelerinaj pentru credincioşi. Dacă au plecat pe drumul uitărilor atâtea frumoase datini, datina de a face pelerinage la această mănăstire n'a fost părăsită nici azi. Lângă această mănăstire se găseşte un izvor, numit „izvorul tămăduirii". La acest izvor cu apă miraculoasă se face în fiecare an mare slujbă, în Vinerea din prima Duminecă de după sfintele sărbători ale Invieriii Domnului.

Mănăstirea dela Sâmbăta de sus!

N'am căutat la această mănăstire un simplu divertisment. Nu eram dornic nici de escapade romantice. In valea în care este aşezată mănăstirea domneşte o linişte suverană. Este o împărăţie a tăcerii această vale. Numai murmure de izvoare cristaline şi freamăt înviorător de codru! Este o adevărată sihăstrie. O singurătate care cântă 'ntruna poemul veşniciei. Când extenuat de tevatura vieţii te-ai hotărât să te retragi pentru odihnă la această mănăstire, să-ţi iai rămas bun dela toate distracţiile zgomotoase. Aici n'ai să-ţi găseşti decât o singură distracţiune: intuirea lui Dumnezeu în mijlocul unei naturi cum rar întâlneşte omul în viaţă, şi adâncirea rostului nostru pe pământ. Dar acestea nu sunt distracţii. Când ai parcurs o întreagă filieră de mizerii, când ai obosit în drumul vieţii tale străjuit în şir de spini, retrage-te pentru câtva timp la această mănăstire. Şi ai să citeşti în ruinele acestei mănăstiri şi în destinul călugărilor cari s'au risipit în lume, destinul tău, şi al tuturora.

Mănăstirea dela Sâmbăta de sus!

O, noi nu vom putea înţelege jertfelnicia voevodului care a zidit această mănăstire! Sântem legaţi de pământ atât de iremediabil încât ar trebui o goarnă heraldică ca să ne trezească din hibernarea sufletească în care sântem cufundaţi. Ne-am prăvălit vertiginos de pe culmile spiritualităţii în genuna păcatelor. Lutul din noi se prevalează agresiv de drepturile sale şi pretinde supremaţie asupra sufletului. Toate faptele noastre sânt determinate de interese meschine şi vorbesc elocvent despre decrepitudinea unei lumi care vede toate lucrurile prin prisma unui abject materialism. Indolenţa şi indiferentismul nostru faţă de locaşurile de închinare ar fi lăsat să se năruie, ca atâtea alte monumente istorice, şi această mănăstire.

Totuşi trebuia să i se aducă un ultim omagiu Domnitorului care s'a jertfit pentru credinţa strămoşească. Mănăstirea lui trebuia să se rezidească, ca o pasăre phoenix, din ruinele sale. Gândul fericit de a restaura această mănăstire revine Inaltului nostru ierarh, mitropolitul Nicolae. Lucrările de restaurare au început de mult. Acum sânt aproape terminate. Incă puţin timp şi se va putea spune: rediviva est! Este una din operile pentru care Inalt Prea Sfinţitul nostru Părinte nu-şi precupeţeşte ostenelile. Istoria îi va înscrie numele de un al doilea ctitor al acestei mănăstiri. Pentrucă ceeace s'a înfăptuit aici, este o adevărată minune. Când se va reaprinde candela credinţei străbune în această mănăstire, va fi aceeaşi vatră duhovnicească care a fost în trecut.

Pentru a fi redată cultului, mai lipseşte un singur lucru: slujitorii ei. Monahii cari să-şi facă din altarul acestei mănăstiri platformă de ascensiune spirituală şi turn de veghe spre cele veşnice. Călugării cari să ridice cântările de slavă de odinioară, să trimită sunetul clopotelor departe în vale şi să bată toaca de vecernie.

Cari vor fi fericiţii muritori cari vor avea această sacră misiune? Calea renunţărilor este grea şi puţini sânt acei cari o urmează. Idealiştii — în accepţia superioară a cuvântului — sânt astăzi flori de seră. Vorbesc de idealiştii înăscuţi, idealiştii de rasă, nu de idealiştii improvizaţi, cari în realitate sânt nişte incorigibili arivişti. Afirmaţia aceasta vizează pe acei călugări cari au îmbrăcat haina monastică tentaţi de marochinul scaunului episcopesc. Aceştia sânt leprele vietii noastre duhovniceşti. Conştiinţa noastră îi recuză. Sufletul nostru îi refuză.

Mănăstirea Brâncoveanu va trebui să-şi aibă călugării ei. Dar nu orice fel de călugări. Este uşor să populezi o mănăstire cu o gloată de călugări agramaţi. Dar aceştia nu mai pot răspunde exigenţelor timpului pe care-l trăim. Vremea lor patriarhală a trecut. Astăzi este vremea călugărilor intelectuali, cu o pregătire teologică superioară. Astăzi, pe lângă credinţă, mai trebue şi ştiinţă. Câmpul misionarismului este vast. Duşmanii credinţei noastre sânt mulţi. Călugării de azi trebue să fie adevăraţi făclieri cari să tragă brazde adânci în întunerecul vieţii noastre duhovniceşti.

Pe aceşti călugări îi aşteaptă mănăstirea dela Sâmbăta de sus.

V. Sămărtinean

Organizaţi Reuniuni de femei

rector tehnic al societăţii noastre miniere, *Adolf Sieber*, care şi-a început cariera de inginer aici în mijlocul nostru.

Recunoscători dlui I. Gigurtu, pentru numeroasele sale fapte creştineşti, îi dorim mulţi ani de rodnică activitate pentru binele sfintei noastre biserici şi al neamului.

Coresp.

Indignarea mieluşeilor

Strigăte şi vaiete din spre Târnave. Glumeţii serenissimi din câmpia liniştită a Blajului au trântit telefonul inutilelor giumbuşlucuri şi au ieşit la rampă cu obrazul crispat de revoltă. Imprecaţiunile cele mai tari le curg din gură, măturând din calea lor orice filtru de selectare, socotit apanagiu indispensabil de distincţie.

Ortodoxia, ah, ortodoxia aceasta îi roade la suflet! I-ar mai ierta situaţia de favoare în care o leagănă statul român faţă de celelalte culte (vezi bugetele cultelor dela războiu încoace). I-ar mai trece cu vederea păcatul că învrăjbeşte neamul românesc şi nu vrea să trăiască în armonie cu grecocatolicismul blând şi iubitor de pace (vezi spiritul de armonie al ierarhiei şi preoţimii unite care nu vrea să aziste nici măcar la sfânta slujbă dela serbările naţionale, numai fiindcă e săvârşită de ortodocşi. De cât spirit de armonie dau dovadă când săvârşesc slujbele religioase cu preoţii unguri, romano-catolici!).

Dar nu pot răbda crima grozavă a unor funcţionari ai statului cari nu opresc pe credincioşii uniţi să revină la biserica ortodoxă. Şi fiindcă de această grozavă infracţiune s'a făcut vinovat un inginer dela „Direcţiunea salinei Ocna-Şugatag, Maramureş", teribilii telefonişti din Blaj ridică pumnul nu numai împotriva inginerului în chestiune „care trebue să părăsească imediat slujba", ci şi împotriva statului român, fluturându-i autoritar pe dinaintea ochilor nu ştiu ce „urmări prea grele".

Pe semne funcţionarii statului român trebue să se poarte cu toţii ca prefectul Maramureşului de mai acum doi ani care arunca sf. euharistie din capela ortodoxă în şanţuri, sau ca acel strălucit diplomat la Roma care a legalizat ilegalul „Status romano-catolic".

In realitate „Direcţiunea salinei Ocna-Şugatag" n'a făcut altceva decât să întrebe printr'o adresă primăria comunală când poată să fixeze ora pentru împlinirea formelor de trecere la ortodoxie a unor angajaţi la saline, ca să ştie când şi pe cât timp să le dea concediu. Nici „Unirea" nu poate arăta mai mult.

Si chiar dacă ar face statul român mai mult, nu grecocatolicismul ar avea autoritatea morală să se plângă. Doar ştie prea bine că el nu e altceva decât o creatură a silei şi a fraudei. De unde sensibilitatea aceasta excesivă la beneficiarii canonadelor lui Bucov, şi ai misionarismului regimentelor de dragoni. Să ne uităm pe hartă. Grecocatolicismul nu s'a ivit decât în două state: în Polonia şi în imperiul austroungar. In amândouă el a fost aplicat minorităţilor ca un mijloc de a le rupe de trunchiul etnic dela graniţele acelor state, de-a le asimila. Grecocatolicismul este o creatură politică a două state imperialiste, este ultimul strigoi dintr'un trecut mort. Ar fi timpul suprem să dispară ca toate artificiile pe cari s'au întemeiat acele state. Ori în catolicismul integral — cum propovedueşte hiperzelul comic al unui Nicolăeş, — ori îndărăt la matca proprie. Suspendat aşa cu un picior într'o alvie şi cu unul în alta, şi cu stigmatul originar al silei şi al fraudei pe frunte, nu mai merge.

Lăsaţi indignarea feciorelnică, stimaţi telefonişti. Nu vă prinde. Originea voastră nu e în predica evanghelică, aşa cum e a tuturor confesiunilor. Nu cunoaştem nici o predică celebră de convertire la grecocatolicism şi nici un martir grecocatolic. Originea voastră nu e în sângele şi în suferinţa voastră, ci în sângele şi suferinţa strămoşilor noştri. In tunurile lui Bucov, în biciul dragonilor, în temniţa şi exilul atâtor martiri ai noştri. Pe mormanul acesta s'a ridicat, rânjind, grecocatolicismul. Lăsaţi ifoasele de imaculaţie. Nu vă prind. Gândiţi-vă mai bine la o statue şi la o canonizare a apostolilor voştri.

Au apărut:

Cântările liturgice

pentru cor mixt, publicate de

Timotei Popovici

profesor de muzică la şcoala normală „A. Şaguna" şi dirigintele corului mitropolitei

Ediţie nouă primenită. Se poate comanda dela Librăria Arhidiecezană din Sibiu. — Preţul Lei 160.

INFORMAŢIUNI

† **Gheorghe Bogdan-Duică.** Când era aproape de apariţie numărul de faţă al foii noastre am primit dureroasa veste că a încetat din viaţă, subit, meritosul şi învăţatul profesor Gh. Bogdan-Duică. Numai cu o zi-două mai înainte fusese în Sibiu, sănătos şi vioi, cum ne obişnuisem să-l vedem întotdeauna. Trecând pe la redacţia noastră ne-a lăsat articolul *Şcoala sătească*, fără să fi putut bănui că va fi ultima contribuţiune a sa la foaia pe care o iubea atâta. Dela Sibiu a plecat la Braşov ca să conducă, ca preşedinte, comisia de bacalaureat. Aici l-a surprins sfârşitul atât de neaşteptat, care pune capăt unei vieţi laborioase, închinată ştiinţii şi culturii româneşti.

Osămintele regretatului dispărut, vor fi transportate la Sibiu, unde vor fi aşezate în edificiul Asociaţiunii, pe urmă în biserica catedrală, unde va avea loc prohodul Duminecă în 23 c.

Dumnezeu să-l odihnească cu drepţii.

Ştire personală. I. P. S. Sa Mitropolitul *Nicolae* al Ardealului a fost, în zilele de 17—20 Septemvrie, la Bucureşti, în chestiuni privitoare la viaţa noastră bisericească; iar în seara de 20 Septemvrie s'a întors la reşedinţa Sa.

„Săptămâna fructelor". Graţie iniţiativei şi energiei dlui subsecretar de stat, *I. Manolescu-Strunga*, cu ocazia serbării „Săptămâna frunctelor" s'au organizat în toată ţara expoziţii judeţene de struguri şi fructe, conferinţe de specialitate şi o vie propagandă prin presă în favoarea consumării de fructe, — aşa cum se obişnueşte în alte ţări.

Săptămâna consacrată fructelor româneşti a durat din ziua Înălţării Sfintei Cruci, 14 Septemvrie, până în 21 Septemvrie.

Solemnitatea deschiderii expoziţiei din *Sibiu* s'a început prin slujbă religioasă, săvârşită de preoţimea noastră ortodoxă; a urmat apoi cuvintele de deschidere, rostite de dnii G. Laţea, consilier agricol, şi N. Munteanu preşedintele camerei de agricultură. La deschidere a participat şi Inalt Prea Sf. Sa Mitropolitul nostru Nicolae. — Au fost mult admirate fructele alese şi de soi, aduse din comunele din împrejurimea Sibiului. Organizatorii expoziţiei sibiene de fructe, izbutind să facă un lucru de mare şi obştesc folos, merită să fie călduros felicitaţi.

† **Pr. Procopiu Costea,** protopop onorar, paroh ortodox român în Ighiel, judeţul Alba, şi-a dat nobilul suflet în mâinile Creatorului, în 15 Sept. 1934, în al 91-lea an al vieţii, în al 61-lea an al fericitei sale căsătorii, după 68 ani de apostolat, dintre cari 9 ani ca învăţător, şi 59 ani ca paroh. S'a înmormântat în 18 Sept. în cimitirul parohial. Luptă bună a luptat, cursul l-a plinit; Domnul să-l odihnească cu drepţii!

ŞTIRI LOCALE

Predică în catedrala din Sibiu. Duminecă, în 23 Septemvrie 1934, va predica dl *N. Colan*, rectorul Academiei teologice „Andreiane".

Doina din Turnu-Severin la Sibiu. Societatea muzicală *Doina* din Turnu-Severin va vizita Sibiul şi comuna Răşinari, sub conducerea întemeietorului şi preşedintelui ei, neobositul luptător pentru unitatea naţională, profesorul *I. Sf. Paulian* şi a tinărului dirigent al corului, profesorul *Petru Severin*, originar din Răşinari şi fost elev al profesorului Timotei Popovici în şcoala normală „Andrei Şaguna" a bisericii noastre. Sosirea oaspeţilor dragi va fi Sâmbătă la 22 Septemvrie 1934, ora 12·05, cu trenul din spre Turnu roşu. Vor fi primiţi cu muzica regimentului 90 infanterie şi de reprezentanţii „Astrei", ai corpului didactic şi ai autorităţilor locale. Sâmbătă seara la ora 9 *Doina* va da un *concert* în sala „Unicum" cu compoziţii religioase şi naţionale pentru cor mixt şi cântece populare pentru voce şi pian. Concertul este organizat de secţia artistică a despărţământului judeţului Sibiu al Astrei. După concert va fi o masă frăţească, în hotelul Bulevard, în onoarea oaspeţilor. Duminecă dimineaţa doiniştii însoţiţi de mai mulţi sibieni vor face un pelerinaj la mormântul marelui arhiereu *Andrei* în Răşinari, unde corul va cânta la sfânta liturghie şi la parastasul pentru neuitatul arhiereu. După masă va fi, în căminul cultural al comunei, o serbare românească cu cântece executate de corul Doina şi corul Astrei din comună. Luni, cu trenul dela ora 5·45 d. a., oaspeţii noştri vor pleca spre casă.

A apărut şi se vinde în **Librăria Arhidiecezană, Sibiu,**

Calendarul Bunului Creştin

(Vechiul Calendar Arhidiecezan)

pe anul 1935

Al 84-lea dela apariţie

Cu bogată şi aleasă materie şi cu ilustraţiuni

Calendarul, pentru anul 1935, conţine următoarele:

Nicolae Cristea, o sută de ani dela naşterea lui.

Ardealul, versuri.

† *Vasile Goldiş*, „mare martor al unor vremuri mari".

Copiii... Aşezămintele Arhidiecezane din Sibiu.

Domnul i-a chemat întru ale sale: Preoţii răposaţi: I. Pascu, Z. Harhoiu, S. Alămoreanu, I. Fugătă, I. Popa, N. Pandrea, Em. Şinca, Ign. Filip, Ilie Popp, I. P. Răduleţ, Ioachim Josan, I. Crăciun, N. Dorca, Laurenţiu Boca, I. Şuiagă.

Biserica nouă din *Pricaz*.

Biserica Brâncoveanu din *Făgăraş;* Sf. Mănăstire *Putna*.

Denia noastră, versuri.

Fapte şi întâmplări din apropiatul trecut.

Oastea Domnului, scrisoarea unui ostaş.

Dumineca, versuri.

Cum să întocmim biblioteca satului?

Candela, versuri.

Câteva amintiri (din marele războiu).

Fel de fel: 1. Din înţelepciunea altora. — 2. „Razele omorâtoare". — 3. Până se mai poate. — 4. Un epitaf. — 5. Biserică românească în Ierusalim. — 6. Roşitul ouălor de Paşti. — 7. Fel de pedeapsă. — 8. O bisericuţă. — 9. Biserică mutată din loc. — 10. Obicei de înlăturat. — 11. Prea ne judecăm unii pe alţii. — 12. Poveste veche. — 13. Un nou dalai-lama. — 14. Se închină la şerpi. — 15. Glas ca din pământ. — 16. Francmasoneria. — 17. Două răvaşe. — 18. Sfinţiţi ziua Domnului. — 19. Numele lui Dumnezeu în diferitele limbi. — 20. Nume creştineşti. — 21. Date bune de ştiut.

Glume.

Târgurile. Anunţuri diferite ş. a.

Chipuri: Nicolae *Cristea*. — † Vasile *Goldiş*. — I. P. S. Sa Mitropolitul *Nicolae* şi PP. SS. LL. Episcopii din Mitropolia Ardealului: *Roman* al Oradiei, *Nicolae* al Clujului, *Grigorie* al Aradului, *Vasile* al Caransebeşului. — Preoţi răposaţi. — Zaharie *Boiu*. — Biserica nouă din *Pricaz*. — Mănăstirea din *Râmeţ*. — *Biserici vechi* din: Feleac, Ribiţa Zarandului, Gurasada, Apşa de mijloc, Sârbi, Hunedoara, Şcheiul Braşovului. — *Pisanie*, pe lespede de peatră, dela *Biserica Brâncoveanu* din Făgăraş. — Sextil *Puşcariu*. — Iordanul. — Zidul plângerilor din Ierusalim ş. a. —

In celelalte părţi ale Calendarului, după cronologie etc., se află următoarele: Adrese mai importante în capitală; Poşta, Taxele de timbru; Biserica autocefală a României: I. Mitropolia Ardealului; II. Arhiepiscopia de Alba-Iulia şi Sibiu; Evidenţa pentru oficiile protopresbiterale şi parohiale, pentru catiheţi şi clerici; Penzionarea; Asociaţia clerului; *Tabloul statistic* (Şematism) al Arhiepiscopiei de Alba-Iulia şi Sibiu: III. Protopresbiteratele. —

Calendarul s'a tipărit în ediţie **cu** şi **fără** şematism.

PREŢUL pentru ediţia cu şematism **50** Lei; pentru ediţia fără şematism **10** Lei, plus porto poştal 10 Lei, şi sânt a se trimite înainte, prin mandat poştal, la Librăria Arhidiecezană, Sibiu. — Librăriilor, pentru desfacere peste 10 exemplare, li se dă rabat.

Nr. 310—934 prot. [53] 1—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei vacante de clasa III-a **Hendorf** cu filia **Netuş**, protopopiatul Sighişoara, se publică prin aceasta concurs cu termen de 30 de zile dela întâia apariţie a lui în Tel. Român.

Beneficiile împreunate cu acest oficiu sânt:

1. Intregirea salarului dela stat.
2. Casă parohială cu edificii economice.
3. Sesiune parohială 13 jugăre.
4. Dela comuna politică Hendorf 12 stânjini de lemne, iar dela Netuş 2 stânjini; fasonarea şi transportul lemnelor din Netuş privesc pe preot.
5. Dela fiecare familie câte 1 dublu decalitru porumb sfârmit, dela neorustici câte 1 decalitru.
6. Stola uzitată în parohie.

Reflectanţii îndreptăţiţi îşi vor înainta subsemnatului petiţiile însoţite de certificatele: de botez, de studii liceale şi teologice, de calificaţie şi permisul de a concura la această parohie dela Prea Venerata Arhiepiscopie, şi după aceea cu voia subsemnatului se vor prezenta în parohie, în biserică, la sf. Liturghie.

Oficiul protopopesc ortodox Sighişoara în înţelegere cu consiliile parohiale din Hendorf şi Netuş.

Sighişoara, 27 August 1934.

Emilian Stoica
protopop,

Ad. Nr. 383—1934 [54] 1—3

Concurs

Se publică concurs pentru întregirea parohiei vacante de clasa III-a **Silvaşul de sus** cu filia **Lingina,** din protopopiatul Haţegului, cu termen de 30 zile dela prima publicare în Tel. Român.

Beneficiile împreunate cu acest post sânt:

1. Casă parohială cu 2 camere, bucătărie şi dependinţe.
2. Sesiune parohială 6 jug. arător în materă, 3 jug. fânaţ în filie.
3. Adău, câte 20 litri porumb sfărâmat de fiecare familie în materă, şi câte 10 Lei de familie în filie.
4. Câte o jumătate zi de lucru de familie din filie.
5. Salarul dela stat.
6. Stola obişnuită în tract.

Cererile de concurs se vor înainta oficiului protopopesc din Haţeg în termenul indicat.

Candidaţii vor înainta anexă la cerere, pe lângă actele necesare, şi autorizaţiunea dela P. V. Consiliu arhiepiscopesc, că pot candida la această parohie.

Candidaţii cu încuviinţarea oficiului protopopesc se vor prezenta în vreo Duminecă sau sărbătoare la biserică, ca să fie cunoscuţi de credincioşi.

Oficiul protopopesc ortodox român din Heţeg în înţelegere cu consiliul parohial.

Haţeg, 4 Septemvrie 1934.

Ieronim Ciocan, protopop.

Redactor responsabil: Pr. Dr. D. Stăniloae

Editura şi tiparul Tipografiei arhidiecezane

Anul LXXXII — Sibiu, 30 Septemvrie 1934 — Nr. 40

Telegraful Roman

Organ național-bisericesc — Intemeiat în 1853 de Mitropolitul Andreiu Șaguna

APARE SAPTAMANAL

Abonamentul: Un an 500 Lei. — Șase luni 250 Lei. — Trei luni 125 Lei. — Pentru străinătate un an 900 Lei. — Pentru America 8 Dolari.

Articole și corespondențe se adresează **Redacției** Telegraful Român, Sibiu, strada Mitropoliei Nr. 45. — Scrisori nefrancate se refuză. — Articole nepublicate nu se înapoiază.

Prețul inserțiunilor un șir petit 6 Lei pentru odată, dacă se publică de mai multe ori se dă rabatul cuvenit.

Abonamentele și inserțiunile se adresează **Administrației** ziarului Telegraful Român, Sibiu, strada Mitropoliei Nr. 45

BIBLIOTECA CENTRALA ARHIEPISCOPIEI SIBIIU

Nr. 8805 Pres.

Circulară

Către Prea Cucernicii protopopi, Cucernicii preoți și către iubitul nostru popor credincios din arhiepiscopia ortodoxă română de Alba-Iulia și Sibiu.

Cu sufletul plin de bucurie facem cunoscut iubitului nostru cler și popor, că în ziua de **Sâmbătă, 6 Octomvrie a. c.** va avea loc solemnitatea așezării și sfințirii pietrii fundamentale a clădirii celei nouă pe seama *Școlii Normale «Andrei Șaguna»* din Sibiu.

Inceputurile acestei școli datează din anul 1786, când a luat ființă în cetatea Sibiului vechea școală de dăscălie, cu ale ei „cursuri de pedagogie". Pornită din acest modest început, Școala Normală, alături de Seminarul teologic cu care a vieţuit împreună până la 1919, s'a desvoltat necontenit ocrotită de iubirea și purtarea de grijă a înaintașilor Noștri, iar învățătorii crescuți de ea, împreună cu preoții ieșiți din Seminar, au deschis drum de lumină în viața apăsată a credincioșilor noștri dreptmăritori din Ardeal, întărindu-i în dragostea de lege și de limbă, și pregătindu-i sufletește pentru marea sărbătoare a întregirii politice-naționale a neamului nostru. Acest drum de lumină dealungul alor aproape 150 de ani îi asigură dreptul la stima și recunoștința tuturor Românilor.

Când înainte de aceasta cu 15 ani și-a început epoca neatârnării, ieșind din vechile ei legături cu institutul nostru teologic, Școala Normală „Andrei Șaguna" a fost adăpostită, până astăzi, în cazarma cu nume simbolic „Avram Iancu", ce i-a fost pusă la îndemână, cu multă generozitate, de Ministerul Apărării Naționale.

Eram mâhnit însă în sufletul meu, că un institut de învățământ cu o vechime atât de mare și cu merite atât de covârșitoare pentru luminarea și întărirea în credință a poporului nostru, se nevoiește în casă de împrumut. Și am făcut rugăciuni către bunul Dumnezeu și am pus stăruințe necontenite pe lângă bărbații iubitori de neam, să ne ajute, ca cel puțin aniversarea de 150 de ani a acestei școli ortodoxe și naționale, să o putem prăznui în casa proprie.

Și iată acum mâhnirea noastră se preschimbă în mare bucurie, pentrucă Dumnezeu ni-a ascultat rugăciunea și stăruințele DVoastre sunt răsplătite.

Măritul Guvern al Țării în frunte cu *dl Gh. Tătărăscu*, Președintele Consiliului de Miniștri, apreciind cu caldă înțelegere trecutul însemnat al școalei noastre, cu toate greutățile zilei, ne-a întins ajutorul său la începerea clădirii. Acest ajutor ne este cu atât mai prețios și mai vrednic de profunda noastră recunoștință, cu cât ne sunt mai bine cunoscute greutățile financiare prin care trece statul nostru.

Această veste bună o trimitem iubitului cler și popor, și vrem ca ziua de Sâmbătă în 6 Octomvrie, când vom face sfințirea temeliei noului edificiu, să fie cu adevărat un praznic al luminei și recunoștinței pentru sfânta noastră biserică.

Și pentru ca bucuria noastră să fie deplină, fac cunoscut tuturor, că însuși Majestatea Sa iubitul nostru Rege Carol al II-lea, cu Măritul Său Guvern, va lua parte la această solemnitate și cu Inalta Sa prezență va pecetlui slava Școalei Normale, care poartă numele marelui reorganizator al ei, fericitul arhiepiscop și mitropolit Andrei Șaguna.

Așadar Vă invităm pe toți:

învățători cari ați primit ungerea la această vatră de lumină;

preoți cari v'ați infrățit cu ea în munca Voastră pastorală;

credincioși, cari V'ați îndulcit sufletește din comoara învățăturii de carte românească și creștinească ieșită de aici, să luați parte cu toții la praznicul zilei din 6 Oct. c. aici la Sibiu.

Prea Cucernicii protopopi și Cucernicii preoți sunt poftiți a lua parte *în număr complect*, a îndemna pe credincioși să participe cât mai mulți, organizând călătoria lor, la praznicul culturii prezidat de Majestatea Sa Regele nostru.

Impărtășindu-Vă arhierească Noastră binecuvântare, am rămas

Sibiu, la 28 Septemvrie 1934

al Vostru al tuturor de tot binele voitor

(ss) **NICOLAE**
Arhiepiscop și Mitropolit.

Lângă sicriul profesorului Gheorghe Bogdan-Duică

— Cuvântul I. P. S. Sale Mitropolitului NICOLAE, rostit în catedrala mitropoliei în 23 Septemvrie 1934 —

«Tot cărturarul cu învățătură .. asemenea este omului stăpân al casei, care scoate din visteria sa noue și vechi». Mat. 13, 52.

Iată cum s'a întors de astă dată în mijlocul nostru, de noi toți atât de cald iubitul și stimatul profesor Gheorghe Bogdan-Duică!

Acum de curând, într'una din frumoasele zile ale începutului de toamnă, făcusem împreună cu el drumul până la Avrig, la mormântul marelui dascăl Gheorghe Lazăr, și înaintea preoților, cari ne-au întâmpinat la sosirea noastră acolo, am spus cuvântul: Iată vin cu un al doilea Gheorghe Lazăr! *Pe tot parcursul drumului încolo și încoace am discutat probleme de actualitate și mi-a descoperit, vioiu și captivant, cum erau toate comunicările lui — căci i se potrivea atât de bine cuvântul Scripturii: «din prisosința inimii grăiește gura» (Mat. 12, 34) — proiectele științifice și literare ce-l preocupau. Nici prin gând nu-mi putea trece, că însoțitorul meu, care sub părul lui cărunt își păstrase dârză vigoarea tinerească, se găsește atât de aproape de mormânt. Dar bunul și atotmilostivul Dumnezeu a hotărât altfel. După prevederea omenească neașteptatul său sfârșit, care l-a ajuns când se găsea la datorie în locul nașterii și al copilăriei sale din cetatea Brașovului, ne arată cât de mult stă viața nu în voia noastră, ci în voia Celui de sus, care ni-a dat-o.*

Noi ne-am adunat astăzi acì, în jurul sicriului celui ce pleacă dintre noi, să ne luăm rămas bun dela el și să-i exprimăm simțemintele noastre de profundă stimă și iubire, *cu cari îl însoțim pe drumul veșniciei. Căci vrednic este cărturarul și profesorul Gh. Bogdan-Duică, pentru multele calități distinse ce l-au împodobit și pentru opera științifică și de înaltă cultură pe care ni-a dat-o în excepțional de laborioasa sa viață, de toată iubirea, de toată recunoștința și admirațiunea noastră. Spirit de o rară agerime, sensibilitate vibrantă pentru adevăr și frumos, o cugetare filosofică cu largi orizonturi și în acelaș timp un pasionat simț de acribie pentru amănunte, un umor sănătos dar și o profundă seriozitate, înțelepciune bătrânească și foc al tinereții, o râvnă neobosită de savant și un interes palpitant pentru nemijlocitele realități actuale, o inimă de copil și un curaj neînduplecat de luptător — toate aceste însușiri, la aparență contradictorii, au fost armonios contopite în caracterul său integru.*

Născut în Ardeal, unde, după frumoase studii acasă și în străinătate, și-a început activitatea publică, a trecut pentru scurt timp în Bucovina, iar după un popas mai lung în țara mamă s'a întors din nou în Ardealul acum desrobit, ca profesor la cea dintâi universitate românească pe care ni-a dăruit-o jertfa izbăvitoare a întregirii neamului. Astfel cărturarul Gheorghe Bogdan-Duică, printr'o neastâmpărată alergare dela frați la frați sfidând nedreptele granițe despărțioare, se înșiră între marii români cari și-au plasat munca lor în ogorul vieții românești, pe care l-au văzut pe toată întinderea unul *în esența sa sufletească și neîmpărțit în aspirațiile lor naționale către viitor. El a fost bărbatul de litere și cultură, căruia, pentru erudiția lui, i se potrivesc cuvintele Mântuitorului: «Tot cărturarul cu învățătură... asemenea este omului stăpân al casei, care scoate din visteria sa noue și vechi».*

Nu este locul și nici rolul meu aici să caracterizez multilaterala activitate științifică și culturală a profesorului Gh. Bogdan-Duică. Vor face-o aceasta reprezentantul On. Guvern, dl Ministru și academician Al. Lapedatu, reprezentanții universității, ai «Astrei», ai Societății scriitorilor, ai Societății ziariștilor, FOR-ului etc. Eu mă mărginesc să subliniez în scurte cuvinte devotamentul de bun fiu al bisericii noastre strămoșești, prin care s'a distins regretatul defunct. Deși studiile universitare și le-a făcut în Germania într'un timp când domina încă în filosofie curentul materialist, totuși, întors acasă s'a eliberat de sub sugestiile lui și prin experiențele vieții pe cari a știut să le prelucre printr'o cugetare care se cobora până la temeliile spirituale, pe cari se sprijinește existența poporului, s'a integrat sufletește în marea tradițiune a bisericii noastre strămoșești. In corporațiunile noastre bisericești, din cari făcea parte, adeseori și-a ridicat cuvântul său luminat pentru progresul și complectarea instituțiunilor noastre. Nu vom uita temeinicia argumentării și căldura cu care a militat, într'una din sesiunile apropiate ale congresului național-bisericesc al mitropoliei noastre, pentru reînființarea epi-

scopiei ortodoxe a Maramurășului, nici însufleţirea ce a arătat-o pentru înfiinţarea „Frăţiei Ortodoxe Române", precum şi scrisul său, bogat în informaţiuni precise, prin cari făcea cunoscute ori restabilea în adevărata lor lumină luptele bisericii noastre şi ale bărbaţilor ei pentru neam şi lege. Pentru toate acestea îi aduc, în această clipă de dureroasă despărţire, mulţumirile mele şi ale sfintei noastre biserici.

Durerea ce copleşeşte întreaga sa familie, pe nemângăiata sa soţie, pe iubiţii săi copii, pe bunii săi fraţi şi pe scumpele sale surori şi pe celelalte rudenii, se întinde în cercuri tot mai largi la generaţiile de învăţăceii cari şedeau la picioarele lui şi-i primiau luminile ce le revărsa cu dragoste şi îmbelşugare dela catedra profesorală, la mulţimea cetitorilor cari s'au împărtăşit din scrisul lui şi la toţi bunii români, în ochii cărora Gh. Bogdan-Duică trecea ca un strălucit cărturar şi distins fiu al neamului nostru.

Insoţindu-l cu profundele noastre regrete, rog pe bunul Dumnezeu să-i primească sufletul în lăcaşurile drepţilor, şi să-i facă parte de fericirea cea netrecătoare. Veşnica lui pomenire!

Invăţământul teologic în alte ţări

Acum, la începutul anului şcolar în şcolile noastre teologice, cred că e foarte necesar să medităm puţin la metoadele pe cari le întrebuinţăm şi, eventual, la acelea pe cari ar trebui să le întrebuinţăm pentru a scoate din tinerii, cari intră în şcoalele teologice, preoţi cât mai corăspunzători acestei chemări atât de serioase.

Trebue să ne gândim la această acţiune educativă cu atât mai mult astăzi când societatea nu ne trimite decât arareori elemente mai distinse, fie pentrucă-i lipseşte înţelegerea pentru valorile spirituale reprezentate de biserică, fie pentrucă, ea însaşi fiind într'o stare de nestabilitate morală, nu ne poate oferi exemplare umane cari să se deosebească de ea în senz favorabil.

Pe de altă parte să nu uităm nici un moment că regăsirea echilibrului sufletesc şi a sănătăţii morale a societăţii trebue să fie dacă nu în întregime, măcar în parte, opera celor ce se afirmă, titular, slujitori ai lui Dumnezeu. Dacă nu ar contribui cu nimic le renaşterea morală a societăţii, şi-ar perde orice drept la stima ei; s'ar dovedi că nu sunt de nici un folos, că se poate trăi şi fără ei.

Şi astăzi, cu durere, trebue să constatăm că nu ne prea ridicăm deasupra celorlalţi oameni; că sântem purtaţi cu toţi ceilalţi de curentul general; că nu opunem stavilă dârză, cu cuvântul şi cu viaţa, la tot ce nu e puritate morală, la tot ce e sfidare a moralei eterne.

E urgentă nevoie să apară preoţii eroi, slujitorii efectivi ai lui Dumnezeu şi-ai societăţii, aceia cari nu se mai ascund de răspunderi după paravanul păcătos al *văicărelilor* şi al *cârtirii* celor cu o treaptă mai sus. Să apară preoţii cari, oricât ar fi de strâmtoraţi materialmente, să poată face abstracţie măcar o parte din zi de năcazurile lumii acesteia, să nu ricoşeze orice invitaţie, externă sau internă, la elevaţie spirituală, în carapacea, uneori nejustificată, a grijilor de existenţa trupească, nici să nu se înece în larma infernală a ripostelor că cei de sus sunt vinovaţi de toate.

Dar eroismul preoţesc perzistent nu poate fi decât emanaţia unei depline iluminări interioare, care se proiectează asupra realităţilor de dincolo, pe care le vezi continuu ca pe *ens realissimum*, faţă de care cele materiale îţi par biete umbre trecătoare, nevrednice să te absoarbă într'o prea mare măsură. Eroismul *duhovnicesc* nu poate proveni decât din viziunea aceasta, devenită stare habituală şi dintr'o voinţă pusă definitiv în acord cu consecinţele ce rezultă din ea, printr'un exerciţiu sistematic, fie el cât de neplăcut la început.

Aceasta e ţinta la care să ajutăm să ajungă pe tinerii doritori de-a se face preoţi.

Ce fac alţii în direcţia aceasta? Un respectat om al bisericii anglicane din America, *Bernard Iddings Bell*, a făcut o anchetă asupra învăţământului teologic din biserica anglicană a Angliei, notând cu obiectivitate (în The Church Times, London, din 7 Septemvrie 1934), părţile bune şi cele rele ale lui.

El semnalează, întâi de toate, *pericolul academic* al acestui învăţământ, pe care îl exemplifică cu modul în care se face studiul biblic. «Mă gândesc, zice, la pericolul de-a crede că toţi candidaţii de preoţie trebue să fie, sau să se silească să fie, savanţi în cunoaşterea *tehnică* a Bibliei. Nu la pericolul de-a cunoaşte prea mult Biblia; este cunoaştere şi cunoaştere. Nu se crede prea des, la voi ca şi la noi, că suprema virtute pentru toţi tinerii stă în munca minuţioasă şi ştiinţifică în domeniul criticismului biblic? Este aceasta într'adevăr un element preparativ pentru pastoraţia efectivă? In amândouă ţările tot timpul studiilor e dedicat unei forfecări de subiecte pentru cari numai minţile excepţionale, de o admirabilă putere de judecată, sunt capabile. Timpul cheltuit astfel poate fi, în multe cazuri, dedicat mai bine pentru pregătirea tinerilor cu aplicaţie, în teologia morală, în pedagogie, în sociologie creştină, şi în alte materii de felul acesta. Se poate întâmpla că unii dintre candidaţi au o vocaţie specială pentru sfinţenie; aceasta trebue cultivată».

«Un cunoscut profesor dela Cambridge a spus de curând: Omul care trebue în şcoală teologică, este unul care are mai puţin din domnie şi mai mult din preotul practic; acela care aduce teologia într'o sinteză, astfel ca tinerii studenţi să vadă credinţa mai curând ca un proces de viaţă, decât ca o serie de probleme şcolăreşti».

«Nu mai puţin studiu biblic e de trebuinţă, ci *o altă metodă*, inspirată din postulatul că aceia cari vor predica pe Hristos trebue să-L cunoască pe Stăpânul lor tot aşa de bine ca Biblia Lui, şi lumea lor tot aşa de bine ca pe învăţătorul lor».

In şcoalele noastre teologice Biblia nu se predă în măsura în care se predă în Anglia. Şi, dacă acolo nu se simte că e prea multă, cu atât mai puţin se simte aceasta la noi. Ba chiar socot că ar trebui să se predea mai multă şi la noi, căci preoţii noştri nu cunosc nici pe departe conţinutul Bibliei, de cum îl cunosc sectarii cu cari au să lupte, sau ostaşii Domnului cari îi pot face de ruşine.

Dar mi se pare că am putea învăţa şi noi ceva din observaţiile juste de mai sus. Mai puţin din jurul Bibliei, şi mai mult din Biblie.

Şi încă o observaţie care nu se mărgineşte numai la studiul biblic, ci la toate celelalte, şi care cred că exprimă just gândul lui B. I. Bell: *să interiorizăm studiul teologic.* Să mă explic: Se poate studia chiar Biblia într'o manieră exterioară. Ceteşti o bucată din ea, iai cunoştinţă de întâmplarea istorisită sau de faptul descris sau enunţat, mai înveţi şi explicarea profesorului referitoare la acel fapt şi răspunzi la examen perfect. De toate iai cunoştinţă exterior; nu te interpui cu viaţa ta intimă, cu durerile şi bucuriile tale, cu gândurile tale proprii, în circuitul acesta care începe cu învăţarea lecţiei şi sfârşeşte cu răspunsul la examen. Trecând prin tine curentul te va reorganiza potrivit cu el. Este datoria profesorului să pună în acest circuit pe student. Mijloacele? Să le caute, incercând la început unul sau altul. Cred că cel mai potrivit este să se prezinte pe sine însuşi ca pildă.

Teologia este o ştiinţă a reexperienţii spirituale a adevărurilor Bisericii. Deci experienţă. Adecă aruncarea seminţii care e un text biblic, o propoziţie dogmatică, în interiorul tău de profesor, încălzită şi îngrijită să apară, în rodul ei, mai vie, mai desvoltată în toate amănuntele ei, şi apoi făcută cunoscută învăţăceilor, îndemnându-i să-şi samene şi ei acel grăunte şi învăţându-i cum să se îngrijească de creşterea lui.

In domeniul teologiei nu se poate face scindarea obişnuită între elemente de instrucţie şi elemente de educaţie. Ea întreagă este o ştiinţă a educaţiei. Şi aşa trebue să rămână.

Oare nu cu ce se învaţă în şcoala teologică edifică preoţii pe păstoriţii lor?

Intr'un alt capitol B. I. Bell vorbeşte admirativ «despre «cucernicia disciplinată» din şcoalele teologice anglicane.

«Disciplina în colegii este admirabilă. Ea nu e o disciplină artificială, impusă coercitiv de sus, ci mai degrabă una acceptată bucuros de studenţi. Aproape în fiecare şcoală afli o frecventă, regulată participare la Euharistie şi sf. slujbe, observare plină de credinţă a datoriei *meditaţiei zilnice*, o retragere de lume şi de plăcerile ei de obicei legitimate, o politeţă creştină faţă de alţii, un respect pentru oameni bătrâni şi învăţaţi, o bunăvoinţă în a urma îndemnurile bune.

«Sigur un preot, pentru a fi efectiv preot, trebue să fie un om de cucernicie disciplinată şi sistematică şi unul care a învăţat ce însemnează liniştea şi blândeţea, unul care cunoaşte că în mediul lor se află Dumnezeu».

Disciplina voluntară! Ce mult vorbim de ea şi ce greu de realizat e în mulţime, când unul se ispiteşte dela altul în a părăsi atitudinea de bunăcuviinţă, de ordine, şi de reculegere. Iţi trebue un puternic dictator interior, trebue să simţi acolo prezenţa lui Dumnezeu, sau trebue să te fi întărit printr'un îndelungat exerciţiu, ca să te poţi reţinea de-a răspunde invitaţiei la desordine.

Aceasta este la noi încă o problemă nedeplin rezolvată căreia trebue să-i dedicăm multă atenţiune.

Anul nou şcolar începe. Să păşim la lucru cu gândul de-a contribui la formarea de preoţi întregi, străbătuţi până în adâncurile lor de răspunderea şi de focul sfânt al misiunii.

Dr. D. STĂNILOAE

Inmormântarea lui G. Bogdan-Duică

E prima zi de toamnă, Duminecă în 23 Septemvrie 1934, cu cer de plumb şi ploaie, din anul când moartea ne-a văduvit de atâtea vieţi preţioase, secerate din şirul conducătorilor şi ale oamenilor de seamă ai neamului nostru românesc.

In ziua aceasta s'a făcut, la Sibiu, înmormântarea profesorului universitar *G. Bogdan-Duică.*

Rămăşiţele pământeşti ale mult regretatului cărturar luptător, depuse la Asociaţiunea „Astra", au fost ridicate şi aduse la amiază în catedrala mitropoliei.

O lume de credincioşi, intelectuali şi popor, a defilat prin faţa catafalcului, în jurul căruia se aflau numeroase coroane şi jerbe, trimise de membrii guvernului, de I. P. S. Sa Mitropolitul Nicolae al Ardealului, de Academia Română, de Universitatea din Cluj ş. a.

La ora 2 şi jum. s'a început serviciul religios în catedrală.

I. P. S. Sa Mitropolitul Nicolae, asistat de un sobor de preoţi, a ţinut să aducă personal ultimul omagiu vrednicului cărturar şi neînfricatului luptător naţionalist, Bogdan-Duică.

După săvârşirea serviciului religios, Inaltul Prefat, în cuvinte calde, arată personalitatea bogată în virtuţi a defunctului, aducător de nepreţuite servicii bisericii noastre.

Cuvântul I. P. S. Sale, ascultat de asistenţă cu profundă emoţie, îl publicăm în altă parte a ziarului.

Alte cuvântări:

Dl ministru al cultelor, *Al. Lapedatu*, reprezentând guvernul, spune, în discursul său despre ilustrul decedat:

O cultură bogată şi variată pe care n'a încetat o clipă a şi-o spori şi selecta mereu, — o putere de muncă şi de jertfire de sine care nu s'a desmințit un moment chiar în toată viaţa sa, — un spirit critic, acut şi profund, care-l făcea să privească şi să pătrundă până în miezul lucrurilor, — o convingere sinceră pe care a pus-o totdeauna la baza acţiunilor sale politice, chiar şi a celor mai pasionate şi mai vehemente, — un curaj civic şi polemic care nu ştia să cruţe pe nimeni, dar absolut pe nimeni, — idei şi concepţii pururea în pas cu vremea şi deci inovatoare şi promovatoare de progres..

Toate aceste calităţi, prin care s'a afirmat în tinereţile îndepărtate, şi le-a păstrat şi manifestat, nealterat, dealungul unei activităţi publice naţionale de peste o jumătate de veac, până în pragul bătrâneţilor, care, vai, i-au deschis atât de neaşteptat şi de dureros mormântul...

Dl *Dr. Gh. Preda*, ca reprezentant al „Astrei", ţine următoarea vorbire:

Inalt Prea Sfinţite,
Domnule Ministru,
Onorată şi întristată azistenţă,

Membrii asociaţiei culturale „Astra", şi ai secţiei sale literare, se asociază doliului ce loveşte familia, cunoscuţii şi pot zice ţara întreagă, aducând prin glasul meu un sincer omagiu memoriei profesorului Gh. Bogdan-Duică, membrul comitetului central şi preşedinte al secţiei literare, care deasupra tuturor intereselor personale de partid, sau confesionale, a ştiut să apere interesele „Astrei", interesele secţiei lucrând la realizarea scopurilor lor.

Intristată azistenţă,

Moartea profesorului Bogdan-Duică ne aduce odată mai mult convingerea cât de puţin se poate compta în viaţă pe acest pământ. Nimeni nu este sigur de ceeace i-se poate întâmpla mâne şi cu durere putem constata cum oameni vigilenţi pe care-i credem apţi şi în putere de a lucra, pot fi trecuţi în lumea veşniciei, lăsându-ne numai buna amintire pe care ne-o pot lăsa marii şi adâncii cugetători.

Cine în adevăr a putut prevede această împrejurare care a aruncat tristeţa şi doliul asapra familiei, prietenilor şi ţării? Cine a putut prevede că acel cu care discutasem câteva zile înainte, care se arăta plin de energie, încrezător şi cu proecte pentru viitor, ne va părăsi şi nu ne va mai putea da nici preţioase pagini ale scrisului său, nici distinsul, frumosul şi prietenosul langaj al conferinţelor sale?

Cine şi-a putut închipui că va înceta inteligenţa acelui ce încă putea să dea atât de mult familiei şi ţării. Oricât de neprevăzută şi sfâşietoare este moartea sa, ea rămâne totuşi glorioasă, căci l-a găsit în mersul împlinirei datoriei. El cade brav, aşa precum soldatul cade pe câmpul de luptă, testamentând urmaşilor un memorabil exemplu de devotament şi abnegaţie.

In profesorul Bogdan-Duică noi dela „Astra" ne obişnuisem să vedem omul înzestrat cu o memorie şi imaginaţie strălucitoare, care prin munca, prin geniul, prin meritele sale îşi câştigase situaţia şi reputaţia. Lucrările sale răspândiau, prin amănunţita lor documentare, o claritate în toate chestiunile pe care le trata. Ele deschideau multe cărări, multe orizonturi şi ne fermecau prin stilul lor precis, viu, elocvent.

Monografiile, istoriografiile, studiile literare, criticile, recenziile, sutele de note şi notiţe bio-şi bibliografice, vor rămânea de un interes vădit şi ca preţioase informaţii pentru toţi acei ce vor continua să lucreze în direcţiile în care a lucrat marele dispărut.

Temperament viu, aprins, el polemiza măestrit cu toţi acei a căror lucrări le interpreta nefavorabil.

In profesorul Bogdan-Duică ne obişnuisem să vedem patriotul înfocat, convins, care şi iubea ţara aşa precum copilul iubeşte mama, şi dela catedră,, dela masă, de pe scaun; la ţară ca şi la oraş răspândea bune sfaturi pe care i-le dicta patriotismul său, experienţa sa, erudiţia sa. El gândea necontenit la ceeace am putea deveni în o zi, căci el nu s'a îndoit nici un moment de energiile potenţiale din sufletul românului şi în special al ţăranului, nu s'a îndoit nici un moment de renovarea vieţii noastre politice, de normalizarea vieţii de stat, de viitorul acestei ţări pe care o considera menită să meargă pe acelaş drum al mărirei, al civilizaţiei şi progresului, pe care merg marile şi puternicele ţări din occident.

Având în chestiile româneşti o atitudine demnă, bine hotărâtă, el declara totdeauna că nimenea nu trebue să ezite şi toţi trebue să se ridice şi să poarte arma, atunci când integritatea ţării şi onoarea naţiei ar fi ameninţate.

El voia ca tinerile generaţii să fie pătrunse de aceste idei şi să încreze cât mai energic şi cât mai înţelepţeşte pentru o regenerare morală a ţării şi pentru ca ţara să poată ocupa locul pe care-l merită în concertul ţărilor civilizate din lume.

In profesorul Bogdan-Duică ne obişnuisem să vedem nu numai omul activ în profesiunea sa, nu numai logicianul care prin argumentaţia strânsă ştia să se facă respectat şi ascultat, dar şi omul cult care urmărea şi cerceta şi probleme ştiinţifice cu scopul de a le cunoaşte de a le vulgariza pentru interesul şi binele comun. De aceea nu şi-a mărginit activitatea numai la catedra sau la aceea ce era în strânsă legătură cu ea. O activitate extraşcolară tot atât de bogată a desfăşurat-o pe alte terenuri, şi în special pe ogorul „Astrei", pentru propagarea culturii în popor, pentru întărirea sentimentului naţional, pentru răspândirea bunelor moravuri.

In cadrul unui astfel de panegeric nu se poate detalia întreaga sa muncă de apostol cultural; mă mărginesc să schiţez din ea câteva momente importante:

1. In şedinţa plenară a secţiilor din 15 Iulie 1921 profesorul Bogdan-Duică a fost ales membru activ în secţia literară.

2. In 13 Iulie 1923 a fost ales preşedinte al secţiei literare, întrând în baza statutelor ca membru de drept în comitetul central.

3. In 1925 a fost delegat să conducă ca preşedinte secţiile ştiinţifice şi literare din Cluj. —

A onorat Asociaţia conferenţiind la şedinţele festive ale secţiilor, astfel:

1. La adunarea generală din Arad (1924) a conferenţiat despre „Trecerile lui Eminescu prin Ardeal".

2. La adunarea generală din Zălau (1926) a conferenţiat despre „Simion Bărnuţiu".

3. La adunarea generală din Turda (1929) a conferenţiat despre „Situaţia gimnaziului din Blaj la anul 1790".

4. La adunarea generală din Caransebeş (1930) a conferenţiat despre „Eftimie Murgu şi Vasile Maniu, două personalităţi marcante ale vieţii sociale din Banat".

5. La 12 Maiu 1932, a fost încredinţat cu lucrarea „Literatura română ardeleană dela 1848—1930", (din care un bogat material este deja pregătit).

A făcut în şedinţele noastre plenare numeroase şi importante propuneri, din care multe s'au realizat, astfel:

In şedinţa din 15 Iulie 1924 a cerut tipărirea unui „Almanah al secţiilor" în care să se prezinte condiţiile de existenţă a poporului român (începând cu Maramureş şi Basarabia). Tot în aceea şedinţă arată că frunzărind arhiva corpului VII armată austro-ungar, a găsit unele amănunte interesante pentru viaţa socială şi cere ca secţia istorică să studieze această arhivă care se află depozitată la „Asociaţiune". Profesorului Bogdan-Duică i se datoreşte modificarea şi renovarea regulamentului secţiilor, el cere să se constituească o comisie din preşedinţiii secţiilor, cu menirea de a studia şi renova acest regulament. Regulament ce a fost altfel întocmit prin grija sa şi numai cu concursul celorlalţi preşedinţi.

In şedinţa din 22 Mai 1925 a secţiilor, profesorul Bogdan-Duică se angajează să dea materialul pentru o „Antologie românească ardeleană" în probe şi caracteristici şi propune ţinerea de conferinţe câte 4—5 în câte un oraş din Ardeal pentru ca oratorii să aibă contact mai îndelungat cu locuitorii oraşului respectiv. In 1931 a inaugurat cursurile Universităţii populare din Cluj, vorbind despre „Literatura română". In 17 Decemvrie 1932 la invitarea dlui preşedinte Iuliu Moldovan, primeşte să conducă mai departe secţiile, în calitate de preşedinte delegat. In cadrele acestor secţii profesorul Bogdan-Duică a ţinut atât la Cluj, cât şi în diferite oraşe multe comunicări şi conferinţe.

Profesorul Bogdan-Duică a onorat toate publicaţiile „Astrei" cu articole pline de învăţăminte folositoare.

Deşi nu locuia în Sibiu, totuş profesorul Bogdan-Duică era unul din membrii comitetului central care lua parte aproape regulat la şedinţele plenare ale comitetului.

A fost aproape la toate adunările noastre generale, iar la ultima ţinută acum 2 săptămâni la Tg.-Mureş, salutându-ne din partea Academiei a făcut şi propunarea ca „Astra" să ia o atitudine fermă intervenind la autorităţile în drept pentru fondaţia Gojdu.

Din expunerea sumară de mai sus se vede munca depusă de acest apostol cultural şi pe câmpul de activitate a „Astrei". Foloasele aduse de pe urma rodnicei sale activităţi i-ar da dreptul să spună: Mi-am făcut datoria, lucrând constant la tot ceeace conştiinţa mea m'a îndemnat să fac.

Intristată asistenţă,

Dacă câte odată ne grăbim să onorăm oamenii preamărindu-i şi glorificându-i prin cuvinte în faţa generaţiilor, faţă de marele dispărut, omagiile aduse sânt din cele mai sincere, mai juste şi mai meritorice.

Şi dacă sub impresia puternică a morţii sale şi prin timpul scurt noi nu am putut scruta amănunţit bogata sa operă, aşa precum obişnuia să scruteze el la alţii, viitorul ne stă la dispoziţie.

Până atunci menţionăm că opera sa la „Astra", ca şi aceea din alte domenii de activitate, este atât de valoroasă încât ne va permite să păstrăm cu veneraţie suvenirul trecerii sale printre noi. Această operă demnă de imitat ne face să spunem:

Cu moartea lui Bogdan-Duică a încetat să mai bată o inimă de bun, harnic şi erudit român; fie ca bătăile acestei inimi din trupul vieţii sale să aibă cât mai mare răsunet în sufletul acelora pentru care această inimă a bătut.

Asociaţia culturală „Astra" prezintând respectuoase condoleanţe familiei, se pleacă cu respect în faţa sicriului ce conţin rămăşiţele marelui dispărut zicând creştineştile cuvinte: Domnul să-l odihnească cu drepţii! —

*

Au mai cuvântat: Pr. *S. Stanca* din partea Episcopiei Clujului, rectorul Academiei teologice Andreiane din Sibiu, dl *N. Colan*, în numele „Frăţiei Ortodoxe Române", directorul liceului „A. Şaguna" din Braşov, dl *I. Moşoiu*, în numele braşovenilor ş. a.

Cuvântul dlui N. Colan este următorul:

Jalnici ascultători, — Când în primăvara anului 1923 s'au adunat la Cluj câteva mii din cei mai distinşi fii ai sf. noastre biserici şi ai neamului românesc spre e alcătuì «frăţia ortodoxă română», nimeni n'a clocotit de un mai sacru entuziasm decât adânc regretatul G. Bogdan-Duică. Entuziasmul lui isvora din convingerea că neamul nostru nu poate fi îndreptat pe drumul renaşterii sale morale şi a marilor biruinţi spirituale, decât cu ajutorul bisericii strămoşeşti, al încercatelor ei tradiţii şi a isbăvitoarelor ei poveţe. Intru tot iubitul nostru adormit în Domnul era convins mai departe, că în această măreaţă operă sfântă, maica ocrotitoare a neamului are lipsă de concursul devotat al fiecărui fiu al ei şi în primul rând de concursul credincioşilor ei luminaţi.

Preţuind după cuviinţă vrednicia şi jertfelnicia misionară ca şi prestigiul cultural al lui G. Bogdan-Duică, l-a ales dela întemeierea ei preşedinte al secţiei eparhiale a arhiepiscopiei noastre.

In această demnitate, ilustrul defunct a propoveduit cu cuvântul vorbit şi scris deopotrivă virtuţile marilor mucenici ai ortodoxiei româneşti, ca prin ele să aprindă şi să întreţească în sufletul generaţiei de azi şi de mâne flacăra sfântă a iubirii legii strămoşeşti şi a iubirii neamului. Pentru această binecuvântată râvnă şi neadormită osteneală, cheltuită în slujba marilor idealuri creştineşti şi naţionale — ca şi pentru planurile măreţe ce le-a făurit cu privire la lupta din viitor, — planuri pe care noi le vom preţuì ca pe un testament al iubitului nostru preşedinte, FOR-ul îi prezintă în această dureroasă clipă de despărţire cele mai sincere omagii de recunoştinţă, rugând pe Părintele ceresc să-l aşeze în corturile ostaşilor săi cari «luptă bună au luptat, credinţa au păzit».

*

Cortegiul şi carul mortuar au pornit dela catedrală la ora 4 jum. d. a. spre cimitir, în sunet de clopote dela toate bisericile noastre din acest oraş.

Miile de întristaţi şi mulţimea florilor, stropite de lacrimi cereşti, însoţesc în ultimul drum pe cel plecat pe vecie dintre noi...

Un scurt serviciu religios în cimitir, şi jalnica ceremonie a luat sfârşit.

Marile serbări dela Sibiu

Sâmbătă, în 6 Octomvrie, se vor desfăşura la Sibiu, mari serbări cu prilejul punerii pietrii fundamentale a edificiului Şcolii Normale „Andrei Şaguna".

Şcoala Normală „Andrei Şaguna", care datează încă din 1786, a avut o importanţă covârşitoare în educaţia culturală, morală şi naţională a poporului românesc din Ardeal. Strâns îngemânată cu institutul pentru pregătirea preoţilor — amândouă sub conducerea Bisericii — ea a format pe luminătorii satelor noastre cari au lucrat mână în mână cu slujitorii altarului pentru îndrumarea poporului nostru pe calea sănătoasă a neperitoarelor virtuţi creştineşti. Şcoala Normală „Andrei Şaguna" a însemnat astfel un pilon principal din edificiul Statutului organic.

După războiu Şcoala Normală „Andrei Şaguna", nemai încăpând sub acelaş acoperiş cu Academia teologică, a fost silită să se adăpostească în edificiul unei cazarme pe care ni-a cedat-o armata, pentru a-şi putea continua activitatea binefăcătoare.

Prin străduinţele I. P. S. Sale Mitropolitului Nicolae şi prin bunăvoinţa guvernului actual, iată că a sosit acum momentul fericit al începerii zidirii unui lăcaş demn de prestigiul şi de strălucirea unică a Şcoalei Normale „Andrei Şaguna".

Serbările, a căror mare însemnătate, a binevoit s'o sublinieze şi M. Sa Regele Carol II onorându-le cu Inalta Sa participare, precum şi Onor. guvern, se cuvine să fie o grandioasă manifestare a românimei ortodoxe din Ardeal. Trebue să ne arătăm cu acest prilej adânca noastră recunoştinţă pentru ceeace ni-a dat această şcoală şi sfânta noastră Biserică strămoşească. Nicăiri nu putem întâmpina mai potrivit pe Regele nostru decât lângă aşezămintele Bisericii noastre, care ne-a făcut ce suntem.

Toată preoţimea din arhiepiscopie, toţi foştii elevi ai Şcoalei normale „Andrei Şaguna", cu popor cât mai numeros — în special din satele apropiate — au datoria să se strângă pe ziua de 6 Octomvrie la Sibiu întru întâmpinarea M. Sale Regelui Carol II.

INFORMAŢIUNI

Ştire personală. I. P. S. Sa Mitropolitul nostru *Nicolae* va participa Duminecă, 30 Septemvrie c., la ceremonia punerii pietrii fundamentale a bisericii din Sighişoara.

Vineri, 28 Septemvrie, I. P. S. Sa Mitropolitul *Nicolae* a vizitat mănăstirea dela Sâmbăta de sus, însoţit de dl arhitect Cristinel şi de C. Lor Păr. consilier T. Scorobeţ şi profesorul Dr. D. Stăniloae. Cu această ocazie a luat noui măsuri pentru refacerea mănăstirii.

La serbările *Şcoalei Normale din 6 Octomvrie preoţimea noastră e poftită inzistent să se prezinte în număr complet şi să aducă cât mai mulţi credincioşi. Aceste serbări trebue să exprime acea splendidă coheziune a întregei suflări ortodoxe din Ardeal, care s'a realizat dealungul timpului sub conducerea înţeleaptă a Bisericii.*

Programul aproximativ e următorul:

Sâmbătă, 6 Octomvrie, ora 10, se va face primirea M. Sale Regelui la gară de către autorităţile civile şi militare.

Cortegiul regal va merge apoi la catedrală unde M. Sa va fi întâmpinat cu un cuvânt de bun venit de către I. P. Sa Mitropolitul Ardealului.

După o scurtă rugăciune, va avea loc la ora 11 punerea pietrii fundamentale a edificiului Şcoalei Normale în grădina Lebu.

M. S. Regele va pleca apoi, însoţit de I. P. Sa mitropolitul Nicolae, să viziteze Păltinişul unde va lua şi masa.

Vor participa şi 6 domni miniştri. Au fost invitaţi şi Prea Sfinţiţii episcopi din mitropolia noastră, cari au anunţat că vor venì.

*

Se vor pune la dispoziţie trenuri speciale pentru marile serbări din Sibiu dela 6 Octomvrie 1934, cu plecarea din:

1. Alba-Iulia; 2. Făgăraş; 3. Sighişoara; 4. Agnita; 5. R.-Vâlcea.

Toate aceste trenuri vor pleca din staţiile înşirate aici, la ora 5 în dimineaţa zilei de Sâmbătă, la 6 Octomvrie.

Hirotoniri. Au fost hirotoniţi în săptămâna trecută întru presbiteri următorii clerici: 1. Ioan Popa pentru parohia Vârghiş; 2. Ioan Borcan pentru parohia M.-Ciuc; 3. Vasile Cinezan pentru parohia Hosman; 5. Valeriu Vladareanu pentru parohia Cărmăzineşti; 5. Ioan Brânzea pentru liceul „A. Şaguna din Braşov; 6. Ioan Ilie pentru trebuinţele Arhiepiscopiei.

Alegere de preot. In 23 Sept. a. c. s'a făcut alegerea de preot în parohia *Brătei*, protopopiatul Mediaşului. Adunarea parohială, convocată pentru alegere şi prezidată de părintele protopop Ioan Crăciun, a ales cu majoritatea de voturi pe absolventul de teologie *Miron Maier*, originar din Ernea, jud. Târnava mică.

Societatea ortodoxă naţională a femeilor române are un număr de locuri, la Căminul institutului societăţii ortodoxe din Bucureşti, strada Principatele-Unite 63, pentru studente ortodoxe, unde vor avea toată întreţinerea: (hrană, spălat) pentru suma de *2000 lei lunar*, **dacă locuesc 2—3 studente într'o cameră, — şi** *1600 lei lunar*, **dacă locuesc mai mult de 3 studente într'o cameră. — Studentele vor avea asistenţă medicală în cămin şi vor asista la serviciile religioase ce se oficiază zilnic în capela institutului. Fostele eleve ale institutelor Societăţii ortodoxe din capitală şi provincie, având certificatul şcoalei unde au învăţat, vor avea reducere la suma de 2000 lei.**

Concurs. Pentru catedra de *filosofie-pedagogie* la Academia de teologie ortodoxă română din *Oradea*, se publică concurs. Reflectanţii la acest post îşi vor înainta cererile adresate către Prea Sfinţitul Episcop în Oradea, până la data de *15 Octomvrie* 1934, alăturând: act de botez, dovedind că sânt români ortodocşi şi cetăţeni români; Diploma de bacalaureat dela liceu şi cea de doctor în teologie, dela o facultate de teologie ortodoxă; Certificate despre serviciile îndeplinite dela terminarea studiilor universitare până azi, şi lucrări literare.

† **Florica Scriban.** Abea zilele trecute am aflat, cu mare părere de rău, trecerea dintre cei vii a eminentei profesoare şi colaboratoare la mai multe reviste şi foi bisericeşti, *Florica Scriban*, sora I. P. C. Părinte Arhim. Iuliu Scriban. Cunoscătoare temeinică a Sfitei Scripturi Florica Scriban, după strălucite studii făcute la Lausane şi Paris, s'a distins atât la catedră cât şi ca publicistă şi conferenţiară. Cel Atotputernic să o primească în ceata celor drepţi!

† **Dimitrie Cabadaief.** In 24 Sept. cor. s'a stins în Sibiu agreiatul pictor Dimitrie Cabadaief, în vârstă de 57 ani. Opera lui, în care se cuprinde şi o serie de biserici din arhiepiscopia noastră, pictate de el, va rămânea să mărturisească dealungul veacurilor despre un real talent, dotat cu o efectivă putere de revelare a frumosului din lume prin mijlocirea culorii şi a liniei. Spirit vioiu, îmbogăţit cu o variată cultură, în care cea teologică deţinea un loc important, inimă prietenoasă, suflet deschis, Dimitrie Cabadaief lasă o nemângâiată soţie şi o copilă şi un gol dureros în inimile multor prietini şi cunoscuţi ai lui.

Inmormântarea a avut loc în 26 Septemvrie. Părintele protopop Em. Cioran, dnii jud. Dem. Pand. Popescu, căp. Săndulescu şi Constant au rostit în faţa mormântului duioase cuvântări de rămas bun. Dumnezeu să-l odihnească cu drepţii în cerul la care mult contemplă şi ca artist, şi ca ataşat fiu al bisericii!

Proces câştigat de oraş. Primăria Timişoarei a făcut proces ordului piariştilor din acel oraş, cerând rectificarea dreptului de proprietate în cărţile funduare asupra clădirilor liceului piarist, a internatului şi a unui teren în valoare totală de 20 milioane lei, — proprietarul lor fiind oraşul Timişoara, cum s'a lămurit prin dovezile referatelor făcute de dnii O. Ghibu şi Gh. Plopu. Piariştii au fost apăraţi în faţa tribunalului prin dl E. Gyárfás, ear oraşul prin mai mulţi advocaţi timişoreni, cari au pledat gratuit. Sentinţa tribunalului, după lungi desbateri, s'a pronunţat zilele trecute în favoarea oraşului Timişoara.

Supărare profundă s'a sălăşluit în coloanele presei dela Budapesta împotriva Italiei, de când ziarele italiene, recunoscând cauza dreaptă a românilor, au încetat să mai simpatizeze cu revizionismul budapestan.

Ne bucurăm negreşit, când ziarele politice din capitala ţării consacră câte-o pagină chestiunilor religioase ale bisericii noastre. Dar ne întristăm, când aceiaşi confraţi comit greşeli, care pot fi uşor evitate. Astfel b. o. se ştie, [o spune doar statutul de organizare bisericească, art. 54], că «*femeile majore din parohie pot fi alese membre***» în comitetele parohiale. Totuşi un confrate ţine să se indigneze şi să osândească preoţimea capitalei când, la organizarea comitetelor parohiale au fost luate în vedere [conform statutului] şi** *femeile* **din parohie...**

Nu se poate scrie, fără greşală, despre „comitet parohial", când nu ştii exact ce-i aceea.

ŞTIRI LOCALE

Predică în catedrala din Sibiu. Duminecă, în 30 Septemvrie 1934, va predica părintele protopop *Em. Cioran.*

CĂRŢI ŞI REVISTE

Colecţiune de cântece şi coruri pentru uzul claselor începătoare ale şcoalelor primare, întocmită de Pr. G. Fl. Preşmereanu. Caietul I. 1934. Preţul 12 lei. — Conţine: rugăciuni, colinde, cântece patriotice şi din popor, potrivite pentru a fi cântate de tinerimea şcoalelor primare.

Bibliografie. Anunţăm cucernicii preoţi cateheţi că dl profesor Dr. Andrei Buzdug dela academia teologică ortodoxă română din Cluj, a scos de sub tipar manualele sale de religie, întocmite conform programei celei noui pentru clasele I, II, III, IV primare. Manualele se vând cu preţul de: 12 Lei pentru cl. I şi II, şi 14 Lei pentru cl. III şi IV. Comanda se face la adresa: *Dr. Andrei Buzdug, profesor, Cluj, str. Bădescu Nr. 20.*

Bibliografie

Dr. Nikolae Balcă: *Die Bedeutung Gogartens und seines Kreises für die Pädagogik der Gegenwort.* Weimar 1934.

Avem bucuria să anunţăm că bursierul arhiepiscopiei noastre dl Nicolae Balcă a obţinut la începutul acestui an doctoratul în filosofie la universitatea din Iena cu lucrarea cu titlul de mai sus. Aprecierea de care s'a bucurat lucrarea la profesorii dlui Balcă, o putem măsura cu faptul că profesorul *Petersen* **a publicat-o ca Nr. 9 în seria patronată de Domnia Sa şi întitulată:** *Pädagogische Studien und Kritiken.*

Subiectul lucrării îl formează consecinţele pe cari le are în pedagogie aşa numita teologie dialectică, cel mai nou curent în teologia protestantă germană. Se ştie că acest curent, din opoziţie faţă de idealismul german care îl credea pe om capabil să ajungă singur până la culmile divinului, care îl socotea pe om Dumnezeu în potenţă, neagă orice scânteie de dumnezeesc în om şi orice putinţă de-a întra în contact cu el. O prăpastie intranşabilă, o contradicţie totală, ireductibilă, este între creatură şi creator.

Dl N. Balcă, dupăce expune pedagogia acestei teologii, îi dedică într'un capitol final, o examinare critică, arătând că teologia dialectică dacă ar fi consecventă, ar renunţa la orice pedagogie, odată ce afirmă că omul e incapabil să iasă din cercul de foc al omenescului, conceput cu toate însuşirile opuse divinului.

Numai teologia ortodoxă, evitând extrema idealismului şi a dualismului ireductibil, scoate pe om din singurătatea lui şi-l aduce în contact cu o putere mai înaltă care-l ajută să se înalţe spre ea.

Am făcut acì, desigur, numai o schiţă foarte generală şi aproximativă a unei lucrări atât de densă în idei şi în sugestii, cum e lucrarea de serioasă ţinută filosofică a dlui Nicolae Balcă. După cât ştim, lucrarea aceasta este cea mai solidă confruntare de până acum între teologia dialectică în consecinţele ei practice, şi între creştinismul ortodox.

Nr. 7317—1934.

Comunicări

Se aduce la cunoştinţă că erezii după părintele Laurenţiu Boca din Hendorf, decedat la 30 Iulie 1934, în baza §-ului 5 din regulamentul fondului de ajutoare preoţesc, au primit dela Cassa Arhidiecezană din Sibiu, în numerar fără nici o reţinere, ajutorul preoţesc de Lei 50.000.

Sibiu, din şedinţa secţiei economice a Consiliului arhiepiscopesc dela 12 Septemvrie 1934.

Consiliul arhiepiscopesc

*

Nr. 7666—1934.

Se aduce la cunoştinţă că erezii după părintele Nicolae Colfu din Prihodişte, decedat la 26 Iulie 1934, în baza §-ului 5 din regulamentul fondului de ajutoare preoţesc, au primit dela Cassa Arhidiecezană din Sibiu, în numerar fără nici o reţinere, ajutorul preoţesc de Lei 50.000.

Sibiu, din şedinţa secţiei economice a Consiliului arhiepiscopesc dela 12 Septemvrie 1934.

Consiliul arhiepiscopesc

*

Nr. 8206—1934.

Se aduce la cunoştinţă, că erezii după părintele Ioan Şuiaga din Teiu, decedat la 31 August 1934, în baza §-ului 5 din regulamentul fondului de ajutoare preoţesc, au primit dela Cassa Arhidiecezană din Sibiu, în numerar fără nici o reţinere, ajutorul preoţesc de Lei 30.000.

Sibiu, din şedinţa secţiei economice a Consiliului arhiepiscopesc dela 12 Septemvrie 1934.

Consiliul arhiepiscopesc

Nr. 490—934 [55] 1—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei vacantă de clasa III-a **Prihodişte, cu filia Tătăreştii de Criş,** protopresbiteratul Zarand, se publică prin aceasta concurs cu termin de 30 zile dela întâia apariţie în Telegraful Român.

Venitele sânt:

1. Intregirea dela stat.
2. Stola obişnuită.
3. 4 jugăre sesiune parohială.

Concurenţii vor înainta cererile de concurs însoţite de actele necesare subsemnatului oficiu protopresbiteral în termin şi vor prezenta totodată permisiunea de a concura dela autoritatea supremă, şi cu încuviinţarea subsemnatului se vor prezenta şi în parohie.

Brad, la 26 August 1934.

Oficiul protopresbiteral ortodox-român în înţelegere cu consiliul parohial.

Ioan Indreiu
protopop.

Ad. Nr. 383—1934 [54] 2—3

Concurs

Se publică concurs pentru întregirea parohiei vacante de clasa III-a **Silvaşul de sus** cu filia **Lingina,** din protopopiatul Haţegului, cu termen de 30 zile dela prima publicare în Tel. Român.

Beneficiile împreunate cu acest post sânt:

1. Casă parohială cu 2 camere, bucătărie şi dependinţe.
2. Sesiune parohială 6 jug. arător în materă, 3 jug. fânaţ în filie.
3. Adău, câte 20 litri porumb sfărâmat de fiecare familie în materă, şi câte 10 Lei de familie în filie.
4. Câte o jumătate zi de lucru de familie din filie.
5. Salarul dela stat.
6. Stola obişnuită în tract.

Cererile de concurs se vor înainta oficiului protopopesc din Haţeg în termenul indicat.

Candidaţii vor înainta anexă la cerere, pe lângă actele necesare, şi autorizaţiunea dela P. V. Consiliu arhiepiscopesc, că pot candida la această parohie.

Candidaţii cu încuviinţarea oficiului protopopesc se vor prezenta în vreo Duminecă sau sărbătoare la biserică, ca să fie cunoscuţi de credincioşi.

Oficiul protopopesc ortodox român din Heţeg în înţelegere cu consiliul parohial.

Haţeg, 4 Septemvrie 1934.

Ieronim Ciocan, protopop.

Nr. 310—934 prot. [53] 2—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei vacante de clasa III-a **Hendorf** cu filia **Netuş,** protopopiatul Sighişoara, se publică prin aceasta concurs cu termen de 30 de zile dela întâia apariţie a lui în Tel. Român.

Beneficiile împreunate cu acest oficiu sânt:

1. Intregirea salarului dela stat.
2. Casă parohială cu edificii economice.
3. Sesiune parohială 13 jugăre.
4. Dela comuna politică Hendorf 12 stânjini de lemne, iar dela Netuş 2 stânjini; fasonarea şi transportul lemnelor din Netuş privesc pe preot.
5. Dela fiecare familie câte 1 dublu decalitru porumb sfârmit, dela neorustici câte 1 decalitru.
6. Stola uzitată în parohie.

Reflectanţii îndreptăţiţi îşi vor înainta subsemnatului petiţiile însoţite de certificatele: de botez, de studii liceale şi teologice, de calificaţie şi permisul de a concura la această parohie dela Prea Venerata Arhiepiscopie, şi după aceea cu voia subsemnatului se vor prezenta în parohie, în biserică, la sf. Liturghie.

Oficiul protopopesc ortodox Sighişoara în înţelegere cu consiliile parohiale din Hendorf şi Netuş.

Sighişoara, 27 August 1934.

Emilian Stoica
protopop.

(56) 1—3

Concurs

Se publică concurs pentru întregirea parohiei vacante de clasa III-a **Roadăş,** din protopopiatul Cohalmului, cu termen de 30 zile dela întâia apariţie în Telegraful Român.

Retribuţiunile sânt:

1. Salarul dela stat;
2. Sesiune de 13 jug., fânaţ;
3. Stola obişnuită în protopopiat;
4. Lemne de foc suficiente;
5. De fiecare familie (circa 50) câte 20 l. cereale (grâu sau porumb);
6. Locuinţă parohială corăspunzătoare, cu şură, grajd şi şopron de lemne, cu grădină de pomi şi alta de legume.

Cererile de concurs, însoţite de acte precum şi de încuviinţarea Prea Veneratului Consiliu Arhiepiscop se vor înainta în termen legal oficiului protopopesc.

Candidaţii, cu ştirea oficiului protopopesc, se vor prezenta în vreo Duminecă sau sărbătoare la biserică, pentru a fi cunoscuţi credincioşilor din parohie.
Din ordinul Prea Ven. Consiliu Arhiepiscopesc şi în înţelegere cu consiliul parohial.

Rupea, la 15 Septemvrie 1934.

Alexandru Brotea,
protopop.

Nr. 494—193. (27) 1—1

Publicaţie de licitare

Se publică spre cunoştinţă generală, că în ziua de *6 Octomvrie 1934*, ora 16, se va vinde în localul Oficiului parohial ortodox român din Sita-Buzăului, prin licitaţie publică pe unitate de produse fasonate următoarele materiale lemnoase, proprietatea bisericii Sita-Buzăului:

1. Cantitatea de circa 1312 mc. lemn de brad;
2. Cantitatea de circa 2255 mc. lemn de fag;
3. Cantitatea de circa 16.538 m. str. lemn de fag,

cu preţul de strigare de Lei: 352.875·—.

Vânzarea se face pe lângă respectarea condiţiunilor specificate în art. 88—110 din Legea contabilităţii publice, cu aplicarea condiţiunilor generale de exploatarea pădurilor statului publicată în Mon. Oficial Nr. 106 din 12 August 1912, precum şi a caietului de sarcini, de conţinutul cărora amatorii pot lua cunoştinţă la Oficiul parohial Sita-Buzăului şi la Ocolul silvic din Intorsura-Buzăului.

Garanţia provizorie va fi de 10% din suma oferită.

Sita-Buzăului, la 23 Septemvrie 1932.

Preşedinte: **Olimpiu Russan** — Secretar: **Gh. I. Russan**

Ad. Nr. 372—1934. [52] 3—3

Concurs

Se publică concurs pentru întregirea parohiei vacante de clasa a III-a **Sântămăria de peatră,** din protopopiatul Haţegului, cu termen de 30 zile dela prima publicare în Tel. Român.

Beneficiile împreunate cu acest post sânt:

1. Salarul dela stat conform coalei B.
2. Sesiune parohială de 10 jugăre pământ arător şi fânaţ.
3. Stola obişnuită în tract.
4. Case parohiale nu sânt.

Cererile de concurs se vor înainta oficiului protopopesc din Haţeg în termenul indicat.

Candidaţii vor înainta anexă la cerere, pe lângă actele necesare, şi concesiunea dela P. V. Consiliu arhiepiscopesc, că pot candida la această parohie.

Candidaţii cu încuviinţarea oficiului protopopesc se vor prezenta în vreo Duminecă sau sărbătoare la biserică, ca să fie cunoscuţi de credincioşi.

Oficiul protopopesc ortodox român din Haţeg în înţelegere cu cons. parohial.

Haţeg, 21 August 1934.

Ieronim Ciocan
protopop

Au apărut:

Cântările liturgice
pentru cor mixt, publicate de
Timotei Popovici
profesor de muzică la şcoala normală „A. Şaguna" şi dirigintele corului mitropoliei

Ediţie nouă primenită. Se poate comanda dela Libraria Arhidiecezană din Sibiu. — Preţul Lei 160.

Redactor responsabil: Pr. Dr. D. Stăniloae

Editura şi tiparul Tipografiei arhidiecezane

Anul LXXXII — Sibiu, 6 Octomvrie 1934 — Nr. 41

Telegraful Roman

Organ național-bisericesc — Intemeiat în 1853 de Mitropolitul Andreiu Șaguna

APARE SAPTAMANAL

Abonamentul: Un an 500 Lei. — Șase luni 250 Lei. — Trei luni 125 Lei. — Pentru străinătate un an 900 Lei. — Pentru America 8 Dolari.

Articole și corespondențe se adresează **Redacției** Telegraful Român, Sibiu, strada Mitropoliei Nr. 45. — Scrisori nefrancate se refuză. — Articole nepublicate nu se înapoiază.

Prețul inserțiunilor un șir petit 6 Lei pentru odată, dacă se publică de mai multe ori se dă rabatul cuvenit.

Abonamentele și inserțiunile se adresează **Administrației** ziarului Telegraful Român, Sibiu, strada Mitropoliei Nr. 45

Bine ați venit!

Sibiul, cetatea șaguniană, cu rosturi atât de hotărâtoare în viața de ieri și de azi a neamului românesc din Ardeal, s'a îmbrăcat în haine de sărbătoare ca să primească pe Regele Țării noastre, definitiv identificată cu întreg pământul românesc.

Majestate! Biserica ortodoxă din Ardeal care lucrează după planul întocmit, printr'o justă aplicare a principiilor evanghelice la realitățile de aici, de marele ierarh Andrei Șaguna, Vă prezintă astăzi raportul activității ei, cu conștiința împăcată că și-a împlinit cu prisosință datoria.

Majestate! Biserica ortodoxă din Ardeal a fost și se silește să fie așa cum ați postulat nu de mult: «*sprijinul de toate zilele al poporului nostru, îndrumătorul pe calea sfântă a ordinei, a credinței, a românismului*». **Ea n'a rămas închisă în ea însași, ci a pătruns în viață unde a jucat rolul capital în îndrumarea bună a poporului în toate domeniile de viață. A fost flacăra care a încălzit simțirea românească, a fost dascălul care a luminat mintea poporului arătându-i cum să muncească în viața de toate zilele și cum să înțeleagă rosturile vieții, a fost mama care a mângâiat suferințele multe ale acestui popor greu încercat, a fost pedagogul meșter care i-a zidit caracterul frumos pe fundamentul virtuților creștine nepieritoare. Astfel, la 1918 ea a putut preda Regelui tuturor Românilor un popor sănătos din punct de vedere moral și fizic, destoinic din punct de vedere economic și treaz în conștiința sa de român.**

Majestatea Voastră ne arătați prin Inalta Voastră prezență la o serbare a vechei școale de învățători a Bisericii, că apreciați acest fel de activitate și îi dați îndemnul să lucreze și mai departe în acelaș fel, ramificându-și influența asupra întregului complex social.

Intărită prin acest îndemn și prin ajutorul pe care astăzi îl poate avea dela Regele Românilor, în locul piedecilor ridicate odinioară de stăpânirile străine, Biserica ortodoxă din Ardeal Vă asigură Majestate că-și va intensifica și mai mult activitatea în folosul neamului, propovăduindu-i credința și ajutându-l să-și organizeze viața multilaterală în senzul principiilor evanghelice.

Cu aceste gânduri și cu aceste nădejdi Vă strigăm din tot sufletul:

Bine ați venit, Majestate!

Recunoștința noastră

Vechiul cântăreț de psalmi fericește bărbatul care, trecând prin loc pustiu, a putut să deschidă izvoare cu apă înviorătoare pentru obosiții călători.

Un asemenea izvor cu apă vie a fost pentru poporul român din Ardeal, în călătoria sa prin pustia asupririlor trecute, Școala normală care astăzi poartă numele, de veșnică pomenire, a reorganizatorului ei de odinioară, fericitul arhiepiscop și mitropolit Andrei Șaguna.

La ea și-au adăpat sufletele însetate după lumină și învățătură de carte românească și creștinească, șirul lung de generațiuni ale învățătorilor cari în decurs de aproape un secol și jumătate au răspândit dragostea de limbă și cultură națională în straturile dreptcredinciosului nostru popor.

Astăzi ne gândim cu profundă recunoștință la opera mare și salvatoare pe care a îndeplinit-o această școală și toți ceice au muncit cu rar devotament în ogorul ei. Și mânați de această recunoștință, temelie neclintită așezăm pentru casa ei cea nouă, care va adăposti-o în viitor, ca să continue a fi vatră de lumină, sprijinită pe o glorioasă tradiție și încălzită de idealul de educație conceput în spiritul sfintei noastre biserici strămoșești.

Binecuvântarea Domnului să fie cu ea!

NICOLAE
Arhiepiscop și Mitropolit.

Școala Normală Ortodocsă „Andrei Șaguna"

Această școală, sub frumosul ei nume de astăzi, ce povestește sufletului nostru despre atâtea înfăptuiri mărețe din trecutul bisericii și al neamului, s'ar părea o organizație tânără. In realitate însă ea este continuarea firească a modestelor «cursuri pedagogice» dela sfârșitul secolului al XVIII-lea și a secțiunii pedagogice a Seminarului «Andreian» de după memorabilul an 1848. Prin urmare atât ca vechime, cât și ca factor cultural de primul rang, are dreptul, câștigat în mod onorabil, la considerația și stima tuturor Românilor. Trecutul ei de muncă culturală și națională, rodnică și binefăcătoare, este fala noastră și o zestre scumpă, ce am adus-o României Mari.

Acum, când generația noastră își plătește tributul recunoștinței față de acest respectabil trecut, prin așezarea pietrei fundamentale, în prezența Regelui Românilor, a guvernului Său, și cu participarea întregei suflări ortodoxe din Ardeal, la clădirea ce-i va asigura viitorul, pentru alte sute de ani, se cade să aruncăm o ochire asupra drumului ce l-a făcut dela înființare și până astăzi.

*

A luat ființă într'o epocă de mare sbucium sufletesc, abia 2 ani după înăbușirea tragică a revoluțiunii lui Horia, ce cutremurase sufletul românilor ardeleni. Poate nici n'am fi cunoscut exact anul întemeierii ei, pentrucă arhiva episcopiei din Sibiu a fost distrusă de honvezii lui Kossuth, dacă dl prof. univ. Dr. Ioan Lupaș, în cercetările sale în arhiva curții imperiale din Viena n'ar fi dat peste un act, din care putem preciza cu siguranță anul 1786 ca primul ei an de existență.[1] Inceputurile sunt modeste, mărginindu-se la așa numitele „cursuri pedagogice» de câteva luni, cari s'au urmat cu regularitate până la revoluția din 1848|9. In acest interval de 64 de ani, judecând după numărul candidaților din primii ani, a putut da bisericii noastre aproximativ 800 de învățători, cari desigur, cu toată modesta lor pregătire, au dus multă lumină în bezna groasă a satelor noastre, contribuind în mod considerabil la redeșteptarea națională din 1848.

*

Adevărata epocă de creștere și înflorire a acestei școale se începe la anul 1853, când marele ei ctitor și organizator, episcopul Andrei Șaguna *îi asigură viitorul, ca o secție independentă, pe lângă secția teologică, mai întâi cu un curs de un an, apoi de doi ani (1871). Sub urmașii lui Șaguna, cursurile acestei secții au fost sporite la 3 ani (1881), apoi la patru ani (1907), dar tot în frățească tovărășie cu Seminarul teologic.*

De altfel atunci, aceasta putea fi organizația cea mai rațională a acestei școale de dăscălie, pentrucă sub aripile ocrotitoare ale autonomiei noastre bisericești, câștigate tot de Șaguna, putea rezista mai bine împotriva atacurilor năvalnice, ce le dau guvernele ungurești tuturor instituțiunilor culturale românești, în special școalelor.

E interesant de văzut, cum au organizat Șaguna și urmașii săi în scaunul vlădicesc, secțiunea pedagogică a Seminarului. Din momentul reorganizării au fost introduse ca materii de învățământ: religiunea, gramatica română, metodica, geografia, aritmetica, fizica, economia, caligrafia, cântările bisericești și tipicul. Acest program de studii a fost succesiv lărgit și modificat în conformitate cu spiritul și necesitățile vremii, introducându-se ca materii: științele naturale (1862), pomologia și plantologia (1873), zootehnia agricolă (1874), limba ungurească, constituția, istoria universală, istoria patriei, limba germană (1876), desemnul și gimnastica (1877), psihologia (1879), muzica vocală și instrumentală (1883), instrucția practică (1885), lucrul de mână (1889), chimia, istoria pedagogiei (1895) și igiena (1886).

Șaguna s'a îngrijit, ca tinerii candidați de învățător să și aplice cunoștințele teoretice și să-și însușească arta de a instrui. Spre acest scop a destinat școala primară din Suburbiul Iosefin (1865), mai târziu școala primară din Sibiu-Cetate, care era mai aproape de localul Seminarului. Din 1910 secția pedagogică își avea școala de aplicație proprie.

Mulți bărbați cărturari, cu rol însemnat în viața bisericească și politică a neamului din fosta Ungarie, au propoveduit luminile învățăturii la această secție pedagogică până la separarea definitivă de Seminarul teologic. Din șirul lung al acestora amintim de astădată numai pe Ioan Popescu, Daniil P. Barcianu, Dumitru Comșa și Petru Șpan, *pedagogi erudiți cu bun nume, cari au familiarizat școala și dascălul român cu sistemele moderne de educație și metodică, în special cu școala Herbart-Zilleriană.*

In trecutul ei de glorie a fost și un moment critic, o clipă de doliu, când ministrul unguresc, Albert Apponyi, în 1917 își trimisese călăul său chiar între zidurile ei sfinte, ca să stingă în sufletul vii-

[1] *Anuarul Școalei Norm. Ort. «Andrei Șaguna» din 1923.*

torilor învățători și prin ei în școala română din Ardeal, orice dragoste de neam, orice simțire românească, orice umbră de cultură națională și să taie firile nevăzute ce ne împreunau sufletește cu frații de dincolo de Carpați. Acest plan infernal a fost zădărnicit și răzbunat de Adunarea dela Alba-Iulia (1918), când, în ciuda tuturor uneltirilor viclene ale dușmanilor noștri, mânile cari s'au căutat zadarnic o mie de ani, s'au întâlnit și încleștat cu putere, împreunându-se într'o dornică îmbrățișare.

In pregătirea acestei clipe istorice secțiunea pedagogică a Seminarului „Andreian" și-a avut partea sa de merit, pentrucă în curs de 66 ani dela 1853—1919 a dat neamului românesc din Ardeal 1913 învățători devotați, cari au dus cu ei duhul regenerator și înviorător al lui Șaguna, duhul românesc din această școală și l-au sămănat pretutindeni peste plaiurile mândre ale Ardealului, din câmpiile mănoase până în văile cele mai aspre și ascunse ale munților.

Acești dascăli ieșiți din școala lui Șaguna, acești muncitori neștiuți, adevărați mucenici cari adeseori n'aveau nici pânea de toate zilele pentru dânșii și copiii lor, triumfând asupra uneltirilor ungurești, au făurit rezistența națională a generațiilor de astăzi și au ținut o concurență onorabilă pe terenul cultural cu învățătorii răsfățați ai statului unguresc. Mai mult: li-au zădărnicit munca de maghiarizare și desnaționalizare, bătându-i complect prin românismul lor viguros.

*

Când în toamna anului 1919, Consiliul Arhiepiscopesc a decretat separarea definitivă a secției pedagogice de secția teologică a Seminarului și organizarea ei independentă într'o școală normală cu 8 clase, gândul cel dintâi al corpului didactic a fost să dea acestei școale un nume, care să-i fie simbol în munca din viitor. Alegerea nu era grea, pentrucă în cadrul sufletului tuturor vibra figura luminoasă a organizatorului ei adevărat. Nici nu se putea un nume mai grăitor pentru o școală de dascăli decât al lui Andrei Șaguna, *marele părinte și dascăl al neamului nostru.*

Din această zi începe viața nouă a Școalei Normale Ortodoxe „Andrei Șaguna", *până în 1925 cu 8 clase, iar de atunci și până astăzi cu 7 clase, acomodându-se organizației școalelor normale, date prin legea organică a învățământului primar și normal-primar din 1925.*

Din 1919 și până astăzi a pregătit și a dat școalei române 596 învățători și învățătoare.

Trecutul frumos de 148 de ani, meritele pe care le-am schițat, dobândite prin muncă creștinească și românească cinstită și prin lupte necurmate, sunt prea de ajuns, să-i asigure acestei școale dragostea și recunoștința tuturor Românilor și să justifice mărețul praznic cultural al așezării pietrei de temelie la noua sa clădire.

Arhiereul Dr. VASILE STAN

Oaspeți distinși. *Dl Dinu Brătianu, șeful partidului liberal, și dl Al. Lapedatu, ministrul cultelor, au fost Luni, la schitul Păltiniș, oaspeții I. P. S. Sale Mitropolitului Nicolae; ear seara a sosit și dl B. Brătianu, însoțit de dl N. Regman, prefectul județului. Marți dimineața, dnii Dinu Brătianu și B. Brătianu au părăsit Păltinișul, îndreptându-se spre capitală. La Sibiu, dl D. Brătianu a vizitat casa unde a locuit Ion C. Brătianu la 1848, și unde urmează ca în toamna aceasta să fie așezată o placă de comemorare, arătând locul unde a stat marele bărbat al neamului, Ion C. Brătianu, luptând pentru dreptatea cauzei românești.*

Senzul Școalei Normale „Andrei Șaguna"

Importanța Școalei Normale «Andrei Șaguna» în viața Ardealului n'o poate cunoaște intuitiv decât acela care a cercetat sau a trăit în satul nostru românesc până la 1918, sau care merge astăzi în vre-unul din acele sate unde se găsesc, ca învățători, absolvenți de-ai acestei Școale. Învățătorul absolvent al Școalei Normale șaguniene ți se înfățișează aproape ca un al doilea preot. Iți vorbește cu un emoționant respect de chestiunile de credință, manifestă un atașament nesovăelnic față de Biserică și un mare interes pentru toate problemele ei, iar cu preotul satului trăește și lucrează în armonie după un plan comun. Ține strana în biserică, întovărășește pe preot la ședătorile organizate pentru popor, silindu-se amândoi să imprime tuturor sfaturilor date oamenilor, tuturor întreprinderilor puse la cale în comună, spiritul creștin, principiile religioase și morale ale Evangheliei.

Când marele mitropolit Andrei Șaguna a încorporat prin Statutul organic școala bisericei — mai bine zis a sistematizat un raport între ele, care exista de mai înainte, — și prin aceasta a dat Școalei Normale din Sibiu un rol atât de important, n'a fost inspirat numai de intenția unei unificări formale a întregei suflări românești, nici numai de ambiția goală a unei dominații eclesiastice, ci el a exprimat atunci o concepție care rezultă în mod necesar din spiritul creștinismului, în special al Bisericii ortodoxe: *principiile Evangheliei dumnezeești sânt aduse de Dumnezeu pe lume nu pentru a fi propoveduite numai în lăuntrul bisericii, la sfintele slujbe, ci pentru a fi aplicate în tot largul vieții, pentru a le face să străbată și să prezideze în orice îndeletnicire omenească.* Școala, care se îndeletnicește cu cultivarea omului, care are cea mai importantă îndeletnicire, e cea dintâi care trebue să fie străbătută de principiile creștine, ea trebue să-și însușească ca pe cel mai ales mijloc de formare a omului principiile evanghelice. Căci de școală depinde tot felul de-a cugeta, de-a lucra, de-a simți, toată viața omenească.

Mitropolitul Andrei Șaguna, instituind școalele confesionale în satele Ardealului, și îngrijindu-se ca ele să aibă învățători crescuți de Biserică, n'a înfăptuit numai o operă națională, prin emanciparea școalei românești de sub conducerea unor guverne cu intenții de desnaționalizare, ci și un postulat creștin, punând acțiunea educativă sub inspirația ideilor creștine, dând școalei ca scop principal formarea morală și creștină a omului. Aceasta este și ținta spre care tinde Biserica în toată lucrarea ei, și ea se bucură când poate avea la dispoziție mijlocul cel mai efectiv pentru realizarea acestei ținte: școala.

Prin Școala Normală «Andrei Șaguna» s'a cristalizat în acest senz în Ardeal și o pedagogie creștină, un metod de-a infuza omului virtuțile creștine.

Pedagogii Ion Popescu, Daniil P. Barcianu, Petru Șpan au mers pe-o linie continuă și linia aceasta a devenit comună întregului învățământ ardelean.

Biserica ortodoxă, care crede că învățătura și harul dumnezeesc din ea *poate* schimba pe om până la îndumnezeire, nu poate să renunțe de-a sfătui și ajuta din toate puterile la organizarea vieții omenești pe bazele evanghelice. Ea trebue să tragă concluzia practică necesară din învățătura creștină și să afirme că numai în sau în legătură cu ea se pot organiza instituțiile omenești pe baze trainice, aducând real folos spiritual omenirii.

Acesta e senzul acțiunii șaguniene și el e încorporat și în Școala Normală „Andrei Șaguna". Biserica ortodoxă ardeleană e recunoscătoare ierarhului vizionar care i l-a descoperit și i l-a imprimat nestergibil în toate fibrele. Și credem că nu e numai în interesul Bisericei să ducă principiile creștine în viața omenească, ci și în interesul omenirii organizată în State.

Dr. D. STĂNILOAE

Roadele Școalei Normale „A. Șaguna"

Biserica noastră ortodoxă română din Ardeal totdeauna a privit „paşterea mieluşeilor" (Ioan 21, 15) din turma lui Isus Hristos, învăţământul „copiilor" (Marcu 10, 14) de o sfântă datorie, promulgată de înţelepciunea şi voinţa dumnezeească. Această datorie, faţă de cei mici, ai căror îngeri „în ceriuri văd pururea faţa Părintelui" (Matei 18, 14) biserica noastră a aşezat-o totdeauna în centrul preocupărilor sale fundamentale.

Furtunile istorice au împiedecat, adesea şi greu, biserica noastră în opera sa de instrucţie şi educaţie şcolară, dar flacăra „luminii celei adevărate" (Ioan 1, 9) nu i-au putut-o stânge niciodată.

In veacurile de prădalnică urgie, când o maşteră şi vrăjmaşă stăpânire străină spulbera temeliile vetrelor noastre şcolare, biserica îşi deschidea uşa tindei sale sfinte, pentruca „cei mici" să nu crească în „întunerec" (Ioan 12, 35) şi să nu fie furaţi de viclene şi deşarte „învăţături străine" (Evrei 13, 9).

Iar când se mai potolea furia viforniţei şi se mai însenina norosul cer al istoriei, învăţământul nostru părăsea domol cucernica tindă a bisericei, urzându-şi rosturi prin preajma ei afară, „ca să lumineze pe toţi copiii, din lume" (Ioan 1, 9) spre a fi nu numai mlădiţe bune ale familiei, membrii aleşi ai societăţii, fii devotaţi ai neamului, ci şi cetăţeni credincioşi ai „împărăţiei lui Dumnezeu" (Marcu 10, 14).

Dar învăţătura „cu putere" (Matei 7, 9) a „lucrurilor sfinte" (Matei 7, 6) şi „mari" (Ioan 1, 50) cerea „învăţători„ (Efes. 4, 11) „cu înţelepciune de sus" (Iacob 3, 17). Iar învăţătorii trebuiau aleşi şi deprinşi „să se sârguească la învăţătură" (Rom. 12, 7). Aşa se zămisleşte ideea înfiinţării de şcoli normale. Aşa se născu şi şcoala dăscălească din Sibiu, la 1786, subt oblăduirea împăratului Iosif II şi subt păstorirea episcopului Ghedeon Nichitici.

Smerită, ca un grăunte de muştar, la început, dar falnică şi plină cu roade, ca un pom binecuvântat, mai târziu, şi de cardinală împortanţă pentru zilele noastre „mici de suflet, mari de patimi". Ce modestă pare astăzi durata întâiului învăţătoresc de şase săptămâni, dela Dumineca Tomii, până la Rusalii! Şi ce redusă ni se înfăţişează acum programa analitică a acelei vremi, cu cântările bisericeşti, cu tipic, cu cetire şi scriere, cu aritmetica şi catechismul ei!... Şi totuşi, câtă superioritate la ei în credinţa misiunei şi devotamentul slujbei lor!...

Dar cursul cel scurt de şase săptămâni, după o jumătate de veac, la 1846 evoluează în anul de şase luni. Iar la 1853, subt prodigioasa arhipăstorire a mitropolitului Andrei — soarele strălucitor apărut pe firmamentul bisericii noastre, „solul trimis de Providenţă, plin de har şi de adevăr" (Revista Teologică, 1909) — se urcă repede la un an întreg şi la 1863, chiar la două cursuri cu doi ani.

Apucată pe calea progresului, această şcoală a bisericei, nu se opri acì. La 1881, subt mitropolitul Miron Romanul se complectă cu cursul al treilea şi la 1907, subt mitropolitul Ioan Meţianu se întregi şi cu cursul al patrulea. Iar după anul sfânt al Unirii noastre nedespărţite cu Ţara-mamă, în 1919 şi-a luat forma actuală, cu şapte clase şi două secţiuni de băeţi şi fete.

Acum, când această şcoală poartă aproape un veac şi jumătate pe spatele ei şi când te ispiteşte dorul să-i cunoşti roadele ei din acest frumos trecut, te copleşeşte un roiu întreg de gânduri scăldate în apa celei mai curate admiraţii.

Vatra ei? Şi-a mutat-o de câteva ori, de ici până colea. Cât chiriaşă, cât copărtaşă prin strada Lungă, prin Casa clerului din strada Cisnădiei, prin strada Măcelarilor, şi prin fosta cazarmă honvezească — astăzi!

Dar după expresia nemuritorului Şaguna: „precum un veşmânt mai vechi şi petecit face de multe ori tot acelaş servici, ca şi unul nou, aşa învăţământul a prosperat până acum şi în aceste zidiri vechi, ca şi în altele mai pompoase" (Rapoarte, 1865).

Dar ce prespectivă nouă şi luminoasă se deschide pentru ea, în zarea viitorului, când vatra ei acum se stabileşte statornic în cea mai monumentală clădire sibiană!

Elevii ei? Peste trei mii! Din toate părţile Ardealului. Ei s'au apropiat de lumină, au luat lumină şi au dus cu ei lumină, să lumineze tuturora în Ardealul suferinţelor milenare! Cine ar fi în stare să preţuească munca şi jertfa celor trei mii de mucenici ai şcoalei, din un veac şi jumătate — depusă pe altarul sfânt, al neamului?...

Dascălii ei? Tot ce-a avut Ardealul nostru dreptcredincios, mai limpede ca minte, mai adânc ca erudiţie şi mai curat ca suflet, tot s'a grăbit să-şi dea contribuţia pentru înălţarea acestei şcoale.

Ce adânci trebuiau să fie brazdele învăţământului religios din această şcoală, când ele erau trase în ogorul sufletesc de profesori ca I. P. S. Sa Părintele nostru Mitropolit *Nicolae*, episcopul *N. Popea*, alesul episcop al armatei *Dr. V. Saftu*, actualul episcop al armatei *Dr. I. Stroia*, vicarul-arhiereu *Dr. Ilarion Puşcariu*, actualul vicar P. S. Sa arhiereul *Dr. V. Stan*, I. P. C. Sa arhimandritul *Dr. Eusebiu R. Roşca* ş. a. De-aceea sânt azi elevii acelor dascăli mari: „străjerii credinţei strămoşeşti". De-aceea se sârguesc ei aşa de mult să sădească în sufletele fragede: „semiţa adevărului, binelui şi frumosului". De-aceea luptă ei cu toată râvna să deştepte conştiinţele, „cum trezeşte Dumnezeu toate, în fiecare dimineaţă prin lumină". (Motto de pe tabloul absolvenţilor din anul şcolar 1912/13).

Ce aleasă şi îngrijită trebue să fi fost pregătirea profesională pedagogică în această şcoală, când ea se făcea cu abilitatea şi esperienţa pedagogilor consacraţi: *Ioan Popescu*, autorul „Psihologiei empirice" şi a „Pedagogiei", *Dr. Petru Şpan*, *Dr. Daniil P. Barcianu*, *Dr Vasile Bologa*, *Dr. Pavel Roşca*, *Dr. Onisifor Ghibu*, profesor de pedagogie la universitatea din Cluj şi alţi reprezentanţi eminenţi ai ştiinţei pedagogice.

Aceste făclii ale învăţământului pedagogic ardelean au făurit înalta conştiinţă dăscălească: „Oglinda viitorului unei naţiuni e învăţătorul" (Motto din 1901—2). Ei au luminat calea apostolatului învăţătoresc. „Razele tale, educatorule, să se reflecteze neîntrerupt asupra acelora, cari cu sete vor a se încălzi de dânsele" (Motto 1900—1).

Ce luminoasă şi ce caldă trebue să fi fost flacăra iubirii de neam — de sărmanul neam românesc împilat şi sfârticat în bucăţele de ghiare hrăpăreţe — când ea a fost aprinsă şi străjuită de luceferii redeşteptării naţionale, ca apostolul dela Avrig, nemuritorul Gheorghe Lazăr, ca memorandistul *Dimitrie Comşa*, ca asesorul şi publicistul memorandist: *Nicolae Cristea*, robit în temniţă de stat, ca academicianul istoric *Dr. Ioan Lupaş*, care a gustat amarul temniţei din Seghedin, ca *Dr. Silviu Dragomir*, luptătorul neşovăelnic pentru unirea fără condiţiuni dela Alba-Iulia anului 1918 şi alţi fruntaşi ai vieţii noastre naţionale. De-aceea scăpăra mintea şi salta inima tineretului învăţătoresc dela începutul acestui veac, de dorul după: „înălţarea şi strălucirea" neamului. (Motto 1907—8). De-aceea era visul cel mai drag al sufletului lor înaripat: unirea naţională. „Intru frânturile unui neam, cultura poate statornici acele legături, ce nu se văd şi nu se pot împiedeca". (Motto 1913—14).

Şi cât de mult a alintat acest vis luminos ca lumina zorilor, maeştrii armoniei româneşti: *Dima*, *Bena* şi *Timotei Popovici*, profesori ai acestui institut.

In faţa acestor roade atât de îmbelşugate şi de binecuvântate, putem mărturisi răspicat: Bucură-te şi te veseleşte, fiică a Sionului! Noua ta vatră este binecuvântată!

A. N.

Probleme, fapte, comentarii

„Oastea Domnului". — *Cei cari credeau sau mai cred şi acuma că poporul nostru nu este apt de entuziasm religios, de convertiri totale sub influenţa Evangheliei, de mişcări religioase cari să transforme până în adâncimi o societate mare, — sunt desmînţiţi de realitatea impresionantă a «Oştii Domnului». Vre-o 100.000 de oameni, împrăştiaţi în toată ţara, au rupt iremediabil cu o viaţă ce se desfăşoară sub egida compromisurilor şi a patimilor de tot felul, şi acum trăesc îngereşte. Munca cinstită şi rugăciunea sunt cele două izvoare de viaţă curată pentru ei.*

Prin una îşi câştigă demn mijloacele existenţii dela pământ, prin cealaltă primesc binecuvântarea sforţărilor lor şi putêrea unei vieţi pure dela cer. Sunt oameni cari nu trişează nici cu munca, nici cu rugăciunea. Nu pândesc căi piezişe pentru câştigarea celor trebuincioase trupului şi nu fac din rugăciune o bâlbâială automată pur externă şi foarte grăbită. Rugăciunea lor şi-a regăsit rădăcinile în adâncul sufletului, iar Dumnezeu pentru ei s'a apropiat, a devenit o realitate simţită, Domnul şi Stăpânul lor din fiecare clipă.

Mişcarea «Oastea Domnului» ne-a dat o «ţărănime nouă», cum se exprima sugestiv părintele arhimandrit Scriban. N'avem aci un misticism pietist, desinteresat de ordinea vieţii. Ţăranii ostaşi ai Domnului sunt gospodari vrednici şi ordonaţi. Dar ei cred că excesele alcoolice dela nunţi, sudalmele şi bătăile publice şi familiare, laxitatea morală nu se pot justifica cu nici o tradiţie.

Influenţa acestei mişcări, pornită şi susţinută din centrul Mitropoliei noastre sub continua inspiraţie şi supraveghere a Inalt Prea Sfinţiei S. Mitropolitului Nicolae, şi prin vrednicia vrednicului prot. păr. Iosif Trifa şi a altor zeloşi ajutători ai sfinţiei sale, e destinată să se resimtă în curând asupra întregei noastre vieţi publice. Deocamdată 100.000 faţă de atâtea milioane de locuitori ai ţării e prea puţin, pentruca să putem percepe o modificare generală senzibilă. Dar ea va urma curând, căci «Oastea Domnului» creşte într'una şi se află în intrasigenţa morală şi religioasă a tinereţii.

*

Societatea „Sf. Gheorghe". — Arhiepiscopia noastră a purces curând după războiu să organizeze tineretul satelor şi oraşelor în societăţi religioase ce şi-au luat ca patron o figură creştină, care întruneşte atât de perfect calităţile unui tânăr frumos sufleteşte şi trupeşte: idealist şi viteaz, generos şi energic, nepătat de compromisuri, feciorelnic în sufletul şi trupul lui. Străduinţele Bisericii în direcţia aceasta întâlnesc multe greutăţi, căci tineretul după războiu manifestă de multe ori o mentalitate prea puţin adecvată cu idealul creştin despre om.

Totuşi perzistenţa care se depune în aceste străduinţe, aduce succese cari ne umplu inima de bucurie. Azi societăţile „Sfântul Gheorghe" din cele mai multe parohii participă la toate acţiunile religioase din parohie, ţin şedinţe cu program mixt conduse de preot şi de învăţători, ia parte la pelerinagii şi la întâlniri cu tineretul din satele apropiate, cu un cuvânt toată viaţa lui — deocamdată publică — se desfăşoară într'o atmosferă înălţată de ideea religioasă şi de valorile creştine. Manifestaţia tineretului soc. „Sf. Gheorghe" din întregul jud. Târnava mare la serbările de Duminecă 9 Oct. sunt concludente. In programul proxim pentru tineret conducerea bisericească va avea să prevadă mai inzistent şi îndrumarea individuală a tinerilor de către preoţi, mijloacele şi condiţiunile cari asigură maximum de succes în această direcţie.

La oraşe va trebui organizată — şi unde nu se află — casa tineretului în preajma bisericii şi a casei parohiale, în care tinerii cartierului să găsească o distracţie din care să înveţe şi care să-i formeze în direcţie bună. Filme, jocuri nevinovate, reviste, gazete potrivite, conferenţe şi convorbiri, totul în prezenţa preotului sau a vre-unui alt om de încredere, îl vor atrage pe tinăr dela distracţii periculoase şi din medii nefavorabile. Aceste case vor avea să devină şi căminul de urgenţă pentru tinerii cari vin dela sate până îşi găsesc un serviciu, găsind acolo şi o societate care să nu le fie spre stricăciune.

*

Sfinţirea bisericii din Măgura. — *Duminecă în 30 Septemvrie a. c. s'a săvârşit sfinţirea bisericii din Măgura Branului. P. Sf. Vasile, vicarul mitropolitan, a îndeplinit acel act cu mare pompă, asistat de un sobor preoţesc în prezenţa unui public imens. Corul mixt din Zârneşti a întâmpinat pe P. Sf. Arhiereu Vasile la intrarea în comuna de munte, şi autorităţile locale. Dela locuinţa parohului nostru Runcean până la biserica satului, s'a format un alai impozant: clerul în haine strălucitoare, elevii de şcoală şi Oastea Domnului din regiunea brăneană cântând imnuri religioase. Slujba sfinţirii bisericii a fost cu atât mai impozantă, cu cât rar s'au abătut arhierei la sfinţiri de biserici prin satele resfirate dintre Bucegi şi Piatra Craiului.*

La sfârşitul sfintei liturghii, P. Sf. Vasile a rostit o predică cu profund înţeles biblic. Nicăiri în arhiepiscopia noastră nu se găseşte o regiune mai pitorească, amintind străvechile epoci biblice, când patriarhii mânau turmele la păşune, şi la altarele naturale ale munţilor se închinau lui Dumnezeu.

Brănenii, păstrători ai credinţii strămoşeşti, stăpânesc singuri această regiune şi nu este nici o infiltraţie străină printre ei. Popor cumpătat, harnic şi cucernic, cunoaşte toate asperităţile vieţii şi ale sorţii, şi acestea i-au dat tăria, încrederea în sine şi o conştiinţă a demnităţii.

După terminarea slujbei din biserică, oaspeţii au luat masa la casele parohului Runceanu. In decursul mesei P. C. V. Stoicanea, protopopul Branului, a toastat pentru înaltul lerarh Vasile, care a săvârşit slujba sfinţirii, dl Aldeşiu, preşedintele FOR-ului brănean, pentru poporul credincios şi conducătorii lui, iar la sfârşit cucernicul paroh Runcean, aducând mulţumiri tuturor celor ce au contribuit cu prezenţa şi cu rugăciunile lor la solemnitatea zilei.

*

Deschiderea noului an şcolar la Academia teologică „Andreiană". — **Duminecă, 30 Sept., a avut loc deschiderea festivă a anului şcolar la Academia teologică „Andreiană", după ce în curs de 3 zile studenţii Academiei s'au pregătit pentru noul an şcolar prin meditaţii, ţinute de profesori, prin mărturisire şi cuminecare.**

In cadrul câtorva bucăţi muzicale, executate de corul studenţilor Academiei sub conducerea Păr. prof. Nicolae Topolog, dl rector Nicolae Colan şi delegatul I. P. S. Sale Mitropolitului Nicolae, Păr. consilier mitropolitan T. Petrişor, au rostit cuvântări potrivite cu un astfel de moment.

Dl Nicolae Colan a inzistat asupra rolului ce-l are azi preotul în viaţa societăţii, pe care îl poate îndeplini numai dacă îşi desvoaltă armonios toate puterile sufletului: mintea, inima şi voinţa. Atât pentru cultivarea minţii, cât şi pentru a inimii anul acesta aduce posibilităţi nouă, prin biblioteca şi capela Academiei zidite în această vară la iniţiativa I. P. S. Sale Mitropolitului nostru.

Păr. consilier Tr. Petrişor aduce binecuvântarea arhierească a I. P. S. Sale Mitropolitului Nicolae care, reţinut în altă parte, n'a putut participa la această festivitate şi îndeamnă pe studenţi să folosească bine timpul de studiu pentru a deveni preoţi plini de râvnă apostolică.

La festivitate au luat parte, pe lângă profesorii şi studenţii Academiei, numeroşi prietini ai şcoalei.

*

Asociaţia Andrei Şaguna a clerului din Arhiepiscopie. — Intreg clerul pastoral, profesorii de religie şi cateheţii din Arhiepiscopie sânt organizaţi în 27 despărţăminte cu 135 cercuri culturale.

Organizează misiuni parohiale, conferenţe preoţeşti, cruciade în contra alcolismului şi a plăgilor morale în toate sezoanele anului. Iar în decursul verii, pelerinaje la catedrală şi în centrele protopopeşti.

Asociaţia clerului e un puternic factor de misionarism.

*

Fapte româneşti, mult promiţătoare pentru neam şi biserică, înregistrăm din cele *trei* judeţe ardelene, în parte maghiarizate pe vremuri de jalnică pomenire.

Aceste judeţe sânt: Odorheiul, Ciucul şi Treiscaunele.

Cel dintâi, *Odorheiul*, şi-a dat seamă de timpuriu ce însemnează *presa* în viaţa obştească, întemeindu-şi organul său de publicitate încă din anul 1925 şi continuându-l de câţiva ani sub numele de *Secuimea* — [o numire care ar avea înţeles deplin, dacă foaia ar fi redactată de *secui*, şi nu de români]. Incolo este o foaie ce merită încurajare.

Al doilea judeţ, *Ciucul*, îş susţine de vreo cinci ani *Gazeta Ciucului*, cu jertfe şi cu râvnă vrednică de remarcat.

In sfârşit al treilea judeţ, *Treiscaunele*, a urmat zilele acestea pilda românilor din celelalte două judeţe şi a scos la lumină foaia *Neamul Nostru*.

O colaborare înţeleaptă şi armonică, între cele trei organe din regiunea răsăriteană a Ardealului nostru, va da roduri cu atât mai bune şi mai îmbelşugate pentru întreaga ţară.

*

Din aceeaş regiune se mai comunică ştirea, că Duminecă, în 30 Septemvrie 1934, se face instalarea noului preot ortodox român, Ioan Popa, în comuna Vârghiş [Oargheş] din plasa *Ocland*, plasă unde, în restimp de zece luni, se instalează al treilea preot român.

Pentru bisericile ortodoxe din numita plasă, I. P. S. Sa Mitropolitul *Nicolae* al Ardealului a pus la dispoziţie suma de unasutădemii lei, care sumă va fi sporită prin contribuirile particulare, şi din care se va începe şi clădirea bisericii din Vârghiş.

*

Reuniunea Sf. Maria a femeilor ortodoxe. — Reuniunea ortodoxă a femeilor române din Arhiepiscopie este organizată în 243 parohii cu 12.499 membre. Această instituţie are în vedere în primul rând colaborarea bisericii cu familia.

Prin organizaţia unitară a reuniunilor de femei s'au pus în circulaţie o seamă de probleme vitale, menite a lărgi câmpul de activitate şi de influinţă al femeilor organizate.

De oarece anii de prosperitate de mai înainte au introdus tendinţe escesive de lux şi confort, criza care bântue a impus tuturor privaţiuni de tot felul.

Viaţa simplă, ajunsă în desuetudine, îşi redobândeşte avantajele ei morale şi nobleţa de odinioară.

Reuniunea Sf. Maria a înţeles că arta traiului simplu are un prestigiu moral şi merită cea mai largă încurajare şi răspândire.

Simplicitatea traiului şi spiritualitatea sunt inseparabile.

Această tendinţă în activitatea Reuniunii de femei e un nobil augur pentru viitorul acestei organizaţii eparhiale.

*

Casele culturale. — In Arhiepiscopia noastră s'au înfiinţat 173 case culturale, cu statute propii.

Influenţa binefăcătoare a acestora a ieşit la iveală mai ales în frământările politice şi sociale din timpul din urmă.

Casele culturale se dovedesc cele mai efective clinice spirituale întru domolirea pasiunilor politice, cari s'au extins şi pe sate. Dar ele sunt factori de seamă şi în lupta contra plăgilor sociale, printre cari cea mai nefastă este alcoolismul.

*

„Hristos în Şcoală". — Despre manualul întocmit sub acest titlu de catehetul D. Călugăr, Arhiepiscopia ortodoxă a *Iaşilor* a trimis, la începutul acestei luni, o circulară către Părinţii Protopopi ai arhiepiscopiei, cărora li se pune în vedere să comunice tuturor preoţilor, că în interesul lor «*sunt obligaţi a-şi procura acest manual unic în felul său*».

Circulara arhiepiscopiei constată, cu multă laudă, că lucrarea „Hristos în Şcoală", prin cuprinsul ei, este de o importanţă capitală şi absolut necesară tuturor preoţilor noştri, cari, potrivit legii, sunt obligaţi să predee învăţământul religios în şcoalele primare.

Cartea de faţă, — spune mai departe, — înlătură toate neajunsurile şi preotul, cu dragoste de biserică şi de tinerele vlăstare, găseşte în ea materialul desvoltat, potrivit programului de învăţământ religios în şcoalele primare, aşa că înainte de a păşi spre şcoală, preotul, cercetând acest manual, îşi însuşeşte materialul necesar, ce urmează a-l preda elevilor săi.

*

Bibliotecile parohiale. — In prezent există biblioteci parohiale în *toate* parohiile din Arhiepiscopie.

Ele cuprind scrieri religioase, literatură poporală, economie, igienă, istorie naţională, literatură cultă, ştiinţă popularizată.

Se augmentează anual prin donaţii şi contribuţii de Lei 500—1000 din bugetul fiecărei parohii.

O deosebită atenţiune se dă literaturii teologice. Comisiunea tipografiei şi a librăriei arhidiecezane din Sibiu editează an de an lucrări ştiinţifice, parte originale parte prelucrări şi traduceri. Cea mai recentă scriere e: *Hristos în Şcoală*, pentru uzul catiheţilor în învăţământul primar.

Programul

serbărilor punerii petrii fundamentale la edificiul Şcoalei normale ortodoxe române «Andrei Şaguna» care va avea loc în Sibiu, în prezenţa M. S. Regelui CAROL II-lea

1. Sâmbătă, 6 Octomvrie 1934 ora 10 a. m. sosirea M. S. Regelui în Gara Sibiu.

2. In Gara Sibiu se vor găsi: Dl Prim-ministru, membrii Guvernului, cari participă la serbări, şi şefii autorităţilor civile şi militare.

3. O companie cu muzică şi drapel va da onorul.

4. M. S. Regele la descindere este primit de Primarul municipiului Sibiu, prezentând tradiţionala pâine şi sare.

5. Plecarea dela Gară spre Catedrala Mitropoliei.

6. La orele 10½ primirea M. S. Regelui la Catedrală de către I. P. S. Sa Mitropolitul Nicolae. Te Deum.

7. Plecarea dela Catedrală la grădina fundaţiei Lebu, Strada Orfanilor Nr. 5, unde va avea loc la orele 11 a. m. ceremonia aşezării şi sfinţirii temeliei pentru noul edificiu al Şcoalei normale.

8. Vor vorbi I. P. S. Sa Mitropolitul Nicolae, şi dl Dr. C. Angelescu, Ministrul Instrucţiunii.

9. Va răspunde M. S. Regele.

10. Intoarcerea M. S. Regelui la Gară.

11. După o pauză, plecarea M. S. Regelui spre Răşinari. Primirea în comuna Răşinari, la Mausoleul fericitului Mitropolit Andrei, pe mormântul căruia M. Sa Regele va depune o jerbă de flori.

12. Plecarea la Păltiniş.

13. Dejunul dat de I. P. Sf. Sa la schitul Păltiniş, pentru invitaţi, în prezenţa M. Sale Regelui.

14. Intoarcerea dela Păltiniş la Sibiu.

15. Plecarea M. Sale Regelui din Gara Sibiu.

ŢINUTA: pentru primirea M. S. Regelui în Gară până la plecarea spre Păltiniş, pentru civili, jachetă şi pălărie înaltă, iar pentru militari, albastră de serviciu.

La Păltiniş, pentru militari şi civili: ţinuta zilei.

Punerea pietrei fundamentale a bisericei din Sighișoara

Vrednicii noștri credincioși din orașul Sighișoara, peste cinci mii de suflete, au pregătit de câțiva ani zidirea unei biserici noui, după ce vechea biserică ajunsese cu timpul neîncăpătoare pentru a cuprinde un număr mai mare de evlavioși.

După multe și necurmate străduințe, bunul Dumnezeu li-a ajutat, ca în anul curent să poată începe clădirea mărețului lăcaș. Ear la festivitatea punerii pietrei fundamentale a viitoarei biserici au învitat pe capul bisericii noastre din Ardeal și pe alți înalți demnitari ai țării.

In dimineața zilei de Duminecă, 30 Septemvrie 1934, I. P. S. Sa Mitropolitul *Nicolae* al Ardealului a plecat din Sibiu spre Sighișoara; în comuna Daneș din vecinătatea acestui oraș, a întâlnit pe dnii miniștri Dr. C. Angelescu și Al. Lapedatu, cu cari a asistat la solemnitatea punerii pietrei fundamentale a școalei primare din Daneș.

Insoțit de dnii miniștri, de dl prefect și de dnii parlamentari ai județului Târnava Mare, I. P. S. Sa a sosit în Sighișoara, întimpinat la intrare de tinerimea Societății Sf. Gheorghe din prot. Sighișoara, în mijlocul orașului de către locuitorii sighișoreni în frunte cu dl primar Mosora, ear în fața bisericii, care este în construcție, de către preoții din județ, îmbrăcați în odăjdii, în frunte cu Păr. protopop Emilian Stoica. Inaltul prelat răspunde tuturor și le împărtășește binecuvântare. La ora 11 începe actul sfințirii pietrei fundamentale. Biserica se construește în mijlocul parcului orașului pe o ridicătură, care îi dă o perspectivă foarte frumoasă. La sfințire lume multă. Intreagă populația orașului, fără deosebire de credință și limbă.

In cuvântare sa, I. P. S. Mitropolit arată rolul covârșitor al bisericii ortodoxe în viața statului român. Amintind trecutul sbuciumat al Ardealului robit, spune că în timpurile de vitregie ultima nădejde a subjugaților era credința și sufletul lor. Astăzi, în epoca de mari prefaceri, școala și biserica îș au rolul bine hotărât: ne trebue o înoire sufletească, o credință luminată de cultură, și o cultură clădită pe credință. Mulțumește la urmă tuturor celor ce au contribuit în scopul ridicării sfântului lăcaș.

Sărbătorile actuale, din această frumoasă vale a Târnavelor, constitue o afirmare nouă, românească și ortodoxă, pe plaiurile țării, — această constatare a ieșit la iveală din cuvântările spuse prin rostul dlor ministru Al. Lapedatu și prefectul Știrbeț, precum și al părintelui protopop Stoica.

După terminarea ceremonialului I. P. S. Sa însoțit de preoți, de dnii miniștri și întreaga asistență, trece de cealaltă parte a străzii și sfințește piatra fundamentală a școalei primare de fete. Aici vorbește directoara școalei, primarul orașului și dl ministru al instrucțiunii Dr. C. Angelescu.

La ora $12^1/_2$ recepție în sala cea mare a prefecturei. Se aduc omagii I. P. Sf. și membrilor guvernului din partea preoțimei, armatei, corpului didactic, justiției și diregătoriei administrative.

Răspunde I. P. Sfințitul tuturor, dl min. Dr. C. Angelescu corpului didatic, și dl ministru Al. Lapedatu preoțimei îndeosebi, făcând declarația solemnă, că cel mai târziu cu 1 Noemvrie a. c. începând se va plăti preoțimei salarul legal.

La ora $1^1/_2$ masă festivă la „Steaua de aur". Aci a vorbit I. P. S. pentru iubitul nostru Rege Carol al II și pentru dnii miniștri Dr. C. Angelescu și A. Lapedatu, dl Dr. Gane secr. gen. al Ministerului Sănătății pentru I. P. Sfințitul, și dl ministru Dr. C. Angelescu pentru toți cari au dat concursul la zidirea bisericii și școalei din Sighișoara.

*

Inregistrăm, în firul sărbătorilor târnăvene, și impresionantul serviciu religios săvârșit de un sobor pe preoți în aceeaș zi seara la *Mediaș*, unde s'a sfințit o *placă* frumoasă comemorativă, ridicată pe zidul primăriei, din partea liceului sighișorean „Principele Nicolae", cu ajutorul „Astrei" Mediaș, în amintirea biruinței câștigate pe aceste locuri, în 29 Septemvrie 1534, de oștile Voevodului moldovean *Petru Rareș*, care a adus atunci mari servicii Ardealului și creștinătății, în luptele sângeroase cu împărăția otomană, înainte cu 400 de ani.

Cuvântări, tălmăcind însemnătatea momentului, au rostit dl ministru *Al. Lapedatu*, cu bine cunoscuta sa competență de istoric, precum și entuziastul director al liceului dela Sighișoara, dl *Horia Teculescu*.

INFORMAȚIUNI

Liceul ortodox român dela Brad. — Primim câteva informațiuni, referitoare la rezultatul examenului de bacalaureat, sesiunea Septemvie 1934, în fața comisiei din Deva, privind liceul ortodox român „Avram Iancu" din *Brad*. Din datele comparative ale tabloului, luate din catalogul oficial al comisiunii, se vede nivelul liceului nostru, care numai spre laudă poate fi tradiției frumoase a Zarandului și dreptcredincioasei noastre biserici, sub a cărei ocrotire își desvoaltă activitatea.

Examenele de bacalaureat, sesiunea Septemvrie 1934, în fața comisiei Deva:

	S'au prezentat	Respinși	Admiși	%
Dela lic. de stat Orăștie	9 cand.	3	6	66·7
„ „ „ „ Petroșani	11 „	5	6	54·5
„ „ „ „ Alba-Iulia	18 „	7	11	61·1
„ „ „ fete Alba-Iulia	7 „	3	4	57·1
„ „ unguresc Alba-Iulia	18 „	17	1	5·6
„ „ ort. Av. Iancu Brad	10 „	3	7	70
„ „ de stat Deva	15 „	9	6	40

Rezultate asemănătoare am obținut și în 1933 când din 22 candidați 21 au fost declarați bacalaureați, și în Iunie 1934 când din 6 candidați au fost declarați bacalaureați 5.

Cifre ce vorbesc dela sine.

Predică în catedrala din Sibiu. Duminecă, în 30 Septemvrie 1934, va predica părintele protopop militar *I. Dăncilă*.

Primăria *municipiului Sibiu învită cetățenii orașului, în deosebi pe cei din străzile: Piața Gării, strada Regele Carol I, strada Regele Carol II, Piața Regele Ferdinand I, strada Regina Maria, str. Tribunei, strada O. Goga, str. Mitropoliei, strada Ocnei ș. a., să arboreze casele cu drapele, flori, covoare și verdeață în ziua de Sâmbătă, 6 l. c., cu prilejul vizitei regale.*

Dna *Constanța Bogdan-Duică*, împreună cu familia îndurerată, mulțumește tuturor celor care prin prezența lor sau prin scrisoare au încercat să aline durerea mare, pricinuită de moartea bunului și dragului lor *Gheorghe Bogdan-Duică*.

(56) 2—3

Concurs

Se publică concurs pentru întregirea parohiei vacante de clasa III-a **Roadăș,** din protopopiatul Cohalmului, cu termen de 30 zile dela întâia apariție în Telegraful Român.

Retribuțiunile sânt:

1. Salarul dela stat;
2. Sesiune de 13 jug., fânaț;
3. Stola obișnuită în protopopiat;
4. Lemne de foc suficiente;
5. De fiecare familie (circa 50) câte 20 l. cereale (grâu sau porumb);
6. Locuință parohială corăspunzătoare, cu șură, grajd și șopron de lemne, cu grădină de pomi și alta de legume.

Cererile de concurs, însoțite de acte precum și de încuviințarea Prea Veneratului Consiliu Arhiepiscop se vor înainta în termen legal oficiului protopopesc.

Candidații, cu știrea oficiului protopopesc, se vor prezenta în vreo Duminecă sau sărbătoare la biserică, pentru a fi cunoscuți credincioșilor din parohie.

Din ordinul Prea Ven. Consiliu Arhiepiscopesc și în înțelegere cu consiliul parohial.

Rupea, la 15 Septemvrie 1934.

Alexandru Brotea,
protopop.

A apărut:

Albumul comemorativ Andreiu Șaguna

Prețul Lei 50

Se poate procura dela Librăria Arhidiecezană din Sibiu, strada Mitropoliei Nr. 45, trimițându-se prețul plus spese postale Lei 15 prin mandat postal.

Ad. Nr. 383—1934. (54) 3—3

Concurs

Se publică concurs pentru întregirea parohiei vacante de clasa III-a **Silvașul de sus** cu filia **Lingina,** din protopopiatul Hațegului, cu termen de 30 zile dela prima publicare în Tel. Român.

Beneficiile împreunate cu acest post sânt:

1. Casă parohială cu 2 camere, bucătărie și dependințe.
2. Sesiune parohială 6 jug. arător în materă, 3 jug. fânaț în filie.
3. Adău, câte 20 litri porumb sfărâmat de fiecare familie în materă, și câte 10 Lei de familie în filie.
4. Câte o jumătate zi de lucru de familie din filie.
5. Salarul dela stat.
6. Stola obișnuită în tract.

Cererile de concurs se vor înainta oficiului protopopesc din Hațeg în termenul indicat.

Candidații vor înainta anexă la cerere, pe lângă actele necesare, și autorizațiunea dela P. V. Consiliu arhiepiscopesc, că pot candida la această parohie.

Candidații cu încuviințarea oficiului protopopesc se vor prezenta în vreo Duminecă sau sărbătoare la biserică, ca să fie cunoscuți de credincioși.

Oficiul protopopesc ortodox român din Hațeg în înțelegere cu consiliul parohial.

Hațeg, 4 Septemvrie 1934.

Ieronim Ciocan, protopop.

Nr. 310—934 prot. (53) 3—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei vacante de clasa III-a **Hendorf** cu filia **Netuș,** protopopiatul Sighișoara, se publică prin aceasta concurs cu termen de 30 de zile dela întâia apariție a lui în Tel. Român.

Beneficiile împreunate cu acest oficiu sânt:

1. Intregirea salarului dela stat.
2. Casă parohială cu edificii economice.
3. Sesiune parohială 13 jugăre.
4. Dela comuna politică Hendorf 12 stânjini de lemne, iar dela Netuș 2 stânjini; fasonarea și transportul lemnelor din Netuș privesc pe preot.
5. Dela fiecare familie câte 1 dublu decalitru porumb sfârmit, dela neorustici câte 1 decalitru.
6. Stola uzitată în parohie.

Reflectanții îndreptățiți își vor înainta subsemnatului petițiile însoțite de certificatele: de botez, de studii liceale și teologice, de calificație și permisul de a concura la această parohie dela Prea Venerata Arhiepiscopie, și după aceea cu voia subsemnatului se vor prezenta în parohie, în biserică, la sf. Liturghie.

Oficiul protopopesc ortodox Sighișoara în înțelegere cu consiliile parohiale din Hendorf și Netuș.

Sighișoara, 27 August 1934.

Emilian Stoica
protopop.

FOIȘOARA

Adevărul și minciuna comunismului

[5]

Intr'adevăr comunismul preconizează deoparte ideile mari ale reconstruirii lumii; face apel la o energie extraomenească, iar, de altă parte, realizează un rai pământesc posomorât și desgustător, un fel de împărăție biurocratică, în care totul va fi raționalizat și, de unde misterul și infinitul sânt alungate. Economia apare ca partea ultimă a omului. In afară de ea nu e nici viață, nici ființă. Marea ideea lui Dumnezeu și a omului este cu totul distruse, și cu ea însuși conținutul vieții omenești se risipește. Nu mai trăește nici o credintă decât economia și tehnica. E imposibil, o repetăm chiar, de-a înțelege comunismul, dacă se vede în el numai un sistem social. Pasiunea propagandei antireligioase în Rusia sovietică, nu se înțelege decât considerând comunismul ca religie, care cearcă să înlocuească creștinismul. Cu excluderea oricărei tendințe economice sau politice, singură o religie are pretenția de-a purta în ea adevărul absolut, singură ea tinde să domine complet sufletele. Pretențiune pe care n'o poate avea nici o politică, nici o stăpânire. Comunismul persecută toate religiunile, pentrucă el e religie în sine. Considerându-se ca singura religiune autentică, el n'ar putea tolera lângă el nici o religiune falsă. El e religiunea care vrea să se realizeze prin forță și constrângere, fără a ține seamă de libertatea spiritului omenesc. El e religiunea împărăției acestei lumi, negarea definitivă a celei de dincolo, negarea oricărei spiritualități. Pentru aceea, după cum am văzut, materialismul lui îmbracă un caracter mistic și spiritual. Impărăția comunistă, nu e a unui veac; ea e sfântă, „teocratică", înzestrată cu totalitatea scopurilor cari îi incombau bisericii.

El modelează sufletul omenesc, îi comunică o dogmă obligatoare, îl constrânge să o cinstească, nu numai ca „cezar", ci ca „zeu". Acest caracter pseudo-teocratic al stăpâniei comuniste este foarte important, pentrucă el îi definește structura. El este un monism social împins la extrem, absorbând în aceeași noțiune stat, societate, biserică. Un astfel de stat nu poate, prin urmare, tolera lângă el nici o biserică, decât temporar și pentru motive de oportunitate. Vechea teocrație creștină a dat dovadă odinioară de-o intoleranță, profund incompatibilă cu libertatea creștină și care a fost cauza ruinei acestei teocrații. Teocrația comunistă e mult mai logică, doctrina sa neapelând niciodată la libertatea spirituală.

Creștinismul n'a realizat adevărul său în viața socială, sau el s'a întruchipat într'o simbolică convențională în teocrații, cari au voit să ignoreze libertatea, — condițiunea primă a oricărei realizări adevărate — ori a practicat sistemul dualismului, cum a făcut în timpurile moderne, de unde a slăbit puterea creștină. Comunismul a apărut atunci ca o pedeapsă, ca o mărturie a alterării adevărului autentic. Am văzut că în comunism e un moment eshatologic. Căci apocalipsa nu arată numai sfârșitul istoriei: există o apocalipsă în chiar sânul istoriei. Sfârșitul e totdeauna aproape, timpul tinde să se unească cu eternitatea. Lumea în care trăim noi nu e cu totul închisă. Dar sânt perioade în cari această poziție a timpului în fața eternității se simte într'un mod îngrozitor. Momentul eshatologic nu reprezintă numai judecata făcută asupra istoriei, ci și o judecată în decursul istoriei. Comunismul e o astfel de judecată. Adevărul, care n'a voit să se întrupeze în frumseță, în frumseța divină, se realizează prin el în slușenie. Și, aici ne aflăm în fața unui fenoment extrem de interesant. Comuniștii ruși au fost primii în istorie, cari au încercat să realizeze în viață ideea comunistă. Dar sub ce trăsături, sub ce aspecte morale au intrat ei în viață? Sub trăsăturile schimonoselii psihice și morale, sub aspectul unei disprețuiri totale. Frumseța n'a binecuvântat intrarea lor în viață. Deaceea ei păstrează un resentiment. Ei se supără de-a produce o impresiune diformată. Căci la ei totul e schimonosire: expresiunea feții, a gesturilor, a structurii psihice, a obiceiurilor revoluționare sovietice. In aceasta există o profundă semnificație ontologică. Că comunismul ascunde un mare adevăr social, sânt convins. Insă faptul că acest adevăr se exprimă prin schimonosire, însemnează că el e strâns amestecat cu minciuna și că Dumnezeu s'a îndepărtat de realizarea lui. Schimonosirea e totdeauna semnul unei alterări ontologice. Ființa adevărată transfigurată, împlinită este frumoasă. In revoluția rusă nu se vede nici unul din aceste gesturi teatrale, cari abundau în revoluția franceză, nici o retorică sublimă: poporul rus nu-i nici teatral, nici retoric. Lenin vorbea și scria într'o formă necioplită și fără agrement, exprimând astfel sărăcia și ascetismul nihilismului rus. Se pare că, dintre revoluționarii ruși, Trotzki ar fi singurul care a dat importanță unei împerecheli teatrale. Această monstruozitate a comuniștilor ruși, are partea ei eficace, pozitivă: aici adevărul iasă din minciună, simptomele minciunii se văd pe drumul realizării adevărului. Dar nu trebue dedus că adversarii comunismului descopăr întreagă frumseța.

Redactor responsabil: Pr. Dr. D. Stăniloae

Editura și tiparul Tipografiei arhidiecezane

Anul LXXXII — Sibiu, 14 Octomvrie 1934 — Nr. 42—43

Telegraful Roman

Organ național-bisericesc — Intemeiat în 1853 de Mitropolitul Andreiu Șaguna

APARE SAPTAMANAL

Abonamentul: Un an 500 Lei. — Șase luni 250 Lei. — Trei luni 125 Lei. — Pentru străinătate un an 900 Lei. — Pentru America 8 Dolari.

Articole și corespondențe se adresează **Redacției** Telegraful Român, Sibiu, strada Mitropoliei Nr. 45. — Scrisori nefrancate se refuză. — Articole nepublicate nu se înapoiază,

Prețul inserțiunilor un șir petit 6 Lei pentru odată, dacă se publică de mai multe ori se dă rabatul cuvenit.

Abonamentele și inserțiunile se adresează **Administrației** ziarului Telegraful Român, Sibiu, strada Mitropoliei Nr. 45

Morți la datorie

— Regele Alexandru al Iugoslaviei și Louis Barthou, ministrul de externe al Franței, asasinați —

Regele erou Alexandru, care a realizat uniunea națională a Sârbilor, Croaților și Slovenilor, monarhul pilduitor și prieten credincios și aliat al României Intregite, a căzut, departe de țara sa, pe pământ francez, jertfa unui monstruos atentat.

Odată cu tinărul și viteazul domnitor s'a stâns, de aceeaș mână criminală, și Louis Barthou, ministrul de externe și strălucitul bărbat de stat al Franței.

Astfel au fost răpuși, într'o singură clipă, prin actul diavolesc al unui fanatic, doi dintre străjuitorii înțelepți ai liniștei și păcii între popoarele lumii.

Oameni în toată firea, stăm înmărmuriți și cu sufletele sguduite în fața crimei sângeroase, care a tăiat firul vieții unui bun, energic și prevăzător Suveran, și al unui „soldat al păcii, soldat al libertății și soldat al omenirii".

Țara noastră și Familia ei regală, înrudită cu cea iugoslavă, jelește astăzi, adânc îndurerată, alături de Iugoslavia și Franța, trecerea la cele veșnice a marilor dispăruți.

In Mitropolia noastră s'au tras clopotele în toate bisericile, vestind moartea Regelui Alexandru și a ministrului Barthou, și făcându-se rugăciuni pentru odihna sufletelor lor. Pretutindeni s'au arborat steaguri negre și drapele îndoliate, credincioșii bisericii ortodoxe din România împărtășind îndurerați jalea țărilor amice și aliate.

Majestatea Sa Regele nostru a ordonat pentru Curtea Regală doliu de 6 luni, precum și doliul armatei.

*

Cine a fost Regele Alexandru?

Cine a fost Barthou, cetățeanul de onoare al României?

Regele Alexandru al Iugoslaviei este al doilea fiu al defunctului rege Petru I Karagheorghevici. S'a născut la Cettinje, capitala Muntenegrului, în 1888. Absolvase liceul la Belgrad și făcuse studii de drept.

S'a urcat pe tronul Sârbiei la 16 August 1921, cu prilejul morții regelui Petru și după ce fratele său, George, abdicase dela domnie.

1913 a luat parte la războiul balcanic în calitate de comandant al armatei I-a. In această calitate s'a remarcat în marea victorie dela Kumanovo, când trupele bulgare s'au retras în derută.

In timpul marelui război, Alexandru I a fost comandant suprem al armatei sârbe, pe când tatăl său Petru era grav bolnav.

Având unele dificultăți în politica internă, regele Alexandru a suprimat în 1929 regimul parlamentar, la care a revenit însă în 1931.

A vizitat, în acelaș an, Parisul iar în cursul anului acestuia a vizitat rând pe rând, Bulgaria, România, Turcia.

Anul trecut a început să activeze în politica balcanică, încheind pacte de amiciție cu statele din Balcani, în afară de Bulgaria.

Regele Alexandru s'a căsătorit, la 8 Iunie 1922, cu principesa Marioara, a doua fiică a Regelui Ferdinand și a Reginei Maria a României. La 6 Septemvrie 1923 s'a născut prințul moștenitor Petru, 1928 prințul Tomislav, prințul Andrei, al treilea fiu al perechei regale a Iugoslaviei, s'a născut la 1929.

*

Louis Barthou, ilustrul reprezentant al țării sale, om de cultură europeană, s'a născut în regiunea Pireneilor în 1862. La vârsta de 27 ani e ales deputat, la 32 ani e ministru. Inzestrat cu mare dar oratoric și cu o inteligență sclipitoare, Barthou era unul dintre cei mai valoroși cărturari ai Franței, țara unde *cartea* este pânea cea de toate zilele în păturile largi ale poporului.

Barthou a scris multe monografii despre persoanele istorice ale lumii, lucrări erudite și cu farmec spuse. Iscusit advocat, talentat ziarist, luptător neînfricat pentru binele obștesc, Barthou și-a păstrat sprinteneala tinerească și la vârstă înaintată de 72 ani. Moare de gloanțele dela Marsilia, în vremea, când propășirea țărilor ar avea cea mai mare trebuință de sfaturile și luminile lui.

Să sperăm, că oamenii de stat și cu răspundere pentru patriile lor, vor ști să înlăture urmările catastrofale, ce ar putea să aibă moartea acestor doi stâlpi, pe care se sprijinea pacea și liniștea țărilor.

*

Condoleanțele I. P. S. Sale Mitropolitului Nicolae al Ardealului

In catedrala noastră din Sibiu I. P. S. Sa a făcut rugăciuni pentru sufletul Regelui Alexandru și a trimis următoarele telegrame de condoleanțe:

Majestății Sale

REGELE CAROL II

SINAIA

Zguduit până în adâncul sufletului de odiosul atentat care a costat viața Majestății Sale prealuminatului Rege Alexandru al statului amic Iugoslavia, rog Cerul să protejeze și să mângăie pe Majestatea Voastră, marele și iubitul nostru Suveran, în durerea ce îndură.

Biserica ortodoxă ardeleană, slujitorii și poporul ei, prin mine Vă roagă Sire să primiți cuvântul ei de nețărmurită iubire și alipire cu care stă prin rugăciunile ei lângă Majestatea Voastră în aceste clipe de sfâșietoare durere.

NICOLAE
Mitropolitul Ardealului.

*

Preafericitului

Patriarh VARNAVA

BEOGRAD

Profund îndurerat de odiosul atentat care a luat de pe pământ viața Marelui Vostru Rege Alexandru, în numele Mitropoliei Ardealului și al meu exprim Sanctității Voastre profunde condoleanțe.

Cu rugăciunile și cu simțemintele noastre de frăție în credință suntem lângă Biserica soră și lângă dreptcredinciosul ei popor sârb în durerea ce îndură.

NICOLAE
Mitropolitul Ardealului.

*

Majestății Sale

Regina MARIA a Iugoslaviei

BEOGRAD

Adânc zguduit de odiosul atentat care a curmat viața Marelui Rege Alexandru, iubitul soț al Majestății Voastre, fac rugăciuni către preamilostivul Dumnezeu să mângăie și întărească inima Majestății Voastre în nemărginita durere prin care trece.

In numele meu, al clerului și poporului din Mitropolia Ardealului, rog pe Majestatea Voastră să primească îndurerate condoleanțe.

NICOLAE
Mitropolitul Ardealului.

*

Excelenței Sale Domnului

JEFTICI, Ministru de Externe

BEOGRAD

In numele meu și al poporului credincios din Mitropolia Ardealului exprim Excelenței Voastre și Inaltului Guvern al Iugoslaviei îndurerate condoleanțe pentru pierderea Marelui Rege Alexandru și rog pe bunul Dumnezeu să aibă în grația Sa Patria Voastră și poporul ei de care ne leagă o scumpă prietenie.

NICOLAE
Mitropolitul Ardealului.

*

La funeraliile Majestății Sale Regelui Alexandru al Jugoslaviei, ce se vor face Joi, Majestatea Sa Regele Carol al II-lea va fi reprezentat prin Alteța Sa Regală Principele Nicolae.

Guvernul va fi reprezentat pirn dl Nicolae Titulescu, ministru de Externe, dl general de Corp de Armată Paul Anghelescu, ministrul Apărării Naționale și dl Richard Franasovici, ministru de Comunicații. Vor participa deasemenea, la funeraliile dela Belgrad, o delegație a Cavalerilor ordinului „Mihai Viteazul", o companie de onoare din Regimentul 2 Vânători de Gardă Nr. 9, al cărui comandant era M. Sa Regele Alexandru al Jugoslaviei, un escadron de Cavalerie din Regimentul 9 Călărași Constanța, Regimentul M. Sale Regina Marioara a Jugoslaviei și o escadrilă de Aviație.

*

Joi la ora 1.50 a plecat din București delegația română ce va participa la înmormântarea lui Louis Barthou.

Delegația română este formată din: d-nii Dr. C. Angelescu, ministrul Instrucțiunii, N. N. Săveanu, președintele Adunării Deputaților, precum și patru săteni: Vasile Alboiu Șandru, președintele secției agricole din Câmpulung, Bucovina, Vasile Grigoraș, din jud. Lăpușna, C. Constantinescu, primar din Neamț și D. N. Răcuciu, primarul comunei Săliște.

Delegația română duce o urnă cu pământ din toate regiunile țării cu următoarea inscripție:

„Cetățeanului de onoare al României Louis Barthou".

„Poporul Român recunoscător".

Această urnă va fi depusă în cavoul unde va fi îngropat Louis Barthou.

Urarea M. Sale Regelui

In momentul culminant al măreţelor serbări dela Sibiu, M. Sa Regele a făcut pe seama viitorului locaş al Şcoalei Normale «Andrei Şaguna» o urare care cuprinde pentru trecut o recunoaştere a marilor ei merite, iar pentru viitor un întreg program: «*Fie ca în noua clădire să domine tot timpul aceleaşi năzuinţe, acelaş spirit de sacrificiu şi aceeaş râvnă de care au dat pildă cei dinainte,* **iar pe deasupra tuturor să plutească sufletul şi gândul acelui mare întemeietor al bisericii ardelene: mitropolitul A. Şaguna.**

Năzuinţele Şcoalei normale «Andrei Şaguna», aprobate total de Regele nostru, sunt bine precizate. Ele converg spre învăţătorul creştin, devotat fiu al bisericii strămoşeşti, ca factor de primul ordin în opera de educaţie a poporului nostru în senzul creştin. Năzuinţele manifestate în această şcoală pornesc din convingerea întemeietorilor şi susţinătorilor ei, precum şi din aceea a profesorilor ei din trecut şi de azi, că idealul creştin despre om e cel mai înalt, cel mai util societăţii şi sie-şi, că prin urmare spre acest ideal trebue să tindă şi sforţările educative. Virtuţile creştine sunt cea mai frumoasă podoabă de care poate avea parte omul, iar o societate formată din inşi împodobiţi cu aceste virtuţi duce o viaţă armonioasă şi liniştită, şi este mediul cel mai prielnic pentru creaţiunile spiritului. Virtuţile creştine ale hărniciei, cumpătării generozităţii şi modestiei, nu pot fi întunecate, în strălucirea lor eternă, de nici una din acele „virtuţi“ pe cari moda şi o dialectică pusă în serviciul eile poate promova temporar. Dar aceste virtuti nu pot fi nici propoveduite efectiv de-o pedagogie pentru care omul e limitat la o viaţă pur imanentă. Ele sunt creştine în senzul că pot fi fundamentate numai pe credinţa omului într'o continuare a vieţii dincolo de limitele timpului, în sensul că sunt emanaţia aproape necesară a viziunii de alte regiuni ale existenţii decât cele închise în orizonturile materiale. O pedagogie care vrea să împodobească pe om durabil cu aceste virtuţi, trebue să propovăduiască credinţa în Dumnezeu şi în viaţa de după moarte ca ultime perspective pentru om.

Şi profesorii din Şcoala Normală „Andrei Şaguna“ şi învăţătorii, fost ucenici ai lor, propoveduesc această credinţă, făcându-se astfel cele mai bune ajutoare Bisericii.

Iar *sufletul şi gândul acelui mare organizator al Bisericii ardelene: mitropolitul Andrei Şaguna*, ce alta însemnează decât ideile lui, planurile lui despre felul cum trebue organizată întreaga viaţă românească sub influenţa principiilor creştine şi în strânsă legătură cu Biserica.

Nu se putea formula mai curagios, mai cuprinzător şi mai esenţial programul viitor al Şcoalei Normale din Sibiu, de cum l-a formulat M. S. Regele. Azi, când mulţi sunt dispuşi să creadă, că Şcoala Normală „Andrei Şaguna“ şi toate şcoalele secundare ale Bisericii ar fi îndreptăţite la o tot mai mare îndepărtare de vechiul lor spirit şi de idealul de până acum al educaţiei lor, vine M. S. Regele şi afirmă necesitatea ca aceste şcoale să se menţină pe linia lor proprie de-a face din elevii lor buni creştini şi buni români. **D. S.**

Sibiul în sărbătoare

— Punerea pietrii fundamentale la noul local al Şcoalei Normale „Andrei Şaguna“ cu Inalta participare a Suveranului —

Solemnitatea zilei memorabile de 6 Octomvrie 1934, din cetatea Sibiului, a luat proporţii neobişnuite prin Inalta prezenţă a M. Sale Regelui nostru iubit, care a ţinut să zidească prima cărămidă la temeliile noului local al Şcoalei Normale Ortodoxe „Andrei Şaguna“.

La acest praznic, bătrânul oraş, martor la atâtea manifestări culturale, bisericeşti şi naţionale, ale românilor din Ardeal, şi-a împodobit străzile cu drapele numeroase şi covoare în motive ţărăneşti, cu lungi ghirlande de brad şi flori, atât pe clădirile publice, cât şi pe cele particulare, ear în vitrine cu potretele Regelui.

La ora $10^1/_2$ trenul regal, care aducea pe M. S. Regele Carol II, a intrat în gară întimpinat de domnnii miniştri: Gh. Tătărăscu prim-ministru, prof. Dr. C. Angelescu ministrul instrucţiunii, I. Inculeţ ministru de interne, Al. Lapedatu ministrul cultelor, subsecretarul de stat Constantinescu, precum şi de autorităţile locale militare şi civile. Din partea bisericii noastre sânt de faţă P. S. Sa Episcopul *Grigorie* al Aradului, P. S. Sa Arhiereul Vicar arhiepiscopesc *Vasile* ş. a. Episcopia Orăzii a fost reprezentată de P. S. Sa arhiereul vicar *Andrei* dela Oradea. Episcopia Clujului a trimis la solemnităţi pe C. Sa protopopul *Romul Popa*.

La descindere din vagon muzica militară intonează Imnul Regal, ear compania elevilor şcoalei militare de infanterie dă onorurile; dl dep. Dr. E. *Piso*, preşedinte al comisiei interimare a municipiului, ofere Suveranului tradiţionala pâne şi sare. Dl general *Economu* prezintă raportul trupelor din garnizoană.

In sunet de clopote dela toate bisericile oraşului şi în urările însufleţite ale grupelor de ţărani şi intelectuali, membri ai diferitelor reuniuni religioase şi culturale, veniţi în număr de vreo cincisprezece mii, sub conducerea preoţimii din arhiepiscopia noastră, Suveranul însoţit de membrii guvernului şi de autorităţi, a plecat spre catedrală pe străzile unde ofiţerii din garnizoană şi tinerimea şcoalelor, precum şi mulţimea cetăţenilor sibieni şi din împrejurimi, formau două şiruri dese de manifestanţi.

In catedrală s'a săvârşit un tedeum, de I. P. S. Sa Mitropolitul *Nicolae* încunjurat de un sobor de preoţi. I. P. S. Sa a rostit, la sfârşitul seviciului religios, următoarea cuvântare:

Sire,

Pentru a doua oară am onoarea şi fericirea deosebită de a primì pe Majestatea Voastră în catedrala sfintei noastre Mitropolii a Ardealului.

Inaintea altarului ei ne facem mărturisirile de credinţă şi ne destăinuim sufletele, în tot ceeace au ele mai scump şi mai profund, cu toată sinceritatea şi evlavia. Aici împletim în rugăciunile noastre către Dumnezeu cereri calde pentru Ţară şi Tron şi pentru Inalta persoană a Majestăţii Voastre. Astfel, prin credinţele religioase şi prin concepţiile de viaţă ce le profesăm, aducem în cea mai strânsă legătură **Altarul şi Tronul,** *ca cei doi pilaştri nebiruiţi pe cari se sprijineşte fiinţa sufletească a neamului şi alcătuirea statului nostru naţional.*

Noi slujitorii altarului suntem părinţii duhovniceşti ai poporului nostru şi în această calitate suntem mai în măsură decât oricine altul să cunoaştem adâncurile lui sufleteşti. Cu această informaţiune dăm Majestăţii Voastre solemna şi deplina asigurare, că poporul nostru de pe aceste plaiuri ardelene este profund dinastic şi nimenea nu ar fi în stare să clatine ori să tulbure dinasticismul său, care este organic concrescut cu întreaga sa mentalitate, cu orientările sale în această lume şi cu convingerile sale politice. Suntem liniştiţi în sufletul nostru că nici cea mai mică îndoială nu se va furişa în inima credinciosului nostru popor, cu privire la puritatea şi tăria simţemintelor sale dinastice.

Păstrarea nealterată a acestor simţeminte ne este însă cu totul înlesnită din partea Majestăţii Voastre. Noi luăm cunoştinţă zi de zi de neostenitele străduinţe şi de nobilele jertfe pe care Majestatea Voastră le aduce pentru binele ţării şi pentru prosperarea naţiunii. Luăm parte la bucuriile ca şi la grijile Majestăţii Voastre, şi cu tot devotamentul şi admiraţiunea noastră Vă însoţim pe drumul marilor înfăptuiri. Nu ne sunt ascunse greutăţile inerente epocii noastre, dar ele constituiesc pentru noi un motiv mai mult să ne strângem ca un zid rândurile în jurul Tronului Majestăţii Voastre, ferm convinşi că numai într'un gând şi într'un destin, Rege şi Popor, vom birui povara vremii şi vom duce scumpa noastră patrie română la glorie şi strălucire.

Am onoarea să prezint Majestăţi Voastre, ca celui dintâi fiu şi ca domnescului ei ocrotitor, omagiul sfintei noastre biserici strămoşeşti. Mi-s'a dat fericita ocaziune să cunosc aspiraţiunile înalte pe care Majestatea Voastră le leagă de biserica noastră şi de activitatea ei. Nu de mult aţi binevoit a Vă arăta în privinţa ei dorinţa să fie: „sprijinul de toate zilele al poporului nostru, îndrumătorul pe calea sfântă a ordinei, a credinţei, a românismului“.

Astăzi avem onoarea a ne prezenta la raport înaintea Suveranului nostru şi a-L asigura că, păşind pe urmele unei rodnice şi îndatoritoare tradiţiuni, biserica noastră a pătruns adânc în viaţa poporului nostru, căruia i-a fost îndrumătoare efectivă de fiecare zi pe toate tărâmurile de desvoltare. Cu jertfe duse până la martiriu, ierarhi, preoţi şi popor, în indisolubilă legătură sufletească, am dus lupta grea de apărare a credinţei ortodoxe şi a existenţei naţionale împotriva unei asupriri multiseculare. La altarele smeritelor noastre bisericuţe acest popor a găsit razim şi mângâiere, lumină şi nădejde de mai bine, în mijlocul încercărilor. Astfel s'a creat aici la noi o atât de intimă şi indestructibilă sinteză între biserică şi naţiune, *cum — îndrăsnesc să afirm — cu greu cred să se mai găsească în viaţa altui popor de pe lume.*

Majestatea Voastră cunoaşte, ca şi noi,această realitate şi înalta Voastră prezenţă la serbarea vechei şcoli de învăţători a bisericii noastre este pentru noi o dovadă preţioasă că iubitul nostru Suveran apreciază şi încurajează activitatea bisericii. Departe de a fi mulţumiţi cu silinlele şi roadele de până acum, printr'o severă autocritică ne dăm seama de covârşitoarea răspundere ce o avem faţă de sufletul neamului, astăzi. Inaintea conştiinţei noastre se ridică, mai presus de toate contingenţele şi crizele zilei, problema mare a înoirii forţelor morale ale naţiunii. *Cu încredere în darurile şi puterile divine ale bisericii şi cu ajutorul de sus al Celui-ce a săturat cu cinci pâini şi doi peşti mulţimile în pustie, păşim la lucrul nostru. Deplin încredinţaţi că îndemnul şi sprijinul înţeleptului nostru Rege îl vom avea totdeauna cu noi, Biserica noastră, slujitorii şi poporul ei prin glasul meu Vă dă, Sire, asigurarea că-şi va înteţi toate puterile pentru înfăptuirea sfintei sale misiuni şi Vă roagă să primiţi expresiunea simţemintelor noastre de loialitate şi nestrămutată supunere, de caldă iubire şi de necondiţionat devotament.*

Să trăiţi Sire!

*

Dela catedrală, Suveranul şi mulţimea asistenţilor au plecat spre terenul Lebu, unde se va ridica noua clădire a şcoalei „Andrei Şaguna“.

Aici s'a ţinut un scurt serviciu religios de I. P. S. Sa Mitropolitul Nicolae, asistat de: PP. SS. LL. Episcopul Grigorie al Aradului, Arhiereii Vicari Andrei Crişanul şi Vasile de Răşinari, I. P. C. Sa Arhimandritul Policarp, şi un sobor de trei sute preoţi, binecuvântând temelia viitoarei clădiri.

Răspunsurile au fost date de corul şcoalei normale, condus de profesorul T. Popovici.

M. S. Regele şi înalţii demnitari au semnat pergamentul, care a fost aşezat în temelia clădirii.

I. P. S. Sa Mitropolitul Nicolae *ţine, la acest prilej, următoarea cuvântare:*

Sire,

In mijlocul frământărilor şi problemelor înteţitoare ale zilei, uneori par'că trecem prea mult cu vederea câtă recunoştinţă datorăm instituţiunilor cari prin munca lor plină de răbdare şi devotament au dat poporului nostru, în vremuri grele, o conştiinţă de sine şi de dreptul său la viaţă naţională întreagă. Vin însă clipe de senină reculegere sufletească, când recunoştinţa obştească se revarsă cu atât mai caldă şi mai bogată asupra bărcilor de salvare din urgia valurilor asupririi, prin care am trecut.

O asemenea clipă de recunoscătoare reculegere a sosit astăzi pentru vechea noastră şcoală normală din Sibiu — şi suntem profund mulţumitori Majestăţii Voastre că, printr'o intuiţie isvorâtă din iubirea cu care îmbrăţişaţi tot ce este scump sufletului românesc semnalând momentele mai remarcabile din viaţa lui, n'aţi pregetat să onoraţi cu înalta Voastră prezenţă însemnătatea şi frumseţea sufletească a binemeritatului praznic de astăzi al acestei şcoli.

Inceputurile ei sunt legate de anul 1786, adecă la puţin timp după revoluţia lui Horia crunt înăbuşită în sânge, când au fost iniţiate aici în Sibiu nişte modeste „cursuri de pedagogie“. Din aceste cursuri urmate sistematic până după revoluţiunea din 1848/49, marele păstor al bisericii noastre, Mitropolitul de vecinică pomenire Andrei Şaguna, a organizat în a. 1853, cu un curs de un an şi cu program de studii independent, secţia pedagogică, alături de cea teologică, a institutului care avea să ne dea pe viitorii preoţi şi învăţători ai bisericii şi poporului nostru. Ceva mai târziu cursul şcolii a fost ridicat la 2 ani, iar sub mitropoliţii Miron Romanul şi Ioan Meţianu a fost complectat succesiv la 3 şi la 4 ani, primind tineri absolvenţi de patru clase ale gimnaziului şi vieţuind în aceiaşi simbioză cu institutul teologic, după cum în viaţa satelor noastre preoţii şi învăţătorii aveau să îndeplinească o înfrăţită operă de luminare a poporului, sub oblăduirea sfintei noastre biserici.

După marele eveniment al unirii Ardealului cu ţara-mamă, în

anul 1919, şcoala normală, primind numele fericitului ei reorganizator Andrei Şaguna, a fost separată de institutul teologic şi conformându-se planului unitar pe întreaga ţară a şcolilor de aceiaşi categorie, a fost organizată cu 8, pe urmă cu 7 clase; dar în acest stadiu, sporindu-i-se simţitor numărul elevilor, n'a mai încăput în clădirea cea veche, ci a fost adăpostită până astăzi în cazarma „Avram Iancu", pe care ne-a pus-o la dispoziţie cu generozitate scumpa noastră armată.

În restimpul de 148 ani de existenţă, această şcoală a dat pe seama neamului, — după un calcul făcut cu aproximaţie, căci arhiva Mitropoliei noastre în anul 1848 a căzut pradă focului pus de honvezii lui Kossuth, — un număr de *treimii şi câteva sute de învăţători.* Pornind dela vatra ei, aceşti crainici ai culturii au dus focul sacru al iubirii de neam, de limbă şi de lege în păturile largi ale poporului, şi prin luptă grea de fiecare zi împotriva celor ce voiau să ne desfiinţeze, au ţinut trează conştiinţa naţională şi nădejdea în sosirea dreptăţii izbăvitoare.

Această şcoală a răsărit din solul nevoilor şi aspiraţiunilor după lumină şi cultură a poporului nostru. Ea n'a fost o plantă exotică, ci a crescut şi s'a desvoltat organic din sufletul acestui popor. Ţinând seamă de rezultatele pedagogiei ştiinţifice a timpului, prin profesori de înaltă cultură, cum a fost Ioan Popescu, Daniil P. Barcianu, Dumitru Comşa, Petru Şpan şi alţii, ea a elaborat în contact nemijlocit cu realităţile dela noi şi călăuzită de spiritul bisericii strămoşeşti *o directivă pedagogică bine precizată.* In centrul şcoalei această directivă pedagogică aşeza formarea caracterului religios-moral şi spre această ţintă supremă îndruma învăţământul, disciplina şi toate mijloacele de educaţiune. Toată atmosfera din vechile noastre şcoli confesionale a fost străbătută de fumul de tămâe al bisericii şi de flacăra iubirii de neam, iar învăţătorul dela strană dădea în numele poporului credincios răspunsurile la liturghia pe care o săvârşea preotul la altarul Domnului. Aşa ni-am pus sub adăpostul bisericii, care scăpare s'a făcut nouă din neam în neam, toate comorile sufletului.

Astăzi am aşezat temelie neclintită pentru casa cea nouă care va adăposti vechea noastră şcoală normală, pentruca să-şi continue binefăcătoarea ei operă. Ingăduiţi-mi să aduc dlui Prim-ministru şi Onoratului Guvern al Majestăţii Voastre cele mai adânci mulţumiri pentru bunăvoinţa şi jertfa cu care ni-a făcut posibil acest praznic, care constitue o nobilă satisfacţiune pentru munca de aproape un veac şi jumătate săvârşită de această şcoală.

Sire,

Noi ştim bine că gestul Onoratului Guvern este în linia programului larg de cultură naţională conceput şi protejat cu înaltă înţelepciune de Majestatea Voastră. In numele Bisericii care s'a desbrăcat pe sine de toate podoabele ca să dea poporului ei podoaba culturii, în numele profesorilor, al foştilor elevi cari sunt în viaţă şi al actualilor elevi ai acestei şcoale, ca şi în numele întregului popor credincios care s'a înfruptat din roadele ei, fac făgăduinţa solemnă de a ne înşira cu toţii sub steagul culturii, purtat biruitor între hotarele ţării întregite, de iubitul nostru Suveran. Din mijlocul praznicului de astăzi rugăm Cerul să dăruiască Majestăţii Voastre o viaţă lungă şi o domnie glorioasă, ca să ne puteţi conduce prin cultură din biruinţă în biruinţă.

Trăiască ţara şi Regele ei!

*

Dl ministru Dr. C. Angelescu a rostit următoarea memorabilă cuvântare :

Pentru toţi acei ce-şi dau seama de puterea culturii, punerea temeliei unui nou local de şcoală este un prilej de satisfacţie şi de înălţarea sufletească.

Cu atât mai fericit este însă acest prilej, când el însemnează în acelaş timp o sărbătoare a triumfului energiei naţionale, o izbândă câştigată nu numai asupra ignoranţei, dar şi asupra împrejurărilor vitregi şi duşmănoase, care timp de veacuri au căutat să înlănţuiască un neam şi să-i înăbuşe dreptul la libera sa desvoltare.

Şcoala care va primi un nou edificiu, ocupă demult un loc de cinste în trecutul strădaniilor românilor din această parte a ţării, pentru luminarea poporului.

Unul din istoricii noştri de seamă, dând la o parte, acum câţiva ani, un colţ din vălul neguros care acopere începuturile învăţământului românesc din Ardeal, a arătat că şcoala normală «Andrei Şaguna» din Sibiu este cea mai veche şcoală normală din toate câte există astăzi în cuprinsul României Intregite. Mărturie unei vechi năzuinţe spre cultură a neamului românesc, triumfând asupra greutăţilor naturale şi a piedicilor artificiale, această şcoală a văzut lumina zilei acum 148 de ani.

Mai mult de jumătate de veac, cursurile pedagogice din Sibiu au funcţionat în condiţii modeste, până la ivirea acelui mare păstor de suflete, care timp de 25 de ani a fost creerul limpede care concepe, mintea iscusită care combină, inima caldă care însufleţeşte, pârghia puternică care pune totul în mişcare spre realizarea drepturilor şi năzuinţelor neamului pe care-l conduce. Mitropolitul Andrei Şaguna a cuprins într'o singură instituţie, şcoala pregătitoare de dascăli cu şcoala preparatoare de clerici. «Cursul pedagogic» a figurat, până la unire ca o secţiune independentă a seminarului teologic-pedagogic, având cu acesta o direcţiune comună.

Ca şi liceul din Braşov şi celelalte şcoli româneşti, şcoala din Sibiu a fost o citadelă puternică a educaţiunii naţionale în această parte din ţara robită. Generaţii de profesori au alcătuit falanga de apostoli care depe catedrele lor au propovăduit evanghelia ideii naţionale, iar generaţiile de elevi cari s'au perindat în aceste şcoale au fost podoaba intelectualităţii românilor din aceste ţinuturi.

Focar de românism, citadelă de rezistenţă naţională împotriva opresiunii şi încercărilor de desnaţionalizare ale stăpânitorilor de eri, şcoala pedagogică andreiană a rezistat şi a supravieţuit şi încercării de distrugere, exercitată şi în anii grei ai războiului de călră sugrumătorii şcoalelor româneşti. Iar când la Versailles a sunat ceasul marei dreptăţi istorice anunţând încheierea pentru vecie a unui capitol milenar de chin şi de durere din istoria românilor, începe şi pentru şcoala normală a lui Andrei Şagunn, ca şi pentru celelalte şcoli româneşti din Ardeal, o perioadă de liniştită desvoltare, căreia România Intregită îi aduce astăzi o meritată consacrare, hărăzindu-i un locaş vrednic de vechimea instituţiei, de gloriosul ei trecut de luptă şi de serviciile imense pe care le-a adus neamului românesc.

Sire,

Peste doi ani, în 1936, cu învrednicirea lui Dumnezeu, se va prăznui în acelaş loc, împlinirea unui veac şi jumătate de existenţă a acestei instituţiuni de cultură naţională. Măreţul edificiu, căruia îi aşezăm astăzi piatra de temelie, va adăposti în condiţii materiale vrednice ceea ce până acum a trăit numai prin puterea sufletului.

Cu inima caldă, plină de recunoştinţă, trebue să îndreptăm ochii minţei noastre către acea instituţie, care a fost în trecut pavăza conştiinţei noastre româneşti din aceste ţinuturi, către acea instituţie din al cărui suflet au luat viaţă şcoalele româneşti, la umbra ocrotitoare a căreia ele au crescut, au prins putere şi s'au desvoltat, trăind cu dârzenie vremuri grele, luptând pentru păstrarea fiinţei etnice a neamului, până ce a venit ziua cea mare, ziua libertăţii, ziua desrobirii.

Smeriţi, ne plecăm capul înaintea Bisericii naţionale a Ardealului, aşezământ de putere spirituală, păstrătoare a credinţei, izvor îmbărbătător de energie naţională.

Neamul românesc din Ardeal a fost păstrat prin Biserică. Biserica i-a dat conştiinţa şi mândria originei sale. Biserica i-a întreţinut flacăra credinţei într'un viitor mai bun.

Cu adâncă smerenie ne plecăm deci în faţa acestei Biserici, ai cărei şefi au înţeles să ţină crucea într'o mână, pentru ca în cealaltă să poarte faclia ce trebuia să lumineze sufletul unui neam.

Statul român, depozitar şi proteguitor al intereselor culturii româneşti, trebue să aducă un pios omagiu acelei pleiade strălucite de cărturari întemeietori, ori continuatori, apostoli ai unei credinţe cari, oricât de aprige au fost uneori vijeliile vremurilor, din amvonul bisericilor şi de pe catedra şcoalelor, amândouă hârţuite, au propagat ideia mântuitoare cu glas inspirat şi cu ochii îndreptaţi spre acele ziduri de stâncă ce le închidea perspectiva unui vis dorit.

Astăzi credinţa lor a izbândit şi zidurile s'au prăbuşit.

Astăzi când primejdia, care ameninţa sufletul unui popor a trecut, astăzi când neamul românesc s'a restabilit în hotarele lui fireşti, cari pe veci nu se vor mai clinti din loc, astăzi când acest neam conştient de puterea pe care i-o dau numărul şi conştiinţa drepturilor lui, poate să-şi aşeze rânduiala vieţii de stat în conformitate cu destinele şi cu năzuinţele sale, astăzi sub înalta şi înţeleapta conducere a Marelui Rege, iubitor de arte şi ocrotitor al culturii, instituţiile de învăţătură se înmulţesc, se întăresc şi prosperă.

Privind cu o deosebită duioşie şi cu o adâncă mândrie vechile noastre aşezăminte de învăţătură, zămislite în vremuri de întunerec şi crescute în timpuri de vitregie, sântem datori să le asigurăm condiţii de viaţă, de consolidare, de propăşire.

Sărbătoarea de astăzi este aşa dar nu numai un act de pietate, dar şi un prinos de adâncă recunoştinţă.

Prezenţa Majestăţii Voastre la această solemnitate arată cât de mare este interesul pe care Ea îl poartă trecutului glorios al neamului nostru şi cât de mare este grija ce Majestatea Voastră o poartă culturii naţionale. Guvernul ţării consideră ca o datorie sfântă a îngriji cu religiozitate de acest vechi şi scump tezaur naţional, care este şcoala românească din Ardeal.

*

M. Sa Regele a răspuns cu următoarele cuvinte pline de substanţă :

După aproape un veac şi jumătate, s'a pus piatra de temelie a nouii clădiri a unei vechi instituţiuni: Şcoala normală care poartă numele marelui ierarh al bisericii ardelene : A. Şaguna şi care, pot s'o declar în toată conştiinţa, a bine meritat dela Patrie.

Această şcoală, în decursul vremurilor, a avut menirea să ducă o luptă grea, o luptă de consolidare, o luptă de descătuşare a conştiinţelor, de întărire a sufletelor.

Mâine, când pe acest teren se va ridica falnica clădire, am nădejdea că între acele măreţe ziduri nu va intra numai o pleiadă de tineri, ci va pătrunde odată cu ei şi sufletul înaintaşilor.

Fie, că în noua călădire să domine tot timpul aceleaşi năzuinţe, acelaş spirit de sacrificiu şi aceeaş râvnă, de care au dat pildă cei dinainte, iar pe deasupra tuturor să plutească sufletul şi gândul acelui mare întemeetor al bisericii ardelene: Mitropolitul Andrei Şaguna.

Punând astăzi piatra de temelie clădirii acestei instituţiuni, aceasta este urarea pe care o fac ca Suveran şi ca proteguitor al culturii româneşti. (Puternice şi prelungite urale).

*

După cuvântare, M. Sa Regele s'a coborât pe şantier, unde a zidit prima cărămidă.

Solemnitatea s'a sfârşit la ora 12.

*

După amează, Suveranul cu suita a luat drumul spre schitul Păltinişului, unde era învitat din partea I. P. S. Sale Mitropolitului Nicolae.

In drum spre Răşinari, poporul harnic al fruntaşei comune a întâmpinat pe M. Sa cu impresionante aclamări, urându-i bun sosit pe plaiurile munţilor noştri.

In mausoleul lui Şaguna, Suveranul a depus o coroană pe mormântul marelui mitropolit.

La Păltiniş Majestatea Sa cu suita a fost oaspele Inalt Prea Sfinţitului Mitropolit Nicolae.

Au luat parte la masă, ca şi la toate serbările din 6 Octomvrie, dnii: *Gh. Tătărăscu,* Preşedintele Consiliului de Miniştri, Prof. *Dr. C. Angelescu,* minist. instrucţiunii, *Al. Lapedatu* ministrul cultelor, *I. Inculeţ* ministrul de interne, *Anton Mocioni* măestrul vânătorilor regale, *M. Constantinescu* subsecretar de stat la finanţe; Episcopii *Grigorie* al Aradului şi *Dr. V. Glondys* din Sibiu, Arhiereii *Vasile* şi *Andrei*; Generalii *Părăianu, Economu, Cr. Vasilescu* şi *G. Sârbu*; *Barbu* inspector general al jandarmeriei; *Stănescu* director general al siguranţei statului; *Dr. E. Bianu* subdirector al siguranţei; şefii autorităţilor civile şi militare; arhitectul *Cristinel* din Bucureşti, care a făcut planul de zidire a şcoalei.

M. Sa Regele a rămas trei ore la Păltiniş, vizitând amănunţit sanatorul şi schitul şi exprimându-şi satisfacţia pentru frumuseţea, arta şi buna orânduială a sanatorului şi pentru poziţia pitorească în care e aşezat.

Seara, M. Sa Regele s'a înapoiat la Sibiu, plecând către Bănat.

*

Cu ocazia punerii pietrii fundamentale a şcoalei normale „Andrei Şaguna" în Sibiu, s'au primit, la adresa I. P. S. Sale Mitropolitului *Nicolae* şi a Consiliului Arhiepiscopesc, următoarele telegrame de felicitare:

1. Dela dl inspector şef *Gh. Popa* Cluj:

Dumnezeu să vă ajute ca pe piatra fundamentală aşezată azi să puteţi ridica cât mai curând noul aşezământ de întărire sufletească a neamului nostru. — Inspector-şef Gh. Popa.

2. P. S. Sa *Roman,* episcop Oradea:

Sfinţească-se piatra fundamentală a şcoalei noui şaguniene în numele Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh. — Roman al Orăzii.

3. I. P. S. Sa *Pimen,* mitropolitul Moldovei:

Serbarea punerii pietrii fundamentale la clădirea şcoalei normale «Andrei Şaguna», care se face în prezenţa M. S. Regelui, e un moment de mare strălucire

a bisericii noastre ortodoxe străbune şi de mândria neamului românesc; regret că fiind suferind nu pot participa. — Pimen mitropolitul Moldovei.

4. Dela dl profesor *Oţoiu*, Cluj:

Credinţa în Dumnezeu şi veşnicia neamului românesc pe aceste plaiuri să fie temelia şcoalei normale ortodoxe române «Andrei Şaguna» din Sibiu. — Profesor Oţoiu.

5. Prea Sfinţia Sa *Gherontie*, episcop, Constanţa:

In numele nostru şi al eparhiei Constanţa trimit urări de propăşire şcoalei normale din Ardeal, iar Inalt Prea Sfinţiei Voastre felicitări. — Episcop Gherontie.

6. *Consiliul eparhial Caransebeş:*

Din tot sufletul dorim şcolii normale «Andrei Şaguna» la punerea pietrii fundamentale mulţi secoli ca să dea rodul binefacerilor învăţăturii pentru fericirea neamului şi mărirea bisericii străbune. — Consiliul eparhial.

7. P. S. Sa *Dionisie*, episcop, Ismail:

Suntem cu sufletul în mijlocul D-Voastre şi vă aducem călduroase felicitări cu prilejul punerii pietrii fundamentale pentru focarul de cultură religioasă şi naţională în amintirea marelui mitropolit Andrei Şaguna. — Episcop Dionisie, consilier Dumbravă, Adam Constantinov.

8. Dela dl *Zigre*, Oradea:

Doresc ca punerea pietii fundamentale a şcoalei normale să fie în ceas bun. Vă doresc ani mulţi în sănătate şi realizări. — Zigre.

9. Dela dl prof. Onisifor *Ghibu*, Zălau:

Reţinut în capitala Sălajului de însărcinări oficiale, trimit pe această cale cele mai bune urări de prosperare şcoalei, printre dascălii de odinioară ei căreia sunt mândru a fi fost şi eu. — Onisifor Ghibu.

10. Dela dl prof. Pavel *Roşca*, Cluj:

Imi exprim sentimentele de bucurie cu prilejul aşezării temeliei noului local pentru altarul de bucurie la care de şase sferturi de veac au adus jertfa binecuvântată cei mai de seamă dascăli ai noştri, începând cu Gheorghe Lazăr. De aici, sub scutul bisericii, a fost răspândită cultura, credinţa şi conştiinţa naţională peste întreg Ardealul. Să trăiască ctitorii generoşi, carı animaţi de spiritul marelui Şaguna îi aduc astăzi prinosul recunoştinţei, iar vechiul aşezământ îmbrăcat în podoabă şi strălucie să crească şi să înflorească! — Profesor Pavel Roşca.

Francmasoneria la stâlp

Francmasoneria continuă să rămână încă pe primul plan al grijilor celor îndatoraţi cu povăţuirea noroadelor. In primul rând a bisericii. Rândurile de faţă sânt prilejuite tocmai de constatarea aceasta. Fiindcă, dacă la noi în ţară, problema pare a fi lăsată deoparte după viguroasa tiradă a *Calendarului* care întârzie să mai apară (de ce oare?), ea e la ordinea zilei în biserica soră a Greciei, unde energia Arhiepiscopului Atenei, I. P. S. Sa Hrisostom Papadopulos, o agită mereu, hotărât să ajungă la rezultate pozitive. O primă consecinţă a acestui fapt este antrenarea bisericilor surori ortodoxe din întreg Orientul la războiul declarat dela Atena, francmasoneriei, care, din cele ce vom vedea mai la vale, făgăduieşte să nu înceteze decât atunci când, reluându-se tradiţia sinoadelor ecumenice din primele opt veacuri ale erei creştine, mult aşteptatul prosinod panortodox se va întruni realmente şi va lua cuvenitele măsuri.

Dar, până la expunerea stadiului în care se află lucrurile pomenite, socotesc a nu fi de prisos oarecare incursiuni în trecutul luptelor bisericii cu această apocaliptică primejdie ce sapă buna rânduială din lume. Fiindcă nici pentru noi, nici pentru restul bisericilor confesionale creştine, problema aceasta nu se pune acum pentru întâia dată. Războiul durează de mult şi promite să ţină vreme îndelungată.

Cea mai crunt şi mai de timpuriu lovită de duşmanul comun, a fost fără îndoială biserica romano-catolică. De aceea, începem cu ea, pentru a sfârşi la noi acasă.

Biserica apuseană şi masoneria

Conflictul se explică uşor. Masoneria a apărut în apus. Conform idealurilor ei, primul adversar pe care-l întâlnea în cale şi trebuia dat gata, era biserica romană. Războiul odată angajat, Roma, cu tot statul ei major, a urmărit-o serios şi din vreme, a denunţat-o în consecinţă şi a combătut-o cu furie. La 4 Mai 1738, papa Clement XII aruncă prima bombă. Ii urmă o bulă a lui Benedict XIV, la 18 Mai 1751, şi Pius VII, la 13 Septemvrie 1821. Vreme la care, primejdia, departe de a fi putut fi stăvilită, a luat proporţii şi mai îngrozitoare: francmasoneria se furişase în universităţi. Unde, a început să facă adevărate ravagii printre tineretul atât de uşor expus influenţelor piezişe. Lucru care determină pe papa Leon XII, să intervină cu o nouă bulă, la 13 Martie 1826. La 20 April 1884, Papa Leon XIII, prin bula Humanum genus, face procesul acestei secte că o străşnicie fără precedent. Apar studii muncite, în care, pe bază de documente demne de toată crezarea, masoneria e combătută energic. Toate se disting printr'o bogată informaţie documentară şi mai cu seamă printr'un limbaj de-o înversunare oarbă. Incât, cu un cuvânt, putem spune că biserica apuseană, faţă de masonerie, a fost şi continuă a fi în stare de alarmă. Pentru ea — şi nu mai puţin pentru noi — masoneria, care datează istoriceşte dela sfârşitul secolului XVII, e o sectă care a organizat un război de exterminare contra lui Dumnezeu şi a bisericii, înmănunchind în rândurile ei toate elementele nelegiuite ale societăţii omeneşti. Se prezintă ca o societate filantropică şi filosofică. O ramură principală a ei, la 3 Ianuar 1913, s'a constituit în societate declarată şi recunoscută legal, cu următorul bilet de vizită: «Marele Orient al Franţei. Asociaţie având de obiect căutarea adevărului, studiul moralei, practica solidarităţii, lucrul pentru îmbunătăţirea situaţiei materiale şi morale şi perfecţionarea intelectuală şi socială a omenirii. Sediu social: Paris etc. etc.» Cu alte cuvinte, praf aruncat în ochii naivilor. Căci masonii (cum mă lămureşte B. Dolhagaray, în Dict. Theol. Cath. Tom. VI, col. 722 şi urmare), sânt adversari incorigibile ai oricărei autorităţi divine şi umane, civile şi religioase. Deviza lor — una din cele multe şi toate fioroase —: Nici Dumnezeu, nici stăpân, — spune multe. Contra condamnărilor, ca oricare societate secretă, ea practică ultrajul şi calomnia. Cei cari o denunţă, sânt duşmani ai progresului şi civilizaţiei; sânt instrumente oarbe ale ignoranţei şi tiraniei. E antimonarhică: în Franţa, Spania, Portugalia etc. comandamentele hrubelor au prăbuşit tronurile. Asasinatul, furtul, violarea tuturor legilor divine şi umane pot să fie impuse oricărui membru al logilor; sub pedeapsă cu moartea, el trebue să execute ordinul sinistru. E criminală, deci! Nu lucrează la lumina zilei. Binele nu se ascunde. E adevărat că el se agită discret, ca să nu fie catalogat drept îngâmfare şi paradă, dar nici nu-i ferit de privirile tuturor. Faţă de religie în genere, francmasoneria fără ţară şi fără stăpân, se poartă scandalos: ură împotriva lui Dumnezeu, revoltă contra autorităţii divine şi eclesiastice, secretul criminal şi altele. Dreptul natural totuşi protestează contra unui sistem care suprimă exerciţiul libertăţii, căutând să reînvie sclavajul cel mai odios şi mai brutal, cum face francmasoneria. Ea proclamă independenţa absolută a raţiunii umane. Datorii către Dumnezeu? Nu există. Revelaţia? O chimeră. Inteligenţa omenească nu trebue să admită nimic ce nu 'nţelege. Toleranţă peplină pentru orce idei. Cu o condiţie: să nu miroase a religie. Şi catehismul ei, continuă. Că-i destul de bogat. Pentru amănunte, îmi îngăduesc să recomand, din cele multe, o carte bine documentată şi scrisă cu nerv: R. P. A. Belliot, Manuel de sociologie catholique, Paris, 1927. Deci, după roadele ei o vom cunoaşte. Ingrijorarea bisericii e firească şi demersurile ortodoxiei naţionale greceşti — legitime şi bine venite. Să le vedem mai de-aproape. Aşa cum se produc ele astăzi.

Biserica ortodoxă şi masoneria

Pun acest titlu, fiindcă toate bisericile naţionale ortodoxe sânt angajate în compania contra masoneriei. Lucru care se va vedea din cele ce urmează.

Biserica Eladei astăzi, prospezează şi sufere. Sufere, cum foarte bine observa nu demult, într'o revistă occidentală M. N. Zernov, mai cu seamă din pricină că în fiii ei intelectuali, înstrăinaţi şi desrădăcinaţi din făgaşurile tradiţionale, de contactul cu occidentul, puţină nădejde poate pune să-i dee o mână de ajutor în acţiunile ei. In rândurile acestora, francmasoneria are adepţi numeroşi. Pentru corijarea lor s'a produs laudabilul efort de îndreptare de care avem să vorbim — în primul rând. Biserica Greciei a studiat chestiunea cu toată atenţiunea. Studiu pentru care, înainte de a se pronunţa, s'a cerut şi opiniunea profesorilor dela facultatea de teologie din Atena. Care opinie — n'a fost aşa cum era de aşteptat. Nu-mi acuz profesorii mei de-acum dar, adevărul primează. Profesorii facultăţii de teologie din Atena, găsesc că francmasoneria nu prezintă primejdie. Afară de profesorul Dr. Panaoit M. Braţiotis, care a înaintat Sf. Sinod un studiu separat, în care se arată neînduplecat şi o condamnă fără milă. Atitudinea şovăelnică a profesorilor a surprins. Organul oficial al patriarhiei din Alexandria (*πάνταινος*), a publicat declaraţia lor. Care mai bine se prăpădea undeva prin arhivele sinodale. In ziua de 12 Octomvrie 1933, Sfântyl Sinod al bisericii Eladei, s'a pronunţat oficial *împotriva* francmasoneriei. A fost alcătuit, cu acea ocazie, un act (*πρᾶξις*), care s'a trimis şi celorlalte Biserici ortodoxe. (E tradus, în româneşte, în Biserica Ortodoxă Română Nr. 1—2 a. c. pag. 71—75). Acesta a fost semnalul. Răspunsurile au început să sosească. A răspuns Prea Fericitul Patriarh Ecumenic, Fotie (în Februar). A răspuns Sf. Sinod al Patriarhiei din Alexandria (25 Iunie a. c.), cu actul căruia, a venit, pentru I. P. S. Hrisostom, şi o scrisoare din partea Prea Fericitului Patriarh şi Papă al Alexandriei şi al întregei Africi, Meletios. (Textul acestor acte e publicat în revista *'Ανάπλασις*, Nr. 15—16 a. c.). Din ele desprind câteva constatări: a) acţiunea bisericii Greciei a fost întâmpinată şi îmbrăţişată cu vie simpatie; b) chestiunea francmasoneriei, se studiază şi la Constantinopol, şi la Alexandria; c) ea va fi pusă la viitorul prosinod ecumenic a cărui deschidere se crede că nu va întârzia mult.

De încheere, îmi îngăduesc să pun o întrebare: In biserica României, problema francmasoneriei se studiază de Sfântul Sinod?* Ajutat de cine? Au fost — sau vor fi — consultaţi Domnii Profesori Nichifor Crainic, Dr. Vasile Gheorghiu (care, dacă nu mă înşel, posedă, în manuscris, un studiu asupra acestei probleme, cerut cândva de Sf. Sinod), I. G. Savin, Arhim. Scriban, I. Mihălcescu, Dr. D. Stăniloae şi toţi deţinătorii locurilor de onoare de pe frontul Ortodoxiei naţionale? Ar trebui! Fiindcă, am impresia, că deşi curentul naţionalist creştin dela noi s'a năpustit cu atâta elan asupra odioasei secte, de ea tot nu ne-am scăpat. Fiindcă pivniţele unde se «oficiază» liturghia destrămării noastre naţionale şi creştine, sânt multe şi întunecoase; iar iniţiaţii lor, perfizi şi ipocriţi.

Aşteptăm dar prosinodul ecumenic. Unde, după toate acestea, un lucru sântem siguri că se va face: ortodocşii de pretutindenea se vor găsi de acord într'un cuget şi-o simţire să osândească iasma şi s'o pună la stâlp — cu tot alaiul cuvenit!

Atena, August 1934.

GRIGORIE T. MARCU

* După informaţiunile noastre, chestiunea a fost discutată în Sf. Sinod şi s'au luat măsuri pentru studiul francmasoneriei la noi. *Nota Red.*

Un prilej de bucurie pentru biserică

Intrare în cler: Duminecă, în 7 Octomvrie, a avut loc hirotonirea dlui Nicolae Colan, *rectorul Academiei teologice „Andreiane", întru diacon. Taina hirotoniei a săvârşit-o I. P. S. Sa Mitropolitul Nicolae, asistat de PP. SS. LL. arhierei-vicari Andrei Crişanul şi Vasile Răşinăreanul. Prea Sfinţitul Andrei a ţinut o frumoasă predică, care a impresionat credincioşii din catedrala noastră. După sfânta liturghie, Inalt Prea Sfinţia Sa Mitropolitul Nicolae a ţinut să însemneze acest moment fericit pentru biserică, printr'o masă comună cu profesorii Academiei teologice „Andreiane" şi cu P. C. Lor părinţii consilieri episcopeşti, la care s'au rostit câteva cuvântări ce-au scos în relief însemnătatea acestui act.*

Biserica noastră, care a avut şi până acum în persoana părintelui rector al Academiei teologice, un talentat şi devotat slujitor care nu şi-a precupeţit munca şi n'a evitat ostenelile, de câteori a fost de lipsă preţioasa contribuţie a Cuv. Sale — şi a fost lipsă de ea în fiecare zi, — se bucură de acest important act prin care Cuv. Sa ia hotărârea să-şi intensifice şi mai mult activitatea în folosul ei.

Viaţa noastră bisericească a avut de vreo 14 ani încoace în persoana Păr. rector Nicolae Colan un factor de rangul întâi. N'a fost problemă, n'a fost iniţiativă şi lucrare bisericească la care să nu fi participat cu un rol decisiv, aducând totdeaunn contribuţia unui excepţional talent organizator, unui priceput reprezentant al intereselor bisericeşti în cercurile şi forurile fruntaşilor mireni, a unui spirit judicios care ştia găsi totdeauna soluţia justă şi modalitatea cea potrivită de-a rezolva o problemă, un fapt. Pe lângă rarile însuşiri naturale, P. C. Sa aducea şi pregătirea serioasă teologică şi literară, ştiind să unească totdeauna un fond care exprima punctele de vedere deduse din credinţa bisericii noastre, cu o formă care cucerea prin alesele ei însuşiri literare.

Afabil cu toată lumea, respectuos faţă de părerile juste de ori unde ar fi venit ele, încurajând elementele tinere valoroase ca redactor al «Revistei teologice», Cuv. Sa şi-a câştigat stima şi iubirea tuturor celor cu cari a venit în contact.

Fără a face parte formal din cler, a fost totdeauna în mijlocul preoţimei, cunoscându-i nevoile şi luptând pentru

uşurarea lor. Preoţimea a simţit aceasta şi l-a încredinţat cu postul atât de important de secretar general al Asociaţiei sale. Mentalitatea şi viaţa i-a fost preoţească şi până acum.

Inrolându-se acum şi prin harul de sus, şi prin haină în rândurile clerului, preoţimea capătă un membru care o onorează şi care se va identifica total cu aspiraţiile ei, luptând în primele rânduri pentru ele.

Nădejdile bisericii noastre sporesc în largă măsură, când vede că un mare talent se dedică întreg slujbei ei.

Replică la replică

— Pentru Părintele I. N. Ionescu dela biserica Amza din Bucureşti —

In numărul 12 [1934] al revistei bisericeşti „Viitorul" din capitală, a apărut un articol despre *Invăţământul teologic*, semnat de Părintele I. N. Ionescu dela biserica Amza din Bucureşti. Autorul articolului făcea cu acest prilej apologia Seminariilor şi a Facultăţilor de teologie, răsboindu-se cumplit cu Academiile teologice din Ardeal, cari ar fi... aşa şi pe dincolea.

Eu am răspuns la acel articol în „Telegraful Român" din 15 Iulie 1934. Cu seninătatea cuvenită, care nu putea jigni pe nimeni. Nici chiar pe P. C. Părinte I. N. Ionescu.

Am spus, anume, în acel răspuns, că Păr. I. N. Ionescu se luptă cu morile de vânt atunci când apără Seminariile şi Facultăţile de teologie împotriva adversarilor lor inexistenţi. Am mai spus, că autorul este naiv când afirmă, că tinerii cari vin din liceu la teologie, vin „din calcule pur materiale" şi că *minte*, din lipsă de informaţii sau din rea credinţă, când susţine că Academiile teologice din Ardeal ar fi primit vr'odată elevi cu 4—5 clase secundare; că vorbeşte prăpăstii, când crede că la aceste Academii se propun „studiile religioase elementare" şi că insultă în chip grosolan, când scrie negru pe alb că profesorii şcoalelor teologice de dincoace de Carpaţi n'au nici pregătirea unor profesori de liceu.

Am afirmat mai departe, că după normele celei mai elementare canonicităţi şi legalităţi şcoalele pregătitoare de preoţi trebue să stea sub directa şi integrala conducere a Bisericii, nu cum dorește P. C. Părinte I. N. Ionescu, sub a Ministerului. Şi multe alte lucruri am mai spus în acel articol de răspuns, rectificând aberaţiile debitate cu atâta entuziasm de P. C. meu preopinent.

Pentru care pricină Sf. Sa s'a şi supărat foarte. Şi mi-a tras o replică în doi numeri consecutivi ai „Viitorului" dlui Boroianu, spunând că eu l-am insultat cu „grosolănii" şi „înjurături" ca la uşa cortului. In consecinţă — spune P. C. Părinte I. N. Ionescu la sfârşitul replicei sale — eu mi-am pierdut dreptul de a-mi mai spune cuvântul în chestia învăţământului teologic.

Acum, chestia asta e foarte simplă: Că precum Sfinţia Sa n'a cerut slobozenie dela mine pentru a-şi putea spune cuvântul cu privire la organizarea învăţământului teologic, nici smerenia mea nu se crede obligată să ceară slobozenie dela Sf. Sa, pentru a face acelaş lucru. Prin urmare ne-om spune cuvântul şi de-aci înainte, amândoi. Şi lumea va ţine seamă de cuvântul nostru, după buna ei chibzuială... Fără supărare.

Cât despre „grosolăniile" şi „înjurăturile" mele la adresa părintelui I. N. Ionescu, cititorii „Telegrafului" sunt rugaţi să recitească articolul meu de astă vară, pentru a se convinge, că la insultele gratuite ale Păr. Ionescu adresate Academiilor teologice, profesorilor şi studenţilor lor, eu am răspuns cu *fapte*. Iar atâta eram dator să-l fac. Fiindcă nimenea nu se poate „sminti" împotriva Şcoalelor Bisericii, a dascălilor şi ucenicilor lor — şi eu să nu „ard".

Nicolae Colan

ASOCIAŢIA CLERULUI „ANDREIU ŞAGUNA"

Nr. 10/1934

CONVOCARE

Potrivit Art. 10 din Statutele Asociaţiei „Andreiu Şaguna" a clerului Mitropoliei ortodoxe române din Ardeal, Banat, Crişana şi Maramureş — având arhiereasca binecuvântare — convocăm al

XII-lea Congres ordinar al preoţimii

la Sibiu, pe zilele de **28 şi 29 Octomvrie 1934,** cu următorul

PROGRAM:

Ziua I (28 Oct.): Participarea la Congresul „Frăţiei Ortodoxe Române".

Ziua II (29 Oct.): Ora 8 dimineaţa sf. Liturghie arhierească în catedrala mitropolitană şi şedinţa de deschidere a Congresului în Aula Academiei teologice.

Ora 3 d. m.: A doua şedinţă a Asociaţiei, cu următoarea ordine de zi:

1. Preotul Ilarion Felea-Arad: *Cum acţionează în parohia mea Societatea „Oastea Domnului", Soc. „Sft. Gheorghe"* şi *„Reuniunea Femeilor ortodoxe"*. (Referat cu discuţii).
2. Raportul general despre activitatea Asoc. „A. Şaguna" pe anul 1932—33.
3. Raportul cassierului.
4. Propuneri (se vor anunţa Comitetului central cel puţin cu 3 zile înainte de Congres).
5. Inchiderea Congresului.

Sibiu, 8 Octomvrie 1934.

Prot. **Dr. GH. CIUHANDU**
preşedinte

Diacon **NICOLAE COLAN**
secretar general

NOTĂ. 1. Duminecă, 28 Octomvrie, ora 3 după masă, va avea loc la secretariatul Consiliului arhiepiscopesc şedinţa Comitetului central al Asociaţiei.

2. Pentru găzduire participanţii la Congres se vor adresa părintelui profesor Dr. N. Terchilă [Academia Teologică Sibiu] cel puţin cu trei zile înainte de Congres.

Foile româneşti sunt rugate să reproducă această convocare cel puţin în forma unei informaţii sumare.

F. O. R.

Congresul Frăţiei Ortodoxe Române

Comitetul central de direcţie — având binecuvântarea arhierească — invită pe membrii asociaţiei şi pe toţi bunii români ortodocşi la

Cel dintâi congres general anual al «*Frăţiei Ortodoxe Române*», care va avea loc la Sibiu în zilele de *27, 28 şi 29 Octomvrie 1934*, cu următorul

PROGRAM:

Ziua de 27 Octomvrie, ora 4 d. m.: 1. Şedinţa Consiliului general al Asociaţiei în aula Academiei teologice:

Ora 6 d. m.: 1. Slujba privegherii şi 2. mărturisirea membrilor, cari vor să se împărtăşească a doua zi.

Ziua de 28 Octomvrie, ora 9 dim.: 1. Liturghie arhierească în Catedrala Mitropolitană; 2. împărtăşirea membrilor asociaţiei de către I. P. S. Mitropolit Nicolae cu taina sf. cuminecături; 3. chemarea Duhului Sfânt;

Ora 11 dim.: Deschiderea congresului general în sala „Thalia".

1. Cuvântul Preşedintelui.
2. Cuvântul PP. SS. Chiriarhi.
3. Salutul autorităţilor, al societăţilor religioase şi culturale româneşti (Asociaţia clerului „A. Şaguna", „Oastea Domnului" şi Soc. tinerimii „Sf. Gheorghe").
4. Constituirea biroului şi alegerea Comisiunilor (pentru înscrierea de membri, propuneri etc.);

Ora 1 d. m.: Masa frăţească în sălile restaurantului Bulevard.

Ora 5 d. m.: Conferinţă publică ţinută de către Dl *Octavian Goga*, membru al Academiei române, fost ministru, în sala Teatrului Orăşenesc; Conferinţa va fi încadrată în cântări executate de Societatea „Sf. Georghe" a tinerimii.

Ora 9 d m.: Concert religios în Catedrala Mitropolitană, sub conducerea maestrului Timotei Popovici. In cadrul concertului *I. P. S. Sa Mitropolitul Nicolae* va vorbi despre *Autonomia Bisericii*.

Ziua de 29 Octomvrie, ora 8 dim.: Liturghie arhierească în Catedrala Mitropolitană.

Ora 10 dim.: 1. Şedinţă publică în aula Academiei Teologice;
2. Citirea raportului general;
3. Rapoartele comisiunilor;
4. Propuneri (cari trebue prezentate în scris, cu 8 zile înainte de congres, comitetului de direcţie, Cluj, Palatul Episcopesc);
5. Votarea moţiunii;
6. Inchiderea congresului;

Ora 3 d. m.: 1. Pelerinaj la mormântul Mitropolitului Andrei Şaguna dela Răşinari;
2. Parastas şi cuvânt de pomenire.

In vederea actului solemn al împărtăşirii colective cu taina sf. cuminecături în Catedrala Mitropolitană, membrii asociaţiei noastre sunt rugaţi a se pregăti sufleteşte încă de acasă.

Cu ocazia Congresului, secţia Sibiu a F. O. R. organizează în aula Academiei Teologice *o Expoziţie retrospectivă a scrisului ortodox din Ardeal*, din cele mai vechi timpuri până azi.

Deodată cu congresul general al F. O. R.-ului, se vor întruni tot la Sibiu şi celelalte trei societăţi ortodoxe, «*Oastea Domnului*», «*Asociaţia Clerului Andrei Şaguna*», şi *Societatea «Sf. Gheorghe»* a tineretului.

Conducerea centrală a intervenit la Direcţiunea generală a C. F. R. pentru obţinerea reducerii de 75% cu ocazia congresului nostru. Rezultatul va fi comunicat prin ziare.

Pentru găzduire participanţii se vor adresa păr. prof. Dr. N. Terchilă, Academia Teologică Sibiu, cel puţin cu trei zile înainte de congres.

Pentru reţinere de bilete la Conferinţa dlui O. Goga, încadrată în program muzical şi pentru masa comună participanţii se vor adresa Librăriei arhidiecezane Sibiu.

Cluj, la 27 Septemvrie 1934.

Secretar general:
I. MATEIU.

Preşedinte general:
SEXTIL PUŞCARIU.

Foile româneşti sunt rugate să reproducă această convocare cel puţin în forma unei informaţii sumare.

Probleme, fapte, comentarii

Viaţa Ilustrată, revista de sub auspiciile ROR-ului, secţia Sibiu, a apărut pe luna lui Octomvrie c. cu articole, cronice, versuri, exprimate, ca şi până acum, în forme îngrijite, din punct de vedere al frumosului şi moralului. Inveşmântată în haină elegantă care îi face multă cinste, rămâne totuşi la îndemâna şi a celor cu bugetul mai modest şi doritori de cetanie sănătoasă şi înviorătoare.

Numărul de faţă, cu figura adânc regretatului Gh. Bogdan Duică şi cu numeroase alte ilustraţii, având contribuţiile unor condee cu bun nume în lumea tinerei generaţii de scriitori, îş urmează rolul de a da familiei române o lectură interesantă şi instructivă.

Revista sibiană este apreciată în următorii termeni din partea revistei de curând reapărute, *Gândirea*, de sub redacţia dlui Nichifor Crainic:

„Viaţa Ilustrată se numeşte o revistă lunară ce ne vine din Sibiul ortodox al mitropolitului Nicolae Bălan. E fructul publicist al F. O. R.-ului, adică al Frăţiei Ortodoxe Române, noua asociaţie de creştinism social-cultural, întemeiată din îndemnul acestui ierarh care, şi prin vasta-i cultură teologică, filosofică şi literară, şi prin profunzimea unei puternice gândiri, e o podoabă a ortodoxiei naţionale.

Mitropolitul Nicolae Bălan e, în categoria respectivă, un mare avansat în sensul convingerii că ortodoxia de azi are nevoie şi de o înaltă faimă de viaţă intelectuală.

Animat de idee, Sibiul devine prin comparaţie cu ceeace nu se face în altă parte, centrul intelectual al vieţii religioase naţionale. El dă singur patru publicaţii periodice: Revista Teologică, Telegraful Român, Lumina Satelor şi Viaţa Ilustrată. Afară de aceasta, noua mişcare intelectuală e hrănită de o serie de cărţi impunătoare ce ies regulat din teascurile sibiene. Ortodoxia lui Sergiu Bulgacov, carte fundamentală de iniţiere în doctrina şi spiritul credinţei noastre, pe care o recomandăm insistent intelectualilor curioşi de expunerea filosofică a credinţei, a fost tipărită în această serie, alături de alte cărţi cu caracter mai special teologic.

Viaţa ilustrată e o revistă de familie — e redactată în spirit tradiţional ardelenesc de eminentul profesor N. Colan. Alături de materialul potrivit scopului, revista ne-a dat până acum câteva foarte documentate şi strâns gândite articole pe tema: ortodoxie şi

naţionalism, iscălite cu iniţiala N., în carĕ nu e greu să recunoaştem ideile din epocalul discurs al mitropolitului Nicolae ţinut la inaugurarea F. O. R.-ului.

Ea publică deasemenea în continuare poemul dramatic al dlui Victor Papilian „Cerurile spun...",de o remarcabilă inspiraţie ortodoxă a acestui intelectual şi scriitor de rasă, convertit dela ateismul ştiinţific la biserica noastră. Prin tot ce scrie, acest autor se revelează tot mai mult ca o figură literară cu totul aparte, asupra căreia critica trebuie să stăruie neapărat".

*

Reapare „Gândirea". — După o întrerupere de un an şi patru luni, reapare admirabila revistă „Gândirea", căreia personalitatea literară a dlui Nichifor Crainic i-a imprimat o concepţie literară şi artistică ce derivă din însuşi creştinismul reflectat în inima neamului nostru, din *creştinismul naţional.*

Primul număr reapărut (pe Octomvrie 1934) manifestă în mod deosebit de festiv şi de inzistent această concepţie. Articolul dlui Nichifor Crainic: „Mărturisire de credinţă" schiţează, în sensul acesta, o adevărată filosofie a frumosului în artă şi literatură, o arătare a ultimelor lui izvoare. Orice operă de artă este săltarea inimii spre raiul deliciilor spirituale din care a fost odinioară scoasă şi a cărui amintire şi nostalgie o obsedează continuu. „Toată fapta, toată creaţia umană, ce umple timpul şi spaţiul acestui pământ, nu e altceva, în ultimă semnificaţie, decât simularea frumuseţii inaccesibile a acestui Raiu ce dogoreşte de departe memoria ancestrală a omenirii şi înroşeşte oţelul voinţei de înălţare către el". Iar „arta e cea mai nobilă creaţie a geniului omenesc", prin care omul tinde să se apropie de acel Ierusalim ceresc. „Opera de artă e cu atât mai nobilă, cu cât mai generoasă în semnificaţie, cu cât din fiinţa ei misterioasă fulgeră mai tare făşii din lumina Paradisului perdut". Ea e revelaţie dumnezeească în inima neamului, sau a insului întrucât participă la fiinţa unui neam. Nu revelaţie în inima sau raţiunea individului abstract, neutru, sau dus de ambiţia de-a crea adevăruri proprii, contradictorii neamului din care face parte. Din Dumnezeu şi din revelaţia Lui în acea oglindă a Lui care este inima neamului, scot frumosul artiştii. Frumosul este creştinesc şi românesc pentru noi şi el nu poate fi în nici un caz internaţional sau individual, pentrucă nu poate fi raţional, ci numai experimental.

Frumosul este una cu adevărul cel mai adânc.

In alt loc („Argument" pg. 245) dl Nichifor Crainic desvoaltă această idee şi cu aplicare la problema raportului între artă şi morală, între frumos şi etic, problemă atât de acută astăzi şi căreia am dori ca dl Nichifor Crainic să-i dedice un studiu mai amplu. (Ar fi necesar ca scriitorii noştri cari au adevărata înţelegere a artei să pornească o ofensivă împotriva valului de imoralism şi pornografie tarifată a tuturor adercilor dizolvanţi şi cu pretenţii de dascăli ai neamului românesc).

Dl Nichifor Crainic scrie: „Noi nu concepem estetica şi morala ca forme autonome in sine, ce n'ar avea întru nimic a face una cu alta. Idealul frumosului nu era numai pentru filosofii eleni acelaş ca idealul moral, dar şi pentru concepţia de viaţă creştină şi mai ales pentru ea". Dacă frumosul adevărat, care dă strălucire eternă operelor de artă, e una cu ce e mai adânc în inima omului, cu obiectul celor mai durabile şi mai esenţiale aspiraţii ale sufletului omenesc, dacă el nu este decât reflexul transcendentului relevat în om şi în natură şi exprimat de artist, atunci, sigur, nu e nici o contradictie între între el şi etic. Iar deosebirea între artă şi morală n'ar fi decât o deosebire în procedura de-a ajunge la ele: în artă prin iluminaţii fulgerătoare, prin contemplaţie în care e activă doar privirea, doar puterea de recepţie, iar în morală printr'un sistematic şi răbdător suiş, printr'o făptuire neîncetată şi printr'o cercetare necontenită a propriei tale personalităţi.

Creştinismul autohton ca izvor de inspiraţie artistică se arată în numărul acesta al „Gândirii" şi în celalalt material al ei. Astfel în articolul „Fragment despre Agia Sofia", dl Lucian Blaga deduce atât de juste şi interesante concluzii despre spiritul celor trei confesiuni creştine din stilul în care îşi zidesc bisericile.

Recomandăm călduros această revistă preoţimei noastre. Astăzi este una dintre puţinele publicaţii literare ce se poate ceti şi de adulţi — dar mai ales de tineri. — In pluseste singura revistă de creştinism militant în domeniul înalt al artei şi al concepţiei de viaţă.

Nu costă decât o nimica toată: 20 lei numărul, şi 200 lei abonamentul anual. E cea mai ieftină revistă. *D. S.*

*

In apărarea limbii. — S'a înfiinţat, s'au e pe cale d'a se înfiinţa, în Bucureşti o ligă pentru apărarea limbii române.

Se pare că tot mai mult sporeşte numărul acelora, cari îş dau seama de primejdia ce ne ameninţă limba, în deosebi azi când şi publicaţiile bisericeşti, cel puţin în parte, pătimesc de mulţimea franţuzismelor de prisos şi a celorlalte metehne la fel.

*

Deschiderea anului la şcoala de cântăreţi. — In ziua de 8 Octomvrie c. s'a făcut deschiderea festivă a noului an şcolar la şcoala de cântăreţi bisericeşti a Arhiepiscopiei noastre. Deschiderea s'a făcut în prezenţa tuturor elevilor şi a profesorilor acestei şcoale.

Potrivit creştinescului şi românescului obicei, deschiderii i-a premers sfinţirea apei mici. Serviciul divin a fost săvârşit de Pr. N. Topolog, profesor la această şcoală, iar răspunsurile au fost date, în mod deosebit de impresionant, de elevii cântăreţi.

Apoi, Pr. Şt. Morariu, director, a rostit o frumoasă cuvântare numărând câteva din punctele realizate de şcoală, înşirând ceeace cere ea dela elevi şi accentuând importanţa deosebită ce trebuie să i se dea.

Elogiază şi personalitatea I. P. S. S. Mitropolitului Nicolae, fără grija căruia n'ar putea dăinui această şcoală şi nu s'ar putea desvolta suficient.

După citirea regulamentului, profesorii şi elevii au pornit la muncă hotărâţi să dea rezultatele aşteptate de cei mai mari, în cursul noului an de studii.

Asistent

*

Cerc religios. — A şasa conferenţă pastorală în cursul anului curent şi-a ţinut-o cercul religios al *Gârbovei*, prot. Mercurea, Duminecă la 9 Septemvrie c. în comuna Gârbova.

Pe o zi frumoasă, cu soare strălucitor, credincioşii aşteptau cu nerăbdare sosirea preoţimii anunţate de iubitul lor păstor N. Opriş.

La ora 9, clopotele şi toaca bisericii vestesc începerea sfintei liturghii, pe care cei 6 preoţi ai cercului o slujesc în sobor.

La priceasnă a urcat amvonul preşedintele cercului, Pr. I. Muntiu din Cărpiniş, predicând despre evanghelia zilei şi luând pericopa: «*Şi precum Moise a înălţat şarpele în pustie, aşa se cade a se înălţa fiul omului!*» iar la finea liturgiei a predicat parohul G. Buzea din Boz, despre: *mântuirea sufletului.*

Ambele predici au fost urmărite cu multă luare aminte din partea credincioşilor, cari apoi au fost miruiţi şi stropiţi cu apă sfinţită.

La ora 2 p. m. s'a slujit vecernia în sobor, după care deschizându-se conferinţa în biserică, prin rostul preşedintelui cercului, au cuvântat sfinţiile lor: Pr. I. Geler din Şpring despre: *iubirea deaproapelui*, Pr. C. Hăşcău din Reciu despre: *podoabele omului creştin*, desvoltând pe scurt şi la înţeles temele ce li s'au încredinţat.

Incheindu-sĕ conferenţa publică, poporul s'a îndepărtat mângâiat şi înavuţit cu preţioasă merinde sufletească.

Preoţii, constituiţi în conferenţă intimă, au discutat chestiunile dela ordinea zilei.

In darea de seamă a activităţii cercului, se constată că preoţimea acestui cerc, afară de predicile pe cari fiecare preot le-a ţinut în parohia sa, în cursul anului 1934, cu ocaziunea conferenţelor ţinute, a rostit poporului 24 predice, ear în 3 comune s'a prezentat cu corul tinerimii cercului, întregind programul cu cântece religioase şi recitări.

Statorindu-se programul de lucrare pentru viitor, preşedintele declară ciclul de conferenţe, al cercului religios al Gârbovei, pentru anul 1934, de încheiat.

Raportor.

Comunicat

Marţi, 16 Octomvrie, ora 11 se va oficia în toate bisericile noastre serviciu divin — Te Deum — din prilejul zilei naşterii Majestăţii Sale Regelui Carol II, la care vor participa autorităţile civile şi militare.

Consiliul arhiepiscopesc.

Nr. 8642/1934

Anunţ

Se aduce la cunoştinţă, că s'a prolungit termenul de concurs la parohia vacantă de clasa întâia ANINOASA din protopopiatul Jiu cu încă 30 zile dela data de mai jos.

Sibiu, din şedinţa senatului bisericesc al Consiliului arhiepiscopesc dela 9 Octomvrie 1934.

Consiliul arhiepiscopesc.

Nr. 9152.

Comunicat

Conform dispoziţiilor mai înalte dispunem ca Prea Cucernicii preoţi din capitalele de judeţ să oficieze în ziua de Joi, 18 Octomvrie a. c., ora 11, slujbe religioase de pomenire pentru odihna sufletului marelui defunct Alexandru I regele Iugoslaviei, iar în bisericile dela sate să se tragă numai clopotele, în aceiaşi zi şi în aceiaşi oră.

Consiliul arhiepiscopesc.

INFORMAŢIUNI

Promovat cu distincţie. *Păr. diacon N. POPOVICI, profesor la Academia noastră teologică, a fost promovat* Doctor în Teologie, *cu distincţie unanimă, din partea Facultăţii de Teologie din Cernăuţi. Felicitările noastre!*

† George Balş, reprezentant al unei vechi familii moldoveneşti, academician şi membru al comisiunii monumentelor istorice, a răposat în capitală în ziua de 22 Septemvrie c. Era cunoscut şi mult apreciat nu numai pentru studiile sale inginereşti, ci şi pentru marea sa operă, în care se ocupă de bisericile şi mănăstirile moldoveneşti din veacurile 16—18, cu interesante clişee de adevărată artă şi arhitectură religioasă. A fost un profund cunoscător al aşezămintelor noastre bisericeşti, cu privire la stilul, arta murală, pictura şi sculptura lor. Perderea prematură, a acestui neobosit şi iscusit cercetător de vechi biserici şi mănăstiri, este deplânsă de toţi bunii români.

Act de mulţumire. *Primăria municipiului Sibiu se simte prea plăcut îndatorată a mulţumi tuturor cetăţenilor pentru buna primire a M. Sale Regelui Carol al II-lea cu prilejul vizitei recente. Preşedintele comisiei interimare:* Dr. E. Piso.

Noul comitet al societăţii academice „Andrei Şaguna". Societatea s'a constituit pe anul şcolar 1834—35 în şedinţa din 9 Octomvrie sub conducerea Păr. Rector diacon N. Colan, după cum urmează: Preşedinte de onoare dl profesor diacon Nicolae I. Popoviciu; membrii comitetului: Faur Ioan anul IV preşedinte activ, Sumedrea Ioan anul IV vicepreşedinte, Nistor Toma anul IV secretar general, Bârsan Nicolae anul III consilier U. N. S. C. R., Mirică Nicolae anul III bibliotecar, Indrieş Mihai anul III cassier, Malene Gheorghe anul II secretar de şedinţe, Doctor Teofil anul II econom, Stoican Nicolae anul I vice-econom, Mihăilescu I. anul I vice-bibliotecar; membri în comisia literară: Moşic Ulpiu Traian anul IV, Ţint B. Iosif anul IV, Popescu Dumitru anul IV, V. Sămărtinean, Dumitreasă Petru anul II, Turcu Ioan anul II, Brudea Petru anul I, Radu Zaharie anul I; membri în comisia verificatoare: Neacşu Ioan anul IV, Măciucă Lazăr anul III, Ciora Romulus anul II.

Aviz. Cursurile la şcoala ortodoxă română de cântăreţi Sibiu s'au început. Inscrieri noui se mai primesc până la data de 20 Octomvrie 1934.

Fără plată. Primăria municipiului Sibiu, în conformitate cu regulamentul legii de rechiziţie, aduce la cunoştinţă că pe timpul manevrelor, din anul curent, cvartiruirea militarilor se va face fără plată.

Despre serbările recente dela Sibiu şi Lugoj raportează un confrate din capitală, în cotidianul său (din 7 Oct. c.), următoarele:

«*Azi dimineaţă,* — în 6 Octomvrie 1934, — *a avut loc la Sibiu inaugurarea şcoalei normale «Andrei Şaguna. Mâine are loc la Lugoj sfinţirea catedralei ortodoxe*».

Binevoitorul confrate a făcut o mică anticipare. *Inaugurarea* şcoalei normale „Andrei Şaguna", a cărei peatră fundamentală s'a sfinţit zilele acestea, se va face — sperăm — într'un an sau doi, cu ajutorul lui Dumnezeu şi al oamenilor; ear catedrala, sfinţită zilele acestea la Lugoj, va putea fi tot cu ajutorul lui Dumnezeu şi al oamenilor — odată ortodoxă.

ŞTIRI LOCALE

Predică în catedrala din Sibiu. Duminecă, în 14 Octomvrie 1934, va predica părintele *Gh. Secaş.*

Nr. 490—934 (55) 2—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei vacantă de clasa III-a Prihodişte, cu filia Tătăreştii de Criş, protopresbiteratul Zarand, se publică prin aceasta concurs cu termin de 30 zile dela întâia apariţie în Telegraful Român.

Venitele sânt:

1. Intregirea dela stat.
2. Stola obişnuită.
3. 4 jugăre sesiune parohială.

Concurenţii vor înainta cererile de concurs însoţite de actele necesare subsemnatului oficiu protopresbiteral în termin şi vor prezenta totodată permisiunea de a concura dela autoritatea supremă, şi cu încuviinţarea subsemnatului se vor prezenta şi în parohie.

Brad, la 26 August 1934.

Oficiul protopresbiteral ortodox-român în înţelegere cu consiliul parohial.

Ioan Indreiu
protopop.

(56) 3—3

Concurs

Se publică concurs pentru întregirea parohiei vacante de clasa III-a **Roadăş,** din protopopiatul Cohalmului, cu termen de 30 zile dela întâia apariţie în Telegraful Român.

Retribuţiunile sânt:

1. Salarul dela stat;
2. Sesiune de 13 jug., fânaţ;
3. Stola obişnuită în protopopiat;
4. Lemne de foc suficiente;
5. De fiecare familie (circa 50) câte 20 l. cereale (grâu sau porumb);
6. Locuinţă parohială corăspunzătoare, cu şură, grajd şi şopron de lemne, cu grădină de pomi şi alta de legume.

Cererile de concurs, însoţite de acte precum şi de încuviinţarea Prea Veneratului Consiliu Arhiepiscop se vor înainta în termen legal oficiului protopopesc.

Candidaţii, cu ştirea oficiului protopopesc, se vor prezenta în vreo Duminecă sau sărbătoare la biserică, pentru a fi cunoscuţi credincioşilor din parohie.

Din ordinul Prea Ven. Consiliu Arhiepiscopesc şi în înţelegere cu consiliul parohial.

Rupea, la 15 Septemvrie 1934.

Alexandru Brotea,
protopop.

A apărut:

EPICLEZA EUHARISTICĂ

de

Diaconul N. I. POPOVICIU

Preţul Lei 150·—

Se poate procura dela Librăria Arhidiecezană din Sibiu, trimiţându-se preţul, plus spese postale Lei 15·— prin mandat postal.

Redactor responsabil: Pr. Dr. D. Stăniloae

Editura şi tiparul Tipografiei arhidiecezane

Anul LXXXII — Sibiu, 23 Octomvrie 1934 — Nr. 44—45

Telegraful Roman

Organ naţional-bisericesc — Intemeiat în 1853 de Mitropolitul Andreiu Şaguna

APARE SAPTAMANAL

Abonamentul: Un an 500 Lei. — Şase luni 250 Lei. — Trei luni 125 Lei. — Pentru străinătate un an 900 Lei. — Pentru America 8 Dolari.

Articole şi corespondenţe se adresează **Redacţiei** Telegraful Român, Sibiu, strada Mitropoliei Nr. 45. — Scrisori nefrancate se refuză. — Articole nepublicate nu se înapoiază.

Preţul inserţiunilor un şir petit 6 Lei pentru odată, dacă se publică de mai multe ori se dă rabatul cuvenit.

Abonamentele şi inserţiunile se adresează **Administraţiei** ziarului Telegraful Român, Sibiu, strada Mitropoliei Nr. 45

Asociaţiile religioase ale Bisericii noastre, la Sibiu

F. O. R.

Congresul Frăţiei Ortodoxe Române

Comitetul central de direcţie — având binecuvântarea arhierească — învită pe membrii asociaţiei şi pe toţi bunii români ortodocşi la

Cel dintâi congres general anual al «*Frăţiei Ortodoxe Române*», care va avea loc la Sibiu în zilele de *27, 28 şi 29 Octomvrie 1934*, cu următorul

PROGRAM:

Ziua de 27 Octomvrie, ora 4 d. m.: 1. Şedinţa Consiliului general al Asociaţiei în aula Academiei teologice;

Ora 6 d. m.: 1. Slujba privegherii şi 2. mărturisirea membrilor, cari vor să se împărtăşească a doua zi.

Ziua de **Duminecă** *28 Octomvrie, ora 9 dim.:* 1. Liturghie arhierească în Catedrala Mitropolitană cu predica I. P. S. Sale Mitropolit Nicolae; 2. Impărtăşirea membrilor asociaţiei de către I. P. S. Mitropolit Nicolae cu taina sf. cuminecături; 3. Chemarea Duhului Sfânt;

Ora 11 dim.: Deschiderea congresului general în sala „Thalia".

1. Cuvântul Preşedintelui.
2. Cuvântul PP. SS. Chiriarhi.
3. Salutul autorităţilor, al societăţilor religioase şi culturale româneşti.
4. Constituirea biroului şi alegerea Comisiunilor (pentru înscrierea de membri, propuneri etc.);

Ora 1 d. m.: Masa frăţească în sălile restaurantului Bulevard.

Ora 5 d. m.: Conferinţă publică ţinută de către Dl *Octavian Goga*, membru al Academiei române, fost ministru, în sala „THALIA"; Conferinţa va fi încadrată în cântări executate de Societatea „Sf. Gheorghe" a tinerimii.

Ora 9 d. m.: Concert religios în Catedrala Mitropolitană, sub conducerea maestrului Timotei Popovici. In cadrul concertului *I. P. S. Sa Mitropolitul Nicolae* va vorbi despre *Autonomia Bisericii*.

Ziua de **Luni** *29 Octomvrie, ora 8 dim.:* Liturghie arhierească în Catedrala Mitropolitană cu predica P. S. Sale episcop Grigorie al Aradului.

Ora 10 dim.: 1. Şedinţă publică în aula Academiei Teologice;
2. Citirea raportului general;
3. Rapoartele comisiunilor;
4. Propuneri (cari trebue prezentate în scris, cu 8 zile înainte de congres, comitetului de direcţie, Cluj, Palatul Episcopesc);
5. Votarea moţiunii;
6. Inchiderea congresului;

Ora 3 d. m.: 1. Pelerinaj la mormântul Mitropolitului Andrei Şaguna dela Răşinari;
2. Parastas şi cuvânt de pomenire.

In vederea actului solemn al împărtăşirii colective cu taina sf. cuminecături în Catedrala Mitropolitană, membrii asociaţiei noastre sunt rugaţi a se pregăti sufleteşte încă de acasă.

Cu ocazia Congresului, secţia Sibiu a F. O. R. organizează în aula Academiei Teologice *o Expoziţie retrospectivă a scrisului ortodox din Ardeal*, din cele mai vechi timpuri până azi.

Deodată cu congresul general al F. O. R.-ului, se vor întruni tot la Sibiu şi celelalte trei societăţi ortodoxe, «*Oastea Domnului*», «*Asociaţia Clerului Andrei Şaguna*», şi *Societatea «Sf. Gheorghe»* a tineretului.

Direcţiunea generală C. F. R. a acordat o reducere de 75% pentru toată ţara cu ocazia congresului nostru, valabilă între 26—30 Oct. inclusiv.

Pentru găzduire participanţii se vor adresa păr. prof. Dr. N. Terchilă, Academia Teologică Sibiu, cel puţin cu trei zile înainte de congres.

Pentru reţinere de bilete la Conferinţa dlui O. Goga, încadrată în program muzical şi pentru masa comună (tacâmul: Lei 60) participanţii se vor adresa Librăriei arhidiecezane Sibiu, iar în ziua de 28 Oct. Biroului de informaţii care va funcţiona în camera dela intrarea în hotelul „Bulevard".

Cluj, la 27 Septemvrie 1934.

Secretar general: **I. MATEIU**

Preşedinte general: **SEXTIL PUŞCARIU**

ASOCIAŢIA CLERULUI „ANDREIU ŞAGUNA"

Nr. 10/1934

CONVOCARE

Potrivit Art. 10 din Statutele Asociaţiei „Andreiu Şaguna" a clerului Mitropoliei ortodoxe române din Ardeal, Banat, Crişana şi Maramureş — având arhiereasca binecuvântare — convocăm al

XII-lea Congres ordinar al preoţimii

la Sibiu, pe zilele de **28 şi 29 Octomvrie 1934,** cu următorul

PROGRAM:

Ziua I **Duminecă** (28 Oct.): Participarea la Congresul „Frăţiei Ortodoxe Române".

Ziua II **Luni** (29 Oct.): Ora 8 dimineaţa sf. Liturghie arhierească în catedrala mitropolitană şi şedinţa de deschidere a Congresului în Aula Academiei teologice.

Ora 3 d. m.: A doua şedinţă a Asociaţiei, cu următoarea ordine de zi:

1. Preotul Ilarion Felea-Arad: *Cum acţionează în parohia mea Societatea „Oastea Domnului", Soc. „Sft. Gheorghe"* şi *„Reuniunea Femeilor ortodoxe"*. (Referat cu discuţii).
2. Raportul general despre activitatea Asoc. „A. Şaguna" pe anul 1932—33.
3. Raportul cassierului.
4. Propuneri (se vor anunţa Comitetului central cel puţin cu 3 zile înainte de Congres).
5. Inchiderea Congresului.

Sibiu, 8 Octomvrie 1934.

Prot. **Dr. GH. CIUHANDU** preşedinte

Diacon **NICOLAE COLAN** secretar general

NOTĂ. 1. Duminecă, 28 Octomvrie, ora 3 după masă, va avea loc la secretariatul Consiliului arhiepiscopesc şedinţa Comitetului central al Asociaţiei.

2. Pentru găzduire participanţii la Congres se vor adresa părintelui profesor Dr. N. Terchilă (Academia Teologică Sibiu) cel puţin cu trei zile înainte de Congres.

Foile româneşti sunt rugate să reproducă această convocare cel puţin în forma unei informaţii sumare.

Mădularele Bisericii

Biserica nu are numai mădulare individuale, ci şi colective. Aşa cum celulele din trup, pentruca să poată îndeplini funcţiuni specializate, nu sunt juxtapuse uniform şi indistinct, ci organizate pe grupuri în aşa zisele organe, la fel şi persoanele singulare din Biserică fac parte, mai mult sau mai puţin voit, din grupuri cari exprimă voinţa şi viaţa unitară a Bisericii în feluri diferite, toate necesare. Unitatea în planul de viaţă spirituală, ca şi în natură, nu se realizează printr'o transformare în masă uniformă a celor ce se unesc. Unitatea însemnează frăţie, armonie între părţile diferite, cari se menţin în varietatea lor ontologică. Ea se realizează atunci când în ceice trebue să se unească, să se înfrăţească, se înstăpâneşte conştiinţa că sunt numai *părţi,* că îşi pot îndeplini chemarea numai integrându-se cu toate celelalte părţi într'un întreg cu viaţa unitară, determinată de un principiu unitar, pe lângă toată distincţia lor ca părţi.

Omenirea, ca un mare organism natural, cuprinde în toate vremurile *intelectuali* cu rosturi de luminători ai cărărilor pe cari are să înainteze *poporul* care nu se poate îndeletnici întreg cu cercetarea adevărului, fiind absorbit de munca producătoare a mijloacelor de existenţă materială. Ea cuprinde totdeauna un *tineret* cu o psihologie deosebită de a celorlalte vârste şi cam aceeaş pentru toate timpurile. Cuprinde *bărbaţi* şi *femei* cu rosturi diferite în viaţa socială. Biserica nu suprimă aceste părţi naturale ale omenirii colective, această varietate organică, dar le reaminteşte şi le spiritualizează legea naturii lor: de-a fi părţi ce se completează reciproc, de a fi una spre ajutorul celeilalte şi de-a urmări un singur scop, binele general.

Nu pentru a izola pe unii de alţii, nu pentru a ridica între o parte şi alta ziduri cari să împedece vederea şi comunicarea, a strâns Biserica noastră diferitele categorii naturale ale poporului credincios în organizaţiile actuale. Aceasta ar însemna să neglijeze o lege a naturii, şi, într'o măsură şi mai mare, o lege a vieţii spi-

rituale care pretinde cea mai deplină comuniune între oameni şi între categoriile omenirii. I-a organizat pentruca fiecare membru din aceste organizaţii să devină şi mai conştient de datoriile lui speciale, ca celulă dintr'o anumită categorie omenească şi pentruca bunevoinţele individuale, în direcţia aceasta să crească în puterea de realizare, cu un cuvânt ca opera de reciprocă ajutorare între părţile unui popor să se împlinească mai efectiv.

Biserica propovăduieşte unul şi acelaş adevăr tuturor. Toţi au lipsă de mântuire şi tuturor le oferă ca Mântuitor pe Hristos. Biserica cere tuturor o viaţă inspirată de aceleaşi princìpii morale. Harul dumnezeesc pe care-l mijloceşte e acelaş. Dar vasul care primeşte unul şi acelaş adevăr şi har variază nu numai dela om la om, ci dela o grupă naturală la alta. In adevărul creştin intelectualul vede cute şi nuanţe, pe cari nu le vede omul cu alte îndeletniciri. Vârsta şi împrejurările de viaţă impun îndatoriri şi direcţii speciale de activitate, cari, pentru a fi îndrumate în concordanţă cu princìpiile creştine, impun o scrutare aparte. Intelectualii, conducătorii naţiunii, cu atâtea îndatoriri complicate, ajung în atâtea împrejurări greu de descurcat, încât pentru a găsì modalitatea creştină de-a ieşi din ele, modalitatea creştină de-a rezolva şi de-a ataca atâtea mari probleme sociale, trebue să se pregătească, să scruteze consecinţele ce decurg din creştinism în cutare sau cutare direcţie.

Tineretul trebue să fie atent la ispite proprii lui, şi poate realiza virtuţi şi acte, iarăşi proprii vârstei şi împrejurărilor lui de viaţă. Acestea trebuesc cercetate aparte cu tinerii, şi bătrânii n'au nici un interes să participe totdeauna acolo şi atunci când tinerii, sub conducerea preotului, se silesc să înţeleagă şi să practice virtuţile necesare vârstei lor.

Harul dumnezeesc este acelaş dar el se aplică altor împrejurări de viaţă, altui material uman. Adevărul în mare şi în fond este acelaş şi scopul general al vieţii iarăşi acelaş, dar viaţa e formată din momente mici, foarte variate, din probleme deosebite dela moment la moment, iar adevărul cel mare se fărămiţează, se ramifică, în atâtea adevăruri mici, cari trebuesc căutate, în atâtea adevăruri mici dintre cari unele interesează, sau ajung să intereseze pe unii, altele pe alţii.

După acelaş adevăr mare trăesc toate mădularele Bisericii, spre acelaş scop general tind toate, dar cărările lor, pledecile lor, îndatoririle lor de fiecare moment sunt altele. Biserica trăeşte prin toate o viaţă unică, închinată unui scop şi adevăr unic, străbătută de un principiu unic: Hristos, dar potrivit cu conformaţia şi cu rostul lor social, această viaţă unică se manifestă prin alte gesturi şi mişcări în fiecare mădular; iar gesturile şi mişcările tuturor mădularelor se prezintă ca o simfonie, care în totalitatea ei manifestă viaţa întreagă a Bisericii.

Biserica îşi cercetează azi toate mădularele sale. Sunt ele destul de viguroase, de elastice, de sănătoase ca să poată manifesta corespunzător viaţa Bisericii? Şi este între ele acea perfectă armonie şi reciprocă ajutorare care e un semn de vitalitate şi de ordine pentru întreaga fiinţă a Bisericii?

La aceste două lucruri este azi mai atentă Biserica. Şi în această direcţie se mişcă silinţele ei de perfecţionare. **Dr. D. Stăniloae**

Semănătorii de vrajbă

In ultima vreme uniaţia ardeleană face uz neîncetat şi persistent până la obsesie de-un mijloc tactic din cele mai perfide câte se găsesc în arsenalul de ipocrizie al catolicismului. Nu e număr din otrăvitele lor tiparuri periodice în care Biserica ortodoxă naţională să nu fie acuzată şi persiflată, în modul cel mai ireverenţios, ca semănătoarea de vrajbă în viaţa neamului românesc, ca singura vinovată de desbinarea între fraţi şi de înverşunarea confesională a unora împotriva altora, de febra aceasta nesănătoasă pentru un organism naţional, care poate avea urmări din cele mai dureroase.

Ipocrizia acestei campanii trebue demascată. Vălul subţire de cuvioasă mironosiţă trebue smuls de pe faţa alterată de cinism şi schimonosită de satisfacţia inavuabilă a celor cari pregătesc şi dau lovituri ascunse.

Cine a produs şi produce într'adevăr turburarea continuă în viaţa comunităţii româneşti? Care este cauza febrei de care e chinuit de peste două sute de ani trupul naţiunii româneşti din Ardeal? Care e microbul ce s'a întrodus în organismul nostru naţional, turburându-i desvoltarea liniştită şi armonioasă, rupând raportul de integrare a fiecărei celule în totalitate, sfâşiindu-i viaţa internă? Punem această întrebare oricărui om a cărui judecată funcţionează normal şi nepărtinitor.

Biserica ortodoxă, la altarul căreia s'a închinat întreg poporul românesc dela începutul existentei sale, este de peste două sute de ani, aici în Ardeal, în funcţie de apărare a unităţii naţionale şi a sa proprie. Ea n'a făcut şi nu face altceva decât să opună rezistenţă încercărilor dinafară de dislocare a neamului şi să-şi apere patrimoniul moştenit. Pe când unitismul este un ic întrodus tot mai adânc în comunitatea naţională, de cei cari au avut şi au interesul să ne slăbească şi răpună prin desmembrare. Este o săgeată lansată din arcul duşmanilor noştri milenari, un microb produs în cultura microbiană a Vaticanului şi dat nemţilor şi ungurilor să ni-l inoculeze ca mijloc sigur de descompunere. Splendida unitate şi solidaritate a acestui neam de până la 1700, care l-a păstrat întreg în pofida tuturor încercărilor de asimilare, a fost atunci sfâşiată şi sfâşierea pătrunde pe fiecare zi tot mai adânc în conştiinţe. Microbul alimentat cu o neînţeleasă râvnă de chiar o parte a fiilor acestui neam îşi continuă acţiunea funestă.

Iar Biserica ortodoxă n'a făcut altceva decât s'a apărat, angajată prin atacurile venite dela străini, în această luptă de apărare. Pentru orice minte limpede — *aceasta* este situaţiunea!

Biserica noastră ortodoxă n'a sărit pe forturile străine, n'a trimis gloanţe şi n'a lansat proectile şi miasme ucigătoare în cetăţile străine, dar a vrut şi vrea să rămână dârz pe poziţiile proprii, asaltate şi lovite pe căile cele mai nesincere şi mai inumane.

Şi atunci cine produce vrajba: cel care se apără fiind continuu atacat? Numai un aparat mintal grav alterat poate spune aceasta. E un adevăr clar ca lumina soarelui, ce nu poate fi mistificat de nici o minte nepervertită, un adevăr care trebue să stea sus în văzul tuturor că nu Biserica ortodoxă, care a fost şi este în continuă poziţie de apărare, este cauza vrajbei crescânde între fiii neamului, ci unitismul care n'a crescut din solul naţional, care nu e de origine autohtonă, ci a fost întrodus şi e susţinut în mijlocul neamului românesc de puteri exterioare.

Cine a produs tulburările profunde în poporul românesc din Ardeal în veacul 18? Nu unitismul impus cu forţa de împăratul Leopold, de Kolonits, Baranyi, Pataky, Maria Terezia, Bucov şi ceilalţi apostoli ai grecocatolicismului? Ce-au făcut românii ortodocşi, preoţi şi ţărani? Au putrezit în temniţi, au fost bătuţi cu biciul, au fost ucişi în toate chipurile, şi-au *apărat* credinţa, — ei cu mânile goale, putând doar să moară, iar misionarii unitismului cu toată puterea lumească şi cu toate armele în mâna lor. A pornit vrajba dela aceşti oameni cari n'au deranjat pe nimeni în credinţele lui, ci şi-au apărat credinţa lor, pe singura cale posibilă: murind şi suferind chinuri?

Cine produce vrajba în zilele noastre? Biserica ortodoxă care se apără împotriva avalanşei catolice, servită de unitism? Căci e un adevăr nu numai logic, ci dovedit şi cu faptele şi intenţiile mărturisite de uniţi şi de catolici, că unitismul român, în proporţia în care se află azi, nu e decât o redută pentru lupta de continuare a catolicizării în senz extensiv şi calitativ. El nu e un punct final, o poziţie care să aibă o valoare pentru sine în catolicism. Unitismul este arcul încordat al catolicismului agresiv, un punct care trebue împins continuu mai departe în inima neamului nostru. Unitismul este prin definiţie catolicismul în marş de expansiune, de revărsare peste popoarele ortodoxe. Enciclici papale des repetite pentru «convertirea» ortodocşilor, jurământul prin care episcopii supuşi stăpânirii papale se obligă să *persecute* pe «schismatici», nunţii «apostolici», şi emisari trimişi printre noi, călugări şi misionari crescuţi în institutul *de propaganda fide* şi în alte pepiniere ale aceluiaşi spirit agresiv, asalturile date pentru a câştiga poziţii importante în stat cu acelaş scop de subminare a noastră, intrigi ţesute cu rafinărie, batjocuri şi calomnii aruncate fără scrupul împotriva bisericii noastre şi a instituţiunilor ei, împotriva ierarhilor şi a preoţilor ei, — acestea şi altele asemenea acestora sunt armele de cari se serveşte cu o nemaipomenită îndrăzneală propaganda papistă printre noi ortodocşii.

Tendinţa prozelitistă e mărturisită în tot momentul. Să pomenim întâi pe faimosul «Păr. I. Georgescu» (aşa se iscăleşte), dat afară dela secretariatul «Astrei» din care-şi făcuse platformă de propagandă catolică. In «Unirea» din 29 Sept. cor., într'un articol paralel cu altul în care ortodoxia e acuzată că produce vrajbă între Români, scrie: «Bunii creştini din Orient nu trebue să uite că Ierusalimul ceresc de pe pământ e Roma». Şi mai la vale: «Să-şi dea seama, mai ales la noi, unde unii habotnici vor să zădărnicească nobila iniţiativă a păr. protoereu dela Chişinăul Basarabiei pentru unirea bisericilor» etc. E clar: ortodocşii când îşi apără credinţa sunt habotnici (şi semănători de vrajbă), iar cine îndeamnă la unirea cu Roma e nobil. Care ar fi epitetul pentru un ortodox când ar îndemna pe catolici să revie la credinţa adevărată? Greu s'ar găsi unul atât de drastic, ca să poată satisface pe argaţii papei. Fanatismul violent al «Părintelui Ioan Georgescu» merge până acolo că chiar când comentează apariţia unei ediţii a «Orologhionului», fruct al maicii Biserici ortodoxe răsăritene din care se nutresc aceşti fii renegaţi ai ei (căci papismul lăudat nu le poate da o hrană potrivită necesităţilor lor sufleteşti), nu se poate înfrâna să nu îndemne pe Români la unirea cu Roma («Unirea» din 15 Sept. cor.). Să îndemni la unirea cu Roma, cu Orologhionul Bisericii ortodoxe în mână! Iată o necuviinţă şi o inconsistenţă de suflet, care nu poate fi explicată decât făcând apel la luminile psihopatologiei.

In direcţia catolicizării depline a greco-catolicilor şi a atragerii ortodocşilor la catolicism lucrează pe faţă franciscanii români, specie cultivată cu dragoste de episcopul Frenţiu al Oradiei, hotărât, precum se pare, să înlocuiască pe încetul tot cultul ortodox cu cel catolic, pentru a ridica un perete net despărţitor între credincioşii săi şi ceilalţi români. Franciscanii de-acolo au întemeiat pentru mirenii uniţi o asociaţie a «Terţiarilor franciscani pentru ritul greco-catolic român» căruia i s'a fixat ca scop principal propaganda catolicismului între Românii ortodocşi. *„Ordinul al III-lea franciscan, printre Românii greco-catolici, dorim să aibă un rol şi mai fericitor, anume acela de-a apropia inimile şi sufletele tuturor Românilor din întreaga ţară, strângându-i la olaltă prin aceeaşi credinţă strămoşească, care e credinţa Romei“*. (Introducerea la «Manualul Terţiarilor franciscani pentru ritul greco-catolic român», Editura Colegiului Serafic român unit, Oradea 1934). Cum să lucreze terţiarii pentru câştigarea ortodocşilor? Iată ce spune «Manualul» puţin mai la vale, desigur eufimistic, cum se cuvine într'o carte pe care o pot ceti şi alţii: «Când li se va da prilejul, să întrebuinţeze toată râvna, condusă de prudenţa creştinească, ca să câştige vre-un suflet pentru un ideal atât de sublim, şi cerut cu atâta urgenţă **de interesele noastre vremelnice.** şi veşnice». Am subliniat cuvintele: «interesele noastre vremelnice». Oricât de mult s'ar reţinea omul să nu fixeze în scris, lucruri cari se pot comunica numai verbal, când e stăpânit prea mult de-un gând, el îi joacă festa şi-i scapă neobservat.

In «Manualul» acesta, întocmit de directorul terţiarilor uniţi, franciscanul P. Dr. Dominic Neculaeş, autorul amestecă, pentru uzul terţiarilor, într'un mod penibil cultul ortodox cu cel catolic, mai bine zis reduce rolul şi extenziunea cultului ortodox până aproape de zero, înlocuindu-l cu cultul catolic. De fapt el nici nu-i mai zice «ritul grec» sau «răsăritean», ci «oriental catolic«. Adică un mixtum compositum, o creaţiune hibridă, întrebuinţată numai ca un stadiu mai avansat de trecere totală la ritul latin. In şi printre ecteniile ortodoxe se intercalează pomenirea unor sfinţi exotici pentru noi ca: Francisc, Ludovic, Marii Papi locţiitorii lui Dumnezeu, ectenii lungi, invocări, către inima lui Isus, rozariul franciscan, rugăciuni de-ale sf. Bernard, rugăciuni către Anton de Padova, pomenirea deasă a imaculatei concepţii a Fecioarei; se întroduc o serie de sărbători noui catolice şi se omit multe ortodoxe (se întroduce sărb. «Neprihănitei Zămisliri a Sf. Fecioare, a «Patriarhului sf. Francisc», amândouă cu ajunuri în cari se va posti) şi toată făptuirea terţiarilor e stimulată cu făgăduinţa indulgenţelor, cărora li se dedică un întreg tratat scolastic de încurcate definiţii, împărţiri, distincţii şi reguli pentru obţinerea lor. Bizareriile acestui Manual» ar merita, pentru distracţia cetitorilor, să fie prezentate şi analizate într'un articol special. Mai amintim numai din el paragraful cu condiţiile de primire în ordinul terţiarilor, între cari se cuprinde şi «ascultarea de Biserica Romană şi de Scaunul Apostolic» interpretată astfel: «Ascultători: adică supuşi şi respectuoşi faţă de Preasfântul Părinte Papa, faţă de Episcopul propriu şi faţă de ceilalţi preoţi *chiar în cele ce nu sunt numai*

Organizaţi Oastea Domnului

decât de credinţă şi poruncite». Aşadar şi în chestiunile politice, naţionale ş. a. m. d. p. E de prisos să mai întrebăm: Oare ce trebuinţă o fi având papa şi de ascultarea în alte chestiuni, decât cele religioase?

Dar scopurile prozelitiste şi de desbinare religioasă sunt urmărite şi de cele mai înalte foruri ale bisericii unite. Agru unit este «Acţiunea catolică» internaţională care s'a întins până în România. A mărturist-o însuşi preşedintele lui, dl Valer Pop, în congresul recent dela Lugoj. Prin el fruntaşii mireni uniţi s'au înglobat într'o asociaţie internaţională, ce stă direct sub ordinele papei, cu alte cuvinte s'au desfăcut de solidaritatea cu intelectualii ceilalţi români făcându-se instrumente la noi ale unei forţe străine. S'au desbinat de comunitatea românească. Acţiunea lor publică între Români e dirijată deafară. Ei nu se mai sprijină pe forţe interne şi motivele şi scopurile acţiunii nu şi le mai iau dinăuntrul Ţării. Să ne gândim, în această legătură, la miraculoasa ascenziune a preşedintelui Agrului, dl Valer Pop. Cum se face că un om care a trecut prin toate partidele, trădându-le pe toate şi care nu ştim să se fi remarcat prin nici o operă sau acţiune mare, care nu se razămă pe nici o forţă electorală, a devenit atât de indispensabil oricărei guvernări, de când e preşedinte al Agrului? Şi ar mai trebui să amintim şi aceea că în statele cu guverne puternice, deşi în întregime catolice, papa a fost silit să fixeze ca principiu că conducătorii «Acţiunii catolice», fiind fatal unilaterali în judecata lor, nu pot avea roluri de conducere în stat. Aşa e cazul în Italia de pildă.

Ascuţişul antiortodox al Agrului s'a manifestat şi la Lugoj cu suficientă violenţă. O mare parte din deziderate le formulate acolo sunt îndreptate contra bisericii ortodoxe. Agrul naţional se simte jignit că oficialităţile statului participă la serviciul ortodox în sărbătorile naţionale şi cere ca ele să participe la serviciul unit unde clericul unit e mai mare în rang ca cel ortodox. Pretenţia aceasta e primul atac dintr'un plan întreg de luptă pentru coborârea Bisericii ortodoxe din drepturile de întâietate în Stat, ca Biserică a marei majorităţi a poporului românesc, ca Biserica neamului prin excelenţă. Biserica naţională are dreptul la această onoare, în întregime, drept recunoştinţă a statului pentru instituţia aceasta sfântă, care a pregătit poporul românesc pentru unitatea naţională într'un singur stat, şi care se identifică şi astăzi pe deplin cu aspiraţiile poporului şi statului român, nemanifestându-se în ea nici un element centrifugal, nici o autoritate exterioară hotarelor Ţării. Indiferent că într'un oraş sunt ortodocşi mai puţini, sau un cleric ortodox mai mic în grad, cinstea se aduce şi acolo Bisericei ortodoxe ca noţiune totală, ca putere susţinătoare a neamului, şi nu populaţiei ortodoxe din acel oraş. Dacă ar fi să se aplice consecvent principiul ascuns în cererea Agrului, ar trebui ca unde sânt romano-catolici sau reformaţi mai mulţi, autorităţile statului să participe la slujba religioasă a lor. In afară de asta, oficianţii unui stat în mare majoritate ortodox, vor fi şi ei în mod fatal, în majoritate ortodocşi. Şi-atunci cum vin uniţii să pretindă autorităţilor ortodoxe ale unui stat ortodox să meargă la serbătorile naţionale la serviciul divin unit?

Numai din invidie faţă de biserica ortodoxă a izvorât şi plângerea Agrului că în armată sânt 14 confesori ortodocşi şi numai unul unit. Nu aceasta este proporţia între poporul ortodox şi cel unit? Dacă ar fi 2 confesori uniţi pe lângă 14 ortodocşi, proporţia ar fi nesocotită.

In mod foarte violent a ridicat pretenţia ca oficialităţile statului să participe la serviciul divin unit, preşedintele Agrului din eparhia Clujului, dl profesor Dr. Al. Borza. Dsa se serveşte de argumentul că şi biserica unită e naţională, ba e «cea mai de preţ cetate a sufletului românesc» (sic!) E atât de românească încât ceice nu fac parte din ea nu sânt români (iată apărând ideea deosebirilor naţionale!), căci continuă dl Borza: «ea stă aici în mijlocul *atâtor noroade* străine de Roma, care ne-a pus aici de strajă a limbii şi spiritului său» («Unirea 29 Septemvrie 1934). Noroadele acestea străine de Roma şi faţă de cari se simt străini şi uniţii, nu sânt ungurii căci aceia sânt mare parte catolici. Acestea noroade suntem noi.

Dar protestul împotriva afirmaţiei că şi biserica unită ar fi naţională îl ridică chiar reprezentanţii ei. Ştim cu ce furie a respins acest atribut P. S. Episcodul Al. Rusu dela Baia-mare. «Păr. Ioan Georgescu» spune că biserica unită ca tot catolicismul e «supranaţională» adecă indiferentă la realitatea naţională («Unirea», 15 Septemvrie 1934), la fel fruntaşul mirean unit Gavriil Todică («Unirea», 14 April 1934). Noi am analizat în această foaie, nu demult, şi mărturisiri catolice categorice că catolicismul e antinaţional şi luptă pentru contopirea naţionalităţilor, lucru care se realizează în practică prin înghiţirea naţiunilor mici de către cele mari. Desigur mărturisiri de acestea se fac mai puţine, din motive de prudenţă. Dar tendinţa antinaţională din biserica unită se manifestă prin fapte. Cine nu ştie că toţi preoţii şi foarte mulţi intelectuali uniţi îşi îndeamnă copiii să meargă mai bine la biserica romano-catolică, decât la cea ortodoxă, acolo unde nu se află biserică unită. Copiii sunt învăţaţi că în biserica ortodoxă «se spurcă».

Apoi au devenit foarte frecvente slujbele săvârşite în comun de preoţii şi ierarhia unită, cu preoţii şi ierarhia maghiară romano-catolică. La Lugoj au îndrăznit s'o facă aceasta chiar în faţa M. Sale Regelui. Fiedler, episcopul catolic al Orăzii, cel care a dat concediu unui preot de-al său până la revenirea Ungariei pe teritorul episcopiei Orăzii, a fost văzut de regele Ţării în frăţească comuniune cu episcopii uniţi. Iar serviciul divin săvârşit acolo de ierarhia unită şi cea maghiară, n'a mai fost cel pur răsăritean, ci amestecat cu cel catolic. Căci acea procesiune cu Isus Euharisticul, executată la Lugoj, e necunoscută în cultul răsăritean.

Un vânt de nebunie bate în lagărul oficial al uniaţiei. Cu o totală nepăsare faţă de gravele consecinţe ce nu vor întârzia, ierarhia unită a pornit să creeze şi vizibil tot mai mare deosebire între poporul unit şi marea majoritate a neamului nostru. Ei sapă de zor la o prăpastie care va fi fatală. Deosebirile religioase, fiind deosebiri profunde de spirit, sfarmă unitatea naţională. Până acum ele au fost ţinute mai mult sau mai puţin ascunse de ochii poporului. Acum sânt etalate, se cere poporului să se închine altfel decât fraţii lor ortodocşi. Deosebirile de spirit, deosebirile de închinare lui Dumnezeu, se repercutează încet, în oarecare măsură şi asupra fiziologiei. Şi chiar dacă ar rămânea numai deosebiri de spirit, ele sunt prea suficiente ca membrii aceluiaş popor să nu se mai simtă un neam unitar, să-şi facă loc conştiinţa că sunt o nuanţă, un popor deosebit. Exemplul Croaţilor e edificator. Şi acolo tot mâna funestă a catolicismului susţinut de nemţi şi unguri a lucrat. La noi încă nu s'a ajuns atât de departe, căci n'au trecut decât 200 de ani dela separaţie. Dar să ne gândim că ea ar data dela anul 1000. S'ar mai fi putut face unirea dela 1918? Sau să ne gândim ce va fi peste câteva sute de ani, dacă procesul de înstrăinare, iniţiat de forurile unite, va decurge în acelaş ritm accelerat ca în zilele noastre.

M. Sa Regele s'a văzut la Lugoj în faţa unor manifestaţii şi simptome cari i-au dat de gândit. Ingrijorat de direcţia acestei desvoltări centrifugale a bisericii unite a rostit acel cuvânt, strigăt de alarmă, ca să trezească ierarhia unită: nu uitaţi că în râvna voastră mai presus de toate trebue să fie *sufletul unic al acestui neam* şi acest suflet trebue să fie românesc. Faţă de spectacolui îngrijorător pe care-l oferă biserica unită, care sacrifică unitatea şi caracterul naţional al sufletului acestui popor, Regele s'a văzut silit să accentueze acest imperativ. E semnificativă inzistenţa Regelui asupra acestui gând. După întroducere, în care afirmă mândru, pentru retezarea zvonurilor lansate din oficinile catolice că a devenit în timpul exilului catolic (Erdélyi Lapok din 26 Febr. 1932), **„Eu sunt născut şi crescut ortodox“,** în toată cuvântarea Regele revine continuu, obsedant, exclusiv, asupra acestei chemări la realitate. Deşi oaspele lor, Regele se ridică peste cuvintele de politeţă circumstanţială. Suveranul nu uită că este reprezentantul unui Stat şi al unui popor ortodox, cu care se afirmă identificat, şi că se află în faţa unor fragmente minoritare şi confesionale cari prea adesea uită de postulatele supreme ale Statului nostru. «In această înălţătoare sărbătoare sufletească, permiteţi-Mi, pe deasupra credinţelor, pe deasupra confesiunilor, să ridic păharul Meu pentru sufletul unic al poporului român». E leit—motivul cuvântării regale, cu care şi încheie Majestatea Sa.

In această direcţie se mişcă uniaţia română a zilelor noastre. Profund îngrijorată, Biserica ortodoxă îşi ia măsurile de apărare. Ocrotitoare dela început a unităţii sufletului românesc, ea nu poate fugi dela această datorie nici azi. Furioasă că-i împedecă acţiunea catastrofală pentru neamul nostru, uniaţia şi-a însuşit metoda perfidă de-a o prezenta continuu ca pe autoarea vrajbei. In chipul acesta crede că poate înşela lumea şi poate abate privirile dela acţiunea ei profund primejdioasă. Dar nu va înşela pe nimeni. Dincolo de zarva plângăreaţă, se vede limpede drumul fatal pe care a apucat. Convinşi de ameninţarea tot mai mare ce-o prezintă uniaţia pentru unitatea neamului şi a Statului, atragem atenţia tuturor factorilor cu răspundere din această ţară asupra necesităţii de a se lichida cea mai gravă primejdie ce se ridică înaintea existenţii noastre ca neam şi Stat: *primejdia uniaţiei.*

---

* FOIŞOARA *

Criza spirituală modernă şi cauzele ei

[1]

de **Dr. N. Balcă**

Cuvântul criză are mai multe sensuri. Mai întâi, se înţelege sub acest cuvânt un proces biologic, adecă trecerea dela un stadiu al vieţii la un alt stadiu. Această trecere nu se face întotdeauna liniştit, ci de cele mai multe ori prin revoluţii nespus de mari. Ea poate fi transformarea întregului organism spre noui posibilităţi de existenţă, sub imperiul nouilor condiţiuni, cari au determinat această transformare. Aici se înţelege, sub cuvântul de criză, o stare care se naşte acolo unde un echilibru stabil organic, sufletesc sau spiritual devine labil. Se mai vorbeşte apoi de criză şi în medicină, de exemplu: când o boală a ajuns pe punctul cel mai periculos, care este întotdeauna hotărâtor pentru viaţa bolnavului. In acest sens vorbim şi noi aici despre criză, căci aceasta este starea în care trăieşte omul veacului nostru. „Fundamentele vieţii au început să se clatine şi toate condiţiunile vieţii spirituale au devenit problematice“.[1] Sânt durerile în care se naşte un nou veac. Şuvoiul vieţii îşi schimbă cursul; el a părăsit albia veche, dar încă n'a găsit o alta nouă. Toate formele vechi ale vieţii încep să dispară în haos, ceeace face ca omul modern să trăiască într'o desnădăjduitoare nesiguranţă. „Nouă ne-a fost dat să trăim în timpul istoric de trecere dela o epocă la alta“.[2] „Noi trăim într'un timp în care fundamentele materiale, morale şi spirituale ale vieţii se prăbuşesc, nemai rămânând nimic valabil şi demn de credinţă. Noi nu mai credem „în omenire, în umanitate, în puterea mântuitoare a ştiinţii şi nici în mântuirea prin democraţie“.[3] Noi avem sentimentul, că stăm în faţa celei mai însemnate hotărâri, în luptă cu puterile cari din întuneric domnesc în lume. Părinţii noştri aveau conştiinţa că, în lupta cu aceşti demoni, sânt în posesiunea unui plan strategic, cu ajutorul căruia ei sperau să învingă. Ei aveau concepţiile lor despre lume şi viaţă. Pentru noi aceste concepţii nu mai au nici o valabilitate.[4] Noi nu mai credem în aceste sisteme minunate ale raţiunii, căci tocmai credinţa în ele ne-a adus acolo unde ne aflăm astăzi. Turnurile clădite de raţiune au început să se nărue şi noi ne aflăm în faţa chinuitoarei întrebări dacă viaţa nu va dispare în Nimic. „Filosofia şi-a recunoscut neputinţa ei în faţa realităţii şi-şi retrage trupele pe întreaga linie. Ea recunoaşte, că nu este în stare, nu numai cum văzuse Kant, de-a deslega enigma realităţii, ci chiar de-a contribui cu ceva la formarea vieţii sau la clădirea statului“.[5]

Criza care a cuprins toate domeniile vieţii, este o criză a omului care trăieşte sub domnia inteligenţii şi-a raţiunii.[6] Se vorbeşte despre o criză a statului, a credinţii, a bisericii şi a religiei, tocmai pentrucă această criză este o criză a omului. Semnul timpului nostru este haosul. „Trăim ca în timpul unui cutremur când stabilitatea pământului începe să fie nesigură şi oamenii fug într'o panică de nedescris, nemai ştiind nici unul unde să se salveze“.[7] Şi asta din cauză că omul modern a rupt legătura cu Dumnezeu, prin care viaţa lui căpăta sens şi înţeles, şi acum stă desnădăjduit în faţa nimicului, în care viaţa lui este pe cale de-a se prăvăli. Ceeace era în timp de secole lumea omului, se pare că astăzi nu mai există. Se pare că omul trăieşte pe treapta nihilistă a existenţei lui, negându-şi paternitatea şi nemai simţindu-se drept creatură a unei puteri veşnice, ci se crede, că el este creatorul lui însuşi şi al lumii care îl înconjoară.

Este foarte necesar, pentru înţelegerea crizei spirituale moderne, ca să punem această criză şi toată atitudinea omului modern faţă în faţă cu omul antic şi acela al evului mediu. Nu este posibilă înţelegerea timpului nostru, a cauzelor crizei în care el se află, a naşterii şi a fiinţei acestei crize, decât prin comparaţia concepţiei pe care omul modern o are despre sine cu aceea a omului antic şi-a evului mediu.

Omul antic — şi noi înţelegem aici pe grecul antic — trăia şi se retrăia ca fiind o parte a universului. Pentru el universul nu era un haos, ci cosmos: el era un organism. Noi putem — cu Fritz Heinemann — să definim pe acest om antic ca fiind un microcosmos, în care se reoglindea macrocosmosul. Pentru grec universul era plin de viaţă şi însufleţit: aşa cum este omul, cum este animalul şi cum este şi planta. Lumea era pentru el o armonie născută din contraste. Ea nu era

---

[1] Nic. Berdjajev — Die geistige Situation der modernen Welt. „Die Tatwelt“, 1932.

[2] Nic. Berdjajev — Das noue Mittelalter, Darmstadt, 1927, pag. 13.

[3] N. Berdjajev, Die geistige Situation der modernen Welt.

[4] Vezi Jaspers, Die geistige Situation der Zeit, Leipzig, 1932.

[5] Karl Heim, Glaube und Denken, Bd. I, 1934.

[6] Comp. Berdjajev, op. cit., Jaspers, op. cit. şi Fritz Heinemann, Neue Wege der Philosophie. Leipzig, 1929.

[7] Heinemann, op. cit. pag. XII.

Încercări de catolicizare a bisericii unite

Este un lucru îndeobşte cunoscut, că desbinarea religioasă, dela 1700, a Românilor ardeleni şi-a avut cauzele ei nu în convingerile dogmatice ale credincioşilor, ci în interesele foarte pământeşti ale unei părţi a clerului de pe atunci, care pentru preţul unor trecătoare privilegii — promise, dar pe urmă neîmplinite — a fost în stare să-şi vândă legea în care s'a născut, legea care ne-a scutit neamul din aceste părţi de marile primejdii cari îl păşteau. Tocmai fiindcă la baza acestei desbinări au stat motive absolut străine de cele religioase, massele largi ale poporului au rămas şi pe mai departe, întru toate, în comunitatea de viaţă religioasă a fraţilor lor ortodocşi de cari erau despărţiţi numai formal. Aceste masse n'au avut nicicând conştiinţa limpede a deosebirilor de credinţă pe cari le implicau cele patru puncte din actul unirii.

In a doua jumătate a veacului al XIX sinodul întâi provincial — ţinut în 1872 la Blaj, sub preşedinţia mitropolitului Ioan Vancea — a adoptat, pe lângă cele patru puncte, o serie întreagă de învăţături dogmatice, liturgice şi canonice dela biserica apuseană, căutând să dea prin ele o temelie mai largă şi mai sigură actului dela 1700. Dar poporul credincios, faţă de care s'a tăinuit totul timp de un deceniu, şi-a continuat şi pe mai departe viaţa sa religioasă specific ortodoxă şi a trăit şi trăieşte de fapt în ea până astăzi.

In zilele noastre — îndeosebi dela încheierea concordatului încoace, prin care concordat biserica unită a fost şi ea înglobată în organismul bisericii apusene — încercările de a-i da bisericii unite o înfăţişare mai catolică au devenit din ce în ce mai numeroase. Aceste încercări se fac deoparte de către ierarhi şi clerici români crescuţi în duhul Romei papiste, iar de altă parte de către orduri călugăreşti străine de neamul nostru şi de interesele lui mari şi cărora — din raţiune mai înaltă de stat — ar trebui să li se arete cât mai în grabă drumul de unde au venit.

In anul trecut am relevat în coloanele acestui ziar câteva din încercările prin cari se stâlceşte cultul nostru răsăritean unitar şi ca dintr'o bucată. Aşa b. o. înlăturarea succesivă a vecerniei şi înlocuirea ei cu alte litanii, desconsiderarea utreniei cu cântările ei ziditoare de suflet, împestriţarea diferitelor slujbe cu ectenii latine, îngenuncherea la rostirea cuvintelor „Luaţi mâncaţi...“ în loc de „Pe Tine te lăudăm“, cultul inimii lui Iisus şi a sfintei Fecioarei, etc.

In timpul de faţă o nouă inovaţie este pe cale de-a fi introdusă şi pe care spiritul cultului răsăritean o respinge cu desăvârşire, ca pe un corp străin. Este *procesiunea euharistică* sau *teoforică*. O asemenea procesiune euharistică a avut loc în ziua de 7 Oct. a. c., la Lugoj, cu ocaziunea sfinţirii picturii bisericii unite de acolo şi ale cărei momente „Unirea“ dela Blaj [Nr. 41] le caracterizează drept „cele mai impresionante“ — mai impresionante chiar decât dumnezeiasca liturgie, la sfârşitul căreia a avut loc această procesiune.

Dar în ce constă o asemenea procesiune euharistică sau teoforică? Ea constă în purtarea — publică şi în afară de cadrele liturgiei — a sfintei cuminecături, cu scopul de-a fi adorată de credincioşi.

Ea îşi are originile ei în evul mediu, evul tuturor ereziilor şi abaterilor de cari s'a făcut vinovată biserica papistă după despărţirea ei orgolioasă de Biserica dreptmăritoare a Răsăritului. In veacul al XI şi al XII a avut loc în apus o aprigă controversă euharistică, privitoare la felul prezenţei reale a Mântuitorului în sfânta cuminecătură. In această controversă *Berengar* din Tours [† 1088] dădea acestei prezenţe o interpretare foarte spiritualistă — vecină cu erezia. Biserica oficială a combătut cu toată tăria punctul lui de vedere, silindu-l de mai multe-ori să-şi condamne teoria proprie şi să mărturisească învăţătura bisericii. Pentru a-şi exprima şi într'o formă concretă învăţătura sa despre prezenţa reală a Mântuitorului în euharistie, biserica apuseană a început a introduce procesiunile euharistice sau teoforice, în cari Hristos cel euharistic era purtat pentru a fi adorat de credincioşi.

Un impuls pentru lăţirea acestor procesiuni s'a dat prin sărbătoarea numită: *Festum Corporis Domini*, pe care a instituit-o în 1264 papa Urban IV — total străină şi ea de învăţătura Bisericii ortodoxe, pentrucă la baza ei stă de fapt învăţătura eretică a lui Nestorie, pe care l-a condamnat sinodul al treilea ecumenic din Efes [431].

Sinodul tridentin, care a avut drept scop întărirea lăuntrică a catolicismului şi combaterea reformatorilor, şi-a dat toată aprobarea sa pentru aceste procesiuni — mai ales pentrucă şi reformatorii negau prezenţa reală şi permanenţa ei şi aveau teorii spiritualiste extremiste. De atunci ele s'au generalizat în biserica apuseană.

Iar astăzi fraţii noştri uniţi găsesc, că nu au alt lucru mai bun de făcut decât să introducă şi ei aceste procesiuni, pentru a căror îndreptăţire nu ajung câtuşi de puţin motivele istorice, cari au dus la instituirea lor, ci ar trebuì să se găsească argumente din Sfânta Scriptură şi Sfânta Tradiţie — cele două izvoare ale revelaţiei. Ori, din aceste două izvoare nimeni nu poate aduce nici un singur argument palpabil pentru adevărul şi admisibilitatea lor. Inşişi teologii apuseni recunosc pe faţă acest lucru. Aşa zice b. o. dogmatistul *I. Pohle*, că în favorul acestei chestiuni este imposibil a aduce un argument biblic direct [Ein direkter Bibelbeweis ist unmöglich], iar despre Tradiţie afirmă, că în ea este exprimat doar „principiul adorabilităţii“; aşişderea dogmatistul *B. Bartmann* care zice, că în Sf. Scriptură nu există argumente sau indicaţiuni pentru un cult euharistic [In der Schrift gibt es keine Beweise oder Andeutungen eines eucharistischen Kultes], iar despre Tradiţie susţine, că nici părinţii cei dintâi nu cunosc alt cult euharistic deosebit [Auch die ersten Väter kennen noch keinen besonderen eucharistischen Kult]. Cu privire la lipsa de argumente din Tradiţie se exprimă foarte categoric şi dogmatistul *Th. Specht* care zice: Din timpul cel mai vechiu al Bisericii nu avem nici o mărturie despre adorarea euharistiei [Aus der ältesten Zeit der Kirche besitzen wir kein Zeugnis für die Anbetung der Eucharistie].

Mântuitorul a instituit în preajma patimilor sale sfânta euharistie, pentruca în ea să ni se poată da El însuşi nouă, ca *mâncare* şi ca *beutură* spre viaţa vecinică, iar nu spre a fi adorat, nu spre a se face — ierte-mi-se cuvântul — teatru cu El pe străzi. „Luaţi, **mâncaţi** — a zis atunci Mântuitorul — acesta este trupul meu, carele se frânge pentru voi spre iertarea păcatelor“; iar când a făgăduit această taină de asemenea a zis: „Cine *mănâncă* trupul Meu şi *bea* sângele Meu are viaţă vecinică şi Eu îl voiu învia pe el în ziua cea de apoi. Căci trupul Meu cu adevărat *mâncare este* şi sângele Meu cu adevărat *beutură*» [Ioan 6_{54-55}]. N'a zis, că trupul şi sângele Său ar avea să fie obiect de adoraţie pe stradă.

Singurul lucru înţelept pe care pot şi trebue să-l facă fraţii uniţi, este acela de a se întoarce depe drumurile înstrăinărilor lor — pe cari, ostenindu-se, au ajuns să se hrănească cu roşcoavele tuturor rătăcirilor — acasă, de unde au plecat şi unde îi aşteaptă ospăţul de bucurie gătit de Părintele ceresc pentru întoarcerea lor.

Diaconul **Dr. Nicolae Popoviciu**

ANIVERSAREA ZILEI DE NAŞTERE A SUVERANULUI. In 16 Oct. c. M. Sa Regele CAROL II, „născut şi crescut ortodox“, a împlinit 41 de ani.

Doliul Curţii Regale, în legătură cu evenimentele dureroase din ultimele zile, a făcut ca aniversarea acestei zile de astă dată să fie sărbătorită în cadre mai reduse de cât în anii precedenţi, mărginindu-se la slujbe religioase, săvârşite în toate bisericile ţării.

In catedrala mitropolitană din Sibiu, slujba divină, pentru sănătatea şi îndelunga viaţă a Suveranului, s'a săvârşit la ora 11 din zi din partea preoţimii catedralei.

Prezenţi la sărbătorire au fost: I. P. S. Sa Mitropolitul Nicolae, P. S. Sa Arhiereul Vicar Vasile, reprezentanţii autorităţilor civile şi militare, corpul didactic cu tinerimea şcoalelor noastre din oraş şi alţi mulţi credincioşi.

La sfârşitul slujbei religioase, părintele Iosif Serafim, protoiereu militar, în cuvinte grăitoare a tălmăcit importanţa zilei.

însă născută în virtutea întâmplării, ci în virtutea unui principiu ordonator al raţiunii supreme, al „Logosului“, care stăpâneşte ca principiu dumnezeesc atât universul cât şi pe om. Pentru grec mersul întâmplărilor nu avea caracterul relativităţilor istorice, el nu putea fi influenţat nici de bunul plac şi nici de părerea omului, ci el se desfăşura după îndreptarul aceluiaş „Logos“, după îndreptarul raţiunii veşnice.[8] Grecul se simţea legat de un principiu metafizic veşnic, care dădea vieţii, lumii şi acţiunii omului un sens nespus de adânc. „Ei (grecii) nu erau zei nici exemple veşnice pentru timpuri veşnice, însă în ei trăia năzuinţa spre dumnezeesc“.[9] Tot ceeace făcea grecul avea sens adânc, pentrucă el raporta toate acţiunile sale, cât şi lumea şi viaţa lui, la acest „Logos“ veşnic.

Ca şi pentru grec, tot asemenea şi pentru omul evului mediu, pentru creştin, Dumnezeu era cel mai înalt principiu prin care lumea şi totul în univers s'a făcut şi prin care viaţa lui primea un sens adânc. El vedea lumea naturală, ca fiind în dependenţă de lumea supranaturală. Pentru el lumea naturală nu era altceva decât opera minunată a Aceluia care crease şi pe om. Deaceea omul nu se mai retrăieşte ca o reoglindire a microcosmosului, sau ca un colaborator al lui Dumnezeu la crearea lumii, ci el se consideră „drept o făptură a unei fiinţe transcendente într'o lume mărginită, în faţa vointii căreia se pleacă, trăind după cuvintele revelate prin Fiul lui Dumnezeu şi după tradiţia, care îl leagă cu aceste cuvinte.[10] Dumnezeu este transcendent, El este fiinţa absolută şi creatura este fiinţa numai în senzul pe care îl dă creaţia. Dumnezeu este principiu absolut al lumii şi singura putere creatoare în această lume şi prin aceasta — în ceeace priveşte fiinţa — deosebit fundamentaI de creatura Lui. Omul şi lumea, sunt oarecum, fiinţe numai de ordinul al doilea căci ele sunt create şi contingente. Această este ideea absolutului şi de acest absolut este dependent atât viaţa în mare cât şi în mic. Deaceea, rezumând, putem spune, că scopul şi singurul sens al vieţii omului din acest ev este acela de-a realiza voinţa lui Dumnezeu în lume. Amor dei, iubirea lui Dumnezeu şi-a aproapelui era pentru acest om porunca cea mai supremă a vieţii lui.

Omul antic vorbea cu universul, acela al evului mediu vorbea cu Dumnezeu; cu cine vorbeşte omul modern? El vorbeşte numai cu sine. Omul antic se înţelegea pe sine ca fiind un microcosmos, acela al evului mediu ca fiind creatura lui Dumnezeu, cel modern se crede că el este punctul central al lumii şi cheia de înţelegere a istoriei şi-a universului.[11] Omul evului mediu clădea biserici cari ne trădează neliniştea sufletului său după Dumnezeu. Omul modern clădeşte biserici „cari nu se deosebesc întru nimic de hambare şi de studiouri de filmat.[12] Omul modern crede numai în conştiinţa sa, care pentru el este forma creatoare a lumii. Spiritul se creiază pe sine însuşi prin cunoaştere. Acest spirit detronează pe creator şi realizează sistemele speculative ale idealismului filosofic în cari Dumnezeu devine o simplă idee.

Centrul omului antic şi-al evului mediu era ancorat în metafizic, adecă el avea conştiinţa că el este în dependenţă de un principiu transcendent dela care el îşi are obârşia. Centrul omului modern este în sine însuşi. In urma Renaşterii, a Humanismului şi-a Reformaţiunii religioase, omul rupe toate legăturile cu biserica, cu statul, cu credinţa şi-şi construeşte în artă în ştiinţă şi în concepţiile filosofice o lume aparte prin propriile-i puteri. „Principiul individualizării devine înţelesul evoluţiei culturale“.[13] Mijlocul prin care această evoluţie se realizează, este voinţa spre maturitate, spre autonomie a spiritului eliberat de toate legăturile tradiţiei şi ale credinţei. Aceste tendinţe spre subiectivism şi titanism ale omului au pătruns, în mii de variaţii, în toate domeniile vieţii, dela năzuinţele religioase ale Reformaţiunii şi până la etica filosofică ca teorie a dreptului pe care îl are omul, de a-şi da singur legea.

[8] Vezi Liebert, Die Geistige Krisis der Gegenwart, pag. 24.

[9] Kinkel, Geschichte der Philosophie von Sokrates bis Arist., pag. 3.

[10] Fritz Heinemann, op. citat pag. 23.

[11] Vezi Koepp, Die Gegenwärtige Geisteslage und die dialektische Theologie, Mohr, Tübingen, 1930.

[12] Hans Zbinden, Technik und Geisteskultur, 1934, pag. 5.

[13] Koepp, op. cit. pag. 15.

Adevărul şi minciuna comunismului

[6]

[Sfârşit]

IV

Ce putem opune comunismului, cum să luptăm contra lui? Cei cari l-au atăcat până în prezent, l-au întărit mai mult de cât slăbit şi au adus apărătorilor lui noui argumente. Ceeace are comunismul aşa de temut e tocmai această combinare a adevărului cu minciuna: e vorba deci înainte de toate de-a nu-i nega adevărul, însă de a-l degaja de eroare.

Nu s'ar putea opune comunismului o formă de restauraţie oricare, după exemplul societăţii capitaliste şi al civilizaţiei burgheze a veacului al 19 şi 20. Principiile

M. Sa Regele Carol II a luat parte în persoană la trista ceremonie a înmormântării Augustului Său cumnat, Regele Alexandru I al Iugoslaviei.

M. Sa Suveranul nostru a fost însoţit de A. S. R. Principele Nicolae şi de o delegaţie formată din dnii: Titulescu ministru de externe, generalul P. Anghelescu ministrul apărării naţionale, R. Franasovici ministrul comunicaţiilor, şi mareşalul Prezan.

Suveranul şi misiunea română au depus coroane pe catafalcul Regelui Alexandru, precum şi pe mormântul Soldatului Necunoscut de pe muntele Avala.

*

Serviciul funebral, la înmormântarea regretatului Rege, a fost oficiat de Patriarhul *Varnava*, care în cuvântul rostit la sfârşitul slujbei religioase a subliniat, că prezenţa la funeralii a M. Sale Regelui Carol II, a dlui Lebrun, Preşedintele republicei franceze, şi a celorlalte personalităţi din străinătate, constitue o mângâere pentru Iugoslavia, în ceasurile acestea dureroase.

Parastas pentru Regele Alexandru

In ziua de Joi, 18 Octomvrie 1934, când rămăşiţele pământeşti ale *Regelui Alexandru I al Iugoslaviei* au fost aşezate spre veşnică odihnă în cripta Bisericii Sf. Gheorghe, — în ctitoria fostului rege Petru I, pe muntele Oplenaţ, situat la 80 km de Belgrad, — s'a ţinut în catedrala mitropolitană din Sibiu parastas pentru odihna sufletului acestui mare şi bun şi înţelept monarh, răpus de mâni asasine.

Serviciul divin a fost celebrat de I. P. S. Sa Mitropolitul *Nicolae* al Ardealului, încunjurat de mare asistenţă, de faţă fiind reprezentanţii autorităţilor civile şi militare şi un mare număr de credincioşi.

*

Alături de celelalte oraşe ale ţării noastre, Sibiul a luat vie parte la jalea bisericii şi a poporului din Iugoslavia. Cu prilejul funerariilor marelui dispărut, autorităţile şi şcoalele au fost închise, spectacolele suspendate, muzicile oprite să cânte în localurile publice, magazinele închise între ora 10 dimineaţa şi 3 după amează.

La ora 9 şi jumătate seara, dl *Gh. Tătărescu*, preşedintele consiliului de miniştri, a vorbit la radio despre personalitatea regelui erou Alexandru I al Iugoslaviei.

Răspunsuri la telegramele de condoleanţe

In numărul precedent al foii noastre am publicat textul telegramelor, trimise de I. P. S. Sa Mitropolitul *Nicolae* al Ardealului, cu ocazia marei nenorociri, de care a fost lovită atât de dureros Iugoslavia, aliata şi prietena ţării noastre. La Telegramele de condoleanţă ale Inalt Prea Sfinţiei Sale Mitropolitului *Nicolae*, s'au primit următoarele răspunsuri:

Beograd, 17 Octomvrie 1934

Condoleanţele Voastre şi ale Bisericii Voastre în durerea nemăsurată a Bisericii şi poporului nostru pentru pierderea tragică a scumpului nostru Rege Alexandru, trezesc în noi sentimente de recunoştinţă. Rugăciunile noastre comune pentru odihna sufletului marelui Suveran creştin martir dovedesc strânsele legături cari unesc Bisericile noastre surori.

VARNAVA
Patriarh sârb

*

Beograd, 17 Octomvrie 1934

Adânc mişcat prin mărturia de simpatie, pe care I. P. S. Voastră a binevoit a mi-o adresa, Vă rog să binevoiţi a primì expresiunea sentimentelor mele de adâncă gratitudine.

IEFTICI

Nr. 8600—1934.

Comunicare

Se aduce la cunoştinţă că erezii după Părintele Ioan Berghian din Bodogaia, decedat la 21 August 1934, în baza §-ului 5 din regulamentul fondului de ajutoare preoţesc, au primit dela Cassa Arhidiecezană din Sibiu, în numerar fără nici o reţinere, ajutorul preoţesc de Lei 30.000.

Sibiu, din şedinţa secţiei economice a Consiliului arhiepiscopesc dela 3 Octomvrie 1934.

Consiliul arhiepiscopesc

Nr. 9018

Circulară

Ziua Economiei

Ultima Duminecă din Octomvrie fiind închinată Economiei, anul acesta se va prăznuì Ziua Economiei la 28 Octomvrie.

On. cler pastoral va interpreta credincioşilor, prin predică corăspunzătoare că haosul economic, care dăinueşte de ani de zile nu are altă lecuire decât in muncă, cumpătare şi cruţare.

Sfânta noastră Biserică binecuvântă munca pentru câştigarea pânei de toate zilele şi preţueşte pe ceice se străduesc după pânea vieţii.

Bunurile materiale să fie pârghiile bunurilor spirituale — după învăţătura Mântuitorului Hristos, care îndeamnă pe cei bogaţi să frângă pânea lor în milostenie, ajutând pe cei sărmani şi nevoiaşi.

In ţara noastră este o casă naţională de Economii şi cecuri postale cu scopul educativ de a promova spiritul de economie în poporul nostru. Ea apelează şi anul acesta la slujitorii sfintei noastre Bisericii ca să îndemne poporul să muncească cu bucurie, să trăiască cumpătat şi să cruţe, spre a putea înfrunta cu izbândă zilele de restrişte, prin care trecem.

Sibiu, 12 Octomvrie 1934.

Consiliul arhiepiscopesc.

Imprumutul de înzestrare a ţării

Ministerul de finanţe a publicat proectul de emisiune al împrumutului intern, menit pentru investiţii: în agricultură, construcţii şi refaceri de drumuri, lucrări publice, cultură naţională şi pentru trebuinţele armatei.

Noul împrumut de stat este împreunat cu multe beneficii: dobânzi, prime, mari premii, scutire de impozite şi taxe, plata în lei stabilizaţi ş. a.

Obligaţiunile, cu valoarea nominală de 1000 lei vor fi în titluri de 1, 2, 5, 10 şi 20, obligaţii cu valorile nominale de 1000, 2000, 5000, 10.000 şi 20.000 Lei. Imprumutul va fi amortizat în cel mult 40 ani prin trageri trimestriale începând din 1935. Dobânda este de $4^1/_2$% începând dela 1 Decemvrie 1934. Primele ating suma de 200 Lei peste valoarea nominală de 1000 Lei. Subscritorul plăteşte 880 Lei pentru o obligaţiune de 1000 Lei. Termenul de subscriere este între 5 şi 30 Noemvrie 1934.

Se dă putinţă cetăţenilor prin noul împrumut, să-şi plaseze economiile în condiţii din cele mai favorabile; — în acelaş timp se dă şi prilej ca oamenii conştienţi să susţină şi să ajute reuşita împrumutului în opera de refacere şi înzestrare a ţării.

Biserica ortodoxă română în judeţul Odorhei

In judeţul Odorhei, ale cărui comune locuite de credincioşi ortodocşi sânt împărţite la **patru** *protopopiate ortodoxe, se depun mari stăruinţe în scopul de-a se înfiinţa, pentru o conducere unitară,* **un** *protopopiat ortodox al pomenitului judeţ.*

Nu numai în interesul situaţiei bisericii noastre, din partea locului, ci şi din interese naţionale stăruinţele acestea se prezintă deplin justificate.

Avem, până azi, în judeţul Odorhei **zece** *biserici şi* **trei** *capele ortodoxe, cu* **nouă** *preoţi. Deşi diferenţa de patru preoţi urmează a se întregì cât mai curând, — trebuinţele sânt însă cevaş mai mari, din pricina simplă că se găsesc multe sate fără preoţi şi fără biserici, şi abea păstrând amintirea că au avut odinioară sfinte altare ortodoxe.*

Credincioşii nepăstoriţi din asemenea comune, deşi ca limbă secuizaţi, ei se declară **„români de lege veche“.**

Avem, prin urmare, datoria sfântă să le dăm întreg sprijinul, nu numai din partea bisericii, ci şi din partea **administraţiei** *şi a tuturor* **intelectualilor,** *cari înţeleg că năzuinţele de redeşteptare ale celor ce şi-au uitat limba maternă, nu trebue lăsate să tânjească în paguba intereselor superioare ale ţării, ci, dimpotrivă, să fie îmbărbătate şi ajutate până ce nu e prea târziu.*

Şi aceasta cu atât mai vârtos cu cât tocmai în judeţul Odorhei credincioşii noştri, în mare parte, au dat dovezi şi până acum, că ştiu şi pot aduce jertfe însemnate pentru înălţarea de frumoase lăcaşuri sfinte spre sufletească mântuire, făcând astfel ei înşişi primii paşi să înceteze în sfârşit stările dureroase, atât naţionale, cât şi religioase, în partea aceea a patriei noastre iubite.

Forurile în drept şi oamenii de bine au cuvântul, şi mai ales — făptuirea.

A apărut:

EPICLEZA EUHARISTICĂ

de

Diaconul N. I. POPOVICIU

Preţul Lei 150·—

Se poate procura dela Librăria Arhidiecezană din Sibiu, trimiţându-se preţul, plus spese postale Lei 15·— prin mandat postal.

individualiste şi liberale sânt uzate, lipsite de forţa vitală. Ori, când principii atât de relative pretind să cuprindă o valoare absolută, ceeace trebue să li se opună sânt principii autentic absolute, şi nu principii, cari vreau pe nedrept să fie absolute, în timp ce şi ele sânt tot atât de relative. Când timpul se ridică în faţa eternităţii, nu-i poţi opune decât eternitatea însaşi, şi nu o altă formă a timpului, perimată. — Nu o idee trebue ridicată contra comunismului, ci o realitate religioasă. Marxismul a desvăluit minciuna ideilor înalte. Dacă el a minţit, aceasta pentrucă nu ideile conduc istoria: vechiul idealism umanist a murit. El a minţit, pentrucă Dumnezeu există ca realitate motrică şi pentrucă lui îi aparţine puterea şi cuvântul ultim.

Contra comunismului materialist integral nu se poate ridica decât creştinismul integral. Nu un creştinism retoric, împrăştiat, decadent, — ci un creştinism regenerat, realizând adevărul său veşnic în o concepţie de viaţă universală. Intreg viitorul societăţilor creştine atârnă de faptul, de-a şti, dacă creştinismul, sau mult mai exact, dacă creştinii vor respinge sprijinul capitalismului şi al unei societăţi nedrepte; dacă omenirea creştină va încerca în fine să realizeze în numele lui Dumnezeu şi al lui Hristos, adevărul pe care comuniştii îl realizează în numele unei colectivităţi atee, în numele raiului terestru. Dacă clasele muncitorilor au avut terenul foarte pregătit să accepte impietatea şi ateismul militant, care e într'adevăr „opiul poporului“, cei dintâi vinovaţi nu sânt agitatorii socialismului revoluţionar; vinovaţii sânt creştinii înşişi, e vechea lume creştină. Nu religiunea creştină, sigur, ci adepţii ei cari, de cele mai multe ori, s'au arătat creştini mincinoşi. Binele care, în loc de-a se realiza în viaţă, s'a schimbat într'o retorică convenţională, şi s'a prefăcut în cele din urmă rău real şi nedreptate efectivă, — acest bine n'a putut decât să atragă asupra lui revolta, o revoltă legitimă. Creştinii epocei burgheze au creat un echivoc care a adus cele mai grave prejudiţii faţă de Hristos în sufletul celor oprimaţi.

Poziţiunea lumii creştine în faţa comunismului nu e numai poziţiunea aceluia care poartă în sine adevărul veşnic şi absolut, ci şi poziţiunea vinovatului care n'a ştiut să realizeze acest adevăr; iată ce pot răspunde ei creştinilor. Fără îndoială, adevărul creştin era mult mai greu de realizat decât adevărul comunist, el cerea creştini mulţi şi nu puţini ca comuniştii materialişti. Dacă ei ar fi realizat cât de puţin, nu s'ar fi putut acuza adevărul creştin însuşi. Tragedia istoriei a fost că, creştinismul autentic n'a putut pune mâna pe această lume: puterea aparţinea mai ales creştinilor mincinoşi. Lumea s'a depărtat de creştinism. Astfel pe pământul creştinismului s'a deslănţuit conflictul fatal dintre personalitate şi societate, conflict pe care comuniştii l-au rezolvit prin nimicirea completă a personalităţii, — deasemenea conflictul, tot aşa de tulburător, în sânul culturii, între principiul aristocratic şi cel democratic, la care comuniştii au ajuns la concluzia să distrugă principiul aristocratic. Afară de terenul religios, sau aristocraţia persecută şi exploatează democraţia, sau democraţia vulgarizează sufletele, umileşte nivelul culturii, distrugţe noblea spirituală. Creştinismul integral trebue să îmbrăţişeze ceeace este adevărat în comunism şi să respingă eroarea lui.

Sau va asista lumea la o vastă renaştere creştină, nu numai printre cei de seamă, ci în toată întinderea masselor populare, — sau va aparţinea comunismului negativ.

Fi-va aşa? Noi nu ştim, aici este tainicul libertăţii. Fără îndoială nu e locul să nutrim un mare optimism. Crearea unui tip de sfinţenie nouă în mijlocul lumii este o datorie pe care creştinismul o are de îndeplinit. Orice ar fi, viitorul aparţine masselor muncitoreşti, lucrătorilor: acesta e un fapt de neînlăturat, — şi drept. Intreagă problema e de-a şti, care va fi spiritul ce va însufleţi mâne aceste masse, în numele cărui principiu vor începe ele viaţa cea nouă: va fi în numele lui Dumnezeu şi al lui Hristos, în numele elementului spiritual aflător la baza naturii noastre? Sau, din contră, va fi în numele lui Antihrist, în numele materiei zeificate, al colectivităţii omeneşti devenită divinitate, în care dispare însuşi chipul omului, unde sufletul omenesc piere?

Poporul rus a pus problema în faţa lumii întregi.

In româneşte de: **V. Coman**

Nr. 490—934 [55] 3—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei vacantă de clasa III-a Prihodişte, cu filia Tătăreştii de Criş, protopresbiteratul Zarand, se publică prin aceasta concurs cu termin de 30 zile dela întâia apariţie în Telegraful Român.

Venitele sânt:

1. Intregirea dela stat.
2. Stola obişnuită.
3. 4 jugăre sesiune parohială.

Concurenţii vor înainta cererile de concurs însoţite de actele necesare subsemnatului oficiu protopresbiteral în termin şi vor prezenta totodată permisiunea de a concura dela autoritatea supremă, şi cu încuviinţarea subsemnatului se vor prezenta şi în parohie.

Brad, la 26 August 1934.

Oficiul protopresbiteral ortodox-român în înţelegere cu consiliul parohial.

Ioan Indreiu
protopop.

Probleme, fapte, comentarii

Bine meritată distincţie. — *Venerabilul Episcop, Prea Sfinţitul* **Nicolae,** *al Eparhiei ortodoxe române a Vadului, Feleacului şi Clujului, fusese proclamat cetăţean de onoare al municipiului Cluj încă din anul 1933, cu prilejul sfinţirii monumentalei catedrale ortodoxe din Cluj. Acum, Joi în 11 Octomvrie 1934, s'a făcut, în sala festivă a primăriei clujene, solemnitatea înmânării diplomei de cetăţean de onoare a sărbătoritului chiriarh, în mijlocul unei selecte asistenţe a reprezentanţilor vieţii noastre publice din Cluj.*

A vorbit întâi preşedintele comisiei interimare, dl profesor N. Drăgan, stăruind asupra meritelor deosebite câştigate de P. S. Sa Episcopul Nicolae, care a săvârşit o neobosită muncă în folosul întăririi şi afirmării elementului românesc în municipiul Cluj, între altele înfrumuseţând acest oraş prin iniţierea şi înfăptuirea sfântului lăcaş al catedralei ortodoxe.

Răspunzând P. S. Sa Episcopul **Nicolae,** *spune că se împlinesc 15 ani de când a fost încredinţat să conducă Eparhia reînfiinţată a Vadului, Feleacului şi şi Clujului. Ce a făcut în aceşti 15 ani, este o carte deschisă, din care poate citi cine vrea, ce înseamnă credinţa în Dumnezeu şi munca fără preget. Mulţumeşte pentru marea onoare ce i se face, şi arată apoi cum, îndreptând greşelile trecutului, Clujul va putea face progrese tot mai mari pe terenul cultural şi naţional.*

Intreg publicul din sală aclamă călduros pe noul cetăţean de onoare al municipiului Cluj.

Dorim, şi din partea noastră, ca bunul Dumnezeu să dăruiască luminatului şi harnicului Prea Sfinţit Părinte Episcop Nicolae încă numeroşi ani, stând mereu la înălţimea misiunii, spre binele eparhiei ortodoxe şi al neamului nostru românesc.

*

Comemorarea lui Louis Barthou la Academia teologică „Andreiană". — Sâmbătă, în 13 Octomvrie cor., s'a comemorat la Academia teologică „Andreiană", de către profesorii şi studenţii şcoalei, fostul ministru de externe al Franţei, răpus mişeleşte la Marsilia, Louis Barthou. Cuc. Sa Păr. rector al Academiei a schiţat în cuvinte emoţionante personalitatea multiplă şi opera strălucită a dispărutului, care a fost şi un mare prieten al României şi un soldat al păcii.

*

Un proces de desnaţionalizare. — Sub titlul: **„Sicules et Roumains,** *un procès de dénationalisation*», a publicat recent dl *G. Popa-Lisseanu,* membru corespondent al Academiei Române, o preţioasă broşură, în limba franceză, despre un proces al desnaţionalizării în săcuimea ţării noastre.

Intemeiat pe realitatea faptelor şi pe datele sigure ale statisticelor, autorul broşurii constată că nu există în ţara întregită românească nici o singură comună exclusiv săcuiască, în felul cum afirmase statistica maghiară „oficială". Toate satele săcuieşti au fost — şi mai sânt — locuite şi de popor românesc, care în mare parte a fost desnaţionalizat în vremea stăpânirilor maghiare.

Broşura dlui G. Popa-Lisseanu arată, pe bază de acte şi cifre, căile şi mijloacele prin care s'a săvârşit actul desnaţionalizării în regiunea săcuimii. In această muncă a avut rol precumpănitor biserica romano-catolică şi cea reformată, sprijinite puternic de statul ungar şi de nobilimea maghiară.

Câteva capitole sânt consacrate problemelor despre: originea şi colonizarea săcuilor în Ardeal, cu datine, obiceiuri, cântece şi numeroase cuvinte împrumutate dela români.

Datele statistice şi două harte anexate tălmăcesc exact procesul desnaţionalizării românilor din regiunea săcuiască.

Recomandăm interesanta publicaţie cunoscătorilor limbii franceze, doritori să cunoască mai din adins aşa zisa „regiune a săcuilor".

*

Sfinţi ocrotitori. — Problemă de căpetenie ce preocupă astăzi năzuinţele preoţimii noastre este să adune şi să apropie cât mai mult de biserică pe toţi fiii săi sufleteşti.

Un mijloc practic, raţional şi uşor de realizat, în permanentizarea contactului bisericii cu păstoriţii ei, am avut prilej să-l constat de curând: Asistând la o cununie, într'una din mănăstirile vechiului regat, după săvârşirea actului sfinţitor, stareţul se adresează tinerilor zicând:

„Ce sfânt alegeţi ca patron al familiei voastre?"

După răspunsul mirelui că îşi aleg pe sfinţii apostoli Petru şi Pavel, stareţul i-a binecuvântat în numele apostolilor, rostind ca încheere: „Tatăl nostru".

Iată o fericită practică, — mi-am zis, — care se poate generaliza fără greutate şi cu bune rezultate în strângerea raporturilor dintre biserica ocrotitoare şi viaţa familiară a credincioşilor.

Fiecare creştin, având ca patron al familiei sale un sfânt al bisericii noastre, primit cu ocazia săvârşirii actului sacramental al cununiei, se simte strâns legat de dânsa, ca de ceva care face parte intregitoare din viaţa sa.

La toate încercările grele, care îi stau în drumul vieţii, se adresează cu încredere patronului, ear sărbătoarea lui devine praznic familiar, lăsând în urmă-i adâncă brazdă de religiozitate şi legătură tare cu biserica vie a Mântuitorului Hristos.

Vieţile sfinţilor, prescurtate şi tipărite pe carton, cu troparul şi condacul zilei, puse la îndemâna preoţilor, s'ar putea preda tinerilor căsătoriţi cu ocazia sfintei taine.

Ca să putem realiza scopul urmărit, noi înşine preoţii avem să premergem cu bun exemplu, nu numai în viaţa familiară, ci la toate asociaţiile şi reuniunile care funcţionează în parohie şi care n'au încă sfânt ocrotitor.

Pr. *C. Drăgan*

INFORMAŢIUNI

CONGRESUL F. O. R.-ului, şi al celorlalte asociaţii religioase ortodoxe la Sibiu. Mare manifestaţii ortodoxe se vor desfăşura în zilele de DUMINECĂ şi LUNI 28 şi 29 Octomvrie 1934, în cetatea nemuritorului Mitropolit Şaguna, cu prilejul congresului mirenilor cărturari organizaţi în Asociaţia religioasă F. O. R. Deodată cu congresul F. O. R., se ţin şi adunările preoţimii şi tinerimii din Ardeal şi Bănat.

La aceste măreţe manifestări ale ortodoxiei îndemnăm preoţimea noastră să participe în număr covârşitor, cu popor din toate părţile, dovedind din nou marea sa dragoste pentru biserica ce revarsă bogate daruri de mântuire asupra tuturor credincioşilor săi.

Pentru găzduire membrii F. O. R.-ului se vor adresa păr. prof. Dr. N. Terchilă, la Academia teologică, Sibiu, cel puţin cu trei zile înainte, iar „Ostaşii Domnului" păr. Gh. Secaş, str. Mitropoliei Nr. 30.

Direcţiunea gen. C. F. R. a acordat o reducere de 75% dela toate staţiunile din ţară, valabilă în zilele 26—30 Oct. incl.

A murit şi Raymond Poincaré. *Fostul preşedinte al republicei franceze, Raymond Poincaré, a încetat din viaţă la Paris în 15 l. c. în vârstă de 74 ani. A stat în fruntea ţării, în cele mai grele momente pentru gloriosul popor al Franţei, în epoca memorabilă dela 1913—1920. Şi-a servit patria timp de 43 de ani, ca preşedinte al republicei, apoi ca ministru, academician, advocat, scriitor şi publicist. Groaznicul atentat dela Marsilia va fi impresionat adânc ultimele clipe ale venerabilului preşedinte, suferind de mai multă vreme. Francezii pierd, prin moartea lui, o mândrie a lor; ear noi, românii, un mare prieten.*

Comemorarea unui memorandist. In Chişineu-Criş, din judeţul Arad, s'a făcut Duminecă, în 21 l. c., desvelirea bustului ridicat neînfricatului luptător naţional şi memorandist *Mihai Veliciu,* din iniţiativa venerabilului Dr. Ioan Suciu, fost tovarăş de muncă al sărbătoritului. Mihai Veliciu a desfăşurat ani de-a rândul o rodnică activitate atât pe terenul politic, cât şi bisericesc ca membru marcant în toate corporaţiile noastre bisericeşti. S'a stâns în săptămâna Patimilor din anul 1921, în vârstă de 75 ani, cu mulţumirea că a văzut cu ochii desrobirea neamului pentru care a trăit şi s'a jertfit.

† **Antoniu Mandeal,** mort în etate de 62 ani la 12 Octomvrie 1934 în clinica din Cluj după o scurtă suferinţă, a fost înmormântat la 15 Octomvrie în comuna sa natală, Porumbacul de jos. A condus mulţi ani filiala din Cluj a Societăţii de asigurare Transilvania din Sibiu. Fiind om cu calităţi alese, era mult apreciat şi iubit de societatea clujană şi ales ca membru în conducerea diferitelor instituţii financiare, culturale, bisericeşti şi sociale. Ca fiu devotat al bisericii ortodoxe a fost ales dela înfiinţarea nouei Episcopii din Cluj de controlor la oficiul cassei, de consilier onorific în consiliul eparhial şi deputat în adunarea eparhială. Dumnezeu să-l odihnească cu drepţii!

Bibliografie

Dr. Nicodim Milaş: *Canoanele bisericii ortodoxe însoţite de comentarii.* Volumul II, partea I (Canoanele sinoadelor locale). Traducere făcută de Dr. Nicolae Popovici profesor la Academia teologică din Arad şi Uroş Kovincici, protoiereul ortodox al Aradului. Pag. VIII+340. Tiparul tipografiei diecezane din Arad. Preţul 130 lei.

Traducătorii lucrării prezente, dupăce în anii trecuţi ne-au dat volumul prim în două părţi, care cuprinde canoanele apostolice şi ale sinoadelor ecumenice, acum ne dau textul şi tălmăcirile canoanelor sinoadelor locale. Traducerea textului canoanelor este făcută de părintele Popovici, după originalul grecesc din Sintagma Ateniană, ediţia cea mai critică de până astăzi a canoanelor. Limba traducerii este clară, lipsită de obscurităţile din traducerile mai vechi. La fiecare canon se indică şi canoanele paralèle, cari tratează despre aceeaşi chestiune şi apoi urmează tălmăcirile amănunţite ale lui Milaş, cari lămuresc chestiunile din toate punctele de vedere. Găsim însă şi multe note ale părintelui Popovici cu referire la biserica noastră.

Precum volumul prim, aşa şi cel prezent este un mijloc auxiliar preţios atât pentru clerul nostru, cât şi pentru toţi credincioşii bisericii noastre doritori să cunoască şi să aprofundeze adevărata concepţie creştină ortodoxă.

Cartea se poate comanda la librăria diecezană din Arad, precum şi la alte librării din ţară, trimiţându-se pe lângă preţ şi 10 lei pentru porto.

Nr. 275—934 [57] 1—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei vacante de clasa a III-a **Peştera,** protopopiatul Băiţa, se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în Telegraful Român.

Beneficiile împreunate cu acest post:

1. Intregirea salarului dela stat.
2. Câte 2 dkl cucuruz sfărămat dela 45—50 familii.
3. Stola obişnuită în parohie.

Cererile de concurs însoţite de actele necesare şi de încuviinţarea Prea Veneratului Consiliu arhiepiscopesc, se vor înainta în terminul legal, oficiului protopopesc. Candidaţii, cu ştirea oficiului protopopesc, se vor prezenta în vreo Duminecă sau sărbătoare pentru a face cunoştinţă cu credincioşii.

Oficiul protopopesc ortodox Băiţa în înţelegere cu cons. parohial din Peştera.

Băiţa, la 10 Octomvrie 1934.

Dumitru Secărea
protopop.

Nr. 274—934 [58] 1—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei vacante de clasa a III-a **Săliştioara** cu filia **Stoeneasa,** protopopiatul Băiţa, se publică prin aceasta concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în Telegraful Român.

Beneficiile împreunate cu acest post:

1. Intregirea salarului dela stat.
2. Câte una ferdelă porumb dela fiecare familie din materă. iar din filie câte 20 lit. porumb sfărmat dela fiecare familie, ori echivalentul în bani.
3. Folosirea cimitirului din matera Săliştioara.
4. Venitele stolare statorite în şedinţa consiliului parohial ţinută la 30 Ianuar 1934.

Cererile de concurs, însoţite de actele necesare şi de încuviinţarea Prea Veneratului Consiliu arhiepiscopesc, se vor înainta în termenul legal oficiului protopopesc. Candidaţii, cu ştirea oficiului protopopesc, se vor prezenta în vreo Duminecă sau sărbătoare la biserică pentru a fi cunoscuţi credincioşilor din parohie.

Oficiul protopopesc ortodox Băiţa în înţelegere cu consiliile parohiale.

Băiţa, la 10 Octomvrie 1934.

Dumitru Secărea
protopop.

A APĂRUT:

Hristos în şcoală

de

Dumitru Călugăr

I

Manualul catehetului ortodox pentru şcoala primară — cu lecţii model pentru 4 clase primare

Cu o prefaţă de

Nicolae Colan
Rectorul Academiei teologice din Sibiu

Preţul: 220 Lei (legată)
(540 pagini)

Se poate comanda dela Librăria arhidiecezană din Sibiu, trimiţându-se 20 Lei pentru porto postal

BAIA POPORALA — SIBIU,
Strada Şaguna Nr. 4. Ordinea băilor:

Baie de familie: Luni: închis, Marţi Mercuri, Joi, Vineri şi Sâmbătă: dela 8 până la 7½ ore seara. Duminecă: dela 7—12 ore a. m.

Pentru bărbaţi: Băi de abur şi de aier cald. Luni: închis, Marţi (preţuri urcate) şi Mercuri: dela 1½—7½ ore seara, Joi şi Vineri: închis. Sâmbătă: dela 8—12 ore a. m., dela 1½—5 p. m., dela 5—7½ ore seara (preţuri reduse), Duminecă: dela 7—12 ore a. m.

Pentru femei: Băi de abur şi de aier cald. Luni, Marţi şi Miercuri: închis, Joi: dela 1½—7½ ore seara (preţuri urcate), Vineri: dela 1½—5 ore p. m., dela 5—7½ ore seara (preţuri reduse), Sâmbătă şi Duminecă: închis.

Băi de putină şi băi de cură: Luni: închis, Marţi, Mercuri, Joi, Vineri şi Sâmbătă: dela 8—12 ore a. m. şi dela 1½—7½ ore seara, Duminecă: dela 7—12 ore a. m.

In zilele de sărbătoare are valoare ordinea de Duminecă.

Pentru domnii preoţi **Pentru domnii preoţi**

Se recomandă renumitul magazin special de CAFEA

„LA PAŞA"

SIBIU, strada Regina Maria 42

Care este cel mai bine asortat cu cele mai superioare specialităţi de **cafele, ceaiuri** în pachete precum şi vărsat, **untdelemnuri** fine din măsline, **bonbonerie specială** dela Furnizorii Curţii Regale etc.

Secţia Coloniale asortată cu pescărie ca: Lacherda, cherci, scrumbii de Dunăre, herinci, Hamsi, ruşi etc., sardele, măsline etc.

Depozit de zahăr: Lei 23 kgr. cristal, Lei 24 kgr. praf, Lei 25 kgr. bucăţi.

Vizitaţi şi încurajaţi magazinul „PAŞA" care este cel mai ieftin din Sibiu şi veţi fi deplin mulţumiţi. [28] 1—1

Redactor responsabil: Pr. Dr. D. Stăniloae

Editura şi tiparul Tipografiei arhidiecezane

Anul LXXXII — Sibiu, 4 Noemvrie 1934 — Nr. 46—47

Telegraful Roman

Organ național-bisericesc — Intemeiat în 1853 de Mitropolitul Andreiu Șaguna

APARE SAPTAMANAL

Abonamentul: Un an 500 Lei. — Șase luni 250 Lei. — Trei luni 125 Lei. — Pentru străinătate un an 900 Lei. — Pentru America 8 Dolari.

Articole și corespondențe se adresează **Redacției** Telegraful Român, Sibiu, strada Mitropoliei Nr. 45. — Scrisori nefrancate se refuză. — Articole nepublicate nu se înapoiază.

Prețul inserțiunilor un șir petit 6 Lei pentru odată, dacă se publică de mai multe ori se dă rabatul cuvenit.

Abonamentele și inserțiunile se adresează **Administrației** ziarului Telegraful Român, Sibiu, strada Mitropoliei Nr. 45

Marile serbări ortodoxe și naționale din Sibiu

Congresul Frăției Ortodoxe Române și al Asociației clerului „A. Șaguna"

Cuvântarea dlui Sextil Pușcariu la deschiderea congresului Frăției Ortodoxe Române

Inalt Prea Sfințite!
Prea Sfinției Părinți!
Domnule Ministru!
Doamnelor și Domnilor!

Deschidem astăzi cel dintâi congres al Frăției Ortodoxe Române.

Prezența dlui ministru al cultelor și artelor în mijlocul nostru este pentru noi o dovadă că guvernul țării prețuește după cuviință aportul mare pe care solidaritatea ortodoxă îl aduce ideii de consolidare națională. Salutându-l în mijlocul nostru, îl asigurăm de recunoștința ce i-o purtăm.

Sântem de asemenea recunoscători dnei prezidente a Societății naționale a «Femeilor ortodoxe» pentru cinstea ce ne-o face venind în mijlocul celor ce urmărim ridicarea și afirmarea bisericei dreptmăritoare ca și societatea pe care o conduce cu atât de înțeleaptă râvnă și devotament. Salutăm asemenea pe toți cei ce venind la acest congres în număr atât de mare măresc prestigiul acestei manifestații ortodoxe.

Frăția ortodoxă română se întrunește azi în întâiul ei congres ordinar. Timpul ce s'a scurs dela grandioasa adunare de constituire din 5 Martie 1933 e prea scurt ca să putem cântări astăzi roadele unei experiențe și să judecăm dacă țelurile pe cari ni le-am pus și căile pe cari voim să ajungem la ele, sânt cele mai bune, totuși ne putem da seama, că existența noastră e perfect justificată.

Privirile noastre trec dincolo de clipele pe care le trăim și, întemeiate pe cunoștința trecutului, încearcă să deslușească orientările pentru viitor. De aproape un veac și jumătate ne străduim să introducem la noi civilizația apuseană. In urma unor eforturi mari și stăruitoare, România s'a încadrat între statele civilizate. De sigur că nu noi sântem ceice am vrè să fie stăvilit la noi mersul triumfal al civilizației apusene de caracter romanic. Am dori dimpotrivă, ca ea să pătrundă adânc în massele populației și să nu rămână o prerogativă a straturilor sociale suprapuse. Ceeace nu ne-a putut da însă și nici nu ne va putea da apusul, este cultura lui. De acest lucru nu țin seamă ceice răspândesc amăgitoarea parolă a legăturilor strânse culturale cu romanitatea apuseană, prin catolicism. Cultura nu e o marfă de import și ea nu poate deveni o forță creatoare decât atunci când se desvoltă pe solul din care a răsărit. Ceeace ne trebue acum când întregul popor românesc a ajuns în sfârșit să se desvolte în plină libertate, este mai de grabă o emancipare spirituală de sub tutela străinătății, căreia prea mult timp i-a fost tributară gândirea noastră și al cărei prestigiu exagerat amenință să ne înăbușe originalitatea noastră etnică. De sigur că civilizația și cultura se întregesc una pe alta, în apusul scutit de invaziile hoardelor pustiitoare, revărsate din stepele Asiei. Civilizația și cultura au ajuns chiar să se confunde una cu alta atât de mult, încât sânt limbi, ca cea franceză, care le numesc cu un singur cuvânt. Invățând pe om să-și potolească instinctele ancestrale și să se supună legilor sociale, civilizația a făcut agreabilă viața în societate, punând în aplicare practică cunoștințele agonisite prin cultură, deprinzând pe om să iubească munca și să prețuiască avantagiile organizației, l-a dus la acele progrese tehnice care-i dau în mână arme din ce în ce mai perfecționate, în lupta cu forțele naturii. Dar aceste forțe sânt diriguite de o putere superioară, care n'a dat omului numai rațiunea ca să le apropie și să le servească, ci și sufletul capabil să simtă măreția armoniei veșnice, ce stăpânește natura. Pentruca tăria morală să-și plece cucernic genunchii în fața lui Dumnezeu, civilizația a produs bună starea și prosperitatea, deprinzând pe om la viața agreabilă și confortabilă, dar agrementul și confortul au produs luxul și desfrâul, cărora se închină toți gangsterii, fiii civilizației moderne. Fericirea n'o poate da decât cultura noastră milenară, care nu s'a desvoltat în apus, în orașele cu strade obișnuite, ci în satele cu spor binecuvântat în copii, și în cătunele cu casele risipite, în care simțul de solidaritate rămânea restrâns și pornirile individualiste nu erau îngrădite de necesități sociale de ordin mai înalt. Belșugul turmelor și bogăția pământului, chiar când roadele lor se strângeau pentru alții, l-au făcut pe român darnic și lipsit de acel simț de prevedere, care te scutește de surprizele grele ale zilei de mâne, dar care degenerează la atâtea alte popoare în zgârcenie, meschinărie și neospitalitate.

Numai grefată pe cultura care izvorește din structura etnică a unui popor, din concepțiile lui filosofice, dictate de religia în care se închină de două mii de ani, și câștigate printr'o lungă experiență, cu ecouri din cele mai îndepărtate timpuri, civilizația poate fi o binefacere. Altminteri ea distruge adesea bunuri culturale de cea mai mare valoare. Aceasta se vede tocmai la noi, unde nepotrivirea între civilizația orășenească a occidentului, neadaptată în mod treptat culturii noastre de esență sătească, a produs acel desechilibru care dă orășanului român o inferioritate în ceeace privește forța și calitățile morale față de țăran. Sântem adânc convinși că acest neajuns nu poate fi tămăduit decât de biserica strămoșească, care, în toate timpurile, s'a identificat cu structura noastră sufletească și a patronat cele mai multe și mai importante manifestări culturale în trecut. De aceea, Frăția ortodoxă română și-a îndreptat activitatea în deosebi spre orașele noastre, chemând din nou la altarul strămoșilor pe ceice s'au îndepărtat de el, atrași prea mult de himerele unei civilizații ce le-a distrus în parte fondul sufletesc sănătos. Acțiunea noastră va fi încununată cu atât mai mult succes, cu cât porțile bisericilor vor fi mai larg deschise pentru ceice caută mângâiere și cu cât preoții noștri nu se vor mulțumi ca credincioșii să vină în casa Domnului, ci își vor căuta parohienii acasă la ei, spre a aduce echilibru în suflete turburate, reconfort și mângâiere pentru inimi șovăelnice.

Biserica noastră dreptcredincioasă nu poate fi o instituție inertă, întemeindu-și dreptul de existență numai pe trecutul ei plin de glorie, ci ea trebue să devină din ce în ce mai activă, mai militantă. Gânduri imperialiste sânt străine ortodoxiei. Aceasta nu însemnează însă că ea poate rămânea indiferentă față de tendințele tot mai accentuate ale eterodocșilor de a face prozelitism și de a-și întinde puterea pe socoteala noastră. Nu numai un drept indiscutabil de legitimă apărare ne silește să stavilim aceste încercări, ci și convingerea noastră nestrămutată că apărând biserica noastră dreptmăritoare, apărăm însuși statul român și slujim ideea națională ce trebue să rămână cel mai puternic suport al lui. Națională, cu adevărat, nu poate fi decât biserica ce s'a născut deodată cu poporul nostru și s'a identificat totdeauna cu aspirațiile lui care nu așteaptă ca să vină cuvântul de ordine de dincolo de hotarele țării. De aceea, e bine s'o știe toți, și mai ales cei ce pe căi insidioase, în timpul din urmă și fățiș, încearcă să ridice pretenții absurde și contrare intereselor românești, că noi cei dela Frăția ortodoxă română sântem hotărâți să veghem cu toată energia ca nimic să nu fie știrbit din drepturile noastre de biserică dominantă. Această dominație a ortodoxiei, înscrisă în actul constituțional de înțelepciunea conducătorilor noștri, e dictată de interese superioare și eterne de ordin național — și în privința ei nu există revizionism și încălcare de hotare — toate celelalte învoeli, acorduri, concordate și pacte încheiate din oportunism momentan, sânt vremelnice și pot fi denunțate și revăzute.

Prin conferința pe care I. P. S. Sa Mitropolitul Nicolae a binevoit să o pregătească, congresul nostru ține să manifeste în mod hotărât voința de a-și păstra neștirbită autonomia. Sântem încredințați cu toții că numai asigurându-i-se dreptul nestânjenit de a-și fixa doctrina și de a se organiza și administra singură, dăm bisericii noastre puterea și prestigiul de care are nevoie și o putem feri de dezastruoase ingerințe politice. Autonomia pe care o cerem pentru noi, n'o vom refuza altor biserici, cu o condiție însă, ca bisericile care se bucură de ea, să se încadreze desăvârșit în ideea statului național român, iar acesta să-și exercite conștiincios dreptul lui de control. Noi care n'avem nimic de tăinuit — și ținem organelor de control ale statului, în orice vreme, cărțile gospodăriei noastre deschise, am vrea ca statul să știe spiritul ce domnește în toate bisericile dela noi, să cunoască organizațiile lor până în cele mai mici amănunte, să fie exact informat despre felul cum se cheltuesc banii lor și despre legăturile ce le au în țară și dincolo de hotarele țării.

Convinși că o faptă prețuește mai mult decât zece discursuri oricât de frumoase, am voit să ne prezentăm azi înaintea dvs. cu un rezultat palpabil al străduințelor noastre de un an și jumătate. Ținem să anunțăm că fundațiunea Gojdu a fost în sfârșit recuperată dela ceice o dețin în mod abuziv. Am plăcerea de a vă anunța că gurernul actual, impresionat de sigur de intervențiile repetate ale chiriarhilor noștri și de moțiunile cu zeci de mii de iscăliturі, cu care m'am prezentat dlui ministru de externe, este pe cale de a soluționa litigiul existent.

„Tot înainte", e deviza pe care o urmăm, străduința și neodihna mijloacele prin care voim s'o ducem la îndeplinire.

Numai angajând la luptă necontenită forțe noui și devotate vom izbuti să realizăm ceva, căci pe fiecare an moartea ne rărește rândurile, lăsând goluri adânc simțite pentru biserica noastră dreptmăritoare. La Caransebeș s'a stins înțeleptul, cucernicul și bunul episcop Iosif Bădescu; la Arad, un steag purtat o viață întreagă a căzut din mâna lui Vasile Goldiș; la Cluj s'a prăbușit în toiul unei activități dedicate din ce în ce mai mult bisericii ortodoxe, unul din cei mai învățați sprijinitori ai ei, Gheorghe Bogdan-Duică, devotatul președinte al secției sibiene a Frăției ortodoxe române. Păstrând cu sfințenie în inimile noastre amintirea lor, dorim ca bunul Dumnezeu să-i primească în cer, între aleșii săi, iar pe pământ ideile lor să afle însuflețiți propagatori și pilda lor vrednici urmași, așa cum văduvita episcopie a Caransebeșului și-a găsit arhipăstorul luminat, de care cu dreptate ne leagă atât de mari speranțe.

Recunoștința pe care o datorăm celor ce-au închinat cea mai bună parte a muncii lor bisericii ortodoxe din Ardeal, ne îndeamnă să ne amintim că de curând s'au împlinit o sută de ani dela nașterea lui **Zaharia Boiu**, *al cărui teren de rodnică activitate a fost tocmai Sibiul. Aici a studiat teologia, aici a fost profesor de pedagogie și, după ce s'a întors dela Lipsca marilor teologi, a funcționat ca profesor la seminar, ca redactor al «Telegrafului Român» și al „Transilvaniei", ca asesor consistorial și ca parohul și protopresbiterul care a întrebuințat amvonul pentru predicele sale pline de înțelepciune. Amintim, în acelaș timp centenarul nașterii lui* **N. Cristea**, *memorandistul, fost profesor seminarial și mulți ani redactor al organului de publicitate înființat de Șaguna. Inglobând aceste modeste centenare în serbările noastre de azi, am crezut că sântem în spiritul ce însuflețește asociația noastră și tot în acest spirit ne găsim dacă, înainte de începerea lucrărilor noastre, vom da expresie, ca români și ca ortodocși, devotamentului adânc și statornic față de Tron, prin telegrama omagială ce o vom trimite M. Sale Regelui. —*

Cum au decurs serbările

Metropola religioasă a Ardealului, Sibiul de veche glorie, care s'a înfiorat de multeori de marile și istoricele înflăcărări ale neamului românesc de dincoace de munți, a adăugat la zilele sale de slavă încă două pline de-atâta vibrație sufletească, de-atâta înălțime în aspirații, de-atâta sfânt entuziasm religios și românesc, încât rar le-ai mai găsi pereche. Numai figurile de stil de cea mai mare forță și bogăție literară și adjectivele hiperbolice, indicând infinitul, ar putea sugera pentru ceice n'au avut fericirea să fie prezenți, ceva din valul de simțiri fierbinți și curate, care a unificat sufletele tuturor, dându-le o singură direcție, un singur obiectiv, o singură hotărâre. Cuvântul strâmt, definit, făcut mai mult pentru indicarea lucrurilor materiale, se zbate neputincios și dezolat în fața viziunilor și trăirilor magnifice, cari au copleșit sufletul în zilele de 28—29 Oct.

Niciodată n'am simțit mai mult ca de astădată trebuința să invoc la începutul unei descrieri, asemenea poeților vechi, ajutorul dumnezeesc ca să nu trădez cu desăvârșire măreția zilelor pe cari vreau să le înfățișez.

*

Sosirea oaspeților

Încă de Vineri, 26 Octomvrie, au început să sosească participanții la copiosul ospăț spiritual ce se anunțase. Sâmbătă toate trenurile aduc intelectuali și popor, în haine de sărbătoare, cu steaguri și cântece. Cu trenul de 2 sosec membrii consiliului general al FOR-ului, dela Cluj: dnii Sextil Pușcariu, Ioan Lupaș, Silviu Dragomir, Onisifor Ghibu, Victor Papilian, Gh. Stănescu. Deodată cu dânșii sosesc delegații P. S. Sale episcopului Nicolae al Clujului: P. C. Lor consilierii Stanca, Sava, Curea, prof. Muntean. In întâmpinarea tuturor au ieșit la gară școala normală de băeți și fete, cu orchestra, profesorii și studenții Academiei teologice. Dl Dr. Gh. Preda, în numele FOR-ului, secția Sibiu, le spune cuvinte inimoase de bun sosit.

Cu trenul de 5 sosesc PP. SS. Lor episcopii *Grigorie al Aradului* și *Vasile al Caransebeșului* cu consilierii Păcățianu, Dr. Gh. Ciuhandu, dl Dr. C. Corneanu etc. Sunt întâmpinați cu aceeaș dragoste.

Cu trenul de 6 sosește dna Principesa Al. Cantacuzino, președinta soc. ortodoxe naționale a femeilor române.

Și toate trenurile aduc de pretutindeni sute de intelectuali și preoți și mii de săteni.

La ora 6 se săvârșește în catedrala mitropolitană slujba privegherii de către P. S. arhiereul vicar Vasile Stan cu sobor de preoți. La sfârșit membrii FOR-ului se mărturisesc.

Sfânta liturghie

A doua zi, Duminecă 28 Oct., catedrala mitropolitană se umple de dimineața de mulțimea ce freamătă ca la serbările epocale. Străzile împodobite cu steaguri naționale, cu covoare și flori, aduc mereu la porțile catedralei o lume românească din toată țara. La ora 9 *I. P. S. Sa Mitropolitul Nicolae*, adus dela reședință de soborul de ierarhi și preoți în odăjdii și de corul studenților teologi, începe săvârșirea sfintei Liturghii, înconjurat de *P. S. Lor episcopii Dr. Grigorie Comșa al Aradului, Dr. Vasile Lăzărescu al Caransebeșului, Dr. Andrei Mager arhiereul-vicar al Orăzii, Dr. Vasile Stan arhiereul-vicar al Sibiului*, I. P. C. Sa arhimandritul Policarp Morușca și mulți preoți și patru diaconi. Catedrala e încărcată de lume ca un ciorchine rodnic. Sunt mii de credincioși cari umplu tot spațiul până la ușile altarului. Stau înghesuiți pe balustradele balcoanelor, se revarsă în curte pe toate ușile laterale și la întrare, ca un stup în ajunul roirii.

După întrarea cu sfintele daruri se săvârșește hirotonirea întru presbiter a C. Sale Părintelui rector al Academiei teologice, *Nicolae Colan.*

La sfârșitul sfintei Liturghii, I. P. S. Sa Mitropolitul Nicolae rostește o predică cu profund răsunet în inimile ascultătorilor despre *înoirea forțelor morale ale națiunii.* Este un dar al I. P. S. Sale, puțin comun, acela de-a înălța prin cuvântul Său ce vine puternic, viu și adevărat, din adâncimile unei convingeri ce covârșește pe toți, nivelul sufletesc al oricărei adunări la cari participă, în sferele sublime ale celei mai pure spiritualități. O întrunire care se învrednicește de cuvântul I. P. S. Sale s'a salvat din monotonie, formalitate și proză. Impletirile de cuvinte se rotunjesc majestos, în formulări definitive, energice, de adevăruri cari nu mai pot fi contestate, cari sunt tot atâtea izvoare de idei bogate și radiatoare de viață de mare înălțime spirituală. Iată câteva din cuvintele I. P. S. Sale, cari exprimă adevărata diagnoză și terapeutică a crizei de care suferim: *„Eu mă plec cu smerenie în fața minunilor prin cari Domnul, cu puterea Sa divină, a deschis ochii orbilor și urechile surzilor, a îndreptat picioarele paraliticilor și a sculat din nou la viață oameni morți, dar mă prostern cel puțin tot pe atât de mult în fața minunei acestei renașteri spirituale pe care a operat-o în împărăția fără hotare a sufletului omenesc. Hristos a creat adevăratul climat spiritual pentru oameni noi și evanghelia Lui, pretutindenea pe unde s'a răspândit în scurgerea veacurilor, a fost însoțită de această putere de sus în stare să renască sufletele și să înoiască viața lor.*

De această putere de sus avem cea mai mare și mai urgentă nevoie, noi și întregul nostru popor, astăzi, în mijlocul frământărilor și a crizelor de tot felul prin cari trecem. Nu mă îndoesc că bărbații cu răspundere în viața noastră publică pun toate silințele și toată bunacredință a lor pentru îndreptarea lucrurilor. Se croiesc legi peste legi, se fac reforme dese în toate domeniile: în școală, în administrație, în justiție, în finanțe, în agricultură, în comerț, se încurajează artele, științele, tehnica... Toate acestea sunt progrese necesare și vrednice de aprecierea și de respectul nostru. Mie mi se pare însă că toate acestea se petrec mai mult la suprafața vieții, dar viața însăși, în adâncimile ei sufletești, rămâne neschimbată. Nu-i destul să curățiți numai cele dinafară ale blidului și păharului, după cum zice Sf. Scriptură, ci trebue să grijești ca cele dinlăuntru ale lor să fie curate. Baza progresului real și statornic al unui popor, care nu atinge numai referințele externe ci pătrunde în rezorturile interioare și'n adâncurile vieții, este puterea morală a sufletelor. Fără de aceasta, toate binefacerile civilizațiunii și toate darurile culturii atârnă în vânt. Puterea sufletească a fiilor unui neam este comoara lui cea mai scumpă, este adevăratul capital național ce-l reprezintă în civilizațiunea lumii. De aceea, singura ieșire posibilă din strâmtoarea crizelor epocii noastre, singura garanție neînșelătoare a viitorului nostru, singura problemă mare care se ridică deasupra tuturor celorlalte și e vrednică să înlănțuiască toate silințele noastre astăzi, este: înoirea forțelor morale ale națiunii. *Prin acestea, chiar când ne-am găsi în mijlocul oricăror înfrângeri momentane, vom merge totuși cu siguranță la biruință!"*

După predica I. P. S. Sale, o mulțime de intelectuali în frunte cu profesorii universitari din Cluj s'au cuminecat, impresionând puternic pe toți credincioșii.

Ședința de deschidere a congresului FOR-ului

Mulțimea nenumărată a poporului a trecut apoi, la ora 11, în sala Thalia, care oricât e de vastă, era de astădată neîncăpătoare. Multă lume a trebuit să rămână pe afară s'asculte cuvântările la nauteparleur. S'a evaluat la vreo 12000 de persoane. Pe scenă iau loc PP. SS. arhierei în frunte cu I. P. S. Sa Mitropolitul Nicolae, dl Sextil Pușcariu, preș. FOR-ului, dl ministru Al. Lapedatu, dl Octavian Goga, dnii I.Lupaș, Silviu Dragomir, Onisifor Ghibu, dna Alexandrina Cantacuzino, dl Popescu-Necșești, dl C. Corneanu, dl G. Lungulescu etc.

Președintele, dl Sextil Pușcariu, deschide congresul printr'o cuvântare tot atât de memorabilă ca și aceea dela constituirea secției Sibiu a FOR-ului. Distinsul savant lărgește anumite adevăruri pe cari le-a formulat atunci cu privire la legătura strânsă dintre ortodoxie și cultura românească. O cultură adevărat românească nu e decât aceea care emană din adâncimile sufletului nostru îmbibat dela nașterea lui de ortodoxie. «*Cultura nu e o marfă de import și ea nu poate deveni o forță creatoare decât atunci când se desvoltă pe solul din care a răsărit*». «*De acest lucru nu țin seama ceice răspândesc amăgitoarea parolă a legăturilor strânse culturale cu romanitatea apuseană, prin catolicism*». «*Ceeace ne trebue acum când întregul popor românesc a ajuns în sfârșit să se desvolte în plină libertate, este mai degrabă o emancipare spirituală căreia prea mult timp i-a fost tributară gândirea noastră și al cărei prestigiu exagerat amenință să ne înăbușe originalitatea noastră*». «*Numai grefată pe cultura care izvorește din structura etnică a unui popor, din concepțiile lui filosofice, dictate de religia în care se închină de două mii de ani, și câștigate printr'o lungă experiență, cu ecouri din cele mai îndepărtate timpuri, civilizația (apuseană) poate fi o binefacere. Altminteri ea distruge adesea bunuri de cea mai mare valoare*».

In senzul acestui adevăr care astăzi a devenit celor mai mulți o evidență inevitabilă, dl Sextil Pușcariu cere ca toți fiii ei să ajute bisericii ortodoxe în acțiunea ei de legitimă apărare față de asalturile celor străini cu firea sau cu voia de aspirațiile neamului nostru: «*Gândiri imperialiste sunt străine ortodoxiei. Aceasta nu însemnează însă că ea poate rămânea indiferentă față de tendințele tot mai accentuate ale eterodocșilor de-a face proselitism și de-și întinde puterea pe socoteala noastră. Nu numai un drept indiscutabil de legitimă apărare ne silește să stabilim aceste încercări, ci și convingerea noastră nestrămutată că apărând biserica noastră dreptmăritoare, apărăm însuși statul român și slujim ideea națională ce trebue să rămână cel mai puternic suport al lui. Națională cu adevărat, nu poate fi decât biserica ce s'a născut deodată cu poporul nostru și s'a identificat totdeauna cu aspirațiile lui, care nu așteaptă ca să-i vină cuvântul de ordine de dincolo de hotarele țării*».

Ce deosebit este limbajul președintelui FOR-ului de cel al președintelui Agrului. Acela făcea apologia organizației internaționale a acțiunii catolice, și se anunțau intențiile de prozelitism în slujba catolicismului. De neamul românesc și de cultura lui originală, nici o vorbă, nici o grijă. Președintele FOR-ului împletește în fiecare propoziție grija de ortodoxie cu grija de neam și proclamă neimperialismul ortodoxiei, care nu vrea decât să se apere și să apere sufletul neamului împotriva atacurilor. Tot ce s'a spus la Sibiu, ca tot ce se spune de câteori se vorbește de ortodoxie, a fost în acelaș timp mărturisire religioasă și națională.

Terminându-și cuvântarea președintele a cetit telegramele expediate Majestății Sale Regelui, I. P. S. Sale Patriarhului, dlui G. Tătărescu primministru, dlui Stelian Popescu, președintele «Ligii antirevizioniste».

După Domnia Sa a luat cuvântul, I. P. S. Sa Mitropolitul *Nicolae* al Ardealului exprimându-și bucuria că vede pe fruntașii mireni ai bisericii strângându-se în jurul bisericii. *„Frăția Ortodoxă Română este astăzi un organ mai mult prin care biserica noastră își îndeplinește divina ei misiune în viața neamului, iar în opinia publică reprezintă fără îndoială o conștiință de care trebue să se țină neapărat seama"*. I. P. S. Sa a terminat acordând binecuvântarea arhierească primului congres al FOR-ului.

A vorbit apoi dl ministru al cultelor, *Al. Lapedatu*, mărturisind hotărârea de-a face ca statul românesc să dea bisericii sale naționale toată atențiunea ce i se cuvine «*reparând nedreptățile și umilirile ce i s'au adus și asigurându-i un regim de dreptate și echitate potrivit legii sale organice, în raport cu numărul credincioșilor, cu situația materială și cu trebuințele ei reale*»; „*căci soartea acestei biserici, precum în trecut, așa și în viitor, este legată de aceea a statului și a neamului, cu cari s'a confundat în toate vremurile și de cari înțelege să nu se despartă niciodată*».

Rând pe rând au salutat apoi Frăția Ortodoxă Română: P. S. episcopul *Grigorie* al Aradului, postulând necesitatea de-a lupta omenirea de aci înainte pentru drepturile lui Dumnezeu, căci pentru ale omului a luptat destul, spre nefericirea ei, dela revoluția franceză încoace; P. S. Sa episcopul *Vasile* al Caransebeșului cerând mirenilor noștri intelectuali să-și dea o doctrină socială și politică, inspirată din principiile ortodoxe; prof. păr. *Mihail Bulacu* aducând salutul I. P. S. Sale Patriarhului și exprimându-și dorința ca FOR-ul să se întindă peste toată țara; dna *Alexandrina Cantacuzino* în numele «Societății ortodoxe naționale a femeilor române», care luptă de 25 ani pentru aceleași idealuri; dnii *Dr. G. Preda* în numele «Astrei», păr. *Dr. G. Ciuhandu* în numele Asociației clerului «A. Șaguna», păr. *Partenie* în numele «Asociației generale a clerului», prof. *I. Popa* în numele corpului didactic, prefectul *N. Regman* în numele județului Sibiu, stud. *I. Faur* în numele studențimii și *G. Lungulescu* în numele dlui Stelian Popescu preș. Ligii antirevizioniste.

Emoționant vorbește la sfârșit dl prof. universitar *Ioan Lupaș*, făcând propunerea ca FOR-ul împreună cu Soc. ortodoxă națională a femeilor române să se îngrijească ca până peste 2 ani, când se împlinesc 100 ani dela moartea Anastasiei Șaguna, moaștele ei sfinte să fie aduse din Budapesta dușmanilor noștri și așezate la Rășinari lângă cele ale sfântului ei fiu, Andrei. Propunerea e primită cu mare

entuziasm şi şedinţa se închide. După aceea a avut loc o masă comună la restaurantul «Bulevard», participând câteva sute de membri.

Concertul dela ora 5 d. a. şi conferinţa dlui O. Goga

Aceeaş mulţime a tixit încă de pe la ora 4 marea sală «Thalia», dornică să asculte pe finul intelectual şi vajnicul stegar al naţionalismului în vremurile trecute şi actuale, pe dnul Octavian Goga.

Flăcăii şi fetele din corurile soc. Sf. Gheorghe din Răşinari, Sadu, Turnişor, au aliniat pe scenă, în faţa publicului, culorile clare, tinere şi atât de distinse ale portului românesc din ţinutul Sibiului. Un tablou viu cu mult alb străbătut de râuri negre, de-o splendoare unică, desfată privirile asistenţilor: neamul românesc în tinereţea, puritatea şi gustul lui artistic, format din limpezimi şi sinceităţi, acelaş totdeauna, freamătă în faţa privitorilor animând nădejdile lor de bine, mândria lor românească. La un colţ al scenei s'a pitit modest, corul dulcilor melodii religios-populare, al păr. profesor Sterie Stinghe din Braşov, «Mângăierea».

Programul l-a început corul tineretului răşinărean, cu o cântare religioasă şi cu doina: «Codrule ce te mândreşti». Freamătul melancolic de codru, şopotul de izvoare, chiotul prelungit în soare, se amestecau şi se alternau, răzbind printre ele duios, glasul unei tinere fete soliste, care părea că reînvie glasul mamelor noastre în câmp sau în livadă.

Feţele tuturora străluceau de încântare. O vraje se aşternea magic peste toţi. Nu mai eram în sala «Thalia». Eram pe dealurile însorite şi în văile umbroase ale ţării noastre scumpe, legănaţi de simfonia naturii şi a versului de romîncă tânără.

Cu aceeaş perfecţiune a executat corul «Mângăierea» psalmul 85.

A urmat apoi conferinţa: «*Reînvierea naţională a României*» a dlui O. Goga. Cu puterea-i poetică de evocare şi de plasticizare, cântăreţul specificului nostru naţional, a zugrăvit acest specific ca pe ceva din care nu se poate separa concepţia de viaţă şi felul de manifestare cotidiană şi artistică al ortodoxiei. Ortodoxia este substanţial convertită în fire românească. Fondul nostru etnic e un aluat în care s'au frământat indisolubil însuşiri şi conţinuturi antice cu elementele culturii bizantine ortodoxie. A zice ortodoxie însemnează a zice românism, şi viceversa. «*Tiparul milenar al sufletului românesc s'a fixat în cursul vremii alături de ortodoxism. Aşa de mult s'a îmbibat sufletul nostru de creştinismul primit prin prisma ortodoxiei, încât nu se mai poate despărţi unul de altul*". «*Intreaga amploare, întreaga adâncime şi cum se spune întreaga spiritualitate a poporului nostru românesc este legată de civilizaţia pe care ne-a dat-o ortodoxismul*". Unul care militează în favorul neamului, trebue să militeze ipso-facto în favorul ortodoxiei: «*cineva care luptă pentru ideea naţională şi pentru consolidarea în senz naţional al acestui stat trebue să fie de faţă la orce afirmare ortodoxă, fiindcă ea este peatra de temelie a consolidării noastre*». O politică naţională nu poate fi decât o politică ortodoxă. Ortodoxia trebue să fie rezervoriul de inspiraţie al omului politic. Cântăreţul pătimirii noastre trecute, a arătat apoi că acea pătimire n'a trecut cu totul; ea se prelulungeşte până azi. Suntem dominaţi şi exploataţi şi azi de aceiaşi străini ca şi ieri. Ba într'o măsură oarecare situaţia s'a agravat, căci demagogia atentează continuu la sufletul neamului stricându-l. Dsa încheie cu un tablou descris de un scriitor ungur: soldaţii români când au întrat în Budapesta, duceau în mijlocul lor, într'o căruţă cu coviltir, un preot român în odăjdii care-i binecuvânta. Oamenii politici români trebue să fie conducătorii destoinici ai căruţii statului român, în care să aşeze ortodoxia; singura care poate aduce ţării binecuvântare.

Corurile din Sadu şi Turnişor au încheiat cu alte cântări religioase şi naţionale, uimitor de bine executate, programul.

Concertul religios şi conferinţa I. P. S. S. Mitropolitului Nicolae dela ora 9

La ora 7 s'a terminat programul din sala «Thalia». De abia au avut oamenii vreme să îmbuce ceva şi-au trebuit să se grăbească la catedrală, unde la ora 8 şi jumătate nu mai încăpea nimeni.

Corul catedralei condus de păr. profesor Timotei Popovici a executat magistral o serie de cântări religioase. S'a remarcat basul profund şi melodios al solistului Gherman.

Intre cântări I. P. S. Sa Mitropolitul Nicolae şi-a rostit conferinţa despre „*Autonomia Bisericii*". Am mai spus şi repetăm, căci este o realitate: I. P. S. Sa este teologul problemelor Ardealului, atât a acelora de totdeauna, cât şi a celor actuale. Nevoile trecutului şi instinctul de apărare al strămoşilor au adaptat într'un fel corăspunzător locului şi împrejurărilor, tezaurul religios al creştinismului, într'un fel care astăzi, minune, apare ca cel mai corăspunzător creştinismului în întregime. Aci s'au afirmat şi s'au aplicat totdeauna principiile atât de potrivite cu spiritul creştinismului: al autonomiei Bisericii, al colaborării strânse între toţi fii Bisericii, clerici şi mireni, al strânselor legături ale Bisericii cu întreaga viaţă socială, fără a-i nesocoti legile firesti. Şi aceste principii au fost aplicate atât de just, fără cădere în extreme, încât nu e de mirare că azi modalitatea ardeleană a raporturilor dintre Biserică şi stat, Biserică şi viaţă, apare ca cea mai ideală şi în toate ţările se tinde a o realiza.

Dar formele acestea de viaţă pe cari strămoşii noştri le-au realizat prin instinct se susţineau până acum fără argumente puternice scoase din spiritul creştinismului, fără a fi aprofundate în senzul lor intim. I. P. S. Sa le luminează cu o cugetare într'adevăr teologică. Noţiunea colaborării clericilor cu mirenii şi aceea a raportului Bisericii cu viaţa noastră românească, a fost amplu desvoltată, lărgită, clarificată, la adunarea de constituire a FOR-ului la Cluj. Noţiunea autonomiei, care pentru noi era o noţiune strâmtă juridică, a devenit graţie scrutărilor I. P. S. Sale o noţiune amplă, adâncă şi evidentă pentru orice creştin adevărat. In toamna trecută, la congresul naţional-bisericesc, I. P. S. Sa a lărgit noţiunea autonomiei cu *ideea răspunderii*. Numai o Biserică autonomă poate lucra pe răspunderea ei morală şi se simte în tot momentul responzabilă de tot ce se face şi nu se face în ea. O Biserică robită statului aşteaptă orice iniţiativă şi lucrare dela guvern şi aruncă răspunderea pentru orice chestiune de natură misionară, duhovnicească, asupra guvernului, ceeace e o absurditate. In conferinţa aceasta, I. P. S. Sa lărgeşte noţiunea autonomiei din laturea adâncimii ei religioase, cu: *ideea autonomiei credinţei şi a lui Dumnezeu*. Biserica e autonomă, ca instituţie, pentrucă sufletul e autonom în adâncimile sale religioase. Cu suprafaţa lui, cu trupul, omul e supus statului, care însă nu dispune de mijloace de-a pătrunde mai adânc în suflet, de a-l supune şi fericì. Aici pătrunde şi fericeşte numai Dumnezeu prin Biserica Sa. Omul, în adâncurile sale, se supune numai lui Dumnezeu, în Biserică. Biserica este trupul mistic al lui Hristos, Eul ei este Hristos. Făcând parte din Biserică, facem parte din Hristos. Cum se va lăsa trupul lui Hristos să fie condus de altcineva, decât de capul ei care este Hristos?

Dar autonomia nu însemnează separaţie. Lucrând în stat şi asupra acelorași subiecte ca şi statul, e firesc ca Biserica şi statul să se întâlnească în tot momentul. Biserica străbate statul ca sufletul trupul.

Paralel cu fiinţa Bisericii, cu natura credinţii, I. P. S. Sa cercetează şi fiinţa statului, idealurile lui, pentru a putea arăta că Biserica nu poate fi socotită numai un mădular al lui.

Şedinţa de Luni înainte de amiazi

Luni la ora 8 dimineaţa începe sfânta Liturghie, săvârşită de P. S. Sa episcopul *Grigorie* cu PP. SS. Lor arhiereii vicari *Andrei* şi *Vasile*. E hirotonit în timpul ei întru presbiter diaconul prof. Octavian Dragoş. La sfârşitul Liturghiei, P. S. Sa episcopul Grigorie rosteşte o predică impresionantă. După un Te-Deum pentru sănătatea M. Sale reginei Maria, a cărei ziuă de naştere este, are loc în aula Academiei teologice «Andreiane» a doua şedinţă a FOR-ului, la care participă aceiaşi membrii fruntaşi ca şi în prima zi şi câteva sute de intelectuali şi preoţi.

După citirea de către secretarul, dl profesor G. Stănescu, a raportului general al activităţii din cursul anului trecut, preşedintele dă cuvântul dlui *Cornel Corneanu*, preşedintele comisiunii de propuneri. Dsa propune să se întreprindă o acţiune şi mai energică pentru recuperarea Fundaţiunii Gojdu dela unguri pe seama tineretului studios ortodox. Propune să se blameze cu toată energia provocaţiunile şi sfidările Agrului din congresul dela Lugoj, provocaţiuni aruncate ortodoxiei sub preşedinţia unui ministru activ. Biserica ortodoxă nu se va lăsa niciodată scoasă din situaţiunea de dominantă în statul român. Pretenţia Agrului ca «Fondus regius» al fostului stat unguresc să fie predat în întregime uniţilor, e o îndrăzneală care trebue respinsă dela început. Cere ca să se blameze şi intenţiile de prozelitism proclamate de episcopul Nicolescu în cuvântarea ţinută cu ocazia sfinţirii picturii bisericii din Lugoj.

Dl profesor *Victor Papilian*, vorbeşte în chestiunea concordatului cu Vaticanul şi al acordului încheiat

---

* FOIŞOARA *

Cuvântarea

dlui ministru Al. LAPEDATU la congresul Frăţiei Ortodoxe Române

Ca fiu credincios al bisericii mele, ca membru al supremelor ei organe de conducere şi ca ministru al cultelor, am ţinut de înaltă datorie să răspund invitaţiunii ce mi s'a făcut de a participa la acest întâi congres al Frăţiei ortodoxe române, de dincoace de Carpaţi.

Căci era, evident, pentru mine, o chestiune de înaltă datorie să fiu, ca credincios, alături de toţi acei cari, acum doi ani, ne-am constituit, la Cluj, în această asociaţiune de susţinere şi promovare, pe noi căi şi prin noi mijloace, a intereselor de tot felul ale bisericii noastre, — să fiu, ca membru în supremele organe de conducere ale acestei biserici, laolaltă cu soţii mei, la locul de onoare şi de răspundere, la care ne-au angajat, în acelaş scop, încrederea colectivă a celor ce ne-au trimis în aceste locuri, — să fiu, în sfârşit, ca ministru al cultelor, prezent la un congres în care se vor desbate şi decide, de bunăseamnă, chestiuni de osebit interes pentru viaţa bisericii noastre în legătură cu cea a statului.

Acesta este rostul prezenţei mele la congresul general al Frăţiei ortodoxe române, frăţie reclamată şi de împrejurările grele şi nelinîştitoare ale vremurilor prin cari trecem. Căci trăim, în adevăr, zile turburi şi nesigure. Totul se clatină şi tinde să se risipească în jurul nostru. Chiar întocmirile şi aşezămintele pe cari le-am crezut mai trainice şi mai durabile! Singură instituţiunea divină a Mântuitorului stă neclintită pe peatra ei de temelie, înfruntând, ca si'n alte asemenea epoci, cu vrednicie şi cu demnitate, adversităţile şi îndeplinindu-şi mai departe cu aceeaşi conştiinţă şi râvnă apostolică, misiunea...

Şi, din fericire, alături de această conştiinţă şi râvnă a conducătorilor ei firesti, ierarhi şi clerici, stă conştiinţa şi râvna credincioşilor, a mirenilor. Aceasta cu deosebire la noi, ceice avem, în această privinţă, a solidarităţii clerului şi poporului, o îndelungată şi frumoasă tradiţie. Căci, cel puţin de 70 de ani, mirenii noştri stau, în chip organizat şi legal, cu interes şi devotament, în slujba bisericii lor, fiindu-i stâlp şi scut puternic şi nebiruit, în vremurile de urgie politică înainte de Unire. Ei au ţinut atunci piept atacurilor perfide şi loviturilor necruţătoare ce s'au dat împotriva bisericii noastre şi prin ei s'au câştigat succesele şi biruinţele ce i-au asigurat respectarea drepturilor şi bunurilor.

La fel, azi, în împrejurări, e drept, schimbate în bine, sub anumite raporturi, dar tot aşa de grave sub altele, mirenii au simţit datoria să se aşeze din nou, cu şi mai multă grije şi rigoare, la postul de sprijin şi ajutor, de veghe şi apărare, pentruca biserica noastră strămoşească să-şi menţină poziţia pe care a avut-o totdeauna în trecut şi care i s'a recunoscut formal în organizaţia noului Stat român întregit, să-şi asigure drepturile şi viaţa ei autonomă potrivit tradiţiilor sale şi dispoziţiilor fundamentale ale ordinei noastre constituţionale şi să-şi îndeplinească cât mai bine rolul în viaţa spirituală, culturală şi socială a neamului.

In frunte cu drept credinciosul şi înţeleptul lor Suveran, statul şi naţiunea, de cari biserica ortodoxă română este indisolubil legată, dela întemeierea şi orânduirea sa, îşi for face, desigur, datoria. Incât pentru mine, în demnitatea în care mă găsesc, ca ministru al cultelor, conştient de aceste datorii, am început cu sprijinul larg şi înţelegător al guvernului din care fac parte, opera de redresare, atât ce priveşte poziţia ei ca atare în stat, cât şi ce priveşte situaţia ei morală şi materială. Şi anume — reparând nedreptăţile şi umilirile ce i s'au adus şi asigurându-i un regim de dreptate şi echitate potrivit legii sale organice, în raport cu numărul credincioşilor, cu situaţia materială şi cu trebuinţele ei reale.

Lucrare, evident, dat fiind dificultăţile mari prin care trecem, destul de grea şi care nu se va putea realiza complet decât treptat şi cu cuvenită răbdare. Dar, cu concursul preţios şi nepregetat al înalţilor noştri ierarhi şi cu solidara stăruinţă a tuturor fiilor buni şi devotaţi ai bisericii ortodoxe, vom isbuti totuşi.

Sunt, în această privinţă, plin de încredere şi nădejde. Căci soarta acestei biserici, precum în trecut, aşa şi în viitor, este legată de acea a statului şi a neamului, cu cari s'a confundat în toate vremurile şi de cari înţelege să nu se despartă niciodată.

Iar soarta statului şi neamului se găseşte astăzi în mâinile unui Monarh tânăr şi viguros, plin de înţelepciune şi patriotism şi cu cea mai fierbinte şi hotărâtă dorinţă şi voinţă de a-şi sluji şi călăuzi neamul şi biserica pe calea neîncetatei consolidări şi propăşiri, ca urmaş al unor mari şi glorioşi înaintaşi şi ca întâiul Rege ortodox al dinastiei ce stă în fruntea României noastre întregite. Cu credinţă şi devotament neclintit faţă de Majestatea Sa Regele Carol al II-lea, salut cu toată căldura sufletului meu acest congres şi pe iluştrii săi conducători, urându-le cel mai deplin succes în lucrările lor.

Profesor la locul meritat. — *Dl ministru Al. Lapedatu, luând parte la o şedinţă recentă a consiliului facultăţii de litere dela universitatea din Cluj, a făcut propunerea să se ofere poetului O. GOGA, vacanta catedră de estetică literară a facultăţii menţionate. Dl O. Goga, proclamat înainte cu trei ani doctor honoris cauza al universităţii clujene, va fi, mai pe sus de orce îndoială, o nouă podoabă a înaltei şcoale din centrul Ardealului.*

Ştirea că un mare poet şi scriitor va primi o catedră, pentru care este îndeosebi indicat, nu poate decât să stârnească mare bucurie atât între măeştrii condeiului românesc, cât şi între toţi admiratorii, mai pe sus de partide politice, ai celui ce a îmbogăţit averea culturii naţionale cu opere ce rămân.

de dl Valer Pop, prin care statul român este văduvit în favorul catolicismului maghiar revizionist de bunuri de miliarde. Concordatul este împotriva aspiraţiilor şi idealurilor statului românesc şi umilitor pentru noi. In statul unguresc, unde catolicii erau în număr atât de mare, biserica catolică nu era scoasă de sub autoritatea statului şi pusă sub o autoritate din afară. Regele era patronul ei şi al bunurilor ei. Azi Vaticanul e stăpânul unor imense bunuri din statul românesc. O putere străină e stăpână în statul nostru. Prin concordat e lezată demnitatea noastră de ortodocşi, căci biserica noastră e socotită, faţă de religia «apostolică» internaţională a catolicismului, ca o Biserică de mâna a doua. «*Această situaţie noi n'o putem primi*» declară dl V. Papilian. DSa formulează necesitatea absolută ca să se reunească bisericile româneşti. *Să formăm un singur trup, un singur suflet.*

Răspicat, cu autoritate de principesă, vorbeşte în chestiunea concordatului dna *Alexandrina Cantacuzino.* Frământări şi primejdii mari se arată la orizont. Niciodată nu s'a impus mai mult, în toată lumea, necesitatea unirii naţionale. Ideea aceasta domneşte în Germania, în Italia. Uniţii trebue să lapede jugul unei autorităţi externe şi să se încorporeze în trupul şi sufletul unic al neamului. Căci ţara nu se poate apăra numai cu tunul. Mai presus de toate se cere un suflet unic şi independent. Societatea ortodoxă naţională a femeilor române se pune cu totul în slujba acestui ideal.

In acelaş senz vorbeşte păr. Partenie, aducând adeziunea preoţimii din ţara mamă în lupta pentru eliberarea statului de dominaţia străină a Vaticanului.

Este învitat apoi să vorbească dl *Onisifor Ghibu.* Printr'o serie de documente dsa dovedeşte că catolicismul este pus în slujba revizionismului unguresc. Concordatul ţării noastre cu Vaticanul e cel mai umilitor dintre toate concordatele, e o unealtă a acestui revizionism. Actul original al concordatului a cuprins la urmă o declaraţie scrisă cu mâna proprie de secretarul de stat al Vaticanului în care se admitea că numai prin legi, nu prin acorduri între guvern şi Vatican, se pot soluţiona eventuale noi chestiuni ce se ivesc între cele două părţi. Actul acesta original a fost furat dela ministerul de externe. De sigur că nu autorităţile statului nostru au avut interesul ca el să dispară. In baza acestei declaraţii acordul cu Vaticanul în chestia statusului catolic nu s'ar fi putut încheia.

Lipsind actul original al Concordatului, curtea de casaţie şi consiliul legislativ sesizate, au dat de 2 ani un avis că concordatul poate fi denunţat. Avizul acesta stă de 2 ani la ministerul de justiţie fără a i se da curs. Acordul încheiat pe o temelie ilegală, încă e de drept neavenit.

Dl Ghibu citează apoi dintr'un articol al dlui Gyárfás, senatorul maghiar şi credinciosul catolic, în care scria la plecarea nunţiului Dolci: că a fost pentru maghiari «un stâlp puternic» şi i-a ajutat enorm să dobândească statusul catolic.

In arhivele a două mănăstiri catolice, în cari n'a putut întra decât cu autorizaţia ministerului instrucţiunii publice, a găsit lucruri grave pentru existenţa statului nostru: ordine dela Budapesta şi Roma să reziste şi să lupte contra statului român, contra «hidrei» căci în curând va fi răpusă. Aceste documente le va publica într'o carte cât de curând.

Ordurile Piariştilor şi al Minoriţilor sunt conduse în întregime de unguri, cari au impus acestor ordine mondiale politica revizionismului. Cărticica cu statutele ordinului Piariştilor din Ardeal, tipărită în 1932, are pe peretele cărţii ca emblemă coroana Ungariei. Această cărticică a oferit-o ministerului român de justiţie când a cerut aprobarea fiinţării lui în România. Respingându-se broşura cu această emblemă, au prezentat statutele în altă broşură, care în locul emblemei, are simplu crucea sf. Ştefan şi iniţialele M. Á. (Magyar Álam). Dintr'un şematism mondial al ordinului, (apărut la Roma în 1931) dl Onisifor Ghibu a constatat că şeful ordinului la Roma este un ungur. In el se spune că părţile din provincia ungară a ordinului „*smulse*“ Ungariei prin tratatul dela Trianon, au format o provincie română. Numirile localităţilor din Ardeal, deşi broşura e tipărită în latineşte, sunt date în ungureşte.

Suntem guvernaţi dela Roma, de unguri. Acordul în chestia statusului catolic nu favorizează pe uniţi deloc, ci numai pe unguri. Prin el «*se perpetuiază Ungaria în graniţele României*“. Dl profesor Onisifor Ghibu spune că a acuzat pe autorul acordului, dl Valer Pop, că e vândut ungurilor, la ceeace dl Valer Pop n'a avut curajul să răspundă prin sesizarea justiţiei. Dl O. Ghibu mai citează titlul unei cereri făcute către minister de preotul catolic renegat I. Badila în numele «institutului de orfani *regesc ungar*» Therezianum, din Sibiu, ca şi când am fi în Ungaria.

Toată asistenţa îşi manifestă viu dorinţa să mai asculte gravele desvăluiri ale dlui Onisifor Ghibu. Dar timpul fiind înaintat, dsa promite că va ţinea seara în «aula Academiei» o conferinţă despre aceste lucruri.

Intr'o atmosferă încărcată de indignare împotriva manoperelor catolicismului pus în slujbă ungurească, ia cuvântul I. P. S. Sa Mitropolitul Ardealului Nicolae. Cuvintele capului religios al Bisericii naţionale din Ardeal au nu ştiu ce majestoasă rezonanţă istorică. I. P. S. Sa spune cam următoarele: „*Dumnezeu ne-a ajutat să răzbim printre atâtea greutăţi şi lovituri, dintre cari cea mai puternică a fost aceea dela 1700. Azi este cu dreptate să se pună problema reparaţiunilor. Eu sunt urmaşul vechilor ierarhi români dela Alba-Iulia şi sunt în drept să cer reparaţiunile loviturilor primite. Măcar azi să vedem greşelile ce s'au făcut dela 1918 şi până acum. Când a fost să se ratifice concordatul cu Vaticanul eu am spus că statul şi neamul românesc nu au nevoie de concordat. Dacă state cu un procent cu mult mai mare de populaţie catolică au refuzat să încheie concordate cu Vaticanul, de ce l-am încheia noi? Acest concordat nu conţine decât concesiuni pe seama străinilor. Sub masca aspiraţiunilor bisericeşti se protejează aspiraţiunile duşmanilor statului şi neamului nostru. Am protestat în parlament spunând că aspiraţiunile unui popor sunt mai tari ca legile nedrepte cu acel popor şi noi păstorii lui vom lupta ca acest concordat să fie denunţat. Ce s'a întâmplat după aceea, ne-a dat dreptate. Protejaţi de concordat duşmanii neamului nostru dau asalturi autorităţii şi soliditătii statului. Azi cerem în numele intereselor statului român ca concordatul să fie denunţat.*

Păr. Partenie m'a întrebat în ce situaţie se află episcopatul unit care e supus prin concordat Vaticanului? Eu întreb: în ce situaţie se află întreaga biserică unită? Mă refer la două legi: la constituţie şi la concordat. Când s'a votat constituţia, era cu faţa spre ţară şi a primit să fie naţională, iar când s'a votat concordatul, ca să capete ceva şi dela Vatican, a primit cu aceeaş bucurie să nu fie naţională, să se înglobeze în catolicism, care nu admite (Syllabus) pentru vreo parte din biserica sa, să aibă caracterul naţional. Comportarea şi situaţia ei îmi aduce aminte de-o povestire a dlui Oct. Goga despre un şvab din munţii Apuseni în timpul revoluţiei lui Avram Iancu. Şvabul şi-a suit nevasta pe acoperişul casei. Când îi spunea soţia că Românii sunt mai tari, Şvabul îmbrăca iţari, când îi spunea că ungurii sunt mai tari, el îmbrăca nădragi. Aşa şi biserica unită: la constituţie îmbracă iţari, iar la concordat nădragi. Intre astfel de împrejurări eu nu ştiu care e situaţia episcopilor uniţi.

Episcopul unit dela Lugoj a spus: «Noi suntem avantpostul Romei eterne pentru a-i câştiga credincioşi“. De unde? întreb eu. Noi nu suntem o colonie, africană, teren de misiune pentru orce întâi venit. Noi avem ortodoxia ca credinţă a sufletului nostru. Biserica românească e Biserica lui Hristos coborâtă cu toate darurile sale în mijlocul poporului nostru. Noi suntem vatra veche a poporului român. Avem noi dreptul să reclamăm acasă pe fiii rătăciţi ai neamului. Unitatea credinţei şi a sufletelor nu poate rămânea pentru totdeauna ruptă. Cum ne-a ajutat Dumnezeu să se facă unirea naţională, ne va ajuta şi la unirea sufletelor în credinţă. Viaţa unui neam e lungă. Să avem răbdare. Mai curând sau mai târziu vom lichida şi acest neplăcut incident trecător din viaţa neamului nostru.

Cât despre acordul în chestia statusului catolic, noi spunem că s'a făcut o greşală că s'a încheiat. Şi el trebue să se desfacă. Guvernul ţării trebue să aibă acest curaj“.

Cuvintele înaltului ierarh au fost des întrerupte de aplauze puternice.

Primul congres al FOR-ului a luat cu acestea sfârşit într'un entuziasm tot atât de mare ca şi la începutul şedinţelor, cu cântarea religioasă „*Cu noi este Dumnezeu*“. P. S. S. epis. Grigorie al Aradului a învitat FOR-ul ca să-şi ţină congresul din anul viitor la Arad. Ceeace se şi primeşte. La ora 3 d. a. membrii FOR-ului împreună cu înalţii ierarhi s'au dus la Răşinari, unde s'a slujit un parastas pentru pomenirea mitropolitului Andrei Şaguna.

*

Reînvierea naţională a României

— Fragment din conferinţa dlui O. GOGA, ţinută la festivalul organizat de FOR, în sala «Thalia» Sibiu, în seara de 28 Octomvrie 1934* —

Inalt Prea Sfinţite,
Prea Sfinţiţi Părinţi,
Domnule Ministru,
Domnelor şi Domnilor,

Mărturisesc, am primit cu plăcere invitaţia care mi s'a făcut de a ţine o conferinţă astăzi aici; am primit deşi vă spun sincer nu sunt ca acei cari cu înţelepciune se îmbulzesc să fericească sufletul de aproapelui.

Au fost însă două motive cu totul speciale care m'au îndemnat să primesc această amabilă invitaţie. Intâi şi mai întâi eram poftit să vin la Sibiu, să pot vedea locul copilăriei mele, să retrăesc în sufletul meu vechi amintiri.

Fiecare colţ de pământ îmi vorbeşte aici, unde am petrecut copilăria mea, cu toate impulsurile tinereţii, cu toate visele adolescenţei şi cu toate începuturile de luptă ale bărbăţiei.

Cunosc fiecare colţ de pământ şi pe mulţi dintre Dvs. vă cunosc personal, deşi mi se pare că de când n'am mai fost pe aici, un pictor meşter a trecut o pensulă de argint pe la tâmplele Dvs.

Al doilea motiv era că mi se cere o contribuţiune la afirmarea ortodoxiei noastre, la serbarea ortodoxiei — şi daţi-mi voe acum să spun ce înseamnă ortodoxismul nostru.

Dacă cunoaştem şi pătrundem sufletul nostru, dacă facem oarecare penetraţie în misterul existenţei noastre, atunci suntem îndemnaţi să recunoaştem în mod obiectiv, că ortodoxism înseamnă românism.

Deci cineva care luptă pentru ideea naţională şi pentru consolidarea, în sens naţional, a acestui stat, trebue să fie de faţă la orce afirmare ortodoxă, fiindcă ea este piatra de temelie a consolidării noastre. (Aplauze, bravo, bravo...).

Tiparul milenar al sufletului românesc s'a fixat în cursul vremii alături de ortodoxism. Aşa de mult s'a îmbibat sufletul nostru de creştinismul primit prin prisma ortodoxiei, încât nu se mai poate despărţi unul de altul.

Intreaga amploare, întreaga adâncime şi, cum se spune, întreaga spiritualitate a poporului nostru românesc este legată de civilizaţia pe care ne-a dat-o ortodoxismul.

Dvs. ştiţi bine cu toţii, că pe pământul nostru am primit o puternică cultură şi am elaborat o civilizaţie. Una din marile civilizaţii care contează în istoria omenirii, a luat contact cu noi şi 250—300 de ani a fost găzduită la noi. Civilizaţia bizantină, dela căderea imperiului bizantin la 1453 şi până la ridicarea ca mare putere a Rusiei imperialiste s'a adăpostit la noi. In tot acest răstimp Bizanţul cu toată civilizaţia s'a refugiat la noi. Şi domnii principatelor Moldova şi Muntenia în acest răstimp ţineau loc de împăraţi bizantini.

Cărţile noastre ortodoxe din nordul Moldovei erau semănate dealungul Balcanilor, au trecut pe la muntele Athos şi până departe în Asia Mică, de unde zilele trecute un cunoscut cercetător istoric şi literar, dl Beza ne-a adus dela muntele Sinai portretul lui Constantin Brâncoveanu.

In Bizanţ era aşa de mare importanţa Domnilor Valahi şi Moldoveni, încât era patriarh la Constantinopol cel pe care îl destina Vasile Lupu. Această splendoare a noastră a ţinut cum vă spuneam 300 de ani. Duceţi-vă şi vedeţi mănăstirile din nordul Moldovei şi Bucovinei, sau duceţi-vă şi vedeţi biserica domnească dela Curtea de Argeş, unde veţi putea vedea ce comori artistice ne-au rămas.

Ce înseamnă aceasta?

Inseamnă că civilizaţia bizantină s'a adăpostit la noi cu toată atribuţiunea ei.

Manifestările de ordin ortodox într'un sens au rămas, în celălalt au fost dărâmate, însă patrimoniul civilizaţiei bizantine a trecut în sufletul nostru. Ceva mai mult, unitatea religioasă a poporului românesc a format în cursul vremii unitatea noastră politică.

Episcopii şi călugării noştri de aici, din Ardeal, îşi primeau învestitura lor dela mitropolitul Ungro-Vlahiei, sau se duceau la Iaşi, cu care aveau legături ierarhice. Vedeţi deci, că pe deasupra graniţelor politice existau legături sufleteşti, care desfiinţau graniţele în cele spirituale. Acest lucru a fost în tot cursul vremurilor şi când Mihai Viteazul veni de ocupă Alba-Iulia, restabilì mitropolia ortodoxă şi prin aceasta săvârşi un act de ordin bisericesc şi în acelaş timp de ordin naţional.

Habsburgii, cu speciala lor sensibilitate în materie politică, au făcut un act de televiziune politică, atunci când au silit poporul să treacă la unire cu Roma.

* *După note stenografice.*

MOŢIUNE

votată la primul congres al FOR.-ului ţinut la Sibiu în zilele de 27—29 Oct. 1934

FOR-ul, convins de necesitatea tot mai mare ca în viaţa religioasă şi morală să fie intensificată conştiinţa, că biserica ortodoxă este şi rămâne temelia statului român şi cea mai puternică garanţie a consolidării lui, cere:

1. ca solidaritatea ortodoxă să fie susţinută printr'o organizare din ce în ce mai stăruitoare;

2. ca învăţământului religios în şcoli să i se de atenţiune mai mare şi ca el să fie încredinţat unor catecheţi, cari dispun de tot timpul necesar spre a face un apostolat din catedrele lor;

3. ca cel puţin la una din academiile teologice din mitropolia noastră să se poată da examen de licenţă, drept recunoscut celei din Blaj;

4. ca să fie cât mai curând reînfiinţată vechea episcopie a Maramureşului, leagănul istoric al descălecătorilor ortodocşi din Moldova, şi înfiinţarea deocamdată a episcopiei Timişoarei, satisfăcându-se astfel o veche hotărâre a congresului naţional bisericesc şi o necesitate religios-morală a bănăţenilor;

5. ca atât conducătorii bisericii, cât şi guvernul ţării să aibă toată solicitudinea, aducând şi jertfele materiale necesare, pentruca în secuime să fie readuşi la matca bisericii ortodoxe şi recâştigaţi naţiunei românii secuizaţi sub stăpânirea trecută;

6. hotăreşte ca fiecare secţie eparhială a FOR-ului să verse jumătate din veniturile anului viitor 1935 sfintei patriarhii, pentru ridicarea catedralei ortodoxe din capitala ţării;

7. mulţumeşte conducerii FOR-ului pentru străduinţele depuse întru recuperarea fundaţiunei Gojdu şi o roagă să persevereze în această acţiune, pentruca soluţia definitivă să fie dată cât mai urgent;

8. constată cu îngrijorare că, catolicismul din România de ambele rituri, cum îi place să se numească, devine din ce în ce mai agresiv; FOR-ul respinge cu indignare atacurile sistematice împotriva ortodoxiei, atacuri cari nu cruţa nici prestigiul arhiereilor. Acestei acţiuni a catolicismului pe care o considerăm primejdioasă nu numai ortodoxiei ci şi însuşi statului român, FOR-ul îi opune hotărârea sa nestrămutată de a păstra neatinse drepturile bisericii dominante.

In special ne umple de revoltă românească faptul că la ultimul congres ţinut la Lugoj, sub preşedinţia unui ministru activ, s'au putut aduce hotărâri cari sunt în flagrantă contrazicere cu constituţia şi cu dispoziţiile pozitive din legile ţării. Astfel respingem tentativa de a reduce rolul şi însemnătatea Bisericii noastre dominante cu prilejul manifestaţiunilor cu caracter naţional şi al festivităţilor oficiale şi încercarea de a acapara pe seama catolicismului românesc şi unguresc deopotrivă fonduri aparţinătoare în mod legal exclusiv statului român, ca succesor de drept al fostului stat ungar.

9. Cerem ca aşa zisul acord încheiat la Roma în 30 Mai 1932 cu Vaticanul, acord prin care s'a încercat în mod subversiv să se legifereze o instituţie maghiară anticanonică, ilegală şi primejdioasă statului român, să fie declarat nul şi neavenit, fie printr'un act de guvernământ, fie prin votul parlamentului, fie prin justiţie, pentruca astfel statul român şi universitatea din Cluj să intre în posesia averilor deţinute în mod ilegal, de statul romano-catolic ardelean, averi în mare parte de origine ortodoxă.

Comitetul de direcţie al Forului va lua toate măsurile pentru ca această hotărâre să fie dusă la îndeplinire cu toate mijloacele în timpul cel mai scurt;

10. congresul aduce omagii de devotament către Rege şi Dinastia ortodoxă şi mărturiseşte deplină solidaritate a mirenilor cu acţiunea PP. SS. LL. ierarhi şi cu clerul întregii noastre Biserici ortodoxe.

*

Congresul Asociaţiei clerului „A. Şaguna"

Luni la ora 4 d. m., după încheierea congresului F. O. R.-ului, s'a deschis congresul Asociaţiei clerului «Andrei Şaguna», fiind prezenţi înalţii ierarhi, dna Alexandrina Cantacuzino cu doamnele din comitetul sibian al societăţii ortodoxe naţionale a femeilor române, dl Onisifor Ghibu, preot Partenie, prot. Marin Preotescu dela Piteşti, prot. Oprişescu din Gorj, Dr. G. Preda, şi câteva sute de preoţi.

Preşedintele, *prot. G. Ciuhandu*, a deschis şedinţa în cuvinte frumoase, semnalând simbioza fericită ce s'a format între F. O. R. şi Asociaţia clerului. Din colaborarea cu mirenii se pot nădăjdui cele mai bune rezultate.

Ia apoi cuvântul I. P. S. Sa, spunând cam următoarele:

«*Iubită preoţime,*

Eri şi azi am fost martorii unor frumoase serbări religioase. Am văzut de ce cald entuziasm sunt străbătuţi mirenii pentru sf. noastră Biserică. Aceasta ne obligă pe noi preoţii şi mai mult. S'a fixat şi un larg program de întroducere a spiritualităţii creştine în păturile poporului.

Iată dece congresul de azi al preoţimii vine să încheie atât de potrivit festivităţile F. O. R.-ului. Cea mai potrivită încheiere este să se oblige fiecare preot să ducă la îndeplinire aspiraţiunile Bisericii vii.

Trăim vremuri grele. Azi credinţa trebue să fie steaua luminoasă pentru suflete. Numai cu ea înainte poate să învingă poporul greutăţile de tot felul. Deaceea trebue să ne perfecţionăm metodele de lucru, să ne încălzim iubirea pentru poporul nostru. Noi avem încredere în Acela care ne protejază, ne încălzeşte şi povăţueşte în tot momentul. Noi ştim Cui slujim. Aceasta trebue să ne dea curajul de-a porni cu toată energia la luptă misionară. Un popor sprijinit pe piatra credinţei, nu poate fi învins de greutăţi.

Rog pe bunul Dumnezeu să coboare harul Său asupra lucrărilor congresului, iar eu îi împărtăşesc arhiereştile mele binecuvântări».

Dna *Alexandrina Cantaouzino* aducând salutul «Societăţii ortodoxe a femeilor române» ţine o foarte substanţială cuvântare. Cine a avut ocazie să asculte pe această admirabilă reprezentantă a aristocraţiei de spirit, nu se poate să nu fi rămas cucerit de energia verbului ei sacadat şi luminos şi de soliditatea cugetării ei, de serioasa ei cultură religioasă care se ridică până la înălţimea unui profund cugetător religios. Temeinicia cu care a vorbit despre educaţia religioasă a fetelor, despre realizările Domniei Sale în această direcţie, nu sunt simple exerciţii de retorică festivă, linie pe care principesa Cantacuzino o depăşeşte infinit. Domnia Sa a adus la cunoştinţa congresului că a întrodus încă din anul trecut, printr'un acord cu Ministrul Instrucţiunii, în toate şcoalele secundare de fete ale societăţii femeilor ortodoxe o oră zilnică de *reculegere* religioasă pe lângă orele obişnuite de religie. In această oră copila e obişnuită să cugete la datoriile sale. Căci omul nu are numai drepturi, cum l-a obişnuit mentalitatea mai nouă, ci mai ales mari datorii. In virtuţile ortodoxiei trebue să găsim posibilităţile de-a ne birui pe noi înşine şi de-a birui pe alţii.

In cl. I în această oră se desvoltă sentimentele interioare, şi se clarifică prin antitezele: adevăr—minciună, dreptate—injustiţie, recunoştinţă—ingratitudine, iubire de alţii—egoism, toate prin povestiri, exemple apropiate, potrivite vârstei. Ora decurge în convorbiri, în comunicări dela suflet la suflet, între duhovnic şi eleve,

In cl. II se cultivă sentimentele de milă pentru toate vietăţile.

In cl. III se explică şi se trezeşte iubirea pentru toate manifestările credinţei în cultul Bisericii noastre.

In cl. IV se cultivă dragostea pentru faptele mari şi eroii de tot felul din trecutul creştinismului.

In cl. V se contemplă, contra scepticismului, vieţi eroice, de savanţi, de scriitori, de oamenii politici cari au fost în acelaş timp buni creştini.

In cl. VI se scrutează cauzele cari împedecă desvoltarea conştiinţei morale.

Roadele acestor ore de reculegere sunt foarte bune. A fost întrodus şi sfatul părinţilor, cari se adună tot la 15 zile, pentru a discuta şi face propuneri referitor la educaţia creştină a copiilor.

Păr. Partenie aduce salutul Asociaţiei generale a clerului din Vechiul Regat, mulţumeşte pentru clipele de înălţare ce i s'au prilejuit la Sibiu şi îşi exprimă speranţa că preoţimea se va uni într'o singură mare asociaţie.

După *Dr. G. Preda*, care aduce salutul «Astrei», vorbeşte însufleţit şi cu frăţească dragoste Prot. *Marin Preoţescu* în numele soc. preoţeşti «Frăţia» din eparhia Argeşului. Sfinţia Sa, cunoscut pentru atitudinea favorabilă legii de organizare bisericească, pe care a şi susţinut-o în congresul de acum 2 ani al clerului din Vechiul Regat, foloseşte acest prilej pentru a spune că reprezintă, în chestiunea unirii forţelor preoţeşti într'un mănunchiu, ideea federalizării susţinută şi de preoţimea ardeleană. Căci numai prin federalizarea diferitelor societăţi preoţeşti regionale sau eparhiale, se respectă şi diferitele tradiţii şi se ţine legătura strânsă cu ierarhii cari nu sunt înafară de preoţime, ci conducătorii ei fireşti.

Păr. *Oprişescu* aduce un salut bărbătesc dela P. Sa episcopul Vartolomeu şi dela energica preoţime olteană organizată în soc. «Renaşterea» care susţine şi ea ideea federalizării.

Unirea a fost inventată numai pentru a smulge o parte din massa românească şi pentru a slăbi puterea de rezistenţă a poporului românesc. (Aplauze, bravo-bravo...).

Impotriva acţiunii determinată de această televiziune specială care exista la Viena şi dându-şi seama de pericolul acestei acţiuni, ca o apărare a legii ortodoxe faţă de persecuţiunea care venea dela Viena, s'a făcut o protestare din partea strănbunilor, din punct de vedere bisericesc şi în acelaş timp o protestare de ordin naţional.

Exponentul ei, călugărul Sofronie în cursul veacului al 18-lea la 1760, a răscolit întreg sufletul poporului românesc din Ardeal. El a fost acela care a afirmat ideea revoluţiei noastre politice paralel cu ideea bisericească, — şi când ura altora s'a revărsat asupra noastră, el împreună cu strănbunii s'a împotrivit.

Acest călugăr s'a retras apoi ca arhimandrit la Curtea de Argeş.

Admirabilă pildă de devotament către lege şi neam, tot aşa de grăitoare ca şi pilda preoţilor şi ţăranilor, cari au stat cu zecile de ani în închisori, pentrucă n'au vrut să se despartă de ortodoxism.

Inchipuiţi-vă, dacă poporul nostru n'ar fi fost unit sufleteşte prin viaţa lui religioasă, cât de greu s'ar fi făcut unirea de astăzi. In Jugoslavia nu s'a putut suda sufleteşte croatul alături de sârb, fiindcă între ei este această deosebire din punct de vedere religios. Pe câtă vreme la noi tăria, biruinţa noastră de azi şi puterea rezistenţei noastre de stat stă tocmai în această unitate religioasă, pe care formula sufletească milenară ne-o dă prin ortodoxism.

Sângele care s'a vărsat la Plevna pentru unitatea celor două principate şi sângele celor 800.000, este sânge ortodox, **el** *a făcut această ţară. (Aplauze îndelungate, bravo, bravo!).*

Credem deci, că ortodoxismul devine un imperativ categoric, o dogmă de stat, un fel de charta magna a românismului, ideia de bază a statului român, şi fiecare om de stat are datoria imperioasă să ţină seama de rolul ei istoric şi naţional.» —

*

In partea a doua a conferinţei dl Oct. Goga a analizat cauzele care au scăzut, în epoca postbelică, nivelul solidarităţii noastre naţionale.

In timp ce alte popoare sânt încă răscolite de un suflu de tinerete, noi românii avem aer de învinşi. In ordinea evoluţiei nu mergem pe o cale de desvoltare morală. Inainte de război, românii, animaţi de împlinirea aceluiaş ideal, erau identici în aspiraţii: realizarea graniţelor istorice. Astăzi, individualismul exagerat slăbeşte sufletul românesc în resorturile lui.

Dl Goga enumără apoi următorii trei factori ai depresiunii morale: Psihologia masselor după războiul care a schimbat exigentele de viaţă. Mulţimile au devenit conştiente de drepturile lor afirmând altă conştiinţă de viaţă. Dacă în Ardeal expropierea a făcut să dispară în parte clasa marilor latifundiari maghiari, cari erau opresorii românismului, în vechiul regat însă a desfiinţat boerimea română care era reprezentanta unor vechi tradiţii de spiritualitate şi de românism. In locul marelui proprietar iubitor de tradiţie, de lege şi de ordine morală şi intelectuală, a venit marele proprietar de voturi, demagogul, care, pentru câştigarea massei electorale, nu respectă nimic.

Am avut dela război 15 ani deficitari. Ţara nu-i definitiv închegată. Dacă ţărănimea, din punct de vedere sufletesc, este perfect unitară, nu tot astfel se prezintă clasa conducătoare a ţării. Peste ruinele şi rănile războiului, încă nevindecate, umblă strigoii. Noi n'am creiat încă prototipul adevăratului cetăţean român şi nici formula desăvârşită a unităţii noastre de stat, care trebue să devină problema capitală a vieţii de stat, îndrumarea permanentă a conştiinţelor româneşti. Fiecare om politic trebue să devină un pedagog naţional, iar întreaga politică să primească caracterul unităţii naţionale. —

In chestiunea revizionismului oratorul a zis:

Cine crede că revizionismul mai este posibil, se înşeală. Nu există tribunal care să pună la îndoială dreptul nostru. Revizionismul este o simplă deşertăciune, cu care se amăgeşte Budapesta.

Noi, pe lângă drepturi, avem posesiunea acestui pământ, şi ceeace s'a închegat cu sânge, se va deschide tot cu sânge. Nu sântem nici opresori. Am suferit prea mult, pentru a face pe alţii să sufere; dar ţara noastră nu poate fi decât un stat naţional. Nu vom strânge de gât pe minoritari, dar nici nu-i vom tolera în agitaţiile lor. Sânt resturile stăpânirilor de eri şi trebuie să ne scăpăm de ele, fiindcă sânt în plină ofensivă şi lucrează la subminarea statului român.

In încheere dl Octavian Goga a cerut solidarizarea tuturor energiilor conştiente ale neamului, pentru închegarea şi consolidarea statului unitar român...

*

Ceteşte apoi păr. *Il. Felea* frumosul referat despre: *„Cum activează în parohia mea: „Oastea Domnului“, Soc. „Sf. Gheorghe“* şi «*Reuniunea de femei*», atrăgându-şi din partea I. P. S. Sale mitropolitului Nicolae alese aprecieri.

La discuţia referatului, un membru al adunării exprimându-şi oarecari nedumeriri cu privire la «Oastea Domnului», iau cuvântul PP. CC. Lor părinţii protopopi: Dr. Iosif Blaga, Em. Stoica şi Dr. V. Oana, arătând roadele minunate ale acestei mişcări. Păr. Gh. Secaş vorbeşte, în această legătură, transfigurat despre necesitatea *renaşterii* preoţeşti.

La urmă ia cuvântul I. P. S. Sa mitropolitul Nicolae, rostind o cuvântare inspirată în favorul «Oştii Domnului».

Este un lucru pe care l-am remarcat demult, dar cred că numai acum mi s'a limpezit într'o explicare suficientă: Vraja cuvântărilor improvizate ale I. P. S. Sale, care cucereşte şi înalţă dintr'odată atmosfera pe culmile gândurilor pure şi a pornirilor la jertfă. Cred că ea se explică prin aceea că în aceste momente vorbeşte direct simţirea intenză a I. P. S. Sale. Sunt puţini oamenii aceia, nu numai într'o tagmă cum e cea preoţească, ci chiar într'o ţară în acelaş timp, la cari să vorbească ca la I. P. S. Sa direct simţirea, dar cu luminozităţile şi cu claritătile proprii intelectului.

Enorma majoritate suntem robii idolului de intelect. Nu lăsăm simţirea să vorbească deadreptul, ci îi trecem inspiraţiile prin critica orânduitoare, distilatoare, a intelectului, chiar dacă nu suntem raţionalişti. Prin aceasta omorâm simţirea în momentul când cugetăm la ea şi vrem să o exprimăm. Vorbirea noastră apare rece, fără viaţă. Sau dacă vrem să lăsăm simţirea să vorbească direct, ne trezim în nebulozităţi, contradicţii, părăsiţi de măsură în tonul şi gesturile noastre. De aceea *trebue* să servim mai mult intelectul, deşi dușmănim teroarea lui. E aci, pentru cei conştienţi, o dramă, o criză, pe care nu o pot lichida decât puţini.

I. P. S. Sa are acest excepţional dar: în improvizaţiile Sale nu e nici o disjuncţie între intelect şi simţire; intelectul e în mijlocul simţirii fără să fie deraiat de simţire. Cei mai mulţi pot exprima sau viaţa din ei, o viaţă confuză, sau adevărul, un adevăr rece. In cuvântul I. P. S, Sale pulsează adevărul şi viaţa, viaţa plină, dar clară. Şi mi se pare că acesta e idealul în artă, în vorbire şi în toate. La I. P. S. Sa adevărul e viaţă şi viaţa adevăr.

Cine ar putea să redea cele spuse de I. P. S. Sa în legătură cu renaşterea preoţească fără de care «*Biserica e ca o holdă de grâu cu spice goale*“, cu necesitatea ca cuvântul dumnezeesc să circule în lumea credincioşilor *„ca seva în organismul viu“*, cu metodele de câştigare a sufletelor. Sufletul scriitorului acestor lucruri a fost învăluit, copleşit, la un loc cu ale tuturor celorlalţi preoţi, încât nu i-a mai fost posibil să fixeze pe hârtie nici măcar momente din torentul de lavă duhovnicească ce se revărsa peste ei. Preoţii au rămas la sfârşitul cuvântării multă vreme cufundaţi în contemplarea viziunilor măreţe, de peste cari cuvântul I. P. S. Sale dase cortina grea, cotidiană, la o parte.

Ce-a mai urmat, cetirea raportului de activitate din cursul anului trecut, cuvintele de mulţumită ale preşedintelui, au trecut topite în această vraje. Congresul s'a încheiat în acordurile cântării de laudă a lui Dumnezeu *„Bine eşti cuvântat Doamne“*...

*

Şi aşa trecut-au cele 2 zile mari, cu vântul lor răscolitor peste sufletele noastre.

D. S.

Nr, 1232—934

Anunţ oficial

Se aduce la cunoştinţă P. C. preoţi, cari catehizează în şcoala primară, că au apărut cărţile de religie pentru cele 4 clase ale şcoalelor primare scrise de P. C. părinte Dr. Andrei Buzdug, profesor la Academia noastră teologică din Cluj.

Ele se află de vânzare la Librăria arhidiecezană.

Le recomandăm cu toată căldura P. C. preoţi catiheţi.

Consiliul arhiepiscopesc

Nr. 9254 Bis.

Anunţ oficial

Se aduce la cunoştinţă, că: am prelungit termenul de concurs la parohia vacantă *Teliu* cu încă 14 zile, dela data la care anunţul oficial va apărea în Telegraful Român.

Candidaţii, cari au concurat şi au primit binecuvântare de candidare până la data de azi, nu vor mai înainta cerere nouă de binecuvântare de candidare şi de concurs.

Sibiu, din şedinţa secţiei bisericeşti dela 17 Octomvrie 1934.

Consiliul arhiepiscopesc.

Când satul arde...

Cu mină gravă, dăscălească, păterii din sălaşurile de pe lunca Târnavei, anunţă lumea, târziu e drept, dar e mai bine mai târziu decât niciodată, că „satul arde“. Nu satul Blaj, se înţelege, „ci Europa, lumea“. Prin ce minune se va fi aflat lucrul acesta trist în Blaj, fie şi numai la 2 săptămâni, după ce o ştia tot universul, nu putem chiar precis explica. Să-l fi aflat prin unicul telefon ce răsună pe câmpia Blajului de tot felul de vorbe urâte, nu ne vine să credem. Căci unealta aceea numai că se chiamă telefon. In realitate prin ea nu pot circula decât tot felul de ghidușii disgraţioase, cari fac deliciul „finilor“ intelectuali ce şi-au făcut cultura la Roma.

Dar însfârşit cum — cum nu, destul că oamenii au aflat în ce jale mare a căzut toată Europa după atentatul dela Marsilia şi ne informează şi pe noi, îndemnându-ne că de acum trebue să stăm cuminţi.

Că lucrul trebue să fie grav de tot o vedem din aceea că în acelaş număr monitorul Blajului publică telegramele pe cari episcopii Majlath, Fiedler, Pacha, Cisar, Robu, le trimit în comun cu ierarhii uniţi, Suciu, Frenţiu, Hossu, Nicolescu şi Rusu, M. Sale Regelui, M. S. reginei Maria a Jugoslaviei şi M. Sale reginei Maria a României. Te cuprinde îndoiosarea când vezi cum îşi îmbrăţişază jalea în lacrimi comune Majlath şi Suciu, Fiedler şi Frenţiu, Pacha şi Hossu etc. Induioşat va fi rămas şi M. S, Regele de „sincerile“ condoleanţe ale episcopului Majlath pentru moartea cumnatului Alexandru, apărător al hotarelor Micii Înţelegeri. Induioşat şi mângăiat de lichidul combinat din lacrimă ungurească şi „naţională“, în care se va fi silit, zadarnic, să distingă umoarea lui Majlath spre a şti care e deosebirea între ea şi cea a I. P. S. Sale Suciu.

Când satul arde... Când pretutindeni naţiunile îşi strâng rândurile, îşi saltă tornistul pe umeri şi strâng mâna pe cureaua armei, şefii spirituali ai părţii unite a poporului român fraternizează în conferinţă comună la Blaj cu prelaţii «catolici», între cari se găsesc patenţi iredentişti unguri.

Când patima revizionită şi-a ajuns apogeul turbării şi-a ţbucnit în atentatul dela Marsilia, şefii spirituali ai unei părţi a poporului român se îmbrăţişează în reşedinţa mitropoliei din Blaj cu ureltele, deatâtea ori demascate, ale revizionismului unguresc.

Când se cere cea mai strânsă solidaritate între fiii neamului şi când trebue să privim cu bănuială orice mişcare ungurească, corifeii uniaţiei nu mai încetează cu iecuviinţele la adresa unui episcop român ortodox şi a întregei biserici ortodoxe, nu mai încetează cu băţoasele avertizări adresate guvernului, ploconindu-se în acelaş tmp cu cele mai politicoase complimente în faţa „distinşilor“ oaspeţi, Majlath şi Fiedler, priviţi nu numai în persoanele lor, ci ca reprezentanţi ai acelora pe cari-i ştim cum se compoartă faţă de statul şi neamul nostru.

Orice afirmare a românismului prin ridicarea de catedrale ortodoxe, prin exaltarea sentimentului naţional, prin îndemn la solidaritate naţională în aceste momente când trebue să ne întărim conştiinţa naţională, gravii scribi ai Blajului o privesc ca pe-o pângărire neserioasă a momentelor de jale prin care trece Europa şi se simt datori să facă cu noi „pe bona care reglementează pe puştii răzgăiaţi ce ţipă în timpul prohodului şi fac giumbuşlucuri în faţa convoiului de îngropare“ (Unirea, din 20 Oct. Nr. 42).

Serioşi am fi numai dacă ne-am săruta şi-am plânge şi noi ca ei îmbrăţişaţi cu Majlath şi Fiedler.

La telefon, în acelaş număr, „Unirea“ răspunde la gravele acuzaţii pe cari le-am adus uniaţiei în articolul „Semănătorii de vrajbă“ doar cu gluma amărâtă (fac haz de necaz), că am descoperit pe atentatorii dela Marsilia şi-i putem denunţa Ligii Naţiunilor.

Se vede că involuntar le-a scăpat un gând, care le va fi fost, oricum, trezit de prezenţa, la Blaj, în timpul complotului, a dușmanilor neamului nostru, un gând care tot îi roade un pic la conştiinţă: samănă puţin Blajul în forma aceasta cu lagărul dela Janka Puszta.

Aceasta este situaţia la Blaj, când satul arde...

Criza spirituală modernă şi cauzele ei

[2]

de **Dr. N. Balcă**

Omul antic şi al evului mediu trăiau în univers ca într'un întreg plin de sens. Pentru omul modern universul este un haos, care abia prin raţiunea omului devine cosmos: între om şi Dumnezeu se intrepune raţiunea şi intelectul cari rup raporturile şi legăturile omului cu Dumnezeu şi prin aceasta dispare orice sens din lume. Acesta este un proces de desagregare, care îşi are — după noi — rădăcinile în concepţia despre om şi despre lume a idealismului-humanist, care neagă orice raport al vieţii şi-al omului cu un Dumnezeu transcendent. Urmările fatale ale transformării transcendenţii în imanenţă se văd în special în domeniul religios. Spiritul pământului se redeşteaptă când în zei păgâni, când ca suflet al lumii, când ca simbol al puterilor instinctului. Dumnezeul revelat prin Cuvântul întrupat devine spirit al universului, sau ideea raţională despre Dumnezeu, — ideea apriori cea mai pură ca o existenţă ideală de valoare, creată de mintea noastră, pe care o cuprind toate religiunile pământului şi care nu este altceva decât o idee regulativă, care nu are alt sens, decât acela de-a creea acţiunii morale a omului o unitate.[14] Dumnezeu devine aşa dar pentru omul veacului modern o simplă ficţiune — cum a formulat-o Waihniger — căci aceasta este ultima consecinţă a acestei imanentizări. Şi biserica — e vorba de biserica protestantă — în loc de-a se opune acestui proces, a ajutat la desăvârşirea lui. „Primul pas l-a făcut Luther prin aceea că a negat autoritatea bisericii şi-a papei.[15] Al doilea pas se face cu nimicirea autorităţii Bibliei şi-a revelaţiei prin critica biblică a veacului al 17-lea. Al treilea pas se face cu separarea religiei de dogme şi ancorarea ei în sentimentul individului, aşa cum o găsim în pietism şi la Schleiermacher. Cel din urmă pas se face prin negarea religiei de către ateism, drept caracteristică a luptei dintre credinţă şi ştiinţă“.[16] „Cu cât ideea despre Dumnezeu pierde din puterea ei supranaturală cu atât se ridică poziţia omului şi perioada aceasta nu se poate caracteriza altfel, decât ca o perioadă de preamărire a omului şi-a desăvârşitei rupturi dintre om si Dumnezeu“.[17] Omul modern fundamentează această glorificare a lui pe raţiunea sa. El neagă transcendentul, pentru a nu recunoaşte, ca absolut valabil, decât imanentul. Prin aceasta, legătura dintre Dumnezeu şi om, Dumnezeu ca transcendent omului, este negată. In locul bisericii care desăvârşea această legătură, omul modern crează cultura. Cultura devine un idol al omului, căci el crede, că numai în domeniul culturii îşi poate realiza autonomia sa, că numai în cultură şi prin cultură se poate regăsi pe sine. Şi încrederea omului modern atinge culmea în ideea de libertate şi autonomie, cari au drept consecinţe ultime individualismul şi liberalismul modern.

Dacă am face o comparaţie între cultura evului mediu şi acee a „veacului luminilor“, din a căror încordare rezultă criza culturii moderne, atunci am vedea, că este vorba de deosebirea adâncă dintre o cultură teonomă şi una autonomă. Cultura evului mediu era teonomă. Noi înţelegem sub cuvântul „teonom“ o atitudine spirituală al cărei sens adânc este că toate formele şi realizările ei se împărtăşesc din puterile veşnicului: din Dumnezeu. Cultura acestui ev era ancorată în transcendent, căci ea era creată nu de omul care-şi pierde sufletul în exterior, ci de acela al cărui suflet era însetat după veşnic, după Dumnezeu şi care trăia cu privirile întoarse în adâncurile cele pline de taină ale sufletului său. Deaceea creaţia lui nu-şi avea justificarea şi cauza în ea însăşi, ci ea avea un caracter simbolic. Valoarea ei proprie rămânea pe planul al doilea, căci pentru creştin, valoare absolută nu avea decât izvorul din care el se adapă. De aceea cultura creştină a evului mediu a fost o cultură teonomă.

Cultura luminismului şi-a veacului nostru este autonomă. Sub autonomie înţelegem tocmai contrariul teonomiei. Raţiunea începe să se simtă în epoca luminismului matură şi de aceea caută să formeze toate raporturile vieţii după principiile şi pretenţiile ei. Pentru omul veacului nostru, care pretinde că este autonom, norma culturii şi-a vieţii nu mai poate fi revelaţia supranaturală a lui Dumnezeu, ci aşa zisele adevăruri ale raţiunii. Raţiunea devine forul suprem de judecată. Omul „veacului luminilor“ neagă revelaţia supranaturală, încercând să găsească pentru toate domeniile spiritualului, cât şi pentru religie, anumite principii, cari îşi au temeiul în raţiune. Şi lui îi reuşeşte această operaţie întru cât zice, — parafrazând oarecum pe Hegel — tot ce este raţional, este natural, şi tot ce este natural, este şi raţional. Raţional şi natural sunt caracterele cari constituesc evidenţa omenescului. De aceea nici autoritatea şi nici tradiţia nu mai pot fi puncte de plecare pentru forma-

---

[14] Vezi Heinemann, op. cit. pag. 31.

[15] Negarea autorităţii papale ceste cea mai însemnată faptă a Reformaţiunii, nu însă negarea autorităţii bisericii şi separarea religiei de dogme.

[16] Heinemann op. cit. pag. 32.

[17] Heinemann op. cit. pag. 32.

De încheiere îi avertizăm pe zeloşii scribi ai Blajului să se reţină cu necuviinţele măcar la treptele scaunului episcopesc. Oricâtă poftă ar avea să arunce cu cuvinte urâte în „păr. Ivan", să şi-le ţină pentru certurile în familie. Altfel vom fi siliţi să onorăm şi noi feţele episcopeşti ale uniaţiei, sigur nu cu înjurii gratuite, ci cu lucruri ceva mai întemeiate.

Să fim înţeleşi!

Nr. 9415/1934 Ep.

Circulară

către toate oficiile protopresbiterale şi parohiale din Arhiepiscopia ortodoxă română de Alba-Iulia şi Sibiu

Imprumutul de înzestrare

In baza legii publicate în Monitorul Oficial Nr. 156 din 10 Iulie 1934 Ministerul finanţelor a publicat prospectul de emisiune pentru „Imprumutul de înzestrare a Ţării" $4^1/_2\%$ din 1934.

Acest împrumut este destinat să acopere cheltuielile pentru investiţiuni absolut necesare apărării naţionale, culturii naţionale, agriculturii, construcţiei şi refacerii de drumuri, precum şi alte lucrări publice.

Ministerul finanţelor emite obligaţiuni la purtător în valoare nominală de 1000 Lei, cari vor fi reprezentate prin titluri de: o obligaţiune, 2 obligaţii, 5 obligaţii, 10 obligaţii şi 20 obligaţii, adică se vor emite titluri având următoarele valori nominale: 1000 Lei, 2000 Lei, 5000 Lei, 10.000 Lei şi 20.000 Lei.

Obligaţiunile vor fi purtătoare de dobândă de $4^1/_2\%$ pe an începând din 1 Decemvrie 1934 şi până la amortizarea lor.

Amortizarea obligaţiunilor se va face în cel mult 40 de ani prin trageri la sorţi trimestriale, începând din anul 1935.

Plata dobânzilor şi amortizărilor se va face în Lei, aşa cum sunt definiţi prin legea monetară din 7 Februarie 1929, adică un Leu corespunzând cu valoarea legală de azi a unei cantităţi de 10 miligrame aur cu titlu 0,900.

Atât dobânzile cât şi sumele cu cari se amortizează obligaţiunile acestui împrumut, sunt scutite de orice fel de impozit [elementar şi supra cotă] şi de orice fel de taxe prezente sau viitoare percepute sau impuse de stat.

Obligaţiunile ieşite la sorţi la tragerile trimestriale vor fi rambursate la scadenţă cu premii mari sau cu prime de rambursare.

Pentru fiecare total de un miliard de Lei subscrişi în împrumut se plătesc anual următoarele premii:

1	obligaţie cu . .	Lei 3.000.000
2	obligaţii cu câte	„ 1.000.000
4	„ „ „	„ 500.000
4	„ „ „	„ 250.000
46	„ „ „	„ 100.000

Celelalte obligaţii ieşite la sorţi şi cari nu au ieşit la tragerea cu premii, se vor achita cu o primă de 200 Lei peste valoarea nominală de 1000 Lei.

Preţul de emisiune al unei obligaţiuni de 1000 Lei este de 880 Lei şi se plăteşte odată cu subscrierea.

Subscripţiunile şi vărsămintele la acest împrumut se vor face între 5 şi 30 Noemvrie 1934 la Banca Naţională a României şi Sucursalele ei, la Casa Naţională de economie şi Cecuri poştale, la Birourile oficiilor poştale, la toate Cassele publice şi la Băncile ce vor fi arătate la timp.

Ghişeurile de subscripţie vor pune la dispoziţia subscriitorilor formularele necesare, iar pentru sumele vărsate vor elibera o chitanţă de primire.

Titlurile definitive cuvenite subscriitorilor vor fi liberate în schimbul chitanţelor de vărsăminte prin ghişeurile unde s'au făcut subscrierile.

Din cele de mai sus rezultă, că Statul ofere cele mai avantagioase condiţiuni posibile subscriitorilor la acest împrumut, dându-le ocaziunea de a-şi investi într'un plasament sigur şi rentabil numerarul disponibil, care astăzi — din cauza crizei prin care trec instituţiunile bancare — stă tezaurizat fără a produce nici un venit.

Afară de aceasta, socotim de o datorinţă patriotică a tuturor cetăţenilor ţării, ca să contribuie cu toţii în măsură cât mai largă la acoperirea acestui împrumut destinat înzestrării ţării, căci numai fiind ţara bine înzestrată cu toate cele necesare pentru apărarea naţională, pentru promovarea culturii naţionale, a agriculturii şi a altor multe nevoi, va putea această ţară să se ridice şi să prospereze atât ea, cât şi cetăţenii cari o constituiesc.

De aceea recomandăm parohiilor din cuprinsul Arhiepiscopiei noastre, ca din numerarul disponibil ce au să plaseze cât mai mult în acest împrumut de înzestrare a ţării.

Totodată invităm pe P. C. protopresbiteri şi pe C. preoţi să subscrie şi ei la acest împrumut şi îi îndatorăm să facă în parohiile lor o propagandă cât mai intensă printre credincioşi pentru reuşita acestui împrumut, explicându-le condiţiunile extrem de avantagioase pe lângă cari se lansează împrumutul şi îndemnându-i să subscrie toţi cari dispun de numerar.

Până la 2 Ianuarie 1935 Oficiile protopresbiterale vor înainta la Consiliul nostru arhiepiscopesc câte un tablou întocmit după parohii, din care să se poată vedea ce sume s'au subscris de către parohii la acest împrumut.

Sibiu, din şedinţa Consiliului arhiepiscopesc, ca senat epitropesc, ţinută la 31 Octomvrie 1934.

Nicolae m. p.,
Arhiepiscop şi Mitropolit.

Virgil Nistor m. p.,
secretar.

Telegrame trimise dela Congresul FCR-ului

Majestăţii Sale
REGELUI CAROL II
BUCUREŞTI

Frăţia ortodoxă română, adunată la Sibiu în întâiul ei congres anual, îndreaptă cu profund respect şi nețărmurită iubire întâiul ei gând spre Cel ce veghiază cu tărie şi devotament asupra bisericii ortodoxe, care este cel mai neclintit stâlp al Tronului şi reazăm etern al statului naţional român.

Sextil Puşcariu
Preşedintele Frăţiei ortodoxe române

*

Inalt Prea Sfinţitului
PATRIARH MIRON
BUCUREŞTI

Frăţia ortodoxă română, adunată la Sibiu în întâiul ei congres anual, regretând că nu poate avea în mijlocul ei pe capul bisericii ortodoxe, îi trimitem expresia celui mai sincer devotament şi îi cere binecuvântarea pentru lucrările ei prezente şi viitoare.

Sextil Puşcariu
Preşedintele Frăţiei ortodoxe române

*

Dlui
GH. TĂTĂRESCU
Preşedintele Consiliului de Miniştri
BUCUREŞTI

Frăţia ortodoxă română, adunată la Sibiu în întâiul ei congres anual, vă aduce adânci mulţumiri pentru sprijinul ce l-aţi acordat totdeauna bisericii drept credincioase şi vă roagă să fiţi şi în viitor paznicul drepturilor ei de biserică dominantă.

Sextil Puşcariu
Preşedintele Frăţiei ortodoxe române

*

Dlui
STELIAN POPESCU
Preşedintele Ligii antirevizioniste
BUCUREŞTI

Biserica strămoşească s'a identificat totdeauna cu idealul naţional. Frăţia ortodoxă română vă trimite dela întâiul congres adeziunea ei în lupta contra revizionismului asigurându-vă de sprijinul ei necondiţionat.

Sextil Puşcariu
Preşedintele Frăţiei ortodoxe române

Dela un congres militant

— Scrisoare deschisă, în legătură cu provocările la adresa bisericii ortodoxe şi a conducătorilor ei —

In congresul dela Lugoj, ţinut de curând, de asociaţia uniaţilor noştri zisă „Agru", s'au rostit despre românii ortodocşi cuvinte provocătoare şi lipsite de bună credinţă, ca şi de bună cuviinţă, cum se poate constata din raportajul apărut în ziarele din Oradea (unul chiar oficial), Cluj şi Blaj.

Un ziar clujan, în raportul său despre acel congres la care au participat şi episcopi unguri, a crezut că trebue atacat în deosebi Episcopul ortodox dela Oradea, P. Sfinţitul *Roman*; din acest motiv P. S. Sa Episcopul Roman s'a simţit îndemnat să trimită următoarea scrisoare deschisă directorului dela „România Nouă" din Cluj:

Domnule Director, — Mi s'a atras atenţia la raportul lui (s. p.) publicat în Nr. din 13 Octomvrie 1934 al «României Noui» asupra congresului general dela Lugoj al «Agru»-lui.

In acel raport, între alte incriminări la adresa bisericii ortodoxe, se spune textual:

«Păr. Dr. Tit. Mălai cu rara-i elocinţă arată cum în Oradea un ofiţer a trebuit să dea o lecţie

---

rea vieţii omului, ci singură raţiunea are acest drept. Crezând că el nu trebue să asculte decât de porunca raţiunii, omul creiă o „religie naturală", un „drept natural", o „etică naturală" şi o „educaţie naturală", ceeace înseamnă că el năzuia să creeze o cultură fundamentată numai în adâncurile eului raţional, însufleţită numai de patosul ideii humane şi de principiul autonomiei.

Consecinţa acestei năzuinţe este criza spirituală în care se sbate veacul nostru. In năzuinţa lui spre libertate absolută şi 'n nemărginita lui încredere în bogăţia şi posibilităţile raţiunii, omul rupe legăturile metafizice şi religioase cu Acela care este creatorul şi centrul lumii, devenind el acest centru. Autonomia eului omenesc nu este altceva, decât postularea libertăţii ca supremă realizare a omenescului, făcând din om măsura tuturor lucrurilor. Eul omului modern se pretinde autonom, pentrucă el nu mai recunoaşte o altă putere dincolo de graniţele omenescului. Justificarea şi certitudinea că aşa trebue să fie, îi este dată acestui om de efemerele realizări ale spiritului în domeniul culturii. Trufia şi nemărginita încredere a spiritului omenesc s'au unit pentru a detrona pe Dumnezeu. Omul veacului al XX-lea nu mai crede în Dumnezeu, pentrucă acest Dumnezeu nu mai poate exista alături de eul lui absolut autonom,[18] pentrucă acest om îşi este sie-şi Dumnezeu.

Noi credem că nu greşim, când pretindem că cel mai vinovat de criza spirituală în care noi trăim, este idealismul-humanist, pentru că criza spirituală apuseană nu este decât o criză a humanismului.[19] Humanismul, zice Forsthoff în cartea amintită, este cauza crizei spirituale. Homo-humanus, „omul în sine", construit de sistemele idealiste humaniste, cu pretenţiile lui creatoare absolute, a făcut ca să se nască o tensiune nespus de încordată între viaţă şi realitate. Criza actuală este consecinţa nesocotirii realităţii. Dorinţa omului după libertate spirituală a dus la liberalismul modern, care căutând să realizeze aceste pretenţii nebune de autonomie ale eului omenesc, a rupt până şi cele mai necesare legături ale vieţii. Ideea pe care se fundamentează acest liberalism este ideea de libertate, înţeleasă în senzul de negare a oricărei legături şi-a oricărei autorităţi exterioare: omul este liber de orice răspundere în faţa lui Dumnezeu, în faţa comunităţii şi 'n faţa semenilor săi, pentrucă eul său este, pentru el, autoritatea cea mai supremă şi idolul căruia el i se închină.

Liberalismul acesta care la început se afirmase numai în domeniul politicului, astăzi a cuprins toate domeniile de manifestare ale vieţii omeneşti, până la educaţie, etică, morală şi religie, rupând orice legătură a omului cu ontologicul. Liberalismul, ca un copil spiritual şi credincios al idealismului, a ridicat altar de închinare unui singur zeu: eului omenesc. Şi pentru că idolii sânt efemeri, ca şi realizările înfiripate în numele lor, tot asemenea şi turnul iluziilor humaniste, clădit în numele acestui zeu, a început să se năruie. Credinţa în libertatea absolută a spiritului omenesc şi în puterea lui creatoate nemărginită a făcut ca să dispară ordinea care de veacuri stăpânea viaţa omului.[20] Trezit acum din beţia măririi şi înfricoşat de golul şi prăpastia care ameninţă să-l înghită omul începe să-şi dea seama de ce s'a întâmplat cu el. Increzut în spiritul său subiectiv ca „raţia"[21], omul s'a desprins de realitatea dată lui prin creaţie, cu dorinţa de-a deveni liber. Libertatea aceasta, era însă o simplă iluzie. Libertatea spirituală, înţeleasă ca libertatea omului în faţa lui Dumnezeu, a fost transformată de liberalismul modern în individualism şi interpretată ca un drept absolut de autodeterminare a omului, şi ca eliberarea individului de conştiinţa heteronomă, „Dar se pune întrebarea: în numele cui se face această eliberare? Ea se face în numele omului, în numele ideii de humanitate. Acesta nu poate fi un răspuns, căci omul nu poate elibera pe om în numele omului, din motivul că omul nu-şi poate fi sie-şi ţel".[22] De aici golul vieţii omului modern! „Totul, ceeace el a câştigat în lărgime a pierdut în adâncime. Eliberarea lui a fost desrădăcinare".[23] Metafizicul a dispărut înapoia spaţialului şi-a temporalului, cari trec pe primul plan al vieţii. Şi acest secol a fost numit deaceia cari se cred chemaţi să eticheteze devenirea spiritului omenesc, „secolul luminii" spre deosebire de întunecatul ev mediu.[24] Este veacul în care raţiunea omului cunoaşte cele mai mari triumfuri: veacul descoperirilor, al eliberărilor şi al cunoaşterii; veacul „des „befreiten", an sich selbst sich berauschenden

[18] Vezi Jaspers, Die geistige Situation der Zeit, pag. 130.

[19] Vezi nespus de interesanta carte a lui Forsthoff, Das Ende der humanistischen Ilusion, pagina 66.

[20] Vezi, Gogarten, Glaube und Wirklichkeit, Iena, pag. 68.

[21] „Filosofia mai nouă a căutat să dovedească dumnezeirea intelectului — şi a recunoscut că numai raţiunea este dumnezeească şi fiinţă absolută". Feuerbach, Grundsätze, der Phil. W. W. II, p. 273.

[23] E. Günther Gründel, Die Sendung der jungen Generation, München, 1933, pag. 323.

[22] Berdjajew, Das neue Mittelalter, pag. 26.

[24] Berdjajev a arătat cât de falsă este această părere, Vezi cartea lui: „Das neue Mittelalter",

episcopului care-l anchetă pe chestia căsătoriei cu gr. cat. Se cere congresului protest energic împotriva acestui sistem cu adevărat ridicol».

Cum eu nu-mi aduc aminte să fi fost cândva dăscălit de vre-un ofiţer, rog aici pe domnul Dr. Tit. Mălai ca în termen de 48 ore să-mi spună tot aici în public numele ofiţerului cu indicaţia textului, timpului şi locului unde mi s'ar fi aplicat lecţia.

In nădejdea, că veţi aprecia interesul adevărului, Vă rog Domnule Director, să binevoiţi a publica aceasta scrisoare deschisă în proximul număr al «Românieі Noui».

Oradea, 13 Octomvrie 1934.

Cu binecuvântare:
Roman Ciorogariu
Episcop

*

La această scrisoare, Prof. Titus Mălai răspunde, cam în doi peri, în acelaş ziar, că «*n'a vorbit de lecţie dată episcopului*», şi că a vorbit numai de copiii unui ofiţer ortodox botezaţi la uniţi...

O înfăţişare ceva mai precisă a adevărului, se vede că era o prea grea problemă pentru părintele canonic Dr. Titus Mălai.

Este însă caracteristică îndrăzneala cu care un preot unit se atinge de prestigiul unui ierarh ortodox venerat de întreg poporul românesc.

INFORMAŢIUNI

SUPRIMAREA CELOR DOUA CURBE EXCEPŢIONALE, APLICATE SALARIILOR PREOŢEŞTI

La încheierea ziarului suntem înştiinţaţi că I. P. S. Sa mitropolitul nostru Nicolae a primit din partea dlui ministru al cultelor, Al. Lapedatu, o adresă prin care îl încunoştiinţează că Consiliul de Miniştri din 31 Oct. cor. a suprimat curbele aplicate excepţional şi nedrept pe salariile preoţeşti în 1931 şi 1932.

Pentru repararea acestei nedreptăţi s'a prevăzut în bugetul în curs al cultelor, un fond de 30 milioane Lei.

Noile salarii preoţeşti vor fi sporite cu sume variind între 350—2200 Lei lunar, după gradul studiilor, gradaţii şi localităţi.

Plata noilor salarii va începe pentru Biserica ortodoxă la 1 Dec. 1934, iar pentru celelalte culte la 1 Ian. 1935. Aceasta pentrucă Biserica ortodoxă, spre deosebire de celelalte culte, a acceptat să i se suprime o mare parte din personalul său bugetar.

Exprimăm toată mulţumirea dlui ministru al cultelor, Al. Lapedatu şi On. guvern pentru repararea acestei nedreptăţi.

Menschengeistes".[25] Caracteristica acestui veac este, după cum am amintit şi mai sus, negarea oricărei entităţi dincolo de graniţele omenescului şi afirmarea până la absolut a eului omenesc. De aceea acest secol de trufie ai spiritului omenesc nu l-am putea caractetiza mai bine, decât numindu-l luciferic.

Trufia aceasta lucifericâ a lui homohumanus este cauza crizei în care se sbuciumă omul Apusului. Asemenea lui Lucifer, omul devine sclavul unei puteri anonime nemai recunoscând legătura care îl unea cu obârşia lui metafizică, cu Dumnezeu şi nici aceea, dată prin creaţia lui, cu ceilalţi oameni. In această stare ne aflăm noi acum. In locul legăturii existenţiale ca temei al oricărei comunităţi omeneşti, au intrat organizaţii bazate pe libertatea absolută a omului. In locul răspunderii şi-al ascultării omeneşti, domnesc egoismul şi bunul plac al aşa zisei personalităţi creeatoare. Omul nu mai este înţeles decât ca putere de lucru, întrucât asupra lui nu dispune decât anonimatul eului său.

[25] E. Günther Gründel, op. cit. pag. 319.

Universitatea din Cernăuţi şi-a inaugurat noul an de studii în 24 Oct. 1934. Inaugurarea coincide cu a 15-a aniversare dela transformarea universităţii cernăuţene în aşezământ de învăţătură românească. Din raportul dlui rector Ion I. Nistor, ministru al muncii, — raport desfăşurat în această zi, — asupra activităţii universitare, aflăm că în anul de studii expirat s'au înscris la universitatea cernăuţeană: 2692 studenţi şi 565 studente. La facultatea teologică au fost 1194 studenţi şi 10 studente. [La facultatea de filosofie şi litere, precum şi la cea de ştiinte, numărul studentelor întrece binişor pe al studenţilor]. După oonfesiune: 2191 ortodocşi [2117 români], 679 mozaici, 196 romano-catolici, 63 evanghelici. Studenţii dela facultatea de teologie s'au recrutat din toate eparhiile şi din 58 dintre 71 judeţe din ţară. Examenul de licenţă la teologie l-au trecut 138 candidaţi. — Raportul dlui rector s'a încheiat cu nobile îndemnuri adresate studenţimii, arătându-i că temeiurile învăţăturilor propagate în sanctuarul acestei universităţi sânt creştine deopotrivă cu întreaga noastră civilizaţie românească.

† **Parastas.** Vineri, 26 Octomvrie 1934, în ziua sfântului marelui martir Dimitrie, s'a oficiat în biserica ortodoxă română din Sibiu-Iosefin, prin părintele paroh Ioan B. Boiu, parastas întru veşnica odihnă a fericitului fundator *Dimitrie Andronic.* După parastas, în sunetul clopotelor, s'a făcut procesiune la mormântul marelui defunct. In veci pomenirea lui!

† **Ioan Petrişor** paroh ortodox român, tatăl părintelui protopop şi consilier referent Traian Petrişor, a adormit în Domnul în ziua de 28 Octomvrie 1934, în al 81-lea an al vieţii şi al 58-lea an de activitate publică, dintre cari 14 ani de dăscălie şi 44 de preoţie. Inmormântarea rămăşiţelor pământeşti ale decedatului s'a făcut în 31 Octomvrie 1934 în cimitirul ortodox român din Alţina, prot. Agnita. Odihnească cu drepţii!

„Prevedere şi economie" este noţiunea largă, ce ne îndeamnă să ne reîntoarcem la vechile virtuţi, pe care se razimă bună starea materială a popoarelor cu pretenţii de civilizaţie.

Cumineenia poporului nóstru spune: „strânge bani albi pentru zile negre". Acest duh de economie, împreunat cu învăţătura cărţii din şcoală şi biserică, nu poate decât să folosească tuturora, şi particularilor, şi obştei.

Dar banul care prisoseşte, nu e făcut pentru a-l ţinea ascuns şi a-l păstra neîntrebuinţat. Vorba e ca întrebuinţarea lui să fie săvârşită înţelept şi prevăzător.

Una din căile care prezintă cea mai mare siguranţă de restituire a banilor la termen statorit, garantând plata la timp a dobânzilor, este subscrierea la *împrumutul naţional de înzestrare a ţării.* Subscrierile la acest împrumut încep zilele acestea.

Semnând la împrumutul de înzestrare, ajutăm ţara şi ne ajutăm pe noi înşine, creiându-ne un venit însemnat şi sigur.

Cărţi de religie, pentru clasele 1—4 ale şcoalei primare, de profesorul Dr. Andrei Buzdug, sânt manuale alcătuite cu rară pricepere şi conform cu rânduelile noastre bisericeşti. Autorul pune aceste manuale la dispoziţia preoţimii, a învăţătorilor şi a tinerimii şcolare. Le recomandăm şi din partea noastră. De vânzare în toate librăriile de seamă.

Supraveghetoare. D-nul Dr. N. Ittu medic în Sibiu caută pentru sanatorul său o femee. Preferă o preoteasă văduvă, încă în putere, sub 60 ani, pe care să o angajeze ca supraveghetoare în sanator. On. preoţime e poftită a atrage atenţiunea unei văduve, care ar fi avizată şi aplicată să ocupe această slujbă, având a se adresa direct d-lui Dr. N. Ittu medic în Sibiu, Str. Regina Maria.

Duminecă 4 Noemvrie 1934, făcându-se pomenirea dragului şi bunului nostru

Gh. Bogdan-Duică

rugăm rudele, prietenii şi pe ceice l-au iubit, să ia parte la parastasul ce se va oficia în Catedrala ortodoxă din Sibiu, precum şi la Cimitirul central.

ŞTIRI LOCALE

Predică în catedrala din Sibiu. Duminecă, în 4 Noemvrie 1934, va predica părintele *M. Neagu.*

CĂRŢI ŞI REVISTE

Ţara Bârsei, revista braşovéană, sub conducerea inteligentă şi nu de ajuns răsplătită a prôfesorului *Ax. Banciu,* a apărut pentru lunile Noemvrie—Decemvrie 1934, cu material bogat şi de interes istoric şi cultural. Paginile sale conţin şi calde rânduri închinate memoriei fraţilor Bogdan: *Alexandru* mort în războiu la 14 Octomvrie 1914, şi *Gheorghe Bogdan-Duică,* răposat de curând. — Abonamentul pentru un an 260 lei. Adresa: *Braşov, strada Mureşenilor 28.* [Dăm adresa mai ales pentru domni „abonaţi", cari uită mereu că abonamentul trebue achitat].

Promoteu, revista lunară braşoveană de luptă pentru propăşire, frumos şi adevăr, sub îngrijita direcţie a poetului ardelean Ioan Al. Bran-Lemeny, a apărut pentru lunile Septemvrie—Octomvrie 1934 cu ales material de literatură, critică, recenzii, cronici, note etc. — Abonamentul anual 80 lei. Redacţia: Braşov, Piaţa Libertăţii 25.

Sibiul Literar, revistă de literatură şi cultură generală. Fundator: Elie Măgeanu, redactor: Pimen Constantinescu. Nr. 3—6 din 1934 conţine articole variate şi interesante, în proză şi versuri. Abonamentul anual 60 lei. Editura şi Administraţia: „Librăria Săteanului", Sibiu, strada Regele Carol II, Nr. 1.

Publicaţiile *periodice româneşi ale Sibiului de azi,* schiţă bibliografică, de prof. *Pimen Constantinescu,* Tip. „Săteanului" 1934. — O broşură extrasă din revista „Sibiul Literar". Preţul 5 lei.

Nr. 8354—934

ANUNŢ

Consiliul eparhial din Chişinău a tipărit 14 tablouri religioase ale sărbătorilor împărăteşti, pentru predarea Religiei în şcoalele primare. Se pot procura prin Librăria noastră arhidiecezană cu costul de 280 Lei plus cheltuelile de transport.

Le recomandăm P. C. preoţi-cateheţi, cari predau religia în şcoalele primare.

Consiliul arhiepiscopesc

Nr. 275—934 [57] 2—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei vacante de clasa a III-a **Peştera,** protopopiatul Băiţa, se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în Telegraful Român.

Beneficiile împreunate cu acest post:

1. Intregirea salarului dela stat.
2. Câte 2 dkl cucuruz sfărămat dela 45—50 familii.
3. Stola obişnuită în parohie.

Cererile de concurs însoţite de actele necesare şi de încuviinţarea Prea Veneratului Consiliu arhiepiscopesc, se vor înainta, în terminul legal, oficiului protopopesc. Candidaţii, cu ştirea oficiului protopopesc, se vor prezenta în vreo Duminecă sau sărbătoare pentru a face cunoştinţă cu credincioşii.

Oficiul protopopesc ortodox Băiţa în înţelegere cu cons. parohial din Peştera.

Băiţa, la 10 Octomvrie 1934.

Dumitru Secărea
protopop.

---

(61) 1—2

Publicaţie de licitare

Pentru darea în intreprindere a lucrărilor de construcţie a Şcoalei normale „A. Şaguna" din Sibiu, se publică licitaţie.

Reflectanţii vor înainta oferte în plic sigilat până la 12 Noemvrie 1934 la ora 12 din zi Consiliului arhiepiscopesc ortodox român în Sibiu, unde se pot vedea planurile, devizele şi se dau informaţiuni.

Odată cu depunerea ofertelor se va depune garanţie de 5% din valoarea ofertei în numerar sau efecte publice ale Statului român cotate pe cursul zilei.

Consiliul arhiepiscopesc îşi rezervă dreptul de a alege liber dintre ofertanţi.

Consiliul arhiepiscopesc.

Nr. 274—934 [58] 1—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei vacante de clasa a III-a Săliştioara cu filia Stoeneasa, protopopiatul Băiţa, se publică prin aceasta concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în Telegraful Român.

Beneficiile împreunate cu acest post:

1. Intregirea salarului dela stat.

2. Câte una ferdelă porumb dela fiecare familie din materă. iar din filie câte 20 lit. porumb sfărmat dela fiecare familie, ori echivalentul în bani.

3. Folosirea cimitirului din matera Săliştioara.

4. Venitele stolare statorite în şedinţa consiliului parohial ţinută la 30 Ianuar 1934.

Cererile de concurs, însoţite de actele necesare şi de încuviinţarea Prea Veneratului Consiliu arhiepiscopesc, se vor înainta în termenul legal oficiului protopopesc. Candidaţii, cu ştirea oficiului protopopesc, se vor prezenta în vreo Duminecă sau sărbătoare la biserică pentru a fi cunoscuţi credincioşilor din parohie.

Oficiul protopopesc ortodox Băiţa în înţelegere cu consiliile parohiale.

Băiţa, la 10 Octomvrie 1934.

Dumitru Secărea
protopop.

Nr. 290—934 [59] 2—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei vacante de clasa III-a Aţel, protopopiatul Mediaşului, prin aceasta se publică concurs nou cu termen de 30 zile dela prima apariţie în Telegraful Român.

Venitele împreunate cu acest post:

1. Salar dela stat.

2. Sesiune parohiată 14 jugăre arător şi fânaţ.

3. 1/4 jugăr grădină.

4. Două sorţi lemne de foc [circa 6 stânjini] din pădurea comunală. Tăiatul şi adusul lemnelor priveşte pe preot.

5. De locuinţă se va îngriji parohia.

6. O zi de clacă dela fiecare familie.

7. Venitele stolare stabilite pentru întreg tractul.

Candidaţii îndreptăţiţi îşi vor trimite subsemnatului cererea de concurs provăzută că toate documentele necesare, anexând şi autorizaţia de candidare dela Veneratul Consiliu arhiepiscopesc, şi cu avizul subsemnatului oficiu se vor prezenta în parohie şi în biserică la serviciul liturgic.

Mediaş, 1 Octomvrie 1934.

Ioan Crăciun
protopop.

Anunţuri şi reclame

Cel mai respândit ziar care poate fi întrebuinţat pentru anunţuri şi reclame în cercurile preoţeşti din Ardeal, este

Telegraful Român

Anunţuri şi reclame se primesc la Administraţia ziarului, în Sibiu, strada Mitropoliei Nr. 45.

Redactor responsabil: Pr. Dr. D. Stăniloae

Editura şi tiparul Tipografiei arhidiecezane

Anul LXXXII — Sibiu, 18 Noemvrie 1934 — Nr. 48—49

Telegraful Roman

Organ național-bisericesc — Intemeiat în 1853 de Mitropolitul Andreiu Șaguna

APARE SAPTAMANAL

Abonamentul: Un an 500 Lei. — Șase luni 250 Lei. — Trei luni 125 Lei. — Pentru străinătate un an 900 Lei. — Pentru America 8 Dolari.

Articole și corespondențe se adresează **Redacției** Telegraful Român, Sibiu, strada Mitropoliei Nr. 45. — Scrisori nefrancate se refuză. — Articole nepublicate nu se înapoiază.

Prețul inserțiunilor un șir petit 6 Lei pentru odată, dacă se publică de mai multe ori se dă rabatul cuvenit.

Abonamentele și inserțiunile se adresează **Administrației** ziarului Telegraful Român, Sibiu, strada Mitropoliei Nr. 45

BIBLIOTECA CENTRALĂ ASOCIAȚIUNEA SIBIIU

† Mitropolitul Pimen al Moldovei

Mitropolitul Pimen al Moldovei nu mai este printre noi. Firul vieții Sale pământești s'a curmat, lăsând adâncă durere printre păstoriții Săi și în toată Biserica ortodoxă română. Ierarh vrednic, păstor plin de râvnă duhovnicească, român cu suflet arzător, mitropolitul Pimen a tras prin activitatea Sa o brazdă largă în ogorul vieții noastre bisericești și naționale. Atât ca episcop al eparhiei Dunărea-de-jos, cât și ca mitropolit al Moldovei s'a îngrijit prin diferite mijloace să facă din preoțime o categorie misionară cât mai activă și mai destoinică. In scopul acesta a introdus conferințele pastorale *și* protopopești. *S'a ocupat și de reorganizarea mânăstirilor, creând în ele diferite instituții de azistență și utilitate socială.*

Mărimea Sa a strălucit cu toată splendoarea în timpul războiului din 1916—18, încurajând la luptă și la jertfă inimile și ținând sus steagul idealului național.

Președinte al Sf. Sinod în timpul regenței, mitropolitul Pimen a avut un rol important în răscolirea și soluționarea atâtor probleme spirituale și bisericești.

Fire deschisă, plină de elan, aprobând și desaprobând deschis ceeace socotea că e potrivit sau nu cu interesele bisericești, mitropolitul Pimen a fost un om simpatizat și iubit, chiar dacă temporar unii se supărau că sunt desaprobați.

Dumnezeu să-L odihnească în locașul drepților, pentru toate ostenelile Sale în slujba sfintei Lui Biserici.

*

Note biografice. Mitropolitul Pimen Georgescu e născut la 22 Octomvrie 1853 în comuna Proviță de sus (Prahova) din părinți înstăriți și originari din Săcelele Ardealului. A urmat cursurile la seminarul central din capitală. Căsătorit a fost hirotonit diacon, ear după moartea timpurie a soției sale este numit în 1877 predicator la Sf. Mitropolie din București. Ca bursier al statului este trimis în 1880 la facultatea teologică din Cernăuți, când scaunul mitropolitan de acolo era ocupat de prea vrednicul arhiereu Silvestru Morariu, ear catedrele facultății teologice erau ținute de străluciți profesori ca Eus. Popovici, Tarnavschi, Mitrofanovici, Voiuțchi ș. a. Obținând doctoratul, tinărul Georgescu se înapoiază în țară, e primit în călugărie, ear în 1888 e numit profesor al facultății de teologie din București și rector al seminarului central. In 1895 e sfințit arhiereu; în 1902 eparhia Dunării de jos îl alege episcop, și păstorește această eparhie până în 1909, când este ales arhiepiscop și mitropolit al Moldovei și Sucevei. Ca demn urmaș al unor mari ierarhi, mitropolitul Pimen și-a îndeplinit misiunea de înțelept păstor sufletesc și îndrumător, în timpuri grele, al credincioșilor săi clerici și mireni. Înmormântarea mitropolitului Pimen va avea loc Vineri, 16 Noemvrie.

Cuvântarea

I. P. S. Sale Mitropolitului nostru Nicolae, rostită în catedrala episcopiei din Oradea, în ziua de 11 Noemvrie 1934, cu ocaziunea împlinirii alor 150 de ani dela așezarea temeliei acelei catedrale

«Daniil când a cunoscut, că s'a scris porunca a intrat în casa sa și ferestrile deschise în foișorul lui către Ierusalim *și de trei ori în zi plecând genunchile sale, se ruga și se mărturisea înaintea Dumnezeului său».* Daniil 6, 10.

Despre prorocul Daniil ni-se spune în Cartea sfântă, că pe când trăia în prinsoarea din Babilon, avea la foișorul casei sale ferestrele deschise către Ierusalim. O, aceste ferestre au avut mare putere în viața prorocului. Eu cred că fără aceste ferestre deschise către Ierusalim, Daniil n'ar fi fost omul lui Dumnezeu, care știm că a fost.

Babilonul era pe vremea aceea un oraș mare în care se îngrămădise o strălucitoare și trufașe cultură păgână. In mijlocul acelei culturi, poporul jidovesc trăia umilit și apăsat zilnic de primejdia de a fi înghițit. Credința părintească a multora dintre fiii săi era amenințată la tot pasul de farmecul ademenitor al Babilonului. Cel ce nu avea la casa sa ferestre deschise către Ierusalim ca să primească prin ele aierul înviorător de suflet care adia dinspre pământul patriei și atmosfera sfințită prin mireasma credinței strămoșești, acela nu putea să se împotrivească ispitelor de tot felul ce-l impresorau în cetatea Babilonului. Daniil avea ferestre larg deschise către Ierusalim, la foișorul casei sale. De trei ori în zi — așa ne spune Scriptura — plecându-și genunchii săi, se ruga în legea sa și se mărturisea înaintea Dumnezeului părinților săi. Când pe urmă ieșea din casa sa și intra în sgomotul și'n învălmășeala pestriță a Babilonului, conștiința sa era întărită și sufletul său rămânea curat și neatins de ispitele păgânescului oraș. Chiar și atunci, când fără de milă, pentru tăria cu care ținea la legea sa, a fost aruncat în groapa leilor, credința alimentată prin ferestrele deschise către Ierusalim i-a fost pavăza cu care Dumnezeu prin minune l-a păstrat nevătămat și l-a scăpat de furia sălbaticelor fiare.

Ce-a fost altceva biserica aceasta, vreme de 150 de ani de când a început să se înalțe pe acest loc, decât casa cea sfântă cu ferestrele pururea deschise către **Ierusalimul sufletului românesc?** *Aici a intrat, mântuitoare, lumina ortodoxiei și aierul care aducea duhovnicești miresme sfințitoare de inimi și întăritoare de nădejdi de pe întinsul pământului românesc. Aici s'a sălășluit acea tainică putere a credinții strămoșești, care, ca odinioară pe prorocul Daniil prin ferestrele casei sale deschise către Ierusalim, a întărit poporul românesc să răsbească deasupra ispitelor și a primejdiilor babilonicei sale prinsori. N'a fost mai aspră și mai apăsătoare captivitatea Babilonului pentru Daniil și neamul său, decum a fost pentru fiii bisericii și ai poporului nostru asuprirea lungă cât veacurile și amară ca ura ce s'a deslănțuit asupra lor în această cetate și în ținuturile împrejmuitoare ale ei. E o minune a lui Dumnezeu, săvârșită prin biserica sa dreptmăritoare, că acest popor românesc cuprins între brațele tustrelelor Crișuri, cari au dus în apele lor atâtea lacrimi și jale, a putut să reziste și să se păstreze până în ceasul desrobirii. Cine vrea să cunoască ce a însemnat biserica ortodoxă pentru neamul românesc așezat în răscrucea patimilor seculare, să vină aici în Bihor și să vadă. Dar și pilda alipirii nedespărțite de biserica strămoșească strălucește aici, din mijlocul unei povarnice vieți, ca în puține alte locuri. Ținut de vrăjmașii săi în întunerecul neștiinței și 'n neagră sărăcie, dărâmându-i altarele și desființându-i așezămintele bisericești ca să rămână o turmă fără de păstor, acest popor al Bihorului s'a legat cu toate fibrele simțirii și cu toată credința inimii sale de legea și de biserica sa strămoșească, care — ca o adevărată corabie a lui Noe — l-a mântuit din valurile cutropitorului potop. Ni-o spune el însuși și să ascultăm astăzi cu evlavie și cu admirațiune glasul mărturisirii sale. Intr'o adunare obștească, ținută în anul 1727 aici în Oradea, credincioșii noștri din Bihor, cerând Episcopia ortodoxă care li-a fost luată, s'au rostit astfel: «Cu ceeace datorăm, dijma, cortele pentru armata Majestății Sale, toate le dăm după puterile noastre; pe domnii de pământ îi slujim și vedem că în lumea aceasta toate trebue să le dăm...* **Numai sufletul nostru nu voim să-l dăm...** *Noi de legea noastră și dela domnul nostru Episcop nu ne lăsăm până trăim în lumea aceasta;* **suntem hotărâți mai bine a murì decât să ne lăpădăm de ea».***

Această eroică și atoatecovârșitoare răspundere în fața eternității pentru sufletul său, pentru credința și biserica părinților săi, i-a dat acestui popor tăria morală de a se păstra, în vâltoarea tuturor năpăstuirilor, ca ceeace Dumnezeu l-a lăsat. Și când își afirma neînfricat, din lanțurile robiei, această biruitoare conștiință a răspunderii pentru suflet și credință, atunci se închega și aici — până aici la marginea extremă dinspre apus a așezărilor noastre, acel admirabil **front sufletesc,** *sub comandamentele spirituale ale căruia, ieșite dela altarul strămoșesc, trăia neamul nostru de pretutindenea. Acest front al sufletului românesc, pe care l-a alineat biserica, aici și de aici până la Nistru, prin ferestrele deschise către acelaș Ierusalim al credinții strămoșești, a fost* **realitatea mare și decisivă** *pe care s'a sprijinit împlântarea stâlpilor la granițele de astăzi ale statului nostru. Pe realitatea vie a acestui front sufletesc trebue să se sprijinească astăzi și mâne și în toată bună vremea tăria țării noastre. Spun de aici, ca să se audă peste toată întinderea ei, că orice și oricine slăbește acest unic front sufletesc al nostru, deschizând ferestre în alte direcțiuni, nu are drept la existență printre noi. Din locul de paznic al acestui front sufletesc, pe care mi l-a hărăzit Dumnezeu, mă simt dator să spun, nu cu ură, dar cu hotărâre, ca să se audă și la vecinii noștri din apropiere, că granițele pe care le-am tras întâi cu sufletul, apoi, în ordinea politică, cu jertfa noastră* **„suntem hotărâți mai bine a muri decât să ne lăpădăm de ele".**

. . . . . .

Mare ești, Doamne, și mari sunt judecățile Tale prin care Ți-ai împlinit cu noi cuvântul făgăduinții, că: **„celce va răbda până în sfârșit, acela se va mântui"** *(Mat. 10, 22). La praznicul de astăzi al celor ce prin răbdarea ce Tu le-ai inspirat-o au biruit și au văzut mântuirea Ta, slobozește Doamne, din împărăția aleșilor Tăi, și lasă să se coboare aici între noi duhul celor doi* **ctitori** *purtând numele* **Mihai** *cari cu râvnă de arhangheli s'au ostenit la așezarea piatră cu piatră a acestui lăcaș închinat sfânt numelui Tău. Lasă să fie aici cu noi și duhul acelui harnic preot* **Ioan Clintoc** *care a iubit podoaba casei Tale, ca și ceilalți slujitori cari dela acest altar au răspândit lumina Ta și în vremuri de încercare au împărțit dreptcredinciosului popor binecuvântările Tale. Iar tu, Prea Sfințite* **Episcop Efrem,** *căruia răutatea vremii nu ți-a îngăduit să-ți găsești locul odihnei de veci lângă scaunul păstoririi tale, ci ca un pribeag ai purtat prin lume durerea fiilor tăi... și tu Prea Sfințite* **Petre Cristofor,** *pe care prealuminatul vlădică* **Antim Ivireanu** *dela Râmnic te-a trimis aici spre întărirea legii străbune... veniți și voi și îmbrățișați cu duhul iubirei frățești pe urmașul vostru* **Roman,** *încărunțit în lupte și 'n vrednicii, care ca un simbol al jertfei unui lung trecut de mucenicie păstorește astăzi din scaunul vostru ridicat din nou întru mărire în această cetate a Orăzii. Veniți voi toți credincioșii miruiți în suflet cu pecetea ortodoxiei, de care nici necazul, nici strâmtorarea, nici goana, nici foametea, nici golătatea, nici nevoia, nici sabia (Romani 8, 35) nu V'a putut despărți, veniți cu duhul vostru la noi în această zi pe care a făcut-o Domnul să ne bucurăm și să ne veselim într'ânsa!*

Iar noi, iubiți credincioși, pe cari ne-a învrednicit Dumnezeu să ne împărtășim de bucuria acestei mărețe zile, având atâta nor de mărturii pus împrejurul nostru (Evrei 12, 1), din pilda trecutului să culegem învățăminte pentru datoria cea mare a zilelor noastre. Să ne pătrundem deci de duhul acelei credințe dreptmăritoare care a făcut pe înaintașii noștri neînvinși în mijlocul îndelungatei robii prin care au trecut. **Ea este temelia spirituală a existenței noastre.** *Prin ea ne înălțăm sufletele în regiunile acelui idealism capabil de orice jertfe, care face tăria unei națiuni și o poartă pe drumul biruințelor. Ea este puterea cea de sus în stare să producă* **acea înoire a forțelor morale ale națiunii,** *care este problema cea mai înteițoare a*

* Arhiva jud. Bihor Nr. 28 fasc. VIII, 1727. Cf. *Nicolae Firu:* Biserica ortodoxă română din Bihor în luptă cu unirea, Caransebeș, 1913 pag. 20—21.

vremii de azi şi pârghia cea mai sigură pentru a ieşi din greutăţile şi crizele multiple ale ei. Ortodoxia este Hristos însuşi şi viaţa cea trăită împreună cu El, iar Biserica ortodoxă, coborâtă şi aici în mijlocul poporului nostru cu toate darurile ei, este trupul mistic al lui Hristos-Domnul, rămânând El însuşi capul ei, care El o luminează cu adevărul Lui, El o sfinţeşte cu darul Lui, El o ocroteşte cu iubirea Lui, El o conduce prin Duhul cel Sfânt al Lui. Deasupra cupolei ortodoxiei nu există decât bolta cerească (Bulgakoff), cu infinitele perspective spirituale ale ei.

Prin ferestrile ce ni-le deschide biserica către ea, noi întrezărim, ca odinioară inspiratul apostul Ioan în Patmos, **Ierusalimul cel nou...** *Luminaţi în suflet de frumoasa lui arătare, deasupra capetelor noastre vedem* **un cer nou** *şi sub picioarele noastre* **un pământ nou...** *Şi auzim glas mare din cer zicând: Iată, cortul lui Dumnezeu cu oamenii şi se va sălăşlui cu ei... Şi va şterge Dumnezeu toată lacrima dela ochii lor, şi moartea nu va fi mai mult, nici plângere, nici strigare, nici durere nu va fi mai mult; că cele dintâi au trecut. Şi au zis celce şedea pe Scaun:* **iată, toate le fac nouă!...** *(Apocalips 21, 1—9) Amin!*

Uniaţia „naţională“

«Unirea», foaia mitropoliei blăjene, dedică Nr. 44 aproape în întregime ortodoxiei. Un articol se ocupă cu «FOR»-ul într'un limbaj care nu iese deloc din spiritul titlurilor: *„Ura dominantă. Autorii războiului confesional. Un congres de asmuţare bizantină. Negativismul ortodoxiei ardelene“*. Aflăm din el că congresul FOR-ului a decurs într'o *«logică de balamuc»*, *«pe o linie intelectuală dureros de scăzută»*, a proclamat *«idioţii pătimaşe»*, inspirat *„de ura ancestrală bizantină“*; că ortodoxia lucrează cu mijloace şi metode *„infame“*, că acuzăm uniaţia din motive *„şuchiate“*, că a vorbi ceva rău de uniaţie e o *»nerozie preţioasă»*. In afară de vorbăria aceasta iritată în care se succed toate înjurăturile pe cari o minte incendiată de patimă le poate inventa, nu găsim nimic, absolut nimic din răspunsul la gravele desvăluiri cari s'au făcut într'o şedinţă a FOR-ului cu privire la activitatea funestă a catolicismului din România. Ba da — să nu nedreptăţim pe nimeni — se sesizează de o pretinsă afirmaţie a dlui prof. O. Ghibu, care nu ştim cum s'a strecurat în presă în forma aceasta eronată, că dnul Valer Pop a prezentat Parlamentului spre ratificare un text incomplect al concordatului. In realitate dl O. Ghibu a spus la impersonal că a fost prezentat Parlamentului un text al concordatului fără clauza de mare importanţă scrisă şi subscrisă de cardinalul Gaspari, prin care se afirmă că pe viitor, statul român va soluţiona orice alte chestiuni ale catolicismului din România numai prin Parlament, nu prin acorduri cu scaunul papal. A fost vorba de dl Valer Pop, dar în legătură cu alte acte de trădare a intereselor statului român.

Reţinem deci înainte de-a trece mai departe faptul semnificativ că «Unirea» n'a răspuns la nimic ce s'a spus la congresul FOR-ului, oprindu-se doar la o eroare a ziarelor. Aceasta-i dovadă că ar fi vrut să răspundă la toate, dar n'a putut, şi că toată argumentaţia unită contra ortodocşilor nu se alimentează decât din răstălmăciri şi neadevăruri debitate pe seama acestora.

Şi mai găsim în articolul acesta încă o minciună patentă. Se afirmă în el că «episcopului Nicolaescu i-s'au atribuit (la congresul FOR-ului) lucruri pe cari niciodată nu le-a spus». Ce i s'a atribuit la congresul FOR-ului? S'a citat din discursul pe care l-a rostit la congresul Agrului din Lugoj, cuvintele: «*Noi suntem un avantpost al Romei eterne. Azi ne-am măsurat puterile dând dovadă de multă disciplină. Aceasta este calea noastră de propagandă şi de a cuceri credincioşi*». (Vezi aceste cuvinte în «Vestitorul», foaia oficioasă a eparhiei unite de Oradea, Nr. 20, din 15 Octomvrie 1934).

In «Telegraful Român», s'au redat puţin comprimate, după cum s'au putut nota: «Noi suntem avantpostul Romei eterne pentru a-i cuceri credincioşi». In «Curentul» s'au redat cu alte prescurtări, dar se observă că sunt un fragment din citatul amintit: «Roma, aceasta este calea noastră de propagandă şi de cucerire a credincioşilor» (Nr. din 1 Noemvrie 1934).

Minciuna «Unirii» e evidentă. Ea e relevantă pentru tot felul de-a scrie al «Unirii» şi de-a acţiona al uniţilor. Spun şi fac lucruri pe cari apoi le neagă fără să roşească. Aşa au făcut mai anii trecuţi, când cu vizita nunţiului Marmagi la Blaj.

In ce ne priveşte accentuăm încă odată fanatismul prozelitist al episcopului Nicolescu. Ca de atâtea ori, şi de astădată, orice manifestare a uniaţiei el o interpretează numai decât ca o întărire mai mult pentru lupta prozelitistă. *Manifestarea Agrului la Lugoj şi disciplina ce-a văzut-o în el cu această ocazie nu l-au bucurat ca fapte în sine sau folositoare pentru mântuirea sufletelor uniate, ci ca instrumente de propagandă a catolicismului.* Iată mărturisirea limpede, din partea unui episcop, care el a întrebuinţat toporul de care vorbeşte *Unirea* în Nr. 45 şi care cunoscând desigur ce este Agrul, mărturişeşte că această organizaţie n'are alt scop decât propaganda catolicismului. Disciplina şi puterile pe cari le-a dovedit la Lugoj au rostul exclusiv al propagandei catolice. Şi atunci ce mai rămâne din comunicatul dat de comitetul Agrului în zilele trecute, plin de afirmaţia că Agrul e o organizaţie de pace confesională? Şi atunci cine a atacat: Forul care n'a ţinut decât să blameze aceste proclamaţii de luptă contra ortodoxiei, sau Agrul care le-a făcut? Ce rost mai are deci toată răguşala protestatară a «Unirii» contra congresului Forului dela Sibiu?

Autorul articolului «Ura dominantă» găseşte prilejul să facă şi unele reproşuri Forului şi Bisericii ortodoxe, că nu se ocupă cu alte probleme religioase mai înalte, ci numai cu uniaţia. Congresul Forului «nu s'a desfăşurat în acord de rugă şi de senin evanghelic»; «ortodoxia n'are nici o problemă mai importantă şi mai arzătoare decât concordatul cu Roma şi ruperea sigiliilor dela 1700«; «în loc de zidire creştinească, negaţiunea stearpă».

Cine se trezeşte împătimit de probleme înalte, de acord de rugă, de zidire creştinească! Unul care e în stare să acumuleze pe o jumătate de pagină de foiţă mică atâtea înjurături, încât cred că ar putea lua premiu în materie. Unul care etalează în telefonul fiecărui număr din «Unirea» o colecţie de perle linguistice şi «morale» în care, întâlneşti tot ce se refuleză cu mare ruşine în convorbirea şi scrisul oamenilor cari au ieşit din stadiul de nomazi.

Ortodoxia are probleme şi le discută la un nivel de mare elevaţie spirituală. Să urmărească autorul prozei telefoniste publicaţiile periodice şi cărţile ce ies la Sibiu, mişcările de mare profunzime religioasă din sânul Bisericii ortodoxe, problemele cari se pun în diferite congrese ale organizaţiilor noastre bisericeşti. Să citească chiar toate desbaterile ce-au avut loc la Sibiu cu ocazia congresului Forului. Dacă a trebuit să se sesizeze şi de problema uniaţiei, aceasta a fost o necetitate de apărare.

Al doilea articol din acelaş număr, semnat de *Ion Cepariu*, vizează articolul «Semănătorii de vrajbă» dintr'un număr trecut al foii noastre. Ne-am fi aşteptat ca măcar în acesta să găsim oarecari răspunsuri mai temeinice la dovezile ce s'au adus în articolul nostru despre tot mai marea înstrăinare a uniaţiei de comunitatea românească. In realitate nu găsim în el decât puţină teoretizare de suprafaţă asupra raportului între catolicism şi românism, cu provocare la Iosif Frollo şi cardinalul Faulhaber, naiva afirmare că unaţia a fost o mişcare religioasă determinată de convertirea sufletească a masselor româneşti, mirarea că ne legăm de «sărăcuţii s. Francisc de Assisi, aşezaţi de câtva timp în metropola Crişanei, la Oradea», cari *«au multe de spus şi mai ales de făcut»* şi deci *«să nu ne amestecăm în treaba lor»*, şi aceeaş mirare că ne silim să scrutăm cauzele misterioasei accenziuni a dlui Valer Pop, ministru pe viaţă al Ţării Româneşti, când aceste cauze le cunoaşte toată lumea că sunt «M. Sa Regele şi corpul alegătorilor politici».

Pentrucă «Unirea» încearcă să ocolească acuzele ce s'au adus uniaţiei şi să înece totul într'o frazeologie fără conţinut, dar lungă şi injurioasă, pentru a face impresie, revenim asupra unora din învinuirile aduse, cu noi dovezi, doar-doar vom căpăta un răspuns *ad-rem*.

Intâi ceva despre «Acordul Valer Pop», de care «Unirea» nu aminteşte decât în treacăt, vrând să lase impresia că-l apără, dar neavând curajul să-o facă. Se va vedea că membrii congresului Forului au avut motive serioase să fie indignaţi. De câteva zile a apărut o carte de peste 1000 pagini a dlui Onisifor Ghibu relativ la această chestiune şi altele înrudite, plină toată, afară de vreo 100 de pagini, de documente. E întitulată: *«Acţiunea catolicismului unguresc şi a sfântului scaun în România întregită»*.

In această carte se dovedeşte cu documentele de fundaţie şi cu alte acte din trecutul averilor deţinute de statul catolic, că aceste averi au fost ale statului ungar şi deci de drept sunt acum ale statului român. Statul catolic şi le-a însuşit prin uzurpaţie.

Intre ele sunt cele 7 licee ungureşti din Ardeal şi o serie de bunuri cari revin de drept Universităţii din Cluj, cum e biserica universităţii, convictul şi seminarul Bathory, biblioteca înfiinţată de Maria Therezia, «Fondul de burse», din cari se înfruptă azi tineretul maghiar în spirit revizionist (pag. 718—829).

Când chestiunea statului catolic era aproape de-a fi rezolvată în interesul statului român, după ce Vaticanul îşi manifestase voinţa de-a nu se amesteca, iar conducătorul lui, dl E. Gyárfás, declarase în Parlament că va ceda toate acele bunuri statului român, numai să se asigure existenţa a două trei licee ungureşti (pg. XXXII—XXXIII), s'a ivit dl V. Pop ca ministru de Justiţie (Deus ex machina?). In scurtă vreme, după tratative secrete cu reprezentanţii statului catolic, Dsa închee cu ei un acord prin care le cedează tot-tot: dă adecă o formă legală Statului catolic, aducându-l în legătură cu dieceza maghiară de Alba-Iulia, şi-i recunoaşte toate bunurile, pe cari acela în era maghiară numai le administra în numele statului maghiar (XL—XLI). Aceasta s'a întâmplat în 7 Mai 1932. Şi acordul a fost definitiv (XLIII). Dl O. Ghibu îi pune câteva întrebări grave dlui Valer Pop în legătură cu încheierea acestui acord cu o organizaţie nelegală şi frauduloasă, fără ştirea primului ministru (XLI—XLII).

Ungurii voind să dea o bază şi mai trainică acestui acord au forţat lucrurile ca el să fie sancţionat şi de Vatican şi astfel dl V. Pop împreună cu Mailath—Gyárfás—nunţiul Dolci pleacă la Roma în 18 Mai 1932. Dl Valer Pop, într'o broşură a Dsale de justificare, întitulată: *Acordul dela Roma*, spune că plecând la Roma era de convingerea că Acordul încheiat cu ungurii nu e definitiv şi că va stoarce dela Vatican multe concesiuni şi nunţiul Dolci pe drum îl încuraja. Acelaş nunţiu însă ducea în valiză o adresă a ministrului de externe, prin care se declară acordul cu ungurii definitiv şi care nu i s'a comunicat Dsale decât la Roma spre cea mai mare stupefacţie.

Ce rezultă de aci? Dacă e sincer dl Valer Pop în ce spune, rezultă că Vaticanul a lucrat cu multă perfidie, numai şi numai ca să ajute pe unguri în paguba statului român. Sau, dacă Dsa aştepta dela Roma mari concesii în chestia Statului catolic, de ce şi-a tăiat craca de sub picioare cedând ungurilor tot ce-au vrut, în ţară? N'ar fi fost mai rezonabil ca să preseze asupra ungurilor înainte de încheierea acordului dela Bucureşti cu ei?

Cu dreptate explică dl O. Ghibu slabele încercări ale dlui Valer Pop de-a îndulci puţin la Roma condiţiile aspre ale acordului admise la Bucureşti, prin dorinţa de-a simula oarecare grije pentru interesele statului român în faţa românilor dela ambasada de pe lângă Vatican.

Intâmplările petrecute la Vatican, cu acea ocazie, profund umilitoare pentru statul român, le-a descris E. Gyárfás în raportul către Statul catolic. Acesta spune că silinţa trimişilor guvernului de-a obţine ceva pentru statul român «a făcut cea mai rea impresie asupra cardinalului secretar de stat care în cursul amiazii a anunţat pe delegaţii guvernului *că nu doreşte a mai continua tratativele, penibile cari îi răpesc timpul şi sau să se ţină strict de cele stabilite la 7 Mai, sau, dacă vreau să modifice orice în aceste puncte, să trateze mai întâi cu noi, şi numai în acel caz să se mai prezinte la dânsul, dacă vor fi reuşit să cadă de acord cu noi asupra tuturor punctelor, pentrucă sf. scaun nu e dispus să facă nici o modificare Acordului din 7 Mai fără învoirea noastră*». Săracul de noi! Cum am ajuns să trateze Vaticanul pe delegaţii statului nostru. Abia a doua zi după începerea tratativelor, secretarul de stat îi concediază plictisit, să roage pe unguri dacă vreau să obţină ceva. Şi în loc ca dl V. Pop să fi trântit uşa şi să fi venit în ţară, pentrucă nu noi aveam de perdut ceva în acest caz, se milogeşte la unguri zile întregi pentruca să obţină dela ei locuinţa paracliserului, compusă din 2—3 camere, de pe lângă biserica din curtea Universităţii. Cu mari greutăţi a mai obţinut dela unguri să se facă în biserica Universităţii şi câte o liturghie şi câte o predică pentru studenţii uniţi *de un preot ce-l vor angaja ungurii*. «Am fixat că suntem dispuşi a face să se ţină în fiecare Duminecă la orele 12 de către preoţii noştri câte o predică, în limba română, pentru tinerimea universitară. La această concesiune ne-a determinat şi faptul *că la 26 Mai, până seara târziu, ne-a rugat ministrul Valer Pop să fim concesivi* în această chestiune, declarând că astfel nu-i e cu putinţă să subscrie Acordul». La 28 Mai ministrul bazându-se pe promisiunea «*că noi înşine ca proprietarii bisericii, vrem să ne îngrijim de necesităţile sufleteşti ale tinerimii catolice de limba română, ne-a făcut propunerea*, că, primind el punc-

tul principal de drept, să facem concesiunea *ca să permitem a se face nu numai o predică românească, ci şi o liturghie de rit grec, printr'un preot ce-l vom angaja noi*". In 29 Mai «după consfătuiri îndelungate cu ministrul, ne-am înţeles cu privire la modalităţile ţinerii liturghiei greco-catolice *pe baza dispoziţiilor ce le vom lua noi*» (pg. 409—413). Iată unde am ajuns. Să facă educaţia tinerimii române unite, statul catolic, prin preoţi angajaţi de el. Aceasta în statul român. Pentru atâta lucru şi pentru o locuinţă de paracliser să se roage o săptămână întreagă de unguri? Ce-a făcut dl Valer Pop după aceea? A încercat să mistifice opinia publică, cum dovedeşte dl O. Ghibu. Prin acord universitatea clujană n'a obţinut decât locuinţa paracliserului bisericii. Dar iată ce-a comunicat presei: Telegramă din Roma: «*V. Pop a făcut presei declaraţii cu privire la acordul cu Vaticanul. Conform acestor declaraţii clădirile anexate Universităţii din Cluj trec fără nici o sarcină în proprietatea Universităţii*». Ziarul *Curentul*, comentând această telegramă, scrie: «cu alte cuvinte azistăm la o romanizare a bunurilor Statului catolic. Rămâne de văzut cât de efectivă şi de garantată va fi această romanizare» (2 Iunie 1932).

Şi într'adevăr, dl V. Pop a reuşit să mistifice lumea neştiutoare. Toţi credem până acum că tot s'au obţinut lucruri importante prin acel acord.

Ziarul «Patria» din Cluj a numit toată afacerea aceasta: «*isprava unui farsor politic*" (6, VI), pe care dl O. Ghibu o dovedeşte, dimpreună cu alte calificative, ca aceea de «avocat al Statului catolic», «mai păcătos de cât cel mai odios renegat» (LIII—LX).

Specialitatea aceasta de mistificator, în care «bate recordul iezuitismului» cum scrie dl O. Ghibu, a căutat s'o utilizeze şi în broşura dsale despre «Acordul dela Roma». In ea spune că Acordul n'a stabilit ale cui sunt bunurile Statului catolic, ci a hotărât numai în alb că ele vor fi ale acelora cari vor dovedi cu acte că sunt posesorii lor. «Acordul dă putinţa legală, consacrată de capul bisericii catolice, de-a examina din nou actele şi decretele... deci de-a face să beneficieze şi alţii de aceste fonduri, decât biserica catolică de rit latin... Nimic nu se mai împotriveşte la afectarea fondurilor pentru... Universitate sau pentru alte instituţiuni şi trebuinţe publice». Cu drept cuvânt îl întreabă dl O. Ghibu: Dar atunci de ce-a mai fost de lipsă acordul dela Roma? Un act n'are putere doveditoare în sine, ci trebue să i-o aprobe Vaticanul?

Afirmaţiile acestea sunt respinse de reprezentantul Statului catolic E. Gyárfàs care zice: «Acordul a făcut cu putinţă nu numai să păstrăm neatins dreptul de proprietate a fondurilor şi fundaţiunilor noastre, *pe cari nimeni nu le mai poate ataca*, dar ne-am asigurat şi administrarea şi susţinerea acestora în mod corăspunzător cu autonomia noastră». Sunt respinse cu totul şi de textul acordului. Art. II: «Toate drepturile patrimoniale ce se găsiau până în prezent sub administraţia zisului: «Status rom. cath. transylvanensis» vor fi pe viitor administrate de Ordinarul catolic de rit latin de Alba-Iulia» (LXIX, LXXI, LXXII).

In felul acesta s'a apărat dl V. Pop şi a doua zi după congresul Forului prin ziarul Curentul. Adecă la documentele zdrobitoare ale dlui O. Ghibu a răspuns pur şi simplu că nu-i adevărat şi că a clarificat chestiunea prin broşura «Acordul dela Roma». Nu aşa se apără un om asupra căruia planează atât de grave acuzaţii. Noi întrebăm: *cum mai poate fi ministru în ţara românească un om care a adus atât de grave prejudiţii statului român şi asupra căruia apasă atât de grozave învinuiri?* Să se noteze că o mulţime de instanţe judiciare au blamat actul dlui Valer Pop, prin aceea că au continuat să cerceteze originile averilor Statului catolic şi să dea sentinţe de întabulare asupra Statului român. L-a blamat Universitatea din Cluj care continuă să ceară să fie pusă în posesiunea drepturilor sale uzurpate de Statul catolic. L-a blamat studenţimea din două congrese şi atâtea alte categorii sociale.

Şi atunci nu e drept să întrebăm: cine îl susţine cu orice preţ în guvern? «Corpul alegătorilor»? Haida-de! Nu ştim ca alegătorii să-şi fi manifestat voinţa ca dl Valer Pop să fie numai decât ministru. M. Sa Regele? Aceasta-i o necuviinţă a dlui Ion Cepariu.

Dar din acordul acesta decurg şi alte concluzii. Ultimul proprietar al averilor pretinse ale Statului catolic a devenit prin acest acord Vaticanul. Căci în dosul diecezei de Alba-Iulia stă Vaticanul. Prin concordat Vaticanul a devenit proprietarul altor imense bogăţii din statul român: fostele bunuri patronale. Iată deci un stat străin, căci Vaticanul se consideră că este şi stat mai ales dela acordul din Lateran, stăpânind averi considerabile din statul nostru, uzurpând suveranitatea acestuia. Iar bunurile acestea le foloseşte, sau să zicem numai le garantează, după-ce le-a răpit statului român, pentru scopuri străine şi chiar păgubitoare statului nostru, căci ştim la ce acţiune subversivă se dedă clerul catolic în România. Iar pentru toate aceste umiliri şi păgubiri ale statului român, Vaticanul întrebuinţează ca unealtă lagărul oficial al uniaţiei. Dacă n'ar da sprijinul lor conducătorii uniaţiei, dacă întreg poporul românesc ar fi ortodox, catolicismul unguresc ar fi circumscris şi neputincios. El nu ar avea arma puternică pe care le-o dă societatea, aprobarea şi ajutorul unei părţi a poporului român.

Am vrea să mai facem şi puţină analiză teoretică a raporturilor dintre catolicism şi românism, singura chestiune mai însemnată pe care a ridicat-o superficial dl Ion Cepariu în articolul dsale. Dar preferăm să cruţăm o parte din spaţiul ziarului şi pentru alte chestiuni. Ii promitem însă acest lucru pentru primul număr în care vom avea spaţiu disponibil. Deocamdată îl invităm să contemple practic, în lumina Acordului dela Roma, cel mai recent act «naţional» unit, natura acestor raporturi. Şi îl îndemnăm să cetească la o problemă cum e aceea despre religie şi românism nu numai pe Iosif Frollo şi cardinalul Faulhaber cari nu sunt nici români nici mari filosofi sau scriitori. Să vadă ce spune şi un Nichifor Crainic (bună oară în articolele din ultimele două numere din Gândirea), sau Nae Ionescu care nu ştim să fi fost învins în acea discuţie pe care a avut-o cu Iosif Frollo.

Cât despre afirmaţia că unirea dela 1700 a fost o mişcare de conştiinţă a masselor, ea e bună de mostră la un muzeu de recorduri în naivităţi sau oarbe habotnicii. Ceteşte, dragul meu, istoria, sau în orice caz taci când vine vorba de chestia asta, dacă nu vreai să-ţi schimbi pseudonimul de *cepariu* în renume. Mişcare de conştiinţă a poporului românesc când el nu ştie nici azi, după două sute şi mai bine de ani de uniaţie, prin ce se deosebeşte de fraţii lui ortodocşi. Doar ca să nu-ţi mai placă o religie şi să simţi trebuinţa de-o alta, trebue cel puţin s'o cunoşti în prealabil, în ce se deosebeşte de cea veche. Săracă logică de ... ceapă! Ia să ne spună dl Cepariu un ţăran (sau un preot măcar), care a suferit chinuri şi moarte pentru uniaţie. Ce mişcare religioasă e aceea fără martiri, fără eroism, fără convertiri? Ia să ne comunice dl Cepariu biografia minunată a unui ţăran care la un moment dat a rupt cu viaţa sa de întunerec şi de păcat şi s'a **convertit** la o viaţă nouă, a văzut lumina cea adevărată prin catolicism.

Dl Cepariu încearcă cu temeritate şi un fel de biată «filosofie» pe chestia firii româneşti, ajungând la teribila concluzie că părinţii noştri ortodocşi au fost orbi, schiopi, surzi, muţi şi aşa mai departe şi că dacă nu vrem să rămânem şi noi, fiii lor, tot aşa de estropiaţi, trebue să intrăm în clinica miraculoasă a catolicismului care ne dă toate organele. Brava dle Cepariu! Arată-te mai bine pe toate părţile, permite-ne să-ţi pipăim cu deamănuntul toate încheieturile spirituale, ca să ne convingem, înainte de-a intra şi noi în faimoasa clinică a catolicismului, că într'adevăr eşti perfect. Dar una s'o ştii: că de nu ne-om convinge că catolicismul te-a vindecat de toate metehnele, degeaba ţi-e speranţa că neamul românesc «va primi ca mâne, în *întregimea* lui şi unirea cu Biserica Romei, fiindcă se va convinge că numai făcând acest pas va întra şi el, pe toate terenele, în ritmul progresului universal». Inregistrăm însă că recunoşti şi matale că uniaţia trebue să facă propagandă în favorul catolicismului.

Cât despre «sărăcuţii sf. Francisc», toată compătimirea noastră. Mai ales când un Dr. Nicolăeş nuanţează atât de hilariant această sărăcie. Dar rugămintea «să nu ne amestecăm în treaba lor», căci «au multe de spus şi mai ales de făcut», n'o putem accepta, când prin făptuirea lor vreau să strice unitatea sufletului românesc, lucru despre care n'am găsit nici un cuvinţel în toată vasta poliloghie a «Unirii».

Remarcăm de încheiere ura grozavă ce emană din articolele ce le scrie «Unirea» de vreo lună încoace. Este ura sufocantă, plină de veninul cel mai îngrozitor, pe care a nutrit-o în tot trecutul catolicismul faţă de neamul românesc prin regii unguri, prin ordinele religioase, pe toate căile. Ura aceasta împotriva credinţei sufletului românesc a reuşit s'o strecoare azi catolicismul în câteva cozi de topor, cari conştient sau inconştient, o revarsă peste tot ce constitue fiinţa intimă a neamului românesc.

Dar ura aceasta poporul ţinut printr'o vastă escrocherie în controalele agenţilor catolicismului, nu o împărtăşeşte. Lui îi repugnă orice manifestare de ură împotriva legii sale strămoşeşti şi a fraţilor săi cu cari se consideră una în credinţă, viaţă şi destin. Poporul e al nostru, e mădular nedespărţit din comunitatea românească şi spirituală a întregului nostru neam. Ura agenţilor papali oricât e de mare, nu poate nimic.

---

* FOIŞOARA *

Lumânările de ceară

Gândul de care a fost călăuzit P. V. Consiliu arhiepiscopesc când a hotărât introducerea obligatorie a lumânărilor de ceară în biserică, a fost acela de a restabili o veche tradiţie bisericească.

Scopul ce ne-am propus este acela de a încrusta în acest articol câteva din ideile cari poartă paternitatea şi girul numelui unor sfinţi părinţi de necontestată autoritate, idei cari justifică în mod absolut întrebuinţarea lumânărilor de ceară în biserică.

Vom arunca o fugară privire retrospectivă asupra folosirii lumânărilor de ceară în biserica creştină, în decursul aproape bimilenarei sale existenţe. Un sumar istoric al lumânărilor de ceară. Au fost întrebuinţate în cultul bisericii creştine aproape dela întemeierea ei. Au fost întrebuinţate chiar şi pe timpul apostolilor. In faptele apostolilor (20—7, 8) cetim: „Iară într'una din Sâmbete, adunându-se învăţătorii să frângă pâne, Pavel vorbia cu ei vrând să purceadă a doua zi şi lungi vorba până la miezul nopţii, şi erau multe lumânări în foişorul unde erau adunaţi". Prin urmare, lumânările au fost folosite în adunările religioase ale creştinilor, pe cari în primele trei veacuri nu puteau să le ţină decât noaptea sau în catacombe. Când împăratul Constantin cel Mare a ridicat religiunea creştină la rangul de religiune de stat, lumânările de ceară au fost introduse în mod oficial în biserică. Dar folosirea lumânărilor de ceară la serviciile divine primeşte o definitivă consacrare prin canoanele apostolice. Al doilea canon apostolic statuiază: „Să nu fie iertat a se aduce altceva în altar, afară de untdelemn şi lumânare sfântă". Deasemenea şi sinoadele particulare şi chiar ecumenice s'au ocupat în unele din canoanele lor de lumânările de ceară. Le întrebuinţau în procesiunile lor. Intăreau, deci, prin practică proprie uzul lumânărilor de ceară. Când au venit apoi acele vremi de îngrijorare pentru biserică — încă nu erau cristalizate toate adevărurile dumnezeeşti în dogme imuabile — uzul lumânărilor a fost combătut, a fost îndelung controversat de către diferiţi eretici, în special de către arieni. Aceştia nu puteau admite uzul lumânărilor cari prin felul cum se întrebuinţau erau menite să vădească şi să simbolizeze adevăruri referitoare la Sf. Treime şi natura în două firi a lui Hristos. Astfel sfeşnicul cu 3 lumini închipuia Sf. Treime, iar cel cu 2 lumini dubla natură a lui Hristos. Impăraţii arieni Constanţiu (337—361) şi Valens (361—378) au dat ordine severe să fie scoase lumânările din biserici. Atanasie se plânge împotriva multelor persecuţiuni pe cari le sufereau ortodocşii din partea arienilor. Sub împăratul Leon Isaurul începe lupta contra icoanelor. In anul 728 s'au scos icoanele din biserici şi odată cu ele şi lumânările. Sinodul al 7-lea ecumenic (781) ţinut sub împărăteasa Irina şi fiul el Constantin al VI-lea introduce iarăşi icoanele, şi natural şi lumânările. Dar pentru scurtă durată, căci prigoana începe cu mai multă furie şi vigoare. Domnia împăraţilor Mihail şi Teofil înseamnă epilogul iconoclasmului. Toate eforturile împăraţilor iconoclaşti au rămas inoperante. In anul 842, sub împărăteasa Teodora, sinodul ţinut la Constantinopol şi prezidat de către Metodie Mărturisitorul, reîntroduce icoanele în biserică şi deodată cu ele şi lumânările.

Introducerea lumânărilor în biserică, fireşte, s'a făcut în mod succesiv, la diferitele slujbe divine. Prima slujbă la care s'au folosit lumânările, a fost Sf. Liturghie. Fericitul Ieronim vorbeşte de arderea lumânărilor în timpul cetirii Sf. Evanghelii. In privinţa modului cum erau întrebuinţate la început lumânările, se afirmă că ele erau aşezate împrejurul Sf. Mese, iar mai târziu chiar pe Sf. Masă în sfeşnice cu mai multe braţe. Acestea ard în permanenţă. Spre deosebire de altele cari se aprind numai la anumite acte din Sfânta Liturghie, după săvârşirea cărora se sting. Astfel: la întrarea cea mică cu Sf. Evanghelie, la întrarea cu Sf. Daruri etc. Dar numeroase alte sunt serviciile divine la cari se folosesc lumânările încă din primele veacuri ale creştinismului. Dela leagăn şi până la mormânt, viaţa omului are nevoie de lumină cerească simbolizată prin flacăra lumânărilor de ceară. Se aprind lumânări la taina Sf. botez, la taina ungerii cu Sf. Mir, la taina cununiei, (Ieronim, Ciprian, Ambrosie şi Simeon Tesaloniceanul), la taina pocăinţei. La taina Sf. Maslu trebuesc aprinse 7 lumânări, număr care rămâne acelaş chiar dacă numărul preoţilor este mai mic. In fine, se folosesc lumânările la slujbele cari se fac cu ocazia primirii în tagma călugărească. Se folosesc şi la târnosirea bisericilor, la rânduiala înmormântării, la parastas etc. Celui ce se va muta în curând la Domnul — muribundului — i se pune în mână o lumânare aprinsă ca să-i lumineze drumul de taină.

Puternica afirmare națională și ortodocsă dela Oradea

Românii dela hotarul de vest al țării s'au bucurat Duminecă, 11 Noemvrie, împreună cu frații lor de pretutindeni de împlinirea a 150 ani dela zidirea bisericii ortodoxe în mijlocul orașului Oradea. Au comemorat o biruință repurtată la capătul unui șir lung de suferințe. A fost o sărbătoare simbolică pentru întreg destinul de până azi al neamului nostru, care a fost drum greu, tăiat prin munți de obstacole, drum de calvar, transformat prin rezistența și forța supraomenească a neamului ce l-a străbătut, în cale ducătoare la triumf. Neam răstignit și înviat, acesta a fost destinul nostru. La 1700 a fost pironit în sfârșit, după chinuri anterioare îndelungate, pe cruce. Câtva timp, dușmanii au crezut că au alungat sufletul din trupul lui, că l-au văduvit de credința ortodoxă în Dumnezeu. Așteptau ca în curând să i se destrame și ființa trupească. Dar s'au înșelat amar. Sufletul a zvâcnit în el cu și mai mare putere, animându-i toate părțile trupului și trântind cu fața la pământ pe dușmanii lui. In Bihor credința ortodoxă fusese interzisă, episcopia desființată. Piroane grele se băteau de zor în trupul chinuit al neamului. Dar viața din el n'a putut fi omorâtă. Reculegându-se cu toate forțele misterioase din adânc, a izbucnit în scurtă vreme atât de strălucitoare și de majestoasă, încât și-a înfipt steagul de biruință chiar în punctul central al orașului străin. «Conștiința religioasă și națională a izbucnit cu tărie și a încremenit în splendida stalagmită a catedralei ortodoxe din Oradea», cum a spus în discursul său dl Teodor Neș, directorul liceului Em. Gojdu din Oradea.

Bucuria acestei învieri și speranțele ce le îndreptățește forța unui popor capabil de astfel de resurecții, a iradiat Duminecă din cerul senin al Orăzii, din hainele de sărbătoare în cari se îmbrăcase și vrând și nevrând vechea citadelă a dominației străine, din inimile fericite ale bravilor bihoreni, din odăjdiile ierarhilor ardeleni, din cuvântările lor și ale tuturor reprezentanților obștei românești.

Publicăm în altă parte a foii noastre splendida predică a I. P. S. Sale Mitropolitul Ardealului, duioasă în evocările trecutului atât de asemănător cu arhaice timpuri biblice, și energică în proclamarea unor adevăruri de nezdruncinat. Biserica Orăzii, a spus mitropolitul Ardealului, a fost casa sfântă cu ferestrele deschise spre Ierusalim în care petrecea profetul Daniil în robia babilonică. Prin ferestrele deschise spre pământul românesc dela Răsărit îi venea poporului adăpostit în ea, putere de-a biruì năcazurile și ispitele Babilonului în care petrecea. Numai păstrându-se și mai departe ferestrele deschise spre răsăritul credinței și al sufletului românesc, românimea dela vest poate fi tare. „Spun de aici, ca să se audă peste toată întinderea ei, că orice și oricine slăbește acest unic front sufletesc al nostru, deschizând ferestrele spre alte direcțiuni, nu are drept la existență printre noi".

Sărbătoarea a fost nu numai a bisericii orădene, semn de biruință la capătul muceniciei, ci și a venerabilului ei arhipăstor, „încărunțit în lupte și 'n vrednicii, simbol al jertfei unui lung trecut de mucenicie". *S'a întâlnit aci destinul unui om cu al bisericii sale. El încorporează viu și mișcător, în suferințe ce trăesc în amintire și în trup, și în biruința și măreția ce emană din ființa Sa, destinul bisericii Sale. Omul a apărut deplin fuzionat cu biserica Sa. Cel mai mare ordin ce I-s'a trimis de către M. Sa Regele «Pentru Merit», încununează și biserica Orăzii cu luptătorii ei bihoreni.*

La Oradea s'a adus un splendid omagiu «unei biserici venerabile și unui preot alb», deveniți una.

† Prot. Grigorie Pletosu

Prot. *Grigorie Pletosu*, cunoscut și mult venerat în Ardeal, s'a stâns în orășelul Bistrița, în ziua de 4 Noemvrie c., la adânci bătrânețe. Născut în Chintelnicul transilvan, la 1848, a studiat liceul în Năsăud, teologia în Sibiu și filosofia la universitatea din Lipsca și Budapesta, cu una din cele 4 burse înființate de mitropolitul A. Șaguna.

Începând din anul 1878 e profesor la liceul grăniceresc năsăudean, unde ocupă timp de trei decenii, catedra de limba și literatura română; totodată a fost și catehetul elevilor ortodocși și preotul parohiei năsăudene, înființată la inzistențele lui. Intre elevii săi au fost și I. P. S. Patriarh Miron, I. P. S. Mitropolit Nicolae al Ardealului, poetul G. Coșbuc și mai mulți prof. aflători astăzi în București. După ce a trecut la pensie ca profesor a fost ales protopop al Bistriței, unde a desfășurat o rodnică activitate bisericească și culturală. La împlinirea vârstei de 80 de ani, a fost sărbătorit după cuviință de clerul și poporul din județele Someș și Năsăud, și distins cu acordarea unui înalt ordin. A publicat în 1899 „Dogmatica ortodoxă", în 1896 „Retorica și carte de cetire", în 1899—1900 „Propedentica filosofică" (psihologia și logica) pentru învățământul secundar ș. a.

Prot. Grigorie Pletosu a fost un om de carte, înzestrat cu temeinice cunoștințe filosofice și teologice. Dovadă o fac, afară de manualele lui, mulțimea de studii publicate prin diferite reviste și participarea lui la lămurirea atâtor probleme desbătute în publicistică. Manualul lui de psihologie și logică, deși a fost destinat cl. VII și VIII secundară, depășea prin temeinicia și profunzimea lui cerințele liceale.

Om cu gândire profundă, orator distins, avea în deosebi darul de-a fixa precis și limpede noțiunile. Cursurile lui de limba și literatura română erau bine informate. Avea darul de-a lega pe elevi de carte și de-a trezì puternic conștiința națională.

A colaborat la „Revista Teologică" dela început. A fost un colaborator principal la Enciclopedia română publicată de „Astra".

Era om senin, deschis, binevoitor, simpatizat și iubit de toată lumea.

A fost unul din preoții luminați și unul din acei cari au trecut prin emoțiile amintirilor proaspete lăsate de Șaguna.

Incă prin 1900 a făcut cel mai bun plan de organizare a institutelor teologice.

In ziua de 6 l. c. a fost petrecut la locașul de veci de o mare mulțime a credincioșilor îndurerați. I. P. S. Sa Mitropolitul Nicolae a trimis o cunună. Dumnezeu să-i așeze sufletul cu drepții, iar celor rămași pe urmele lui să le dea întărire și mângăere.

Nr. 9727—1934.

Anunț oficial

Aducem cu plăcere la cunoștința preoțimei noastre, că On. consiliu de miniștri în ședința sa dela 31 Octomvrie 1934, a aprobat jurnalul prezentat de dl ministru al cultelor, Alex. Lapedatu, prin care se revine asupra curbelor aplicate, în mod excepțional și nedrept, pe salariile clerului în 1931 și 1932.

Prin bugetul în curs al cultelor, s'a prevăzut un fond de 30 milioane lei, care, prin amintitul jurnal, s'a repartizat pentru întregirea salariilor personalului bisericesc al tuturor cultelor cu sumele reduse prin curbele amintite.

Astfel nouile salarii ale clerului de toate confesiunile vor fi sporite cu sume variind între 350 și 2200 lei lunar, după gradul studiilor, după termenele de gradații și după localitățile de reședință.

Plata nouilor salarii va începe pentru Biserica ortodoxă la 1 Decemvrie 1934, iar pentru celelalte culte numai la 1 Ianuarie 1935. Aceasta pentrucă la aplicarea curbei din 1931 Biserica ortodoxă a suferit o suprimare mare din personalul său bugetar.

Sibiu, 3 Noemvrie 1934.

Consiliul arhiepiscopesc.

Congresul FOR-ului la Sibiu

Ziarul *Curentul* scrie, după congres, într'un prim articol semnat dc dI Dragoș Vrânceanu, sub titlul „Desbateri grave în biserica ardeleană", și următoarele:

Ce ne arată congresul „Frăției ortodoxe" din Sibiu? O subită îngrijorare, o reacțiune aproape involuntară, prin unanimitatea ei, a lumii ortodoxe din Ardeal contra situației pe care o încearcă biserica unită, în al dóilea deceniu dela întregirea statului românesc.

Scopul acestei reacțiuni este cu atât mai vrednic de reținut, cu cât el este mai puțin imediat; cu cât, adică, el privește mai larg viitorul spiritual al rassei.

Biserica ortodoxă... apărându-se nu apare ca expunând pretenții ofensive și heghemonice.

Iată, spun congresiștii dela Sibiu, ceeace naște concordatul cu Vaticanul ale cărui concesiuni făcute catolicismului în țara românească sânt inadmisibile: perspectiva disensiunii permanente.

Se cere în mod imperios de către ortodocșii ardeleni abrogarea concordatului.

*

Dl N. Iorga, comentând în ziarul dsale din 4 Noemvrie c. congresul Forului, constată că despărțirea religioasă a poporului românesc din Ardeal e *o nenorocire* și ar trebuì să se lucreze pentru înlăturarea ei.

Regretăm, însă, că Dsa, exprimând acest gând sănătos, are câteva cuvinte cu totul nepotrivite și nedrepte în ce privește felul cum a decurs congresul Forului și situația din Ardeal.

Nu s'au spus la congresul Forului cuvinte „fără cumpănire" și „strigăte de patimă de persoane al căror temperament aprins e cunoscut". La For s'a vorbit cu totul cumpănit și pe bază de dovezi covârșitoare. Grave au fost nu tonul și cuvintele, ci faptele desvăluite.

Deadreptul nepotrivită este expresia dlui Iorga: «*Ruperea în două a Bisericii ardelene* a fost o nenorocire".

N'a fost o rupere de care să fie vinovate ambele părți ale poporului român, n'a fost o aplecare a uneia spre dreapta și alta spre stânga, părăsind ambele poziția anterioară. Ci a fost o cădere a unei părți dela credința anterioară, ortodoxă.

Acesta este adevărul clar ca lumina soarelui.

Aprecierile nedrepte ce le face despre congresul FOR-ului vor fi izvorât probabil și din jena dlui profesor N. Iorga de a fi fost încheiat faimosul acord cu Vaticanul de un fost ministru în guvernul prezidat de D-Sa.

Ce reprezintă lumânările de ceară în cultul bisericii noastre? Ce simbolizează ele? De ce suntem obligați să folosim la sfintele slujbe numai lumânări de ceară? De ce nu le putem înlocuì cu lumânări de stearină, sau alt material? Acestea sunt întrebările. Răspunsurile sunt multiple și aproape toate plauzibile. Dar răspunsurile cele mai concludente, cele mai convingătoare, răspunsuri cari fac imposibilă orice întâmpinare din partea eventualilor preopinenți, le întâlnim la Simeon Tesaloniceanul. Acest sfânt părinte vorbește despre lumânările de ceară în chipul următor: „Lumânarea cea adusă și aprinsă arată curățenia noastră care să cade s'o avem. Ea este jertfa fără de prihană și însemnează și plecarea, și smerenia noastră. Și fiindcă ceara este adunată din flori, însemnează și darul Duhului Sfânt ce luăm noi. Și pentrucă ceara este mai din toate florile, însemnează că și jertfa se aduce dela toți".

O admirabilă definiție și justificare a întrebuințării exclusive a lumânărilor de ceară în biserică, întâlnim în aceste rânduri extrase din circulara dată de către I. P. S. Sa Mitropolitul Nicolae, cu ocazia introducerii acestor lumânări în arhiepiscopia noastră, rânduri cari poartă pecetea unei subtile și înalte gândiri: „Lumânările de ceară, pe lângă mirosul plăcut și asemănător miresmelor florilor de câmp, sunt și un chip văzut al curățeniei adevărului dumnezeesc propoveduit de sfânta noastră biserică, adevăr pe care credinciosul îl mărturisește, luându-și-l drept călăuză a vieții sale".

In concluzie: lumânările de ceară simbolizează, în primul rând, unele adevăruri dogmatice. Dar numai lumânările de ceară curată. Ele simbolizează, în general, pe Isus Hristos, Mântuitorul lumii, trupul Lui imaculat, nepătat și liber de păcat. Albinele își culeg mierea și împreună cu această și ceara din cele mai fragile flori cari exală mirosuri îmbătătoare. De oarece albina este privită ca tipul virginității, rodul ostenelilor sale, ceara, din care se fac lumânările, simbolizează corpul curat al lui Isus Hristos, primit din Fecioara Maria.

Lumânările de ceară închipue, în al doilea rând, luminarea prin Sf. Duh, luminare pe care o primesc creștinii prin biserică. Ele mai închipue și pe sfinți. Aceștia, prin eroismul vieții lor duhovnicești, au tras adevărate dâre, deapururi neperitoare, dâre de lumină spirituală, în întunerecul păcatelor omenești. Lumânările de ceară curată simbolizează și jertfa de pe cruce a Mântuitorului, închipuie pe Isus Răscumpărătorul.

In sfârșit, lumânările de ceara simbolizează și cele trei virtuți teologice: credința prin lumină, dragostea prin căldură, speranța prin poziția dreaptă a lumânării și prin înălțarea flacării. **V. S.**

Șirul conferențelor de earnă, organizate de laborioasele instituții culturale: Despărțământul județean al Asociațiunii și Federația corpului didactic secția Sibiu, s'a reluat, Duminecă seara, în sala mare a refecturii județului nostru. A vorbit vicepreședintele Asociațiunii, dl *Dr. Gh. Preda*, făcând interesante constatări și formulând câteva prețioase adevăruri, ale căror respectare cât mai conștiincioasă nu poate decât să slujească mari și obștești interese. După unele considerații generale asupra felului de a muncì, oratorul arată lupta și munca ce se desfășoară în organismul celular al corpului omenesc, — o muncă și luptă care ar trebuì să fie totdeauna pilduitoare și în raporturile zilnice dintre oameni, căci a ști să lupți și să muncești, însemnează a creia. — Conferența distinsului medic psihiatru, care a evidențiat și câteva mijloace morale pentru îndreptarea stărilor de care sufere societatea contimporană, a lăsat profundă impresie în auditoriu.

Frăţia Ortodoxă Română

Un răspuns la un comunicat

Conducerea Asociaţiei Generale a Românilor Uniţi (Agru) a simţit nevoia să ia ţinută faţă de moţiunea votată de întâiul congres anual al Frăţiei Ortodoxe Române (FOR) în 29 Octomvrie. Dar comunicatul publicat în presă cuprinde numai generalităţi şi nu răspunde la nici una din gravele învinuiri ce s'au adus la Sibiu politicei contrară intereselor româneşti urmată de conducătorii actuali ai Agrului.

Precizăm şi cerem un răspuns tot atât de lămurit:

1. Toată lumea ştie că una din ţintele principale ale catolicismului a fost şi este câştigarea de prozeliţi. P. S. Episcop Niculescu al Lugojului a mărturisit-o neted spunând: «Noi suntem avantpostul Romei eterne spre a-i câştiga credincioşi».

In comunicatul Agrului însă cetim: «Biserica română unită cu Roma repudiază lupta confesională, *se deszice de orice acţiune de ură* învrăjbire şi *prozelitism*».

Intrebăm: Insemnează această declaraţie o desavuare a capului bisericesc, sau e numai o încercare de a acoperì cu fraze impresionante un moment de sinceritate neoportună?

2. Comunicatul Agrului continuă: «Asociaţia generală a românilor uniţi nu este un instrument de învrăjbire a fraţilor de acelaşi sânge şi mai puţin un factor de slăbire a *solidarităţii naţionale*».

Cum se împacă această declaraţie patetică cu punctul 4 din moţiunea votată la Lugoj, în care se cere textual: «Congresul cere să se pună la dispoziţia *bisericii catolice* fondurile şcolare şi religioase, provenitoare dela fostul stat austro-ungar, deţinute azi de statul român, în dauna adevăratului proprietar: biserica catolică *de ambele rituri* din România».

Intrebăm: A cere pe seama *catolicilor*, precizându-se «de ambele rituri» deci şi *unguri*, nişte averi care după drept aparţin statului *român*, ca moştenitor legal al fostului stat ungar, este un act de solidaritate naţională? Şi continuăm să întrebăm: Ale cui interese le apără preşedintele Agrului, ale statului român, al cărui ministru activ este, sau ale bisericii catolice, când are să se comită o asemenea ilegalitate?

3. Dar de oarece comunicatul Agrului doreşte «să vadă *înfrăţiţi*..., peste deosebirile lor confesionale, pe toţi fiii buni ai neamului», noi primim această invitare şi îi facem următoarea propunere:

In Mai 1932 s'a încheiat un «*Acord*» cu Vaticanul, care a dat bisericii catolice maghiare din România o organizaţie, pe care refuzase să i-o dea chiar statul ungar, punându-o în stăpânirea unor averi mari, cari după drept revin statului român şi universităţii din Cluj. De aceste averi, în parte strânse dela români, au beneficiat în epoca unguréască şi românii ardeleni. Unii din cei mai distinşi români uniţi din România şi-au arătat profunda lor nemulţumire şi indignare cu felul cum s'a încheiat acest Acord.

Frăţia Ortodoxă Română întinde mâna Agrului învitându-l la o colaborare în lupta ce o va începe pentru anularea acestui «*Acord*» atât de păgubitor statului românesc.

E cel mai bun prilej ca biserica unită să-şi probeze solidaritatea cu biserica ortodoxă, ca în marile momente istorice din trecut, când o cereau interese de înalt ordin naţional.

Conducătorii Agrului au cuvântul.

Cluj, 8 Noemvrie 1934.

Ion Mateiu
secretar general.

Sextil Puşcariu
preşedintele Frăţiei Ortodoxe Române.

Nota Red. Acestea sunt numai câteva din faptele cari dovedesc că, în dosul declaraţiilor sforăitoare de naţionalism, Agrul se consideră şi lucrează ca o sucursală a catolicismului internaţional la ordinele şi pentru scopurile aceluia, cari sunt în contrazicere cu ale statului şi poporului românesc.

Insuşi preşedintele lui, dl Valer Pop, a declarat la congresul dela Lugoj, că Agrul este un mădular al «Acţiunii catolice» internaţionale, deci prelungirea pe pământul ţării a unei organizaţii mondiale, care n'are nimic a face cu interesele statului nostru («Curentul» din 9 Oct 1934).

Citäm şi alte dovezi. In Nr. din 6 Oct. 1928, anunţând începutul de organizare al Agrului, Unirea scria: «La un gest al Sfântului Părinte societăţile religioase se organizează după planul *unitar*, armonic, dinamic al «Acţiunii catolice». Această poruncă a vremii a decretat înfiinţarea Agrului. Acelaraşi inexorabile nevoi de-a apăra **şi mări** biserica prin contribuţia activă şi ordonată a tuturor conştiinţelor unite, la mirenilor tuturor, răspunde programul lui».

E clar: Agrul e o parte a Acţiunii catolice, creiată la ordinul papei, pentru prozelitism în favorul catolicismului.

La congresul din 1930 la Sighet, dl Valer Pop, preşedintele Agrului, a spus în cuvântul de deschidere: «Agrul nu este altceva decât *Acţiunea catolică*, aşa după cum s'a cristalizat din experienţele făcute în ultimele decenii în Apus şi Preafericitul Părinte a statornicit în 1923» («Unirea» din 1 Noemvrie 1930).

La fel a spus în congresul din 1932 dela Aiud («Unirea» Nr. 49 din 31 Dec. 1932).

Cu ocazia congresului din 1933 dela Dej «Unirea» Nr. 43 din 28 Oct. 1933 scrie că Agrul întră tot mai mult „*în tiparele Acţiunii catolice*", iar preşedintele, dl V. Pop, salutând organizarea femeilor în cadrul Agrului «îşi exprimă bucuria pentru acest pas înainte în organizarea Acţiunii catolice dela noi».

Acţiunea catolică este o organizaţie catolică ce stă exclusiv sub ordinele papei şi îi serveşte aceluia ca instrument politic în toate statele. Din acest motiv ea a ajuns în conflict cu statul italian, cu statul lituan ş. a. Centrul Agrului nu este în România, ci la Vatican. Intelectualii înglobaţi în el nu hotăresc ei ce să lucreze, ci execută ordinele dela Vatican, fără ca ei să ştie, căci aceste ordine se comunică secret episcopatului şi conducătorilor. Aceştia sunt legaţi să împlinească poruncile Vaticanului. Aşa se explică de ce dl V. Pop a trebuit să închee Acordul dela Roma, atât de defavorabil statului român.

Intelectualii români uniţi n'au ce căuta într'o astfel de organizaţie internaţională şi credem că atunci când îşi vor da seama ce se face cu ei, o vor părăsì.

Rectificare. Ziarul „Secuimea" publică, în Nrul din 3 Noemvrie cor., un articol despre congresul FOR-ului la Sibiu sub semnătura dlui Oct. Dobrotă, în care se afirmă că Forul nu s'a preocupat în acest congres de problema românilor secuizaţi.

Suntem nevoiţi să rectificăm această afirmaţie îndreptând pe dl Oct. Dobrotă la moţiunea congresului care se ocupă într'un punct al său de această problemă. Iată cum sună punctul 5 al moţiunii: «*FOR-ul cere ca atât conducătorii bisericii, cât şi guvernul ţării să aibă toată solicitudinea, aducând şi jertfele materiale necesare, pentruca în secuime să fie readuşi la matca bisericii ortodoxe şi recâştigaţi naţiunei românii secuizaţi sub stăpânirea trecută*».

Probleme, fapte, comentarii

Conferinţa dlui Marcu Beza. — Dl Marcu Beza, consulul general al României la Ierusalim, a ţinut o foarte interesantă conferinţă despre „Locurile sfinte" însoţită de proecţiuni, în 7 Mai a. c. în sala Thalia. Pentru noi Locurile sf. sânt prea puţin cunoscute. Domnii Principatelor Româneşti şi boerii români s'au îngrijit de Locurile sfinte trimiţând ajutoare băneşti şi daruri sfinte cari se păstrează şi azi, dar n'au avut grije şi de înfiinţarea unei biserici româneşti.

A sosit vremea ca acest gând să se realizeze, să reluăm iarăşi legăturile spirituale cu Orientul, care are acum nevoe de sprijinul nostru.

*

Misiuni preoţeşti. — *Preoţimea din protopopiatul Sebeşului a ţinut în zilele de 26—28 Octomvrie c. o misiune pentru popor în parohia Berghin.*

S'au rostit cu totul la această ocazie 8 predici şi conferinţe religioase, s'au săvârşit mai multe sf. slujbe, între cari şi sf. Maslu şi s'a spovedit şi cuminecat o mare parte din popor.

Câştigul pentru preoţi şi păstoriţi a fost deosebit de remarcabil.

*

Tot o astfel de misiune s'a ţinut de către preoţimea din protopopiatul Târnavei în zilele de 8—9 Noemvrie în parohia: «*Supădure*», *la care între cele 6 predici şi conferinţe religioase remarcăm pe unele foarte importante ca aceea a preotului P. Medeşan:* „Cum trebue pregătite predicile de tot felul la sate", *sau aceea a preotului Ion Oprea despre* „Organizarea şi activarea asistenţei sociale a bisericii ortodoxe", *sau a preotului Ioan Pădurean:* „Cum trebue să ne apărăm de atacurile catolice şi sectare".

*

Preoţimea din protopopiatul Sighişoarei s'a întrunit, în 4 şi 5 l. c., la Odorhei, în conferenţă preoţească de toamnă.

In faţa unui public intelectual numeros s'a oficiat sfânta liturghie în sobor, iar predica a fost rostită de P. C. Păr. protopop Em. Stoica, tălmăcind în mod simbolic evanghelia săracului Lazăr şi a bogatului nemilostiv.

Se oficiază un parastas pentru odihna regretatului G. Bogdan-Duică, cu panegiric rostit de preşedintele FOR-ului din tract, dl H. Teculescu, care evidenţiază personalitatea şi opera multiplă a marelui dispărut.

La vecernie a predicat părintele I. Radu, prof. la şcoala normală Cristur, şi a conferenţiat prof. Cornel Vraciu despre personalitatea şi eroismul lui Constantin Brâncoveanu. Seara s'a ţinut concert religios dat de corul bisericesc din Sighişoara, în cadrul căruia a vorbit dl H. Teculescu despre „Preotul în literatura ardeleană". Vorbitorul trece în revistă câteva figuri ilustre de preoţi din operele scriitorilor noştri, arătând că preotul la noi a fost în trecut un factor cultural, economic, naţional pe lângă cel religios şi ortodox, — ear azi, rolul său nu s'a micşorat.

Luni 5 Noemvrie s'au ţinut lecţii practice bine reuşite, de preoţii N. Mihai şi E. Bologa şi s'a continuat conferenţa intimă a preoţimii în sala prefecturii. In cuvântul de deschidere P. C. Păr. Stoica accentuiază necesitatea ca preotul să fie pătruns de înalta şi sfânta sa misiune: Muncă intensă cu tact, program şi stăruinţă, alături de societăţile ce le are în parohie. A urmat: „Dare de seamă despre mişcarea literară religioasă şi nouile curente din biserică", de prof. O. Jula [Sighişoara], care tratează despre scrierile lui S. Bulgacov, Berdiaev, Lungulescu, Dr. V. Gheorghiu, Dr. Nicolae I. Popoviciu ş. a. Păr. N. Hantău [Feleag] citeşte Dare de seamă asupra scrierii „Cultul inimii lui Isus la catolici" de Dr. Vas. Lazarescu. Despre „Importanţa predării religiei în şcoala primară" a vorbit Păr. S. Radu şi Păr. S. Dobre.

Se rezolvă chestiunile de birou, se stabileşte programul de activitate pastorală pentru earnă, şi prin cuvântul plin de încurajare al P. C. protopop se închee conferenţa la ora 1 d. a. *Cor.*

*

Conferenţă preoţească. — **In 4 Noemvrie c. s'a ţinut, la Cristur, conferenţa de toamnă a preoţilór din protopopiatul Deva, sub conducerea părintelui protopop Iosif Morariu. Au participat numeroşi preoţi, câţiva învăţători şi un mare număr de credincioşi din Cristur şi comunele din apropiere.**

La serviciul divin, oficiat de un sobor de preoţi, a dat răspunsurile corul ţărănesc al harnicului preot Popovici din Sântandrei. După o frumoasă cuvântare a părintelui protopop, a urmat desfăşurarea programului, cu caracter pastoral-didactic, al conferenţei. Lecţia model, desvoltată de părintele profesor Iosif Stanca şi lucrarea pastorală: „Mijloace pentru deşteptarea şi întărirea conştiinţei religioase de creştin ortodox român în popor", ţinută de părintele Comşa, au avut răsunetul dorit în sufletele ascultătorilor. Deosebit de interesante au fost discuţiile asupra lecţiei practice şi a conferenţei.

Părintele profesor Chiffa, învitat de preşedintele întrunirii, vorbeşte apoi mulţimii, despre *împrumutul intern*, arătând că răspunsul favorabil, ce sânt datori toţi românii să-l dea apelului pe care ţara îl face, este mai pe sus de toate un act de înalt patriotism. Insistând şi părintele protopop asupra importanţei naţionale a împrumutului şi recomandându-l ca potrivit mijloc de plasare a banului, mulţumeşte tuturor pentru colaborare şi participare.

Intru pomenirea lui N. Cristea

(1834—1902)

Reuniunea culturală naţională a meseriaşilor noştri din Sibiu, povăţuită de duhul pietăţii şi al recunoştinţii către marii săi binefăcători, a organizat Duminecă în 11 l. c., în acest oraş, o serbare comemorativă cu prilejul împlinirii a 100 de ani dela naşterea celui ce a fost **Nicolae Cristea,** *întemeetorul şi, timp de 30 ani, preşedinte al Reuniunii meserieşeşti sibiene.*

Serbarea s'a început prin parastasul, oficiat în sf. Catedrală de P. C. Sa protopopul Em. Cioran. Au asistat la acest act, pe lângă numeroşii stimători ai răposatului, membrii familiei aflători în viaţă, — venerabila văduvă a regretatului dispărut fiind reţinută, prin adânci bătrâneţe, de-a fi de faţă la pioasa pomenire.

Seara a urmat, în sala «Unicum«, cuvântul festiv spus de preşedintele reuniunii, P. C. Sa protopopul Em. Cioran, — cuvânt incadrat de concertul corului mixt al meseriaşilor.

Păr. protopop, în cuvântarea sa comemorativă, schiţează activitatea multilaterală a luptătorului Nicolae Cristea, făcând istoricul, scurt şi cuprinzător, al instituţiei de meseriaşi români, pornite înainte cu 67 de ani (în 1867) prin vrednicia lui Cristea, omul atât de iubit al lui Andrei Şaguna.

In expunerile sale, păr. Cioran stăruieşte asupra greutăţilor şi piedecilor, puse celor ce practicau ca români diferitele meserii; în icoana sumară a trecutului clasei noastre de mijloc, vorbitorul întreţese pătrunzătoare cazuri de intoleranţă, — dovedită de străini faţă de breslaşii români, — alături de ne-

obosita muncă şi jertfă, morală şi materială, adusă de neuitatul Nicolae Cristea şi de harnicii săi colaboratori, pentru a pune tinera societate pe drumul cel bun al realizărilor, întărind clasa de meseriaşi şi negustori români. Momentele de căpetenie din viaţa reuniunii, lămurite la această ocazie în calde cuvinte, sânt dintre cele mai instructive şi pot slujì ca bune îndemnuri şi lăudabile iniţiative în viitoarea lucrare a membrilor reuniunii.

De încheere, vorbitorul reaminteşte calităţile sufleteşti ale lui Nicolae Cristea ca luptător pentru neamul românesc şi biserica lui, şi termină cu un îndreptăţit apel către oamenii de bine să sprijinească şi mai departe şi cât mai din adins vechea şi merituoasa înjghebare de meseriaşi români, chemată la viaţă şi îndrumată prin bunul şi dreptul Nicolae Cristea.

Programul concertului cu prea frumoase coruri, iscusit conduse de dl I. Stanciu, precum şi recitările cu talent susţinute de dl D. Axente, s'au bucurat de viile aprobări ale unei săli arhipline.

Probleme catehetice

Sala de învăţământ

Atmosfera încunjurătoare, mediul fizic, aspectul locului în care ne desfăşurăm activitatea zilnică, sunt amănunte de o extremă importanţă pentru scopul urmărit şi pentru ceeace dorim să obţinem la capătul strădaniilor noastre. Verificarea acestei afirmări nu reclamă probe, căci fiecare le trăim clipă după clipă. Dar dacă, totuşi, încrustăm aici o constatare atât de evidentă şi de generală, apoi facem acest lucru din necesitatea de a referì chestiunea şì la probleme, atât de importantă, a catehizaţiei.

Ştiut este, că preoţimea noastră exercită catehizaţia, îşi desăvârşeşte adică această datorie împletită indestructibil cu apostolatul însuşi, în salele de învăţământ ale şcolilor primare de stat. Şi lucrurile nici nu s'ar putea înţelege în alt mod. Căci, învăţământul primar, din motive temeinice şi bine determinate, n'ar putea promova, la capătul său, realizarea unei tinerimi moralizate, decât prin această îmbinare fericită a învăţământului religios cu cel profan, ambele propoveduite din acelaş loc. Duhul evangheliei mântuitoare şi cel al adevăratei ştiinţe trebue să se reverse cu înţelegere şi de pe aceeaş catedră, pentru a se face dovadă, odată mai mult, în faţa elevilor, că preotul şi învăţătorul se completează reciproc în favorul viitorilor conducători ai statului.

După aceste consideraţiuni, introductive, trebue să păşim la ceeace ne interesează deocamdată.

Sala de învăţământ — folosită deopotrivă pentru învăţământul religios, ca şi pentru cel laic — spre a putea sta în mod real în serviciul cultivării sufleteşti a copiilor, necesită un anume aspect exterior. Casa comună, casa în care îşi însuşesc elevii toată buna orânduială a minţii şi a inimii, trebue să conlucre la zidirea sufletească, dând, în acelaş timp, şi posibilitatea de a se perpetua o amintire dintre cele mai plăcute despre ea. Dar, pentru documentare individuală, păşiţi fiecare în salele de învăţământ din satul respectiv. Fără a avea vreo intenţie răuvoitoare şi fără să facem vreo imputare conducătorilor de şcoli primare, învăţătorilor şi directorilor, ţinem să apăsăm asupra constatării, puţin îmbucurătoare, că multe din salele de învăţământ sunt căptuşite cu nenumărate tablouri de ştiinţe naturale, de botanică şi zoologie, dar sunt văduvite de tablouri religioase. Am călătorit, am vizitat şi m'am dumerit la faţa locului asupra acestui lucru. In multe locuri, sala de învăţământ nu era învrednicită nici măcar de *un singur*, — *unul*, — tablou religios. Ba, în alte locuri, se remarcă abia câte un tablou de mărimea unei cărţi poştale ilustrate. Dar şi acela stă pitulat într'un colţ, încât pare a fi doar tolerat, ori aruncat acolo prin cine ştie ce întâmplare necunoscută. Nu generalizăm cazul. Onoare dascălilor cari nu au sala de învăţământ similară celor de mai sus. Căci fac dovada unei înalte înţelegeri a importanţei princìpiului religios, care trebue să planeze în tot momentul, şì dovedesc că sunt în deplină cunoştinţă asupra duhului de răsvrătire şì depresiune morală, care s'a abătut peste societatea zilelor noastre.

Dar mintea noastră face popas, se frământă cu sbucium şi se întreabă cu dreptate: cum vor slujì scopului înalt, pe care îl urmăreşte învăţământul religios, salele improprii, salele fără cel puţin un tablou biblic? Ce vor spune micii elevi văzând tot felul de chipuri, dar neîntâlnind nici un tablou sfânt? Se vor simţì tot timpul, mai degrabă, ca într'un muzeu de ştiinţele naturale, ori, poate, într'un laborator oarecare, dar niciodată într'o sală de învăţământ, într'un locaş menit să împărtăşească şì educaţia religioasă. In consecinţă, astfel de sale slujesc numai învăţământului laic.

Lucrurile acestea trebue să ia sfârşit cât mai în grabă. Acum, când învăţământul religios este propus de preoţii noştri, îndreptarea poate veni şi mai repede. Salele de învăţământ trebue să fie dăruite şi cu tablouri religioase. Nu se găsesc? Ori, dacă se găsesc, sunt prea costisitoare? Se poate. Dar, până când biserica va afla modalitatea de a pune la dispoziţia şcoalelor primare tablourile necesare şi potrivite, preoţii-cateheţi pot introduce în salele de învăţământ cel puţin un tablou religios. Tabloul — mai potrivit să-l reprezinte pe Mântuilorul Hristos — poate fi împrumutat chiar din biserică. La sfârşitul anului şcolar, acest tablou îşi poate relua locul în casa Domnului. Unde să fie aşezat? Desigur, că nici într'un colţ al casei, nici într'o latură a ei, ci în fruntea salei de învăţământ. Elevii îl vor avea, astfel, mereu în faţă şi, la rugăciune, privirea li se va îndrepta spre acest tabtou.

Dacă nu ne putem închipuì măcar un singur învăţător, care să fie împotriva învăţământului religios, apoi nici nu ne putem gândì că ar exista vreunul, care să se opună acestei acţiuni de zidire a cateheţilor.

O altă cerinţă a salelor de învăţământ e şì aceea, să nu fie lipsite de o candelă. Organele de control şi chiar ministerul instrucţiunii, s'au sesizat, încă anul trecut şi au dispus, prin adrese speciale, să fie realizat acest ppstulat. Nu ştim întru cât s'a dat ascultare acestui ordin. Dar, sceptic din fire, nu cred că cerinţa diriguitorilor învăţământului primar a fost tradusă în faptă. Preoţii-cateheţi pot cere însă — chiar dela direcţiunile şcoalelor de stat — să procure candele pentru toate salele de învăţământ. Căci, doar, o candelă nu reprezintă... un cap de ţară, ci o sumă derizorie. La orele de religie, elevii, sub supravegherea preotului, vor aprinde aceste candele. In atmosfera de sfinţenie, realizată prin asemenea procepeu, lecţiile devin mai plăcute şi întregul învăţământ se plasează sub unghiul unei atmosfere deosebite.

Iar, după isprăvirea şcoalei, când aceşti ahsolvenţi se vor risipì pe la casele lor, vor duce cu ei amintirea salei de învăţământ, în care, la locul de frunte, străjuia icoana Mântăitorului Hristos, luminată de pâlpăirea flacării din candelă. Despre şcoală, vor păstra veşnic amintirea de sfinţenie a unei bisericuţe: a doua biserică. Ajunşi la maturitate, ca întemeetori de familii, majoritatea absolvenţilor unei şcoale înţelegătoare, vor avea grija să plaseze icoana Domnului în căminul lor şi, sub ea, să pâlpăie mereu lumina unei candele. In vremea rugăciunii, la zile mari, la vremuri grele, genunchii se vor pleca mai uşor, buzele lor vor rostì mai cu pietate textul sfânt, şi gândul li se va înălţa, fără zăbavă, spre cer.

Dar, afară de icoană şi candelă, de pe catedra salei de învăţământ să nu lipsească nici Biblia, din care să se cetească zilnic pasagii potrivite.

...Şi altele ar fi de spus. Insă, pe lângă stăruinţă şi conştienţiozitate, o sală provăzută cu cele de mai sus ar sta mult în sprijinul educaţiei religioase. Cred că e adevărat.

D. Călugăr

Festival comemorativ

In sala Prefecturii jud. Sibiu se va ţinea, Duminecă 25 Noemvrie 1934, ora 11 jum. **Festival comemorativ,** *aranjat de Consiliul arhiepiscopiei ortodoxe rom. de Alba-Iulia şi Sibiu, cu prilejul împlinirii unui veac dela naşterea devotaţilor slujitori ai Bisericii şi neamului,* Nicolae Cristea *şi* Zaharia Boiu.

*Program: 1. *** Pe Tine te lăudăm, cor mixt. — 2. Cuvânt de pomenire, rostit de Prof. L. Bologa. — 3. Cuvântul omagial al aşezămintelor culturale. — 4. I. Brătianu: Pui de lei, cor mixt. — 5. Lectura unui articol de ziar de N. Cristea. — 6. Z. Boiu: Vindecare, poezie recitată de eleva Balomiri Eugenia din cl. VII-a a Şcoalei normale «A. Şaguna». — 7. G. Muzicescu: Deşteaptă-te Române, cor mixt. — Cântecele vor fi executate de corul mixt al Şcoalei normale «Andrei Şaguna» sub conducerea părintelui prof. Timotei Popovici. Intrarea liberă.*

In cursul Sf. Liturghii, ce se va săvârşì în aceeaş zi în catedrala mitropolitană, se va face o rugăciune de pomenire pentru odihna sufletelor celor doi sărbătoriţi.

INFORMAŢIUNI

Ştire personală. I. P. S. Sa Mitropolitul nostru *Nicolae* a plecat Joi în 15 Noemvrie c. la Bucureşti pentru a lua parte la înmormântarea Mitropolitului *Pimen* precum şi la deschiderea Senatului.

Hirotoniri. Au fost hirotoniţi în ultimele zile întru *presbiteri:* Prof. Octavian Dragoş, Miron Maier pentru parohia Brateiu, Alexandru Cucu pentru parohia Tomnatecul de sus, Dumitru Hămbăşan pentru parohia Sadu II, Valeriu Voineag pentru parohia Feldioara (Avrig), George Ivaşcu pentru parohia Hălmeag, Virgil Scutea pentru parohia Băgaciu-Romaneşti, iară întru *diacon* Dr. Nicolae Balcă şi Dumitru Călugăr, pentru trebuinţele Arhiepiscopiei.

Tel. Rom.

Un apel al FOR-ului. La încheerea ziarului primim din partea comitetului central al FOR-ului un apel adresat tuturor bunilor români de-a se înrola în lupta pentru doborârea „Acordului dela Roma", atât de păgubitor ţării.

Il vom publica în numărul viitor.

Mulţumim tuturor celor cari prin prezenţa lor sau prin scrisoare au luat parte la durerea noastră, pricinuită de moartea neuitatului nostru defunct, preotul *Ioan Petrişor* din Alţina.

Familia întristată

ŞTIRI LOCALE

Predică în catedrala din Sibiu. Duminecă, în 18 Noemvrie 1934, va predica părintele consilier *Tr. Scorobeţ.*

Nr. 275—934 [57] 2—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei vacante de clasa a III-a **Peştera,** protopopiatul Băiţa, se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în Telegraful Român.

Beneficille împreunate cu acest post:

1. Intregirea salarului dela stat.
2. Câte 2 dkl cucuruz sfărămat dela 45—50 familii.
3. Stola obişnuită în parohie.

Cererile de concurs însoţite de actele necesare şi de încuviinţarea Prea Veneratului Consiliu arhiepiscopesc, se vor înainta, în terminul legal, oficiului protopopesc. Candidaţii, cu ştirea oficiului protopopesc, se vor prezenta în vreo Duminecă sau sărbătoare pentru a face cunoştinţă cu credincioşii.

Oficiul protopopesc ortodox Băiţa în înţelegere cu cons. parohial din Peştera.

Băiţa, la 10 Octomvrie 1934.

Dumitru Secărea
protopop.

Nri 580/1934 (60) 1—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei vacante de cl III din **Glâmboaca,** protopopiatul ort. rom. Avrig, în baza ordinului Preav. Cons. arhiep. dtn 20 Iunie 1934. Nr. 5730 Bis. se publică concurs cu termenul de 30 zile dela prima publicare în „Tel. Român".

Emolumentele impreunate cu acest post de paroh sânt:

1. Cele fasionate în coala B. pentru întregirea venitelor preoţeşti dela stat.
2. Sesiunea parohială, 2 jugăre 574 st. □ arător, 1 jug. 390 st. □ fânaţ.
3. Venitele stolare uzitate în parohie.
4. O soarte de lemn, ca fiecare proprietar.
5. Casă parohială nu există.

Doritorii de a ocupa acest post de paroh să-şi înainteze cererile concursuale instruite conform normelor în vigoare, împreună cu concesiunea dela Preav. Cons. arhiep. că pot candida la această parohie, la oficiul protopopesc în Avrig (poşta Avrig j. Sibiu) până la terminul susindicat având a se prezenta în vre-o Duminecă sau sărbătoare la biserică spte a cânta, cuvânta eventual celebra şi face cunoştinţă cu poporul şi poziţia locului.

Avrig, 26 Octomvrie 1934.

Oficiul protopopesc ort. român Avrig în înţelegere cu Consiliul parohial.

Ioan Cândea
protopop.

Nr. 290—934 [59] 2—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei vacante de clasa III-a Aţel, protopopiatul Mediaşului, prin aceasta se publică concurs nou cu termen de 30 zile dela prima apariţie în Telegraful Român.

Venitele împreunate cu acest post:

1. Salar dela stat.
2. Sesiune parohiată 14 jugăre arător şi fânaţ.
3. 1/4 jugăr grădină.
4. Două sorţi lemne de foc (circa 6 stânjini) din pădurea comunală. Tăiatul şi adusul lemnelor priveşte pe preot.
5. De locuinţă se va îngriji parohia.
6. O zi de clacă dela fiecare familie.
7. Venitele stolare stabilite pentru întreg tractul.

Candidaţii îndreptăţiţi îşi vor trimite subsemnatului cererea de concurs provăzută că toate documentele necesare, anexând şi autorizaţia de candidare dela Veneratul Consiliu arhiepiscopesc, şi cu avizul subsemnatului oficiu se vor prezenta în parohie şi în biserică la serviciul liturgic.

Mediaş, 1 Octomvrie 1934.

Ioan Crăciun
protopop.

Nr. 274—934 [58] 1—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei vacante de clasa a III-a Săliştioara cu filia Stoeneasa, protopopiatul Băiţa, se publică prin aceasta concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în Telegraful Român.

Beneficiile împreunate cu acest post:

1. Intregirea salarului dela stat.
2. Câte una ferdelă porumb dela fiecare familie din materă. iar din filie câte 20 lit. porumb sfărmat dela fiecare familie, ori echivalentul în bani.
3. Folosirea cimitirului din matera Săliştioara.
4. Venitele stolare statorite în şedinţa consiliului parohial ţinută la 30 Ianuar 1934.

Cererile de concurs, însoţite de actele necesare şi de încuviinţarea Prea Veneratului Consiliu arhiepiscopesc, se vor înainta în termenul legal oficiului protopopesc. Candidaţii, cu ştirea oficiului protopopesc, se vor prezenta în vreo Duminecă sau sărbătoare la biserică pentru a fi cunoscuţi credincioşilor din parohie.

Oficiul protopopesc ortodox Băiţa în înţelegere cu consiliile parohiale.

Băiţa, la 10 Octomvrie 1934.

Dumitru Secărea
protopop.

Redactor responsabil: Pr. Dr. D. Stăniloae

Editura şi tiparul Tipografiei arhidiecezane

Anul LXXXII — Sibiu, 25 Noemvrie 1934 — Nr. 50

Telegraful Roman

Organ național-bisericesc — Intemeiat în 1853 de Mitropolitul Andreiu Șaguna

APARE SAPTAMANAL

Abonamentul: Un an 500 Lei. — Șase luni 250 Lei. — Trei luni 125 Lei. — Pentru străinătate un an 900 Lei. — Pentru America 8 Dolari.

Articole și corespondențe se adresează **Redacției** Telegraful Român, Sibiu, strada Mitropoliei Nr. 45. — Scrisori nefrancate se refuză. — Articole nepublicate nu se înapoiază.

Prețul inserțiunilor un șir petit 6 Lei pentru odată, dacă se publică de mai multe ori se dă rabatul cuvenit.

Abonamentele și inserțiunile se adresează **Administrației** ziarului Telegraful Român, Sibiu, strada Mitropoliei Nr. 45

Zaharie Boiu și Nicolae Cristea

— Doi luptători din vremuri grele —

Arhiepiscopia noastră își îndeplinește o sacră datorie, prăznuind, Duminecă în 25 Noemvrie c., amintirea celor doi mari luptători în slujba bisericii și a neamului, dela a căror naștere se împlinesc 100 de ani: Zaharie Boiu și Nicolae Cristea.

Amândoi discipoli și colaboratori ai mitropolitului Andrei Șaguna, care i-a trimis la studii în Lipsca și li-a îndrumat apoi activitatea, ei prelungesc strălucirea intelectuală și morală a epocei șaguniene, ei sunt flacările prin cari continuă să lumineze și să încălzească postum duhul lui Șaguna.

Personalități cu însușiri multiple, izvoare de muncă spornică și neostenită, ei și-au ramificat acțiunea de îndrumători și deschizători de orizonturi, în domenii variate.

Zaharie Boiu a fost un îndrumător al școalei și al preoțimei. A compus diverse manuale pentru școala primară în frunte cu «*Abecedarul*» său, toate epocale pentru vremea sa. «Abecedarul» său este cea dintâi carte pentru începători în care «tradiția religioasă veche și simplă» e înlocuită, orientându-se «deadreptul după progresele realizate pe terenul pedagogic și al literaturii didactice de poporul german», cum se exprimă un bun cunoscător al istoriei noastre pedagogice (O. Ghibu, Istoria literaturii didactice române).

In domeniul bisericesc a fost un predicator al cărui nume a răzbit strălucitor în toate colțurile locuite de români. Predicile sale apărute în: 1. *Cuvântări funebrale și memoriale* și 2. *Semințe din ogorul lui Hristos* (trei tomuri), au constituit rezervoriul de inspirație și norma aproape unică pentru toată activitatea predicatorială a preoțimei noastre până în ziua de azi. Lucrarea din urmă a și fost premiată de Academia Română.

Intr'o vreme în care predica nu era prea mult cultivată de preoțime, Zaharie Boiu, cu marea atențiune ce-o acordă acestei îndeletniciri esențiale a păstorului de suflete, apare ca o adevărată forță ce luptă pentru înviorarea apostolatului preoțesc; ca un luminat premergător al vremurilor noastre. Predicele sale, trebue să recunoaștem, rezistă încă și azi dintelui vremii; n'am putea spune că au fost senzibil depășite. Elementul duhovnicesc, preocuparea de Dumnezeu și de ceeace-i specific religios abundă în ele, constituind baza nelipsită pentru sfaturile practice pe cari le deduce din ea. O limbă vioaie încă și pentru noi și destul de actuală și azi, le fac preferate și acum de preoțimea noastră. Desigur preoții se silesc să traducă în cuvinte poporale unii termeni cam abstracți și neînțeleși pentru popor, ai unor predici cari au fost ținute la oraș. Predicele lui Zaharie Boiu sunt lucrate temeinic și vădesc o cultură teologică de admirat pentru vremea lui. A se citi b. o. predica la Dumineca Tomii (Semințe... vol. I pg. 5—10), un adevărat tratat despre credință și despre calea cunoașterii lui Dumnezeu. Trebue să admirăm erudiția lui teologică și puterea lui de cugetare, chiar dacă am descoperi în ea influința scolasticismului astăzi depășit în teologia ortodoxă, dar atunci dominant.

Zaharie Boiu a fost profesor la seminarul teologic-pedagogic, redactor al «Telegrafului Român», al «Transilvaniei» revista «Astrei», membru cu vază în comitetul «Astrei» și în alte societăți, membru corespondent al «Academiei Române», asesor consistorial, în care calitate a participat cu un rol însemnat la îndrumarea și animarea zi de zi a vieții noastre bisericești.

Nicolae Cristea, căruia dl profesor I. Matei i-a închinat o scurtă dar însuflețită biografie în foișoara ziarului nostru, în luna August, și, după cum suntem informați, îi va închina una mai amplă în curând, apare din luptele și frământările politice ale veacului 19, ca una din cele mai simpatice și mai venerabile figuri ale acelui timp. Redactor timp de 18 ani (1865—1883) al «Telegrafului Român» și în această calitate inspirat zi de zi vreme de 8 ani de mitropolitul Șaguna, mare și ca bărbat politic, a ajuns inevitabil în situația să înțeleagă țesătura complicată a vieții politice și să cunoască firul pe care trebuiau să-l urmărească fruntașii români din Ardeal. In deosebirea de vederi de atunci, Nicolae Cristea a fost acela care a susținut prin «Telegraful Român» politica activistă a lui Șaguna, în pofida atacurilor violente și concentrice ale pasiviștilor cărora Nicolae Cristea trebuia să le răspundă. Dar mai presus de aceasta, ținuta lui românească dârză la cârma «Telegrafului Român», trebuind pentru aceasta să sufere atâta dela guvernul unguresc și să părăsească redacția organului șagunian, întemeind «Tribuna», un alt crucișetor al luptei românești, apoi frumusețea morală pe care a iradiat-o în timpul procesului Memorandului, când și-a luat liniștit răspunderea, cu fruntea bătrână aureolată de împăcarea până și cu jertfa cea mai supremă, și în general toată viata lui rectilină, dar fără aroganță, viață de martir care a renunțat la bătrânețe la bruma lui de salar din visteria statului unguresc, iar cât timp l-a avut l-a cheltuit demulteori plătind chiria pentru casa meseriașilor români, — toată această luptă pentru neam în mijlocul suferințelor de tot felul, nerevindecând pentru el și pentru numeroasa lui familie nici o răsplată, nici o atențiune, nici o glorie, îl ridică azi pe Nicolae Cristea la înălțimea acelor figuri clasice la amintirea cărora te descoperi înfiorat de cucernicie. Totul pentru neam și nimic pentru el, nici măcar o vorbă prin care să atragă atențiunea la ceeace a făcut.

Nicolae Cristea a fost primul om la noi care și-a dat seama că în afară de intelectuali și țărani, neamul nostru mai are nevoie și de-o pătură de meseriași care trebue creată și încadrată în disciplina națională. De aceea el a purces la adunarea puținilor meseriași pe cari îi aveam atunci, într'o reuniune (1867) cu scopul de-a le cultiva sentimentele românești, de a-i însufleți pentru idealurile naționale și spirituale ale neamului nostru. El își dădea seama că acești fii ai neamului trăind în legături strânse cu patroni și confrați străini, străbătuți de alte aspirațiuni, se pot răci cu sufletul pentru idealurile noastre. Nicolae Cristea, preot al bisericii, punându-se în fruntea meseriașilor, a realizat și în laturea aceasta concepția șaguniană, singura sănătoasă, că Biserica trebue să fie sfătuitoarea și susținătoarea tuturor mădularelor neamului. Munca industrială trebue să fie și ea sfințită și ușurată de rugăciune și pusă pe fundamentul Duhului dumnezeesc.

Zaharie Boiu și Nicolae Cristea! Fii spirituali ai lui Șaguna și frați de muncă entuziastă, născuți și morți la răstimpuri apropiate. Vouă vă datorește neamul românesc din Ardeal atâta recunoștință! Luptători viteji și destoinici în slujba trezirii neamului nostru la o viață de lumină și de creație, fiți cu noi și de aici înainte! Pilda voastră să sporească în sufletele noastre puterile de muncă și de idealism!

Dr. D. STĂNILOAE

Sentințe cari nu rezistă

La tribuna «Unirii» își dau rândul toate somitățile uniației, cari au de spus ceva contra FOR-ului sau Bisericii ortodoxe. A strigat întâi, până i s'a epuizat vocabularul telefonist, cineva din redacția monitorului; s'a făcut loc apoi cu mari nădejdi dlui Cepariu; în sfârșit, se dă cuvântul, într'o tăcere respectuoasă, dlui Gavril Todica. Dsa, conștient de seriozitatea momentului, privind fețele cari așteaptă încordat să-și deschidă gura, începe latinește, așa cum se cade unui oracol care aduce sentințele inapelabile într'o chestiune hărțuită: «Dixisti ingratum...»

Lecția se adresează FOR-iștilor cari au arătat uniației «*o ingratitudine mai neagră decât a leproșilor din evanghelie, căci aceștia erau ingrați din neștiință, în timp ce ei sunt ingrați din răutate*". Ascultați dlor Sextil Pușcariu, Ioan Lupaș, Victor Papilian, O. Goga, O. Ghibu! Ascultați și vă smeriți în fața sentinței acestui Zaratustra, de care nu vă sinchisiați până acum și poate nici nu știați. Nu sunteți decât niște leproși ingrați împreună cu ortodoxia voastră cu tot, în vreme ce uniația este Hristos în persoană! (Doamne iartă-ne, că trebue să-i repetăm blasfemiile).

*

Pentrucă vrea să apară atât de doct, să pipăim puțin sentințele dlui G. Todica, să vedem cât rezistă.

Prima sentință: La congresul Forului s'a discutat mai mult despre uniație decât s'a discutat la congresul Agrului despre ortodoxie. O arată și faptul că în moțiunea Forului sunt mai multe puncte privitoare la uniație, decât în a Agrului privitoare la ortodoxie.

Răspuns: In moțiunea Forului din 10 puncte, numai 2 se referă la confesiuni străine, punctul 8 și 9. Dintre acestea, punctul 9 nu vorbește de uniație, nici măcar de catolicism, ci numai de «Acordul dela Roma». De ce îl consideră dl Todica cu orice preț îndreptat contra uniației? De ce atribue uniației o vină pe care congresul Forului nu i-a atribuit-o? Așa-i când se simte omul cu musca pe căciulă.

Așadar mai rămâne un punct, care se referă însă nu exclusiv la uniație, ci la uniație și catolicism. Și ce se spune în acest punct? Se resping *în general* atacurile pe cari catolicismul le-a adus la Lugoj ortodoxiei și *se specifică* două din aceste atacuri: acela prin care se încearcă de-a se scădea importanța Bisericii ortodoxe la festivitățile naționale și acela prin care se pretinde exclusiv pe seama catolicismului român și unguresc fondul de studii aparținător în mod legal statului român. Iată deci o moțiune foarte moderată. Nu numai că nu ridică nici un atac împotriva catolicismului, cum a făcut Agrul la Lugoj, dar nici măcar nu le enumără pe toate câte i s'au adus în acel congres. Balanța ar fi dreaptă când Forul ar fi respins toate atacurile cari i s'au adus la Lugoj și apoi ar fi dat și el atâtea palme catolicismului câte i s'a dat ortodoxiei la Lugoj; când ar fi avut și el inițiativa unui număr egal de atacuri. Sau ținând seama de legea firească a sufletului omenesc, care ripostează mai violent decât cum a fost atacat, ar fi trebuit ca Forul să aducă și mai multe atacuri uniației, care s'a legat la Lugoj, tam-nesam, de ortodoxie.

Cât privește discuțiile din congresul Forului, de ce ține dl Todica, deopotrivă cu toți cari se rânduesc la cuvânt în coloanele «Unirii», să refere la uniație discuțiile despre «Acordul dela Roma» și despre concordat? Toată discuția dela For, referitoare la catolicism, s'a învârtit aproape exclusiv în jurul acestor două chestiuni, inclusiv acțiunea subversivă a ordinelor ungurești din România, ce se sprijină pe concordat. De ce se declară uniația atât de inzistent solidară cu statul catolic

şi cu ordinele catolice ungureşti? Nu i se pare că, apărându-se în felul acesta, mai mult se acuză?

Incolo, ce s'a mai discutat? S'a blamat în treacăt propoziţia prozelitistă a episcopului Nicolescu şi cele două atacuri pomenite în punctul 8 al moţiunii. Chiar scurta alocuţie a I. P. S. Sale Mitropolitului Nicolae nu este decât un răspuns la fraza prozelitistă a episcopului Nicolescu. N'avea drept s'o facă?

Să cetească dl Todica încăodată Telegraful Român, să vedem găseşte altceva? Găseşte vre-un atac *iniţiat* de For, contra uniaţiei, aşa cum a făcut uniaţia la Lugoj?

*

Sentinţa a doua: Nu e moral să te cumineci şi apoi să ataci cu ură alte convingeri religioase, cum au făcut membrii Forului.

Răspuns: E dimpotrivă foarte necesar ca celce se cuminecă *să-şi apere credinţa* de atacuri. Va găsi dl Todica destule locuri în sfânta Scriptură, cari să dovedească aceasta. Sigur nu cu ură, ci cu sfântă indignare, aşa cum au făcut membrii Forului. In orice caz dacă e permis *să ataci* alte convingeri religioase după ce te-ai cuminecat, ceeace s'a întâmplat la Lugoj, cu atât mai mult e permis *să respingi atacurile.*

*

Sentinţa a treia: «Religia se referă la suflet, prin urmare e supranaţională».

Răspuns: Chestiunea aceasta trebue analizată mai pe larg. Mai întâi concluzia nu rezultă din premisă. Ar rezulta numai în cazul când sufletul, spre deosebire de trup, n'ar avea calitate naţională. Dar naţiunea nu-i o noţiune pur biologică, ci mai ales una spirituală. Naţiunile sunt entităţi deosebite şi după suflet. Adâncimile sufleteşti constitue baza deosebirilor între naţiuni.

Dl Todica se provoacă la ce-a scris în Aprilie c. în «Unirea» privivitor la această chestiune: creştinismul e sau supranaţional, sau se alterează în păgânism naţional, când ia caracter naţional. Dl Todica, asemenea tuturor catolicilor, se află într'o confuzie, care produce susnumita dilemă, din care nu se poate ieşi decât în direcţie supranaţională. Dsale i s'a predat, la religie, doctrina catolică, după care omul primordial consta din două secţiuni suprapuse: *natura* şi *donum superadditum*, sau supranatura. Natura avea în fiinţa ei germenele morţii şi pofta păcătoasă (concupiscentia carnis). Nemurirea şi curăţenia nu stătea în natura omului, nu era în legătură ontologică cu firea omenească, ci era ceva adaus, neaparţinând constituţiei intrinsece a naturii omeneşti. Ortodoxia nu ştie de acest dualism ontologic în om, ci învaţă că nemurirea şi curăţenia erau potenţe naturale ale omului, pe cari acela avea să le desvolte împreună cu întreagă natura sa. Doar *chipul* dumnezeesc a fost impregnat în constituţia însăşi a naturii omeneşti, nu a fost ceva adaus ca un supra, ca ceva neesenţial ei. Altfel am face pe Dumnezeu creator al morţii şi al păcatului, dacă natura omenească pe care a creat-o ar fi prin firea ei, în mod normal, păcătoasă şi muritoare. Căderea în păcat ar apărea în acest caz neînţeleasă, dacă pe Adam l-ar fi reţinut dela păcat nu voia lui, ci *donum superadditum.* Cum se face că acest dar dumnezeesc a cedat la un moment dat poftei spre păcat a omului sau asalturilor sarpelui?

Intrucât e chip al lui Dumnezeu, natura omenească e bună, are ca ceva firesc, normal, viaţa spirituală superioară, legătura cu Dumnezeu. Dar întrucât e creată, această natură poate să se schimbe, poate să cadă, să se ştirbească, să cadă din viaţa ei divino-omenească normală.

Iată ce spune teologul rus S. Bulgakov («Rugul nears» ed. rusă, pg. 24—25): «Omul nedesvoltat şi tânăr avea în sine şi puterea vieţii — *posse non mori* — şi puterea purităţii — *posse non peccare* — nu ca un dar extraordinar — donum *superadditum*, ci ca normă internă, ca *fire* autentică a naturii sale. Şi moartea, şi păcatul, deşi *posibile* în om în virtutea caracterului său creat, totuşi au fost pentru el *nenormale şi contrare firii sale*». «Omul era cu totul deschis acţiunii dumnezeeşti, fiind destinat la deplina realizare a îndumnezeirii sale, numai în baza neprihănirii şi nemuririi sale: Dumnezeu venea în fapt de seară să vorbească cu omul, ca cu un pretin, dar această «convorbire» nu era *donum superadditum* în raport cu natura lui necrescută încă, ci dimpotrivă această comunicare cu Dumnezeu îi era dată şi destinată lui, în baza naturii sale».

Astfel prin păcat nu s'a retras simplu *donum superadditum*, aşa încât natura să rămână în întregimea ei. Starea omului după căderea în păcat nu e o stare naturală, el nu-şi mai are natura lui în plenitudinea şi sensul ei firesc; el are o natură ştirbită, în care s'a întrodus defectuozitatea. Pentru catolici omul a rămas cu natura lui deplină.

Fără îndoială refacerea naturii omeneşti se face printr'un ajutor de sus. Faţă de natura deteriorată se distinge limpede coborârea puterii de sus, de deasupra. Observăm că pe lângă ceva dat jos, în om, vine ceva de sus. Dar primului om nu i s'au dat tot astfel, în două reprize, o bază ca natură cu înclinaţii spre păcat, şi un adaus extraordinar, ca frâu contra păcatului. Aceluia i s'a dat totul la un loc, ca un întreg.

Acest *infra* şi *supra* îl observăm la omul de azi nu numai în momentul când peste ce are el deteriorat vin puterile de sus, ci observăm aceasta şi după aceea, atâta timp cât între acele puteri şi starea păcătoasă pe care a avut-o omul dinainte, nu s'a făcut o sudare perfectă.

La un creştin neperfect, păstrând încă impulsuri tari spre păcat, se poate încă vorbi nu de natură şi supranatură (pentrucă natura în senzul ei adevărat nu-i ceva păcătos), dar în orice caz de ceva *infra* şi de ceva *supra.* Observăm aceasta intuitiv în sufletul nostru, fiecare. Putem vedea cum în anumite momente suntem duşi de porniri pismaşe, pofticioase, inferioare, şi putem simţi cum în alte momente vine peste ele, slăbindu-le, ceva de sus, de dincolo de sfera noastră omenească.

Dar distincţia aceasta nu se mai poate face la un creştin perfect. (Sigur un creştin absolut perfect n'a existat, dar au fost personalităţi creştine cari s'au înălţat la mari înălţimi). Să zicem b. o. apostolul Ioan. Se mai pot distinge în sufletul lui, două zone: una *infra*, a lui, păcătoasă, şi una *supra*? Mai poţi spune: acestea sunt porniri şi gânduri de jos, celelalte de sus? Nu este el în întregime creştin?

Aceasta este dar ţinta spre care tindem: la o sudare deplină a puteterilor de sus cu starea deteriorată a omului, astfel ca să nu mai fie în el două zone, ci să dea o sinteză care nu e altceva decât natura omului restabilită, natura lui cum a fost cugetată şi creată de Dumnezeu. Cât timp rămâne puterea de sus redusă în om într'un anumit sector, spunem că acel om nu e creştin deplin, n'a pătruns în toate fibrele lui puterea înoitoare.

Să luăm o asemânare: un bolnav şi medicina. Bolnavul este natura omenească după căderea în păcat. Medicina e harul care-l vindecă. Omul la început n'a fost făcut în două reprize şi secţiuni distincte: după natură bolnav, dar prin leacul ce i se picura, ţinut în stare de sănătate. A fost creat ca un întreg sănătos. După ce-a devenit bolnav, se observă cum restabilirea lui se face printr'un leac din afară de el. Şi distincţia între omul bolnav şi leac se observă încă până ce leacul a străbătut ţesuturile lui, s'a absorbit în ele şi prin aceasta ele au căpătat forţa lor firească, iar omul a devenit sănătos.

Sigur asemânarea aceasta are defectul că închipue pe om ca primind harul dumnezeesc numai într'un anumit răstimp şi după aceea nu-l mai primeşte, îl are în sine. In realitate omul stă continuu sub efluviile harului şi starea lui se înalţă, se îndumnezeeşte continuu. Dar aceasta este viaţa firească a naturii lui. Cum toate cresc în trup, aşa şi omul e făcut să crească în Duh, în Dumnezeu. Natura nu are o limită de desvoltare, nu e ceva static. Ţine de natura omului ca să-l plouă continuu harul dumnezeesc, dar să absoarbă continuu această ploae, producând roade tot mai frumoase. Dacă la început, până nu a fost în stare să absoarbă deplin în ţesuturile sufletului său harul, se observă şi observă şi el discontinuitate între el şi har, un vacuum, un oarecare hiatus, — după ce sufletul şi-a câştigat această funcţiune, după ce s'a făcut sinteza cu harul dumnezeesc, nu mai observă această discontinuitate faţă de harul care continuă să vie. Omul este ridicat în lumina dumnezeească şi nu mai distinge surplusurile cari îi vin mereu, ci se simte scăldat într'o lumină continuă, articulat cu ea, se simte în elementul său. Indumnezeit şi plin de har este sufletul său, îndumnezeire şi har îi vine continuu. Nu se mai distinge o natură (în senz păcătos) şi o supranatură. Natura în senzul păcătos a dispărut pur şi simplu. La o cameră întunecoasă şi fără aer, în primul moment când ia contact cu soarele şi aerul, se observă o discontinuitate între întunerecul şi mirosul din ea şi lumina şi aerul de afară. Şi această discontinuitate durează câtva timp. Dar ea merge scăzând până se face o deplină continuitate între atmosfera din cameră şi cea deafară, care vine continuu înăuntru.

Dar dacă nu se mai poate vorbi de-o natură şi de-o supranatură, ci pur şi simplu de-o natură în normală desvoltare, nu urmează oare de aici pentru creştinism frângere în bucăţi, o variare după fiecare individ şi naţiune? Nu se periclitează ecumenicitatea lui?

Răspundem hotărât: nu. E drept că din sinteza între creştinism şi starea pe care o aduce fiecare om sau naţiune, rezultă mereu şi mereu alte tipuri de creştin. Altfel de creştin a fost apostolul Ioan şi altfel apostolul Pavel. Harul face să înflorească germenii ce se cuprind în fiecare om. La fel cu naţiunile. Harul se manifestă înobilând şi înfrumseţând aptitudinele şi conţinuturile spirituale ale fiecărei naţiuni. La o naţiune înfloreşte sub influinţa puterii dumnezeeşti o lirică superioară, pentrucă acea naţiune a adus înclinaţii sentimentale. La alta o filosofie, la alta o organizaţie, la alta o artă superioară. Creştin devine tot conţinutul de tradiţii, de creaţiuni, de manifestări al unui popor. Şi atunci evident că fiecare popor reprezintă altfel realizat creştinismul.

Dar atunci cum rămâne cu ecumenicitatea creştinismului? Există două feluri de ecumenicităţi. Există o ecumenicitate egală cu uniformitatea. In senzul acesta ecumenic e tezaurul credinţei, izvorul harului, ecumenic în senzul acesta e creştinismul privit ca un sistem de idei şi puteri de sine stătător, distinct de roadele pe care le produce în fiecare ins sau naţiune, conceput în sine. Şi există o ecumenicitate înţeleasă ca o simfonie, ca un câmp de flori stropit de aceeaş ploae, încălzit de acelaş soare, îngrijit de acelaş grădinar. Această ecumenicitate e cu mult mai largă şi mai vie, mai iubitoare.

Ea nu mai cuprinde numai sistemul uniform de idei şi puteri cari stă gata să lucreze în oameni, ci toată spiritualitatea acelor popoare în cari lucrează credinţa şi harul. Tot conţinutul spiritual al acelor popoare se acordă, e între acele conţinuturi o simţire de frate, simt că sunt străbătute de acelaş sânge duhovnicesc. In senzul acesta există o relaţie de ecumenicitate între poezia rusă şi cea română (sigur se cere cel puţin ca autorii să nu fie direct anticreştini), între tradiţiile greceşti şi sârbeşti (căci sensul lor e acelaş, chiar dacă au conţinuturi diferite) etc. Şi evident, această ecumenicitate creşte continuu, pe măsură ce conţinuturile sufleteşti cu care au întrat în creştinism două naţiuni sunt frământate tot mai mult timp de acelaş har dumnezeesc. Dar nici odată nu se ajunge la uniformitate.

Iată în ce senz creştinismul este şi supranaţional, dar şi naţional. Ecumenicitatea nu e disolvată prin nota lui naţională.

Cu totul alta este situaţia catolicismului. Pentru el natura e o realitate limitată la ceea ce este omul înainte de-a veni harul ca un *supra.* Natura nu poate ieşi din această stare, care este fonciarmente păcătoasă. La ei harul rămâne pururea un pedagog care ţine în frâu un elev ce nu poate deveni, intern, altfel. Elevul se zbate continuu, dar nu poate ieşi din zăbală. Dacă pedagogul s'ar depărta un moment de lângă el, chiar dacă l'ar fi şcolit ani îndelungaţi, el îndată se dedă la blestemeţii. Catolicismul nu ştie de-o schimbare intrinsecă, continuu progresivă, a firii elevului.

Dacă-i aşa, evident că un individ ca şi o naţiune păstrează sub acel *supra* dela Dumnezeu totdeauna o natură care e prin fire potenţial păcătoasă. Nu se face o deplină transfuzie între aceste două principii. Natura (în senzul catolic: starea păcătoasă) nu se poate propriu zis creştina. De aceea creştinismul rămâne totdeauna ceva deasupra, nepenetrat în natură, neabsorbit de ea. Rămân două planuri distincte: unul variabil, al indivizilor şi naţiunilor în starea lor naturală potenţial păcătoasă şi altul uniform, ce planează deasupra tuturor. A vorbi de-o naţionalizare a creştinismului, de un creştinism naţional, e pentru catolici o blasfemie. Ar însemna să înlăturăm hiatusul dintre cele două sfere.

Ecumenicitatea în catolicism nici nu e înţeleasă decât ca uniformitate. In ea n'au ce căuta spiritualităţile specifice, dar creştine, ale diferitelor popoare. Pentru ei creştinism înseamnă propriu zis numai sistemul de idei şi puteri ce planează deasupra. Creştinismul nu are şi înţelesul de totalitate a diferiţilor creştini în întregimea persoanei lor. Când zic catolicii că catolicismul e supranaţional, aceasta o înţeleg ei în senz exclusiv şi literal. Nici o natură naţională nu se poate ridica în acel supra, şi nici acel supra nu schimbă în interior o natură naţională. Intre ele este o prăpastie ce nu se poate trece. Supranaţional însemnează în realitate un loc ontologic undeva în afară de toate naţiunile, iremedial în afară: internaţional.

La unii catolici antipatia aceasta faţă de *natura* necesar păcătoasă se transformă în tendinţa de-a o distruge, de-a o înlocui cu acel *supra*, cu sistemul de dogme catolice. Şi atunci vorbesc de un antinaţionalism, de necesitatea transformării naţiunilor într'o naţiune uniformă catolică.

Aşa susţine b. o. W. Moock, pe care l-am comentat într'un număr din Aprilie al ziarului nostru.

Iată cum pentru catolicism există de fapt dilema: supranaţional (în senz de inter- sau antinaţional) şi păgânism naţional, din care nu pot ieşi decât în prima direcţie. Pentru ortodoxie dilema aceasta nu există: ea e naţională fără a înceta să fie supranaţională şi ecumenică.

Rog pe preopinenţii mei să nu se lege de vre-un cuvânt nedeplin adecvat, folosit şi din necesitatea de-a accentua puţin conturul unor deosebiri de nuanţă. Să contemple senzul general al ortodoxiei şi catolicismului în această chestiune, aşa cum rezultă el din învăţătura dogmatică a celor două confesiuni.

*

Celelalte judecăţi ale dlui Todica sunt: 1. ortodoxia în loc să conlucre la combaterea forţelor anticreştine, «se fardează». Noi ştim că catolicismul este acela care nu ia parte la mişcarea ecumenică a creştinismului, şi dimpotrivă turbură şi celelalte ramuri ale creştinismului cu proselitismul lui, nelăsându-le să-şi întrebuinţeze toate forţele în combaterea anticreştinismului. Cine se fardează deci? 2. E nedrept să acuzăm uniaţia că vrea să amestece în cultul răsăritean şi anumite rituri frumoase catolice. — La această judecată şi la aceea că nu e bine să ne legăm de săracii unguri vrând să le luăm averile statului catolic, ceeace însemnează de fapt o secularizare, nu mai răspundem, atât pentrucă nu ne mai permite spaţiul, cât şi pentrucă la acestea poate răspunde şi un copil. Luăm notă că statul catolic mai are un advocat între uniţi, un advocat care nu găseşte un cuvânt de înţelegere pentru strâmtoarea materială în care a trăit în statul ungar şi trăeşte şi azi biserica ortodoxă *românească*, dar apără prelungirea unor privilegii nedrepte ale erei ungare, pe seama ungurilor.

Dacă dl Todica vrea să răspundem mai pe larg şi la acestea, să facă un semn şi ne executăm cu plăcere.

D. S.

Frăţia Ortodoxă Română

În lături cu „Acordul dela Roma"!

— El păgubeşte ţara şi ortodoxia —

Strălucitul congres dela Sibiu al FOR-ului — transformat într'o manifestaţie naţională a Ardealului şi Bănatului — şi-a încheiat lucrările prin votarea unei *Moţiuni* importante, de-o gravă actualitate pentru interesele primejduite ale statului şi ortodoxiei româneşti. E vorba, înainte de toate, de ofensiva catolicismului agresiv, care devine tot mai îndrăzneţ, graţie situaţiei privilegiate dobândite prin Concordatul din 1929.

Proba cea mai nouă ni s'a servit la congresul Agrului dela Lugoj, unde episcopii uniaţi, împreună cu episcopii unguri, au patronat, sub preşedinţia ministrului Valeriu Pop, o serie de atacuri violente şi au votat o moţiune provocatoare, faţă de biserica noastră şi statul românesc. E suficient să amintim trei fapte concludente:

1. Peroraţia revoltătoare a dlui profesor Dr. Titu Mălaiu împotriva P. S. Episcop-martir Roman Ciorogariu dela Oradea;

2. Cererea, formulată într'o revărsare de ură nestăpânită, ca biserica uniată să ia locul Bisericii ortodoxe la săvârşirea serviciilor divine oficiale, cu ocaziunea serbărilor naţionale;

3. Somaţiunea, cu adevărat fără pereche, adresată statului românesc, de a elibera „fondurile şcolare şi religioase" moştenite dela Ungaria, acuzându-l că ar deţinea aceste averi „în dauna adevăratului proprietar: biserica catolică de ambele rituri". Admiraţi această atitudine neobişnuită: un ministru atacând statul însuşi într'o adunare catolică!

In orice ţară, o asemenea conduită şi-ar fi primit sancţiunea în 24 de ore.

Iată cine provoacă, iată de unde vin urile şi învrăjbirile!

*

In faţa lor, ortodoxia trebue să se ridice, energică şi conştientă, nu ca să atace, ci să dea alarma primejdiilor, ce ameninţă tot mai intens unitatea naţională a României. Că slăbirea Bisericii neamului, prin asalturile catolice, savant şi perfid concepute, înseamnă, pur şi simplu, dărâmarea acelei mari tradiţii religioase, ce a stat la temelia vieţii noastre istorice şi ne-a dus, prin minunatele ei puteri sufleteşti, la biruinţa cea mare a tuturor românilor.

Astfel poziţiile constituţionale şi tradiţionale, ce le deţine astăzi Biserica ortodoxă, nu numai că nu pot fi stîrbite în profitul catolicismului internaţional, ci dimpotrivă acesta din urmă trebue disciplinat, ca să nu mai tulbure viitorul statului român întregit.

Călăuzit de această credinţă, Forul a ţinut să semnaleze la Sibiu lovitura nouă şi grea, ce se dă ţării, prin cea din urmă convenţie cu papa, relativ la statusul catolic ardelean. De aceea a hotărât, în punctul 9 al Moţiunii, următoarele:

„Cerem ca aşa zisul „Acord" încheiat la Roma în 31 Mai 1932 cu Vaticanul, acord prin care s'a încercat în mod subversiv să se legifereze o instituţie maghiară anticanonică, ilegală şi primejdioasă statului român, să fie declarat nul şi neavenit, fie printr'un act de guvernământ, fie prin vótul parlamentului, fie prin justiţie, pentru ca astfel statul român şi universitatea din Cluj, să intre în posesiunea averilor, deţinute în mod ilegal de statusul romano-catolic ardelean, averi în mare parte de origină ortodoxă. Comitetul de direcţie al FOR-ului va lua toate măsurile, ca această hotărâre să fie adusă la îndeplinire, cu toate mijloacele în timpul cel mai scurt".

*

In ce consistă caracterul pernicios şi condamnabil al acestui „Acord dela Roma?"

1. Că el răpeşte Bisericii noastre dreptul, recunoscut în epoca ungurească, de-a beneficia, în folosul instituţiilor sale culturale, de averile administrate provizor „cu influenţa" statusului catolic ardelean. Dovada ni-o ofere însuş nemuritorul mitropolit Andrei Şaguna, care în valoroasa „Istorie a Bisericii Ortodoxe" scrie textual: „spre privegherea şcoalelor s'a rezolvat un director de şcoale cu leafa de 400 florini din Fondul ardelean de studii şi totdeodată s'au sistemizat 25 dascăli cu câte 50 florini" [vol. II, 213]. Mai mult; adaogă tot acolo, că ortodocşii profitau pentru întreţinerea şcolilor şi de Fondul de studii din Budapesta.

2. Că el deposedează statul român de o serie de averi respectabile, cuprinse în opt fonduri şi fundaţiuni, pe cari le trece definitiv în mâna statusului catolic, act de mare gravitate politică, energic şi constant refuzat pe vremuri de toate guvernele maghiare.

3. Că prin aceste soluţiuni abuzive se dau noui forţe catolicismului concordatar, care, dirijat de peste hotare, devine tot mai primejdios — cum ni-o arată ofensivele recente — pentru unitatea sufletească şi naţională a României ortodoxe.

In adevăr, averile în discuţie nu puteau fi atribuite nicidecum statusului catolic, pentru bunul motiv că ele nu erau strict „catolice", ci „regnicolare", servind interesele culturale ale întregei Transilvanii. Probă, că atât ortodocşii cât şi alte confesiuni primeau sume însemnate.

Dar spre a risipi îndoelile, vom cita numai două documente maghiare autorizate. Unul este ordinul ministrului de instrucţie contele Ioan Zichy din 1912 adresat statusului catolic, căruia îi spune limpede:

„Inainte de toate trebue să obiectionez, că e greşită părerea Onor. consiliu administrativ, după care fondurile din chestiune ar forma proprietatea statusului catolic. Iar împotriva concepţiei că aceste fonduri au să fie administrate exclusiv de către Consiliul statusului, în afară de orice alt factor, sunt nevoit să protestez în modul cel mai energic". [cf. Anuarul statusului pe 1912 p. 132]. Va să zică, guvernul maghiar nu recunoştea statusului catolic nici dreptul de proprietate, şi nici dreptul de administrare exclusivă a averilor.

Iar comisia parlamentului unguresc din 1872 care a examinat natura fondurilor religionar şi de studii din Budapesta — pretinse a fi şi ele pur catolice — conchide: „nu există, din punct de vedere juridic, nici un motiv temeinic, care ar putea împiedeca statul, ca în împrejurări schimbate, să dispună altfel, decât în scopuri bisericeşti, de bunurile fundaţionale şi anume în conformitate cu cerinţele şi interesele publice ale statului".

*

Ei bine, spre marea noastră dezolare, ni-a fost dat să vedem, cum la noi s'au putut găsi români cari au ţinut să fie „mai catolici decât papa" — răsturnând complect situaţia de supt unguri. Căci „Acordul" prin art. V smulge aceste bunuri din patrimoniul statului românesc, şi le destină exclusiv pentru episcopia maghiară ardeleană.

Aşadară, după ce prin reforma agrară episcopiile catolice au fost făcute proprietare pe imensele latifundii [cam 500.000 jugăre] deţinute sub unguri numai cu titlu de uzufruct, dupăce aceleaşi episcopii au dobândit prin concordat noui şi însemnate averi, vine acum şi „Acordul" să le mai atribue un spor de bunuri considerabil, tot din averea statului.

Şi totuşi, dnul Valeriu Pop binevoieşte a numi „Acordul" său „un real şi răsunător succes diplomatic pentru România". Ceeace ar însemna, că pentru ungurii iredentişti el este o „răsunătoare înfrângere"! Să le ascultăm declaraţiunile.

Intâi partidul maghiar. In oficiosul său „Ellenzék", vorbind despre guvernul reconstituit în luna trecută scrie: „dnul Valer Pop, această celebritate a guvernului Iorga, *care a demascat fără milă intrigile ţesute în jurul statusului catolic* [aluzie la acţiunea profesorului Onisifor Ghibu], a devenit ministru fără portofoliu". [numărul din 4 Oct. c.] Deci, ungurii beneficiari ne destăinuesc, după doi ani de zile, că salvatorul statusului catolic este dl Valeriu Pop. Al doilea, iată şi mărturisirile dlui Elemér Gyárfás, preşedintele statusului, cel care a tratat şi a semnat „Acordul". El spune: „Noul stat catolic posedă un cerc de competinţă atât de larg cum nu se mai află azi, şi a cărui sferă de activitate întrece toate organizaţiile similare din întreaga biserică universală". [Erdélyi Lapok" 27 Iulie 1932].

In sfârşit, să reproducem şi confesiunea supremă a episcopului Gustav Majláth dela Alba-Iulia. In pastorala, prin care aduce la cunoştinţa credincioşilor săi textul „Acordului", Prea Sf. zice: „Inţelepciunea, aprecierea înţelegătoare a vechei noastre instituţii şi grija părintească de totdeauna a Sf. scaun au făcut cu putinţă, să ne păstrăm neatins şi neatacabil de nimenea, nu numai dreptul de proprietate al fundaţiunilor şi fondurilor noastre, ci şi administrarea şi menţinerea lor, potrivit autonomiei noastre străvechi. Deşi ne despărţim cu durere de numele istoric al vechei noastre instituţii, totuş constatăm cu gratitudine înţelepciunea Sf. scaun apostolic, care sacrificând un nume, ce putea fi rău interpretat, nu numai că a asigurat fiinţa şi existenţa instituţiei noastre istorice, dar aşezând-o pe temelia solidă a lui Codex Iuris Canonici, a pus-o la adăpost de orice atacuri".

„Deasemenea datorăm recunoştinţă şi acelor bărbaţi de stat ai ţării, cari prin iubirea de dreptate, prin înţelepciunea şi bunăvoinţa lor, ni-au dat putinţa să obţinem, în împrejurările de faţă, cea mai bună conservare a instituţiilor noastre". [cf. „Erdélyi Tudosító" Nr. dela 1 August 1932].

Pe cât vedem, episcopul Majláth este încântat de „Acord", aducând elogii speciale dlui Valeriu Pop, autorul acestei ilustre opere de consolidare maghiară. Ce mai rămâne atunci din exhibiţiile grandilocvente pe care dnul preşedinte agrist le etalează, cu atâta suficienţă, urbi et orbi? Nimic, nimic!

*

Acesta fiind adevărul adevărat, moţiunea FOR-ului, care cere ca „Acordul dela Roma» să fie declarat nul şi neavenit, este perfect justificată.

Fiind o convenţie cu totul nouă, şi nu o simplă interpretare a art. IX din concordat, „Acordul" nu este valabil decât dacă este ratificat de parlament. Să fie deci adus aici, spre a se convinge şi negociatorul lui catolic, ce primire înţelege să-i facă ţara deşteptată.

Indreptăm deci un apel călduros, nu numai către toţi fiii bisericii noastre, ci şi către toţi bunii patrioţi, să se solidarizeze cu însufleţire în acţiunea cea mare, pentru doborârea „Acordului" şi ocrotirea intereselor naţionale ale României întregite.

Cluj, la sărbătoarea Sf. Arhangheli Mihail şi Gavril din 1934.

„Frăţia Ortodoxă Română"

Nr. 10.009 Pres.

Comunicat

Aducem la cunoştinţa tuturor clericilor spre ştire şi conformare următoarea adresă a Ministerului apărării naţionale Nr. 16.796 din 3 Noemvrie a. c. către Ministerul cultelor, comunicată nouă cu adresa acelui minister Nr. 188.557—18.699 din 9 Noemvrie a. c. *în cauza amânării dela serviciul militar în 1935.*

«Domnule Ministru, — Ca răspuns la adresa din 11 Octomvrie 1934, prin care acel departament cerea să se acorde o ultimă amânare de un an pentru teologii şi seminariştii cari au depăşit etatea legală (27 ani) şi nu s'au putut hirotoni la timp, am onoare a Vă comunica, că Dnul ministru al Apărării naţionale a aprobat:

A. Să se acorde o amânare excepţională, până la 1 Noemvrie 1935, licenţiaţilor şi doctoranzilor în teologie, cari nu au mai avut amânări excepţionale.

B. Să se acorde amânare excepţională:

a) Tinerilor cari au părăsit studiile teologice,

b) Absolvenţilor de seminar, cari dela data terminării nu au mai urmat studii teologice superioare şi nici nu s'au preoţit, întrucât conform art. 35 din Legea şi Statutul pentru organizarea Bisericii ortodoxe române nu au posibilitatea de a fi preoţi.

C. Suspendarea încorporării până la data încorporării trupei în termen din contingentul 1935 (Martie 1935) pentru teologi cari au împlinit limita de vârstă şi au mai beneficiat în trecut de amânări peste această limită, dacă vor prezenta din partea Mini-

sterului cultelor dovadă, că vor fi preoţi în acest timp, urmând ca în caz de nepreoţire să fie încorporaţi la data menţionată, în cond. art. 72 L. R. adecă fără a devenì ofiţeri de rezervă (serviciul militar sub arme un an).

Ceice vor dorì să beneficieze de această suspendare, trebue să producă următoarele acte:

1. Declaraţie, că în caz de nepreoţire până la încorporarea contingentului 1935, trupa în termen, renunţă a devenì ofiţeri de rezervă.

2. Adresă din partea Ministerului cultelor din care să reiasă că vor fi preoţi până la încorporarea contingentului 1935 (Martie 1935).

Sibiu, 13 Noemvrie 1934.

Consiliul arhiepiscopesc.

Probleme, fapte, comentarii

Declaraţiile dlui ministru Al. Lapedatu. Dl ministru al cultelor, Al. Lapedatu, a rostit în cadrul festivităţilor dela Oradea din 11 Nov. c. cuvinte de justă recunoaştere a operei realizate de biserica ortodoxă în trecut şi a importanţei ei actuale şi viitoare pentru neamul nostru:

«*Şi acum vin la biserică, instituţiunea care, singură, în tot trecutul românesc a prezentat stabilitate şi continuitate, condiţiune absolut indispensabilă vieţii şi progresului uman. Să facem deci din biserică ceeace ea trebue să fie ca să-şi poată îndeplini rostul în societate: misiunea ei spirituală, culturală şi naţională. Să dăm bisericii toată atenţiunea, tot sprijinul şi toate mijloacele de care are trebuinţă în acest scop. Nu se face lucru mai cuminte şi mai folositor pentru stat şi pentru rostul său de viitor decât prin aceasta*».

Cuvintele acestea vin dela un ministru care a dovedit, prin grija ce-a arătat-o bisericii în scurtul timp de când a revenit la ministerul cultelor, că înţelege să treacă în fapte convingerile exprimate prin ele. Aceste cuvinte ne dau de aceea chezăşia că biserica va întâlni şi mai departe tot sprijinul de care are lipsă la dl ministru Lapedatu şi la guvernul din care face parte.

*

Intre naţionalitate şi ortodoxie. Cu ocazia jubileului de 150 de ani al catedralei ortodoxe române din Oradea, prietenii şi admiratorii dlui *O. Goga*, l-au sărbătorit prin o masă frăţească, la care sărbătoritul şi distinsul fiu al neamului şi bisericii noastre a rostit şi de astădată câteva cuvinte vrednice de a fi reţinute şi respândite.

Dl O. Goga a zis:

E datoria mea ca la orce manifestare de credinţă să fiu prezent. De aceea am fost şi la Sibiu. Religia noastră e un criteriu de naţionalitate. Cine luptă pentru ideea naţională, luptă şi pentru ideea bisericească. Aceste două idei sânt nedespărţite, şi aşa trebue să fie mai ales aici la graniţă, unde avem nevoie de atâta apărare şi întărire morală. Te aperi cu un corp de armată, dar şi cu un turn de biserică. De 150 de ani în această biserică se propovăduieşte adevărul românesc. Când credincioşii au afirmat pe Dumnezeu, l-au lăudat în româneşte şi chiar numai prin acest fapt au dovedit legătura indestructibilă între naţionalitatea noastră şi religia noastră ortodoxă.

Ideea naţională, urmează oratorul, este chiagul ce ne poate întări mai ales atunci când sântem încunjuraţi de atâţia duşmani, — numai forţa ideii naţionale poate să ne ţină. Noi, românii, nu vrem să fim prin aceasta asupritori, ci numai să ne afirmăm conştiinţa noastră de unitate stăpânitoare: opresori ai minorităţilor *nu*, dar stăpâni, în această ţară lărgită cu jertfele noastre, *da*. Poporul trebue condus de-o elită intelectuală, accentuând ideea naţională, înfrânând demagogia şi salvând moralitatea publică.

*

Omagiu meritat s'a adus memoriei fostului preşedinte al partidului naţional român din Ardeal şi Banat, lui *Vincenţiu Babeş*, când la Timişoara în ziua sărbătoarei de alaltăieri, „Intrarea în biserică", s'a desvelit bustul acestui proeminent luptător naţional pentru emanciparea politică a românilor din fosta dublă monarhie.

Bustul a fost sfinţit prin serviciul religios, săvârşit de opt preoţi, în frunte cu P. S. Sa Episcopul *Grigorie* al Aradului. Au luat cuvântul, după sfinţire: P. S. Sa Episcopul Aradului, apoi dnii miniştri *Al. Lapedatu* şi *I. Nistor*, P. S. Sa Episcopul *Vasile* al Caransebeşului, dl Sever Bocu, reprezentantul comitetului pentru ridicarea bustului, şi alţii.

Festivitatea timişoreană a luat astfel caracterul unei mari sărbători naţionale.

Vincenţiu Babeş (1821—1907) a contribuit, în curs de peste o jumătate de veac, la desvoltarea şi întărirea conştiinţei naţionale în poporul român din Banat şi Ardeal. Pe lângă Şaguna, Mocioneştii şi alţi fruntaşi ai românilor de dincoace de Carpaţi, Babeş a avut rol precumpănitor în reorganizarea mitropoliei ortodoxe române ardelene. Incă înainte de 1848, Babeş, fusese numit profesor la pedadogiul român din Arad, dupăce făcuse cursurile teologice în acel oraş. In Dec. 1849 a reprezentat dieceza Aradului în marea deputaţiune a românilor din împărăţia Habsburgilor, când alături Şaguna, Popasu, Hurmuzachi, Laurian ş. a., a mers la Viena.

In dieta dela Pesta, începând din 1861, s'a afirmat ca distins orator, pledând energic pentru politica moderată.

In conferinţele naţionale generale, câte s'au ţinut până la anii 1890, V. Babeş a purtat cuvântul de fruntaş conducător, ear ca ziarist a avut parte, între anii 1873—75 de numeroase procese de presă pornite de stăpânirea maghiară. Când la 1880 se inaugurase o nouă direcţie în politica naţională a românilor din Transilvania, Babeş s'a retras din luptele politice şi s'a întors la cercetările sale istorice, făcute mai ales în interesul bisericii ortodoxe române.

Vincenţiu Babeş moare în 1907 în etate de 86 de ani.

*

Metodele de prozelitism ale uniaţiei. In „Ecclesia", organul sf. Sinod grec, Nr. 45 din 1o Nov., se descrie conţinutul unei scrisori pe care a trimis-o un unit din Grecia, revistei «*Pax*» scoasă de un călugăr benedictin pentru apropierea catolicismului şi ortodoxiei. In acea scrisoare autorul arată activitatea uniaţiei grecești, condusă de episcopul Calavasi şi termină cu următoarele cuvinte foarte caracteristice pentru spiritul în care lucrează acești negustori de conştiinţe:

«*In sfârşit lira anglicană are azi o valoare mai mare de 500 de drahme,* **iar puterea ei de cumpărare e de două ori mai mare decât aceea pe care o are în Anglia, pentru aceia cari ştiu modul!** *Şi cred că Prea Sfinţitul Calavasi cunoaşte modul, aşa că lirele engleze cari i s'ar trimite ar avea într'adevăr o foarte mare valoare*».

Cuvintele acestea cuprind atâta îndrăzneală, încât spre a nu părea neadevărate, autorul articolului din „Ecclesia", dă şi textul englez: „Finaly, the English pound is worth more than 500 drachmae now, and its purchaising power is double what it is in England to those who know how! I believe Mgr Calavassy knows how, and that any English pounds which might happen to come in his direction would have a very great value indeed".

Trimiţătorul epistolei afirmă că a avut înainte o convorbire cu Calavasi despre greutăţile pe cari le întâmpină propaganda uniaţiei între greci, aşa că se străvede, cum spune comentarul epistolei, cine este inspiratorul ei. Ep. Calavasi se gândeşte să exploateze mizeria marelui număr de familii sărace, mai ales din rândurile emigranţilor din Turcia, pentru a le seduce cu bani să treacă la uniaţie.

„Dar călcările acestea grosolane ale moralei elementare, nu mai sunt „spre mai marea glorie a lui Dumnezeu" cum spune ep. Calavasi, ci spre mai marea glorie şi victorie a diavolului şi îngerilor lui", spune comentatorul epistolei. „Căci acţiunea prozelitistă a uniaţiei prin astfel de mijloace anticreştine şi antidivine, provoacă desbinarea în societate şi seamănă ura în mijlocul familiilor cari până aci trăiau în pace şi bună înţelegere". In loc ca biserica catolică să colaboreze frăţeşte cu toate forţele creştine pentru combaterea imoralităţii şi ateismului general, vine să turbure şi să destrame societăţile consolidate în creştinism, mărind desbinarea şi ura unora împotriva altora. Concentreze-şi forţele misionare în Africa şi Asia, în cercurile ateiste şi francmasonice şi lase în pace pe cei cari sunt odată creştini, cel puţin tot atât de buni ca şi cei catolici.

*

„Trăiască Isus" (?). „Farul Nou", organul catolic al familiei Frollo, relatând despre congresul euharistic dela Buenos-Aires, spune că populaţia striga la trecerea carului cu Isus Euharisticul: «*Trăiască Isus, Trăiască Petru, Trăiască Piu al XI-lea*».

Că lui Piu XI îi pot cădea bune urările de viaţă lungă ale oamenilor, înţelegem. Dar ce rost au aceste urări privitor la Petru, a cărui viaţă în cer e veşnică şi mai ales privitor la Isus?

INFORMAŢIUNI

I. P. S. Sa Mitropolitul Nicolae *a rostit Duminecă, 18 Noemvrie c., ora 11¼, la radio o impresionantă predică despre înoirea forţelor morale ale naţiunii.*

Dl ministru Slăvescu în Sibiu. Luni în 19 l. c. au sosit în Sibiu dl ministru de finanţe *Victor Slăvescu* şi fostul ministru dl *Ion Lapedatu*, director al Băncii Naţionale. Scopul venirii dlui ministru de finanţe la Sibiu a fost să ia contact, în vederea împrumutului intern, cu cercurile economice locale. Dl ministru s'a informat asupra mersului subscrierilor în oraş şi judeţ, explicând rostul împrumutului de înzestrare a ţării şi necesitatea de-a se înscrie sume cât mai considerabile. Cu acest prilej dl ministru Slăvescu a făcut o vizită I. P. S. Sale Mitropolitului Nicolae, care l-a reţinut la masă, şi a vizitat şi staţiunea climaterică dela schitul Păltiniş.

Personalul oficiilor poştale din oraşul şi judeţul Sibiu au subscris la împrumutul refacerii ţării din 1934 suma de lei *337.000* în valoare nominală.

Asesorul *Dr. Andrei Gâlea* şi-a rescumpărat ziua numelui, dând 300 lei la Fondul orfelinatului arhidiecezan.

Conferenţă publică, a doua, în seria deschisă de societăţile culturale în Sibiu, a ţinut Duminecă profesorul universitar din Cluj, dl *Dr. I. Minea*. Subiectul conferenţei sale, cunoaşterea oamenilor după expresiunea feţei, a atras un mare număr de ascultători, cari urmărind cu deosebit interes analiza stărilor sufleteşti ce rezultă din fizionomie, s'au şi convins probabil că omul, de azi mai ales, trebue să fie şi *bun fizionomist* atât în folosul propriu, cât şi al altora. Fizionomica, arta de a cunoaşte pe cineva după faţă, a preocupat, spune conferenţiarul, lumea din cele mai îndepărtate veacuri şi a dat naştere la lucrări voluminoase, — asupra cărora se pot face firește observaţii şi rezerve; dar ceice s'au ocupat de fizionomică, au descoperit şi adevăruri, ce se pot verifica prin experienţele noastre în atingerea cu lumea. Figurile, din tabelele arătate, au lămurit şi mai bine tălmăcirile savantului profesor, viu aplaudat.

Cercul studenţilor teologi ardeleni „Andrei Şaguna" din Cernăuţi şi-a ales, în adunarea generală ordinară, pentru anul 1934—35, următorul comitet: preşedinte: Dumitru Vestemean, candidat în teologie; vicepreşedinte: Cornel V. Tomescu, cand. în teologie; secretar general: Iuliu Işa, cand. în teologie; secretar de şedinţe: V. Ghiuriţan, stud. teolog an III; cassier: Adam Borşei, stud. an III; econom-arhivar: Partenie Petrescu, stud. an III; preşedinte al secţiei literar-muzicale: I. Cosma, cand. în teologie; cenzori: M. Furdui, Nicolae Pinţia, şi O. Tursa, candidaţi în teologie.

Licenţiat în teologie. Absolventul Academiei teologice Andreiane, bursierul Arhiepiscopiei noastre, *Teodor Bodogae*, a trecut cu distincţie examenul de licenţă la facultatea teologică din Cernăuţi.

Expoziţia nouă de pictură a dnei *Maria Drăgan Cabadaiev*, este deschisă zilnic la Sibiu, într'una din salele dela Casa societăţii în stada Carmen Sylva 3.

Dna Maria Drăgan, — văduva de curând răposatului pictor Cabadaiev, cu bun nume între pictorii de seamă ai bisericilor noastre, — este una din cunoscutele şi apreciatele artiste române ale timpului de faţă.

Talent şi sârguinţă, cu înaltă concepţie de frumos, exprimat fără a pierde cumpăna, armonie şi disciplină se desprind din tablourile expuse în sala dela Sibiu, la acest sfârşit de toamnă. Sânt, între ele, pânze pline de gingăşie şi farmec, care grăesc dela sine.

Sibienii, precum şi alţi iubitori de frumosul pictural, au prilej excelent să-şi împodobească cel puţin o parte din căminul lor cu lucrări de artă serioasă şi expresivă, datorite unei romănce de mare talent şi neobosită muncă.

Festivalul *comemorativ, organizat de Consiliul arhiepiscopiei noastre în amintirea devotaţilor slujitori ai bisericii şi neamului, Nicolae Cristea şi Zaharie Boiu, se va ţinea Duminecă, în 25 Noemvrie c., ora 11 şi jum., în sala prefecturii judeţului Sibiu. Intrarea liberă.*

ŞTIRI LOCALE

Predică în catedrala din Sibiu. Duminecă, în 25 Noemvrie 1934, va predica părintele prot. *Ioan Dăncilă*.

Baia populară din Sibiu va fi deschisă pe viitor de două ori pe săptămână până seara la ora 9 jum., şi anume: Marţia şi Vinerea. In aceste două zile înainte de masă baia va fi deschisă dela ora 10—12, iar după masă dela 1½ până seara la 9½, ca astfel să se poată folosì şi din partea acelor persoane, care în decursul zilei sânt ocupate.

Poşta redacţiunii

Pr. *I. L.* în Ş. „Creştineasca faptă" se laudă dela sine, fără intervenţii din afară. In acest caz ar fi indiscreţiune.

Nr. 340/1934 (62) 1—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei de cl. III-a Toderiţa, protopopiatul Oltul-Şercaia, jud. Făgăraş, potrivit ordinului Prea Veneratului Consiliu arhiepiscopesc Nr. 8554/1934, publicăm concurs cu termin de 30 zile dela prima apariţie în Telegraful Român.

Retribuţiunile împreunate cu acest post sunt cele fasionate în coala B.

Reflectanţii îndreptăţiţi la acest post sunt poftiţi să-şi trimită cererile provăzute cu actele necesare, între cari şi permisele de candidare dela Prea Veneratul Consiliu arhiepiscopesc, în termin, Oficiului protopopesc, şi să se prezinte în parohie în vreo Duminecă sau sărbătoare, cu observarea dispoziţiunilor reglementare, pentru a cânta, eventual a celebra, şi a face cunoştinţă cu poporul dreptcredincios.

Şercaia, 16 Noemvrie 1934.

Oficiul protopopesc ort. rom. Oltul

Valeriu Judele
protopop.

Nr. 385—1934 (63) 1—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei de clasa a III-a **Berivoii-mari,** protopopiatul Oltul, se publică concurs cu termin de 30 zile dela întâia apariţie în Telegraful Român.

Venitele împreunate cu acest post:

1. Salarul dela stat.
2. Sesie parohială: 3 jugăre date prin reforma agrară.
3. Câte o măsură de bucate dela fiecare familie.
4. Câte o zi de lucru de fiecare familie.
5. Venitele stolare stabilite de adunarea protopopească pentru întregul tract.

Cererile de concurs însoţite de actele necesare, între cari este a se socoti şi autorizaţia de candidare din partea Prea Veneratului Consiliu arhiepiscopesc, se vor înainta oficiului protopopesc ortodox român Oltul, în Şercaia, jud. Făgăraş, până la terminul fixat.

Concurenţii se vor prezenta cu încuviinţarea oficiului protopopesc în vreo Duminecă sau sărbătoare în parohie spre a face cunoştinţă cu parohienii.

Şercaia, la 16 Noemvrie 1934.

Oficiul protopopesc ortodox român Oltul în înţelegere cu consiliul parohial.

Valeriu Judele
protopop.

Redactor responsabil: Pr. Dr. D. Stăniloae

Editura şi tiparul Tipografiei arhidiecezane

Anul LXXXII — Sibiu, 2 Decemvrie 1934 — Nr. 51

Telegraful Român

Organ național-bisericesc — Intemeiat în 1853 de Mitropolitul Andreiu Șaguna

APARE SAPTAMANAL

Abonamentul: Un an 500 Lei. — Șase luni 250 Lei. — Trei luni 125 Lei. — Pentru străinătate un an 900 Lei. — Pentru America 8 Dolari.

Articole și corespondențe se adresează **Redacției** Telegraful Român, Sibiu, strada Mitropoliei Nr. 45. — Scrisori nefrancate se refuză. — Articole nepublicate nu se înapoiază.

Prețul inserțiunilor un șir petit 6 Lei pentru odată, dacă se publică de mai multe ori se dă rabatul cuvenit.

Abonamentele și inserțiunile se adresează **Administrației** ziarului Telegraful Român, Sibiu, strada Mitropoliei Nr. 45

Contra avortului

In proectul noului cod penal unificat ce se va aduce spre discuție și votare în actuala sesiune parlamentară, se prevede, spre deosebire de vechile coduri penale, încuviințarea avortului în următoarele cazuri: 1. când sarcina este rezultatul infracțiunii la pudoare și la bunele moravuri, 2. când viața femeii este în pericol, și 3. când femeia gravidă este în stare de alienație mintală sau de idioție.

Creștinismul se opune omuciderii. Și avortul este omucidere. Este oprirea unui om în curs de realizare și ca atare nu e nici o deosebire esențială între aceea că omori pe om la o vârstă mai înaintată sau mai puțin avansată. Copilul în pântecele mamei sale este o ființă omenească apucată pe drum spre lumea noastră. Este o față omenească lansată de Dumnezeu la viață proprie, personală. Nu e nici o deosebire între a strivi un mugur, sau o floare deplin realizată. Avortul este o crimă. Așa i se zice în codul vechiu. In cel nou i se zice numai delict.

Avortul încuviințat, pentru indiferent care motiv, destramă familia și societatea. Legătura între soți nu mai e socotită ca o legătură serioasă, voită și sfințită de Dumnezeu, pentru îndatoririle importante și grele ce și le iau soții în viață, ci e coborâtă la nivelul unui mijloc de plăcere. Comoditatea, plăcerea, petrecerea, devin scopul unic al omului, fie că le caută în căsătorie, fie în afară. Tendința aceasta și practica avortului există și astăzi într'o anumită pătură imorală a societății, dar conștiința că avortul nu e încuviințat de autoritatea societății — constituită în stat — exercită totuși oarecare frână și împedecă întinderea lui asupra tuturor straturilor poporului român. Dar când însuși statul va veni să liniștească pe doritoarele și doritorii de avorturi că avortul e un lucru justificat, nu va mai exista nici o frână în calea pornirii disolvante.

Să luăm pe rând cele 3 condițiuni în cari se admite avortul:

1. *Când sarcina este rezultatul infracțiunii la pudoare și la bunele moravuri.* Crede legiuitorul că pe calea aceasta se pune o stavilă infracțiunilor la pudoare și desfrâului? Dimpotrivă! In felul acesta se încurajează și mai mult. Și apoi e salvată în acest fel o femeie de dezonoare? Suntem siguri că îngăduința în acest caz a avortului va deschide o poartă largă pentru justificarea multor avorturi și când n'a fost infracțiune la pudoare. Care femeie — neavând o conștiință senzibilă — nu va căuta să profite de această prevedere a legii pentru a spune că a fost victimă, chiar când n'a fost decât o păcătoasă? Pentru a se stăvili astfel de infracțiuni trebue luate alte măsuri.

2. *Când viața femeii este în pericol.* Aceasta este iarăși un pretext prin care se vor justifica avorturile cu nemiluita. Congresul medical, adunat în Aprilie c. la Cluj, pledând pentru îngăduirea avortului n'a putut stabili indicații certe după cari s'ar putea prevedea că viața femeii este în pericol în caz că nu se supune la avort. Femei cu anumite boale, cari sunt luate de unii ca motive justificatoare ale avortului, au putut naște în marea majoritate a cazurilor, pe când altele supunându-se avortului, n'au supravețuit mult. E mai probabil că o femeie bolnavă, mai degrabă moare avortând, decât ducându-și sarcina. Și apoi nu se vor găsi totdeauna medici amatori de avorturi, cari să dea certificate ce exagerează sau inventează anumite indicații justificatoare ale avortului?

3. *Avortul se admite când femeia e idioată sau alienată.* S'a constatat că în majoritatea astorfel de cazuri copiii ce se nasc sunt sănătoși. In orice caz, nu e admisibil, ca pentru un număr de copii eventual schizofrenici, să fie omorât un număr impunător de copii sănătoși. Viața nu poate fi strânsă în chingi, să dea numai exemplare perfecte. In toată întinderea naturii există și abateri dela exemplarele normale. Și vor exista și între oameni, ori câte măsuri preventive s'ar lua. Apoi și aici există putința ca medicii să exagereze sau să inventeze anumite simptome de idioție. Linia între sănătate și puțină scrinteală e și acî foarte relativă. Orice toană a femeii poate fi luată ca simptom de nebunie.

Se afirmă că dacă s'ar îngădui avortul prin lege, s'ar împuțina avorturile clandestine, cari costă deatâtea ori viața femeii. Pilda Rusiei sovietice dovedește însă că prin legiferarea avortului în anumite cazuri, nu scade avortul clandestin, ci crește. Odată obișnuite femeile cu avortul, și-l cauzează și în cazurile nepermise de lege și, multe din ele, dintr'o jenă de-a apărea în public ca avortante, îl practică în mod clandestin. In Rusia dela legalizarea avortului în anumite cazuri, avortul clandestin a crescut treptat, întreit și împătrit.

Să ne gândim și la viitorul neamului românesc. Dacă la un popor mare, într'o țară fără minorități, avortul legalizat nu-i și un pericol național, câtă vreme acel popor se menține măcar la o situație numerică staționară, poporul nostru trebue să crească numeric pentru a copleși minoritățile și pentru a ajunge un popor mare și capabil să joace un rol important în politica și cultura omenească. Pentrucă un popor mic e sortit să fie continuu, în mod umilitor, la remorca popoarelor mari, atât în ordinea politică, cât și în cea culturală.

Să nu uităm că un popor cum e al nostru odată căzut în imoralitatea astorfel de practici, ticăloșit din punct de vedere moral, cu greu se mai poate reculege. Odată ce-ai obișnuit pe om cu fuga dela datoriile vieții, cu greu și le mai ia asupra sa.

Cerem parlamentarilor noștri creștini și români să nu se lase seduși de propaganda disolvantă a unei prese străine de aspirațiile creștine și naționale ale neamului românesc, ci să împiedece prin votul lor traducerea în lege a art. 482 din proectul noului cod penal.

Tovărășia unito-iezuito-maghiară

In sfârșit, după repetate negări, «Unirea» recunoaște tot ce s'a atribuit uniației în numerile anterioare ale ziarului nostru și la congresul Forului. Recunoaște că misiunea ei este să facă prozelitism între români în favoarea Romei. Adnotează însă, că prozelitismul Romei e pașnic și se face prin convingere, luminare etc., nu ca al ortodoxiei, care ar fi un prozelitism al forței, al banului etc.

Of! cât de pașnic și de duhovnicesc e prozelitismul Romei. E destul să mergem pe locul ruinelor vechilor mănăstiri ortodoxe, să deschidem cartea martirilor români din veacurile anterioare, sau să mergem mai departe în trecut și să cetim documentele despre cruciatele contra sectelor și schismaticilor din evul mediu, despre activitatea inchiziției, despre atâtea arderi pe rug. De vreo lună de zile oficialii uniți proclamă melodramatic prin toate oficinele catolice că își așteaptă cu inima hotărâtă torturile și moartea în persecuția ortodoxă care se anunță. Lase aerile comice de candidați la mucenicie! «Ortodoxia n'a ars pe rug credința nimănui». Uniația se va destrăma dela sine, ca toate ofensivele catolice între români. Nu e în firea ortodoxiei cucerirea sufletelor prin omorârea trupurilor. Atributul acesta rămâne exclusiv în apanagiul catolicismului: «Marele Inchizitor», fie că utilizează întimidarea prin frică, fie că supune spiritul prin bani, rămâne o instituție care definește ca un stigmat catolicismul. Știm noi cum lucrează uniația pe la Balșa, Tău, Arpașul de sus etc.

«Unirea» recunoaște de asemenea că statul catolic trebue să rămână stăpân pe averile uzurpate dela statul român. Impotriva dovezilor zdrobitoare ale dlui O. Ghibu, repetă mistificările dlui V. Pop, respinse odată de dl O. Ghibu.

Iată naționalismul uniației! In probleme atât de importante pentru statul nostru, ea se rupe din solidaritatea românească, aliindu-se cu ungurii. Foile catolice strigă de-o lună că uniația și catolicismul nu fac neromâni pe mărturisitorii lui. Noi constatăm un fapt, cu evoluție firească: tot mai frecvent uniația rupe frontul românesc pentru a trece în tabăra adversă. Religia e o parte esențială în sufletul omenesc. E firesc deci ca ea să creeze atașamente și simpatii mai degrabă cu cei cu cari ai aceeaș credință, decât cu cei cu cari ai aceeaș naționalitate. Mai ales că, după catolici, religia e supranaturalul, iar naționalitatea un biet *natural*, de-o valoare infinit inferioară și influințată de supranaturalul religios. Căci e superficial ce spune dl Iosif Frollo, că religia se formează din elemente cari n'au nici o influință asupra etnicului, prima rămânând în sectorul supranatural, iar ultimul în sectorul natural (Farul Nou, 25 Noemvrie 1934). A se vedea ce s'a scris în numărul anterior al ziarului nostru, în legătură cu puternica influință pe care o are elementul religios asupra «naturii». Nu spunem că uniții ar putea deveni unguri, sau în general s'ar putea confunda într'o națiune existentă actualmente. Dar e cert că tinzând să se deosebească religios tot mai mult de ceilalți români, aceasta le formează înclinații, însușiri și simpatii sufletești, cari îi vor face un fragment etnic deosebit de marea massă a poporului român.

A se vedea, acest atașament special al conducătorilor uniației la străini, și în fenomenul curios că în ultimul timp nu se mai face nici o deosebire între foile unite și foile catolice scoase de străini. Și în unele, și în altele iscălesc alături străinii catolici cu românii uniți. In foaia pentru propaganda catolicismului în România, «*Farul Nou*» ce e scoasă de familia Frollo (Anton, Iosif, Mia etc. Frollo) și stă sub protecția sf. Bernadeta, scriu regulat românii uniți George Șerban, Dr. N. Popa ș. a. Ba chiar se umblă cu ideea ca această foaie catolică (nu unită) străină, să fie făcută oficios al Agrului («Farul Nou» din 25 Nov. 1934).

«*Dacia creștină*» dela Iași, e iarăși foaie catolică, scrisă în deosebi de iezuiții stabiliți la Iași ilegal. Dar și în ea scriu regulat uniți (cum e «Păr. Georgescu»). Ba aceasta devălmășie s'a realizat în ultimul timp și la «Unirea» blăjană. In Nr. ultim (24 Nov. 1934), primul articol e iscălit de iezuitul P. Wiercinski. (Suntem siguri că realizările cari se fălește că le-a obținut în Rusia, sunt tot atât de adevărate ca relatările ce le făcea acum câțiva ani în revista iezuită «Stimmen der Zeit» despre catolicismul integral și de totdeauna al României). Ceeace scrie acest iezuit în «Unirea» este un îndemn, cu pilde din altă parte, adresat Agrului să purceadă la un prozelitism mai zelos printre ortodocși (arată câți ortodocși au convertit laicii catolici prin Polonia și Rusia, la ordinul episcopilor catolici). Prin faptul că Unirea pu-

blică acest articol, dovedeşte pentru a nu ştiu câta oară cât de sincer e comunicatul Agrului cu asigurarea că n'are scopuri prozelitiste.

Tovărăşia aceasta dă curaj străinilor să se erijeze în monitori ai poporului românesc şi ai credinţei sale, aici în ţara noastră. Cine a strigat mai tare de vreo lună încoace împotriva Forului şi a Bisericii ortodoxe române, decât dl Iosif Frollo, care e italian. Şi încă pe ce ton? Auziţi-l: «A afirma că ortodoxismul este sinonim cu românismul... înseamnă a spune din punctul de vedere religios o inepţie, *iar din punctul de vedere românesc, când se mai adaugă şi pretenţia de-a monopoliza patriotismul şi a se erija în unicii reprezentanţi autorizaţi ai românismului, o curată impertinenţă*»...

Auziţi dlor reprezentanţi ai Forului! Cine vă dă lecţii în ţara voastră! L-am ruga pe dl oaspe să-şi mănânce liniştit pânea pe care pământul şi ospitalitatea românească i-o dă mai uşor decât în altă parte, şi să nu se amestece în treburile noastre, sau cel puţin să-şi aleagă cuvintele.

Iar dacă nu înţelege cum poate fi ortodoxia naţională, fără a deveni păgânism, să lase puţin la o parte acea scindare catolică între natură şi supranatură şi să cetească ce s'a scris în numărul anterior al ziarului nostru. Sau, în orice caz, să conzulte şi doctrina bisericii ortodoxe, înainte de-a se pronunţa.

Curios! Doctrinarul uniaţiei române, e tocmai dl Iosif Frollo.

*

In aceste condiţii înţelegem de ce «Unirea», numărul ultim, declară că nu mai vrea să ne recunoască de fraţi şi nu mai vrea să stea de vorbă cu noi. Odată ce şi-au găsit alţi fraţi, evident că s'a înstrăinat de noi. Sănătate bună, scumpilor. Bine vă stă în societatea lui Wiercinski, Hausner, Bangha, Frollo, Fiedler şi tot neamul lor.

Din Biserica Greciei

Personalitatea Arhiepiscopului Primat al Atenei

Când încep să scriu, am în minte cuvintele bunului profesor dela Facultatea de teologie din Bucureşti, dl Teodor M. Popescu: Inalt Prea Sfinţia Sa Hrisostom Papadopulos „este o mândrie a elenismului şi a ortodoxiei", odată cu teama că şirele mele ar putea să nu fie la înălţimea subiectului de care se ocupă.

Omul

Inalt Prea Sfinţia Sa Arhiepiscopul Atenei şi al întregei Elade, Hrisostom Papadopulos, s'a născut la 1 Iulie 1868. Părinţii săi, preotul Anastasiu şi preoteasa Fotinia din Máditos (Tracia), aveau două mari virturi: erau săraci şi erau oameni de treabă. Primele studii şi le-a făcut în patrie şi la şcoala teologică din Constantinopol (1884—1887). Dela 1887—1888 a studiat la şcoala teologică a Sfintei Cruci din Ierusalim. La 1888—1889 continuă la şcoala teologică din Smirna, unde ia şi diploma de gimnaziu. La facultatea de teologie din Atena se înscrie la 1889 şi urmează până la 1891. In vremea aceasta (1890), ca student, publică primul studiu istoric, povăţuit de profesorul Sp. Lambru. Regina Olga a Greciei îl trimite apoi, pentru continuarea studiilor teologice, în Rusia. Urmează cursurile academiei din Chiev (1891—1893) şi a celui din Petrograd (1893—1895), unde luă diploma în teologie (1895). Intors în ţară, e numit îndată profesor la şcoala Sf. Cruci din Ierusalim, unde funcţionează dela 1895—1909. Patriarhul Ierusalimului îl hirotoneşte diacon şi-l trece apoi prin toate treptele, făcându-l arhimandrit. Dela 1909 la 1911, funcţionează ca superior al bisericii comunităţii greceşti din Alexandria. In 1910, Facultatea de teologie din Atena, considerând bogăţia numerică şi ştiinţifică a lucrărilor ce le tipărise dela 1895 până atunci, îi oferì diploma de doctor honoris causa. La 1911 e chemat la Atena, unde i se încredinţează conducerea seminarului teologic, al cărui director a rămas până la 1923. Intre timp — la 5 Februarie 1914 — a fost ales profesor universitar la Facultatea de teologie şi chemat să urmeze lui Anastasiu Diom. Kiriacos, la catedra de istorie bisericească universală. In 8 Martie 1923, e ales şi la două zile hirotonit arhiepiscop al Atenei şi al întregii Grecìi. Facultatea de teologie, pe care a servit-o cu devotament şi cu mare prestigiu moral şi ştiinţific, drept recunoştinţă, la 25 April 1923, îl proclamă profesor onorific. Ştiinţa n'a întâlziat să-l încununeze şi altfel: în anul 1926, Arhiepiscopul Atenei e chemat, ca membru activ, la Academia Greciei.

Opera

In linii mari, ea se poate desprinde din notele biografice de până aci. Arhiepiscopul Atenei e un savant cu renume şi-un om de acţiune. Aceste două caractere ale personalităţii sale au mers totdeauna mână în mână. Până era profesor, a organizat şi a construit pretutindenea pe unde a trecut. Dupăce e fost chemat în fruntea bisericii Greciei, a continuat să scrie cu aceeaşi râvnă. Deci, nu se poate spune că savantul se opreşte la 1923, nici că omul de acţiune începe numai de-atunci. Se poate spune însă, — fiindcă acesta-i adevărul — că dela alegerea I. P. Sf. Sale, biserica Greciei lucrează şi prosperează.

Inceputurile activităţii ştiinţifice ale I. P. S. Sale se urcă la vremea când încă era abia student în teologie. Mai precis, dela 1895, când merge profesor la Ierusalim. Domeniul în care lucrează şi care i-a adus reputaţia binemeritată de savant, e istoria bisericească universală. In 1931, prietenii şi admiratorii I. P. S. Sale au sărbătorit jubileul de 35 de ani de activitate ştiinţifică. S'a alcătuit atunci, un frumos volum omagial: Ἐναίσιμα, care cuprinde nu mai puţin de 572 pagini. In fruntea lui sânt publicate scrisorile de felicitare ce s'au trimis sărbătoritului, de Prea Fericiţii Patriarhi: Fotie al Constantinopolului, Meletiós al Alexandriei, Damianos al Ierusalimului (răposat) şi de răposatul Mitropolit al Ciprului, Ciril. Tot acolo, se găseşte o listă a lucrărilor, studiilor, articolelor şi recenziilor publicate de I. P. S. Hrisostom, cari se urcă la 383 de piese. Cifră care grăeşte dela sine. Toate bisericile ortodoxe răsăritene: a Constantinopolului, Alexandriei, Antiohiei, Ierusalimului, Ciprului, Greciei, Rusiei şi până şi a Sârbiei, României şi Bulgariei, au fost obiectul cercetărilor I. P. S. Sale. O înşiruire a lor, e cu neputinţă (se găsesc în Ἐναίσιμα, despre care părintele S. Cândea a scris mai detaliat în Revista Teologică, Nr. 1—2, a. c. făcându-ne un bun serviciu). Studiile I. P. S. Sale, sânt împrăştiate prin toate publicaţiile bisericeşti şi ştiinţifice din Orient: Νέα Σιὼν (Ierusalim); Ἐκκλησιαστικὸς Φάρος şi Πάνταινος (Alexandria); Καινὴ Διδαχὴ, Ἐκκλ. Κήρυξ Κύπρου, Θεολογία, Ἐκκλησία şi Marea Enciclopedie Elină (Atena). Unele din ele au văzut lumina tiparului la Berna (Revue internat. de Théologie) şi la Stockholm.

Şi astăzi, I. P. S. Sa scrie şi publică mereu.

Ca om de acţiune, lăsând la o parte activitatea desfăşurată înainte de a fi ales arhiepiscop, I. P. S. Sa a dat un ritm nou vieţii bisericeşti din Grecia. Nu lipseşte dela nici o acţiune social utilă. Sub privegherea Sa s'a organizat misiunea internă cu o vigoare demnă de toată lauda. S'au înfiinţat tot felul de societăţi de binefacere, şcoli duminecale, câteva „fraţii" despre care voi scrie mai cu deamănuntul altădată, s'au adus oamenii la biserică, s'au deschis băerile pungilor celor bogaţi cari dăruesc, îndemnaţi de mitropoliţi, în scopuri de binefacere, sume ce au atins şi două milioane de drahme la un bogătaş. Cu un cuvânt se lucrează cu înfrigurare şi cu un spor vizibil. Roadele acestei acţiuni, sânt consemnate de I. Prea Sf. Sa într'o broşură întitulată: Ἡ πνευματικὴ δράσις καὶ κοινωνικὴ πρόνια τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος (Activitatea spirituală şi purtarea de grijă socială a bisericii Eladei — ţinută conferinţă, tipărită în Ἐκκλησία şi apoi extrasă în broşură).

Atitudinea energică a I. P. S. Sale contra francmasoneriei, am arătat-o într'un articol anterior. Şi aceasta, şi problema calendarului, care pricinueşte

Organizaţi Oastea Domnului

* FOIŞOARA *

Din cuvântarea

părintelui Dr. GH. CIUHANDU, preşedintele Asociaţiei clerului „A. Şaguna", la deschiderea congresului din 29 Octomvrie 1934 (Sibiu)

I. P. Sf. Părinte Mitropolit,
P. Sf. Părinte Episcop,
Onoraţi Oaspeţi,
Iubiţi Fraţi în Domnul,

Ne-am întrunit, încă de ieri, aici, cu prilejul congresului general al „Frăţiei Ortodoxe Române", pentruca să ne înfruptăm cu bucurii sufleteşti şi să ne hrănim cu bune nădejdi, de trezirea, intensificarea şi punerea în lucrare a conştiinţei noastre ortodoxe, pe fondul ei firesc: tradiţie naţională românească. Iar astăzi, ne întrunim în cadrele Asociaţiei clerului „A. Şaguna", în al XIII-lea congres al nostru.

Cifra de „13" în seria congreselor noastre, prin urmare se afirmă ca un semn de bun augur pentru interesele superioare ale credinţei şi ale neamului nostru, pe cari, de acì încolo, le vom servì, clerul şi poporul credincios, în o şì mai frumoasă şi mai efectivă armonie.

Iată, aceasta este signatura acestor două congrese, cari, prin ideia lor fundamentală şi prin acţiunea lor convergentă, sânt chemate a se întregì reciproc, dând soliditate cugetării ortodoxe-române şi creind o solidaritate activă ortodoxă şi românească...

Când ne vedem întruniţi, în colectivitatea noastră de congres, — nu putem să nu ne ridicăm privirile şi către interesele generale, largi, ale neamului şi ale bisericii sale.

Astfel remarcăm — foarte rezumativ numai, — două lucruri mai de seamă. Intâi de toate, că neamul şi statul nostru, care dau cadrul existenţei fizice a sfintei noastre biserici, au suferit ireparabile pierderi de pe urma celui mai mişelesc atentat, care ni-a lipsit ţara de cei mai mari prieteni şi sprijinitori: prea ortodoxul rege Alexandru al Iugoslaviei, şi sfetnicul luminat al Franţei şi cetăţean de onoare al României, Louis Barthou. Nu putem trece pe lângă suprema lor jertfă, nici noi preoţii, fără de a ne concentra a clipă — asupra operei lor şi asupra pierderii noastre — cu pioasă recunoştinţă şi cu creştinesc gând. De pierderi fiind vorba, ne facem o pioasă datorie, punând florile recunoştinţei şi pe mormântul proaspăt al marelui învăţat şi zelos apărător al Bisericii noastre, care a fost profesorul universitar Gh. Bogdan-Duică.

Cel de al doilea lucru, de ordin mai apropiat, ce trebue să-l menţionom aci chiar, este, că — graţie stăruinţelor luminate ale căpeteniilor noastre bisericeşti şi mai ales ale I. P. S. Sale Păr. Mitropolit Nicolae şi graţie înţelegerii factorilor politici dela cârma ţării — soartea clerului s'a îmbunătăţit; şi că, restabilindu-se în fiinţă ministerul cultelor şi artelor, avem temeiuri suficiente de a nădăjdui, că bisericii noastre şi slujitorilor ei li se vă face dreptatea cuvenită.

Nu e îngăduit însă, să ne restrângem numai la consideraţiile acestea profesionale şi utilitariste atunci, când, — concomitent cu această îndreptare a lucrurilor, din ordinea politică-bisericească, — în aceiaşi vreme ne vedem asaltaţi din partea sectelor şi a catolicismului...

Primejdiile acestea, noi nu le putem ignora, deoarece în consecinţa finală ele sânt îndreptate şi împotriva bisericei şi a credinţei noastre. Din contră, trebue să le avem pururea în vedere, lucrând şi noi, după ale noastre puteri, acolo unde sântem rânduiţi, în slujba neamului şi pentru a întări credinţa ortodoxă în suflete, singura ce ni-a rămas, din veacuri şi pentru viitor, drept temelie de granit a fiinţei noastre româneşti...

*

Dar, iubiţi fraţi, — pe lângă aceste consideraţii de ordin obştesc, — ţin să fac amintire — sumară numai — şi despre problemele puse în ordinea noastră de zi.

E notoric, că nici când în viaţa clerului nostru nu s'a desfăşurat o activitate mai febrilă, decât în zilele noastre, când *viaţa nouă şi noua noastră orânduire politică* de stat naţional întregit, ni-a impus multiple îndatoriri, pe cari, în trecut, nici nu le cunoşteam pe bună cale, decât din auz şi din teoria studiilor pastorale-sociale.

In sensul acestor preocupaţii noui de viaţă, autoritatea bisericească, în toate ipostasele sale statutare, şi întreg clerul român ortodox se străduesc din răsputeri să organizeze *şi mai de aproape* viaţa religioasă-morală şi culturală, precum şi pe cea misionară, în sinul bisericii noastre, şi să creieze factorì *sociali noui* pentru intensificarea muncii de luminare culturală şi religioasă.

De aceea, problema aceasta ni-a dat să vedem o serie întreagă de organizaţii noui în rândurile creştinilor noştri. Pentru a numì pe cele mai de seamă, voi aminti, în primul loc, Societatea ortodoxă-naţională a femeilor române, — societate cu foarte frumoase realizări peste Carpaţi, şi care a început a mobiliza şì la noi energiile femeieşti. In al doilea loc amintim de tinăra „Frăţia Ortodoxă Română", mai cu seamă a intelectualilor noştri, cari vor să-şi iee partea serioasă de muncă alături de oficialitatea bisericii, pentru o largă şi intensă cultivare a sufletului creştin ortodox. Şi tot aşa se cuvine onorabilă menţiune şi organizaţiei „Oastei Domnului", care cultivă, cu rezultate mari, tendinţa de restabilirea evlaviei de odinioară a sufletului românesc. Dar, pe lângă aceasta, — iată-ne în faţa încă a unei mari probleme: organizarea tineretului, nădejdea noastră de mâne, sub steagul sfântului Gheorghe...

Cu privire la celelalte chestiuni Vă veţi lămurì din rapoartele, ce Vi se vor înainta, în privinţa activităţii Asociaţiei şi a comitetului ei, cât şi cu privire la starea materială a organizaţiei noastre.

Şi cu acestea declar congresul nostru de deschis.

De-ţi vei aduce darul tău la altar, şi acolo îţi vei aduce aminte, că fratele tău are ceva asupra ta, lasă acolo darul tău înaintea altarului şi mergi mai întâi de te împacă cu fratele tău, şi atunci venind adu darul tău. Mat. 5, 23—24.

Şi celui ce voieşte să se judece cu tine şi să-ţi ia haina ta, lasă-i lui şi cămasa ta. Mat. 5, 40.

mult rău bisericii Greciei, aşteaptă o soluţionare dela viitorul prosinod ecumenic.

Cu biserica romană, Inalt Prea Sfinţia Sa a avut mult de lucru: ca şef de biserică ortodoxă (a purtat o corespondenţă recentă cu episcopul uniat, Georges Calavassy, al Constantinopolului şi Greciei, asupra unirii Orientului cu Roma; publicată de Hieromoine Pierre în Orientalia Christiana, vol. XVIII—I, 1930) şi ca istoric bisecesc (între alte, cartea: Primatul episcopului Romei, studiu istoric şi critic, Atena, 1930, pag. 340). Cele ce scriu acum, îmi răscolesc o amintire. In Mai, anul acesta, ne pregăteam să încheiem cursurile, când ni se anunţă la facultate că I. P. Sf. Hrisostom, care nu şi-a abandonat catedra, va face o lecţie. Subiectul: Când, unde şi de cine a fost botezat Constantin cel Mare? Iar pe tablă, inscripţia buclucaşe, de provenienţă romană, care a dat atâta de lucru istoricilor: CONSTANTINUS | PER CRUCEM | VICTOR | A S. SILVESTRO HIC | BAPTIZATUS | CRUCIS GLORIAM | PROPAGAVIT. Lume multă. Şi câţiva I. P. Sf. Mitropoliţi. Arhiepiscopul-profesor îşi desfăşură cu o seninătate academică subiectul. N'a fost acolo nici venin, nici ură, — ştiinţă! Eu unul, n'am să mai uit multă vreme magistrala lecţie.

Inalt Prea Sfinţitul Hrisostom „este o mândrie a elenismului şi a ortodoxiei". Acesta-i adevărul!

GRIGORIE T. MARCU

Aniversarea *zilei măreţe de* **1 Decemvrie** *este şi în anul acesta prilejul bine venit pentru manifestarea solidarităţii naţionale române, ferm decise să-şi păstreze cu orce jertfe teritoriul în marginile sale firești şi drepte, dobândite după imense sacrificii şi nesfârşite suferinţe. Dar Dumnezeu ne-a ajutat, urgia vremii a trecut, şi puterea asupritorilor noştri s'a prăbuşit, — ear unirea politică a românilor din Ardeal, Banat, Crişana şi Maramureş cu patria mamă România s'a proclamat în ziua de 1 Decemvrie 1918.*

Astăzi când vechiul şi neîmpăcatul nostru duşman tot mai unelteşte visând refacerea jugului asupritor al statului «milenar», vom şti să opunem îndrăznelilor dela vest puterea solidarităţii tuturor conştiinţelor româneşti, participând cu toată însufleţirea la întrunirile secţiilor **Ligii antirevizioniste** *şi rostind cu toată hotărârea, că graniţele României întregite nu se pot atinge: ele au fost ale noastre, sânt ale noastre, şi rămân ale noastre. O spunem noi, românii de pretutindeni, şi au spus-o marii noştri aliaţi şi prieteni.*

In memoria lor...

O întreagă viaţă închinată, într'o epocă din cele mai grele, bisericii noastre ardelene şi poporului ei, ani mulţi de necurmată muncă, înţeleaptă şi curajoasă, cheltuiţi în deslegarea problemelor ce se împletesc cu însaşi existenţa neamului românesc, au alcătuit ţinta şi programul de lucrare desfăşurată de credincioşii sfetnici ai lui Şaguna, — între dânşii se numără, în primul rând, şi **Nicolae Cristea** *şi* **Zaharie Boiu.**

In memoria acestor doi devotaţi slujitori ai bisericii şi neamului, Consiliul arhiepiscopiei noastre de Alba-Iulia şi Sibiu a organizat sărbătorirea comemorativă din 25 Noemvrie c., conform programului ce l-am publicat la timp.

In cursul sfintei Liturghii, din Dumineca aceasta, s'a săvârşit, în catedrala mitropolitană din Sibiu, rugăciunea de pomenire pentru odihna sufletelor celor doi sărbătoriţi cu prilejul împlinirii unui secol dela naşterea lor. A urmat apoi, în sala prefecturii judeţene, festivalul demn şi impresionant, în care prinosul recunoştinţei a fost adus prin conferenţa profesorului şcoalei normale «Andrei Şaguna», dl L. Bologa, şi prin cuvintele omagiale, frumos rostite, de dl Dr. Gh. Preda, în numele Asociaţiunii culturale, şi de dl I. Popa, reprezentantul corpului didactic din localitate.

Redactorul nostru Dr. D. Stăniloae a adus omagiul «Tel. Român» dând apoi lectură unui energic articol de ziar, scris pe vremuri de regretatul Cristea, în coloanele acestui ziar, care a răscolit amintiri din epoca de crâncenă luptă ziaristică împotriva milenarilor asupritori ai elementului românesc din Ardeal. La sfârşit recitarea versurilor, cu duh educator, ale lui Zaharie Boiu, a produs nu puţină înduioşare în toţi cei apropiaţi sufleteşte de strădania şi însufleţirea nestânsă a scriitorilor noştri apostoli şi luptători din veacul abea trecut. →

Parastas la Florica

pentru Ion I. C. Brătianu şi Vintilă Brătianu

La locul de veşnică odihnă al familiei Brătenilor binemeritaţi dela patrie, la cripta dela moşia de linişte şi meditare, cu o albă capelă, cu bisericuţa lui Horia, cu parc întins de brazi bătrâni şi cu meştere aşezări, s'au întrunit Duminecă mulţi şi cucernici pelerini, veniţi din toate unghiurile ţării întregite, ţărani şi cărturari, să se închine în faţa sicriului marelui bărbat de stat Ion I. C. Brătianu, cu prilejul parastasului de 7 ani dela moartea sa.

Din partea I. P. S. Sale Mitropolitului Nicolae al Ardealului, care fiind suferind n'a putut participe la parastasul dela Florica, asistă la ceremonie P. Sf. Sa Arhiereul Vasile, vicar arhiepiscopesc.

Osemintele lui Ion I. C. Brătianu exhumate au fost puse acum într'un sarcofag de marmoră în mijlocul criptei de sub capela castelului dela Florica, alături de sarcofagul ilustrului său părinte Ion C. Brătianu.

Serviciul religios, pentru odihna sufletului celui ce a fost Vintilă Brătianu, este urmat de parastasul întru pomenirea lui Ion I. C. Brătianu. După slujba religioasă, oficiată de I. P. S. Sa Patriarhul Miron cu mare asistenţă, au vorbit: I. P. Sfinţitul Patriarh, apoi dl primministru Gh. Tătărescu şi dnii preşedinţi ai corpurilor legiuitoare, L. Moldoveanu şi N. N. Săveanu, evocând în scurte şi emoţionante cuvinte marea figură a celui dispărut, care în calitatea sa de întâiul sfetnic al gloriosului Ferdinand I a condus mulţi ani şi cu mână tare destinele ţării româneşti... De numele lui Ion I. C. Brătianu se leagă pe veci evenimentul epocal al timpului nostru: unitatea naţională.

Slăvit să-i fie numele şi veşnică pomenirea!

Icoana Familiei Creştine, de Dr. Grigorie Comşa Episcopul Aradului. Arad 1934, pag. 70. Preţul 15 lei. In opt capitole se arată trecutul educaţiei familiare la români, pilda sfintei Fecioare Maria, rolul credinţei în familie, rolul rugăciunii şi al muncii în familie, păcatul lipsei de prunci, rolul femeii în familia creştină şi creşterea pruncilor, precum şi rolul mamelor creştine din secolul al IV-lea al erei creştine.

Obiceiul lor

După ce „Unirea" de pe Târnave şi-a dovedit cu prisosinţă încă odată lamentabila lipsă de pregătire în discuţiunile la cari a avut imprudenţa să se angajeze, acum îşi ilustrează răutatea după vechiul obiceiu, în mărunte calomnii telefonice. Noi n'am auzit pe nici un ierarh al nostru vorbind de misionarii Romei printre păgâni. In legătură cu ieşirea prozelitistă a P. Sf. episcop unit Nicolescu dela Lugoj — negată apoi recunoscută de „Unirea", — a fost vorba de poporul român, creştin ortodox dela originile sale, care nu poate fi tratat ca o colonie africană de către agenţii papalităţii.

Iar dacă aceştia voesc să găsească palate somptuoase, să le caute pe la odihnia sa în castelul lui Apaffy, pe la adormia sa din părţile Orăzii şi la Stâna din Vale, pe la feudele medievale ale episcopatului catolic până în „cetatea Vaticanului", căci numai acolo vor da de ele...

F. O. R.

Dela secţia eparhială Cluj

Adunarea generală, cea dintâi, a secţiei eparhiale Cluj, a societăţii Frăţia Ortodoxă Română, s'a ţinut la *Aiud* în ziua de Duminecă, 18 Noemvrie c.

Serviciul religios a fost săvârşit de un sobor de 12 preoţi în frunte cu P. S. *Andrei Mager*, vicarul episcopesc din Oradea. Ortodocşii români din Aiud, neavând încă biserică, altarul la care s'a slujit cu acest prilej, s'a improvizat în sala prefecturii judeţului frumos împodobită.

Cuvintele înţelepte, din predica P. S. Sale vicarului Andrei Mager, despre „pacea sufletească", s'au ascultat cu multă atenţiune de numeroasa asistenţă venită din localitate şi din toată împrejurimea.

După deschiderea adunării prin cuvântul dlui Dr. Dărămuş, preşedintele secţiei locale din Aiud a FOR-ului, a vorbit dl prof. *Valer Moldovanu*, preşedintele secţiei eparhiale, constatând cu bucurie deosebitul interes, dovedit de românii aiudeni şi din împrejurimi, pentru biserica ortodoxă română. Vorbeşte apoi despre marele rol al familiei în societatea românească şi despre adevăratul rost al credinţei ortodoxe în viaţa românilor ardeleni. FOR-ul va lupta ca neamul nostru să fie condus de bunii români, şi nu de cei înstrăinaţi sufleteşte tot mai mult de tradiţiile şi aspiraţiile acestui neam.

Au mai luat cuvântul P. S. Sa vicarul Mager, Dr. S. Vulcu prefectul judeţului ş. a., salutând adunarea în numele autorităţilor şi societăţilor din care fac parte.

Din darea de seamă, expusă de secretarul secţiei eparhiale, dl profesor Dr. Stănescu, asupra activităţii comitetului de direcţie, vedem că: s'au luat măsuri ca în fiecare an să se comemoreze marţirii şi marii organizatori ai bisericii ortodoxe; s'a intervenit pentru soluţionarea neîntârziată a problemei fundaţiei Gojdu; se urmăreşte, între altele, reînvierea spiritului de jertfă pentru biserică, relevându-se, drept pildă, generoasa danie a marelui donator dela Reghin, doctorul *Nicoară*, străbătut de caldă dragoste închinată prin fapte sfintei noastre biserici şi credincioşilor ei.

Cărticele mai nouă. Au apărut în „Biblioteca Creştinului Ortodox", tip. în Arad, următoarele numere, scrise de P. S. Sa Episcopul *Grigorie* al Aradului: Nr. 116. Cercetarea Bisericii şi Intelectualii. Preţul 5 lei. — Nr. 117. Lupta împotriva Indiferentismului Religios. Preţul 5 lei. — Nr. 118. Icoane Sufleteşti, Pilde pentru popor. Preţul 3 lei. — Nr. 119. Despre Frica de Dumuezeu şi Despre înjurături. Preţul 2 lei. — Nr. 120. Păcatul lipsei de prunci. Preţul 2 lei. — Nr. 121. Pizma, Ura şi Iertarea, Trei predici. Preţul 3 lei.

Criza spirituală modernă şi cauzele ei

[3]

de **Dr. N. Balcă**

Omul veacului luminilor, care priveşte aşa dispreţuitor spre omul antic şi acela al Evului-mediu, nu mai crede în Dumnezeul revelat de eternul Logos întrupat într'o Fecioară prea curată. In cine crede el atunci? De cine ascultă el? Pe cine serveşte el? „El, care susţine, că nu mai crede decât în ceeace el pipăe, vede şi înţelege"[26] şi care nu înţelege decât „ceeace el însuşi creează,[27] crede că a nimicit idolatria pentru totdeauna, neînţelegând că idolul căruia i se închină el, este aşa de mic şi aşa de efemer, cum n'a mai fost niciodată vr'unul: adică intelectul său. „Omul nu poate trăi fără credinţă şi nici să realizeze un ateism consecvent. Dacă el pierde credinţa în Dumnezeu, începe să se închine la idoli. Se depărtează el de Dumnezeu, atunci el cade în idolatrie. De aceea, vedem că astăzi au început să învie o mulţime de idoli în toate domeniile vieţii".[28] Aşa este, de ex. cel mai mare dintre aceşti idoli eul omului însuşi. Din erezia humanistă-idealistă s'a născut idolatria liberalismului modern: crezul în atot puternicia raţiunii şi 'n libertatea eului şi-a spiritului omenesc.

Aceeaş nebună dorinţă a omului după autonomie şi libertate a dat naştere în domeniul politic formei de stat democratice, fundamentată pe principiul autonomiei şi-al libertăţii eului omenesc formulat de revoluţionarii anului 1763 şi de ideologii idealişti-humanişti. Democraţia este un copil spiritual al acestui liberalism, în care puterea emană ca un drept dela naţiune, — naţiunea înţeleasă ca suma indivizilor cari trăesc într'un stat. Omul, individul singular, este liber faţă de orice autoritate exterioară: el nu se recunoaşte ca domn şi stăpân al său decât pe sine. Voinţele libere şi autonome ale eurilor individuale adunate dau acea vestită „volonté generale" a lui Rousseau, care este părintele democraţiei. Această „volonté generale" este temeiul statului democratic.

Principiul acesta democratic este fals şi iluzionist, pentrucă el nu numai că nu corespunde realităţii, ci el neagă tocmai realitatea. El este fals, pentrucă neagă eternul adevăr, că omul nu-şi este sie-şi nici domn şi nici stăpân, că libertatea lui nu-şi are temeiul în eul lui raţional, ci că omul este o creatură a lui Dumnezeu şi prin urmare el nu poate fi liber decât în faţa creatorului său, că temeiul libertăţii lui este în Dumnezeu. Şi el este iluzionist, pentru că se fundamentează pe iluzia că natura omului este absolut bună, că răul şi păcatul n'au nici o realitate în fiinţa omenescului. De aceea, statul democratic, este indiferent faţă de direcţia mişcării acelei „volonté generale", cât şi faţă de existenţa binelui sau a răului. „Democraţia nu voieşte să ştie nimic de rău în om". „Ea este tolerantă, pentru că este indiferentă, pentru că ea a pierdut credinţa în adevăr";[29] credinţa în Dumnezeu. Democraţia ţine să înlocuiască fundamentarea adevărului în Dumnezeu cu aceea că exprimarea voinţii generale în sumarea mecanică a majorităţii reprezintă adevărul cel mai suprem. Deaceea puterea în statul democrat nu-şi are temeiul în Dumnezeu, ci în omenesc. Statul democrat-liberal nu este o orânduire în slujba binelui, a cărui ţel ultim să fie ancorat în veşnic, dincolo de graniţele humanului, ci o organizaţie al cărei fundament şi ţintă supremă este egoismul eului omenesc. Omul veacului nostru, descris în rândurile de mai sus, a cărui viaţă şi-a pierdut orice sens mai adânc, şi-a construit o formă de viaţă politică lipsită de orice conţinut şi străină de orice realitate a vieţii.

Democraţia nu poate, din cauzele amintite, să aibă pretenţia, că exprimă voinţa poporului. „Voinţa organică a poporului nu poate fi exprimată aritmetic şi constatată prin numărarea voturilor".[30] Voinţa poporului se revelează în continuitatea existenţială şi în existenţa lui istorică, în structura lui intimă spirituală şi mai ales în viaţa religioasă a lui. Popoarele sânt mijloace prin care Dumnezeu îşi realizează în timp voinţa Lui cea veşnică. Noi înţelegem prin popor, aşa dar, nu numai o generaţie de indivizi cari trăesc într'un spaţiu îngust şi într'un timp mărginit al istoriei, — înăuntru căruia poate întra ori ce alt individ deosebit ca structura etnică,[31] ci popor este un întreg istoric, care cuprinde toate generaţiile istorice atât cele moarte cât şi cele vii, atât strămoşii cât şi copiii.

[26] Gogarten, Politische Ethik, Iena 1933, p. 140.

[27] Fritz Heinemann, op. cit. pag. XIV.

[28] Berdjajev, Die geistige Situation der modernen Welt, „Die Tatwelt", 1932 p. 175.

[29] Berdjajev, Das neue Mittelalter, pg. 109.

[30] Berdjajev op. cit. pag. 110.

[31] Este complet fals, după noi, principiul liberal democrat înscris în constituţiile statelor democratice că, membru al unei comunităţi, al unui popor devine ori ce individ, — după un timp oarecare — fără deosebire etnică.

Probleme, fapte, comentarii

Revista Teologică, sub patronajul I. P. Sf. Mitropolit Nicolae şi sub direcţia profesorului Pr. N. Colan, a apărut pentru lunile Noemvrie-Decemvrie 1934. Notăm din cuprinsul acestui dublu număr articolele: Licenţa Academiilor teologice, de Pr. N. Colan; Miron Costin şi concepţia lui filosofică-religioasă asupra istoriei, de prof. I. Lupaş; Metafizica lui Lucian Blaga, de Dr. D. Stăniloae; Pedeapsa depunerii din cler, de Pr. Cândea; V. Tarnavschi, de Dr. N. Neaga, şi o bogată cronică, note şi informaţii.

Revista Teologică intrând cu anul ce se apropie în al 25-lea an al existenţei sale, pregăteşte un *număr festiv* al revistei ce va apărea către sfârşitul lui Ianuar 1935. Colaboratori, vechi şi noi, ai vigurosului organ de publicitate pentru ştiinţa şi viaţa bisericească, vor binevoi a trimite redacţiei manuscrisele lor până cel mai târziu la 1 Ianuar 1935.

*

Conferenţă publică. — *A treia prelegere publică, în ciclul întocmit de societăţile noastre culturale sibiene, s'a ţinut în sala teatrului din Sibiu, Duminecă seara, când dna* Alexandrina Cantacuzino *a desvoltat, în faţa numerosului auditor, impresiile interesante şi preţioase, dobândite în călătoria sa întreprinsă în* Suedia, Norvegia şi Danemarca.

Distinsa conferenţiară, vicepreşedintă a Uniunii universale a femeilor şi preşedintă a Societăţii ortodoxe a femeilor române, a povestit, — în mod foarte captivant şi caracteristic în înţelesul bun al cuvântului, — modul de trai al popoarelor dela nordul european.

Locuitorii acelor ţări, cu earnă lungă şi vară scurtă, (un glumeţ scandinav spunea, că: la noi, în Norvegia şi Suedia, earna durează treisprezece *luni într'un an!) au să se lupte cu imense greutăţi, — totuşi izbutesc să progreseze şi să trăiască mulţumiţi, — din pricina simplă că oamenii acolo sânt foarte muncitori, treji la minte, religioşi convinşi, şi voinici şi zdraveni, cari nu ştiu ce este analfabetismul în viaţa satelor. Sânt, popoarele acestea ale nordului, cu adevărat instruite, şi bărbaţii şi femeile deopotrivă. Ţările lor înfloresc din an în an, legile sânt strict respectate, ear frica de Dumnezeu şi ruşinea de oameni nu s'au stâns, ci dăinuesc în palate şi în colibe...*

*

Conferenţă preoţească. — Preoţimea din protopopiatul Băiţa şi-a ţinut conferinţa de toamnă în ziua de 31 Octomvrie 1934, în parohia centrală Băiţa. La ora 9 a. m. s'a oficiat la biserica ortodoxă un Te-Deum, de către părintele protopop D. Secărea, după care a urmat predica preotului V. Todoran, din Crăciuneşti, având ca text cuvintele apostolului Pavel către Filipeni 4, 14: „Toate le pot întru Hristos, celce mă întăreşte".

După terminarea serviciului religios, preoţimea a trecut la oficiul protopopesc, unde, deschizându-se şedinţa, s'a desfăşurat întreg programul pus la ordinea zilei.

Păr. N. Perian, din parohia Sălişte, a citit lucrarea sa, întitulată: „Mărturisirea, boalele sufleteşti şi aplicarea canoanelor".

Dupăce face un mic istoric asupra instituirii sfintelor Taine, în special asupra tainei Sf. Mărturisiri, trece la analiza sufletească, arătând felul boalelor sufleteşti ce bântue astăzi între credincioşi. Preoţimea să mediteze cât mai mult asupra acestei probleme, pentru a putea da credincioşilor „apa cea vie", remediul folositor.

Lucrarea, de interes capital pentru preoţime, a fost întregită prin participarea la discuţiuni a preoţilor: A. Popa, R. Cristiu, I. Popa şi prot. D. Secărea.

Altă temă a programului a fost lucrarea Pr. Popa Alexie, din parohia Vălişoara, cu titlul: „Rolul social al preotului". In introducerea lucrării sale se arată situaţia neprielnică socială şi morală a lumii de astăzi. In asemenea împrejurări, rolul de frunte pentru a combate curente subversive revine preoţimii, înzestrate cu armele pe care biserica noastră i le pune la îndemână.

Lucrarea tratează despre următoarele probleme: 1. Preotul şi pregătirea sa duhovnicească; 2. Preotul şi ştiinţa profană; 3. Preotul şi viaţa sa externă; 4. Preotu şi criza morală, economică, financiară; 5. Preotul şi politica.

In resumat, vorbitorul stăruieşte ca întreaga viaţă a preotului să fie: *„în Hristos, cu Hristos, şi pentru Hristos"*.

La sfârşit părintele preşedinte aduce la cunoştinţa preoţilor mai multe hotărâri luate de Prea Ven. Consiliu Arhiepiscopesc şi, mulţumind tuturor pentru participare, ridică şedinţa la ora 1 jum. p. m. Pr. *P. A.*

*

Cele mai vechi texte biblice. — Se vesteşte din Viena că biblioteca naţională austriacă a ajuns de curând în posesiunea unor preţioase codice scrise pe papirus.

Inainte cu câteva luni au venit negustori egipteni la profesorul Iunker, director al institutului german de arheologie din Cairo, şi i-au oferit spre cumpărare străvechi fragmente de papirus, în care savantul avea să descopere şi vechi texte biblice. Profesorul Iunker le-a trimis la biblioteca naţională din Viena. Ele conţin fragmente biblice, pe 190 foi, cu părţi din vechiul şi noul Testament, şi capitole din evanghelia dela Matei. Un sul cuprinde pasagii din epistolele Apostolului Pavel.

Toate acestea, împreună cu unele tragmente din vechi poezii greceşti, datează din al doilea veac după Hristos. Părţile biblice reprezintă cele mai vechi manuscrise biblice cunoscute până acum. Locul în care au fost descoperite, se crede a fi un *vas de lut,* înmormântat într'un străvechi claustru egiptean, unde fuseseră îngropate ca lucruri sfinte, care trebue scutite de nimicire.

Peatră fundamentală la o biserică sătească

La sărbătoarea din Miercurea săptămânii trecute s'a pus peatra fundamentală a bisericii nuoi din fruntaşul sat *Cugir,* situat la poalele munţilor judeţului Hunedoara.

Serviciul religios, a fost oficiat de P. S. Sa Arhiereul vicar *Vasile,* delegatul I. P. S. Sale Mitropolitul Nicolae, în fruntea unui sobor de preoţi format din: consilierul arhiepiscopesc Tr. Scorobeţ, protopopul I. Moţa al Orăştiei, preotul local St. Rusu, diaconul I. Dinu, şi preoţii din parohiile învecinate. Răspunsurile le-a dat corul mixt „Armonia" din Orăştie, condus de dl profesor Nicolae Praţa.

La sfârşitul slujbei a predicat P. S. Sa Arhiereul vicar, vorbind pe înţelesul celor mulţi despre biserică şi însemnătatea ei. A cuvântat apoi dl Scorţescu, director al uzinelor metalurgice, care contribue şi ele în mare măsură la construirea sfântului locaş adunând, împreună cu enoriaşii harnici ai parohiei, fondurile trebuincioase clădirii.

INFORMAŢIUNI

Ziua de 1 Decemvrie 1918. Ministerul instrucţiunii publice a luat măsuri şi în anul acesta, ca istorica zi de 1 Decemvrie 1918, — când Ardealul, Banatul, Crişana, Sătmarul şi Maramurăşul, ca ţinuturi româneşti, se unesc pe vecie cu Regatul României, — să fie sărbătorită în toate şcoalele primare şi secundare din ţară. Corpurile didactice vor întocmi prelegeri despre însemnătatea adunării naţionale dela Alba-Iulia, în cadrul unui program compus din cântări, recitări şi alte manifestaţii culturale naţionale.

ŞTIRI LOCALE

Predică în catedrala din Sibiu. Duminecă, în 2 Decemvrie 1934, va predica părintele prot. *Ioan Dăncilă.*

Baia populară din Sibiu va fi deschisă pe viitor de două ori pe săptămână până seara la ora 9 jum., şi anume: Marţia şi Vinerea. In aceste două zile înainte de masă baia va fi deschisă dela ora 10—12, iar după masă dela $1^1/_2$ până seara la $9^1/_2$, ca astfel să se poată folosi şi din partea acelor persoane, care în decursul zilei sânt ocupate.

Organizaţi Reuniuni de femei

Nr. 832—1934. (64) 1—3

Concurs repetit

Pentru întregirea parohiei vacante de clasa III-a Toarcla cu filia Gherdeal, protopopiatul Agnita, se publică concurs cu termin de 30 zile dela întâia publicare în Telegraful Român, pe lângă următoarele retribuţiuni:

1. Salar dela stat conform coalei B.

2. Sesiune parohială arător şi fânaţ: *a)* în parohie 6 jug. 398 stj □ şi *b)* în filia 5 jug. 32 stj □.

3. Folosirea curţii parohiale fără edificii pe ea, în mărime de 300 stj □.

4. Folosinţa cametei ce rezultă din vânzarea materialului lemnos de pe 10 jug. păgure, primită prin reforma agrară ca întregire la sesiunea parohială. După ce acest teren se va putea preschimba în teren cultivabil, preotul renunţă la folosirea cametei şi în schimb va folosi pământul.

5. Venitele stolare prescrise pentru întreg tractul.

Concurenţii îşi vor înainta cererile de concurs însoţite de actele necesare subsemnatului oficiu protopopesc în termenul prescris şi vor dovedi totodată că au obţinut aprobarea P. V. Consiliu arhiepiscopesc de a putea candida la această parohie. Cu încuviinţarea prealabilă din partea oficiului nostru, se vor prezenta în parohie pentru a face cunoştinţă cu poporul.

Agnita, la 22 Noemvrie 1934.

Oficiul protopopesc ortodox român din Agnita în înţelegere cu consiliul parohial.

Emil Păcală
protopop

Nr. 417—1934 prot. (65) 1—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei de clasa III-a Vidacut cu filiile Rona şi Şoimuşul mare, protopopiatul Sighişoara, se publică prin aceasta concurs cu termen de 30 zile dela întâia apariţie în Telograful Român.

Venitele din parohie sânt:

1. Casă parohială constătătoare din 3 camere şi bucătărie, cu unele dependenţe, dar fără şură şi grajd; grădină circa 400 stj pătraţi; starea, mediocră.

2. Sesiune parohială 32 jugăre (6 jug. veche, 26 jugăre nouă) şi cimitirul vechiu în mărime de 600 stj pătraţi.

3. Dela credincioşi câte un dublu decalitru de porumb şi un decalitru ovăs de fiecare familie.

4. Stola obişnuită, stabilită de adunarea protopopească.

5. Drept lemne de foc folosinţa a două drepturi din pădurea urbarială a Vidacutului român şi a unui drept din pădurea urbarială a Vidacutului unguresc în fiecare an. Fasonatul şi transportul lemnelor îl priveşte pe preot.

Parohia e 16 km. dela gara Vânători şi are 2 biserici.

Concurenţii îndreptăţiţi vor trimite subsemnatului petiţiile, în termen, provăzute cu certificatele de botez, de studii liceale, absolutor teologic, de calificaţie preoţească şi permisiune de candidare dela autoritatea superioară, şi cu încuviinţarea subsemnatului se vor prezenta şi în parohie.

Oficiul protopopesc Sighişoara în înţelegere cu consiliul parohial din Vidacutul.

Sighişoara, la 24 Noemvrie 1934.

Emilian Stoica
protopop.

Nr. 580/1934 (60) 2—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei vacante de cl III din **Glâmboaca,** protopopiatul ort. rom. Avrig, în baza ordinului Preav. Cons. arhiep. dtn 20 Iunie 1934. Nr. 5730 Bis. se publică concurs cu termenul de 30 zile dela prima publicare în „Tel. Român".

Emolumentele impreunate cu acest post de paroh sânt:

1. Cele fasionate în coala B. pentru întregirea venitelor preoţeşti dela stat.

2. Sesiunea parohială, 2 jugăre 574 st. □ arător, 1 jug. 390 st. □ fânaţ.

3. Venitele stolare uzitate în parohie.

4. O soarte de lemn, ca fiecare proprietar.

5, Casă parohială nu există.

Doritorii de a ocupa acest post de paroh să-şi înainteze cererile concursuale instruite conform normelor în vigoare, împreună cu concesiunea dela Preav. Cons. arhiep. că pot candida la această parohie, la oficiul protopopesc în Avrig (poşta Avrig j. Sibiu) până la terminul susindicat având a se prezenta în vre-o Duminecă sau sărbătoare la biserică spte a cânta, cuvânta eventual celebra şi face cunoştinţă cu poporul şi poziţia locului.

Avrig, 26 Octomvrie 1934.

Oficiul protopopesc ort. român Avrig în înţelegere cu Consiliul parohial.

Ioan Cândea
protopop.

Nr. 290—934 [59] 3—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei vacante de clasa III-a Aţel, protopopiatul Mediaşului, prin aceasta se publică concurs nou cu termen de 30 zile dela prima apariţie în Telegraful Român.

Venitele împreunate cu acest post:

1. Salar dela stat.

2. Sesiune parohiată 14 jugăre arător şi fânaţ.

3. $^1/_4$ jugăr grădină.

4. Două sorţi lemne de foc (circa 6 stânjini) din pădurea comunală. Tăiatul şi adusul lemnelor priveşte pe preot.

5. De locuinţă se va îngriji parohia.

6. O zi de clacă dela fiecare familie.

7. Venitele stolare stabilite pentru întreg tractul.

Candidaţii îndreptăţiţi îşi vor trimite subsemnatului cererea de concurs provăzută că toate documentele necesare, anexând şi autorizaţia de candidare dela Veneratul Consiliu arhiepiscopesc, şi cu avizul subsemnatului oficiu se vor prezenta în parohie şi în biserică la serviciul liturgic.

Mediaş, 1 Octomvrie 1934.

Ioan Crăciun
protopop.

Nr. 385—1934 (63) 2—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei de clasa a III-a **Berivoii-mari,** protopopiatul Oltul, se publică concurs cu termin de 30 zile dela întâia apariţie în Telegraful Român.

Venitele împreunate cu acest post:

1. Salarul dela stat.

2. Sesie parohială: 3 jugăre date prin reforma agrară.

3. Câte o măsură de bucate dela fiecare familie.

4. Câte o zi de lucru de fiecare familie.

5. Venitele stolare stabilite de adunarea protopopească pentru întregul tract.

Cererile de concurs însoţite de actele necesare, între cari este a se socoti şi autorizaţia de candidare din partea Prea Veneratului Consiliu arhiepiscopesc, se vor înainta oficiului protopopesc ortodox român Oltul, în Şercaia, jud. Făgăraş, până la terminul fixat.

Concurenţii se vor prezenta cu încuviinţarea oficiului protopopesc în vreo Duminecă sau sărbătoare în parohie spre a face cunoştinţă cu parohienii.

Şercaia, la 16 Noemvrie 1934.

Oficiul protopopesc ortodox român Oltul în înţelegere cu consiliul parohial.

Valeriu Judele
protopop.

Nr. 340/1934 [62] 2—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei de cl. III-a Toderiţa, protopopiatul Oltul-Şercaia, jud. Făgăraş, potrivit ordinului Prea Veneratului Consiliu arhiepiscopesc Nr. 8554/1934, publicăm concurs cu termin de 30 zile dela prima apariţie în Telegraful Român.

Retribuţiunile împreunate cu acest post sunt cele fasionate în coala B.

Reflectanţii îndreptăţiţi la acest post sunt poftiţi să-şi trimită cererile provăzute cu actele necesare, între cari şi permisele de candidare dela Prea Veneratul Consiliu arhiepiscopesc, în termin, Oficiului protopopesc, şi să se prezinte în parohie în vreo Duminecă sau sărbătoare, cu observarea dispoziţiunilor reglementare, pentru a cânta, eventual a celebra, şi a face cunoştinţă cu poporul dreptcredincios.

Şercaia, 16 Noemvrie 1934.

Oficiul protopopesc ort. rom. Oltul

Valeriu Judele
protopop.

Redactor responsabil: Pr. Dr. D. Stăniloae

Editura şi tiparul Tipografiei arhidiecezane

Anul LXXXII — Sibiu, 9 Decemvrie 1934 — Nr. 52

Telegraful Român

Organ național-bisericesc — Intemeiat în 1853 de Mitropolitul Andreiu Șaguna

APARE SAPTAMANAL

Abonamentul: Un an 500 Lei. — Șase luni 250 Lei. — Trei luni 125 Lei. — Pentru străinătate un an 900 Lei. — Pentru America 8 Dolari.

Articole și corespondențe se adresează **Redacției** Telegraful Român, Sibiu, strada Mitropoliei Nr. 45. — Scrisori nefrancate se refuză. — Articole nepublicate nu se înapoiază.

Prețul inserțiunilor un șir petit 6 Lei pentru odată, dacă se publică de mai multe ori se dă rabatul cuvenit.

Abonamentele și inserțiunile se adresează **Administrației** ziarului Telegraful Român, Sibiu, strada Mitropoliei Nr. 45

BIBLIOTECA ... ASOCI... SIBIU

Căile uniației

Monitorul pàterilor de pe Târnave nu mai răspunde demult la demascările ce continuăm să le facem în acest ziar pe seama uniației. Extenuat, de abia mai găsește în restul de resurse tefefoniste al celor osândiți să-l redacteze, atâtea cuvinte câte sunt absolut necesare pentru a continua datorita pledoare în favorul statului catolic și pentru a mai afirma, prin urmare, odată că uniația e «națională».

Dar noi nu scriem în funcție de puterile de replică ale monitorului iezuito-unit, cari sunt cu atât mai scăzute cu cât sunt mai irefutabile faptele ce le notăm acì. Noi scriem pentru ca opinia publică să cunoască drumul rătăcit și primejdios pentru unitatea națională pe care au apucat mercenarii de limba românească ai papismului. Vom adăuga la dosarul înstrăinării uniaților de comunitatea românească zi de zi câte ceva din mulțimea de fapte cari o ilustrează.

P. S. episcop Frențiu a spus la serbarea bisericii ortodoxe din Oradea cuvintele: «Cătră acelaș scop și cu aceleași mijloace mergem pe două căi, *nu opuse, ci paralèle, cari dacă vor rămânea paralèle, niciodată nu ne vom putea ciocnì*, ci întrecându-ne în dragoste și progresând în virtuți ne vom întâlni în dragostea lui Hristos» (Vestitorul, din 1 Decemvrie 1934). Noi, în naivitatea noastră, am fi vrut să luăm cuvintele acestea în serios. Uitasem că iezuiții au început să joace un rol atât de mare în diriguirea uniației. P. S. episcopul Frențiu a ținut însuși să ne trezească arătându-ne rezervele mintale ce le a avut când a spus acele cuvinte. Căci la câteva zile după ce spusese că «suntem două biserici românești, cari urmărim același scop, de-a propovăduì învățătura lui Hristos, avem aceleași porunci și aceleași mijloace — sfânta jertfă liturgică și cele sfinte taine», — răspândì în mii de exemplare o rugăciune pe care s'o rostească tot poporul unit pentru întoarcerea la papa a fraților ortodocși, căzuți în stăpânirea diavolului. Cel care vorbea de două biserici la fel de înzestrate cu puterea de-a mântuì pe oameni, învață poporul unit să spună rugându-se: «*Dacă frații noștri sunt azi depărtați de părintele obștesc, se datorește lucrării dușmanului: De aceea Tu* (Fecioară Preacurată) *dă-i pe față cursele, dezarmează-i cetele, pentruca ei să vadă că nu este cu putință mântuirea în afară de unirea cu urmașul sf. Petru, Papa dela Roma*».

Oare nu-i aceasta cea mai grozavă semănare de vrajbă între fiii aceluiaș neam? Oare nu-i aceasta un îndemn fățiș la propagandă prozelitistă, adresat poporului unit? Să nu ni se spună, fariseic, că poporul nu e îndemnat decât să se roage. Chiar dacă emisarii papismului nu vor îndemna oral la propaganda directă contra ortodoxiei, concluzia în senzul acesta și-o trage orice fiu zelos al bisericii când i se pune la inimă să repete continuu această rugăciune, care-i aduce 50 de indulgențe de fiecare dată. Cu ce ochi vor privi uniții la frații lor ortodocși, după ce vor începe să ia în serios această rugăciune! Intrebăm restul de conștiință al oficialilor uniați, dacă-l mai au: nu e îndreptățită acum Biserica ortodoxă, în legitimă apărare, să îndemne și ea poporul să se roage ca Dumnezeu să surpe *cursele diavolești* cari lucrează prin emisarii papismului și să-i scape pe frații lor uniați de sub stăpânirea Satanei? Și dacă va începe și o parte a poporului și alta să se roage trăgând cu ochiul la partea adversă și văzând în ea o victimă a celui rău, nu-i gata vrajba și tulburarea? Nu se va simți orice creștin mai zelos îndatorat să scape de cel rău, pe frații săi, adecă să propoveduiască contra bisericii ortodoxe sau contra papei?

Dar cu drumul paralel cum rămâne, Prea Sfințite?

Iată, în același număr al Vestitorului unit dela Oradea, în care se publică cuvântarea amintită a P. S. Frențiu, se publică vreo câteva dări de seamă despre zelul ce-l depun ordurile călugărești catolice în satele Bihariei pentru întroducerea cultului inimii lui Isus, a indulgențelor, a concepției imaculate și a altor inovații catolice. La *Ciheiu* și *Cordău* poporului «i s'a explicat marea importanță a indulgențelor jubilare și foarte mulți se nizuesc să îndeplinească condițiile cerute pentru câștigarea îndulgențelor plenare». Iar la școala normală gr.-catolică din Oradea au aranjat o astfel de serbare de catolicizare integrală, în ziua de 18 Noemvrie c., trei asociații, toate exotice: *Agru*, *Inima lui Isus*, și *Ordul al III-lea al sf. Francisc.* (Credeam că măcar Agrul va fi un mai zelos paznic al tradițiilor răsăritene în cultul uniației). A vorbit acolo faimosul Nicolăeș despre ce poate el să vorbească. Corul a executat «Imnul preasfintei inimi» și s'a declamat poezia: «Familia Franciscană».

Acesta e drum paralel? N'a luat-o uniația razna, sub conducerea «pretinului franciscanilor» Prea Sf. Frențiu?

Să ne mai mirăm că în același număr din «Vestitorul» (vedeți ce recoltă bogată ne poate da un singur număr de oficină uniată cu aiurelile ei?), un anume *Simion Gogan* vorbește în articolul întitulat «1 Decemvrie» (deci într'un fel de articol festiv dedicat unirii dela 1918), despre... hotărârea catolicismului de-a nu ceda. La ideia unei dorite lichidări a incidentului unirii dela 1700, dl Gogan declamă caraghios și eroic: «Biserica catolică care e zidită pe «piatra din unghiu» apostolul-corifeu Petru, și este cimentată cu sângele milioanelor de martiri, cari au fost, sunt și vor fi pururea 'ntrînsa nu e un *incident*, ci... etc.» Dlui face, cu dragă inimă, confuzie între catolicism și uniație. Catolicismul o fi ce-o fi, dar fapt e că uniația este un incident politic, fără «milioane de martiri». Pe noi nu ne interesează catolicismul apusean, ci uniația întemeiată și susținută nu cu sânge de martir, ci cu oxigenul fondurilor papale. Noi știam că 1 Decemvrie e sărbătoarea neamului, nu a catolicismului internațional; că în această zi trebue să ne afirmăm voința de-a rămânea stăpâni pe pământul patriei, nu aceea de-a rămânea milogii catolicismului iezuito-unguresc.

Mai zilele trecute au apărut niște interviewuri unite în ziarul «Curentul» (a cărui simpatie pentru catolicism, după încheierea plebiscitului românesc, e foarte misterioasă), în cari se spune că uniația nu vrea să se latinizeze, nu vrea să introducă cultul inimii lui Isus și a imaculatei concepții. S'a spus aceasta sincer, sau cu ipocrizie? Dacă s'a spus sincer, constatăm că în biserica unită deocamdată domnește haosul. Fiecare se închină cum vrea.

Credem însă că declarațiile din «Curentul» sunt ipocrite. Deducem aceasta din faptul că ipocrită este și declarația că uniația dorește să se încadreze în comunitatea românească. Dorește cu o singură condiție: ca tot poporul românesc să primească unirea cu Roma. Dar noi ortodocșii nu vrem nici cu acest minimum de condiții. Ne place să fim desbinați. Cum i-a plăcut și lui Șaguna — zice interviewul.

Dacă dorința de unificare a neamului este ceea ce-l face pe autorul acelui interview să propună o cale de împăcare, nu e mai firesc și mai ușor ca să vină cei puțini la cei mulți?

De fapt motivul propunerilor de unificare este nu cel național, ci cel sectar catolic. Iar supunerea sub papa nu e decât la început condiția unică. Cu ajutorul ei, ulterior, agenții papalității introduc toate dogmele și riturile catolice, cum se întâmplă azi cu uniația. Și cum o spune și dl Iosif Frollo în articolul «Intransigența catolică» (Farul Nou, din 22 Iulie 1934). «Căci în special, când vine vorba de unirea bisericilor, i se impută celei catolice o anumită mândrie, intoleranță de a nu «trata» cu celelalte, ca una ce se crede superioară tuturora și rebelă oricărei concesii. De ce alții să-i cedeze și ea niciodată? *Pentrucă, în materie de adevăr, nu există drept la transacție...* In cazul acesta intransigența trebue să fie egală din fiecare parte, iar *unirea nu poate avea loc decât prin trecerea uneia în tabera celeilalte, sau dacă sunt mai multe, a tuturora în tabera uneia*, pentrucă una din bisericile creștine trebue să fie cea adevărată»...

Ca să demonstrăm că nu numai glasuri sporadice și inși singulari lucrează pentru catolicizarea uniației și în cult, ci chiar și Agrul merge pe această cale, să reproducem certificatul de bună purtare ce i-l dă revista catolică din Iași «Lumina Creștină» (numărul de pe Noemvrie pag. 167) pentru că și-a încheiat congresul dela Lugoj cu *procesiunea* euharistică, așa cum se obișnuește în Apus. «Congresele euharistice din străinătate se sfârșesc totdeauna cu o impunătoare procesiune, în care Hristos, Regele cerului și pământului, este purtat pe străzile orașelor, ca să i se dea cinstea cuvenită din partea credincioșilor.

Și la congresul dela Lugoj s'a petrecut același lucru, ***aproape fără să se creadă așa ușor în realizarea unei asemenea manifestații».***

Nici catolicii străini nu s'au așteptat la atâta docilitate și putere de asimilare din partea Agrului.

«A fost acolo reprezentat întregul catolicism din România, atât episcopi români uniți, cât și latini. Ceeace rar se va mai întâmpla poate în viitor, însuși capul țării, M. Sa Regele Carol II, a luat parte în urma Impăratului ceresc, înconjurat de sfetnicii săi».

Tupeul catolic nu se poate reține de-a nu exploata bunăvoința unui act de politeță a înaltului oaspe, într'un senz din care vrea să scoată nu știu ce folos. In continuare «Lumina Creștină» dă grije Agrului ca la anul viitor să nu uite să aibă prezent și pe reprezentantul papei... Nu mai continuăm. Deocamdată e suficient pentru a ne face o icoană de căile uniației, cari se înfundă drept în internaționalismul catolic.

Biserica și răspunsul la Mesaj

In parlamentul țării se urmează discuția generală la adresa de răspuns la Mesajul Tronului.

Am constatat, la alte ocazii asămănătoare, și constatăm și acum cu mult regret, că proectul de răspuns la Mesaj, — care de alt fel găsește cuvinte calde și potrivite cu raport la marile probleme ce frământă viața publică de astăzi, — n'are nici un cuvânt privitor la *biserică*.

In astfel de împrejurări, când biserica este earăș uitată și ignorată, înregistrăm cu satisfacție următoarele părți din discursul rostit de dl general Artur *Văitoeanu* la discuția din senat a mesajului. Distinsul general a declarat:

Regretăm că în proectul de răspuns la mesaj nu s'a putut găsì prilejul a se spune câteva cuvinte pentru Biserică.

Să fie oare așa de complet realizate doleanțele Bisericii, încât să nu comporte nici o grijă de situațiunea ei?

Să se fi luat oare măsurile de egală îndreptățire și protecție a tuturor cultelor și a Bisericii ortodoxe dominante, pe principiul tratamentului egalitar?

Concordatele și acordurile corespund acestor concepții?

Credem că s'a făcut în proectul de răspuns la mesaj o omisiune regretabilă și de neînțăduit chiar...

Astfel de omiteri nu pot să corespundă nici spiritului mesajului, nici sentimentului public al credincioșilor ortodocși. E timpul suprem ca ele să înceteze.

Instinctul religios și etica

De **Dr. GH. PREDA,** Sibiu

Fără a scruta opera divină, trebue totuşi să menţionez că Universul este construit după un plan. Avem un plan general pentru întreaga lume şi planuri parţiale pentru fiecare din componentele sale: pământ, om, celulă etc.

Universul, ca un tot permanent, îşi are părţi provizorice sau fugitive, organizate pe principiul naşterei şi morţei, evoluţiei (progres sau regres), sforţărei sau delăsărei etc.

Scopul unic al organizărei universale pare să fie munca. Când zic muncă înţeleg: energie, mişcare, activitate, forţă vie, viaţă.

Dar universul se pare că nu a fost organizat numai în vederea muncei, ci şi a faptului ca fiecare din părţile sale să atingă un maximum de muncă (progresul), şi care se realizează pe principiul muncei pozitive şi negative, conform dualităţii universale.

Dar ceiace se găseşte în univers, nu se găseşte identic şi în totdeauna în părţile care-l compun.

Orice tendinţă de viaţă a unei părţi, care se exercită conform planului universal, fără cunoştinţa acestui plan, constitue instinctul.

Dacă celula pentru viaţa ei, se conformă instinctiv planului general al organismului omenesc, (pe care nu poate să-l cunoască), tot aşa omul în viaţa sa se conformă instinctiv planului universal (pe care numai cu mintea şi-l poate imagina).

Biologii obişnuiesc să definească instinctul ca o tendinţă înăscută, cu scop de conservare şi desvoltare a părţii individualizate.

Fără a intra în domeniul teologic, filosofic sau pozitivist, încât priveşte origina acestui instinct, ţin să menţionez că substratul său transcendental se poate identifica cu toate energiile, forţele, formele, conexiunile, deci cu întreaga şi complexa fiinţă vieţuitoare, în care se înscrie legea genetică şi variaţiile individuale. Plecând deci dela un fapt stabilit se pot studia părţile ce pot deriva din acest instinct.

Iar cât priveşte scopul instinctului cred de asemenea că, prin finalismul său biologic, instinctul nu este numai destinat să asigure interesele vitale ale individului şi ale speciei, dar să conducă individul şi specia spre destinaţii care nu se pot alege în mod independent.

Biologii susţin încă existenţa instinctelor primitive sau primare (precum ar fi acele ale conservărei, reproducerei etc.) şi a derivatelor lor, sub forme: secundare, terţiare etc. până la cele mai superiorizate funcţiuni intrate în conscient sub denumirea de funcţiuni cognitive (inteligenţă, cunoaştere, gândire etc.) şi conative (mişcări voluntare).

Cred că odată cu instinctele primare se iveşte în fiinţa omenească şi instinctul religios.

Acest instict ar reprezenta tendinţa propulsivă de a se adapta şi a lucra în cultul Dumnezeirei. Nu putem considera acest instinct ca o revelare divină în cursul vieţei individului, deci ca o recunoaştere a adevărurilor eterne, ci mai mult ca un impuls lăuntric, ca un scrupul religios intern, care se evidenţiază la etape superioare ale vieţei şi se întăreşte prin faptele înregistrate de conştiinţă.

Ceiace îndreptăţeşte această părere, este faptul că nu cunoaştem un popor fără religie, fără acest cult divin, şi deci dacă acest fenomen este aşa de răspândit în natura omenească de pe întreaga lume, putem presupune că el are o bază biologică în fenomenele vitale ale fiinţei umane.

Chiar dacă acest instinct religios ar fi o derivaţie a instinctului mistic şi de adoraţie divină (aşa precum ar susţine unii), totuş observăm că el colaborează strâns atât cu tendinţa spre infinit, cât şi cu aceea de unire a individului cu pământul.

In adevăr ceia ce permite unui om să depăşească personalitatea sa nu vine dela un drept propriu al său, deci dela o proprietate a fiinţei respective. De oarece ştim că fiinţa se leagă prin plasma germinativă de linia strămoşilor săi, dacă depăşeşte propria sa individualitate, aceasta o face numai prin tendinţa înăscută către infinit şi cu ajutorul mediului încunjurător în care trăeşte.

Pe de altă parte instinctul religios colaborează cu instinctul de atracţie spre pământ (instinctul morţii după Metschnicov, sau acel al vârtejului vital după Cuvier).

De şi viaţa se pare că constitue un fenomen de emergenţă în raport cu materia inorganică (pământul), totuşi ea îşi are înfundate rădăcinile în această materie şi în cât priveşte viitorul unui om, există această tendinţă prospectivă ca la un timp dat să se unească cu această materie organică.

Din cele expuse mai sus deducem că, printre fenomenele vitale, avem unele de un gen particular, ce intră în fundamentul nostru biologic şi care să reflectează mai târziu în conştiinţă sub forma evoluată a unui sentiment, care pentru cazul de faţă ar fi cel religios.

Privim sentimentul ca o manifestare instinctivă în raport cu momentul actual, ca o tensiune eliberată pentru prezent şi care se deosebeşte de instinctul din care ia naştere prin aceea că acest din urmă este în stare latentă şi în raport direct cu programul de viaţă al individului.

Nu poate exista însă un sentiment religios fără ca în conştientul nostru să nu aibă loc o judecată de valoare.

Dacă sentimentul religios are o semnificaţie biologică prin aceea că el ar constitui un instrument în serviciul instinctului de conservare (precum o dovedeşte studiul religiilor primitive), el are o semnificare şi mai mare prin formele sale evoluate, forme în care domină etica, adecă cel mai puternic factor de sinteză şi de echilibru din interiorul sferelor instinctive.

Orice bună educaţie ştim că trebue să aibă la bază etica.

Dacă educaţia familiară exprimă tentativa de a asigura fiecărui instinct, o desvoltare în raport cu regulele etice ale momentului, educaţia socială (şcolară, religioasă etc.) are o importanţă şi mai mare, în senzul că precizează direcţiunile în care se va angaja individul cu privire la respectul faţă de: bătrâni morţi, proprietate etc. Prin aceasta educatul dobândeşte reguli de conduită ce sunt valabile nu numai pentru prezent, dar şi pentru viitor.

Dacă pentru autoregularea ciocnirei dintre cele 3 instincte mai principale (conservare, reproducere şi social) avem nevoie de superiorizarea instinctelor, de desvoltarea conştiinţei, pentru uniformitatea etică a reacţiunilor din cutare sau cutare împrejurare (care constitue criteriul caracterului), se simte şi mai mult necesitatea sentimentului religios, cu etica sa corespunzătoare.

Organizaţi Reuniuni de femei

De ziua arhipăstorului nostru

La sărbătoarea Sf. Nicolae, fiind ziua Inaltului nostru arhipăstor, preoţimea şi credincioşii mireni au ţinut să-şi manifeste sentimentele de adâncă iubire, veneraţie şi mulţumire, pe cari le nutresc faţă de Părintele lor spiritual care, cu atâta prestigiu, talent şi energie, îndrumează şi însufleţeşte acţiunea de reînoire sufletească a neamului nostru prin sfânta Biserică strămoşească.

Incă în ajun s'au prezentat la reşedinţa mitropolitană *studenţii Academiei teologice*, cari executând câteva cântări ş'au prezentat urările lor. Tot asemenea *învăţătorii* veniţi la Sibiu la cursul preregimentar. Impresionantă a fost felicitarea ce a făcut-o «*Oastea Domnului*», al cărei purtător de cuvânt a fost *păr. Secaş.*

In ziua Sf. Nicolae, la sfârşitul sfintei liturghii, săvârşită de 7 preoţi, s'au înălţat rugăciuni către Dumnezeu ca să hărăzească I. P. S. Sale „zile îndelungate", apoi o mare mulţime de credincioşi din toate păturile societăţii, împreună cu toată preoţimea din Sibiu, a trecut în reşedinţa mitropolitană, unde P. C. Sa Păr. *T. Scorobeţ* a exprimat sentimentele de iubire şi urările de sănătate, pe cari toată preoţimea şi poporul nostru le are în inimă dedicate I. P. S. Sale.

I. P. S. Sa a mulţumit în calde şi luminoase cuvinte pentru sentimentele exprimate:

«Două sunt forţele cari îmi dau putere în munca ce-o întreprind în slujba Bisericii şi neamului meu: Dumnezeu cu harul Său care îmi înalţă privirea spre cer şi mă întăreşte, şi încrederea iubiţilor mei credincioşi care îmi arată că urmează sfaturilor şi îndemnurilor mele şi că lucrarea mea rodeşte întru binecuvântare.

Cu ocazia aceasta proclam din nou: mai ales astăzi, în mijlocul atâtor complicaţiuni şi greutăţi, mântuirea nu ne poate veni decât strângându-ne în jurul altarelor strămoşeşti. Aşa cum în trecut Biserica a fost puterea noastră de viaţă dătătoare şi păstrătoarea noastră, şi astăzi tot la ea trebue să alergăm pentru a ieşi din crizele vremii».

Cuvintele Inaltului ierarh au fost ascultate într'o serioasă reculegere, iar după terminarea lor cei prezenţi au strigat într'un suflet: „Să trăiască"!

Ziua de 1 Decemvrie la Sibiu

— Comemorarea zilei de 1 Decemvrie 1918. — Constituirea Ligii antirevizioniste în Sibiu —

Amintirea măreţelor momente, petrecute acum sânt 16 ani în uriaşa manifestare a unităţii naţionale a neamului românesc, este sărbătorită în actualele împrejurări prin strângerea şi mai neînfrântă a legăturilor sufleteşti între cele 17 milioane români hotărâţi să-şi apere, cu orice jertfe, patrimoniul naţional, în faţa căruia încetează toate deosebirile de clase sociale şi de partide politice.

Capitala, oraşele şi satele din întreg cuprinsul ţării, în haină de sărbătoare, purtând sus făclia iubirii de neam şi biserică, au luat parte la înălţătoarele demonstraţii din ziua sfântă şi mare dela 1 Decemvrie.

Catedrala mitropolitană a Sibiului a adus tributul de mărire şi recunoştinţă înaintaşilor noştri, mici şi mari, întregitori de ţară.

Serviciul divin la ora 11, l-a săvârşit P. S. Sa arhiereul **Vasile,** *vicar arhiepiscopesc, înconjurat de protoereii militari Serafim şi Dăncilă, şi de clerul catedralei. Asistă toate autorităţile locale, funcţionarii instituţiilor, profesorimea cu tineretul şcoalelor româneşti. Serviciul religios este împreunat cu un parastas întru memoria decedatului preşedinte al Asociaţiunii culturale, Vasile Goldiş, al cărui panegiric îl statorniceşte, în mod evocator, dl Silviu Ţeposu, preşedintele despărţământului local al Asociaţiunii.*

Intr'o adunare, dintre cele mai entuziaste, ţinută la ora 4 după amează, în sala prefecturii judeţului Sibiu, s'a constituit comitetul Ligii antirevizioniste din acest judeţ.

Adunarea este deschisă prin cuvântul I. P. S. Sale Mitropolitului **Nicolae** *al Ardealului. Am convocat adunarea de faţă, spune Inaltul Prelat, în memorabila zi de 1 Decemvrie, pentrucă ziua aceasta va sta de veci în centrul istoriei noastre. Biruinţa, dobândită prin virtuţile neamului şi prin uriaşe jertfe, trebue să o păzim. Duşmanii dela apus se ridică ameninţători şi poartă o întinsă luptă pentru revizuirea tratatelor de pace şi a graniţelor ţării întregite. Spre a contrabalansa propaganda nedemnă dela apus şi a risipì neadevărurile strigate în lumea toată, avem să ne organizăm, deplin conştienţi că dreptatea istorică este pe partea noastră. Am activat şi până acum în acest senz; ear acum, pentru o mai puternică propagandă împotriva acţiunii duşmane, organizăm cu ziua de astăzi şi în această parte a ţării* **Liga antirevizionistă,** *iniţiată de vrednicul român, dl* Stelian Popescu, *şi susţinută cu avânt şi înţelepciune prin marele ziar* **Universul.** —

Au vorbit, după aceasta, dnii: N. Regman, prefectul judeţului; O. Ghibu, aducând salutul Ligii dela Cluj; Dr. Preda, în numele Asociaţiunii culturale; dna Eugenia Tordăşanu, ca reprezentantă a Societăţii femeilor ortodoxe române.

In comitetul Ligii antirevizioniste Sibiu sânt aleşi: Preşedinte I. P. S. Sa Mitropolitul Nicolae; vicepreşedinte: Dr. Gh. Preda, inspector general sanitar; secretar Dr. Martin; casier Ios. Lungoci; membri: Dr. N. Comşa, Pr. N. Colan, H. P. Petrescu, dna E. Tordăşanu, Isaicu, Dr. I. Stoichiţa, Ştefan Duca.

Din adunare s'a trimis Preşedintelui Ligii antirevizoniste la Bucureşti, dlui Stelian Popescu, o telegramă în care românii din Sibiu, constituiţi în comitet al Ligii locale, îş exprimă cuvântul de caldă iubire şi stimă pentru iniţiatorul şi vrednicul preşedinte al Ligii antirevizioniste.

Adunarea a luat sfârşit prin cuvântul preşedintelui, care îndeamnă pe toţi să sprijinească activ mişcarea pornită, precum şi valoroasa publicaţie «Revue de Transylvanie».

Seara, la ora 6, public în mare număr, a ocupat sala de gimnastică a liceului sibian «Gh. Lazăr», ca să asculte un ales program întocmit pentru festivitatea zilei. A conferenţiat, cu duh şi miez ca totdeauna, rectorul Academiei teologice «Andreiane», **Pr. Nicolae Colan,** *despre mucenicii ideii naţionale şi datoria noastră. Scurte şi cuprinzătoare versuri, recitate de elevi, câteva coruri şi orhestra liceului, conduse cu siguranţă şi temperament de dl prof.* **G. Scăueru,** *s'au bucurat de bună primire din partea auditorului. Nesfârşite aplause şi aclamări s'au adus dlui* **Dr. N. Comşa,** *membru în comitetul antirevizionist înfiinţat astăzi la Sibiu. Intr'o vorbire avântată, cunoscutul orator sibian dl Comşa, reaminteşte neschimbata noastră hotărâre de-a trăi liberi şi stăpâni pe soarta neamului, în hotarele fireşti şi drepte ale ţării: nu vom ceda nici o singură brazdă din această ţară, în care avem să ne împlinim misiunea ce ni-a dat-o voia şi puterea lui Dumnezeu. In acest înţeles s'a redactat şi s'a votat cu aclamaţie o moţiune.*

Manifestaţia dela Sibiu s'a încheiat cu reprezentarea unei piese patriotice, Din zile mari, în sala teatrului orăşenesc.

Catedrala ortodoxă română din T. Mugrăş a fost sfinţită Duminecă în cadrul unor frumoase serbări, de faţă fiind şi dnii miniştri Dr. Angelescu şi Al. Lapedatu. Ceremonia sfinţirii măreţului locaş divin a fost săvârşită de P. S. Sa Episcopul *Nichita* al Argeşului cu strălucită asistenţă.

„Ardelenismul în Biserică“

„Glasul Monahilor“, ziar de oameni cuvioşi poatecă, dar simpli şi în alt senz decât cel evanghelic şi deci uşor înşelaţi de anumiţi „binevoitori“ ai lor cu intenţii prea puţin cuvioase, ţine în ultima vreme una că ardelenii au o influinţă nefastă asupra ortodoxiei din Vechiul regat. Toată turburarea cuvioşilor scriitori dela „Gl. M“ stă în legătură cu teama ce-o au de-a nu ajunge cumva mitropolit la Iaşi P. S. Sa episcopul Lucian al Romanului, care e ardelean. De acì o întreagă teorie că ardelenii au laicizat Biserica, au înăbuşit spiritul prin administraţie, au politicianizat viaţa bisericească etc. etc.

Noi rugăm pe cuvioşii şi neîmpătimiţii scriitori dela „Glasul Monahilor“ să nu sară peste şea, în pornirea lor de-a asigura scaunul mitropoliei Moldovei pe seama vre-unuia pe care-l cunosc ca fiind mai vrednic pentru acest loc de conducere bisericească.

Noi nu ştim să fi cerut cineva din Ardeal ca scaunul dela Iaşi să fie ocupat numai decât de P. S. Lucian. Cei trei-patru ierarhi ardeleni din ţara veche n'au ajuns acolo la cererea vre-unui credincios ori preot ori ierarh din Ardeal. Vechiul regat i-a dus. Şi i-a dus pe cari i-a voit. De ce e învinuit acum Ardealul?

Cât despre „ardelenismul“ nefast, noi am ruga pe fraţii noştri de dincolo să fie mai cu rezervă în a arunca astfel de acuzaţii grave. Trei ierarhi ardeleni duşi în Vechiul regat nu credem că au fost atât de tari ca să înăbuşe acolo tradiţiile dinainte de războì, cari datează puţin şi dela Cuza, nu numai dela Constantin Brâncoveanu sau de mai înainte.

Slujbele cu cari se mândresc atâta fraţii noştri din Vechiul regat, le-am păstrat şi noi, chiar dacă nu pe melodiile psaltichiei şi chiar dacă, silţi de împrejurări, n'am avut un monahism care să se dedice exclusiv lor.

Să rămânem numai la ele şi de acì înainte? Aceasta nu se mai poate, oricât de mult am continua să le respectăm şi să le îndeplinim întocmai. Biserica nu e numai sfinţitoare, ci şi învăţătoare şi îndrumătoare a credincioşilor. Şi vremea noastră o cere aceasta cu deosebită forţă.

Acesta este *ardelenismul*, sau şagunismul, bine înţeles. Dela el nu se poate renunţa. Că vor fi şi deaceia cari îl compromit, reducându-l la administraţie, se prea poate. Dar ce nu poate fi compromis de oameni necorăspunzători!

Noi nu prea vedem niscai roade impunătoare pe urma acţiunii Bisericii din Vechiul regat dela Cuza până la 1918. Să ni se arate. Monahismul Vechiului regat, să fim iertaţi, dar în starea în care se află de vreo 50 de ani încoace, nu ne prea stoarce admiraţia. Şi un monahism vrem să renaştem şi noi, aici în Ardeal. Dar exemplul celui din Vechiul regat, de acum, nu ne prea ispiteşte.

Că Biserica s'a politicianizat prin ardeleni? Dar până la 1918 n'a fost politicianizată?

Să lăsăm deci invectivele şi certele între fraţi şi să purcedem umăr la umăr la munca de înălţare a Bisericii. Cei trei ierarhi, câţi mai sunt în Vechiul regat, sunt bătrâni. Ca mâne îi va lua Dumnezeu şi veţi fi liberi. Noi nu vă vom impune alţii tot din Ardeal, aşa cum nu Vi i-am impus nici pe aceştia.

Irineu

Semn al recunoştinţei. Bustul prefectului de legiune, *Axente Severu*, s'a desvelit la Mediaş, Duminecă. Mii de ţărani, în frunte cu reprezentanţii guvernului şi ai celorlalte autorităţi, au asistat la această naţională solemnitate, la care au cuvântat, — arătând făptuirile eroului prefect Axente, dela 1848-49, — dnii: Păr. protopop Ioan Crăciun, Horia Teculescu, Dr. Gh. Preda dela Sibiu ş. a. Bustul în bronz este opera talentatului sculptor Radu Puşcariu, fiul dlui prof. Sextil Puşcariu.

Probleme catehetice

Orariul şi orele de religie

Plasarea şi succesiunea materiilor de învăţământ în orariul zilnic al şcoalei primare formează un capitol însemnat pentru educaţia elevilor. Pedagogia timpurilor consacră pagini întregi întru soluţionarea mulţumitoare a acestei chestiuni. Iar competinţa justificată a multor psihologi a poposit adesea în preajma problemei ce discutăm. Totuş, o soluţionare definitivă nu s'a concretizat într'un sistem unitar, ci generaţiile continuă mereu, mereu să transmită viitorului, mai apropiat sau mai depărtaţ, ca pe o zestre oarecare, această preocupare.

In general însă planează mai cu greutate — cum e şi logic şi natural — principiul legăturii înterne dintre obiecte, adecă acela al înrudirii lor, princìpiu în baza căruia se dă întâietate, în orar, unor obiecte, lăsându-se pe planul al doilea altele. Ori, din acelaş motiv, obiectele literare se succed, întregindu-se.

Deasemenea, pentru satisfacerea unor cerinţe de ordin psihologic, obiectele ştiinţifice, materiile cari reclamă o sforţare mai mare a intelectului, se plasează în ora a doua — sau în a treia — când s'a eliberat, oarecum, sufletul elevului de impresiile sub stăpânirea cărora a intrat în clasă şi când încă n'a ajuns să fie cuprins de o prea mare oboseală.

Dar acestea sunt doar câteva consideraţiuni de ordin general şi cari călăuzesc pe cunoscători la plasarea materiilor de învăţământ în orariul zilnic. O incursiune mai amănunţită şi mai aprofundată în câmpul acestei chestiuni ne-ar răpi prea mult din spaţiul, care ne e atât de necesar întru discutarea problemei ce ne interesează deocamdată. Totuşi, fără enunţarea — chiar atât de sumară — a acestor princìpii, n'am fi avut punct logic şi natural în discutarea aşezării orelor de religie în orariul zilnic al şcoalei primare.

Ceeace constitue un fapt îmbucurător pentru biserică, este câmpul extins pe care îl lasă statul la îndemâna învăţătorilor de cuvânt creştinesc. Căci, deşì programa analitică este mai mult decât încărcată, totuşi catehetului i s'au rezervat două ore săptămânale la o clasă. Timpul acesta, într'adevăr suficient pentru a se putea păşì cu folos în ogorul evanghelizării, trebue să constitue un real stimulent pentru cateheţi. Numai că acest timp, aceste două ore săptămânale, trebue să fie de aşa fixate în orariul fiecărei clase, încât să stea într'o fericită concordanţă cu scopul catehizării, cu prestigiul reclamat de învăţământul religios şi cu cerinţele pedagogiei moderne.

Nu poate fi pricină de supărare pentru nimeni, dacă afirmăm din capul locului că actualele orarii sunt departe de o întocmire ideală, întru cât priveşte învăţământul religios. Şi aici oficialitatea nu poartă nici o vină. Orariul este doar opera individuală a fiecărui învăţător şi, în consecinţă, acesta poate fi întocmit — pentru orele de catehizaţie — în înţelegere prealabilă cu preotul catehet. Nici învăţătorul, nici organele de supraveghere nu pot face obiecţiuni, ori opoziţie, dacă preotul a fixat orele de religie în aşa fel, încât să fie în deplină armonie cu postulatele bisericii şi ale pedagogiei. Dar din felul cum sunt fixate azi — în multe locuri — se pare că orele de religie cam plutesc în oarecare nesiguranţă şi în umbră.

Astfel, în unele locuri, acestea sunt fixate într'o singură zi, care e, deregulă, Sâmbăta după masă. Deodată cu facerea vecerniei, se face oarecum şi catehizaţia. Nimic de zis. Foarte frumos. Şi ar fi chiar de dorit ca această deprindere religioasă să se generalizeze. Nimic nu este mai edificator, decât acest serviciu divin, în asistenţa elevilor, la sfârşitul unei săptămâni de trudă şcolară. Dar este suficient atâta pentru o catehizare temeinică? Oricine poate răspunde.

In alte locuri, orele de religie ocupă locul ultim în orariul zilnic. Dacă priveşti cu băgare de seamă, apoi te surprinde oarecum această curioasă aşezare. Cum? Religia este un obiect de învăţământ, căruia să-i fie rezervate doar ultimele ore în orariu? Ce chibzuinţă este aceasta? Când elevii altor clase au, în ultima oră, gimnastică, ori lucru manual, ori alte dexterităţi, clasa, care e la rând, să aibă religie? De ce? Materialul religios este numai atât de neînsemnat pentru zidirea sufletească, încât poate fi pus alături cu dexterităţile? Este el atât de uşor, încât să se predea doar atunci când sunt obosiţi elevii? Să caute oricine răspuns acestor întrebări juste. Dar să iscodească după un răspuns adevărat.

Unii vor răspunde, că orele de religie au fost plasate ultimele în orar de învăţătorul clasei. De ce le-a aşezat învăţătorul tocmai «*în coadă?*» Ei, de ce... Apoi, vorba obişnuită, ca să nu i se potrivească «*o fereastră*« în orar, adică nu cumva să facă o pauză până când trece ora de religie.

Această socotinţă este greşită. Ideea aceasta trebue să dispară odată din procedeul de-a se alcătuì orariul. Intervenţia catehetului trebue să premeargă momentelor în care se elaborează orariul clasei şi să determine aşezarea religiei în loc onorabil. Altfel se sapă la temelia autorităţii pe care trebue să o aibă învăţământul religios. Căci elevii se vor deprinde să privească religia ca pe o dexteritate oarecare, ca pe un obiect de învăţământ căruia i se potriveşte şì cel din urmă loc în orar. Şi-apoi, tot din această aşezare şubredă, se lucrează la diminuarea prestigiului pe care trebue să-l aibă preotul. De ce? Apoi pentrucă elevul se obişnuieşte să-l vadă pe învăţător zilnic înaintea preotului, iar pe catehet ca pe un om, căruia i se rezervă, doar, cele mai slabe ore, orele rămase — în alte zile, ori la alte clase — pentru cântece şi jocuri distractive.

Să nu aibă învăţătorul „o fereastră“ în orar?! Dar de ce să nu aibă? Cine a spus, că acesta e un lucru defectuos? Ba e chiar prielnic. Căci în intervalul unei lecţii de religie, învăţătorul se poate recreia şi se poate pregătì pentru ora următoare. Acolo unde există o consultare între catehet şi învăţător, la alcătuirea orariului, „ferestrele“ nu constitue măr de ceartă. Căci interesul unei bune şi temeinici acţiuni de zidire a copiilor se ridică deasupra comodităţii şi spulberă în vânt pretenţia de a nu avea „ferestre“. Experienţa m'a luminat pe deplin în această privinţă. Iar felul în care am alcătuit orariul timp de *doi ani* în Sebeş-Alba, în deplină armonie cu inimosul şi înţelegătorul corp didactic din acea localitate, îmi procură ocazia de a spune că orice se poate face pe lângă înţelegere, luminare, perseverenţă şi reală colegialitate. Căci, doar, şi învăţătorii sunt fii ai bisericii.

Sunt şi orarii în care religia urmează imediat orelor de matematică, ştiinţe naturale, fizică etc. Nici această aşezare nu corespunde cerinţelor unei luminate psihologìi. Căci aceste materii, deşi nu trebue să se excludă unele pe altele, deşi trebue să trăiască în armonie şi să conlucre la zidirea sufletească a elevilor, totuşi sunt de alt caracter. Ele nu se întregesc cu uşurinţă şi ideile lor nu pot folosì — în şcoala primară — pentru asocieri imediate şi pentru concluzii de ordin moral şi religios. Şi-apoi la matematici lucrează mai mult raţiunea, pe când la religie sunt active — trebue să fie — toate funcţiunile sufletului.

Atunci cu cari materii de învăţământ să se alterneze şi să se completeze religia? Desigur, numai cu cele de ordin literar şi istoric. De aceea, potrivit acestei cerinţe a pedagogiei moderne, orele de religie primesc cel mai fericit loc fie înainte, fie după aceste materii. Căcı dintr'o bucată literară, dintr'o poezie religioasă, dintr'o lecţie de istorie naţională se pot folosì atâtea şi atâtea idei frumoase, idei înalte, idei cari conlucră în armonie cu cele religioase la extragerea *generalizărilor* şi, mai ales, la aplicările practice. Şi întru cât aceste materii literare se plasează în orariul zilnic fie la început, fie în cele dintâi ore, reiese clar, că şi cele de religie vor ocupa locul de frunte: primele trei ore.

Prin această intercalare, aşezată imediat mai sus, am răspuns şi întrebării: când să fie aşezate, în orar, orele de catehizaţie? Desigur, că locul cel mai de seamă ar fi în cea dintâi oră, măcar în clasele unde se poate. In modul acesta, munca şcolarilor s'ar începe cu binecuvântarea preotului, cu gândul la Dumnezeu. Cine reuşeşte să plaseze orele de catehizaţie în locul întâi, bună chiverniseală a făcut. De altfel, socotind că fiecare clasă are două ore de religie într'o săptămână şi că sunt şapte clase primare, şase din ele pot începe lecţiile, într'o zi din săptămână, cu ora de religie. Asta însemnează însă că preotul nu poate lipsì nici o zi de a fi, cel puţin primele două ore, în clasă cu elevii. Totuşi, acest deziderat îşi poate croì drum de realizare unde sunt mai mulţi preoţi, ori unde există un catehet anume preocupat de această însemnată problemă.

Pentru bunul mers al învăţământului religios ar mai trebuì ca orele de catehizaţie să nu fie plasate în zile prea apropiate. Astfel, dacă o clasă a avut ora de religie Luni, apoi ora viitoare să fie abia Joi etc. Chestiunea aceasta nu este fără importanţă. Căci dacă orele sunt prea apropiate, materialul nu are timp să se fixeze în sufletul elevului, iar până în altă săptămână rămâne un gol prea mare ca să nu se piardă o mare parte din el.

Aceste idei, expuse dintr'o pornire frăţească, pot slujì, într'o oarecare măsură, la alcătuirea orariului sub un unghiu fericit. Din momentul în care biserica a reprimit această nobilă şi părintească misiune de a-şi creşte fiii într'un duh religios pur, ea are şi dreptul de a cere mijloacele cele mai demne şi mai potrivite spre realizarea integrală a educaţiei şi instrucţiei religioase a tinerimii.

Unul dintre aceste mijloace este, desigur, şi felul în care sunt plasate orele de religie în orariul săptămânal al şcoalei primare. Şi nu este un mijloc puţin însemnat.

D. Călugăr

---

† P. S. Arhiereu Platon Ciosu

Unul dintre vicarii arhiepiscopeşti ai Arhiepiscopiei Bucureştilor, P. S. Arhiereu *Platon Ciosu Ploeşteanu*, a trecut la cele veşnice, în 29 Noemvrie 1934, în vârstă de 67 ani.

Regretatul vicar, absolvent al facultăţii teologie din capitală, hirotonit în 1901, a păstorit ca preot mai mulţi ani în judeţul Argeş, a înfiinţat la Piteşti un orfelinat pentru copiii preoţilor. In 1918 e ridicat la rangul arhieresc şi numit vicar arhiepiscopesc. După războì a fost însărcinat cu locotenenta de mitropolit-primat, ear dela 1921 a funcţionat ca vicar.

P. S. Platon Ciosu s'a bucurat de mare stimă şi multă dragoste atât în cler, cât şi în mijlocul credincioşilor mireni din capitală şi eparhie, pentru bunătatea şi blândeţa sa părintească. Biserica pierde unul dintre cei mai vrednici şi iubiţi ierarhi ai săi.

Rugăm pe Dumnezeu să-i aşeze sufletul cu cei drepţi.

Probleme, fapte, comentarii

„Cetate de neînvins". — *In conferința comemorativă, ținută la 1 Decemvrie, cu deosebit fast, în capitală la Fundația Carol I, dl O. Goga, evocând importanța zilei în analele istoriei neamului românesc, arată temeiurile pe care s'a sprijinit neamul acesta din Ardeal, înfruntând prin veacuri urgia cotropitorilor.* «***Cuibărit în datinele și credința lui*** *— spune conferențiarul —* ***poporul român de peste Carpați a știut să-și făurească din religie o cetate de neînvins împotriva celorlalte culturi***». *Dl O. Goga amintește apoi cum au ridicat glasul și brațul oamenii tari în credință, — călugărul Sofronie, Horia și toți ceilalți viteji, cari s'au jertfit pentru idealul românesc.*

*

Solemnitatea deschiderii cursurilor educației preregimentare din județul Sibiu. — In cadrul unei impozante solemnități s'au inaugurat în sala cea mare a prefecturii Sibiu, în ziua de 5 Decemvrie a. c., cursurile educației preregimentare. Serviciul religios este oficiat de P. C. prot. Cioran și Dăncilă. După invocarea Duhului sfânt Păr. protopop al armatei I. Dăncilă rostește o entuziastă cuvântare fixând cadrele educației de ordin sufletesc și moral. Vorbește apoi dl colonel Mardan, schițând organizarea și ideile ce le stau la baza educației preregimentare.

Urmează apoi cuvântul dlui prefect al județului Sibiu, N. Regman, care promite întregul său sprijin moral și material pentru promovarea acestor cursuri.

Dl general Vasilescu comandantul diviziei 18 infanterie face apel la instructorii și conducătorii acestor cursuri ca ei să dea exemplu întru toate, lăsând birocrația la o parte și făcând apostolat în mijlocul tinerilor încredințați lor pentru educație. Dl locotenent de rezervă-instructor D. Mihu într'o cuvântare plină de elan tineresc schițează sentimentele ce călăuzesc sufletul instructorilor acestor cursuri. Serbarea se încheie prin jocuri naționale, cor și exerciții gimnastice.

*

Gândirea, Nr. de pe Decemvrie 1934, e dedicată în întregime operei poetice, dramatice și filosofice a dlui Lucian Blaga. Dl Tudor Vianu subscrie un articol remarcabil despre: *Lucian Blaga poetul,* dl I. Brucăr se ocupă, sprijinit pe o vastă informație filosofică, de: *Filosoful Lucian Blaga,* dl Dragoș Protopopescu scrie despre *Lucian Blaga și mitul dramatic,* dl Emil Cioran despre *Stilul interior al lui Lucian Blaga,* iar dl Vasile Băncilă un articol de admirabile și fine observații despre: *Lucian Blaga eseist.*

Dl Nichifor Crainic în: *Câteva notițe despre Lucian Blaga,* aduce prețioase informații și judecăți despre *omul* Lucian Blaga și remarcă creștinismul filosofiei lui.

«*Misterul religios îl preocupă în special pe filosof. Toate cercetările sale de până acum, analizând variatele forme ale cunoașterii, duc la concluzia, exprimată în frazele de cristal ale ultimei cărți, că această cunoaștere omenească e limitată. Că la această limită a cunoașterii, misterul apare și mai nepătruns și mai necuprins în infinitul lui. Că există cineva deasupra lumii și a timpului, care exercită o cenzură a cunoașterii în însuș interesul de existență a vieții. Acest cineva, pe care filosoful nostru îl numește Marele Anonim, și pe care se oprește încă de a-l definì, e învestit cu ființă, cu personalitate și cunoaștere absolută, în virtutea cărora își exercită cenzura transcendentă asupra rațiunii nmane. Ea duce în pragul doctrinei creștine despre rațiunea umană în raport cu Dumnezeu. Realismul acesta spiritual* ***e tot ce ne-a dăruit mai reconfortant un gânditor român***».

Numărul acesta din „Gândirea" e necesar tuturor celor cari vor să înțeleagă pe Lucian Blaga, de care dl Nichifor Crainic spune că «*atinge o culme, până la care nu s'a ridicat nimeni din neamul nostru*».

O telegramă

Ni se comunică din Brașov:

Preoțimea tractului *Brașov,* **întrunită în conferență, în 29 Noemvrie 1934 — având ocazie să retrăiască și simțească impresionantele momente dela festivitățile din Sibiu, cu ocazia** *Congresului Frăției Ort. Române,* **— s'a văzut îndemnată a adresa Inalt prea Sfințitului nostru Arhiepiscop și Mitropolit,** *Nicolae* **următoarea telegramă de omagiu:**

„*Preoții tractului Brașov, însuflețiți de măreața concepție arhierească, cu care conduceți lupta pentru triumful ortodoxiei românești, Vă exprimă din conferența de azi: Admirația, omagiul și iubirea caldă fiască*" — *Protopopul Dr. Iosif Blaga.*

INFORMAȚIUNI

Distincții. I. P. S. Sa Mitropolitul Nicolae, din prilejul zilei sale onomastice, apreciind bunele servicii aduse bisericii noastre prin activitatea pastorală, didactică și culturală a împărtășit binecuvântarea arhierească de a purta *brâu roșu* următorilor preoți:

Dr. Dumitru Stăniloae și Dr. Nicolae Terchilă profesori la Academia teologică din Sibiu; Vasile Necșa catihet și Zaharie Stanciu profesori la liceul „A. Vlaicu" din Orăștie, și Eugen Muntean profesor la lic. „T. Cipariu" din Dumbrăveni. — Felicitări.

Duminecă, 9 cor., ora 11 a. m., românii din Sibiu vor avea fericirea rară să asculte pe marele poet și scriitor al neamului, dl profesor universitar **Nichifor Crainic,** care va conferenția despre: «*Creștinism și rasă*». Conferența va avea loc în sala „Thalia".

Pomenirea lui Ion I. C. Brătianu în Sibiu. *In acelaș timp cu ceremonia parastasului din capitală și dela Florica, s'a ținut în catedrala mitropolitană din Sibiu parastasul întru pomenirea marelui bărbat de stat Ion I. C. Brătianu, de față fiind reprezentanții autorităților și instituțiilor locale, precum și alți mulți admiratori ai celui dispărut.*

Cununie ortodoxă în Londra. Indată după celebrarea cununiei prințului George al Angliei cu principesa Marina a Greciei în catedrala Westminster, s'a celebrat cununia perechei princiare, în capela dela palatul Buckingham, după ritul bisericii *ortodoxe.* Ceremonia, unică în analele istoriei Angliei, a fost săvârșită de Arhiepiscopul Germanos, asistat de un arhimandrit, în prezența familiilor regale venite la serbare.

In ziua de Sf. Apostol Andrei, societatea de lectură a studenților academiei teologice din Sibiu, a comemorat și în anul curent patronul al cărui nume îl poartă. In aula academiei s'a întrunit din acest prilej, un public extrem de numeros din localitate, în frunte cu I. P. S. Sa Mitropolitul Nicolae, ca să asiste din nou cu adâncă venerațiune la pioasa comemorare a nemuritorului Andrei Șaguna. Cuvântul de deschidere al pofesorului Pr. Dr. Nicolae Popoviciu tălmăcește o parte din opera lui Șaguna în legătură cu activitatea de curând sărbătoriților N. Cristea și Z. Boiu, ceice au fost întâi elevii, apoi colaboratorii marelui mitropolit. Studentul Ion Faur a tratat subiectul: creștinism și naționalism; coruri și recitări, executate de studențimea teologică, au format restul programului. La sfârșit Inaltul Prelat, mulțumind asistenței venite în număr atât de însemnat, îndeamnă tinerimea să păzească, la rândul ei, moștenirea lăsată de Șaguna, slujind lui Dumnezeu și neamului.

Din Cernăuți. Cercul studenților teologi ardeleni „A. Șaguna" dela Universitatea din Cernăuți, și-a comemorat patronul său, în seara zilei de 29 Noemvrie 1934, în sala „Societății pentru cultură" (Palatul național), printr'o șezătoare festivă cu ales și îngrijit program, de coruri, recitări și o conferință. Publicul select, care a participat, a fost plăcut impresionat de demnitatea în care a fost incadrată această șezătoare. Profesorul universitar, dl Dr. D. Spânu, în conferența sa, a proectat figura marelui mitropolit Andrei în zilele noastre relevând personalitatea de elită a neuitatului ierarh al bisericii ortodoxe.

ȘTIRI LOCALE

Predică în catedrala din Sibiu. Duminecă, în 9 Decemvrie 1934, va predica părintele prot. *Em. Cioran.*

Se aduce la cunoștință publică, că revizuirea listelor electorale pentru comună, Cameră și Senat, ale orașului municipal Sibiu, pe anul 1935, va avea loc în timpul dela 1 Decemvrie până la 31 Decemvrie 1934, la primăria municipiului Sibiu, strada Mitropoliei Nr. 2, camera 21, în care timp fiecare îndreptățit poate cere înscrierile și ștergerile din aceste liste. — Inscrierile se pot face zilnic dela ora 8—12 a. m., afară de zilele de sărbători și Dumineci.

Poșta redacțiunii

Dlui *D. V.* în *C.* Trimiteți, pentru a se publica întreg sau în parte.

Pr. *A. M.* Când glasul „a răsunat à gol și à pustiu", este de prisos a-i da importanța ce n'o are.

Nr. 602/1934 prot. (66) 1 – 3

Concurs repetit

Pentru întregirea parohiei vacante de cl III-a **Râușor,** tractul protopopesc Jiu, se publică concurs cu termin de 30 de zile dela data primei lui apariții în „Telegraful Român".

Venitele parohiale sânt, în concordanță cu coala B, următoarele:

1. Sesiunea parohială, având: a) 2 jug. cat. 1097 st. p. arător; b) 107 st. p. grădină; c) 114 st. p. livadă; d) 12 jug. cat. pășune (în iddiviziune cu comuna) 1 jug. cat. 846 st. p. cimitir. (Toate de dinaintea reformei agrare).

2. Două mierțe (60 litri) porumb nesfârmit de fiecare casă (77 fumuri).

3. 77 zile de lucru.

4. Stola obișnuită.

5. Salarul, întregire dela stat.

Este și casă parohială.

Cererile de concurs se vor înainta oficiului protopopesc ort. rom. Jiu, sediul Petroșani, jud. Hunedoara, — în termenul prevăzut. Candidații având permisiune de candidare dela Consistor se vor prezenta în vreo Duminecă sau sărbătoare, în sfânta biserică, pentru a fi cunoscuți de enoriași, — însă numai cu prealabila încuviințare a Oficiului nostru și după ce și-au înaintat actele de concurs — în deplină regulă.

Petroșani, 26 Noemvrie 1934.

Oficiul protopopesc ort. rom. Jiu în înțelegere cu consiliul parohial.

Ion Duma
protopop.

Nr. 385—1934 (63) 3—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei de clasa a III-a **Berivoii-mari,** protopopiatul Oltul, se publică concurs cu termin de 30 zile dela întâia apariție în Telegraful Român.

Venitele împreunate cu acest post:

1. Salarul dela stat.

2. Sesie parohială: 3 jugăre date prin reforma agrară.

3. Câte o măsură de bucate dela fiecare familie.

4. Câte o zi de lucru de fiecare familie.

5. Venitele stolare stabilite de adunarea protopopească pentru întregul tract.

Cererile de concurs însoțite de actele necesare, între cari este a se socoti și autorizația de candidare din partea Prea Veneratului Consiliu arhiepiscopesc, se vor înainta oficiului protopopesc ortodox român Oltul, în Șercaia, jud. Făgăraș, până la terminul fixat.

Concurenții se vor prezenta cu încuviințarea oficiului protopopesc în vreo Duminecă sau sărbătoare în parohie spre a face cunoștință cu parohienii.

Șercaia, la 16 Noemvrie 1934.

Oficiul protopopesc ortodox român Oltul în înțelegere cu consiliul parohial.

Valeriu Judele
protopop.

Nr. 580/1934 (60) 3—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei vacante de cl III din **Glâmboaca,** protopopiatul ort. rom. Avrig, în baza ordinului Preav. Cons. arhiep. dtn 20 Iunie 1934. Nr. 5730 Bis. se publică concurs cu termenul de 30 zile dela prima publicare în „Tel. Român".

Emolumentele impreunate cu acest post de paroh sânt:

1. Cele fasionate în coala B. pentru întregirea venitelor preoțești dela stat.

2. Sesiunea parohială, 2 jugăre 574 st. □ arător, 1 jug. 390 st. □ fânaț.

3. Venitele stolare uzitate în parohie.

4. O soarte de lemn, ca fiecare proprietar.

5, Casă parohială nu există.

Doritorii de a ocupa acest post de paroh să-și înainteze cererile concursuale instruite conform normelor în vigoare, împreună cu concesiunea dela Preav. Cons. arhiep. că pot candida la această parohie, la oficiul protopopesc în Avrig (poșta Avrig j. Sibiu) până la terminul susindicat având a se prezenta în vre-o Duminecă sau sărbătoare la biserică spte a cânta, cuvânta eventual celebra și face cunoștință cu poporul și poziția locului.

Avrig, 26 Octomvrie 1934.

Oficiul protopopesc ort. român Avrig în înțelegere cu Consiliul parohial.

Ioan Cândea
protopop.

Citiți, sprijiniți și respândiți ziarul
Telegraful Român

FOIȘOARA

Criza spirituală modernă și cauzele ei

[4]

de **Dr. N. Balcă**

Poporul este o comunitate primordială a indivizilor legați prin continuitatea existențială a sângelui, prin același destin, prin aceeaș tradiție de veacuri, prin aceeaș limbă, prin aceleași aspirații și prin aceleași nădejdi de viitor. El este temeiul existenței omenești. „Noi avem dela poporul nostru toată existența noastră, noi îi aparținem lui cu totul ceeace noi suntem și avem. Noi avem dela el originea noastră, noi venim din adâncurile lui".[32] Omul nu intră în această comunitate, care se chiamă popor, prin voința lui, căci nu prin voința lui este omul Român, Rus, German, etc., ci el se naște în ea prin voința lui Dumnezeu, care leagă pe om de această comunitate cu legătura trainică a sângelui și-a răspunderii.

Statul democrat nu se fundamentează pe comunitate, pe popor, în care libertatea individuală nu se poate manifesta decât în granițele trase de legătura existențială, ci pe „societate" în sfera căreia individul este absolut liber.[33] Idealismul și liberalismul fundamentează statul pe libertate, în sensul că scopul lui este — după spusa celui mai mare democrat, Kant — „de-a regula în așa fel viața, încât libertatea individului singuratec să poată exista alături de-a celorlalți indivizi". Idealul statului liberal democrat și toate legiurile lui au în vedere pe omul autonom și liber, — își are temeiul, așa dară, în societale, — și nu pe omul responsabil în fața lui Dumnezeu și deci a poporului său. El este o glorificare a eului omenesc și nu a lui Dumnezeu. Prin ideea libertății individului, ridicată de liberalism la cea mai supremă dogmă a statului, i s'a luat politicului" orice sens mai adânc, transformându-l în politicianism, care asemenea unui parazit suge seva și ofilește viața popoarelor, ademenite de iluzia democratică. Nerespectarea adevărului existențial că statul trebue să se fundamenteze pe comunitatea existențială, de popor și nu pe societate, pe răspunderea individului față de această comunitate și nu pe libertate, a făcut ca la cârma corăbiei statului să ajungă indivizi cari n'au nimic comun cu ființa, destinul și aspirațiile poporului și deci nici cu Dumnezeu, ci țin poporul — în numele iluziilor democratice — în lanțurile egoismului personal.

[32] P. Petersen, Allgemeine Erzihungswiessenschaft, p. 246.

[33] In comunitate individul este, există, numai întrucât el recunoaște legătura care-l leagă de poporul său ca Român de ex., ca soț față de soția sa, ca tată față de copilul lui, și legătura aceasta îi este dată individului prin nașterea sa. Ori ce-ar face inindividul, el este, ceeace este, prin această legătură, pe care el nu o poate nega sau rupe, fără a se nega pe sine însuși. In societate, individul din contră este absolut liber, întrucât ceeace el este, nu este prin naștere, ci prin voința lui. Societatea este constituită printr'o legătură trecătoare, prin legătura interesului individual. Individul este absolut liber să încheie un contract sau nu, după cum îi dictează interesul; în clipa când interesul lui este satisfăcut, încetează și legătura care constitue societatea respectivă.

Redactor responsabil: Pr. Dr. D. Stăniloae

Editura și tiparul Tipografiei arhidiecezane

Anul LXXXII — Sibiu, 16 Deçemvrie 1934 — Nr. 53

„ASOCIAȚIUNEA" SIBIU

Telegraful Roman

Organ național-bisericesc — Intemeiat în 1853 de Mitropolitul Andreiu Șaguna

APARE SAPTAMANAL

Abonamentul: Un an 500 Lei. — Șase luni 250 Lei. — Trei luni 125 Lei. — Pentru străinătate un an 900 Lei. — Pentru America 8 Dolari.

Articole și corespondențe se adresează **Redacției** Telegraful Român, Sibiu, strada Mitropoliei Nr. 45. — Scrisori nefrancate se refuză. — Articole nepublicate nu se înapoiază.

Prețul inserțiunilor un șir petit 6 Lei pentru odată, dacă se publică de mai multe ori se dă rabatul cuvenit.

Abonamentele și inserțiunile se adresează **Administrației** ziarului Telegraful Român, Sibiu, strada Mitropoliei Nr. 45

Metoda uniată: minciuna și injuria personală

In toate articolele publicate în ziarul nostru, de vreo lună încoace, în legătură cu căile mai nouă ale uniației, ne-am ținut la un nivel verbal potrivit cu starea noastră de intelectuali și preoți. Am evitat cu cea mai mare grijă cuvintele nepotrivite și senzibilitatea noastră a reacționat jenată la orice gând de-a urma pe preopinenții noștri dela Blaj în alunecarea spre vulgaritate. Am ținut scrisul nostru la strictul comentar al faptelor și ideilor, lăsând persoanele în pace, fiindcă știam că o discuție decăzută la inventarea și exagerarea de scăderi personale e un lucru nedemn de oamenii cari mai au un rest de demnitate și de seriozitate.

Dar preopinenții noștri dela «Unirea» n'au voit să învețe nimic din exemplul nostru. O incapacitate congenitală de-a se ridica la oarecare înălțime de gând, o tară proprie iezuitismului catolic și disperarea, provenită din neputința de-a infirma faptele și concluziile prezentate de noi, îi silește să utilizeze singura armă de care sunt în stare: aceea a minciunii și a calomniei personale în termini cari, desigur, dețin tristul record al lipsei de talent și de scrupule.

Iar numărul 49 din «Unirea» pune vârf acestei disgrațioase porniri. Suflă în paginile ei vântul unei răutăți înveninate care nu mai poate fi reținută, ci-și face mendrele cum vrea cu graiul și cu condeiul victimelor ei. Noi purtăm aci discuția îngrijorați de tot mai strânsa cărdășie unito-iezuito-ungurească, iar «Unirea» nu are nimic de spus la aceasta; ea deviază la injurii personale.

*

Să vedem cam ce are de spus «Unirea» în acest număr în care s'au întâlnit deodată toți temerarii purtători de cuvânt ai uniației: dl Cepariu, Todica și redactorii telefonului?

Intâi ceva despre spusele dlui Cepariu, care în sfârșit s'a gândit să răspundă articolului nostru: Uniația «națională».

Dsa, neînțelegând generozitatea noastră de-a nu fi scărmănat mai detailat afirmațiunea dsale că la 4 Sept. 1700 s'au unit cu Roma 54 protopopi, cu 1582 preoți și cu 200.000 de suflete românești, revine bătos asupra ei. Ori actul la care se provoacă dsa, a fost dovedit demult ca fals de istoricii serioși. (Vezi d. ex. I. Crisian: Beitrag zur Geschichte der kirchlichen Union der Romänen în Siebenbürgen unter Leopold I, Hermannstadt 1882, pag. 49—51, și G. Popoviciu, Uniunea Românilor din Transilvania etc. Lugoj, 1901, pag. 124—146). Pretinsul act din 4 Sept. 1700, cu iscăliturile celor 54 de protopopi cu delegație anume dela 1582 preoți și atâtea sute de mii de credincioși, nu e decât o traducere românească ulterioară a traducerii interpolate pe care a făcut-o iezuitul Barányi după manifestul de unire din 7 Octomvrie 1698, al celor 38 protopopi. Cei 54 protopopi cu cei 1582 preoți, de cari se afirmă că au iscălit acel act, formează catalogul clerului ce exista în acel an. Iată ce spune Șincai: «Pe hârtia, ce se ține în arhivul vlădicei Făgărașului, de pe care s'a luat această scrisoare (pretinsul act din 4 Sept. 1700 n. pr.) *nu sunt iscăliți metropolitul Atanasiu și protopopii cu preoții de sub dânșii*, ci dintr'un protocol de sub acelaș Atanasiu se vede, că pe timpul acela aceștia au fost protopopi preste atâția preoți, câți se însamnă după dânșii» (după G. Popovici op. c. 136). Un falsificator de mai târziu a împreunat catalogul clerului din 1700 cu acea traducere după traducerea lui Barányi, ca să acrediteze părerea că tot clerul și poporul s'a unit la 1700.

Grosolănia falsului se vede și din aceea că între cei iscăliți e prezentat și protopopul Brașovului cu 25 de preoți, deci câți vor fi fost atunci în protopopiatul Brașovului. Ori se știe că din ținutul Brașovului n'a primit nimeni unirea. Dl Silviu Dragomir a arătat în «Istoria desrobirii religioase» vol. I, pag. 13—19, cu documentele vremii că preoțimea din Țara Bârsii și Țara Oltului întreagă, iar din celelalte părți marea majorite, n'a primit unirea.

De falsitatea actului și-a dat seama și dl Cepariu, căci deși în legătură cu pretinsa hotărâre din 4 Sept. 1700, dela care ar fi emanat acel act, se spune că au primit atunci unirea ca la 200.000 familii, dsa a fost silit, pe baza faptului dovedit cu statistici contemporane că nu erau cu totul în Ardeal mai mult ca vreo 120.000 familii române, să interpreteze arbitrar datele în acest punct și să spună că nu e vorba de familii, ci de suflete. Așadar dl Cepariu reeditează, cu bună știință, o afirmație dovedită mincinoasă.

Poporul n'a primit unirea, căci nici n'a știut de ea și nu știe până azi. Acesta e adevărul. Chiar cei 38 de protopopi cari au subscris la 1698 cunoscutul manifest, n'au admis decât legătura cu papa și nu pentrucă ar fi fost convertiți la dogmele Romei, ci pentru «priviligiomurile» promise de împăratul. Iezuitul Barányi a adăugat însă în traducerea latinească și dogmele catolice, în special cele 4 puncte, fără știința și voia bieților protopopi înșelați de acei maeștri ai falsului și înșelăciunii. Originea uniației este în dorința după priviligiomuri, *iar cele 4 puncte ale ei în falsul și frauda iezuită.* Nu în «convertire», «apostolat», «misiune», «mișcare de conștiință a maselor». Să nu profanăm înțelesul înalt al acestor cuvinte.

Incolo, ce mai spune dl Cepariu? Își dă măsura capacității, inzultând, fără nici o legătură de idei, grosolan pe Inalt Prea Sfinția Sa mitropolitul dela Sibiu și pe dl profesor Onisifor Ghibu. Auziți și vă cruciți! Cică I. P. S. Sa «are capitaluri enorme la băncile din țară și străinătate», «are vile și hoteluri la Păltiniș», «se plimbă cu vagon ministerial», și așa mai departe, pe nerăsuflate. Tot atâtea minciuni sfruntate și calomnii ordinare. Credeam că ceapa care a luat locul capului la dl Cepariu, e încă verde. Se vede însă că a întrat în descompunere. Uite, de va găsi dl Cepariu vre-un libel de-al I. P. S. Sale pe la vreo bancă din lume, să fie al dsale. Și-l asigurăm că va mai primi pe deasupra și un premiu. Iar cele două camere pe cari le folosește I. P. S. Sa la sanatorul consiliului arhiepiscopesc dela Păltiniș le oferă bucuros în schimb pentru unul din apartamentele palatelor *personale* ale P. S. Frențiu dela Stâna din Vale. «Vagonul ministerial» l-o fi văzut dl Cepariu în halucinațiile sărmanului său cap.

Iar pe dl Ghibu, — a cărui carte dacă e de peste 1000 pagini, nu însemnează că e și de vreo valoare, după părerea autorizată a dlui Cepariu, — nu se sfiește să-l reducă în doi timpi și trei mișcări la nimic. Omul, care a câștigat, în ciuda uniației, pe seama statului român liceul deținut pe nedrept de piariștii din Timișoara, și cel din Șimleul Silvaniei, deținut de minoriți, aducând astfel statului român un câștig de zeci de milioane, e suspicionat de un nenorocit, al cărui pseudonim ridicul i se potrivește ca un destin, în ce privește dezinteresarea splendidă ce-o arată în toate acțiunile sale. Opera importantă pe care a realizat-o în Basarabia în 1916—17 și dela 1926, prin înființarea «Astrei», e bănuită ca fiind făcută pentru bani, deși «Astra» nu i-a răscumpărat nimic din cheltuielile făcute acolo pentru propagandă. Omul care se îndatorează până peste cap ca să poată tipări nu mii de pagini goale, ci mii de pagini pline cu documente din cari rezultă dreptatea cauzei noastre, e împroșcat cu noroi de un biet omuleț care nu s'a putut ridica niciodată din noroi.

Acela care a câștigat pentru statul român Universitatea din Cluj, când atâția demnitari români cereau să fie lăsată ungurilor, e înțepat de-o mică insectă, înfruntându-l din superba ei tărăială. Și e acuzat că a vrut să redea statului român biserica din piața Clujului, pe care statul ungar a dat-o în cursul timpului când unui cult când altuia, lucru care din nefericire nu s'a realizat spre marea bucurie a uniației.

*

Dar să auzim ce ne mai spune celalalt oracol al uniației, dl Todica. Căci iată dsa ne anunță dela început că ne dă «*alte sentințe pentru cei ce rezistă cu încăpățînare adevărului*». Va să zică, primele n'au fost bune.

Intâi ne spune în articolul «Sentințe cari nu rezistă» că i s'au redat trunchiat cuvintele ca să poată fi respinse. De pildă, dsa spusese: «Religia referindu-se la suflet, iar acesta fiind nemuritor, urmează logic că religia e supranațională». In articolul din ziarul nostru i s'au redat cuvintele astfel: «Religia se referă la suflet, prin urmare e supranațională». Așa a fost ușor să-mi fie respinsă teza că religia e supranațională, se plânge dl Todică. «Eu pun accentul pe nemurire, spune dsa. Aceasta îmi explică mai simplu esența supranațională și *faza* (sublinierea e a dlui Todica) națională sau individual-omenească a sufletului». «In adevăr sufletul fiind nemuritor, despre atitudinea sau misiunea lui națională se poate vorbi numai în scurta lui existență de pe pământ. După moarte?... Nici nu se însoară, nici nu se mărită, nu e nici ungur, nici german, nici român, ci suflet, mai mult sau mai puțin pur».

Nu știm, n'a priceput dl Todica articolul «Sentințe cari nu rezistă», sau e de rea credință. Căci când s'a spus în el că «națiunea nu-i o noțiune pur biologica, ci mai ales una spirituală», că «națiunile sunt entități deosebite și după suflet», s'a subînțeles sufletul în întregime, cu nemurirea cu tot, care e o însușire esențială a lui, spre deosebire de trup. Numai când calitatea națională ar ține doar de trup, ea ar înceta prin moarte. Dacă ține de suflet, evident că ea durează și după moarte. Așadar când s'a zis în articolul «Sentințe cari nu rezistă» că și sufletul e național, s'a înțeles că sufletul e național în existența lui eternă. Și atunci tot ce s'a spus în acel articol despre raportul între religie și sufletul național, rămâne în picioare și după acest inutil distinguo al dlui Todica.

Când s'a afirmat în articolul acela că «națiunea nu-i o noțiune pur biologică», se presupunea ideea dlui Todică, neexprimată încă atunci, dar acum formulată precis, că națiunea e ceva pur trupesc. Când moare trupul, dispare calitatea de național.

Dacă-i așa, atunci la ce să mai luptăm pentru o menținere a națiunii noastre? Dacă numai după trup se deosebesc națiunile, ce pot aduce ele specific în cultura universală? Și merită trupul acesta, hatârul de-a da lupte atât de înverșunate pentru a-l păstra distinct din punct de vedere național? Ce importă că trupul poartă semnul națiunei acesteia sau aceleia? Dacă calitatea națională durează numai până la moarte, la ce să ne mai zbatem pentru a ne-o păstra? La ce mai lasă bătrânii ca ultim testament îndemnul de-a ne apăra naționalitatea? La ce mai mor oamenii în lupta de apărare a naționalității? Vedeți, cum își demască catolicismul, antinaționalismul, prin rostul naiv al dlui Todica?

Dl Todica judecă așa: tot ce-i național piere odată cu moartea. Deci cine vorbește de suflet național, nu crede în nemurirea sufletului, e materialist. Foriștii sunt prin urmare materialiști.

Lasă, domnule Todică, teologia! Vezi-ţi de năcazuri! Sau roagă pe vre-unul din batalioanele de canonici şi de profesori ai «culturalei» uniaţii, să ia chestia asta în desbatere, ca să nu te mai faci de râs. In dta şi în dl Frollo din Italia şi-a pus toată nădejdea uniaţia?

In orice caz să ştii că ne eşti simpatic cu trăsnăile pe cari, cu naivitatea Dtale, le aduci în scenă. Şi-ţi promitem să mai revenim odată — când avem spaţiu — asupra chestiei acesteia, ca să te clarificăm mai pe larg, căci mărturisim că ne plac desbaterile în jurul ideilor teologice, cel puţin tot pe atâta pe cât le place telefoniştilor «Unirii» înjuria şi vocabularul josnic.

Dl Todica citează, nu prea înţeleg în ce legătură de idei, pe Dr. Iacobovici care ar fi zis odată la senat că «nu crede în supranatural şi că România este rezultanta forţelor biologice ale poporului român». Dl Todica vrea să-l combată, dar mi se pare că n'ar trebui. Doar sunt de acord. Căci dacă numai trupul e naţional, la ce s'ar fi angajat sufletul într'o creare a României Mari? Aceasta n'a interesat decât trupul.

Intr'alt pasagiu dl Todica face iarăşi apologia amestecării cultului răsăritean cu cel catolic din partea uniaţiei, spunând că tot e mai bine aşa, decât să-l amestece cu inovaţii protestante, cum fac ortodocşii. Ce-o fi vrând să zică dl Todica aci? Il poftim să ne spună şi nouă.

Nu ştiu ce tot are apoi cu cei 800.000 de eroi morţi pe câmpul de luptă. Ii pomeneşte în fiecare articol, contestându-le dreptul de-a fi onoraţi de noi ca făuritori ai României. Tot spune că dacă n'ar fi fost catolicul Foch şi Dumnezeu, n'ar fi folosit jertfa lor. Aşa o fi. Dar nici Foch poate n'ar fi reuşit, de nu erau aceşti 800.000. Şi Dumnezeu le-a ajutat şi lor, sau şi nouă mai bine zis, deşi catolicismul afirmă că noi n'avem pe Dumnezeu, căci unde nu-i papa, nu-i Dumnezeu. Şi mai ştim că jertfa celor 800.000 nu s'ar fi adus, sau n'ar fi izbândit dacă nu exista o unitate sufletească făurită mai dinainte şi menţinută prin credinţa ortodoxă pe care o are până azi *întreg* poporul românesc, cu toate luptele disperate ale agenţilor papali de-a despărţi poporul pe chestiunea credinţei.

Dl Todica ne mai spune că catolicismul nu vrea să ia parte la mişcarea ecumenică pentrucă el «însuşi este ecumenic». Aceasta poate fi credinţa catolicilor, cum e şi credinţa noastră despre ortodoxie. Dar aci, când e vorba de lupta contra puterilor vrăjmaşe creştinismului, nu contează ce crezi despre confesiunea ta, ci starea de fapt că catolicismul sau ortodoxia nu îmbrăţişează azi pe toţi creştinii şi că alianţa cu celelalte forţe creştine dă mai multă putere în lupta contra curentelor anticreştine. Par'că uniţii (şi Agru) ne tot vorbesc, fariseic, de-o voinţă de colaborare. Ori iată că dl Todica spune acum că catolicismul nu poate colabora cu nimeni, ci aşteaptă să revină toţi creştinii la sânul lui. Aştepte mult şi bine! Dar n'ar fi mai bine ca până la acea eventuală întoarcere să colaboreze cu ceilalţi creştini la combaterea anticreştinismului? Dar dacă până la întoarcerea celorlalţi creştini la catolicism, se va petrece o catastrofă fatală pentru toţi? Intrebăm deci din nou: nu catolicismul e cel ce se fardează în mijlocul furtunii, aşteptând acea eventuală întoarcere a tuturor la catolicism, care nu se va petrece niciodată? Că luptă în Spania, Mexico ş. m. d. p. Luptă de nevoie. Dacă e lovit trebue să se apere. Dar care ramură de creştinism nu luptă? Cea ortodoxă nu luptă în Rusia? Dar n'ar lupta mai bine în colaborare?

Incolo, dl Todică ne mai spune că loviturile primite de ortodoxie la Lugoj, le-a meritat. Iar de încheiere îşi trage un straşnic perdaf că e aşa şi pe dincolo, înger adevărat nu altceva. Şi tocmai pentrucă-i înger spune că are dreptul să nege toate dovezile ce le-a adus dl Ghibu că averile deţinute de statul catolic sunt ale statului român, repetând mistificările dlui V. Pop, respinse deja în volumul recent de dl O. Ghibu.

Nu adevărul îl mănă pe dl Todica să scrie, căci adevărul rezistă. Dar sentinţele d-sale nu rezistă nici una.

*

Sărmanul monitor al Blajului! Neîncrezător în ce-au putut face dnii Cepariu şi Todica, a apelat, în disperare de cauză, la un articol scris acum 24 de ani de I. Chendi contra «Telegrafului Român» într'un moment de supărare, fiindcă îl pişcase puţin pe o oarecare chestie. Halal de voi telefoniştilor! Aţi scăpat de greul de-a vă mai stoarce neputinciosul creer pentru a ne răspunde. V'a salvat un articol de acum 24 de ani. Slavă vouă străbuni!

S.

Conferinţa dlui Nichifor Crainic

Duminecă, 9 Decemvrie ora 11 a. m., în sala «Thalia», dl Nichifor Crainic şi-a desvoltat, în faţa unui public foarte numeros, în frunte cu I. P. S. Sa Mitropolitul nostru Nicolae, conferenţa despre: **Religie şi rasă.** *A fost o oră de aleasă bucurie şi desfătare a sufletului, o excursie cu duhul prin piesagii intelectuale şi religioase vrăjite de verbul clar si evocator al poetului miruit cu puterea şi misiunea de-a scoate din subteranele sufletului românesc aurul de mare preţ, ca să strălucească magnific la lumina soarelui conştiinţei noastre.*

Conferinţa a fost încadrată în coruri de-ale studenţilor teologi şi a fost introdusă de dl I. Sandu, directorul şcoalei normale, prin câteva cuvinte rostite în numele FOR-ului, sub auspiciile căruia s'a ţinut conferenţa.

Tema a fost să arate absurditatea pretenţiei unei mici părţi din naţional-socialiştii germani de-a înlătura creştinismul din viaţa poporului german, pe motiv că ar fi produs de rasa semită, şi de-a creia pentru germani o religie potrivită cu rasa lor. Pe această temă a urzit o bogăţie de motive, argumente, consideraţii, sugestii în legătură cu caracterul supra natural al creştinismului, care nu e produs de-o rasă, ci e **revelat,** *e dat de Dumnezeu pentru toate neamurile, potrivindu-se cu fiecare naţiune.*

O explicaţie a acestor rătăciri a găsit-o dl Nichifor Crainic în faptul că nici catolicismul, nici protestantismul — cele două forme de creştinism din Germania — nu au putut ajunge la o sinteză cu sufletul naţional. Sinteza aceasta cu sufletul naţional o poate realiza în chip perfect numai creştinismul nealterat — ortodoxia, în care caz fericit suntem şi noi.

Deaceea, dl Crainic a adresat tineretului sfatul să nu imite căutările şi rătăcirile de natura aceasta. Noi avem adevărul în sânul nostru, nu în afară de noi. Numai să-l desgropăm de sub straturile indiferentismului şi-al influenţelor străine.

Tineretul nostru să nu piardă din vedere un anumit punct fix în acţiunea lui intelectuală şi practică.

Punctul acesta fix, steaua aceasta polară au perdut-o unii extremişti germani, căzând apoi în toate aberaţiile.

Steaua polară pentru noi este creştinismul revelat de Dumnezeu şi potrivit cu fiecare naţiune. Este creştinismul în forma dreaptă — ortodoxă.

Conferinţa dlui Nichifor Crainic a fost răsplătită de puternice şi mult prelungite aplauze.

Tot obiceiul lor

Mânasem pe advocaţii statului catolic din redacţia „Unirii" să caute palatele somptuoase, pe cari vreau să le găsească acolo unde n'au existat niciodată, pe acolo pe unde a fost şi este lege ca ele să existe şi să fie legitimate chiar prin declararea de eretici şi prin exterminarea inchizitorială a celor ce nu vreau să le recunoască îndreptăţirea. Pomenisem de nişte castele de-ale lui Apaffy şi de ceva palate florentine, cu trepte de marmoră, pe la Oradea şi pe la Stâna din Vale şi pretutindenea pe la prinţii catolici până în Vatican.

Când spuneam că compătimim pe sărăcuţii lui Nicolaeş dela Oradea ne gândeam şi la chinurile la cari sunt supuşi sărmanii când privesc cu jind astfel de bunuri „spirituale".

Iar dacă mai vreau să afle şi de niscai foarte minunate dobitoace, să întrebe la Vatican de se mai ţin pe acolo, leii aduşi chiar dela „Negusul" Etiopiei de un papă recent, sau papagalul ce rămăsese într'o vreme singurul susţinător curajos al Drepturilor papale la cetatea Vaticanului cu al său strigăt protestatar „trăiască regele papă".

Deşteptii simbriaşi ai Vaticanului (era să zic statului catolic), se fac că n'aud. Şi îl tot împing în faţă, cu gând să acopere ce nu trebue văzut, pe I. P. S. Sa Suciu. Noi nu ştim dacă I. P. S. Sa vrea să se preteze la acest rol îngrat. Şi în orce caz e inestetic şi nesimpatic să baţi monedă din boala pe care o dă Dumnezeu la toţi oamenii, într'o măsură mai mare sau mai mică. Un om bolnav trezeşte, desigur, toată compătimirea semenilor. Dar când cu voia sau fără voia lui, e prezentat continuu drept martir (când e numai bolnav) şi prin urmare falnic argument împotriva celor pe cari vreai să-i umileşti, sau paravan pentru lucruri pe cari te sfieşti să le vadă lumea, atunci avem dreptul să cerem să fie lăsat bolnavul în pace, să se odihnească. E disgraţios traficul cu un sentiment atât de gingaş cum e compătimirea.

Nr. 9801—1934.

Comunicare

Se aduce la cunoştinţă că erezii după Părintele Ioan Petrişor din Alţina, decedat la 28 Octomvrie 1934, în baza §-ului 5 din regulamentul fondului de ajutoare preoţesc, au primit dela Cassa Arhidiecezană din Sibiu, în numerar, fără nici o reţinere, ajutorul preoţesc de Lei 30.000.

Sibiu, din şedinţa secţiei economice a Consiliului arhiepiscopesc dela 8 Decemvrie 1934.

Consiliul arhiepiscopesc

* FOIŞOARA *

Mucenicii ideii naţionale şi datoria noastră[1]

N'a trecut prea multă vreme de când oraşele Ardealului nostru erau în covârşitoarea lor majoritate pustii de vorbă românească şi cu desăvârşire pustii de semnele înviforatului şi gloriosului nostru trecut. Trecând prin ele, ochii nu ţi se puteau opri asupra unei plăci comemorative, asupra unui bust sau asupra unei statui cari din bronzul, marmora sau simpla piatră a lor să-ţi glăsuiască despre marile eforturi şi suferinţe ale înaintaşilor, să-ţi înalţe cugetul în lumea eternelor ţinte pentru care trebue să trăiască un popor. Oraşele Ardealului robit erau împodobite cu semnele trecutului unui popor care n'avea nimic cu sfinţenia acestui pământ pe care s'a născut neamul nostru, ori dacă avea ceva, aceasta isvora din gând hrăpăreţ şi din patima dominaţiei prin orgolioasă prigoană. Pustiul a dispărut. Străzile marilor cetăţi ale Ardealului desrobit răsună astăzi de vorbă românească, aşa cum altădată nu răsunau decât de glasul clopotelor sfintelor noastre biserici în noaptea Invierii. Iar răspântiile acestor cetăţi ne îmbie privirii noastre monumentele elocvente ale marilor noştri înaintaşi grăindu-ne despre faptele lor neperitoare ca şi despre îndatorirea de a le păstra neştirbită moştenirea pentru care ei s'au luptat şi s'au jertfit. Este o întreagă revărsare de pasiune sfântă întru a cinsti prin monumente amintirea oştilor de eroi cari prin strădania lor ne-au pregătit zilele măririi naţionale pe care le trăim de 16 ani încoace. Nu mai mult de cât în câteva săptămâni din urmă s'a prăznuit cu vrednicia cuvenită pomenirea neuitaţilor luptător pentru cauza naţională Buteanu în Zarand, Vincenţiu Babeş în Timisoara, Albini în Sebeş, Mihail Velici în Chişinău, Nicolae Cristea în Sibiu, iar în curând se va desveli la Mediaş bustul lui Axente Sever, nemaipomenind de mulţimea lăcaşurilor de închinare care se ridică unul după altul drept mulţumită lui Dumnezeu, care cu atâta îmbelşugată binecuvântare a încununat cu isbândă credincioasele osteneli şi suferinţe ale părinţilor noştri. Totuşi serbările împreunate cu pomenirea eroilor singuratici sunt legate de cele mai multeori de anumite localităţi, ţinuturi sau provincii. Ziua de astăzi însă este cu adevărat ziua pe care a făcut-o Domnul ca toată suflarea românească să se bucure şi să se veselească într'însa. Fiindcă astăzi prăznuim revenirea la sânul patriei mame a celei mai mari şi cu mai mucenicească viaţă provincii din câte împodobesc regatul României Mari de sub glorioasa stăpânire a Majestăţii Sale Regelui Carol II.

Astăzi prăznuim ziua de 1 Decemvrie 1918, în care reprezentanţii autorizaţi ai neamului românesc de dincoace de Carpaţi, adunaţi la Alba-Iulia lui Mihai Viteazul şi a nădejdilor noastre de veacuri într'o revărsare de bucurie pe care n'o egala decât doar potopul de suferinţe care a trecut peste înaintaşii lor, au proclamat Unirea pe veci a Ardealului, Banatului, Crişanei şi Maramureşului cu patria mamă. De aceea cu drept cuvânt ne înălţăm sufletele an de an, şi la lumina prazniculuide-o strălucire negrăită ne împreunăm inimile în cântarea frăţească: „Hai să dăm mână cu mână cei cu inima română, să 'nvârtim hora frăţiei pe pământul României".

Mai întrase odată în această cetate a biruinţii Voevodul Mihai cu oştile sale, dar se vede că Dumnezeu a socotit că jertfele de până atunci ale neamului nostru nu erau îndestulitoare pentru secerişul bogat al izbânzii definitive. Şi dacă a îngăduit totuşi ca sabia victorioasă a viteazului voevod să strălucească măcar o clipă deasupra Ardealului robit, se vede că a făcut-o numai cu gândul de-a deschide pentru fiii neamului nostru perspectiva unor zile mai luminoase şi de-a coborî în inimile acestor fii obidiţi raza neclintitelor nădejdi în biruinţa dreptăţii. Intr'adevăr din acest moment în care eroul dela Şelimbăr a arătat părinţilor noştri drumul năzuinţelor lor naţionale, luminile nădejdii în izbânda destinului nostru naţional coborâtă în chip profetic de îndurarea dumnezească, nici odată nu s'a stins din sufletele acestora. A luminat de-alungul veacurilor de întunecată robie cărările vieţii neamului nostru. I-a povăţuit mai ales pe conducătorii acestui neam, le-a zidit sufletul şi a întărit braţul marilor precursori ai unităţii noastre naţionale. Ea a dat curajul aproape suprauman lui Horia, şi tovarăşilor săi, ea a oţelit braţul lui Avram Iancu şi ea a zămislit oastea memorandiştilor care au mărturisit adevărul şi au pretins dreptate dela stăpânitorii cei fără de lege. Ea a purtat prin scuipări şi bătăi, ca pe un drum al Golgotei, prin mucegaiul temniţelor ungureşti nesfârşita oaste anonimă a cărturarilor şi ţăranilor noştrii, toţi deopotrivă fiind „preoţi deşteptării noastre semnelor vremii profeţi". Şi tot această lumină coborâtă de îndurarea dumnezească în sufletele ostaşilor români i-a făcut pe aceştia să treacă în 1916 şi 1918 Carpaţii, sau să-şi amestece în văile munţilor sau pe pământul eroic al Moldovei, sângele lor cu ţărâna care adăpostea osămintele sfinte ale strămoşilor lor.

Iată deci că întocmai cum se spune în Scripturile sfinte, alţii au fost semănătorii şi alţii ceice au întrat în holdă, ca să secere rodurile ostenelilor acelora.

[1] Conferinţă rostită în cadrul festivalului aranjat de „Astra" la Sibiu pentru comemorarea zilei de 1 Decemvrie 1918.

Probleme, fapte, comentarii

O folositoare şi laudabilă operă de educaţie morală şi naţională în judeţul Sibiu. — *Cultul Eroilor, regionala Sibiu de sub preşidenţia I. P. S. Sa Mitropolitul nostru Nicolae, s'a îngrijit, ca acolo, unde există cimiterii de eroi, în tot locul aceste cimiterii să fie înfrumseţate şi bine întreţinute, apoi ca să fie aşezate în fiecare cimiter de eroi câte un — monument de peatră ori troiţă de lemn, troiţe executate artistic în atelierele: Cultul Eroilor, Bucureşti. In ultimul timp după alte multe cimiterii de eroi din judeţul nostru s'au aşezat astfel de Troiţe în* Bungard, *Şelimbăr şi un monument important la răscrucea drumurilor Daia-Roşia, locul luptelor aprige din 17 Septemvrie 1916 între oştirile desrobitoare ale Marelui Rege Ferdinand I şi oştirile aliate ale puterilor centrale.*

Aceste troiţe şi acest monument au fost pe rând sfinţite în cadrele unor festivităţi pe cât de impozante pe atât de instructive, de către harnicul şi activul duhovnic al armatei din Sibiu, Părintele protopop lt. colonel I. Dăncilă, secretarul general al Cultului Eroilor, regionala Sibiu.

Vrednicul colaborator al I. P. S S. Mitropolitului Nicolae, având binecuvântarea arhierească, secondat de unităţi compuse din armata din Sibiu, s'a achitat în chip demn de remarcat de însărcinarea primită dela I. P. Sf. Preşedinte de-a insufla prin cuvântările sale instructive rostite la aceste ocaziuni, admiraţie şi recunoştinţă în sufletul populaţiei adunate în număr imposant la aceste pioase manifestaţii, legând şi încopciind sufletul celor prezenţi cu jertfa şi eroismul vrednicilor înaintaşi.

In curând vor urma sfinţirea troiţelor din Tălmaci, Râşinari şi alte centre, unde sunt înmormântate osemintele vitejilor făuritori de ţară şi întregitori de neam.

Această operă a Cultului Eroilor, regionala Sibiu, de sub înţeleapta conducere a I. P. S. Mitropolit Nicolae, vorbeşte singură despre fondul moral pe care se razimă toate realizările menite să fixeze în sufletul poporului nostru sentimente şi virtuţi pe care se ridică măreţul edificiu al operilor ca cea mai sus amintită. *D. S.*

*

Deschiderea cursurilor de educaţie la cercul subofiţerilor şi reangajaţilor garnizoanei Sibiu. — Garnizoana Sibiu, cu cei peste 300 subofiţeri şi reangajaţi ai săi, cari îşi au cercul lor bine-întreţinut, începând cu anul 1920, se îngrijeşte ca aceşti harnici auxiliari ai corpului ofiţeresc cari formează legătura între ofiţer şi soldat, să fie anual instruiţi şi hrăniţi spiritualiceşte prin conferinţe rostite de către cei mai iscusiţi purtători de cuvânt ai oraşului nostru, civili şi militari.

Şira-spinării conferinţelor ţinute în decursul celor 15 ani trecuţi le-au format lecţiile instructive rostite an după an de Părintele protopop militar lt.-colonel I. Dăncilă, care după cum face dovada prin cele şapte lucrări ale Sf. Sale, de specialitate, cunoaşte pe deplin chemarea vremii de-a da nutremânt sufletesc acelora, cari sunt mai aproape de sufletul ostaşului, deci de sufletul ţării.

Inaugurarea ciclului de conferinţe pentru 1934—35 s'a făcut Vineri în 7 Decemvrie a. c. la cercul subofiţerilor garnizoanei Sibiu, unde preşedintele acestui Cerc dl Colonel Gheorghiu, comandantul Brig. 18 Infanterie deschide seria acestor conferinţe, printr'un mănunchiu de sfaturi călăuzitoare a conştiinţei reangajatului spre o viaţă ordonată disciplinată şi morală, din care ostaşul ca dintr'o carte deschisă să cetească şi să înţeleagă cum trebue să se instruiască şi să compoarte în casarmă şi în societate.

Dl Col. Gheorghiu atrage atenţiunea tuturora asupra faptului că dl general Economu, comandantul Corp. 7 Armată şi membru în Consiliul superior al oştirii româneşti, urmăreşte cu atenţiune viaţa şi moralitatea subofiţerilor şi reangajaţilor în general şi în special a celor din Sibiu.

Urmează apoi conferinţa Păr. protopop I. Dăncilă despre: *Lumina ce va călăuzi conştiinţa neamului românesc spre viitorul visat de făuritorii României întregite.*

Cei prezenţi au avut fericitul prilej să înţeleagă binefacerile: „Luminii lui Hristos, care luminează tuturor".

Noi vom urmări cu toată atenţiunea aceste conferinţe, acest cerc de educaţie, unde în cadrele Astrei conferenţiază între alţii şi ilustrul nostru rector al Academiei Teologice N. Colan şi alţii. *D. S.*

*

Sfinţire de capele şi revenire la ortodoxie. — In comuna *Biborţeni*, jud. Odorhei, s'a sfinţit în 2 Decemvrie c. noua capelă ortodoxă şi, cu această ocazie, au revenit la credinţa ortodoxă 24 familii secuizate.

La serviciul religios, săvârşit de Păr. protopop A. Nistor, şi de preoţii Garcea, Rusan şi Popa, cei trecuţi la ortodoxie s'au miruit şi s'au împărtăşit, ear păr. protopop li-a dat frumoase şi înţelepte îndemnuri. Conştiinţa românească se deşteaptă la ortodocşii cari şi-a uitat limba străbună; cei bătrâni, adevărat, cu greu vor mai învăţa românește; dar trebue să ne bucurăm când ei, mărturisindu-se ortodocşi, vreau să-şi dea copiii la şcoală română. Eată aici pentru *şcoală* teren potrivit de muncă! In acest scop se cere ca învăţătorii, în deosebi în aşa zisa secuime, să fie *români*. Este de neînţeles când în şcoalele *statului* învăţătorii sânt maghiari în majoritate; — avem chiar şcoale cu învăţători exclusiv maghiari. In asemenea împrejurări revenirea la biserică nu se poate întregi cu revenirea la neam. Conducătorii învăţământului au datoria să ia neîntârziate măsuri.

*

Tot în ziua aceea, după amează, s'a sfinţit a doua capelă ortodoxă în comuna *Răcaşul de sus*, locuit de ţărani români ortodocşi cari şi-au uitat limba. Au slujit prot. A. Nistor şi preoţii Garcea şi Iacob. —

Cuvinte de laudă méritá atât pomeniţii slujitori ai altarului, cât şi alţi vrednici bărbaţi, sprijinitori ai mişcării de redeşteptare din partea locului, ca dl primpretor Dr. M. Cionca, I. Ţuţuianu, director al gazetei româneşti din Sf. Gheorghe ş. a.

*

O nouă parohie organizată în Sibiu. — Pentru ortodocşi, cari locuiesc dincolo de linia ferată, s'a înjghebat o parohie nouă, pusă sub conducerea părintelui *Ştefan Morariu*. Parohia constă din peste 600 de familii.

Pentru noua parohie, primăria municipiului, care se bucură în sfârşit de o conducere românească, a cedat un teren potrivit spre clădirea unei biserici. Duminecă, în 9 Dec. c., s'a şi făcut sfinţirea acestui loc. Această manifestaţie religioasă a prilejuit o adevărată dovadă a strălucitului spirit ortodox şi românesc. Tot ceeace are Sibiul mai de preţ, a luat parte, toate autorităţile au fost de faţă.

Din contribuţiile benevole ale parohienilor s'a subscris suma de aproape o jumătate milion Lei. Primăria a promis întregul ei sprijin pentru clădirea noului locaş de rugăciune.

In modul acesta nu ne mai despart multe zile până să vedem ridicată o nouă biserică în Sibiu, care să marcheze activitatea ortodoxiei mereu în drum spre isbândă. *C.*

*

Depunerea jurământului de credinţă a tinerilor cu termen redus (T. T. R.) din garnizoana Sibiu. — Duminecă, 9 Decemvrie a. c. s'a desfăşurat în jurul Troiţei ridicate de armată, în curtea centrului de instrucţie a cavaleriei din Sibiu, solemnitatea depunerii jurământului tinerilor cu termen redus, din garnizoana Sibiu.

Serviciul religios l-a oficiat Părintele protopop lt.-colonel I. Dăncilă, încheiat cu o cuvântare plină de o robustă şi captivantă însufleţire călăuzind sufletul celor chemaţi pentru jurământ spre Hristos, spre inima Ţării şi spre Tronul M. Sale Regelui Carol al II-lea al românilor.

Urmează depunerea jurământului pe confesiuni.

Dl colonel Gr. Vulturescu vorbeşte apoi celor prezenţi despre însămnătatea jurământului ostăşesc.

Solemnitatea se încheie cu defilarea noilor ostaşi, defilare primită de dl general Vasilescu, comandantul diviziei 18 infanterie. *Coresp.*

Un jubileu

Tinărul aşezământ de înaltă cultură religioasă, *Academia Teologică* din eparhia Vadului, Feleacului şi Clujului şi-a serbat zilele acestea jubileul existenţei sale de un deceniu.

Deschizându-şi porţile în ziua de 6 Decemvrie 1924, timp de zece ani a pregătit, pe seama reînviatei ctitorii domneşti, numeroşi şi harnici propovăduitori ai Evangheliei Domnului şi Mântuitorului nostru Isus Hristos. Aplicaţi, unii ca preoţi, alţii în calitate de catiheţi în eparhia proprie şi în alte eparhii ale ţării, absolvenţii Academiei îşi îndeplinesc, prin activitatea şi conduita lor, rolul precumpănitor în renaşterea religioasă şi înoirea naţională a păstoriţilor lor, obţinând rezultate din ce în ce mai îmbucurătoare.

Aceste rezultate au îndreptăţit şi mai mult festivităţile jubilare, atât de înălţătoare, desfăşurate în centrul eparhiei.

După arhiereasca liturghie, din mândra catedrală, a urmat şedinţa festivă în palatul episcopal. In jurul venerabilului şi neobositului arhiereu, a P. S. Sale Episcopului *Nicolae*, s'a întrunit o lume aleasă din localitate şi din alte părţi ale ţării în frunte cu dnii miniştri *Al. Lapedatu* şi *Vasile Sasu*. In şirul cuvântărilor, la această însufleţită manifestare, a vorbit întâi păr. rector al Academiei, *Dr. I. Vască*, făcând în cuvinte călduroase istoricul instituţiei,

---

Dar după cum semănătorului strădalnic i se cere înţelepciune, osteneală şi mai ales credinţă că cerul va binecuvânta cu roduri bogate osteneala lui, — înţelepciune şi râvnă şi credinţă i se cere şi secerătorului. Căci celui nevrednic îi poate lua Dumnezeu rodul şi din hambare sau îl poate lua pe el însuşi, lăsându-i nevrednica agonie pe seama altuia, cum ne spune tot evanghelia în înţeleptul ei cuvânt din parabola gospodarului nebun.

La Alba-Iulia lui 1 Decemvrie lui 1918 neamul nostru a avut secerători vrednici de înaintaşii lor, cari pentru rodul de aur al unităţii noastre naţionale şi-au semănat în pământul românesc însăşi viaţa. Acolo au fost în acea zi măreaţă nu numai cei peste 120.000 de secerători, ci şi nesfârşitele cete de semănători, simbolizând în chipul acesta indisolubila legătură dintre trecutul şi prezentul neamului şi dintre prezentul şi viitorul lui. Ce strălucită lecţie dau generaţiilor asemenea praznice, la care participă morţii şi viii deopotrivă! Ele vor învăţa totdeauna aceste generaţii marele adevăr, care dacă se spune des nu e mai puţin adevărat, că viaţa unei naţiuni este asemenea unui stejar cu rădăcinile adânc înfipte în pământ şi cu coroana ramurilor sale îndreptată spre cer. Această lecţie i s'a înfăţişat neamului la Alba-Iulia acum 16 ani. Profetul ei entuziast a fost Vasile Goldiş, marele român şi bunul creştin, pentru odihna sufletului căruia s'au înălţat astăzi rugi fierbinţi către Dumnezeul părinţilor noştri. El a alcătuit şi el a cetit în faţa mulţimilor fără număr testamentul vechiu al neamului românesc, înfăţişând în cetania lui cea mai sintetică şi în acelaş timp cea mai emoţionantă istorie a acestui neam. In glasul lui vibra toată comoara aspiraţiilor noastre naţionale din trecut, şi în acelaş timp răsuna chiotul de bucurie pentru biruinţa acestor aspiraţii. El a cetit actul unirii pentru care însuşi luptase atâta şi pe care a cuprins-o în următoarele cuvinte din fruntea acestui act: „Adunarea naţională a tuturor românilor din Transilvania, Banat şi Ţara ungurească adunaţi prin reprezentanţii lor la Alba-Iulia în ziua de 1 Decemvrie 1918 decretează unirea acelor români şi a tuturor teritoriilor locuite de dânşii cu România. Adunarea naţională proclamă îndeosebi dreptul inalienabil al naţiunii române la întreg Banatul cuprins între râurile Mureş, Tisa şi Dunăre". Acesta este cel dintâi, cel mai însemnat, punct din actul unirii proclamate la Alba-Iulia acum 16 ani. Celelalte hotărâri aveau valoare congenital efemeră; ele erau caduce, fiindcă imbiau naţiilor de pe pământul desrobit al Ardealului drepturi de care aceste naţii nu s'au arătat vrednice în răstimpul unui deceniu şi jumătate de viaţă nouă.

De sigur potopul de bucurie dela Alba-Iulia nu s'ar fi putut revărsa peste sufletele româneşti, dacă marele şi în veci neuitatul rege-erou Ferdinand I nu şi-ar fi trimis a doua oră în Ardeal oştile sale, cu entuziasmul lor neîmputinat de cei doi ani de luptă cumplită cu lipsa şi năcazul din lăuntrul ţării şi cu duşmanii din tranşee.

Sub pavăza acestei oşti numai s'a putut lua isbăvitoarea hotărâre prin care s'a pus cununa strălucitoare suferinţelor noastre de veacuri. Şi iarăşi, poate că, din pricina unei oprelişti a aliaţilor noştri, oprelişte de bună seamă temporală, aceste oşti şi-ar mai fi zăbovit triumfătoarea înaintare în Ardeal, dacă înţelepţii noştri conducători de dincoace nu ar fi rugat pe în veci neuitatul rege Ferdinand să grăbească prin oastea sa vitează unirea sub sceptrul său a tuturor celor de un sânge şi o lege. Solul îndrăzneţ al acestei rugăminţi a fost profesorul Dr. Nicolae Bălan, astăzi Mitropolitul ortodox al Ardealului.

*

Nu am făcut istoricul amănunţit al veacurilor întunecatei noastre robii, nici nu v'am prezentat portretele crispate de suferinţe ale mucenicilor unităţii naţionale. Mai mult decât atâta, nu v'am făcut nici măcar istoricul amănunţit al adunării dela Alba-Iulia, cu marea ei revărsare de bucurie şi de entuziasm. N'am făcut-o pentrucă mi-am recunoscut dela început neputinţa graiului meu de-a aduna ca într'un potir toate lacrămile şi tot sângele vărsat cu eroică generozitate de înaintaşii noştri pentru înfăptuirea idealului nostru naţional. După cum am văzut tot din capul locului, că vorbele mele stângace nu pot înfăţişa nici pe departe măreţia istorică a praznicului dela Alba-Iulia. De aceea mi-am luat cu acest prilej sarcina, poate mai uşoară, de-a tâlcui în câteva cuvinte sensul şi învăţămintele acestui covârşitor eveniment din istoria neamului nostru şi al vieţii eroilor cari l-au pregătit. E timpul deci să ne întrebăm: care este datoria noastră şi a generaţiilor ce ne vor urma faţă de moştenirea înaintaşilor noştri? In această privinţă îngăduiţi-mi să vă răspund tot cu o vorbă din Scripturile sfinte: „Aduceţi-vă aminte de mai marii voştri. Priviţi cu luare aminte cum şi-au încheiat ei viaţa şi urmaţi-le credinţa". Intr'adevăr credinţa şi viaţa acestor mai mari ai noştri este singura în stare să ne călăuzească şi paşii vieţii noastre pe drumurile gloriei pământeşti, dar şi pe drumurile gloriei în veci neapuse ale vieţii viitoare. Aceşti mai mari ai noştri au crezut în visul dreptăţii neamului, fiindcă credeau în Dumnezeul dreptăţii neamurilor.

Credinţa aceasta li-a luminat cărările vieţii către izbândă, păzindu-i de rătăcirile compromisurilor cu duhul ispititor al lumii. Şi cine nu face compromisuri, acela nu se compromite niciodată. Este după, părerea mea, marele adevăr, pe care-l rostesc cu glas răsunător peste veacuri marii noştri morţi din lăcaşurile lor, şi adevărul acesta

A vorbit apoi profesorul dela Sibiu Părintele *Dr. Nicolae Popoviciu*, aducând într'o luminoasă urare binecuvântarea I. P. S. Sale Mitropolitului *Nicolae* al Ardealului şi frăţeştile felicitări ale Academiei teologice din Sibiu.

In numele universităţii din Cluj a vorbit dl rector Ştefănescu Goangă, iar în numele FOR-ului dl Sextil Puşcariu.

P. S. Sa Episcopul *Nicolae* al Clujului răspunde tuturor oratorilor exprimând mulţumiri, în special dlor miniştri *Al. Lapedatu* şi *Vasile Sasu* şi asigurându-i de recunoştinţa eparhiei pentru tot ce au săvârşit în interesul ei şi al neamului nostru românesc.

Un volum comemorativ, cu titlul: *Zece ani în slujba bisericii şi a neamului, 1924—1934*, apărut cu prilejul jubileului şi închinat P. S. Sale Episcopului *Nicolae*, face multă cinste autorilor săi, profesorilor Academiei jubilante.

Nr. 10502

Comunicat

Ministerul Cultelor cu adresa sa din 27 XI a. c, Nr. 197.174/19761 face cunoscut, că în baza ordinului circular al Direcţiunei C. F. R. Nr. 147624 R. A, din 10 XI a. c. (C. 7), toate carnetele cu preţ redus pe C. F. R. ale funcţionarilor publici, deci şi ale preoţilor, vor fi preschimbate pe formulare noi cu începere dela 1 Ian. 1935. Carnetele vechi vor fi valabile cu ultima viză pe trimestrul Oct.—Dec. 1934 până la data de 1 Aprilie 1935, până la care dată vor trebui să fie înlocuite cu cele noi. Urmează dispoziţii pentru preschimbarea carnetelor.

Sibiu, 8 XII 1934.

Consiliul arhiepiscopesc.

Nr. 11.006.

Circulară

Discul dela Naşterea Domnului pentru Internatul arhidiecezan şi discul dela Botezul Domnului pentru fondul Mitropolitan, se va purta şi în anul acesta în conformitate cu ordinele noastre Nrii 9752 şi 9753 din anul 1931.

Sumele incassate se vor trimite oficiului nostru de cassă, prin oficiile protopopeşti până la 1 Februar 1935.

Sibiu, la 13 Decemvrie 1934.

Consiliul arhiepiscopesc

INFORMAŢIUNI

Vacanţa de sfintele sărbători ale Crăciunului începe, pentru toate şcoalele din ţară, Sâmbătă în 22 Decemvrie şi durează până Marţi în 8 Ianuar 1935.

Moartea lui Petre Gârboviceanu. In capitală s'a stâns din viaţă vechiul dascăl al învăţământului secundar, *Petre Gârboviceanu*, senator de Mehedinţi. Şcoala şi biserica noastră pierde în cel dispărut pe unul dintre cei mai bine pregătiţi sprijinitori ai scopurilor ce urmăresc. Preţuit conferenţiar, întemeietor al revistei „Albina", cercetător harnic al trecutului bisericii sale, mult timp administrator al Casei bisericii, Petre Gârboviceanu moare în vârstă de 72 ani, adânc deplâns de toţi ceice l-au cunoscut. Odihnească cu drepţii.

Directia generală a c. f. r. a aprobat ca studenţii şi elevii, — cu carnetele de identitate sau adeverinţe cu fotografie, eliberate de şcoalele respective, — să călătorească în timpul vacanţei Crăciunului cu 50 la sută reducere.

Mulţumită publică. La şedinţa festivă a societăţii de lectură „Andrei Şaguna" a studenţilor în teologie, ţinută în seara zilei de 29 Noemvrie a. c. în memoria patronului ei au binevoit a contribui la sporirea bibliotecii următorii: I. P. S. Sa Mitropolitul Nicolae şi Dr. Nicolae Regman prefect câte 500 Lei; P. S. Sa Arhiereul Vasile, Pr. N. Colan, rectorul Academiei teologice, Dr. E. Piso, primarul oraşului şi deputat, câte 200 Lei; Pr. Dr. N. I. Popoviciu, prof. 155 Lei; Elevele şcoalei normale „Andrei Şaguna" 120 Lei; Dr. V. Bologa, consilier mitr., T. Petrişor, consilier mitr., Dr. Gh. Proca, cons. arhiep., T. Scorobeţ, cons. arhiep., Dr. A. Gâlea, cons. arhiep., V. Nistor, consil. arhiep., Dr. O. Filipescu, medic, Dr. N. Schiau, adv., Dr. M. Veliciu, adv., I. Sandu, dir. şcoalei normale „Andrei Şaguna", Prot. T. Popovici, prof., V. Lazăr, prof., Pr. I. Boiu, Prot. I. Beleuţă, prof., Pr. Dr. D. Stăniloae, prof., A. Popa, prof., C. Popa, prof., Pr. M. Jantea, prof., Pr. Şt. Morariu, câte 100 Lei; D-na Tordăşianu, preş. reun. fem. ort. rom. secţia Sibiu, Dr. Gh. Preda, medic, I. Tălmăcean şi N. N. câte 60 Lei; Ier. Grovu, cons. mitrop., Prot. E. Cioran, Pr. Dr. N. Neaga, prof., arhidiac. I. Dinu, I. Aleman, prof., Dna S. Săvoiu, înv., Dşoara Mărgineanu, Elevele şcoalei sup. de comerţ, Gr. T. Marcu, câte 50 Lei; Dşoara Ştefănescu, Dna Dr. A. Gâlea, înv., Dna S. Simu, I. Ştefan, comisar, R. Perian, şef. contabil, prof. Crişţiu, Pr. Dr. I. Hradil, prof., Dr. N. N. câte 40 Lei; Fam. Moşoiu, Stanciu, D. Călugăr, Dr. N. N., N. N. şi N. N. câte 30 Lei; Pr. I. Isac, prof. şi R. Petru câte 25 Lei; Dna Petrescu, dir. şc. prim. „Regina Maria", Dna Pr. Gh. Maior, Dna Pr. M. Neagu, Dna M. Drăgan Cabadaef, Dna Suma, Dşoara S. Turianu, Popa Maria, I. Dragomir, Dr. N. Vecerdea, Căp. Isarie, I. Pătraşcu, prof. Dr. Mafteiu, M. Topârcean, I. Halmaghi, D. Duşleag, I. Suma, N. N., N. N., N. N., N. N., N. N., N. N., N. N., N. N., N. N., N. N., N. N. şi N, N. câte 20 Lei; N. N. 18 Lei; N. N., N. N. câte 15 Lei; Dna Masoreanu, înv., E. Moldovan, N. N., N. N., N. N., N. N., N. N., N. N., N. N., N. N., N. N., N. N., N. N., N. N., N. N., N. N., N. N., N. N., N. N. şi N. N., câte 10 Lei; N. N. 8 Lei; şi N. N. 4 Lei. — Tuturor donatorilor li se aduce şi pe această cale cea mai caldă mulţumită. Preşedinte: *I. Faur*, secretar general *T. Nistor*.

ŞTIRI LOCALE

Predică în catedrala din Sibiu. Duminecă, în 16 Decemvrie 1934, va predica părintele *Gh. Secaş*.

Colinde. Duminecă, în 16 Decemvrie, ora 6 seara, se va da un concert de colinde în Sf. biserică a mitropoliei din Sibiu. Va cânta corul mitropoliei şi al şcoalei normale „A. Şaguna", condus de profesorul T. Popovici. Intrarea liberă.

Revizuirea şi rectificarea listelor de alegători agricoli pentru oraşul Sibiu se face până la 7 Ianuar 1935, la primăria municipiului Sibiu, uşa 26 în ora a. m. 8—12. Toţi alegătorii, cari nu sânt luaţi în listele electorale, se pot prezenta în acest timp pentru înscrierea în liste, cu actele lor de naştere şi acte doveditoare că plătesc impozit agricol, respectiv cu diplomele lor.

Primăria municipiului Sibiu invită pe toţi locuitorii oraşului nostru să comunice datele cerute de comisiunile de constatare, — alcătuite din funcţionarii primăriei, cari vor merge din casă în casă, începând dela 10 Decemvrie 1934, în orele de după masă şi seara, — în scop de-a întregi listele electorale. Anunţurile se primesc şi la primărie, sala mare, în orele de serviciu, dela 9—12 a. m. şi dela 3—6 d. m.

Mulţumită. „Reuniunea meseriaşilor români din Sibiu" mulţumeşte şi pe această cale următorilor domni, cari cu Comemorarea lui N. Cristea din 11 Nov. c. au contribuit peste taxa de întrare: Dr. N. Schiau 400 Lei, Dr. G. Măcelariu, A. Cristea şi Dr. O. Ivan câte 200 Lei, Rector N. Colan, Dr. L. Borcia şi V. Lazăr câte 100 Lei, I. B. Boiu 80 Lei, D. Axente, I. Moga, Dr. N. Popovici şi I. Dinu câte 50 Lei, V. Nistor 40 Lei, I. Drăgoiu 20 Lei,

Comitetul

Nr. 340/1934 (62) 3—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei de cl. III-a **Toderiţa**, protopopiatul Oltul-Şercaia, jud. Făgăraş, potrivit ordinului Prea Veneratului Consiliu arhiepiscopesc Nr. 8554/1934, publicăm concurs cu termin de 30 zile dela prima apariţie în Telegraful Român.

Retribuţiunile împreunate cu acest post sunt cele fasionate în coala B.

Reflectanţii îndreptăţiţi la acest post sunt poftiţi să-şi trimită cererile provăzute cu actele necesare, între cari şi permisele de candidare dela Prea Veneratul Consiliu arhiepiscopesc, în termin, Oficiului protopopesc, şi să se prezinte în parohie în vreo Duminecă sau sărbătoare, cu observarea dispoziţiunilor reglementare, pentru a cânta, eventual a celebra, şi a face cunoştinţă cu poporul dreptcredincios.

Şercaia, 16 Noemvrie 1934.

Oficiul protopopesc ort. rom. Oltul

Valeriu Judele
protopop.

Librăria Pavel Suru

Bucureşti
C. Victoriei 103
(29) 1—3

Aduce şi pe această cale la cunoştinţa Prea Cucernicilor Preoţi şi On. sale clientele, că în dorinţa de a fi de folos Bisericii şi în altă direcţie de cât a răspândirii cărţilor de cuprins religios, şi-a reorganizat secţia cu **odăjdii şi obiecte bisericeşti** înfiinţând şi un atelier pentru fabricarea acestor obiecte, sub conducerea dlui **Lazăr Albu**, fost coproprietar al firmei Unirea, în care atelier se vor fabrica cu preţuri f. convenabile candele, cădelniţe, cruci, sfeşnice, îmbrăcăminţi de Evanghelii etc. executate după cele mai artistice modèle din vechea noastră artă bisericească.

Nr. 832—1934. (64) 2—3

Concurs repetit

Pentru întregirea parohiei vacante de clasa III-a Toarcla cu filia Gherdeal, protopopiatul Agnita, se publică concurs cu termin de 30 zile dela întâia publicare în Telegraful Român, pe lângă următoarele retribuţiuni:

1. Salar dela stat conform coalei B.
2. Sesiune parohială arător şi fânaţ: *a)* în parohie 6 jug. 398 stj □ şi *b)* în filia 5 jug. 32 stj □.
3. Folosirea curţii parohiale fără edificii pe ea, în mărime de 300 stj □.
4. Folosinţa cametei ce rezultă din vânzarea materialului lemnos de pe 10 jug. păgure, primită prin reforma agrară ca întregire la sesiunea parohială. După ce acest teren se va putea preschimba în teren cultivabil, preotul renunţă la folosirea cametei şi în schimb va folosi pământul.
5. Venitele stolare prescrise pentru întreg tractul.

Concurenţii îşi vor înainta cererile de concurs însoţite de actele necesare subsemnatului oficiu protopopesc în termenul prescris şi vor dovedi totodată că au obţinut aprobarea P. V. Consiliu arhiepiscopesc de a putea candida la această parohie. Cu încuviinţarea prealabilă din partea oficiului nostru, se vor prezenta în parohie pentru a face cunoştinţă cu poporul.

Agnita, la 22 Noemvrie 1934.

Oficiul protopopesc ortodox român din Agnita în înţelegere cu consiliul parohial.

Emil Păcală
protopop

Nr. 417—1934 prot. (65) 2—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei de clasa III-a **Vidacut** cu filiile **Rona** şi **Şoimuşul mare**, protopopiatul Sighişoara, se publică prin aceasta concurs cu termen de 30 zile dela întâia apariţie în Telograful Român.

Venitele din parohie sânt:

1. Casă parohială constătătoare din 3 camere şi bucătărie, cu unele dependenţe, dar fără şură şi grajd; grădină circa 400 stj pătraţi; starea, mediocră.
2. Sesiune parohială 32 jugăre (6 jug. veche, 26 jugăre nouă) şi cimitirul vechiu în mărime de 600 stj pătraţi.
3. Dela credincioşi câte un dublu decalitru de porumb şi un decalitru ovăs de fiecare familie.
4. Stola obişnuită, stabilită de adunarea protopopească.
5. Drept lemne de foc folosinţa a două drepturi din pădurea urbarială a Vidacutului român şi a unui drept din pădurea urbarială a Vidacutului unguresc în fiecare an. Fasonatul şi transportul lemnelor îl priveşte pe preot.

Parohia e 16 km. dela gara Vânători şi are 2 biserici.

Concurenţii îndreptăţiţi vor trimite subsemnatului petiţiile, în termen, provăzute cu certificatele de botez, de studii liceale, absolutor teologic, de calificaţie preoţească şi permisiune de candidare dela autoritatea superioară, şi cu încuviinţarea subsemnatului se vor prezenta şi în parohie.

Oficiul protopopesc Sighişoara în înţelegere cu consiliul parohial din Vidacutul.

Sighişoara, la 24 Noemvrie 1934.

Emilian Stoica
protopop.

---

priveşte mai ales pe fii neamului nostru din acest veac al tuturor compromisurilor. Câţi îl aud, căci de trebuit toţi ar trebui să-l audă? Iată întrebarea cea mare pe care s'ar cuveni să şi-o pună fiecare din noi şi să asculte de răspunsul pe care-l citesc pe feţele Dvoastră ale tuturora. Mucenicii noştri *au nădăjduit* că ori cât de târziu şi ori după câte jertfe idealul dreptăţii neamului nostru se va înfăptui. Dacă sufletul şi braţele lor nu vor fi în stare să-l înfăptuiască, îl va înfăptui Dumnezeu printr'o minune. Minunea s'a întâmplat. Căci minune a fost. Intrebaţi-vă într'adevăr, care dintre fiii neamului nostru ar fi îndrăznit să profeţească sau să deducă din situaţia dată, cumpănind factorii istorici numai ai acestei situaţii, la unirea, simultană a tuturor provinciilor româneşti într'o singură ţară? Dacă vre-unul şi-ar afişa profetismul său în sensul acesta, Vă rog să credeţi că minte, şi că afişatul său naţionalism de după luptă are tendinţe lucrative. Omul cu cumpănă la judecată va recunoaşte întotdeauna, că în opera unirii noastre naţionale a lucrat şi mâna lui Dumnezeu, care nu lasă de ruşine pe cei ce-şi pun nădejdea 'n El.

Nu vi se pare că prea puţin nădăjduim astăzi în ajutorul lui Dumnezeu şi prea puţin ne dăm seama cât ne-ar întări această nădejde puterile noastre trupeşti şi sufleteşti deopotrivă? Şi încă ceva: Mucenicii unităţii noastre naţionale *s'au iubit* unii pe alţii, de aceea au mărturisit toţi într'un gând în clipele de răstrişte ale istoriei. Această iubire i-a solidarizat în năzuinţe şi în jertfe. Suferind cu toţii, au purtat mai uşor povara suferinţii, având viziunea tot mai clară a biruinţii care avea să vină. Ei ştiau că dragostea de frate ca şi cea de Dumnezeu toate le sufere, toate le rabdă, toate le nădăjdueşte, ea nici odată nu cade, după cuvântul lui Pavel, apostolul neamurilor. Aceste virtuţi care au alcătuit podoaba şi tăria sufletului celorce ne-au pregătit praznicul de astăzi, *credinţa, nădejdea şi iubirea creştinească şi românească*, trebue să împodobească şi astăzi sufletul naţiei noastre. Fiindcă aceste virtuţi alcătuesc cea mai puternică armură împotriva vrăjmaşilor noştri. Şi sunt mulţi aceşti duşmani. Ei vor răsturnarea istoriei şi reînscăunarea nedreptăţii sub care am pătimit 1000 de ani. Ci iată noi nu ne tulburăm. Nu facem planuri de prigoană şi de robie împotriva nici unei naţiuni din cuprinsul României întregite în hotarele sale firești. Nici nu ne ispitesc cuceriri nouă. Fiindcă am cucerit ce-am avut de cucerit. Prea suntem un popor creştin şi prea mult am suferit, pentru a putea să mai facem cuiva suferinţă nedreaptă. Dacă totuşi vrăjmaşii noştri — falsificatori sau nu de parale şi ocrotitori sau nu de terorişti, cari curmă în chip mişelesc viaţa capetelor încoronate — cred că ceea ce a împreunat Dumnezeu, oamenii mai pot să despartă sau să răpească, se înşală amar. Fiindcă împotriva lor este şi Dumnezeu. Şi dacă gânduri necurate le vor pune armele 'n mână, se va ridica împotriva lor şi piatra monumetelor care se înalţă de sârg prin cetăţile Ardealului desrobit, în cinstea mucenicilor unităţii noastre naţionale.

Acesta este sensul praznicului de azi, tâlcul comemorării dela Alba-Iulia, tâlc care pentru noi e o poruncă, iar pentru vrăşmaşii noştri un avertisment.

Prof. **Nicolae Colan**

Citiţi, sprijiniţi şi respândiţi ziarul
Telegraful Român

Au apărut:

Cântările liturgice
pentru cor mixt, publicate de
Timotei Popovici
profesor de muzică la şcoala normală „A. Şaguna" şi dirigintele corului mitropolitei

Ediţie nouă primenită. Se poate comanda dela Librăria Arhidiecezană din Sibiu. — Preţul Lei 160.

Redactor responsabil: Pr. Dr. D. Stăniloae

Editura şi tiparul Tipografiei arhidiecezane

Anul LXXXII — Sibiu, 25 Decemvrie 1934 — Nr. 54

BIBLIOTECA CENTRALA „ASOCIAȚIUNEA"

Telegraful Roman

Organ național-bisericesc — Intemeiat în 1853 de Mitropolitul Andreiu Șaguna

APARE SAPTAMANAL

Abonamentul: Un an 500 Lei. — Șase luni 250 Lei. — Trei luni 125 Lei. — Pentru străinătate un an 900 Lei. — Pentru America 8 Dolari.

Articole și corespondențe se adresează **Redacției** Telegraful Român, Sibiu, strada Mitropoliei Nr. 45. — Scrisori nefrancate se refuză. — Articole nepublicate nu se înapoiază.

Prețul inserțiunilor un șir petit 6 Lei pentru odată, dacă se publică de mai multe ori se dă rabatul cuvenit.

Abonamentele și inserțiunile se adresează **Administrației** ziarului Telegraful Român, Sibiu, strada Mitropoliei Nr. 45

Nr- **10988/1934** Pres.

Nicolae,

din îndurarea lui Dumnezeu Arhiepiscop al Arhiepiscopiei ortodoxe române de Alba-Iulia și Sibiu, și Mitropolit al Românilor ortodocși din Ardeal, Bănat, Crișana și Maramureș.

Iubitului cler și popor: Har și milă dela Dumnezeu-Tatăl și dela Domnul nostru Isus Hristos.

„Răsărit-a lumii lumina cunoștinței".

Cu adâncă smerenie dăm laudă și mulțămită bunului Dumnezeu, că ne-a învrednicit să ajungem, iubiții mei fii sufletești, din nou în pace luminatul praznic al Nașterii Domnului și Mântuitorului nostru Isus Hristos.

Invăluite în bucuria mângăitoare a acestui praznic inimile noastre se împreumă în cântarea de slavă: *„Nașterea Ta, Hristoase, Dumnezeul nostru, răsărit-a lumii lumina cunoștinței; că'ntru dânsa ceice slujiau stelelor dela stea s'au învățat, să se 'nchine Ție, soarelui dreptății și să Te cunoască pe Tine, răsăritul cel de sus, Doamne, mărire Ție!»*

Cântarea aceasta răsună astăzi din nevinovatele guri ale copiilor; ea e cântată cu glas tremurător de bătrânii cucernici și de tinerii plini de'nsuflețire; ea mângâe pe săraci în lipsurile lor și înmoaie spre milostenie și dragoste frățească inimile bogaților; ea umilește pe cei trufași în pământeasca lor înțelepciune și dă glas de apostoli celor săraci cu duhul. Ea pe toți ne înfrățește în bucuria nașterii *„Celui ce ne-a arătat nouă lumină"*, învățându-ne să cunoaștem și să iubim pe Dumnezeu, ziditorul, cârmuitorul și judecătorul a toată făptura.

Căci, iubiții mei fii sufletești, până la nașterea Domnului nostru Isus Hristos lumea nu a cunoscut pe Dumnezeu și nu l-a iubit. Căzut, din trufie, în păcatul neascultării, omului i s'a întunecat cugetul în așa măsură, că n'a mai putut cunoaște pe Făcătorul său, n'a putut înțelege voia Lui cea sfântă și n'a mai fost în stare să deslușiască binele din rău. In această beznă a minții și a inimii sale rătăcea omul, poticnindu-se tot mai des de bolovanii ispitelor și prăbușindu-se tot mai adânc în prăpăstiile păcatelor de tot felul. Tot mai departe de Ziditorul și Povățuitorul său, omul s'a simțit tot mai străin, mai singur și mai neajutorat pe *„marea vieții care se înalță de viforul ispitelor"*, întrezărind numai rar și departe limanul luminos al izbăvirii din *„întunerecul și umbra morții"*.

Orbul acesta, care a fost omul de dinainte de Hristos, a căutat — este adevărat — în tot timpul pe Dumnezeul său, pe Părintele său. Nu l-a putut însă afla nici în idolii de lemn, nici în cei de peatră, nici în cei de bronz, nici în cei de aur, nici în cei de animale; nici în îndumnezeirea stelelor, nici în a râurilor, nici chiar în îndumnezeirea omului.

Dar, din negrăita sa bunătate părintească, Dumnezeu a fost mai ales celce și-a căutat în toată bună vremea pe fiii săi rătăciți, pentru a-i chema din nou la lumina și căldura lăcașurilor sale. I-a căutat și povățuit prin prorocii săi, iar la plinirea vremii a trimis în lume pe însuși Fiul său — *„să se nască și să crească, să ne mântuiască"*.

Prin nașterea Domnului și Mântuitorului nostru Isus Hristos, Cerul și-a deschis visteriile milostivirii sale față de oameni. Cu vrednicie și cu dreptate este dar, iubiții mei fii sufletești, a ne bucura, căci *„Prunc s'a născut nouă... și se chiamă numele lui înger de mare sfat... Dumnezeu tare, biruitor, Domn păcii"*... [Isaia 9, 6].

Domn păcii — căci pace a adus pe pământ Cel născut din Preacurata Fecioară Maria în Vifleemul Iudeii, pacea pe care au vestit-o și îngerii în noaptea cea sfântă, prin cântarea lor: *„Mărire întru cei de sus lui Dumnezeu și pe pământ pace, între oameni bunăvoire!"*

Această pace s'a sălășluit în sufletele frământate ale oamenilor cari — ca și craii dela răsărit și ca păstorii — s'au închinat celuice *«Dumnezeu fiind... întru asemănarea oamenilor s'a făcut... și s'a smerit pe sine, ascultător făcându-se până la moarte, iar moartea pe cruce»* [Filip. 2, 7—8]. Prin Hristos-Domnul și prin moartea sa pe cruce, Părintele ceresc ne arată iubirea sa a toate covârșitoare și ne întinde mâna sa izbăvitoare. Prinzându-ne de această mână și știindu-ne ocrotiți de ea, mângâiere, bucurie, putere, siguranță, cu un cuvânt *pace* se coboară în inimile noastre.

Dacă astăzi o parte atât de mare a omenirii care trăiește pe acest pământ nu se mai închină chipurilor cioplite, nici „paserilor, nici celor cu patru picioare, nici celor ce se târăsc" — lui Hristos-Mântuitorul e a se mulțumi; dacă creștinii nu-și mai aruncă copiii slăbănogi, dacă femeia nu mai e roaba bărbatului, dacă bătrânii și neputincioșii sunt ajutați și adăpostiți — și dacă lumea peste tot este îndreptată spre mai multă înțelegere frățească, tot lui Hristos i se datorește. Căci *prin El a răsărit lumina cunoștinței* voii lui Dumnezeu și a drumului spre pacea și fericirea sufletului omenesc.

Și iarăși, dacă mai sunt printre oameni și de cei cari nu se închină adevăratului Dumnezeu, ci amăgitorilor idoli de tot felul, cum sunt iubirea de argint, pizma, furtișagul, pofta de răzbunare, minciuna — și toată ceata patimilor ucigătoare, aceasta nu dovedește decât că în sufletele unora ca aceștia încă nu s'a născut Hristos; că ei nu-și întocmesc viața după povețele Lui, că nu-și dau seama încă de covârșitorul adevăr cuprins în cuvintele Mântuitorului: *„Fără de mine nu puteți face nimic"* [Ioan 15, 5]. Creștinii cari se lasă robiți de păcatele de mai sus, sau de altele asemenea acestora *nu pot fi creștini cu numele*, dar nu sunt creștini *cu sufletul*. Căci spune slăvitul apostol Pavel în a sa epistolă către Romani [8, 9] *„De n'are cineva Duhul lui Hristos, nu este al lui»*. Dar duhul acesta nu se vădește decât în gândurile, în vorbele și în faptele creștinului care a așternut *în sufletul său* ieslea în care să se nască Hristos, și de unde Hristos să-i lumineze toate cărările vieții, ca să poată spune tot cu slăvitul Pavel: *«Iată, de acum nu mai viez eu, ci Hristos viază întru mine»* [Gal. 2, 20].

De sigur, iubiții mei fii sufletești, sfânta noastră biserică vestește aceste adevăruri în toată bună vremea. Le vestește la sfânta liturghie și în predica rostită de pe amvon, în slujbele săvârșite pe la casele creștinilor dreptmăritori, în școală și prin gazetele scrise cu creștinească înțelepciune și cuviință. Omul însă, tulburat de grijile lumești ce dau năvală asupra lui zi de zi și ceas de ceas, nu le prea aude și nu le prea urmează. De aceea se cuvine ca să-și deschidă sufletul pentru aceste adevăruri și povețe dumnezeești măcar la marile praznice — cum e al Nașterii Domnului — și să-și ia vitejeasca hotărîre de a le urma în viață, spre propria sa fericire de aici și de dincolo. Căci luând această hotărîre vom vedea, cum, ca prin minune, se vor coborî asupra noastră darurile vieții celei sfinte și ale jertfei dătătoare de viață a Celui născut în Vifleem, vom vedea cum o viață nouă va răsări pe pământ, după cuvântul din Apocalips [21, 5] al sfântului apostol și evanghelist Ioan: *«Iată, Eu toate le fac nouă!»*

La lumina nădejdii în împlinirea acestei minunate priveliști să prăznuiți, iubiții mei, Nașterea Domnului și Mântuitorului Isus Hristos. Faceți-vă din acest praznic o *piatră de hotar*, dela care purcezând *„toată viața voastră lui Hristos Dumnezeu să o dați"*.

Dela Celce Impărat fiind s'a născut în iesle de dobitoace învățați smerenia; dela Celce a hrănit noroadele flămânde învățați milostenia; dela Celce a tămăduit pe bolnavi învățați să alinați suferințele deaproapelui; dela Celce a slujit celor mai mici învățați slujire cu credință; dela Celce s'a jertfit pentru noi învățați să aduceți jertfe pentru frații voștri cei năpăstuiți.

Căci, vai, multe sunt năcazurile veacului acestuia! Și la sate și la orașe. Dar mai ales la orașe. Sătenii poate nu le știu. Nici nu le bănuesc măcar! Sunt atâția orășeni, cari din pricina lipsei de lucru stau cu brațele încrucișate și cu sufletul învăluit în grija zilei de mâine, așteptând ajutorul statului, al așezămintelor de binefacere sau al oamenilor mai înstăriți. Este aceasta, iubiții mei fii sufletești, o stare care trebue să înmoaie inima celor cu dare de mână spre ajutor creștinesc. Dar trebue să fie și ca un sfat pentru sătenii noștri, să nu mai sporească, prin năvala lor la orașe, năcazul celor fără de pâine de aici. Pentru împuținarea năcazurilor trebue să ne întocmim viața înțelepțește. Și *sfatul de mai sus* îl dă această înțelepciune. Cel puțin pentru ziua de azi. Cu ajutorul lui Dumnezeu vor veni vremuri mai bune. Și, atunci, simțind lipsa unor proaspete puteri, tot satelor li se vor adresa orașele noastre. Până la sosirea acestor vremi, să mulțumim lui Dumnezeu, că nu ne-a cercat mai greu, cum a cercat pe alții, și să ne sporim râvna în a ne face tot mai vrednici de bogata sa îndurare.

Cu aceste povețe și îndrumări izvorâte din părinteasca mea purtare de grijă pentru fericirea tuturor fiilor mei duhovnicești, dela sate și dela orașe deopotrivă, vin la Voi, iubiții mei, în ziua luminatului praznic ale Nașterii Domnului. Și doresc din tot sufletul meu, ca împreună cu sărbătoarea Anului Nou și a sfântului Botez, să-l petreceți în pace și în duhovnicească îndestulare, spre sfințirea vieții Voastre și spre mărirea Celuice astăzi se naște.

Darul Domnului nostru Isus Hristos, dragostea lui Dumnezeu Tatăl și împărtășirea Sfântului Duh să fie cu voi cu toți!

Dat din reședința Noastră arhiepiscopească din Sibiu, la sărbătorile Nașterii Domnului din anul 1934

al Vostru al tuturor de tot binele voitor:

NICOLAE
Arhiepiscop și Mitropolit

...Şi din Maria Fecioară s'a făcut om

Invăţătura bisericească ne spune că în Isus Hristos s'a împreunat natura dumnezeească cu cea omenească într'o persoană. Natura omenească a fost primită întreagă, însă fără ipostas propriu, căpătând de ipostas, de princìpiu personal, ipostasul naturii dumnezeeşti.

Lucrul acesta din urmă este cel mai greu de înţeles: *natura omenească a fost primită întreagă, dar totuşi fără ipostasul ei propriu.* Se naşte întrebarea: în ce legătură este ipostasul, princìpiul personal, cu natura pe care o poartă? Dacă e parte intrinsecă din acea natură, atunci propoziţia: *a primit natura omenească întreagă, dar fără ipostasul ei propriu*, ne pare o contrazicere.

Cum nici la Calcedon şi nici ulterior Biserica n'a precizat în ce constă ipostasul omenesc, ci s'a indicat numai că el nu e nici voinţa, nici raţiunea omenească, pentrucă Hristos le-a avut acestea fără să aibă ipostasul omenesc, s'au propus până acum două teorii cu privire la el.

Una din ele a dominat exclusiv până în timpul nostru şi e impregnată de formalismul scolastic. In senzul ei, ipostasul nu e ceva în plus pe lângă natură, ci e doar o formă, un mod de-a fi al naturii. Ipostasul omenesc nu adauge nimic la natura omenească, ci este doar modul de-a sta de sine al acestei naturi. D. ex., ca să luăm o pildă din lumea fizică, o massă indefinită de lut rămâne natură atâta timp cât nu-i vezi marginile, nu e conturată. Dar îndată ce-ai împărţit-o în bucăţi, se produc atâtea ipostasuri fizice câte bucăţi, rotunjite în sine, ai făcut. Natura omenească din Hristos n'are ipostas, pentru simplul fapt că nu stă rotunjită în sine, ca o realitate închisă, independentă. Ea e nedespărţită de natura dumnezeească. Dacă s'ar fi despărţit vre-un moment de aceea, ar fi format, în mod automat, un ipostas propriu.

Teoria aceasta evident că nu mulţumeşte pe nimeni. Dacă am aplica-o şi la sfânta Treime, ea ne-ar sili să nu ne putem închipuì altfel cele 3 persoane decât despărţite. Apoi unirea dintre Fiul lui Dumnezeu şi natura omenească ar rămânea, după această teorie, doar un fel de alipire a naturii omeneşti la cea dumnezeească, n'ar fi o pătrundere în mijlocul firii omeneşti a ipostasului dumnezeesc. Şi mai sunt şi alte multe obiecţiuni cari se ridică în faţa acestei teorii care reduce ipostasul la natură.

In timpul mai nou s'a ivit o altă teorie pentru explicarea ipostasului, cu mult mai adâncă, mai satisfăcătoare. Ea se leagă de descoperirea persoanei în filozofia mai nouă. Nici filozofia, nici teologia veche nu se apropiase de taina persoanei, decât doar sfânta Scriptură. Persoana era privită din afară, ca un obiect, ca un contur al naturii. Nu se intuise taina persoanei, care nu se descopere decât din adâncimea sufletului şi se prezintă ca ceva dincolo de natură. Cugetarea rusească, în special, a descoperit taina eului, taina princìpiului personal, care poartă din adâncimea sa natura noastră trupesc-sufletească. Eul e dincolo de actele cugetării, de actele voinţii, de simţiri, de tot cuprinsul vieţii sufleteşti şi trupeşti. El e subiectul, purtătorul, izvorul şi creatorul acestora, străbătându-le, dar totuşi nedeplasându-se din transcendenţa sa, aşa cum străbate centrul cercului prin toate liniile cari ies din el, fără a-şi părăsì locul său.

Filozofia aceasta a persoanei a aplicat-o Prot. S. Bulgacov în chip magistral la dogma uniunii ipostatice («Mielul lui Dumnezeu», rus., Paris 1933). După Sfinţia Sa orice spirit (omenesc, îngeresc, dumnezeesc) e constătător din personalitate, eu, subiect, şi din natura lui, din tot ce posedă el, din viaţa lui. «*Eul* trăitor are *viaţa sa proprie*, este izvorul ei, plinirea, începutul şi sfârşitul ei. Aceasta înseamnă că spiritul personal are în sine *natura* sa, în care trăeşte, realizându-se pe sine necontenit prin ea, determinându-se, descoperindu-se prin ea». «Natura nu e independentă de *eu*, întrucât e *actul* lui propriu, afirmarea creatoare a eului în sine; totuşi, în realitate, în existenţa luată pentru sine, ea e fapt independent de eul, care-i stă la bază. Spiritul viu şi trăitor se descopere pe sine sieşi într'o realitate oarecum obiectivă, ce-şi are realitatea ei proprie. In ea spiritul trăeşte ca în casa sa, în subiect-obiecticitatea sa» (pagina 112—113).

După păr. Bulgacov, acest eu, purtător al naturii sufleteşti-trupeşti, e de altă provenienţă decât natura sa. Natura e făcută de Dumnezeu din ţărână, *eul* e insuflat de Dumnezeu dine Sine. Eul este de provenienţă direct dumnezeească. «In om sunt două părţi constitutive: natura lui sufletesc-trupească creată din nimic şi de aceea creatură în senzul deplin, şi spiritul ipostatic de provenienţă dumnezeească, care e creat de Dumnezeu nu din nimic, ci şi-a primit viaţa din propria viaţă dumnezeească» (pg. 212). «Dumnezeu cheamă la existenţă suflarea Sa, ipostasiează o rază a slavei Sale proprii» (pg. 115).

Omul are în sine deci ceva dumnezeesc spre deosebire de toată lumea creată. Aceasta face posibilă o îndumnezeire a omului. «Această *dualitate de naturi* în om, teandria lui originară, face posibilă îndumnezeirea vieţii, comuniunea nedespărţită şi necontopită a celor două naturi în om» (pg. 117). In felul acesta nu mai poate fi vorba de-o netă separare între natură şi dumnezeesc, de acea limită îngustă peste care nu poate trece în sus natura, cum învaţă catolicismul.

In Isus Hristos tocmai acest ipostas al naturii omeneşti a fost înlocuit prin Logos, prin ipostasul al doilea al sfintei Treimi. Natura omenească a fost primită întreagă, dar fără eul ei de provenienţă dumnezeească. Intrucât acest eu este scântee dumnezeească în natura creată, înlocuirea lui cu Logosul, cu ipostasul dumnezeesc, n'a însemnat o catastrofă pentru natura omenească, ci a fost ceva potrivit cu ea, cu destinaţia ei, deoarece totdeauna a fost purtată de un subiect de provenienţă dumnezeească. «Natura omenească e unită cu spiritul ipostatic, spiritele ipostatice cari provin din Dumnezeu fiind deosebite şi multe, deşi sunt legate între ele în multiunitatea omenirii. In numărul acestor spirite ipostatice se include pe Sine şi Logosul, care a înlocuit în omenitatea lui Hristos ipostasul omenesc personal. Iar natura omenească în Hristos a putut primi această înlocuire şi suporta în sine princìpiul personal dumnezeesc în calitate de princìpiu personal propriu. De aceea şi putem mărturisi pe Hristos *om perfect*, în care se păstrează plinătatea constituţiei omeneşti, pentrucă sălăşluirea Logosului în om are o suficientă bază ontologică. Aceea ce în om e spiritul lui Iui omenesc ieşit din Dumnezeu, în Hristos este Logosul dinainte de veac, Spiritul dumnezeesc, al doilea ipostas al sfintei Treimi» (pg. 211).

Constituţia dumnezeesc-omenească a omului departe de-a fi alterată în Hristos, este dusă la ultimul grad de plenitudine: «Deaceea în Hristos nu s'a întâmplat o violare a naturii omeneşti, nu s'a introdus în viaţa ei ceva necompatibil cu ea, ci în Noul Adam se realizează plinirea adevăratului chip al Vechiului Adam, prefigurat în acela» (pg. 212).

In baza acestei teorii a Păr. S. Bulgacov toţi cei patru termini ai sinodului din Calcedon (firile s'au unit în Hristos: neamestecat, neschimbat, nedespărţit, neîmpărţit) pot fi înţeleşi cu mult mai concret şi mai profund.

Pe baza vechei teorii era foarte greu d. ex. să înţelegi că firile nu stau *împărţit* şi *despărţit*. Odată ce ipostasul nu însemnează nimic altceva decât modul de-a sta de sine al naturii, nu era nimic care să vină chiar în sâmburele naturii omeneşti întregind-o cu ipostasul dumnezeesc care să fie în acelaş timp şi al celei dumnezeeşti, princìpiul personal unic al amânduora. După vechea teorie nu puteai să-ţi închipui raportul între cele două firi decât aşa că natura omenească a fost alipită de cea dumnezeească, ca o alipire strânsă a două naturi formând un întreg ce stă de sine. Nu e nimic care să formeze unitatea, «neîmpărţirea» acestei dualităţi.

Pe baza teoriei celei nouă «neîmpărţirea» se înţelege foarte bine, cele două naturi sunt reduse la un princìpiu unitar real, care este subiectul lor comun.

Iar nedespărţirea nu mai suntem siliţi să o înţelegem ca o juxtapunere statică, ci ca o intimă întrepătrundere şi împreună lucrare în fiecare moment. Ipostasul, care e dumnezeesc, şi deci are cu el şi natura dumnezeească, e în centrul naturii omeneşti, în fibrele ei sufleteşti şi trupeşti, reducând la o *unitate de viaţă* cele două naturi. La fiecare mişcare, cuvânt, cugetare a lui Isus Hristos, participă ambele naturi ale Lui; subiectul lor unic lucrează prin amândouă în tot momentul, lucrarea fiind totuşi unitară. Aşa cum în fiecare act al nostru, fie el cât de spiritual (cugetarea) sau cât de trupesc, participă într'o strânsă şi misterioasă unitate şi sufletul ş trupul (cugetare fără creer, nu se petrece d. ex.), iniţiativa actului pornind din adâncimea princìpiului personal, dela hotărârea persoanei.

In nici un act al lui Isus Hristos n'a lucrat ipostasul Lui numai prin natura dumnezeească sau omenească. Aceasta este «nedespărţirea» firilor, care n'ar fi posibilă de înţeles pe baza teoriei vechi.

* FOIŞOARA *

Intr'o noapte de Crăciun

— O minune a Sfântului Nicolae —

Calendarul ţinea pe la anul Domnului 820. Pe scaunul împărătesc din Bizanţ şedea prigonitorul de icoane: Leon Armeanul, iar cârja patriarhală o ţinea prietenul său: Teodor Casitera, şi el mare vrăşmaş al cinstirei icoanelor, pentrucă astă „idololatrie" nouă, zicea el, se bate în cap cu porunca a doua din dumnezeescul Decalog.

Ca doi fraţi de cruce, împăratul şi patriarhul se aşternură isprăvii şi curăţară la repezeală bisericile şi mănăstirile de toată podoaba icoanelor. Soldaţii împărăteşti le căutau, le strângeau şi le ardeau pe la răscrucile drumurilor, cum se strâng şi se ard prin grădini frunzele cele uscate.

Se năpustiră apoi asupra dreptcredincioşilor. Era vai şi amar de capul bietului creştin care îndrăznea să apere cinstirea icoanelor! Unora li s'au scos ochii! Altora li s'au tăiat urechile şi nasul! Şi iarăş altora li s'au ciuntit mâinile!.. Pe Nichifor Mărturisitorul l-au dus în exil, înlănţuit pe-un măgăruş. Lui Teodor Studitul i-au spart capul cu icoanele. Iar pe sfântul Iosif Imnologul l-au zvârlit tocmai în temniţa cea mare din îndepărtata insulă Creta, care îşi scaldă coastele stâncoase în valurile Mediteranei celei calde. Acolo îl ferecară în două lanţuri şi de grumazi şi de picioare şi-l ţintuiră de părete. Şi puseră apoi toată cazna şi toată ocara pe capul lui. Pân' i-au nămolit cu răşină barba albă ca zăpada Crăciunului şi i-o aprinseră să ardă ca feştila cu păcură.

Dar credinţa vie sporeşte în temniţă şi se înzdrăveneşte în lanţuri. Ochii sfântului şi aici căutau chipuri minunate din icoane, iar buzele lui îngânau imnuri aprinse de proslăvire. Mai ales în Dumineci şi în zilele de sărbători.

Ca acum.

Era tocmai în Noaptea Naşterii Preasfinte. Ceriul Cretei îşi risipise grămezile norilor şi îşi aprinse făcliile tuturor stelelor pe întinderile bolţii. Vântul îşi oprise de tot răsuflarea. Frunzele îşi încetară poveştile. Par'că toată firea, munţi şi văi şi ţărm şi mare, aşteptau în sfântă veghe bunăvestirea oştilor cereşti despre Naşterea Domnului...

Numai dinspre malul mării răzbătea prin împărăţia păcii şi a liniştei, un cântec dulce, ca desprins din harfă îngerească. Izvorea din temniţa împărătească. Melodia minunată se strecura printre zăbrelele dese şi plutea frumuşel prin văzduhul insulei.

— Ce dulce cântă robul îndrăgostit de icoane!... Ca un înger din Vitleem!... Cum ascultă şi turmuliţa!... Şi cânilor mei hămuitori cum li s'au încleştat fălcile!... O, sfinte Iosife, omul lui Dumnezeu, dătător de cântece, cum ne mângâi şi ne înalţi tu sufletele! şopti un moşcioban proptit pe o cârjă, lângă turmă.

— Multe cântece duioase am auzit eu, drumar bătrân, prin largul mării, dar ca ăsta niciodată!... Par'că de farmecul lui nici valurile nu mai mişcă!... Nici stelele nu mai clipesc! îngână un marinar urcat pe-un catarg de corabie, ca să-l audă mai desluşit.

— E cântecul lui cel din urmă!... In astă noapte aşezat-au la picioarele lui Icoana Naşterii Domnului şi o săcure... Ori va zdrobi cu ea icoana, ori i se va reteza cu ea capul! grăi îndurerat copiilor săi un sătean, care-şi deschise fereştile, ca să prindă toată vraja cântecului.

— Cum îngenunche pe lespedea aspră!... Cum îi picură ca ploaia lacrimile ochilor!... Cum îl roagă 'n cântec pe Sfântul Nicolae dela Mira Lichiei să-i mijlocească mântuirea, dela Dumnezeu! grăi temniţerul dela uşa închisorii lui, către ceialalţi ortaci.

— Ascultaţi numai rugăciunea lui ferbinte! adause altul, uşorătoare ca untdelemnul şi mângâietoare ca mierea.

Rugăciunea inimei lui picura aşa:

«O, sfinte părinte Nicolae, celace eşti tatăl orfanilor şi apărătorul văduvelor şi mângâietorul săracilor şi desrobitorul întemniţaţilor; celace eşti scăparea celor loviţi de nenorociri şi vindecătorul bolnavilor şi alinătorul celor zdrobiţi sufleteşte şi tuturora toate, tu roagă pe Hristos, Dumnezeul nostru, Celce 'n astă noapte să naştè, să-mi miluiască şi să-mi mântuiască biata mea viaţă şi sărmanul meu sufleţel, de tot păcatul şi de toată întinăciunea şi să-mi hărăzească un mic sălaş de pace în împărăţia Sa».

— O să vedem de-i ajută Nicolae! îi răspunse râzând unul din ei.

— Mai bine-ar face să pună mâna pe săcure şi să flendurească icoana, că de nu, îi flenduresc eu căpăţâna! adause altul mai voinic.

— De s'or arăta zorile şi icoana va fi rămas întreagă, nu Nicolae, dar nici Dumnezeu nu-l mai scapă din mânile noastre! Pe când s'a înroşì în răsărit bolta cerului, şi sângele lui va în-

Desigur că teoria Păr. Bulgacov prezintă şi ea anumite greutăţi. E în natura realităţilor spirituale, exprimate în dogme, ca să nu poată încăpea în nici o teorie complect.

Aceste greutăţi se reduc, cred, la două:

1. E greu de înţeles cum sunt eurile omeneşti, fărâme individualizate, ipostasiate, de natură dumnezeească. Un fel de raze, de scântei dumnezeeşti, căpătând o anumită individualitate şi stare de sine, un fel de expiraţiuni dumnezeeşti, cum ne vorbeşte sfânta Scriptură la crearea lui Adam. Chestiunea e mai mult greu de înţeles, decât greu de admis, căci sfânta Scriptură ne arată că spiritul vine mai direct dela Dumnezeu decât trupul cu partea lui vitală.

2. A doua greutate stă în ideea că între princìpiul ipostatic al omului şi natura omenească legătura e de aşa fel că poate fi cu totul desfăcută, princìpiul ipostatic omenesc putând fi înlocuit cu un ipostas al sfintei Treimi. In analiza raportului dintre eu (spirit) şi natura omenească (suflet raţional — trup) ar trebuì, cred, să se inziste asupra dependinţii naturii de eu. Cred că eul nu e numai un regulator, un manipulator al naturii, adecă al cugetării, simţirii, actelor trupeşti şi un canal prin care se scurge dela Dumnezeu viaţa spirituală în natura omului, ci şi un fel de izvor, de formator al naturii, măcar în partea ei sufletească. Natura omenească nu se formează de sine, independent de eul care o dirigueşte, ci eul este factorul principal în formarea ei. Natura unui om depinde de eul lui. Dacă-i aşa, natura lui Hristos având de eu, de princìpiu ipostatic, ipostasul al doilea al sfintei Treimi, ar fi trebuit, par'că, să fie formată cu totul altfel decât a celorlalţi oameni. Mai ales că Logosul nu şi-a luat o natură omenească formată deja de un eu omenesc, ci El a început s'o formeze.

Păr. Prot. S. Bulgacov se apără de eventuala acuză de apolinarism. De fapt Sfinţia Sa nu rupe natura omenească, cum făcea Apolinarie, în trup biologic şi raţiune-voinţă, înlocuind în Hristos partea ultimă cu Logosul. Păr. S. Bulgacov lasă natura omenească în Hristos întreagă: trup şi suflet raţional. De apolinarism în nici un caz nu poate fi acuzat. Totuşi această separare a eului de natură par'că ne dă despre om o imagine prea dualistă şi nu ştiu dacă o natură omenească care nu creşte sub conducerea eului ei formator, mai poate devenì o natură omenească.

Pe de altă parte, sigur că în Hristos, persoana, eul, subiectul omenesc, a fost înlocuit cu Logosul.

Aşa că nedumeririle exprimate în acest articol cu privire la teoria Păr. Bulgacov ar avea poate sorţi să fie cu succes împrăştiate printr'o aprofundare şi printr'o mai bună fundamentare şi explicare a ei.

Dr. D. STĂNILOAE

Smerirea Fiului lui Dumnezeu

Carele în chipul lui Dumnezeu fiind, nu răpire a socotit a fi el întocmai cu Dumnezeu, ci *s'a deşertat pe sine* chip de rob luând, întru asemănarea oamenilor făcându-se. Şi cu închipuirea aflându-se ca omul, *s'a smerit pe sine.* Filip. 2 6—8.

Mintea omenească stă mirată în faţa misterului celui mare al întrupării Fiului lui Dumnezeu, prăznuit astăzi de oştile îngereşti ale cerului şi de creştinii dreptcredincioşi ai pământului deopotrivă. Naşterea după trup a Celui ce din veci s'a născut din Tatăl fără de trup este o taină atât de mare, încât mintea noastră se întunecă ori de câteori se apropie de ea cu gând de a-i sonda şi cerceta adâncurile ei neajunse. Oricare şi ori câte vor fi cuvintele, în care ne-am strădui să prindem gândurile înfiripate în preajma ei, ele vor dovedi mereu acelaş lucru: mărimea neasemănată a tainei şi neputinţa noastră de-a o cuprinde. Fiecare cuvânt al nostru va fi şi va rămâne el însuş o taină din taina cea mare.

Astăzi Celce este şi fiinţează pururea începe să fie, Cel fără de'nceput se începe; astăzi Cel nevăzut se vede şi Cel nepipăit se pipăe; astăzi Celce umple cerìurile cerìurilor şi lumea cea mai presus de cerìuri în peşteră se arată; astăzi Cel necuprins, în trup se cuprinde; astăzi Ziditorul se zideşte şi Cel atotputernic prunc se face; astăzi Celce ţine toate cu mâna sa în braţele Prea Curatei se poartă şi hrănitorul făpturii cu lapte fecioresc se hrăneşte; astăzi Cel atotştiutor şi atotînţelept vine ca să crească cu ştiinţa şi înţelepciunea; astăzi Acela de care este departe orce constrângere, de bună voie la noi se pogoară; astăzi Dumnezeu celce este credincios vecinicelor sale sfaturi vine să le plinească; astăzi dreptatea lui Dumnezeu vine să răstoarne nedreptatea şi viclenia celui rău; astăzi bunătatea dumnezeească, iertarea şi deslegarea de blestem ne aduce; astăzi Dătătorul de lege vine să păzească legea; astăzi Cel întru toate desăvârşit prunc a se face binevoieşte; astăzi împăratul împăraţilor supunându-se poruncii Cesarului la Vitleem vine să se nască; astăzi Celce se poartă pe Heruvimi în iesle se sălăşlueşte; astăzi Celce se încinge cu lumina ca cu o haină în scutece se înfaşă; astăzi Cel nemuritor vine să se gătească de moarte; astăzi Cel pururea fericit în sine vine să ne dobândească fericirea cea dintâi; astăzi sfinţenia dumnezeească la noi se pogoară, ca prin ea să ajungem la sfinţenia cea pierdută prin păcat; astăzi Fiul lui Dumnezeu cerìurile le pogoară, pentruca la ele să ne ridice; astăzi iubirea întrupată a Părintelui ceresc vine la noi; astăzi comoara cea nesecată a tuturor bogăţiilor de bunăvoie sărăceşte; astăzi Stăpânul întregei făpturi ca un străin vine întru ale sale; astăzi Celce mai înainte de luceafăr s'a născut vine, smerindu-se, ca să surpe mândria luceafărului celui căzut; astăzi Unul din Prea Sfânta Treime se întrupează; astăzi Fiul cel vecinic al Tatălui slava nesfârşită a cerului părăsind, se face rob de bunăvoie, pentruca din robie să ne scape.

Doamne! cine va putea cuprinde pogorârea Ta? Şi sărăcirea Ta cine o va putea pricepe? Mare eşti Doamne şi minunate sunt lucrurile Tale şi nici un cuvânt nu este deajuns spre lauda minunilor Tale!

Căzând odinioară înaintea Domnului şi proşternându-se înaintea minunilor Lui, părinţii noştri cei sfinţi au teologisit a Lui deşertare şi a Lui smerire, lăsându-ne moştenire mărgăritarul de mare preţ al dogmei christologice.

Ei ne-au învăţat să credem neîndoios, că Domnul Hristos este în şi din două firi, dumnezeească şi omenească — împreunate neschimbat şi nestricat, neamestecat şi nedespărţit — şi cu o singură persoană în El — persoana vecinică a Cuvântului.

Ei ne-au spus şi noi am crezut, că Cuvântul cel vecinic şi preexistent al Tatălui este *subiectul* smeririi şi al deşertării şi că părăsirea de bună voie a măririi cereşti, venirea Lui la noi, întruparea Lui cea mai presus de minte constituesc *obiectul* acestei smeriri şi deşertări.

Credinţa aceasta a părinţilor — insuflată de Duhul Sfânt — ne-a păzit de rătăcirile pierzătoare de suflet ale tuturor ereticilor din trecut şi din prezent.

Fiul lui Dumnezeu s'a făcut ceeace n'a fost, fără a înceta să fie ceeace a fost. Iată lucrul pe care l-au tăgăduit cu încăpăţinare toţi ereticii, cari au voit cu orce preţ să pătrundă misterul care va rămânea pururea nepătruns. Schimbarea la faţă de pe culmea Taborului şi toate minunile din timpul umilitei vieţi pământeşti a Domnului, sunt ca şi tot atâtea fulgere la lumina cărora putem vedea plenitudinea dumnezeirii sălăşluită trupeşte întru El. Deci, să nu ne înşelăm şi să nu ne îndoim de a Lui dumnezeire, ci cu frică şi cu cutremur, cu smerenie şi cu credinţă să ne apropiem de peştera din Vitleem, întru carea s'a smerit pe sine Domnul şi închinându-ne Lui, să lăudăm cu neîncetate cântări pogorîrea şi smerirea Lui cea pentru noi. Este singura prăznuire bineplăcută lui Dumnezeu la naşterea Fiului Său.

Preotul **Dr. N. Popoviciu**

Sărbătorile de Crăciun şi Anul nou sânt împreunate cu obiceiul, devenit tradiţional, de-a manifesta, faţă de cei apropiaţi ai noştri, prin a le trimite *daruri*.

Vitrinele sânt întocmite, în vederea sfintelor sărbători, cu toată măestria şi bogăţia pentru a stârnì în grăbiţii trecători pofta cumpărării.

Nu e totdeauna uşor să faci prin urmare alegerea obiectului de dăruit, menit să aducă plăcută surprindere destinatarului.

Intre obiectele, foarte nimerite din acest punct de vedere, în deosebi se numără *cărţile*, la noi, se 'nţelege, cărţile *româneşti*.

Efectul produs de asemenea dăruiri nu se resţrânge la câteva clipe, ci el se iveşte de câteori cel dăruit îş aruncă ochii la paginile cărţii primite în dar.

E de recomandat şi ideea de-a trimite cuiva, — dacă se potriveşte — o revistă, sau altă publicaţie, periodică, al cărei abonament îl plătim înainte.

Obiceiul dăruirilor, la Crăciun şi Anul nou, are negreşit părţi frumoase şi folositoare, — rămâne să-l aplicăm potrivit şi cu bună judecată.

Cetitorii noştri să nu uite a recomanda şi răspândì printre intelectuali valoroasele cărţi publicate la Sibiu, cum e *Ortodoxia* de S. Bulgakoff, «*Tinărule, ţie îţi zic, scoală-te*» de prof. Făgărăşianu, apoi excelenta revistă pentru familii *Viaţa Ilustrată*, publicată de păr. N. Colan. Pentru popor se recomandă: *Lumina Satelor* şi *Oastea Domnului* de păr. I. Trifa.

---

roşì faţa pământului! strigă în glasul trufiei căpetenia paznicilor.

Temniţerii îşi împletiră aşa, mai departe firul poveştilor învrâstate cu ocări, iar robul cel sfânt îşi storcea mai departe simţirile inimii sale în potirul rugăciunii, până-l năpădiră sudorile, până-i sleiră puterile. Atunci spre ziuă aţipi. In visul lui fugar i se arătă ierarhul dela Mira Lichiei, strălucitor ca îngerul luminei şi-i grăi cu bunătate:

— «Nu te teme, Iosife! Celce prigonea cu vrăşmăşie mare sufletul tău, nu mai este! Ridică-te, pentrucă eşti mântuit!»

Cuvintele sfântului înveşmântat în luminoase odăjdii arhiereşti, îl treziră. Robul îşi deschise ochii şi căuta mirat în jurul său. Lanţurile dela grumazi şi dela picioare erau deslegate şi zăceau lângă zidul mucegăit. Uşa grea era deschisă şi pe prag îngenunchiau în suspine temniţerii. Privirile lor s'aplecau spre pământ, iar gurile se întreceau a spune:

— Iartă-ne, pe noi păcătoşii, o sfinte Iosife, căci n'am ştiut ce am grăit!

— Dar, ce-i cu voi, oameni ai stăpânirii?

— Iartă-ne, sfinte Iosife!...

— Ce minune văd ochii mei?

— Minunea sfântului Nicolae!

— In ce fel?

— Ţi-a ascultat rugăciunea şi te-a mântuit!

— Cum?

— Astă noapte a fost ucis împăratul Leon Armeanul, şi urmaşul său Mihail al II-lea trimis-a îndată poruncă tare, din Bizanţ, să-ţi desnodăm legăturile, să-ţi deschidem uşile, să pleci în voie către casă... Dar, înainte de plecare binecuvântă-ne şi iartă-ne pe noi păcătoşii!...

— Domnul să vă binecuvinteze şi să vă ierte, fraţii mei şi haideţi să cântăm acum cu toţii şi 'n astă temniţă cântarea îngerească, de laudă, dela Vitleem:

«Mărire întru cei de sus lui Dumnezeu»!...

A. Nanu

Dela oficiul poştal. Cu începere del 23 Decemvrie 1934, până la 9 Ianuar 1935 inclusiv, se primesc telegrame interne cu text de felicitări, *cu reducere de 50 la sută* din taxele obişnuite a telegramelor fără a se incasa taxa de sărbătoare şi de noapte atât pentru telegrame loco, cât şi pentru telegramele adresate în alte localităţi. In schimb se va lua pentru fiecare telegramă deosebit de taxele reduse 2 Lei taxa de înregistrare şi 2 Lei taxa timbrului de aviaţie şi nu se aplică minimum de taxare.

Criza spirituală modernă şi cauzele ei

[5]

de **Dr. N. Balcă**

[Sfârşit]

Criza democraţiei a început de mult. Fundamentată pe credinţa în libertatea eului omenesc şi pe iluzia omului liber, democraţia a făcut ca indivizi cu aceleaşi interese să se unească în partide între cari s'a început o luptă pe viaţă şi moarte pentru acapararea puterii în stat, pentru a-şi putea satisface egoismul şi interesul în virtutea cărora ele sau constituit. De aici luptele ucigătoare şi pustiitoare cari umplu viaţa popoarelor moderne. Deaceea democraţia se află astăzi în faţa falimentului ei total, într'o tragică neputinţă, care-i anunţă sfârşitul, din cauză că ea n'are „nimic organic, nimic durabil, nimic din spiritul veciniciei".[34] Libertatea despre care ea vorbeşte atât de amăgitor, nu este altceva decât indiferentismul cel mai cras faţă de valorile etice şi etnice ale omului, faţă de adevăr şi minciună şi faţă de Dumnezeu. Democraţia moare în cele mai grozave chinuri, pentrucă rădăcinile ei nu se înfig în nebănuitele şi tăinuitele adâncuri ale comunităţii omeneşti, ale etnicului, ale poporului, a cărui formă de viaţă pretinde că este, şi pentru că ea nu-şi trage seva hrănitoare din vecinic, ci numai din lumea colbului şi-a efemerului. Statul democrat se năruieşte în abis şi în haos, tocmai pentru că el nu este în sluja lui Dumnezeu ci în slujba omului.

Intregul sistem economic capitalist este un copil al aceluiaş liberalism desfrânat. El nu putea să ia naştere decât într'un stat fundamentat pe-o societate — şi nici odată într'un stat al cărui temei este comunitatea — în care libertatea eului omenesc de-a se împărtăşi de bunuri materiale e ridicată la rangul de dogmă, în care individul „a întors cu totul spatele cerului, pentru a se putea dărui în întregime colbului".[35] Acest sistem este urmarea secularizării vieţii economice şi-a negării hegemoniei spiritului asupra materiei. Economia veacului nostru a pierdut ori ce centru spiritual. Deaceea mamonismul a devenit idolul acestui veac. Toată energia omului este îndreptată în exterior, şi de aceea ori ce simbol sfânt a dispărut din viaţă. Locul Bisericii lui Hristos l-a luat bursa. Omul secolului al XX-lea nu mai are nici o ţintă pe firmamentul nemărginitului albastru al cerului care să-i fie stea călăuzitoare a vieţii lui, nici o nădejde mare pentru care să lupte şi să moară, ci el se colbueşte în micimea şi

[34] Berdjajev, Das neue Mittelalter, pag. 112.

[35] Berdjajev, op. cit. pag. 33.

Dumnezeul Păcii

Tu eşti Impăratul păcii şi Mântuitorul sufletelor noastre şi Ţie slavă înălţăm..., acum şi în vecii veciei.

Dumnezeul creştin este un Dumnezeu al păcii şi al iubirii.

Profeţiile Vechiului Testament, anunţând pe Mesia, îl numesc Domn şi Stăpân al păcii, iar ţara Lui o califică de împărăţie a păcii, în care va guverna dreptatea şi adevărul. La Naşterea Lui îngerii cântă imnul păcii, arătând prin aceasta că întruparea Lui ne aduce o solie de pace.

In sfânta sa Evanghelie, Mesia Mântuitorul predică împăcarea cu Dumnezeu şi pacea cu oamenii. Dela fericiri, între cari găsim una şi pentru făcătorii de pace, până la Inălţare, găsim în gura Lui adeseori cuvântul „pace". A îndemnat la pace: „Fiţi pe pace unii cu alţii" (Marcu 9, 50) şi a lăsat pacea ca un ideal şi un privilegiu al învăţăceilor săi: „Pace vă las vouă, pacea mea o dau vouă"! (Ioan 14, 27). Salutul Lui obişnuit era «*Pace vouă!*» Insaş Răstignirea Lui a fost o jertfă pentru pace. Trupul Său pe cruce este o ofrandă divină, adusă pe altarul păcii.

Nu mai puţin sfântul apostol Pavel preamăreşte pacea, pe care o identifică cu Mântuitorul: „El este pacea noastră" (Efes. 2, 14), iar mântuirea o condiţionează de trăirea în bună pace. „Căutaţi pacea cu toată lumea şi sfinţenia, fără de care nimenea nu va vedea pe Domnul" (Evrei 12, 14).

Cântarea canonului de Crăciun încă arată că Isus Hristos s'a coborât pe pământ din Dumnezeul păcii, pentru a vesti oamenilor fericirea păcii: „Dumnezeu fiind păcii, Tată îndurărilor, pe Ingerul sfatului Tău cel mare, dăruindu-ne pace, l-ai trimis nouă"... (Peasna 5 Irmos).

In consecinţă creştinismul este o religiă a păcii, religia prin excelenţă a păcii, singura religie care reprezintă o doctrină a păcii. Pe cât este de incompatibil creştinismul cu războiul, pe atât de mare este afinitatea dintre pacea şi iubirea creştină. Unde este iubire, nu se pot cuibări porniri războinice sau revoluţionare. Unde este pace, acolo tronează Dumnezeul dragostei. In schimb, unde lipseşte Duhul Dumnezeului creştin, acolo sânt posibile toate crimele, toate conspiraţiile şi înarmările de război.

Peste vuetul războinic al oamenilor militarişti şi deasupra sgomotului surd ce se aude din atelierele în care se pregăteşte cu zor înarmarea popoarelor, se plimbă şi se şopteşte cuvântul Dumnezeului nostru: „Pace vouă!" Douăzeci de veacuri au auzit oamenii solia aceasta şi se pare că nici astăzi nu sânt pătrunşi deajuns de adevărul ei, cu toate că războiul este un prea slab factor de progres, în raport cu consecinţele lui nenorocite: vieţi sfârmate, căsnicii nefericite, trupuri mutilate, copii orfani, femei văduve, schilozi nenoroci pe toată viaţa, gospodării, sate şi ţinuturi întregi distruse, oameni sălbătăciţi şi moravuri stricate; în locul virtuţilor biblice şi cetăţeneşti, viţiul; în locul bunăstării, sărăcia, ş. a. m. d. Cine ar putea descrie toate grozăviile războiului, şi mai ales cine ar putea răspumpăra sângele vărsat, pagubele şi toate urmările lui morale şi materiale!... Nebun şi criminal este acela care încearcă să surpe temeliile păcii, sau acela care lucrează la deslănţuirea patimilor războinice ale oamenilor.

Pacea este taina fericirii. Pacea în suflet, pacea în casă, pacea în ţară şi pacea la hotare. Aceasta aduce fericirea şi prosperarea. „Unde intră cearta în casă, de-acolo norocul iasă", spune o veche zicală românească. Şi are dreptate, ca şi cântătorul de psalmi când a mărturisit că nimic nu este mai plăcut şi mai frumos, decât a locui fraţii împreună.

Despre adevărul păcii se cuvine să dea mărturie în primul rând popoarele creştine, care adoră un Dumnezeu al păcii şi al dragostei. Tot dela popoarele creştine trebue să se ridice un energic strigăt pentru pace şi un front al păcii, pentru apărarea şi biruinţa ei. Un glas să se audă: Cerem pace în numele lui Isus Hristos, Dumnezeul păcii! Vrem pace în conformitate cu virtuţile morale ale Evangheliei creştine!

Când acest glas dorit se va auzi şi când pacea sufletească va găsi cuib cald în inimile oamenilor, atunci făgăduinţa fericirilor biblice se va împlini şi oamenii vor trăi adevărate vremuri mesianice.

Până atunci Biserica şi împreună cu ea noi toţi nu vom înceta să ne rugăm din tot sufletul pentru pacea a toată lumea, ca Duhul Vifleemului să umple inimile tuturor de bucuria păcii, care este în Dumnezeu prin Isus Hristos Domnul Păcii. Ilarion V. Felea

Cum văd unii literaţi pe Isus

Nu va fi vorbă în cele următoare de antologia scrisului religios la noi, la români, ci cu totul de altceva. Urmărim, cu drag, strălucitele plăsmuiri şi înfăptuiri literare ale unui Galaction, Crainic, Pillat şi ale altora, nimbate toate de aureola de psalm şi urcăm, citindu-le, tot maiaproape de divinitate. Inspiraţia spiritualistă şi motivele aproape sau pur creştine, ung fruntea acestor magi cu mirul credinţei trăite, a credinţii în Dumnezeu, singura generatoare de energii. Nu despre acest fel de literaţi se va rosti modestia noastră, ci despre câţiva cari nu cred în istoricitatea Fiului lui Dumnezeu devenit om şi cari socot că ar putea explica psihologic toată fiinţa transempirică a vieţii în Dumnezeu şi întreagă soarta creştinismului în timp de aproape 2000 de ani.

E vorba de unii ca F. Aderca şi alţii la fel, cari, fie că sânt din seminţia iudaică, deci streini de sufletul românesc, fie că au adoptat o ideologie streină de noi, se erijează în îndrumători ai neamului nostru şi formători ai mentalităţii care ne trebue. Aproape toată presa din Sărindar şi din alte centre înstreinate întră tot în această categorie.

Iată de pildă: *F. Aderca.* Literat cu reputaţie, dupăcum se susţine, acest scriitor încearcă, în cartea lui recent apărută: **„Oameni excepţionali"** *(Editura «Vremea» 1934, Bucureşti, 315 pg. 80 Lei)* să dea el lui Isus adevăratele contururi, deoarece zice că „imaginaţia fierbinte a apostolului Paul, adevăratul autor al credinţii şi bisericii creştine", precum şi „biografia cu fond de legendă a vieţii lui Isus (Evangheliile!) aşa cum a statornicit-o tradiţia, au făcut din Isus un Christ, o transfigurare divină". „Dinamismul cristologic a creat, cu veacurile, o realitate fantastică, uriaşă — realitate spirituală — iar neînsemnata realitate istorică s'a şters până la iluzie", declamă ritos (pag. 169) acest filosof al culturii, cum l-a numit cineva. Şi aceasta pentrucă „documente de valoare absolută care să mărturisească de existenţa lui Isus n'avem" (pg. 167). Pentru acest acerb critic şi profund cugetător (!!), referatele scriitorilor contemporani cu Isus (Tacit, Suetoniu, Plinius minor, Mara, Cels, Filo, Iosif Flaviu, Actele lui Pilat...) constitue „un neant documentar" (168) iar referatele neotestamentare n'au putere absolută de argumentare, — încât în starea de azi a documentelor e mai lesne să dovedeşti că Isus n'a trăit" (171).

Frumoasă concluzie! Cel mai tipic reprezentant al protestantismului exagerat, A. Harnack, care a scrutat cu migală toate acele referate despre Isus, n'a putut formula o astfel de concluzie. Patriarhalul critic istoric care a fost Renan, par'că nici el n'ar fi subscris aşa ceva. Dar iată că literatul nostru, sub influenţa ateiştilor Couchon şi Guignebert dela Sorobna, e în stare să ignoreze orice putere de convingere şi să nu mai acorde credit referatelor profane şi biblice despre viaţa personală a Fiului lui Dumnezeu devenit om. Filosoful abstract, dar care scrie o serie de vieţi romanţate (Mussolini, Stalin, Hitler, Kemal-Paşa...) vrea înlăturarea oricărui istorism legat de persoana lui Isus. Deaceea el şi zice că „pentru a ajunge cât mai aproape realitatea preţioasă a ceeace a fost Isus ca trup şi suflet, trebue să înlăturăm una câte una, toate legendele scumpe inimii noastre, toată biografia lui cu care am crescut din fragedă copilărie". Ascultaţi motivarea:

„Căci Isus nu s'a născut în Nazaret, nici în Betlehem, iar legenda cu magi şi stele (— adeverită şi urmărită punct de punct de ştiinţa astronomică mai nouă —) trebue lăsată numai pe seama copiilor adunaţi în jurul pomului de Crăciun". „Data naşterii, concepţia virginală a Mariei, precum şi genealogia din David sunt numai pioase contribuţii cristologice, isvorâte din necesitatea de a da lui Isus un substrat mesianic" (173—174). „Isus (care a avut fraţi şi surori) a fost doar un profet în senzul că a avut inspiraţie personală şi un simţ proaspăt al realităţii înconjurătoare". „Işi cunoştea oamenii admirabil şi în marginea marei lui profeţii, a speranţei şi a 'noirii, da sfaturi într'adevăr surprinzătoare". „Astfel şi minunile din Evanghelie sunt iscodite de aceleaşi necesităţi cristologice în cea mai mare parte, iar restul sunt posibile şi azi„ (175—6).

„Isus nu şi-a zis nicicând „Fiul lui Dumnezeu", nici „Mesia", ci doar „slujitorul lui Dumnezeu", căci mentalitatea iudaică a Vechiului Testament nici nu i-a permis asta în activitatea-i de abia 3 săptămâni, iar nu 3 ani„ (!). Dealtfel „şi istoria patimilor e o pură invenţie plină de contradicţii, ca şi epizoadele crucificării" (178—9). Chiar moartea lui răscumpărătoare pe cum şi învierea din morţi şi cu ea înnoirea făpturii, sunt pentru F. Aderca născociri pioase. Ceeace e esenţial, după dsa, în opera lui Isus e ideia unei reînoiri şi a unei speranţe în mai bine, idee pe care a fost în stare s'o lase în sufletul discipolilor săi, cari, „nesăţioşi după învăţătura şi speranţa lui de iubire, *l-au creat din nou, l-au văzut,* în vreme ce trupul sărmanului rabi putrezea în groapa comună a supliciaţilor" (pg. 182—3). „De-aia s'a creat apoi de-andaratelea, tradiţia învierii lui Isus — de vreme ce a fost văzut! — a divinităţii lui şi apoi a tuturor legendelor care au preschimbat în glorie divină scenele oribile ale arestării, judecăţii, biciuirii şi crucificării" (183).

Nu mai continuăm a cită exibiţiile halucinante ale acestui jidov batjocoritor, care pune pe Isus alături de Wagner, Hitler, Eminescu (în ascendenţa căruia nu găseşte decât sifilism patologic), Stalin ,Ford, Tolstoi, Wilson, Briand, Kemal-Paşa sau chiar alături de isterica dansatoare Isadora Duncan şi de pantofarul Bata etc. — în galeria „oamenilor excepţionali". Aderca este în domeniul acesta un indezirabil obraznic, în stare să întreacă vechile inepţii ale teoriei mitice a lui Semler şi Drews, a celor din Tübingen, a raţionaliştilor extremi şi a istoric-criticilor Renan şi Sabatier. In suficienţa lui semidoctă şi temerară, combină din toţi câte ceva, fără să ştie, şi le debitează ca produs personal, în stare să explice deplin problema fiinţii şi originii creştinismului.

ţărâna pământului. Toată organizaţia economică a statelor liberal-democrate este clădită pe folosul individual şi pe egoismul eului omenesc. De aceea consecinţa acestui individualism egoist este criza economică în care se sbuciumă omul modern şi din care nu există nici o altă posibilitate de ieşire decât sacrificând egoismul individual în folosul comunităţii.

Aceeaş raţiune luciferică, care a creiat liberalismul, a născut de asemenea şi credinţa în materie. Credinţa în materie şi'n stăpânirea ei absolută prin omul raţional, a adus pe depparte la depărtarea omului de isvorul iraţional al vieţii, pe de altă parte la tehnica de astăzi de care noi suntem aşa de mândri. Intelectualizarea omului până la osificare a avut drept urmare mecanizarea şi tehnicizarea vieţii. „Minuni ale tehnicei transporta pe om fără nici o oboseală dela oraş la oraş, dela o ţară la alta, pe unde fermecate îşi trimet cuvintele lor peste mări şi continente până în cele mai îndepărtate colţuri ale pământului, cu toate acestea oamenii se simt tot mai singuri, trăesc tot mai străin unul de altul şi viaţa lor a devenit, în mijlocul atâtor bogăţii ale tehnicei, goală şi lipsită de orice sens",[36] căci maşina a omorât sufletul omului. „Maşina, tehnica şi puterea pe care acesta o aduce cu sine, creează himere şi fantome cari conduc viaţa omului la ficţiuni deşteptând impresia celor mai înalte realităţi.[37] Minunea tehnicei este o dovadă a puterii inventive şi născocitoare a omului. Mister după mister a fost lămurit de geniul cercetător. Spaţiul a fost nespus de mult lărgit şi puteri nebănuite ale naturii au fost puse în serviciul omului. Insă omul n'a ştiut să rămână stăpân al creaţiunii lui; deaceea maşina a pus stăpânire pe el, făcându-l sclav al ei, mecanizându-i viaţa şi omorându-i sufletul. „Tehnica a devenit scop şi omul mijloc".[38] Lucrul omului a pierdut sub sclavia maşinii, orice sens metafizic. „De aceea problema tehnicei este o problemă spirituală, o problemă care priveşte destinul şi atitudinea lui faţă de Dumnezeu"[39] Lucrul omului Evului mediu era purtat de un sens adânc metafizic. Se simte acest fapt sub cupolele domurilor, clădite în acest veac, inspirate de dragostea şi dorul omului după supra-natural. Tehnica a făcut ca să dispară orice sens din lucrul şi faptele omului. Ea a lărgit prăpastia dintre om şi Dumnezeu raţionalizând şi organizând viaţa până la absurd, făcând prin aceasta imposibilă orice revelaţie a iraţionalului în această viaţă. De aceea „omul voieşte să se regăsească pe sine... căci el nu mai are nici un sens de când serveşte numai maşinei. Maşina i-a furat sufletul. Tot ce trăim noi astăzi, nu este altceva decât lupta uriaşe pentru salvarea omului, lupta sufletului cu maşina. Noi nu mai trăim, ci suntem trăiţi. Noi ne mândrim că suntem stăpânii şi maeştrii maşinii, dar răsbunarea ei ne-a înghiţit.

Intrebarea este dacă nu se va întâmpla o minune, pentruca omul veacului acestuia lipsit de suflet, decăzut şi îngropat, să învie iarăş".[40]

Temeiul existenţei omeneşti a început să se clatine. Biserica şi diferitele confesiuni mai dăinuesc încă, însă în inima omului modern religia nu mai există decât ca o mângâiere în clipe de desnădejde şi în impasurile grele ale vieţii şi nici decum ca energie a vieţii. „In timp ce Biserica ca putere politică, este foarte influentă, se pare că credinţa religioasă a dispărut complet din inima individului".[41] Criza a pătruns şi'n cuprinsurile Bisericii lui Hristos, din cauză că ea nu mai este corpul mistic al Intemeietorului ei sfânt, ci a devenit o simplă instituţie lumească, în care tradiţia nu mai are nici un sens, şi fără de nici o autorizaţie, prin faptul că ea a încheiat compromisuri cu puterile colbului. Poporul mai ţine ţine încă o legătură slabă cu Biserica, dar intelectualii sunt complet indiferenţi faţă de ea. De un dinamism religios-bisericesc care să mişte şi să formeze viaţa omului, nu mai ponte fi vorba. Omul modern, îmbătat de efemerele succese ale intelectului său, combate religia şi Biserica cu toate mijloacele. De unde la începutul aşa zisului veac al luminii, Biserica era atacată numai de corifeii unei ştiinţe trufaşe şi rău înţelese, ura împotriva dumnezeieştei instituţii a pătruns până în cele mai adânci pături ale poporului. Aceasta nu se întâmplă numai în Rusia, unde puternicii zilei nu se dau înapoi dela nici un mijloc de-a nimici orice sentiment religios în sufletul poporului, ci aproape în toate statele fundamentate pe iluzia liberalismului democratic şi-al indiferentismului religios se caută a se înlocui instrucţia religioasă creştină cu morala filosofică, propagându-se o şcoală în care religia să fie predată facultativ. Astăzi mai mult ca oricând religia, Biserica şi educaţia religioasă sunt respinse pe cele din urmă poziţii de apărare, de aceea este aşa de mare tragicul şi desorientarea, desnădejdea

---

[36] Hans Zbinden, op. cit. pag. 109.

[37] Berdjajew. Die geistige Situation der modernen Welt, în rev. „Die Tatwelt", pag. 175.

[38] Berdjajew, op. cit. pag. 175.

[39] Berdjajew, op. cit. pag. 177.

[40] Herman Bahr, în cartea sa „Der Expresionismus" cit. după Leisegang, Deutsche Phil. in 20 Jahrhundert, Hirth, Breslau, 1928.

[41] Jespers, Die geistige Situation der Zeit, pag. 125.

E o sfidare sfruntată pe care ni-o serveşte acest neo-sionist în tot ce avem noi mai sfânt: întruparea Fiului lui Dumnezeu. El continuă peste veacuri acelaş glas cinic de discreditare a religiei creştine şi a lui Hristos cum au făcut-o primii iudei combătuţi de apologeţii creştini. Incât şi în cazul de faţă avem de a face tot cu o „mustră" de lupta a jidovilor contra lui Hristos, luptă care operează totdeauna cam cu aceleaşi argumente (descalificare şi calomnii), deşi uneori — cazul acesta — sub altă mască.

Combaterea unor astfel de pretinse filosofii, care vreau să spiritualizeze şi să volatilizeze creştinismul de orice haină istorică, nu e grea. E atât de absurdă această filosofie, încât repugnă şi bunului simţ, care ştie şi înţelege adânca taină a creştinismului: întruparea lui Hristos pentru îndumnezeirea lumii şi a omului. Faptele şi evenimentele istorice din viaţa Mântuitorului sunt dovedite şi crezute de toţi oamenii de ştiinţă serioasă şi numai cei măsluiţi pe dinafară cu ştiinţa veacului pot deveni atât de indezirabili în ale teologiei şi atei exaltaţi în stare s'arunce cu barda 'n Dumnezeu.

Să luăm numai evenimentele legate de naşterea Domnului. Ei bine, ştiinţa a dovedit până la cele mai mici amănunte referatele evanghelice în legătură de pildă cu steaua ce a călăuzit pe magi la Betlehem. Invăţatul Gehrhardt s'a ocupat 6 ani în şir cu această problemă şi a ajuns în cele din urmă să confirme întru toate existenţa acestei stele. Iar despre cei trei magi, cari reprezintă închinarea a tot ce are omenirea mai frumos şi mai bogat realizat în faţa divinităţii, învăţatul englez Edgar Wallace a ajuns să se încredinţeze că de fapt au existat şi au venit să se închine minunii din Vifleem. Iar despre celelalte toate epizoade, ale naşterii, s'au aflat o mulţime de referate aproape contimporane şi o şi mai mare mulţime de legende, cari toate confirmă adevărul susţinut de Evanghelii.

Nu putea veni pentru omenire o mântuire numai aşa cum crede d. Aderca, făcând abstracţie de încorporarea istorică a lui Isus şi prin el a omenirii celei noi şi punând accentul doar pe învăţătura lui de iubire şi speranţă. Acesta este cel mai perfect mod în care Dumnezeu a conceput mântuirea omenirii, admiţând că El lucrează doar conform atotînţelepciunii sale, — ca să dăm şi un argument raţional susţinerii noastre. Trebuia însuşi Dumnezeu să îmbrace haina noastră trecătoare ca să ne ridice din nou la frumseţa cea veşnică a făptuirii. Trebuia ca el însuşi să se facă om ca pe noi să ne ducă la Dumnezeu.

Dar d. Aderca nu vrea să priceapă lucrul acesta, pentrucă dânsul nu crede în divinitatea persoanei lui Isus. *Dsa vede în Isus numai «un om excepţional», un geniu dacă vreţi, dar nimic mai mult.* La această afirmaţie nu putem răspunde altceva decât că vorbeşte cu idei preconcepute (talmudice) şi că nu vrea să se convingă de adevărata viaţă supranaturală şi „excepţională" pe care a înstaurat-o cu adevărat. Dsa n'a observat dospirea acestui aluat de viaţă nouă dealungul istoriei omenirii şi a neamului nostru? Nu-l impresionează deloc convertirea crescândă a omenirii păgâne la creştinism? Nici frenezia martirajului cu care se dau misionarii de ieri şi de totdeauna? Ori s'ar putea ca o întreagă omenire să stea tot în rătăcire de a crede că nu Fiul lui Dumnezeu a întemeiat cu adevărat prin jertfa lui nevinovată religia creştină, ci că sufletul apostolilor a creat doar „de-andărătelea" această minune de concepţie armonică, numită creştinism? Misterul spiritualizării lumii şi al păstrării providenţiale a sufletului nealterat al neamului nostru — mister care verifică atât de desul contact ce se stabileşte, după Isus, între pământ şi cer — nu înţelegem cum a scăpat unui suflet deschis (dacă nu cumva acela e închis) la evenimentele din viaţa lumii?

Căci adevărata ştiinţă, ori artă, ori literatură, tot la existenţa unui Dumnezeu întrupat se duce. Incât în cele din urmă tot ajungi să mărturiseşti ca prorocul: „Azi cerul şi pământul s'au îmbrăţişat, căci Hristos trup a luat".

T. Bodogae

Probleme, fapte, comentarii

G. MOROIANU, Les luttes des Roumains Transylvains pour la liberté et l'opinion européene. Episodes et souvenirs. Paris. Gamber, 1933, 284 p. Preţul 30 franci.

Cartea aceasta a dlui prof. Gh. Moroianu, rectorul Academiei de înalte studii comerciale şi industriale «Regele Carol al II-lea», Cluj, este ediţia franceză a volumului românesc publicat de acelaş autor în anul 1929 cu ocazia aniversării de zece ani a uniunii Ardealului, şi a celorlalte provincii româneşti ale vechei Ungarii, cu România.

Din recensiile apărute în presa română şi străină, se poate constata că opinia publică, atât română cât şi franceză şi cehoslovacă, a salutat călduros publicaţia dlui profesor Gh. Moroianu, cu bogatul său material documentar privitor la trecutul şi situaţia românilor din Ardeal, Banat, Crişana şi Maramureş.

Autorul este cunoscut ca unul dintre fruntaşii ardeleni, care a participat şi înainte de războiu la luptele culturale şi naţionale româneşti împotriva opresorilor milenari. Şi este, în mare parte, meritul scrisului său, dacă adresându-se către ţările Apusului a izbutit să deştepte, în opinia publică europeană, interes şi simpatii pentru suferinţele românilor din Transilvania şi pentru eroicele lor străduinţe întru a dobândi libertatea, neatârnarea şi unitatea naţională.

In expunerea limpede şi atrăgătoare, cartea despre luptele românilor ardeleni a dlui Moroianu se prezintă deplin obiectivă, nu exagerează nici meritele, nici păcatele unuia sau ale altuia. E, în adevăr, plăcere s'o citeşti.

*

Din viaţă şi pentru viaţă. — De câteori se apropie sărbătorile, să încercăm a ne apropia şi noi de ele, căci acestea sunt atâtea prilejuri de a ne smulge din vârtejul grijilor pământeşti în care suntem cufundaţi şi a ne face părtaşi de darurile Dumnezeeşti. Momentele din preajma unui praznic să fie mai înălţătoare şi mai senine ca deobicei, în palate şi bordee deopotrivă.

Acum conştiinţa oricui să fie mai trează ca totdeaunea, căci se simte legătura între om şi Dumnezeu mai vie decât ori şi care altă zi.

Spre acest scop să ne curăţăm sufletul de păcate prin sf. taină a pocăinţii şi a Euharistiei, aşa cum îşi curăţeşte şi vărueşte omul casa în preajma sărbătorilor şi numai astfel pregătit aşteaptă sfinţirea ei pe care o face preotul în ajunul de „Bobotează".

E ştiut că în vremurile deacum oamenii s'au cam îndepărtat de biserică şi de Dumnezeu, deacea e foarte potrivit ca la ei acasă să le duci pe Dumnezeu.

Din practica de până acum am putut observa cu câtă bucurie aşteaptă oamenii o slujbă acasă la ei. Pentru aceasta dau aci cazul generalizat în câteva parohii cu „sfeştania acasă" ce se face la începutul fiecărui an. Acəasta şi-o fac oamenii încredinţaţi că le merge mai bine în noul an, având belşug atât în cele cereşti, cât şi în cele pământeşti. Sfeştania acasă e considerată de creştini ca actul cel mai sfânt. Sfinţenia ei o bazează pe faptul că la sfârşitul ritualului preotul sigilează pereţii casei, — de regulă unul — cel dela răsărit, iar alţii cer să li-l pui pe toţi patru pereţi dela casă conform celor patru părţi ale lumii. — In casa care poartă pecetea biruinţei, nu se va mai putea încuiba diavolul, căci e înarmată. In faţa crucii desemnată cu lumină de ceară curată pe peretele dela răsărit şi împrejmuită de icoane sfinte se roagă mama îngenunchiată cu copilaşii săi. Acolo, ca în faţa sfântului altar, rostesc rugăciuni fierbinţi către Isus Hristos şi „Maica Precesta". Acest mijloc de întărire a credinţei îl recomandăm tuturor fraţilor întru Hristos, fiind potrivit la începutul fiecărui an nou cu prilejul „Iordanului".

Preotul *Aurel Străuţ*

*

In şirul manifestaţiilor antirevizioniste, ce se ţin în mijlocul unei generale însufleţiri în toate centrele însemnate ale ţării, se remarcă pe lângă adunarea dela Cluj (unde preşedintele Ligii dl *Stelian Popescu*, a rostit o strălucită conferinţă) măreaţa adunare din istorica cetate a *Timişoarei* ţinută în 16 l. c., când zeci de mii de bănăţeni, ţărani şi cărturari, şi-au spus cuvântul hotărât, că sânt gata la suprema jertfă în faţa primejdiei revizioniste ale agitatorilor de dincolo de Tisa.

In moţiunea — care va fi predată prin o delegaţie Suveranului, guvernului şi preşedintelui Ligii antirevizioniste române, — se fac şi următoarele constatări:

Ordinele religioase catolice din Banat şi Transilvania sânt aproape în totalitatea lor organizaţii ungureşti iredentiste. Printre membrii lor se găsesc nenumăraţi cetăţeni străini, cari ne spionează şi ne tradează la fiecare pas. Denunţăm în special ordinul piariştilor şi ordinul minoriţilor, cari sânt conduse în cel mai intransigent spirit şovinist şi cari sânt în cea mai strânsă legătură cu Budapesta, de unde-şi împrumută directivele. Aceste ordine călugăreşti îşi întemeiază întreaga lor existenţă şi activitate pe documente false şi pe formule secrete dintre cele mai periculoase.

Liceul zis piarist din Timişoara este un focar de antiromânism, care sfidează fără întrerupere, de 15 ani de zile, suveranitatea naţională a statului român. Deşi justiţia ţării, prin decizii definitive, a atribuit acest liceu oraşului Timişoara, şi deşi acesta l-a oferit Statului român, călugării veniţi din Ungaria, cu însărcinarea de a menţinea aici spiritul de revanşă, continuă să lucreze mai departe.

Dieceza rom. cat. de Oradea stă sub patronajul sfântului Ladislau regele Ungariei, iar diecezele de Satu-Mare şi Alba-Iulia sub patronajul sf. Ştefan, regele Ungariei. Dieceza catolică din Timişoara stă sub patronajul aceluiaşi sfânt ungur, care este patronul diecezei vechi din Ungaria.

Acţiunea revizionistă maghiară nu este susţinută numai de Budapesta, ci şi de Roma. Roma catolică a devenit, dela 1919 încoace, centrul de unde se conduce, sistematic şi stăruitor, propaganda revizionistă maghiară pe întreg rotogolul pământului. Oficiile Sfântului Scaun sânt

---

şi imoralitatea în care se sbat generaţiile veacului nostru.

Dacă căutăm mai departe, după cauzele crizei spirituale, vom găsi că încă una din aceste cauze este marea influenţă a naturalismului. Ştiinţele naturale cu impunătorul lor progres în cunoaşterea şi stăpânirea legilor naturii au făcut ca gândirea omului să fie nespus de trufaşe. In locul credinţii în revelaţia lui Dumnezeu în Isus Hristos, ca o minune a iubirii lui Dumnezeu pentru mântuirea omului căzut în păcat, a intrat calculul rece şi simţul practic, cari au pus în locul lumii create şi purtate de Dumnezeu pe aceea în care domneşte atotputernica lege a cauzalităţii. Urmarea a fost că minunea — „des Glaubens liebstes Kind", — şi misterul au dispărut din lume. Ştiinţa pozitivă a conceput o lume în care religia şi-a pierdut orice drept la existenţă, lumea creată de spiritul omului. Ştiinţa trufaşe a naturii a făcut pe om să creadă în iluzia atotputerniciei spiritului său şi că e deajuns să se încreadă în puterea lui de invenţiune, pentru a învinge toate piedicile ce-i stau în cale şi pentru a putea să guste norocul suprem al vieţii. Vecinicul, supranaturalul, supratemporalul, valorile eterne, aşa cum le propovăduia religia, nu mai însemnează nimic, şi asta din cauza amintită mai sus; religia nu mai este pentru positivistul îmbibat de cunoştinţe naturale, decât o construcţie a raţiunii omeneşti. Omul este o simplă fiinţă naturală ca şi animalul, ca şi planta, numai că el este mai bine organizat decât acestea şi de aceea el are posibilitatea să domine pe cele dintâi; dar ca o creatură a naturii omul rămâne mereu sclavul legilor acesteia: „Totalitatea, întregul existenţei este asemenea unui mecanism uriaş, nemărginit, în care omul este numai o părticică infimă, o zală într'un lanţ nesfârşit, o picătură în oceanul fără fund al Universului; omul este o parte din lumea lucrurilor, el este un lucru între lucruri".[42] Concepţia aceasta naturalistă a dus la acelaş rezultat, contribuind la dispariţia oricărui sens mai adânc al vieţii. Despre o creaţie a omului, ca o încordare spuremă a creaţiei Dumnezeieşti, despre o cădere a omului în desnădejdea păcatului, despre mântuirea lui cât şi despre viaţa cea vecinică, nu încape aici nici o vorbă. Credinta religioasă — şi noi înţelegem aici credinţa creştină — şi-a pierdut pentru naturalistul modern orice sens. Consecinţa ultimă, la care a dus acest fel de-a privi pe om şi lumea în care el trăeşte, a fost că omul a devenit un simplu atom, lipsit de orice valoare, într'o existenţă în care religia, ca Bunavestire a unui transcendent şi credinţa într'un imperiu, care nu e din această lume nu mai are nimic ce căuta. Omul crede numai în sine şi raţiunea sa, prin care el nădăjduia că va deslega ultimul mister al lumii, şi pentrucă până acum nu i-a reuşit să facă acest lucru, el a început să se îndoiască şi de raţiune, intensificând astfel tragicul crizei în care el se află până în nemărginit.

Un sentiment de nedescris face ca omul veacului nostru să fie nespus de chinuit de groaza prăvălirii în abis. „O frică nemaivăzută este înspăimântătorul însoţitor al omului modern".[43] Ori unde priveşte el, nicăieri nu vede o perspectivă mai senină. Totul s'a năruit în faţa scepticilor săi ochi. Poate că sfârşitul său s'a apropiat şi că nici o scăpare nu mai este posibilă, trebuind să ne prăvălim în prăpastia deschisă înaintea noastră? Sau să nu ne încredinţăm în glasul profeţilor ce ne vestesc apusul lumii noastre moderne? Noi n'avem nici un motiv să fim prea optimişti. Desnădejdea şi haosul în care trăim noi, sunt nespus de mari şi energiile nimicitoare ale minciunii şi ale trufiei omeneşti au pătruns adânc în viaţă. De aceea se pune întrebarea chinuitoare: dacă mai este posibil ca omul acestui veac, care s'a desobişnuit de-a mai avea vr'o veneraţie şi vr'un respect faţa de-o autoritate exterioară lui, va recunoaşte iarăş pe Dumnezeu ca domn al lui? Răspunsul pozitiv la această întrebare fac ţinta şi scopul vieţii acelora cari n'au pierdut orice nădejde, ci au siguranţa „că noi nu suntem părăsiţi, că în lume nu sunt active numai energiile naturale, bune s'au rele, ale omului, ci că şi puterile supranaturale şi supra omeneşti, lucrează şi ajută acelora cari se ostenesc pentru împărăţia lui Hristos".[44]

Criza în care trăim noi este ceaţa de după o furtună puternică, dar ea este în acelaş timp ceaţa creatoare a erei noui, sau cum zice E. Günther Gründel, ea este „der Morgennebel eines neuen Tages". Este „răsăritul zilei a patra a creaţiei omului apusean" şi sbuciumările unui veac ce se sfârşeşte, cari au încins întregul glob pământesc, sunt în acelaş timp durerile naşterii unei noui epoci. Cu aceasta voim să simbolizăm apunerea epocii luciferice, cu tendinţa ei neţărmurită după libertaiea eului omenesc, care a distrus toate legăturile şi tot sensul supranatural al vieţii. Lucifer a ademenit pe omul veacului nostru pe înălţimile trufiei, dându-i toate bogăţiile pământului, numindu-l domn al universului, dar i-a furat în

[42] Dr. Nic. Balcă, Problema existenţei omeneşti în gândirea modernă, care va apare în curând.

[43] Jaspers. „Die gestige Situation der Zeit", pag. 557.

[44] Berdjajew, op. cit. pag. 186.

pline de unguri, cari sub haina inocentă de călugări, conduc politica mondială a României, decâteori numai vor, în sens revizionist maghiar, prezintând, în faţa catolicismului mondial, România ca o ţară schismatică, balcanică şi bizantină, nevrednică de a fi menţinută în hotarele ei de astăzi.

In faţa acestor situaţiuni care nu-şi găsesc părechea în lumea întreagă, adunarea românilor bănăţeni îşi ridică cu toată energia glasul de protest în faţa ţării, în faţa lumii şi în faţa istoriei.

*

Monografii istorice. — Sub titlul *Din trecutul Bănatului*, **preotul** *Gheorghe Cotoşman*, **parohul ort. rom. din Jimbolea, eparhia Aradului, pregăteşte o lucrare despre zece comune şi biserici din Bănat.**

Au apărut până acum, în Timişoara (1934), primele *trei* cărţi din lucrarea părintelui Gh. Cotoşman: I. Studiu introductiv de istorie naţional bisericească; II. Comuna şi bisericile din *Sânnicolaul Mare*, şi III. Comuna şi bisericile din Comloşul Mare şi Lunga. (Preţul 50 Lei, de fiecare).

Monografiile acestea istorice ale smeritului muncitor în via Domnului conţin, pe lângă clişee grăitoare, date şi fapte interesante şi preţioase nu numai pentru preoţi şi alţi intelectuali români din părţile bănăţene, ci şi pentru cetitorii din celelalte ţinuturi ale ţării.

Răscolitorul de arhive parohiale şi de cărţi vechi de ritual din bisericile noastre, preotul dela Jimbolea, unul dintre cei mai tineri şi neobosiţi cercetători de istorie naţional-bisericească, trebue nu numai sprijinit în lucrările sale, ci şi imitat prin cercetări de acelaş fel, în alte comune atât din Bănat, cât şi din celelalte provincii ale pământului desrobit din România nouă.

Recomandăm călduros preoţimii noastre, spre procurare şi citire, monografiile amintite.

*

Educaţie potrivnică firii. — Se vorbeşte că se vor scoate din programul şcoalelor de fete, orele de gospodărie şi lucru manual, adecă singurele materii cari corăspund chemării şi trebuinţelor de viaţă ale femeii.

Stăm şi ne crucim de atâta neînţelegere. Şi privim cu tot mai multă teamă viitorul pe care singuri îl întunecăm din pricina zăpăcelii ce a pus stăpânire pe minţire noastre.

Şcoala în care cresc fetele este astăzi o anormalitate. Tot idealul acestei şcoale este să anuleze natura femeiască a fetelor, transofrmându-le în bărbaţi. Concepţia democratic-individualistă care consideră pe toţi indivizii identici ca atomii, nu vede nici profunda deosebire între bărbat şi femeie. Toată mişcarea feministă contimporană se inspiră din această idee greşită: nu urmăreşte să promoveze şi să apere de alterări specificul femenin, ci să facă din femeie cât mai mult bărbat. E mai degrabă mişcare masculinizantă. Toate fruntaşele femeniste strigă: femeia afară din cămin! Femeia în birou, în fabrică, umăr la umăr cu bărbatul! E ideea absurdă şi nenorocită că numai munca şi misiunea bărbătească e demnă de cinste, iar misiunea specific femeiască e ceva inferior şi trebue lăsat pe seama sclavilor.

Facerea şi creşterea de copii, conducerea internă a gospodăriei, au devenit lucruri ruşinoase pentru femeia modernă.

Iar şcoala nu face decât să întărească această aberaţiune. Femeia trebue să înveţe mecanica, matematica, logica, geometria şi celelalte studii abstracte, cari omoară în ea simţul firesc al plasticului, al concretului, al relaţiei sentimentale şi iubitoare faţă de persoane şi lucruri. Dacă o fată spune la şcoală că n'a învăţat la fizică pentrucă a trebuit să ajute mamei la bucătărie, cu siguranţă capătă nesuficient, sădindu-i astfel ideea că fizica, logica şi matematica sunt îndeletniciri superioare, iar bucătăria este una de dispreţuit.

Efectele se văd de pe acum. Societatea simte că vermele disoluţiei a început să roadă la rădăcinile ei. Căci o societate e întărită sau destrămată de femeie. Azi femeia îşi omoară pruncii în pântece pentru a nu fi reţinută în casă de grija lor. Dacă-i naşte, nu le are grijă. Creşterea şi hrănirea lor e lăsată pe mâna servitoarei. Femeia cu educaţia care i se dă azi în şcoală naufragiază până la urmă în ştiinţifism steril sau hedonism gradat până la prostituţia cinică.

Un curent de însănătoşire a societăţii, de lichidare a ideilor microbiene, trebue să-şi fixeze în program şi punctul: şcolile de fete să fie specific organizate pentru natura şi misiunea femenină care este aceea de-a fi păzitoarea căminului.

*

O mişcare religioasă în Iugoslavia. — In Iugoslavia s'a ivit acum câţiva ani o mişcare religioasă în poporul ortodox, care a mers tot crescând atât în extenziune cât şi în adâncime. E aşa numita mişcare «*a rugătorilor*» (bogomoljaţ). Până acum ea s'a conturat prin sine, fără vre-un plan prestabilit, fără vreo directivă anumită.

In 29—30 Septemvrie, însă, la congresul pe care l-a ţinut în mănăstirea bosniacă din Tavna, cu participarea a mii de „rugători" veniţi în procesiuni dela sute de chilometri sub conducerea preoţilor, s'au stabilit câteva jaloane de cari trebue să ţină seamă de aci înainte această mişcare. Ele sunt următoarele:

1. „Pentruca frăţiile rugătorilor să aibă succes şi să-şi poată ajunge scopul, congresul hotăreşte ca într'o parohie să nu fie decât o singură frăţie şi frăţiile şă-ţi ţină întrunirile lor pentru rugăciune în biserica parohială.

Sărbările trebue să se facă în modestie şi cu pietate, pentru a servì de pildă oricărei case ortodoxe".

2. „Pentru a se stăvilì acţiunea sectară (a nazarenilor şi a altora) congresul hotăreşte că lucrări misionare nu pot îndeplinì decât acele persoane cari au pentru aceasta legitimaţie dela arhiereul eparhiei lor.

Când misionarul vine într'o parohie cu recomandaţie de misionar, el e obligat să se anunţe parohului şi să se legitimeze, iar parohul îi dă aprobare în scris pentru lucrarea misionară în parohie. Dacă cineva, împotriva acestei hotărâri, va face lucrare misionară neautorizat, nu trebue primit pentrucă nu ascultă de Biserică, iar cine nu ascultă de Biserică, să-ţi fie ca un păgân şi vameş (Mat. 18, 17)".

3. „Orice frăţie e obligată să alege din mijlocul ei, în înţelegere cu parohul, un număr necesar de membri cari vor ajuta preotului şi crâsnicului la păstrarea bisericii în stare de curăţenie şi la toată buna rânduială în biserică. Afară de aceasta va alege un număr îndestulător de membri cu auz şi glas bun, cari vor avea să înveţe cântările bisericeşti, în deosebi pe cele liturgice şi să cânte la orice slujbă dumnezeească".

4. „Frăţiile şi orice membru al lor au datoria sfântă să apere şi să promoveze la orice ocazie interesele Bisericii ortodoxe. In deosebi au datoria să ajute din toate puterile la zidirea de biserici şi la întemeierea de parohii acolo unde nu sunt şi la îngrijirea cimiterelor".

5. „Urmând unui frumos obicei creştinesc al înaintaşilor, frăţia va prăznuì zilele pe cari le ţine poporul şi nu va ţinea sărbători oprite. Va alerga la cerere în ajutorul săracilor, al văduvelor sărmane şi al altor fraţi sărmani".

Toate frăţiile fac parte din Asociaţia generală cu sediul în mănăstirea Tavna, având ca preşedinte pe stareţul mănăstirii, ca vicepreşedinte pe un târgoveţ din Beljna, un secretar şi 6 membri, tot din „rugători". (Glasnik, Nr. din Nov. 1934, pg. 550—551).

*

Invăţătorii n'au lipsă de religie? Aflăm că Ministerul Instrucţiunii a dispus ca în clasele IV, V, VI şi VII dela şcoalele normale, religia să nu se mai predee decât o singură oră pe săptămână, cu toţi elevii acestor clase adunaţi la un loc. Nu mai înţelegem nimic. De curând dl ministru al Instrucţiunii vorbea de importanţa educaţiei religioase şi despre înfiinţarea de capele în fiecare şcoală secundară. Iar acum? Printr'un simplu ordin, dat prin surprindere, religia e aproape scoasă din şcoala normală.

Tocmai din şcoala normală? Invăţătorii sunt primii educatori ai viitoarelor generaţii, în majoritate ţărăneşti. Ei sunt destinaţi să trăiască în mijlocul poporului ca îndrumători ai lui, ca susţinători ai puterilor morale ale neamului. Nu ne putem închipui ce mult poate strica în mijlocul satelor învăţătorii cari se compoartă cu indiferenţă şi chiar cu dispreţ faţă de religie. Şi cum vom putea aştepta să se compoarte altfel, când vede în şcoalele normale că religiei nu i se acordă aproape nici o atenţie. De conducători cu stimă şi iubire faţă de tradiţiile şi puterile spirituale ale poporului au lipsă satele, nu de liber-cugetători. Biserica întreagă trebue să protesteze într'un suflet contra acestei măsuri.

*

Călăuza istoriei bisericii române, de prof. *Dr. Dumitru Stănescu*, fost defensor eclisiastic, Bucureşti, tip. „Universul", 1933. Un vol. de 132 p. Preţul 60 Lei.

Lucrarea dlui prof. D. Stănescu conţine mai multe studii privitoare la creştinismul bisericii române şi la rolul său în desvoltarea noastră naţională. Studiile, unele mai vechi, altele mai recente, cuprind şi interesante observaţii şi impresii din călătoriile prin munţi şi plaiuri româneşti, cum sunt: Trei Scaunele, — cu Covasna şi alte comune apropiate, ca *Ghelinţa*, sat frumos cu veche biserică, odinioară ortodoxă, având *inscripţie şi picturi* prea însemnate, care s'au cercetat atât de învăţaţi unguri, cât şi români. Părerile lor, — între cari e şi a prof. *Silviu Dragomir*, — sânt înşirate la sfârşitul lucrării dlui D. Stănescu, slujind ca probe despre credinţa, cultura şi situaţia politică a poporului român din Ardeal în veacuri de mult apuse.

Pentru organul oficial uniet dela Oradea

Am aflat cu întârziere, că „Vestitorul", organ al eparhiei române unite de Oradea, Anul X. (1934). Nr. 19 din 1 Oct. pag. 8 mă insultă trivial pentru activitatea mea de cercetator al trecutului.

Răspund:

Organele Eparhiei române unite de Oradea şi redactorul ei, sunt poftiţi să facă loc în proximul Nr. al acestui organ, acestor şire, cu provocare la îndatoririle ce rezultă din legea presei şi să răspundă la următoarele întrebări:

1. Dacă episcopul S. Vulcan a avut dreptul să poarte războiul de exterminarea ortodoxiei de acum o sută de ani, pe ce se întemeiază îngrădirea, ce ni-o puneţi, ca noi nici măcar să spunem, întemeiaţi pe dovezi istorice, aceea ce dânsul a făcut?

2. A spune despre cineva aceea ce dânsul a făcut, înseamnă a-i insulta memoria? A retăcea faptele slabe ale cuiva, e o datorie de — gratitudine? Ce confuzie de noţiuni! Ar trebui să Vă jeneze faptele lui şi nu studiul meu istoric!

3. Pe consilierii „ghiftuiţi cu câte două-trei salarii din bugetul ministeriului cultelor" şi inundatori de ţară cu broşuri... — între cari vreţi să mă aşezaţi — daţi-i cu numele, pe faţă: cine sunt: şi în special Vă solicit, să dovediţi în chip onorabil: ce fel de alte salarii afară de unul voiu fi având eu personal, sub orice titlu, dela Ministerul Cultelor sau de ori unde?

4. Că am scris şi public la adresa unaţiei şi a papistaşilor „...broşuri şi cărţi defăimătoare"...? Vă întreb: pe care din multele mele studii le-aţi combătut vr'odată, în chip obiectiv şi onorabil? Nici unul şi nici odată! Ci, numai aţi ignorat — la Oradea ca la Gherla, la Lugoj ca la Blaj — rezultatele studiilor mele, întemeiate în mare parte pe propriile Voastre isvoare şi... păcate nationale! Iar acum, la urmă — aşa aud — unul din episcopii unieţi a dat ordin în dieceza sa: să nu se citească lucrările mele...

Ba, citiţi-le şi, mai ales, le combateţi! Dar nu Vă mai ascundeţi în dosul... zeflemelii care desonorează mai ales pe ceice sunt obligaţi a grăi adevărul.

Arad, 2 Dec. 1934.

Gh. Ciuhandu

Nr. 10760 1934 Şcol.

Concurs

Pentru complectarea postului al III-lea de învăţătoare, înfiinţat prin ordinul ministerial Nr. 213233 1934 la şcoala de aplicaţie a secţiei de fete dela şcoala normală ort. „Andrei Şaguna" din Sibiu se publică concurs.

Concursul se va ţinea la secţia de fete a Şcoalei normale în **11 Ianuarie 1935 la ora 9 dimineaţa** în conformitate cu dispunerile din Decisiunea On. Minister al Instrucţiunii Nr. 128506/1934 şi va consta din: o probă scrisă cu subiect fixat de Minister, o probă orală — colocviu — din pedagogie în special şi din celelalte materii de învăţământ din programul şcoalei normale — şi din o probă practică.

Invăţătoarele, care doresc a participa la acest concurs, vor înainta cel mult până la 10 Ianuarie 1935 cerere către Direcţiunea şcoalei normale ort. „Andrei Şaguna" secţia de fete în Sibiu, cu dovada:

1. că la examenul de capacitate şi definitivat au obţinut cel puţin media 8 (opt).
2. că la toate inspecţiile au fost notate cel puţin cu cvalificatul bine,
3. că nu au suferit nici o pedeapsă,
4. Că sunt creştine de legea ortodoxă.

Sibiu, din şedinţa secţiei culturale dela 18 Decemvrie 1934.

Consiliul arhiepiscopesc

schimb sufletul. Trezit acum din cea mai ademenitoare şi mincinoasă promisiune, a celui mai ispititor dintre toţi diavoli, Faust a rupt pactul cu Lucifer. Acesta este sensul adânc al sbuciumului apocaliptic prin care trece veacul nostru.

Furtuna a început să lase din năprăsnicia ei şi la orizont se arată binefăcătoarele raze ale soarelui. Nădejdi noui au început să încolţească în sufletul generaţiilor tinere ale tuturor popoarelor. Desilusionarea omului de toate iluziile, cu care Lucifer îl amăgise, a început. Lumea clădită pe fundamentul trufiei idealismului-humanist se năruе. Tot mai mult îşi face loc în gândirea şi sufletul acestor generaţii părerea că o singură eşire există din impasul mare în care acestea se află: Evanghelia. Noi credem cu marele rus Berdiaev, că haosul în care acest veac se sbuciumă, nu este altceva decât sfârşitul tragic şi falimentul total al iluziilor humaniste-idealiste, individualiste, liberaliste şi democratice, şi începutul unui timp nou în care Dumnezeu va deveni iarăş centrul vieţii, al simţirii şi-l gândirii omenuşti. Şi zorile acestui veac, în care revelaţia religioasă va fecunda iarăş viaţa omului, ajutându-i să se regăsească pe drumul care duce la Biserica mântuitoare, au început să se arăte. Noi credem că vom fi martori şi conveţuitori ai veacului unui nou om, care rupând zapisul cu Lucifer, se va întoarce umil sub crucea lui Hristos. Noi credem într'un stat în care adevărul dumnezeiesc va fi realizat.

Din cele de mai sus putem trage concluzia, că criza actuală este o criză a omului apostat şi întors cu totul dela Acela care l-a creeat. Din clipă în clipă situaţia devine tot mai tragică, scufundarea în haos, apunerea culturii şi dispariţia vieţii în non-sens devin tot mai iminente. Crize parţiale economice, financiare au cunoscut şi alte timpuri; criza actuală este o criză la răspântia alor două veacuri. Ea nu este numai o criză culturală, ci o criză a omului. Cauzele ei sânt, după cum am arătat noi, trufia şi nebuna încredere a omului în raţiunea sa, ruperea şi negarea oricărei legături a omului cu supranaturalul, cu Dumnezeu şi negarea legăturilor existenţiale — date prin creaţie — ale omului cu semenii săi.

De acum salvarea acestui om nu este posibilă, decât prin o convertire a lui la Evanghelia mântuitoare. Numai în Hristos şi prin Hristos mai poate fi omenirea veacului scăpată dela prăvălirea în abisul, în faţa căreia ea se află. Numai pe Hristos se poate fundamentà o nouă orânduire a comunităţii omeneşti. Din această constatare rezultă uriaşa răspundere şi greaua misiune a celor chemaţi să realizeze adevărul creştin în conştiinţa şi inima omului acestui veac de apocalipsă.

Organizaţi Oastea Domnului

Abonament la Telegraful Român

Invităm onoraţii noştri abonaţi ca, înoindu-şi abonamentul pentru anul 1935, să stăruiască, în cercul cunoscuţilor lor cititori, pentru lăţirea cât mai mare a acestui vechi organ naţional bisericesc, care intră acum în al 83-lea an de neîntreruptă existenţă.

Preţioşi colaboratori, vechi şi noi, vor contribui, şi de aici înainte, — cu articole, note şi informaţii de interes obştesc, — cât mai mult la desăvârşirea muncii purtate în o slujbă necurmată pentru biserică şi neam.

Abonamentul se face prin mandat poştal trimis la adresa:

Administraţia Telegraful Român, Sibiu.

Numele abonatului, locuinţa, poşta ultimă să fie scrise legibil şi corect.

Red. şi Administr. Telegrafului Român.

INFORMAŢIUNI

Bucurie deplină, ani mulţi şi buni, cu spor la munca românească şi ortodoxă, urăm tuturor sprijinitorilor şi cetitorilor noştri cu prilejul sfintelor sărbători ale Naşterii Domnului şi Mântuitorului nostru Isus Hristos!

Parastas. La internatul din noua clădire a liceului „Gh. Lazăr» din Sibiu s'a ţinut Duminecă ora 11 jum. un parastas întru pomenirea regretatei binefăcătoare *Veturia I. Lapedatu*, dela a cărei moarte se împlinesc doi ani. Au asistat, la pioasa ceremonie, afară de membrii familiei, I. P. S. Sa Mitropolitul Nicolae, dl Ministru de finanţe V. Slăvescu, P. S. Sa Arhiereul Vasile, vicar arhiepiscopesc, şi mult public din localitate. După serviciul religios au vorbit păr. protopop Em. Cioran şi dl prof. V. Hurdu, relevând personalitatea defunctei, care a desfăşurat o muncă binecuvântată pentru şcoala română.

Dl Dr. Ilie Beu, director al băncii „Albina" din Sibiu, a fost distins de M. Sa Regele prin acordarea insignelor ordinului „Coroana României" în gradul de mare ofiţer. Insignele ordinului au fost înmânate sărbătoritului, în ziua de Duminecă, în 16 l. c., din partea dlui ministru de finanţe Victor Slăvescu. La solemnitate au participat I. P. S. Sa Mitropolitul Nicolae, dl fost ministru I. Lapedatu şi reprezentanţi ai autorităţilor din oraş. A vorbit dl ministru Slăvescu, arătând deosebitul merit al dlui Dr. Beu pentru marele institut bancar din Ardeal. A răspuns, mulţumind, sărbătoritul, stăruind asupra făptuirilor de seamă săvârşite de „Albina" dela 1872 şi până astăzi în interesele poporului ardelean.

Inscrieri la F. O. R. *Membrii conferenţei preoţeşti din Braşov, întruniţi în şedinţă zilele acestea, impresionaţi de însufleţirea produsă în congresul F. O. R. din Sibiu, au hotărât în unanimitate să se înscrie membri pe viaţă, cu taxa 1000 Lei, la Frăţia Ortodoxă Română. Cei mulţi înainte!*

† **Pr. George Drăgan,** paroh în Băiţa, distins cu brâu roşu, decorat cu mai multe medalii, a încetat din viaţă în 13 Decemvrie 1934, în al 73-lea an al vieţii şi al 49-lea an al preoţiei sale. Inmormântarea i s'a făcut în 15 Decemvrie 1934, ora 14, în cimitirul bisericii ortodoxe-române din Băiţa, deplâns de văduva sa îndurerată, precum şi de o numeroasă familie, şi de prieteni şi cunoscuţi. Veşnică să-i fie pomenirea!

† **Văd. Elisaveta Medeşan n. Suciu**, mama preotului Petru Medeşan din Cornești, prot. Târnava, a răposat în 13 Decemvrie 1934, după grele suferinţe, în anul al 77-lea al vieţii, împărtăşită fiind cu Sfintele Taine. A fost înmormântată în comuna Cornești în cimitirul ort. rom. în 16 Decemvrie ora 13. Odihnească cu drepţii!

Pentru sărbători. Direcţia c. f. r. acordă călătorilor reducere de 50 la sută, la toate clasele, începând din 24 Dec. ora 12 a. m. şi până la 6 Ianuar 1935, ora 24. Reducerea se acordă în condiţii ca şi până acum, cumpărându-se o *jumătate* de bilet, sau un bilet de funcţionar.

Serbare de Crăciun. Elevii liceului „Gh. Lazăr" din Sibiu sub conducerea dlui profesor de muzică *Gheorghe Scăueru* au prilejuit publicului sibian clipe de adevărată înălţare şi reculegere sufletească prin frumoasa serbare de Crăciun, Joi în 20 Decemvrie 1934, la ora $8^1/_2$ seara în sala de gimnastică a liceului. Programul serbării, alcătuit din colinde şi coruri religioase, dovedeşte cu prisosinţă că conducerea sufletească a odraslelor tinere se află în mâni pricepute, care ştiu îndruma tinerimea spre cultură religioasă şi naţională.

Mulţumită. Societatea Naţională a Femeilor ortodoxe rom., filiala Sibiu, exprimă mulţumită pentru contribuirile la cantina elevelor de pe lângă liceul „Domniţa Ileana" următorilor domni şi doamne. Dna P. Floaşiu, senator Anastasiu Boiu câte Lei 500; prefect Dr. Regman, Lei 300, familia prof. I. Isac, Lei 200, dir. Maria Ştefănescu, V. Regman, E. Cioran, N. Colan, L. Bologa, E. Doboiu, V. Morariu. V, Ştefănescu, P. Petruţiu, M. Moşoiu, Fl. Florescu, M. Foica, Dr. I. Beu, M. Pop, V. Boiu, E. Popa şi M. Odor, fiecare câte Lei 100. *Comitetul*

Supliment. La numărul acesta se adaugă, ca supliment, *Cronica anului 1934* a revistei „Viaţa Ilustrată".

ŞTIRI LOCALE

Predică în catedrala din Sibiu. Duminecă, în 23 Decemvrie 1934, va predica părintele protopop *Em. Cioran.*

Răscumpărarea zilei onomastice. Dl Stefan Duca îşi rescumpără felicitările de ziua numelui cu 150 Lei, dăruiţi pentru ajutorarea ucenicilor meseriaşi români la sfintele sărbători ale Crăciunului.

Reuniunea culturală naţională a meseriaşilor români din Sibiu învită la Concertul, împreunat cu reprezentaţie teatrală, ce se va da Marţi, la 25 Decemvrie 1935 (ziua primă de Crăciun) în sala „Unicum". Inceputul la 8 jum. ore seara. Dirigent: Ioan Stanciu. — Bilete se află de vânzare la Librăria arhidiecezană şi seara la cassă. Venitul curat e destinat pentru Centuria VI a cercetaşilor meseriaşi români „Victor Tordăşianu".

Concurs

In conformitate cu art. 11 p. 4 din Regulamentul Academiei Teologice „Andreiane" din Sibiu, se publică concurs pentru **ocuparea catedrei vacante de Teologie Dogmatică** dela această Academie.

Concurenţii vor înainta în termin de 15 zile dela prima publicare a acestui concurs în „Telegraful Român" cerere **Consiliului Arhiepiscopesc Ortodox român din Sibiu,** cu următoarele documente:

1. Act de naştere şi de botez,
2. Diploma de bacalaureat,
3. Licenţa şi doctoratul în Teologie dela o facultate teologică ortodoxă,
4. Lucrări tipărite de specialitate,
5. Alte eventuale certificate de serviciu şi documente recomandatoare.

Sibiu, din şedinţa secţiei bisericeşti dela 18 Decemvrie 1934.

Consiliul arhiepiscopesc

A apărut:

EPICLEZA EUHARISTICĂ

de

Diaconul N. I. POPOVICIU

Preţul Lei 150·—

Se poate procura dela Librăria Arhidiecezană din Sibiu, trimiţându-se preţul, plus spese postale Lei 15·— prin mandat postal.

Nr. 10249/1934 Bis. 1—3

Concurs din oficiu

Pentru întregirea parohiilor vacante: 1. Ormeniş, 2. Beia, 3. Jimborul mare, 4. Ghimeş-Făget se publică concurs din oficiu cu termin de 30 zile dela prima apariţie în Telegraful Român.

Cererile de concurs se vor înainta: pentru parohiile de sub 2 şi 3 la Oficiul protopopesc din Cohalm, pentru parohia de subt 1 la Oficiul protopopesc din Sf. Gheorghe, şi pentru parohia de sub 4 la Oficiul protopopesc din Oituz.

Emolumentele sunt: salar dela stat conform pregătirii preoţeşti, şi stola uzitată în protopopiatul respectiv.

Sesiune parohială: la Ormeniş 8 jugăre, la Beia 8 jugăre, la Jimborul mare 12 jugăre, şi la Ghimeş-Făget 28 jugăre.

Case parohiale nu sunt în aceste parohii.

Candidaţii îşi vor cere binecuvântare de candidare la Consiliul arhiepiscopesc.

Sibiu, din şedinţa secţiei bisericeşti dela 4 Decemvrie 1934.

Consiliul arhiepiscopesc

Nr. 832—1934. (64) 3—3

Concurs repeţit

Pentru întregirea parohiei vacante de clasa III-a **Toarcla** cu filia **Gherdeal,** protopopiatul Agnita, se publică concurs cu termin de 30 zile dela întâia publicare în Telegraful Român, pe lângă următoarele retribuţiuni:

1. Salar dela stat conform coalei B.
2. Sesiune parohială arător şi fânaţ: *a)* în parohie 6 jug. 398 stj □ şi *b)* în filia 5 jug. 32 stj □.
3. Folosirea curţii parohiale fără edificii pe ea, în mărime de 300 stj □.
4. Folosinţa cametei ce rezultă din vânzarea materialului lemnos de pe 10 jug. păgure, primită prin reforma agrară ca întregire la sesiunea parohială. După ce acest teren se va putea preschimba în teren cultivabil, preotul renunţă la folosirea cametei şi în schimb va folosi pământul.
5. Venitele stolare prescrise pentru întreg tractul.

Concurenţii îşi vor înainta cererile de concurs însoţite de actele necesare subsemnatului oficiu protopopesc în termenul prescris şi vor dovedi totodată că au obţinut aprobarea P. V. Consiliu arhiepiscopesc de a putea candida la această parohie. Cu încuviinţarea prealabilă din partea oficiului nostru, se vor prezenta în parohie pentru a face cunoştinţă cu poporul.

Agnita, la 22 Noemvrie 1934.

Oficiul protopopesc ortodox român din Agnita în înţelegere cu consiliul parohial.

Emil Păcală
protopop

Nr. 417—1934 prot. (65) 3—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei de clasa III-a **Vidacut** cu filiile **Rona** şi **Şoimuşul mare,** protopopiatul Sighişoara, se publică prin aceasta concurs cu termen de 30 zile dela întâia apariţie în Telegraful Român.

Venitele din parohie sânt:

1. Casă parohială constătătoare din 3 camere şi bucătărie, cu unele dependenţe, dar fără şură şi grajd; grădină circa 400 stj pătraţi; starea, mediocră.
2. Sesiune parohială 32 jugăre (6 jug. veche, 26 jugăre nouă) şi cimitirul vechiu în mărime de 600 stj pătraţi.
3. Dela credincioşi câte un dublu decalitru de porumb şi un decalitru ovăs de fiecare familie.
4. Stola obişnuită, stabilită de adunarea protopopească.
5. Drept lemne de foc folosinţa a două drepturi din pădurea urbarială a Vidacutului român şi a unui drept din pădurea urbarială a Vidacutului unguresc în fiecare an. Fasonatul şi transportul lemnelor îl priveşte pe preot.

Parohia e 16 km. dela gara Vânători şi are 2 biserici.

Concurenţii îndreptăţiţi vor trimite subsemnatului petiţiile, în termen, provăzute cu certificatele de botez, de studii liceale, absolutor teologic, de calificaţie preoţească şi permisiune de candidare dela autoritatea superioară, şi cu încuviinţarea subsemnatului se vor prezenta şi în parohie.

Oficiul protopopesc Sighişoara în înţelegere cu consiliul parohial din Vidacutul.

Sighişoara, la 24 Noemvrie 1934.

Emilian Stoica
protopop.

Nr. 602/1934 prot. (66) 2—3

Concurs repeţit

Pentru întregirea parohiei vacante de cl III-a **Râuşor,** tractul protopopesc Jiu, se publică concurs cu termin de 30 de zile dela data primei lui apariţii în „Telegraful Român".

Venitele parohiale sânt, în concordanţă cu coala B, următoarele:

1. Sesiunea parohială, având: a) 2 jug. cat. 1097 st. p. arător; b) 107 st. p. grădină; c) 114 st. p. livadă; d) 12 jug. cat. păşune (în iddiviziune cu comuna) 1 jug. cat. 846 st. p. cimitir. (Toate de dinaintea reformei agrare).
2. Două mierţe (60 litri) porumb nesfârmit de fiecare casă (77 fumuri).
3. 77 zile de lucru.
4. Stola obişnuită.
5. Salarul, întregire dela stat.

Este şi casă parohială.

Cererile de concurs se vor înainta oficiului protopopesc ort. rom. Jiu, sediul Petroşani, jud. Hunedoara, — în termenul prevăzut. Candidaţii având permisiune de candidare dela Consistor se vor prezenta în vreo Duminecă sau sărbătoare, în sfânta biserică, pentru a fi cunoscuţi de enoriaşi, — însă numai cu prealabila încuviinţare a Oficiului nostru şi dupăce şi-au înaintat actele de concurs — în deplină regulă.

Petroşani, 26 Noemvrie 1934.

Oficiul protopopesc ort. rom. Jiu în înţelegere cu consiliul parohial.

Ion Duma
protopop.

ANUNŢ

Tuturor oficiilor protopopeşti şi parohiale din arhiepiscopie

Având în vedere dispoziţiile testamentare ale fericitului mitropolit Şaguna precum şi regulamentele pentru administrarea Librăriei şi Tipografiei arhidiecezane, atragem atenţiunea oficiilor parohiale şi protopopeşti ca toate rechizitele, utensiliile de cancelarie, imprimate şi tipărituri oficiale precum şi obiecte rituale şi cărţi bisericeşti să se procure dela Tipografia şi Librăria arhidiecezană.

Aceste aşezăminte au fost îndrumate să execute prompt orice comande făcute de către oficiile parohiale şi protopopeşti.

Consiliul arhiepiscopesc

Au apărut:

Cântările liturgice

pentru cor mixt, publicate de

Timotei Popovici

profesor de muzică la şcoala normală „A. Şaguna" şi dirigintele corului mitropolitei

Ediţie nouă primenită. Se poate comanda dela Librăria Arhidiecezană din Sibiu. — Preţul Lei 160.

BAIA POPORALA — SIBIU,

Strada Şaguna Nr. 4. Ordinea băilor:

Baie de familie: Luni: închis, Marţi Mercuri, Joi, Vineri şi Sâmbătă: dela 8 până la $7^1/_2$ ore seara. Duminecă: dela 7—12 ore a. m.

Pentru bărbaţi: Băi de abur şi de aier cald. Luni: închis, Marţi (preţuri urcate) şi Mercuri: dela $1^1/_2$—$7^1/_2$ ore seara, Joi şi Vineri: închis. Sâmbătă: dela 8—12 ore a. m., dela $1^1/_2$—5 p. m., dela 5—$7^1/_2$ ore seara (preţuri reduse), Duminecă: dela 7—12 ore a. m.

Pentru femei: Băi de abur şi de aier cald. Luni, Marţi şi Miercuri: închis, Joi: dela $1^1/_2$—$7^1/_2$ ore seara (preţuri urcate), Vineri: dela $1^1/_2$—5 ore p. m., dela 5—$7^1/_2$ ore seara (preţuri reduse), Sâmbătă şi Duminecă: închis.

Băi de putină şi băi de cură: Luni: închis, Marţi, Mercuri, Joi, Vineri şi Sâmbătă: dela 8—12 ore a. m. şi dela $1^1/_2$—$7^1/_2$ ore seara, Duminecă: dela 7—12 ore a. m.

In zilele de sărbătoare are valoare ordinea de Duminecă.

Citiţi, sprijiniţi şi respândiţi ziarul
Telegraful Român

Telegraful Român 1934

Anul LXXXII

Tabela de materii

— Cifrele arată numărul ziarului —

1. Articole

Activitatea în parohie — 11
Adunările eparhiale — 18, 20
Apologia cărții — 12
Atlet [Un] N. Crainic — 14
Biserica română din Ungaria — 32
Bugetul cultelor pe 1934/35 — 24, 27
Boiu Z. și Cristea N. — 50
Bunavestire — 13
Căile uniației — 52
Ce este biserica — 32—35
Congresul F. O. R. — 46—48
Congresul [la Dealu] — 25, 27—31
Contra avortului — 51
Conversiune — 13
Creștinism și națiune — 16
Criză și disciplinare — 21
Cum văd unii literați pe Isus — 54
Desvoltarea pelerinajelor — 29
Din suferințe la biruință [Dum. Ort.] — 9
Disciplina tineretului — 4
Dumnezeul păcii — 54
Earăș problema tineretului — 5
Educația rel. morală — 19
Fondul de pensii — 38
F. O. R, [propunere] — 38
Francmasoneria la stâlp — 43
Gojdu — 6
Goldiș — 8
Gospodăria preotului — 36
Hirotonirea episcopului de Caransebeș — 2
Iată omul! — 15
Imperativul renașterii religioase — 2
Incercări de catolicizare — 45
In continuarea tradițiilor — 32
Indrumarea tineretului — 34
In preajma anului nou — 1
Instinctul religios și etica — 52
Interpretare teologică a națiunii — 15
Intr'o noapte de Crăciun — 54
Invățământul teologic — 40
Izbândind asupra noastră — 15
La început de an — 1
La încheere de an școlar — 26
La sărbătoarea Rusaliilor — 22
Mădularele Bisericii — 44
Metoda uniată — 53
Misionarism — 6
Morți la datorie — 42
M. S. Regele despre misiunea bisericii — 12
Ne întoarcem la Dumnezeu — 23
Oradea [serbări] — 49, 50
Organizarea căritătii publice — 37
Pactul balcanic — 10, 17
Paștile — 15
[Peatra fund. la școala „A. Șaguna"] 40, 42, 43
Pe cine propovăduim — 38
Personalitatea Arhiepisc. Atenei — 51
Porunca vremii — 1
Problema păstoririi sufletești — 3
Propovăduirea — 32
Pungașii țării — 39
Pus de-o parte — 35
Răspândirea bibliei — 33
Religia în spitale — 10
Religia și filosofia — 7
Respectarea drepturilor bisericii — 4
Români, sași și nemți — 17
Rostul bisericii în Săcuime — 28
Sămănătorii de vrajbă — 44
Sărăcie spirituală — 30
Sentințe ce nu rezistă — 50
Sfințiți viața — 5
Smerenia Fiului lui Dumnezeu — 54
Școala norm. „A. Șaguna" [3 articole] — 41
Școala sătească [Duică] — 39
...Și din Maria Fecioară s'a făcut om — 54
Tovărășia unito-iezuito-maghiară — 51
Un cuvânt de pace — 2
Uniația „națională" — 48
Urarea M. Sale Regelui — 42
Vizitație can. și sfințiri de biserici — 28, 29

2. Pastorale, conferințe, cuvântări, meditații ș. a.

Comunicarea I. P. S. Mitr. Nicolae în senat [26 Iunie] — 31
Cuvântarea M. S. Regelui [la înv. de episcopi] 12
Cuvântarea I. P. S. Mitr. Nicolae [la Oradea] 48
Cuvântarea P. S. vicar Vasile [la „Astra"] — 39
Cuvânt lângă sicriul lui Bogdan-Duică — 40
Cuvânt [de păr. Tr. Petrișor] — 28
Discurs [de Bogdan-Duică, la „Astra"] — 38
Legea asupra raporturilor dintre școalele sec. confes. române — 7
Meditații — 2, 7, 14, 21, 26
Pagina pastorală — 20—22
Pastorale — 1, 11, 15, 54
Predici — 1, 2, 24, 25
Programul sărbărilor [dela școala „A. Șaguna"] 41

3. Antrefileuri

Biserica și Mesajul — 10, [52]
Capelă în școale — 34
Credincioșii — 18
Cuvântul — 19
Dela Sarmizeghetuza — 38
Eliberarea păr. I. Moța — 4
Episcopie misionară — 19
Fără solemnități — 2
In fața mișcării revizioniste — 2
Inscăunarea Ep. Nifon — 12
Investitura — 6, 11
In ziua Inălțării — 21
Lapedatu Al. — 25
Menifestații [antirev.] — 19
Nașterea Domnului — 1
Noul guvern — 2, 3, 10
Noul președinte — 3
Nunții papali — 25
Oaspeți distinși — 41
Oastea Domnului — 21
Parastas pentru marinari — 33
Pioasă comemorare — 20
Sărbătoarea Caransebesului — 16
S'a semnat — 20
Sentința — 15
Sf. Sinod — 6, 7
Slujbele sf. [la Inviere, Sibiu] — 16
Titulescu Nic. — 25 [16]
Un ungur despre războiu — 34
Vizita [Suv. bulgari] — 5
„Zelul ipocrit" — 21
Ziua de 8 Iunie — 24
Ziua de 14 August — 34

4. Probleme, fapte, comentarii; corespondențe, rapoarte, adrese, notițe

Acad. ort. Cernăuți — 22
„Acordul dela Roma" — 50
Activitatea pastorală — 14
Adunarea „Astrei" [Tg. Mureș] — 38
Adunările religioase culturale — 10
Agenți ai sectanților — 11
Amnezie — 37
Aniversări — 10, 21
Antirevizioniste — 54
Anuare — 27, 36
Anul școlar — 41, 43
Apoldul de sus — 29
Ardealul pentru fundația Gojdu — 5
„Ardelenismul în biserică" — 52
Așezămintele bis. și cultura în parohii — 21
Asoc. „A. Șaguna" [Dela] — 10, 13, 17, 41
[Avortul] — 24
Babeș — 50
Bahnea [serbare] — 21
Balcă N. [bibliografie] — 40
Barthou — 26, 37
Bibliografii — 5, 6, 19
Biblioteci parohiale — 41
Bine ați venit, Majestate! — 41
Biserica Baciu-Săcele — 31
Bis. ort. Blaj — 23
„ „ Mediaș — 37
„ „ Odorhei — 45
„ „ și clasa de mijloc — 38
„ „ „ intelectualii — 33
„ „ „ sinoadele ecum. — 9
Boiu, Cristea — 51
Brâncoveanu — 21, 22
Broșura de V. Nistor — 27
Bucuria sufletului — 6
„Calendarul Bunului Creștin" — 37
„Calendarul" [Lupaș] — 2
Cameră [Dela] — 18
„Cămila prin urechea acului" — 17
Când preotul — 1
Când satul arde — 47
Care e mai orb? — 15
Casa studenților — 26
Case culturale — 41
Catolic despre bis. ort. — 13
Către cetitori — 1
Ce e supărător — 32
Ceice pătrund rostul vieții — 35
Ce limbi a vorbit Isus? — 15
Cetfericov — 18
Codex Sinaiticus — 2
Combaterea revizionismului — 35
Comemorare [V. Goldiș] — 21
Comentarii [Racoviță] — 19
Conferințe 5, 8 [20, 21], 11, 12, 14 [49], 16, 18 [49], 19, 22, 23, 27, 29, 30, 32 [51], 33, 38, 49
Congresul Asoc. clerului — 25
„ prof. de religie — 26
Contra masoneriei — 3
Convenire colegială — 27, 28
Conversiunea — 11
Corul copiilor — 25
Cotoșman, Monografii — 54
Crainic Nichifor — 13, 20, 21, 27, 53
Creștinismul și pacea — 37
Cristea Nic. — 49
Cristur [Din] — 9
Cronica Hușilor — 19
Cronicari [Lupaș] — 13
Datoria guvernelor — 31
De Crăciun — 54
Desbaterile parlam. [Oprean] — 13
Descoperire [mozaic] — 36
Din Maramureș — 24
Din presa de sărbători — 16
Din prot. Sf. Gheorghe — 4
Din viață — 54
Directivă pentru viitor — 3
Distincție [Ep. Nicolae] — 45
Dl prim-ministru Tătărescu — 4
Dl prof. S. Pușcariu — 14
Duca — 2
Duma Ion prot. — 30, 31
Dumineca copiilor — 15
Dumineca Floriilor — 14
Dumineca Ortodoxiei — 10, 11
Educația potrivnică — 54
Educația preregimentară — [7], 52
Elevii din Craiova — 9
Eminescu — 35
Epicleza euharistică — 1
Ep. Roman [scrisoare] — 47
Familie darnică [Iosif] — 35
Filosofia mărturisește — 6
Floarea recunoștinței — 19
F. O. R. — 8, 13. 16, 18, 21, 23, 35, 48, 50, 51
Francmasoneria — 16
Fructelor [Săptămâna] — 39
Fundația Gojdu — 4, 7, 8, 25, 38
Fuzionarea Societății teatrale — 17
Gând frumos — 19
„Gândirea" — 42, 52
Goga O. — 46, 52
Haines Gh. prot. — 25
Halifax — 14
Hristos în școală — 34, 36, 37, 39, 41
Icoanele — 9
Ieșiri nepotrivite — 9
Imprumutul de înzestrare — 44, 47
Inaltă distincție — 24
In apărarea bis. ort. — 19
„ „ ideii și muncii naționale — 11, 13
„ „ limbii — 43
Incheere de an școlar — 26, 27
In noaptea Invierii [versuri] — 15
In prot. Sf. Gheorghe — 10
Inscăunarea Ep. de Caransebeș — 17
In școalele secundare — 13
Insemnări — 2
Intărirea vieții parohiale — 9
„Invățământul teologic" — 29
Invățătorii și religia — 54
I. P. S. Mitropolit [cuvinte de îndemn] — 2
Isus și femeea păcătoasă — 6
Iugoslavia — 54
La Băile Erculane — 15
Legea pontru inventarierea av. bis. — 36
Libertatea religioasă în Rusia — 15
Liga antirevizionistă — 4
„ optimiștilor — 7
Literatură rel. pentru popor — 15
Liturghie și predică — 3
Lupaș [Ep. ort. în Transilvania] — 37
„Mamina" — 18, 22
Mănăstirea Brâncoveanu — 17
„ Putna — 6
Manifestări anitrevizioniste — 18
„ [ale Reuniunii meser.] — 1
Mari serbări la Sibiu — 40, 41
Măsuri necesare — 17
Mehedinți S. — 3
Memorandul — 23
Memoriu [rectif. bug.] — 1
Mijloace de activ. pastorală — 18
Milaș — 44
Mirean [I. Gigurtu] despre biserică] — 13
Mișcarea rel. [Brașov, Hațeg] — 17, 20
Misiunea preotului — 20
Misiune rel. [Hunedoara] — 20
Moarte și viață — 10
Mocsonyi Al. — 15
Monumente biblice — 17
Moroianu, Les luttes — 54
Müller Fr. — 35
Nicoară Eug. Dr, — 39
Numai atâția? — 13, 14
„Oastea Domnului" — 22, 23, 38, 41
Obiceiul lor [„Unirea"] — 51
O mai desăvârșită sfințenie — 14
Orariul și orele de religie — 52
Orașul Saba — 13
Ortodoxia [S. Pușcariu] — 6
O scrisoare [1851. Gojdu] — 6
O scrisoare [Goldiș] — 8
O teză [Dr. Andonescu] — 17
Pacha — 9
Păltiniș — 20, 34
Parastas la Florica — 51
Parohie nouă în Sibiu — 53
Pe drumul — 18
Pentru frații preoți — 19
Petreceri în post — 11
Pildă grăitoare [Petrești] — 39
Predici [Buzdug] — 2
Preotimea și N. Crainic — 20
Presa de Crăciun — 1
Prima liturghie — 9
Problema răspunderii — 18
„ tineretului [săsesc] — 38
Prof. de rel. [la Dealu] — 21
„ I. Petrovici — 7
Propagandă — 3
Propunere — 2
Protestantismul — 13
Prozelitism — 50
Punerea pietrii fund. [la biserica Sighișoara, Cugir] — 41, 51
Recunoștința noastră — 41
Redeschiderea [Bodogaie] — 25
Religie și filosofie — 10
„Renașterea" — 2
Replică la replică — 43
Reuniune a femeilor — 7, 41
„Revista Fund. Regale" — 3
Revista nouă — 4, 8
„Revista Teologică" — 8, 23, 51
„Revue de Transylvanie" — 22, 38
Românii din Odorhei — 8
Romii [în congres] — 38
Rostul banului — 7
„ preotului — 27
Rușii pribegi — 3
Sala de înv. [catehetice] — 48
Săptămâna cărții — 22
Săracii! [„Unirea"] — 4
Sărbătoarea unirii — 5
Savin I. Gh. și occidentul — 17
Sectele — 26
Secuimea — 11, 41
Seminarul monahal — 32
Semințe evanghelice — 9
Semnele vremii [Staviski] — 3
Sfinți ocrotitori — 45
Sfințire de bis. [Măgura] — 41
„ „ capele — 53
„ „ cruci — 20
„ „ Episcop — 1
Sf. Vasile cel Mare — 5
Societățile de patronaj — 26
Societățile secrete — 14
Soc. ort. a femeilor — 22
„ „Sf. Gheorghe" — 41
Solidaritate — 28
Spital creștin — 39
Sprijin pentru munca națională — 13
Stănescu, Călăuza — 54
Statusul — 2
Strajă la căpătâiul — 1
Strângerea legăt. [Rom. și Bulg.] — 13
Sub egida arivismului — 18
Subofițerii garnizoanei Sibiu — 53
Știri din bis. ortodoxe — 3, 6, 9, 10, 23
Știri din străinătate — 21, 24
Târg de mostre [Sibiu] — 31
Telegramă din Brașov — 52
Tit Simedrea [Mediaș] — 37
Troițe [Cultul Eroilor, Sibiu] — 53
„Tot mai aproape de Roma" — 14
Ultimele cuvinte — 36
Un cerc pastoral activ — 7
Unde e intoleranță [sașii] — 11
[„Unirea"] — 12, 14, 32, 34, 39, 53
Universitatea pop. în Sibiu — 5
„Universul" — 30
Un jubileu [Cluj] — 53
Un ordin — 25
Un prilej de bucurie — 42
Un proces [G. P. Lisseanu] — 44
Unui tinăr preot — 22
Vălenii de Munte — 29
Vechi texte biblice — 51
Versuri [I. Al. Bran L.] — 5, 17
„Viața Ilustrată" 8, 10, 12, 13, 15, 19, 20, 24, 28, 33, 37, 43,
„Viața Monahală" — 10
Vizită canonică — 25, 26
Zarandului [Prot.] — 39
Zece Mai în Sibiu — 20
Ziua de 1 Dec. — 51, 52
„ „ Sf. Nicolae — 52
„ Mamei — 21
„ nașterii Regelui — 44

5. Foișoare

Acte vechi [Baciu] — 31
Adevărul și minciuna comunismului 34—37, 41, 44
Altă arhivă a confesiunii „erudite" — 1
Barițiu Gh. [Fragmente despre] — 18, 19
Comemorare [Dr. V. Gherasim] — 11
Cristea Nic. — 30, 32—34
Criza spirituală modernă — 44—47, 51, 52, 54
Cuvânt la adun. „Oștii Domnului" [Puterea Duhului Sfânt] — 24
Cuv. lui O. Goga — 47
„ ministr. Al. Lapedatu — 46
„ păr. G. Ciuhandu — 51
„ „ I. Scriban — 25, 26
„ „ N. Colan — 53
„ „ Șt. Morariu — 30
Despre moarte și nemurire — 27, 28
Dela adun. „Astrei" — 38, 39
Igiena socială în România — 19—21, 23, 24
In drum spre viață nouă [versuri] — 1
In fața bustului [N. Hențu] — 30
In folos obștesc — 32
Legea [despre școalele din Brașov etc.] — 7
Luminările de ceară — 48
Minciuna etc. despre Șaguna — 9, 12
Mucenicii ideii naționale, conf. rostită de prof. N. Colan — 53
Necesitatea colaăorării bisericilor — 37
Originea lui Em. Gojdu — 6
Orizonturi spirituale [Sâmbăta de sus] — 39
O veche bis. ortodoxă — 26
O zi din viața lui Șaguna — 4, 5
Papfalvi — 12
Paștile — 15
Predici [de Dr. V. Lăzărescu] — 2
Psalm 1 — 7
Răul și mântuirea — 2—4, 6, 18, 19, 22—24
Spionarea lui Șaguna — 32
Viața religioasă [a lui Pascal] — 13, 14, 16, 17

6. Anunțuri, avizuri, circulare etc.

Anunțuri — 14, 31, 42, 46, 48
Avizuri — 7, 36, 37
Circulare 8, 40, 44, 47 [Imprum. de înzestrare] 53
Comunicate 3, 4, 9, 18, 23—25, 32, 39, 40, 43, 44, 50, 53
Concursuri — 24—28, 32, 36
Convocări — 17, 42
Inoirea abonamentelor — 1, 54
Notificări — 4, 14, 31, 37, 38
Rectificare — 23
Școala de cântăreți — 31
„ normală — 35

7. † Necrologuri

Albert regele Belgiei — 9
Alexandru I regele Jugoslaviei, și Barthou 42, 44
Balș George — 43
Boca Laurențiu pr. — 33
Bogdan-Duică G. — 39, 40, 41, 46
Boiu Caliope — 2, 3
Cabadaiev D. — 40, 50
Cantacuzino I. Dr. — 4
Chețianu A. Dr. — 18
Chialda Ana — 26
Coltor I. Dr. — 2
Crăciun Ion pr. — 23
Curta Elisaveta — 25—27
Dima Gh. Maria — 9
Dorca Nicolae — 25
Drăgan Gh. pr. — 54
Duca I. G. prim-ministru — 1, 2, 28
Filipescu Ilarion Dr. — 15
Fugătă Ion pr. — 2, 3
Gan Vasile prot. — 5
Gârboviceanu P. — 53
Goldiș Vasile — 8
Hindenburg — 33
Hodoș Constanța — 18
Iorga Zulnia — 16
Iosof Ana — 3, 4
Keczely I. Dr. — 10
Măgeanu Ilie — 12
Medeșan Elisaveta — 54
Mihali Teodor Dr. — 4
Mircea Iustina — 21
Mocsonyi Terezia — 30
Moșoiu Axente — 11
Oprea Ion pr. — 30
Papp Vasile pr. — 18
Petrișor Ion pr. — 47, 48
Pimen, Mitropolitul Moldovei — 48
Pinciu Ion — 15
Pintea Patriciu — 38
Platon Ciosu arhiereu vicar — 52
Pletosu Gr. prot. — 49
Poincaré R. — 44
Popa Ion pr. — 6
Pop Ciceo Ștefan — 8
Popp Ilie pr. — 16
Pușcariu Maria — 22
Răchițan Paraschiva — 11
Radu Cornelia — 3
Răduleț Ion P. pr. — 19
Russu Abrudean Ion — 37
Scriban Florica — 40
Simedrea Eugenia — 12
Șinca Emilian pr. — 13
Șuiagă Ion pr. — 37
Zaharie Maria — 7

Informații, știri locale, cărți și reviste, concursuri inserțiuni.

Redactor responsabil: Pr. Dr. D. Stăniloae

Editura și tiparul Tipografiei arhidiecezane

SUPLIMENT

LA NUMĂRUL DE CRĂCIUN AL FOII

„TELEGRAFUL ROMÂN“

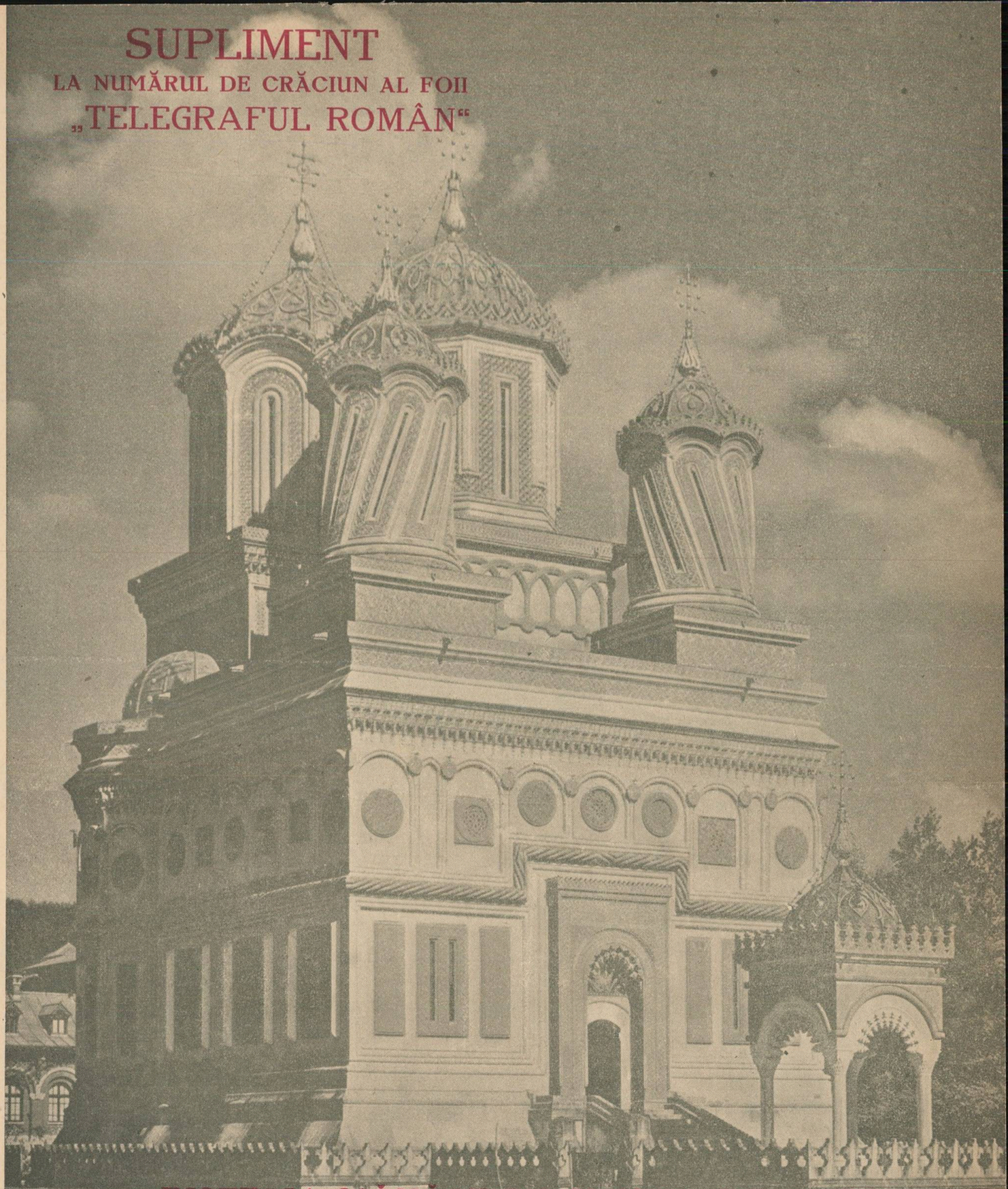

BISERICA MĂNĂSTIRII CURTEA DE ARGEȘ

CRONICA ANULUI 1934

IN ILUSTRAŢII

DIN CHIPURILE CARI AU IMPODOBIT ANUL TRECUT PAGINILE REVISTEI DE FAMILIE

„VIAŢA ILUSTRATĂ“

Director: NICOLAE COLAN

REDACŢIA ŞI ADMINISTRAŢIA: SIBIU, ACADEMIA TEOLOGICĂ „ANDREIANĂ“

PREŢUL ABONAMENTULUI ANUAL: LEI 200·—

I. Oameni şi fapte dela noi

P. S. Episcop Roman al Orăzii

I. P. S. Sa Mitropolitul Nicolae al Ardealului

P. S. Episcop Nicolae al Clujului

P. S. Episcop Grigorie al Aradului

Ierarhii Ardealului

P. S. Episcop Vasile al Caransebeşului

Din casa nici unui Român luminat să nu lipsiască excelenta revistă de familie „Viaţa Ilustrată“, care apare lunar la Sibiu sub auspiciile „Frăţiei Ortodoxe Române“. Abonamentul anual Lei 200. Redacţia şi Administraţia: Sibiu, Academia Teologică.

Doriți să aveți în familia D-Voastră o revistă ilustrată creștinească și românească? Abonați „Viața Ilustrată". Redacția și Admin.: Sibiu, Academia Teologică. Abonamentul anual Lei 200.

Congresul F. O. R. la Sibiu

Dl Dr. C. Angelescu
ministrul instrucțiunii publice

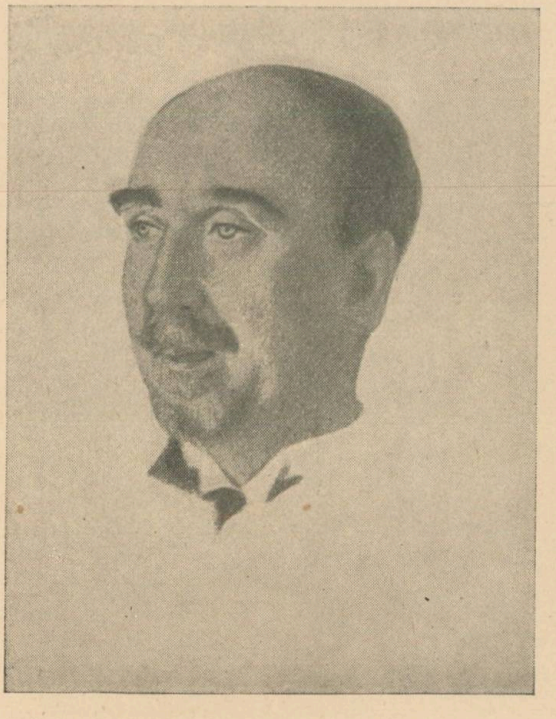

Dl Sextil Pușcariu, profesor universitar
președintele FOR.-ului

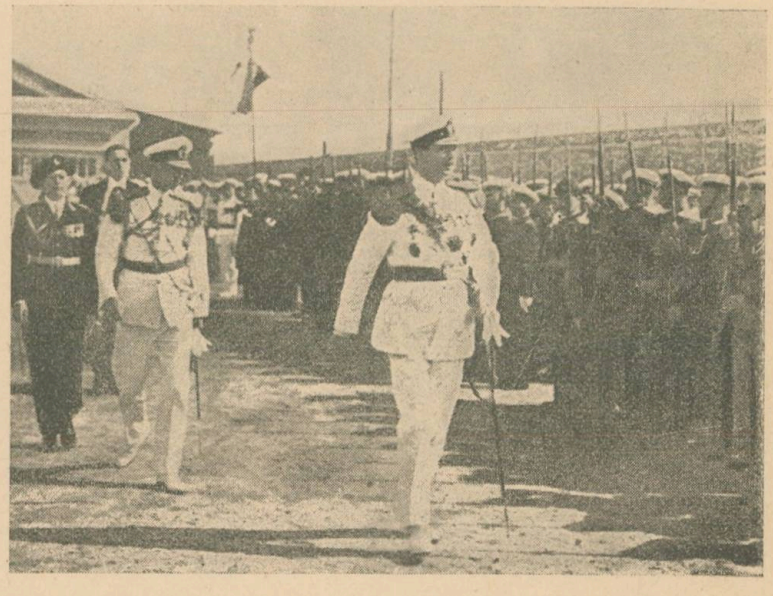

Constanța : Ziua marinei

Din casa nici unui Român luminat să nu lipsiască excelenta revistă de familie „Viața Ilustrată", care apare lunar la Sibiu sub auspiciile „Frăției Ortodoxe Române". Abonamentul anual Lei 200. Redacția și Administrația: Sibiu, Academia Teologică.

Doriţi să aveţi în familia D-Voastră o revistă ilustrată creştinească şi românească? Abonaţi „Viaţa Ilustrată“. Redacţia şi Admin.: Sibiu, Academia Teologică. Abonamentul anual Lei 200.

Patruzeci de ani dela procesul „Memorandului“

Serbările „Tinerimii Române“. Un grup de tinere în costum naţional

Inscăunarea P. S. Episcop Dionisie al Ismailului

Din casa nici unui Român luminat să nu lipsiască excelenta revistă de familie „Viaţa Ilustrată“, care apare lunar la Sibiu sub auspiciile „Frăţiei Ortodoxe Române“. Abonamentul anual Lei 200. Redacţia şi Administraţia: Sibiu, Academia Teologică.

Doriți să aveți în familia D-Voastră o revistă ilustrată creștinească și românească? Abonați „Viața Ilustrată". Redacția și Admin.: Sibiu, Academia Teologică. Abonamentul anual Lei 200.

P. S. Nifon, noul episcop al Huşilor

Instalarea P. S. Episcop Vasile al Caransebeşului

Concurs de jocuri naționale. Un grup de premiați în plină activitate

Desvelirea bustului lui Eminescu la Constanța

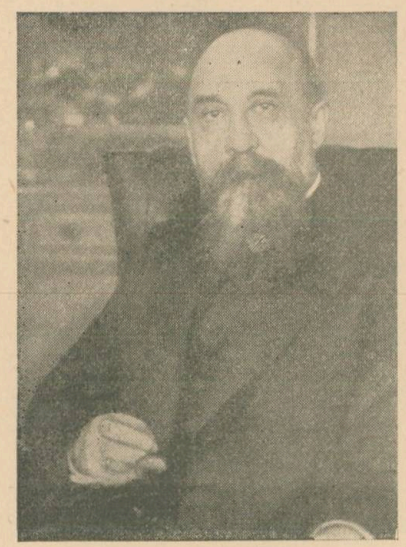

Universitatea populară dela Vălenii de Munte. Dl Prof. Nicolae Iorga

† Mitropolitul Pimen al Moldovei

Din casa nici unui Român luminat să nu lipsiască excelenta revistă de familie „Viața Ilustrată", care apare lunar la Sibiu sub auspiciile „Frăției Ortodoxe Române". Abonamentul anual Lei 200. Redacția și Administrația: Sibiu, Academia Teologică.

Doriți să aveți în familia D-Voastră o revistă ilustrată creștinească și românească? Abonați „Viața Ilustrată". Redacția și Admin.: Sibiu, Academia Teologică. Abonamentul anual Lei 200.

Punerea pietrii fundamentale a noului edificiu al Școalei normale „A. Șaguna" din Sibiu

Dl O. Goga, invitat să ocupe catedra de Estetică a Universității din Cluj

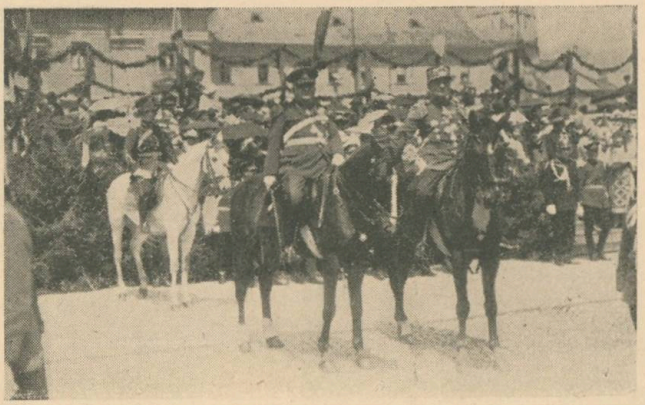

Zece Maiu la Sibiu

Deschiderea corpurilor legiuitoare

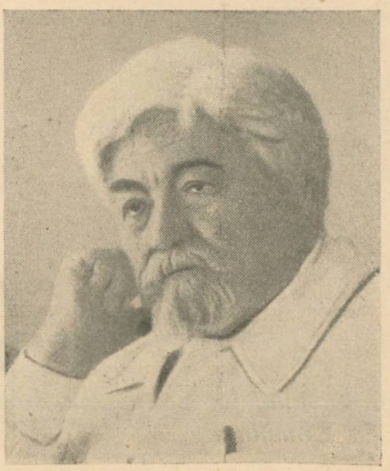

† Prof. I. Cantacuzino

Din casa nici unui Român luminat să nu lipsiască excelenta revistă de familie „Viața Ilustrată", care apare lunar la Sibiu sub auspiciile „Frăției Ortodoxe Române". Abonamentul anual Lei 200. Redacția și Administrația: Sibiu, Academia Teologică.

Doriţi să aveţi în familia D-Voastră o revistă ilustrată creştinească şi românească? Abonaţi „Viaţa Ilustrată“. Redacţia şi Admin.: Sibiu, Academia Teologică. Abonamentul anual Lei 200.

II. Oameni şi fapte dela alţii

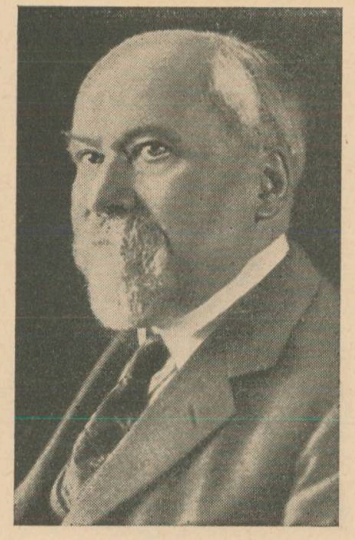

† *R. Poincaré, fost preşedinte al Republicei franceze*

† *Louis Barthou, fost ministru de externe al Franţei*

† *Regele Alexandru al Jugoslaviei*

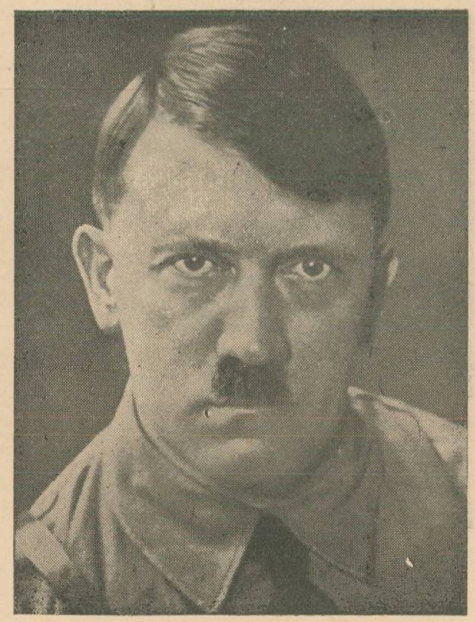

A. Hitler

† *E. Dolfuss, fost cancelar al Austriei*

Mareşalul Hindenburg, fost preşedinte al Reichului

Din casa nici unui Român luminat să nu lipsiască excelenta revistă de familie „Viaţa Ilustrată“, care apare lunar la Sibiu sub auspiciile „Frăţiei Ortodoxe Române“. Abonamentul anual Lei 200. Redacţia şi Administraţia: Sibiu, Academia Teologică.

Doriți să aveți în familia D-Voastră o revistă ilustrată creștinească și românească? Abonați „Viața Ilustrată". Redacția și Admin.: Sibiu, Academia Teologică. Abonamentul anual Lei 200.

† *Regele Albert al Belgiei*

MM. LL. Leopold III și Astrid, noii suverani ai Belgiei

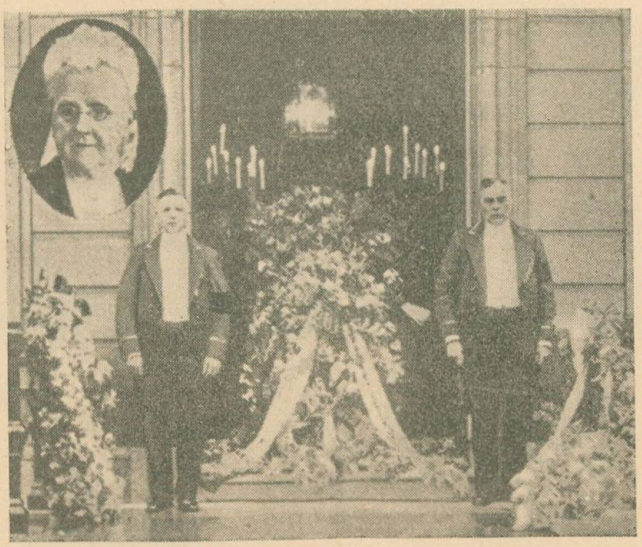

M. Sa Regina Emma a Olandei pe catafalc

Mussolini

Din casa nici unui Român luminat să nu lipsiască excelenta revistă de familie „Viața Ilustrată", care apare lunar la Sibiu sub auspiciile „Frăției Ortodoxe Române". Abonamentul anual Lei 200. Redacția și Administrația: Sibiu, Academia Teologică.

TIPARUL TIPOGRAFIEI ARHIDIECEZANE, SIBIU.